БЕЛАРУСКІЯ ПІСЬМЕННІКІ

БІЯБІБЛІЯГРАФІЧНЫ СЛОЎНІК

1

ІНСТЫТУТ ЛІТАРАТУРЫ ІМЯ ЯНКІ КУПАЛЫ АН РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ
БЕЛАРУСКАЯ ЭНЦЫКЛАПЕДЫЯ

БІЯБІБЛІЯГРАФІЧНЫ СЛОЎНІК

У 6 ТАМАХ

МІНСК
БЕЛАРУСКАЯ ЭНЦЫКЛАПЕДЫЯ
ІМЯ ПЕТРУСЯ БРОЎКІ
1992

ІНСТЫТУТ ЛІТАРАТУРЫ ІМЯ ЯНКІ КУПАЛЫ АН РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ

БЕЛАРУСКАЯ ЭНЦЫКЛАПЕДЫЯ

БЕЛАРУСКІЯ ПІСЬМЕННІКІ

БІЯБІБЛІЯГРАФІЧНЫ СЛОЎНІК

ТОМ 1

АБУХОВІЧ - ВАТАЦЫ

МІНСК
БЕЛАРУСКАЯ ЭНЦЫКЛАПЕДЫЯ
ІМЯ ПЕТРУСЯ БРОЎКІ
1992

ББК 91.09:83.3Бел
Б 43

Это издание — настольный справочник для всех, кто занимается и интересуется белорусской культурой. В нем представлено более 1100 статей, содержащих полные, всесторонние и систематизированные сведения о жизни и деятельности всех представителей белорусской литературы, которые творили на старославянском, белорусском, русском, латинском, польском и других литературных языках Белоруссии. В библиографических сведениях представлено свыше 600 тыс. различных публикаций.

Б $\frac{4406010000-013}{М\ 318(03)-92}$ 16–91

ISBN 5-85700-060-2

ISBN 5-85700-061-0 (т. 1)

ПРАДМОВА

У беларускай літаратуры, якая налічвае амаль тысячу гадоў гісторыі, вялікія мастацкія здабыткі, прызнаныя сёння ва ўсім свеце. Яна прыцягвае да сябе ўсё большую колькасць чытачоў. Яе вывучэннем займаюцца многія даследчыкі — як савецкія, так і замежныя. Іх намаганні скіраваны на аб'ектыўнае ўзнаўленне ўсёй складанай гісторыі беларускай літаратуры, барацьбы ў ёй розных ідэйна-мастацкіх напрамкаў і плыняў, на ліквідацыю ў гэтай гісторыі шматлікіх прагалаў.

На шляху чытача і даследчыка, на жаль, узнікаюць значныя цяжкасці. Найпершая з іх — недастатковасць навуковай інфармацыі, недаступнасць многіх першакрыніц. Амаль кожнаму даследчыку, які вырашыў вывучаць творчасць таго ці іншага беларускага пісьменніка або рыхтаваць да выдання яго спадчыну, даводзіцца пачынаць сваю работу літаральна з нуля: самому складаць адпаведную бібліяграфію, перагортваць дзеля гэтага мноства зборнікаў, манаграфій і перыядычных выданняў, якія, да таго ж, раскіданы па бібліятэках і архівах розных гарадоў краіны і за мяжой.

Задача даведніка «Беларускія пісьменнікі. Біябібліяграфічны слоўнік» заключаецца ў тым, каб даць чытачу — літаратуразнаўцам, выкладчыкам і студэнтам вышэйшых навучальных устаноў, настаўнікам-філолагам, краязнаўцам, вучоным братніх рэспублік і замежных краін — дакладную, аб'ектыўную і, па магчымасці, поўную інфармацыю пра асноўны «кантынент» беларускай літаратуры, усіх яе прыкметных прадстаўнікоў незалежна ад іх поглядаў і мастацкіх прынцыпаў. Такая інфармацыя будзе спрыяць інтэнсіфікацыі працы даследчыкаў, дасць ім фактычную аснову для комплекснага, сістэмнага вывучэння гісторыі беларускай літаратуры, будзе істотна стымуляваць навуковую арганізацыю працы як спецыялістаў у дадзенай галіне, так і прадстаўнікоў сумежных дысцыплін.

Рыхтуючы гэты даведнік, аўтарскі калектыў абапіраўся на нацыянальныя традыцыі (М. Гарэцкі, Я. Карскі і інш.) і на вопыт аналагічных выданняў, якія ўжо выйшлі або выходзяць у Расіі, на Украіне, у Літве, Польшчы, іншых краінах. У прыватнасці, шырока выкарыстаны метадычныя рэкамендацыі, распрацаваныя ў выдавецтве «Советская энциклопедия» пры падрыхтоўцы слоўніка «Русские писатели. 1800—1917». Аднак у многіх выпадках аўтарскі калектыў ішоў сваім, адметным шляхам.

У слоўнік уключаны каля 1100 артыкулаў пра дарэвалюцыйных і савецкіх пісьменнікаў, якія цалкам або часткова пісалі на беларускай мове ці (у старажытны перыяд) на агульных для некалькіх народаў літаратурных мовах свайго часу (стараславянскай, лацінскай, польскай). Улічваўся сінкрэтычны характар старой беларускай літаратуры. Пачынаючы з артыкулаў пра пісьменнікаў 19 ст. дзейнічае моўны прынцып адбору персаналіяў. Зыходзячы з яго, у Слоўнік уключаны артыкулы пра У. Сыракомлю і І. Легатовіча, у спадчыне якіх ёсць творы на беларускай мове, і не ўвайшлі артыкулы пра ўраджэнцаў Беларусі А. Міцкевіча і Э. Ажэшка, у якіх такіх твораў няма (ці яны пакуль што не выяўлены). Нешматлікасць пісьменніцкіх імёнаў у дакастрычніцкай літаратуры паўплывала на тое, што ў Слоўніку прадстаўлены нават аўтары аднаго беларускага верша (П. Багрым, І. Легатовіч і інш.). У дачыненні да савецкіх пісьменнікаў крытэрыі адбору некалькі іншыя. У Слоўніку ёсць арты-

кулы і пра тых аўтараў, якія пісалі ці пішуць на рускай, яўрэйскай (ідыш), польскай і літоўскай мовах, але жылі ці жывуць на тэрыторыі БССР, уваходзілі ці ўваходзяць у склад СП БССР (яго нацыянальных секцый у 30-я гады), папярэдніх літаратурных арганізацый («Маладняк», «Полымя», «Узвышша», БелАПП), актыўна ўдзельнічалі ці ўдзельнічаюць у літаратурным жыцці рэспублікі. У дачыненні да нашых сучаснікаў асноўнымі крытэрыямі для ўключэння ў Слоўнік з'яўляліся: а) членства ў СП БССР; б) персаналія ў «Энцыклапедыі літаратуры і мастацтва Беларусі»; в) наяўнасць кніг па беларускай літаратуры (для дактароў і кандыдатаў навук, якія не з'яўляюцца членамі СП БССР). У Слоўніку змешчаны таксама артыкулы (з адпаведнымі ацэнкамі) пра тых беларускіх пісьменнікаў, якія ў свой час удзельнічалі ў літаратурным жыцці БССР ці Заходняй Беларусі, але потым па розных прычынах апынуліся ў эміграцыі. У выданне ўключаны і звесткі пра беларускіх аўтараў, якія жывуць у ПНР і ўваходзяць у склад польскіх пісьменніцкіх арганізацый. Спісы персаналій, дабаўленні і змяненні ў ім абмяркоўваліся і зацвярджаліся на пасяджэннях аддзелаў і Вучонага савета Інстытута літаратуры імя Янкі Купалы АН БССР.

Усе артыкулы ў Слоўніку размешчаны ў алфавітным парадку прозвішчаў (або асноўных псеўданімаў) пісьменнікаў (калі прозвішча і псеўданім ужываліся прыкладна ў аднолькавай ступені, то яны абодва прыведзены ў загалоўку артыкула і потым, у артыкуле, не размяжоўваюцца). Калі пісьменнік увайшоў у гісторыю літаратуры пад сваім манаскім імем (Афанасій Філіповіч, Іпацій Пацей, Сімяон Полацкі і г. д.), то артыкул размяшчаецца ў адпаведнасці з гэтым імем.

Кожны артыкул складаецца з двух раздзелаў: біяграфічнага і бібліяграфічнага.

Біяграфічны раздзел.

Асновай для напісання гэтага раздзела артыкула з'яўляліся аўтабіяграфіі пісьменніка, успаміны пра яго, яго асабовыя справы ў Саюзе пісьменнікаў БССР і архівах рэспублікі, адпаведныя звесткі ў энцыклапедычных выданнях, даведніках і літаратуразнаўчых манаграфіях, а таксама гутаркі з роднымі ці знаёмымі пісьменніка. Нашым сучаснікам артыкулы пасылаліся на візу.

Біяграфія пісьменніка падаецца ў артыкуле ў храналагічнай паслядоўнасці. Усе падзеі па магчымасці датуюцца. Адступленні ад храналагічнай паслядоўнасці дапускаюцца толькі ў асобных выпадках (напрыклад, калі дзеля сцісласці выкладання асобныя факты групуюцца па «сюжэтных лініях»).

У кожным артыкуле з большай або меншай ступенню падрабязнасці дадзены па магчымасці ўсе абавязковыя звесткі. Да іх ліку адносяцца: а) прозвішча, імя і імя па бацьку пісьменніка, яго псеўданімы; б) даты і месцы нараджэння і смерці; в) дэфініцыя; г) паходжанне — сацыяльнае і нацыянальнае (у выпадку неабходнасці); д) адукацыя; е) сфера і характар пазалітаратурнай дзейнасці; ж) грамадская пазіцыя; з) геаграфія (дзе і ў якія гады жыў пісьменнік); і) першае выступленне ў друку; к) сувязь з літаратурнымі плынямі і кірункамі, належнасць да літаратурных і літаратурна-грамадскіх груповак, супрацоўніцтва ў органах друку; л) кароткая характарыстыка творчасці; м) месца пахавання (пры наяўнасці звестак), ушанаванне памяці.

Даты і месцы нараджэння і смерці. Для асоб, якія нарадзіліся ў межах Расійскай імперыі да 1(14) лютага 1918 г., даты жыцця ўказваюцца паводле старога і новага стылю (новы стыль — у дужках). Для пісьменнікаў, што нарадзіліся або памерлі да 1918 за мяжой, даты даюцца толькі паводле новага стылю. Калі дакладная дата невядома, указваецца месяц і год або толькі год; калі невядомы і год — ставіцца пытальнік. Пры адсутнасці дакладных звестак могуць ужывацца прыблізныя («1820-я г.») або абмежавальныя («пасля 1897», «не пазней 1905», «паміж 1905 і 1913») указанні. Пры адсутнасці нават прыблізных звестак пра гады нараджэння і смерці перыяд творчай дзейнасці пісьменніка ўказваецца ў дэфініцыі («празаік-палеміст 1-й паловы 17 ст.»). Месцы нараджэння і смерці ў дакастрычніцкі перыяд указваюцца як паводле ранейшага, так і паводле сучаснага адміністрацыйнага падзелу (з улікам змен геаграфічных назваў). Даты ці месцы нараджэння і смерці, у якіх няма цвёрдай упэўненасці, суправаджаюцца пытальнікам, а разначытанні ў іх агаворваюцца.

Дэфініцыя. У вызначэннях аўтары артыкулаў імкнуліся быць кан-

крэтнымі: «паэт, драматург, тэатральны крытык», «дзіцячы пісьменнік» і г. д. Дэфініцыя «пісьменнік», як таўталагічная ў дачыненні да назвы Слоўніка і вызначэнне «беларускі», як правіла, не выкарыстоўваюцца. У адпаведных выпадках пры дэфініцыі ўказваецца: «пісаў на рускай мове», «пісаў на лацінскай мове», «пісаў на беларускай і польскай мовах», «піша на беларускай і рускай мовах». Разам з тым канкрэтнасць дэфініцыі не ператварае яе ў поўны пералік літаратурных заняткаў пісьменніка. Некалькі апавяданняў або рэцэнзій вядомага паэта паказаны ў бібліяграфічным раздзеле артыкула, таму ў дадзеным выпадку вызначэнні «празаік» і «крытык» у дэфініцыі адсутнічаюць. Указанні на ўдзел у пазалітаратурных сферах грамадскай дзейнасці («педагог», «вучоны», «рэвалюцыянер»), або на дачыненне да іншых родаў мастацтва («мастак», «акцёр») уключаны ў характарыстыку толькі тады, калі гэтыя віды дзейнасці маюць асаблівае значэнне для біяграфіі пісьменніка. У дэфініцыі, якая складаецца з двух або больш вызначэнняў, на першае месца ставіцца найбольш істотнае з іх.

Паходжанне. Сацыяльнае паходжанне пісьменніка вызначаецца па магчымасці канкрэтна: «сын прыгоннага селяніна», «з сям'і калгаснікаў», «з дробнай шляхты» і г. д. У адпаведных выпадках улічваецца і нацыянальны аспект паходжання. Падаюцца кароткія звесткі пра бацькоў і продкаў пісьменніка. Указваецца сваяцтва з асобамі, пра якіх ёсць асобныя артыкулы ў Слоўніку (прозвішчы іх набіраюцца курсівам), іншымі грамадскімі і культурнымі дзеячамі.

Адукацыя. Апрача важных у многіх выпадках звестак пра хатняе выхаванне, паведамляецца, калі і ў якіх навучальных установах вучыўся пісьменнік і ці завяршыў адукацыю. Універсітэцкая адукацыя канкрэтызуецца ўказаннем факультэта або аддзялення.

Пазалітаратурная дзейнасць. Аўтары артыкулаў імкнуліся даць уяўленне пра сферу і характар пазалітаратурнай дзейнасці пісьменніка — яго службу ў дзяржаўных установах, сацыяльнае і маёмаснае становішча. Па магчымасці пералічваюцца службовыя перамяшчэнні, дзяржаўныя ўзнагароды.

Удзел у грамадскім жыцці. У артыкулах Слоўніка з большай або меншай падрабязнасцю адлюстраваны грамадзянская пазіцыя і грамадская дзейнасць пісьменніка — палітычная, рэдактарская, выдавецкая, педагагічная, асветніцкая і г. д. Адзначаецца ўдзел у войнах, рэвалюцыйным і іншых рухах, палітычных арганізацыях, літаратурных і літаратурна-грамадскіх групоўках свайго часу, а таксама блізкасць да пэўных органаў друку. У артыкулах пра літаратараў, якія прымалі ўдзел у рэвалюцыйна-вызваленчым руху, паведамляецца аб праследаваннях з боку ўлад. У выпадку, калі пісьменнік быў рэпрэсіраваны, а затым рэабілітаваны, звесткі пра гэта прыводзяцца на падставе інфармацыі, атрыманай рэдкалегіяй ад КДБ БССР.

Пачатак літаратурнай дзейнасці. Дата (год) першага выступлення пісьменніка ў друку, а таксама (калі гэта не адно і тое ж) першай уласна літаратурнай публікацыі, як правіла, уключаны ў біяграфічны раздзел. У неабходных выпадках прыводзяцца звесткі пра творчасць пісьменніка да яго дэбюту ў друку.

Літаратурная творчасць. Падрабязны аналіз усёй мастацкай творчасці пісьменніка не ўваходзіць у задачы падобных выданняў. Называюцца толькі асноўныя (этапныя) зборнікі (творы), даецца іх агульная характарыстыка. Вызначаюцца найбольш характэрныя рысы творчай індывідуальнасці пісьменніка. Акрэсліваюцца праблематыка яго творчасці, яго літаратурна-эстэтычныя погляды. Прыводзяцца звесткі (паколькі яны адсутнічаюць у бібліяграфічным раздзеле) пра экранізацыі твораў, іх пастаноўкі ў тэатрах, выкарыстанне кампазітарамі і мастакамі.

Звесткі пра смерць. У большасці артыкулаў яны паведамляюцца перад дэфініцыяй. Аднак у шэрагу выпадкаў паўстала неабходнасць у дадатковым асвятленні. Гэта датычыцца, па-першае, значных па аб'ёму артыкулаў, дзе гаворыцца пра абставіны, якія папярэднічалі смерці пісьменніка, прывялі да яе. Па-другое, датычыцца фактаў прымусовай смерці: на вайне, на катарзе, у выніку пакарання смерцю, забойства, самазабойства, няшчаснага выпадку. Калі пісьменнік быў пахаваны ў Мінску ці іншым горадзе, дзе ёсць некалькі могілкаў, указваецца (пры наяўнасці звестак) канкрэтнае месца пахавання.

У заключэнне паведамляецца пра ўшанаванне памяці пісьменніка (помнікі, музеі, мемарыяльныя дошкі, вуліцы і да т. п.). У буйных артыкулах гаворыцца пра лёс бліжэйшых членаў сям'і (жонкі, дзяцей). Указваецца месцазнаходжанне рукапіснай спадчыны.

Памер біяграфічнага раздзела артыкула не абавязкова адпавядае значнасці напісанага — у некаторых выпадках ён залежыць ад цікавасці лёсу самога пісьменніка, яго вывучанасці. Ад гэтых абставін у многім залежыць і стыль выкладання (рыхтуючы артыкулы да друку, рэдкалегія не імкнулася да яго поўнай уніфікацыі).

Бібліяграфічны раздзел.

У гэтым раздзеле прыводзяцца звесткі пра творы пісьменніка, апублікаваныя асобнымі выданнямі, у зборніках, перыядычным друку, перакладзеныя на іншыя мовы, а таксама літаратура пра пісьменніка (не ўказваюцца ў бібліяграфіі песні на словы паэта, іканаграфічны і ілюстрацыйны матэрыял, пароды і шаржы, дробныя карэспандэнцыі і інфармацыі). Асобныя кніжныя публікацыі даюцца ўсе (апошняй датай з'яўляецца дата здачы чарговага тома ў вытворчасць), матэрыялы ў зборніках і перыёдыцы абмежаваны 1985 (выключэнне зроблена толькі для найбольш важных публікацый, якія маюць прынцыповае значэнне — напрыклад, для твораў, якія апублікаваны па архіўных крыніцах). У аснову бібліяграфічных апісанняў пакладзены ДАСТ 7.1—84 з некаторымі адступленнямі, прынятымі для Слоўніка. Скарачэнні робяцца ў адпаведнасці са стандартамі па скарачэнні рускіх і беларускіх слоў, распрацаванымі кніжнымі палатамі СССР і БССР.

За аснову бібліяграфічнага апісання бярэцца назва самога твора. Захоўваюцца яго лексічныя асаблівасці (выпраўляецца толькі правапіс). Пры апісанні беларускіх кніг, якія друкаваліся лацінскім алфавітам, гэты алфавіт таксама захаваны, аднак у калектыўных зборніках, часопісах і газетах (многія з іх выходзілі паралельна) ён пераведзены на кірыліцу. Назвы публікацый, як правіла, не скарачаюцца (выключэнні: Зб. тв.; Выбр. тв.). Усе вызначэнні, якія адсутнічаюць у крыніцы і паходзяць ад бібліёграфа, даюцца ў квадратных дужках. Пры паўтарэнні крыніцы замест яе назвы даецца: Там жа; пры паўтарэнні прозвішча аўтара — Яго ж (г. зн. таго ж самага аўтара — і для жанчыны).

У бібліяграфічным раздзеле кожнага артыкула прыводзяцца звесткі пра апублікаваныя творы пісьменніка (1) і літаратуру пра яго на мове арыгінала (2).

У першай (1) частцы ў аснову пакладзены храналагічны і храналагічна-алфавітны прынцыпы ўкладання інфармацыі.

1.1. Прыводзяцца звесткі пра зборы твораў і выбраныя творы пісьменніка. У кожнай з гэтых дзвюх падгруп захоўваецца свая храналогія. У лік выбраных твораў уключаюцца таксама серыйныя выданні тыпу «Бібліятэка беларускай паэзіі», «Бібліятэка беларускай прозы» (апрача «Школьнай бібліятэкі» і зборнікаў, якія па сутнасці з'яўляюцца зборамі твораў, але гэтага не відаць з іх загалоўкаў). Пасля кожнага выдання ўказваюцца рэцэнзіі на яго (у алфавітным парадку прозвішчаў аўтараў або назваў, калі рэцэнзіі ананімныя; прытым спачатку ідуць рэцэнзіі на мовах народаў, якія карыстаюцца кірыліцай, а потым — лацінкай). Апісанне кожнага збору твораў і выбраных твораў пачынаецца з новага радка.

1.2. Падаецца інфармацыя пра кніжныя выданні твораў пэўнага аўтара, у тым ліку пра напісаныя ім падручнікі, тэксты альбомаў, брашуры, аўтарэфераты дысертацый. Прынцып размяшчэння — храналагічны. Калі ў адным годзе выйшла некалькі кніг пісьменніка, то ўказваюцца яны ў алфавітным парадку назваў. Перавыданні кнігі аб'ядноўваюцца (аднак толькі ў тым выпадку, калі на перавыданне прама ўказана ў выхадных звестках). Пры апісанні ўказваюцца: загаловак кнігі, падзагаловак, месца выдання (скарочана: Мн. замест Мінск, М. замест Масква, Л. замест Ленінград, Спб. замест Санкт-Пецярбург, Пб. замест Пецярбург, Пг. замест Петраград, К. замест Кіеў; астатнія гарады называюцца поўнасцю), год выдання (калі на тытульнай старонцы ён не ўказаны, але вядомы паводле іншых крыніц, падаецца ў квадратных дужках), назва серыі, псеўданім або прозвішча аўтара (калі ёсць разыходжанне з псеўданімам ці прозвішчам, вынесеным у загаловак артыкула), а таксама, пры неабходнасці, інфармацыя пра сааўтарства ці ананімнасць выдання. Рэцэнзіі на кнігі падаюцца ў тым жа парадку, што і ў 1.1.

1.3. Змешчаны звесткі пра публікацыі твораў пісьменніка (у тым ліку публіцыстычных артыкулаў, рэцэнзій, прамоў, інтэрв'ю) у калектыўных зборніках і перыядычных выданнях. Прынцып укладання — храналагічна-алфавітны. Публікацыі кожнага года выдзелены абзацам, унутры якога матэрыял размеркаваны наступным чынам: спачатку ідуць публікацыі ў зборніках, альманахах і калектыўных манаграфіях (у алфавітным парадку выданняў), далей — публікацыі ў часопісах (паводле алфавіту іх назваў) і газетах (у тым жа парадку). Калі на працягу года адзін і той жа твор (або творы) друкаваўся некалькі разоў пад аднолькавай назвай, то такія публікацыі аб'ядноўваюцца (з указаннем усіх крыніц адпаведна схеме). У выпадку, калі адзін і той жа твор друкаваўся ў розных крыніцах пад рознымі (адметнымі) назвамі, такія публікацыі не аб'яднаны, паколькі аналітычная тэксталагічная работа складальнікамі бібліяграфіі не праводзілася. Доўгія назвы перыядычных выданняў скарачаюцца (гл. спіс скарачэнняў). Творы цыкла не пералічваюцца, калі цыкл вершаў ці апавяданняў мае сваю назву. Калі ж у адной і той жа крыніцы розныя творы пісьменніка апублікаваны пад рознымі яго псеўданімамі ці крыптанімамі або ў розным сааўтарстве, гэтыя звесткі ўказваюцца не пасля крыніцы (як звычайна), а пасля кожнага адпаведнага твора.

У **1.3.** бібліяграфічная інфармацыя прыводзіцца ў наступным парадку. Год выносіцца ў пачатак абзаца. Пры апісанні твораў, апублікаваных у зборніках і анталогіях, спачатку ўказваецца назва твора (твораў), потым — іх жанравае вызначэнне (адсутнасць такога вызначэння сведчыць, што публікацыя з'яўляецца артыкулам), называецца крыніца і месца выдання. Старонкі, на якіх надрукаваны творы пісьменніка, указваюцца толькі ў тых выпадках, калі іх нельга вызначыць па змесце кнігі. Пры апісанні твораў, апублікаваных у часопісах, даюцца назва (назвы) твораў, назва часопіса, нумар (таксама для часопісаў, якія выдаюцца кнігамі) або том (рымскія іх нумары пераводзяцца ў арабскія). Пры апісанні твораў, змешчаных у газетах, замест нумара указваецца дата. Выключэнне робіцца для тых выданняў, якія не захаваліся і таму апісаны не de visu. Звесткі пра іх узяты з ранейшых бібліяграфічных крыніц, дзе звычайна ўказваўся нумар — у такіх выпадках ён, як выключэнне, пакінуты. Матэрыялы з тыднёвіка «Голас Радзімы», апублікаваныя да 1976, калі ў выданні не ўказвалася дата, падаюцца сярод часопісных публікацый, пасля 1976 — сярод газетных. Такі ж разнабой пакінуты (услед за летапісамі друку) пры апісанні публікацый у «Книжном обозрении». У дарэвалюцыйных газетах, датаваных старым і новым стылем («Наша ніва» і інш.) прыводзіцца толькі першая дата. У выпадку, калі паралельна выходзіла беларускае і рускае выданне («Вячэрні Мінск» і «Вечерний Минск», «Калгасная праўда» і «Колхозная правда», абласныя газеты), апісанне зроблена паводле беларускага варыянта. Творы пісьменніка, напісаныя ім на мовах з лацінскім алфавітам, указваюцца (у межах кожнага года) пасля кірылічных публікацый.

1.4. Указаны пераклады, зробленыя пісьменнікам з іншых моў. Спачатку ў храналагічным парадку ўказваюцца перакладзеныя кнігі, а потым — пераклады ў калектыўных зборніках, альманахах і перыёдыцы (кожны год выносіцца ў пачатак абзаца, як у 1.3.). Указваецца (скарочана) мова, на якой напісаны арыгінал (літаратура, да якой ён належыць). Гэтая мова часта разыходзіцца з мовай, з якой рабіўся пераклад (выкарыстанне рускіх перакладаў, падрадкоўнікаў). Прозвішчы перакладзеных аўтараў прыведзены так, як у публікацыі (праўкі тут датычацца толькі правапісу).

1.5. Зафіксаваны выяўленыя пераклады твораў пісьменніка на мовы народаў СССР і замежных краін. Паколькі ўстанавіць назву беларускага арыгінала ў большасці выпадкаў (асабліва ў перакладах вершаў) цяжка ці нават немагчыма (беларускія і ўсесаюзныя летапісы указваюць гэтыя назвы ў перакладзе на рускую мову), бібліяграфічная інфармацыя падаецца тут на мове арыгінала (па тэхнічных прычынах у тэксце на мовах народаў СССР апушчаны толькі дыякрытычныя знакі). Выключэнне зроблена для моваў, якія карыстаюцца алфавітамі, адметнымі ад кірылічнага і лацінскага (арабская, армянская, грузінская, карэйская, кітайская, яўрэйская) — у такіх выпадках ўсе звесткі перакладзены на беларускую мову.

Уся інфармацыя ў 1.5. размешчана ў адпаведнасці з алфавітным парадкам назваў моваў (выключэнне зроблена толькі для моваў народаў Югаславіі, якія не дыферэнцыруюцца). Унутры кожнай з моўных падгруп па храналогіі

ўказваюцца кнігі (як у 1.2.), затым — астатнія публікацыі (у тым жа парадку, што і ў 1.3., але без дзялення па гадах). У інфармацыі, набранай лацінскім шрыфтам, жанравае вызначэнне творам не даецца, а замяняльнікі «Яго ж» і «Там жа» не ўжываюцца. Прозвішча перакладчыка падаецца ў назоўным склоне.

1.6. Указаны кнігі і іншыя публікацыі, дзе пісьменнік выступае як рэдактар, складальнік і інш. У кожным выпадку ўказваецца, якую канкрэтную работу выканаў ён пры падрыхтоўцы выдання. Рэцэнзіі на такія кнігі, як правіла, не прыводзяцца. Не ўказваюцца выданні, адрэдагаваныя па службоваму абавязку (як выдавецкім работнікам). Перавыданні падручнікаў аб'ядноўваюцца (указваюцца толькі крайнія гады).

У частцы 2 змешчана інфармацыя пра літаратуру, прысвечаную пісьменніку. Спачатку указваюцца бібліяграфічныя апісанні яго твораў **(2.1)**, потым — прысвечаныя яму манаграфіі, зборнікі ўспамінаў, аўтарэфераты дысертацый **(2.2.)**, артыкулы ў зборніках і перыядычных выданнях **(2.3.)**, мастацкія творы, прысвечаныя пісьменніку або напісаныя на падставе яго твораў **(2.4.)**. Прынцып размяшчэння твораў моўна-алфавітны. У кожнай падгрупе яны спачатку падзяляюцца паводле алфавіта моў, на якіх яны апублікаваны (як і ў 1.5), а ўнутры кожнай падгрупы — паводле алфавіта прозвішчаў аўтараў і назваў артыкулаў (публікацыі, падпісаныя ініцыяламі ці крыптанімамі, выносяцца наперад). Калі існуе некалькі публікацый аднаго і таго ж артыкула (мастацкага твора), то ўказваецца апошняя, найбольш аўтарытэтная (напрыклад, у зборы твораў). Паколькі аналітычны аналіз бібліяграфічнага матэрыялу не ўваходзіў у задачы аўтараў слоўніка, то асобна ўказаны публікацыі аднаго і таго ж артыкула, якія розняцца паміж сабой назвамі (загалоўкамі). У 2.3 і 2.4 падзагалоўкі ў назвах кніг і артыкулаў апускаюцца. У 2.4 апушчаны эпіграмы і пародыі.

У апошняй частцы **(3.1)** указаны асноўныя рукапісныя матэрыялы — як самога пісьменніка, так і прысвечаныя яму. Звесткі тут размешчаны ў алфавітным парадку сховішчаў. Пры апісанні архіўных матэрыялаў указваецца справа (спр.), бібліятэчных рукапісаў — адзінка захавання (адз. зах.).

Бібліяграфічныя раздзелы артыкулаў заснаваны на фундаментальнай рэтраспектыўнай картатэцы, створанай у 1983—86 у Інстытуце літаратуры імя Янкі Купалы АН БССР, у якой налічваецца каля 800 тысяч адзінак інфармацыі. Апрача асобных кніжных выданняў твораў пісьменнікаў для гэтай картатэкі распісаны (пераважна de visu) змест калектыўных зборнікаў, альманахаў, літаратуразнаўчых манаграфій, газет і часопісаў, якія выходзілі на беларускай мове на тэрыторыі Беларусі і за яе межамі, а таксама выданняў на іншых літаратурных мовах Беларусі, перакладаў твораў беларускіх пісьменнікаў і даследаванняў (артыкулаў) пра іх, якія з'явіліся ў друку саюзных рэспублік і за мяжой. Акрамя крыніц, якія захоўваюцца на Беларусі, былі выкарыстаны кніжныя, часопісныя, газетныя і рукапісныя зборы з бібліятэк, архіваў і музеяў Масквы, Ленінграда, Вільнюса, Кіева, Рыгі, Варшавы, Берліна, Сафіі і Лондана, дзе працавалі члены аўтарскага калектыву. Істотна ўзбагацілі картатэку нацыянальныя бібліятэкі і кніжныя палаты ўсіх саюзных і некаторых аўтаномных рэспублік, а таксама замежных краін, якія прыслалі звесткі пра пераклады (за гэта выказваем ім шчырую ўдзячнасць). Вялікую дапамогу калектыву аказалі кафедра бібліяграфіі Мінскага інстытута культуры, Кніжная палата БССР, Дзяржаўная бібліятэка СССР імя У. І. Леніна, Дзяржаўная бібліятэка БССР імя У. І. Леніна. De visu супрацоўнікамі Інстытута літаратуры быў распісаны змест такіх выданняў, як «Наша ніва», «Полымя», «Маладняк», «Узвышша», «Маладосць», «Беларусь», «Неман», «Літаратура і мастацтва» і інш. Побач з тым звесткі пра публікацыі ў агульнапалітычных, маладзёжных і дзіцячых газетах давялося браць з беларускіх і ўсесаюзных летапісаў друку, якія павінны падзяліць з намі адказнасць за магчымыя памылкі. Не распісваліся для картатэкі раённыя і шматтыражныя газеты, гектаграфаваныя выданні, якія прыраўнаваны да рукапісаў.

Нягледзячы на старанныя пошукі, многія нумары беларускіх перыядычных выданняў і паасобныя зборнікі не выяўлены ні ў Беларусі, ні за яе межамі. Гэты істотны прагал часткова запаўняўся за кошт розных даваенных бібліяграфій і картатэк, таксама няпоўных і недасканалых.

Вялікую работу па стварэнні картатэкі правялі супрацоўнікі інстытута А. Атаева, М. Барташэвіч (сакратар бібліяграфічнай групы), П. Васючэнка,

Я. Гарадніцкі, В. Грышкевіч, А. Гурская, Т. Дасаева, Г. Дубянецкая, У. Ківатыцкі, Г. Кісялёў, В. Козіч, У. Ларчанка, А. Мальдзіс, У. Мархель, Т. Махнач, Г. Рэўт, В. Смольская, Т. Тарасава, Я. Янушкевіч. На грамадскіх пачатках картатэку істотна дапоўнілі М. Абала (Рыга), І. Алуф (Полацк), Т. Андрэйчанка (Мінск, пераклады ў Чэхаславакіі), Т. Бэрд (Нью-Йорк), Ц. Ванкава (Сафія), А. Гардзіцкі, Т. Голуб (Мінск), Л. Даговіч (Масква), А. Жлутко (Мінск), М. Зіма (Прага), А. Калганава (Масква), У. Кароткі (Мінск), М. Ланюс (Берлін), А. Лапінскене (Вільнюс), А. Людчык (Ташкент), Н. Ляшковіч (Вільнюс), Л. Мазанік, Э. Мартынава (Мінск), З. Мельнікава (Брэст), Б. Мельцар (Мінск), Ю. Мыцык (Днепрапятроўск), А. Ненадавец (Бабруйск), В. Няфёдаў (Мінск, пераклады ў Індыі), В. Русілка (Віцебск), У. Сіўчыкаў (Мінск, пераклады ў Грузіі), У. Стохель (Варшава), Г. Старожык (Берлін), Сюй Чанхань (Харбін), Ю. Трачук (Варшава), Л. Ферэнчы (Будапешт), В. Целеш (Рыга), В. Чамярыцкі, І. Чарота (пераклады ў Югаславіі), С. Шупа, К. Шэрман (Мінск) і інш. Некаторыя звесткі пра рэпрэсіраваных пісьменнікаў атрыманы ад пісьменніка Э. Белтава (Масква). У рэдагаванні пісьменніцкіх біяграфій прымалі ўдзел (апрача членаў рэдкалегіі) Г. Кісялёў, М. Мушынскі, І. Саверчанка, В. Чамярыцкі і інш. Удакладненні па бібліяграфіі дапамагалі рабіць бібліятэчныя работнікі Н. Адамчык, І. Суворава, М. Ягель. Ілюстрацыйны матэрыял — з архіваў выдавецтва «БелСЭ», Інстытута літаратуры, асабістых архіваў пісьменнікаў.

Як і ў кожным выданні такога тыпу, у Слоўніку несумненна будуць бібліяграфічныя пропускі і недакладнасці (хаця б з-за таго, што не выяўлены і не распісаны ўсе крыніцы). Іх пажадана запоўніць і выправіць. Таму рэдкалегія звяртаецца да чытачоў з просьбай прысылаць свае заўвагі, каб зрабіць адпаведныя дапаўненні і ўдакладненні ў апошнім томе выдання.

А

АБУХОВІЧ АЛЬГЕРД

Абуховіч Альгерд (Альгерд-Якуб) Рышардавіч [псеўд. Граф Бандзінелі; 25.7(6.8).1840, в. Калацічы Бабруйскага пав. Мінскай губ., цяпер Глускага р-на Магілёўскай вобл. — 10(22).8.1898, Слуцк], паэт, мемуарыст, перакладчык.

Паходзіў з багатай і радавітай памешчыцкай сям'і, якая была ў сваяцтве з вядомым італьянскім графскім родам Бандзінелі, што даў свету нямала знакамітых гістарычных асоб, у тым ліку выдатнага скульптара Бандзінелі Бачо (працаваў у 16 ст. ў Фларэнцыі) і нават папу рымскага Аляксандра III Бандзінелі (12 ст.). А. Абуховіч ганарыўся неардынарнасцю свайго роду (адсюль яго псеўданім). На схіле дзён, жывучы ў вялікай беднасці, ён адзначаў у сваіх мемуарах: «Я падпісваюся на маіх беларускіх творах «Граф Бандзінелі»; гэта прозвішча маёй бабкі, апошняй з гэтага роду... Пазываючыся ў подпісы на дзядоў сваіх, грудзі мае парушае пачуццё нечага вялікага, сільнага...» (Беларуская літаратура XIX ст.: Хрэстаматыя. Мн. 1971. С. 287—288). Імёны продкаў пісьменніка не адзін раз згадваюцца ў гісторыі краю. У 17 — пачатку 18 ст. род Абуховічаў вылучыў некалькі відных дзяржаўных і ваенных дзеячаў Вялікага княства Літоўскага, якія пакінулі таксама след у літаратуры, былі аўтарамі цікавых дыярушаў (аднаму з іх адрасаваны вядомы сатырычны «Ліст да Абуховіча»). Дзед Альгерда Юзаф Абуховіч быў шамбелянам (камергерам) польскага двара, удзельнічаў у паўстанні Т. Касцюшкі, пасля чаго хаваўся некалькі гадоў на Украіне; прычыніўся ён і да паўстання 1830—31. Бацька пісьменніка меў тытул суддзі Мазырскага пав., яму належалі буйныя маёнткі Калацічы ў Бабруйскім і Грабава ў Мазырскім паветах. «...Тысяча «душ» людзей мелі працаваць на хлеб для маладога Ольдзі...»,— з поўнай падставай адзначалася ў мемуарах пісьменніка (Там жа. С. 284). А. Абуховіч атрымаў добрае хатняе выхаванне. Выдатна валодаў французскай, італьянскай, англійскай і нямецкай мовамі, лёгка чытаў па-іспанску. Адным з яркіх уражанняў дзяцінства была паездка ў Кіеў у 1852, дзе хлопчыку зрабілі даволі складаную на той час хірургічную аперацыю (ён меў ад нараджэння «заечую губу»). Увосень таго ж 1852 Альгерд паступіў у Слуцкую кальвінскую гімназію. Маці, Караліна Абуховіч (з роду Эсткаў), спецыяльна пераехала на гэты час на жыццё ў Слуцк. Навучанне ў гімназіі супала з часам вялікага грамадскага ўздыму ў краіне, які адыграў вырашальную ролю ў фарміраванні дэмакратычнага светапогляду будучага пісьменніка. «Растучы, я развіваўся, а перада мною штораз харашэй рассцілаўся свет... настаді часы, аб каторых можна сказаць, што людзей нікчэмных яны не бачылі»,— пісаў ён пазней у сваіх мемуарах (Там жа. С. 285). У гімназіі А. Абуховіч правучыўся некалькі год, але не скончыў яе. У юнацкія і маладыя гады шмат падарожнічаў, жыў у Жэневе і Парыжы, дзе сустракаўся з многімі выдатнымі людзьмі таго часу, у тым ліку з кіраўнікамі польскай эміграцыі А. Чартарыскім і Л. Мераслаўскім, прычым праніклівa разгледзеў адмоўныя рысы апошняга. У Жэневе ўмацавалася цікавасць А. Абуховіча да кальвінскага вучэння. У 1862 пісьменнік некалькі разоў прыязджаў у Вільню, ёсць няпэўныя звесткі пра сувязі яго з У. Сыракомлем. Паводле некаторых звестак, не пацверджаных пакуль што архіўнымі крыніцамі, А. Абуховіч удзельнічаў у паўстанні 1863—64, быў сасланы (у гэтай сувязі называецца нават Сібір, што выклікае сумненні). Вядома, што ў другой палове 60-х гадоў пісьменнік ажаніўся (жонка ў 1873 памерла), у 1878 зноў наведаў Кіеў. У мемуарных крыніцах (успаміны Я. Дылы) гаворыцца пра рэзкі канфлікт А. Абуховіча са сваякамі і памешчыцкім асяроддзем: пісьменнік хацеў усю зямлю аддаць сялянам, і яму прыгразілі, што аб'явяць яго вар'ятам. Тады ён пакінуў родны дом, забраўшы з сабой толькі любімыя кнігі. Гэта здарылася, як можна зразумець з успамінаў Я. Дылы, каля 1876. Спачатку А. Абуховіч жыў у свайго прыяцеля — удзельніка паўстання 1863—64 Расудоўскага (маёнтак Курганы на Случчыне), потым перабраўся ў Слуцк. Цікава, што паводле афіцыйных дакументаў за А. Абуховічам яшчэ ў 1884 лічыліся маёнткі Калацічы і Заполле ў Бабруйскім пав. (1362 дзесяціны зямлі), якія ацэньваліся амаль на 25 тыс. руб. Але яны былі закладзены ў Віленскім зямельным банку (сума доўгу — каля 14 тыс. руб.). Асобна ў закладных дакументах называўся бацькоўскі маёнтак Грабава (1876 дзесяцін, ацэнка каля 17 тыс. руб., доўг каля 10 тыс.

руб.) Неаднаразова ў газетах аб'яўляўся продаж гэтых маёнткаў за даўгі (калі продаж адбыўся — невядома). Паводле ўспамінаў Я. Дылы, А. Абуховіч туліўся ў Слуцку бедным кватарантам ва ўладальніцы невялікага доміка Федаровіч на Іванаўскай вул. (цяпер вул. Р. Люксембург). Адзіным яго багаццем была вялікая шафа з кнігамі. З ім падтрымлівалі сяброўскія адносіны згаданы Расудоўскі, а таксама другі ўдзельнік паўстання 1863—64 — К. Аколаў. Збіраліся вакол яго і маладыя сябры, з асяроддзя якіх выйшла нямала дзеячаў вызваленчага руху, культуры, навукі: Я. Дыла, П. Карповіч, І. Чудоўскі, А. Ярэміч і інш. А. Абуховіч быў знаёмы з Ф. Багушэвічам, паказваў яму свае творы, абмяркоўваў з ім пытанні развіцця беларускай літаратурнай мовы, прысвяціў яму чатырохрадкоўе «У гаворцы ёсць ружніца...». І спосабам жыцця, і светапоглядам пісьменнік быў шчырым дэмакратам. У прыватнасці, лічыў, што няўдача паўстання 1863—64 заключалася ў тым, што землеўласнікі баяліся ўзняць на паўстанне беларусаў-сялян, бо тады трэба было б аддаць ім зямлю.

А. Абуховіч увайшоў у гісторыю беларускай літаратуры як пісьменнік-рэаліст, адзін з заснавальнікаў жанру байкі, мастацкай прозы і мемуарыстыкі. На жаль, пры жыцці яго творы не друкаваліся і да нас дайшла невялікая частка яго творчай спадчыны: байкі «Ваўкалак», «Старшына», «Суд», «Воўк і Лісіца», верш «Дума а Каралю XII», мемуары (фрагменты?), дзе А. Абуховіч часам цытуе некаторыя свае іншыя вершы. У байках ён не толькі абапіраўся на вопыт І. Крылова (часткова непасрэдна наследаваў яму), але здолеў напоўніць гэты жанр новым зместам, узняць новыя тэмы і праблемы (напрыклад, праблема свабоды асобы ў «Ваўкалаку»). Пісьменнік па-майстэрску пераклаў на беларускую мову творы многіх паэтаў свету (І. В. Гётэ, Ф. Шылер, В. Гюго, Дж. Байран, А. Дантэ, А. Пушкін, М. Лермантаў, А. Міцкевіч, М. Канапніцкая, У. Сыракомля), але пераклады, на жаль, не зберагліся. Асобнае месца ў творчасці А. Абуховіча займаюць мемуары (пісаліся ў 1894 у Слуцку і часткова ў Зарэччы на Глушчыне) — нязмушанае пісьменніцкае апавяданне пра сябе і сваю эпоху, напоўненае роздумам пра час, літаратуру, вечныя праблемы чалавечага жыцця.

Пісьменнік пахаваны на могілках у Слуцку (помнік адшуканы ў 1966 краязнаўцам Р. Родчанкам). Архіў А. Абуховіча не захаваўся. Асобныя рукапісы-аўтографы ў ЦБ АН Літвы і Нацыянальнай бібліятэцы ў Варшаве. *Г. В. Кісялёў.*

Бібліяграфія

1.3.

1914. Ваўкалак; Старшына: [Байкі] // Беларускі каляндар на 1915 год. Вільня.

1916. Суд; Воўк і лісіца: [Байкі] // Родныя зярняты. Вільня; З папераў Альгерда Абуховіча: [З мемуараў] // Гоман. 6, 9, 13, 16, 20, 23, 27, 30 чэрв.; З папераў Альгерда Абуховіча; Дума а Каралю XII: [Верш] // Там жа. 1 жн.

1919. Суд: [Байка] // Родны край: Другая пасля лемантара кніга для чытання / Скл. Л. Чарняўшчынка. Вільня.

1921. Ваўкалак; Старшына: [Байкі] // Дэкламатар. Вільня; Воўк і лісіца; Суд: [Байкі] // Родны край: Другая пасля лемантара кніга да чытання. 2 выд. Мн.; Воўк і лісіца; Суд; Старшына: [Байкі] // Родны край. Вільня; Ваўкалак; Старшына: [Байкі] // Бел. вед. 7 ліст.

1923. Ваўкалак; Старшына: [Байкі]; З мемуараў // Гарэцкі М. Хрэстаматыя беларускае літаратуры. Вільня; Воўк і лісіца; Суд; Старшына: [Байкі] // Родны край: Другая пасля лемантара кніга да чытання. Выд. пераробл. Вільня, 1923; Вільня, 1929.

1924. Ваўкалак: [Байка] // Беларускі дэкламатар. Мн.

1956. Ваўкалак; Старшына: [Байкі]; З папераў А. Абуховіча: [Успаміны] // Беларускія пісьменнікі другой паловы XIX стагоддзя. Мн.

1958. Старшына: [Байка] // Ніва. 18 мая.

1961. Ваўкалак; Старшына: [Байкі] // Анталогія беларускай паэзіі: У 3 т. Мн. Т. 1.

1971. Ваўкалак; Старшына: [Байкі]; Мемуары // Беларуская літаратура XIX стагоддзя: Хрэстаматыя. Мн.

1978. Літаратурнае апраўданне: [Урыўкі] // Уводзіны ў літаратуразнаўства: Хрэстаматыя. Мн.

1.5.

На рускую мову. Волкулак; Староста: [Байкі] / Пер. В. Алексеев // Белорусские басни. Л., 1959.

На татарскую мову. Староста: [Байка] /Нури тэрж.// Казан утлары. 1980. № 1.

2.2.

На беларускай мове. Родчанка Р. Альгерд Абуховіч-Бандынэлі: Нарыс жыцця і творчасці. Мн., 1984. Рэц.: Сідарэвіч А. Неад'емная частка карціны // Полымя. 1985. № 10.

2.3.

На беларускай мове. Альгерд Абуховіч// Пачынальнікі. Мн., 1977; Барысенка В. Францішак Багушэвіч і праблема рэалізма ў беларускай літаратуры XIX стагоддзя. Мн., 1957. С. 171—173; Гарэцкі М. Альгерд Абуховіч // Гарэцкі М. Гісторыя беларускай літаратуры. Вільня, 1920; 2 выд. Вільня, 1921; 3 выд. Вільня, 1924; 4 выд. Мн., 1926; Гісторыя беларускай дакастрычніцкай літаратуры: У 2 т. Мн., 1969. Т. 2. С. 83—84; Гісторыя беларускай літаратуры: XIX — пачатак XX ст. Мн., 1981. С. 97—99; Гулевіч Я. 1709—1916 // Гоман. 1916. 1 жн.; Дыла Я. Пісьменнік-дэмакрат Альгерд Абуховіч // Дыла Я. Творы. Мн., 1981; Казека Я. Беларуская байка. Мн., 1960. С. 44—47, 63—64, 71—72; Яго ж. Няходжанай дарогай. Мн., 1973. С. 36—39, 52—53; Каханоўскі Г. Альгерд Абуховіч на тэлеэкране // ЛіМ. 1981. 5 чэрв.; Кісялёў Г. Абуховіч // Там жа. 1981. 9 кастр.; Яго ж. Дзекабрыст у мемуарах Абуховіча//Кісялёў Г. Героі і музы. Мн., 1982; Кулеша Т. [Дыла Я.]. Пісьменнік-дэмакрат Альгерд Абуховіч//Пачынальнікі. Мн., 1977; Лойка А. Гісторыя беларускай літаратуры: Дакастрычніцкі перыяд. Мн., 1977. Ч. 1. С. 214—217; Майхровіч С. Альгерд Абуховіч//ЛіМ. 1956. 24 ліст.; Яго ж. Нарысы беларускай літаратуры XIX стагоддзя. Мн., 1957. С. 381—388; Мн., 1959. С. 287—294; Мальдзіс А. Па слядах архіва Абуховіча // Мальдзіс А. Падарожжа ў XIX стагоддзе. Мн., 1969; Яго ж. Сляды продкаў // ЛіМ. 1970. 23 кастр.; Яго ж. Таямніцы старажытных сховішчаў. Мн., 1974. С. 26—27; Родчанка Р. Горад жыў неспакоем // ЛіМ. 1976. 19 сак.; Яго ж. З гуртка Альгерда Абуховіча // Там жа. 1984. 19 кастр.; Яго ж. Магіла Альгерда Абуховіча // Там жа. 1966. 11 ліст.; Яго ж. Па слядах Альгерда Абуховіча // Там жа. 1976, 10 вер.; Яго ж. Паплечнікі Альгерда Абуховіча // Там жа. 1967. 4 крас.; Яго ж. Усталяванне адной даты // Беларуская літаратура. Мн., 1979. Вып. 7; Родчанка Р., Матусевіч Т. Жыццё Альгерда Абуховіча // Маг. праўда. 1973. 23 ліст.; Семяновіч А. Проза Якуба Коласа: (Дакастрычніцкі перыяд). Мн., 1953. С. 33—34; Содаль У. Пясняр шукае песняра // ЛіМ. 1980. 1 жн.

На рускай мове. История белорусской дооктябрьской литературы. Мн., 1977. С. 372—373; Карский Е. Белорусы. Пг., 1922. Т. 3. Вып. 3. С. 76—77, 376, 446.

На Югаславіі мове. Dren I. O Belorusih in beloruskem slovstvu // Luc. 1933. Br. IX.

3.1.

Нац. б-ка ў Варшаве (ПР), аддз. рукап., адз. зах. 2981; ЦБ АН Літвы, ф. 21. адз. зах. 431; ЦДГА БССР (Мінск), ф. 319, воп. 2, спр. 2292; ЦДГА СССР (Ленінград), ф. 1343, воп. 26, спр. 300.

Г. І. Рэут.

АБУХОВІЧ МІХАЛ

Абуховіч Міхал Лявон (год і месца нараджэння невядомы — 16.10.1668), мемуарыст, дзяржаўны і ваенны дзеяч Вялікага княства Літоўскага.

Нарадзіўся ў шляхецкай сям'і Піліпа Казіміра *Абуховіча* і Софіі Абрынскай. З дакументаў відаць, што ў 1645 вывучаў філасофію ў Віленскай езуіцкай акадэміі, пісаў панегірычныя вершы. Пасля заканчэння вучобы стаў давераным дваранінам у свіце караля Яна Казіміра Вазы, які пасля сейма 1650 паслаў яго да цара Аляксея Міхайлавіча ў Маскву. У 1651, у час нацыянальна-вызваленчай вайны Б. Хмяльніцкага, прымаў удзел у ваенным паходзе супраць яго ў складзе каралеўскіх войск. У жніўні і снежні 1653 ездзіў паслом у Маскву. У 1656 прымаў удзел у бітвах са шведамі пад Варшавай. Пасля смерці бацькі 6.9.1656 камандаваў яго палком. Тады ж атрымаў ад караля маёнткі Цырын (цяпер Карэліцкі р-н) і Гожу (цяпер Гродзенскі р-н). У адным з баёў захапіў частку архіва Я. і Б. Радзівілаў. У 1658 са сваім палком знаходзіўся ў Брэсцкім ваяв., пасля ў Ковелі. Узначаліўшы 8 казацкіх і 5 драгунскіх харугваў, рушыў у бок Літвы. У Брэсцкім ваяв. паміж Мальчам і Блуднам 21.1.1660 адбылася бітва з рускім войскам пад камандаваннем князя П. Хаванскага, у якой атрад М. Абуховіча быў акружаны і разбіты. Паранены, трапіў у палон, быў вывезены ў Маскву. Там яго разам з В. Гансеўскім, палявым гетманам Вялікага княства Літоўскага, таксама захопленым у палон, пасялілі ў адным доме. За час знаходжання ў Маскве двойчы (1661 і 1662) быў прыняты царом Аляксеем Міхайлавічам. У 1662 М. Абуховіча вывезлі ў Смаленск, дзе абмянялі на шэсць рускіх военачальнікаў. Вярнуўшыся на радзіму, паехаў у Свяцк Гродзенскага пав., каб прыняць там землі, падараваныя каралём. У 1662 заняў пасаду мазырскага падкаморага, якая стала вакантнай пасля смерці яго дзядзькі Фёдара Міхала Абуховіча. У 1663 як адзін з дзевяці дэлегатаў сканфедэраванага войска вёў перагаворы з каралеўскімі камісарамі. У 1664 прымаў удзел у паходзе велікакняжацкага войска на Браншчыну. На сейме 1664—65 выступіў з прамовай супраць забойцаў В. Гансеўскага і ў абарону яго ўдавы. Тады ж атрымаў пасаду падкаморага Навагрудскага ваяв. У 1665 і 1666 ездзіў да караля Рэчы Паспалітай як пасол ад велікакняжацкага войска. У 1668 прызначаны стражнікам войск Вялікага княства Літоўскага. У той жа год захварэў у Дарагаве (цяпер Карэліцкі р-н) і пасля працяглай хваробы памёр. Пахаваны ў езуіцкім касцёле ў Навагрудку.

Пасля сябе М. Абуховіч пакінуў два сціслыя дыярыушы на польскай мове. Першы з іх ахоплівае час ад 21.1.1660 да 16.7.1662. У ім пераважна гаворыцца пра палоннае жыццё ў Маскве. Другі дыярыуш пачынаецца 1663 і даведзены да 3.7.1665, заключае ў сабе апісанне ваеннага паходу на Севяршчыну ў 1664. Тэксты гэтых твораў апубліканы М. Балінскім (1859). *А. Ф. Коршунаў.*

Бібліяграфія

1.3.

1859. Dyaryusz Michała Obuchowicza, strażnika WXL // Pamiętniki historyczne. Wilno.

2.3.

На польскай мове. Codello. Konfederacja wojskowa na Litwie w l. 1659—1663. Warszawa, 1960. S. 20—46; Relacja obrotów wojennych pod Tykocinem // Przegląd Historyczno-wojskowy. 1938. T. X; Wasilewski T. Obuchowicz Michał Leon // Polski Słownik Biograficzny. Wrocław etc., 1978. T. 2, 3. Z. 3.

3.1.

Гал. архіў стараж. актаў (Варшава, ПР), ф. Радзівілаў, воп. II, спр. 10—1326, 1360, 1362; воп. III, спр. 4; воп. V, спр. 235; Цэнтр. дзярж. архіў стараж. актаў у Маскве, Літоўская метрыка, кн. запісаў 131, л. 48—49, 51—53.

М. П. Барташэвіч.

АБУХОВІЧ ПІЛІП

Абуховіч Піліп Казімір (год і месца нараджэння невядомы — 6.9.1656), мемуарыст, адрасат і галоўная дзейная асоба «Ліста да Абуховіча», дзяржаўны дзеяч Вялікага княства Літоўскага.

Шляхецкі род Абуховічаў паходзіў з Валыні, потым перасяліўся ў Мазыр, які адносіўся да Мінскага ваяв. Адна галіна гэтага роду, з якой паходзіў Піліп, асела ў Навагрудскім ваяв., дзе яе прадстаўнікі займалі розныя пасады. Паводле сцверджання гетмана Я. Радзівіла, дзед Піліпа быў возным у Мазыры, а бацька, Фёдар,— мазырскім суддзёй. Адукацыю П. Абуховіч атрымаў у Замойскай акадэміі, з якой вынес добрыя веды па рыторыцы, сведчаннем чаго з'яўляюцца яго прамовы на лацінскай і грэчаскай мовах у гонар П. Замойскага, апублікаваныя ў 1617 у Замосці. Служыў пры двары віленскага ваяводы, канцлера Вялікага княства Літоўскага Л. Сапегі, з родам якога звязаны шматгадовай дружбай. Спадчынным уладаннем П. Абуховіча была в. Ліпа ў Навагрудскім ваяв. (цяпер Нясвіжскі р-н Мінскай вобл.). Службовая дзейнасць яго пачалася з пасады намесніка мазырскага «войскага» (кашталяна). У 1632 быў выбраны паслом ад Мазырскага пав. ў Літоўскі трыбунал, дзе абараняў маёмасныя справы католікаў. На віленскім канвакацыйным сейме 1634 выступаў як прадстаўнік Мазырскага пав., а на сеймах 1638, 1639, 1640, 1645, 1646 — як пасол ад Навагрудскага ваяв. Нейкі час быў у антыкаралеўскай апазіцыі. Як пасол Навагрудскага ваяв. прысутнічаў на канвакацыйным сейме 1648 і быў выбраны прадстаўніком ад Вялікага княства Літоўскага ў савет («раду») пры прымасе (гнезненскім архібіскупе) М. Лубенскім. На выбарчым сейме П. Абуховіча вылучылі маршалкам пасольскай палаты. Тады ж прысутныя ацанілі яго як дзеяча вялікага розуму і рэдкага красамоўства («элаквенцыі»). У цяжкай палітычнай сітуацыі выказаў шмат развагі і вынаходлівасці ва ўладжванні канфліктаў. Захаваліся віншавальныя прамовы П. Абуховіча, звернутыя да караля, а таксама адказы каралеўскім паслам і паслам каралевіча Карла Фердынанда Вазы. З таго часу выступаў як рашучы прыхільнік караля і кіраўнік каралеўскай партыі. На каранацыйным сейме 1649 у Кракаве адкрываў цырымоніі як маршалак папярэдняга сейма. Тады ж быў выбраны ў камісію па перагаворах са Швецыяй. У 1651 прызначаны вялікім паслом ад Вялікага княства Літоўскага да цара Аляксея Міхайлавіча, каб заключыць дагавор з Расіяй супраць татар. У Маскве ён знаходзіўся з сакавіка да чэрвеня 1651. У 1653 кароль Ян Казімір Ваза накіраваў П. Абуховіча з драгунамі пад камандай Г. Дэнгофа пад Сучаву, на дапамогу малдаўскаму гаспадару В. Лупу ў вайне супраць запарожскіх казакаў. У тым жа годзе стаў ваяводам смаленскім, што выклікала супраціўленне гетмана Я. Радзівіла і былога намесніка смаленскага ваяводы П. Вяжэвіча, які не хацеў пусціць П. Абуховіча ў смаленскі замак, узбунтаваў супраць яго салдат. Смаленская шляхта таксама выступіла на сейміку супраць такога прызначэння. Пасля гэтага П. Абуховіч завагаўся і папрасіў караля адмяніць намінацыю. Але кароль абяцаў дапамогу, а мясцовай шляхце загадаў быць паслухмянай. 21.12.1653 ваенны гарнізон смаленскай крэпасці нарэшце адкрыў свае брамы перад новым ваяводам. Паколькі гетман Я. Радзівіл не аказваў ніякай дапамогі, П. Абуховіч сам энергічна ўзяўся за падрыхтоўку Смаленска да магчымай абароны — аднаўляў муры, насыпаў валы, сцягваў у крэпасць правіянт. Аднак, калі ў 1654 пад камандаваннем Аляксея Міхайлавіча рускае войска аблажыла Смаленск, П. Абуховічу не хапіла сіл для абароны. Тым не менш нешматлікі гарнізон праявіў стойкасць і адбіў некалькі штурмаў. Але П. Абуховіч не змог аб'яднаць усіх абаронцаў, праявіць камандзірскія здольнасці. Калі ж да гарнізона дайшлі весткі аб ваенных няўдачах літоўскага гетмана пад Шапялевічамі, а сам П. Абуховіч быў паранены, ён вырашыў здаць Смаленск рускаму цару. Рашэнне аб капітуляцыі прыспешыла і здрада часткі войска і шляхты, якія, не чакаючы завяршэння перагавораў, пакінулі замак і перайшлі ў лагер рускіх. Сам ваявода капітуляваў на выгадных умовах. Ён з рэшткай гарнізона выйшаў пад канвоем да Дуброўны. Частка ж гарнізона перайшла на бок цара. 23.10.1654 П. Абуховіч падпісаў у Докшыцах пратэст супраць «здраднікаў», якія здалі цару крэпасць і прысягнулі яму на вернасць. Нягледзячы на гэта, нядобразычліўцы абвясцілі П. Абуховіча здраднікам. Па руках пачалі хадзіць зласлівыя «пашквілі» і сярод іх «Ліст да Абуховіча», напісаны 6.7.1655 у Тулянах Іванам Цыпрыянам Каманякам (Каманэнькам), дзе сцвярджалася: «Пане Піліпе, лепей табе было сядзець у сваёй Ліпе, а не на ваяводстве смаленскім».

У маі 1655 разам з афіцэрамі смаленскага гарнізона В. Корфам і М. Тызенгаўзам П. Абуховіч быў выкліканы на сейм для апраўдання здачы смаленскай крэпасці. Але паслоў больш хвалявала небяспека шведскай агрэсіі, і яны адклалі разгляд справы да наступнага разу. Часова ж П. Абуховічу адмовілі ў праве засядаць у сенаце. Аднак Ян Казімір Ваза не вінаваціў яго і разам з Сапегамі, заступнікамі ваяводы, імкнуўся абараніць яго. Даючы П. Абуховічу магчымасць даказаць сваю вернасць, кароль даверыў яму камандаванне літоўскімі палкамі ў бітве са шведамі пад Варшавай 1656. У ліпені 1656 П. Абуховіч накіраваўся са сваім атрадам пад Брэст, дзе захварэў і памёр. Пахаваны ў сямейным склепе ў езуіцкім касцёле ў Навагрудку. Толькі стараннямі сыноў П. Абуховіча надзвычайны сейм 1658 апраўдаў яго разам з іншымі абаронцамі Смаленска. Праведзенае сеймавай камісіяй спецыяльнае следства ўстанавіла, што Смаленск капітуляваў не ў выніку змовы П. Абуховіча з рускім царом, а з-за спрыяльнасці Маскве мясцовых жыхароў і дрэннай падрыхтоўкай крэпасці да абароны.

П. Абуховіч пакінуў пасля сябе польскамоўны «Дыярыуш...», які ахоплівае падзеі 1630—54 (апублікаваны ў 1859 М. Балінскім), а таксама запісы пра абарону Смаленска і шляхецкія выбары 1632. Мемуары яго вельмі сціслыя, але прыведзеныя ў іх звесткі запісваліся адразу ж пасля падзей і таму маюць вялікую гістарычную каштоўнасць. У дыярыушы гаворыцца пра войны, пасяджэнні сеймаў, пасольства ў Маскву і пра больш дробныя здарэнні (анамаліі ў надвор'і, хваробы). Услаўляецца дабрачыннасць Сапегаў. Мемуары П. Абуховіча сведчаць пра тое, што ён быў патрыётам аб'яднанай Рэчы Паспалітай, фанатычным католікам, ворагам «рускага хлопства». Бацькаву справу працягвалі сыны П. Абуховіча і яго жонкі Софіі з Абрынскіх — Міхал Лявон і Тодар Іеранім, якія таксама вялі дзённікавыя запісы.

А. Ф. Коршунаў.

Бібліяграфія

1.3.

1859. Dyaryusz... wojewody smoleńskiego i marszałka koła poleskiego // Pamiętniki historyczne. Wilno.

2.2.

На польскай мове. C z a p l i ń s k i W. Dwa sejmy w r. 1652. Wrocław, 1955.

2.3.

На беларускай мове. В о л ь с к і В. Нарысы па гісторыі беларускай літаратуры эпохі феадалізма. Мн., 1952. С. 114—115; Д а б р ы н і н М. Беларуская літаратура: Старажытны перыяд. Мн., 1952. С. 267—270; К р а п і в і н П. Аб кракаўскай копіі «Ліста да Філіпа Абуховіча» — помніка беларускай пісьменнасці XVII стагоддзя // Весці АН БССР. Сер. грамад. н. 1958. № 2.

На польскай мове. K u b a l a. Wojna moskiewska 1654—1655. Warszawa, 1910. S. 218, 224—236, 408—410; M i c h a ł o w s k i J. Księga pamiętnicza. Kraków, 1864. S. 220, 724—726, 728—731; P r z y b o ś A. Obuchowicz Filip Kazimierz // Polski Słownik Biograficzny. Wrocław etc. 1978. T. 23. Z. 3.

На рускай мове. В а с и л е н о к С. Фольклор и литература Белоруссии эпохи феодализма. М., 1961. С. 256—257; И с т о р и я белорусской дооктябрьской литературы. Мн., 1977. С. 216, 270, 271, 302; С е й м о в ы й декрет по обвинению смоленского воеводы Филиппа Обуховича в сдаче Смоленска московским войскам в 1654 г. // Археографический сборник документов. Т. 14.

3.1.

Аддзел рукап. Б-кі Асалінскіх (Вроцлаў, ПР), адз. зах. 1389; Аддзел рукап. Б-кі Чартарыскіх (Кракаў, ПР), адз. зах. 147, 399. *М. П. Барташэвіч.*

АБУХОВІЧ ТОДАР

Абуховіч Тодар Іеранім (1643—14.4.1707), мемуарыст, дзяржаўны дзеяч Вялікага княства Літоўскага.

Малодшы сын Піліпа Казіміра *Абуховіча* і Софіі Абрынскай, родны брат Міхала Лявона *Абуховіча.* У 1657—69 пры двары караля Рэчы Паспалітай Яна Казіміра Вазы. У 1664 суправаджаў яго ў ваеннай экспедыцыі за Днепр. Пасля адрачэння караля ад трона ў 1669 паехаў з ім у Францыю. У 1670 разам з І. Сангушкам і групай каралеўскай шляхты вярнуўся морам, праз Гамбург, на радзіму, у родавы маёнтак Дорагава каля Карэліч. У 1672 на сейміку ў Навагрудку быў выбраны паслом на варшаўскі сейм. Потым накіраваўся ў шэрагах шляхецкага апалчэння ў ваенны паход супраць туркаў, прымаў удзел у бітве пад Хацінам (1673). У 1674 адбыў паломніцтва ў Рым, а вяртаючыся назад, наведаў Ларэта, Балонню і Вену. У 1678—1700 неаднаразова выбіраўся паслом на сеймы, дзе выконваў розныя даручэнні: падкаморы (1693), кашталян (1700). Быў адзіным спадчыннікам родавых маёнткаў Ліпа і Дорагава Навагрудскага ваяв. і Горбавічы Мазырскага пав., трымаў у арэндзе Цырын.

У апошнія гады жыцця Т. Абуховіч напісаў на польскай мове кароткія ўспаміны, у якіх паказаў важнейшыя падзеі ў тагачаснай Рэчы Паспалітай, расказаў пра сваё жыццё (выдадзены М. Балінскім у 1859). Пахаваны ў сямейным склепе ў касцёле езуітаў у Навагрудку. *А. Ф. Коршунаў.*

Бібліяграфія

1.3.

1859. Dyaryusz Teodora Hieronima Obuchowicza, kasztelana Nowogródzkiego // Pamiętniki historyczne. Wilno.

2.3.

На польскай мове. W a s i l e w s k i T. Obuchowicz Teodor Hieronim // Polski Słownik Biograficzny. Wrocław etc. 1978. T. 23. Z. 3; W o j c i k Z. Traktat andruszowski i jego geneza. Warszawa, 1959. S. 121.

3.1.

Аддзел рукап. Б-кі Асалінскіх (Вроцлаў, ПР), адз. зах. 13621; Аддзел рукап. Б-кі ПАН (Кракаў, ПР), адз. зах. 6165; Аддзел рукап. Б-кі Ягелонскага ун-та (Кракаў, ПР), акц., адз. зах. 23/57, 217/61; Гал. архіў старaж. актаў (Варшава, ПР), ф. Радзівілаў, воп. V, спр. 235. *М. П. Барташэвіч.*

АВЕЧКІН АЛЯКСАНДР

Авечкін Аляксандр Аляксеевіч [псеўд. А. А л о в; 9(22).6.1913, г. Чудава Наўгародскай губ., цяпер Наўгародскай вобл.— 7.11.1980, Брэст], празаік, дзіцячы пісьменнік. Пісаў на беларускай і рускай мовах. Член СП СССР з 1951.

Нарадзіўся ў сям'і паштовага служачага. Працаваў рабочым на мясцовай запалкавай фабрыцы (1929—31), служыў у Чырвонай Арміі (1931—36), быў лётчыкам-інструктарам у Чудаўскім аэраклубе. У час Вялікай Айчыннай вайны на фронце: спачатку радавы лётчык, пазней — камандзір эскадрыллі. У 1949 скончыў Рэспубліканскую партыйную школу пры ЦК КПБ, а ў 1960 — аддзяленне журналістыкі Вышэйшай партыйнай школы пры ЦК КПСС. У 1950—55 уласны карэспандэнт газеты «Калгасная праўда» па Брэсцкай вобл., загадчык аддзела культуры брэсцкай абласной газеты «Зара» (1955—59). З 1959 па 1961 быў у творчай камандзіроўцы ў Сібіры, працаваў рэдактарам газеты «Красноярский пилот». У 1963—76 на Брэсцкай студыі тэлебачання. Баявы і працоўны шлях А. Авечкіна адзначаны ўзнагародамі: двума ордэнамі Чырвонага Сцяга, ордэнамі Чырвонай Зоркі, Айчыннай вайны 1-й ступені, «Знак Пашаны» і медалямі. Член КПСС з 1942.

Літаратурную дзейнасць А. Авечкін пачаў у 1949. Першыя публікацыі ў рэспубліканскім друку з'явіліся ў 1950. Матэрыялам для творчасці паслужылі эпізоды асабістай біяграфіі, цяжкая і рамантычная прафесія лётчыка, якой спадарожнічалі небяспека і розныя нечаканасці, асабліва ў гады вайны (на Паўночна-Заходнім фронце самалёт будучага пісьменніка быў падбіты). Гэтыя і іншыя перыпетыі ваеннага жыцця знайшлі адлюстраванне ў яго першай аповесці «Саломка». Крытыка адзначала цікавасць кнігі для юных чытачоў, насычанасць яе вострымі прыгодніцкімі сітуацыямі, але разам з тым і пэўную псіхалагічную спрошчанасць, і тое, што захапленне аўтара ваеннымі прыгодамі сваіх герояў-падлеткаў адмоўна адбілася на ўвасабленні мастацкай праўды пра вайну. Праца ў Краснаярску, куды А. Авечкін выязджаў дзеля знаёмства з жыццём людзей на новабудоўлях Сібіры, паслужыла матэрыялам для аповесці «Памылка «Дзікага зубра», але яна не стала творчай удачай пісьменніка. Ён вярнуўся да юнацкай тэмы (аповесць «Ля Дзіўных гор» і інш.), да ўслаўлення подзвігу лётчыкаў у час Вялікай Айчыннай вайны. Працуючы ў рэдакцыі абласной газеты «Заря», А. Авечкін аддаваў шмат увагі выхаванню творчай моладзі. Пачынаючыя пісьменнікі бачылі ў ім чулага і ўважлівага старэйшага сябра.

І. Э. Багдановіч.

Бібліяграфія

1.2.

Соломка: Повесть. Мн., 1951.

Подвиг сигналиста: Рассказы. Мн., 1958.

Ошибка «Дикого зубра»: [Аповесць]. Красноярск, 1960.

Рассказы. Красноярск, 1961.

У Дивных гор: Повесть. Мн., 1965. Рэц. Г а р а й А. Без назидания // Заря. 1966. 29 янв.; К а з а н а ў Б. Пернікі замест хлеба // ЛіМ. 1966. 18 сак.

Особое задание: Рассказы. Мн., 1979. Рэц.: С к а л ь с к і В. Кнігапіс // ЛіМ. 1980. 22 лют.

1.3.

1950. Таленты калгаснай вёскі // Калг. праўда. 29 ліст.

1951. Доверие: (Рассказ) // Сов. Отчизна. № 10; На стаханаўскай вахце // Калг. праўда. 12 студз.

1952. Мужнасць: (Урывак з аповесці «Саломка») // Піянер Бел. 3 ліп.

1953. Даходнае месца: Фельетон // Калг. праўда. 4 кастр.; Падпісана — і з плеч // Там жа. 22 ліст.

1954. Неўтаймаваная: Апавяданне // Бярозка. № 9; Выпадак у паветры: Апавяданне // Маладосць. № 7; Насценька: Апавяданне // Зара. 1 студз.

1955. Маленькі сігналіст: Апавяданне // Бярозка. № 2; Васька: Апавяданне // Там жа. № 12; Новы старшыня // Калг. праўда. 6 жн.

1956. Пісьменнікі расказваюць // Бярозка. № 4; Амурскія хвалі: Апавяданне // Там жа. № 7; Слова пра юнага героя // Там жа. № 11; Гаспадар свайго жыцця // За вярт. на Радзіму. № 35; Памылка: (Сатырыч. сцэнка) // Зара. 2 снеж.; Калгасны важак: (Урывак з нарыса «Цяжкая вясна») // Калг. праўда. 23 вер.

1957. Хлапчукоўскія песні: Апавяданне // Бярозка. № 2; Юрка-патрубак: Апавяданне // Там жа. № 5; Настачка: Апавяданне // Там жа. № 10; Счастье:

(Рассказ) // Сов. Отчизна. № 4; Людзі, якія апярэдзілі час // Зара. 8 лют.; Веснавая песня: Апавяданне // Там жа. 1 мая; Новы дзень: Апавяданне // Там жа. 25 жн.; У брэсцкіх літаратараў // Звязда. 9 сак.

1958. Настенька: Рассказ // Брэст. № 1; Слесаронак: Апавяданне // Бярозка. № 9; «Людзі, якіх я бачыў» // Зара. 28 студз.; Усё раней прабуджаецца дзень: (Апавяданне) // Там жа. 1 мая.

1959. Новыя штаны: Апавяданне // Бярозка. № 10; Другое нараджэнне // За вярт. на Радзіму. № 56; У сяброў: З падарожных нататак // Зара. 5, 12 крас.

1960. Дом у Краснаярску // Калг. праўда. 7 крас.

1962 Жарок — кветка сібірская: [Урывак з аднайм. рамана] //Зара. 26 жн.; Вышыня: Нарыс //Там жа. 7 ліст.; Разведчык Уладзімір Уласаў // Там жа. 9 снеж.; Галінка бэзу: Апавяданне // Калг. праўда. 23 чэрв.; Пляменнік: Апавяданне // Там жа. 24 кастр.; Адзін у полі: Апавяданне // Сел. газ. 18 снеж.

1963. Сюрприз: Рассказ // Заря. 1 мая; Ты вернулась, Мария?: Рассказ // Там жа. 9 июня; Портрет: Рассказ // Там жа. 29 сент.

1965. Портрет: Рассказ // Гродн. правда. 29 мая.

1966. Его зовут Тхен Хонг: Рассказ // Заря. 3 авг.; Все началось с песни: Рассказ // Там жа. 16 окт.; У аблоках над Берлінам: Успаміны // ЛіМ. 9 мая.

1968. Ландыши: Рассказ // Заря. 3 февр.

1969. Ночи над Бобруйском // Заря. 4 июля.

1971. Ярость: Отрывок из повести // Заря. 31 дек.

1973. Усмешка Хатабыча: Апавяданне // Бярозка. № 6; Наташа: Рассказ // Заря. 14 апр.; Земля и небо: Рассказ // Там жа. 22 июня.

1976. Шасцярэнька: Апавяданне // Вясёлка. № 1; Крыгаход: Апавяданне // Там жа. № 3; Прыгоды — не самамэта // ЛіМ. 1 студз.

1977. Увага, пачынаем!: Апавяданне // Бярозка. № 8.

1978. Кукла: Быль // Заря. 11 мая.

1979. Лялька: Апавяданне // Бярозка. № 5; В старом доме: Рассказ // Заря. 25 авг.; Первая скрипка: Рассказ // Там жа. 7 дек.

1980. Першая скрыпка: Апавяданне // Бярозка. № 1.

1981. У ганаровай варце: Апавяданне // Бярозка. № 4.

1984. Слесаронак: (Апавяданне) // Бярозка. Мн.

1.6.

Боровской А. О них молчали сводки. Мн., 1970 / Лит. обработка.

Ласковіч В. Зара над Бугам: Дакум. аповесць // Зара. 1957. 27, 29 кастр., 1, 2, 3, 5, 7, 12, 13, 15 ліст. / Літ. запіс; Брэст: Літ.-маст. альманах. Брэст, 1958. № 1/Літ. зап.

2.3.

На беларускай мове. А. А. Авечкін: [Некралог] // ЛіМ. 1980. 14 ліст.; Аляксандру Авечкіну — 60: [Вiншаванне] // Там жа. 1973. 22 чэрв.; Белахава Н. Аб мастацкай праўдзе і пераканальнасці // Там жа. 1952. 29 ліст.; Калеснік У. Зорны спеў. Мн., 1975. С. 320—322; Пісьменнікі Савецкай Беларусі: Кароткі даведнік. Мн., 1981; У гэтым месяцы... // Беларусь. 1973. № 6.

На рускай мове. Колесник В. Человек двух романтических профессий // Заря. 1963. 23 июня.

3.1.

ЦДАМЛІМ БССР, ф. 121, воп. 1, спр. 1—310.

З. У. Драздова.

АГІЕВІЧ УЛАДЗІМІР

Агіевіч Уладзімір Іванавіч [псеўд. Хрушч Ул.; 13(26).9. 1910, в. Пухавічы Мазырскага пав. Мінскай губ., цяпер Жыткавіцкага р-на Гомельскай вобл.— 2.10.1952, Мінск; пахаваны на Усходніх могілках] крытык, літаратуразнавец. Член СП СССР з 1946.

З сям'і беднага селяніна, гаспадарка якога складалася з паўтара гектараў ворыва, трох гектараў балотнай сенажаці, каровы і некалькіх галоў дробнай жывёлы. Адсутнасць сродкаў для пражыцця мнагадзетнай сям'і прымушала бацьку штогод хадзіць на сплаў лесу да мясцовых прамыслоўцаў, наймацца на іншыя работы. У 1930 бацька ўступіў у калгас імя Леніна Жыткавіцкага р-на. У 1936 на будаўніцтве калгаснай клеці ён упаў і разбіўся насмерць.

Да 1928 У. Агіевіч вучыўся ў школе-сямігодцы. Пасля заканчэння яе паступіў на кароткатэрміновыя настаўніцкія курсы. З 1929 працаваў настаўнікам пачатковай школы ў Жыткавіцкім р-не. Прымаў актыўны ўдзел у арганізацыі калгасаў. У 1933 паступіў на філалагічны факультэт Магілёўскага дзяржаўнага педагагічнага інстытута, скончыў яго ў 1937, атрымаўшы дыплом з адзнакай. У 1937—39 працаваў выкладчыкам беларускай літаратуры ў Слуцкім педагагічным вучылішчы. У канцы 1939 паступіў у аспірантуру пры АН БССР. Некаторы час чытаў курс гісторыі беларускай літаратуры ў вышэйшых навучальных установах Мінска. Вучобу ў аспірантуры перапыніла вайна. Эвакуіраваўшыся з Мінска, працаваў настаўнікам у Саратаўскай вобл. У кастрычніку

1941 добраахвотна пайшоў у Чырвоную Армію. Удзельнік Вялікай Айчыннай вайны. Быў паранены. У 1942, пасля выпіскі са шпіталю, вызвалены ад вайсковай службы. З 1943 вучоны сакратар аддзялення грамадскіх навук АН БССР у Маскве. У 1944 разам з Акадэміяй навук вярнуўся ў Мінск і да 1946 працаваў вучоным сакратаром. У тым жа годзе пачаў працаваць літкансультантам ССП БССР. Пазней быў рэдактарам грамадска-палітычнага аддзела часопіса «Беларусь».

Літаратурную дзейнасць У. Агіевіч пачаў у 1928 вершам. Як крытык выступіў у 1941. Пісаў артыкулы праблемнага характару і артыкулы пра творчасць пісьменнікаў, якія вывучаліся ў сярэдняй школе, а таксама пра маладых паэтаў і празаікаў. Першы ў беларускім літаратуразнаўстве выявіў памылковую ацэнку паэмы Я. Коласа «Сымон-музыка», якая бытавала ў літаратуры даваеннага часу. Прынцыпова важнае значэнне мелі і яго артыкулы «Да пытання аб традыцыях Уладзіміра Маякоўскага ў беларускай паэзіі», «У незабыўныя гады», «Разам з народам», «Адвечная песня». Разам з І. Кудраўцавым прымаў удзел у стварэнні падручнікаў па беларускай літаратуры для школы: «Кніга для чытання ў другім класе школ рабочай і сельскай моладзі» (1952); «Кніга для чытання ў трэцім класе школ рабочай і сельскай моладзі» (1952). *В. С. Генаш.*

Бібліяграфія

1.2.

Літаратура і жыццё: [Зб. артыкулаў]. Мн., 1954 / Скл. А. Есакоў. Рэц.: Бурносаў В. Шчырае слова // Полымя. 1954. № 11; Пшыркоў Ю. Літаратура і жыццё // ЛіМ. 1954. 16 кастр.

1.3.

1928. «Хваля за хваляю...»: [Верш] // Чырв. змена. 26 жн.

1933. Вечар... вечар: [Верш] // Камунар Магілёўшчыны. 12 кастр.; «Імчыць цягнік...»: [Верш] // Там жа. 4 ліст.; Сталінскі паход: [Верш] // Там жа. 24 снеж.

1934. Веснавы настрой: [Верш] // Камунар Магілёўшчыны. 4 крас.; Перад уборкай: [Верш] // Там жа. 27 чэрв.; Пераможцы: [Апавяданне] // Там жа. 18 жн.; XX МЮД: [Верш] // Там жа. 1 вер.; Восень: [Верш] // Там жа. 22 вер.

1935. Вячэрняя радасць: [Верш] // Камунар Магілёўшчыны. 30 сак.

1936. Шлях Эмы: [Апавяданне] // Камунар Магілёўшчыны. 6 лют.

1941. [Рэц. на кн.: Пестрак П. На варце. Мн., 1940] // Полымя. № 1; Винцент Дунин-Марцинкевич: [Рэц. на кн.: Дунин-Марцинкевич В. Избр. произв. Мн., 1940] // Сов. Бел. 7 янв.; Замечательный юморист-сатирик: [Рэц. на кн.: Ядвігін Ш. Апавяданні. Мн., 1940] // Там жа. 10 апр.

1944. [Рэц. на кн.: Альманах 1. Мн., 1944] // Беларусь. № 3; Паўлюк Трус: (Да 15-годдзя з дня смерці) // Звязда. 29 жн.; Славуты пясняр // Сов. Бел. 6 июня; Певец белорусского народа // Там жа. 11 нояб.; Крылов и белорусская литература // Там жа. 21 нояб.; Стихи Якуба Коласа в русских переводах // Там жа. 17 дек.

1945. Першая нацыянальная драма // Беларусь. № 10; Гартаванне паэта // Там жа. № 11—12; Над Неманом // Сов. Бел. 7 нояб.; Максим Танк: [Рэц. на кн.: Танк М. Праз вогненны небасхіл. Мн. 1945] // Там жа. 23 дек; Альманах «Отчизна» // Там жа. 30 дек.

1946. «Сымон-музыка» // Беларусь. № 2; «Вастрыце зброю»: [Рэц. на кн.: Танк М. Вастрыце зброю. Мн., 1945] // Там жа. № 2 / Пад псеўд. У. Хрушч; Лірыка Паўлюка Труса / Пад псеўд. У. Хрушч: Юнацтва паэта // Там жа. № 4; Мастацкая проза перыяду Вялікай Айчыннай вайны // Там жа. № 5—6 / Сааўт. М. Ларчанка; Ядвігін Ш. // Там жа. № 7; Шлях народнага паэта // Там жа. № 10; Сялян. газ. 3 ліст. Рэц.: Гальперин В. О пережитках буржуазного национализма в белорусском литературоведении // ЛГ. 1948. 12 мая; На бацькоўскіх сцежках: [Рэц. на кн.: Бялевіч А. На бацькоўскіх сцежках. Мн., 1946] // Беларусь. № 10 / Пад псеўд. У. Хрушч; Георгій Скарына: [Рэц. на кн.: Садковіч М., Львоў Е. Георгій Скарына / Пер. М. Клімковіч. Мн., 1946] // Там жа. № 11—12; Народны пясняр // Бярозка. № 8—9; Вялікі паэт беларускага народа // Гродзен. праўда. 27 чэрв.; Новае выданне твораў Максіма Багдановіча // Звязда. 2 крас.; Не адставаць ад жыцця: (Па старонках часопіса «Полымя») // Там жа. 20 жн; Рассказы А. Стаховича // Сов. Бел. 2 июня; Стихи о Родине и человеке // Сталин. молодежь. 7 апр.; Кузьма Чорный // Там жа. 24 нояб.; Змитрок Бядуля // Там жа. 29 нояб.

1947. Міхась Лынькоў // Лынькоў М. Выбр. апавяданні. Мн.; Янка Купала // Беларусь. № 6; Паэтычная кволасць: [Рэц. на кн.: Астапенка А. Выпрабаванне. Мн., 1947; Прыходзька П. Голас сэрца. Мн., 1947] // Там жа. № 12; Кандрат Кандратавіч Крапіва: (Да 25-годдзя літаратурнай дзейнасці) // Бальш. сцяг. 25 ліст.; Гомел. праўда. 25 ліст.; Кузьма Чорный // Гродн. правда. 21 нояб.; Писатель-реалист // Там жа. 23 нояб.; Вялікі народны пясняр // За Радзіму. 28 чэрв.; Вечно живой // Заря. 25 мая; Кондрат Кондратович Крапива: К 25-летию творч. деятельности // Там жа. 25 нояб.; Разам з народам // ЛіМ. 1 лют.; Сталін — наш сцяг пераможны // Там жа. 22 лют.; Праўдзівыя апавяданні: [Рэц. на кн.: Брыль Я. Апавяданні. Мн., 1946] // Там жа. 17 мая; Вечна жывы // Там жа. 29 мая; У імя радзімы // Там жа. 28 чэрв.; Паэт-змагар: (Да 65-годдзя з дня нараджэння Якуба Коласа) // Там жа. 6 ліст.; Кандрат Крапіва і беларуская байка // Там жа. 22 ліст.; Вечна жывы // Сав. селянін. 25 мая; Шлях пісьменніка-рэаліста // Чырв. звязда. 23 ліст.; Кузьма Чорны: (Да трэцяй гадавіны з дня смерці) // Там жа. 30 ліст.; Фальшывае адлюстраванне жыцця // Чырв. змена. 18 ліст.

1948. Пімен Панчанка // Панчанка П. Вершы. Мн., 1948; «Пасля навальніцы»: [Рэц. на кн.: Кірэенка К. Пасля навальніцы. Мн., 1947] // Беларусь. № 3; Пясняр савецкага патрыятызма // Там жа. № 7; Паэзія гераічнага Ленінграда // Там жа. № 9; Паэзія жыцця // Там жа. № 12; «Выбраныя вершы» Максіма Танка: [Рэц. на кн.: Танк М. Выбр. вершы. Мн., 1947] // Полымя. № 5; Самая магутная, самая надзейная // За Радзіму. 21 лют.; Апавяданні пра новых людзей: [Рэц. на кн.: Кулакоўскі А. Сад. Мн., 1947] // ЛіМ. 14 лют.; Паэты Ленінграда: [Рэц. на кн.: Паэты Ленінграда. Мн., 1948] // Там жа. 3 ліп; Аповесць пра пераўтваральнікаў прыроды: [Рэц. на кн.: Паслядовіч М. Магістральны канал. Мн., 1947] // Там жа. 17 ліп.; «Знаменосцы»: Книги, удостоенные Сталинских премий // Сов. Бел. 15 июня; Максім Танк // Сялян. газ. 11 крас.; За Радзіму. 14 крас.; Барацьбіт за шчасце народа // Чырв. змена. 29 чэрв.

1949. Літаратура, народжаная Вялікім Кастрычнікам // Беларусь, № 1; Вынік творчай дружбы // Там жа. № 3; Творы, падказаныя жыццём // Там жа. № 4; Толькі з пазіцый жыцця: (Думкі аб паэзіі 1948 г.) // Там жа. № 5; Паўлюк Трус // Там жа. № 8; Велічны вобраз генія // Там жа. № 12; Твор аб людзях мірнай працы: [Рэц. на: Стаховіч А. Пад мірным небам. Полымя. 1947. № 7—9; 1949. № 1] // Полымя. № 3; На верным шляху: [Рэц. на кн.: Аўрамчык М. Пярэдні край. Мн., 1949] // Там жа. № 11; Велічны вобраз правадыра // Гомел. праўда. 20 снеж.; Крытычна-бібліяграфічны аддзел часопіса «Полымя» // ЛіМ. 23 вер.; Слова на пленуме ССПБ, прысвечаным пытанням крытыкі // Там жа. 15 кастр.; Любімы пісьменнік // Там жа. 26 ліст.

1950. Алесь Гурло // Гурло А. Выбр. творы. Мн.

/ Сааўт. І. Кудраўцаў; Магутны паэт рэвалюцыі // Беларусь. № 4; «Землякі»: [Рэц. на кн.: Шахавец У. Землякі. Мн., 1949] // Там жа. № 5; З радзімай у сэрцы: [Рэц. на кн.: Броўка П. Сонечнымі днямі. Мн., 1950] // Там жа. № 12; Пачуцці і вобразы, народжаныя часам: [Рэц. на кн.: Вялюгін А. Негарэльская арка. Мн., 1949; Кірэенка К. Мая рэспубліка. Мн., 1949] // Полымя. № 4; Павышаць паэтычнае майстэрства // Звязда. 1 крас.; Нястомны змагар за шчасце народа // Там жа. 28 чэрв.; Схема замест рэальнага жыцця: [Рэц. на: Кавалёў П. Аповесць пра добрае сэрца. Полымя. 1949. № 11—12] // ЛіМ. 18 сак.; Традыцыі Маякоўскага ў беларускай паэзіі // Там жа. 15 крас.; Больш увагі пачынаючым крытыкам // Там жа. 19 жн.; Борец за счастье народное // Сталин. молодежь. 28 июня.

1951. П. У. Броўка // Броўка П. Выбр. тв. Мн., 1951; Усім сэрцам за век малады: [Рэц. на кн.: Бялевіч А. Светач. Мн., 1950] // Беларусь. № 2; Гомел. праўда. 27 сак.; П. У. Броўка // Полымя. № 10; Паэт-патрыёт: (Да 25-годдзя творчасці Петруся Броўкі) // Сав. шк. № 4; Раман аб гераічнай барацьбе народа: [Рэц. на кн.: Шамякін І. Глыбокая плынь. Мн., 1949] // Гомел. праўда. 6 мая; Без належнай увагі да баявых тэм сучаснасці // Звязда. 27 сак.; На варце міру: [Рэц. на кн.: На варце міру. Мн., 1950] // ЛіМ. 13 студз.; Манаграфія аб народным паэце: [Рэц. на кн.: Пшыркоў Ю. Якуб Колас: Жыццё і творчасць. Мн., 1951] // Там жа. 9 чэрв.; Талантливый белорусский поэт // Сов. Бел. 25 нояб.

1952. Стихи о Родине и труде // Сов. Бел. 24 июля.

1953. Адвечная песня // Полымя. № 6.

1973. Аўтабіяграфія // Вытокі песні. Мн.

1.4.

Прыляжаева М. З табой таварышы: Аповесць / З рус. Мн., 1950.

Карнаухава І. Аповесць аб дружных / З рус. Мн., 1951.

1.5.

На ўкраінскую мову. Поезія радянської Білорусії // Білоруська радянська поезія. К., 1948.

1.6.

Роднае слова: Кніга для чытання ў 3-м класе пачатковай школы. 3 выд., выпр. і дап. Мн., 1950 / Сааўт. М. Горцаў. [Звесткі пра 1 і 2 выд. не захаваліся]; 4 выд. Мн., 1951; 5 выд. Мн., 1952; 6 выд. Мн., 1953; 7 выд. Мн., 1954; 8 выд. Мн., 1955; 9 выд. Мн., 1956; 10 выд. Мн., 1957.

Кніга для чытання ў другім класе школ рабочай моладзі. Мн., 1952 / Сааўт. І. Кудраўцаў. Рэц.: Ігнатовіч Л. Недапрацаваны падручнік // Наст. газ. 1952. 11 вер.

Кніга для чытання ў трэцім класе школ рабочай і сельскай моладзі. Мн., 1952 / Сааўт. І. Кудраўцаў.

2.3.

На беларускай мове. Александровіч С. Палымянае слова крытыка // Беларусь. 1954. № 12. Барысенка В. Ідэйныя скажэнні ў асобных артыкулах крытыкаў і літаратуразнаўцаў // ЛіМ. 1948. 17 студз.; Броўка П. Аб літаратурнай крытыцы ў Беларусі // Там жа. 1950. 13 мая; Я г о ж. Нашы вынікі і нашы задачы // Там жа. 1951.21 крас.; Бур'ян Б. Сябра не памірае // Беларусь. 1960. № 10; Вышэй прафесійны ўзровень крытыкі // ЛіМ. 1951. 10 лют.; Ермаловіч М. Літаратурная крытыка ў часопісах «Полымя» і «Беларусь» // Там жа. 1948. 25 вер.; Карпачоў М. Па старонках часопісаў // Там жа. 1946. 30 крас.; Кудраўцаў І. На правах пасынка // Там жа. 1950. 16 вер.; Кузьмічоў І. [Біябібліяграфічная нататка да 75-годдзя з дня нараджэння] // Полымя. 1985. № 9; Мушынскі М. Беларуская крытыка і літаратуразнаўства: 40-я — першая палавіна 60-х гадоў. Мн., 1985. С. 19, 23—24, 72—73; [Некралог] // ЛіМ. 1952. 4 кастр.; Новая работа пра Якуба Коласа // Там жа. 1950 28 кастр.; Пісьменнікі Савецкай Беларусі: Кароткі даведнік. Мн., 1981; Строева Т. Шчыры працаўнік літаратуры // ЛіМ. 1980. 3 кастр.; У абарону фактаў // Там жа. 1948. 3 крас.; Шараxоўскі Я. Заўвагі аб крытыцы // Там жа. 1951. 21 крас.

З. У. Драздова.

АГНЯЦВЕТ ЭДЗІ

Агняцвет Эдзі [Агняцвет, Э. Агняцвет.; сапр. Каган Эдзі Сямёнаўна; н. 28.9(11.10).1913, Мінск], паэтэса. Член СП СССР з 1937.

Нарадзілася ў сям'і служачых. Бацька займаў пасаду прараба на лесасплаве і лесанарыхтоўках. Маці працавала ў бібліятэцы імя Пушкіна. Яна і прывіла сваёй дачцэ любоў да класічнай літаратуры, пазнаёміла з творчасцю беларускіх пісьменнікаў. Пасля заканчэння сямігодкі Э. Агняцвет каля года была вучаніцай на мінскім машынабудаўнічым заводзе «Камунар» (цяпер завод імя Кірава). Потым вучылася ў Мінскай прафтэхшколе будаўнікоў, там уступіла ў камсамол. Скончыла творчае

аддзяленне літаратурнага факультэта Мінскага педагагічнага інстытута (1934), завочна — літаратурны факультэт (1936). Працоўную дзейнасць пачала ў якасці рэдактара дзіцячага радыёвяшчання (1934—38). Была кансультантам у кабінеце маладога аўтара Саюза пісьменнікаў БССР (1939), супрацоўніцай аддзела паэзіі ў часопісе «Полымя рэвалюцыі». Падчас Вялікай Айчыннай вайны жыла і працавала ў эвакуацыі ва Узбекістане, дзе блізка пазнаёмілася з Я. Коласам. Пасля вайны працавала рэдактарам у Дзяржаўным выдавецтве БССР. Узнагароджана ордэнам «Знак Пашаны», медалямі і Ганаровымі граматамі Вярхоўных Саветаў БССР і Узбекскай ССР. Міжнародным саветам па дзіцячай і юнацкай літаратуры (ІВВУ) у 1986 узнагароджана ганаровым дыпломам за кнігу «На двары алімпіяда». Член КПСС з 1940.

Літаратурную дзейнасць пачала ў 1929; тады ў газеце «Чырвоная змена» з'явіліся першыя яе вершы. Вялікі ўплыў на маладую паэтэсу зрабіла сустрэча з Я. Купалам. Паэзія Э. Агняцвет адлюстроўвала перамены, што адбываліся ў Савецкай краіне. Асноўную ўвагу ў творах аддае чалавеку працы, будаўніку сацыялістычнага грамадства. Побач з тым у творчасці Э. Агняцвет 30—40-х гадоў адбіліся палажэнні вульгарнага сацыялагізму, прыхарошванне жыцця. Піша таксама для дзяцей. Выйшлі шматлікія кнігі, адрасаваныя малым. У іх услаўляецца інтэрнацыянальная дружба народаў нашай краіны, раскрываецца дзівосны свет прыроды. Актыўна займаецца перакладчыцкай дзейнасцю. Пераклала асобныя творы А. Пушкіна, М. Някрасава, У. Маякоўскага, М. Ушакова, А. Барто, Л. Украінкі, Я. Судрабкална, С. Нерыс, Зульфіі. Пазнаёміла беларускіх чытачоў з творамі П. Беранжэ, Г. Апалінэра, А. Экзюперы, П. Элюара, з многімі ўзорамі французскай паэзіі для дзяцей. Стварыла лібрэта опер для дзяцей «Джанат» (1942, муз. Л. Шварца) і «Марынка» (1955, муз. Р. Пукста). Песні на словы Э. Агняцвет напісалі М. Аладаў, У. Алоўнікаў, А. Багатыроў, Г. Вагнер, Я. Глебаў, Э. Зарыцкі, Дз. Лукас, І. Лучанок, П. Падкавыраў, С. Палонскі, Р. Пукст, Ю. Семяняка, А. Туранкоў, Я. Цікоцкі, М. Чуркін, М. Шнейдэрман, Б. Юсуф-задэ і інш.

Жыве ў Мінску. *А. М. Ненадавец.*

Бібліяграфія

1.1.

Выбр. тв.: У 2 т. Мн., 1976. Т. 1. Вершы і паэмы. Т. 2. Новыя вершы, пераклады.

Круглы год: Выбранае. Мн., 1966. Рэц.: Бойка У. З вясною заадно // ЛіМ. 1966 15 ліст.

1.2.

Маё пакаленне: Вершы. Мн., 1935. Рэц.: Кавалёў П. «Маё пакаленне»: Кніжка вершаў Эдзі Агняцвет // Чырв. змена. 1935. 2 жн.

Вершы. Мн., 1938. Рэц.: Ушакоў А. Да чаго прыводзіць няведанне жыцця // ЛіМ. 1939. 3 сак.

На беразе Волгі: Паэма. Мн., 1940. Рэц.: Новые книги для детей // Сов. Бел. 1941. 4 марта; Цітоў К. // Полымя. 1941. № 3.

Вясновай раніцай: Вершы. Мн., 1941.

Край мой родны: Вершы. Мн., 1945. Рэц.: Край мой родны: Новый сборник стихов // Сов. Бел. 1945. 21 марта; Шкраба Р. «Край мой родны» // Беларусь. 1945. № 4.

Васількі: Вершы для дзяцей. Мн., 1947. Рэц.: Бурьян Б., Воронов В. Три книги для детей // Сталин. молодежь. 1948. 14 апр.; Данская Е. Нашым юным чытачам // Звязда. 1948. 16 лют.; Якімовіч А. За вялікую літаратуру для маленькіх // ЛіМ. 1948. 7 лют.

Дарога ў будучыню: Вершы. Мн., 1949. Рэц.: Шкраба Р. Пра паэзію сапраўдную і ўмоўную // ЛіМ. 1949. 3 вер.

Песня пра піянерскі сцяг: Паэма. Мн., 1949.

Ля піянерскага кастра: Вершы для дзяцей. Мн., 1952. Рэц.: Мітраховіч С. Некалькі заўваг // Наст. газ. 1953. 5 лют.; Тарас Н. «Ля піянерскага кастра» // Піянер Бел. 1952. 8 мая.

Мой сябра: Вершы. Мн., 1954.

Будзем сябраваць: Вершы. Мн., 1955. Рэц.: «Будзем сябраваць» // Піянер. Бел. 1955. 25 ліст.

Твае таварышы: Вершы. Мн., 1957. Рэц.: Гаўрусёў С. Як роўны з роўнымі... // Чырв. змена. 1958. 29 ліп.; Іванова Л. Твае таварышы // Наст. газ. 1958. 11 сак.; Падгорскі А. Вершы для дзяцей //ЛіМ. 1958. 5 лют.

Госць з далёкай зямлі: Вершы. Мн., 1958.

Беларуская рабіна: Вершы і паэма. Мн., 1959. Рэц.: Бойка У. Аб харастве чалавечым // ЛіМ. 1960. 15 ліп.; Грахоўскі С. Знаходкі і страты // Полымя. 1960. № 6; Цішчанка І. Хараство жыцця // Беларусь. 1960. № 11.

Незвычайныя канікулы: Вершы і паэма. Мн., 1962.

Лірыка. Мн., 1965. Рэц.: Блатун С. Рэха вандровак // Звязда. 1966. 4 студз.; Варно У. У імклівым рытме часу // ЛіМ. 1965. 14 снеж.; Шаўня А. Лірыка паэтэсы // Беларусь. 1965. № 12.

Літаратура для дзяцей і юнацтва. Мн., 1966.

Першы ліст: Вершы. Мн., 1966.

Падарожнік: Вершы. Мн., 1969. Рэц.: Бойка У. Юным падарожнікам // ЛіМ. 1970. 24 сак.; Данілевіч Л. Вясновы ручай // Наст. газ. 1970. 7 сак.

Піянерская гама: Вершы і паэмы. Мн., 1970. Рэц.: Фомчанка А. Пра вялікае і важнае // Чырв. змена. 1971. 8 жн.; Шаўня А. Цікава пра важнае // Беларусь. 1971. № 4.

Жаданне: Лірыка. Мн., 1971. Рэц.: Барсток М. У пошуках навізны // Беларусь. 1973. № 1; Жураўлёў Д. Паэзія і музыка // ЛіМ. 1972. 21 крас.; Цвяткова Г. «...Для шчасця шмат трэба» // Вяч. Мінск. 1972. 16 мая.

Выратаваны сцяг. Мн., 1972. (З арлінага племя). Рэц.: Галафаева М. Сцяг наш агністы // Піянер Бел. 1975. 13 сак.

Краіна маленства: Вершы і паэмы. Мн., 1975. (Школьная б-ка). Рэц.: Літвінаў Р. У краіне маленства // Наст. газ. 1976. 13 кастр.

Мы сур'ёзныя, мы вясёлыя. Мн., 1976. Рэц.: Данілевіч Л. На мове паэзіі // Наст. газ. 1977. 14 мая;

Доктар Смех. Мн., 1977. (Мая першая кніжка). Рэц.: Марціновіч А. Лечыць доктар Смех // ЛіМ. 1977. 23 снеж.; Палікарпова В. // Дет. лит. 1978. № 3; Разанаў І. Для дзяцей і пра дзяцей // Звязда. 1980. 5 ліст.; Яго ж. Пра сур'ёзнае забаўна // Там жа. 1978. 24 жн.; Саянава Т. Запрашае добры чараўнік // Вяч. Мінск. 1978. 11 студз.

Будзем сябраваць: Паэма. Мн., 1979. Рэц.: Ермакова Т. На крылах сяброўства // ЛіМ. 1980. 21 сак.; Разанаў І. Каб ведалі, каб памяталі // Вяч. Мінск. 1980. 13 жн.; Яго ж. Паэтычныя старонкі подзвігу // Наст. газ. 1980. 6 лют.

Ад зярнятка да вясёлкі: Вершы і паэма. Мн., 1981. Рэц.: Літвінаў Р. Новая сустрэча // Чырв. змена. 1981. 1 жн.; Разанаў І. Хачу намаляваць свет... // Вяч. Мінск. 1981. 3 вер.

Хто пачынае дзень?: Вершы Мн., 1982. (Мая першая кніжка). Рэц.: Зубкоўскі Б. Даверлівая размова // ЛіМ. 1983. 7 студз.; Мацяш Н. Крышку пра кніжку // Вясёлка. 1982. № 10.

Спадзяванне калыханак: Лірыка. Мн., 1983. Рэц.: Барсток М. На мове любові, пяшчот, калыханак // ЛіМ. 1984. 5 кастр.; Гніламёдаў У. Пачуццё ўдзячнасці // Наст. газ. 1984. 29 лют.;

Чаркасава Д. На шляхах жыцця чалавечы лёс // Голас Радзімы. 1984. 16 лют.

На двары алімпіяда: Вершы. Мн., 1984. Рэц.: Шырын Л. Промнік святла // ЛіМ. 1985. 1 сак.

Закаханым: Вершы. Мн., 1986.

1.3.

1929. Вецер: [Верш] // Чырв. змена. 24 сак.; Адной з многіх: [Верш] // Там жа. 21 ліп.

1930. Песні зімовыя: [Верш] // Чырв. змена. 11 лют.; Спеў нашых дзён: [Верш] // Там жа. 1 крас.; Дарагому юбіляру «Чырвонай змене»: [Верш] // Там жа 26 крас.; Турксіб: [Верш] // Там жа. 11 мая; На выстаўцы: [Верш] // Там жа. 24 жн.; Фабрычны сход: [Верш] // Там жа. 21 кастр.

1931. Ударнік Строган: [Верш] // Маладняк. № 6—7; Камсамолец Сцёпа: [Верш] // Там жа. № 10; Ударніцы: [Верш] // Работніца і калгасніца Бел. № 6; Таварыш Наталля: [Верш] // Там жа. № 11; Маладая бальшавічка: [Верш] // Там жа. № 26; Новая сталоўка: [Верш] // Там жа. № 34; Песня перамогі: [Верш] // Чырв. змена. 27 лют.; Аб Парыжскай Камуне: [Верш] // Там жа. 17 сак.; Камсамольская брыгада: [Верш] // Там жа. 21 сак.; «Чырвонай змене»: [Верш] // Там жа. 10 мая; Ударнікам літаратурнага фронту: [Верш] // Там жа. 2 ліп.; Камсамольская: [Верш] // Там жа. 18 ліп.; Тарфянікі: [Верш] // Там жа. 21 вер.; Дарожная будоўля: [Верш] // Там жа. 18 кастр.; Ударнай спаранай брыгадзе: [Верш] // Там жа. 25 кастр.

1932. Ударніцы: [Верш] // Партыя, слухай. Мн.; Пойдзем шляхам Кастрычніка: [Верш] // Работніца і калгасніца Бел. № 30; Джымі: [Верш] // Там жа. № 33.

1933. Ды не спіць дазорны: [Верш] // Полымя рэвалюцыі. № 10; Чырв. змена. 24 жн.; Не спыняцца на дасягнутых поспехах // ЛіМ. 28 ліп.; Спявае савецкі пілот: [Верш]; Разгарнуць падрыхтоўку да XIX МЮДу // Там жа. 13 жн.; Не згасяць полымя вялікіх гэтых дзён: [Верш] // Чырв. змена. 4 сак.; Расце вялікі гнеў: [Верш] // Там жа. 8 мая; Маё пакаленне: [Верш] // Там жа. 29 кастр.

1934. Не спіць дазорны!: [Верш] // Бальшавіцкая моладзь. Мн.; Ленін жыве: [Верш] // Звязда. 22 студз.; Тры маёўкі: Маёўка мінулага; «Гэтых дзён не змоўкне слава...»; Палітаддзельская вясна: [Вершы] // Там жа. 30 крас., 1 мая; Сястра: [Верш] // ЛіМ. 13 жн.; Авалодаць майстэрствам — наша задача // Чырв. змена. 16 вер.; Тэльману свабоду!: [Верш] // Там жа. 7 ліст.; Таварыш Кіраў: [Верш] // Там жа. 6 снеж.

1935. Спявай, мая маці!: [Верш] // Звязда. 8 сак.; Провады: [Верш] // Там жа. 4 кастр.; Народнаму паэту: [Верш] // Там жа. 11 снеж.; Камунар Магілёўшчыны. 14 снеж.; Маёўка мінулага: [Верш] // Калгаснік Бел. 26 мая; Дружба: [Верш] // ЛіМ. 30 чэрв.; «Прыход героя» Петруся Броўкі // Там жа. 6 снеж.; Вечар на Дняпры: [Верш] // Там жа. 31 снеж.; Таварыш Кіраў: [Верш] // Піянер Бел. 30 ліст.

1936. Маім адважным сёстрам: [Верш] // Работніца і калгасніца Бел. № 19; Звязда. 21 вер.; Шчаслівы дзень: [Верш] // Работніца і калгасніца Бел. № 23; Звязда. 28 ліст.; ЛіМ. 27 ліст.; ЧЭКА: Урывак з паэмы «Фелікс Дзяржынскі» // Звязда. 20 ліп.; Таварышу: [Верш] // ЛіМ. 12 крас.; Памяці Аляксея Максімавіча: [Верш] // Там жа. 3 ліп.; Фелікс Дзяржынскі: Уступ да паэмы // Там жа. 23 снеж.; Песня пра Сталіна: [Верш] // Піянер Бел. 4 кастр. / Сааўт. А. Куляшоў, Х. Мальцінскі.

1937. Фелікс Дзяржынскі: Паэма // Полымя рэвалюцыі. № 11; Прывет табе, нарком любімы: [Верш] // Работніца і калгасніца Бел. № 22; Звязда. 16 ліст.; Жывому Пушкіну: [Верш] // Звязда. 10 лют.; Наша слова: [Верш] // Там жа. 24 кастр.; Прамова на сходзе выбаршчыкаў 63 выбарчага ўчастка // Там жа. 7 снеж.; Фелікс Дзяржынскі: Урывак з паэмы // Там жа. 21 снеж.; Праклён і смерць фашысцкім наймітам // ЛіМ. 28 студз.; Таварышу Сталіну: (Пісьмо старой калгасніцы): [Верш] // Там жа. 11 сак.; Слава героям: [Верш] // Там жа. 24 чэрв.; Апошняя прамова; Урывак з паэмы «Фелікс Дзяржынскі» // Там жа. 5 вер.; Народнае свята: [Верш] // Там жа. 5 снеж.; ЧЭКА: Урывак з паэмы «Фелікс Дзяржынскі» // Там жа. 20 снеж.; З Новым годам: [Верш] // Там жа. 31 снеж.; Мужнасць: [Урывак з паэмы «Фелікс Дзяржынскі»] // Чырв. змена. 20 снеж.

1938. Чырвонасцяжны камсамол: Урывак з паэмы // Іскры Ільіча. № 10 / У сааўт.; Саколік: [Верш] // Там жа. № 11; У слаўным сузор'і: [Верш] // Полымя рэвалюцыі. № 7—8; Чырванасцяжны камсамол: Паэма // Там жа. № 10; ЛіМ. 30 кастр.; Чырв. змена. 30 кастр. / У сааўт.; Кулямётчыца Таня: [Верш] // Звязда. 23 лют.; Песня шчаслівай жанчыны: [Верш] // Там жа. 8 сак.; Горкі не памёр...: [Верш] // Там жа. 28 сак.; Слова выбаршчыка: [Верш] // Там жа. 15 чэрв.; Клаўдзія Амосаўна Абушэнка // Там жа. 24 чэрв.; Гараць нашы зоры: [Верш] // Там жа. 26 чэрв.; На крэйсеры «Аврора»: [Нарыс] // Там жа. 15 ліст.; Шалёных сабак — да расстрэлу!: Слова пісьменніцы // ЛіМ. 6 сак.; Молатаву: [Верш] // Там жа. 26 чэрв.; Саколік: [Верш] // Там жа. 7 ліст.; Мы пяем свае лепшыя песні // Чырв. змена. 1 студз.; Паэт-грамадзянін // Там жа. 8 студз.; Таварышу Сталіну: [Верш] // Там жа. 8 сак.

1939. Вітанне сёстрам і братам: [Верш] // Вызваленым братам. Мн.; Віцеб. рабочы. 4 кастр.; Звязда. 26 вер.; Чырвонасцяжны камсамол: (Паэма) // Камсамол на граніцы. Мн. / У сааўт.; Яблыня: [Верш] // У вянок Т. Р. Шаўчэнку. Мн.; Полымя рэвалюцыі. № 3; Звязда. 9 сак.; Ванюшыны вусы: [Верш] // Іскры Ільіча. № 5; ЛіМ. 11 мая; Анюціны вочкі: [Верш] // Іскры Ільіча. № 9; Машыніст: [Верш] // Там жа. № 10; Ленін: [Верш] // Полымя рэвалюцыі. № 1; Таварышу Сталіну: [Верш] // Там жа. № 5—6; Бальш. Пал. 28 крас.; Віцеб. рабочы. 28 крас.; Звязда. 26 крас.; ЛіМ. 1 мая / У сааўт.; Сталін: [Верш] // Полымя рэвалюцыі. № 11—12; Звязда. 21 снеж.; У слаўным сузор'і: [Верш] // Работніца і калгасніца Бел. № 13; Мараку: [Верш] // Там жа. № 14; Провады: [Верш] // Там жа. № 17; Паліна Асіпенка: [Верш] // Бальш. Пал. 16 мая; Звязда. 15 мая; Роднай сястры: [Верш] // Віленская праўда. 15 кастр.; Масква: [Верш] // Віцеб. рабочы. 24 мая; Звязда. 5 мая; Ленін; Таварыш Сярго: [Вершы] // Звязда. 4 студз.; За Радзіму: [Верш] // Там жа. 23 лют.; Вясновай раніцай: [Верш] // Там жа. 26 сак.; Першы ўспамін: [Верш] // Там жа. 11 ліп.; Клятва: Урывак з паэмы «Чырвонасцяжны камсамол» / У сааўт.; Ленін: [Верш] // Піянер Бел. 21 студз.; Піянерская песня: [Верш] // Там жа. 23 чэрв.; У гасцях у лагернікаў // Там жа. 9 ліп. / Сааўт. Я. Маўр, А. Стаховіч; Маці: [Верш] // Чырв. змена. 1 студз.; Юлія: [Верш] // Там жа. 6 вер.

1940. Што рабіць яму?..: [Верш] // Іскры Ільіча. № 3; Васількі: [Верш] // Там жа. № 6—7; На беразе Волгі: [Верш] // Полымя рэвалюцыі. № 8; Кулямётчыца Таня: [Верш] // Работніца і калгасніца Бел. № 3; Высокае сонца плыве над краінай: [Верш] // Там жа. № 4; Юлія [Верш] // Там жа. № 8; Калыханка: [Верш] // Там жа. № 12; Брату: [Верш] // Звязда. 23 лют.; Першая вясна: [Верш] // Там жа. 8 сак.; Таполя: [Верш] // Там жа. 11 ліп.; Янку Купалу: [Верш] // Там жа. 8 снеж.; Каўказ: [Вершы] // ЛіМ. 11 студз.; Апраўдаць высокае давер'е // Там жа. 11 лют.; Песні маракоў: [Верш] // Там жа. 3 жн.; Узбекістан: [Вершы] // Там жа. 31 жн.; Казка старога рыбака: [Урывак з паэмы «На беразе Волгі»] // Чырв. змена. 18 жн.

1941. За Радзіму: [Верш] // Слава Арміі Чырвонай. Мн.; Пісьменніца народа // Работніца і калгасніца Бел. № 3; Радзіме: [Верш] // Бальш. Пал. 5 чэрв.; Зара. 5 чэрв.; Звязда. 3 чэрв.; Шчасце маё: [Верш] // Звязда. 8 сак.; Будаўнік: [Верш] // Там жа. 25 мая; На світанні: [Верш] // Лім. 18 студз.; Прырода і праца // Там жа. 25 студз.; Беларучка: [Верш] // Піянер Бел. 30 сак.; Наш сад: [Верш] // Там жа. 1 чэрв.

1943. Мой беларускі край; Партызаны: [Вершы] // Беларусь. М.; Янка Купала и молодые поэты Белоруссии; «Як малой была дзяўчынкай...»: [Верш] // Памяти Янки Купалы. Ташкент.

1945. Мой беларускі край; Партызаны: [Вершы] // За шчасце Беларусі. М.; Л.; Быліна: [Верш] // Беларусь. № 9; Палахлівец: [Верш] // Бярозка. № 5; Міхеіч: [Верш] // Там жа. № 6—7; Скрыпка; Толькі сэрца

аддай: [Вершы] // Полымя. № 9; Падаў дождж... [Верш] // Звязда. 20 ліст.; Узбекскае неба: [Верш] // ЛіМ. 12 ліст.; Соловей: Л. П. Александровской: [Верш] // Сов. Бел. 3 окт.

1946. Вітанне сёстрам і братам: [Верш] // Семнаццатага верасня. Мн.; У верасні: [Верш] // Беларусь. № 1; Беларучка: [Верш] // Бярозка. № 2; Хто ён?: [Верш] // Там жа. № 4; Гусі: [Верш] // Там жа. № 7; Мой тата: [Верш] // Там жа. № 8—9; Мар'я Ціма-феeўна: [Верш] // Там жа. № 11; Ты назваў мяне адзінай; Непакорная дачка; Палова сэрца: [Вершы] // Полымя. № 6. Рэц.: Пустапарожняя паэзія // Звязда. 1946. 27 вер.; Цымбалін С. Веснавыя фіялкі і заўчасная сівізна // Чырв. змена. 1946. 17 кастр.; Эксперыменты Эдзі Агняцвет // ЛіМ. 1946. 24 вер.; Перамогі дзень: [Верш] // Работніца і сялянка. № 2; Мама: [Верш] // Там жа. № 3; Першая вясна: (Вызваленым жанчынам былой Заходняй Беларусі): [Верш] // Звязда. 8 сак.; Цені забітых: [Верш] // Там жа. 14 крас.; Перамогі дзень: [Верш] // Там жа. 9 мая; Не толькі даты: [Верш] // Там жа. 11 мая; Ён кожнаму любы...: [Верш] // Там жа. 5 чэрв.; Фіялкі: [Верш] // ЛіМ. 9 сак.; «...Песня выйшла з хаты лесніковай...»; Якубу Коласу: [Вершы] // Там жа. 30 кастр.; Кліча вецер свежы: [Верш] // Піянер Бел. 29 мая; Васількі: [Верш] // Там жа. 18 вер.

1947. Ты снішся мне, маскоўская зямля; Масква мая: [Вершы] // Роднай Маскве. Мн.; Буду жыць; Лясная быль; Рукавіцы: [Вершы] // Эстрада. Мн.; Шчасце: [Верш] // Беларусь. № 12; Лыжнікі: [Верш] // Бярозка. № 1; Кліча вецер свежы: [Верш] // Там жа. № 4; Сын марака: [Верш] // Там жа. № 7; Ты снішся мне, маскоўская зямля: [Верш] // Полымя. № 9; Палес. праўда. 7 вер.; Перамогі дзень: [Верш] // Віцеб. рабочы. 9 мая; Вітанне: [Верш] // Звязда. 8 ліп.; На будучай плошчы: [Верш] // Там жа. 15 жн.; Дарога ў будучыню: (Урывак з паэмы) // Там жа. 26 ліст.

1948. Я нарадзілася ў Мінску: [Верш] // Беларусь. № 1; Дарога ў будучыню: Паэма // Полымя. № 5; Паэты Ленінграда: [Рэц. на кн.: Паэты Ленінграда. Мн., 1948] // Там жа. № 8; Новы год; Юным сябрам: [Вершы] // Звязда. 1 студз.; Дарога ў будучыню: Урывак з паэмы // Там жа. 4 студз.; Савецкая жанчына // ЛіМ. 6 сак.; Мой піянерскі гальштук: [Верш] // Піянер Бел. 7 студз.; Будаўнік: [Верш] // Там жа. 25 жн.; XXX год: [Верш] // Там жа. 31 снеж.; Волнующая книга // Сов. Бел. 3 авг.

1949. На будучай плошчы; Шчасце; Падаў дождж; Узбекскае неба; Дзень Перамогі: [Вершы]; Ліст у калгас: [Урывак з паэмы «Дарога ў будучыню»] // Беларуская савецкая паэзія. Мн.; Памяці Янкі Купалы; Народнаму паэту: [Вершы] // Янку Купалу. Мн.; Песня пра піянерскі сцяг: Паэма // Бярозка. № 1, 2; А чаму не спіцца нам?..: [Верш] // Там жа. № 5; Балтыйцы-маракі: [Верш] // Там жа. № 8; Наш Пушкін: [Верш] // Полымя. № 6; Ліст платана: [Верш] // Там жа. № 12; Маці: [Верш] // Звязда. 30 крас.; Слова на другім з'ездзе ССП БССР // ЛіМ. 2 ліп.; Працую над новай кнігай // Піянер Бел. 22 чэрв.; Поэзия высоких патриотических чувств // Сов. Бел. 18 февр.

1950. Дарога ў будучыню: Урывак з паэмы // Беларускі трактарны. Мн.; Май; Маці: [Вершы] // На варце міру. Мн.; Тамара Абакелія: Нарыс // Беларусь. № 3; Піянерскі касцёр міру:. [Верш] // Бярозка. № 1; Наша мама — дэпутат: [Верш] // Там жа. № 3; Лёня экзаменуецца: [Верш] // Там жа. № 5; Ля паходнага кастра: [Верш] // Там жа. № 8; Я жадаю міру: [Верш] // Там жа. № 9; Званне гордае — рабочы: [Верш] // Там жа. № 12; За жыццё, за шчасце галасую: [Верш] // Полымя. № 3; Звязда. 12 сак.; Ордэн Леніна: [Верш] // Звязда. 22 крас.; Карэя: [Верш] // Там жа. 23 ліп.; Дрэва міру: [Верш] // Там жа. 15 кастр.; Жанчынам Беларусі: [Верш] // Сялян. газ. 8 сак.

1951. Піянерскі касцёр міру: [Верш] // Бярозка. № 1; Звязда. 3 чэрв.; Першакласніцы: [Верш] // Бярозка. № 9; Ёсць на свеце шлях адзіны, ясны: [Верш] // Работніца і сялянка. № 3; ЛіМ. 10 сак.; Сталін — гэта мір: [Верш] // Там жа. 8 вер.; Слова савецкай жанчыны // Мін. праўда. 25 лют.; Наша мама — дэпутат: [Верш] // Піянер Бел. 8 сак.; Мая старэйшая сястра // Там жа. 29 сак.; Вясна: [Верш] // Там жа. 20 крас.

1952. На мовах народаў сусвету; Ты снішся мне, маскоўская зямля; Сталін — гэта мір; Гарыйскі ліст: [Вершы] // Ад шчырага сэрца. Мн.; Май; Маці: [Вершы] // Мастацкае слова. Мн.; Мая старэйшая сястра; Наша мама — дэпутат; Будаўнік; Гарыйскі лісток; Я жадаю міру: [Вершы] // Школьная эстрада. Мн.; Жанчыны ў барацьбе за мір // Беларусь. № 3; Галя стала піянеркай: [Верш] // Бярозка. № 3; На праспекце імя Сталіна: [Верш] // Там жа. № 11; Я жадаю міру // Работніца і сялянка. № 3; Мастак Раіса Кудрэвіч // Там жа. № 4; Сустрэча з настаўніцай // Звязда. 8 сак.; Любоў паэта: [Верш] // Там жа. 6 ліп.; Мая старэйшая сястра; Галя стала піянеркай: [Верш] // ЛіМ. 8 сак.; Радасная традыцыя // ЛіМ. 5 крас.; У новым Мінску: [Верш] // Там жа. 5 ліп.; Песня пра піянерскі сцяг: [Паэма] // Піянер Бел. 15 мая; Падзяка правадыру // Чырв. змена. 17 мая.

1953. Песня аб дружбе: [Верш] // Бярозка. № 5; Зялёны куток: [Верш] // Там жа. № 11; На беразе Севана // Маладосць. № 6; Твая настаўніца: (Урывак з новай паэмы для дзяцей «Будзем сябраваць») // Работніца і сялянка. № 12; Сталіну: [Верш] // Звязда. 11 сак.; Белорусские писатели — детям // Зорька. 4 дек.; Каб дзеці ў спакоі раслі // Чырв. змена. 31 мая.

1954. Жанчынам Беларусі: [Верш]; У музеі Янкі Купалы: Нарыс // Жанчыны Савецкай Беларусі. Мн.; Быліна; Героям Краснадона; Яблыня; Вечар на Дняпры: [Вершы] // Сястры Украіне. Мн.; Будзем сябраваць: Паэма // Бярозка. № 1—3. Рэц.: Кедалава Н. У палоне таннай літаратуршчыны // Чырв. змена. 1954. 3 чэрв.; Выдатны ўкраінскі паэт: (Да 50-годдзя з дня нараджэння Міколы Бажана) // ЛіМ. 9 кастр.; Хвалюючыя пытанні // Там жа. 30 кастр.; Жадаем шчасця на зямлі // Там жа. 11 снеж.; Жывы, чалавечны: [Верш] // Піянер. Бел. 21 студз.

1955. Чалавек вялікага сэрца: [Успаміны]; У новым Мінску: [Верш]: Каштоўныя матэрыялы // Янка Купала. Мн.; Гусак; Хмара: [Вершы] // Бярозка. № 8. Другі Усесаюзны з'езд савецкіх пісьменнікаў // Маладосць. № 1; Пахне свежай фарбай у пакоі... [Верш] // Работніца і сялянка. № 4; Маё права: [Верш] // Звязда. 8 сак.; Наст. газ. 10 сак.; Чырв. змена. 24 сак.; Сэрца мне згадвае...: [Верш] // Звязда. 1 чэрв.; Дарога на Каўнас: [Верш] // Там жа. 26 ліст.; Масква: [Верш] // ЛіМ. 11 лют.; Чырв. змена. 8 сак.; «На поўдні затрымалася...»: [Верш] // ЛіМ. 30 крас.; Да новых сустрэч: (У дні месячніка кнігі) // Там жа. 17 вер.; Садавод: [Верш] // Піянер Бел. 8 ліп.; На лепшую песню // Там жа. 9 снеж.

1956. Цаглінка; Чытач: [Вершы] // Беларусь. № 12; Кузьма Сцяпаныч: [Верш] // Бярозка. № 1; Кошык: [Верш] // Там жа. № 8; Цыбуліна; Канькі-жартаўнікі: [Вершы] // Там жа. № 12; Фартух; Як наеўся Рыгорка: [Вершы] // Работніца і сялянка. № 11; Думкі аб выхаванні // Звязда. 3 сак.; Маці хоча міру: [Верш] // Там жа. 1 чэрв.; Для юных читателей // Зорька. 24 марта; У пасёлку Дзінтары: [Верш] // ЛіМ. 25 жн.; Дзецям — мір і шчасце // Мін. праўда. 1 чэрв.; Над Нявою: [Верш] // Там жа. 6 ліст.; Балбатуха і ціхоня: [Верш] // Піянер Бел. 28 снеж.; «На поўдні затрымалася...»: [Верш] // Чырв. змена. 1 мая.

1957. Масква: [Верш] // Пад сцягам Кастрычніка. Мн.; Параска і падказка: [Верш] // Бярозка. № 6; Над ракой Ліелупе: [Верш] // Там жа. № 8; На Рыжскім узбярэжжы: [Верш] // Там жа. № 11; Шчодры Цішка: [Верш] // Вясёлка. № 4; А вы пазналі?: [Верш] // Там жа. № 6; Маці хоча міру: [Верш] // За вярт. на Радзіму. № 20; Госць з далёкай зямлі: [Верш] // Полымя. № 4; Вечар перад святам: [Верш] // Звязда. 6 ліст.; Ручнік: [Верш] // Мін. праўда. 8 сак.;

1958. Ёлка ў Крамлі: [Верш] // Між нас жыве Ленін. Мн.; Я жадаю міру; Наша мама — дэпутат; Твая настаўніца; Будаўнік; Галя стала піянеркай; Параска і падказка: [Вершы] // Юным дэкламатарам. Мн.; Будаўніку: [Верш] // Беларусь. № 12; Навальніца над Сожам: Паэма // Бярозка. № 3; Першы летні

дзень: [Верш] // За вярт. на Радзіму. № 20; Будаўнікі: Прараб; Пенсіянер: [Вершы] // Полымя. № 12; Характво: [Верш] // Работніца і сялянка. № 8; Слово о комсомоле // Сов. Отчизна. № 5; Першы летні дзень: [Верш] // Звязда. 1 чэрв.; Праплываюць аблокі...: [Верш] // Там жа. 22 чэрв.; Камсамолу: [Верш] // Там жа. 29 кастр.; Над партрэтам: [Верш] // ЛіМ. 23 крас.; Дарогі Радзімы; Добры дзень, Узбекістан; Трактар на зямлі індыйскай: [Вершы] // Там жа. 11 кастр.; Пад сцягам чырвоным: [Верш] // Наст. газ. 29 крас.; Фартух: [Верш] // Піянер Бел. 7 лют.; Камсамолу: [Верш] // Там жа. 31 кастр.; Хай будзе спакойным высокае неба! // Чырв. змена. 1 чэрв.

1959. Ёлка ў Крамлі; Беларучка; За наша шчасце; Хто ён?; Белы статак: [Вершы] // Мы спяваем. Мн.; Рыхтуецца лета ў дарогу...; Антонаўка: [Вершы] // Бярозка. № 9; Ліст да маленькага далёкага друга // За вярт. на Радзіму. № 38; Будаўніку: [Верш] // Там жа. № 74; Дырыжор; Невядомы мастак; Маладажоны: [Вершы] // Маладосць. № 3; Над намі — месяц малады: [Верш] // Работніца і сялянка. № 10; [Прамова Э. Агняцвет на IV з'ездзе пісьменнікаў Беларусі] // Віцеб. рабочы. 5 лют.; Думы аб партыі: [Верш] // Звязда. 27 студз.; Прыкметы вясны: [Верш] // Там жа. 8 сак.; Письмо читателям «Зорьки» // Зорька, 28 нояб.; Характво: [Верш] // Мін. праўда. 8 сак.; Аб гордасці, сціпласці і самалюбстве // Піянер Бел. 27 ліст.

1960. Машыніст: [Верш] // Дзецям. Мн.; Малому грамадзяніну: [Верш] // Бярозка. № 3; Весялін; Хітрая рака Марыца; Фракійская нізіна; Горны паток; Алёша; Я ехала і марыла,— якая ты, Балгарыя?: [Вершы] // Там жа. № 10; Дрэва міру: [Верш] // Голас Радзімы. № 95; Работніца і сялянка. № 12; Сакавік: [Верш] // Работніца і сялянка. № 2; Над партрэтам: [Верш] // Там жа. № 4; С думой о юном читателе // Знамя юности. 20 июля; Вясна ў Балгарыі // ЛіМ. 31 мая; Дзецям — паэзію-першаадкрывальніцу! // Там жа. 22 ліп.; Малому грамадзяніну: [Верш] // Мін. праўда. 8 сак.; Дзеці Балгарыі // Піянер Бел. 17 чэрв.

1961. Узбекскае неба; У пасёлку Дзінтары; Маладыя; Яблыня; Вука спіць; Пераклічка; Рэчаніца: [Вершы] // Анталогія беларускай паэзіі: У 3 т. Мн. Т. 3; Параска і падказка: [Верш] // Вершы, аднаактовыя п'есы. Мн.; Масква: [Верш] // Вянок дружбы. Мн.; Цаглінка; Маці хоча міру: [Вершы] // Для школьной эстрады. Мн.; Незвычайныя канікулы: Паэма // Бярозка. № 5; Дунай — рака дружбы: (Дарожныя нататкі) // Там жа. № 10; Пламчэ: [Верш] // Вясёлка. № 3; Кот і сонца: [Верш] // Там жа. № 6; Сын камуніста: [Верш] // Там жа. № 10; Хвіліны, хвіліны...: [Верш] // Голас Радзімы. № 45; Звязда. 27 мая; Там, дзе горы Балканы: На вяршыні Сталетава; Яшчэ маўчыць даліна; Сібірак; Вука спіць; Пераклічка; Рэчаніца; Мост дружбы: [Вершы] // Полымя. № 3; Ёсць розныя словы: [Верш] // Звязда. 8 сак.; Чалавек-камуніст: [Верш] // Там жа. 13 крас.; Хто тваё першае дзіва?: [Верш] // Там жа. 10 вер.; Наша радасць, надзея // ЛіМ. 24 кастр.; Першы летні дзень: [Верш] // Мін. праўда. 31 мая; На канцэрце самадзейнасці; Думае хлопчык: [Вершы] // Наст. газ. 8 сак.; Над партрэтам: [Верш] // Ніва. 23 крас.

1962. У дні цяжкіх выпрабаванняў: [Успаміны]; Прыйдзе час: [Верш] // Жыццё для народа. Мн.; Мой піянерскі гальштук; Ёлка ў Крамлі; Песня аб дружбе; Вясна; Летняя паходная: [Вершы] // Піянерам Беларусі. Мн.; Характво: [Верш] // Слаўце Радзіму. Мн.; Ціхі вечар: [Верш] // Вясёлка. № 3; Мой каляндар: [Верш] // Там жа. № 11; Шчодрасць // Маладосць. № 10; Зося на кухні: [Верш] // Работніца і сялянка. № 9; Ніва. 14 кастр.; Той, хто любіць неспакой: [Верш] // Работніца і сялянка. № 11; Піянерскае племя: [Верш] // Звязда. 19 мая; На парозе 1962 // ЛіМ. 1 студз.; Жуляніа: [Верш] // Там жа. 1 чэрв.; Паклянёмся жывым!..: // Там жа. 19 чэрв.; Цыбуліна: [Верш] // Ніва. 11 лют.; Балбатуха і ціхоня: [Верш] // Там жа. 8 крас.; Над партрэтам: [Верш] // Там жа. 22 крас.; Піянерская гама; Падарожнікі: [Вершы] // Піянер Бел. 29 чэрв.

1963. Падарунак матроса; Думы аб партыі: [Вершы] // Бяссмерце. Мн.; Аўтабіяграфія // Пяцьдзесят чатыры дарогі. Мн.; Музыка лесу; Антонаўка; Яблыня: [Вершы] // Слова аб роднай прыродзе. Мн.; Зімовы жарт: [Верш] // Вясёлка. № 2; Музыканты; Як нас здымаў фатограф: [Вершы] // Там жа. № 8; Мама песціла малога; Я — рабочы: [Вершы] // Там жа. № 12; Кубінец і мінская вясна; Ад плошчы Коласа...: [Вершы] // Маладосць. № 10; Сямейнае паданне; Добрая сёння раніца; «Сумна было б на свеце...»: [Вершы] // Полымя. № 7; Лірычны гімн сталіцы // Звязда. 3 лют.; І зноў вясна: [Верш] // Там жа. 8 сак.; Апасіяната: [Верш] // Там жа. 21 крас.; Красою зямною свяці: [Верш] // Там жа. 19 чэрв.; Месяц твайго нараджэння: [Верш] // ЛіМ. 8 сак.; Каб сэрцы юныя ўсхваляваць // Там жа. 31 мая; Ціхі вечар: [Верш] // Ніва. 3 сак.; Падарожнікі: [Верш] // Там жа. 7 ліп.; Са святам, дарагія мамы; «Ты пачынаеш свой першы, свой радасны дзень...»: [Вершы] // Піянер Бел. 8 сак.; Чырвоны гузік: [Верш] // Там жа. 23 жн.

1964. Зялёны луг; Бульба ў кажушку; Нявеста; Адзіхацела на экране зорка: [Вершы] // Беларусь. № 1; Пасля дажджу; Свята зямлі; Каб вятры не зламалі: [Вершы] // Там жа. № 5; Край белага золата: Нарыс // Там жа. № 11; Галоўны дворнік: [Верш] // Вясёлка. № 3; Ліст: [верш] // Там жа. № 4; Добрай раніцы, Узбекістан!; Скрыпач; Белая хмарка; Алеся: [Вершы] // Там жа. № 12; Узбекскія матывы: Перад сустрэчай; Пушкінская вуліца; Як перакладаецца музыка; На калгасным рынку; Ташкенцкія Чаромушкі: [Вершы] // Полымя. № 5; Вакол свету: [Верш] // Работніца і сялянка. № 1; Мае ўзбекскія сябры // Там жа. № 2; Калі ўзлятае касманаўт...: [Верш] // Там жа. № 11; ЛіМ. 16 кастр.; Год спакойнага сонца: [Верш] // Звязда. 31 мая; Творчы настрой // ЛіМ. 14 студз.; Маладосць не загінула...: Да 50-годдзя з дня нараджэння Генадзя Шведзіка // Там жа. 3 сак.; Юнацтва: [Верш] // Мін. праўда. 8 сак.; Зімовы жарт...: [Верш] // Ніва. 16 лют.; Параска і падказка: [Верш] // Там жа. 18 кастр.; Твая настаўніца: [Верш] // Там жа. 15 ліст.; Цёзкі: [Верш] // Сел. газ. 1 нояб.; Самым взыскательным читателям // Сов. Бел. 26 июня; Поэзия, близкая людям // Сов. Литва. 19 нояб.

1965. Ленінградская вуліца ў Мінску: [Верш] // Дзень паэзіі — 65. Мн.; Ёлка ў Крамлі: [Верш] // Ленін заўсёды з намі. Мн.; Шукальнік; Маё начальства; Палахлівыя гарэзы: [Вершы] // Беларусь. № 3; Як нашкодзіла Мальвіна цацкам, дзецям і машынам: [Верш] // Вясёлка. № 7; Удзячнасць; «Жыве маленькая сасонка...»; Матацыклісты: [Вершы] // Полымя. № 3; Дзівосны дзень: [Верш] // Работніца і сялянка. № 2; І я люблю прытулак хатні...: [Верш] // Там жа. № 9; Ёсць розныя словы...; Нявеста: [Вершы] // Там жа. № 11; На памяць сябру: [Верш] // Звязда. 22 крас.; Удзячнасць: [Верш] // ЛіМ. 16 сак.; Мужнасць // Там жа. 7 мая; Наш клопат, наш абавязак // Там жа. 3 жн.; З місіяй братэрства // Там жа. 10 вер.; Душа народная // Лит. Россия. 18 марта; Я — рабочы; Мама песціла малога: [Вершы] // Ніва. 10 студз.; Лыжнікі; Зімовы жарт: [Вершы] // Там жа. 14 лют.; Хто тваё першае дзіва: [Верш] // Там жа. 23 мая; Як нас здымаў фатограф: [Верш] // Там жа. 27 чэрв.; Слова пра юнага героя; Хай загучыць песня: [Вершы] // Піянер Бел. 20 жн.

1966. Ёлка ў Крамлі; Песня аб дружбе; Цаглінка; Каньki-жартаўнікі; Параска і падказка; Маці хоча міру: [Вершы, скарагаворкі] // Хрэстаматыя па беларускай дзіцячай літаратуры. Мн.; Галя стала піянеркай; Летняя паходная; Мой піянерскі гальштук: [Вершы] // Чырвоныя лісткі календара. Мн.; Мовазнаўцы; Падарожнік: [Вершы] //Беларусь. № 3; З цыкла «Край маленства»: [Вершы] //Там жа. № 10; Хітрыя рэчы: [Верш] // Вожык. № 5; Сцяжок; Дзецям; Дажджы: [Вершы] // Вясёлка. № 10; Дыялог; Я помню ветраганаў маладых: [Вершы] // Маладосць. № 10; Кастрычнік — гэта месяц мой...; «Не думайце, што час кіруе намі...»: [Вершы] // Полымя. № 10; Хлопчык вучыцца чытаць; Як нараджаецца вясна: [Вершы] // Работніца і сялянка. № 10; Людзі людзям робяць падарункі: [Верш] // Зорька. 31 дек.; Паэзія для дзяцей, яе эмоцыі і фарбы // ЛіМ. 21 студз.; Мовазнаўцы: [Верш] // Там жа. 8 сак.;

Юнаму чытачу // Там жа. 17 мая; Добрае слова: [Верш]; Шчырая ўдзячнасць // Наст. газ. 1 кастр.; Наша ленінградская: [Верш] // Там жа. 5 ліст.; Бацькаў шынель: [Верш] // Піянер Бел. 7 кастр.

1967. Песня пра піянерскі сцяг: (З паэмы); Будаўнік; У пасёлку Дзінтары; Параска і падказка; Доктар Смех; Добрай раніцы, Узбекістан!; Чырвоны гузік: [Вершы] // Арлянятам: У 2 т. Мн. Т. 1; Мінскія сосны: [Верш] // Дзень паэзіі — 67. Мн.; Паэзія Зульфіі // Зульфія. Лірыка. Мн.; Думы аб партыі: [Верш] // Мы славім Леніна, мы славім партыю. Мн.; Над партрэтам; Думы аб партыі: [Вершы] // Наш дарагі Ільіч. Мн.; Добры дзень, Узбекістан!; Чыланзар; Як перадаецца музыка; Алеся: [Вершы] // Узбекістану. Мн.; Вятры кастрычніцкія веюць: [Верш] // Беларусь. № 11; Слова пра маці: [Верш] // Бярозка. № 3; Скрыпач: [Верш] // Вясёлка. № 8; Святочны салют: [Верш] // Там жа. № 11; «Да цябе прыйсці хачу я...»: [Верш] // Полымя. № 11; Вяселле ў Кастрычніку: [Верш] // Работніца і сялянка. № 10; Людзі людзям робяць падарункі: [Верш] // Вяч. Мінск. 31 снеж.; Былыя школьніцы...: [Верш] // Звязда. 8 сак.; Запаветны домік: [Верш] // Там жа. 26 мая; Сяброўскія, цёплыя рукі // Там жа. 1 чэрв.; Чыланзар: [Верш] // Знамя юности. 1 июня; У нашых сэрцах // ЛіМ. 30 мая; Я — рабочы: [Верш] // Піянер Бел. 3 сак.; Мне дзевяць год, а Мінску — дзевяцьсот: [Верш] // Там жа. 26 мая; Неспакойнае племя: [Верш] // Чырв. змена. 18 мая.

1968. Антонаўка; Яблыня: [Вершы] // Слова аб роднай прыродзе. Мн.; Паверка; Сусед: [Вершы] // Беларусь. № 8; Хай часцей смяюцца дзеці: [Верш] // Вожык. № 10; Вочы майго дзеда: [Верш] // Вясёлка. № 4; Навасёлы; Спіць Алёнка: [Вершы] // Там жа. № 6; Песні верасня: [Вершы] // Перад дарогай; Лісток // Там жа. № 9; Беларусі; Музыка: [Вершы] // Полымя. № 12; Конка: [Верш] // Работніца і сялянка. № 11; Жаваранкі: [Верш]; Дні радасных сустрэч // Вяч. Мінск. 25 сак.; Першая кніга: [Верш] // Там жа. 4 вер.; Твая настаўніца: [Верш] // Там жа. 5 кастр.; Мужнае сэрца: [Нарыс] // Звязда. 26 снеж.; Запаветны домік: [Верш] // Зорька. 15 марта; Слова пра сяброўку // ЛіМ. 27 лют.; Барыс — два; Мне для шчасця трэба...: [Вершы] // Там жа. 7 чэрв.; Маім сябрам: [Верш] // Там жа. 29 кастр.; Зорка Апалінэра // Там жа. 15 ліст.; З любоўю да літаратуры // Наст. газ. 13 ліп.; Яблыня: [Верш] // Ніва. 28 студз.; Першы танк: [Верш] // Піянер Бел. 22 лют.; Весялін: [Верш] // Там жа. 25 ліп.

1969. Будучыя раёны; Ветэран: [Вершы] // Дзень паэзіі — 69. Мн.; Ёлка ў Крамлі; Над партрэтам: [Вершы] // Жыве між нас геній. Мн.; Вочы майго дзеда; Над партрэтам; Піянерская калона: [Вершы] // У нашых сэрцах Ільіч. Мн.; Упершыню: [Верш] // Беларусь. № 3; ЛіМ. 11 сак.; Маме: [Верш] // Вясёлка. № 3; Ён думаў пра цябе: [Верш] // Там жа. № 12; Бацькаў шынель; Я іграю на скрыпцы: [Вершы] // Вяч. Мінск. 26 ліст.; Чэрвень ідзе: [Верш] // Звязда. 1 чэрв.; Будучыя раёны: [Верш] // ЛіМ. 7 сак.; Твая першая песня: [Верш] // Піянер Бел. 6 сак.; «Піянеру Беларусі»: [Верш] // Там жа. 2 кастр.; А сказка жива...: [Рэц. на кн.: С у р с к а я В. Новый дом. Мн., 1966] // Сов. Бел. 18 мая.

1970. Апасіяната: [Верш] // З Леніным заўсёды Беларусь. Мн.; Запаветны домік: [Верш] // Наша рэспубліка. Мн.; Запаветныя мясціны; Дзень нараджэння: [Вершы] // Беларусь. № 4; Міша Камінскі: [Верш] // Там жа. № 6; На варце ганаровай: [Верш] // Вясёлка. № 5; Камсамольская песня: [Верш] // Там жа. № 9; Скрыпач: [Верш] // Там жа. № 10; Голас Ільіча: [Верш] // Полымя. № 4; Апельсіны; Блізняты: [Вершы] // Работніца і сялянка. № 5; Віцебшчына: [Верш] // Віцеб. рабочы. 16 снеж.; Юным сучаснікам: [Верш] // Вяч. Мінск. 7 сак.; Ён думаў пра цябе: [Верш] // Там жа. 26 сак.; Шчасця вам, сяброўкі! // ЛіМ. 6 сак.; І дрэвы, як людзі...; «З каменя анямелага...»; Мелодыі Шапэна: [Вершы] // Там жа. 10 ліп.; Новыя пераклады // Там жа. 11 вер.; Часопіс «Франция — СССР» расказа пра Мінск // Там жа. 25 снеж.; Дажджы: [Верш] // Піянер Бел. 2 крас.

1971. Бацькаў шынель: [Верш] // Слава Арміі Савецкай. Мн.; Пад светлым небам: [Верш] // Вясёлка. № 6; Шафёр; Закон прыцягнення; Падземная крыніца; Вочы; «Калі хто-небудзь нудна і сур'ёзна...»; «Не абмінай майго парога...»; «Кажуць, што для доўгай маладосці...»; «Самы кароткі дзень у снежні...»: [Вершы] // Полымя. № 7; Віцебшчына; Нараджаюцца малыя...: [Вершы] // Работніца і сялянка. № 10; У мяцеліцу; Апельсіны: [Вершы] // Вяч. Мінск. 6 сак.; Чыстыя колеры вясёлкі // Там жа. 15 мая; Як нашкодзіла Мальвіна цацкам, дзецям і машынам: [Верш] // Там жа. 27 ліст.; Наваполацкае світанне: [Верш] // Звязда. 16 сак.; Як наеўся Ягорка: [Верш] // Зорька. 8 янв.; Сустрэча з Узбекістанам // ЛіМ. 28 мая; Музыка; Ронда; Скерца; Баркарола; Актава: [Вершы] // Там жа. 25 чэрв.; Шчодрасць душы // Наст. газ. 2 кастр.; За барыкадаю: [Верш] // Пянер Бел. 18 сак; Хто пачынае дзень?: [Верш]; Піянерская гама // Там жа. 25 сак.

1972. Першы летні дзень; Дарогі Радзімы: [Вершы] // Залацінкі. Мн.; Маладажоны; Мілы мой! Выбачай...: [Вершы] // Зорка Венера. Мн.; Мой піянерскі гальштук: [Верш] // Твой піянерскі гальштук. Мн.; Дванаццаць лялек: [Верш] // Вясёлка. № 3; Край сяброў маіх: [Верш] // Там жа. № 4; Узбекскі госць: [Верш] // Там жа. № 6; Поэзия певучей земли: Заметки о бел. поэзии для детей // Дет. лит. № 9; Слушая голос друга // Там жа. № 12; Бацькоўскі запавет: [Успаміны] // Маладосць. № 10; Голас Ільіча: [Верш] // Работніца і сялянка. № 4; Купала ў новым Мінску: [Верш] // Там жа. № 6; Дзень добры, кніжчына свята!.. // Вяч. Мінск. 24 сак.; Вялікі цуд // Там жа. 31 сак.; Пад гукі барабана: [Верш] // Там жа. 1 мая; Добры свет: [Верш] // Там жа. 21 ліст.; Крыніца яе таленту // Там жа. 21 снеж.; Слова пра маці: [Верш] // Зорька. 3 марта; Няўрымслівая душа мастака // ЛіМ. 5 мая; Я не помню свету без Купалы: [Верш] // Там жа. 7 ліп.; Ля гары Машук // Там жа. 29 снеж.; Арлінае племя: [Верш] // Наст. газ. 17 мая; Выратаваны сцяг // Піянер Бел. 20, 27 студз., 3, 10 лют.

1973. Зорка Апалінэра // Апалінэр Г. Зямны акіян. Мн.; Стары Томас: [Верш] // Братэрства. Мн.; Пісаць больш, пісаць лепш: Нататкі пра літаратуру для дзяцей // Беларусь. № 2; «Мы ішлі прасторамі...»: [Верш] // Бярозка. № 1; З нізкі вершаў «Доктар Смех»: Бедны Саўка; Ледзянцы // Там жа. № 7; Хто перагоніць?: [Верш] // Вясёлка. № 5; Вельмі «ветлівы» Мікіта: [Верш] // Там жа. № 6; Свісток: [Верш] // Там жа. № 8; Пяць зорачак; Лыжнікі: [Вершы] // Там жа. № 11; У імя жыцця: [Верш] // Вяч. Мінск. 15 кастр.; «Свет цесны!»...; Лермантаў; Ваеннае выданне; На вуліцы Чайкоўскага: [Вершы] // ЛіМ. 8 сак.; Любімы дзіцячы пісьменнік // Піянер Бел. 9 мая.

1974. У цішыні лабараторый...: [Верш] // Дзень паэзіі — 74. Мн.; Яму б споўнілася ў чэрвені 75 год... // Беларусь. № 6; Майстэрства перакладчыка // Там жа. № 8; Зімовае харасто: [Верш] // Бярозка. № 1; Граматей; І прала, і ткала...: [Вершы] // Там жа. № 4; Ля светлага вусця; Белалобыя; Хлеб: [Вершы] // Там жа. № 8; Калыханка: [Верш] // Вясёлка. № 2; Саўка за сталом; Вясёлы памочнік: [Вершы] // Там жа. № 5; Родны дом; Хор: [Вершы] // Там жа. № 9; Выбачай: [Верш] // Там жа. № 11; Счастливый дар: К 70-летию бел. писателя Алеся Якимовича // Дет. лит. № 1; Когда живое сердце бьется // Неман. № 1; Усмешкі вясны; Самае светлае...: [Вершы] // Работніца і сялянка. № 4; Кветкі на руінах: [Верш] // Там жа. № 11; Здараецца і так...: Гумарэска // ЛіМ. 4 студз.; Шчаслівы дар // Там жа. 18 студз.

1975. Думы аб партыі: [Верш] // Камуністы. Мн.; Міша Камінскі: [Верш] // Слухайце — Хатынь!.. Мн.; Сястрыца Зося: [Верш] // Беларусь. № 5; На выстаўцы дзіцячых малюнкаў: [Верш] // Там жа. № 6; Зялёныя рыскі; Алень: [Вершы] // Бярозка. № 9; Чыжык: [Верш] // Вясёлка. № 2; Як спалохаўся сівер: [Верш] // Там жа. № 3; Цымбалісты: [Верш] // Там жа. № 7; Вось які агеньчык!; Скокі; Баксёр: [Вершы] // Там жа. № 8; [Успаміны, у падб.: Пісацель и война] // Дет. лит. № 5; Салон шчасця; На Мінскім камвольным; Адно слова; Самым маладым: [Вершы] // Маладосць.

№ 9; Санкі-саначкі: [Верш] // Работніца і сялянка. № 12; Зноў гаворыць памяць: [Рэц. на кн.: Кобец-Филимонова Е. Жаворонки над Хатынью. М., 1973] // Вяч. Мінск. 3 сак.; Жанчына; «Я — зямля!»: [Вершы] // Звязда. 8 сак.; Подых палымяных радкоў // Там жа. 25 чэрв.; Верлен гучыць па-беларуску // Там жа. 16 жн.; Сэнс шчасця: [Верш] // Там жа. 24 жн.; О друзьях-товарищах: Умеешь ли ты дружить? // Зорька. 27 июня; Паэзія шчодрага сэрца // ЛіМ. 14 сак.; Спявае сяло Ананчыцы; Сасна і дзяцел; Дзецям да шаснаццаці; Голас Моны Лізы; Паэты Францыі: [Вершы] // Там жа. 25 ліп.; Анастасся Купрыянава; Свята нараджэння: [Вершы] // Там жа. 14 ліст.

1976. [Уступнае слова да вершаў П. Элюара] // Далягляды. Мн.; Прараб; Трактар «Беларусь» у Індыі; Цаглінка: [Вершы] // Люблю будзённы дзень... Мн.; Ягоная прыгажосць // Пясняр мужнасці. Мн.; «Маляр»; Забабонлівы Фядот; Як я іграла на раялі; Як Людміла ў госці хадзіла; Лёва пасміхаецца: рознае здараецца; Да сустрэчы!: [Вершы] // Бярозка. № 11; Асілкі; Хлопчык-грыб: [Вершы] // Вясёлка. № 7; Зямля з блакітнымі вачамі: [Верш]; Дарагія мае юныя сябры // Там жа. № 10; Колеры Мінска; Пушкінскія горы 1944; Год высакосны; Аб закаханых: [Вершы] // Маладосць. № 10; Тут мой пачатак; Рукі; Пушкінскія крыніцы: [Вершы] // Полымя. № 10; Не хварэй, сястрычка!: [Верш] // Работніца і сялянка. № 3; Міша Камінскі: [Верш] // Сел. хоз-во Бел. № 9; «Свет цесны! — я з гэтым...»; Самым маладым; Алень; Асілкі: [Вершы] // Вяч. Мінск. 11 кастр.; Поэзия, теплом весны согретая: [Інтэрв'ю] // Гродн. правда. 12 окт.; Год высакосны: [Верш] // Заря. 7 окт.; Не толькі даты: [Верш] // Звязда. 11 мая; «Знайшла я і песню, і долю...» // Там жа. 15 мая; Кастрычнік — гэта месяц мой; Анастасся Купрыянава; Мелодыі Шапэна: [Вершы] // Там жа. 16 кастр.; Пятро з Украіны, Пятрусь з Беларусі: [Верш] // Зорька. 28 мая; У імя жыцця, у імя міру // ЛіМ. 26 сак.; Вельмі «ветлівы» Мікіта: [Верш] // Ніва. 29 жн.; Мелодыі Шапэна: [Верш] // Там жа. 14 ліст.; Цаглінка: [Верш] // Піянер Бел. 14 кастр.

1977. Яблыня: [Верш] // Беларускі каляндар. 1977. Беласток; Маці; Слова пра маці; Адно слова: [Вершы] // Добры дзень, мама! Мн.; Под голубыми парусами... // О Николае Ушакове. К.; Наш Мінск: [Верш] // Вясёлка. № 2; Мы будуем; Ідуць дадому хлопчыкі: [Вершы] // Там жа. № 10; Пяць зорачак: [Верш] // Там жа. № 11; На Мінскім камвольным: [Верш] // Вяч. Мінск. 7 сак.; «Жыццё і працу, мару і шчасце...»: (Да адкрыцця Тыдня дзіцячай кнігі ў Мінску) // Там жа. 24 сак.; Кветкі на руінах: [Верш] // Звязда. 8 сак.; Слухаю юных: [Верш] // Там жа. 19 кастр.; Люблю будзённы дзень...: [Рэц. на кн.: Люблю будзённы дзень. Мн., 1976] // ЛіМ. 25 лют.; «Мы чэрпаем дужасць у дружбе людзей...» // Там жа. 14 кастр.; Зося на кухні: [Верш] // Піянер Бел. 15 снеж.

1978. Узбекскае неба; Вясёлы лівень; «Мілы мой!..»: [Вершы] // Адданасць. Мн.; Заметки о творчестве // Вслух про себя. М.; Камсамолу: [Верш] // Сэрцам табе прысягаю. Мн.; Васіль Сяргеевіч: Паэма // Бярозка. № 5; Шчодры Цішка: [Верш] // Вожык. № 5; Ананчыцкія спявачкі: [Верш] // Работніца і сялянка. № 7; Юным сябрам: [Верш] // Звязда. 1 студз.; Дзілі-дон!; Доктар Смех; Шчодры Цішка: [Вершы] // Зорька. 6 янв.; Дом у Хамоўніках: Трыпціх: [Вершы] // ЛіМ. 8 вер.; Ленінградская вуліца ў Мінску; Кветкі на руінах: [Вершы] // Там жа. 24 ліст.; Сябруйце з кнігай // Піянер Бел. 23 сак.

1979. Вітанне сёстрам і братам: [Верш] // Покліч долі адзінай. Мн.; Ён любіў людзей // Святло яго душы. Мн.; Хай часцей смяюцца дзеці: [Верш] // Вясёлка. № 3; Голас Радзімы. 29 ліст.; Чырв. змена. 18 лют.; Наташа Барысава: [Верш] // Вясёлка. № 6; Родны дом; Хор: [Вершы] // Там жа. № 9; Выбачай: [Верш] // Там жа. № 11; Слова да сяброўак // Работніца і сялянка. № 9; Каця нам расказвае...: [Рэц. на кн.: Мімрык А. Верабейка-Галубейка. Мн., 1978] // Вяч. Мінск. 30 сак.; Для чалавека будучыні // Звязда. 1 ліст.; Планета дзяцей // ЛіМ. 9 лют.; Алоўкі: [Верш] // Там жа. 27 ліп.; Творчасць, накіраваная ў будучыню: [Рэц. на кн.: Розанов И. Творчество А. Гайдара. Мн., 1979] // Наст. газ. 28 сак.; Васілёк на варце: [Верш] // Ніва. 29 крас.; Хто пачынае дзень?; Кошык: [Вершы] // Там жа. 20 мая; Бедны Саўка: [Верш] // Там жа. 10 чэрв.; Перад дарогай: [Верш] // Там жа. 16 вер.; Прымі салют!: [Верш] // Піянер Бел. 4 кастр.; Уроки воспитания // Сов. Бел. 29 февр.; «Нараджаюцца малыя...»; Хай часцей смяюцца дзеці: [Вершы] // Чырв. змена. 18 лют.

1980. [Уступнае слова да вершаў П.-Ж. Беранжэ] // Далягляды. Мн.; Камсамолу: [Верш] // Такія сэрцы ў нас. Мн.; У музеі Леніна: [Верш] // Беларусь. № 4; На двары — алімпіяда; Пушок; Водгулле: [Вершы] // Бярозка. № 1; Чыя работа лепшая?: [Верш] // Там жа. № 8; Вясёлая шпакоўня: [Верш] // Вясёлка. № 2; Разам — дружная сям'я // Вяч. Мінск. 25 сак.; Наш юны свет: [Верш] // Звязда. 1 чэрв.; У таварыстве дружбы; Начны званок: [Вершы] // ЛіМ. 7 сак.; «Ты разумееш радасць — бачыць новае?» // Там жа. 22 жн.; Хай заўжды смяюцца дзеці!: Дыялог з У. Ліпскім // Наст. газ. 9 крас.; «Жыццё — паэзіі аснова» // Чырв. змена. 25 ліст.

1981. Каб сэрцы юныя ўсхваляваць; Літаратура для дзяцей і юнацтва: [Урыўкі з арт.] // Беларуская дзіцячая літаратура. Мн.; Дзецям: [Верш] // Вясёлка. Мн.; Табе жадаю: [Верш] // Вясёлка. № 1; Да дзён Францыі ў Савецкім Саюзе // Маладосць. № 9; Пясняр свабоды // Вяч. Мінск. 6 лют.; Зорка яго паэзіі // Там жа. 9 снеж.; Барацьбіт за мір // ЛіМ. 10 лют.; «Выгоднага не прагну існавання...»; Будуецца метро; Родныя, адгукніцеся!; Паляўнічы; Росныя сцежкі: [Вершы] // Там жа. 20 сак.; Магія слова: Да 70-годдзя В. Віткі // Там жа. 15 мая; Я хачу, каб ты ведаў: [Верш] // Там жа. 4 снеж.; Чыя работа лепшая: [Верш] // Ніва. 30 жн.

1982. Паэтэсе Зульфіі: [Верш] // На сцягу і ў сэрцы. Мн.; Купала ў новым Мінску; Я не помню свету без Купалы...; Пушкінская вуліца: [Вершы] // Нам засталася спадчына. Мн.; Ружы Івана Мележа // Успаміны пра Івана Мележа. Мн.; Шчодрасць // Успаміны пра Якуба Коласа. Мн.; Хай часцей смяюцца дзеці!: [Верш] // Беларусь. № 4; Аб вернасці: [Верш] // Там жа. № 6; Сустрэчы, якіх не забыць: (Да 100-годдзя з дня нараджэння Я. Коласа) // Бярозка. № 11; Чаму ў трывозе Дзед Мароз: [Верш] // Вясёлка. № 1; Мы — першакласнікі: [Верш] // Там жа. № 9; Раздумья, тревоги, надежды // Дет. лит. № 9; Чытайце роднага Купалу!: [Верш] // Полымя. № 6; Нянечка; «Пакуль маці жывая...»: [Вершы] // Работніца і сялянка. № 4; «Веру, мяне ты пачуеш...»: [Рэц. на кн.: Буйло К. Выбр. тв.: У 2 т. Мн., 1981] // Там жа. № 7; Ты будзеш людзям верны: [Верш] // Звязда. 5 ліст.; Дзеля жыцця; Буйніцкае поле; Музыкант; «Адзін мне кажа: — Ты — не маладзіца...»: [Вершы] // ЛіМ. 19 сак.; Для гаспадароў будучыні // Там жа. 16 крас.; Песня Азербайджана // Там жа. 1 кастр.; Падарунак студэнтам: [Рэц. на кн.: Розанов И. Русская советская поэзия 50—70-х годов: Хрестоматия. Мн., 1982] // Наст. газ. 15 снеж.; Всегда в поисках, в пути // Сов. Бел. 30 сент.

1983. Зямля з блакітнымі вачамі; Піянерская гама; Алень; Алеся: [Вершы] // Вяснянка. Мн.; Пішу для дзяцей! // Урокі цікавых сустрэч. Мн.; Які ты будзеш, двадцать первый век?; Табе; На Мядзельшчыне; След Фёдара Маркава; Нарачанскія кантрасты; Ева Міхнавец; Розныя паверхі: [Вершы] // Беларусь. № 3; Першае слова; Свята кнігі; Гэты ціхі куток...; Мы пераехалі: [Вершы] // Бярозка. № 3; Майстар спорту; Гульня ў футбол: [Вершы] // Там жа. № 8; Зоркі на будзёнаўках; Мой тэлевізар; Мяч-пацешнік: [Вершы] // Вясёлка. № 2; Спадзяванне калыханак: [Вершы] // Работніца і сялянка. № 12; Самае — самае неабходнае: [Верш] // Звязда. 1 чэрв.; Паэзія і музыка // ЛіМ. 15 крас.; Лісты генерала Леашэні; Аб тым, што не вернецца; Светацені; «Цалуюцца навідавоку!»; «Зірні, як вясёла-дзёрзкі гай!..»: [Вершы] // Там жа. 2 вер.; І толькі мір! // Там жа. 30 снеж.; Табе жадаю: [Верш] // Ніва. 2 студз.; Першы летні дзень: [Верш] // Там жа.

18 чэрв.; Твая настаўніца: [Верш] // Там жа. 16 кастр.; Канькі-жартаўнікі: [Верш] // Там жа. 11 снеж.

1984. Хто пачынае дзень?: [Верш] // Бярозка. Мн.; Піянерская гама; Алень; Ён думаў пра цябе; Зямля з блакітнымі вачамі; Пятро з Украіны, Пятрусь з Беларусі; Вельмі «ветлівы» Мікіта; Параска і падказка; І прала, і ткала...; Скорагаворкі; Васіль Сяргеевіч: [Вершы, паэма] // Хрэстаматыя па беларускай дзіцячай літаратуры. Мн.; Галя стала піянеркай; Летняя паходная: [Вершы] // Чырвоныя лісткі календара. Мн.; Дзецям — сонца!: [Верш] // Беларусь. № 1; Паэт з бурштынавага краю: Да 90-й гадавіны з дня нараджэння Яна Судрабкална // Там жа. № 5; Духавы аркестр; Камандзіроўка; Веласіпед: [Вершы] // Бярозка. № 10; Мае браты; Дзе твой час?; Пытанне і жаданне: [Вершы] // Вясёлка. № 3; Тры Наташы: [Нарыс] // Там жа. № 6; Переводы — уроки жизни и мастерства // Дет. лит. № 1; [Рэц. на кн.: Г и л е в и ч Н. В гостях у лета. Мн., 1984] // Знамя юности. 20 дек.; На варце дзіцячага шчасця // ЛіМ. 1 чэрв.; Юнацтва: [Верш] // Мін. праўда. 8 сак.; І вера, і каханне, і святло: [Рэц. на кн.: К а р ж а н е ў с к а я Г. Жыла-была... Мн., 1983] // Наст. газ. 14 ліп.; У дзверы стукнуў студзень: [Верш] // Ніва. 1 студз.; Прыкметы лета; Цуда-шкельца; Кошык: [Вершы] // Там жа. 10 чэрв.

1985. Які ты будзеш, дваццаць першы век?: [Верш] // Воляй азорыцца свет. Мн., Беларусь; Спявае сяло Ананчыцы; Сястрыца Зося: [Вершы] // Партызаны, партызаны. Мн.; Хто пачынае дзень?: [Верш]; Дарога ў будучыню: [Уступ да паэмы] // Твой зорны час. Мн.; Дзецям — чыстыя світанкі // Беларусь. № 6; Наша жаданне: [Верш] // Вясёлка. № 1; Першае слова: [Верш] // Там жа. № 3; Свет его костров: Штрихи к портрету М. Лынькова // Дет. лит. № 6; Першае слова; Нарачанскія сябры; Гэты ціхі куток: [Вершы] // Голас Радзімы. 8 жн.; У ліхалецце; Незабытым салдатам; У цішыні лясной; Латышскія рытмы: [Вершы] // ЛіМ. 8 сак.; Вачамі мастака: [Рэц. на кн.: Г р а м о в і ч І. Як вясну рабілі. Мн., 1985] // Там жа. 13 вер.; Здравствуйте, Анна Павловна! // Сов. Бел. 29 авг.

1.4.

К а л б а с ь е ў С. Салажонак: Аповесць / З рус. Мн., 1935.

Б а ж а н М. Бяссмерце: Тры аповесці пра таварыша Кірава / З укр. Мн., 1939.

Л е а н і д з е Г. Сталін: (Маленства правадыра): Паэма / З груз. Мн., 1947. Рэц.: Н я х а й Р. Народная эпапея // ЛіМ. 1948. 17 ліп.; П о э м а «Сталин» на белорусском языке // Сов. Бел. 1947. 29 июня.

Б а р т о А. Звянігарад: Вершы / З рус. Мн., 1952.

Г о р к і М. У людзях / З рус. Мн., 1952. (Школьная б-ка) / Сааўт. пер. М. Лобан.

Б е р а н ж э П. Выбр. песні / З фр. Мн., 1960. Рэц.: Л а п і д у с Н. Беранжэ гаворыць па-беларуску // ЛіМ. 1960. 16 снеж.

К р а і н а Паэмія: Вершы / З фр. Мн., 1962. Рэц.: Л а п і д у с Н. Падарожжа ў краіну Паэмію // ЛіМ. 1963. 26 лют.

С е н т - Э к з ю п е р ы А. Маленькі прынц: Казка для дзяцей / З фр. Мн., 1969. Рэц. Л а п і д у с Н. Экзюпеpы па-беларуску // ЛіМ. 1970. 4 снеж.

П л а т н е р А. Хто што робіць: Вершы / З яўр. Мн., 1970.

А п а л і н э р Г. Зямны акіян: Выбранае / З фр. Мн., 1973. (Паэзія народаў свету). Рэц.: І в а ш к а У. Апалінэр па-беларуску // Полымя. 1974. № 4; Л а п и д у с Н. // Неман. 1974. № 8; М а ж э й к а А. Апалінэр па-беларуску // ЛіМ. 1973. 29 чэрв.; М і ц к е в і ч Б. Апалінэр загаварыў па-беларуску // Голас Радзімы. 1973. № 22; «Ожил стих Аполлинера» // Дружба народов. 1973. № 9.

О с м а н і с Я. Сабака з рагаткай: Вясёлыя вершы / З лат. Мн., 1976.

Э л ю а р П. З табой: Выбранае / З фр. Мн., 1980. (Паэзія народаў свету). Рэц.: М а ц я ш Н. «І ёсць жыццё...» // ЛіМ. 1981. 29 мая.

С у л е й м а н а в а Г. Сорак косак: Вершы / З тадж. Мн., 1982.

Д ж а л і л ь М. Я гляджу на зоры: Вершы / З тат. Мн., 1985.

З у л ь ф і я. Такое сэрца ў мяне: Вершы і паэма / З узб. Мн., 1985. (Паэзія народаў СССР) / Сааўт. пер. А. Грачанікаў. Рэц.: І о с ь к а М. Ніці дружбы працягваюцца праз гады // ЛіМ. 1985. 20 снеж.

1933. Г а р ц м а н М. Маркс: [Верш] / З яўр. // ЛіМ. 13 жн.

1936. В ш т у н і А. Зімовае; Ахчы Джан: [Вершы] / З арм. // ЛіМ. 17 лют.

1937. Р у с т а в е л і Ш. Віцязь у тыгравай скуры: Раздзел 46: Ад'езд Тарыэля і Аўтандзіла да Нурадзіна-Фрыдона / З груз. // Камунар Магілёўшчыны. 24 снеж.; ЛіМ. 20 снеж.; Ш а р а п а ў А. Ворагам народа: [Верш] / З рус. // ЛіМ. 28 студз.; П у ш к і н А. «Пагасла дзённае свяціла...»; «На ўзгор'ях Грузіі ляжыць начная імгла...»: [Вершы] / З рус. // Там жа. 23 сак.; Наша сонца; І шчасця і долі мы ўсе кавалі: Народныя песні / З рус. // Там жа. 24 снеж.

1938. Б а ж а н М. Бяссмерце: Сцяг; Ноч перад боем; Дзень: Тры аповесці пра т. Кірава: [Вершы] / З укр. // Полымя рэвалюцыі. № 12; Я г о ж. Бяссмертнасць: (Урывак з паэмы пра таварыша Кірава) / З укр. // Звязда. 1 снеж.; ЛіМ. 1 снеж.

1939. Л е б е д з е ў - К у м а ч В. Садавод: [Верш] / З рус. // Іскры Ільіча. № 4; К а г а н С. Букет Сталіну: [Верш] / З яўр. // Там жа. № 10; С а н а с а р і Багдасар: (Канец 1 ч. армянскага эпасу «Давід Сасунскі») / З арм. // Полымя рэвалюцыі. № 9; Б а ж а н М. Бяссмерце: Урывак з трылогіі пра тав. Кірава / З укр. // Звязда. 30 ліст.; Л і ў ш ы ц М. Памяці Сярго Арджанікідзе / З яўр. // ЛіМ. 23 лют.

1940. Д у м а пра Леніна і пра Сталіна: Народны сказ / З укр. // Полымя рэвалюцыі. № 1; Д ж а м б у л. Таварышу Молатаву: [Верш] / З каз. // Там жа. № 3; Б а ж а н М. Бяссмерце: Паэма / З укр. // Там жа. № 12; Р ы л ь с к і М. «Восень. Яблык зззяе пазалотай...»; «Каралаў варушлівых гарады...»: [Вершы] / З укр. // ЛіМ. 23 сак.; Маякоўскі У. Уладзікаўказ — Тыфліс: [Верш] / З рус. // Там жа. 11 крас.; Д ж а н г а р: Калмыцкі эпас: «Ёсць за гарамі Бумба краіна адна...»: Урывак з 12-й песні / З калм. // Там жа. 31 жн.

1941. У к р а і н к а Л. Вы шчаслівыя...; Да гадавіны: (Памяці Т. Шаўчэнкі); «Ох, як мне цяжка...»; Раманс: [Вершы] / З укр. // Полымя рэвалюцыі. № 3; М а л ь ц і н с к і Х. Песня юных варашылаўцаў: [Верш] / З яўр. // ЛіМ. 19 крас.; Ф р а н к о І. Вольныя санеты; Мая любоў: (З цыкла вершаў «Украіна»): [Вершы] / З укр. // Там жа. 10 мая.

1945. А х м а т а в а А. Першы дальнабойны ў Ленінградзе; Клятва: [Вершы] / З рус. // ЛіМ. 12 снеж.

1946. Ш а р а п а ў А. Нявольніцы / З рус.; У к р а і н к а Л. Ці пралятаць зарніцамі; Даўняя вясна; Як бы праменні тыя / З укр.: [Вершы] // Беларусь. № 2; У к р а і н к а Л. «Ціха цёмная ночка плыла...»; «Не спявайце мне...», «Гаворыць маё сэрца...», «Зноў вясна...», «Гляджу я на ясныя зоры...»; «Стаяла я і слухала вясну...»; «Хацела б я песняй зрабіцца...»; Мой шлях; Да гадавіны; «Ох, як мне цяжка...»: [Вершы] / З укр. // Полымя. № 4.

1947. М а л ь ц і н с к і Х. Ярасць; Маці купае малога: [Вершы] / З яўр. // Беларусь. № 2; Л е а н і д з е Г. Нараджэнне; Твая калыска: Урыўкі з паэмы «Сталін»: (Маленства правадыра) / З груз. // ЛіМ. 1 мая.

1948. П р а к о ф ' е ў А. «Я ўставала ледзь світала...»: [Верш] / З рус. // Пракоф'еў А. Выбр. вершы. Мн.

1950. Н а г н і б я д а М. Балаклава: [Верш] / З укр. // Полымя. № 8.

1952. І с а к о ў с к і М. Настасся; «Геаграфія жыцця»; Я глядзела ў возера; Вішня; Да спаткання, гарады і хаты; Партызанка; Рускай жанчыне: [Вершы] / З рус. // Ісакоўскі М. Выбр. тв. Мн.; М а я к о ў с к і У. Уладзікаўказ — Тыфліс; Дзве культуры; Амерыканцы здзіўляюцца: [Вершы] / З рус. // Маякоўскі У. Выбр. тв. Мн.; Ц я р э ш ч а н к а М. Адраджэнне; Б а ж а н М. Ноч перад боем; З а б і л а Н. «Як маленькі парастак пуховы...»; «Ён вырас...»; Н а г н і б я д а М. Балаклава: [Вершы] / З укр. // Украінская савецкая паэзія. Мн.; Б а р т о А. Звянігарад: [Паэма] / З рус. // Бяроз-

ка. № 7; І с а к о ў с к і М. Рускай жанчыне; Настасся: [Вершы] / З рус. // Работніца і сялянка. № 12.

1953. М а я к о ў с к і У. Дзве культуры; Амерыканцы здзіўляюцца; І н б е р В. Мы — гуманісты: (З паэмы «Пулкаўскі мерыдыян»); Дзіця сваёй краіны; І с а к о ў с к і М. Рускай жанчыне; Б а р т о А. Звянігарад; А л я к с а н д р а в а З. Песня аб Чапаеве; Б л а г і н і н а Е. Вершы для дзяцей; Ш а в я л ё в а К. Англійскім класікам; Т у ш н о в а В. Каб не знал і дзеці пра вайну: [Вершы] / З рус. // Руская савецкая паэзія. Мн.; Т в а р д о ў с к і А. Расказ Матроны: [Верш] / З рус. // Твардоўскі А. Выбр. тв. Мн.; У к р а і н к а Л. Даўняя вясна: [Верш] / З укр. // Полымя. № 8; Б л а г і н і н а Е. Я ў хаце не люблю сядзець; Рэха: [Вершы] / З рус. // Работніца і сялянка. № 7; Т у ш н о в а В. Каб не знал і дзеці пра вайну: [Верш] / З рус. // Звязда. 2 чэрв.; М а я к о ў с к і У. Слуп; Падліза; Амерыканцы здзіўляюцца: [Вершы] / З рус. // Сав. Радзіма. 19 ліп. / Сааўт. пер. А. Астрэйка.

1954. Б а ж а н М. Бессмяротнасць: (Тры аповесці пра таварыша Кірава): Сцяг; Ноч перад боем; Дзень / З укр. // Б а ж а н М. Выбр. тв. Мн.; Г о - М о - Ж о. Зямля мая маці: [Верш] / З кіт. // ЛіМ. 2 кастр.

1955. М і х а л к о ў С. Як мядзведзь люльку знайшоў: Казка / З рус. // Бярозка. № 1; Т у в і м Ю. Тралялінскі: [Верш] /З пол.//Там жа. № 12; Я г о ж. Стол: [Верш] / З пол. // Піянер Бел. 7 кастр.

1956. Т у в і м Ю. Петрык; Скокі; Акуляры; Гародніна: [Вершы] / З пол. // Бярозка. № 4; Н а г н і б я д а М. Берагавая Слабада: [Верш] / З укр. // Маладосць. № 1; Т у в і м Ю. Стол; Трудны рахунак; Ліст дзецям: [Вершы] / З пол. // Работніца і сялянка. № 7.

1957. А м б р о с і й П. Я шчасце ў Савецкім Саюзе знайшла; Т к а ч э н к а В. Кароткая вясёлка; Адчыненыя вокны; «Увесну зноў бярозы пабялелі...»: [Вершы] / З укр. // Дзень украінскай паэзіі. Мн.; Н а г н і б я д а М. Балаклава; Берагавая Слабада: [Вершы] / З укр. // Нагнібяда М. Песня з Украіны. Мн.; П л а т н е р А. Дзве сястры: Урыўкі з паэмы / З яўр. // Платнер А. Соль жыцця. Мн.; У к р а і н к а Л. Contra Spem Spero!; Мой шлях; «Ціха цёмная ночка плыла»; «Не спявайце мне...»; «Гарыць маё сэрца...»; «Зноў вясна...»; «Гляджу я на ясныя зоры...»; «Стаяла я і слухала вясну...»; «Хацела б я песняй зрабіцца...»; Даўняя вясна; Зорка паэзіі; Да гадавіны: [Вершы] / З укр. // Украінка Л. Вершы і паэмы. Мн.; Б е р а н ж э П.-Ж. Кароль Івето; Бывай; [Вершы] / З фр. // Полымя. № 7; А м б р о с і й П. Я шчасце ў Савецкім Саюзе знайшла: [Верш] / З укр. // Работніца і сялянка. № 6; Б е р а н ж э П.-Ж. Свяшчэнны саюз народаў: [Верш] / З фр. // ЛіМ. 17 ліп.

1958. Н е р ы с С. Слова пра Леніна; Бэз; В а л ь с ю н е н е В. Маладосць; Настаўнік; М а р ц і н к я в і ч у с Ю. Я не баюся смерці: [Вершы] / З літ. // Галасы сяброў. Мн.; В а л ь с ю н е н е В. Маладосць: [Верш] / З літ. // Работніца і сялянка. № 6; Д р ы л і н г а А. Цана зерня: [Верш] / З літ. // Мін. праўда. 21 мая.

1959. Б а р т о А. Звянігарад: [Паэма]; Ліхтарык; У школу; Веснавая прагулка; Квартэт: [Вершы] / З рус. // Барто А. Вяровачка. Мн.; К е м п э М. Я — жанчына; Дзеці малююць сонца; Л у к с В. Песня аб куранятах; Р у д з і ц і с М. Жменя галькі: [Вершы] / З лат. // Ветрык, вей! Мн.; В ы с о ц к а я В. Цуды; А што здарылася ў доме?: [Вершы] / З рус. // Бярозка. № 3; П л а т н е р А. Муляр; Бляхар; Маляр; Электраманцёр; Тынкоўшчык; Шкляр: [Вершы] / З яўр. // Там жа. № 7; В ы с о ц к а я В. Госці: [Верш] / З рус. // Вясёлка. № 3; К е м п э М. Я — жанчына; Дзеці малююць сонца: [Вершы] / З лат. // Работніца і сялянка. № 8; Б а р т о А. У школу: [Верш] / З рус. // Піянер Бел. 4 вер.

1960. Б е р а н ж э П.-Ж. Пад самым дахам; Не, гэта — не Лізэта: [Вершы] / З фр. // Маладосць. № 8; Я г о ж.Прыдворны фрак, або візіт да яго светласці; Папа — мусульманін: [Вершы] / З фр. // Полымя. № 8; Я г о ж. Дачка народа; Чараўніца рыфмаў: [Вершы] / З фр. // ЛіМ. 23 сак.

1961. І с а к о ў с к і М. Рускай жанчыне: [Верш]; М і х а л к о ў С. Як мядзведзь люльку знайшоў: Казкі / З рус.//Вершы, аднаактовыя п'есы. Мн.; П л а т н е р А. Муляр; Бляхар; Тынкоўшчык; Маляр; Шкляр; Электраманцёр: [Вершы] / З яўр. // Платнер А. Вясёлая іголка. Мн.; Х е л е м с к і Я. Вершы пра Беларусь; Беларускія рэкі: [Вершы] / З рус. // ЛіМ. 21 лют.

1962. П л а т н е р А. Хвіліна смелага парыву; У аконнай раме новага дома; Маленькія закаханыя: [Вершы] / З яўр. // Платнер А. Дар сэрца. Мн.; А л і м д ж а н Х. Зейнаб; Г у л я м Г. Ты не сірата; У й г у н. Снег; Толькі сэрца аддай; Мірза Гулістон; Ш э й х з а д э. Не, не памёр я!; М і р т э м і р. На камні я пісаў...; З у л ь ф і я. Садоўнік далёка: [Вершы] / З узб. // Спявае Узбекістан. Мн.; Г о А. Што за дзіва?; Н а э л ь М. Спі, маленькі; Ф о р П. Карагод; На світанні: [Вершы] / З фр. // Бярозка. № 2; Ф о р П. Карагод: [Верш] / З фр. // Ніва. 22 крас.

1963. Б а й р а н Дж. Г. Расставанне; Адказ жанчыне на пытанне, чаму паэт пакідае Англію вясной; Песня грэчаскіх паўстанцаў: [Вершы] / З англ. // Байран Дж. Г. Выбранае. Мн.; М а л ь ц і н с к і Х. Ярасць: [Верш] / З яўр. // Мальцінскі Х. Поплеч з сынамі ўсімі. Мн.; З у л ь ф і я. Думы пра сына: [Верш] / З узб. // Работніца і сялянка. № 3; Ш э х т э р М. Сэрца: [Верш] / З рус. // ЛіМ. 10 мая.

1964. С у д р а б к а л н Я. Пачуў я спеў...; Клёны цвітуць: [Вершы] / З лат. // ЛіМ. 15 мая; Г ю г о В. За барыкадаю: [Верш] / З фр. // Ніва. 22 сак.

1965. П е л м а н і с Л. Лігіта займаецца гаспадаркай: [Верш] / З лат. // Вясёлка. № 2; Ніва, 12 вер.; Р а й н і с Я. Воблачка і хмарка; Птушка на галінцы; Гарошыны; Загадка; Адгадка: [Вершы] / З лат. // Вясёлка. № 9; А р а г о н Л. Слава: З цыкла вершаў «Рамансера» Пабла Неруды / З фр. // ЛіМ. 15 студз.; З у л ь ф і я. Маё асабістае: [Верш] / З узб. // Там жа. 26 ліст.

1966. У й г у н. Арык; Мая спадчына; З у л ь ф і я. Вялікае нараджэнне; М і р м у х с і н. Горы Чымгана; Прыходзіла ты часам...; Рубаі пра майго новага чытача: [Вершы] / З узб. // Дзень паэзіі — 66. Мн.; Г у л я м Г. Ты не сірата; У й г у н. Снег; Ш э й х з а д э. Не, не памёр я!; М і р т э м і р. На камні я пісаў...; З у л ь ф і я. Тут нарадзілася я...; Мая туга, бяда твая..., «Мой друг, ты — у зямлі...»; Вяселле; Жанчына ў паранджы; Думы аб сыне; Насустрач песні Алатау; М у с л і м І. Бусел-танцор: [Вершы] / З узб. // Сонца ў арыках. Мн.; З у л ь ф і я. Насустрач песні Алатау: [Верш] / З узб. // Беларусь. № 5; Х а р о л В. Вясновы шум: [Верш] / З яўр. // Вясёлка. № 3; М у с л і м І. Танцор: [Верш] / З узб. // Там жа. № 5; З у л ь ф і я. Вяселле: [Верш] / З узб. // Полымя. № 5.

1967. З у л ь ф і я. Тут нарадзілася...; Мая туга, бяда твая...; «Мой друг, ты — у зямлі...»; Вяселле; Жанчына ў паранджы; Думы аб сыне; Вялікае нараджэнне; Насустрач песні Алатау: [Вершы] / З узб. // Зульфія. Лірыка. Мн.; М е р ы г о н Х. Брат мой; Г і Л. Накцюрн; П е н а н т о П. Жарабя; Ж э в е р М. Пяць сэнсаў дажджу: [Вершы] / З фр. // Беларусь. № 12; М у х а м а д з і К. Пра што марыць Эркінджан; Х а м д а м Ю. У музычнай школе: [Вершы] / З узб. // Вясёлка. № 5; П р э в э р Ж. Калі...; Цырк; Музыка; Дзверы; Л е к л е р к Ж. Вам, якія жывуць для сваёй асалоды: [Вершы] / З фр. // Полымя. № 12; Х а р о л В. Дзве качкі: [Верш] / З яўр. // Работніца і сялянка. № 4; З у л ь ф і я. Тут нарадзілася...: [Верш] / З узб. // Там жа. № 7; Р ы л ь с к і М. Народу-сейбіту: [Верш] / З укр. // Звязда. 19 вер.; Д э с н о с Р. Куплет пра шклянку віна; Апошні верш: [Вершы] / З фр. // ЛіМ. 12 снеж.; М у с л і м І. Бусел — танцор: [Верш] / З узб. // Піянер Бел. 2 чэрв.

1968. А п а л і н э р Г. Адбыццё; Лісты да Лу; Рыжая красуня: [Вершы] / З фр. // Беларусь. № 11; С у л е й м а н а в а Г. Косы дзяўчынкі Рано: [Верш] / З тадж. // Работніца і сялянка. № 8; А п а л і н э р Г. Ёсць; Песня любові; Паштоўка: [Вершы] / З фр. // ЛіМ. 15 ліст.

1969. С у д р а б к а л н Я. Пачуў я спеў... Клёны цвітуць: [Вершы] / З лат. // Судрабкалн Я. Яшчэ адна вясна. Мн.; А п а л і н э р Г. Апошні раздзел; Смутак адной зоркі; Г а м а р а П. Святло зары: [Вершы] /

З фр. // Дзень паэзіі — 69. Мн.; О с м а н і с Я. Здарэнне з шапкай; Чаравічкі; Усмешкі: [Вершы] / З лат. // Вясёлка. № 6.

1970. Б ы ч к о В. Першае вогнішча: [Верш] / З укр. // Бычко В. Сустрэча з рэвалюцыяй. Мн.; К у л ь б а к М. На фабрыцы; «О! Мы жывём і паміраем...»; Надыходзіць лета; Светлая ноч; Восень: [Вершы] / З яўр. // Кульбак М. Выбранае. Мн.; В а ж д а е ў В. Белая варона і крот: [Апавяданне] / З рус. // Вясёлка. № 8; А п а л і н э р Г. Вершы з кнігі «Бестыярый, альбо Картэж Арфея»; Вершы з кнігі «Каліграмы» / З фр. // ЛіМ. 11 вер.; Б ы ч к о В. Вогнішча: [Верш] / З укр. // Піянер Бел. 10 вер.

1971. Ф р э н о А. За вёскаю; К а р э м М. Гара: [Вершы] / З фр. // Дзень паэзіі — 71. Мн.; Н е р ы с С. Бэз; Марытэ; Што б сказала маці: [Вершы] / З літ. // Нерыс С. Калі зямля прачынаецца... Мн.; К л е м а н Ж.-Б. Камунарда; Капітан «Да сценкі»; Мой муж; Бедныкі; Мелін і Камуна; Г ю г о В. За барыкадаю: [Вершы] / З фр. // Паэты Парыжскай Камуны. Мн.; У к р а і н к а Л. Да прыроды; Песня: [Вершы] / З укр. // Беларусь. № 2; К л е м а н Ж.-Б. Мой муж: [Верш] / З фр. // Там жа. № 3; Г ю г о В. За барыкадаю: [Верш] / З фр. // Бярозка. № 3; Д з і н э р э Ц. Працавітая зямля; К е м п э М. Шчасце; Латвія: [Вершы] / З лат. // Работніца і сялянка. № 6; А п а л і н э р Г. Вандэм'ер: Урывак з паэмы / З фр. // ЛіМ. 29 кастр.; Н я к р а с а ў М. Саша: Урывак з паэмы / З рус. // Там жа. 10 снеж.; Г ю г о В. За барыкадаю: [Верш] / З фр. // Піянер Бел. 18 сак.

1972. Д р у н і н а Ю. Сэрца; А жыццё маё... / З рус.; П р ы г а р а М. Кроплі цяпла / З укр.; С у л е й м а н а в а Г. Міндаль / З тадж.; Д з і н а р э Ц. Усмешкі / З лат.: [Вершы] // Беларусь. № 3; Х е л е м с к і Я. Беларускія рэкі; Ш э ф н е р В. Камуніст / З рус.: [Вершы] // Полымя. № 12; Н а р з у л а е ў Н. Першае запытанне: [Верш] З узб. // Вяч. Мінск. 14 вер.; В е я н А. На гары, пад аблокамі; Краіна калосся: [Вершы] / З лат. // Звязда. 31 сак.; Н а р з у л а е ў Н. Бавоўна / З узб.; П л о т н і е к Я. Клятва латышскіх стралкоў / З лат.: [Вершы] // Там жа. 29 кастр.; Ч а л ы Б. Балада жывога манекена / З укр.; Л у к с В. Чаму? / З лат.: [Вершы] // ЛіМ. 24 сак.; В а н ш э н к і н К. Ленінскі партрэт / З рус.; В е я н А. Мой Ленін / З лат.: [Вершы] // Там жа. 21 крас.; З у л ь ф і я. Сэрца засталося ў Вас: [Верш] / З узб. // Там жа. 8 вер.; М а р т ы н а ў Л. Воблакі: [Верш] / З рус. // Там жа. 15 вер.; К е м п э М. Вада, хлеб, паветра: [Верш] / З лат. // Там жа. 29 снеж.; С у л е й м а н а в а Г. Міндаль: [Верш] / З тадж. // Піянер Бел. 28 снеж.

1973. М а я к о ў с к і У. Амерыканцы здзіўляюцца: [Верш] / З рус. // Голас Радзімы. № 31; М а р т ы н а ў Л. Дабро зямное; Старыя паэты; «І спытаўся я ў зязюлі...»; «Які барвовы лес...»: [Вершы] / З рус. // ЛіМ. 24 жн.

1974. М а р т ы н а ў Л. Мяне вы не турбуйце, не чапайце...: [Верш] / З рус. // Дзень паэзіі — 74. Мн.; У ш а к о ў М. Стажы; Горад спіць: [Вершы] / З рус. // Беларусь. № 6; П у ш к і н А. «Табе, паэту і герою!..»; Дарожныя скаргі: [Вершы] / З рус. // ЛіМ. 7 чэрв.; З у л ь ф і я. Цішыня; У й г у н. Вучыся ў маланкі: [Вершы] / З узб. // Там жа. 25 кастр.; Э л ю а р П. Ёсць словы, што прыносяць нам жыццё...; Габрыэль Перы; Песня пра агонь — перамožцу агню; І ўсмешкі: [Вершы] / З фр. // Там жа. 5 снеж.

1975. П р ы г а р а М. Кропля цяпла: [Верш] / З укр. // Украінская савецкая паэзія: У 2 т. Мн. Т. 1.; Т к а ч э н к а В. Лясы; У непагоду; Апавяданне пра голуба; Кароткая вясёлка; «Увесну зноў бярозы пабялелі...»; Пасля працы; Абрысы гор; Замест песні: [Вершы] / З укр. // Там жа. Т. 2; Э л ю а р П. Вершы для мірнага часу; Мужнасць: [Вершы] / З фр. // Беларусь. № 12; О с м а н і с Я. Сабака з рагаткай: [Верш] / З лат. // Бярозка. № 12; Я г о ж. Мой тата; Носікірпаносік: [Вершы] / З лат. // Вясёлка. № 6; Э л ю а р П. Сёстры надзеі; Рабочы; Зборшчыца азміны: [Вершы] / З фр. // Маладосць. № 12; З у л ь ф і я. Ганаровае месца; Аддай мне сонца поўнасцю...: [Вершы] / З узб. // Работніца і сялянка. № 3; Л у к с В. Салдацкая конаўка; Р о к п е л н і с Ф. Тры сябры: [Вершы] / З лат. // Звязда. 4 сак.; С а с ю р а У. «Плыве ў смузе над гаем неба...»: [Верш] / З укр. // Там жа. 18 чэрв.; Э л ю а р П. Памяці Поля Вайян-Куцюр'е: [Верш]; Усё сказаць: Урывак з паэмы / З фр. // Там жа. 13 снеж.; З у л ь ф і я. Сады: [Верш] / З узб. // ЛіМ. 3 сак.; Э л ю а р П. «Каб людзі ўсе смяяліся шчасліва...»: Наша жыццё; Словы малюнкі; У наш час: [Вершы] / З фр. // Там жа. 12 снеж.

1976. Э л ю а р П. Зацямненне; Мова колераў; Мы ўдваіх; СССР — надзея наша; Добрая справядлівасць: [Вершы] / З фр. // Далягляды. Мн.; Б л а г і н і н а А. Хлеб: [Верш] / З рус. // Каляда А. Выразнае чытанне. 2 выд., перапр. і дап. Мн.; Э л ю а р П. У красавіку 1944; Парыж ячшэ дыхаў!; Памяці Поля Ваян-Куцюр'е; Крытыка паэзіі; Са зборніка «Прысвячэнні»; Гавораць прадзільшчыцы; З кнігі «Палітычныя вершы»: У Іспаніі; Іспанія; Безупынначасць паэзіі; Нават калі мы дрэмлем...; Са зборніка «Белакрылыя шпачкі»: Аголены краявід; Дабро; Неабходнасць; Сама лёгкасць: [Вершы] / З фр. // Полымя. № 3; Т к а ч э н к а В. Пасля працы: [Верш] / З укр. // Работніца і сялянка. № 5; З а б а ш т а Л. Хлебароб: [Верш] / З укр. // ЛіМ. 21 мая; З у л ь ф і я. Праца; Мары; Дарэмна пражытыя хвілі гнятуць: [Вершы] / З узб. // Там жа. 12 ліст.

1977. Н е р ы с С. «Зорны лівень...»; В а л ь с ю н е н е В. Жыве мой край; Вільняле; Будаўнік; З паэмы «Она Сукацкене»; Маці: [Вершы] / З літ. // Літоўская савецкая паэзія: У 2 т. Мн. Т. 1; З у л ь ф і я. Праца / З узб.; Т к а ч э н к а В. Лясы / З укр.: [Вершы] // Работніца і сялянка. № 11; Э л ю а р П. Фрэска; П р э в е р Ж. Парыж уначы; Згублены час; Пацалуй мяне; Усё меней і меней: [Вершы] / З фр. // ЛіМ. 17 чэрв.

1978. В а н а г Ю. Ліст у Вязынку: [Верш] / З лат. // Беларусь. № 7; Д а ш д о н д о г Ж. Жменя ячменю; Тога хоча быць дарослым; Адкуль бяруцца колеры: [Вершы] / З манг. // Вясёлка. № 9; Э л ю а р П. Свабода: [Верш] / З фр. // ЛіМ. 19 мая; В а н а г Ю. Бяроза: Балада / З лат. // Там жа. 7 ліп.

1979. І с а к о ў с к і М. Вішня: [Верш] // З рус. // Ісакоўскі М. Роднае. Мн.

1980. Б е р а н ж э П. Ж. Дзівак; Абжоры; Ластаўкі; Мая весялосць: [Вершы] / З фр. // Далягляды. Мн.; Я г о ж. Песні жыцця; Ідэя; Пяць паверхаў; Мой помнік: [Вершы] / З фр. // Полымя. № 8; Ш а в я л ё в а К. Абвуглены будзільнік: [Верш] / З рус. // Там жа. № 9; Б е р а н ж э П.-Ж. Кравец і чараўніца; Да маладзі: [Вершы] / З фр. // ЛіМ. 15 жн.; А п а л і н э р Г. Заручыны; Практыкаванне; Каб уладу я меў: [Вершы] / З фр. // Там жа. 22 жн.

1981. Д а ш д о н д о г Ж. Тога хоча быць дарослым: [Верш] / З манг. // Вясёлка. Мн.; С у л е й м а н а в а Г. Матчына калыханка: [Верш] / З тадж. // Вясёлка. № 3; А р а г о н Л. Паэт — да сваёй партыі; П р э в е р Ж. Песня пра Сену: [Вершы] / З фр. // Маладосць. № 9; А р а г о н Л. Песня міру: [Верш] / З фр. // Звязда. 27 вер.; П р э в е р Ж. Вайна; Песня сардзіншчыц; Я — гэта я: [Вершы] / З *фр.* // ЛіМ. 18 вер.

1982. В а н а г Ю. Ліст у Вязынку: [Верш] / З лат. // Нам засталася спадчына. Мн.; Ш а в я л ё в а К. У раёне Беламорска; Дзіцё; Баёў апошнія мінуты; На трыбуне стадыёна; Хірасіма; Лялька Машка; Я вельмі вас люблю; Прагноз надвор'я; Не прывыкайце да няўдачы!; Стралок з лука; Я вас прыдумала; Абвуглены будзільнік; Сакрэт аптымізму; Жанчына з вёскі Брусы: [Вершы] / З рус. // Шавялёва К. Зямная веліч. Мн.; М і х а л к о ў С. Дзядзька Сцёпа-ветэран: (Урывак з паэмы) / З рус. // Бярозка. № 2; Д з і л ь б а з і М. Дрэва дзяцінства; Чалавек; Над лесам сон. І толькі...: [Вершы] / З азерб. // ЛіМ. 1 кастр.; Я г о ж. Дрэва дзяцінства: [Верш] / З азерб. // Піянер Бел. 30 снеж.

1983. Л а г з д ы н ь Г. Боты; У маёй паліклініцы: [Вершы] / З рус. // Вясёлка. № 10; З у л ь ф і я. Сустракаю світанне; Творчасць: [Вершы] / З узб. // ЛіМ. 16 снеж.

1984. З а б і л а Н. «Як маленькі парастак пуховы...»; Марына Змітраўна; П р ы г а р а М. Нашчадкам: [Вершы] / З укр. // Ад круч дняпроўскіх. Мн.; М а т у ц і с А. Папараць; Лён падлічвае; П а л ь ч ы н с к а й-

тэ В. Мяцеліца; Родны дом, няхай ён нават пад былінкай: [Вершы] / З літ. // Бурштынавыя пацеркі. Мн.; Кемпэ М. Латвія; Вада, хлеб, паветра; Лукс В. Салдацкая конаўка; Ванаг Ю. Ліст у Вязынку; Бяроза: [Вершы] / З лат. // Латышская савецкая паэзія: У 2 т. Мн. Т. 1; Зульфія. Лірыка: Не адбірайце ў мяне пяра; Родныя; Шукаю!; Сэрца на экране; Адчыніце акно!; Прырода, я пратэстую!: [Вершы] / З узб. // Полымя. № 7; Кульбак М. «О! Мы жывём і паміраем»: [Верш] / З яўр. // Ніва. 15 студз.

1985. Максімавіч Д. Калыханка; Ты абяцала, што будзеш вечнай; Жанчына: [Вершы] / З серб. // Работніца і сялянка. № 6; Зульфія. Ганаровае месца; Я пра жыццё мінулае...; «Вандроўніца я па вадзе...»: [Вершы] / З узб. // Там жа. № 8 / Сааўт. пер. А. Грачанікаў; Пагіраў Г. Шрамы; Елгава; Латвія; Жывое слова: [Вершы] / З рус. // ЛіМ. 7 ліст.

1.5.

На азербайджанскую мову. Пионер байрагы чаггында маччы: Шеирлар вэ поэма /Тэрч. Э. Абасов. Бакы, 1952.

На англійскую мову. My Wish; „Belarus" Tractor in India; The „Appassionata"; The Law of Attraction; Misha Kaminski / Transl. W. May // Fair Land of Byelorussia. M., 1976.

На армянскую мову. Ферганскі мой сябар: [Верш] / Пер. М. Херанян // Светлы шлях. Ерэван, 1953; Мае думы:-[Верш] / Прев. А. Сараян // Анталогія беларускай літаратуры. Ерэван, 1957.

На балгарскую мову. Искам мир цялата земя: [Верш] / Прев. С. Пенчева // Бълг.-съв. дружба. 1959. № 4; Альоша / Прев. А. Босев; Река Марица / Прев. Ц. Ангелов; Планински поток / Прев. Н. Зидаров; Тракийската низина / Прев. И. Давидков: [Вершы] // Ридни простори. 1961. 18 янв.; В пещерата при Плевен: [Верш] / Прев. Н. Вълчев // Поети — приятели на България. София, 1966; Альоша: [Верш] // Прев. А. Босев // Босев А. Цветя за Октомври. София, 1967; Альоша / Прев. А. Босев; В пещерата при Плевен / Прев. Н. Вълчев: [Вершы] // Срещи с България. София, 1967; Строител; Машинист: [Вершы] / Прев. А. Душков // Слънчева книга. София, 1970; Доктор Смях: [Верш] / Прев. А. Босев // Картинна галерия. 1981. № 2.

На бурацкую мову. Хухюун аадар: Шулэг / Г. Дашабылов оршуулба // Байгал. 1982. № 5.

На венгерскую мову. Kömüves leszek / F. L. Radó // Fiatalok müsorfüzete az országgjülési valasztasok alkalmából. Budapest, 1953; Az aranycsillag, Petya vizsgázik / F. B. Kapuvári // Üttörövezetö. 1954. Nr 5; Mihaszna! / F. E. Tóth // Szovjet Kultúra. 1955. Nr. 10; Petya vizsgazik / F. E. Tóth // Szovjet Kultúra. 1956. Nr 6; Hallgasd ki titkait!; Hófoltos réten hóvirag...; Már készül a nyár; Vidam zápor / F. Z. Rab // Asszonyok. 1962. Nr 8; A piros gomb / F. B. Kovács // Asszonyok. 1964. Nr 3.

На грузінскую мову. Сямейнае паданне: [Верш] / Пер. А. Купраў // Беларуская савецкая паэзія. Тбілісі, 1967; Яблыня: [Верш] / Пер. М. Джгубурыя // Сакартвелос калі. 1967. № 5; Свет песень..; Брату; Сасна: [Вершы] / Пер. Н. Кіласонія // Беларускія савецкія паэты. Тбілісі, 1979.

На казахскую мову. Кім ерте турады? (Олендер жэне поэма). Алматы, 1973.

Озбек аспаны: Олен / Ауд. Е. Отетілеуов Алматы, 1986.

Кайырлы тан; Озбекстан; Акша булт; Сапар; Алеся; Бозторгайлар: [Вершы] // Октябрь туы. 1972. 14 дек.; Шілденін алгаш куні; Багбан; Кусбегі: [Вершы] // Казак. пионерi. 1973. 25 март; Мамам менін депутат; Михеич: [Вершы] // Октябрь туы. 1973. 7 февр.

На калмыцкую мову. Белорусск рябина: Шулг / Орч. М. Хоньна // Теегин Герл. 1964. № 3.

На кіргізскую мову. Жазды куттук сагынып; Серуун кенул эргитет / Котор. Т. Молдобаев // Кыргызстан маданияты. 1980. 14 февр.; Когултур жер; Кызыл топчу; Кулк дарыкулку доктор / Котор. И. Исаков // Кун чубак. Фрунзе, 1981; Жазды тосуу // Достордун уну: Ырлар. Фрунзе, 1982.

На латышскую мову. Zelta rokas: Dzejoli bērniem. Rīgā, 1960.

Pārnākšana; Ausmā / Atdz. J. Plaudis // Literatūras almanahs. Rīgā, 1948; Dzejoli par jauno Minsku; Celtnieks; Es vēlos mieru // Bērnība. 1956. Nr 12; Baltijas jūrnieki / Atdz. A. Krūkle // Pionieris. 1956. 25. Okt.; Sirds atceras; Jaunlaulātie; Jautrais lietus / Atdz. C. Dinere; Brauc uz „Dzintariem" Mikola / Atdz. J. Osmanis // Baltkrievijas priede. Rīgā, 1960; Kā Rigorka atēdās // Bērnība. 1960. Nr 8; Brauc uz „Dzintariem" Mikola / Atdz. J. Osmanis // Padomju Kuldīga. 1960. 10. Sept.; Zelta zvaigane; Tava skolotāja / Atdz. J. Osmanis // Pionieris. 1960. 6. Sept.; Slēpotāji / Atdz. J. Osmanis // Bērnība. 1964. Nr 1; Balle / Atdz. L. Pēlmanis // Pionieris. 1944. 3. Jūl.; Es — stridnieks // Padomju Latvijas Sieviete. 1965. Nr 8; Slēpotāji / Atdz. J. Osmanis // Pionieris. 1970. 27. Febr.; Miša Kaminskis; „Kāds gudrais sacīja..." / Atdz. C. Dinere // Karogs. 1972. Nr 4; Miša Kaminskis; „Kāds gudrais sacīja"; Manu draugu zeme; „Tu manam slieksnim garām neaizej..."; Greizsirdība; Baltkrievijai / Atdz. C. Dinere; „Jus domājat, laiks mūsu dzīvi vada"; Kartupelis ar kažocinu / Atdz. J. Osmanis // Sālsmaize. Rīgā, 1974; Manu graugu zemē // Darba Karogs. 1978. 10. Jūn.; Maminai / Atdz. J. Osmanis // Lit. un Māksla. 1978. 13. Okt.; Draugu zemē / Atdz. J. Osmanis // Pionieris. 1978. 20. Okt.; Gramatikas stunда // Zīlīte. 1983. Nr 4; Zīmuli / Atdz. M. Tolstovs // Lit. un Māksla. 1983. 8. Apr.; Dakters Smaids / Atdz. L. Pēlmanis // Pionieris. 1983. I. Apr.; Zozu paps; Māte šupo mazulīti / Atdz. L. Pēlmanis, M. Rungulis // Pionieris. 1983. 12. Apr.; Mūsu draugs Žanis Griva / Atdz. M. Abola // Karogs. 1985. Nr 12; Un meža klusumā.

На літоўскую мову. Būsimoj aikštej; Laimé; Liio lietūs; Pergales diena / Vert. V. Blože; Brangiai Nevai / Vert. V. Šulcaite; Gimtinéje / Vert. E. Mieželaitis // Iš baltarusiu poezijos. Vilnius, 1952; Kelias i Kauna / Vert. V. Mozūriūnas // Pergalė. 1958. Nr 9; Vert. L. Macevičius // Kauno tiesa. 1955. Gruod. 11.; Lijo lietūs / Vert. V. Blože; Užbekijos dangus; Plyta / Vert. Alb. Žukauskas; Kelias i Kauna / Vert. V. Mozūriūnas // Atplaukia Nemunu daina. Vilnius, 1958; Kelias i Kauna / Vert. V. Mozūriūnas // Mozūriūnas V. Raštai. Vilnius, 1971. T. 1; Paskyrę talentą vaikams // Tarybinys mokytojas. 1972. Kovo. 29; Véliavélé / Vert. A. Žukauskas // Genys. 1982. Nr 8; Tévo miliné; Plyta; Itkeliaujant / Vert. A. Matutis // Saulegrazā ir saule. Vilnius, 1984.

На малдаўскую мову. Фрикосул: [Верш] / Трад. В. Рошка // Поэзий белорусе. Кишинэу, 1956; Аскултэ ши гичеште; Ынчепут де сонатэ примэвэратикэ; Плоае веселэ: [Вершы] / Трад. А. Негриш // Поець белорушь. Кишинэу, 1975; Аскултэ ши гичеште / Трад. А. Негриш // Констелацие де инимъ. Кишинэу, 1976.

На мангольскую мову. [Цыкл вершаў] / Орч. Ж. Датдондог // Арван таван Дэлбээ. Улаанбаатар, 1977.

На нямецкую мову. Das arbeitsscheue Käthchen // Die Sowjetfrau. 1955. H. 6; Ich wünsche Frieden auf Erden; Veilchen; Der Gast aus Indien // Die Sowjetfrau. 1957. H. 3; Erster Sommertag; Junger Mond / Übers. S. Österreicher // Die Sowjetfrau. 1958. H. 9; Doktor Lachemal / Übers. I. Tschörtner // Kapitän der Erde. Berlin, 1977.

На польскую мову. We wszystkich językach świata / Tł. S. Szydłowski // Gaz. Poznańska. 1949. Nr 345; Głos Szczeciński. 1949. Nr 260; Michaś Kamiński // Czerw. Szt. 1972. 22 list.

На рускую мову. Другу на фронт: Стихи. Ташкент, 1942.

Михасек: Стихи для детей. Ташкент, 1944.

Простые песни: Стихи. Ташкент, 1946.

Васильки: Стихи. М.; Л., 1948. Рэц.: Бурьян Б. Стихи о счастливом детстве: К изданию на русском языке книги Эди Огнецвет «Васильки» // Зорька. 1949. 4 авг.

Песня о пионерском флаге: Стихи и поэма. М.; Л., 1951.

Мы желаем мира на земле: Стихи. М.; Л., 1952.

Юным друзьям: Стихи для детей. Мн., 1953.

Кличет ветер свежий: Стихи / Пер. Е. Благинина. М., 1958; М., 1962.

На улице нашей: Стихи и поэмы. Мн., 1958.

Белорусская рябина: Стихи. М., 1962. Рэц.: Орлова И. Гражданственность — душа стиха // Неман. 1963. № 3.

Чудо-стеклышко: Стихи / Пер. Е. Благинина. М., 1964.

Будем дружить: Поэмы. Мн., 1967.

Кто начинает день?: Стихи. М., 1969.

Огоньки в окнах: Стихи. М., 1974. Рэц.: Аврутин А. Неман. 1975. № 3.

Доктор Смех: Стихи / Пер. Е. Благинина. М., 1982. Рэц.: Бавина В. // Дет. лит. 1983, № 4.

Спасенное знамя: Поэмы. Мн., 1986.

Я слушаю лето!: Стихи / Пер. Ю. Кушак, И. Мазнин. М., 1990.

Счастливый день: [Верш] / Пер. Е. Сокол // Тридцать дней. 1937. № 12; Последняя речь: (Отрывок из поэмы «Феликс Дзержинский») / Пер. А. Шарапов // Сов. Бел. 1937. 20 дек.; В сталинском дозоре: (Отрывок из поэмы белорусских писателей-комсомольцев) // Комс. правда. 1938. 29 окт. / У сааўт.; Песня счастливой юности: [Верш] / Пер. Е. Сокол // Лесная пром-сть. 1938. 5 сент.; Товарищу Сталину: [Верш] / Пер. А. Шарапов // Сов. Бел. 1938. 8 марта; Краснознаменный комсомол: [Вершы] // Сталин. молодежь. 1938. 22 окт. / У сааўт.; Радость: [Верш] // Там жа. 1938. 29 окт.; Привет братьям: [Верш] / Пер. Н. Оленин // Красная Татария. 1939. 21 окт.; Соколик: [Верш] / Пер. И. Гуревич // Сов. Бел. 1939. 28 янв.; Писатели и работники искусств гор. Минска — тов. Сталину / Пер. И. Гуревич // Там жа. 1939. 26 апр. / У сааўт.; Товарищу Сталину [Верш] / Пер. А. Шарапов // Стихи и песни народов СССР о Сталине. Мн., 1940; Партизаны: [Верш] / Пер. А. Алматинская // Песни победы. Ташкент, 1941; Комс. правда. 1942. 19 февр.; Олеся; Надейка: [Вершы] / Пер. Е. Тараховская, С. Городецкий // За Советскую Беларусь. М., 1942; Аксинья: [Верш] / Пер. Б. Бендик // Беларусь в огне. М., 1943; Шелковый платок; Воину первого Украинского фронта — Сагдуллаеву: [Вершы] // Дар. Ташкент, 1944; На родной земле: [Верш] / Пер. А. Софронов // Зорька. 1945. 9 авг.; Известия. 1945. 28 июля; Сын моряка: [Верш] / Пер. Н. Ушаков // Зорька. 1945. 4 окт.; Узбекское небо: [Верш] / Пер. А. Ахматова // Звезда. 1946. № 4; Горийский лист: [Верш] / Пер. А. Кленов // Сов. Бел. 1946. 21 дек.; На родной земле: [Верш] / Пер. П. Кобзаревский // Поэты Белоруссии. М., 1947; Год идет по городам и селам: [Верш] // Зорька. 1947. 1 янв.; Песня: (Якубу Коласу): [Верш] / Пер. А. Кленов // ЛГ. 1947. 1 февр.; На будущей площади: [Верш] / Пер. В. Милованов // Сталин. молодежь. 1947. 29 авг.; Ты снишься мне, московская земля: [Верш] / Пер. В. Милованов // Там жа. 1947. 7 сент.; На родной земле / Пер. П. Кобзаревский; Узбекское небо; Шел дождь / Пер. В. Рождественский; Родной Неве / Пер. Л. Друскин; Мои думы / Пер. М. Комиссарова: [Вершы] // Антология белорусской поэзии. Л., 1948; Ты снишься мне, московская земля... / Пер. В. Потапова; Я родилась в Минске / Пер. Л. Длигач: [Вершы] // Дружба народов. 1949. № 1; Наш Пушкин: [Верш] / Пер. В. Звягинцева // Там жа. 1949. № 3; Песнь о пионерском флаге: Отрывок из поэмы // Зорька. 1949. 2 июня; На всех языках и наречьях: [Верш] / Пер. А. Кленов // ЛГ. 1949. 3 дек.; Сов. Эстония. 1949. 15 дек.; Туркм. искра. 1949. 17 дек.; Живой, счастливый...: [Верш] / Пер. В. Звягинцева // Сов. Бел. 1949. 5 июня; Мой город: [Верш] / Пер. Л. Длигач // Там жа. 1949. 19 июня; Свежий ветер веет: [Верш] / Пер. Е. Благинина // Там жа. 1949. 8 июля; Горийский лист: [Верш] / Пер. А. Кленов // Там жа. 1949. 21 дек.; На всех языках и наречьях: [Верш] / Пер. А. Кленов // Детям Советской Отчизны. М., 1950; Наша мама — депутат: [Верш] / Пер. А. Тверской // Работница. 1950. № 4; На заводе: [Верш] // Зорька. 1950. 4 дек.; Марья Тимофеевна: [Верш] // Там жа. 1950. 7 дек.; Май: [Верш] / Пер. В. Милованов // Сов. Бел. 1950. 1 мая; Узбекское небо / Пер. В. Рождественский; Мои думы / Пер. М. Комиссарова; Родилась я в Минске / Пер. Л. Длигач: [Вершы] // Антология белорусской поэзии. М., 1952; Я желаю мира на земле: [Верш] / Пер. А. Кленов // Знамя. 1952. № 6; Благодарность: [Верш] / Пер. А. Кленов // Сов. Бел. 1952. 1 июня; Песня: (Якубу Коласу): [Верш] / Пер. А. Кленов // Там жа. 1952. 15 нояб.; На всех языках и наречьях; Сталин — это мир; Горийский лист / Пер. А. Кленов; Ты снишься мне, московская земля / Пер. В. Потапова: [Вершы] // От всего сердца. Мн., 1953; Мой друг из Ферганы: [Верш] // Школьная сцена. Ташкент, 1953; Весна: Из книги «Юным друзьям» // Зорька. 1953. 17 апр.; Михеич: [Верш] // Там жа. 1953. 9 окт.; Мой пионерский галстук: [Верш] / Пер. А. Кленов // Там жа. 1953. 27 нояб.; Моя старшая сестра; Мама — депутат / Пер. Е. Благинина; Мой друг из Ферганы; Горят костры походные / Пер. А. Кленов: [Вершы] // Возрожденная земля. М., 1954; На вахте мира: [Вершы] / Пер. Я. Хелемский // Так говорит сердце. М., 1954; Твоя учительница: [Урывак з паэмы] / Пер. Д. Ковалев // Зорька. 1954. 25 сент.; Золотая звезда; Страна моя: [Вершы] // Там жа. 1954. 18 дек.; Мир — детям!: [Верш] // Сов. Бел. 1954. 1 июня; Зелёный уголок: [Верш] / Пер. Т. Волынский // Юный ленинец. 1954. 29 окт.; Белоручка: [Верш] / Пер. Н. Ушаков // Сов. женщина. 1955. № 6; У почтового окошка: [Верш] / Пер. Д. Ковалев // Зорька. 1955. 30 апр.; Свежий ветер веет: [Верш] // Там жа. 1955. 25 июня; Я не в гостях, а дома: [Верш] / Пер. Я. Хелемский // ЛГ. 1955. 12 февр.; Сталин. молодежь. 1955. 15 февр.; Чтоб глаза счастливые блестели...: [Верш] / Пер. Я. Хелемский // ЛГ. 1955. 1 мая; Весна в командировке: [Вершы] / Пер. Я. Хелемский // Дружба народов. 1956. № 7; Параска и подсказка: [Верш] // Зорька. 1956. 24 марта; Гроза нашего двора: [Верш] // Там жа. 1956. 28 июля; Лирические стихи: Гостья из Индии; Фиалки; Я желаю мира на земле / Пер. О. Высотская, А. Кленов // Сов. женщина. 1957. № 3; Луковица: [Верш] // Зорька. 1956. 19 янв.; На Рижском взморье: Дзинтари / Пер. Е. Благинина; Над рекой Лиелупе / Пер. В. Тарас; Лилита / Пер. Н. Кислик: [Вершы] // Там жа. 1957. 17 авг.; Римма Шершнёва: (Из поэмы «Будем дружить») / Пер. А. Шарапов // Там жа. 1957. 5 окт.; Мать желает мира: [Верш] / Пер. В. Тарас // Сов. Бел. 1957. 8 марта; Над Невой: [Верш] / Пер. К. Титов // Там жа. 1957. 23 июня; Великая Слониха: [Верш] / Пер. Е. Благинина // Дружба народов. 1958. № 1; О мире и любви: Лето; «Как будто не было скитаний...»: [Вершы] // Сов. женщина. 1958. № 9; Мать желает мира: [Верш] / Пер. В. Тарас // Зорька. 1958. 31 мая; Яблоня: [Верш] / Пер. Я. Хелемский // ЛГ. 1958. 30 дек.; Узбекское небо: [Верш] // Правда Востока. 1958. 31 дек.; Я желаю мира на земле: [Верш] / Пер. А. Кленов // Сов. Молдавия. 1958. 1 июня; Гость из Индии: [Верш] / Пер. О. Высотская // Сборник репертуара к Международному женскому дню. М., 1959; Добрый день, Узбекистан!: [Верш] / Пер. Б. Иринин // Дружба народов. 1959. № 2; Старый маляр: [Верш] / Пер. О. Высотская // Огонек. 1959. № 2; Строителю: [Верш] / Пер. П. Кобзаревский // Сов. женщина. 1959. № 1; Антоновка; Молодожены: [Вершы] / Пер. О. Высотская // Там жа. 1959. № 9; Строитель: [Верш] // Зорька. 1959. 14 февр.; Кто он?: [Верш] // Там жа. 1959. 18 апр.; Учительница: [Верш] // Там жа. 1959. 12 сент.; Прораб: [Верш] / Пер. Я. Хелемский // Сов. Бел. 1959. 9 авг.; Круглый стол: [Верш] / Пер. П. Жур // Парус. 1960. № 3; Март: [Верш] / Пер. В. Тарас // Мед. работник. 1960. 8 марта; Над портретом: [Верш] / Пер. В. Тарас // Сов. Бел. 1960. 23 апр.; Белорусская рябина; Первый летний день; Круглый год: [Вершы] / Пер. М. Шехтер // Неман. 1961. № 5; Собирайтесь в полет: [Верш] // Зорька. 1961. 13 мая; Алеша; Веселин; Хитрая река Марица: [Вершы] / Пер. Е. Благинина // Там жа. 1961. 9 сент.; Красота: [Верш] / Пер. М. Максимов // Известия. 1961. 8 марта; Прораб: [Верш] / Пер. Я. Хелемский // Там жа. 1961. 20 авг.; Трактор «Беларусь» в Индии: [Верш] /Пер. М. Максимов // Там жа. 1961. 29 сент.; Перед встречей: [Верш] // Сов. Бел. 1961. 17 апр.; Весна в командировке; Яблоня; Музыка леса; Веселый ливень; Вука спит: [Вершы] / Пер. Я. Хелемский // Хелемский Я. Перевожу стихи товарища. Мн., 1962; Над Невою: [Верш] / Пер. Я. Хелемский // Работница. 1962. № 10; Послушай, разгадай / Пер. Ю. Леватинский; Цветок на проталине... / Пер. Н. Сидоренко;

Веселый ливень / Пер. Я. Хелемский; Собирается лето в дорогу / Пер. Е. Благинина: [Вершы] // Сов. женщина. 1962. № 8; Родные дороги: [Верш] // Во славу Родины. 1963. 31 марта; Семейное предание: [Верш] / Пер. Я. Хелемский // Известия. 1963. 8 нояб.; Скучно было б на свете: [Верш] / Пер. А. Корчагин // Сов. Россия. 1963. 10 нояб.; Письмо из Белоруссии // Женщины Узбекистана. 1964. № 3; Невеста: [Верш] / Пер. А. Корчагин // Известия. 1964. 22 марта; Музыканты: [Верш] / Пер. М. Замаховский // Сел. жизнь. 1964. 2 февр.; Алеша: [Верш] / Пер. Я. Хелемский // Сов Бел. 1964. 10 сент.; Портрет: [Верш] / Пер. В. Тарас // Мед. газ. 1965. 5 нояб.; Узбекское небо: [Верш] // Звезда Востока. 1966. № 4; Белое облачко; Дети радуются ветру; Вокруг света: [Вершы] / Пер. М. Замаховская // Зорька. 1966. 15 окт.; Октябрь — багряный месяц мой...: [Верш] / Пер. А. Корчагин // Известия. 1966. 6 нояб.; Как переводится музыка: [Верш] / Пер. В. Тарас // Правда Востока. 1966. 26 апр.; Перед встречей: [Верш] // Сов. Бел. 1966. 17 апр.; Мой Октябрь: [Верш] // Там жа. 1966. 6 нояб.; Родилась я в Минске: [Верш] / Пер. Л. Длигач // Поэты Белоруссии. М., 1967; Главный дворник: [Верш] / Пер. А. Гангов // Дет. лит. 1967. № 2; Как переводится музыка: [Верш] / Пер. В. Тарас // Сов. Бел. 1967. 1 июня; Мотоциклисты: [Верш] / Пер. И. Василевский // Физкультурник Бел. 1967. 3 июня; Как рождается весна: [Верш] / Пер. И. Василевский // Крестьянка. 1968. № 3; Мать родимая: [Верш] / Пер. А. Кленов // Известия. 1968. 29 дек.; Вновь зовут дороги; Над портретом: [Вершы] / Пер. А. Корчагин // Лит. Россия. 1968. 27 дек.; На площади Якуба Коласа: [Верш] / Пер. Я. Хелемский // Правда. 1968. 18 дек.; Мой друг; Михеич; Строитель: [Вершы] // Вырастем сменой достойной. Мн., 1969; Юный сад: [Верш] / Пер. М. Максимов // Мать моя, Беларусь. Элиста. 1969; Послушай, разгадай; Начало весенней сонаты; Добрый день, Узбекистан!; Веселый ливень // Песня, мечта и любовь. М., 1969; Родилась я в Минске: [Верш] / Пер. Л. Длигач // Пою мое отечество. М., 1969. Т. 1; Каждой сосною и каждой травинкой: [Верш] / Пер. М. Комиссарова // Звезда. 1969. № 1; Аппассионата: [Верш] / Пер. П. Кобзаревский // Неман. 1969, № 4 / (Пер. А. Кленов // Известия. 1969. 22 апр.; Сел. газ. 1969. 13 апр.; Пять стихотворений: В окошках звёзды... / Пер. И. Василевский; «Друзья, я тоскую...»; «Мне хватает для грусти...», «От Круглой площади до улицы Купалы...»; Желание / Пер. А. Кленов // Неман. 1969. № 5; Он думал о тебе: [Верш] // Зорька. 1970. 24 апр.; Светят маяки на карте мира: [Верш] / Пер. А. Корчагин // Известия. 1970. 18 апр.; Аппассионата; Подарок матроса; Литовская осень: [Вершы] / Пер. П. Кобзаревский // Кобзаревский П. Говорят мои друзья. Мн., 1971; Зимняя шутка; Доктор Смех: [Вершы] / Пер. Е. Благинина, Е. Аксельрод // Зорька. 1971. 8 янв.; Комсомольская песня: [Верш] / Пер. М. Геллер // Там жа. 1971. 5 февр.; Скороговорки / Пер. М. Замаховская // Там жа. 1971. 10 сент.; Под ясным небом: [Верш] / Пер. М. Геллер // Там жа. 1971. 3 дек.; Небо Минска: [Верш] / Пер. В. Соловьев // Лірычныя песні. Мн., 1972; «Каждый напоминает...»: [Верш] / Пер. Я. Хелемский // Песнь любви. М., 1972. Т. 2; Родилась я в Минске: [Верш] / Пер. Л. Длигач // Созвездие Родины. Тула, 1972; Веселый ливень: [Верш] / Пер. Я. Хелемский // Эхо эпохи. М., 1972; Перед встречей; Как переводится музыка: [Вершы] / Пер. В. Тарас // Звезда Востока. 1972. № 1; Здравствуй, Узбекистан!: [Верш] / Пер. П. Жур // Звезда. 1972. № 12; Миша Каминский: [Верш] / Пер. М. Еремин // Нева. 1972. № 10; Край друзей моих: [Верш] // Зорька. 1972. 24 марта; Борис-два... [Верш] / Пер. А. Корчагин // Лит. Россия. 1972. 27 окт.; Боевое и светлое имя // Зорька. 1973. 18 янв.; Пусть всегда будет солнце // Там жа. 1973. 1 июня; Юный сад: [Верш] / Пер. М. Максимов // За тебя, Беларусь. Мн., 1974; След / Пер. Ф. Ефимов; Миша Каминский / Пер. Н. Кислик: [Вершы] // Огонек. 1974. № 10; Художник — закон притяжения: [Верш] // Пер. Н. Кислик // Работница. 1974. № 12; В минуты молчания: [Верш] // Зорька. 1974. 29 июня; Шопен: [Верш] / Пер. Ф. Ефимов // Комс. правда (Вильнюс). 1974. 4 окт.; ЛГ. 1974. 6 марта; Сестрица Зося: [Верш] / Пер. Ф. Ефимов // Известия. 1975. 30 апр.; Улыбки весны: [Верш] / Пер. Ф. Ефимов // Сов. Бел. 1975. 8 марта; Мне для счастья нужно; Во имя жизни: [Вершы] // Там жа. 1975. 15 мая; Литве: [Верш] // Пер. Г. Бубнов // Сов. Литва. 1975. 18 марта; Дорога к счастью; Женщина: [Вершы] / Пер. Ф. Ефимов // Работница. 1976. № 12; Цветы на руинах: [Верш] / Пер. Ф. Ефимов // Сов. женщина. 1976. № 7; Перед встречей: [Верш] // Зорька. 1976. 6 авг.; Коньки-озорники: [Верш] / Пер. Е. Благинина // Сел. жизнь. 1976. 12 дек.; Мой дом; Беларуси; Полюбил сосну горячий ветер...: [Вершы] / Пер. Ф. Ефимов, Н. Кислик // Сов. поэзия. М., 1977. Т. 2; Узбекское небо; Музыка: [Вершы] / Пер. В. Рождественский, Я. Хелемский // 60 лет советской поэзии: В 4 т. М., 1977. Т. 3; Поет село Ананчицы: [Верш] / Пер. И. Бурсов // Неман. 1978. № 12; Как рождается весна: [Верш] / Пер. Н. Кислик // Биробидж. звезда. 1978. 14 мая; Строитель; Кто начинает день?: [Вершы] / Пер. Е. Благинина, Е. Аксельрод // Боголюбская М., Табенкина А. Хрестоматия по детской литературе. М., 1979; Конка; Кто начинает день? / Пер. Е. Аксельрод; Я — рабочий / Пер. М. Замаховская; Пионерская гамма / Пер. Е. Благинина; Письмо синице / Пер. Е. Аксельрод; Земля с лазурными очами / Пер. Е. Благинина: [Вершы] // Земля с лазурными очами. М., 1979; В тишине лабораторий...: [Верш] / Пер. М. Комиссарова // Звезда. 1979. № 1; Ди-ли-дон; Веселый помощник; Чудо-стеклышко; «Приветливый» Микита: [Вершы] / Пер. Е. Благинина // Колобок. 1979. № 4; Кто начинает день / Пер. Е. Аксельрод; «Земля с лазурными очами...» / Пер. Е. Благинина: [Вершы] // Отчизна. 1979. № 1; Земля с лазурными очами: [Верш] // Знамя юности. 1979. 26 июня; Как рождается весна; В окошках звезды...: [Вершы] / Пер. И. Василевский // Извечной песни голоса. Мн., 1980; Бульба; Петро и Петрусь; Боксер: [Вершы] / Пер. Е. Благинина // Пионер. 1980. № 7; Анастасия Куприянова; Руки: [Вершы] / Пер. В. Корчагин // Правда. 1980. 31 авг.; Перед встречей / Пер. В. Тарас; «Добрый день, Узбекистан!» / Пер. Б. Иринин; Узбекское небо / Пер. С. Сомова: [Вершы] // Ода Узбекистану. Ташкент, 1981; Голубая земля; Красная пуговица; Смешное лекарство — смешной доктор: [Вершы] / Пер. И. Исаков // Солнышко. Фрунзе, 1981; Рождение праздника: [Верш] / Пер. С. Евсеева // Сов. Латвия. 1981. 6 сент.; Небо над Невою: [Верш] / Пер. Б. Кежун // Братство. Л., 1982; Встреча весны: [Верш] / Пер. Т. Молдобаев // Дорогой дружбы. Фрунзе, 1982; Узбекское небо: [Верш] // Союз нерушимый. М., 1982; Откликнись, мама!: [Верш] / Пер. С. Евсеева // Дружба народов. 1982. № 3; Мой дом: [Верш] / Пер. Ф. Ефимов // Лит. Армения. 1982. № 3; Кто начинает день?: [Верш] / Пер. Е. Аксельрод // Малыш. 1982, № 3; А жизнь продолжается: [Вершы]: Анастасия Куприянова; «Дни в декабре короче и короче...»; Отзвук / Пер. В. Тарас; «Я — земля!» / Пер. Г. Пагирев; «А я не верю, что проходит лето...» / Пер. Л. Турбина // Неман. 1982. № 3; Василь Сергеич: Поэма / Пер. И. Мазнин // Зорька. 1982. 11 июня; Одно слово; Смысл счастья; «Не ради личных выгод существую...»: [Вершы] / Пер. С. Евсеева // Сов. Бел. 1982. 8 апр.; В тишине лабораторий; «Я полюбила с самого детства...» / Пер. М. Комиссарова; «Я — Земля!», «А я не верю, что минует лето...» / Пер. Г. Пагирев; Самым молодым / Пер. Б. Кежун: [Вершы] // Беларусь моя. Л., 1983; Ташкентские тополя: [Верш] / Пер. Ф. Ефимов // Песнь о Ташкенте. Ташкент, 1983; Копешка: [Верш] / Пер. Е. Благинина // Сов. женщина. 1983. № 2; Пусть смеются чаще дети!: [Верш] / Пер. Г. Пагирев // Там жа. 1983. № 10; Кто начинает день?: [Верш] / Пер. М. Геллер // Знамя юности. 1983. 1 апр.; «Не ради личных выгод существую...»; «— Доченька, близко ли до Берестянской?..»: [Вершы] / Пер. С. Евсеева // ЛГ. 1983. 9 марта; Строитель / Пер. Е. Благинина; Кто начинает день? / Пер. Е. Аксельрод: [Вершы] // Хрестоматия по детской литературе. М., 1984; Бедный Савка; Ди-ли-дон: [Вершы] / Пер. Е. Благинина // Работница. 1984. № 1; Маме: [Верш] // Зорька. 1985. 8 марта;

На посту: [Верш] // Там жа. 1985. 9 мая; 6 августа 1824: [Верш] / Пер. И. Бурсов // Пушкинский праздник: [Спец. дадатак да ЛГ і «Лит. России»]. 1985. 24 мая — 6 июня.

На таджыкскую мову. Васелёк дар пости худ: (Шеърхо барои бачахои синни хурди мактабй). Душанбе, 1985.

Арусу домод; Роххои Белоруссия: [Вершы] / Тарч. Х. Мавчуда // Армугони дусти. Душанбе, 1965; Бинокор; Маллохони Балтика; У-рафики мову ту / Тарч. А. Бобочон; Богбон; Мургобихо; Конкичахои шух / Тарч. К. Хадиса // Накхати гул. Душанбе, 1965; Бинокор; У рафики мову ту: [Вершы] /Тарч. А. Бобочон// Занони Точикистон. 1965. № 6; Арусу домод: [Верш] / Аз руси тарч. Х. Мавчуда // Маориф ва маданият. 1965. 17 апр.; Роххри Белоруссия / Тарч Х. Мавчуда // Там жа. 1965. 31 июля; Хонаи мукаддае: [Верш] / Тарч. Гулчехра // Машъал. 1972. № 6; Зан: [Верш] / Тарч. Гулрухсор // Занони Точикистон. 1977. № 8.

На татарскую мову. Уйларым: [Верш] /Тэрж. З. Нури //Азат хатын. 1966. № 8; Белорус шагыйрьлэре. Казан, 1968; Соц. Татарстан. 1972. 24 дек.

На туркменскую мову. Ким гуни ояряр: [Верш] / Тарж. А. Жанмырадов // Керпе. 1982. № 3; Гурлушыкчы: [Верш] // Там жа. 1984. № 11.

На узбекскую мову. Шаббода чорлайди: Шьерлар. Тошкент, 1966.

Ўзбекистон; Менинг дўстим; Надейка; Шон-шух рат: [Вершы] / М. Бабаев, Зульфия тарж. // Кардош кушиклар. Тошкент, 1951; Салом, Ўзбекистон; «Белорус» трактори Хиндистонда; Келин-куёвлар; Прораб; Ўзбекистон: [Вершы] / М. Бабаев тарж. // Белорус шоирлари. Тошкент, 1962; Таццирим, мухаббатим // Саодат. 1972. № 12; Ўн икки кўгмрчок; Ким эрта ўйгонади?: [Вершы] / П. Мумин тарж. // Кўлни кўлга берганда. Тошкент, 1974; Буюк Днепр: [Верш] / Н. Арифжанов тарж. // Совет Ўзбекистони. 1974. 30 марта; Ўзбек осмони: [Верш] / Зульфия тарж. // Ўзбекистон маданияти. 1974. 1 марта; Салом, Ўзбекистон!: [Верш] / Б. Иринина тарж. // Там жа. 1981. 20 марта.

На ўкраінскую мову. Лікар сміх. К., 1966.

На рідній землі: [Верш] / Пер. М. Терещенко // Дніпро. 1945. № 11—12; Непокірна дочка: [Верш] / Пер. А. Кацнельсон // Вітчизна. 1947. № 7; На світанні / Пер. А. Кацнельсон; Морякові / Пер. Т. Мосенко: [Вершы] // Дніпро. 1947. № 9; Сестри; Падав дощ; Героям Краснодона; Вишня; На рідній землі; Братова могила: [Вершы] / Пер. М. Терещенко, М. Пригара, А. Кацнельсон // Білоруська радянська поезія. К., 1948; Васильки: [Верш] / Пер. Г. Плоткін // Барвінок. 1948. № 6; Щастя: [Верш] / Пер. М. Грудницька // Рад. жінка. 1948. № 11; Сестри: [Верш] // Закарпат. правда. 1948. 28 січ.; Сталін — це мир: [Верш] / Пер. Ю. Назаренко // Зірка. 1951. 4 жовт.; Я бажаю миру на землі: [Верш] // Піонерія. 1952. № 11; З чим порівняти хвилювання / Пер. І. Гончаренко; Серце мені наказало / Пер. М. Нагнибіда: [Вершы] // Пісні з Білоруси. К., 1957; Закрить війні дорогу: Марш / Пер. П. Баратинський // Рад. Житомирщина. 1963. 28 черв.; Червоний гудзик: [Верш] / Пер. Л. Солонько // Рідний дім. К., 1967; К. 1972; Дідусеві очі: [Верш] / Пер. М. Пригара // Барвінок. 1968. № 11; Кожною піснею і травинкою; Лист у Ельні: [Вершы] / Пер. Л. Клименко // Рад. жінка. 1968. № 9; Він думав про тебе: [Верш] / Пер. Н. Забіла // Барвінок, 1970. № 5; Морякові; Вишня; Вука спить; Картоплина в мундирі; Поїду я до жайворів і сосен; Лист до брата; «Мені досить для смутку...»; Музика; Здаться, то не дім — нова планета: [Вершы] / Пер. Ф. Скляр, М. Терещенко, Л. Забашта, С. Литвин // Білоруська радянська поезія. К., 1971. Т. 2; Петро з України, Петрусь із Білорусії: [Верш] / Пер. М. Пригара // Барвінок. 1971. № 11; Заповітний будиночок: [Верш] / Пер. О. Довгий // Піонерія. 1972. № 1; Закон притягання: [Верш] / Пер. М. Тарнавський // Комсомолець Полтавщини. 1973. 8 вер.; У тишині лабораторій: [Верш] / Пер. А. Глущак // Знамя коммунизма. 1975. 18 черв; Батькова шинеля / Пер. Р. Лубківський; Край дитинства / Пер. С. Литвин; Петро з України, Петрусь із Білорусії / Пер. М. Пригара; Миру ми бажаємо на землі; Антонівка / Пер. Т. Коломієць: Хліб / Пер. М. Пригара: [Вершы] // Лісова колиска. К., 1979; Билина: [Верш] / Пер. В. Сидоренко // Сузір'я. К., 1982. Вип. 16; Хто починає день?: [Верш] // Піонерія. 1982. № 5; Хліб: [Верш] / Пер. М. Долгов // Зірка. 1982. 2 вер.; Світять маяки...: [Верш] / Пер. М. Тарнавський // Комсомолець Полтавщини. 1982. 21 груд.; Земля з блакитними очима; Прикмети літа: [Вершы] / Пер. В. Кордун // Барвінок. 1983. № 6; Героям Краснодону: [Верш] / Пер. Ю. Герасименко // Ля вечнага агню: Вершы. 1941—1945. Харків; Мн., 1984.

На французскую мову. Les enfants biélórusses lisent des poésies francaises // Etudes Sovietiques. 1963. N 183; Létoile Apollinaire // La femme Soviétique. 1974. N 12; Apollinaire parle Biélorusse: Interview // Oeuvres et opinions. 1974. N 181; Je suis envontée par la parole... // Lettres sovietiques. 1983. N 291.

На хіндзі мову. [2 вершы] / Пер. Б. Хінгамірэ // Анталогія беларускай паэзіі. Дхарвад, 1985.

На чэшскую мову. (Mezinarodni anketa „Zlateho maje“) // Zlaty maj. 1960. Č. 11; Salon štěsti; „Neverim, že leto odleta...“; „Prýsi člověk...“ / Prěl. V. Kun // Planeta lásky. Praha, 1985.

На эстонскую мову. Suvine heliredel / Tlk. H. Mänd // Pioneer. 1966. Nr 7; Suvine heliredel / Tlk. H. Mänd // Nelk nove mbris: Valimik vennasrahvaste luulet. Tallinn, 1968.

На Югаславіі мовы. Miša Kaminski / Prev. N. Maurer // Otrok in Družina. 1980. Št. 8; Mladoporočenca! / Prev. R. Štefanova // Sodobnost. 1980. Nr 8—9.

1.6.

Жанчыны Савецкай Беларусі. Мн., 1954 / Скл.

Кавалюк А. Белае дзіва. Мн., 1964 / Рэд.

Галіноўская Н. Лясная зарадка. Мн., 1965 / Рэд.

Арлянятам: Анталогія беларускай савецкай дзіцячай літаратуры: У 2 т. Мн., 1967 / Рэдкал.

Роднае слова: Кніга для чытання ў 3-м кл. Мн., 1971; 2 выд. Мн., 1972; 3 выд. Мн., 1973; 4 выд. Мн., 1974; 5 выд. Мн., 1975; 6 выд. Мн., 1976/Скл. з Я. Івашуціч, А. Шышонак.

Генюш Л. Добрай раніцы, Алесь! Мн., 1976 / Рэд.

Роднае слова: Кніга для чытання ў трэцім класе. Мн., 1977; 2 выд. Мн., 1978; 3 выд. Мн., 1978; 4 выд. Мн., 1981; 5 выд. Мн., 1983; 6 выд. Мн., 1985; 7 выд. Мн., 1987/Скл. з Я. Івашуціч, А. Шышонак.

Бібліятэка дзіцячай літаратуры народаў СССР: У 15 т. Мн., 1983—88 / Рэд. савет.

Роднае слова: Кніга для чытання ў 4-м класе. Мн., 1989 / Скл. з Я. Івашуціч.

2.3.

На азербайджанскай мове. Мечдиіев Ф. Белорусиіаза колин // Азерб. гадыны. 1957. № 1.

На беларускай мове. Астрэйка А., Бялевіч А. Поўдзень веку // Звязда. 1966. 11 кастр.; Барсток М. З любоўю да дзяцей // Агняцвет Э. Краіна маленства. Мн., 1975; Яго ж. Круглы год: (Аб паэзіі Э. Агняцвет) // Работніца і сялянка. 1971. № 10; Яго ж. Цяплом вясны сагрэтая // Агняцвет Э. Выбр. тв.: У 2 т. Мн., 1976. Т. 1; Яго ж. Шчодры верасень // Работніца і сялянка. 1966. № 10; Яго ж. Эдзі Агняцвет // Беларуская дзіцячая літаратура. 2 выд., дапрац. і дап. Мн., 1980; Бачыла А. Песня пра піянерскі сцяг // ЛіМ. 1951. 8 снеж.; Броўка П. Нашы вынікі і нашы задачы // Там жа. 1951. 21 крас.; Бярозкін Р. Уяўная паэтычнасць // Там жа. 1941. 11 студз.; «Вечны ў сэрцы неспакой...» // Звязда. 1976. 10 кастр.; Вялюгін А. Што такое добра і што такое дрэнна: (Да рэспубліканскай нарады па дзіцячай літаратуры) // ЛіМ. 1952. 14 чэрв.; Галавач П. Рэпліка таварышам паэтам // Там жа. 1936. 12 студз.; Гарніст шчаслівага маленства: Да 60-годдзя з дня нараджэння Э. Агняцвет // Бярозка. 1976. № 10; Глебка П. Дзве паэмы двух розных кірункаў // ЛіМ. 1938. 10 крас.; Гурэвіч Э. Беларуская дзіцячая літаратура: (1917—1967). Мн., 1970. С. 192—193; 231, 239; Яго ж. «Для вас я жыву, спадзяюся, шукаю...»: Творчы партрэт // ЛіМ. 1979. 14 снеж.; Жураўлёў Д. Новае нараджэнне «Марынкі» // Там жа. 1985. 29 ліст.; Зуёнак В. Паэзія і дзяцін-

ства // Зуёнак В. Лінія высокага напружання. Мн., 1983; З у л ь ф і я. «З табой прыходзіць Беларусь» // Работніца і сялянка. 1982. № 12; К а в а л е н к а В. Вахта сціплага верша // Беларусь. 1976. № 10; К а н э Ю. «Для вас я жыву...» // Канэ Ю. Плынь. Мн., 1983; К і с л і к Н. Дзецям — сапраўдную паэзію // ЛіМ. 1955. 20 жн.; К л і м к о в і ч М. Паэма Эдзі Агняцвет «Фелікс Дзяржынскі» // Там жа. 1938. 10 крас.; К л ы ш к а А. Перакладаць верш вершам // Там жа. 1977. 13 мая. К о л а с Я. [Лісты да Агняцвет] // Колас Я. Зб. тв.: У 14 т. Мн., 1977. Т. 13; К р а ў л е А. Любяць і ў Латвіі... // ЛіМ. 1980. 31 кастр.; К р а ў ч а н к а У. Клапаціцца аб дзіцячай літаратуры // Наст. газ. 1958. 28 лют.; К у н і ц к і С. Абяцаючы пачатак // ЛіМ. 1935. 31 жн.; Л а м с а д з е Л. Паэзія, цяплом вясны сагрэтая: Бел. сав. паэтэсе Э. Агняцвет — 60 гадоў // Маг. праўда. 1976. 12 кастр.; Л а ш к е в і ч В., Л і т в і н а ў Р. Набыткі і ўпушчэнні // ЛіМ. 1976. 19 сак.; Л е в і н С. Пра вершы Эдзі Агняцвет // Там жа. 1934. 16 лют.; Л о с ь Е. З вераю ў маладосць // Там жа. 1966. 11 кастр; Л ы н ь к о ў М. Зб. тв.: У 8 т. Мн., 1985. Т. 8. С. 40, 44, 51, 66, 79, 100, 103—106, 110; Л я в о н а в а П. Праз дапытлівасць і цікаўнасць // Наст. газ. 1971. 15 вер.; М а р т ы н а в а Э. Беларуска-ўкраінскі паэтычны ўзаемапераклад. Мн., 1973. С. 56—58; Н о в а я беларуская опера // Віцеб. рабочы. 1956. 7 студз.; Н я х а й Р. Будзем сябраваць // ЛіМ. 1956. 30 чэрв. П а л я к о ў С. Маладосць на ўсе гады // Чырв. змена. 1976. 10 кастр.; П а н ч а н к а П. Ліст з Ірана // Панчанка П. Зб. тв.: У 4 т. Мн., 1983. Т. 4; Я г о ж. На паэтычным небасхіле: Публіцыстыка. Мн., 1977. С. 4—8; П і н ч у к М. Не ўсе спадзяванні споўніліся // ЛіМ. 1965. 28 снеж.; П і с ь м е н н і к і Савецкай Беларусі: Кароткі даведнік. Мн., 1981; П р а н у з а П. Сябар дзяцей // Наст. газ. 1976. 13 кастр.; Р а д к і, поўныя сонца // Вяч. Мінск. 1976. 11 кастр.; Р а з а н а ў І. «Не цярплю вачэй раўнадушных» // ЛіМ. 1976. 8 кастр.; Я г о ж. Шчыры сябра юных // Наст. газ. 1966. 12 кастр.; С е м я ж о н Я. «Цудоўны край Беларусі» — паэзія // ЛіМ. 1977. 29 крас.; С і з к о В. Дзіцячая гераічная опера // Звязда. 1956. 22 студз.; У л а д з і м і р а ў У. Опера для дзяцей // Наст. газ. 1956. 23 лют.; Ч ы в і л і х і н А. Анталогія беларускай паэзіі // Гомел. праўда. 1953. 10 лют.; Ш к р а б а Р. Пра паэзію сапраўдную і ўмоўную // ЛіМ. 1949. 3 вер.; Ш у ш к е в і ч С. Не па адрасу // Там жа. 1963. 8 студз.; Эдзі Агняцвет // Хрэстаматыя па беларускай дзіцячай літаратуры. Мн., 1966; Э д з і Агняцвет — 60 // ЛіМ. 1976. 8 кастр.; Я ф і м а в а М. Талент мастака і педагога // Там жа. 1980. 24 кастр.; Я ш ч э р а з аб прынцыповасці газеты «Літаратура і мастацтва» // Звязда. 1938. 17 крас.

На латышскай мове. A b o l a M. Sudrabkalns baltkrievu dzejnieces atminas // Karogs. 1984. Nr 12; Apinite V. Dzivibas varda // Jurmala. 1985. 13. Jul.; S u d r a b k a l n s J. [Ліст] // Sudrabkalns J. Vestules: 1957—1962. Riga, 1987. 450—451 lpp.

На рускай мове. Г у р е в и ч Э. Детская литература Белоруссии: Очерки. М. 1982. С. 184—188, 201, 224; Я г о ж. «Для вас я живу...» // Дет лит. 1980. № 7; Д е к а д а белорусского искусства и литературы в Москве 11—21 февраля 1955 года: Сб материалов. Мн., 1956. С. 366—369; Е л и с е е в В. Краснокрылый вещун в Белоруссии // Знамя юности. 1968. 19 июля; И н а г а м о в Р. Очарована узбекским народом // Инагамов Р. Братские связи узбекской литературы. Ташкент, 1980; К а н э Ю. Эди Огнецвет // Дет. лит. 1968. № 3; К л и м к о в и ч М. Стихи Эди Огнецвет // Сов. Бел. 1941. 4 июня; К у к л и с Г. Литература, которой никогда не было // Вопросы детской литературы: 1957 год. Мн., 1958; Л и т в и н о в Р. «Спроси у солнца и земли...» // Дет. лит. 1975. № 11; М о р о з о в В. О стихах для маленьких // Сов. Отчизна. 1959. № 2; П о р о д н и л и с ь белорусское и узбекское слово // Знамя юности. 1967. 1 июня; С о в е щ а н и е по белорусской поэзии // Сов. Бел. 1941. 21 янв.; Ш а в н я А. Чувство семьи единой // Дет. лит. 1972. № 9.

На Югаславіі мове. J u r c a B. // Otrok in druzina. 1980. St. 8.

2.4.

На рускай мове. Д и л ь б а з и М. Вспоминаю вас: Белорусской поэтессе Эди Огнецвет: [Верш] // Яблоневая ветка. М., 1965 / С азерб.

На ўкраінскай мове. С о с ю р а В. Едзі Огнецвіт // Сосюра В. Поезії: У 10 т. К., 1971. Т. 3.

3.1.

ДБ БССР, аддз. рукап., 091/4294; ЦДАМЛіМ БССР, ф. 55/35. *В. У. Смольская.*

АДАМОВІЧ АЛЕСЬ

Адамовіч Алесь (Аляксандр Міхайлавіч; н. 3.9.1927, в. Канюхі Капыльскага р-на Мінскай вобл.), празаік, крытык, літаратуразнавец. Член-карэспандэнт АН БССР (1980), доктар філалагічных навук (1963), прафесар (1971). Член Саюза пісьменнікаў СССР з 1957. Член Саюза журналістаў СССР з 1967. Член Саюза кінематаграфістаў СССР з 1977. Лаўрэат Дзяржаўнай прэміі БССР імя Я. Коласа (1976, за кнігу «Хатынская аповесць»). Піша на беларускай і рускай мовах.

Нарадзіўся ў сям'і служачых. У 1928 бацькі — Міхаіл Іосіфавіч і Ганна Мітрафанаўна, медыкі па прафесіі — пераехалі з Канюхоў у пас. Глуша Бабруйскага р-на Магілёўскай вобл. Тут будучы пісьменнік вучыўся з першага па сёмы клас. Любіў кнігі, асабліва А. Пушкіна, шмат разоў перачытваў «Вайну і мір» Л. Талстога, творы М. Горкага, захапляўся В. Бялінскім. Найвялікшым «мужчынскім» аўтарытэтам для школьніка былі бацька і дзядзька (брат маці Антон Мітра-

фанавіч Тычына — настаўнік матэматыкі). Бацька, які працаваў урачом, самааддана адносіўся да сваёй справы, яго паважалі мясцовыя жыхары, сяляне навакольных вёсак. Калі пачалася Вялікая Айчынная вайна, бацька пайшоў на фронт, а маці стала актыўнай удзельніцай падполля, створанага ў пас. Глуша. Ганна Мітрафанаўна забяспечвала медыкаментамі партызан, выконвала розныя іх заданні. Тады ж, у 1942, да партызанскай барацьбы далучыўся і А. Адамовіч, якому споўнілася толькі 15 гадоў. У пачатку 1943 уся сям'я Адамовічаў пайшла ў партызанскі атрад імя Кірава 37-й брыгады імя Пархоменкі Мінскага злучэння. Пазней, пасля выхаду дылогіі «Партызаны», пісьменнік адзначаў: «Калі мне што і ўдалося ў рамане «Вайна пад стрэхамі», дык гэта таму, што раней гэтую кнігу маці напісала ўласным жыццём». Радавым байцом ваяваў ён у партызанскім атрадзе, які дзейнічаў у Бабруйскім і Акцябрскім раёнах. У канцы 1943 частка атрада злучылася з часцямі Савецкай Арміі (усе гэтыя падзеі знайшлі сваё адлюстраванне ў рамане «Сыны ідуць у бой»). У самым пачатку 1944 па камандзіроўцы Цэнтральнага штаба партызанскага руху 17-гадовы юнак паехаў на Алтай, у г. Ленінагорск. Вучыўся ў Ленінагорскім горна-металургічным тэхнікуме і адначасова працаваў. Але яго ўвесь час цягнула дамоў, нясцерпна хацелася даведацца, хто з блізкіх застаўся жывы. Вярнуўшыся ў 1945 на Беларусь, А. Адамовіч экстэрнам здаў экзамены за сярэднюю школу і паступіў на філалагічны факультэт БДУ. Стаў камсамольцам. Скончыўшы ў 1950 універсітэт, у 1953 аспірантуру пры ім, два гады працаваў на кафедры беларускай літаратуры БДУ. Абараніў кандыдацкую дысертацыю па творчасці К. Чорнага (1953). З 1954 навуковы супрацоўнік, з 1976 загадчык сектара ўзаемасувязей літаратур Інстытута літаратуры імя Я. Купалы АН БССР. Пасля абароны доктарскай дысертацыі (1962) вучыўся на Вышэйшых сцэнарных курсах у Маскве (1962—66), адначасова выкладаў беларускую літаратуру ў Маскоўскім дзяржаўным універсітэце (1964—66). З 1987 дырэктар Усесаюзнага навукова-даследчага інстытута кінамастацтва Міністэрства культуры СССР (Масква).

Літаратурную дзейнасць пачаў як крытык, літаратуразнавец у 1950, хаця яшчэ пад час вучобы ў аспірантуры пісаў асобныя старонкі свайго першага рамана.

Глыбокі, таленавіты даследчык, якому належыць шмат абагульняльных навуковых прац па актуальных праблемах сучаснай савецкай літаратуры. Аналізуе шляхі станаўлення беларускага рамана, развіццё сучаснай беларускай літаратуры ў кантэксце рускай і сусветнай літаратур, праблемы пісьменніцкага майстэрства, культуры творчасці. Апублікаваў пятнаццаць манаграфій, шмат літаратуразнаўчых і крытычных артыкулаў. А. Адамовіч — адзін з аўтараў «Гісторыі беларускай савецкай літатуры».

Часта выступае з лекцыямі і дакладамі перад насельніцтвам, неаднойчы — за мяжой на міжнародных навуковых з'ездах і канферэнцыях (даклады на 8 Міжнародным з'ездзе славістаў у Заграбе, на Шолахаўскай канферэнцыі ў Лейпцыгу, на сустрэчы нарысістаў і публіцыстаў у Празе). Яго выступленні, лекцыі, даклады прасякнуты антываенным пафасам; гэтым пафасам насычаны і мастацкія, мастацка-дакументальныя творы. Большасць з іх прысвечаны падзеям Вялікай Айчыннай вайны, партызанскай барацьбе з нямецка-фашысцкімі захопнікамі, раскрываюць вытокі мужнасці, няскоранасці савецкіх людзей, іх маральную перавагу над ворагам.

Па сцэнарыю А. Адамовіча на кінастудыі «Беларусьфільм» у 1970 была знята кінадылогія «Партызаны». Па матывах «Хатынскай аповесці» ў Дзяржаўным рускім драматычным тэатры БССР у 1977 пастаўлена п'еса «Вяртанне ў Хатынь». Па матывах кнігі «Я з вогненнай вёскі...» В. Дашук зняў дакументальны фільм «Суд памяці», кампазітар Л. Шлег напісала рэквіем «Памятайце», Новасібірскі тэатр драмы зрабіў інсцэніроўку. У 1985 кінарэжысёрам Э. Клімавым у сааўтарстве з А. Адамовічам знята мастацкая кінастужка «Ідзі і глядзі» (кінастудыі «Масфільм» і «Беларусьфільм»), у аснову якой пакладзена «Хатынская аповесць». Фільм атрымаў першую прэмію на Сусветным кінафестывалі ў Маскве (1985) і ўзнагароджаны залатым прызам, атрымаў сусветнае прызнанне, з поспехам дэманструецца на экранах многіх краін свету.

А. Адамовіч актыўна ўдзельнічае ў грамадскім жыцці. Шмат увагі надае выхаванню маладых кадраў. Быў членам Прэзідыума праўлення Саюза пісьменнікаў БССР, намеснікам старшыні па справах ЮНЕСКА пры Савеце Міністраў СССР, членам рэдкалегіі часопіса «Неман», членам рэдсавета кінастудыі «Беларусьфільм» У 1982 як член дэлегацыі БССР удзельнічаў у рабоце 37-й сесіі Генеральнай асамблеі Арганізацыі Аб'яднаных Нацый у Нью-Йорку. У складзе дэлегацый СП СССР неаднойчы выязджаў за мяжу для творчых сустрэч з замежнымі чытачамі. Пабываў у Югаславіі (1956), Італіі (1964), ГДР (1974, 1976), Польшчы (1977, 1983), Балгарыі (1979), ЧССР (1976, 1980), ФРГ (1978), Індыі, Малайзіі, Сінгапуры (1982), Нарвегіі (1986), Індыі (1986) і іншых краінах. Узнагароджаны ордэнамі Працоўнага Чырвонага Сцяга, Айчыннай вайны 2-й ст., «Знак Пашаны» і медалямі. Народны дэпутат СССР з 1989.

Л. С. Савік.

Бібліяграфія

I. 1.

Собр. соч.: В 4 т. Мн., 1981—83. Т. 1. Война под крышами; Сыновья уходят в бой: Дилогия. Мн., 1982. Т. 2. Асия; Последний отпуск: Повести; Кузьма Чорный. Уроки творчества; Эссе; Публицистика и критика 50—70-х годов. Мн., 1982. Т. 3. Хатынская повесть; «Врата сокровищницы своей отворяю...»; Эссе; Статьи, выступления, интервью. Мн., 1982. Т. 4. Каратели: (Радость ножа, или Жизнеописание гипербореев); Публицистика и критика 70-х — начала 80-х годов. Мн., 1983. Рэц.: П о л т о р а н В. Мысль неспокойная, вопрошающая // Сов. Бел. 1984. 29 нояб.

Избр. произв.: В 2 т. Мн., 1977. Т. 1. Романы: [Война под крышами; Сыновья уходят в бой]. Т. 2. Повести; Интервью; Статьи; Выступления. Рэц.: К у з н е ц о в М. Почему мы не можем писать о войне // Новый мир. 1979. № 5.

1.2.

Язык романа «Третье поколение» и индивидуальный литературно-художественный стиль Кузьмы Чорного. Автореф. дис. ... канд. филол. н. Мн., 1953.

Шлях да майстэрства: Станаўленне мастацкага стылю К. Чорнага. Мн., 1958. Рэц.: Б а р о д з і ч Д. Шлях да майстэрства // Беларусь. 1958. № 10;

Дойко О. Вдумчиво и серьезно // Сов. Отчизна. 1959. № 3; Луфераў М. Арыгінальнае даследаванне // Наст. газ. 1959. 10 сак.; Новиченко Л. Работы белорусского критика // Вопр. лит. 1959. № 11; Палтаран В. Кніга пра майстэрства // Маладосць. 1959. № 2; Шкраба Р. Шлях да эпічнасці // Полымя. 1958. № 12; Юрэвіч У. Раскрыццё своеасаблівасці мастака // ЛіМ. 1959. 24 студз.

Культура творчасці: Літ.-крытыч. артыкулы. Мн., 1959. Рэц.: Барсток М. Культура творчасці // ЛіМ. 1960. 17 лют.; Бярозкін Р. Культура творчасці // Полымя. 1960. № 2; Казека Я. Кніга аб пісьменніцкім майстэрстве // Беларусь. 1960. № 2; Клышко А. Творчески о творчестве // Сов. Бел. 1960. 13 марта; Кудраўцаў І. Кніга, якая вучыць майстэрству // Звязда. 1960. 21 студз.; Луфераў М. Майстэрства крытыка // Маладосць. 1960. № 3; Новиченко Л. Работы белорусского критика // Вопр. лит. 1959. № 11.

Война под крышами: Роман. Мн., 1960; М., 1961. Рэц.: Барсток М. Маці-партызанкам... // Работніца і сялянка. 1961. № 5; Бугаёў Дз. Радавыя народнай барацьбы // ЛіМ. 1961. 3 студз.; Власенко А. Под крышами Лесной Селибы // Во славу Родины. 1962. 1 июля; Кліменценка С. Кніга аб непакораных // Голас Радзімы. 1962. № 11; Калг. праўда. 1962. 6 лют.; Козлов И. В Лесной Селибе // Красная Звезда. 1961. 27 янв.; Кулешов Ф. Современникам — о немеркнущей славе минувшего // Дружба народов. 1964. № 7; Навуменка І. У пошуках глыбіні і праўдзівасці // Маладосць. 1961. № 2; Оскоцкий В. Героизм будней // Неман. 1961. № 2; Палтаран В. З глыбінь жыцця // Звязда. 1961. 1 сак.; Питляр И. Война вошла в твой дом // Новый мир. 1961. № 6; Трифонова Т. Человек и подвиг // ЛГ. 1960. 29 дек.; Чалмаев В. Суровая свобода // Знамя. 1961. № 10; Яго ж. Гэта было ў Лясной Сялібе // Полымя. 1961. № 12; Шевелев С. Свежее слово // ЛГ. 1962. 27 янв.

Беларускі раман: Станаўленне жанра. Мн., 1961. Рэц.: Клышко А. О творчестве — творчески // Неман. 1962. № 2; Новиченко Л. Побуждающая к раздумьям // ЛГ. 1962. 11 дек.; Пшыркоў Ю. Гісторыя беларускага рамана // Полымя. 1961. № 9; Шкраба Р. Творы прачытаны па-новаму // Беларусь. 1962. № 2; Юрэвіч У. Станаўленне жанра // Маладосць. 1962. № 6.

Война под крышами: Роман: В 4 кн. М., 1963. [Выданне для сляпых].

Партизаны: Дилогия. Мн., 1963. Рэц.: Бугаёў Дз. Веліч народнага подзвігу // Мін. праўда. 1964. 6 сак.; Гниломедов В. О людях высокого долга // Заря. 1964. 28 авг.; Каваленка В. Партызаны — людзі звычайныя // ЛіМ. 1964. 8 мая; Шкраба Г. Мужественная книга // Сов. Бел. 1964. 3 марта; Ярош М. Суровая праўда вайны // Полымя. 1964. № 10; Przyjaźń. 1970. № 28.

Сыновья уходят в бой: Роман. М., 1963. Рэц.: Герман Ю. Нет маленьких высот на войне // ЛГ. 1963. 28 сент.; Кузнецов М. О людях на войне // Комс. правда. 1964. 5 янв.; Питляр И. Мать и сын // Новый мир. 1963. № 12.

Сыновья уходят в бой: Роман. М., 1964. Рэц.: Самоненко А. Гордость матери // В мире книг. 1965. № 4; Сурский А. // Заря. 1966. 17 авг.

Война под крышами; Сыновья уходят в бой: Дилогия. М., 1965.

Война под крышами: [Рэжысёрскі сцэнарый]. Мн., 1967.

Сыновья: [Рэжысёрскі сцэнарый]. Мн., 1968.

Война под крышами; Сыновья уходят в бой: Дилогия. М., 1969; М., 1970; М., 1971.

Маштабнасць прозы: Урокі творчасці К. Чорнага. Мн., 1972. Рэц.: Андреюк С.//Неман. 1973. № 11; Бугаёў Дз. Праз павелічальнае шкло сусветнай культуры // Полымя. 1973. № 4; Бутэвіч А. Даследаванне пра творчасць К. Чорнага // Беларусь. 1973. № 9; Пшыркоў Ю. Маштабнасць прозы // ЛіМ. 1973. 12 мая.

Война под крышами; Сыновья уходят в бой: Романы. Мн., 1973.

Хатынская повесть. М., 1973. Рэц.: Егарэнкава Г. Сам-насам з чалавецтвам // Полымя. 1974. № 7; Козлов И. Неостывающая память // Правда. 1974. 3 февр.; Максимов М. Героические страницы партизанской войны // Во славу Родины. 1973. 21 окт.

Горизонты белорусской прозы: Лит.-критич. статьи. М., 1974. Рэц.: Березкин Г. Движение белорусской прозы // Юность. 1975. № 8; Бочаров А. Пути движения прозы // ЛГ. 1974. 20 нояб.; Кодак М. // Рад. літ.-знавство. 1975. № 6; Новиченко Л. С высокой точки зрения... // Дружба народов. 1975. № 1; Оскоцкий В. Необозримые горизонты национальной прозы // Вопр. лит. 1975. № 4; Смолкін М. Гарызонты аналітычнай думкі // Полымя. 1975. № 2; Юревич В. С высоты исторического опыта // Неман. 1975. № 7; McMillin A. // Books abroad. 1975. Vol. 49. N 2.

Хатынская повесть. М., 1974. Рэц.: Герцович Я. Сильнее смерти // Сел. газ. 1974. 4 окт.

Хатынская повесть. Мн., 1974.

Асия; Последний отпуск: Повести. Мн., 1975.

Я з вогненнай вёскі... Мн., 1975 / Сааўт.: Я. Брыль, У. Калеснік. Рэц.: Аўсеенка М. Прайшлі людзі праз смерць // ЛіМ. 1975. 9 мая; Величко В. Зловещего зарева голоса // Заря. 1975. 12 июня; Гончар О. Голоса огненных деревень // Голас Радзімы. 1975. № 11; Ерохин Р. Голос огненных деревень // Сов. Бел. 1975. 25 дек.; Зотаў Г. Словы пякельнай праўды // Маг. праўда. 1975. 10 ліп.; Кардин В. «Взрыв» и волна «взрывная» // Дружба народов. 1976. № 11; Колос Г. Была бы правда // Неман. 1975. № 12; Звезда Востока. 1976. № 12; Куліцкі А. Кліч да жывых // Чырв. змена. 1975. 4 вер.; Лобан М. Каб нашчадкі памяталі // Голас Радзімы. 1975. № 11; Місько П. Гнеўная праўда і памяць Беларусі // Полымя. 1975. № 5; [Мітоўская М.] «Крык вогненных вёсак» / Публ. У. Анісковіча // Даляглялы. Мн., 1976; Попел стукае ў сэрцы // Звязда. 1975. 10 мая; Рубашкин А. Не подводя итогов // Аврора. 1976. № 12; Стральцоў М. Забыць — небяспечна // Маладосць. 1975. № 10; Трофимов И. // Магадан. правда. 1975. 15 февр.; Яго ж. «Я из огненной деревни» // Веч. сред. школа. 1975. № 3; Уладзімірава А. Гэта трэба жывым // Звязда. 1975, 26 вер.; Яго ж. Хатыні, Хатыні... // Работніца і сялянка. 1975. № 8; Чаркасава Д. Кожнае слова — праўда // Голас Радзімы. 1980. 8 мая; Юревич В. Голос огненных деревень // Сел. газ., 1975. 20 мая; Янковский Ф. Обожженная память народа // Коммунист Бел. 1975. № 9; Gerber K. // WTK. 1978. Nr 40; Monkiewicz W., Kowalszyk J.//Biuletyn Głównej Komisji Badania Zbrodni Hitlerowskich. 1978. T. 28; Moskwa J. // Kierunki. 1975. Nr 36; Porajska M. // Przyjaźń. 1975. Nr 36; Wawrzak J. Bolesna pamięć Białorusi // Odgłosy. 1978. 1 paźdz.

Здалёк і зблізку: (Беларуская проза на літаратурнай планеце). Мн., 1976. Рэц.: Бугаев Д. Итог и перспективы // Дружба народов. 1977. № 9; Яго ж. Асоба крытыка // Полымя. 1977. № 5; Каваленка В. Покліч у заўтра // ЛіМ. 1977. 18 сак.; Пширков Ю. Широкие горизонты критика // Неман. 1977. № 9; Тычина М. Белорусская литература издали и вблизи // Вопр. лит. 1977. № 8.

Хатынская аповесць. Мн., 1976. (Школьная б-ка). Рэц.: Сямёнава А. Жывая память // Звязда. 1976. 24 кастр.

Хатынская повесть. М., 1976. Рэц.: Кардин В. «Взрыв» и волна «взрывная» // Дружба народов. 1976. № 11.

Лев Толстой и белорусская литература: (Война и человек). Мн., 1978. (VIII Междунар. съезд славистов. Докл.).

Блокадная книга. М., 1979 / Сааўт. Д. Гранін. Рэц.: Белякова А. «Блокадная книга»: гневное обличение фашизма и войны // Правда Севера. 1982. 4 мая; Гапава В. Кніга пра чалавечнасць // ЛіМ. 1980. 7 ліст.; Казаков Ю. Блокада Ленінграда очима самих ленінградців // Комсомолець Полтавщини. 1980. 5 черв.; Яго ж. Глазами ленинградцев // Моск. комсомолец. 1980. 11 апр.; Конецкий В. «У каждого был свой спаситель» // Дружба народов. 1980. № 5;

С к о б е л е в Э. Мы услышали их голоса // Сов. Бел. 1983. 9 мая; С о б а л ь В. Аб мужнасці, вернасці, патрыятызме // Віцеб. рабочы. 1980. 26 студз.; Ф о н я к о в И. Документ и память // ЛГ. 1981. 6 мая; Э л ь я ш е в и ч А. Незабываемое // Звезда. 1982. № 8.

Літаратура, мы і час: Артыкулы і выступленні. Мн., 1979. Рэц.: Б у г а ё ў Дз. Магчымасці крытыкі // Полымя. 1980. № 7; Б у т э в і ч А. За чалавека на планеце людзей // Чырв. змена. 1980. 15 сак.; Г а р д з і ц к і А. Пра літаратуру і час // Беларусь. 1980. № 8; Д а ш е н к о И. Единство творческих устремлений // Вопр. лит. 1980. № 12; П ш ы р к о ў Ю. Пераможныя крокі крытыкі // ЛіМ. 1980. 15 лют.

«Браму скарбаў сваіх адчыняю...». Мн., 1980. Рэц.: Б у г а ё ў Дз. Вяртанне класіка // ЛіМ. 1981. 9 студз.; Ш а х о в і ч М. // Ніва. 1980. 14 снеж.

Партизаны: Роман-дилогия. М., 1980. (Школьная б-ка).

Каратели: Повесть // Роман-газета. 1981. № 5. Рэц.: Е г о р е н к о в а Г. Последняя война // Сиб. огни. 1985. № 5; Р у д е н к о-Д е с н я к А. Выбор и путь // Дружба народов. 1982. № 6; Э л ь я ш е в и ч А. В поисках нового эпического синтеза // Звезда. 1985. № 7.

Каратели: Радость ножа, или Жизнеописания гипербореев. Мн., 1981. Рэц.: К о р а н ь Л. З трывогай пра чалавека // Полымя. 1982. № 4; П е т р о в с к и й Ю. Феномен семидесятых // Звезда. 1981. № 1; Р у д к о ў с к і М. Вернасць тэме // Маг. праўда. 1981. 12 снеж.

О современной военной прозе. М., 1981. Рэц.: Б е л а я Г. На экране — общие процессы // Вопр. лит. 1981. № 12; В о р о н о в В. Постижение истины // Октябрь. 1982. № 5; К о н д р а т о в и ч А. «Сок общественных выводов и убеждений...» // Неман. 1983. № 3; Р у б а ш к и н А. Не только о войне // Новый мир. 1982. № 11; У м е р о в Ш. Свиток памяти народной//ЛГ. 1982. 12 мая; Ч у ч в а г а Л. Пережитое вместе с народом//Лит. в школе. 1982. № 6; Ш у б и н Л. Боль памяти // Лит. обозрение. 1982. № 12; Ш у п е н ь к а Г. Актыўнасць душы // ЛіМ. 1982. 23 крас.; Belaja G. Ales Adamowitsch über Kriegsprosa // Kunst u Literatur. 1982. H. 10.

Блокадная книга: [Дакум. аповесць]. М., 1982 / Сааўт. Д. Гранін. Рэц.: Л и с и ч к и н а Т. Книга скорби и надежды // Ленин. путь. 1984. 9 мая.

Война и деревня в современной литературе. Мн., 1982. Рэц.: К а в а л е н к а В. Вайна і мір: лёс народа і літаратуры // Беларусь. 1983, № 4; К о н д р а т о в и ч А. «Сок общественных выводов и убеждений...» // Неман. 1983. № 3; Р у б а ш к и н А. Не только о войне // Новый мир. 1982. № 11; Т е р н о в с к и й А. Книга о войне и мире // Лит. в школе. 1985. № 2; Ш у б и н Л. Боль памяти // Лит. обозрение. 1982. № 12.

Хатынская повесть; О войне и о мире: Повесть, публицистика. М., 1982.

Блокадная книга: [Дакум. аповесць]. М., 1983 / Сааўт. Д. Гранін.

Иди и смотри: Режиссерский сценарий. Мн., 1983 / Сааўт. Э. Клімаў.

Хатынская повесть; Каратели: [Аповесці]. М., 1983.

Я з вогненнай вёскі... Мн., 1983 / Сааўт. Я. Брыль, У. Калеснік.

Блокадная книга. Л., 1984 / Сааўт. Д. Гранін.

Сказ пра Івана Мележа — Сказ об Иване Мележе: [Фотаальбом]. Мн., 1984.

Хатынская повесть. Симферополь, 1984.

Хатынская повесть; Каратели: Радость ножа, или Жизнеописания гипербореев. М., 1984.

Ничего важнее: Современные проблемы военной прозы. М., 1985; 2 изд., дораб. Мн., 1987.

Выбери — жизнь: Литературная критика, публицистика. Мн., 1986.

Литература и проблемы века: (Задачи советской литературы в борьбе за мир, за жизнь на Земле). М., 1986. (Новое в жизни, науке, технике. Сер. «Литература». № 11).

Иди и смотри: Киносценарий. М., 1986. (Б-ка кинодраматургии) / Сааўт. Э. Клімаў.

Хатынская повесть; Каратели: Радость ножа, или Жизнеописания гипербореев: Повести. Л., 1986; Мн., 1987.

Блокадная книга. М., 1987. Ч. 2. (Подвиг: Б-ка героики и приключений: Прил. к журн. «Сельская молодёжь») / Сааўт. Д. Гранін.

Моление о будущем: Рассказы, эссе. М., 1987. (Б-ка «Огонёк». № 39).

Партизаны: Роман-дилогия. М., 1987. (Школьная б-ка).

Сыновья уходят в бой: Роман-дилогия. М., 1987. (Б-ка юношества).

Додумывать до конца: Литература и тревоги века. М., 1988.

Хатынская повесть. М., 1988. (Школьная б-ка).

Блокадная книга. 5 изд. Л., 1989.

Хатынская повесть; Каратели; Последняя пастораль: Повести. М., 1989.

Хатынская аповесць; [Публіцыстыка]. Мн., 1989. (Школьная б-ка).

Отвоевались! М., 1990.

1.3.

1950. Выбраныя вершы Алеся Гурло: [Рэц. на кн.: Г у р л о А. Выбр. тв. Мн., 1950] // ЛіМ. 2 снеж.

1951. Н. А. Някрасаў // Беларусь. № 12.

1954. Вялікі мастак слова: Да 10-годдзя з дня смерці Кузьмы Чорнага // Маладосць. № 11; Заметки о качестве // Сов. Отчизна. № 6; Па шаблону // ЛіМ. 27 сак.

1955. Психологический портрет литературного героя // Сов. Отчизна. № 5; Стыль і творчы напрамак // ЛіМ. 21 мая; Работа над кампазіцыяй // Там жа. 20 жн.; Вывучаць літаратурную спадчыну: (Да выхаду Збора твораў К. Чорнага) // Там жа. 15 кастр.

1956. Рядовые великой армии труда // Дружба народов. № 4 / Сааўт. Б. Бур'ян; У истоков белорусского романа // Сов. Отчизна. № 6; Занядбаны жанр: Заметкі аб нарысе 1955 года // Звязда. 11 лют.; Апавяданні 1955 года // ЛіМ. 7 студз.; Вучоба пісьменніка і яго індывідуальнасць // Там жа. 7 крас.; Пісьменнік і народ // Там жа. 19 мая; Крыніцы б'юць з глыбінь... // Там жа. 30 чэрв.; Грамадскае значэнне літаратуры // Там жа. 25 жн.; Аб эстэтычнай глухаце ў крытыцы // Там жа. 24 ліст.; Записки тридцатитысячника // Сов. Бел. 16 авг.

1957. Цішка Гартны // Гартны Ц. Сокі цаліны. Мн. Т. 1; Заметки о белорусской литературе наших дней // Дружба народов. № 1 / Сааўт. Н. Перкін; Чалавек і свет прыроды // Маладосць. № 12; Беларускі раман у вершах: (Думкі пра «Новую зямлю» // Полымя. № 10; С высоты зрелого опыта: (О романе Тишки Гартного «Соки целины») // Сов. Отчизна. № 6; Пафас сучаснасці // Звязда. 12 чэрв.; Багацце творчых індывідуальнасцей: Нататкі пра мастацка-стылявую разнастайнасць беларускай савецкай прозы // ЛіМ. 9, 13 сак.; Эпічнае адлюстраванне жыцця // Там жа. 19 чэрв.; Думкі пра «Новую зямлю» // Там жа. 7 вер.; Гісторыя і сучаснасць // Там жа. 14 снеж.

1958. Назіранні над мастацкім стылем Кузьмы Чорнага («Вераснёвыя ночы», «Лявон Бушмар», «Вясна», «Ідзі, ідзі») // Беларуская літаратура: Даследаванні і публікацыі. Мн. Вып. 1; Богатство и многообразие: (К проблеме стиля бел. сов. прозы) // Вопр. лит. № 6; Мастацкі стыль К. Чорнага-маладнякоўца: (1923—1925 гг.) // Маладосць. № 40; Праблема жанра рамана // Полымя. № 6, 8, 10, 12; **1959.** № 4, 6.

1959. Паслясловe // Брыль Я. Выбр. апавяданні. Мн.; Беларускі вершаваны раман // Вялікі пясняр беларускага народа. Мн.; «Сцежкі-дарожкі» М. Зарэцкага // Зарэцкі М. Сцежкі-дарожкі. Мн.; Белорусская литература на подъеме // Звезда. № 1; Праблема творчай індывідуальнасці // Маладосць. № 4; Сталасць літаратуры // Полымя. № 1.

1960. Так, гэта сталасць // Голас Радзімы, № 16; Война под крышами: Роман // Дружба народов. № 8, 9; Чорны — раманіст // Полымя. № 7; Мой родны кут // Работніца і сялянка. № 3.

1961. Станаўленне таленту // Беларуская літаратура: Даследаванні. Мн. Вып. 4; Зеленая река // Дружба народов. № 4 / Сааўт. К. Бердыеў; Зялёнае — колер шчасця: Нарыс // Полымя. № 4 / Сааўт. К. Бердыеў;

Когда тебе шестнадцать: [Урыўкі з рамана] // Знамя юности. 29 дек.; **1962.** 3—5, 7, 9 янв.; Скрозь час // ЛіМ. 13 чэрв.; Баявым сябрам // Там жа. 18 ліп.; Поэтичность прозы // ЛГ. 6 июля; О тех, кто выстоял // Сов. Бел. 1 июля.

1962. «Вязьмо» Міхася Зарэцкага // Зарэцкі М. Вязьмо. Мн.; [Выступленне] // IV Международный съезд славистов. М. Т. 1; Талент крытыка: [Рэц. на кн.: Бярозкін Р. Спадарожніца часу. Мн., 1961] // Полымя. № 6; Грыміць за лесам: Урывак з другой кнігі рамана «Сыны ідуць у бой» // ЛіМ. 8 мая; Гневная память // ЛГ. 22 февр.

1963. Сучаснасць, а не мадэрнізацыя // Літаратура нашых дзён. Мн.; Заглядваючы ў сябе // Пяцьдзесят чатыры дарогі. Мн.; Сыновья уходят в бой: Роман // Дружба народов. № 7, 8. Рэц.: Герман Ю. Нет маленьких высот на войне // ЛГ. 28 сент.; Петкевич А. Прошедшие сквозь пламя // Гродн. правда. 20 окт.; Gherman Y. //Soviet Literature. 1964. № 2; Ухмылка Мохара: Урывак з рамана «Сыны ідуць у бой» // Мін. праўда. 12 мая.

1965. Роман Михася Зарецкого «Вязьмо» // Зарецкий М. Вязьмо. Мн.; Роман Кузьмы Чорного «Третье поколение» // Чорный К. Третье поколение; Мележ И. Люди на болоте. М.

1966. Щедрый талант // Брыль Я. Под говор костра. М.; Літаратура пасляваеннага перыяду: [Раздзел «Проза»]; Літаратура на сучасным этапе: [Раздзел «Проза»]; Янка Брыль // Гісторыя беларускай савецкай літаратуры: У 2 т. Мн. Т. 2; Скарына ў «Зале Сарака» // Беларусь. № 3; Память требует: [Рэц. на кн.: Брыль Я. Птицы и гнезда; Быстрый Неман. М., 1965] // Дружба народов. № 3; Викторыя: [Аповесць] // Неман. № 3. Рэц.: Быкаў В. Урокі жыцця // ЛіМ. 2 снеж.; Цяжкі жанр // Полымя. № 4; Хроника великого преображения // ЛГ. 26 апр.

1967. Беларускае апавяданне: [Уступны артыкул] // Анталогія беларускага апавядання: У 2 т. Мн. Т. 1; Платон Галавач // Галавач П. Повести. Л.; «Крыницы» і «Мост» Ивана Шамякина // Шамякин И. Криницы; Мост. М.; Верность таланту // ЛГ. 26 апр.; Без скидки // Сел. газ. 8 апр.; Сквозь бури // ЛГ. 26 апр.; Без скидки // Сел. газ. 8 апр.; Сквозь бури // Там жа. 30 дек.

1968. Гражданская активность художника // Проблемы социалистического реализма. М.; Прекрасное бремя человечности: [Рэц. на: Друцэ И. Бремя нашей доброты // Дружба народов. 1968. № 1] // Неман. № 9; Старонкі мужнасці // Вяч. Мінск. 26 сак.; У імя чалавека // ЛіМ. 17 мая; Раскажыце нам... // Там жа. 9 жн. / Сааўт. І. Калоўскі.

1969. О споре теории и практики // Актуальные проблемы социалистического реализма. М.; Светлая печаль человечности: Послесловие // Друцэ И. Бремя нашей доброты. М.; Психологический эксперимент Достоевского и современная литература // Проблемы реализма в русской и зарубежной литературах: Метод и мастерство: Тезисы докладов 2-й межвузовской науч. конференции литературоведов. Май. 1969 г. Вологда; Последний отпуск: [Аповесць] // Дружба народов. № 2. Рэц.: Кривицкая А. Мера зрелости // Комс. правда. 30 дек.; Wasilewska E. // Literatura Radziecka. 1969. Nr 8; Шырыня пісьменніцкага свету // Полымя, № 2, 3.

1970. Так, гэта сталасць // На задворках. Мн; Неисчерпаемый источник вдохновения // Вопр. лит. № 4; Жестокая память Хатыней // Там жа. № 6; Хатынь // Голас Радзімы. № 35; Полымя. № 8; Наше грозное «секретное» оружие // Знамя юности. 19 июня.

1971. Белорусская проза в контексте мировой классики: (Соврем. выбор путей развития) // Научная конференция «Сравнительное изучение славянских литератур»: (Тезисы докладов и сообщ.). М.; Памяць: Нарыс // Маладосць. № 6 / Сааўт. Я. Брыль, У Калеснік; «Я — з вогненнай вёскі...»: Раздзелы з кнігі // Там жа. № 7—10 / Сааўт. Я. Брыль, У. Калеснік. Рэц.: Ляшук В., Лебедев В. Слова боли и гнева // Заря. 1974. 5 июня; Путь к большой прозе // Вопр. лит. № 10.

1972. Класік беларускай прозы // Чорны К. Зб. тв.: У 8 т. Мн. Т. 1; Урокі творчасці Якуба Коласа // Весці АН БССР. Сер. грамад. н. № 5; Для всесоюзного читателя: [Рэц. на кн.: Берёзкин Г. Человек на заре. М., 1970] // Вопр. лит. № 1; [Адказы на анкету] //Там жа. № 5; Хатынская повесть // Дружба народов. № 9. Рэц.: Арро С. О подлинном и ложном // Аврора. 1973. № 6; Белоусова Г. // Звезда. 1973. № 3; Иванова Л. Хатынская трагедия // Москва. 1973. № 5; Руденко А. От истоков до устья // Красная звезда. 1973. 25 марта: Хатынская аповесць // Маладосць. № 8, 9. Рэц.: Бярозкін Р. Вечны агонь // ЛіМ. 1972. 10 ліст.; Клещенко В. Эхо хатынской трагедии // Сел. газ. 1972. 24 дек.; Мушинский М. Память // Сов. Бел. 1973. 21 марта; Тарас В. Пламя бушует рядом // Знамя юности. 1973. 3 янв.; Толстовский шаг // Неман. № 9; Хатынская аповесць: [Урывак] // Работніца і сялянка. № 6; Поле пад месяцам: Урывак з «Хатынскай аповесці» // ЛіМ. 28 крас.

1973. Вяртанне наперад // На стрыжні часу. Мн.; Маладосць. № 5; Белорусская проза в контексте мировой классики: (Современный выбор путей развития) // Сравнительное изучение славянских литератур: Материалы конференции 18—20 мая 1971 г. М.; Мужнасць і дружба: Урывак з кнігі «Я — з вогненнай вёскі...» // Беларусь. № 7 / Сааўт. Я. Брыль, У. Калеснік; Лірычнае слова пра фізіка // Беларусь. № 9; Торжество человека: (Новые повести В. Быкова) // Вопр. лит. № 5. Рэц.: Novotny V. // Československa rusistika. 1974. Hr 1; «Я — з вогненнай вёскі...»: Раздзелы з кнігі // Маладосць. № 7—10. 1974. № 3—5 / Сааўт. Я. Брыль. У. Калеснік. Рэц.: Ковалев Д. Книга учит человечности // Голас Радзімы. 1974. № 21; А что там, дальше? // Неман. № 3; Открытое в жизни, в себе самом открытое: [Рец. на кн.: Мележ И. Люди на болоте; Дыхание грозы: Романы из полесской хроники. М., 1973] // Новый мир. № 8; Аповесці Васіля Быкава // Полымя. № 2.

1974. На бестэрміновай перадавой // Быкаў В. Выбр. тв.: У 2 т. Мн. Т. 1; Значит, так это бывает?: (Новая глава из романа «Сыновья уходят в бой») // За тебя, Беларусь. Мн.; Несыходнае гора: З кнігі «Я — з вогненнай вёскі...» // Беларусь. № 5, 6 / Сааўт. Я. Брыль, У. Калеснік; Я — з вогненнай вёскі...: Раздзелы з кнігі // Голас Радзімы. № 13—16, 18—21; **1975.** № 12—16 / Сааўт. Я. Брыль, У. Калеснік; Зблізку і здалёк... // Полымя. № 6; Памяць: Урывак з дакум. кнігі «Я — з вогненнай вёскі...» // Віцеб. рабочы. 25 кастр. / Сааўт. Я. Брыль, У. Калеснік; «Я — з вогненнай вёскі...»: Урывак з новай кнігі // Заря. 23 нояб. / Сааўт. Я. Брыль, У. Калеснік; Мерой народной боли: [Інтэрв'ю] / Зап. С. Алексіевіч // Сел. газ. 8 дек.

1975. Некалькі слоў да зборніка // Ішла вайна народная. Мн.; Хатынская повесть // Повести о войне. М.; Национальное и всемирное: (Об эстетических критериях сопоставления) // Советская литература и мировой литературный процесс: Идейно-эстетические проблемы. М.; Этих дней не смолкнет слава... // Вопр. лит. № 5; Зеркало нашего литературоведения: [Рэц. на кн.: История советской многонациональной литературы. М., 1970] // Там жа. № 6; Дважды пережитое // Лит. обозрение. № 4; «Браму скарбаў сваіх адчыняю...» // Полымя. № 8—11; Критерий правды — в нашей памяти // Во славу Родины. 27 февр.; Мысль народная // Комс. правда. 6 мая.

1976. Вяртанне наперад; На бестэрміновай перадавой // Пра таварышаў па пяру. Мн.; А если практически... // Вопр. лит. № 5; «Экран» общего процесса... // Дружба народов. № 3; Голос Хатыней // Молодой коммунист. № 5 /Сааўт. Г. Амбернадзі; Возможности жанра // Новый мир. № 9; Голас Радзімы. 2 снеж.; Народная памяць // Полымя. № 8; Народ — вялікі творца // ЛіМ. 21 мая; Мера подвига // Сел. газ. 8 июня / Дыялог з Ю. Юданавым.

1977. Светлы сум чалавечнасці // Друцэ І. Цяжар нашай дабрыні. Мн.; Толстовские традиции в современной белорусской прозе // Тыпалогія славянскіх моў і ўзаемадзеянне славянскіх літаратур: Тэзісы дакладаў III Рэспубліканскай канферэнцыі 2—3 снежня 1977 г. Мн.; Предисловие // Шамякин И. Избр. произв.: В 2 т.

М. Т. 1; Главы из «Блокадной книги» // Новый мир. № 12 / Сааўт. Д. Гранін. Рэц.: Бондарь А. Живая память // Красное знамя (Томск). 1978. 9 мая; Ефстафеев Г. Живым помнить // Моск. комсомолец. 1978. 6 июня; Мусаханов В. Вечная память // ЛГ. 1978. 21 июня; Павловский А. Рассказ-документ // Нева. 1978, № 5; Рубашкин А. Напоминание // Лит. обозрение. 1978. № 5; Талент, аддадзены народу: [Інтэрв'ю] / Зап. Я. Гарэлік // ЛіМ. 7 студз.; Рэвалюцыі і народу абавязаная // Там жа. 4 ліст.; Память народа — память писателя // ЛГ. 4 мая; За днем бегущим // КО. 2 сент.

1978. Возможности жанра // Армия и литература. М. Вып. 2; Народная памяць // На стрыжні часу. Мн.; Память сердца // Науменко И. Тополя нашей юности. М.; Священная война: [Адказы на анкету] // Оружием слова. М.; Беларускі раман; Маштабнасць прозы: [Урыўкі] // Уводзіны ў літаратуразнаўства: Хрэстаматыя. Мн.; В соавторстве с народом // Вопр. лит. № 5; Необходимость Толстого // Дружба народов. № 8; «У этой правды есть адреса»: [Інтэрв'ю] / Зап. Н. Бармин // Журналист. № 1; Соль факта // Лит. обозрение. № 4; Адкрыццё чалавека // Маладосць. № 9; У сааўтарстве з народам // ЛіМ. 3 сак.; Літаратура ў святле параўнальнага вывучэння // Там жа. 14 ліп.; Неабходнасць Талстога // Там жа. 4 жн.; Литература документа // Сов. Бел. 9 февр.

1979. Праз гады і творы // Брыль Я. Зб. тв.: У 5 т. Мн. Т. 1; Гуманистический пафос современной белорусской литературы // Международная научная конференция ... К.; Хараство прастаты: (Урокі творчасці Івана Мележа) // Мележ І. Зб. тв.: У 10 т. Мн. Т. 1; «Мы — до Владивостока...»: (Литература в поле сравнит. изучения) // Вопр. лит. № 2; «Хатынь, о себе повествующая» // Там жа. № 8; Таварышоўскае слова пра маладзейшага, але з самага пачатку сталага — пра Віктара Каваленку // ЛіМ. 20 ліп.; Суровы суддзя — памяць // Там жа. 23 ліст.; «Забытое и незабытое» // ЛГ. 31 окт.

1980. Неабходнасць яго слова // Леў Талстой і Беларусь. Мн.; «Хатынь, о себе повествующая» // Слова, пришедшие из боя. М.; Испытание на человечность // Тарас В. Прощальные костры. Мн.; Память и правда // В мире книг. № 5; Каратели: Повесть // Дружба народов. № 1. Рэц.: Быков В. «Силой любви и ненависти» // ЛГ. 1980. 19 марта; Дедков И. Плата за жизнь // Лит. обозрение. 1980. № 6; Каваленка В. Чорныя бездані слабых душ // ЛіМ. 1980. 14 сак.; Канэ Ю. Воспоминание ради будущего // Сов. Бел. 1980. 11 июня; Лебедев А. По ком звонит колокол // Лит. обозрение. 1980. № 6; Миско Я. Люди и звери // Сел. газ. 1980. 6 мая; Петровский Ю. Набат памяти // Звезда. 1980. № 6; Стулава А. Памяць сэрца гаворыць // Вяч. Мінск. 1980. 14 крас.; Янченков В. Ради мира на земле // Во славу Родины. 1980. 17 сент.; Bykov V. Ales Adamovich. «Karateli» (The Executioners) // Soviet Literature. 1980. Nr. 8; По праву любви: [Рэц. на кн.: Лазарев Л. Василь Быков. М., 1979] // Дружба народов. № 12; Слово о К. Чорном // Неман. № 6; О войне и о мире... // Новый мир. № 6, 7; Час прыспешвае нас: [Інтэрв'ю] / Зап. У. Мехаў // Голас Радзімы. 5 чэрв.; Па праву любві: [Рэц. на кн.: Лазарев Л. Василь Быков. М., 1979] // ЛіМ. 4 крас.; Пра вайну і пра мір // Там жа. 25 крас., 2,9 мая; Ці трэба баяцца «чужой» класікі? // Там жа. 15 жн.; Биография времени: [Інтэрв'ю] / Зап. Р. Ерохин // Сов. Бел. 5 нояб.; Время поторапливает нас: [Інтэрв'ю] / Зап. В. Мехов // Сов. культура. 6 мая; «Чалавечая душа павінна працаваць пастаянна»: [Інтэрв'ю] / Зап. В. Шчэціна // Чырв. змена. 30 кастр.

1981. Маладнякоўская проза; Юнацкая аповесць: (Раздзел з манаграфіі; урыўкі) // Беларуская дзіцячая літаратура: Хрэстаматыя крытычных матэрыялаў. Мн.; Слова пра аўтара кнігі // Бярозкін Р. Свет Купалы; Звенні. Мн.; Пра вайну і пра мір // Вобраз — 81. Мн.; Пра Уладзіміра Багамолава // Далягляды. Мн.; Главы «Блокадной книги» // Аврора. № 1 / Сааўт. Д. Гранін; «Вялікая, прыгожая, нацыянальная тэма...» // Беларусь. № 2; Усім вятрам адкрытая // Там жа. № 4; Каб не прагучаў «стартавы» стрэл ...: [Інтэрв'ю] // Там жа. № 5; Прелесть простоты: Уроки творчества Ивана Мележа // Дружба народов. № 4; Человек и война // Культура и жизнь. № 5; Слово против силы: [Інтэрв'ю] /Зап. Е. Мариничева//Лит. обозрение. № 6; Страницы из дневников: [Урыўкі з «Блакаднай кнігі»] // Наука и религия. № 3 / Сааўт. Д. Гранін; Достоевский после Достоевского // Новый мир. № 10; Блокадная книга: [Дакум. аповесць]. Ч. 2 // Новый мир. № 11 / Сааўт. Д. Гранін. Рэц.: Гусев Б. Сердцем ровесника // ЛГ. 1982. 13 янв.; Лазарев Л. Совесть не замерзает // Дружба народов. 1982. № 9; Собаль В. Мужнасць і боль Ленінграда // Віцеб. рабочы. 1982. 16 студз.; Няма нічога важнейшага за мір // Звязда. 14 крас.; Субяседнік шчыры і цікавы // Там жа. 15 мая; С думой о Родине и времени...: [Выказванне] / Зап. Т. Чигринова // Знамя юности. 14 апр. / Сааўт. П. Панчанка, М. Мятліцкі; Гэта таксама — беларуская традыцыя // ЛіМ. 20 сак.; Быць сапраўднай літаратурай // Там жа. 24 крас.; «Большая, прекрасная, национальная тема»: К 60-летию со дня рождения И. Мележа // ЛГ. 25 февр.; «Мою ты землю не пошатнешь»: [Урывак з 2-й ч. «Блакаднай кнігі»] // Там жа. 9 сент. / Сааўт. Д. Гранін; Не хутор, но мир // Там жа. 7 окт.; «Это нужно живым» // Учит. газ. 9 мая.

1982. З чаго пайшла, пачыналася «Блакадная кніга» // Братэрства. Мн.; Толстовские традиции в литературе о войне: (Необходимость классики) // Великая Отечественная война в современной литературе. М.; Искреннее слово // Перкин Н. Я стал партизаном. Мн.; Гуманизм и современный мир // Славянские культуры и мировой культурный процесс. Мн.; Читая Достоевского // Собеседник: Лит.-критич. ежегодник. М. Вып. 3; Слова пра Івана Паўлавіча Мележа // Успаміны пра Івана Мележа. Мн.; Взаимодействие белорусской и русской «военной прозы» с европейской литературной и гуманистической традицией // Slavische Kulturen in der Geschichte der europäischen Kulturen vom 18. bis zum 20. Jahrhundert: Internationaler Studieband. Berlin, 1982; Те давние годы войны...: [Інтэрв'ю] / Зап. Н. Коняев // Аврора. № 12; «Полесская хроника» И. Мележа в контексте времени // Вопр. лит. № 1; Многонациональная советская литература в контексте мировой социалистической культуры // Там жа. № 12; Что дает нам сегодня память о войне? // Дружба народов. № 5 / У сааўт.; Выбери — жизнь! // ЛГ. 23 июня; Колокола Хатыни // Там жа. 11 авг.; Светоносная реальность // Там жа. 1 сент.; Низкий поклон // Лит. Россия. 12 марта; Общий путь — общее богатство // Сов. Бел. 9 окт.

1983. Безвестный прохожий: Из «Блокадной книги» // Венок славы. М. Т. 3; Пачуццё-забарона // Вобраз — 83. Мн.; «Палеская хроніка» Івана Мележа // Мележ І. Зб. тв.: У 10 т. Мн. Т. 7; Блокадная книга: Повесть // Подвиг. М. / Сааўт. Д. Гранін; [Речь на седьмом съезде писателей СССР] // Седьмой съезд писателей СССР. М.; Званы Хатыні // Сучаснік. Мн.; Багацце таленту: Штрыхі да партрэта Максіма Гарэцкага // Беларусь. № 12; Ничего важнее // Вопр. лит. № 3; Когда я пишу о войне, я пишу о мире: [Інтэрв'ю] / Зап. Ю. Сапожков // Адыг. правда. 22 окт.; Знамя труда. 26 окт.; Комс. правда. 16 дек.; Куляб. правда. 26 окт.; Ленин. знамя. 20 окт.; Молодежь Севера. 13 нояб.; Сов. молодежь. 13 окт.; Чардж. правда. 7 нояб.; Адгукнулася ў дзецях-унуках // Голас Радзімы. 13 студз.; И этот человек — ты: [Інтэрв'ю] / Зап. Я. Юферова // Комс. правда. 4 авг.; Наш класік // Лім. 18 лют.; «Маю ты зямлю не пахіснеш!»: Інтэрв'ю // Там жа. 4 сак.; Неотвратимость расплаты // ЛГ. 30 марта; Калі я пішу аб вайне, я пішу аб міры: [Інтэрв'ю] // Наст. газ. 23 ліст.; О войне и о мире: [Інтэрв'ю] // Зап. Р. Ерохин // Сов. Бел. 8 марта; Какой ценой // Сов. культура. 15 дек.; «Необходимо каждому человеку бороться за мир»: [Інтэрв'ю] / Зап. Ю. Сапожков // Сов. торговля. 15 окт.

1984. Братья меньшие: [З «Блакаднай кнігі»] // Был город-фронт, была блокада. Л. / Сааўт. Д. Гранін; Класік беларускай літаратуры: [Уступ] // Гарэцкі М. Зб. тв.: У 4 т. Мн. Т. 1; И этот человек — ты: [Інтэрв'ю] / Зап. Я. Юферова // Жить, чтобы победить. М.; З кнігі «Браму скарбаў сваіх адчыняю...» // Мак-

сім Гарэцкі: Успаміны, артыкулы, дакументы. Мн.; Предисловие // Скобелев Э. Катастрофа. Мн.; Вучоны і настаўнік // Весці АН БССР. Сер. грамад. н. № 2 / Сааўт. В. Каваленка; Живое время // Вопр. лит. № 6; «...Труд по сгущению добра» // Искусство кино. № 6 / Сааўт. Э. Клімаў; Великая сила любви // Новое время. № 32; Рассказы из цикла «Мой сосед Homo sapiens» // Октябрь. № 4. Рэц.: Колмогорова Т. // Лит. обозрение. 1986. № 2; «Делайте сверхлитературу!..» // Октябрь. № 11; Документ и память: [Інтэрв'ю] / Зап. Г. Фирсова // Отчизна. № 7; «А если сотый — ты»: [Інтэрв'ю] / Зап. Л. Лебедина // Театр. жизнь. № 9; С «долгожителей» спрос особый // Юность. № 9; Талент — аддае // ЛіМ. 15 чэрв.; Мальчик с лебедем: [Інтэрв'ю] / Зап. С. Ваганов // ЛГ. 18 июля / Сааўт. В. Казько; Живет в Костроме критик // Там жа. 19 дек.: Наш священный долг // Правда Украины. 17 янв.

1985. Послесловие // Алексиевич С. Последние свидетели. М.; Поиски, продолжение жанра // Алексиевич С. У войны не женское лицо... Мн.; Война входит в дом: Из романа «Война под крышами» // Венок славы. М. Т. 8; «Праўда, якую помніць народ...»: [Дыялог з У. Мехавым] // Мехаў У. Сустрэчы ў радыёстудыі. Мн.; С чего начиналась «Блокадная книга» // Слова, пришедшие из боя. М. Вып. 2; Простота и мудрость жизни // Творческое содружество. М.; Блокадная книга: (Фрагмент из 2-й ч.) // Трагедия и подвиг. М. / Сааўт. Д. Гранін; Кузьма Чорный — наш современник // Чорный К. Млечный путь. Мн.; 20 миллионов — неуходящая боль // Аврора. № 9; «Мут» понемецки — «мужество»: Рассказ // Там жа. № 11; Во имя жизни на земле: [Адказы на анкету часопіса] // Вопр. лит. № 5; Overkill: Адекватна ли реакция // Дружба народов. № 1; Больше, чем литература // Лит. обозрение. № 5; Додумывать до конца: Дневник писателя // Октябрь. № 12; Огонь тревоги, свет надежды// Проблемы мира и социализма. № 1; Жывём і помнім // Работніца і сялянка. № 1; Детям, внукам, правнукам... // ЛГ. 6 марта; Становление жанра: О книгах Светланы Алексиевич и не только о них // Там жа. 22 мая; На земле — жить // Там жа. 18 сент.; Горячий пепел Хатыни: [Інтэрв'ю] / Зап. С. Зинюк // Лит. Россия. 24 мая / Сааўт. Э. Клімаў; Логика ядерной эры// Правда. 22 июля.

1986. Представим себе...: Размышления публициста // Европа на пороге III тысячелетия. М.; Дюссельдорф. Вып. 1.

1987. [Выступление Алеся Адамовича] // Современность и литература: Материалы Пленума правления Союза писателей СССР. 27—28 апр. 1987 г. М.

1. 5.

На англійскую мову. Out of the Fire / Transl. A. Graf, N. Belenkaja. M., 1980 / Сааўт. Я. Брыль, У. Калеснік.

A Book of the Blockade / Transl. H. Perham. M., 1983 / Сааўт. Д. Гранін. Рэц.: Brighton P. // Anglo-Soviet Journal. 1985. Nr 2.

Khatyn; The Punitive Squads; The Joy of the Knife or The Hyperboreans And How They Live / Transl. G. Kozlov, F. Longman, S. McKee. M., 1988.

War Under the Roofs: (Chapters from the novel) / Transl. N. and A. Johnstone // Soviet Literature. 1962. Nr 8; A Book of the Blockade / Transl. H. Perham / Сааўт. Д. Гранін; With the People As a Co-Author // Soviet Literature. 1979. Nr 5; Remember Where Your People Are: Foreword / Transl. H. Smith // Bryl J. First Snow. M., 1981; Ivan Melezh and His „Polessye Chronicye" // Soviet Literature. 1981. Nr 2; Dostoevsky After Dostoevsky // Soviet Literature. 1981. Nr 12; Why We Can't Help Writing About the War // Soviet Literature. 1982. Nr 6; Choose Life // Soviet Literature. 1983. Nr 2; «We Are All the Way to Vladivostok...»: (Literature Subjected to Comparative Study) // Soviet Literature. 1983. Nr 3; A Book of the Blockade. Part Two / Transl. H. Perham // Soviet Literature. 1983. Nr 4 / Сааўт. Д. Гранін.

На арабскую мову. Карнікі: Радасць нажа, або Жыццеапісанне гіпербарэйцаў / З рус. М., [1988].

На армянскую мову. Хатынская аповесць / Пер. Г. Аўсяпян. Ерэван. 1981.

На балгарскую мову. Война под покривите: Роман / Прев. Р. Тренков. Варна, 1963.

Хатинская повест/Прев. Е. Гергова. София. 1975.

Асия; Последен отпуск: Повести / Прев. Т. Узунов. Пловдив, 1977.

От изгоренато село съм... М.; София. 1980 / Сааўт. Я. Брыль, У. Калеснік.

Блокадна книга: Дневници и записки / Прев. К. Витанова. София, 1981 / Сааўт. Д. Гранін.

Наказателните отряди: Повест / Прев. Н. Георгиева. София, 1984.

Партизани: Роман-дилогия / Прев. Е. Гергова. Варна, 1989.

Белоруският разказ // Белоруски разкази. София, 1968 / Сааўт. В. Куляшова; По стъпките на текущия ден // Шамякин И. Брачна нощ. София, 1975; Последният отпуск: Повест / Прев. Т. Узунов // Съвременник. 1977. № 1.

На беларускую мову. Блакадная кніга / Пер. М. Дубянецкі. Мн., 1985 / Сааўт. Д. Гранін.

Нашы прыйшлі: Урывак з дылогіі «Партызаны» / Пер. К. Цвірка // ЛіМ. 1963. 12 ліст.: Ухмылка Мохара: [Урывак з рамана «Сыны ідуць у бой»] // Мін. праўда. 1963. 12 мая; Прашу цябе, выплыві...: Урывак з аповесці «Асія» / Пер. М. Стральцоў // ЛіМ. 1965. 22 студз.; Вікторыя: Аповесць / Пер. М. Стральцоў // Маладосць. 1966. № 1, 2; Раздзелы з «Блакаднай кнігі» / Пер. А. Шарахоўская // Там жа. 1977. № 12 / Сааўт. Д. Гранін. Рэц.: Олешкевич В. «Хор памяти народной» // Сов. Бел. 1978. 25 мая; Раздзелы з «Блакаднай кнігі» / Пер. А. Шарахоўская // Голас Радзімы. 1978. 19 студз. / Сааўт. Д. Гранін; Дзённік Юры Рабінкіна: З «Блакаднай кнігі» / Пер. М. Дубянецкі//Братэрства. Мн., 1983 / Сааўт. Д. Гранін.

На венгерскую мову. Hatinyi harangok / F. A. Soproni. Budapest. 1977.

Fejezetek a blokad könyvéböl / F. G. Gellért. Budapest. 1979. Рец. Якаўлева Г. Кнігапіс // ЛіМ. 1980. 22 жн.

Égö falvak: (Dokumentumpróza) / F. M. Szabó, I. Makai, R. Ratzky, P. Mislev. Budapest. 1979. Рэц.: Вишнеўски І. Кнігапіс // ЛіМ. 1979. 7 снеж.

Büntetöosztagosok / F. A. Soproni. Budapest, 1983.

A blokád könyve II / F. G. Gellért. Budapest, 1985.

Fijezetek a blokád könyvéböl: (Dokumentumpróza) / F. G. Gellér // Szovjet Irodalom. 1979. Nr 5, 7 / Сааўт. Д. Гранін; Vlagyivosztokig terjed a hazánk: A belorusz irodalomról és az összehasonlitó irodalomtudományról / F. B. Hoffmann // Szovjet Irodalom. 1980. Nr 6; Ivan Melezs és a «poleszjei krónika» / F. Cs. Könczöl // Szovjet Irodalom. 1981. Nr 2; Dosztojevszkij után / F. S. Teri // Szovjet Irodalom. 1981. Nr 12; Miért nem tehetjük, hogy ne irjunk a háborúról? / F. J. Nyirö // Szovjet Irodalom. 1982. Nr 6; Az életet válaszad! / F. M. Papp // Szovjet Irodalom. 1982. Nr 11; Böntetöosztagosok / F. A. Soproni // Szovjet Irodalom. 1983. Nr 5.

На дацкую мову. Blokadebogen / Oversal af H. Broskdorff. M., 1985 / Сааўт. Д. Гранін.

На іспанскую мову. Jatin, toque a rebato; La guerra bajo Los tejados: Novelas / Trad. M. Cánovas. Mexico; M., 1982.

«I tramos 200 millones»: (Las Bellas Artes a través del estudio comparado) / Trad. C. Sherman // Literatura Soviética. 1983. Nr 3.

На казахскую мову. Хатынь касіреті / Ауд. Б. Нусіпбекова. Алматы. 1982.

На кітайскую мову. Блакадная кніга: [Урыўкі] // Сусветная літаратура. 1985. № 2 / Сааўт. Д. Гранін.

На латышскую мову. Vilkaci: Naza prieks jeb Hiperboreju dzíves stasts / Atdz. J. Vanags. Rīgā, 1981. Рэц.: Vanags J. Hipererboreji // Jaunās Gram. 1981. Nr 10.

Baltkrievu literatūra musu dienās // Pad. Latv. Komunists. 1960. Nr 9: Pecvards // Čorns K.

Trešā paaudze. Rīga, 1971; Fragments no romana «Vilkači» // Jaunās Grām. 1981. Nr 10.

На літоўскую мову. Karas pastogėse: Romanas / Vert. P. Keidošius. Vilnius, 1963.

Varo Belaisvius: (Istrauka is romano «Karas po stogais») / Vert. E. Uldukis // Kauno tiesa. 1962. Spal. 12; Ju kraujas...: (Ištrauka iš romano «Karas po stogais») // Tiesa. 1962. Vas. 3; Chatynės apysaka / Vert. S. Ramanauskaite // Lit. ir menas. 1974. Liep. 13.

На малдаўскую мову. Ындурерате клопотеле бат...: Роман / Трад. Т. Палади. Кишинэу, 1980.

На нямецкую мову. Stäten des Schweigens / Aus dem Russischen Übers. H. Kübart. Berlin; Weimar. 1974. Рэц.: K o s s u t h L. Eine Flamme — wie sie schrie! // Berliner Ztg. 1975. 12 jun.

Henkersknejhte: Das Glük des Messers oder Lebensbeschreibungen von Hyperboreern / Übers. T. Reschke. Berlin; Weimar. 1982. Рэц.: D e d k o w I. Ales Adamowitsch: Mit den Augen von «Henkersknechten»? // Kunst u. Literatur. 1982. N. 10; P l a v i u s H. Ein notwendiges Buch // Sonntag. 1983. N. 29.

Das Blockadebuch: Ersten Teil / Übers. R. Willonow. Berlin, 1987 / Сааўт. Д. Гранін.

Das Blockadebuch / Übers. R. Willnow. Berlin, 1984 / Сааўт. Д. Гранін. Рэц. G u t s c h k e I. Mit sowjetischen Autoren im Gespräch über ihr Buch: A. Adamowitsch u. D. Granin bei Lesern in d. DDR // Neues Deutschland. 1985. 18 Apr.; K r a a t s K. Das Buch ist eine ungeheure Warnung // Berliner Ztg. 1985. 11 Apr.; L a n g e M. Das Blokadebuch // Die Weltbühne. 1985. 19 Febr.; M a y e r I. // Der Morgen. 1985. 24 Jan.; P a w l o w s k i A. Das Blockadebuch // Kunst u. Literatur. 1984. Nr. 3; R e h b o l d t B. Mit tausend Fäden verbunden // National-Ztg. 1985. 11 Apr.; R e h b o l d t B. Zeugnisse menschlicher Würde // National-Ztg. 1985. 23 Jan.; S a b a t h W. Das Blockadebuch // Sonntag. 1985. Nr. 15; S o m m e r f e l d T. Nichts wird vergessen // Junge Welt. 1985. 1 März; Ü b e r l e i n S. Standhoftigkeit und Mut der Menschen in Leningrad // Tribüne. 1985. 1 Febr.; V e r s t ä n d i g u n g über das Buch der schwer zu ertragenden Ereignisse // Börsenblatt für d. Dt. Buchhandel. 1985. N. 22.

Stätten des Schweigens: Roman / Übers. H. Kübart. Köln, 1985.

Krieg unter den Dächern: (Romanauszug) / Übers. L. Labas // Sowjetliteratur. 1962. H. 8; Nachwort // Bryl J. Vögel und Nester: Roman. Berlin, 1968; Janka Bryl // Sowjetliteratur. 1977. H. 8; Der Mensch und der Krieg // Kultur u. Leben. 1981. Nr 6; Warum können wir nicht anders, als über den Krieg zu schreiben? // Sowjetliteratur. 1982. H. 6; Wahrheit und Grausamkeit des Krieges: «Das Zeichen des Unheils», eine neue Novelle Wassil Bykaus // Buch u. Kunst in der UdSSR. 1983. Nr 4; Das Blockadebuch: (Auszug) / Übers. R. Willnow // Der Soldatenjunge. Berlin, 1985 / Сааўт. Д. Гранін; Leningrader Kinder / Übers. S. Szegeda // Stark und zerbrechlich. Berlin, 1985 / Сааўт. Д. Гранін; Swetlana Alexijewitsch // Sowjetliteratur, 1985. H. 3.

На польскую мову. Narodzona w płomieniu / Tł. M. Kononowicz. Łódź, 1975. Рэц.: L i c h n i a k Z. // Słowo Powszechne. 1975. 20 lut.; N i e u w a ż n y F. // Nowe Książki. 1975. Nr 11.

Ja ze spalonej wsi... Świadectva ocalonych/ Tł. M. Kononowicz, J. Litwiniuk. Warszawa, 1978 / Сааўт. Я. Брыль, У. Калеснік. Рэц.: [Р у д ч ы к В.]. «Я з вогненнай вёскі» // Ніва. 1979. 25 сак.; Z i n o w i e c M. «A hełmy dzwoniły o kłosy» // Przyjaźń. 1978. Nr 39.

Księga blokady / Tł. W. Bieńkowska. Warszawa, 1982 / Сааўт. Д. Гранін. Рэц.: K i c i ń s k i W. Wstrząsające dzieło // Trybuna Ludu. 1982. 24—25 lipca.

Wojna pod strzechami / Tł. E. Hessen // Lit. Radz. 1962. Nr 8; Zasadzka: (Fragm. powieści) / Tł. M. Kononowicz // Odgłosy. 1974. Nr 6; Słowo Powszechne. 1974. Nr 232; Narodzona w płomieniu: (Fragm. powieści) / Tł. M. Kononowicz // Odgłosy. 1974. Nr 39; WTK: Tygodnik katolików. 1974. Nr 12; Ja ze spalonej wsi / Tł. E. Kabats // Literatura na świecie. 1975. Nr 4 / Сааўт. Я. Брыль, У. Калеснік; Ja ze spalonej wsi / Tł. A. Drawicz // Lit. Radz. 1975. Nr 5 / Сааўт. Я. Брыль, У. Калеснік; Ja ze spalonej wsi: (Fragm.) / Tł. E. Kabatc // Przyjaźń. 1975. Nr 35 / Сааўт. Я. Брыль. У. Калеснік; Ja ze spalonej wsi / Tł. E. Kabatc // Głos Ludu. 1977. Nr 138—141 / Сааўт. Я. Брыль, У. Калеснік; Ja se spalonej wsi: (Fragm.) /Tł. M. Kononowicz, J. Litwiniuk // Kontrasty. 1977. Nr 10—12 / Сааўт. Я. Брыль, У. Калеснік; Księga blokady: Fragment części drugiej / Tł. M. Putrament // Przyjaźń. 1981. Nr 43 / Сааўт. Д. Гранін.

На румынскую мову. Cercul de Foc / Trad. M. Spiridoneanu, I. Talmaţki. Bucurezti, 1983.

На рускую мову. Становление жанра: Бел. роман / Пер. З. Крахмальникова, Е. Стояновская. М., 1964. Рэц.: К о в а л е н к о В. История жанра // Вопр. лит. 1965. № 1; Ч у д а к о в а М. // Новый мир. 1964. № 12; B ē r s o n s J. Pa viena šanra takām // Karogs. 1964. Nr 12.

Кузьма Чорный: Уроки творчества / Пер. З. Крахмальникова. М., 1977. Рэц.: И в а щ е н к о В. Открыть для читателя // Лит. обозрение. 1979. № 7.

Я из огненной деревни... / Пер. Д. Ковалев. Мн., 1977 / Сааўт. Я. Брыль, У. Калеснік.

Я из огненной деревни... / Пер. Д. Ковалёв. М., 1979. (Прил. к журналу «Дружба народов») / Сааўт. Я. Брыль, У. Калеснік. Рэц.: К у з н е ц о в М. Почему мы не можем писать о войне // Новый мир. 1979. № 5; М е л ь н и к В. Память народная // Радуга. 1982. № 6; С у д народов // КО. 1979. 27 июля.

Память / Пер. Д. Ковалев // Неман. 1971. № 6 / Сааўт. Я. Брыль, У. Калеснік; Я из огненной деревни... / Пер. Д. Ковалев // Там жа. 1974. № 10, 11; Октябрь. 1974. № 9, 10 / Сааўт. Я. Брыль, У. Калеснік. Рэц.: Г о н ч а р О. Голоса огненных деревень // ЛГ. 1975. 5 февр.; Л а з а р е в Л. Люди в огне // Новый мир. 1975. № 4; М а л ю г и н В. Этого забыть нельзя! // Молодая гвардия. 1975. № 5; М а т у к о в с к и й Н. Такое забыть нельзя // Известия. 1975. 15 янв.; С и н е н к о Г. Реквием мужеству // Сов. Бел. 1974. 4 дек.; «Я — из огненной деревни...»: Раздел из книги // Гродн. правда. 1974. 24 окт. / Сааўт. Я. Брыль, У. Калеснік; «Я — из огненной деревни...»: [Урывак] / Пер. Д. Ковалев // ЛГ. 1974. 26 июня / Сааўт. Я. Брыль, У. Калеснік; «Я — из огненной деревни...»: [Раздзелы з дакум. аповесці] // Сел. газ. 1974. 9, 11, 13—15, 17, 22, 25, 27 июня, 2 июля / Сааўт. Я. Брыль, У. Калеснік; «Я — из огненной деревни...»: Из одноименной книги//Венок славы. М., 1985. Т. 8/Сааўт. Я. Брыль, У. Калеснік.

На славацкую мову. Chatvnská povest / Prel V. Krnová. Bratislava, 1975.

Kniha o blokade / Prel. A. Sufliarska. Bratislava, 1981 / Сааўт. Д. Гранін.

Katani / Prel. V. Krnová. Bratislava, 1982. Рэц. C e r e v k a V. // Slovenskě pohlády. 1983. Nr 5.

Blokádne denníky / Prel. A. Sufliarska. Bratislava, 1985 / Сааўт. Д. Гранін.

На ўкраінскую мову. Хатинська повість / Пер. Г. Ігнатенко. К., 1973. Рэц.: Б о н д а р е н к о Л. Луна дзвонів Хатині // Черв. прапор. 1975. 1 квіт.

Хатинська повість / Пер. Г. Ігнатенко. К., 1974.

Я — из вогняного села... / Пер. М. Львович. К., 1977 / Сааўт. Я. Брыль, У. Калеснік. Рэц.: М е д у н и ц я М. Звіряча суть фашизму // Друг читача. 1978. 26 січ.

Виходить, так це буває: (Новый роздил з роману «Сини йдуть у бій») / Пер. Л. Носенко // Сузір'я. К., 1975. Вип. 9; Я — з вогняного села...: Розділи з книги // Жовтень. 1975. № 3—4 / Сааўт. Я. Брыль, У. Калеснік. Рэц.: К р а с н о д е м с ь к и й В. Свідчить людська пам'ять // Рад. Буковина. 1976. 24 січ.; «Тож ви пам'ятайте...»: Уривок з «Хатинської повісті» // Рад. Житомирщина. 1975. 22 черв.

На французскую мову. Biélorussie en flammes; La guerre sous les toits / Trad. J. Champenois, O. Tarinova. M.; Paris, 1977; Рэц.: К а з б я р у к У. Кнігапіс // ЛіМ. 1980. 22 лют.

На чэшскую мову. Návrat do Chatyně / Prěl. V. Zidlicky. Praha, 1975.

Kniha o blókadě / Přel. M. Beranová, V. Kružiková. Praha, 1981 / Сааўт. Д. Гранін.

Moje ves lehla popelem... / Prěl. V. Zidlický. Praha, 1981 / Сааўт. Я. Брыль, У. Калеснік.

Katani / Přel. V. Michna. Praha, 1982.

Blokádni deniky / Přel. V. Kružiková. Praha, 1984 / / Сааўт. Д. Гранін.

Prečo nemôžeme ne pisat' o vojne // Sovětska literatura. 1982; Katani // Mlada fronta. 1982. 28 sirp.; Najatý vrah / Přel. V. Kružiková // 20 přiběhů: Výběr ze sovětské válečne a povâlecné prosў. Praha, 1985; Overkill: Uvaha o adekvatnosci reakce / Přel. V. Michna // Literalni mésičnik. 1985. Nr 2.

На эстонскую мову. Karistajad: Väitserõõm ehk Hüperborealaste eluviisid / Tlk. Ü. Tootsen. Tallinn. 1985; Рэц.: B a s s e l N. Et sõda ja fašistm enam iial ei korduks// Rahva hääl. 1985. 5. Mai.

Sõda katuste all // Tlk. E. Rõks // Sirp ja Vasar. 1960. 21. Okt.; Hatoni jutustus / Tlk. U. Rõks // Sirp ja Vasar. 1975. 21. Veebr.; Hatõnide haal // Noorte Hääl. 1976. 22 Juuni; Sellel tõel on aadressid // Noorte Hääl. 1978. 14, 16 Apr. / Сааўт. Д. Гранін; Peatüke blokaadiraamatust / Tlk. T. Huik // Noorte Hääl. 1978. 8. Veebr.— 13. Apr. / Сааўт. Д. Гранін.

На японскую мову. Блакадная кніга: У 2 т. Токіо, 1987 / Сааўт. Д. Гранін.

1.6.

Ч а р о т М. Зб. тв.: У 2 т. Мн., 1958. Т. 2. Апавяданні. П'есы / Скл., падрыхтоўка тэксту і заўв.

Г у с е в а Л. Янка Брыль — мастак. Мн., 1968 / Рэд.

Ч о р н ы К. Зб. тв.: У 8 т. Мн., 1973—1975 / Рэдкал.

М у ш ы н с к і М. Беларуская крытыка і літаратуразнаўства: (20—30-я гады). Мн., 1975 / Рэд.

М е л е ж І. Збор твораў: У 10 т. Мн., 1979—1984 / Рэдкал.

Г р а н і н Д. Гэта дзіўнае жыццё: Аповесці і апавяданні. Мн., 1983 / Скл.

Г а р э ц к і М. Зб. тв.: У 4 т. Мн., 1984—1986 / Рэдкал.

2.2.

На рускай мове. Г у р с к а Т. Советская повесть 70-х годов о Великой Отечественной войне: (Проблема героического характера): Автореф. дис. ... канд. филол. н. М., 1982.

К о р е н ь Л. Некоторые особенности психологического анализа в белорусской военной прозе 70—80-х годов: (На материале творчества В. Быкова, А. Адамовича, В. Казько): Автореф. дис. ... канд. філол. н. Мн., 1985.

Алесь Адамовіч; Алесь Адамович: [Фотаальбом]. Мн., 1988 / Бел., рус.

Алесь Адамовіч; Алесь Адамович: [Фотаальбом]. Мн., 1989 / Бел., рус.

2.3.

На англійскай мове. K a r y a k i n Y. To Put First Things First: (A Literary Profile of Ales Adamovich) // Soviet Literature. 1984. Nr 11.

На балгарскай мове. В ъ л ч е в Г. Алес Адамович // Вълчев Г. Приобщения. София, 1971.

На беларускай мове. А б а к у м о ў с к а я Т. Званы Хатыні // ЛіМ. 1974. 13 снеж.; А з г у р З. Тое, што помніцца... // Полымя. 1981. № 9; А н х і м Л. Больш такіх кніг // Ніва. 1985. 14 крас.; А р о ч к а М. Балючая памяць зямлі // Полымя. 1984. № 7; А ў д з е е ў І. Свяшчэнная памяць // Чырв. змена. 1982. 7 снеж.; Б а б к о в а А. Жорсткая праўда вайны // Вяч. Мінск. 1985. 11 ліп.; Б а р с т о к М. Шматгранны талент // Наст. газ. 1977. 3 вер.; Б а ч ы л а А. Шматграннасць талеҥту // Бачыла А. Крыло неспакою. Мн., 1985; Б е л а р у с к а я літаратура: Дзень сённяшні. Мн., 1980. С. 305—308; Б р ы л ь Я. Алесь Адамовіч // Брыль Я. Зб. тв.: У 5 т. Мн., 1981. Т. 1; Я г о ж. Маладзее ў працы // Маладосць. 1977. № 9; Б у г а ё ў Дз. Асоба крытыка // Бугаёў Дз. Чалавечнасць. Мн., 1985; Я г о ж. Пра сучасную прозу // Полымя. 1984. № 10; Я г о ж: Радавыя народнай барацьбы // Бугаёў Дз. Шматграннасць. Мн., 1970; Б у р 'я н Б. Водгулле хатынскіх званоў // Беларусь. 1980. № 1; Я г о ж. Са спазненнем на дзесяць год... // ЛіМ. 1966. 2 снеж.; Я г о ж. Шлях да чытача // Там жа. 1971. 12 ліст.; Б я р о з к і н Р. Вечны агонь // На стрыжні часу. Мн., 1973; Я г о ж. У абарону жыцця // ЛіМ. 1977. 2 вер.; В ы л ч а ў Г. Чатыры эцюды пра беларускі раман / Пер. з балг. Н. Гілевіч // Полымя. 1965. № 1; Я г о ж. Эцюды пра беларускі раман: Маналог героя / З балг. // Віцеб. рабочы. 1965. 30 сак.; Г е р ц о в і ч Я. Без адчування сучаснасці // Полымя. 1962. № 5; Я г о ж. Героі нашага часу // ЛіМ. 1956. 10 ліст.; Я г о ж. Рэпліка ў спрэчках // Там жа. 1956. 1 снеж.; Г н і л а м ё д а ў У. У рэчышчы партыйнасці, народнасці, класавасці // Полымя. 1985. № 11; Г у р э в і ч Э. Літаратура — памяць народа // ЛіМ. 1975. 25 крас.; Я г о ж. Пафас гераізму. Мн., 1979. С. 113—115, 190—191; Д а н і л е н к а М. Глыбіня мастацкага слова // Гомел. праўда. 1977. 3 вер.; Д а ш у к В. Талент чалавечнасці // Чырв. змена. 1977. 3 вер.; Д з ю б а й л а П. Беларускі раман аб Вялікай Айчыннай вайне. Мн., 1964. С. 133—135; Я г о ж. Гераічнае ў жыцці і ў літаратуры // Дзюбайла П. У вялікай дарозе. Мн., 1981; Ж ы д л і ц к і В. Гібель свету і глыбіня чалавечага падзення / Пер. з чэш. П. Марціновіч // Даляглядь. Мн., 1984; З а й ц а в а З. «Вайна пад стрэхамі» // Гомел. праўда. 1967. 2 ліст.; І в а ш ы н В. Да вышынь рэалізму. Мн., 1983. С. 202—203; К а в а л е н к а В. Выпрабаванне на чалавечнасць // Адамовіч А. Хатынская аповесць. Мн., 1976; Я г о ж. Выспяванне подзвігу // Полымя. 1983. № 6; Я г о ж. Жывое аблічча дзён. Мн., 1979. С. 86—88, 90—91; Я г о ж. З пазіцый сучаснасці. 2 выд., перапрац. і дап. Мн., 1982. С. 61—62, 158—160; Я г о ж. Калі крылаюць сцягі // Полымя. 1981. № 5; Я г о ж. Міфа-паэтычныя матывы ў беларускай літаратуры. Мн., 1981. С. 302—305; Я г о ж. Партызаны — людзі звычайныя // Каваленка В. Давер. Мн., 1967; Я г о ж. Праблемы сучаснай беларускай крытыкі. Мн., 1977. С. 119—120; Я г о ж. Прага духоўнасці. Мн., 1975. С. 106—114, 142—145; Я г о ж. Святло вялікіх мэт // Каваленка В. Жывое аблічча дзён. Мн., 1979; Я г о ж. Святло вялікіх мэт // Полымя. 1977. № 9; Я г о ж. У далечы жыццёвых гарызонтаў // Там жа. 1973. № 6; Я г о ж. Умоўнасць не загана // Каваленка В. Прага духоўнасці. Мн., 1975; К а н э Ю. Успамін дзеля будучага // Канэ Ю. Плынь. Мн., 1983; К л і м у ц ь Я. Маштабнасць паказу жыцця // ЛіМ. 1974. 30 жн.; К о р а н ь Л. Аб эстытэчнай рэакцыі чытача на аповесць А. Адамовіча «Карнікі» // Веснік БДУ. Сер. 4. Філалогія, журналістыка, педагогіка, псіхалогія. 1984. № 1; К у д р а ў ц а ў І. Даляглядь пісьменніка // Беларусь. 1977. № 9; Л е ц к а Я. Выхаваўчая роля літаратуры. Мн., 1980. С. 95—99; Л у к а ш а н е ц А. Назіранні над інтэрферэнцыяй у рускамоўнай мастацкай літаратуры Беларусі: (На прыкладзе дылогіі А. Адамовіча «Партызаны») // Бел лінгв. 1979. Вып. 16; М а ж э й к а А. Шматграннасць // Голас Радзімы. 1977. 8 вер.; М а л ь д з і с А. «Балючая памяць Беларусі» // ЛіМ. 1979. 18 мая; Я г о ж. Каб ведаў увесь свет // Там жа. 1976. 3 снеж.; М е л е ж І. Пра «Хатынскую аповесць» // Мележ І. Жыццёвыя клопаты. Мн., 1975; М і с ь к о П. Гнеўная праўда і памяць Беларусі // На стрыжні часу. Мн., 1978; М і х а й л а ў А. На хвалях падзей // Вяч. Мінск. 1972. 10 студз.; М у ш ы н с к і М. Беларуская крытыка і літаратуразнаўства: 40-я — першая палавіна 60-х гадоў. Мн., 1985. С. 171—173, 176—177, 192—194, 202, 216—220, 262—267; Я г о ж. Вернасць тэме народнага подзвігу // Звязда. 1977. 3 вер.; Н а в у м е н к а І. Вайна пад роднымі стрэхамі // Навуменка І. Кніга адкрывае свет. Мн., 1978; Н е п р а смерць і пакуты — пра жыццё: (Пошта «Блакаднай кнігі») // ЛіМ. 1984 27 студз.; Н і к і ф а р о в і ч В. Беларуская проза — на балгарскай мове // Там жа. 1975. 12 вер.; Н я ч а й В. Кніга і фільм: Дылогія А. Адамовіча «Партызаны» на экране // Там жа. 1972. 14 студз.; Я г о ж. Чалавечнасць, няскораная агнём // Звязда. 1985. 13 снеж.; П а л і т ы к а Дз. За глыбіню і маштабнасць: (Нататкі аб крытыцы 1955 года) // ЛіМ. 1956. 4 лют.; П а л т а р а н В. На страже — память // Неман. 1974. № 4; Я г о ж. Слова, звернутае да сумлення // Вяч. Мінск. 1977. 3 вер.; П а ш к е в і ч Н. На шырокіх шляхах жыцця.

Мн., 1965. С. 203—246; Пісьменнікі Савецкай Беларусі: Кароткі даведнік. Мн., 1981; Пугачова Э. Пафас антываеннай тэмы // ЛіМ. 1986. 6 мая; Пшыркоў Ю. Летапісец свайго народа. Мн., 1982. С. 109—110, 233; Рагуля А. Вышыня крытэрыяў // ЛіМ. 1977. 11 сак.; Расінскі К. Рэцэнзуе польскі друк // Там жа. 1985. 20 снеж.; Свечкін А. Гэта трэба жывым! // Там жа. 1978. 27 студз.; Сідарэвіч А. Сучаснасць і літаратура: Герой, ідэйнасць, майстэрства // Там жа. 1985. 22 сак.; Собаль В. Творчыя гарызонты // Віцеб. рабочы. 1977. 3 вер.: Старонкі мужнасці // Вяч. Мінск. 1968. 26 сак.; Стральцоў М. Забыць — небяспечна // Стральцоў М. У полі зроку. Мн., 1976; Сямёнава А. Жывая памяць // Звязда. 1976. 27 кастр.; Яго ж. У кантэксце эпохі // Сямёнава А. Гарачы след таленту. Мн., 1979; Тарас В. Суровым штрыхом // ЛіМ. 1977. 27 мая; Тур К. Прэмія за пераклад // Там жа. 1982. 6 жн.; Тычына М. Паглыбленне гістарызму ў сучаснай беларускай прозе // Жураўлёў В., Тычына М. Магчымасці рэалізму. Мн., 1982; Яго ж. «Ваенны» драматызм і мірная «драма» // ЛіМ. 1980. 30 мая; Усікаў Я. На подступах да вырашэння праблемы // Там жа. 1961. 22 снеж.; Хадкевіч Т. Ці такой павінна быць крытыка? // Там жа. 1956. 7 ліп.; Цюрына Т. Памяць пякучая // Там жа. 1985. 20 снеж.; Шкраба Р. Кнігу прачытаў крытык // Полымя. 1961. № 4; Яго ж. Характар, стыль, дэталь. Мн., 1965. С. 178—181; Шлег Л. Званы спаленых вёсак // Мастацтва Бел. 1984. № 7; Яго ж. «Памятаць — наш абавязак» // Работніца і сялянка. 1984. № 7; Яго ж. Помніць... // ЛіМ. 1984. 9 сак.; Шупенька Г. Актыўнасць душы: Чытацкі дзённік пісьменніка // Там жа. 1982. 23 крас.; Яго ж. Мужнасць чалавечага сэрца // Там жа. 1976. 10 вер.; Юрэвіч У. Раскрыццё своеасаблівасці мастака // Там жа. 1959. 24 студз.; Яскевіч А. Ёсць таямніцы мастацтваў... // Там жа. 1972. 10 сак.; Яго ж. На шляху росту і сталасці // Шляхі развіцця беларускай савецкай прозы. Мн., 1972.

На венгерскай мове. Bikov V. Alesz Adamovicz Büntetöosztagosok c. regényéröl / F. V. Géczy // Szovjet Irodalom. 1980. Nr 12; Bikov V. Ismertetés a Büntetöosztagosok c. regényröl // Szovjet Irodalom. 1981. Nr 12.

На латышской мове. Rakstnieks un zinātnu doktors // Karogs. 1977. Nr 9.

На малдаўскай мове. Мележ И. Консидераций деспре романул. «Ындурерате клопетеле бат»... // Адамович А. Ындурерате клопетеле бат... Кишинэу. 1980.

На нямецкай мове Granin D. Lehren aus Menschenschiksalen // Sowjetliteratur. 1985. H. 5; Gussew B. «Das Blockade-Buch» von Adamowitsch und Granin // Sonntag. 1982. H. 19; Hiersche A. Ales Adamowitsch // Multinazionale Literatur der Sowjetunion, 1945 bis 1980: Einzeldarstellungen. Berlin, 1985. B. 2. Sabath W. Das Blockadebuch // Sonntag. 1985. Nr 15.

На польскай мове. Strońska A. Na Brzozorusi // Strońska A. Droga długa jak Rosja. Warszawa. 1979.

На рускай мове. Азгур З. Размышления потрясенного человека // Азгур З. То, что помнится... Мн., 1984. Кн. 2; Аннинский Л. У ямы // Неман. 1981. № 6; Афанасьев И. Постижение Хатыни // Знамя юности. 1985. 7 мая; Бакланов Г. День нынешний и день минувший // Литература и современность. Сб. 12: Статьи о литературе 1972 г. М., 1973; Барцевич В. Должна быть! // Неман, 1976. № 4; Бачило А. Многогранность таланта // Сел. газ. 1977. 3. сент.; Бобкова А. От имени каждого четвертого // Сов. Бел. 1977. 12 мая; Бойко В. Читайте Адамовича // Знамя юности. 1985. 7 авг.; Бондарева Е. Писатель и кино // Неман. 1972. № 2; Борисова Т. Четыре вечера в театре // Сов. Бел. 1979. 19 мая; Брыль Я. Алесь Адамович // Пер. Ф. Ефимов // Неман. 1977. № 11; Виноградов В. Белорусская литература. М., 1969. С. 48—49; Володкович Н. Три десятилетия спустя... // Неман, 1976. № 5; Гаранин Л. На скрижалях истории. Мн., 1985. С. 39—55; Яго ж. Тенденции развития образного сознания в документальной литературе о войне и его возможности // Литература о войне и проблемы века. Мн., 1986; Яго ж. Философские искания в белорусской литературе. Мн., 1984. С. 206—214; Гаранина О. О войне как о войне // Библиотекарь. 1985. № 1; Гранин Д. В ответ на ваше письмо // Известия. 1984. 15 мая; Грибовская Г. «Иди и смотри» // ЛГ. 1985. 23 янв.; Громов Е. Набат Хатыни // Сов. экран. 1985. № 18; Дедков И. Во имя справедливости // Адамович А. Каратели. М., 1981; Дубкова В. По дороге в Хатынь // Сов. Бел. 1976. 16 сент.; Жидлицкий В. Пафос правды и добра // Неман. 1974. № 4; Жук А. Жизнь в пути // Знамя юности. 1977. 2 сент.; Игнатьева Н. «Иди и смотри» // Искусство кино. 1985. № 12; Исмаилова Н. Звонят хатынские колокола // Известия. 1985. 10 июля; Капралов Г. Иди и смотри! // Правда. 1985. 10 июля; Карлюк А. Когда утрачивается классовое чутье... // Коммунист Бел. 1969. № 12; Карякин Ю. Признать главное — главным // ЛГ. 1984. 9 мая; Кичин В. Потрясение // Сов. культура. 1985. 13 июля; Коваленко В. Дилогия А. Адамовича // Адамович А. Война под крышами; Сыновья уходят в бой. М., 1966; Яго ж. Пафос подвига // Неман. 1984. № 7; Яго ж. Счастье большого вдохновения // Адамович А. Собр. соч.: В 4 т. Мн., 1981. Т. 1; Яго ж. Часовой правды в литературе — документ // Неман. 1979. № 5; Колесник В. Много лиц у героизма // Заря. 1972. 15 янв.; Колмогорова Т. Стилевое своеобразие прозы А. Адамовича: (На материале повести «Каратели») // О жанрово-стилевом своеобразии. Ташкент, 1985; Колос Г. Была бы правда // Неман. 1975. № 12; Копченов Н. Колокола памяти // Заря. 1981. 14 авг.; Кошут Л. «Блокадная книга» // ЛГ. 1985. 9 мая; Крюковских А. 900 блокадных дней // Адамович А., Гранин Д. Блокадная книга. Л., 1984; Кулешов Ф. Современная белорусская проза. М., 1970. С. 14—17, 42—43; Лазарев Л. Когда воюет народ // Адамович А. Война под крышами; Сыновья уходят в бой: Дилогия. М., 1971; Яго ж. Люди из огня // Литература и современность. М., 1976. Сб. 14; Яго ж. Пусть люди помнят... // Адамович А. Избр. произв.: В 2 т. Мн., 1977. Т. 1; Яго ж. Когда воюет народ; Совесть не замерзает // Это наша судьба: Заметки о литературе, посвященной Великой Отечественной войне. 2 изд., доп. М., 1983; Литература и критика // Знамя юности. 1968. 22 февр.; Луценко Б. Отсвет пламени // Театр. жизнь. 1980. № 9; Лынев Р. Живая правда подвига // Сов. Россия. 1978. 22 янв.; Малиновский Л. Знакомьтесь — А. Адамович // Знамя юности. 1961. 23 февр.; Мележ И. Жизненные заботы. М., 1980. С. 105, 117, 191—197; Яго ж. О «Хатынской повести» // Адамович А. Хатынская повесть. М., 1974; Новиченко Л. Работы белорусского критика // Вопр. лит. 1959. № 11; Овчаренко А. Современный белорусский роман. М., 1978. С. 36—45, 126—129; Орлова Т. Это нужно живым // Сов. Бел. 1967. 11 июля; Пашкевич Н. Жизнь, конфликты, характеры // Сов. Отчизна. 1958. № 3; Яго ж. «Партизаны» А. Адамовича // Пашкевич Н. На эпическом направлении. М., 1969; Яго ж. Поиски приводят к новым открытиям // Неман. 1961. № 4; Перкин Н. В семье братских литератур. Мн., 1967. С. 144—147; Потемкин В. Долги наши // Аврора. 1984. № 1; Рубашкин А. «Как бы ни была горька...»: Заметки о воен. прозе; «Нашей памяти боль и богатство»: О «Блокадной книге»; Не переступить черту; «Бездна»; «Каратели»; «Забыть прошлое...» // Рубашкин А. Пристрастия. Л., 1985; Яго ж. «Нашей памяти боль и богатство...» // Болг. русистика. 1985. № 2; Сапожков Ю. Одна биография // Сов. Бел. 1977. 3 сент.; Станюта А. Документ и образ // Неман. 1977. № 4; Третьяков А. Святая тема обязывает // Комсомолец Удмуртии. 1971. 26 дек.; Трифонова Т. Человек и подвиг // ЛГ. 1960. 29 дек.; Тычина М. Народ и война. Мн., 1985. С. 256—270, 298—306; Яго ж. Человек, характер, время // Неман. 1972.

№ 5; Х а л и п В. Еще горит Хатынь... // Там жа. 1972. № 5 Я г о ж. Строка, прочтенная театром. Мн., 1973. С. 195—202; Ч а л м а е в В. Суровая свобода // Чалмаев В. Отблеск пламени. М., 1978; Ш а р о в а Е. Колокола памяти // Сов. культура. 1982. 12 марта; Ш и р о к и й В. Нужна ясность // Там жа. 1977. 10 мая; Э л ь я ш е в и ч А. Незабываемое // Звезда. 1982. № 8; Я г о ж. Огненные дали // Литература и современность. М., 1981. Сб. 18; Я с н о с т ь должна быть во всем // Коммунист Бел. 1970. № 3.

На славацкай мове. D u r i s i n D., M i k o F., R o s e n b a u m K. VIII. Medzinárodný kongres slavistov v Sàhrebe // Slovenska literatura. 1978. Nr 6.

На чэшскай мове. B a r t i k P. Svédek apokalypsy // Svet socialismu. 1985. Nr 34; B a r t i k P. Sok rozumu i srdci // Svet socialismu. 1985. Nr 32; P o s p i s i l I. Analýza vědomi a činu jako výstraha // Literárni měsičnik. 1982. Č. 9; R o m a n M. Obzory o sovietskej literature // Československa rusistika. 1982. Nr 3; Z a h r á d k a M. Adamovičovy a Graninovy knihy o blokáde // Aadamovic A., Granin D. Blokàdni deniky. Praha. 1984; Z a h r á a d k a M. Umelecko-dokumentàrni román // Rude prâvo. 1982. II cěrven; Ž i d l i c k ý V. Zmar sveta a zbraň soucitu // Adamovič A. Navrat do Chatyne. Praha. 1975.

На эстонскай мове. B a s s e l N. Meie kaasajast ja kaasaegsest: Jooni NSV Liidu rahvaste uuemast kirjandusest // Noorte Hääl. 1970. 7. Veebr. 2.4.

На беларускай мове. Т а р а с В. Балада пра хлапчукоў: [Верш] // Тарас В. Две тетради. Мн., 1982. 3.1.

ЦДАМЛіМ БССР, ф. 116, воп. 1, 2, спр. 1—351.

Я. А. Гараднiцкi.

АДАМОВІЧ АНТОН

Адамовіч Антон *[псеўд.* **Г. А л ь г е р д з і ч, В. Б і р ы ч, Д. З а б р а н с к і, Н. Н е д а с е к, Р. С к л ю т, С. Ю с т а п ч ы к,** крыпт. **А. Ан.**; н. 13(26).6.1909, Мінск*]*, *літаратуразнавец, празаік.*

У дзяцінстве А. Адамовіч пазнаёміўся з газетай «Наша ніва», якую выпісваў яго дзядзька. У 1921 уступіў у Хаўрус беларускай моладзі. Слухаў лекцыі Я. Карскага падчас яго прыездаў у Мінск. Вучыўся ў Белпедтэхнікуме. Пасля яго заканчэння (1928) паступіў на другі курс БДУ. У 1930 арыштаваны па абвінавачанню ў належнасці да неіснуючага Саюза вызвалення Беларусі. У 1931 высланы ў Глазаў, у 1934 пераведзены ў Вятку (Кіраў), дзе працаваў у навучальных установах. У 1938 вызвалены, вярнуўся у Мінск, скончыў БДУ. У час Вялікай Айчыннай вайны, застаўшыся на часова акупіраванай тэрыторыі, актыўна супрацоўнічаў з фашысцкімі ўладамі: быў членам Галоўнай рады так званай «Беларускай народнай самапомачы», членам прэзідыума Беларускага навуковага таварыства і рэферэнтам па справах прапаганды і прэсы пры гітлераўскім генеральным камісарыяце Беларусі, працаваў у рэдакцыі «Менскай (Беларускай) газеты». У пакаранне за публікацыю «Марсельезы» Ю. Сергіевіча быў пераведзены ў рэдакцыю берлінскай газеты «Раніца». Пасля вайны ў Заходняй Германіі, выкладаў беларускую літаратуру ў лагерных школах для «перамешчаных асоб». Рэдагаваў эміграцкія газеты «Ведамкі», «Бацькаўшчына», часопісы «Сакавік», «Конадні». Удзельнічаў у стварэнні Мюнхенскага інстытута па вывучэнні СССР, быў яго актыўным супрацоўнікам. З 1960 у ЗША, дзе працягваў антысавецкую дзейнасць, быў адным з кіраўнікоў беларускай рэдакцыі радыёстанцыі «Свабода».

Першая друкаваная праца А. Адамовіча — рэцэнзія на зборнік В. Маракова «Пялёсткі» («Чырвоны сейбіт», 1926). Напісаў манаграфію пра М. Гарэцкага, урыўкі з якой друкаваліся ва «Узвышшы». У час фашысцкай акупацыі пісаў аповесці («Каханы горад»), апавяданні («Афрадыта-Ост»), артыкулы, прасякнутыя нацыяналістычнымі ідэямі. У эміграцыі выдаў кнігі «Бальшавізм на шляхах устанаўлення кантролю над Беларуссю» (на рус. мове, 1954), «Якуб Колас у супраціве саветызацыі» (1955), «Бальшавізм у рэвалюцыйным руху ў Беларусі» (на рус. мове, 1956), «Супраціўленне саветызацыі ў беларускай літаратуры» (на англ. мове, 1958), «Як дух змагання Беларусі (да 100-х угодкаў нараджэння Івана Луцкевіча)» (1983), у якіх выявіліся асноўныя тэндэнцыі заходняй саветалогіі. Аўтар тэндэнцыйных уступных артыкулаў да

эмігранцкіх выданняў твораў Н. Арсенневай, М. Багдановіча, А. Гаруна, У. Жылкі, Л. Калюгі, А. Мрыя, А. Салаўя, публікацый пра беларускіх паэтаў, якія былі рэпрэсіраваны (У. Дубоўка, Я. Пушча і інш.). У апошнія гады па стане здароўя адышоў ад актыўнай дзейнасці.

Жыве ў Нью-Йорку.

А. В. Мальдзіс.

Бібліяграфія

1.2.

Паўлюк Трус. Мн., 1929. [Адбітак з «Узвышша»].

1.3.

1926. А дзе ж грамадскасць?: [Рэц. на кн.: Маракоў В. Пялёсткі. Мн., 1926] // Чырв. сейбіт. № 4.

1927. [Рэц. на кн.: Барычэўскі Я. Тэорыя санета. Мн., 1927] // Узвышша. № 2; [Рэц. на кн.: Маракоў В. На зялёным пакосе. Мн., 1927] // Там жа. № 6.

1928. Максім Гарэцкі: (Спроба манаграфіі аб творчасці) // Узвышша № 1—6; Што чытаць: [Рэц. на кн.: Колас Я. У глыбі Палесся. Мн., 1927] // Чырв. сейбіт. № 2.

1929. Пра словы, выводныя ад «Грамада»; Пра сінтаксічныя канструкцыі са словам «кіраваць»; Выкінуць недарэчныя «адносныя» словы: Нататкі пра славаўжыванне; [Рэц. на кн.: Гарэцкі М. Жартаўлівы Пісарэвіч. Мн., 1928] // Узвышша. № 1; Пра дзеяслоў «забыцца»; Карэктыва да слова «угодкі»: Нататкі пра славаўжыванне // Там жа. № 3; Паўлюк Трус: [Некралог] // Там жа. № 7; [Рэц. на кн.: Багдановіч М. Творы. Мн., 1928. Т. 2] // Там жа. № 9—10.

1930. Хада на ўсход: [Рэц. на кн.: Каваль В. Крыніца. Мн., 1929] // Узвышша. № 3; [Рэц. на: Пролітфронт. 1930. № 1] // Там жа. № 4—5.

1.4.

Ціханаў М. Зарою зззяюць дні савецкіх спраў: [Верш] / З рус. // ЛіМ. 1937. 28 мая / Пер. пад крыпт. А. Ан.

2.3.

На беларускай мове. Куніцкі С. Крытычныя артыкулы Антона Адамовіча як адлюстраванне буржуазнай нацыянал-дэмакратычнай ідэалогіі // Полымя. 1931. № 2; Пастанова беларускага літаратурна-мастацкага згуртавання «Узвышша» аб палітычных памылках у літаратурна-публіцыстычнай творчасці // Узвышша. 1930. № 1; Пастанова сакратарыяту БелАППу ад 6.XII.29 г. // Маладняк. 1929. № 11—12; Сачанка Б. Беларуская эміграцыя: Факты і меркаванні // Маладосць. 1988. № 11; Шарахоўскі Я. Гімн жыццю і сонцу: (Творчасць В. Каваля) // Маладняк. 1932. № 4.

Я. А. Гарадніцкі.

АДАМЧЫК ВЯЧАСЛАЎ

Адамчык Вячаслаў Уладзіміравіч (н. 1.11.1933, в. Babакомшчына Навагрудскага пав. Навагрудскага ваяв., цяпер Дзятлаўскага р-на Гродзенскай вобл.), празаік, перакладчык, кінадраматург.

Член СП СССР з 1960. Лаўрэат Дзяржаўнай прэміі БССР імя Якуба Коласа (1988, за раманы «Чужая бацькаўшчына», «Год нулявы», «І скажа той, хто народзіцца») і Літаратурнай прэміі імя Мележа (1980, за раман «Чужая бацькаўшчына»).

Нарадзіўся ў сялянскай сям'і. Бацькі, Уладзімір Фёдаравіч і Браніслава Іванаўна, у школе не вучыліся. Але былі духоўна багатымі людзьмі, жылі сумленным жыццём працаўнікоў і дбалі пра тое, каб дзеці вучыліся. Школы ў Babакомшчыне не было. Падчас акупацыі В. Адамчык хадзіў у Наваельню, дзе прайшоў тры класы. У 1944—49 вучыўся ў Наваельненскай рускай сярэдняй школе, скончыў 7 класаў. Трэба было дапамагаць бацькам, зарабляць на жыццё, таму перавёўся ў вячэрнюю школу і стаў працаваць грузчыкам на чыгуначнай станцыі Наваельня. Вершы В. Адамчыка ўпершыню былі надрукаваны ў дзятлаўскай раённай газеце «За новую вёску» ў 1952 (першы верш — «Шпакі»). Насіў іх у рэдакцыю газеты пехатой, за 15 кіламетраў. У 1952, скончыўшы дзесяцігодку, паступіў на аддзяленне журналістыкі філалагічнага факультэта БДУ.

У студэнцкую пару яго вершы друкаваліся ў рэспубліканскай перыёдыцы. Але пачаткам творчага шляху сам пісьменнік лічыць 1957, калі былі апублікаваны яго першыя апавяданні «Свой чалавек» і «Даўняе, незабыўнае» («Зоня»). Менавіта ў прозе В. Адамчык праявіў сябе яркай творчай індывідуальнасцю. У 1957 скончыў чатыры курсы ўніверсітэта. Працаваў у газетах «Знамя юности»

(1957—58), «За вяртанне на Радзіму» (1958—60), рэдактарам Дзяржаўнага выдавецтва БССР (1960—62), загадчыкам аддзела публіцыстыкі ў часопісе «Полымя» (1962—63). У 1965 скончыў Вышэйшыя літаратурныя курсы пры Літаратурным інстытуце ў Маскве. Працаваў літаратурным супрацоўнікам аддзела прозы ў часопісе «Неман» (1965—67), загадчыкам рэдакцыі ў часопісе «Полымя» (1967—69), рэдактарам аддзела прозы і намеснікам галоўнага рэдактара часопіса «Маладосць» (1969—76). У 1976—80 галоўны рэдактар сцэнарнай майстэрні пры кінастудыі «Беларусьфільм», у 1980—81 намеснік галоўнага рэдактара выдавецтва «Мастацкая літаратура». З 1982 — галоўны рэдактар часопіса «Бярозка». Прымаў удзел у рабоце XXXVIII сесіі ААН (1983). Узнагароджаны ордэнам Дружбы народаў, Граматай Вярх. Савета БССР. Член КПСС з 1973.

В. Адамчык з'яўляецца адным з вядучых сучасных беларускіх празаікаў. Найбольш значнае яго творчае дасягненне — тэтралогія, якая складаецца з раманаў «Чужая бацькаўшчына» (1978), «Год нулявы» (1983), «І скажа той, што народзіцца» (1987), «Голас крыві брата твайго» (1990). Яна прысвечана гістарычным шляхам заходнебеларускай вёскі ва ўмовах даваеннай польскай дзяржавы, у першыя гады савецкай улады і пад фашысцкай акупацыяй. Сацыяльнае ў гэтым панарамным эпічным творы арганічна спалучаецца з нацыянальным. У тэтралогіі выявіліся тонкі псіхалагізм аўтара, яго ўвага да штодзённага вясковага побыту, да гутарковай народнай мовы. Крытыкай адзначаны нестандартны падыход пісьменніка да складаных грамадскіх з'яў, спалучэнне традыцыйных і наватарскіх тэндэнцый. В. Адамчык выявіў сябе і як апавядальнік, нарысіст. Яго раман «Чужая бацькаўшчына» быў экранізаваны на «Беларусьфільме». Аўтар сцэнарыяў дакументальных фільмаў «Іван Мележ (1977), «Валянцін Таўлай», (1978) «Якуб Колас» (1981) і інш. Жыве ў Мінску. *А. А. Пяткевіч.*

Бібліяграфія

1.1.

Выбр. тв.: У 2 т. Мн., 1983. Т. 1. Чужая бацькаўшчына: Раман; Апавяданні. Т. 2. Год нулявы: Раман. Апавяданні

1.2.

Свой чалавек: Апавяданні. Мн., 1958. Рэц.; Гусак С. Чалавек і яго жыццёвыя дарогі//Маладосць. 1961. № 3.

Млечны шлях: Апавяданні. Мн., 1960. Рэц.: Казека Я. Апавяданні В. Адамчыка // Беларусь. 1961. № 4; Сабаленка Р. На пачатку дарогі // Полымя. 1961. № 2; Хадкевіч Т. Ёсць цікавая заяўка // ЛіМ. 1961. 11 крас.

Міг бліскавіцы: Апавяданні. Мн., 1965. Рэц.: Бярозкін Р. Пад адной вокладкай // ЛіМ. 1965. 17 снеж.; Шилова Е. Запахи родной земли // Заря. 1967. 18 окт.; Ярош М. Праўда чалавечага сэрца // Маладосць. 1966. № 2.

Дзікі голуб: Апавяданні. Мн., 1972. Рэц.: Казека Я. З даверам да перажытага // Полымя. 1973. № 8.

Дзень ранняй восені: Выбр. апавяданні. Мн., 1974.

Чужая бацькаўшчына: Раман. Мн., 1978. Рэц.: Аніськовіч У. Чужая бацькаўшчына // Беларусь. 1979. № 5; Каваленка В. Самі сабе чужыя // Полымя. 1979. № 1; Лебедев В. В поисках счастья // Заря. 1979. 13 февр.; Лецка Е. Постигая бытие народа // Неман. 1979. № 4; Ягож. Хараство і боль жыцця // Звязда. 1979. 30 сак; Тычына М. З думкаю пра народ // Маладосць. 1979. № 4.

Год нулявы: Раман. Мн., 1982. Рэц.: Рагуля А. Человек, история, эпос // Неман. 1983. № 5; Тычына М. На парозе будучыні // Полымя. 1984. № 12.

І скажа той, хто народзіцца: Раман. Мн., 1987.

1.3.

1954. Сэрца: [Верш] // Маладосць. № 6; Дзень добры, бярозы: [Верш] // Чырв. змена. 15 сак.

1955. У гасцях: [Верш] // Чырв. змена. 20 жн.

1956. На мирном перекопе: [Нарыс] // Знамя юности. 29 окт.

1957. Даўняе, незабыўнае: Апавяданне // Маладосць. № 4; Незабываемые встречи // Знамя юности. 2 июля; Сердца четырех: Рассказ // Там жа. 6 окт.; Свой чалавек: Апавяданне // ЛіМ. 30 сак.

1958. Вецер; Пасля дажджу; Сэрца: [Вершы] // Падарунак. Мн.; Сярод гаспадароў жыцця: Расказ былога эмігранта // За вярт. на Радзіму. № 56; Дзеля сапраўднай радасці // Там жа. № 61; Жывём свабодна і заможна // Там жа. № 72; Я — савецкі грамадзянін! // Там жа. № 87; Хараша жывуць на Случчыне // Там жа. № 88; Трудная праўда: Апавяданне // Полымя. № 9.

1959. Збылася мара: [Нарыс] // За вярт. на Радзіму. № 6; «След бліскавіцы»: [Рэц. на кн.: Танк М. След бліскавіцы. Мн., 1957] // Там жа. № 23; Сярод гаспадароў вольнага жыцця // Там жа. № 39; Радкі пафасу і гневу: [Рэц. на кн.: Колас Я. Публіцыстычныя і крытычныя артыкулы. Мн., 1957] // Там жа. № 42; Усё тут навеяна дыханнем Беларусі: У музеі Янкі Купалы // Там жа. № 52; Чужое сонца // Там жа. № 64; Да свята і радасці // Там жа. № 68; У вагоне: Апавяданне // ЛіМ. 27 чэрв.; Па часе: Апавяданне // Там жа. 17 кастр.

1960. За перагародкай: Апавяданне // Маладосць. № 6; Ён знойдзе яе...: Апавяданне // Там жа. № 10; Ліпавы цвет: Апавяданне // ЛіМ. 6 вер.

1961. Горкі — гэта роздум // Полымя. № 6.

1962. Песня; Міг бліскавіцы: Апавяданні // Маладосць. № 12.

1963. Прыгаршчы жывое вады; Што скажа яна?: Апавяданні // Маладосць. № 7; Пах летніх траў: Апавяданне // ЛіМ. 5 ліп.; Сны аб ясным прадвесні: [Рэц. на кн.: Васілёк М. Зоры над Нёманам. Мн., 1963] // Там жа. 13 снеж.

1964. Маланка паліць жыта: Апавяданне // Маладосць. № 4; Белы снег: Апавяданне // Там жа. № 10; Каб помнілася не толькі Нарач: [Рэц. на кн.: Там, дзе сінее Нарач: Фотаальбом. Мн., 1963] // Полымя. № 3; Салдацкія яблыкі: Апавяданне // Там жа. № 5.

1965. Урок арыфметыкі: Апавяданне // Маладосць. № 6; Дзень ранняе восені: Апавяданне // Полымя. № 4; Слова пра Шолахава // Там жа. № 5; Каб не згубіўся след: [Рэц. на кн.: Бараноўскі Ф., Краўчанка І. Людзі пярэдняга краю. Мн., 1965] // Там жа. № 9.

1966. Крэскі з аўтабіяграфіі // Вытокі песні: Аўтабіяграфіі беларускіх пісьменнікаў. Мн.; Аржаны колас: (Апавяданне) // Голас Радзімы. № 32.

1967. Дзень ранняе восені; Пах летніх траў: [Апавяданні] // Анталогія беларускага апавядання: У 2 т. Мн. Т. 2; Аптэка нумар тры: Апавяданне // Маладосць. № 8; Пагарэльцы: Навела // Полымя. № 8.

1968. Горкі — гэта роздум // Максім Горкі і Беларусь. Мн.; Кароль Нябожа: Апавяданне // Полымя. № 2; Дзікі голуб: Апавяданне // Там жа. № 9; Незабыўная сустрэча // Гомел. праўда. 28 сак.

1969. Там, на хутары; Хата: Апавяданні // Маладосць. № 3; Хата: Апавяданне // ЛіМ. 11 сак.

1970. Ён чуў душу народа: Да 70-годдзя з дня нараджэння К. Чорнага // Голас Радзімы. № 27; Ён чуў сэрца народа // Полымя. № 6; Сяло: Раздзел з аповесці // ЛіМ. 11 снеж.

1971. Вецер: [Верш] // Універсітэт паэтычны. Мн.;

Калі ападае лісце: Апавяданне // Маладосць. № 10; Два злоты: Апавяданне // Полымя. № 8; Словы дабраты і шчырасці // Работніца і сялянка. № 2.

1972. Рэчка Ятранка: (З апавядання «Жывая вада») // Залацінкі. Мн.; Дзікі голуб: [Апавяданне] // У глыбі жыцця. Мн.; Дэвіз: Садружнасць літаратараў і кінемараграфістаў: Выступленне на парт. сходзе ў Саюзе пісьменнікаў // ЛіМ. 6 кастр.

1973. Помня мудрый завет // Знамя юности. 4 апр.; Год роздуму, творчасці, пошукаў // ЛіМ. 2 лют.

1974. На тутэйшай зямлі: Апавяданне // Маладосць. № 7.

1975. Салодкія яблыкі: [Апавяданне] // Ішла вайна народная. Мн.; І назвалі яго Новагарадок: Нарыс // Маладосць. № 2; Тэстамент: Урывак з рамана // ЛіМ. 21 ліст.

1976. «Пра сваю зямлю» // ЛіМ. 13 лют.; Час творчасці // Там жа. 26 ліст.

1977. Чужая бацькаўшчына // Полымя. № 3, 4. Рэц.: Жук А. На пороге радости и тревог // Дружба народов. 1978. № 6; Рагуля А. Людзі на раздарожжы // ЛіМ. 1977. 10 чэрв.

1978. Дзеля дабра: Да 150-годдзя з дня нараджэння Талстога // Полымя. № 9; Прадвесне: [Раздзел з новай кнігі «Год нулявы»] // Родная прырода. № 3.

1979. Паклон дабраце і сэрцу // Святло яго душы. Мн.; Тварыць дабро: [З выступлення] // ЛіМ. 23 ліст.

1980. Дзеля дабра: (Эсэ) // Леў Талстой і Беларусь. Мн., Полесье: Киносценарий // Киносценарии: Альманах. М. Вып. 2 / Сааўт. В. Казько, Ф. Конеў; У мястэчку: [Урывак з рамана] // ЛіМ. 3 кастр.

1981. Дзень астатняга ворыва: Урывак з рамана «Год нулявы» // Беларусь. № 12.

1982. Год нулявы: Раман // Полымя № 3—5.

1983. Замест юбілейнага інтэрв'ю: Маналог // Маладосць. № 10.

1984. [Уступны артыкул] // Бярозка. Мн.; Праўда жыцця — бессмяротная // ЛіМ. 24 лют.; Калі выясняўся дзень: Урывак з рамана «І скажа той, хто народзіцца» // Там жа. 12 кастр.

1985. Пагарэльцы: Апавяданне // Апавяданні пра Вялікую Айчынную. Мн.; І скажа той, хто народзіцца: Раман // Полымя. № 11, 12.

1.4.

Незвычайны асілак: Балгарскія нар. казкі. Мн., 1961.

1959. Вішня А. «Вялікамучанік Астап Вішня»: (Гумарэска) / З укр. // За вярт. на Радзіму. № 4.

1960. Карпачоў Э. Пах зямлі: Апавяданне / З рус. // Маладосць. № 11.

1961. Разумная дзяўчына: Балгарская нар. казка // Бярозка. № 7; Жаба і заяц: Балгарская казка // Вясёлка. № 7.

1962. Кудзінаў У. Грэнадзёр цяжкае артылерыі: Апавяданне / З рус. // Полымя. № 10.

1966. Шухрат. Наганяй: [Апавяданне] / З узб. // Узбекскія апавяданні. Мн.

1967. Казакоў Ю. Снежань — месяц зімовы: Апавяданне / З рус. // Полымя. № 10.

1972. Маазік Э. Хвароба Хейна Лаапета: Апавяданне / З эст. // Маладосць. № 3; Сангі У. Астатняя даніна звычаю: Апавяданне / З рус. // Там жа. № 12.

1973. Прышвін М. З дзённікаў / З рус. // Маладосць. № 2.

1974. Гарышын Г. Ляснічы: Апавяданне / З рус. // Маладосць. № 1.

1975. Федацюк П. Танчэй за павучынку: Апавяданне / З укр. // Маладосць. № 1.

1981. Залыгін С. Санная дарога: Апавяданне / З рус. // Полымя. № 1.

1.5.

На азербайджанскую мову. Урэкдэ кин олмаз: [Апавяданне] / Тэрч. М. Миркишијев // Белорус чекајэлэри. Бакы, 1982.

На англійскую мову. One Early Autumn Day / Transl. D. Russell // Soviet Literature. 1983. Nr 3.

На балгарскую мову. Липов цвят: [Апавяданне] / Прев. Х. Берберов // Белоруски разкази. София, 1968; От огън постадали: [Апавяданне] / Прев. Е. Георгиева // Съвременни съветски разкази. София, 1972; Там, в Чифлика: [Апавяданне] / Прев. С. Владимиров // 10 белоруски разказвачи. София, 1977; Къща: [Апавяданне] / Прев. Л. Райнова // Под шепота на дъбовете. София, 1981.

На венгерскую мову. Kora öszi nap / F. L. Kónya // Szovjet Irodalom. 1984. Nr 2.

На грузінскую мову. Пагарэльцы: [Навела] / Пер. Т. Чыджавадзе // Саунджэ. 1978. № 5.

На іспанскую мову. Un dia de otooño temperano / Trad. C. Sherman // Literatura Soviética. 1983. Nr 3.

На казахскую мову. Тэтті алмалар / Ауд. Г. Мукышева // Полесье энгімелері. Алматы, 1984.

На латышскую мову. Vasaras zālu smarža / Atdz. T. Rullis // Karogs. 1972. Nr 4.

На літоўскую мову. Svetima tévyné: Romanas / Vert. E. Liegute. Vilnius, 1983.

Padegéliai: Novele / Vert. R. Granauskas; Ankstyvo rudens diendža: Noveli / Vert. J. Kunčinas // Nemunas. 1971. Nr 12.

На мангольскую мову. Намрын эхэн сарын нэг одор: [Апавяданне] / Орч. Д. Гонгор // Белоруссын зохиолчдын огууллэг. Улаанбаатар, 1984.

На нямецкую мову. Karol Njabosha / Übers. H. Herboth // Störche über den Sümpfen. Berlin, 1971; Ein Tag im frühen Herbst / Übers. R. Schick // Sowjetliteratur. 1983. H. 3.

На польскую мову. Cudza ojczyzna / Tł. M. Dolińska. Lublin, 1984.

Gdzieś w chutorze / Tł. J. Huszcza // Moje niedźrwiedzie i inne opowiadania białoruskie. Łódź, 1974; Pogorzelcy / Tł. F. Nieuważny // Przyjaźń. 1982. Nr 31.

На рускую мову. Вспышка молнии: Рассказы. М., 1970. Рэц.: Окунькова В. Первоисточник — жизнь // Неман. 1971. № 8.

Чужая вотчына: Роман / Пер. М. Горбачев. М., 1980. Рэц.: Вірзоўскі С. Кнігапіс // ЛіМ. 1981. 2 студз.; Тычина М. Люди на заре // Лит. обозрение. 1981. № 10.

Год нулевой: Роман / Пер. И. Киреенко. М., 1984.

I скажет тот, кто родится: Роман / Пер. Т. Золотухина. М., 1989.

Чужая вотчина: Роман, рассказы. Мн., 1989.

Липовый цвет: [Апавяданне] / Пер. Э. Хаитина // Дружба народов. 1962. № 9; Сердце прощает потом...: [Апавяданне] / Пер. И. Медведовский // Белорусские рассказы. М., 1963; Два рассказы: Песня; За Перегородкой / Пер. И. Бурсов // Неман. 1964. № 1; Белый снег: (Рассказ) / Пер. В. Жиженко // Там жа. 1965. № 2; Два рассказа: Сладкие яблоки; Урок арифметики / Пер. В. Жиженко // Там жа. 1966. № 8; Король Небожа: Рассказ / Пер. Н. Кислик // Новый мир. 1967. № 12; Погорельцы: Рассказ / Пер. Н. Кислик // Дружба народов. 1969. № 5; Дикий голубь: (Рассказ) / Пер. Н. Кислик // Неман. 1969. № 2; Там на хуторе: Рассказ / Пер. А. Чеснокова // Наш современник. 1970. № 12; День ранней осени: [Апавяданне] / Пер. Р. Ветошкина // Белорусские рассказы. М., 1971; Два злотых: (Рассказ) / Пер. В. Кудинов // Неман. 1972. № 2; День ранней осени: [Апавяданне] / Пер. Р. Ветошкина // Березы на шляху. М., 1980; Чужая вотчина: Роман / Пер. М. Горбачев // Дружба народов. 1980. № 3; Год нулевой: Роман / Пер. И. Киреенко // Неман. 1984. № 11, 12.

На славацкую мову. Jeśenńy deń / Prel. M. Sigetová // Mesačná noc. Bratislava, 1973; Rok nula / Prel. J. Andričik // Revue svetovej literatúry. 1985. Nr 5.

На туркменскую мову. Ябаны кепдери: (Хекаялар). Ашгабат, 1980.

Инди гич: [Апавяданне] / Терж. Р. Алланазаров // Эдебият ве сунгат. 1980. 16 авг.

На ўзбекскую мову. Эрта куз куни: [Апавяданне] / С. Назирходжаева тарж. // Неман оханглари. Тошкент, 1986.

На ўкраінскую мову. Погорільці: (Новела) / Пер. Г. Вігурська // Сузір'я. К., 1968. Вып. 2; Дзень ранньої осені / Пер. П. Петровський // Білоруське радянське оповідання. К., 1979; Солодкі яблука: [Апавяданне] / Пер. М. Львович // Прапор. 1982. № 4.

На французскую мову. Début de l'automne / Trad.

M. Déchévitsyne // Nouvelles d'auteurs biélorusses. Mn., 1977.

На чувашскую мову. Кер пусламашенчи кун: [Апавяданне] / В. Игнатьев кусарна // Тарна сассилле серем-шывам. Шупашкар, 1985.

На чэшскую мову. Byla to làska / Prel. V. Abžoltovskà // Svét sovetû. 1967. Nr 7.

На эстонскую мову. Varasügise püev / Tlk. V. Arvisto // Noorus. 1971. Nr 11.

На яўрэйскую мову. Ліповы цвет: Апавяданне // Савеціш Геймланд. 1967. № 5.

2.2.

На беларускай мове. Л е ц к а Я. Хараство і боль жыцця: Нарыс творчасці Вячаслава Адамчыка. Мн. 1985.

На рускай мове. С у д ь е в а Н. Проблема личности в белорусской прозе конца 70-х — начала 80-х годов: (На материале произведений В. Адамчика, В. Козько, В. Карамазова): Автореф. дис. ... канд. филол. н. Мн., 1988.

2.3.

На беларусскай мове. А д а м о в і ч А. На шляху ўзмужнелай сталасці // Беларуская літаратура на сучасным этапе. Мн., 1977; А н д р а ю к С. Выяўляючы жыццём: Крытыч. артыкулы. Мн., 1976. С. 193—194; Я г о ж. Жыць чалавекам. Мн., 1983. С. 152—175; Я г о ж. Сям'я, вёска, народ // Маладосць. 1981. № 6; А ў д з е е ў І. У вянок песняру // Чырв. змена. 1982. 22 крас.; Б е л а р у с к а я літаратура: Дзень сённяшні. Мн., 1980. С. 171—178; Б е л а р у с к а я савецкая проза: Апавяданне і нарыс. Мн., 1971. С. 249—256; Б у б е н Л. У пошуку жыццёвай праўды // ЛіМ. 1984. 2 сак.; Б у г а ё ў Дз. Пра сучасную прозу // Полымя. 1984. № 10; В і н ш у е м лаўрэатаў! // ЛіМ. 1980. 29 лют.; В я ч а с л а в у Адамчыку — 50 // Там жа. 1983. 28 кастр.; Г е н а ш В. Да пытання аб жанравай структуры дылогіі В. Адамчыка // Беларуская літаратура. Мн., 1985. Вып. 13; Я г о ж. Да пытання аб коласаўскіх традыцыях у прозе В. Адамчыка // Там жа. Мн., 1982. Вып. 10; Я г о ж. Нацыянальныя вытокі прозы Вячаслава Адамчыка // Там жа. Мн. 1984. Вып. 12; Я г о ж. Рэгіянальная аснова прозы Вячаслава Адамчыка // Рэгіянальныя традыцыі ва ўсходнеславянскіх мовах, літаратурах і фальклоры. Гомель, 1980; Я г о ж. Сацыяльна-эстэтычныя вытокі ранняй прозы Вячаслава Адамчыка // Беларуская літаратура. Мн., 1983. Вып. 11. Г н і л а м ё д а ў У. Як само жыццё. Мн., 1980. С. 50—51; Д а л і д о в і ч Г. Крокі да вялікай кнігі // ЛіМ. 1980. 6, 13 чэрв.; Д а н і л е н к а М. Паводка // Гомел. праўда. 1981. 20 лют.; Д з ю б а й л а П. Беларускі раман: Гады 70-я. Мн., 1982. С. 132—145; Я г о ж. На шляху да сінтэзу // Полымя. 1978. № 12; Я г о ж. Спадчыннае, традыцыйнае і сучаснае // Там жа. 1983. № 12; І в а ш ч а н к а В. Жыццё, выказанае словам // Там жа. 1976. № 7; К а в а л е н к а В. Чужыя самім сабе // Каваленка В. Жывое аблічча дзён. Мн., 1979; К а н э Ю. Плынь. Мн., 1983. С. 121—122; К р у п е н я Я. Свінцовы час // Мін. праўда. 1983. 19 кастр.; Я г о ж. Сказ пра пераўтварэнне Палесся // Звязда. 1981. 24 кастр.; Я г о ж Успаміны пра дзядзьку Якуба // Мін. праўда. 1982. 23 чэрв.; К у ч а р А. Літаратурна-крытычныя артыкулы. Мн., 1980. С. 363—367; Я г о ж. Трывожная памяць: Нататкі пра новыя творы // Полымя. 1969. № 10; Л е ц к а Я. Вернасць бацькаўшчыне // ЛіМ. 1983. 28 кастр.; Я г о ж. Выхаваўчая роля літаратуры. Мн., 1980. С. 13—16; М а р т ы н а в а Э. Вялікае ў малым: Мастацкая дэталь у прозе // Полымя. 1977. № 7; Я г о ж. Заўсёды ў дарозе // Там жа. 1981. № 6; Я г о ж. Мастацкая дэталь у літаратурным творы. Мн., 1977. С. 119—139; М е л е ж І. Пра зборнік В. Адамчыка «Дзікі голуб» // Мележ І. Жыццёвыя клопаты. Мн., 1975; М і ш ч а н ч у к М. Літаратура, народжаная Кастрычнікам. Мн., 1983. С. 162—170; Н я ч а й В. Жыцця спрадвечная праблема // Чырв. змена. 1981. 1 снеж.; Я г о ж. На скрыжаванні дарог // ЛіМ. 1983. 28 студз.; П і с ь м е н н і к і Савецкай Беларусі: Кароткі даведнік. Мн., 1981; П у ш к і н а М. У зямлі нашы карані // Вяч. Мінск. 1983. 13 кастр.; П я т к е в і ч А. Эпічны жывапіс народнага жыцця // ЛіМ. 1984. 24 жн.; Р а т н і к а ў Г. На ростанях // Мастацтва Бел. 1983. № 11; С а л а м а х а У. Жыве запаветная песня // ЛіМ. 1977. 16 снеж.; С а я н к о в а Л. Ля вытокаў // Чырв. змена. 1978. 21 вер.; С і д а р э в і ч. А. Пошукі бацькаўшчыны // Звязда. 1983. 15 кастр.; Т ы ч ы н а М. Апраўданне чалавека // Маладосць. 1981. № 10; Я г о ж. Людзі на світанні // Тычына М. Змена квадры. Мн., 1983; Я г о ж. На службе часу // ЛіМ. 1978. 17 лют.; Я г о ж. Паглыбленне гістарызму ў сучаснай беларускай прозе // Жураўлёў В., Тычына М. Магчымасці рэалізму. Мн., 1982. С. 222—223; Я г о ж. Подых эпасу // Адамчык В. Выбр. тв.: У 2 т. Мн., 1983. Т. 1; Х а л я н к о в а А. Да пытання аб народным характары і творчай пазіцыі пісьменніка ў маладой беларускай прозе 60-х гадоў // Беларуская літаратура на сучасным этапе. Мн., 1977. С. 56—57; Х о р с у н С. У важкім коласе набыткаў // Наст. газ. 1983. 12 ліст.; Ш к р а б а Р. Літаратура і мова. Мн., 1969. С. 166—201; Я г о ж. Пачуццё стылю // Полымя. 1966. № 5; Я г о ж. Скарбы. Мн., 1973. С. 252—258, 263—276; Я г о ў д з і к У. Герой сучасны — герой актыўны // ЛіМ. 1984. 6 ліп.; Я с к е в і ч А. Грані майстэрства. Мн., 1974. С. 105—110; Я г о ж. На шляху росту і сталасці // Шляхі развіцця беларускай савецкай прозы. М., 1972. С. 246; Я г о ж. Свая песня // ЛіМ. 1959. 1 крас.

На нямецкай мове. R a n d o w N. Über die Autoren // Störche über den Sümpfen. Berlin, 1971.

На полькай мове. K a b a t c E. Moi bracia Białorusini // Kobieta i życie. 1985. Nr. 17; W i a c z a s ł a u Adamczyk // Moje niedźwiedzie i inne opowiadania białoruskie. Łódź, 1974.

На русскай мове. А н д р е ю к С. Пора возмужания // Неман. 1971. № 10; Б о б к о в а А. В те времена... // Сел. газ. 1983. 13 дек.; Г е н а ш В. Колорит народной жизни в прозе Адамчика // Региональные особенноости восточно-славянских языков, литератур, фольклора и методы их изучения. Гомель, 1985. Ч. 2; Г и л ь М. Рассказ — жанр содержательный // Неман. 1972. № 10; Ж у к А. Зерно вечной нивы // Там жа. 1983. № 11; И в а щ е н к о В. Читая рассказы Адамчика // Иващенко В. Круги надежды и добра. Мн., 1983; К л и м е н т е н к о С. Уроки поэта // Сел. газ. 1982. 19 окт.; К у р ы л е в а С. Человек на земле // Заря. 1981. 2 дек.; М а р т ы н о в а Э. Сельский мир и рассказ // Неман. 1982. № 2; М е л е ж И. О сборнике В. Адамчика «Дикий голубь» // Мележ И. Жизненные заботы. М., 1980; М и х а л к о в и ч В. Юность поэта, первые строки // Сов. экран. 1984. № 1; Н е ч а й О. Поэзия экранизации // Сов. Бел. 1983. 13 окт.; Н а у м е н к о И. В поисках глубины и правдивости // Навуменка І. Зб. тв.: У 6 т. Мн., 1984. Т. 6; П а в л ю ч и к Л. На родной земле // Сов. экран. 1981. № 22; Р е з н и к И. Быть мудрым на земле // Сел. газ. 1981. 25 марта; Я г о ж. Свидания с дядькой Якубом // Сов. Бел. 1982. 3 нояб.; С т и ш о в а Е. Время по вертикали // Искусство кино. 1984. № 5; Т е р а к о п я н Л. Проба грунта // Вопр. лит. 1981; № 6; Т ы ч и н а М. Нравственные уроки прошлого // ЛГ. 1979. 14 марта; Т ю р и н а Т. Колодец времени // Знамя юности. 1983. 22 нояб.; Х о л е н к о в а А. Вглядываясь в лицо времени // Неман. 1977. № 4.

На славацкой мове. K r i ž k a T. Rok nula // Revue svetovej literatúry. 1985. Nr 5.

2.4.

На беларускай мове. В і т к а В. Велічальная Вячаславу Адамчыку: Аўтограф [Верш] // Дзень паэзіі — 80. Мн., 1980.

А. В. Мальдзіс.

АДВАЖНЫ ВІНЦУК

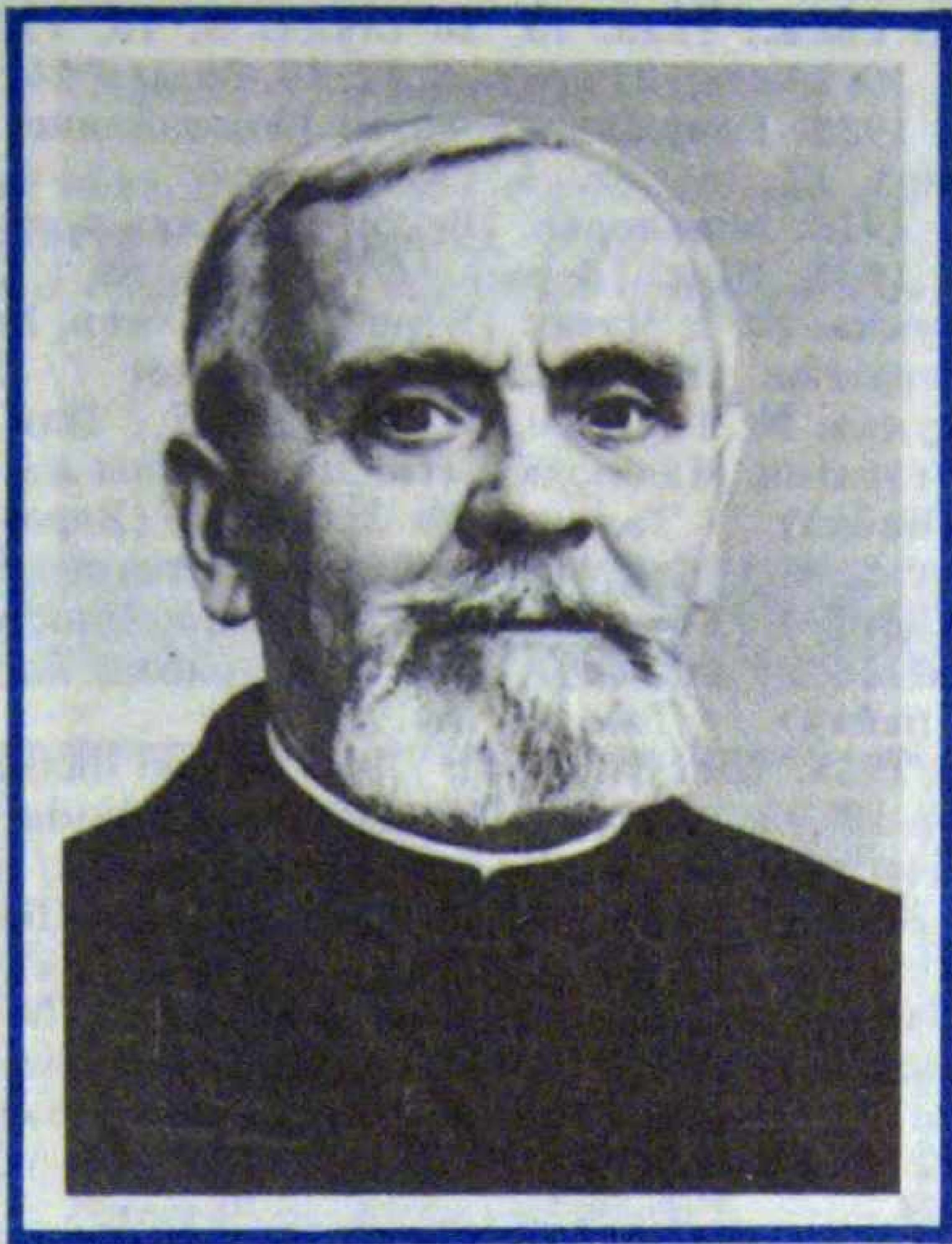

***Адважны Вінцук** [А. В., В. А д в., Л я в о н В е т р а г о н, Х л о п ч ы к з - п а д Г о р а д н і, А. W., W. А., U n u k W i n c u k; сапр. Г е р м а н о в і ч Язэп Станіслававіч; 4.3.1890, мяст. Гальшаны Ашмянскага пав. Віленскай губ. (цяпер Ашмянскага р-на Гродзенскай вобл.) — 26.12.1978, Лондан. Пахаваны на могілках св. Панкраца], паэт.*

З сям'і рамесніка, які нейкі час працаваў у Пецярбургу. Бацька памёр рана, і трое дзяцей выхоўвала маці, Ганна з Савіцкіх. Закончыўшы Гальшанскую парафіяльную школу, будучы паэт вучыўся ў Ашмянскай гарадской школе, дзе адзін з выкладчыкаў даў яму «Дудку беларускую» Ф. Багушэвіча, а затым у Віленскай духоўнай семінарыі. Там пазнаёміўся і пасябраваў з паэтам К. Сваяком, жыў з ім на адной кватэры. Закончыўшы семінарыю (1913), працаваў ксяндзом на Беласточчыне, адкуль прыслаў першыя карэспандэнцыі. Пасля 1920 у Вялікай Лепеніцы, дзе арганізаваў беларускую школу і гаварыў казанні на роднай мове. Гэта не спадабалася вышэйшаму духавенству, і В. Адважны быў вымушаны пераехаць у Друю, уступіць у ордэн марыянаў (1924). Выкладаў у Друйскай гімназіі латынь і багаслоўскія прадметы, вёў асветніцкую работу сярод сялянскіх дзяцей, што выклікала ганенні з боку польскіх улад. У 1932 выехаў у Харбін (Кітай), дзе выконваў абавязкі дырэктара гімназіі. У 1936 вярнуўся ў Вільню, кіраваў беларускім студэнцкім інтэрнатам. Тады ж пазнаёміўся з М. Танкам, М.Забэйдам-Суміцкім. У 1938 быў выселены разам з семінарыстамі ў цэнтральную частку Польшчы. З Варшавы праз Рым зноў выехаў у Харбін, дзе арганізаваў дапамогу беспрытульным і бедным дзецям. У 1948 быў арыштаваны кітайскай паліцыяй і перададзены Савецкім уладам. Паводле беспадстаўнага абвінавачання В. Адважнага прыгаварылі да 25 год прымусовых работ у папраўча-выхаваўчых лагерах. Пакаранне адбываў у Сібіры. У 1955 выпушчаны на волю, выехаў у Польшчу, а адтуль у Італію (1959). Апошнія гады жыцця правёў у Англіі, дзе рэдагаваў часопіс «Божым шляхам».

Да беларускага вершаванага слова В. Адважны звярнуўся пад уплывам М. Гарэцкага. У 1920-я г. В. Адважны часта друкаваў гутаркі і вершы ў віленскай клерыкальнай перыёдыцы. Ва ўмовах буржуазнай Польшчы вымушаны быў утойваць свае літаратурныя заняткі, паколькі яны выклікалі неадабрэнне касцельнай ерархіі і шавіністычна настроенага кліру. Першы прызнаны літаратурны твор В. Адважнага — празаічная гутарка «Як Казюк сабраўся да споведзі» (1928) — прысвечаны праблеме маральнага самаўдасканальвання заходнебеларускай моладзі. У гэтым творы маладая інтэлігенцыя заклікаецца дапамагаць суайчыннікам, якія па сацыяльных прычынах не змаглі атрымаць асвету. Дыдактызм і маралізатарства ў хрысціянскім духу звужалі аўтарскае бачанне жыцця. Больш удалы вершаваны твор — апавяданне «Як Ганулябіралася ў Аргентыну» (1930), дзе крытыкуецца бюракратычнае самадурства свецкіх і духоўных чыноўнікаў, асуджаецца здзек над правамі простага чалавека. У гэтым творы выкарыстаны матывы «Пінскай шляхты» В. Дуніна-Марцінкевіча і паэмы Ф. Багушэвіча «Кепска будзе». Усё найбольш значнае з ранняга творчага набытку В. Адважнага ўвайшло ў зб. «Беларускія цымбалы» (1933). Уяўленні аўтара пра місію мастака слова пераклікаюцца тут з традыцыяй беларускага нацыянальнага адраджэння, паэзіяй Ф. Багушэвіча, але застаюцца на ўзроўні асветна-культурнай праграмы. Пасняхова працаваў у дзіцячай паэзіі, гумарыстычных і сатырычных жанрах, хоць і тут нярэдка абмяжоўваўся варыяцыямі матываў Ф. Багушэвіча, І. Крылова, П. Яршова. Супярэчлівая па светапоглядных арыенцірах творчасць В. Адважнага адлюстроўвала ідэалагічную неаднароднасць дэмакратычнага ў сваёй аснове вызваленчага руху ў Заходняй Беларусі.

У эміграцыі В. Адважны працягваў пісаць вершы, вершаваныя гутаркі і байкі, якія друкаваліся ў часопісах «Зніч» і «Божым шляхам», выходзілі асобнымі кніжкамі («Князь і Лапаць». Лондан, 1964; «Байкі і іншыя вершы», Лондан, 1973). У некаторых з іх адчуваецца антысавецкая накіраванасць. Ва ўспамінах «Кітай — Сібір — Масква», якія друкаваліся па-беларуску і ў перакладах на інш. мовы, расказаў пра сваё знаходжанне ў сібірскіх лагерах. У апошнія гады жыцця погляды В. Адважнага сталі больш радыкальнымі і канструктыўнымі. У публіцыстычных артыкулах, напісаных для часопіса «Божым шляхам», ён асудзіў заклікі да знішчэння СССР у ядзернай вайне, выказаў надзею на мірнае вырашэнне міжнародных канфліктаў.

У. А. Калеснік, А. В. Мальдзіс.

1.2.
Jak Kaziuk sabraūsia da spowiedzi. Wilnia, 1928 / Пад. крыпт. A. W.
Kaziukowa žanimstwa. Wilnia, 1929 / Пад крыпт. A. W.
Jak Hanula žbirałasia ū Arhientynu. Wilnia, 1930.
Adam i Anielka: Apawiadannie. Wilnia, 1931.
Betlejka: Sceničny abrazok u wadnym akcie. Wilnia, 1932 / Пад крыпт. A. W.
Унія на Палессі: Вершаваная дыскусія уніята, праваслаўнага манаха і р.-к. ксяндза. Альбертын, 1932 / Пад крыпт. А. В.
Biełaruskija Cymbały; (Zbornik wieršaū, 1933). Wilnia, 1933 / Пад крыпт. W. A.
Hanuliny kłopaty: (Humarystyčnaje apawiadannie wieršam). Wilnia, 1935.
Chłapiec: Powieść. Wilnia, 1935. Рэц.: F r. H r. [Грышкевіч Ф.] // Slovansky Přehled. 1937. Т. 29.
Na Daloki Ūschod. Wilnia, 1937 / Пад сваім прозв.
Dobramu i Boh pamahaje: Fantastyčna-narodnaja baśnia. Wilnia, 1939 /Пад псеўд. Unuk Wincuk.

1.3.
1924. Басня // Крыніца. 15 сак.; Бедны чалавек: (Байка) // Там жа. 12 вер.; Ваенны ілгун: Маналог // Там жа. 30 ліст.; Мікіта: (Байка) // Сын беларуса. 18 мая.
1927. Пястун: [Верш] // Бел. крыніца. 1 сак.; Індык і гусі: [Верш] // Там жа. 18 сак.
1928. З выбраных песенкаў: [Верш] // Бел. крыніца. 3, 6 лют.
1931. Адам і Анелька: [Аповесць] // Бел. крыніца. 29 вер. / Пад крыпт. В. А.
1932. Унія на Палессі // Да злучэння!. № 7—8 / Пад крыпт. В. А.; Батлейка: (Абразок у адным акце) // Хрысціянская думка. № 9, 10, 11 / Пад крыпт. В. А.; Сірата: [Верш]; Пястун: (Байка) / Пад крыпт В. А.// Там жа. № 9; Песня аб зайчыку, лісе і двух цюцьках: (Байка) // Там жа. № 10 / Пад крыпт. В. А.; Беларускія цымбалы: [Верш] // Шлях моладзі. № 5, 6 / Пад крыпт. В. А.; Ліпень: [Верш] // Там жа. № 7—8 / Пад крыпт. В. А.; Вучань ікс-ігрыкевіч: [Верш] // Там жа. № 10 / Пад крыпт. В. Адв.; Панская ігрышча на новы лад: [Апавяданне] // Бел. крыніца. 10 жн. / Пад крыпт. В. А.; Адказ Юрцы...: [Апавяданне] // Там жа. 25 жн. / Пад крыпт. В. А.; Спрэчка пад касцёлам: (Гумарыстычны дыялог трох — Сымона з панам Яцэнтам і Валентам) // Там жа. 10, 20 вер., 6 кастр. / Пад крыпт. В. А.; Пан прафесар: Праўдзівая гісторыя з 1923 г. у М.-ку Л... і // Там жа. 13 ліст. / Пад крыпт. В. А.
1933. Народ беларускі: [Верш]; Бывалы чалавек: [Апавяданне] // Беларускі каляндар на 1933 год. Вільня; Ліст з чужыны: [Верш] // Бел. крыніца. 14 мая.
1934. Пісьма з Далёкага Усходу // Да злучэння!. № 11; Хлапец: Аповесць // Бел. крыніца. 6, 13, 20, 30 мая, 5, 15, 25 чэрв., 10, 25, 26 ліп., 10, 25 жн.; 6, 15, 25 вер., 7, 14, 21, 28 кастр., 4, 11, 18, 25 ліст., 2, 16, 25 снеж.; **1935.** 13, 20 студз., 3, 10, 17, 24, 25 лют., 3, 10, 24 сак., 21 крас., 5, 12, 19, 26 мая, 20, 30 чэрв.
1935. Гануліны клопаты: [Апавяданне] // Бел. крыніца. 17, 24 ліст., 8, 15, 25 снеж.
1936. Мая лодка: [Верш] // Шлях моладзі. № 5.
1937. Ніва: [Верш] // Калоссе. № 1; Хрысціянская думка. № 1; Чуткі: [Верш] // Снапок. № 7; І дзіўна і страшна: [Вершаванае апавяданне] // Хрысціянская думка. № 1—7, 10, 14, 15, 17—22 / Пад псеўд. Лявон Ветрагон; Мая лодка: (Песня) // Там жа. № 2; Курцы: (Байка) // Там жа. № 3; Дзеяч: [Верш] // Там жа. № 8, 9 / Пад псеўд. Лявон Ветрагон; Воўк і радыё: (Байка) // Там жа. № 9; Салавей: (Байка) // Там жа. № 11 /Пад псеўд. Лявон Ветрагон; Казёл і пастух: (Байка) // Там жа. № 22.
1938. Піскун: Байка // Беларускі сялянскі каляндар на 1938 год. Вільня; На свеце усё прамінае: [Верш] // Злучэнне. № 1 / Пад крыпт. В. А.; Апошні час!: [Верш] // Там жа. № 2 / Пад крыпт. В. А.; Вясну мы кахаем...: [Верш] // Там жа. № 4 / Пад крыпт. В. А.; Важная гаспадыня: (Байка) // Зорка. № 1; Асёл і баран: (Байка) // Там жа. № 2; Вучоны баранчык: (Байка) // Там жа. № 3; Кот і сабака: (Байка) // Там жа. № 4; Кручок: (Байка) // Там жа. № 10.

1.4.
1940. Праз мора — акіян: (Падарожжа ў 1939 год) // Крыніца. 9, 12, 16, 19, 23 крас.

1.4.
[Я р ш о ў П.] Kaniok-harbuniok: Wieršawanaja bajka pawodle Jeršowa / Z rus. Wilnia, 1932 / Пер. пад крыпт. A. W.
[П у ш к і н А.] Kazka ab rybaku i rybcy / Z rus. Wilnia, 1935 / Пер. пад крыпт. A. W.
1932. [С л а в а ц к і Ю.] Элегія: (Паводле Славацкага): [Верш] / З пол. // Хрысціянская думка. № 7—8 / Пер. пад крыпт. В. А.; [Я р ш о ў П.] Канёк-Гарбунёк: (Вольны пераклад на бел. мову казкі П. Яршова «Канёк-Горбунок») / З рус. // Бел. крыніца. 10, 17, 24 студз., 7, 14, 28 лют., 13, 27 сак., 10, 17, 21 крас., 8, 15, 22, 23, 29, 30 мая, 10, 20, 29 чэрв.
1938. К р ы л о ў І. Малпа і акуляры: (Байка) / З рус. // Зорка. № 9.

2.3.
На беларускай мове. З в ы д а в е ц к а й н і в ы // Бел. крыніца. 1933. 29 студз.; С а л а д у х А. Зацемкі аб аповесці Вінцука Адважнага «Хлапец» // Калоссе. 1936. № 2; С а ч а н к а Б. Беларуская эміграцыя: Факты і меркаванні // Маладосць. 1988. № 10; С т а н к е в і ч А. Аб жыцці і творчастве В. А. (Вінцука Адважнага) // W. A. Biełaruskija Cymbały. Wilnia, 1933.

3.1.
ЦНБ АН БССР, аддз. рукап., ф. 5, воп. 1, адз. зах. 1, с. 9.

З. У. Драздова.

АДЭЛЯ З УСТРОНІ

Адэля з Устроні (гады жыцця і прозвішча невядомы), паэтэса сярэдзіны 19 ст.

Жыла ў фальварку Устронь Лідскага пав. (аднак не выключана, што ля Коўна).

Аўтар беларускай паэмы «Мачаха» і польскага верша «Кракаў». Тэкст абодвух твораў падпісаны: «Адэля, 1850. Літва. Устронь». Паэма «Мачаха» — узор беларускага напаўфальклорнага рамантызму 19 ст. Перададзены патрыятычныя пачуцці, вольналюбівыя памкненні. Выкарыстаны народна-песенныя матывы. Упершыню паэма апублікавана ва ўрыўках у 1974. Рукапіс зберагаецца ў бібліятэцы Ягелонскага універсітэта (Кракаў, ПР).

Н. В. Тарэлкіна.

Бібліяграфія

1.3.

1986. Мачаха: [Паэма] // Краю мой — Нёман. Мн.

2.3.

На беларускай мове. Л о й к а А. Гісторыя беларускай літаратуры: Дакастрычніцкі перыяд. Мн., 1977. Ч. 1. С. 110—112; М а л ь д з і с А. Таямніцы старажытных сховішчаў. Мн., 1974. С. 111—114.

На рускай мове. И с т о р и я белорусской дооктябрьской литературы. Мн., 1977. С. 337—338.

3.1.

Б-ка Ягелонскага ун-та (Кракаў, ПР), аддз. рукап., адз. зах. 4597. *М. П. Барташэвіч.*

АКОЛАВА ВАЛЯНЦІНА

***Аколава Валянціна Валянцінаўна** (псеўд. А. В а л я н ц і н а в а, н. 25.7.1954, в. Мазуршчына Салігорскага р-на Мінскай вобл.), паэтэса. Член СЖ СССР з 1985 і СП СССР з 1986.*

Бацька, Аколаў Валянцін Іосіфавіч, удзельнік Вялікай Айчыннай вайны, працаваў у калгасе «Праўда» Салігорскага р-на. Маці, Марыя Ермалаеўна, настаўнічала. Сёстры, Алена і Людміла, таксама настаўніцы. З роду Аколавых выйшаў польскі пісьменнік Л. Падгорскі-Аколаў (1891—1957). Скончыла Полацкае педвучылішча (1973) і філалагічны факультэт БДУ (1980). Працавала настаўніцай у Ветрынскай школе-інтэрнаце Полацкага р-на (1973—77), метадыстам Палаца культуры нафтавікоў у Наваполацку (1977), карэспандэнтам шматтыражнай газеты «Знамя новостройки» трэста № 6 «Нафтабуд» (1977—78) і рэдакцыі радыёвяшчання Наваполацкага вытворчага аб'яднання «Палімір» (1978—79), намеснікам сакратара камітэта камсамола вытворчага аб'яднання «Палімір» (1979—80), малодшым рэдактарам выдавецтва «Юнацтва» ў Мінску (1981—86). З 1987 на творчай рабоце. З 1988 літкансультант у газ. «Знамя юности». Член КПСС з 1980.

Пісаць вершы пачала ў васьмігадовым узросце. Паэтычны дар — ад маці, ад яе песеннага таленту. Першая публікацыя — лірычны верш у газеце «Шахцёр» (Салігорск) у 1968. Пачаткам літаратурнай дзейнасці лічыць публікацыю ў газеце «Сцяг камунізму» (Полацк) верша «Шолах лісцяў у парку вячэрнім...» (1970). Паэзія В. Аколавай вызначаецца лірызмам, спавядальнасцю, сувяззю з фальклорам (выкарыстанне фальклорных матываў і вобразаў, народна-песеннай стылістыкі). Асобныя яе вершы пакладзены на музыку. Выступае таксама як перакладчык. *Л. К. Тарасюк.*

Бібліяграфія

1.2.

За тым лугам зялененькім: Лірыка. Мн., 1987.

Я люблю сваю Белую Русь... Мн., 1990. (Б-чка газ. «Голас Радзімы»).

1.3.

1971. «Шолах лісцяў у парку вячэрнім...» [Верш] // Віцеб. рабочы. 22 мая.

1972. У ягадах; Песня: [Вершы] / Чырв. змена. 23 студз.

1979. Зорка першая на зары: «Я зноў іду, іду туды...»; «Канчаецца лета. І хмарна крышку...»; «Чаго таіць — збіралася і я...»; Паміж намі дарогі; «Мабыць, звыкнуся і на людзях...»: [Вершы] // Маладосць. № 6; «Моладзь на размовы шчырая...»: [Верш] // Віцеб. рабочы. 28 жн.

1980. Матулін кут; З цябе як ёсць; Нечаканасць; Як джала пчалы; А мне ў зямлі вучыцца дабрыні; Летняе; Паклоны б'ю штогод вясне; Вучылі многія і многа; «Прыйду. Змагу. Другая з часам...»: [Вершы] // Маладосць. № 8; «Спяшайцеся заўважыць лістапад...»: [Верш] // Работніца і сялянка. № 10; Вясковая; «Два маі...»; «Ніколі мне не пазычыць Радзімы...» [Вершы] // Віцеб. рабочы. 18 ліст.: Зорка першая на зары; І цэлы свет перад вачыма: [Вершы] // Голас Радзімы. 7 лют.; Буякі; «А мне б такою, як мая...»: [Вершы] // ЛіМ. 7 сак.

1981. «Забуянь лістапад! Над радзімай вятры...» [Верш] // Дзень паэзіі — 81. Мн.; «Юнацтва» — да юбілею песняроў // ЛіМ. 26 чэрв.; «Ядловец зялёны і гронка рабіны...»; «Вясковая... з зямлёю быць на ты...»; Узрост; З народнага; «Я ж ні ў чым не віню, не кляну...»; Каб матчынай грэцца усмешкай: [Вершы] // Там жа. 25 вер.; Госць з ЧССР // Там жа. 2 кастр.; «Юнацтва» — да юбілеяў // Там жа. 25 снеж.; «Вясковая — з зямлёю быць на ты...»; «Разорынкі тваіх маршчын...»; «Каханне... А можа яго...»; «Сон аглушыцца звонам сініцы...»; «Жыць непадробна, непадзельна...»: [Вершы] // Чырв. змена. 21 сак.

1982. «Для памяці вузельчык завяжу...»: [Верш] // Дзень паэзіі — 82. Мн; Хлеб; Зямлі бацькоў удзячна зноў; Імкненне; Жывы закон; Чысціня: [Вершы] // Бярозка. № 12; З лірычнага сшытка: [Вершы] // Маладосць. № 3; Радзіма; Вечаровае; Павуцінка; За тым лугам; Мялешкаў бор; «Дарогі клубок непачаты»: [Вершы] // Полымя. № 3; [Рэц. на кн.: Ш а п л ы к о В. Возводить молодым. Мн., 1982] // ЛіМ. 16 крас.

1983. «Дзе прыпынак? Спыніцеся, вёсны!..» [Верш] // Дзень паэзіі — 83. Мн.; Былінка халоднае мяты: [Вершы] // Сцяжына. Мн.; «Памаўчым над вясной...»: [Верш] // Беларусь. № 1; У дзень святочны...: [Верш] // Бярозка. № 5; Жнівень; Дарожны трыпціх; Не ўберагла цябе, каханейка: [Вершы] // Маладосць. № 1; «Няўжо і я вяртаюся да той дзяўчынкі...»: [Верш] // Работніца і сялянка. № 3; «Выбеліў месяц бровы...»; «Спявае мама праз гады...»; Жаданне: [Вершы] // Там жа. № 9; «Вясковая... з зямлёю быць на «ты»...»; З літаратурнага сшытка: [Вершы] // Голас Радзімы. 10 сак.; Салігоршчыне: [Вершы] // Чырв. змена. 24 лют.; «Разуменне прыходзіць адкуль...»; «Не праклінай каханага, разлука...»: [Вершы] // Там жа. 26 лют.; «Падступіць боль... матуліна сляза...»; «Па-сумленнаму прагну жыць...»; «Суддзёю нам — маўклівая разлука...»: [Вершы] // Там жа. 4 чэрв.; У песнях — вяртанне; «Знайсці сябе... памылкі, як мурог...»; «Няўдачы, злыбяду...»: [Вершы] // Там жа. 7 кастр.

1984. У дзень святочны: [Верш] // Бярозка. Мн.; «Што ж гэта я?..»; «Пошукі і пераезды...»; [Вершы] // Дзень паэзіі — 84. Мн.; «Ад гнёту рэчаў уцякаю...»; «Не хапае да праўды два словы...»: [Вершы] // Полымя. № 10; «Толькі гонар вялікай радзімы...»; «Бальнічны, белы калідор...»; Спявае мама; «Любоў — як балет, ёсць альбо няма...»; «Не выпытвайце, цёткі, навошта?»; «Бунтуе сэрца. Стома ад зімы...»: [Вершы] // ЛіМ. 24 жн.; Бацьку: (Трыпціх) // Чырв. змена. 7 ліп.

1985. «Не вернешся... вяртаецца вясна...»; «Салёныя хвалі...»: [Вершы] // Беларусь. № 4; Прыйду я ў школу...; «Мары. Матуля. Мова...»; «Ствалы ў бярэзніку скрыпелі...»; «Я шчыра вучылася ў маці...»: [Вершы] // Бярозка. № 11; «Пайду пад Заглінава маленькім бродам...»; Крым; Ісікава Такубоку; «Мой грэх адзін — не далюбіла...»; «Халодных слоў, як куль, баюся...»; «Я ведаю: ты ёсць, няма сустрэч...»; «Кажуць, мне да твайго дабрабыту...»: [Вершы] // Полымя № 8; Партызанскі лес каля Старобіна: [Верш] // Звязда. 20 студз., Чырв. змена. 13 студз.; Скульптар; «Асцярожна з фальшывым, Муза...»: [Вершы] // Чырв. змена. 19 мая.

1.4.

1982. К а с т э н к а Л. Саборы, Лаўры, Калізеі; Фальшывае шчасце ў пошуках славы; Сучасная баркарола / З укр.; Р у б ц о ў М. Родная вёска; Пра што шумяць сябры мае, паэты; Бярозы / З рус.: [Вершы] // Маладосць № 12; К а с т э н к а Л. «Саборы, Лаўры, Калізеі...»; Сучасная баркарола; «Разлука забірае столькі сілы...»: [Вершы] / З укр. // Чырв. змена. 1 вер.; Р у б ц о ў М. Бярозы; Хлеб: [Вершы] / З рус. // Там жа. 23 кастр.

1984. А с а д ч у к П. У кожнага свая турбота; Кветкі ў травах; Белы свет: [Вершы] / З укр. // Ад круч дняпроўскіх. Мн.; В а й н і л а й ц і с М. У твой дзень нараджэння; Ураджай: [Вершы] / З літ. // Бурштынавыя пацеркі. Мн.

1985. Д о б р ы дзень, дарагія сябры!: [Прадмова] / З укр. // Ад школьнага парога... Мн.; К і р п а Г. Летам; Зайчык і перакаціполе; Калыханка для калыскі; Вось такая сінічка; Ой, пусці мяне ў садочак...: [Вершы] / З укр. // Ветразь. Мн.

1.5.

На украінскую мову. Вітчизна: «Забуянь, листопад! Вересневі вітри...»; Павутинка: [Вершы] / Пер. Г. Кирпа. // Молода гвардия. 1982. 29 груд.

1.6.

І д з е Кастрычнік па Зямлі: Паэты свету і Вялікая Кастр. сац. рэвалюцыя: Вершы. Мн., 1987 / Скл.

2.3.

На беларускай мове. Г а р а д н і ц к і Я. Сцежкі // Маладосць. 1984. № 1. *Г. І. Рэут.*

АКСЕЛЬРОД ЗЭЛІК

Аксельрод Зэлік Майсеевіч (30.12.1904, Маладзечна Віленскай губ., цяпер Мінскай вобл.— 26.6.1941, Мінск) паэт. Член БелАПП з 1928. Член СП СССР з 1934. Пісаў на яўрэйскай мове.

Бацькі займаліся саматужніцтвам. Вучыўся ў Вышэйшым літаратурна-мастацкім інстытуце імя В. Брусава (1922—25), скончыў літаратурны факультэт Маскоўскага пединстытута (1928). Працаваў у дзіцячым Доме, у Дзяржаўным выдавецтве БССР. З 1931 быў адказным сакратаром яўрэйскага часопіса «Штэрн» («Зорка»). У 1941 незаконна рэпрэсіраваны і расстраляны; рэабілітаваны пасмяротна ў 1957.

У друку пачаў выступаць з 1921 (раннія публікацыі не захаваліся). На фарміраванне паэтычнага густу З. Аксельрода паўплывала творчая атмасфера Масквы ў першае паслярэвалюцыйнае дзесяцігоддзе, калі ён вучыўся. У сваіх творах паэт пазбягаў штучнага пафасу, яго лірыцы ўласцівы асаблівая задушэўнасць, празрыстасць. З. Аксельрод выступаў і як перакладчык.

І. Э. Багдановіч.

Бібліяграфія

1.2.

Трапятанне. Мн., 1922 / Яўр.

Вершы. Мн., 1932 / Яўр. Рэц.: Віткін В. Аб кнізе З. Аксельрода «Вершы» // Штэрн. 1932. № 7—8 / Яўр.; Яго ж. Кніга З. Аксельрода «Вершы» // ЛіМ. 1932. 8 кастр.

Зноў вершы. Мн., 1935 / Яўр. Рэц.: Т. В. «И снова стихи» // Рабочий. 1935. 10 авг.

З вока на вока: Вершы. Мн., 1937 / Яўр. Рэц.: Бярозкін Р. Свет без глыбіні // ЛіМ. 1937. 30 ліп.

Вершы. Мн., 1938 / Яўр.

Чырвонаармейскія песні: Вершы. М., 1939 / Яўр.

Вершы. Нью-Йорк, 1961 / Яўр.

Вершы. М., 1980 / Яўр.

1.3.

1927. Вершы // Штэрн. № 9 / Яўр.

1928. Юнацтва маё, юнацтва...: [Верш] // Штэрн. № 1—2 / Яўр., Санет // Там жа № 5—6 / Яўр.

1929. Месяц ліпень; У мяне дом, як ва ўсіх дзяцей; Такая цішыня; Фіранкі ўзняты...: [Вершы] // Штэрн. № 8—9 / Яўр.

1931. Вершы // Штэрн. № 12 / Яўр.

1932. Брэшуць сабакі ў Іспаску: [Верш] // Штэрн. № 10—11 / Яўр.

1933. Два вершы: «Захутаныя ў футры, едзем у санях...»; «Я прыходжу да цябе а дзесятай...» // Штэрн. № 2 / Яўр.; «Відаць, такі закон, мой дружа...»: [Верш] // Там жа. № 7 / Яўр.; Вынікі: [Верш] // Там жа. № 10—11 / Яўр.

1934. Маё жыццё: [Верш]; Пароды // Штэрн. № 4—5 /Яўр. «Пачатак заўсёды цяжкі...»; «Зноў цягнік вязе мяне на поўдзень...» «Ужо далёка ад цябе...»; «Як не даспадобы Вам мінскія вулачкі...»; Лістапад: [Вершы] // Там жа. № 11 / Яўр.; 15-годдзе Маскоўскага Яўрэйскага Дзяржаўнага тэатра // Звязда. 28 чэрв. / Сааўт. Б. Зускін; Думкі аб з'ездзе // Там жа. 11 вер.; Слова пра паэзію // ЛіМ. 23 мая.

1935. [Вершы] // Ямпольскі Л. Заклік. Мн. / Яўр.; Я памыліўся: [Верш] // Штэрн. № 5—6 / Яўр.; Пачуццё шчырай дружбы нас не абманула: Слова пра Ізі Харыка // ЛіМ. 17 ліст.

1936. [Вершы] // Штэрн. № 5 / Яўр.

1937. [Верш, прысвечаны А. С. Пушкіну] // Штэрн. № 1 / Яўр; Наладзіць узаемныя пераклады: З прамовы на сходзе пісьменнікаў // ЛіМ. 14 крас.

1938. Адказ савецкіх пісьменнікаў пісьменнікам Чэхаславакіі // ЛіМ. 11 кастр. / У сааўт; Класік яўрэйскай літаратуры // Звязда. 22 ліст. / Сааўт. Г. Камянецкі.

1939. Пошта № 4; Лагер: [Вершы]; Піліп Рыгоравіч Рыбакоў // Беларусь ардэнаносная. Мн. / Яўр.; Новы год: [Верш] // Штэрн. № 1 / Яўр.; Любімы пісьменнік, вялікі песняр // ЛіМ. 11 крас.; Тевье-молочник: В Государственном еврейском театре БССР // Сов. Бел. 6 янв.

1940. У літаратурным інстытуце // Штэрн. № 4 / Яўр.; Вершы // Там жа. № 5 / Яўр.; Да новага года // ЛіМ. 1 студз.; У маладых паэтаў: Успаміны // Там жа. 11 крас.; Пятнаццаць год // Там жа. 23 ліп.; Глыбокая лірыка // Чырв. змена. 8 снеж.

1941. Станоўчая з'ява: З выступлення на сходзе пісьменнікаў // ЛіМ. 25 студз.

1.4.

Александровіч А. Напор: Вершаваная п'еса у 3 дзеях з пралогам / З бел. Мн., 1933 / Яўр.

Купала Я. Выбраныя вершы / З бел. Мн., 1936 / Яўр.

Купала. Я., Колас Я., Броўка П., Глебка П. Вялікаму Сталіну ад беларускага народу: [Паэма] / З бел. Мн., 1938 / Яўр. / Сааўт. пер. Г. Камянецкі.

Някрасаў М. Чыгунка / З рус. Мн., 1939 / Яўр.

Вялікаму Сталіну ад беларускага народа / З бел. Мн., 1940 / Яўр.

1930. Броўка П. Прамова фактамі: (Фрагменты паэмы) / З бел. // Штэрн № 7—8 / Яўр.

1931. Броўка П. Прамова фактамі: [Паэма] / З бел. // Паэзія БелАПП. Мн. / Яўр.

1932. Купала. Я. Не сябруй; Вечар; А ў Вісле плавае тапелец; [Вершы] / З бел. // Штэрн. № 9 / Яўр.

1933. Александровіч А. Дзіцячыя гады: (З паэмы двццацць») / З бел.; Купала Я. Быў бы я птушкаю вольнай...: [Верш] / З бел. // Штэрн. № 10—11 / Яўр.

1935. Купала Я. Мужык: [Верш] / З бел. // Штэрн. № 5—6 / Яўр.

1937. Пушкін А. П'ю за здароўе Мэры; Час ужо, сябра мой, час...: [Вершы] / З рус. // Штэрн. № 1 / Яўр.

1938. Някрасаў М. Чыгунка: [Верш] / З рус. // Штэрн. № 1 / Яўр.

1940. Танк М. Вершы / З бел. // Штэрн. № 9 / Яўр.; Купала Я. Бандароўна: (Паэма) / З бел. // Там жа. № 11—12 / Яўр.; Купала Я. Ты з Заходняй, я з Усходняй: [Верш] / З бел. // Акцябер. № 213; Камф (Рыга). 8 снеж. / Яўр.

1.5.

На беларускую мову. Уступ да кнігі вершаў: [Верш] / Пер. Ю. Таўбін // ЛіМ. 1932. 11 крас.; «Мабыць, мой прыяцель, такі закон...»: [Верш] / Пер. З. Бядуля // Там жа. 1933. 18 вер.; «Вясна мінула. Ліпень у палях...; «Калі я друкаваць прынёс трывожна...»; «Не курыў жа я ніколі...»; «Сёння песняй хачу я жыццю зазвінець...»: [Вершы] / Пер. І. Плаўнік // Полымя рэвалюцыі. 1934. № 9; Адказнасць: [Верш] / Пер. З. Півавараў // Звязда. 1934. 23 ліп.; Мадрыд: [Верш] / Пер. А. Александровіч // ЛіМ. 1936. 27 кастр.; Пост № 4; [Верш] / Пер. А. Куляшоў // Там жа. 1937. 6—7 ліст.; Лістапад / Пер. А. Зарыцкі; Мінскія завулкі / Пер. П. Глебка: [Вершы] // Там жа. 1938. 6 крас.

На рускую мову. Утренний свет: Стихи. М. 1963. Рэц.: Берёзкин Г. Голос юности // Неман. 1964. № 6.

Шахматы: [Верш] / Пер. М. Светлов // Антология белорусской литературы. М., 1934; В поле чистом: [Верш] / Пер. И. Гуревич // Сов. Бел. 1939. 28 янв.; Моя жизнь: [Верш] / Пер. С. Липкин // Освобожд. Белосток. 1939. 16 дек.

1.6.

Атака. Альманах. Мн., 1934 / Рэд. / Яўр.

Яўрэйскія народныя песні пра Чырвоную Армію. Мн., 1938 / Рэд. / Яўр.

Беларусь ардэнаносная: Літаратурны зборнік. Мн., 1939 / Скл. з Г. Камянецкім / Яўр.

2.3.

На беларускай мове. Аб яўрэйскай і польскай літаратуры БССР // Палес. праўда. 1934. 29 жн.; Бечык В. Паэзія шчырасці // Чырв. змена. 1965.

27 студз.; Браншт эйн Я. За народную сацыялістычную літаратуру // ЛіМ. 1936. 12 крас.; Бярозкін Р. Тры паэты // Маладосць. 1964. № 12; Дунец Х. Новы шлях Аксельрода // ЛіМ. 1933. 2 чэрв.; Левін С. З. Аксельрод // Там жа. 1935. 23 снеж.; Паўлюкоўскі І. Акрылены рэвалюцыяй // Там жа. 1979. 28 снеж.; Пісьменнікі Савецкай Беларусі: Кароткі даведнік. Мн., 1981; Рэлес Р. Старонка памяці // ЛіМ. 1964. 29 снеж.; Становішча мастацкай літаратуры // Палес. праўда. 1933. 4 крас.; Царт А. Зэлік Аксельрод: (Партрэт) // Звязда. 1936. 1 ліст.

На рускай мове. Белорусские писатели в редакции «Правды» // Правда. 1939. 3 фев.; Литература Белоруссии: Отчет Оргкомитета Союза советских писателей Белоруссии. М., 1934. С. 35—36; Премьера пьесы «Колдунья» [А. Гольдфадэна ў апрацоўцы З. Аксельрода] в ГОСЕТ'е БССР // Сов. Бел. 1941. 2 марта.

На яўрэйскай мове. Браншт эйн Я. Творчы шлях З. Аксельрода // Афн вісншафтлехн фронт. 1933. № 3—4; Дабрушын І. Шлях Аксельрода: (Крытычныя нататкі) // Штэрн. 1932. № 10—11; Дамесек А. Голас аксельродаўскай лірыкі // Там жа. 1935. № 9; Платнер А. З. Аксельрод: Да 60-годдзя з дня нараджэння // Фолкс-Шціме (Варшава). 1964. 31 снеж.; У лабараторыі яўрэйскіх савецкіх пісьменнікаў: Адказы на пытанні, над чым працуюць пісьменнікі // Там жа. 1933. № 10—11. *Г. І. Рэут.*

АЛЕКСАНДРОВІЧ АЛЕСЯ

Александровіч Алеся (Аляксандра Іванаўна; 12.7.1904, Мінск — 25.8.1947, Мінск. Пахавана на Усходніх могілках), літаратуразнавец, педагог.

Сястра паэта А. *Александровіча.* Прымала ўдзел у рабоце клуба беларускай мастацкай інтэлігенцыі «Беларуская хатка» у Мінску (да 1920). Была добра вядомай спявачкай (сапрана). Слухаць яе вельмі любіў Я. Купала, які наведваў вечары ў «Беларускай хатцы». Пасля стварэння ў Мінску ў 1920 Беларускага Дзяржаўнага тэатра разам з хорам пад кіраўніцтвам У. Тэраўскага перайшла ў БДТ. Сябравала з М. *Чаротам,* які пад уплывам сустрэч з ёй напісаў народную драму «На Купалле» (1921; А. Александровіч першай выканала ў ёй ролю Алесі).

У 1928 скончыла літаратурна-лінгвістычнае аддзяленне педагагічнага факультэта БДУ. Працавала ў аддзеле рэкамендацыйнай бібліяграфіі Дзяржаўнай бібліятэкі БССР (1934—36), пасля вайны — у Літаратурным музеі Я. Купалы. Яна складальнік чытанак для пачатковай школы, хрэстаматыі па роднай літаратуры. *І. Э. Багдановіч.*

Бібліяграфія

1.3.

1944. Поэзия правды: [Рэц. на кн.: Куляшоў А. Сцяг брыгады. М., 1943] // Беларусь. № 2; Паўлюк Трус // Там жа. № 6.

1945. Дзіцячыя і юнацкія гады паэта // Бярозка № 2—3; Поэт и дети // Зорька. 28 июня; Цётка (Алоіза Пашкевіч) // Сав. селянін. 9 вер.; Іван Дамінікавіч Луцэвіч // Там жа. 9 снеж.; Друг молодежи: (Три года со дня смерти Янки Купалы) // Сталин. молодёжь. 29 июня.

1946. Цётка // Бярозка. № 2; Цётка: (Да трыццацігоддзя з дня смерці) // ЛіМ. 10 лют.; Цётка // Піянер Бел. 20 сак.; Змітрок Бядуля: Да 60-годдзя з дня нараджэння // Сав. селянін. 25 крас.

1947. Змітрок Бядуля // Бядуля З. Апавяданні. Мн.; Д. І. Фанвізін // Фанвізін Д. Недарасль. Мн.; Кузьма Чорны // Чорны К. Апавяданні. Мн.; Паэма Янкі Купалы «Адвечная песня» у ацэнцы дарэвалюцыйнай крытыкі // Беларусь. № 6; Аб дакастрычніцкай творчасці Янкі Купалы // Полымя. № 6.

1975. Паэт і дзеці // Такі ён быў: Успаміны пра Янку Купалу. Мн.

1.4.

Эклі К. У сэрцы Афрыкі / З рус. Мн., 1932.

Караленка В. Куплены хлопчык / З рус. Мн., 1947.

1.6.

Хрэстаматыя па літаратуры для IV класа. 3 выд. Мн., 1930 / Скл. з В. Селіванавай; 4 выд. Мн., 1940; 5 выд. Мн., 1941. [1 і 2 выд. не выяўлены].

Чытанка для першага класа. Выд. 2 стэрэатыпнае.

Мн., 1935 / Скл.; 3 выд. Мн., 1936. [1 выд. не выяўлена].

Х р э с т а м а т ы я па літаратуры. Для III класа пачатковай школы. Мн., 1939 / Скл. з В. Селіванавай.

Ч ы т а н к а для III класа пачатковай школы. Выд. 3 перапр. Мн., 1940 / Скл. з В. Селіванавай.

Р о д н а я краіна: Кніга для чытання ў 4-м класе пачатковай школы. Мн., 1945 / Скл.; 2 выд. Мн., 1946; 3 выд. Мн., 1947.

Р о д н а я літаратура: Хрэстаматыя для 7-га класа сярэдняй школы. Мн. 1945 / Скл.; 2 выд. Мн., 1946; 3 выд. Мн., 1947. Рэц.: Б а р ы ç е н к а В. Аб ідэалагічных скажэннях у працах асобных літаратуразнаўцаў і крытыкаў // Сав. школа. 1948. № 1; 4 выд. Мн., 1948; 5 выд. Мн., 1949.

Р о д н а е слова: Кніга для чытання ў IV класе / 6 выд. Мн., 1950; / Скл. з Т. Сапёлкінай; 7 выд. Мн., 1951; 8 выд. Мн., 1952; 9 выд. Мн., 1953; 10 выд. Мн., 1954; 11 выд. Мн., 1955; 12 выд. Мн., 1956; 13 выд. Мн., 1957.

2.3.

На беларускай мове. К л і м к о в і ч М. Беларуская літаратурная крытыка за 1947 год // ЛіМ. 1948. 13 сак.; Т р э м к а М. У дапамогу настаўніку // Там жа. 1946. 22 чэрв.; Ш а х а в е ц У. Без разліку на чытача // Там жа. 1947. 19 ліп.

Г. І. Рэут.

АЛЕКСАНДРОВІЧ АНДРЭЙ

Александровіч Андрэй Іванавіч *[псеўд. А. А - в і ч, А. А н д р., А л. А н д р., А н д р. А л - і ч, А. Х у д н і ц к і, Ч ы г у н а ч н і к Б э ц і н; 9(22).1.1906, Мінск — 6.1.1963, Падмаскоўе. Пахаваны на Усходніх могілках у Мінску]*, **паэт, празаік, дзіцячы пісьменнік, перакладчык, грамадскі дзеяч. Член-карэспандэнт АН БССР (1936). Член СП СССР з 1934.**

З сям'і рабочага. Вучыўся ў старажоўскай прыхадской школе, у працоўнай школе другой ступені, у Мінскім педтэхнікуме (1921—25). Скончыў БДУ (1930). З-за нястачы рана пачаў працаваць (у 1906 у яго памёр бацька). Першай прафесіяй было шавецтва (каб сын не бавіўся без справы і не быў галодным, маці рана аддала яго ў вучні да сестрынога мужа, шаўца-саматужніка). А. Александровіч не цураўся выпадковага заробку — прыслужваў на пахавальных працэсіях (дом айчыма Язэпа Худніцкага стаяў каля старажоўскіх могілак). У час першай імперыялістычнай вайны стаў удзельнікам беларускага народнага хору пад кіраўніцтвам У. Тэраўскага, спяваў, дэкламаваў творы беларускіх пісьменнікаў на працягу амаль шасці гадоў. На адным з выступленняў хору Андрэя заўважыў Янка Купала, пазнаёміўся з самым маладым у трупе артыстам, падарыў яму кнігу вершаў «Шляхам жыцця», з якою А. Александровіч на працягу доўгага часу не разлучаўся («З падручнікамі заўсёды браў з сабой у школу»). Наогул, на яго вялікі ўплыў мела наведванне «Беларускай хаткі», гэтай, паводле слоў самога пісьменніка, «кузні талентаў беларускай культуры»: у «Хатцы» сістэматычна наладжваліся канцэрты хору У. Тэраўскага, там А. Александровіч упершыню ўбачыў на сцэне камедыю Я. Купалы «Паўлінка», п'есы У. Галубка. «Хатку» наведвалі Я. Купала, Ц. Гартны, З. Бядуля, М. Чарот; на вечарах бясплатна пашыралася газета «Савецкая Беларусь». А. Александровіч — адзін з арганізатараў (разам з А. Бабарэкам, А. Вольным, А. Дударом, Я. Пушчам, М. Чаротам) літаратурна-мастацкага аб'яднання «Маладняк» (1923). У 1925 — рэдактар часопіса «Малады араты», затым Клімавіцкай акруговай газеты «Наш працаўнік», праз год — намеснік рэдактара газеты «Чырвоная Полаччына» і адказны сакратар акруговай нацыянальнай камісіі. Пры яго непасрэдным удзеле у Клімавічах і Полацку былі створаны філіі «Маладняка», выдаваліся альманахі «Маладняк Калінішчыны» і «Наддзвінне». Быў удзельнікам першага Усесаюзнага з'езду пісьменнікаў (1934). Дэлегат VIII Надзвычайнага з'езду Саветаў СССР (1936; уваходзіў у рэдакцыйную камісію па канчатковаму рэдагаванню тэкста Канстытуцыі СССР). Працаваў адказным сакратаром і членам рэдкалегіі часопіса «Бальшавік Беларусі», рэдактарам часопіса «Заклік», намеснікам старшыні Праўлення СП БССР (1934—37), дырэктарам Інстытута мовы АН БССР (прымаў удзел у падрыхтоўцы рэформы правапісу беларускай мовы). Член ЦВК БССР (1931—37), кандыдат у члены ЦК КП(б)Б (1936—37). У 1938 незаконна асуджаны на 15 гадоў папраўча-працоўных лагераў. Жыў на крайняй Поўначы працаваў на будаўніцтве Нарыльскага металургічнага камбіната (1938—47). Пасля

скарачэння тэрміну зняволення да 8 гадоў выйшаў на волю. У 1947—48 — літсупрацоўнік шматтыражкі Мінскага трактарнага завода, у 1948—49 — брыгадзір трэста «Белтрактарабуд» на будаўніцтве МТЗ. З 1949 па 1955 у ссылцы ў Краснаярскім краі. Пасля рэабілітацыі (1955) жыў і працаваў у Мінску. Член КПСС з 1930.

Першы верш «Ад беларускай моладзі» надрукаваў у 1921 у газ. «Савецкая Беларусь». Аўтар зборнікаў вершаў і апавяданняў, а таксама рамана «Ваўчаняты» (1924; у сааўтарстве з А. Вольным і А. Дударом). Пісаў творы для дзяцей, займаўся перакладам. Услаўляў рэвалюцыйнае пераўтварэнне жыцця, будаўніцтва сацыялізму, дружбу савецкіх народаў, паказваў працоўныя будні рабочага чалавека, вызваленчую барацьбу працоўных Заходняй Беларусі. Вялікую даніну аддаў вульгарнаму сацыялагізму. *І. П. Чыгрын.*

Бібліяграфія

1.1.

Зб. тв.: У 2 т. Мн., 1963. Т. 1. Вершы. Т. 2. Паэмы. Публіцыстыка. Рэц.: Бур'ян Б. Паэтычны летапіс // Беларусь. 1964. № 5; Лапаў Б. Пясняр маладой рэспублікі // ЛіМ. 1964. 19 мая.

Творы: Кн. 1. Вершы і паэмы. Мн., 1933; Творы: Кн. 2. Напор; Нараджэнне чалавека. Мн., 1933. Рэц.: Аляхновіч М. // Полымя рэвалюцыі. 1933. № 12.

Выбр. тв. Мн., 1934. Рэц.: Ларчанка М. За вывучэнне паэтычнай спецыфікі // ЛіМ. 1934. 15 ліст.

Выбранае: 1921—1956: Вершы. Паэмы. Мн., 1958. Рэц.: Грахоўскі С. Творы розных год. ЛіМ. 1958. 2 крас.; Казека Я. «Выбранае» А. Александровіча // Беларусь. 1958. № 8; Хведаровіч М. Паэзія не ведае старасці // Чырв. змена. 1958. 8 ліп.

Вершы. Мн., 1970. (Б-ка бел. паэзіі).

Творы. Мн., 1981.

1.2.

Камсамольская нота: Вершы. Мн., 1924 / Сааўт. А. Вольны. Рэц.: Анінскі А. // Маладосць. 1924. № 5; Гальскі // Радавая рунь. 1924. № 3—4.

Ваўчаняты: Раман беларускіх лясоў. Мн., 1925 / Сааўт. А. Вольны, А. Дудар. Рэц.: Галавач П. Бібліяграфія: Ваўчаняты. Раман беларускіх лясоў // Звезда. 1926. 1 янв.; Энгель // Полымя. 1925. № 7; 2 выд. Мн., 1928.

Па беларускім бруку: [Вершы]. Мн., 1925. Рэц.: Байкоў М. // Полымя. 1925. № 4; Гайдуковіч У. «Смела ўперад дружным спевам» // Маладняк. 1925. № 7; Ул. П. // Малады араты. 1925. 31 студз.; 2 выд. Мн., 1928.

Паўстанцы: Паэма-інсцэніроўка. Мн., 1925. (Чырв. змена). Рэц.: Кастусёнак // Голас Беларуса. 1927. 10 чэрв.

Сутарэнне: Апавяданні. Мн., 1925. Рэц.: Улідзе [Дзяржынскі У.] // Маладняк. 1926. № 1.

Прозалаць: Вершы. Мн., 1926. Рэц.: Касовіч З. // Маладняк. 1926. № 2; Кудзер Я. // Сав. Бел. 1926. 28 лют.

Угрунь: Зборнік вершаў. Мн., 1927. Рэц.: Г-кі І. «Угрунь» // Сав. Бел. 1927. 25 вер.; Гарадзенскі Ф. // Полымя. 1927. № 7; Джугар. «Угрунь» // Звязда. 1927. 2 кастр.; Кундзіш К. «Альбо грай, альбо скрыпку аддай» // Узвышша. 1927. № 5; Поліщук В. // Плуг. 1928. № 2; Райд І. // Маладняк. 1927. № 11; Шалай М. // Росквіт. 1928. № 1; 2 выд. Мн., 1928. Рэц.: Гародня А. // Маладняк. 1928. № 9.

Рыбак: Вершы. Мн., 1929.

Фабрыка смерці: (З жыцця Зах. Беларусі). Мн., 1929.

Горад раніцой: (Кніжка для малых дзяцей). Мн., 1930.

Гудкі: (Паэзія). Мн., 1930. (Б-ка школьніка). Рэц.: Сядура У. // Камуністычнае выхаванне. 1930. № 7—8; Яго ж. // Полымя. 1930. № 9—10; 2 выд. Мн., 1931.

Калыханка; Хлопчык і певень: Вершаваныя казкі. Мн., 1930. Рэц.: Н. Кнігі для дзяцей А. Александровіча // Маладняк. 1931. № 8.

Паэма імя Вызвалення. Мн., 1930. Рэц.: Бур Л. Лозунгі змагання і будаўніцтва // Палес. праўда. 1931. 14 студз.

Устаноўка: Вершы. Мн., 1930. (Мастацкае слова — масам).

Цені на сонцы: Паэма. Мн., 1930. Рэц.: Бур Л. Паэма класавай пільнасці // Палес. праўда. 1931. 19 студз.; Куніцкі С. // Маладняк. 1930. № 6—7; Мурза С. Кніжная паліца // Віцеб. пралетарый. 1930. 23 жн.; Сядура У. Паэма сацыяльна-класавай завостранасці // Полымя. 1931. № 5; 2 выд. Мн., 1931; 3 выд. Мн., 1936.

Як дзеці памагалі будаваць самалёт: Верш. Мн., 1930.

Як цацкі дома зрабіць самому: Верш. Мн., 1930.

Вершы і паэмы. Мн., 1931.

Нараджэнне чалавека: Вершаваны раман. Мн., 1931. Рэц.: Я. Ш. [Шарахоўскі Я.] // Чырв. Бел. 1932. № 3.

Як дзеці памагалі будаваць самалёт. Мн., 1931.

Напор: Драматычная паэма. Мн., 1933. (Школьная серыя). Рэц.: Вольский В. // Известия. 1934. № 186.

Казка пра пана Жываглота. Мн., 1935.

Шчаслівая дарога: Паэма. Мн., 1935; 2 выд. Мн., 1936.

Беларуская савецкая паэзія: Даклад на 3 пленуме Праўлення Саюза савецкіх пісьменнікаў СССР. Мн., 1936.

Вялікаму Сталіну: Пісьмо народаў Савецкай Беларусі. Мн., 1936 / У сааўт.

Дванаццаць песень пра нашу непераможную Чырвоную Армію, пра яе тварца і натхніцеля Вялікага Сталіна, пра яе палкаводца Клімента Варашылава... Мн., 1936 / У сааўт.

Падарунак дзеткам-малалеткам. Мн., 1936. Рэц.: Міхайлаў Б. Падарунак дзеткам-малалеткам // ЛіМ. 1936. 12 крас.

Узброеныя песні. Мн., 1936. Рэц.: Броўка П. Узброеное слова паэта // Звязда. 1937. 7 лют.; Казека Я. «Узброеныя песні» // ЛіМ. 1936. 29 снеж.; Новые книги // Рабочий. 1937. 4 янв.

Вялікаму Сталіну ад беларускага народа. Мн., 1937 / У сааўт.

Шчаслівая дарога: Паэмы. Мн., 1958.

Падарунак дзеткам-малалеткам: Вершы. Мн., 1960. Рэц.: Васільеў В. Добры падарунак // Полымя. 1960. № 7; Салавей Л. У свеце дзіцячых уяўленняў // Беларусь. 1960. № 11.

Падарунак дзеткам-малалеткам: Вершы. Мн., 1973.

Галубінае крыло: Вершы і паэма. Мн., 1976. (Школьная б-ка).

1.3.

1921. Ад беларускай моладзі: (Памяці С. Булата): [Верш] // Сав. Бел. 29 ліп.

1922. Раніца: [Верш] // Полымя. № 1; [Прамова на пахаванні А. Л. Бурбіса] // Сав. Бел. 24 сак.

1923. Касцы: [Верш] // Комс. село. № 2; Я чую кліч...: [Верш] // Маладняк. № 1; Возера; Разводдзе: [Вершы] // Полымя. № 3—4; Кавалям жыцця: [Верш] // Сав. Бел. 14 сак.; На курорце: [Апавяданне] // Там жа. 5, 6 чэрв.; «Разагнаў вецер дымныя хмары»; «Як песні птушак раніцою...»: [Вершы] //Там жа. 11 ліп.; Самалёт «Савецкая Беларусь»: [Верш] // Там жа. 25 ліп.; Адна хвіліна: [Верш] // Там жа. 9 жн.

1924. Разводдзе; Возера: [Вершы] // Беларускі дэкламатар. Мн.; Падполлю: [Верш] // Камс. вечар. № 74—75; Буду піянер: [Верш]; Дзве Беларусі //

Маладняк Калінінічшыны. № 1; З паэмы «Менскі рытм»; Палёт у мінулае: Гіст.-фантаст. апавяданне; 10 год беларускаму хору // Маладняк. № 5 / Пад псеўд. А. Худніцкі; З цыклу вершаў «Горад»: «Новыя песні новага году...»: [Верш] // Полымя. № 1; Лепш не суньса...: [Верш] //Радавая рунь. № 1; «Буду помніць цябе, шустры вечар...»; «За вакном мітульга сыпучая»...: [Вершы] // Там жа. № 2; Рабочы — селяніну: [Верш] // Заря Запада. 19 окт.; Новы Год: [Верш] // Звезда. 31 дек.; У. М. Ігнатоўскі: [Верш] // Красная смена. 13 дек.; Ваўчаняты: Раман беларускіх лясоў // Малады араты. 11, 18, 28 сак.; 17, 24 крас.; 15, 22, 29 мая; 17, 24 чэрв.; 8, 17, 31 ліп.; 7, 21 жн.; 10, 17, 24 вер.; 1, 11, 23, 30 кастр. /Сааўт. А. Вольны, А. Дудар; З песняў «Вёска»: (Урывак) // Там жа. 17 чэрв.; Вясковая камсамолія // Там жа. 7 жн.; Голад: [Апавяданне] // Там жа. 17 вер. / Пад крыпт. Ал. Андр. «Сухі хлеб» // Там жа. 24 вер. / Пад крыпт. Ал-іч Андр.; Арганізацыйныя атрады пралетарскіх дзяцей // Там жа. 1 кастр. / Пад крыпт. А. Андр.; Беларуская піянерыя // Там жа. 19 ліст.; Што ў нас ёсць і — што трэба, каб было // Там жа. 6 снеж.; Аб «Ваўчанятах» / Сааўт. А. Вольны, А. Дудар; З паэмы «Менскі рытм» // Там жа. 19 снеж.; Друк: [Верш] // Сав. Бел. 5 студз.; Ленін: [Верш] // Там жа. 26 студз.; З цыклу вершаў «Вёска» // Там жа. 10 лют.; Новы Мінск: [Вершы] // Там жа. 20 сак.; Два ліпнёвыя дні: Урывак з апавядання // Там жа. 11 ліп.; Я сягоння з камсамолам: [Верш] // Там жа. 7 ліст.

1925. Юбіляру: [Верш] // Маладняк Янку Купалу. Мн.; Буду піянер: [Верш] // Бел. піянер. № 2, дадатак; Дзеці беларускай вуліцы: Апавяданне // Там жа. № 3; Свята жанчын: [Верш] // Бел. работніца і сялянка. № 4; Усеваладу Макаравічу Ігнатоўскаму: [Верш] // Маладняк. № 6; II-ая беларуская Дзяржаўная трупа пад загадам Галубка // Там жа. № 6 / Пад псеўд. А. Худніцкі; На заводзе...: [Верш]; Паўстанцы: Паэма-інсцэніроўка // Там жа. № 7; Паднявольным Заходняй Беларусі: [Верш] // Малады араты. № 1; Бацькава радасць: [Верш] // Там жа. № 2; Янку Купалу: [Верш] // Там жа. № 4; Паднявольным [Верш] // Там жа. № 6 / Пад крыпт. А. А-віч; Урыўкі з паэмы «Камсамол» // Там жа. № 16; Акцябрыны: [Верш] // Полымя. № 2; Акцябрыны: (Маладняк): [Верш] // Там жа. № 5; Мая песня: [Верш] // Чырв. сцяг. № 3—4; Вясновыя успаміны: [Верш] // Звезда. 12 апр.; Вока: [Верш] // Там жа. 29 нояб.; Буду піянер: [Верш] // Малады камуніст. 18 чэрв.; Падполлю: [Верш] // Там жа. 7 ліп.; Першамайскае: [Верш] // Наш працаўнік. 1 мая; Калінінічшына: (Абразок падарожжа) // Там жа. 23 чэрв.; Паднявольным: [Верш]; Паўстанцы: Паэма-інсцэніроўка // Там жа. 9 ліп.; «Савецкая Беларусь» // Там жа. 13 жн.; Мая песня: [Верш] // Там жа. 20 жн.; Друкар: [Верш] // Там жа. 6 снеж.; Паднявольным: [Верш] // Сав. Бел. 3 лют.; Беларусізацыя: Штрыхі // Там жа. 27, 28 лют.; Юбіляру: [Верш] // Там жа. 16 мая; Чырвонаармейская: [Верш] // Соха и молот. 12 февр.; «Маладняк» // Чырв. змена. 15 мая; Два гады // Там жа. 26 ліст.; Бацькава радасць: [Верш] // Там жа. 2 снеж.: З гучнымі бадзёрымі песнямі — наперад! // Там жа. 2 снеж.; Камсамол: Урывак з паэмы // Там жа. 15 снеж.

1926. Свята жанчын: [Верш] // Зб. 8 сакавіка. Мн.; Дзвіна: [Верш]; На мяжы: Паэма // Наддзвінне. Полацк; Вянок: [Вершы] // Бел. піянер. № 10; За іголкай: [Верш] // Бел. работніца і сялянка. № 9; Свята жанчын: [Верш] // Там жа. № 16; Дзвіна!: [Верш] // Маладняк. № 6; Прастор казацкай конніцы; На далёкім Каўказе: [Вершы] // Полымя. № 7; Дваццаць; Каханне: [Вершы] // Там жа. № 8; Песня вёскі і фабрычных станкоў: [Верш] // Світанне. № 1; За іголкай: [Верш] // Звезда. 3 янв.; Мінулае застыла: [Верш] // Там жа. 30 сент.; Паўстанцы: (Урывак з паэмы) // Там жа. 28 нояб.; Мяцеліца: [Верш] // Там жа. 23 дек.; На мяжы // Сав. Бел. 1 мая; Падарожжа: [Верш] // Там жа. 10 жн.; Каўказ: [Верш] // Там жа. 29 жн.; Завязка...: [Верш] // Там жа. 25 снеж.; Мястэчка: [Верш] // Чырв. змена. 27 студз.; «Сіняя блюза» // Там жа. 4 ліп.; Не будзем спыняцца! // Там жа. 2 снеж.; Машыніст: [Верш] // Там жа. 3 снеж.; Мястэчка: [Вершы] // Чырв. Полаччына. 6 крас.; Камсамол: (Урыўкі з паэмы) // Там жа. 13 крас.; Першамайскае: [Верш] // Там жа. 1 мая; Друкар: [Верш] // Там жа. 9 мая; «Пішаш ты аб мужыку, а думаеш аб новай буржуазіі» // Там жа. 22 мая; Яшчэ аб беларусізацыі // Там жа. 26 чэрв.; Каласкі прадвесні: [Верш] // Там жа. 7 ліп.; «Наша доля» // Там жа, 18 вер.

1927. Разводдзе: [Верш] // Беларускі ілюстраваны каляндар на 1928 год. Вільня; З паэмы «Менскі рымт»: (Урывак) // Беларускі каляндар. Вільня; Два ліпнёвыя дні: [Апавяданне]; Падполлю; Паднявольным; Я чую кліч: [Вершы] // Да дню вызвалення Беларусі ад белапалякаў. Мн.; З рамана «Ваўчаняты» / Сааўт. А. Вольны, А. Дудар; З паэмы «Камсамол»; Падполлю; Бацькава радасць: [Вершы] // Камсамолія. Мн.; Фабрыка смерці: [Вершы] // Крывавай пуцявінай. Мн.; Гудкі: [Верш] // Бел. піянер. № 9; Завязка» [Верш] // Бел работніца і сялянка. № 1; Песні — гучныя вясёлкі: [Верш] // Там жа. № 5; Віратлівы разбег!: [Верш] // Маладняк. № 1; Адгукніся...: [Верш] // Там жа. № 2; Вартаўнік: [Верш] // Полымя. № 1; Сасна: [Верш] // Там жа. № 2; У росквіце — наперад // Чырв. краіна. № 2; Легенда: [Верш] // Чырв. сейбіт. № 6—7; Зорка: [Верш] // Там жа. № 8—9; Вясна ідзе: [Верш] // Там жа. № 10—11; Шторм: [Верш] // Шлях студэнцтва. 1927—28. № 4—5; Фабрыка смерці: [Верш] // Бел. вёска. 26 студз.; Віцеб. сялян. газ. 13 лют.; Заря Запада. 3 февр.; Звезда. 30 янв.; Камуніст. 2 лют.; Сав. Бел. 30 студз.; Сав. вёска. 9 лют.; Чырв. змена. 30 студз.; Чырв. Полаччына. 5 лют.; Новы год: [Верш] // Звезда. 1 янв.; Прамова на 2-й Менскай гарпартканферэнцыі: [Верш] // Там жа. 26 студз.; Першамайскае: [Верш] // Там жа. 1 мая; На шляху: [Верш] // Там жа. 9 жн.; Шторм: [Верш]. Там жа. 21 жн.; За літаратурны будынак // Там жа. 28 жн.; Сасна: [Верш] // Там жа. 9 кастр.; Камуністаў з'езд дзесяты: (Замалёўкі) // Сав. Бел. 8 студз.; Газетчык: [Верш] // Там жа. 2 лют.; Міністр; Казалі многа нам...: [Вершы] // Там жа. 12 сак.; Народныя мелодыі: (Вясна; «Ой, напэўна, за вішнёвым...»): [Вершы] // Там жа. 3 крас.; На магілу Максіма Багдановіча: [Верш] // Там жа. 25 мая; Землетрасенне ў Крыму: (З падарожных нарысаў) // Там жа. 13 ліп.; «Ішлі гады. На хвалях маршквалам...»; Песня; Струна: [Вершы] // Там жа. 21 жн.; Пятая песня: [Верш] // Там жа. 6 ліст.; Шляхі тэатру: (Думкі і пераконанні) // Там жа. 18 снеж.; Камсамол: (Урыўкі з паэмы) // Чырв. змена. 14 студз.; Свята жанчын: [Верш] // Там жа. 4 сак.; Два ліпнёвыя дні: [Апавяданне] // Там жа. 10 ліп.; Паўстанцы: (Паэма) // Там жа. 4, 6 кастр.

1928. Фабрыка смерці; З паэмы «Камсамол»; Свята жанчын; З цыкла «Шчасце»: [Вершы] // Дэкламатар. Мн. Вып. 2; Шалясценне; Сасна; Новы год: [Вершы] // Дэкламатар. Мн. Вып. 3; Разводдзе: [Верш] // З роднай нівы. Вільня; З паэмы «Змова» // Літ. дад. да газ. «Сав. Бел.» № 1—2; Яшчэ вярнуся: [Верш] // Там жа. № 5; Сілуэты вуліцы: З паэмы «Цені на сонцы» // Там жа. № 14; Богабаязны ліхвяр: З паэмы «Цені на сонцы» // Там жа. № 15; У дзень імянін: З паэмы «Цені на сонцы» // Там жа. № 16; Кар'ера фатографа і казырны туз: З паэмы «Цені на сонцы» // Там жа. № 17; Цені на сонцы: Паэма // Полымя. № 1; Разбойнік Буйтрэ: [Верш] // Там жа. № 9; Беларусь савецкая: [Верш] // Там жа. № 10; Напярэдадні: [Верш] // Звязда. 23 вер.; Свята беларускай пралетарскай літаратуры: (Пяць год «Маладняка» 28.XI. 23—28.XI. 28) // Там жа. 28 ліст.; Быў новы год...: (З цыклу вершаў «Беларусь Савецкая») // Там жа. 29 снеж.; Таварышы, з намі вясна: [Верш] // Там жа. 1 мая; Панскі падарунак: [Верш] // Там жа. 24 мая; «Полымя» ў Магілёве: (Нататкі з блакноту. 10—14.XI—28) // Там жа. 18, 20 ліст.; Ліст у рэдакцыю // Там жа. 4 снеж. / Сааўт. А. Дудар, М. Зарэцкі; Камсамол: [Верш] // Чырв. змена. 12 снеж.; Наступны дзень ірдзее!: [Верш] // Там жа. 16 снеж.

1929. З паэмы «Камсамол» // Моладзь — за новы быт. Мн.; Гарадская раніца: [Верш] // Бел. піянер. № 4;

Як дзеці памагалі будаваць самалёт: [Верш] // Там жа. № 8; Прывітанне ад «Полымя»: Слова на ўрачыстым пасяджэнні з'езда БелАПП, з нагоды 5-гадовага юбілею «Маладняка» // Маладняк. № 1; Бальшавік Багрым: Паэма // Там жа. № 3; Цені на сонцы: Паэма (II частка) // Там жа. № 5—6; Нараджэнне чалавека: Раман // Полымя. № 1, 2, 4, 6, 10; Пад сцягам сонцаўсходу: [Верш] // Звязда. 10 ліст.; Планавы падхалімаж: Адрывак з паэмы «Цені на сонцы» // Там жа. 29 ліст.; Бальшавік Багрым: Урывак з паэмы // Сав. Бел. 17 лют.; Збрашыруем нашы дасягненні // Там жа. 5 мая; Дзвіна: [Верш] // Там жа. 24 вер.; Скарыстайце наш вопыт // Чырвонаарм. праўда. 31 студз.

1930. Паэма пра ворага: [Верш] // Маладняк. № 12; Ліст у рэдакцыю // Наперад! № 1 / Сааўт. А. Дудар, М. Зарэцкі; Партыя кліча: [Верш] // Полымя. № 1; Паэма імя вызвалення // Там жа. № 7; Сталіца: [Верш] // Чырв. Бел. № 2; Устаноўка: [Верш] // Там жа. № 3; Агенты сусветнага імперыялізму — імкнуліся абярнуць СССР і яго фарпост БССР — у калонію сусветнага капіталу // Бел. вёска. 3 снеж.; Паэма імя вызвалення // Звязда. 10—11 ліп.; Першамайская: (Песня) // Піянер Бел. 1 мая; Устаноўка: [Верш] // Полес. правда. 1 марта; Бел. АПП // Рабочий. 7 янв.; Векапомныя паходы (Шлях паэмы): [Верш] // Сав. Бел. 23 лют.; Пра вайну: (Урыўкі з паэм: «Нараджэнне чалавека» і «Бальшавік Бахрым») // Там жа. 17 сак.; Дэкларацыя аргбюро Бел. літаб'яднанная Чырв. Арміі і Флоту // Там жа. 6 кастр. / У сааўт.

1931. З вершаў «Фабрыка смерці», «Гудкі» // Рытмы Перамогі. Мн.; Фабрыка смерці: [Верш] // Іскры Ільіча. № 6; Прамова на X Усебеларускім з'ездзе Саветаў // Маладняк. № 3; Напор: П'еса // Там жа. № 11, 12; А Саветы прыйшлі: Урывак з п'есы «Напор» // Работніца і калгасніца Бел. № 30; Мітынг дружбы: Урывак з п'есы «Напор» // Там жа. № 32; Партыя кліча; «Краіна набыла...»: [Вершы] // Віцеб. пралетарый. 24 вер.; Перад будучынай; «Беларусь у Янкі Купалы...»: [Вершы] // Там жа. 26 вер.; За вялікую літаратуру Бальшавізму // Звязда. 17 жн.; Наспеў урачысты час: Урывак з п'есы «Напор» // Звязда. 29 кастр.; Устаноўка: [Верш] // Рабочий. 30 мая; На путях к гегемонії: Выступление на первой конференции МинАППа // Там жа. 25 нояб.; [З прамовы т. Александровіча Ан. на X Усебеларускім з'ездзе саветаў] // Сав. Бел. 27 лют.; Падарожжа: [Верш] // Чырвонаарм. праўда. 24 снеж.; Цераз горы, цераз мора...: (З п'есы «Напор») // Чырв. змена. 27 кастр.; Сілай магутнаю рушымся біцца...: (Урывак з п'есы «Напор») // Там жа. 25 снеж.

1932. Мы закон жыцця змянілі; Супроць прарываў; Партыя кліча; І пайшло так; Векапомныя паходы (Урывак); Першамайская; За кнігаю помнім; Без працы: [Вершы] // Партыя, слухай. Мн.; Мы абяцаем: [Верш] // Іскры Ільіча. № 11; Грышка на граніцы: Урывак з паэмы // Там жа. № 13—14; Урыўкі з вершаванага рамана «Нараджэнне чалавека» // Работніца і калгасніца Бел. № 7; Раманс на конкурс: [Верш] // Звязда. 11 лют.; Аўладаць светапоглядам пралетарыяту // Там жа. 23 сак.; Пагранічная вясна: Паэма // Там жа. 26 чэрв.; Паважаны Янка Купала: [Віншаванне] // Там жа. 10 вер.; Сустрэча з Максімам Горкім // Там жа. 28 вер.; Штаны // Там жа. 29 вер.; Мы новыя людзі: [Верш] // Там жа. 11 ліст.; Жывіце спакойна, народы Саветаў: [Верш] // Калгаснік Бел. 11 чэрв.; Пад знакам класавае непрымірымасці і бальшавіцкай прынцыповасці: (З выступлення на творчай дыскусіі) // ЛіМ. 28 сак.; Прывітанне Янку Купалу // Там жа. 10 вер.; Горад, у якім няма царквы: (З дзённіка) // Там жа. 6 ліст.; Мітынг дружбы: Урывак з п'есы «Напор» // Палес. праўда. 1 студз.; Прамова тав. Андрэя Александровіча на 2-й Мінскай гарпартканферэнцыі: [Верш] // Там жа. 28 студз.; Пагранічная вясна: Урывак з паэмы // Там жа. 27 чэрв.; Прывітанне Янку Купалу з 50-годдзем // Там жа. 13 вер.; Контррэвалюцыйным кніжкам не месца ў нашай літаратуры: З выступлення на творчай дыскусіі // Піянер Бел. 4 крас.

1933. Паэма імя вызвалення: [Паэма]; Фабрыка смерці: [Верш] // 11 ліпеня. Мн.; Ленінская песня; Гудкі; Фабрыка смерці: [Вершы] // Кастрычнік. Мн.; Таварыш сын: [Верш]; Эпіграмы // Заклік. № 1; Эпіграмы на Я. Купалу, М. Мурашку, Ц. Гартнага; Апошнія людзі: Нарыс // Там жа. № 2; Хлебная зіма: Паэма // Там жа. № 3; Пагранічная вясна: Паэма // Там жа. № 4; Дзіцячы перыядычны друк — на належную вышыню // Кам. выхаванне. № 5; Песні Першамая: [Верш] // Полымя рэвалюцыі. № 5; Векапомная восень: Паэма // Там жа. № 11; Пагранічная вясна: Урывак з паэмы // Чырв. Бел. № 6; Сей агонь: Урывак з паэмы «Пагранічная вясна» // Віцеб. пралетарый. 4 крас.; Наш кастрычнік: (Урыўкі з паэмы «Векапомная восень») // За пралет. н. 6—7 ліст.; Наша ніздбайнасць — козыр ворагу: Запіскі брыгадзіра // Звязда. 3 студз.; Пра шэфаў, радыё, кіно і драмгуртох: Запіскі брыгадзіра // Там жа. 8 студз.; Песні Першамая: [Верш] // Там жа. 30 крас.; Як знялі раён з чорнай дошкі: (Нарыс) // Там жа. 14 чэрв.; Дзе ўчора закінуты стыў пустыр...: [Верш] // Там жа. 11 ліп.; Векапомная восень: (Паэма) // Там жа. 6, 7 ліст.; Класавая барацьба на моўным фронце і рэформа правапісу беларускай мовы // Там жа. 13, 14 снеж.; Чырв. Полаччына. 22 снеж.; Літаратурная крытыка ў хвасце літаратурнага руху // Звязда. 20 снеж.; Камунар Магілёўшчыны. 27, 28 снеж.; Наш абавязак — стаць ударнікамі ідэалагічнага фронту // ЛіМ. 23 крас.; Грышка пагранічнік: (Урывак з паэмы «Бацькі і дзеці») // Там жа. 12 мая; Біцца за мандат дэлегата // Там жа. 24 мая; Камсамольцам я прыйшоў у літаратуру // Чырв. змена. 28 кастр.

1934. Камсамол; Векапомная восень: [Вершы] // Бальшавіцкая моладзь. Мн.; Чырвоны штандар; Таварышы, з намі вясна!; Ленінская песня: [Вершы] // Вясна пераможная. Мн., Пад знакам росквіту: [Даклад на пленуме Аргкамітэта ССПБ] // За высокую якасць літаратуры. Мн.; Фабрыка смерці: [Верш] // Літаратурна-мастацкі зб. для мас. вечарын і забаў. Вільня; [Уступ арт.] // Пісьменнік і мова. Мн.; Край будуем, моц гартуем: [Верш // Іскры Ільіча. № 5; Казка пра пана-Жываглота // Там жа. № 6; Песня пралетарскай еднасці: [Верш] // Класавая барацьба на мовазнаўчым фронце і рэформа правапісу беларускай мовы // Полымя рэвалюцыі. № 1; Шчаслівая дарога: Паэма // Там жа. № 3. Рэц.: Шараховскі И. Сюжетная поэма для детей//ЛГ. 8 июня; Сцяна бясстрашных: [Верш] // Полымя рэвалюцыі. № 12; Беларуская казка: [Верш] // Работніца і калгасніца Бел. № 20; Фабрыка смерці: [Верш] // Віцеб. пралетарый. 11 ліп.; Казка: Урывак з паэмы «Шчаслівая дарога» // Там жа. 20 ліп.; Узяць новыя вышыні // Там жа. 25 вер.; Песня пралетарскага яднання (XV з'езду Камуніст. партыі (бальшавікоў) Беларусі прысвячаю): [Верш] // Звязда. 16 студз.; Пісьменнік і мова // Там жа. 8 чэрв.; Наша маладосць заўсёды з намі: (З прамовы паэта на Усесаюзным з'ездзе пісьменнікаў) // Там жа. 9 вер.; Узяць новыя вышыні // Там жа. 18 вер.; З'езд інжынераў чалавечых душ: (З даклада нам. старшыні праўлення саюза сав. пісьменнікаў Беларусі) // Там жа. 28 вер.; Камунар Магілёўшчыны. 30 вер.; Новы Мінск: [Верш] // Звязда. 26 ліст., Ты будзеш жыць, эпоха: [Верш] // Там жа. 27 ліст.; Сцяна бясстрашных: [Верш] // Там жа. 8 снеж.; Жывіце спакойна, народы Саветаў!: [Верш] // Калгаснік Бел. 11 чэрв.; Шмідт на граніцы: [Верш] // Камунар Магілёўшчыны. 8 чэрв.; Урывак з «Паэмы імя вызвалення» // Там жа. 11 ліп.; Над чым я працую // ЛіМ. 6 студз.; Песня пралетарскага яднання: [Верш] // Там жа. 20 студз.; Ленін праз вогнішчы вёў стырно: [Верш] // Там жа. 26 студз.; Нашы абвінавачванні Ю. Віцьбічу // Там жа. 6 лют. / Сааўт. М. Клімковіч, М. Лынькоў; Шчаслівая дарога: Урыўкі з паэмы // Там жа. 31 сак.; Пад знакам росквіту: З выступлення на II Пленуме Аргкамітэта ССПБ // Там жа. 17 мая; Шмідт на граніцы: [Верш] // Там жа. 8 чэрв.; Савецкая паэзія на шляху вялікіх перамог: [Прамова на I з'ездзе ССП] // Там жа. 13 вер.; За сумесную дружную работу: З даклада на сходзе актыву Мінска // Там жа. 30 вер.; З новай сілай у новы этап барацьбы і росту // Там жа. 31 кастр.; Новы Мінск: [Верш] // Там жа. 30 ліст.; Жывіце спакойна, народы Саветаў!: [Верш] // ЛГ. 8 июня; Наша молодость не

уйдет никогда!; (Речь на Всесоюзном съезде) // Там жа. 1 сент.; Магутнае сэрца нашай зямлі — Сталін: [Урывак з верша] // Палес. праўда. 29 жн.; Гудкі: [Верш] // Там жа. 18 вер.; Буда кузнецкая; Над лесам, над полем: [Вершы] // Піянер Бел. 25 студз.; Турэцкая труба: Урыўкі з паэмы «Шчаслівая дарога» // Там жа. 24 сак.; Мы — моцныя, мы — дужыя!: [Верш] // Там жа. 1 мая; Большевистская печать — трибуна советского писателя: (Речь бел. поэта т. Александровича на I Всесоюзном съезде сов. писателей) // Правда. 6 авг.

1935. Савецкая паэзія на шляху вялікіх перамог // Пісьменнікі БССР на першым Усесаюзным з'ездзе пісьменнікаў. Мн. Кн. 2; Савецкая паэзія на шляху вялікіх перамог: Прамова на I з'ездзе ССП СССР // Савецкая і сусветная літаратура. Мн.; Паводка: (прыгоды хлопчыка Сымона): [Верш] // Іскры Ільіча. № 3; Першае мая; [Верш] // Там жа. № 4; Хлопцы Вынаходцы: [Верш] // Там жа. № 5; Парад пераможцаў; Шчаслівы той — хто бальшавік; Галоўная раніца: [Вершы] // Полымя рэвалюцыі. № 5; Маё віншаванне; Народная ўтрата: [Вершы] // Там жа, № 6; Таварыш Сярго: [Верш] // Там жа. № 7; Сцяна бясстрашных: [Верш] // Там жа. № 12; Там і тут: Урывак з паэмы «Пагранічная вясна» // Работніца і калгасніца Бел. № 13; Спявай, паэт!: [Верш] // Віцеб. пралетарый. 13 снеж.; Камунар Магілёўшчыны. 14 снеж.; Палес. праўда. 13 снеж.; Мы жывём у шчаслівую пару: [Прамова на XI Усебеларускім з'ездзе Саветаў] // Звязда. 21 студз.; Шчаслівы той — хто бальшавік: [Верш] // Там жа. 8 крас.; Народная ўтрата: [Верш] // Там жа. 22 мая: Там і тут: Урыўкі з паэмы «Пагранічная вясна» // Там жа. 18 чэрв.; Свята ў Кіеве: Нарыс // Там жа. 20 чэрв.; Ноч у разведцы: [Верш] // Там жа. 12 ліп.; Камсамол: (Фрагменты з верша) // Там жа. 1 вер.; Жывіце спакойна, народы Саветаў: [Верш] // Там жа. 17 вер.; Паўналеццё: [Верш] // Там жа. 7 ліст.; Вечарынка: [Верш] // Там жа. 6 снеж.; Спявай, паэт!: [Верш] // Там жа. 11 снеж.; Міхась Чарот: (Партрэт) // Там жа. 27 снеж.; Песня пралетарскай еднасці: [Верш] // Калгаснік Бел. 1 студз.; Дзе увора: [Верш] // Там жа. 24 чэрв.; Пяе народ: [Верш] // Там жа. 24 жн.; Там і тут: (Урыўкі з паэмы «Пагранічная вясна») // Камунар Магілёўшчыны. 22 чэрв.; Камсамол: (Фрагменты) // Там жа. 3 вер.; Сцяна бясстрашных: [Верш] // Там жа. 3 снеж.; Под знаменем пролетарского интернационализма // Рабочий. 20 янв.; Будем работать с большей страстностью: [Даклад на III Усебел. з'ездзе рабселькораў] // Там жа. 28 февр.; Мы жывём у шчаслівую пару: З прамовы на XI Усебел. з'ездзе саветаў // ЛіМ. 31 студз.; Паводка: [Верш] // Там жа. 6 крас.; Хлопцы-вынаходцы. [Верш] // Там жа. 10 крас.; Халодная раніца: [Верш] // Там жа. 20 крас.; Шляхам росквіту і росту // Там жа. 26 крас.; Народная ўтрата: [Верш] // Там жа. 22 мая; Маё віншаванне: [Верш] // Там жа. 28 мая; Перакоўка; I пяе ўладар-народ; Ноч: [Вершы] // Там жа. 6 чэрв.; Нараджэнне: [Верш]; Жыццё стала радасным, шчаслівым: Слова пісьменніка // Там жа. 11 ліп.; Ноч у разведцы: [Верш] // Там жа. 21 ліп.; Стары Мінск: [Верш] // Там жа. 6 жн.; З'еўшы салодкага, не захочаш горкага: Эпіграма на М. Лынькова // Там жа. 16 вер.; А я галопам...: Эпіграма на П. Галавача // Там жа. 30 вер.; Ты даруй яму, чытач...: Эпіграма на Я. Маўра // Там жа. 6 кастр.; Эх, глядач, чакай, не плач!: Эпіграма на У. Галубка // Там жа. 12 кастр.; Я не знаю...: Пародыя на М. Клімковіча // Там жа. 16 кастр.; Крыўдна крышку...: Эпіграма на З. Бядулю // Там жа. 23 кастр.; Паўналецце: [Верш] // Там жа. 7 ліст.; Вернаму сыну сацыялістычнай радзімы // Там жа. 17 ліст.; Сцяна бясстрашных: [Верш] // Там жа. 1 снеж.; Парад пераможцаў: [Верш] // Піянер Бел. 1 мая; Шчаслівы той, хто бальшавік: (Песня) // Там жа. 18 чэрв.; Песня пралетарскага яднання: [Верш] // Чырв. змена. 21 студз.; Беларускія пісьменнікі — юбіляру // Там жа. 23 кастр. / Сааўт. П. Броўка; Сцяна бясстрашных: [Верш] // Там жа. 1 снеж.

1936. Пісьмо беларускага народа вялікаму Сталіну / У сааўт. // Бальш. Бел. № 6; Полымя рэвалюцыі. № 7; Работніца і калгасніца Бел. № 14; Віцеб. пралетарый. 14 ліп.; Звязда. 11 ліп.; Камунар Магілёўшчыны. 14 ліп.; Камуніст. 14 ліп.; ЛіМ. 11 ліп.; Палес. праўда. 14 ліп.; Чырв. змена. 11 ліп.; Хлопчык і певень: [Верш] // Іскры Ільіча. № 1; Пагранічнік: [Урывак з «Дванаццаці песень»] // Там жа. № 10 / У сааўт.; Лепш не суньця; Новы Мінск; За іголкай: [Вершы] // Маладая Бел. Кн. I; Ліст працоўных Савецкай Беларусі вялікаму Сталіну/У сааўт.; Беларуская савецкая паэзія // Полымя рэвалюцыі. № 3; Не стала Горкага: [Верш] // Там жа. № 6; Работніца і калгасніца Бел. № 13; Звязда. 20 чэрв.; Камунар Магілёўшчыны. 24 чэрв. ЛіМ. 20 чэрв.; Палес. праўда. 22 чэрв.; Піянер Бел. 22 чэрв.; Рабочий. 20 июня; Адзін прысуд — расстрэл: [Верш] // Полымя рэвалюцыі. № 8; Работніца і калгасніца Бел. № 17; Звязда. 23 жн.; ЛіМ. 26 жн.; Дванаццаць песень / У сааўт.; Сустрэча з таварышам Сталіным: [Верш] // Полымя рэвалюцыі. № 9; Сцяной грудзей сваіх ахоўвайце Мадрыд: [Верш] // Там жа. № 11; Віцеб. пралетарый. 7 ліст.; Звязда. 2 ліст.; ЛіМ. 12 ліст.; На векі вякоў: [Верш] // Работніца і калгасніца Бел. № 5; Дванаццаць песень: (Прысвячаецца К. Е. Варашылаву) // Там жа. № 8 / У сааўт.; Вечарынка: [Верш] // Там жа. № 18; Дванаццаць песень: [Вершы] // Віцеб. пралетарый. 13 вер.; Звязда, 11 вер.; Камунар Магілёўшчыны. 11 вер.; Камуніст. 14 вер.; ЛіМ. 14 вер.; Палес. праўда. 8 вер. У сааўт.; Пісьменнікі Савецкай Беларусі // Віцеб. пралетарый. 13 вер.; Звязда. 14 вер.; ЛіМ. 14 вер.; Палес. праўда 17 вер.; I я шчаслівы // Віцеб. пралетарый. 2 кастр.; ЛіМ. 3 кастр.; Піянер Бел. 29 вер.; Беларуская савецкая паэзія: Даклад на III пленуме праўлення ССП СССР // Звязда. 18 лют.; ЛіМ. 17, 23, 27 лют.; Рабочий. 20 февр.; Дзеці і кніга // Звязда. 18 мая; Камунар Магілёўшчыны. 27 мая; Сустрэча з таварышам Сталіным: [Верш] // Там жа. 28 жн.; Камуніст. 29 жн.; ЛіМ. 3 вер.; Палес. праўда. 1 вер.; Ноч у разведцы: [Верш] // Звязда. 28 кастр.; ЛіМ. 30 кастр.; Чырв. змена. 28 кастр.; Сцяна бясстрашных: [Верш] // Звязда. 1 снеж.; ЛіМ. 1 снеж.; Сталінская Канстытуцыя — акт на вечнае карыстанне шчасцем: (З блакнота дэлегата) // Звязда. 5 снеж.; Вечарынка: [Верш] // ЛіМ. 12 лют.; Дадзім творы вялікай ідэі і гарачай крыві: З прамовы на сходзе пісьменнікаў г. Мінска // Там жа. 7 крас.; [Слова на сходзе пісьменнікаў пры абмеркаванні праекта Канстытуцыі СССР] // Там жа. 17 чэрв.; Стары Мінск; Новы Мінск: [Вершы] // Там жа. 20 ліст.; Белорусская советская поэзия: Доклад на III пленуме правления ССП СССР // ЛГ. 16 февр.; Всенародный поэт // Там жа. 14 апр.; Сталінская канстытуцыя — акт на вечнае карыстанне шчасцем // Піянер Бел. 15 снеж; Писатели Советской Белорусии // Правда. 11 сент.; За поэзию, достойную эпохи Сталина! // Рабочий. 10 февр.; Усіх — да аднаго: [Верш] // Чырв. змена. 29 студз.; Узараны вам пласты зямлі...: [Верш] // Там жа. 10 лют.; Фабрыка смерці // Там жа. 12 ліп.

1937. Ноч у разведцы: [Верш] // Іскры Ільіча. № 3; Полымя рэвалюцыі. № 2; Работніца і калгасніца Бел. № 4; Ліпень: [Верш] // Там жа. № 13; Звязда. 12 ліп.; Ніякай літасці: [Верш] // Полымя рэвалюцыі. № 1; Шлях выгнання: (Памяці А. С. Пушкіна): [Верш] // Там жа. № 2; Звязда. 10 лют.; ЛіМ. 10 лют.; Рабочий. 10 февр.; Прамова тав. Андрэя Александровіча [на XII надзвычайным Усебеларускім з'ездзе Саветаў] // Віцеб. пралетарый. 21 лют.; Звязда. 18 лют.; Камунар Магілёўшчыны. 21 лют.; Беларусь: [Верш] / Сааўт. П. Броўка, П. Глебка // Віцеб. пралетарый. 18 крас.; Звязда. 16 крас.; «Ляцелі мужныя...»: [Верш] // Віцеб. пралетарый. 27 мая; Звязда. 23 мая; Свой голас я з любоўю панясу: [Верш] // Віцеб. пралетарый. 25 кастр.; Звязда. 23 кастр.; Авеяны славаю: [Верш] // Віцеб. пралетарый. 12 снеж.; Адзін прысуд — расстрэл: Слова пісьменніка // Звязда. 27 студз.; Камунар Магілёўшчыны. 29 студз.; ЛіМ. 28 студз.; Усіх — да аднаго!: [Верш] // Звязда. 29 студз.; Факт палітычнай важнасці // Там жа. 6 лют.; Перабудоўваць работу Саюза савецкіх пісьменнікаў БССР // Там жа. 24 сак.; Прамова на сходзе актыва мінскай арганізацыі КП(б)Б // Там жа. 26 сак.; Вясна: [Верш] // Там жа. 12 крас.;

Пад знакам барацьбы і росту // Там жа. 23 крас.; Бальшавіцкае слова: [Верш] // Там жа. 5 мая; ЛіМ. 6 мая; Радзіме і правадыру: (Вершы і песні аб Сталінскай канстытуцыі) // Звязда. 12 мая / У сааўт.; Нам жыць і працаваць!: [Верш] // Там жа. 3 ліп.; Імёны іх будзем у сэрцы насіць: [Верш] // Там жа. 15 ліп.; Жніво: [Верш] // Там жа. 29 ліп.; Сталінская Канстытуцыя: [Верш] // Там жа. 16 ліст.; Камунар Магілёўшчыны. 20 ліст.; Авеяны славаю: [Верш] // Звязда. 28 ліст.; На стадыёне: [Верш] // Там жа. 8 снеж.; Узняўся ён бурліва і адразу: [Верш] // Камунар Магілёўшчыны. 18 снеж.; Сцяна бясстрашных: [Верш] // Там жа. 1 снеж.; Напішам творы, насычаныя мужнасцю і мудрасцю нашага гераічнага народа: [Прамова на надзвычайным 12 з'ездзе Саветаў БССР] // ЛіМ. 5 сак.; Пад знакам барацьбы і росту // Там жа. 23 крас.; Песня савецкай жанчыны: [Верш] // Там жа. 22 ліст.; Пісьмо з граніцы: [Верш] // Там жа. 26 ліст.; Палярная ноч: Драматычная казка // Там жа. 31 снеж.; Піянер Бел. 31 снеж.; Песня пра Сярго: [Верш] // Піянер Бел. 3 сак.; Один приговор — расстрел // Рабочий. 27 янв.; Он смотрит на нас, как живой // Там жа. 10 февр.

1938. Калыханка: [Верш] // Іскры Ільіча. № 5; Палярная ноч: Паэма-казка // Полымя рэвалюцыі. № 5; Радзіме і правадыру: [Верш] // Там жа. № 6; Бальш. Пал. 14 мая; Віцеб. рабочы. 18 мая; Звязда. 12 мая; ЛіМ. 17 мая; Чырв. змена. 12, 14, мая / У сааўт.; Папанінцы: [Верш] // Работніца і калгасніца Бел. № 4; Звязда. 22 лют.; Песня: [Верш] // Звязда. 23 лют.; Адзін прысуд — расстрэл!..: [Верш] // Там жа. 11 сак.; Пясняр народнага шчасця // Там жа. 28 сак.; Бацька шчаслівай сям'і: [Нарыс] // Там жа. 1 мая; Іскрыцца сонца: [Верш] // Там жа. 6 мая; Слова ад сэрца: [Верш] // Там жа. 26 чэрв.; Чырвонаармейская зорка; Спатканне; Смерць партызана; Вечар; Калыханка: [Вершы] // ЛіМ. 30 сак.; Дзень людскога шчасця // Там жа. 30 чэрв.; Беларуская краіна: [Верш] // Чырв. змена. 12 мая.

1956. Сасна; Магіла салдата; Беларускія ткачыхі: [Вершы] // Мастацкае слова. Мн.; Мы за мір: [Верш] // Беларусь. № 10; Жарт прыроды: [Верш] // Вожык. № 13; Ішлі сябры; Гусі; Сонечная поўнач: [Вершы] // Маладосць. № 11; Рыбак; Хлопчык і певень: [Вершы] // Работніца і сялянка. № 8; Беларускія ткачыхі; Магіла салдата: [Вершы] // Звязда. 3 жн.; Роднаму краю; Леніна простае слова; Перадышка; Аднойчы ў тундры: [Вершы] // ЛіМ. 12 мая.

1957. Роднаму краю: [Верш] // Пад сцягам Кастрычніка. Мн.; Таполі і сосны; Вечар: [Вершы] // Беларусь. № 1; Казка пра Пана-Жываглота: [Верш] // Бярозка. № 5; Паводка: [Верш] // Вясёлка. № 2; Калыханка: [Верш] // Там жа. № 6; Цвіце таполя: [Верш] // Полымя. № 7; За сталом братэрства; Шукаць, ствараць; Сын народа; Пасля навальніцы; Што корні дуба; Успаміны; Зіма ў Крыме; Каб...; «Бывае так...»; Сэрца: [Вершы] // Там жа. № 8; Жывая вада: [Верш] // Там жа. № 11; Маці і сястра: [Верш] // Работніца і сялянка. № 10; Леніна простае слова: [Верш] // Мін. праўда. 22 крас.

1958. Леніна простае слова; Камсамолія (урывак): [Вершы] // Між нас жыве Ленін. Мн.; Як цацкі дома зрабіць самому: [Верш] // Вясёлка. № 3; Навагодняе [Верш] // За вяртанне на Радзіму. № 1; Звязда. 1 студз.; Заўсёды з намі // ЛіМ. 29 сак.; Гарaць агні: [Верш] // Мін. праўда. 1 студз.

1959. Як яна завецца; Шчупак дапамог: [Вершы] // Вясёлка. № 7; Наш дзень: [Верш] // Там жа. № 9; Хай кожны ведае, як Галя абедае: [Верш] // Там жа. № 10; Дашын карандашык; Двойчы два — чатыры; Сталяр: [Вершы] // Там жа. № 11; Роднаму краю: [Верш] // За вяртанне на Радзіму. № 69; Хлопцы-вынаходцы: [Верш] // Работніца і сялянка. № 9; Леніна простае слова: [Верш] // Піянер Бел. 6 ліст.

1960. Калыханка; Шчупак дапамог; Наш дзень; Як цацкі дома зрабіць самому: [Вершы] // Дзецям. Мн.; Змей; Скакуха: [Вершы] // Вясёлка. № 3; Першамай: [Верш] // Там жа. № 5; Працавітая дзяўчынка: [Верш] // Работніца і сялянка. № 3; Наш дзень: [Верш] // Там жа. № 11; Хай кожны ведае, як Галя абедае: [Верш] // Піянер Бел. 13 мая.

1961. За іголкай; Завязка; Сасна; Гудкі; Пасля навальніцы; Ішлі сябры; Перамога; Таполі і сосны; Галубінае крыло; Летнім раннем: [Вершы] // Анталогія бел. паэзіі: У 3 т. Мн. Т. 2; Беларускія ткачыхі: [Верш] // Вершы, аднаактовыя п'есы. Мн.; Ішлі сябры: [Верш] // Вянок дружбы. Мн.; Галубінае крыло; Летнім ранкам: [Вершы] // Полымя. № 9; Роднаму краю: [Верш] // Работніца і сялянка. № 6; Як гэта здорава...: [Верш] // Звязда. 14 крас.; Я Леніна пяю: [Верш] // ЛіМ. 21 крас.

1962. Каб...; Матчына сэрца: [Вершы] // Голас сэрца. Мн.; Перакладчыцкае майстэрства Янкі Купалы; Ішлі сябры; Цвіце таполя: [Вершы] // Народны паэт Беларусі. Мн.; Беларускія ткачыхі: [Верш] // Слаўце Радзіму. Мн.; Вершы розных год: Кароткае лета; Мы выйграем бой; На фізкультурным парадзе; Сейбіту песень; Да гудка; У добры час; Пройдзе смык па струнах; У буру; Першы ўраджай; «Прыкрыўшы плечы алай хусткай...»; Унукі; «Кажуць, лірыка забыта...»; На тым жыву; Парада; Як я жаніўся // Полымя. № 11; Бабіна лета: [Верш] // Там жа. № 12; ЛіМ. 18 снеж.; Сел. газ. 28 ліст.; Шчырае сэрца песняра // ЛіМ. 22 чэрв.; Наш дзень: [Верш] // Піянер Бел. 9 чэрв.

1963. Сын народа; Я Леніна пяю: [Вершы] // Бяссмерце. Мн.; Аўтабіяграфія // Пяцьдзесят чатыры дарогі: Аўтабіяграфіі бел. пісьменнікаў. Мн.; Вясна-красуня; Возера; Летнім ранкам; Месяц сеў за хмарку: [Вершы] // Слова аб роднай прыродзе. Мн., Гарачы дзень: [Верш] // Вясёлка. № 6; Вершы розных год: Дзе б я ні быў; Нараджэнне дня; Не шкадую...; На захад, таварыш!; «Калі чалавек у вялікай бядзе...»; Ноч міне; Падпальшчык вайны; Я помню Мінск; На трактарным у нас; Падкажыце, калі ласка; «Прыйшла яна сёння дадому другой...»; Ў святочны вечар; Бярозкі; Шал перад сконам; Вайна вайне // Полымя. № 4; Сэнс жыцця ў працы // Там жа. № 5; Калыханка: [Верш] // Ніва. 31 сак.; Двойчы два — чатыры: [Верш] // Там жа. 7 крас.; Скакуха: [Верш] // Там жа. 14 крас.; Першага мая: [Верш] // Там жа. 28 крас.; Працавітая дзяўчынка: [Верш] // Там жа. 12 мая; Спакойнае ночы: [Верш] // Там жа. 16 чэрв.; Рыбак: [Верш] // Там жа. 14 ліп.; Лясная байка: [Верш] // Там жа. 28 ліп.

1964. Першае мая: [Верш] // Вясёлка. № 4; Гарачы дзень: [Верш] // Ніва. 7 чэрв.

1965. «Калі мне дужа цяжка стане...»: [Верш] // Дзень паэзіі — 65. Мн.; Я Леніна пяю: [Верш] // Ленін заўсёды з намі. Мн.

1966. Жарт прыроды: З народнага: [Верш] // Вожык у дарозе. Мн.; Наш дзень; Калыханка; Лясная байка: [Вершы] // Хрэстаматыя па беларускай дзіцячай літаратуры. Мн.; Ноч ў разведцы; Леніна простае слова; Я Леніна пяю; Каб...: [Вершы] // Чырвоныя лісткі календара. Мн.; Мая заўсёды маладая; Дзьміце, ветры; Краю родны; Благаслаўляю дзень і час: [Вершы] // Беларусь. № 1; Вярніся зноў: [Верш] // Вожык. № 6; Паўночнае лета; Гусі: [Вершы] // Полымя. № 1; Баравое: Урыўкі з паэмы // Звязда. 22 студз.; З неапублікаванага: Сябры; Ніколі не забуду; «Абудзіўся дзень...»: [Вершы] // ЛіМ. 21 студз.; Наш дзень: (Інсцэніраваны верш) // Наст. газ. 2 лют.

1967. Дашын карандашык; Пра качак, шчупака і мячык Янука; Як цацкі дома зрабіць самому; Наш дзень; Калыханка; Лясная байка: [Вершы] // Арлянятам: Анталогія бел. сав. дзіцячай літаратуры: У 2 т. Мн. Т. 1; Леніна простае слова; Сын народа; Я Леніна пяю: [Вершы] // Мы славім Леніна, мы славім партыю. Мн.; Леніна простае слова: [Верш] // Наш дарагі Ільіч. Мн.

1968. Я Леніна пяю: [Верш] // З Леніным у сэрцы. Мн.; Ішлі сябры; Заўсёды з намі: [Вершы] // Максім Горкі і Беларусь. Мн.; Працавітая дзяўчынка: [Верш] //Мы веселые ребята. Мн.; Вясна-красуня; Летнім ранкам; Возера: [Вершы] //Слова аб роднай прыродзе. Мн.; Я Леніна пяю: [Верш] //Вяч. Мінск. 6 ліст.

1969. Дзе б я ні быў; «Будзе, спраўдзіцца ўсё гэта...»; «Пакліча Партыя — клянуся!..»: [Вершы] //

Дзень паэзіі — 69. Мн.; Я Леніна пяю; Леніна простае слова; Сын народа: [Вершы] // Жыве між нас геній. Мн.

1970. Я Леніна пяю: [Верш] // З Леніным заўсёды Беларусь. Мн.; Беларускія ткачыхі: [Верш] // Наша рэспубліка. Мн.; Леніна простае слова: [Верш] // Ніва. 19 крас.

1971. Гудкі: [Верш] // Універсітэт паэтычны. Мн.

1972. Адгукніся: [Верш] // Зорка Венера. Мн.; Ішлі сябры: [Верш] // Бярозка. № 7.

1974. Два гудкі: [Верш] // Дзень паэзіі — 74. Мн.; Працавітая дзяўчынка: [Верш] // Мы веселые ребята. Мн.

1975. Ленін: [Верш] // Дзень паэзіі — 75. Мн.; На ўсё жыццё // Такі ён быў: Успаміны пра Янку Купалу. Мн.

1976. Сасна: [Верш] // Люблю будзённы дзень... Мн.; З веж-камяніц; Дзень Канстытуцыі; «Да стомы кайлю, дабываю руду...»; А і Б: [Вершы] / Публ. Р. Александровіча // Беларусь. № 1; Роднаму краю: [Верш] // Вясёлка. № 1.

1977. Матчына сэрца: Урывак // Дзень добры, мама! Мн.

1978. Галубінае крыло: [Верш] // Адданасць. Мн.; Смерць партызана: [Балада] // Беларуская балада. Мн.; Кавалям жыцця: [Верш] // Сэрцам табе прысягаю. Мн.; Я Леніна пяю: [Верш] // Чырв. змена. 28 снеж.

1980. Галубінае крыло: [Верш] // Такія сэрцы ў нас. Мн.

1982. Я Леніна пяю; Ішлі сябры; [Вершы] // На сцягу і ў сэрцы. Мн.; Ішлі сябры: [Верш] // Нам засталася спадчына. Мн.

1983. Лясная байка: [Верш] // Вяснянка. Мн.; Я Леніна пяю: [Верш] // Заўжды з Леніным. Мн.

1984. Наш дзень; Калыханка; Дашын карандашык; Лясная байка; Пра качак, шчупака і мячык Янука: [Вершы] // Хрэстаматыя па беларускай дзіцячай літаратуры. Мн.; Леніна простае слова: [Верш] // Чырвоныя лісткі календара. Мн.

1.4.

Д р а з д о ў А. Унук камунара: Аповесць / З рус. Мн., 1928.

П а л і ш ч у к В. Адыгейскі пясняр: Паэма / З укр. Мн., 1929.

Б е л ы х Г., П а н ц я л е е ў Л. Рэспубліка Шкід: Аповесць / З рус. Мн., 1936.

Г р у з д н е ў І. Жыццё і прыгоды Максіма Горкага: (Паводле яго апавяданняў) / З рус. Мн., 1936.

П у ш к і н А. Руслан і Людміла: Паэма / З рус. Мн., 1959.

П у ш к і н А. Руслан і Людміла: Паэма / З рус. Мн., 1978.

1927. Х в і л ё в ы М. Шавец: [Верш] / З укр. // Звязда. 11 вер.; В а н ц э ц і Б. Свабода: [Верш] / З італ. // Сав. Бел. 25 жн.

1928. П а л і ш ч у к В. Адыгейскі пясняр: Урыўкі з паэмы / З укр. // Дэкламатар. Мн. Вып. III; Полымя. № 2; Я г о ж. Чырвоны струмень: (Урыўкі з IX раздзела верш. рамана) / З укр. // Сав. Бел. 20 мая.

1934. Т ы ч ы н а П. Партыя вядзе: [Верш] // ЛіМ. 31 студз.

1935. П а ц ь е Э. Інтэрнацыянал: Міжнародны гімн / З фр. // Полымя рэвалюцыі. № 1; ЛіМ. 22 сак.; Х а р ы к І. Раніца: [Верш] / З яўр. // Полымя рэвалюцыі. № 11; Звязда. 6 кастр.; Чырв. змена. 17 ліст.; М о с а ш в і л і І. Алазанская ноч: [Верш] / З груз. // Віцеб. пралетарый. 15 чэрв.; Звязда. 18 ліп.; ЛіМ. 31 мая; А с е е ў Н. Граніца: [Верш] / З рус. Звязда. 29 вер.; Т ы ч ы н а П. Партыя вядзе: [Верш] / З укр. // Там жа. 30 вер.; Г а л о д н ы М. Слова прыстрасных: [Верш] / З рус. // ЛіМ. 31 снеж.

1936. Б р у с а ў В. Ленін; А с е е ў М. Граніца; Г а л о д н ы М. Слова прыстрасных: [Вершы] / З рус. // Анталогія рускай савецкай паэзіі. Мн.; А с е е ў М. Граніца: [Верш] / З рус. // Пагранічнікі. Мн.; Б е д н ы Дз. Першае слова: [Верш] / З рус. // Полымя рэвалюцыі. № 5; Работніца і калгасніца Бел. № 4; Віцеб. пралетарый. 11 лют.; Звязда. 10 лют.; Камуніст. 12 лют.; Пісьмо працоўных Савецкай Грузіі правадыру народаў вялікаму Сталіну: [Верш] / З груз. // Звязда. 27 лют.; ЛіМ. 29 лют. / У сааўт.; С т а л ь с к і С. Дзяўчатам краіны гор: [Верш] / З авар. // Звязда. 29 лют.; А к с е л ь р о д З. Мадрыд: [Верш] / З яўр. // ЛіМ. 27 кастр.

1937. П у ш к і н А. Руслан і Людміла: (Урывак з паэмы) / З рус. // За коммунист. просвещ. № 17; Віцеб. пралетарый. 12 лют.; Звязда. 9 лют.; ЛіМ. 11, 26 сак.; Я г о ж. Слых пройдзе аба мне па ўсёй Русі вялікай...: [Верш] / З рус. // Звязда. 10 лют.; Я г о ж. Вольнасць: Ода / З рус. // ЛіМ. 10 лют.

1938. Д ж а м б у л. Батырам полюса: [Верш] / З казах. // Полымя рэвалюцыі. № 4.

1957. М а л ы ш к а А. «Я працаваў, як звычайна...»; Т ы ч ы н а П. Над Дняпром; У с э н к а П. «Ветрыкам нагнаны...»: [Вершы] / З укр. // Дзень укркаінскай паэзіі. Мн.; П а ц ь е Э. Інтэрнацыянал: [Верш] / З фр. // ЛіМ. 1 мая.

1958. Г і р а Л. З маладых грудзей; К у б і л і н с к а с К. Дрэва на руінах: [Вершы] / З літ. // Галасы сяброў. Мн.; К у б і л і н с к а с К. Дрэва на руінах: [Верш] / З літ. // Полымя. № 5.

1959. І с а к о ў с к і М. На ўзыходзе сонца: [Верш] / З рус. // ЛіМ. 16 вер.

1961. А ш а н і н Л. Легенда пра абаронцаў Брэста / З рус. // ЛіМ. 20 чэрв.

1967. Т ы ч ы н а П. Партыя вядзе: [Верш] / З укр. // Дзень паэзіі — 67. Мн.

1969. Х а р ы к І. Круглыя тыдні: Торф; Конюх; Мікола, шырокі і рослы юнак...; Раніца: (Урыўкі з паэмы) / З яўр. // Харык І. Выбранае. Мн.

1975. У с э н к а П. «Ветрыкам нагнаны...»: [Верш] / З укр. // Украінская савецкая паэзія. Мн. Т. I.

1979. П у ш к і н А. Руслан і Людміла: (Урывак з паэмы) / З рус. // Вясёлка. № 7.

1.5.

На балгарскую мову. Бор: [Верш] / Прев. Р. Стр[емски] // РЛФ. 1930. 9 юли; Погранична пролет: [Верш] / Прев. А. Т[одоров] // Щит. 1934. 2 май; Бор: [Верш] / Прев. А. Тодоров // Зидарска антология. София, 1940.

На грузінскую мову. Сасна: [Верш] / Пер. Д. Гачачыладзе // Мнатобі. 1935. № 5; Там жа. 1936. № 6; Жніво: [Верш] / Пер. А. Бегашвілі // Беларуская савецкая паэзія. Тбілісі, 1967.

На латышскую мову. Daugava / Atdz. E. Fross; Pierobežas pavasaris / Atdz. P. Kikuts // Celtne. 1933. Nr. 8; Uzvara; «Man mīla ir vakara dvasa»; Pie bralibas galda / Atdz. O. Jansons // Baltkrievijas piede. Rīgā, 1960; Dašas ozimilis / Atdz. V. Grenkovs // Zilite. 1960. Nr 8.

На літоўскую мову. Baltarusijos liaudies laiškas didžiajam Stalinui / Vert. F. Sodainis, A. Dabulis // Raud. artojas. 1936. Liep. 16; Dvilika dainu Klimui Eframovičiui Vorošilovui. / Vert. V. Zalionis, F. Sodainis, J. Skribliukas, V. Viskaras // Raud. artojas. 1936. Spal. 21; Naktis zvalgavime / Vert. V. Zalionis // Raud. artojas. 1936. Spal. 31; Taip saknys ažuolo / Vert. A. Zukauskas; Lemtinguos žygiuos... / Vert. K. Inčiūra; Gluosniai ir pušys / Vert. J. Siozinys // Atplaukia Namunu daina. Vilnius, 1958; Gimtajai šaliai / Vert. K. Inčiūra // Komjaunimo tiesa. 1958. Rugs. 19.

На польскую мову. Wybór poezji / Tł. J. Moszyńska-Heltmanowa. Mń., 1932. Рэц.: Г а р а ў с к і А. Андрэй Александровіч. «Выбраныя вершы» на польскай мове // ЛіМ. 1932. 15 чэрв.

O wielką literaturę bolszewicką // Orka. 1931. 18 sierp.; Stalinstan; Syreny; Fabryka śmierci / Tł. J. Moszyńska-Heltmanowa; Wiec przyjaźni: (Urywki z dramatu «Napór») / Tł. A. i Z. // Orka. 1931. 20 grud.; «Płynęły lata; Dziki ołowiany ...» / Tł. K. A. Jaworski // Kamena. 1935. Nr. 7; Nowy Mińsk / Tł. H. Kamieński (Domski) // Orka. 1935. 26 stycz.; «A wieczór hula po drzewach...» / Tł. J. Putrament // Poprostu. 1936. Nr 13; Fabryka śmierci // Orka. 1936. 12 lut.; Dwanaście pieśni / Tł. W. Kowalski // Orka. 1936. 14 wrześ.; Spotkanie z towarzyszem Stalinem / Tł. W. Kowalski // Orka 1936. 26 list.; Ojczyzna /

Tł. W. Segal // Materiały Repertuarowe. 1965. Nr3; «Płynęły lata. Dziki ołowiany...»; W oczekiwaniu przyszłości / Tł. K. A. Jaworski // Jaworski K. A. Pisma: Wydanie jubileuszowe. Lublin, 1972. T. 3.

На рускую мову. Стихи. М.; Л., 1928.

Стихи. М., 1932. Рэц.: Шапавалаў Я. Вершы Александровіча на расійскай мове // ЛіМ. 1932. 24 ліп.

Счастливая дорога: Поэма / Пер. М. Исаковский. Смоленск, 1935. Рэц.: Беккер М. // За коммунист. просвещ. 1935. 30 июля.

Великому Сталину от белорусского народа. Мн., 1936 / У сааўт.

Солнце и песня: Стихи / Пер. М. Голодный, П. Железнов, М. Исаковский и др. М., 1936. Рэц.: Виноградов Б. Поэзия большевистского оптимизма // Рабочий. 1936. 4 окт.; Куніцкі С. «Солнце и песня». // ЛіМ. 1936. 30 кастр.; Хведаровіч М. Полымя рэвалюцыі. 1936. № 9.

Тополи и сосны: Стихи. М.; Л., 1966. Рэц.: Никифорович В. Песни новой жизни // Сов. Бел. 1967. 12 апр.

Месяц сел на тучку: Стихи. Мн., 1967.

Счастливая дорога: Поэма / Пер. М. Исаковский. Мн., 1969. Рэц.: Шушкевич С. // Неман. 1970. № 4.

Местечко: [Верш] / Пер. М. Корень; За иголкой; [Верш] / Пер. М. Гольдберг // Просторы. Мн., 1927; Местечко: [Верш] / Пер. М. Корень // Рабочий. 1927. 29 сент.; За иголкой: [Верш] / Пер. М. Гольдберг // Соки целины. М., 1928; «Белорусь — такая крошка...»; Завязка: [Вершы] / Пер. Д. Выгодский // Альманах бел. литературы. Л., 1929; Сосна: [Верш] / Пер. М. Корень // Рабочий. 1929. 21 июня; Шторм / Пер. Б. Уральский; Фабрика смерти / Пер. М. Голодный; В прошлом...; Твердили часто нам... / Пер. В. Цвелев; Перед будущим; Метелица:, Весна в городе / Пер. М. Голодный; Сосна; Разбойник Буйтра / Пер. Л. Лавров: [Вершы] // Сборник бел. поэзии. М.; Л., 1930; Памятный поход: [Верш] / Пер. П. Антокольский // ЛГ. 1930. 24 дек.; Поэма про врага: Отрывки / Пер. Е. Ст. // Рабочий. 1930. 1 дек.; Поэма освобождения: Отрывки / Пер. М. Светлов // Там жа. 1930. 13 дек.; Сосна: [Верш] / Пер. М. Светлов // Там жа. 1931. 20 июня; Столица: [Верш] / Пер. П. Антокольский // Там жа. 1931. 3 июля; Сосна / Пер. М. Светлов; Под знаком диктатуры; Борьба / Пер. О. Колычев; Перед будущим / Пер. М. Голодный; Хлынет нам счастье: (Из народных мотивов) / Пер. О. Колычев: [Вершы] // Антология бел. литературы. М., 1934; Фабрика смерти; Крик голодных рикш: Сосна / Пер. М. Исаковский; Песня пролетарского единства / Пер. А. Дудар; Пограничная весна: (Отрывок из поэмы) / Пер. А. Сурков: [Вершы] // Поэзия Сов. Белоруссии. Смоленск, 1934; Незабываемая осень: (Поэма) / Пер. А. Тарковский и А. Штейнберг // Поэты Белоруссии. М. 1934; Песня пролетарского единства / Пер. А. Дудар // Рабочий. 1934. 18 янв.; Пограничная весна: [Урывак з паэмы] / Пер. А. Сурков // Там жа. 1934. 16 апр.; Из книги «Нараджэнне.чалавека»: [Вершы] Пер. О. Колычев // Там жа. 1934. 8 июня; Белорусская сказка: (Из поэмы «Счастливая дорога») / Пер. М. Исаковский // Там жа. 1934. 30 июня; Так было: [З «Паэмы імя Вызвалення»] // Там жа. 1934. 11 июля; Песня пролетарского единства // Там жа. 1934. 22 дек.; Ночь в разведке; Хлынет нам счастье; Песня о Сталине; [Вершы] // Белорусская сов. литература. М., 1935; Смерть рыбака: [Верш] / Пер. Б. Бендик // Литература и искусство Крыма. 1935. № 1; Турецкая трубка: (Из поэмы «Счастливый путь») / Пер. М. Исаковский // Наступление. 1935. № 7; Белорусская сказка: [Верш] / Пер. М. Исаковский // Известия ЦИК. 1935. № 17; Песня большевика: [Верш] / Пер. М. Светлов // Там жа. 1935. 4 нояб.; Ночь: [Верш] // ЛГ. 1935. 9 июля; Ночь в разведке: [Верш] / Пер. М. Голодный // Правда. 1935. 3 июля; Живите спокойно, народы Советов!: [Верш] / Пер. М. Тарловский // Там жа. 1935. 4 окт.; Новый Минск: [Верш] / Пер. М. Исаковский // Там жа. 1935. 6 нояб.; Турецкая трубка: Глава из поэмы «Счастливая дорога» / Пер. М. Исаковский // Рабочий. 1935. 5 янв.; Мы — новые люди: [Верш] / Пер. Б. Турганов // Там жа. 1935. 14 янв.; Нарождение: [Верш] / Пер. А. Шарапов // Там жа. 1935. 11 июля; Новый Минск: [Верш] / Пер. М. Исаковский // Там жа. 1935. 27 нояб.; Ночь в разведке: [Верш] / Пер. М. Голодный // Бойцы. Мн., 1936. Альм. 2; Рабочий. 1936. 2 февр.; 28 окт.; Встреча: [Верш] / Пер. О. Колычев // ЛГ. 1936. 14 февр.; Письмо белорусского народа великому Сталину / Пер. А. Безыменский, М. Голодный, М. Исаковский, А. Сурков // Известия ЦИК. 1936. 11 июля ЛГ. 1936. 15 июля; Правда. 1936. 11 мая; Рабочий. 1936. 11 июля / У сааўт. Вечеринка: [Верш] / Пер. О. Колычев // Правда. 1936. 3 февр.; Встреча с товарищем Сталиным: [Верш] / Пер. М. Голодный // Там жа. 1936. 26 апр.; Рабочий. 1936. 27 апр.; Десять песен о нашей непобедимой Красной Армии, о её творце и вдохновителе великом Сталине, о ее полководце Клименте Ворошилове: [Вершы] / Пер. А. Безыменский, М. Голодный, В. Гусев и др. // Правда. 1936. 11 сент. / У сааўт.; Пограничникам: (Из поэмы «Счастливая дорога») // Рабочий. 1936. 15 февр.; Ты будешь жить, эпоха!: [Верш] / Пер. А. Шарапов // Там жа. 1936. 15 марта; Двенадцать песен: [Вершы] / Пер. А. Безыменский и др. // Там жа. 1936. 11 сент.; Тесней ряды, друзья!: [Верш] / Пер. А. Шарапов // Там жа. 1936. 15 нояб.; Встречи с товарищем Сталиным: [Верш] / Пер. Е. Сокол // Тридцать дней. 1937. № 1; Ночь в разведке: [Верш] / Пер. М. Голодный // Известия. 1937. 23 февр.; Рабочий. 1937. 20 февр.; Пощады нет!: [Верш] // Правда. 1937. 30 янв.; Путь изгнания: [Верш] / Пер. А. Шарапов; «Он смотрит на нас, как живой» // Рабочий. 1937. 10 февр.; Парад победителей: [Верш] // Там жа. 1937. 1 мая; Большевистское слово: [Верш] / Пер. А. Шарапов // Там жа. 1937. 5 мая; Родине и Вождю: Стихи и песни о Сталинской конституции / Пер. С. Городецкий // ЛГ. 1938. 20 июня; Сов. Бел. 1938. 14 мая; Сталин. молодёжь. 1938. 14 мая / У сааўт.; Белоруссия родная: [Верш] / Пер. Б. Веров // Моск. комсомолец. 1959. 1 янв.; Лесная басня: [Верш] / Пер. Д. Петров // Зорька. 1960. 22 окт.; Дашин карандашик: [Верш] / Пер. З. Гордышева // Сел. жизнь. 1960. 15 мая; Дважды два — четыре: [Верш] // Там жа. 1960. 25 сент.; Я славлю Ленина: [Верш] / Пер. Я. Хелемский // Правда. 1961. 21 авг.; «Чтоб не лежала онемелой целина...»; Победа; Месяц сел на тучку; В тайге; Старый Минск; Зима в Крыму; Поэту: [Вершы] / Пер. А. Прокофьев // Дружба народов. 1963. № 6; Голубиное крыло; Бабье лето: [Вершы] / Пер. А. Александров // Неман. 1963. № 1; Стихи разных лет: Месяц сел на тучку / Пер. А. Прокофьев; Однажды в тундре / Пер. М. Комиссарова; И ты, и я...; Летним утром / Пер. Г. Пагирев // Там жа. 1966. № 1; Смерть партизана: [Верш] / Пер. Н. Кислик // ЛГ. 1966. 25 янв.; Гудки; Я Ленина пою: [Вершы] / Пер. Г. Пагирев, В. Заводчиков // Поэты Белоруссии. М., 1967; Сосна; Белорусские ткачихи: [Вершы]; Родному краю: [Фрагмент верша] // Неман. 1967. № 10; Песня; Смерть партизана: [Вершы] / Пер. Н. Кислик // Чтоб всегда было солнце. Мн., 1968; Гудки: [Верш] // Ленин. смена. 1968. 15 окт.; Гудки / Пер. Г. Пагирев; Я Ленина пою / Пер. В. Заводчиков: [Вершы] // Пою мое отечество. М., 1969. Т. 1; Гудки: [Верш] / Пер. Г. Пагирев // Стихи о Ленине. М., 1969; Я Ленина пою: [Верш] / Пер. В. Заводчиков // Созвездие Родины. Тула, 1972; Дашин карандашик; Трудолюбивая Катя: [Вершы] / Пер. Ю. Кушак // Земля с лазурными очами. М., 1979; Пограничная весна: [Верш] / Пер. А. Сурков // Сурков А. Собр. соч.: В 4 т. М., 1979. Т. 2; Ты откликнись / Пер. Б. Кежун; Ходил я...; «Бывает так: один на поле боя...»; И ты, и я... / Пер. Г. Пагирев: [Вершы] // Беларусь моя. Л., 1983; Солнечная полночь; Бабье лето: [Вершы] / Пер. Н. Браун // Прекрасен наш союз. М., 1984.

На туркменскую мову. Бельшевик жыры: [Верш] / С. Баттал тарж. // Совет эдэбияты. 1936. № 1.

На узбекскую мову. Сайлаб олинган шеърлар тўпламии. / Роак тарж. // Тошкент, 1931.

Кардошлик; Севаман; Карагай; Галаба: [Вершы] / Мавлон Икром тарж. // Белорус шоирлари. Тошкент, 1962.

На ўкраінскую мову. Наш день: (Вірші. Для дошкільного віку) / Пер. Г. Бойко. К., 1961.

Перед майбутнім; Пісня: [Вершы] / Пер. Т. Масенко // Молодняк. 1927. № 11; Завжди казали нам: [Верш] / Пер. В. Сосюра // Черв. шлях. 1928. № 7; Завжди казали нам / Пер. В. Сосюра; Перед майбутнім; Пісня: / Пер. Т. Масенко [Вершы] // Нова Білорусь. К., 1929; Вікопомна осінь: (Поема) / Пер. Т. Масенко // Молодняк. 1934. № 2; Новий Мінськ: [Верш] / Пер. Семиволос // Черв. шлях. 1935. № 7; Зустріч з товаришем Сталіним: [Верш] / Пер. М. Пригара // Пісні та казки про Сталіна. К., 1936; Пісні: [Вершы] / Пер. П. Усенко // Молодняк. 1937. № 3 / У сааўт.; Зустріч з товаришем Сталіним: [Верш] / Пер. О. Новицькій // Вісті. 1937. 1 трав.; Пісня про Орджонікідзе / У сааўт. / Пер. П. Усенко // Комсомолець Украини. 1937. 2 лют.; Літ. газ. 1937. 23 лют.; Батьківщині і вождю: (З віршів і пісень про Сталін., Конституцію) / У сааўт. // Більшовик. 1938. 9 черв.; За столом братерства; Білоруські ткалі / Пер. І. Гончаренко; Тополі й сосни / Пер. Б. Чалий: [Вершы] // Пісні з Білорусі. К., 1957; Вечір; Тополі й сосни: [Вершы] / Пер. Б. Чалий // Вітчизна. 1957. № 6; Білоруські ткалі: [Верш] / Пер. І. Гончаренко // Дніпро. 1957. № 9; За столом братерства: [Верш] / Пер. яго ж // Літ. газ. 1957. 17 вер.; Зоря. 1957. 21 вер.; Щоб Леніна серце жило; Немов коріння дуба; Творити, дерзать...: [Вершы] / Пер. Ю. Назаренко // Київ. правда. 1958. 9 груд.; Вінниц. правда. 1967. 23 груд.; Комсом. гарт. 1967. 22 жовт.; За голкою; Сосна; Гудки; Після грози; Ішли друзі; Тополі й сосни; Голубине крило; Літнього ранку: [Вершы] / Пер. В. Швець // Білоруська радянська поезія. К., 1971. Т. 1; За столом братерським; Немов коріння дуба: [Вершы] / Пер. Ю. Назаренко // Молодь Черкащини. 1977. 4 серп.

На яўрэйскую мову. Напор: Вершаваная п'еса ў 3-х дзеях з пралогам / Пер. З. Аксельрод. Мн., 1933.

Беларускія казачкі / Пер. Х. Мальцінскі. Мн., 1935.

Вершы. Мн., [1935]. Рэц.: Ц а р т Л. Поўным галасам // ЛіМ. 1936. 6 лют.

Урыўкі з паэмы «Бальшавік Багрым» / Пер. М. Ліфшыц // Штэрн. 1930. № 2—3; Пра ворага: [Верш] / Пер. З. В.; Сталёвы кліч; Партыя кліча: [Вершы]; Бальшавік Багрым: Паэма / Пер. М. Ліфшыц // Паэзія Бел. АПП: Вершы і паэмы. Мн., 1931; Дзіцячыя гады: (З паэмы «Дваццаць») / Пер. З. Аксельрод // Штэрн. 1933. № 10—11; Сасна: [Верш] / Пер. М. Кульбак // Там жа. 1934. № 6; Крым: [Верш] / Пер. Г. Камянецкі // Там жа. 1935. № 5—6; Насустрач будучыні: [Верш] // Там жа. 1935. № 8; Сярго Арджанікідзе: [Верш] / Пер. Х. Мальцінскі, В. Шведзік, М. Грубіян // Там жа. 1936. № 10.

1.6.

К р ы в а в а й пуцявінай: Зборнік. Мн., 1927 / Рэд. з А. Сянькевічам.

П р а т а с е в і ч М. Янка Купала. Мн., 1935 / Рэд.

А н т а л о г і я рускай савецкай паэзіі. Мн., 1936 / Рэд. з П. Броўкам.

Р у с к а-б е л а р у с к і слоўнік. Мн., 1937 / Рэд.

2.1.

На беларускай мове. Д а д з е с я ц і г о д д з я творчай працы Андрэя Александровіча: Спіс літаратуры // Кніга масам. 1932. № 1.

2.3.

На балгарскай мове. А л е к с а н д р о в и ч Андрей // РЛФ. 1930. 9 юли; А л е к с а н д р о в и ч Андрей — съветски белоруски поет // Щит. 1934. 2 май.

На беларускай мове. А д к р ы т а е пісьмо пісьменнікам Андрэю Александровічу, Кузьму Чорнаму, Анатолю Вольнаму ад калгаснікаў калгаса «На варце» // ЛіМ. 1934. 16 кастр.; А з г у р З. Пад небам і пад дахам майстэрні: Успаміны // Полымя. 1974. № 2; А л ё ш а. Літаратурныя сілуэты: Андрэй Александровіч // Літ. дад. да газ. «Сав. Бел.». 1928. № 7; А л я х н о в і ч М. На аванпостах пралетарскай літаратуры (1920—1930) // Маладняк. 1930. № 6—7; Я г о ж. Нататкі пра творчасць Андрэя Александровіча // Полымя. 1931. № 10; Я г о ж. Творчы шлях А. Александровіча // Чырв. Бел. 1931. № 24; А р о ч к а М. Беларуская савецкая паэма. Мн., 1979. С. 132, 141—142; А р э х в а Н. Уступ // Вольны А., Александровіч А. Камсамольская нота. Мн., 1924.; Б а г у н М. Шчаслівай дарогі да чытача! // ЛіМ. 1935. 30 ліп.; Б а з а р э в і ч М. Сын народа // Голас Радзімы. 1976. 5 лют.; Б а н д а р ы н а З. Некалькі заўваг пра творчы метад БДТ-2 і пастаноўку «Напор» // Лім. 1932. 20 жн.; Б а р а ш к а І. Паэта сучаснасці // Чырв. змена. 1927. 10 ліст.; Б е л а р у с к а я савецкая проза: Раман і аповесць. Мн., 1971. С. 51—52; Б е р а з о ў с к і В. «Цені на сонцы» Александровіча // ЛіМ. 1936. 31 мая; Б р а н ш т э й н Я. Андрэй Александровіч: (Партрэт) // Звязда. 1935. 28 снеж.; Я г о ж. За высокую лірыку сацыялізма. (Пра ўзаемаадносіны лірычнага і патэтычнага ў творчасці Андрэя Александровіча) // ЛіМ. 1935. 6, 12 жн.; Я г о ж. Паэма «Цені на сонцы» А. Александровіча: План гутаркі // Там жа. 1934. 30 снеж.; Я г о ж. Пытанні тэорыі і практыкі літаратурнага паходу // Полымя рэвалюцыі. 1935. № 2; Я г о ж. «Цені на сонцы» (А. Александровіча): [Тэзісы] // Браншэйн Я. Літаратурная вучоба. Мн, 1935. Вып. 1; Б р о ў к а П. Удасканаліць свой паэтычны голас // ЛіМ. 1936. 7 крас.; Б у р н о с а ў А. Андрэй Александровіч // Александровіч А. Выбранае. Мн., 1958; Я г о ж. Час і вершы // Полымя. 1964. № 6; Б э н д э Л. На літаратурным фронце // Чырв. змена. 1929. 15 вер.; Я г о ж. Па шляху найбольшага супрацiўлення. Аб творчасці Андрэя Александровіча // Там жа. 1931. 19 снеж.; Я г о ж. Творчы рост Андрэя Александровіча // Узвышша. 1931. № 11—12; Палес. праўда. 1931. 24 снеж.; Я г о ж. Творчыя задачы пралетарскай літаратуры (Перапрац. стэнаграма даклада на пленуме БелАПП) // Маладняк. 1931. № 9; Б я л е в і ч А. А. Александровіч: Маладнякоўцы // Звезда. 1926. 7 дек.; Г а л а в а ч П. Рэпліка таварышам паэтам // ЛіМ. 1936. 12 студз.; Я г о ж. Слова ў творчай дыскусіі // Там жа. 1932. 6 сак.; Г а л у б і ц к а я Р. Ці правільна разважае таварыш Красчеўскі? // Там жа. 1932. 24 кастр.; Г а р о д н я А. Сацыяльныя асновы творчасці Андрэя Александровіча // Полымя. 1928. № 3; Г а р э л і к Л. Андрэй Александровіч // Беларускія пісьменнікі і літаратурны працэс 20—30-х гадоў. Мн., 1985; Г і л е в і ч Н. Акрыленая рэвалюцыяй: (Паэзія «Маладняка»). Мн., 1962. С. 157—159; Г л ы б о ц к і Т. Гаманіць — галава не баліць! // Глыбоцкі Т. Пра нашы літаратурныя справы. Мн., 1928; Сав. Бел. 1928. 8 студз.; Г р а х о ў с к і С. Далёкае і блізкае // Полымя. 1976. № 1; Я г о ж. З кагорты першых: [Успаміны]. // Грахоўскі С. Так і было. Мн., 1986; Я г о ж. Народжаная ў барацьбе // Александровіч А. Збор твораў. У 2 т. Мн., 1963. Т. 1; Яго ж. Творы розных год // ЛіМ. 1958. 2 крас.; Г у р э в і ч Э. Беларуская дзіцячая літаратура (1917—1967). Мн., 1970. С. 167—168; Д а 60-г о д д з я з дня нараджэння Андрэя Александровіча // ЛіМ. 1966. 21 студз.; Д в о р к і н а Ю. Меншавізм у беларускай крытыцы // Маладняк. 1931. № 8; Я е ж. Творчы шлях А. Александровіча // Там жа. 1931. № 11; З а р ы н к а С. З дэвізам свайго пакалення // Беларусь. 1976. № 1; З в о н а к А. Андрэй Александровіч // Звонак А. Неспакойныя сэрцы. Мн., 1973; Я г о ж. Андрэй Александровіч: Літаратурны партрэт // Полымя. 1966. № 2; Я г о ж. На пульсе жыцця // Александровіч А. Вершы. Мн., 1970; Я г о ж. Услед за сонцам // Александровіч А. Галубінае крыло. Мн., 1976; З у б к о В. Нататкі пра творчасць А. Александровіча // Узвышша. 1930. № 9—10; К. На усенароднім свяце Савецкай Украіны: Гутарка з А. Александровічам // ЛіМ. 1935. 16 чэрв.; К а в а л ё ў П. Гартаю памяці старонкі: [Успаміны] // Маладосць. 1985. № 6; К а р а б а н С. Нарысы гісторыі беларускай савецкай крытыкі 20—30-х гадоў. Мн., 1971. С. 92—94; К а ц о в і ч Л. Сатыра і гумар у беларускай літаратуры // ЛіМ. 1936. 11 лют.; К л і м к о в і ч М. Беларуская савецкая літаратура // Там жа. 1936. 12 лют.; Я г о ж. Літаратура савецкай Беларусі // Полымя рэвалюцыі. 1936. № 2; Я г о ж. Літаратура Савецкай Беларусі за 15 гадоў // Там жа. 1934. № 6—7; К о м с а в о ч ы. Аб штанах, кавунох, катары, бялізне і іншых «літаратурных навінах»: Камсамольскі фэльетон // Чырв. змена. 1925. 17 вер.; К о н і к Д. Беларуская савецкая літаратура на ўздыме: Прамова на 1 з'ездзе

ССПБ // ЛіМ. 1934. 16 ліп.; Калгаснік Бел. 1934. 10 ліп.; Кранеўскі Р. «Напор» Александровіча ў БДТ-2 // ЛіМ. 1932. 20 жн.; Куніцкі С. Дзесяцігадовы творчы шлях паэта // Беларусь калгасная. 1932. № 2; Яго ж. П'еса «Напор» А. Александровіча ў БДТ-2 // Мастацтва і рэвалюцыя. 1932. № 2; Яго ж. П'еса радасці і перамог («Напор» Андрэя Александровіча) // Драматургія. Мн., 1934; Кучар А. Пра п'есу Андрэя Александровіча // Кучар А. Вялікая перабудова. Мн., 1933; ЛіМ. 1932. 26 лют.; Яго ж. Размова па шчырасці // ЛіМ. 1936. 22 студз.; Яго ж. Становішча і перспектывы развіцця беларускай савецкай паэзіі // Полымя рэвалюцыі. 1934. № 1; Л. «Полымя рэвалюцыі» кніга 4-я за 1934 г. // ЛіМ. 1934. 26 ліп.; Л. Б. [Бэндэ] Дзесяцігадовы юбілей паэта Александровіча — перамога беларускай літаратуры // Чырвонаарм. праўда. 1931. 24 снеж.; Яго ж. Пра «Цені на сонцы». А. Александровіча // Камуніст. выхаванне. 1930. № 4; Л. і Х. Вобраз жанчыны ў беларускай савецкай літаратуры // ЛіМ. 1934. 12 сак.; Лаўшук С. Станаўленне беларускай савецкай драматургіі (20-я — пач. 30-х гг.). Мн., 1984. С. 151—155; Лось Е. Добры падарунак // ЛіМ. 1960. 28 чэрв.; Лукашэвіч Б. Літаратурныя нататкі // Чырв. змена. 1929. 8 чэрв.; Лынькоў М. Андрэй Александровіч // Лынькоў М. Збор твораў: У 8 т. Мн., 1985. Т. 7; Яго ж. У тыя далёкія гады // Дзень паэзіі — 76. Мн., 1976; Мазуркевіч Я. 1921—1931: (Да дзесяцігоддзя грамадска-літаратурнай дзейнасці пралетарскага паэта-пісьменніка Андрэя Александровіча) // Віцеб. пралетарый. 1931. 26 вер.; Маладнякоўцы // Звязда. 1926. 7 снеж.; Марціновіч А. Радкі, скіраваныя ў сённяшні дзень // Мін. праўда. 1976. 23 студз.; Мушынскі М. Беларуская крытыка і літаратуразнаўства (20—30-я гады). Мн., 1975. С. 175—176, 263—264; Мяжэвіч У. «Іскраць залатой завірухай кастры»: Успаміны // Дзень паэзіі — 81 Мн., 1981; Н-скі. Камуніст-паэт робіць справаздачу // ЛіМ. 1935. 6 чэрв.; «Напор» Андрэя Александровіча ў БДТ-2 // Палес. праўда. 1932. 8 лют.; [Некралог] // ЛіМ. 1963. 8 студз.; Новае дасягненне пралетарскай драматургіі // Палес. праўда. 1931. 19 ліст.; П. Х. Пра новыя паэмы Андрэя Александровіча // ЛіМ. 1934. 6 сак.; Пісьменнікі Савецкай Беларусі: Кароткі даведнік. Мн., 1981; Піятуховіч. П'еса «Напор» Александровіча // Драматургія. Мн., 1934; Пруднікаў П. Мае сустрэчы: Успаміны // ЛіМ. 1966. 21 студз.; Яго ж. Шчодрая даніна: Да 60-годдзя з дня нараджэння А. Александровіча // Наст. газ. 1966. 22 студз.; Пуроўскі К. Даўняе, але незабыўнае: Успаміны // Полымя. 1962. № 12; Рамановіч Я. Гарачымі сцежкамі // Рамановіч Я. Знаёмыя сілуэты: Старонкі ўспамінаў. Мн., 1974; Яго ж. Так пачыналася // Маладосць. 1972. № 4, 5; Раўненне на таварыша Андрэя: (Юбілейнае віншаванне) // Чырв. змена. 1931. 25 снеж.; Сабалеўскі А. Дарога вядзе ў вышыню // Сабалеўскі А. Беларуская савецкая драма. Мн., 1969. Кн. 1; Салавей Л. Выпрабаванне часам // Полымя. 1958. № 8; Саўчук П., Астрэйка А. Не наша зброя // ЛіМ. 1937. 5 вер.; Скапа У. Песні галубінае крыло // Віцеб. рабочы. 1976. 22 студз.; Становішча мастацкай літаратуры // Палес. праўда. 1933. 4 крас.; Сядура У. Камсамол у беларускай паэзіі // Маладняк. 1932. № 1; ЛіМ. 1932. 6 сак.; Творчая перамога пісьменнікаў // Палес. праўда. 1934. 29 жн.; У барацьбе супраць буржуазнага нацыяналізма // Там жа. 1934. 29 жн.; Хатулёў П. Пра новую паэму А. Александровіча «Шчаслівая дарога» // ЛіМ. 1934. 8 чэрв.; Хведаровіч М. З песняй заўсёды ў страі // Хведаровіч М. Памятныя сустрэчы. 2 выд., дап. Мн., 1963; Памятныя сустрэчы. Мн., 1977; Чыгрын І. Проза «Маладняка». Мн., 1985. С. 46—48; 52—53; Шушкевіч С. «Александровіча крышку ведаю...» // Шушкевіч С. Выбр. тв.: У 2 т. Мн., 1978. Т. 2; Яго ж. Вяртанне ў маладосць. Мн.; 1968. С. 107—110; Яго ж. Душой адданы партыі, народу // ЛіМ. 1976. 23 студз.; Яго ж. «Міхасёвы прыгоды» // Там жа. 1935. 28 снеж.; Яго ж. Успаміны пра сябра // Голас Радзімы. 1966. № 5; Якімовіч А. За высокую якасць літаратуры для дзяцей // ЛіМ. 1936. 7 крас.; Яго ж. Запявала майго пакалення: [Успаміны] // Дзень паэзіі — 77. Мн., 1977; Ярош М., Бечык В. Беларуская савецкая лірыка. Мн., 1979. С. 41—44.

На польскай мове. Bende Ł. Twórczy wzrost Andrzeja Aleksandrowicza //Orka. 1931. 20 grud.; Co przygotowują do druku pisarze BSRR // Poprostu. 1936. Nr 12; F. O.: Wyścig donosicielstwa // Słowo. 1937. Nr 182; Jasieński B. O poetach białoruskich // Kamena. 1935. Nr 7; Przedmowa // Aleksandrowicz A. Wybór poezji. Mń., 1932; Wydanie antologii poezji białoruskiej w Moskwie // Zet. 1934. Nr 18.

На рускай мове. Белорусская поэзия на Украине // Знамя юности. 1971. 28 сент.; Бигеза В. Белорусская советская детская книга // Вопросы библиографии и библиотековедения. Мн., 1980; Бронштейн Я. Андрей Александрович // ЛГ. 1936. 5 янв.; Веркин А. Белорусская литература на подъёме // Рабочий. 1928. 28 июля; Яго ж. Что читать // Там жа. 1928. 6 июня; Виноградов Б. Поэзия большевистского динамизма//Там жа. 1936. 4 окт. Выше большевистскую бдительность на идеологическом фронте // Там жа. 1937. 5 июня; Г—г. Наши комсомольские издания: «Па беларускім бруку» А. Александровіча // Красная смена. 1925. 29 янв.; Граховский С. Поэзия, рожденная в борьбе // Александрович А. Тополи и сосны. М.; Л., 1966; Д-н З. Рабочая молодежь в пьесе о большевистской стройке: На читке пьесы Андрея Александровича «Напор» // Рабочий. 1931. 21 окт.; Дело С. «Работа» правления Союза писателей Белоруссии // ЛГ. 1937. 10 июня; Звонак А. Поэма жизненной правды // Александрович А. Счастливая дорога. Мн., 1969; Клейнборт Л. Андрей Александрович // Клейнборт Л. Молодая Белоруссия. Мн., 1928; Климкович М. За овладение художественной литературой // Рабочий. 1935. 15 янв.; Яго ж. Литература Советской Белоруссии: Доклад на III Пленуме Союза сов. писателей СССР. Мн., 1936. С. 15—16, 22—24; Красневский Т. Поэт пролетарской Белоруссии // ЛГ. 1932. 10 янв.; Кучар А. Новые стихи Андрея Александровича // Там жа. 1936. 10 февр.; Левин С. Поэзия бодрости: (Творчество А. Александровича) // Рабочий. 1936. 10 февр.; М. К. [Климкович М.]. Еще раз об А. Александровиче // Там жа. 1937. 5 авг.; На собрании писателей БССР // Там жа. 1937. 27 марта; Наши пролетарские писатели в Смоленске // Там жа. 1930. 14 янв.; Радецкий З. Предисловие // Александрович А. Стихи. М., 1932; Радкевич А. Новый сезон в театре юного зрителя // Там жа. 1935. 21 сент.; Сенкевич А. В борьбе за пролетарскую литературу Белоруссии // ЛГ. 1930. 24 дек.; Соколова Т. Литературная библиография БССР 20—30-х годов: (Некоторые особенности и итоги ее развития) // Вопросы библиографии и библиотековедения. Мн., 1980. С. 74; Турецкий А. О некоторых недостатках русско-белорусского словаря. «Руска-беларускі слоўнік» под ред. А. Александровича // Рабочий. 1937. 26 мая.

На ўкраінскай мове. Байков М. Новітня білоруська література // Нова Білорусь. К., 1929.

На мове Югаславіі. Dren I. O Belorusih in beloruskem slovstvu //Luč. 1933. Br. IX.

На яўрэйскай мове. К. Н. [Кабакоў Н.]. Да дзесяцігадовага юбілею Андрэя Александровіча // Штэрн. 1931. № 10—11.

2.4.

На беларускай мове. Пруднікаў П. Дуб: (Памяці Андрэя Александровіча): [Верш] // Пруднікаў П. Мая магістраль. Мн., 1981; Салагуб А., Гольдберг М. Траецкія муры: (Апавяданне-памфлет) // Чырв. змена. 1929. 10 сак.; Хведаровіч М. Таварыскі: [Верш] // Хведаровіч М. Пасля навальніцы. Мн., 1965; Шушкевіч С. Спі, дружа!..: [Верш] // Шушкевіч С. Выбр. тв.: У 2 т. Мн., 1978. Т. 1.

3.1.

ЦНБ АН БССР, аддз. рукап., ф. № 9; ЦДАКР БССР, ф. 205, воп. 3, спр. 134; ЦДАМЛіМ БССР, ф. 97, воп. 1, спр. 1—140.

У. М. Ларчанка.

АЛЕКСАНДРОВІЧ СЦЯПАН

Александровіч Сцяпан Хусейнавіч (псеўд. С. Варановіч; 15.12.1921, г. п. Капыль Мінскай вобл.— 1.5.1986, Мінск; пахаваны на Паўночных могілках), крытык, літаратуразнавец, празаік. Заслужаны работнік культуры БССР (1984). Доктар філалагічных навук (1972), прафесар (1974). Член СП СССР з 1955.

Нарадзіўся ў сям'і рабочага-гарбара. Пасля заканчэння Капыльскай сярэдняй школы (1939) паступіў на філфак БДУ, быў прызваны ў Чырвоную Армію. У час Вялікай Айчыннай вайны быў у Іране, прымаў удзел у Керчанска-Феадасійскай аперацыі і ўзяцці Керчы і Феадосіі. Быў цяжка паранены (16.5.1942) і ўзяты ў палон (24.5.1942). Уцёк у жніўні 1942, вярнуўся на радзіму. З мая 1943 сувязны партызанскай брыгады імя Чапаева № 27 (Капыльскі р-н), выканаў некалькі заданняў. З 1944 выкладаў беларускую мову і літаратуру ў Беніцкай сямігадовай школе Маладзечанскага р-на, затым у Наваельненскай сярэдняй школе Дзятлаўскага р-на, у Навагрудскай сярэдняй школе № 1 Гродзенскай вобл. У 1953—58 працаваў выкладчыкам бібліятэчнага тэхнікума ў Мінску. Адначасова вучыўся завочна на філфаку БДУ імя Леніна (скончыў у 1950). У 1958—63 старшы навуковы супрацоўнік Інстытута літаратуры АН БССР і музея Якуба Коласа. З 1963 дацэнт, з 1974 прафесар БДУ. Узнагароджаны ордэнамі Айчыннай вайны II ступені, Славы III ступені, медалямі, Ганаровай граматай Вярхоўнага Савета БССР.

Першыя крытычныя артыкулы і краязнаўчыя нарысы надрукаваў у 1946 у газ. «Літаратура і мастацтва» і інш. Асноўныя працы С. Александровіча прысвечаны даследаванню шляхоў развіцця і фарміравання беларускай дакастрычніцкай літаратуры, яе творчых узаемасувязей з брацкімі славянскімі літаратурамі, а таксама гісторыі беларускага кнігадрукавання і перыядычнага друку. Аўтар краязнаўча-біяграфічных нарысаў пра беларускага першадрукара і асветніка Ф. Скарыну, пра Ф. Багушэвіча, Я. Купалу, Я. Коласа, Ц. Гартнага, К. Чорнага і інш. беларускіх пісьменнікаў, аповесцей пра жыццё і творчасць Я. Коласа («Ад роднае зямлі...», 1961, і «На шырокі прастор», 1972), аповесці «Далёкія зарніцы» (1967). Падрыхтаваў да друку кнігі твораў Ф. Багушэвіча, К. Каганца, Цёткі, А. Паўловіча і інш.

Л. М. Гарэлік.

Бібліяграфія

1.2.

Янка Купала — мастер художественного перевода: Автореф. дисс.... канд. филол. н. Мн., 1958.

Незабыўнымі сцежкамі: (Нарысы пра беларускіх пісьменнікаў). Мн., 1959. Рэц.: Л у ф е р а ў М. Незабыўнымі сцежкамі // Полымя. 1963. № 6; М а й х р о в і ч С. Па дарагіх мясцінах // Лім. 1959. 30 вер.; У с і к а ў Я. Пабольш бы такіх кніг // Беларусь. 1960. № 1; Я г о ж. Сцежкамі нашых песняроў // Маг. праўда. 1959. 8 снеж.; Я р о ш М. Па нязведаных сцежках // Маладосць. 1959. № 12.

Старонкі братняй дружбы: Артыкулы пра літаратурныя сувязі. Мн., 1960. Рэц.: Б а з а р э в і ч М. Братняя дружба літаратур // Маладосць. 1961 № 3; К а с ц я н М Пра братнія сувязі // Лім. 1960. 4 ліст.; М а к а р э в і ч А. Кніга аб дружбе славянскіх літаратур // Маг. праўда. 1961. 3 студз.; Р а з а н а ў І. Творчыя сувязі братніх літаратур // Звязда. 1960. 29 ліст.; Х а д к е в і ч Т. Старонкі братняй дружбы // Зара. 1961. 11 лют.; Я р о ш М. Старонкі братняй дружбы // Полымя. 1960. № 11.

Ад роднае зямлі...: Аповесць пра маленства і юнацтва Я. Коласа. Мн., 1962. Рэц.: Б а з а р э в і ч М. Аб дзяцінстве і юнацтве паэта // Беларусь. 1962. № 8; Г у с а к С. Ад роднай зямлі // Полымя. 1962. № 8; Ж у р а ў л ё ў І. На зары юнацтва // Чырв. змена. 1962. 16 мая; М і х а й л а ў М. Добрыя словы пра народнага паэта // Маг. праўда. 1962. 24 кастр.

Незабыўнымі сцежкамі: [Нарысы пра беларускіх пісьменнікаў]. Выд. 2, дап. Мн., 1962. Рэц.: Б а з а р э в і ч М. // Мін. праўда. 1962. 18 снеж.

Па слядах паэтычнай легенды. Мн., 1965. Рэц.: Б а з а р э в і ч М. Тут зямля такая... // Звязда. 1966. 13 студз.; Г н і л а м ё д а ў У. Ізноў незабыўнымі сцежкамі // ЛіМ. 1966. 18 лют.; М а к а р э в і ч А. Сцежкамі паэтычнай легенды // Маг. праўда. 1966. 8 лют.

От родной земли: Повесть о дет. и юнош. годах Я. Коласа. Мн., 1966. Рэц.: А р а л о в а Е. // Дет. литература. 1967. № 1.

Далёкія зарніцы: Аповесць. Мн., 1967. Рэц.: Б у р а н В. Праўда пра суровы час // Полымя. 1968. № 9; К р ы ш т а л ь В. Споведзь салдата // ЛіМ. 1968. 13 лют.

Гісторыя і сучаснасць: Літ.-крытыч. артыкулы. Мн., 1968. Рэц.: Б а з а р э в і ч М. З пашанай да роднага

слова // Чырв. змена. 1970. 3 лют.; Мальдзіс А. Воблік часу // Полымя. 1969. № 11; Прашковіч М. Пуцявінамі гісторыі // Маладосць. 1969. № 12; Федчанка З. Новыя выданні па літаратуразнаўству // Звязда. 1969. 12 сак.

Проблемы развития белорусской литературы и печати второй половины XIX — начала XX века: Автореф. дис. .. .д-ра филол. н. Мн., 1971.

Пуцявіны роднага слова: Праблемы развіцця беларускай літаратуры і друку другой паловы XIX — пачатку XX ст. Мн., 1971. Рэц.: Ботвинник М. Путь длиною в 100 лет // Знамя юности. 1971. 1 дек; Гілевіч Н. // Неман. 1971. № 7; Есакоў А. // Вяч. Мінск. 1971. 21 кастр.; Каханоўскі Г. Пуцявінамі роднага слова // Мін. праўда. 1971. 15 снеж.; Конан У. Пуцявіны станаўлення // Наст. газ. 1971. 5 чэрв; Прашковіч М. На торны гасцінец // ЛіМ. 1971. 28 мая; Сачанка І. Хвалюючыя старонкі мінулага // Беларусь. 1971. № 9; Юрэвіч У. Духоўны скарб народа // Маладосць. 1971. № 5; Ярош М. Пуцявінамі роднага слова // Полымя. 1971. № 6.

На шырокі прастор: Аповесць пра Якуба Коласа. Мн., 1972. Рэц.: Гаварушка Я. Ад роднае зямлі і гоману // Наст. газ. 1973. 10 кастр.; Камароўскі А. З глыбінь ён думы чэрпаў, словы... // Мін. праўда. 1973. 25 крас.; Ліякумовіч Ц. Па жыццёвых дарогах Я. Коласа // Маг. праўда. 1974. 10 крас.; Марціновіч А. Сцежкамі Кастуся Міцкевіча // Полымя. 1973. № 5; 2 выд. Мн., 1979.

Тут зямля такая...: [Нарысы пра беларускіх пісьменнікаў]. Мн., 1974; Рэц.: Марціновіч А. З глыбінь жыцця // Беларусь. 1975. № 7.

Вольнадумца з-пад Нясвіжа Аляксандр Незабытоўскі: З гісторыі беларуска-польскіх літ. і грамадска-палітычных сувязей у 40-я гг. XIX ст. Мн., 1975. Рэц.: Дзелянкоўскі М. Вольнадумец з-пад Нясвіжа // Чырв. змена. 1976. 16 сак.; Мальдзіс А. Імя, вырванае з забыцця // Голас Радзімы. 1976. 27 мая; Махнач Н. Кніга пра змагара за свабоду // Полымя. 1976. № 9; Надзеждзін І. Вольнадумец з-пад Нясвіжа // Мін. праўда. 1976. 30 мая; Слука А. «Вольнадумца з-пад Нясвіжа...» // Беларусь. 1976. № 12; Łopuszyński B. // Prz. Historychny. 1977. Z. 1.

Кнігі і людзі: Даследаванні, архіўныя знаходкі, успаміны, эсэ. Мн., 1976. Рэц.: Конан У. Дарогі навуковых пошукаў // Полымя. 1977. № 12; Марціновіч А. І ажывае гісторыя // Наст. газ. 1977. 7 мая; Слука А. Са шчырай улюбёнасцю // ЛіМ. 1977. 1 крас.

Слова — багацце: Літ.-крытыч. артыкулы. Мн., 1981.

Крыжавыя дарогі: Аповесць пра Якуба Коласа. Мн., 1985. Рэц.: Жук М. Пуцявінамі Я. Коласа // Полымя. 1986. № 2.

Тут зямля такая. 2 выд., дапрац. і дап. Мн., 1985. Рэц.: Верасаў І. // ЛіМ. 1985. 9 жн.

1.3.

1946. Кравецкі жаргон // Беларусь. № 5—6; Вёска Лоск // Там жа. № 9; Друкар Ільля Капіеўскі // Там жа. № 10; Больш увагі літаратурнай спадчыне: Ліст чытача // ЛіМ. 8 чэрв.

1947. Б. Эпімах-Шыпіла; Пісьменнік і этнограф Павел Шпілеўскі // Беларусь. № 7.

1948. «Вялікі дзень» К. Чорнага // Беларусь. № 9; Чырв. звязда. 21 сак.

1949. Неадпаведнасць праграме: (Заўвагі настаўніка) // ЛіМ. 20 жн.; Пытанні мовы і літаратуры ў часопісе «Савецкая школа» // Там жа. 10 вер.; Новае выданне са старымі недахопамі: (Заўвагі настаўніка) // Там жа. 24 вер.; Аб наглядных дапаможніках па беларускай літаратуры // Там жа. 19 ліст.; Не на аднолькавым узроўні: Ліст настаўніка // Там жа. 26 ліст.; Мае заўвагі // Наст. газ. 3 лют.; Новы раман Міхася Лынькова «Векапомныя дні» // Чырв. звязда. 22 чэрв.

1950. Патрэбная кніга // Сав. школа. № 6; Патрэбна кніга па краязнаўству; Блытаны і памылковы артыкул // ЛіМ. 8 крас.; Слава дружбе: [Рэц. на кн.: Рудзько Ю. Слава дружбе. Мн., 1950] // Там жа. 23 вер.; Безадказныя адносіны да адказнай справы // Наст. газ. 14 вер.

1951. Любяць кнігу ў Навагрудку, але не ўсе... // ЛіМ. 10 лют.; Аб майстэрстве перакладаў // Там жа. 10 сак.; Пакручастыя сцежкі крытыка У. Карпава // Там жа. 31 сак.; Аднобаковае выданне // Там жа. 2 чэрв.; Без належнай паслядоўнасці // Там жа. 7 ліп.; Новае выданне падручнікаў па беларускай літаратуры // Наст. газ. 23 сак.; «Выбранае» Кузьмы Чорнага // Чырв. звязда. 4 жн.; Кніга пра народнага паэта // Там жа. 2 вер.; Дзве кнігі // Там жа. 6 ліст.; Новая аповесць Я. Коласа // Там жа. 17 ліст.

1952. Першая кніга: [Рэц. на кн. Вішнеўскі М. Скарб зямлі. Мн., 1951] // Беларусь. № 3.

1953. Баранавічы: Нарыс // Беларусь. № 12; Апавяданні Кузьмы Чорнага // Маладосць. № 8; Выданне дапоўненае, але не выпраўленае // Сав. школа. № 2; Пытанні майстэрства ў падручніках па літаратуры // ЛіМ. 3 кастр.; Цікавы пачатак // Там жа. 17 кастр.; Майстэрства перакладу // Там жа. 21 ліст.; Два цікавых творы // Сав. Радзіма. 1 жн.; Новая книга о творчестве народного поэта // Сталин. молодёжь. 7 июня; Нявыкарыстаныя магчымасці // Чырв. змена. 12 снеж.; Быць сапраўдным дарадчыкам: Па старонках часопіса «Савецкая школа» за 1953 год // Там жа. 15 снеж.

1954. Новыя кнігі пра творчасць Я. Купалы і Я. Коласа / Пад псеўд. С. Варановіч; Пясняр дружбы народаў // Беларусь № 2; Маладзечна: [Нарыс] // Там жа. № 3; На парозе жыцця: Нарыс // Там жа. № 4; «Выбраныя творы» Я. Лучыны // Там жа. № 5; На мовах народаў свету // Там жа. № 6; Па іх праекту: Нарыс // Там жа. № 7; Апавяданні пра моладзь / Пад псеўд. С. Варановіч; Паўлюк Трус // Там жа. № 8; Першая кніга М. Горкага на беларускай мове / Пад псеўд. С. Варановіч; Там, дзе была граніца... // Там жа. № 9; Першая кніга: [Рэц.: на кн.: Васілёнак Я. «Зялёныя агні». Мн., 1954] // Там жа. № 10; Пісьменнік вялікага сэрца // Там жа. № 11; Палымянае слова крытыка // Там жа. № 12; Апавяданні Івана Шамякіна // Маладосць. № 1; Байкі У. Корбана // Там жа. № 5; «Выбраныя творы» А. Гайдара // Там жа. № 7; Беларуская проза на рускай мове // Полымя. № 12; «Избранное» З. Бядули // Сов. Отчизна. № 3; Три книги переводов // Там жа. № 4; Праўда і праўдападобнасць // ЛіМ. 6 лют.; Выдатныя літаратурныя помнікі: [Рэц. на кн.: Энеіда навыварат. Тарас на Парнасе. Мн., 1953] // Там жа. 27 сак.; Патрэбная кніга: [Рэц. на кн.: Працы Інстытута мовазнаўства АН БССР. Мн., 1954] // Там жа. 3 ліп.; Слова і вобраз // Там жа. 28 жн.

1955. Пра блізкіх і знаёмых: [Рэц. на кн.: Васілевіч А. Блізкія знаёмыя. Мн., 1954] / Пад псеўд. С. Варановіч; Сяброўкі: [Нарыс] // Беларусь. № 1; Новы зборнік П. Пранузы: [Рэц. на кн.: Пранузa П. У дальнім раёне. Мн., 1955] // Там жа. № 2; Адам Міцкевіч пра беларускую мову // Там жа. № 4 / Пад псеўд. С. Варановіч; Цікавае даследаванне // Там жа. № 6; Беларускія нелегальныя выданні // Там жа. № 9 / Пад псеўд. С. Варановіч; Е. Р. Раманаў // Там жа. № 10; «Пан Тадэвуш» А. Міцкевіча на беларускай мове / Пад псеўд. С. Варановіч; Сцежкамі паэта // Там жа. № 11; Я. Купала і Цётка пра Фінляндыю / Пад псеўд. С. Варановіч; Польскія апавяданні // Там жа. № 12; Актуальныя пытанні беларускага мовазнаўства // Полымя. № 2; Паэзія брацкага народа: [Рэц. на кн.: Сучасная польская паэзія. Мн., 1955] // Там жа. № 7; Родник вдохновения // Сов. Отчизна. № 4; Спрашчэнне і прымітывізм // ЛіМ. 18 сак.; «Блізкае і далёкае» // Там жа. 9 крас.; Шматграннасць таленту // Там жа. 28 мая; Г. Сянкевіч на беларускай мове // Там жа. 10 вер.; Янка Купала — перакладчык Адама Міцкевіча // Там жа. 29 кастр.; Жаданая сустрэча: [Рэц. на кн.: Міцкевіч А. Выбраныя творы. Мн., 1955] // Там жа. 3 снеж.; Гады абуджэння // Там жа. 24 снеж.; Адам Міцкевіч // Чырв. змена. 26 ліст.

1956. Кніга пра літаратурныя сувязі: [Рэц. на кн.: Клімковіч М. Аб жыватворным уплыве рускай літаратуры на беларускую літаратуру. Мн., 1955] // Беларусь. № 2; Цікавая кніга: [Рэц. на кн.: Вольскі В. У лясах над Бярозай. Мн., 1955] // Там жа. № 3; Жыццёвыя канфлікты: [Рэц. на кн.: Ракітны М. Вячэрнія зоры. Мн., 1956] // Полымя. № 8; Выпра-

баванне часам // Там жа. № 9; Мицкевич в белорусских переводах // Славяне. № 5; Книга о горьковских традициях: [Рэц. на кн.: Ивашин В. М. Горький и белорусская литература начала XX века. Мн., 1956] // Сов. Отчизна. № 6; Патрабавальнасць мастака: (Новая рэдакцыя трылогіі Я. Коласа «На ростанях») // ЛіМ. 21 студз.; Яшчэ пра Францішка Савіча // Там жа. 14 крас.; Матэрыял да біяграфіі Францішка Багушэвіча // Там жа. 2 чэрв.; Слядамі легенды // Там жа. 4 жн.; Запланаваныя прыбыткі і непадлічаныя страты // Там жа. 22 вер.; Першая манаграфія пра Цётку // Там жа. 6 кастр.; Горад гістарычных помнікаў // Там жа. 20 кастр.; Творчая спадчына паэта // Там жа. 8 снеж.; Поэтическая проза // Сов. Бел. 18 мая.

1957. Юлі Таўбін // Таўбін Ю. Выбраныя вершы. Мн., 1957; Зборнік аднаактовак: [Рэц. на кн.: Махнач А. Драматычныя мініяцюры. Мн., 1956] // Беларусь. № 1; Юнацтва паэта: [Рэц. на кн.: Бандарына З. Ой, рана на Івана. Мн., 1956] // Там жа. № 6; Мой родны кут... // Там жа. № 11; Перад вялікай дарогай: Апавяданні пра дзяцінства і юнацтва Якуба Коласа // Бярозка. № 12; Кніга пра трылогію Якуба Коласа: [Рэц. на кн.: Пшыркоў Ю. Трылогія Якуба Коласа «На ростанях». Мн., 1956] // Полымя. № 2; Рассказы о юности: [Рэц. на кн.: Громович И. Рассказы. М., 1956] / Сов. Отчизна. № 3; Перад вялікай дарогай // ЛіМ. 5 студз.; Наш Пушкін: Да 120-годдзя з дня смерці вялікага рускага паэта // Там жа. 9 лют.; Шчырае слова паэта // Там жа. 22 мая; Сцежкамі песняра // Там жа. 25 мая; Дарагія мясціны // Там жа. 6 ліп.; Яны заслужылі пашану // Там жа. 3 жн.; Даследаванне абавязвае... [Рэц. на кн.: Майхровіч С. Нарысы беларускай літаратуры XIX стагоддзя. Мн., 1957] // Там жа. 24 жн.; Школа чакае // Там жа. 2 кастр.; Ён штурмаваў Зімні // Там жа. 6 ліст.; Памятнымі сцежкамі // Там жа. 16 ліст.; В. І. Дунін-Марцінкевіч і польская крытыка: Да 150-годдзя з дня нараджэння // Там жа. 30 ліст.; Там, дзе жыў пясняр // Там жа. 21 снеж.

1958. Пра людзей Палесся: [Рэц. на кн.: Краўчанка У. Крыгаход. Мн., 1957] // Беларусь. № 2; Дарогай творчага росту: [Рэц. на кн.: Рылько А. Цвіце чаромха. Мн., 1957] // Там жа. № 6; Слядамі легенды // Маладосць. № 3; Юнацтва паэтэсы // Там жа. № 8; Янка Купала і польская літаратура // Полымя. № 1; Кніга крытычных артыкулаў: [Рэц. на кн.: Казека Я. З невычэрпных крыніц. Мн., 1958] // Там жа. № 6; Тарас Шаўчэнка і Беларусь // Там жа. № 9; Толькі пачатак знаёмства // Там жа. № 11; Недакладнасць ці ўстарэлыя погляды? // ЛіМ. 18 студз.; Старонкі дружбы // Там жа. 18 чэрв.; Высокае майстэрства перакладу // Там жа. 5 ліп.; Чаму не ўлічаны беларускія выданні? // Там жа. 26 ліп. / Пад псеўд. С. Варановіч; Яшчэ пра крытыку // Там жа. 3 вер.; Каштоўны пачын // Там жа. 17 снеж.; Янка Купала і польская крытыка // Ніва. 27 ліп.; 3,10 жн.

1959. На подступах да вялікай тэмы // Кузьма Чорны: Зб. матэрыялаў аб жыцці і творчай дзейнасці пісьменніка. Мн.; Зброяй сатыры: [Рэц. на кн.: Валасевіч Э. Арліны суд. Мн., 1959] // Беларусь. № 9; Перад вялікай дарогай // Маладосць. № 4; Слова пра сябра // Там жа. № 10; Апавяданні аб простых людзях: [Рэц. на кн.: Грамовіч І. Рына-Марына. Мн., 1958] // Полымя. № 3; Перакладчыцкае майстэрства Янкі Купалы // Там жа. № 8; Новыя падручнікі па беларускай літаратуры // Там жа. № 10; Важная задача літаратуразнаўства // ЛіМ. 4 лют.; Кузьма Чорны на рускай мове // Там жа. 4 сак.; Без увагі да арыгінала: [Рэц. на кн.: Климкович М. Георгий Скорина. Л., 1958] // Там жа. 28 сак.; Арыгінал і пераклад // Там жа. 11 ліп.; Францішак Савіч // Там жа. 29 ліп.; Новыя матэрыялы пра настаўніцкі з'езд // Там жа. 12 жн.; Старонка творчай дружбы // Там жа. 3 кастр. / Пад псеўд. С. Варановіч; Бібліятэка і бібліятэкар // Там жа. 17 кастр.; Першыя галасы прызнання // Там жа. 14 ліст.

1960. Янка Купала і польская літаратура // Любімы паэт беларускага народа. Мн., Рэдкае выданне // Беларусь. № 9; Каб жа сон у руку: Апавяданне // Вожык. № 17; Пясняр народных дум: Да 120-годдзя з дня нараджэння Ф. Багушэвіча // Маладосць. № 3; Грунтоўнае, цікавае даследаванне: [Рэц. на кн.: Калеснік У. Паэзія змагання. Мн., 1960] // Там жа. № 10; Раннія творы Я. Коласа // Там жа. № 12; Новае пра Францішка Багушэвіча // Полымя. № 6; У пошуках гераічнага і незвычайнага: [Рэц. на кн.: Дамашэвіч У. Заклінаю ад кулі. Мн., 1960] // Там жа. № 8; Капыльшчына літаратурная // ЛіМ. 6 студз.; Майстэрства перакладчыка: [Рэц. на кн.: Палітыка Д. Янка Купала — перакладчык. Мн., 1959] // Там жа. 5 сак.; На гасціннай зямлі: Дарожныя нататкі // Там жа. 12 мая; Наспеўшая патрэба: Ліст у рэдакцыю // Там жа. 5 ліп.; Я. Купала і А. Кальцоў // Там жа. 8 ліп.; Па дарагіх мясцінах // Там жа. 6 вер.; Пераклад — гэта творчасць // Там жа. 28 кастр.; На радзіме паэта: [Нарыс] // Ніва. 20 сак.

1961. Перад вялікай дарогай: Бярэзінка; Тут недзе Струк ходзіць; Пажар: (З кнігі апавяданняў пра дзяцінства Якуба Коласа) // Бярозка. № 2; Ад роднае зямлі...: Аповесць пра маленства і юнацтва Якуба Коласа // Маладосць. № 7. Рэц.: Базаревіч М. Жывы струмень // Звязда. 1961. 29 жн.; Сабаленка Р. Мастацкім словам пра маленства і юнацтва паэта // ЛіМ. 1961. 1 жн.; Аб шляхах развіцця беларускай прозы: [Рэц. на кн.: Пшыркоў Ю. Беларуская савецкая проза. Мн., 1960] // Полымя. № 1; Цудадзейная сіла слова: [Рэц. на кн: Юрэвіч У. Слова і вобраз. Мн., 1961] // Там жа. № 7; Даследаванне ці інфармацыйны даведнік?: [Рэц. на кн. Фактаровіч Д. Беларуская савецкая літаратура за мяжой. Мн., 1961] // Там жа. № 10; Мы жывем на аўтазаводзе // ЛіМ. 20 студз.; Бібліяграфічная загадка // Там жа. 7 лют.; Лісты Ф. Багушэвіча да Э. Ажэшкі // Там жа. 21 лют.; Незабыўнае, блізкае // Там жа. 12 мая; Гісторыя з «Дзядзькам Антонам» // Там жа. 4 жн.; Перапіска пабрацімаў // Там жа. 29 вер.; Пісаў Хімка, пісаў Яўтух... // Там жа. 10 кастр.; Трывожная вестка: Урывак з аповесці «Ад роднае зямлі...» // Там жа. 15 снеж.; Школа: (Урывак з аповесці пра маленства і юнацтва Якуба Коласа) // Ніва. 3 вер.

1962. Творчество Тишки Гартного // Гартный Т. Хозяин. М.; Л.; Першыя галасы прызнання // Жыццё для народа. Мн.; Перакладчыцкае майстэрства Янкі Купалы // Народны паэт Беларусі. Мн.; На дарозе ў Цімкавічы // Маладосць. № 5; Якуб Колас: Паводле ўспамінаў братоў і сясцёр // Там жа. № 11 /Сааўт. А. Лойка, Ю. Пшыркоў; На Даўгінаўскім гасцінцы // Полымя. № 5; Пясняр працы і змагання // Там жа. № 12; Удовіна хата: (Урывак з аповесці «Ад роднае зямлі») // Работніца і сялянка. № 1; Слова — набат // ЛіМ. 12 чэрв.; Сустрэча ў Смольні: Урывак з кн. «Ад роднае зямлі...» // Там жа. 24 ліп.; Там, дзе настаўнічаў народны пясняр // Там жа. 5 кастр; Сардэчнае слова: [Рэц. на кн.: Слова пра сябра. Мн., 1962] // Там жа. 9 кастр.; Новых творчых удач // Там жа. 30 кастр.; Кнігі, вернутыя народу: Да 75-годдзя з дня нараджэння Цішкі Гартнага // Там жа. 20 ліст.; Зімовымі вечарамі: З кнігі апавяданняў пра дзіцячыя гады Я. Коласа // Мін. праўда. 3, 4 ліст.

1963. Слова пра сябра // Коршак А. Апаленыя пялёсткі. Мн.; У пошуках гераічнага і незвычайнага // Літаратура нашых дзён. Мн.; Яны былі першымі: [Рэц. на кн.: Гілевіч Н. Акрыленая рэвалюцыяй. Мн., 1962] // Беларусь. № 7; Жывое слова // Там жа. № 9; Дзяцінства паэта: Чалавек, на галаве шапка...; Сабачая дружба; Вавёрка: (З апавяданняў пра маленства Я. Коласа) // Бярозка. № 12; У слаўным месцы Віленскім: [Рэц. на кн.: Анушкин А. Во славном месте Виленском. М., 1962] / Сааўт. А. Коршунаў; Новы бібліяграфічны даведнік: [Рэц. на кн.: Вагацы Н. Мастацкая літаратура Савецкай Беларусі (1917—1960). Мн., 1962] / Пад псеўд. С. Варановіч // Полымя. № 3; Доказна і аргументавана: [Рэц. на кн.: Кісялёў Г. Сейбіты вечнага. Мн., 1963] // Там жа. № 7; Дружба братніх літаратур: [Рэц. на кн.: Сувязі беларускай літаратуры з літаратурамі зарубежных славянскіх народаў. 1906—1962. Мн., 1963] // Там жа. № 9; Жывыя старонкі часу: [Рэц. на кн.: Сташэўскі В. Шуміць бярэзінка. Мн., 1963] // Там жа. № 12; Пра чалавека і пісьменніка // ЛіМ.

18 студз.; Песня не памірае // Там жа. 26 лют.; Па дарозе ў Заблонне // Там жа. 19 ліп.; Характво яго душы // Там жа. 26 ліп.; Славянская супольнасць: [Рэц. на кн.: Л а р ч а н к а М. Славянская супольнасць. Мн., 1963] // Там жа. 17 вер.; Народны скарб // Там жа. 22 кастр.; Колькі талентаў звялося...: Да 150-годдзя з дня нараджэння П. Багрыма // Там жа. 27 снеж.

1964. Цішка Гартны // Гісторыя беларускай савецкай літаратуры: У 2 т. Мн. Т. 1; Янка Купала — перакладчык твораў Т. Шаўчэнкі // Тарас Шаўчэнка і беларуская літаратура. Мн.; О человеке большой души: [Рэц. на кн.: К а р а в а е в а А. Свет вчерашний. М., 1963] // Неман. № 5; Папраўлена яго рукою // Полымя. № 2; Паўнаводная рака паэзіі // Там жа. № 5; Свята друкаванага слова / Пад псеўд. С. Вaraновіч; Ад казкі да казкі: [Рэц. на кн.: Ад казкі да казкі. Мн., 1964] // Там жа. № 7; Сэрца, у якім месцішча цэлы свет // Там жа. № 11; Родны // ЛіМ. 10 сак.; На ўвесь голас // Там жа. 8 снеж.; У вялікай дарозе // Мін. праўда. 7 крас.; Любовь Белоруссии // Правда Украины. 27 мая; О друзьях и соратниках // Сел. газ. 29 янв.

1965. «Творчая дружба і шчырыя сяброўскія сувязі...» // Беларускі каляндар 1966. Беласток; Вялікі паэт-грамадзянін // Беларусь. № 3; Зімовымі вечарамі: Апавяданне пра дзяцінства Я. Коласа // Бярозка. № 3; Тут зямля такая!: Нарыс // Маладосць. № 8; Публіцыстыка Францішка Багушэвіча // Полымя. № 3; У вялікасці, сіле і славе жывы, родная зямля і родны народ // Там жа. № 4 У вялікай дарозе // Там жа. № 6; Ян Райніс і беларусы // Там жа. № 9; Рэпліка // Там жа. № 12; Два невядомыя вершы // ЛіМ. 16 лют.; Старонкі братніх сувязей // Там жа. 23 сак.; Францішак, Скарынін сын з Полацка // Там жа. 2 ліп.; Францішак Багушэвіч // Ніва. 21 сак.

1966. У пошуках праўды // Народны настаўнік Якуб Колас. Мн.; Радзіма мая — Капыль // Пра час і пра сябе: Аўтабіяграфіі беларускіх пісьменнікаў. Мн.; Лірнік вясковы: [Прадмова] // Сыракомля У. Выбр. тв. Мн.; Без чувства ответственности: [Рэц. на кн.: Ф. Б о г у ш е в и ч. Стихи. М., 1965] // Неман. № 1; Ля вытокаў: [Рэц. на кн.: Б е л а р у с √ а я дакастрычніцкая проза. Мн., 1965] // Полымя. № 6; Невядомыя вершы Янкі Купалы. // Там жа. № 10 / Сааўт. А. Агінскайтэ; З думай пра Беларусь: [Рэц. на кн.: К і с я л ё ў Г. З думай пра Беларусь. Мн., 1966] // Там жа. № 11; Зверинец: (Глава из повести «От родной земли») // Зорька. 16 июля; Песня нарадзілася ў Альбуці // ЛіМ. 28 кастр.

1967. Францішак Багушэвіч: [Прадмова] // Багушэвіч Ф. Творы. Мн.; Паэзія рэвалюцыйнага гартавання // Гартны Ц. Вершы. Мн.; Якуб Колас: (Паводле ўспамінаў братоў і сясцёр) // У сэрцы народным. Мн. / Сааўт. А. Лойка, Ю. Пшыркоў; Пясняр змагання // Беларусь. № 11; Вечны агонь маладосці // Голас Радзімы. № 47; Расказваюць архівы // Полымя. № 3; Пуцявіны роднага слова // Там жа. № 8; Згадваючы далёкае і блізкае // Там жа. № 10; Ад гарбара да старшыні ўраду // Там жа. № 11; Вечны агонь маладосці: Міхасю Ларчанку — 60 гадоў // ЛіМ. 17 ліст.

1968. Слова пра «Пінскую шляхту»: [Пасляслоўе] // Дунін-Марцінкевіч В. Пінская шляхта. Мн.: Першая беларуская савецкая газета // Полымя. № 4; Збіральнік скарбаў // Там жа. № 9; На глебе народнай: Да стагоддзя з дня нараджэння Каруся Каганца // ЛіМ. 9 лют.; Прыкрыя недакладнасці // Там жа. 22 кастр.; Тут зачынаўся спеў: Да 170-годдзя з дня нараджэння А. Міцкевіча // Там жа. 24 снеж.

1969. Цішка Гартны // Гісторыя беларускай дакастрычніцкай літаратуры: У 2 т. Мн. Т. 2; З гісторыі выдання беларускіх газет «Дзянніца» і «Светач» // Веснік БДУ. Серыя 4. № 3; Пра характво Навагрудчыны // Полымя. № 3; З майго падарожжа // Там жа. № 8; Рэц.: Ю р э в і ч У. Рабочы дзённік // ЛіМ. 1969. 17 кастр.; Рукою Купалы // ЛіМ. 21 студз.; Плёну і спору табе, дружа! Рыгору Шкрабу — 50 гадоў // Там жа. 18 сак.

1970. Наша краса і гонар // Купала Я. Вершы. Мн., Варушачы памяць // Маладосць. № 2; Рэха дудкі беларускай // Там жа. № 3; Год выдання — 1881 // Помнікі гісторыі і культуры Беларусі. № 2; Яны выдавалі «Гоман» // ЛіМ. 14 жн.; Першая вясна: Урывак з кнігі пра жыццё Якуба Коласа // Там жа. 6 ліст.

1971. Ад складальнікаў: [Уступны артыкул] // Беларуская літаратура XIX стагоддзя. Хрэстаматыя. Мн. / Сааўт. А. Лойка, В. Рагойша; Наш Колас // Колас Я. Вершы. Мн.; Для настаўнікаў і вучняў: [Рэц. на кн.: У р б а н о в і ч У. Шляхамі паэтаў і герояў. Мн., 1971] // Полымя. № 7; Наш святы абавязак // ЛіМ. 16 крас.

1972. Лірычнае хваляванне // Гурло А. Вершы. Мн.; Купалаўская школа перакладу // Народныя песняры. Мн.; Нёманаў дар: 90 год з дня нараджэння Якуба Коласа // Беларусь. № 11; Лясная песня; Чорт; Жаваранкі: Апавяданні // Вясёлка. № 11; Ад гоману бароў: Аповесць пра Якуба Коласа // Маладосць. № 11; Крылы — песні натхнёныя // Звязда. 7 ліп.; Ён штурмаваў Зімні // ЛіМ. 18 лют.; Юльяну Пшыркову — 60 // Там жа. 27 кастр.; Па дарозе ў Смальгавок: (Урывак з аповесці «Ад гоману бароў...») // Мін. праўда. 18 сак.

1974. Змітрок Бядуля — дзецям // Бядуля З. Дзень добры! Мн.

1975. Альберт Паўловіч // Паўловіч А. Выбранае. Мн.; Над Волгай // Шлях паэта. Мн.; Родам з-пад Нясвіжа: Урывак з кнігі // ЛіМ. 31 кастр.

1976. В борьбе за счастье народное // Тетка. Избранное. М.; За народнае шчасце // Цётка. Творы. Мн.; За шчасце народнае: (Да 100-годдзя з дня нараджэння Цёткі) // Бярозка. № 7; За свабоду народа // Чырв. змена. 15 ліп.

1978. «Без надзеі і жыццё не жыццё...» // ЛіМ. 10 лют.; На новае месца: Урывак з аповесці // Там жа. 14 ліп.; Пра вернага ленінца: [Рэц. на кн.: Я к у т а ў У. А. Р. Чарвякоў. Мн., 1978] // Там жа. 29 снеж.

1979. Мужыцкі адвакат; Сустрэча: [Урывак з аповесці «На шырокі прастор»] // Гісторыя Беларусі ў літаратурных вобразах. Мн.; Карусь Каганец // Каганец К. Творы. Мн.; «Далёка я ад межаў родных...»: Якуб Колас на Куршчыне // Полымя. № 4; Плён навуковага пошуку: [Рэц. на кн.: Кісялёў Г. Пошукі імя. Мн., 1978] // Там жа. № 7; ...І наш Гайдар: [Рэц. на кн.: Р о з а н о в И. Творчество А. П. Гайдара. Мн., 1979] // ЛіМ. 27 крас.; У жыццёвым паходзе // Там жа. 10 жн.; Сейбіт дабра і ведаў // Там жа. 7 вер.

1981. Уладзімір Самойла — даследчык паэзіі Янкі Купалы // Песні беларускай валадар. Мн.; Настаўнік другой Ліпавецкай: (Урывак з новай аповесці пра Я. Коласа «Крыжавыя дарогі») // Бярозка. № 12; У малых Круках: (Раздзел з новай кнігі) // ЛіМ. 26 чэрв.; Яго шчодрае і шчырае сэрца // Там жа. 28 жн.

1982. На самым пачатку...: (Матэрыялы да біяграфіі) //З глыбінь народных. Мн.; Янка Купала і польская літаратура // Янка Купала і Якуб Колас: Некаторыя аспекты творчасці. Мн.; «Гайдамакі» // Беларусь. № 2; У двары пана Русецкага: Урывак з аповесці «Крыжавыя дарогі» // Бярозка. № 11; Крыжавыя дарогі: Аповесць // Маладосць. № 10; Уладзімір Самойла — даследчык паэзіі Янкі Купалы // Полымя. № 1; Вітае злата Прага // Там жа № 7; Святло велічнага таленту // Мін. праўда. 3 ліст.

1983. Багацце фактычнага матэрыялу: [Рэц. на кн.: З ж ы ц ц я п і с у Якуба Коласа. Мн., 1982] // Полымя. № 3; Пачатак зроблены: [Рэц. на: Х о м ч а н к а В. Пры апазнанні — затрымаць // Полымя. 1983. № 7—8] // ЛіМ. 7 кастр.; Слуцкія курсы: Урывак з кнігі // Там жа. 23 снеж.

1984. Ёсць што збіраць, ёсць што шукаць: [Інтэрв'ю] / Запісаў Я. Янушкевіч // Голас Радзімы. 25 кастр.; Невядомая беларуская кніга // ЛіМ. 13 крас.

1985. [Уступная заметка пра Аляксея Коршака] // Маладосць. № 5; Сейбіт песні і мудрасці: Аповесць // Там жа. № 7.

1.4.

Цудоўныя зярняты. Польскія нар. казкі / З пол. Мн., 1959. Рэц.: Б р ы г а ў В. Зярняты народнай мудрасці // ЛіМ. 1959. 25 ліп.

1961. К р а с і ц к і Д. Дзяцінства Тараса: Урыўкі з кнігі / З укр. // Піянер Бел. 10 сак.

1.5.

На рускую мову. От родной земли...: Повесть о дет-

ских и юношеских годах Я. Коласа / Пер. В. Машков. Мн., 1966.

Оружием поэзии // Сов. Молдавия. 1976. 15 июля; По следам Франциска Скорины: (Из путешествия в Краков и Прагу) / Сокращ. пер. А. Кавко // Бригантина: Сб. рассказов о путешествиях, поисках, открытиях. М., 1980; От гомона боров...: (Повесть) / Пер. И. Климашевская // Неман. 1982. № 11.

На туркменскую мову. Адалат угрунда герешижи // Сов. Туркменистаны. 1976. 15 июль.

На ўкраінскую мову. Від рідноі землі: Повість про дитячі та юнацькі літа Якуба Коласа / Пер. Г. Вігурська. К., 1964.

Голос и сердце народу // Рад. Укр. 1957. 24 вер.; Від рідної землі: Повість / Пер. Г. Вігурська // Бондарина З. Ой, рано на Йвана... К., 1982; Рэц.: Вішнеўскі А.: Кнігапіс // ЛіМ. 1982. 6 жн.; Т. Г. Шевченко і Янка Купала // Рад. літ-знавство. 1958. № 5; Лину думкою у край далекий // Жовтень. 1964. № 9; За щастя народне // Літ. Укр. 1976. 16 лип.

1.6.

Анталогія беларускай паэзіі: У 3 т. Мн., 1961. Т. 1 / Скл. з Ю. Пшырковым.

Ватацы Н. Беларускае літаратуразнаўства і крытыка (1945—1963): Бібліяграфія асобных выданняў. Мн., 1964 / Рэд. з Я. Казекам, Р. Шкрабам.

Родная літаратура: Хрэстаматыя для 9 класа. Мн., 1966. / Скл. з А. Навіцкім; Выд. 2. Мн., 1967.

Анталогія беларускага апавядання: У 2 т. Мн., 1967. Т. 1 / Скл. з Я. Скрыганом.

Багушэвіч Ф. Творы. Мн., 1967 / Падрыхтоўка тэкстаў, камент.

Гартны Ц. Вершы. Мн., 1967 / Скл.

У сэрцы народным: (Жыццё і творчасць Якуба Коласа). Мн., 1967 / Рэд.

Родная літаратура: Хрэстаматыя для 8 класа. 3 выд. Мн., 1968 / Скл. з А. Навіцкім; 4 выд. Мн., 1969; 5 выд. Мн., 1970; 6 выд. Мн., 1971. 7 выд. Мн., 1972; 8 выд. Мн., 1973; 9 выд. Мн., 1975; 10 выд. Мн., 1976. 11 выд. Мн., 1977.

Колас Я. Раніца ў нядзельку: Вершы, апавяданні, казкі. Мн., 1969/ Скл.

Купала Я.: Вершы. Мн., 1970 / Скл.

Беларуская літаратура XIX стагоддзя: Хрэстаматыя. Мн., 1971 / Скл. з А. Лойкам, В. Рагойшам. Рэц.: Białokozowicz B. // Prz. Humanistyczny. 1973. Nr 3; McMillin A. B. // J. of Byelorus. Studies. 1972. Nr 4.

Колас Я.: (Вершы). Мн., 1971 / Скл.

Гурло А. Вершы Мн., 1972 / Скл.

Бядуля З. Дзень добры: Вершы, казкі, апавяданні. Мн., 1974 / Скл.

Паўловіч А. Выбранае. Мн., 1975 / Скл.

Тетка. Избранное; Стихотворения; Рассказы; Путевые заметки. М., 1976 / Скл.

Цётка. Творы. Мн., 1976 / Скл. і камент.

Беларуская літаратура XIX — пачатку XX ст.: Хрэстаматыя крытычных матэрыялаў. Мн., 1978 / Скл. з В. Александровіч. Рэц.: Саламевіч Я. Гавораць дакументы // Полымя. 1979. № 12.

Родная літаратура: Хрэстаматыя для 8 кл. сярэд. школы. Мн., 1978 / Скл. з А. Навіцкім; 2 выд. Мн., 1980; 3 выд. Мн., 1982; 4 выд. Мн., 1984; 5 выд. Мн., 1986; 6 выд. Мн., 1988.

Каганец К. Творы. Мн., 1979 / Скл. і камент.

Колас Я. Избранное Мн., 1981 / Скл.

Янка Купала і Якуб Колас: Некаторыя аспекты творчасці / Вучэб. дапаможнік для філал. фак. пед. ін-таў. Мн., 1982 / Скл.

Публицистика белорусских народников: Нелегальные издания белорусских народников (1881—1884). Мн., 1983 / Скл. з І. Алесандровіч

Успаміны пра Цішку Гартнага: (Зборнік). Мн., 1984 / Скл. з Г. Жылуновіч.

Конон В. Проблемы искусства и эстетики в общественной мысли Белоруссии начала XX в. Мн., 1985 / Рэд.

Гартны Ц. Зб. тв.: У 4 т. Мн., 1987—1989. Т. 1—3. / Рэд. з інш.

2.3.

На беларускай мове. Беларуская дзіцячая літаратура: Выд. 2, дапрац. і дап. Мн., 1980. С. 112—113; Бугаёў Д. Працавітасць, памножаная на талент // ЛіМ. 1971. 17 снеж.; Вайтовіч Н. За сумленнасць у крытыцы // Звязда. 1955. 20 крас.; Вілюха М. Гэта трэба зрабіць: Пісьмо ў рэдакцыю//ЛіМ. 1960. 11 кастр.; Кісялёў Г. Заўсёды ў пошуку: Сцяпану Александровічу — 50 год // Полымя. 1971. № 12; Ключановіч І. Сцяпан Хусейнавіч Александровіч: (Да 60-годдзя з дня нараджэння бел. пісьменніка, праф. кафедры бел. л-ры) // Веснік БДУ. Серыя 4. 1981. № 3; Кудраўцаў І. Разумная парада і мядзведжая паслуга // Звязда. 1964. 26 лют.; Мальдзіс А. Талент, памножаны на працавітасць // ЛіМ. 1981. 11 снеж.; Марціновіч А. Знітоўваючы ўчарашняе з сённяшнім: (Да 60-годдзя С. Х. Александровіча) // Мін. праўда. 1981. 15 снеж.; Пісьменнікі Савецкай Беларусі: Кароткі даведнік. Мн., 1981; Сабаленка Р. Мастацкім словам пра маленства і юнацтва паэта // ЛіМ. 1961. 1 жн.; Саснюк А. Пуцявінай маладога Коласа // Там жа. 1973. 3 жн.; Сцяпану Александровічу — 60 // Там жа. 1981. 11 снеж.; Траяноўскі А. У нястомным пошуку // Звязда. 1971. 15 снеж.; У гэтым месяцы... // Беларусь. 1971. № 12; Цярлецкі І. Дунін-Марцінкевіч і «вешацель» // Чырв. змена. 1970. 7 сак.

На рускай мове. Симонова Т. Образ Якуба Коласа в биографических повестях С. Александровича // Творчая спадчына Янкі Купалы і Якуба Коласа і развіццё славянскіх моў і літаратур. Мн., 1982.

2.4.

На беларускай мове. Лойка А. Сцяпану Александровічу-капыляніну: [Верш] // Лойка А. Няроўныя даты. Мн., 1983.

Г. І. Рэут.

АЛЕКСІЕВІЧ СВЯТЛАНА

Алексіевіч Святлана Аляксандраўна (н. 31.5.1948, Івана-Франкоўск, УССР), празаік-дакументаліст, драматург, нарысіст. Лаўрэат літаратурнай прэміі імя К. Федзіна (1985) і прэміі Ленінскага камсамола (1986) за кнігі «У вайны не жаночы твар», «Апошнія сведкі». Член СЖ СССР з 1976, СП СССР з 1983. Піша на беларускай і рускай мовах.

Нарадзілася ў сям'і ваеннаслужачага. У 1950 бацька дэмабілізаваўся і сям'я пераехала на яго радзіму — Гомельшчыну. Пазней працаваў спачатку ў Палескім абкоме КПБ, потым 20 гадоў быў дырэктарам сельскай школы, выкладаў гісторыю. Маці працавала настаўніцай нямецкай мовы. У 1965 С. Алексіевіч скончыла Капаткевіцкую сярэднюю школу Петрыкаўскага р-на. Працавала выхавацельніцай школы-інтэрната, а затым настаўніцай гісторыі і нямецкай мовы Балажэвіцкай васьмігадовай школы Мазырскага р-на. У 1966 літсупрацоўнік раённай газеты «Прыпяцкая праўда» (Нароўля). Пасля заканчэння БДУ (1972; факультэт журналістыкі) была накіравана загадчыкам аддзела пісем раённай газеты «Маяк камунізма» (г. Бяроза Брэсцкай вобл.). Працавала ў «Сельской газете» супрацоўнікам аддзела пісем (1973—76). У 1976 перайшла на работу ў час: «Неман» загадчыцай аддзела нарыса, публіцыстыкі. З 1984 — на творчай працы. Жыве ў Мінску. Узнагароджана ордэнам «Знак Пашаны».

Пачынаючы са студэнцкіх гадоў, С. Алексіевіч выступае з нарысамі і артыкуламі ў рэспубліканскім друку. Літаратурную дзейнасць пачала ў 1975. Асноўная тэматыка яе творчасці — вайна. Прызнанне атрымала як аўтар кнігі «У вайны не жаночы твар» (1985), у якой расказвае пра подзвіг жанчын-франтавічак, партызанак, падпольшчыц у гады вайны. Другая кніга «Апошнія сведкі» (1985) прысвечана лёсу дзяцей, якія перажылі вайну.

Працуе С. Алексіевіч і як драматург і кінадраматург. Аўтар сцэнарыяў цыкла дакументальных фільмаў, тэлефільмаў. Паводле яе сцэнарыяў, напісаных на аснове кнігі «У вайны не жаночы твар», ідуць спектаклі ў многіх тэатрах краіны. Дакументальны фільм «У вайны не жаночы твар» (1980, 1983) атрымаў Дзяржаўную прэмію СССР (1985). Вядома таксама яе п'еса «Марутка» (1987). Кнігі С. Алексіевіч добра ведаюць за мяжой.

Л. С. Савік.

Бібліяграфія

1.2.

Апошнія сведкі: Кніга недзіцячых расказаў. Мн., 1985. Рэц.: Т ы ч ы н а М. Калі гавораць апошнія сведкі... // Полымя. 1986. № 5.

Последние свидетели: Книга недетских рассказов. М., 1985.

У войны — не женское лицо... Мн., 1985. Рэц.: Л а в р е ц к а я В. Женская память о минувшей войне // Во славу Родины. 1985. 22 июня; Т ы ч ы н а М. Калі гавораць апошнія сведкі... Полымя. 1986. № 5.

У войны не женское лицо...: Документальная проза. М., 1988. (Б-ка журн. «Знамя»).

У войны не женское лицо; Последние свидетели: Повести. М., 1989.

1.3.

1970. Пхов, порт-труженик // Сел. газ. 25 нояб.; Юный брат Полоцка // Там жа. 2 дек. / Сааўт. Г. Чарнянкова; Соль земли // Там жа. 11 дек.

1971. И нету высших здесь наград... // Знамя юности. 3 февр. Две недели до восемнадцати: (На темы воспитания) // Там жа. 23 мая; Часцінка сучаснасці // ЛіМ. 21 мая / Сааўт. Г. Чарнянкова; Здесь Купалы песня родилась // Сел. газ. 16 февр. / Сааўт. Т. Чарнянкова; Перед именем твоим...: Очерк // Там жа. 14 нояб.; В поисках красок: [Рэц. на кн.: К о ў т у н В. Каляровыя вёслы. Мн., 1971; Ш к л я р о в а Н. Мая вёска. Мн., 1971; П а к В. Акварэль. Мн., 1971] // Там жа. 28 нояб.

1972. Конфликт в Кутузовке: (Очерк) // Знамя юности. 26 июля; Сказ о Ефросинье Полоцкой: [Рэц. на: І п а т а в а В. Прадыслава // Маладосць. 1971. № 12] // Там жа. 24 нояб.

1973. Сердце за сердце // Заря. 23 июня; Юноше, обдумывающему жизнь: [Рэц. на кн.: И дум высокое стремленье... Мн., 1972] // Там же. 18 сент.; Памятник: (Рассказ) // Знамя юности. 27 февр.; Обретение голоса: [Рэц. на кн.: Р а з а н а ў А. Назаўжды // Маладосць. 1973. № 2] // Там жа. 9 мая; «Пра сувязь зоркі і травы...»: [Рэц. на кн.: Г о л у б Ю. Дрэва навальніцы. Мн., 1973] // Там жа. 16 сент.; [Рэц. на кн.: С о л о в е й ч и к С. Час ученичества. 2 изд., доп. М., 1972]

// Сов. Бел. 2 июня; Молдавские уроки // Сел. газ. 3, 4 окт.

1974. Видеть сердцем: [Рэц. на кн.: Мацяш Н. Удзячнасць. Мн., 1973] // Знамя юности. 23 мая; Дело, которое больше жизни: Очерк // Сел. газ. 5 февр.: Дорогой наш человек // Там жа. 5 окт.

1975. ...И увидят нас // Неман. № 10; «... В солнцем заколдованном саду»: [Рэц. на кн.: Гончарова Л. Пятое время года. Мн., 1975] // Знамя юности. 26 авг.; «Дочь моя, Мария...»: Очерк // Сел. газ. 15 мая; Поле — его судьба // Там жа. 16 мая; Свидание с другом // Там жа. 29 мая; Чудесное беспокойство // Там жа. 13 сент.; Наследники: (Очерк) // Там жа. 23, 24 дек.

1976. Той, хто сее...: [Рэц. на кн.: Макаль П. Дотык да зямлі. Мн., 1975] // ЛіМ. 13 жн.; Прикоснись к подвигу: [Рэц. на кн.: Рэха ў граніце. Мн., 1975] // Сел. газ. 28 янв.; Нельзя не полюбить // Там жа. 18 марта.

1977. Ромашки спрятались... // Неман. № 3; «Байкалу» было 10 лет // Там жа. № 5; Жила девочка Галя... // Там жа. № 6; Ефимов дом: (Очерк) // Там жа. № 7; Меч и пламя революции // Там жа. № 9; Почта Марии // Там жа. № 11.

1978. Про то, как Катерина в город ездила: (Очерк) // Неман. № 1; Есть такая молодость // Там жа. № 3; «Ваш старый товарищ» // Там жа. № 5.

1979. Як Кацярына ў горад ездзіла: (Нарыс) // Сучаснік. Мн., Буду жыць... // Маладосць. № 9; По Волге: (Очерк) // Неман. № 2; Обаяние борьбы // Знамя юности. 28 сент.

1980. Бабы: (Нарыс) // Сучаснік: Мн.; Чужы боль // Беларусь. № 3; Цётка Стэфа: Навела // ЛіМ. 14 сак.

1982. Усходні ўзор: (Нарыс) // Вечная крыніца. Мн.; Восточный узор: (Очерк) // Неман. № 3; Поэма жизни: (Очерк) // Там жа. № 10; Памяць: З кнігі «Калі жанчыны ваявалі...» // ЛіМ. 7 мая; Там, дзе «белая маўклівасць»: (Нарыс) // Там жа. 17 снеж.

1983. Калі і жанчыны ваявалі // Беларусь. № 7; Голас Радзімы. 21, 28 ліп.; У берегов земли «белого безмолвия» // Неман. № 4; Изменить, не разрушая: (Интервью) // Там жа. № 10; Аб жыцці, не падзеленым на мір і вайну: Гутарка з аўт. дакум. кн. «Калі і жанчыны ваявалі» С. А. Алексіевіч / Запісала А. Стулава // Вяч. Мінск. 26 сак.

1984. «Правда» і «Звязда» паведамлялі...: Хроніка 1944 // Сучаснік. Мн.; У войны — не женское лицо: Главы из документальной книги // Неман. № 9; У войны не женское лицо: Докум. повесть // Октябрь. № 2; Рэц.: Горшенин А. О войне — невоевавшие // Сиб. огни. 1985. № 5; Гусаров В. Дочери Родины // Москва. 1985. № 3; Добровольский О. Судьбы людские // Лит. Россия. 1984. 11 мая; Лаврецкая В. Женская память о минувшей войне // Заря. 1985. 7 июля; Калининград. правда. 1985. 28 июня; Савин В. Правда — одна на всех // Лит. Россия. 1985. 31 мая; Скарлыгина Е. Ещё одна война... // Лит. обозрение. 1984. № 11; Тихонович К. «Да» — миру, «нет» — смерти // Сел. газ. 1984. 8 мая; У войны не женское лицо // Работница. № 1; Высокий жанр — судьба: Беседа с С. Алексиевич / Записала Т. Тюрина // Театр. № 7; Вернасць праўдзе // Вяч. Мінск. 19 чэрв.; У войны не женское лицо: (Отрывок из одноим. докум. повести) // Соц. индустрия. 3—7 июля.

1985. У войны не женское лицо: (Докум. повесть) // В те грозные годы. М. (Роман-газета, № 10—11); Апошнія сведкі: [Урыўкі з кнігі] // Беларусь. № 6; Последние свидетели // Искусство кино. № 5; Учиться правде у документа // Лит. обозрение. № 6; Женский голос — о войне: Беседа с С. Алексиевич / Записал А. Шишов // Молодой коммунист. № 10; Солдатское женское сердце // Октябрь. № 2; Кніга недзіцячых расказаў: [З кн. «Апошнія сведкі»] // Работніца і сялянка. № 9; Последние свидетели // Сов. женщина. № 4; Святлана Алексіевіч: «У імя жаночай веры»: Гутарка з аўт. кн. «У вайны — не жаночы твар» / Запісала В. Ражанец // Звязда. 24 ліст.; Апошнія сведкі: Апавяданне // ЛіМ. 28 чэрв.; Правда памяти; Беседа с писательницей С. Алексиевич / Записал А. Козлович // ЛГ. 6 марта; Последние свидетели: [Отрывки из одноим. повести] // Сел. газ. 18 апр.

1.4.

1978. Витка В. Дети и мы: (Очерк) / С бел. // Неман. № 7; Проскуров В. Люди-соседи: (Очерк) / С бел. // Там жа. № 11.

1.5.

На англійскую мову. War's Unwomanly Fase / Transl. K. Hammond, L. Lezhneva. M., 1988.

War's Unwomanly Face / Transl. R. Morton; True and Bitter Memories // Soviet Literature. 1985. № 12.

На балгарскую мову. Войната не е с лица на жена / Пер. от руски Е. Кирякова. София, 1985.

На беларускую мову. У вайны не жаночае аблічча...: (Старонкі з дакум. кн.) / Пер. М. Гіль // Сучаснік. Мн., 1983; Калі і жанчыны ваявалі: Раздзел з дакум. кн. / Пер. А. Шарахоўская // Маладосць. 1983. № 3; Рэц.: Дубінка В. Пралескі на штыку // ЛіМ. 1983. 22 ліп.

На венгерскую мову. A háború nem asszonyi dolog / F. V. Kutcsar. Budapest, 1988.

На кітайскую мову. У вайны не жаночы твар. Пекін, 1985.

На літоўскую мову. Paskutinieji liudytojai: Nevaikiski pasakojimai / Vert. S. Ciciskina. Vilnius, 1989.

На нямецкую мову. Die letzten Zeugen / Übers. G. Frankenberg. Berlin, 1989.

На польскую мову. Wojna rzecz niekobieca / Tł. M. Putrament // Przyjaźń. 1985. Nr 43.

На рускую мову. У войны не женское лицо; Последние свидетели: Повести / Пер. авт. М., 1988.

Бабы: [Очерк] / С бел. // Неман. 1980. № 3; Последние свидетели: Кн.: недетских рассказов / Пер. авт. // Октябрь. 1985. № 10; Рэц.: Зяленскі Ю. Дзеці супраць забойцаў // Маг. праўда. 1986. 3 чэрв.

На чэшскую мову. Valka nema ženskou tvar / Prel. V. Michna. M.-Praha, 1986.

Valka nema zenskou tvar // Svet socialismu. 1985. № 15, 16, 20, 22, 24—27.

2.1.

Лауреаты премии Ленинского комсомола в области литературы. 1966—1987 гг.: (Рек. указ. лит.) Челябинск, 1987.

2.3.

На англійскай мове. Adamovich A. Intr. art. to: Alexijevich S. War's Unwomanly Face / Transl. R. Morton // Soviet Literature. 1985. № 3.

На беларускай мове. Арлова Т. Праўда, нічога, акрамя праўды // Вяч. Мінск. 1985. 16 мая; Яе ж. У вайны не жаночае аблічча // Работніца і сялянка. 1983. № 6; Аўдзееў І. Свяшчэнная памяць // Чырв. змена. 1982. 7 снеж.; Быкаў В. Тое, што стала жыццём і лёсам // Быкаў В. Праўдай адзінай. Мн., 1984; Вішнеўскі М. Спектакль аб жанчынах, на якім і мужчыны не стрымліваюць слёз // Вяч. Мінск. 1985. 31 кастр.; Герасімава С. Непрыкрытая памяць вайны // Звязда. 1982. 3 вер.; Жанчына і вайна: Роздум аб цыкле фільмаў «У вайны не жаночы твар» / Падрыхт. Т. Цюрына // Беларусь. 1983. № 7; Зайцава М. Дзесяць мінут «Цяжкіх размоў» // Чырв. змена. 1980. 5 крас.; Маслоўская В. Урок маральнасці // ЛіМ. 4 мая; Міхайлава Т. Дарога ў два канцы // Там жа. 1982. 30 крас.

На нямецкай мове. Adamowitsch A. Swetlana Alexijewisch // Sowjetliteratur. 1985. Nr 3.

На рускай мове. Абакумовская Т. «У войны не женское лицо» // Сов. культура. 1983. 26 февр.; Адамович А. Поиски, продолжение жанра: [Прадмова] // Алексиевич С. У войны не женское лицо... Мн., 1985; Яго ж. Послесловие // Алексиевич С. Последние свидетели. М., 1985; Яго ж. Становление жанра: О книгах Светланы Алексиевич и не только них // ЛГ. 1985. 22 мая; Быков В. «Годы прошли, а хоть бы кого-то забыть...» // Экран, 1982—1983. М., 1985; Геннадьев Г. У войны не женское лицо // Мед. газ. 1985. 7 июня; Горшенин А. О. войне — невоевавшие // Горшенин А. Требуется лидер. Новосибирск, 1985; Гульченко В. «...чтобы убить войну» // Театр. 1985. № 5; Закс Б. Рядовые Великой Победы // Сов. Литва. 1985. 13 июня; Нечай О. Портрет челове-

ческой жизни // Знамя юности. 1984. 14 окт.; Р о ш а л ь Л. Я встретил вас... // Сов. экран. 1983. № 23; С е л е н я Е. Нетленная память сердец // Заря. 1983. 1 окт.; С т р о е в а М. «Мужайтесь, девочки мои...» // Правда. 1985. 18 мая; Т и х о н о в и ч К. И понесут дальше // Сел. газ. 1985. 21 июля; Т ю р и н а Т. На перекрёстке // Сов. Бел. 1982. 19 мая; Ш и р о́ к и й В. Должны знать // Сов. культура. 1985. 14 мая.

Г. І. Рэут.

АЛЕШКА АНТОН

Алешка Антон Антонавіч [псеўд.: Алёшка, Антон, 19.1(1.2).1913, в. Балотчыцы Слуцкага пав. Мінскай губ., цяпер Слуцкага р-на Мінскай вобл.— 13.9.1971, Мінск; пахаваны на Чыжоўскіх могілках], празаік. Член СП СССР з 1951.

Нарадзіўся ў сялянскай сям'і. У 1931 скончыў педагагічныя курсы пры Слуцкім педтэхнікуме, працаваў настаўнікам у мяст. Лапічы Асіповіцкага р-на. У 1935 паступіў у Варонежскі медыцынскі інстытут, але ў 1936 з першага курса быў мабілізаваны і паступіў у Ваенна-медыцынскую Акадэмію імя С. М. Кірава ў Ленінградзе (скончыў у 1941). Удзельнічаў у вайне з белафінамі. У час Вялікай Айчыннай вайны ў 1941 трапіў на Заходні фронт старшым ўрачом часці, потым — на 3-ці Беларускі фронт. У 1941 быў кантужаны. Узнагароджаны ордэнамі Чырвонага Сцяга, Айчыннай вайны II ступені, двума ордэнамі Чырвонай Зоркі, ордэнам «Знак Пашаны», медалямі, Ганаровай граматай Вярхоўнага Савета БССР. Пасля вайны служыў урачом у часцях знішчальнай авіяцыі. З 1963 — падпалкоўнік у адстаўцы. Член КПСС з 1945.

Літаратурнай дзейнасцю пачаў займацца, працуючы настаўнікам. У час. «Беларусь калгасная» ў 1932 было надрукавана першае апавяданне А. Алешкі «Песня восені». Аўтар аповесцей і рамана «Дарогі без слядоў» (1969) пра жыццё і нялёгкую службу савецкіх лётчыкаў, пра іх воінскія подзвігі.

І. Э. Багдановіч.

Бібліяграфія

1.2.

Раніца: Аповесць. Мн., 1949. (Першая кніжка пісьменніка). Рэц.: К у л а к о ў с к і А. Неадпаведнасць жыццёвай праўдзе // ЛіМ. 1949. 8 кастр.

Іх першых вітае сонца: Аповесці. Мн., 1957. Рэц.: Г е р ц о в і ч Я. Дзве аповесці пра лётчыкаў // Беларусь. 1958. № 8; Н і к і ф а р о в і ч В. Аповесці аб лётчыках // Маладосць. 1958. № 6.

Пяць сутак: Апавяданні. Мн., 1959. Рэц.: Л а ў р о ў Ул. Армейскія будні // Беларусь. 1960. № 7.

Над намі мільён вышыні: Аповесць. Мн., 1965.

Дарогі без слядоў: Раман. Мн., 1969. Рэц.: Г е р ц о в і ч Я. // Полымя. 1970. № 5; Д з я ш к е в і ч М. Па загадзе сэрца // ЛіМ. 1969. 19 снеж.; Ж ы г о ц к і М. У родным небе // Беларусь. 1969. № 7; С т а в е р А. Паветранымі дарогамі // Звязда. 1969. 21 сак.

Неба на замку: Апавяданні, аповесці, раман. Мн., 1974.

Неба на замку: Раманы, аповесці, апавяданні. Мн., 1984.

1.3.

1932. Песня восені: Апавяданне // Бел. калгасная. № 3.

1933. Ютка: Апавяданне // Полымя рэвалюцыі. № 12.

1937. Пад вечар: Апавяданне // ЛіМ. 28 снеж.

1938. Блакітная ноч: Апавяданне // Полымя рэвалюцыі. № 2: У дазоры: Апавяданне // Там жа. № 3; Трое: Апавяданне // Там жа. № 7—8; Маладосць: Аповесць // Там жа. № 10; Анталогія: Апавяданне // Там жа. № 12; Дума казака: Апавяданне // ЛіМ. 6 вер.

1939. Арляня: Апавяданне // Полымя рэвалюцыі. № 5—6.

1940. Серабрацца скроні: Апавяданне // Полымя рэвалюцыі. № 1; Анатомія: Апавяданне // Там жа. № 12.

1945. Песня: Апавяданне // Беларусь. № 2; Шабля: Апавяданне // Там жа. № 7—8.

1946. Журба і Монцік: Апавяданне // Беларусь. № 3.

1953. Дружба: Аповесць // Полымя. № 12. Рэц.: В о л о д и н Н. Повесть, требующая доработки // Сталин. молодежь. 1954. 14 февр.

1955. Алімпа: Апавяданне // Маладосць. № 8.

1956. Дырэктар: Апавяданне // Беларусь. № 3.

1957. Сябры: Апавяданне // Беларусь. № 1; Пяць сутак: Апавяданне // Маладосць. № 7.

1962. Тата прыехаў: Апавяданне // Бярозка. № 10.

1963. Сярод белага дня: Апавяданне // Беларусь. № 2.

1964. Над намі мільён вышыні: Аповесць // Маладосць. № 2—4; Над намі мільён вышыні: Раздзел з аповесці // ЛіМ. 18 лют.

1965. Драўляная лыжка: Навела // Маладосць. № 7:, Два апавяданні: Крумкачоў гай; Браты // Полымя. № 6.

1967. Крумкачоў гай: [Апавяданне] // Анталогія беларускага апавядання: У 2 т. Мн. Т. 2; Бонжур, камарад!: Раздзел з рамана «Агонь у воблаках» // ЛіМ. 27 студз.

1968. Слова пра таварыша // Полымя. № 3; Дарогі без слядоў: Раман // Там жа. № 7. Рэц.: Гаврилкин Л. Бои под облаками // Во славу Родины. 18 авг.

1969. Побач з маланкамі (Урывак з аднайм. рамана) // Звязда. 12, 13, 16 вер.

1971. Шапка Гіпакрата: Апавяданне // Полымя. № 8.

1972. Юрась: Апавяданне // Беларусь. № 11; Суседзі: Гумар. навела // ЛіМ. 13 кастр.; Адар'я: Апавяданне // Там жа. 17 ліст.

1973. Васіль Славінскі: Раздзел з аповесці // Маладосць. № 2; Крылатае племя: Раздзелы з рамана // Полымя. № 2; Сінім адвячоркам: Навела // ЛіМ. 2 ліст.

1977. Купала і Кастрычнік // ЛіМ. 9 снеж.

1983. Суседзі: Апавяданне // ЛіМ. 8 крас.

1.5.

На рускую мову. Дороги без следов: Роман / Пер. Г. Попов. Мн., 1972. (Бел. роман). Рэц.: Жигоцкий Н. Испытание // Во славу Родины. 1973. 6 сент.; Королев А. О дружбе, скрепленной в боях // Сов. Бел. 1973. 15 февр.: Салин В. В небе Белоруссии // Неман. 1973. № 5.

Небо на замке: Повести. Мн., 1982. (Б-ка бел. повести).

Встреча: (Глава из романа «Летят самолёты») / Пер. В. Елисеев // Чтоб всегда было солнце. Мн., 1968; Дороги без следов: [Раман] /Пер. Г. Попов // Неман. 1968. № 11, 12; С молниями рядом: (Отрывок из одноим. романа) / Пер. И. Пташников // Во славу Родины. 1969. 12 окт.; Небо в огне: (Отрывок из романа) / Пер. Г. Попов // Путь к победе. Мн., 1970; С молниями рядом: Отрывок из повести // Сел. газ. 1970. 22 марта; Вороний гай: [Апавяданне] / Пер. А. Белов // Белорусские рассказы. М., 1971; Крылатое племя: [Раман] // Неман. 1976. № 9.

2.3.

На беларускай мове. Адамовіч А. Па шаблону. ЛіМ. 1954. 27 сак.; Яго ж. Літаратура, мы і час. Мн., 1979. С. 3—6; Антон Алёшка памёр // Ніва. 1971. 3 кастр.; Віншуем з юбілеем // ЛіМ. 1963. 29 студз.; Клімковіч М. Літаратурны Гомель // Палеск. праўда. 1934. 12 мая; Колас Я. Актуальныя праблемы // ЛіМ. 1946. 30 ліст.; Яго ж. Зб. тв.: У 14 т. Мн., 1976. Т. 11. С. 389—390; Крысько Ц. Творчасць маладых пісьменнікаў // Полымя. 1946. № 2—3; Кулакоўскі А. Сэрца не хоча пагадзіцца... // ЛіМ. 1971. 17 вер.; Ларчанка М. Супраць пошласці // Звязда. 1940. 4 кастр.; Некралог // ЛіМ. 1971. 17 вер.; Пісьменнікі Савецкай Беларусі: Кароткі даведнік. Мн., 1981; Савіцкі А. Пісьменнік-камуніст // Полымя. 1973. № 2; Сталяроў М. Іх першых вітае сонца // ЛіМ. 1958. 5 ліп.; У гэтым месяцы... // Беларусь. 1973. № 2; Шкраба Р. На старонках часопіса // ЛіМ. 1946. 18 мая.

На рускай мове Кулаковский А. [Пасляслоўе] // Алешко А. Дороги без следов. Мн., 1972.

3.1.

ЦДАМЛіМ БССР, ф. 208, воп. 1, спр. 1—104.

М. П. Барташэвіч.

АЛЯКСЕЕЎ МІКАЛАЙ

Аляксееў Мікалай Іванавіч [17.12.1898, Пецярбург — 12.8.1985, Мінск; пахаваны на Паўночных могілках], празаік, драматург. Заслужаны работнік культуры БССР (1980). Член СП СССР з 1947. Пісаў на рускай мове.

Нарадзіўся ў сям'і дворніка. Бацька — з сялян Ноўгарадскай губ., маці, пасля смерці бацькі, служыла кухаркай, а потым жыла ў сына. М. Аляксееў з 5 гадоў выхоўваўся ў сваякоў бацькі, быў вымушаны працаваць з малых гадоў. Зімой вучыўся ў школе ў с. Рудна (Гдоўскі пав.), летам пасвіў кароў. Дзесяцігадовым хлапчуком быў узяты братам бацькі ў Пецярбург, дзе вучыўся на электраманцёра. З 1911 пачаў працаваць у электратэхнічных канторах Пецярбурга, потым на трыкатажнай фабрыцы «Керстэн», як ваеннаабавязаны працаваў на Абухаўскім сталеліцейным заводзе. З 1915 на фронце. У 1917 удзельнічаў у баях на Паўднёва-Заходнім фронце, быў паранены. Прымаў актыў-

ны ўдзел у рэвалюцыйных падзеях Петраграда: Лютаўскай рэвалюцыі, дэманстрацыях 1917, Вялікай Кастрычніцкай сацыялістычнай рэвалюцыі. У сак. 1918 пасля дэмабілізацыі з арміі працаваў электраманцёрам на тармазным заводзе «Весцінгауз» у Петраградзе. У кастр. 1918 быў прызваны ў Чырвоную Армію. Ваяваў на франтах грамадзянскай вайны: на Карэльскім, Пскоўскім супраць Юдзеніча, войск буржуазнай Польшчы. У 1929 паступіў на энергетычны факультэт Маскоўскага электратэхнічнага інстытута, у 1933—35 вучыўся на акадэмічных курсах Інжынернай акадэміі РСЧА. У 1938—51 служыў начальнікам аддзела кадраў ваенных акруг і франтоў. Удзельнік баёў на возеры Хасан. У час Вялікай Айчыннай вайны на фронце: начальнік аддзела кадраў Заходняга і 3-га Беларускага франтоў, прымаў непасрэдны ўдзел у забеспячэнні баявых аперацый гэтых франтоў. У 1958 звольнены ў запас у званні генерал-маёра інжынерных войск. Узнагароджаны двума ордэнамі Леніна, пяццю ордэнамі Чырвонага сцяга, ордэнам Кутузава II ступені, двума ордэнамі Айчыннай вайны I ступені, знакам «Хасан», польскім Крыжам Грунвальда 3-га класа, ордэнам «Знак Пашаны», медалямі, Ганаровай граматай Вярхоўнага Савета БССР. Член КПСС з 1920.

Друкавацца пачаў з 1939. Аўтар раманаў, аповесцей, п'ес («Якаў Жалязноў», «Выпрабаванне», «Па закліку сэрца», «Сухар», «Чарняхоўскі», «Вызваленне», «Дачка радзімы» і інш.), артыкулаў нарысаў, прысвечаных рэвалюцыйным падзеям, подзвігам савецкага народа на франтах грамадзянскай і Вялікай Айчыннай войнаў, будням Савецкай Арміі. *Л. С. Савік.*

Бібліяграфія

1.2.

Яков Железнов: Роман. М., 1946.

Испытание: Роман. Курск, 1957.

Испытание: Роман. М., 1963. Рэц.: Ерохин Р. Слово о войне // Во славу Родины. 1963. 12 июня; Зарыцкі А. Шляхамі выпрабаванняў // ЛіМ. 1963. 16 ліп.; Шней-Красиков К. Не ради славы // Неман. 1963. № 5.

Испытание: Роман. Мн., 1968. Рэц.: Виноградов Б. // В мире книг. 1969. № 3; Собаль Ф. Дарога мужнасці // Вяч. Мінск. 1968. 21 ліст.

Сухарь: Повесть. Мн., 1971. Рэц.: Соловьев В. Продолжение поиска // Во славу Родины. 1971. 12 дек.; Ялугин Э. // Неман. 1972. № 3.

По зову сердца: Роман. Мн., 1974. Рэц.: Алексанов И. // Во славу Родины. 1975. 30 июля; Вішнеўскі І. Праўда, суровая праўда // ЛіМ. 1975. 10 студз.; Шыловіч А. Старонкі баявога летапісу // Беларусь. 1975. № 5.

Осколком оборванная жизнь. М., 1978. Рэц.: Расолька В. Асколкам абарванае жыццё // ЛіМ. 1978. 12 мая.

Испытание; По зову сердца: Романы. Мн., 1978.

Яков Железнов: Роман. Мн., 1983.

1.3.

1940. Штурм Зимнего: [Урывак з рамана «Яков Железнов»] // Сталин. молодёжь. 1 марта.

1947. Первый день: [Глава з рамана «Семья Железновых»] // Сов. Отчизна. № 3.

1959. Прамова на IV з'ездзе пісьменнікаў Беларусі 13 лютага // Віцеб. рабочы. 15 лют. По зову сердца: [Урывак з рамана] // Во славу Родины. 31 мая; Алесь і Дружок: Апавяданне // Піянер Бел. 14 жн.

1960. Беларускія пісьменнікі воінам // ЛіМ. 20 лют.

1962. Жизнь — подвиг // Во славу Родины. 9 мая.

1963. Застава: [Нарыс] // Неман. № 3.

1964. Вот так-то, Николай!: [Аповесць] // Люди высокого долга. Мн.; Яны вызвалялі Беларусь: Успаміны // Полымя. № 7.

1965. Предисловие // Сердцем приказано: Сборник стихов, рассказов и очерков членов лит. объединений БВО. Мн.

1967. Абарона Мінска // Горад і годы. Мн.

1968. Освобождение: [Нарыс] // Чтоб всегда было солнце. Мн.; Адным асеннім днём: Успаміны // ЛіМ. 9 мая; З нагоды свята // Там жа. 26 ліст. / У сааўт.; Контрподготовка: (Глава из романа «По зову сердца») // Сов. Бел. 17 дек.

1970. Дочь Родины: Очерк // Путь к победе. Мн.; Грозные испытания: [Успаміны] // Сквозь огонь и смерть. Мн.; Заўсёды ў страі // ЛіМ. 5 чэрв.

1972. Дружба — могучая сила: [Нарыс] // Отважные люди. Мн.

1973. Социолог в угаре: [Рэц. на кн.: Савеличев А. Человек и человечиха // Неман. 1973. № 3] // Во славу Родины. 15 апр.

1974. Расплата: (Фрагмент из романа «По зову сердца») // За тебя, Беларусь. Мн.; Поезд ідзе праз граніцу [Нарыс] // Беларусь. № 2; Поезд пришел оттуда...: (Рассказ) // Неман. № 6; Гэтых дзён не змоўкне слава: Інтэрв'ю // ЛіМ. 28 чэрв.; Вызваленне Мінска // Ніва. 30 чэрв.

1975. Река Буг — граница Родины: [Урывак з аповесці] // Родины сыновья. Мн.; Жывая памяць: Нарыс // ЛіМ. 14 лют.; Вершы людскіх лёсаў: Інтэрв'ю / Зап. А. Марціновіч // Там жа. 25 крас.; «Мы ў бітвах гартавалі свой радок...» [Выступленне на сустрэчы бел. пісьменнікаў і паэтаў у рэдакцыі газ. «Чырв. змена»] // Чырв. змена. 25 лют.; З кагорты карчагінцаў // Там жа. 7 вер.

1976. Река Буг — граница Родины: Повесть // Всегда на страже. Мн.

1977. Я рос разам з рэвалюцыяй // ЛіМ. 6 мая; Крокі Кастрычніка: Год 1941 — год 1945 // Там жа. 8 ліп.

1978. Салдат рэвалюцыі: Успаміны // Полымя. № 2.

1979. У сэрцы сваім берагу // Святло яго душы: Успаміны пра М. Лынькова. Мн.

1.5.

На беларускую мову. Помста: Урывак з рамана «Па закліку сэрца» // Беларусь. 1969. № 2; Салдат рэвалюцыі: [Успаміны] / Пер. М. Гурская // Успаміны пра Ілью Гурскага. Мн.; 1985.

На літоўскую мову. Draugas pirmininkas: (Novele) // Tiesa. 1965. Bal. 11; Teismas eina: (Novele) // Valstiieiu laikrastis. 1965. Bal. 25, 28.

1.6.

Отважные люди. Мн., 1972 / Рэдкал.

2.3.

На беларускай мове. Аляксанаў І. Мужныя кнігі, мужнае жыццё // Чырв. змена. 1973. 16 снеж.; Кругавых М. Жыццё — подзвіг... // ЛіМ. 1983. 16 снеж.; Яго ж. Заўсёды на перадавой // Вяч. Мінск. 1978. 18 снеж. Кудраўцаў І. На пвароце // ЛіМ. 1948. 13 сак.; Кулакоўскі А. На пачэснай службе: Мікалаю Аляксееву — 70 гадоў // ЛіМ. 1968. 17 снеж.; Марціновіч А. Талент чалавечнасці // Беларусь. 1978. № 12; Міронаў А. Крочыць у баявым страі // Вяч. Мінск. 1973. 17 снеж.; Пісьменнікі Савецкай Беларусі: Кароткі даведнік. Мн., 1981; Прокша Л. Па закліку сэрца // ЛіМ. 1978. 15 снеж.; Трыхманенка В. Далягляды яго жыцця: Нарыс // Лім. 1973. 14 снеж.; Шаўня А. Заўсёды ў страі // Беларусь. 1973. № 12; Шымук В. Чалавек зайздроснага лёсу // Звязда. 1968. 17 снеж.

На польскай мове. Moskwa J. Związki serdeczne // Kierunki. 1974. Nr 44.

На рускай мове. Алексанов И. Коммунист. Воин. Писатель // Во славу Родины. 1978. 15 дек.; Круговых Н. И сегодня в строю // Там жа. 1973. 14 дек.; Яго ж. С думой о Родине // Неман. 1978. № 11.

2.4.

Л о с ь Е. Камандзіроўка: [Верш-прысвячэнне] // Лось Е. Перавал. Мн., 1971.

3.1.

ЦДАМЛіМ БССР, ф. 207, воп. 1, спр. 1—88.

Я. А. Гарадніцкі.

АЛЯХНОВІЧ МІКОЛА

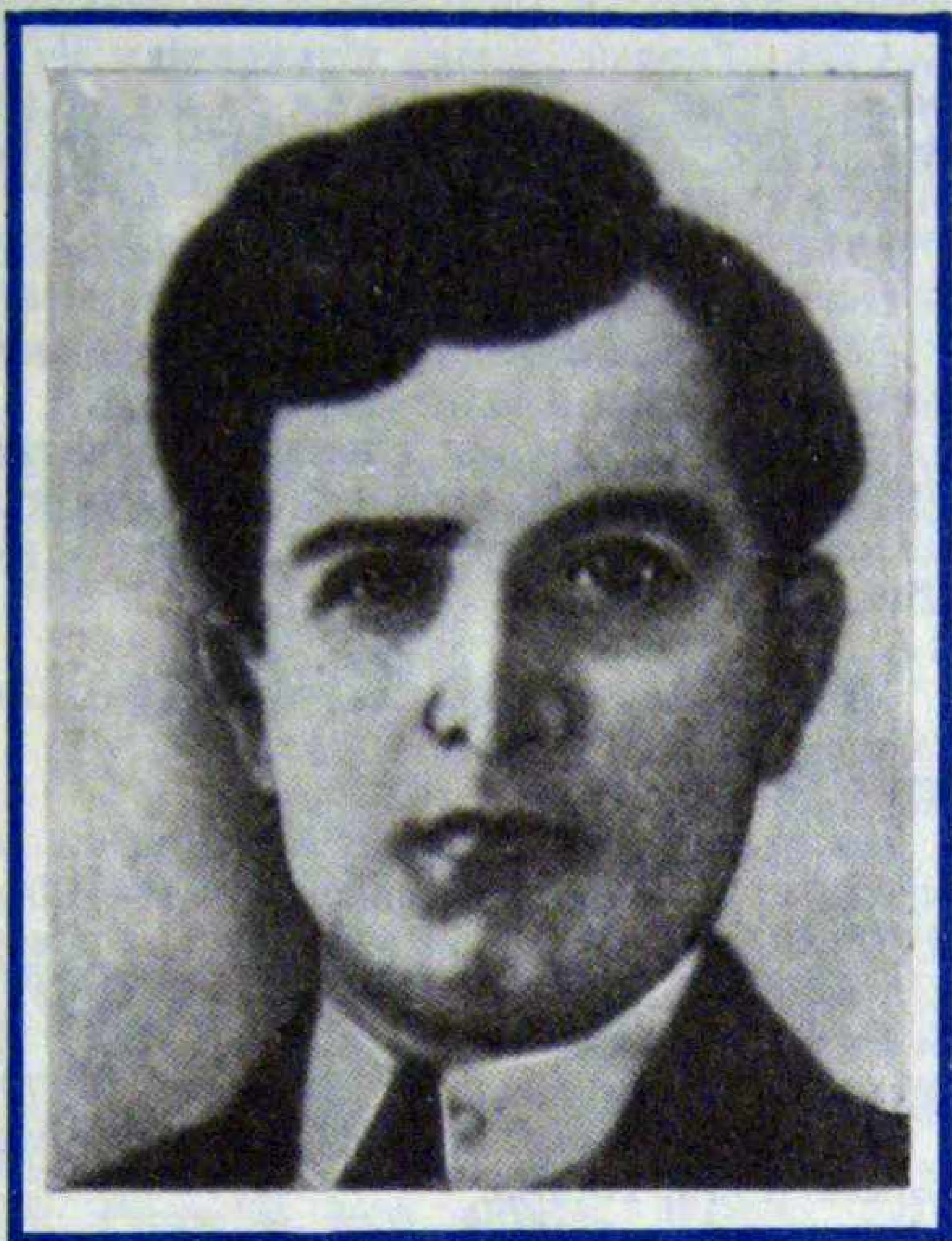

Аляхновіч Мікалай Мікалаевіч [крыпт.: А - ч, М. А - ч, Ал., А л - і ч, А л і г., А л і ч, М і к., М і к. А л і ч.; 8(21).4.1903, Барысаў — 9.4.1959, Ленінград], літаратурны крытык.

Бацькі М. Аляхновіча займаліся земляробствам. У 1919 скончыў 8 класаў Барысаўскай мужчынскай гімназіі. З 1919 па 1921 удзельнічаў у грамадзянскай вайне: партызаніў на Барысаўшчыне, потым у складзе стралковай дывізіі ваяваў на Заходнім фронце. У 1921—24 М. Аляхновіч студэнт медыцынскага факультэта БДУ, але з трэцяга курса пакінуў вучобу. На працягу года выкладаў беларускую мову і літаратуру ў 3-й працоўнай школе, а затым на агульнаадукацыйных курсах у Барысаве. У 1930 скончыў літаратурна-лінгвістычнае аддзяленне педфака БДУ. Вучыўся ў аспірантуры, працаваў навуковым супрацоўнікам секцыі літаратуры Інстытута мовы, літаратуры і мастацтва АН БССР (1932—34). З 1930 па 1936 — выкладчык Беларускага вышэйшага педагагічнага інстытута. У 1935 атрымаў званне дацэнта.

Літаратурнай дзейнасцю, паводле анкеты «Маладняка», М. Аляхновіч пачаў займацца з 1918, друкавацца — з 1919 (ранні публікацыі не выяўлены). З 1925 належаў да «Маладняка», у лістападзе таго ж года на бюро Барысаўскай філіі быў абраны яе кіраўніком, а 24.11.1925 удзельнічаў у 1-ым з'ездзе «Маладняка». Арганізоўваў літаратурны рух на Барысаўшчыне. Быў адным з найбольш актыўных крытыкаў у «Маладняку», а затым у БелАПП. Асвятляў у друку праблемы развіцця пралетарскай літаратуры, якую лічыў вядучым атрадам тагачаснай беларускай літаратуры ў цэлым. Разумеў пралетарскую літаратуру не як створаную пралетарыятам, а шырока — як творы, «якія арганізоўваюць думкі і пачуцці чытача ў напрамку будаўніцтва сацыялізма, дапамагаюць гэтаму будаўніцтву». Пры такім разуменні класавая прыналежнасць пісьменніка не адыгрывала істотнай ролі ў вызначэнні кірунку творчасці пісьменніка, а гэта ўносіла пэўныя карэктывы ў канцэпцыю пралетарскай літаратуры. Аддаючы даніну літаратурнай барацьбе свайго часу, М. Аляхновіч у крытычных ацэнках кіраваўся часцей ідэалагічнымі крытэрыямі і недаацэньваў эстэтычныя, непрымальна ставіўся з гэтых меркаванняў да творчасці некаторых пісьменнікаў, што абмяжоўвала яго канцэпцыю развіцця літаратуры рамкамі вульгарнага сацыялагізму.

У ліст. 1936 М. Аляхновіч быў незаконна арыштаваны і ў 1938 асуджаны на 12 гадоў. Высланы на Калыму. Працаваў урачом у лагерным медпункце, пазней — у псіхіятрычным аддзяленні клінікі. У 1945 быў пераведзены ў г. Тайшэт Іркуцкай вобл., а ў 1956 — у Карагандзінскую вобл. Рэабілітаваны ў 1957. Да літаратурнай дзейнасці не вярнуўся. Жыў у Ленінградзе. Займаўся навуковымі даследаваннямі ў галіне медыцыны.

І. Э. Багдановіч.

Бібліяграфія

1.3.

1926. [Рэц. на кн.: Г а р э ц к і М. Ціхія песні. Мн., 1926] // Маладосць. № 4 / Пад крыпт. Ал.; [Рэц. на кн.: В в е д е н и е в изучение искусства и литературы. М., 1927] // Маладняк, № 7—8 / Пад крыпт. Аліг.; [Рэц. на кн.: Г а р э ц к і М. На імперыялістычнай вайне. Мн., 1926] // Там жа. № 9 / Пад крыпт. Аліг.; [Рэц. на кн.: М у р а ш к а Р. Стрэл начны ў лесе. Мн., 1926] // Там жа. № 10 / Пад крыпт. Аліг.; Маладняк // Маладняк Барысаўшчыны. № 1.

1927. [Рэц. на кн.: З а р э ц к і М. 42 дакументы і Двое Жвіроўскіх. Мн., 1926] // Маладняк. № 2 / Пад крыпт. Аліг.; За краты...: (Верш) // Права працы. 24 снеж. / Пад крыпт. А-ч. Аўт. спрэчнае.

1928. На шляхах беларускай пралетарскай літаратуры // Маладняк. № 1; Аб нашых перакладах: [Рэц. на кн.: Б а г д а н о в і ч М. Творы. Мн., 1927] // Там жа. № 3; [Рэц. на: А р ш а н с к і Маладняк. 1928. № 7] // Там жа. № 5; [Рэц. на: Б е л а р у с к а я школа ў Латвіі // Рыга. 1928. № 8 (1)] // Там жа. № 6; [Рэц. на кн.: Г о л о в к о А. Пасинки степу. Харків, 1928] // Там жа. № 8; Шляхам гадоў: (Пяць год часопісу «Маладняк») // Там жа. № 11; Памяці Т. Шаўчэнкі // Чырв. змена. 23 сак. / Пад крыпт. А-ч.

1929. [Рэц. на кн.: Н о в а Білорусь. К., 1929]; [Слова на агульным сходзе Мінскай філіі БелАПП 22 лют. 1929] // Маладняк. № 3; БелАПП — культурны шэф беларускай дывізіі // Там жа. № 8 / Пад крыпт. А-ч; Творчы шлях Паўлюка Труса // Там жа. № 9; «Паэт буйных ветраў сучаснасці» // Полымя. № 8—9; БелАПП // Рабочий. 22 окт.; Шырэй крок // Чырв. змена. 1929. 7 ліст.

1930. Мікола Нікановіч // Нікановіч М. Мяцеліца. Мн.; [Рэц. на кн.: К о л а с Я. Зб. тв. Мн., 1929. Т. 2; Ежегодник литературы и искусства на 1929. М., 1929] // Маладняк. № 1; На аванпастах пралетарскай літаратуры: (1920—1930) // Там жа. № 6—7; Да прыезду белаппаўцаў // Камунар Магілёўшчыны. 16 сак.

1931. Нататкі пра творчасць Андрэя Александровіча // Полымя. № 10; Паэзія БелАППа на пераломе // Чырв. Бел. № 11—12; Творчы шлях А. Александровіча // Там жа. № 24; Творчы шлях літстудыі БелАППа // Сав. Бел. 2 ліп. / Сааўт. А. Грышчук; Аб творчасці літстудыі БелАППа // Чырв. змена. 2 ліп. / Сааўт. А. Грышчук.

1932. Максім Горкі: (40 год літаратурна-грамадскай дзейнасці) // Кам. выхаванне. № 9—10; Беларускі дзяржаўны тэатр рабочай моладзі // Мастацтва і рэвалюцыя. № 3—4 / Сааўт. У. Стэльмах; Вялікі пісьменнік пралетарыяту: (40 год грамадска-творчай работы Максіма Горкага) // За пралет. н. 5 кастр.; Да надыходзячага юбілею народнага паэта БССР Якуба Коласа // Там жа. 6 ліст.; Недабудаваны горад: (П'еса Ільі Гурскага «Новы горад» у БелдзяржТРАМ'е) // Звязда. 9 кастр. / Пад крыпт. Ал. Сааўт. Гар., Эл.; Створым кабінет ударніка // ЛіМ. 30 крас.; 40 год работы Максіма Горкага // Там жа. 25 вер.

1933. Творчы шлях пісьменніка // Полымя рэв. № 4; [Рэц. на кн.: А л е к с а н д р о в і ч А. Творы. Мн., 1932. Т. 1] // Там жа. № 12; Пісьменнікі і крытыкі ў 1933 г. // ЛіМ. 28 студз.

1934. Літкружок завода імя Варашылава // ЛіМ. 6 крас. / Пад крыпт. Мік.

1935. «Жалезны паток» Серафімовіча // ЛіМ. 19 студз.

1936. А. С. Пушкін і наша сучаснасць // Камунар Магілёўшчыны. 11 чэрв.; А. С. Пушкін і наша сучаснасць // ЛіМ. 6 студз.; Народжаны рэвалюцыяй // Там жа. 17 сак.

1.5.

На яўрэйскую мову. Старонкі барацьбы і перамогі // Штэрн. 1930. № 2—3.

2.3.

На беларускай мове. М у ш ы н с к і М. Беларуская крытыка і літаратуразнаўства: (20—30-я гады). Мн., 1975. С. 205—206; П і с ь м е н н і к і Савецкай Беларусі: Кароткі даведнік. Мн., 1981. С. 13—14; С а л а м е в і ч Я. Адзін з першых // ЛіМ. 1978. 21 крас.; У г э т ы м месяцы... // Беларусь. 1973. № 4.

На рускай мове. На собрании белапповцев // Рабочий. 1930. 16 апр.

Г. І. Рэут.

АЛЯХНОВІЧ ФРАНЦІШАК

Аляхновіч Францішак (псеўд.: А - в і ч, Ф. А., Ф. О., Ф р., Я. М о н в і д, І. М о н в і д, Ю. М о н в і д; 9.3.1883, Вільня — 3.3.1944, Вільня; пахаваны на могілках Роса драматург, празаік, паэт, публіцыст, тэатральны дзеяч, акцёр.

Бацька быў скрыпачом. Ф. Аляхновіч вучыўся ў Віленскай гімназіі, хіміка-тэхнічнай школе, Драматычнай школе (Кракаў), Школе музычнага таварыства (Варшава). З 1904 ездзіў па Польшчы з вандроўнай тэатральнай трупай. У 1908 вярнуўся ў Вільню, працаваў рэпарцёрам у польскіх газетах. У 1910 разам з І. Буйніцкім і А. Бурбісам наладзіў у Вільні першы беларускі спектакль. Выдаваў гумарыстычны час. «Перкунас», у якім змясціў антыцарскі артыкул. Баючыся адказнасці за яго, уцёк у Галіцыю, дзе іграў у розных тэатрах. У 1913 вярнуўся ў Вільню і сам з'явіўся ў паліцыю, быў прыгавораны за надрукаваны артыкул да года турэмнага зняволення. У турме (1914—15) напісаў беларускую п'есу «На Антокалі» з жыцця віленскага мяшчанства. Выйшаўшы на волю, пра-

цаваў мулярам, пажарным, настаўнікам, наладжваў тэатральныя прадстаўленні. У 1918 прабраўся праз лінію фронту ў Мінск, дзе паставіў п'есу «Бутрым Няміра», выканаўшы ў ёй галоўную ролю. У 1919—20 дырэктар і галоўны рэжысёр мінскага «Беларускага тэатра», які субсідзіраваўся уладамі буржуазнай Польшчы. З 1920 у Вільні. У 1926 перайшоў у БССР. Беспадстаўна абвінавачаны ў шпіянажы на карысць Польшчы, быў сасланы на 10 год на Салавецкія астравы. У 1933 абменены з польскімі ўладамі на палітвязня Б. Тарашкевіча. Вярнуўшыся ў Вільню, канчаткова адышоў ад дэмакратычных пазіцый. Ізаляваны прагрэсіўнай заходнебеларускай грамадскасцю, стаў паланафілам, пачаў друкавацца ў польскай газ. «Słowo» («Слова»). У час фашысцкай акупацыі актыўна супрацоўнічаў з гітлераўцамі, у 1942—44 рэдагаваў у Вільні калабарацыяністкі тыднёвік «Беларускі голас», ездзіў за «вопытам» у Германію. Быў пакараны смерцю савецкімі ці польскімі партызанамі на ўласнай кватэры.

Друкавацца пачаў у 1917 у газ. «Гоман». Супрацоўнічаў у час. «Беларускае жыццё», «Грамадзянін», «Рунь», рэдагаваў газ. «Беларускі звон» (1921—23). Апублікаваў 17 п'ес, якія вызначаліся добрай сцэнічнасцю, напружанасцю дзеяння, каларытнасцю і разнастайнасцю характараў, выкарыстаннем фальклорных матэрыялаў. Адначасова п'есам Ф. Аляхновіча былі ўласцівы невыразнасць аўтарскай пазіцыі, спрашчэнне жыцця, меладраматычнасць і сентыментальнасць. У п'есе «Заручыны Паўлінкі» перапрацаваў рэвалюцыйны змест купалаўскай «Паўлінкі», звёўшы яе падзеі да бытавога камізму. Травестацыя Ф. Аляхновіча выклікала рашучы пратэст Я. Купалы. Аўтар даследавання «Беларускі тэатр» (1924). Выдаў антысталінскую кнігу «У кіпцюрах ГПУ» (1937), дзе сваё адмаўленне некаторых з'яў, звязаных з культам асобы, перанёс на сацыялізм. У час акупацыі напісаў аповесць «Страшны год» пра падзеі 1940—41 (надрукавана ў 1944 у час. «Новы шлях»). *У. А. Лебедзеў.*

Бібліяграфія

1.2.

Bazylisk: Kazka ú 3 aktach. Wilnia, 1918. Рэц.: А. Н. [Навіна А.] // Гоман. 1918. 21 чэрв.: В. // Бел. шлях. 1918. 5 ліп.

Butrym Niamira: Inscenizawanaja lehienda W. Łastouskaha «Kamiennaja truna». Wilnia, 1918.

Na Antokali: Pjesa ú 3-ch aktach. Wilnia, 1918.

Dziadźka Jakub: Dramatyčny abraz u 2 aktach sa śpiewami i tancami. Wilnia, 1919.

Калісь: Сцэнічны абразок у 2-х актах. Вільня, 1919.

На вёсцы: Ідылічны абразок у 2-х актах. Вільня, 1919.

Страхі жыцця: Драма ў 3-х актах. Вільня, 1919.

Тэатр на вёсцы: Адбітак з «Руні». Мн., 1920.

Цені: Драма ў 3-х актах. Мн., 1920. Рэц.: С. // Бел. жыццё. 1920. 11 сак.

Заручыны Паўлінкі: П'еса ў I акце з песнямі і скокамі. Вільня, 1921. (Адбітка з «Беларускага звону»). Рэц.: Адраджэнне. 1922. Сш. 1.

Няскончаная драма: П'еса ў 4-х актах. Вільня, 1922. (Адбітка з «Беларускага звону»). Рэц.: Я з э п П. Беларускі тэатр // Родная страха. 1922. 25 лют.

Птушка шчасця: П'еса ў 3 актах. Вільня, 1922.

Шчаслівы муж: Камедыя ў 4 актах. Вільня, 1922.

Беларускі тэатр. Вільня, 1924. Рэц.: G o ł ą b e k J. Życie Teatru. 1925. Nr 15/16; S p e c t a t o r. // Prz. Wileński. 1925. Nr 2.

Пан Міністар: Камедыя ў 3-х актах. Вільня, 1924.

Дрыгва: Драмат. эскіз у 6-ёх абразох. Вільня, 1925. Рэц:. e x [Абрамовіч Л.] // Prz. Wileński. 1925. Nr 21.

У лясным гушчары: Казка ў 1 акце для дзяцей малодшага веку. Рыга, 1932.

Siedem lat w szponach G. P. U. Wilno, 1935. Рэц.: a s. // Prz. Wileński. 1935. Nr 20.

Prawda o Sowietach. Warszawa, 1937. Рэц.: C h a r k i e w i c z W. Pankracy idzie, może jest między nami... // Słowo. 1937. Nr 167.

U kapciurach GPU. Wilnia, 1937. Рэц.: S o ł o d u c h A. // Prz. Wileński. 1938. Nr 1.

1.3.

1917. Па дарозе // Гоман. 23 кастр. / Пад крыпт. Ф. О.; Зіма ідзе: [Абразкі] // Там жа. 6 ліст. / Пад крыпт. Ф. О.; Беларускі майстар: [Нарыс] // Там жа. 16 ліст. / Пад крыпт. Ф. О., Хто ты гэткі? // Там жа. 20 ліст.; Беларуская кніжка // Там жа. 23 ліст. / Пад крыпт. Ф. О.; На куццю: [Абразок] // Там жа. 25 снеж. / Пад крыпт. Ф. О.

1918. Манька: П'еса ў 4-х актах // Зб. сцэнічных твораў: Сшытак першы. Мн.; Чорт і баба: Жарт у I акце // Зб. сцэнічных твораў: Сшытак другі. Мн.; У лясным гушчары: Казка ў I акце: [П'еса] // Вольная Беларусь. 11 жн.; Чорт і баба: Жарт у I акце. (Паводле народнай казкі) // Там жа. 22 вер.; Калісь: Сцэнічны абразок у 2 актах // Гоман, 4, 8 студз.; Анастасія Біцэнка: (Некалькі ўспамінаў) // Там жа. 18, 22 студз. / Пад крыптт. Ф. О.; Як мы зрабіліся палякамі // Там жа. 29 студз. / Пад крыпт. Ф. О.; Беларускі тэатр // Там жа. 22 лют.; Базылішк: Казка ў 3-х актах // Там жа. 26 лют., 1, 5, 13 сак.; Перад святам: [Драм. абразкі] //Там жа. 29 сак.; Пісьмы да яе: [Аповесць] // Там жа. 9, 19, 23 крас. / Пад псеўд. Я. Монвід; На Антокалі: П'еса ў 3 актах са спевамі і танцамі // Там жа. 22, 24, 28 мая, 1, 4, 7, 11, 14, 18, 21 чэрв., 5, 9, 12, 16, 19, 23, 26, 30 ліп., 2, 6, 13, 17, 20, 23, 27 жн.; Мой родны край!: [Верш] // Там жа. I чэрв. / Пад псеўд. Я. Монвід; Уражанні з падарожжа: (Пехатой па краю) // Там жа. 1, 11, чэрв. / Пад крыпт. Ф. О.; Як я памру...: [Верш] // Там жа. 12 ліп. / Пад псеўд. I. Монвід.

1919 [Рэц. на кн.: К у п а л а Я. Раскіданае гняздо. Вільня, 1919] / Пад крыпт. А-віч; С. п. Тэкля Станішэўская: [Некралог] / Пад крыпт. Ф. А. // Бел. жыццё. 5 чэрв.; Думкі аб беларускім тэатры // Там жа. 29 чэрв. / Пад крыпт. Ф. А.; Дзядзька Якуб: Драматычны абраз у 2-х актах са спевамі і танцамі // Там жа. 29 чэрв., 6, 10, 14, 18, 23 ліп.; Іван Луцкевіч // Там жа. 31 жн.; На вёсцы: Ідылічны абразок у 2-х актах // Там жа. 14, 21 вер.; На вуліцы: [Гумарэска] // Там жа. 12 снеж. / Пад крыпт. Фр.: Уставай!: [Верш] // Грамадзянін. 18 сак.; Бедны бахатыры: [Апавяданне] / Пад псеўд. Ю. Монвід; Тэатр // Там жа. 21 сак.; Мой родны край...: [Верш] // Там жа. 25 сак. / Пад крыпт. Ф. А.

1920. У лясным гушчары: (Казка ў I акце); [П'еса] // Зб. твораў для дзіцячага тэатра. Мн.: Лес шуміць: Сцэнічны абразок у 2-х актах з часоў паншчыны: (Паводле «Палескай легенды» У. Караленкі) // Рунь. № 2, 3; Першае Т-ва Беларускай Драмы і Камедыі // Там жа. № 2 / Пад крыпт. Ф. А.; Тэатр на вёсцы // Там жа. № 5—6, 7—8, 9—10; Беларускі тэатр (1910—1920 гг.) // Бел. жыццё. 18 сак. / Пад крыпт. Ф. А.; Цені: Драма ў 3-х актах // Беларусь. 17, 18, 23, 24, 25, 28 студз.

1921. Няскончаная драма: П'еса ў 4-х актах // Бел. звон. 22 сак., 3, 12, 17, 28 крас., 8, 15 мая, 19, 26 жн.; 9, 23, 30 вер.; Заручыны Паўлінкі: П'еса ў I акце з песнямі і скокамі // Там жа. 8, 15 мая; Птушка шчасця: П'еса ў 4-х актах са спевамі і танцамі // Там жа. 7, 21, 28 кастр., 4 ліст.; Думкі аб беларускім тэатры // Наша думка. 10 чэрв.

1922. Шчаслівы муж: Камедыя ў 4-х актах // Бел. звон. 1, 12, 22 крас., 13 мая.

1923. Бутрым Няміра: (Драма. Акт I); Цені: (Дра-

ма ў 3-х актах): [П'есы] // Выпісы з беларускае літаратуры. Мн.; Яшчэ аб беларускім тэатры // Вольны сцяг. 26 жн.: Teatr białoruski: Zarys historyczny // Prz. Wileński. Nr. 4—7.

1924. Каліеь: (Сцэнічны абразок у 2-х актах); Лес шуміць: (Сцэнічны абразок у 2-х актах з часоў паншчыны). Паводле «Палескай легенды» У. Караленкі // Сцэнічныя творы: Кніжка другая. Мн.

1925. «Не шкадуйце ран свае душы!..»: [Урывак з п'есы «Цені»] // Беларускі каляндар на 1925 год. Вільня; Дрыгва: Драматычны эскіз у 6-ці абразках // Грамадскі голас. 17, 31 мая, 7, 20, 28 чэрв., 5, 12, 19 ліп.; 6, 20 жн., 1, 15, 27 вер.

1927. «Мой родны край!..»; «Як я памру...»; «Ты, Вільня, мяне ўзгадавала: [Вершы]; Няскончаная драма: (П'еса ў 4-х актах) // Дварчанін І. Хрэстаматыя новай беларускай літаратуры (ад 1905 году). Вільня; Чорт і Баба: Жарт у І акце: (Паводле народнай казкі) // Сцэнічныя творы. Вільня.

1928. Дзядзька Якуб: (Драматычны абраз у 2-х актах са спевамі і скокамі); На вёсцы: (Ідылічны абразок у 2-х актах) // Сцэнічныя творы. Вільня.

1.4.

Apokryf i inne nowele / Z bialorus. Wilno, 1924.

1.5.

На нямецкую мову. Herr Minister / Übers. F. Neureiter // Weißrussische Antologie. München, 1983.

На польскую мову. Strachy życia: Dramat w 3 aktach / Tł. z białorus. Wilno, 1921.

Miłość przez kraty / Tł. z rękopisu białorus. // Słowo. 1935. Nr 353; Nowy rok Poputczika: Zdarzenie prawdziwe / Tł. z rękopisu białorus. // Słowo. 1936. Nr 14; «Hromadowiec» // Słowo. 1936. Nr 43; «Dniewalnyj» / Tł. z rękopisu białorus. // Słowo. 1936. Nr 87; Matka / Tł. z rękopisu białorus. // Słowo. 1936. Nr 188—190; Betlejki białoruskie // Słowo. 1937. Nr 1 / Пад крыпт. F. O.; Wyścig donosicielstwa // Słowo. 1937. Nr 182; Generał Bajew; Sylwetka // Słowo. 1938. Nr 1; U kolebki teatru białoruskiego // Sygnały. 1939. Nr 75.

2.3.

На беларускай мове. А. «На Антокалі» // Гоман. 1916. 29 кастр.; А р с. [Самойла У.] Тэатр і мастацтва: Страхі жыцця — драма ў 3 акт. Ф. Аляхновіча // Змаганне. 1924. 4 студз.; Б е л а р у с к а я вечарынка ў Дзвінску // Голас Беларуса. 1926. 20 крас.; Б е л а р у с к а я вечарынка ў Пасіні // Там жа. 1927. 25 мая; Б е л а р у с к і тэатр // Бел. думка. 1919. 28 крас.; Б е л а р у с к і тэатр // Бел. шлях. 1918. 14 ліп.; Б е л а р у с к і тэатр // Беларусь. 1919. 18 ліст.; Б е л а р у с к і тэатр // Гоман. 1917. 8 чэрв.; Б е л а р у с к і тэатр // Там жа. 1918. 18 кастр.; Б е л а р у с к і тэатр // Грамадзянін. 1919. 11 сак.; Б е л а р у с к і тэатр // Там жа. 1919. 18 сак.; Б е л а р у с к і тэатр // Там жа. 1919. 21 сак.; Б е л а р у с к і тэатр у Вільні // Там жа. 1919. 15 лют.; Б е л а р у с к і я справы // Еднасць. 1921. 6 кастр.; Б ы в а л ы. «На вёсцы» // Гоман. 1917. 16 сак.; Б я д у л я З. Беларускі Народны Тэатр // Бел. шлях. 1918. 21 жн.; В е с т к і з Мінску // Пагоня. 1920. 2 вер.; В ё с к а Недрэска Заслаўскай воласці Мінскага пав... // Беларусь. 1920. 12 мая; В і д а в о к і. «На вёсцы» // Гоман. 1917. 20 сак.; В і л ь н я, 8—X 1920 г. // Пагоня. 1920. 8 кастр.; — В і ч. Беларусы ў Чэхаславакіі: Птушка шчасця, опера ў 3 дзеях Ф. Аляхновіча ў Празе // Сялян. праўда. 1924. 28 ліст.; Г а д а ў ш ч ы н а першага беларускага спектакля // Бел. доля. 1925. 28 лют.; Г а р э ц к і М. Беларускае драматычнае пісьменства // Бел. думка. 1919. 5, 7 мая; Я г о ж. Францішак Аляхновіч // Гарэцкі М. Гісторыя беларускае літаратуры. Вільня, 1920; Выд. 2. Вільня, 1921; Выд. 3. Вільня, 1924; Выд. 4. Мн., 1926; Г р а м а д а Беларускае Моладзі ў Горадні // Н. н. 1920. 28 кастр.; «Дрыгва» // Бел. крыніца. 1926. 19 ліст.; З. Б. [Бядуля З.]. Нататкі: Народная творчасць і новае бел. краснае пісьменства // Бел. шлях. 1918. 17 ліп.; З н а ё м ы. Беларускі тэатр // Там жа. 1918. 16 ліп.; Я г о ж. Беларускі тэатр // Звон. 1919. 1 кастр.; Я г о ж. Беларускі тэатр «Каліеь» // Бел. шлях. 1918. 4 чэрв.; Я г о ж. «Птушка шчасця» Ф. Аляхновіча, новы варыянт... // Беларусь. 1920. 16 чэрв.; М. М. М. З мінскага жыцця // Гоман. 1918. 17 жн.; М — ч. Беларускі тэатр // Звон. 1919. 10 кастр.; Н. «Страхі жыцця», драма ў 3-х актах Ф. Аляхновіча // Беларусь. 1920. 4 снеж.; «П а ў л і н к а» // Гоман. 1917. 23 лют.; П е р ш ы беларускі спектакль у Вільні 14 гадоў таму назад // Беларускі каляндар на 1925 год. Вільня, 1925; С а ч а н к а Б. Беларуская эміграцыя: Факты і меркаванні // Маладосць. 1988. № 11; С а ч у н. «Бутрым Няміра» Ф. Аляхновіча // Сав. Бел. 1921. 26 ліп.; С п р а в а беларускага тэатру // Н. н. 1920. 12 ліст.; С т у д э н ц к і вечар // Родная страха. 1922. 25 лют.; С у л і м а [Самойла У.]. «Манька» Ф. Аляхновіча на сцэне Беларускай Майстроўні // Смален. праўда. 1924. 9 ліст.; Т у т э й ш ы. Весткі з краю: Радашковічы. 23 чэрвеня // Бел. шлях. 1918. 11 ліп.; Тэатр // Беларусь. 1919. 28 ліст.; Т э а т р і мастацтва // Там жа. 1920. 6, 13 студз.; Я. Ж. «Страхі жыцця», драма ў 3-х дзеях Ф. Аляхновіча // Сав. Бел. 1922. 29 сак.; Я. С. У дзяржаўным тэатры // Там жа. 1921. 29 ліп.; Я с а к а р [Бядуля З.]. Штрыхі аб беларускай культуры // Бел. жыццё. 1920. № 2.

На нямецкай мове. N e u r e i t e r F. Francisak Alachnovič // Weissrussische Antologie. München, 1983.

На польскай мове. Beta: Teatr białoruski // Gaz. Krajowa. 1921. Nr 110; C a t. Poputczik, który powrócił // Słowo. 1933. Nr 267; D y b o w s k i J. «Siedem lat w szponach GPU» / Rozmowa z Olechnowiczem // Kultura. 1936. Nr 16; K. S. Zaczątek białoruskiego teatru // Słowo. 1935. Nr 12; P r z e d s t a w i e n i e białoruskie // Słowo. 1935. Nr 9; P r z e d s t a w i e n i e białoruskie // Słowo. 1935. Nr. 75; S - w i c z. Taraszkiewicz-Alechnowicz // Prz. Wileński. 1933. Nr. 15—16; S m r e c z y ń s k i K. Twórczość dramatyczna Białorusinów wileńskich // Słowo. 1931. Nr 236; T e a t r białoruski na prowincji // Gaz. Krajowa. 1921. Nr 218; W y s z. Cześ, Białorusini i ja // Słowo. 1935. Nr 78.

На рускай мове. К а р с к и й Е. Франтишек Олехнович // Карский Е. Белорусы. Пг., 1922. Т. III. Вып. 3; «Страхі жыцця»: (Белорусский советский театр, 19 февр. 1919 года) // Звезда. 1919. 23 февр.

На мове Югаславіі. D r e n I. O Belorusih in beloruskem slovstvu // Luč. 1933. Br. IX.

2.4.

На беларускай мове. К у р г а н с к і. З цыкла «Беларускія тыпы»: [Верш] // Маланка. 1926. № 13.

3.1.

ЦНБ АН БССР, аддз. рукап., ф. 5, воп. 1, адз. зах. 1. л. 13—14; ЦБ АН Літвы, аддз. рукап., ф. 21, адз. зах. 3—6, 443. *Г. І. Рэўт.*

АНАНЬЕЎ ПАЎЛЮК

Ананьеў Паўлюк (1905, в. Андрасковічы Гарадоцкага пав. Віцебскай губ., цяпер Гарадоцкага р-на Віцебскай вобл.— кастр. 1932, курорт Гагры), паэт.

З беднай сялянскай сям'і. Скончыў Віцебскія педагагічныя курсы (1928), пасля два гады настаўнічаў. З 1931 вучыўся на літаратурным факультэце Беларускага дзяржаўнага вышэйшага педагагічнага інстытута (крытычна-творчая секцыя).

Як пралетарскі паэт П. Ананьеў пачаў фарміравацца ў Віцебску. Першыя яго вершы апублікаваны ў «Віцебскай сялянскай газеце» ў 1926. З 1930 выступаў у рэспубліканскім перыядычным друку. У 1932 выйшла першая кніга вершаў П. Ананьева «Героіка дзён», якая, як і больш буйныя яго творы (паэма «Ліпнёвая радасць» і «Паэма пра вынаходніцтва»), была непрыхільна сустрэта тагачаснай белапапаўскай крытыкай. Творы, не адзначаныя высокай паэтычнай культурай і глыбінёй мастацкай думкі («стандартныя па змесце, аднастайныя па спосабу выражэння», паводле справядлівых заўваг крытыкі), у цэлым былі вытлумачаны з вульгарна-сацыялагізатарскіх пазіцый. Замест таго, каб паказаць маладому паэту слабасць яго твораў у мастацкіх адносінах, добрасумленна сказаць аб прычынах творчых няўдач, дапамагчы раскрыцца паэтычнаму таленту, якім не быў абдзелены П. Ананьеў, крытыка літаральна закляйміла яго творчасць, як халтурную, палітычна памылковую і ідэалагічна шкодную. Ваяўнічая крытыканская кампанія вакол твораў П. Ананьева адмоўна адбілася на маральным і фізічным стане і без таго хворага паэта. Ён памёр на курорце ў Гаграх, пакінуўшы невялікую творчую спадчыну, не пазбаўленую лірызму, у якой, наколькі дазволіў яму талент, выказаў сваё разуменне паслярэвалюцыйнай рэчаіснасці, вясновую радасць пераўтварэння і абнаўлення жыцця.

І. Э. Багдановіч.

Бібліяграфія

1.2.

Героіка дзён: Вершы. Мн., 1932.

Рабочы пульс: Вершы. Мн., 1932 / Сааўт. А. Ушакоў.

1.3.

1926. Частушкі // Віцеб. сялян. газ. 23 ліп.

1927. Развітанне; Першы; Мой дом; Хмарка; Да сонца; Крыніца; Веснаход; «Пяе нудна завіруха»: [Вершы] // Світанне. Віцебск; Мой дом: [Верш] // Віцеб. сялян. газ. 31 ліп.; Крыніца: [Верш] // Там жа. 14 жн.; Дзесяць гадоў: [Верш] // Там жа. 6 ліст.; Хмарка: [Верш] // Заря Запада. 26 авг.

1928. Мы ідзём: [Верш] // Віцеб. сялян. газ. 18 сак.; Трактар: [Апавяданне] // Заря Запада. 23 марта.

1929. Я гатоў [Верш] // Віцеб. пралетарый. 9 кастр.; У пуці: [Верш]; Што кажа вёска: (Нарысы алоўкам) // Там жа. 11 кастр.; Мы: [Верш] // Там жа. 27 кастр.; Дальняўсходняй арміі: [Верш] // Там жа. 27 ліст.; Спадчына [Верш] // Там жа. 8 снеж.

1930. Ліпнёвая радасць: [Паэма]; На рабфаку; На адпачынку; І зноў у цені аўдыторыі; За новае: [Вершы] // Рытмы будавання. Віцебск; Начная змена: [Верш] // Узвышша. № 9—10; Ліпнёвая радасць: (Урыўкі з паэмы) // Віцеб. пралетарый. 21 крас.; Май: [Верш] // Там жа. 1 мая; Узоры ўздыму: [Нарыс] // Там жа. 19 жн.; Мы тчэм нябачаны паркаль: [Верш] // Там жа. 1 кастр.; Песні будаўніцтва: [Верш] // Там жа. 18 кастр.; Паэтам: [Верш] // Там жа. 21 кастр.

1931. Героіка дзён: [Верш] // Полымя. № 4; Камсамол: [Верш] // Там жа. № 10; Пасля напружанай плённай працы: [Верш] // Узвышша. № 1; Ударнік: [Верш] // Там жа. № 2; Мост на Гайне: [Верш] // Там жа. № 6—7; З цыкла «Шахта буніць»: [Вершы] // Там жа. № 8.

1932. Паэма пра вынаходніцтва // Маладняк. № 4; Творчая вучоба... ці звычайны плагіят?.. // ЛіМ. 28 сак. / Сааўт. Ю. Лявонны.

1.4.

Будзінаў С. За ўральскімі самацветамі: (Апавяданне) / З рус. Мн., 1932.

2.3.

На беларускай мове. Мазуркевіч Я. Пралетарская літаратура ў Віцебску // Віцеб. пралетарый. 1930. 8 ліст.; Паўлюк Ананнеў: [Некралог] // ЛіМ. 1932. 24 кастр.; Сядура У. Камсамол у беларускай паэзіі // Маладняк. 1932. № 1; ЛіМ. 1932. 6 сак.; Шушкевіч С. Кавалачак з аўтабіяграфіі паэта Разекі // Маладняк. 1932. № 7.

Г. І. Рэут.

АНАСТАСІЙ СЯЛЯВА

Анастасій Сялява (сапр. імя Антоній; да 1593—1655, Тыкацін на Падляшшы; пахаваны ў Мінску), пісьменнік-палеміст, уніяцкі архіепіскап полацкі і мітрапаліт кіеўскі.

Род Анастасія Сялявы паходзіў з Ушаччыны. Пры пастрыжэнні ва уніяцкі манастыр ордэна базыльян пры царкве святой Тройцы ў Вільні прыняў імя Анастасій. Пасля сканчэння вучобы ў грэчаскай калегіі святога Анастасія ў Рыме займаў розныя манастырскія пасады. У 1522 Анастасій Сялява архімандрыт манастыра святой Тройцы ў Вільні, намеснік (каад'юктар) пінскага біскупа Р. Корсака, які даводзіўся яму сваяком. У 1624, пасля забойства гараджанамі ў Віцебску уніяцкага архіепіскапа I. Кунцэвіча, быў прызначаны архіепіскапам полацкім, выконваў таксама абавязкі архімандрыта Святатроіцкага манастыра ў Вільні. Полацкае уніяцкае пастырства не давала Анастасію Сляляве задавальнення, пра што сведчаць яго неаднаразовыя скаргі ў сувязі з захопам навакольнай шляхтай царкоўных маёмасцей і пагрозамі жыхароў у яго адрас. У 1633 Анастасій Сялява скардзіўся на полацкіх мяшчан, якія абражалі яго пастырскую годнасць, хацелі забіць яго, страляючы ў яго ў Барысаглебскім манастыры. У Магілёве па-антыуніяцку настроеныя праваслаўныя жыхары таксама не хацелі прызнаваць Анастасія Сяляву сваім архіепіскапам. А выступленне антыуніятаў супраць яго ў Дрысе нават падтрымалі ў Варшаве. У сувязі з гэтым Анастасій Сялява пакінуў Беларусь. У 1640 кіраваў манастыром у Жыдзячыне на Львоўшчыне. У 1642, пасля смерці Р. Корсака, стаў уніяцкім мітрапалітам. Узначальваючы 13 гадоў уніяцкую царкву ў Рэчы Паспалітай, Анастасій Сялява праявіў сваю выключную бяздарнасць, з-за чаго ў царкве панавала анархія. Верны прыхільнік Брэсцкай царкоўнай уніі 1596, Анастасій Сялява не карыстаўся павагай у праваслаўнага насельніцтва, не меў на яго ўплыву. За час кіравання уніятамі адкрыў школы базыльян у Вільні, Навагрудку, заснаваў манастыр базыльян у Мінску і зрабіў для яго значныя ахвяраванні. У 1652 стаў генералам ордэна базыльян.

Калі быў архімандрытам уніяцкага Святатроіцкага манастыра ў Вільні, Анастасій Сялява надрукаваў на польскай мове «Антыэленхус» — палемічны твор, накіраваны супраць дзейнасці Мялеція Сматрыцкага, і апалагетычнае «Жыціе благаславёнага Іясафата Кунцэвіча», якія вызначаюцца стылявымі рысамі барока. Рукапісная спадчына Анастасія Сялявы знаходзілася ў прыватных зборах В. Мяніцкага (Сялігоры). *А. Ф. Коршунаў.*

Бібліяграфія

1.2.

Antelenchus, to jest odpis na skrypt uszczypliwy zakonników cerkwie św. Ducha, Elenchus zwany. Wilno, 1622.

Żywot błogosławionego Jozephata Kuncewicza. [Wilno], 1625.

1.3.

1914. Antelenchus // Архив Юго-Западной России. К. Ч. 1. Т. 8. Вып. 1.

2.2.

На рускай мове. Н и к о л а й, архимандрит. Описание Минской епархии. Спб., 1864.

О п и с а н и е документов архива униятских митрополитов. Спб., 1897. Т. 1.

2.3.

На польскай мове. J. M. G. [Giżycki M.] Sielawa Anastazy // Podręczna Encyklopedia Kościelna. Warszawa, 1912. T. 35—36.

На рускай мове. Б е д р и ц к и й Н. Литературная полемика православных с протестантами в Юго-Западной Руси в XVI и XVII вв. // Мин. епарх. вед. 1889. № 2; И с т о р и я белорусской дооктябрьской литературы. Мн., 1977. С. 173, 175; К у л ь ч и н с к и й И. Съезды базилиян в Западной Руси // Вестн. Зап. России. 1870. Т. 2. Кн. 4; Н е д е л ь с к и й С. Униатский митрополит Лев Кишка и его значение в истории унии // Лит. епарх. вед. 1893. № 47.

Г. В. Якаўлева.

АНДРАЮК СЕРАФІМ

Андраюк Серафім Антонавіч (н. 10.3.1933, в. Градзялі Беластоцкага ваяв. ПР), крытык, літаратуразнавец. Член СП СССР з 1972. Кандыдат філалагічных навук (1966). Лаўрэат Літаратурнай прэміі СП БССР імя І. Мележа (1983, за кнігу літаратурна-крытычных артыкулаў «Жыць чалавекам»).

Нарадзіўся С. Андраюк ў сялянскай сям'і. Пасля вызвалення Заходняй Беларусі ў 1939 пачаў вучыцца ў школе. Калі стала вядома, што Беласточчына застаецца ў межах Польшчы, сям'я Андраюкоў у 1945 пераехала на Беларусь. З таго часу бацькі жывуць у в. Бербашы Карэліцкага р-на Гродзенскай вобл. Сярэднюю школу С. Андраюк скончыў у 1952 у г. п. Мір. У 1952—1957 вучыўся на філалагічным факультэце БДУ. Пасля сканчэння універсітэта на працягу пяці гадоў (1957—62) працаваў выкладчыкам беларускай мовы і літаратуры ў Крываносаўскай сярэдняй школе Старадарожскага р-на Мінскай вобл. У 1962 паступіў у аспірантуру Інстытута літаратуры імя Я. Купалы АН БССР, абараніў кандыдацкую дысертацыю (1966), прысвечаную праблеме сучаснага беларускага рамана. З 1966 па 1981 С. Андраюк навуковы супрацоўнік Інстытута літаратуры АН БССР, а з 1981 галоўны рэдактар выдавецтва «Мастацкая літаратура». Узнагароджаны Ганаровай граматай Вярхоўнага Савета БССР. Член КПСС з 1979.

Літаратурную дзейнасць пачаў у 1960. Асноўны прадмет літаратурна-навуковых інтарэсаў — сучасная беларуская проза. Выступае ў друку з артыкуламі, рэцэнзіямі па гісторыі беларускай савецкай літаратуры, актуальных пытаннях развіцця сучаснага літаратурнага працэсу. Аўтар манаграфій, зборніка крытычных артыкулаў, адзін з аўтараў «Гісторыі беларускай савецкай літаратуры» (1977, на рус. мове), кнігі «Стыль пісьменніка» (1974).

Л. С. Савік.

Бібліяграфія

1.2.

Современный белорусский роман (1954—1965): Автореф. дис. ... канд. филол. н. Мн., 1966.

Жыццё. Літаратура. Героі. Мн., 1973. Рэц.: Нікіфаровіч В. Праз прызму сучаснасці // Беларусь. 1974. № 6; Ярош М. З пазіцыі сучаснасці // Полымя. 1974. № 6.

Выяўляючы жыццём: [Крытыч. артыкулы]. Мн., 1976. Рэц.: Лецка Я. Мудрае слова крытыкі // Вяч. Мінск. 1977. 19 мая; Пшыркоў Ю. Пафас жыццёвай праўды // Звязда. 1977. 15 студз.

Традыцыі і сучаснасць. Мн., 1981. Рэц.: Бугаёў Д. Важкасць абагульненняў і канкрэтнасць аналізу // Полымя. 1982. № 11; Смыкоўская В. Стыль простага // ЛіМ. 1981. 21 жн.

Жыць чалавекам: Літ.-крытыч. арт. Мн., 1983. Рэц.: Бугаёў Д. Вышыня крытэрыяў // Полымя. 1984. № 11; Лецка Е. Ответственность критика // Неман. 1984. № 6; Мартинович А. Обретенное постоянство // Знамя юности. 1983. 15 нояб.; Стральцова В. Далучанасць да жыцця // ЛіМ. 1983. 16 снеж.

Чалавек на зямлі: Нарыс творчасці І. Пташнікава. Мн., 1988.

1.3.

1960. Каму верыць?: Пісьмо ў рэдакцыю // ЛіМ. 1960. 27 снеж.

1961. У хрэстаматыю — творы хрэстаматыйныя: Пісьмо ў рэдакцыю // ЛіМ. 1 вер.

1964. Неабходнае адзінства // ЛіМ. 4 вер.

1965. Адысея Алеся Кучынскага: [Рэц. на кн.: Карпюк А. Пушчанская адысея. Мн., 1964] // Маладосць. № 10; Паглыбленне ў характары: [Рэц. на кн.: Пташнікаў І. Лонва. Мн., 1965] // Там жа. № 12; Канфлікт і характары // Нар. асвета. № 12.

1966. Праблемы і характары ў рамане: (На матэрыяле рамана І. Шамякіна «Сэрца на далоні») // Весці АН БССР. Серыя грамад. н. № 1; Біяграфія паэта ў ілюстрацыях // Беларусь. № 4; Не забываць пра творчую індывідуальнасць // Полымя. № 4; Новае і знаёмае: [Рэц. на кн.: Кулакоўскі А. Першае чаканне. Мн., 1965] // Там жа. № 10; Шукаць галоўнае ў сучаснасці // ЛіМ. 6 мая; Вартыя // Там жа. 7 чэрв.; Сражающееся прошлое // Сов. Бел. 20 апр.; Своеобразие романиста // Там жа. 19 июня; «На пороге будущего» // Там жа. 18 окт.

1967. Сваёй дарогай: [Рэц. на кн.: Сачанка Б. Пакуль не развіднела. Мн., 1966] // Маладосць. № 1; Беларуская проза апошніх гадоў // Нар. асвета. № 4; Штодзённы людскі клопат: [Рэц. на кн.: Лупсякоў М. На берагах Дняпра. Мн., 1966] // Полымя. № 5; Паэзія моцнага гучання: [Рэц. на кн.: Вярцінскі А. Тры цішыні. Мн., 1966] // Звязда. 15 кастр.;

Зоркі можна бачыць і ўдзень: [Рэц. на кн.: М і с ь к о П. Калодзеж. Мн., 1967] // ЛіМ. 13 чэрв.; Знаёмства з цікавымі людзьмі: [Рэц. на кн.: Ч а р н ы ш э в і ч А. Новы дом. Мн., 1967] // Там жа. 8 вер.

1968. Талент шчыры, чалавечны // Брыль Я. Адзін дзень. Мн.; Сувязь з часам: [Рэц. на кн.: Г у с а к С. Аляксей Кулакоўскі. Мн., 1968] // Маладосць. № 8; У нагу з жыццём // Там жа. № 12; Панарама часу — панарама літаратуры: [Рэц. на кн.: А н т а л о г і я беларускага апавядання. Мн., 1967] // Полымя. № 4; Факт, дакумент і праўда жыцця // Там жа. № 10; Шлях у пяцьдзесят год: [Рэц. на кн.: Л ы н ь к о ў М. Летапіс эпохі. Мн., 1968] // Там жа. № 12; Мэта пошуку — чалавек: [Рэц. на кн.: Ч ы г р ы н а ў І. Самы шчаслівы чалавек. Мн., 1967] // Звязда. 25 лют.; Поиск будет продолжен: Заметки о прозе журнала «Маладосць» // Знамя юности. 26 марта; Чэрпаючы з жыццёвай плыні: [Рэц. на кн.: Л у п с я к о ў М. Выбр. тв. Мн., 1968] // ЛіМ. 27 жн.; Пасляваенная беларуская проза: (У дапамогу выкладчыку) // Наст. газ. 2 сак.

1969. Люди чуткого сердца // Дружба народов. № 6; Трагедия и слава: [Рэц. на кн.: К а р а т к е в і ч У. Каласы пад сярпом тваім. Мн., 1969] // Маладосць. № 11; Памяць вайны: [Рэц. на кн.: А р а б е й Л. Сярод ночы. Мн., 1968] // Звязда. 20 крас.; Даследуецца шлях пісьменніка: [Рэц. на кн.: К у л я ш о ў Ф. Іван Мележ: Літаратурная біяграфія. Мн., 1968] // ЛіМ. 17 студз.; Слухаць пульс часу // Там жа. 18 крас.

1970. Вначале было слово: [Рэц. на кн.: Ш к р а б а Р. Літаратура і мова. Мн., 1969] // Вопр. лит. № 11; На пачатку дарогі: [Рэц. на кн.: П і н ч у к А. Многа — мала. Мн., 1969] // Маладосць. № 5; Абгрунтоўваючы творчыя пазіцыі: [Рэц. на кн.: Б у г а ё ў Д. Шматграннасць. Мн., 1970] // Полымя. № 11; Кругі жыцця: [Рэц. на кн.: С к р ы г а н Я. Кругі. Мн., 1969] // Звязда. 21 мая; З жыццёвых вытокаў: Чытаючы маладую прозу // ЛіМ. 17 лют.; Актыўная пазіцыя сучасніка: [Рэц. на кн.: Л о б а н М. Гарадок Устронь. Мн., 1970] // Там жа. 5 чэрв.

1971. Апавяданне пасляваеннага часу // Беларуская сав. проза: Апавяданне і нарыс. Мн. Рэц.: Ю р э в і ч У. У полі зроку — апавяданне і нарыс // Полымя. № 12; Як само жыццё: Нататкі пра стыль «Палескай хронікі» // Маладосць. № 2; Хлеб и люди: [Рэц. на кн.: О с и п е н к о А. Обжитый угол: Повести / С бел. Л., 1970] // Неман. № 1; Пора возмужания: (Заметки о герое соврем. бел. прозы) // Там жа. № 10; На рамантычнай хвалі: [Рэц. на кн.: К а р а т к е в і ч У. Чазенія. Мн., 1970] // Полымя. № 5; Глыбокае пранікненне ў жыццё // Звязда. 1 ліп.; Апавяданне: Магчымасці, сённяшні стан // ЛіМ. 12 лют.; Каб крытыка была крытыкай // Там жа. 24 вер.

1972. Дорогой поисков // Книжная торговля. № 10; Вялікае святло жыццесцвярджэння // Маладосць. № 11; Арыгінальнасць мастака // Полымя. № 3; Подвиг народа // Во славу Родины. 1 дек.; Вялікая праўда жыцця // Звязда. 29 сак.; Творчы неспакой даследчыка // Там жа. 31 кастр.

1973. Літаратура і мастацтва // Гісторыя Беларускай ССР. У 5 т. Мн. Т. 3 / Сааўт. Р. Гарбунова; Чалавек на зямлі // На стрыжні часу. Мн.; Сваім шляхам: [Рэц. на кн.: М а т р у н ё н а к А. Псіхалагічны аналіз у сучасным беларускім рамане. Мн., 1972] // Маладосць. № 2; Увага да чалавека: [Рэц. на кн.: Ж у к А. Асеннія халады. Мн., 1972] // Там жа. № 9; [Рэц. на кн.: А д а м о в і ч А. Маштабнасць прозы: Урокі творчасці К. Чорнага. Мн., 1972] // Неман. № 11.

1974. Да пытання аб індывідуальным стылі пісьменніка; Іван Мележ // Стыль пісьменніка. Мн. Рэц.: С і н е н к а Г. Праблемы мастацкага стылю // Полымя. 1976. № 2; Вернасць зямлі // Маладосць. № 10; Пра галоўнае // ЛіМ. 4 кастр.

1975. «...Належыць сусветнай літаратуры» // Голас Радзімы. № 22; Истинно народный: Штрихи к портрету Героя Социалистического Труда Кондрата Крапивы // Неман. № 8; Па-маладому і стала: [Рэц. на кн.: Д а л і д о в і ч Г. Дажджы над вёскай. Мн., 1974] // Полымя. № 3; Сын зямлі сваёй // Вяч. Мінск. 23 мая; Пафас даследчыцкай думкі: [Рэц. на кн.: П ш ы р к о ў Ю. Эпас рэвалюцыі: Паэмы Я. Коласа «Новая зямля» і «Сымон-музыка», трылогія «На ростанях». Мн., 1975] // Звязда. 28 жн.; Смерть ради жизни: [Рэц. на: П т а ш н і к а ў І. Найдорф // Полымя. 1975. № 2—3] // Сел. газ. 23 авг.; Красота человечности // Там жа. 16 нояб.

1976. Пашыраюцца далягляды: [Рэц. на кн.: Д а л я г л я д ы. Мн., 1975] // Маладосць. № 2; Свой погляд: [Рэц. на кн.: Ю р э в і ч У. Погляд. Мн., 1974] // Полымя. № 1; Падстава для спадзяванняў: [Рэц. на кн.: К а л о д з е ж н ы Л. Аўсяны звон. Мн., 1975] // Там жа. № 3; А за ім жыццё: [Рэц. на кн.: П т а ш н і к а ў І. Найдорф. Мн., 1976] // Вяч. Мінск. 10 чэрв.; Сваё і чужое неба: [Рэц. на кн.: С а ч а н к а Б. Чужое неба: Вузлы памяці. Мн., 1975] // Звязда. 9 крас.; Талент сапраўды народны // Там жа. 5 мая; Чалавек перамагае: [Рэц. на: Б ы к а ў В. Яго батальён // Маладосць. 1975. № 11—12] // ЛіМ. 12 сак.; Клопаты мастака-патрыёта // Там жа. 26 ліст.; Становление таланта: [Рэц. на кн.: Ж у к А. Паляванне на старых азёрах. Мн., 1975] // Сел. газ. 19 мая.

1977. Кондрат Крапива; Иван Мележ // История белорусской советской литературы. Мн.; Когда было начало: [Рэц. на кн.: Б р о в к а П. Вместе с комиссаром. М., 1976] // Дружба народов. № 11; Духоўны свет героя: [Рэц. на кн.: Г і г е в і ч В. Спелыя яблыкі. Мн., 1976] // Вяч. Мінск. 14 студз.; Шчодры талент // Там жа. 4 жн.; Талент сапраўды народны // Звязда. 5 мая; Далучаны да сучаснасці // ЛіМ. 18 сак.; Жыць чалавекам сярод людзей: Творчы партрэт // Там жа. 9 снеж.

1978. «Перад сумленнем і перад гісторыяй...» // Быкаў В. Аповесці і апавяданні. Мн.; Далучаны да сучаснасці: Раман 1976 года // На стрыжні часу. Мн.; Клопаты і здабыткі: Маладая проза, год 1977 // Маладосць. № 4; Мгновения жизни: [Рэц. на кн.: В а с и л е в и ч А. Одно мгновенье. М., 1977] // Неман. № 10; Современная белорусская проза: Герой и время // Там жа. № 12 / У сааўт.; З народам у цяжкую хвіліну: [Рэц. на кн.: С а ч а н к а І. Публіцыстыка беларускіх пісьменнікаў у гады Вялікай Айчыннай вайны. Мн., 1977] // Полымя. № 5; Вывяраючы жыццём // Полымя. № 8; Даследаванне творчай індывідуальнасці: [Рэц. на кн.: Б у г а ё ў Д. Вернасць прызванню: Творчая індывідуальнасць Івана Мележа. Мн., 1977] // Там жа. № 10; Адданасць роднай зямлі: [Рэц. на кн.: П т а ш н і к а ў І. Найдорф. Мн., 1976] // ЛіМ. 10 ліст.

1979. С думой о современности: Обзор произведений бел. прозаиков // В мире книг. № 9; Плён пошуку: [Рэц. на кн.: С а ч а н к а Б. Ваўчыца з чортавай ямы. Мн., 1978] // Звязда. 25 сак.; Далучанасць да гісторыі народа // Там жа. 14 ліст.; «Самім сабою быць...»: [Рэц. на кн.: Б р ы л ь Я. Трохі пра вечнае. Мн., 1978] // ЛіМ. 9 лют.; Куды ідзе апавяданне? // Там жа. 18 мая.

1980. Проза: Духоўны свет чалавека // Беларуская літаратура: Дзень сённяшні. Мн.; Чалавек абжывае зямлю // Пташнікаў І. Выбр. тв.: У 2 т. Мн. Т. 1; Человек в мире обстоятельств // Неман. № 3; Чалавек — гэта цэлы свет // Звязда. 24 чэрв.; Працяг мастацкай творчасці: [Рэц. на кн.: В я р ц і н с к і А. Высокае неба ідэала. Мн., 1980] // Там жа. 4 вер.; Жыві як трэба: [Рэц. на: С і п а к о ў Я. Ці так жывеш? // Полымя. 1979. № 12] // ЛіМ. 28 сак.; Быць карысным людзям // Там жа. 11 крас.; Беларусь — яго песня // Чырв. змена. 26 ліст.

1981. Кандрат Крапіва // Гісторыя беларускай савецкай літаратуры. Мн. Ч. 1; Пошук дае плён // Сачанка Б. Выбр. тв. У 2 т. Мн. Т. 1; Сям'я, вёска, народ: Штрыхі да партрэта // Маладосць. № 6; Шеметы живут: [Рэц. на кн.: Л о б а н М. Шэметы. Мн., 1980] // Неман. № 10; Дарога ў вялікае жыццё // Полымя. № 2; Чалавек у свеце // Полымя. № 6; Заўсёды з народам: (Да 85-годдзя з дня нараджэння народнага пісьменніка БССР, акадэміка АН БССР, Героя Сацыялістычнай Працы Кандрата Крапівы] // Звязда. 5 сак.; Героя притягательная сила // ЛГ. 8 апр.

1982. Человек в мире и мир человека // Неман. № 11; Глыбокае карэнне: Па старонках выбр. тв.

А. Карпюка // ЛіМ. 5 лют.; Верность земле отцов // Сов. Бел. 7 окт.

1983. Боль памяці // Сачанка Б. Апошнія і першыя. Мн.; Вернасць праўдзе жыцця // Беларусь. № 12; «Мастацкая літаратура» прапануе: Інтэрв'ю ў нумар // ЛіМ. 11 лют.; Служыць праўдзе і чалавеку // Там жа. 4 ліст.; Утверждая красоту жизни // Сов. Бел. 24 дек.

1984. Штодзённы пісьменнікаў клопат // Кулакоўскі А. Выбр. тв.: У 2 т. Мн. Т. 1; Наше общее дело // В мире книг. № 8; Мужнасць праўды // Полымя. № 6; Старонкі нашай памяці: [Інтэрв'ю] / Зап. А. Стулава // Вяч. Мінск. 14 чэрв.; «Мастацкая літаратура» выпускае... // ЛіМ. 2 сак.

1985. Памяць і боль // Апавяданні пра Вялікую Айчынную. Мн.; Васіль Быкаў // Гісторыя беларускай савецкай літаратуры. Мн. Ч. 2; Высокае служэнне літаратуры: Яну Скрыгану — 80 // Беларусь. № 11; Памяць і боль // Полымя. № 5;

1.5.

На літоўскую мову. Nūdienis etapas baltarusiu prozoje / Vert. J. Siozinys // Pergale. 1972. Nr 6.

1.6.

Н а с т р ы ж н і часу: Крытыч. арт. і рэцэнзіі. Мн., 1978 / Скл.

М е л е ж І. Зб. тв.: У 10 т. Т. 3. Мінскі напрамак: Раман у 3 кн. Кн. 1-я. Хмары на світанні. Мн., 1980 / Рэд.; Т. 4. Мінскі напрамак: Раман у 3 кн. Кн. 2. Мінск за небакраем; Кн. 3. Будучыня з намі. Мн., 1981 / Рэд.

П ы т а н н і тэксталогіі беларускай літаратуры: (Зб. артыкулаў). Мн., 1980 / Рэд.

Б у н и н И. Избранная проза. Мн., 1984 / Сост.

Г а р э ц к і М. Зб. тв.: У 4 т. Т. 1. Апавяданні. 1913—1930. Мн., 1984 / Рэд.

А п а в я д а н н і пра Вялікую Айчынную. Мн., 1985 / Скл.

К. Ч о р н ы К. Зб. тв.: У 6 т. Т. 3. Аповесць, раманы, апавяданні. Мн., 1987 / Рэдкал.; Т. 4. Раман, аповесць, п'еса, публіцыстыка. 1930—1940. Мн., 1989 / Рэдкал.

К а р а т к е в і ч У. Зб. тв.: У 8 т. Т. 2. Аповесці, апавяданні, казкі. Мн., 1988 / Рэд.; Т. 3. Мн., 1988; Т. 4. Мн., 1989; Т. 5. Мн., 1989 / Рэдкал.

Р у с к а е савецкае апавяданне: У 2 т. Мн., 1988 / Рэд.

З а р э ц к і М. Зб. тв.: У 4 т. Мн., 1989 / Рэдкал.

Ш а ў ч э н к а Т. Вершы. Паэмы. Мн., 1989 / Рэдкал.

Ш э к с п і р У. Санеты. Трагедыі. Мн., 1989 / Рэдкал.

2.3.

На беларускай мове. В а с і л е в і ч А. Разбурэнне словам: Суб'ектыўныя заўвагі чытача // Вобраз-81. Мн., 1981; Л е ц к а Я. Вернасць літаратуры // ЛіМ. 1983. 11 сак.; М а р ц і н о в і ч А. Вываяраючы жыццём: (Да 50-годдзя С. Андраюка) // Мін. праўда. 1983. 10 сак.; П і с ь м е н н і к і Савецкай Беларусі: Кароткі даведнік. Мн., 1981; С е р а ф і м у Андраюку — 50: Віншаванне // ЛіМ. 11 сак.; Т а п а л я н с к а я Г. Мае ўражанні з Мінска // Ніва. 1985. 1 вер.; Я г о ў д з і к У. Герой сучаснасці — герой актыўны // Там жа. 1984. 6 ліп.

В. І. Козіч.

АНІСКОВІЧ УЛАДЗІМІР

***Аніскові́ч Уладзімір Ігнатавіч** (псеўд. А. І г н а ц ь к а, А. Н і с к о в і ч, У. Н і с к о в і ч; н. 25.10.1932, в. Гасцілавічы Лагойскага р-на Мінскай вобл.), крытык, перакладчык. Член СП СССР з 1979. Піша на беларускай і рускай мовах.*

Нарадзіўся ў сялянскай сям'і, у якой было дванаццаць дзяцей. Бацькі — Ігнат Фёдаравіч і Адэля Іосіфаўна — патомныя сяляне, калгаснікі, увесь час жылі ў Гасцілавічах. У. Анісковіч, як самы старэйшы з дзяцей у сям'і, скончыўшы ў 1948 шэсць класаў Лагойскай сярэдняй школы, паехаў у Мінск, каб стаць рабочым. Пасля сканчэння рамеснага вучылішча (1950) два гады працаваў на Мінскім трактарным заводзе, потым служыў у Савецкай Арміі (1952—56). Пасля службы вярнуўся на трактарны завод токарам-наладчыкам (1956—58). Далей працоўная дзейнасць У. Анісковіча звязана з Трамвайна-тралейбусным упраўленнем г. Мінска, дзе ён працаваў вадзіцелем тралейбуса (1958—69). Узнагароджаны медалём «За працоўную адзнаку». У гэтыя ж гады вучыўся ў вячэрняй школе і адначасова спрабаваў свае сілы ў журналістыцы — на абласным і рэспубліканскім радыё, у газетах «Чырвоная змена», «Звязда», «Літаратура і мастацтва». У 1965 паступіў на завочнае аддзяленне журналістыкі БДУ. З 1969 працаваў у Галоўнай рэдакцыі вяшчання для дзяцей і юнацтва Беларускага радыё, дзе спецыялізаваўся на літаратурных перадачах. Пад час вучобы ў БДУ захапіўся балгарскай мовай і літаратурай. Пасля сканчэння універсітэта (1971) працаваў у рэдакцыі часопіса «Неман» (1971—75) літсупрацоўнікам аддзела мастацтва, крытыкі і

бібліяграфіі. У 1975—1982 загадчык аддзела крытыкі і бібліяграфіі штотыднёвіка «Літаратура і мастацтва», рэдактар аддзела часопіса «Родная прырода» (1982—84). З 1984 старшы рэдактар выдавецтва «Юнацтва». Член КПСС з 1965.

Літаратурную дзейнасць У. Анісковіч пачаў у 1965. З рэцэнзіямі ў друку выступае з 1967. У літаратуру ён прыйшоў з рабочага асяроддзя. Добра ведае культурныя і эстэтычныя запатрабаванні чытача, дакладна адчувае духоўныя інтарэсы сучаснага рабочага. Актыўна выступае ў галіне крытыкі па надзённых пытаннях літаратуры, праблемах прозы. Як публіцыст, перакладчык узнімае ў сваіх артыкулах пытанні міжлітаратурных узаемасувязей, развіцця сучаснай беларускай паэзіі, мастацкага перакладу. Артыкулы і рэцэнзіі У. Анісковіча вызначаюцца прынцыповасцю ацэнак, аб'ектыўнасцю, засяроджаны звычайна на грамадскай праблематыцы зместу твора. Ён піша аб спецыфічных праблемах развіцця дзіцячай літаратуры, гумару і сатыры, літаратурнага выкарыстання фальклорнай спадчыны, практыкі перакладу. У сваёй творчасці часта выкарыстоўвае форму крытычнага рэпартажа, інтэрв'ю. Перакладае на беларускую мову творы балгарскіх пісьменнікаў.

Л. С. Савік.

Бібліяграфія

1.3.

1967. Плён гадоў: [Рэц. на кн.: Тарас Н. Пад белым яварам. Мн., 1966] // ЛіМ. 12 мая; Адказнасць перакладчыка // Там жа. 17 ліст.

1968. Галасы братняй краіны: [Рэц. на кн.: Скарб. Мн., 1967] // ЛіМ. 7 чэрв.;

1970. Мы не такія, каб журыцца!: [Рэц. на: Сяркоў І. Мы — хлопцы жывучыя // Маладосць. 1970. № 4, 5] // ЛіМ. 3 ліп.; Галоўнае — любоў да людзей: Да 90-годдзя з дня нараджэння Іярдана Ёўкава // Там жа. 4 снеж.; Славуты зямляк: (Да 70-годдзя з дня нараджэння К. Чорнага) // Піянер Бел. 9 ліп.

1971. Петефи читают белорусы: [Рэц. на кн.: Пецёфі Ш. Ліра і меч. Мн., 1971] // Неман. № 12; Плён шчырай дружбы: [Рэц. на кн.: Давыдаў І. Крокі вернасці. Мн., 1970] // ЛіМ. 12 лют.; Добре дошли, балгарскія сябры! // Там жа. 21 мая.

1972. Это нужно живым: [Рэц. на кн.: Кудравец А. Раданіца. Мн., 1971] // Неман. № 3; Сказание о сталеваре Барашкине: [Рэц. на кн.: Савицкий А. Сверяю жизнь по времени. Мн., 1971] // Там жа. № 6; Встреча с композитором // Там жа. № 7; Пясняр шчаслівай дзетвары: Пра кнігі В. Віткі для дзяцей // ЛіМ. 1 вер.

1973. Не ради занимательности: (Три повести Алеся Якимовича) // Неман. № 2; Многоцветье мозаики: [Рэц. на кн.: Ракитный М. Деревенские новеллы. М., 1972] // Там жа. № 6; Далучэнне да супольнасці: [Рэц. на кн.: Вълчев Г. Приобщения: Литературни контакти и аналогии. София, 1971] // Полымя. № 1.

1974. Восхождение: [Рэц. на: Карамазов В. Верховик // Наш современник. 1972. № 12; Березовые веники // Дружба народов. 1973. № 6] // Неман. № 5; Хвалюючая радыёэпапея // Вяч. Мінск. 20 ліст.; Ціхамірнасці скажам: «Не!» // ЛіМ. 4 студз.; Вясёлая муза паэта: [Рэц. на кн.: Гілевіч Н. Як я вучыўся жыць. Мн., 1974] // Там жа. 23 жн.

1975. Преодоление: Штрихи к портрету Миколы Лобана // Неман. № 5; Белорусская «многоязыкая» // Там жа. № 10; Скарбы балгарскай паэзіі: [Рэц. на кн.: Хай зорыць дзень! Мн., 1973] // Полымя. № 1; Гаспадару — гаспадарыць // ЛіМ. 18 крас.

1976. Апантаны працай, акрылены словам // Беларусь. № 7; «Учусь у жизни...»: Штрихи к портрету Н. Круговых // Неман. № 5; Мацней за камень: [Рэц. на кн.: Яковенко В. Приручение земли. М., 1975] // ЛіМ. 30 студз.; Слова, якое працуе; Рэпартаж // Там жа. 20 лют.; Па ваеннай дарозе...: [Рэц. на кн.: Дамашэвіч У. Порахам пахла зямля. Мн., 1975] // Там жа. 6 жн.; Свята польскай літаратуры на беларускай зямлі: [Інтэрв'ю] // Там жа. 1 кастр.; Самыя трывалыя масты: (Рэпартаж) // Там жа. 26 ліст.; Справа народная і — міжнародная: (Рэпартаж) // Там жа. 10 снеж.

1977. Мудрая сказка жизни: [Рэц. на кн.: Мисько П. Полесская сказка. М., 1977] // Неман. № 11; «Знутры» і «збоку»: [Рэц. на кн.: Радкевіч Я. Месяц межань. Мн., 1976] // ЛіМ. 21 студз.; «З партыяй — і сэрцам, і справай»: [Інтэрв'ю] // Там жа. 18 лют.; Этапы вялікага шляху: [Інтэрв'ю] // Там жа. 18 сак.; Ключ да паэзіі: [Рэц. на кн.: Гілевіч Н. Паэтыка беларускіх загадак. Мн., 1976] // Там жа. 1 крас.; [Рэц. на кн.: Беларускі фальклор: Хрэстаматыя. 2 выд., дап. Мн., 1977] // Там жа. 15 ліп.; [Рэц. на кн.: Василевская Г. Две дороги. Мн., 1977] // Там жа. 15 ліп. / Пад псеўд. А. Ігнацька; «Народнасць — выдатная якасць нашай літаратуры»: [Інтэрв'ю] // Там жа. 12 жн.; Свет гартае кнігу дружбы // Там жа. 16 вер.; «...Каб верш працаваў на камунізм!»: [Інтэрв'ю] // Там жа. 11 ліст.; Жывая сувязь пакаленняў // Там жа. 9 снеж; [Рэц. на кн.: Песня о книге: Антология. Мн., 1977]//Там жа. 23 снеж.

1978. «Колумбик» журналиста: [Рэц. на кн.: Козлович А. Что открывает «колумбик». Мн., 1977; Дыхание: Очерки. Мн., 1977] // Неман. № 8; З верою ў чалавека // Голас Радзімы. 19 студз.; Пасланец за Дунай // Там жа. 29 чэрв.; «Працяг вялікай размовы»: [Інтэрв'ю] // ЛіМ. 3 лют.; [Рэц. на кн.: Брыль Я. Витражи. Сафія, 1977] // Там жа. 31 сак.; Лічу сябе мабілізаваным: [Інтэрв'ю] // Там жа. 5 мая; З глыбінь стагоддзяў // Там жа. 26 мая; [Рэц. на кн.: Кулаковский А. Тропы хоженые и нехоженые: Роман; Растет мята под окнами: Повесть. М., 1978] // / Пад псеўд. А. Ігнацька; Чытач: сёння — малы, заўтра — вялікі: [Інтэрв'ю] // Там жа. 9 чэрв.; Прызнанне і ўдзячнасць // Там жа. 7 ліп.; [Рэц. на кн.: Гілевіч Н. Вибране. К., 1978] // Там жа. 25 жн.; Блізкія і далёкія гарызонты «вясковай прозы» // Там жа. 1 вер. / Сааўт. А. Марціновіч; Мне самы дарагі...: [Інтэрв'ю] // Там жа. 24 ліст.; Каб ва ўсёй моцы і красе... // Там жа. 8 снеж.

1979. Чужая бацькаўшчына: [Рэц. на кн.: Адамчык В. Чужая бацькаўшчына. Мн., 1978] // Беларусь. № 5; У творчым сяброўстве // Там жа. № 8; Кніга з адзнакай юбілею: [Інтэрв'ю] // ЛіМ. 5 студз.; [Рэц. на кн.: Шамякин И. Атланты и кариатиды. М., 1978] // Там жа. 26 студз.; На шляху да сталасці // Там жа. 9 лют.; Проза і крытыка: На «франтах» зацішша? // Там жа. 16 сак.; Прыцягненне родных шырот: [Рэц. на кн.: Кулакоўскі А. Родныя шыроты. Мн., 1978] // Там жа. 30 сак.; Умацаванне мастоў дружбы // Там жа. 6 крас.; Якім быць «Дню паэзіі» // Там жа. 4 мая; Канспект гісторыі, або «малы залатнік...»: [Рэц. на кн.: Мушынскі М. Беларускае савецкае літаратуразнаўства. Мн., 1977] // Там жа. 29 чэрв.; «Хто ты, паэзія?..» // Там жа. 6 ліп.; Літаратура — гэта самапазнанне: [Інтэрв'ю] // Там жа. 28 вер.; З вострым словам у запасе: [Рэц. на кн.: Стадольнік І. Хачу табе шчасця. Мн., 1979] // Там жа. 26 кастр.; Душы юнацкай спеў: [Рэц. на кн.: Тычына М. Дажынкі. Мн., 1979] // Там жа. 21 снеж.

1980. [Уступнае слова да апавядання А. Хайтава] // Далягляды. Мн.; І сур'ёзны і вясёлы: [Рэц. на кн.: Гілевіч Н. У добрай згодзе. Мн., 1979] // Беларусь. № 10; Антаніна і яе справы: [Рэц. на кн.: Радкевіч Я. Антаніна. Мн., 1979] // ЛіМ. 16 мая; Акцэнт ці... нядбайства?: Агляд пошты // Там жа. 28 ліст.; Курс на маштабнасць і глыбіню // Там жа.

12 снеж.; «Праўда. І толькі праўда!»: (Інтэрв'ю) // Там жа. 26 снеж.

1981. [Уступнае слова да аповесці Г. Мішава «Зроблена ў правінцыі»] // Далягляды. Мн.; Прадстаўляем дэлегата XXVI з'езда КПСС // Беларусь. № 2; Слова веры, слова праўды // Голас Радзімы. 16 ліп.; [Рэц. на кн.: Гілевіч Н. Август і лешници. Сафія, 1980] // ЛіМ. 23 студз.; На ніве літаратурнай спадчыны: (Інтэрв'ю) // Там жа. 13 лют.; Трывалае карэнне: (Інтэрв'ю) // Там жа. 19 чэрв.; Каб працаваць недарэмна: (Інтэрв'ю) // Там жа. 18 вер.; Высокая і адказная місія літаратуры // Там жа. 25 вер.; «Вобраз — 81» // Там жа. 23 кастр.; Праз КПП сумлення: (Інтэрв'ю) // Там жа. 27 ліст.; Талент самабытны, шматгранны, глыбокі: (Рэпартаж) // Там жа. 18 снеж. / Сааўт. А. Пісьмянкоў, А. Сідарэвіч.

1982. [Уступнае слова да апавядання І. Радзічкава] // Далягляды. Мн.; У баявым паходзе // ЛіМ. 12 сак.; «АБВ» пра Янку Купалу // Там жа. 13 жн.

1983. Болгарская художественная литература в Белоруссии // Сов. болгаристика: Итоги и перспективы. М.

1984. З верай, надзеяй, любоўю // Голас Радзімы. 15 сак.; Пабрацімства // ЛіМ. 7 вер.

1985. [Уступныя заметкі пра творчасць балгарскіх пісьменнікаў П. Вежынава, К. Калчава] // Далягляды. Мн.; Паэзія высокага гучання: [Рэц. на кн.: Джагараў Г. Зямля — як чалавечая далонь. Мн., 1984] // Полымя. № 6; Не бываць браканьеру ў лесе // Родная прырода. № 4.

1.4.

Стаянаў А. Жыў-быў хлопчык: Аповесць-казка / З балг. Мн., 1970.

Апрылаў Б. Незвычайныя прыгоды Ліска: Аповесць / З балг. Мн., 1977.

Хайтаў Н. Цмок: Казачная аповесць / З балг. Мн., 1978.

Давыдкаў І. Белы конь за акном: Раман / З балг. Мн., 1981: Рэц.: Кулеш А. Кнігапіс // ЛіМ. 1981. 18 вер.

Лакатнік М. Неверагодныя прыгоды Білянкі-Раскіданкі і Жыўкі-лежабокі: Фантаст. аповесці / З балг. Мн., 1981.

Цончаў Д. Маленькі вадалаз / З балг. Мн., 1982.

Вежынаў П. Вышэй за ўсё; Бар'ер: Аповесці / З балг. Мн., 1983.

Радзічкаў І. Мы, верабейкі: Апавяданні / З балг. Мн., 1983.

Мілеў І. Пан Трымай Мой Парасон: (Аповесці пра Непаседу) / З балг. Мн., 1986.

Гуляшкі А. Вандроўнік блукае па свеце: Раман / З балг. Мн., 1988.

1966. Міхайлаў А. Комін і рыштаванне; Чаму вецер не ўмее іграць: Кароткія апавяданні / З балг. // ЛіМ. 28 кастр.

1967. Пелін Э. Чалавек, аб якім усе клапаціліся: Гумарэска / З балг. // ЛіМ. 25 студз.; Барысаў С. Сустрэча ў дарозе: Апавяданне / З балг. // Чырв. змена. 27 мая.

1968. Міхайлава Л. Адна: (Апавяданне) / З балг. // Маладосць. № 10.

1970. Стаянаў А. Жыў-быў хлопчык: (Урывак з аднайм. аповесці) / З балг. // Піянер Бел. 8 кастр., 5, 12, 19 ліст., 3, 17, 31 снеж.

1971. Хайтаў Н. Апошняе слова: Урывак з судовай справы / З балг. // ЛіМ. 31 снеж.; Стаянаў А. Жыў-быў хлопчык: (Урывак з аднайм. аповесці) / З балг. // Піянер Бел. 4, 7, 21 студз. Дзмітроў-Рудар П. Калі цябе хваліць вораг: [Апавяданне] / З балг. // Там жа. 2 снеж.

1972. Дзімітроў-Рудар П. Апавяданні пра Георгія Дзімітрова / З балг. // ЛіМ. 16 чэрв.

1973. Калчаў К. У кузаве грузавіка: Апавяданне / З балг. // ЛіМ. 23 сак.

1975. Вострыкаў І. Сашо забівае ваўка: Навела / З балг. // Далягляды. Мн.; Апрылаў Б. Прыгоды ліска: Аповесць / З балг. // Бярозка. № 10, 11.

1976. Васіль Быкаў у балгарскай крытыцы; «Крык вогненных вёсак» / З балг. // Далягляды. Мн.; Калчаў К. У цэнтры сучасная тэма / З балг. // ЛіМ. 10 вер.

1977. Дзілаў Л. Уся праўда пра шымпанзе Топсі; Незнакомаў П. Банкаўскі чыноўнік з Фларэнцыі Амерыча Веспучы, або Сіла хлусні: [Апавяданні] / З балг. // Далягляды. Мн.

1978. Вежынаў П. Вышэй за ўсё!: Навукова-фантаст. аповесць / З балг. // ЛіМ. 10, 18, 24, 31 сак., 7, 21, 28 крас., 5, 19 мая, 2, 9 чэрв.

1979. Страцуеў С. Кароткае сонца: Аповесць / З балг. Далягляды. Мн.

1980. Курбанаў А. Ружы цвітуць; Джумагельдыеў Ц. Святло гарэла да ранку; Байрамаў Н. Жураўлі; Чарыеў Ш. Голас сумлення; Халіеў Х. Высокі гонар: [Апавяданні] / З турк. // Аксамітная ружа. Мн.; Хайтаў Н. Госці на дачы; Асядлаць дзіка: [Апавяданні] / З балг. // Далягляды. Мн.

1981. Мішаў Г. Зроблена ў правінцыі: Аповесць / З балг. // Далягляды. Мн.; Давыдкаў І. Бацька і сын: (Урывак з рамана «Белы конь за акном») / З балг. // ЛіМ. 22 мая; Пеліцеў Х. Скіньма шапкі!..; Жэляў Н. Галасы знізу; Антаў Я. Смех: [Гумарэскі]; Ганчаў М. Разумны чытач: [Верш] / З балг. // ЛіМ. 11 вер.

1982. Радзічкаў І. Сэрца б'еццa для людзей; Брыдкая жанчына; Скандынаўцы; Сумятня: [Апавяданні] / З балг. // Далягляды. Мн.; Пецеў Н. Аўтабіяграфія адмоўнай рэцэнзіі: [Гумарэска] / З балг. // ЛіМ. 15 студз.; Добры Ж. Мацяркі: [Апавяданне] / З балг. // Там жа. 24 вер.

1983. Мітаў С. Загадкавая планета: Гумарэска / З балг. // Родная прырода. № 3; Іваноў М. Як не трэба пісаць скаргі: [Гумарэска] / З балг. // Служба быту Бел. № 6; Атанасаў Г. Гона Артэс: Іранічнае апавяданне / З балг. // ЛіМ. 7 студз.; Папоў І. Здзелка ўпоцемку: Іранічнае апавяданне / З балг. // Там жа. 12 жн.

1984. Арсёнаў Н. Шчырае прызнанне: [Гумарэска] / З балг. // Родная прырода. № 4; Друмеў Г. Чалавек з пытаннямі: Гумарыст. апавяданне / З балг. // Звязда. 8 крас.; Вежынаў П. Смерць старасты: Апавяданне / З балг. // ЛіМ. 6 крас.

1985. Вежынаў П. Верасы: Апавяданне; Калчаў К. На грузавіку: [Апавяданне] / З балг. // Далягляды. Мн.

1.6.

Ветразь: Штогоднік дзіцячай літаратуры. Мн., 1985 / Скл.

2.3.

На беларускай мове. Бабей М. Край рэспублікі індустрыяльнай // ЛіМ. 1974. 22 лют.; Егарэнкава Г. Ці задаволены патрабавальны мастак // Там жа. 1974. 17 мая; Каваленка В. Жыць, як набяжыць,— не заслуга // Там жа. 1974. 12 крас.; Мыслівец В. Зразумець чалавека! // Там жа. 1974. 9 жн.: Паляшчук У. Пра героя — канкрэтна! // Там жа. 1974. 17 мая; Перкін Н. Адалець сілу інерцыі // Там жа. 1974. 22 лют.; Пісьменнікі Савецкай Беларусі: Кароткі даведнік. Мн., 1981; Прынятыў Саюз пісьменнікаў // ЛіМ. 1979. 15 чэрв.; Уладзіміру Анісковічу — 50: (Віншаванне) // Там жа. 1982. 22 кастр.; Цвірка К. Гераічнае ў паўсядзённым // Там жа. 1974. 1 сак.

В. І. Козіч.

АНОШКІН ІВАН

Аношкін Іван Архіпавіч (н. 21.1.1928, в. Антонаўка Чавускага р-на Магілёўскай вобл.), празаік. Член СП СССР з 1965.

Нарадзіўся ў сялянскай сям'і. Вучыўся ў Антонаўскай сямігодцы. У 1947 скончыў Суражскае педагагічнае вучылішча (Бранская вобл.). Завочна закончыў гістарычны факультэт Магілёўскага педагагічнага інстытута (1964). Пасля педвучылішча працаваў выхавацелем Даліcліцкага дзіцячага дома на Браншчыне. Зімой 1947 адазваны райкомам партыі на пасаду адказнага сакратара суражскай раённай газеты «Маяк коммуны». Восенню 1948 пераехаў на Брэстчыну, працаваў загадчыкам Мышчыцкай пачатковай школы Жабінкаўскага р-на, адказным сакратаром рэдакцыі жабінкаўскай раённай газеты «Ленинский путь», карэспандэнтам абласной газеты «Зара». Пасля заканчэння Рэспубліканскай партыйнай школы пры ЦК КПБ (1956) быў рэдактарам чэрыкаўскай раённай газеты «Сацыялістычная перамога». З 1959 літсупрацоўнік, з 1968 загадчык аддзела абласной газеты «Магілёўская праўда». З 1981 сакратар Магілёўскага абласнога аддзялення СП БССР. Узнагароджаны Ганаровай граматай Вярх. Савета БССР. Член КПСС з 1949.

Літаратурнай працай займаецца з 1951 (замалёўкі, фельетоны ў раённых газетах, часопісу «Вожык»). Аўтар зборнікаў гумарэсак і апавяданняў, у якіх высмейваюцца заганныя рысы ў характары людзей, празаічнага зборніка «Землякі», кніжак для дзяцей. Паказу барацьбы заходнебеларускіх сялян супраць сацыяльнага і нацыянальнага прыгнёту ва ўмовах буржуазнай Польшчы прысвечана аповесць «Чырвоная каліна стаяла...». Яму ж належыць нарыс пра Героя Сацыялістычнай Працы А. А. Анюхоўскую «Так загараюцца зоркі». Жыве ў Магілёве. *В. І. Атрашкевіч.*

Бібліяграфія

1.2.

Лішні мінус: Гумарэскі. Мн., 1959. (Б-ка «Вожыка»).

Старыя знаёмыя: Апавяданні і гумарэскі. Мн., 1963. Рэц.: Герцовіч Я. Старыя знаёмыя // Беларусь. 1964. № 2; Сталяроў М. Сатырычныя стрэлы // ЛіМ. 1963. 3 снеж.; Усікаў Я. У дэфіцытным жанры // Маг. праўда. 1963. 8 мая; Шкраба Р. // Полымя. 1963. № 4.

Навічок: Апавяданні. Мн., 1966. Рэц.: Пысін А. «Навічок» прыйшоў да дзяцей // Маг. праўда. 1966. 15 крас.; Чырв. змена. 1966. 16 жн.; Юрчанка Г. У краіне маленства // Полымя. 1966. № 12.

Алёнчын сакрэт: Апавяданні. Мн., 1969. Рэц.: Шасцерыкоў П. У цудоўнай краіне // Маг. праўда. 1969. 12 жн.

Брантазаўр: Гумарэскі. Мн., 1973. Рэц.: Каршукоў Я. Баста! Не пішу больш гумарэсак... // ЛіМ. 1973. 30 сак.

Компас паказвае на захад: Аповесць. Мн., 1976. Рэц.: Леўчанка М. Вайна і дзеці // Маг. праўда. 1976. 24 снеж.

Землякі: Аповесць і апавяданні. Мн., 1978. Рэц.: Мурашка А. Што ўзяць у спадчыну // Маг. праўда. 1979. 3 кастр.; Няхай М. Дарогі і людзі // Там жа. 1979. 5 студз.; Чарота І. Што сказана і як «звязана»? // ЛіМ. 1979. 6 крас.

Антонаў ясень: Апавяданні. Мн., 1981. Рэц.: Дабранскі І. «А я — сама, а я — сама...» // Маг. праўда. 1981. 10 чэрв.; Сяродка В. Кнігапіс // ЛіМ. 1981. 20 сак.

Херувім з чорнымі крыламі: Гумарэскі, апавяданні. Мн., 1984. Рэц.: Васючэнка П. Смех — гэта сур'ёзна // ЛіМ. 1985. 12 ліп.

Курам не да смеху: Апавяданні, гумарэскі. Мн., 1985. (Б-ка «Вожыка»).

Чырвоная каліна стаяла...: Аповесць. Мн., 1985.

1.3.

1951. Цвердым поступам // Звязда. 1 мая.

1952. У будущих железнодорожников // Гудок. 3 янв.

1953. Поверхностно и скучно // Сов. Бел. 29 нояб. / Сааў. Н. Батураў; В ногу с жизнью // Сталин. молодежь. 17 мая; Фальшивая чуткость: Фельетон // Там жа. 17 нояб.

1954. Перад святам: П'еса // Вожык. № 24; Раман аб пераўтварэнні зямлі // Заря. 16 чэрв.

1955. Номенклатурный Зюська: [Апавяданне] // Сов. Отчизна. № 6; От всего сердца // Сталин. молодежь. 25 марта / Сааўт. Н. Батураў.

1956. Канец дружбы: Апавяданне // Калгаснік Бел. № 1.

1957. Крыўда: [Апавяданне] // Давайце знаёміцца. Мн.; Дружбакі: Апавяданне // Вожык. № 18; Фотоплет: [Апавяданне] // Сов. Отчизна. № 4; Новичок: Рассказ // Зорька. 11 мая; Рабселькоровский актив — опора нашей газеты // Сов. Бел. 13 июля.

1958. Аб сябрах і рублях: Апавяданне // Вожык. № 2; Ціток піша нарыс...: Гумарэска // ЛіМ. 24 мая; Стары знаёмы: Апавяданне // Маг. праўда. 29 крас.

1959. Лішні мінус: Сцэнка // Вожык. № 10; Апошні ліст: Апавяданне // Маг. праўда. 14 сак.; Кнопочка: Апавяданне // Там жа. 23 мая; Наш зялёны скарб: На абласным аглядзе дасягненняў перадавых кукурузаводаў // Там жа. 9 вер. / Сааўт. А. Пысін; Бабульчына свята: Апавяданне // Там жа. 15 вер.; Балада пра салдата // Там жа. 12 снеж. / Сааўт. А. Пысін.

1960. Памылка: Апавяданне // Вожык. № 22; Богу свечка: Апавяданне // Калг. праўда. 26 мая; Чаканы ранак: [Апавяданне] // Маг. праўда. 23 студз.; Бедны мільянер // Там жа. 2 лют.; Без руля: Фельетон // Там жа. 20 лют.; Людзі і характары: [Рэц. на кн.: Ш а ш к о ў А. Сонца тушыць зоркі. Мн., 1959] // Там жа. 23 сак.; Молада-зелена // Там жа. 6 крас.; Сівізна ў бараду, а нячысты ў рабро // Там жа. 17 мая; Ядзя: (Урывак з аповесці «Ружы не вянуць») // Там жа. 4 чэрв.; Свежы голас // Там жа. 9 ліп.; Шыльда на плоце: Апавяданне // Там жа. 18 вер.; Тады словы — серабро, калі справы — золата // Там жа. 26 кастр.; Паэзія працы: [Рэц. на кн.: Б у р с о в И. Близкие звёзды. М., 1960] // Там жа. 30 кастр.; Сяброўкі // Там жа. 5 ліст. / Сааўт. Малінін; Накіп: Урывак з аповесці «Ружы не вянуць» // Там жа. 25 ліст.; Дружыннікі: Урывак з аповесці «Ружы не вянуць» // Чырв. змена. 10 крас.; Шыльда на плоце: [Апавяданне] // Там жа. 21 снеж.

1961. Толя сустракае героя: [Апавяданне] // Бярозка. № 10; Першае слова: [Рэц. на кн.: К о с т ы л е в В. Подснежники несут. Мн., 1960] // Маладосць. № 2; Навічок: Апавяданне // Маг. праўда. 6 студз.; Дзе ты, Галя?: Апавяданне // Там жа. 15 студз.; Калектыў дружных // Там жа. 31 студз.; Спалох: Фельетон // Там жа. 26 лют.; Толя сустракае героя: Апавяданне // Там жа. 5 сак.; Трывога не мінула: Па слядах селькораўскага рэйду // Там жа. 26 мая / Сааўт. В. Матэвушаў; Блакітная цаліна // Там жа. 28 чэрв.; Развіваць гаспадарку усебакова // Там жа. 22 жн.; Пра «лішніх» кароў і нядобрых гаспадароў: Па слядах аднаго пісьма // Там жа. 23 жн.; Калі гаспадарка без гаспадара: Нарыс // Там жа. 2 вер.; У Настулі сон ды гулі: Фельетон // Там жа. 3 вер.; Святло над Галоўчынам: Нарыс // Там жа. 7 снеж.; Забалаць на Дзебры // Там жа. 19 снеж.; Казюрачка: [Апавяданне] // Наст. газ. 22 ліп.; Не по дороге... // Сел. жизнь. 29 марта; С «победой», Роман Семёнович: Фельетон // Учит. газ. 21 марта.

1962. Ошибка: [Апавяданне] // Неман, № 1; Мамон: Апавяданне // Калг. праўда. 31 ліп.; Маска: Гумарэска // Маг. праўда. 1 студз.; Юра Спічакоў уступае ў жыццё: [Рэц. на кн.: Ш а с ц е р ы к о ў П. Сонечны прамень. Мн., 1961] // Там жа. 2 лют.; Калі грэчка цвіла: Апавяданне // Там жа. 3 лют.; Мамон пакідае Эдэм: Апавяданне // Там жа. 11 лют.; Дзеля справаздачы: Нарыс // Там жа. 25 лют.; Такія не здаюцца // Там жа. 30 сак.; Ля чужой кішэні: Фельетон // Там жа. 11 крас.; Жар сэрца // Там жа. 5 мая; Бутоўкін працэнт: Гумарэска // Там жа. 20 мая; Сумленне — за капейку // Там жа. 27 ліп.; Залатыя зерні: Апавяданне // Там жа. 5 жн.; Экзамен: Апавяданне // Там жа. 28 жн.; Гартаванне: Нарыс // Там жа. 26 вер.; Грэхападзенне: Апавяданне // Там жа. 14 кастр.; Крывая сцяжынка: [Апавяданне] // Наст. газ. 11 жн.

1963. Крыўда: [Апавяданне] // Пад корань. Мн.; Піянерскі гальштук: Апавяданне // Бярозка, № 6; Бутоўкаў працэнт: Гумарэска // Вожык. № 6; Дорога: Очерк // Клуб. № 10; Дэпутатка // Работніца і сялянка. № 10 / Сааўт. А. Пысін; Не падзяліліі: Апавяданне // Там жа. № 12; Кляновая кладка: Гумарэска // Віцеб. рабочы. 17 жн.; Тэлеграма: Апавяданне // Маг. праўда. 1 студз.; Верачка знаходзіць сяброў: Апавяданне // Там жа. 30 студз.; «Чаромушкі» // Там жа. 12 крас.; Петрыкава каляіна: [Апавяданне] // Там жа. 15 мая; У мірным суседстве з царкоўнымі законамі // Там жа. 26 мая; Дэпутатка // Там жа. 5 чэрв. / Сааўт. А. Пысін; Прамені свята // Там жа. 11 чэрв.; Качкі: [Гумарэска] // Там жа. 22 чэрв.; Мара: Эцюд // Там жа. 7 ліп. Кляновая кладка: Гумарэска // Там жа. 31 ліп.; Насустрач жыццю: Урывак з аповесці «Ружы не вянуць» // Там жа. 28 жн.; Ад суму завялі бярозкі: Нарыс // Там жа. 18 вер.; Бервяно ў воку: Фельетон // Там жа. 4 кастр. / Сааўт. А. Пысін; Батаніка... у нагрузку // Там жа. 18 кастр.; Помнік: Апавяданне // Там жа. 17 ліст.; Нашы дзеці: Воля-кулінарка; Мара; Гушкалка; Вадзік: [Апавяданні] // Наст. газ. 16 кастр.; Воля-кулінарка: (Апавяданне для дзяцей) // Ніва. 10 ліст.; Петрыкава каляіна: Апавяданне // Чырв. змена. 25 ліп.

1964. Горкі мёд: Апавяданне // Бярозка. № 4; Карыкатура: Гумарэска // Там жа. № 12; Татава ёлачка: Гумарэска // Вожык. № 1; Курэц: Гумарэска // Там жа. № 4; Раскаянне гумарыста: Гумарэска // Там жа. № 20; Песня нарадзілася ў агітбрыгадзе // ЛіМ. 22 вер.; Піянерскі гальштук: Апавяданне // Маг. праўда. 4 студз.; Кіламетры радасці: Нарыс // Там жа. 10 студз.; Што б сказаў бацька? Мараль // Там жа. 2 лют.; Адказ Ананіму // Там жа. 18 лют.; Анюціны вочкі: (Быль) // Там жа. 28 лют.; Пяро станавілася штыком // Там жа. 15 крас.; Горкі мёд: Апавяданне // Там жа. 17 крас.; Рэшта: (Гумарэска) // Там жа. 27 чэрв.; Зарава над борам: Эцюд // Там жа. 16 жн.; У Маскву з песняй // Там жа. 4 вер.; Карпечка: (Гумарэска) // Там жа. 6 вер.; Сярожавы двойкі: Апавяданне // Там жа. 13 кастр.; И один в поле воин // Сов. торговля. 1 февр.

1965. Сярожавы двойкі: [Апавяданне] // Бярозка. № 4; Крычаўская піянерка // Там жа. № 6; Цешча: Апавяданне // Вожык. № 5; Казюрачка: (Гумарэска) // Маг. праўда. 24 студз.; Ля Зялёнай кручы: [Апавяданне] // Там жа. 19 сак.; Непаслухмяныя коскі: (Гумарэска) // Там жа. 11 крас.; Падарунак: (Гумарэска) // Там жа. 30 мая; Член райкома // Там жа. 13 чэрв.; Камень на дарозе: Гумарэска // Там жа. 26 чэрв.; Спяшаўся... і не справіўся: Нарыс // Там жа. 6 ліп.; Характарыстыка: Гумарэска // Там жа. 13 ліп.; Вось і пазнаёміліся...: Гумарэска // Там жа. 16 ліп.; Лёўкава абноўка: Апавяданне // Там жа. 10 жн.; Перад святам: (Аднаактовая п'еса) // Там жа. 28 жн.; Ішлі рабяты ў школу: Апавяданне // Там жа. 10 вер.; Слова пра сакратара партыйнай арганізацыі // Там жа. 28 ліст.; Страказа: (Апавяданне) // Там жа. 18 снеж.; Камень на дарозе: (Гумарэска) // Піянер Бел. 20 ліп.; Трамвайны білет: Апавяданне // Чырв. змена. 28 студз.; Сцяг на бярозе; Апавяданне // Там жа. 1 мая.

1966. Капялюш: [Апавяданне] // Вожык у дарозе. Мн.; Казюрачка; Рэшта; Качкі: [Апавяданні] // Беларусь. № 10; Святочныя кветкі: Апавяданне // Бярозка. № 3; Пазнаёміліся...: Гумарэска // Вожык. № 6; Шэршань: Гумарэска // Маг. праўда. 9 жн.; Канфлікт: Апавяданне // Там жа. 21 жн.; Чуйнасць да сучасңага // Там жа. 18 вер.; Чортаў тузін: Гумарэска // Там жа. 2 ліст.; Мутонавае футра: (Гумарыст. апавяданне) // Там жа. 13 ліст.; Крутая лыжня: Апавяданне // Там жа. 25 снеж.; Марозка: Апавяданне // Наст. газ. 1 студз.; Кляновая кладка: Гумарэска // Чырв. змена. 29 чэрв.; Мама згубілася...: [Апавяданне] // Там жа. 17 ліп.; Лёўкава абноўка: Апавяданне // Там жа. 31 ліп.

1967. Крутая лыжня: Апавяданне // Бярозка. № 1; Дзе ракі зімуюць: [Апавяданне] // Вясёлка. № 2. Прапажа: Апавяданне // Там жа. № 6; Ураджаю цесна ў свірне // Голас Радзімы. № 28; Не тот процент: Юмореска // Сел. х-во Бел. № 1; Хорошо в Грудиновке // Там жа. № 8; Камень на дарозе: Юмореска // Знамя юности. 14 дек.; Марозка: Апавяданне // Маг. праўда. 1 студз.; Тут стане ліфтабудаўнічы // Там жа. 4 студз.; Святло людзей // Там жа. 6 студз.; Бойцеся Бушлякова! // Там жа. 22 студз.; Ворлінскія вечары // Там жа. 4 лют.; Зямныя грахі брата Сцяпана //

Там жа. 24 лют.; Галоўчынская панарама // Там жа. 11 сак.; Аўтограф на дрэве: Фельетон // Там жа. 22 сак.; Ножка Тэрпсіхоры: Гумарэска // Там жа. 8 крас.; Чакалі большага // Там жа. 12 крас.; Матрос з «Аўроры» // Там жа. 12 мая; Галінка бэзу: Навела // Там жа. 4 чэрв.; Калатня ля дваровай градкі // Там жа. 14 чэрв.; Па слядах Вавулы // Там жа. 28 чэрв. / Сааўт. В. Анцыфераў; Ленус-хранікалюс: Гумарэска // Там жа. 9 ліп.; Піянер Бел. 7 ліп.; З народнага гумару // Маг. праўда. 18 ліп.; Бальшчык: Апавяданне // Там жа. 5 вер.; Фестываль сузор'я талентаў // Там жа. 29 вер.; З высокім званнем, Лідзія Пятроўна: Нарыс // Там жа. 30 вер.; Пазыўныя Масквы // Там жа. 11 ліст.; Дзямід Валошка на пенсіі: Апавяданне // Там жа. 17 ліст.; Жалезны паток // Там жа. 9 снеж.; І сёння ў страі: Да 60-годдзя з дня нараджэння Ю. Лявоннага // Там жа. 16 снеж.; Яе жыццё — подзвіг // Там жа. 26 снеж.; Лимит на чуткость // Труд. 3 авг. / Сааўт. В. Анцыфераў; Лясная адысея: Апавяданне // Чырв. змена. 25 лют.

1968. Партызанскія шляхі // Беларусь. № 11; Алёнчын сакрэт: Апавяданне // Бярозка. № 7; Святочны канцэрт: Апавяданне // Там жа. № 11; Хто парася ўкраў: Гумарэска // Вожык. № 21; Сястрычкі: [Апавяданне] // Вясёлка. № 6; Калі грэчка цвіла: Апавяданне // Там жа. № 8; Кнопочка: (Рассказ) // Сел. х-во Бел. № 6; Подкузьмил себя Кузьма...: Юмореска // Заря. 1 янв.; Паспяшылі... [Апавяданне] // Звязда. 7 жн.; Карикатура: Юмореска // Зорька. 27 янв.; Золотые зёрна: Рассказ // Там жа. 2 авг.; Даўняе з сягонняшнім сплялося // ЛіМ. 27 вер.; Лясныя загадкі: [Апавяданне] // Маг. праўда. 25 студз.; Фінт: Гумарэска // Там жа. 17 лют.; Утыль: Гумарыст. апавяданне // Там жа. 10 сак.; Пшык // Там жа. 26 сак.; Партызанскія шляхі: [Рэц. на кн.: Храмович Г. Три партизанских года. Мн., 1967] // Там жа. 27 сак.; ...І іншы: Гумарэска // Там жа. 13 крас.; Пільнасць: Гумарэска // Там жа. 29 мая; Дзе тваё месца, чалавек? // Там жа. 13 чэрв.; «Зялёная зала», «Чырвоная мантыя» і дзеці // Там жа. 14 чэрв.; Скаргі магло не быць // Там жа. 28 чэрв.; Ходзіць скарга па кругу // Там жа. 24 ліп.; Міхасёў баравічок: Апавяданне // Там жа. 15 жн.; Скаргэма: Фельетон // Там жа. 28 жн.; Цешча: Навела // Там жа. 14 вер.; Пазыўныя Масквы: Быль // Там жа. 11 ліст.; Святочны канцэрт: Апавяданне // Там жа. 16 ліст.; Финт: Юмореска // Физкульт. Бел. 7 июля.

1969. Свая тэма: [Рэц. на кн.: Матэвушаў В. Начны дождж. Мн., 1969] // Беларусь. № 8; Землякі: Апавяданне // Там жа. № 9; Праверка сігналу: Апавяданне // Вожык. № 10; Прэмія: [Апавяданне] // Там жа. № 15; Нарыс: Апавяданне // Работніца і сялянка. № 2; Пільнасць: Гумарэска // Там жа. № 7; Рана табе на спачын... [Апавяданне] // Звязда. 16 лют.; Масляк у марынадзе: Гумарэска // Там жа. 1 жн.; Ёлачка: (Быль) // Маг. праўда. 7 студз.; Плямы на халаце // Там жа. 14 студз.; Максімкавы сябры: Эцюд // Там жа. 28 лют.; Не сядзіцца ветэрану // Там жа. 14 сак.; Двойка: Гумарэска // Там жа. 22 сак.; Прынцыповае вынаходніцтва // Там жа. 25 сак.; Песня роднага краю: [Рэц. на кн.: Матэвушаў В. Начны дождж. Мн., 1969] // Там жа. 5 крас.; Яны былі першымі // Там жа. 26 крас.; Воўка пад карнізам // Там жа. 11 мая; Старасць трэба паважаць // Там жа. 22 мая; Цяжкая хвароба // Там жа. 12 ліп.; Як вырасціць крапіву? // Там жа. 5 жн.; Начны паядынак: Гумарэска // Там жа. 19 жн.; Адказнасці — на грош: Камандзіроўка па старому адрасу // Там жа. 8 вер.; Лісточкі на слупе: Урывак з аповесці // Там жа. 27 вер.; У № 20000...: Фельетон // Там жа. 17 кастр.; Міколаў курорт: Гумарэска // Там жа. 11 ліст.; Тваё добрае імя // Там жа. 22 ліст.; Зноў тройка: Гумарэска // Наст. газ. 7 чэрв.; Наташын пятачок: Навела // Там жа. 23 жн.

1970. Дзе ракі зімуюць: [Апавяданне] // Крынічка. Мн.; Воўка пад карнізам: Апавяданне // Бярозка. № 1; Непаслухмяныя коскі: Гумарэска // Там жа. № 3; Антонаў ясень: Апавяданне // Там жа. № 10; Чырвоная шапачка: Гумарэска // Вожык. № 18; Правярнулі: Гумарэска // Работніца і сялянка. № 10; Кленовая кладка: (Рассказ) // Сел. х-во Бел. № 1; Шэршань: Гумарэска // ЛіМ. 26 чэрв.; Былі ў маці тры сыны // Маг. праўда. 7 студз.; Муляла пляшка кішэню: Гумарэска // Там жа. 27 студз.; Антонаў ясень: Апавяданне // Там жа 21 лют.; Навошта ж павышэнне... з паніжэннем? // Там жа. 27 сак.; Веснавы дзень год корміць // Там жа. 25 крас.; Лыжка дзёгцю // Там жа. 22 мая; Горкі мёд // Там жа. 16 чэрв.; Чырвоная шапачка: Гумарэска // Там жа. 7 ліп.; Умацаванне сацыялістычнай законнасці — справа ўсенародная: З 6-й сесіі абл. Савета дэпутатаў працоўных // Там жа. 12 жн. / Сааўт. Н. Катлярова; Мурка-падарожніца: Апавяданне // Там жа. 5 вер.; Перапёлка ў смятане: Гумарэска // Там жа. 15 вер.; У. Смаргуноў абвяргае Смаргунова // Там жа. 27 кастр.; Навошта пакрыўдзілі Гену? // Там жа. 30 кастр.; У службе быту няма дробязей // Там жа. 3 ліст.; Тут, на Савецкай... // Там жа. 7 ліст.; З поглядам у заўтрашні дзень // Там жа. 11 ліст.; За лёс чалавека // Там жа. 4 снеж.; А рэзервы ёсць... // Там жа. 19 снеж.; Пятнышко: Юмореска // Сов. Бел. 1 окт.

1971. Перапёлка ў смятане: Гумарэска // Беларусь. № 9; Тры клічнікі: Гумарэска // Вожык. № 24; Роднае — блізкае: [Рэц. на кн.: Масарэнка А. На бабровых тонях. Мн., 1971] // Маладосць. № 11; Згуба: Гумарэска // Работніца і сялянка. № 6; Міколаў курорт: Гумарэска // Звязда. 4 ліп.; Хоць адказ і атрыман // Маг. праўда. 27 лют.; Роздум пасля сельскага сходу // Там жа. 18 сак.; Шпачыная дружба: [Апавяданне] // Там жа. 4 крас.; Піянер Бел. 1 крас.; Мы за тэхнічны ўсенавуч! // Маг. праўда. 24 крас.; Блізкае, роднае: [Рэц. на кн.: Масарэнка А. На бабровых тонях. Мн., 1971] // Там жа. 29 мая; Зязюля шэрая // Там жа. 12 чэрв.; Ля купелі // Там жа. 4 жн.; Бюро групы вырашыла... // Там жа. 22 вер.; Зацюканы скаржнік: Гумарэска // Там жа. 9 кастр.; Замуціла ваду // Там жа. 12 кастр.; Хто каму псуе настрой // Там жа. 14 кастр.; Знічка: [Апавяданне] // Там жа. 23 ліст.; Лудчыцкі трутовік // Там жа. 1 снеж.; Рабінка: Апавяданне // Наст. газ. 21 жн.

1972. Лістоўка: Апавяданне // Бярозка. № 2; Бурсакі: Гумарэска // Маг. праўда. 4 студз.; А ці ж заяц вінават?: Апавяданне // Там жа. 22 лют.; Веснавыя дэлікатэсы: [Апавяданне] // Там жа. 8 крас.; Кругі на вадзе: Гумарэска // Там жа. 3 чэрв.; Навальніца ў глухой сялібе: (Гумарыст. апавяданне) // Там жа. 8 ліп.; Падказаў Маўглі: Апавяданне // Там жа. 5 жн.; Ад Дняпра да Дняпра: Маршрутамі дружбы // Там жа. 29 жн.; Ціхае паляванне: [Апавяданне] // Там жа. 30 вер.; Бедны карась: Гумарыст. апавяданне // Там жа. 28 кастр.; Салдат, пісьменнік, камуніст: Да 50-годдзя з дня нараджэння І. Сіўцова // Там жа. 21 снеж.; Мишин боровичок: [Рассказ] // Сел. газ. 19 нояб.

1973. Мае рабінавыя ночы // Вытокі песні. Мн.; Споведзь: Гумарэска // Маг. праўда. 16 студз.; Навошта вязаць лыка? // Там жа. 25 студз.; Горкая пячорка: Апавяданне // Там жа. 3 лют.; Ці прыбаўляе адпіска аўтарытэту: [Пра пісьмы ў рэдакцыю] // Там жа. 23 лют.; Чужыя сані: Апавяданне // Там жа. 3 сак.; Знаходлівы Чык-чырык: [Апавяданне] // Там жа. 6 вер.; Рабінка: Апавяданне // Там жа. 14 чэрв.; Капейка: Гумарэска // Там жа. 3 ліп.; Прэмія: Гумарэска // Там жа. 25 жн.; Нашы дзеці: Сястрычкі; Пчолкі; Паспяшылі...: [Апавяданні] // Там жа. 8 вер.; Ідзе па лесе гаспадар // Там жа. 15 вер.; Хлеб наш надзённы // Там жа. 22 вер.; Стары мост: Апавяданне // Там жа. 15 ліст.; Мацейкаў звон: Гумарэска // Там жа. 11 снеж.; Гары касцёр!: Апавяданне // Там жа. 12 снеж.; Усе рэзервы — у дзеянне // Там жа. 21 снеж.; Падказаў Маўглі: Апавяданне // Піянер Бел. 1 ліст.

1974. Паляўнічае шчасце: Апавяданне // Маг. праўда. 11 студз.; Капрызны парсюк // Там жа. 29 студз.; А вы часам не з Буды? // Там жа. 21 лют.; У інтарэсах працаўнікоў вёскі // Там жа. 25 крас.; Забіць бы мядзведзя!: Гумарэска // Там жа. 26 крас.; З выраю: Апавяданне // Там жа. 27 крас.; Зорная дарога // Там жа. 11 чэрв.; Пашкадуйце гадзюку!: [Апавяданне] // Там жа. 25 чэрв.; Вядзьміхіны кругі: [Апавяданне] // Там жа. 3 жн.; Адкуль яно — барадатае

хамства? // Там жа. 12 кастр.; Правучыў заяц дзеда: [Апавяданне] // Там жа. 26 кастр.; Гіра на шыі: Гумарэска // Там жа. 2 ліст.; «Пакуль п'яны тата засне...»: З рэдакц. пошты // Там жа. 6 снеж.; Так загараюцца зоркі // Там жа. 25 снеж.; Зігзаг прынцыповасці: [Апавяданне] // Наст. газ. 20 лют.; Знічка: [Апавяданне] // Піянер Бел., 19 снеж.

1975. Гары касцёр!: Апавяданне // Бярозка. № 3; Экзамен: Апавяданне // Работніца і сялянка. № 3; Зорка Венера ўзышла // Там жа. № 7; Разгневаны Дзед Мароз: Гумарэска // Маг. праўда. 1 студз.; Скарачэнне штатаў: (Лясная казка) // Там жа. 11 лют.; І ўспыхнуў зноў «факел» // Там жа. 14 лют.; Падарунак землякам // Там жа. 21 лют.; Начны подзвіг // Там жа. 29 сак.; Чорны кажух: Урывак з аповесці // Там жа. 2 крас.; Дайце мне прэмію! // Там жа. 15 крас.; А перш за ўсё — ашчаднасць: Гумарыст. апавяданне // Там жа. 30 мая; Дазорныя заўжды ў паходзе // Там жа. 11 чэрв.; Флаг над сельсаветам // Там жа. 15 чэрв.; Галава Сакрата: (Навела) // Там жа. 5 ліп.; Не будзем дробязнымі!: [Апавяданне] //Там жа. 29 ліп.; Страшная кара: Гумарэска // Там жа. 12 жн.; Хто утрэ слязу!: Фельетон // Там жа. 16 жн.; Асеннія рамонкі: [Апавяданне] // Там жа. 6 вер.; Хоць адказ атрыман... // Там жа. 19 вер.; Гэта і ёсць савецкая ўлада // Там жа. 6 ліст.; З поглядам у заўтрашні дзень // Там жа. 21 ліст.; Ашуканыя надзеі // Там жа. 12 снеж; Знаходлівы Чык-чырык: Апавяданне // Піянер Бел. 29 мая.

1976. Так загораются звезды: [Нарыс] // Дела их золотом горят. Мн.; Веснавыя скарбы: [Апавяданне] // Беларусь. № 4; Разгневаны снегавік: [Жарт] // Там жа. № 12; Пакаранне: Гумарэска // Вожык. № 1; Галава Сакрата: Апавяданне // ЛіМ. 2 ліп.; Дзе ракі зімуюць: [Апавяданне] // Маг. праўда. 23 студз.; Шалапут: Аднаактавая п'еса // Там жа. 13 сак.; Трывога: Гумарэска // Там жа. 27 сак.; Нашы продкі — радзімічы // Там жа. 4 мая; Мядзвежая паслуга: Апавяданне // Там жа. 10 ліп.; Неўгамонная... // Там жа. 15 ліп.; Пасля дождждыку ў чацвер: (Гумарыст. апавяданне) // Там жа. 7 жн.; Падарунак дзецям: [Рэц. на кн.: Л а ў р ы н о в і ч В. Едзе лірнік з песняй. Мн., 1976] // Там жа. 31 жн.: Фількіна грамата: Гумарэска // Там жа. 21 вер.; Як пакрыўдзілі прыгажуню: Фельетон // Там жа. 9 кастр:, Не плач, Снягурачка!: Апавяданне // Там жа. 25 снеж.

1977. Мацейкаў слуп: Гумарэска // Беларусь. № 12; Мурка-падарожніца: [Апавяданне] // Вясёлка. № 7; Аўроравец са Шклова // Звязда. 22 кастр.; Тэрпсіхора: Гумарэска // ЛіМ. 28 студз.; Фількава грамата: Гумарэска // Там жа. 29 крас.; Ніва. 10 ліп.; Паэт грамадзянскага гарту: Да 60-годдзя з дня нараджэння Я. Непачаловіча // ЛіМ. 27 мая; Пасля дождждыку ў чацвер: Гумарэска // Там жа. 14 кастр.; Дазвольце павіншаваць... [Гумарэска] // Маг. праўда. 1 студз.; Дружок: Апавяданне // Там жа. 8 ліст.; Згуба: Гумарэска // Там жа. 8 сак.; Ідзем на Першамай // Там жа. 8 крас.; Баталія на рабінавай паляне: Апавяданне // Там жа. 28 крас.; У гушчыні жыцця: Пятру Шасцерыкову — 60 год // Там жа. 4 мая; Арлёнак: Быль // Там жа. 17 мая; Таня сустракае сяброў: Апавяданне // Там жа. 9 ліп.; Азірніцеся, заблудныя! // Там жа. 6 жн.; Шэранькі «Козлік»: Гумарэска // Там жа. 10 вер.; Пасля сходу: Апавяданне // Там жа. 22 кастр.; Прыветнае слова з братняй Калмыкіі: [Рэц. на кн.: Х а н і н а ў М. Жураўлі над стэпам. Мн., 1977] // Там жа. 15 ліст.; У гаі непалоханых птушак: Апавяданне // Там жа. 30 снеж.; Зборнік вершаў для маленькіх: [Рэц. на кн.: Л а ў р ы н о в і ч В. Едзе лірнік з песняй. Мн., 1976] // Наст. газ. 16 ліп.; Падзенне дзядзькі Макаравіча: [Гумарэска] // Там жа. 24 вер.; Мужнелі ў хадзе // Там жа. 22 кастр.; Перапёлка в сметане; Камень; Утка на на дороге; Пятнышко: Юморески // Сов. Клайпеда. 16 июля; Сокращение штатов: (Лесная сказка); Злая собака: Юмореска // Там жа. 23 июля.

1978. Познія рамонкі: [Апавяданне] // Бярозка. № 9; Уважлівая прычына: Гумарэска // Вожык. № 22; Пішучай арміі радавы // ЛіМ. 21 ліп.; Хвост Пегаса: Гумарэска // Маг. праўда. 12 студз.; Херувім з чорнымі крыламі: Гумарэска // Там жа. 28 лют.; Аднойчы ціхім вечарам: Гумарыст. апавяданне // Там жа. 31 сак.; Начны выхад: Апавяданне // Там жа. 9 мая; З вецярком... // Там жа. 25 мая; Заўжды ў дазоры // Там жа. 26 мая; Уважлівая прычына: [Гумарэска] // Там жа. 13 чэрв.; Смех — справа сур'ёзная // Там жа. 16 чэрв.; Бывай школа!: Апавяданне // Там жа. 24 чэрв.; «Сэрца паэта білася песняй...»: (Да 70-годдзя з дня нараджэння Ю. Лявоннага) // Там жа. 29 ліп.; Дайце новую кватэру!: Гумарэска // Там жа. 26 жн.; Няхай будзе добры настрой // Там жа. 8 вер.; Неспакой: Апавяданне // Там жа. 23 вер.; Боцікі-чабоцікі: Гумарэска // Там жа. 13 кастр.; Жыве ў вёсцы дэпутат // Там жа. 31 кастр.; Рэвалюцыяй мабілізаваны: Нарыс // Там жа. 7 ліст.; У дажджлівы дзень: Апавяданне // Там жа. 15 ліст.; Шчаслівчык: Фельетон // Там жа. 18 ліст.; Непавага — благі дарадчык справе // Там жа. 12 снеж.; Вытокі песень Прыдняпроўя // Там жа. 28 снеж.; Мацейкаў слуп: Гумарыст. апавяданне // Ніва. 29 студз.

1979. Баталія на рабінавай паляне: Апавяданне // Бярозка. № 10; У гаі непалоханых птушак: [Апавяданне] // Вясёлка. № 1; Удасканальваць сэрвіс на сяле // Служба быту Бел. № 5; Херувім з чорнымі крыламі: Гумарэска // Звязда. 4 ліст.; Гіра на шыі: Гумарэска // ЛіМ. 13 крас.; Наравістая шайба: Гумарэска // Маг. праўда. 11 студз.; Узорны парадак: Гумарэска // Там жа. 27 лют.; Хто каму псуе настрой // Там жа. 30 сак.; У гушчыні жыцця // Там жа. 4 мая; Паляпшаць абслугоўванне працаўнікоў сяла: З VIII з'езда спажывецкай кааперацыі вобласці // Там жа. 18 мая; У калгасным дазоры // Там жа. 7 чэрв.; Чарадзейка? // Там жа. 16 чэрв.:, Добры хлопец: Гумарэска // Там жа. 30 чэрв.; Перакаці-поле: Апавяданне // Там жа. 7 ліп.; Не пазніся з урокам дабраты // Там жа. 27 ліп.; Трагедыі магло не быць // Там жа. 12 вер.; Засакрэчаныя калгаснікі // Там жа. 25 вер.; Наш паравоз, уперад ляці!..: Нарыс // Там жа. 6 ліст.; А дома лепей...: Апавяданне // Там жа. 22 ліст.; Сустрэча з мамай: Апавяданне // Наст. газ. 5 мая; Уважлівая прычына: [Гумарэска] // Ніва. 28 студз.

1980. Вечны шах: Апавяданне // Бярозка. № 5; Узорны парадак: Гумарэска // Вожык. № 3; Круги на воде: [Апавяданне] // Зорька. 1 авг.; Памятныя сустрэчы // ЛіМ. 24 кастр.; Несур'ёзны дырэктар: Гумарэска // Маг. праўда. 1 студз.; Знаёмства з мамай: Апавяданне // Там жа. 8 сак.; Якая птушка лепшая?: Апавяданне // Там жа. 12 сак.; Цаніць свой і людскі час: Абслугоўванню — высокі клас! // Там жа. 19 сак.; Горкая ягада: Апавяданне // Там жа. 11 крас.; Стукайся ў свае дзверы... // Там жа. 13 мая; Шэрае павуцінне // Там жа. 13 чэрв.: Кракадзілава сляза: Гумарэска // Там жа. 15 ліп.; Тэлевізар: Гумарэска // Там жа. 9 вер.; Эх, яблычка...: Апавяданне // Там жа. 30 вер.; У новы дзень // Там жа. 7 кастр.; З крыніц народных: Аляксею Пысіну — 60 // Там жа. 22 кастр.; Бумеранг: Гумарэска // Там жа. 25 ліст.; З крыніц народных // Наст. газ. 22 сак.

1981. Дзве песні: Апавяданне // Работніца і сялянка. № 10; Чёрные розы: Рассказ // Зорька. 11 сент.; Боцікі-чабоцікі: [Гумарэска] // ЛіМ. 17 ліп.; Бацькі і дзеці: Гумарэска // Маг. праўда. 10 лют.; Пасмяяцца не грэх... // Там жа. 13 ліст.; Урок над Лясной: Нарыс // Там жа. 6 сак.; А што за пісьмом? // Там жа. 12 чэрв.; Бублікаў затрымлівае хулігана: Гумарэска // Там жа. 4 жн.; Вясёлка над гаем: Апавяданне // Там жа. 29 жн.; Як вас абслугоўваюць сувязісты?: (Па слядах пісьмаў) // Там жа. 15 кастр.; Парадніліся Днярпо з Нявою // Там жа. 6 ліст.; Плямачка: Гумарэска // Там жа. 17 ліст.; Магілёўшчына літаратурная... // Там жа. 11 снеж.

1982. Муляла пляшка кішэню: Гумарэска // Беларусь. № 11; Звінець маладым галасам! // Маг. праўда. 26 чэрв.; Пясняр народнага лёсу // Там жа. 7 ліп.; Сустрэча з паэтам: Да 70-годдзя з дня нараджэння А. Ушакова // Там жа. 14 жн.; Баталія на рабінавай паляне: Апавяданне // Ніва. 23 мая; Правучыў заяц дзеда: [Апавяданне] // Там жа. 19 снеж.; Воля-кулінарка: [Апавяданне] // Там жа. 26 снеж.

1983. Ленус-хранікалюс: [Апавяданне] // Вяснянка. Мн.; Добры хлопец: Гумарэска // Беларусь. № 11;

Трынаццаты нумар: Апавяданне // Полымя. № 12; Серёжкины двойки : Рассказ // Зорька. 4 февр.; Маладосць гартавалася ў агні // Маг. праўда. 28 студз.; Зноў пакліча дарога: Нарыс // Там жа. 30 крас.; Іржа на колах: Апавяданне // Там жа. 24 чэрв.; Слова пра глускага лірніка // Там жа. 26 ліп.; Нашай дружбе мацнець // Там жа. 16 вер.; Эх, яблычка: [Апавяданне] // Ніва, 18, 25 вер.; Дружная сямейка: [Апавяданне] // Там жа. 16 кастр.; У гаі, каля Цішоўкі...:]Апавяданне] // Там жа. 25 снеж.; Карпечек: Юморист. рассказ // Сел. газ. 18 янв.

1984. Познія рамонкі: [Апавяданне] // Бярозка. Мн.; Бублікаў затрымлівае хулігана: [Гумарэска] // Вожык. № 11; Стихи для героя: (Рассказ) // Зорька. 13 апр.; З думкай аб родным краі // Маг. праўда 4 лют.; Каб куры не смяяліся...: [Гумарэска] // Там жа. 27 сак.; Вучонасць для прысыпкі: Гумарыст апавяданне // Там жа. 26 крас.; Заўжды ў пошуках: (Да 50-годдзя В. Карамазава) // Там жа. 2 жн.; Кемлівы Чык-чырык: [Апавяданне] // Ніва. 6 мая; Трывожны крос: [Апавяданне] // Там жа. 20 мая; Лясная радасць: [Апавяданне] // Там жа. 16 вер.

1985. Трывога: [Апавяданне] // Вожык. № 5; Журавінавая скруха: [Гумарэска] // Маг. праўда. 24 вер.; І ў планах, і ў здзяйсненнях // Там жа. 17 кастр.

1.4

1961. Г е р а с і м а ў М. Цудоўная пальма: Апавяданне / З рус. // Маг. праўда. 14 лют.

1964. П а э т і цар: (З укр. фальклору аб Т. Р. Шаўчэнку) // Маг. праўда. 8 сак.

1975. К а ш т а н а ў М. Бедны Назар: Гумарэска / З рус. // Маг. праўда. 2 крас.

1983. І в а н о ў А. Верачкіна пісьмо: Апавяданне / З рус. // Маг. праўда. 31 снеж.

1984. І в а н о ў А. Калыханка для Вікі: Апавяданне / З рус. // Маг. праўда. 16 ліст.

1.5

На беларускую мову. Памылка: Апавяданне / З рус. // Звязда. 1962. 21 студз.

На літоўскую мову. Trys šauktulai: (Humoreska) / Vert. G. Astrauskas // Gimt. kraštas. 1972. Gruod. 28; Putpelé grietines padaže; Antis; Akmuo ant kelio; Demele; Humoreskos // Taryb. Klaipeda. 1977. Liep. 16; Etatu mažinimas: (Miško pasaka); Piltas šuo: Humoreskos // Taryb. Klaipéda. 1977. Liep. 23; Antono uosis: Apsakymas / Vert. I. Rasimavičiene // Taryb. Klaipéda. 1982. Spal. 24.

На рускую мову. Гори, наш костер!: Рассказы / Пер. М. Долотцева. М., 1989.

Номенклатурный Зюська; Обида: [Апавяданні] / Пер. П. Шестериков // Белорусский юмор. Мн.; 1965; Белорусский юмор. Мн., 1969; Теща: Рассказ / Пер. П. Шестериков // Неман, 1966. № 5; Последняя командировка: Рассказ // Сов. Бел. 1966. 12 июня; Дочь приезжает: [Апавяданне] // Неман. 1983. № 4.

2.3.

На беларускай мове. Б е л а р у с к а я дзіцячая літаратура. Мн., 1980. С. 103—104; (В і н ш а в а н н е з 50-гадовым юбілеем) // Беларусь. 1978. № 1; І в а н у А н о ш к і н у — 50 // ЛіМ. 1978. 20 студз.; К а н д р у с е в і ч А. Майстар сатырычнага слова // Маг. праўда. 1978. 21 студз.; К о р б а н У. Настаўнік-паэт // Наст. газ. 1958. 1 мая; Л а ш к е в і ч В., Л і т в і н а ў Р. Набыткі і ўпушчэнні // ЛіМ. 1976. 19 сак.; П і с ь м е н н і к і Савецкай Беларусі: Кароткі даведнік. Мн.; 1981. С. 15—16; С к р ы г а н Я. Ненадрукаваныя апавяданні // Скрыган Я. Ранішнія росы. Мн., 1965.

В. І. Козіч.

АРАБЕЙ ЛІДЗІЯ

Арабей Лідзія Львоўна (дзявочае прозв. Качкоўская; н. 27.6.1925, в. Нізок Уздзенскага р-на Мінскай вобл.), празаік, літаратуразнавец. Кандыдат філалагічных навук (1958). Член СП СССР з 1958.

Нарадзілася ў сям'і служачых. Бацька — Леў Сцяпанавіч Качкоўскі — працаваў бухгалтарам у газеце «Беларуская вёска», маці — Марыя Антонаўна Махнач — выхавацелькай у Смілавіцкім дзіцячым доме. Бацька памёр у 1927, і маці пераехала ў Мінск. уладкавалася рахункаводам на завод «Ударнік». У 1932 будучая пісьменніца пачала вучыцца ў школе, да пачатку вайны скончыла 8 класаў. У 1942 выехала ў Шчучынскі р-н Гродзенскай вобл., выйшла замуж за А. А. Арабея. Жыла ў г. Шчучыне. А. А. Арабей за сувязь з партызанамі быў расстраляны нямецка-фашысцкімі захопнікамі. У 1944, пасля вызвалення Шчучына, Л. Арабей працавала ў газеце «Чырвоны сцяг». З 1945 жыве ў Мінску. Працавала сакратаром у старшыні СП БССР М. Лынькова, тэхнічным сакратаром рэдакцыі часопіса «Вожык». Адначасова вучылася ў вячэрняй школе рабочай моладзі. У 1946 скончыла 10 класаў і паступіла на філалагічны факультэт БДУ. Вучобу сумяшчала з

работай спачатку ў «Вожыку», потым у газеце «Чырвоная змена» ў якасці літсупрацоўніка. У 1947—48 працавала настаўніцай. Пасля заканчэння універсітэта (1951) накіравана ў газету «Калгасная праўда». У тым жа годзе паступіла ў аспірантуру пры Інстытуце літаратуры імя Янкі Купалы АН БССР (скончыла ў 1954). З 1955 рэдактар у выдавецтве «Беларусь», у 1967—74 у часопісе «Полымя». З 1974 на творчай працы.

Друкуецца з 1946. Аўтар літаратуразнаўчых даследаванняў пра Цётку, Х. Шынклера. Мастацкія творы: раманы, аповесці, апавяданні прысвечаны актуальным праблемам сучаснасці, падзеям вайны, дзецям і юнацтву.

Л. С. Савік.

Бібліяграфія

1.1

Выбранае: Аповесці, апавяданні. Мн., 1975.

Выбр. тв.: У 2 т. Мн., 1985. Т. 1. Аповесці; Апавяданні. Т. 2. Аповесці; Раман.

1.2.

Цётка (Алаіза Пашкевіч): Крытыка-біяграфічны нарыс. Мн., 1956. Рэц.: Александровіч С. Першая манаграфія пра Цётку // ЛіМ. 1956. 6 кастр.; Жыдовіч І. Два літаратурныя даследаванні // Мін. праўда. 1956. 29 снеж.; Кудраўцаў І. Крытыка-біяграфічны нарыс пра Цётку // Полымя. 1956. № 11; Макарэвіч А. Кніга аб жыцці і творчасці Цёткі // Маг. праўда. 1957. 6 студз.; Усікаў Я. Кніга пра Цётку // Беларусь. 1957. № 2.

Творчество Тётки: Автореф. дис. ... канд. филол. н. Мн., 1958.

Хвядос Шынклер: Жыццё і творчасць. Мн., 1959. Рэц.: Герцовіч Я. Цікавая манаграфія // Беларусь. 1959. № 12.

Калібры: Апавяданні. Мн., 1960. Рэц.: Паплыка А. Адрасавана дзецям // ЛіМ. 1960. 24 мая; Пятроў В. Для маленькіх чытачоў // Работніца і сялянка. 1960. № 9.

Кватэра № 3. Апавяданні. Мн., 1961. (Б-ка «Вожыка»).

Мера часу: Аповесць. Мн., 1962. Рэц.: Каган Б. Першая аповесць // Зара. 1962. 20 мая.

Экзамен; [Ларыса]: Аповесці. Мн., 1964. Рэц.: Гебелева С. Первый экзамен // Сов. Бел. 1964. 19 июля; Кірык Н. Сцежкі ў сталасць // Чырв. змена. 1965. 5 мая; Крышталь В. Прынцыповасць дае бой // ЛіМ. 1965. 30 сак.

На струнах буры: Аповесць. Мн., 1967. Рэц.: Мальдзіс А. Год палымянага жыцця // Полымя. 1968. № 3.

Сярод ночы: Аповесці, апавяданні. Мн., 1968. Рэц.: Андраюк А. Памяць вайны // Звязда. 1969. 20 крас.; Афяроўскі А. Суровая памяць вайны // Чырв. змена. 1968. 28 крас.; Гусак С. Памяць вайны // Полымя. 1969. № 5.

Іскры ў папялішчы: Раман. Мн., 1970. Рэц.: Дадонаў А. Нязгасныя іскры // Вяч. Мінск. 1971. 11 чэрв.

Сіні бор: Аповесць. Мн., 1972.

Мне трэба ехаць: Апавяданні, аповесць. Мн., 1974.

Стану песняй. Мн., 1977. (Слава твая, Беларусь). Рэц.: Бярозкін Р. Стала песняй... // Беларусь. 1978. № 5; Мальдзіс А. Добрае папаўненне серыі // ЛіМ. 1978. 31 сак.; Марціновіч А. Дарогаю жыцця Цёткі // Голас Радзімы. 1979. 8 лют.

Сузор'е Вялікай Мядзведзіцы: Раман. Мн., 1980. Рэц.: Марціновіч А. Выбар быў адзін — змаганне // Мін. праўда. 1981. 3 лют.; Смыкоўская В. Выпрабаванне чалавечнасці // ЛіМ. 1980. 28 ліст.

Паласа дажджу: Аповесць, апавяданні, малюнкі з падарожжа. Мн., 1984. Рэц.: Ламека Л. Абавязак перад часам // Полымя. 1985. № 7; Марціновіч А. Зразумей, чалавек, чалавека // Мін. праўда. 1985. 13 чэрв.; Пяткевіч А. Факт жыццёвы і мастацкі // ЛіМ. 1984. 6 ліп.

Пошукі кахання: Аповесці, апавяданні. Мн., 1987.

Ісці ў разведку: Апавяданні і казкі. Мн., 1989.

1.3.

1946. Прыгода адной заявы: Апавяданне // Вожык. № 17—18.

1947. Безграматнемія: Апавяданне // Вожык. № 11; Спадніцы: Апавяданне // Там жа. № 12; Каб гэта было так: Сцэнка // Там жа. № 13.

1950. Дружкі мілыя: Апавяданне // Вожык. № 15; У адным горадзе: Апавяданне // Там жа. № 17; Горамедык: Апавяданне // Там жа. № 19 / Сааўт. Л. Бачура.

1952. Мемуары падарожніка: Апавяданне // Вожык. № 3.

1954. Новыя матэрыялы да біяграфіі Цёткі // Беларусь. № 5.

1955. Ахвяра мастацтва: [Гумарэска] // Беларусь. № 4; Запіскі партызана // Там жа. № 10; Далей у лес — болей дроў: Апавяданне // Вожык. № 13; Новыя матэрыялы аб Цётцы // Маладосць. № 6; Лізуня: Апавяданне // Там жа. № 11.

1956. Цяцеру разбудзілі: Гумарэска // Беларусь. № 3; Кацянё: Апавяданне // Там жа. № 9; Творчасць Цёткі пасля першай рускай рэвалюцыі // Полымя. № 7; Поэзия революционной страсти // Сов. Отчизна. № 4; Паэтэса-рэвалюцыянерка // Калг. праўда. 18 ліст.

1957. Героі мінуўшчыны // Беларусь. № 3; Новы знаёмы: Апавяданне // Там жа. № 9; Калібры: Апавяданне // Бярозка. № 9; Кватэра № 3: Апавяданне // Вожык. № 10; Машыністы: Апавяданне // Вясёлка. № 2; У творчых пошуках: [Рэц. на кн.: Бур'ян Б. Першы снег. Мн., 1957] // Полымя. № 6; Белы каўнерчык: Апавяданне // Работніца і сялянка. № 4; Людзі і час: [Рэц. на кн.: Васілеўскі П. Новы дзень. Мн., 1957] // ЛіМ. 26 студз.; Пісьменнік, грамадзянін, воін // Там жа. 26 кастр.

1958. Бабчын дом: Апавяданне // Беларусь. № 9; Дарагі шэдэўр: Апавяданне // Вожык. № 21; Разбіты нос: Апавяданне // Вясёлка. № 1; Васільковы бант: Апавяданне // Там жа. № 7; Дарагое сэрцу: [Рэц. на кн.: Пальчэўскі А. Родныя берагі. Мн., 1958] // Полымя. № 6.

1959. Птушка Хірасімы: Апавяданне // Бярозка. № 6; Дарагая знаходка: Апавяданне // Там жа. № 8; Новае сяброўства: Апавяданне // Вясёлка. № 5; На беразе мора: Апавяданне // Там жа. № 8.

1960. Непрыемная гісторыя: [Апавяданне] // Работніца і сялянка. № 9; Незабыўныя сустрэчы: З падарожжа па Кітаі: Нарыс // ЛіМ. 16 студз.; Першая кніга: [Рэц. на кн.: Климашевская И. Синий бор. Мн., 1960] // Там жа. 2 вер.

1961. Будучыня кліча // ЛіМ. 3 ліст.; Паэтэса-рэвалюцыянерка // Ніва. 9 ліп.

1962. Мера часу: Аповесць // Маладосць. № 1; Новае аб «Нашай долі» // ЛіМ. 23 студз.; Кожны віток вакол Зямлі...: [Інтэрв'ю] // Там жа. 14 жн.; Шурава крыўда: [Апавяданне для дзяцей] // Ніва. 28 студз.; Васільковы бант: [Апавяданне для дзяцей] // Там жа. 20 мая; Непрыемная гісторыя: [Апавяданне для дзяцей] // Там жа. 15 ліп.; Маё і тваё: [Апавяданне для дзяцей] // Там жа. 29 ліп.

1963. Цяцеру разбудзілі: [Апавяданне] // Пад корань. Мн.; Экзамен: Аповесць // Маладосць. № 9.

1964. Ларыса: Аповесць // Маладосць. № 5, 6; Пігмаліён навыварат: Апавяданне // Вожык. № 24; Стары буфет; Гардзіна: Апавяданні // ЛіМ. 12 мая.

1965. Бураю натхнёная // Беларусь. № 5; Крытычная мера: Апавяданне // Вожык. № 21; Дарогі вядуць да невядомага...: Урывак з аповесці // ЛіМ. 20 ліп.

1966. Пігмаліён навыварат: Апавяданне; Маршрут № 1: Замалёўка // Вожык у дарозе. Мн.; Шумяць дрэвы // Дзень паэзіі — 66. Мн.; Прыгаданае // Пра час і пра сябе. Мн.; Юбілей: Апавяданне // Вожык. № 4; На струнах буры: Аповесць // Маладосць. № 7, 8; На другой зіме вайны: Аповесць // Полымя. № 6; Новая хвалюючая старонка // Там жа. № 7; Артыстка; Імя-

ніны: Апавяданні з цыкла «Памяць» // ЛіМ. 18 студз.; Песні буры і свабоды: З сузор'я першых // Там жа. 15 ліп.; Радасць засталася на дарозе: Урывак з аповесці «На другой зіме вайны» // Чырв. змена. 21 крас.

1967. Памяць; Стары буфет; Артыстка; У Сімферопальскім аэрапорце: [Апавяданні] // Анталогія беларускага апавядання: У 2 т. Мн. Т. 2; Жыццё — подзвіг: [Уступны арт.] // Цётка. Выбр. тв. Мн.; Казка пра сучаснага папа і яго хату // Вожык. № 10; Я — геній; Загадка: [Гумарэскі] // Там жа. № 17; Воблачка: [Апавяданне] // Вясёлка. № 17; Сярод ночы: Аповесць // Полымя. № 5, 6; З цыкла «Памяць»: [Апавяданні] // Работніца і сялянка. № 2; «Не пісаць — не магу...» // ЛіМ. 24 сак.

1968. Цётка // Нарысы гісторыі народнай асветы і педагагічнай думкі ў Беларусі. Мн.; Сущность человеческого счастья: [Рэц. на кн.: Чыгрынаў І. Самы шчаслівы чалавек. Мн., 1967] // Дружба народов. № 12; У краіне транзістараў і кімано: Нарыс // Маладосць. № 2; Ян з Літвы: Апавяданне // Полымя. № 1; Камень: Апавяданне // Там жа. № 4; Нюрка: Урывак з рамана. // ЛіМ. 6 лют.; Свет, у якім мы жывём // Там жа. 16 жн.

1969. Ружы і язьмін: Апавяданне // Беларусь. № 3; Іскры ў папялішчы: Раман // Полымя. № 3, 4. Рэц.: Мельнікава Л. Характары гартаваліся ў агні // Гомел. праўда. 1969. 17 чэрв.

1970. В стране транзисторов и кимоно: [Нарыс] // На перекрёстках планеты. Мн.; Бэзавы цвет: Апавяданне // Маладосць. № 1; Вера Мікалаеўна: Апавяданне // Полымя. № 1; Вузлы: Апавяданне // Там жа. № 6; Сіні бор: Раздзелы з аповесці // ЛіМ. 16 кастр.

1971. Суддзя: Апавяданне // Беларусь. № 6; Сіні бор: Аповесць // Бярозка. № 1—4; Зернятка і вецер: Казка // Вясёлка. № 5; Сіні золак: Апавяданне // Маладосць. № 2; Мне трэба ехаць: Апавяданне // Полымя. № 3.

1972. Галоўны клопат: [Уступ] // Кавалёў П. Выбр. тв.: У 2 т. Мн. Т. 1; Ваўчкі: Аповесць // Маладосць. № 1; Да бацькі: Апавяданне // Там жа. № 12; Прыма; Жоўты кураслеп: [Апавяданні] // Полымя. № 5; Маладыя галасы // Чырв. змена. 10 снеж.

1973. Чырвоны з сінім; Яблыні зноў зацвітуць: Апавяданні // Полымя. № 5.

1975. Жыццё — подзвіг // Цётка. Выбр. тв. Мн.; Паласа дажджу; Другі: [Апавяданні] // Полымя. № 12; Блізкая далячынь // ЛіМ. 10 студз.; Сёстры: Апавяданне // Там жа. 27 чэрв.

1976. Першая беларуская паэтэса // Вясёлка. № 7; У выгнанні: Да 100-годдзя з дня нараджэння Цёткі // Маладосць. № 7; Тётка в Закопане и Италии: (Эссе) // Неман. № 7; Песні гневу і барацьбы: (Цётка ў рэвалюцыі 1905—1907 г.) // Полымя. № 7.

1977. Дарогай памяці: Новыя матэрыялы да біяграфіі Цёткі // Беларусь. № 6; У гасцях у Караліны Пашкевіч: Нарыс // ЛіМ. 26 жн.

1978. З сям'і Пашкевічаў // ЛіМ. 6 студз.

1979. Бураю натхнёная: [Урывак з кнігі «Стану песняй»] // Гісторыя Беларусі ў літаратурных вобразах. Мн.; У канцы чэрвеня: Апавяданне // Маладосць. № 2; Па дарозе ў легенду: Дакум. апавяданне // ЛіМ. 26 кастр.

1980. Крапівіха // Беларусь. № 9; На крыжавых пуцінах: Аповесць // Маладосць, № 4; Дзень добры вам...: Нарыс // Там жа. № 11; По дороге в легенду // Работница. № 11; Старэйшая і малодшая: [Апавяданне] // ЛіМ. 7 сак.; И мужество вас не оставит... // Сов. Бел. 26 окт.

1981. Васількова бант: [Апавяданне] // Вясёлка. Мн.; У краіне кляновага ліста // Звязда. 8—10 крас.; У Кракаве // ЛіМ. 30 студз.; Белыя буслы: [Урывак з аповесці «Дзень мінулы, дзень наступны»] // Там жа. 4 вер.

1982. Родны чалавек // Успаміны пра Івана Мележа. Мн.; Прынцэса Такхачу: Казка // Вясёлка. № 12; Дарога вяла на поўнач: Невядомыя аўтографы песняра // ЛіМ. 1 студз.; Мой светлы май // Там жа. 30 крас.; Сярод поля, пад месяцам: Апавяданні цёткі Евы // Там жа. 8 кастр.

1983. Зернятка і вецер: [Казка] // Веснянка. Мн.; Мікітаў сон: [Апавяданне] // Вясёлка. № 7; Біяполе: Апавяданне // ЛіМ. 5 ліст.

1984. Птушка Хірасімы: [Апавяданне] // Бярозка. Мн.; Дзень мінулы, дзень наступны: Аповесць // Маладосць. № 9; Дыханне жыцця: [Рэц. на кн.: Клімашэўская І. Пара любові. Мн., 1984] // ЛіМ. 7 вер.; Мікітаў сон: [Апавяданне] // Ніва. 17 чэрв.

1985. Мера часу: Урывак з аднайменнай аповесці // Твой зорны час. Мн.; Ісці ў разведку: [Апавяданне] // Вясёлка, № 6; Здравствуйте вам...: Д. М. Карбышев в Белоруссии: [Очерк] // Неман. № 3; Гульня; Тося: Апавяданні // Полымя. № 3; На кругі свае: Апавяданне // Работніца і сялянка. № 6; Артыстка: [Апавяданне] // Чырв. змена. 27 чэрв.

1.4.

Ло Дань. Баявы загад: Апавяданне / З кіт. Мн., 1957.

Гінт А. Бераг вятроў: Раман / З эст. Мн., 1960 / Сааўт. пер. Р. Раманоўская.

1957. Цёмёркені І. Ластаўкі; Амбуш З. Пажылыя папы; Морыц Ж. Сем крэйцараў: [Апавяданні] / З венг. // Венгерскія апавяданні. Мн.

1966. Фазылаў Н. Мая прыгажосць: [Апавяданне] / З узб. // Узбекскія апавяданні. Мн.

1967. Нікіцін С. 18 лістапада: Апавяданне / З рус. // Полымя. № 10.

1.5.

На балгарскую мову. Пигмалион наопаки: Разказ / Прев. Г. Вълчев // Веч. новини. 1966. 9 юни; Артистка: Разказ / Прев. С. Колев // Там жа. 1973. 15 ноем.; Артистката: (Разказ) / Прев. С. Колев // Жени: Разказ и за жени от жени. София. 1981.

На казахскую мову. Хиросима кусы / Ауд. Ф. Шоева // Полесье энгімелері. Алматы, 1984.

На літоўскую мову. Jonas iš Lietuvos: Apsakymas / Vert. O. Miciute // Pergale. 1972. Nr. 6; Biliunas ir Ciotka // Lit ir menas. 1976. Liep. 17; Devintas fortas: Novele / Išrusu k. vert. L. Inis // Kauno tiesa. 1978. Saus. 15.

На польскую мову. Węzły /Tł. A. Barszczewski // Literatura na świecie. 1971. Nr. 7; Jak u nas robiono remont?: (Humoreska) // Czerw. Szt. 1973. I kwiet.; Aktorka / Tł. J. Huszcza // Moje niedźwiedzie i inne opowiadania białoruskie. Łódź, 1974; Ankieta: Gdy słyszę słowo «Polska» // Przyjaźń. 1977. Nr. 30; Niszczący wpływ wojny; Opowieści ciotki Ewy / Tł. M. Putrament // Przyjaźń. 1983. Nr. 4.

На рускую мову. Племянник с хвостом: Юморист. рассказы. М., 1967. (Б-ка Крокодила).

Костры метели: Повести / Пер. В. Щедрина. М., 1970. Рэц.: Станюта А. О людях из времени бурь // Неман. 1971. № 2.

Искры в пепле: Роман / Пер. В. Жиженко. Мн., 1973. (Бел. роман).

Полоса дождя. М., 1975. Рэц.: Кудрэйка В. // ЛіМ. 1975. 6 вер.

Мне надо ехать. Рассказы и повесть / Пер. Р. Ветошкина. М., 1977. Рэц.: Володкович Н. Испытание памятью // Неман. 1978. № 6; Сяродка В. Кнігапіс // ЛіМ. 1977. 25 ліст.

Череда: Повести. Мн., 1981. (Б-ка бел. повести).

Лариса: Повести. Мн., 1982. Рэц.: Брандобовская Л. Постижение простого // Знамя юности. 1982. 29 июня.

Стану песней / Пер. Т. Горбачёва. М., 1982. Рэц.: Дромін Е. Кнігапіс // ЛіМ. 1982. 23 крас.; Климашевская И. Песней растревожу души... // Сов. Бел. 1982. 31 авг.

Созвездие Большой Медведицы / Пер. Т. Горбачёва. М., 1983. Рэц.: Замостик Ч. Час выбора//Неман. 1984. № 5.

Полоса дождей: Повести, рассказы и путевые очерки / Пер. Т. Горбачёва. М., 1985.

Синий бор: Повесть / Пер. В. Идельсон. Мн., 1985.

Пигмалион навыворот: [Рассказ] // Сов. Бел. 1964. 31 дек.; Как у нас делали ремонт; Пигмалион навыворот: (Рассказы) / Пер. Ю. Лабун // Белорусский юмор. Мн., 1965; Среди ночи: [Повесть] / Пер. И. Климашевская // Неман. 1968. № 3, 4; Новый дом: (Рассказ) / Пер. Р. Ветошкина // Правда.

1969. 6 апр.; Ян из Литвы: (Рассказ) / Пер. А. Белов // Белорусские рассказы. М., 1971; Мне надо ехать; Синее утро: (Рассказы) Пер. И. Климашевская // Волга. 1973. № 7; За тебя, Беларусь. Мн., 1974; На скрещении дорог: (Повесть) / Пер. И. Климашевская // Неман. 1981, № 10; Три рассказа / Пер. Т. Горбачёва // Дружба народов. 1984. № 10; Мне надо ехать: (Рассказ) / Пер. Р. Ветошкина // Боевые дороги. Мн., 1985.

На ўкраінскую мову. Тетерю розбудили: [Апавяданне] Пер. А. Мерцій // Білоруський гумор. К., 1957.

На чэшскую мову. Biely špiklik tancuj tango: (Novele) / Přel. N. Bujnova // Sovětska literatura. 1985. № 4.

На эстонскую мову. Pygmalion pahupidi / Tlk. V. Järv, U. Liivaku // Pygmalion pahupidi. Tallinn, 1968.

1.6.

Шынклер Х. Выбр. тв. Мн., 1960 / Скл.

2.3.

На беларускай мове. Барсток М. [Бібліягр. заметка да 60-годдзя нараджэння] // Полымя. 1985. № 6; Васілевіч А. Няхай доўжыцца! // Работніца і сялянка. 1985. № 6; Дадонаў А. Нязгасныя іскры // Вяч. Мінск. 1971. 11 чэрв.; Дзве аповесці Л. Арабей // ЛіМ. 1964. 7 ліп.; Дзюбайла П. Беларускі раман: Гады 70-я. Мн., 1982. С. 87—88; Яго ж. У вялікай дарозе. Мн., 1981. С. 32—34; Колас Я. Зб. тв.: У 14 т. Мн., 1978. Т. 14. С. 291; Лідзіі Арабей — 60 // ЛіМ. 1985. 28 чэрв.; Марціновіч А. Магчымасці жанру і аўтар // Там жа. 1973. 6 крас.; Яго ж. Права на прызнанне // Там жа. 1985. 28 чэрв.; Навуменка І. З дарог абпаленай маладосці // Арабей Л. Выбр. тв.: У 2 т. Мн., 1984. Т. 1; Няхай М. У пошуках актыўнага характару // ЛіМ. 1973. 31 жн.; Пісьменнікі Савецкай Беларусі: Кароткі даведнік. Мн., 1981. С. 16—17; Разанаў І. Каб мазаіка склалася... // ЛіМ. 1978. 9 чэрв.

На рускай мове. Бурьян Б. «В секторе обзора» — жизнь // Арабей Л. Искры в пепле. Мн., 1973; Киселев В. Край творческий // Киселёв В. На истоках неманских. Мн., 1985; Мележ И. Жизненные заботы. М., 1980. С. 111—112; Пашкевич Н. На эпическом направлении. М., 1969. С. 226—232.

На польскай мове. Lidzija Arabiej // Moje niedźwiedzie i inne opowiadania białoruskie. Łódź, 1974.

На чэшскай мове. Lidzija Arabejova // Sovětská Literatura. М., 1985.

3.1.

ЦДАМЛіМ БССР, ф. 202, воп. 1, спр. 1—30.

В. І. Козіч.

АРАБЕЙКА ІВАН

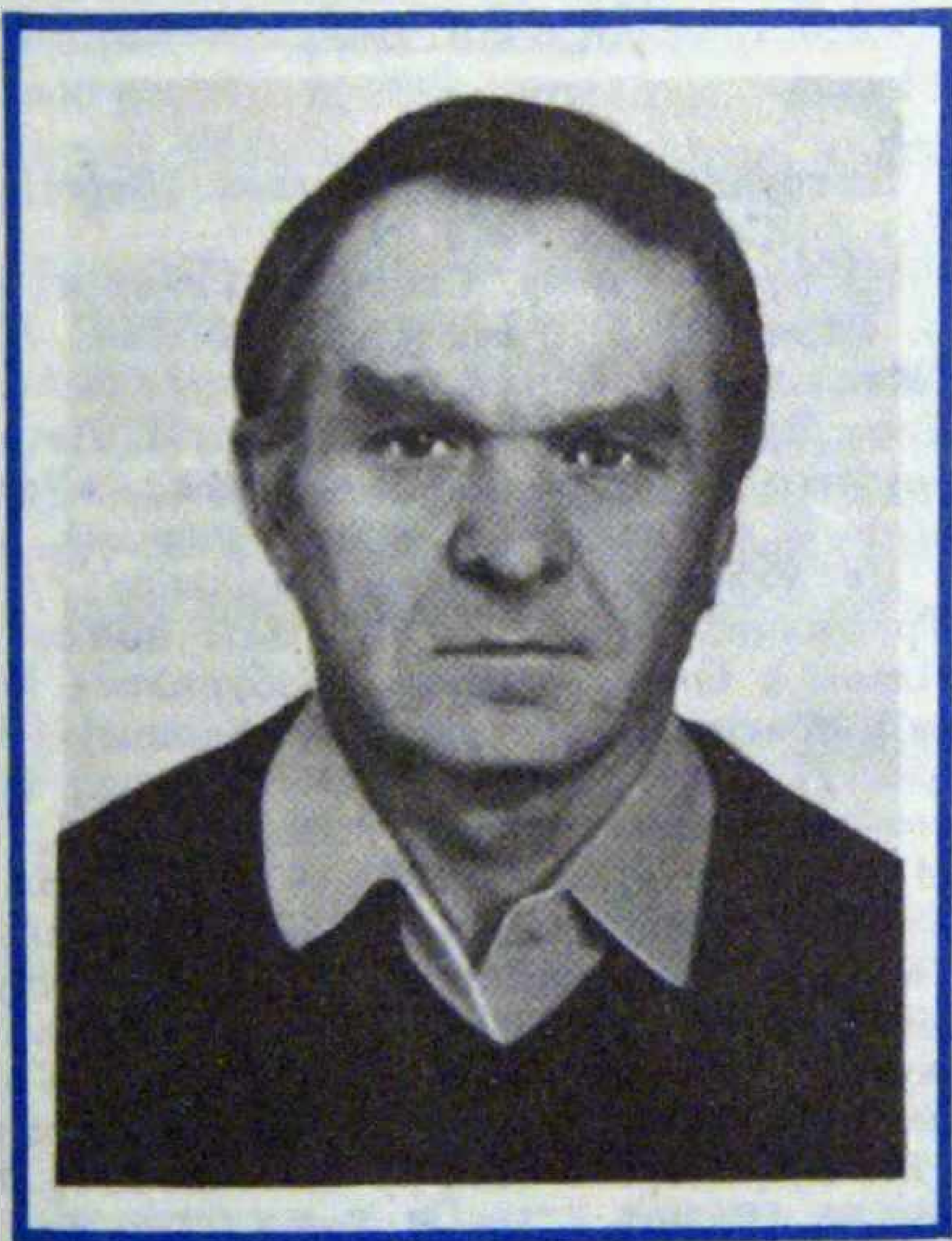

Арабейка Іван Сяргеевіч (н. 26.3.1942, в. Хмелева Жабінкаўскага р-на Брэсцкай вобл.), паэт. Член СП СССР з 1979.

Нарадзіўся ў сялянскай сям'і, дзе было дзевяць дзяцей. Маці была непісьменнай, але сваім жыццём давала дзецям прыклад сялянскай мудрасці. Бацька меў сямігадовую адукацыю, расказваў дзецям вершы А. Пушкіна, байкі І. Крылова, паданні і казкі роднага краю. З 1949 І. Арабейка вучыўся ў Хмелеўскай сярэдняй школе. У 1959 паступіў, у 1964 скончыў хіміка-тэхналагічны факультэт Беларускага політэхнічнага інстытута. Будучы студэнтам старэйшых курсаў, наведваў пасяджэнні літаратурнага аб'яднання пры газеце «Чырвоная змена». У 1965—68 працаваў намеснікам начальніка аддзела тэхнічнага кантролю па экспарту на шклозаводзе «Нёман» (г. п. Бярозаўка Лідскага р-на). З 1968 у Брэсце. Працаваў майстрам змены на жалезабетонным заводзе (1968—69), выкладчыкам кафедры ачысткі прыродных і сцёкавых вод Брэсцкага інжынерна-будаўнічага інстытута (1967—71), майстрам змены на заводзе газавай апаратуры (1971—73), інжынерам камбіната па добраўпарадкаванню горада (1973—75). З 1975 эксперт у Брэсцкім аддзяленні Гандлёва-прамысловай палаты БССР. У 1981—83 вучыўся ў Маскве на Вышэйшых літаратурных курсах.

Першы верш І. Арабейкі быў надрукаваны ў 1963 у газеце «Чырвоная змена». У творчасці паэта знайшлі адлюстраванне жыццё дзяцей у пасляваенны час, сённяшнія працоўныя будні рэспублікі. Паэма «Сцяна» прысвечана абароне Брэсцкай крэпасці. Некаторыя вершы паэта са зборнікаў «Услед за сонцам» і «Асенні ранак» прысвечаны рабочай тэматыцы.

А. А. Майсейчык.

1.2.
Услед за сонцам: Вершы. Мн., 1972. Рэц.: Г і л ь М. Услед за сонцам, але — па зямлі // Маладосць. 1973. № 2; К о л е с н и к В. Гармония, проверенная алгеброй // Заря. 1972. 21 окт.
Асенні ранак: Вершы. Мн., 1978. Рэц.: М о и с е й ч и к А. Второе кольцо // Заря. 1978. 24 июня.
1.3.
1963. Клён: [Верш] // Чырв. змена. 5 мая; Белая вежа; «На раўніну сінюю...»: [Вершы] // Там жа. 28 ліст.
1965. Вернасць; Трактарысты; Героям не патрэбны словы ўзнёслыя; Вось і лета з прыпарам адвечным: [Вершы] // Маладосць. № 5; Трактарысты: [Верш] // ЛіМ. 18 мая.
1966. Іду ў музей; «Ты ўся ў ранах, Брэстчына мая...»: [Вершы] // Знамя юности. 10 июля; Жураўліныя абозы; Прадчуванне: [Вершы] // ЛіМ. 22 ліп.
1967. Драмлёва: [Верш] // Дзень паэзіі — 67. Мн.; Мой атамнік: [Верш] // Беларусь. № 6; Адлёт буслоў: [Верш] // Голас Радзімы. № 40; Хмелева; Маці; Паэзія; Нам кожны дзень даецца толькі з боем; У шліфоўні: [Вершы] // Маладосць. № 1; Спее хмель; «Ноч прайшла, і дзень — на сцэну...» [Вершы] // Полымя. № 3; Каваль: [Верш] // Гродн. правда. 15 апр.; На лагерных зборах: [Верш] // Там жа. 9 сент.; Хмелева: [Верш] // ЛіМ. 6 студз.; У хаце сонечна было; Адлёт буслоў; «Я слова літую...»; Жыта; Адухаўленне: [Вершы] // Там жа. 1 вер.
1968. Зроблена ў БССР: [Верш] // Беларусь. № 1; ЛіМ. 9 студз.; Ранак; «Сухі скразняк, як кот свавольнік...»; Чырвонае зрушэнне; Я іду, адхіляючы вецер; «Струмень за шыяй халодна казыча...»: [Вершы] // Маладосць. № 6; Песня начлежніка: [Верш] // Полымя. № 1; Партрэт Курчатава: [Верш] // Гродн. правда. 18 янв.;
1969. «Нам кожны дзень даецца толькі з боем...»: [Верш] // Беларускі каляндар на 1970 год. Беласток; Сэрца раіла так: Паэма // Маладосць, № 7; У Брэсцкай крэпасці; Салавей; На здымак у «Комсомольской правде»: [Вершы] // Заря. 15 февр.; На свяшчэннай зямлі; Невядомы пагранічнік: [Вершы] // Там жа. 25 окт.; У Брэсцкай крэпасці: [Верш] // ЛіМ. 21 кастр.
1971. Брэст: [Верш] // Заря. 10 июля; «Поўдзень. Дымок, аднапутка...»: [Верш] // Там жа. 23 окт.; «Як азарт, захапляла работа...»: [Верш] // Там жа. 31 дек.; Брэст; «Сонечны прамень расы...»; «З кім сваім горам дзяліцца...»: [Вершы] // ЛіМ. 13 жн.
1972. «А тут ні свят, ні хат, ні слова...»: [Верш] // Дзень паэзіі — 72. Мн.; А месяц быў як сам не свой: [Верш] // Маладосць. № 5; «Як азарт, запаляла работа...»: [Верш] // Заря. 29 янв.; «Вярнуцца сіняй раніцай...»; «Хочацца цішы, пяра...»: [Вершы] // Там жа. 11 марта.
1973. «Земли широкие ладони...»: [Верш] // Заря. 14 апр.; Мая пара: [Верш] // Там жа. 25 авг.; Сцяна: (Урывак з паэмы) // Там жа. 10, 11 окт.; Наш хлопец: [Верш]// Там жа. 22 дек.; Ладони земли: (Верш) // Сел. газ. 16 сент.
1974. Рабочым шклозавода «Нёман»; «Поўдзень, дымок, аднапутка...»: [Вершы] // Беларусь. № 3; Станцыя абезжалезвання: [Верш] // Заря. 5 янв.; «Адплываюць далёкія гады...»; «Так і пражыў без болю, без надзей...»: [Вершы] // Там жа. 26 дек.; У хаце сонечна было: [Верш] // Знамя юности. 6 янв.; Павшим воинам: [Верш] // Сел. газ. 19 мая; На добрую память: [Верш] // Чырв. змена. 12 сак.
1975. Святыня: (Урывак з паэмы) // Рэха ў граніце. Мн.; Сцяна: Паэма // Маладосць. № 5; «Не знаю я прекраснее судьбы»: [Рэц. на кн.: Л а с к о в и ч В. Тайными тропами. Мн., 1974] // Заря. 19 февр.; [Рэц. на кн.: К о б е ц - Ф и л и м о н о в а Е. Жаворонки над Хатынью. Мн., 1973] // Там жа. 10 июня; Асенні ранак: [Верш] // Там жа. 22 нояб.
1976. У шліфоўні: [Верш] // Люблю будзённы дзень. Мн.
1977. «Напрасткі, па траве, без дарогі...»: [Верш] // Заря. 4 февр.; «Часта са сланечнікавых цыбукоў...»: [Верш] // Там жа. 15 окт.
1979. Запавет; Пад Млечным шляхам; На экскурсіі: [Вершы] // Заря. 13 янв.; У пушчы: [Верш] // Там жа. 9 июня; «Маўчы — як лёд у берагах...»: [Верш] // Там жа. 26 сент.; «А мы вакол кастра сядзім...»: [Верш] // Там жа. 7 дек.; Балада пра барану: [Верш] // ЛіМ. 6 ліп.
1980. «А мы вакол агню сядзім...»: [Верш] // Беларусь. № 1; «Хадзіць між гэтых дрэў і траў...»; Калі ломяцца ў небе маланак нажы; Пад Млечным Шляхам; Запавет: [Вершы] // Маладосць. № 8; «Нізінны кут, мой край абраны...»: [Верш] // Заря. 9 июля; «Хадзіць між гэтых дрэў і траў...»: [Верш] // Чырв. змена. 25 ліст.
1981. «Калі ломяцца ў небе маланак нажы...»: [Верш] // Голас Радзімы. 14 мая; Курапатка; «Нашы продкі гібелі...»: [Вершы] // Заря. 20 февр.; Быў...: [Верш] // Там жа. 9 окт.; Зямля азёр і курганоў; «Ростань, роздум, пыл і камень...»: [Вершы] // ЛіМ. 6 лют.
1984. Маліны: [Верш] // Полымя. № 8.
1.4.
1977. Г е й В. «Заўтра скрыпне сасна прывітальна...»; С т р у ц ю к І. Попел Картэліс: [Вершы] / З укр. // Заря. 16 сент.
1978. С т р у ц ю к І. Попел Картэліс: [Вершы] / З укр. // Заря. 2 дек.
1979. С т р у ц ю к І. Доля: [Верш] / З укр. // Заря. 18 сент.
1.5.
На грузінскую мову. Дрэмлева: [Верш] / Пер. В. Долбая // Саунджэ. 1983. № 3.
На рускую мову. Святыня: Глава из поэмы / Пер. Б. Спринчан // Рэха ў граніце. Мн., 1975; Святыня: (Из поэмы) / Пер. Б. Спринчан // Неман. 1975. № 5; Село Дремлево: [Верш] / Пер. М. Песенко // Ворошиловгр. правда. 1982. 19 дек.; «Умираю, но не сдаюсь...» [Верш] // Дружба народов. 1984. № 5.
На ўкраінскую мову. Дрімльова // Юрченко О. Тройзілля. Харків, 1970; «Нам кожен день дається тільки з боем...»; «Знов пробудилося болото...»; Хто там, присівши на жердині...» [Вершы] / Пер. Й. Струцюк // Рад. Волинь. 1973. 17 черв.; Сніжень; «Нам кожен день...»: [Вершы] / Пер. П. Мах, Й. Струцюк // Молодий ленінець. 1975. 19 черв.; «Не доїдеш туди вже...»: [Верш] / Пер. П. Мах // Рад. Волинь. 1975. 18 черв.; Невідомий прикордонник; «Пошум крил лебединих...»; У Брестській фортеці; «Батьки мені все кажуть — не пиши...»: [Вершы] / Пер. В. Гей // Молодий ленінець. 1976. 31 лип.; «Я вмираю, але не здаюся...»: [Верш] / Пер. П. Мах // Там жа. 1976. 16 вер.; Відліт буслів: [Верш] / Пер. В. Гей // Там жа. 1977. 15 вер.; У хаті сонячно було: [Верш] // Рад. Волинь. 1977. 16 вер.; Стіна; Наш хлопець; Осінній ранок; «Моя вина, моя біда...»: [Вершы] // Молодий ленінець. 1978. 5 вер.; Спогад: [Верш] / Пер. І. Чернецький // Рад. Волинь. 1978. 22 вер.; «Нам кожен день дається тільки з боем...»: [Верш] / Пер. Й. Струцюк // Молодий ленінець. 1979. 21 черв.; Заповіт: [Верш] / Пер. П. Мах // Рад. Волинь. 1979. 15 вер.; У пущі: [Верш] / Пер. П. Мах // Молодий ленінець. 1979. 18 вер.; Заповіт: [Верш] / Пер. В. Гей // Там жа. 1980. 23 жовт.; Станьмо ближче: [Верш] / Пер. Й. Струцюк // Рад. Волинь. 1980. 22 жовт.
2.3.
На беларускай мове. К а л е с н і к У. Зорны спеў. Мн., 1975. С. 382—387; Я г о ж. Раней і напярэдадні // ЛіМ. 1978. 26 мая; П і с ь м е н н і к і Савецкай Беларусі: Кароткі даведнік. Мн., 1981. С. 17; П р ы н я т ы ў Саюз пісьменнікаў // ЛіМ. 1979. 15 чэрв.; Х в а л е й Я. Што хвалюе цябе, паэт? // Там жа. 1974. 18 студз.

У. М. Ларчанка.

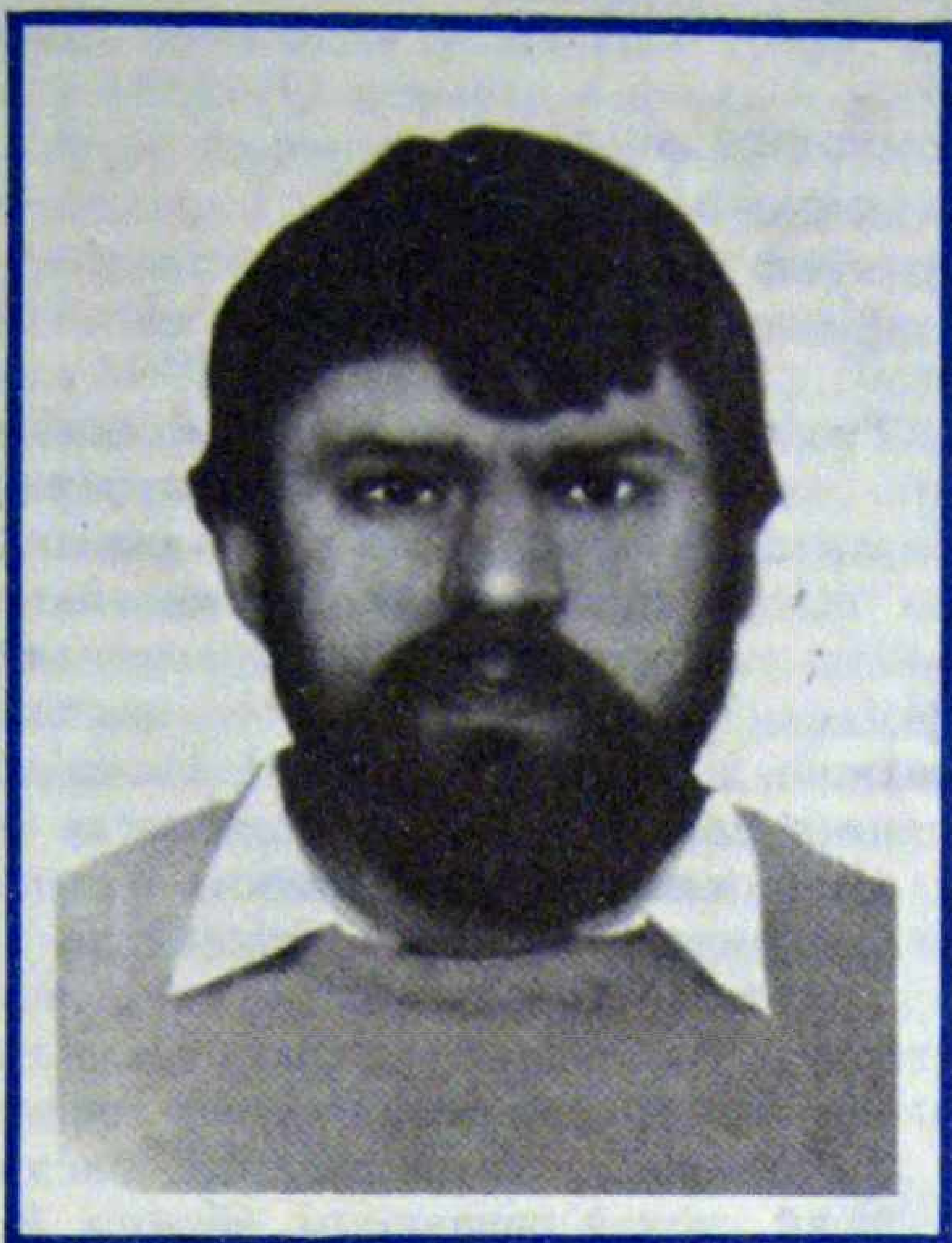

Арлоў Уладзімір Аляксеевіч (н. 25.8.1953, г. Полацк), *празаік. Член СП СССР з 1986. Лаўрэат прэміі Ленінскага камсамола Беларусі (1986, за кнігу «Добры дзень, мая Шыпшына»).*

Нарадзіўся ў сям'і служачых. Бацька — Арлоў Аляксей Арцёмавіч — юрыст, апошнія гады жыцця працаваў пракурорам г. Наваполацка. Маці — Дзянісава Марыя Максімаўна — гісторык, цяпер пенсіянерка.

У. Арлоў скончыў сярэднюю школу ў Наваполацку (1970), гістарычны факультэт БДУ (1975). Выкладаў гісторыю ў школе ў Наваполацку (1975—76), з 1976 працаваў у рэдакцыі гарадской газеты «Химик» — карэспандэнтам, загадчыкам аддзела пісьмаў і масавай работы, намеснікам рэдактара. З 1988 рэдактар у выдавецтве «Мастацкая літаратура» ў Мінску. Узнагароджаны медалём Ф. Скарыны.

Друкуецца з 1976. Пачынаў з вершаў, аднак яго прызванне — проза. Творчыя інтарэсы У. Арлова засяроджаны ў асноўным на распрацоўцы гістарычнай тэматыкі. Апавяданні («Місія папскага нунцыя», «Пяць мужчын у леснічоўцы»; «Далёка да вёскі», «Маўклівы маналог», «Хроніка Лаўрына Баршчэўскага»), аповесці («Дзень, калі ўпала страла», «Час чумы») расказваюць пра далёкае мінулае беларускага народа, пра людзей, якія сталі гонарам нашай зямлі.

Л. С. Савік.

Бібліяграфія

1.2.

Добры дзень, мая Шыпшына: Апавяданні, аповесці. Мн., 1986. (Першая кніга празаіка).

Дзень, калі ўпала страла: Аповесці і апавяданні. Мн., 1988.

1.3.

1976. Дома: [Верш] // Віцеб. рабочы. 9 вер.; Засумуем з сябрам на пакосах...»; «Пакуль жыву — люблю Айчыну...»: [Вершы] // ЛіМ. 25 чэрв.

1978. Радзіме: [Верш] // Чырв. змена. 25 студз.

1979. Сябры дзеда Данілы; Ой, рэчанька-рэчанька...: (Абразкі) // Віцеб. рабочы. 19 кастр.

1980. Два апавяданні: Сыны бабкі Грыпінкі; Певень // ЛіМ. 4 студз.

1981. Водсвет валошак; Вечар, ноч і раніца; Верабейчык: [Апавяданні] // Маладосць. № 3; Абразкі: Ад роднай хаты; Ой, рэчанька-рэчанька...; Мішка; Цётка Любка і дзядзька Паўлюк; Казка Каложы // ЛіМ. 11 снеж.

1982. Добры дзень, мая Шыпшына; Віта: Апавяданні // Маладосць. № 12; Халодны вецер; Пісьмы на кляновым лісці: Апавяданні // Полымя. № 2; Трэці паверх: [Апавяданне] // ЛіМ. 20 жн.; Прысяга над Нёманам; Станцыя вяртання; Дзьмухаўцы на граніцы: Абразкі // Чырв. змена. 25 жн.

1983. Два апавяданні: Ліфт; Бакен на далёкай рацэ // Беларусь. № 7; Новы год: Апавяданне // Полымя. № 8; Дабрадзей: Апавяданне // Віцеб. рабочы. 3 лют.: Двойка: Абразок // ЛіМ. 17 чэрв.; Зялёная Чара: Фантаст. апавяданне // Чырв. змена. 13 кастр.

1984. Рэтра: Гумарыст. апавяданне // Беларусь. № 6; Клён: Апавяданне // Віцеб. рабочы. 15 чэрв.; ЛіМ. 21 вер.; Місія папскага нунцыя: Апавяданне // ЛіМ. 21 снеж.

1985. Трое над Атлантыдай: Апавяданне // Беларусь. № 2; Па старым Нясвіжы: Лірычны рэпартаж // Там жа. № 4; Смелы Падбел: (Казка) // Вясёлка. № 2; І вярталіся мы...: Аповесць // Маладосць. № 7; Маўклівы маналог: Апавяданне // ЛіМ. 2 жн.; Пяць мужчын у леснічоўцы: Апавяданне // Там жа. 7 ліст.

1.4.

У л а ш ч ы к М. Была такая вёска / З рус. Мн., 1989.

2.3.

На беларускай мове. Н а в у м ч ы к С. Вяртанне ў памяць сваю // Віцеб. рабочы. 1985. 31 снеж.

У. М. Ларчанка.

АРЛОЎСКІ ВОСІП

Арлоўскі Восіп Данілавіч, пісьменнік канца 19 — пачатку 20 ст.
Звестак аб яго жыцці захавалася мала. Вядома, што гэта быў паўпісьменны селянін з Віцебшчыны, які не падняўся да разумення прагрэсіўных тэндэнцый часу.

Вершаваныя практыкаванні В. Арлоўскага знайшлі падтрымку ў асяроддзі віцебскіх памешчыкаў, на сродкі якіх быў выдадзены зборнік «Беларуския народныя апавяданні». Творчасць В. Арлоўскага была рэакцыяй самай адсталай, кансерватыўнай часткі сялянства на буржуазныя рэформы і рэвалюцыйны рух. Галоўнае месца ў ёй — пакорлівасць, вера ў бога і цара, ідэалізацыя прыгонных парадкаў, асуджэнне грамадскіх пераўтварэнняў і артэхнічнага прагрэсу. Будучыня бачылася В. Арлоўскаму змрочнай і жахлівай. Ён выказваў наіўныя мары аб роўнасці, асуджаў падзенне нораваў, крытыкаваў бытавыя заганы ў сялянскім асяроддзі, дзе-нідзе нават абураўся сацыяльнай несправядлівасцю, але адзінай парадай, якую ён мог даць людзям, была парада шукаць суцяшэння ў малітвах.

Творы В. Арлоўскага вельмі слабыя ў мастацкіх адносінах. Яны напісаны мяшанай руска-беларускай мовай. Большасць сюжэтаў заснавана на бытавых здарэннях, незвычайных гісторыях, мясцовых паданнях. Творы нагадваюць этнаграфічныя запісы, падзеі ў іх звычайна пераказваюцца, мастацкая арыгінальнасць аўтара праяўлялася даволі рэдка. Пераважную частку твораў у жанравых адносінах можна аднесці да вершаваных апавяданняў, сустракаюцца і вершаваныя драматычныя абразкі. Па свайму ідэйнаму гучанню творы В. Арлоўскага адкрыта палемізавалі з перадавой беларускай літаратурай свайго часу.

Выдадзены ў часы рэакцыі, пасля паражэння першай рускай рэвалюцыі, зборнік В. Арлоўскага ўспрымаўся дэмакратычнай грамадскасцю як узор псеўданароднай літаратуры. *У. А. Лебедзеў.*

Бібліяграфія

1.2.
Белорусские народные рассказы. Полоцк. 1908. Т. 1. [Тэкст на бел. мове].
1.3.
З «Беларускіх народных расказаў»: [Вершаваныя ўрыўкі]; «Беднасць і багацце»; «Хухракі» і «Зброд»; Свет перамяніўся; Чартаўня; Поп; Старшына; Стараста; Соцкі; Грамацей, Савасцей і гарадавы; Дудар: [Вершы] // Гарэцкі М. Хрэстаматыя беларускае літаратуры. Вільня. 1923; Посвящается Горец. Ин-ту в честь Красного Октября: [Верш] // Голос рев. студенчества. 1923. № 2 /Аўт. спрэчнае.
2.3.
На беларускай мове. Б а р ы с е н к а В. Аб праграме па беларускай літаратуры для VIII—X класаў // Наст. газ. 1947. 30 студз.; Г а р э ц к і М. Восіп Арлоўскі // Гарэцкі М. Гісторыя беларускае літаратуры. Вільня, 1920; 2 выд. Вільня, 1921; 3 выд. Вільня, 1924; 4 выд. Мн., 1926; Г і с т о р ы я беларускай літаратуры, XIX — пачатак XX ст. Мн., 1981. С. 156; Г р ы н ч ы к М. Максім Багдановіч і народная паэзія. Мн., 1963. С. 114—115; К а с п я р о в і ч М. Матэрыялы для вывучэння віцебскай краёвай літаратуры і мастацтва // Маладняк. 1927. № 6; Л а р ч а н к а М. Па шляху рэалізма. Мн., 1959. С. 82—83; Л о й к а А. Гісторыя беларускай літаратуры: Дакастрычніцкі перыяд. Мн., 1977. Ч. 1. С. 227—229. *Т. М. Махнач.*

АРОЛ М.

Арол М. (сапр. П я ц е л ь с к і Сцяпан Язэпавіч, крыпт. М. А.; каля 1890, м. Гарадок Беластоцкага пав. Гродзенскай губ., цяпер Польшча — канец 1917 ці пачатак 1918), паэт, публіцыст, перакладчык, фалькларыст.

Нарадзіўся ў мнагадзетнай сялянскай сям'і. Дзяцінства прайшло ў Гарадку, дзе скончыў пачатковую школу. Пасля заканчэння царкоўна-настаўніцкага вучылішча ў Ялоўцы (1909, Беласточчына) у 1910—12 вучыўся ў дзяка ў Ялоўцы, Гарадку, Струзе (цяпер Мастоўскі р-н) і Парэччы на Гродзеншчыне. Гады настаўніцкай працы былі гадамі фарміравання дэмакратычнага светапогляду, патрыятычных ідэалаў. Гэта быў таксама час станаўлення М. Арла як мастака слова. З 1909 яго вершы друкаваліся ў газеце «Наша ніва», у «Беларускім календары». Яго творы змяшчаліся ў «Зборніку «Нашай нівы», часопісе «Лучынка» і інш. беларускіх выданнях. Падрыхтаваную кніжку паэзіі «Лірнік» ён паслаў у Віленскае выдавецкае таварыства, але выхаду яе перашкодзіла першая сусветная вайна. У 1913—14 жыў на Ковеншчыне. У пачатку вайны мабілізаваны ў царскую армію. Прымаў удзел у баявых дзеяннях у складзе 16 артылерыйскай брыгады, узнагароджаны Георгіеўскім крыжам. У верасні 1917 знаходзіўся са сваёй часцю на Украіне. Неўзабаве захварэў тыфам і памёр. Доўгі час даследчыкі атаясамлівалі М. Арла з Д. Януком (І. Дарашкевічам), але гэта розныя асобы (першы з іх прысвяціў другому верш «Пясняр»). Пляменнікі паэта жывуць у Гарадку (Беласточчына, Польшча).

М. Арол — таленавіты прадстаўнік беларускай масавай дэмакратычнай паэзіі пачатку 20 ст. М. Багдановіч адносіў яго да паэтаў, «што маюць палёт і талент, але мала шліфуюць яго» (Багдановіч М. Творы. Мн., 1968. Т. 2. С. 130—131). Як фалькларыст і публіцыст М. Арол прапагандаваў народную песню, творы В. Р. Бялінскага, выказваўся за рэалізм і цесную сувязь літаратуры з народам. Асобныя яго рукапісы зберагаюцца ў Вільнюсе. Матэрыялы пра М. Арла шырока прадстаўлены ў Гудзевіцкім літаратурна-краязнаўчым музеі (Мастоўскі р-н).

Г. В. Кісялёў, А. М. Пяткевіч.

Бібліяграфія

1.2.

Чаму ж усыхаюць кветачкі польскія на гною беларуска-літоўскім? Ліда. 1921 / Аўт. спрэчнае.

1.3.

1909. Песня: («Сядзіць голуб на бярозе...»): [Верш] // Н. н. 21 мая; Песня: («Ой вы, птушкі, паляціце...»): [Верш] // Там жа. 22 кастр.

1910. Песня: («Каб была я птушкай...»): [Верш] // Першы беларускі каляндар «Нашай нівы» на 1910 год. Вільня; Над Нёманам: [Верш] // Н. н. 21 кастр.; «Чаго хачу?»: [Верш] // Там жа. 16 снеж.

1911. Доля і жабрак: [Верш] // Н. н. 12 мая; «Часта мне жыць не пад сілу...»: [Верш] // Там жа. 25 жн.; Смерць мужыка: [Верш] // Там жа. 1 вер.; Калі сэрца...: [Верш] // Там жа. 13 кастр.; Думкі: [Верш] // Там жа. 20 кастр.

1912. Песня: [Верш] // Беларускі каляндар «Нашай нівы» на 1912 год. Вільня; Сяўцам: [Верш] // Н. н. 5 студз.; Досвіта: [Верш] // Там жа. 9 лют.; Аб беларускай песні // Там жа. 26 крас. / Пад крыпт. М. А.; Лунна, Гродз. губ. і пав.: [Карэспандэнцыя] // Там жа. 10 мая; З нашага жыцця // Там жа. 21 чэрв.

1913. Смерць мужыка: [Верш] // Беларускі каляндар «Нашай нівы» на 1913 год. Вільня; Ахвяра: [Верш] // Н. н. 10 студз.; Надзея: [Верш] // Там жа. 7 лют.; Сычам і совам: [Верш] // Там жа. 8 сак.; У дарозе: [Верш]; Што гаворыць п. Мачульская аб беларусах і іх нацыянальным адраджэнні // Там жа. 22 сак.; На чужыне: [Верш] // Там жа. 29 сак.; Агляд жыцця: [Верш] // Там жа. 5 крас.; Да беларускай моладзі // Там жа. 12 крас.; Аб нашай песні // Там жа. 26 крас.; Аб беларускай песні // Там жа. 3, 10, 16 мая; Смерць і жыццё: [Верш] // Там жа. 23 мая; Вясною: [Верш] // Там жа. 7 чэрв.; Хораша на свеце божым: [Верш] // Там жа. 19 ліп.; Дзед: [Верш] // Там жа. 9 жн.; Пясняр: Думкі ўзяты з японскага паэта Мунтэо: [Верш] // Там жа. 14 ліст.; Арфа: [Верш] // Там жа. 21 снеж.

1914. Доля жабрака: [Верш] // Апавяданні і легенды вершамі розных аўтараў. Вільня; Сяўцам: [Верш]; Спявайце свае песні // Беларускі каляндар на 1914 год. Вільня; Маркотна мне: [Верш] // Лучынка. № 5; Дзіцяці: [Верш] // Н. н. 24 студз.

1919. Кліч: [Верш] // Бел. думка. 2 чэрв.

1927. Сяўцам; Арфа: [Вершы] // Дварчанін І. Хрэстаматыя новай беларускай літаратуры. Вільня.

1967. Песня; Над Нёманам; Смерць мужыка; Сяўцам; Ахвяра; Сычам і совам; Вясною: [Вершы] // Беларуская дакастрычніцкая паэзія. Мн.

1979. Доля і жабрак: [Байка] // Беларускі каляндар: 1979. Беласток.

1.4.

1912. Бялінскі В. Дзве дарогі / З рус. // Н. н. 26 крас.; Яго ж. Чым жыве народ / З рус. // Там жа. 24 мая.

2.3.

На беларускай мове. Гарэцкі М. Арол М. (Пяцельскі) // Гарэцкі М. Гісторыя беларускае літаратуры. Вільня. 1920; Гісторыя беларускай дакастрычніцкай літаратуры: У 2 т. Мн., 1969. Т. 2. С. 203—204; Лойка А. Гісторыя беларускай літаратуры: Дакастрычніцкі перыяд. Ч. II. Мн., 1980. С. 427—429; Саламевіч Я. М. Арол — нашаніўскі паэт, перакладчык, публіцыст // Беларуская мова і літаратура ў школе. 1988. № 6; Швед В. Успамін пра М. Арла // Ніва. 1978. 15 студз.

На рускай мове. Карский Е. Белорусы. Пг., 1922. Т. 3. Вып. 3. С. 377—378.

2.4.

На беларускай мове. Сяброўка. Паэту Арлу: [Верш] // Н. н. 1914. 4 студз.

3.1.

ЦБ АН Літвы, аддз. рукап., ф. 21, адз. зах. 8, 460.

Г. І. Рэут.

АРОЧКА МІКОЛА

Арочка Мікола (Мікалай Мікалаевіч; псеўд. М. Арчак, М. Ядловец.; н. 10.12.1930, в. Вецявічы Слонімскага р-на Гродзенскай вобл.), паэт, празаік, перакладчык, літаратуразнавец, крытык. Доктар філалагічных навук (1981). Член СП СССР з 1975.

Нарадзіўся ў сялянскай сям'і. Пачынаў вучобу ў польскай пачатковай школе (в. Селявічы, недалёка ад Вецявіч). У 1948 скончыў Вяліка-Кракоцкую сямігодку. У 1948—51 вучыўся ў Азярніцкай сярэдняй школе Слонімскага р-на. Першыя вершы М. Арочкі надрукаваны ў 1949 у баранавіцкай абласной газеце «Чырвоная звязда», слонімскай раённай «Вольная праца» і рэспубліканскай «Савецкі селянін». Вершы былі вучнёўскія, па словах паэта, «не вартыя жаднай увагі». Аднак іх заўважылі, і пачынаючага аўтара выклікалі ў Мінск на III нараду маладых пісьменнікаў (1950). У 1951—56 вучыўся ў БДУ на беларускім аддзяленні філалагічнага факультэта. Пасля заканчэння універсітэта працаваў літаратурным супрацоўнікам, загадчыкам аддзела культуры і быту часопіса «Сельская гаспадарка Беларусі» (1956—60). У 1962 працаваў загадчыкам аддзела літаратуры газеты «Літаратура і мастацтва», дзе «канчаткова, пад час дыскусій, апрабаваў сваё крытычнае пяро». Вывучаў творчасць В. Таўлая. З 1966 працуе у Інстытуце літаратуры АН БССР: малодшы навуковы супрацоўнік (1966—69), старшы (1969—86), з 1986 — вядучы навуковы супрацоўнік.

Асноўныя рысы паэзіі М. Арочкі — задушэўнасць, засяроджаны роздум аб жыцці і часе. У творах апошніх гадоў — паглыбленне філасофскага пачатку, зварот да перажытага ў вайну і гістарычнага мінулага.

М. А. Янкоўскі.

Бібліяграфія

1.1.

Колас на ржышчы: Выбранае. Мн., 1980. Рэц.: Б а з а р э в і ч М. З зямлёй навекі заручоны // Вяч. Мінск. 1981. 4 жн.; В я р ц і н с к і А. Закон ракі, закон жыцця... // ЛіМ. 1981. 9 кастр.; Т у л у п а в а Н. Цяга зямлі // Полымя. 1980. № 12.

Бяздоннае: Вершы. Мн., 1985. (Б-ка бел. паэзіі).

1.2.

Не ўсе лугі пакошаны...: Вершы. Мн., 1958. (Першая кніга паэта). Рэц.: А с т а п е н к а А. Першая кніга паэта // ЛіМ. 1958. 29 ліст.; К р а с н е ў с к а я Л. З глыбіні сэрца // Звязда. 1958. 12 кастр.; Л о й к а А. «Не ўсе лугі пакошаны...» // Чырв. змена. 1958. 16 вер.; Х в е д а р о в і ч М. Пошукі паэтычнага слова // Беларусь. 1959. № 6.

Ветраломная паласа: [Вершы]. Мн., 1962. Рэц.: Я к а ў ц а в а Н. Свет лірычнага героя // ЛіМ. 1962. 7 вер.

У птушынай вёсцы: [Вершы]. Мн., 1964; Рэц.: Ш у ш к е в і ч С. Азмрочаная радасць // ЛіМ. 1964. 30 кастр.

Хай расце маладая тапол: Аповесць. Мн., 1964. Рэц.: Д а м а ш э в і ч У. Хай буяе жыццё // Полымя. 1964. № 12; М і с к о С. Пра Полю і таполю // Звязда. 1965. 23 лют.

Валентин Тавлай и его традиции революционной поэзии: Автореф. дис. ... канд. филол. н. Мн., 1967.

Крылатае семя: Вершы. Мн., 1967. Рэц.: Б я р о з к і н Р. Верыць жыццю! // ЛіМ. 1967. 15 снеж.; Я ф і м а ў Ф. Пра трохмернасць паэзіі // Полымя. 1968. № 10.

Валянцін Таўлай: Крытыка-біяграфічны нарыс. Мн., 1969. Рэц.: Б у р' я н Б. Яшчэ адна сустрэча // Полымя. 1970. № 5; Л о й к а А. Пра подзвіг жыццёвы і творчы // Звязда. 1970. 8 вер.; Ч ы г р ы н І. Першая кніга пра паэта // Маладосць. 1970. № 8.

Кветкі бяссмертніка: Вершы. Мн., 1972. Рэц.: К о б р ы н У. Харество зямных першавысноў // Мін. праўда. 1973. 24 кастр.; М а р т и н о в и ч А. «Запах слова родного...» // Неман. 1973. № 7.

Галоўная служба паэзіі: Літаратурная крытыка. Мн., 1974. Рэц.: М і ш ч а н ч у к М. З актыўнай пазіцыі // ЛіМ. 1975. 25 ліп.; С і н е н к а Г. Да таямніц запаветнага // Полымя. 1975. № 9.

Сучасная беларуская паэзія. Мн., 1976.

Матчына жыта: Паэмы і вершы. Мн., 1978. Рэц.: Л о й к а А. Зямлі патрэбна жыта... // ЛіМ. 1978. 15 вер.; М а р ц і н о в і ч А. Пара сталага натхнення // Беларусь. 1978. № 10.

Беларуская савецкая паэма. Мн., 1979. Рэц.: К л і м у ц ь Я. Шляхі развіцця беларускай савецкай паэмы // Полымя. 1980. № 8; М а р ц і н о в і ч А. Даследуецца паэма // Беларусь. 1980. № 1; М і ш ч а н-

чук М. Даследуецца беларуская паэма // ЛіМ. 1980. 1 лют.

Белорусская советская поэма: Закономерности становления и развития: Автореф. дис. ... д-ра филол. н. Мн., 1980.

Саюз часу і майстэрства: Літаратурная крытыка. Мн., 1981. Рэц.: Мішчанчук М. На вятрах паэзіі // ЛіМ. 1982. 18 чэрв.

Курганне; Крэва: Драм. паэмы. Мн., 1982. Рэц.: Богданович И. Ответы огня // Неман. 1984. № 3; Гурская А. Сувязі сэрца // Полымя. 1984. № 1; Сідарэвіч А. Скрыжаванні гісторыі: (Чытаючы драм. паэму М. Арочкі «Крэва») // ЛіМ. 1983. 15 ліп.

Максім Танк: Жыццё ў паэзіі. Мн., 1984. Рэц.: Мікуліч М. Жыццё ў паэзіі // Чыр. змена. 1986. 6 жн.

Бяздоннае: Вершы. Мн., 1985. (Б-ка бел. паэзіі).

Падземныя замкі: Кніга паэзіі. Мн., 1986.

Поэзия и война. Мн., 1987.

Пад высокай зоркай: Паэзія М. Ю. Лермантава ў творчым лёсе Аркадзя Куляшова. Мн., 1990.

1.3.

1949. У дуброве: [Вершы] // Чырв. звязда. 23 ліст.

1951. Малацьба: [Верш] // Калг. праўда. 19 вер.; Мірны дом: [Верш] // ЛіМ. 8 снеж.; Подпіс піянера // Піянер Бел. 18 кастр.; На прыволжскай зямлі: [Верш] // Чырв. змена. 3 ліст.

1952. Над Бугам; Дом у рыштаванні: [Вершы] // Полымя. № 12; Сустрэча з Купалам: [Верш] // Работніца і сялянка. № 6; Сонечны дзень: [Верш] // Там жа. № 7; Напярэдадні жніва // Калг. праўда. 18 ліп.; Песня Волга-Дону: [Верш] // Там жа. 27 ліп.; Днём і ноччу // Там жа. 2 вер.; Над Бугам: [Верш] // Чырв. звязда. 19 ліп.

1953. Сонечны Мінск; Мірны дом; Песня Волга-Дону; У дуброве; На прыволжскай зямлі; Камбайнер наш малады: [Вершы] // На сонечных сцежках. Мн.; Сустрэча з Масквой: [Верш] // Маладосць. № 3; Праекты: [Верш] // Там жа. № 4; Трактарыст: [Верш] // Там жа. № 9; Падарунак: [Верш] // Чырв. звязда. 22 ліп.; Сказ аб зямлі Волга-Данской: [Верш] // Там жа. 31 ліп.; Вясна: [Верш] // Чырв. змена. 1 мая.

1954. Вяртанне: [Верш] // Беларусь. № 7; Ліст да астранома: [Верш] // Там жа. № 9; Сэрца маё: [Верш] //Вожык. № 10; Соль: [Верш]//Там жа № 16; Падарунак: [Верш] // Маладосць. № 1. Дзічка: [Верш] // Там жа. № 9; Дзень майго нараджэння; У той дзень: [Вершы] // Там жа. № 12.

1955. Сустрэча з Купалам: [Верш] // Янка Купала. Мн.; На каньках: [Верш] // Бярозка. № 1; На прасёлачнай дарозе: [Верш] // Вожык. № 1; Працяглыя сеансы: Апавяданне // Там жа. № 5; Перад жнівом: [Верш] // Маладосць. № 1; На сяўбе: [Верш] // Там жа. № 5; На канікулах: [Верш] // Там жа. № 8; Сельскі ўрач: [Верш] // Полымя. № 2; Сябрам; Маладзік; Хутаранін: [Вершы] // Там жа. № 7; Першае пачуццё: [Верш] // Работніца і сялянка. № 2; Дзяўчыне нясу я пралескі...: [Верш] // Там жа. № 7; «Недзе на зялёнай пойме Ніла...»: [Верш] // Гродзен. праўда. 23 кастр.; Дзень майго нараджэння; Соль; Перад жнівом; Падарунак; Сельскі ўрач; Трактарыст; Зашаптаўся з вішняй белай... [Вершы] // Чырв. змена. 23 чэрв.

1956. На сяўбе; На канікулах: [Вершы] // Нёман. Гродна; Крымскія навасельцы; На поўдні; З вяршыні Ай-Петры; Магнолія: [Вершы] // Беларусь. № 3; Пакуль малады; Над Прыпяццю; Каля Вялікай Кракоткі; Матчына радасць: [Вершы] // Маладосць. № 3; Зямля: [Верш] // Там жа. № 9; «На сцежках далёкіх...»: [Верш] // Работніца і сялянка. № 5; Пакуль малады: [Верш] // Гродзен. праўда. 25 сак.; «Недзе на зялёнай пойме Ніла...»: [Верш] // Ніва. 23 снеж.; Ля заліковых аўдыторый: [Верш] // Чырв. змена. 25 сак.

1957. У чаканні: [Верш] // Сел. гасп. Бел. № 1; Юбілей даяркі Матроны Кірылаўны Зайцавай: [Нарыс] // Там жа. № 2; Матылёк; Земляная мышка: [Вершы] // Там жа. № 6; Ён слухаў Леніна: [Верш]; Як жылі і як жывуць міхалёўцы: [Нарыс] // Там жа. № 10; Санкі: [Верш] / Пад псеўд. М. Арчак; Пад Чырвоным Кастрычніцкім сцягам... // Там жа. № 11; Так ужо заведзена...: [Фельетон] // Там жа. № 12 / Пад псеўд. М. Ядловец.

1958. Тым днём; Падарунак; Дзень майго нараджэння; Маладзік; Вясна; Трактарыст; Над Бугам; Камень; «У сэрцы маім непаладкі...»; Соль; Сельскі ўрач; Ліст да астранома: [Вершы] // Падарунак. Мн.; Апошняя ноч: Апавяданне вершам // Маладосць. № 4; Лепшая калгасная даярка: [Нарыс] // Сел. гасп. Бел. № 2; Сёстры: [Нарыс] // Там жа. № 3; Выпадак на кукурузным полі: [Верш] // Пад псеўд. М. Ядловец; Праца і песня: [Нарыс] // Там жа. № 10; Ухапіўшыся за нітачку...: [Фельетон] // Там жа. № 11 / Пад псеўд. М. Ядловец.

1959. Не ўсе лугі пакошаны...: [Верш] // За вярт. на Радзіму. № 47; Чырвоныя вяргіні; «Прывабная далеч нязнанай дарогі...»; На спадарожнай; У прыгарадным: [Вершы] // Маладосць. № 10; Калі ён ветлівы...: [Верш] / Пад псеўд. М. Арчак; Брыгадзіраў «дослед»: [Фельетон] / Пад псеўд. М. Ядловец; Чаму я пакінуў малітоўны дом // Сел. гасп. Бел. № 1; Гудуць званы ў Жыровічах... // Там жа. № 2; Для веруючых і няверуючых // Там жа. № 3; Па чайнай лыжцы...: [Фельетон] // Там жа. № 4 / Пад псеўд. М. Ядловец; Адны адгаворкі: [Фельетон] / Пад псеўд. М. Ядловец; Каб ясней бачыць заўтрашні дзень: [Нарыс] // Там жа. № 5; Пра старшыню і калгасныя справы: [Нарыс] // Там жа. № 6; Там, дзе меры... не прыняты: [Фельетон] // Там жа. № 7 / Пад псеўд. М. Ядловец; Каса на камень: [Фельетон] /Пад псеўд. М. Ядловец; Так падказала сэрца: [Нарыс] // Там жа. № 9; Льняныя фокусы // Там жа. № 10 / Пад псеўд. М. Ядловец; Куранят па восені лічаць: [Фельетон] / Пад псеўд. М. Ядловец; У дружбе з песняй: [Нарыс] // Там жа. № 11; На папутнай: [Верш] // Віцеб. рабочы. 5 ліп.

1960. Пра Зміцера, спрытнага прасвіцера: [Верш] // Вожык. № 21; Абое рабое: (З народнага) // Там жа. № 22 / Пад псеўд. М. Ядловец; Сустрэча ў дарозе: [Верш] // Полымя. № 9; Сена «падграбаюць» // Сел. гасп. Бел. № 1 / Пад псеўд. М. Ядловец; Майстар вялікай механізацыі // Там жа. № 2; Масляная карусель / Пад псеўд. М. Ядловец. Сааўт. Р. Лесавы; У брыгадзе Парфена косяць сена...: [Верш] // Там жа. № 7; Як яно бывае: [Верш] // Там жа. № 10 / Пад псеўд. М. Ядловец; Лес: [Верш] // Звязда. 5 жн.

1961. На канікулах; «Недзе на зялёнай пойме Ніла...»: [Вершы] // Анталогія беларускай паэзіі: У 3 т. Мн. Т. 3; Пра Зміцера, спрытнага прасвіцера: [Верш] // Бог і людзі. Мн.; Рагуля на экскурсіі: [Верш] // Вожык. № 10; Вечар над мікрараёнам; Рукавіца; Жаваранак; Маці; У маёй вёсцы; «Чмыхнуў, як конь у дарогу, цягнік...»: [Вершы] // Маладосць. № 8; Нашчадкам: [Верш] // Полымя. № 2; Багацце жывога народнага слова: [Рэц. на кн.: Матэрыялы для слоўніка. Мн., 1960] // Полымя. № 7; За трыццаць год: [Рэц. на кн.: Астрэйка А. Бацька мой Нёман. Мн., 1961] // Полымя. № 8; Першынцам: [Верш] // Чырв. змена. 9 крас.

1962. Рагуля на экскурсіі: Гумарыстычныя вершы і фельетоны. Мн. / Сааўт. М. Гарнак, В. Шымук; Душа салдата: [Верш] // Беларусь. № 2; Чыё гняздо лепшае?: [Верш] // Вясёлка. № 6; Чаму плакала пеначка; Круцігалоўка; Дзятлава пітво: [Вершы] // Там жа. № 7; Ветраломная паласа; Прамяністая восень; З-пад сакалінага крыла; «Хвала той песні...»: Коні; «П'ю з табой сіняву адвячорка...»: [Вершы] // Маладосць. № 3; Зброя сатырыка: [Рэц. на кн.: Корбан У. Дзе гэта вуліца? Мн., 1961] // Полымя. № 1; Сын: Вершаванае апавяданне // Там жа. № 2; Ціхая песня: [Рэц. на кн.: Сіпакоў І. Сонечны дождж. Мн., 1961] // Там жа. № 3; Лясное водгулле: [Верш] // Там жа. № 12; На лыжах: [Верш] // Сел. гасп. Бел. № 3; Які бывае хлеб: [Верш] // Там жа. № 4; Песня Купалы // Там жа. № 7; Губляюць птушкі пёры...: [Верш] // Там жа. № 10; Зямля; Сонца; Парастак: [Вершы] // ЛіМ. 20 сак.; Паэзія маладосці // Там жа. 17 крас.; Праўдзівы твор // Там жа. 25 мая;

Арыгінальнасць і арыгінальнічанне: [Рэц. на кн.: Н а ў р о ц к і А. Неба ўсміхаецца маланкаю. Мн., 1962] // Там жа. 12 чэрв.; Песня Купалы: [Верш] // Там жа. 6 ліп.; Крылы нашай паэзіі // Там жа. 18 снеж.; Зямля: [Верш] // Ніва, 29 ліп.; Чаму плакала пеначка: [Верш] // Там жа. 5 жн.; Птушынае неба; Каралёк; Прытвора: [Вершы] // Піянер Бел. 30 ліст.

1963. Крыжадзюб; Чачотка: [Вершы] // Вясёлка. № 1; Дзень птушак: [Верш] // Там жа. № 3; Падсуседзі: [Верш] // Там жа. № 6; Хай расце тапаля: Аповесць // Маладосць. № 4. Рэц.: Д з ю б а й л а П. Аповесць напісаў паэт // ЛіМ. 1963. 21 мая; Першамайцы ў паходзе: [Верш] // Сел. х-во Бел. № 10; У кубачак без дна: [Верш] // Там жа. № 15; Жывы гадзіннік; Чачотка: [Вершы] // Ніва. 17 лют.; Чыё гняздо лепшае?: [Верш] // Там жа. 2 чэрв.

1964. Буркун: [Верш] // Вожык. № 17; З пройдзеных шляхоў: [Рэц. на кн.: В а с і л ё к М. Зоры над Нёманам. Мн., 1963] // Полымя. № 6; Цецерукі: [Верш] // Сел. х-во Бел. № 5; А салдаты ішлі...: [Верш] // Там жа. № 12; Вясновы сок: [Верш] // Звязда. 29 лют.; Нагбом з глыбінь і водмелей: [Рэц. на кн.: Б а р а д у л і н Р. Нагбом. Мн., 1963] // Там жа. 18 сак.; Жарало: [Верш] // Там жа. 11 крас.; Орлік, браце мой...; Перакалочаныя ночы; Лаўры і аліўкавая галінка: [Вершы] // ЛіМ. 9 кастр.; Падсуседзі: [Верш] // Ніва. 12 ліп.

1965. А салдаты ішлі: [Верш] // Вечна жывыя. Мн.; У абдымках: [Верш] // Дзень паэзіі — 65. Мн.; Крылатае семя; Каб спыталі, чыя перацягне вага; Песня мая ў дарозе; Пра вернідубаў; Ода чыгунку; Крывіцкія курганы; У абдымках рук і вятроў; Граніцы палёў і краёў і дзяржаваў: [Вершы] // Маладосць. № 9; Поўдзень паэта: [Рэц. на кн.: Б я л е в і ч А. Высокі поўдзень. Мн., 1964] // Полымя. № 1; Песня шчырасці і роздуму: [Рэц. на кн.: Д з я р г а й С. Свята ў будзень. Мн., 1964] // Там жа. № 5; У пошуках характару: [Рэц. на кн.: Л о с ь Е. Характво. Мн., 1965] // Там жа. № 7; Дзяўчынка і Армія; Зайздросны свет: [Вершы] // Там жа. № 8; У раддоме: [Верш] // Сел. х-во Бел. № 1; Красавік: [Верш] // Там жа. № 7; Сустрэча: [Верш] // Там жа. № 8; Зімовы бор: [Верш] // Там жа. № 12; А ніва — родзіць!: [Верш] // Там жа. № 20; Ветэранам: [Верш] // Звязда. 7 мая; Сенажаць: [Верш] // Там жа. 11 ліп.; Сіметрыя; «Люблю ад душы...»; «Маці, як адгаджуся рукам тваім...»; «Ёсць бераг — чубок чарацяны...»: [Вершы] // ЛіМ. 8 кастр.

1966. «Я люблю гранаты...», А салдаты ішлі: [Вершы]; Слова, майстрам каванае // Дзень паэзіі — 66. Мн.; Шляхі пройдзеныя і няпройдзеныя // Пра час і пра сябе. Мн.; Драбок цукру: [Верш] // Беларусь. № 12; «Я люблю гранаты...»: [Верш] // Голас Радзімы. № 51; Веснавое раўнадзенства; Я люблю гранаты; Спазнаў я ўзлёт: [Вершы] // Маладосць. № 11; Мера патрабавальнасці: [Рэц. на кн.: Г р а х о ў с к і С. Памяць. Мн., 1965] // Полымя. № 1; «Вёска мая ўспамінае Вільню...»; «Я чуць не наступіў на хатку...»; Маўчун: [Вершы]; Неапублікаваныя вершы: [Уступнае слова да вершаў В. Таўлая] // Там жа. № 2; Песні сцягоў і паходняў: [Рэц. на кн.: С ц я г і і паході. Мн., 1965] // Там жа. № 4; Дарогі помсты і дарогі здрады: [Рэц. на кн.: Н о в і к а ў І. Дарогі скрыжаваліся ў Мінску. Мн., 1964; Н о в и к о в И. Дороги скрестились в Минске. М., 1965] // Там жа. № 7; Другіх на подзвіг клічце!: [Верш] // Сел. х-во Бел. № 8; Ліпавы мёд: Байка // Там жа. № 14; «Я люблю гранаты...»: [Верш] // ЛіМ. 4 ліст.

1967. Дзятлава пітво; Крутагаловік; Курапатка; Буслы: [Вершы] // Арлянятам: У 2 т. Мн. Т. 1; Яны не прапалі без вестак: [Верш] // Дзень паэзіі — 67. Мн.; Пра Зміцера, спрытнага прасвіцера: [Верш] // Солнцев П., Андреенко В. Против тьмы и суеверий. Мн.; Валянцін Таўлай і Янка Купала // Маладосць № 5; Стыль да болю знаёмы // Полымя. № 2; Выбраныя вершы Ніны Тарас: [Рэц. на кн.: Т а р а с Н. Пад белым яварам. Мн., 1966] // Там жа. № 6.

1968. «Недзе на зялёнай пойме Ніла...»: [Верш] // Ад родных ніў, ад роднай хаты. Мн.; Каб спыталі, чыя перацягне вага...: [Верш] // Голас Радзімы. № 11; Каб вабіла не толькі неба...: [Рэц. на кн.: Н а т х н е н н е. Мн., 1967] // Полымя. № 7.

1969. Пакуль малады; На канікулах; У прыгарадным; З-пад сакалінага крыла; Зямля; Ода жыццю; На сустрэчы з роднай школай; «Пішыце вершы, хлопцы і дзяўчаты...»: [Вершы] // Мары юнацкія. Мн.; На сустрэчы з роднай школай; Шапку здыму перад палеткам; «Поле бою...»: [Вершы] // Маладосць. № 9; Першы паэтычны падрахунак // Полымя. № 1; Паэзія сатырычнага складу // Там жа. № 5; Размова з вершам: [Рэц. на кн.: П р а н у з а П. Родныя мясціны. Мн., 1968] // Там жа. № 7; У святле фальклору: [Рэц. на кн.: Г р ы н ч ы к М. Фальклорныя традыцыі ў беларускай дакастрычніцкай паэзіі. Мн., 1969] // ЛіМ. 13 чэрв.; Памяці настаўніка: [Верш] // Там жа. 23 снеж.; Дарогі Беларусі; Корань аеру; «Я тваю руку цалую...»; «Шчупачына хвастом расхвастаў аблокі...»: [Вершы] // Там жа. 30 снеж.

1970. Дзятлава пітво; Чыё гняздо лепшае?; Чачотка; Крыжадзюб: [Вершы] // Крынічка. Мн.; Сатырычная паэзія // Сучасная беларуская паэзія. Мн. Рэц.: С е м а ш к е в і ч Р. Паэзія праз прызму навукі // Полымя. 1971. № 5; Партызан: [Верш] // Беларусь. № 7; Кветкі бяссмертніка: [Верш] // Там жа. № 8; З маладосцю пад руку // Полымя. № 1; Маналогі паэтычных пакаленняў // Там жа. № 9; Цяцерка: Лірычная навела // Там жа. № 11; Надпіс на згубленай паштоўцы: Гумарэска // ЛіМ. 1 мая / Пад псеўд. М. Ядловец.

1971. Бяздоннае; Ласяня; Карадаг; Куртка Валянціна Таўлая: [Вершы] // Дзень паэзіі-71. Мн.; На канікулах: [Верш] // Універсітэт паэтычны. Мн.; З новых вершаў: Пра маскі; Седала; Адну кахаць // Вожык. № 22; «Старшынствуе маё пакаленне...»; Куртка Валянціна Таўлая; Яблынька; «Відавочцы, пішыце пра сум жураво̆ў...»: [Вершы] // Маладосць. № 2; Каляндар рэвалюцыйнага змагання // Полымя. № 3; Паэзія адданасці і веры // Там жа. № 4; Дзень нараджэння — кожны дзень // Там жа. № 9; Творчы подзвіг сатырыка // ЛіМ. 5 сак.; Брацкая балада; На станцыі Крывічы: [Вершы] // Там жа. 9 крас.; Як і сама паэзія... // Там жа. 1 кастр.; «Пах слова свайго...»; «У наіўнасць, што ўсім спавядацца рада...»; Дома; Разбуджаныя асацыяцыі: [Вершы] // Там жа. 29 кастр.; Актуальнасць праблемы і «страсці» адной рэплікі // Там жа. 12 ліст.

1972. Янку Купалу: [Верш]; Урокі высокага служэння: [Арт.]; «Шчодрым дамашнім богам...»; «Прысела восень на пагорку хвойным...»: [Вершы] // Дзень паэзіі-72. Мн.; На канікулах: [Верш] // Залацінкі. Мн.; На сцежках далёкіх...: [Верш] // Зорка Венера. Мн.; Балада пра няскошанае жыта; Цень маста над Волхавам; «Сярод дня нахапілася ноч...»; «Відаць, не дайсці мне...»; Зяльвянка: [Вершы] // Маладосць. № 1; На шалях паэтычнай паверкі: [Рэц. на кн.: Л о й к а А. Калі ў дарозе ты... Мн., 1971] // Полымя. № 1; Пазначана часам // Там жа. № 3; Партызанскі пароль; Хлеб роднай мовы; Балада; «Конь у лесе вушамі стрыг...»; «Няёмка мне, нязвычна трохі...»; «Бываюць дні вясны сярод зімы...»: [Вершы] // Там жа. № 4; Светлы дарунак паэзіі: [Рэц. на кн.: Дзень паэзіі — 72. Мн.] // Там жа. № 12; На шляху грамадзянскага служэння // Звязда. 17 вер.; Крытыку-разгрaмісту; Спрэчка «эстэта» з «утылітарыстам»: [Вершы] // ЛіМ. 4 лют. / Пад псеўд. М. Ядловец; Па рахунку высокай змястоўнасці // Там жа. 21 ліп.; Молния замысла // ЛГ. 29 марта; Раздумья о поэзии // Сов. Бел. 29 марта.

1973. Паэзія адданасці і веры // На высокай хвалі. Мн.; Свята паэзіі: [Рэц. на кн.: Т а н к М. Хай будзе свята. Мн., 1972] // Голас Радзімы. № 23; Звязда. 27 лют.; Отмечена временем... // Дружба народов. № 4; Поэма: Кризис или возрождение? // Лит. обозрение. № 5; Слухаю, слухаю боль чужы; Палю за сабою масты; Жывую ніць перапляценняў; Паміж замшэлых плітаў і вянкоў: [Вершы] // Маладосць. № 10. Блізкая далеч; Нераст; Ціксінская мадона; У лядовай разведцы; «Уражаны сустрэчаю красой...»; На алмазнай трубцы ў Мірным; «Я вывучаю прагна мову дрэў...»: [Вершы] // Полымя. № 5; У спелым леце... // Там жа. № 12.

1974. Залацістыя соты // Вялюгін А. Верасовы ўзятак. Мн.; Максім Танк // Стыль пісьменніка. Мн. Рэц.: Сіненка Г. Праблемы мастацкага стылю // Полымя. 1976. № 2; «Паўнеба начнога патушана...»; Зямля наша; Год спакойнага сэрца; Далёкія кастры; Параненая яблыня; Упар-трава; Ваўчыца; Ганчар: [Вершы] // Полымя. № 5; З прыналежнасцю высокай... // Там жа. № 6; Паэзія барацьбы і подзвігу // Віцеб. рабочы. 8 лют.; Мін. праўда. 8 лют.; Паэзія змагання // ЛіМ. 8 лют.

1975. Паэзія [1945—74 г.] // Беларуская Савецкая Энцыклапедыя. Мн. Т. 12. С. 569—577; Кораблю поэзии — большое плавание // Неман. № 2, 6; На вогненным напрамку // Полымя. № 5; Спроба разгадкі «Сну на кургане» // Там жа. № 7.

1976. Дотык да зор; Камарыная алегорыя; «Ты даравала ўсё. Густой травой...»; «Народжаны ў свеце машын...»; «Дрэвы свету...»: [Вершы] // Дзень паэзіі-76. Мн.; Хлеб родны мовы: [Верш] // Люблю будзённы дзень... Мн.; Творчы подзвіг сатырыка // Пра таварышаў па пяру. Мн.; Судьбы поэтического эпоса // Художественные искания современной советской многонациональной литературы. Кишинёв; Саюз часу і майстэрства // Полымя. № 4; Матчына жыта: Паэма // Там жа. № 10; Споведзь і летапіс // Там жа. № 12; Паэма не вычарпала магчымасцей: [Урывак з выступлення] // ЛіМ. 21 мая; «Іду, туманы слаўлю я...»: [Верш] // Чырв. змена. 24 жн.

1977. Эпическое мироощущение в поэме // Единство. М. Вып. 3; Литература на современном этапе: (Поэзия); Максим Танк // История белорусской советской литературы. Мн.; Паэтычны эпас рэвалюцыі // Весці АН БССР. Сер. грамад. н. № 3; Ветви могучего древа: [Рэц. на кн.: Кулешов А. Две поэмы. М., 1977; Куляшоў А. Хуткасць. Мн., 1976] // Лит. обозрение. № 6; Сустрэча Валянціна Таўлая з Янкам Купалам; Канфліктуе з сэрцам: [Вершы] // Маладосць. № 12; Адраджэнне драматычнай паэмы // Полымя. № 4; Мастацкі летапіс рэвалюцыі // Там жа. № 11; Трыпутнік — трава гаючая: [Рэц. на: Кірэенка К. Трыпутнік // Полымя. 1976. № 6] // ЛіМ. 11 лют.; Вялікая Кракотка: [Верш] // Там жа. 3 чэрв.; Міг пад родным небасхілам; Прыналежнасць; «Складанасці жыцця...»; «Два цыклоны...»; «Спачатку ўсё ж быў хлеб...»; «Таемнасць першасных перапляценняў...»; Дзявочыя пісьмы; «Каля старой плаціны...»; «Пабудзіў мяне быццам шорах...» [Вершы] // Там жа. 16 снеж.

1978. Хлеб роднай мовы: [Верш] // Адданасць. Мн.; Балада пра няскошанае жыта; Балада пра сабаку // Беларуская балада. Мн.; Муса Джалиль и белорусская поэзия // Муса Джалиль. Казань; Пакуль малады: [Верш] // Сэрцам табе прысягаю. Мн.; Натхнёнае тварэнне свету: [Уступны арт.] // Танк М. Зб. тв.: У 6 т. Мн. Т. 1; Партызанскі хутар; «Ад цябе не ўцячэш...»; «У працы рукі крэпнуць да пары...»; «Цаню свой міг пад родным небасхілам...»; «Цябе, мой край, я толькі распачаў...», «Восень ядраная...»: [Вершы] // Беларусь. № 5; Паэзія мужнасці і любві // Там жа. № 12; Бацькаўшчына; Колас на іржышчы; Сяргею Дзяргаю; На магіле Івана Франко; Салавей; «Мы жывём...»; Якуб Колас у мінскім астрозе; Матыль; Я — вёска; «Чагось як быццам неставала...»; «Закружыліся годы мае...»; «Да каранёў прыходзім мы пазней...»: [Вершы] // Полымя. № 3; Шырокае поле паэта: [Рэц. на кн.: Русецкі А. Позірк. Мн., 1977] // Там жа. № 5; Эпічны свет Куляшова // Там жа. № 6; А можа распагодзіцца? // ЛіМ. 10 сак.; Бацькаўшчына: [Верш] // Ніва. 16 крас.

1979. Каля Вялікай Кракоткі; Дзень майго нараджэння: [Вершы] // Покліч долі адзінай. Мн.; Адзін дзень і ўсё жыццё // Полымя. № 1; Дарога праз вернасць: [Рэц. на кн.: Танк М. Прайсці праз вернасць. Мн., 1979] // Там жа. № 9; Зямля, асвечаная любоўю: Гартаючы старонкі паэм А. Бачылы, А. Русецкага, Г. Кляўко // ЛіМ. 20 крас.; Зямля Міцкевічаў; На прэм'еры «Песняроў»; Казачныя метамарфозы; Балада бульбянога поля; Хор дубовага лісця; Маналог Праметэя: [Вершы] //Там жа. 1 чэрв.

1980. Магчымасці паэмы//Беларуская літаратура: Дзень сённяшні. Мн.; Як бацька спаборнічаў з сонцам; Перад ценем Таўлая; Край паэм: [Вершы]; Прадспеў, або Слова да Купалы: (З паэмы «Крэва»)// Дзень паэзіі-80. Мн.; «Соседский лад»//Лит. обозрение. № 1. Беларусі; Пачынальнікі; Заклінанне чыжыка беларускага; «Хто ж мне такое ўзычыў...»; Маёй супольніцы; «Усё — нават самае значнае...»; Грэшны верш; «Уязджаючы ў стары горад...»: [Вершы] //Маладосць. № 12; Курганне: Драм. паэма//Полымя. № 2, 3; Усе чатыры вятры паэзіі: [Рэц. на кн.: Вярцінскі А. Ветрана. Мн., 1979] //Там жа. № 4; Пламенне і дым: Нататкі пра паэмы маладых//Там жа. № 9; На праглядзе помнікаў эпохі Гусоўскага: [Верш] //ЛіМ. 19 снеж.; Матыў: З паэмы «Мелодыя Таўлая»//Там жа. 26 снеж.

1981. Пра Зміцера, спрытнага прасвіцера: [Верш] // Туман трэба развеяць. Мн.; В гости к светилам// Лит. обозрение. № 2/Сааўт. М. Найдзіч.

1982. Літаратура на сучасным этапе: (Паэзія); Максім Танк//Гісторыя беларускай савецкай літаратуры. Мн. Ч. 2; На канікулах; Зямля Міцкевічаў: [Вершы] //На сцягу і ў сэрцы. Мн.; «Я ўваходжу ў Купалаву раку...»; Якуб Колас у Мінскім астрозе: [Вершы] //Нам засталася спадчына. Мн.; Вогнішча іскры нязгасныя//Полымя. № 9.

1983. Начная балада салдаткі; Валянцін Таўлай у дэфе; Змяны клопат паэта; Стары сад; «Надзея... Хіба я мог думаць тады...»: [Вершы] //Дзень паэзіі-83. Мн.; Его притяжение//Неман. № 7; Дарогай світання; Балада блакады; Перапахаванне; Роздум з выпадку; Спрэчка наконт духоўнасці; Пах саломы; Балада бацькоўскага краю: [Вершы]// Полымя. № 2; Зямлі паднебнае святло: [Рэц. на кн.: Паўлаў У. Сляза на вейцы. Мн., 1982] //Там жа. № 2. Песня з бацькоўскага краю: (Рэц. на кн.: Іверс А. Жыву ў бацькоўскім краю: Мн., 1982] //Там жа. № 6; Грэнада: [Верш] //Звязда. 10 ліст.

1984. Трывожны эпас старадаўнасці // Бітэль П. Паэмы. Мн.; Ідучы да запаветнага: (В. Таўлай і Янка Купала) // Валянцін Таўлай: Дакументы, успаміны, артыкулы. Мн.; Сцэны з драматычнай паэмы «Шляхі і краты»: Шляхі і краты; Сустрэча з бацькам; Шыпшына і палын // Дзень паэзіі-84. Мн.; Балючая памяць зямлі // Полымя. № 7; Наш Таўлай // ЛіМ. 10 лют.; Далучэнне да зямлі; Радкі з прысвячэння; «Ты мяне не пазнаў пры сустрэчы...»; Да праблемы спакою: [Вершы] // Там жа. 25 мая.

1985. Партызанскі хутар; Балада блакады; Лясное водгулле; Партызанскі пароль: [Вершы] // Партызаны, партызаны... Мн.; Огненные версты // Лит. обозрение. № 5; «Беларусь мая...»; Падземныя замкі; Пажар; Замак Уладзіміра: [Вершы] // Маладосць. № 10; И не молчали музы // Неман. № 5.

1.4.

Вілкс Э. Чалавек нарадзіўся: [Апавяданні] / З лат. Мн., 1961.

1952. Вальсюнене В. Зерні братэрства; Цільвіціс Т. Ткачыха: [Вершы] / З літ. // Полымя. № 12.

1954. Цільвіціс Т. Ткачыха; Мазурунас У. Зерні братэрства: [Вершы] / З літ. // Паэты Савецкай Літвы. Мн.

1956. Райніс Я. Паўночнае ззянне; Наконт узбагачэння; Ціхі нораў; Мірнае пагадненне; Бюракрат і ордэны; Забіты ў баі; Шчаслівыя юнакі; Радзіме; Вішня і луг; Ранняй вясной; Фатум; Вечны ідэал; Пурпуровая мантыя; Да сосен і дзюн; Ты нас папярэджваеш часам; Увесь свой век...: [Вершы] / З лат. // Райніс Я. Выбранае. Мн.

1957. Бойка Г. Мы — камсамол; Выргап І. Ясакарава пупышка; Каламіец Т. Лістаноша; Тэрэшчанка М. Дзяўчынка з паўстанка: [Вершы] / З укр. // Дзень украінскай паэзіі. Мн.

1961. Бранеўскі У. Горны пік; Перамога; Аб радасці; Лёгкая атлетыка; Капернік; Стыхіі; Турбота і песня; Астатні крык; Да сяброў-паэтаў; Nopasaran!; Родны горад; Манліхэр; Маё пахаванне; Паэт і цвярозыя: [Вершы] / З пол. // Бранеўскі У. Дарогай дзён. Мн.; Пракоф'еў А. Партыі; Будзем напе-

радзе; «Я з табою воххаю ды аххаю...»; Любава; Міг; Люба: [Вершы] / З рус. // Пракоф'еў А. Прызнанне ў любві. Мн.: Я г о ж. Міг: [Верш] / З рус. // Калг. праўда. 9 жн.

1963. Б а й р а н Д. Г. Паломніцтва Чайльд Гарольда: (З Песні Другой); Лара: Урыўкі з паэм / З англ. // Байран Д. Г. Выбранае. Мн.

1966. Ш э й х з а д э. Радкі, высечаныя на скале; Калісьці: [Вершы] / З узб. // Сонца ў арыках. Мн.

1971. Л у ч ы н а Я. Раскоша натхнення: [Верш] / З пол. // Дзень паэзіі-71. Мн.

1972. Ц і м а ф е е ў Г. Дзень; Немаўля; Тайны друкар; Па дарозе ў каменяломню; Задуменне; Споведзь; Асенні куст; Сад: [Вершы] / З пол. // Горад мільённы і мы. Мн.; Я г о ж. Тайны друкар: [Верш] / З пол. // Полымя. № 2.

1973. Б р а н е ў с к і У. Капернік: [Верш] / З пол. // Беларускі каляндар. 1973. Беласток.

1979. К а с т р о ў Б. Радзіма; Над магілай салдат: «Хоць вораг рваўся...»; К у з н я ц о ў В. Песня старой бярозы; Ч ы с ц я к о ў А. Праллі; «У шынялі ён папластунску...»; Волхаў; Ш о ш ы н У. Ленінград; На востраве дзекабрыстаў; Ленінград — космас...: [Вершы] / З рус. // Прызнанне. Мн.

1.5.

На англійскую мову. To Create a Wonderful World / Transl. G. Rampley // Soviet Literature. 1973. № 10; Somewhere on the River Nile's Green Delta...; Elk Calf; At Candour... / Transl. W. May // Fair Land of Byelorussia. M., 1976.

На асецінскую мову. Саг; Мады арм.; Дурынгэнэг: [Вершы] / Элборты Хаджумары тэлм. // Хэстарыд зарэг. Цхинвали. 1976.

На канада мову. [1 верш] / Пер. Б. Хінгамірэ // Анталогія беларускай паэзіі. Дхарвад, 1985. С. 63.

На літоўскую мову. Balade apie nenukirstus rugius/ Vert. V. Baltuskevicius//Kuryb. savaite («Kauno tiesos» priedas). 1975. Geg. 18; Asmenybe kulturos kelyje / Vert. I. Marcinkevicius // Lietuvisko zodzio atgarsiai. Vilnius, 1979. T. 2.

На польскую мову. Chciwie się uczę mowy drzew... / Tł. J. Huszcza // Poezja. 1974. Nr. 9.

На рускую мову. Гнездо аиста / Авториз. пер. Л., 1975.

Пока ты молод: [Верш] / Пер. П. Семынин // ЛГ. 1956. 13 сент.; А солдаты шли: [Верш] / Пер. И. Василевский // За тебя, Беларусь. Мн., 1974; Узел жизни: [Цыкл вершаў] / Пер. И. Михайлов, Л. Михайлов // Неман. 1974. № 9; Душа солдата; Лосенок / Пер. И. Михайлов; Зеленый круговорот / Пер. Л. Хаустов: [Вершы] // Земля с лазурными очами. М., 1979; А солдаты шли: [Верш] / Пер. И. Василевский // Извечной песни голоса. Мн., 1980; На могиле Ивана Франко // Здравствуй, сестра. К., 1982; Партизанский пароль / Пер. Л. Хаустов; Девочка и Армия / Пер. И. Михайлов; Партизанский хутор / Пер. С. Каширин; Озеро чистит себя / Пер. А. Чепуров: [Вершы] // Беларусь моя. Л., 1983; Хлеб: [Верш] / Пер. М. Пепсенка // Ворошиловград. правда. 1983. 9 янв.; Партизанский пароль: [Верш] / Пер. Л. Хаустов // Партизанская слава. Л., 1985.

На таджыкскую мову. Холо, ки чавони / Тарч. К. Киром // Армугони дусти (Мачмуаи ачодиёти шоирони белорус). Душанбе. 1965; Хўшаи пуррам: [Верш] / Тарч. К. Киром // Маориф ва маданият. 1965. 14 авг.

На ўкраінскую мову. Голос криниці; Нарікала калина на вільху; Заздрісний світ; Дзвін; Перепілка; Яблуко з дерева кохання: [Вершы] / Пер. Д. Онкович, М. Саченко, М. Сич // Калинові мости. К., 1969; На канікулах; Перепілка: [Вершы] / Пер. В. Бойченко, М. Сич // Білоруська радянська поезія. К., 1971. Т. 2; На могилі Івана Франка: [Верш] / Пер. М. Ільницький // Жовтень. 1977. № 5; Здрастуй, сестро! К., 1982; Дорогою світання: [Верш] / Пер. Ю. Стадниченко // Прапор. 1985. № 4.

1.6.

З Л е н і н ы м у сэрцы. Мн., 1968 / Рэд.

Ш п а к о ў с к і І. Тыпізацыя ў лірыцы: Формы і сродкі. Мн., 1980 / Рэд. з У. Гніламёдавым.

Г а р э л і к Л. Зямля бацькоў дала мне права: Станаўленне творчай індывідуальнасці Рыгора Барадуліна. Мн., 1983 / Рэд.

К а б а к о в і ч А. Беларускі свабодны верш. Мн., 1984 / Рэд.

Г н і л а м ё д а ў У. Пафас жыццесцвярджэння: Вобраз чалавека актыўнай жыццёвай пазіцыі ў сучаснай беларускай паэзіі. Мн., 1985 / Рэд.

Л ы с е н к а А. Лінія гарызонта: Нарыс творчасці Янкі Сіпакова. Мн., 1986 / Рэд.

2.3.

На беларускай мове. А н і с к о в і ч У. Якім быць «Дню паэзіі»? // ЛіМ. 1979. 4 мая; Б е л а р у с к а я літаратура: Дзень сённяшні. Мн., 1980. С.. 42—43; Б е ч ы к В. Каласы жніўнога лета // Арочка М. Колас на ржышчы. Мн., 1980; Я г о ж. Шлях да акіяна. Мн., 1981. С. 239—241; В я р ц і н с к і А. Высокае неба ідэала. Мн., 1979. С. 260—264; З у ё н а к В. Мера адкрытасці душы // Полымя. 1984. № 4; К а в а л е н к а В. Міфа-паэтычныя матывы ў беларускай літаратуры. Мн., 1981. С. 158—160; К і с л і к Н. Дзецям — сапраўдную паэзію // ЛіМ. 1955. 20 жн.; К у д р а ў ц а ў І. Маладыя галасы // Полымя. 1959. № 1; Л о й к а А. Зямлі патрэбна жыта... // Лойка А. Паэзія і час. Мн., 1981; Я г о ж. Сустрэчы з днём сённяшнім. Мн., 1968. С. 128—129; Л а з а р у к М. Часу непадуладнае. Мн., 1981. С. 119—121; П а н ч а н к а П. На паэтычным небасхіле. Мн., 1977. С. 199—201; Я г о ж. Працаваць з поўнай самааддачай // Панчанка П. Зб. тв.: У 4 т. Мн., 1983. Т. 4; П і с ь м е н н і к і Савецкай Беларусі: Кароткі даведнік. Мн., 1981. С. 17—18; Р а г о й ш а В. «Службе сувязі» — увагу // ЛіМ. 1976. 2 крас.; Т а р а с ю к Л. Вернасць вытокам. Мн., 1985. С. 72—73.

На рускай мове. М и х а й л о в А. Умчался век эпических поэм... // Лит. обозрение. 1973. № 7.

А. С. Гурская.

АРСЕННЕВА НАТАЛЛЯ

Арсеннева Наталля (крыпт. Н. А.; 20.9.1903, Баку), паэтэса, перакладчыца, драматург, лібрэтыст.

Неўзабаве пасля нараджэння Н. Арсенневай яе бацькі пераехалі ў Вільню. Бацька быў служачым, паходзіў з роду Арсенневых, якія па жаночай лініі даў паэта М. Лермантава. Маці настаўніца, займалася хатнім навучаннем дачкі. У час вайны (1915—19) сям'я Арсенневых жыла ў бежанстве ў Яраслаўлі, дзе будучая паэтэса пазнаёмілася з рускай літаратурай. У 1920 Арсенневы вярнуліся ў Вільню і аддалі дачку ў Віленскую беларускую гімназію. Там на яе паэтычныя здольнасці (верш «Восень») звярнуў увагу М. Гарэцкі, які пісаў пра яе ў лістах да Я. Карскага. У 1921, пасля заканчэння гімназіі, Н. Арсеннева паступіла ў Віленскі універсітэт. Але вучоба была спынена ў сувязі з тым, што яе муж, афіцэр польскай арміі Ф. Кушаль атрымаў прызначэнне ў заходнюю частку Польшчы. У 1939 апынулася ў БССР, працавала ў вілейскай абласной «Сялянскай газеце». На пачатку 1940 як жонка палоннага афіцэра выслана з двума сынамі ў Казахстан, працавала там у калгасе. Дзякуючы хадайніцтву СП БССР у маі 1941 вярнулася ў Беларусь. У час фашысцкай акупацыі разам з мужам, які актыўна супрацоўнічаў з гітлераўцамі, жыла ў Мінску, працавала ў прафашысцкай «Менскай газеце», пісала лібрэта опер «Усяслаў Чарадзей» і «Лясное возера». У 1944 кіравала аддзелам літаратуры Беларускага культурнага згуртавання, удзельнічала ў Другім Усебеларускім кангрэсе. Была ўзнагароджана гітлераўскім медалём. У 1944 разам з мужам выехала ў Германію, дзе нейкі час знаходзілася ў лагерах для перамешчаных асоб. З 1950 жыве ў ЗША.

Першыя вершы напісала на рускай мове ў Яраслаўлі (зберагаюцца ў альбоме яе брата Сяргея ў аддзеле рукапісаў Вільнюскага універсітэта). У беларускім друку дэбютавала ў 1920 (газ. «Наша ніва») пры дапамозе М. Гарэцкага. У 1927 выйшаў першы паэтычны зборнік Н. Арсенневай «Пад сінім небам», які складаўся пераважна з пейзажна-інтымнай лірыкі, тужліва-меланхалічнай па сваёй танальнасці. Другі зборнік, які рыхтаваўся ў 30-я г. пад назвай «Жоўтая восень», з друку выйсці не паспеў з-за вайны. Сустракалася з М. Танкам, які прысвяціў ёй верш «Нашы шляхі». У 1944 выдала зборнік вершаў «Сягоння». У лірыцы Н. Арсенневай ваеннага часу няма ўсхвалення фашызму. Паэтэса асуджала зверствы гітлераўцаў, называла акупацыю «гвалтам, няволяй», аднак не прыймала і дзеянні савецкіх партызан. Яна асуджала вайну, яе жорсткасць, але вайна ўспрымалася ёю як наканаванасць, якой яна бяссільная супрацьстаяць. Вершы Н. Арсенневай перыяду эміграцыі прасякнуты настальгіяй, рэлігійна-містычнымі матывамі. Характэрнай для грамадскай пазіцыі Н. Арсенневай з'яўляецца назва апошняга зборніка яе вершаў «Між берагамі» (1979) — паэтэса нібы падкрэслівае, што яна адбілася ад роднага берага, але і не прыстала да чужога. У 1970—80-я г. Н. Арсеннева адыйшла ад актыўнага ўдзелу ў палітычным жыцці беларускай эміграцыі. У апошніх інтэрв'ю з прыхільнасцю выказалася пра Савецкую Беларусь, асуджала жорсткасці фашызму.

І. Э. Багдановіч.

Бібліяграфія

1.2.

Пад сінім небам: Вершы. Вільня, 1927. Рэц.: Навіна А. Пад сінім небам // Наша праўда. 1927. 3 жн.; Чэмер М. Вечная дачка Сонца і «Шчырай зямелькі» // Родныя гоні. 1927. Кн. 5, 6; Fr. Hr[yškĕvič] // Slovanský přehled. 1930. T. 22.

1.3.

1920. Я ішла...; Уранні; Зімовае сонца: [Вершы] // Наша думка. 24 снеж.; Мой родны край: [Верш] // Н. н. 28 кастр.; Восень: [Верш] // Там жа. 12 ліст.; На матыў «Хаўтурнага Марша»: [Верш] // Там жа. 16 ліст.; Калі людзі пакрыўдзяць...: [Верш] // Там жа. 6 снеж.

1921. «Мая душа аж да краёў паўна...»: [Верш] // Дэкламатар. Вільня; Плач старога лесуна; Восень; «У небе палаюць чырвоныя хмары...»: [Вершы] //

Зборнік «Беларускіх ведамасцей», № 1. Вільня; У лесе: [Верш] // Зборнік «Беларускіх ведамасцей», № 2. Вільня; У класе: [Верш] // Маладое жыццё. № 1; Летуценні: [Верш] // Там жа. № 2; «Вечар быў пекны... ні дажджу, ні ветру...»: [Верш] // Там жа. № 3; Плач старога лесуна: [Верш] // Бел. вед. 14 вер.; Восень: [Верш] // Там жа. 3 кастр.; У лесе: [Верш] // Там жа. 17 кастр.; Лес шуміць: [Верш] // Там жа. 9 снеж.; Вяселле: [Верш] // Там жа. 25 снеж.; Песня: [Верш] // Наша думка. 7 студз.; Светлы дзень дагараець над сумнай зямлёй: [Верш] // Там жа. 14 студз.; «Я люблю песні ў полі...»; «Завець мяне сіняе неба...»: [Вершы] // Там жа. 29 студз.; Сняжынкі: [Верш] // Там жа. 4 лют.; У класе: [Верш] // Там жа. 11 лют.; Крыніца: [Верш] // Там жа. 4 сак.; Ночы і думкі: [Верш] // Там жа. 11 сак.; Вясна: [Верш] // Там жа. 18 сак.; Красавік: [Верш] // Там жа. 22 крас.

1922. «...Недаверчыва ноч падыходзіць...»: [Верш] // Маладое жыццё. № 1 / Пад крыпт. Н. А.; Шэпты ночы: [Верш]; Недзе далёка, далёка віталі думкі... [Імпрэсія] // Там жа. № 2 / Пад крыпт. Н. А.; «Ціха плыў месяц між хмараў празрыстых...»: [Верш]] // Там жа. № 3. / Пад крыпт. Н. А.; Памяці Ядвігіна Ш. / Пад крыпт. Н. А.; Песні: [Вершы] // Наш шлях. № 1; «...Недаверчыва ноч падыходзіць...»; «...Мінулі дзянёчкі той, ранняй вясны...»; З турэмных матываў: (З Н. Кібальчыч); Увечары [Вершы] // Там жа. № 2—3; Студэнцкая моладзь у беларускім руху // Там жа. № 4 / Пад крыпт. Н. А.; «Дрэвы абсыпаліся...»: [Верш] // Бел. звон. 24 лют.; Мэта жыцця: [Верш] // Там жа. 21 ліп.; «Сыплюцца з клёнаў лісты...»: [Верш] // Там жа. 8 вер.; Чаму?: [Верш] // Бел. вед. 1 студз.

1923. «Плакалі ў садзе бярозы...»; «У небе палаюць чырвоныя хмары...»; Лес шумеў; У лесе; Восень; Плач старога лесуна; Вяселле: [Вершы] // Выпісы з беларускае літаратуры. Мн.; «Плакалі ў садзе бярозы...»: [Верш] // Наша будучына. 6 студз.; «Які сягоння дзень! Якое неба, сонца...»: [Верш] // Новае жыццё. 24 сак.

1924. У лесе; Восень: [Вершы] // Беларускі дэкламатар. Мн.; Зорка; Увечары: [Вершы] // Заходняя Беларусь. Вільня; Песні на чужыне: Край, Вясною; Васількі; Вячорны абразок; Калыханка: [Вершы] // Каляда. 24 снеж.; Навагоднік. 31 снеж.

1925. Шчасце, як вішняў вясеннія краскі...: [Урывак з верша] // Бел. гаспадарскі Каляндар на 1926 год. Вільня; Шчасце: [Верш]; Тры браты: (Народнае апавяданне): [Паэма] // Студэнцкая думка. № 1; Шчасце: (Вершаванае апавяданне) // Там жа. № 2. 3; Увосені: [Верш] // Там жа. № 5.

1926. Шчасце; Восень; Рэчка співае: [Вершы] // Беларускі народны каляндар на 1927 год. Вільня; Лебядзінае возера: [Паэма] // Студэнцкая думка. № 1; Пралескі: [Верш] // Бел. справа. 9 крас.; На парозе; Сняжынкі; Крыніца: [Вершы] // Калядны звон. 28 снеж.

1927. Васількі; Калыханка: [Вершы] // Беларускі ілюстраваны каляндар на 1928 год. Вільня; Песні («Граюць гуслі-самагуды...»): [Верш] // Беларускі каляндар. Вільня; Шчасце; Восень; У лесе: [Вершы] // Беларускі народны каляндар. Вільня; Зімовы ранак: [Верш] // Нар. звон. № 7; Люблю я сонца залатое...; «Вечар неба хварбуе ў гарачыя тоны...»: [Вершы] // Родныя гоні. Кн. 1; Смяялася ў вочы вясна...; Вячорная часіна: [Вершы] // Там жа. Кн. 2. Рэц.: Р э ц э н з а р. «Духовае паветра» // Сялянская ніва. 1927. 27 крас.; Паралель: [Верш] // Родныя гоні. Кн. 3; Веснавая калыханка; Ішла вясна; «...Часта ўвечары, так, на праддвесні...» [Вершы] // Там жа. Кн. 4; Маячэнні...; Калі...; Вясёлка: [Вершы] // Там жа. Кн. 5; Вершы мае: [Верш] // Звязда. 21 жн.

1928. Шчасце; Адыдзі ж ты, гора: [Вершы] // Беларускі дэкламатар. Вільня; Васількі; Калыханка: [Вершы] // З роднай нівы. Вільня; Восень у гаю; Вячэрняя містэрыя; Вясной: [Вершы] // Рунь веснаходу. Вільня.

1929. Увосені; Ноч: [Вершы] // Беларускі каляндар на 1929 год. Вільня; Вячэрняя містэрыя; Вечар у лесе: [Вершы] // Беларускі народны каляндар. Вільня.

1931. Калі дзень дагараець: [Верш] // Жаноцкая справа. № 3.

1932. Першы снег; Зімовая ноч; Не вернеш; «Папалася сонца ў сеці...»: [Вершы] // Нёман. № 1; На парозе: [Верш] // Там жа. № 2; Да волі!» [Верш] // Там жа. № 3; Вечар; Вячэрні абраз: [Вершы] // Там жа. № 4; Увосені; Восень у гаю: [Вершы] // Там жа. № 5.

1933. Вячэрняя містэрыя; Вечар у лесе: [Вершы] // Беларускі народна-гаспадарскі каляндар на 1934 год. Вільня.

1935. Шчасце; Восень; У лесе: [Вершы] // Беларускі народна-гаспадарскі каляндар на 1935 год. Вільня; «...Як калоссе ў жытняй ніве...»; Новая зіма; Завея; Незгаданае; «Калі на заходзе знікае...»: [Вершы] // Калоссе. Кн. 1; Яшчэ адна вясна: [Верш] // Там жа. № 2; Мінуты тварэння; «У ясназялёным блакіце стаялі...»; У задушкі; Асенні дзень: [Вершы] // Там жа. № 4.

1936. Маладым паэтам: [Верш] // Бел. летапіс. № 1; Месячнай ночай; Вечар зімовы: [Вершы] // Калоссе. Кн. 1; «...Месяц мокры і срэбны вылазіць з балота...»; На прадвесні: [Вершы] // Там жа. Кн. 2; Абарона восені: [Верш] // Шлях моладзі. № 11, 12.

1937. Зоры; Лебядзіная песня: [Вершы] // Бел. летапіс. № 2—3; Паэт зімой: [Вершы] // Калоссе. № 1; Князёўна: [Верш] // Там жа. № 2; Ноч; Вугорскія скрыпкі: [Вершы] // Там жа. № 3; З асенніх настрояў; Асенняя элегія: [Вершы] // Там жа. № 4; «Над мутнай вадой каляінаў...» [Верш] // Шлях моладзі. № 1; Вядзьмак: [Паэма] // Там жа. № 5; Лілейкі: (Казка) // Там жа. № 6; «Толькі ўвечар жыву я душою узлётнай...»: [Верш] // Там жа. № 12, 13; Асенні вечар: [Верш] // Там жа. № 14.

1939. Ранні ў мяліцу мне туманы...: [Верш] // Крыніца. 22—25 снеж.; «У ілжывых радках пустых, халодных слоў...»: [Верш] // Там жа. 29 снеж.

1940. Усе словы здаюцца малымі; Новая вясна; Зварот; Садоўцам: [Вершы] // ЛіМ. 3 сак.; 17 верасня: [Верш] // Сялян. газ. 23 лют.; Роля жанчыны ў выбарах // Там жа. 5 сак.; Жанчына нашай краіны: [Верш]; Адна з многіх // Там жа. 8 сак. Новая вясна: [Верш] // Там жа. 12 сак.

1941. Не змоўкну я...: [Верш] // Вольная праца. 18 мая; Пасяўная: [Верш] // Там жа. 27 мая; Самалёты: [Верш] // Там жа. 11 чэрв.; Першая вясна: [Верш] // Там жа. 14 чэрв.; Памяці Горкага: [Верш] // Там жа. 18 чэрв.; Не буду больш!; Пасяўная; Самалёты; Вясна ў стэпу: [Вершы] // ЛіМ. 7 чэрв.

1.4.

1922. Г е р ц э н [А.] Кніга: [Урывак] / З рус. // Маладое жыццё. № 2

1925. М і ц к е в і ч А. Дзяды, ч. II: [Паэма]. / З пол. // Студэнцк. думка. № 4.

1.5.

На польскую мову. «Nie, nie woda święcona, nie cerkiewny śpiew» /Tł. K. Jaworski / Jaworski K. Pisma: Wydanie jubileuszowe. Lublin. 1972. T. 3.

На нямецкую мову. Der Schneesturm; Feiere Auferstehung / Übers. F. Neureiter // Weiβrussische Anthologie. München, 1983.

2.3.

На беларускай мове. А. В.-і к. Наш літаратурны маладняк // Шлях моладзі. 1937. № 4; А ў т а р с к і вечар Н. Арсенневай // Самапомач. 1937. № 2; Б а й к о ў М. Аб творчасці Наталлі Арсеньевай // Полымя. 1927. № 8. Я г о ж. На літаратурныя тэмы. Мн., 1929. С. 111—124; Б р у е в і ч К. На паэтычнай вышыні // Калоссе. 1937. № 1; В а л. Ж ы л. [Жылка У.]. З жыцця і пісьменства // Бел. вед. 1921. 25 снеж.; Д р а м а т ы ч н а я майстроўня // Маладое жыццё. 1922. № 3; К л і м к о в і ч М. Наталля Арсеньева // ЛіМ. 1940. 3 сак.; М а ш а р а М. Плач над Гудзонам // Голас Радзімы. 1960. № 28; Н а т а л л я Арсеньева ў Вільні // Бел. летапіс. 1937. № 2—3; С а ч а н к а Б. Беларуская эміграцыя: Факты і меркаванні // Маладосць. 1988. № 11; С т а н к е в і ч Ст. Аб беларускай літаратурнай сучаснасці // Нёман. 1932. № 5; Я. Н. [Найдзюк Я.] Вечар беларускай паэзіі і песні: [Паведамленне-анатацыя да творчасці] // Шлях моладзі. 1936. № 3.

На нямецкай мове. K l e i n e Slawische Bibliographie. Wiesbaden, 1958. S. 23; N e u r e i t e r F. Natalla Arsenneva // Weiβrussische Anthologie. München, 1983.

На польскай мове. Łastówka P. Białoruska młódź literacka // Kultura. 1937. Nr 45; R. K. Na buałoruskim Parnasie poetyckim w Wilnie // Środy Literackie. 1937. Nr 7; Smreczyński K. Twórczość poetycka Białorusinów wileńskich // Słowo. 1931. Nr 220.

На рускай мове. Климкович М. Литература Советской Белоруссии: Доклад на III Пленуме советских писателей СССР. Мн., 1936. С. 42—43.

На Югаславіі мове. Dren I. O Belorusih in beloruskem slovstvu // Luč. 1933. IX.

3.1.

ЦНБ АН БССР, аддз. рукап., ф. 5, воп. 1, адз. зах. 1, л. 15; ЦБ АН Літвы, аддз. рукап., ф. 21, адз. зах. 9—12. *З. У. Драздова.*

АРТЫМОВІЧ НАДЗЕЯ

Артымовіч Надзея (н. 18.2.1946, в. Аўгустова Беластоцкага ваяв., Польшча), паэтэса. Член Саюза польскіх пісьменнікаў з 1985.

Дзяцінства Н. Артымовіч прайшло ў г. Бельску Беластоцкага ваяв., дзе яна закончыла беларускую пачатковую школу і Беларускі агульнаадукацыйны ліцэй імя Б. Тарашкевіча. Вывучала рускую філалогію на настаўніцкіх курсах у Беластоку (1966—67) і беларускую філалогію ў Варшаўскім універсітэце (1968—82). Працавала ў Варшаве перакладчыцай. З 1979 жыве і працуе ў Бельску.

Творчым дэбютам Н. Артымовіч з'яўляецца верш «Ой, ляцелі гусі», надрукаваны ў 1970 у беластоцкай газеце «Ніва». Вядучыя ў творчасці паэтэсы — грамадзянска-патрыятычная тэма і інтымная лірыка. Яе хвалююць таксама праблемы адаптацыі вясковага чалавека ў сучасным горадзе (цыкл вершаў «Варшаўскія пейзажы»). Для вершаў Н. Артымовіч характэрны метафарычнасць, ускладнёнасць формы. *А. В. Мальдзіс.*

Бібліяграфія

1.2.

Роздумы. Беласток. 1981. Рэц.: Шаховіч М. «Праляцела глыбокае рэха» // Ніва. 1981. 7 чэрв.

1.3.

1970. Ой, ляцелі гусі: [Верш] // Ніва. 5 крас.

1971. Думка: [Верш] // Ніва. 3 студз.; «Ты падарыў мне грудку зямлі...»: [Верш] // Там жа. 5 снеж.

1972. Лясны канцэрт: [Верш] // Ніва. 2 студз.; «Завіравала ў танцы...»: [Верш] // Там жа. 3 снеж.

1973. «Я збіраю макі...»: [Верш] // Ніва. 7 студз.; «У яго завялікія боты...»: [Верш] // Там жа. 4 лют.; «Ён хварэў на хваробу невялікую...»: [Верш] // Там жа. 4 сак.; «Схавай свае словы...»: [Верш] // Там жа. 6 мая; «Пазаві мяне пазаві...»: [Верш] // Там жа. 3 чэрв.; «Злоўлены прамень сонца...»: [Верш] // Там жа. 1 ліп.

1977. «У руках нашых...»; «Магу табе падарыць...»; «Пазаві мяне...»: [Вершы] // Маладосць. № 12; «Сэрца...»: [Верш] // Ніва. 2 студз.

1978. З цыкла: Мы так блізка сябе: [Вершы] // Беларускі каляндар. 1978. Беласток; «У руках нашых...»: [Верш] // Ніва. 4 чэрв.; Пейзаж; «П'ю прагна...»; «Неспадзявана (так як адыходзяць людзі)...»; «Раскусваеш слыхам...»: [Вершы] // Там жа. 3 вер.

1979. Сіняя Гара: [Вершы] // Беларускі каляндар. 1979. Беласток; «Не па дарозе нам...»: [Верш] // Ніва. 6 мая; «Снежнае неба...»: [Верш] // Там жа. 3 чэрв.; «Словы крыжуюцца...»: [Верш] // Там жа. 1 ліп.; «Час з табой ляжыць прыкрыты блакітам...»: [Верш] // Там жа. 2 вер.; Міф і беларуская літаратура // Там жа. 9 вер.; «Стаць сабой...»: [Верш] // Там жа. 7 кастр.; Ты: [Верш] // Там жа. 4 ліст.; «Згубіць кірунак дарогі...»: [Верш] // Там жа. 2 снеж.

1980. Сіняя Гара: (Поры года); «Ценем...»; «П'ю прагна...»; «З нашых сэрцаў...»; «З неспакойных дарог...»; Пейзаж: [Вершы] // Белавежа. Беласток; «З неспакойных дарог...»; «Распалю касцёр...»; «Замкні шчыльна акно...»; «Даспеў ледзяны агонь...»; «Прадчуванне...»; «І прыйдзе ноч...»; «І гэта не пара...»; «Ідзе дождж...»; «Не пытай...»: [Вершы] // Беларускі каляндар. 1980. Беласток; «Лёс...»: [Верш] // Ніва. 6 студз.; З цыкла: Мы так блізка сябе: [Вершы] // Там жа. 3 лют.; «Перайсці...»: [Верш] // Там жа. 6 крас.; «Пасля кожнага дня пытальнікаў...»: [Верш] // Там жа. 1 чэрв.; «Кульгавы дзень па пояс у балоце...»:

[Верш] // Там жа. 7 вер.; «Перачакаю холад вялікі...»: [Верш] // Там жа. 5 кастр.; «Сустрэча па гадах...»: [Верш] // Там жа. 2 ліст.

1981. «Жыццё сатканае з чулалюдскіх нітак...»; «Сёння мне ўспомнілася...»; «Як назваць гэты час...»; «Над антыкварыятамі высказаных слоў...»: [Вершы] // Беларускі каляндар. 1981. Беласток; «Тонкім нервам...»: [Верш] // Ніва. 1 лют.; «А бераг наш быў так блізка...»: [Верш] // Там жа. 5 крас.; «Нечакана...»: [Верш] // Там жа. 7 чэрв.; «Перачакай яшчэ...»: [Верш] // Там жа. 4 кастр.

1982. З цыкла: Мы так блізка сябе: [Вершы] // Беларускі каляндар. 1982. Беласток; «Сплю ў шэрых снягах...»: [Верш] // Ніва. 7 сак.; «Яшчэ толькі адзін сон пра жоўтую вуліцу...»: [Верш] // Там жа. 4 крас.; «Свет замкнуўся...»: [Верш] // Там жа. 6 чэрв.; «Із выбеленай фігуры...»: [Верш] // Там жа. 4 ліп.; «Уваходзім у лінію гасцініцы...»: [Верш] // Там жа. 3 кастр.; «Сабрана ўжо восень у празрыстых пальцах...»: [Верш] // Там жа. 7 ліст.; «Скідае дождж пранікліву шэрань...»: [Верш] // Там жа. 5 снеж.

1983. «Уцякаю ад вострай лагоднасці дня...»: [Верш] // Беларускі каляндар. 1983. Беласток; Ніва. 7 жн.; «Гэта амаль празрыстая раніца...»: [Верш] // Ніва. 2 студз.; «Крывавіць вуха...»: [Верш] // Там жа. 6 лют.; «Свет укінуты ў бельскую байку...»: [Верш] // Там жа. 6 сак.; «З небяспечнай лёгкасцю летняй пары...»: [Верш] // Там жа. 1 мая; «На гэты бераг увахадзіцца з начным спакоем...»: [Верш] //Там жа. 5 чэрв.; «Задуменне ў маёй зямлі...»; «З вуліц...»; «Я прадала надзею...»; «Сказаць...»: [Вершы] // Там жа. 4 вер.; Белыя дні; «Паэты паміраюць тады...»; «Час карміць тваю бяздомнасць...»; «Ад'язджаючым ёсць такая пара перад ад'ездам...»: [Вершы] // Там жа. 4 снеж.

1984. «Варажыць на час расставанняў...»: [Верш] // Ніва. 5 лют.; «Зразумеўшы даспелае поле...»; «Польная сцежка ўваткана ў фарбы лугоў і палёў...»; «Каляровыя вопраткі разрываюць паветра...»: [Верш] // Там жа. 4 сак.; На парозе свету: [Рэц. на кн.: C z y k w i n J. Na progu swiata. Warszawa, 1983] // Там жа. 22 крас.; «Даспяваю ў халодным валоссі...»; «Дальні мае ў сонных краявідах...»; «Упаўшыя на зямлю без вачэй...»: [Вершы] // Там жа. 6 мая; Вяселле маладой пары; «Вярнуцца хачу да нашай першай размовы...»; «Мой дружа, ужо цямнее...»; «Нерэальная як учарашняя радасць...»; «З перасунутым горлам пад вецер...»: [Вершы] // Там жа. 5 жн.; «Страх не шукаць ужо новага вока...»; «І тады калі ўласны цень...»; «Быў сон...»; «Не ад'язджаецца злоўлены асколак слова...»: [Вершы] // Там жа. 2 вер.; «На небасхіле рассыпаны пейзажы...»: [Верш] // Там жа. 7 кастр.; Кароль і Жэра // Там жа. 11 ліст.; «Гэта постаць на дне чырвонай ракі...»: [Верш] // Там жа. 2 снеж.

1985. «Мой сон тужыць за спакоем зялёным...»; «Рассыпана зелень у дзікім агародзе...»; «Так нізка...»; «Зямля зменшылася на момант...»; «Брат...»: [Вершы] // Беларускі каляндар. 1985. Беласток; «Чалавек, які ішоў побач са мною...»: [Верш] // Ніва. 3 лют.; «Варажыць на час расставанняў...»: [Верш] // Там жа. 3 сак.; «Так ажыць у звіхраваных снах...»: [Верш] // Там жа. 7 крас.; «Што сніў ты ў сінім святле...»: [Верш] // Там жа. 7 ліп.; «Ён замкнуў за сабой змучаныя дзверы...»: [Верш // Там жа. 4 жн.

1.5.

На польскую мову. We śnie i w bólu słowa/Tł. J. Leończuk. Białystok, 1984.

„Po wieczornym niebie... / Tł. J. Leończuk // Klub związku Literatów Polskich: Rewers. Białystok, 1979.

2.3.

На беларускай мове. Ж а м о й ц і н Я. «Белавежа» 1980 г. // Беларускі каляндар. 1982. Беласток, 1982; Л е а н ч у к Я. Свет, маляваны смуткам // Ніва. 1978. 28 мая; Я г о ж. Увагі аб творчасці «белавежцаў» // Беларускі каляндар. 1980. Беласток, 1980; Н я ў в а ж н ы Ф. Тут і на гарызонце, або Беларускія паэты ў Польшчы // Ніва. 1983. 4 снеж.; С. Я. [Яновіч С.] Надзея Артымовіч — шосты член СПП // Там жа. 1985. 5 мая; Т у р о н а к Ю. Пейзажы Надзеі Артымовіч // Там жа. 1978. 3 вер.; Х р ы с ц і н ч ы к В. Паэзія Надзеі Артымовіч у Дубяжыне // Там жа. 1984. 25 ліст.; Ш а х о в і ч М. «Белавежа» // Беларускі каляндар. 1983. Беласток, 1983.

На ўкраінскай мове. Невулис З. Ii пристрасть — поезія // Наше слово. 1977. 16 січ. *Т. М. Махнач.*

АРШАНСКІ БЭР

Аршанскі Бэр (псеўд. Б э р, Х а і м М і х л с о н, З. Б. Э л е н з о н, крыпт. Б. О.; 30.11.1883, Гарадок Віцебскай губ., цяпер Віцебскай вобл.— 15.11.1945, Масква), празаік, драматург, літаратуразнавец, публіцыст. Пісаў на яўрэйскай, беларускай і рускай мовах.

З 1902 Б. Аршанскі жыў у Рызе. У 1908 пераехаў у Вільню. У гады, калі Заходняя Беларусь і Вільня апынуліся пад польскай уладай, працаваў у падполлі. З 1918 член КПСС. У пачатку 20-х гадоў пераехаў у Мінск. Некаторы час загадваў яўрэйскай секцыяй Інбелкульта. Потым, магчыма, працаваў у АН БССР. У 30-я гады пры нявысветленых акалічнасцях пабываў на Калыме (не выключана, што быў рэпрэсіраваны).

Літаратурную працу пачаў у Вільні, дзе выдаў некалькі п'ес, у тым ліку драму «Пачатак усходу» пра рэвалюцыйныя падзеі 1905—06. У наш час апублікаваў некалькі зборнікаў займальных апавяданняў для дзяцей. Некаторыя з іх прысвечаны Кастрычніку, грамадзянскай вайне. Даследаваў яўрэйскую літаратуру Беларусі, праблемы тэатра. П'еса Б. Аршанскага «Кроў» ставілася на сцэне Яўрэйскага тэатра БССР.

Р. Л. Рэлес.

Бібліяграфія

1.2.

Вечны сон: П'еса. Вільна, 1909 / Яўр.
Ганна: П'еса ў 3-х актах. Вільна, 1911 / Яўр.
Пачатак усходу: П'еса ў 3 актах. Вільна, 1911 / Яўр.
Легенда пра бальшавізм. М., 1918 / Яўр.
На хвалях: [Апавяданні]. М., 1924 / Яўр.
У сіненькай шкатулцы. Мн., 1927 / Яўр. Рэц.: К а б а к о ў Н. // Маладняк. 1930. № 1.
З разяўленым ротам: Апавяданні пра мінулае. Мн., 1929 / Яўр.
Кроў: Трагедыя ў 4 дзеях. Мн, 1929 / Яўр.
У тайніку: [Апавяданні]. М., 1930 / Яўр.
Тэатральная барацьба: [Зб. артыкулаў]. М., 1931 / Яўр.
Яўрэйская літаратура ў Беларусі пасля рэвалюцыі. М.; Харкаў; Мн., 1931 / Яўр.
Арцём. М., 1932 / Яўр.
На Калыме. М., 1937 / Яўр.
Эпізоды: [Апавяданні]. М., 1940 / Яўр.
Калымскія апавяданні. Мн., 1941 / Яўр.

1.3.

1925. Грамадзянская вайна ў літаратуры // Штэрн. № 1 / Яўр.; Тэатразнаўства на парадку дня // Там жа. № 2 / Яўр.; В мундштуке папиросном: [Апавяданне] // Звязда. 19 ліпеня.
1926. Вогненныя дарогі: (Частка другая рамана «На хвалях») // Штэрн. № 4 / Яўр.
1927. Кроў: (Трагедыя ў 4-х дзеях) // Штэрн. № 10—11; 1928. № 3—6 / Яўр.
1928. Тэатр Піскатара і яго мастацкае і палітычнае значэнне // Штэрн. № 1—2 / Яўр.
1929. Яўрэйская літаратура на Беларусі // Маладняк. № 10; Да праграмы акадэмічнага выдання Мендэле // Штэрн. № 5—6 / Яўр.; Літаратурныя нататкі // Там жа. № 7 / Яўр.; Літаратурныя запіскі // Там жа. № 12 / Яўр.
1930. Часопіс «Штэрн»: (Да пяцігадовага юбілею); Пасля буры: (Літ. заметкі) // Штэрн. № 5—6 / Яўр.
1931. Яўрэйская паэзія ў Беларусі пасля рэвалюцыі // Цайтшрыфт. Т. 5 / Яўр.; Е. Майзель // Штэрн. № 2 / Яўр.; Барацьба за пралетарскі яўрэйскі тэатр // Там жа. № 8—11 / Яўр.
1932. Жорны: Драма ў 4-х дзеях // Штэрн. № 7—8 / Яўр.
1935. Між сопак і снягоў: Эскізы // Штэрн. 5—6 / Яўр.; Два дзяцінствы // Там жа. № 10—11 / Пад крыпт. Б. О. / Яўр.; І. Рабін // Там жа. № 12 / Яўр.
1936. Паміж сопкамі і снягамі: [Апавяданне] // Штэрн. № 6 / Яўр.; Чарлі Чаплін // Там жа. № 8 / Яўр.
1937. Упершыню: [Апавяданне] // Штэрн. № 7—8 / Яўр.
1939. Жоўты пояс: [Аднаактная п'еса] // Штэрн. № 10 / Яўр.

2.2.

На яўрэйскай мове. Б р а н ш т э й н Я. Атака. М., 1930.

2.3.

На беларускай мове. Б. Р. «Блут»: (Тэатр «Ройтэр Факел») // Віцеб. пралетарый. 1930. 15 чэрв.
На яўрэйскай мове. Б. А р ш а н с к і // Эйнікайт. [М.]. 1945. 17 ліст.; Л і т в а к о ў М. // У неспакоі. М., 1926. Т. 2. С. 159—180; Ш у л ь м а н І. Яўрэйская літаратура Беларусі // Чыкага. 1933. № 2—3; Я ў р э й с к і савецкі пісьменнік Б. Аршанскі ў Рызе // Уфбуй (Рыга). 1941. № 6.

Т. М. Махнач.

АСІПЕНКА АЛЕСЬ

Асіпенка Алесь (Аляксандр Харытонавіч; псеўд. А. П у ш к а р с к і; н. 7.9.1919, в. Пушкары Віцебскага р-на), Член СП СССР з 1957. Заслужаны работнік культуры БССР (1979). Лаурэат прэміі Ленінскага камсамола Беларусі (1974, за літаратурны запіс кнігі А. Дзенісевіча «Арлінае племя»), Літаратурнай прэміі імя І. Мележа (1981, за раман «Непрыкаяны маладзік»).

Нарадзіўся ў сялянскай сям'і. Бацька — Асіпенка Харытон Рыгоравіч — працаваў настаўнікам царкоўна-прыходскіх школ, маці — Праскоўя Рыгораўна — у час Вялікай Айчыннай вайны за сувязь з партызанамі са сваімі сёстрамі была адпраўлена ў Германію. Па дарозе ў літоўскім гарадку Рудзішкі яны ўцяклі і трапілі да партызан, дзе і ваявалі да вызвалення Літвы.

А. Асіпенка ў 1935 скончыў сямігодку ў вёсцы Бабінічы Віцебскага р-на, паступіў на падрыхтоўчыя курсы Віцебскага ветэрынарнага інстытута. Аднак цяжкая хвароба надоўга прыкавала яго да ложка. Восенню 1937 пайшоў вучыцца на рабфак, у 1939 паступіў у Віцебскі педагагічны інстытут. У 1940 вымушаны быў пакінуць вучобу, да чэрвеня 1941 працаваў настаўнікам Рудакоўскай сярэдняй школы Віцебскага р-на.

Напачатку Вялікай Айчыннай вайны жыў у Пушкарах, працаваў на матчынай гаспадарцы, наладзіў сувязь з партызанамі. У чэрвені 1942 стаў байцом партызанскага атрада, пасля памочнікам камісара па камсамолу аднаго з атрадаў брыгады «Аляксея». Цяжкія ўмовы абвастрылі застарэлую хваробу. У снежні 1942 эвакуіраваны ў савецкі тыл. Пасля шпіталя вучыўся ў школе штаба партызанскага руху, на курсах савецкага і партыйнага актыву ў Маскве. У 1943 пасланы сакратаром райкома камсамола ў вызвалены Горацкі, потым у Краснапольскі р-ны Магілёўскай вобл. На гэтай пасадзе знаходзіўся да красавіка 1944.

З 1944 працаваў у друку. У 1944—53 — карэспандэнт, літаратурны супрацоўнік, загадчык аддзела, намеснік рэдактара, рэдактар газеты «Чырвоная змена». У 1948 выбраны другім сакратаром Мінскага гаркома камсамола. Пасля пяці месяцаў працы вярнуўся ў «Чырвоную змену». Завочна вучыўся на гістарычным факультэце Мінскага педагагічнага інстытута, які скончыў у 1955. У 1953—72 — загадчык аддзела, адказны сакратар, намеснік галоўнага рэдактара, галоўны рэдактар часопіса «Маладосць». З 1972 галоўны рэдактар сцэнарна-рэдакцыйнай калегіі, галоўны рэдактар сцэнарнай майстэрні кінастудыі «Беларусьфільм». У 1976—80 галоўны рэдактар газеты «Літаратура і мастацтва». Член КПСС з 1947.

Узнагароджаны ордэнамі: Айчыннай вайны 1 і 2 ступені, «Знак Пашаны», «Працоўнага Чырвонага Сцяга», медалямі, Ганаровымі граматамі і Граматамі Вярхоўнага Савета БССР, Ганаровай граматай Вярхоўнага Савета Літоўскай ССР.

Першыя творы апублікаваў у 1946. Рэгулярна празаічныя творы пачалі выходзіць з 1953. Асноўная тэматыка творчасці — вайна, гераізм савецкіх людзей у барацьбе з фашысцкімі захопнікамі, партызанскі рух на Беларусі, аднаўленне разбуранай гаспадаркі ў пасляваенны час (раман «Вогненны азімут», аповесці «Жыта», «Два дні і дзве ночы», апавяданні), сацыяльныя і маральна-этычныя праблемы сучаснасці, жыццё калгаснай вёскі, горада, выхаванне моладзі (аповесці «Дысертацыя», «Няроўнай дарогай», «Паплавы», «Абжыты кут», раман «Непрыкаяны маладзік», апавяданні). Па сцэнарыях А. Асіпенкі пастаўлены фільмы: «Пяцёра адважных» (1971), «Надзейны чалавек» (1975), «Трэцяга не дадзена» (1981, з І. Балгарыным і М. Пяцігорскай), «Кожны трэці» (1980, з Н. Сафаравым, «Узбекфільм»), тэлефільм «Ясь і Яніна» (1974, з С. Паляковым), «Канец бабінага лета» (1983), дакументальна-поўнаметражныя фільмы «Добрая зямля» (1977, з Б. Сарахатунавым), «Трывогі першых птушак» (1986).

Л. С. Савік.

Бібліяграфія

1.1.

Зб. тв.: У 3 т. Мн., 1989—1990. Т. 1. Вогненны азімут: Раман. Мн., 1989. Т. 2. Жыта. Пяцёрка адважных: Аповесці. Мн., 1989. Т. 3. Святыя грэшнікі: Раман. Рэха даўніх надзей: Аповесць. Мн., 1990.

Выбр. тв.: У 2 т. Мн., 1979. Т. І. Апавяданні і аповесці. Т. 2. Аповесці і апавяданні. Рэц.: Савік Л. Падзеі, час, людзі // Полымя. 1981. № 1.

Крокі: Выбранае. Мн., 1971. (Б-ка бел. прозы).

1.2.

Лёд растае: Апавяданні і аповесць. Мн., 1958. Рэц.: Герцовіч Я. У добры час // Полымя. 1958. № 12; Лойка А. Творы аб простых людзях // ЛіМ. 1958. 8 кастр.; Скапараў І. Моладзь — герой гэтай кнігі // Чырв. змена. 1958. 24 ліп.; Сяргееў У. Сустрэча з маладым сучаснікам // Беларусь. 1959. № 1.

Подых кветак і працы: Аповесці. Мн., 1960. Рэц.: Курбека І. Подых жыцця // Беларусь. 1962. № 4; Навуменка І. // Чырв. змена. 1961. 23 сак.

Дарога ў даль: Аповесць і апавяданні. Мн., 1962.

Абжыты кут: Аповесць. Мн., 1964; Рэц.: Быкаў В. Таленавітая аповесць // Полымя. 1964. № 7; Вярцінскі А. Твой заўтрашні дзень, Зарэчча // Чырв. змена. 1964. 24 ліст.; Золава Э., Мальдзіс А. Мы прачыталі аповесць... // ЛіМ. 1964. 31 студз.; Кудраўцаў І. У абжытым куце // Звязда. 1964. 17 вер.; Леанідаў Г. Зарачанцы абжываюць свой кут // Віцеб. рабочы. 1964. 25 студз.; Салавей Л. Над палямі зарачанскімі // Беларусь. 1965. № 3; Юревич В. Правда значительная, наступательная // Дружба народов. 1964. № 12; Юрэвіч У. Жыве такі хлопец // ЛіМ. 1964. 1 снеж.

Вогненны азімут: Раман. Мн., 1966. Рэц.: Герцовіч Я. Звычайнае і незвычайнае//Беларусь. 1967. № 3; Ягож. Так пачыналася//ЛіМ. 1968. 9 жн.; Мелешко А. Правда суровая, честная // Заря. 1968. 17 окт.; Мялешка А. Суровая праўда вайны // Чырв. змена. 1968. 12 вер.; Сцепаненка А. Героі — нашы сучаснікі // Гомел. праўда. 1969. 4 студз.; Ціханчук М. Азімут барацьбы і перамогі // Звязда. 1968. 25 жн.; Юревич В. Дыхание военной грозы // Сел. газ. 1968. 17 сент.

Жыта: Аповесць. Мн., 1968. Рэц.: Дашкевич С. Жито — значит жить // Знамя юности. 1971. 8 июля; Псиков А. Битва после войны//ЛГ. 1968. 4 дек.

Парогі: Апавяданні. Мн., 1973. Рэц.: Дуброўскі М. Плён сталасці // ЛіМ. 1973. 1 чэрв.; Мыслівец В. На жыццёвых парогах // Полымя. 1974. № 8.

Непрыкаяны маладзік: Раман. Мн., 1974; Рэц.: Шитик Е. Не оставит равнодушным // Сел. газ. 1974. 11 авг.

Два дні і дзве ночы (Канец бабінага лета): Аповесці. Мн., 1977. Рэц.: Дзюбайла П. На хвалі сучаснасці // Полымя. 1978. № 3; Лецка Я. Асваенне новых даляглядаў // Звязда. 1977. 25 мая; Марціновіч А. Па высокаму рахунку сумлення // Віцеб. рабочы. 1978. 10 студз.; Шупенька Г. Выразна і праўдзіва // Беларусь. 1978. № 8.

Непрыкаяны маладзік: Раман. Мн., 1982. Рэц.: Виноградов А. На судьбах — времени печать // Сел. газ. 1983. 28 сент.; Грамадчанка Т. З увагай да звычайнага // Полымя. 1983. № 6; Савік Л. Каханне і абавязак // ЛіМ. 1982. 23 ліп.

Пяцёрка адважных: Аповесць. Мн., 1985. Рэц.: Марціновіч А. Праўдзіва пра адважных // ЛіМ. 1985. 20 снеж.

Святыя грэшнікі: Раман, аповесць. Мн., 1988.

1.3.

1946. Сталасць: [Верш] //Сав. Радзіма. 28 ліп.; Ордэн нашай славы: [Нарыс] // Чырв. змена. 15 студз.; Ленін і Сталін — арганізатары камсамола // Там жа. 29 жн.

1947. Выхаванец бальшавіцкай партыі //Чырв. змена. 28 студз.; Камсамолец абавязан быць атэістам // Там жа. 20 снеж.

1949. Пад знакам бальшавіцкай крытыкі: З Мінскай абл. камс. канферэнцыі // Чырв. змена. 27 студз.;

Арганізавана і змястоўна // Там жа. 26 крас.; Фільм аб легендарным героі // Там жа. 30 жн. / Сааўт. А. Барушка; Некаторыя пытанні выхавання жаночай моладзі // Там жа. 27 кастр. / Сааўт. Р. Балбуцкая; Правы і абавязкі члена ВЛКСМ: (У дапамогу вывучаючым Статут ВЛКСМ) // Там жа. 15 ліст.

1950. Пад гукі фанфар: [Фельетон] // Чырв. змена. 10 чэрв.

1951. Глядач патрабуе сапраўднага мастацтва // Чырв. змена. 25 жн. / Сааўт. М. Гамолка, П. Шаўроў.

1952. Дзяўчына з «Залатой дубравы»: Апавяданне // Работніца і сялянка. № 12.

1953. Ледаход: Апавяданне // Беларусь. № 4; Салаўіныя ночы: Апавяданне // Там жа. № 10; У нас у інтэрнаце вяселле: Нарыс // Маладосць. № 8; Насціна слова: Апавяданне // Там жа. № 9; Першы ліст: [Апавяданне] // Чырв. змена. 1 вер. / Пад псеўд. А. Пушкарскі; Пуцёўка: Апавяданне // Там жа. 30 снеж.

1954. Калі загарэліся агні // Маладосць. № 1; Іх упрыгожвае праца // Там жа. № 2; Новыя адрасы // Там жа. № 3; Суседзі: Нарыс // Там жа. № 5; Новая сіла // Там жа. № 6 / Сааўт. А. Дзітлаў; Пастух: Апавяданне // Там жа. № 9; Аршанская полька: [Апавяданне] // Работніца і сялянка. № 5; Фільм пра пільнасць і мужнасць // Звязда. 8 чэрв.; Сведчанне воінскай доблесці і працоўнага гераізму: (Па залах музея гісторыі Вял. Айч. вайны) // Там жа. 3 ліп.; Неспакойныя сэрцы // Чырв. змена. 19 сак.; Гадавіна вызвалення // Там жа. 3 ліп.; Вобраз маладога сучасніка // Там жа. 21 жн. / Пад псеўд. А. Пушкарскі.

1955. Сустрэчы: (Замалёўкі з натуры) // Беларусь. № 1; Лянок: Нарыс // Маладосць. № 3; Слухаючы справы аб разводзе // Там жа. № 4; Атрымаўшы атэстат сталасці // Там жа. № 11; Новы сакратар: Апавяданне // Там жа. № 12; Хто вінаваты?: [Апавяданне] // Работніца і сялянка. № 4; Выдатны майстар сцэны // Звязда. 24 лют.; Наказ народа // Там жа. 27 лют.; У новых умовах: 1. На перадавой лініі; 2. Вучыць, выхоўваць моладзь // Чырв. змена. 3, 9 сак.; «У добры час» // Там жа. 14 чэрв.; А дзе ж Несцерка? // Там жа. 18 вер.

1956. Чужога поля ягада: Апавяданне // Маладосць. № 6; Жыццё крочыць: Нарыс // Там жа. № 7; Падвойнае дно: Апавяданне // Работніца і сялянка. № 5; Добра быць маладым // Чырв. змена. 10 студз.; Апошняя версія: Аповесць//Там жа. 23, 25, 26, 27, 29, 30 вер., 2, 3, 4, 6, 7, 9, 11—13, 14, 16, 17, 18, 20, 21, 23, 24, 25, 27—30, 31 кастр., 1, 3, 4 ліст.

1957. Дысертацыя: Апавяданне // Беларусь. № 4; Вясёлыя вечары // Маладосць. № 2; Акно у вясну // Там жа. № 5; Няроўнай дарогай: Аповесць // Там жа. № 11. Рэц.: Г і л е в і ч Н. Пра Вадзіма і яго сяброў // Чырв. змена. 1957. 22 снеж.; С т а л я р о ў М. Аб жыццёвай дарозе // ЛіМ. 1958. 1 лют.; Нарач: [Рэц. на альманах «Нарач»] // Маладосць. № 12; Бяссонныя ночы; Да запатрабавання; Ліда: Апавяданні // Полымя. № 7; Даўняе, незабытае: [Апавяданне] // Чырв. змена. 1 студз.; Шлях да сцэны: (Пра тых, хто выступіць на фестывалі): [Нарыс] // Там жа. 27 сак.

1958. Заслона паднята, а далей? // Маладосць. № 1; Вясковыя матывы: Рэпартаж // Там жа. № 5; Водар зямлі: Апавяданне // Там жа. № 6; Паплавы: Аповесць // Там жа. № 7, 8, 9. Рэц.: А р х і п а в е ц Б. Галоўны напрамак // Калг. праўда. 1960. 4 студз.; Г е р ц о в і ч Я. Што было ў пачатку? // ЛіМ. 1959. 31 кастр.; С т о л я р о в М. В жизни они богаче // Знамя юности. 1960. 21 апр.; Слава: Апавяданне // Маладосць. № 9; Сімон Балу і дзед Талейка: Апавяданне // Звязда. 13 крас.; Маладосць не старэе // ЛіМ. 15 лют.; Маладыя ідуць у літаратуру // Там жа. 2 жн.

1959. «Маладосць»: Журнал в 1960 году // Сов. Бел. 23 дек.; Пра каханне, вернасць і здраду: (На маральныя тэмы) // Чыв. змена. 6 жн.

1960. Першае заданне; Нам не трэба падзяка; Тут будзе мой дом: Апавяданні // Маладосць. № 9; Адзіныя нашы...: Апавяданне // Работніца і сялянка. № 10; Роздум над школьнай фатаграфіяй: Апавяданне // Звязда. 23 снеж.; Гаспадары: Апавяданне // Калг. праўда. 14 снеж.; Этапы вялікага шляху // Чырв. змена. 20 вер.

1961. Жыццю насустрач: [Нарыс] // Героі нашых дзён. Мн.; ЛіМ. 1 вер.; Сыну майго сына: Аповесць // Маладосць. № 3, 4; Штурм будучыні // Звязда. 2 мая.; Вымова: [Раздзел з аповесці «Сыну майго сына»] // Чырв. змена. 11, 12, 14 сак.

1962. Рамзес: Апавяданне // Бярозка. № 10; Прынцэса Д'алюмогель; Ноччу ў кастрычніку: Апавяданні // Маладосць. № 10; Руку, друг! // ЛіМ. 24 крас.; Ноччу ў кастрычніку: [Апавяданне] // Чырв. змена. 31 кастр.

1963. Цэзар: Апавяданне // Бярозка. № 8; Трое: Апавяданне // Там жа. № 10; Стаж; Мірная вайна; Калі хто замахнуўся...: Апавяданні // Маладосць. № 8; Абжыты кут: Аповесць // Там жа. № 11, 12; Народ — гаспадар // Звязда. 3 сак.; Сонца будучыні // Там жа. 1 мая; Прывал пасля бою: Урывак з рамана // ЛіМ. 10 мая.; Імклівы разгон эпохі // Там жа. 21 чэрв.; Чалавецтва ўздыхнула з палёгкай // Там жа. 9 жн.; Праз дваццаць гадоў // Там жа. 4 кастр.; Сярэдзіны няма: Урывак з аповесці «Абжыты кут» // Там жа. 29 кастр.; Для цябе, чалавек // Мін. праўда. 31 снеж.

1964. Паэма пра лес: Нарыс // Маладосць. № 4; Вогненны азімут: [Урывак з рамана] // Работніца і сялянка. № 11; Знаёмства было цікавае // ЛіМ. 24 ліст.

1965. Вогненны азімут: Раман // Маладосць. № 2—5. Рэц. К л е ш ч а н к а В. «А чабору цвісці» // Чырв. змена. 1965. 22 вер.; П а ш к е в і ч Н. Ішоў сорак першы... // ЛіМ. 1965. 13 ліп.; Эстафета мужнасці // ЛіМ. 24 вер.; «Маладосць» 1966 года // Там жа. 2 ліст.

1966. З вышыні пражытых гадоў // Пра час і пра сябе. Мн.; Жыта: Аповесць // Полымя. № 8, 9. Рэц.: Б у к ч и н С. Жизнь на израненном поле//Сел. газ. 1970. 17 нояб.; В а с и л е в с к и й М. Человек побеждает // Знамя юности. 1967. 22 марта; Д з ю б а й л а П. Каб красавала жыта // ЛіМ. 1966, 30 вер.; Д у б о ў с к і М. Позвы роднага поля//Чырв. змена. 1970. 30 снеж.; К л е ш ч а н к а В. Каліна зноў на перадавой // Там жа. 1967. 16 сак.; Р а д ю к О., С т р о г у н А. Жито — символ жизни // Заря. 1970. 18 нояб.; Шануйце маладосць! // Чырв. змена. 17 лют.

1967. Мірная вайна: [Апавяданне] // Анталогія беларускага апавядання: У 2 т. Мн. Т. 2; Поступ веку: Маналог, прысвечаны аўтазаводу // Горад і гады. Мн.; Белы камень; Лаўрэат мясцовага конкурсу: Апавяданні // Полымя. № 11; Міг расставання: Апавяданне // Работніца і сялянка. № 12; Духоўнае ўзбагачэнне // Звязда. 10 чэрв.

1968. Крык чайкі: Апавяданне // Маладосць. № 12; На крыльях юности: Журналы в будущем году // Сов. Бел. 17 нояб.

1969. Кірыла Уласік: Апавяданне // Полымя. № 1.

1980. Слово о К. Чорном//Неман. № 6/У сааўт.;

1970. Дакумент вялікай важнасці // ЛіМ. 15 мая.

1971. Сват; Сцежка да хаты; Дзед Кузьма, Антон Пакоша і Любка Вадзянец: Апавяданні // Маладосць. № 4; Непрыкаяны маладзік: Раман // Полымя. № 3, 4, 5; Моладзь — будучыня літаратуры: З выступлення на VI з'ездзе пісьменнікаў Беларусі // ЛіМ. 7 мая; Два имени, две книги // ЛГ. 7 апр.

1972. Камсамольскі важак: (З аповесці «Паплавы») // Залацінкі. Мн.; Пастка: Апавяданне // Маладосць. № 10; Маці; Шчырэц і цыцуля: Апавяданні // Полымя. № 5; Крытыка — выразнік грамадскай думкі: З выступ. на Пленуме праўлення СП БССР // ЛіМ. 25 лют.

1973. Учора, сёння, заўтра...: (Гутарка з гал. рэдактарам кінастудыі «Беларусьфільм» А. Асіпенкам і дырэктарам творчага аб'яднання «Летапіс» І. Пастуховым. Запісаў В. Салаўёў] // Вяч. Мінск. 11 студз.; І маладосць, і сталасць...: [Гутарка з рэдактарамі час. «Маладосць» розных гадоў: А. Кулакоўскім, П. Панчанкам, А. Асіпенкам, Г. Бураўкіным] / Зап М. Федзюковіч // Чырв. змена. 4 крас.

1974. Добра быць маладым // Хрэстаматыя па гісторыі беларускай савецкай публіцыстыкі. Мн.; Дарога без прыпынкаў // Полымя. № 12; Подруги // Сел. х-во Бел. № 8;

1975. Першае заданне: [Апавяданне] // Ішла вайна народная. Мн.; Слова пра Шолахава // Маладосць.

№ 5; Канец бабінага лета: Аповесць // Там жа. № 7—8. Рэц.: Тычына М. Не только о хлебе насущном // Сел. газ. 1976. 24 авг.; «Мы ў бітвах гартавалі свой радок...» (Сустрэча бел. пісьменнікаў і паэтаў у рэдакцыі газ. «Чырв. змена») / Зап. М. Кацюшэнка, А. Мяснікоў // Чырв. змена. 25 лют.

1976. Два дні і дзве ночы: Аповесць // Маладосць. № 4, 5; Гэта — як узыходжанне на вяршыню // Там жа. № 9; Адчуваць пульс часу: Урывак з выступлення // ЛіМ. 21 мая; Далёкае і вельмі блізкае // Чырв. змена. 21 крас.

1977. Чытаю праект Канстытуцыі // Маладосць. № 8; Памяці К. А. Федзіна // ЛіМ. 22 ліп.

1978. Современная белорусская проза: герой и время // Неман. № 12 / У сааўт.

1979. Незабыўнае // Святло яго душы. Мн.

1980. Слово о К. Чорном // Неман. № 6 / У сааўт.; Непрыкаяны маладзік: Раман. Кн. другая // Полымя. № 3—5. Рэц.: Дзюбайла П. Непрыкаянасць: ад чаго яна? // ЛіМ. 1980. 26 вер.; Перад светлай памяццю // Там жа. 28 сак.; Радасць і боль перамог // Там жа. 9 мая; Адна плотачка на двух: Апавяданне // Там жа. 15 жн.; Сустрэчы на блакітных дарогах: [Дарожныя нататкі] // Там жа. 29 жн.; Вечность млечного пути: К 80-летию со дня рождения К. Чорного // Сел. газ. 24 июня.

1981. Новыя вышыні — новыя перспектывы: (Думкі пасля XXVI з'езда КПСС) // Полымя. № 3; Адзнака і абавязак // ЛіМ. 20 сак. / Сааўт. А. Русецкі; Літаратура — гэта непакой...: [Інтэрв'ю] // Там жа. 5 чэрв.

1982. Вясёлы карагод: [Апавяданне] // Вясёлка. № 1; Старое пажарышча: Апавяданне // ЛіМ. 1 кастр.

1983. Як вясна зіму прагнала: Казка // Вясёлка. № 4.

1984. Глыбокая разведка: Гутарка з пісьменнікам А. Х. Асіпенкам / Зап. У. Левін // Мін. праўда. 19 чэрв.: Мой лёс — «Чырвонка» // Чырв. змена. 4 мая.

1985. Ноч у кастрычніку: Апавяданне // Апавяданні пра Вялікую Айчынную. Мн.; Згадкі памяці // Успаміны пра Ілью Гурскага. Мн.; Пяцёрка адважных: Аповесць // Бярозка. № 1—3; Памяць нашых сэрцаў: [Успаміны] // Полымя. № 4; Вечна жывая крыніца // Там жа. № 5; Дзікі конь: Апавяданне // ЛіМ. 22 сак.

1.5.

На балгарскую мову. Дядо Кузма, Антон Пакоша и Любка Вадзянец: [Апавяданне] / Прев. И. Дойчинов // Под шепота на дъбовете. София. 1981.

На літоўскую мову. Ledai tirpsta: Apsakymas // Jaunimo gretos. 1958. Nr. 9.

На рускую мову. Огненный азимут: Роман / Пер. П. Кобзаревский. М., 1967.

Огненный азимут: Роман / Пер. П. Кобзаревский. Мн., 1969. Рэц.: Жиженко В. Так начинался подвиг / Неман. 1969. № 9.

Обжитый угол: Повести / Пер. П. Кобзаревский, М. Горбачев. М., 1970. Рэц.: Андреюк С. Хлеб и люди // Неман. 1971, № 1; Воронов В. Слово одного корня // ЛГ. 1971. 15 дек.

Белый камень: Рассказы и повести / Пер. В. Щедрина. М., 1974. Рэц.: Федотов Г. // Неман. 1975. № 10.

Жито; Обжитый угол: Повести / Пер. П. Кобзаревский, М. Горбачев. Мн., 1975. (Б-ка бел. повести).

Неприкаянный месяц: Роман / Пер. М. Горбачев. М., 1975.

Слава: (Рассказ) / Пер. К. Титов // Сов. Отчизна. 1958. № 5; Я всё помню, друзья! [Апавяданне] / Пер. М. Горбачев // Белорусские рассказы. М., 1962; Два рассказа: Стаж: Тайная война / Пер. Н. Татур // Неман. 1963. № 5; Обжитый угол: [Аповесць] / Пер. М. Горбачев // Там же. 1966. № 9, 10. Рэц.: Крупенька Е. Крепнут крылья в полете / ЛГ. 1966. 29 нояб.; Белый камень: Рассказ / Пер. П. Кобзаревский // Звезда. 1969. № 1; Лауреат местного конкурса: (Рассказ бывшего партизана) / Пер. П. Кобзаревский // Полярная звезда. 1970. № 3; Белорусские рассказы. М., 1971; Неприкаянный молодик: Роман / Пер. М. Горбачев // Неман. 1973. № 7—9. Рэц.: Коваленко В. Чтобы взлететь, нужны крылья // Лит. обозрение. 1973. № 4; Конец бабьего лета: (Отрывок из повести) / Пер. Т. Смолянская // ЛГ. 1978. 16 авг.; Стаж: [Апавяданне] / Пер. В. Щедрина / Березы на шляху. М., 1980; Неприкаянный молодик: [Роман] / Авториз. пер. В. Тарас // Неман. 1981. № 8, 9; Михась Лыньков: время поэтов и комиссаров / С бел. // Неман. 1984. № 11; Соколы из легенды: [Нарыс] / Пер. В. Касько // Письмо с фронта. Мн., 1985.

На ўкраінскую мову. Обжитий куток: Повість / Пер. З. Біленка. К., 1966.

Оршанська полька: Оповідання / Пер. Б. Чайковський // Дніпро. 1955. Кн. 3; Льодохід / Пер. Д. Гринько // Білоруські оповідання. К., 1957; Дніпро. 1957. Кн. 9; Слава: Оповідання / Пер. А. Косматенко // Дніпро. 1959. № 3; Роздуми над шкільною фотографією: Оповідання / Пер. Е. Доломан // Там жа. 1961. № 5; Мирна війна / Пер. Я. Пальчик // Білоруське радянське оповідання. К., 1979.

На чувашскую мову. Стаж: [Апавяданне] / А. Малав кусарна // Тарна сассилле серем-шывам. Шупашкар, 1985.

На чэшскую мову. Konec babino léta / Prel. M. Bulecova // Svět socialismu. 1979. № 1.

1.6.

Кветкі Арарата: Апавяданні армянскіх савецкіх пісьменнікаў. Мн., 1964 / Скл. з Г. Севунц.

Дзенісевіч А. Арлінае племя: Запіскі камсамольскага работніка. Мн., 1970 / Літ. запіс.

Денисевич А. Орлиное племя: Записки комсомольского работника. Мн., 1972 / Літ. запіс.

2.3.

На беларускай мове. Адамовіч А. Апавяданні 1955 года // ЛіМ. 1956. 7 студз.; Андраюк С. Жыць чалавекам. Мн., 1983. С. 32—36; Бабкова А. Па шляху праўдападобнасці // Мін. праўда. 1984. 10 лют.; Бармута У. Кут, з якога мы выйшлі // ЛіМ. 1965. 23 ліст.; Беларуская літаратура і праблемы сучаснасці. Мн., 1978. С. 152—158; Беларуская савецкая проза: Раман і аповесць. Мн., 1971. С. 336—337, 364—366; Валодзька Г. Азімут творчасці // Віцеб. рабочы. 1969. 6 вер.; Вярцінскі А. Высокае неба ідэала. Мн., 1979. С. 32—33; Гардзіцкі А. Аб перамозе жыцця // ЛіМ. 1970. 25 вер.; Герцовіч Я. Аб тым, што лічаць «інтымным» // Чырв. змена. 1955. 24 снеж.; Яго ж. Галасы сучаснікаў // Герцовіч Я. Пісьменнікі, кнігі, героі. Мн., 1966; Яго ж. Літаратура і жыццё народа. Мн., 1960. С. 23—30; Яго ж. Сталасць // Полымя. 1969. № 9; Яго ж. Так пачыналася // ЛіМ. 1968. 9 жн.; Яго ж. Тры бітвы з мяшчанствам // Там жа. 1961. 7 ліп.; Гіль М. Не развітваючыся з маладосцю: Алесю Асіпенку — 50 гадоў // Там жа. 1969. 9 вер.; Гніламёдаў У. Зазіраючы ў сярэдзіну // Там жа. 1965. 26 ліст.; Дзмітрыева Р. Праўда жыцця, контуры характараў // Там жа. 1983. 24 чэрв.; Дзюбайла П. Беларускі раман: Гады 70-я. Мн., 1982. С. 53—57; Яго ж. Вобраз нашага сучасніка ў беларускай прозе. Мн., 1978. С. 156, 159—161; Яго ж. З калектывам, з народам, з часам // Полымя. 1976. № 6; Яго ж. На хвалі сучаснасці // Дзюбайла П. У вялікай дарозе. Мн., 1981; Яго ж. Наш сучаснік — у жыцці і літаратуры. Мн., 1984. С. 48—49; Яго ж. Поверяя правдой жизни // Сов. Бел. 1979. 8 сент.; Зайцава М. Яшчэ раз пра адзінокую жанчыну // Мастацтва Бел. 1984. № 11; Каваленка В. З пазіцый сучаснасці. Мн., 1975. С. 123—124; 2 выд. Мн., 1982. С. 122, 180—181; Яго ж. Супраць непрыкаянасці // Каваленка. В. Прага духоўнасці. Мн., 1975; Камейша К. З верай у жыццё // Чырв. змена. 1979. 6 вер.; Каршукоў Я. Памяць сэрца // ЛіМ. 1972. 2 чэрв.; Крупеня Я. Вогненныя дні вайны // Звязда. 1981. 8 ліп.; Яго ж. Фарбы бабінага лета // Там жа. 1983. 2 снеж.; Кухараў С. Акрыленасць душы // Полымя. 1979. № 9; Леанідаў І. Зарачанцы абжываюць свой кут // Віцеб. рабочы. 1965. 25 студз.; Лецка Я. Выхаваўчая роля літаратуры. Мн., 1980. С. 183—189; Локун В. Сучасны беларускі раман // Полымя. 1983. № 12; Лукша В. Поплеч з крылатай маладосцю // Чырв. змена. 1969. 10 вер.; Марціновіч А. Заўсёды на пярэднім краі // Вяч. Мінск. 1979. 7 вер.; Мішанчук М. Бе-

ларуская літаратура на сучасным этапе. Мн., 1978. С. 49; Н я х а й М. Тэмперамент творчасці // Звязда. 1979. 7 вер.; П і с ь м е н н і к і Савецкай Беларусі. Мн., 1981. С. 18—19; П у ш к і н а М. Цяжкі лёс Марыі // Вяч. Мінск. 1983. 24 ліст.; Р у д к о ў с к і М. Думка не шукае пакою // Там жа. 1969. 8 вер.; Голас Радзімы. 1969. № 38; С а в і к Л. Адчуванне часу. Мн., 1981. С. 91—100, 107—110, 166—167; Я г о ж. Жыццё вёскі і сучасная беларуская проза // Полымя. 1983. № 9; Я г о ж. Каб не астыла цяпло зямлі. Мн., 1984. С. 21—23; С а в і ц к і А. Вышыня пражытых гадоў // Маладосць. 1979. № 9; С і д а р э в і ч А. Мой равеснік // ЛіМ. 1964. 8 снеж; С к а п а У. На гарачым пульсе жыцця // Віцеб. рабочы. 1979. 7 вер.; С т р а л ь ц о ў Б. Тварам у твар // Звязда. 1969. 7 вер.; С т ы л ь пісьменніка. Мн., 1974. С. 323—325; С ц е ф а н о в і ч С. Творчае ўвасабленне // Звязда. 1977. 9 кастр.: Т в о р ч ы в е ч а р А. Асіпенкі // ЛіМ. 1975. 5 снеж.; Ф р ы д Л. Слова свежае, хвалюючае // Там жа. 1969. 7 кастр.; Х а р ы т о н а в а Т. Расказ пра камуніста // Гомел. праўда. 1981. 27 лют.; Ч ы г р ы н І. Проза і сучаснасць // ЛіМ. 1977. 8 ліп.; Ш а м я к і н І. Размова з чытачом. Мн., 1973. С. 60—61; Шчарбатаў Г. Заўсёды на пасту // ЛіМ. 1956. 8 снеж.; Ю р э в і ч У. Жыве такі хлопец // Там жа. 1964. 1 снеж.; Я г о ж. Сучаснасць і майстэрства // Полымя. 1961. № 10; Я к а я, яна, проза, 1976?..: Справазд. // ЛіМ. 1977. 28 студз.; Я к і м а в а Н. Песні бабінага лета // Чырв. змена. 1983. 3 снеж.

На рускай мове. А н д р е ю к С. Пора возмужания // Неман. 1971. № 10; В о р о н о в В. Слова одного корня // ЛГ. 1971. 15 дек.; Г о р о д н и ц к и й Е. Шагая в ногу с эпохой // Знамя юности. 1979. 9 сент.; И в а щ е н к о В. Поиски и находки // Иващенко В. Круги надежды и добра. Мн., 1983; К л и м е н т е н к о С. Не листок на ветру... // Сел. газ. 1983. 1 нояб.; К о з и ц к и й Ю. Вопреки жанровой природе // Знамя юности. 1971. 12 авг.; К р у п е н ь к а Е. Крепнут крылья в полете // ЛГ. 1966. 29 нояб.; К у л е ш о в Ф. Современная белорусская проза. М., 1970. С. 44—45; К у р и л е в а С. Каждый третий // Заря. 1981. 2 сент.; Л и п а т о в А. Сердце, отданное людям // Марийс. правда. 1981. 14 окт.; М е л е ж И. Жизненные заботы. М., 1980. С. 116; П а ш к е в и ч Н. Неравнодушной рукой // Осипенко А. Белый камень. М., 1974.

2.4.

На беларускай мове. В і т к а В. Алесю Асіпенку: Аўтограф: [Верш] // Дзень паэзіі — 80. Мн.; В о л ь с к і А. Камандзіроўка: [Верш] // Вольскі А. Чалавек, якому баліць. Мн., 1984.

В. М. Грышкевіч.

АСТАПЕНКА АЛЕСЬ

Астапенка Алесь (Аляксандр Кірылавіч; 14.7.1920, в. Сырская Буда Добрушскага р-на Гомельскай вобл.— 20.7.1970, Мінск; пахаваны на Ўсходніх могілках), паэт, перакладчык. Член СП СССР з 1947.

Нарадзіўся ў сялянскай сям'і. У 1938 скончыў сярэднюю школу і паступіў на літаратурны факультэт Мінскага педагагічнага інстытута, скончыў тры курсы. Адначасова працаваў у рэдакцыі газеты «Звязда». Удзельнік Вялікай Айчыннай вайны. Ваяваў на Заходнім і Бранскім франтах. Летам 1943 пад Арлом быў цяжка паранены. У 1943 — рэдактар і дыктар беларускай рэдакцыі Усесаюзнага радыёкамітэта (Масква). Пераехаўшы ў Мінск, загадваў аддзелам літаратуры і мастацтва газ. «Чырвоная змена» (1946—47), аддзелам піянерскага жыцця часопіса «Бярозка» (1947—53). У апошнія гады жыцця з-за хваробы адыйшоў ад актыўнага літаратурнага жыцця. Узнагароджаны ордэнам Айчыннай вайны 2-й ступені, медалямі.

Першыя публікацыі (артыкулы і рэцэнзіі) А. Астапенкі ўбачылі свет ў 1940, першы верш — у 1942. У вершах услаўляў ваенны подзвіг савецкага чалавека, яго стваральную працу. Многія вершы А. Астапенкі пакладзены на музыку Г. Вагнерам, Я. Кузняцовым, Д. Лукасам, С. Палонскім, Р. Пукстам, Н. Сакалоўскім.

Г. П. Харошка.

Бібліяграфія

1.2.

Выпрабаванне: (Вершы). Мн., 1947. Рэц.: А г і е в і ч У. Паэтычная кволасць // Беларусь. 1947. № 12; В я л ю г і н А. Шторм у шклянцы // Полымя. 1947. № 9; Ш а х а в е ц У. Непераадоленыя традыцыі // ЛіМ. 1947. 9 жн.

Дзень маёй Радзімы: Вершы. Мн., 1952.
Сэрца спявае: Вершы. Мн., 1960. Рэц.: К а ц ю ш ы н М. Больш пошукаў // ЛіМ. 1960. 4 ліст.
Выпрабаванне: Вершы. Мн., 1980. Рэц.: Т к а ч о ў В. А песня засталася... // Гомел. праўда. 1980. 5 ліст.
1.3.
1940. Адам Міцкевіч // Віцеб. рабочы. 17 кастр.; Звязда. 13 кастр. / Сааўт. А. Коршак; Зборнік вершаў Максіма Танка // Звязда, 24 кастр. / Сааўт. А. Коршак; «На варце»: [Рэц. на кн.: Пестрак П. На варце. Мн., 1940] // Звязда. 11 снеж.
1941. Творчая спеласць // Чырв. змена. 26 сак.
1942. Дзень добры, Беларусь: [Верш] // Сав. Бел. 21 крас.
1944. Шчасце: [Верш] // Беларусь. № 6; Юная партызанка: [Нарыс] // Чырв. змена. 31 кастр.
1945. Два клёны: [Верш] // Беларусь. № 3; Ліст са шпіталю: [Верш] // Там жа. № 5; Юная партызанка: Нарыс // Бярозка. № 1; Марат: Апавяданне // Там жа. № 2, 3; Апошні салют: [Верш] // Полымя. № 5, 6; ЛіМ. 20 мая; «Жоўты верасень лісце даспелае скінуў...»: [Верш] // ЛіМ. 22 ліп.
1946. Рэгуліроўшчыца; Свята: [Вершы] // Беларусь. № 5,6; Памяці маладога паэта // Полымя. № 4; Салдацкая слава; Днём гарачым; Блакітныя вочы: [Вершы] // Там жа. № 5; Веснаход; Пра будучую песню: [Вершы] // За Радзіму. 2 чэрв.; Выпрабаванне: [Верш] // Там жа. 25 жн.; Народзіны: [Верш] // ЛіМ. 9 мая; Яе жаданне: [Верш] // Чырв. звязда. 14 ліп.; Вольнай краіне: [Верш] // Чырв. змена. 8 чэрв.; Для гісторыі: [Верш] // Там жа. 23 ліп.; Раны вайны: [Верш] // Там жа. 29 кастр.; «Сын палка» // Там жа. 16 ліст.; Таполя: (Максіму Танку): [Верш] // Там жа. 7 снеж.; «У гарах Югаславіі» // Там жа. 10 снеж.
1947. Салют Перамогі: [Верш] // Роднай Маскве. Мн.; Рунь: [Верш] // Беларусь. № 9; Новы год: [Верш] // Бярозка. № 12; Пакаленню Кастрычніка: [Верш] // Полымя. № 11; Песня пра дзяўчат: [Верш] // Работніца і сялянка. № 10; Чырвоны сцяг: [Верш] // Звязда. 30 крас.; Гаспадар: [Верш] // ЛіМ. 31 мая; Ёлачка зялёная: [Верш] // Піянер Бел. 1 студз.; Быль пра Кастрычнік // Там жа. 22 кастр.; Слаўнай гадавіне // Там жа. 5 ліст.; Песня беларускіх дзяўчат: [Верш] // Сав. селянін. 16 ліст.
1948. Гвардзейскі значок: [Верш] // Беларусь. № 1; У полі; Юныя ленінцы: [Вершы] // Бярозка, № 1; Сваімі рукамі: [Верш] // Там жа. № 3; У юных ленінцаў: [Нарыс] // Там жа. № 4; Піянерскі сад: [Верш] // Там жа. № 5; Ля ракі: [Верш] // Там жа. № 7; У дзіцячым доме: [Нарыс] // Там жа. № 9; Наш сад: [Верш] // Там жа. № 10; Адна сям'я: [Нарыс] // Там жа. № 12; Чырвоны сцяг: [Верш] // Полымя. № 11; Прыгоды разведчыка: [Верш] // Піянер Бел. 14 студз.; Падзяка: [Верш] // Там жа. 25 лют.; Сад: [Верш] // Сав. селянін. 4 ліст.
1949. Шчасце: [Верш] // Беларуская савецкая паэзія. Мн.; Аляксей Коршак // Мы іх не забудзем. Мн.; Адной дарогай: [Верш] // Беларусь. № 8; Слаўнае трыццацігоддзе: [Верш] // Бярозка. № 1; Заўсёды гатоў!: [Верш] // Там жа. № 4; Ля помніка: [Верш] // Там жа. № 6; Прыгожы наш край: [Верш] // Там жа. № 7; Каласы: [Верш] // Там жа. № 8; Пад зорамі Кастрычніка: [Верш] // Там жа. № 11; Правадыру: [Верш] // Там жа. № 12; Вялікае свята: [Верш] // Полымя. № 5; Працоўны дзень: [Верш] // Там жа. № 7; Салдаты Чжу дэ: [Верш] // Звязда. 25 кастр.; Першая пяцёрка // Піянер Бел. 14 снеж.
1950. Салдаты Чжу-дэ; Эстафета міру; Раймонда Дз'ен: [Вершы] // На варце міру. Мн.; Заслужаная настаўніца: Нарыс; У школе: [Верш] // Бярозка. № 2; Птушкі прыляцелі: [Верш] // Там жа. № 4; Што такое «план Маршала» // Там жа. № 7; Злёт юных: [Верш] // Там жа. № 9; На варце міру: [Верш] // Работніца і сялянка. № 8; Звязда. 28 ліп.; Сон брыгадзіра // За Радзіму. 4 чэрв.; З Заходняй Беларусі: [Верш] // Там жа. 3 снеж.; Ён з намі заўсёды: [Верш] // Звязда. 21 студз.; Эстафета міру: [Верш] // Там жа. 26 сак.; Краіна свежасці ранняй: [Верш] // ЛіМ. 12 жн.; Заўсёды ў паходзе: [Верш] // Там жа. 23 снеж.
1951. Заслужаная настаўніца: [Нарыс] // Бярозка. № 2; Пісьменнік-бальшавік: [Нарыс] // Там жа. № 3; [Аб кнізе вершаў М. Аўрамчыка «Дружба»] // Там жа. № 4; Дружба вялікіх пісьменнікаў // Там жа. № 6; Друг дзяцей: [Верш] // Там жа. № 7; Беларускі дуб: [Верш] // Там жа. № 9; Герой працы: [Верш] // Полымя. № 6; Ён з намі заўсёды: [Верш] // Гомел. праўда. 21 студз.; Марка «Герой працы» // Там жа. 3 ліст.; Два святы // За Радзіму. 20 мая; Мой шынель // Там жа. 30 вер.; Назым Хікмет: [Верш] // Звязда. 15 жн.; Беларусі: [Верш] // Палес. праўда. 3 ліп.; Чалавек з былой Заходняй...: [Верш] // Там жа. 23 вер.; Бяссмерце // Піянер Бел. 29 ліст.; Правадыру: [Верш] // Сав. Радзіма. 24 лют.; Маяк коммунизма // Сталин, молодежь. 13 мая.
1952. Правадыру: [Верш] // Ад шчырага сэрца. Мн.; Раймонда Дз'ен: [Верш] // Мастацкае слова. Мн.; Бяссмерце; Лідзія Пятроўна; Раймонда Дз'ен: [Вершы] // Школьная эстрада. Мн.; Лідзія Пятроўна: [Верш] // Бярозка. № 2; Ля сцяга дружын: [Верш] // Там жа. № 8; Любімая кніга // Там жа. № 10; Школьны званок: [Верш] // Там жа. № 11; Помнік Гогалю: [Вершы] // Піянер Бел. 28 лют.; Сказ пра хлопчыка Васілька: [Верш] // Там жа. 30 кастр.
1953. Гэта ж добра, калі на душы неспакой; Запявала: [Вершы] // Беларусь. № 7; Дзяўчына-садоўнік: [Верш] // Там жа. № 9; У тыя дні: [Верш] // Бярозка. № 1; Наш бацька: [Верш]; Цікавыя апавяданні // Там жа. № 3; «Арляняты» // Там жа. № 5; Пакаленне крылатых: [Верш] // Полымя. № 4; Па запаветах правадыра: [Верш] // Звязда. 12 сак.; Вечна з намі: [Верш] // Мін. праўда. 11 сак.; Мара ракі Свіслач: [Верш] // Там жа. 21 чэрв.; Калгасны аграном: [Верш] // Там жа. 4 кастр.; Пісьмо з калгаса: [Верш] // Там жа. 29 ліст., Песня пра дружбу народаў: [Верш] // Сталин. молодежь. 4 дек.; Маляр; Думка; І гудзе, і гудзе...: [Вершы] // Чырв. змена. 19 вер.
1954. Вялікая дружба: [Верш] // Сястры Украіне. Мн.; Выпала пароша: [Верш] // Маладосць. № 2; Першамай: [Верш] // Калг. праўда. 1 мая; Одним путём: [Нарыс] // Сталин. молодежь. 17 янв.; «Женщина идет по земле» // Там жа. 24 окт.; Земля // Там жа. 10 дек.; Гарманіст: [Верш] // Сталін. шлях. 12 вер.; На выбарчым участку: [Верш] // Чырв. змена. 14 сак.; Сустрэча вясны: [Верш] // Там жа. 15 мая; Расці, дачка!: [Верш] // Там жа. 20 чэрв.; Гадавіна вызвалення: [Верш] // Там жа. 3 ліп.; Будзе жыць у памяці заўжды... [Верш] // Там жа. 6 ліп.; Закахаўся я ў дзяўчыну: [Верш] // Там жа. 28 жн.
1955. На цаліне: [Нарыс] // Полымя. № 12; Вялікі Кастрычнік: [Верш] // Калг. праўда. 6 ліст.; На сцяжынках маленства; Толькі табе адной; «Пакуль сэрца маё не астыла...»: [Вершы] // ЛіМ. 19 сак.; Будні наваселаў: Нарыс // Мін. праўда. 16 жн.; Героика суровых дней // Сталин. молодежь. 10 февр.; В нашем строю // Там жа. 14 апр.; Тракторист Леонид Дайняк: [Нарыс] // Там жа. 31 июля; Пейзаж: [Верш] // Чырв. змена. 19 студз.; Першае знаёмства: [Рэц. на кн.: В а л а с е в і ч Э. Вершы і байкі. Мн., 1954] // Там жа. 20 крас.; Песня пра стэп: (З цыкла «Былі цаліны»): [Верш] // Там жа. 22 ліст.
1956. Хто зайздросціць паэту?: [Верш] // Маладосць. № 12; Навагодняе: [Верш] // Віцеб. рабочы. 1 студз.; Рассказы о труде и любви // Знамя юности. 29 июня; В свекловодческом звене: [Нарыс] // Там жа. 27 сент.; Наш любимец: К 15-летию со дня гибели А. Гайдара // Там жа. 24 окт.; Рассказы о юных, смелых, дружных: [Рэц. на кн.: С і н я ў с к і І. Піянерскі гальштук. Мн., 1955] // Сталин. молодежь. 5 янв.; Героика суровых дней: [Рэц. на кн. К а л а ч ы н с к і М. На лясным паўстанку. Мн., 1955] // Там жа. 10 февр.; Партыя: [Верш] // Там жа. 15 марта; Новая книга А. Василевич: [Рэц. на кн.: В а с і л е в і ч А. Заўтра ў школу. Мн., 1956] // Там жа. 29 апр.; Размова пра маленькага героя // Чырв. змена. 29 лют.; Цалінная: [Верш] // Там жа. 5 крас.; Блізкае: [Верш] // Там жа. 29 крас.
1957. Наша Катя // Знамя юности. 15 дек.; Вяселле ў саўгасе: [Верш] // Мін. праўда. 22 вер.; «След бліскавіцы»: [Рэц. на кн.: Т а н к М. След бліскавіцы.

Мн., 1957] // Там жа. 13 снеж.; Ля Табола: [Верш] // Чырв. змена. 31 жн.

1958. Мой горад; Перад урокамі: [Вершы] // Бярозка. № 4; Граюць струны: [Верш] // Маладосць. № 2; «Мера любви»: [Рэц. на кн.: Н е п а ч а л о в і ч Я. Мера любві. Мн., 1958] // Знамя юности. 18 июня; Рукі: [Верш] // ЛіМ. 8 сак.; Першая кніга паэта: [Рэц. на кн.: А р о ч к а М. Не ўсе лугі пакошаны. Мн., 1958] // Там жа. 29 ліст.; Трэцяя вясна: [Нарыс] // Чырв. змена. 13 крас.; Наш спадарожнік: [Верш] // Там жа. 29 мая; Мінскае мора: [Верш] // Там жа. 28 чэрв.; Нам не трэба вайны: [Верш] // Там жа. 30 ліп.; Дарогаю пошукаў: [Рэц. на кн.: Л о с ь Е. Сакавік. Мн., 1958] // Там жа. 9 снеж.

1961. «Калі ён...»: [Верш] // Анталогія беларускай паэзіі: У 3 т. Мн. Т. 3.

1962. Юныя ленінцы; Злёт юных; У школе: [Вершы] // Піянерам Беларусі. Мн.

1963. Ён з намі заўсёды: [Верш] // Бяссмерце. Мн.

1965. Ён з намі заўсёды: [Верш] // Ленін заўсёды з намі. Мн.

1966. Юныя ленінцы: [Верш] // Чырвоныя лісткі календара. Мн.

1967. Ён з намі заўсёды: [Верш] // Наш дарагі Ільіч. Мн.

1969. Ён з намі заўсёды: [Верш] // Жыве між нас геній. Мн.

1972. Замаўчы, маё сэрца!: [Вершы] // Зорка Венера. Мн.

1974. Юныя ленінцы: [Верш] // Акцябраты. Мн.

1981. Злёт юных; Юныя ленінцы: [Вершы] // Тверже шаг, пионерия! Мн.

1984. «Калі ён стукае драўлянаю нагой...»: [Верш] // За цябе, радзіма! Мн.; Юныя ленінцы: [Верш] // Чырвоныя лісткі календара. Мн.

1985. Дзяўчыне ў бэзавай касынцы: [Верш] // Партызаны, партызаны... Мн.

1.4.

В а р а н ь к о П. Твая кніжка: Вершы. Мн.; 1954. (Школьная б-ка).

Г у с е ў А. Як завяжаш гальштук — беражы яго...: Матэрыялы для гутарак з піянерамі / З рус. Мн., 1960.

Б о н ч - Б р у е в і ч У. Ленін і дзеці: Апавяданні / З рус. Мн., 1961.

Г р у з і н с к і я казкі / З груз. Мн., 1962.

Ч ы ч к о ў В. Пепе — маленькі кубінец: Аповесць / З рус. Мн., 1963.

1949. М а р ш а к С. Балада аб помніку / З рус. // Піянер Бел. 19 студз.

1950. М і х а л к о ў С. У музеі Леніна: [Верш] / З рус. // Бярозка. № 1; М у р а т а ў І. Паслухмяны дождж: [Верш] / З укр. // Там жа. № 5; П р ы г а р а М. На зборы: [Верш] / З укр. // Там жа. № 10; Я г о ж. Хворая: [Верш] / З укр. // Там жа. № 12; В а р а н ь к о П. Салдат: [Верш] / З укр. // Полымя. № 8; Я г о ж. Мае сябры: [Верш] / З укр. // Мін. праўда. 4 ліст.

1951. К а м п а н і е ц Л. Маці-зеннявая: [Верш] / З укр. // Бярозка. № 6; В а л к а д а е ў П. Лівень: [Верш] / З рус. // Там жа. № 7; В ы с о ц к а я О. Чырвоны гальштук: [Верш] / З рус. // Там жа. № 12.

1952. В а р а н ь к о П. Мы пісалі Сталіну пісьмо; Аблятаў жураваль; Ідуць трактары; Што рухае машыну; Бярозка; К у л ь с к а я І. Суворавец; Голачка; К а м п а н і е ц Л. Завяшчаў Ільіч вучыцца нам; Мама зеннявая; Наш юннат; Госць: [Верш] / З укр. // Вершы для дзяцей. Мн.; І с а к о ў с к і М. Раніца; Пісьмо ў краіну Саветаў; Маці; У прыфрантавым лесе; Стары Нячай; Ёсць ва Ўсходнім раёне...; Зноў замерла ўсё да світання; Слова аб міры: [Вершы] / З рус. // І с а к о ў с к і М. Выбр. тв. Мн.; Р ы л ь с к і М. «Пакладзі ты мне руку на сэрца...»; Слава; Мая айчына; Акіян; «Цвіце наш бэз...»; «На грэчку зранку ўпалі росы...»; «Па-над лесам кружаць вороны...»: [Вершы] / З укр. // Рыльскі М. Выбр. тв. Мн.; С а с ю р а У. «Помню я, як вішні даспявалі...»; Б а ж а н М. Памяці Ватуціна; З а б і л а Н. «Такі малы грудок...»; П е р в а м а й с к і Л. Ульяна; М а с э н к а Т. Волга; Настаўніца; Песня пра Леніна; Песня Карпат; Беларусь; Перад світаннем; К р ы ж а н і ў с к і С. Ціса; М у р а т а ў І. Паслухмяны дождж; Н а г н і б я д а М. Апошні ліст; С т э л ь м а х М. Рымар; Сваякі; «Жыццё маё!..»; Табою, краю мой, жыву; «Добры ранак...»; В а р а н ь к о П. Мае сябры; Салдат: [Вершы] / З укр. // Украінская савецкая паэзія. Мн.; К а м п а н і е ц Л. Пасланец правадыра: [Паэма] / З укр. // Бярозка. № 5; М а р ш а к С. Галубы: [Верш] / З рус. // Там жа. № 6; І с а к о ў с к і М. У прыфрантавым лесе; Зноў заціхла ўсё да світання // Полымя. № 6; Л ь в о ў М. Помнік Гогалю: [Верш] / З рус. // Піянер Бел. 28 лют.

1953. М а л ы ш к а. А. Аксана; Ураджай; Каўказ; Багунская І; Багунская ІІ; Бяроза; Апавяданне пра вясну; «Зіма завітала, снягоў намяло...»; Катруся; Гарманіст; Матуліна; «Слаўны майстра дзядзька мой Мікіта...»; Зямля; «Юны свет рамонкавы...»; Салдацкая балада; Балада пра танкіста; Балада пра комузвода; Першамай; Траянда; Жаваранак; Жаніхі; Дзявочая; Пра сталь; Птушка: [Вершы] / З укр. // Малышка А. Выбр. тв. Мн.; М а р ш а к С. Балада аб помніку; Галубы; Б е з ы м е н с к і А. Аб чым гаварыла маўчанне; Рукі прэч ад Карэі; Ж а р а ў А. Волга ўпадае ў Маскву; С в я т л о ў М. Роднае імя; С я л ь в і н с к і І. Рэспубліка В'етнам; М і х а л к о ў С. Змена; А л я к с а н д р а в а З. Першы экзамен; Л е б е д з е ў А. Стваральнік флота; Я ш ы н А. Шынель; Першы верш; Рамантыка; Пісьмо бацькоў; А р л о ў С. «Паклалі ў шар зямны яго...»; На маршы: [Вершы] / З рус. // Руская савецкая паэзія. Мн.; Р а д а р ы Дж. Новы сшытак: [Верш] / З італ. // Бярозка. № 7; В а й н е р т Э. Святло ў Крамлі: [Верш] / З ням. // Маладосць. № 3.

1954. Б а ж а н М. Памяці Ватуціна; Ранак; На плошчы; Будаўнічы: [Вершы] / З укр. // Бажан М. Выбр. тв. Мн.; Я н о н і с Ю. Ён; Н е р ы с С. Савецкаму Саюзу; М а н т в і л а В. Нёман разліўся; Богам пакінутая авечка; Калі прыходзіць вясна; Г і р а Л. Тры дубкі; Ц в і р к а П. З табой мільёны; Р э г р а ц і с А. Ці знаеш ты край?..; Дэманстрацыя пратэсту; М а г і н с к а с А. Рэвалюцыя; Маці; Б у т к у Ю. Песня жмудзінаў; Г р ы б а с В. Дзе мы, там і шчасце заўжды; Вішні цвітуць; Й о в а р а с. Ужо світае...; Й о н і н а с А. Радзіма; М а ц я в і ч у с Ю. Ля Маўзалея; Ліхтарык стрэлачніка; Новапароджаны; М е ж э л а й ц і с Э. Яблынька; М і к а л а й ц і с - П у ц і н а с В. Уся Літва; Р э й м е р ы с В. Дом у Каўнасе: [Вершы] / З літ. // Паэты Савецкай Літвы. Мн.; Т ы ч ы н а П. Вы знаеце, як ліпа шалясціць; О, Іна...; Ходзіць Фауст; Песня пра Сталіна; Грузіі; У бяссонную ноч: [Вершы] / З укр. // Тычына П. Выбр. тв. Мн.; К а м п а н і е ц Л. Завяшчаў Ільіч вучыцца нам: [Верш] / З укр. // Бярозка. № 4; В а р а н ь к о П. Ідуць трактары: [Верш] / З укр. // Там жа. № 5; С к а л а І. Жаўранак: [Верш] / З чэш. // Маладосць. № 1.

1956. Р а й н і с Я. З дарогі прэч!; Нашы дні; З эстонскіх песень; Аб даўнім скажы ты; Шляхі песенькі; Fiammetta; Забіты сотні; Выклік; Набытак бедняка; Мой народ; Той, хто ідзе перамагаць; 13 студзеня: [Вершы] / З лат. // Райніс Я. Выбранае. Мн.

1957. Б ы ч к о В. Каваль: [Верш] / З укр. // Дзень украінскай паэзіі. 1957. Мн.; ЛіМ. 18 мая; Піянер Бел. 14 чэрв.; Н а г н і б я д а М. Апошні ліст.: [Верш] / З укр. // Нагнібяда М. Песня з Украіны. Мн.; У к р а і н к а Л. Песні пра волю: [Верш] / З укр. // Украінка Л. Вершы і паэмы. Мн.; М а с э н к а Т. Сорак вёснаў: [Верш] / З укр. // ЛіМ. 26 чэрв.; Піянер Бел. 28 чэрв.

1959. З а б а ш т а Л. Сяброўка: [Верш] / З укр. // ЛіМ. 14 студз.

1960. С а с ю р а У. «Помню я, як вішня зацвітала...»: [Верш] / З укр. // Сасюра У. Выбранае. Мн.

1961. М а с э н к а Т. Заклік: [Верш] / З укр. // Масэнка Т. Вішнёвыя зоры Украіны. Мн.; М а р ш а к С. Галубы: [Верш] / З рус. // Бярозка. № 8.

1962. Ф а т а х Ц. Агні: [Верш] / З узб. // Спявае Узбекістан. Мн.

1966. Ф а т а х Ц. Агні: [Верш] / З узб. // Сонца ў арыках. Мн.

1.5.

На армянскую мову. Лідзія Пятроўна: [Верш] / Пер. М. Хеfaкян // Светлы шлях. Ерэван. 1953.

На літоўскую мову. Gvardiečio ženkelis; Vienu keliu / Vert. V. Bložė // Iš baltarusių poezijos. Vilnius, 1952; Gvardiečio ženkelis / Vert. V. Bložê; «Pažines savaja mergaite...» / Vert. A. Žukauskas // Atplaukia Nemunu daina. Vilnius, 1958.

На рускую мову. Счастье: [Верш] / Пер. Б. Иринин // Беларусь. 1944. № 6; Салют Победе: [Верш] // Сталин. молодежь. 1944. 27 окт.; У памятника: [Верш] // Зорька. 1949. 9 июня; Вождю: [Верш] / Пер. П. Волкодаев // Сталин. молодежь. 1949. 11 дек.; Эстафета мира: [Верш] / Пер. Н. Горулев // Сов. Отчизна. 1950. № 8; Сталин. молодежь. 1950. 2 июня; Раймонда Дьен: [Верш] / Пер. Н. Горулев // Сталин. молодежь. 1950. 27 окт.; Он с нами всегда: [Верш] / Пер. П. Волкодаев // Там жа. 1951. 21 янв.; Наша сила и слава: [Верш] // Там жа. 1951. 14 марта; Маяк коммунизма: [Верш] / Пер. Н. Горулев // Там жа. 1951. 13 мая; Марка «Герой труда»: [Верш] / Пер. П. Волкодаев // Там жа. 1951. 8 июня; Гвардейский значок/ Пер. Н. Горулев; Назым Хикмет / Пер. Н. Браун; Крылатая Россия / Пер. В. Рождественский: [Вершы] // Молодая Беларусь. М., 1952; Вождю: [Верш] / Пер. П. Волкодаев // От всего сердца: Мн., 1953; Запевала: [Верш] / Пер. Р. Ерохин // Сов. Отчизна. 1953. № 6; Поколение крылатых: [Верш] / Пер. П. Волкодаев // Сталин. молодежь. 1953. 15 апр.; Снова за парты: [Верш] / Пер. Н. Горулев // Там жа. 1953. 1 сент.; Одним путем: [Верш] / Пер. Н. Горулев // Там жа. 1954. 17 янв.; Наша сила и слава: [Верш] / Пер. Н. Горулев // Там жа. 1954. 14 марта; Пришёл Первомай: [Верш] // Там жа. 1954. 1 мая; Одним путём: [Верш] / Пер. Н. Горулев // Там жа. 1954. 17 июня; Славная годовщина: [Верш] // Там жа. 1954. 2 іюля; Маляр; В разлуке: [Вершы] / Пер. П. Волкодаев // Там жа. 1954. 24 авг.; Поколение Октября: [Верш] / Пер. П. Волкодаев // Там жа. 1954. 7 нояб.; Руки трактористки: [Верш] / Пер. Н. Горулев // Там жа. 1954. 31 дек.; Мать: [Верш] / Пер. П. Волкодаев // Там жа. 1955. 8 марта; Всем пионерам было трудно...: [Верш] / Пер. П. Волкодаев // Там жа. 1955. 30 сент.; Я комсомолец: [Верш] // Там жа. 1955. 18 нояб.; Не завидуй поэту...; Мы слушали с тобой: [Вершы] / Пер. П. Волкодаев // Знамя юности. 1956. 15 июля; Колыбельная: [Верш] / Пер. П. Волкодаев // Там жа. 1957. 12 сент.; За мир!: [Верш] / Пер. Н. Горулев // Там жа. 1968. 18 мая.

2.3.

На беларускай мове. А ў р а м ч ы к М. Песня шчырага сэрца // Астапенка А. Выпрабаванне. Мн., 1980; К а р п а ч о ў М. Дзень маёй Радзімы // Гомел. праўда. 1952. 22 чэрв.; К і р э е н к а К. Паэзія працы і міру // ЛіМ. 1951. 21 крас.; К л і м к о в і ч М. Па старонках часопісаў // Там жа. 1953. 22 жн.; М а р т ы н а в а Э. Беларуска-ўкраінскі паэтычны ўзаемапераклад. Мн., 1973. С. 107—108; [Некралог] // ЛіМ. 1970. 24 ліп.; Н я х а й Р. Па старонках часопіса «Бярозка» // Там жа. 1949. 24 вер.; П і с ь м е н н і к і Савецкай Беларусі: Кароткі даведнік. Мн., 1981. С. 19—20; С а л а в е й Л. Ад першай да другой кнігі // ЛіМ. 1952. 30 жн.

На рускай мове. Н и к о л а е в Б. О стихах молодых // Сталин. молодежь. 1944. 26 нояб.

3.1.

ЦДАМЛіМ БССР, ф. 200, воп. 1, спр. 1—99.

Г. І. Рэут.

АСТАПЕНКА ЗМІТРОК

Астапенка Змітрок [Дзмітрый Емельянавіч; псеўд. З. Л і р н і к, К. К а ч к і н; 10(25).11.1910, в. Калеснікі Мсціслаўскага пав. Магілёўскай губ., цяпер Хіславіцкага р-на Смаленскай вобл., па іншых звестках в. Сяргееўка Клімавіцкага пав. Магілёўскай губ., цяпер Шумяцкага р-на Смаленскай вобл.— кастр. 1944], паэт, празаік, перакладчык.

Нарадзіўся ў сям'і настаўніка. У 1929 скончыў Мсціслаўскі педагагічны тэхнікум. Працаваў у рэдакцыях рэспубліканскіх газет і часопісаў. Потым жыў у Маскве, працаваў выкладчыкам рускай мовы і літаратуры ў 252-й школе. 5.12.1936 арыштаваны па беспадстаўнаму абвінавачванню і асуджаны на 8 гадоў пазбаўлення волі. На пачатку Вялікай Айчыннай вайны ўцёк з лагера на фронт. Загінуў у баі ў Карпатах.

Першыя вершы надрукаваў у 1926. Паэт-эпік, пісаў пераважна апавядальна-сюжэтныя творы. Сацыялістычнае будаўніцтва, станаўленне калгаснага ладу, барацьба працоўных Заходняй Беларусі за сацыяльнае і нацыянальнае вызваленне — асноўныя тэмы творчасці паэта. Зборнік яго вершаў «Як шум дажджу» з друку не выйшаў, застаўся ў карэктурным адбітку, які зберагаецца ў ЦДАМЛіМ БССР. Падзеі Вялікай Айчыннай вайны адлюстраваў у найбольш значных сваіх творах — цыкле вершаў «Спаленыя вёскі» і паэме «Эдэм», дзе ўславіў патрыятызм і мужнасць савецкіх людзей у барацьбе з ворагам, супрацьпаставіў гэтыя якасці ўласніцкай псіхалогіі, індывідуалістычнаму прыстасавальніцтву здраднікаў Радзімы. Сення

крытыка ставіць паэму «Эдэм» у адзін рад з лепшымі паэмамі часоў Вялікай Айчыннай вайны. Выступаў у галіне прозы, пісаў апавяданні. З. Астапенка стаяў ля вытокаў беларускай навукова-фантастычнай літаратуры (раман «Вызваленне сіл»).

В. І. Атрашкевіч.

Бібліяграфія

1.1.

Выбранае. Мн., 1957. Рэц.: Г а п а н о в і ч В. Лепшае са спадчыны паэта // Беларусь. 1958. № 8; К у д р а ў ц а ў І. Перамога паэта // Полымя. 1958. № 2; Л о й к а А. Цікавая старонка нашай паэзіі // ЛіМ. 1958. 8 студз.; Ш а в н я А. Во имя «тысячи вёсен» // Сов. Бел. 1958. 19 янв.

Вершы і паэмы. Мн., 1968. (Б-ка бел. паэзіі). Рэц.: Б а р у т а Р. Істотнае гаварыць проста // ЛіМ. 1968. 29 ліст.; М а к а л ь П. Слова належыць жыццю // Полымя. 1969. № 5.

1.2.

На ўсход сонца: Першая кніга вершаў. Мн., 1931. Рэц.: Г л е б к а П. // Узвышша. 1931. № 5; М і к у л і ч Б., Л і х а д з і е ў с к і С. // Полымя. 1931. № 5.

Краіне: Вершы. Мн., 1931. Рэц.: К у н і ц к і С. // Маладняк. 1931. № 4.

Абураныя: Вершы. Мн., 1932.

Трактар: Кніжка-малюнак. Мн., 1933.

1.3.

1926. Я пайшоў у горад...; У навуку...: [Вершы] // Маладняк Калініншчыны. № 5, 6; «І дзень за ноччу, і ноч за днём»; «Ой, рассыпся, песня»: [Вершы] // Світанне. № 2; Сёння радасны дзень: [Верш] // Малады камуніст. 1 ліп.; Сінім змрокам...; «Сёння радасны дзень...»: [Вершы] // Там жа. 15 ліп.; На замкавай гары: [Верш] / Там жа. 7 кастр.; У навуку: [Верш] // Там жа. 21 кастр.; У вёску: [Верш] // Наш працаўнік. 16 мая; «Ой ты, мора, мора ты...»: [Верш] // Там жа. 1 жн.; У вёску; На лузе: [Вершы] // Чырв. змена. 11 чэрв.; Раніца: [Верш] // Там жа. 6 жн.; Недзе па-над кручаю... [Вершы] // Там жа. 26 ліст.

1927. Зімой: [Верш] // Бел. піянер. № 1, 2; Думкі хваляй захляснуліся [Верш] // Світанне. № 3; Васількі: [Верш] // Чырв. сейбіт. № 8, 9; У залатую восень: [Верш] // Голас беларуса. 16 сак. / Пад псеўд. З. Лірнік; Я пайду туды...: [Верш] // Наш працаўнік. 5 чэрв.; «У блакітным, у прасторы...»: [Верш] // Чырв. змена. 21 студз.; У мурожных далях: [Верш] // Там жа. 6 лют.; «Вечарам росным...»: [Верш] // Там жа. 13 лют.; «Чую шэлест мерны...»: [Верш] // Там жа. 6 сак.; Я помню год...: [Верш] // Там жа. 2 жн.; «Ой сумныя спевы, ой, стогны званоў...»: [Верш] // Там жа. 13 вер.; Зварот партызанаў: [Верш] // **Там жа. 23 снеж.**

1928. «Усё, што ў душы, як іскра, захавана...»: [Верш] // Арш. малад. № 7; Сны зайца: [Верш] // Бел. піянер. № 6; Янка-мудрагель: [Верш] // Там жа. № 16; Змаганне: Казка // Там жа. № 21—22; На вёсцы: [Верш] // Літ. дад. да газ. «Сав. Бел.». № 15; «Празвінеў званок, і на пероне...»: [Верш] // Там жа. № 18; Праімчалася, мінула: [Верш] // Чырв. сейбіт. № 10; Стазвоны: [Верш] // Там жа. № 13; Зіма: [Верш] // Чырв. змена. 26 лют.; «Грамада»: [Верш] // Там жа. 23 сак.; Крык сэрца: [Верш] // Там жа. 20 крас.; Тарасу Шаўчэнку: [Верш] // Там жа. 11 ліп.; Мюд'у [Верш) // Там жа. 12 вер.

1929. Пра мядзведзя Самуся: [Казка] // Бел. піянер. № 12; Элькавы прыгоды: [Казка] // Там жа. № 15—16; Першы снег: [Верш] // Іскры Ільіча. № 3; «Агнямі і кроўю сардэчных паэм...»: [Верш] // Маладняк. № 7; На смерць Паўлюка Труса: [Верш] // Там жа. № 10; «Я сын будзённай працы...»; След Херсанесіта: [Вершы] // Там жа. № 11, 12; З нізкі «Паўднёвае мора»; На ўзмор'і вечар; У порце: [Вершы] // Полымя. № 10 ; Змагарам за Заходнюю Беларусь: [Вершы] // Бел. вёска. 25 мая; Цымбалісты: [Вершы] // Там жа. 4 ліп.; Малацьба: [Верш] // Там жа. 29 вер.; Грыміце, трубы!..: [Верш] // Голас беларуса. 29 крас. / Пад псеўд. З. Лірнік; Часы буянасці... [Верш] // Сав. Бел. 23 снеж.; Жніво: [Верш] // Чырв. змена. 11 жн.; «За мною — далечы палёў...» [Верш] // Там жа. 15 вер.; З паданняў: [Верш] // Там жа. 29 вер.

1930. На паляванні: Апавяданне // Іскры Ільіча. № 1; Пчолкі работніцы: [Казка] // Там жа. № 4; Казачка пра ўціль: [Верш] // Там жа. № 6; Акцябраты: [Верш]; Як яны рака злавілі; [Верш] / Пад псеўд. К. Качкін // Там жа. № 7, 8; Агацін тата: [Верш] // Там жа. № 9; Разумны Клім: [Верш] // Там жа. № 9. / Пад псеўд. К. Качкін; Брыгада Ганкі і новыя санкі: [Верш] // Там жа. № 12 / Пад псеўд. К. Качкін; Паэма пра калгас: [Верш] // Маладняк. № 1; Ноч на станцыі Негарэлае: Лірычны цыкл // Там жа. № 5; Пульс рэспублікі: [Верш] // Там жа. № 11; З паэмы «Вясна зямлі» // Полымя. № 3; Бібліятэка; З песен пра муляроў: [Вершы] // Там жа. № 4; Канцы паэмы: [Паэма] // Там жа. № 8; Узнімаюцца рыштаванні: [Верш] // Чырв. Бел. № 15; Жніво: [Верш] // Чырв. змена. 24 жн.

1931. Алі: [Верш] // Іскры Ільіча. № 7; Машыніст Тансік: [Верш] // Там жа. № 9; Маё паэтычнае: [Верш] // Маладняк. № 1; Два таварышы: Песня-паэма // Там жа. № 12; «Мы песні шукаем, а песні нас ловяць...»: [Верш] // Полымя. № 1; Балада пра пілота: [Верш] // Узвышша. № 1; Пад знакам сонца: [Вянок вершаў] // Там жа. № 4; Устаюць гарады: [Верш] // **Чырв. Бел. № 1; Да адзінаццатага ліпеня:** [Верш] // Чырв. змена. 11 ліп.; Радыёстанцыя: [Верш] // Там жа. 10 жн.

1932. Песня муляроў; У калгасе; Задумайся, дружа...: [Вершы] // Партыя, слухай. Мн.; Вызваленне сіл: [Раман] // Маладняк. № 7, 8; «Высокі дом, шчаслівы дом...»; Пра думку гэту; На шчасце песень; Запалім люлькі; Песня: [Вершы] // Полымя рэвалюцыі. № 4; Камасацыя: [Урывак з рамана] // Чырв. Бел. № 5, 6; Арышт: Урывак з рамана // Там жа. № 8; Садоўнік: [Верш] // Там жа. № 15; Каханне Вітаўта Путны: [Верш] // Там жа. № 23, 24; «Добрая старая Англія...»: [Верш] // Віцеб. пралетары. 11 мая; Абураныя: [Верш] // ЛіМ. 21 крас.; Папяліпічы: [Верш] // Там жа. 25 мая; Урывак з рамана «Вызваленне сіл» // Там жа. 10 ліп.

1936. Край: [Верш] // Бел. летапіс. № 1 / Пад псеўд. З. Лірнік.

1957. Эдэм: Паэма // Полымя. № 5. Рэц.: Б я р о з к і н Р. Выпрабаванне часам // Маладосць. 1961. № 1; Эдэм: [Урывак з паэмы] // ЛіМ. 16 сак.

1961. На ўсход сонца; Ах, не ў гэтым жа справа!; На белым пагорку; «Не кажы, не абяцай...»: [Вершы]; Эдэм: [Урывак з паэмы] // Анталогія беларускай паэзіі: У 3 т. Мн. Т. 2.

1964. У чым жа ваша крэда? // Голас Радзімы. № 63; На белым пагорку: [Верш] // ЛіМ. 6 кастр.; Штраф; Карыкатура: [Апавяданні] // Чырв. змена. 6 кастр.

1965. Бессмертие: (Рассказ) // Голас Радзімы. № 41; Бессмертие; Компас: (Рассказы); Бураны; Весенние письма: [Вершы] // Неман. № 1.

1967. На ўсход сонца; «Агнямі і кроўю сардэчных паэм...»; «Гаварылі звонкія цапы...»; Зварот партызанаў; Узорная ліства на доме; Лірычная зіма; Ноч на станцыі Негарэлае; На белым пагорку; Помста партызана; «Абяцаўся колькі раз...»; «Не кажы, не абяцай...»; «Паклянёмся любіць наш край...»: [Вершы] // Крывёю сэрца. Мн.

1968. «Агнямі і кроўю сардэчных паэм...»: [Верш] // Беларусь. № 7.

1969. На белым пагорку: [Верш] // Вяч. Мінск. 8 ліп.

1972. «Не кажы, не абяцай...»: [Верш] // Зорка Венера. Мн.

1975. На белым пагорку: [Верш] // Полымя. № 5.

1978. «Не кажы, не абяцай...»: [Верш] // Адда-

насць. Мн.; Помста партызана: [Балада] // Беларуская балада. Мн.; «Паклянёмся любіць наш край!..»: [Верш] // Сэрцам табе прысягаю. Мн.

1979. Ноч на станцыі Негарэлае: [Верш] // Пакліч долі адзінай. Мн.

1980. «Паклянёмся любіць наш край!..»: [Верш] // Такія сэрцы ў нас. Мн.

1982. На белым пагорку: [Верш] // На сцягу і ў сэрцы. Мн.

1984. «Паклянёмся любіць наш край!..»: [Верш] // Дзень паэзіі — 84. Мн.; На белым пагорку; «Паклянёмся любіць наш край!..»: [Вершы] // За цябе, радзіма! Мн.

1985. Помста партызана: [Верш] // Партызаны... Мн.; «Да штыка прыраўняўшы пяро»: Падборка пісем ваен. часу // Беларусь. № 5; На белым пагорку; «Абяцаў колькі раз...»; «Паклянёмся любіць наш край!..»: [Вершы] // Маладосць. № 5; «Паклянёмся любіць наш край!..»: [Верш] // Чырв. змена. 30 крас.

1.4.

Голубеў П. Завіруха: Аповесць з жыцця дзіцячага дома / З рус. Мн., 1930.

Скрыпнік Л. Дом прымусовых работ: Запіскі-аповесць / З укр. Мн., 1930 / Сааўт. пер. Ю. Таўбін.

Алтайскі К. Варашылаў: Паэма / З рус. Мн., 1931 / Сааўт. пер. С. Дарожны.

Батдзінаў М. Першая дзяўчына: Рамантычная гісторыя / З рус. Мн., 1931 / Сааўт. пер. Ю. Таўбін.

Первамайскі Л. Ваколіцы: [Раман] / З укр. Мн.. 1931 / Сааўт. пер. М. Багун.

Ванэк К. Прыгоды ўдалога ваякі Швейка / З чэш. Мн., 1932.

Горкі М. Маці: [Раман] / З рус. Мн., 1932.

Кажэўнікаў А. Тансік / З рус. Мн., 1932.

Каўтун І. Юнбуд / З укр. Мн., 1932.

Стаўскі У. Раубел: Нарыс / З рус. Мн., 1932.

1928. Пастух Айзэпка: [Верш] / З рус. // Бел. піянер. № 24 / Пад крыпт. З. А.; Сааўт. пер. Ю. Т. [Ю. Таўбін].

1929. Марковка А. Возвращение: [Верш] / С бел. // Рабочий. 22 окт.

1930. Маякоўскі У. З паэмы «Хорошо!» / З рус. // Полымя. № 4 / Сааўт. пер. Ю. Таўбін; Яго ж. Сакрэт маладосці: [Верш] / З рус. // Чырв. Бел. № 7.

1.5.

На польскую мову. Ku wschodowi słońca / Tł. J. Huszcza // Wiersze białoruskie. Łódź, 1971; Antologia poezji białoruskiej. Wrocław, 1978.

На рускую мову. Эдем: Отрывки из поэмы / Пер Я. Хелемский // Дружба народов. 1961. № 6; Эдем: (Поэма) / Пер. Я. Хелемский // Неман. 1961. № 2; На белом пригорке: [ВЕрш] / Пер. Д. Ковалев // Там жа. 1969. № 5; Путь к победе. Мн., 1970; За тебя, Беларусь. Мн., 1974; Ковалев Д. Кому что дорого: Лирика. Мн., 1982; Мост в будущее; Огнями и кровью сердечных поэм; Лирическая зима; На белом пригорке; Месть партизана; Не спеши, не обещай; «Поклянёмся любить наш край...» [Вершы] / Пер. И. Бурсов // Возвращение. Мн., 1985; На белом пригорке / Пер. Д. Ковалев; Русалка; «Поклянемся наш край любить...»: [Вершы]; Эдем: (Поэма) / Пер. Я. Хелемский // Кровью сердца. Мн., 1985; Возвращение партизан; Месть партизана: [Вершы] / Пер. П. Жур // Партизанская слава. Л., 1985; На белом пригорке; «Поклянемся наш край любить...»: [Вершы] / Пер. Д. Ковалев, Я. Хелемский // Неман. 1985. № 5.

На ўкраінскую мову. Едем: (Поема) / Пер. І. Гончаренко // Білоруська радянська поезія. К., 1971. Т. 1; На пагорку білім: [Верш] / Пер. М. Нагнібеда // Ля вечнага агню. Харків; Мн., 1984.

2.1.

Біябібліягр. даведка // Крывёю сэрца. Мн., 1967.

2.3.

На беларускай мове. Азгур З. Пад небам і пад дахам майстэрні: Успаміны // Полымя. 1974. № 2; Арочка М. Беларуская савецкая паэма. Мн., 1979. С. 139—140, 186—191; Яго ж. На вогненным напрамку // Полымя. 1975. № 5; Яго ж. Саюз часу і майстэрства. Мн., 1981. С. 127—128; Барсток М. Паэма // Сучасная беларуская паэзія. Мн., 1970. С. 125—126; Яго ж. Прысяга ў акопах // Вобраз-85. Мн., 1985; Бярозкін Р. Выпрабаванне гісторыяй // Бярозкін Р. Кніга пра паэзію. Мн., 1974; Яго ж. Спадарожніца часу. Мн., 1961. С. 124—154; Войценкаў М. Азораныя рамантыкай новага // ЛіМ. 1976. 19 ліст.; Яго ж. З тых, хто застаўся на вайне // Там жа. 1980. 14 ліст.; Вялюгін А. Песень поўны падсумак: [Эсэ] // Валюгін А. Выбр. тв.: У 2 т. Мн., 1973. Т. 2; Гісторыя беларускай савецкай літаратуры: У 2 т. Мн., 1964. Т. 1. С. 129; Там жа; У 2 т. Мн., 1966. Т. 2. С. 31—33; Гніламёдаў У. «Ляжыць ён, як візязь...» // Звязда. 1985. 17 мая; Яго ж. «Ніколі не ехаць хлапцу маладому...» // Голас Радзімы. 1985. 4 крас.; Грахоўскі С. [Уступная заметка] // Маладосць. 1985. № 5; Зарыцкі А. Змітрок Астапенка // Астапенка З. Выбранае. Мн., 1957; Яго ж. Змітрок Астапенка: [Успамін] // Зарыцкі А. За словам — падарункам. Мн., 1985; Яго ж. Эпічны талент // ЛіМ. 1957. 16 сак.; Кабакоў Н. Ударнік прыйшоў // Полымя. 1931. № 6, 7; Ларчанка М. Пра нацдэмаўскае ахвосце на старонках «Полымя рэвалюцыі» // ЛіМ. 1934. 20 студз.; Марціновіч А. Глыбока, самабытна // Там жа. 1957. 12 кастр.; Яго ж. Права на працяг // Полымя. 1985. № 11; Над чым працуюць паэты // ЛіМ. 1932. 15 чэрв.; Памяці паэта // Там жа. 1980. 21 ліст.; Паўлоўскі Г. Шляхі і сацыяльная прырода творчасці З. Астапенкі // Маладняк. 1932. № 5, 6; Пісьменнікі Савецкай Беларусі: Кароткі даведнік. Мн., 1981. С. 20; Пруднікаў П. Паэт-воін // Наст. газ. 1985. 7 ліст.; Маг. праўда. 1985. 21 ліст.; Скрыган Я. Рэквіем // Скрыган Я. Некалькі хвілін чужога жыцця: Літ. ўспаміны, сустрэчы, шляхі. Мн., 1979; Смальянава Л. Шляхі паэтычнага эпасу: З гісторыі бел. сав. паэмы. Мн., 1977. С. 101—102; Сядура У. Пра маладую рэвалюцыйную паэзію // Маладняк. 1930. № 12; Шкраба Р. Кнігу прачытаў крытык // Полымя. 1961. № 4; Яго ж. Характар, стыль, дэталь. Мн., 1965. С. 181—183; Шушкевіч С. Вялікая чалавечая любоў // Маг. праўда. 1970. 26 ліст.; Яго ж. Ён ішоў насустрач небяспецы // Астапенка З. Вершы і паэмы. Мн., 1968; Яго ж. «З першых дзён знаёмства...» // Голас Радзімы. 1964. № 63; Яго ж. Крок у бессмяротнасць // Вяч. Мінск. 1969. 8 ліп.; Яго ж. Лёс паэта // Шушкевіч С. Выбр. тв.: У 2 т. Мн., 1978. Т. 2; Яго ж. Насустрач нягодам і небяспецы: Да 60-годдзя з дня нараджэння З. Астапенкі // ЛіМ. 1970. 27 ліст.; Яго ж. Паэт і воін // Там жа. 1964. 6 кастр.; Юшчанка І. У памяці народа // Там жа. 1965. 2 сак.

На польскай мове. Zmitrok Astapienka // Wiersze białoruskie. Łodź. 1971; Źmitrok Astapienka // Antologia poezji białoruskiej. Wrocław, 1978.

На рускай мове. Азгур З. Боль и мужество // Неман. 1966. № 7; Велюгин А. Кровью сердца: Стихи бел. поэтов, павших на Великой Отечественной // Там жа. 1985. № 5; Яго ж. Песен полный подсумок // Во славу Родины. 1984. 15 июля; История белорусской советской литературы. Мн., 1977. С. 137—138; Литературная хроника // Рабочий. 1929. 27 нояб.; Ром Л. Писатель — рядовой боец социалистической стройки // Там жа. 1931. 25 июля; Шушкевич С. Ухожу навстречу опасностям... // Сов. Бел. 1964. 11 нояб.

2.4.

На беларускай мове. Зарыцкі А. Далёкія маланкі (Змітраку Астапенку, выдатнаму бел. паэту...): [Верш] // Зарыцкі А. Мая асяніна. Мн., 1973; Яго ж. Запаветныя цымбалы: (Змітраку, паэту і воіну, паўшаму смерцю храбрых у славацкіх Татрах у 1944 г.): [Верш] // Зарыцкі А. Выбр. тв.; У 2 т. Мн., 1981. Т. 1; Куляшоў А. Маналог: [Цыкл вершаў] // Куляшоў А. Зб. тв.: У 5 т. Мн., 1974. Т. 1; Таўбін Ю. На ўсходзе нашага жыцця...; Ты помніш...: [Вершы] // Таўбін Ю. Мн., 1969; Шушкевіч С. Чакаю вас дарма: [Верш] // Полымя. 1984. № 2; Янішчыц Я. Славацкі снег: [Верш] // Дзень вечаровы. Мн., 1974; ЛіМ. 1972. 13 кастр.

3.1.

ЦДАМЛіМ БССР, ф. 128, воп. 1, спр. 1—32.

Т. М. Махнач.

АСТАШОНАК АЛЕСЬ

Асташонак Алесь Мікалаевіч (псеўд. А. Жгіроўскі; н. 1.6.1954, Мінск), драматург, празаік, перакладчык. Член СП СССР з 1986.

Нарадзіўся ў сям'і рабочага. У 1961—71 вучыўся ў сярэдніх школах г. Мінска. Скончыў перакладчыцкі факультэт Мінскага педагагічнага інстытута замежных моў (1976). Працаваў перакладчыкам на будоўлі металургічнага камбіната ў пасёлку Эль-Хаджар у Алжырскай Народнай Дэмакратычнай Рэспубліцы (1976—78), інспектарам па рабоце з замежнымі студэнтамі і аспірантамі ў Беларускім політэхнічным інстытуце (1980—81), выхавацелем у Мінскім тэхнічным вучылішчы будаўнікоў № 31 (1981—82). У 1982—84 — рэдактар, член рэпертуарна-рэдакцыйнай калегіі ўпраўлення тэатраў і музычных устаноў Міністэрства культуры БССР, у 1984—86 — навуковы рэдактар рэдакцыі культуры і мастацтва выдавецтва «Беларуская Савецкая Энцыклапедыя» імя П. Броўкі. З 1986 на творчай рабоце, выконвае абавязкі (на грамадскіх пачатках) кіраўніка секцыі драматургіі маладзёжнага камернага тэатра-студыі Палаца культуры і спорту чыгуначнікаў. З 1988 у часопісе «Крыніца».

Першая публікацыя — апавяданне «Вяртанне» (пра М. Багдановіча) — з'явілася ў 1981. Аўтар п'ес «Іскры ўначы» (пастаўлена ў 1982 на сцэне Магілёўскага абласнога тэатра драмы і камедыі імя В. Дуніна-Марцінкевіча, надрукавана ў 1986), «Камедыянт, ці Узнёсласць сумнай надзеі» (пастаўлена там жа ў 1984, у 1985—87 на сцэнах народных тэатраў рэспублікі, надрукавана ў 1985). Паводле сцэнарыяў А. Асташонка на Беларускім тэлебачанні пастаўлены мастацкія фільмы «Камедыянт» (1987), «Сон» (1989). *Л. С. Савік.*

Бібліяграфія

1.2.

Фарбы душы: Апавяданні, настроі, аповесць. Мн., 1989. (Першая кніга празаіка).

1.3.

1981. Возвращение: (Рассказ) // Неман. № 12.

1983. Культурная музыка: Гумарэска // ЛіМ. 18 ліст. / Пад псеўд. А. Жгіроўскі.

1984. [Адказы на анкету «Маладосці»] // Маладосць. № 11; Акваланг: Апавяданне // ЛіМ. 27 студз.

1985. Камедыянт, ці Узнёсласць сумнай надзеі: Калядны фарс у дзвюх дзеях // Сучасная беларуская п'еса. Мн., 1985; Фарбы душы: (Настроі) // ЛіМ. 12 ліп.; І зноў горад... // Там жа. 25 кастр.

1.4.

1982. Филимонова Л. Важное дело Агнессы Петровны: Рассказ / С бел. // Неман. № 8.

1983. Ларошфуко Ф. Максімы / З фр. // Далягляды. Мн.

2.3.

На беларускай мове. Дубавец С. П'еса пра драматурга // Гомел. праўда. 1985. 20 снеж.; Каржанеўская Г. У гонар пачынальніка // ЛіМ. 1985. 15 ліст.; Катовіч Т. Крыніцы чыстага голасу: «Іскры ўначы» А. Асташонка ў Магілёўскім абласным тэатры драмы і камедыі імя В. Дуніна-Марцінкевіча // Там жа. 1982. 27 жн.

На рускай мове. Кривошеева Н. «Как искра в ночи» // Знамя юности. 1982. 3 нояб.

На ўкраінскай мове. Михайлюк С. Із іскрі полум'я займеться // Черв. прапор. 1982. 28 ліп.; Самойлова О. Роздум про поета // Дзержинець. 1982. 22 чэрв. *Т. М. Махнач.*

АСТРЭЙКА АНАТОЛЬ

***Астрэйка Анатоль** [сапр. Астрэйка Акім Пятровіч; псеўд. С ы м о н Б а р а в ы, А н а т о л ь В о с т р ы, Р ы г о р В я д о м ы, Р ы г о р Ж о р с т к і, Я. З о р н ы, Я к і м З о р н ы, Я к і м П я с о ц к і; крыпт. П.; 11(24).7.1911, мяст. Пясочнае Слуцкага пав. Мінскай губ., цяпер Капыльскага р-на Мінскай вобл.— 23.8.1978, Мінск; пахаваны на Усходніх могілках], паэт, перакладчык. Член СП СССР з 1939.*

З беднай сялянскай сям'і. Дзед з боку бацькі меў паўтары дзесяціны зямлі («ды і то адзін пясок»), маці беспасажніца («галоўным пасагам былі маладосць, русыя кучаравыя косы і залатыя рукі»). Жылі бедна. «Крыху палепшала, калі бацька вярнуўся (з белым білетам — І. Ч.) з вайны,— успамінае паэт у «Аўтабіяграфіі».— Як ён не трапятаўся! То пачынаў шыць боты і чаравікі, то ганяў плыты, будаваў людзям хаты, а то нават кідаўся ў гандаль». З ранняга дзяцінства А. Астрэйку давялося памагаць бацьку па гаспадарцы. Веды пачаў атрымліваць з пяці гадоў разам з вучнямі роднай бацькавай сястры Параскі, якая пасля заканчэння царкоўнапрыходскай школы па просьбе сялян вучыла дзяцей грамаце. Скончыў Пясоцкую сямігодку, а ў 1930 двухгадовыя курсы пры Мінскім белпедтэхнікуме. З гадоў вучобы ў сямігодцы ў памяці захаваліся самыя добрыя ўспаміны пра настаўнікаў рускай і беларускай літаратур: «Шаблюк...— пісаў пазней А. Астрэйка пра аднаго з іх,— здзіўляў нас тым, што мог цэлымі гадзінамі чытаць па памяці творы Янкі Купалы, Якуба Коласа, Міхася Чарота, Максіма Багдановіча, Кандрата Крапівы. З многімі беларускімі пісьменнікамі ён быў асабіста знаёмы і з любоўю расказваў пра іх жыццё і творчасць».

Яшчэ ў студэнцкія гады ў газеце «Чырвоная змена» (1929, № 281) пад псеўданімам Якім Зорны надрукаваны першы верш А. Астрэйкі («Гады заўжды напевам новым»). Малады паэт спрабаваў пісаць пад С. Ясеніна і П. Труса, за што быў раскрытыкаваны. Пасля курсаў больш двух гадоў (1930—32) працаваў у газеце «Чырвоная Полаччына». З'яўляўся членам і кіраўніком Полацкай філіі БелАПП. У 1932—34 вучыўся на літаратурным факультэце Мінскага пединстытута. Да Вялікай Айчыннай вайны працаваў у рэдакцыях раённых газет «Ленінскі прызыў» (Орша) і «Ленінскі шлях» (Горкі), у рэспубліканскіх часопісах «Калгаснік Беларусі» і «Напагатове» і ў газеце «Літаратура і мастацтва», выкладаў беларускую мову і літаратуру на вячэрнім рабфаку пры Горацкай сельскагаспадарчай акадэміі. У 1940 выдаў першы зборнік вершаў «Слава жыццю». Рукапіс другога зборніка «Квецень» згарэў у час вайны ў Мінску. У Вялікую Айчынную вайну — адказны сакратар газеты-плаката «Раздавім фашысцкую гадзіну». Па заданні беларускага штаба партызанскага руху ў 1942 і ў 1943 засылаўся ў варожы тыл. У 1943 друкарня слуцкай падпольнай газеты «Народны мсцівец» выпусціла зборнік А. Астрэйкі «Слуцкі пояс». У 1946—48 ён старшыня Гродзенскага аддзялення СП БССР, у 1948—53 — адказны сакратар часопіса «Вожык». З 1948 жыў і працаваў у Мінску.

Узнагароджаны ордэнамі «Чырвоная Зорка», «Знак Пашаны», медалямі.

У пасляваенныя гады выйшлі кнігі паэзіі А. Астрэйкі «Крамлёўскія зоры» (1945), «Добры дзень» (1948), «Зямля мая» (1952), «Песня дружбы» (1956), «Бацька мой Нёман» (1961), «Сэрца насцеж» (1965), «Цвіціце, верасы» (1975), «Зямная Случчына» (1977), «Ураджай цяпла» (1978), а таксама вершаваная казка «Ёлка» (1949) і паэма для дзяцей «Прыгоды дзеда Міхеда» (1956). Аўтар тэкстаў многіх папулярных песень («Ой бацька мой, Нёман», «Песня пра Заслонава», «Шаўковыя травы» і інш.). У цэнтры ўвагі паэзіі А. Астрэйкі — жыццё савецкага чалавека. Яго творам уласцівы задушэўнасць і спавядальная адкрытасць, цесная сувязь з фальклорам, напеўнасць. Перакладаў на беларускую мову творы рускіх, украінскіх, літоўскіх, малдаўскіх, узбекскіх пісьменнікаў.

Імя А. Астрэйкі прысвоена Капыльскай цэнтральнай раённай бібліятэцы, вуліцы ў Капылі.

І. П. Чыгрын.

Бібліяграфія

1.1.

Выбр. тв.: У 2 т. Мн., 1970. Рэц.: З в о н а к А. Паэзія жыцця // Беларусь. 1970. № 12.

Зямная Случчына. Мн., 1977. (Б-ка бел. паэзіі).

Творы: У 2 т. Мн., 1981. Рэц.: К р у к а ў І. Кнігапіс // ЛіМ. 1981. 18 вер.

1.2.

Слава жыццю: Вершы. Мн., 1940. Рэц.: Л я н д р э с І. Трафарэтная паэзія // ЛіМ. 1940. 11 сак.

Слуцкі пояс: Вершы. Слуцк. 1943.

Крамлёўскія зоры: Вершы. Мн., 1945. Рэц.: Г о р о д е ц к и й С. // ЛГ. 1946. 13 апр.; М и н о в В. Под звёздами Кремля // Там жа. 1945. 7 июля; Я г о ж. Стихи о борьбе и победе // Сов. Бел. 1945. 26 мая; Ч а б о р М. Партызанская лірыка // Беларусь. 1945. № 3.

Добры дзень: Вершы. Мн., 1948. Рэц.: Б а р у ш к а А. Вершы Анатоля Астрэйкі // Чырв. змена. 1948. 7 кастр.; Г е р ц о в і ч Я. Вершы Анатоля Астрэйкі // Полымя. 1948. № 10; М а й х р о в і ч С. За Радзіму. 1948. 15 снеж.; С т а р о б і н е ц І. // Звязда. 1948. 3 ліст.; У с і к а ў Я. «Добры дзень» А. Астрэйкі // Беларусь. 1948. № 10.

Елка: Вершы. Мн., 1949.

Зямля мая: Вершы. Мн., 1952. Рэц.: Д а н і л е н к а М. Творчая справаздача паэта // Гомел. праўда. 1953. 22 мая; К н і ж н а я паліца // Наст. газ. 1952. 20 ліст.; Р у с е ц к і А. Аб дзейнасці паэтычнага слова // ЛіМ. 1953. 31 студз.; Ц і т о ў К. Узлёты і спады // Полымя. 1953. № 10.

Песня дружбы: Вершы. Мн., 1956. Рэц.: Г а в р у с е в С. По-старому о новом // Сов. Бел. 1956. 31 окт.; П р а с к у р а ў В. Песні дружбы // Зара. 1956. 28 ліст.; С у р с к і А. Быць самім сабой! // ЛіМ. 1956. 20 кастр.

Прыгоды дзеда Міхеда: (Паэма). Мн., 1956. Рэц.: К н і ж н а я паліца // Бярозка. 1956. № 6.

Прыгоды дзеда Міхеда: (Паэма). Мн., 1959. Рэц.: Ж ы ч к а Х. Помста дзеда Міхеда // Мін. праўда. 1959. 29 снеж.

Бацька мой Нёман: Вершы і песні. Мн., 1961. Рэц.: А р о ч к а М. За трыццаць год // Полымя. 1961. № 8; К у д р а ў ц а ў І. Праз гады // Беларусь. 1961. № 5.

Прыгоды дзеда Міхеда: (Паэма). Мн., 1964. Рэц.: Б е л е в и ч А. Книга про деда Михеда // Сел. газ. 1964. 22 июля; К а р а б а н У. // Вяч. Мінск. 1968. 16 мая;

Слуцкі пояс: Вершы. Мн., 1964. Рэц.: Б я л е в і ч А. Кніга-подзвіг // Звязда. 1965. 24 снеж.; Г а р а й А. Второе рождение // Заря. 1964. 22 сент.; Д а с т а н к а М. З другім нараджэннем // Віцеб. рабочы. 1964. 12 вер.; Я г о ж. Книга-партизанка // Комс. правда (Вильнюс). 1964. 7 июля; Н я х а й Р. Дзень добры, «Слуцкі пояс»! // Мін. праўда. 1965. 17 снеж.; П а ў л а ў У. Пояс мужнасці // Чырв. змена. 1965. 15 снеж.; С і п а к о ў Я. Лясная песня лясных салдат // Полымя. 1964. № 7; Т р а я н о ў с к і А. Другое спатканне // Беларусь. 1964. № 7.

Сэрца насцеж: Вершы. Мн., 1965. Рэц.: Г н і л а м ё д а ў У. Каб сапраўды — насцеж! // ЛіМ. 1965. 10 снеж.

Прыгоды дзеда Міхеда: (Паэма). Мн., 1969. (Школьная б-ка). Рэц.: Э в е н т а ў А. Ветэран беларускай паэзіі // Віцеб. рабочы. 1970. 8 ліп.

Хатынь: [Фотаальбом]. Мн., 1975 / Бел., рус., англ., ням.

Цвіціце, верасы!: Лірыка. Мн., 1975. Рэц.: М а р ц і н о в і ч А. Адкрываю душу насцеж // Мін. праўда. 1975. 19 вер.; Н я х а й Р. Падарожжа ў маладосць // ЛіМ. 1976. 9 ліп.; С в і р к а Ю. «Сэрца словы ўзгадавала» // Полымя. 1976. № 1.

Ураджай цяпла: Новыя вершы. Мн., 1978. Рэц.: І в а н о в і ч М. Апошняя кніга паэта // Беларусь. 1979. № 5; Н я х а й Р. Цяпло сэрца // ЛіМ. 1979. 14 вер.; Т у л у п а в а Н. Гняздоўе сіняй птушкі // Полымя. 1979. № 8.

Памяць дарог: Вершы. Мн., 1980. Рэц.: Б у р'я н Б. Як ліст на развітанне // Беларусь. 1980. № 10; С в і р к а Ю. «Жыццё лічыў я песняй...» // Полымя. 1981. № 8.

1.3.

1929. «Гару заўжды напевам новым»: [Верш] // Чырв. змена. № 281 / Пад. псеўд. Якім Зорны.

1930. «І ў віхрах напружданых дзён»: [Верш] // Рабочий. 7 мая / Пад псеўд. Я. Зорны; Камсамол: [Верш] // Чырв. змена. 10 студз. / Пад псеўд. Я. Зорны; Парыжскім камунарам: [Верш] // Там жа. 18 сак. / Пад псеўд. Я. Зорны; Галацяпства нейтральнасці альбо як захаваць сябе ад ухілаў: (Маленькі фельетон) // Чырв. Полаччына. 10 сак. / Пад псеўд. Рыгор Жорсткі.

1932. На лесазагатоўках: [Верш] // Бел. калгасная. № 3 / Пад псеўд. Я. Зорны; Шлях рабкора-ўдарніка // Рабселькор. 7 ліст.

1933. Па-бальшавіцку рыхтавацца да веснавой сяўбы // Паляўнічы Бел. № 1; Мацней, таварыш: [Верш] // Шляхі калектывізацыі. № 4.

1935. Крыху з аўтабіяграфіі // Бальш. друк. № 17; У Церахоўцы ўсё па-старому // Там жа. № 18.

1936. На мяжы: [Верш] // ЛіМ. 16 крас.; 10-годдзе Менскай музычнай школы // Там жа. 29 снеж.; Юныя таленты: На ўсебеларускай алімпіядзе мастацкай самадзейнасці выхаванцаў дзіцячых дамоў // Там жа. 31 снеж.

1937. Жніўная песня; Вясельнае віншаванне маладых: Запісы песен // ЛіМ. 9 студз.; На далёкім Усходзе // Там жа. 24 жн.; Нашай зямлі маладосць: [Верш] // Там жа. 5 вер.; Не наша зброя // Там жа. 5 вер. / Сааўт. П. Саўчук; «Пётр І» // Там жа. 23 вер. / Сааўт. М. Калачынскі; Радзіма: [Верш] // Там жа. 17 кастр.; Галасуем мы за Сталіна: [Верш] // Там жа. 22 кастр.; Наш сцяг, наша праўда: [Верш] // Там жа. 6—7 ліст.; Выбіраем адданага сына: [Верш] // Там жа. 16 ліст.; На калгасным сходзе: [Нарыс] // Там жа. 22 ліст.; Варашылаву — слава!: [Верш] // Там жа. 26 ліст.; Наш Кіраў — жывы!: [Верш] // Там жа. 30 ліст.; Сталінскі нарком: [Верш] // Там жа. 14 снеж.; Камунар Магілёўшчыны. 18 снеж.; Мой казак чырвоны; Песня: [Вершы] // ЛіМ. 20 снеж.

1938. Дзякуй таварышу Сталіну; Нашай зямлі маладосць: [Вершы] // Зборнік для гурткоў мастацкай самадзейнасці. Мн.; Нашы родныя, блізкія...: [Верш] // Полымя рэв. № 2; Маладая: [Верш] // Там жа. № 3; Мы табе, Радзіма, прысягаем: (Песня прызыўнікаў) // Звязда. 5 вер.; Камень: [Верш] // Там жа. 6 вер.; Наказ дэпутату: [Верш] // ЛіМ. 10 студз.; Не шумі, вецер — вольніца...: [Верш] // Там жа. 22 лют.; Вам, дэпутаты-героі: [Верш] // Там жа. 10 сак.; Парыжскай Камуне: [Верш] // Там жа. 22 сак.; Ідзе мой край: [Верш] // Там жа. 1 мая; Горкі жыве: [Верш] // Там жа. 18 чэрв.; Песня пра Яжова: [Верш] // Там жа. 26 чэрв.; Радзіма: [Верш] // Там жа. 11 ліп.; Дзед і ўнукі: [Верш] // Там жа. 10 жн.; Дуб: [Верш] // Там жа. 28 жн.; Карагодная песня // Там жа. 23 вер.; У акопах: Урывак з паэмы «Ля возера Хасан» // Там жа. 27 ліст.; Нявеста: [Верш] // Чырв. змена. 22 ліп.; На граніцу: [Верш] // Там жа. 1 вер.; Адважнаму экіпажу: [Верш] // Там жа. 10 кастр. / Сааўт. К. Цітоў.

1939. Сустрэча; Дружба; Прымі вітанне!: [Вершы] // Вызваленым братам. Мн.; Мой брат: [Верш] // Полымя рэв. № 10; Дружба: [Верш] // Звязда. 27 вер.; Над ракой: [Верш] // ЛіМ. 23 лют.; Абмеркаванне зборніка вершаў П. Слесарава // Там жа. 3 крас.; Работа над пастаноўкай «Пагібелі ваўка» // Там жа. 23 крас.; Клапатліва выхоўваць літаратурную моладзь // Там жа. 11 мая; Прымі вітанне: [Верш] // Там жа. 3 кастр.; Упала іскра: [Верш] // Там жа. 23 кастр.; Песня жней: [Верш] // Там жа. 21 снеж.; Лагерная песня: [Песня] // Піянер Бел. 23 ліп.

1940. Пагроза: [Верш] // Іскры Ільіча. № 6—7; Да дому; Сказ пра тытунь: [Вершы] // Полымя рэв. № 1; Сям'я: (Урыўкі з паэмы) // Там жа. № 6; Мой брат: [Верш] // Вольная праца. 16 студз.; Маці: [Верш] // Зара. 8 сак.; В. М. Молатаву: [Верш] // Там жа. 9 сак.; Парыжскай камуне: [Верш] // Там жа. 18 сак.; Як на свята сабраўся Гардзей: [Верш] // Звязда. 24 студз., 24 сак.; Бацька народа: [Верш] // Там жа. 22 крас.; Сям'я: Урывак з паэмы // ЛіМ. 11 студз.; Першая сустрэча: Успаміны аб Э. Самуйлёнку // Там жа. 11 лют.; Партрэт: [Верш] // Там жа. 23 крас.; Квецень: [Верш] // Там жа. 11 ліп.; Юбіляру: [Верш] // Там жа. 5 кастр. / Сааўт. К. Цітоў; Дзейсна рыхтавацца да ўсесаюзнага агляду // Там жа. 19 кастр.

1941. Глушите врага, партизаны: [Верш] // Раздавим фашистскую гадину. № 10; Геббельс; Гитлер: [Вершы] // Там жа. № 12; В броню до пят увешанный: [Верш] // Там жа. № 13; Штык русский тем и знатен: [Верш] // Там жа. № 14; Клятва партизана:

[Верш] // Там жа. № 15; Для фашистских громил у нас хватит могил: [Верш] // Там жа. № 18; Слава дружиннице!: [Верш] // Там жа. № 19; Нам Отчизна, как мать дорогая: [Верш] // Там жа. № 20; «Они к нам шли с берлинских мест...»: [Верш] // Там жа. № 21; «Мы бьем по-чапаевски...»; «Фашисты как не сторожат...»: [Вершы] // Там жа. № 22; Два друга; Рассказ о хитрости мальчика Пети: [Вершы] // Там жа. № 24; «Мостит Гитлер все дороги...»: [Верш] // Там жа. № 25; Рассказ бойца; «Немцев жрёт и днём и ночью»: [Вершы] // Там жа. № 26; Танцевали трепака...: [Верш]; Частушки о фашистах // Там жа. № 27; Болгарские брехуны: [Верш]; Мечты и действительность // Там жа. № 28; В партизанском отряде Игната / Там жа. № 30; Ніхто нашай сілы не зможа!: [Верш] // Гомел. праўда. 20 ліп.; Сказ пра кок-сагыз: [Верш] // Звязда. 26 студз.; Смерць людаедам!: [Верш] // Там жа. 20 ліп.; Камісар: [Верш] // Там жа. 9 жн.; Тэатральная самадзейнасць Мінскай вобласці // ЛіМ. 4 студз. / Сааўт. А. Гальдштэйн; Спектакль самадзейнага тэатра // Там жа. 11 студз.; Астроўскі на клубнай сцэне // Там жа. 1 лют. / Сааўт. М. Альхова; Чатыры спектаклі самадзейных драматычных калектываў // Там жа. 15 лют. / Сааўт. М. Альхова; За шчасце палічу: [Верш] // Там жа. 19 крас.; Песня пра Цімашэнку: [Верш] // Піянер Бел. 13 лют.; Партизаны, в бой!: [Верш] // Сов. Бел. 24 июля; Беларусь: [Верш] // Там жа. 7 нояб.; Сям'я: (Урывак з паэмы) // Чырв. змена. 11 чэрв.; Клятва партызана: [Верш] // Там жа. 5 жн.; Звязда. 5, 9 жн.

1942. За родную Беларусь // Раздавім фашысцкую гадзіну. № 31; Нястомна рыхтуйце расплату: [Верш] // Там жа. № 35; Бег на дыстанцыі; «У Адольфа бяда і трывога...»; Хутчэй бы — канец!: [Вершы] // Там жа. № 36; «Задыхаюцца ад поту...»; «Закаваны ў бронь і латы...»: [Вершы] // Там жа. № 42; «Вясна. І на захад крывавы...»; Растаў снег, таюць і фрыцы: [Вершы] // Там жа. № 43; «Прыглядзься, таварыш, да трупаў дзяцей...»: [Верш] // Там жа. № 45 / У сааўт.; «Свіння, не свіння — проста жах...»: [Верш] // Там жа. № 46; Прабег на вялікія дыстанцыі: [Верш] // Там жа. № 47; Будаўнік; Расплата: [Вершы] // Там жа. № 48; Партызанскія частушкі; Распалажыўся як на дачы: [Верш] // Там жа. № 52; Гісторыя аднаго нямецкага палка на паказаннях палонных; Камісар: [Вершы]; Партызанскія частушкі // Там жа. № 53; Гісторыя аднаго пейзажа; Фрыц убачыў: «О, зэр гут!..»: [Вершы]; Партызанскія частушкі // Там жа. № 54; Напалоханая варона і куста баіцца: [Верш] // Там жа. № 56; Зброі не зложым; «Толькі што месяц меж хмар патануў»: [Вершы]; Партызанскія частушкі // Там жа. № 64; Песня мінаеўцаў // Там жа. № 65; Крамлёўскія зоры: [Верш]; Партызанскія частушкі; Святочны канцэрт // Там жа. № 67; Мы слухалі Сталіна: [Верш] // Там жа. № 68; Зіма // Там жа. № 70; Прыгоды дзеда Міхеда // Там жа. № 70, 73; Малая партызанская энцыклапедыя // Там жа. № 71—72 / У сааўт.; Партызанам Віцебшчыны: [Верш] // Віцеб. рабочы. 21 вер.

1943. Веру я зорам; Каля фронту; За Дзвіной: [Вершы] // Беларусь. М.; Били, бьём и будем бить: [Верш] // Белоруссия борется. М.; Л.; Прыгоды дзеда Міхеда // Раздавім фашысцкую гадзіну. № 74, 78, 83—84, 86—87, 91, 95; На франтах усюды дзіркі: [Верш] // Там жа. № 76; Партызанская медаль: [Верш] // Там жа. № 78; «У нямеччыну злую, у няволю ліхую»: [Верш] // Там жа. № 80; Першыя прагаліны; Праверка інвентара: [Вершы] // Там жа. № 83; Пра румынскага барана і нямецкага ваўка: [Байка] // Там жа. № 85; Байцу-беларусу // Там жа. № 88; На партызанскі лад: [Вершы] // Там жа. № 89; Аб татальнай ці трапальнай: [Верш] // Там жа. № 92; Песня партызана // Там жа. № 94; Аказалі дапамогу // Там жа. № 95 / Пад псеўд. Р. Вядомы; Пажаданні Хорці і Антанеску: [Верш] // Там жа. № 96; Як «фюрар» у косці гуляў: Казка // Там жа. № 96 / Пад псеўд. Сымон Бравы; Расплата блізка? Чыстата — залог здароўя: [Вершы] // Там жа. № 106; Мы слухалі Сталіна: [Верш] // Віцеб. рабочы. 1 мая; Мы ідзем: [Верш] // Сов. Бел. 27 марта.

1944. Лясныя агні: [Верш] // Беларусь. № 3; Бяльмо / Пад псеўд. Я. Пясоцкі; Мой будан: [Вершы] // Раздавім фашысцкую гадзіну. № 119; Здраднік: [Верш] / Пад псеўд. Я. Пясоцкі; Прыгоды дзеда Міхеда // Там жа. № 120; Беларусь-партызанка: [Верш] // Там жа. № 121; Час расплаты: [Верш] // Там жа. № 122; З калыханкай у сэрцы: [Верш] // Там жа. № 123; Трывога: [Верш] // Там жа. № 127—128.

1945. Каля фронту; За Дзвіной; Веру я зорам: [Вершы] // За шчасце Беларусі. М.; Л.; Млечны шлях: [Верш] // Беларусь. № 2; Бусел: [Верш] // Там жа. № 4; Незабыўны дзень; Ландышы: [Вершы] // Там жа. № 7—8; Вырай: [Верш] // Там жа. № 10; Капылю: [Верш] // Там жа. № 11—12; Дзед Міхед і зайцы: [Верш] // Бярозка. № 1; Мароз: [Верш] // Там жа. № 6—7; Будзе ёлка, будзе палка // Раздавім фашысцкую гадзіну. № 138; Частушкі // Там жа. № 139; Лясны аганёк: [Верш] // Звязда. 17 крас.; Піянер Бел. 14 чэрв.; Бэз: [Верш] // Звязда. 17 чэрв.; З трэцім ліпенем!: [Верш] // Там жа. 3 ліп.; Чырв. звязда. 5 ліп.; Да хаты: [Верш] // Звязда. 7 жн; Млын: [Верш] // Там жа. 16 кастр.; Бацькава вяселле: [Апавяданне] // Там жа. 10 ліст.; Дзень нараджэння шчасця: [Верш] // Там жа. 11 ліст.; У дні свята 1943 года // ЛіМ. 6 ліст.; Едзе восень: [Верш] // Там жа. 22 ліст.; Піянерская: (Песня) // Піянер Бел. 1 мая; Тата прыехаў дадому: [Верш] // Там жа. 26 ліп.; Дзед Міхед і зайцы: [Урывак з паэмы] // Там жа. 6 вер.; Наша свята: [Верш] // Там жа. 8 ліст.; Радость труда; Минску; Родному краю: [Вершы] // Сталин. молодежь. 11 февр.; Светлы дзень: [Верш] / Там жа. 1 июля; Гомел. праўда. 3 ліп.; Сав. селянін. 3 ліп.; Авангард маладых: [Верш] // Чырв. змена. 19 чэрв.

1946. Сустрэча; Прымі вітанне; Маці; Мой брат: [Вершы] // Семнаццатага верасня. Мн.; Што было: [Верш] // Беларусь. № 1; Ручаі загулі: [Верш] // Бярозка. № 4; Зімой: [Верш] // Там жа. № 12; Над Нёманам: [Верш] // Гродн. правда. 16 июля; Арліны лёт: [Верш] // Там жа. 18 авг.; Сказ брыгадзіра: [Верш] // Там жа. 20 авг.; Адбудуем свой край: [Верш] // Там жа. 1 сент.; Мой брат: [Верш] // Там жа. 17 сент.; Змитрок Бядуля // Там жа. 30 нояб. / Сааўт. Я. Міхалап; Собиратель белорусской песни // Там жа. 11 дек.; Вырай; Дуб: [Вершы] // Зара. 2 чэрв.; Брэсту: [Верш] // Там жа. 5 чэрв.; Вялікаму паэту; У Белавежы: [Вершы] // Там жа. 19 чэрв.; Светлы дзень // Піянер Бел. 3 ліп.; Млын; Над Сожам (Малюнак); Развага; Нараджэнне шчасця; Пасад Беларусі; Высокі месяц; У Белавежы; Бусел; Нёману: [Вершы] // Сав. Радзіма. 20 ліп.; Край ажывае; Бэз: [Вершы] // Там жа. 28 ліп.; Беларусі савецкай краса: [Верш] // Сав. селянін. 4 ліп.

1947. Маскве; Голас Масквы; Крамлёўскія зоры; Надыйдзе час; Масква і Сталін; Два сонцы: [Вершы] // Роднай Маскве. Мн.; Благаславенне; Матулі; Як уявіць?: [Вершы] // Эстрада. Мн.; Радасць працы: [Верш] // Беларусь. № 2; Маскве: [Верш] // Там жа. № 4; Полымя. № 4; Першы дым: [Верш] // Беларусь. № 9; Слова пра Сталіна: [Верш] // Бярозка. № 3; Вясна: [Верш] // Там жа. № 4; Дзень добры, лета!: [Верш] // Там жа. № 7; Дарога дальняя: [Песня]; Родны край: [Верш] // Там жа. № 8; Гудуць гудкі: [Верш] // Там жа. № 11; Размова аб прафесіях: [Верш] // Там жа. № 12; Рэформы Галіцына: [Апавяданне] // Вожык. № 9; Чаму ж мне не пець!: [Верш] // Там жа. № 19; Янку Купалу: [Верш] // Полымя. № 6; Ранак: [Верш] // Там жа. № 10; Кіраўцы: [Верш] // Там жа. № 12; Светлы дзень: [Верш] // Бальш. сцяг. 3 ліп.; Навагоднее: [Верш] // Гродн. правда. 1 янв.; Слова аб Сталіне: [Верш] // Там жа. 5 янв.; Сталін — наша слава: [Верш] // Там жа. 8 янв.; Уваходзіны: [Верш] // Там жа. 14 янв.; Звязда. 25 крас.; Желанный гость: [Верш] // Гродн. правда. 18 янв.; На плотах [Верш] // Там жа. 1 мая; Песня пра Заслонава: [Верш] // Звязда. 14 ліст.; Мой сад: [Верш] // Піянер Бел. 2 крас.; З паходу; Школе — прывет: [Вершы] // Там жа. 27 жн.; Утро на автозаводе: [Верш] // Сов. Бел. 26 нояб.; Слова камсамольцаў: [Верш] // Чырв. змена. 23 снеж.

1948. Дзень Перамогі: [Верш] // Беларусь. № 5; Вясёлая зіма: [Верш] // Бярозка. № 1; Заслужаная слава: [Верш] // Там жа. № 2; Дзень добры, школа: [Верш] // Там жа. № 9; Мой брат камсамолец: [Верш] // Там жа. № 10; Раніца на аўтазаводзе: [Верш] // Полымя. № 2; Семнаццатае верасня: [Верш] // Там жа. № 9; Першая баразна: [Верш] // ЛіМ. 24 крас.; Калгасны ранак: [Верш] // Там жа. 1 Мая; Ідзе вясна // Піянер Бел. 7 крас.; Першамайская песня // Там жа. 30 крас.; На баявы рубеж: [Верш] // Сав. селянін. 15 крас.; Дзень працы і вясны: [Верш] // Там жа. 1 мая; Песня пра Заслонава: [Верш] // Чырв. змена. 12 лют.

1949. Мы слухалі Сталіна; Беларусь-партызанка; Мой будан; Масква і Сталін; Раніца на аўтазаводзе; Выезд у поле; Калгасны ранак: [Вершы] // Беларуская савецкая паэзія. Мн.; З песняй Купалы; Янку Купалу: [Вершы] // Янку Купалу. Мн.; Пясняр жыцця: [Верш] // Бярозка. № 6; Векапомная дата: [Верш] // Бярозка. № 11; Ёлка; [Верш] // Там жа. № 12; Прыпеўкі // Вожык. № 20; Мы слухалі Сталіна: [Верш] // Там жа. № 24; Сошлись на этом месте две реки: [Верш] // Зорька. 12 февр.; Сёння дзесяць год: [Верш] // Бальш. сцяг. 30 кастр.; Свецень: [Верш] // ЛіМ. 12 сак.; Сельсавет: [Верш] // Там жа. 16 крас.; Вялікая дата: [Верш] // Наст. газ. 6 ліст.; Дзесяць год // Піянер Бел. 27 кастр.; Радасць працы: [Верш] // Сав. Радзіма. 30 ліст.; Калгасныя прыпеўкі: [Верш] // Сав. селянін. 7 жн.; Раніца ў калгасе: [Верш] // Сялян. газ. 20 жн.; Перасяленне ліп: [Верш] // Чырв. змена. 5 ліст.

1950. Песня аб трактарным: [Верш] // Беларускі трактарны. Мн.; Два словы: [Верш] // На варце міру. Мн.; Песня аб дружбе: [Верш] // Бярозка. № 1; У гаі над ракой: [Верш] // Там жа. № 7; Пад сцягам Кастрычніка: [Верш] // Там жа. № 11; Залатая кніга: [Верш] // Там жа. № 12; Новы год прыйшоў: [Верш] //Вожык. № 1; Песня пра выбары: [Верш] // Там жа. № 3; Песня аб дружбе: [Верш] // Полымя. № 4; Наша ёлка: [Верш] // Гродн. праўда. 1 янв.; Салдаты міру: [Верш] // Звязда. 18 кастр.; Новогодние пожелания // Зорька. 30 дек.; Астравок: [Верш] // ЛіМ. 10 чэрв.; Максіму Горкаму: [Верш] // Там жа. 17 чэрв.; Дзень Кастрычніка: [Верш] // Там жа. 5 ліст.; Мінск будуецца: [Верш] // Мін. праўда. 1 ліст.; Тваёю ласкай, Сталін, мы сагрэты: (Песня) // Там жа. 17 снеж.; Сонца з усходу: [Верш] // Там жа. 20 снеж.; Новаму паўвеку: [Верш] // Наст. газ. 28 снеж.; Нашай арміі — салют // Піянер Бел. 22 лют.; З добрым днём! // Там жа. 28 чэрв.; Ідзе новы год!: [Верш] // Сав. селянін. 1 студз.; Табе наш голас, правадыр: [Верш] // Чырв. змена. 9 лют.

1951. Падзяка бацькам: [Верш] // Бярозка. № 7; Віншаванне Сталіна: [Верш] //Гродзен. праўда. 21 студз.; Вартавы міру: [Верш] // Звязда. 23 лют.; Свята ў калгасе: [Верш] // Там жа. 6 ліст.; Па сталінскаму плану: [Верш] // Там жа. 24 ліст.; Калг. праўда. 2 снеж.; Чырв. змена. 20 снеж.; Землякоп: [Верш] // Звязда: 23 снеж.; Ходзіць Май па краіне: [Верш] // Калг. праўда. 1 мая; Вада пайшла; Ветракі; Геолагі прайшлі: [Вершы] // Там жа. 2 снеж.; Паміж Волгай і Донам: Стэповы скарб; Каспійка; Я жыхар азёр і рэчак: [Вершы] // ЛіМ. 15 снеж.; На лесанарыхтоўках: [Урывак з паэмы «Залатая крыніца»] // Мін. праўда. 14 студз.; Зноў на Радзіме: [Верш] // Там жа. 1 крас.; Калгасны ранак: [Верш] // Там жа. 8 мая; Будаўнікам вялікіх пабудоў: [Верш] // Там жа. 18 ліп.; Агні міру; [Верш] // Там жа. 1 снеж.; Сав. Радзіма. 8 снеж.; На вялікіх сталінскіх будоўлях: У прадвячэрні час; Зубры ў Цымлянцы; Сустрэча: [Вершы] // Мін. праўда. 26 снеж.; Урачысты дзень: [Верш] // Наст. газ. 3 ліп.; Пад кастрычніцкім сцягам: [Верш] // Там. жа. 6 ліст.; Бацька і сын; На трасе: [Вершы] // Чырв. змена. 20 снеж.

1952. Мы слухалі Сталіна; Масква і Сталін: [Вершы] // Ад шчырага сэрца. Мн.; Два словы; Слава будоўлям камунізма; Будаўнікам вялікіх будоўляў; Мінск будуецца: [Вершы] // Мастацкае слова. Мн.; Песня аб дружбе; Мой брат камсамолец; Будаўнікам; Школа на трасе: [Вершы] // Школьная эстрада. Мн.; У стэпе: [Верш] // Беларусь. № 4; Паходная школа: [Верш] // Там жа. № 6; Свята Радзімы: [Верш] // Бярозка. № 11; Наст. газ. 6 ліст.; Добры дзень; Будаўнікам; У прадвячэрні час; Зубры ў Цымлянцы; Сустрэча; На беразе мора; Школа на трасе; Бывай, вакзал!: [Вершы] // Полымя. № 2; Янку Купалу: [Верш] // Там жа. № 6; Бывай, вакзал!: [Верш] // Работніца і сялянка. № 2; Карагодная: [Верш] // Там жа. № 7; Дзень Перамогі // Бальш. Пал. 9 мая; Насустрач вясне // ЛіМ. 26 крас.; На беразе мора: [Верш] // Мін. праўда. 13 студз.; Песня аб міры: [Верш] // Там жа. 2 сак.; Школа на трасе: [Верш] // Наст. газ. 10 студз.; Святло ленінскіх ідэй: [Верш] // Там жа. 22 студз.; З Першым Маем: [Верш] // Там жа. 30 крас.; Мін. праўда. 1 мая; Піянерскі рапарт. [Верш] // Наст. газ. 15 мая;

1953. Масква і Сталін: [Верш] // Беларусь. № 2; Глыбокі боль: [Верш] // Там жа. № 3; Настася; Паралель: [Вершы] // Там жа. № 7; Жаніхі: [Верш] // Там жа. № 8; Першая сустрэча: [Верш] // Там жа. № 11; Ля карты: [Верш] // Бярозка. № 10; Слава народу: [Верш] // Полымя. № 2; Еднасць рады!: [Верш] // Там жа. № 3; Па тваіх запаветах: [Верш] // Там жа. № 4; Дзень Радзімы: [Верш] // Там жа. № 5; За лепшых сыноў і дачок: [Верш] // Гомел. праўда. 15 лют.; Табе клянёмся, родны!: [Вершы] // Звязда. 10 сак.; Шчасце перамогі: (Да пуску ГЭС «Дружба народаў»): [Верш] // Там жа. 19 ліп.; Сёстры: [Верш] // ЛіМ. 18 снеж.; За нашых кандыдатаў: [Верш] // Мін. праўда. 22 лют.; Глыбокі боль: [Верш] // Там жа. 8 сак.; Шчасце муляра: [Верш] // Там жа. 22 крас.; На сенажаці: [Верш] // Там жа. 28 чэрв.; Слаўся, наша дзяржава: [Верш] // Там жа. 3 ліп.; Родны Мінск: [Верш] // Там жа. 25 ліп.; Жнівень: [Верш] // Там жа. 23 жн.; На выгане: [Верш] // Там жа. 11 кастр.; Мара збылася: [Верш] // Наст. газ. 2 ліп.; Дзень Радзімы; Песня пра Мінск; На сенажаці; Здзяйсненне мары: [Вершы] // Сав. Радзіма. 21 ліп.

1954. Сёстры; Свята дружбы; Геолагі прайшлі: [Вершы] // Сястры Украіне. Мн.; У поўдзень: [Вершы] // Беларусь. № 6; Слаўся, наша дзяржава: [Верш] // Там жа. № 7; Не шчэбет салаўёў: [Верш] // Там жа. № 9; Маладыя паляўнічыя: [Верш] // Бярозка. № 4; У родных мясцінах; Баявая дружба; Перад світаннем; На сенажаці; З дзённай змены; «Не за стан, што ў шоўк апрануты...»; Кожны вечар: [Вершы] // Полымя. № 6; Партрэт: [Верш] // ЛіМ. 23 студз.; Моладзь едзе...; Няпраўда, што сэрца старэе: Свеціць месяц: [Вершы] // Там жа. 20 сак.; Беспадстаўныя абвінавачванні: Пісьмо ў рэдакцыю // Там жа. 15 мая / У сааўт.; Паэт-песеннік // Там жа. 29 мая / Сааўт. Р. Няхай; Пясняр маладосці: (Да 25-годдзя з дня смерці Паўлюка Труса) // Там жа. 28 жн.; Свята дружбы: [Верш] // Мін. праўда. 17 студз.; Жыць і будаваць: [Верш] // Наст. газ. 1 студз.; Кастрычніцкая слава: [Верш] // Там жа. 4 ліст.; З Першым Маем: [Верш] // Піянер Бел. 29 крас.; Зіма: [Верш] // Сталін. шлях. 7 снеж.; Сейбіт нястомны — Май: [Верш] // Чырв. змена. 1 мая; Сёстры: [Верш] // Там жа. 22 мая; Моладзь едзе...; Старая казка; Памылка; Шчасце муляра; Свайго сэрца цяпло...; Не шукаў я цябе...: [Вершы] // Там жа. 23 мая; Настойліва вучыцца: Агляд вершаў пачынаючых паэтаў // Там жа. 25 жн.

1955. Янку Купалу: [Верш] // Янка Купала. Мн.; Дуб: [Верш] // Беларусь. № 6; «Я пайду і стану...»: [Верш] // Там жа. № 9; Прыгоды дзеда Дубняка Міхеда: [Урыўкі з паэмы] // Бярозка. № 7; Полымя. № 8; Навагодняія пажаданні: [Вершы] // Вожык. № 24; Дружнаю сям'ёй: [Верш] // Калгаснік Бел. № 1; Дзве песні: [Верш] // Гомел. праўда. 11 вер.; Шчасце муляра: [Верш] // Гродзен. праўда. 20 сак.; Сцягі Кастрычніка: [Верш] // Звязда. 7 ліст.; На майскі дзень: [Верш] // Мін. праўда. 1 мая; На лузе: [Верш] // Там жа. 24 ліп.; Няхай жыве праца: [Верш] // Там жа. 6 ліст.; Наш першамайскі дзень: [Верш] // Наст. газ. 28 крас.; Ля карты: [Верш] // Там жа. 2 чэрв.; Новы год: [Верш] // Там жа. 29 снеж.; Зіма: [Верш] // Чырв. змена. 30 студз.

1956. Няхай жыве праца; Песня пра Заслонава; Дуб: [Вершы] // Мастацкае слова. Мн.; Такое ж сонца і над Сожам: [Верш] // Беларусь. № 7; Ты прыдзі, маё шчасце, прыдзі!; Песня: [Вершы] // Работніца і сялянка. № 6; Новы год: [Верш] // Гомел. праўда. 1 студз.; Песня пра лён: [Верш] // Гродзен. праўда. 5 жн.; Тыдзень беларускай літаратуры ў Малдавіі // ЛіМ. 13 кастр.; Хай працу асяняе ўдача: [Верш] // Мін. праўда. 1 студз.; Пад адным Чырвоным сцягам: [Верш] // Там жа. 22 крас.; Дзе мне словы такія знайсці: [Верш] // Там жа. 4 мая; «Пад ненадзейнаю аховай...»; «Прышло раптоўнае змярканне...»: [Вершы] // Там жа. 5 жн.; На майскі дзень: [Верш] // Наст. газ. 26 крас.; Песня: [Верш] // Ніва. 29 ліп.; Прыгоды дзеда Дубняка Міхеда: (Урыўкі з паэмы) // Піянер Бел. 24 лют.; 2, 9 сак.; Извините, пожалуйста! [Эпиграмы]: Н. Чуркину; Н. Ворвулеву; И. Ахремчику; К. Крапиве; В. Корш-Саблину; Г. Глебову; А. Макаенку // Сов. культура. 6 окт. / Сааўт. К. Цітоў.

1957. Няхай жыве праца: [Верш] // Пад сцягам Кастрычніка. Мн.; Ой, старонка, мая ты лясная: [Верш] // Віцеб. рабочы. 17 сак.; Фестывальны вальс: [Верш] // Гомел. праўда. 26 крас.; Янку Купалу: [Верш] // Там жа. 6 ліп.; У вялікае свята: [Верш] // Там жа. 6 ліст.; Дом з блакітнымі аканіцамі // ЛіМ. 24 ліп.; Жыві ж ты, Масква дарагая: [Верш] // Мін. праўда. 30 чэрв.; Мая песня: [Верш] // Наст. газ. 31 кастр.; Дружба: [Верш] // Сов. Бел. 25 июня.

1958. Партрэт: [Верш] // Між нас жыве Ленін. Мн.; Мой брат камсамолец; Размова аб прафесіях; Вясёлая зіма: [Вершы] // Юным дэкламатарам. Мн.; Славіць партыю беларускі народ: [Верш] // За вярт. на Радзіму. № 33; З трэцім ліпенем!: [Верш] // Там жа. № 51; Роднай партыі: [Верш] // Там жа. № 98; Табе наша любоў: [Верш] // Віцеб. рабочы. 14 вер.; Зоры Леніна; Маёй Беларусі: [Вершы] // Гомел. праўда. 21 вер.; У нас у рэспубліцы свята; Табе шчасця: [Вершы] // Гродзен. праўда. 24 жн.; Роднай партыі: [Верш] // Звязда. 21 ліст.; На добрае здароўе: [Верш] // Калг. праўда. 1 студз.; Славіць партыю беларускі народ: [Верш] // ЛіМ. 2 крас.; З партыяй роднаю: [Верш] // Там жа. 10 снеж.; Табе шчасця; У нас у рэспубліцы свята; Калгасная просьба: [Вершы] // Мін. праўда. 21 сак.; Дзень добры, вясна: [Верш] // Там жа. 1 мая; Віцеб. рабочы. 15 чэрв.; Песня пра Мінск: [Верш] // Мін. праўда. 2 ліп.; Партызанскі парад у Мінску: (Новы раздзел з паэмы «Прыгоды дзеда Дубняка Міхеда») // Там жа. 5 кастр.; Па закліку партыі, нашай дзяржавы // Там жа. 29 кастр.; Падзяка партыі: [Верш] // Там жа. 6 ліст.; Дзякуй Ленінскай партыі: [Верш] // Там жа. 24 снеж. / Сааўт. А. Бялевіч; Два светы: [Верш] // Там жа. 30 снеж.

1959. Чытаючы лічбы: [Верш] // Вожык. № 2; Млечны шлях: [Верш] // За вярт. на Радзіму. № 65; Бярозкі, бярозкі, ружовыя клёны: [Верш] // Там жа. № 72; Вырай: [Верш] // Там жа. № 76; Казка стала явай: [Верш] // Работніца і сялянка. № 10; Ай, сонечная вуліца...: [Верш] // Там жа. № 12; Нястомны сейбіт: [Верш] // Віцеб. рабочы. 19 ліп.; Няхай жыве партыя!: [Верш] // Звязда. 14 студз.; Пасля доўгіх год разлукі // Там жа. 28 сак.; За вярт. на Радзіму. № 25; Партыі цвёрдае слова: [Верш] // Калг. праўда. 27 студз.; Радасць Міхеда: [Урывак з другой часткі паэмы «Прыгоды дзеда Міхеда»] // Там жа. 11 чэрв.; Уславім нашу эпоху // ЛіМ. 4 ліп.; Паклон ад Месяца: [Верш] // Мін. праўда. 16 вер.; Партрэт: [Верш] // Піянер Бел. 17 крас.; Прыгоды дзеда Дубняка Міхеда: [Раздзел з паэмы «Прыгоды дзеда Міхеда»] // Там жа. 9 кастр.

1960. Партрэт: [Верш] // А гармонік грае, грае... № 2; Ніва. 20 сак.; Моладзь едзе: [Верш] // Віцеб. рабочы. 27 вер.; Віцебск Мінску брат: [Верш] // Там жа. 25 кастр.; Кастрычніцкая слава: [Верш] // Там жа. 10 ліст.; Роднай партыі: [Верш] // Гомел. праўда. 11 чэрв.; Наша песня: [Верш] // Там жа. 12 чэрв.; Мін. праўда. 15 чэрв.; Рабочы ўступае ў партыю: [Верш] // Звязда. 5 чэрв.; Дзед Міхед пад Новы год робіць свой абход // Калг. праўда. 1 студз.; Маладосць і квецень: [Верш] // Там жа. 1 мая; Горад над Дзвіной: [Верш] // ЛіМ. 1 ліст.; Ірына, ты знайшла свой шлях // Маг. праўда. 9 ліп. / Аўт. спрэчнае; Магілёў мой дарагі; Наша песня: [Вершы] // Там жа. 16 кастр.

1961. Квецень; Вятрак; За Дзвіной; Мой будан; Наперад; Слуцкі пояс; Без следу; Едзе восень; Млын; Калгасны сад; У кузні; Стэпавы скарб; Свеціць месяц; Радзіме; Ай, сонечная вуліца: [Вершы] // Анталогія беларускай паэзіі: У 3 т. Мн. Т. 2; Песня пра Заслонава: [Верш] // Вершы, аднаактовыя п'есы. Мн.; Ля карты: [Верш] // Вянок дружбы. Мн.; Дзедплытагон: Урывак з паэмы «Прыгоды дзеда Міхеда» // Для школьнай эстрады. Мн; З трэцім ліпенем; Перасяленне ліп; Ля карты: [Вершы] // Бярозка. № 7; Слаўлю Беларусь!: [Верш] // Голас Радзімы. № 59; Зара. 25 ліп.; Калг. праўда. 23 ліп.; Мін. праўда. 23 ліп., 23 ліст.; У пачатку лета: [Верш] // Голас Радзімы. № 59; Калг. праўда. 23 ліп.; Ганарымся, радзіма, табой: [Верш] // Голас Радзімы. № 62; Гомел. праўда. 5 вер.; Мін. праўда. 9 жн.; Дзе мне словы такія знайсці; Аграном: [Вершы] // Маладосць. № 7; Кантата аб Веры Харужай: [Верш] // Полымя. № 7; Віцеб. рабочы. 24 сак.; На выгане; Песня пра лён; На сенажаці: [Вершы] // Сел. гасп. Бел. № 7; Легендарны палёт: [Верш] // Віцеб. рабочы. 14 крас.; Маладосць і квецень: [Верш] // Там жа. 25 чэрв.; Ноччу: [Верш] // Там жа. 8 кастр.; Воля партыі — воля народа: [Верш] // Там жа. 12 снеж.; Наперад партыя заве: [Верш] // Гомел. праўда. 5 вер.; Калг. праўда. 25 жн.; Вера Харужая: [Верш] // Гомел. праўда. 5 вер.; Няхай жыве праца; Здзяйсненне мары; Нёманскія хвалі: [Вершы] // Гродзен. праўда. 25 ліп.; Новы год старому дзякуе: [Верш] // Там жа. 31 снеж.; Дзень Радзімы; У Белавежы: [Вершы] // Зара. 25 ліп.; Гімн сонцу: [Вершы] // Звязда. 25 ліп.; К паходу гатовы: [Верш] // Там жа. 27 жн.; Наш пабрацім Урал: [Верш] // Там жа. 23 вер.; Вялікія планы, арліны палёт: [Верш] // Там жа. 13 кастр.; Слова камуністаў: [Верш] // Там жа. 20 кастр.; Буду жыць пры камунізме нават я, стары Міхед...: [Верш] // Калг. праўда. 7 ліст.; Сонечная вуліца; Развітанне: [Вершы] // ЛіМ. 7 сак.; Наш пабрацім; Уральскія закаты: [Вершы] // Там жа. 25 ліп.; З перамогай: [Верш] // Там жа. 8 жн.; Светазорны Першамай: [Верш] // Мін. праўда. 1 мая; Дзень Радзімы: [Верш] // Там жа. 14 мая; Вясенняя неўгамаванасць: [Верш] // Там жа. 21 чэрв.; Будаўнікам: [Верш] // Там жа. 23 ліп., 23 ліст.; Дзень добры, Масква!: [Верш] // Там жа. 20 кастр.; Маг. праўда. 22 кастр.; Партыі слава: [Верш] // Наст. газ. 5 жн.; У заўтрашні дзень: [Верш] // Там жа. 4 ліст.; Бацька і сын; Школа на канале: [Вершы] // Піянер Бел. 28 ліп.; Высокія мэты, вялікія справы: [Верш] // Там жа. 1 вер.; Усмешка: (Аб маральным аблічча савецкага чалавека) // Чырв. змена. 5 снеж.; І пульсуе радасць у прасторы // Там жа. 29 снеж.

1962. Мой брат камсамолец; Дарога дальняя: [Вершы] //Піянерам Беларусі. Мн.; «Няхай жыве праца...»; Шчасце муляра: [Вершы] // Слаўце Радзіму. Мн.; Творчае гарэнне // Слова пра сябра: Успаміны аб Эдуарду Самуйлёнку. Мн.; Вясеннія радкі: [Верш] // Беларусь. № 5; У пачатку лета: [Верш] // Там жа. № 6; Музей Янкі Купалы: [Верш] // Там жа. № 7; Віцеб. рабочы. 4 ліп.; Чайкі ў вырai: [Верш] // Бярозка. № 4; Дзень добры, вясна: [Верш] // Вожык. № 8; Віцеб. рабочы. 1 мая; Гомел. праўда. 14 крас.; У баявым страі: [Верш] // Вожык. № 12; Віцеб. рабочы. 6 ліп.; Гомел. праўда. 7 ліп.; Пра неспадзеўкі мае прыпеўкі: [Верш] // Вожык. № 20; Паштоўкі з Крыма: Цвіце міндаль; «Залатыя агні караблёў...»; Бярозкі ля дома Чэхава; Табою зачараваны; Хмары на начлезе: [Вершы] // Полымя. № 4; На Волзе: [Верш] // Там жа. № 7; Катавасія брата Гервасія: [П'еса] // Там жа. № 8 / Сааўт. Р. Кобец; Яшчэ на карце не адзначан...: [Верш] // Работніца і сялянка. № 4; Час вясенні, час прыгожы: [Верш] // Там жа. № 5; Новы год старому дзякуе: [Верш] // Віцеб. рабочы. 1 студз.; Наст. газ. 1 студз.; У баявым страі: [Верш] // Віцеб. рабочы. 6 ліп.; Талент мастака // Там жа. 22, 24 ліп.; Беларуск: [Верш] // Гомел. праўда. 14 крас.; Гродзен. праўда. 23 кастр.; Купала і дзеці: (Да 80-годдзя з дня

нараджэння Я. Купалы) // Гомел. праўда. 27 чэрв.; Песні, што сонцу раўня // Там жа. 6 ліп.; У Казані; Музей паэта: [Вершы] // Там жа. 7 ліп.; Любімы партрэт: [Верш] // Звязда. 11 крас.; Слаўны ленінец: [Верш] // Там жа. 1 мая; Дыфірамб мінскім будаўнікам: [Верш] // Там жа. 28 чэрв.; А ні меж, ні граніц: [Верш] // Там жа. 18 жн.; Наша шчырае дзякуй: [Верш] // Там жа. 22 жн.; Над Нёманам: [Верш] // Там жа. 18 кастр.; Гродзен. праўда. 6 кастр.; Тарарышы, пагроза міру!: [Верш] // Звязда. 25 кастр.; Пад ленінскім сцягам: [Верш] // Там жа. 6 ліст.; Віцеб. рабочы. 10 ліст.; Слаўлю я...: [Верш] // ЛіМ. 9 сак.; Садзік дзядзькі Янкі // Там жа. 6 ліп.; Цуда стала явай: [Верш] // Маг. праўда. 15 жн.; Ад сэрцаў шчырых: [Верш] // Мін. праўда. 18 сак.; Юнасць краіны: [Верш] // Там жа. 24 чэрв.; Шчодрае сэрца // Там жа. 6 ліп.; Рукі прэч ад Кубы!: [Верш] // Там жа. 27, 28 кастр.; Славуты Ленінскі кастрычнік: [Верш] // Там жа. 6 ліст.; Максіму Багдановічу; Домік-музей А. П. Чэхава: [Вершы] // Наст. газ. 18 крас.; Прыгоды дзеда Міхеда: [Раздзел з аднаім. кнігі] // Там жа. 31 снеж.; Рамантыка ў Белазёрскім // Піянер Бел. 12 студз. / Аўт. спрэчнае.

1963. Роднай партыі; Слова камуністаў: [Вершы] // Бяссмерце. Мн.; Буду жыць пры камунізме нават я, стары Міхед...: [Верш] // Пад корань. Мн.; Аўтабіяграфія // Пяцьдзесят чатыры дарогі. Мн.; Ручаі загулі; Над ракой; Калгасны сад; У верасні; Мароз; Вясёлая зіма: [Вершы] // Слова аб роднай прыродзе. Мн.; Слова першакласніцы: [Верш] // Беларусь. № 12; Цябе вітаем, май!: [Верш] // Вожык. № 8; З партызанскага сшытка: Партызан; Песня разведчыка; Разважанне; Перад святам; Партызанскі раён; Беларуская партызанская: [Вершы] // Полымя. № 5; Камуніст: [Верш] // Там жа. № 7; Генерал Капуста: [Верш] // Там жа. № 11; Уральскія рабіны: [Верш] // Там жа. № 12; Пад ленінскім сцягам: [Верш] // Гомел. праўда. 6 ліст.; Я люблю цябе, Гродна: [Верш] // Гродн. правда. 29 янв.; Слова пра зіму: [Верш] // Там жа. 3 марта; Ода зіме: [Верш] // Звязда. 1 студз.; Снежная зіма: [Верш] // Там жа. 13 лют.; На службу зямному сусвету: [Верш] // Там жа. 12 крас.; Вясенняй ноччу: [Верш] // Там жа. 9 чэрв.; Касманаўту-5: [Верш] // Там жа. 16 чэрв.; Хоць і верасень: [Верш] // Там жа. 8 вер.; Гнеўная памяць // ЛіМ. 5 лют.; Святое права: [Верш] // Мін. праўда. 28 мая; Заря. 29 окт.; Шчаслівага палёту: [Верш] // Мін. праўда. 15 чэрв.; Думы аб партыі: [Верш] // Там жа. 18 чэрв.; Шчасце хлебароба: [Верш] // Там жа. 3 вер.; Восеньскія радкі: [Верш] // Там жа. 6 ліст.; З добрым шчасцем, ясным сонцам: [Верш] // Наст. газ. 1 мая; За нашых сыноў і дачок: [Верш] // Сел. газ. 3 марта; Дзед Міхед і «баба чорт»: (Раздзел з кнігі «Прыгоды дзеда Міхеда») // Там жа. 19 апр.; Наша свята: [Верш] // Там жа. 1 мая; Калгасны карагод: [Верш] // Там жа. 10 авг.

1964. Песня аб партыі: [Верш] // Рэпертуарныя старонкі. Мн.; Партызаны Віцебшчыны; Стрываю бяду; Няўлоўныя: [Вершы] // Беларусь. № 7; Кастрычніка агні: [Верш] // Вожык. № 20; Паэт-песеннік: Да 60-годдзя А. Русака // Голас Радзімы. № 43; Спявайце, салаўі, грымліва: [Верш] // Там жа. № 44; Звязда. 5 чэрв.; Прыгоды «Слуцкага пояса» // Голас Радзімы. № 44; Яркі талент // Работніца і сялянка. № 5; Да цябе я прыйшоў: [Верш] // Там жа. № 6; Красуй, азёрная краіна: [Верш] // Віцеб. рабочы. 5 ліп.; Вянок Мірзо Гелавані: [Верш] // Там жа. 23 жн.; Звязда. 3 кастр.; Маёй Віцебшчыне: [Верш] // Віцеб. рабочы. 30 жн.; Жывуць, як песня, тыя дні...: [Верш] // Там жа. 6 ліст.; Партызаны Віцебшчыны: [Верш] // Там жа. 22 ліст.; Приключения «Слуцкого пояса» // Во славу Родины. 3 июля; Слаўны ленінец: [Верш] // Гомел. праўда. 1 мая; Песня гродзенскіх хімікаў: [Верш] // Гродн. правда. 23 мая; Песня аб дружбе: [Верш] // Там жа. 3 июля; Маг. праўда. 19 снеж.; Сышліся салдаты на свята: [Верш] // Гродн. правда. 16 июля; Радаснае свята: [Верш] // Звязда. 1 студз.; Палымяны трыбун // Там жа. 8 лют.; Пра карыя і сінія вочы: [Верш] // Там жа. 29 лют.; Пчолка: [Верш] // Там жа. 11 крас.; Сын сонца: [Верш] // Там жа. 1 мая; Мой Віцебск: [Верш] // Там жа. 26 чэрв.; Славу подзвігам пяём: [Верш] // Там жа. 3 ліп.; В молодом строю // Знамя юности. 27 мая; Слова аб партыі; Песня аб дружбе: [Вершы] // Маг. праўда. 19 снеж.; Жыве між народамі роўнасць...: [Верш] // Мін. праўда. 26 чэрв.; Тры волаты: [Верш] // Там жа. 14 кастр.; Шумяць вяселлі: [Верш] // Там жа. 31 кастр.; Помнік на плошчы: [Верш] // Наст. газ. 9 мая; У Беларусі свята: [Верш] // Там жа. 4 ліп.; Нараджэнне Кастрычніка: [Верш] // Там жа. 4 ліст.; Каля кастра: [Верш] // Сел. газ. 4 окт.; Слуцкі пояс: [Верш] // Чырв. змена. 25 чэрв.

1965. Плошча Перамогі; Каля кастра: [Вершы] // Дзень паэзіі — 65. Мн.; Партрэт: [Верш] // Ленін заўсёды з намі. Мн.; Гарыць Кастрычніка агонь: [Верш] // Вожык. № 20; Віцеб. рабочы. 30 кастр.; Партызаны Віцебшчыны: [Верш] // Віцеб. рабочы. 21 лют.; Вадавоз: Быль // Там жа. 23 ліп.; Вянок Мірзо Гелавані; Настася: [Вершы] // Там жа. 26 кастр.; У летні дзень: [Верш] // Гомел. праўда. 3 ліп.; Беларусь-партызанка: [Верш] // Гродн. правда. 8 мая; Масквічы спяваюць «Нёман»: [Верш] // Звязда. 19 студз.; Шчодрасць // ЛіМ. 15 студз.; Ты быў салдатам: [Верш] // Там жа. 16 ліп.; Памяці друга // Там жа. 28 вер. / У сааўт.; Дзень добры, Новы год // Мін. праўда. 1 студз.; Святочны дзень: [Верш] // Там жа. 14 сак.; Святкуй жа, мой народ!: [Верш] // Там жа. 8 мая; Не знішчыць свабоду ніколі: [Верш] // Там жа. 15 снеж.; Песня гродзенскіх хімікаў: [Верш] // Сел. газ. 28 февр.; Живая река поэзии // Сов. Бел. 6 июля; Камсамольцам Беларусі: [Верш] // Чырв. змена. 16 мая.

1966. Клятва партызана; Мой будан: [Вершы] // Вожык у дарозе. Мн.; Размова аб прафесіях; Мой брат камсамолец: [Вершы] // Хрэстаматыя па беларускай дзіцячай літаратуры. Мн.; Шмат мужных дат...; Наш тост; Партрэт; Наш першамайскі дзень; Дзень Перамогі; У дзень Перамогі; Тата прыехаў дадому; Бэз; Мы хочам міру і вясны; Мой брат камсамолец; Кастрычніцкая слава; Пад кастрычніцкім сцягам; Ля карты: [Вершы] // Чырвоныя лісткі календара. Мн.; Партрэт: [Верш] // Бярозка. № 4; Слова вучаніцы: [Верш] // Там жа. № 11; У гасцях у Венеры: [Верш] // Вожык. № 5; Каля кастра: [Верш] // Голас Радзімы. № 18; Піянер Бел. 28 кастр.; Святло жар-птушкі // Голас Радзімы. № 35; Слова пра Леніна; Пісьмо першакласніцы: [Вершы] // Сел. х-во Бел. № 16; Мінску — наша хвала: [Верш] // Віцеб. рабочы. 21 снеж.; Зіма: [Верш] // Гомел. праўда. 1 лют.; Ленінскі партрэт: [Верш] // Там жа. 13 сак.; На варце міру: [Верш] // Гродн. правда. 19 нояб.; Дарога на Месяц адкрыта: [Верш] // Звязда. 8 лют.; Поўдзень веку // Там жа. 11 кастр. / Сааўт. А. Бялевіч; Дзень добры, Новы год!: [Верш] // Мін. праўда. 1 студз.; Дзякуй вам, родныя сёстры: [Верш] // Там жа. 8 сак. / Сааўт. Р. Талапіла: І зноў — свята на зямлі...: [Верш] // Там жа. 1 мая; Гораду партызану: [Верш] // Там жа. 5 снеж.; Самы шчыры вам прывет пасылае дзед Міхед: [Верш] // Сел. газ. 9 окт.

1967. Беларусь-партызанка; Кожны вечар; На лясных палянках; Прызімкам; Тата прыехаў дадому; Мой брат камсамолец: [Вершы] // Арлянятам: У 2 т. Мн. Т. 1; Гарыць Кастрычніка агонь: [Верш] // Вясна ўвосень. Мн.; Плошча Свабоды: [Верш] // Горад і годы. Мн.; Партрэт; Роднай партыі: [Вершы] // Мы славім Леніна, мы славім партыю. Мн.; Партрэт; Слова вучаніцы: [Вершы] // Наш дарагі Ільіч. Мн.; На ваенным парадзе: [Верш] // Бярозка. № 2; Свята вясны: [Верш] // Вожык. № 8; Я слаўлю Оршу: [Верш] // Там жа. № 12; Газеце «Звязда»: [Верш] // Там жа. № 14; Кастрычніку: [Верш] // Там жа. № 20; Ён многа паспеў зрабіць // Полымя. № 7; Плошча Свабоды: [Верш] // Сел. х-во Бел. № 10; Віцебшчыне Ардэнаноснай: [Верш] // Віцеб. рабочы. 8 лют.; Свята працы і вясны: [Верш] // Там жа. 4 мая; Краю Заслонава: [Верш] // Там жа. 1 ліп.; Мужны талент // Там жа. 23 ліп.; Поўдзень дзяржавы: Апавяданне дзеда Міхеда // Там жа. 6 ліст.; Сел. газ. 11 нояб. / Сааўт. А. Бялевіч; Святочны Мінск: [Верш] // Вяч. Мінск. 11 ліст.; Мінску — нашая слава: [Верш] // Гомел.

праўда. 26 мая; Легенда стала явай: [Верш] // Там жа. 19 жн.; Беларусь-партызанка: [Верш] // Гродн. правда. 9 мая; Я слаўлю!: [Верш] // Там жа. 21 окт.; Развітальнае слова: [Верш] // ЛіМ. 7 сак.; Дарагія нашы суседзі // Там жа. 22 снеж.; Словы любві: [Верш] // Мін. праўда. 2 лют.; Роднаму Мінску: [Верш] // Там жа. 30 чэрв.; Над Нёманам ясным цвіце наша шчасце // Там жа. 1 кастр. / Сааўт. А. Бялевіч; Дзіва дзіўнае: [Верш] // Там жа. 1 ліст.; Палай, «Звязда», іскрыста: [Верш] // Наст. газ. 9 жн.; Са святам, земляробы!: [Верш] // Сел. газ. 8 окт.; Каб песнямі звінелі хаты: [Верш] // Чырв. змена. 7 ліст.

1968. Песня пра Заслонава: [Верш] // Ад родных ніў, ад роднай хаты. Мн.; Беларусь-партызанка: [Нарыс] // Беларускі букет. Мн.; Ручаі загулі; Над ракой; Калгасны сад; Мароз; Вясёлая зіма: [Вершы] // Слова аб роднай прыродзе. Мн.; Гарывада: [Верш] // Беларусь. № 4; ЛіМ. 9 крас.; Зімовы малюнак: [Верш] // Бярозка. № 1; Развітанне з летам: [Верш] // Там жа. № 9; Кастрычнік: [Верш] // Там жа. № 11; Мы з вамі, в'етнамцы: [Верш] // Вожык. № 9; Роднай Віцебшчыне: [Верш] // Там жа. № 18; Наддзвінскі край: [Верш] // Віцеб. рабочы. 4 кастр.; Звініце шчасцем...: [Верш] // Гродн. правда. 1 янв.; Буравесніку: [Верш] // Заря. 28 марта; Па-над Нёманам гоман // Звязда. 9 лют.; Хоць мы да дзіваў і прывыклі: [Верш] // Мін. праўда. 27 кастр.; Прынеманскаму краю: [Верш] // Там жа. 15 ліст.; Як песня дарогі: [Верш] // Там жа. 10 снеж.; Заря. 19 дек.; Адзіны наш жыццёвы шлях: [Верш] // Мін. праўда. 25 снеж.; Натхнёны поступ // Наст. газ. 28 снеж.; Курорт: Абразок // Чырв. змена. 27 кастр.

1969. Партрэт: [Верш] // Жыве між нас геній. Мн.; Партрэт; Слова вучаніцы: [Вершы] // У нашых сэрцах Ільіч. Мн.; «Я ў небе вершаў не шукаю...»; Даўно прайшло маё юнацтва; «У кожнага свая ёсць столь...»; Птушыны аркестр; Верві́тэ: [Вершы] // Беларусь. № 7; Вясновая песня: [Верш] // Бярозка. № 4; У кожнай хаце партрэт Ільіча: [Верш] // Там жа, № 10; «Мы любім першы гром вясенні...»: [Верш] // Там жа. № 12; Вялікае дзякуй!: [Верш] // Вожык. № 1; Дзед Міхед і дзед Каўпак: [Верш] // Полымя. № 1; Песня пра камбрыга: [Верш] // Вяч. Мінск. 3 ліп.; Мой герб; Край родны; Плошча Свабоды: [Вершы] // Там жа. 24 ліп.; Каму патрэбна такая «спадчына»?: [Рэц. на: К л а з І. Спадчына // Маладосць. 1968. № 12] // Звязда. 15 студз. / Сааўт. Р. Няхай; Зорныя браты: [Верш] // Там жа. 17 студз.; Песня пра Леніна; Што збылося; Жыве: [Вершы] // Там жа. 29 крас.; Думы пра партыю: [Верш] // Там жа. 6 ліст.; З Дняпроўскіх круч // ЛіМ. 8 ліп.; «Я ў небе вершаў не шукаю...»; Даўно прайшло маё юнацтва; Птушыны аркестр: [Вершы] // Там жа. 11 ліп.; Любоў праз гады: Міхасю Блісцінаву — 60 гадоў // Там жа. 24 кастр.; Нам не забыць былых паходаў: [Верш] // Мін. праўда. 26 лют.; І славіць Май народ: [Верш] // Там жа. 1 мая; Вітаем свята дарагое: [Верш] // Наст. газ. 30 крас.; Партрэт: [Верш] // Піянер Бел. 27 сак.; Слова мае дзед Міхед: [Верш] // Сел. газ. 1 янв.; Сын сонца: [Верш] // Там жа. 1 мая; Я сказаць сягоння рады: дзякуй партыі і ўраду: Святочнае слова дзеда Міхеда: [Верш] // Там жа. 3 июля; З «лейкай» і блакнотам...: Гісторыя партызанскіх фотаздымкаў // Чырв. змена. 8 ліп.

1970. Неўміручасць паэта: [Прадмова] // Гелавані М. Клятва. Мн.; Песня пра Леніна: [Верш] // З Леніным заўсёды Беларусь. Мн.; Звязда. 29 сак.; Прызімкам: [Верш] // Крынічка. Мн.; Плошча Перамогі; Песня пра лён; Родны край: [Вершы] // Наша рэспубліка. Мн.; Песня пра крыніцы: [Верш] // Разгарэлася зорачка ясная. Мн.; Я чыстыя слаўлю пачуцці к Радзіме: [Нарыс] // Слова пра родны кут. Мн.; Дзень нараджэння песні; Я выпускаю вершы ў свет; «На пашу я сны выганяю...»; Не кінем мы дакору: [Вершы] // Полымя. № 4; «О, як хацеў я не пісаць...»; Успаміны: [Вершы] // Работніца і сялянка. № 11; Апора Міру: [Верш] // Во славу Родины. 15 марта; Звязда. 15 сак.; Партрэт: [Верш] // Вяч. Мінск. 21 крас.; Роздум; «О, як хацеў я не пісаць...»: [Вершы] // Там жа. 24 крас.; Люблю суладдзе: [Верш] // Звязда. 2 жн.; На перaклічку ўстаньце!: [Верш] // Там жа. 8 вер.; Спяць росы на траве; Віяланчэль у Пясочным; «Вясна з зялёнымі пажарамі...»; «Хацеў я сёння ранак прывітаць...»: [Вершы] // ЛіМ. 2 кастр.; Новыя вершы // Мін. праўда. 26 ліп.; Я іду па Мінску // Там жа. 1 ліст.; Саюз сярпа і молата; Калі зара пагасне; Песня пра камбрыга: [Вершы] // Сел. газ. 14 июля; На жыццёвых шляхах-пуцявінах: [Рэц. на кн.: С т р а л ь ц о ў Б. Сыходзяцца бальшакі і прасёлкі. Мн. 1969] // Чырв. змена. 9 вер. / Аўт. спрэчнае; Паходня жыцця: [Рэц. на кн.: Р о м а н о в А. Янтарь. Мн. 1970] // Там жа. 16 снеж. / Аўт. спрэчнае.

1971. «Ад птушынага крыла...»; «Гарацъ залатыя кастры...»; «Я спавядаўся...»; «Журбу на радасць я мяняю...»: [Вершы] // Дзень паэзіі — 71. Мн.; «Зажынкі толькі што прапеты...»; «Спяшайся, мой дружа, памалу...»; «Я не гукаю вясною шчасця...»: [Вершы] // Беларусь. № 7; «Якое хараство — вясна!..»: [Верш] // Бярозка. № 5; Люблю суладдзе я здавён; Піянерскае лета: [Вершы] // Там жа. № 7; Зіма: [Верш] // Там жа. № 12; У гэты час: [Верш] // Вожык. № 6; Смех — не грэх; Я веру: [Вершы] // Там жа. № 13; «Прыйшла і да мяне зіма...»; «На балоце паляць чэрці лазню...»: [Вершы] // Полымя. № 2; Гродн. правда. 16 марта; Роздум; «Я здаўна люблю людзей крылатых...»; «О, першы выхад мураўіны...»: [Вершы] // Работніца і сялянка. № 8; Песня пра Леніна: [Верш] // Вяч. Мінск. 22 крас.; Пад восень; Горад светлы: [Вершы] // Гродн. правда. 9 авг.; «Я зноў прайшоў па партызанскіх сцежках...»; «А час мінулы ўсё маўчаць не можа...»: [Вершы] // Там жа. 27 нояб.; Я ў крэпасці-герої; Мой друг: [Вершы] // Заря. 22 янв.; Няхай жыве праца!: [Верш] // Там жа. 27 марта; Камуністы: [Верш] // Мін. праўда. 21 лют.; Гродн. правда. 24 февр.; Высокія крылы // Там жа. 7 ліст. / Сааўт. А. Бялевіч; Пясняр народу // Наст. газ. 6 сак.; Жыцця крыніца: [Верш] // Там жа. 1 мая; Піянерскае лета: [Верш] // Там жа. 14 жн.; Слуцкі пояс: [Верш] // Ніва. 25 ліп.; Кастрычніцкая слава: [Верш] // Піянер Бел. 4 ліст.; Хай клічуць дарогі; Мары: [Вершы] // Сел. газ. 26 июня; У дарослы маршрут; Я добрае людзям аддам: [Вершы] // Там жа. 24 июля; Роднай партыі: [Верш] // Чырв. змена. 5 снеж.

1972. Аб ім і светлым і жывым: [Верш] // Дзень паэзіі — 72. Мн.; «О колькі раз...»; Ландышы: [Вершы] // Зорка Венера. Мн.; «І я касіў...»; «Даўно ўжо школу я пакінуў...»; «О колькі мар...»; «Не рады я...»; «Даўно пазарасталі сцежкі...»: [Вершы] // Беларусь. № 8; Пад агністым сцягам СССР: [Верш] // Вясёлка. № 3; «Я сны харошыя кладу...»; «Мне шчасця чужога не трэба...»; «Паскрыпваў драч у лозах ніцых...»: [Вершы] // Полымя. № 8; Ручаі загулі: [Верш] // Родная прырода. № 2; Наша шчасце: [Верш] // Вяч. Мінск. 30 снеж.; Пад сцягам СССР; «Я зноў прайшоў...»: [Вершы] // Гомел. праўда. 28 вер.; Памёр Канстанцін Цітоў... // ЛіМ. 21 крас.; Мая Беларусь; «Даўно ўжо школу я пакінуў...»: [Вершы] // Маг. праўда. 22 лют.; Пад чырвоным сцягам: [Верш] // Сел. газ. 21 апр.; Камуністы; Мой край блакітны: [Вершы] // Там жа. 23 июля.

1973. Мая Беларусь: [Верш] // Голас Радзімы. № 1; Лірыка: «Па чыёй я не ведаю ласцы...»; «Старонкі былога гартаю...»; «Мне не прывыкаць к дажджам...»; «Усё вяршыняй шчасця маладога...»; «Не раз прад словам на каленях...»: [Вершы] // Полымя. № 7; Кастрычніцкая слава: [Верш] // Вяч. Мінск. 6 ліст.; Роднай партыі: [Верш] // Звязда. 1 студз.; Сцягі над планетай: [Верш] // Чырв. змена. 6 ліст.

1974. На лясных палянках: [Верш] // Акцябраты. Мн.; Вось дык ваяка: Партызанская прыпеўка // Беларусь. № 6; Творчая сталасць // Там жа. № 12; Беларусі: [Верш] // Вясёлка. № 12; Мароз: [Верш] // Голас Радзімы. № 7; Сябруючы, будзем патрабавальнымі! // ЛіМ. 12 крас. / Сааўт. Р. Няхай; Зайздросная доля // Там жа. 24 мая; З кагорты першых // Там жа. 12 ліп. / Сааўт. А. Бялевіч; І музы тады не маўчалі...: [Інтэрв'ю] // Там жа. 22 ліст.

1975. Шынель: [Верш] // Дзень паэзіі — 75. Мн.; Роднай партыі: [Верш] // Камуністы. Мн.; Абаронцам Брэсцкай крэпасці: [Верш] // Рэха ў граніце.

Мн.; Званы Хатыні: [Верш] // Слухайце — Хатынь! Мн.; Найвялікшы паэт // Такі ён быў: Успаміны пра Янку Купалу. Мн.; Плошча Перамогі: [Верш] // Вясёлка. № 5; Наперад: [Верш]; Песні народных мсціўцаў: [Рэц. на кн.: «Л я с н ы я песні». Паэзія беларускіх партызан. Мн. 1974] // Полымя. № 5; Край палескі; Школьны званок: [Вершы] // Гомел. праўда. 12 вер.; Беларусь-партызанка: [Верш] // Знамя юности. 27 апр.; Поэт-партизан: [Інтэрв'ю] // Курорт. газ. 26 окт.; Савецкія слаўлю народы; Мовай званоў: [Вершы] // Мін. праўда. 29 крас.; Мовай званоў; «Нічога чорнага ў прыродзе не бывае...»; «Я зноў прайшоў па партызанскіх сцежках...»: [Вершы] // Там жа. 23 жн.; Наш паклон: [Верш] // Наст. газ. 8 лют.; Книга, раненная как солдат...: [Інтэрв'ю] / Зап. А. Эвентов // Сов. Бел. 28 авг.

1976. Партрэт: [Верш] // Ад скарбаў роднае зямлі. Мн.; Мінск будуецца: [Верш] // Люблю будзённы дзень... Мн.; Роднай партыі: [Верш] // Вяч. Мінск. 24 лют., 7 ліст.; Крыніцы творчасці // ЛіМ. 6 лют.; Праграма творчасці // Там жа. 9 крас.; Пераемнасць традыцый // Там жа. 19 ліст.; З той жа сталі: [Інтэрв'ю] / Зап. А. Эвентаў // Мін. праўда. 6 кастр.; Зімовы малюнак: [Верш] // Піянер Бел. 16 снеж.

1977. Матуля: [Верш] // Дзень добры, мама! Мн.; Словам прамянець; «Усё мяняецца на свеце...»; «Іду палянкаю няходжанай...»; «Гады ляцяць. І дні праходзяць...»; «Ты злосных сноў мне не кажы...»: [Вершы] // Беларусь. № 4; Пасля блакады; «Я прыстанак лясны пазнаю...»; «Сухое палена ў кастры...»: [Вершы] // Там жа. № 7; Калі зазвінелі аўсы; Домік над Нёманам-ракой: [Вершы] // Бярозка. № 6; Смейся, радуйся: [Верш] // Вожык. № 4; Мой герой: [Верш] // Там жа. № 8; Не магу ніяк без працы: [Верш] // Там жа. № 12; Маім сучаснікам; Бераг надзей: [Вершы] // Маладосць. № 12; «Жыццёвай радасцю багаты...»: [Верш] // Полымя. № 7; «Куп'ё мне было за падушку...»; «Я на ўзлессі стаю веснавым...»; «Трэба ж мне, старому грыбу...»; «Вялікай меркай дабраты...»: [Вершы] // Там жа. № 9; Палоняць даўнія ўспаміны; Подзвіг; На Нёмане: [Вершы] // Звязда. 25 сак.; Наша Канстытуцыя: [Верш] // Там жа. 9 кастр.; Каб зямля красавала і пела; «Я хацеў бы так пражыць...»; «Я зноў сваю наведаў вёску...»; «Са сваёй я чэрпаў студні...»: [Вершы] // ЛіМ. 11 сак.; Смехатрон, або Амаль несур'ёзны рэпартаж з сур'ёзнага вечара: Гумарэска // Там жа. 8 крас.; Пра Хвядоса Смалячкова: [Верш] // Маг. праўда. 26 крас.

1978. Млечны шлях; Ландышы: [Вершы] // Адданасць. Мн.; Ажываюць даўнія трывогі; «Цяпер я нагля даю збоку...»; «Люблю я вандраваць па белым свеце...»; «Вятры над асінаю дрогкай...»; «Не набыў рамантычных прафесій...»: [Вершы] // Дзень паэзіі — 78. Мн.; Роднай партыі: [Верш] // Квітней, Радзіма. Красуй, жыццё. Мн.; Камсамольцам Беларусі; Маладая вясенняя свежасць: [Вершы] // Сэрцам табе прысягаю. Мн.; Брэсцкі тракт; Пачатак Нёмана; У партызанаў: [Вершы] // Беларусь. № 8; Доты ля Заслаўя: [Верш] // Полымя. № 2; «Са сваёй я чэрпаў студні...»; Востраў Зыслаў; «Нічога не збылося быццам...»; Зялёная крэпасць; Шараю гадзінай; Маленства: [Вершы] // Там жа. № 5; Новыя вершы // Вяч. Мінск. 24 ліп.; Я слаўлю легендарны час: [Верш] // Там жа. 17 жн.; Наша Канстытуцыя: [Верш] // Там жа. 7 кастр.; Наперад крочу; Для Мінскага метро; «Не трэба час нам паганяць...»; Сугучнасць: [Вершы] // Звязда. 22 жн.; Жыву ва ўладзе новых мар...: «Пастукала сонца ў акенца...»; «Цяпло сардэчнай дабраты...»; «Я безнадзейна спадзяваўся...»; «А я нічога тут не кратаў...»; «Яшчэ не сцішылася ноч...»; «У маладосці — крылы...»; «А думаў я, што пераіжыў»: [Вершы] // ЛіМ. 30 чэрв.

1979. Мой брат; Маці; Прымі прывітанне: [Вершы] // Покліч долі адзінай. Мн.; Беларусі: [Верш] // Вясёлка. № 12.

1980. Камсамольцам Беларусі; Маладая вясенняя свежасць: [Вершы] // Такія сэрцы ў нас. Мн.; Партызанская песня; Сёстры; Дзень Радзімы; Шчасце муляра; Юныя рамеснікі: [Вершы] // Учиться жить по-коммунистически. Мн.; Апошнія вершы // Полымя. № 2.

1981. Плошча Перамогі: [Верш] // Вясёлка. Мн.; «На балоце паляць чэрці лазню...»: [Верш] // Туман трэба развеяць. Мн.; Дзед-Міхед — стрэлачнік: [Верш] // Вясёлка. № 7; Са святам перамогі: [Верш] // Звязда. 8 мая; Кастрычніцкая слава: [Урывак] // Піянер Бел. 5 ліст.

1982. Нёман; Беларусь-партызанка; Беларусі: [Вершы] // На сцягу і ў сэрцы. Мн.; З намі ты на свеце: (Памяці Янкі Купалы); Тут быў Купала: [Вершы] // Нам засталася спадчына. Мн.

1983. Мой брат камсамолец; Размова аб прафесіях: [Вершы] // Вяснянка. Мн.; Кастрычніцкая слава; Сцягі Кастрычніка: [Вершы] // Заўсёды з Леніным. Мн.

1984. Ручаі загулі: [Верш] // Бярозка. Мн.; Востраў Зыслаў; Беларусь-партызанка: [Вершы] // За цябе, радзіма! Мн.; Партрэт; Наш першамайскі дзень; Дзень Перамогі; Тата прыехаў дадому; Кастрычніцкая слава; Шмат мужных дат...; Пад Кастрычніцкім сцягам: [Вершы] // Чырвоныя лісткі календара. Мн.; Непакорная Беларусь; За акном мяцеліца мяце: [Вершы] // Вожык. № 6; Кароткія фельетоны // Там жа. № 10; Камсамольцам Беларусі: [Верш] // Маладосць. № 6; З трэцім ліпенем!: [Верш] // ЛіМ. 29 чэрв.

1985. Нёман; Клятва партызана; Песня мінаеўцаў; За Дзвіной; Не праедзе, не пройдзе!; На ўспамін; Васілёк у стоптаным жыце; Мой будан; Слуцкі пояс; Беларусь-партызанка; Дождж; Наш двор; Зорнай ноччу; Ад малой партызанскай зямлі: [Вершы] // Партызаны, партызаны... Мн.; Наша сумленне // Успаміны пра Ілью Гурскага. Мн.; Кастрычніцкая слава: [Верш] // Бярозка. № 11; Мароз: [Верш] // Ніва. 27 студз.; Не магу ніяк без працы: [Верш] // Там жа. 17 лют.; Беларусь-партызанка: [Верш] // Чырв. змена. 5 мая.

1.4.

З а л я Э. Апавяданні / З фр. Мн., 1937.

Т а л с т о й Л. Севастопальскія апавяданні (1855—1856) / З рус. Мн., 1937.

З а л а т о ў с к і К. Падводныя майстры / З рус. Мн., 1939.

Т а л с т о й Л. Севастопальскія апавяданні / З рус. Мн., 1940.

Ф р а н к о І. Будка № 27: Драма ў 1 дзеі / З укр. Мн., 1954.

Б а л т у ш ы с Ю. Праданыя гады: Раман навел / З літ. Мн., 1961 / Сааўт. пер. О. Главацкене.

П е р г а м е н ш ч ы к М., Ч э х а ў І. Чалавек нарадзіўся: Свята ў клубе: [П'еса] / Апр. і пер. з рус. Мн., 1964.

1936. Ш а ў ч э н к а Т. Няхай ляжачага й не б'юць: [Верш] / З укр. // ЛіМ. 11 сак.; П а с т э р н а к Б. «Я знаю, усё жыва...»: [Верш] / З рус. // Там жа. 17 сак.; Б е д н ы Д. Брацкія магілы; Мемарыяльная дошка / З рус. // Там жа. 27 мая; Я г о ж. Сняжынкі: [Верш] / З рус. // Там жа. 17 жн.; Т а п і я Л. Сталёвыя роты: [Верш] / З ісп. // Там жа. 12 ліст.; П у ш к і н А. Вакхічная песня: [Верш] / З рус. // Там жа. 29 снеж.; Н я к р а с а ў М. Чыгунка: Паэма / З рус. // Піянер Бел. 6 снеж.; Чырв. змена. 4 снеж.

1937. Песня іспанскіх дзяцей пра Леніна: [Верш] / З рус. // Іскры Ільча. № 1; З а б і л а Н. Хатка над возерам: [Верш] / З укр. // Там жа. № 10; П р а к о ф' е ў А. У вяках: [Верш] / З рус. // Полымя рэвалюцыі. № 2; П у ш к і н А. Да мора: [Верш] / З рус. // ЛіМ. 9 студз.; Г у с е ў В. Слухай, радзіма мая: [Верш] / З рус. // Там жа. 28 студз.; Б е з ы м е н с к і А. Прамова на ўрачыстым пасяджэнні, прысвечаным 100-годдзю з дня смерці А. С. Пушкіна / З рус.; Ш а п а в а л а ў І. Пагранічная-сталінская: [Верш] / З рус. // Там жа. 16 лют.; Г ю г о В. За барыкадаю: [Верш] / З рус. // Там жа. 17 сак.; М а я к о ў с к і У. Пан народны артыст: [Верш] / З рус. // Там жа. 14 крас.; Песня пра Сталіна / З рус. // Там жа. 27 крас.; І с а к о ў с к і М. Песня аб Сталіне // Там жа. 5 ліп.; Ш а р а п а ў А. Гутарка з А. С. Пушкіным: [Верш] / З рус. // Там жа. 17 вер.; П у ш к і н А. Вёска: [Верш] / З рус. // Піянер Бел. 10 лют.; Б а р т о А. Мы на Прэсні жывём: [Песня] / З рус. // Там жа.

5 чэрв.; Пушкін А. Вольнасць: [Ода] / З рус. // Чырв. змена. 10 лют.

1938. З матэрыялаў рэдакцыі «Двух пяцігодак»: Песня пра Сталіна: [Верш] / З рус. // Беларускія народныя і рэвалюцыйныя песні. Мн.; Песня пра Сталіна; Суркоў А. Конармейская: [Песня]; Ціхаnaў М. Пераможцам полюса: [Верш] / З рус. // Зб. для гурткоў маст. самадзейнасці. Мн.; Някрасаў М. Каму на Русі жыць добра: Пралог / З рус. // ЛіМ. 6 студз. / Сааўт. пер. М. Калачынскі; Тапіа Л. Маракам: [Верш] / З ісп. // Там жа. 23 ліп.; Лебедзеў-Кумач В. Бяжы, паравоз!: [Верш] / З рус. // Там жа. 6 жн.; Іваноў І. Браты: [Верш] / З рус. // Там жа. 23 ліст.

1939. Сухарулідзе І. Лалі ў Маскву збіраецца: [Верш] / З груз. // Іскры Ільіча. № 12; Крывашэева Е. Як мне гора маё выплакаць: Сказ / З рус. // Полымя рэвалюцыі. № 11—12 / Сааўт. пер. М. Калачынскі; Міхалкоў С. Сталін: [Верш] / З рус. // Піянер Бел. 21 снеж.

1940. Маякоўскі У. Пан народны артыст; Слуп; Падліза; На захадзе ўсё спакойна: [Вершы] / З рус. // Маякоўскі У. Выбр. тв. Мн.; Райніс Я. Хвоі; Новая сіла: [Вершы] / З лат. // ЛіМ. 3 жн.; Нерыс С. Паэма аб Сталіне: Урывак / З літ. // Там жа. 10 жн.; Гарадзецкі С. Ад сэрца: [Верш] / З рус. // Там жа. 14 снеж.

1941. Гарадзецкі С. Ад сэрца: [Верш] / З рус. // Полымя. № 1.

1945. Хрысціч М. Песня / З укр. // Беларусь. № 3; Бараташвілі Н. Чынара: [Верш] / З груз. // Полымя. № 10; Бергольц В. Мой медаль: [Верш] / З рус. // ЛіМ. 2 снеж.

1946. Хрысціч М. Песня пра Заслонава: [Верш] / З укр. // Беларусь. № 10.

1948. Пракоф'еў А. Гармоніка: [Верш] / З рус. // Пракоф'еў А. Выбр. вершы. Мн.; Гімн дэмакратычнай моладзі / З рус. // Чырв. змена. 2 снеж.

1949. Пушкін А. Да мора; Вакхічная песня: [Вершы] / З рус. // Пушкін А. Выбр. тв. Мн.; Гарадзецкі С. Ад сэрца / З рус. // Янку Купалу. Мн.; Пушкін А. Вакхічная песня: [Верш] / З рус. // Чырв. змена. 2 чэрв.

1951. Валкадаеў П. Салдат перамогі: [Верш] / З рус. // Мін. праўда. 9 мая.

1952. Маякоўскі У. Пан народны артыст; Падліза; Слуп; На захадзе ўсё спакойна: [Вершы] / З рус. // Маякоўскі У. Выбр. тв. Мн.; Рыльскі М. Вясеннія воды: [Цыкл вершаў] / Сааўт. пер. 1. Прыс; Гаснуць зоры; «Ніколі я не знаў...»; На абноўленай зямлі; У маладой Польшчы: [Верш] / З укр. // Рыльскі М. Выбр. тв. Мн.: Рыльскі М. Масква; Крыжаніўскі С. «Ноч ліпнёвая выйшла ў стэпы...»; Підсуха А. Пабло Нерудзе; Поль Робсан; Шапавал М. Лесаруб Варкута; Надпіс на камені; Бакараш: [Вершы] / З укр. // Украінская савецкая паэзія. Мн.; Грашы А. Вайна — вайне: [Верш] / З арм. // Беларусь. № 5; Маршак С. Галубы: [Верш] / З рус. // Бярозка. № 6.

1953. Малышка А. Я сарочку знайду, вышыванку; Песня; Барвінак; Апавяданне байца; Бежанцы; Кацярына; «Шаблямі на захадзе, ўсходзе...»; «Далёкі крык у вечаровым полі...»; «Бронзавы помнік на плошчы новай...»; «Закураным сонца над краем устала...»; «Ўсё, што дадзена нам векам гэтым...»; «Танкісты «Зязюлю» спявалі...»; Кіеў; «Дачка жыць у пакойчыку будзе...»; «Не плачуць маці, больш няма ў іх слёз...»: [Вершы] / З укр. // Малышка А. Выбр. тв. Мн.; Маякоўскі У. На захадзе ўсё спакойна; Бедны Д. Сняжынкі; Ясенін С. Русь савецкая; Палятаеў М. «Не бачна Леніна партрэтаў...»; Казін В. Гарманіст; Безыменскі А. Маладая гвардыя; Жараў А. Запаветны камень; Галодны М. Жалязняк; Лебедзеў-Кумач В. Марш вясёлых рабят; Песня аб Радзіме; Суркоў А. Конармейская песня; «Б'ецца ў цеснай пячурцы агонь...»; «Пісар выпісаў, мабыць, у першы паход...»; Алымаў С. Па далінах і па ўзгор'ях; Нязлобін Н. Калечка; Ахураменка І. Ленінградская зямля; Мурзідзі К. Старадаўні гарадок; Ашанін Л. Гімн дэмакратычнай моладзі: [Верш] / З рус. // Руская савецкая паэзія. Мн.; Твардоўскі А. Расказ танкіста: [Верш] / З рус. // Твардоўскі А. Выбр. тв. Мн.; Нагнібеда М. Вуліца Леніна: [Верш] / З укр. // Бярозка. № 9; Юшчанка А. Украіна — Беларусь: [Верш] / З укр. // Маладосць. № 5; Пракоф'еў А. Хай вядзе нас партыя стальная: [Верш] / З рус. // Полымя. № 4; Малдагаліеў Дж. Таварыш / З каз.; Тыльвіціс Т. Пяцікутная звязда / З літ.; Маршак С. Наш герб / З рус.; Акаеў К. Радзіма / З кірг.; Рыльскі М. Сэрца народаў / З укр.; Мухтар А. «Я доўга буду жыць...» / З узб.: [Вершы] // ЛіМ. 5 снеж.; Маякоўскі У. Слуп; Падліза; Амерыканцы здзіўляюцца: [Вершы] / З рус. // Сав. Радзіма. 19 ліп. / Сааўт. пер. Э. Агняцвет.

1954. Валайціс В. На перадавой; Мы вяртаемся; Таварышам; Заянчкаўскас С. Масква; На захад; Першая мірная вясна; Цільвіціс Т. Пяцікутная звязда: [Вершы] / З літ. // Паэты Савецкай Літвы. Мн.; Талстой Л. Севастопаль у снежні месяцы; Севастопаль у маі; Севастопаль у жніўні 1855 года: Апавяданні / З рус. // Талстой Л. Аповесці і апавяданні. Мн.; Гасцінная; З надыходзячай вясной: [Нар. песні] / З мар. // Маладосць. № 5; Кунанбаеў А. Вясна; Адказ дзяўчыны: [Вершы] / З каз. // Полымя. № 7; Шыман І. Вялікая дата: [Верш] / З венг. // Звязда. 18 мая; Куцка П. Свет; Зелк З. Прыходзь жа, госць!; Беньямін Л. Вечна жыць; Надзь Л. Дзяўчына на сенажаці: [Вершы] / З венг. // ЛіМ. 15 мая; Кабракоў П. Ля шалаша: [Верш] / З рус. // Чырв. змена. 22 крас.

1955. Міцкевіч А. Два словы; Людзі на чыстым полі: [Вершы] / З пол. // Міцкевіч А. Выбр. тв. Мн.; Бранеўскі У. Піянерам; Шэнвальд Л. Чырвонай Арміі: [Вершы] / З пол. // Сучасная польская паэзія. Мн.; Селічы Д. Горад дружбы; Папалам; Маці — албанцу матуля яго: [Вершы] / З алб. // Маладосць. № 4; Кабракоў П. Ля шалаша: [Верш] / З рус. // Наст. газ. 21 крас.

1957. Нагнібеда М. Вясенняе «Тут будзе помнік збудаваны...»; «Цвітуць сады на Днепрастане...»; Муляр; Сады; Вуліца Леніна; Малахаў курган; Караблі: [Вершы] / З укр. // Нагнібеда М. Песня з Украіны. Мн.; Украінка Л. Часамі; Песня; Наведванне; На прадвесні; Спявак: [Вершы] / З укр. // Украінка Л. Вершы і паэмы. Мн.; Юшчанка А. Школьнікі садзілі бульбу: [Верш] / З укр. // Маладосць. № 6; Вінакураў М. Саракавая восень: [Верш] / З укр. // Калг. праўда. 19 ліст. / Сааўт. пер. А. Бялевіч; Нагнібеда М. Вуліца Леніна; Украінка Л. Песня: [Вершы] / З укр. // Мін. праўда. 23 чэрв.; Нагнібеда М. Муляр; Сады: [Вершы] / З укр. // Там жа. 29 чэрв.

1958. Яноніс Ю. Парасткі; Гіра Л. Там, дзе захад; Марцінкявічус Ю. Ранак; Матузявічус Э. Забыць няможна; Мацявічус Ю. Літве; Праверка; Ліпы; Мішкініс А. Надыход вясны; Пабіюнас А. Я радуюся / Сааўт. пер. А. Бялевіч: [Вершы] / З літ. // Галасы сяброў. Мн.; Мацявічус К. Літва: [Верш] / З літ. // Беларусь. № 5; Бусуёк А. Заганны камень: [Верш] / З малд. // Вожык. № 14; Марцінкявічус Ю. Ранак: [Верш] / З літ. // Полымя. № 5; Матузявічус Э. Я — просты будаўнік; Мішкініс А. Надыход вясны; Пабіюнас А. Я радуюся: [Вершы] / З літ. // Віцеб. рабочы. 21 мая; Жукаўскас А. Гільза: [Верш] / З літ. // Гомел. праўда. 20 мая; Матузявічус Э. Забыць не можна: [Верш] / З літ. // Звязда. 18 мая; Шогенц Ц. Святло Леніна: [Верш] / З кабардз. // ЛіМ. 8 лют.; Матузявічус Э. Я — просты будаўнік: [Верш] / З літ. // Там жа. 17 мая; Жукаўскас А. Родны бацька: [Верш] / З літ. // Там жа. 21 мая; Смірненскі Х. Іяган: [Верш] / З балг. // Там жа. 1 кастр. / Сааўт. пер. А. Бялевіч.

1959. Галінь Х. Пісьмо з Гур'ева; Матулі; Грот Я. Сябры / Сааўт. пер. К. Цітоў; Крома М. Пад вясеннім дрэвам; Лукс В. Чаму гэта так? / Сааўт. пер. К. Цітоў; Рокпелніс Ф. Тры сябры; Руя В. Як жа мне не пецы?; Чырвоная брусніца / Сааўт. пер. К. Цітоў: [Вершы] / З лат. // Ветрык, вей! Мн.;

Б р а т у н ь Р. Нараджэнне: Паэма-песня // Полымя. № 10 / Сааўт. пер. А. Бялевіч; П а б і ю н а с А. Я радуюся: [Верш] / З літ. // Віцеб. рабочы. 21 мая / Сааўт. пер. А. Бялевіч; Л у к с В. Чаму гэта так?; Р у я В. Як жа мне не пець?: [Вершы] / З лат. // ЛіМ. 29 ліп. / Сааўт. пер. К. Цітоў; В а п ц а р а ў М. Рамантыка: [Верш] / З балг. // Там жа. 5 снеж.; Р о к п е л н і с Ф. Тры сябры; Г а л і н ь Х. Пісьмо з Гур'ева: [Вершы] / З лат. // Мін. праўда. 13 вер.

1960. Б у к а ў Е. Наша дружба; Красуй, Малдавія!; Застольная; «Ка мне ў турэмнае аконца...»; Сустрэча; Ночы Малдавіі; Персік; Запаветныя словы; Б у с у й-о к А. Заганны камень: [Вершы] / З малд. // Паэты сонечнай Малдовы. Мн.; С а с ю р а У. Жалобны марш; «Не шумі зажурана, таполя...»; «Слаўлю перамогу, дзень яе прыходу...»; «Грае сонца праменнем на клёнах...»; Вярба; «Садам я блукаю ціхаю хадою...»; «На пясок набягае ласкавы прыбой...»; «Каля кладкі, каля тыну...»: [Вершы] / З укр. // Сасюра У. Выбранае. Мн.: М і р о н а ў А. У дэсанце: (Урывак з рамана «Мора ў агні») / З рус. // Бярозка. № 2 / Сааўт. пер. В. Бурносаў; Б у к а ў Е. Красуй, Малдавія!: [Верш] / З малд. // Там жа. № 9; Звязда. 2 жн.; Піянер Бел. 6 жн.; М і р о н а ў А. Мора ў агні: [Раман] / З рус. // Полымя. № 2—4 / Сааўт. пер. В. Бурносаў; Б у к а ў Е. «Ка мне ў турэмнае аконца...»; Сустрэча; Персік: [Вершы] / З малд. // Віцеб. рабочы. 18 вер.; Я г о ж. Наша дружба: [Верш] / З малд. // Мін. праўда. 18 вер.

1961. Б р а н е ў с к і У. Піянерам: [Верш] / З пол. // Бранеўскі У. Дарогай дзён. Мн.; М а с э н к а Т. Стэп: Урывак з рамана / З укр. // Масэнка Т. Вішнёвыя зоры Украіны. Мн.; К а в а л ё ў Д. Добрая раніца; Т в а р д о ў с к і А. Матулі; «Ёсць абрыў, дзе абсыпаў я...»; Х е л е м с к і Я. Гарэлі ў руках звеннявых сцяжкі: [Вершы] / З рус. // Беларусь. № 7; Т в а р д о ў с к і А. Запрашэнне гасцей: [Верш] / З рус. // ЛіМ. 11 жн.; Звязда. 12 жн.; Гомел. праўда. 15 жн.; М а с э н к а Т. Калі б прайшоў Тарас: [Верш] / З укр. // Мін. праўда. 10 сак.

1962. Г у л я м Г. Час; Мая залатая зямля; Вялікаму рускаму народу; М у х т а р А. Я доўга буду жыць: [Вершы] / З узб. // Спявае Узбекістан. Мн.; В ы л ч а ў Н. Галоўстаршына; Драўляны домік: [Вершы] / З балг. // Гомел. праўда. 25 ліп.; К в і ц а р ы д з е Д. Мой мілы край; Успамінаю тыя дні: [Вершы] / З груз. // ЛіМ. 12 чэрв.; Г у л я м Г. Час: [Верш] / З узб. // Там жа. 30 кастр.; Б у к а ў Е. Сэрцы б'юцца разам: [Верш] / З малд. // Чырв. змена. 30 снеж.

1963. Ю ш ч а н к а А. Сёстры; Душа народа / Сааўт. пер. А. Бялевіч; Дарога на возера Рыца; «За перавалам — шлях уніз...»; Светлячкі; Блакітны ліман; Шэравокая ты ў мяне...; Дарога ў лесе: [Вершы] / З укр. // Юшчанка А. Калі ласка! Мн.; Д ж у р а С. Помнік: [Верш] / З узб. // Гомел. праўда. 23 чэрв.; Р а х м а т а ў А. Беларусі; Фергана: [Вершы] / З узб. // ЛіМ. 28 чэрв.

1964. Р о к п е л н і с Ф. Тры сябры: [Верш] / З лат. // Бярозка. № 7; М а т у з я в і ч у с Э. Дарагія хвіліны: [Верш] / З літ. // Мін. праўда. 24 вер.

1965. М а т у з я в і ч у с Э. Ля мора; Вясна ля Куршайскага заліва; Дарагія хвіліны; Застануцца ў маім сэрцы; Вясна / Сааўт. пер. А. Бялевіч; «Ізноў сустрэў вясну я маладую...»; Сэрца; Чалавек; Шчаслівы я...; Усходы; Ведаю, хто вораг мой; Мара чалавека; Шчасце; «Раўнадушным я жыць не жадаю...»; Летні дзень: [Вершы] / З літ. // Матузявічус Э. Просіцца ў песню мора. Мн.

1966. Б а р а н а ў с к а с А. Лясок у Анікшчах; Дрэвы; Грыбы; Лес дыша: [Вершы] / З літ. // Дзень паэзіі — 66. Мн.; Ц і л ь в і ц і с Т. Піва на сёмуху; Фельетон па тэлефоне: [Вершы] / З літ. // Літоўскі гумар. Мн.; А м і н - з а д э М. Вінаваты тэлефон...; «Я» і «Мы»; Р а с о Б. Мора Нурэка: [Вершы] / З тадж. // Паэты Таджыкістана. Мн.; Р а х м а т А. На берагах Сожа; Фергана: [Вершы] / З узб. // Сонца ў арыках. Мн.; Я г о ж. На берагах Сожа; Узбекістан: [Вершы] / З узб. // Звязда. 24 крас.; Г а р э ц к і П. Настаўніца: [Верш] / З укр. // Наст. газ. 23 ліп.

1967. М і к о л і ч М. Няскораны арол: [Верш] / З серб. // Дзень паэзіі — 67. Мн.; Г а р э ц к і П. Ліст за мяжу: [Верш] / З укр. // Голас Радзімы. № 17 / Сааўт. пер. А. Бялевіч; Б у к а ў Е. Мы ідзём дарогаю зары: [Верш] / З малд. // Звязда. 11 жн.; Н я к р а с а ў Б. Сувеніры: [Верш] / З рус. // Мін. праўда. 29 студз.; Г а р э ц к і П. Мінску: [Верш] / З укр. // Там жа. 28 мая / Сааўт. пер. Р. Няхай; Р а х м а т А. На берагах Сожа: [Верш] / З узб. // Піянер Бел. 2 чэрв.

1968. Г а р э ц к і П. У дужай сіле і красе: [Верш] / З укр. // Звязда. 26 снеж.

1969. Г а р э ц к і П. Балада пра «Звязду» / Сааўт. пер. А. Бялевіч; Ластаўка: [Вершы] / З укр. // Гарэцкі П. З дняпроўскіх круч. Мн.

1970. Г е л а в а н і М. Пісьмо да друга паэта, напісанае перад начным боем; На станцыі: [Вершы] / З груз. // Гелавані М. Клятва. Мн.; П а л я т а е ў М. Не бачна Леніна партрэтаў...: [Верш] / З рус. // З Леніным заўсёды Беларусь. Мн.; Х а н і н а ў М. Стэпавы каравай; Радзіма; Зямля ганарыцца чалавекам: [Вершы] / З калм. // Ханінаў М. Хвоі і цюльпаны. Мн.; Б е д н ы Д. Ніхто не ведаў: [Верш] / З рус. // Вожык. № 7.

1972. Г а м з а т а ў Р. «Добры стралок я...»; «Дождж шуміць за маім акном...»; «Слава, не трэба, не кратай жывых...»; «Мы народжаны ў светлы час...»; «Дарэмна плачаш ты...»; «На кані ў бацькоўскай старане...»: [Вершы] / З авар. // Гамзатаў Р. Высокія зоркі. Мн.; Б у к а ў Е. Наша дружба: [Верш] / З малд. // Бярозка. № 7; Чырв. змена. 7 сак.; Я г о ж. Красуй, Малдавія!: [Верш] / З малд. // Вясёлка. № 5; М а ц е й к а А. Пабраціму; А л е й н і к С. Прывет Беларусі: [Вершы] / З укр. // ЛіМ. 17 сак.; Г а р э ц к і П. «Калі не адчуваеш ты зямлі...»; «Любуюся і ганаруся...»: [Вершы] / З укр. // Там жа. 30 чэрв.; Я г о ж. Зямля мая: [Верш] / З укр. // Сел. газ. 24 сент.

1973. Г а р э ц к і П. Мая зямля: [Верш] / З укр. // ЛіМ. 6 крас.

1974. Г а р э ц к і П. Шле Кіеў вітанне: [Верш] / З укр. // ЛіМ. 28 чэрв.

1975. А х м а т а в а Р. Роднай партыі: [Верш] / З чэч.; Г а г і е ў Г. Ленінскай партыі: [Верш] / З асец. // Камуністы. Мн.; С а с ю р а У. Жалобны марш; К у л і к І. Зялёнае сэрца; Б ы ч к о В. Маладзік умываецца; Вянок; І г н а ц е н к а М. Маё Палессе; Дома; К р ы ў д а Г. «Плывуць, плывуць бялявыя хмурыны...»; Адзіны дуб; Мора і чайкі; Маналог бацькоў; «Сівы гусі...»; Б р а т а н М. Таўрыя; Сланечнікі; Садоўнік; В а л а ш ч а к А. Фронт юнацтва; Вясна вярнулася: [Вершы] / З укр. // Украінская савецкая паэзія. Мн. Т. 1; Б ы ч к о В. Маладзік умываецца: [Верш] / З укр. // Полымя. № 6; С у р к о ў А. Зямлянка; [Верш] / З рус. // Звязда. 27 лют.

1976. Г а р э ц к і П. Іду: [Верш] / З укр. // Мін. праўда. 25 мая.

1977. В а л а й ц і с В. На перадавой; Таварышам; З а я н ч к а ў с к а с С. На захад; Першая мірная вясна: [Вершы] / З літ. // Літоўская савецкая паэзія. Мн. Т. 1.

1982. Б у к а ў Э. Наша дружба: [Верш] / З малд. // Бярозка. № 7.

1985. Р ы л ь с к і М. Ніколі я не знаў: [Верш] / З укр. // Рыльскі М. Світальная зара. Мн.

1.5.

На англійскую мову. Nioman; My hut / Transl. V. Rich // Like Water, Like Fire. London, 1971; Blessing; My Tent; Autumn Goes / Transl. W. May // Fair Land of Byelorussia. M., 1976.

На армянскую мову. Незвычайны падарожнік: [Верш] / Пер. А. Саганян // Светлы шлях. Ерэван, 1953; Перастаноўка; Дзіўны падарожнік: [Вершы] / Пер. Л. Мірыджанян // Анталогія беларускай літаратуры. Ерэван, 1957.

На асецінскую мову. Цуаны; Стэры: [Вершы] / Алборты Х. тэлм. // Хэтарыд зарэг. Цхинвали, 1976.

На грузінскую мову. Мірза Гелавані: [Верш] / Пер. Д. Івардава // Беларуская савецкая паэзія. Тбілісі, 1967; Брат, ты братам магутны. Тбілісі, 1972; Ахалгазр-

да камуніцці. 1976. 19 кастр. Калмеурне (Сігнахі). 1981. 9 мая; Там жа. 1982. 1 чэрв.

На мову канада. [1 верш] / Пер. Б. Хінгамірэ // Анталогія беларускай паэзіі. Дхарвад, 1985.

На латышскую мову. Partizāna dziesma; Aulo kazaka zirgs / Atdz. J. Plaudis // Karogs. 1946. Nr 4/5; Ardievu, stacija / Atdz. J. Plaudis // Karogs. 1952. Nr 7; Es meklēju jaunus vārdus; Dzimtenei; Sena pasaka; Maijpukītes / Atdz. V. Belševica // Baltkrievijas priede. Rīga, 1960.

На літоўскую мову. Mes klausemes Stalino / Vert. J. Subatavičius; Traktoriai išeina i laukus / Vert. P. Keidošius; Apylinkeś taryba / Vert. A. Skynkys // Iš baltarusiu poezijos. Vilnius, 1952; Himnas saulei / Vert. J. Juškaitis // Lit. ir menas, 1955. Vas. 12; Ruduo atjoja; Sena pasaka / Vert. V. Mozūriūnas; Jaunimas važiuoja / Vert. V. Bložе; Švіečia menuo / Vert. A. Žukauskas // Atplaukia Nemunu daina. Vilnius, 1958; Švіečia menuo / Vert. A. Žukauskas // Pergale. 1958. Nr 9; Ruduo atjoja / Vert. V. Mozūriūnas // Tiesa. 1958. Kovo. 2; Ruduo atjoja; Sena pasaka / Vert. V. Mozūriūnas // Mozūriūnas V. Raštai. Vilnius, 1971. T. 1; Planetos viltis / Vert. A. Verba // Tiesa. 1973. Geg. 2.

На польскую мову. Hymn słońcu / Tł. B. Olszewski // Czerw. Szt. 1961. Kwiecień; Ojczyźnie / Tł. J. Huszcza // Wiersze białoruskie. Łódź, 1971.

На рускую мову. Звездная дорога: Стихи. М., 1943. Рэц.: К о л е с о в П. Стихи поэта-партизана // Огонек. 1943. № 43—44.

Лесные огни: Стихи. М., 1945. Рэц.: Г о р о д е ц к и й С. // ЛГ. 1946. 13 апр.

Приключения деда Михеда: Поэма / Пер. И. Бурсов. Мн., 1974.

Встреча: [Верш] / Пер. М. Исаковский // Братьям украинцам и белорусам. М., 1939; Правда. 1939. 22 сент.; Партизанская: [Верш] / Пер. В. Титов // За Советскую Беларусь. М., 1942; Белоруссия / Пер. К. Титов; Партизанские частушки / Пер. Е. Мозольков; День пройдет — и я все ближе / Пер. К. Титов: [Вершы] // Белоруссия борется. М.; Л., 1943; Перед боем; Звездная дорога; После боя; Осенью; Желанье: [Вершы] / Пер. А. Глоба, В. Звягинцева // Дружба народов. 1943. Кн. 9; Лесные огни: [Верш] / Пер. В. Звягинцева // Беларусь. 1944. № 3; Моя заповедь; Слуцкий пояс / Пер. В. Звягинцева; Нам дорог каждый день и час / Пер. П. Вячеславов: [Вершы] // Смена. 1944. № 6; Освобождение: [Верш] / Пер. П. Вячеславов // Комс. правда. 1944. 15 марта; Следы войны: [Верш] / Пер. П. Вячеславов // Там жа. 1944. 5 июля; Благословение: [Верш] / Пер. П. Вячеславов // Моск. большевик. 1944. 4 июля; Пусть летят журавли: [Верш] / Пер. В. Милованов // Сов. Бел. 1945. 14 окт.; День победы: [Верш] / Пер. Е. Мозольков // Дружба народов. М., 1946. Кн. 12; Благословение; Март / Пер. А. Чивилихин; Песня партизан / Пер. П. Кобзаревский: [Вершы] // Поэты Белоруссии. М., 1947; Самолет: [Верш] / Пер. Д. Ковалев // Сов. Бел. 1947. 3 авг.; Бресту: [Верш] / Пер. В. Милованов // Там жа. 1947. 17 сент.; Благословение; Март / Пер. А. Чивилихин; Песня партизан / Пер. П. Кобзаревский; Мой шалаш / Пер. Г. Семенов; Едет осень / Пер. Л. Хаустов: [Вершы] // Анатология белорусской поэзии. Л., 1948; День Победы: [Верш] / Пер. Е. Мозольков // Сталин. молодежь. 1948. 9 мая; Семнадцатое сентября: [Верш] // Там жа. 1948. 17 сент.; Авангард молодых: [Верш] // Там жа. 1948; 26 сент.; Новоселье: [Верш] // Там жа. 1948. 15 окт.; Слово комсомольцев: [Верш] // Там жа. 1948. 29 окт.; Переселение лип: [Верш] / Пер. Д. Ковалев // Сов. Бел. 1949. 22 окт.; Песня о тракторограде / Пер. П. Волкодаев // Сталин. молодежь. 1949. 19 янв.; Первомай: [Верш] // Там жа. 1949. 1 мая; День добрый, Пушкин: [Верш] / Пер. П. Волкодаев // Там жа. 1949. 27 мая; Родная сторона: [Верш] // Там жа. 1949. 26 авг.; Слово о Сталине: [Верш] / Пер. П. Волкодаев // Сов. Бел. 1949. 21 дек.; Сталин. молодежь. 1949. 21 дек.; Мы слушали Сталина / Пер. Б. Турганов; День Победы / Пер. Е. Мозольков: [Вершы] // Песня о Сталине. М.; Л., 1950; Великая дружба: [Верш] // Сталин. молодежь. 1950. 20 янв.; Народная слава: [Верш] // Там жа. 1950. 3 марта; Первый выезд: [Верш] / Пер. П. Волкодаев // Там жа. 1950. 31 марта; Солдаты мира: [Верш] / Пер. П. Волкодаев // Там жа. 1950. 27 окт.; Золотая книга: [Верш] / Пер. П. Волкодаев // Там жа. 1950. 5 дек.; С именем твоим: (Песня) / Пер. П. Волкодаев // Там жа. 1951. 17 дек.; Новому полвеку: [Верш] / Пер. П. Волкодаев // Там жа. 1951. 31 дек.; Мы слушали Сталина / Пер. В. Цвелев; Слуцкий пояс / Пер. В. Звягинцева: [Вершы] // Антология белорусской поэзии. М., 1952; Степной клад: [Верш] / Пер. А. Шарапов // Сов. Отчизна. 1952. № 3; Волей Сталина: [Верш] / Пер. О. Сурский // Сов. Бел. 1952. 27 авг.; Встреча; Зубры в Цимлянской; Школа на трассе: [Вершы] // Сталин. молодежь. 1952. 13 февр.; Третьего июля: [Верш] / Пер. П. Волкодаев // Там жа. 1952. 2 июля; Чырв. змена. 1952. 5 ліп.; Янке Купале: [Верш] / Пер. П. Волкодаев // Сталин. молодежь. 1952. 6 июля; Мы слушали Сталина / Пер. Б. Турганов; Москва и Сталин / Пер. П. Волкодаев: [Вершы] // От всего сердца. Мн., 1953; Счастье победы: [Верш] // Пер. А. Шарапов // Сов. Отчизна. 1953. № 6; Куранты полночь бьют: [Верш] / Пер. К. Титов // Сов. Бел. 1953. 1 янв.; Москва и Сталин: [Верш] / Пер. К. Титов // Там жа. 1953. 30 янв.; Присяга молодежи: [Верш] / Пер. П. Волкодаев // Сталин. молодежь. 1953. 29 апр.; Дружба: [Верш] / Пер. Д. Ковалев // Репертуарный сборник. Вологда, 1954; Сов. культура. 1954. 1 мая; В далекий край: [Верш] / Пер. Н. Горулев // Сов. Отчизна. 1954. № 2; Под весенним сиянием: [Верш] / Пер. К. Титов // Сов. Бел. 1954. 1 мая; Солнце Октября: [Верш] // Там жа. 1954. 6 нояб.; День Октября: [Верш] / Пер. П. Волкодаев // Сов. спорт. 1954. 7 нояб.; Дружба: [Верш] / Пер. П. Сингаевский // Правда Укр. 1955. 4 дек.; Ландыши; Старая сказка: [Вершы] / Пер. К. Семеновский // Октябрь (Кишинев). 1956. № 10; Лирика: (Стихи из книги «Песня дружбы») / Пер. К. Семеновский // Сов. Молдавия. 1956. 2 окт.; За наших сыновей и дочерей: [Верш] // Сов. Бел. 1957. 3 марта; Трудовая: [Верш] / Пер. А. Кленов // Там жа. 1957. 16 июня; Мы партии славу поем...: [Верш] / Пер. К. Титов // Там жа. 1957. 5 дек.; Куранты бьют двенадцать: [Верш] // Там жа. 1958. 1 янв.; Великая сила: [Верш] / Пер. К. Титов // Там жа. 1958. 16 марта; Беларусь моя!: [Верш] / Пер. Т. Костин // Там жа. 1958. 6 нояб.; Сов. Молдавия. 1958. 31 дек.; Символы братства: [Верш] / Пер. К. Титов // Сов. культура. 1958. 30 дек.; За партией: [Верш] / Пер. К. Титов // Во славу Родины. 1959. 27 янв.; Наша слава и сила: [Верш] // Сов. Бел. 1959. 29 янв.; Песня о Заслонове: [Верш] / Пер. А. Шарапов // Во славу Родины. 1960. 17 янв.; Стихи разных лет / Пер. Ф. Мурашко // Неман. 1961. № 4; Наша песня; Вера Хоружая; Вперед прокладывать дороги: [Вершы] // Во славу Родины. 1961. 22 июля; Наши крылья: [Верш] // Там жа. 1961. 19 авг.; Зовет нас партия вперед: [Верш] / Пер. К. Титов // Там жа. 1961. 31 авг.; Тебя, Отчизна, прославляю; Гимн солнцу; Давняя сказка; Голодная степь: [Вершы] // Знамя юности. 1961. 23 июля; Дорога дальняя: [Верш] / Пер. Ф. Мурашко // Зорька. 1961. 29 июля; Желанный гость: [Верш] / Пер. К. Титов // Известия. 1961. 31 дек.; Гимн солнцу: [Верш] / Пер. Я. Хелемский // Правда. 1961. 31 июля; Неправда, что сердце стареет; Побратим: [Вершы] / Пер. К. Титов // Сов. Бел. 1961. 23 июля; Под знаменами Октября: [Верш] / Пер. К. Титов // Там жа. 1961. 7 нояб.; Былое: [Верш] / Пер. Ф. Мурашко // Во славу Родины. 1962. 17 июня; Едет молодежь: [Верш] / Пер. Ф. Мурашко // Там жа. 1962. 30 сент.; Вам и песня и моя любовь; Над Ай-Петри ходят ветры: [Вершы] / Пер. И. Беляев, А. Анушкин // Курорт. газ. 1962. 3 февр.; Алупкинский парк: [Верш] / Пер. А. Анушкин // Там жа. 1962. 13 февр.; Шлю привет вам, скалистые горы: [Верш] / Пер. И. Беляев // Там жа. 1962. 9 мая; Желанный гость: [Верш] / Пер. К. Титов // Сов. Бел. 1962. 1 янв.; В строю: [Верш] / Пер. К. Титов // Там жа. 1962. 5 июля; Армия славы: [Верш] / Пер. И. Скопаров // Во славу Ро-

дины. 1963. 27 янв.; Весна победила: [Верш] / Пер. А. Харкевич // Там жа. 1963. 9 мая; За наших сыновей и дочерей: [Верш] // Сел. газ. 1963. 3 марта; Где найти мне слова-самоцветы: [Верш] // Сов. Бел. 1963. 17 окт.; Дорогою Ленина: [Верш] / Пер. Ф. Мурашко // Во славу Родины. 1964. 17 апр.; Портрет: [Верш] / Пер. Ф. Мурашко // Там жа. 1964. 19 апр.; Наостряю я саблю: [Верш] / Пер. Ф. Мурашко // Там жа. 1964. 3 июля; Советской державы закон: [Верш] / Пер. К. Титов // Там жа. 1964. 5 дек.; Вперед, юность мира: [Верш] // Гродн. правда. 1964. 17 июля; Песня пограничников: [Верш] // Заря. 1964. 26 июля; Равнение — на знамя красное: [Верш] / Пер. Б. Спринчан // Сов. Бел. 1965. 1 янв.; У костра: [Верш] / Пер. И. Василевский // Сел. х-во Бел. 1966. № 15; Слуцкий пояс: [Верш] / Пер. В. Звягинцева // Поэты Белоруссии. М., 1967; Солдатский сон / Пер. Ф. Мурашко; Беларусь-партизанка / Пер. В. Рождественский: [Вершы] // Чтоб всегда было солнце. Мн., 1968; Принеманскому краю: [Верш] // Гродн. правда. 1968. 12 нояб.; Сов. Бел. 1968. 16 ноябр.; Юбилейная дата: [Верш] / Пер. Ф. Мурашко // Сел. жизнь. 1968. 28 дек.; Беларусь-партизанка; Черные косы, черные очи: [Вершы] / Пер. Ф. Мурашко // Мать моя, Беларусь. Элиста, 1969; Слуцкий пояс: [Верш] / Пер. В. Звягинцева // Пою мое отечество. М., 1969. Т. 1; Млечный путь: [Верш] / Пер. Д. Осин // Огонек. 1969. № 1; Дорогая моя Беларусь: [Верш] / Пер. Ф. Мурашко // Во славу Родины. 1969. 1 янв.; Песня о Заслонове: [Верш] / Пер. А. Шарапов // Путь к победе. Мн., 1970; Мы встретимся; Письмо; Песня партизан: [Вершы] / Пер. П. Кобзаревский // Кобзаревский П. Говорят мои друзья. Мн., 1971; Слуцкий пояс: [Вершы] / Пер. И. Бурсов // Неман. 1971. № 7; Они из мужества отлиты: [Верш] // Во славу Родины. 1971. 14 апр.; Моя Москва: [Верш] / Пер. М. Дубровский // Гродн. правда. 1971. 30 марта; Хребтов уральских самоцветы; Минск — Смоленск; У костра: [Вершы] / Пер. И. Василевский // Знамя юности. 1971. 25 июля; Надежда планеты: [Верш] / Пер. В. Корчагин // Правда. 1971. 5 апр.; На волю выпускаю стих: [Верш] / Пер. Г. Некрасов // Звезда. 1972. № 4; Надежда планеты: [Верш] / Пер. В. Корчагин // Соловьев А., Комарова Г. Страницы великой жизни. М., 1973; В засаде; На марше / Пер. Н. Зенкевич; Страницы былого / Пер. И. Василевский: [Вершы] // За тебя, Беларусь. Мн., 1974; Защитникам Брестской крепости: [Вершы] / Пер. И. Бурсов // Рэха ў граніце. Мн., 1975; Слуцкий пояс; Шалаш: [Вершы] / Пер. В. Звягинцева // Шестьдесят лет советской поэзии: В 4 т. М., 1977. Т. 3; Нету равной тебе: [Верш] / Пер. Б. Спринчан // Неман. 1977. № 8; Сов. Бел. 1977. Сент. (спец. вып.); Сов. Бел. 1977. 27 окт.; Зеленая крепость: [Верш] / Пер. В. Тарас // Неман. 1978. № 12; Под красным знаменем: [Верш] // Сел. газ. 1978. 14 янв.; Мое жилье: [Верш] / Пер. В. Корчагин // Земля с лазурными очами. М., 1979; «Вот солнце в окно постучало...»: [Верш] / Пер. Л. Хаустов // Звезда. 1979. № 1; У костра; Неман: [Верш] / Пер. И. Василевский // Извечной песни голоса. Мн., 1980; Родина; «Луна желтеет над землей...»; Ландыши; Оживают давние тревоги: [Вершы] / Пер. А. Аквилев // Беларусь моя. Л., 1983; Слуцкий пояс: [Верш] / Пер. В. Звягинцева // Венок славы: В 12 т. М., 1985. Т. 8; Мой шалаш / Пер. Г. Семенов; Страницы былого / Пер. И. Василевский; Беларусь-партизанка / Пер. А. Аквилев; Песня про Заслонова / Пер. А. Аквилев: [Вершы] // Партызанская слава. Л., 1985.

На таджыкскую мову. Гули бодом мешавад хандон; Партия, ту моро пеш мебари: [Вершы] / Тарч. Н. Шанбезода // Армугони дусти. Душанбе, 1965.

На туркменскую мову. Догэнлыгын гунеши: [Верш] // Яш коммунист. 1972. 24 авг.; Неман: [Верш] // Коммунизм ёлы (Дашховуз). 1973. 1 янв.; Партизанлан Улкеси: [Верш] // Яш коммунист. 1980. 30 сент.

На узбекскую мову. Менинг кўшигим; Неман; Кадимий эртак; Хар окшом; Мехнат кўшиги; Икки йилдирки жангдаман: [Вершы] / Мавлон И. тарж. // Белорус шоирлари. Тошкент, 1962.

На ўкраінскую мову. Партизанська медаль: [Верш] / Пер. М. Шеремет // Вітчізна. 1947. № 7; Білорусь; Край благословляє; Ми слухали Сталіна; Повстала Білорусь; З піснею Купали; Ми зустрінемось; Кремлівські зорі; Слуцький пояс: [Вершы] / Пер. М. Стельмах, В. Сосюра, А. Німенко, Г. Плоткін, О. Ющенко, І. Муратов, М. Шеремет, С. Крижанівський // Білоруська радянська поезія. К., 1948; Сестри: [Верш] / Пер. С. Доломан // Вітчізна. 1954. № 5; Не щебетання солов'їв: [Верш] / Пер. І. Долинюк // Дніпро. 1955. Кн. 3; Земля в тремтливому смерканні / Пер. В. Ткаченко; Незвичайний пішохід; Зелене золото; Зустріч в степу / Пер. М. Подолян; Свято дружби / Пер. Б. Степанюк: [Вершы] // Пісні з Білорусі. К., 1957; Свято дружби: [Верш] / Пер. Б. Степанюк // Дніпро. 1957. Кн. 9; Рад. Житомирщина. 1957. 20 вер.; Поклон Білорусь посилала: [Верш] / Пер. П. Сліпчук // Україна. 1958. № 24; Рідний мій краю: [Верш] / Пер. І. Цинковський // Колг. село. 1959. 1 січ.; Білорусь — партизанка: [Верш] / Пер. В. Колодій // Вільна Укр. 1966. 10 вер.; Дід Мехед і дід Ковпак: [Верш] / Пер. П. Горецький // Ленін. правда. 1968. 11, 15 груд.; Піонерія. 1969. № 11; Пісня пра Німан; Білорусь; За Двіною; Слуцький пояс; Без сліду; Іде осінь; Світить місяць; Степовий скарб: [Вершы] / Пер. В. Лагода, М. Стельмах, А. Кацнельсон, С. Крижанівський // Білоруська радянська поезія. К., 1971. Т. 1; Дружба; «Я не старію. В дні провісні...»; Сміх; «Прийшла до мене вже зима...»: [Вершы] / Пер. П. Горецький; П. Сингаївський // Літ. Укр. 1971. 10 серп.; Одне річище: [Верш] / Пер. П. Горецький // Культура і життя. 1972. 11 трав.; Живе твоя пісня: [Верш] / Пер. В. Коротич // Літ. Укр. 1972. 12 груд.; У моїм краю: [Верш] / Пер. П. Горецький // Сіл. вісті. 1975. 20 черв.; Пісня про Німан: [Верш] / Пер. А. Кацнельсон // Дружби слово заповітне. Дніпропетровськ, 1977; Площа Перемоги: [Верш] // Піонерія. 1978. № 5; Білорусь-партизанка / Пер. П. Горецький; Площа Перемогі / Пер. О. Орач; Тато додому приїхав / Пер. А. Таран; Першотравневий день / Пер. Т. Коломієць; В лісі на полянах / Пер. В. Забаштанський; Прощання з літом / Пер. М. Пригара; Весела зима / Пер. Д. Шупта; Мій брат комсомолець / Пер. О. Орач: [Вершы] // Лісове колиска. К., 1979; Сестри: [Верш] / Пер. В. Сидоренко // Сузір'я. К., 1982. Вип. 16; Андрієві Малишку: [Верш] / Пер. В. Коротич // Вітчизна. 1982. № 11; У дощ: [Верш] / Пер. А. Мястківський // Ля Вечнага агню. Вершы, 1941—1945. Х.; Мн., 1984; Білорусь-партизанка: [Верш] / Пер. В. Колодій // Колодій В. Братерство. Львів, 1985.

На якуцкую мову. Аламай куннэ айхал: [Верш] // Кыым, 1961. Атырдьах ыйын 13 к.

1.6.

Зборнік для гурткоў мастацкай самадзейнасці. Мн., 1938 / Скл. з А. Кучарам.

Титов К. Солнце загорается за Сожем: Избр. стихи. Мн., 1978 / Сост.

2.3.

На беларускай мове. Анатоль Астрэйка: [Некралог] // Звязда. 1978. 25 жн.; ЛіМ. 1978. 25 жн.; Базарэвіч М. Верш ляціць на крыллях слоў... // Вяч. Мінск. 1978. 22 лют.; Барысенка В. Вобраз вялікага Сталіна ў беларускай паэзіі // Наст. газ. 1949. 15 снеж.; Бачыла А. Памяць аб табе — светлая // ЛіМ. 1978. 25 жн.; Бачыла Ф. Паэт зайздроснага лёсу // Чырв. змена. 1971. 24 ліп.; Беларуская дзіцячая літаратура. 2 выд. Мн., 1980. С. 72; Бурносаў В. Баявая песня паэта: Да 50-годдзя з дня нараджэння Анатоля Астрэйкі // Звязда. 1961. 25 ліп.; Бялевіч А. З родных крыніц // Астрэйка А. Выбр. тв.: У 2 т. Мн., 1970. Т. 1; Яго ж. Чарадзеі. Мн., 1970. С. 117—180; Наст. газ. 1970. 25 ліст.; Бярозка В. Пра зборнік А. Астрэйкі // ЛіМ. 1945. 20 мая; Віншаванне паэта // Наст. газ. 1961. 13 вер.; Вольскі В. Вялікія будоўлі камунізма ў творах беларускай паэзіі // Полымя. 1953. № 2; Вялюгін А. Паэзія не спазняецца // ЛіМ. 1952. 19 крас.; Герцовіч Я. Думкі аб пейзажнай лірыцы // Полымя. 1953. № 11; Яго ж. На перадавых пазіцыях. Мн., 1957; С. 90—94; Яго ж. Паэзія і яе лірычныя героі // Полымя. 1957. № 1; Грахоўскі С.

Добрае слова — таварышу // ЛіМ. 1978. 2 чэрв.; Гурыновіч У. Пясняр партызанскай мужнасці // Там жа. 1984. 16 жн.; Гурэвіч Э. Беларуская дзіцячая літаратура (1917—1967). Мн., 1970. С. 193—194; Дастанка М. Кніжка-партызанка // Астрэйка А. Слуцкі пояс. Мн., 1964; Яго ж. Патрыятычны спеў // Работніца і сялянка. 1971. № 8; Дзелянкоўскі М. Людзям на радасць праз горыч вайны // ЛіМ. 1984. 20 крас.; Дзень паэзіі // Віцеб. рабочы. 1956. 11 снеж.; Залеская Л. Заметкі пра беларускую лірычную паэзію ў перыяд Вялікай Айчыннай вайны // Беларуская літаратура: Даследаванні і публікацыі. Мн., 1958. Вып. 1; Звонак А. Песні мужнасці і праўды // Звонак А. Неспакойныя сэрцы. Мн., 1973; Ігнатовіч А. Паэту-партызану // ЛіМ. 1981. 25 вер.; Кананові ч І. [Прадмова] // Астрэйка А. Слуцкі пояс. Мн., 1964; Капуста П. У полымі // ЛіМ. 1965. 30 ліст.; Карабан У. Прыгоды дзеда Міхеда // Вяч. Мінск. 1968. 16 мая; Карпачоў М. Аб сучаснай беларускай літаратуры // Гомел. праўда. 1946. 28 жн.; Кірэенка К. Паэзія працы і міру // ЛіМ. 1951. 21 крас.; Колас Я. Актуальныя праблемы // Там жа. 1946. 30 ліст.; Корбан У. У дадатак да афіцыйнага віншавання // Там жа. 1961. 25 ліп.; Крупенька Я. Наліваюцца, спеюць вішні... // Мін. праўда. 1964. 23 вер.; Яго ж. Партызанскі падарунак // Чырв. змена. 1971. 5 студз.; Кучар А. За паэзію вялікага грамадскага гучання // ЛіМ. 1954. 6, 13 сак.; Лось Е. Шчыры пясняр роднага краю // Мін. праўда. 1971. 23 ліп.; Майхровіч С. На новым этапе: Год работы Дзяржаўнага выдавецтва БССР // Наст. газ. 1946. 11 крас.; Маркава Ф. Па старонках «Бярозкі» // Там жа. 1947. 25 вер.; Мартынава Э. Беларуска-ўкраінскі паэтычны ўзаемапераклад. Мн., 1973. С. 74—75; Мысліве ц В. Характво пражытых дзён: Да 70-годдзя з дня нараджэння Ан. Астрэйкі // Беларусь. 1981. № 7; Нікалаеў С. Кніга-партызанка // Мін. праўда. 1984. 2 чэрв.; Няхай М. З крыніц наднёманскага краю // Звязда. 1981. 24 ліп.; Няхай Р. Апошнія акорды // Астрэйка А. Памяць дарог. Мн., 1980; Яго ж. Памяць дарог // ЛіМ. 1981. 24 ліп.; Яго ж. Пясняр партызанскай славы // Астрэйка А. Творы: У 2 т. Мн., 1981. Т. 1; Яго ж. Хлопцы сапраўдныя // Дзень паэзіі — 80. Мн., 1980; Панчанка П. Ліст з Ірана // Панчанка П. Зб. тв.: У 3 т. Мн., 1971. Т. 3; Яго ж. Зб. тв.: У 4 т. Мн., 1983. Т. 4; Яго ж. На паэтычным небасхіле: Публіцыстыка. Мн., 1977. С. 8—12; Паэт, грамадзянін, воін: Да 60-годдзя Анатоля Астрэйкі // Віцеб. рабочы. 1971. 25 ліп.; Пісьменнікі Савецкай Беларусі: Кароткі даведнік. Мн., 1981; Прывітанне юбіляру // ЛіМ. 1961. 25 ліп.; Прывітанне юбіляру: Да 50-годдзя з дня нараджэння А. Астрэйкі // Бярозка. 1961. № 7; Прыходзька П. Шчодрасць паэта // Мін. праўда. 1981. 24 ліп.; Пытанні нацыянальнай палітыкі партыі // Палес. праўда. 1933. 4 крас.; Пятровіч Б. Савецкая Масква ў беларускай паэзіі // Бальш. сцяг. 1947. 16 жн.; Рабкоў І. Азнаямленне старшакласнікаў з навінкамі літаратуры // Наст. газ. 1958. 15 ліп.; Разанаў І. Казка ў беларускай дзіцячай літаратуры. Мн., 1962. С. 122—127; Ралько І. Цяпло сэрца // ЛіМ. 1961. 25 ліп.; Рудаў В. Няпраўда, што сэрца старэе // Вяч. Мінск. 1971. 24 ліп.; Сакалоў А. Кніга-партызанка // Голас Радзімы. 1975. № 24; Сачанка І. Публіцыстыка беларускіх пісьменнікаў у гады Вялікай Айчыннай вайны. Мн., 1977. С. 93—95; Слаўковіч Д. Навечна з народам // ЛіМ. 1978. 25 жн.; Содаль У. «Хачу размаўляць з Беларуссю» // Там жа. 1975. 28 сак.; Траяноўскі А. Ад нёманскіх хваль празрыстых // Звязда. 1971. 24 ліп.; Тычына М. Сааўтар «Слуцкага пояса» // Мін. праўда. 1977. 4 вер.; Яго ж. Яго фарбы ў «Слуцкім поясе» // ЛіМ. 1975. 14 сак.; Фрыд Л. Жывы Дзед Міхед // Там жа. 1965. 23 ліст.; Хадкевіч Т. З кайстры народнай // Там жа. 1971. 23 ліп.; Голас Радзімы. 1971. № 31; Хведаровіч М. З песняй па жыцці: Анатолю Астрэйку — 60 год // Полымя. 1971. № 7; Цітоў К. Шлях паэта // Голас Радзімы. 1961. № 59; Яго ж. Шлях паэта. Да 50-годдзя А. Астрэйкі // Калг. праўда. 1961. 23 ліп.; Чавускі М. І сатыра ваявала... // ЛіМ. 1974. 8 мая; Эвентаў А. Ветэран беларускай паэзіі // Віцеб. рабочы. 1970. 8 ліп.; Яго ж. Кніга незвычайнага лёсу // Вяч. Мінск. 1970. 24 крас.; Яго ж. «Слуцкі пояс» і яго аўтар // Наст. газ. 1970. 1 ліп.; Ярош М., Бечык В. Беларуская савецкая лірыка. Мн., 1979. С. 163, 205.

На літоўскай мове. Būtenas J. Kaimynu atminimą pagerbiant // Lit. ir menas. 1978. Rugs. 2.

На польскай мове. Anatol Astrejka // Wiersze białoruskie. Łódź, 1977. S. 250.

На рускай мове. Белевич А. Широкий мир поэта// Сел. газ. 1971. 24 июля; Белорусская поэзия на Украине // Знамя юности. 1971. 28 сент.; Березкин Г. Дороги поэта // Сов. Бел. 1977. 27 апр.; Гаврусев С. По-старому о новом // Там жа. 1956. 31 окт.; Гуревич Э. Детская литература Белоруссии: Очерки, М., 1982. С. 84—85; Достанко Н. Книга-партизанка // Комс. правда (Вильнюс). 1964. 7 июля; Евсеев Г. Книга-партизанка // Во славу Родины. 1975. 23 мая; За высокую идейность белорусской литературы // Сталин. молодежь. 1946. 20 окт.; Залесская Л. Поэзия Советской Белоруссии. М., 1960. С. 149—150; Ивин В. Стихи Анатоля Астрейко // Сталин. молодежь. 1948. 22 авг.; Киркевич А. Испытание временем // Гродн. правда. 1971. 7 июля; Колесов П. Стихи поэта-партизана // Огонек. 1943. № 43—44; Логвиненко В. Очень хочется сочинять // Знамя юности. 1969. 5 марта; Лойка О. На грани обычного и необычного // Неман. 1972. № 4; Минов В. Стихи о борьбе и победе // Сов. Бел. 1945. 26 мая; Няхай Р. Певец партизанской славы // Там жа. 1971. 25 июля; Яго ж. Поэт и воин // Заря. 1971. 24 июля; Павлов Н. «О, слово Купалы...»: (Воспоминания) // Неман. 1982. № 2; Павлова С. Газеты Большой земли в тылу врага // Вопросы библиографоведения и библиотековедения. Мн., 1981; Поэт-воин-гражданин: Анатолю Астрейко — 60 лет // Знамя юности. 1971. 25 июля; Поэт партизанского края // Труд. 1944. 5 апр.; Татьянин Д. Литературные воскресенья // Сов. Бел. 1946. 10 апр.; Тищенко И. Жизнь песни: (Очерк) // Неман. 1981. № 7; Цыганков Э. Рукопожатие миллионов // Знамя юности. 1969. 22 янв.; Эвентов А. Ветеран белорусской поэзии // Гродн. правда. 1970. 23 мая.

2.4.

На беларускай мове. Вялюгін А. Недамаляваны партрэт: [Верш] // Беларусь. 1983. № 12; Камейша К. Партызанскі будан: [Верш] // Камейша К. Нектар. Мн., 1974; Прыходзька П. Астрэйкавы слівы: [Верш] // ЛіМ. 1980. 31 кастр.; Яго ж. Прызванне паэта: [Верш] // Дзень паэзіі — 79. Мн., 1979; Яго ж. Сяброўскае слова (Анатолю Астрэйку): [Верш] // Прыходзька П. Прызнанне. Мн., 1970; Ятута Я. Кепскія ландышы: Літ. фельетон // ЛіМ. 1946. 12 кастр.

3.1.

ЦДАМЛіМ БССР, ф. 197, воп. 1, спр. 1—145.

Т. М. Махнач.

АСТРЭЙКА СЯРГЕЙ

Астрэйка Сяргей Адамавіч [26.6.(9.7.).1912, в. Каласоўшчына Слуцкага пав. Мінскай губ., цяпер Капыльскага р-на Мінскай вобл. (па іншых звестках мяст. Усць-Дзвінск каля Рыгі) — 14.9.1937, г. Ірбіт Свярдлоўскай вобл.] паэт.

З сялянскай сям'і. У той час, калі нарадзіўся Сяргей, яго бацька быў на вайсковай службе ў Рызе. Маленства С. Астрэйкі прайшло ў в. Каласоўшчына. Вучыўся ў Капыльскай сямігодцы, там пачаў пісаць вершы. У 1928 С. Астрэйка прыехаў у Мінск і паступіў у педтэхнікум. Скончыўшы яго ў 1930, ён пачаў працаваць літрэдактарам выданняў Беларускага НДІ прамысловасці. У 1932—33 — навуковы супрацоўнік Інстытута мовы, літаратуры і мастацтва АН БССР. Працуючы ў Камісіі па складанні слоўнікаў, С. Астрэйка выявіў сябе тонкім і глыбокім знаўцам роднай беларускай мовы, а таксама рускай. У 1933 у выніку сфабрыкаванага абвінавачвання С. Астрэйка быў арыштаваны і высланы ў г. Ірбіт Свярдлоўскай вобл. Працаваў бухгалтарам матэрыяльнага аддзела Ірбіцкага падшыпнікавага завода. У 1937, не адбыўшы тэрміну высылкі, быў арыштаваны паўторна. Несправядлівы прыгавор, падпісаны 13 верасня 1937, быў выкананы на наступны дзень. С. Астрэйка рэабілітаваны пасмяротна ў 1956.

Паэтычныя здольнасці юнака першым ацаніў Цішка Гартны і параіў адаслаць некалькі вершаў у друк. У 1928 вершы шаснаццацігадовага паэта з'явіліся на старонках газ. «Чырвоная змена». Але ёсць звесткі, што яго першыя публікацыі адбыліся значна раней на польскай мове ў газ. «Orka» («Ворыва»; тэксты пакуль не адшуканы). Пасля арышту паэта маці перавязла ўсе яго паперы дадому, у Каласоўшчыну (там яны загінулі ў час Вялікай Айчыннай вайны). Сярод папер быў рукапіс паэмы «Бенгалія» — лепшага і найбольш спелага, як лічылі сучаснікі, твора С. Астрэйкі, прысвечанага вызваленчай барацьбе бенгальцаў. Паводле ўспамінаў паэта С. Грахоўскага, паэму ўхваліў Янка Купала, які прысутнічаў на чытанні яе аўтарам у Доме пісьменнікаў (1932). С. Астрэйка рыхтаваў да друку свой першы паэтычны зборнік, «Смарагды кроз», які так і не ўбачыў свету з-за арышту аўтара. Засталася зусім невялічкая творчая спадчына: некалькі вершаў, артыкул, апублікаваныя ў тагачаснай перыёдыцы, і рукапіс ранняй паэмы «Смарагды кроз» (зберагаецца ў ЦДАМЛіМ БССР), якія сведчаць пра несумненны талент паэта і высокую ступень яго майстэрства. Паэма «Смарагды кроз», рамантычная па стылі і дзівосная па мове, закранала хвалюючыя пытанні свайго часу, уяўляла сабой філасофскі роздум маладога паэта над шляхамі развіцця роднага краю пасля рэвалюцыі. Паэтычная мова С. Астрэйкі маляўнічая, вобразная, багатая лексічна і інтанацыйна. У ссылцы зрабіў мастацкі пераклад «Яўгенія Анегіна» А. Пушкіна, але рукапіс згубіўся.

І. Э. Багдановіч.

Бібліяграфія

1.3.

1928. «Вясна... і сінія завеі...»: [Верш] // Чырв. змена. 26 жн.

1929. Я іду дарогай: [Верш] // Чырв. змена. 6 студз.; Глухая ноч: [Верш] // Там жа. 27 студз.; Батрачцы: [Верш] // Там жа. 18 лют.; У Каласоўшчыне: [Верш] // Там жа. 5 крас.

1930. Я стаяў ля дарог: [Верш] // Полымя. № 3.

1931. Пошчак з Усхонаў; Далёка пяюць асначы: [Вершы] // Полымя. № 6—7; На расцяробе: [Верш] // Чырв. Бел. № 11—12; Дыпешы з прышласці: [Эскіз] // Там жа. № 22—23.

1932. Нядбайліны і бракаробы на моўным фронце // Кніга — масам. № 4—5; ЛіМ. 10 ліп.; Прошвы пэўнасці: [Верш] // Чырв. Бел. № 1.

1965. Далёка пяюць асначы; Пошчак з Усхонаў: [Вершы] // Дзень паэзіі — 65. Мн., Далёка пяюць асначы; Прошвы пэўнасці; Сястры Ніне [Вершы] // Полымя. № 8.

1990. Смарагды кроз: [Паэма] // Шляхам гадоў. Мн.

1.4.

Назараў А. Як дзеці навучыліся кіраваць аўтамабілем. / З рус. Мн., 1932.

2.3.

На беларускай мове. Наш каляндар // ЛіМ. 1982. 18 чэрв.; Салаўёва А. Недапетая песня // Дзень паэзіі — 65. Мн.; Угэтым месяцы... // Беларусь. 1972. № 6.

3.1.

ЦДАМЛіМ БССР, ф. 66, спр. 1254. *Т. М. Махнач.*

АТАВА АПАНАС

Атава Апанас [сапр. Кананові ч Апанас Майсеевіч; 8(21).5.1903, в. Нявязцы Слуцкага пав. Мінскай губ., цяпер Слуцкага р-на Мінскай вобл.— 28.10.1962], паэт

З сям'і селяніна. Меў сярэднюю адукацыю, працаваў на бацькоўскай гаспадарцы. З 1926 настаўнічаў у Любанскім, Слуцкім і Лунінецкім р-нах. Скончыў Мінскі настаўніцкі інстытут (1939).

Пачаў пісаць вершы з 1922. Лічыўся адным з самых здольных сяброў Слуцкай філіі «Маладняка», спрабаваў сілы і ў прозе. Быў дэлегатам I з'езда «Маладняка» з «рашаючым» голасам (1925). Пачаў друкавацца з 1925 у газ. «Вясковы будаўнік». Быў сябрам згуртавання «Літаратурна-мастацкая камуна». Пасля яе зліквідавання зноў прыняты ў «Маладняк».

У сваіх вершах А. Атава паэтызаваў сялянскую працу. Разам з тым у яго паэзіі адчуваецца ўплыў Я. Купалы — у паэтычнай інтанацыі, рытміцы, вобразных сродках, які часам ператвараецца ў простае перайманне. Лірычная ўзнёсласць вершаў мяжуе з дэкларацыйнасцю, эмацыянальнасць — з недастатковa глыбокім пранікненнем у сутнасць з'яў.

І. Э. Багдановіч.

Бібліяграфія

1.3.

1925. Прывет вам, вяскоры!: [Верш]; [Апавяданне] // Вяск. будаўнік. 10 ліп.; Шчырае прывітанне; Мая песня: [Вершы] // Літ. маладняк Случчыны. 10 ліп.

1926. Мае думкі — то жыцця шаптанне; Вышай...; Эй, звіні; «Гэй, мой конік, ідзі на...»; Маладняк; «Звініце, гудзіце званы...»; У полі...; Вецер: [Вершы] // Слуцкія песняры. Мн.; Помніцца дзень: [Верш] // Бел. вёска. 11 ліп.

1927. Дарогаю ў школу: [Верш] // Камуніст. 28 вер.

1928. Краса расплеценых вянкоў; З песні «Вясковае жыццё-быццё»; Над Дняпром: [Вершы] // Уздым. Бабруйск. Кн. 2; Праводзіны: [Верш] // Вясна. № 1; Цвіла мая маладасць...: [Верш] // Там жа. № 3; Да зарава!: [Верш] // Там жа. № 4; Над Дняпром: [Верш] // Там жа. № 5; Палессю: [Верш] // Там жа. № 6; Не шуміце дубровы...: [Верш] // Там жа. № 9; Ганя; Ноч: [Вершы] // Росквіт. № 1; Працоўнаму веку; Дарогаю: [Вершы] // Там жа. № 2; Адрывак з палітычнага агляду: (Замест фельетону) // Камуніст. 6 крас.; Прызвычаіліся: Маленькі фельетон // Там жа. 14 вер.; Мінулае перад гледачом: «Лясная быль» у вёсцы // Там жа. 28 вер.

1929. Праводзіны: [Верш] // Вясна. № 1; Цыганскі пасёлак — камуна: (Урыўкі з аповесці); З песні «Магутны паход»: [Верш] // Там жа. № 2; Савецкаму народу: [Верш] // Там жа. № 4; З Любаншчыны: [Цыкл вершаў] // Там жа. № 11; Ваякамі будзьце!: [Верш] // Камуніст. 5 мая.

1930. Я пяю вам, вячоркі, адходную...: [Верш] // Вясна. № 1.

З. У. Драздова.

АТРАШКЕВІЧ ВАЛЕРЫЙ

Атрашкевіч Валерый Іосіфавіч (22.4.1939, в. Красная Горка Ушацкага р-на Віцебскай вобл.— 26.1.1990, Магілёў), літаратуразнавец. Канд. філал. н. (1979).

Нарадзіўся ў сям'і настаўнікаў. Бацька, Іосіф Іванавіч, у 1939 быў прызваны ў рады Чырвонай Арміі. У час Вялікай Айчыннай вайны трапіў у акружэнне, пайшоў у партызаны. Загінуў у час прарыву блакады Полацка-Лепельскай партызанскай зоны ў маі 1944. Маці, Шаста-

кова Ганна Сямёнаўна, была загадчыцай Лагаўской пачатковай школы. У гады вайны В. Атрашкевіч разам з бацькамі знаходзіўся у партызанскім атрадзе. Вучыўся ў Лагаўской пачатковай, Ленінскай сямігадовай школах. Пасля заканчэння Ушацкай СШ (1956) працаваў у Ушацкім РДК, бібліятэкарам Ушацкай дзіцячай бібліятэкі, загадчыкам Наваміраўскай хаты-чытальні. У 1957 паступіў на філалагічны факультэт Полацкага педінстытута, а ў 1959 у сувязі з яго расфарміраваннем быў пераведзены ў Магілёўскі педінстытут (скончыў у 1962). Працаваў асістэнтам, выкладчыкам кафедры беларускай мовы гэтага інстытута (1962—68). У 1968 перайшоў на кафедру беларускай літаратуры, з 1979 — загадчык кафедры літаратуры, дацэнт (1985). Член КПСС з 1964.

Літаратурную дзейнасць В. Атрашкевіч пачаў з вершаў. Першы яго верш апублікаваны ў газеце «Знамя юности» (1958). Аўтар навуковых работ па гісторыі беларускай літаратуры і тэксталогіі, крытычных артыкулаў і рэцэнзій па пытаннях літаратуры і тэатра, манаграфіі «Ад прататыпа да вобраза» (1984), у якой на аснове разгляду творчасці Ц. Гартнага, М. Гарэцкага, Я. Коласа даследуе праблемы аўтабіяграфізму ў беларускай савецкай мастацкай прозе. *Л. С. Савік.*

Бібліяграфія

1.2.

Проблема автобиографизма в белорусской советской художественной прозе 20-х годов: (На материале творчества Тишки Гартного, Максима Горецкого, Якуба Коласа). Автореф. дисс.... канд. филол. н. Мн., 1979.

Ад прататыпа да вобраза: Праблема аўтабіяграфізму ў бел. прозе 20-х гг. Мн., 1984. Рэц.: К л і м у ц ь Я. Даследуецца творчы працэс // Полымя. 1984. № 10; М і х а й л а ў М. Грунтоўнае даследаванне // Маг. праўда. 1984. 12 кастр.; Р а г у л я А. Вартасць перажытага // ЛіМ. 1984. 20 ліп.

1.3.

1958. Беглец: [Верш] // Знамя юности. 30 апр.

1960. Бесстрашный командир разведки // Знамя юности. 22 нояб.

1961. Сумная гісторыя // Наст. газ. 30 вер.; Думкі перад з'ездам // Там жа. 17 кастр.

1962. Па шпаргалках... 1958 года // ЛіМ. 5 кастр. / Сааўт. М. Аўласевіч; Даражыце каханнем і дружбай // Маг. праўда. 15 ліст. / Сааўт. М. Аўласевіч.

1963. Слоўнік А. Юрэвіча // Маг. праўда. 5 студз.; За акрэсленасць пазіцыі // Там жа. 28 крас.; ... Быць чалавекам! // Там жа. 27 ліст.

1964. Не забудзем! // Маг. праўда. 25 кастр.

1965. Думкі ля бібліятэчнай паліцы // ЛіМ. 12 ліст.; Дом адкрытых сэрцаў // Маг. праўда. 8 студз.; Шукаць ісціну // Там жа. 30 ліст.; Нізкі-нізкі паклон вам, людзі // Там жа. 29 снеж.

1966. Міхась Лынькоў // Беларуская дзіцячая літаратура. Мн.; Які ён, сучаснік? // Маг. праўда. 16 кастр.

1974. Да праблемы аўтабіяграфізму ў трылогіі Якуба Коласа «На ростанях»//Вопросы специфики жанров художественной литературы. Мн.

1975. Сінявокая зямля паэта // Маг. праўда. 9 ліп.; Беларускі сатырык і гуманіст: Да 100-годдзя з дня нараджэння А. Паўловіча // Там жа. 11 ліст.

1976. «Стану песняй у народзе!» // Голас Радзімы. 5 ліп.; Між добрых людзей // Звязда. 14 кастр.; З кагорты буравеснікаў // Маг. праўда. 15 ліп.

1977. На кругах жыцця: [Рэц. на кн.: К а н д р у с е в і ч А. Кругі на Белай паляне. Мн., 1977] // Звязда. 23 вер.; Добрага шляху: [Рэц. на кн.: Л е ц к а Я. Па цаліку. Мн., 1977] // ЛіМ. 9 снеж.; «...У барацьбе за шчасце й волю»: Да 90-годдзя з дня нараджэння Ц. Гартнага // Маг. праўда. 22 кастр.

1978. Радкі ў хроніку жыцця Я. Коласа // Беларуская літаратура. Мн. Вып. 6; Ад прататыпа да мастацкага вобраза // Нар. асвета. № 12; «...Старане сваёй роднай і мілай» // Работніца і сялянка. № 2; «...Найлюбей за ўсё на свеце» // ЛіМ. 17 лют.; Прысады яго жыцця... Да 85-годдзя з дня нараджэння М. Гарэцкага // Маг. праўда. 25 лют.; У вянок пісьменніку і чалавеку // Там жа. 14 ліп.

1979. Традыцыі аўтабіяграфізму 20-х гадоў у сучаснай беларускай прозе // Асаблівасці развіцця літаратурнага працэсу ў Беларусі на сучасным этапе. Мн.; Аб аўтабіяграфізме ранніх твораў М. І. Гарэцкага // Весці АН БССР. Сер. грамад. н. № 2; З намі цяпло яго душы: Да 80-годдзя з дня нараджэння М. Лынькова // Маг. праўда. 30 вер.

1980. Міхась Лынькоў // Беларуская дзіцячая літаратура. 2 выд., дапрац. і дап. Мн.; Аб прататыпах трылогіі Якуба Коласа «На ростанях» // Пытанні тэксталогіі беларускай літаратуры. Мн.

1981. ...І была вайна // Полымя. № 10; «Бацьку, маці, бацькоўскай зямлі...» // Маг. праўда. 7 лют.; Жыццё ў змаганні-красаванні: Да 100-годдзя з дня нараджэння Я. Журбы // Там жа. 29 крас.

1982. Аўтабіяграфічная аснова дакастрычніцкай прозы Якуба Коласа // Бел. літаратура. Мн. Вып. 10; У творчасці — лёс народа // Маг. праўда. 3 ліст.

1983. Ля вытокаў «Камароўскай хронікі» Максіма Гарэцкага // Бел. літаратура. Мн. Вып. 11; Пад штандарам ленінскага гарту... // Маг. праўда. 30 ліп.; Кліча жыццё: Да 60-годдзя М. Шумава // Там жа. 15 кастр.

1984. Аб жанравых асаблівасцях запісак Максіма Гарэцкага «На імперыялістычнай вайне» // Бел. літаратура. Мн. Вып. 12.

2.3.

На беларускай мове. Т а р а с а ў Я. Дэбют маладога драматурга // Маг. праўда. 1962. 28 студз.; Я ф і м а в а М. Спектакль нарадзіўся тут // ЛіМ. 7 крас.

Я. А. Гарадніцкі.

АЎРАМЧЫК МІКОЛА

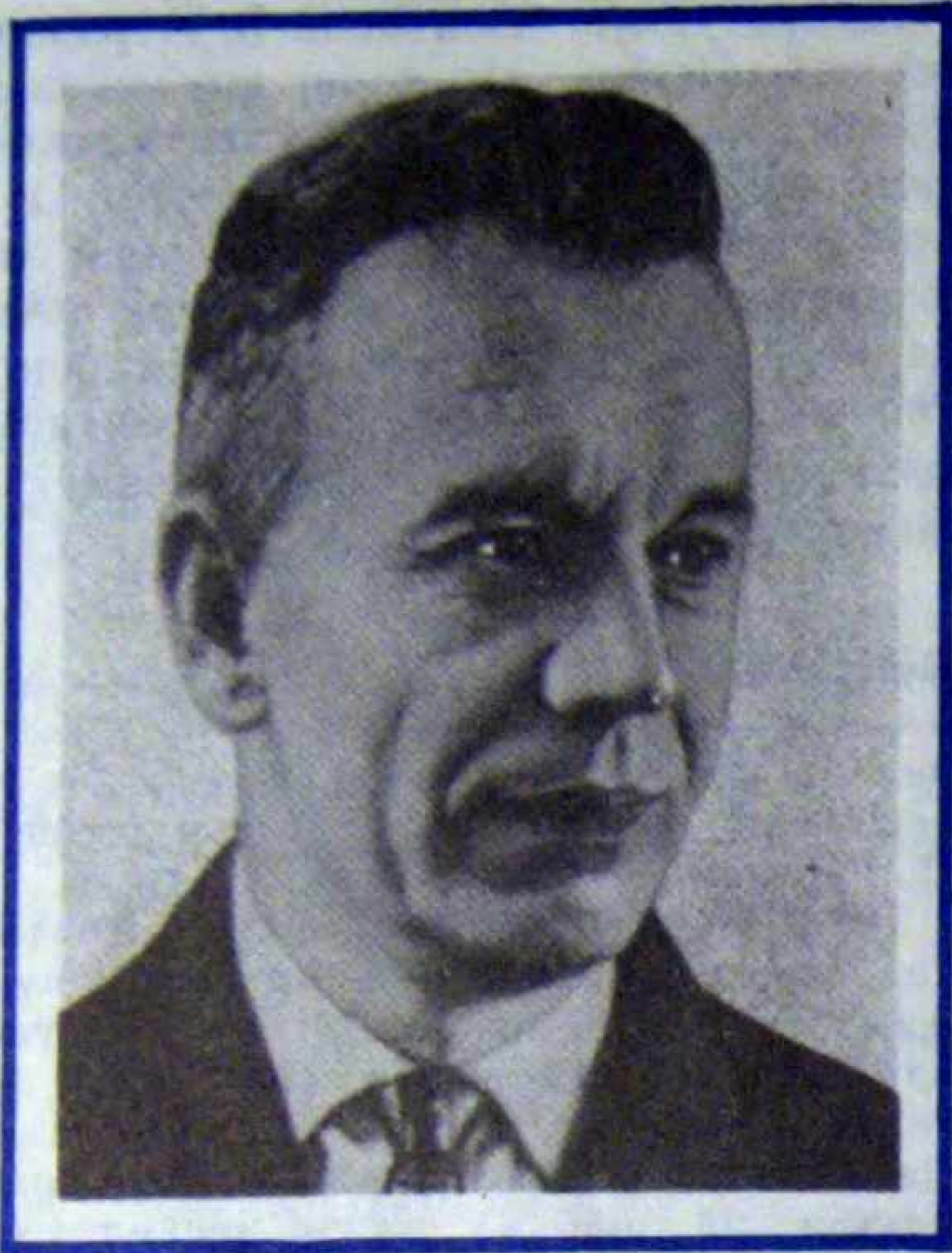

Аўрамчык Мікола (Мікалай Якаўлевіч; н. 14.1.1920, в. Плёсы Бабруйскага р-на Магілёўскай вобл.), паэт, перакладчык, празаік. Засл. работнік культуры БССР (1980), лаўрэат Літаратурнай прэміі імя Я. Купалы (1963, за зборнік вершаў «Сустрэча былых канагонаў»). Член СП СССР з 1947.

З сялянскай сям'і. Вучыўся ў Цялушскай сямігодцы, у Бабруйску. У 1938 стаў студэнтам філалагічнага факультэта Мінскага педагагічнага інстытута, адначасова працаваў у рэдакцыі газ. «Піянер Беларусі». У час Вялікай Айчыннай вайны ўдзельнічаў у баях на Паўночна-Заходнім і Волхаўскім франтах. У канцы чэрвеня 1942 пры акружэнні трапіў у фашысцкі палон. Быў вывезены ў Рур на каменнавугальную шахту. У канцы красавіка 1945 М. Аўрамчык быў вызвалены англічанамі і перавезены ў размяшчэнне савецкіх войск. Пасля вайны працаваў на аднаўленні Данбаса, а вясной 1946 вярнуўся ў Мінск і паступіў на філалагічны факультэт (аддзяленне журналістыкі) БДУ (скончыў у 1949). Адначасова з вучобай працаваў у рэдакцыях газ. «Чырвоная змена», «Літаратура і мастацтва», час. «Полымя», у 1953—80 — рэдактар аддзела паэзіі часопіса «Маладосць».

Узнагароджаны ордэнамі Айчыннай вайны II ступені, «Знак Пашаны», медалямі, Ганаровымі граматамі Вярхоўных Саветаў БССР, Украінскай ССР і Літоўскай ССР.

Свае сілы ў галіне паэтычнай творчасці М. Аўрамчык стаў спрабаваць яшчэ ў сямігодцы, першыя вершы апублікаваў у бабруйскай газ. «Камуніст» (1937). Вядомы пераважна як паэт-лірык, думкі і пачуцці якога сугучныя з думкамі і пачуццямі яго героя. Вельмі важную ролю ў паэзіі М. Аўрамчыка адыгрывае аўтабіяграфічны пачатак. Гэтым у значнай ступені абумоўліваецца праблемна-тэматычны, ідэйна-мастацкі дыяпазон яго творчасці. Вялікая Айчынная вайна, палымяная любоў да Радзімы і нянавісць да гітлераўскай навалы, пакутлівыя перажыванні ў фашысцкай няволі, катаржная праца на каменнавугальнай шахце ў Руры, радасць Перамогі над ворагам, рамантыка студэнцкага жыцця, пафас стваральнай дзейнасці савецкага чалавека, дружба і салідарнасць народаў краіны і свету — усё гэта знаходзіць адлюстраванне ў творах М. Аўрамчыка.

Выразнасць і акрэсленасць думкі, кампазіцыйная кампактнасць верша, трапнае спалучэнне канкрэтна-рэалістычных і рамантычна-узнёслых элементаў складаюць важнейшыя, найбольш істотныя асаблівасці мастацкай манеры паэта. М. Аўрамчык вядомы і як высокакваліфікаваны перакладчык. З 1980 на творчай рабоце.

Жыве ў Мінску

Я. К. Усікаў.

Бібліяграфія

1.1.

Выбр. тв.: У 2 т. Мн., 1980. Т. 1. Вершы; Балады; Паэма. Т. 2. Паэма; Выбраныя пераклады; Успаміны. Рэц.: К а м е й ш а К. Права заставацца маладым // ЛіМ. 1980. 5 снеж.

Выбранае. Мн., 1976. (Б-ка бел. паэзіі).

1.2.

Пярэдні край: Вершы. Мн., 1949. [Першая кніга паэта]. Рэц.: А г і е в і ч У. На верным шляху // Полымя. 1949. № 11; К о в а л е в Д. Чувство современности // Сов. Бел. 1949. 20 авг.; М а й х р о в і ч С. На шырокія творчыя прасторы // Беларусь. 1949. № 7; П а л т а р а н В. На пярэднім краі жыцця // Чырв. змена. 1949. 18 чэрв.; П а н ч а н к а П. Шчырыя словы // ЛіМ. 1949. 16 ліп.

Дружба: Вершы. Мн., 1950. Рэц.: А с т а п е н к а А. (Аб кнізе вершаў М. Аўрамчыка «Дружба») // Бярозка. 1951. № 4.

Шляхамі дружбы: Вершы. Мн., 1952. Рэц.: Б у р а ў к і н Г. // Сцяг камунізма. 1953. 19 крас.; Д р у ш ч ы ц М. Шляхамі росту // Сав. Радзіма. 1953. 31 сак.; К а в а л ё ў Д. Арыгінал і пераклад // ЛіМ. 1953. 8 жн.; М а к а л ь П. // Гродн. праўда. 1953. 19 дек.; С у р а ў О. // Чырв. змена. 1953. 4 крас.; С у р с к и й О. Стихи о дружбе // Сов. Бел. 1953. 15 июля.

Ключы жураўліныя: [Вершы]. Мн., 1960. Рэц.: А л ь ш э ў с к і А. З думак аб радзіме // Беларусь. 1961. № 2.

Сустрэча былых канагонаў: Вершы. Мн., 1963. Рэц.: Б у р а ў к і н Г. Народжаная сэрцам // ЛіМ. 1964. 27 ліст.; Б у р' я н Б. Жмені залатых зярнят... //

Беларусь. 1963. № 9; Жизнь без прикрас // Дружба народов. 1963. № 8; Івановіч С. Перажытае, адчутае // Полымя. 1963. № 5; Кацюшын М. Свет глыбокіх пачуццяў // Мін. праўда. 1963. 14 чэрв.; Лойка А. Чалавечы неспакой паэта // ЛіМ. 1963. 14 мая; Міхайлаў А. Глыбокія сляды літаратуры // Чырв. змена. 1965. 4 лют.; Юревич В. Книга интересной лирики // Сов. Бел. 1963. 13 июня.

Універсітэцкі гарадок: Вершы і паэма «Волхаўская споведзь». Мн., 1967. Рэц.: Гаврусев С. На надежном рубеже // Сел. газ. 1968. 27 апр.; Ліякумовіч Ц. Пад сэрцам зноў гарачь незагоеныя раны // Маг. праўда. 1968. 11 лют.; Лойка А. Лёс пакалення і лёс паэта // Звязда. 1968. 5 крас.; Русецкі А. Кніга свайго лёсу // Полымя. 1968. № 3.

Агледзіны: Вершы; Паэмы; Пераклады. Мн., 1969. Рэц.: Грачанікаў А. «Да роднай глебы так прырос...» // ЛіМ. 1970. 26 чэрв.

Як на далоні...: Вершы. Мн., 1970.

Дрэва дружбы: Вершы і паэма «Волхаўская споведзь». Мн., 1973.

Радовішча: Вершы. Мн., 1976: Рэц.: Багданаў Ю. Дачыненне да свету // Беларусь. 1977. № 6; Гніламёдаў У. У пошуках душэўных пакладоў // ЛіМ. 1977. 25 сак.; Законнікаў С. Голас сэрца // Звязда. 1976. 16 снеж.

У падзямеллі: Раман. Мн., 1986.

1.3.

1938. Парашутыстка: [Верш] // Полымя рэвалюцыі. № 2; Адлёт жураўлёў: [Верш] // Там жа. № 11; Развітанне: [Верш] // Там жа. № 12; Начная вестка: [Верш] // Звязда. 18 снеж.; Раніца: [Верш] // Камунар Магілёўшчыны. 30 вер.; Провады: [Верш] // Там жа. 30 снеж.; Верш пра чырвоны сцяг: [Верш] // ЛіМ. 7 ліст.

1939. За Радзіму: [Верш] // Полымя рэвалюцыі. № 2; Наказ: [Верш] // Камунар Магілёўшчыны. 22 лют.; Сяброўцы: [Верш] // Там жа. 1 сак.; Беларусі: [Верш] // ЛіМ. 5 студз.; Жывому Леніну: [Верш] Там жа. 22 студз.; Добрая казка: [Рэц. на кн.: Герасімовіч Я. Верабейчык. Мн., 1939] // Там жа. 5 ліст. / Сааўт. А. Коршак.

1940. Па сонечных узгорках: [Рэц. на кн.: Няхай Р. Па сонечных узгорках. Мн., 1939] // ЛіМ. 11 студз. / Сааўт. А. Коршак.

1946. Галубы: [Верш] // Беларусь. № 5—6; Прыдарожны гушчар: [Верш] // Там жа. № 8; Над Эльбай: [Верш] // Полымя. № 7; За Радзіму. 2 чэрв.; Франтавая дарога: [Верш] // За Радзіму. 2 чэрв.; Трое: [Верш] // Там жа. 22 вер.; Матросы: Балада // Сав. Радзіма. 29 снеж.; Паводка; Лось: [Вершы] // Чырв. звязда. 14 ліп.; Расхлістаныя насцеж вокны брамы: [Верш] // Чырв. змена. 9 чэрв.; У шпіталі: [Верш] // Там жа. 8 жн.; Пагранічная арка: [Верш] // Там жа. 29 кастр.; Калі для кулі стану я мішэнню: [Верш] // Там жа. 7 снеж.; На сурмах баравых: [Рэц. на кн.: Сурначоў М. На сурмах баравых: Вершы. Мн., 1946] // Там жа. 20 снеж.

1947. Масква: [Верш] // Роднай Маскве. Мн.; Над магілай краснадонцаў; Забойшчык; Беларуская сасна; «Як вулкан непатухшы...»: [Вершы] // Полымя. № 6; Данбас; Радасць; Шахцёрка: [Вершы] // ЛіМ. 15 мая; У той дзень: [Верш] // Там жа. 28 чэрв.; Універсітэцкі гарадок: [Верш] // Там жа. 30 жн.; Масква: [Верш] // Там жа. 6 вер.; Мы нарадзіліся пасля Кастрычніка: [Верш] // Там жа. 6 ліст.; Таленавіты паэт // Піянер Бел. 5 лют.; Пагранічная арка: [Верш] // Сав. Радзіма. 18 мая.

1948. Народзіны: [Верш] // Беларусь. № 7; Перад наступленнем: Урыўкі з паэмы // Там жа. № 11; Першае ворыва; Вясна; Калгасны двор; Дзядзька Максім: [Вершы] // Полымя. № 4; Памяці Міколы Сурначова: [Верш] // Там жа. № 6; Песні барацьбы: [Рэц. на кн.: Таўлай В. Выбранае. Мн., 1947] // ЛіМ. 27 сак.; Пясняр сацыялістычнай Радзімы // Там жа. 31 ліп.; Паўналецце: [Верш] // Чырв. змена. 25 снеж.

1949. Памяці Янкі Купалы; Данбас; Шахцёрка; Беларуская сасна; Радасць; Над магілай краснадонцаў: [Вершы] // Беларуская сав. паэзія. Мн.; У той дзень: [Верш] // Янку Купалу. Мн.; Дружба: [Верш] // Беларусь. № 11; Цудоўнае падарожжа: [Верш] // Бярозка. № 9; Дружба: [Верш] // Там жа № 10; Кастрычнік ідзе па зямлі: [Верш] // Вожык. № 21; ЛіМ. 5 ліст.; Песня пра Мікалая Гастэла; Ленінградскі трамвай; Дом I з'езда РСДРП: [Вершы] // Полымя. № 1; У баявым страю: [Верш] // Там жа. № 12; Балада аб вызваленым паэце: [Верш] // ЛіМ. 4 чэрв.; Бацька, палкаводзец, правадыр: [Верш] // Там жа. 28 снеж.; Піянерскай газеце // Піянер Бел. 4 кастр.; У баявым страю: [Верш] // Сав. Радзіма. 20 снеж.; Пасведчанне аб шчасці: [Верш] // Чырв. змена. 7 ліп.

1950. У баявым страю; Шлях дружбы; Слова маіх равеснікаў; Навагоднія ёлкі; Песня пра Мікалая Гастэла; Народзіны: [Вершы] // На варце міру. Мн.; Вершы М. Калачынскага: [Рэц. на кн.: Калачынскі М. Сонца ў блакіце. Мн., 1949] // Беларусь. № 7; Голас Амерыкі; Прайграны бой; Прыезд гасцей: [Вершы] // Там жа. № 12; Навагоднія ёлкі: [Верш] // Бярозка. № 1; На парадзе: [Верш] // Там жа. № 2; Юннаты: [Верш] // Там жа. № 3; Слова паэта: [Верш] // ЛіМ. 1 ліп.; Шчасце юнага ленінца // Піянер Бел. 18 студз.

1951. На караблі: [Верш] // ЛіМ. 24 лют.

1952. У баявым страю; Масква; Слова маіх равеснікаў: [Вершы] // Ад шчырага сэрца. Мн.; У баявым страю; Мікалай Гастэла; Галасаванне на караблі; Голас Амерыкі: [Вершы] // Мастацкае слова. Мн.; Кастрычнік ідзе па зямлі; Балада аб вызваленым паэце; Данбас; На парадзе; Юннаты: [Вершы] // Школьная эстрада. Мн.; Вянкі Янку Купалу: [Вершы] // Калг. праўда. 6 ліп.

1953. Праз гады: Урывак з паэмы // Беларусь. № 12; Кастрычнік ідзе па зямлі // Піянер Бел. 5 ліст.; Шчаслівага пуці: (Урывак з паэмы «Землякі») // Чырв. змена. 14 чэрв.

1954. Данбас; Радасць. Беларуская сасна; Шахцёрка; Над магілай краснадонцаў; Легенда аб залатой зямлі: [Вершы] // Сястры Украіне. Мн.; Землякі: [Урыўкі з паэмы] // Маладосць. № 3.

1955. Вянкі Янку Купалу; Слова паэта: [Вершы] // Янка Купала. Мн.; Майстар; Святлане: [Вершы] // Беларусь. № 2; На радзіме Адама Міцкевіча // Піянер Бел. 9 вер.; Народзіны: [Верш] // Чырв. змена. 20 сак.

1956. У дарогу: [Верш] // Беларусь. № 3; Раніца; «Як вясны чаканай эстафету...»: [Вершы] // Там жа. № 4; Агледзіны: [Верш] // Там жа. № 9; Дарогі майго края: [Верш] // Маладосць. № 5; Народзіны: [Верш] // Чырв. змена. 31 мая.

1957. Мы нарадзіліся пасля Кастрычніка; Песня пра Мікалая Гастэла: [Вершы] // Пад сцягам Кастрычніка. Мн.; Аб вершах Міхася Парахневіча // Маладосць. № 2; Новая зорка: [Верш] // Звязда. 5 ліст.; Шчырае слова: [Верш] // ЛіМ. 22 чэрв.

1958. Майстар: [Верш] // Між нас жыве Ленін. Мн.; Юннаты; Балада аб вызваленым паэце: [Вершы] // Юным дэкламатарам. Мн.; Балада пра юнгу: [Верш] // Беларусь. № 11; Хлеб твой...: [Верш] // За вяртанне на Радзіму. № 79; Пасланцы Індыі; Сустрэча былых канагонаў; На магіле Максіма Багдановіча: [Вершы] // Полымя. № 3; Хлеб твой...: [Верш] // Работніца і сялянка. № 4; Кастрычнік ідзе па зямлі: [Верш] // Гомел. праўда. 5 ліст.

1959. Плёсы; Анкета: [Вершы] // Беларусь. № 10; Ад сэрца: [Верш] // Звязда. 1 студз.

1960. Глюкаўф; Ключы жураўліныя; Я знаю рай ваш залаты: [Вершы] // Беларусь. № 9; Я знаю рай ваш залаты: [Верш] // Голас Радзімы. № 75; Вяснушкі: [Верш] // Работніца і сялянка. № 7.

1961. Адлёт жураўлёў, У шпіталі; Галубы; «Расхрыстаныя насцеж вокны брамы...»; Трое; Салдацкая сляза; У той дзень; Беларуская сасна; Святлане; Сустрэча былых канагонаў; «Вось яны, прывольныя прасторы...»; Хлеб твой...; Анкета; Плёсы; Ключы жураўліныя: [Вершы] // Анталогія бел. паэзіі: У 3 т. Мн. Т. 3; Ленінграду: [Верш] // Вянок дружбы. Мн.; Дарогі майго краю: [Верш] // Для школьнай эстрады. Мн.

1962. Ключы жураўліныя; Глюкаўф; Хлеб твой...; Я знаю рай ваш залаты; Беларуская сасна: [Вершы] // Голас сэрца. Мн.; Піянерскай газеце; Дружба: [Вершы] // Піянерам Беларусі. Мн.; Непадалёку: [Верш] // Беларусь. № 12; Вяртанне: [Верш] // Маладосць. № 7;

Соль жыцця; Кіславодску; Салігорск; «Шмат хто рот на мой край разяўляў...»; «Ад парадпай да лямпавай...»; Практыканты з В'етнама; «Закончылася змена...»; Праходчык; «Як толькі пасядуць...»; «У ліпнёвы дзень прамяністы...»; «Блізкія мне над капрамі зоры...»; Родныя сосны; «Як здаваў першы дзень спяцоўку...»; «Мне гасцінна ўступае кут...»; «Новых сябраў маіх сям'я...»: [Вершы] // Полымя. № 5; З нізкі «Соль жыцця»: [Вершы] // ЛіМ. 15 мая.

1963. Домік І з'езда РСДРП: [Верш] // Бяссмерце. Мн.; Пра сябе // Пяцьдзесят чатыры дарогі: Аўтабіяграфіі бел. пісьменнікаў. Мн.; «Вось яны, прывольныя прасторы...»; Адлёт жураўлёў: [Вершы] // Слова аб роднай прыродзе. Мн.; Дрэва дружбы; Часопісу «Полымя»: [Вершы] // Беларусь. № 10; У доме Якуба Коласа: [Верш] // Полымя. № 5; ЛіМ. 21 мая; Дрэва дружбы: [Верш] // ЛіМ. 18 кастр.

1964. Як «Малы Кабзар» пазнаёміў мяне з Кабзаром Вялікім // Маладосць. № 3; Першая любоў: Міхаіл Юр'евіч Лермантаў // Там жа. № 10; Мсціслаў; «Не трывожся гэтак, маці...»; «У пералеску восеньскім за вёскай...» [Вершы] // Маг. праўда. 7 чэрв.; Каб мы з табой не забывалі // ЛіМ. 3 ліп.

1965. Мсціслаў; «Не трывожся гэтак, маці, аба мне...»; «У пералеску восеньскім за вёскай...»: [Вершы]; Памяці сяброў: // Дзнеь паэзіі — 65. Мн.; Майстар: [Верш] // Ленін заўсёды з намі. Мн.; Салігорск; Хлеб твой...; Я знаю рай ваш залаты: [Вершы] // Работніца і сялянка. № 3; Салдацкая сляза: [Верш] // Чырв. змена. 4 лют.

1966. Піянерскай газеце: (З цыкла «Салігорск»): [Вершы] // Хрэстаматыя па беларускай дзіцячай літаратуры. Мн.; Пясняр мужнага змагання // Маладосць. № 2; Ленінграду: [Верш] // Віцеб. рабочы. 6 ліст.; Волхаўская споведзь: [Урывак з аднайм. паэмы] // Наст. газ. 10 снеж.

1967. Домік І з'езда РСДРП: [Верш] // Горад і годы. Мн.; Домік І з'езда РСДРП; Майстар: [Вершы] // Мы славім Леніна, мы славім партыю. Мн.; Універсітэцкі гарадок; Адкуль бы не вярнуўся ў горад родны; Відаць, прараэктар быў паэтам: [Вершы] // Маладосць. № 8; Волхаўская споведзь: Паэма // Полымя. № 1.

1968. Домік І з'езда РСДРП: [Верш] // З Леніным у сэрцы. Мн.; «Вось яны прывольныя прасторы...»; Адлёт жураўлёў: [Вершы] // Слова аб роднай прыродзе. Мн.; Ноч у Ташкенце; «Бывала...»; «Ты, калі ласка, зноўку апрані...»: [Вершы] // Полымя. № 8; «Бывала ў халепу і сцюжу...»; [Верш] // ЛіМ. 6 жн.

1969. Ірыне: [Верш]; Сустрэчы // Дзень паэзіі — 69. Мн.,; Майстар; Домік І з'езда РСДРП: [Вершы] // Жыве між нас геній. Мн.; Студэнцкая быль: [Верш] // Вожык. № 4; Ода Караліпчавічам: [Верш] // Там жа. № 7; Зажынкі; Сон фотааматара; Непаразуменне: [Вершы] // Там жа. № 15; Недаспяваная песня // Маладосць. № 6; Наташы: [Верш] // Работніца і сялянка. № 3; Домік І з'езда РСДРП: [Верш] // Вяч. Мінск. 6 ліст.; Салігорск: [Верш] // Звязда. 25 снеж.; «Піянеру Беларусі»: [Верш] // Піянер Бел. 2 кастр.

1970. Салігорск: [Верш] // Крынічка. Мн.; Салігорск: [Верш] // Наша рэспубліка. Мн.; Домік І з'езда РСДРП: [Верш] // Разгарэлася зорачка ясная. Мн.; Знаёмства: [Верш] // Беларусь. № 7; Дасужы; Мода; Праводзіны: [Вершы] // Вожык. № 13; Зімой; Малыя грыбнікі: [Вершы] // Вясёлка. № 1; Горкая страта // ЛіМ. 12 чэрв.; Беларуская сасна; «Шмат хто рот на мой край разяўляў...»; Салдацкая сляза: [Вершы] // Ніва. 11 студз.

1971. «А помніш ты...»: [Верш]; Паэт і чайка: Успаміны // Дзень паэзіі-71. Мн.; Песня пра Мікалая Гастэлу: [Верш] // Слава Арміі Савецкай. Мн.; Універсітэцкі гарадок; «Відаць, прараэктар...»; [Вершы] // Універсітэт паэтычны. Мн.; «Недалёка ад горада Ліды...»; Мая Бабруйшчына; Памяці Аляксея Коршака; Краявіды Запаляр'я: [Вершы] // Полымя. № 3.

1972. «Як толькі пасядуць над вамі ў зямлі...»; «Вось яны, прывольныя прасторы...»; [Вершы] // Залацінкі. Мн.; Вяснушкі; «Ты, калі ласка, зноўку апрані...»: [Вершы] // Зорка Венера. Мн.; Дружба: [Верш] // Твой піянерскі гальштук. Мн.; Купалава свята. Якім яму быць? // ЛіМ. 31 сак.

1973. Ленінграду: [Верш] // Братэрства. Мн.; «Ліхтар. Узмор'е. Кіпарысы...»; Паўночны завулак: [Вершы] // Дзень паэзіі — 73. Мн; Добры настрой: Гумарэска // Вожык. № 12; Васількові значкі: [Апавяданне] // Вясёлка. № 12.

1974. На магіле Максіма Багдановіча: [Верш] // Барсток М. Максім Багдановіч у школе. 2 выд., перапр. і дап. Мн.; «Уручаў мне не абы там хто...»; «У курортным горадзе...» «Пад Новы год з людзьмі...»; «Так, як цераз горны перавал...»: [Вершы] // Беларусь. № 8.

1975. «Я ўпершыню сустрэў франтавіка...»; «Таварыш маёр запасу...»; «У Судзейскім завулку...»: [Вершы]; Да канца сваіх дзён... // Дзень паэзіі — 75. Мн.; Домік І з'езда РСДРП: [Верш] // Камуністы. Мн.,; «Як у пагоду — неба яснасць...»; Акраец; «З акон самалёта надхмарныя высі...»: [Вершы] // Беларусь. № 10; Такі ён быў // Маладосць. № 7; «Аабавязкова ўбачыць неабходна...»; Сустрэча з маткамі краснадонцаў; «Сказаць бы модніцы-дзяўчыне...»; Роднае; «Ля шляху, што вядзе іх...»; «Калі мы выступалі на Таймыры...»; «Не ведаць бы, як юнаком...»: [Вершы] // Там жа. № 11; Курскі салавей; «Перада мной...»; «Дружба...»; «На ўдарнай будоўлі вірыць танцпляцоўка...»; «На вуліцах новага Мінска...»; Швачкам Сыктыўкара; «Прабач...»; «Як напалілі комі лазню»; «У калгасе «Шчара»...»; «Дзякуй...»; «Палі, гароды і сады даюць дарункі...»; «Мужчыны не кляняцца ў дружбе...»; «Транзітны зал...»; Паклады: [Вершы] // Полымя. № 3; Салдацкая сляза: [Верш] // Там жа. № 5; Братство по оружию: [Інтэрв'ю] // Комсомолец Киргизии. 8 нояб.; Встреча друзей // Сел. газ. 28 февр.; Давний и первый друг // Сов. Бел. 19 июня.

1976. Салігорску; «Блізкія мне над капрамі зоры...»; «Як толькі пасядуць пад вамі ў зямлі...»; «Шмат хто рот на мой край разяўляў...»; «Як здаваў першы дзень спяцоўку...»: [Вершы] // Ад скарбаў роднае зямлі. Мн.; «Калі нас па чужыне гнаў канвой...»; «Раскінуліся дзве палескія вёскі...»: [Вершы] // Дзень паэзіі — 76. Мн.; Вясна; Радасць; Беларуская сасна; Салігорск: [Вершы] // Люблю будзённы дзень...Мн.; Настаўнік // Пясняр мужнасці: Кніга пра Пятра Глебку. Мн.; Рабінавая ноч; «Не трацячы лішняе хвілі...»; «Неяк раз у застоллі вясёлым...»; «Авец мінуўшы гурт за гуртам...»: [Вершы] // Полымя. № 10.

1977. «Не трывожся гэтак, маці...»: [Верш] // Дзень добры, мама. Мн.; «Вякі пустуе ў Крыме горным...»; «Люблю з табой размову весці...»; «З'явілася ў аэрапорце...»: [Вершы] // Дзень паэзіі — 77. Мн.; Ліст прызнання // Маладосць. № 8.

1978. «Мая Бабруйшчына зялёная...»; Беларуская сасна; Домік І з'езда РСДРП; Рабінавая ноч; «Ты, калі ласка, зноўку апрані...»: [Вершы] // Адданасць: Вершы. Мн.; Трое; Балада аб матросах: [Балады] // Бел. балада. Мн.; Домік першага з'езда РСДРП: [Верш] // Квітней, Радзіма. Красуй, жыццё. Мн.; «Дзень добры, Мінск...»: [Верш] // Сэрцам табе прысягаю. Мн.; Старонкі памяці: Успаміны // Маладосць. № 6.

1979. «З варагаў водны шлях вялікі ў грэкі...»; Сустрэча з Даўжэнкам; «Ты ж знаеш, як паэзію — у прозе...»; «Салаўі піянерскага лагера...»: [Вершы] // Дзень паэзіі — 79. Мн.; Мы нарадзіліся пасля Кастрычніка: [Верш] // Покліч долі адзінай. Мн.; З сыноўняй павагаю і любоўю // Святло яго душы. Мн.; Цяплом сагрэтыя ягоным... // Беларусь. № 11; Балада аб вызваленым паэце: [Верш] // Бярозка. № 6; Нашы вандроўкі // Маладосць. № 2; Паэтам «Маладосці»: [Верш] // Там жа. № 12; Святло дзівасілу // Полымя. № 3 / Сааўт. В Коўтун; Кіргізскім сябрам; На цеплаходзе «Янка Купала»; «У соснах...»; Памяці Яраслава Смелякова; «Па́ра дзіўных падарожных...»; «Там...»; Навагодняя ноч у бальніцы: [Вершы] // Там жа. № 7; Верность гражданскому долгу: [Рэц. на кн.: Т а н к М. Прайсці праз вернасць. Мн., 1979] // Сел. газ. 23 окт.; Да запатрабавання: Навела // Чырв. змена. 21 лют.

1980. Песня шчырага сэрца // Астапенка А. Выправаванне. Мн.; «Дзень добры, Мінск!...: [Верш] // Такія сэрцы ў нас. Мн.; «Вось яны прывольныя прасторы...»; Салігорск; «Як толькі пасядуць пад вамі ў зямлі...»:

[Вершы] // Бярозка. № 1; Салігорск: [Верш] // Вясёлка. № 1; «Калі нас па чужыне гнаў канвой...»; «Раскінуліся дзве палескіх вёскі...»; «З'явілася ў аэрапорце...»: [Вершы] // Работніца і сялянка. № 1; Песня шчырага сэрца // ЛіМ. 11 ліп.; Салдацкая сляза; Ліст да маці: [Вершы] // Піянер Бел. 10 студз.; Дарогі майго краю; «Як у надвор'е — неба яснасць...»; Знаёмства: [Вершы] // Сел. газ. 2 февр.

1981. Бывай, дарагі дружа! // ЛіМ. 4 вер.

1982. Шлях дружбы; Беларуская сасна; Домік І з'езда РСДРП: [Вершы] // На сцягу і ў сэрцы. Мн.; У той дзень; Вяртанне; У доме Якуба Коласа: [Вершы] // Нам засталася спадчына. Мн.; Нашы вандроўкі // Успаміны пра Івана Мележа. Мн.; У той дзень: [Верш] // ЛіМ. 26 лют.

1983. Святлане; «Вось яны, прывольныя прасторы...»: [Вершы] // Вяснянка. Мн.; Домік І з'езда РСДРП; Мы нарадзіліся пасля Кастрычніка; Новая зорка: [Вершы] // Заўсёды з Леніным. Мн.; Падзямелле: Раман // Маладосць. № 10—11.

1984. «Расхрыстаныя насцеж вокны, брамы...»; Памяці Міколы Сурначова: [Вершы] // За цябе, радзіма! Мн.; Шлях, пройдзены сумленна. Старонкі памяці: [Успаміны] // Маладосць. № 2; Салдацкая сляза: [Верш] // Там жа. № 6.

1985. [Уступны артыкул] // Возвращение. Мн.; Я знаю рай ваш залаты: [Верш] // Воляй азорыцца свет. Мн.; Балада аб вызваленым паэце//Партызаны, партызаны... Мн.; Салігорск; Радасць; «Як здаваў першы дзень спяцоўку...»: [Вершы] // Твой зорны час. Мн.; [Уступная заметка пра творчасць. М. Сурначова] // Маладосць. № 5; Ленінграду: [Верш] // Сел. газ. 18 сент.

1.4.

М і х а л к о ў С. А што у вас?: Вершы / З рус. Мн., 1950.

Б ы ч к о В. Тры сястры: Вершы / З укр. Мн., 1953.

Н а г н і б я д а М. Васілёк: Паэма / З укр. Мн., 1961.

1947. К а в а л ё ў З. Легенда аб правадыру / З рус. // Роднай Маскве. Мн.; Р у д э н к а М. Сыну: [Верш] / З укр. // ЛіМ. 12 ліп.; Б р а у н М. Адміралцейская ігла: [Верш] / З рус. // Там жа. 23 жн.

1948. Л у к о н і н М. Спадчына: [Верш] / З рус. // Полымя. № 11; М а л ы ш к а А. Палкаводзец; Т ы ч ы н а П. І расці, і тварыць: [Вершы] / З укр. // ЛіМ. 23 студз.; Н э й м а н С. Падзяка Савецкаму Саюзу; Ц э с а р ж ы к Р. Масква: [Вершы] / З чэш. // Там жа. 3 крас.; Т ы ч ы н а П. Табе, народ любімы мой: [Верш] / З укр. // Там жа. 8 снеж.

1949. С у р к о ў А. Ленін: [Верш] / З рус. // Беларусь. № 1; Р ы л ь с к і М. Партыі бальшавікоў; Беларусь: [Вершы] / З укр. // Там жа. № 8; К а в а л ё ў Д. Бацька: [Верш] / З рус. // Полымя. № 4; С а с ю р а У. Сталін: [Верш] / З укр. // Там жа. № 12.

1950. Г а р у л ё ў Н. Мой подпіс: [Верш] // З рус. // На варце міру. Мн.; М а л ы ш к а А. Яркачырвоныя зоры вяшчаюць вясёлы ўсход: [Верш] / З укр. // Беларусь. № 8; К а в а л ё ў Д. Легенда аб правадыру: [Верш] / З рус. // Полымя. № 1; Г а р у л ё ў М. Мой подпіс: [Верш] / З рус. // Там жа. № 8; П е р в а м а й с к і Л. «Я ўзрастаў на сваёй неспакойнай вясёлай зямлі...»; П і д с у х а А. На варце; Р у д э н к а М. «У засені стагодняе сасны...»: [Вершы] / З укр. // Там жа. № 8; К е ж у н Б. Народная песня: [Верш] / З рус. // ЛіМ. 21 кастр.

1951. К а в а л ё ў Д. Мая Радзіма: [Верш] / З рус. // Бярозка. № 12; М а ц е ў П. Кастрычнік у Маскве: [Верш] / З балг. // Полымя. № 11.

1952. К а в а л ё ў Д. Легенда аб правадыру: [Верш] / З рус. // Ад шчырага сэрца. Мн.; Ч а л ы Б. У новы дом; Піры: [Вершы] / З укр. // Вершы для дзяцей. Мн.; І с а к о ў с к і М. Піянерскі лагер на Смаленшчыне: [Верш] / З рус. // Ісакоўскі М. Выбр. тв., Мн.; К а в а л ё ў Д. Легенда аб правадыру; Г а р у л ё ў М. Мой подпіс: [Вершы]/З рус.// Мастацкае слова. Мн.; Р ы л ь с к і М. Партыі бальшавікоў; Беларусь: [Вершы] / З укр. // Рыльскі М. Выбр. тв., Мн.; П е р в а м а й с к і Л. «Я ўзрастаў...»; Н я х о д а І. Мы — Сталіна салдаты; «Не няслі насустрач кветак...»; Тры бярозкі; Д а р о ш к а П. «Дзесьці за вясёлым небакраем...»; М а л ы ш к а А. «Яркачырвоныя зоры...»; Зайшлі мы ў хату; С а с ю р а У. Сталін; С т э л ь м а х М. «Аж да мора раскінуўся стэп...»; П і д с у х а А. З салдацкага дзённіка; Р у д з ь М. «Згасае дзень...»; Сініца; Ц і х і Н. Сябрам-салдатам; Камсамольскі білет; Р у д э н к а М. «У засені стагодняе сасны...»; Сыну: [Вершы] / З укр. // Украінская сав. паэзія. Мн.; С у р к о ў А. Кастрычніцкі ўраган быў неабходны: [Верш] / З рус. // Беларусь. № 1; І с а к о ў с к і М. Піянерскі лагер на Смаленшчыне; Р ы л е н к а ў Н. Яблыня; Х е л е м с к і Я. Вагоўшчык: [Вершы] / З рус. // Там жа. № 2; М а к с і м а ў М. Салдат на п'едэстале; С м і р н о ў С. Два сцягі; Д у д з і н М. Па Сталінграду ідзе карэец: [Вершы] / З рус. // Там жа. № 8; Х і к м е т Н. На пяты дзень галадоўкі: [Верш] / З тур. // Полымя. № 2; Н е р у д а П. Ода да Дня Перамогі 7 лістапада 1941: [Верш] / З ісп. // Там жа. № 3.

1953. М а л ы ш к а А. Зайшлі мы ў хату; «Яркачырвоныя зоры вяшчаюць вясёлы ўсход...»: [Вершы] / З укр. // Малышка А. Выбр. тв., Мн.; І с а к о ў с к і М. Піянерскі лагер на Смаленшчыне; С у р к о ў А. «Кастрычніцкі ўраган быў неабходны...»; Ч у р к і н А. Вечар на рэйдзе; М і х а л к о ў С. А што ў вас?; Мы з прыяцелем; Фама; Пра мімозу; К а м і с а р а в а М. Наша поле; Р ы л е н к а ў Н. Яблыня; Д у д з і н М. Па Сталінграду ідзе карэец; Л у к о н і н М. Спадчына; С м і р н о ў С. Два сцягі; Слова міру; Х е л е м с к і Я. Вагаўшчык; М а к с і м а ў М. Салдат на п'едэстале: [Вершы] / З рус. // Руская савецкая паэзія. Мн.; Р а д а р ы Д. «Бярэм старызну!» [Верш] / З італ. // Бярозка. № 7; Ч а л ы Б. Сустрэча: Паэма / З укр. // Там жа. № 12; М а л ы ш к а А. Сталін з намі: [Верш] / З укр. // Маладосць. № 1; К у б я к Т. Вясна на будоўлі: [Верш] / З пол. // Там жа. № 3.

1954. Т ы ч ы н а П. Табе, народ любімы мой; І расці, і тварыць: [Вершы] / З укр. // Тычына П. Выбр. тв. Мн.; З а б а ш т а Л. Знамянальная дата: [Верш] / З укр. // Бярозка. № 1; К а в а л ё ў Д. Сузор'е шчасця: [Верш] / З рус. // Маладосць. № 1; С е і д а ў І. Апшэрон: [Верш] / З азерб. // Там жа. № 6; В а н С і-Ц з я н ь. Разам з савецкімі людзьмі; Ц з я н ь Л ю й. Радзіма; Ю а н ь Ш у й-П о. Смела наперад: [Вершы] / З кіт. // Там жа. № 10; С е М а н. Аганёк: [Верш] / З кар. // Там жа. № 11.

1955. М і ц к е в і ч А. У альбом Людвіцы Мацкевіч; Да Д. Д.; Элегія; Майму чычэроне; Да адзіноты; Дрэвы зноў парасцвіталі; Над вольнай прасторай чыстай; Марская цішыня; Пілігрым; Аюдаг; Пралеска; Уцёкі: [Вершы]; Песня («Вілія...»): (З «Канрада Валенрода») / З пол. // Міцкевіч А. Выбр. тв. Мн.; К у б я к Т. Вясна на будоўлі: [Верш] / З пол. // Сучасная польская паэзія. Мн.; Ч а л ы Б. Сустрэчы: Паэма; «Добро пожаловать!»; Добрыя імёны; Рабочая балада; У новы дом; У далёкай Антарктыцы: [Вершы] / З укр. // Чалы Б. Сустрэчы. Мн.; М і ц к е в і ч А. Ціша марская на вышыні Тарканкут: [Верш] / З пол. // Беларусь. № 11; Ч а л ы Б. «Добро пожаловать!»: [Верш] / З укр. // Бярозка. № 4; Э м і н Г. У гадзіну ночы; Гады і хвалі: [Вершы] / З арм. // Маладосць. № 3; М і ц к е в і ч А. Аюдаг: [Верш] / З пол. // Там жа. № 11; К у б я к Т. Вясна на будоўлі: [Верш] / З пол. // Полымя. № 4; М і ц к е в і ч А. Уцёкі: Балада / З пол. // Там жа. № 11; К а в а л е ў с к а я М. Зашумела кукуруза: [Верш] / З пол. // Піянер Бел. 8 ліп.

1956. Б ж э х в а Я. Сарока: [Верш] / З пол. // Бярозка. № 7; Ф р а н к о І. Галаган; Жураўлі: [Вершы] / З укр. // Там жа. № 8; Л і т в і н ю к Е. Наш час: [Верш] / З пол. // Маладосць. № 1; Д ж а л і л ь М. Мае песні: [Верш] / З тат. // Там жа. № 2.; Ф р а н к о І. Песня і праца: [Верш] / З укр. // Там жа. № 8; Я г о ж. Паэзія; «У дрымоце сёлы...»; «Ніжэй гары сяло ляжыць...»; «Яшчэ нямнога я пражыў...»: [Вершы] / З укр. // Полымя. № 8; Я г о ж. Жураўлі: [Верш] / З укр. // Работніца і сялянка. № 8; Б р а н е ў с к і У. Майская песня: [Верш] / З пол. // Звязда. 1 мая; В е н ц л о в а А. Я быў з табой: [Верш] / З літ. // ЛіМ. 7 студз.; Д ж а л і л ь М. Другу; Адна парада: [Вершы] / З тат. // Там жа. 18 лют.

1957. Б а ж а н М. Дзве постаці; Д а р о ш к а П. Мой

краю палескі; Зноў у дарозе; З а б а ш т а Л. Гваздзіка Белаяніса; Мара; «Як твой пяшчотны голас чую я...»; М а л ы ш к а А. «Не ветры ўздымаюць світанне...»; П а ў л ы ч к а Д. Дружба; Любоў мая; С а с ю р а У. Украіна мая!; «Зары абляцела вяргіня...»; «Ты памятаеш...»; Т ы ч ы н а П. Арабіннік залаты; У п э н і к М. Ванюша; Ю ш ч а н к а О. Калі ласка: [Вершы] / З укр. // Дзень укр. паэзіі. Мн.; Н а г н і б я д а М. Ліст з Кабарды; Прызнанне; Хлеб; Сталявары; Тры сястры; На Дунаі; Салавей; Сустрэча з брыгадзірам; Балада пра двух маракоў; Размова на зары; Лясная балада: [Вершы] / З укр. // Нагнібяда М. Песня з Украіны. Мн.; У к р а і н к а Л. Хвіліна роспачы; На матыў з Міцкевіча; Таварышу; Я знаю, гэта прывіды-пачвары; Раманс; «Ці памятаеце, як я калісь казала...»; Ein Lied ohne Klang; Святая ноч; Вы шчаслівыя; Снегу расталага; «Усё, усё пакінуць, паляцець няспынна...»; «Абняць цябе, нібыта плюшч, жадаю...»; «Не хацеў мяне ўзяць ты, пакінуў на варце, мой дружа...»; «Гавораць вусны: «Ён навек загінуў!»; «Як можна болей кветак, кветак болей...»; «Пакінутае вогнішча ў бары...»; [Вершы] / З укр. // Украінка Л. Вершы і паэма. Мн.; Ц і х і Н. Ты кажаш — восені рукамі: [Верш] / З укр. // Беларусь. № 9; У к р а і н к а Л. Таварышу; Хвіліна роспачы: [Вершы] / З укр. // Полымя. № 3; Д ж а л і л ь М. Аб гераізме: [Верш] / З тат. // Там жа. № 5; М а л ы ш к а А. Радзіма; Б а ж а н М. Дзве постаці; Р ы л ь с к і М. Ліст да Валошкі; Т ы ч ы н а П. Арабіннік залаты; Над Дняпром; С а с ю р а У. Украіна мая!; П а ў л ы ч к а Д. Дружба; Ю ш ч а н к а А. Калі ласка; Д а р о ш к а П. Мой краю палескі: [Вершы] / З укр. // Там жа. № 6; П і д с у х а А. «Хто чуў...»: [Верш] / З укр. // Там жа. № 9; Н а г н і б я д а М. Ыч на Дунаі: [Верш] / З укр. // ЛіМ. 20 крас.; С а с ю р а У. Ты памятаеш...; П а ў л ы ч к а Д. Любоў мая: [Вершы] / З укр. // Там жа. 18 мая; З а б а ш т а Л. Гваздзіка Белаяніса; П а ў л ы ч к а Д. Дружба: [Вершы] / З укр. // Чырв. змена. 29 чэрв.

1958. Я н о н і с Ю. Ці плач — ці не плач...; Н е р ы с С. Салавей не можа не пець; М а н т в і л а В. Мае словы: [Вершы] / З літ. // Галасы сяброў. Мн.; Б а л т а к і с А. Ленін у Вільнюсе; Д р ы л і н г а А. Родны дом; Д э г у ц і т э Я. Смерці няма; М а р ц і н к я в і ч у с Ю. Бацькоўская хата: [Вершы] / З літ. // Маладосць. № 5; Н а г н і б я д а М. Васілёк: Паэма / З укр. // Там жа. № 11; М а н т в і л а В. Мае словы; Я н о н і с Ю. Ці плач ці не плач...: [Вершы] / З літ. // Полымя. № 5; Н а г н і б я д а М. А ўжо гусі ляцяць; На першы прыезд у Беларусь; Дэпутат: [Вершы] / З укр. // Там жа. № 5; Х а л в а ш ы Ф. Наш бераг: [Верш] / З венг. // ЛіМ. 22 сак.; М а р ц і н к я в і ч у с Ю. Расказ рабочага: [Верш] / З літ. // Там жа. 20 вер.; Р э й м е р ы с В. Многастаночніцы фабрыкі «Гульбе»: [Верш] / З літ. // Там жа. 24 вер.

1959. С п р ы н ч а н Б. Новы лёс: [Верш] / З рус. // Маладосць. № 2; Б а н у ш М. На варце: [Верш] / З рум. // Там жа. № 8; Мін. праўда. 25 жн.; Э м і н Г. Песня аб міры; Горны ручай; «Годзе, дружа мой, не кліч...»; «Чужы ў тваіх вачах адбіт пагляд...»; «Я так люблю цябе...»; «Сотні разоў я збіраўся...»: [Вершы] / З арм. // Маладосць. № 9; П а р н і с А. Сустрэча ў Мінску; Партызаны; Возера Нарач: [Вершы] / З грэч. // Там жа. № 12; Ю а н ь Ш у й-П о. Сэрцы дзвюх краін: / З кіт.; П а ў л ы ч к а Д. Радуйся, наша зямля!: / З укр.: [Вершы] // Полымя. № 10.

1960. С а с ю р а У. Зоры; «Край бацькоўскі, стэп данецкі..»; Данеччына мая!; «Грай, шахцёр, зайграй...»; «Для вас мая песня, хай рыбамы зазззяюць...»; «Я працы гэткае не знаю...»; «У шахцёрскім парку музыка і танцы...»; «За пасёлкам выйшлі ў поле...»; Лесавоз; «Ты памятаеш, як нас мёдам частаваў...»; «Я ад шчасця ўпаду на калені...»; «Зары абляцела вяргіня...»; «Ці ж можна забыць наступленні...»; «У задуме сад, алеяў шаты...»: [Вершы] / З укр. // Сасюра У. Выбр. Мн.; П л а т н е р І. На станцыі «Сасновы бор»: [Верш] / З яўр. // Бярозка. № 1; С м е л я к о ў Я. Ода; Белая вежа: [Вершы] / З рус. // Полымя. № 9.

1961. Б р а н е ў с к і У. Таварышу-вязню; Беспрацоўны; 14 красавіка: [Вершы] / З пол. // Бранеўскі У. Дарогай дзён. Мн.; М а с э н к а Т. Памяці маёй маці: [Верш] / З укр. // Масэнка Т. Вішнёвыя зоры Украіны. Мн.; П л а т н е р А. Мая шчаслівая зорка; Два дубы: [Вершы] / З яўр. // Беларусь. № 11; К е м п е М. Беларускі хлеб латышскім пісьменнікам; Напалеон у Віцебску: [Вершы] / З лат. // Маладосць. № 3; З а б а ш т а Л. Жывым Джыакондам; М а л ы ш к а А. Здалося малому, ці снілася гэта, не знаю: [Вершы] / З укр. // Там жа. № 5; В а н ш э н к і н К. Сэрца: [Верш] / З рус. // Там жа. № 7; Н а г н і б я д а М. Украіне; Прыснілася мне далёкае: [Вершы] / З укр. // Там жа. № 9.

1962. П л а т н е р А. Мая шчаслівая зорка; Вясна; Два дубы; Не хочa хваля разлучацца з марам; З дзецьмі; «Малая ў дзіцяці рука...»; Калыханка; На станцыі «Сасновы бор»: [Вершы] / З яўр. // Платнер А. Дар сэрца. Мн.; Ю ш ч а н к а А. Памяці Якуба Коласа: [Верш] / З укр. // Жыццё для народа: Зб. матэрыялаў аб жыцці і дзейнасці Якуба Коласа. Мн.

1963. Б а й р а н Д. Анне; Не ўспамінай, не ўспамінай...; Радкі ў альбом; З дзённіка ў Кефалоніі: [Вершы] / З англ. // Байран Дж. Выбранае. Мн.; Б о й к а Г. Марынка і Галінка; Граматыка; Піражкі: Вершы / З укр. // Бойка Г. Два Міколы. Мн.; Э м і н Г. Сем песень аб маёй Арменіі: [Нарыс] / З арм. // Дружбай з'яднаны мы назаўсёды. Мн.; Ю ш ч а н к а А. Калі ласка; Памяці Якуба Коласа: [Вершы] / З укр. // Юшчанка А. Калі ласка: Мн.; У к р а і н к а Л. Парвалася пачатая размова: [Верш] / З укр. // Маладосць. № 8; М а л ы ш к а А. О, матуля мая: [Верш] / З укр. // Ніва. 26 мая.

1964. М а л ы ш к а А. Матуля мая: [Верш] / З укр. // Беларускі каляндар: 1965. Беласток; Х е л е м с к і Я. У раённым ЗАГСе на Міурскай; «Незразумелы ўзросты некаторыя...»; [Вершы] / З рус. // Маладосць. № 1; М а л ы ш к а А. «Я люблю ўсе дарогі, дзе ён хадзіў...»: [Верш] / З укр. // Полымя. № 3; Б р а т у н ь Р. «Ёсць поціск рук, што ці прыдасць заўжды»; П я т р э н к а М. Аб прыгожым; Ш м і г е л ь с к і А. Ранак; І л ь н і ц к і М. Гіта: [Вершы] / З укр. // Там жа. № 9; А н с а р ы Ф. Маё паселішча: [Верш] // З тадж. // ЛіМ. 13 кастр.

1965. Х о н і н а ў М. Калмычцы; Раніца: [Вершы] / З калм. // Маладосць. № 11; Д р а ч І. Дыхаю Леніным; В і н г р а н о ў с к і М. Прэлюд зямлі; П а ў л ы ч к а Д. Санет; К а с т э н к а Л. «Адным —каб хлеба скібка...»; Л у ч у к У. Рап; «Калі б...»; Ш а р а м е т М. У белавежскай пушчы; На заставе: [Вершы] / З укр. // Там жа. № 12.

1966. Д ж а л і л ь М. Кату; Да Дзвіны: [Вершы] / З тат. // Маладосць. № 2; Х о н і н а ў М. «Калі ў дарозе часам сумны еду...»; [Верш] / З калм. // Полымя. № 11.

1967. Ю ш ч а н к а А. Калі ласка: [Верш] / З укр. // Чырв. змена. 23 снеж.

1968. С м е л я к о ў Я. Ода; Белая вежа / З рус.; Р ы л ь с к і М. Беларусь; Н а г н і б я д а М. На першы прыезд у Беларусь; А ўжо гусі ляцяць; Ш а р а м е т М. У белавежскай пушчы; Ю ш ч а н к а А. Калі ласка / З укр.; К е м п е М. Беларускі хлеб латышскім пісьменнікам; Напалеон у Віцебску / З лат.; М і ц к е в і ч А. Песня / З пол.: [Вершы] // Табе, Беларусь: Паэты свету пра Беларусь. Мн.: С м е л я к о ў Я. Белая Вежа: [Верш] / З рус. // Голас Радзімы. № 48; Ю ш ч а н к а А Калі ласка: [Верш] / З укр. // Там жа. № 51; К е м п е М. Беларускі хлеб латышскім пісьменнікам: [Верш] / З лат. // ЛіМ. 16 ліп.

1969. М і ц к е в і ч А. Пілігрым: [Верш]; З «Конрада Валенрода». Песня; Уцёкі: [Балада] / З пол. // Міцкевіч А. «Зямля навагрудская, краю мой родны...» Мн.; Т у м а н я н А. З Айчыннай; Паэтам Грузіі: [Вершы] / З арм. // Туманян А. Лірыка. Мн.; Х а р ы к І. На будоўлі; «Небам светлыя саставы...»: [Вершы]; Мінскія балоты. Частка першая: Урывак з паэмы / З яўр. // Харык І. Выбр. Мн.; Т у м а н я н А. З Айчыннай: [Верш] / З арм. // Маладосць. № 9.

1970. А л е й н і к С. Пастушок; Нашы мамы; Цуд у чаравіку; Лодар-брахунец: [Вершы] / З укр. // Алейнік С. Цуд у чаравіку. Мн.; Г е л а в а н і М. Мае вершы; «Вольныя парывы гэта...»: [Вершы] / З груз. // Гелавані М. Клятва. Мн.; Э м і н Г. Вершы пра Леніна / З арм.; Б а л т а к і с А. Ленін у Вільнюсе / З літ.:

[Вершы] // З Леніным заўсёды Беларусь. Мн.; Х о н і н а ў М. Раніца; Ідуць слупы; Вярблюджыя коннікі ў Парыжы; «Калі ў дарозе...»: [Вершы] / З калм. // Хонінаў М. Хвоі і цюльпаны. Мн.; П р а к о ф'е ў А. Пагавары са мной, таварыш мой; У чаканні зімы: [Вершы] / З рус. // Маладосць. № 12.

1971. Н а г н і б я д а М. Дэпутат; На першы прыезд у Беларусь; Балада пра двух маракоў; А ўжо гусі ля цяць: [Вершы] / З укр. // Нагнібяда М. Трэцяе спатканне. Мн.; Б о ц у П. Праца; Роднае слова: [Вершы] / З малд. // Полымя. № 9.

1972. Г а м з а т а ў Р. Зоры; Мацеры: [Вершы] / З авар. // Гамзатаў Р. Высокія зоркі. Мн.; К а п у ц і к я н С. Легенда пра Леніна і лесніка: [Верш] / З арм. // Дзень паэзіі — 72. Мн.; Э м і н Г. Сябру-архітэктару; Верш пра Леніна; Гады і хвалі; «Я так люблю цябе...»; «Годзе, дружа мой...»; Горны ручай; Горад Кесон; Песня аб міры; «Чужы ў тваіх вачах...»; «Сотні разоў я збіраўся...»: [Вершы] / З арм. // Эмін Г. Песні Арменіі. Мн.; Н у р ы З. Падснежнік; Чайка; «Я дома рэдка...»; Прыкметы вясны: [Вершы] / З тат. // Маладосць. № 6; С у л т а н а ў А. Заўсёды са мной: [Верш] / З кірг. // Там жа. № 12; Н у р ы З. «Нібы след ручаёў...»; «Ручаём хачу бруіцца чыстым...»; Ноч: [Вершы] / З тат. // ЛіМ. 10 сак.

1973. Б о ц у П. «Мне на скроні намаразь прыцярушыла...» / З малд.; Х о н і н а ў М. Хлеб / З калм.; П е ц ё ф і Ш. Сэрца / З венг.: [Вершы] // Дзень паэзіі — 73. Мн.; Н у р ы З. Падснежнік; Чайка; Ноч; Два сэрцы; Бераг і хваля; «Не паспеў нагледзецца ў сне...»; Прыкметы вясны; «Я дома рэдка...»: [Вершы] / З тат. // Нуры З. Радасць сустрэч. Мн.; П е р в а м а й с к і Л. Вялікі вандроўнік: [Верш] / З укр. //Бярозка. № 5; Я г о ж. Цяжкія словы; Шафёр: [Вершы] / З укр. // Вясёлка. № 3.

1974. С м е л я к о ў Я. «Вось я зноў прыгадаў цябе, мама...»: [Верш] / З рус. // Дзень паэзіі — 74. Мн.; Б а л т а к і с А. Сэрца і Радзіма: [Верш] / З літ. // Голас Радзімы. № 17; Г а р б о ў с к і Г. «Веру я ў зямную прыгажосць...»; «Вырастаюць з вёскі людзі ўсе...»: [Вершы] / З рус. // Маладосць. № 1; Б а л т а к і с А. Сэрца і Радзіма: [Верш] / З літ. // Там жа. № 3.

1975. Т в а р д о ў с к і А. Той дзень, як скончана была вайна; С і м а н а ў К. «Ты помніш, Алёша, дарогі Смаленшчыны...»: [Вершы] / З рус. // Далягляды. Мн.; Э м і н Г. Партыя знае: [Верш] / З арм. // Камуністы. Мн.; З а б а ш т а Л. Хатынскі трыпціх / З укр.; К а н ч а л о ў с к а я Н. Хатынская паляна / З рус.; М а м у р С. Званы Хатыні / З тадж.: [Вершы] // Слухайце — Хатынь! Мн.; М а с э н к а Т. Памяці маёй маці; Д а р о ш к а П. «Дзесьці за вясёлым небакраем...»: Н я х о д а І. Не няслі насустрач кветак; Тры бярозкі: [Вершы] / З укр. // Украінская сав. паэзія. Мн. Т. 1; В а р а н ь к о П. Песня пра дружбу; Прыгоды з вядром; К а м п а н і е ц Л. Вечар; К а с т э ц к і А. Дзе жыве лета?: [Вершы] / З укр. // Вясёлка. № 8; І с а а к я н А. Звон Свабоды; Маёй Радзіме: [Вершы] / З арм. // Маладосць № 10; Я г о ж. «Узброены я светлай марай быў...»: [Верш] / З арм. // ЛіМ. 31 кастр.

1976. К у р б а н н е п е с а ў К. Безыменныя героі; Закаханы; Стары; Маці; Тры выпадкі з жыцця Кемінэ: [Вершы] /З турк.//Далягляды. Мн.; Д ж а л і л ь М. Воля; Смерць: [Вершы] / З тат. // Маладосць. № 2; Ц і х а н а ў М. «Двойчы быў нараджэння мой час»; «Адвыклі падаваць мы жабракам...»; Рукі зборшчыцы чаю: [Вершы] / З рус. // Там жа. № 12; К у р а т а ў І. «Раіў бог дзіцяці...»; «Ой, ты, жыццё!..»; Цемра: [Вершы] / З комі // ЛіМ. 16 студз.; К у р б а н н е п е с а ў К. Галавакружэнне; «Скажыце, заўважалі, як ішлі вы...»; Цана світання: [Вершы] / З турк. // Там жа. 20 жн.; Г а м з а т а ў Р. Зоры: [Верш] / З авар. // Чырв. змена. 22 чэрв.

1977. Б э э к м а н У. Коні; Ранняя вясна; «Ты прыгажэйшая...»; Васілёк: [Вершы] / З эст. // Далягляды. Мн.; Э м і н Г. Верш пра Леніна: [Верш] / З арм. // Вясёлка. № 1.

1978. Ц і х а н а ў М. Рукі зборшчыцы чаю; «Двойчы быў нараджэння мой час...»: [Вершы] / З рус. // Ціханаў М. Спасціжэнне. Мн.

1979. Г а м з а т а ў Р. Адрас маёй любві; «Ты сказаў: прыязджай, калі ласка...»: [Вершы] / З авар. // Далягляды. Мн.; К а з а к о в а Р. «Пойдзе жонка ў разведку...»; Зязюля; «А чаму б і не выдумаць казку?..»: [Вершы] / З рус. // ЛіМ. 9 лют.; К у р а т а ў І. Мая муза; Няшчасныя; «Мне аднойчы горка стала...»: [Вершы] / З комі // Там жа. 20 ліп. К е м п е М. Беларускі хлеб латышскім пісьменнікам: [Верш] / З лат. // Чырв. змена. 7 студз.

1981. В а р а н ь к о П. Песня пра дружбу: [Верш] / З укр. // Вясёлка. Мн.

1982. Ю ш ч а н к а А. Памяці Якуба Коласа: [Верш] / З укр. // Нам засталася спадчына. Мн.; Э м і н Г. «Я так люблю цябе...»: [Верш] / З арм. // ЛіМ. 24 снеж.

1984. А л е й н і к С. Цуд у чаравіку: [Верш] / З укр. // Ад круч дняпроўскіх. Мн.

1985. Г у р а м і ш в і л і Д. Павучанні вучням: [Верш] / З груз. // Дружная з сонцам. Мн.; Р ы л ь с к і М. Ліст да валошкі: [Верш] / З укр. // Рыльскі М. Світальная зара. Мн.

1.5.

На англійскую мову. The Pigeons; The Three; The soldier's tear; Byelorussian Pine; The Crane's Key-shaped Flights: / Transl. V. Rich // Like Water, Like Fire. London, 1971; The Thrown Wide Open Windows...; Pigeons; Byelorussian Pine; Meeting of Old Ponymen; Here They Are, the Wide and Free Expanses... / Transl. W. May // Fair Land of Byelorussia. Moscow, 1976; "As Soon As the Men Who Mine Our Daily Salt..." / Transl. S. Roy // Soviet Literature. 1983. N 3.

На армянскую мову. На ваенным парадзе [Верш] / Пер. А. Сагян // Светлы шлях. Ерэван, 1953; Данбас / Пер. Г. Артэнян; Перад магілай краснадонцаў / Пер. О. Туманян [Вершы] // Анталогія бел. літаратуры. Ерэван, 1957.

На асецінскую мову. Гателлойы зарэг; Райгуырэн къуымы фэнфегэ: [Вершы] / Бахъаты Нугзары тэлм // Хэстарыд зарэг. Цхинвали, 1976.

На балгарскую мову. Пътищата белоруски: [Верш] / Прев. Н. Вълчев // Септември. 1960. Кн. 11; Посветено на М.П.А.: [Верш] / Прев. Н. Вълчев // Ти помниш, Альоша. София, 1975 (Библ. Победа).

На венгерскую мову. (Versei) // Szovjet Irodalom. 1984. N 2.

На грузінскую мову. Беларуская сасна: [Верш] / Пер. Д. Івардава // Беларуская сав. паэзія. Тбілісі, 1967; Дарогі майго краю; Раніца: [Вершы] / Пер. Д. Нікабадзе // Беларускія сав. паэты. Тбілісі, 1978.

На іспанскую мову. A peuas se sieute a tomar la merienda... / Trad. C. Sherman // Lit. Sovietica. 1983. N 3.

На комі мову. Чужан мувывса туйяс: [Вершы] / Пер. С. Попов // Югыд туй. 1974. 15 авг.

На латышскую мову. Meistars; „Skaties tālē, nesaredzot malu"; Dzimtie celi / Atdz. J. Plotnieks // Baltkrievijas priede. Rīgā, 1960; Mana zeme // Ausma. 1960. 4. Sept.; Mana zeme / Atdz. J. Plotnieks // Cīna. 1960. 31. Jūl., 6. Nov.; Dzimtie celi / Atdz. J. Plotnieks // Cīna. 1960. 21. Aug.; Baltkrievijas priede / Atdz. J. Plotnieks // Cina. 1960, 3. Sept., Lit. un māksla. 1960. 3. Sept.; Lenina Karogs. 1960. 13. Sept.; Meistars / Atsz. J. Plotnieks // Lit. un Māksla. 1960. 19. Martā; Baltkrievijas priede / Atdz. J. Plotnieks; Tajā dienā; Studentu kopmitnē; „Kad kalnrači apsēžas dzili zem mums" / Atdz. J. Stulpans // Sālsmaize. Rigā, 1974; „Kad kalnrači apsēžas dzili zem mums..." / Atdz. J. Stulpāns // Cīna. 1974. 17. Febr.

На літоўскую мову. Jankai Kupalai atminti; Baltarusijos pušis; Debulis Maksimas; Leningradietiškas tramvajus / Vert. V. Bložė // Iš baltarusiu poezijos. Vilnius, 1952; Gimtines keliai; Rytas / Vert. A. Baltakis; Svetlanai / Vert. A. Maldonis; Duona /Vert. V. Bloze // Atplaukia Nemunu daina. Vilnius 1958; Rytas / Vert. A. Baltakis // Pergale. 1958. Nr. 9; Gimtines keliai / Vert. A. Baltakis // Komjaunimo tiesa. 1958. Rugs. 14; „Daug kartu astronomai..." / Vert. J. Jakštas // Svyturys. 1968. Nr. 16; Padeka; Mano prezidiumas; Čiulionis / Vert. B. Mackevičius // Tiesa. 1974. Kovo 29; „Štai jos, mano didžiosios platybes..." / Vert. E. Se-

lelionis // Kauno tiesa. 1975. Kovo 25; „Gąlukaimy, kur miškas lauką supa..." / Vert. E. Selelionis // Komj aunimo tiesa. 1975. Kovo 14; „Vidudienis. Šachtu gilybej tuojau..." / Vert E. Selelionis // Lit. ir menas. 1975. Kovo 22; Duona / Vert. V. Bložе // Taryb. Kla-Tiesa. 1975. Kovo 15; „Sustingo seno Krymo laikas..." / Vert. S. Geda // Kult. barai. 1979. Nr 12.

На малдаўскую мову. Вэлурэ ынтинсуриле цэрий...; Тырзиу, ын тоамна де арамэ...: [Вершы] / Трад. А. Негриш//Поець белорушь. Кишинэу, 1975; Вэлурэ ынтинсуриле цэрий/Трад. А. Негриш//Констелацие де инимь. Кишинэу, 1976.

На нямецкую мову. Sobald unter Tad sich zum Mittagsmahl.../Ubers Osterreicher//Sowjetliteratur. 1983. H. 3.

На польскую мову. W lasku za wioską.../Tł. J. Sikirycki; Napis przydrożny koło Radoszkowicz/Tł. J. Huszcza//Życie i Myśl. 1970. Nr. 4; Napis przydrożny koło Radoszkowicz/Tł. J. Huszcza; ...W lasku za wioską/ Tł. J. Sikirycki//Wiersze białoruskie. Łódź, 1971.

На рускую мову. Совершеннолетие: Стихи. М., 1953; Рэц.: Бурьян Б. Взыскательность соединять с дерзанiем//Сталин. молодежь. 1953. 26 мая; Яго ж. Совершеннолетие поэта//Сов. Отчiзна. 1954. № 6; Кавалёў Д. Арыгiнал i пераклад //ЛiМ. 1953. 8 жн.; Шкраба Р. Шчырыя вершы//Маладосць. 1953. № 9.

Дороги моего края. Стихи. Л., 1960. Рэц.: Ефимов Т. С белорусского...//Неман. 1961. № 2.

Прозрение: Стихи/Пер. Р. Казакова. М., 1973. Донбасс: [Верш]/Пер. В. Варно//Сталин. молодёжь. 1947. 13 iюня; В тот день: [Верш]/Пер. К. Арсеньев, С. Мар//Молодая гвардия. М., 1948; Мы родились после Октября/Пер. Л. Хаустов; Университетский городок / Пер. Б. Кежун: [Вершы] // Молодая гвардия. Альманах молодых писателей. М., 1948. Кн. 2; Белорусская сосна: [Верш] / Пер. А. Тверская // Смена. 1948. № 3; Донбасские стихи: Легенда о золотой земле / Пер. Д. Ковалев // Сов. Отчизна. 1948. № 4; Белорусская сосна: [Верш] / Пер. Б. Бурьян // Сталин. молодежь. 1948. 30 июня; Над могилой краснодонцев: [Верш]//Там жа. 1948. 13 авг.; Донбасс: [Верш] / Пер. Л. Длигач // Дружба народов. 1949. № 1; Ленинградский трамвай: [Верш] // Зорька. 1949. 24 февр.; Баллада о вызволенном поэте // Там жа. 1949. 9 июня; Чудесное путешествие: Поэма // Там жа. 1949. 28 окт.; Мы родились после Октбяря: [Верш] / Пер. Л. Хаустов // Сталин. молодёжь. 1949. 9 февр.; Дом I съезда РСДРП / Пер. Б. Бурьян; Университетский городок / Пер. Б. Кежун: [Вершы] // Там жа. 1949. 15 мая; В тот день: [Верш] / Пер. Б. Бурьян // Там жа. 1949. 29 июня; Желаем жить Вам много, много лет: [Верш] // Там жа. 1949. 23 дек.; Новогодние ёлки: [Верш] / Пер. Н. Горулев // Зорька. 1950. 1 янв.; Суворовец: [Верш] // Там жа. 1950. 23 февр.; Всегда в строю: [Верш] / Пер. Н. Горулев // Сов. Бел. 1950. 1 янв.; Гости: [Верш] / Пер. В. Ивин // Сталин. молодежь. 1950. 17 дек.; Новогодние ёлки: [Верш] / Пер. В. Ивин // Там жа. 1950. 31 дек.; В боевом строю; Ленинградский трамвай; Дорога дружбы: [Вершы] / Пер. П. Дружинин // Молодая гвардия. 1951. № 4; Слово поэта: [Верш] / Пер. Н. Горулев // Сов. Бел. 1951. 27 июля; Проигранный бой: [Верш] // Сталин. молодёжь. 1951. 14 марта; Октябрь идет по земле: [Верш] / Пер. Д. Ковалев // Там жа. 1951. 4 нояб.; Гости: [Верш] / Пер. В. Ивин//Там жа. 1951. 17 дек.; Новогодние елки: [Верш]/Пер. В. Ивин// Там жа. 19 31 дек.; В тот день / Пер. К. Титов; Донбасс / Пер. Л. Длигач; Над могилой краснодонцев; «Шахтерка» / Пер. В. Потапова; Белорусская сосна / Пер. Л. Длигач: [Вершы] // Антология бел. поэзии. М., 1952; Шлях дружбы / Пер. А. Прокофьев; Радость / Пер. Б. Кежун; В тот день / Пер. А. Прокофьев; Весна / Пер. А. Островский; Белорусская сосна / Пер. П. Кобзаревский; Баллада об освобожденном поэте; ПЕСНЯ О Николае Гастелло / Пер. А. Прокофьев: [Вершы] // Молодая Беларусь. М., 1952; В боевом строю / Пер. Н. Кислик; Москва; Слово моих ровесников / Пер. Л. Хаустов: [Вершы] // От всего сердца. Мн., 1953; Совершеннолетие: [Верш] / Пер. А. Кленов // Звезда. 1953. № 3; Мастер: [Верш] / Пер. Я. Хелемский // Дружба народов. 1955. № 4; Баллада об освобожденном поэте; Белорусская сосна: [Вершы] / Пер. В. Тушнова, Я. Хелемский // Там жа. 1955. № 10; Дороги моего края; Смотрины; Утро; Светлане: [Вершы] / Пер. А. Шарапов // Сов. Отчизна. 1957. № 2; Венки Янке Купале: [Верш] / Пер. Н. Кислик // Знамя юности. 1957. 9 июля; Слово поэта: [Верш] // Зорька. 1957. 6 нояб.; Белорусская сосна: [Верш] / Пер. Я. Хелемский, П. Шадур // Комсомолец Донбасса. 1957. 19 сент.; Соц. Донбасс. 1957. 19 сент.; «Вот они в земном своем уборе...»: [Верш] / Пер. Я. Хелемский // Огонек. 1958. № 52; Баллада об освобожденном поэте // Комс. правда (Вильнюс). 1958. 14 сент.; Дороги моего края: [Верш] / Пер. П. Панченко // Дружба народов. 1959. № 9; Ленинграду: [Верш] / Пер. М. Комиссарова // Звезда. 1959. № 1; Встреча былых коногонов; Павлу Беспощадному: [Вершы] / Пер. Н. Браун // Парус. 1960. № 3; Мастер: [Верш] / Пер. Н. Кислик // Сов. Бел. 1960. 13 марта; Мастер; «Вот они в земном своем уборе...»; Белорусская сосна; В тот день: [Вершы] / Пер. Я. Хелемский // Хелемский Я. Перевожу стихи товарища. Мн., 1962; Вместе с вами шагаю в штрек: [Верш] / Пер. Н. Кислик // Знамя юности. 1962. 26 авг.; Солигорск: [Верш] / Пер. Н. Кислик // Сов. Бел. 1962. 14 сент.; «Сдал я гардеробщице спецовку...»: [Верш] / Пер. Я. Хелемский // Дружба народов. 1963. № 1; Дерево дружбы: [Верш] / Пер. Л. Харламова // Радуга. 1964. № 3; Солигорские шахтеры: [Верш] / Пер. А. Шарапов // Гродн. правда. 1965. 26 июня; Дерево дружбы: [Верш] / Пер. М. Комиссарова // Звезда. 1966. № 8; Шахтеры; Беларусь: [Вершы] // Звезда Востока. 1966. № 4; Пять стихотворений: Ключи журавлиные; Родные сосны; Анкета; Солигорские шахтеры; «Много тех, кто свой рот разевал...» / Пер. А. Шарапов // Неман. 1966. № 1; Дороги: [Верш] / Пер. А. Шарапов // Во славу Родины. 1966. 3 сент.; «Осенний ветер с рощи за рекою...»: [Верш] // Знамя юности. 1966. 2 нояб.; Дороги моего края: [Верш] / Пер. А. Шарапов // Комсомолец Узбекистана. 1966. 17 апр.; Сов. Каракалпакия. 1966. 20 апр.; Белорусская сосна: [Верш] / Пер. Л. Длигач // Поэты Белоруссии. М., 1967; Совершеннолетие: [Верш] // Неман. 1967. № 10; Памяти Миколы Сурначева / Пер. Н. Браун; Солдатская слеза / Пер. Я. Коловский: [Вершы] // Чтоб всегда было солнце. Мн., 1968; Солдатская слеза: [Верш] // Во славу Родины. 1968. 23 нояб.; Солигорским шахтерам: [Верш] // Сов. Бел. 1968. 1 дек.; «Дворы с распахнутыми воротами...»: [Верш] / Пер. П. Жур // Мать моя, Беларусь. Элиста, 1969; Белорусская сосна: [Верш] / Пер. Л. Длигач // Пою моё Отечество. М., 1969. Т. 1; Встреча былых коногонов: [Верш] // О Павле Беспощадном, поэте и человеке: Воспоминания современников. Донецк, 1970; Баллада об освобожденном поэте / Пер. В. Тушнова; Баллада о матросах / Пер. Л. Хаустов: [Вершы] // Путь к победе. Мн., 1970; Журавли; Перед атакой: [Вершы] / Пер. Э. Скобелев // Знамя юности. 1970. 14 июня; Домик I съезда РСДРП; Мы родились после Октября: [Вершы] / Пер. В. Гатовский, Л. Хаустов // Сов. Бел. 1970. 14 янв.; Белорусская сосна; Шахтерка; «Мать, не плачь в тревоге обо мне...»: [Вершы] / Пер. П. Кобзаревский // Кобзаревский П. Говорят мои друзья. Мн., 1971; «Как весны желанной эстафета...»: [Верш] / Пер. Л. Хаустов // Песнь любви. М., 1972. Т. 2; «Смена кончена...»; «Всяк, кто рот на мой край разевал...»; «Как только наступит...»: [Вершы] / Пер. Р. Казакова // Москва. 1973. № 8; Из книги «Прозрение»: «Мне в старом Львове...»; «Когда вошел в неношенной спецовке...»; Знакомство; «А помнишь ты, как на Полесье...»; «В осеннем перелеске...»; «Будь доброй, появись опять...»; Утро: [Вершы] / Пер. Р. Казакова // Неман. 1973. № 12; Я в сердце все сберег...; Солигорск; «Около города Лиды...»; В доме Якуба Коласа; «Ты не тревожься, мама...»; Надпись у дороги на Радашковичи: [Вершы] / Пер.

Р. Казакова // Вяч. Мінск. 1973. 5 ліст.; Моим друзьям — шахтерам: [Вершы] / Пер. Р. Казакова // Сел. газ. 1973. 23 сент.; Из книги «Прозрение»; «Близки мне над копрами зори...»; «Как вулкан негасимый...» [Вершы] / Пер. Р. Казакова // Сов. Бел. 1973. 13 сент.; Песня о Николае Гастелло / Пер. А. Прокофьев; Дороги моего края / Пер. А. Шарапов: [Вершы] // За тебя, Беларусь. Мн., 1974; Наша земля: [Верш] / Пер. Р. Казакова // Коммунист Тадж. 1974. 19 апр.; В доме Якуба Коласа; Не тревожься, мама: [Вершы] / Пер. Р. Казакова // Красное знамя (Сыктывкар). 1974. 25 июля; «Вот они, привольные просторы...»; Дороги моего края: [Вершы] / Пер. А. Шарапов, Г. Петренко // Там жа. 1974. 7 авг.; Баллада об освобожденном поэте: [Верш] / Пер. В. Тушнова // Победный сорок пятый. М., 1975; Дороги: [Верш] / Пер. А. Шарапов // Родины сыновья. Мн., 1975; «Полыхают широты страны...»; С того момента, когда шахтеры едут в море...: [Вершы] // Родные голоса. Кишинев, 1975; Утро: [Верш] / Пер. Р. Казакова // Сов. Клайпеда. 1975. 21 марта; Родные сосны: [Верш] / Пер. А. Шарапов // Во славу Родины. 1976. 1 февр.; Домик I съезда РСДРП: [Верш] / Пер. М. Казаков // Сов. Крым. 1976. 24 февр.; Памяти Миколы Сурначева / Пер. М. Браун; Мастер / Пер. Я. Хелемский: [Вершы] // Шестьдесят лет советской поэзии. М., 1977. Т. 3; Белорусская сосна: [Верш] / Пер. Я. Хелемский // Донбасс (Донецк). 1977. № 5; «Как только наступит полдень впотьмах...»: [Верш] / Пер. Р. Казакова // Комсомолец Донбасса. 1977. 13 мая; Белорусская сосна: [Верш] / Пер. Я. Хелемский // Соц. Донбасс. 1977. 11 мая; В осеннем перелеске: [Верш] // Сов. Крым (Ялта). 1978. 22 окт.; Зимой: [Верш] / Пер. Г. Ладонщиков // Земля с лазурными очами. М., 1979; Журавлиные ключи: [Верш] // Сов. Крым (Ялта). 1979. 16 нояб.; В родном краю; Белорусская сосна; А сосна упрямая, прямая: [Вершы] / Пер. А. Шарапов, Я. Хелемский // Сов. Татария. 1979. 4 июля; Белорусская сосна; Дерево дружбы: [Вершы] / Пер. И. Василевский // Извечной песни голоса. Мн., 1980; Земля родная; «Вот она, земля моя родная!..»; В ночь перед наступлением; Трое; Плесы; Рябиновая ночь: [Вершы] / Пер. А. Дракохруст // Неман. 1980. № 1; «Всяк, кто рот на мой край разевал...»; «Ты не тревожься, мама, обо мне...»; «Будь доброй, появись опять...»; Деревья дружбы: [Вершы] / Пер. Р. Казакова // Работница. 1980. № 7; Курский соловей; «Впервые встретил я фронтовика...»; Встреча с матерями краснодонцев: [Вершы] / Пер. М. Казаков // Сов. Крым. 1980. 13 янв.; Вахта памяти; «Ты не тревожься, мама, обо мне...»: [Вершы] // Там жа. 1980. 30 нояб.; Воспоминание о госпитале; Станешь побратимом: [Вершы] / Пер. А. Дракохруст // Сов. Бел. 1981. 30 сент.; На могиле поэта: [Верш] / Пер. М. Казаков // Сов. Крым. 1981. 6 дек.; Слова поэта / Пер. В. Азаров; Ленинграду / Пер. М. Комиссарова: [Вершы] // Братство. Л., 1982; Я знаю рай ваш золотой: [Верш] / Пер. Д. Ковалев // Ковалев Д. Кому что дорого. Мн., 1982; Мастер: [Верш] / Пер. Я. Хелемский // Союз нерушимый. Саратов, 1982; В тот день: [Верш] / Пер. В. Шошин // Звезда. 1982. № 10; Голос верности: [Верш] // Сов. Крым. 1982. 28 февр.; Пошутил: [Верш] // Там жа. 1982. 16 июля; Дороги моего края; «Катюша»; Над могилой краснодонцев: [Вершы] // Там жа. 1982. 12 дек.; В забое: [Верш] / Пер. Ю. Денисов // Ткварчел. горняк. 1982. 28 авг.; В тот день / Пер. В. Шошин; Белорусская сосна; «Как только за полдник под толщей земли...»; «Вот они, привольные просторы» / Пер. А. Аквилев: [Вершы] // Беларусь моя. Л. 1983; Студенческая быль / Пер. И. Беляев // Сов. Крым. 1983. 20 апр.; Трое: [Верш] / Пер. Л. Хаустов // За тебя, Ленинград!: Поэты в боях за город Ленина. Л., 1985; Баллада об освобожденном поэте / Пер. В. Тушнова // Свет Победы. М., 1985; Василю Быкову: [Верш] / Пер. А. Дракохруст // Неман. 1985. № 6; Плесы; Василю Быкову: [Вершы] / Пер. А. Дракохруст // Сов. Бел. 1985. 5 сент.; Подземелье: Отрывок из романа / Пер. М. Казаков // Сов. Крым. 1985. 25 дек.; Баллада об освобожденном поэте; Университетский городок; Чуфут-Кале: [Вершы] // Там жа. 1985. 29 дек.

На славацкую мову. Poline; Traja; Bieloruská sosna / Prel. H. Krizanova-Brindzowa // Rečou srdca. Bratislava, 1977.

На таджыкскую мову. Мифтохи турнахо: [Верш] Тарч. Собир Султон // Армугони дусти. Душанбе, 1965.

На татарскую мову. Оста / З. Нури тэрж. // Казан утлары. 1971. № 4; Яшь еянке / З. Нури тэрж // Ленин нурлары. 1979. 7 июль; Ленин байрачы. 1979. 11 июль.

На тувінскую мову. Белорус хады: [Верш] / Очул. С. Баир // Улуг-Хем. 1972. № 31.

На ўзбекскую мову. Она юрт йўллари; Белорус карагайи; Мана кенглаклари узок кирмизи...: [Вершы] / Шункор тарчн. // Белорус шоирлари. Тошкент, 1962.

На ўкраінскую мову. Білоруська сосна: [Верш] / Пер. Б. Чалий // Літ. газ. 1948. 5 серп.; Дороги мого краю / Пер. В. Ткаченко; Майстер / Пер. Т. Масенко; Світлані / Пер. І. Гончаренко; Донбас / Пер. П. Ключина: [Вершы] // Пісні з Білорусі. К., 1957; Дороги мого краю: [Верш] / Пер. В. Ткаченко // Дніпро. 1957. № 9; Білоруська сосна: [Верш] / Пер. І. Кривда // Рад. Донеччина. 1957. 19 вер.; Білоруська сосна; Радість: [Вершы] / Пер. М. Упеник // Рабітнича газ. 1957. 24 вер.; Дерево дружби: [Верш] / Пер. Р. Кудлик // Жовтень. 1964. № 9; Практиканти з В'етнаму: [Верш] / Пер. М. Романченко // Там жа. 1967. № 1; Донбас; В той день; Радість; Зустріч колишніх коногонів; Знов у дорогу; «Твій хліб...»; Лист його матері; «Як тільки під вами...»; «В переліску осіннім...»; Дерево дружби; Поліні: [Вершы] / Пер. П. Ключина, М. Лагода, С. Упеник, С. Литвин, О. Ющенко // Білоруська радянська поезія. К., 1971. Т. 2; Дерево дружби: [Верш] / Пер. О. Ющенко // Сузір'я. К., 1971. Вип. 6; Дерево дружби: [Верш] / Пер. С. Бурлаков // Прапор юності. 1972. 8 черв.; Могутне древо: [Верш] / Пер. О. Ющенко // Робітнича газ. 1972. 5 лют.; Дерево дружби: [Верш] // Соц. Харківщина. 1972. 21 груд.; Дороги мого краю: [Верш] / Пер. М. Сингаївський // Дніпро. 1974. № 2; Над могилою краснодонців: [Верш] / Пер. М. Петренко // Там жа. 1974. № 10; Балада про матросів // Балади мужності й відваги. К., 1975; Рідний край: [Верш] / Пер. М. Петренко // Вільна Україна. 1975. 24 черв.; Коріння: [Верш] / Пер. О. Ющенко // Вінниц. правда. 1975. 27 черв.; Над могилою краснодонців: [Верш] / Пер. М. Петренко // Ленінська молодь. 1975. 26 черв.; Дві поезії: «Як тільки в шахту опустили нас...»; «Як тільки під вами, в глибинах землі...»: [Вершы] / Пер. М. Упеник // Робітнича газ. 1975. 13 черв.; Дерево дружби: [Верш] / Пер. А. Славута // Голоси Білорусії. К., 1976; Дерево дружби: [Верш] / Пер. С. Бурлаков // Дружби слово заповітне. Дніпропетровськ, 1977; Друг читача. 1977. 11 серп.; Дерево дружби: [Верш] / Пер. О. Ющенко // У дружбі наше щастя. К., 1978; Дружба: [Верш] / Пер. С. Реп'ях // Лісова колиска. К., 1979; Дерево дружби; «Всі дерева нині вже тримають...»: [Вершы] / Пер. Н. Кашук // Дніпро. 1980. № 10. Трое: [Верш] // Вільна Україна. 1981. 10 жовт.; Дерево дружби: [Верш] / Пер. С. Бурлаков // Друг читача. 1981. 17 груд.; Дерево дружби: [Верш] / Пер. О. Ющенко // Здравствуй, сестра! К., 1982; Отче ім'я. Харків, 1982; Дерево дружби: [Верш] / Пер. О. Ющенко // Кобзарева зоря. К., 1984; Вночі перед наступом: [Верш] / Пер. Д. Павлычко // Ля Вечнага агню. Вершы. 1941—1945. Харків; Мн., 1984.

На французскую мову. La larme du soldat; Les voilà ces vastes espace libres... // Anthologie de la poésie biélorusse. Paris, 1982.

На чувашскую мову. Сав кун; Беларусь хырĕ: [Вершы] / Ю. Айдаш кусарнă // Тарна сассиллĕ дĕрĕмшывăм. Шупашкар, 1985.

1.6.

Піянерам Беларусі. Мн., 1962 / Скл.

Бяссмерце. Вершы аб партыі. Мн., 1963 / Скл. Рэц.: Грынь В. Паэма бяссмерця // ЛіМ. 1963. 4 чэрв.

Залацінкі. Чытальніку-дэкламатару. (Зборнік твораў бел. пісьменнікаў). Мн., 1972 / Скл. з А. Кудраўцом.

З о р к а Венера. Мн., 1972 / Скл.
А с т а п е н к а А. Выпрабаванне: [Вершы]. Мн., 1980 / Скл.
2.1.

На беларускай мове. С м ы к а в а І. Мікола Аўрамчык // Смыкава І. Бел. пісьменнікі-лаўрэаты (1941—1970 гг.): Рэкам. бібліягр. паказальнік. Мн., 1973.
2.3.

На беларускай мове. А р о ч к а М. Беларуская савецкая паэма. Мн., 1979. С. 196—197. Я г о ж. Галоўная служба паэзіі. Мн., 1974. С. 113—118; Я г о ж. З маладосцю пад руку // Полымя. 1970. № 1; Я г о ж. Саюз часу і майстэрства. Мн., 1981. С. 138, 172—173; Б а р а в і к о в а Р. Яго кніга жыцця // Вяч. Мінск. 1980. 14 студз.; Б а р с т о к М. Адзінства і разнастайнасць сучаснай беларускай паэзіі. Мн., 1973. С. 180—182; Б л а т у н С. Рупныя агледзіны // Чырв. змена. 1970. 15 студз.; Б у г а ё ў Д. Адкрытая душа паэта // Бугаёў Д. Талент і праца. Мн., 1979; Я г о ж. З адкрытаю душою // Полымя. 1970. № 6; Я г о ж. Шчырае слова паэта // Аўрамчык М. Дрэва дружбы. Мн., 1973; Б у р н о с а ў В. На варце міру // Полымя. 1950. № 10; Б я р о з к і н Р. Паэты аднаго пакалення // Там жа. 1960. № 12; В а р н о У. Дарога да сэрца // ЛіМ. 1960. 13 снеж.; Г а р а д н і ц к і Я. Працяг маладосці//Звязда. 1980. 13 студз.; Г а р э л і к А. Мая Бабруйшчына зялёная // Маг. праўда. 1978. 21 лют.; Г а р э л і к а в а Т. Шчыра і паэтычна // ЛіМ. 1967. 20 кастр.; Г а ў р у с ё ў С. З высокага перавалу // Полымя. 1980. № 1; Я г о ж. З жураўлiным пяром у руках // ЛіМ. 1970. 13 студз.; Г е р ц о в і ч Я. Думкі аб пейзажнай лірыцы//Полымя. 1953. № 11; Г н і л а м ё д а ў У. Сучасная беларуская паэзія. Мн., 1983. С. 199—200; Я г о ж. Традыцыі і наватарства. Мн., 1972. С. 116—117; Д а й н е к а Л. Пароль у паэтаў адзін — сумленне//ЛіМ. 1980. 11 студз.; Д з ю б а й л а П. Сумленна пражыць жыццё//Полымя. 1985. № 2; Д з я р г а й С. Уступнае слова//Аўрамчык М. Як на далоні... Мн., 1970; З а р ы ц к і М. Увага слову//ЛіМ. 1946. 1 сак.; К і р э е н к а К. Паэзія працы і міру//ЛіМ. 1951. 21 крас.; К о ў т у н В. Паэзія подзвігу//Полымя. 1983. № 1; К у д р а ў ц а ў І. Маладыя таленты // Мін. праўда. 1951. 2 лют.; Л е ц к а Я. Балючыя старонкі жыцця // ЛіМ. 1984. 16 сак.; Я г о ж. Балючыя старонкі жыцця: Штрыхі да творчага партрэта Міколы Аўрамчыка // Вобраз-85. Мн., 1985; Л і я к у м о в і ч Ц. Нескароныя // ЛіМ. 1967. 3 лют.; Л о й к а А. Паэзія — працяг душы: Да 60-годдзя Міколы Аўрамчыка // Беларусь. 1980. № 1; Я г о ж. Сустрэча з чалавекам // Лойка А. Сустрэчы з днём сённяшнім. Мн., 1968; М а к а р э в і ч В. Радкі, узважаныя сэрцам // Мін. праўда. 1980. 13 студз.; М а р т ы н а в а Э. Беларуска-ўкраінскі паэтычны ўзаемапераклад. Мн., 1973. С. 65—69; М і к а л а е в а Т. Слова, натхнёнае лёсам // ЛіМ. 1979. 26 кастр.; М і к о л у Аўрамчыку — 50 гадоў // ЛіМ. 1970. 13 студз.; Міколу Аўрамчыку — 60 гадоў // Там жа. 1980. 11 студз.; М і ш ч а н ч у к М. Далягляды сучаснай лірыкі // Беларуская літаратура на сучасным этапе. Мн., 1977; Я г о ж. Літаратура, народжаная Кастрычнікам. Мн., 1983. С. 95—98; М у р а ш к а Р. Першыя крокі ў літаратуру // ЛіМ. 1938. 16 ліп.; П а л і т ы к а Д. Аб паэтычным пафасе і лірычнай праўдзе // ЛіМ. 1953. 3 кастр.; П а н ч а н к а П. «Абавязкова ўбачыць неабходна...» // Аўрамчык М. Выбр. тв.: У 2 т. Мн., 1980. Т. 1; Я г о ж. Марудная перабудова: Агляд паэзіі часопіса «Полымя» // ЛіМ. 1948. 14 жн.; Я г о ж. Шчырыя словы: «Абавязкова ўбачыць павінен» // Панчанка П. Зб. тв.: У 4 т. Мн., 1983. Т. 4; Пісьменнікі Савецкай Беларусі: Кароткі даведнік. Мн., 1981; П ы с і н А. З вясны жураўлінай // Маладосць. 1980. № 1; Я г о ж. З вясны жураўлінай: М. Аўрамчыку — 60 // Маг. праўда. 1980. 10 студз.; Я г о ж. Хай застаюцца вяснушкі // Маг. праўда. 1970. 14 студз.; Р у б і н І. Ад ключоў жураўліных... // Чырв. змена. 1980. 13 студз.; С е р б а н т о в і ч А. Мудрасць паэтычнага слова // Вяч. Мінск. 1969. 30 студз.; С і п а к о ў Я. Цёплы дзень зімовых агледзін // Звязда. 1970. 14 студз.; С к а п а У. На паэтычных агледзінах: Да 50-годдзя Міколы Аўрамчыка // Віцеб. рабочы. 1970. 14 студз.; Я г о ж. Шчырасць, чалавечнасць, дабрата // Там жа. 1980. 12 студз.; С т а в е р А. Паэт незабыўных дарог // Голас Радзімы. 1970. № 2; Я г о ж. Прапушчана праз сэрца // Вяч. Мінск. 1970. 14 студз.; Ю р э в і ч У. Само жыццё без прыхарошвання // Юрэвіч У. Абрысы. Мн., 1976; Я к і м о в і ч А. Аб творах для юных чытачоў // ЛіМ. 1951. 12 мая; Я н і ш ч ы ц Я. Натхнёны родным словам // Голас Радзімы. 1980. 24 студз.; Я р о ш М., Б е ч ы к В. Беларуская савецкая лірыка. Мн., 1979. С. 229; Я ш ы н А. Вершы Міколы Аўрамчыка // Мін. праўда. 1951. 17 крас.

На польскай мове. M i k o ł a Auramczyk // Wiersze białoruskie. Łódź, 1971.

На рускай мове. И с т о р и я белорусской советской литературы. Мн., 1977. С. 214—215; Н а г р а д ы достойным // Знамя юности. 1965. 1 янв.; Ш п а к о в с к а я И. Это в сердце было моем... // Там жа. 1970. 16 янв.

На французскай мове. A u r a m t c h y k Mikoła // Anthologie de la poésie biélorusse. Paris, 1982.
2.4.

На беларускай мове. Б о н д а р Т. «Ах, туга па Радзіме...» [Верш] // Бондар Т. ...І голас набыла душа. Мн., 1980; В о л ь с к і А. Юбілей: [Верш] // Вольскі А. Чалавек, якому баліць. Мн., 1984; В я р ц і н с к і А. Бясcрэбранікі: [Верш] // ЛіМ. 1966. 26 крас.; Г а ў р у с ё ў С. Век дваццаты — у працівагазе... [Верш] // Там жа. 1967. 10 кастр. Я г о ж. Міколу Аўрамчыку: [Верш] // Вяч. Мінск. 1968. 9 снеж.; Г р а ч а н і к а ў А. Пракацілася эпоха кола...: [Верш] // ЛіМ. 1975. 8 жн.; К а з а к о ў М. Дарога: [Верш] // Там жа. 1980. 11 студз.; К а м е й ш а К. Калі прыпомніш...: [Верш] // Камейша К. Мембрана. Мн., 1972; П а ў л а ў У. Лістапад: [Верш] // ЛіМ. 1971. 19 лют.; П р ы х о д з ь к а П. На чужыне (Міколу Аўрамчыку): [Верш] // Прыходзька П. Прызнанне. Мн., 1970; П ы с і н А. Міколу Аўрамчыку: [Верш] // Маг. праўда. 1963. 7 ліп.; Я г о ж. Я ў Плёсах быў...: [Верш] // Пысін А. Выбр. тв.: У 2 т. Мн., 1980. Т. 1; С к р ы п к а М. Усім радня: [Верш] // Скрыпка М. І з перцам і з сэрцам. Мн., 1977; С м а г а р о в і ч М. «Не кажыце...»: [Верш] // Смагаровіч М. Сплаў. Мн., 1976; С т а в е р А. «Ізноў прыйшоў я на ўскраек бору...»: [Верш] // Ставер А. Ластаўкі перад дажджом. Мн., 1967.
3.1.

ЦДАМЛіМ БССР, ф. 160. *У. М. Ларчанка.*

АФАНАСІЙ ФІЛІПОВІЧ

Афанасій Філіповіч [сапр. імя невядома, прозвішча, магчыма, з'яўляецца імем па бацьку; каля 1597, Брэстчына — 5(15).9.1648, в. Гершоны каля Брэста], пісьменнік-палеміст, мемуарыст, грамадска-палітычны і царкоўны дзеяч.

З сям'і рамесніка-гарбара. З 1620 служыў пры двары канцлера Вялікага княства Літоўскага Л. Сапегі хатнім настаўнікам Я. Ф. Лубы, якога ўрад Рэчы Паспалітай рыхтаваў прэтэндэнтам на маскоўскі трон, выдаючы за сына Лжэдзмітрыя I і М. Мнішак. Выпадкова даведаўшыся, што Луба не з'яўляецца наследнікам маскоўскага трона, Афанасій Філіповіч у 1627 кінуў прыдворную службу ў канцлера і пастрыгся ў манахі віленскага Святадухаўскага манастыра. Адтуль быў пасланы ў Куцеінскі манастыр каля Оршы, а потым у Міжгорскі манастыр пад Кіевам. Пасля вяртання ў Вільню быў узведзены ў сан іераманаха і свяшчэнніка Святадухаўскага манастыра. У 1633 накіраваны намеснікам ігумена ў Дубайскі манастыр каля Пінска, дзе ў напружанай і абвостранай рэлігійнай барацьбе правёў тры гады, пасля чаго мусіў пераехаць у суседні Купяціцкі манастыр. Восенню 1637 разам з А. Валкавіцкім накіраваўся ў Маскву прасіць у цара Міхаіла Фёдаравіча грашовай дапамогі («ялмужны») на рэстаўрацыю Купяціцкай царквы. Каб дамагчыся аўдыенцыі ў цара, Афанасій Філіповіч напісаў спецыяльную рэляцыю, дзе растлумачыў мэту свайго прыезду і паведаміў, што ў Рэчы Паспалітай рыхтуецца чарговы самазванец на маскоўскі трон. Гэтая «Гісторыя падарожжа ў Маскву» (1638), як потым назваў яе сам аўтар,— першы публіцыстычны твор пісьменніка. У ім апісвалася цяжкае жыццё праваслаўнага насельніцтва Беларусі і Украіны ў Рэчы Паспалітай. Афанасій імкнуўся таксама пераканаць цара ў неабходнасці непасрэднага ваеннага ўмяшання ў справы гэтай дзяржавы. Паспяховая паездка ў Маскву падняла яго аўтарытэт сярод праваслаўных, у выніку ён быў абраны ігуменам брэсцкага Сімяонаўскага манастыра (1640). Для абароны інтарэсаў брэсцкага Раждзесцвенскага брацтва і ўмацавання матэрыяльнай базы манастыра ў 1641 Афанасій ездзіў у Варшаву на вальны сейм і дамогся там ад караля прывілея, паводле якога Брэсцкаму брацтву гарантаваліся юрыдычныя правы. Аднак канцлер Вялікага княства Літоўскага А. С. Радзівіл і падканцлер М. Трызна адмовіліся заверыць прывілей сваімі пячаткамі. Гэта прымусіла Афанасія зноў паехаць у Варшаву на вальны сейм 1643, каб выкрыць там самавольства канцлера і падканцлера, заручыцца падтрымкай караля і сенатараў. Афанасій Філіповіч падрыхтаваў 7 копій сваёй «Гісторыі падарожжа ў Маскву» і, выкарыстаўшы зручны момант, раздаў іх у палаце сенатараў, пасля чаго звярнуўся да караля з «Суплікай» супраць «праклятай царкоўнай уніі». У выніку ігумен быў арыштаваны і пасаджаны пад варту. Пасля сейма праваслаўныя царкоўныя іерархі ўчынілі над ім суд, на якім пазбавілі Афанасія звання свяшчэнніка і сана ігумена. Для вынясення канчатковага прыгавора яго адправілі пад канвоем у Кіеў да мітрапаліта П. Магілы. Там ён быў вызвалены з-пад арышту і адпраўлены ў Брэст. Аднак у кастр. 1644, за некалькі тыдняў да адкрыцця чарговага сейма, на якім Афанасій зноў збіраўся выступіць у абарону праваслаўя, яго пасадзілі ў адну з варшаўскіх цямніц як дзяржаўнага злачынца па справе Я. Ф. Лубы. Аднак і гэта зняволенне не зламала ўпартасць і волю ігумена. За паўгода свайго астрожнага жыцця ён напісаў і адаслаў каралю Уладзіславу IV Вазе палемічныя творы «Навіны», дзе выкрываліся ўнутраная і знешняя палітыка Рэчы Паспалітай, пануючыя ў дзяржаве каталіцкая і уніяцкая цэрквы, сціслы трактат «Фундамент непарадку касцёла рымскага», «Супліку трэцюю», «Прыгатаванне на суд», якое ўяўляла сабой накід абвінаваўчай прамовы на будучым судзе, «Параду пабожную» і інш. Але замест суда па загаду кароннага канцлера Асалінскага Афанасія зноў адправілі ў ссылку ў Кіева-Пячорскі манастыр (1644—47). Тут ён заняўся ўкладаннем сваёй публіцыстыкі ў адзіны твор — «Дыярыуш» (1646; упершыню апубл. у 1965), які, па задуме, павінен быў даць грунтоўнае тлумачэнне сутнасці яго барацьбы і пакут «для ведомости людем православным, хотячим тепер и у потомные часы ведать» праўду. Вызваленне Афанасію прынесла смерць мітрапаліта ў 1647. Але жыць на свабодзе яму давялося нядоўга: 1 ліп. 1648 па даносу капітана каралеўскага войска Шумскага ён быў зноў арыштаваны за дапамогу казакам Б. Хмяльніцкага. І хоць яго віна не была даказана,

5(15) вер. ён быў расстраляны каля в. Гершоны. Як Афанасій Брэсцкі быў кананізаваны рускай праваслаўнай царквой, увайшоў у Сабор беларускіх святых. Дні яго памяці адзначаюцца 5.9 і 20.7 (вяртанне мошчаў у 1672). У 1988 адбылося асвячэнне храма св. Афанасія ў в. Новая Аркадыя непадалёку ад месца расстрэлу.

А. Ф. Коршунаў.

Бібліяграфія

1.3.

1878. Даруй покой церкви своей: [Верш] // Левицкий О. Афанасий Филиппович, игумен брест-литовский, и его деятельность в защиту православия против унии. К.; Диариуш берестейского игумена Афанасия Филипповича, 1646 г. // Памятники полемической литературы в Западной Руси. Пб. Кн. 1.

1959. [Дыярыуш]: Новины правоверным пожаданые о успокоение веры и церкви православной восточной: (Урывак) // Хрэстаматыя па старажытнай беларускай літаратуры. Мн.

1962. Диариуш: (Отрывки) // Из истории философской и общественно-политической мысли Белоруссии. Мн.

1965. Диариуш // Коршунов А. Афанасий Филиппович: Жизнь и творчество. Мн.

2.2.

На рускай мове. Корчинский И. Св. преподобномученик Афанасий, игумен Брестский. Гродно. 1908; Изд. 5. Гродно, 1915.

Коршунов А. Афанасий Филиппович: Жизнь и творчество. Мн., 1965. Рэц.: Прашковіч М. Слова пра Афанасія Філіповіча // Полымя. 1965. № 12.

Коршунов А. Афанасий Филиппович и его общественно-литературная деятельность: (Из истории общественной мысли в Белоруссии первой половины XVII века): Автореф. дисс. ...канд. филол. н. Л., 1956.

Левицкий О. Афанасий Филиппович. игумен брест-литовский, и его деятельность в защиту православия против унии. К., 1878. (Отд. отт. из «Киевских унив. изв.», 1878).

Маркевич А. Афанасий Филиппович, игумен брестский. Варшава, 1880.

2.3.

На беларускай мове. Ахрыменка П. Летапіс братэрства. Мн., 1973. С. 37—38; Вольскі В. Дыярыуш // Нарысы па гісторыі беларускай літаратуры. Мн., 1956. С. 50—52; Яго ж. Нарысы па гісторыі беларускай літаратуры эпохі феадалізма. Мн., 1952. С. 141—154; Грынчык М. Шляхі беларускага вершаскладання. Мн., 1973. С. 35, 42—43; Дабрынін М. Беларуская літаратура: Старажытны перыяд. Мн., 1952. С. 212—220; Калеснік У. Зорны спеў. Мн., 1975. С. 266—271; Коршунаў А. Афанасій Філіповіч // Гісторыя беларускай дакастрычніцкай літаратуры: У 2 т. Мн., 1968. Т. 1; Яго ж. Афанасій Філіповіч // Гісторыя беларускай літаратуры. Мн., 1985; Яго ж. Да пытання аб жанры і кампазіцыі «Дыярыуша» Афанасія Філіповіча // Беларуская літаратура: Даследаванні і публікацыі. Мн., 1960. Вып. 3; Яго ж. [Уступны артыкул] // Хрэстаматыя па старажытнай беларускай літаратуры. Мн., 1959; Ларчанка М. Літаратура канца XVI — першай паловы XVII ст. // Ахрыменка П., Ларчанка М. Старажытная беларуская літаратура. Мн., 1968; Майхровіч С. Афанасій Філіповіч // Маладосць. 1969. № 7; Яго ж. Нарысы гісторыі старажытнай беларускай літаратуры XIV—XVIII ст. Мн., 1980. С. 169—182.

На польскай мове. Sielicki F. Atanazy Filipowicz // Sielicki F. Literatura białoruska do końca XVIII wieku. Wrocław, 1985.

На рускай мове. Василенок С. Фольклор и литература Белоруссии эпохи феодализма. М., 1961. С. 215—216; Виногдадов В. Белорусская литература. М., 1969. С. 14—17; Голубев С. Киевский митрополит Петр Могила и его сподвижники. К., 1898. Т. 2. С. 183—195; Дневник Афанасия Филиповича // Литовские епархиальные ведомости. 1878. № 32; Дорошевич Э., Конон В. Очерки истории эстетической мысли Белоруссии. М., 1972. С. 95; Кедайтене Е. Особенности украинского и белорусского языков в «Диариуше» О. Филипповича // Тези доповідей VI Украïнськоі славістичноі конференціï. Чернівці, 1964; Коршунов А. Антиуниатская публицистика Филипповича // Истории философской и общественно-политической мысли Белоруссии. Мн., 1962; Его ж. Афанасий Филиппович // История белорусской доохтябрьской литературы.Мн., 1977; Костомаров Н. Афанасий Филиппович — борец за православную веру в Западной Руси // Костомаров Н. Исторические исследования и монографии. М., 1881. Т. 14; Его ж: Русская история в жизнеописаниях ее главнейших деятелей. Спб., 1874. Вып. 4. С. 57; Левицкий О. Афанасий Филиппович, игумен брест-литовский и его деятельность в защиту православия против унии // Киев. универс. известия. 1878. № 5; Люкевич В., Трещенок Я. Истине вопреки // Сов. Бел. 1966. 22 февр.; Маркевич А. Афанасий Филиппович, игумен брестский: (Историко-библиографический очерк) // Холмско-Варшавский епархиальный вестник. 1879. № 22, 23; 1880, № 2, 6; Пашкевич Н. Св. преподобномученик Афанасий (Филиппович), игумен Брестский // Виленский календарь на 1897 год. Вильна, 1896; Собрание государственных грамот и документов. М., 1822. Ч. 3. С. 411—413; Сокол С. Политическая и правовая мысль в Белоруссии XVI — первой половине XVII в. Мн., 1984. С. 126—128; Соловьевич В. Материалы к «Сказанию» о св. преподобно-мученике Афанасии Филипповиче // Литовские епархиальные ведомости. 1864. № 1; Его ж. Сказание об игумене бывшего брестского Симеоновского монастыря Афанасии Филипповиче, пострадавшем от иноверных 20 июля 1648 г. за скрепление и защиту православных, собранное из документов, хранящихся при брестской Симеоновской церкви // Там жа. 1863. № 23, 24; Волынские епархиальные ведомости. 1863. № 31, 32; Станкевич А. Игумен Афанасий Филиппович и шляхтич Ян Луба // Памятники русской старины в западных губерниях империи. Спб., 1885. Вып. 8; Строев П. Библиографический словарь и черновые к нему материалы П. М. Строева // Сборник ОРЯС АН. 1882. № 4; Тарасов К. Из прошедших веков // Неман. 1983. № 12; Его ж. Честь // Тарасов К. Память о легендах: Белорусской старины голоса и лица. Мн., 1984; Филарет. Обзор русской духовной литературы. 1862—1863. Изд. 3, с попр. и дополн. автора. Спб., 1884. Кн. 1 і 2. С. 194—195; Филарет [Гумилевский]. Русские святые, чтимые всею церковью или местно. Чернигов, 1865. С. 7—13; Цвыд А. Берестейский бунтарь // Заря. 1985. 27 февр.

На ўкраінскай мове. Возняк М., Історія украïнськоі літературі. Львів, 1921. Т. 2. С. 294—296.

2.4.

На беларускай мове. Бітэль П. Сказанне пра Апанаса Берасцейскага: Паэма // Бітэль П. Паэмы. Мн., 1984; Лойка А. Балада пра Філіповіча // Лойка А. Дарогі і летуценні. Мн., 1963.

З. У. Драздова.

Ахрыменка Павел Паўлавіч (псеўд. П. Янка, Петро Охріменко, П. Сцепанец, А. Паўлаў, О. Павлов; н. 16.7.1919, в. Саланіца Лубенскага р-на Палтаўскай вобл.), крытык, літаратуразнавец і фалькларыст. Доктар філалагічных навук (1958). Член СП СССР з 1966.

Нарадзіўся ў сям'і селяніна-бедняка. Вучыўся ў пачатковай школе роднай вёскі, затым у сямігодцы ў суседняй вёсцы Засулле. У 1937 скончыў Лубенскую 4-ю сярэднюю школу і паступіў на філалагічны факультэт Кіеўскага універсітэта. У канцы 1941, будучы студэнтам 5-га курса, пад час эвакуацыі трапіў у канцлагер (г. Харол) як цывільнапалонны. Пасля вызвалення Лубеншчыны ад фашысцкіх захопнікаў працаваў старшынёй сельсавета ў в. Саланіца, а з ліст. 1943 па май 1944 служыў у Чырвонай Арміі. Пасля заканчэння Кіеўскага універсітэта (1944) быў накіраваны старшым выкладчыкам Сумскага педінстытута. У 1947—49 працаваў у Вінніцкім і Варашылаўградскім педінстытутах, загадваў кафедрай рускай літаратуры Кішынёўскага ўніверсітэта (1949—50). У 1950—72 — старшы выкладчык, дацэнт, прафесар і загадчык кафедры літаратуры Гомельскага педінстытута (з 1969 — універсітэта). З 1972 — загадчык кафедры рускай і зарубежнай літаратуры Сумскага педінстытута. Узнагароджаны медалямі.

Першая літаратурная публікацыя пра шаўчэнкаўскі вечар з'явілася ў раённай газеце «Червона Лубенщина» у 1939. У друку сістэматычна пачаў выступаць з 1944. П. Ахрыменка даследуе беларуска-украінскія літаратурныя і фальклорныя сувязі, прапагандуе беларускую літаратуру на Украіне і ўкраінскую на Беларусі. Займаецца зборам, выданнем і вывучэннем беларускага і ўкраінскага фальклору, выступае як крытык і літаратуразнавец па пытаннях гісторыі беларускай, украінскай і рускай літаратур, творчасці сучасных беларускіх і ўкраінскіх пісьменнікаў, распрацоўвае праблемы паходжання пісьменнасці і літаратуры ўсходніх славян, перыядызацыі літаратуры, тэорыі літаратурных сувязей, піша падручнікі і дапаможнікі па літаратуры і фальклору для студэнтаў. Складальнік бібліяграфічных паказальнікаў пра беларуска-украінскія літаратурныя і фальклорныя сувязі.

Жыве ў г. Сумы.

Л. С. Савік.

Бібліяграфія

1.2.

На шляху до критичного реалізму: Автореф: дисс. ... канд. филол. н. Одесса, 1950.

Т. Г. Шаўчэнка і беларуская літаратура. Мн., 1952.

Шевченко и белорусская литература. Мн., 1952.

Белорусская литература второй половины XVII—XVIII веков: (Исследование и материалы. Пособие для студентов-филологов). Гомель, 1957.

Украинско-белорусские литературные связи: Автореф. дисс. ... д-ра филол. н. Мн., 1958.

Українсько-білоруські літературно-фольклорні зв'язки. К., 1959. Рэц.: Перепелиця П. Коротко про книги // Літ. газ. 1959. 16 жовт.

Фальклорна-літаратурныя сувязі ўкраінскага і беларускага народаў. Мн., 1959. Рэц.: Івашын В. Фальклорна-літаратурныя сувязі // Полымя. 1959. № 12; Лойка А. Пра сувязь братніх літаратур // ЛіМ. 1959. 23 вер.; Цішчанка І. Пра літаратурныя сувязі // Беларусь. 1959. № 7.

Шевченко і Білорусія. К., 1960.

Беларускія загадкі, прыказкі і прымаўкі. Мн., 1961. Рэц.: Фядосік А. Скарбніца народнай мудрасці // Наст. газ. 1962. 3 лют.; Цішчанка І. Добрая заяўка // ЛіМ. 1962. 25 мая.

Беларуская літаратура і фальклор. Мн., 1962. Рэц.: Андрушэвіч Н. Без хібаў не абышлося // ЛіМ. 1963. 8 студз.; Бурносов В. // Сов. Бел. 1963. 28 мая; Царанкоў Л. // Полымя. 1963. № 2.

Беларускія песні і казкі. Мн., 1965. Рэц.: Бандарчык В., Фядосік А. Новая кніга па беларускай фалькларыстыцы // Беларусь. 1965. № 11; Ушаў-Ландыш В. Пра народныя песні і казкі // Наст. газ. 1965. 25 снеж.; Царанкоў Л. Даследаванне беларускіх песень і казак // Нар. асвета. 1966. № 3; Юрчанка Г. Даследуюцца песні і казкі // Звязда. 1966. 25 студз.

Беларуская вуснапаэтычная творчасць. Мн., 1966 / Сааўт. В. Бандарчык, М. Ларчанка, А. Макарэвіч, Я. Усікаў. Рэц.: Царанкоў Л. Творчасць народа // Беларусь. 1967. № 3.

М. Л. Кропивницкий в Белоруссии, Грузии и Молдавии. Кишинев, 1966 / Сааўт. А. Кіртока и Н. Шалуташвілі.

Старажытная беларуская літаратура: Вучэбны дапаможнік для філал. факультэтаў ВНУ. Мн., 1968 / Сааўт. М. Ларчанка. Рэц.: У с і к а ў Я. Дапаможнік па літаратуры // Полымя. 1969. № 7; Я г о ж. Для студэнтаў і настаўнікаў // Маг. праўда. 1969. 16 жн.

Шляхами братання: (Про українсько-білоруські театрально-драматургічні зв'язки). К., 1968. Рэц.: Е с а к о ў А. Шляхамі братання // Полымя. 1969. № 5; І в і н В. Карысны даведнік // ЛіМ. 1968. 13 жн.; Н і к е е в В. // Мистецтво. 1969. № 6; П о п о в и ч К. // Лимба ши литература молдовеняскэ. 1968. № 4.

И. П. Котляревский и мировая культура. Мн., 1969 / Сааўт. В. Ахрыменка. Рэц.: І в а с е н к о К. // Зоря Полтавщини. 1969. 5 жовт. П о л е к В. // Комс. прапор. 1969. 9 вер.

Тарас Шаўчэнка і Беларусь. Мн., 1969. Рэц.: Н е д и л ь к о Г. Рад. літ.-знавство. 1971. № 9; Р о т а ч П. // Укр. мова і л-ра в шк. 1970. № 3.

История украинской литературы. М., 1970 / Сааўт. І. Пільгук, Д. Шлапак. Рэц.: В і с а н с ь к и й П. // Робітнича газ. 1970. І серп.; Г н а т ю к М. Для російського читача // Вітчизна. 1971. № 2; Д у з ь І. Потрібний і цінний посібник // Прапор. 1971. № 8; З о з у л я М. В учебніке всё важно // Вопр. лит. 1971. № 3; К о в а л е н к о И. // Радянська освіта. 1972. 29 лип.; Л у ц е н к о І. // Культура і життя. 1970. 16 серп.; М а з у р к е в и ч А. В содружестве братских литератур // Донбас. 1971. № 1; Я г о ж // Правда Укр. 1970. 14 дек.; О б о л е в и ч В. Первая книга на русском языке по истории украинской литературы // Славянская филология ЛГУ. 1972. Вып. 2; П и в о в а р о в М. // Вісткі з України. 1970. 4 чэрв.; Я г о ж. // Друг читача. 1970. 19 трав.; С е м е н ч у к Г. Від давнини до сучасності // Літ. Укр. 1970. 1 груд.; С т о г н у т А. Художественная летопись украинского народа // Радуга. 1970. № 10.

Леся Украинка и мировая культура: К 100-летию со дня рождения. Мн., 1970 / Сааўт. В. Ахрыменка. Рэц.: К а р а б у т е н к о І. // Україна. 1971. № 31; М а л и к В. // Ленін. Зоря. 1971. 11 лют.; П и н ч у к С. // Вопр. лит. 1971. № 10.

Летапіс братэрства: Аб бел.-укр. фальклорах, літ. і тэатр. сувязях. Мн., 1973. Рэц.: Г р и з у н А. // Черв. зміна. 1973. 10 лип.; Л і т в і н а ў Р. Слова пра братэрства // Беларусь. 1974. № 10.

Проблемы хронологии, авторства и реставрации текста «Слово о полку Игореве». Сумы, 1975.

Древняя белорусская литература. Днепропетровск, 1978.

К истории создания нашей азбуки (кириллицы). Сумы, 1979.

Типы и главнейшие особенности межнациональных литературных и фольклорных связей. Сумы, 1980 / Сааўт. В. Ахрыменка.

Начальный период развития письменности и литературы на Руси. Сумы, 1981.

Оригинальность и своеобразие памятников литературы Киевской Руси и ее значение в единении восточных славян. Сумы, 1982.

Русско-украинско-белорусские фольклорные взаимосвязи: Метод. рекомендации лекторам. Сумы, 1982.

Русско-украинско-белорусское литературное единение. Сумы, 1982.

Як читати «Слово о полку Ігоревім». Суми, 1986.

1.3.

1940. Сатиричні засоби поем Т. Г. Шевченка «Сон», «Кавказ» // Студентські навукові праці Київського університету. К. Зб. 6. Вып. 2;Михайло Старицький // Вісті. 4 лист.; Оповідання про дітей Б. Грінченка // Літ. газ. 4 трав.; Олександр Кониський // Там жа. 13 груд.

1944. Життя та діяльність Григорія Сковороди // Дніпро. № 5—6.

1945. Народна сатира і гумор Вітчизняної війни // Дніпро. № 5—6; Устим Кармелюк в народній творчості та літературі // Більшовіцька зброя. 16 жовт.; Михайло Старицький: (До 150-річчя з дня народження) // Там жа. 16 груд.

1948. Гордість української літератури. // Пропар перемоги. 25 квіт.; Друг робітників // Там жа 1 серп.; Сучасна народна творчість нашого села // Там жа. 13 серп.

1951. «Наша маладосць і слава ў Канстытуцыі тваёй» // Гомел. праўда. 24 лют.; Заснавальнік савецкай фалькларыстыкі // Там жа. 17 чэрв.; Леся Украінка: (80 год з дня нараджэння) // ЛіМ. 24 лют.; Тарас Шаўчэнка і беларуская літаратура: 90 год з дня смерці // Там жа. 10 сак.

1952. Янка Купала і Т. Р. Шаўчэнка // Янка Купала. Мн.; М. Крапіўніцкі на Беларусі // Беларусь. № 7; Т. Р. Шаўчэнка і беларуская літаратура // Полымя. № 4; Творчасць народа // Гомел. праўда. 13 крас.; Расказы Змітрака Бядулі на украінскай мове // Там жа. 29 жн.; «Кабзар» Тараса Шаўчэнкі на беларускай мове // Там жа. 12 ліст.; М. В. Гогаль і народная творчасць // ЛіМ. 23 лют.; Выбраныя творы Якуба Коласа на украінскай мове // Там жа. 17 мая; Переклади М. Богдановича з української літератури: До 35-х роковин з дня смерті білорус. письменника // Літ. газ. 22 трав.; Максим Богданович и Т. Г. Шевченко // Сов. Бел. 23 мая.

1953. Вершы маладога паэта Браніслава Спрынчана // Гомел. праўда. 13 лют.; «Беларускія народныя казкі» ў апрацоўцы Якуба Коласа; «Выбраныя творы» Максіма Рыльскага ў перакладзе на беларускую мову; Заганнае выданне «Слова аб палку Ігаравым» // Там жа. 19 крас.; Украінская класічная драматургія ў рэпертуары Валынскага дзяржаўнага драматычнага тэатра Т. Р. Шаўчэнкі // Там жа. 2 жн.; Брашура аб Азершчынскім хоры // Там жа. 24 кастр.; Агляд навінак дзіцячай літаратуры // Там жа. 11 снеж.; Родня Павлинки // Сов. культура. 22 дек.

1954. Т. Г. Шевченко и белорусская советская литература // Сов. Укр. Кн. 3; Максим Богданович и украинская литература // Уч. зап. Гомел. пед. ин-та. Вып. 1; Беларуска-украінскія культурна-літаратурныя связі // Гомел. праўда. 5 студз.; «Наймычка» // Там жа. 4 ліп.; І. П. Катлярэўскі і беларуская літаратура: (Да 185-годдзя з дня нараджэння) // Там жа. 8 вер.; М. М. Коцюбинський і російська література // Деснянська правда. 17 вер.; «Енеїда» Котляревського — російською мовою // Там жа. 3 жовт.; «Энеіда навыварат» і «Тарас на Парнасе» // Наст. газ. 27 мая; Уникальный список комедии «Горе от ума» // Сов. культура. 11 февр.

1955. М. М. Кропивницький і Білорусія // Марко Лукич Кропивницький. К.; Маякоўскі і народная творчасць // Беларусь. № 4; Беларуская песня на Украіне // Полымя. № 7; Выбраныя творы М. Бажана // ЛіМ. 12 сак.; Хрэстаматыя для педвучылішчаў // Наст. газ. 24 сак.; Гурток народнай творчасці ў інстытуце // Там жа. 22 вер.; Песни Адама Русака // Сов. Бел. 13 июля; Ратмировичские частушки // Сталин. молодежь. 25 нояб.

1956. О собирании и изучении народно-поэтического творчества Гомельщины // В поход по родному краю. Гомель; Ленін у народнай творчасці // Беларусь. № 4; Да пытання аб беларускай літаратуры XVIII стагоддзя // Весці АН БССР. Сер. грамад. н. № 2; Оповідання Івана Франка білоруською мовою // Вітчизна. № 12; Тарас Шаўчэнка на Беларусі // Маладосць. № 12; Беларуска-украінскія літаратурныя сувязі // Полымя. № 3; Іван Франко і беларуская культура // Там жа. № 8; Леся Украинка и С. К. Мержинский // Сов. Отчизна. № 2; К вопросу о влиянии Георгия Скорины на украинскую книжность XVI века // Уч. зап. Гомел. пед. ин-та. Вып. 2; Творческие переработки баллады «Пани Твардовская» Адама Мицкевича в украинской и белорусской литературах первой половины XIX века // Там жа. Вып. 3; Новыя вершы Пімена Панчанкі // Гомел. праўда. 25 мая; Здольны казачнік // Там жа. 7 жн.; Леся Украінка — друг рабочых: (Да 85-годдзя з дня нараджэння) // ЛіМ. 3 сак.; Задачы нашай фалькларыстыкі // Там жа. 28 ліп.; Великий украинский писатель-революционер // Сов. Бел. 26 авг.; Большой вклад в сокровищницу белорусской культу-

ры. Заметки о первом издании собр. соч. Кандрата Крапивы // Там жа. 21 дек. / Сааўт. Я. Міхалап.

1957. Українські народні пісні в Білорусі // Нар. творчість та етнографія. № 4; Братство литератур // Сов. Укр. № 7; [Рэц. на кн.: Ш ы р м а Р. Беларускія песні. Мн., 1955] // Сов. этнография. № 3; Янка Купала і Україна // Україна. № 14; Народная мудрасць // Гомел. праўда. 7 вер.; Рэвалюцыйныя песні: (Народна-песенная творчасць) // Там жа. 25 снеж.; Зборнік твораў новай беларускай літаратуры // ЛіМ. 16 студз.; Важная задача літаратуразнаўства // Там жа. 17 ліп.; Взаемини братніх культур: До тижня білорус. літератури на Україні // Літ. газ. 27 серп.; Братство // Сов. Бел. 25 июня; Я. Купала и украинская литература / Там жа. 7 июля.

1958. Тарас Шевченко і Якуб Колас // Дніпро. № 3; Білоруські пісні на Україні // Нар. творчість та етнографія. № 4; І. П. Котляревський і білоруська література // Наукові записки [Полтав. літ. меморіальний музей Котляревського]. Вип. 1; [Рэц. на кн.: Н а р ы с ы па гісторыі беларускай літаратуры. Мн., 1956] // Рад. літзнавство. № 6; Білоруські радянські пісні на Україні // Україна. № 24; Украинско-белорусские фольклорные взаимосвязи // Уч. зап. [Гомел. пед. ин-та]. Вып. 7; Народная апрацоўка вершаванага апавядання Якуба Коласа «Зяць» // Гомел. праўда. 23 ліп.; Т. Р. Шаўчэнка і беларуская народна-песенная творчасць // Звязда. 9 сак.; Змястоўнае выданне // ЛіМ. 12 сак; Песні паэтаў // Там жа. 19 ліп.; Актуальность исторического исследования // Сов. Бел. 11 сент. / Сааўт. В. Сідараў.

1959. Укарінсько-білоруські літературно-фольклорні взаемини радянського періоду // Жовтень. № 1; Казки Івана Франка білоруською мовою // Там жа. № 8; Україньскі пісні літературного походження ў Білорусії // Нар. творчість та етнографія. № 4; Новые работы белорусских литературоведов: [Обзор] // Сов. Укр. Кн. 1; [Рэц. на кн.: У к р а ї н с ь к а народна поетична творчість. Т. 1—2. К., 1958] // Сов. этнография. № 1; Журнал «Народна творчість та етнографія» // Там жа. № 5; Трапным народным словам — па ворагу: Да 50-годдзя з дня выхаду ў свет кнігі У. І. Леніна «Матэрыялізм і эмпірыякрытыцызм» // ЛіМ., 16 мая; Пушкін і народная творчасць // Там жа. 6 чэрв.; Новыя зборнікі песень // Там жа. 18 ліп.; Украінскае выданне вершаў Максіма Танка // Там жа. 16 вер.; Павлюк Трус і Шевченко: З історії білорус.-укр. культурних зв'язків // Літ. газ. 8 вер.; Братерське эднання // Рад. культура. 4 січ.; Недостатки одного исследования // Сов. Бел. 19 дек.

1960. Культурні еднання // Мистецтво. № 4; Білоруский епос // Нар. творчість та етнографія. № 1; Труппа М. П. Старицкого в Белоруссии // Неман. № 6; Лев Миколайович Толстой і українська література // Деснянська правда. 20 лист.; Мікола Чарняўскі аб беларусах: Старонкі з гісторыі укр.-бел. сувязей // ЛіМ. 3 лют.; Даследаванні пра творчасць Т. Р. Шаўчэнкі // Там жа. 9 сак.; Да пытання аб паходжанні кірыліцы // Там жа. 14 мая; Аб перыядызацыі беларускай літаратуры // Там жа: 3, 7, 10 чэрв. Рэц. П а л і т ы к а Д. Чаго не ўлічыў аўтар... Перыядызацыя гісторыі беларускай літаратуры // Там жа. 5 жн.; Необходимость назрела // Учит. газ. 8 окт.

1961. Шаўчэнка і беларускі фальклор // Весці АН БССР. Сер. грамад. н. № 1; Тарас Шаўчэнка і беларуская культура // Маладосць. № 2; Т. Г. Шевченко і білоруська народна пісенна творчість // Нар. творчість та етнографія. № 2; Педагагічныя погляды і дзейнасць Т. Р. Шаўчэнкі // Нар. асвета. № 3 / Сааўт. В. Ахрыменка; Фальклорныя вытокі аповесці Змітрака Бядулі «Салавей» // Там жа. № 10; «Наталка-Полтавка» в Литве: Из истории укр. театра // Сов. Укр. № 1; Пісня про Кобзаря в Білорусії // Україна. № 17; Шаўчэнкаўскія песні на Гомельшчыне // Гомел. праўда. 10 сак.; Т. Г. Шевченко і культура білоруського народу // Деснянська правда. 7 лют.; Пясняр свабоды // Калг. праўда. 10 сак.; Расце. Развіваецца... // ЛіМ. 10 сак.; Даўняе знаёмства // Там жа. 19 мая; Вобразы Украіны // Там жа. 1 жн.: Такія кнігі патрэбны нам // Там жа. 10 ліст.; Ля вытокаў // Там жа. 17 ліст.; Скарбы народныя // Там жа. 28 ліст.; Глибоке почуття дружби: До 70-річчя з дня народження М. А. Богдановича // Літ. газ. 15 груд.; Поэт и философ // Рабочая газ. 19 марта; Борец за свободу и дружбу народов: К 100-летию со дня смерти Т. Г. Шевченко // Сов. Бел. 3 марта; Тарас Шевченко и русская литература // Сов. культура. 7 марта.

1962. Янка Купала і народна-песенная творчасць // Народны паэт Беларусі: (Да 80-годдзя з дня нараджэння Янкі Купалы). Мн.; Янка Купала і Україна: До 80-річчя Янки Купали // Вітчизна. № 7; Якуб Колас і Україна: До 80-річчя з дня народження Якуба Коласа // Там жа. № 11; Білоруське шевченкознавство: Огляд // Рад. літ-знавство. № 3; О взаимосвязях народно-песенного творчества восточных славян // Сов. этнография. № 1; Шевченківське слово — у білоруському прислів'ї // Україна. № 2; Поэзія братнього народу // Там жа. № 12; Эжэн Пацье — аўтар «Інтэрнацыянала»: Да 75-годдзя з дня смерці // Гомел. праўда. 6 ліст.; Слова Беларусі-партызанкі // Звязда. 9 вер.; Добры прыклад // ЛіМ. 19 студз.; Гэта недапушчальна // Там жа. 6 сак.

1963. Старонкі дружбы // Беларусь. № 4; Українські пісні в трьох білоруських рукописних збірниках // Нар. творчість та етнографія. № 1; Леся Украінка і Беларусь: (Да 50-годдзя з дня смерці украінскай паэтэсы) // Полымя. № 8; Взаимосвязи народно-песенного творчества восточных славян в годы Великой Отечественной войны // Русский фольклор. Вып. 8; З любоўю да пісьменніка // Гомел. праўда. 24 жн.; Добры прыклад суседзяў // Там жа. 13 ліст.; Співзвучність // Літ. Укр. 10 груд.

1964. Значэнне творчасці Т. Р. Шаўчэнкі ў развіцці беларускай культуры дакастрычніцкай пары // Весці АН БССР. Сер. грамад. н. № 1; Пісні трудового року // Нар. творчість та етнографія. № 3; Беларусь у жыцці і творчасці Тараса Шаўчэнкі // Полымя. № 3; Першая спроба... // Там жа. № 6; З могутнього джерела // Україна. № 21; Пра Даўжэнку // Гомел. праўда. 25 ліст.; Вішнёвы агонь // ЛіМ. 17 студз.; Патрэбны пошукі // Там жа. 11 лют.; Ваяўнічы рэаліст // Там жа. 10 сак.; Пра жыццё і творчасць Кабзара // Там жа. 29 мая; Праграма недасканалая // Наст. газ. 12 жн.; В братньому серці живий // Рад, культура. 28 трав.

1965. Трупа М. Л. Крапіўніцкага ў Беларусі // Беларусь. № 6; Проблема осталась нерешенной // Вопр. лит. № 7; Казки білоруського Полісся // Нар творчість та етнографія. № 4; Творчасць паэта і фальклор // Нар. асвета. № 7; Кобзар Білорусії / Україна. № 12/ Пад. псеўд. Петро Ахріменко; Максим Рильский і Білорусія // Деснянська правда. 17 берез.; На пачатку дружбы // ЛіМ. 26 студз.; Каштоўная спадчына // Там жа. 21 мая.

1966. А. С. Афанасьев-Чужбинский о молдаванах // Восточнославянско-восточнороманские языковые, литературные и фольклорные связи: Тезисы докладов и сообщений Межвузовской научной конференции. 11—16 окт. 1966 года. Черновцы; Друг Беларусі: Да 90-годдзя з дня нараджэння І. С. Свянціцкага // Беларусь. № 5; Багдановіч і сусветная літаратура // Там жа. № 12; З історії українських труп // Вітчизна. № 11 / Пад псеўд. Петро Охріменко; М. Л. Крапивницький і білоруська театральна культура // Театральна культура. № 2; Каштоўная навінка // Гомел. праўда. 23 ліп.; Шата Руставелі ў Беларусі // Там жа. 17 вер.; Слаўная старонка // ЛіМ. 26 жн.; На другій Батьківщині. До 90-річчя від дня народження першої білорус. поетеси-революціонерки А. Цьотки (Пашкевич) // Літ. Укр. 15 лип,; Новы раздзел курса: Аб вывучэнні бел. фальклору ў 9-м класе // Наст. газ 7 вер.

1967. Проблема периодизации истории белорусской литературы; Максим Богданович и античность // Материалы межвузовской научной конференции по проблемам теории и истории бел. и рус. литературы. 20—21 окт. (Доклады). Мн.; Новыя звесткі аб жыцці і дзейнасці Цёткі на Украіне // Тыпалогія і гісторыя славянскіх моў і ўзаемасувязі славянскіх літаратур. Мн.; Для нямецага чытача // Беларусь. № 10; Удачное продолжение // Вопр. лит. № 1; Первый украинский

перевод «Пінскай шляхты» // Неман. № 8; Старонка братняй дружбы // Полымя. № 8 / Сааўт. А. Мікітэнка; І. Белоусов як перакладач віршів Б. Грінченка // Рад. літ-знавство. № 6; І. Микитенко в Білорусії // Там жа. № 9 / Сааўт. А. Мікітэнка; Духоўнае адзінства // Гомел. праўда. 28 кастр.; О. К. Толстой і Україна // Деснянська правда. 5 вер.; Перше академічне // Друг читача. 21 лист.; 3 синівською любов'ю // Культура і життя. 25 трав.; Архіўная загадка // ЛіМ. 23 чэрв.; Будзем знаёмы: Ніна Шклярава // Там жа. 1 жн.

1968. Літаратура другой паловы XVII—XVIII ст. // Гісторыя беларускай дакастрычніцкай літаратуры: У 2 т. Мн. Т. 1; Значение для Максима Горького знакомства с Украиной // Доклады межвузовской научной конференции, посвященные 100-летию со дня рождения А. М. Горького. Мн.; Іван Франко та Білорусія // Матеріали міжвузівської ювілейної наукової конференції, присвяченої 110-річчю з дня народження та 50-річчю з дня смерті І. Я. Франка. Львів; Укр. літ-знавство. Вип. 5; Фольклорні взаемини народів-братів // Нар. творчість та етнографія. № 6; Літературні зв'язки українського та білоруського народів // Укр. мова і л-ра в шк. № 2; Нарыс пра Эпімах-Шыпілу: [Рэц. на кн.: Семашкевіч Р. Браніслаў Эпімах-Шыпіла. Мн., 1968] // Гомел. праўда. 19 ліп.; У братньому эднанні // Деснянська правда. 5 берез.; Українська книга в Білорусії // Друг читача. 12 берез.

1969. Стан і задачы вывучэння беларуска-украінскіх літаратурных і фальклорных сувязей; Беларуска-украінскія ўзаемасувязі ў перакладной літаратуры XVI—XVIII ст.; Катлярэўскі ў Беларусі // Беларусь. № 9; І. П. Катлярэўскі і беларуская культура: (Да 200-годдзя з дня нараджэння) // Весці АН БССР. Сер. грамад. н. № 6; Батько української літератури // Донбас. № 4; «Вечарніцы» на Украине // Неман. № 1; Место Котляревского в истории литературы // Радуга. № 9; Братство культур // Театр. № 8; Максим Богданович та Іван Франко // Укр. літ-знавство. Вип. 7; Цікава і павучальна // Гомел. праўда. 24 студз.; Удумлівае і цікавае даследаванне: [Рэц. на кн.: Бугаёў Д. Максім Гарэцкі. Мн., 1968] // Там жа. 14 сак.; Українська «Енеіда» в світовій літературі // Зоря Полтавщини. 5 вер. / Сааўт. В. Ахрыменка; Варта зрабіць і нам // ЛіМ. 16 снеж.; Писатель-гуманист // Сов. Бел. 9 сент.

1970. Потрібний збірник // Архіви України. № 3; Взаимосвязи древних русской и белорусской литератур // Вопросы рус. лит. Вып. 2 / Сааўт. В. Ахрыменка; А. С. Афанасьев-Чужбинский о Молдавии и молдаванах // Кодры. № 6; Исследования широкого масштаба // Радуга. № 12; Сталасць таленту: [Рэц. на кн.: Спринчан Б. Черты лица. Мн., 1970] // Гомел. праўда. 16 вер.; Падарунак народам-братам: [Рэц. на кн.: Катлярэўскі І. Энеіда. Мн., 1969] // ЛіМ. 10 лют.; Чалавек незвычайнага лёсу і таленту // Там жа. 13 лют.; Маладосць паэтычнага пачуцця // Там жа. 25 вер.

1971. Пра фальклорную практыку на філалагічным факультэце // Беларуская мова і літаратура ў ВНУ. Брэст; Услаўленне дружбы // Беларусь. № 9; Сувязь Лесі Украінкі з Беларуссю // Весці АН БССР. Сер. грамад. н. № 2; «Энеида» Котляревского по-белорусски // Дружба народов. № 3; Паўло Тычына і Беларусь: Да 80-годдзя з дня нараджэння // Маладосць. № 1; Собратья // Неман. № 1; Гомельскае выданне паэмы Лесі Украінкі // Гомел. праўда. 2 сак.; Сябра беларускай літаратуры // Там жа. 24 снеж.; Незабутні зустрічі // Деснянська правда. 20 січ.; На мове сяброў: [Рэц. на кн.: Вялюгін А. Вітер з Волгі. К., 1970] // Звязда. 13 сак.; Пра любімага пісьменніка: [Рэц. на кн.: Бугаёў Д. Зброяй сатыры, зброяй праўды. Мн., 1971] // Там жа. 27 ліст.; Найвизначніший із зачинателів: Про місце І. П. Котляревського в історії літератури // Зоря Полтавщини. 7 лют.

1972. Історична обумовленість і значення українсько-білоруських фольклорних та літературних взаємозв'язків; Перакладні повесті Познанського збірника як факти білорусько-українського літературного еднання // Тези доповідей і повідомлень другої наукової конференції по вивченню білорусько-українських літературних зв'язків, присвяченої 50-річчю утворення СРСР (29—30 вер. 1972 р.) Львів; Василь Стефаник і білоруська література // Укр. літ-знавство. Вип. 16; Періодика Білорусії про Каменяра // Там жа. Вип. 17; Украина в жизни и творчестве А. К. Толстого // Вопр. рус. лит. Вып. 1(19); До уточнення терміну «сучасна народно-поетична творчість» // Рад. літ-знавство. № 5; Про рідну мову // Деснянська правда. 16 лют.; Са скідкай на «абласны маштаб» // Звязда. 16 лют.; Другое, перапрацаванае // ЛіМ. 21 крас.

1973. Белорусско-русские литературные взаимосвязи древнего периода // Тыпалогія і ўзаемадзеянне славянскіх моў і літаратур: Тэзісы дакладаў і паведамленняў II рэсп. канферэнцыі 17—19 мая 1973 г. Мн.; Про спільні пісні східних слов'ян // Нар. творчість та етнографія. № 1; Віддача пошуків // Прапор. № 4; О. М. Островський і українська література // Там жа. № 5.

1974. Аб жанравай своеасаблівасці старажытнабеларускай літаратуры // Вопросы специфики жанров художественной литературы. Мн. / Сааўт. В. Ахрыменка; Замечания А. Фадеева о трех белорусских романах // Проблемы литературно-общественной деятельности А. А. Фадеева: По материалам «Фадеевских чтений». Воронеж; Яго кнігі ведае свет: Да 70-годдзя з дня нар. М. А. Астроўскага // Беларусь. № 9; Відповідати за все // Прапор. № 6; Где же конец или начало? (К вопросу о периодизации рус. лит.) // Рус. лит. № 1; У літопис братніх зв'язків // Ленін. правда. 24 берез.; Майстер гострого слова // Там жа. 12 лист.

1975. Ён любіў Беларусь: Да 80-годдзя з дня нараджэння Максіма Рыльскага // Беларусь. № 3; Актуальное исследование // Радуга. № 1; Шолохов і Україна // Черв. промінь. 22 трав.; Типи літературних зв'язків // Там жа. 19 лип.

1976. Беларусь яго захапляла: Да 100-годдзя з дня нараджэння І. С. Свянціцкага // Беларусь. № 4; Фадеев і Україна // Прапор. № 12; А. С. Пушкин и украинское народно-песенное творчество // Филол. науки. № 2; Ад адных каранёў: [Рэц. на кн. Кабржыцкая Т., Рагойша В. Карані дружбы. Мн., 1976] // ЛіМ. 10 снеж.; Типи і особливості міжнаціональних фольклорних зв'язків // Черв. промінь. 30 груд.

1977. О типах белорусско-украинских литературных и фольклорных связей // Тыпалогія славянскіх моў і ўзаемадзеянне славянскіх літаратур: Тэзісы дакладаў III Рэсп. канферэнцыі 2—3 снеж. 1977 г. Мн.; Будівничі мостів дружби // Вітчизна. № 12; У стані поетичного пошуку // Прапор. № 2; О. О. Шаховськой // Там жа. № 5; Тетралогію завершено // Друг читача. 8 вер.

1978. А. С. Макаренко об изучении и объяснении «Слова о полку Игореве» // А. С. Макаренко — педагог и писатель. Сумы; Цікавае выданне: [Рэц. на кн.: Песнь о книге. Мн., 1977] // Беларусь. № 8; Глубокие корни // Радуга. № 1.

1979. Дружбою окрилені // Прапор. № 1; Іван Франко в Радянській Білорусії // Укр. літ-знавство. Вип. 32; Поет і Україна // Деснянська правда. 6 чэрв.; Добрий приклад сусідів // Ленін. правда. 13 жовт.; Матчына слова: [Рэц. на кн.: Сцепанюк Б. Матчына слова. Мн., 1978] // ЛіМ. 20 ліп.

1980. Рэгіянальныя асаблівасці народна-паэтычных твораў беларуска-украінскай этнічнай мяжы // Рэгіянальныя традыцыі ва ўсходнеславянскіх мовах, літаратурах і фальклоры. Гомель; Клопат Івана Дубаўца: [Рэц. на кн.: Гаўрылкін Л. Зямля дзяцей нашых. Мн., 1980] // ЛіМ. 26 вер.

1981. Патрэбнае выданне: [Рэц. на кн.: Кацюбінскі М. Аповесці. Мн., 1980] // Беларусь. № 12; Волат працы і думкі // ЛіМ. 28 жн.; Будаўнік мастоў дружбы // Там жа. 4 снеж.

1982. Творы Янкі Купалы і Якуба Коласа на Украіне // Творчая спадчына Янкі Купалы і Якуба Коласа і развіццё славянскіх моў і літаратур: Рэсп. навук. канферэнцыя, прысвечаная 100-годдзю з дня нараджэння нар. паэтаў БССР Я. Купалы і Я. Коласа. Тэзісы дакладаў. Мн.; Значэння, стан і завдання висвітлення зв'язків Янки Купали та Якуба Коласа з Україною: [Тэзісы] // Янка Купала та Якуб Колас і Україна.

Суми; Янка Купала та Якуб Колас і український фольклор: (До 100-річчя з дня народження) // Нар. творчість та ентографія. № 5 (Сааўт. А. Манчанка; Традиции и отзвуки литературы Киевской Руси в русской, белорусской и украинской литературах // Сов. славяноведение. № 5 / Сааўт. В. Ахрыменка; Вірний друг України: До 100-річчя з дня народження Я. Коласа // Трибуна лектора. № 11; Щирий друг України: (До 100-річчя з дня народження Я. Купали) // Укр. мова і літ. в школі. № 7; Вияв братніх почуттів: [Рэц. на кн.: Велюгін А. Біла вежа. К., 1980] // Черв. промінь. 7 січ,; Братня взаємність // Там жа. 26 січ.

1983. О хронологических рамках литературы Киевской Руси // Рус. лит. № 4; Про типи українсько-білоруських літературних зв'зків // Укр. літ-знавство. Вип. 40.

1984. Взаємозв'язки давніх української і білоруської літератур // Українська література XVI—XVIII ст. та інші слов'янські літератури. К.; Коли появилося «Слово» // Прапор. № 5; Т. Г. Шевченко і білоруська театральна культура // Укр. театр. № 2.

1985. Региональные особенности белорусских и украинских стихотворных произведений XVI—XVIII вв. // Региональные особенности восточнославянских языков, литератур, фольклора и методы их изучения: Тезисы докладов и сообщений III респ. конференции. Гомель. Ч. II; Слово гніву народного: Нар.-поет. творчість Сумщини періоду Вел. Вітчизн. війни // Ленін. правда. 15 лют.; Відлуння // Там жа. 30 берез. / Сааўт. В. Ахрыменка; Подвижник — ім'я йому: Чи був авт. поеми учасником походу // Літ. Укр. 26 вер.

1.4.

1972. Пушкін А. Анчар; Хмара: [Вершы] / З рус. // Деснянська правда. 29 січ.

1.5.

На грузінскую мову. Шата Руставелі ў Беларусі // Літ. сакарт. 1966. 21 кастр.

1.6.

Сучасныя народныя песні і частушкі. Гомель, 1955/ Скл.

Беларускія народныя прыказкі і прымаўкі. Гомель, 1956 / Скл. з М. Буцько. Рэц.: Аксамитов А. Беречь народную мудрость // Знамя юности. 1957. 23 июля.

Беларуская народнапаэтычная творчасць; Дапаможнік для студэнтаў-філолагаў. Гомель, 1957 / Скл. Рэц.: Бугаёў Д.//Сов. этнография. 1958. № 6.

Песні Азершчынскага хору. Мн., 1958/Скл.

Беларускія казкі, запісаныя ад Пятра Гулевіча. Мн., 1963 / Скл.

Бібліяграфічны ўказальнік прац аб беларуска-украінскіх літаратурных і фальклорных сувязях (1865—1965). Гомель, 1967 / Скл.

Дадатак да «Бібліяграфічнага ўказальніка прац аб беларуска-украінскіх літаратурных і фальклорных сувязях (1865—1965)» // Матэрыялы першай навук. канферэнцыі па вывучэнню бел.-укр. літаратурных і фальклорных сувязей. Гомель, 1969 / Скл.

Другий додаток до «Бібліяграфічнага ўказальніка прац аб беларуска-украінскіх літаратурных і фальклорных сувязях (1865—1965)» // Матеріали для бібліог. покажчика праць про білор.-укр. літературні і фольклорні зв'язки (1966—1970). Львів, 1972 / Скл.

Тези доповідей і повідомлень другої наукової конференції по вивченню білорусько-українських літературних зв'язків, присвяченої 50-річчю утворення СРСР. Львів, 1972 / Скл.

Матеріали для бібліографії праць про білорусько-українські літературні і фольклорні зв'язки (1971—1975 рр.); Матеріали для бібліографії робіт з питань українсько-білоруських літературних і фольклорних зв'язків (1976—1980 рр.) // Тези доповідей четвертої наук. конференції по вивченню укр.-білорус. літературних і фольклорних зв'язків у світлі рішень XXVI з'їзду КПСС. Суми, 1981 / Скл.

Янка Купала та Якуб Колас і Україна: Тези доповідей пятої наук. конф. З питань. укр.-білорус. літ. і фольклор. зв'язків, присвяч. 60-річчю утворення СРСР. Суми, 1982 / Скл.

Зажинок: Поезії. Харьків, 1985 / Скл.

Під зорею Великого Жовтня: Розвиток українсько-білоруських літературних і фольклорних зв'язків у радянську епоху: Тези шостої наук. конф. з питань укр.-білорус. літературного і фольклорного еднання, присвяченої 70-річчю Вел. Жовтневоі соціалістичної революції. Суми, 1987 / Скл.

2.1.

На рускай мове. Дегтярев В. И. Основные публикации проф. П. П. Охрименко: (К 60-летию ученого). Сумы, 1979.

Хазанова Р. Г., Драцевич М. Л. Основные работы проф. П. П. Охрименко: (К 50-летию учёного) // Исследования по общественным и гуманитарным наукам. Гомель, 1969.

2.3.

На беларускай мове. Бугаёў Д. Вучоны і педагог: Паўлу Ахрыменку 50 гадоў // ЛіМ. 1969. 18 ліп.; Бур'ян Б. Шкодная блытаніна // Там жа. 1953. 14 лют.; Карпачоў М. Пытанне пастаўлена, але не вырашана // Там жа. 1960. 5 ліп.; Майхровіч С. Слова аб палку Ігаравым. Мн., 1968. С. 149—150; Мушынскі М. Беларуская крытыка і літаратуразнаўства: 40-я — першая палавіна 60-х гадоў. М., 1985. С. 248—249; Палітыка Д. Чаго не ўлічыў аўтар: (Перыядызацыя гісторыі бел. літаратуры) // Палітыка Д. Сляды часу: Літ.—крытыч. артыкулы. Мн., 1967; Панізнік С. Паўпрэд беларускай літаратуры // ЛіМ. 1979. 13 ліп.; Паўлу Ахрыменку — 50 гадоў // Там жа. 1969. 18 ліп.; Паўлу Ахрыменка — 60 // Там жа. 1979. 13 ліп.; Пісьменнікі Савецкай Беларусі: Кароткі даведнік. Мн., 1981; Яны прыняты ў Саюз пісьменнікаў // ЛіМ. 1966. 27 снеж.

На ўкраінскай мове. Заець К. Науковець, критик, педагог // Культура і життя. 1979. 29 лип.; Захарченко В. Павло Охріменко // Комс. Полтавщини. 1969. 17 лип.; Іванов К. У розквіті творчих сил // Ленін. зоря. 1969. 26 лип.; Малишко Г. Вірність покликанню // Черв. промінь. 1983. 9 черв.; Яго ж. Такий неспокійний характер // Там жа. 1984. 1 вер.; Петров Г. Спочатку мати дарувала... // Друг читача. 1979. 19 лип.; Реп'ях С. Відкривач, дослідник // Комс. гарт. 1979. 12 лип.; Сабатовська О. 30 літ на педагогічній ниві // Черв. промінь. 1974. 14 лист.; Ступак Ю. Насиченість життя // Там жа. 1979. 14 ліп.

З. У. Драздова.

Б

БАБАРЭКА АДАМ

Бабарэка Адам Антонавіч [псеўд.: А. Б., А. Б-ка, А-м Б-а, А. Ч., Адам Гаротны, Якім Каліна, Малады Настаўнік, А. Рэка, Адам Чырвоны, А. Чэмер, Чырвоны; 2(14).10.1899, в. Слабада-Кучынка Слуцкага пав. Мінскай губ., цяпер Капыльскага р-на Мінскай вобл.— 10.10.1938], крытык, празаік, паэт.

З беззямельных («бруковых») сялян. Бацька, чалавек разумны, працавіты, сумленны, каб пракарміць сям'ю, браўся за любую работу — быў і шаўцом, і краўцом, меў свой млынок, а ў апошнія гады жыцця нават маленькую краму (памёр рана, ад сухотаў). А. Бабарэка вучыўся добра, і яго як сірату прынялі ў Слуцкую бурсу. Потым вучыўся ў Мінскай духоўнай семінарыі (скончыў у 1918). У 1919—21 настаўнічаў у вясковых школах на Случчыне, загадваў аддзелам нар. асветы, быў сябрам рэўкома Пукаўскай воласці: арганізоўваў гурткі вясковай моладзі, наладжваў літ. вечары, аматарскія спектаклі, праводзіў харчразвёрстку, вёў агітацыю за стварэнне сельскагаспадарчых камун. У час акупацыі Беларусі буржуазнай Польшчай — адзін з кіраўнікоў падполля на Случчыне, удзельнік партызанскага руху (у 1920 быў арыштаваны польскімі ўладамі, сядзеў у турме). У 1921—22 палітработнік у Чырвонай Арміі. У 1922—27 вучыўся ў БДУ на этнолага-лінгвістычным аддзяленні. Адначасова працаваў у мінскіх школах настаўнікам беларускай мовы і літаратуры, у рэдакцыі газ. «Савецкая Беларусь». У 1926—29 выкладчык беларускай мовы і літаратуры ў Камуністычным універсітэце Беларусі, з 1928 асістэнт кафедры беларускай літаратуры БДУ. Адзін з арганізатараў і кіраўнікоў літаратурна-мастацкіх аб'яднанняў «Маладняк» (1923) і «Узвышша» (1926). У 1925 захварэў на сухоты, па пуцёўцы ўрада БССР ездзіў лячыцца ў Крым. У 1930 незаконна арыштаваны, 10.4.1931 асуджаны на 5 год высылкі. Жыў у г. п. Слабадской (Вятчына), у Вятцы (цяпер г. Кіраў), працаваў бухгалтарам. У 1937 рэпрэсіраваны паўторна. Рэабілітаваны ў 1957.

Першыя творы апублікаваў у газ. «Савецкая Беларусь» у 1920. У 1925 выдаў кнігу «Апавяданні», але найбольш поўна праявіў сябе ў крытыцы, у якой стала выступаў з 1925 («беларускі Бялінскі» — такое вызначэнне замацавалася за А. Бабарэкам у 20-я гады). Друкаваўся ў «Маладняку», «Узвышшы», «Чырвоным сейбіце», «Радавой руні», «Савецкай Беларусі». Даследаваў творчасць М. Багдановіча, К. Чорнага, У. Дубоўкі, М. Чарота, Я. Коласа, З. Бядулі, гісторыю беларускай літаратуры. Распрацоўваў метадалагічныя пытанні літаратуразнаўства і эстэтыкі, прынцыпы класавасці, народнасці, сацыяльнай і эстэтычнай каштоўнасці літаратуры. Творчасць А. Бабарэкі адлюстравала складаны і супярэчлівы шлях станаўлення навуковага прафесіяналізму ў беларускай літаратурна-мастацкай крытыцы.

І. П. Чыгрын.

1.2.
Апавяданні. Мн., 1925.
1.3.
1920. Атамсціў: [Апавяданне] // Сав. Бел. 3 чэрв. / Пад псеўд. Чырвоны; Паны і ксяндзы // Там жа. 26 ліп. / Пад псеўд. А. Чырвоны; Я не пявец: [Верш] // Там жа. 11 вер. / Пад псеўд. А. Чырвоны; З фронту на фронт: [Верш] // Там жа. 15 вер. / Пад псеўд. А. Чырвоны; Чырвоным звонам: [Верш] // Там жа. 18 вер. / Пад псеўд. А. Чырвоны; Без стагнання: [Верш] // Там жа. 21 вер. / Пад псеўд. А. Чырвоны; З «чырвонага Евангелля» Васіля Князева: [Верш] // Там жа. 29 вер. / Пад псеўд. А. Чырвоны.
1921. Мацней жа!..: [Верш] // Сав. Бел. 12 студз. / Пад псеўд. А. Чырвоны; Наш шлях: [Верш] // Там жа. 8 лют. / Пад псеўд. А. Чырвоны; Не кліч званоў: [Верш] // Там жа. 16 лют. / Пад псеўд. А. Чырвоны; На работу!: [Верш] // Там жа. 5 крас. / Пад псеўд. А. Чырвоны; Будаванне: [Верш] // Там жа. 14 крас. / Пад псеўд. Я. Каліна; Раніцай: [Верш] // Там жа. 21 крас. / Пад псеўд. Я. Каліна; Сяўбіт: [Верш] // Там жа. 27 крас. / Пад псеўд. Я. Каліна; Сявец: [Верш] // Там жа. 17 мая / Пад псеўд. Я. Каліна; Чырвоны след: [Верш] // Там жа. 8 чэрв. / Пад псеўд. Я. Каліна; Гэй, касец!..: [Верш] // Там жа. 12 ліп. / Пад псеўд. Я. Каліна; Годзі!..: [Верш] // Там жа. 20 ліп. / Пад псеўд. Я. Каліна; Мы чуем: [Верш] // Там жа. 12 жн. / Пад псеўд. Я. Каліна; Гутарка аб харчовым падатку: Рабочы і селянін: [Верш] // Там жа. 1 вер. / Пад псеўд. А. Гаротны; Мы: [Верш] // Там жа. 4 вер. / Пад псеўд. Я. Каліна; Спявайце: [Верш] // Там жа. 28 вер. / Пад псеўд. А. Гаротны; «Зноў збіраюцца грозныя хмары...»: [Верш] // Там жа. 2 кастр. / Пад псеўд. А. Гаротны; Калі хочаш жыць: [Верш] // Там жа. 21 кастр. / Пад псеўд. Я. Каліна.
1922. Максім Трапкач: [Апавяданне] // Сав. Бел. 27 вер.; Мікіта Шпэндзік: [Апавяданне] // Там жа. 6 кастр.; Амэлька Хабарка: Апавяданне // Там жа. 12 ліст.; «Шкляны бог»: Апавяданне // Там жа. 24 ліст. / Пад псеўд. А. Чэмер; Стрэча: Апавяданне // Там жа. 29 ліст. / Пад псеўд. А. Чэмер.
1923. Новая мясціна: [Апавяданне] // Маладняк. № 1 / Пад псеўд. Я. Каліна; Вечар твораў Цішкі Гартнага // Полымя. № 3—4 / Пад крыпт. А. Б-ка; На балоце: (З нядаўнага мінулага) // Сав. Бел. 6, 12 студз. / Пад псеўд. Я. Каліна; Цёмнаю ночкай: [Апавяданне] // Там жа. 10, 12 студз. / Пад псеўд. А. Чэмер; Як красназорцы зямлі сцураліся: Казка // Там жа. 2 лют. / Пад псеўд. А. Чэмер; Трынаццатае чысло!: Апавяданне // Там жа. 11, 13, 14 лют. / Пад псеўд. А. Чэмер; Пясняр працы і змагання // Там жа. 8 сак. / Пад крыпт. А. Ч.; У патайкох: [Апавяданне] // Там жа. 11—13 крас. / Пад псеўд. А. Чэмер; Вечар памяці Максіма Багдановіча // Там жа. 20 чэрв. / Пад крыпт. А. Б.; Выпуск беларускіх чырвоных настаўнікаў // Там жа. 22 чэрв. / Пад крыпт. А. Б.; Скура гарыць: (Малюнак жыцця): [Апавяданне] // Там жа. 27 ліп. / Пад псеўд. Чэмер; Камандзіроўка: (Замест фельетона) // Там жа. 15 жн. / Пад псеўд. А. Чэмер; Новы быт, ці Змітрава вяселле: Бытавы малюнак // Там жа. 26 вер. / Пад крыпт. А-м Б-а; Цупрон хлюст: Апавяданне // Там жа. 25—28, 30 кастр. / Пад крыпт. А-м Б-а.
1924. У дні белапольскага панавання: [Успаміны] // Маладняк. № 2—3 / Пад псеўд. Я. Каліна; З снапом жаданняў на прыполе...: [Верш] // Там жа. № 4; Ленін у беларускай паэзіі // Радавая рунь. № 1; «Развітаўся я з крыжам збуцвелым...»: [Верш] // Там жа. № 2; «Мы вясны людское конніца...»: [Верш] // Там жа. № 3—4; Ураджайнае: [Верш] // Малады араты. 1 кастр.
1925. З жыццёпісу Янкі Купалы // Маладняк Янку Купалу. Мн.; Юркава ноч: (З аповесці «Мяцежным шляхам») // Маладняк. № 6; Перад каліткаю: (З аповесці «Мяцежным шляхам»); Вясну радзіла восень: (Да пытання аб кірунках у сучаснай бел. літаратуры) // Там жа. № 7; Вобразы без рамак і асадкі: [Апавяданні-імпрэсіі]; Лірыка Міхася Чарота // Там жа. № 9; Літаратура як зброя класавага змагання і шлях да яе аўладання // Маладняк Калініншчыны. № 2; Помню...: [Верш] // Малады араты. № 6 / Пад псеўд. Каліна; Восьмая: [Верш] // Там жа. № 13; Чырв. змена. 6 ліст.; Шлях Маладняка: (Да другіх угодкаў працы Усебел. аб'яднання паэтаў і пісьменнікаў «Маладняк») // Малады араты. № 14; Крытычна-літаратурная сучаснасць // Сав. Бел. 16 студз.; «Звоніць сэрца жарам»: (Контуры творчага шляху А. Гурло) // Там жа. 22 сак.; За творчую працу // Там жа. 11 кастр.; [Рэц. на кн.: К р а п і в а К. Крапіва. Мн., 1925] // Там жа. 15 ліст. / Пад крыпт. А. Б.
1926. Зарунела, зарунела аксамітам: [Рэц. на кн.: Ч а р о т М. Вершы. Мн., 1925] / Пад крыпт. А. Б.; Званіў званар: Замалёўка; «Вецер, вецер — буйны вецер!..»: [Рэц. на кн.: Т р у с П. Вершы. Мн., 1925]; «Хай дайлідзіць духу трыклінні?..»: [Рэц. на кн.: Д у б о ў к а У. Там, дзе кіпарысы. Мн., 1925]; З далін на ўзвышшы // Маладняк. № 1; [Рэц.: на кн.: Я к і м о в і ч А. Вершы. Мн., 1925] // Там жа. № 2; З далін на ўзвышшы: (Некалькі вобразаў з бытнасці, рэалізаванай у бел. паэзіі) // Там жа. № 10; За культуру мастацтва // Чырв. сейбіт. № 1; Коласаўская праўда жыцця // Там жа. № 3.
1927. З літаратурных нататак: Аб літаратурных пытаннях наогул; Аб самавызначэнні і самаацэнках творчых сіл мастацтва // Узвышша. № 1; Максім Багдановіч у літаратурных ацэнках // Там жа. № 2; Паэма «Сымон Музыка» Якуба Коласа // Там жа. № 3; Аб разуменні мастацкай творчасці і аб некаторых пытаннях у вывучэнні беларускай літаратуры // Там жа. № 5; Творчасць У. Дубоўкі як форма нацыянальнай свядомасці пралетарскага характару // Там жа. № 6; 1928, № 1.
1928. Пералом у станаўленні натуральнай культуры ў творчасці З. Бядулі: [Рэц. на кн.: Б я д у л я З. Танзілія. Мн., 1927] // Узвышша. № 3; [Рэц. на кн.: К л я ш т о р н ы Т. Светацені. Мн., 1928] / Пад крыпт. А. Б.; Беларуская літаратура да X гадавіны БССР: Стэзаваны агляд // Там жа. № 6; Крапівіна Біблія — гэта праверка святасці біблейскіх гісторый // Бел. вёска. 5 крас.; Мы смяёмся, смяецца і Максім Горкі: Ліст з Масквы // Чырв. змена. 13 ліп. / Пад крыпт. А. Б.
1929. Пра Бядулеву аповесць «Салавей» // Узвышша. № 2; Пра Коласаву «Новую зямлю» // Там жа. № 3; «Зямля» Кузьмы Чорнага // Там жа. № 4; Узвышэнская паэзія: (Аналіз паняцця) // Там жа. № 6.
1930. Тут раней: [Верш] // Полес. праўда. 6 апр. / Пад псеўд. Я. Каліна; На хлебазаводзе «нашы дакументы правяралі ўважліва» // Там жа. 14 кастр. / Пад псеўд. Я. Каліна; Сааўт. Р. Мурашка, В. Палескі.
1966. Жыццёпіс і працы // Пра час і пра сябе. Мн.
1967. Як красназорцы зямлі сцураліся: [Апавяданне] // Анталогія беларускага апавядання: У 2 т. Мн., 1967. Т. 1.
1971. Да 8-й гадавіны Вялікага Кастрычніка: [Верш] // Універсітэт паэтычны. Мн.
1.4.
Б е х е р І. (CH.CI-CH) з AS (льюізін) або адзіная справядлівая вайна: [Раман] / З ням. Мн., 1931 / Пер. пад крыпт. А. Б.
1930. К а л ь т о ф е н М. Іспанскі рабочы раман / З ням. // Маладняк. № 11 / Пер. пад крыпт. А. Б. Я г о ж. Забойцы: Апавяданне: / З ням. // Чырв. Бел. № 6 / Пер. пад крыпт. А. Б. Я г о ж. Непрыкметным змаганнем: Апавяданне / З ням. // Там жа. № 17 / Пер. пад крыпт. А. Б. Я г о ж. На шляху да змагання: Апавяданне / З ням. // Там жа. № 23—24 / Пер. пад крыпт. А. Б.
1931. В а й с к о п ф Ф. Не за белых лебедзяў...: Апавяданне // Полымя. № 1 / Пер. пад крыпт. А. Б.
2.2.
К о н а н У. Адам Бабарэка: Крытычна-біягр. нарыс.

Мн., 1976. Рэц.: Лецка Я. Пра крытыка і грамадзяніна // ЛіМ. 1977. 17 чэрв.

2.3.

На беларускай мове. Гародня А. Тры аркушы бессаромнае фальсіфікацыі // Маладняк. 1929. № 4; Гісторыя беларускай дакастрычніцкай літаратуры: У 2 т. Мн., 1968. Т. 1. С. 36; Глебка П. Нацдэмаўшчына, замаскіраваная марксісцкай фразай: (Пра літаратуразнаўчую працу Бабарэкі) // Узвышша. 1931. № 2, 3; Гніламёдаў У. Традыцыі і наватарства. Мн., 1972. С. 62—63; Дубоўка У. Шчаслівы, што ведаў яго: [Успаміны] // Полымя. 1969. № 10; Жыцень Л. Блакітная анамалія // Сав. Бел. 1924. 24, 26 жн.; За пашырэнне «Маладога аратара» // Малады араты. 1925. № 13; Камінскі М. Ён клікаў да новых вышынь: Да 70-годдзя з дня нараджэння А. Бабарэкі // ЛіМ. 1969. 17 кастр.; Карабан С. Нарысы гісторыі беларускай савецкай крытыкі 20—30-х гадоў. Мн., 1971. С. 10—11, 32—33, 98, 106, 132—133, 146—148, 161—164; Конан У. Адам Бабарэка // Полымя. 1965. № 1; Яго ж. Развіццё эстэтычнай думкі ў Беларусі (1917—1934). Мн., 1968. С. 108—112, 126—132; Яго ж. «Чужых думак не пераказваў...» // ЛіМ. 1965. 1 кастр.; Крапіва К. «Узвышша» на новым шляху // Узвышша. 1931. № 1; Лужанін М. Старэйшы сябар // Лужанін М. З ранку да вечара. Мн., 1978; Мажэйка А. Здольны пісьменнік, удумлівы крытык // Беларусь. 1974. № 10; Мушынскі М. Беларуская крытыка і літаратуразнаўства (20—30-я гады) // Мн., 1975. С. 16—18, 56—57, 117—120, 211—215, 218—219, 237—238, 242—243, 251—254, 256—258, 265—266; Пісьменнікі Савецкай Беларусі: Кароткі даведнік. Мн., 1981; Сідаровіч А. Памяці Адама Бабарэкі // ЛіМ. 1969. 28 кастр.; Собаль В. На заранку новага жыцця // Віцеб. рабочы. 1979. 13 кастр.; Становішча мастацкай літаратуры // Палес. праўда. 1933. 4 крас.; Тычына М. Адзін з першых // ЛіМ. 1979. 12 кастр.; Чыгрын І. Проза «Маладняка». Мн., 1985. С. 11—17, 20-23, 25—26; Шушкевіч С. Мой літаратурны настаўнік // Шушкевіч С. Выбр. тв.: У 2 т. Мн., 1978. Т. 2.

На рускай мове. Читатель. Заметки читателя // Звезда. 1926. 5 дек.

3.1.

ЦНБ АН БССР, аддз. рукап., ф. 5, воп. 1, адз. зах. 1, л. 19—20. *Г. І. Рэут.*

БАГДАНАЎ ЮРЫЙ

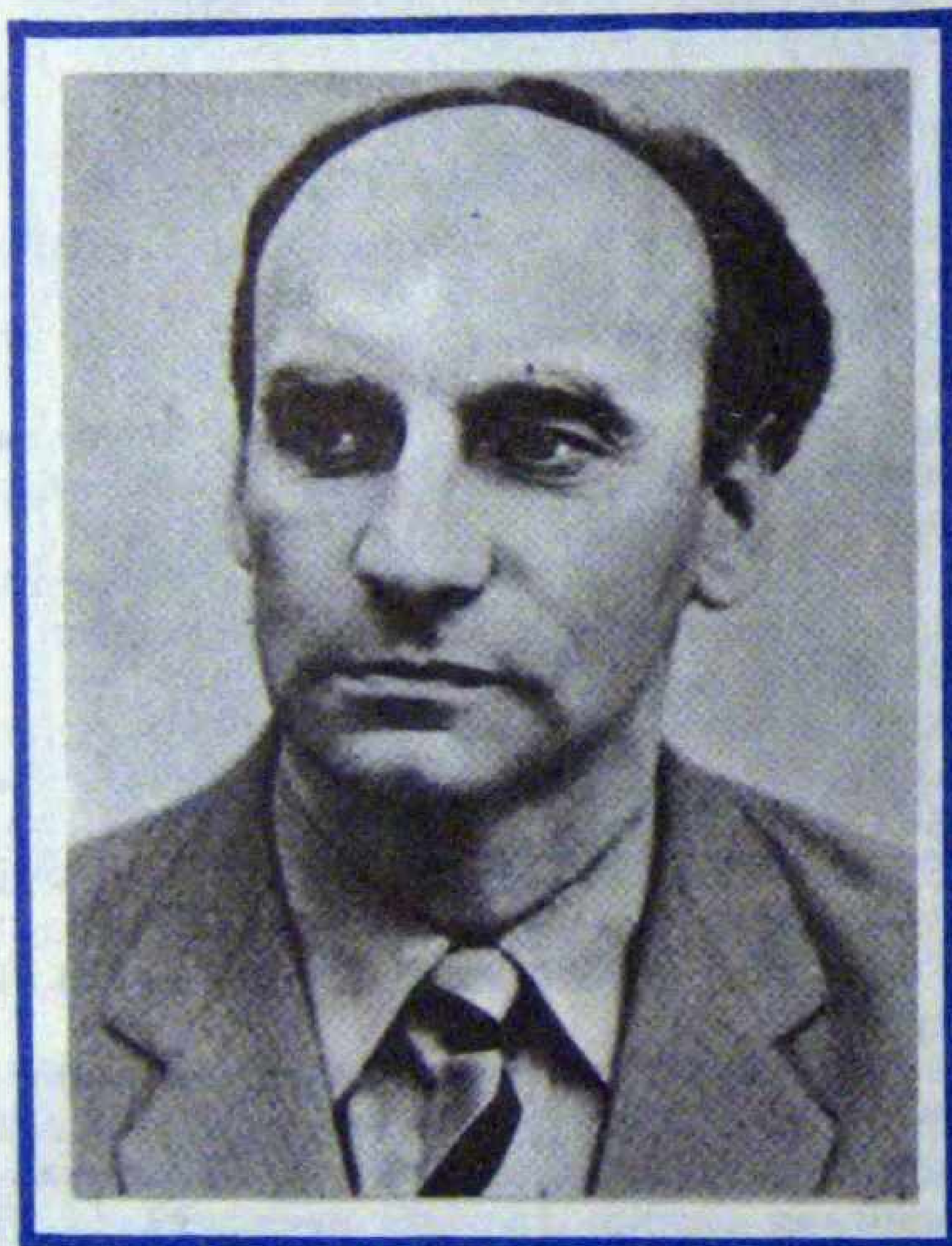

Багданаў Юрый Мікалаевіч (н. 8.8.1944, г. Горкі, цяпер Ніжні Ноўгарад, РСФСР), паэт, крытык, перакладчык. Піша на рускай і беларускай мовах. Член СП СССР з 1989.

Нарадзіўся ў сям'і служачага. У 1945 сям'я пераехала ў г. Баранавічы, дзе ён атрымаў сярэднюю адукацыю і адначасова скончыў музычную школу (1960). Вучыўся ў Мінскім музычным вучылішчы імя М. Глінкі (1960—64), пасля заканчэння якога выкладаў у Баранавіцкай музычнай школе (1964—71). У 1969—74 студэнт Літаратурнага інстытута імя А. М. Горкага (Масква). У 1974 быў накіраваны ў Дзяржаўны камітэт БССР па кінематаграфіі, у 1975—88 — намеснік начальніка, начальнік аддзела пракату фільмаў Дзяржкіно БССР. Адначасова быў рэдактарам кінабюлетэня «На экранах Беларусі». У лютым — сакавіку 1988 старшы рэдактар кінастудыі «Беларусьфільм». У сакавіку 1988 — студзені 1990 сакратар партыйнай арганізацыі кінастудыі. Са студзеня 1990 вядучы рэдактар Міністэрства культуры БССР. Узнагароджаны Граматай Вярхоўнага Савета БССР і медалём. Член КПСС з 1969.

Першы верш «Паэзія» Ю. Багданава быў надрукаваны ў баранавіцкай раённай газеце «Знамя коммунизма» ў 1964. Потым яго вершы змяшчаліся ў брэсцкай абласной газеце «Заря», часопісе «Неман». Аўтар зборнікаў паэзіі «Прыкмета шчасця», «Рака часу», «Узлётнае поле», «Чырвоная соль», «Бераг сусвету». Першыя два зборнікі прысвечаны роднай зямлі, беларускай прыродзе, працавітым людзям, іх штодзённым клопатам, каханню. Вянок санетаў «Кліч» і паэма «Песня пра Марыю» — успамін пра гераічнае мінулае нашага народа. У наступных зборніках Ю. Багданаў філасафічна асэнсоўвае «вечныя» пытанні жыцця. Яго герой неадрыўны ад свайго першага «ўзлётнага поля», дзе нарадзіўся, вырас, адчуў любоў да Радзімы. Паэта непакоіць прызначэнне чалавечай асобы на зямлі, вытокі яе духоўнага росту. Ю. Багданаў выкарыстоўвае разнастайныя вершаваныя формы — ад трыялета да свабоднага верша, ад вянка санетаў да паэмы. У яго суседнічаюць філасофская і пейзажная лірыка, мініяцюры і бытавыя сцэнкі. Аўтар рэцэнзій на кнігі беларускіх пісьменнікаў. Пераклаў на рускую мову асобныя вершы П. Панчанкі, П. Прыходзькі, А. Вярцінскага, Г. Бураўкіна, А. Разанава і інш., з поль-

скай на рускую — У. Бранеўскага, Ю. Тувіма і інш. Вершы Ю. Багданава пакладзены на музыку І. Лучанком («Верныя мы памяці бацькоў»), Э. Наско («Беларусь, мая шчырая маці...»). Жыве ў Мінску. *Г. М. Урупіна.*

Бібліяграфія

1.2.

Признак счастья: Стихи. Мн., 1974. (Первая книга поэта). Рэц.: А в р у т и н А. Все ритмы земли родной // Неман. 1975. № 8.

Река времени: Стихи и поэма. Мн., 1977. Рэц.: А ў р у ц і н А. Другая спроба... // ЛіМ. 1977. 30 вер.

Взлетное поле: Стихи и поэмы. Мн., 1981.

Красная соль: Стихи. М., 1983.

Берег Вселенной. Мн., 1988.

1.3.

1968. Осень: [Верш] // Заря. 20 нояб.

1971. «Зеленое лето...»; Играет Бах: [Вершы] // Неман. № 10.

1972. Знаешь ты...: [Верш] // Сел. газ. 15 окт.

1973. Ёсць такое правіла...: Маленькае апавяданне // Мін. праўда. 25 крас.

1974. Белоруссии: [Верш] // Дзень паэзіі—74. Мн.

1975. Адчуванне рэчаіснасці: [Рэц. на кн.: П р ы х о д з ь к а П. На пераправе. Мн., 1974] // Беларусь. № 8; Цэласнасць: [Рэц. на кн.: В я р ц і н с к і А. З'яўленне. Мн., 1975] // Там жа. № 12; Радость бытия: [Рэц. на кн.: С т р а л ь ц о ў М. На ўспамін аб радасці. Мн., 1974] // Неман. № 4; Жизнь прожить...: [Рэц. на кн.: Б р о в к а П. Пишу о сердце человечьем... М., 1974] // Там жа. № 6.

1976. «Земля моя, каким высоким слогом...»: [Верш] // Неман. № 6; Выпрабаванне характару: [Рэц. на кн.: П а в л о в В. Ежелиха; Спелые травы; Нас поле не насеяно. Мн., 1975] // Вяч. Мінск. 20 жн.; «За кожны шчыры дзень...»: [Рэц. на кн.: К а л е с н і к І. Юнацтва. Мн., 1975] // ЛіМ. 11 чэрв.

1977. Дачыненне да свету: [Рэц. на кн.: А ў р а м ч ы к М. Радовішча. Мн., 1976] // Беларусь. № 6; Высокое напряжение: [Рэц. на кн.: Ж д а н О. Во время прощания. Мн., 1975] // Неман. № 2; Живое чувство сопричастности: [Рэц. на кн.: И п а т о в а О. Крыло. М., 1976] // Там жа. № 5; [Рэц. на кн.: М е л ь н и к о в А. Спасибо, жизнь!.. Мн., 1977] // Там жа. № 12; Хлеб; «Бежит по улице метель...»; «Школьный двор, пионерские дали...»; [Вершы] // Вяч. Мінск. 24 студз.

1978. «Железо гнуть...»; «Старик был худ и прям, как гвоздь...»; «Перевези меня, паром...»; «О войне вспоминая гражданской...»; «Над рощей вечерней сиреневый цвет...»; «Выкапываем тонкие деревья...»; «Хор лягушек за рекою...»: [Вершы] // Вяч. Мінск. 5 кастр.

1979. Зямное прыцягненне // Беларусь. № 7; «Железо гнуть...»; «Басовитое пенье шмеля...»; «Песня смолкнет за рекою...»: [Вершы] // Неман. № 9; Целина; «Работа уверенность, силу придает...»: [Вершы] // Вяч. Мінск. 4 ліп.

1980. Героі — побач: [Рэц. на кн.: П а р а х н е в і ч М. Прыгарадная камандзіроўка. Мн., 1979] // Беларусь. № 1; Пошук сябе: [Рэц. на кн.: Т ы ч ы н а М. Дажынкі. Мн., 1979] // Там жа. № 12; Шахтеры: [Верш] // Мін. праўда. 26 студз.

1981. Сослуживцы: [Верш] // Дзень паэзіі—81. Мн.; Прага жыцця: [Рэц. на кн.: Г а ў р у с ё ў С. Азарэнне. Мн., 1980] // Беларусь. № 8.; Святло бяроз: [Рэц. на кн.: З а к о н н і к а ў С. Пакуль жыве мая бяроза. Мн., 1981] // Маладосць. № 9; Краю роднага рысы: [Рэц. на кн.: Ц в і р к а К. Сцежка дадому. Мн., 1980] // Полымя. № 9.

1982. «Прощай, прощай, Высокий берег...»; Фрески XII века: [Вершы] // Дзень паэзіі—82. Мн.; Шаги по земле: [Верш] // Неман. № 1; [Рэц. на кн.: С к о р и н к и н В. Разрешите взлет. М., 1980] // Там жа. № 12.

1983. Берег Вселенной: [Верш] // Дзень паэзіі—83. Мн.

1984. «Последние капли малины...»: [Верш] // Дзень паэзіі—84. Мн.; Крылья — в небе, а корни — в земле: [Рэц. на кн.: Н я к л я е ў У. Знак аховы. Мн., 1983; Я г о ж. Местное время. М., 1983] // Неман. № 4; [Рэц. на кн.: К а з а к Г. Сегодня на заре. Мн., 1983] // Там жа. № 8.

1985. [Рэц. на кн.: Т у л у п а в а Н. Гарывада. Мн., 1984] // Неман. № 1; Исток памяти: [Рэц. на кн.: З а к о н н и к о в С. Встань раньше солнца. М., 1985] // Там жа. № 11.

1.4.

1973. П р и х о д ь к о П. Курский меридиан: [Верш] / С бел. // Во славу Родины. 15 июня; Я г о ж. Мамаев курган: [Вершы] / С бел. // Вяч. Мінск. 27 жн.

1975. П р и х о д ь к о П. Мамаев курган: [Верш] / С бел. // Во славу Родины. 1 июня. *Т. М. Махнач.*

БАГДАНОВІЧ АДАМ

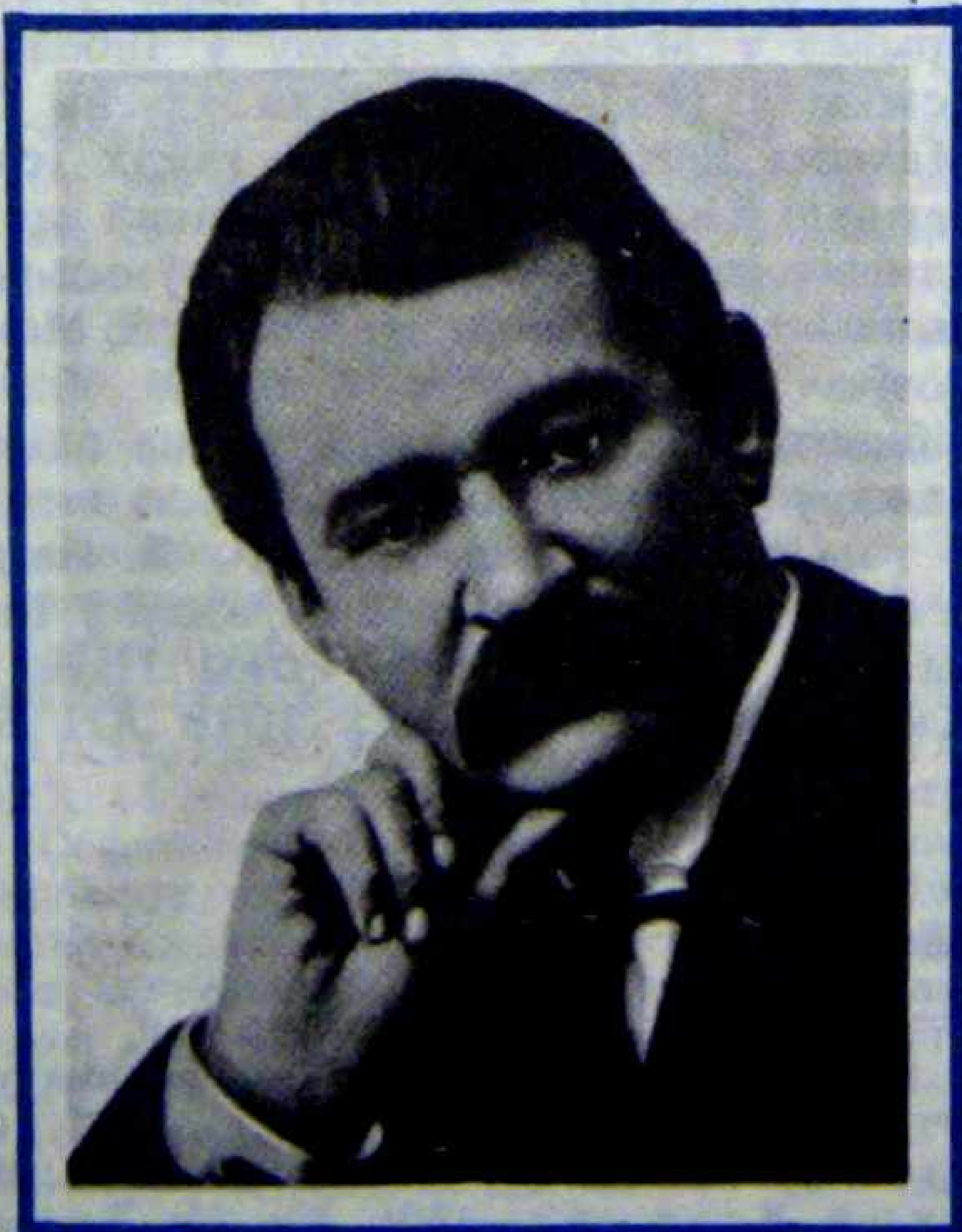

Багдановіч Адам (Адольф) Ягоравіч [псеўд. А. Б., А. Б-о в и ч, А. Б-в и ч, А. Б о р и с о в с к и й, Г р о д н е н с к и й о б ы в а т е л ь; 20.3(1.4).1862, паводле інш. звестак 25.3(6.4).1862, м. Халопенічы Барысаўскага пав. Мінскай губ., цяпер Крупскага р-на Мінскай вобл.— 16.4.1940, Яраслаўль; пахаваны там жа], этнограф, фалькларыст, мемуарыст. Бацька паэта М. Багдановіча.

З сям'і беззямельнага селяніна, былога прыгоннага, які быў дваровым (кухарам) у памешчыка і пры вызваленні надзелу не атрымаў. У сям'і існавалі багатыя традыцыі народнай культуры. Выдатнай знаўцай народнай творчасці, таленавітай апавядальніцай была бабка Рузаля (Разалія Казіміраўна Осьмак). Маючы ўчэпістую памяць, А. Багдановіч з дзяцінства назапасіў багатыя веды ў галіне беларускага фальклору, якія выкарыстаў пазней у сваіх фальклорна-этнаграфічных працах. Адам Ягоравіч рана спазнаў нястачы, з 7 год быў аддадзены на працу ў маёнтак. Узімку здольны хлопчык паспяхова вучыўся ў пачатковай школе ў Халопенічах і ў Мінску, куды ў пошуках заробкаў часова перабраўся бацька. Пасля заканчэння школы працаваў памочнікам настаўніка ў Халопенічах, вучыўся ў Мінску розным рамёствам (у кандытара, у чыгуначным дэпо і слясарнай майстэрні). У час вучобы ў Нясвіжскай настаўніцкай семінарыі (1879—82) арганізаваў сярод семінарыстаў гурток самаадукацыі. Пасля выпуску з семінарыі быў накіраваны настаўнікам у сельскую школу ў в. Пагарэлае Ігуменскага пав. У той жа час стаў актыўным членам мінскай арганізацыі рэвалюцыянераў-нарадавольцаў. З 1885 загадчык гарадскога пачатковага вучылішча ў Мінску. У 1892 выбраў службу па Сялянскаму зямельнаму банку і пераехаў у Гродна. Пастаянна займаўся самаадукацыяй, у прыватнасці, вывучыў самастойна нямецкую, французскую, польскую, лацінскую, грэчаскую і старажытнаяўрэйскую мовы, што дапамагала яму ў навукова-асветніцкай дзейнасці. Яшчэ ў семінарскія гады А. Багдановіч перадаў некаторыя свае фальклорныя запісы настаўніку П. А. Увядзенскаму, які супрацоўнічаў з вядомым фалькларыстам П. В. Шэйнам. З цягам часу і сам А. Багдановіч стаў непасрэдным карэспандэнтам-супрацоўнікам Шэйна, які надрукаваў у сваіх «Матэрыялах для вывучэння побыту і мовы рускага насельніцтва Паўночна-Заходняга краю» (т. 1—3, 1887—1902) зробленыя А. Багдановічам запісы народных песень, казак, легенд, апісанне абрадаў беларускага вяселля і інш. У 1896, пасля смерці жонкі (Марыі Апанасаўны Мякоты, маці Максіма), быў пераведзены па службе ў Ніжні Ноўгарад, дзе адразу ж увайшоў у кола перадавой мясцовай інтэлігенцыі, пасябраваў з М. Горкім. Неўзабаве блізкія сяброўскія сувязі дапоўніліся сваяцкімі: сястра жонкі Горкага, Кацярыны Паўлаўны, Аляксандра Паўлаўна Волжына стала жонкай Адама Ягоравіча. Яна хутка памерла, але сваяцкія ўзаемаадносіны А. Багдановіча і яго дзяцей з Кацярынай Паўлаўнай захаваліся надоўга. Працуючы ў сялянскім банку ў Ніжнім Ноўгарадзе, Адам Ягоравіч адстойваў інтарэсы сялян, у сувязі з чым выклікаў варожасць у мясцовага дваранства і ў 1907 быў пераведзены ў Яраслаўль, дзе пражыў амаль без перапынкаў да канца жыцця. Пасля Кастрычніцкай рэвалюцыі быў прызначаны кіраўніком Яраслаўскага аддзялення сялянскага банка. Пасля скасавання банка (1920) перайшоў на педагагічную працу — выкладаў у тэхнікумах Яраслаўля. Перапісваўся з М. Горкім. Пайшоўшы ў 1931 на пенсію, яшчэ з большым захапленнем заняўся навуковай працай.

З 1886 А. Багдановіч пачаў выступаць у перыядычным друку (у «Минском листке», «Минских губернских ведомостях», «Гродненских губернских вдомостях», «Виленском вестнике») з артыкуламі па гісторыі і этнаграфіі, народнай асвеце і зямельнаму пытанню, рэцэнзіямі і артыкуламі пра навінкі рускай і заходнееўрапейскай літаратуры, тэатральныя пастаноўкі і інш. Асабліва каштоўныя былі апублікаваныя ім этнаграфічныя працы: «Нарыс становішча жанчыны ў сялянскім асяроддзі беларускага краю», «Педагагічныя погляды беларускага народа» (1896), «Пра паншчыну» (1894). Манаграфія «Перажыткі старажытнага светасузірання ў беларусаў» (Гродна, 1895) атрымала высокую ацэнку рускіх і польскіх вучоных. Звыш 10 год аддаў ён галоўнай сваёй навуковай працы — двухтомнай манаграфіі «Мова зямлі. Утварэнне водарачных імёнаў і вытворных ад іх», у якой раскрыў сувязь рачной і азёрнай наменклатуры краіn Еўропы, Азіі, Паўночнай Афрыкі з глыбокімі этнагенічнымі працэсамі старажытнасці. Нягледзячы на высокую ацэнку вучоных і падтрымку М. Горкага, кнігу ў тагачасных умовах выдаць не ўдалося. На тэарэтычнай аснове гэтай манаграфіі А. Багдановіч напісаў таксама даследаванні «Этнічны склад народаў славянскіх і рускіх», «Этнічны склад беларускага народа» (засталіся ў рукапісах), «Мова зямлі. Насельніцтва Верхняга Паволжа, Акі і Камы» (апубл. у 1966 у Яраслаўлі). Талент Багдановіча — пісьменніка і вучонага — у поўнай меры раскрыўся ў аўтабіяграфічных мемуарах, якія ён пачаў у 1934 і працягваў пісаць да канца жыцця. Гэта мастацкі твор і адначасова даследаванне па этнаграфіі, фальклору, народнай асвеце, культуры і сацыялогіі Беларусі 2-й паловы 19 ст. Выдатным мемуарным помнікам з'яўляюцца і ўспаміны пра М. Горкага (пісаліся ў 1928—35). А. Багдановіч таксама аўтар прац «Рэвалюцыйны рух у г. Мінску і губерні ў 80 і пачатку 90-х гг.», «Да гісторыі партыі «Народнай волі» у Мінску і Беларусі, 1880—1892 г.», «З мінулага мястэчка Халопенічы» (засталіся ў рукапісах).

А. Я. Багдановіч адыграў значную ролю ў станаўленні асобы свайго сына Максіма. Ён захаваў яго рукапісную спадчыну, якую ў 1923 асабіста прывёз у Мінск і перадаў у Інбелкульт. На іх аснове ў 1927—28 былі выдадзены Збор твораў Максіма Багдановіча ў 2-х тамах (самі рукапісы загінулі ў часы Вялікай Айчыннай вайны). А. Багдановіч напісаў таксама каштоўныя ўспаміны пра сына — «Матэрыялы да біяграфіі Максіма Багдановіча» (1923, апубл. у 1960). Уласны архіў і бібліятэка А. Багдановіча моцна пацярпелі ў час пажару ў Яраслаўлі ў 1918. Тое, што захавалася, у тым ліку рукапісы прац А. Я. Багдановіча савецкага перыяду, у 1957 перадалі ў Інстытут літаратуры АН БССР яго сыны Павел і Мікалай. Кнігазбор зберагаецца ў ЦНБ АН БССР.

Г. В. Кісялёў.

Бібліяграфія

1.2.

Про панщину: Рассказ из белорусской жизни времен крепостного права. Гродно, 1894. (Отд. оттиск из «Гродн. губ. вед.». 1894).

Пережитки древнего миросозерцания у белоруссов: Этнографический очерк. Гродно, 1895. (Отд. оттиск. из «Науч. обозрения». 1894. № 33). Рэц.: Исторический Вестник. 1896. Кн. 21; Ламанский В.

// Живая старина. 1895. № 3—4; Михневич В. // Новости. 1895. № 230; Научное обозрение. 1895. № 33; Witort J. // Wisła. 1897. Т. 11.

Страницы из жизни Максима Горького; Материалы к биографии Максима Богдановича; Мои воспоминания. Мн., 1965. Рэц.: Булацкі Р. Ён сябраваў з А. М. Горкім // Звязда. 1965. 23 ліп.; Бурьян Б. Приближение поэта // Сов. Бел. 1966. 7 сент.; Есакоў А. Цікавыя ўспаміны // Беларусь. 1965. № 12; Лойка А. Калі ажывае мінулае // Полымя. 1965. № 11; Суприн М. Рукопись стала книгой // Сов. рабочий. 1965. 1 авг.

Язык земли. Ярославль, 1966.

1.3.

1886. Очерк положения женщины в крестьянской среде Белорусского края // Мин. листок. 19, 22, 29 авг. / Пад крыпт. А. Б.; Педагогические воззрения белорусского народа: Очерк // Там жа. 18 нояб., 5 дек. / Пад крыпт. А. Б.

1887. Материалы для изучения быта и языка русского населения Северо-западного края // Сборник ОРЯС. Т. 41. № 3; 1890. Т. 51. № 3; 1893. Т. 57. № 4; Воззрения белоруссов на праздиества пасхи // Мин. листок. 10 апр. / Пад крыпт. А. Б.

1888. Униятский вопрос в 1772—1827 гг. // Виленский календарь на 1889. Вильно / Пад крыпт. А. Б.

1893. Деревенская драма: (Рассказ из белорусской жизни) // Гродн. губ. ведом. 23, 27 окт., 3 нояб. / Пад крыпт. А. Б-овичъ; Летучие заметки: (Публичной библиотеке) // Там жа. № 77 / Пад псеўд. Гродненский обыватель; «Дзеды»: Этнографический очерк // Там жа. № 94; Летучие заметки // Там жа. № 98, 100.

1894. Пережитки древних верований у белоруссов // Научное обозрение. Т. 33—36, 42—45; От редакции: (О задачах провинциальной печати) // Гродн. губ. вед. № 1 / Ананімна; Дучкарь: (Из бел. розсказней) // Там жа. 5 янв. / Пад крыпт. А. Б-ович; Детские приюты в деревне // Там жа. № 10; Про панщину // Там жа. 5, 9 февр., 1 марта; К вопросу о школах грамоты // Там жа. № 12; О необходимости возобновления народных чтений в нашем городе // Там жа. № 14; Отцы и дети в белорусской деревне // Там жа. 16, 23 марта, 23 апр.; О народных чтениях в деревне // Там жа. № 25; К вопросу об открытии у нас народной библиотеки // Там жа. № 28; Об улучшении быта народных учителей // Там жа. № 31; 33; Непонятное недоразумение: (О подыменной торговле) // Там жа. № 37; Школьная страда // Там жа. 11, 15, 22 июня / Пад крыпт. А. Б.; К вопросу о распространении сельскохозяйственных знаний в народе // Там жа. № 52; Летучие заметки: (О санитарном состоянии города) // Там жа № 56; К проекту об учреждении курсов пчеловодства для учителей церковно-приходских школ Гродненской губ. // Там жа. № 57; Деревенская темнота. Поверия, суеверия, предрассудки: Этнографический очерк // Там жа. № 58, 63; Насущная потребность сельского хозяйства в Гродненской губернии // Там жа. 31 авг. / Пад крыпт. А. Б.; Об учителях для церковно-приходских школ // Там жа. № 72; К пересмотру законодательства о крестьянах: (О праве участия женщин в сходах) // Там жа. № 75; Пережитки в миросозерцании белорусов // Мин. листок. 27 сент.

1895. Спорный вопрос крестьянского самоуправления: (Об обложении мирскими сборами земель шляхетских и помещичьих) // Гродн. губ. ведом. № 2; К вопросу о фельдшеризме и знахарстве // Там жа. № 3, 4; Пережитки древнего миросозерцания у белорусов: (Этнографический очерк) // Там жа. 4, 8, 11, 18 февр., 4, 8, 11, 18, 22, 25, 29 марта, 1, 29 апр., 6, 17, 20, 24 мая, 3, 7, 14 июня; К вопросу о деятельности Гродненского Софийского братства: (Об устройстве читальни и народных чтений) // Там жа. № 15, 16; С Брест-Литовского пожарища // Там жа. № 36 / Ананімна; К вопросу о телесном наказании по приговорам волостных судов: (Из записок и наблюдений волостного писаря) // Там жа. № 48, 50; Помощь самообразованию: (Об организации домашнего чтения) // Там жа. № 73—75; Гастроли Федоровой // Там жа. № 79, 80, 84, 86—88, 90—92, 94, 97; Необходимое дополнение к курсу учительских семинарий: (Сельское хозяйство и элементарные сведения по медицине) // Там жа. № 90.

1896. Плоды просвещения // Гродн. губ. вед. № 2, 24, 33; Помощь самообразованию: (По поводу программ чтения для самообразов. Особые отделы Комитета Педагогического музея Военно-учебн. заведен.) // Там жа. № 10; Тарас на Парнасе: Шуточный рассказ в стихах на белорусском языке // Там жа. № 19, 21; Выходы горючего сланца на берегу р. Немана между гор. Гродно и имен. Понемунь // Там жа. № 27; «Романтики» Ростана // Там жа. № 34; Древний могильник: Археологическая заметка // Там жа. № 43; Гастроли Петипа: Любовь и предрассудок; Гувернер Корней Отлегаев // Там жа. № 50; Помощь самообразованию: О деятельности и изданиях Московского комитета по организации домашнего чтения // Там жа. № 71.

1899. Потонувший колокол: Сказка-драма Гергардта Гауптмана: Критический очерк // Нижегородский листок. № 42, 43; Об упадке общинного начала // Там жа. № 63 / Пад псеўд. А. Борисовский; Крестьянский банк: Обзор его деятельности в Нижегородской губ. // Там жа. № 153, 156, 160 / Пад псеўд. А. Борисовский; Из скандинавской литературы. «Гергорд Грим» — драматическая поэма Тота Педберга// Там жа. № 207, 213.

1900. По Волге, Каме и Белой: Путевые заметки // Нижегородский листок. № 181, 182, 189, 190, 213.

1921. Памяти Н. А. Некрасова // Жизнь и труд. № 2.

1926. Типические черты переселенческих хозяйств в Ярославской губ. // Наш труд. № 1.

1936. Письмо его друга // Сталин. смена. 24 июня; Через полицейские кордоны: Из воспоминаний об А. М. Горьком // Там жа. 26 июня.

1959. Воспоминания о Максиме Горьком // Сов. Отчизна. № 3, 4.

1960. Материалы к биографии Максима Адамовича Богдановича // Беларуская літаратура: Даследаванні і публікацыі. Мн. Вып. 3.

1975. Материалы к биографии Максима Адамовича Богдановича; Перапіска А. Я. Багдановіча пра спадчыну М. Багдановіча // Шлях паэта. Мн.

1.4.

1895. Захер-Мозох. Сумасшедший из Фирлеевки: (Из галицийских рассказов) / З франц. // Гродн. губ. ведом. 22 ноября; 1896. 3, 6 янв. / Пер. пад крыпт. А. Б-вич.

1896. Конопницкая М. Похороны: Рассказ / С пол. // Гродн. губ. ведом. 31 янв. / Пер. пад крыпт. А. Б-вич.

1.5.

На беларускую мову: У зімовыя вечары; Янутка-маляр: [Урыўкі з успамінаў] / З рус. // Полымя. 1962. № 3.

2.2.

Зуборев Л. И. Крик Буревестника: Ист-докум. повесть о М. Горьком и Богдановичах. Мн., 1989.

Пширков Ю. А. Е. Богданович. Мн., 1966. Рэц.: Бурьян Б. Подвижник // Неман. 1967. № 1; Прашковіч М. Ён варты ўдзячнасці // ЛіМ. 1966. 16 жн.; Юрчанка Г. Народу свайму ўслугуючы... // Полымя. 1966. № 9.

2.3.

На беларускай мове. Бандарчык В. К. Адам Багдановіч // Голас Радзімы. 1962. № 27; Яго ж. Гісторыя беларускай этнаграфіі XIX ст. Мн., 1964. С. 215—226; Бачыла А. Дарогамі Максіма. Мн., 1971. С. 10—11, 27—31, 38—43, 47—50, 57—64; Выд. 2, перапрац. і дап. Мн., 1983. С. 10—13, 23—34, 36—39, 41—42, 45—58, 64—65, 70—81, 96; Бойка У. Максім Горкі і Адам Багдановіч // ЛіМ. 1959. 19 жн.; Ватацы Н. Яшчэ раз пра эпісталярый А. Я. Багдановіча // Полымя. 1986. № 5; Гарэцкі Г. Горкі і беларускі фальклор // Там жа. 1966. № 6; Гілевіч Н. З клопатам пра песні народа. Мн., 1970. С. 86—88; Грамадска-педагагічная дзейнасць А. Я. Багдановіча // Асвета і педагагічная думка ў Беларусі. Мн., 1985; Дамінікоўскі Ф.

Этнограф Адам Багдановіч // Беларусь. 1947. № 3. Зубараў Л. Пешкавы і Багдановічы // Маладосць. 1988. № 1; Казлоўскі А. Сябра М. Горкага // Мін. праўда. 1982. 29 ліп.; Колас Я. Ліст А. Багдановічу // Колас Я. Зб. тв.: У 14 т. Мн., 1977. Т. 13; Ларчанка М. Па шляху рэалізма. Мн., 1959. С. 102—106; Лойка А. Выдатны беларускі вучоны: Да 100-годдзя з дня нараджэння А. Я. Багдановіча // ЛіМ. 1962. 23 сак.; Пшыркоў Ю. Максім Горкі і Адам Багдановіч // Полымя. 1968. № 3; Садоўскі Я. Краязнаўчы пошук А. Багдановіча // Голас Радзімы. 1984. 22 ліст.; Яго ж. Настаўнік-этнограф // Наст. газ. 1970. 31 студз.; Стральцоў М. Ад Максіма кніжніка пачатак: Нарысы // Полымя. 1968. № 9; Яго ж. Загадка Багдановіча. Мн., 1969. С. 14—31; Шыханцова В. А. Я. Багдановіч аб настаўніку // Веснік БДУ. Сер. 4. 1976. № 3; Яе ж. А. Я. Багдановіч як педагог // Нар. асвета. 1978. № 5; Яе ж. Пытанні народнага выхавання ў работах А. Я. Багдановіча // Веснік БДУ. Сер. 4. 1976. № 1.

На рускай мове. Березкин Г. Человек на заре. Рассказ о Максиме Богдановиче — белорусском поэте. М., 1970. С. 5—13; Ефимова Н. Библиотека А. Е. Богдановича // Книга в Белоруссии. Книговедение, источники, библиография. Мн., 1981; Калач Е. Пережитки древнейших верований и обрядов у белорусов (по работам А. Е. Богдановича) // IX Всесоюзная студенческая этнографическая конференция: Краткие тезисы. 4—7 мая 1972 г. М., 1972; Крень И., Пширков Ю. Адам Егорович Богданович // Богданович А. Страницы из жизни Максима Горького; Материалы к биографии М. Богдановича; Мои воспоминания. Мн., 1965; «Литература у нас крайне серьезное дело»: Из писем А. М. Горького // ЛГ. 1986. 25 июня; Рощин И. «По мере сил и возможностей...» // Неман. 1966. № 10; Степунин И. История одной легенды // Неман. 1970. № 8; Шиханцова В. Взгляд А. Е. Богдановича на школу и воспитание // Педагогика. 1980. Вып. 18.

3.1.

Інстытут літаратуры АН БССР, рукап. фонд № 1, ф. А. Багдановіча, адз. зах. 1—88; ЦНБ АН БССР, аддз. рукап., ф. 5, воп. 1. адз. зах. 1, л. 24—25.

З. У. Драздова.

БАГДАНОВІЧ ІРЫНА

Багдановіч Ірына Эрнстаўна (н. 30.4.1956, Ліда Гродзенскай вобл.), паэтэса, літаратуразнавец, крытык. Кандыдат філалагічных навук (1985). Член СП СССР з 1989.

Нарадзілася ў сям'і інжынераў. Маці памерла, калі Ірыне было 14 гадоў. З двухгадовага ўзросту яна жыла ў Гомелі, выхоўвалася ў дзеда і бабулі (бацькавы бацькі), якія былі для дзяўчынкі і выхавацелямі, і дарадцамі, і апекунамі на працягу дзяцінства і юнацтва. У 1973 І. Багдановіч скончыла сярэднюю школу і паступіла на гісторыка-філалагічны факультэт Гомельскага універсітэта (скончыла ў 1978). Вучылася ў аспірантуры пры інстытуце літаратуры АН БССР (1978—83), дзе зараз працуе навуковым супрацоўнікам.

Першая публікацыя — верш «Лялька» у газеце «Гомельская праўда» (1973). У студэнцкія гады пачала пісаць па-беларуску, друкавалася ў часопісах «Полымя», «Неман», «Маладосць», «Работніца і сялянка», газетах «Літаратура і мастацтва», «Чырвоная змена» і інш. Першая кніга паэзіі — «Чаравікі маленства» (1985). Трывогі і клопат сучаснасці, праблемы экалогіі, зямля бацькоў і яе працавітыя людзі, гісторыя і культура беларускага народа — усё гэта ў цэнтры ўвагі паэтэсы.

Выступае таксама з артыкуламі і рэцэнзіямі па пытаннях сучаснага літаратурнага працэсу, займаецца вывучэннем творчасці Я. Купалы, беларускай паэзіі 20-х гадоў, сучаснай паэзіі.

Жыве ў Мінску. *Л. М. Гарэлік.*

Бібліяграфія

1.2.

Романтические мотивы в дореволюционном творчестве Янки Купалы: Автореферат дисс. ... канд. филол. н. Мн., 1985.

Чаравікі маленства: Вершы. Мн., 1985. Рэц.: Баравікова Р. Разуменне душы чалавечай // ЛіМ. 1985. 6 снеж.; Дзялун М. «Сонца лезе... вешацца» // Там жа. 1985. 6 снеж.; Кажамякін Ц. «Пой-

дзеш заўтра ў свет вялікі» // Гомел. праўда. 1985. 10 вер.; Мінчанка З. «Хай будуць душы розныя...» // Работніца і сялянка. 1985. № 12.

Фрэскі: Вершы і паэма. Мн., 1989.

Янка Купала і рамантызм. Мн., 1989.

1.3.

1973. Кукла; Наш старый сад: [Вершы] // Гомел. праўда. 13 студз.; Весенние стихи // Там жа, 3 сак.

1974. Чаканне: [Верш] // Гомел. праўда. 10 жн.

1975. Мой шлях: [Верш] // Гомел. праўда. 31 мая; Мая Радзіма: [Верш] // ЛіМ. 7 сак.; Мой кут; Сталасць; Родная Рагачоўшчына: [Вершы] // Там жа. 16 мая.

1976. Моўны скарб: [Верш] // Гомел. праўда. 2 кастр.

1977. Песня роднай старонцы: [Верш] // Гомел. праўда. 17 снеж.; «В зеленой роще мне назавещала...»: [Верш] // Знамя юности. 25 июня (спец. вып.).

1978. «Перо мой покой зачеркнуло...»; Родина; «Как узок мир моей мечты...»; Летняя сессия: [Вершы] // Гомел. праўда. 14 студз.

1979. Несці людзям — сваё: [Рэц. на кн.: Шклярава Н. Міг і вечнасць. Мн., 1978] // ЛіМ. 7 снеж.

1980. Дакрананне сэрцам: [Рэц. на кн.: Якубовіч Л. Я з вамі, вёсны. Мн., 1979] // ЛіМ. 1 лют.; Праз мінуўшчыну — у сучаснасць // Там жа. 31 кастр.; Вышыня купалаўскага сонца: [Рэц. на кн.: Купала Я. Выбранае. Мн., 1980] // Там жа. 21 ліст.

1981. «Калі на сумныя дамы...»: [Верш] // Дзень паэзіі—81. Мн.; Мастацкі метад дакастрычніцкай творчасці Янкі Купалы // Весці АН БССР. Сер. грамад. н. № 1.

1982. Лялька; Акварэлі; Лясанка: [Вершы] // Полымя. № 5.

1983. Структура рамантычнага канфлікту ў паэмах Янкі Купалы // Весці АН БССР. Сер. грамад. н. № 3; Суніцы: (Максіму Багдановічу); Старыя стагі: [Вершы] // Полымя. № 3; Яшчэ толькі ў прадчуванні // ЛіМ. 25 лют.; Шышкі... на бярозах // Там жа. 18 сак.; Не толькі словы...: [Рэц. на кн.: Дудзюк З. Праводзіны птушак. Мн., 1983] // Там жа. 14 кастр.; «Я веру ў тайну абнаўлення...»: [Рэц. на кн.: Грачанікаў А. Палессе. Мн., 1983] // Там жа. 16 снеж.

1984. Беларусь; Краіна характва; Маналог чытача да маладога паэта; «Твая далонь назвалася раллёй...» «Аднойчы даверам веснім...»: [Вершы] // Маладосць. № 1; Патрэба заглыбленасці: [Рэц. на кн.: Пісарык А. Белы май. Мн., 1983] // Там жа. № 3; Отсветы огня: [Рэц. на кн.: Арочка М. Курганне. Крэва. Мн., 1982] // Неман. № 3; У полі зроку — рамантызм: [Рэц. на кн.: Казбярук У. Рамантычны пошук. Мн., 1983] // Полымя. № 9.

1985. Рамантычны герой адчаю і бунту // Беларуская літаратура. Мн. Вып. 13. *М. П. Барташэвіч.*

БАГДАНОВІЧ МАКСІМ

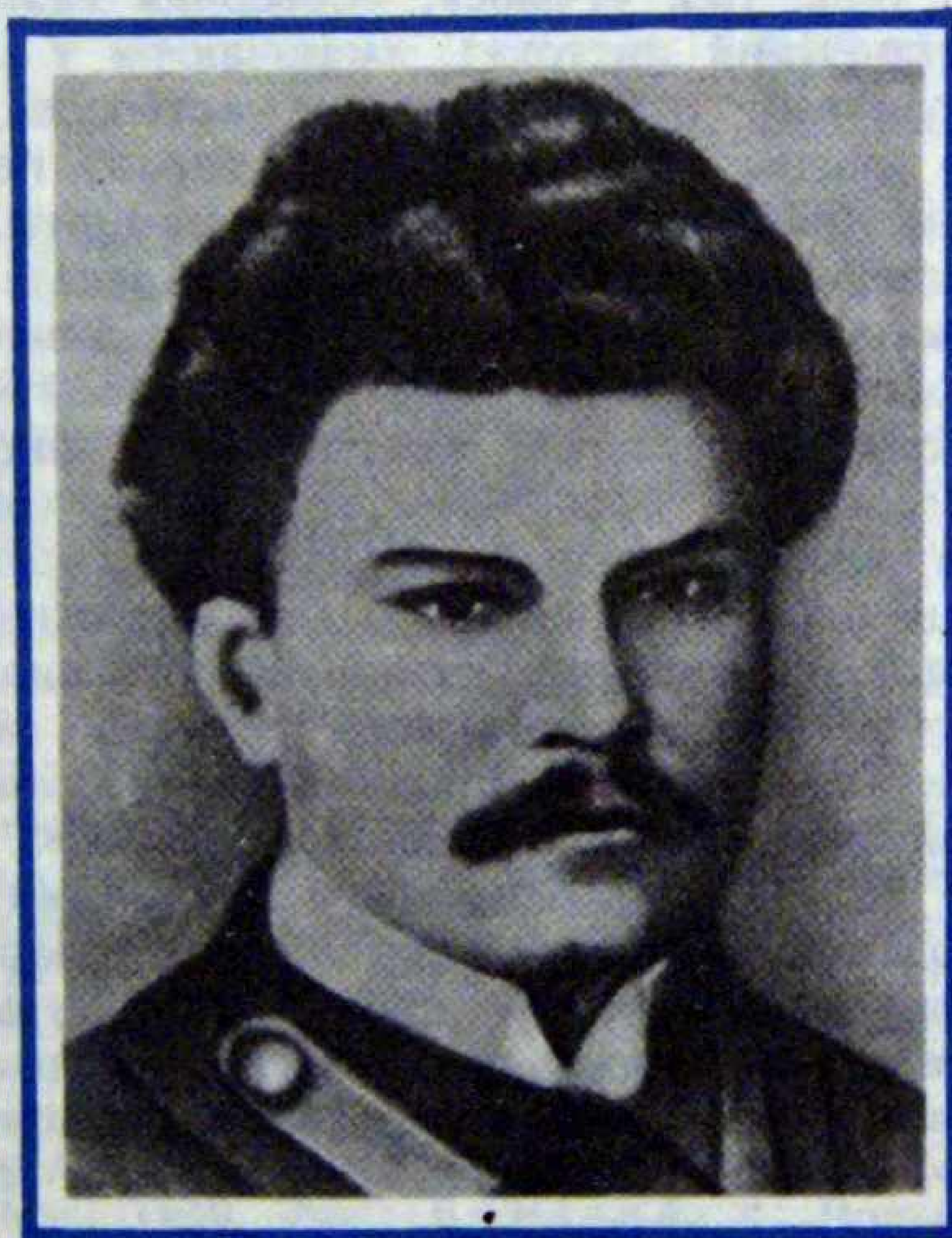

Багдановіч Максім Адамавіч [псеўд. Б-ч, М. Б., Максім Б-віч, Максім Крыніца, М. Осьмак, Ек. Февралёва, Ив. Ф-лёв, Ив. Февралёв, Эхо, Зритель, Rion; 27.11(9.12).1891, Мінск — 12(25).5.1917, Ялта; пахаваны там жа] паэт, перакладчык, крытык і гісторык літаратуры. Пісаў на беларускай, рускай і ўкраінскай мовах.

Бацька паэта — вядомы беларускі этнограф, фалькларыст і мовазнавец А. Я. *Багдановіч* — у час нараджэння Максіма працаваў загадчыкам і настаўнікам Мінскага гарадскога пачатковага вучылішча. У кватэры пры вучылішчы (зараз на гэтым месцы дом № 25 па вул. Горкага) і нарадзіўся будучы паэт. Маці паэта — Марыя Апанасаўна Мякота (1869—4.10.1896) скончыла Мінскае Аляксандраўскае вучылішча і некалькі курсаў жаночай настаўніцкай школы ў Пецярбургу. Яна аўтар апавядання «Напярэдадні каляд», змешчанага ў газ. «Гродненские губернские ведомости» (1893, № 102). Акрамя Максіма, у шлюбе А. Я. Багдановіча і М. А. Мякоты было яшчэ трое дзяцей: сыны Вадзім (1890—1908) і Леў (1894—1918) і дачка Ніна (1896—97). У ліпені 1892 сям'я Багдановічаў пераехала з Мінска ў Гродна (Адаму Ягоравічу было прапанавана там новае месца працы ў Сялянскім банку), дзе і прайшлі раннія дзіцячыя гады будучага паэта. Сярод найбольш яркіх уражанняў гэтага перыяду яго жыцця — паездка летам 1895 ў маёнтак Вяззе (зараз Асіповіцкі раён), дзе жыла родная цётка з боку маці і дзе ён акунуўся ў натуральную стыхію беларускай мовы (асяроддзе, у якім выхоўваўся паэт, было ў аснове сваёй рускамоўнае). Калі Максіму было 5 гадоў, ад раптоўных сухотаў памерла яго маці, і ў сярэдзіне лістапада 1896 Адам Ягоравіч з дзецьмі пераехаў ў Ніжні Ноўгарад (куды атрымаў перавод па службе). Выхаваннем асірацелых дзяцей займалася спачатку іх родная цётка Марыя Ягораўна, а пасля другая жонка бацькі — Аляксандра Паўлаўна Волжына. Апошняя неўзабаве таксама памерла, і дзя-

цей даглядала матчына сястра Аляксандра Апанасаўна Мякота, якая ў хуткім часе стала жонкай (спачатку пазашлюбнай) Адама Ягоравіча. Сяброўскія і сваяцкія адносіны Адама Ягоравіча з Максімам Горкім (яго жонкай была сястра А. П. Волжынай Кацярына Паўлаўна), а таксама багатае культурнае асяроддзе горада спрыялі фарміраванню поглядаў і густаў Максіма, абуджэнню ў ім цягі да мастацкай творчасці. Прыблізна у 10—11 гадоў будучы паэт паспрабаваў пісаць на беларускай мове, якой авалодваў самастойна, абапіраючыся на беларускія выданні бацькавай бібліятэкі (пазней хросная маці В. Е. Сёмава выпісала для Максіма беларускія газеты «Наша доля» і «Наша ніва»).

Атрымаўшы грунтоўную хатнюю адукацыю (пачатковай адукацыяй дзяцей займаўся сам Адам Ягоравіч), у 1902 М. Багдановіч паступіў у Ніжагародскую мужчынскую гімназію. Навучанне ішло спачатку паспяхова, але рэвалюцыйныя падзеі 1905—07 і найперш заняткі беларусікай, якая, паводле слоў бацькі, «як не меўшая ніякага дачынення да яго класных заняткаў, хутчэй замінала яго поспехам, чым спрыяла». У 1906—07 Максіма пакінулі ў 4 класе на паўторны курс. Паколькі ў сям'і была пагроза спадчыннага захворвання на сухоты, Адам Ягоравіч неаднаразова прадпрымаў для сваіх дзяцей паездкі ў Башкірыю для кліматычнага лячэння. Першая такая паездка адбылася прыблізна ў 1900 (Багдановічы жылі тады ў в. Караякупава недалёка ад ст. Чышмы), другая — у 1904 у г. Белебей. Самастойна М. Багдановіч наведаў Белебей з той жа мэтай у 1913. У сувязі з пераводам Адама Ягоравіча на новае месца працы, у маі — чэрвені 1908 Багдановічы пераехалі ў Яраслаўль, дзе паэт прадоўжыў сваё навучанне ў гімназіі. Прыблізна з вясны 1909 у Максіма пачаў развівацца ў лёгкіх туберкулёзны працэс, і ўлетку таго ж года ён паехаў на лячэнне ў Ялту (жыў у пансіёне на малочнай ферме «Шалаш» ля Аутки). Тут ён пазнаёміўся з М. А. Кіціцынай (асоба не ўстаноўлена), якой, мяркуецца, прысвечаны вершы «Я, бальны, бескрыдлаты паэт», «Цемень», «Мы гаварым удвух» і інш. Важнай падзеяй у жыцці паэта стала паездка ў Беларусь пасля заканчэння Яраслаўскай гімназіі летам 1911. Ён быў запрошаны супрацоўнікамі рэдакцыі «Наша ніва» — братамі І. і А. Луцкевічамі і з чэрвеня па жнівень жыў у фальварку Ракуцёўшчына (цяпер Маладзечанскі раён), які належаў роднаму дзядзьку братоў — В. Лычкоўскаму. Паводле некаторых звестак, тут было створана 16 вершаў і 2 паэмы, якія пазней склалі паэтычныя цыклы «Старая Беларусь», «Места» і «Мадонны».

Вялікі след у жыцці паэта пакінула Ганна Рафаілаўна Кукуева (1890—1961), сястра аднакласніка М. Багдановіча па гімназіі, знаёмства з якой адносіцца да 1910—12. Вобразам гэтай абаяльнай жанчыны, таленавітай піяністкі, чалавека дасціпнага і разумнага, навеяны такія паэтычныя шэдэўры, як «Вераніка», «Учора шчасце толькі глянула нясмела», «Больш за ўсё на свеце жадаю я» і інш.

М. Багдановіч марыў займацца беларускай філалогіяй у Пецярбургскім універсітэце пад кіраўніцтвам А. Шахматава, але з-за матэрыяльных цяжкасцей гэтым планам не суджана было збыцца. У 1911 ён паступіў у Дзямідаўскі юрыдычны ліцэй (Яраслаўль). Пасля яго заканчэння ў верасні 1916 пераехаў ў Мінск, дзе ўладкаваўся на працу ў губернскую земскую ўправу сакратаром харчовага камітэту. Самы актыўны ўдзел браў ў рабоце Беларускага таварыства дапамогі пацярпелым ад вайны (Мінскі аддзел). У лютым 1917 здароўе М. Багдановіча рэзка пагоршылася, і сябры адправілі яго на лячэнне ў Ялту. Там паэт неўзабаве і памёр (пахаваны на гарадскіх могілках).

Літаратурны дэбют Максіма Багдановіча адбыўся 6.7.1907: у газ. «Наша ніва» было змешчана алегарычнае апавяданне «Музыка». У той жа газеце былі надрукаваны і першыя вершы паэта — «Над магілай» і «Прыйдзе вясна» (1909). Перыяд навучання ў Дзямідаўскім юрыдычным ліцэі быў пазначаны выключна плённай літаратурна-крытычнай і публіцыстычнай дзейнасцю паэта. Ён напісаў гадавыя літаратурныя агляды («Глыбы і слаі», 1911; «За тры гады», 1913), нарысы па гісторыі беларускай пісьменнасці («Кароткая гісторыя беларускай пісьменнасці да XVI сталецця», 1911; «За сто гадоў», 1911; «Беларускае адраджэнне», 1914), дзе з рэвалюцыйна-дэмакратычных пазіцый ацаніў здабыткі сучаснай яму беларускай літаратуры, паказаў яе глыбокія сацыяльна-гістарычныя вытокі. Актыўна выступаў ў рускім і ўкраінскім перыядычным друку (час. «Сатирикон», «Русский экскурсант», «Жизнь для всех», «Национальные проблемы», «Украинская жизнь» і інш.; газ. «Голос»; «Северная газета», «Нижегородский листок»), змяшчаючы ў ім шматлікія рэцэнзіі, публіцыстычныя артыкулы, пераклады і ўласныя мастацкія творы (проза, паэзія). Асобна трэба адзначыць літаратурна-крытычныя даследаванні пра Т. Шаўчэнку («Краса і сіла», «Памяці Т. Р Шаўчэнкі», 1914), у якіх паэт упершыню даследаваў форму паэтычных твораў Кабзара, раскрыў іх сусветнае значэнне. У галіне мастацкага перакладу абапіраўся на пушкінскія прынцыпы творчых адносін да арыгінала, захавання яго нацыянальнага каларыту, ідэйна-эстэтычных вартасцей, паэтычнага стылю (перакладаў на беларускую і рускую мовы). У канцы 1913 у Вільні выйшла адзіная прыжыццёвая кніга М. Багдановіча — паэтычны зборнік «Вянок».

У 1914 М. Багдановіч быў прыняты ў правадзейныя члены «Усерасійскага таварыства дзеячоў перыядычнага друку і літаратуры». У гэтым жа годзе, у сувязі з пачаткам першай сусветнай вайны выйшлі брашуры паэта «Чырвоная Русь», «Угорская Русь» і «Браты-чэхі», прысвечаныя тэме славянства.

З гадамі хвароба ўсё больш давала аб сабе знаць, і ў 1915 М. Багдановіч едзе на лячэнне ў Стары Крым. Уражанні ад гэтай паездкі ляглі ў аснову цыкла нарысаў «З летніх ўражанняў». У гэты цяжкі для Беларусі час былі створаны шэдэўры багдановічавай паэзіі — вершы «Пагоня» і «Страцім-лебедзь», распачата праца над літаратурнай хрэстаматыяй для пачатковай школы. Незадоўга да смерці паэт напісаў вершы «Набягае яно...»; «Пралятайце вы дні», «У краіне светлай, дзе я ўміраю...». Глыбока сімвалічна, што ў апошнія дні свайго жыцця ён працаваў над складаннем беларускага лемантара.

М. Багдановіч — адзін са стваральнікаў беларускай літаратуры і літаратурнай мовы новага часу. Адна з асноўных яго заслуг — узбагачэнне здабыткамі нацыянальнага беларускага мастацтва сусветнай культуры. Ён адзін з першых у роднай літаратуры пачаў распрацоўку такіх складаных вершаваных форм, як санет, актава, тэрцыны,

трыялет, рандо, скерца, імкнучыся сцвердзіць вялікія вобразна-выяўленчыя магчымасці беларускай мовы. З гэтай жа мэтай шырока культываваў мастацкі пераклад, узнаўляючы на нацыянальнай глебе творы антычных, рускіх і заходнееўрапейскіх аўтараў, а таксама ўзоры песень розных народаў свету. Разам з Я. Купалам стаў заснавальнікам пейзажнай і інтымнай лірыкі, першы ў беларускай літаратуры звярнуўся да ўрбаністычных матываў. Апавяданні М. Багдановіча ляжаць ля вытокаў нацыянальнай прозы, а яго крытычныя даследаванні шмат у чым прадвызначылі развіццё літаратурнай крытыкі, сталі фундаментальнай асновай ў вывучэнні гісторыі літаратуры.

Паэзія М. Багдановіча трывала ўвайшла ў духоўную скарбніцу беларускага народа. Шматлікія творы паэта пакладзены на музыку М. Аладавым, Л. Абеліёвічам, А. Багатыровым, Л. Захлеўным, І. Лучанком, С. Палонскім, Г. Сурусам, А. Туранковым, Э. Тырманд, М. Шчагловым («Пагоня») і інш., некаторыя вершы бытуюць як народныя песні («Зорка Венера», «Слуцкія ткачыхі»). Паводле жыцця і творчасці М. Багдановіча створана опера «Зорка Венера» (кампазітар Ю. Семеняка, лібрэта А. Бачылы, паст. 1970). Яго вобраз увасоблены ў жывапісных, графічных і скульптурных творах С. Вакара, Г. Вашчанкі, П. Драчова, А. Лапіцкай, М. Манасзона, А. Марачкіна, А. Мятліцкага, І. Раманоўскага, Р. Сітніцы і інш. У 1981 была праведзена Рэспубліканская мастацкая выстаўка, прысвечаная 90-годдзю з дня нараджэння паэта, зняты дакументальныя кінафільмы, выпушчаны плакаты і школьныя дапаможнікі, паштоўкі, значкі. Імем паэта названы вуліцы ў Мінску, Яраслаўлі, Гродне, Гомелі, Быхаве, Чэхаве (б. Аутка), школа і бібліятэка ў Мінску. Засведчылі месцазнаходжанне паэта мемарыяльныя дошкі ў Мінску, Гродне, Вяззі, Горкім, Яраслаўлі, Ялце, Чэхаве. Помнікі М. Багдановічу пастаўлены ў Місхоры (1957) і Мінску (1981), мемарыяльны знак — у Ракуцёўшчыне (1977), дзе праводзяцца прысвечаныя М. Багдановічу Рэспубліканскія святы паэзіі. Там жа разбіты «Сад Максіма». У 1981 у Мінску створаны літаратурны музей паэта, у 1986 — літаратурны аддзел Гродзенскага гісторыка-археалагічнага музея-запаведніка, экспазіцыя якога цалкам прысвечана М. Багдановічу.

Архіў паэта, перададзены ў 1923 А. Я. Багдановічам Інстытуту беларускай культуры, страчаны ў час Вялікай Айчыннай вайны. Асобныя рукапісы зберагаюцца ў сховішчах Вільнюса, Мінска, Масквы, Кіева, Ленінграда, а таксама за мяжою. *Т. М. Кароткая.*

Бібліяграфія

1.1.

Зб. тв.: У 2 т. Мн., 1968. Т. 1. Вершы, паэмы, пераклады. Т. 2. Проза, літаратурна-крытычныя і публіцыстычныя артыкулы, пісьмы. Рэц.: Гилевич Н. // Неман. 1970. № 1.

Творы М. Багдановіча. Мн., 1927—28. Т. 1. Вершы, апавяданні. Т. 2. Празаічныя творы. Рэц. Адамовіч А. // Узвышша. 1929. № 9—10; Аляхновіч М. // Маладняк. 1920. № 3; Барычэўскі А. Акадэмічнае выданне твораў Багдановіча // Звязда. 1927. 16 кастр.; Яго ж. Аб акадэмічным выданні твораў М. Багдановіча // Запіскі аддзелу гуманітарных навук. Мн., 1928. Кн. 2. Працы клясы філёлёгіі. Т. 1; Выданне твораў М. Багдановіча // Сав. Бел. 1928. 28 жн.; Гальперин В. О пережитках буржуазного национализма в белорусском литературоведении // ЛГ. 1948. 12 мая; Драй-Хмара М. // Украіна. 1930. № 41; Крывіч // Полымя. 1927. № 6; Л. П. Кнігапіс // Там жа. 1929. № 7; Чаржынскі У. // Запіскі аддзела гуманітарных навук. Мн., 1929. Кн. 9. Т. 3; Slavische Rundschau. 1929. № 6.

Выбр. тв. Мн., 1940. Рэц.: Бовдзей Л. Новое издание М. Богдановича // Сов. Бел. 1941. 16 янв.; Жалязняк Р. Аб новым выданні М. Багдановіча // ЛіМ. 1940. 14 снеж.; Рос А. «Выбр. тв.» М. Багдановіча // Чырв. змена. 1941. 5 студз.; Садовский Е. Однотомник М. Богдановича // ЛГ. 1940. 14 июля.

Выбр. тв. Мн., 1946. Рэц. Агіевіч У. Новае выданне твораў Максіма Багдановіча//Звязда. 1946. 2 крас.; Избранные произведения Максима Богдановича // Сов. Бел. 1946. 31 марта; Новыя кнігі // Сав. селянін. 1946. 28 ліп.

Выбр. тв. Вершы, апавяданні і артыкулы. Мн., 1952.

Творы: Вершы, апавяданні, нарысы. Мн., 1957. Рэц.: Крышталь В. Поўны Зб. тв. // ЛіМ. 1957. 25 мая; Лапідус Н. Каментарыі да каментарыяў // Полымя. 1959. № 2.

Выбранае. Мн., 1977. (Б-ка бел. паэзіі).

1.2.

Вянок: Кніжка выбраных вершаў. Вільня, 1913. Рэц.: Г. Б. Пясняр чыстай красы // Н. н. 1914. 21 лют.; Огурцов А. // Голос. 1914. 31 мая; 2 выд., папр. Вільня, 1927. Рэц.: Нг. Fr. Slovanský přehled. 1929. Т. 21.

Братья-чехи. М., 1914. (Б-ка войны, № 28). Рэц.: Новости литературы // Рус. школа. 1914. № 9—10.

Краса и сила: Опыт исследования стиха Т. Г. Шевченко. Отдельный оттиск из жур. «Украинская жизнь» № 2, 1914 г. М., 1914.

Угорская Русь. М., 1914. (Б-ка войны, № 24).

Червонная Русь: Австрийские украинцы. М., 1914. (Б-ка войны, № 8—9). Рэц.: Новости литературы // Рус. школа. 1914. № 9—10; Обзор главнейшей литературы, появившейся в связи с интересом к войне // Что и как читать детям. 1915. № 1; Сивков К. Обзор популярной литературы на современные темы // Вестник воспитания. 1914. № 8; Славинский М. // Вестник Европы. 1915. Кн. 4.

Белорусское возрождение: (Издание «Украинской жизни»). Отдельный оттиск из журн. «Украинская жизнь» № 1—2, 1915. М., 1916.

Білоруське відрожене. Відень, 1916.

Обзор деятельности Минской губернской продовольственной комиссии по 1 янв. 1917 г. Мн., 1917.

Мушка-зелянушка і камарык-насаты тварык: Вельмі жаласная гісторыя, выкладзеная згодна з праўдай беларускім вершам. Мн., 1940; Мн., 1947; Мн., 1952; Мн., 1961; Мн., 1975.

Вершы. Мн., 1967. (Школьная б-ка). Выд. 2. Мн., 1973. (Школьная б-ка).

Маладзік: Лірыка. Мн., 1968.

Вершы. Мн., 1981. (Школьная б-ка). Рэц.: Вішнеўскі А. Кнігапіс // ЛіМ. 1981. 16 кастр.

Вянок: Кніжка выбраных вершаў. Мн., 1981. (Факс. выд.: Вільня, 1913).

Вянок: Кніжка выбраных вершаў. Мн., 1985. (Факс. выд.: Вільня, 1913). Рэц.: Гринчик М. Мир образов и созвучий // Неман. 1986. № 11.

1.3.

1907. Музыка: [Апавяданне] // Н. н. 6 ліп. / Пад псеўд. Максім Б-віч.

1909. Над магілай: [Верш] // Н. н. 1 студз. / Пад псеўд. Максім Б-віч; Прыдзе вясна!: [Верш] // Там жа. 5 сак. / Пад псеўд. Максім Б-віч; Лясун: [Вершы] // Там жа. 3 вер. / Пад псеўд. Максім Б-віч; Над возерам: [Верш] // Там жа. 10 вер. / Пад псеўд. Максім Б-віч; «Край мой радзімы! Як выкляты богам...»: [Верш] // Там жа. 17 вер. / Пад псеўд. Максім Б-віч; З песняў беларускага мужыка: [Верш] //

Там жа. 24 вер. / Пад псеўд. Максім Б-віч; Вадзянік; Над соннай рэчкай; Асенняй ночкай: [Вершы] // Там жа. 8 кастр. / Пад псеўд. Максім Б-віч; На чужыне: [Верш] // Там жа. 15 кастр. / Пад псеўд. Максім Б-віч; Пугач: [Верш] // Там жа. 22 кастр. / Пад псеўд. Максім Б-віч; «Нашай ніве»: [Верш] // Там жа. 12 ліст.; Разрытая магіла: [Верш] // Там жа. 19 ліст.; «Глянь, як зорка, сарваўшысь ляціць...»: [Верш] // Там жа. 10 снеж.; Цемень. Ахвярую М. А. Кіт-най: [Верш] // Там жа. 17 снеж.

1910. «Дождж у полі і холад...»; «Беларусь, твой народ дачакаецца...»: [Вершы] // Першы беларускі каляндар «Нашай Нівы». Вільня; Змяіны цар: [Верш] // Н. н. 7 студз.; Вечар: [Верш] // Там жа. 14 студз.; Зімовая дарога: [Верш] // Там жа. 4 лют.; Мая душа: [Верш] // Там жа. 18 лют.; «Рушымся, брацця, хутчэй...» [Верш] // Там жа. 4 сак.; «Паэт замаўчаў, затаіў свае песні...» Ахвярую К. Каганцу: [Верш] // Там жа. 11 сак.; Песняру: [Верш] // Там жа. 8 крас.; Маёвая песня: [Верш] // Там жа. 20 мая; Досі ўжо працы: [Верш] // Там жа. 10 чэрв.; «Ясныя, чыстыя слёзы з вачэй пакаціліся...»: [Верш] // Там жа. 8 ліп.; З цыклу «Лясун»: «Чуеш гул? — Гэты сумны, маркотны лясун...»: [Верш] // Там жа. 20 ліп.; Над магілай мужыка: [Верш] // Там жа. 29 ліп., «Халоднай ноччу я ў шырокім, цёмным полі...» [Верш] // Там жа. 12 жн.; «Калі зваліў дужы Геракл у пыл Антэя...»: [Верш] // Там жа. 26 жн.; «Бледны, хілы усё ж люблю я...»: [Верш] // Там жа. 9 вер.; «У небе — ля хмары грымотнай — празрыстая, лёгкая хмара...»: [Верш] // Там жа. 23 вер.; Возера: [Верш] // Там жа. 7 кастр.; Над морам: [Верш у прозе] // Там жа. 14 кастр.; Мне снілася: [Верш] // Там жа. 5 ліст.; «Вас днём нараджэння газеты віншую!...»: [Верш] // Там жа. 18 ліст.; «Я спакойна драмлю пад гарой між кустоў...»: [Верш] // Там жа. 16 снеж.

1911. «Зразаюць галіны таполі адну за адной...»; «Упалі з грудзей Пана Бога...»: [Вершы]; Песня пра князя Ізяслава Полацкага: (з «Слова о полку Игореве») // Беларускі каляндар «Нашай нівы» на 1911 год. Вільня; В лицее // Голос. 26 окт. / Пад крыпт. В. В. Аўт. спрэчнае; Зімой: [Верш] // Н. н. 6 студз. «Была калісь пара: гучэла завіруха...»: [Верш] // Там жа. 13 студз.; Глыбы і слаі: Агляд бел. краснай пісьменнасці 1910 // Там жа. 20, 27 студз., 3 лют.; «Пэўна любіце вы, пане»; «Між страніц старых, пажоўклых кнігі, ўжо даўно забытай...»: [Верш, проза] // Там жа. 27 студз.; З цыкла «Змяіны цар»: «У цёмным небе — хараводы сіневатых зорак...»: [Вершы] // Там жа. 17 лют.; Бура: [Верш] // Там жа. 17 сак.; «Сэрца ные, сэрца кроіцца ад болю...»: [Верш з цыкла «Згукі бацькаўшчыны»] // Там жа. 31 сак.; Не жаласці, а праўды! // Там жа. 7 крас.; Ян і маці: [Верш] // Там жа. 28 крас.; «Як толькі закрыю я вочы...»: [Апавяданне верш. прозы] // Там жа. 12 мая; З цыклу «Згукі бацькаўшчыны»: «Сумне мне, а ў сэрцы смутак ціха запявае...» [Верш] // Там жа. 2 чэрв.; Санет: (Ахвярую А. Л. Пагодзіну) // Там жа. 1 ліп.; Срэбныя змеі: [Верш] // Там жа. 21 ліп.; Вечар: [Верш] // Там жа. 18 жн.; «Хай іншы жаліцца староньцы...»: [Верш] // Там жа. 8 вер.; «Разгарайся хутчэй, мой агонь...»: [Верш] // Там жа. 29 вер.; Над возерам: [Верш] // Там жа. 6 кастр.; «Жывеш не вечна, чалавек...»: [Верш] // Там жа. 3 ліст.; «Мудрай прамовы...»: [Верш] // Там жа. 17 ліст.; «Дзе вы, лясоў, палёў цвяты?..»: [Верш] // Там жа. 8 снеж.; «Не бліщчыць у час змяркання і ў глыбокай цёмнай ночы...»: [Верш] // Там жа. 22 снеж.

1912. «Край ты мой родны! Як выкляты богам...»: [Верш] // Беларускі каляндар «Нашай нівы» на 1912 год. Вільня; З цыкла «Старая Беларусь»: Летапісец; Перапісчык; Слуцкія ткачыхі; Кніга: [Вершы] // Зборнік «Нашай нівы». Вільня. № 2; Народное образование // Северный календарь на 1912 г. Ярославль; «Краю мой родны! Як выкляты богам...»: [Верш] // Известия об-ва слав. культуры. Т. 1. Кн. 1; «О, как уютно, чисто, мило...»: [Верш] // Сатирикон. № 30; Городская любовь: [Верш] // Там жа. № 46; «В горячем споре возражая беспристанно»: [Верш] // Там жа. № 49; «Даўно ўжо целам я хвараю...»: [Верш] // Н. н. 26 студз.; Санет // Там жа. 8 сак.; Перад паводкай: [Верш] // Там жа. 22 сак.; З цыклу «Усмешкі»: Гутарка з паненкамі: [Верш] // Там жа. 7 чэрв.; Старая Беларусь: [Цыкл вершаў] // Там жа. 28 чэрв.; «Скрылась кветамі ў полі магіла...» [Верш] // Там жа. 26 ліп.; «Белым кветам адзета каліна...»: [Верш] // Там жа. 23 ліст.

1913. «Проці цячэння вады...»; «Ясныя, чыстыя слёзы з вачэй пакаціліся...»; Маёвая песня: [Вершы] // Беларускі каляндар «Нашай нівы» на 1913 год. Вільня; За тры гады: Агляд бел. краснай пісьменнасці 1911—13 / Пад крыпт. М. Б-віч; Апокрыф: [Апавяданне] // Калядная пісанка. Вільня; Колька: [Апавяданне] // Голос. 14 апр. / Пад псеўд. Эхо; Калейдоскоп жизни: (Литература) // Там жа. № 100 / Пад псеўд. Эхо; Преступление: Рассказ // Там жа. 25 мая; 16, 21 июня; 5 июля / Пад псеўд. Эхо; С. Д. Дрожжин: (Юбилейная памятка) // Там жа. 12 дек.; Роман Тристана и Изольды в изложении Ж. Бедье // Там жа. 21 дек.; Мадонна: (Этюд) // Там жа. 25 дек.; «Вы, панове, пазіраеце далёка...» [Верш] // Н. н. 1 сак.; «Ізноў пабачыў я сялібы...»: [Верш] // Там жа. 16 мая; На могілках; Спамін; Трыялет: [Вершы] // Там жа. 31 мая; Купідон: [Верш] // Там жа. 5 ліп.; Дзед: [Верш] // Там жа. 12 ліп.; С. Палуяну: (Трыялет) // Там жа. 26 ліп.; Трыялет // Там жа. 28 вер.; Споўненае абяцанне: [Верш] // Там жа. 31 кастр.; Крестьянин-поэт С. Д. Дрожжин: (К сорокалетнему юбилею) // Северная газ. 13 дек.; Современным поэтам: [Верш] // Там жа. 27 дек.

1914. Ратай; «Вы, панове, пазіраеце далёка...»: [Вершы] // Беларускі каляндар на 1914 год. Вільня; Новая интеллигенция // Жизнь для всех. № 5—6; Крым: Путеводитель: [Рэцэнзія] // Рус. экскурсант. № 5—6; Краса и сила: Опыт описания стиха Т. Г. Шевченко // Укр. жизнь. № 2; О гуманизме и неосмотрительности // Там жа. № 11—12; Н. М. Никольский. Древний Вавилон, 1913: [Рэцэнзія] // Голос. 4 янв.; [Рэц. на: Нижегородский ежегодник. 1914; Ежемесячный журнал. 1914, № 1] // Там жа. 11 янв.; Собр. соч. К. Рылеева и Одоевского: [Рэцэнзія] // Там жа. 19 янв.; Н. К. Михайловский: (К 10-летию со дня кончины) // Там жа. 28 янв.; Ежегодник Вологодской губ.; Ежегодник газ. «Речь» на 1914 г.: [Рэцэнзія] // Там жа. 8 февр.; Безумец: Памяти Галилея // Там жа. 5 февр.; Желтые цветы: [Рэцэнзія] // Там жа. 12 февр.; Памяти Т. Г. Шевченко (1814—25 февраля 1914) // Там жа. 25 февр.; А. Н. Афанасьев. Народные русские легенды, 1914: [Рэцэнзія] // Там жа. 1 марта; Рабиндранат Тагор. Гитанджали (Жертвопесни). 1914: [Рэцэнзія] // Там жа. 15 марта; Теофиль Готье. Эмали и камеи: [Рэцэнзія] // Там жа. 5 апр.; Н. Снессарев. Мираж «Нового времени», 1914: [Рэцэнзія] // Там жа. 7 июня; «Жатва»: [Рэцэнзія] // Там жа. 21 июня; Полное собр. соч. Е. А. Баратынского; Собр. соч. Е.А. Баратынского и Д. В. Веневитинова: [Рэцэнзія] // Там жа. 5 июля; Львов // Там жа. 24 жн.; Одинокий: (К столетию со дня рождения М. Ю. Лермонтова) // Там жа. 2 окт.; Ю. Энгель. Музыкальный словарь, 1914: [Рэцэнзія] // Там жа. 15 нояб.; Санет // Н. н. 24 студз. / Пад крыпт. М. Б-віч; Апавяданне аб іконніку і залатару, людзях мудрых і красамоўных, кнігалюбцам нейкім дзеля славы божай ды размнажэння дабра паспалітага выкладзена // Там жа. 13 лют.; Эмігранцкая песня: [Верш] // Там жа. 1 мая / Пад крыпт. М. Б-віч; «Ты доўга сядзела за сталом...»: [Верш] // Там жа. 6 чэрв. / Пад крыпт. М. Б-віч; Шаман: [Апавяданне] // Там жа. 3 ліп. Притча о васильках: [Апавяданне] // Северная газ. 2 янв.; Именинница: (С натуры) // Там жа. 21 сент. / Пад псеўд. Эхо.

1915. Белорусы // Нац. проблемы. № 2; М. М. Путеводитель по Галиции и её курортам, 1913: [Рэцэнзія]; Образы Галиции в художественной литературе // Рус. экскурсант. № 12; Белорусское возрождение // Укр. жизнь. № 1, 2; [Рэц. на: Библиография: Славянская библиотека. № 1; В. И. Пичета. Исторический очерк славянства. М., 1914] // Голос. 6 июня; «Национальные проблемы». 1915: [Рэцэнзія] // Там жа. 19 июня; А. Л. Погодин. Славянский мир. [1915]; Н. А. Рубакин. Среди книг. 1915; «Русский экскурсант». 1915: [Рэцэнзія] // Там жа. 21 июня; Новые письма Л. Н. Толстого // Там жа. 4 окт. / Без подпісу; аўт. спрэчнае; Экзамен: [Апавяданне] // Там жа. 25 дек. / Пад псеўд. Ив. Февралёв; Башня мира: Сказка // Заря. 21 янв. / Пад

псеўд. Это; Обласной отдел // Там жа. 22 янв. / Пад псеўд. Эхо; Об интересном мнении г. Глебова: [Рэцэнзія] // Музыка. 21 февр.; На варце // Н. н. 9 студз. / Пад крыпт. М. Б.; «Ой, лясы-бары ды лугі — разлогі...»: [Верш] // Там жа. 16 студз.; «Цёмнай ноччу лучына дагарала...» [Верш] // Там жа. 23 студз.; «Я хацеў бы спаткацца з Вамі на вуліцы...»: [Верш] // Там жа. 21 лют.; Мушка-зелянушка і камарык — насаты тварык: Вельмі жаласная гісторыя, выкладзеная згодна праўды беларускім вершам // Там жа. 7 мая; Мяжы: [Верш] // Там жа. 17 ліп.; «Сярод вуліцы ў нас карагод... [Верш] // Там жа. 31 ліп.; «Як Базыль у паходзе канаў...»: [Верш] // Там жа. 7 жн.; Из И. Франко // Нижегород. листок. 13 апр.

1916. Старая Беларусь: [Цыкл вершаў] // Беларускі каляндар на 1916 г. Вільня; Николай Дмитриевич Ножин // Ежемес. журнал литературы, науки и общественной жизни. № 6; Иван Франко // Жизнь для всех. № 7; Из летних впечатлений: Феодосия; Старый Крым; Поездка в Коктебель: [Нарысы] // Рус. экскурсант. № 1—3; На белорусские темы // Укр. жизнь. № 2; В. Самийленко // Там жа. № 7—8; Грицько Чупринка // Там жа. № 11—12; [Рэцэнзія на часопіс «Украинская жизнь», 1915] // Голос. 16 янв.; «Архив села Карабихи», 1915: [Рэцэнзія] // Там жа. 30 янв.; Карлик и человек // Там жа. 16 февр. / Пад псеўд. Ив. Февралёв; Маленький фельетон: О Взятке // Там жа. 26 февр. / Пад псеўд. Ив. Февралёв; Нумизматы // Там жа. 10 марта / Пад псеўд. Ив. Фефралёв; Письма А. П. Чехова; [Рэцэнзія] // Там жа. 19 марта; «Музыкальный современник» № 1—6: [Рэцензія] // Там жа. 2 апр.; Катыш: (Из детской жизни): [Апавяданне] // Там жа. 10 апр.; «Отечество», 1916: [Рэцэнзія] // Там жа. 21 мая; В. Винниченко. Собр. соч. Т. I—VIII. 1915—1916: [Рэцензія]; Суд: Дело по обвинению в разбое / Пад псеўд. Ив. Фефралёв // Там жа. 28 мая; Ванька Встанька / Пад псеўд. Ив. Фефралёв; Суд: Покушение на вооруженную кражу / Пад крыпт. Ив. Ф. // Там жа. 8 июня; Г. В. Плеханов. Дневник социал-демократа, 1916: [Рэцэнзія] // Там жа. 18 июня; Волгари: (Сценка с натуры) // Там жа. 22 июня / Пад крыпт. Ив. Ф.; В гостях у детей // Там жа. 24 июня / Пад псеўд. Ив. Февралёв; Заседание гор. думы // Там жа. 26 июня // Пад крыпт. Ив. Ф-лев; С. М. Чевкин. Шестая держава. 1916: [Рэцэнзія] // Там жа. 2 июля; В селе Крест // Там жа. 6 июля / Пад псеўд. Ив. Февралёв; Осенью: [Верш] / Пад псеўд. Ек. Февралева; За сахаром // Там жа. 8 июля / Пад крыпт. Ив. Ф.; На углу: (Сценка с натуры) // Там жа. 10 июля / Пад крыпт. Ив. Ф.; Годовщина народного дома // Там жа. 13 июля / Пад крыпт. Ив. Ф.; Кооперативное совещание; Около билетов: (Сценка с натуры) // Там жа. 15 июля / Пад крыпт. Ив. Ф.; Мимоходом / Пад крыпт. Ив. Ф.; Мытарства беженцев / Пад псеўд. Ив. Февралёв // Там жа. 31 июля; Валерий Брюсов. Семь цветов радуги. 1916: [Рэцэнзія] // Там жа. 6 авг.; Иван Морозов. Красный звон. 1916: [Рэцэнзія] // Там жа. 20 авг.; Детская колония // Там жа. 26 авг. / Пад крыпт. Ив. Ф.; Заседание гор. думы // Там жа. 27, 28 авг. / Пад крыпт. Ив. Ф.; Michał Orzęcki. Storczyki. [1916]: [Рэцэнзія] // Там жа. 3 сент.; Две смерти // Там жа. № 130 / Пад псеўд. Ив. Февралев; Около театра миниатюр // Там жа. № 137 / Пад крыпт. Ив. Ф.; Под угрозой смертной казни // Там жа. № 140 / Пад псеўд. Ив. Февралёв; Агляд працы за першы год Мінскага Адзела Беларускага таварыства для помачы пацярпеўшым ад вайны // Дзянніца. 27 ліст. / Пад псеўд. М. Осьмак.

1917. Две заметки о стихотворениях Пушкина // Пушкин и его современник. Пг. Вып. 28; Деятельность Минского белорусского комитета // Укр. жизнь. № 1—2; Пагоня: [Верш] // Бел. рада. 29 нояб.; Пагоня: (Пасмертны верш) // Вольная Бел. 30 ліст.; Ліст да П. В. Ластоўскага: [Верш] // Гоман. 15 чэрв.; У вёсцы: З цыклу «Мадонны» [Паэма] // Там жа. 6 ліп.; «Даўно ўжо целам я хвараю...» [Верш] // Грамада. 4 чэрв.

1918. Трыялет: («Калісь глядзеў на сонца я»); Рандо; Актава; Пентаметры; Санет: («На цёмнай гладзі сонных луж балота»); Не кукуй ты, шэрая зязюля; Слуцкія ткачыхі: [Вершы] // Курс белорусоведения. М., 1918—20; Хто мы такія: Ліст да простых людзей // Што трэба ведаць кожнаму беларусу? Мн.; Максім і Магдалена: [Паэма] // Бел. эхо. № 3; Санет: Тээрэтычна-гіст. нарыс // Крывічанін. № 1; Хто мы такія?: Ліст да простых людзей: (З пасмертных твораў М. Багдановіча // Вольная Бел. 21 крас.; Забыты шлях: [З пасмертных твораў М. Багдановіча 1915 г.]; На ціхім Дунаю: Вершы белар-га складу // Там жа. 28 крас.; Страцім-лебедзь: [Паэма] //Там жа. 26 мая; Пагоня: [Верш] // Гоман. 22 сак.; Максім і Магдалена: [Паэма] // Там жа. 17 мая.

1919. Пагоня; Санет; Перапісчык; Слуцкія ткачыхі; Маёвая песня; Зімовая дарога; Упалі з грудзей пана Бога...; Чуеш гул...; Вадзянік; Не кувай ты, шэрая зязюля: [Вершы] // Дыяменты беларускага прыгожага пісьменства. К.; «Кінь вечны плач свой аб старонцы...»: [Верш] // Заранка. Мн.; «Халоднай ноччу я ў шырокім, цёмным полі...»; Ноч; «Кінь вечны плач свой аб старонцы...»: [Вершы] // Памятка беларусам палонным. Берлін; «...Народ, беларускі народ...»: [Верш] // Бел. жыццё. 29 чэрв.; Варажба; Просценькі вершык: [Вершы] // Там жа. 6 ліп.

1920. «Краю мой родны! Як выкляты богам...»: [Верш] // Очерки белорусской литературы. Мн.; Змаганне. № 6; Апокрыф: [Апавяданне] // Рунь. № 5—6.

1921. Край ты мой родны!; Калісь глядзеў...: [Вершы] // Дэкламатар. Вільня; Ян і маці; Зоркі; Ля старога млына; Перапісчык; Слуцкія ткаллі; Пагоня: [Вершы]; Нарымскі край: [Урывак з апавядання «Шаман»] // Родны край: Трэцяя і чацвёртая пасля лемантара кніжка для чытання. Вільня; Край ты мой родны! Як выкляты богам: [Верш] // Бел. вед. 23 кастр; Калісь глядзеў на сонца я: [Верш] // Там жа. 14 ліст.

1923. Апокрыф: [Апавяданне]; «Чуеш гул?...»; Возера; «Прывет табе, жыццё на волі!..»; Над возерам; Бура; Возера; «Вечар на захадзе ў попеле тушыць...»; Зімой; Перад паводкай; «Па ляду у глухім бары...»; У Вільні: [Санет]; «Вулкі Вільні зіяюць і гулка грымяць!»; «Не кувай ты, шэрая зязюля...»; «Даўно ўжо целам я хвараю»; «Цёмнай ноччу лучына дагарала»; Страцім-лебедзь; Летапісец; Перапісчык; Слуцкія ткачыхі; Мая душа: [Трыялет]; «Калі ў ракавіну цёмную жамчужніцы...»; Песняру; Тэрцыны; Санет; Рандо; Актава; Пентаметры; «З нізкага берагу...»; Непагодаю маёвай; Трыялет («Калісь глядзеў на сонца я»); Вечар: [Трыялет]; Трыялет («Як птушка ў гібкіх трасніках...»); Межы; З песняў беларускага мужыка; Над магілай мужыка; С. Е. Палуяну; «Устань, навальніца, лясні нанова!»; «Жывеш не вечна, чалавек...»: [Вершы]; Максім і Магдалена: [Паэма] // Выпісы з беларускае літаратуры. Мн.; Апокрыф: [Апавяданне] // Крывіч. № 1.

1924. Санет; «Прывет табе, жыццё на волі...»; Слуцкія ткачыхі; Зімой; Раманс («Зорка Венера ўзыйшла над зямлёю...»): [Вершы] // Беларускі дэкламатар. Мн.; «Дзень добры, пане! Вось вам просты надпіс...»: [Верш] // Заходняя Беларусь. Вільня; Слуцкія ткачыхі: [Верш] // Крывіч. № 1.

1925. Ёсць шляхі да лепшай долі... // Беларускі гаспадарскі каляндар на 1926 г. Вільня; «Упалі з грудзей Пана Бога, парваўшыся, пацеркі зор!..»: [Верш] // Беларускі каляндар на 1925 г. Вільня; «Паміж пяскоў Егіпецкай зямлі...» [Санет] // Паўлюк Жук: (яго жыццё і творчасць). Мн.; Апавяданне аб іконніку і залатару // Крывіч. № 9; «Зварушаны нарэшце дух народны...»: [Урывак з верша] // Крыніца. 19 ліп.

1926. Санет («Паміж пяскоў Егіпецкай зямлі...») // Беларускі народны каляндар на 1927 г. Вільня.; Край мой родны: [Верш] // Бел. трибуна. 23 окт.

1927. Санет («Прынадна вочы ззяюць да мяне...») // Барычэўскі Е. Тэорыя санету. Мн.; «Прывет табе, жыццё на волі...»; «Не блішчыць у час змяркання і ў глыбокай цемры ночы»...; Санет («Паміж пяскоў Егіпецкай зямлі»): [Вершы] // Беларускі ілюстраваны каляндар на 1928 г. Вільня; Зімой: [Урывак з верша] // Беларускі настольны каляндар. Мн.; Чуеш гул; Змяіны цар; Бура; Прывет табе; Добрай ночы, зара...; Сомнамбул; Плакала лента; Зімой; Падыймі угару...; Маёвая песня; Раманс («Зорка Венера ўзыйшла над зямлёю...»); Не кувай...; Летапісец; Перапісчык; Слуцкія ткачыхі; Вулкі Вільні; За дахамі места...; Завіруха; Упалі з грудзей...; «Краю мой родны! Як выкляты богам...»; Рушымся, брацця!; Устань, навальніца; «Не блішчыць у час змяркання...»;

Даўно ўжо целам...; Песняру; Вы, панове, пазіраеце...; Была калісь пара; Пентаметры; Санет («Паміж пяскоў Егіпецкай зямлі...»); Трыялет («Калісь глядзеў на сонца я...»); Рондо («Узор прыгожы пекных зор...»); Актава («Як моцны рэактыў, каторы выклікае...»); Тэрцыны («Ёсць чары у забытым, старадаўнім...»); У вёсцы; Над магілай мужыка; З песняў беларускага мужыка; Пагоня; Народ, беларускі народ!: [Вершы]; Максім і Магдалена: [Паэма]; Апокрыф; Над морам; Музыка: [Апавяданні] // Дварчанін І. Хрэстаматыя новай беларускай літаратуры (ад 1905 году). Вільня; «Цемень! Сосны. Ёлкі. Мох! Кара...»; Мая душа; Вечар; «Дождж у полі і холад... Імгла...»; Натхненне: [Вершы] // Бел. культура. № 1; Мушка-зелянушка і камарык-насаты тварык: Вельмі жаласная гісторыя, выкладзеная згодна праўды беларускім вершам // Заранка. Кн. 3; Санет; Срэбныя змеі; У вёсцы: [Вершы] // Полымя. № 3; Максім і Магдалена: [Паэма] // Родныя гоні. Кн. 3; Вершы беларускага складу: «Бяседная», «Лявоніха», «Цёмнай ноччу лучына дагарала...» // Узвышша. № 2; Слуцкія ткачыхі: [Верш] // Чырв. сейбіт. № 8—9; Лявоніха; Перад паводкаю; Возера: [Вершы] // Там жа. № 13; Санет («Прынадна вочыззяюць да мяне...») // Бел. слова. 30 студз.; Касцёл св. Ганны ў Вільні: [Верш] // Бел. дзень. 1 чэрв.; Недрукаваныя вершы М. Багдановіча: (З калекцыі інжынера Р. Зямкевіча): «Жывая лялечка! Не душу і не сэрца...»; Цяжарная; Крытыку // Голас Беларуса. 10 чэрв.; Над магілай мужыка; Слуцкія ткачыхі: [Вершы] // Заря Запада. 25 мая; Маладыя гады; «І хмельна жа яго галава...»: [Урывак з паэмы «Максім і Магдалена»]; «На чужбіне; «Як Базыль у паходзе канаў...»; Мяжы: [Вершы] // Сав. Бел. 25 мая; Слуцкія ткачыхі: [Верш] // Чырв. Полаччына. 21 мая.

1928. Край ты мой родны; Слуцкія ткачыхі: [Вершы] // Беларускі дэкламатар. Вільня; Слуцкія ткачыхі; Астры; Санет; «Прывет табе жыццё...»; Лявоніха: [Вершы] // Дэкламатар. Мн., «Прывет табе, жыццё...»; «Не блішчыць у час...»; Зімой, Санет: [Вершы] // З роднай нівы. Вільня; Пагоня: [Верш] // Бел. зарніца. 1 ліст.

1929. «Упалі з грудзей пана Бога...» [Верш] // Беларускі гаспадарскі каляндар на 1930 г. Вільня; «Досі ўжо, браты, чужынцам мы служылі...»; «Беларусь, твой народ дачакаецца...»; Прыйдзе вясна: [Вершы] // Беларускі каляндар на 1929 г. Вільня; «Шмат у нашым жыцці ёсць дарог...»: [Верш] // Каляндарык «Хрысціянскай думкі для Бел. моладзі». Вільня; Ян і маці: [Верш] // Бел. зарніца. № 1.

1931. Слуцкія ткачыхі: [Верш] // Жаноцкая справа. № 1.

1935. Першы снег: [Верш] // Беларускі каляндар 1936 г. Вільня / Пад крыпт. Б-ч. Аўт. спрэчнае; Санет («Паміж пяскоў Егіпецкай зямлі...») // Беларускі народна-гаспадарскі каляндар на 1935 г. Вільня.

1937. Слуцкія ткачыхі: [Верш] // Ruch Słowiański. № 1; «Дзе вы, лясоў, палёў цвяты...»: [Верш] // Снапок. № 7.

1939. Музыка: [Апавяданне] // Бел. летапіс. № 1.

1940. Лясун: [Верш] // Іскры Ільіча. № 10.

1942. «Маці родная, маці-краіна...»: [Урывак з верша «Пагоня»] // За сваб. Бел. 9 крас.

1945. Нашы гулянкі: [Урывак з вершаванага апавядання «Вераніка»] // Бярозка. № 6—7.

1947. Прыдзе вясна; «Маладыя гады...»; Вечар; Згукі бацькаўшчыны; «Прывет табе, жыццё на волі...»; Лявоніха; Скірпуся; Возера: [Вершы]; Варона і чыж: Байка // Эстрада. Мн., Мушка-зелянушка і камарык — насаты тварык: [Казка] // Бярозка. № 5; Слуцкія ткачыхі: [Верш] // Сав. селянін. 25 мая; Слуцкія ткачыхі; «Краю мой родны; як выкляты богам...»: [Вершы] // Чырв. звязда. 26 мая.

1948. Памяці Т. Р. Шаўчэнка // Шаўчэнка Т. Выбраныя вершы і паэмы. Мн.

1949. «О, как уютно...»; В горячем споре возражая беспрестанно...»; «Гутарка з паненкамі...»: [Вершы] // ЛіМ. 10 вер.

1950. Крытыку: [Верш] // ЛіМ. 8 крас.

1953. «Николай Иваныч! Вы ли?...»: [Верш-экспромт] // Беларусь. № 6.

1956. «Я, нядужны, бясскрыдлы паэт...»: [Верш] // Беларусь. № 12.

1957. «Жывая лялечка!..»; «Вечар ціхі, вечар просты...»; Крытыку: [Вершы]; Вобразнасць апісанняў у вершах В. Марцінкевіча: [Чарнавы накід]; [Частушка]; [Чарнавы незакончаны накід]; Иван Франко; Новая интеллигенция // Полымя. № 5; Слуцкія ткачыхі; Зімой; «Устань, навальніца, мкні нанова...»; Зімовая дарога; Прыдзе вясна; Трыялет: [Вершы] // Маг. праўда. 27 мая; «Кінь вечны плач свой аб старонцы!...»: [Верш] // Піянер Бел. 24 мая.

1958. На чужыне; Эміґранцкая песня; Слуцкія ткачыхі; Зімой; Маладыя гады: [Вершы] // За вярт. на Радзіму. № 89; [Урывак з невядомага крытыч. артыкула] // Полымя. № 3; «Белым кветам адзета каліна...»: [Верш] // ЛіМ. 7 чэрв.

1959. Напілося сонца: [Верш] // За вярт. на Радзіму. № 57; Цёплы вечар: [Верш] // Там жа. № 63.

1961. Мае песні; «Прывет табе, жыццё на волі!...»; «Цёплы вечар, ціхі вечар, свежы стог...»; «Ціха на мяккай траве...»; «Вечар на захадзе ў попеле тушыць...»; «Плакала лета, зямлю пакідаючы...»; «Ноч. Газніца гарыць, чырванее...»; Зімой; «Па-над белым пухам вішняў...»; Раманс; «Не кувай ты, шэрая зязюля...»; «Вечар; Летапісец; Перапісчык; Слуцкія ткачыхі; «Ціхі вечар знікнула спякота»; У Вільні; «За дахамі места памеркла нябёс пазалота...»; Завіруха; «Краю мой родны! Як выкляты богам...»; «Кінь вечны плач свой аб старонцы!..»; Зразаюць галіны таполі адна за адной; «Рушымся, брацця, хутчэй...»; «Нашых дзядоў душылі абшары лясоў...»; «Не блішчыць у час змяркання і ў глыбокай цемні ночы...»; «Напілося сонца са крыніц сцюдзёных...»; «Даўно ўжо целам я хвараю...»; «Калі зваліў дужы Геракл у пыл Антэя...»; Песняру; Пентаметры; Санет; У вёсцы; Вераніка; І зноў пабачыў я сялібы; Санет; Пан і мужык; На чужыне; З песняў беларускага мужыка; Просценькі вершык; Эміґранцкая песня; Мяжы; «Ой, лясы-бары ды лугі-разлогі!..»; «У мясцечку Церасцечку не званы гудзяць...»; «Цёмнай ноччу лучына дагарала...»; «Як Базыль у паходзе канаў...»; Лявоніха; Страцім-лебедзь; Бяседная; «Беларусь, твой народ дачакаецца...»; «У краіне светлай, дзе я ўміраю...»: [Вершы] // Анталогія беларускай паэзіі: У 3 т. Мн. Т. 1.; Зімой; Слуцкія ткачыхі: [Вершы] // Вершы, аднаактовыя п'есы. Мн.; «Кіно вечны плач свой аб старонцы!..»; Зімовая дарога; Возера; На чужыне: [Вершы] // Бярозка. № 12; Краса и сила: Опыт исследования стиха Т. Г. Шевченко // Дружба народов. № 5.

1962. «А як родную згадаю старану...»; «Беларусь, твой народ дачакаецца...»: [Вершы] // Бярозка. № 11.

1963. «Хорошо прозрачной теплой ночью мая...»; «Слушай, Рона, эту сказочку про «гагу»...»; «В горячем споре возражая беспрестанно...»; Сонет («Что с того, что стих в душе кипит?»); «Смех и говор. В пестрой юбке обезьянка...»; «Прочтите с участьем правдивую эту...»; Костел св. Анны в Вильне; Четверной акростих; «Уймитесь, волнения страсти...»; Земная любовь; «Я вспоминаю Вас такой прекрасной, стройной...»; «Зачем грустна она была...»; Икра; Осенью; «Не сердись на меня, тихий друг...»: [Вершы] // Белорусские поэты (XIX — начала XX века). М.; Л.; Перад паводкай; «Па-над белым пухам вішняў...»; Завіруха; Зімой; Зімовая дарога: [Вершы] // Слова аб роднай прыродзе. Мн.

1964. Памяти Т. Г. Шевченко; Краса и сила; Опыт исследования стиха Т. Г. Шевченко // Тарас Шаўчэнка і беларуская літаратура. Мн.; Зорка Венера: [Верш] // Ніва. 8 сак.

1965. Музыка; Над морам: [Апавяданні] // Беларуская дакастрычніцкая проза. Мн.

1966. З песняў беларускага мужыка; «Дождж у полі і холад... Імгла...»; Пан і мужык; «Народ, Беларускі Народ!»; Трыялет; Мяжы; «Ой, лясы-бары ды лугі-разлогі!..»; «Маладыя гады...»; Над возерам; Возера; «Прывет табе, жыццё на волі!..»; «Добрай ночы, зараназараніца!..»; «Ціха па мяккай траве...»; «Вечар на захадзе ў попеле тушыць...»; Зімовая дарога; Зімой; Перад паводкай; «Па-над белым пухам вішняў...»; Раманс; Слуцкія ткачыхі (Рэдакцыя зборніка «Вянок»); Слуцкія ткачыхі (Апошняя аўтарская рэдакцыя); Завіруха; Краю мой родны! Як выкляты богам...; «Зразаюць галіны таполі адна за адной...» «Рушымся, брацця, хутчэй...»; «Нашых дзедаў душылі абшары лясоў...»; «Устань, навальніца, мкні нанова...»; «Калі зваліў дужы

Геракл у пыл Антэя...»; «Жывеш не вечна, чалавек...»; Песняру: «Вы, панове, пазіраеце далёка...»; Санет; «Беларусь, твой народ дачакаецца...»: [Вершы] // Выбр. тв.: XIX і пач. XX ст. Мн.; Беларусь: [Верш] // Дзень паэзіі — 66. Мн.; Эмігранцкая песня: [Верш] // Люблю наш край. Мн.; Зімовая дарога; Зімой; Завіруха; Слуцкія ткачыхі: [Вершы]; Мушка-зелянушка і камарык-насаты тварык: [Казка] // Хрэстаматыя па беларускай дзіцячай літаратуры. Мн.; «Вы кажаце мне, што душа ў паэта...»; «Чаму ў нас акамянеласці...»; Пан і мужык; Бяседная; «На Лявонавай кашулі вышыты галубкі...»; Лявоніха; Скірпуся: [Вершы]; Варона і чыж: Байка // Вожык. № 23; Возера; Зімовая дарога; Слуцкія ткачыхі: [Вершы] // Вясёлка. № 12; «Маладыя гады, маладыя жаданні...»: [Верш] // Голас Радзімы. № 46; «Вы, панове, пазіраеце далёка...»; Зімой: [Вершы] // Там жа. № 48; Раманс // Работніца і сялянка. № 12; Эміграцкая песня; Слуцкія ткачыхі; Пагоня: [Вершы] // Ніва. 18 вер.; Зімой: [Верш] // Там жа. 19 снеж.; Слуцкія ткачыхі: [Верш] // Чырв. змена. 8 снеж.

1967. Апокрыф; Апавяданне аб іконніку і залатару...: [Апавяданні] // Анталогія беларускага апавядання: У 2 т. Мн. Т. 1; «Чуеш гул? — Гэта сумны, маркотны лясун...»; Над возерам; Зімовая дарога; Зімой; Перад паводкай; Раманс; Досі ўжо спаць; Летапісец; Слуцкія ткачыхі; С. Е. Палуяну; Краю мой родны! Як выкляты богам...; «Халоднай ноччу я ў шырокім, цёмным полі...»; «Рушымся, брацця, хутчэй...»; «Даўно ўжо целам я хварэю...»; «Калі зваліў дужы Геракл у пыл Антэя...»; «Бледны, хілы, усё ж люблю я...»; Песняру; «Вы, панове, пазіраеце далёка...»; Трыялет («Калісь глядзеў на сонца я...»); Мае песні; На чужыне; З песняў беларускага мужыка; Вечар; Мая душа; «Не бядуй, што хмары...»; Санет («Замёрзла ноччу шпаркая крыніца...»); На могілках (Рондэль); Трыялет («Мне доўгае расстанне з Вамі...»); Санет («Прынадна вочыззяюць да мяне...»); Мяжы; «Маладыя гады...»; «Выйшаў з хаты. Ціха спіць надворак...»; Страцім-лебедзь; «Набягае яно...»: [Вершы]; Максім і Магдалена: [Паэма] // Беларуская дакастрычніцкая паэзія. Мн.; Як мары, белыя бярозы: [З верша «Зімой»] // Беларускі каляндар: 1967. Беласток; Над возерам // Ніва. 30 крас.

1968. Перад паводкай; «Па-над белым пухам...»; «Ціха па мяккай траве...»; Зімой; Завіруха; Зімовая дарога; [Вершы] // Слова аб роднай прыродзе. Мн.

1970. Слуцкія ткачыхі: [Верш] // Наша рэспубліка. Мн.; Вечар: [Верш] // Разгарэлася зорачка ясная. Мн.; «Праясняецца пагода...»: [Урывак з верша] // Голас Радзімы. № 13.

1971. «Кінь вечны плач свой...»; «Беларусь, твой народ дачакаецца...»; Слуцкія ткачыхі; Зімой; «Па-над белым пухам вішняў...»: [Вершы] // Бярозка. № 12; «Ціхія мае ўсе песні...»; Прыйдзе вясна; «Напілося сонца са крыніц сцюдзёных...»; «Даўно ўжо целам я хварэю...»; Завіруха; «Не кувай ты, шэрая зязюля...»; Дзед; Эміграцкая песня: [Вершы] // Голас Радзімы. № 50; Над возерам; Страцім-лебедзь: [Вершы] // Ніва. 12 снеж.

1972. Варона і чыж: Байка // Беларускія байкі. Мн.; Раманс; «Маладыя гады...»; «Учора шчасце толькі глянула нясмела...»; Трыялет; «Як хораша, калі дзіцё...»; «І зноў пабачыў я сялібы...»: [Вершы] // Зорка Венера. Мн.

1973. Перад паводкай: [Верш] // Голас Радзімы. № 15.

1976. «Учора толькі шчасце глянула нясмела...»: [Верш]; Варона і чыж: Байка // Каляда А. Выразнае чытанне. Выд. 2, перапрац. і дап. Мн.

1977. Над возерам; «Прывет табе, жыццё на волі!»; «Добрай ночы, зара-заранiца...»; «Ціха па мяккай траве...»; «Вечар на захадзе ў попеле тушыць...»; Зімовая дарога; Зімой; Перад паводкай; «Па-над белым пухам вішняў...»; Раманс; Слуцкія ткачыхі (Рэдакцыя зборніка «Вянок»); Завіруха; «Краю мой родны! Як выкляты богам...»; «Зразаюць галіны тапалі адна за адной...»; «Рушымся, брацця, хутчэй...»; «Нашых дзедаў душылі абшары лясоў...»; «Устань, навальніца, мкні нанова...»; «Калі зваліў дужы Геракл...»; Песняру; «Вы, панове, пазіраеце далёка...»; Санет (Ахвярую А. Пагодзіну); З песняў беларускага мужыка; «Дождж у полі і холад... імгла...»; Пан і мужык; Трыялет; «Народ, Беларускі Народ...»; Мята; «Маладыя гады...»; «Беларусь, твой народ дачакаецца»: [Вершы] // Беларуская літаратура XIX — пач. XX ст. Мн.

1978. Раманс; Зімой; «Цёплы вечар, ціхі вецер, свежы стог...»; «Па-над белым пухам вішняў...»; Добрай ночы, зара-зарніца!..»; «Маладыя гады...»; «Я хацеў бы спаткацца з Вамі на вуліцы...»: [Вершы] // Адданасць. Мн.; Белорусское возрождение; І. Неслухоўскі; Глыбы і слаі: Агляд беларускай краснай пісьменнасці 1910 г.; За тры гады; Агляд беларускай краснай пісьменнасці 1911—13 гг.; Забыты шлях; Иван Франко // Александровіч С., Александровіч В. Беларуская літаратура XIX — пач. XX ст. Мн.; Ізноў пабачыў я сялібы; Белым кветам адзета каліна; Цёмнай ноччу лучына дагарэла; Як Базыль у паходзе канаў; У мясцечку Церасцечку; Максім і Магдалена; Смерць шэршня; Была Інгеборг, як сасонка, страйна; Страцім-лебедзь: [Балады] // Беларуская балада. Мн.; Глыбы і слаі: Агляд бел. пісьменнасці; Забыты шлях: [Урыўкі з арт.]; Санет; Песняру: [Вершы] // Уводзіны ў літаратуразнаўства: Хрэстаматыя. Мн.; Современным поэтам: [Верш] // Неман. № 11.

1979. Гарадок: [Нарыс]; Летапісец: [Верш] // Гісторыя Беларусі ў літаратурных вобразах. Мн.

1980. Зімовая дарога: [Верш] // Беларусь. № 1.

1981. Мушка-зелянушка і камарык — насаты тварык: [Казка] // Вясёлка. № 12; Слуцкія ткачыхі: [Верш] // Неман. № 12; Трыялет; «Маладыя гады...»; Пагоня: [Вершы] // Голас Радзімы. 17 снеж.; Пагоня: [Верш] // Ніва. 6 снеж.

1982. «Плакала лета, зямлю пакідаючы...»; Змяіны цар; «Па-над белым пухам вішняў...»; Слуцкія ткачыхі; Летапісец; Успамін; Рандо; Трыялет («Калісь глядзеў на сонца я...»); С. Палуяну; Крытыку; Трыялет («Мне доўгае расстанне з Вамі...») Японскія; Персідскія, Скандынаўская; Іспанскія; Гутарка з паненкамі; «Я хацеў бы спаткацца з Вамі на вуліцы...»; «Як Базыль у паходзе канаў...»; Эміграцкая песня; Пагоня; [З верша «У вёсцы»]: [Вершы] // The Images Swarm Free. London.

1983. Мушка-зелянушка і камарык — насаты тварык: [Казка] // Вяснянка. Мн.; Казкі беларускіх пісьменнікаў. Мн.; «Ціха па мяккай траве...»: [Верш] // Слова аб роднай прыродзе. Мн.

1984. Музыка: [Апавяданне]; Зімой; Завіруха; Слуцкія ткачыхі: [Вершы]; Мушка-зелянушка і камарык-насаты тварык: [Казка] // Хрэстаматыя па беларускай дзіцячай літаратуры. Мн.; Экзамен: [Апавяданне]; Карлик и человек; Нумизматы; Ванька-встанька; Жаль книгу: [Фельетоны]; В гостях у детей: [Апавяданне] // Неман. № 1.

1989. Забытые страницы // Неман. № 12.

1.4.

1909. Святагор Ю. Дзве песні: [Верш] / З серб. // Н. н. 7 мая / Пер. пад псеўд. Максім Крыніца; Ваянскі С. Юдава поле: (Нар. апавяданне) / З славац. // Там жа. 24 вер. Пер. пад крыпт. Б-ч; Гейнэ Г. «У паўночным краю на кургане...»: [Верш] / З ням. / // Там жа. 29 кастр.

1910. Шылер Ф. «Хочаш сябе ты пазнаць...»: [Верш] / З ням. // Н. н. 29 ліп.

1913. Шылер Ф. «Хочаш сябе ты пазнаць...»; [Верш] / З ням. // Беларускі каляндар «Нашай нівы» на 1913 г. Вільня; Верлен П. «У полі дзікім і апусцелым...»: [Верш] / З фр. // Н. н. 22 сак.; Яго ж. Млоснасць: [Верш] / З фр. / // Там жа. 21 ліст.

1914. Шевченко Т. А. О. Козачковскому: [Верш] / С укр. // Ежемесячный журнал литературы, науки и общественной жизни. № 3.

1915. Франко И. Каменщик: [Апавяданне] / С укр. // Нижегород. листок. 3, 13 апр.; Яго ж. На реке вавилонской: [Верш] / С укр. // Там жа. 13 июля.

1916. Стефаник В. Из рассказа «Кленовые листочки» / С укр. // Голос. 8 июня; Яго ж. Смерть: [Апавяданне] / С укр. // Там жа. № 137.

1918. Гарацый. Памятнік: Ода / З лац. // Крывічанін. № 1.

1923. Верлен П. Chanson d'automne; «Раяль цалуе тонкая рука»; «О, сум, засні ў душы маёй...»; Зіянне

месяца; «Покуль зорка, уранні твой...»; Il pleure dans mon coeur...; Il faut voyez vous, nous pardonner le choses: [Вершы] // Наша будучыня. 6 студз.

1927. Верлен П. «Раяль цалуе тонкая рука...»; Зіянне месяца; Трэ нам, бачыш, усё між сабой дараваць...»: [Вершы] / З фр. // Досвіткі. № 1.

1957. Купала Я. «Для тебя, отчизна предков моих...»: [Верш] / С бел. // Полымя. № 5.

1959. Гейнэ Г. «У паўночным краю, на кургане...»; «Дзяцюк шчыра любіць дзяўчыну...»; «Калі любоў ізмучыць...»; Генрых; Азра; Ход жыцця: [Вершы] / З ням. // Гейнэ Г. Выбр. тв. Мн.

1963. Купала Я. «Для тебя, отчизна предков моих...»/С бел.; Шевченко Т. А. О. Козачковскому; Н. И. Костомарову; В неволе; «В неволе тяжко... хоть и воли...»; «И серое небо, и сонные воды...»; «Готово! Парус распустили...»; Самийленко В. «Те, что в холодных сердцах любви ни к кому не имеют...»; Франко И. На реке вавилонской; Кримский А. «Пальмы гордые и лавры...»; «Теплый гром. Цветя, черешня...» / С укр.; Арвер Сонет / «Святую тайну глубь моей души скрывает...» / С фр. [Вершы] // Белорусские поэты (XIX — нач. XX в.). М.; Л.

1969. Рунэберг. Паво: [Урывак з паэмы] / З фін. // Голас Радзімы. № 40.

1973. Купала Я. «Для тебя, отчизна предков моих...»: [Верш] / С бел. // Купала Я. Избранное. Изд. 2. Л.

1982. Купала Я. Жниво: [Верш] / С бел. // Неман. № 7.

1984. Купала Я. Жниво: [Верш] / С бел. // Поэзия XIX — нач. XX. М.

1985. Купала Я. Жатва; «Для тебя, отчизна предков моих...»: [Вершы] / С бел. / // Купала Я. Избранное. М.

1.5.

На англійскую мову. May Songs / Transl. V. Rich // Manifold. 1966. № 18; The Apocrypha /Transl. V. Rich // Manifold. 1968. № 27; "Greeting to thee...„; "Soft warm evening...„; In Winter; Romance; The Chronicler; The Weaver-Women of Sluck; Snowstorm; "My native country...„; "Swifter, brothers...„; From the Songs of a Byelorussian Peasant; Emigrants' Song; When Basil Died; Lavonicha; The Madonnas (extract); Bielarus, thy folk long have been yearning...„ / Transl. V. Rich // Like Water, Like Fire. L., 1971; "One cold dark night upon the field's expanses..."; "Warm the eve, and calm the breeze..."; Sonnet; The gleaming candle shines and strives..."; Romance; "In My Dreams..."; Fulfilled Promise; Borders; "I should like to meet you outside..."; "In the dark of night the rushlight's flickering..."; "When Vasily fell in war..."; Levonikna / Transl. W. May // Fair Land of Byelorussia. M., 1976; Levonikha; "When Vasily fell in war, as he died..." // Голас Радзімы. 1981. 17 снеж.; "Summer was weeping..."; The Serpent-King; "Above the white down of the cherries..."; The Weaver-Women of Sluck; The Chronicler; Remembering; Rondeau; Triolet ("Once I was gazing on the sun..."); To S. Palujan; To the Critic; Triolet ("For me this long-drawn absence from you..."); Japanese Songs; Persian Songs; Scandinavian Song; Spanish Songs; Conversation with Young Ladies; "I should like to meet you on the highway..."; "When Basil died, far on the march..."; Emigrants' Song; The Pahonia; In the Village / Transl. V. Rich // The Images Swarm Free. London, 1982. Рэц.: Bei der Redaction eingegangene Bücher // Zeitschrift für slawische Philologie. 1985. Nr 2; Sonnet ("Entrancing eyes on me you turn..."); Sonnet ("There stands amid the sands of Egypt..."); "Antaeus Overthrown by Hercules..." / Transl. P. Tempest // Soviet Literature. 1983. № 3.

На балгарскую мову. Златни струни: [Вершы] / Прев. Х. Попов. София, 1984. Рэц.: Купчев Б. // АБВ. 1984. 25 сент.; Нікіфаровіч В. // ЛІМ. 1984. 23 ліст.

Слуцкие тъкачки; Не ще си вечно жив, човек...; Купчина въглени ярко червени: [Вершы] / Прев. Х. Попов // АБВ. 1984. 24 апр.

На венгерскую мову. Az ötödik evangeliumbol // Napkelet. 1939. № 11; Midön lecsukodik a pillam / F. Rado G. // Orszag-Vilag. 1959. № 10; A belorusz paraszt dalaibol / F. Csanadi I. // Nagyvilag. 1964. № 5; Versei / F. Györe I. / Szovjet Irodalom. 1984. № 2.

На грузінскую мову. Раманс; Санет; У вёсцы: [Вершы] / Пер. М. Джугубрыя // Беларускія савецкія паэты. Тбілісі, 1978; «...Я хацеў бы спаткацца з Вамі»: [Верш] / Пер. Н. Датукішвілі // Шчаслівы дзень. Тб., 1983.

На іспанскую мову. Romance («La estrella de Venus...» / Trad. S. López, E. Bukraba // Poetas soviéticos contemporáneos. Merida, 1982; «Con su ceuiza nosada...»; «Soneto («Los ojos que me atraen...»); «Cuando Heracles...»; Soneto («En las arenas...»(/ Trad. C. Sherman // Literatura Soviética. 1983. № 3.

На казахскую мову. Карга мен шымшык: [Верш] / Ауд. Т. Журтбаев // Казак эдебиеті. 1981. 25 дек.

На літоўскую мову. Vainikas: Eilerasciai / Vert. A. Drilinga. Vilnius, 1989.

На малдаўскую мову. Цэсэтоареле дин Слуцк; Сарэ калдэ...; Ноапте бунэ; Пе кымпул рэкорос...: [Вершы] / Трад. Ю. Баржанский // Поезий белорусе. Кишинэу, 1956.; «Каде плоая...»; Дин кынтечеле цэранулуй белорус; Пе маре; Ян-копилул ши мама; «Белорусь, зи'нсорите ши маре...»: [Вершы] / Трад. П. Дарие // Поець белорушь. Кишинэу, 1975; «Каде плоая...»: [Верш] / Трад. П. Дарие // Констелацие де инимь. Кишинэу, 1976.

На мангольскую мову. Миний дуу; Эззэн, зарц хоёр; Үурийн гэгээгээр хохоо чи...: [Вершы] / Орч. Д. Гомбожав // Белоруссын цоморлиг. Улаанбаатар, 1966.

На нямецкую мову. Weissruthenische Heimat — Lyrik /Übers. E. Engelhardt. Hildesheim, 1949.

Sonnet; Der Wasserman / Übers. J. Kalmer // Europäische Lyrik den Gegenwart: 1905—1925. Wien — Leipzig, 1927; Die Geschichte von dem Ikonenmaler und dem Goldschmied, zwei weisen und redegewandten Männern, zu Gottes Ruhm wie zur Vermehrung des allgemeinen Wohls an den Tag gebracht von einem Bücherfreund / Übers. N. Randow // Störche über den Sümpfen. B., 1971; Die Weberinnen von Sluzk; Romanze; Sonett; Apokryph / Übers. F. Neureiter // Weißrussische Antologie. München, 1983; Sonette „Dein Strahlenblick verlockend auf mir ruht..."; „Als Herkules zu Boden..."; „Fern in Ägyptens heißem Wüstensand..." / Ubers. J. Warkentin. // Sowjetliteratur. 1983. H. 3.

На польскую мову. Poezje wybrane / Tł. T. Chróścielewski, J. Huszcza, J. Koprowski, W. Woroszylski. Łódź 1974. Рэц.: Рудчык В. // Ніва. 1974. 3 сак.; b. // Twórczość. 1974. Nr 4; Czykwin J. // Kontrasty. 1974. Nr 4; Frejdlich K. // Odgłosy. 1974. Nr 8.

Słuckie tkaczychi / Tł. J. Wierzyński // Wieś ilustrowana. 1913. Nr 9; „Kraju rodzimy! By w klątwie od Boga..."; Słuckie tkaczki; Przepisywacz / Tł. W. Rogowski // Echo literacko-artystyczne. 1914. Z. 11, 12; Apokryf / Tł. F. A. // Apokryf i inne nowele. Wilno, 1924; Apokryf / Tł. F. A.; Słuckie tkaczki / Tł. T. Radonski // Wielka literatura powszechna. Warszawa, 1932—1933. T. 6. Cz. 2.; Słuckie tkaczki / Tł. T. Radonski // Ruch Slowiański. 1937. Nr 11; Pieśń emigrancka; Maksym i Magdalena: (Fragment); Hej, te bory, lasy / Tł. J. Łobodowski // Kultura (Paryż). 1951. Nr. 7—8; Słuckie traczki / Tł. T. Chróścielewski // Kronika. 1955. Nr. 12; Starość / Tł. J. Huszcza // Panorama. 1955. Nr 37; Stara Białoruś; Starość / Tł. J. Huszcza // Poezja. 1969. Nr 6; Ciche są wszystkie... / Tł. J. Huszcza // Odgłosy. 1970. Nr 38; Którzy lubicie natrafić; Nad jeziorem; Latopis; Przepisywacz; Księga; „Kraju ojczysty! Wyklętyś przez Boga?.."; Mądrej przemowy; Leśnik; Starość; Król wężów; Wieczór; „Nie martw sie, że w chmurach..."; Pan i chłop; Rozmowa; ...Więcej niczego nie pragne na świecie; List; Apokryf / Tł. J. Huszcza; Tkaczki słuckie; „Znów przestąpiłem próg sadyby..."; Dziadek; Nad gazetą // Tł. T. Chróścielewski // Wiersze białoruskie. Łódź, 1971; „Ciepły wieczór..."; Do pieśniarza; Na obczyźnie / Tł. K. A. Jaworski // Kamena. 1971. Nr 20; Apokryf; Dawna puścizna; Sonet; Przepisywacz / Tł. J. Huszcza // Kierunki. 1971. Nr 33; Pogoń; Dziadek / Tł. T. Chróścielewski; Wodnik; Okryta kwieciem białym kalina / Tł J. Huszcza // Literatura na Świecie. 1971. Nr 3; Romans / Tł. W. Woroszylski // Żwierciadło. 1971. Nr 25; „Ciepły wieczór, cichy wietrzyk, świeży stóg...";

Do pieśniarza; Na obczyźnie; „Białoruś, twój naród doczeka..." / Tł. K. A. Jaworski // Jaworski K. A. Pisma. Lublin. 1972. T. 3; „Ciepły wieczór, senny wiatr, świeży stóg..."; „Pełne zgiełku wileńskie otchłanne ulice..." / Tł. J. Huszcza // Kontrasty. 1973. Nr 8; Król wężów / Tł. J. Huszcza // Odgłosy. 1973. Nr 45; „Którzy lubicie natrafić..."; Słyszycie poszum? — Leśny duch smętny; Jezioro; Nad jeziorem; Wodnik; Król wężów; „Ciepły wieczór, senny wiatr, świeży stóg..."; Płakało lato ziemię, opuszczając; Rozkopana mogiła; „Niby ogienek siny..."; Przestań kukać, ma zazulo; Latopis; Przepisywacz; Księga: Beznadziejność; „Pełne zgiełku wileńskie otchłanne ulice..."; „Kraju ojczysty! Wyklętyś przez boga?.."; „Mądrej przemowy..."; Poecie; „Tak wiele w naszym życiu jest dróg..."; Sonet; Na wsi; Ciemnemu uczuciu podległa; „Leży cała w potach, jak biały śnieg, blada..."; Noc; Leśnik; Starość; Król wężów; Wieczór; „Ciche są wszystkie me pieśni, ciemne, jak węgiel czarne..."; „Nie martw się, że w chmurach..."; Pan i chłop; Rozmowa; „Okryta kwieciem białym, kalina..."; Kościół świętej Anny w Wilnie; W starym sadzie; List; Krytykowi: (Triolet); Pieśń emigrancka; Nad gazetą; Miedze; „Chciałbym spotkać Panią na ulicy..."; „Bazyli, zanim w wyprawie skona..."; Więcej niczego nie pragnę, na świecie..."; „Mora..."; „Czy Pani wie, o ciemnooka..." Biesiada; Wrona i czyżyk (Bajka); ...W miasteczku Teresteczku nie w dzwony uderzają; „Gołąbki na Leona wyszyłam koszuli..."; Agata; „Wszystko przemija — radość i męka..."; „Przelatujcie me dni..."; „To się samo wdziera..."; „W jasnej krainie, gdzie ja umieram..."; Apokryf / Tł. J. Huszcza; Wieczór; Tkaczki słuckie; „Znów przestąpiłem próg sadyby..."; Na obczyźnie; Srebrne zmije; Dziadek; Rusałka; Pogoń; Łabędź — straceniec /Tł. T. Chróścielewski; Puchacz; Pogrzeb / Tł. J. Koprowski // Antologia poezji białoruskiej. Wrocław etc., 1978; Słuckie tkaczychi: (Z rodzinnych niw, z rodzinnej chaty...") / Tł. I. Wierzyński; „Kraju rodżimy! By w klątwie od Boga..."; Przepisywacz / Tł. W. Rogowski // Из истории белорусской библиографии и книжных фондов. Мн., 1979.

На рускую мову. Избранные стихи / Пер. М. Исаковский, Б. Иринин, П. Семынин. М., 1940. Рэц.: Галантер Б. // Огонёк. 1940. № 28; Иванов В. // Что читать. 1940. № 8; Купершток А. Аб паэтычных перекладах і добрай кнізе // ЛіМ. 1940. 11 ліп.; Малинкин А. Стихи Максима Богдановича // Красная новь. 1941. Кн. 1.

Избр. произв. М., 1953. Рэц.: Александрович С. Три книги переводов // Сов. Отчизна. 1954. № 4.

Стихотворения. М., 1971. Рэц.: Рагойша В. На шляху да рускага чытача // ЛіМ. 1971. 17 вер.

Венок: Лирика/Пер. Б. Спринчан. Мн., 1985.

Узор василька: Избр. лирика. Мн., 1985.

Моя душа: [Верш] / Пер. Кле // Мин. голос. 1910. 2 мая; «Как над белым пухом вишен...»: [Верш] / Пер. А. Погодин // Вестник Европы. 1911. № 1; «В небе, возле тучи громовой, прозрачная лёгкая туча...»: [Урывак з верша] / Пер. Н. Янчук // Известия Общества слав. культуры. 1912. Т. 1. Кн., 1; Купидон: [Верш] / Пер. автор // Сев. газ. 1913. 7 дек.; Притча о васильках: [Апавяданне] / Пер. автор // Там жа. 1914. 2 янв.; Слуцкие ткачихи; Зимняя дорога: [Вершы] / Пер. Д. Выгодский // Альманах белорусской литературы. Л., 1929; Слуцкие ткачихи; Край мой родимый; Из песен белорусского мужика; Эмигрантская песня; Погоня; «Набегает оно...»; Стужа, мрак и опять я хвораю...»; Старость: [Вершы] / Пер. П. Кобзаревский // Звезда. 1945. № 4; Стихи белорусского лада: Беседная; «Как пришла я на ток молотить...»; «Хоть и звездочка — да не вечерняя»; Лявониха: [Вершы] / Пер. А. Прокофьев // Там жа. 1946, № 7—8; Слуцкие ткачихи: [Верш] // Огонёк. 1946. № 28; «Разгорайся, огонь мой, где мрак сильный лёг...»; «Срезаем мы ветки сухие...» / Пер. А. Прокофьев; Межи; «В тот миг, когда Геракл повергнул в прах Антея...» / Пер. Н. Браун; Сонет; В деревне / Пер. М. Комиссарова; На чужбине; «Доброй ночи, заря-зарница...» / Пер. П. Кобзаревский: [Вершы] // Звезда. 1947. № 5; Мои песни; Летописец; Переписчик; Исполненное обещание; Межи; «В тот миг, когда Геракл...»; Стратим-лебедь / Пер. Н. Браун; На чужбине; Край мой родимый; Старость; Водяной; «Под тенью тёмных лип, укрывших нашу пару...»; «Доброй ночи, заря-заряница:..»; Слуцкие ткачихи; Эмигрантская песня. / Пер. П. Кобзаревский; Из песен белорусского мужика / Пер. В. Шефнер; «Дождик в поле и холод... и мгла...»; «Свеча блестящая сияет...»; Метель / Пер. В. Саянов; Моя душа; «По-над белым пухом вишен...» «Привет тебе, о жизнь на воле...»; Триолет; Сонет; В деревне; «Темной ночью лучина догорала...»; «Как Василий в бою умирал...»; «На Лявонавай рубахе вышиты голубки...» / Пер. М. Комиссарова; «Срезаем мы ветки сухие...»; «Теплый вечер, тихий ветер...»; «Холодной ночью я на полевом просторе...»; «Разгорайся, огонь мой, где мрак сильный лёг...»: «Наших дедов душили громады лесов...»; «Ой, греми, греми, труба, утром рано...»; Стихи белорусского лада; Лявониха; «Среди улицы у нас хоровод...» / Пер. А. Прокофьев: [Вершы] // Антология белорусской поэзии. Л., 1948; Мои песни; «В тот миг, когда Геракл повергнул в прах Антея...» / Пер. М. Браун; На чужбине / Пер. П. Кобзаревский; Я хлеба у сытых просил и молил...; Из песен белорусского мужика; Пан и мужик; Народ! Белорусский народ!..; Межи; Эмигрантская песня; Левониха / Пер. П. Семынин; Ринемся, братья, смелей... / Пер. Б. Иринин; Засохшие ветви срезают одну за одной...; «Мой огонь, разгорайся и мглу разгони...»; «Брось о недоле стон печальный!..»; «Наших дедов душили громады лесов...» / Пер. А. Коган; Теплый вечер, тихий ветер, свежий стог... / Пер. А. Прокофьев; Сонет / Пер. М. Комиссарова; Край мой родимый; Слуцкие ткачихи / Пер. М. Исаковский: [Вершы] // Василенок С. И. Белорусская литература. М., 1951; Переписчик; Дед / Пер. автор; Мои песни; «В тот миг, когда Геракл...»; Межи; Исполненное обещание / Пер. Н. Браун; На чужбине / Пер. П. Кобзаревский; Из песен белорусского мужика; «В поле дождь леденящий...»; Пан и мужик; «В тот дом вошел я молчаливо...»; Эмигрантская песня; «Тёмной ночью лучина догорала...»; Максим и Магдалена / Пер. П. Семынин; «Холодной ночью я...»; «Ой, греми, греми труба...»; Левониха / Пер. А. Прокофьев; «Теплый вечер, тихий ветер...»; Сонет; Метель; «Привет тебе, житье на воле...»; «Тихий вечер...»; Озеро; «Молодые года...»; «Наших дедов душили чащобы лесов...» / Пер. Б. Иринин; «Доброй ночи, заря-заряница...»; Слуцкие ткачихи; «Не кукуй в родном бору, кукушка...»; Край мой родимый / Пер. М. Исаковский; В деревне / Пер. М. Комиссарова: [Вершы] // Антология белорусской поэзии. М., 1952; Слуцкие ткачихи: [Верш] / Пер. М. Исаковский // Возрожденная земля. М., 1954; Край мой родимый!; Слуцкие ткачихи; Перед паводком; «Ой, зовет труба раным-рано...»; Доброй ночи, заря-заряница!: [Вершы] / Пер. М. Исаковский // Исаковский М. Соч.: В 2 т. 2 изд., доп. М., 1956. Т. 2; Ворона и Чиж / Пер. В. Алексеев; Икра / Пер. автор: [Байкі] // Белорусские басни. Л., 1959; Край мой родимый!; Слуцкие ткачихи; Перед паводком; «Ой зовет труба раным-рано...»; «Доброй ночи, заря-заряница!»: [Вершы] / Пер. М. Исаковский // Исаковский М. Сочинения: В 2 т. М., 1959. Т. 1; Край мой родимый! / Пер. В. Державин; Зимой; Наших дедов душили чащобы лесов; Вечер; Сонет; «Поздно, надо домой собираться...»; «Выхожу во двор пустой и сонный...» / Пер. Б. Иринин; «Когда Геракл поверг к ногам своим Антея...» / Пер. Н. Браун; «Давно я телом и душою...»; «Непогожий вечер. Хватит, друже, грусть!» / Пер. В. Державин; Пан и мужик / Пер. П. Семынин: [Вершы] //Родная поэзия: Избр. стихотворения поэтов-классиков народов СССР. М., 1962; «Венок»; «Вы любители порыться...»; Буря; «С тучей большой грозовою кудрявая прядка тумана...»/Пер. Т. Казмичева; Водяной; Змеиный царь; Озеро («В чаще темной и глубокой...»); «Привет, тебе, житье на воле!..»; «Тихо по мягкой траве...»; Сомнамбул; «Лето, с землей разлучаясь, заплакало...»; Романс («Видишь, Венера взошла над землёю...»); Отзвуки родины; «Вся в снегах девчина...»; Город: Вступление («Пегас однажды в переулки...»); «Холодной ночью я на полевом просторе...»; «Срезаем мы ветки сухие. Одна за одной...»; «Приди, гроза, и силой

новой...»; «Давно уж телом я хвораю...»; «Свеча блестящая сияет...»; Разговор с барышнями; Беременной; «Дитя, что в колосе зерно...»; «Когда дитя, ребенок твой...»; «С горем ты дитя рождаешь...»; «После родов день ото дня ты вянешь...»; «Смертию смерть поправ...»; «Тем венки суровой славы...»; Из цикла «Эрос»: «Цветики алые в косы вплетенные...»; Крестины лешего; Леший («Сосны, ели, хвощ да хвоя...»); Осенней ночью; Письмо в редакцию «Нашей нивы»; Критику («Напрасно ловите вы в сетку мотылька...»); Будущая мать; «Скрыта в поле цветами могила...»; Романс («Не найти мне покоя ни темною ночью ни днем...»); «Залилось слезами, будто звездами...»; «Разгорайся, огонь мой, где мрак сильный лег...»; Д. Д. Добольскому; «Не грусти, что солнца...»; Первая любовь; Сонет («Замерзла ночью быстрая криница...»); Воспоминание; «Народ, Белорусский народ!..»; Критику («Челлини статуй не ваял...»); «Вы так часто в зеркало глядели...»; «Холодная, ясная ночь...»; «Моя государыня...»; «Все одна теперь мне думка сердце сушит...»; «Больше всего на свете желаю я...»; «Буду сниться днями и ночами...»; «Муар...»; «Темноокая пани, конец!..»; Пану Антону Новине на память от автора; Двойни; «Я — незаметный, серый человек...»; «Замер напев — и сама отозвалася нежно на лире...»; «В жизни все надоело, признаться...»; «Как широко в бору разлился вольный шум!..»; «Сегодня ночью я в царстве сказки...»; «Всплыла колония сифонофора...»; Лакомка; «Ой, греми, греми, труба — утром рано...»; «Ой, скатилася звездочка, скатилася...»; «Ой, леса-боры и луга-разлоги...»; «Я хотел бы встретиться с вами на улице...»; «Среди улицы у нас хоровод...»; Песни: Сербская: «Кто там идет по Косову полю?..»; Русская: «Нынче день у нас светлый, радостный...»; Украинские: «Ну в кого же ты, девчиночка, лицом удалася?..»; «Встал рядом с девчиной хлопец, песню запевает...»; «Словно роза — так пригожа Василева Галя...»; «На Микиту в переулке все собаки лают...»; Скандинавская: «Была Ингеборг как сосенка стройна...»; Испанские: «Ясноокая Анита...»; «Донна Клара лик закрыла...»; «Ясноликая сеньора»; Японские: «Ах, как распелась...»; «Милая, вспомни...»; «Дивно нежные...»; «Все уходит...»; Персидские: «Я все забыл на свете и знаю лишь одно...»; «Прозрачным покрывалом закрыла лик она...»; «Аня, Анечка...»; «Ленту сине-голубую...»; Беларусь; Стихи белорусского лада: Беседная; «Как пришла я на ток молотить...»; «Хоть и звездочка — да не вечерняя...»; Лявониха; «Пролетайте вы, дни...»; «В том доме, где глаза закрою...» / Пер. А. Прокофьев; «Доброй ночи, заряzаряница!..» Перед паводком; Время шабашить; «Грустно мне, и сердце песню тихо запевает...»; «Не кукуй ты, серая кукушка...»; «Сердце ноет, грудь сжимается от боли...»; Край мой родимый...; «Солнце пило воду из криниц холодных...»; «Ой, зачем я стал поэтом...» / Пер. М. Исаковский; «Вечер на западе в розовом пепле...»; Разрытая могила; Зимой; «По-над белым пухом вишен...»; Вечер («Месяц полный встал на небе...»); Старая Беларусь: Летописец; «Тихий вечер; жар дневной спадает...»; «Брось ты и плакать и крушиться...»; «Ринемся, братья, смелей...»; «Наших дедов душили чащобы лесов...»; «Не горит ни в час смерканья, ни глубокой темной ночью...»; Сонет («Среди песков египетской земли...»); «Белый крест, плита, под ней могила...»; «Поздно; Надо домой собираться...»; Доля мужика; «Все проходит — и радость, и мука...»; «Выхожу во двор пустой и сонный...» / Пер. Б. Иринин; «Где-то в тучах живут пауки...»; «Блещут улицы Вильны и гулко гремят!..»; «Когда Геракл поверг к своим стопам Антея...»; «Вам, паны, видны далекие просторы...»; Мои песни; «Взглянул, как меж волос, меж туч косматых, темных...»; «Живая куколка! Не душу и не сердце...»; «Я жду, грустя. Ты почему из дому...»; Исполненное обещание; Межи; «Мы с тобою вдвоем при огне в тишине...»; Стратим-лебедь / Пер. Н. Браун; «Ночь. Рожок мой шипит и пылает...»; Зимняя дорога; Думы: С. Е. Полуяну («Полюбуйся падучей звездой...»); Каганцу; «Живешь не вечно, человек...»; «Мудрого слова...»; «Где вы, лесов, полей цветы?..»; «Если в раковину темную жемчужницы...»; Певцу; Вольные думы: Вступление («Я думы вольными отрядами...»); «Мы в бурю по морю блуждали...»; «Была пора: метель шумела глухо...»; «Много в жизни людей есть дорог...»; Вероника; «Вот и ночь. Засверкали слезами высоты немые...»; «Тихие мои все песни, темные, как уголь черный...»; Читаю я журнал: идеи...»; «Зовут у нас окаменелости...»; Беседа; «Непогожий вечер. Хватит, друже, грусти!..» / Пер. В. Державин; Ян и мать; Письмо; Сонет («Манящие глаза сияют мне...»); «А в местечке Терестечке толков не счесть...» / Пер. М. Шехтер; Слуцкие ткачихи; Безнадежность / Пер. В. Корчагин; «Кулигою, в бору глухом...»; Леший: («Я спокойно дремлю под горой меж кустов...»); Над могилой мужика; Песня про князя Изяслава Полоцкого: (Из «Слова о полку Игореве») / Пер. Н. Банников; В Вильне; «За крышами города краски зари угасают...»; «На улочках всё ночью глухо...»; Метель; «Сел мальчик у крыльца с тарелкой; Забавляясь...»; «Пылают зноем крыши и асфальт...»; Погоня / Пер. М. Талов; Две смерти / Пер. Н. Браун, А. Прокофьев; «Бледный, хилый, все ж люблю я...; На кладбище; «Молодые годы...» / Пер. Н. Глазков; «Вы мне говорите: душа у поэта...» / Пер. А. Терновский; Из цикла «Наследие прошлого»: Элегические дистихи; Майская непогода; Сонет («На спящих темных заводях болота...»); Триолет («Хоть раз взглянул на солнце я...»); Рондо; Октава; Терцины / Пер. В. Любин; Триолет (Как птица в гибких тростниках...»); Мадонна; В деревне; Моя душа; «Как Василий в бою умирал...»; На Лявоновой рубахе вышиты голубки...» / Пер. М. Комиссарова; Из цикла «Любовь и Смерть»: «Хмуро небо ночное...»; Триолет («Деревянное яичко...»); Проклятье беременной; «Совсем без сил, в поту, как белый снег бледна...»; «Нашей ниве»; «Материнское причастие...» / Пер. С. Ботвинник; Стихотворения, не вошедшие в сборник «Венок»: Придёт весна; Леший («Привольная, темная пуща!..»); Филин; Подвей; «Я, больной и бескрылый поэт...»; Змеиный царь («Темень. Бор сосновый мшист и дик...»); «В тот дом вошел я молчаливо...»; «Темной ночью лучина догорала...»; Мушка-зеленушка и комарик-носатик; Максим и Магдалена / Пер. П. Семынин; Над могилой; Ночь; Из песен белорусского мужика: «Гнусь я вечно, пока не порвется...» / Пер. А. Тверской; На чужбине; «Я хлеба ў сытых просил и молил...»; Старость; Эмигрантская песня; «Стужа и мрак... И опять я хвораю...»; «Набегает оно...» /Пер. П. Кобзаревский; «Дождик в поле, и холод, и мгла...» / Пер. В. Саянов; Вечер («На небе месяц всплыл зеленый...»); Ворожба; «Ты долго сидела за столом...» / Пер. И. Грушецкая; Над морем; «Кто ж из нас порой не любит...»; «Когда я на миг закрываю...» / Пер. В. Городецкая; «Этот источник, что раньше волну свою нёс к океану...»; «Ночь туманом сизым землю обливает...»; «Бывает, что пруд переполнит...»; Триолет («Мне долгая разлука с вами...»); «Здесь мои покоятся чувства, когда-то живые...»; «Звездочка, ты не погаснешь, ясная...» / Пер. А. Старостин; Похороны / Пер. Г. Семенов; С. Полуяну («Ты был как месяц одинокий..g»); Простенький стишок; Ворона и Чиж; «Беларусь, твой народ повстречается...»; Скирпуся; Агата; «Когда полосу огневую...»; «Вижу, пора позавидовать бедному Марку... / Пер. А. Кочетков: [Вершы] // Белорусские поэты (XIX — нач. XX в.). М; Л., 1963; «Привет тебе, житье на воле!..»: [Верш] // Знамя юности. 1965. 3 июля; Слуцкие ткачихи; «Срезают у тополя ветки одну за другой...»; «Народ, белорусский народ!..»; «Я хлеб у богатых просил и молил...»; «Ты был, как месяц, одинок?»; «Я — больной, одинокий поэт...»; «Тихо Венера взошла над землёй...»; «Молодая пара...»; «Вот пора и домой собираться...»; «Я хотел бы встретиться с вами на улице...»; В зачарованном царстве; Озеро; «Едва Геракл прижал к земле Антея...»; «Тем венки суровой славы...»; «Набегает оно...»: [Вершы] / Пер. А. Барахович // Волга. 1967. № 3; На чужбине; Из песен белорусского мужика; Край мой родимый; Доброй ночи, заря-заряница!; Слуцкие ткачихи; Романс; [Вершы] / Пер. П. Кобзаревский // Кобзаревский П. Говорят мои друзья. Мн., 1971; «Теплый вечер, тихий вечер, свежий стог...»; Лявониха: [Вершы] / Пер. А. Прокофьев // Песнь любви. М., 1972. Т. 2; Летописец / Пер. Б. Иринин; Переписчик; Книга / Пер. автор; «Вы, кому найти приятно...»; Под небом светлым в простом домишке... / Пер. Н. Кислик; Вероятно, по душе вам... /

Пер. И. Поступальский: [Вершы] // Песнь о книге. Мн., 1977; Водяной; Майская непогода; «Там венки суровой славы...» / Пер. И. Поступальский; Край мой родимый!..; «Когда Геракл во прах поверг Антея...»; «Встань, буря, грянь над миром снова!..»; «Мы в бурю по морю блуждали...»; «Много в жизни людей есть дорог...» / Пер. В. Державин; Озеро / Пер. автор; Над могилой мужика / Пер. Н. Банников; «Доброй ночи, заря-заряница!..» / Пер. М. Исаковский; «Я помню, как метель мела колючей пылью...»; «Если только огонь разгорится во мгле...» / Пер. Н. Горская; Слуцкие ткачихи / Пер. В. Корчагин; «Наших дедов душили чащобы лесов...» / Пер. Б. Иринин; Воспоминание; «Ой, скатилася звездочка, скатилася...» / Пер. А. Прокофьев; «Народ, Белорусский Народ!..» / Пер. Н. Глазков; Лявониха / Пер. М. Комиссарова: [Вершы] // Поэзия народов СССР. XIX — нач. XX в. М., 1977; Избранная лирика / Пер. Г. Попов // Неман. 1977. № 5; Слуцкие ткачихи: [Верш] / Пер. В. Корчагин // Земля с лазурными очами. М., 1979; Летописец / Пер. Б. Иринин; Книга / Пер. автор; «Вы, кому найти приятно...» / Пер. Н. Кислик: [Вершы] // Гимн книге. Мн., 1980; Цветок родного василька: [Вершы] / Пер. Б. Спринчан // Неман. 1981. № 12; «Стужа, мрак... И опять я изнемог...»; «Набегает она...»; «Я хотел бы встретиться с Вами на улице...»; Эмигрантская песня: [Вершы] / Пер. Л. Турбина // Рабочая смена. 1981. № 12; Межи: [Верш] / Пер. В. Чекин // Гродн. правда. 1981. 26 июня; Межи; В селе; Лявониха: [Вершы] / Пер. Б. Спринчан // ЛГ. 1981. 9 дек.; «Ринемся, братья, смелей в бой, навстречу суровой судьбе...»; Моя душа: [Вершы] / Пер. Б. Иринин, М. Комисарова // Лит. Россия. 1981. 11 дек.; Край мой любимый; Слуцкие ткачихи; Перед паводком; «Беларусь, твой народ поднимается...»: [Вершы] / Пер. Б. Спринчан // Правда. 1981. 8 дек.; К утренней заре: [Вершы] / Пер. Б. Спринчан // Там жа. 1981. 9 дек.; «Ах Левониха, Левониха моя!»: [Вершы] / Пер. Ч. Василевский // Сов. Крым. 1981. 6 дек.; «Встань, буря, грянь над миром снова...»: [Верш] / Пер. И. Поступальский // Зов моря. Одесса, 1982; Доброй ночи, заря-заряница: [Верш] / Пер. М. Исаковский // Книга нежности. М., 1982; Край мой родной!; Песня белорусского мужика; Перед паводком; Романс / Пер. Г. Бедняев; Слуцкие ткачихи; «Народ, белорусский народ!» / Пер. А. Барахович: [Вершы] // Позывные дружбы. Горький, 1982; «Если только огонь разгорится во мгле...»: [Верш] / Пер. Н. Горская // Родина. Ижевск, 1982; Слуцкие ткачихи; Сонет: [Вершы] / Пер. В. Чекин // Гродн. правда. 1982. 6 марта; Межи: [Верш] / Пер. В. Чекин // Там жа. 1982. 26 июня; В селе: [Верш] / Пер. В. Чекин // Там жа. 1982. 25 сент.; Межи; Сонет; Перед паводком: [Вершы] / Пер. Б. Спринчан // Сов. Бел. 1982. 7 янв.; С нивы белорусской...» [Вершы] / Пер. И. Шкляревский // Дружба народов. 1983. № 9; Летописец: [Верш] / Пер. В. Чекин / // Гродн. правда. 1983. 5 февр.; Сонет; Лявониха: [Вершы] / Пер. В. Чекин // Там жа. 1983. 11 июня; Не кукуй ты, серая кукушка...; «Тихо по мягкой траве...»; «Где-то в тучах живут пауки...»; Много есть у юдоли дорог...»; «Сел мальчик на крыльцо...»; «Мы долго плыли морем грозным...»; «Если в раковину темную жемчужницы...»; Мне снилось; «Свеча колышется, сияя...»; Разрытая могила; «Холодной ночью я в широком темном поле...»; Вечер; «На вырубке в глухом бору...»; «Тихий вечер; зной не донимает...»; Зимой; Зимняя дорога: [Вершы] / Пер. И. Шкляревский // Паром из Белоруссии в Россию. Мн., 1984; «Теплый вечер, тихий ветер, мягкий стог...» / Пер. автор; «Край мой родимый! Как проклятый богом...»; «Встань, буря, грянь над миром снова...»; В деревне / Пер. В. Державин; Из песен белорусского мужика: «Гнусь я вечно, пока не порвется...» / Пер. А. Тверской: Из песен белорусского мужика: «Я хлеба у сытых просил и молил...» / Пер. П. Семынин; «Ринемся, братья, смелей...»; «Наших дедов душили чащобы лесов...» / Пер. Б. Иринин; «Народ, Белорусский Народ!..» / Пер. Н. Глазков; «В поле дождик, и холод, и мгла...» / Пер. Н. Горская: [Вершы] // Родные нивы: Поэзия XIX — нач. XX в. М., 1984; Слуцкие ткачихи; Сонет; Озеро; Переписчик; «Привет тебе, житье на воле!»; «Порыву страстному подвластна...»; «Высь успела замглиться...»; «Теплый вечер, тихий ветер, свежий стог...»; Темень; Костел святой Анны в Вильне; Погоня; «Доброй ночи, заря-заряница!»; Старость; Зимняя дорога; Подвей; «Не кукуй ты, серая кукушка...»; Похороны; Исполненное обещание; «Морось в поле... И холод... И мгла...»; «По вырубке, в бору густом...»; Межи; Эмигрантская песня; Книга; Край мой родимый! Как проклятый богом...; «Народ, Белорусский Народ!..»; «Беларусь, твой народ поднимается...»; Сонет; Летописец; Письмо; Триолет; Октава; Рондо; Терцины; В селе; Вероника; Романс; Зимой; На кладбище; Лявониха: [Вершы]; Ворона и Чиж: [Байка] / Пер. Б. Спринчан // Стожары. Мн., 1984; Мушка-зеленушка и комарик-носатый сударик: [Казка ў вершах] / Пер. И. Бурсов // На золотом крыльце сидели. Мн., 1985.

На татарскую мову. Ботак кипсэ: [Верш] / З. Нури тэрж. // Белорус шагыйрьлэре. Казан, 1968; Карга һем сары чыпчык: [Байка] / З. Нури тэрж. // Казан утлары. 1980. № 1.

На туркменскую мову. Слуцкили докмачылар; Жуванлык йыллары: [Вершы] / Терж. Русчадан // Эдебият ве сунгат. 1981. 9 дек.

На ўзбекскую мову. Сонет / Тарж. С. Рахман // Узбекистон адабиёти ва санъати. 1981. 11 дек.

На ўкраінскую мову. Вінок: Поезії / Пер. М. Драй-Хмара. К., 1929. Рэц.: Г а е в с ь к и й С. Богданович М. «Вінок» // Україна. 1930. Кн. 41; М а ч у л ь с к і В. На ўкраінскай мове // Сав. Бел. 1929. 14 снеж.; Р а й д І. Богданович М. «Вінок» // Молодняк. 1929. № 11; С я р э д н і Ф. // Маладняк. 1930. № 1.

Лірика. К ., 1967. (Перлини світової лірики). Рэц.: І л ь е н к о И. Голос побратима // Вітчизна. 1968. № 6; К о б р ж и ц к а я Т. Богданович на Украине // Неман. 1968. № 4; К о п т і л о в В. Слово про Богдановича // Літ. Укр. 1968. 5 берез.; Л о й к а А. Вянок сяброўства // ЛіМ. 1968. 23 студз.; О х р і м е н к о П. У братньому еднанні // Деснянська правда. 1968. 5 берез.; П'я н о в В. Речник білоруського відродження // Друг читача. 1968. 20 лют.; Р а г о й ш а В. Любоўю — за любоў // Полымя. 1968. № 4.

Музика: [Урывак з апавядання] // Святицький І. Відроджене білоруського письменства. Львів, 1908; Над могилою; Прийде весна: [Вершы] / Пад крыпт. М. Б-вич / Пер. М. Шаповал // Літературно-науковий вісник. 1909. Кн. 9; Прийде весна!: [Верш] / Пад крыпт. М. Б-вич / Пер. В. Вдовиченко // Рада. 1909. 10 трав.; Мов птах в гнучких очеретах...: [Верш] / Пер. В. Чугай // Черв. шлях. 1923. № 2; Пугач; Озеро; Мудрої мови...: [Вершы] / Пер. М. Драй-Хмара // Гарт. 1928. № 6; Межі; Сонет («В египетській далекій стороні») /Пер. М. Драй-Хмара // Життя и революція 1928. № 7; Поетові; «Теплий вечір, тихий вітер, свіжий стіг...»: [Вершы] / Пер. М. Драй-Хмара // Плуг. 1928. № 11; Ворожба; І знов я на старій садибі; Переписувач: [Вершы] / Пер. М. Драй-Хмара // Черв. шлях. 1928. № 7; Межі; Сонет; Пугач; Озеро; Мед; Слуцькі ткалі; Вийшов з хати; Поетові / Пер. М. Драй-Хмара; Мов птах в гнутких очеретах / Пер. В. Чугай; Дід; Слуцькі ткалі / Пер. Т. Масенко: [Вершы] // Нова Білорусь. К., 1929; Привіт тобі; життя на волі; Леліє зоряний посів; Надобраніч, моя зорянице!; Додержане слово; Погоня: [Вершы] / Пер. М. Драй-Хмара // Черв. шлях. 1929. № 1; Погоня; Стара спадщіна; Пентаметри; Сонет: [Вершы] / Пер. Р. Лубківський // Дніпро. 1966. № 12; Сонети: «Що з того, що у серці вірш кипить?..»; «Серед боліт, під сонячним промінням...» / Пер. Р. Лубківський // Вільна Україна. 1966. 9 груд.; Сонет; «Стужа, сутінь... Я знов знемагаю...»; Перед повінню: [Вершы] / Пер. І. Гнатюк, В. Лазарук // Ленін. молодь. 1966. 11 груд.; «Не блищать в смеркання пору...»; Старість; По зрубу, в пралісі густім...; Срібні зміі: [Вершы] / Пер. Р. Лубківський, І. Каминець, В. Лучук, О. Сенатович // Літ. Укр. 1966. 9 груд.; Виконана обіцянка; «Вийшов з хати...»; Вечір: [Вершы] / Пер. Е. Осечкін, В. Грабовський, В. Лазарук // Львов. правда. 1966. 8 дек.; Слуцькі ткалі; «Коли Геракл могутній в прах поверг Антея...: [Вершы] // Рад. Житомирщина. 1966. 11 груд.; Смолоскип серця: З пісень білоруського мужика: [Вершы] / Пер. В. Чабаненко, В. Лучук,

І. Гнатюк, Э. Осечкін, В. Лазарук, Р. Лубківський, І. Камінець, І. Стасів, О. Сенатович, М. Волощук, М. Пігуляк, Г. Кочур // Жовтень. 1967. № 2; «Ти не згаснеш, зоре...»; «Білорусь, твій народ...»; Погоня; Еміграитська пісня: [Вершы] / Пер. В. Чабаненко // Комсомолець Запоріжжя. 1967. 24 трав.; Сонет; Переписувач: [Вершы] / Пер. Д. Паламарчук, В. Боровий // Літ. Укр. 1967. 16 трав.; Ворона і Чиж: [Байка] / Пер. В. Корж // Прапор юності. 1967. 2 квіт.; Тріолет («Колись зорив на сонце я...»); «Не журись, що хмари...»; «Непогідний вечір...»; Озеро: [Вершы] / Пер. М. Пігуляк // Рад. Буковина. 1967. 6 черв.; Слуцькі ткалі; Срібні змії: [Вершы] / Пер. С. Литвин // Україна. 1968. № 9; Тріолет: [Верш] / Пер. М. Василенко // Ленін. прапор. 1968. 20 лип.; Піснярееві; «Вийшов з хати. Тихо спить подвір'я...»; Айстри: [Вершы] / Пер. Т. Костецька // Молода гвардія. 1969. 8 жовт.; ггКредо; «Як згадаю я кохану Білорусь...»; «Не сумуй, щб хмари...»; «Білорусь, твій народ...»: [Вершы] / Пер. В. Чабаненко // Комсомолець Запоріжжя. 1971. 9 груд.; «Народе, відколи твій рід...»; Романс; Білорусь: [Вершы] / Пер. Р. Лубківський // Слов'янське небо. Львів, 1972; Біля озера: [Верш] / Пер. В. Гаранін // Комс. іскра. 1975. 26 черв.; Слуцькі ткалі; Перед повінню; Зимою: [Вершы] / Пер. В. Лучук // Лісова колиска. К., 1979; «Вскрилась квітами в полі могила...»; [Верш] / Пер. А. Гризун //Черв. промінь. 1981. 5 груд.; Сонет («В пісках Египту, кута зі скалі...»); Сонет («Замерзнула вночі шпарка криниця...»): / Пер. Д. Павличко // Світовий сонет. К., 1983; Погоня; Стратим-лебідь; Переписувач; «Не блищить в смеркання пору...»: [Вершы] / Пер. Р. Лубківський // Слов'янська ліра. К., 1983; Сонет / Пер. Д. Павличко // Київ. 1983. № 1; Сонет; «Незабутні та...»; Зимова дорога: [Вершы] /Пер. В. Колодій//Колодій В. Братерство. Львів, 1985.

На французскую мову. Je te salue, vie en liberté!; En hiver; Un triolet; Une romance; Un chroniqueur; «Mon pays natal! Comme damné par dieu...»; Les tisseuses de Sloutsk; La tempête; «De trop vastes forêts étouffaient nos ancêtres...»; Un sonnet; Lyavonikha; «Biélorussie, ton peuple résistera...» // Anthologie de la poésie biélorusse. Paris, 1982.

На чувашскую мову. Слуцкири пир тĕртекен хĕрарăмсен / Ю. Айдаш куçарнă; Тăван кĕтесĕм! Турă маннă енĕм...; «Тахсанранпах ут чирле манан...»; «Куссуль юхтарма эсе чаран...»; Улпутна хресчен; Хелле/Орлов кусарна: [Вершы] // Тарна сасиллĕ çĕрĕм-шывăм. Шупашкар, 1985.

На Югаславіі мовы. Na košuli /Prev. N. Miličević // Zlatna knjiga svetske ljubavne poezije. Zagreb, 1973; Romanca / Prev. R. Štefanova // Sodobnost. 1980. N 8—9.

2.1.

На беларускай мове. В а т а ц ы Н. Максім Багдановіч: Да 70-годдзя з дня нараджэння: Бібліягр. даведнік. Мн., 1961.

В а т а ц ы Н. Максім Багдановіч: Паказальнік выданняў, аўтографаў і крытыч. літаратуры. Мн., 1976. Рэц.: Л а п і д у с Н. Кнігапіс // ЛіМ. 1977. 29 крас.; С а л а м е в і ч Я. Усё пра Максіма Багдановіча // Полымя. 1977. № 9; P o ź n i a k T. // Slavia orientalis. 1977. Nr 4.

2.2.

На беларускай мове. Б а р с т о к М. Максім Багдановіч: Нарыс аб жыцці і творчасці. Мн., 1961. Рэц.: С а ў ч а н к а Н. Папулярна, але няпоўна // ЛіМ. 1962. 26 студз. 2 выд., перапрац. і дап. Мн., 1974.

Б а ч ы л а А. Дарогамі Максіма. Мн., 1971. Рэц.: Б у т э в і ч А. Новыя старонкі вядомай біяграфіі // Наст. газ. 1972. 22 ліп.; Ж и г о ц к и й Н. // Неман. 1972. № 1; Я г о ж. Дополнение к биографии поэта // Гродн. правда. 1971. 23 нояб.; Я г о ж. Дарогамі паэта // Вяч. Мінск. 1977. 3 лют.; К л ы ш к а А. Галінка пальмы з Багдановічаўскіх мясцін // ЛіМ. 1972. 17 сак; 2 выд., перапрац. і дап. Мн., 1983.

Б я р о з к і н Р. Чалавек нападвесні: Расказ пра М. Багдановіча / Пер. з рус. Ю. Канэ. Мн., 1986.

В а т а ц ы Н. Песня Максіма: (Да 90-годдзя з дня нараджэння М. Багдановіча). Мн., 1981. (Б-чка газ. «Голас Радзімы»).

В а т а ц ы Н. Шляхі: Гіст.-літ. артыкулы. Мн., 1986.

В а т а ц ы Н., Л о й к а А. Максім Багдановіч: Жыццё і творчасць: Матэрыялы для выстаўкі ў школе. Мн., 1968. Рэц.: А д а м о в і ч Я., М і ш ч а н ч у к М. Альбом пра Максіма Багдановіча // Полымя. 1969. № 6; Б а з а р е в и ч Н. Венок поэту // Сел. газ. 1969. 17 авг.

Г р ы н ч ы к М. Максім Багдановіч і народная паэзія. Мн., 1963; Рэц.: К а з б я р у к У. Паэт і народная творчасць // ЛіМ. 1963. 11 кастр.; Л о й к а А. Максім Багдановіч і народная паэзія // Полымя. 1963. № 7.

З а м о ц і н І. Максім Багдановіч: Крытыка-біягр. нарыс. Паасобны адбітак уступнага артыкулу да 2-га тому акадэм. выдання М. Багдановіча. Мн., 1929.

З у б а р а ў Л. Максім Багдановіч. Мн., 1989.

К а б а к о в і ч А. Паэзія Максіма Багдановіча: Дыялектыка рацыянальнага і эмацыянальнага. Мн., 1978.

К а с п я р о в і ч М. Матывы барацьбы ў творчасці М. Багдановіча. Мн., [1927].

К а х а н о ў с к і Г. У родным краі. Мн., 1983.

К у ч а р А. Творчасць М. Багдановіча (Матэрыялы для выкладчыка бел. літаратуры). Мн., 1939.

Л а п і д у с Н. Максім Багдановіч — паэт, крытык і перакладчык. Мн., 1957.

Л а р ч а н к а М. Творчасць Максіма Багдановіча: Стэнаграма публічнай лекцыі, прачыт. у г. Мінску. Мн., 1949.

Л о й к а А. Максім Багдановіч. Мн., 1966. Рэц.: Б а з а р э в і ч М. Красу і светласць, і прастор шукаў... // Мін. праўда. 1966. 3 жн.; Б у р ь я н Б. Приближение поэта // Сов. Бел. 1966. 7 сент.; Б р ы л ь Я. Найти луч света... // Дружба народов. 1967. № 4; Г н и л о м ё д о в В. Поэт читает поэта // Вопр. лит. 1967. № 5; М а к а р э в і ч А. І з глыбінёй, і з пачуццём Маладосць. 1966. № 12; Маг. праўда. 1966. 2 жн.; П ш ы р к о ў Ю. У вянок М. Багдановічу // Звязда. 1966. 12 мая; С т р а л ь ц о ў М. Ад імя любові да паэта // Беларусь. 1966. № 9; Ц а р а н к о ў Л. Новае слова пра паэта // ЛіМ. 1966. 14 чэрв.; Ю р э в і ч У. Раскрыццё самабытнага таленту // Полымя. 1966. № 9.

М а й х р о в і ч С. Максім Багдановіч: Жыццё і творчасць. Мн., 1958; Рэц.: Г р ы н ч ы к М. Манаграфія пра М. Багдановіча // ЛіМ. 1958. 6 вер.

М а ч у л ь с к і В. Апіс рукапісаў М. Багдановіча і матэрыялаў да яго біяграфіі. Мн., 1929.

С т р а л ь ц о ў М. Загадка Багдановіча // Мн., 1969. Рэц.: С т а в е р А. «Загадка Багдановіча» // Голас Радзімы. 1969. № 17; Ю р э в і ч У. Таямніца Максіма Кніжніка // Полымя, 1969. № 11.

У з н я с е н с к і А. Паэтыка М. Багдановіча. Коўна, 1926. (Адбітка з час. «Крывіч», 1926, № 11).

Ч ы р с к і М. Максім Багдановіч у Мінску — Максим Богданович в Минске. Мн., 1987.

Ш л я х п а э т а: Зборнік успамінаў і біяграфічных матэрыялаў пра Максіма Багдановіча / Скл. Н. Ватацы. Мн., 1975. Рэц.: Б а з а р э в і ч М. У вянок паэту // Звязда. 1976. 31 жн.; Е р м а л о в і ч М. Агністы шлях // ЛіМ. 1976. 17 вер.; Л а п і д у с Н. Загадка трох літар // Вяч. Мінск. 1977. 8 крас.; С а л а м е в і ч Я. У вянок Максіму Багдановічу // Полымя. 1976. № 8.

На рускай мове. А к у л и ч А. Мировоззрение М. А. Богдановича: Автореф. дис. ... канд. филос. наук. Мн., 1954.

Б е р е з к и н Г. Человек на заре: Рассказ о Максиме Богдановиче — белорусском поэте. М., 1970. Рэц.: Т р э с т м а н Г., Х а д з е е ў К. «...Калі разам ляцім да зор» // ЛіМ. 1971. 23 ліп.

Б о г д а н о в и ч А. Страницы из жизни Максима Горького; Материалы к биографии Максима Богдановича; Мои воспоминания. Мн., 1965. Рэц.: Б у р ь я н Б. Приближение поэта // Сов. Бел. 1966. 7 сент.; С у п р и н М. Рукопись стала книгой // Сев. рабочий. 1965. 1 авг.

Г р и н ч и к Н. М. Богданович и русский фольклор: Автореф. дис. ... канд. филол. н. Мн., 1958.

Ж е л е з н я к Г. Поэзия М. А. Богдановича: Тезисы к дис ... канд. н. Л., 1941.

Зуборев Л. Крик Буревестника: Ист.-докум. повесть о М. Горьком и Богдановичах. Мн., 1989.

Кислицина А. Диалектика рационального и эмоционального в поэзии Максима Богдановича: Автореф. дис. ... канд. филол. н. Мн., 1975.

Коваленко В. Изучение творчества М. Богдановича в его связи с русской классической литературой. Метод разраб. Мн., 1986.

Корман Б. Поэзия Максима Богдановича: (Творческий путь): Автореф. дис. ... канд. филол. н. Мн., 1951.

Лапидус Н. Максим Богданович как критик и переводчик: Автореф. дис. ... канд. филол. н. Мн., 1956.

Лойко О. Максим Богданович и проблемы развития белорусской литературы начала XX столетия: Автореф. дис. ... докт. филол. н. Мн., 1969.

2.3.

На англійскай мове. Gilevich // Soviet Literature. 1983. № 3; Maksim Bahdanovič Memorial Reading: 13 May 1967//Manifold. 1967. № 24; McMillin A. Bahdanovič // McMillin A. Die Literatur der Weißrussen; A History of Byelorussian Literature. Giessen, 1977; McMillin A. Introduction // The Images Swarm Free. London, 1982; McMillin A. Tradition and Innovation in the Poetry of Bahdanovič//Slavonica. East Europ. rev. 1978. № 2; Rich V. Bahdanovič in Byelorussian Literature//J. of Byelorus. Studies. 1965. № 1.

На балгарскай мове. Х. П. Поезия на надеждата: Преводачът представя // АБВ. 1984. 24 апр.

На беларускай мове. А. Б. [Бабарэка А] Вечар памяці Максіма Багдановіча // Сав. Бел. 1923. 20 чэрв.; А. К. Творчасць М. Багдановіча // Ніва. 1970. 1 сак.; А. Н. [Навіна А.] Апошні верш М. Багдановіча // Іскра. 1925. 31 мая; Я г о ж. Памяці Максіма Багдановіча: [Некралог] // Гоман. 1917. 9 кастр.; А. Я. Максім Багдановіч // Шлях моладзі. 1937. № 14; Агіевіч У. Вечна жывы // ЛіМ. 1947. 29 мая; Сав. селянін. 1947. 25 мая; Я г о ж. Славуты песняр // Сав. Бел. 1944. 6 чэрв.; Агняцвет Э. Зорка яго паэзіі // Вяч. Мінск. 1981. 9 снеж.; Адамовіч А. Культура творчасці. Мн., 1959. С. 203—204. Айзенштат Г. Прачытаная старонка // Мін. праўда. 1981. 20 ліст.; Александровіч А. Беларуская савецкая паэзія // ЛіМ. 1936. 17 лют.; Александровіч С. Ля сіняй бухты // Беларусь. 1961. № 11; Я г о ж. Над Волгай; Пуцявіны паэта // Александровіч С. Незабыўнымі сцежкамі. Мн., 1959; Я г о ж. Сцежкамі песняра // ЛіМ. 1957. 25 мая; Я г о ж. Творчая спадчына паэта // Там жа. 1956. 8 снеж.; Ляхновіч У. Сцяжынкай Максіма // Мін. праўда. 1983. 26 ліп.; Аляхновіч Р., Хрол С. Метады выкладання літаратуры ў школе // Вывучэнне літаратуры: Пытанні методыкі. Мн., 1980; Аніскові ч У., Пісьмянкоў А., Сідарэвіч А. Талент самабытны, шматгранны, глыбокі: [Рэпартаж] // ЛіМ. 1981. 18 снеж.; Арочка М. Беларуская савецкая паэма. Мн., 1979. С. 41—42, 101—103, 256—257; Я г о ж. Саюз часу і майстэрства. Мн., 1981. С. 146—149; Арцем'еў А. У вянок Максіму Багдановічу // Маг. праўда. 1981. 15 снеж.; А С Т. Чацвёртыя ўгодкі смерці М. Багдановіча // Бел. крыніца. 1921. 27 мая; Аўгусціновіч М. З якога разліку? // ЛіМ. 1961. 24 ліст.; Аўдзееў І. Сапраўднае аблічча паэта // Там жа. 1981. 18 снеж.; Я г о ж. Якім ён быў? // Чырв. змена. 1981. 9 снеж.; Ахрыменка В. Багдановіч і сусветная літаратура // Беларусь. 1966. № 12; Ахрыменка П. Будаўнік мастоў дружбы // ЛіМ. 1981. 4 снеж.; Я г о ж. Іван Франко і беларуская культура // Полымя. 1956. № 8. Я г о ж. Іван Франко і Беларусь; Максім Багдановіч і Украіна // Ахрыменка П. Летапіс братэрства. Мн., 1973; Я г о ж. Максім Багдановіч і фальклор // Ахрыменка П. Беларуская літаратура і фальклор. Мн., 1962; Я г о ж. Т. Р. Шаўчэнка і беларуская літаратура. Мн., 1952. С. 14—18; Я г о ж. Тарас Шаўчэнка і Беларусь. Мн., 1969. С. 48—49, 67—68, 77—83; Бабарэка А. Аб разуменні мастацкай творчасці і аб некаторых пытаннях у вывучэнні беларускай літаратуры // Узвышша. 1927. № 5; Я г о ж. З літаратурных нататкаў // Там жа. 1927. № 1; Я г о ж. Максім Багдановіч у літаратурных ацэнках // Там жа. 1927. № 2; Бабкова А. Паэтычная элегія // Чырв. змена. 1983. 29 студз.; Багатыроў А. На ўсё жыццё // ЛіМ. 1966. 9 снеж.; Багдановіч А. Новая беларуская літаратура. Віцебск, 1925. С. 19; Бадроў А. Адрас свята паэзіі — Мінск // ЛіМ. 1981. 21 жн.; Базарэвіч М. Заўсёды малады // Калг. праўда. 1961. 10 снеж.; Я г о ж. Любіў ён сястру Украіну // Беларусь. 1981. № 11; Я г о ж. Талент шматгранны і незвычайны // Чырв. змена. 1966. 8 снеж.; Я г о ж. У сэрцы — песня Тараса // Там жа. 1964. 8 сак.; Баравікова Р. Чуцен голас паэта... // ЛіМ. 1981. 4 снеж.; Барадулін Р. Геній роднага слова // Дзень паэзіі — 66. Мн., 1966.; Я г о ж. З яго песняй // ЛіМ. 1957. 25 мая; Бараноўскі Я. На доўгія гады // Там жа. 1971. 23 крас.; Барская Т. У светлым краі // Там жа. 1982. 15 студз.; Барсток М. Максім Багдановіч // Там жа. 1952. 24 мая; Я е ж. Максім Багдановіч: Да 40-годдзя з дня смерці // Сав. школа. 1957. № 3; Я е ж. Натхнення жывыя крыніцы // Звязда. 1971. 9 снеж.; Я е ж. Неўміручая песня // Беларусь. 1961. № 11; Я е ж. Новыя матэрыялы М. Багдановіча // Там жа. 1953. № 6; Я е ж. У краіне светлай... // ЛіМ. 1981. 4 снеж.; Баршчэўскі А. Максім Багдановіч // Ніва. 1974. 26 мая; 2, 9, 16, 23, 30 чэрв.; 7, 14, 21, 28 ліп.; 4, 11, 18, 25 жн.; 1, 8, 15, 22, 29 вер.; 6, 13, 20, 27 кастр.; 3, 10, 17, 24 ліст.; 1, 8, 15, 22, 29 снеж.; 1975. 5, 12, 26 студз.; 9, 16 лют.; 2, 9, 16, 23 сак.; Я г о ж. Пасланец неба // Там жа. 1966. 11 снеж.; Барысенка В. Аб праграме па беларускай літаратуры для VIII—X класаў // Наст. газ. 1947. 30 студз.; Я г о ж. Паэт-патрыёт // За сваб. Бел. 1942. 16 мая; Я г о ж. Супраць нізкапаклонства перад буржуазнай культурай // Полымя. 1948; № 4; Барысенка В., Гутараў І. Тэзісы па асноўных пытаннях развіцця беларускай літаратуры і мастацтва. Ч. І. Дарэвалюцыйная бел. літаратура // Весці АН БССР. 1948. № 6; Барысенка В., Івашын В. Роля рускай класічнай літаратуры XX ст. Мн., 1963. С. 22—25; Барычэўскі А. Паэтыка літаратурных жанраў. Мн., 1927. С. 9, 12, 13, 34, 40, 41, 52; Я г о ж Тэорыя санета. Мн., 1927. С. 47—51; Бас І. Упершыню на рускай мове // Беларусь. 1963. № 12; Бачыла А. Дарогамі Максіма Багдановіча; Запрашэнне да перакладу // Бачыла А. Крыло неспакою. Мн., 1985; Я г о ж. Максімавымі сцежкамі: [Нарыс] // Маладосць. 1968. № 11; Я г о ж. Пасля дарогі // Там жа. 1970. № 9; Я г о ж. Скарбы куфра Багдановічаў // Там жа. 1969. № 6; Я г о ж. Старэйшы брат паэта // Там жа. 1979. № 11; Бежык І., Зысман Г. Максім Багдановіч // Мін. праўда. 1952. 25 мая; Бойка У. «Ля сіняй бухты» // ЛіМ. 1958. 15 ліст.; Бондар Т. Апошні рэпартаж з восені // Беларусь. 1981. № 11; Борт А. Любоў шчырая, бязмежная // Звязда. 1971. 9 снеж.; Брандабоўская Л. Ля сіняй бухты // Голас Радзімы. 1967. № 21; Брандабоўскі У. Светлы талент // Наст. газ. 1971. 8 снеж.; Я г о ж. Таленавіты паэт і даследчык // Нар. асвета. 1969. № 5; Брыль Я. Жменя сонечных промняў: Лірычныя нататкі // Маладосць. 1967. № 8; Я г о ж. Я не самотны // Брыль Я. Зб. тв.: У 5 т. Мн., 1981. Т. 4; Я г о ж. Яго імя // Маладосць. 1981. № 12; Буйла К. Пра дні мінулага // Беларусь. 1962. № 7; Булат С. Памяці Багдановіча // Сав. Бел. 1921. 5 чэрв.; Бур'ян Б. Ён глядзеў на сонца // Полымя. 1961. № 12; Бываеўскі Н. [Дыла Я]. Скарбы творчасці Максіма Багдановіча: [Атрыманыя рукапісы пісьменніка] // Сав. Бел. 1923. 16 чэрв.; Быліна Я. Аб 4-х угодках смерці М. Багдановіча // Бел. крыніца. 1921. 27 мая; Бэндэ Л. Гісторыка-літаратурныя нататкі: М. Багдановіч // Полымя рэвалюцыі. 1933. № 7. Я г о ж. З неапублікаванага // ЛіМ. 1957. 25 мая; Я г о ж. Матэрыялы для нарысаў па гісторыі беларускай літаратуры: (Уводзіны) // Маладняк. 1931. № 5; Бэндэ Л., Кучар А. Матэрыялы для нарысаў па гісторыі беларускай літаратуры // Там жа. 1931. № 6—7; Бядуля З. Апавяданні пра Багдановіча. І. Страцім-лебедзь // ЛіМ. 1941. 5 сак.; Я г о ж. Вясной — на вясне жыцця свайго // Там жа. 1967. 23 мая; Я г о ж. М. А. Багдановіч: [Некралог] // Вольная Бел. 1917. 28 мая; Я г о ж. Мае ўспаміны: К вечару памяці М. Багдановіча // Сав. Бел. 1923. 16 чэрв.; Я г о ж. Натхненне і гармонія: К 3-яй гадаўшчыне смерці М. Багдановіча // Рунь. 1920. № 5—6; Я г о ж. У гадаўшчыну // Вольная Бел.

1918. 26 мая; Бялкоўская Л. Расказваюць экспанаты // Наст. газ. 1981. 9 снеж.; Бляўская В. Для музея Максіма Багдановіча // ЛіМ. 1981. 13 ліст.; Бярозкін Р. Багдановіч і Пушкін // Беларусь. 1975. № 6; Яго ж. Звенні: Купала, Багдановіч і руская паэзія // Бярозкін Р. Свет Купалы; Звенні. Мн., 1981; Яго ж. Па законах красы // Бярозкін Р. Кніга пра паэзію. Мн., 1974; Яго ж. Персідскі ўзор і «цвяток радзімы васілька» // Маладосць. 1967. № 8; Яго ж. Разам ляцім да зор // ЛіМ. 1961. 8 снеж.; Вазнясенскі А. Паэтычнае мастацтва навейшай беларускай літаратуры // Звязда. 1926. 21 ліст.; Валасевіч К. Паўтарэнне праграмнага матэрыялу па беларускай літаратуры // Наст. газ. 1950. 11 мая; Валасовіч-Гразнова Г. Успаміны пра брата // Полымя. 1966. № 12; Валошка М. «Усё так проста і так неразгадана...» // Вяч. Мінск. 1972. 3 студз.; Варановіч С. Максім Багдановіч і украінская літаратура // Беларусь. 1957. № 5; Васілёнак С. Палымяны пясняр // ЛіМ. 1947. 24 мая; Васільеў Б. Лірык і змагар // Звязда. 1961. 9 снеж.; Ватацы Н. А сэрца ўсё імкне да бацькоўскага краю // Маладосць. 1981. № 6; Яе ж. Брусаў і Максім Багдановіч // ЛіМ. 1969. 4 крас.; Яе ж. «Вянок»: Да 90-годдзя з дня нараджэння М. Багдановіча // Беларусь. 1981. № 11; Яе ж. З сямейнага альбома Максіма Багдановіча // Там жа. 1965. № 8; Яе ж. Зноў пра Вераніку // Маладосць. 1979. № 1; Яе ж. Лёгкіх шляхоў не шукаў // Там жа. 1971. № 12; Яе ж. Максім Багдановіч — Валерыю Брусаву // Помнікі гісторыі і культуры Беларусі. 1975. № 1; Яе ж. Максім Багдановіч у дарэвалюцыйнай літаратурнай крытыцы; Дарэвалюцыйныя пераклады вершаў М. Багдановіча на польскую мову // Из истории белорусской библиографии и книжных фондов. Мн., 1979; Яе ж. Насустрач юбілею: Ліст у рэдакцыю // ЛіМ. 1985. 11 кастр.; Яе ж. Невядомы тэкст Максіма Багдановіча // Там жа. 1958. 7 чэрв.; Яе ж. Паэт з легенды // Наст. газ. 1981. 9 снеж.; Там, дзе жыў Максім Багдановіч // ЛіМ. 1967. 20 студз.; Яе ж. У вянок Максіму // Голас Радзімы. 1981. 17 снеж.; Яе ж. У газетах, часопісах, кнігах // ЛіМ. 1961. 8 снеж.; Яе ж. У пошуках спадчыны // Маладосць. 1965. № 2; Яе ж. Яна — выдумка маёй галавы // Там жа. 1973. № 8; Яе ж. Яны ведалі паэта // Полымя. 1981. № 12; Ватацы Н., Лапідус Н. Максім Багдановіч аб чэшскім народзе // ЛіМ. 1957. 15 чэрв.; Ватацы Н., Лапідус Н. Невядомыя творы Максіма Багдановіча // Полымя. 1957. № 5; Ватацы Н., Лапідус Н. Юнацкія гады М. Багдановіча // Маладосць. 1957. № 5; Верас З. Пяць месяцаў у Мінску: З жыцця Максіма Багдановіча // ЛіМ. 1967. 29 вер.; Войцікава Л. Пяць месяцаў у Мінску (З жыцця Максіма Багдановіча): Успаміны // Белавежа. Беласток, 1971. № 2; Вітка В. Празаік перамагае паэта // ЛіМ. 1977. 23 вер.; Віч. 10-я ўгодкі смерці Максіма Багдановіча ў Вільні // Наша праўда. 1927. 31 мая; Вішнеўскі А. Вяртаецца Максім у Мінск // ЛіМ. 1981. 4 снеж.; Вольскі В. Невядомыя рускія тэксты Максіма Багдановіча // Там жа. 1949. 10 вер.; Яго ж. Новыя аўтографы М. Багдановіча // Беларусь. 1947. № 5; Вольскі Ф. Святкаванне 10-х угодкаў смерці М. Багдановіча // Сялян. ніва. 1927. 8 чэрв.; Выдатны мастак слова // Бярозка. 1961. № 12; Вярхоўская Д. Тым імя мілае вышэй // Голас Радзімы. 1981. 17 снеж.; Вярцінскі А. Ён завяшчаў нам светлы дзень // Вяч. Мінск. 1981. 9 снеж.; Г — к. Апошняя вясна // Вольная Бел. 1917. № 5; Гайдук М. Неўміручы талент // Ніва. 1971. 12 снеж.; Галубовіч А. Служэнне свайму народу // Вяч. Мінск. 1981. 9 снеж.; Ганчароў У. З думкай аб долі роднага краю // Віцеб. рабочы. 1961. 9 снеж.; Ганчарык М. Аб творчасці Максіма Багдановіча // Арш. маладняк. 1925. № 1; Яго ж. Максім Багдановіч: (К 5-й гадаўшчыне яго смерці) // Дни нашей жизни. 1922. № 1; Гарачун А. Максім Багдановіч у 6-м класе // Нар. асвета. 1972. № 12; Гарбацэвіч В. Чалавек чыстага сэрца // ЛіМ. 1957. 28 вер.; Гарэлава Г. Услухоўваючыся ў яго слова // Там жа. 1981. 11 снеж.; Гарэцкі М. Жыццё Максіма Багдановіча // Наша праўда. 1927. 28 мая; Яго ж. Максім Багдановіч // Гарэцкі М. Гісторыя беларускае літаратуры. Вільня, 1920.; Выд. 2. Вільня, 1921; Выд. 3. М.; Л., 1924; Выд. 4. Мн., 1926; Гарэцкі М. На ўгодкі па М. Багдановічу // Бел. думка. 1919. 26 мая; Гілевіч Н. «З друкарні пана Марціна Кухты» // Полымя. 1966. № 12; Яго ж. Народу аддаў ён «апошні свой скарб» // ЛіМ. 1966. 9 снеж.; Яго ж. Слова пра Максіма Багдановіча // Гілевіч Н. Покліч жыцця і часу. Мн., 1983; Яго ж. Трыпціх у вянок Максіму Багдановічу // Гілевіч Н. У гэта веру. Мн., 1978; Яго ж. Ты не згаснеш, ясная зараначка... /// Гілевіч Н. Удзячнасць і абавязак. Мн., 1982; Яго ж. Яркая зорка нашай паэзіі // Полымя. 1961. № 12; Глыбоцкі Т. Пад шыльдай пралетарскай літаратуры // Полымя. 1927. № 4; Гніламёдаў У. Разам ляцім да зор // ЛіМ. 1981. 26 чэрв.; Яго ж. Сучасная беларуская паэзія. Мн., 1983. С. 48—49; Яго ж. Традыцыі і наватарства. Мн., 1972. С. 36—37; Годнеў Ц. Браты Багдановічы: Успаміны таварыша па гімназіі // Маладосць. 1966. № 12; Голубева Л. Подзвіг паэта // Нар. асвета. 1981. № 12; Грамыка М. Пясняр сноў і чараў // Полымя. 1923. № 3—4; Грашчанка М. Аб Максіму Багдановічу // Чырв. Полаччына. 1927. 21 мая; Грынкевіч С. Згукі бацькаўшчыны: (Памяці М. Багдановіча на 10-я ўгодкі ягонае смерці) // Бел. крыніца. 1927. 3, 10 чэрв.; Грынчык М. З крыніц жыватворных: Да 70-годдзя з дня нараджэння М. Багдановіча // ЛіМ. 1961. 5 снеж.; Яго ж. Максім Багдановіч // Гісторыя беларускай дакастрычніцкай літаратуры: У 2 т. Мн., 1969. Т. 2; Яго ж. Максім Багдановіч /// Гісторыя беларускай літаратуры XIX — пач. XX ст. Мн., 1981; Яго ж. Наватар беларускага верша // ЛіМ. 1981. 4 снеж.; Яго ж. Народна-песенныя матывы ў творчасці М. Багдановіча // Весці АН БССР. Сер. грамад. н. 1958. № 4; Яго ж. Народная паэзія ў ранняй творчасці М. Багдановіча: (1908—1910 гг.) // Беларуская літаратура. Мн., 1959. Вып. 2; Яго ж. Паэт і творчасць народа // ЛіМ. 1957. 25 мая; Яго ж. Паэт светлай надзеі // Голас Радзімы. 1971. № 50; Яго ж. Рэгіянальныя асаблівасці літаратуры // Полымя. 1971. № 10; Яго ж. Шляхі беларускага вершаскладання. Мн., 1973. С. 202—203, 228—255; Гурэвіч Э., Фралова Н. Архіў А. Я. Багдановіча // ЛіМ. 1958. 7 мая; Дварчанін І. Максім Багдановіч (Жыццё і творчасць) // Родныя гоні. 1927. Кн. 3. Дзеля славы і шчасця бацькаўшчыны // ЛіМ. 1966. 9 снеж.; Дз-і М. [Доўнар-Запольскі М.]. Багдановіч як апісальнік прыроды // Вольны сцяг. 1922. № 1; Дзябольскі Д. Старонкі ўспамінаў // ЛіМ. 1958. 5 лют.; Дзядзюля Т. Сказ пра Багдановіча // Звязда. 1971. 2 мая; Дзяржынскі У. Да пытання аб псіхалагічным стылі нашаніўскай паэзіі // Узвышша. 1928. № 3; Яго ж. Максім Багдановіч як стылізатар беларускага верша // Адраджэнне. 1922. Сш. I; Домік, у якім жыў Багдановіч // Голас Радзімы. 1960. № 44; Драбеня В. М. Багдановіч — даследчык беларускай прозы пачатку XX ст. // Веснік БДУ. Сер. 4. 1985. № 2; Дрозд С. Максім Багдановіч // Гродзен. праўда. 1957. 25 мая; Маг. праўда. 1957. 25 мая; Дрэйзін Ю. Антычныя матывы ў паэзіі М. Багдановіча // Узвышша. 1928. № 2; Дубашынскі П. «...Думы, путамі не скутыя...» // ЛіМ. 1981. 4 снеж.; Дубоўка У. На багдановічавай магілцы // Узвышша. 1927. № 2; Яго ж. Памяці Максіма Багдановіча // Гудок. 1927. 8 мая; Дуброўскі М. Сапраўдны народны паэт // Чырв. звязда. 1947. 26 мая; Дыла Я. «Гарачае сэрца»: (З жыцця М. Багдановіча) // Сав. Бел. 1923. 16 чэрв.; Ермаловіч М. Максім Багдановіч // Калг. жыццё. 1957. 25 мая; Яго ж. Яму была падуладна // Помнікі гісторыі і культуры Беларусі. 1981. № 4; Жалязняк Р. Максім Багдановіч // ЛіМ. 1940. 1 мая; Жукаўскас А. Вільнюс не забудзе // Там жа. 1981. 4 снеж.; Жураўлёў Д. Музычны свет паэта // Звязда. 1981. 9 снеж.; Жыгоцкі М. І спеў кабзара натхняў... // ЛіМ. 1976. 11 чэрв.; Яго ж. Паэт-грамадзянін // Чырв. змена. 1976. 9 снеж.; Жыдовіч І. З верай у светлае будучае//Там жа. 1957. 25 мая; Жылуновіч З. Беларускае пісьменства: Гістарычна-крытычны нарыс // Беларусь. Мн., 1924. Яго ж. Беларуская літаратура: Лекцыя, чытаная ў Бел. нар. універсітэце ў Маскве // Зажынкі. М., 1918; Жылуновіч Д. Беларуская літаратура: (Нарысы і агляды) // Курс

белорусоведения. М., 1918—1920. С. 281—284; Жылуновіч З. Этапы развіцця беларускай літаратуры // Жылуновіч З. Узгоркі і нізіны. Мн., 1928. С. 28—29; З нязнаных твораў Максіма Багдановіча // Заходняя Беларусь. Вільня, 1923. С. 108; З-ц Л. [Заяц Л.]. Максім Багдановіч // Іскра. 1925. 31 мая; Забалоцкая Л., Скалабан В. Яго рукой // Голас Радзімы. 1981. 17 снеж.; Загорская Н. Зорка Максіма Багдановіча // Полымя. 1981. № 12; Замбржыцкі С. Нацягванне чужога таланта // Узвышша. 1927. № 3; Замерфельд Я. Чаму я купіў кнігу // ЛіМ. 1968. 5 студз.; Замоцін І. Літаратурная спадчына М. Багдановіча // Полымя. 1927. № 3; Яго ж. М. Багдановіч: Крытычна-біягр. нарыс // Багдановіч М. Творы. Мн., 1928. Т. 2; Яго ж. Максім Багдановіч // Сав. Бел. 1927. 25, 29 мая; Яго ж. Навуковая біяграфія Максіма Багдановіча // Бел. дзень. 1927. 26 чэрв.; Застольскі М. Чытаюць і любяць // ЛіМ. 1981. 4 снеж.; Знойдзены рукапісы Максіма Багдановіча // Бел. доля. 1923. 23 мая; Іваноў М. Паэт і яго крытыкі // ЛіМ. 1947. 21 чэрв.; Івашын В. Да вышынь рэалізму. Мн., 1983. С. 36—39, 40—45, 61—63; Яго ж. Максім Багдановіч аб украінскай літаратуры // Полымя. 1954. № 4; Івашын І. [Журба Я.]. Беларуская культура: Вечар памяці бел. песняра Максіма Багдановіча // Сав. Бел. 1922. 6 снеж.; Ігнатоўскі У. Максім Багдановіч // Вольны сцяг. 1921. № 4; Ільяшэвіч Х. Максім Багдановіч як пясняр места // Вучнёўскі звон. 1930. № 3—4; Іпатава В. Подзвіг паэта // Чырв. змена. 1981. 9 снеж.; К. М. [Краўцоў М.]. Пясняр хараства і адраджэння: У 10 угодкі з дня смерці Максіма Багдановіча // Бел. дзень. 1927. 1 чэрв.; Кабаковіч А. Беларускі свабодны верш // Мн., 1984. С. 12—14, 39—41, 52—54; Кабржыцкая Т. У еднасці славянскай // Звязда. 1981. 9 снеж.; Кабржыцкая Т., Рагойша В. Карані дружбы. Мн., 1976. С. 59, 108—147; Каваленка В. Вытокі. Уплывы. Паскоранасць. Мн., 1975. С. 275—286; Яго ж. Міфа-паэтычныя матывы ў беларускай літаратуры. Мн., 1981. С. 218—219, 221—225; Яго ж. Некаторыя асаблівасці параўнальнага вывучэння славянскіх літаратур запозненага развіцця. Мн., 1978. С. 35—37; Яго ж. Прага духоўнасці. Мн., 1975; С. 220—221; Яго ж. Некаторыя асаблівасці тыпалагічнай блізкасці ў творчасці Максіма Багдановіча і А. С. Пушкіна // Весці АН БССР. Сер. грамад. н. 1985. № 6; Кавалёў Н. Максім Багдановіч // Гомел. праўда. 1957. 25 мая; Яго ж. Максім Багдановіч: (30 год з дня смерці) // Бальш. Пал. 1947. 25 мая; Казбярук У. Беларуская літаратура (XIX — пачатак XXст.) // Беларуская літаратура XIX — пач. XX ст. Мн., 1977. С. 12—14; Яго ж. Падказаў Максім Багдановіч // ЛіМ. 1984. 25 мая; Яго ж. Ступені росту. Мн., 1974. С. 154—158; Казека Я. Байка ў беларускай літаратуры // Полымя. 1948. № 4; Яго ж. Беларуская байка. Мн., 1960; С. 81—83; Яго ж. Максім Багдановіч: (Да 30-й гадавіны з дня смерці) // Сав. Радзіма. 1947. 25 мая; Чырв. змена. 1947. 29 мая; Яго ж. Няходжаный дарогай. Мн., 1973. С. 66—69; Казыра Л. Беларускі па духу і сродках выяўлення // Голас Радзімы. 1982. 7 студз.; Яго ж. Поль Верлен на беларускай мове: Урокі Багдановіча // Далягляды. Мн., 1984; Калеснік У. Максім Багдановіч // Зара. 1957. 24 мая; Яго ж. Тварэнне легенды // Полымя. 1976. № 9; Каляда А. Выразнае чытанне. Выд. 2., перапрац. і дап. Мн., 1976. С. 116—118; Кандрусевіч А. З крыніц глыбокіх, народных // Маг. праўда. 1976. 30 кастр.; Яго ж. Паэзіі нязгаснае свяtло: Сёння 90 год з дня нараджэння М. Багдановіча // Там жа. 1981. 9 снеж.; Канчэўскі І. Адвечным шляхам: Дослед бел. светапогляду // Наша думка. 1921. 3, 10, 17, 24 чэрв.; 1, 8 ліп.; Канэ Ю. «Абдумаць спосабы і матэрыял, і мэту...» // Полымя. 1985. № 11; Карабан С. Ля вытокаў беларускай дэмакратычнай крытыкі // Там жа. 1956. № 10; Яго ж. Нарысы гісторыі беларускай савецкай крытыкі 20—30-х гадоў. Мн., 1971. С. 78—82; Караткевіч У. Летапісец: 75 гадоў з дня нараджэння М. Багдановіча // Маладосць. 1966. № 12; Караткевіч У., Мальдзіс А. Аўтару «Вянка» // ЛіМ. 1968. 11 чэрв.; Кароткая Т. Бруіць максімава крыніца // Голас Радзімы. 1985. 11 ліп.; Яе ж. «Нясмела я стаўлю свой подпіс»: Аўтограф М. Багдановіча // Голас Радзімы. 1985. 7 лют.; Яе ж. Радок у біяграфію паэта // ЛіМ. 1983. 7 кастр.; Яе ж. Тут нараджалася яго слова // Голас Радзімы. 1983. 15 вер.; (Кароткі ліст рэд. «Нашай нівы» да М. Багдановіча) // Александровіч С., Александровіч В. Беларуская літаратура XIX — пачатку XX ст. Мн., 1978; Карпачоў М. Глыбока вывучаць мову народа // Наст. газ. 1946. 30 мая; Яго ж. Максім Багдановіч: (Да трыццаціголддзя з дня смерці) // Гомел. праўда. 1947. 25 мая; Яго ж. Максім Горкі і беларуская літаратура // Там жа. 1946. 18 чэрв.; Карпаў У. Сталасць // Полымя. 1947. № 4; Карскі Я. М. А. Багдановіч — беларускі паэт чыстага мастацтва // Беларусь. 1920. 25 лют.; Каспяровіч М. Матывы барацьбы ў творчасці М. Багдановіча // Маладняк. 1927. № 5; Каўхута В. Не толькі зачароўвае // ЛіМ. 1981. 4 снеж.; Каханоўскі Г. Доказ пашаны і любві // Звязда. 1981. 9 снеж.; Яго ж. Максімаў сад // Каханоўскі Г. Повязь часоў. Мн., 1985; Яго ж. На радзіме // ЛіМ. 1981. 4 снеж.; Яго ж. Смерць класіка... // Там жа. 1967. 23 мая; Яго ж. Тут гасціў Максім Багдановіч // Там жа. 1966. 26 ліп.; Кіркевіч А. Выдатны майстра беларускай паэзіі // Гродзен. праўда. 1952. 25 мая; Яго ж. Максім Багдановіч // Там жа. 1961. 9 снеж.; Кісліцына А. Аб праблеме рацыянальнага і эмацыянальнага ў паэзіі Максіма Багдановіча // Весці АН БССР. Сер. грамад. н. 1974. № 3; Клімковіч М. Аб жыватворным уплыве рускай літаратуры на беларускую літаратуру. Мн., 1955. С. 84—94; Яго ж. Максім Багдановіч // Клімковіч М. Літаратурна-крытычныя артыкулы. Мн., 1962; Клімковіч С. Паэт-дэмакрат // За вярт. на Радзіму. 1958. № 89; Яго ж. У вянок паэта // Голас Радзімы. 1970. № 49; Клышка А. Вялікая любоў // ЛіМ. 1957. 25 мая; Яго ж. Цвяток радзімы васілька // Клышка А. Права на верш. Мн., 1967; Колас Я. Выдатнейшы паэт і крытык // Колас Я. Зб. тв.: У 14 т. Мн., 1976. Т. 12; Яго ж. Шаўчэнка і беларуская паэзія // Колас Я. Зб. тв.: У 14 т. Мн., 1976. Т. 11; Яго ж. Публіцыстычныя і крытычныя артыкулы. Мн., 1957. С. 185—186, 241—242; Конан У. Развіццё эстэтычнай думкі ў Беларусі (1917—1934 гг.). Мн., 1968. С. 33—35; Корман Б. Паплечнік па барацьбе // ЛіМ. 1951. 8 снеж.; Коўтун В. Зорка Венера ўзышла // Работніца і сялянка. 1981. № 12; Крук У. Шчырым словам, звонкай песняй // ЛіМ. 1984. 8 чэрв.; Крывіцкі Л. Адкапаў праўду Беларусі // Беларускі каляндар: 1982. Беласток, 1982; Яго ж. Максім Багдановіч // Ніва. 1981. 6 снеж.; Яго ж. Па Максімавых мясцінах // Там жа. 1981. 29 ліст.; Крэпак Б. Маляўнічы вянок паэту // Вяч. Мінск. 1982. 6 студз.; Кучар А. Літаратурная спадчына Максіма Багдановіча // ЛіМ. 1935. 11 вер.; Яго ж. Максім Багдановіч // У дапамогу настаўніку. Мн., 1940; Лапідус Н. Высокія берагі юнацтва // Вяч. Мінск. 1971. 9 снеж.; Яго ж. Гісторыя аднаго фотаздымка // Там жа. 1978. 8 лют.; Яго ж. ... І апошняе людзям аддаць // Там жа. 1981. 10 снеж. Яго ж. Максім Багдановіч і Тарас Шаўчэнка // ЛіМ. 1971. 7 сак.; Яго ж. Максім Багдановіч-перакладчык // Полымя. 1959. № 7; Яго ж. Паэма пра селяніна Паво // Мін. праўда. 1970. 1 ліст.; Яго ж. Першая баразна. // ЛіМ. 1962. 9 лют.; Яго ж. Пяром журналіста // Там жа. 1961. 8 снеж.; Яго ж. Там, дзе вучыўся паэт // Мін. праўда. 1957. 25 мая; Яго ж. У яраслаўскай газеце «Голас» // ЛіМ. 1971. 10 снеж.; Лапідус Н. Садоўскі Я. Увекавечыць памяць Максіма Багдановіча // Там жа. 1956. 26 мая; Ларчанка М. Выдатны паэт і грамадзянін // Віцеб. рабочы. 1971. 8 снеж.; Маг. праўда. 1971. 9 снеж.; Мін. праўда. 1971. 8 снеж.; Яго ж. З гісторыі руска-беларускіх літаратурных сувязей: («Слова аб палку Ігаравым» і беларуская літаратура) // Уч. зап. БГУ. 1951 (юбіл. вып.); Яго ж. Класік беларускай літаратуры // Калг. праўда. 1952. 25 мая; Яго ж. М. Багдановіч аб рускай літаратуры; М. Багдановіч і ўкраінская літаратура // Ларчанка М. Яднанне брацкіх літаратур. Мн., 1974; Яго ж. Максім Багдановіч і славянства // Ларчанка М. Славянская супольнасць. Мн., 1963;

Я г о ж. Пушкін і беларуская паэзія; Лермантаў і беларуская літаратура; М. Багдановіч і ўкраінская літаратура; Галасы жывой спадчыны // Ларчанка М. Літаратурнае пабрацімства славян. Мн., 1984; Я г о ж. Пясняр яднання народаў // Полымя. 1963. № 6; Я г о ж. Творчасць М. Багдановіча // Багдановіч М. Выбр. тв. Мн., 1940; Я г о ж. Творчасць Максіма Багдановіча // ЛіМ. 1939. 11 жн.; Я г о ж. Шаўчэнка Тарас і беларуская літаратура // Віцеб. рабочы. 1964. 7 сак.; Л а с т о ў с к і В. Мае ўспаміны аб М. Багдановічу // Крывіч. 1926. № 1; Л е а н ё н а к Ю. Майстар беларускай паэзіі // Віцеб. рабочы. 1957. 26 мая; Л е й т м а н Ф. Любімы вобраз // Мастацтва Бел. 1984. № 12; Л е н с у А. Фарміраванне і развіццё літаратурных здольнасцей у вучняў сярэдніх класаў у працэсе вывучэння тэарэтычных паняццяў // Адзінства навучання і выхавання на ўроках літаратуры. Мн., 1982. С. 20—22, 24—25; Л і с А. Хто напісаў музыку «Зоркі Венеры?» // Маладосць. 1964. № 5; Л о й к а А. Беларуская паэзія пачатку XX ст. Мн., 1972. С. 89—184; 194—208; 214—234; 236—239; Я г о ж. Запрашэнне ў свет паэзіі // Багдановіч М. Выбранае. Мн., 1977; Я г о ж. Зорка Венера // Работніца і сялянка. 1971. № 12; Я г о ж. Зорка яго праўды // Звязда. 1981. 9 снеж.; Я г о ж. Ключамі музыкі // ЛіМ. 1971. 23 крас.; Я г о ж. Лірыка Максіма Багдановіча // Багдановіч М. Маладзік. Мн., 1968; Я г о ж. Максім Багдановіч // Багдановіч М. Зб. тв.: У 2 т. Мн., 1968. Т. 1; Я г о ж. Максім Багдановіч // Лойка А. Гісторыя беларускай літаратуры: Дакастрычніцкі перыяд. Мн., 1980. Ч. 2; Я г о ж. Максім Багдановіч і народная паэзія // Полымя. 1963. № 7; Я г о ж. Нязгасная зорка паэта // Голас Радзімы. 1976. 23 снеж.; Я г о ж. Паперадзе часу // Полымя. 1971. № 12; Я г о ж. Паэт глыбокай любові і дабрыні // Бярозка. 1981. № 12; Я г о ж. Паэт глыбокіх дум і пачуццяў // Калг. праўда. 1957. 25 мая; Я г о ж. Пясняр народа // Звязда. 1966. 9 снеж.; Я г о ж. Слова пра паэта // Чырв. змена. 1966. 8 снеж.; Я г о ж. У бязмежную даль // ЛіМ. 1981. 4 снеж.; Л о с е ў Г. «Венок» ... у вянок памяці // Там жа. 1985. 9 мая; Л у ж а н і н М. Колас расказвае пра сябе. Мн., 1964. С. 281—282; Я г о ж. Новым святлом у новым часе // Лужанін М. З ранку да вечара. Мн., 1978; Я г о ж. Нясталыя разважанні аб сталасці // ЛіМ. 1947. 16 жн.; Л у к а ш э в і ч В. Вялікі майстар паэтычнага слова // Чырв. звязда. 1953. 24 мая; Л у ч а н о к І. Яго «Вераніка» — мая «Вераніка» // ЛіМ. 1981. 4 снеж.; Л я ш к о в і ч В. Найдаражэйшы скарб. Мн., 1985. С. 99—102; Л я ш у к В. У вянок Максіму Багдановічу: (Вобраз паэта ў сучаснай беларускай лірыцы) // Ляшук В. Урокі пазакласнага чытання: IV — VII класы. Мн., 1984; М. Багдановіч у Мінску // Беларусь. 1945. № 9; М. Г. [Гарэцкі М.]. На ўгодкі М. Багдановіча // Бел. думка. 1919. 26 мая; М. К. [Каспяровіч М.] Да 10 гадавіны смерці М. Багдановіча // Сав. Бел. 1927. 22 мая; М а г і л а Максіма Багдановіча // Сял. праўда. 1924. 3 кастр.; М а ж э й к а А. Вершы гучныя, як звон // Голас Радзімы. 1966. № 48; М а й х р о в і ч С. Выдатны майстар перакладу // ЛіМ. 1957. 29 мая; Я г о ж. Максім Адамавіч Багдановіч // Наст. газ. 1947. 29 мая; Я г о ж. Максім Адамавіч Багдановіч: Літаратурна-крытычны нарыс // Багдановіч М. Выбр. тв. Мн., 1946; Я г о ж. Максім Багдановіч // Беларусь. 1945. № 5; Я г о ж. Максім Багдановіч // Беларусь. 1947. № 5; Звязда. 1952. 25 мая; Мін. праўда. 1957. 25 мая; Наст. газ. 1957. 23 мая; Нар-асвета. 1961. № 12; Нар. асвета. 1966. № 12; Беларусь. 1971. № 12; Я г о ж. Непаўторы талент // Голас Радзімы. 1966. № 48; Я г о ж. Паэтычнае майстэрства Максіма Багдановіча // Наст. газ. 1946. 10 студз.; Я г о ж. Паэтычная творчасць Максіма Багдановіча // Багдановіч М. Выбр. тв. Мн., 1952; Я г о ж. Пра народ, для народа // Наст. газ. 1971. 8 снеж.; Я г о ж. Эстэтычныя погляды М. А. Багдановіча // Там жа. 1946. 21 ліст.; М а к а р э в і ч А. Гуманіст, асветнік, патрыёт // Беларусь. 1966. № 12; Маг. праўда. 1956. 12 снеж.; Я г о ж. Паэт, патрыёт, гуманіст // Маг. праўда. 1961. 8 снеж.; М а к с і м Б а г д а н о в і ч: [Некралог] // Грамада. 1917. 4 чэрв.; М а к с і м Б а г д а н о в і ч: 75 год з дня нараджэння // Вясёлка. 1966. № 12; М а к с і м Б а г д а н о в і ч // Хрэстаматыя па беларускай дзіцячай літаратуры. Мн., 1966; М а л а ж а й Г. Майстэрня слова // Наст. газ. 1979. 27 чэрв.; М а л ь д з і с А. Сляды часу // ЛіМ. 1981. 9 кастр.; М а р т ы н а в а Э. Беларуска-ўкраінскі паэтычны ўзаемапераклад. Мн., 1973. С. 31—34, 142—153; Я е ж. Некаторыя рысы блізкасці і своеасаблівасці развіцця беларускай і ўкраінскай літаратур пачатку XX ст. // Старонкі літаратурных сувязей. Мн., 1970; М а р ц і н о в і ч А. Зорцы Максіма Багдановіча ззяць вечна // ЛіМ. 1981. 4 вер.; Я г о ж. І сімвал Беларусі — васілёк // Там жа. 1981. 5 чэрв.; Я г о ж. На зямлі, што талент спяліла // Там жа. 1983. 27 мая; Я г о ж. Навечна ў памяці народнай // Там жа. 1981. 18 снеж.; Я г о ж. «Страніца лепшая ў штодзённіку жыцця!» // Род. прырода. 1985. № 5; М а т э в у ш а ў В. Памяці М. Багдановіча // Маг. праўда. 1957. 25 мая; М а ц в е е в а Ф. Шкатулка Максіма Багдановіча // Голас Радзімы. 1969. № 12; М а ц я ш Н. З горкіх кветак: [Эсэ] // Полымя. 1976. № 12; М а ч у л ь с к і В. Апіс рукапісаў М. Багдановіча і матэрыялаў да яго біяграфіі // Багдановіч М. Творы. Мн., 1928. Т. 2; М е л е ж І. Слава паэту: [Эсэ] // Мележ І. Зб. тв.: У 10 т. Мн., 1983. Т. 8; М і х а й л а ў М. Максім Багдановіч // Беларуская дзіцячая літаратура. 2 выд., дапрац. і дап. Мн., 1980; М і х а л а п Я. Заўжды жывы вянок паэта // За вярт. на Радзіму. 1957. № 40; Звязда. 1957. 25 мая; Я г о ж. Класік беларускай літаратуры // Сав. Радзіма. 1952. 25 мая; М і х а с ё н а к В. «Як мары, белыя бярозы...» // ЛіМ. 1972. 21 студз.; М і ш ч а н ч у к М. Да пытання беларуска-рускіх літаратурных сувязей: (М. Багдановіч і Я. Баратынскі) // Праблемы беларускай філалогіі. Мн., 1968. С. 83—84; Я г о ж. Яго след будзе жыць вечна // Нар. асвета. 1971. № 12; М с ц і с л а в е ц Г. [Гарэцкі М.]. Свята памяці М. Багдановіча // Сав. Бел. 1921. 18 чэрв.; М у р н е ў А. Паэт і грамадзянін // Звязда. 1966. 28 вер.; М у х а. Водгукі 10-х угодкаў М. Багдановіча (з Косаўшчыны) // Наша праўда. 1927. 25 чэрв.; М у х а р с к а я Л. У вянок Максіму Багдановічу: Яшчэ раз праз оперу «Зорка Венера» // ЛіМ. 1971. 23 крас.; М у ш ы н с к і М. Беларуская крытыка і літаратуразнаўства: (20—30-я гады). Мн., 1975. С. 232—235; 256—257; Я г о ж. Беларуская крытыка і літаратуразнаўства: 40 — першая палавіна 60-х гадоў. Мн., 1985. С. 72—73, 278—279; Я г о ж. Максім Багдановіч — крытык і гісторык літаратуры // Полымя. 1985. № 9; М я д з в е д з е в а В. Пра лёс паэта // Голас Радзімы. 1983. 30 чэрв.; Н а в а с е л е ц А. Максім Багдановіч // Сталін. шлях. 1951. 9 снеж.; Н а в і н а А. Вільня ў беларускай літаратуры // Студэнцкая думка. 1925. № 5—6; Я г о ж. Да крыніцаў творчасці М. Багдановіча // Калоссе. 1939. № 3; Я г о ж. З ненадрукаванае спадчыны па М. Багдановічу // Гадавік БНТ у Вільні. Вільня, 1933; Я г о ж. Максім Багдановіч // Навіна А. Нашы песняры. Вільня, 1918; Я г о ж. Максім Багдановіч. Праблемы красы і мастацтва ў творах Максіма Багдановіча // Навіна А. Адбітае жыццё. Вільня, 1929. Кн. 1; Я г о ж. Новае ў беларускай паэзіі // Заходняя Беларусь. Вільня, 1923. Кн. 1. С. 97—107; Я г о ж. Нязнаныя творы М. Багдановіча // Наша будучыня. 1923. 6 студз.; Я г о ж. Праблема сфарміравання нацыянальнай душы Максіма Багдановіча // Калоссе. 1937. № 4; Я г о ж. Праблема красы й мастацтва ў творах Максіма Багдановіча // Родныя гоні. 1927. Кн. 3; Н а г н і б я д а М. Подзвіг любові // ЛіМ. 1981. 4 снеж.; Н а л і в а й к а А., Б у р э й к а Т. Беларуская літаратура. Мн., 1971. С. 113—124; Н е с ц я р о в і ч В. Здзейсненыя мары // ЛіМ. 1957. 25 мая; Н е ў м і р у ч ы я песні // Голас Радзімы. 1961. № 94; Н і с н е в і ч С. Удумлівы знаўца музыкі // ЛіМ. 1957. 25 мая; Н я з г а с н а я зорка паэта // Звязда. 1981. 10 снеж.; ЛіМ. 1981. 11 снеж.; П а д г о р н ы М. Максім Багдановіч // Мін. праўда. 1952. 25 мая; П а з н я к о ў М. Любяць паэта на Волзе // ЛіМ. 1983. 14 студз.; Я г о ж. Мемарыяльная дошка Багдановічу ў Горкім // Там жа. 1982. 9 крас.; Я г о ж. Музей М. Багдановіча // Звязда. 1981. 11 ліп.; Я г о ж. «Словам сэрцы саграваючы...» // Вяч. Мінск. 1981. 28 жн.; Я г о ж. У Ніжнім, на Канатнай... // ЛіМ. 1983. 21 кастр; П а л у я н С.

Ліст з Украіны // Н. н. 1909. 15 кастр.; Паміна нне Максіма Багдановіча // Наша праўда. 1927. 28 мая; Памяці Максіма Багдановіча // ЛіМ. 1962. 30 кастр.; Панізнік С. Белым каменем адзначым... // Голас Радзімы. 1981. 17 снеж.; Яго ж. Вечна сіняе неба пабрацімства // Звязда. 1972. 29 ліст.; Яго ж. Да Максіма Багдановіча // ЛіМ. 1980. 7 сак.; Яго ж. За паэтавым словам // Беларусь. 1971. № 12; Панчанка П. Слова на адкрыцці помніка М. Багдановічу // Панчанка П. Зб. тв.: У 4 т. Мн., 1983. Т. 4.; Паўлаў У. Крылы для ўзлёту // Маг. праўда. 1961. 8 снеж.; Перкін Н. За правільную ацэнку спадчыны М. Багдановіча // ЛіМ. 1949. 20 жн.; Яго ж. М. Багдановіч і культура славянскіх народаў // Там жа. 1947. 24 мая; Яго ж. Максім Багдановіч // Багдановіч М. Творы. Мн., 1957; Яго ж. Максім Багдановіч // Нарысы па гісторыі беларускай літаратуры. Мн., 1956; Яго ж. Максім Багдановіч // Перкін Н. Абсягі думкі. Мн., 1980; Яго ж. Нацыянальнае і інтэрнацыянальнае ў літаратуры. Мн., 1971. С. 55—57, 61—62; Яго ж. Наш жывы сучаснік // ЛіМ. 1957. 25 мая; Яго ж. Эстэтычныя погляды Максіма Багдановіча // Полымя. 1948. № 11; Пічэта У. Багдановіч, як гісторык беларускага адраджэння // Вестн. Наркомпроса. 1922. № 5—6. Вып. 7—8; Піятуховіч М. Асноўныя этапы ў развіцці беларускай літаратуры паслякастрычніцкага перыяду // Полымя рэвалюцыі. 1933. № 1; Яго ж. Далёкі і блізкі: Памяці бел. паэта М. Багдановіча з поваду 10-х угодкаў са дня яго смерці // Звязда. 1927. 29 мая мая; Яго ж. Максім Багдановіч // Піятуховіч М. Нарысы гісторыі беларускай літаратуры. Ч. 1. Агляд літаратурна-ідэалагічных плыняў XIX і пач. XX ст. Мн., 1928; Яго ж. Максім Багдановіч як паэт-імпрэсіяніст // Полымя. 1923. № 7—8; Яго ж. Цені і святло ў творчасці М. Багдановіча // Там жа. 1927. № 3; Плашчынскі Я. [Пушча Я.]. Кніга лірыкі, як мастацкае цэлае. («Вянок» М. Багдановіча) // Узвышша. 1927. № 1; Праневіч Г. Скарынінскі прататып у творчасці Максіма Багдановіча // Веснік БДУ. Сер. 4. 1983. № 2; Проварава З. Ля сіняй бухты // Гомел. праўда. 1961. 9 снеж.; Пшыркоў Ю., Крэнь І. Слаўнае імя ў гісторыі беларускага народа // Полымя. 1962. № 3; Пятровіч С. «Зорка Венера» // Чырв. змена. 1967. 4 ліп.; Рагойша В. Адкрыццё паэта; Любоўю — за любоў // Рагойша В. І нясе яна дар... Мн., 1977; Яго ж. Два штрыхі да партрэта // Рагойша В. Кантакты. Мн., 1982; Яго ж. Лекі Багдановіча // ЛіМ. 1976. 10 снеж.; Яго ж. М. Багдановіч загаварыў па-асецінску // ЛіМ. 1974. 16 жн.; Яго ж. Прыгожа літары выводзіць ён пяром // Маладосць. 1974. № 5; Разанаў І. Казка ў беларускай дзіцячай літаратуры. Мн., 1962. С. 67—76; Разумаў Г. «Я не самотны, я кнігу маю...» // ЛіМ. 1966. 9 снеж.; Ралько І. Асацыятыўная вобразнасць //Сучасная беларуская паэзія. Мн., 1970. С. 292—294; Яго ж. Беларускі верш. Мн., 1969. С. 109—113, 159—162, 207—220; Яго ж. Вершаскладанне. Мн., 1977. С. 22—27, 69—140; Яго ж. Некаторыя праблемы беларускага вершаскладання // Полымя. 1974. № 7; Ранін Б. Паэт, чалавек, грамадзянін // Чырв. змена. 1961. 9 снеж.; Ржэўскі Б. Вызваленчыя матывы ў паэзіі Багдановіча // Чырв. звязда. 1947. 26 мая; Рудчык В. Творы Максіма Багдановіча ў польскіх перакладах // Ніва. 1974. 12 мая; Рыльскі М. Вянок любві // Полымя. 1961. № 12; Сабаленка Р. Выражальнік думак народа // Чырв. звязда. 1947. 26 мая; Савановіч Д. «Старая Беларусь» М. Багдановіча // ЛіМ. 1941. 8 лют.; Яго ж. Фальклор у творчасці М. Багдановіча // Там жа. 1941. 19 крас.; Савікаў Я±7 Зямля франтавога юнацтва // Дзень паэзіі — 81. Мн., 1981; Савосцін М. Васілёк: [Нарыс] // ЛіМ. 1981. 21 жн.; Сагараў Л. Максім Багдановіч і фальклор // Беларусь. 1946. № 10; Садоўская М. Лермантаў і Багдановіч // Нар. асвета. 1964. № 10; Садоўская Ю., Садоўскі Я. Тут быў Максім Багдановіч // Маг. праўда. 1983. 28 ліп.; Садоўскі Я. Бессмяротнасць паэта: Да 70-годдзя з дня нараджэння М. Багдановіча // Наст. газ. 1961. 9 снеж.; Яго ж. Вялікая дружба // ЛіМ. 1975. 17 студз.; Яго ж. Дзве справы з архіва // Там жа. 1971. 8 кастр.; Яго ж. «Лебядзіная песня» // Мін. праўда. 1974. 26 мая; Яго ж. Ля сіняй бухты // ЛіМ. 1961. 13 кастр.; Яго ж. Маладосць паэта: Новыя матэрыялы к біяграфіі Максіма Багдановіча // Там жа. 1941. 4 студз.; Яго ж. На Волзе: (З дзіцячых год Максіма Багдановіча) // Бярозка. 1945. № 6—7; Салавей Л. Прызнанне і любоў // ЛіМ. 1981. 4 снеж.; Саламевіч І. Невядомы аўтограф Максіма Багдановіча // Там жа. 1973. 2 лют.; Яго ж. Невядомы пераклад «Слуцкіх ткачых» // Там жа. 1966. 25 студз.; Яго ж. Таямніцы аўтографа Максіма Багдановіча // Свіцязь. Мн., 1989; Яго ж. Шчыры субяседнік // Там жа. 1963. 5 снеж.; Сачанка І. Публіцыстыка беларускіх пісьменнікаў у гады Вялікай Айчыннай вайны. Мн., 1977. С. 156—161; Светазар Я. Новы Багдановіч // Сял. ніва. 1926. 17 студз.; Яго ж. «Царэвіч цудоўнае казкі»: У 10 угодкі смерці М. Багдановіча // Бел. слова. 1927. 8 чэрв.; Светаў А. Максім Багдановіч // Піянер Бел. 1947. 28 мая; Святлова Н. Зорка паэта // Чырв. змена. 1971. 9 снеж.; Семяжон Я. «Цудоўны край Беларусі» — паэзія // ЛіМ. 1977. 29 крас.; Семяноўская Л. Гонар беларускай літаратуры // Гомел. праўда. 1961. 9 снеж.; Семяняка Ю. Творчасць невычэрпная // ЛіМ. 1981. 4 снеж.; Сідарэвіч С. Вера ў народ // Там жа. 1981. 4 снеж.; Сіпакоў Я. У родным краі ёсць крыніца... // Сіпакоў Я. Пяць струн. Мн., 1984. Скалабан В. Невядомы артыкул паэта // Полымя. 1981. № 12; Скапа У. У спадчыну нашчадкам // Віцеб. рабочы. 1981. 9 снеж.; Скарбы творчасці Максіма Багдановіча // Наш сцяг. 1923. 25 ліп.; Слесарэнка А. Шануючы памяць // Голас Радзімы. 1975. № 25; Смолкін М. З рукапіснай спадчыны Максіма Багдановіча // Полымя. 1958. № 3; Яго ж. Школа паэтаў // Там жа. 1966. № 12; Сніцарава Н. Пясняр свайго народа // Мін. праўда. 1966. 9 снеж.; Собаль В. Яркая зорка нашай паэзіі // Віцеб. рабочы. 1976. 8 снеж.; Содаль У. У родным краі ёсць крыніца... // Мін. праўда. 1981. 9 снеж.; Сосніна М. Максім Адамавіч Багдановіч // Сял. газ. 1947. 27 мая; Стральцоў М. Ад Максіма кніжніка пачатак: [Нарысы] // Полымя. 1968. № 9; Яго ж. «Маладому вераб'ю блага...»: [Раздзел з кнігі «Загадка Багдановіча] // ЛіМ. 1967. 17 ліст.; Яго ж. На пачатку усіх пачаткаў // Стральцоў М. Жыццё ў слове. Мн., 1965; Яго ж. Тры зоркі // Дзень паэзіі-65. Мн., 1965; Яго ж. Вянок паэту // ЛіМ. 1972. 10 сак.; Стулава А. Водбліск чыстага агню // Вяч. Мінск. 1981. 9 снеж.; Сяргеева М., Козел В. У родным краю ёсць крыніца // ЛіМ. 1981. 4 снеж.; Талент жывы і вечны // Звязда. 1981. 12 снеж.; Танк М. Максім Багдановіч // Танк М. Зб. тв.: У 6 т. Мн., 1981. Т. 6; Тапарашаў Ю. Памяці паэта // Вяч Мінск. 1968. 1 лют.; Тарас Н. Максім Багдановіч // Піянер Бел. 1952. 29 мая; Трыгубовіч В. «Пачуццё з душы бяжыць...» // Голас Радзімы. 1981. 17 снеж.; Тулейка М. Святкаванне 10-й гадавіны з дня смерці М. Багдановіча // Голас Беларуса. 1927. 10 чэрв.; Узнясенскі А. Паэтыка М. Багдановіча // Крывіч. 1926. № 1; Уладзіміраў С. Два жыцці Максіма Багдановіча // ЛіМ. 1984. 20 крас.; Усікаў Я. Пушкін і беларускія паэты // За Радзіму. 1949. 1 чэрв.; Фактаровіч Д., Цімафеева В., Лапідус Н. Беларуская літаратура за мяжой // Мн., 1958. С. 5, 9, 13—16; Федчанка З. Прысвечана Максіму Багдановічу // Звязда. 1969. 1 крас.; Фільм пра паэта // Ніва. 1972. 14 мая; Хвалей Я. «І далёка голас аддаецца...» //ЛіМ. 1981. 11 снеж.; Хелемскі Я. Чытаючы Багдановіча // Там жа. 1981. 11 снеж.; Царанкоў Л. Максім Багдановіч // Зара. 1951. 27 ліст.; Цвяткоў Л. Моц пачуцця ў песнярстве Максіма Багдановіча // Літ. дад. да газ. «Сав. Бел.». 1928. № 2; Цікавае параўнанне // Шлях моладзі. 1939. № 7; Цыганкоў М. Да біяграфіі Максіма Багдановіча // Полымя. 1929. № 8—9; Чабаненка В. Над сівым Дняпром, над гаманлівым Чарамошам // ЛіМ. 1966. 9 снеж.; Чаркасава Д. Багдановіч і музыка // Голас Радзімы. 1981. 26 ліст.; Чарнецкі М. Памяці паэта // Беларусь. 1958. № 9;

Чарнецкі Я. Памяці Максіма Багдановіча // Заря Запада. 1927. 25 мая; Чарнышэвіч М. Там, дзе жыў Максім Багдановіч // Бярозка. 1958. № 9; Чарнышэвіч Х. Шляхі беларускага паэтыцкага творства // Бел. крыніца. 1927. 2 снеж.; Чорны К. Паэт народа // Чорны К. Зб. тв.: У 8 т. Мн., 1975. Т. 8; Чытрын С. Жыве ён у сэрцах юначых // ЛіМ. 1981. 11 снеж.; Яго ж. Урок Максіма Багдановіча //Там жа. 1982. 15 студз.; Шалемава А. Пушкінскія традыцыі ў паэзіі М. Багдановіча // Веснік БДУ. Сер. 4. 1980. № 2; Шамардзіна З. Памяці Максіма Багдановіча // Чырв. сейбіт. 1927. № 13; Звязда. 1927. 7 мая; Шамякіна Т. На лініі перасячэння. Мн., 1981. С. 9—11; Шараховускі Я. Максім Багдановіч // Полымя. 1947. № 5; Яго ж. Пясняр народных дум. Мн., 1970. С. 99—101; Шаўчэнка Д., Рымша М. Зорка нашай паэзіі // Гомел. праўда. 1966. 9 снеж.; Шкраба Р. Пясняр беларускага народа // Шкраба Р. Сіла слова. Мн., 1957; Штэйн М. Музыкай і словам // Вяч. Мінск. 1971. 9 снеж.; Шукліна Н., Кабаковіч А., Шпакоўскі І. Паэзія абнаўлення свету. Мн., 1981. С. 57—61, 72; Шумаковіч С. Максім Багдановіч аб рускай літаратуры // Полымя. 1950. № 8; Яго ж. Невядомыя тэксты твораў Максіма Багдановіча // ЛіМ. 1950. 8 крас.; Шумілаў Г. Максіму Багдановічу // Маг. праўда. 1967. 29 студз.; Шчарбакова Т. З невычэрпных крыніц // ЛіМ. 1971. 7 студз.; Шыханцова В. А. Я. Багдановіч як педагог // Нар. асвета. 1978. № 5; Янішчыц Я. Зорка паэзіі: Да 90-годдзя з дня нар. Максіма Багдановіча // Беларусь. 1981. № 11; Ярош М., Бечык В. Беларуская савецкая лірыка. Мн., 1979. С. 8—10; Ярош М. Максіму Багдановічу было б 80... // ЛіМ. 1971. 3 снеж.; Яго ж. Янка Купала і беларуская паэзія. Мн., 1971. С. 69—71, 81—84, 102—105, 122—126; Ясакар [Бядуля З.] У гадаўшчыну смерці М. А. Багдановіча // Бел. шлях. 1918. 25 мая; Ясінскі Р. «Зорка Максіма» // Чырв. змена. 1981. 9 снеж.; Яскевіч А. Запаветы Майстра: Перачытваючы Максіма Багдановіча // ЛіМ. 1967. 23 мая; Яго ж. Перачытваючы Багдановіча // Маг. праўда. 1968. 2 жн.; Яго ж. Пошукі стылю // Яскевіч А. Карані маладога дрэва. Мн., 1967. С. 35—40; Ясны С. Максім Багдановіч // Сял. ніва. 1927. 26 мая; Ясяновіч С. [Палуян С.]. Беларуская літаратура ў 1909 г. // Н. н. 1910. 11 лют.; Яфімава М. Максім Багдановіч // Маг. праўда. 1957. 25 мая; Яфімаў С. Каштоўны набытак // Маладосць. 1957. № 8.

На іспанскай мове. Guilévich N. Maxim Bogdanóvich (1891—1917): Ensayo / Trad. C. Sherman // Literatura Soviética. 1983. № 3.

На італьянскай мове. Liackij E. Un poeta Biancorusso // Rivista di letterature slave. 1928. Aprile.

На латышскай мове. Abola M. Īsa dzīves mirkla nedziestošā gaisma // Lit. un Māksla. 1971. 11. Dec.; Abola M. Par Maksimu Bogdanoviču // Karogs. 1971. Nr 12; Gnilomedov V. Maksima Bogdanoviča atcerei // Karogs. 1982. Nr 1; Rūja V. Uz cīnu lira sauca // Lit. un Māksla. 1981. 4. Sept.

На літоўскай мове. Aputiene V. Maksimas Bogdanovičius Vilniuje // B-ku darbas. 1981. Nr 12; Drilinga A. Baltarusiu literatūros klasiko 90-metis // Lit. ir menas. 1981. Gruod. 26; Graibus R. Poezijos švente Minske // Pergale. 1981. Nr. 11; Miciūle O. Baltarusiu poetas M. Bogdanovičius // Lit. ir menas. 1957. Geg. 25.

На нямецкай мове. Bojko-Blochyn J. Maksim Bahdanovič und die ukrainische Literatur // Slavistische Studien zum YIII. Internationalen Slavistenkongress in Zagreb, 1978. Köln; Wien, 1978; Gilewitsch N. Maxim Bogdanowitsch (1891—1917) // Sowjetliteratur. 1983. H. 3; Neureiter F. Maksim Bahdanovič // Weißrussische Antologie. München, 1983; Randow N. Über die Autoren // Störche über den Sümpfen. Berlin, 1971.

На польскай мове. A d. U z. Kuźnica // Głos Prawdy. 1927. Nr 201; Akademickie wydanie utworów poetów białoruskich w Mińsku // Myśl Narodowa. 1928. Nr. 7; Huszcza J. „Gwoli historycznej prawdy..." // Huszcza J. Opowieści w czarnych ramkach. Łódź, 1979; Huszcza J. Jest rok 1907... // Bahdanowicz M. Poezje wybrane. Łódź, 1974; Huszcza J. Nie w pełni dany // Беларускі каляндар: 1971 год. Беласток, 1970; Jankowska G. Klasycy białoruscy w ręku polskiego czytelnika // Osnowa. 1984. Nr. 7/8; Maksim Bahdanowicz // Antologia poezji białoruskiej. Wrocław, 1978; Maksim Bahdanowicz //Wiersze białoruskie. Łódź, 1971; Piewca Białorusi // Literatura Radziecka. 1972. Nr. 6; Poźniak T. //Literatura białoruska w kręgu dwu rewolucji // Slavia Orientalis. 1978. Z. 4; Rogowski W. Białoruś w pieśni // Echo literacko-artystyczne. 1914. 15 czerw.

На рускай мове. Авдеев И. Облик поэта: Каким он был? // Неман. 1983. № 6; Агиевич В. Вечно живой//Заря. 1947. 25 мая; Айзенштадт Г. Твой сын, Белоруссия! // Знамя юности. 1966. 9 дек.; Акулич А. Выдающийся поэт-демократ и литературный критик // Сов. Бел. 1961. 9 дек.; Яго ж. О мировоззрении М. А. Богдановича // Уч. зап. Мин. пед. ин-та. 1956. Вып. 6; Андриенко О. М. Богданович и русская литература // Тыпалогія і гісторыя слав. моў і ўзаемасувязі слав. літаратур. Мн., 1967. Арочка М. Кораблю поэзии — большое плавание // Неман. 1975. № 2; Базаревич Н. В венок поэту // Сел. газ. 1969. 17 авг.; Барахович А. Классик белорусской поэзии с берегов Волги // Волга. 1967. № 3; Яго ж. Память — в бронзе, память — в сердце // Неман. 1985. № 3; Яго ж. Путь песняра // Позывные дружбы. Горький, 1982; Барская Т. В светлом краю у синей бухты // Сов. Крым. 1981. 6 дек.; Барсток М. Немеркнущее слово // Сов. Крым. 1981. 6 дек.; Белькевич С. Поэзия Максима Богдановича в белорусской вокальной музыке // Вопросы культуры и искусства Бел. 1983. Вып. 2; Бендэ Л. Максим Богданович // Гродн. правда. 1947. 25 мая; Березкин Г. Купала, Богданович и русская поэзия // Березкин Г. Звенья. М., 1984; Яго ж. Страничка дружбы//Неман. 1967. № 6; Бичэль-Загнетова Д. Самобытный талант // Гродн. правда. 1981. 10 дек.; Богданович А. Материалы к биографии Максима Адамовича Богдановича // Беларуская літаратура. Мн., 1960. Вып. 3. Бойко В. Восхождение // Знамя юности. 1981. 9 дек.; Яго ж. Каждый из вас поэт... // Там жа. 1961. 14 дек; Яго ж. Певец народных дум // Там жа. 1957. 26 мая; Яго ж. «Як дар прыроды...»: 80 лет со дня рождения Максима Богдановича //Там жа. 1971. 12 дек.; Борисенко В. Поэт-патриот // Лит. и искусство. 1942. 30 июня; Бурьян Б. Выдающийся белорусский поэт // Сов. Бел. 1952. 25 мая; Яго ж. Неугасимый свет // Там жа. 1971. 9 дек.; Яго ж. Побеги, устремленные в вечность // Там жа. 1981. 9 дек.; Яго ж. Пятьдесят и семьдесят // Знамя юности. 1961. 10 сент.; Василенок С. Максим Богданович // Василенок С. Белорусская литература. М., 1951; Яго ж. Певец белорусского народа. // Славяне. 1947. № 5; Яго ж. Поэт-новатор // Комс. правда, 1947. 25 мая; Ватаци Н. «В 1917 году, вдали от родной Белоруссии, в Крыму...» // В мире книг. 1968. № 1; Яе ж. Всего легче и лучше // Неман. 1971. № 9; Яе ж. Певец родной земли // Сел. газ. 1966. 9 дек.; Яе ж. Слово о старшем брате // Неман. 1971. № 4; Виноградов В. Белорусская литература. М., 1969. С. 34—37; Войтенков Н., Калугин С. Крымское лето Максима Богдановича // Неман. 1980. № 3; Вольский А. Мир стоцветный и стозвучный // Зорька. 1971. 3 дек.; Воробьева Т. «...Лекцию считать нежелательной...» // Сов. Бел. 1974. 29 сент.; Гапова Г. Где же архив Максима-книжника? // Неман. 1984. № 7; Гаранин Л. Философские искания в белорусской литературе // Мн., 1984. С. 116—127; Гилевич Н. Любовь непреходящая // Богданович М. Узор василька. Мн., 1985; Яго ж. Непреходящая любовь // ЛГ. 1981. 9 дек.; Гниломёдов В. Остаётся нашим современником // Знамя юности. 1981. 23 окт.; Голомб Л. Максим Богданович об особенностях украинской лирики // Региональные особенности восточнослав. языков, литератур, фольклора и методы их изучения. Гомель, 1985. Ч. 2; Горецкий И. «...Это был сам народ» // Дружба народов. 1961. № 5; Гостев А. Дом и память // Гродн. правда.

1977. 23 апр.; Гринчик Н. Максим Богданович // История белорусской дооктябрьской литературы. Мн., 1977; Гурина Н. Такие певучие строки... // Сов. Бел. 1981. 9 дек.; Гурьянова Н. Максим Богданович // Курорт. газ. 1957. 25 мая; Денисюк И. Проблема интернационализации литературного процесса в концепции Ивана Франко и Максима Богдановича // Тыпалогія і ўзаемадзеянне слав. моў і літаратур. Мн., 1973; Дрозд С. Он дней грядущих видел свет // Гродн. правда. 1971. 9 дек.; Друк С. [Гартны Ц.]. Этапы развития белорусской литературы // Просторы. Мн., 1927; Ермолович М. В мире Купалы // Неман. 1974. № 6; Железняк Г. Он совершил все, что мог: [Фрагменты з дысертацыі] // Неман. 1966. № 12; Залесская Л. Об истоках социалистического реализма в белорусской литературе: (Образ положительного героя) // Изв. АН СССР. Отделение лит. и яз. 1960. Т. 19. Вып. 4; Залесский Т. Максим Богданович // Полес. правда. 1927. № 121; Замечательный поэт Белоруссии // ЛГ. 1939. 31 дек.; Звонак А. Подвиг поэта // Сел. газ. 1971. 9 дек.; Ивашин В. М. Горький и белорусская литература начала XX века. Мн., 1956. С. 60—61, 95—96, 110—112, 137—138, 156—162; Яго ж. У истоков социалистического реализма. Мн., 1963. С. 109—111, 127—129, 171—185; Яго ж. Янка Купала в оценке дооктябрьской критики // Сов. Отчизна. 1955. № 3; Исаев Е. В надежде и борьбе // ЛГ. 1981. 9 дек.; Кабакович А. «Я хотел бы встретиться с Вами...» // Лит. обозрение. 1981. № 12; Кадет М. Где эта улица, где этот дом?.. // Сов. Бел. 1984. 30 авг.; Карабан С. Очерки истории белорусской эстетической мысли и литературной критики. Мн., 1971. С. 106—110, 130—132, 137—138, 142—144, 154—155, 161—163, 166, 167; Карский Е. Максим Адамович Богданович // Карский Е. Белорусы. Пг., 1922. Т. 3. Вып. 3; Клейнборт Л. Максим Богданович // Клейнборт Л. Молодая Белоруссия. Мн., 1928; Козловская Г. На тропинке к тайнам: Слово о поэте // Сов. Бел. 1981. 9 дек.; Конон В. Белорусская литература в общеславянском контексте // Неман. 1983. № 4; Яго ж. Проблемы эстетики в публицистике и литературно-художественной критике // Очерки истории философской и социологической мысли Белоруссии (до 1917 г.). Мн., 1973. С. 474—479; Яго ж. Пути и перепутья // Неман. 1981. № 10; Яго ж. Эстетические взгляды М. А. Богдановича // Дорошевич Э., Конон В. Очерк истории эстетической мысли Белоруссии. М., 1972; Кохановский Г. Максимов сад // Сел. газ. 1981. 8 дек.; Яго ж. Некролог в «Минском вестнике» // Неман. 1982. № 8; Кочур Г. Встречи с белорусской поэзией // Там жа. 1970. № 2; Лапидус Н. М. Богданович и Т. Шевченко //Уч. зап. БГУ. Сер. филол. 1956. Вып. 27; Яго ж. Максим Богданович — критик и переводчик зарубежных литератур //Уч. записки БГУ. Сер. филол. 1957. Вып. 39; Яго ж. Максим Богданович — литературный критик: (К 70-летию со дня рождения) // Неман. 1961. № 6; Яго ж. Максим Горький и белорусский поэт Максим Богданович // Тезисы докладов и сообщений 2-ой конференции горьковедов Поволжья. Горький, 1959; Яго ж. Максим Горький и Максим Богданович // М. Горький и вопросы литературы. Мн., 1968; Яго ж. «Посмотри, как восход разгорается...» // Сел. газ. 1981. 3 дек.; Яго ж. Традиции М. Богдановича в области художественного перевода // Актуальные проблемы теории художественного перевода. М., 1967; Т. 1; Яго ж. Традиции художественного перевода в Белоруссии; Античная классика в белорусских переводах //Лапидус Н. зарубежная литература в белорусских изданиях и переводах. Мн., 1968; Ларченко М. Максим Богданович // Сов. Бел. 1947. 25 мая; Яго ж. Тарас Шевченко и Максим Богданович // Т. Р. Шевченко и славянские народы. К., 1961; Левицкая З. В поисках пансиона «Шалаш» // Сов. Крым. 1981. 6 дек.; Яе ж. Здесь жил Максим Богданович // Неман. 1982. № 3; Лешкович В. У живой воды // Сел. газ. 1985. 21 июля; Лойко О. Венчая мужика с красой мадонны... // ЛГ. 1981. 9 дек.; Яго ж. Его живые ветви // Неман. 1974. № 6; Яго ж. Негасимая звезда поэта // Сел. газ. 1976. 9 дек.; Лубкивский Р. Звезда поэта // ЛГ. 1981. 9 дек.; Лучук В. Продолжение добрых традиций // Неман. 1970. № 2; Ляшук В. Певец синеокой Белоруссии // Заря. 1966. 9 дек.; Мазуров К. Незабываемое. Мн., 1984. С. 46; Майхрович С. Гражданские мотивы в поэзии Максима Богдановича // Сов. Бел. 1945. 12 авг.; Яго ж. Замечательный белорусский поэт // Сов. Бел. 1956. 11 дек.; Яго ж. Максим Богданович // Богданович М. Избр. произв. М., 1953; Матусевич К. «І весь у спомінах устане, ажыве...» // Неман. 1982. № 4; Машинский С. Украинская классика в русских переводах // Новый мир. 1954. № 3; Мележ И. Слава поэту // Мележ И. Жизненные заботы. М., 1980; Михайлик И. Домик на Грузинской улице // Горьковский рабочий. 1960. 4 апр.; Михолап Я. А. М. Горький и Максим Богданович // Гродн. правда. 1947. 19 июня; Яго ж. Выдающийся белорусский поэт // Там жа. 1947. 27 мая; Мочульский Н. М. А. Богданович: (Некролог) // Вестник Мин. губ. комиссариата. 1917. 30 мая; Голос. 1917. № 124; Мозольков Е. Замечательный белорусский поэт // ЛГ. 1939. 30 сент.; Яго ж. Максим Богданович // Богданович М. Избранные стихи. М., 1940; Яго ж. Максим Богданович // Мозольков Е. Поющая земля. М., 1972; Моисейчик А. Чародей родного слова // Заря. 1971. 9 дек.; Неклепаев И. Певец белорусского возрождения // Заря Запада. 1927. 25 мая; Некляев В. Звезда в созвездии Лебедя // Сов. Бел. 1981. 9 дек.; Николаева Э. М. Богданович на страницах «Нашай ніві» // История книги, источниковедение и библиотечное дело. Мн., 1984; Нисневич И. Поэт и музыка: (Максим Богданович) // Нисневич И. Музыкально-критические статьи. Л., 1984; Яго ж. Слово, живущее в песне // ел. газ. 1966. 10 дек.; Охрименко О. Максим Богданович и античность // Материалы межвузовской научной конференции по проблемам теории и истории бел. и рус. литератур. Мн., 1967; Охрименко П. Максим Богданович и Крым // Материалы к XV научно-методической конференции (Тезисы докл.). Гомель, 1967; Яго ж. Максим Богданович и Т. Г. Шевченко // Сов. Бел. 1952. 23 мая; Яго ж. Максим Богданович и украинская литература // Уч. зап. Гомел. ин-та. 1954. Вып. 1; Яго ж. Собратья // Неман. 1971. № 1; Яго ж. Т. Г. Шевченко и белорусская литература. Мн., 1952. С. 14—18; Памяти Максима Богдановича // ЛГ. 1957. 28 мая; Перкин Н. Многогранный поэтический талант // Сов. Бел. 1957. 25 мая; Яго ж. Поэт большого таланта // Сталин. молодёжь. 1947. 25 мая; Погодин А. Белорусские поэты // Вестник Европы. 1911. № 1; Поздняков М. Дом поэта: К 90-летию со дня рождения М. Богдановича // Сел. газ. 1981. 4 дек.; Яго ж. Максим Богданович: Неизвестные страницы // Неман. 1984. № 1; Посевцова М. Немеркнущая звезда поэзии // Гродн. правда. 1966. 9 дек.; Поступальский И. Валерий Брюсов и Максим Богданович // Брюсовские чтения 1966 года. Ереван, 1968; Яго ж. О поэзии Максима Богдановича // Богданович М. Стихотворения. М., 1971; Пугачёва Э. Венок вдохновений // Сов. Бел. 1981. 9 дек.; Пширков Ю. А. Е. Богданович. Мн., 1966. С. 120—123; Рагойша В. Бессмертный «Венок» // Богданович М. Венок. Мн., 1985; Яго ж. Первые переводы // Знамя юности. 1981. 9 дек.; Яго ж. Проблемы перевода с близкородственных языков. Мн., 1980. С. 60—62, 94—100, 102—110; Яго ж. Светлый след будет вечно живой // Коммунист Бел. 1981. № 11; Ринемся в бой // Лит. Россия. 1981. 11 дек.; Романов Д. Воспоминания о поэте Богдановиче // Рыбинская правда. 1973. 24 марта; Рубакин Н. Среди книг. М., 1915. Т. 3. Ч. 1. С. 147; Садовский Е. Однотомник М. Богдановича // ЛГ. 1945. 14 июля; Яго ж. Ожило на полотне // Неман. 1978. № 10; Сазонов Н. Жизнь как миг // Огонёк. 1981. № 52; Секушенко Г. Памятник поэту // Неман. 1981. № 12; Сендер А. Звенит, струится и чарует: Слово о поэте // Сов. Бел. 1981, 9 дек.; Скалабан В. «...В это суровое и важное время»: Максим Богданович в Минске // Неман. 1981. № 12; Соколова Т. Литературная библиография БССР 20—30-х годов

(некоторые особенности и итоги ее развития) // Вопросы библиографоведения и библиотековедения. Мн., 1980. С. 71—72; Степан А. 35 лет со дня смерти Максима Богдановича // Сталин. молодёжь. 1952. 25 мая; Степунин И. Он всей душой любил Беларусь // Знамя юности. 1968. 28 марта; Стрельцов М. От Максима Книжника начало // Неман. 1969. № 5; Терлецкий И. Максим Богданович — на польском языке // Гродн. правда. 1974. 6 июля; Титов А. Памяти друга: [Некролог] //Голос. 1917. № 128; Тычина М. Народ и война. Мн., 1985. С. 107—111; Фролова Т. ...И открываются сердца: Слово о поэте // Сов. Бел. 1981. 9 дек.; Храпченков В. Корреспондент «Русского экскурсанта» // Сов. Бел. 1969. 21 отк.; Шалемова А. Максим Богданович и А. С. Пушкин // Тыпалогія славянскіх моў і літаратур. Мн., 1977; Щербакова Т. Опера о белорусском поэте // Сов. музыка. 1971. № 12; Янчук. Н. Несколько слов о новейшей белорусской литературе // Известия об-ва слав. культуры. 1912. Т. 1. Кн. 1; Я г о ж. Новейшая белорусская литература и ее деятели // Очерки белорусской литературы. М., 1920. Вып. 1. С. 63, 66—67; Яскевич А. Воссоздавая течение жизни // Неман. 1983. № 3.

На туркменскай мове. Уч палванын бири // Эдебият ве сунгат. 1981. 9 дек.

На ўзбекскай мове. Гилевич Н. Уч паклавоннинг кенжаси // Ўзбекистон адабиёти ва саиъати. 1981. 11 дек.; Гниломедов В. Шоирнинг мардона овози // Шарк юлдузи. 1982. № 1.

На ўкраінскай мове. Баратинський П. Співець народної долі // Рад. Житомирщина. 1966. 11 груд.; Гілевич Н. Молодший з трьох велетів // Літ. Укр. 1981. 8 груд.; Денисюк І. Речник білоруського відродження // Богданович М. Лірика. К., 1967; Я г о ж. Світло високої зорі // Жовтень. 1967. № 2; Добрянський В. Він кликав бурю // Рад. Буковина. 1967. 6 черв.; Драй-Хмара М. Життя й творчість Максима Багдановича // Багданович М. Вінок. К., 1929; Я г о ж. Максим Богданович // Глобус. 1928. № 11; Івашин В. Творчість Шевченка в оцінці Богдановича // Збірник праць третьої наукової шевченківської конференції. К., 1955; Киричок П. «У краю світлому...» // Крим. правда. 1981. 11 груд.; Ларченко М. Тарас Шевченко і білоруська література // Укр. мова і літ. в шк. 1964. № 3; Я г о ж. Тарас Шевченко і Максим Богданович//Т. Г. Шевченко і слов'янські народи. К., 1961; Лубківський Р. Речник приречених: До 75-річчя з дня народження М. Богдановича // Дніпро. 1966. № 12; Я г о ж. Світло чисте, немеркнуче // Вітчизна. 1982. № 3; Назаренко Ю. Пам'яті М. Богдановича//Літ. газ. 1954. 31 трав.; Олешківський А. М. Богданович в Криму // Крим. правда. 1966. 9 груд.; Охріменко П. Глибоке почуття дружби: До 70-річчя з дня народження М. А. Богдановича//Літ. газ. 1961. 15 груд.; Я г о ж. З синівською любов'ю // Культура і життя. 1967. 25 трав.; Я г о ж. Максим Богданович і Україна // Деснян. правда. 1967. 6 черв.; Я г о ж. Максим Богданович і Україна // Черв. промінь. 1981. 5 груд.; Я г о ж. Максим Богданович та Іван Франко // Укр. літ.-знавство. 1969. Вип. 7; Я г о ж. Переклади М. Богдановича з української літератури: До 35-х роковин з дня смерті білорус. письменника // Літ. газ. 1952. 22 трав.; Я г о ж. Шевченко і Білорусія. К., 1960. С. 29—31; Панизник С. «Білим каменем видзначу...» (До 75-річчя від дня народження М. Богдановича) // Ленін. молодь. 1966. 11 груд.; Пігуляк М. Максим Богданович: (До 75-річчя з дня народження) //Укр. гіст. журнал. 1966. № 12; Я г о ж. Максим Богданович і Західна Україна // Рад. літзнавство. 1964. № 6; Полуян С. Білоруська поэзія в її типовых представниках // Укр. хата. 1910. № 3; Самусь М. Максим Богданович: (Біографічна згадка) // Плужанин. 1927. № 7; Святицький І. Відрождене білоруського письменства. Львів, 1908. С. 9; Симоненко П. Співець синьоокого краю: Вірші білоруського поета М. Богдановича в перекладах В. Чабаненка // Запорізька правда. 1967. 29 груд.; Ступак Ю. Нотатки про українсько-білоруські літературні зв'язкі // Дніпро. 1949. № 5; Чабаненко В. Видатний поет і слов'янознавець М. Богданович // Слов'янське літ.-знавство і фольклористика. 1968. Вып. 4; Я г о ж. Гордість братньої Білорусії: До 75-річчя від дня народження Максима Богдановича // Запорізька правда. 1966. 2 ліст.; Я г о ж. Максим Богданович: (До 50-річчя від дня смерті) // Укр. мова і літ. в шк. 1967. № 6; Я г о ж. На спільній ниві // Літ. Укр. 1966. 9 груд.; Я г о ж. Незгасна зоря поезії. 25 травня — 50-річчя з дня смерті М. Богдановича // Комсомолец Запоріжжя. 1967. 24 трав.; Я г о ж. Співець братерства // Вільна Укр. 1966. 9 груд.; Я г о ж. Шанувальнік Стефаникового таленту // Літ. Укр. 1972. 25 січ.; Чайковський Б. Т. Г. Шевченко і білоруська література // Літ. в шк. 1954. № 5.

На французскай мове. Bagdanovitch Mixime // Anthologie de la poésie biélórusse. Paris, 1982.

На чэшскай мове. Černy A. Běloruskě snahy narodni a literarni v e. 1909—1910 // Slovanský přehled. 1911. 10 červenec; Č[erny A]. Maksim Bahdanovič // Slovanský přehled. 1927. S. 475.

На Югаславіі мове. Dren I. O Belorusih in beloruskem slovstvu // Luč. 1933. Br. 9.

2.4.

На беларускай мове. Агняцвет Э. «Я хачу, каб ты ведаў... [Верш] // ЛіМ. 1981. 4 снеж.; Акулін Э. Максіму Багдановічу: [Верш] // Маладосць. 1985. № 6; Александровіч А. На магілу Максіма Багдановіча: [Верш] // Сав. Бел. 1927. 25 мая; Арочка М. Каля Магілы Максіма Багдановіча: [Верш] // Арочка М. Матчына жыта. Мн., 1978; Астрэйка А. Максіму Багдановічу: [Верш] // Астрэйка А. Тв.: У 2 т. Мн., 1981. Т. 1; Аўрамчык М. На Магіле Максіма Багдановіча: [Верш] // Аўрамчык М. Выбр. тв.: У 2 т. Мн., 1980. Т. І; Багдановіч І. Суніцы: [Верш] // Полымя. 1983. № 3; Баравік М. Максіму Багдановічу: [Верш] // Віцеб. рабочы. 1975. 12 ліп.; Барадулін Р. Блакітная легенда; Вяртанне Максіма: [Вершы] // Барадулін Р. Амплітуда смеласці. Мн., 1983; Я г о ж. Дзякуй табе, сакольніку: [Верш] // ЛіМ. 1966. 9 снеж.; Я г о ж. Сакольнік: [Верш] // Барадулін Р. Выбр. тв.: у 2 т. Мн., 1984. Т. 1.; Я г о ж. Сплывала хмара беспрытульных сноў...»: [Верш] // ЛіМ. 1981. 4 снеж.; Барскі А. М. Багдановічу: [Верш] // Белавежа. Беласток, 1965; Бічэль-Загнетава Д. Памяці маці Максіма Багдановіча; Сяброўства: [Вершы] // Бічэль-Загнетава Д. Загасцінец. Мн., 1985; Я е ж. Ракуцёўшчына 23 чэрвеня 1985 г.: [Верш] // ЛіМ. 1985. 6 вер.; Броўка П. М. Багдановічу: [Верш] // Росквіт. Полацк, 1927; Я г о ж. Памяці паэта: [Верш] // Броўка П. Зб. тв.: У 7 т. Мн., 1977. Т. 4; Бур'ян Б. Ля сіняй бухты: [Аповесць] /Пер. з рус. Я. Васілёнак // Полымя. 1958. № 12; Быліна Я. Памяці М. Багдановіча: [Верш] // Быліна Я. На прызбе. Вільня, 1918; Бядуля З. Страцім-лебедзь: Апавяданне-успаміны пра М. Багдановіча // ЛіМ. 1941. 5 сак.; Валодзька С. Ля сіняй бухты: [Верш] // Вусны. Мн., 1985; Валюшэнка Э. Максіму Багдановічу: [Верш] // Гомел. праўда. 1985. 20 вер.; Васілёк М. Памяці Максіма Багдановіча: [Верш] // Васілёк М. Выбраныя вершы. Мн., 1950; Вечар А. Імкненні: [Верш] // Арш. маладняк. 1927. № 6; Віцяблянін. «Граюць словы-пералівы...»: [Верш] // Бел. дзень. 1927. 1 чэрв.; Волька С. Памяці Максіма Багдановіча: [Верш] // Бел. справа. 1926. 29 мая; Вольны А. Максіму Багдановічу: [Верш] // Сав. Бел. 1927. 29 мая; Г-к [Галубок У.] Апошняя вясна: (Памяці М. Багдановіча): (Абразкі) // Вольная Бел. 1917. 1 ліп.; Галубовіч Л. Максіму Багдановічу: [Верш] // Галубовіч Л. Таемнасць агню. Мн., 1984; Гальпяровіч Н. «У крымскіх сосен велічны пагляд...» [Верш] // ЛіМ. 1981. 4 снеж.; Гапановіч В. Страцім-лебедзь: [Верш] // Полымя. 1981. № 12; Гарбуноў Д. Максіму Багдановічу: [Верш] // ЛіМ. 1958. 4 чэрв.; Гардзей В. Максіму Багдановічу: [Верш] // Там жа. 1981. 10 крас.; Гаўрук Ю. Максім Багда-

навіч: [Верш] // Арш. маладняк. 1927. № 6; Гілевіч Н. Апошняе спатканне з Веранікай: [Верш] // Гілевіч Н. Выбр. тв.: У 2 т. Мн., 1981. Т. 1; Глебка П. М. Багдановічу: [Верш] // Глебка П. Зб. тв.: У 4 т. Мн., 1984. Т. 1; Яго ж. Памяці М. Багдановіча: [Верш] // Узвышша. 1927. № 2; Грачанікаў А. Максіму Багдановічу: [Верш] // Грачанікаў А. Калі далёка ты... Мн., 1979; Грышкевіч Ф. На магілу М. Багдановіча: [Верш] // Бел. крыніца. 1927. 3 чэрв.; Дзеружынскі А. Максіму Багдановічу: [Верш] // Дзеружынскі А. Калінавы цвет. Мн., 1961; Дубоўка У. Нават мора зmяніла свой колер: [Верш] // Дубоўка У. Выбраныя вершы. Мн., 1959; Дудар А. Максіму Багдановічу: [Верш] // Дудар А. І залацісцей і сталёвей. Мн., 1926; Дукса М. Згадка пра Багдановіча: [Верш] // Гродн. праўда. 1979. 1 дек.; Жуковіч В. Максім Багдановіч: [Верш] // Жуковіч В. Цана цішыні. Мн., 1985; Жылка У. Максім Багдановіч: [Верш] // Узвышша. 1927. № 3; Жычка Х. Помнік Максіму Багдановічу: [Верш] // Жычка Х. Абрус. Мн., 1985; Іпатава В. Магіла Багдановіча: [Верш] // Іпатава В. Парасткі. Мн., 1976; Каламіец Т. Максіму Багдановічу: [Верш] / Пер. з укр. // ЛіМ. 1982. 5 лют.; Калачынскі М. У бронзе і славе: [Верш] // Там жа. 1984. 27 крас.; Камейша К. На магіле Багдановіча: [Верш] // Камейша К. Тут мае вёсны прычалены. Мн., 1977; Караткевіч У. Багдановічу: [Верш] // Караткевіч У. Мая Іліяда. Мн., 1969; Карызна У. Максіму Багдановічу: [Верш] // Карызна У. Музыка ў свеце. Мн., 1985; Каско А. Багдановічу: [Верш] // Нашчадкі. Мн., 1979; Клімковіч М. На магіле Максіма Багдановіча: [Верш] // Клімковіч М. Зб. тв. Мн., 1959. Т. І; Коршак А. Максім Багдановіч: [Верш] // Апаленыя пялёсткі. Мн., 1963; Крывёю сэрца. Мн., 1967; Лебедзь М. Пясняр харастра: [Верш] // Полымя. 1925. № 7; Лойка А. Балада васількоў: Памяці Максіма Багдановіча: [Верш] // Лойка А. Калі ў дарозе ты... Мн., 1971; Лось Е. На магіле Багдановіча: [Верш] // Лось Е. Вянцы зруба. Мн., 1969; Яе ж. На ялцінскіх могілках: [Верш] // Лось Е. Сакавік. Мн., 1958; Яе ж. «Я ў прыгаршчах прынесла...»: [Верш] // ЛіМ. 1981. 4 снеж.; Лужанін М. Васілёк: [Верш] // Там жа. 1981. 4 снеж.; Яго ж. Максімава магіла: [Верш] // Лужанін М. Зб. тв.: У 4 т. Мн., 1979. Т. І; Львовіч М. Валжанін змалку; у Ніжнім сіратой...: [Вершы] / Пер. з укр. Ю. Свірка // ЛіМ. 1982. 5 лют.; Яго ж. У вянок Максіму Багдановічу: «На Волзе, у Ніжнім, змалку ўзрос сабе...»; «Так, сыну не перашкаджалі жыць вы...»; «Падалі бомбы на вуліцы Менска...»; «Далягляд шырокі, вольны, ясны...»; «Апошні міг згарае ўшчэнт...»: [Вершы] / Пер. з укр. У. Караткевіч // Братэрства. Мн., 1982; Лявонны Ю. Максіму Багдановічу: [Верш] // Маг. селянін. 1927. 5 чэрв.; Ляпёшкін У. У Ракуцёўшчыне: [Верш] // Ляпёшкін У. Вусце. Мн., 1973; Макаль П. Вянок любві народа: [Верш] // Макаль П. Дотык да зямлі. Мн., 1975; Яго ж. Максімаў сад: [Верш] // Макаль П. Калыска долі. Мн., 1984; Макар [Краўцоў М.]. Памяці Максіма Багдановіча: (У ропчіцу яго смерці): [Верш] // Вольная Бел. 1918. 26 мая; Маляўка М. Страцім-лебедзь: [Верш] // Маляўка М. Дар. Мн., 1985; Марціновіч П. «У Вільні, каля Вострай Брамы...»: [Верш] // Марціновіч П. Час бурштыну. Мн., 1977; Матэвушаў В. Памяці Максіма Багдановіча: [Верш] // Дняпро. Магілёў. 1957; Мележ І. Багдановіч: [Верш] // Мележ І. Зб. тв.: У 10 т. Мн., 1984. Т. 9; Міклашэўскі Я. Апошнія дні: [Верш] // Полымя. 1984. № 9; Яго ж. Зорка Венера: [Верш] // ЛіМ. 1981. 4 снеж.; Мікуліч Б. Развітанне: Аповесць // Мікуліч Б. Аповесці. Мн., 1985; Яго ж. У Мінску: Урывак з аповесці пра Максіма Багдановіча // Маладосць. 1958. № 6; Мінкін А. Багдановіч: [Верш] // ЛіМ. 1980. 26 вер.; Яго ж. Максіму Багдановічу: [Верш] // Мінкін А. Сурма. Мн., 1985; Місюк В. Кветка для Максіма Багдановіча: [Верш] // Вусны. Мн., 1985; Пазнякоў М. Трыялеты: [Верш] // Полымя. 1983. № 5; Яго ж. У Максімавым садзе: [Верш] // ЛіМ. 1981. 4 снеж.; Панізнік С. Вечнае сіняе неба (Максіму Багдановічу): [Верш] // Панізнік С. Крона надзеі. Мн., 1975; Яго ж. Зорка Максіма: [Верш] // ЛіМ. 1981. 4 снеж.; Яго ж. «Ласкавы вечар. А стыне папера...»: [Верш] /// Маладосць. 1980. № 8; Яго ж. Помнік у Крыме: [Верш] // Полымя. 1981. № 12; Яго ж. У вянок Максіму Багдановічу: («...Зусім не там...»; «Журботлівая ноч...»; «На папірусе светлай ночы...»; «Вечар у Ялце. Настыла папера...»; «Прыязджаем. Ад'язджаем...»; «Жыву ля ног у гор...»; «Дзе ўпоўніцу святла, цяпла...»; «На скалу ці на каменьчык...»; «Вось тут і край зямлі...»; «Шэры камень растаў у начы»...»; Імгненні; «Аэрапорт...»; «Максім Багдановіч»): [Цыкл вершаў] // Панізнік С. Слова на дабрыдзень. Мн., 1982; Пашкоў Г. Жураўліная пошта Максіма: [Верш] // Пашкоў Г. Зямлю слухаю. Мн., 1983; Пестрак П. На магіле Максіма Багдановіча: [Верш] // Пестрак П. Зб. тв.: У 5 т. Мн., 1984. Т. 1; Пісарык А. Вуліца Багдановіча ў Мінску: [Верш] // ЛіМ. 1981. 15 мая; Пісьмянкоў А. Беларусь — Багдановічу: [Верш] // Там жа. 1981. 27 сак.; Пранузa П. Вянок: (Памяці Максіма Багдановіча): [Верш] // Пранузa П. Родныя мясціны. Мн., 1968; Пруднікаў П. Максіму Багдановічу: (Верш) // Сел. газ. 1968. 2 марта; Яго ж. «Тут жыў Багдановіч...»; Над магілай Багдановіча: [Вершы] // Пруднікаў П. Мая магістраль. Мн., 1981; Пысін А. «Кіпарысы. Смуга. Павалока...»: [Верш] // Пысін А. Выбр. тв.: У 2 т. Мн., 1980. Т. 2; Ралько І. Элегія: [Верш] // Ралько І. Святло зары вячэрняй. Мн., 1983; Рудкоўскі М. Апошняя малітва Максіма Багдановіча: [Верш] // Рудкоўскі М. Засцярога. Мн., 1984; Рыбікаўскас Ю. Максіму Багдановічу: [Верш] // Чырв. змена. 1975. 20 ліп.; Сабачэўская І. Максіму Багдановічу: [Верш] // Маладыя галасы. Мн., 1985; Садоўскі Я. Пясняр: Аповесць з жыцця беларускага пэта Максіма Багдановіча // Полымя. 1945. № 7—8. Рэц.: Шкраба Р. Няўдалая аповесць // ЛіМ. 1946. 27 ліп.; Свірка Ю. «Вечар ціхі. Шумна ў барах...»: [Верш] // Свірка Ю. Памятная вярста. Мн.; 1978; Яго ж. На магіле Максіма Багдановіча: [Верш] // Свірка Ю. Ядранасць. Мн.; 1983; Яго ж. Першая ноч Максіма Багдановіча ў Мінску (снежань 1981 г.): [Верш] // Маладосць. 1984. № 1; Сіпакоў Я. «Ялта, Максім, кіпарысы...»: [Верш] // Сіпакоў Я. Усміхніся мне. Мн., 1984; Сокалаў С. Аўтару «Вянка»: [Верш] // Маладыя галасы. Мн., 1985; Танк М. Над магілай Багдановіча: [Верш]. // Танк М. Зб. тв.: у 6 т. Мн., 1978. Т. 1; Яго ж. Чытаючы Максіма Багдановіча: [Верш] // Танк М. Зб. тв.: у 6 т. Мн., 1979. Т. 4; Тарас Н. Над магілай Максіма Багдановаіча: [Верш] // Тарас Н. Кветка шчасця. Мн., 1958; Тарасюк Л. Крыніца ў Ракуцёўшчыне: [Верш] // Тарасюк Л. Смага ракі. Мн., 1983; Тармола Р. Максіму Багдановічу» [Верш] // Тармола Р. Зямное — зямному. Мн., 1979; Трус П. Памяці Максіма Багдановіча: [Верш] // Трус П. Выбр. тв. Мн., 1953; Украінка С. Хацеў зірнуць на нас на ўнукаў...» [Верш] // ЛіМ. 1982. 2 крас.; Філімонава Л. «Надзея да паэта...»: [Верш] // Філімонава Л. Стазвоны. Мн., 1974; Хвалей Я. На магільніку ў Аутцы: [Верш] // Нашчадкі. Мн., 1979; Хвойка Р. М. Багдановічу: [Верш] // Росквіт. Полацк, 1927; Цвях А. Зіма. Ля помніка М. Багдановічу: [Верш] // Чырв. змена. 1984; 12 жн.; Цыхун А. Максіму Багдановічу: [Верш] // Гродн. праўда. 1981. 12 дек.; Чарняўскі М. Пісаў зямляк: [Верш] // Голас Радзімы. 1968. № 17; Там жа. 1972. № 22; Швед В. Памяці Максіма Багдановіча: [Верш] // Літаратурная Беласточчына. Мн., 1973; Шніп В. Максім Багдановіч: [Верш] // ЛіМ. 1984. 8 чэрв.; Шпакоўскі Л. Зорка Венера: [Верш] // Голас Радзімы. 1963. № 78; Шумілаў Г. Максіму Багдановічу: [Верш] // Маг. праўда. 1967. 29 студз.; Шушкевіч С. З крымскага сшытка: Стары Крым; Увысь, увысь на Аргамыш; Пісаў апошні верш; Каля мора, у далёкай Ялце; Ліст да бацькі з Крыма; «Я не самотны, я кнігу маю...» [Вершы] // Шушкевіч С. Рэха маладосці. Мн., 1984; Яго ж. Памяці Максіма Багдановіча: Нізка трыялетаў // Наст. газ. 1981. 9 снеж.; Яго ж. Пісаў апошні верш.; Мора; Праз стагоддзі: [Вершы] //

Звязда. 1982. 13 студз.; Я г о ж. «Я несамотны, я кнігу маю...»: [Верш] // ЛіМ. 1981. 4 снеж.; Я н і ш ч ы ц Я. Смерць Максіма Багдановіча: [Верш] // Янішчыц Я. Снежныя грамніцы. Мн., 1970; Я г о ж. Ялта — 1917: [Верш] // Янішчыц Я. Пара любові і жалю. Мн., 1983; Я с а к а р [Бядуля З.]. М. Багдановічу: [Верш] // Вольная Бел. 1918. 26 мая.

На рускай мове. А в р а м ч и к М. На могиле паэта: [Верш] / Пер. М. Казаков // Сов. Крым. 1981. 6 дек.; А с т а ш о н о к А. Возвращение: [Апавяданне] // Неман. 1981. № 12; Б у р ь я н Б. У синей бухты: [Аповесць] // Сов. Отчизна. 1953. № 1; Рэц.: Б о й к о В. Повесть о мужестве поэта // Знамя юности. 1958. 16 сент.; Г р е ч а н и к о в А. Памяти Максима Богдановича: [Верш] / Пер. И., Л. Михайловы // Неман. 1978. № 9; Л о й к о О. Как огонь, как вода: [Раздзелы з кнігі] / Пер. Г. Бубнов // Там жа. 1981. № 9; С а д о в с к и й Е. Детство поэта: [Урывак з аповесці] // Зорька. 1945. 12 июля; Я г о ж. Жизнь поэта: [Раздзелы з аповесці «Максим Богданович») // Отчизна. 1946. № 2; Я г о ж. Максим Богданович в Минске: Отрывок из повести «Песняр» // Сов. Бел. 1945. 29 июля; Т а н к М. Над могилой М. Богдановича: [Верш] / Пер. К. Титов // Там жа. 1941. 9 мая; Я н и щ и ц Е. Смерть Максима Богдановича: [Верш] / Пер. В. Элькин // Неман. 1976. № 10.

3.1.

ЦНБ АН БССР, аддз. рукап., ф. 5, воп. 1, адз. зах. 1, л. 26—27; ЦБ АН Літвы, аддз. рукап., ф. 21, адз. зах. 38, 39, 289; ЦНБ АН УССР, аддз. рукап., ф. 1, рук. № 11226; ЦДАЛІМ СССР, ф. 66, воп. 1, спр. 1378; ф. 76, воп. 2, л. 48; ЦДАМЛіМ БССР, ф. 153, воп. 1, спр. 1—180. *В. І. Козіч, Н. К. Мазоўка.*

БАГРЫМ ПАЎЛЮК

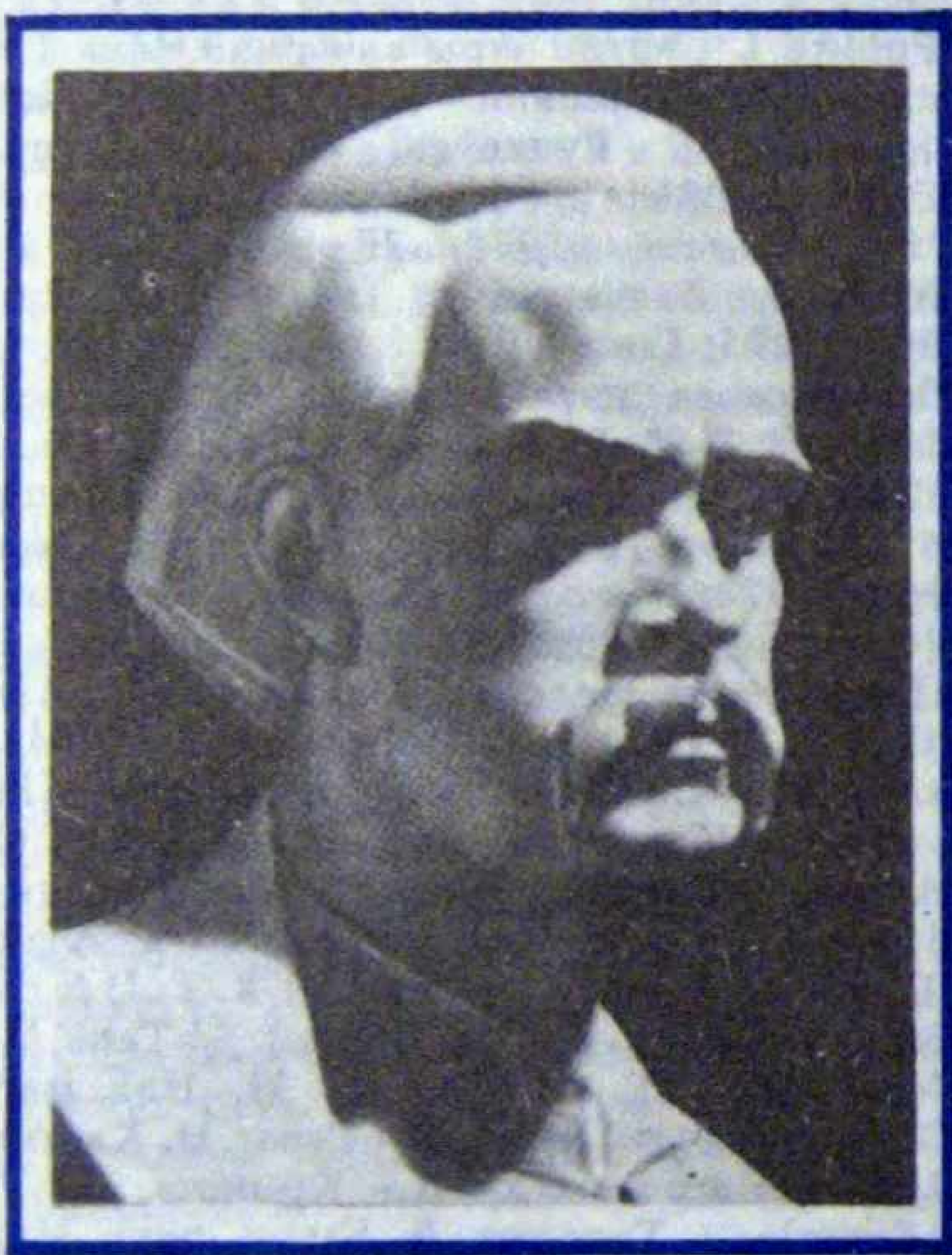

Багрым Паўлюк [Павел Восіпавіч; 2(14).11.1812, в. Крошын Навагрудскага пав. Гродзенскай губ., цяпер Баранавіцкага р-на Брэсцкай вобл.— 1891 (?); пахаваны на Крошынскіх могілках], паэт.

Сын вясковага рамесніка (каваля). Вучыўся ў пачатковай парафіяльнай школе, фундатар якой, ксёндз В. Магнушэўскі, абвінавачваўся ў патуранні сялянам-бунтаўшчыкам. Настаўнікі школы — арганіст Г. Арлоўскі і селянін М. Парфімовіч — у матэрыялах следства па справе Крошынскага бунту (1828) характарызуюцца як вальнадумцы, здольныя прывіць дзецям небяспечныя думкі. Самадзейныя настаўнікі адкрыта захапляліся паэтычнымі здольнасцямі вясковага юнака, давалі яму чытаць прагрэсіўныя творы польскіх і інш. паэтаў. Многія вершы (Эзопа, А. Нарушэвіча) П. Багрым ведаў на памяць. Багрым быў памочнікам незвычайнага ксяндза-ліберала, таму выклікаў асаблівую цікавасць следчых як перапісчык і пашыральнік крамольных літаратурных твораў (у прыватнасці, верша Я. Баршчэўскага «Бунт хлопаў»). Рана пачаў пісаць сам. Паводле ўспамінаў навагрудскага пісьменніка і юрыста І. Яцкоўскага, цэлы сшытак беларускіх твораў паэта-самародка быў адабраны папячыцелем Віленскай навучальнай акругі М. Навасільцавым і рэктарам Віленскага універсітэта В. Пеліканам. У якасці пакарання быў здадзены ў рэкруты (магчыма, не адразу пасля паўстання). Вярнуўшыся на радзіму ў сталым узросце, працаваў кавалём. У 1864 ажаніўся з удавой-шляхцянкай з-пад Крошына К. Тышлоўскай. Дасягнуў выдатных поспехаў у кавальскім майстэрстве. Жырандоль Крошынскага касцёла, прасла на магільнай агароджы настаўніка і апекуна В. Магнушэўскага, агароджа на магіле самога паэта, выкананыя П. Багрымам,— узоры сапраўднай мастацкай коўкі. Жырандоль — каштоўны помнік беларускага мастацтва 19 ст.

З вершаў маладога паэта захаваўся толькі адзін — «Зайграй, зайграй, хлопча малы», упершыню апублікаваны ў кн. І. Яцкоўскага «Аповесць з майго часу, або Літоўскія прыгоды» (1 выд. Лондан, 1854; 2 выд. Познань, 1858). Невялікі па аб'ёму твор кранае шчырасцю і сілай пачуцця, высокай трагедыйнасцю, гарачым пратэстам супраць прыгону, арганічнасцю формы і

зместу, нацыянальным каларытам паэтычных вобразаў. Верш — адзін з першых узораў і адначасова шэдэўраў беларускай лірыкі 19 ст.

Рукапісы П. Багрыма, забраныя пры допыце, не захаваліся. Паэту-самародку, які мог бы стаць у іншых умовах беларускім Шаўчэнкам, прысвяцілі свае творы многія беларускія пісьменнікі (С. Гаўрусёў, Я. Дыла, В. Іпатава, У. Караткевіч, М. Танк і інш.), мастакі (З. Азгур, А. Марачкін, П. Сергіевіч і інш.). У 1985 у Крошыне адкрыты музей народнага мастацтва і рамёстваў імя Паўлюка Багрыма.

Н. В. Тарэлкіна.

Бібліяграфія

1.3.

1854. Заграй, заграй, хлопча малы: [Верш] // Jackowski I. Powieść z czasu mojego, czyli przygody litewskie. Londyn; Wyd. 2. Poznań, 1858.

1921. «...Зайграй, зайграй, хлопча малы...»; Гутарка Данілы з Сцяпанам; Размова пана з мужыком пасля прыгону: [Вершы] // Зборнік «Беларускіх ведамасцей». № 1. Вільня. [Аўт. другога, трэцяга твора прыпісана П. Багрыму беспадстаўна]; Зайграй, зайграй, хлопча малы...: [Верш] // Беларускія ведамасці. 23 вер.

1923. Зайграй, зайграй, хлопча малы...: [Верш] // Гарэцкі М. Хрэстаматыя беларускай літаратуры. Вільня.

1937. Wierszy Paŭluka Bachryma // Stankiewicz A. Mahnušeŭski, Paŭluk Bachrym, Babroŭski. Wilnia.

1940. Заграй, заграй, хлопча малы...: [Верш] // Беларуская літаратура XIX ст. Мн.

1950. «Заграй, заграй, хлопча малы...»: [Верш] // Беларуская літаратура XIX ст. Мн.

1953. Заграй, заграй, хлопча малы... // Беларуская літаратура: Хрэстаматыя для пед. вучылішчаў. Мн.

1961. Заграй, заграй, хлопча малы...: [Верш] // Анталогія беларускай паэзіі: У 3 т. Мн., Т. 1.

1971. «Зайграй, зайграй, хлопча малы...»: [Верш] // Беларуская літаратура XIX ст.: Хрэстаматыя. Мн.

1977. Зайграй, зайграй, хлопча малы...: [Верш] // Беларуская літаратура XIX — пач. XX ст. Мн.

1.5.

На англійскую мову. Play, Then, Play...: / Transl. V. Rich // Like Water, Like Fire. London, 1971.

На польскую мову. Zagraj, zagraj, chłopcze mały... / Tł. J. Huszcza // Antologia poezji białoruskiej. Wrocław, 1978.

На рускую мову. Гей, берись, парнишка малый...: [Верш] / Пер. Д. Бродский // Антология белорусской поэзии. М., 1952; Поэзия народов СССР: XIX — нач. XX в. М., 1977; Белорусские поэты (XIX — нач. XX в.). М.; Л., 1963; Заиграй, заиграй, хлопчик малый...: [Верш] // Пер. В. Владимиров // Антология белорусской поэзии. Л., 1948.

На ўкраінскую мову. Заграй, заграй, хлопче малий...: [Верш] / Пер. Р. Лубківський // Слов'янська ліра. К., 1983.

2.2.

На беларускай мове. Stankeiwicz A. Mahnušeŭski, Paŭluk Bachrym, Babroŭski. Wilnia, 1937.

2.3.

На беларускай мове. Александровіч С. Два невядомыя вершы // ЛіМ. 1965. 16 лют.; Яго ж. Колькі талентаў звялося...: Да 150-годдзя з дня нараджэння П. Багрыма // Там жа. 1963. 27 снеж.; Яго ж. Мае заўвагі: (Аб праекце праграмы па гісторыі бел. літаратуры) // Наст. газ. 1949. 3 лют.; Яго ж. Ручаёк, які ніколі не перасыхаў // Александровіч С. Па слядах паэтычнай легенды. Мн., 1965; Яго ж. Рэдкае выданне // Беларусь. 1960. № 9; Яго ж. Слядамі легенды // ЛіМ. 1956. 4 жн.; Маладосць. 1958. № 3; Незабыўнымі сцежкамі. Мн., 1959; Тут зямля такая... Мн., 1974; Мн., 1985; Астрэйка А. Нашчадкі Багрыма // ЛіМ. 1977. 11 лют.; Бас І. Каму належаць вершы?? // Беларусь. 1963. № 11; Яго ж. Невядомы варыянт верша Яна Баршчэўскага // Дзень паэзіі-69. Мн., 1969; Яго ж. Новыя факты да біяграфіі Паўлюка Багрыма: (З архіўных матэрыялаў) // ЛіМ. 1954. 15 мая; Яго ж. Паўлюк Багрым // Полымя. 1955. № 3; Літаратурныя пошукі, знаходкі, даследаванні. Мн., 1969. С. 61—76, 133—140; Яго ж. Подпіс Паўлюка Багрыма // Беларусь. 1956. № 10. Рэц.: Zima M. // Cesk. rusist. 1957. N 2; Бярозкін Р. Свет Купалы; Звенні. Мн., 1981. С. 14—15; Віцьбіч Ю. Каб я каршуном радзіўся...: Да 50-годдзя з дня смерці Паўлюка Багрыма. 1891—1941 // ЛіМ. 1941. 25 студз.; Власт. Пятрок з Крошына // Н. н. 1911. 28 ліп.; Вярхоў П. Верш П. Багрыма «Зайграй, зайграй, хлопча малы» // ЛіМ. 1959. 25 ліст.; Гарэцкі М. Паўлюк Бахрым // Гарэцкі М. Гісторыя беларускае літаратуры. Вільня, 1920; 2 выд. Вільня, 1921; 3 выд. Вільня, 1924; 4 выд. Мн., 1926; Яго ж. Паўлюк Бахрым — першы вядомы ў нашай літаратуры пясняр сялянскага роду // Бел. ведамасці. 1921. 26 вер.; Гісторыя беларускай дакастрычніцкай літаратуры: У 2 т. Мн., 1969. Т. 2; С. 29—30; Гісторыя беларускай літаратуры: XIX — пач. XX ст. Мн., 1981. С. 36—37; Грынчык М. Фальклорныя традыцыі ў беларускай дакастрычніцкай паэзіі. Мн., 1969. С. 29—33; Яго ж. Шляхі беларускага вершаскладання. Мн., 1973. С. 88—91; Дрозд С. Карціна пра П. Багрыма // ЛіМ. 1966. 24 мая; З вучнёўскай акадэміі ў Віленскай беларускай гімназіі // Да працы. 1928. 12 снеж.; Задарожны С. Памяць Крошына // Звязда. 1985. 19 кастр.; І. Н. Магнушэўскі і Паўлюк Бахрым // Шлях моладзі. 1937. № 9; Іпатава В. Ваўкалакам абярнуся... // Голас Радзімы. 1983. 24 ліст.; Маладосць. 1984. № 8; Каваленка В. Вытокі. Уплывы. Пасконасць: Развіццё бел. літаратуры XIX — XX ст. Мн., 1975. С. 93—94, 97—99; Клімковіч М. Аб жыватворчым уплыве рускай літаратуры на беларускую літаратуру. Мн., 1953. С. 21—23; Мн., 1955. С. 22—24; Лазарук М. Станаўленне беларускай паэмы: (Жанр паэмы і некаторыя асаблівасці развіцця бел. літаратуры ў першай палавіне XIX ст.). Мн., 1968. С. 41—42; Ларчанка М. Жывая спадчына. Мн., 1977. С. 73—76; Яго ж. На шляхах да рэалізма. Мн., 1958. С. 146—149; Лойка А. Адам Міцкевіч і беларуская літаратура. Мн., 1959. С. 84—85; Яго ж. Гісторыя беларускай літаратуры: Дакастрычніцкі перыяд. Мн., 1977. Ч. 1. С. 68—73; Магнушэўскі і Паўлюк Бахрым // Шлях моладзі. 1937. № 8; Майхровіч С. Беларуская літаратура XIX ст. // Полымя. 1952. № 9; Яго ж. Нарысы беларускай літаратуры XIX ст. Мн., 1957. С. 27—30; Мн., 1959. С. 26—29; Мальдзіс А. Бясспрэчнае і гіпатэтычнае // Полымя. 1970. № 9; Яго ж. Падарожжа ў XIX ст.: З гісторыі бел. літаратуры, мастацтва і культуры. Мн., 1969. С. 3—4; Навіна А. Паўлюк Багрым // Родны край. Выд. перароб. Вільня, 1923; Вільня, 1929; Налівайка А., Бурэйка Т. Беларуская літаратура. Мн., 1971. С. 23—24; Панізнік С. Жаўранкі над Крошынам // Голас Радзімы. 1975. № 28; Пархута Я. Лотаць цвіце вясною // Родная прырода. 1978. № 2; Паўлюк Багрым // Пачынальнікі. Мн., 1977; Паўлюк Бахрым — першы вядомы ў нашай літаратуры пясняр сялянскага роду // Зборнік «Беларускіх ведамасцей». № 1. Вільня, 1921; Бел. вед. 1921. 23 вер.; Прашковіч М. Паўлюк Багрым // Звязда. 1964. 3 студз.; Пятровіч М. В. Дунін-Марцінкевіч // Матэрыялы да гісторыі беларускай літаратуры. Мн., 1936. Т. 1; Ралько І. Вершаскладанне: Даследаванні і матэрыялы. Мн., 1977. С. 9—11; Сахута Я. Багрымавы жаўранкі // Бел. мова і літ. ў шк. 1988. № 6; Свістуновіч С. Каваў Багрым // ЛіМ. 1984. 9 ліст.; Смірноў М. Першы партрэт Паўлюка Багрыма // Беларусь. 1966. № 10; Суніца Р. М-ко Крошын // Беларус. 1915. 4 чэрв.; Сыс А. Мастак верша і кавадла // Голас

Радзімы. 1985. 10 кастр.; Федарук А. Ні помніка, ні кветак // ЛіМ. 1967. 22 снеж.; Чамярыцкі В. Песня ў няволі // Мін. праўда. 1964. 10 студз.; Энцыклапедыя Бярозкі...: З падстрэшша рук Скарынавых // Бярозка. 1977. № 6 / Скл. Я. Кулік; Юнчык Л. Далягляды памяці // Звязда. 1983. 11 вер.; Ягоўдзік У. Жаўрукі Багрыма // ЛіМ. 1985. 20 вер.; Янулайціс А. Аб маладым паэце з Крошына: (Паўлюк Багрым) // Маладая Бел. 1913. Сер. 1. Сш. 3; Янушкевіч Я. «Ледзьве здымкі ўратаваў...»: Новае пра сям'ю Паўлюка Багрыма // ЛіМ. 1988. 4 ліст.; Ярош М. Янка Купала і беларуская паэзія. Мн., 1971. С. 23—24; Яскевіч А. Загадкі пачынальнікаў // Вобраз-81. Мн., 1981.

На нямецкай мове. Kleine slawische Bibliographie. Wiesbaden, 1958. S. 31—32.

На польскай мове. Gloger Z. Trzy dni nad Szczarą i Serweczą // Charitas. Petersburg, 1894; Gloger Z. Z Litwy, w październiku // Kraj. 1889. N 43; Huszcza J. «Gwoli historycznej prawdy...» // Huszcza J. Opowieści w czarnych ramkach. Łódź, 1979; Jackowski I. Powieść z czasu mojego, czyli przygody litewskie. Londyn, 1854. S. 257—265; Poznań, 1856. S. 257—265; Mościcki H. Pod znakiem Orła i Pogoni. Lwów; Warszawa, 1923. S. 57, 213; Paŭluk Bahrym // Antologia poezji białoruskiej. Wrocław, 1978.

На рускай мове. Виноградов В. Белорусская литература. М., 1969. С. 22. История белорусской дооктябрьской литературы. Мн., 1977. С. 331—332; Карский Е. Белорусы. Пг., 1922; Т. 3. Ч. 3. С. 73—74; Киркевич А. Знаменитый кузнец из Крошина // Гродн. правда. 1964. 7 янв.; Ляшук В. Приписываются Павлюку Багриму // Заря. 1984. 5 окт.; Прокопович М. На родине Павлюка Багрима // Там жа. 1985. 2 окт.; Смирнов М. Портрет Павлюка Багрима // Тувин. правда. 1967. 17 февр.

На югаслаўскай мове. Stefanava R. Značilnosti razvoja beloruske literature // Jezik in slovstvo. 1979—80. № 2.

2.4.

На беларускай мове. Барадулін Р. Крылы Паўлюка Багрыма: [Верш] // Барадулін Р. Вечалле. Мн., 1980; Брыль Я. Зб. тв.; У 5 т. Мн., 1981. Т. 5. С. 349—350; Вітка В. Беларуская калыханка // Полымя. 1968. № 5; Гаўрусёў С. «Загаворыць Паўлюк Багрым...»: [Верш] // Там жа. 1985. № 12; Дыла Я. Юнак з Крошына; Драматычныя сцэны // Дыла Я. Творы. Мн., 1981; Караткевіч У. Паўлюк Багрым: [Верш] // Мары юнацкія. Мн., 1969; Летка І. Балада пра Паўлюка Багрыма: [Верш] // ЛіМ. 1984. 31 жн.; Яго ж. Паўлюк Багрым: [Верш] // Летка І. Тры крокі ад сонца; Вершы. Мн., 1967; Мархель У. Неашчаднасць песні!: [Верш] // Дзень паэзіі — 69. Мн., 1969; Мацяш Н. Дарожнае: На свяце паэзіі ў Крошыне: [Верш] // ЛіМ. 1985. 11 кастр.; Мінкін А. Думы Багрыма: [Верш] // Там жа. 1980. 26 вер.; Наўроцкі А. Паўлюк Багрым: [Верш] // Наўроцкі А. Неба ўсміхаецца маланкаю. Мн., 1962; Панізнік С. Багрым: [Верш] // Панізнік С. Слова на дабрыдзень. Мн., 1982; Яго ж. Пад Крошынам: [Верш] // Дзень паэзіі — 77. Мн., 1977; Яго ж. Узлёт жаўра: [Верш] // Панізнік С. Чало і век. Мн., 1979; Сіпакоў Я. Вечар паэзіі: [Верш] // Сіпакоў Я. Усміхніся мне. Мн., 1984.

3.1.

ЦДАКР СССР, ф. 1286, 1828 г., воп. 4, спр. 455; ЦДГА БССР у Гродна, ф. 1, воп. 2, спр. 1334; ЦДГА Літвы, ф. 567, воп. 2, спр. 2341; ЦНБ АН БССР, аддз. рукап., ф. 5, воп. 1, адз. зах. 1, л. 37.

З. У. Драздова.

БАГУН МІХАСЬ

Багун Міхась (сапр. Блошкін Міхаіл Фёдаравіч; псеўд.: Асака М., Багунец, крыпт. М. Б., Міх. Б., Баг.; 8.11.1908, Мінск — 17.2.1938, Марыінскі лагер, паводле інш. крыніц — снежань 1937), паэт, празаік, перакладчык.

Сын паштовага служачага. М. Багуну рана давялося сутыкнуцца з суровымі жыццёвымі выпрабаваннямі. «Вучылі яго галоднае сіроцтва, служба парабкам у кулакоў»,— успамінае паэт С. Грахоўскі. Пасля сканчэння сярэдняй працоўнай школы (1927) і кароткатэрміновых курсаў пры педтэхнікуме ў Мінску (1928) М. Багун настаўнічаў у пачатковай школе ў в. Рожна Бягомльскага р-на. У 1929—30 прымаў удзел у калектывізацыі сельскай гаспадаркі. У 1931—32 супрацоўнічаў у газеце «Чырвоная Полаччына», разам з А. Дударом ездзіў на будаўніцтва аўтамагістралі Асіповічы — Магільнае. Там, у мяст. Шацк, яны чыталі калгаснікам, якія былі заняты на будаўніцтве дарогі, свае новыя вершы. З 1932, пераехаўшы ў Мінск, М. Багун працаваў стыльрэдактарам Белдзяржвыдавецтва, у 1935—36— літсупрацоўнікам газеты «Літаратура і мастацтва». У 1936 незаконна асуджаны на восем гадоў пазбаўлення волі. Пакаранне адбываў у Сібіры.

Першы верш «Браток Мікіта, сей ты жыта» М. Багун апублікаваў у газеце «Беларуская вёска» ў канцы 1925. З таго часу ён актыўна ўключыўся ў літаратурнае жыццё рэспублікі. У яго невялікай творчай спадчыне знайшлі адбітак мастацкія тэндэнцыі 1920—30 гадоў, калі паэзія страсна і імкліва адгукалася на падзеі, што адбываліся ў краіне, у свеце, аднак, яго творчасці часам не ставала заглыбленасці ў сутнасць з'яў. Лірыка М. Багуна вылучалася задушэўнасцю, рамантычнай акрыленасцю. Ён спрабаваў свае сілы таксама ў жанры паэмы («Крокі ў вяках», 1930, «Канчыта з-пад Толедо», 1936), поўны жадання стварыць нешта манументальнае, сугучнае з эпохай сацыялістычнага будаўніцтва. Першая з названых паэм не пазбаўлена рытарычнасці, пры шчырым апяванні высокіх ідэй ёй не ставала фактуры, чалавечых лёсаў. Другая паэма М. Багуна была напісана пад уплывам трагічных падзей, што адбываліся ў 1930-я гады ў Іспаніі. Узяўшы эпізод гераічнай барацьбы, паэт стварыў вобразы сапраўдных іспанскіх патрыётаў. На яго творчасць прыкметны ўплыў аказала паэзія У. Маякоўскага, творы якога перакладаў і якімі захапляўся. Пісаў М. Багун і частушкі для вясковых гарманістаў, якія змяшчаў у газеце «Бальшавіцкі шлях» і «Савецкая Беларусь». Некаторыя з іх пасля сталі шырока бытаваць у народзе, увайшлі ў фальклорныя запісы. Асобныя вершы паэта пакладзены на музыку.

У 1936 літаратурная і грамадская дзейнасць М. Багуна спынілася ў выніку несправядлівага абвінавачвання і зняволення. На адным з перасыльных лагерных пунктаў знясілены і хворы М. Багун памёр. Рэабілітаваны пасмяротна Вярхоўным судом БССР 29.12.1954.

І. Э. Багдановіч.

Бібліяграфія

1.1.

Рэха бур: Выбр. вершы. Мн., 1931. Рэц.: Ліхадзіеўскі С., Мікуліч Б. // Полымя. 1931. № 5.

Выбранае. Мн., 1961.

1.2.

Рэвалюцыі: Сшытак вершаў. Мн., 1932.

Жэнька: Апавяданне. Мн., 1934. Рэц.: Укоў А. Кніжка пра Жэньку-шафёра // ЛіМ. 1935. 26 крас.

1.3.

1925. Браток Мікіта, сей ты жыта: [Верш] // Бел. вёска. 6 снеж. / Пад псеўд. Асака.

1926. Песня работніцы: [Верш] // Бел. вёска. 4 сак. / Пад прозв. М. Блошкін; Адцвілі васількі...: [Верш] // Чырв. Полаччына. 15 вер.

1927. Вясновыя ночы: [Верш] // Бел. піянер. № 9; Малады перасяленец: Урывак з паэмы // Маладняк. № 7—8; Над балотам: Паэма // Полымя. № 7; «Мне весела сягоння...»: [Верш] // Чырв. сейбіт. № 6—7 / Пад прозв. М. Блошкін; У касавіцу: [Верш] // Там жа. № 14 / Пад псеўд. М. Багунец; Раніца ўлетку; Сягоння: [Вершы] // Там жа. № 15 / Пад псеўд. М. Багунец; Малады Мікіта: [Апавяданне] // Бел. вёска. 25 жн. / Пад псеўд. М. Багунец; «Звяздзе» ў дзесятыя ўгодкі яе існавання: [Верш] // Звязда. 9 жн. / Пад псеўд. М. Багунец; Паглядзі: [Верш] // Там жа. 16 кастр.; Камсамолія: [Верш] // Там жа. 30 кастр.; Усход: [Верш] // Сав. Бел. 1 чэрв. / Пад псеўд. М. Багунец. Расстрэл паўстанца: [Верш] // Там жа. 10 ліп. / Пад псеўд. М. Багунец; Пытанні літаратурнай крытыкі // Там жа. 12 кастр. / Пад крыпт. Баг.; Узімку: [Верш] // Чырв. змена. 21 студз. / Пад псеўд. М. Багунец; Была вясна...: [Верш] // Там жа. 18 сак. / Пад псеўд. М. Багунец; Ці травеньскай ноччу: [Верш] // Там жа. 27 сак. / Пад псеўд. М. Багунец; Заходняй Беларусі: [Верш] // Там жа. 10 крас. / Пад псеўд. М. Багунец; Думкі: [Верш] // Там жа. 17 крас. / Пад псеўд. М. Багунец; Вясковы май: [Верш] // Там жа. 29 крас. / Пад псеўд. М. Багунец; На Усходзе: [Верш] // Там жа. 15 мая / Пад псеўд. М. Багунец; «Чароўнаю казкаю...»: [Верш] // Там жа. 29 мая / Пад псеўд. М. Багунец; Раніца ўлетку: Трыялет // Там жа. 2 жн. / Пад псеўд. М. Багунец; Моладзі: Дзецям Волі гэты верш прысвячаю // Там жа. 3 вер. / Пад псеўд. М. Багунец.

1928. Зімой у вёску: [Верш] // Чырв. сейбіт. № 2; Памяці вялікага: [Верш] // Звязда. 22 студз.; У горад: [Верш] // Сав. Бел. 1 студз.; Мюдаўцам: [Верш] // Чырв. змена. 12 кастр.; Беларусь: [Верш] // Там жа. 30 снеж.

1929. Сярод белых драпежнікаў: Апавяданне // Маладняк. № 11—12; Марш перамог: [Верш] // Звязда. 6—7 ліст.; Пахнуць далі бярозавым сокам: [Верш] // Рабочий. 22 окт.; Юность: [Верш] // Там жа. 27 нояб.; Крывавая сцежка: (Паўстанцу Сяргею, растралянаму панамі): [Верш] // Сав. Бел. 19 ліп.; Трывога: [Верш] // Там жа. 21 ліп.; Шлях маладосці: [Верш] // Там жа. 4 жн.; Музыка нашых дзён: [Верш] // Там жа. 1 вер.; З болем — памяці П. Труса: [Верш] // Там жа. 3 вер.; Лагер уначы: [Верш] // Там жа. 8 вер.; Сярод белых драпежнікаў: Апавяданне // Там жа. 17 кастр.

1930. [Рэц. на кн.: Новіч И. Певцы классового мира: («Перевал» сегодня). М., 1930] // Маладняк. № 10; Ударнымі брыгадамі...: [Верш] // Там жа. № 11; Крокі ў вяках: (Паэма без герояў) // Полымя. № 8; Зімовым раннем: [Верш] // Сав. Бел. 19 студз.; Крокі ў вяках: З паэмы // Чырв. змена. 26 снеж.; Змаганцаў кроў не прападзе: [Верш] // Чырв. Полаччына. 17 сак. / Сааўт. Т. Хадкевіч.

1931. Рэвалюцыі: [Верш] // Маладняк. № 1; Ударнымі брыгадамі: Песня // Чырв. змена. 6 сак.

1932. Ахвяра: [Верш] // Бел. калгасная. 1932. № 3; Вораг у доме: Апавяданне // Бел. калгасная. № 5; Новы дом: Нарыс // Чырв. Беларусь. № 23—24.

1933. Петрыкаў тысячы: [Верш] // Кастрычнік. Мн.; На дарозе: [Апавяданне]; Эпіграма на Б. Мікуліча // Заклік. № 1; На дарозе: Нарыс; Пад знакам напышлівага пустазвонства: [Рэц. на кн.: Казлоўскі В. Музыка працы. Мн., 1932] // Там жа. № 2; Эпіграма на М. Хведаровіча // Там жа. № 3; Дарога: Апавяданне // Іскры Ільіча. № 1; Адзін з лепшых: Нарыс // Там жа. № 5; Петрыкаў тысячы: [Верш] // Там жа. № 8; Янка Рыжык — важны лыжнік // Там жа. № 16; Жывыя чэрці: Апавяданне // Полымя рэвалюцыі. № 5; «Горад вятроў» Кіршона ў БДТ-2 // Віцеб. пралетарый. 30 сак. / Пад крыпт. М. Б.; У барацьбе з класавым ворагам // Калгаснік Бел. 14 снеж. / Пад. крыпт. М. Б.; Уладзімір Хадыка; Валерый Маракоў: [Эпіграмы] // ЛіМ. 18 студз.; Пісьменнікі і крытыкі ў 1933 годзе // Там жа. 28 студз.; Увагу — рабоце на радыё! // Там жа. 22 лют.; Факты гавораць // Сав. Бел. 13 лют. / Сааўт. Р. Кобец.

1934. Чэлюскінка Ала: [Верш] // Іскры Ільіча. № 7; Жэнька: Апавяданне // Там жа. № 10; Унукі камунараў: [Верш] // ЛіМ. 22 сак.; У лагеры: [Песня] // Піянер Бел. 28 мая / Сааўт. В. Маракоў; Слава: [Верш] // Там жа. 15 чэрв.; Паўпрэд: [Верш] // Чырв. змена 5 крас.

1935. Шчаслівы гарадок: Апавяданне // Работніца і калгасніца Бел. № 15; Шчаслівыя зоры ўстаюць...: [Верш] // Полымя рэвалюцыі. № 5; Абдурахман: [Верш] // Калгаснік Бел. 24 чэрв.; Шчаслівай дарогі да чытача! // ЛіМ. 30 ліп.; За паэзію гарачага пачуцця // Там жа. 28 снеж.; З лагераў: [Верш] // Піянер Бел. 24 жн. / Сааўт. В. Маракоў.

1936. Сэрца, спявай: [Верш] // ЛіМ. 12 студз.; Ці-

кавая і карысная кніга // Там жа. 16 студз.; Паэт лірычнага голасу: Кароткі агляд творчасці Ал. Суркова // Там жа. 27 студз.; Павысіць якасць часопіса // Там жа. 8 сак.; Кніга, сапсаваная перакладчыкам // Там жа. 21 крас.; Пародыя на Цішку Гартнага // Там жа. 16 мая; У возеры шэрай вадзічкі // Там жа. 18 ліп.; Рэдактар прыгалубіў халтуршчыка // Там жа. 27 вер.; Канчыта з-пад Толедо: [Верш] // Там жа. 27 кастр.

1958. Сэрца, спявай!; Растраслі старыя клёны...; Трыялет: [Вершы] // ЛіМ. 2 жн.

1961. Вясновы эскіз; Лагер уначы: [Вершы] // Анталогія беларускай паэзіі: У 3 т. Мн., 1961. Т. 3.

1.4.

П е р в а м а й с к і Л. Ваколіцы: [Раман] / З укр. Мн., 1931 / Сааўт. пер. З. Астапенка.

П а н ф ё р а ў Ф. Брускі: [Раман]. Ч. 1-ая / З рус. Мн., 1932 / Сааўт. пер. Т. Кляшторны; П а н ф ё р а ў Ф. Брускі: [Раман]. Ч. 2-я / З рус. Мн., 1932.

Г р ы г о р' е ў М. Паўтару размовы: Апавяданне дыспетчара / З рус. Мн., 1935.

І л ь і н М. Сонца па стале: Апавяданні пра асвятленне / З рус. Мн., 1935.

А с т р о ў с к і М. Як гартавалася сталь: Раман / З рус. Мн., 1936.

1930. С в я р ч к о ў Д. Чужы: Раман / З рус. // Полымя. № 9—10, 11—12.

1933. П а н ф ё р а ў Ф. Брускі: Урывак з 3-й кн. рамана / З рус. // ЛіМ. 31 кастр.

1934. Г а л а в а н і ў с к і С. Эпітафія Эдуарду: [Верш] / З укр. // Полымя рэвалюцыі. № 5; Г а р б а ц е н к а ў В. «Пад'ёмную песню гарманіст зайграў...»: [Верш] / З рус. // ЛіМ. 18 чэрв.; С а д о ў с к і Я. Брацкая магіла: Апавяданне / З рус. // Там жа. 12 ліп. / Пер. пад крыпт. М. Б.; Ч э х а ў А. Ванька: [Апавяданне] / З рус. // Чырв. змена. 15 ліп.

1935. К у д з і м а ў В. Дзівак Краўзе: (Эцюды на раман) / З рус. // Полымя рэвалюцыі. № 5 / Пер. пад крыпт. Міх. Б.; М а с а ш в і л і І. Абдурахман; Пара спеласці; Спатканне каля лёдавага поля: [Вершы] / З груз. // Віцеб. пралетарый. 15 чэрв.; Я г о ж. Пара спеласці; Абдурахман: [Вершы] / З груз. // ЛіМ. 31 мая; Я г о ж. Абдурахман: [Верш] / З груз. // Палес. праўда. 4 чэрв.; Я г о ж. Палі паэта клічуць / З груз. // Чырв. змена. 8 ліп.

1936. П у ш к і н А. Вязень; Цыганы; У глыбіні сібірскіх руд; Бура: [Вершы] / З рус. // Віцеб. пралетарый. 18 снеж.; Я г о ж. Цыганы / З рус. // Камуніст. 22 ліст.; І ш э м т у л а ў Б. Кастрычнік: [Верш] / З башк. // ЛіМ. 16 студз.; С а с ю р а У. «Сонца птушкаю падае за горы...»; «Іду я сцежкаю званклівай...»; «Усё крычаць цягнікі...»: [Вершы] / З укр. // Там жа. 27 студз.; М а я к о ў с к і У. Незвычайная прыгода, якая адбылася з Уладзімірам Маякоўскім улетку на дачы: [Верш] / З рус. // Там жа. 16 крас.; П у ш к і н А. Цыганы; Бура: [Вершы] / З рус. // Там жа. 26 жн.; А л ь б е р ц і Р. Савецкія жанчыны іспанскім работніцам: [Верш] / З ісп. // Там жа. 3 вер.; С т а л і н: [Верш] [З матэрыялаў для тома «Народная творчасць»] / З рус. // Там жа. 3 вер.; Л ю б ч а н к а А. Тайна: Урывак з кінасцэнарыя / З рус. // Там жа. 23 кастр.

1.6.

О л ь б р а х т І. Ганна пралетарка: Раман / З чэш. Пер. Ю. Лявонны. Апрац. М. Багун. Мн., 1932.

2.3.

На беларускай мове. А р о ч к а М. Беларуская савецкая паэма. Мн., 1979. С. 140; Г р а х о ў с к і С. Другое жыццё паэта // ЛіМ. 1961. 5 мая; З в о н а к А. Міхась Багун // Багун М. Выбранае. Мн., 1961; Я г о ж. Неспакойныя сэрцы. Мн., 1973. С. 133—136; Я г о ж. Паэзія Міхася Багуна // ЛіМ. 1958. 2 жн.; Я г о ж. Шляхам ясным і простым // Полымя. 1968. № 11; Н а д ч ы м працуюць паэты // ЛіМ. 1932. 15 чэрв.; П і с ь м е н н і к і Савецкай Беларусі: Кароткі даведнік. Мн., 1981; Х а т у л ё ў П. Супраць безадказных адносін да класікі // ЛіМ. 1936. 26 крас.; Х в е д а р о в і ч М. Пясняр залатой рані: Да 60-годдзя з дня нараджэння М. Багуна // Там жа. 1968. 15 ліст.; Ш у ш к е в і ч С. Выбраныя творы: У 2 т. Мн., 1978. Т. 2. С. 237—241; Я г о ж. Паэт залатой раніцы // Голас Радзімы. 1966. № 31; ЛіМ. 1978. 10 ліст.; Я г о ж. Чалавек залатой раніцы // Шушкевіч С. Вяртанне ў маладосць. Мн., 1968. *З. У. Драздова.*

БАГУШЭВІЧ ФРАНЦІШАК

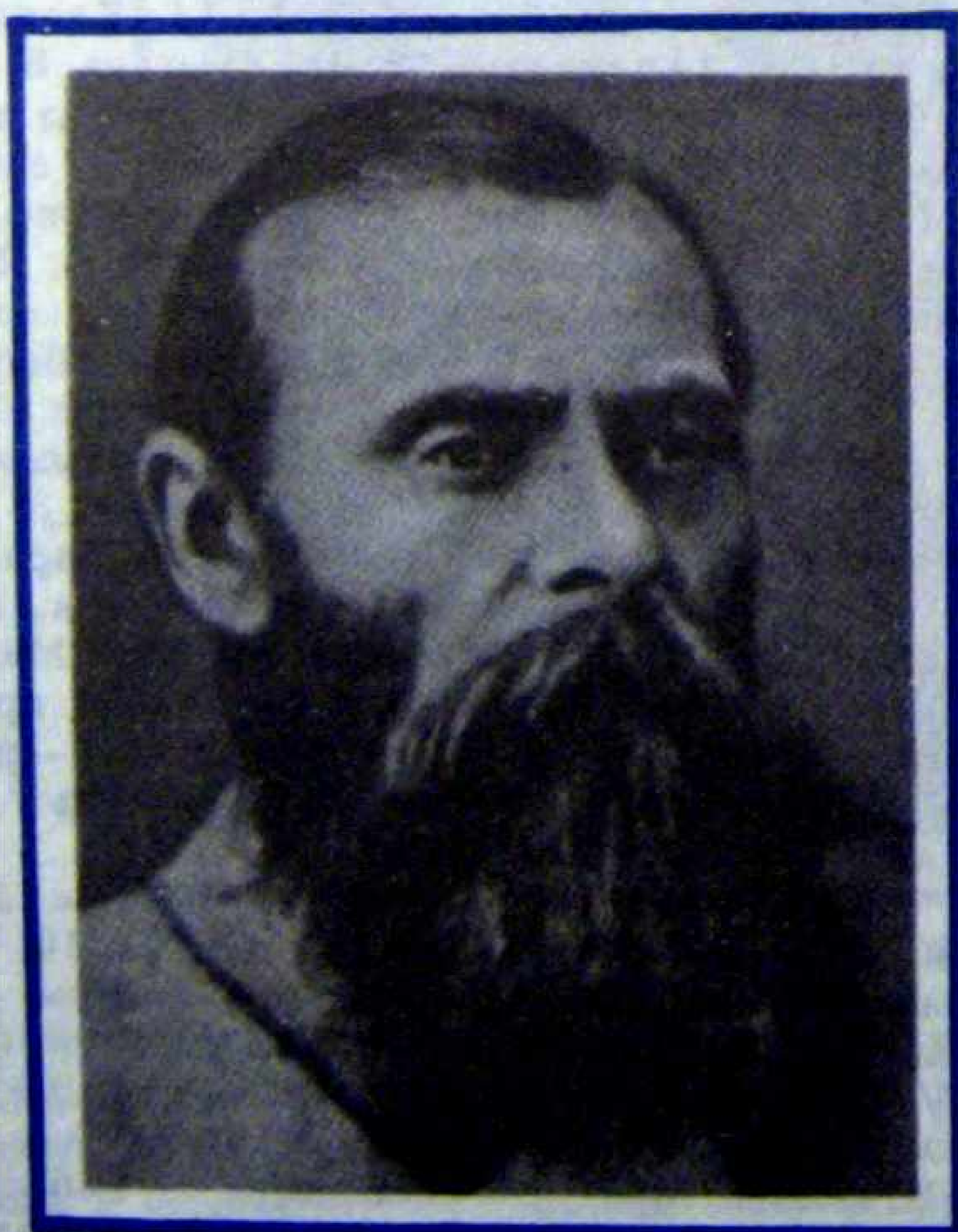

Багушэвіч Францішак (Францішак-Бенядзікт) Казіміравіч [псеўд. М а ц е й Б у р а ч о к, С ы м о н Р э ў к а з-пад Б а р ы с а в а, D e m, D e m o s, H u s z i c z, T a m t e n, T e n, крыпт. А. Д., H-cz; 9(21).3.1840, фальв. Свіраны Віленскага пав. Віленскай губ., цяпер Вільнюскага р-на Літвы — 15(28).4.1900, в. Кушляны Ашмянскага пав. Віленскай губ., цяпер Смаргонскага р-на Гродзенскай вобл.; пахаваны ў в. Жупраны (Ашмянскі р-н)], паэт, празаік, публіцыст; рэвалюцыйны дэмакрат.

Бацька, Казімір Восіпавіч, і маці, Канстанцыя Галаўня, паходзілі з незаможнай мясцовай шляхты. Сям'я Багушэвічаў жыла спачатку ў Свіранах, у сваякоў маці, але ў перыяд паміж 1841 і 1846 пераехала ў невялікі маёнтак Кушляны, атрыманы бацькам у спадчыну ў 1837. Дзіцячыя гады пісьменніка прайшлі ў асяроддзі, блізкім да сялянскага. У 1852 ён разам з братам Валяр'янам паступіў

у чатырохкласнае аддзяленне Віленскай гімназіі (называлася таксама па традыцыі базыльянскай школай), потым вучыўся ў гімназіі, якую скончыў у 1861. Асаблівую цікавасць выказваў да славянскіх моў, матэматыкі і заканадаўства. Яшчэ гімназістам Ф. Багушэвіч не застаўся абыякавым да гісторыі і культуры краю, усталяваў сувязі з музеем старажытнасцей у Вільні, перадаўшы туды ў 1856 некалькі прадметаў краязнаўча-археалагічнага характару. Сканчэнне гімназіі супала з магутным грамадска-палітычным уздымам як на Беларусі і ў Літве, так і ва ўсёй Расіі. Многія таварышы Ф. Багушэвіча па вучобе актыўна ўдзельнічалі ў рэвалюцыйных гуртках і палітычных дэманстрацыях. Усё гэта аказвала моцны ўплыў на яго духоўнае станаўленне. У 1861 Ф. Багушэвіч паступіў на фізіка-матэматычны факультэт Пецярбургскага універсітэта, дзе пачаліся тады студэнцкія хваляванні. Як і большасць студэнтаў, ён не прыняў матрыкул (нібыта з-за хваробы) і быў вымушаны пакінуць універсітэт. Вярнуўшыся на радзіму, прыняў удзел у грамадска-рэвалюцыйным руху, быў звязаны з рэвалюцыйным таварыствам «пянткові-чаў» на Ашмяншчыне; каб быць бліжэй да народа, уладкаваўся настаўнікам у народнай школе, арганізаванай у в. Доцішкі Лідскага пав. (цяпер Воранаўскі р-н) памешчыкам А. Звяровічам. У 1863 Ф. Багушэвіч, як і яго брат Валяр'ян, стаў паўстанцам, са зброяй у руках змагаўся супраць царызму ў атрадзе Л. Нарбута, які ўзначаліў паўстанне на Лідчыне. У адным з баёў быў паранены ў нагу і лячыўся на Аўгустоўшчыне ў нейкіх Крушэўскіх. Потым доўга хаваўся ў Вільні. Амаль уся яго сям'я (бацька, брат Апалінар, сястра Ганна) былі прыцягнуты да следства і суда за дапамогу паўстанцам. Кушляны былі секвестраваны. Улады шукалі Францішка і яго брата Валяр'яна. З дапамогай знаёмага па Доцішках Яна Карловіча (у далейшым выдатнага вучонага — мовазнаўца і фалькларыста), які даў грошай на дарогу, Ф. Багушэвічу удалося выехаць на Украіну. У 1865 ён паступіў у Нежынскі юрыдычны ліцэй, які скончыў у 1868. У час вучобы Ф. Багушэвіч зарабляў сродкі на жыццё рэпетытарствам. У 1868 паступіў на службу канцылярскім чыноўнікам у Чарнігаўскае губернскае праўленне, адкуль праз паўгода быў пераведзены ў губернскую палату крымінальнага і цывільнага суда. З таго часу пачалася яго служба судовым следчым (спачатку кандыдатам на гэтую пасаду) у розных паветах Чарнігаўскай губ. У 1871 быў кароткі перапынак у службе з-за хваробы, потым Ф. Багушэвіч зноў працаваў судовым следчым спачатку ў Валагодскай губ. (Гразавецкі пав.), пасля на Украіне — у Борзенскім пав. (цяпер Чарнігаўская вобл.), а ў 1874—84 у Канатопе (цяпер Сумская вобл.). У Канатопе ў 1874 Ф. Багушэвіч ажаніўся з зямлячкай Габрыэляй Міхайлаўнай Шкленік, сям'я якой таксама была звязана з паўстаннем 1863. У іх нарадзіліся дзеці: дачка Канстанцыя (1875) і сын Тамаш (1881). З ростам сям'і раслі і клопаты, з гадамі вырас і прафесійны вопыт Ф. Багушэвіча, а ён усё яшчэ заставаўся на сціплай і малазабяспечанай пасадзе судовага следчага. Некалькі разоў кіраўнікі Нежынскага акруговага суда рабілі прадстаўленні аб пераводзе Ф. Багушэвіча на пасаду члена акруговага суда, але міністэрства юстыцыі кожны раз адхіляла гэтыя прапановы. Магчыма, прасоўванню Ф. Багушэвіча па службе замінала яго непрыкрытае нарадалюбства, пастаянная заклапочанасць народнымі інтарэсамі, а магчыма, службовае становішча пісьменніка ўскладнялася яго каталіцкім веравызнаннем. На роздум Ф. Багушэвіча пра далейшыя жыццёвыя шляхі паўплывалі весткі з радзімы. У 1883 на Беларусі і ў Літве (з вялікім спазненнем) была праведзена судовая рэформа — суды сталі галосныя, з шырокім удзелам прысяжных засядацеляў і адвакатуры. Ф. Багушэвіч вырашыў кінуць бесперспектыўную для яго казённую службу і заняцца адвакатурай у сябе на радзіме. Атрымаўшы адстаўку (з наданнем чарговага чына надворнага саветніка), у 1884 Ф. Багушэвіч перабраўся ў Вільню, дзе стаў адвакатам толькі што ўтворанага Віленскага акруговага суда. Паводле сведчання сучаснікаў, ён быў адным з лепшых прадстаўнікоў адвакатуры краю, вылучаўся красамоўствам, значным юрыдычным вопытам. Але вялікіх капіталаў сваёй адвакацкай дзейнасцю не нажыў, часта згаджаючыся весці справы за мізэрныя ганарары, а калі яны тычыліся беднякоў, то і зусім бясплатна. Яго кватэра на вуліцы Коннай (цяпер Арклю) у Вільні заўсёды поўнілася сялянскімі хадакамі, а ў калег, звязаных з буржуазна-памешчыцкімі коламі, ён заслужыў пагардлівую мянушку «хлапамана», «мужыцкага адваката».

Калі Ф. Багушэвіч пачаў займацца літаратурнай дзейнасцю, невядома. Паводле ўспамінаў, ужо на Украіне ён пісаў вершы, якія разыходзіліся ў рукапісах сярод сяброў і знаёмых. Несумненна, традыцыі ўкраінскай дэмакратычнай літаратуры, творчасць Т. Шаўчэнкі, а таксама багаты вопыт польскай і рускай літаратур уплывалі на яго. Але найбольш плённа яго літаратурная дзейнасць разгарнулася ў віленскі перыяд. Шматлікія вершаваныя творы склалі два паэтычныя зборнікі, выдадзеныя па цэнзурных умовах за мяжою. Там жа асобным выданнем выйшла апавяданне «Тралялёначка». Адначасова Ф. Багушэвіч дасылаў свае публіцыстычныя допісы ў польскі пецярбургскі часопіс «Kraj» («Край»), супрацоўнічаў з варшаўскім этнаграфічным часопісам «Wisła» («Вісла»). Найбольш блізкімі яго сябрамі ў гэты перыяд былі мясцовы інтэлігент, выхадзец з сялян З. Нагродскі, які пакінуў цікавыя ўспаміны пра Ф. Багушэвіча, адвакат А. Карповіч (удзельнік паўстання 1863—64), блізкі сваяк (жончын пляменнік) Г. Радзевіч, адзін з першых расійскіх марксістаў, які разам з жонкай Юліяй быў высланы з Пецярбурга ў Вільню за ўдзел у рэвалюцыйным руху, а таксама Ян Карловіч, каму паэт адкрываў свае галоўныя ідэйныя і творчыя памкненні і каму дасылаў пастаянна свае беларускія творы. Быў блізка знаёмы Ф. Багушэвіч і з таленавітым кампазітарам М. Карловічам, сынам свайго варшаўскага сябра Я. Карловіча, стараўся зацікавіць яго беларускім меласам. З Вільні Ф. Багушэвіч ездзіў у Варшаву, Гродна, дзе сустракаўся з пісьменніцай Э. Ажэшка, якая высока яго цаніла. Некалькі разоў быў за мяжою. Ф. Багушэвіч уваходзіў у камітэт будаўніцтва помніка Адаму Міцкевічу ў Вільні, які ўтварыўся нелегальна ў 1897, актыўна збіраў для гэтага камітэта ахвяраванні. Працаваў над матэрыяламі для беларускага слоўніка, перапісваўся з беларускімі пісьменнікамі А. Ельскім і А. Абуховічам. У 1898 цяжка захварэў (пачатак хваробы адносіўся яшчэ да 1897, калі ў час экскурсіі на лодках па Віліі з Вільні ў Коўна разам з Радзевічам і групай віленскіх інтэлігентаў пісьменнік моцна прастудзіўся). У сувязі з гэтым перабраўся ў Кушляны, дзе праз некаторы час памёр. На яго пахаванне пры-

ехалі калегі і сябры з Вільні, прыйшлі сяляне з ваколіц Кушлян і Жупран, сярод ускладзеных на магілу вянкоў быў вянок ад сялян з надпісам: «Змоўклі песні тыя, што іграў на дудцы». На смерць Ф. Багушэвіча з'явіліся шматлікія некралогі ў польскім і рускім друку (вылучаюцца артыкулы М. Радзіна, Н. Роўбы, Л. Уэмблы; апошні ўключыў у свой артыкул шчымлівы развітальны водгук Э. Ажэшкі).

Ф. Багушэвіч — адна з буйнейшых постацей беларускай літаратуры і грамадскай думкі 2-й паловіны 19 ст. З яго імем звязаны цэлы этап у гісторыі рэвалюцыйнага дэмакратызму на Беларусі, канчатковае ўмацаванне крытычнага рэалізму ў беларускай літаратуры. Яго паэзія вылучаецца адкрытай сацыяльнасцю і тэндэнцыйнасцю. Гэта яркі абвінаваўчы акт, прысуд усяму самадзяржаўна-памешчыцкаму ладу. З імем Ф. Багушэвіча звязаны таксама першыя крокі беларускай мастацкай прозы. Яго прадмовы да паэтычных зборнікаў — сапраўдныя нацыянальна-літаратурныя маніфесты, у якіх з усёй страснасцю адстойвалася права беларускага народа на развіццё ўласнай літаратуры і культуры. Прадмовы, допісы ў «Kraj», а таксама нелегальная брашура пра здзекі царскіх улад над вернікамі ў літоўскім мястэчку Крожы (пытанне пра атрыбуцыю не вырашана канчаткова) — важкі арыгінальны ўклад Ф. Багушэвіча ў публіцыстыку 19 ст. Зразумела, што сацыяльна вострыя творы пісьменніка, за рэдкімі выключэннямі, не маглі друкавацца ва ўмовах царскай Расіі, таму яго кнігі выходзілі пад псеўданімамі за мяжою. Спрыяла Ф. Багушэвічу кракаўскае выдавецтва У. Анчыца, сувязі з якім былі наладжаны пры дапамозе Я. Карловіча. У 1891 у Кракаве надрукаваны першы паэтычны зборнік паэта «Дудка беларуская», у наступным годзе апавяданне «Тралялёначка». А зборнік Ф. Багушэвіча «Смык беларускі» (1894), калі меркаваць па выхадных звестках, надрукаваны ў Познані выдаўцом Р. Нікульскім, але такога выдавецтва ў Познані не было. Магчыма, зборнік выйшаў ва Усходняй Прусіі ў адной з літоўскіх друкарняў. У 1899 Ф. Багушэвіч здаў у Віленскую губернскую друкарню, якой загадваў блізкі яму па сумеснай грамадскай дзейнасці інжынер А. Лапінскі, свой празаічны зборнік «Беларускія расказы Бурачка», але рукапіс не прапусціла цэнзура, і лёс яго цяпер невядомы, як і лёс трэцяга паэтычнага зборніка «Скрыпка беларуская», які пісьменнік рыхтаваў да друку перад смерцю. Крытычных водгукаў на кніжкі Ф. Багушэвіча было надзвычай мала. Царскія ўлады сурова праследавалі распаўсюджвальнікаў яго твораў. Нават у 1908 Пецярбургская судовая палата палічыла занадта сацыяльна вострай, небяспечнай паэзію Багушэвіча, перавыдадзеную выдавецтвам «Загляне сонца і ў наша аконца», і асудзіла выдаўцоў.

У савецкі час творы Ф. Багушэвіча сталі духоўным набыткам усяго народа. У цэнтры Жупран і на яго магіле пастаўлены помнікі. Імя Ф. Багушэвіча прысвоена калгасу ў Ашмянскім р-не (цэнтр у Жупранах), Жупранскай сярэдняй школе (створаны школьны літаратурны музей Ф. Багушэвіча), Ашмянскаму краязнаўчаму музею (ёсць экспазіцыя, прысвечаная пісьменніку, яго асабістыя рэчы). Адрэстаўрыравана сядзіба ў Кушлянах, дзе створаны літаратурны музей. У Дзяржаўным музеі БССР яму прысвечана экспазіцыя (у тым ліку экспануюцца асабістыя рэчы, сямейны альбом Багушэвічаў). Мемарыяльная дошка ўстаноўлена ў Нежыне на будынку, дзе вучыўся Ф. Багушэвіч, яго імем названа вуліца ў Канатопе. Рукапісная спадчына паэта як адзінае цэлае не зберагалася, асобныя яго аўтографы ёсць у сховішчах Вільнюса, Ленінграда, Чарнігава, Львова.

Г. В. Кісялёў.

Бібліяграфія

1.1.

Выбр. тв. Мн., 1940. Рэц.: Л я н д р э с І. Перавыданне літаратурнай спадчыны // ЛіМ. 1940. 23 ліп.; М у р а ш к а Р. Школьная бібліятэка беларускіх пісьменнікаў // Полымя. 1941. № 2.

Выбр. тв. Мн., 1946.

Выбр. тв. Мн., 1952.

Творы. Мн., 1967. Рэц.: М а л ь д з і с А. Новае спатканне з класікам // ЛіМ. 1968. 19 сак.

1.2.

Dudka Biełaruskaja Macieja Buraczka. Kraków, 1891. Рэц.: Ъ [Р а м а н а ў Е.] Дудка белорусская // Витеб. губ. вед. 1894. 14 сент.; Гродн. губ. вед. 1894. 14 сент.; S o p o d ź k o T. Z piśmiennictwa krajowego // Prz. powsz. 1892. Nr 5; 2 wyd. Kraków, 1896; 3 wyd. Pb., 1907; 4 wyd. Pb., 1914; 5 wyd. Wilnia, 1918.

Tralalonaczka: (Apawiadańnie). Kraków, 1892. [Выд. ананімнае]. Рэц.: Kraj. 1892. Nr 24.

Haspadary, dla was piszym heta apawiadańnie. Kraków, 1893 / Выд. ананімнае. Аўт. спрэчнае.

Smyk Biełaruski Szymona Reŭki z pad Barysawa. Poznań, 1894; 2 wyd., papraŭlenaje. Pb., 1908; 4 wyd. (!). Wilnia, 1918.

Дудка беларуская Мацея Бурачка. Вільня. 1921.

Смык беларускі Сымона Рэўкі з-пад Барысава. Вільня, б. г.

Дудка беларуская / Перадрук кірыліцай з 5-га выд. (лацінкай) з партрэтам пісьменніка і ўступам Я. В. Коўна, 1922.

Дудка беларуская; Смык беларускі. Мн., 1922. Рэц.: Адраджэнне. 1922. Сш. 1. С. 319.

Смык беларускі Сымона Рэўкі з-пад Барысава / Перадрук з 4 выд. Коўна, 1922.

Dudka Biełaruskaja: U 30-ja ŭhodki śmierci Fr. Bahuševiča. Wilnia, 1930.

Dudka Biełaruskaja i Smyk Biełaruski. Wilnia, 1930.

Smyk Biełaruski. Wilnia, 1930.

Вершы. Мн., 1976. (Б-ка бел. паэзіі).

Дудка беларуская. Мн., 1990 / Факс. выданне 1891.

Каму дудка паслушна: Вершы. Мн., 1990.

1.3.

1885. Wilno: (Koresp. «Kraju») // Kraj. Nr 12, 14, 22, 25, 26, 27, 29, 33 / Усе пад псеўд. Huszicz.

1886. Z prowincyi: Wilno, 1 marca / Пад псеўд. Huszicz; Z prowincyi: Wilno, 4 marca [Koresp. «Kraju»] / Пад крыпт. Icz. Аўт. спрэчнае // Kraj. Nr 10.

1887. [Listy z prowincyi]: Wilno // Kraj. Nr 2, 4, 5, 6, 9, 10, 11, 12, 15, 18, 21, 22, 25, 28, 31, 34, 37, 38, 41 / Усе пад псеўд. Huszicz; 44 / Пад псеўд. H-cz. Аўт. спрэчнае; 47, 48, 49, 51 / Усе пад псеўд. Huszicz.

1888. Wilno: (List «Kraju») // Kraj. Nr 3, 4, 5 / Усе пад псеўд. Huszicz; Wilno: (List «Kraju») // Kraj. Nr 9, 13, 22 / Усе пад псеўд. Demos; Wileński pow.: (List «Kraju») // Kraj. Nr 14 / Пад псеўд. Dem; Wilno: (List «Kraju») // Kraj. Nr 19 / Пад псеўд. Dem; Listy z prowincyi: Wilno // Kraj. Nr 27 / Пад псеўд. Dem; Wystawa z Wilnie // Kraj. Nr 39 / Пад псеўд. Demos.

1889. Wilno, 29 grudnia: (Listy z prowincyi) // Kraj. Nr 1 / Пад псеўд. Ten; Listy z prowincyi: Wilno,

10 grudnia; Wilno, 9 lutego: (Listy z prowincyi: Ruch handlowy) // Kraj. Nr 7 / Пад псеўд. Ten; Wilno, 8 marca: (Listy z prowincyi) // Kraj. Nr 12 / Пад псеўд. Ten; Wilno, 28 sierpnia: (Listy z prowincyi) // Kraj. Nr 36 / Пад псеўд. Ten; Wilno, 24 września: (Listy z prowincyi) // Kraj. Nr 40 / Пад псеўд. Tamten; Wilno, 10 października: (Listy z prowincyi) // Kraj. Nr 43 / Пад псеўд. Ten.

1890. [Listy z prowincyi]: Wilno // Kraj. Nr 11, 13 / Пад крыпт. А. Д.; Nr 52 / Пад. крыпт. Ten.

1891. Wilno, w grudniu: Listy z prowincyi: (Żydzi i my). Kraj. Nr 2 / Пад псеўд. Ten; Listy z prowincyi: Wilno, w marcu // Kraj. Nr 13 / Пад псеўд. Ten; Listy z prowincyi: Wilno, 12 grudnia // Kraj. Nr 51 / Пад псеўд. Ten.

1894. Do redaktora // Kraj. Nr 4.

1896. Listy z prowincyi: Witebsk, 7 listopada // Kraj. Nr 46 / Пад псеўд Ten. Аўт. спрэчнае.

1904. Дурны мужык, як варона; Як праўды шукаюць; У судзе; Мая хата; Бог не роўна дзеле; Кепска будзе; У вастрозе; Быў у чысцы; Калыханка; Панская ласка; Ахвяра; Не цурайся; Свая зямля: [Вершы] // Песні. Б. м.

1907. Сведка: Апавяданне // Н. н. 2 сак. / Пад псеўд. Мацей Бурачок; Палясоўшчык: (Апавяданне старога лесніка) // Там жа. 9(22) сак. / Пад псеўд. Мацей Бурачок; Дзядзіна: (Народнае апавяданне) // Там жа. 20 ліп.

1913. Прадмова // Беларускі каляндар «Нашай нівы» на 1913 год. Вільня / Пад псеўд. Мацей Бурачок.

1914. Не чурайся: [Верш] / Пад псеўд. Сымон Рэўка; Сведка; Палясоўшчык; Дзядзіна; Ігналева сякера: [Апавяданні] / Пад псеўд. Мацей Бурачок. Аўтарства апошняга твора спрэчнае // Беларускі каляндар. 1915. Вільня.

1918. Ясне Вяльможнай Пані Арэшчысе: [Верш] // Варта. № 1 / Пад псеўд. Мацей Бурачок.

1919. У судзе; Праўда; Не чурайся; Хмаркі: [Вершы] // Дыяменты беларускага прыгожага пісьменства. К. / Пад псеўд. Мацей Бурачок.

1920. Нявыданы верш Мацея Бурачка: Ясне Вяльможнай Пані Арэшчысе: [Верш] // Часопісь. № 2 / Пад псеўд. Мацей Бурачок.

1921. Дурны мужык, як варона: [Верш] // Дэкламатар. Вільня; Бел. вед. 14 снеж.; Хмаркі; Калыханка; Бог не роўна дзеле; Песня № 7: [Вершы] // Зборнік «Беларускіх ведамасцей». № 1. Вільня; Бел. вед. 14 вер.; У чысцы: [Верш] // Зборнік «Беларускіх ведамасцей». № 2. Вільня.

1923. Дурны мужык, як варона; Мая хата; Не цурайся: Калыханка; У вастрозе; Хрэсьбіны Мацюка; Хмаркі; Хцівец і скарб на святога Яна: [Вершы] // Выпісы з беларускае літаратуры. М.; Хрэсьбіны Мацюка; Калыханка; Хмаркі; Мая хатка; Ахвяра; Мая дудка; Не чурайся; Кепска будзе; Быў у чысцы; Дурны мужык, як варона; Бог не роўна дзеліць; Думка; Праўда: [Вершы] // Гарэцкі М. Хрэстаматыя беларускае літаратуры. Вільня; «Каб я мог напісаць тое, штq ў думцы...»: [Верш] // Крывіч. № 5.

1924. Быў у чысцы; У судзе: [Вершы]; Сведка: [Апавяданне] // Беларускі дэкламатар. Мн. / Пад псеўд. Мацей Бурачок; Панская ласка: [Верш] // Крывіч. № 1.

1926. Палясоўшчык; Сведка: [Апавяданні] // Беларускі народны каляндар: 1927. Вільня / Пад псеўд. Мацей Бурачок.

1927. Палясоўшчык; Сведка; Дзядзіна: [Апавяданні] // Беларускі народны каляндар. Вільня / Пад псеўд. Мацей Бурачок; Пан і мужык: [Верш] // Кастрычнік у школе. Мн. / Пад псеўд. Мацей Бурачок.

1928. Ахвяра; Дурны мужык, як варона: [Вершы] // Беларускі дэкламатар. Вільня; Быў у чыстцы; У судзе: [Вершы] / Пад псеўд. Мацей Бурачок; Сведка: [Апавяданне] // Дэкламатар. Мн.

1935. Палясоўшчык; Сведка; Дзядзіна: Апавяданні // Беларускі народна-гаспадарскі каляндар. 1935. Вільня.

1940. Прадмова: [Да зб. «Дудка беларуская»]; Мая дудка; Дурны мужык, як варона; Як праўду шукаюць; У судзе; Воўк і авечка; Мая хата; Праўда; Думка; Бог не роўна дзеле; Хцівец і скарб на святога Яна; Дзе чорт не можа, там бабу пашле; Кепска будзе; У астрозе; Быў у чыстцы: [Вершы]; Прадмова: [Да зб. «Смык беларускі»]; Смык: [Верш]; Песні: І. Удава; II. Гора; III. Песня; IV. Сватаны; V. Сватаная; VI. Песня; VII. Песня; VIII. Калыханка; IX. Песня; X. Хмаркі; Панская ласка; Ахвяра; Скацінная апека; Балада; Не ўсім адна смерць; Не чурайся; Свіння і жалуды: [Вершы]; Дзядзіна: [Нар. апавяданне. Зап. Ф. Багушэвіч]; Палясоўшчык: [Апавяданне старога лесніка]; Сведка: [Апавяданні] // Беларуская літаратура XIX ст. Мн.; Смык; Гора; Калыханка; [Вершы] // Полымя рэвалюцыі. № 3.

1950. Прадмова: [Да зб. «Дудка беларуская»]; Мая дудка; Дурны мужык, як варона; Як праўду шукаюць; У судзе; Воўк і авечка; Мая хата; Праўда; Думка; Бог не роўна дзеліць; Хцівец і скарб на святога Яна; З кірмашу; Кепска будзе!; У астрозе; Быў у чысцы; [Вершы]; Прадмова: [Да зб. «Смык беларускі»]; Смык: [Верш]; Песні: І. Удава; II. Гора; III. Песня; IV. Сватаны; V. Сватаная; VI. Песня; VII. Песня; VIII. Калыханка; IX. Песня; X. Хмаркі; Панская ласка; Ахвяра; Скацінная апека; Балада; Не ўсім адна смерць; Не чурайся; Свіння і жалуды: [Вершы]; Дзядзіна; Палясоўшчык; Сведка: [Апавяданні] // Беларуская літаратура XIX ст. Мн.

1956. Дудка беларуская: Прадмова; Мая дудка; Дурны мужык, як варона; Як праўду шукаць; У судзе; Воўк і авечка; Мая хата; Праўда; Здарэнне; Думка; З кірмашу; Хрэсьбіны Мацюка; Бог не роўна дзеле; Хцівец і скарб на святога Яна; Гдзе чорт не можа, там бабу пашле; Кепска будзе!; У астрозе; Быў у чыстцы: [Вершы]; Смык беларускі: Прадмова; Смык: [Верш]; Песні: І. Удава; II. Гора; III. Песня; IV. Сватаны; V. Сватаная; VI. Песня; VII. Песня; VIII. Калыханка; IX. Песня; X. Хмаркі; Панская ласка; Ахвяра; Скацінная апека; Балада; Не ўсім адна смерць; Не цурайся; Свіння і жалуды (з Крылова): [Вершы]; Вершы, якія не ўвайшлі ў зборнікі...: Яснавяльможнай пані Арышчысе; «Каму дудка паслушна...»; «Хто пад жалезнай струной запануе...»; «Сабраўшыся на тры чоўна...»; «Каб я мог напісаць тое, што ў думцы...»; «Вецер дзьме і вые...»; «Хутка дагарае веццe...» / Пер. з пол. М. Танк: [Вершы]; Апавяданні: Сведка; Палясоўшчык; Дзядзіна // Беларускія пісьменнікі другой паловы XIX ст. Мн.

1958. Мая хата; Праўда; Хрэсьбіны Мацюка: [Вершы] // Ніва. 23 лют.

1959. Бог не роўна дзеле: [Верш] // З цемры да святла. Мн.

1960. Тралялёначка: Апавяданне // Полымя. № 6.

1961. Мая дудка; Воўк і авечка; Мая хата; Праўда; З кірмашу: [Вершы]; Кепска будзе!: (Урывак з паэмы); У астрозе; Быў у чысцы; Песні: Удава; Песня; Калыханка; Хмаркі; Ахвяра; Не цурайся: [Вершы] // Анталогія беларускай паэзіі: У 3 т. Мн. Т. 1.

1965. Тралялёначка; Сведка: [Апавяданні] // Беларуская дакастрычніцкая проза. Мн.; Воўк і авечка; Чаго бяжыш, мужычок?; Эпіграма на магната Врублеўскага: [Вершы] // Вожык. № 6; «Szumią jodły...»: [Верш] // Czerw. szt. 3 kwiet.

1966. Мая дудка; Дурны мужык, як варона; Воўк і авечка; Бог не роўна дзеле; Кепска будзе!; У астрозе; Гора; Чаго бяжыш, мужычок?; Калыханка; Хмаркі; Мая хата: [Вершы] // Выбр. тв.: XIX і пач. XX ст. Мн.; Бог не роўна дзеле; Воўк і авечка; Калыханка: [Вершы] // Хрэстаматыя па беларускай дзіцячай літаратуры. Мн.

1967. Тралялёначка; Палясоўшчык: (Апавяданне старога лесніка); Сведка: [Апавяданні] // Анталогія беларускага апавядання: У 2 т. Мн. Т. 1; Мая дудка; Дурны мужык, як варона; Воўк і авечка; Праўда; Бог не роўна дзеле; Кепска будзе!; У астрозе; Песня [«Чаго бяжыш, мужычок...»]; Калыханка; Ахвяра; Не цурайся: [Вершы] // Беларуская дакастрычніцкая паэзія. Мн.

1971. Прадмова; Мая дудка; Воўк і авечка; Мая хата; Праўда; Думка; Быў у чыстцы: [Вершы]; Прадмова; Смык; Песня; Калыханка; Ахвяра; Не цурайся; Свая зямля: [Вершы]; Тралялёначка: [Апавяданне] // Беларуская літаратура XIX ст.: Хрэстаматыя. Мн.; Палясоўшчык: [Апавяданне старога лесніка] // Ніва. 24 кастр.

1975. Мая хата: [Верш] // Ніва. 23 сак.

1976. Пан і блыха: [Верш] // Голас Радзімы. 18 сак.

1977. Вершы са зб. «Дудка беларуская»; «Смык беларускі»; Палясоўшчык; Дзядзіна; Тралялёначка: [Апавяданні] // Беларуская літаратура XIX — пач. XX ст. Мн.

1978. Урыўкі з прадмоў // Уводзіны ў літаратуразнаўства: Хрэстаматыя. Мн. С. 48—50; Хцівец і скарб на святога Яна; Балада // Беларуская балада. Мн.

1980. Калыханка; Воўк і авечка // Ніва. 16 сак.

1981. Дудка беларуская: [Урывак з прадмовы да зб.] // Беларуская дзіцячая літаратура: Хрэстаматыя крытыч. матэрыялаў. Мн.

1983. Калыханка: [Верш] // Вяснянка. Мн.

1984. Калыханка: [Верш] // Хрэстаматыя па беларускай дзіцячай літаратуры. Мн.

1.4.

1916. Б а р т э л ь с. Свінні і бараны: [Байка] / З пол. // Гоман. 18 жн.

1918. Б а р т э л ь с А. Свінні і бараны: [Байка] // Беларускі каляндар. Вільня.

1972. Воўк і авечка; Свіння і жалуды: [З Крылова]: [Байкі] / З рус. // Беларускія байкі. Мн.

1.5.

На англійскую мову. My pipe; «How they search for truth...»; My Home; Do Not Shun Me... / Transl. V. Rich // Like Water, Like Fire. London, 1971.

На беларускую мову. З неапублікаванага: «Вецер дзьме і вые...»; «Каму дудка паслушна...»; «Хто над жалезнай струной запануе...»; «Сабраўшыся на тры чоўна...»; «Хутка дагарае вецце...»; Эпіграма на магната Врублеўскага: [Вершы] / З пол. М. Танк // Полымя. 1950. № 5; Аб замучаным дукаце гісторыя праўдзівая; Прэч бутэлькі, люлькі кінем; Верабей і каша: [Вершы] / З пол. М. Машара // Беларусь. 1957. № 2; Запавет: [Верш] / З пол. М. Машара // ЛіМ. 1957. 14 жн.; Шумяць сосны / З пол. А. Лойка; «Лютня Айчыны! У старонцы любімай...» / З пол. К. Паўтаржыцкі; «Дагарае рэшта веццяˇ...» / З пол. М. Танк: [Вершы] // Там жа. 1965. 23 сак.

На венгерскую мову. Dal / F. G. Radó // Világirodalmi antológia. IV kötet. Budapest, 1956.

На літоўскую мову. Kaimiečio skundas / Vert. Vardunas // Sviturys: Naujoji proletarine poezija. Brooklyn, 1923.

На мангольскую мову. Буувэйн дуу: Уйтгар: [Вершы] / Орч. З. Сандагаа // Белоруссын цоморлиг. Улаанбаатар, 1966.

На нямецкую мову. Tralaljonatschka / Übers. K. Müller // Störche über den Sümpfen. Berlin, 1971; Meine Hütte; Gott verteilt seine Gaben nicht gliechmäßig / Übers. F. Neureiter // Weißrussische Antologie. München, 1983.

На польскую мову. Kołysanka / Tł. A. Tom; Hymn Białoruski / Tł. J. Ł.; Moja Chata / Tł. A. Bogusławski // Wielka literatura powszechna. Warszawa, 1932—33. T. 6. Cz. 2; Moja chatka / Tł. A. Bogusławski // Orzeł Biały. 1944. 13 lut.; Przedmowa; Moja dudka; Moja chata; Prawda; Z kiermaszu; W ostrogu; Pieśń VI; Pieśń VII; Pieśń VIII; Kołysanka; Jaśnie wielmożnej pani Orzeszkowej; «Borykają się wierhy...» / Tł. J. Huszcza; «Reszta drewek dogorywa...» // Antologia poezji białoruskiej. Wrocław etc., 1978; Reszta drewek dogorywa; Pieśń VI; Prawda / Tł. J. Huszcza // Huszcza J. Opowieści w czarnych ramkach. Łódź, 1979.

На рускую мову. Избранное: (Стихи). М., 1948. Рэц.: Н я х а й Р. «Выбранае» Ф. Багушэвіча // Беларусь. 1951. № 11.

Избранное. М., 1953. Рэц.: А л е к с а н д р о в и ч С. Три книги переводов // Сов. Отчизна. 1954. № 4.

Стихи. М., 1965. Рэц.: А л е к с а н д р о в и ч С. Без чувства ответственности // Неман. 1966. № 1.

Моя дудка: Стихотворения / С бел. и пол. Сост. В. Содаль. Мн., 1987.

Колыбельная: [Верш] / Пер. А. Решетов // Звезда. 1946. № 7—8; Панская ласка; Моя дудка; Бог не поровну делит; Худо будет: [Вершы] / Пер. М. Голодный // Отчизна. 1946. № 2; Бог не поровну делит; Колыбельная; Вдова; Горе: [Вершы] / Пер. М. Голодный // Дружба народов. 1947. Кн. 13; Моя дудка / Пер. В. Владимиров; Горе; Песня / Пер. Н. Браун; Не чурайся / Пер. В. Рождественский; Как ворона, глуп мужик / Пер. В. Владимиров; Колыбельная / Пер. А. Решетов: [Вершы] // Антология белорусской поэзии. Л., 1948; Мужик дурней вороны; Колыбельная: [Вершы] / Пер. С. Маршак // Знамя. 1950. № 8; Моя дудка; Горе: [Вершы] / Пер. Н. Браун; Правда: (Сокращенный перевод); Бог не ровно делит: [Верш]; В остроге: [Паэма]; Песня; Панская ласка: [Верш] / Пер. В. Турбин // Василенок С. Белорусская литература. М., 1951; Моя дудка; Смычок / Пер. А. Тарковский; Мужик дурней вороны; Колыбельная / Пер. С. Маршак; Бог не поровну делит / Пер. Б. Иринин: [Вершы]; Худо будет: [Паэма] / Пер. П. Семынин; Горе / Пер. Н. Браун // Антология белорусской поэзии. М., 1952; Колыбельная; Мужик дурней вороны: [Вершы] / Пер. С. Маршак // Возрожденная земля. М., 1954; Волк и овечка: [Байка] / Пер. Б. Тимофеев // Белорусские басни. Л., 1959; Моя дудка / Пер. А. Тарковский; Бог не поровну делит / Пер. Б. Иринин; Правда; Не чурайся / Пер. М. Голодный; Зарок / Пер. Н. Вольпин; Горе; Что ты бежишь, мужичок / Пер. Н. Браун: [Вершы] // Родная поэзия: Избр. стихотворения поэтов-классиков народов СССР. М., 1962; Моя дудка; Смычок / Пер. А. Тарковский; Мужик дурней вороны; Колыбельная / Пер. С. Маршак; Как правду ищут; Моя хата; Дума; Завистник и клад на Ивана Купалу; Худо будет; В остроге / Пер. П. Семынин; В суде; Крестины Матея; Горе; «Что ты бежишь, мужичок...»; «Ветер завывает...»; «Кто на железной струне там играет...» / Пер. Н. Браун; Волк и овечка / Пер. В. Цвелев; Правда; Песни: Вдова; Жених; Невеста; Не чурайся! / Пер. М. Голодный; С ярмарки; Где черт не сможет, туда бабу пошлет; «Аж сорока рассмеялась...»; «Танцуй, гарцуй, пане...»; «Веселись, ходи ночами...»; Тучки; Баллада / Пер. П. Дружинин; Бог не поровну делит; Панская милость; Защита животных / Пер. Б. Иринин; Побывал в пекле / Пер. П. Карабан; Зарок; Не всем одна смерть / Пер. Н. Вольпин; Госпоже Ожешко / Пер. С. Ботвинник // Белорусские поэты (XIX — нач. XX в.). М.; Л., 1963; Смычок: [Верш] / Пер. А. Тарковский // Песнь любви. М., 1972. Т. 2; Смычок / Пер. А. Тарковский; Колыбельная / Пер. С. Маршак: [Вершы] // Поэзия народов СССР, XIX — нач. XX в. М., 1977; Колыбельная: [Верш] / Пер. С. Маршак // Земля с лазурными очами. М., 1979; «Спи, сыночек, люлилюли...»: [Верш] / Пер. С. Маршак // Книга нежности. М., 1982.

На татарскую мову. Минем кураем / З. Нури тэрж. // Белорус шагыйрьлэре. Казан, 1968; Буре белэн Сарык: [Басня] / З. Нури тэрж. // Казан утлары. 1980. № 1.

На ўкраінскую мову. Вибрані твори / Ред. П. Тичина // К., 1950. Рэц.: Т в о р ы Францішка Багушэвіча на ўкраінскай мове // ЛіМ. 1951. 10 лют.

Свідко / Пер. О. Вишня; Баба помогла: (З нар. переказів) / Пер. С. Олійнік // Білоруський гумор. К., 1957; Пісня / Пер. Р. Лубківський // Слов'янське небо. Львів, 1972; Вовк та овечка / Пер. Д. Білоус // Білоус Д. Вибране. К., 1980.

2.1.

На беларускай мове. Ф р а н ц і ш а к Казіміравіч Багушэвіч (1840—1900): Да 150-годдзя з дня нараджэння: Бібліягр. рэкамендацыйны спіс літаратуры ў дапамогу краязнаўцам. Гродна, 1990.

2.2.

На беларускай мове. Б а р ы с е н к а В. Францішак Багушэвіч і праблема рэалізма ў беларускай літаратуры XIX ст. Мн., 1957. Рэц.: Л а з а р у к М. Сурьезный труд по истории белорусской литературы //

Сов. Бел. 1957. 2 авг.; Луфераў М. Цікавае даследаванне // Наст. газ. 1958. 20 мая; Макарэвіч А. Манаграфія пра творчасць Ф. Багушэвіча // Полымя. 1957. № 10. Stankiewič A. Franciš Bahušewič: Jaho žyćcio i tworčaść. U tryccatyja ŭhodki śmierci (1900 — 1930). Wilnia, 1930. Рэц.: а. [Абрамовіч Л.] // Prz. Wileński. 1930. Nr 20; б // Бел. крыніца. 1930. 25 снеж.; [Грышкевіч Фр.] Fr. Hr. // Slovanský přehled. 1931. R. 23. Францішак Бенядзікт Багушэвіч: Жыццё і творчасць. Мн., 1986 / Скл. У. Содаль, Е. Мацюш.

На рускай мове. Борисенко В. Ф. Богушевич и проблема реализма в белорусской литературе XIX века: Автореф. дис. ... д-ра филол. н. М.; Мн., 1955.

Ершов-Мазуров Е. Мировоззрение Ф. К. Богушевича: Автореф. дис. ... канд. филос. н. Мн., 1953.

Майхрович С. Жизнь и творчество Ф. Богушевича: (1840—1900) / Пер. с бел. И. Климашевская. Мн., 1961.

Морозов В. Особенности языка произведений Францишка Богушевича: Автореф. дис. ... канд. филол. н. Мн., 1971.

Рудко А. Францішак Багушэвіч. Смаргонь, 1990.

Содаль У. Кушлянскі куш. Мн., 1990.

Тарелкина Н. Становление стиля белорусской литературы XIX века (В. Дунин-Марцинкевич, Ф. Богушевич): Автореф. дис. ... канд. филол. н. Мн., 1985.

2.3.

На англійскай мове. McMillin A. Bahušević // McMillin A. Die Literatur der Weißrussen; A History of byelorussian Literature: From Its Origins to the Present Day. Giessen, 1977.

На балгарскай мове. Крил О. Верен син на белоруския народ // Славяни. 1960. № 8.

На беларускай мове. Адамовіч А. Беларускі раман. Мн., 1961. С. 29—30, 58—59; Акадэмія ў чэсць Ф. Багушэвіча // Бел. крыніца. 1930. 16 снеж.; Акт памяці Ф. Багушэвіча // Шк. праца. 1926. № 3—4; Голас беларуса. 1925. 10 ліст.; Александровіч С. Бібліяграфічная загадка // ЛіМ. 1961. 7 лют.; Яго ж. Вялікі паэт-грамадзянін // Александровіч С. Па слядах паэтычнай легенды. Мн., 1965; Яго ж. Гісторыя і сучаснасць. Мн., 1968. С. 139—164; Яго ж. Лісты Ф. Багушэвіча да Э. Ажэшкі // ЛіМ. 1961. 21 лют.; Яго ж. Магутны голас паэта: Да 130-годдзя з дня нараджэння Францішка Багушэвіча // Там жа. 1970. 24 сак.; Яго ж. Матэрыялы да біяграфіі Францішка Багушэвіча // Там жа. 1956. 2 чэрв.; Яго ж. Мужыцкі адвакат: [Урывак з кн. нарысаў «Тут зямля такая...»] // Гісторыя Беларусі ў літаратурных вобразах. Мн., 1979; Яго ж. На жупранскіх могілках // Беларусь. 1946. № 11—12; Яго ж. На радзіме паэта // Александровіч С. Незабыўнымі сцежкамі. Мн., 1959; Яго ж. Наспеўшая патрэба: Ліст у рэдакцыю // ЛіМ. 1960. 5 ліп.; Яго ж. Незабыўныя мясціны // Александровіч С. Незабыўнымі сцежкамі. Мн., 1962; Яго ж. Незабыўныя сцежкі // Александровіч С. Тут зямля такая. 2 выд. Мн., 1985; Яго ж. Новае пра Ф. Багушэвіча // Александровіч С. Старонкі братняй дружбы. Мн., 1960; Яго ж. Па дарагіх мясцінах // ЛіМ. 1960. 6 вер.; Яго ж. Перапіска пабрацімаў // Там жа. 1961. 29 вер.; Яго ж. Першая рэцэнзія на «Дудку беларускую» Ф. Багушэвіча // Беларусь. 1958. № 3; Яго ж. Публіцыстыка Францішка Багушэвіча // Полымя. 1965. № 3; Яго ж. Пуцявіны роднага слова: Праблемы развіцця беларускай літаратуры і друку другой пал. XIX — пач. XX ст. Мн., 1971; Яго ж. Пясняр народных дум: Да 120-годдзя з дня нараджэння Ф. Багушэвіча // Маладосць. 1960. № 3; Яго ж. Рэха «Дудкі беларускай» // Александровіч С. Кнігі і людзі. Мн., 1976; Яго ж. Старонкі братніх сувязей // ЛіМ. 1965. 23 сак.; Яго ж. Творчая дружба і шчырыя сяброўскія сувязі... // Беларускі каляндар. 1966. Беласток, 1965; Яго ж. Францішак Багушэвіч: (Да 125-годдзя з дня нараджэння беларускага паэта) // Ніва. 1965. 21 сак.; Яго ж. Францішак Багушэвіч: [Прадмова] // Багушэвіч Ф. Творы. Мн., 1967; Аляксандраў М. Новыя матэрыялы аб Ф. Багушэвічу // Гродзен. праўда. 1961. 7 лют.; Апанасовіч Л. [Бэндэ Л.] Невуцтва і абарона нацыяналізма // ЛіМ. 1948. 31 студз.; Арочка М. Беларуская савецкая паэма. Мн., 1979. С. 18—23; Аўтограф Францішка Багушэвіча // Крывіч. 1923. № 5; Ахрыменка П. Летапіс братэрства. Мн., 1973. С. 83—86; Яго ж. Тарас Шаўчэнка і Беларусь. Мн., 1969. С. 42—45; Яго ж. Ф. К. Багушэвіч і народна-паэтычная творчасць // Ахрыменка П. Беларуская літаратура і фальклор. Мн., 1962; Яго ж. Фальклорна-літаратурныя сувязі ўкраінскага і беларускага народаў. Мн., 1959. С. 105—108; Бабарэка А. Аб разуменні мастацкай творчасці і аб некаторых пытаннях у вывучэнні беларускай літаратуры // Узвышша. 1927. № 5; Яго ж. З літаратурных нататак // Там жа. 1927. № 1; Яго ж. Узвышэнская паэзія // Там жа. 1929. № 6; Багдановіч А. Новая беларуская літаратура. Віцебск. 1925. С. 3—4; Барсток М. Вобраз станоўчага героя ў творчасці Якуба Коласа. Мн., 1951. С. 9—10; Яго ж. Якуб Колас і праблемы беларускай літаратурнай мовы // Полымя. 1954. № 3; Баршчэўскі А. Францішак Багушэвіч // Ніва. 1972. 27 жн., 3, 10, 17 вер.; Барысенка В. Аб ідэалагічных скажэннях у працах асобных літаратуразнаўцаў і крытыкаў // Сав. школа. 1948. № 1; Яго ж. Аб некаторых пытаннях гісторыі беларускай літаратуры // ЛіМ. 1947. 19 ліп.; Яго ж. Выдатны паэт-патрыёт: (Да 50-годдзя з дня смерці Ф. Багушэвіча) // Там жа. 1950. 30 крас.; Яго ж. Паэт-рэаліст Ф. К. Багушэвіч: Да 100-годдзя з дня нараджэння // Сав. школа. 1940. № 1—2; Яго ж. Подзвіг паэта-грамадзяніна: Да 120-годдзя з дня нараджэння Ф. Багушэвіча // Звязда. 1960. 19 крас.; Яго ж. Францішак Багушэвіч // Нарысы па гісторыі беларускай літаратуры. Мн., 1956; Бас І. Выдатны паэт-дэмакрат: Да 50-годдзя з дня смерці Ф. Багушэвіча // Сав. селянін. 1950. 29 крас.; Яго ж. Францішак Багушэвіч ва ўспамінах сялян-землякоў // Бас І. Літаратурныя пошукі, знаходкі, даследаванні. Мн., 1969; Беларуская дзіцячая літаратура. 2 выд. Мн., 1980. С. 32—34; Бікуліч В. «Ідзіце ў Кушляны смела...»: Новыя матэрыялы аб удзеле сям'і Ф. Багушэвіча ў паўстанні 1863 г. // Беларусь. 1967. № 3; Брыль Я. Думы ў дарозе // Брыль Я. Зб. тв.: У 4 т. Мн., 1968. Т. 4; Бугаёў Дз. Пра сучасную прозу // Полымя. 1984. № 10; Бэндэ Л. Верш аб Багушэвічу // ЛіМ. 1945. 2 жн.; Яго ж. Новае аб Ф. Багушэвічу // Полымя. 1947. № 5; Бядуля З. Смех і слёзы Ф. Багушэвіча // ЛіМ. 1940. 23 крас.; Бярозкін Р. Свет Купалы; Звенні: Літ. крытыка. Выбранае. Мн., 1981. С. 17—19, 272—273; Валасевіч К. Паўтарэнне праграмнага матэрыялу па беларускай літаратуры // Наст. газ. 1950. 11 мая; Васілеўскі М. Ад 1891 да 1965 // ЛіМ. 1955. 23 сак.; Васілёнак С. Традыцыі Някрасава ў творчасці Ф. Багушэвіча // Там жа. 1950. 13 мая; Вішнеўская Н. Фальклорныя матывы ў паэзіі Францішка Багушэвіча // Ніва. 1977. 17 крас.; Вольскі В. На радзіме паэта // ЛіМ. 1950. 13 мая; Гайдук М. Адкрывальнік // Ніва. 1979. 23 вер.; Яго ж. Калі я бачу партрэт Багушэвіча // Там жа. 1979. 11 ліст.; Гапава В. Эліза Ажэшка: Жыццё і творчасць. Мн., 1969. С. 201—204; Гарачун Е. Творы Ф. К. Багушэвіча ў плане літаратурнага чытання ў VII класе // У дап. наст. 1954. № 4; Гарэцкі М. Францішак Багушэвіч // Гарэцкі М. Гісторыя беларускае літаратуры. Вільня, 1920; 2 выд. Вільня, 1921; 3 выд. Вільня, 1924; 4 выд. Мн., 1926; Гніламёдаў У. Сучасная беларуская паэзія. Мн., 1983. С. 24—27; Грынчык М. Рэгіянальныя асаблівасці літаратуры // Полымя. 1971. № 10; Яго ж. Францішак Багушэвіч // Гісторыя беларускай літаратуры. XIX — пач. XX ст. Мн., 1981; Яго ж. Шляхі беларускага вершаскладання. Мн., 1973. С. 124—141; Гурло Н. Светлы талент // Гродзен. праўда. 1961. 14 ліп.; Да 100-годдзя з дня нараджэння Ф. К. Багушэвіча // Звязда. 1940. 1 сак.; Дарашэнка Д. Старонка з маіх успамінаў: (Светлай памяці Францішка Багушэвіча) // Запісы БНТ. 1938. Т. 1; Душ-Душэўскі К. Аўтограф Францішка Багушэвіча // Крывіч. 1923. № 5; Жамойцін А. Паўстанцкі шлях Францішка Багушэвіча // ЛіМ. 1983. 14 студз.; Жыве аб ім памяць // Голас Радзімы. 1960. № 24; З літаратурнай хрэстаматыі //

Зборнік «Беларускіх ведамасцей». Вільня, 1921; З у с п а м і н а ў пляменніцы паэта Ю. Радзевіч і З. Нагродскага // Пачынальнікі. Мн., 1977; З б ы л а с я мара паэта // Вяч. Мінск. 1968. 11 ліст.; І в а ш ы н В. Янка Купала: Творчасць перыяду рэвалюцыі 1905—1907 гг. Мн., 1953. С. 32—36; І г н а т о ў с к і У. Кароткі нарыс нацыянальна-культурнага адраджэння Беларусі // Вольны сцяг. 1921. № 3; Я г о ж. Мацей Бурачок (Францішак Багушэвіч) // Там жа. 1921. № 2; І л ь ю ш ы н І. Аб некаторых пытаннях гісторыі грамадскай думкі на Беларусі: (Ацэнка светапогляду і грамадска-палітычнай дзейнасці Скарыны, Каліноўскага і Багушэвіча) // Бальш. Бел. 1948. № 6; К а б а к о в і ч А. Беларускі свабодны верш. Мн., 1984. С. 46—51; К а в а л е н к а В. Вытокі. Уплывы. Паскоранасць. Мн., 1975. С. 180—200; Я г о ж. Голас чалавечнасці. Мн., 1970. С. 27—35; Я г о ж. Міфа-паэтычныя матывы ў беларускай літаратуры. Мн., 1981. С. 117—127; Я г о ж. На пругкіх вятрах гісторыі // Полымя. 1980. № 10; Я г о ж. Некаторыя асаблівасці параўнальнага вывучэння славянскіх літаратур запозненага развіцця. Мн., 1978. С. 22—24; К а з б я р у к У. Беларуская літаратура (XIX — пач. XX ст.) // Беларуская літаратура XIX — пач. XX ст. Мн., 1977; Я г о ж. З біяграфіі Ф. Багушэвіча // Маладосць. 1970. № 3; Я г о ж. Плённыя кантакты: (Некаторыя пытанні бел.-польскіх літ. сувязей і станаўленне бел. літаратуры XIX ст.) // Старонкі літаратурных сувязей. Мн., 1970. С. 144—152, 157—158; Я г о ж. Рамантычны пошук. Мн., 1983. С. 26—37; Я г о ж. Ступені росту. Мн., 1974. С. 37—41; Я г о ж. Францішак Багушэвіч // Гісторыя беларускай дакастрычніцкай літаратуры: У 2 т. Мн., 1969. Т. 2; Я г о ж. Францішак Багушэвіч у Пецярбурзе і на Украіне // Весці АН БССР. Сер. грамад. н. 1966. № 2; К а з е к а Я. Байка ў беларускай літаратуры // Полымя. 1948; № 4; Я г о ж. Беларуская байка. Мн., 1960. С. 37—42, 56—63, 68, 71—72; Я г о ж. Няходжанай дарогай. Мн., 1973. С. 32—35, 48—52; К а л е с н і к У. Ветразі Адысея. Мн., 1977. С. 206—211; Я г о ж. Лёсам пазнанае. Мн., 1982. С. 547—549; Я г о ж. Тварэнне легенды // Полымя. 1976. № 9; К а н а п а ц к і М. Багушэвіч — журналіст // Ніва. 1963. 9 чэрв.; Я г о ж. Інтэрв'ю з унучкамі Багушэвіча // Беларускі каляндар: 1966. Беласток, 1965; Я г о ж. Сэрца, якое не ведала стомы // Ніва. 1962. 23 вер.; Я г о ж. Францішак Багушэвіч // Там жа. 1963. 24 лют.; Я г о ж. Яшчэ пра радню Багушэвіча // Там жа. 1962. 11 сак.; К а р а б а н С. Нарысы гісторыі беларускай савецкай крытыкі 20—30-х г. Мн., 1971. С. 64—68; К а р а б о к Я. Паэт Францішак Багушэвіч // Калг. жыццё. 1957. 28 крас.; К а р п а ч о ў М. Некалькі заўваг аб выкладанні беларускай літаратуры // Наст. газ. 1947. 12 чэрв.; Я г о ж. Рэвалюцыйна-дэмакратычны беларускі паэт // Гомел. праўда. 1945. 28 студз.; К а х а н о ў с к і Г. Дарагія рэліквіі // ЛіМ. 1978. 4 жн.; Я г о ж. Экспанаты Францішка Багушэвіча // Каханоўскі Г. Адчыніся, таямніца часу. Мн., 1984; К і с я л е н к а П. Шануем памяць выдатнага паэта: Ліст з Украіны // ЛіМ. 1961. 31 студз.; К і с я л ё ў Г. Гімназічныя і студэнцкія гады Францішка Багушэвіча // Полымя. 1960. № 10; Я г о ж. Дарогаю да людзей // Маладосць. 1975. № 8; Я г о ж. З думай пра Беларусь. Мн., 1966. С. 233—317; Я г о ж. З сузор'я Багушэвіча // ЛіМ. 1982. 6 жн.; Я г о ж. За вокладкай сямейнага альбома // Там жа. 1983. 25 сак.; Я г о ж. Мужыцкі адвакат // Полымя. 1964. № 2; Я г о ж. Прыгоды «Смыка» // Кісялёў Г. Героі і музы. Мн., 1982; Я г о ж. Сейбіты вечнага. Мн., 1963. С. 255—302; Я г о ж. Францішак Багушэвіч і Ян Карловіч // Полымя. 1961. № 9; К л і м к о в і ч М. Аб жыватворным уплыве рускай літаратуры на беларускую літаратуру // Полымя. 1949. № 9; Я г о ж. Францішак Багушэвіч // Багушэвіч Ф. Выбр. тв. Мн., 1946; Я г о ж. Францішак Багушэвіч // Клімковіч М. Літаратурна-крытычныя артыкулы. Мн., 1962; Я г о ж. Францішак Багушэвіч: (Да 50-годдзя з дня смерці) // Звязда. 1950. 28 крас.; К л і м о в і ч А. Францішак Багушэвіч як паэт і грамадзянін // Бел. крыніца. 1930. 16 снеж.; К о л а с Я. Зб. тв.: У 14 т. Мн., 1978. Т. 14. С. 207; К у з ь м і н І. У Пецярбургскім універсітэце: Новыя матэрыялы біяграфіі Багушэвіча // ЛіМ. 1940. 23 сак.; К у л а к о ў с к а я А. На розным узроўні: Заметкі аб літаратурным чытанні // Наст. газ. 1958. 14 кастр.; К у ч а р А. Аблічча часу. Мн., 1971. С. 7—9; К у ш н і р э н к а М. Памяці Ф. Багушэвіча // ЛіМ. 1965. 27 крас.; Л. Л. Адбіткі класавага змагання ў беларускім пісьменстве // Шк. и культура Сов. Бел. 1919. № 2—3; Л а з а р у к М. Прысяжны паверaны праўды // Полымя. 1978. № 1; Я г о ж. Часу непадуладнае. Мн., 1981. С. 60—62; Я г о ж. Эпічны вопыт Ф. Багушэвіча і Я. Лучыны // Лазарук М. Беларуская паэма ў другой палавіне XIX — пачатку XX стагоддзя. Мн., 1970; Л а м е к а У. Аб некаторых моўных традыцыях Францішка Багушэвіча ў ранняй паэзіі Якуба Коласа // Творчая спадчына Янкі Купалы і Якуба Коласа і развіццё слав. моў і літаратур. Мн., 1982; Я г о ж.Уплыні Багушэвічавай мовы // Полымя. 1984. № 7; Л а р ч а н к а М. Аб некаторых праблемах рэалізма ў творчасці Ф. Багушэвіча // Там жа. 1955. № 12; Я г о ж. Асновапаложнік беларускай літаратуры: Да 100-годдзя з дня нараджэння Ф. К. Багушэвіча // Звязда. 1940. 22 сак.; Чырв. змена. 1940. 1 сак.; Я г о ж. Багушэвіч і яго роля ў развіцці рэалізма і народнасці // Ларчанка М. Па шляху рэалізма. Мн., 1959; Я г о ж. Да 100-годдзя з дня нараджэння Ф. К. Багушэвіча // Звязда. 1940. 1 сак.; Я г о ж. Жывая спадчына. Мн., 1977. С. 143—160; Я г о ж. Заснавальнік крытычнага рэалізма // Беларусь. 1950. № 5; Я г о ж. Заснавальнік рэалізма // ЛіМ. 1960, 19 сак.; Я г о ж. На радзіме Ф. К.Багушэвіча // Звязда. 1940. 26 вер.; Я г о ж. Першы вялікі нацыянальны паэт // Беларусь. 1945. № 1; Я г о ж. Сатыра і гумар Ф. Багушэвіча // ЛіМ. 1940. 23 сак.; Я г о ж. Славянская супольнасць. Мн., 1963. С. 55—74. 207—208; Я г о ж. Сувязі беларускай літаратуры з літаратурамі суседніх славянскіх народаў. Мн., 1958. С. 59—79; Я г о ж. Сялянскае жыццё і вобразы паноў у творчасці Ф. Багушэвіча // ЛіМ. 1939. 9 лют.; Я г о ж. Ф. К. Багушэвіч // Багушэвіч Ф. Выбр. тв. Мн., 1940; Я г о ж. Эстэтычныя погляды Ф. К. Багушэвіча // ЛіМ. 1940. 3 сак.; Я г о ж. Яднанне братніх літаратур. Мн., 1974. С. 40—41, 76—77; Л а ў р о ў У. Памяць народа // Беларусь. 1960. № 3; Голас Радзімы. 1960. № 24; Л о й к а А. Адам Міцкевіч і беларуская літаратура. Мн., 1959. С. 99—101; Я г о ж. Жыццё, вартае паэм // ЛіМ. 1965. 23 сак.; Я г о ж. Францішак Багушэвіч//Лойка А. Гісторыя беларускай літаратуры: Дакастрычніцкі перыяд. Мн., 1977. Ч. 1; Л у ж а н і н М. Нясталыя разважанні аб сталасці // ЛіМ. 1947. 16 жн.; Л у ц к е в і ч А. Жыццё і творчасць Францішка Багушэвіча ў успамінах ягоных сучаснікаў // Запісы БНТ. 1938. Т. 1; Л у ш ч ы ц к і І. Грамадска-палітычныя і філасофскія ідэі твораў Ф. К. Багушэвіча // Лушчыцкі І. Нарысы па гісторыі грамадска-палітычнай і філасофскай думкі ў Беларусі ў другой палове XIX в. Мн., 1958; Л ы н ь к о ў М. Паэт-дэмакрат // Лынькоў М. Зб. тв.: У 8 т. Мн., 1985. Т. 7; Я г о ж. [Уступнае слова на літаратурным вечары, прысвечаным 50-годдзю з дня смерці Ф. Багушэвіча] // Лынькоў М. Зб. тв.: У 8 т. Мн., 1984. Т. 6; Л ю б е ц к і П. Новае аб Багушэвічу // Літ. дад. да газ. «Сав. Бел.». 1928. № 3; Л я н д р э с І. Першы нацыянальны паэт // ЛіМ. 1940. 23 сак.; Л я х а ў Я. Падарожжа ў гісторыю // Чырв. змена. 1975. 29 студз.; М а й х р о в і ч С. Народная аснова паэзіі Францішка Багушэвіча: Да 125-годдзя з дня нараджэння паэта // Нар. асвета. 1965. № 2; Я г о ж. Нарысы беларускай літаратуры XIX ст. Мн., 1957. С. 157—317; Мн., 1959. С. 129—239, 283—285; Я г о ж. Паэт-грамадзянін: Да 125-годдзя з дня нараджэння Францішка Багушэвіча // Голас Радзімы. 1965. № 12; Я г о ж. Пераліваmі колераў прамяністых // Мін. праўда. 1970. 28 сак.; Я г о ж. Творы Францішка Багушэвіча на польскай мове // ЛіМ. 1956. 29 вер.; Я г о ж. Францішак Багушэвіч // Работніца і сялянка. 1965. № 3; Я г о ж. Францішак Багушэвіч // Там жа. 1970. № 6; Я г о ж. Францішак Багушэвіч: Да 130-й гадавіны з дня нараджэння // Ніва. 1970. 22 сак.; М а к а р э в і ч А. Ад песень і дум ак народных. Мн., 1965. С. 18—19; М а л ь д з і с А. Беларускі паэт — ініцыятар ушанавання памяці Адама Міцкевіча // Sl. Orient. 1980. № 3; Я г о ж. Новае пра

Ф. Багушэвіча // Беларусь. 1962. № 1; Яго ж. Таямніца шклянога слоіка // ЛіМ. 1972. 27 кастр.; Яго ж. Творчае пабрацімства. Мн., 1966. С. 136—146; Яго ж. У пошуках багушэвічаўскай шкатулкі // Мальдзіс А. Падарожжа ў XIX стагоддзе. Мн., 1969; Маляўка Н. Паэт-дэмакрат // Гомел. праўда. 1965. 21 сак.; Мамоніч Л. Францішак Багушэвіч // Крыніца. 1925. 23 жн.; Марозаў В. Лексіка твораў Ф. Багушэвіча, якая называе чалавека; Марфалагічныя дыялектызмы ў творах Ф. Багушэвіча // Даследаванні па літаратуры і мове. Гродна, 1967; Яго ж. Лексічныя дыялектызмы ў творах Ф. Багушэвіча // Пытанні моваэнаўства і методыка выкладання моў. Мн., 1965; Яго ж. Моўна-мастацкія асаблівасці паэзіі Ф. Багушэвіча // Выкладанне беларускай мовы і літаратуры. Мн., 1983; Яго ж. Семантычныя дыялектызмы ў творах Ф. Багушэвіча // Тезисы докладов науч. сессии, посвящ. 25-летию Гродн. пед. ин-та. Мн., 1965; Мархель У. Лірнік вясковы. Мн., 1983. С. 163—164; Махнач А. Аб гэтым нельга маўчаць // ЛіМ. 1956. 6 кастр.; Мацюш Е. Каб сэрцам адчулі... // Наст. газ. 1976. 21 жн.; Міхалап Я. Беларускія пісьменнікі аб рэлігії. Мн., 1961. С. 8—10; Яго ж. Невычэрпныя крыніцы: Фальклор у творчасці Францішка Багушэвіча // Гомел. праўда. 1958. 22 чэрв.; Яго ж. Паэт грамадзянскага пафасу // Там жа. 1960. 20 сак.; Яго ж. Фальклор у творчасці Францішка Багушэвіча // Уч. зап. Гомел. пед. ин-та. 1958. Вып. 7. Рэц.: Лапаў Б. // ЛіМ. 1961. 3 ліст.; Міцька Л. Ёсць яшчэ недрукаваныя творы Ф. Багушэвіча // Бел. крыніца. 1933. 17 снеж.; Мушынскі М. Беларуская крытыка і літаратуразнаўства (20—30-я г.). Мн., 1975. С. 68, 97; N. 20-я ўгодкі па Прануку Багушэвічу//Незалеж. думка. 1920. № 2; На радзіме Ф. Багушэвіча // Віцеб. рабочы. 1954. 16 крас.; На радзіме Ф. К. Багушэвіча // ЛіМ. 1940. 23 крас.; Навіна А. [Луцкевіч А.]. Абмылкі ў выданнях твораў Багушэвіча // Сын беларуса.. 1924. 27 жн.; Яго ж. Успамін аб Мацею Бурачку // Там жа. 1924. 27 ліп.; Навуменка І. Паэзіія любові і нянавісці // Полымя. 1966. № 6; Яго ж. Паэт палымянай любві і нянавісці // Навуменка І. Пісьменнікі-дэмакраты. Мн., 1967; Найдзюк Я. Новыя матэрыялы да біяграфіі Ф. Багушэвіча // Крыніца. 1940. 24 мая; Налівайка А. Паэт-грамадзянін // Мін. праўда. 1960. 20 сак.; Налівайка А., Бурэйка Т. Беларуская літаратура. Мн., 1971. С. 46—54; Недаравальная безуважнасць да памяці паэта // ЛіМ. 1948. 21 жн.; Новае пра паэта // ЛіМ. 1960. 19 сак.; Новыя пераклады твораў Ф. Багушэвіча // Там жа. 1950. 16 вер.; Пархута Я. Жаваранак над полем // Родная прырода. 1981. № 4; Паштовая скрынка // Малады араты. 1925. № 3; Перкін Н. Нацыянальнае і інтэрнацыянальнае ў літаратуры. Мн., 1971. С. 125—128; Петрачэнка Д. Фотаальбом Ф. Багушэвіча // ЛіМ. 1963. 4 мая; Піятуховіч М. Францішак Багушэвіч // Піятуховіч М. Нарысы гісторыі беларускай літаратуры. Мн., 1928; Яго ж. Францішак Багушэвіч, як ідэолаг беларускага адраджэння і як мастак // Працы БДУ. 1925. № 6—7; Пяткевіч А. Старонка культурнага яднання // Беларускі каляндар: 1971 год. Беласток, 1970; Рагойша В. Кантакты. Мн., 1982. С. 48—51; Разанаў А. Скрыжаванне Францішка Багушэвіча // Дзень паэзіі — 84. Мн., 1984; Рак [-Міхайлоўскі С.] На магіле Пр. Багушэвіча // Наша думка. 1921. 10 чэрв.; Ралько І. Некаторыя праблемы беларускага вершаскладання // Полымя. 1974. № 7; Родчанка Р. З гісторыі роду Багушэвічаў // ЛіМ. 1977. 10 чэрв.; Роўба Н. Францішак Багушэвіч; Паэт Белай Русі; Беларускі пясняр / З пол. Г. Кісялёў // Пачынальнікі. Мн., 1977; Рудчык В. Ад супольных крыніц // Беларускі каляндар: 1977. Беласток, 1977; С-кі А. Юбілей беларускага патрыярха Францішка Багушэвіча // Крыніца. 1940. 24 мая; Садоўскі Я. На радзіме беларускага пісьменніка Ф. К. Багушэвіча // Чырв. змена. 1953. 30 кастр.; Саладух А. «Чысцец» у Мацея Бурачка // Крыніца. 1921. № 19; Саламевіч І. А. Д.— псеўданім Багушэвіча // ЛіМ. 1967. 3 кастр.; Сваяк Ф. Багушэвіч — пясняр беларускі // Крыніца. 1920. 14, 26 студз., 8, 22 лют.; Святлова Н. Народны пясняр // Чырв. змена. 1965. 21 сак.; Семашкевіч Р. Беларускі літаратурна-грамадскі рух у Пецярбурзе (канец XIX — пач. XX ст.). Мн., 1971. С. 107—112; Яго ж. Браніслаў Эпімах-Шыпіла. Мн., 1968. С. 21—23, 26—28, 42—44; Семяновіч А. Новае з біяграфіі Ф. Багушэвіча // ЛіМ. 1958. 19 сак.; Яго ж. Проза Якуба Коласа: (Дакастрычніцкі перыяд). Мн., 1953. С. 31—32; Сіўцоў І. Музей імя Ф. Багушэвіча // ЛіМ. 1956. 7 крас.; Слесарэнка А. Шануючы памяць // Голас Радзімы. 1975. № 25; Смірноў А. Ф. Багушэвіч і В. Дунін-Марцінкевіч у 1862 годзе // Беларусь. 1957. № 9; Смолкін М. Франц Багушэвіч // ЛіМ. 1941. 10 мая; Содаль У. «Аб сабе хачу пакінуць памяць...» // Помнікі гісторыі і культуры Бел. 1979. № 3; Яго ж. Адам Гурыновіч і Францішак Багушэвіч // ЛіМ. 1979. 26 студз.; Яго ж. Адкуль пайшоў Мацей Бурачок? // Голас Радзімы. 1975. № 23; Яго ж. Багушэвіч і Янка Купала // Там жа. 1982. 29 крас.; Яго ж. Багушэвічавы дубы: На сядзібе паэта // Чырв. змена. 1979. 17 кастр.; Яго ж. Дадому // Там жа. 1984. 5 крас.; Яго ж. Дзядзька Міхал // ЛіМ. 1973. 30 ліст.; Яго ж. Ён іграў на Багушэвічавай дудцы // Звязда. 1985. 7 крас.; Яго ж. З памяці народнай // Дзень паэзіі — 74. Мн., 1974; Яго ж. Здымак пад № 2; З сямейнага альбома Ф. Багушэвіча // Звязда. 1984. 25 жн.; Яго ж. Зыгмунт Нагродскі — сябар Ф. Багушэвіча // ЛіМ. 1976. 30 студз.; Яго ж. Кушлянскія амерыканцы // Голас Радзімы. 1980. 4 снеж.; Яго ж. Лісты да Ажэшкі // Беларусь. 1976. № 3; Яго ж. Маляваў Тамаш Багушэвіч // ЛіМ. 1975. 28 ліст.; Яго ж. На сядзібе Мацея Бурачка // Голас Радзімы. 1978. 18 мая; Яго ж. Невядомыя здымкі Францішка Багушэвіча // ЛіМ. 1975. 4 крас.; Яго ж. «Пан Багушэвіч вас слухае!» // Там жа. 1980. 5 вер.; Яго ж. Пясняр з Кушлян // Содаль У. Людзьмі звацца. Мн., 1977; Яго ж. Пясняр шукае песняра // ЛіМ. 1980. 1 жн.; Яго ж. Пяць дзён з Багушэвічавым унукам // Там жа. 1982. 19 лют.; Яго ж. Сучаснікі Францішка Багушэвіча // Там жа. 1977. 29 ліп.; Яго ж. Сцежкамі песняра: Да 140-годдзя з дня нараджэння Ф. Багушэвіча // Голас Радзімы. 1979. 5 крас.; 1980. 27 сак.; Яго ж. Сымон Рэўка з-пад Барысава // ЛіМ. 1980. 21 сак.; Яго ж. Сябра з Украіны // Там жа. 1984. 16 сак.; Яго ж. Туня // Работніца і сялянка. 1980. № 4; Яго ж. Унук Мацея Бурачка // ЛіМ. 1982. 12 ліст.; Яго ж. Ф. Багушэвіч у Волагдзе // Беларусь. 1989. № 7; Яго ж. Чаму замаўчаў Мацей Бурачок? // Вяч. Мінск. 1980. 10 крас.; Сондак А. Жыццё і творчасць Францішка Багушэвіча // Нар. асвета. 1968. № 10; Яго ж. Францішак Казіміравіч Багушэвіч (1840—1900) // Сондак А. Вывучэнне беларускай літаратуры XIX ст. ў школе. Мн., 1963; Станкевіч А. Да гісторыі беларускага палітычнага вызвалення. VIII. Нацыянальны элемент у бел. палітычна-вызваленчай думцы. § 1. Фр. Багушэвіч // Шлях моладзі. 1935. № 2; Яго ж. Францішак Багушэвіч: У трыццатыя ўгодкі ягонай смерці. 1900—1930: [Прадмова] // Багушэвіч Ф. Дудка беларуская і Смык беларускі. Вільня, 1930; Стральцоў М. Дудар беларускі // Пра таварышаў па пяру. Мн., 1976; Яго ж. Жыццё ў слове. Мн., 1965. С. 5—13; Танк М. Над магілай Францішка Багушэвіча // Сялян. газ. 1940. 13 крас.; [Тарчэўскі Я.] Спадчына // Ніва. 1982. 26 вер.; Тарэлкіна Н. Станаўленне стылю Францішка Багушэвіча // Весці АН БССР. Сер. грамад. н. 1984. № 5; 30 угодкі па Прануку Багушэвічу // Бел. думка. 1930. 11 кастр.; Тычына М. Паглыбленне гістарызму ў сучаснай беларускай прозе // Жураўлёў В., Тычына М. Магчымасці рэалізму: Прычыннасць і гістарызм. Мн., 1982. С. 149—151; У музеі імя Ф. Багушэвіча//ЛіМ. 1960. 14 кастр.; Узембла Л. Паэт-юрыст / З пол. Г. Кісялёў // Пачынальнікі. Мн., 1977; Яго ж. Францішак Бенедыкт Багушэвіч / З пол. // Александровіч С., Александровіч В. Беларуская літаратура XIX — пач. XX ст. Мн., 1978; Усікаў Я. Грамадзянскае сумленне мастака. Мн., 1976. С. 29—31; Яго ж. Паэт-барацьбіт: Да 120-годдзя з дня нараджэння Ф. Багушэвіча // Маг. праўда. 1960. 22 крас.; Фіглоўская І. Творчасць Якуба Коласа. Мн., 1959. С. 49—53; Францішак Багушэвіч: [Некралог] / З пол. // Александровіч С., Александровіч В.

Беларуская літаратура XIX — пач. XX ст. Мн., 1978; Францішак Багушэвіч // Беларускі гаспадарчы каляндар на 1930 год. Вільня, 1929; Францішак Багушэвіч // Пачынальнікі. Мн., 1977; Францішак Багушэвіч аб беларускай мове // Ніва. 1957. 7 крас.; Францішак Багушэвіч (Мацей Бурачок) — бацька беларускага нацыянальна-сацыяльнага адраджэння // Беларускі каляндар. 1925. Вільня, 1925; Францішак Багушэвіч: (У дзень 20-й гадаўшчыны яго смерці) // Беларусь. 1920. 28 крас.; Хлябцэвіч А. Царскі суд над творамі Ф. Багушэвіча // Узвышша. 1927. № 3; Беларусь. 1946. № 11—12; Хромчанка К. Беларуская мастацкая проза (канец XIX — пач. XX ст.). Мн., 1979. С. 6—7, 23—28; Яго ж. За шчасце зямное. Мн., 1966. С. 18—22; Царэвіч У. Найлепшы помнік // ЛіМ. 1965. 23 сак.; Ціхаценка М. На радзіме паэта Ф. Багушэвіча // Сталін шлях. 1952. 22 крас.; Цэлеш М. Ф. К. Багушэвіч: Да 100-годдзя з дня яго нараджэння // Піянер Бел. 1940. 27 сак.; Цярлецкі І. На радзіме Ф. К. Багушэвіча // Калг. праўда. 1957. 18 жн.; Чаркасава Д. Пясняр мужыцкай долі // Голас Радзімы. 1970. № 11; Чарняўская В. Паэт яскравага таленту // Багушэвіч Ф. Вершы. Мн., 1976; Чыгрын І. Станаўленне беларускай прозы і фальклор: Дакастрычніцкі перыяд. Мн., 1971. С. 21—28; Шануйце роднае слова // Гоман. 1916. 3 ліст.; Шараховўскі Я. Творчасць Ф. Багушэвіча // Полымя рэвалюцыі. 1940. № 3; Яго ж. Ф. Багушэвіч як папярэднік Я. Купалы // Там жа. 1940. № 11; Яго ж. Ф. К. Багушэвіч // Багушэвіч Ф. Выбр. тв. Мн., 1952; Шкраба Р. Заўвагі пра творчасць Ф. Багушэвіча // ЛіМ. 1948. 11 снеж.; Яго ж. Літаратура і мова: Кніга пра майстэрства. Мн., 1969. С. 99—101; Яго ж. На пачатку было слова // Полымя. 1968. № 8; Яго ж. Паэзія жыццёвай праўды // Шкраба Р. Сіла слова. Мн., 1958; Яго ж. Паэт і яго перакладчыкі // ЛіМ. 1951. 7 ліп.; Яго ж. Пясняр жыццёвай праўды // Полымя. 1950. № 5; Яго ж. Скарбы. Мн., 1973. С. 73—74; Шмялёў А. Надпіс на камені // Маладосць. 1958. № 5; Шчотка А. Новае пра Ф. Багушэвіча // ЛіМ. 1959. 11 крас.; Я. В. Францішак Багушэвіч // Багушэвіч Францішак. Дудка беларуская. Коўна, 1922; Я. Н. Францііш Багушэвіч // Шлях моладзі. 1930. № 4. 5; Янкоўскі Э. Эліза Ажэшка і Францішак Багушэвіч // Ніва. 1961. 1 студз; Яр. [Бядуля З.?] Францішак Багушэвіч // Маладое жыццё. 1923. № 1; Ярош М. Янка Купала і беларуская паэзія. Мн., 1971. С. 28—29, 38—43, 50—51; Яскевіч А. Выхад за круг. Мн., 1985. С. 145—172; Яго ж. Загадкі пачынальнікаў // Вобраз — 81. Мн., 1981; Яфімава М. Аб вытоках беларускай дзіцячай літаратуры // Беларуская дзіцячая літаратура. Мн., 1966; Яшчэ раз аб літаратурнай спадчыне // ЛіМ. 1940. 23 сак.

На літоўскай мове. Girdenis J. Pranciskus Boguševičius: (1840—1900) // XX amžius. 1940. Geg. 25.

На нямецкай мове. Curschmann F. Die weißruthenen: Ein erwachendes slawisches Bauernvolk // Deutsche Rundschau. 1918. H. 12; Hasselblatt W. Die Völker des Ostens: Das weissruthenische Bauernvolk // Nation und Staat. 1942. H. 1; Jäger W. Die geistige Kultur // Weißruthenien. Berlin, 1919; Neureiter F. Francišak Bahuševič//Weißrussische Antologie. München, 1983; Randow N. Über die Autoren // Störche über den Sümpfen. Berlin, 1971.

На польскай мове. Aleksandrowicz S. Głos i serce Białorusi // Czerw. szt. 1965. 3 kwiet.; Federowski M. Z nad Niemna // Życie i prace Jana Karłowicza. Warszawa, 1904; Franciszak Bahuszewicz // Antologia poezji białoruskiej. Wrocław etc., 1978; Hryniewicz F. Nie tylko wspomnienia // Nowy świat. 1955. Nr 38; Huszcza J. Poeta Białej Rusi // Huszcza J. Opowieści w czarnych ramkach. Łódź, 1979; Jelski A. Św. pam. Franciszek Bohuszewicz... // Kalendarz katolickiego towarzystwa dobroczynności przy kościele św. Katarzyny w Petersburgu na rok pański 1902. Petersburg, b. r.; Kronika pośmiertna // Kraj. 1900. Nr 17; Krzywicki L. Na marginesie starej fotografii // Niepodległość. 1933. Z. 1; Maldzis A. Białorusko-polskie związki literackie w ostatnim trzydziestoleciu XIX wieku // Sl. Orient. 1964. Nr 3; Nekrolog // Kraj. 1900. Nr 22; Nowicz F. Franciszek Bohuszewicz // Gaz. Codzienna. 1940. 14 wrześ.; nr [Rouba N.]. Białoruski pieśniarz // K. W. 1928. Nr 33; Orzeszkowa E. Listy zebrane. Wrocław, 1956. T. 3. S. 82, 94, 97; Rouba N. Poeta Białej Rusi // K. Lit. 1906. 15 kwiet.; Sempołowska S. Jubileusz Orzeszkowej // Życie i działalność Stefanii Sempołowskiej. Warszawa, 1960; Sielicki F. Legendy, przypowieści i opowiadania o zjawach na Wilejszczyźnie w okresie międzywojennym // Lud. 1983. T. 67; 100-lecie urodzin pioniera ruchu białoruskiego // Gaz. Codzienna. 1940. 15 marca; Wawrzykowska-Wierciochowa D. Kościuszkowska prawnuka. Warszawa, 1974. S. 25; Z prowincyi: Z Oszmiańskiego // Kraj. 1900. Nr 17.

На рускай мове. Адамович А. У истоков белорусского романа // Сов. Отчизна. 1956. № 6; Амбросов М. На родине писателя Ф. Богушевича // Сов. Бел. 1953. 8 мая; Барашко И. Поэт-демократ // Богушевич Ф. Избранное. М., 1948; Басс И. Выдающийся поэт-демократ: (К 50-летию со дня смерти) // Сов. крестьянин. 1950. 29 апр.; Яго ж. На родине Ф. Богушевича // Сов. Бел. 1950. 25 апр.; Басс И., Ермолович Н. Богушевич в воспоминаниях крестьян-земляков // Изв. АН БССР. 1950. № 3; Березкин Г. Мир Купалы: Мысли и наблюдения. М., 1973. С. 16—20; Бичель-Загнетова Д. Духовное наследие Кушлян // Гродн. правда. 1983. 15 окт.; Борисенко В. Выдающийся поэт-демократ // Сов. Бел. 1950. 28 крас.; Яго ж. Ф. К. Богушевич: К 100-летию со дня рождения//Там жа. 1940. 22 марта; Бурносов В. Поэзия и жизнь // Сов. Отчизна. 1952. № 1; Василенок С. Франц Богушевич // Василенок С. Белорусская литература. М., 1951; Ватаци Н. Всего легче и лучше // Неман. 1971. № 9; Виноградов В. Белорусская литература. М., 1969. С. 27—30; Гаранин Л. Философские искания в белорусской литературе. Мн., 1984. С. 64—67, 70—71; Глебка П. Памяти замечательного белорусского поэта // ЛГ. 1950. 17 мая; Граблевский И. Тайна шкатулки Ф. Богушевича // Гродн. правда. 1965. 19 сент.; Гринчик М. Франтишек Богушевич // История белорусской дооктябрьской литературы. Мн., 1977; Дорошевич Э., Конон В. Очерк истории эстетической мысли Белоруссии. М., 1972. С. 179—187; Ермолович М. В мире Купалы // Неман. 1974. № 6; Жигоцкий Н. Поэт-демократ: К 140-летию со дня рождения Ф. Богушевича // Сел. газ. 1980. 21 марта; Яго ж. Поэт-демократ: К 135-летию со дня рождения Ф. К. Богушевича // Сов. Литва. 1975. 21 марта; Издание произведений Ф. Богушевича // Сов. Бел. 1945. 6 мая; Карабан С. Очерки истории белорусской эстетической мысли и литературной критики. Мн., 1971. С. 54—62, 84—85, 125—127; Карабок Я. Поэт Франтишек Богушевич // Рассказы о наших земляках. Молодечно, 1959; Карский Е. Франц Казимирович Богушевич // Карский Е. Белорусы. Пг., 1922. Т. 3. Вып. 3; Костицын А. Францишек Богушевич // Дружба народов. 1950 № 5; Ларченко М. Поэт-демократ // Изв. АН БССР. 1950. № 3; Яго ж. Ф. Богушевич // Богушевич Ф. Избранное. М., 1953; Ленсу Е. Художественное время в лирике Ф. Богушевича. Мн., 1977; Ляндрес И. Классик белорусской литературы // ЛГ. 1940. 26 марта; Майхрович А. Материализм белорусских революционных демократов // Идеи материализма и диалектики: (Дооктябрьский период). Мн., 1980; Яго ж. Социальный критицизм Ф. Богушевича // Майхрович А. Белорусские революционные демократы. Мн., 1977; Яго ж. Франтишек Богушевич // Очерки истории философской и социологической мысли Белоруссии (до 1917 г.). Мн., 1973; Яго ж. Эстетические взгляды Якуба Коласа. Мн., 1970. С. 13—19, 21—23, 42—43; Яго ж. Истинно народный // Сов. Бел. 1960. 19 апр.; Малявко Н. Под единым знаменем // Неман. 1965. № 2; Мозольков Е. Поющая земля. М., 1972. С. 23—28, 70—73; Яго ж. Янка Купала: Жизнь и творчество. 5 изд. М., 1961. С. 28—33. 119—125; Надольский Р. Проблемы этики // Очерки истории философской и социоло-

гической мысли Белоруссии (до 1917 г.). Мн., 1973. С. 371—375; Найдены рукописи Ф. Богушевича // Вопр. лит. 1973. № 3; Пархута Я. Быть сыном земли своей: Жаворонок над полем / Пер. М. Сульдина // Знамя юности. 1985. 10 апр.; Петкевичене К. Ф. Богушевич и Вильнюс // Веч. новости (Вильнюс). 1965. 5 апр.; Погодин А. Белорусские поэтмы // Александровіч С., Александровіч В. Беларуская літаратура XIX — пач. XX ст. Мн., 1978; Рабинович И. Новое о жизни Франца Богушевича//Сов. архивы. 1971. № 4; Радин Н. Памяти Ф. К. Богушевича // Пачынальнікі. Мн., 1977; Самойлов В. Вместе с народом: К 120-летию со дня рождения Фр. Богушевича // Знамя юности. 1960. 24 апр.; Содаль В. «Другу люда деревенского...» // Неман. 1978. № 11; Стефанович А. Новые документы о Франтишке Богушевиче // Гродн. правда. 1967. 23 апр.; Терлецкий И. Школьный музей Ф. Богушевича // Сов. Бел. 1970. 27 марта; Тычина М. Народ и война. Мн., 1985. С. 82—86; Тяжкий А. На рубеже веков и эпох // Знамя юности. 1980. 6 апр.; Хлебцевич Я. Франтишек Богушевич и белорусская социалистическая Громада // Жизнь национальностей. 1920. № 30; Шараховский Я. Писатель-демократ // Сталин. молодежь. 1940. 22 марта.

На татарскай мове. Белорус эдэбиятына нигез салучы Францишек Богушевич // Совет эдэбияты. 1940. № 3.

На ўкраінскай мове. Барашко І. Поет-демократ // Богушевич Ф. Вибр. тв. К., 1950; Байков М. Новітня білоруська література // Нова Білорусь. К., 1929; Васильківский Г. Францішек Казімірович Богушевич: (До 120-річчя з дня народження письменника) // Наук. записки (Ніжинський пед. ін-т). 1960. Т. 2. Вип. 1; Дорошенко Д. Білоруси і їх національне відродження // Рада. 1908. 31 жовт.; Його ж. Відродженэ Білоруси // Руслан. 1909. 30 лип.; Недилько Г. Документи про Ф. К. Богушевича у Ніжинському архіві // Архіви України. 1970. № 4. Його ж. З архіву Ніжинського ліцею кн. Безбородька // Рад. літ.-знавство. 1970. № 5; Його ж. Францішек Богушевич на Україні // Тези доповідей і повідомлень другої наукової конференції по вивченню білор.-укр. літературних зв'язків, присвяченої 50-річчю утворення СРСР (29—30 вер. 1972 р.). Львів, 1972; Його ж. Т. Г. Шевченківські традиції у творчости Ф. Богушевича // Шевченко в інтернаціональних літературних зв'язках. К., 1981; Русов А. Два білоруські поети // Нова громада. 1906. № 11.

На Югаславіі мовах. Dren L. O Belorusih in beloruskem slovstvu // Luč. 1933. Br. 9; Stefanova R. Značilnosti nazvoja beloruske literature // Jezik in slovstvo. 1979/80. Br. 2; Stefanova R. Iz beloruske ljubezenske lirike // Sodobnost. 1980. Br. 8—9.

2.4.

На беларускай мове. Хомчанка В. Пры апазнанні затрымаць: Аповесць. Мн., 1983.

Александровіч А. «Палёт у мінулае»: Гістарычна-фантастычнае апавяданне // Маладняк. 1929. № 5; Барадулін Р. У вянок Мацею Бурачку: [Верш] // Барадулін Р. Выбр. тв.: У 2 т. Мн., 1984. Т. 1; Бічэль-Загнетава Д. Мацей Бурачок; Жупраны; У Кушлянах; У Доцішках: [Вершы] // Бічэль-Загнетава Д. Загасцінец. Мн., 1985; Брыль Я. Служэнне // Брыль Я. Зб. тв.: У 5 т. Мн., 1981. Т. 5; Вярцінскі А. Экскурс першы: Урывак з паэмы «Колькі лет, колькі зім» // Вярцінскі А. Святло зямное. Мн., 1981; Гурыновіч А. «Дзякуй табе, браце, Бурачок Мацею...»: [Верш] // Беларуская літаратура XIX — пач. XX ст. Мн., 1977; Дукса М. Камень Багушэвіча: [Верш] // Дукса М. Твая пара сяўбы. Мн., 1985; Яго ж. Памяці Францішка Багушэвіча: [Верш] // Дукса М. Крокі. Мн., 1972; Казлоўшчык У. Да 100-годдзя з дня нараджэння Ф. Багушэвіча: [Верш] // Крыніца. 1940. 24 мая; Лойка А. Камень паэта: [Верш] // Лойка А. Задуменныя пералескі. Мн., 1961; [Нагродскі З.]. На памяць добразычліваму ў сям'і: [Верш] // ЛіМ. 1945. 2 жн.; «Пан Багушэвіч вас слухае» // Легенды і паданні. Мн., 1983; Панізнік С. Мацей Бурачок: [Верш] // Панізнік С. Слова на дабрыдзень. Мн., 1982; Разанаў А. Паэма каментарыю // Разанаў А. Шлях — 360. Мн., 1981; Сваяк К. Памяці Фр. Багушэвіча: [Верш] // Крыніца. 1919. 31 жн.; Семашкевіч Р. Францішак Багушэвіч: [Верш] // Семашкевіч Р. Субота. Мн., 1973; Сокалаў С. Францішку Багушэвічу: [Верш] // Маладыя галасы. Мн., 1985; Стрыжак В. У гасцях у Мацея Бурачка: [Верш] // Нашчадкі. Мн., 1979; Танк М. Францішак Багушэвіч: [Верш] // Танк М. За маім сталом. Мн., 1984; Тарасюк Л. Камень Мацея Бурачка. XIX ст.: [Верш з цыкла «Маналогії стагоддзяў»] // Тарасюк Л. Смага ракі. Мн., 1983; Янкоўскі Ф. І за гарою пакланюся. Мн., 1982. С. 118.

На рускай мове. Хомченко В. При опознании — задержать: Повести. Мн., 1989.

3.1.

БАН УССР імя В. Стафаніка ў Львове, ф. Карловіча, адз. зах. 12/1; Дзярж. музей БССР, адз. зах. 9043; ЛДГА, ф. 14, воп. 5, спр. 1866; ЦДАЛіМ Літвы, ф. 96, воп. 1, спр. 161; ЦДГА Літвы, ф. 378. Паліт. аддз., 1864 г., спр. 239; ф. 448, воп. 9, спр. 236; ф. 604, воп. 55, спр. 55; ф. 1135, воп. 10, спр. 92, 94, 114, 202, 219; ЦДГА СССР у Ленінградзе, ф. 1405, воп. 85, спр. 2566; ЦНБ АН БССР, ф. 5, воп. 1, адз. зах. 1, л. 29—35; ЦБ АН Літвы, ф. 7, адз. зах. 1697, ф. 9, адз. зах. 1603; ф. 151, адз. зах. 1589, 1862.

З. У. Драздова.

БАГУШЭВІЧ ЮРЫЙ

Багушэвіч Юрый [Георгій Канстанцінавіч; 22.4 (5.5).1917, Орша — 18.3.1983, Мінск; пахаваны на Паўночных могілках], празаік, драматург. Член СП СССР з 1954. Пісаў на рускай і беларускай мовах.

Нарадзіўся ў сям'і чыгуначніка. Пасля грамадзянскай вайны сям'я пераехала ў Крым (Ялта), у 1927 вярнулася на Беларусь, у Мінск. Тут упершыню Ю. Багушэвіч пачаў знаёміцца з творамі беларускіх пісьменнікаў: Я. Купалы, Я. Коласа, Я. Маўра. Вучыўся ў сямігодцы, потым на рабфаку. Спрабаваў пісаць вершы. Пасля сканчэння рабфака паступіў у Мінскі політэхнічны інстытут, але энергетычны факультэт неўзабаве быў закрыты, і ў 1935 Ю. Багушэвіч перавёўся ў Маскоўскі авіяцыйны інстытут. На другім курсе з-за хваробы вярнуўся ў Мінск і працягваў вучобу ў педінстытуце на факультэце мовы і літаратуры, які скончыў у 1941. У тыя ж гады Ю. Багушэвіч пачаў пісаць апавяданні. Адначасова з вучобай працаваў у газеце «Сталинская молодежь». У пачатку Вялікай Айчыннай вайны быў эвакуіраваны ў Чкалаўскую вобл., дзе працаваў у абласной газеце (Чкалаў), потым інспектарам па школах і ВНУ Чкалаўскага абласнога камітэта партыі, інспектарам па ваенна-фізкультурнай рабоце абласных ваенных рэзерваў. Пасля, адмовіўшыся ад броні, пайшоў на фронт. У складзе 31-й асобай курсанцкай брыгады ўдзельнічаў у баях пад Вялікімі Лукамі. У 1942 у сувязі з раненнем і кантузіяй быў пераведзены спачатку ў брыгадную, потым у дывізіённую газету ваенным карэспандэнтам. Прайшоў з арміяй да Берліна. Далейшы яго лёс таксама звязаны з армейскім друкам. З 1944 член КПСС. У 1949 Ю. Багушэвіч звольнены ў запас у званні старшага лейтэнанта. Вярнуўшыся ў Мінск, працаваў у рэдакцыях газет «Піянер Беларусі» (1949—50), «Мінская праўда» (1950—51), «Фізкультурнік Беларусі» (1951—55), быў пастаянным карэспандэнтам «Советского спорта» па Беларусі (1955—57), кансультантам па дзіцячай і юнацкай літаратуры СП БССР (1957—60), галоўным рэдактарам кінастудыі навукова-папулярных і дакументальных фільмаў (1960—64). З 1964 на творчай рабоце. Узнагароджаны ордэнамі Айчыннай вайны 2-й ступені, Чырвонай Зоркі, медалямі.

Першыя вядомыя публікацыі Ю. Багушэвіча датуюцца 1940. Першая яго аповесць «Пабрацімы» была апублікавана ў альманаху «Советская Отчизна» (1954). У ёй расказваецца пра сяброўства карэйскіх і савецкіх дзяцей. Асноўная тэматыка яго творчасці — праблемы сучаснасці. Пісаў пераважна для дзяцей і юнацтва (аповесці «У гарадку над Нёманам», «Дрэва сяброўства», кніга прозы «Юнацтва прыйшло» і інш.). Прымаў удзел у напісанні гісторыі станкабудаўнічага імя Кастрычніцкай рэвалюцыі і Мінскага аўтамабільнага заводаў. Аўтар сцэнарыяў кароткаметражных кінафільмаў («Вырастай здаровым», «Вытокі ўрадлівасці»). У сааўтарстве з В. Зубам напісаў п'есу «Сябры» (пастаўлена ў 1958 тэатрамі Мінска, Кіева, Адэсы). Пераклаў на рускую мову асобныя творы беларускіх пісьменнікаў, на беларускую — п'есу С. Алёшына «Кожнаму сваё».

Л. С. Савік.

Бібліяграфія

1.2.

Чэмпіён краіны. Мн., 1953 / Сааўт. Я. Садоўскі.

Побратимы: Повесть. Мн., 1955. Рэц.: Барсток М. Аповесць аб дружбе // Маладосць. 1955. № 8; 2 изд. Мн., 1957. (Школьная б-ка).

Дерево дружбы: Повесть. Мн., 1959. Рэц. Стрепетова К. Приключения Андрейки Вихаревича // Неман. 1960. № 1; Ціханчук М. Аповесць аб дружбе // ЛіМ. 1960. 10 лют.

Друзья: Пьеса в 3 действиях. Мн., 1960/Сааўт. В. Зуб.

Дерево дружбы: Повесть. Мн., 1961.

Повесть и рассказы. Мн., 1970. Рэц.: Собаль Ф. Выхаванне дабратой // Вяч. Мінск. 1970. 4 жн.

В городке над Неманом: Повесть. Мн., 1973. Рэц.: Журенко Н. // Дет. лит. 1974. № 4; Міронаў А. З любоўю да братоў меншых // Вяч. Мінск. 1973. 26 снеж.; Хвалей Я. У гарадку над Нёманам//ЛіМ. 1974. 31 мая.

Дырэктар «зялёнай» школы: Дакум. аповесць. Мн., 1975.

Юность пришла: Повести. Мн., 1977. Рэц.: К о н я е в Н. // Неман. 1978. № 1.

1.3.

1940. Поражения: Рассказ // Сталин. молодежь. 12 дек.

1949. Па залах музея // Піянер Бел. 29 чэрв.; Паравоз Л — 1059 // Там жа. 3 жн.

1950. Дзве перамогі: [Нарыс] // Бярозка. № 7; Сто значкістаў: [Нарыс] // Там жа. № 10; Дэпутат: [Апавяданне] // Там жа. № 12; Воля да перамогі: [Нарыс] // Полымя. № 5; У імя Радзімы // Піянер Бел. 22 лют.; Добры дзень, лагер // Там жа. 31 мая; Дзень у сасновым бары // Там жа. 7 чэрв.; Выпадак на вуліцы // Там жа. 21 чэрв.

1951. Упершыню ў Мінску // Беларусь. № 9 / Сааўт. В. Аляксандраў; Аб камуністычным выхаванні дзяцей у сям'і // Мін. праўда. 30 сак.; Пясок [Апавяданне] // Піянер Бел. 1 лют.; Победа минчан: Лично-командное первенство республики по боксу // Физкульт. Бел. 2 нояб.

1952. Дэпутат: [Апавяданне] // На сонечных сцежках. Мн.; Вдохновение // Физкульт. Бел. 4 нояб.

1953. Чэмпіён краіны: Нарыс // Полымя. № 4 / Сааўт. Я. Садоўскі; Во имя коллектива: [Нарыс] // Сов. Отчизна. № 1; О нравах, чуждых советскому спорту: (К итогам первенства Минска по лыжам) // Физкульт. Бел. 27 янв.; Неустанно совершенствовать мастерство юных боксёров: (К итогам лично-командного первенства Белоруссии по боксу среди юношей) // Там жа. 21 июля.

1954. Жыццё прадаўжаецца: [Нарыс] // Жанчыны Савецкай Беларусі. Мн.; Ніна Кабыш: [Нарыс] // Маладосць. № 3; Міхась і Маргарыта Крываносавы: [Нарыс] // Там жа. № 6; Каманда ідзе ў атаку: [Нарыс] // Там жа. № 9; У барацьбе за секунды: [Нарыс] // Там жа. № 11; Побратимы: [Аповесць] // Сов. Отчизна. № 1; Сталин. молодежь. 28, 29 янв.; 4, 5, 10, 19, 25, 28 февр.; Спартыўнае лета // ЛіМ. 15 мая.

1955. Идущие впереди: [Нарыс] // Сов. Отчизна. № 6; Меховые рукавицы: Рассказ // Зорька. 19 марта; Шлях у вялікі спорт // Мін. праўда. 4 вер.; Рекорд Марии Иткиной // Сов. спорт. 15 сент.; «Непреодолимый» барьер: Первенство Белоруссии по лёгкой атлетике // Там жа. 22 сент.; Правдивый фильм о спорте // Физкульт. Бел. 25 февр.

1956. Твое сердцебиение: [Кінасцэнарый] // Знамя юности. 20, 23, 25, 26, 27 дек.; **1957**, 3, 4, 9, 10, 11, 15—18, 22, 23, 25 янв. / Сааўт. Б. Бур'ян; Сталасць // Мін. праўда. 5 жн.; Успех белорусских боксеров // Физкульт. Бел. 14 авг.

1957. Мінскі трактарны: [Нарыс] // Над краем спяваюць гудкі. Мн. / Сааўт. Г. Вярхоўскі; Вечны паядынак: [Нарыс] // Полымя. № 5; Искатель // Лесная пром-сть. 19 нояб.

1958. Сябры: [Урывак з п'есы] // ЛіМ. 15 кастр. / Сааўт. В. Зуб.

1959. Пусть мечты сбываются: [Урывак з аповесці «Юность пришла»] // Во славу Родины. 4 окт.; Кан, Чжан и Андрэйка: [Раздзелы з аповесці «Юность пришла»] // Знамя юности. 6, 8, 9 сент.

1960. Семен Титович: Апавяданне // Шипы и розы. М. Кн. 2; Комсомольский билет: Киноновелла // Молодежь Молдавии. 2 окт.; Сов. Бел. 27 окт. / Сааўт. Р. Няхай.

1961. Баявая чарга: Апавяданне // Бярозка. № 11; Вечны агонь: Апавяданне // Вясёлка. № 11; Трыбуна публіцыста // ЛіМ. 11 крас.; На пачатку дарогі // Там жа. 21 ліп.

1962. Каска: Апавяданне // Вясёлка. № 2.

1963. Трэцяя запалка: [Апавяданне] // Бярозка. № 1; Дэпутат: Апавяданне // Маг. праўда. 26 жн.

1965. Трэцяя запалка: (Маленькае апавяданне) // Голас Радзімы. № 46.

1966. Казус з Цітавічам: [Апавяданне] // Вожык у дарозе. Мн.; Подпіс Тэльмана: Апавяданне // Беларусь. № 6; Мішка-партызан: Апавяданне // Бярозка. № 4; Віцеб. рабочы. 27 сак.; Баявая чарга: Апавяданне // Там жа. 18 снеж.; Щедрость души // Сов. Бел. 26 февр.

1967. На апошнім рубяжы: Апавяданні // Беларусь. № 5; Вавёрка... вавёрачка: Апавяданне // Бярозка. № 2; Першы трафей: [Апавяданне] // Там жа. № 7; Маленькие рассказы: Третья спичка; Старик и белка; Я волю люблю; Костерок // Неман. № 5; Тонкі лёд: Апавяданне // Мін. праўда. 28 лют.

1968. Подпись Тэльмана: Рассказ // Заря. 2 окт.

1969. Возвращение // Во славу Родины. 27 июля; День рождения: (Очерк) // Сов. Бел. 26 февр.

1970. Першы загад // Помнікі гісторыі і культуры Бел. № 3; Там, дзе пачыналася: [Успаміны] // ЛіМ. 8 мая.

1971. Сябры: Раздзелы з аповесці // Бярозка. № 10, 11; Змітракоў рэкорд: Раздзел з аповесці // ЛіМ. 3 вер.; Зимой на Немане: [Раздзел з аповесці] // Физкульт. Бел. 26 дек.

1972. Касцёр: Апавяданне // Беларусь. № 5; Бабіна лета: Раздзел з аповесці «У гарадку над Нёманам» // Віцеб. рабочы. 21 снеж.

1974. На последнем рубеже: Рассказ // За тебя, Беларусь. Мн.; Дэпутат: Рассказ // На боевом посту: Мн.; Дырэктар «зялёнай» школы: Дакум. аповесць // Бярозка. № 2.

1975. Бессмяротныя імёны // Работніца і сялянка. № 4.

1977. Франтавыя навіны // Беларусь. № 5.

1978. Генка: Апавяданне-быль // Бярозка. № 4; В тылу врага: Из фронтового блокнота // Во славу Родины. 5 февр.; Парторг: Рассказ-быль // Там жа. 5 марта.

1979. Позабыть нельзя...: (Фронтовые рассказы) // Неман. № 12; Соль: Апавяданне // ЛіМ. 25 мая; У творчай дарозе // Там жа. 19 кастр.

1982. Берег Тараса: (Из воспоминаний о Т. К. Хадкевиче) // Сов. Бел. 12 марта.

1.4

П и о н е р ы - герои / С бел. Мн., 1965 / Сааўт. пер. Б. Бур'ян.

Н е х а й Р. Алешка-атаман; Сорочий лес: Повести / С бел. Мн., 1968 / Сааўт. пер. Л. Салавей.

Н е х а й Р. Сорочий лес; Туман над степью; Алешка-атаман: Повести / С бел. Мн. 1974. (Б-ка бел. повести) / Сааўт. пер. Л. Салавей.

1958. Р ы л ь к о А. Анюта: [Апавяданне] / С бел. // Сов. Отчизна. № 6.

1960. П е с т р а к Ф. Ручные часики: [Апавяданне] / С бел.//Неман. № 5.

1966. Н е х а й Р. Сорочий лес: [Аповесць] / С бел. // Неман. № 2.

1968. Д а н и л е н к о М. Гришина жизнь; К р а с н о п е р к а А. «Баба сеяла горох...»; Орлята; Р у н е ц П. Маленький агитатор; З у е н о к В. Книга-партизанка; К у р т о Е., Т к а ч е в П. Трубач 44-го полка; Ш и л о в и ч Г. Зажигалка; М о р о з о в В. Было герою четырнадцать лет; М а к а р е в и ч И. Правнук Ивана Сусанина; З а з е к а Я. Юрка ведет напрямик: [Нарысы] / С бел. // Пионеры-герои. Мн.; Мн., 1972; Мн., 1985.

1.5.

На грузінскую мову. Дэпутат: [Апавяданне] / Пер. Л. Хучуа, Е. Кодуа // Беларускія апавяданні. Тбілісі. 1961.

На латышскую мову. Komjauniesa biedra karte: Kinonovele // Cina. 1960. 3. Sept. / Сааўт. Р. Няхай; Adas cimdi // Pad. Jaunatne. 1960, 21. Aug.

На малдаўскую мову. Карнетул комсомолист: (Нувелэ чинематографикэ) // Тинеримя Молдовей. 1960. 2 окт. / Сааўт. Р. Няхай.

На рускую мову. Депутат: Рассказ // Сталин. племя. 1957. 17 сент.; Мишка-партизан: Рассказ / Пер. В. Шуваев // Сел. жизнь. 1970. 5 апр.

На таджыкскую мову. Чўрахо: Повесть / Тарч. Э. Хасанов. Сталинобод, 1960.

На украінскую мову. Білка... Білочка: [Апавяданне] / Пер. О. Федосеенко // Барвінок. 1968. № 5; Перший трофей: [Апавяданне] / Пер. О. Федосеенко // Там жа. 1969. № 11.

1.6.

Д е м и н И. Мы сражались под Минском. Мн., 1980 / Лит. зап.

2.3.

На беларускай мове. Жыжэнка У. Юнаму герою — вялікія справы // ЛіМ. 1956. 26 мая; Клешчанка В. Апавяданне і нарыс у часопісе // Там жа. 1950. 7 кастр.; Міронаў А. Шчаслівай дарогі // Там жа. 1954. 24 крас.; [Некралог] // Там жа. 1983. 25 сак.; Пісьменнікі Савецкай Беларусі: Кароткі даведнік. Мн., 1981; Пятровіч С. «Сябры» // Мін. праўда. 1958. 13 снеж.; Юрыю Багушэвічу — 60 // ЛіМ. 1977. 6 мая.

На рускай мове. Жиженко В. На подступах // Сов. Отчизна. 1954. № 4; Миронов А. Юрий Богушевич // Богушевич Ю. Юность пришла. Мн., 1974; Щадей И. Письмо из Чехословакии // Сов. Отчизна. 1957. № 2. *Г. І. Рэут.*

БАДАК АЛЕСЬ

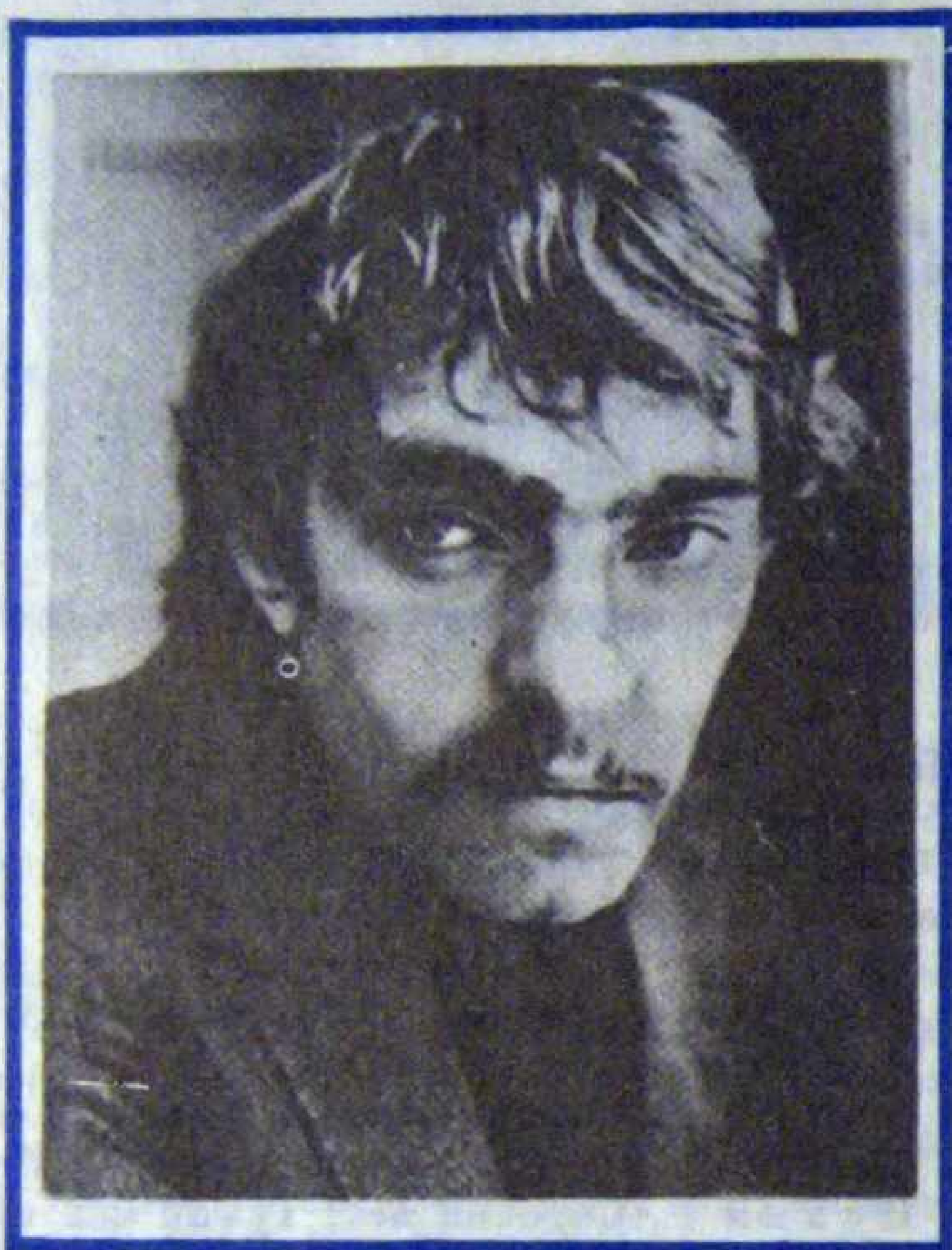

Бадак Аляксандр Мікалаевіч [н. 28.2.1966, в. Туркі Ляхавіцкага р-на Брэсцкай вобл.], паэт. Член СП СССР з 1990.

З сям'і рабочага. У 1983 скончыў Федзюкоўскую СШ і паступіў на беларускае аддзяленне філалагічнага факультэта БДУ. У 1984 прызваны ў Савецкую Армію. Пасля дэмабілізацыі (1986) працягваў вучобу на тым жа факультэце універсітэта (1986—90) З 1990 карэспандэнт-арганізатар Бюро прапаганды мастацкай літаратуры СП БССР.

Першая публікацыя А. Бадака з'явілася ў 1982 у газеце «Чырвоная змена». Вершы паэта публікаваліся ў калектыўных зборніках «Маладыя галасы», «Вусны», «Дзень паэзіі», «Тутэйшыя», рэспубліканскіх перыядычных выданнях, гучалі ў радыёперадачах «Жывое слова», «Рамантыкі» і інш. Аўтар зборніка вершаў «Будзень». Паэзія А. Бадака — філасофскі роздум над сучасным жыццём, узаемаадносінамі ў грамадстве, экалагічнымі праблемамі. Выступае ў друку як крытык. У газетах «ЛіМ», «Знамя юности» публікуюцца яго крытычныя артыкулы і рэцэнзіі па пытаннях сучаснай паэзіі. Піша таксама для дзяцей. Вершы А. Бадака перакладаліся на рускую і казахскую мовы.

Жыве ў Мінску. *Г. М. Урупіна.*

Бібліяграфія

1.2.

Будзень: Вершы. Мн., 1989. (Першая кніга паэта).

1.3.

1982. Буслы: [Верш] //Чырв. змена. 20 лют.

1983. У дарозе; Журба; Бранхіт; Куст рамонкаў; «Клялася ў вернасці...»: [Вершы] // ЛіМ. 9 снеж.; «Не развіталіся па-чалавечы...»: [Верш] // Чырв. змена. 6 лют.

1984. Дома; Ляхавічы; Чалавек; Ноч; Твой голас; Якое шчасце...: [Вершы] //Маладосць. № 1; На пахаванні; «Я нап'юся гаючай вясны...»: [Вершы] // ЛіМ. 31 жн.

1985. У дарозе; «Наталюся з гаючай вясны...»; Дома; На пахаванні: [Вершы] // Вусны. Мн.; «Раённы, ды ўсё-такі — цэнтр...»; Твой голас; Якое шчасце...; Журба; Куст рамонкаў; «Клялася ў вернасці...»: [Вершы] // Маладыя галасы. Мн.; З салдацкага сшытка: [Верш] // Чырв. змена. 28 вер. *М. П. Барташэвіч.*

БАЖКО АЛЕСЬ

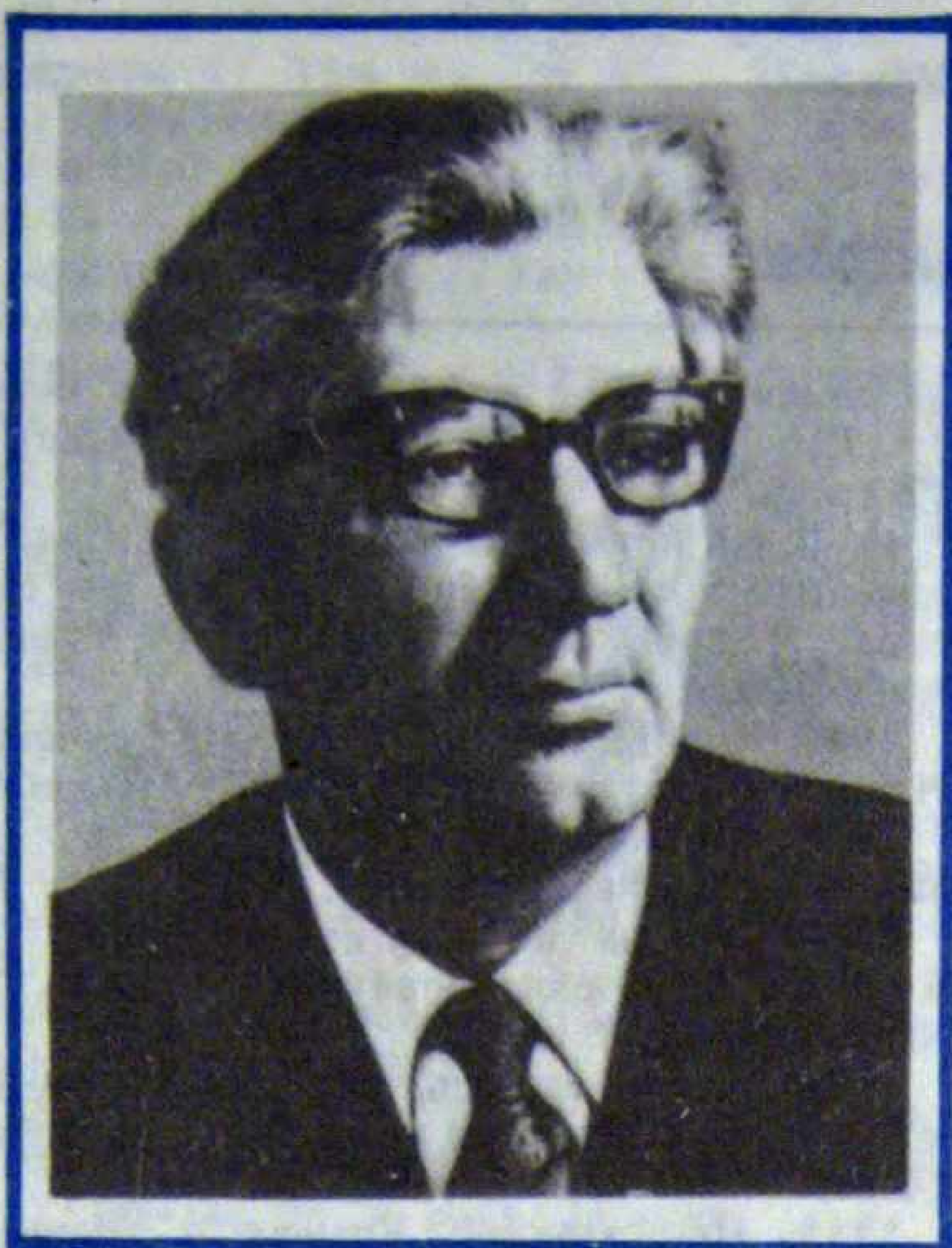

Бажко Алесь (Аляксандр Цімафеевіч; псеўд.: Б. Алесін, А. Будзейка; 22.10.1918, в. Даўгінава Навагрудскага пав. Мінскай губ., цяпер Карэліцкага р-на Гродзенскай вобл.), паэт, празаік, публіцыст. Член СП СССР з 1957. Заслужаны работнік культуры БССР (1977).

Нарадзіўся ў сям'і селяніна-бедняка. Бацька вымушаны быў шукаць заробку за межамі Беларусі: працаваў чыгуначнікам у Адэсе. На радзіму вярнуўся ў 1920. Дзяцінства А. Бажко было тыповым для сялянскіх дзяцей Заходняй Беларусі. «Наша вёска Даўгінава, што непадалёк ад Карэліч, на ўсю Навагрудчыну славілася цагельнямі і садамі. Бацька мясіў гліну ў такіх, як сам, гарапашнікаў, а я пасвіў каровы.

Першы мой заработак пайшоў на цёплы каптан, чаравікі і кнігі. Бацьку вельмі хацелася, каб я хутчэй навучыўся чытаць і пісаць»,— пісаў ён пра тыя гады.

Бацька аказаў вялікі ўплыў на сына. Гэты просты селянін нямала пабачыў у жыцці, добра ведаў людзей. Будучы пісьменнік закончыў пачатковую школу ў в. Даўгінава (1929), сямігодку ў в. Ярэмічы (1932), Навагрудскі музычны інстытут імя С. Манюшкі (1938) па класу скрыпкі. У 1938 быў залічаны ў Варшаўскую кансерваторыю, адначасова вучыўся завочна ў гімназіі імя Ю. Бэма. Паводле ўспамінаў А. Бажко, у Варшаве яго настаўнікамі былі віцэ-рэктар кансерваторыі вядомы польскі кампазітар Станіслаў Казура, беларускі спявак Міхал Забэйда-Суміцкі і інш. выкладчыкі. Яны ўладкавалі яго ў інтэрнат, дапамаглі атрымаць стыпендыю. Вучоба была спынена ў сувязі з нападам фашысцкай Германіі на Польшчу.

Працоўную дзейнасць А. Бажко пачаў у 1940 — на пасадзе дырэктара Мірскага РДК. З кастр. таго ж года ён чырвонаармеец, намеснік палітрука 315-га запаснага стралковага палка 19-й стралковай дывізіі, у складзе якой у час Вялікай Айчыннай вайны ўдзельнічаў у баях пад Ельняй (Заходні фронт), быў там паранены. Пасля выздараўлення зноў трапіў на фронт, на гэты раз пад Калінін, дзе знаходзіўся да лютага 1942, пасля — на абаронным будаўніцтве ў Волагдзе (рабочы, камандзір узвода, камендант, сакратар камітэта камсамола будаўнічага ўчастка). Актыўна ўдзельнічаў у стварэнні Войска Польскага на тэрыторыі СССР як генеральны інструктар прапаганды Валагодскага акружнога ўпраўлення Саюза польскіх патрыётаў.

З 1945 А. Бажко — інструктар прапаганды Баранавіцкага абкома камсамола, першы сакратар Дзятлаўскага РК ЛКСМБ, у 1946—56 супрацоўнік баранавіцкай абласной газеты «Чырвоная звязда», абласнога радыё, рэдакцый рэспубліканскіх газет «Савецкі селянін», «Чырвоная змена», маладзечанскай абласной газеты «Сталінскі шлях». З 1951 член КПСС. У 1955 завочна скончыў Літаратурны інстытут імя М. Горкага ў Маскве і быў накіраваны ў газету «Літаратура і мастацтва», дзе працаваў з 1956 раз'язным карэспандэнтам, загадчыкам аддзела пісем. З 1959 намеснік рэдактара газеты «Голас Радзімы». З 1962 загадчык рэдакцыі мастацкай літаратуры выдавецтва «Беларусь». У 1968—73 намеснік галоўнага рэдактара штотыднёвіка «Літаратура і мастацтва». З 1973 да 1977 дырэктар Літаратурнага музея імя Янкі Купалы, у 1977—78 намеснік начальніка ўпраўлення па справах мастацтваў Міністэрства культуры БССР, галоўны рэдактар рэпертуарна-рэдакцыйнай калегіі.

Першыя друкаваныя творы А. Бажко з'явіліся ў 1945 на старонках баранавіцкай абласной газ. «Чырвоная звязда», асобная кніжка — у 1955. «Потым,— піша ён,— працуючы ўжо ў рэдакцыі газеты «Голас Радзімы», я расхрабрыўся і напісаў паэму «Карвіга пакідае хутар» (1961), аповесць «Позняе ворыва» (1963) аб калектывізацыі на Гродзеншчыне. У паэме «Татры», якая выйшла ў 1964, злёгку баднуў Ватыкан.

Літаратура стала маім хлебам надзённым у хаце, ён, гэты хлеб, дастаецца нялёгка, скажу шчыра, без пяра, як некалі без скрыпкі, я не пражыў бы і дня».

Як былы супрацоўнік газет, А. Бажко застаўся верны публіцыстычнаму жанру, аб чым сведчыць зборнік нарысаў і памфлетаў «Татальнае банкруцтва» пра варожую дзейнасць былых фашысцкіх наймітаў на тэрыторыі БССР і за яе межамі. Адначасова А. Бажко піша і вершы (зб. «Блакітныя вербы», «Суладдзе», «Каласы і скалы»), не цураецца і прозы, піша аповесці і апавя-

данні. Зварот да мінулага і сучаснага роднай Гродзеншчыны і ўсёй Беларусі, да актуальных праблем сённяшняга дня, выкрыццё імперыялізму і клерыкалізму — важнейшыя матывы яго творчасці.

Узнагароджаны ордэнам Айчыннай вайны II ступені, медалямі, Ганаровай граматай і Граматай Вярхоўнага Савета БССР. З 1979 персанальны пенсіянер рэспубліканскага значэння. Жыве ў Мінску.

С. У. Кліманскі.

Бібліяграфія

1.1.
Выбр. тв.: Паэма. Вершы. Мн., 1987.
1.2.
Перад верасием: Аповесць. Мн., 1959. Рэц.: Васільеў Б. Праўдзівыя старонкі мінулага // Гродзен. праўда. 1959. 23 вер.; Шаўня А. Падзеі і характары // ЛіМ. 1959. 29 ліп.; Яскевіч А. Кампазіцыя твора і стыхія слова // Маладосць. 1962. № 8.
Карвіга пакідае хутар: Вершаваная аповесць. Мн., 1961.
Позняе ворыва: Аповесць. Мн., 1963. Рэц.: Міцкевіч У. Новае перамагае // ЛіМ. 1964. 22 мая; Садоўская С. Герой ідзе ў заўтра // Звязда. 1964. 11 крас.
Татры: Паэма. Мн., 1964. Рэц.: Блатун С. Далёкія і блізкія Татры // Вяч. Мінск. 1967. 14 ліст.; Бялевіч А. З жыцця ў легенду // Полымя. 1965. № 5; Ціханчук М. Песня пабрацімству // Звязда. 1967. 15 ліст.; Юрчанка Г. Пабрацімства народаўзмагароў // ЛіМ. 1967. 20 кастр.
Татры; Карвіга пакідае хутар: Паэмы. Мн., 1968. Рэц.: Лойко О. Зов таланта // Дружба народов. 1968. № 11; Цвяткова Г. З глыбінь жыцця // Вяч. Мінск. 1968. 12 чэрв.
Блакітныя вербы: Вершаваная аповесць. Мн., 1973. Рэц.: Базарэвіч М. «Ёсць на маёй Радзіме кут...» // Звязда. 1973. 26 кастр.
Татальнае банкруцтва: Нарысы. Мн., 1973. Рэц.: Логінаў Я. Апазнан па «англійскай завушніцы» // Вяч. Мінск. 1973. 9 сак.; Ражкоў І. Выкрыццё здраднікаў // Полымя. 1974. № 4; 2 выд. Мн., 1982.
Суладдзе: Паэзія. Мн., 1975. Рэц.: Фомчанка А. Жыццю і новым песням рад // Вяч. Мінск. 1975. 12 вер.
Каласы і скалы: Вершы; Паэмы. Мн., 1978.
Перад верасием; Позняе ворыва: Аповесці. Мн., 1979.
Лясныя крушні: (Вершаваная аповесць). Мн., 1981.
Жывыя прывіды: Аповесць. Мн., 1986.
1.3.
1945. Заразлівая хвароба: (Маленькі фельетон) // Чырв. звязда. 20 ліст. // Сааўт. Р. Сабаленка; Праўдзівая казка: (Фельетон) // Там жа. 9 снеж.
1946. Што думае Пілюзін?: Апавяданне // Вожык. № 5; Да свайго гнязда: [Нарыс] // Чырв. звязда. 3 лют.; Па дарозе ў лес: [Замалёўка] // Там жа. 9 лют.; Дэпутат: [Верш] // Там жа. 24 лют.; Мацеры: [Верш] // Там жа. 8 сак.; Вясна [Верш] // Там жа. 3 крас.; Баран-загадчык: (Байка) // Там жа. 7 крас.; На сялянскіх палетках // Там жа. 21 крас.; Першае мая ў мінулым // Там жа. 1 мая; Нактурн; Песня: [Вершы] // Там жа. 26 мая; 3:0 у карысць прыёмшчыкаў: Маленькі фельетон // Там жа. 9 ліп. / Сааўт. Р. Заравы; Дадому: [Верш] // Там жа. 26 ліп.; Гэй, падвязу!: Маленькі фельетон // Там жа. 13 вер. / Сааўт. Р. Заравы; Дзве долі: [Апавяданне] // Там жа. 27 вер.; Міма асноўных пытанняў // Там жа. 16 кастр.; Дубакову закон не пісан...: Замест фельетона // Там жа. 28 ліст.
1947. Давідзенкава гаспадарка: Апавяданне // Вожык. № 11; «Любіць ласку і змазку»: Апавяданне // Там жа. № 12; Чаму навучыла мяне нарада // ЛіМ. 24 мая; Дэпутат: [Верш] // Сав. селянін. 1 чэрв.; Зажынкі: [Верш] // Там жа. 13 ліп.; Чырв. звязда. 13 ліп.; З новым хлебам, з новым шчасцем: [Верш] // Сав. селянін. 20 ліп.; Родныя мясціны // Чырв. звязда. 1 мая; Неарганізаванасць у рабоце // Там жа. 13 мая; Толькі па асобаму распараджэнню...: Замест фельетона // Там жа. 10 чэрв.; Цімохава гаспадарка: (Маленькі фельетон) // Там жа. 29 чэрв.; У новых хатах // Там жа. 23 ліп.; Бюракратычныя адносіны да школы // Там жа. 9 вер.; Восень залатая: [Нарыс] // Там жа. 19 вер.; Дадому: [Верш] // Там жа. 12 кастр.
1948. На новы лад: [Верш] // Вожык. № 4; У нашай сонечнай краіне: [Верш] // Там жа. № 6; Сталінскі пасаг: [Верш] // Там жа. № 8; Уценкава грамата: Апавяданне // Там жа. № 13.
1949. Корань шчасця: (Мінулае і сучаснае вёскі Даўгінава Мірскага р-на): [Нарыс] // Чырв. звязда. 26 ліп.
1950. На новы лад: [Верш] // На сонечных сцежках. Мн.; На новым шляху: [Нарыс] // Полымя. № 3.
1953. Творы аб калгаснай вёсцы: [Рэц. на кн. Брыль Я. Дзеля сапраўднай радасці. Мн. 1952] // Чырв. звязда. 1 сак.
1954. А яна гарыць, як вішня: [Верш] // Сталін. шлях. 15 жн.; Рассказ колхозницы: [Верш] // Там жа. 14 вер.
1955. Напярэдадні: Урывак з аповесці // ЛіМ. 20 жн.; Гарманіст; Смяецца Нарач: [Вершы] // Сталін. шлях. 14 жн.; Даўгі новыя: [Урывак з аповесці «Верасень»] // Там жа. 2 кастр.
1956. Кінамеханік Мікалай Логінаў: Нарыс // ЛіМ. 4 лют.; Прыкрыўшыся патэнтамі // Там жа. 7 крас.; Арганізаваць студыю грамзапісу // Там жа. 12 мая; Юзя; (Урывак з аповесці «Верасень») // Там жа. 9 чэрв.; Кнігу — у масы // Там жа. 16 чэрв. / Сааўт. Я. Данская, У. Бойка; Матарыст Іван Глоба: Нарыс // Там жа. 1 вер.; Слова ў абарону музыкі // Там жа. 6 кастр.; Смяецца Нарач: [Верш] // Ніва. 16 снеж.
1957. Верасень: Аповесць // Полымя. № 4. Рэц.: Царанкоў Л. Аповесць аб народнай барацьбе // Зара. 22 кастр.; Яго ж. Мясцовая лексіка ў літаратурным творы // ЛіМ. 23 ліст.; Жнівеньскімі днямі: Нарыс // Там жа. 3 жн. / Сааўт. Я. Карповіч; А мора шуміць: Апавяданне // Там жа. 7 вер.; Праўда аб жыцці індыйскага народа // Чырв. сцяг. 17 ліп.
1958. Смяецца Нарач; Вось-вось навальніца: [Вершы] // Беларусь. № 4; Сіла чалавека: Нарыс // ЛіМ. 15 лют.; Новы падмурак: Нарыс // Там жа. 12 крас.; Налібоцкія елкі: [Верш] // Там жа. 9 ліп.; Цесць: Урывак з аповесці «Карвігаў хутар» // Там жа. 15 ліст.
1959. Будуць ляцець гусі: Урывак з вершаванай аповесці «Карвіга пакідае хутар» // Беларусь. № 8; Кажаны: [Верш] // Вожык. № 18; Пад зялёнымі шатамі паркаў: Нарыс // ЛіМ. 10 чэрв. / Сааўт. У. Ідэльсон, У. Караткевіч, І. Цяцерын.
1960. Як госць чаканы, прошаны: Урывак з вершаванай аповесці «Карвіга пакідае хутар» // Голас Радзімы. № 14; У нашай сонечнай краіне: [Верш] // Там жа. № 18; Ваююць шчыра «спадары»: [Верш] // Там жа. № 40 / Пад псеўд. А. Будзейка; Дадому: [Верш] // Там жа. № 52 / Пад псеўд. Будзейка; Карвіга пакідае хутар: Аповесць // Полымя. № 3; Паромшчык: Урывак з паэмы «Карвіга пакідае хутар» // Чырв. змена. 6 сак.
1961. Шчырае прызнанне: [Верш] // Голас Радзімы. № 5 / Пад псеўд. А. Будзейка; Хто ж пахваліць за ўспаміны?: [Верш] // Там жа. № 23 / Пад псеўд. А. Будзейка; У працы і барацьбе // Там жа. № 29 / Пад псеўд. А. Будзейка; Будні рабочага пасёлка // Там жа. № 30 / Пад псеўд. А. Будзейка; Прапаведнік здрады // Там жа. № 57 / Пад псеўд. А. Будзейка; Да сахі і лапцей звароту няма // Там жа. № 61 / Пад псеўд. А. Будзейка; Па народнай палескай зямлі // Там жа. № 67 / Сааўт. М. Буры; Хараша і цікава вы жывяце // Там жа. № 71 / Пад псеўд. А. Будзейка; Экзыльная Лушка // Там жа. № 74 / Пад псеўд. А. Будзейка; На гэты ліст адказу не было //

Там жа. № 77 / Пад псеўд. А. Будзейка; Аб трох варыянтах і адным вар'яце: Фельетон // Там жа. № 79 / Пад псеўд. А. Будзейка; Наш край вольны цяпер: [Верш] // Там жа. № 81 / Пад псеўд. А. Будзейка; Хрыстова нявеста // Там жа. № 87 / Пад псеўд. А. Будзейка; «Прэзідэнт» злуе: [Верш] // Там жа. № 88 / Пад псеўд. А. Будзейка; Праверaны шлях // Там. жа. № 94 / Пад псеўд. А. Будзейка; Трашчыць змагарны тарантас: [Верш] // Там жа. № 99 / Пад псеўд. А. Будзейка.

1962. Трахімкава ластаўка: (Урывак з аповесці «Позняе ворыва») // Бярозка. № 9; Сэрца за тынам: Апавяданне // Там жа. № 12; Ненажэрлівы ўладыка: (Вершаваны фельетон) // Голас Радзімы. № 4 / Пад псеўд. А. Будзейка; Найміт стараецца // Там жа. № 12 / Пад псеўд. А. Будзейка; Разваліўся трутнеў дом // Там жа. № 14 / Пад псеўд. А. Будзейка; Пасварыліся ваякі: [Верш] // Там жа. № 22 / Пад псеўд. А. Будзейка; Змагары ад здрады // Там жа. № 23 / Пад псеўд. А. Будзейка; Пан Стах тады напіша так // Там жа. № 29 / Пад псеўд. А. Будзейка; Ён цяпер жыве ў Нью-Йорку // Там жа. № 39 / Пад псеўд. А. Будзейка.

1963. Позняе ворыва: Аповесць // Маладосць. № 10; Татры: Паэма // Полымя. № 2.

1965. А над лугам Кулік; Я век нічога не спаліў: [Вершы] // Дзень паэзіі — 65. Мн.; Напілася кума...: З народнага // Вожык. № 2; Ніва. 25 крас.

1966. Напілася кума...: З народнага // Вожык у дарозе. Мн.; Другое акно // Пра час і пра сябе. Мн.

1968. Нечаканыя госці: Урывак з паэмы // Беларусь. № 10; Бацькоўскі наказ: [Вершы] // Вяч. Мінск. 22 кастр.; Паліграфкамбінат ці склад рукапісаў?: Пісьмо ў рэдакцыю // ЛіМ. 23 студз. / У сааўт.; Даўгі новыя: [Апавяданне] // Ніва. 17 ліст.

1970. Прапаведнік здрады; Экзыльная Лушка: (Памфлеты) // На задворках. Мн. / Пад псеўд. А. Будзейка; «Райскі чалавек»: Урывак з вершаванай аповесці «Блакітныя вербы» // Голас Радзімы. № 22; Адась: Урывак з вершаванай аповесці «Блакітныя вербы» // ЛіМ. 13 сак.; Блакітныя вербы: [Урывак з аповесці] // Чырв. змена. 27 кастр.

1971. Елі, елі «саладуху»: Памфлет // ЛіМ. 19 ліст.

1972. Раса; У Ж'яры над Гронам; Падзяка; Сон старога збуйніка; Жывая памяць: [Вершы] // Маладосць. № 9; Блакітныя вербы: Паэма // Полымя. № 5; Са славацкага сшытка: [Вершы] // Звязда. 19 ліп.; Высокія Татры; На варце Радзімы; І шэпчуць цікаўным...; Нех са пачы...; «Трубіў алень...»; У запаведным лесе; Цыганка; На крутой гары (З народнага); «Арляня з гнязда ўпала...»; «А хмель бушаваў...»; Песня: [Вершы] // ЛіМ. 7 студз.; Мыш у звярынцы: Жарт // Там жа. 28 крас. / Пад псеўд. А. Будзейка; Супрацьстаянне лета: [Верш] // Там жа. 14 ліп.; Барсук — адміністратар: [Верш] // Там жа. 28 ліп.; Жабрацкая хітрасць; [Верш] // Там жа. 20 кастр. / Пад псеўд. А. Будзейка.

1973. Гэта вам не жартачкі: [Верш] // ЛіМ. 9 лют.; Субардынацыя: [Верш] // Там жа. 2 сак.; Летнія перагуды: [Верш] // Там жа. 27 ліп.; Смалакур; Запаветнае; Прызнанне; Легенда; Лесарубы: [Вершы] // Там жа. 14 вер.

1974. А на сэрцы трывога...: [Верш] // Беларусь. № 12; Міні-байкі: Рашучы рак; Працавіты хамяк; Мядзвежая ласка; Да пары... // Вожык. № 3; Адважны заяц: [Верш] // ЛіМ. 1 сак.; Да тых, хто астаўся жывы: [Верш] // Там жа. 19 ліп.; «Марыца»: [Верш] // Мін. праўда. 31 жн.; Вываpацень: [Верш] // Ніва. 6 кастр.

1975. Суладдзе: [Верш] // Беларусь. № 3; Балада пра «ястрабка» // ЛіМ. 28 сак.

1976. Смалакур: [Вершы] // Люблю будзённы дзень... Мн.; «Паэзія дысцыплінуе» // ЛіМ. 16 студз.

1977. Мы ўжо агонь агнём гасілі...: [Верш] // ЛіМ. 11 ліст.

1978. Служка НАТО: [Верш] // Вожык. № 12.

1979. Светлыя крыніцы: [Нарыс] // Беларусь. № 9.

1980. «Лясныя крушні»: Фрагменты з вершаванай аповесці // ЛіМ. 6 чэрв.

1981. Пакручастыя сцежкі багаслова з Вадовіц // Полымя. № 4; Справаздача рэвізійнай камісіі: [Тэкст даклада] // ЛіМ. 24 крас.

1983. На вузкай кладцы: [Верш] // ЛіМ. 25 лют.

1985. «Лес для мяне быў бацькам у вайну...»: [Верш] // Партызаны, партызаны... Мн.; Жывыя здані: Памфлет // Полымя. № 6, 7; Магістры зла і нянавісці; Вербальная дэмагогія; Тактыка «надточаных рук»; Генералы дыверсійных чысцілішчаў // Звязда. 6, 10, 12, 16 студз. / Сааўт. В. Пепеляеў; Боскі «дранг нах Остэн»; Ахтунг, гадаванцы «Русікума»!...: Каталіцызм і антыкамунізм // Там жа. 26, 31 мая / Сааўт. В. Пепяляеў; Шляхамі здрады і прымусу; Булёнавыя браты ў Хрысце; Капіталізм і антыкамунізм // Там жа. 7, 14 чэрв. / Сааўт. В. Пепяляеў; Рэвалюцыя вынесла прыгавор: [Рэц. на кн.: С т а ш к е в і ч Н. Приговор революции. Мн., 1985] // Там жа. 16 ліст. / Сааўт. В. Пепяляеў; Падарожжа ў прыгажосць: [Рэц. на кн.: С а х у т а Я. Фарбы роднай зямлі. Мн., 1985] // Мін. праўда. 13 жн.

1.4.

С м і р н о ў С. Брэсцкая крэпасць / З рус. Мн., 1967.

1958. Г о л у й Т. Трэба жыць: [Верш] // З пол. // ЛіМ. 12 ліп.; М а р у к а с К. Звычайная гісторыя: Апавяданне / З літ. // Там жа. 24 вер.; Й о н і н а с А. Той шчаслівы...: [Верш] / З літ. // Там жа. 27 вер.; К а в а л е ц Ю. Рубцы; Пасля вайны: Навелы / З пол. // Там жа. 25 кастр.

1959. Б а с а р а б е с к у І. Нецярплівыя; Костачка: Апавяданні / З рум. // ЛіМ. 29 жн.

1962. Б а р н е т Э. Калі на белым свеце: [Верш] / З ісп. // Голас Радзімы. № 61 / Пер. пад псеўд. А. Будзейка.

1963. Б а р н е т Э. Калі на белым свеце: [Верш] / З ісп. // Беларусь. № 5.

1966. М а т у с о ў с к і М. Паміраe юная сакая; Чорны дождж: [Вершы] / З рус. // Голас Радзімы. № 4.

1969. К а в а л е ц Ю. Шрамы; С л а м ч ы н с к і М. Продкі інжынера Тарэсы: Апавяданні / З пол. // Ад Буга да Одры. Мн.

1.5.

На рускую мову. Перед сентябрем: Поздняя вспашка: Повести / Пер. М. Горбачев. М., 1968.

В родном лесу; Рыбак; «Тяжелою тучей нависло предгорье...»: [Вершы] / Пер. Б. Спринчан // Знамя юности. 1964. 18 дек.; Поздняя вспашка: [Аповесць] / Пер. Г. Попов // Неман. 1965. № 4; Солдатский баян: (Из поэмы «Карвига оставляет хутор») / Пер. Ф. Мурашко // Чтоб всегда было солнце. Мн., 1968; Полдень; Налибоки / Пер. Б. Спринчан; Карвига / Пер. Н. Кислик: [Вершы] // Неман. 1968. № 10; Погас огонь войны: [Верш] / Пер. И. Василевский // Путь к победе. Мн., 1970; Тотальное банкротство / Пер. Б. Антонов // Неман. 1971. № 3. Рэц. Г е р ц о в и ч Я. Иудин хлеб // Сел. газ. 1971. 29 авг.; Татры: [Раздзелы з паэмы] / Пер. В. Рождественский // Неман. 1971. № 12; Я ничего вовек не сжег; По военным дорогам: [Вершы] / Пер. И. Василевский // Извечной песни голоса. Мн., 1980; «На перекрёстке — стройный ряд рябин...» / Пер. П. Жур; «Смеется Нарочь — нынче вновь...»; «Не подрубайте вдоль дорог берез...»; «Все любят мед, и каждый в этом прав...»; Легенда / Пер. В. Шошин: [Вершы] // Беларусь моя. Л., 1983.

На ўкраінскую мову. До тих, що лишились живими: [Верш] / Пер. Б. Стельмах // Ленінська молодь. 1975. 24 черв.

2.3.

На беларускай мове. Алесю Бажко — 50 гадоў: [Віншаванне] // ЛіМ. 1968. 22 кастр.; Алесю Бажко — 60: [Віншаванне] // Там жа. 1978. 13 кастр.; Б а р с т о к М. Паэма // Сучасная беларуская паэзія. Мн., 1970; Б е л а р у с к а я савецкая проза: Раман і аповесць. Мн., 1971. С. 300—301, 318; Б е ч ы к В. Паэзія адступіла перад прозай // ЛіМ. 1961. 16 мая; Б р ы л ь Я. Галасы маладых // Там жа. 24 мая; К о л а с Я. [Ліст] // Зб. тв.: У 12 т. Мн., 1964. Т. 12; Л. П. Шчодрая густота фарбаў // Голас Радзімы. 1968. № 44; Л о й к а А. Па залатое руно // ЛіМ. 1978. 13 кастр.; М а ж э й к а А. Паэма пра брацтва

народаў // Там жа. 1965. 26 ліст.; Паэзія — жыццё // Беларусь. 1978. № 10. Пісьменнікі Савецкай Беларусі: Кароткі даведнік. М., 1981; Прыходзька П. Зорка шчасця // Полымя. 1968. № 11; Смальянава Л. Шляхі паэтычнага эпасу. Мн., 1977. С. 134—135; Цвяткова Б. Шчасце цяжкіх дарог // Вяч. Мінск. 1968. 22 кастр.; Юрчанка Г. Пабрацімства народаў-змагароў // ЛіМ. 1967. 20 кастр.: Яскевіч А. Кампазіцыя твора і стыхія слова // Яскевіч А. Грані майстэрства. Мн., 1974.

3.1.

ЦДАМЛіМ БССР. ф. 61, воп. 1. спр. 1—24.

Г. І. Рэут.

БАЗІЛЕВІЧ МАНУІЛ

Базілевіч Мануіл (гады, месца нараджэння і смерці невядомы), усходнеславянскі драматург і паэт 18 ст.

Відаць, паходзіў з Беларусі. Вучыўся ў Кіева-Магілянскай акадэміі. У 1750 па просьбе смаленскага епіскапа Г. Вішнеўскага разам з іншымі навучэнцамі М. Базілевіч быў накіраваны ў Смаленскую духоўную семінарыю, дзе выкладаў курс паэтыкі і рыторыкі. У Смаленску напісаў сілабічнымі вершамі паводле ўзору твораў сваіх настаўнікаў В. Лашчынскага і Г. Каніскага «Дэкламацыю», тыповы твор школьна-схаластычнай драматургіі, што складаецца з пралога, пяці актаў і эпілога. У гэтай дыдактычнай драме-маралітэ, напісанай з пазіцыі царкоўна-рэлігійнай маралі і хрысціянскіх ідэалаў, аўтар, карыстаючыся алегарычнымі вобразамі (Цнатлівасць, Чысціня, Асалода) і міфічным вобразам Вакха, выступіў супраць такіх адмоўных сацыяльных з'яў, як п'янства, грашалюбства, прадажнасць суддзяў, спачуваў бедным і зняважаным, сцвярджаў думку аб марнасці жыцця, неабходнасці маральнага ўдасканалення чалавека. Мова «Дэкламацыі» стараславянская ў сваёй аснове, але насычана значнай колькасцю мясцовых (беларускіх) слоў і выразаў. Пастаноўка гэтай п'есы суправаджалася сатырычна-гумарыстычнымі інтэрмедыямі з даволі развітым дыялогам, якія разыгрываліся ў перапынках паміж дзеямі драмы. Зберагліся дзве такія інтэрмедыі, выпісаныя з рукапісаў, што бытавалі ў Смаленскай школе. Яны былі створаны самім М. Базілевічам або яго вучнямі. Гэтыя творы, складзеныя на гутарковай беларускай мове, вылучаюцца сацыяльнай завостранасцю, рэлігійным скептыцызмам, цеснай сувяззю з рэальным жыццём. У іх выведзены не абстрактныя, абагульненыя, а канкрэтныя, індывідуалізаваныя, са сваімі ўласнымі імёнамі вобразы сялян (Змітрок, Церах, Свірыд). Пабудаваны інтэрмедыі на фальклорнай аснове, з выкарыстаннем народных вобразна-выяўленчых сродкаў і прыёмаў. Не апублікаваная «Паэтыка» М. Базілевіча захавалася ў некалькіх рукапісах (курсы, што чыталіся ім у 1752—53 і 1753—54 навучальных гадах), адзін з якіх зберагаецца ў Маскве ў Аддзеле рукапісаў Дзяржаўнай бібліятэкі СССР імя У. І. Леніна.

А. Ф. Коршунаў, В. А. Чамярыцкі.

Бібліяграфія

1.3.

1897. Драматическое произведение XVIII века, найденное в рукописях Смоленской духовной семинарии // Киевская старина. № 7—8, 9.

1905. [Селянін у касцёле; Селянін на споведзі]: (Інтэрмедыі) // Изв. ОРЯС. Кн. 1.

1923. З камедый Смаленскай семінарыі: 1. Селянін у касцёле; 2. Селянін у споведзі: [Урыўкі] // Гарэцкі М. Хрэстаматыя беларускае літаратуры. Вільня.

1959. [Селянін у касцёле; Селянін на споведзі]: (Інтэрмедыі) // Хрэстаматыя па старажытнай беларускай літаратуры. Мн.

1972. [Урывак з паэтыкі]; «Signo sanctae cvucis vincituv hostis animae», Eiusdem cavminis polonica carmina», «Judici inigua», «Epitaphia infantibus»: [Вершы] // Lewin P. Wyklady poetyki w uczelniach rosyjskich XVIII w. [1722—1774] a tradycje polskie. Wrocław etc.

1.5.

На ўкраінскую мову. Голос Бахуса / Пер. В. Шевчук // Аполлонова лютня. К., 1982.

2.3.

На беларускай мове. Ахрыменка П. Летапіс братэрства. Мн., 1973. С. 45—46.; Гісторыя беларускай дакастрычніцкай літаратуры: У 2 т. Мн., 1968. Т. 1. С. 422—423; Мальдзіс А. На скрыжаванні славянскіх традыцый. Мн., 1980. С. 316—319; Усікаў Я. Беларуская камедыя: Літ.-крытыч. нарысы. Мн., 1979. С. 61—64; Яго ж. Беларуская камедыя: (Ля вытокаў жанру). Мн., 1964. С. 112—117.

На польскай мове. Lewin P. Wykłady poetyki w uczelniach rosyjskich XVIII w. [1722—1774] a tradycje polskie. Wrocław etc., 1972. S. 21—22, 72—75, 126—129, 149—155.

На рускай мове. Петров Н. Очерки из истории украинской литературы XVII и XVIII в. Киевская искусственная литература XVII—XVIII в., преимущественно драматическая. К., 1911. С. 376—382.

На ўкраінскай мове. Охріменко П. Шляхами братання. К., 1968. С. 16—19.

З. У. Драздова.

БАЙКОЎ МІКОЛА

Байкоў Мікола [Мікалай Якаўлевіч; псеўд.: Аглядальнік, Асветнік, Дашкольнік, М. Крывіч, Мікола Крывіч, Настаўнік, крыпт. М. Кр., Кр-іч, М. К-ч; 10(22).2.1889, Бежацк Цвярской губ., цяпер Калінінскай вобл.— 23.6.1941, Мінск, па іншых звестках, жыў яшчэ ў 1944], крытык, літаратуразнавец, лінгвіст, педагог. Пісаў на беларускай і рускай мовах.

Нарадзіўся ў сям'і свяшчэнніка беспрыходнай турэмнай царквы. Пачатковую адукацыю атрымаў у Бежацкім мужчынскім духоўным вучылішчы, сярэднюю — у Цвярской духоўнай семінарыі, вышэйшую — у Маскоўскай духоўнай акадэміі, якую скончыў у 1913. Быў накіраваны ў Мінскую духоўную семінарыю выкладчыкам філасофскіх і педагагічных дысцыплін. Адначасова выкладаў у гарадской гімназіі і ў прыватных навучальных установах.

Пасля Кастрычніцкай рэвалюцыі М. Байкоў выкладаў у Мінскім настаўніцкім інстытуце (пасля перайменаваны ў педагагічны інстытут і ў інстытут народнай асветы), адначасова прымаў удзел у рабоце Педагагічнага таварыства, старшынёй якога быў акадэмік Я. Карскі. З 1921 працаваў выкладчыкам педтэхнікума. На старонках друку выступаў з артыкуламі па пытаннях педагогікі. Калі ў 1924 пачаў выдавацца часопіс «Асвета», М. Байкоў стаў яго супрацоўнікам. Выкладчыцкая дзейнасць М. Байкова спалучалася з даследчыцкай. Ён працаваў сакратаром Навукова-тэрміналагічнай камісіі пры Народным камісарыяце асветы БССР, вучоным сакратаром слоўнікавай камісіі пры Інстытуце беларускай культуры. Значным укладам у развіццё беларускага мовазнаўства з'явіліся выдадзеныя ў 1924 (разам з М. Гарэцкім) «Практычны расійска-беларускі слоўнік» і ў 1928 «Расійска-беларускі слоўнік» (разам з С. Некрашэвічам). Апошні слоўнік высока ацаніў акадэмік Я. Карскі.

Паглыбленае вывучэнне літаратуры М. Байкоў пачаў у сценах духоўнай акадэміі. Добра ведаў старaславянскую. лацінскую і грэчаскую мовы, цікавіўся старажытнай філасофіяй, вывучаў па арыгіналах творы Арыстоцеля, Платона. Пасля сканчэння духоўнай акадэміі збіраўся пісаць дысертацыю аб філасофскіх поглядах Клімента Александрыйскага, але ад задумы адмовіўся па прычыне адсутнасці ў Мінску неабходнай літаратуры і немагчымасці выпісаць яе з іншых месцаў (ішла першая імперыялістычная вайна). М. Байкоў падрыхтаваў і ў пачатку 1919 здаў у выдавецтва курс лекцый па гісторыі старажытнай філасофіі, якія не выйшаў з друку ў сувязі з акупацыяй Мінска кайзераўскімі войскамі, а затым войскамі буржуазнай Польшчы.

М. Байкоў не быў па паходжанні беларусам, але прызнаваўся, што, пазнаёміўшыся з беларускім рухам, ён «пранікае шчырым жаданнем працаваць над адраджэннем беларускай культуры». Яму належыць больш за 130 прац па пытаннях беларускай мовы, літаратуры, педагогікі. У 1920-х гадах ён стаў вядомым і як літаратурны крытык. У сваіх канцэпцыях М. Байкоў не пазбег супярэчлівых уплываў тагачаснай літаратурнай палемікі. З аднаго боку, яго ацэнкі вылучаліся эстэтычным густам, тонкім адчуваннем мастацкай прыроды твораў, цікавым канкрэтным аналізам іх. З другога, у пытаннях літаратурнай тэорыі і метадалогіі ён апынуўся ў палоне тэндэнцыйных, спрошчаных трактовак у падыходзе да класавай, нацыянальнай і агульначалавечай сутнасці мастацтва. М. Байкоў быў прыхільнікам ідэі «адзінага патоку» беларускай сялянскай літаратуры з яе самабытнай нацыянальнай асновай. Ён лічыў, што, калі літаратура страчвае нацыянальны элемент у змесце і ў форме, то яна страчвае сваё самабытнае мастацкае аблічча. З гэтых пазіцый звязваў творчыя магчымасці пісьменнікаў з іх сацыяльным паходжаннем, «класавай псіхаідэалогіяй». Аднак яго памылкі далёкія ад ваяўнічага вульгарызатарства, аглабельнасць крытыкі якога адчуў і сам М. Байкоў, абвінавачаны ў пачатку 1930-х у «цэлым светапоглядзе заалагічнага нацыяналізму». У сувязі з гэтым у ліпені 1930 ён быў звольнены з акадэмічнай пасады і арыштаваны. Выйшаўшы ў верасні на волю, працаваў у Мінскім рэкламным бюро, стылістам у рэдакцыі газ. «Чырвоная змена», займаўся перакладамі на беларускую мову з рускай, украінскай і нямецкай моў. Літаратурна-крытычныя погляды М. Байкова спалучаліся з імкненнем паказаць этналагічныя і гістарычныя карані, на якіх узрастала маладая беларуская савецкая літаратура. Адзін з яе жыватворных вытокаў М. Байкоў бачыў у велічнай і трагічнай постаці

К. Каліноўскага, якога ён лічыў беларускім нацыянальным героем. Смелым на той час было і сцвярджанне М. Байкова, што перыяд «Нашай нівы» адыграў важную ролю ў справе магутнага ўздыму беларускай культуры, вызначыў яе сацыяльна-дэмакратычны кірунак. *І. Э. Багдановіч.*

Бібліяграфія

1.2.
Практычны расійска-беларускі слоўнік. Мн., 1924 / Сааўт. М. Гарэцкі. Рэц.: Бузук П. // Маладняк. 1926. № 7—8; Грамыка М. // Асвета. 1924. № 2; 2 выд. Мн., 1926. Рэц: Мовазнавец // Асвета. 1926. № 5; Цвяткоў Л. // Асвета. 1927. № 2; Яго ж. // Звязда. 1926. 17 чэрвеня.
Наша сіла — ніва ды машына: Лемантар для дарослых. Мн., 1925 / Сааўт. С. Некрашэвіч, М. Багдановіч. Рэц.: Ж-кі С. // Асвета. 1926. № 1.
На літаратурныя тэмы: Зб. артыкулаў. Мн., 1929 / Пад псеўд. М. Крывіч. Рэц.: Бэндэ Л. Мікола Байкоў на літаратурным фронце // Маладняк. 1929. № 5—6; Смаляціч // Полымя. 1929. № 5.
1.3.
1921. Лексікон беларускай мовы ў нямецкай апрацоўцы // Вестн. Наркомпроса. № 1; Беларускія журналы ў Савецкай Беларусі; Обзор литературы по педагогике // Там жа. № 2; Педагогические идеи Л. Н. Толстого в их отношении к современной педагогике трудовой школы // Шк. и культура Сов. Бел. № 1—2.
1922. Памяці А. Бурбіса // Вестн. Наркомпроса. № 3—4; [Рэц. на кн.: Гарэцкі М. Невялікі беларуска-маскоўскі слоўнік. 2 выд. Вільня, 1921] // Там жа. № 5—6; [Рэц. на кн.: Блонский П. Педагогика. М., 1922] // Там жа. № 11—12.
1923. Пазнанне Беларусі як навуковая і рэвалюцыйна-грамадзянская праблема // Полымя. № 3—4; Пытанне беларускай культуры і шлях беларускай інтэлігенцыі; Новая беларуская паэма: Якуб Колас. «Новая зямля» // Там жа. № 5—6.
1924. [Рэц. на кн.: Блонский П. Красная зорька. М., 1923]; [Рэц. на кн.: Вольфсон С. Марксизм и педагогика. Мн., 1924]; [Рэц. на кн.: Некрашэвіч С. Роднае слова. Ч. 1. М.; Пг., 1923] // Асвета. № 1; Пуці змычкі: (Беларуская літаратура ў яе адносінах да агульнай культуры пралетарыяту); [Рэц. на кн.: Кварталы. К., 1924; Сосюра В. Місто. К., 1924] // Полымя. № 2.
1925. [Рэц. на кн.: Александровіч А. Па беларускім бруку. Мн., 1925] // Полымя. № 4.
1926. Паэма «Новая зямля» як манументальны твор у беларускай паэзіі //Якуб Колас у літаратурнай крытыцы. Мн.; Ад камісіі для ўкладання слоўніка жывой беларускай мовы: (Інбелкульт)//Асвета. № 6, 10—11; [Рэц. на кн.: Зарэцкі М. Пад сонцам. Мн., 1926; Бандарына З., Вішнеўская Н., Пфляумбаўм Я. Вершы. Мн., 1926] // Маладняк. № 3; Наша літаратура за 1925 г.; [Рэц. на кн.: Нёманскі Я. На зломе. Мн., 1925] // Полымя. № 1; [Рэц. на кн.: Зарэцкі М. Голы звер. Мн., 1926] // Там жа. № 4 / Пад псеўд. М. Крывіч; На перагібе // Там жа. № 6 / Пад псеўд. М. Крывіч; [Рэц. на кн.: Гарэцкі Г. Народны прыбытак Беларусі. Мн., 1926] // Сав. будаўніцтва. № 7 / Пад крыпт. М. К-ч.
1927. Сучасны стан і перспектывы слоўнікавай працы на мясцох БССР // Асвета. № 2; [Рэц. на кн.: Бараноўскі А., Ажгірэй В., Залуцкі В. Барацьбіт. Мн., 1927] // Там жа. № 5—6; [Рэц. на кн.: Каспяровіч М. Матэрыялы да вывучэння віцебскай краёвай літаратуры і мастацтва. Мн., 1927] // Маладняк. № 9 / Пад псеўд. М. Крывіч; [Рэц. на кн.: Галавач П. «Дробязі» жыцця. Мн., 1927]; [Рэц. на кн.: Чарот М. Беларусь лапцюжная. Мн., 1927; Чарот М. Чырванакрылы вяшчун. Мн., 1927] // Полымя. № 3; Наша проза за 1926 год // Там жа. № 4 / Пад псеўд. М. Крывіч; [Рэц. на кн.: Трус П. Ветры буйныя. Мн., 1927] // Там жа. № 6; [Рэц. на кн.: Багдановіч М. Творы. Кн. 1. Мн., 1927] // Там жа. № 6 / Пад псеўд. Крывіч; [Рэц. на кн.: Гартны Ц. Прысады. Мн., 1927] / Пад псеўд. М. Крывіч; [Рэц. на кн.: Працы акадэмічнай канферэнцыі па рэформе беларускага правапісу і азбукі. Мн., 1927] // Там жа. № 7; Аб творчасці Наталлі Арсеньевай // Там жа. № 8.
1928. На перагібе: Увагі да другой квадры рамана Ц. Гартнага «Сокі цаліны» — «На перагібе» / Пад псеўд. М. Крывіч; Цішка Гартны: (Біяграфічны нарыс) // Цішка Гартны ў літаратурнай крытыцы. Мн.; Месца Янкі Купалы ў беларускай літаратуры: (Купала і Шаўчэнка) // Янка Купала ў літаратурнай крытыцы. Мн.; Да пытання аб метадах і прыёмах нашае крытыкі // Полымя. № 1; [Рэц. на кн.: Гурло А. Зорнасць. Мн., 1927] // Там жа. № 3 / Пад псеўд. М. Крывіч; Аб нашай мовазнаўчай тэрміналогіі // Там жа. № 3.
1.4.
Сельм Е. Дзень учарашні: Апавяданне / З пол. Мн., 1940.
1940. Міцкевіч А. Сябрам рускім: [Верш] / З пол. // Чырв. змена. 24 ліст.
1.5.
На ўкраінскую мову. Новітня білоруська література // Нова Білорусь. К., 1929.
1.6.
Янка Купала ў літаратурнай крытыцы. Мн., 1928 / Рэд.
2.3.
На беларускай мове. Германовіч І. М. Я. Байкоў // Германовіч І. Беларускія мовазнаўцы. Мн., 1985; Карабан С. Нарысы гісторыі беларускай савецкай крытыкі 20—30-х г. Мн., 1971. С. 150, 157—158; Мушынскі М. Беларуская крытыка і літаратуразнаўства: (20—30-я гады). Мн., 1975. С. 21—28, 54; Шукайла П. «Пресвятая багародзіца, спасі нас» // Росквіт. 1928. № 2.
На рускай мове. Булахов М. Восточнославянские языковеды. Мн., 1977. Т. 2. С. 42—43.
3.1.
ЦДАКР БССР, ф. 42, воп. 1, спр. 525.

Г. І. Рэут.

БАНДАРЫНА ЗІНАІДА

***Бандарына Зінаіда Аляксандраўна** (10.11.1909, Гродна — 16.4.1959, г. Мінск; пахаваны на Усходніх могілках), празаік, паэт, культурны дзеяч. Член СП СССР з 1957.*

Нарадзілася ў сям'і настаўнікаў. Па месцы жыхарства скончыла пачатковую школу. З 15 гадоў працавала ў саўгасе «Тарасава» Мінскай вобл., пазней была загадчыцай дзіцячага сада ў мяст. Койданава Мінскай вобл., вучылася ў педтэхнікуме (Мінск, 1925—27), настаўнічала ў беларускай школе ў сібірскім пасёлку Медзякова, дзе вучыліся дзеці перасяленцаў з Беларусі (1927—28), супрацоўнічала ў газеце «Палеская праўда» (Гомель, 1928—29).

У 1930 З. Бандарына паступіла на літаратурна-сцэнарны факультэт Інстытута кінематаграфіі ў Маскве, які скончыла ў 1933. Некаторы час загадвала сцэнарным аддзяленнем у Віцебскім кінатэхнікуме (1933—34), а пасля сканчэння ў 1937 аспірантуры пры Акадэміі мастацтвазнаўства ў Ленінградзе працавала на кінастудыях і ў тэатрах Масквы, Архангельска, Горкага. У перыяд Вялікай Айчыннай вайны знаходзілася ў радах Чырвонай Арміі. Узнагароджана медалямі.

У пасляваенныя гады лёс пісьменніцы звязаны з часопісам «Бярозка», Беларускім радыё (1945—46), Домам народнай творчасці ў Гродне (1946—48), філіялам музея Янкі Купалы ў Вязынцы (1948—50), газетамі «Зорька» і «Літаратура і мастацтва» (1950—56).

Літаратурную дзейнасць пачала ў 1926 вершамі, якія друкаваліся ў «Маладняку» і іншых выданнях. У тым жа годзе ў калектыўным зборніку «Вершы» змясціла некалькі сваіх твораў. У 1929 выйшла ў друку яе аповесць «Шуміць тайга», а ў 1931 — зборнік паэзіі «Веснацвет», але выступала З. Бандарына пераважна як празаік. Творы З. Бандарынай занялі прыкметнае месца ў беларускай літаратуры. З усяго напісанага ёю вылучаецца аповесць «Ой, рана на Івана» — твор пра дзіцячыя і юнацкія гады Я. Купалы, пра жыццёвыя шляхі-дарогі і першыя крокі ў літаратуры будучага народнага паэта. Аповесць напісана паводле біяграфічных матэрыялаў і ўспамінаў пра яго родных і блізкіх. *П. І. Маляўка.*

Бібліяграфія

1.2.

Веснацвет: Вершы 1926—1929 г. Мн., 1931. Рэц.: Галубок Э. // Узвышша. 1931. № 8; Дворкіна Ю. // Маладняк. 1931. № 9.

Ой, рана на Івана...: Старонкі маленства Янкі Купалы: Аповесць. Мн., 1956. (Школьная б-ка). Рэц.: Александровіч С. Юнацтва паэта // Беларусь. 1957. № 6.

Галина Ильина: Повесть. Мн., 1959. Рэц.: Горулев Н. Агроном и его друзья. // Неман. 1960. № 2.

Лясныя госці: Апавяданні. Мн., 1960.

Ой, рана на Івана...: Аповесць аб дзіцячых і юнацкіх гадах Я. Купалы. Мн., 1961.

Ой, рана на Івана: Аповесць. Мн., 1979. Рэц.: Дромін Е. Кнігапіс // ЛіМ. 1979. 27 крас.

1.3.

1926. Шэптам дзіўным: «Слаўны дзянёк...»; 8 сакавіка; Завіхурыла спевам машына; І толькі ты; Галя; Не кажы: [Вершы] // Бандарына З., Вішнеўская А., Пфляўбаўм Я. Вершы. Мн. Рэц.: Байкоў М. // Маладняк. № 3; Паляшук Я. // Сав. Бел. 28 сак.; 8 сакавіка: [Верш] // Зборнік 8 сакавіка. Мн.; Завіруха: [Верш] // Маладняк. № 2; Гудкі: [Верш] // Малады араты. № 1—2; Работніцы: [Верш] // Там жа. № 5; «Жыта пажатае...»: [Верш] // Там жа. № 17; Развітанне: [Верш] // Полымя. № 8; Песня гародзенскіх гоняў: [Верш] // Сав. Бел. 30 мая.

1927. На вуліцы: Абразок // Бел. піянер. № 17; «Усё прамінулася...»: [Верш] // Маладняк. № 1; Сасніла...: [Верш] // Там жа. № 3; Звоны-перазвоны...: [Верш] // Там жа. № 5; Звоны: [Верш] // Там жа. № 6; «У сінязялёным прадонні...»: [Верш] // Там жа. № 7—8; Над возерам...: [Вершы] // Полымя. № 3; Ля коміну: [Верш] // Там жа. № 4; Дзіўлюся я...: [Верш] // Там жа. № 5; «Ты праходзіш трывожна і сумна...»; Песні недапетыя: [Вершы] // Там жа. № 6; Апошняя вясна: [Верш] // Там жа. № 8; Ціха: (Прысвячаю жаночым працаўнікам): [Верш] // Сав. Бел. 20 ліст.; «Студзень, студзень навошта...»: [Верш] // Чырв. змена. 6 лют.

1928. Развітанне; Ціха: [Вершы] // Дэкламатар. Мн; 8 сакавіка: [Верш] // Бел. работніца і сялянка.

№ 2; Нечаканае збылося: [Верш] // Маладняк. № 7; Шуміць тайга: (Урыўкі з дзённіка 1927—28 г.): [Дарожныя нататкі] // Там жа. № 11; У школе; І вятры і зоры: [Вершы] // Полымя. № 3; Да прысуду грамады: [Верш] // Заря Запада. 8 июня; У адпачынак: [Верш] // Чырв. змена. 11 ліп; Будучына наша: [Верш] // Там жа. 18 ліст.

1929. Да новых перамог: [Верш] // Бел. работніца і сялянка. № 4; Два лісты: Ліст з гораду; Ліст з вёскі: [Вершы] // Там жа. № 9; Першамайскае: [Верш] // Там жа. № 10; Партрэт: Апавяданне // Там жа. № 10, 11; Дванаццаць пройдзена: [Верш] // Маладняк. № 1; [Слова на агульным сходзе Мінскай філіі БелАПП 22 лют. 1929 г.]: Пераказ асноўных палажэнняў // Там жа. № 3; Сем братоў: (Верш-легенда) // Там жа. № 4; [Гутарка з карэспандэнтам «Маладняка»] // Там жа. № 7; «Беларуская вёска»: [Верш] // Бел. вёска. 15 сак.; У тайзе: [Верш] // Чырв. змена. 27 студз.; Чырвоная зорка; Нарыс // Там жа. 4 жн.; Дзесяць год: [Верш] // Там жа. 3 снеж.

1930. Радасць перамогі: [Апавяданне] // Загулі трактары. Мн.; Слухай з краю ў край: [Верш] // Бел. Работніца і сялянка. № 19; Дэлегаткам: [Вершы] // Там жа. № 29—30; Бязногі П'ер: [Верш] // Маладняк. № 8—9; Крок за крокам: [Верш] // Полымя. № 9—10; Слова калгасніцы да бядняччак аднаасобніц: [Верш] // Бел. вёска. 7 ліст.

1931. «Шэптам дзіўным...»; «І толькі ты...»; «Не кажы...»; Шляхаводная Зорка: [Вершы] // Жаноцкая справа. № 2; Сайд Ун: Урыўкі з агітпрап. паэмы // Полымя. № 6—7.

1932. Слухай з краю ў край!: [Верш] // Партыя, слухай. Мн.; Пра адну ноч: [Верш] // Віцеб. пралетарый. 24 снеж.; Некалькі заўваг пра творчы метад БДТ-2 і пастаноўку «Напор» // ЛіМ. 20 жн.

1933. Першы май: Навела // Работніца і калгасніца Бел. № 21, 22; Жанчынам аратым // Там жа. № 22; Памяці Клары Цэткін: [Верш] // Там жа. № 24; ЛіМ. 9 ліп.; У імя нацыі: [Верш] // Звязда. 15 мая; «На захадзе бой» у БДТ-2 // ЛіМ. 10 лют.; Маё слова ў спрэчках // Там жа. 9 ліп.

1934. Сустрэча; Апавяданне // Работніца і калгасніца Бел. № 17.

1945. Снова на Родине: [Апавяданне] // Зорька. 17 мая; Детский праздник // Там жа. 26 июля.

1951. Апавяданні пра духоўных людзей: [Рэц. на кн.: Брыль Я. Зялёная школа. М., 1951] // ЛіМ. 15 снеж.

1952. Дзіцячыя гады паэта // Бярозка. № 6; Детство поэта // Зорька. 10 окт.

1953. Дипломная работа: [Аповесць] // Сов. Отчизна. № 6

1954. Наша выхавальніца: Нарыс // Бярозка. № 3; Шаг за шагом: Очерк // Сов. Бел. 8 июля.

1955. Па купалаўскіх мясцінах // Бярозка. № 6.

1956. Мая працоўная кніжка: Нарыс // Бярозка. № 9; Ой, рана на Івана: (Старонкі маленства Янкі Купалы): [Аповесць] // Полымя. № 12. Рэц.: Гілевіч Н. Аповесць пра паэта // ЛіМ. 1957. 23 студз.

1957. Ой, рана на Івана: Старонкі маленства Янкі Купалы // Ніва. 28 крас., 5, 12, 19, 26 мая, 2, 9, 16, 23 чэрв.

1958. Па купалаўскіх сцежках: [Верш] // ЛіМ. 5 ліп.

1959. Вавёрка: Апавяданне // Бярозка. № 2; Маленькі паштальён: (Урывак з кнігі «Сябры-аднапалчане») // Піянер Бел. 20 сак.

1961. Шэптам дзіўным; Будучыня — наша: [Вершы] // Анталогія беларускай паэзіі: У 3 т. Мн. Т. 2.

1962. Па купалаўскіх сцежках: [Верш] // Народны паэт Беларусі. Мн.; Хочу читать: Отрывок из кн. «Ой, рано на Ивана» // Зорька. 7 июля.

1967. Галка: [Апавяданне] // Арлянятам: У 2 т. Мн. Т. 2.

1982. Па купалаўскіх сцежках: [Верш] // Нам засталася спадчына. Мн.

1983. Хачу чытаць: З аповесці «Ой, рана на Івана» // Вяснянка. Мн.

1.4.

Ціханаў М. Апавяданні пра Пакістан / З рус. Мн., 1954.

1.5.

На рускую мову. Песня расправляет крылья: Повесть о дет. и юнош. годах Янки Купалы / Пер. Н. Нечаев. М., 1962.

На ўкраінскую мову. Ой, рано на Йвана...: З дитячих і юнацьких літ Я. Купали // Пер. Г. Вігурська. К., 1960. Рэц.: Вішнеўскі А. Кнігапіс // ЛіМ. 1982. 6 жн.

Ой, рано на Йвана...: (Повість) / Пер. Г. Вігурська // Бондарина З. Ой, рано на Йвана...; Александрович С. Від рідноі землі. К., 1982.

1.6.

Школьная эстрада. Дэкламатар для дзіцячай самадзейнасці. Мн., 1952 / Скл.

2.3.

На беларускай мове. В. Ш. Пяснярkі Усходняе Беларусі // Жаноцкая справа. 1931. № 2; Гарэцкі М. Біяграфічна-крытычны слоўнік сучасных выдатных і тыповых маладнякоўцаў // Гарэцкі М. «Маладняк» за пяць гадоў: 1923—1928. Мн., 1928; Яго ж. «Маладняк» за пяць гадоў: 1923—1928 // Максім Гарэцкі: Успаміны, артыкулы, дакументы. Мн., 1984; Гілевіч М. Добрая госця // ЛіМ. 1960. 15 ліст.; [Некралог] // Там жа. 1959. 18 крас.; Пісьменнікі Савецкай Беларусі: Кароткі даведнік. Мн., 1981; Хведаровіч М. Неспакойная // Хведаровіч М. Памятныя сустрэчы. 2 выд. Мн., 1963; Шушкевіч С. Лейтэнант Зіна // Шушкевіч С. Выбр. тв.: У 2 т. Мн., 1978. Т. 2; Яго ж. Панфілаўка Зіна // ЛіМ. 1979. 12 кастр.; Яго ж. Шляхі і дарогі Зінаіды Бандарынай: (Да 75-годдзя з дня нараджэння) // Там жа. 1984. 12 кастр.

На рускай мове. Киркевич А. Жизнь — горение // Гродн. правда. 1979. 13 окт.; Хведарович М. Зинаида Бондарина // Бондарина З. Песня расправляет крылья. М., 1962.

3.1.

ЦДАМЛіМ БССР, ф. 75, воп. 1, спр. 1—174.

Г. І. Рэут.

БАРАВІКОВА РАІСА

Баравікова Раіса Андрэеўна (н. 11.5.1947, в. Пешкі Бярозаўскага р-на Брэсцкай вобл.), паэтэса, перакладчыца. Член СП СССР з 1977. Лаўрэат Літаратурнай прэміі імя А. Куляшова (1987, за зборнік лірыкі «Каханне»).

Нарадзілася ў сям'і служачага. У 1965 скончыла Бярозаўскую сярэднюю школу, працавала ў быхаўскай раённай газеце «Маяк Прыдняпроўя». У 1966—71 вучылася ў Літаратурным інстытуце ў Маскве, адкуль накіравана на пасаду рэдактара кінастудыі «Беларусьфільм». З 1972 да 1977 працавала карэспандэнтам газеты «Літаратура і мастацтва», потым — у «Чырвонай змене».

У рэспубліканскім друку выступае з 1966. Першы зб. вершаў «Рамонкавы бераг» выйшаў у 1974. У паэзіі Р. Баравіковай вядучае месца займаюць тэма кахання, складаны свет думак і пачуццяў маладога сучасніка. Для яе лірычнага героя характэрны прага высокага духоўнага ідэалу, напружаны пошук сапраўдных маральна-этычных асноў і вартасцей жыцця. Творчы арыенцір Р. Баравіковай выяўляецца ў разуменні таго, што «тады ў народа ёсць паэты, калі ў паэтаў ёсць народ...» Выступае таксама ў прозе (аповесць «Кватарантка», 1980). Перакладае з рускай, украінскай, літоўскай і інш. моў.

Жыве ў Мінску.

Г. М. Праневіч.

Бібліяграфія

1.1.

Пад небам першага спаткання. Мн., 1990. (Б-ка бел. паэзіі).

1.2.

Рамонкавы бераг: Вершы. Мн., 1974. (Першая кніга паэта). Рэц.: Бечык В. У чаканні цуда // Чырв. змена. 1975. 22 студз.; Гаўрусёва Т. Перад табой шырокі свет // Маг. праўда. 1975. 20 чэрв.; Кислицина А. Обещание глубины // Знамя юности. 1975. 25 июля; Тункель М. Рамонкавы бераг Радзімы // Маг. праўда. 1976. 26 лют.; Яфімаў Ф. Абяцанне глыбіні // Беларусь. 1975. № 6.

Слухаю сэрца: Вершы і паэма. Мн., 1978. Рэц.: Бартохова С. Талант быть счастливой // Знамя юности. 1978. 24 окт.; Гарадніцкі Я. Сэрца гаворыць праўду... // ЛіМ. 1978. 15 снеж.; Чабан Т. Шлях да сапраўднага // Чырв. змена. 1979. 23 жн.

Кватарантка: Аповесць. Мн., 1980.

Такое кароткае лета: Лірыка. Мн., 1981. Рэц.: Кабаковіч А. Святло надзей — мелодыя радка // Маладосць. 1981. № 10; Радзівончык Н. Шчырая споведзь // ЛіМ. 1981. 19 чэрв.; Ципис Н. // Неман. 1981. № 12.

Адгукнуся галасам жалейкі. Мн., 1984. Рэц.: Грахоўскі С. У народа ёсць паэты // Полымя. 1984. № 12; Марозаў Л. Астравок буслінага крыла // Маладосць. 1984. № 12.

Каханне: Кніга лірыкі. Мн., 1987.

1.3.

1966. Беларусі: [Верш] // Маг. праўда. 5 чэрв.; Верасы; «Часам здасца — родная старонка...»; «Круціцца глобус, мільгаюць краіны...»: [Вершы] // Там жа. 14 кастр.; «Круціцца глобус, мільгаюць краіны...» [Верш] // Чырв. змена. 7 жн.

1967. «Суседка не скідае чорнай хусткі...»: [Верш] // Голас Радзімы. № 19; «Часам здасца...»; Верасы; Грамніцы; «Суседка не скідае чорнай хусткі...»; «Жыве ў памяці зялёны край...»: [Вершы] // ЛіМ. 30 крас.; Маці: Лірыч. дзённік // Маг. праўда. 20 жн.; Пойдзем слухаць кнігавак: [Верш] // Там жа. 17 ліст.

1968. «Я — дзяўчынка на шары...»; «На Ясельдзе маёй зноў крыгаход...»; «Адчуваю, што нешта не так...»; «Мабыць, гэта яшчэ дзяцінства...»: [Вершы] // Маладосць. № 3; «Аказалася ўсіх сталейшаю...»: [Верш] // // Знамя юности. 13 июня; «Тэлефонную трубку вешаю...» [Верш] // Маг. праўда. 10 сак.; «Калёсны грукат і гітары звон...»; «Я так спяшаюся...»; Сакавік; «Мару я аб табе...»; «Разыдзіцеся вы, хмары...»; Аб настроі: [Вершы] // Там жа. 25 мая; «Здалося мне, што ўсё забыта...»: [Верш] // Чырв. змена. 12 мая; Радзіме: [Верш] // Там жа. 19 ліст.

1969. «Ніколі парасона не насіла...»; «Няўжо цяпер ўсяму — канец...»: [Вершы] // Маладосць. № 3; «Не пазнаю сябе: я — і не я...»; «Ні фотакарткі, ні пісьма...»: [Вершы] // Работніца і сялянка. № 4; Дзяцінства: [Верш] // Заря. 25 окт.; Радзіме: [Верш] // ЛіМ. 7 сак.; «Няўжо цяпер ўсяму — канец...»: [Верш] // Там жа. 11 сак.

1972. Дзімітроўскі праезд: [Верш] // Дзень паэзіі-72. Мн.; «Валіць снег...»; «Вазьмі мяне ў свае сані...»: [Вершы] // Маладосць. № 3; «Ужо дваццаты год я бачу сон..»: [Верш] // Вяч. Мінск, 29 жн.; Памяці дзеда: [Верш] // ЛіМ. 3 сак.

1973. Восень: [Верш] // Дзень паэзіі — 73. Мн.; Кнігаўкі над лугам: Апавяданне // Беларусь. № 9; Саюз працы і мастацтва // Голас Радзімы. № 40; Памяці дзеда: [Верш] // Полымя. № 3; «Мне сёння прыснілася хата...»: [Верш] // Работніца і сялянка.

№ 4; Сябрам: [Верш] // Вяч. Мінск. 15 жн.; «Прымае і шчасце і гора...»: [Верш] // Знамя юности. 6 июля; «Як лёгка дыхаецца зноў!..»: [Верш] // ЛіМ. 13 крас.; Каб не завяла лотаць...: [Рэц. на кн.: Маляўка М. Лотаць. Мн., 1973] // Там жа. 18 мая; Палац культуры запрашае... // Там жа. 31 жн.; «Хлопчык змея запускае...»; Імгненне: [Вершы] // Там жа. 26 кастр.; Белыя суніцы; «Цябе не слухаць — немагчыма...»: [Вершы] // Чырв. змена. 29 сак.; «Пойдзем слухаць кнігавак...»; Дома: [Вершы] // Там жа. 3 чэрв.; «Мне сёння прыснілася хата...»; «Крыштальныя звінелі люстры...»: [Вершы] // Там жа. 7 ліп.

1974. Восень 1918...: [Верш] // Голас Радзімы. № 43; Іграе Бетховен; «Прымае і шчасце, і гора...»; Рамонкавы бераг: [Вершы] // Вяч. Мінск. 14 лют.; Будуць новыя справы...: Нарыс // ЛіМ. 19 крас.; Наша свята: [Верш] // Там жа. 1 мая; Лета вялікага абавязку: Нарыс // Там жа. 24 мая; Палымянае слова песняра: Рэпартаж // Там жа. 14 чэрв.; «Там, дзе барвай восень...»: [Верш] // Там жа. 20 вер.; «Прыслухайцеся, гонкія сосны...»: [Верш] // Піянер Бел. 27 чэрв.; Сонечная музыка: [Верш] // Чырв. змена. 12 сак.

1975. «Душа мая, як лодка на вятрах...»; Развітальная песня: [Вершы] // Дзень паэзіі — 75. Мн.; Леся; «Я памятаю, там раслі лілеі...»; «Ужо падкраўся адвячорак...»; «Наша вуліца каруселіцца...»; Развітальная песня: [Вершы] // Вяч. Мінск. 13 кастр.; Наш дзень: [Верш] // ЛіМ. 7 лют.; За правы народныя // Там жа. 21 сак.; Чыталася лекцыя пра Чэхава // Там жа. 1 мая; Прызнанне: Нарыс // Там жа. 8 жн.; Жыццё майго першы выток; «Той ганак...»; Зорка палявая: [Вершы] // Там жа. 29 жн.; Голас Хатыні // Там жа. 24 кастр.; Шлях-пушча: [Верш] Там жа. 14 ліст.; Той ганак: [Верш] // Мін. праўда. 23 жн.; «Нідзе не растрывожу так душу...»: [Верш] // Там жа. 29 жн.

1976. «У цябе, любы мой,— карабель...»; «Зіма, зіма, сыпні калючым снегам...»: [Вершы] // Дзень паэзіі — 76. Мн.; Партызанская мадонна: [Верш] // Беларусь. № 9; Вечнае юнацтва; У час прагулкі з бацькам; Плошча Якуба Коласа; Калінавік; «Сына кучаравая галоўка...»; Барыня-сударыня; «З табой даўно не гамані...»; Ля карціны М. Залознага «Макі»: [Вершы] // Маладосць. № 10; «Імчыць цягнік...»: [Верш] // Полымя. № 9; У час прагулкі з бацькам: [Верш] // Знамя юности. 11 нояб.; Шчаслівы лёс: Нарыс // ЛіМ. 1 студз.; Пульс жыцця: Нарыс // Там жа. 6 лют.; Світанне ў парку імя Янкі Купалы: [Верш] // Там жа. 9 ліп.; «Ляціць яна зоркаю ў ночы...»: [Верш] // Мін. праўда. 21 студз.; «Зямлю па шчырасці люблю...»: [Верш] // Там жа. 10 крас.

1977. Шлях-Пушча; Вясёлы лістапад: [Вершы] // Дзень паэзіі — 77. Мн.; У лесе; Леся: [Вершы] // Беларусь. № 9; Партызанскае вяселле; Світанне ў парку Янкі Купалы; Восень на Палессі; Салаўі: [Вершы] // Маладосць. № 8; «Падобны голас мой на ўсхліп...»: [Верш] // Полымя. № 12; Знаёмцеся — саўгас «Малеч» // ЛіМ. 7 студз.; «Усцешна слізгане над жытам...»; «Чамусьці крыўды спакваля...»; Да ластаўкі; Жывапіс побач; Чаромхавая замяць; «На балконе адвячоркам...»; «Не адчужэнне...»; «Якая справа да пары...»; «Адгукнуўся смуткам шолах...»: [Вершы] // Там жа. 15 ліп.; «Пакуль жыву — агнём гару!..»; «Вясны ўтрапёнае дыханне...»; «Не давайце мне думаць пра лета...»: [Вершы] // Там жа. 2 снеж.; Памяць; «З чамаданам ужо з вакзала...»: [Вершы] // Мін. праўда. 29 ліп.

1978. «На Беларусі ціха плачуць ка́ні...»; «Даруй і дзякуй. Вольная цяпер...»: [Вершы] // Адданасць: Вершы. Мн.; Вясною на бацькаўшчыне; «Я на старым веласіпедзе...»; «Я ад'еду, напэўна, ад'еду...»; «Як ціха яблыні шумяць у нашым садзе...»: [Вершы] // Дзень паэзіі — 78. Мн.; Зямля; Дабранач; «Як ціха яблыні шумяць...»; «Вы маю неспакойнасць уважце...»; «Ля крыніцы бруістай вяне...»; «Адшумела язмінная кіпень...»; «Адплываць за пясчаную выспу...»; Музыка; «Сінявокі май галубіцца...»; «Яшчэ не раз я пасміхнуся...»: [Вершы] // ЛіМ. 8 вер.; «Чалавек пазнаецца ў працы» // Там жа. 29 вер.; Вясёлка; У начлезе: [Вершы] // Мін. праўда. 8 крас.

1979. «Зіма размашыста пазначыць...»; «Не цалаваць. Не думаць. Не чакаць...»; «Паверце тыя, хто згубіў...»: [Вершы] // Дзень паэзіі — 79. Мн.; «Яшчэ не ўзяліся травой мурагі...»; «Зіма размашыста пазначыць...»; «Я з душы сваёй вырвала слова...»; «Датлее ў ночы вугалёк...»; «Калі западае клавіш...»: [Вершы] // Беларусь. № 7; «Мне ліпень прынясе з-пад Брэста...»; Дзічка; «У лясы, у гаі павядзе...»; Сыну; Серабранка; «Хай будзе так, як ты схацеў...»: [Вершы] // Маладосць. № 6; Мая кветка красавала // Работніца і сялянка. № 1; Хай будзе суладдзе і згода! // ЛіМ. 7 вер.; «Я з тых жытоў, я з той зямлі...»; «Не паддаюся ленасці і стоме...»; «Адрываюся зноў ад парога...»; «Сыне, прыадкрый на ўсход фіранку...»; «Пасядзім, мой даўні дружа...»; «Яшчэ на сёння клопат ёсць...»; «Золка... Золка, ласкавы мой госцю..»; З размоў вясёлай удавы; «Не спатрэбяцца лёгкія вёслы...»; «Не прашу ні ў кога вернасці...»: [Вершы] // Там жа. 28 вер.

1980. «Пакуль жыву — агнём гару!..»; «Пахілы клён убор зжаўцелы скіне...»; «Як мала трэба для паэта...»; «Не суцешаць ніякія словы...»; «Гэтаму вечару быць усё роўна...»; Госць: [Вершы] // Дзень паэзіі — 80. Мн.; Праўда жыцця: [Рэц. на кн.: Капусцін А. Скажу праўду. Мн., 1979] // Беларусь. № 3; Сэрца вучыла любіць...: [Рэц. на кн.: Паўлаў У. Чуж-чужаніца. Мн., 1979] // Там жа. № 12; Казка пра вецер: [Верш] // Вясёлка. № 3; Адчуванне часу і дарогі: [Рэц. на кн.: Макаль П. Выбранае. Мн., 1979] // Маладосць. № 5; Кватарантка: Аповесць // Там жа. № 6; Сыну; «Я сабе ні ў чым не спачуваю...»; Першае верасня; «Ты супакой маю ночку, Зарэчча...»; «У кожным слове ёсць мастацтва...»: [Вершы] // Работніца і сялянка. № 11; «Ужо сплывае снегу намець...»; «Ах, нездарма жыла я ганарліўкай...»; Прыцемкам у бярэзніку: [Вершы] // Родная прырода. № 2; Яго кніга жыцця // Вяч. Мінск. 14 студз.; Асмолаўскі тракт; «У маці — трое.. трое нас...»; «...І ніколі ўжо не паўторыцца...»; З цыкла «Вячоркі»: «Пасмяяліся... і годзе...»; «Чамусьці ўзяў і ўсё парушыў...»; «На ўсё, на ўсё кажу: мажліва...»: [Вершы] // ЛіМ 25 крас.; Назаўсёды з народам // Там жа. 30 мая; «Адспявалі вясёлыя шыны...»; Не спіцца; «Не ламіся ў хату, вецер...»; «За жнівом надыходзяць дажынкі...»; «Як спраўлялі заручыны...»; «Бясстрашны, уступай ва ўладу...»; «Не сціхае ў буслянцы...»: [Вершы] // Там жа. 31 кастр.; Пойдзем слухаць кнігавак: [Верш] // Чырв. змена. 8 сак.

1981. «У мяне палянка ёсць за садам...»; «Завяршаецца тыдзень рабочы...»; «У гэты горад прыляцяць гракі...»: [Вершы] // Дзень паэзіі — 81. Мн.; «Хмелю расцвіўшага гронка...»; «Гэта слізкая ў восень хада...»; «Там рос палын густы і горкі...»: [Вершы] // Беларусь. № 3; «Спявайце, хлопцы, спявайце!..» // Там жа. № 11; «Усё бліжэй стаю да рыскі...»; «Нехта пазірае ўслед варожа...»; «Вада вірлівая, а плытка...»; «Ля азерца шапоча аер...»; «А вясна набяжыць, нібы кара...»: [Вершы] // Маладосць. № 3; Кастусь Каліноўскі; «Валасы — як са спелага стэпу...»; «Колькі казак сама расказала...»; «На вярбе каташкі зажаўцелі...»: [Вершы] // Полымя. № 3; «Як ціха яблыні шумяць...»: [Верш] // Голас Радзімы. 28 мая; «Ах, якія мне светлыя помняцца леты!..»; Вучыла мама хадзіць; «Прыеду я ў той куток зялёны...»; «Праз навісь лёгкае імжы...»; «Прыспытаўшы вясновага шалу...»; «Не схацела паклікаць у госці...»; «Усёй душою палюблю...»: [Вершы] // ЛіМ. 5 чэрв.; Жыцця непаўторная кніга: [Рэц. на кн.: Макаль П. Смак яблыка. Мн., 1981] // Там жа. 24 ліп.; Чуцен голас паэта... // Там жа. 4 снеж.; «Гляне ранак светла і прыгожа...»; Вечар з братам; «Ужо не трэба шкадаваць...»; «Вось і заві бяседу мілай...»; «Птушка патрывожаная свішча...»; Патароча; Краявід з хваляй; Макавей; «Не трэба папракаць у здрадзе...»: [Вершы] // Там жа. 25 снеж.; Як добра // Чырв. змена. 22 ліп.; «Ля азерца шапоча аер...»; «На сцежку выйду палявую...»: [Вершы] // Там жа. 20 жн.; Для жыцця і для песні // Там жа. 19 вер.

1982. «Жыццё, жыццё — начэй і дзён паток...»; Рака; 11 мая: [Вершы] // Дзень паэзіі — 82. Мн.; «Не ведаю я, з чым мне параўнаць...»; На Доне: [Вершы] // На сцягу і ў сэрцы. Мн.; Знайсці сябе // Беларусь. № 1; І мінус гады жыцця... // Там жа. № 8; На плошчы Якуба Коласа: [Верш] // Там жа. № 11; У Вя-

зынцы; Ліпа цвіце: [Вершы] // Маладосць. № 6; «...А песня будзе жыць і жыць!» // Работніца і сялянка. № 7; «Там...»; «Непадуладна ні вятрам, ні сцюжы...»; «Забыць і назаўсёды адысці...»; «Пласцінка — чорнае азерца...»; «Раптам сонечна і блізка...»; «Пад грушай у час дажджу...»; Паводле народнага: [Вершы] // ЛіМ. 24 вер.

1983. Васьмірадкоўі: «А пачыналася будзённа...»; «Без парасона, як заўсёды...»; «Задума? Мара? Чыйсьці след..»; «Да складных думак непрыдатны...»; «Магчыма, быў усплеск вясла...»; «Увайдзіце ў маё становішча...»; «Аднаму прыродай дадзена...»; «Бедамі дарогі мераць...»: [Вершы] // Дзень паэзіі — 83. Мн.; З верай у дабро людское // Беларусь. № 9; «Чуеце, зноў наплывае яна...»; Цыкламены; «Мне на галінах мроілiся рысі...»; «Сырое неба. Каляіны...»; «Дарог раскручваем клубок...»; «І растрывожыць халадок нізіны...»; Простая песенька: [Вершы] // Маладосць. № 6; Кастусь Каліноўскі; «Ну, вось і зорка. Дзякуй, узышла...»; Паляна; Успамін пра Цётку: [Вершы] // Полымя. № 3; У сэнсе шчырасці і сонца // Работніца і сялянка. № 2; «Гэта ж проста восень адшумела...»: [Верш] // Там жа. № 11; Два вершы; Паэзія; «Сцюдзёна ў полі чыстым у ночы...»; Злаcліўцу; Доля; «На беразе за самаробнай вышкай...»; «Ні славай, ні бессмяротнасцю не дарыў...»; «Усё забудзь — імгненна і адразу...»: [Вершы] // ЛіМ. 30 вер.; Душы акрыленай размова: [Рэц. на кн.: Голуб Ю. Помню пра цябе. Мн., 1983] // Там жа. 28 кастр.

1984. «Адшуміць і ясень мой, і клён...»; «Сумна між сухіх кустоў карынкі...»: [Вершы] // Дзень паэзіі — 84. Мн.; У час прагулкі з бацькам: [Верш] // За цябе, Радзіма! Мн.; Цётка Малання з Асаўца: П'еса ў адной дзеі // Крок у бессмяротнасць. Мн.; «А ты, лісток, зусім як сэрца...»; Цяхцін. Час ад'езду; «Вайна яшчэ не адышла...»; Калыханка для Алены; «Перад расстрэлам...»; Маці; «Цвіце ў гародчыку язмін...»; «Кароткіх сустрэч на прыпынку...»: [Вершы] // Беларусь. № 3; Восень 1918; «Пазбегчы гутарак і спрэчак...»; «Будзе яблык салодкі і спелы...»; «На вокнах папараць цвіце...»; «Я думаю — гады праходзяць...»: [Вершы] // Маладосць. № 4; Твая прысутнасць на зямлі... // Работніца і сялянка. № 4; Напрадвесні; Гушча; Дзяды; «Не трэба слоў...»; «Да наваголняй ёлкі...»; За дзень да снежня; Рамантычны верш; Пэпка; «Старэюць людзі, дрэвы і кусты...»; «Нічагусенькі не змяніцца...»: [Вершы] // ЛіМ. 6 крас.; Песні вольнасці 1904—1984 // Там жа. 4 мая; Стэфанова; «Любі траву, вясновы гром і гай...»; «Калісьці ў зелень апрануцца дрэвы...»; Кулёма; «Адорыць глеба рупны клопат...»; На досвітку ў лесе; Жанчыны; Аднойчы ў Давыд-Гарадку...; Дзіцячы сад; Ліпень не дома; Позняя восень; «Золушка! — і ўздрыгваюць кусты...»: [Вершы] // ЛіМ. 2 ліст.; Уваходзіны ў песню // Чырв. змена. 31 кастр.; Муза ў абдымках Фердынанда // Там жа. 28 ліст.

1985. Партызанская мадонна; Партызанскае вяселле: [Вершы] // Партызаны, партызаны... Мн.; Як вас завуць, сусед мой?.. // Беларусь. № 3; «Спадзе раса і адшуміць калоссе...»; «Не верыць ні ўгаворам, ні слязе...»; «Мільёны дзён мяне кахаў...»; «Гэтай начы неспакойная назва...»; «Жыву з жыцця, і можна было б меней...»; «У сэрцы затрымцеў няясны гук...»; «І ў рыфмы лёгкай ёсць свае кантрасты...»; «Не абяцаюць, калі ўсё — цацанка...»: [Вершы] // Там жа. № 10; Малюнак; Птушачка; «Чаму? Нашто?..»; Адчужанасць; Зазімак; «Пра роднае...»; Пасля разрыву; «У прадчуванні блізкае разлукі...»; «Ізноў вяртацца ў сталасць з маладосці...»; «У дванаццаць нуль-нуль на развілцы...»: [Вершы] // Маладосць. № 3; Напрадвесні: [Верш] // Работніца і сялянка. № 3; Шчырыя, звонкія, усхваляваныя: [Інтэрв'ю] / Зап. Л. Коктыш // Вяч. Мінск. 15 крас.; «Хачу — і доўга будзе лета...»: [Верш] // Звязда. 22 лют.; Ва ўрочышчы Маліннік: [Верш] // Там жа. 1 крас.; «Раней было і зараз яно ёсць...»: [Верш] // Там жа. 3 ліст.; Пастукайся ў акно маё галінай...: [Верш] // ЛіМ. 8 сак.; Планета праўдзівага сэрца // Там жа. 23 жн.; Любоў; «Як часта ў свеце, бы ў бязладнай хаце...»; «Прывыклі ўнукі да тэлеэкрана...»; Мазурка; Рабінавая гронка; «Імклівы лыжнік сцежку перабег...»; «Дзіўлюся нібы рэдкай навіне...»: [Вершы] // Там жа. 22 ліст.; Разуменне душы чалавечай: [Рэц. на кн.: Багдановіч І. Чаравікі маленства. Мн., 1985] // Там жа. 6 снеж.; З жыцця бярэ пачатак: [Рэц. на кн.: Бондар Т. Чырвоны месяц года. Мн., 1985] // Там жа. 27 снеж.; Выхоўваць літаратурную змену // Чырв. змена. 13 студз.; Белы ветразь вэлюма // Там жа. 5 вер.

1.4.

1971. Дыгат С. Розовая тетрадь; Запрещённый удар; Ненастные вечера; Далёкое путешествие; Скрипичный концерт: [Апавяданні] / С пол. // Дыгат С. Прощание. Диснейленд: Рассказы. М.

1972. Раждзественскі У. Дзе ладажскі вецер...: [Верш] / З рус. // ЛіМ. 15 снеж.; Джангазіеў М. Не вазьму я багацця / З кірг.; Халіл З. Помнік герою: [Вершы] / З азерб. // Там жа. 29 снеж.

1974. Абашыдзе І. Бачу цябе, Грузія: [Верш] // З груз. // ЛіМ. 5 снеж.

1975. Шагенцукаў А. Ленін; Сатанэй; Позіркам пільным; Запавет; [Вершы] / З кабардз. // ЛіМ. 19 вер.; Камаля А. «Наканавана мне шчаслівай доляй...» / З азерб.; Кудаш С. Званочкі / З балк.: [Вершы] // Там жа. 7 ліст.

1977. Урнявічутэ Д. «І мяты водар...»; Рукавіца; Пра мёд: [Вершы] / З літ. // Літоўская савецкая паэзія. Мн. Т. 2.

1979. Дубровіна Э. Расія; Рашотка Летняга саду; Сяргеева І. Ленінград; Над радком; Яворская Н. Шавец; «Сказаў ён...»: [Вершы] / З рус. // Прызнанне. Мн.

1981. Васільева Л. «Груваcткія сніла ільдзіны...»; «Цяпер так хочацца здзівіць...»: [Вершы] / З рус. // Маладосць. № 5; Белацарковец Н. «Калі б зямное долі пуцявіна...»; Салавейка: [Вершы] / З укр. // Там жа. № 8.

1985. Папова А. Плошча Перамогі: Драма ў дзвюх дзеях / З рус. // Плошча Перамогі. Мн.

1.5.

На балгарскую мову. И пролет и младост: [Верш] / Прев. Н. Вълчев // Пулс. 1975. 23 септ.

На рускую мову. Горицвет: Стихи / Пер. П. Кошель. М., 1982. Рэц.: Звонарева Л. // Неман. 1983. № 9; Михайловская Т. // Там жа. 1984. № 3.

«Телефонную трубку вешаю...»; Проезжаю Дмитровский проезд...»: [Вершы] / Пер. В. Полетаев // Неман. 1970. № 3; «Я вышла на крыльцо...»; «Мы хотели встретиться летом...»; Весёлый листопад; Мгновение; «Сбежать от споров и тревоги...»: [Вершы] / Пер. Л. Филимонова // Там жа. 1974. № 6; Такое короткое лето; «Пока живу...»; «Восславить род готов любой!..»; «Разбивайся, сердце...»; «Из души своей вырвала слово...»; «Вы ко мне проявите участье...»; «Иду я лесом на рассвете...»; «Не прошу тебя о верности...»; «— Ты какого, девка, роду?..»; «Синеглазый мой проказливый...»; «У криницы лесной...»; «Ах, я была недаром терпеливой...»; Верлибр, написанный под утро; «Мой голос так похож на всхлип...»; «Вот и стала я разлучницей...»; Мартовские стихи; «Площадь круглая каруселится...»; «Как тихо яблони шумят»; «Я белье стирала...»; Барыня-сударыня; Белыничи. 1977; Золотое руно; «Умирают птицы, умирают...»: [Вершы] / Пер. Г. Куренев // Молодые поэты Белоруссии. М., 1979; «Вы ко мне проявите участье...»; «Из души своей вырвала слово...»; Белыничи. 1977: [Вершы] / Пер. Г. Куренев // Неман. 1979. № 7; Партизанская свадьба; Песня матери: [Вершы] / Пер. С. Евсеева // ЛГ. 1979. 28 февр.; «Не вернуть промелькнувшее лето...»: [Верш] / Пер. И. Василевский // Извечной песни голоса. Мн., 1980; «Зима размашисто отметит...»; «Не целовать. Не думать. Не гадать...»: [Вершы] / Пер. В. Липневич // Рабочая смена. 1981. № 8; «Не нужны быстрокрылые весла...»: [Верш] / Пер. П. Кошель // Дружба народов. 1982. № 3; Люблю, надеюсь, ожидаю; Весна диктует мне строку; Дабранач: [Вершы] / Пер. П. Кошель // Молодая гвардия. 1982. № 3; Дабранач; «Пока живу — огнём горю!..»; «И опавшей листве, видно, больно...»: [Вершы] / Пер. П. Кошель // Москва. 1982. № 5; Шлях-Пуща; «Ах, как тянулся этот

год безликий...»; «Я уеду, конечно, уеду...»; «Еще не покрылись травою луга...»: [Вершы] / Пер. П. Кошель // ЛГ. 1982. 3 марта; «Зима размашисто означит...»; «Мне не отбиться от погони...»; «Птица потревоженная свищет...»: [Вершы] / Пер. Н. Полякова // Беларусь моя. Л., 1983; На родине; «Поникший клен...»; Сумерки в березняке; «Стремительно скользнет над пашней...»; Микропоэма трех дождей; «Живу, как есть, под небом синим...»; «Пусть будет все наоборот...»: [Вершы] / Пер. П. Кошель // Неман. 1983. № 2; Лесная сторона: [Вершы] / Пер. П. Кошель // Радуга. 1984. № 10; Маленьким партизанам Великой Отечественной войны посвящается: [Верш] / Пер. С. Ботвинник // Партизанская слава. Л., 1985; Доля: [Верш] / Пер. И. Василевский // Наш современник. 1985. № 8.

На узбекскую мову. «Тупрокни хали тарк этмэди аёз...»: [Верш] / Тарж. К. Рахимбаева // Ўзбекистон эдабиёти вэ сэнчэти. 1982. 3 дек.

На ўкраінскую мову. Дичка: [Верш] / Пер. Ф. Гарін // Комсомолець Полтавщини. 1978. 27 трав.; З поеми «Двое на землі»; З бабусиних пісень; «А на душі і світло, і щемливо...»: [Вершы] / Пер. А. Перерва // Ленін. зміна. 1978. 29 черв.; Нежданi гості: [Верш] / Пер. А. Перерва // Там жа. 1979. 10 лют.; Партизанська мадонна; Світанок у парку імені Янки Купали: [Вершы] / Пер. Л. Таран // Дніпро. 1980. № 10; «Іще не вдяглися травою луги...»; Добраніч; «Я з того жита, із землі...»; Нічне; Дичка: [Вершы] / Пер. Н. Білоцерківець // Сузір'я. К., 1982. Вип. 17; «Іще не вдяглися травою луги...»; Добраніч; «Я з того жита, із землі...»; Нічне: [Вершы] / Пер. Н. Білоцерківець // Молодь України. 1982. 2 вер.; «Як тихо яблуні шумлять...»: [Вершы] / Пер. О. Данилова // Чорномор. комуна. 1982. 8 берез.

На чэшскую мову. Partyzánská svatba / Přel V. Kún // Planeta lásky. Praha, 1985.

1.6.

Трус П. Падаюць сняжынкі: Вершы і паэмы. Мн., 1983 / Скл.

2.3.

На беларускай мове. Бондар Т. Радок у сталасць // Беларусь. 1981. № 8; Яго ж. Чатыры спробы назваць таямніцу // ЛіМ. 1984. 13 ліп.; Гніламёдаў У. Сучасная беларуская паэзія. Мн., 1983. С. 245—246; Ліпневіч В. «Уласным лёсам спалучыць вякі...» // ЛіМ. 1984. 9 сак.; Марціновіч А. Сэрца шматгалосая струна // Работніца і сялянка. 1978. № 10; Марчанка С. Не астравок у моры... // ЛіМ. 1978. 10 лют.; Нікіфаровіч В. Пачатак ёсць... Што далей? // ЛіМ. 1975. 4 ліп.; Пісьменнікі Савецкай Беларусі: Кароткі даведнік. Мн., 1981; Шпакоўскі Я. Гарачы подых пачуцця// Маладосць. 1979. № 8;

На рускай мове. Кабакович А. «Люблю, надеюсь, ожидаю!»: О стихах Р. Боровиковой // Лит. учеба. 1984. № 1; Куренев Г. Слово о поэте // Молодые поэты Белоруссии. М., 1979; Чабан Т. Традиция обязывает // Неман. 1984. № 3.

Я. А. Гараднiцкi.

БАРАГ ЛЕЎ

Бараг Леў Рыгоравіч [н. 31.12.1910 (13.1.1911), Кіеў], фалькларыст і літаратуразнавец. Доктар гістарычных навук (1971), прафесар (1972). Заслужаны дзеяч навукі Башкірскай АССР (1977). Лаўрэат Рэспубліканскай прэміі С. Юлаева (1987, за стварэнне збору «Башкірская народная творчасць»).

Скончыў Маскоўскі педагагічны інстытут імя Леніна (1931). З 1938 да 1941 загадчык кафедры Мінскага педагагічнага інстытута, адначасова навуковы супрацоўнік Інстытута мовы і літаратуры АН БССР. У 1943—49 дацэнт БДУ. У 1949 быў беспадстаўна абвінавачаны ў касмапалітызме і мусіў пакінуць Беларусь. З 1951 дацэнт Башкірскага педагагічнага інстытута. З 1957 загадчык кафедры літаратуры Башкірскага універсітэта. Першы навуковы артыкул апублікаваў у 1937 у «Комсомольской правде». Збіраў беларускі фальклор. Л. Барагу належаць шматлікія працы, прысвечаныя беларускім, рускім, украінскім, башкірскім, татарскім казкам, а таксама творчасці Я. Купалы, Цёткі, М. Танка, М. Лынькова, Д. Фанвізіна, М. Горкага, М. Гафура, А. Тагілава і інш., яе ўзаемасувязі з фальклорам. У манаграфіі «Беларуская казка» (1969) усебакова паказаў нацыянальную самабытнасць беларускіх народных чарадзейных казак. Першы ў беларускай фалькларыстыцы склаў і апублікаваў сістэматычны паказальнік «Сюжэты і матывы беларускіх казак» (1978), пабудаваны павод-

ле агульнапрынятай міжнароднай сістэмы класіфікацыі казачных сюжэтаў. Паказальнік — карысны дапаможнік для параўнальнага вывучэння беларускіх і ўсходнеславянскіх казак у кантэксце сусветнага фальклору. Падрыхтаваў навуковыя каментарыі да многіх выданняў беларускіх, украінскіх, чувашскіх, рускіх народных казак. Адзін з аўтараў кнігі «Параўнальны паказальнік сюжэтаў. Усходнеславянская казка» (1979). Выдаў у Берліне на ням. мове «Беларускія народныя казкі» (выд. 1—10, 1966—80), «Украінскія народныя казкі» (1972).

А. М. Ненадавец.

Бібліяграфія

1.2.

Взаимосвязи и национальное своеобразие восточнославянских народных сказок: Автореф. дис. ... д-ра ист. н. М., 1968.

Беларуская казка: Пытанні вывучэння яе нацыянальнай самабытнасці параўнальна з іншымі ўсх.-слав. казкамі. Мн., 1969. Рэц.: Кабашнікаў К. Сіла і хараство народных казак // Полымя. 1970. № 10. Померанцева Э. Сов. этнография. 1971. № 2; Федосик А. «Не имеет себе равных...» // Неман. 1970. № 12.

Сюжэты і матывы беларускіх народных казак: Сіст. паказ. Мн., 1978. Рэц. Новиков Н. // Сов. этнография. 1980. № 5; Сямёнаў А. Глыбокае даследаванне // Чырв. змена. 1978. 25 ліст.; Хланта І. Энцыклапедыя беларускай казкі // Полымя. 1979. № 12.

1.3.

1937. А. Н. Радищев: (К 135-летию со дня смерти) // За ком. просвещение. 23 сент.; Древняя русская литература // Там жа. 25 сент.; Слово о полку Игореве // Комс. правда. 21 мая.

1938. Кандрацій Фёдаравіч Рылееў: Да 143 гадавіны з дня нараджэння // ЛіМ. 30 вер.; А. В. Кальцоў: Да 130-годдзя з дня нараджэння // Там жа. 17 кастр.

1939. Аляксандр Адоеўскі // ЛіМ. 23 жн.; Паэт-наватар: (Да 15-годдзя з дня смерці В. Я. Брусава) // Там жа. 11 кастр.; Эстэтыка Чарнышэўскага // Там жа. 23 кастр.; Великий поэт: // Сов. Бел. 21 нояб.; И. А. Крылов: (К 95-летию со дня смерти) // Там жа. 21 нояб.

1940. Комедия Фонвизина «Недоросль» и русская литература конца 18 века // Проблемы реализма в русской литературе 18 в. М.; Цётка // У дапамогу настаўніку. Мн.; [Рэц. на кн.: Купала Я. Избранные стихи. М., 1939] // Лит. обозрение. № 23 / Сааўт. Е. Янкялевіч; Стыль Чэхава // Полымя рэв. № 1; Творчасць Максіма Танка // Сав. шк. № 9; О Ломоносовской школе в русской поэзии XVIII в. // Уч. зап. каф. л-ры Мин. гос. пед. ин-та. Вып. 1; Судьба комедии «Недоросль» // Там жа. Вып. 2; Міцкевіч і Пушкін // Вольная праца. 26 ліст.; Майстэрства навелы: Да 80-годдзя з дня нараджэння А. П. Чэхава // ЛіМ. 21 студз.; Паэт-вучоны: Да 175-годдзя са дня смерці Ламаносава // Там жа. 23 крас.; Паэт-наватар: (Да 15-годдзя з дня смерці В. Я. Брусава) // Там жа. 11 кастр.; Д. І. Пісараў // Там жа. 12 кастр.; Міхась Машара // Там жа. 16 ліст.; Творчество А. П. Чехова: (К 80-летию со дня рождения) // Сов. Бел. 29 янв.; Поэт социализма: В. В. Маяковский // Там жа. 14 апр.; Мицкевич и Пушкин: К 85-летию со дня смерти А. Мицкевича // Там жа. 23 нояб.; Послеоктябрьское творчество Купалы // Там жа. 8 дек.

1941. Апавяданні Міхася Лынькова // Лынькоў М. Выбраныя апавяданні. Мн.; «Слово о полку Игореве» и русская литература // Уч. зап. Баранович. пед. ин-та; Паэзія Цёткі: К 25-годдзя з дня смерці // ЛіМ. 4 студз.; Пётр Чаадаеў: Да 85-годдзя з дня смерці // Там жа. 29 крас.

1943. Западнославянские писатели в борьбе с германской агрессией // Веч. Москва. 29 нояб.

1944. Мотивы белорусской героической сказки // Беларусь. № 6.

1945. Богатырские белорусские сказки // Рефераты научно-исследоват. работ за 1945 г. М.; Л.; Беларусь і Чэхія // Беларусь. № 1; Да пытання аб волатаасілках старажытных беларускіх паданняў // Полымя. № 10; Казачнік Піліп Гаспадароў // ЛіМ. 22 ліп.; Сучасная беларуская казка // Там жа. 12 жн.; Народная песнярка // Там жа. 22 жн.; Майстра сучаснай народнай казкі // Там жа. 22 кастр.

1946. Казачнік Рэдкі // Полымя. № 4; [Рэц. на кн.: Pietkiewicz Cz. Kultura duchowa Polesia Rzczyckiego. Warszawa, 1939] // Сов. этнография. № 1; Песни белорусских девушек, угнанных в немецкую неволю // Там жа. № 2; Цётка (Алаіза Пашкевіч) // У дап. наст. № 1—2; Сучасныя беларуская казачнікі // Звязда. 24 ліп.; Мікалай Дабралюбаў // ЛіМ. 10 лют.; Песні паланянак // Там жа. 9 сак.; Гераічныя традыцыі заходнеславянскай літаратуры: (Кароткі агляд) // Там жа. 27 мая; Выдатная праца па этнаграфіі і фальклору беларускага Палесся // Там жа. 3 жн.; Дабралюбаў і пытанні літаратурнай крытыкі: (Да 85-годдзя з дня смерці) // Там жа. 30 ліст.; Народнае мастацтва і нацыянальная вопратка беларусаў // Там жа. 17 снеж.; Ломоносов и русская культура // Сов. Бел. 1946. 27 нояб.

1947. Богатырские белорусские сказки // Рефераты научно-исследоват. работ за 1945 г. М.; Л.; Краткий отчёт о поездках в Белоруссию // Краткие сообщения АН БССР. Ин-т этнографии. Вып. 3; Беларуская фантастычная казка: (Сюжэты і матывы) // Полымя. № 1. Рэц.: Гальперин В. // ЛГ. 1948. 12 мая; Выстаўка «Народнае мастацтва і нацыянальная вопратка беларусаў» у Маскве // ЛіМ. 17 снеж.

1948. Беларускія народныя казкі-легенды аб Заслонаве і Каўпаку // Полымя. № 1 /Сааўт. М. Меяровіч; Белорусские народные предания и сказки-легенды о Заслонове и Ковпаке // Сов. этнография. № 2 / Сааўт. М. Меяровіч.

1955. О роли народных масс в развитии литературы и искусства // Уч. зап. Башкир. пед. ин-та. Вып. 5.

1956. О мастерстве диалога в «Тихом Доне» М. А. Шолохова // Литературная Башкирия. Альманах. Вып. 7. Уфа; О мастерстве пластического изображения человека в романе М. А. Шолохова «Тихий Дон» // Уч. зап. Башкир. пед. ин-та. Вып. 8; «Песня о Соколе» и «Песня о Буревестнике» А. М. Горького в 10 классе башкирской школы // Башкортостан укытыусычы. № 5; Пьеса М. Горького «На дне» в 10 классе башкирской школы // Там жа. № 6; Изучение рассказа А. М. Горького «Старуха Изергиль» в 10 классе башкирской школы // Там жа. № 7; Роман М. Горького «Мать» в 10 классе башкирской школы // Там жа. № 8, 9; Патриотическая лирика Владимира Маяковского; Поэма Маяковского «Владимир Ильич Ленин» // Там жа. № 11; Горьковские образы на экране // Сов. Башкирия. 9 марта.

1960. За песнями и сказками // Сов. Башкирия. 19 окт.

1961. Он близок нашему времени: (К 250-летию со дня рождения М. В. Ломоносова) // Ленинец (Уфа). 18 нояб.

1962. История изучения жизни и творчества М. Шолохова // М. А. Шолохов: Семинарий. 2 изд. Л. / Сааўт. В. Гура, Ф. Абрамаў; Белорусские народные сказки // Уч. зап. Башкир. ун-та. Вып. 9.

1963. Сагит Агине-новеллист // Сб. материалов к науч. сессии вузов Уральского экономического района (февр. 1963): Филол. науки, литературоведение. Свердловск; Об использовании устных народных рассказов, местных преданий // Башкортостан укытыусычы. № 6; Об изучении взаимосвязи русского и нерусского устного творчества // Там жа. № 10; «Асілкі» белорусских сказок и преданий // Рус. фольклор. Вып. 8; Послеоктябрьская проза Мажита Гафура; Литература двадцатых годов.— Афазал Тагилов (1890-1937); Ли-

тература тридцатых годов.— Сагит Агине // Уч. зап. Башкир. ун-та. Вып. 11.
1964. Литература в высшей школе: Научная подготовка студентов-филологов // Вопр. лит. № 4; Русская сказка: [Рэц. на кн.: Померанцева Э. Русская народная сказка. М., 1963] // Сов. этнография. № 3; О традиционной стилистической форме белорусских сказок и ее изменениях // Уч. зап. Башкир. ун-та. Вып. 17.
1965. Фантастические белорусские сказки и реальные классовые противоречия XIX — нач. XX в. // Славянский фольклор и историческая действительность. М.; Пугачевские предания, записанные в горнозаводских районах Башкирии // Устная поэзия рабочих России. М.; Л.; Огрехи популяризации: [Рэц. на кн.: Казкі і расказы Беларускага Палесся. Мн., 1965] // Вопр. лит. № 7; Без «художественных особенностей»: [Рэц. на кн.: Якименко Л. Творчество М. А. Шолохова. М., 1964] // Москва. № 3 / Сааўт. В. Баранаў; [Рэц. на кн.: Башкирия в рус. литературе. Уфа, 1964] // Урал. № 10.
1966. Литература первого послевоенного десятилетия: Баязит Бикбай: (Поэзия. Драматургия) // История башкирской советской литературы. Уфа. Ч. 2; О реалистических тенденциях комедии Фонвизина «Бригадир» // Роль и значение литературы 18 в. в истории русской культуры. М.; Л.; История народной сказки: [Рэц. на кн.: Померанцева Э. Судьбы русской сказки. М., 1965] // Вопр. лит. № 7; Сказочная фантастика и народные верования: (По материалам бел. фольклора) // Сов. этнография. № 5.
1967. Народные устные рассказы о горнозаводской Башкирии эпохи Пугачевского восстания // Народ и революция в литературе и устном творчестве. Уфа; О своеобразии украинских богатырских сказок // Научные доклады литературоведов Поволжья. Астрахань; Взаимодействие русской и нерусской сказочной традиции в современных условиях // Современный фольклор. М.; Выдатная старонка беларускай фальклырыстыкі: [Рэц. на кн.: Бондарчик В., Федосик А. А., К. Сержпутовский. Мн., 1966] // Полымя, № 7; Стыль беларускай народнай казкі // Там жа. № 10.
1968. Роль художественной самодеятельности во взаимодействиях русского и нерусского устного творчества // Фольклор и художественная самодеятельность. М.; Л.; Народная мараль у беларускіх фантастычных казках // Полымя. № 6; Об особенностях украинской сказочной героики сравнительно с белорусской и русской // Рус. фольклор. Т. 11.
1969. [Рэц. на кн.: Heilfurt G. Bergbau und Berman in deutschsprächigen Sagenüberlieferung Mitteleuropas. Marburg, 1967] // Сов. этнография. № 1; Восточнославянские сказки, их взаимосвязи и национальное своеобразие: (Главы из монографии) // Уч. зап. Башкир. ун-та. Вып. 33. Рэц.: Novikov N. // Demos. 1970. № 1.
1970. Взаимодействие русского и нерусского фольклора современной Башкирии // Расцвет, сближение и взаимообогащение культур народов СССР. Уфа; Устные рассказы и сказки, записанные в 1969 г. в Дуванском районе БАССР // Современное состояние народного творчества: Программа конфер. и тезисы докладов. Новгород.
1971. Каментарыі // Казкі пра жывёл і чарадзейныя казкі. Мн.; Сюжеты и мотивы белорусских волшебных сказок: (Систематический указатель) // Славянский и балканский фольклор. М. Рэц.: Gasparikova V.//Slovensky narodopis. 1973. № 21; Взаимосвязи украинских, русских и белорусских сказок // Українська культура в її інтернаціональних зв'язках: Тези доповидей і повідомлень восьмой укр. славістічної конференції. К.; Изучение фольклора в Башкирии // Рус. фольклор. Т. 12; З глыбіняў народных: [Рэц. на кн.: Беларускі фальклор; Хрэстаматыя. Мн., 1970] // Звязда. 3 студз.
1972. Горные предания Башкирии: (По записям последних лет) // Проблемы фольклористики, истории, литературы и методики её преподавания. Куйбышев; Об устных рассказах, записанных в последние годы // Рус. фольклор. Т. 13; Традиционное и новое в художественной лексике волшебной белорусской сказки // Уч. зап. Башкир. ун-та. Вып. 51.
1974. Из репертуара современных народных сказочников; Предания о Пугачёвском восстании в записях 1966—1971; Современные устные рассказы // Материалы и исследования по фольклору Башкирии и Урала. Уфа. Вып. 1; Межнациональные отношения прозаических жанров фольклора народов СССР // Прозаические жанры фольклора народов СССР. Мн.; О межнациональном в сказочном эпосе восточнославянских народов // Фольклор народов РСФСР. Уфа. Вып. 1.
1975. Этническое и межэтническое в сказочном эпосе восточнославянских народов // Проблемы фольклора. М.; Межнациональные отношения прозаических жанров фольклора народов СССР; Русские исторические песни XVI—XIX в. из материалов фольклорных экспедиций Башкирского университета // Фольклор народов РСФСР: Межнациональные связи и национальное своеобразие. Уфа. Вып. 2.; Каментарыі // Чарадзейныя казкі. Мн.; Южноуральские предания о Пугачевском восстании: (По записям последних лет) // Рус. фольклор. Т. 15; [Рэц. на кн.: Українські народні казки Східної Словаччини. Т. 1—4. Пряшів, 1965—72] // Сов. этнография. № 3; Книга о преданиях Урала: [Рэц. на кн.: Кругляшова В. Жанры несказочной прозы Уральского горнозаводского фольклора. Свердловск, 1974] // Урал. № 12.
1976. Каментарыі // Сацыяльна-бытавыя казкі. Мн.; Об отношении башкирского сюжетного репертуара сказок о животных к русскому // Фольклор народов РСФСР. Межвузовский науч. сб. Уфа. Вып. 3.
1977. Типологический анализ сюжетов татарских сказок // Татар халык ижаты. Казань, 1 китап, 2 китап. / Сааўт. Х. Гаціна, Х. Ярмухаметаў; Марийские предания Башкирии // Фольклор народов РСФСР. Уфа.
1978. Башкирия в произведениях Д. Н. Мамина-Сибиряка // Мамин-Сибиряк Д. Повесть и рассказы. Уфа; К сравнительному изучению сюжетного репертуара татарских сказок о животных // Фольклор народов РСФСР. Уфа; Каментарыі // Чарадзейныя казкі. Мн. Ч. 2; [Рэц. на кн.: Українські народні казкі Східної Словаччини. Т. 5. Пряшів, 1976] // Сов. этнография. № 4.
1979. Об отношении башкирских волшебных сказок к русским // Отражение межэтнических процессов в устной прозе. М.; Новая запись сказки о святом Николае-поручителе // Фольклор народов РСФСР. Уфа; Правда истории и художественное новаторство // Фурманов Д. Чапаев. Уфа.
1980. Башкирские сказки об Ерэнсе-сэсене // Фольклор народов РСФСР. Уфа / Сааўт. А. Сулейманаў.
1981. Сюжет о змееборстве на мосту в сказках восточнославянских и других народов // Публикации, исследования. М.; [Рэц. на кн.: Тресков И. Взаимоотношения народных поэтических культур. Нальчик, 1979] // Доклады высшей школы. Серия филол. н. № 1.
1984. Каментарыі // Жарты, анекдоты, гумарэскі. Мн. / Сааўт. А. Фядосік.

1.5.

На нямецкую мову. Nachwort // Belorussische Volksmärchen. Hrsg. von L. Barag. Berlin, 1967; Baschkirien // Enzyklopädie des Märchens: Handwörterbuch zur historischen und vergleichenden Enzählforschung. Berlin; New York, 1977. B. 1; Dobrowol'skij Vladimir Nikolaevič; Drachenkampf auf der Brücke//Enzyklopädie des Märchens Berlin; New York, 1980. B. 3.

На польскую мову. Anton Czechow // Szt. Wolności. 1941. 30 stycz.; Mikołaj Dobrolubow // Там жа. 1941. 6, 7 lut.; O twórczości Maksyma Gorkiego // Там жа. 1941. 28 marca.

На ўкраінскую мову. Українські народні казки Східної Словаччини // Дукля. 1976. № 1; Українські народні казки Східної Словаччини // Там жа. 1979. № 1.

1.6.

Баранов В. Быть на земле человеком: О литературе наших дней. Уфа, 1966 / Рэд.
История башкирской советской литературы: Очер-

кі. Ч. 2 (1941—1964). Уфа, 1966 / Рэд. з Х. Зінатулінай, А. Чарнышовым.

Belorussische Volksmärchen / Hrsg. von L. Barag / Übers. d. Märchentexte aus d. Beloruss: Hans-Joachim Grimm / 1—10 Aufl. Berlin, 1966,1967, 1968, 1970, 1971, 1972, 1973, 1976, 1977, 1980. Рэц.: Ахрыменка П. Для нямецкага чытача // Беларусь. 1967. № 10; Czurak M. // Sl. Orient. 1969. Nr. 3.

Народ и революция в литературе и устном творчестве. Уфа, 1967 / Рэд.

Народные сказки, легенды, предания и были, записанные в Башкирии на русском языке 1960—1966 гг. Уфа, 1969 / Падбор тэкстаў, рэд., уступ. арт. і заўвагі.

Сказки, легенды и предания Башкирии. Уфа, 1975 / Рэд. камент., прадмова.

Башкирское народное творчество: Сказки. Книга первая. Уфа, 1976 / Камент. з М. Мінгажатдзінавым. Рэд. з С. Галіным, Н. Зарыпавым, К. Мэргенам, А. Харысавым.

Рахимкулов М. Литературные краеведения Башкирии. Русские советские писатели. Ч. 1. Учеб. пособие для студентов филол. ф-тов. Уфа, 1977 / Рэд.

Башкирское народное творчество: Сказки. Кн. 3. Уфа, 1978 / Рэд. з С. Галіным, Н. Зарыпавым, К. Мэргенам, А. Харысавым, Г. Хусаінавым.

Сравнительный указатель сюжетов: Восточнославянская сказка. Л., 1979 / Скл. з І. Беразоўскім, К. Кабашнікавым, Н. Новікавым.

Башкирские народные богатырские сказки. Уфа, 1981 / Скл. уступ. арт., камент., рэд. перакладаў з Н. Зарыпавым.

Башкирское народное творчество: Сказки. Кн. 4. Уфа, 1981 / Камент. з А. Сулейманавым. Рэд. з С. Галіным, Н. Зарыпавым, К. Мэргенам, Г. Хусаінавым.

2.1.

Лев Григорьевич Бараг. Библиографический указатель: К 70-летию со дня рождения / Сост. Ф. Габсалямова. Уфа, 1981.

2.3.

На башкірскай мове. Солойманов Э. Фэнгэ ташик кеше // Совет Башкортостаны. 1981. 15 янв.

На беларускай мове. Айвазаў І., Нікалаеў М. Касмапаліты з філалагічнага факультэта // ЛіМ. 1948. 24 крас.; Барысенка В. Разграміць касмапалітызм у літаратурнай крытыцы і літаратуразнаўстве // Там жа. 1949. 19 сак.; Беларуская фалькларыстыка. Мн., 1980. С. 7, 10, 12, 44—45; Ватацы Н. Беларускія казкі на нямецкай мове // ЛіМ. 1967. 3 сак.; Ермаловіч М. Літаратурная крытыка ў часопісах «Полымя» і «Беларусь» // Там жа. 1948. 25 вер.; Зарыцкі А. Беларускія казкі ідуць па свеце // Полымя. 1968. № 2; Кабашнікаў К. Сіла і хараство народных казак // Там жа. 1970. № 10. Кавалёў П. Аб барацьбе з варожымі праявамі бязроднага касмапалітызма і некаторыя задачы нашай крытыкі // ЛіМ. 1949. 12 сак.; Клімковіч М. Беларуская літаратурная крытыка за 1947 год // Там жа. 1948. 13 сак.; Малочка М. Беларускія казкі ў Берліне // Голас Радзімы. 1969. № 49; Саламевіч Я. Беларускія казкі пра жывёл // Полымя. 1972. № 12; Яго ж. З веданнем і любоўю: Беларускія казкі, выдадзеныя ў Берліне // ЛіМ. 1967. 18 ліп.; У абарону фактаў // Там жа. 1948. 3 крас.; Хланта. І. Энцыклапедыя беларускай казкі // Полымя. 1979. № 12; Янкоўскі М. Скарбы народнай мудрасці // Звязда. 1976. 12 чэрв.

На нямецкай мове. Novikov N. / L. Barag // Demos. 1970. N 1; Novikov N. Barag Lev Grigorević // Enziklopädie des Märchens. Berlin; New York. 1977. B. 1.

На рускай мове. Азбелев С. Межвузовское изучение по фольклору РСФСР // Рус. фольклор. 1979. Т. 19; Амиров Г. Труд филологов // Сов. Башкирия. 1956. 20 мая; Белоусов А., Макашина Г., Митропольская Н. Фольклор русского населения Прибалтики. М., 1976. С. 5—7; Берков П. Театр Фонвизина и русская культура // Русские классики и театр. Л.; М., 1947; Бикмухаметов Р. Координаты литературы // Вопр. лит. 1964. № 8; Галимов М. В серии «Золотые рудники»: Приглашение к чтению // Веч. Уфа. 1979. 2 марта; Гусев В. Изучение славянского фольклора в русской науке // Рус. фольклор. 1968. Т. 11; Кикбаев Дж. Славный путь родной литературы // Сов. Башкирия. 1963. 22 нояб.; Крупянская В. Фольклор Великой Отечественной войны // Изв. АН СССР. Серия истории и философии. 1947. № 1; Кузнецов А. Сказки народов СССР в изданиях ГДР // Вопр. лит. 1967. № 6; Мегела И. Украинские народные сказки на немецком языке // Закарпат. правда. 1973. 22 июля; Мингажетдинов М. Башкирский фольклор на русском языке // Сов. Башкирия. 1970. 23 сент.; Назиров Р. Полвека в науке // Веч. Уфа. 1981. 12 янв.; Померанцева Э. Специфика устной прозы в свете изучения современных этнических процессов // Сов. этнография. 1976. № 2; Чернов О. Сказки моего детства // Неман. 1972. № 1.

На ўкраінскай мове. Гиряк М. Збірник із Уфи // Дружно вперед (Прашаў). 1978. № 9; Його ж. Міжвузівський збірник // Нове життя (Прашаў). 1980. № 29; Його ж. Нова публікація // Дукля. 1979. № 5; Його ж. Публікація примарного значення // Там жа. 1980. № 3; Його ж. Цікавий і повчальний збірник казок // Дружно вперед (Прашаў). 1978. № 7; Качкан В. Як казку склали // Друг читача. 1980. 7 февр.; Саламевіч І. Билоруські казки німецькою мовою // Нар. творч. та етнографія. 1968. № 5; Хланта І. Народні перлини: Українські казки видані в Берліні // Літ. Укр. 1973. 20 черв.

На эстонскай мове. Кіррар Р. Idaslaabi rahvaste vordlev muinasjutukataloog // Keel ja kijandus. 1980. № 8.

Г. І. Рэут.

БАРАДУЛІН РЫГОР

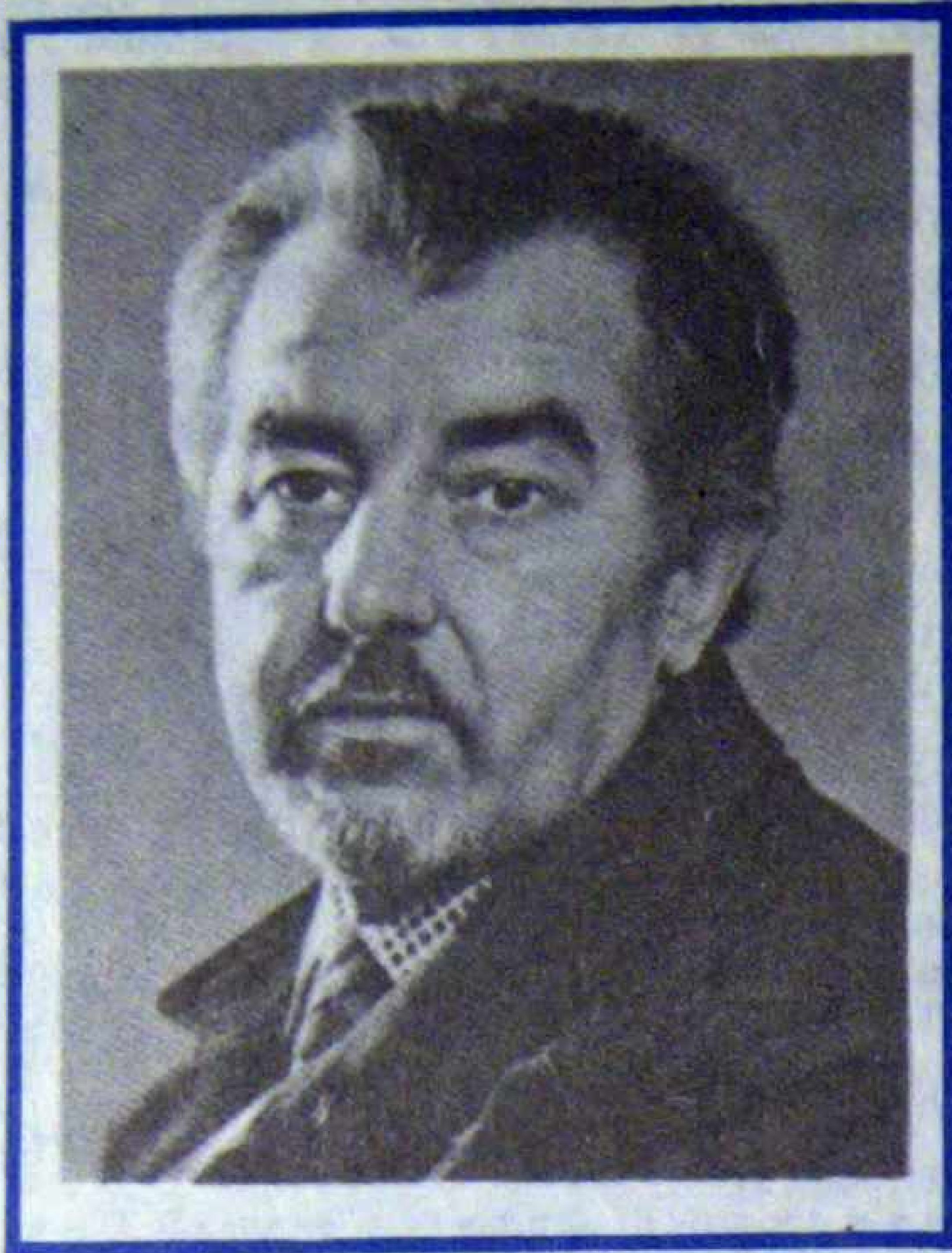

Барадулін Рыгор Іванавіч [псеўд.: А в о с ь С а в о с ь, Алесь К а л і н а, І. С і б а р с а ч (з Б. Сачанкам, Я. Сіпаковым), Р. С і б а р с а ч (з Б. Сачанкам, Я. Сіпаковым), Алесь Ч а б о р; н. 24.2.1935, в. Верасоўка, цяпер в. Гарадок Ушацкага р-на Віцебскай вобл.], паэт перакладчык. Член СП СССР з 1958. Лаўрэат Дзяржаўнай прэміі БССР імя Я. Купалы (1976, за зборнік вершаў «Рум» і кнігу перакладаў выбранай лірыкі Ф. Гарсія Лоркі «Блакітны звон Гранады»), прэміі Ленінскага камсамола Беларусі (1976, за паэму «Балада Брэсцкай крэпасці»).

Радаводная паэта па бацькоўскай лініі даецца ў вершы «Вечалле», па мацярынскай — у «Паэме жытняй скібе» («Мой дзед, рыжанін Галвіньш, механік па млынах, на грошы быў не галы і выпіць — не манах»). Бабуля Малання Несцераўна (па мацярынскай лініі) ведала многа казак, песень, «прыбабунек». Яна і маці, Акуліна Андрэеўна, якую паэт называў «стыхійна вялікім філолагам», з маленства ўдыхнулі ў чуйнае сэрца хлапчука тонкае адчуванне роднага слова, раскрылі перад ім багацце народнапесенных скарбаў. У гады Вялікай Айчыннай вайны бацька быў партызанам у брыгадзе Мельнікава. Загінуў у блакаду (1944). Згарэла бацькава хата. Аб перажытых жахах блакаднага і пасляваеннага дзяцінства праўдзіва расказана ў «Трыпціху» паэм і ў «Блакадзе».

Вучыўся Р. Барадулін ва Ушацкай сярэдняй школе. На ўсё жыццё засталася ў яго ўдзячная памяць аб нетрафарэтных уроках настаўнікаў Ф. Багдановіча, М. Цуран. К. Баразны. Пазней прыйшлі настаўнікі літаратурныя. Перш за ўсё П. Броўка, П. Панчанка, А. Вялюгін, Р. Бярозкін. Пасля заканчэння школы (1954) паступіў на філалагічны факультэт БДУ. На адным курсе з ім вучыліся будучыя пісьменнікі М. Стральцоў, Г. Бураўкін, В. Зуёнак, Ю. Свірка, С. Блатун, М. Гіль. Сябравалі, сустракаліся на пасяджэннях літаб'яднання пры газеце «Чырвоная змена». Нярэдка збіраліся ў інтэрнацкім пакоі на Бабруйскай вуліцы, дзе жыў Р. Барадулін, каб паслухаць яго новыя вершы.

Першыя вершы былі надрукаваны ў 1953 у шматтыражнай газеце БДУ «За сталінскія кадры» і ў газеце «Чырвоная змена» (пад псеўданімам А. Чабор). Нізка вершаў «На зямлі цалiннай», што склала асноўны змест першай кнігі паэта «Маладзік пад стэпам» (1959), была адзначана сярэбраным медалём VI Сусветнага фестывалю моладзі і студэнтаў (1957).

Пасля заканчэння універсітэта (1959) Р. Барадулін жыве і працуе ў Мінску ў рэдакцыях газеты «Советская Белоруссия», часопісаў «Бярозка», «Беларусь», «Полымя». З 1969 — рэдактар выдавецтва «Беларусь», з 1972 — старшы рэдактар, з 1985 — загадчык рэдакцыі выбраных твораў выдавецтва «Мастацкая літаратура».

Са студэнцкай дэлегацыяй наведаў Польшчу, у складзе турысцкіх груп пабываў у Балгарыі, неаднаразова выязджаў за мяжу як член дэлегацый СП СССР; у складзе ўрадавай дэлегацыі БССР прымаў удзел у рабоце XXXIX сесіі Генеральнай Асамблеі ААН (1984). Актыўна ўдзельнічае ў грамадскім жыцці. У розныя гады абіраўся членам прэзідыума праўлення СП БССР, старшынёй секцыі паэзіі СП БССР, намеснікам старшыні праўлення Беларускага аддзялення Таварыства савецка-кубінскай дружбы. Галоўны рэдактар штогодніка «Братэрства», член рэдкалегій часопісаў «Полымя», «Бярозка». Сябар Сойма БНФ.

У шматлікіх паэтычных зборніках Р. Барадуліна таленавіта выяўлены асноўны змест эпохі: вайна, убачаная дзіцячымі вачыма, дарослы клопат пасляваеннага дачаснага ўзмужнення падлеткаў, трывога за сённяшні і заўтрашні дзень планеты. У асобных вершах («Вечназялёныя сосны Прыбалтыкі», «Леснічоўка Вэлдзіс», «Рыжскія рукавічкі», «У Курапатах» і інш.) і нізках («Еўразія», «Пад небам юрты») чытачу адкрываюцца прасторы роднай краіны: ад палярнага круга да краявідаў Паміра і Цянь-Шаня, ад Прыбалтыкі да Уладзівастока. З замежнымі краінамі паэт знаёміць чытачоў у нізках вершаў «З грэкаў у варагі» (падарожжа па краінах Скандынавіі), «Via Lactea» (уражанні ад паездкі на Кубу), «Восень на Віташы» (сустрэча з Балгарыяй), «Тапалёвая готыка» (уражанні ад паездкі ў Чэхаславакію), «Цень Катула» (уражанні ад Італіі). Дасціпнасць, гумар, добрая ўсмешка нязменна прысутнічаюць у кнігах, адрасаваных маленькім чытачам. Гумар, а нярэдка і з'едлівы смех — істотныя рысы яго сатырычных твораў. Пераклаў паасобныя творы В. Шэкспіра, Дж. Байрана. Б. Брэхта, А. Міцкевіча, В. Каратынскага, У. Бранеўскага, С. Нерыс, Я. Райніса, «Слова аб палку Ігаравым», зборнікі твораў А. Вазнясенскага і І. Драча, «Беларускую паэму» С. Паптонева, падборкі вершаў О. Вацыецiса, вершы рускіх

паэтаў, сучасных паэтаў Украіны, Латвіі, Малдавіі, Грузіі, Узбекістана, Польшчы, Венгрыі, Балгарыі. Песні на словы Р. Барадуліна напісалі І. Барсукоў, Г. Вагнер, З. Галубіцкая, Я. Глебаў, У. Журовіч, М. Наско, Дз. Смольскі, М. Хаўхлянцаў. Узнагароджаны ордэнам «Дружба народаў», «Знак Пашаны», медалём, Граматай Вярхоўнага Савета БССР, Ганаровай граматай Вярхоўнага Савета УССР, медалём Ф. Скарыны.

Жыве ў Мінску. *Л. М. Гарэлік.*

Бібліяграфія

1.1.

Белая яблыня грому: Выбр. старонкі лірыкі. 1954—1978. . Мн., 1979. (Б-ка бел. паэзіі). Рэц.: Тарас В. Так наколдовала история // Лит. обозрение. 1980. № 8.

Выбр. тв.: У 2 т. Мн., 1984. Рэц.: Бядак Р. Кнігапіс // Лім. 1985. 17 мая; Іпатава В. Адчуць ізноў душу паэта... // Звязда. 1986. 25 ліп.

1.2.

Маладзік над стэпам: Вершы. Мн., 1959. Рэц.: Буравкин Г. На широких просторах жизни // Знамя юности. 1960, 15 марта; Бярозкін Р. Паэзія— у жыцці // Маладосць. 1959. № 10; Яго ж. Поплеч з героем // Там жа. 1961. № 9; Канэ Ю. Урокі першага зборніка // Беларусь. 1959. № 12; Колесник В. Встреча с хорошим парнем // Дружба народов. 1960. № 11; Меркін Г. Маладзік над стэпам // Віцеб. рабочы. 1959. 15 ліст.; Нікіфаровіч В. Паэзія маладосці, паэзія працы // Маладосць. 1959. № 8; Тарас В. Нязведаныя шляхі і збітыя сцежкі // Звязда. 1959. 9 жн.

Рунець, красавацъ, налівацца!: Лірыка. Мн., 1961. Рэц.: Блатун С. Размову вядзе сучаснік // Звязда. 1961. 7 вер.; Бярозкін Р. Поплеч з героем // Маладосць. 1961. № 9; Кіслік Н. Па шляху росту // Полымя. 1961. № 12; Клышка А. Слова за трэцяй кнігай // Лім. 1961. 19 вер.; Яго ж. Опыт поколения // Дружба народов. 1962. № 1; Кудраўцаў І. У творчым наступленні // Беларусь. 1961. № 12; Меркін Г. Звонкі голас паэта // Віцеб. рабочы. 1961. 4 снеж.

Мех шэрых, мех белых. Мн., 1963. Рэц.: Лось Е. Ці канчаецца лета... // Чырв. змена. 1964. 14 мая; Шушкевіч С. Дарослым — золата, малым — медзь // Лім. 1963. 11 кастр.

Нагбом: Лірыка. Мн., 1963. Рэц.: Арочка М. Нагбом з глыбінь і водмелей // Звязда. 1964. 18 сак.; Березкин Г. Источник неиссякаемый // ЛГ. 1964. 9 июля; Богданова З. «Со свежим словом тяжкий невод...» // Знамя. 1964. № 6; Бураўкін Г. У дарозе // Лім. 1964. 20 сак.; Бярозкін Р. Трэцяя кніга // Полымя. 1963. № 12; Вярцінскі А. Душы цудоўныя парывы... // Мін. праўда. 1964. 25 жн.; Яго ж. Канкрэтнасць паэтычнага бачання // Маладосць. 1964. № 4; Галах К. Стихи Бородулина // Заря. 1965. 23 янв.; Крупенька Я. Далягляды паэзіі // Чырв. змена. 1964. 1 крас.; Лойка А. У цэлым і ў прыватнасці // Лім. 1964. 25 снеж.; Тарас В. З вечнай крыніцы // Беларусь. 1964. № 1.

Дойны конь: Гумарыст. вершы. Мн., 1965. (Б-ка «Вожыка»).

Красавік: Вершы. Мн., 1965. Рэц.: Блатун С. Красавік — месяц вясёлы // Лім. 1966. 18 студз.

Неруш: Начныя азярыны; Еўразія; Рута-мята; Угаманіўся бор; Шчыравала пчала: Лірыка. Мн., 1966. Рэц.: Бялевіч А. Вянок паэзіі // Звязда. 1969. 1 кастр.; Гаўрусёў С. Лёс сонцам наканаваны // Чырв. змена. 1967. 5 жн.; Гніламёдаў У. Вобразы і мікравобразы // ЛіМ. 1967. 27 чэрв.; Голуб Ю. Прызнанне ў сыноўняй любві // Чырв. змена. 1969. 18 кастр.; Гончаров А. В ответе за все земное // Сов. Бел. 1968. 17 авг., Дубатоўк А. Неруш матчынага слова // Голас Радзімы. 1976. 8 студз.; Елисеев В. Поэзия далей // Знамя юности. 1969. 4 дек.; Ефимов Ф. Возвращение к истокам // Дружба народов. 1967. № 6; Захараў Б. Словы пра бацькаўшчыну // Віцеб. рабочы. 1967. 28 сак.; Кацюшын М. Паэзія пачуцця і праўды // Наст. газ. 1969. 9 жн.; Лукша В. Знітаванасць з жыццём // Звязда. 1968. 9 жн.; Няхай Р. Неруш — харошае слова // ЛіМ. 1968. 16 жн.; Поляков С. О самом дорогом // Сов. Бел. 1968. 4 апр.; Сіпакоў Я. Акіян святла // Маладосць. 1967. № 7; Скапа У. «Неруш ранішні — роднае слова...» // Віцеб. рабочы. 1969. 31 снеж.; Стральцоў Б. Шукаючы неруш // Беларусь. 1967. № 11; Хведаровіч М. Галоўны спеў // ЛіМ. 1969. 14 кастр.

Пад небам Радзімы цудоўнай: Фотаальбом/Скл. В. Шалуха і А. Чурко; Тэкст Р. Барадулін. Мн., 1967.

Адам і Ева: Лірыка. Мн., 1968. Рэц.: Березкин Г. Вырос в Ушачах мальчишка... // Дружба народов. 1969. № 9; Яго ж. Толькі ў жыцці // ЛіМ. 1968. 30 ліп.; Гніламёдаў У. Наталенне зямнымі сокамі // Чырв. змена. 1968. 14 жн.; Марціновіч А. Свет паэта // Віцеб. рабочы. 1969. 2 лют.; Шпакоўскі Я. Сталасць // Беларусь. 1968. № 11; Шымук В. З далёкіх і блізкіх дарог // Звязда. 1969. 15 крас.

Лінія перамены дат: Новая кніга лірыкі. Мн., 1969. Рэц.: Гарэлік Л. Вабнасць радкоў крамяных // Наст. газ. 1970. 4 ліст.; Дзяшкевіч М. Шчодрае сонца Ушачаў // Звязда. 1970. 3 лют.; Зуенок В. Сердцем окрыленная земля // Сел. газ. 1970. 8 окт.; Поляк В. Лініі майстэрства // ЛіМ. 1969. 30 снеж.; Скапа У. Слова ў вясёлкавым ззянні // Віцеб. рабочы. 1970. 24 кастр.; Чарняўскі М. Дарога ў вялікі свет // Мін. праўда. 1971. 19 сак.; Шпакоўскі Я. Першароднасць паэтычнага мыслення // Маладосць. 1970. № 2.

Экзамен: Вершы: Мн. 1969.

Ай! Не буду! Не хачу: Вершы: Мн., 1971. Рэц.: Літвінаў Р. Падарунак дзецям // Полымя. 1972. № 5.

Няўрокам кажучы...: Сяброўскія шаржы, эпіграмы: [Альбом]. Мн., 1971/Сааўт. М. Лісоўскі. Рэц.: Шматаў В. Стрэламі смеху // Полымя. 1972. № 9.

Станцыя кальцавання: Гумарыст. вершы. Мн., 1971. (Б-ка «Вожыка»).

Вяртанне ў першы снег: Вершы і паэмы. Мн., 1972. Рэц.: Бутэвіч А. // Наст. газ. 1973. 24 студз.

Журавінка: Гумарыст. вершы, пароды, эпіграмы. Мн., 1973. Рэц.: Грыгор'еў А. Вясёлым радком // ЛіМ. 1973. 25 мая; Марціновіч А. І жартам, і ўсур'ёз // Віцеб. рабочы. 1973. 23 жн.; Чарняўскі М. Шчыра, з выдумкай, з усмешкай // Беларусь. 1973. № 10.

Рум: Новая кніга лірыкі. Мн., 1974. Рэц.: Бур'ян Б. Працяг шчырай споведзі // Беларусь. 1975. № 7; Кенька М. Высокі ўзлёт // ЛіМ. 1976. 27 жн.; Лайкоў У. Радасць першаадкрыцця // Там жа. 1975. 11 ліп.; Лойка А. Па законах таленту // Звязда. 1975. 24 студз.; Мойсейчик А. Ритмы сердца // Заря. 1974. 10 дек.; Скапа У. Гаючае святло паэзіі // Віцеб. рабочы. 1975. 13 сак.; Ярош М. Вачыма часу // Полымя. 1975. № 3.

Балада Брэсцкай крэпасці: Паэма/ Пер. Р. Куранёў. Мн., 1975 / Тэкст парал. на бел. і рус. мовах.

Свята пчалы: Старонкі з кніг. Мн., 1975. Рэц.: Барсток М. Невычэрпны неруш // Звязда. 1976. 13 жн.; Березкин Г. «Я — сын земли, наследник хлебопашцев» // Юность. 1977. № 7; Дубатоўк А. Неруш матчынага слова // Голас Радзімы. 1976. 8 студз.; Стрельцов М. ...И обещание открытий // Неман. 1976. № 4; Шкляревский И. Рыгор Бородулин по-белорусски и по-русски // Дружба народов. 1977. № 4.

Суровая вымова: Вершы. Мн., 1976. Рэц.: Кенька М. Слова, сагрэтае пачуццём // Полымя. 1977. № 12; Чарняўскі М. «Шчасцем шлях пазначаны...» // ЛіМ. 1977. 18 сак.

Прынамсі...: Вясёлыя вершы, закаханы гумар, пароды, эпіграмы. Мн., 1977. Рэц.: Марціновіч А.

З добрай усмешкай // Полымя. 1978. № 8; П а н ч а н к а П. Прынамсі, гэта таленавіта // ЛіМ. 1978. 4 жн.
Што было б тады б, калі б?: Вершы: Для дашк. ўзросту. Мн., 1977. Рэц.: Л і т в і н а ў Р. І жартам, і сур'ёзна // Чырв. змена. 1978. 20 чэрв.; М а р ц і н о в і ч А. ...І прыклад іншым // ЛіМ. 1977. 24 сак.
Абсяг: Лірыка. Мн., 1978. Рэц.: Г н і л а м ё д а ў У. «Абсяг» — слова ёмістае // ЛіМ. 1979. 5 студз.; З а к о н н і к а ў С. «Долі іншай не трэба...» // Звязда. 1978. 18 чэрв.; З у е н о к В. Просторы жизненных высот // Знамя юности. 1978. 13 июня; К а м е й ш а К. Радасць спаткання // Вяч. Мінск. 1978. 4 кастр.; Р у б і н І. «Сталыя дні мае» // Маладосць. 1978. № 12; С я м ё н а в а А. Шчодры абсяг паэзіі // Полымя. 1979. № 4.
Вечалле: Кніга паэзіі. Мн., 1980. Рэц.: Б е ч ы к В. «Свет увесь жывы табой...» // Полымя. 1981. № 12; Г а р э л і к Л. Далягляды «Вечалля» // Звязда. 1981. 28 жн.; І п а т а в а В. «Свае шукайма зоры...» // ЛіМ. 1981. 1 мая; К а б а к о в і ч А. «Каб хатнім стаў непасціжымы свет...» // Маладосць. 1982. № 5; М а р т и н о в и ч А. Строки чистые, как родник // Знамя юности. 1981. 14 апр.
Ці пазяхае бегемот?: Вясёлыя вершы, казкі, прыбабунькі: Для дашк. ўзросту. Мн., 1980. Рэц.: Л і т в і н а ў Р. Свята дзяцінства // Віцеб. рабочы. 1982. 24 сак.; Я г о ж. Чароўная краіна паэзіі // Полымя. 1982. № 1; Х о р с у н С. В стране по имени детство // Знамя юности. 1981. 20 окт.
Паэмы прызвання. Мн., 1982. Рэц.: Я ф і м а в а Ф. // ЛіМ. 1983. 11 сак.
Амплітуда смеласці: І лірыка, і гумар. Мн., 1983. Рэц.: В а л о д з і н А. Думкі з новых дарог // Віцеб. рабочы. 1984. 5 студз.; З у ё н а к В. Надзейнасць крыла амплітуды // Полымя. 1983. № 8; М а р т и н о в и ч А. И с человеком, и с миром наедине // Знамя юности. 1983. 31 июля; С т р е л ь ц о в М. От молодого месяца к полной луне // Дружба народов. 1985. № 2.
Абразы́ без абра́зы: Сяброўскія шаржы і эпіграмы. Мн., 1985 / Сааўт. К. Куксо.
Азбука не забаўка: Для дашк. ўзросту. Мн., 1985.
Індыкала-кудыкала: Як і ранейшыя вясёлыя вершы: Для мал. шк. ўзросту. Мн., 1986.
Маўчанне перуна: Новая кніга. Мн., 1986.
Парастак радка, галінка верша: Артыкулы, эсэ. Мн., 1987.
Бервенізацыя. Мн., 1988. (Б-ка «Вожыка»).
Мудрэц са ступаю: Радкі ў гуморы і наравістая паэма. Мн., 1988.
Кобра ў торбе: [Вершы]. Мн., 1989.
Самота паломніцтва: Кн. паэзіі. Мн., 1990.

1.3.

1953. Пра работу: [Верш] // Чырв. змена. 24 мая. / Пад псеўд. А. Чабор.
1954. Ключ: [Верш] // Чырв. змена. 26 снеж.
1955. Я помню! [Верш] // Чырв. змена. 6 крас.
1956. Дойны конь: [Верш] // Вожык. № 13; Замачылі: [Верш] // Там жа. № 23; Над возерам: [Верш] // Маладосць. № 12; Праясніцца: [Верш] // Чырв. змена. 1 крас.; Веснавое: [Верш] // Там жа. 21 крас.
1957. Дзень добры, інстытут!: [Верш] // Маладосць. № 9; Перад пачаткам сеанса; Кухня Насці; Б'е пярун прамой наводкай...; Вечар над Таболам: [Вершы] // Полымя. № 3; Дома: [Верш] // Работніца і сялянка. № 2; Вішні спелыя: [Верш] // Там жа. № 9; У роднай хаце: [Верш] // ЛіМ. 1 мая; З яго песняй // Там жа. 25 мая; «А птушкі расстанне прарочаць...»; Дома: [Вершы] // Там жа. 2 кастр.; Яго паэзію нельга не любіць // Там жа. 20 ліст.; У палатцы: [Верш] // Чырв. змена. 26 студз.; Цалінная пшаніца; Мурамцы; Пастух: [Вершы] // Там жа. 17 сак.; Перакаці-поле: (З нізкі «Цалінныя вершы») // Там жа. 8 чэрв.; Танцы ў стэпе: [Верш] Там жа. 19 чэрв.; Вада: [Верш] // Там жа. 22 жн.; «Світанняў я з табой не сустракаў...»: [Верш] // Там жа. 4 снеж.; На зямлі цаліннай; Дарога; Ліст з дому: [Вершы] // Там жа. 31 снеж.
1958. Вольга Галубцова; Марыя Канцавая; Пятро Спруж; Ганна Лузгіна: Сяброўскія шаржы // Дзвіна. Віцебск. № 1; Добры дзень, інтэрнат!; Мурамцы; Кухня Насці; Цалінная пшаніца; Вечар над Таболам; У палатцы; Вада; Над возерам; «Б'е пярун прамой наводкай...»; Пастух; Вясновае; У роднай хаце; Памідоры: [Вершы] // Падарунак. Мн.; Юргаліс: [Верш] // Беларусь. № 9; Цяжкая праца: [Верш] // Вожык. № 4; Амаль з натуры: [Верш] // Там жа. № 17; Імяніны; З піпетак-сасулек...; Занялася ў небе вечарніца...; Падарунак; Як захліпнуўся ад радасці жаўранак...; Непаразуменне: [Вершы] // Маладосць. № 3; Сын: [Верш] // Полымя. № 8; Бацьку: [Верш] // Віцеб. рабочы. 26 кастр.; Шчабятун працягнуў ручаняты: [Верш] // Там жа. 21 снеж.; У Пароніне: [Верш] // Гомел. праўда. 22 жн.; Над Сожам: [Верш] // Звязда. 26 ліст.; Добры дзень, дарагія сябры!: [Верш] // **Калг. праўда. 1 ліст.; На возеры** Балтыс: [Верш] // ЛіМ. 21 мая; Даліна кампазітара: [Верш] // Там жа. 1 ліст.; «Хмары горы...»: [Верш] // Ніва. 24 жн.; У замку Вітаўта: [Верш] // Там жа. 28 снеж.; Б'юць куранты ўрачыста і весела...: [Верш] // Чырв. змена. 1 студз.; Красавіцкі снег: [Верш] // Там жа. 27 крас.; Верасnёўскае: [Верш] // Там жа. 21 вер.; Вечна юны, вечна малады: [Верш] // Там жа. 25 кастр. / Сааўт. У. Паўлаў; Мы чуем, партыя, твой кліч!: [Верш] // Там жа. 20 ліст. / Сааўт. І. Калеснік; У замку Вітаўта: [Верш] // Там жа. 30 ліст.
1959. Вішня расцвіла: [Верш] // Беларусь. № 2; Тут любая ліпа заварожыць: [Верш] // Там жа. № 12; На рабоце — без работы: Апавяданне // Вожык. № 11; Зацвілі ігрушы: [Верш] // Вясёлка. № 5; Ластаўкі: [Верш] // Там жа. № 7; Зімовае: [Верш] // За вярт. на Радзіму. № 4; «Чарот у кольцах ледзяных...»: [Верш] // Там жа. № 5; Вясновае: [Верш] // Там жа. № 23; Маякі Бацькаўшчыны: [Верш] // Там жа. № 62; Выхвальныя вароны: [Верш] // Там жа. № 72; Вясна ў Брэсцкай крэпасці; Маладзік над стэпам; Хмары...; Гуралка: [Вершы] // Маладосць. № 4; Маякі бацькаўшчыны; «У верасня...»: [Вершы] // Полымя. № 7; У Пароніне: [Верш] // Звязда. 22 крас.; Бацьку; Пад фарамі камбайна; Пачатак вясны: [Вершы] // Там жа. 24 мая; Не смецьі!: [Верш] // Там жа. 21 кастр.; Наваселле; Толькі ты...; Лён: [Вершы] // Калг. праўда. 23 жн.; Чарот у кольцах ледзяных...: [Верш] // ЛіМ. 25 сак.; Праграма і дзеянне; Аб таленце яго; Крытыку; Актуальны; Дзіцячы: [Эпіграмы] // Там жа. 16 мая; От чистого сердца: Обзор стихов трудящихся // Сов. Бел. 15 сент.; Я знаю, саду — цвесть!: Идет месячник сада // Там же. 16 окт.: О времени и о себе! // Там жа. 9 дек.; «Удзень не паліць і не студзіць...»: [Верш] // Чырв. змена. 25 студз.; Соль: «Сёння я шчасцем п'яны...»; «З мясцін сваіх радзімых зноў...»: [Вершы] // Там жа. 19 крас.; Балада пра маці; Лён; «І хвалі лоб азёрны не маршчыняць»; «Жывіцы водарам густым настоены сасновы хорам»: [Вершы] // Там жа. 9 ліп.; Экспедыцыя; Грому: [Вершы] // Там жа. 26 жн.
1960. Месяцу; Сталасці пара; Матчына хата; Зялёны трэст; Па зялёных веніні: [Вершы] // Беларусь. № 2; Гамоніць Наддзвінне: Рэпартаж з Нафтабуда; Прарабская; Балота № 20; Сцяна; Ключы; Адтае зямля; Вясновыя тэлеграмы; На ўроку хіміі: [Вершы] // Бярозка. № 7; Радзіма: [Верш] // Там жа. № 12; Наст. газ. 10 снеж.; На Зямлі зноў пасланцы Зямлі: [Верш] // Вожык. № 18; Агні Кастрычніка гараць: [Верш] // Вясёлка. № 11; Балада: [Верш] // Голас Радзімы. № 64; Радзіма: [Верш] // Там жа. № 95; На вучэнні: [Верш] // Маладосць. № 2; Так пішуць камсамольцы кнігу зорную: Рэпартаж з Бярозаўскай ДРЭС; Паходная вуліца; Яшчэ на метр бліжэй да хмар; Гарачая прафесія; Майстар земляны; Землеўпарадчык; Мазаўцы; Нібыта крылы распластаў: [Вершы] // Там жа. № 9; Снапавоз; Начлег; Стэарынавая свечка; Паразбрыліся гусі па ніўю; Палата мінёраў: [Вершы] // Там жа. № 11; Скрыпачы; Пціч; А бяседа цячэ...; Пах палыновы; Мароз: [Вершы]; Байцам аставацца ў страі: [Рэц. на кн.: С у р н а ч о ў М. Барвовая зара. Мн., 1959] / Пад псеўд. А. Каліна // Полымя. № 2; Калыска; Станцыя Грамы; Вуліца нафтавікоў; Падсобнікі вясны; Летні тэатр; Першы на-

васёл; Глушцы і шматтыражка: [Вершы] // Там жа. № 6; Ты і ў сорак — юнак; Інтэгралы на цэгле; Аб кар'ерах; Поўнач 30 чэрвеня; На лініі агню блакітнага; Сойка: [Вершы] // Там жа. № 9; Свінуха: [Верш] // Там жа. № 10; Землеўпарадчык: [Верш] // Звязда. 8 кастр.; Іх дзень нараджэння: [Верш] // Калг. праўда. 9 мая; Балада; Ліст да маці; Расшыраецца гарызонт; Першая сям'я: [Вершы] // Там жа. 4 жн.; Снапавоз: [Верш] // Там жа. 2 ліст.; На Чудскім возеры; Плача Лінда: [Вершы] // ЛіМ. 26 ліп.; Хіба гэта сумленна // Там жа. 16 снеж.; Верны партыі сын: [Верш] // Піянер Бел. 23 вер.; Ці лятуць вароны ў вырай?: [Верш] // Там жа. 21 кастр.

1961. «Вагон таварны дрогка тузае...»; Вечар над Таболам; Насціна кухня; Калаўроты; «Як захлынуўся ад радасці жаўранак...»; Скрыпачы; Палата мінёраў; Інтэгралы на цэгле; Глушцы і шматтыражка; Калыска; Амерыка: [Вершы] // Анталогія беларускай паэзіі: У 3 т. Мн. Т. 3; Вагон таварны...: [Верш] // Вянок дружбы. Мн.; Металалом — не пад сталом; Брат; Казка пра падказку: [Вершы] // Бярозка. № 2; Адказ няпрошаным сваякам касманаўта: [Верш] // Вожык. № 9; Зорка: [Верш] // Вясёлка. № 2; Ленінцамі вырасцем!: [Верш] // Там жа. № 10; Соль: [Верш] // Полымя. № 1; Зімовая быль; Жароўня; «Калі пачнуць ад дахаў цені класціся...»; Вятрак; Пахадні; Пра шырспажыў і спадарожнік: [Верш] // Там жа. № 4; Ліст да Фідэля Кастра; Амерыка; На-Там жа. № 3; Ліст да Фідэля Кастра; Амерыка; Нараджэння 41-га года; Труба; «Засталася раніца мжыстая...»; Хлебнічак; Саганы: [Вершы] // Там жа. № 6; Я з правінцыі!; Памытая падлога: [Вершы] // Там жа. № 10; Балада пра жытнія каласы: [Верш] // Там жа. № 12; Шчабятун працягнуў ручаняты...: [Верш] // Піянер Бел. 2 чэрв.; Веснавое, лірычнае: [Верш] // Чырв. змена. 1 мая / Сааўт. Г. Бураўкін; Пах палыновы: [Верш] // Там жа. 27 жн.; «Прамень па новым зрубе бліснуў...»: [Верш] // Там жа. 26 ліст.

1962. «Палата мінёраў»; Шчабятун працягнуў ручаняты...; Нараджэння сорак першага года: [Вершы] // Голас сэрца. Мн.; Радзіма; Вясновыя тэлеграмы: [Вершы] // Піянерам Беларусі. Мн.; Насціна кухня: [Верш] // Слаўце Радзіму. Мн.; Зямля: [Верш] // Беларусь. № 4; Глядзіце малюнкі, чытайце вершы пра Пецю мінутку, які ўсюды першы: [Вершы] // Бярозка. № 1; Пагранічча: [Верш] // Там жа. № 2; Голас эпохі: [Верш] // Там жа. № 7; Імя нам — ленінцы: [Верш] // Там жа. № 11; Не пярчыла...: [Верш] // Вожык. № 2; Навагодняе: [Верш] // Там жа. № 24; Сябру і суседу: [Верш] // Голас Радзімы. № 68; Чырв. змена. 19 жн.; Таварыш Партыя; Смага; Лазня на граніцы; Пра помнікі; «Я на дне палескага мора...»; Дажджавая вада; Паром; Дарога такая, што мала веры...; Журавінка: [Вершы] // Маладосць. № 1; Пра робатаў: [Верш] // Там жа. № 2; Юбілейнае фотааб'ектыўнае: [Верш] // Там жа. № 3 / Сааўт. Г. Скамарохаў; Лепшаму сыну зямлі беларускай; Быў бы шчасны надзвычай...; Мне зайздросна...: [Вершы] // Там жа. № 7; Пра народнасць; Успаміны; Драч хрыпіць у густым тумане; Паляць бульбоўнік; Дзверы; Заходжу ў кабіну, дзвярыма грукаю; Цымбалы; Я — з крылатай сям'і: [Вершы] // Там жа. № 10; Нагбом; Боты; Вогнішча ў лесе; На ўскраіне: [Вершы] // Полымя. № 4; Куліна: Паэма // Там жа. № 12; Сакавік; Старому сябру і суседу; Полацку; Пра бароды і маю радаслоўную; Простая гісторыя: [Вершы] // Работніца і сялянка. № 2; Таварыш Партыя: [Верш] // Зара. 13 лют.; Лён: [Верш] // Звязда. 10 студз.; Ленінец: [Верш] // Там жа. 30 студз.; Радзіме: [Верш] // Там жа. 3 лют.; Гусі: [Верш] // Там жа. 27 ліп.; Я — сын зямлі; Бусел; «Цярпенне — нявырваная чака...»: [Вершы] // Там жа. 2 снеж.; Вясна планеты: [Верш] // ЛіМ. 1 студз.; Таварыш Партыя; Пра помнікі: [Вершы] // Там жа. 8 студз.; Сады: [Верш] // Там жа. 19 кастр.; Пра бронзу: [Верш] // Там жа. 14 снеж.; Бацьку: Паэма // Чырв. змена. 4 сак.; Партызанскія котлішчы; «Сузор'і віснуць выспелай рабінай...»: [Вершы] // Там жа. 8 жн.; Тыдзень у краіне паэзіі // Там жа. 21 кастр.; Я — з крылатай сям'і: [Верш] // Там жа. 31 кастр.; Я — сын зямлі; Зубраравесніку: [Вершы] // Там жа. 11 ліст.; Мікрараён; Заяц у промні; «Праезд па цэнтральнай вуліцы...»: [Вершы] // Там жа. 11 снеж.

1963. У Пароніне; Таварыш Партыя: [Вершы] // Бяссмерце. Мн.; «Як захлынуўся ад радасці...»; Рака Пціч; Восеньскае: [Вершы] // Слова аб роднай прыродзе. Мн.; У Салігорскай шахце: [Верш] // Беларусь. № 7; Вечалле; Вірам: [Вершы] // Там жа. № 12; Вялікая зямля: [Верш] // Бярозка. № 1; Звяно імя Фідэля Кастра: [Верш] // Там жа. № 4; Балада пра юнака // Там жа. № 10; Пацеркі: [Верш] // Вожык. № 22; Добры сон дзяўчынкі Ланы: [Верш] // Вясёлка. № 4; Дзеці ўсёй зямлі!: [Верш] // Там жа. № 6; «Якая даль адкрылася...»: [Верш] // Там жа. № 11; Паэма Кастрычніку; Віцебск; Лодкі; Тэлефон прачнуўся...; Суровая вымова: [Вершы] // Маладосць. № 6; Мабілізавана будучыняй: Да 70-годдзя нараджэння У. Маякоўскага // Там жа. № 7; Год; Белыя ночы; Маторы наклонулі; Вечнасць; На Беларусі: [Вершы] // Там жа. № 12; Рум; Граніца; «Яшчэ гетэры старажытнай Грэцыі...»; «Дзяўчаты гнуткія...»; Парк; »Адну я знаю на ўсіх чыгунках...»; Прыбалтыка; «Слаўлю чысты абрус...»; «Таргуецца, лаецца, жмурыць вочы...»: [Вершы] // Полымя. № 6; Перакладаю вершы друга // Там жа. № 7; Калыханка; «Блакітны Дунай»; «На падлозе...»; «Плывуць плыты...»; Гэта нядаўна было...»; Партызанскі край: [Вершы] // Там жа. № 9; Радасці і засмучэнні: [Рэц. на кн.: М а л ь ц і н с к і Х. Поплеч з сынамі. М., 1963] // Там жа. № 11:, Вечнасць; Русалка; Пацеркі: [Вершы] // Гродн. праўда. 17 нояб.; Зямля; Сланечнік: [Вершы] // Звязда. 4 снеж.; Купаляняты; Сафійка; Панядзелак: (Вершы з кн. «Нагбом») // ЛіМ. 30 жн.; Добрая рука: Успаміны // Там жа. 6 ліст.; Вандроўнік: [Верш] // Там жа. 26 ліст.; Атланты: [Верш] // Там жа. 17 снеж.; Добры сон дзяўчынкі Ланы: [Верш] // Ніва. 19 мая; Ці лятуць вароны ў вырай?: [Верш] // Там жа. 29 вер.; Як восень дрэвы ашукала: [Верш] // Там жа. 10 ліст.; Вінаваты тут не сшыткі: [Верш] // Там жа. 8 снеж.; Зямля; Зімовая быль: [Вершы] // Там жа. 22 снеж.; Новы мост; Кукуліна: [Вершы] // Піянер Бел. 28 чэрв.; Бабіна лета: [Верш] // Сел. газ. 6 янв.; Плывуць плыты...: [Верш] // Сов. Бел. 16 сент.; Мая мова: [Верш] // Чырв. змена. 13 студз.; Варшава: [Верш] // Там жа. 29 мая; Восеньскае: [Верш] // Там жа. 1 вер.; Пункціры; «Усё неакрэслена на шарэнніку...»; Прадчуванне; Восень; «Нешта ёсць непаўторнае...»: [Вершы] // Там жа. 11 снеж.

1964. Прасяцца думы: [Верш] // Беларусь. № 3; 1 крэмень, і крэсіва: [Рэц. на кн.: Б у р с о в И. Косая сажень. Мн., 1964] // Там жа. № 5; Гродна: [Верш] // Там жа. № 7; Перамогі ідуць праз Беларусь: [Верш] // Вожык. № 12; Вясновая байка; Я — за грыбы!; Маці жонку выбірала; Упалявалі: [Вершы] // Там жа. № 18; На пахмелле — пятнаццаць сутак: [Верш] // Там жа. № 21; Зіма: [Верш] // Вясёлка. № 1; Маме: [Верш] // Там жа. № 3; Красавік: [Верш] // Там жа. № 4; Прыгаршчы вады: [Верш] // Там жа. № 7; Раскідач; Козытка: [Вершы] // Там жа. № 12; Нараджэння 41-га года: [Верш] // Голас Радзімы. № 44; Чалом табе, Енісею; Падплываючы да Дудзінкі; Як лёгкую лодку; Кватэра самага паўночнага сябра; Маралу зразаюць панты; Тува: [Вершы] // Маладосць. № 11; Пра кнігу таварыша: [Рэц. на кн.: С в і р к а Ю. Вечнасць. Мн., 1963] // Полымя. № 2; Цалое, малое, большае — напалам: [Рэц. на кн.: Б я л е в і ч А. Маштабны Міканор. Мн., 1963] // Там жа. № 3; Дзятлінка; Русалка; Арцель інвалідаў; «Клён звешваў над намі рудыя патлы...»; Кашуля Паўлюка Труса; Верасовачка; «Шыбы рады...», «Пакаты дах апусціў пляча...»: [Вершы] // Там жа. № 8; Мая мова: [Верш] // Віцеб. рабочы. 29 крас.; Русалка; Лёд ірвуць: [Вершы] // Там жа. 19 снеж.; Дзятлінка: [Верш] // Заря. 24 мая; Стары ляснік; Шлагбаўмы: [Вершы] // ЛіМ. 27 сак.; Кашуля Паўлюка Труса; Дзятлінка: [Вершы] // Там жа. 14 жн,; Чалом табе, Енісей: [Верш] // Там жа. 17 ліст.; Металалом не пад сталом: [Верш] // Ніва. 29 сак.; Дзеці усёй зямлі: [Верш] // Там жа. 31 мая; Мініяцюры: Меню; Нізка // Сов. Бел. 31 дек.

1965. «Дзень Кастрычніка вячысты...»: [Верш] // Веселый утренник. Мн.; Мая мова; Талнашка; Карчыраа; Шапка; «Птушкамі колісь былі цыганы...»; «Зачаста мы замнога каемся»; «Зажурыўся бор...»; «Ліст высах, ззалелы...»: [Вершы]; Чакаю зборніка!; Як бы пра гэта напісалі: Ніл Гілевіч; Уладзіслаў Нядзведскі; Пятрусь Макаль; Генадзь Бураўкін; Іван Калеснік: Пародыі / Пад псеўд. Авось Савось // Дзень паэзіі — 65. Мн; У Пароніне: [Верш] // Ленін заўсёды з намі. Мн.; Аднагодак мар маіх пра палёты; Вясёлы прыгарадны аўтобус; Можа ўсё гэта толькі ў сне; Зноў мароз раскусіў арэх; Можна мароз палаяць; Як ціхая аблачынка; Па голасу пазнаў калыханку; Толькі трэба спачатку; Трывалы, нібы беларусы ўсе: [Вершы] // Беларусь. № 4; Як зрабіўся рак чырвоны: [Верш] // Там жа. № 10; Жаба і вакуум: [Верш] // Вожык. № 1; Як удасканальвалі аловак; Важкі аргумент; «Праходзім лесам...»; «Ты шэпчаш: — Назола...»: [Вершы] // Там жа. № 5; «Ты выйдзі на прастор сягоння...»; Маланкі: [Вершы] // Там жа. № 8; Вясновыя гукі: [Вершы] // Вясёлка. № 14; Сцяг перамогі: [Верш] // Там жа. № 5; Дзівосны горад: [Загадкі] // Там жа. № 9; Як яноты вучылі ноты: [Верш] // Там жа. № 11; Едзе вожык: [Верш] // Там жа. № 12; Мая зямля: [Верш] // Голас Радзімы. № 25; Неруш; Лясная дарога; «Удары перуна...»; Леснічоўка Вэлдзіс; Стары каляндар: [Вершы] // Полымя. № 4; Варголы: [Верш] // Работніца і сялянка. № 4; Не паслухаў зайчык маму: [Верш] // Там жа. № 12; Падплываючы да Дудзінкі: [Верш] // Віцеб. рабочы. 30 чэрв.; Віцебск; Цымбалы: [Вершы] // Там жа. 18 ліп.; Юргяліс: [Верш] // Там жа. 26 вер.; «У вялізным, без столі, клубе...»: [Верш] // Гродн. правда. 23 янв.; Паэма жытняй скібе; Тува частуе; Усінскі тракт; Дуброўка: [Вершы] // ЛіМ. 22 студз.; Леснічоўка Вэлдзіс; Неруш; Стары каляндар: [Вершы] // Там жа. 16 крас.; Ластаўка ляціць у вырай...: [Рэц. на кн.: Зуёнак В. Вясёлы калаўрот. Мн., 1965] // Там жа. 4 мая; Заклінальнік, гранільшчык слова // Там жа. 27 вер.; У Пароніне: [Верш] // Ніва. 18 крас.; Жаба і вакуум: [Верш] // Там жа. 9 мая; Сляпень: [Верш] // Там жа. 29 жн.; Добрыя суседзі: [Верш] // Піянер Бел. 29 студз.; Бабуліна казка // Там жа. 29 кастр.; Мая зямля: [Верш] // Сел. газ. 30 мая.

1966. Я — за грыбы!: [Верш] // Вожык у дарозе. Мн.; Танцуе таджычка: [Верш]; Геній роднага слова // Дзень паэзіі — 66. Мн.; Журавінка: [Верш] // Любы наш край. Мн.; Дзякуй роднаму слову! // Пра час і пра сябе. Мн.; Радзіма; Козытка; Калыханка: [Вершы] // Хрэстаматыя па беларускай дзіцячай літаратуры. Мн.; Ленінцамі вырасцем: [Верш] // Вясёлка. № 6; Хто перагаворыць Бая: [Верш] // Там жа. № 12; «Гналі роднай зямлёй палонных...»; Успаміны; «Не, ты не толькі ў арнаменце тым...»: [Вершы] // Голас Радзімы. № 6; Не вам беларусамі звацца! // Там жа. № 42 / У сааўт.; ЛіМ. 18 кастр.; Кастрычніку: [Верш] // Голас Радзімы. № 44; Расказ начальніка будаўніцтва; Камяні Брэсцкай крэпасці; «Вясне налічылі тэрмометры»; «Ты — мой трывожны ўспамін...»; «Нават вечнасці памяць светлая...»; «Надта заядлы рыбак Адвячорак...»; «Ішла над ціхім лесам поўня...»; «Надта доўга з люстэркам не раяцца...»; «Ад «не трэба, не трэба...»: [Вершы] // Маладосць. № 5; Вялікі мой — не Ціхі акіян: Адам і Ева; «Сюды...»; «А раніцай...»; «Не хвалімся...»; «Крычу на ўсё Прымор'е...»; Порт; Вясёлка; Ураджай; Гаспадары; Дом на сопцы; Цішыня; Дзед і мора; Карэянка; Ціхі акіян; Бузкашы; Экспромт; Дзівоснае імгненне; Рыжскія рукавічкі; Старыя клады; Лісток ушацкай восені; Зазімак; Памяці А. В.; Паэты пачынаюць думаць: [Вершы] // Полымя. № 8; Бузкашы: [Верш] // ЛіМ. 9 жн.; Дзень пачынаю...: [Верш] // Там жа. 14 кастр.; Дзякуй табе, Сакольніку: [Верш] // Там жа. 9 снеж.; Не вам белорусами зваться! // ЛГ. 22 окт. / У сааўт.; Чаму ж нам не пецъ?...: [Верш] // Мін. праўда. 20 сак. / Сааўт. Э. Валасевіч, Г. Кляўко.

1967. Як яноты вучылі ноты; Козытка; Добрыя суседзі; Едзе вожык; Хто перагаворыць Бая?: [Вершы] // Арлянятам: у 2 т. Мн. Т. 1; Трэба дома бываць часцей...: [З верша «Трэба дома бываць часцей»] // Беларускі каляндар. Беласток; Юбілейны, пяцідзесяты: [Верш] // Вясна ўвосень. Мн.; Мянеск: [Верш] // Горад і годы. Мн.; Гусарскі ўспамін: [Верш]; Пародыі; Эпіграмы / Пад псеўд. Авось Савось) // Дзень паэзіі — 67. Мн.; Паэзія інтэлекту і пачуцця // Дзяргай С. Выбранае. Мн.; У Пароніне; Таварыш Партыя: [Вершы] // Мы славім Леніна, мы славім партыю. Мн.; Табе, вякоў акраса; У гасцях у Наднямоння: [Вершы] // Беларусь. № 2; Балада пра Мянеска: [Верш] // Там жа. № 5; Украіне: [Верш] // Там жа. № 12; Агністы каляндар: [Верш] // Бярозка. № 1; Песня радасці: [Верш] // Там жа. № 8; Не злічыш усіх нашых светлых дат...: [Верш] // Там жа. № 11; З новых вершаў: Зімовы ўспамін паэтэсы; Незадаволены; Застольная ода казлу // Вожык. № 3; Беларускаму краю: [Верш] // Там жа. № 4; На дняпроўскай кручы: [Верш] // Там жа. № 12; Экзамены: [Верш] // Вясёлка. № 5; Успаміны: [Верш] // Голас Радзімы. № 6; Лінія перамены дат: Паэма // Маладосць. № 6; «Калі б усе вятры Беларусі...»: [Верш] // Полымя. № 1; ЛіМ. 6 студз.; Неба тваіх вачэй: Паэма // Полымя. № 2; Я — сын зямлі: [Верш] // Звязда. 26 вер. Спец. вып.; Поэзия интеллекта и чувства // Знамя юности. 29 сент.; Вечнасць; Неруш: [Вершы] // Там жа. 25 окт.; Табе, вякоў акраса: [Верш] // ЛіМ. 10 лют.; Агністы каляндар: [Верш] // Наст. газ. 14 студз.; У Пароніне: [Верш] // Ніва. 9 крас.; Нараджэння сорак першага года: [Верш] // Там жа. 18 чэрв.; Восеньскае: [Верш] // Там жа. 24 вер.

1968. Верасовачка; Спадніцкі: [Вершы] // Ад родных ніў, ад роднай хаты. Мн.; У Пароніне; Таварыш Партыя: [Вершы] // З Леніным у сэрцы. Мн.; «Як захлынуўся ад радасці жаўранак...»; Рака Пціч; Восеньскае: [Вершы] // Слова аб роднай прыродзе. Мн.; Добры месяц сакавік: [Верш] // Бярозка. № 3; Маг. праўда. 8 сак.; Табе, Армія: [Верш] // Вожык. № 3; Чайхана; Станцыя кальцавання: [Вершы] // Там жа. № 8; Як ловяць коз: [Верш] // Там жа. № 17; Арэшная дзяляначка: [Верш] // Там жа. № 21; Ай!: [Верш] // Вясёлка. № 3; Скача гром: Лічылка // Там жа. № 5; Вясёлы цягнік: [Верш] // Там жа. № 6; «Першага снегу...»; «Чаканы міг спакою...»; Спадніцкі: [Вершы] // Полымя. № 3; Новая кніга: «У лес прыціхлы...»; «Калдычэва...»; Песня; «Як мужа выбірае...»; Старая Латгалія; Карагачы; «Неба спахмурнелае крамсаюць...»; Каспій пасля шторму; Субтрапічная раніца; «Незалежна, смуглянка, ступаеш...»; «Можа й добра...»; «Хай скруха самотных дзён...»; Заінелая Ушаччына; Палескія ўражанні; Багатая Камароўка: [Вершы] // Там жа. № 8; На радзіме дружбака; Паўднёвая граніца; Нянечкі; Смерць ігрушыны; Дзед Мароз; «Націнне трашчыць, як супоня...»; Дубняк; «Завеі знясіленай...»; «У звечарэлай цішыні...»; Сэрца: [Вершы] // Там жа. № 11; Табе. Армія!: [Верш] // Вяч. Мінск. 23 лют.; Чаканы міг спакою...: [Верш] // ЛіМ. 12 сак.; Заінелая Ушаччына; Неба спахмурнелае... [Вершы] // Там жа. 6 жн.; Сэрца: [Верш] // Там жа. 12 ліст.; Новыя вершы: У лес прыціхлы ноч уваходзіць зноў...; Дубняк; Сэрца // Ніва. 15 снеж.

1969. «Сонца, горы...»; «Паказала гай малады...»: [Вершы] // Дзень паэзіі — 69. Мн.; У Пароніне: [Верш] // Жыве між нас геній. Мн.; Трэба дома бываць часцей; «Як захлынуўся ад радасці жаўранак...»; Бацьку; Вечар пад Таболам; «Калі пачнуць ад дахаў цені класціся...»; Цымбалы; Нагбом; «Гэта расказ пра коніка...»; Памытая падлога; «Дарога такая...»; «Світанняў я з табой не сустракаў...»; Мая бацькаўшчына; Добрай раніцы; Вечнасць: [Вершы] // Мары юнацкія. Мн.; Суровая вымова; Радзіма: [Вершы] // У нашых сэрцах Ільіч. Мн.; Радзіме; Ушаччына; Настрой па сонцу выберы: [Вершы] // Беларусь. № 2; Ідзе кастрычнік па зямлі: [Верш] // Вожык. № 20; Ну, а мой: [Верш] // Там жа. № 22; «Калі б усе вятры Беларусі...»: [Верш] // Голас Радзімы. № 35; Блакада: Паэма // Полымя. № 2; Салодкая піла; Ад Махачкалы да Баку; Ушацкі эцюд; Сон; «Спакой з лугоў плыве ў раку...»; «Пераходзіць каторы раз...»; «Ласкавы змрок махнуў крылом...»; «Ты, Гомель, хлопец свой...»; Азёрны ўспамін; «Калі здаволіцца лістабой...»; «Хутка крохне разгалае дрэва...»: [Вершы] // Там жа. № 12; Заінелая

Ушаччына; «Незалежна, смуглянка, ступаеш...»: [Вершы] // Звязда. 2 ліст.; «Ад сівых гадоў, ад дзядоў...» // Знамя юности. 3 янв.; Блакада маўчання: Раздзел з паэмы «Блакада» // ЛіМ. 4 лют.; Гітара; Сярдзітыя, стамлёныя...; Рэчка з возера ўцякае...: [Вершы] // Там жа. 16 вер.; Ушацкі эцюд; «Ты, Гомель, хлопец свой...»: [Вершы] // Там жа. 9 снеж.; Варшава: [Верш] // Ніва. 6 ліп., Радзіма: [Верш] // Піянер Бел. 27 сак.; Хто пераговорыць бая: [Верш] // Там жа. 26 чэрв.; Ушаччына: [Верш] // Чырв. змена. 26 студз.; Ленін і Кастрычнік шчасце нам далі: [Верш] // Там жа. 24 ліп.

1970. Чалом табе, Енісею!: [Верш] // З Леніным заўсёды Беларусь. Мн.; Не вам беларусамі звацца! // На задворках. Мн. / У сааўт.; «Трэба дома бываць часцей...»: [Верш] // Разгарэлася зорачка ясная. Мн.; Паклон табе!.. [Нарыс] // Слова пра родны кут. Мн.; Ленінец: [Верш] // Беларусь. № 4; Помнік у Віцебску; Палонны сцяг: [Вершы] // Там жа. № 5; Навагодняе: [Верш] // Бярозка. № 1; Пад сцягам перамогі: [Верш] // Там жа. № 2; У сям'і дружбакоў: [Верш] // Там жа. № 7; Мы — піянеры: [Верш] // Там жа. № 8; Мужык вінаваты; Твае, мае і нашы...; Пажарнік: [Вершы] // Вожык. № 2; З новых вершаў: Восень у Нясвіжы; Мнагадзетны бацька; Дамавік // Там жа. № 6; Дваццаць пяць вёсен: [Верш] // Там жа. № 8; Як дзед Мароз рабіў абход: [Верш] // Там жа. № 24; Мая сям'я; Буду ўрачом; Каток; На шашы і ля шашы: [Вершы] // Вясёлка. № 1; Ленінскі пакой: [Верш] // Там жа. № 4; Салдацкія зоркі: [Верш] // Там жа. № 5; Старшаму важатаму: [Верш] // Там жа. № 9; Як стаў заяц даўгавухі; Колькі кошак у кашы?; Памагла; Крыўда; Як сурок лічыў сарок: [Вершы] // Там жа. № 10; Арліная балада; Радзіма; Партызанскія землякі; Дзелавое пісьмо; Відаць; Вырастуць; Раённыя аэрадромы: [Вершы] // Маладосць. № 1; Паклон табе... // Там жа. № 11; Дваццаць пяць: [Верш] // Полымя. № 5; У Пароніне: [Верш] // Віцеб. рабочы. 21 сак.; Мінск у верасні: [Верш] // Знамя юности. 4 сент.; Трыпіцях Ушаччыны: [Верш] // ЛіМ. 3 крас.; Памяці сябра // Там жа. 10 крас.; Неспакойны крытык; Верлібрыст: [Гумарэскі] // Там жа. 3 ліп. / Пад псеўд. Авось Савось; Дзе Пегас пасецца?: [Жарты] // Там жа. 21, 28 жн., 4 вер. 1971. 29 студз., 5 лют. / Пад псеўд. Авось Савось; Вочы Расіі // Там жа. 9 кастр.; Гордасць мая, камсамол: [Верш] // Чырв. змена. 26 вер.

1971. Сымон Блатун // Блатун С. Калючая шаткаванка. Мн.; Загартаваная ў баях; Сцяг перамогі: [Вершы] // Слава Арміі Савецкай. Мн.; «Вагон таварны дрогка тузае...»; Дзень добры, інтэрнат!; Кашуля Паўлюка Труса: [Вершы] // Універсітэт паэтычны. Мн.; Імя Ільіча; Навука рухае: [Вершы] // Беларусь. № 4; Адэскія катакомбы: [Верш] // Там жа. № 5; Новыя вершы: Конь; Могільнік вёсак; Віцебшчына // Там жа. № 12; Дзявочыя частушкі // Вожык. № 4; З новых вершаў: Як спіўся слон; Транзістар; Роздум камандзіровачніка // Там жа. № 19; Ці пазяхае бегемот?: [Верш] // Вясёлка. № 1; Ты чуў?...: [Верш] // Там жа. № 3; Рэкі ўсхадзіліся — досыць; Я загнаў цягнікі; Я твой нявольнік; Дняпроўскі ўспамін; Свет захлынуўся ад святла; Над асеннім Сажом; Эцюды: [Вершы] // Маладосць. № 1; Активнее вторгаться в жизнь // Молодая гвардия. № 6.

1972. Мая бацькаўшчына; Скрыпачы: [Вершы] // Залацінкі. Мн.; «Чаканы міг спакою...»; Лясніочўка Вэлдзіс; «Ад «не трэба, не трэба...»; «Патухаюць, цямнеюць высі...»; Юнацтва сінія арэлі: [Вершы] // Зорка Венера. Мн.; Мы — піянеры: [Верш] // Твой піянерскі гальштук. Мн.; Над асеннім Дняпром: [Верш] // Чолом тобі, Славутичу. Поклон тебе, Славута. Паклон табе, Славуціч. Дніпропетровськ; Ёсць мільён!; Чэрці жэняцца; Архаічны лектар: [Вершы] // Вожык. № 19; Толькі ўсмешкі світаюць...: [Верш] // Там жа. № 24; Калі ласка, у госці; Сакавік; Просьба: [Вершы] // Вясёлка. № 3; Вязынка; Яе Няўмольнасць Хімія; Прыпар; Клопаты на баку; Метэазвадам рад: [Вершы] // Маладосць. № 7; Лірыка: «Дзень добры, родны бор!..»; «А быў я ў вясны палонны...»; «Адказам сваім наганяюць тугу...»; Вястунка майго акна; У Кіева-Пячорскай лаўры: [Вершы] // Полымя. № 10; Паэма прызнання // Там жа. № 12; Беларускім алімпійцам: [Вершы] // Знамя юности. 26 авг. (Спец. вып.); Дзе Пегас пасецца: Рэпартаж з Алімпа спецыяльна для «ЛіМа» // ЛіМ. 17 ліст. / Пад псеўд. Авось Савось.

1973. Азербайджану: [Верш] // Братэрства. Мн.; Старэйшыя; «А на Віцебшчыне...»; Прадвесне ў Хатыні; Сустрэча ў Тракаі; Саракі; «Сумна дрэмле дубальтоўка...»: [Вершы] // Дзень паэзіі — 73. Мн.; Радкі з роднага раёна; Успамін; Канцэрт; Шчавульніцы; Вартаўнікі; Ларок: [Вершы] // Беларусь. № 9; Самы светлы дзень; Партызанскія сцяжынкі; Насценгазета: [Вершы] // Бярозка. № 4; Што не трэба гультаю?: [Верш] // Там жа. № 5; Дзень добры, верасень!: [Верш] // Там жа. № 9: Восьмы дзень сакавіка: [Верш] // Вясёлка. № 3; Месяц першай краскі: [Верш] // Там жа. № 4; Каго больш...: [Верш] // Там жа. № 5; Жарт: [Верш] // Там жа. № 6; Простая загадка: [Верш] // Там жа. № 8; Не спазніцца б: [Верш] // Там жа. № 9; Любімая страва: [Верш] // Там жа. № 11; Хто дагары нагамі?: [Верш] // Там жа. № 12; «Калдычэва...»: [Верш] // Голас Радзімы. № 19; Колас на камені; Мяккія рукі; Ранішні верш; На Курскай касе; Што нам; На сустрэчы партызанаў; Пахне хлебам: [Вершы] // Маладосць. № 5; Брусель — Лондан; У тумане сонца (1903): Паэма // Полымя. № 7; Адаму Міцкевічу: [Верш] // Там жа. № 12; «Аб човен хваля паласне...»; «Журыцца не з рук!..»: [Вершы] // Работніца і сялянка. № 5; Віцебск, родны назаўжды: [Верш] // Віцеб. рабочы. 8 жн. / Сааўт. П. Броўка, Г. Бураўкін; Беларускім спартсменам: [Верш] // Вяч. Мінск. 13 лют.; Семдзесят лістападаў: [Верш] // Звязда. 27 ліст.; Вершы з дарогі: Вуліцы Уладзівастока; Спякотны ўспамін пра Туву; Спрадвечная тэма; Дзьмухаўцовы пух; «Сунецца соннае сонца...» // ЛіМ. 12 студз.; Як у геніі прабіцца? / Пад псеўд. Авось Савось; «Ушаччына!..»: [Вершы] // Там жа. 16 лют.; Мініяцюры / Пад псеўд. Авось Савось; Спалоханыя сны: [Верш] // Там жа. 6 ліп.; Да пытання аб паслядоўніках; Каламбур для каламбура: Клапатлівы муж-літаратар; Апраўданне: [Вершы] // Там жа. 30 ліст. / Пад псеўд. Авось Савось; Слова ў хадзе: [Нарыс] // Там жа. 28 снеж.; Дзявочая не лірычная: [Верш] // Ніва. 22 крас.

1974. Як яноты вучылі ноты: [Верш] // Акцябраты. Мн.; «А можа нешта пераблытана...»: [Верш] // Дзень паэзіі — 74. Мн.; Зялёны цягнік маленства // Лісіцын У. Жураўлінае вясло. Мн.; Не вам беларусамі звацца // Хрэстаматыя па гісторыі беларускай савецкай публіцыстыкі. Мн. / У сааўт.; Перакладчыкі: [Верш] // Беларусь. № 1; Крылы юнацтва // Бярозка. № 2; Пачатак: [Верш] // Там жа. № 12; Вурдаль; Кундаль; Жудзель; Ліса і Лыска: [Вершы] // Вясёлка. № 6; Дзед Самсон: [Верш] // Там жа. № 8; Пахваліліся; Будзе Рыжык без партрэта: [Вершы] // Там жа. № 9; Дзе якая?: [Верш] // Там жа. № 11; Калі ласка, Новы год!; Пеўнік-весялун: [Вершы] // Там жа. № 12; Успамін Брэсцкай крэпасці; Зямля бацькоў; Ушацкі снег; Бяроза з лістам гаварыла: [Вершы] // Маладосць. № 2; Матчыны песні: «Абняла вясёлка...»; «Верабеечкі...»; «Воды збеглі з гор...»; «На куце...»; «Удава...» [Вершы] // Полымя. № 4; Балада Брэсцкай крэпасці: [Паэма] // Там жа. № 5. Рэц.: Панченко П. До смысла сердцем добраться // Лит. обозрение. № 9; «Ілжэпракокі...»; «Няма народаў малых...»; Яраслаў Васілевіч; «Які ж ён быў зыркі...»; «Вочы твае...»; «У зажураным садзе...»; «Малаточкам гручыць кавалёк...»; Лазня блакаднага года; Возера Звонь; Баравая песня; Полька; «Курлы-курлы — ...»; «Заціхла мора...»; Салы; Джур-джур; Развітанне з Ціхім акіянам; Андрэю Вазнясенскаму: [Вершы] // Полымя. № 11; Юбіляру: [Верш] // Віцеб. рабочы. 30 жн.; Зямля бацькоў: [Верш] // Там жа. 25 кастр.; Вызваліцелям: [Верш] // Вяч. Мінск. 3 ліп.; Петрусю Броўку: [Верш]; Прызнанне ў любві: Я. Хелемскаму — 60 гадоў // Звязда. 31 студз.; Рака з табой; Акно; Лета: [Вершы] // Знамя юности. 8 мая; Акраверш з нагоды: [Верш] // ЛіМ. 8 лют.; Балада Брэсцкай крэпасці: Урывак з паэмы // Там жа. 8 мая; Пліты мемарыяльнага комплексу каля вёскі Пліна: [Верш] // Там жа. 5 ліп.; Земля-

ку ў дзень тысячагоддзя: [Верш] // Там жа. 6 вер.; Што каму; Ну, землякі!; Скачу і рагачу; Адданы кавалер; Літаратар-бібліяман: [Вершы, эпіграмы] // Там жа. 1 ліст. / Пад псеўд. Авось Савось; Андрэю Вазнясенскаму: [Верш] // Маг. праўда. 13 ліст.; Пачатая кніга: [Верш] // Сел. газ. 3 нояб.

1975. Зорка перамогі; Пліты мемарыяльнага комплексу «Прарыў» каля ушацкае вёскі Пліна; 3 гары: [Вершы]; З-пад крыла вайны // Дзень паэзіі — 75. Мн.; Таварыш Партыя: [Верш] // Камуністы. Мн.; Вясна ў Брэсцкай крэпасці; «Успаміны...»: [Вершы] // Рэха ў граніце. Мн.; Магільнік вёсак: [Верш] // Слухайце — Хатынь! Мн.; Напамін; Балада з падпаленымі крыламі: [Вершы] // Беларусь. № 5; Электракобра: [Верш] // Там жа. № 9; Вясёлка. № 4; У летняй ночкі трава мяккая...; Шыпшына; Горы; Чуфут-Кале: [Вершы] // Беларусь. № 11; У краіну ведаў: [Верш] // Бярозка. № 1; Мне званілі крыніцы // Там жа. № 6; Будуй наступны дзень!; Ля вечнага агню; Памяць: [Вершы] // Там жа. № 11; Міжнародны мамін год: [Верш] // Вясёлка. № 8; Асенні каламбур; Колькі?; Чаму?; Растрэсліся літары; Камень вінаваты; Што было б...: [Вершы] // Там жа. № 9; Пестунок: [Верш] // Там жа. № 11; На Ушаччыну!: [Верш] // Голас Радзімы. № 27; Убачанае, перажытае // Маладосць. № 5; Да пытання аб рамантыцы; Партызанскі ўрок; Роднаму слову; Чалавек у космасе; Партызанская маці; 3 гары; Усходні матыў; Закінь календары; Пад восеньскім небам: [Вершы] // Там жа. № 11; Выкладчыцы роднай мовы; Пашана; Хлеб; Мама; У Задаброцці; «Зоркі — выкрасанкі!..»; «Дзень добры, Туркменія!..»; Тут быў Харэзм...; Хаваюць галаву каня; Човен на бархане; Зямлячка; Вечарэе...; Запрашэнне ў Беларусь; «З лугавін забытых драч...»: [Вершы]; Пралятаючы над хмарамі жнівень; Лось у прысмерку; Сланечнік з асеннім чмялём: (Эцюды) // Полымя. № 2; «Між двух паглядаў...»; «Чаму ты далёка...»; «Павучынка бабінага лета...»; «Смутак быту саліднага...»: [Вершы] // Работніца і сялянка. № 8; «Адвячорак красавіка...»: [Верш] // Вяч. Мінск, 12 крас.; На Ушаччыну!: [Верш] // ЛіМ. 27 чэрв.; Пад вечнымі соснамі: [Верш] // Гродн. праўда. 31 окт.; Белы прыпар; Ля помніка Т. Р. Шаўчэнку ў Ашхабадзе; Размова ў пустыні; Перасмяглыя радкі...; Юрта; Бароды аксакалаў: [Вершы] // ЛіМ. 21 лют.; Упарты санетыст; Куды спяшацца?; Экспазіцыя да эпітафіі: [Вершы] // Там жа. 25 крас. / Пад псеўд. Авось Савось; 3 кн. «Свята пчалы»: «Выходзячы з хаты...»; «Як над Вязынкай...» Інтэрв'ю; «Хоць надзьмі шар зямны...»; Дафніс і Хлоя; «Што параю-выраю...»: [Вершы] // Там жа. 28 ліст.; Партызанская маці: [Верш] // Мін. праўда. 25 кастр.; Дружбы венок // Сел. газ. 4 марта; 1103-ці дзень вайны: [Верш] // Чырв. змена. 13 мая.

1976. У Пароніне; Бацьку; Трэба дома бываць часцей; Палата мінёраў; Нагбом; Радзіма; Сафійка; Неруш; «Няма народаў малых...»; Выкладчыцы роднай мовы; Хлеб; «Малаточкам гручыць кавалёк...»; Роднаму слову; Чалавек у космасе; Сыны: [Вершы] // Ад скарбаў роднае зямлі. Мн.; Існасць: (Старонкі будучай кнігі лірыкі): Паэты; Юначых сноў сталіца; Вёска; Адказ анкеце: «Я ім не агароджваў загонаў...»; «Не мне чакаць лагод-выгод...»; Плёну ў працы!; Прынамсі: Да пытання аб паслядоўніках; Адна затрымка; Асаблівы ўспаміншчык; Упарты санетыст; Два лірнікі; Перакананне Пятра Прыходзькі; Рыфма для рыфмы: [Вершы]; Антыбайкі / Пад псеўд. Авось Савось; Канкрэтны клопат; На тэму; Адказ; Вароняя логіка; Станоўчы персанаж; Воўк і ягня; Меламан: [Вершы] // Дзень паэзіі — 76. Мн.; Мая Бацькаўшчына; Мая мова; Сэрца; Калыска: [Вершы] // Каляда А. Выразнае чытанне. 2 выд., перапрац. і дап. Мн.; Інтэгралы на цэгле; Боты; Паром; На цаліне: [Вершы] // Люблю будзённы дзень... Мн.; Азімы дуб; «Эфір нібы даспелы луг...»; Вёска; «Свой лей — свае зайцы!..»; Ветэраны; Ля сосен Піцунды: [Вершы] // Беларусь. № 9: Зоркі на крылах: [Верш] // Бярозка. № 2; Займаўся дзень: [Верш] // Там жа. № 4; Прынцыповасць перш за ўсё; Лагер спіць; Гэта мы шукаем смех: [Вершы] // Там жа. № 7; «На свеце адна ёсць...»: [Верш] // Вясёлка. № 2; Касмічная быль: [Верш] // Там жа. № 4; Мара камара; Вярблюд збіраўся ў Белавеж...: [Вершы] // Там жа. № 11; Інтэрнацыянал: [Верш] // Маладосць. № 2. Юнацтва светлая часіна; Адрываемся ад зямлі; У ранішнюю цішыню; Хлеб з соллю еш; Ты маладой пакутаю; Я стану, як стэп, салёны; «Цяпер казаць мне «Вы...»; Незабыўны ўспамін; Тут час правіны: [Вершы] // Там жа. № 10; Імгненні: [Вершы] // Полымя. № 1; Вернасць: [Верш] // Там жа. № 2; Вершы з кнігі «Журба» // Там жа. № 12; «Пахне хлебам віцебская вуліца...»: [Верш] // Віцеб. рабочы. 11 сак.; Пліты: [Верш] // Голас Радзімы. 22 студз.; Юрмальскі экспромт: [Верш] // Гродн. праўда. 19 февр.; Не мне чакаць; Існасць; «Ластаўка...»; «Рукі заломвалі скразнякі...»; «І не са мною...»; «Калядна белы бераг...»: [Вершы] // Знамя юности. 24 марта; «Які ж ён быў зоркі...»; «Зямля бацькоў»: Вершы з новай кнігі «Займішча» // Там жа. 12 мая; Футбольны рэпартаж з СП / Пад псеўд. Авось Савось; «Не згасне ён...»: [Вершы] // ЛіМ. 7 мая; З данінаю ўдзякі; Паклон ад зор: [Вершы] // Там жа. 28 мая; Антыбайкі: Канкрэтны клопат; Па тэму; Станоўчы персанаж: [Байкі] // Там жа. 9 ліп. / Пад псеўд. Авось Савось; Цётцы: [Верш] // Там жа. 16 ліп.; Расток радка, галінка верша...: Паэты; Адказ анкеце; «Я ім не ўгароджваў загонаў...»; «Гатова ад веснавой красы...»; Юначых сноў сталіца: [Вершы] // Там жа. 17 вер.; Больш канкрэтнасці // Там жа. 29 кастр.; Адметных і розных... // Там жа. 19 снеж.; Роднаму слову: [Верш] // Ніва. 11 студз.; Дзень добры, верасень!: [Верш] // Там жа. 5 вер.; Я стану, як стэп...: [Верш] // Там жа. 28 ліст.; Хлеб: [Верш] // Сел. газ. 11 мая; 10 окт.; «Загаварылі льдзіны звонкай моваю...»: [Верш] // Чырв. змена. 28 сак.; Дзявочая не лірычная // Там жа. 1 крас.

1977. И кремень и кресало... // Бурсов И. Грамота лет. Мн.; Куліна: З паэмы; «Бяроза з лістам гаварыла...»; Пад вечнымі соснамі; «Вочы твае нада мной узышлі...»: [Вершы] // Дзень добры, мама; Мн.; Пароль сумлення; Енісейскія сустрэчы; Даліна кампазітара; 1863 год; У вянок Мацею Бурачку; «Ластаўка...»; «Гады прывыклі...»; Удача; «Гэта не я прыходзіў...»; «Рукі заломвалі...»; «І не са мною...»; «Ты адпрэчыла крыўды сабою...»: [Вершы]; Юбілейнае бюро даведак: Рыгор Шырма; Сяргей Дзяргай; Пімен Панчанка; Міхась Калачынскі: [Пароды] / Пад псеўд. Авось Савось // Дзень паэзіі — 77. Мн. Рэц. К а м е й ш а К. Каб у радок адліўся будзень // Полымя. 1978. № 10; З новай кнігі: [Вершы] // Беларусь. № 5; Выезд на прыроду; Жанішок; У апраўданне галоў: [Вершы] // Там жа. № 12; Па ходу штопара; Рацпрапанова: [Вершы] // Вожык. № 4; Культурны слой; Забіваюць казла; Гарантыя клопату: [Вершы] // Там жа. № 18; Пільная просьба; Як дражніць бубнілу; Крыўда; Навошта хваліваюцца; Ці куса?; Як быць?: [Вершы] // Вясёлка. № 2; Мая сям'я: [Верш] // Там жа. № 3; Зайцава хата; Бегемот; Жырафы; Важны дуб; Ваўчок: [Вершы] // Там жа. № 12; З кнігі «Абсяг»: [Вершы] // Маладосць. № 7; Наш Кастрычнік // Там жа. № 10; Пярэдні край маладосці: [Верш] // Там жа. № 11; «І словам сцверджу...»: [Рэц. на кн.: П а н ч а н к а П. Крык сойкі. Мн., 1976] // Полымя. № 1; Блізкая далеч Радзімы: [Вершы] // Там жа. № 7; Балада пра чырвоны сцяг; Таямнічы чытач; Стакгольм, 25.V.1977 г.; Матырынскі лес; Каб толькі!; Белая яблыня грому; Шавулічы; Казка заечага маленства; «Бандэра роса» ў Суомі; Хельсінкі, 20.V.1977 г.: [Вершы] // Там жа. № 11; Сузор'е рысі: [Вершы] // Работніца і сялянка. № 4; Марнае старанне; Малады дыялог; Саманепераўзыдзеная; Не зразумела; Забаронныя плады; Высокая падушка: [Вершы] // Там жа. № 12; «А на Віцебшчыне...»: [Верш] // Віцеб. рабочы. 13 мая; Адказаць на шчырасць — шчырасцю // Вяч. Мінск. 20 снеж.; «Зноў тлее ля ціхіх стрэх...»: [Верш] // Голас Радзімы. 6 студз; Кніга вандраванняў і любові // Там жа. 1 вер.; Каб толькі!: [Верш] // Там жа. 29 снеж.; Прызнанне: [Верш] // Гродн. праўда. 13 июля; Шавулічы; Успамінаючы Вялікую Бераставіцу; «Не стомлены ў журбе...»; «А былі мы вольнанаёмнымі...»; «Трыста шэсцьдзесят шэсць...»: [Вершы] // Там жа. 3 дек.; Андрэю Вазнясенскаму:

[Верш] // Знамя юности. 26 мая; «Хлеб з соллю еш...»: [Верш] // Там жа. 24 авг.; Чувство чести и долга // Там жа. 18 дек.; А встречи, словно песни // Комсомолец Туркменистана. 12 мая; Пасляюбілейная; Пясняр; Лёгкая рука: [Вершы] // ЛіМ. 7 студз.; Адаму Мальдзісу; Генрыху Вагнеру; Ігару Лучанку; Сяргею Міхальчуку; Двум Генадзям: Аўсянікаву і Гарбуку: [Вершы] // Там жа. 14 студз.; Чытацкае пытанне: [Верш] // Там жа. 11 сак. / Пад псеўд. Авось Савось; Тэст пацвердзіўся; Чалавек; Зразаюць яблыні; Рэкі маёй зямлі; Дазвол; Прасіліся ліўні ў верш: [Вершы] // Там жа. 3 чэрв.; Журыцца лірыка ліпеня... // Там жа. 8 ліп.; У добры час! // Там жа. 12 жн.; Край вечных агнёў // Там жа. 23 вер.; Парнаскія матывы: Пастава і падстава; Лаўры ў растэрміноўку; Паэту-мазгавілу; Парада пачаткоўцу; Тэорыя вольнага верша; Дзіцячаму паточнаму; Размова аб жанры: [Вершы] // Там жа. 30 вер. / Пад псеўд. Авось Савось; З вясёлага сшытка; Спалучай!; Нячысцік вінаваты; Цецерукова клятва; Начны казёл: [Вершы] // Там жа. 9 снеж.; Сшыткі зім: [Верш] // Наст. газ. 2 лют.; Пачатак: [Верш] // Піянер Бел. 13 студз.; Як быць?: [Верш] // Там жа. 28 крас.

1978. «Як захлынуўся ад радасці жаўранак...»; Трэба дома бываць часцей; Радзіме; Мая бацькаўшчына; Пароль сумлення; Прыбалтыка; Андрэю Вазнясенскаму; Пашана; Звартноц; Юрта; Хаваюць галаву каня...; Пісьмо ў Азербайджан; «Свет захлынуўся ад святла...»; «Світанняў я з табой не сустракаў...»; «Ішла над ціхім лесам поўня...»; «Ад «не трэба, не трэба...»; «Я стану, як стэп, салёны...»; «Жытло маёй душы...»; «Што параю-выраю...»: [Вершы] // Адданасць. Мн.; Балада аб клянах; Балада; Балада пра Мянеска; Арліная балада // Беларуская балада. Мн.; Гняздоўі Нёманавай славы: Мой першы смутак; «Вы так і не бачылі Гродна...»; Водбліск купальскай ночы; Едзем з Юркам Голубам павітацца з Балтыкай; Успамінаючы Вялікую Бераставіцу; «Не стомлены ў журбе...»; «А былі мы вольнанаёмнымі...»; «Яно ўсяго й было...»; «Мы на агонь глядзім...»; Дзякуй!: [Вершы]; Генадзь Бураўкін; Іван Бурсаў; Леанід Дайнека; Уладзімір Караткевіч; Анатоль Клышка; Уладзімір Някляеў; Генадзь Пашкоў; Карлас Шэрман; Георгій Юрчанка: [Эпіграмы] / Пад псеўд. Авось Савось // Дзень паэзіі — 78. Мн.; Мая бацькаўшчына; Мая мова; Сэрца; Калыска: [Вершы] // Квітней, Радзіма. Красуй, жыццё. Мн.; Прадмова // Крупенька Я. Слон пад мікраскопам. Мн.; «Вагон таварны дрогка...»; Нагбом; Я — твой трубач; Камісары: [Вершы] // Сэрцам табе прысягаю. Мн.; [Прадмова] // Чарняўскі М. Казёл-моднік. Мн.; Памяці Аркадзя Куляшова: [Верш] // Беларусь. № 3; «Цаглінай стаць павінна...»; «І ў будзень, і ў свята...»; «Чорны вол маёй трывогі»; «Суровы, ўвогуле час...»; «Позірк вымгліў туман...»; «Не дужа горла дзеручы...»: [Вершы] // Там жа. № 6; Хто як; Светлячок: [Вершы] // Вясёлка. № 6; Дзе гузак, а дзе гусак?; На прэм'еры; Хто каго перарагоча; Вёз воз; Калабок і карабок; [Вершы] // Там жа. № 11; Вяртанне ў партызанскі край: Нарыс // Маладосць. № 7; Вар'яцее ўсё; Майстра; Табе найлепшыя радкі; Яшчэ адно прызнанне Палессю; «Сябе ў адчаі вусны вызналі...»; Бутаўшчына; Туман ярам; Крылы Паўлюка Багрыма: [Вершы] // Там жа. № 8; Наш першы сход: [Верш] // Там жа. № 10; З грэкаў у варагі: [Вершы] // Полымя. № 4; Незабыўны ўспамін: [Верш] // Голас Радзімы. 9 сак.; Мой першы смутак: [Верш] // Гродн. праўда. 21 янв.; Дзеля бясспрэчнай ісціны // Звязда. 1 сак. / Сааўт. П. Панчанка, А. Вялюгін; Марнае старанне; Да сэнсу першасці; Акцёр-самабытнік; Пажарнік; Забіваюць казла; Казка пра караля; Крыху спазніўся: [Вершы] // Знамя юности. 24 февр.; Время героев: Слово к молодым // Там жа. 1 марта; Зеленым облаком осеняй землю! // Лесн. пром-ть. 28 дек.; Творца ў таварыстве па ахове аўтарскіх правоў; Майстэрства перакладу: [Вершы] // ЛіМ. 13 студз. / Пад псеўд. Авось Савось; Белая варона; Правілы, парады: [Вершы] // Там жа. 27 студз.; Наша «Маладосць» // Там жа. 16 крас.; Да паходжання танца: [Верш] // Там жа. 27 кастр.; Дабрыня: [Верш] // Там жа. 17 ліст.; Узлёт; Вытворчая замалёўка; Уславуяльшчык абуха; Пытанне аднаму паэту; І пасада, і фасад; Два погляды на сэрца; Парада кнігаману: [Эпіграмы] / Пад псеўд. Авось Савось; Кнігары: [Верш] // Там жа. 24 ліст.; Созидатели: [Выказванне] // ЛГ. 5 июля; Аер: [Верш] // Ніва. 21 мая; Насценгазета: [Верш] // Там жа. 24 вер.; Вместе с партией, вместе с народом: [Выказванне] // Удм. правда. 25 июня.

1979. На людское веча // Блатун С. Чысціня. Мн.; [Прадмова да вершаў Я. Еўтушэнкі] // Далягляды. Мн.; Вырыс беларускага лесу; Тры прыступкі; Літоўскі ўспамін; «Пад высветленымі дубамі...»; Балада зімовага жаўранка; «Продкі ані мае, ні твае...»; Ода дзвярынам; Ля агню; «Наіўны я, мяне зусім не тычыцца...»; «Быў год...»; Закон паэзіі; «Як проста ўсё было тады...»: [Вершы]; Метро для мэтра (на Вялюгіна А.); Без асечак (на Бечыка В.); Ламаючы графікі (на Кашкурэвіча А.); Рыфма чакала (На Тараса В.); Касмічная сувязь (на Зуёнка В.); Адна палёгка (на Сіпакова Я.); Ніякіх праблем! (на Лукшу В.); Яшчэ пры жыцці (на Караткевіча У.); Медазбор (на Гніламёдава У.); Калі б...(на Сёмуху В.); Адкуль спарыш? (на Яўменава Л.); Вогнетрывалы (на Кляўко Г.); Вершаправод з Італіі (на Шаўню А.): [Эпіграмы] / Пад псеўд. Авось Савось // Дзень паэзіі — 79. Мн.; Прадмова // Курбека І. Абы здароўе. Мн.; Чего не хватает? // Молодые поэты Белоруссии. М.; Радзіме; Гняздоўі Нёманавай славы: [Вершы] // Покліч долі адзінай. Мн.; Я — сын зямлі: [Верш] // Сучаснік. Мн.; Колькі раніц месціць ранец: [Верш] // Бярозка. № 9; Кудыкалаіндыкала: [Верш] // Вясёлка. № 4; Бесалапкі; Ліска і лыска; Вурдаль; Кундаль; Жудзель: [Вершы] // Там жа. № 6; Дзед Самсон: [Верш] // Там жа. № 8; Будзе Рыжык без партрэта; Пахваліласся: [Вершы] // Там жа. № 9; Свята нашых свят; Дзе якая?: [Вершы] // Там жа. № 11; Пеўнік-весялун; Калі ласка, Новы год: [Вершы] // Там жа. № 12; [Прадмова да вершаў]: Некляев В. Сад на перекрестке // Дружба народов. № 10; «Планета ўся ў радзімках родных стрэх...»; «Рабіў наіў...»; «Сорак першы, сапраўды быў шчыры...»; «Сухое дрэва паскрыпвае»...; «Нам застаецца ад матуль...»; «Матулі нашы сведчаць неўміруча...»; «Лета бабіна...»; «Восень з дажджлівай у міг залатою...»; Светапад; «Ганіце сум з ілбоў...»; У галавах ручая; «Турбот у дваіх...»; «Аслеплы гнеў не бярыце за свята...»: [Вершы] // Маладосць. № 5; Спадчына; Памяць босых ног; Смага; Палескія прафесіі; Вечны вырай; Аўтограф на бесказырцы; У кроне чалавецтва; КСП; Скарб; Вытокі; Матчыны рукі; Вяртанне на кругі свае; Воблік вады: [Вершы] // Полымя. № 1; Ілоне: [Верш] // Работніца і сялянка. № 3; Перадзім'е: [Верш] // Родная прырода. № 6; Спадчына; Вытокі: [Вершы] // Голас Радзімы. 1 лют.; У кроне чалавецтва: [Верш] // Там жа. 3 мая; Бывай, дружа // ЛіМ. 15 чэрв.; Паэзія дарог і сустрэч // Там жа. 20 ліп.; Дзе набыць?: [Верш] // Там жа. 27 ліп.; Чысціня // Там жа. 17 жн.; «Слова замоўкла на міг...»: [Верш] // Там жа. 24 жн.; Голас і сумленне Арменіі // Там жа. 28 вер.; Скарб: [Верш] // Ніва. 11 лют.; Памяць босых ног; У кроне чалавецтва: [Вершы] // Там жа. 18 лют.; Зорка Перамогі: [Верш] // Чырв. змена. 1 мая.

1980. Ад перакладчыка: [Прадмова] // Вазнясенскі А. Небам адзіным. Мн.; Радкі дарог: Старэйшына славянскіх гарадоў; Дняпро праз вашу завушніцу...; Сіневір; Вечнашумныя сосны Юрмалы; Накід партрэта Іманта Зіедоніса; Домскі сабор на прыёме ў нябёс; Чувашскаму слову; Адзін з арды; Пегас і чалавек: [Вершы]; Загоншчыкі славы; Яшчэ раз пра паэзію; Перакладзіна; Адметны; З біблейскіх сюжэтаў; Яшчэ жывы; Парада кнігаману; Пусты млын; Самабытна-дасведчаны вывад; Узроставая памяць; Заўсёды — за!; З палёнак плённы: [Сатыр.-гумарыстычныя вершы] / Пад псеўд. Авось Савось; У івангардзе (на Чыгрынава І.); Толькі я (на Тармолу Р.); Фёдар Яфімаў; Уладзімір Някляеў: [Эпіграмы] / Пад псеўд. Авось Савось // Дзень паэзіі — 80. Мн.; «Вагон таварны дрогка...»; Нагбом; Наш першы сход: [Вершы] // Такія сэрцы ў нас. Мн.; Я — сын зямлі: [Верш] // Учиться жить по-коммунистически. Мн.; У вянок павагі і захаплення: Viva Сива!; Падарунак камбрыга; Ветразь веры: [Вершы] // Беларусь. № 1; «І подзвіг, і песня — адсюль...»:

[Верш]; Свята маіх землякоў // Там жа. № 5; Рэха памяці; Балада цішыні; Закідвай трал: [Вершы] // Там жа. № 7; Кастрычніку паклон; Латышскія стралкі; Сябру; У ціхай восені душа; Споведзь калосся; «Суровае прычындалле вайны...»; Вечалле; Тэорыя каштана: [Вершы] // Там жа. № 11; [Прадмова да вершаў А. Пысіна] // Бярозка. № 3; Ашчадны; Адзінка; Амплітуда смеласці; Па дарозе ў госці: [Вершы] // Вожык. № 3; Живые традиции: [Выказванне] // Вопр. лит. № 10; Мода года; У каго які, якая?: [Вершы] // Вясёлка. № 1; Дапамога; Дзе ў шэршня джала?: [Вершы] // Там жа. № 6; На зялёную алімпіяду: [Верш] // Там жа. № 7; «Чалавек не ўзнікае так...»; «Спыніцца з радасцю было дзе...»; «Ляці са сваімі гадамі...»; «Вясна...»; «Балаты на хаду асушылі...»; «Каля трас міжпланетных...»; «Неба — касманаўтам, нам — зямля...»; «Дыск тэлефона-аўтамата...»; «Мне нясмела прыходзіць сюды...»; «Рана тваёй рукі...»; Настрой раніцы; «Напэўна, зноў дачушка...»; Ода ходзікам: [Вершы] // Маладосць. № 2; Любоў вяла да перамогі: Нарыс // Там жа. № 5; З-пад Ушачы крыніцы...: Нарыс // Там жа. № 6; У парку Леніна ў Гаване: [Верш] // Полымя. № 4; Маяк Гаваны: [Вершы] // Там жа. № 6; Вогнепаклонніца; «Матчына песня...»; «Пасляваенны Ушацкі раён...»; Петрусю Броўку; Куба; У былой рэзідэнцыі; «За тлумачэнні дзякуй...»; Чорна-белы напамін; «Бульба, звараная на хапку...»; «Мне сёння пяць дзесяткаў без шасці...»; Інтэлект зямлі; Перыферыйныя славяне; Празаічнае меркаванне; Пад небам юрты; Кыз ямшчэк; Пад вярбой вада: [Вершы] // Там жа. № 12; Паветраны шар; Пра вяселлі; Сямейна-касмічны дыялог; Цягач валакуша: [Вершы] // Работніца і сялянка. № 5; Блакітныя кастры азёр; За дзень начулася ад кожнага ўздрыгу; Любуецца восень хусцінкай рудою; Па дарозе вёска Ясяніца: [Вершы] // Родная прырода. № 1; «Матулі нашы сведчаць...»: [Верш] // Голас Радзімы. 13 сак.; Наш Васіль Быкаў // ЛіМ. 22 лют.; «Калі б я знала, што ў гадах?..»; «Жыву, як ёсць, не без заганы...»: [Верш] // Там жа. 7 сак.; Памяці Петруся Броўкі: [Верш] // Там жа. 28 сак.; Не суцішыўся боль..: Балада жаху; Балада цеплыні; Даверлівая балада; «Інваліды — асколкі вайны...»; Закідвай трал: [Вершы] // Там жа. 9 мая; Жывая і вечная паэзія // Там жа. 27 чэрв.; З казахстанскага сшытка: Вышыня; Хантэнгры слухае «Зорку Венеру»; Стэпавы краявід; Гаспадыня Медзо; У Джолсііта Дамасанова; Каля самай трывожнай...; Цяньшаньская яліна; «Я падштурхнуў плячом...»: [Вершы] // Там жа. 22 жн.; Прызнанне ў любові // Там жа. 17 кастр.; Міколу Гусоўскаму: [Верш] // Там жа. 26 снеж.; Заінелая Ушаччына: [Верш] // Чырв. змена. 25 чэрв. Наш першы сход: [Верш] // Там жа. 24 вер.

1981. Свята нашых свят; Колькі?: [Вершы] // Вясёлка. Мн.; [Прадмова да вершаў Р. Каландзія, Н. Гурашыдзе, М. Хурылавы, Д. Іврадава, Г. Каландзія, Д. Квіцарыдзе] // Далягляды. Мн.; «Мы больш сваёй ахвярнасцю вядомы...»; «Вучыць не трэба маладых...»; «З гадамі менш і менш сяброў...»; «Мы кожны дзень...»; «Гадзіннікавы майстра навобмацак чуе час...»; «Як лета ўсе пахі...»; «Горад...»; Году пеўня; «Дух падымала з тла...»; «Цішэй вады...»; «У Пушкіна адносіны з царом...»; «Яшчэ не ўсох пясок сыры...»; «Дзе тая зязюля...»: [Вершы]; Андрэй Макаёнак; Уладзімір Караткевіч; Вольга Іпатава; Адам Мальдзіс; Туды, дзе адказней!; Самаасветнік; Купляйце машыны!; Экспромт з выпадку; Некраложны класік; Прадуманы сюжэт; Знаёмы паварот тэмы; Ні ў якія рамкі; Былым літсябрам; Запаведзь літкіраўніка: [Эпіграмы] / Пад псеўд. Авось Савось // Дзень паэзіі — 81. Мн.; Интеллект земли // Содружество литературы и труда. М.; Ля вечнага агню; Мы — піянеры; У Краіну Ведаў: [Вершы] // Тверже шаг, пионерия! Мн.; У Кіева-Пячорскай лаўры: [Верш] // Туман трэба развеяць. Мн.; Спасцігаць свет і себя ў гэтым свеце...: [Гутарка з В. Быкавым] // Беларусь. № 1; «У лета свае правы...»; «Суровая нітка жыцця...»; Дарожны матыў; «Лівень лету надламаў плячо...»; «Паштовая скрынка...»; Васіль Быкаў у Віцебску; «Праз далячынь гадоў...»; «Успомніш пра асцярогу...»; Ёсць самазабыццё начы...»; Званы кавуноў: [Вершы] // Там жа. № 8; «Пад мачтай» пількаўскай гонкай сасны...»: [Верш]; Дарогі да сэрца чытача // Там жа. № 9; Ірвачы: [Верш] // Вожык. № 20; Робяць гораду нутро; Дзе набыць?: [Вершы] // Вясёлка. № 2; Азбука: [Верш] // Там жа. № 9—11; Фарфор: [Верш] // Там жа. № 12; Да бога збірайся, а жыта сей; Зялёныя капронавыя шпагі; Запрашэнне Ніколасу Гільену ў Беларусь; Стратэгічныя вывады; Ні сябе, ні чужога слова; Ці перспектыўнае сяло; На беразе блакіту; Права першай ночы; Чатыры літары; Аднойчы, аднойчы, аднойчы; Ліпень для мяне жаданы двойчы; Я прыйшоў да цябе такі; Мама; Загнет: [Вершы] // Маладосць. № 2; Варголы для дасціпнай Ланы: Гутарка з лаўрэатам Дзярж. прэміі БССР і прэміі Ленінскага камсамола Беларусі паэтам Р. Барадуліным / Зап. У. Ліпскі // Там жа. № 11; Вольная зброя; Ля маўзалея Дзімітрова; «Не дужа шануючы асцярогу...»; Марыя Рыгораўна; Чытае вершы Захарэвіч; «Пакуль спрыяе час...»; «Калі ўскрываецца заліў...»: [Вершы] // Полымя. № 2; «Мы толькі ходзім па зямлі...»; «З-за парога роднай хаты...»; Вайна; Старая Рыга; Апошняя завея: [Вершы] //Там жа. № 6; Восень на Віташы: [Вершы] // Там жа. № 10; «Па дарозе вёска Есяніца...»; «Блакітныя кастры азёр...»; «Любуецца восень хусцінкай рудою...»: [Вершы] // Родная прырода. № 1; Літаратурнае адступленне: [Вершы] // За победу коммунизма. 5 дек.; З кнігі «Вечалле»: [Вершы] // ЛіМ. 9 студз.; Народны // Там жа. 13 ліст.; «Сплывала хмара беспрытульных сноў...»: [Верш]; На палях вечнасці // Там жа. 4 снеж.; Ілоне: [Верш] // Ніва. 24 мая; Кудыкала-індыкала: [Верш] // Там жа. 31 мая; У апраўданне галоў: [Верш] // Там жа. 26 ліп.

1982. Янка Брыль; Андрэй Вазнясенскі; Расул Гамзатаў; Ніл Гілевіч; Іван Драч; Кайсын Кулieў; Адам Мальдзіс; Эдуардас Межалайціс; Язэп Семяжон; Максім Танк; Якаў Хелемскі; Карлас Шэрман: [Эпіграмы] // Братэрства. Мн. / Пад псеўд. Авось Савось; Паэзія жывая і велічная // Броўка П. Савецкі чалавек. Мн.; Азербайджану; Рачулка вуліцы Купалы; «З рамантыкай, з праматою...»; Заступнік подзвігу; «Каб палымначолым паклонам жаль залагодзіць...»; Партызанка; Цётча; Пасля сакавіцкай мяцеліцы; Баравіна; Маналог лугу; «Жыцця кароткага растуць даўгі...»; Крона; Сакавік на ўзмор'і; «У горы восень ідзе неназойліва...»; Адказ на заўвагу з-за спіны; Сябрам па рыфме; «Чакаю ў ціхай старане...»; «У кнізе скону...»; Пах забытай раніцы; 31 студзеня 1982 года: [Вершы]; Шчаслівае супадзенне; Анатолю Анікейчыку; Бібліяфіл; Пра футры; Шпачыха шпаку; Па-ранейшаму; Пад скляпеннямі метро; Даведалася; Сціплы; Вечны; На самаабслугоўванні; Высновы гон: [Гумар. вершы] // Пад псеўд. Авось Савось // Дзень паэзіі — 82. Мн.; Ён вёсны будзіў // Калеснік І. Падарожнае. Мн.; ЛіМ. 15 кастр. / У скароч. выглядзе; Бацьку; Мая мова; У кроне чалавецтва; Трэба дома бываць часцей; Пісьмо ў Азербайджан: [Вершы] // На сцягу і ў сэрцы. Мн.; Вязынка; Пра народнасць: [Вершы] // Нам засталася спадчына. Мн.; У сям'і адзінай // Отче імя. Харків; Яго прысутнасць // Успаміны пра Івана Мележа. Мн.; Над асеннім Дняпром: [Верш] // Чолом тобі, Славутичу. Поклон тебе, Славута. Паклон табе, Славуціч. Дніпропетровськ; М.; Мн.; Шчодрая маладосць таленту // Беларусь. № 8; Я свой паклон прынёс здаля... // Бярозка. № 6; «Хто яны?: [Верш-загадка] // Вясёлка. № 1; Шукалі качаня: [Верш] // Там жа. № 4; Калыханка-баінка; Вясновая размова; Дзе рэ?; Рыжае полымя; Едзе вячэра: [Вершы] // Там жа. № 12; Варголы для находчивой Ланы: Беседа с лауреатом Гос. премии БССР и премии Ленинского комсомола Белоруссии поэтом Р. Бородулиным // Дет. лит. № 9; «Наведвайце бацькоў...»; «Хлеб фармавы...»; Яблыні; «На вечны твой гарод...»; На вяршыні славы; Унізе агні; Несцінаркі; Ручаніца; Сафійскі надвячорак; Мне дома цяжка заснуць; Чарсцвяды: [Вершы] // Маладосць. № 2; [Прадмова да вершаў: Лось Е. Переплавляя в строки боль...] // Неман. № 3; Слово о Купале // Там жа. № 7; Дзядзька Янка // Огонек. № 27; Браты па агню: [Нарыс] // Полымя. № 2; Граф Галавін чытае «Жалейку»: [Верш] // Там жа. № 6; «Вышэла неба мараю Купалы...»: [Верш] // Там жа. № 10; І шчырасць іхняя, і ласка // Работніца і сялянка. № 3; Дапамога: [Верш]

// Там жа. № 4; Купалава дуброва: [Верш] // Там жа. № 7; Жаноцкасць вечная красы // Там жа. № 11; «Искра в душу запала...» // Рабочая смена. № 7; Ушаччына з вышыні нябёс: [Верш] // Родная прырода. № 4; «Наведайце бацькоў, пакуль яны жывыя...»: [Верш] // Голас Радзімы. 5 жн.; Вясна ў Брэсцкай крэпасці: [Верш] // Звязда. 26 кастр.; Лясная паштоўка Генадзю Бураўкіну з першага снегу: [Верш]; Галасы сяброў // ЛіМ. 1 студз.; Клопат прыспешваў...; Чэхаў перакладаю...; Стэп; Вы з той магутнай чарады...; Гэты горад табе не чужы...; Баянская царква; Просьба да некаторых скульптараў; Араты гісторыі; Запрашаю цябе ў зіму...; Загадка перакладу [Вершы] // Там жа. 26 лют.; Купалава дуброва: [Верш] // Там жа. 23 крас.; Калыска славянскай еднасці // Там жа. 14 мая; Вяртанне Максіма; Дрэвы за душой не носяць злосці...; Мікола Дрозд; — Мама, я паслухаю шпакоў...; Быў амаль з іголачкі апрануты...; Звыкаць абшару да фарбаў шэрых...: [Вершы] // Там жа. 9 ліп.; Дровы; Пакуль мы спешым час...; Трыпціх; Да партрэта Уладзіміра Караткевіча; Камень Фелікса Тапчэўскага: [Вершы] // Там жа. 30 ліп.; Нашаму літаб'яднанню: [Верш] // Там жа. 20 жн.; На вогненнай сцяжыне духу: Да 75-годдзя з дня нараджэння Сяргея Дзяргая // Там жа. 1 кастр.; Калі ліставічнага вогнішча: [Верш] // Там жа. 29 кастр.; Пражскае лета: [Вершы] // Там жа. 10 снеж.; Радкі на юбілей: [Верш] // Там жа. 17 снеж.; Дапамога: [Верш] // Ніва. 18 ліп.; Старэйшы на славянскіх гарадоў: [Верш] // Правда Украины. 17 марта.

1983. Вечнасць паэзіі: [Уступнае слова да вершаў А. Хаяма); Алесь Адамовіч; Булат Акуджава; Генадзь Бураўкін; Васіль Быкаў; Анатоль Вялюгін; Данііл Гранін; Яўген Еўтушэнка; Уладзімір Караткевіч; Давід Кугульцінаў; Пімен Панчанка; Уладзімір Салаухін; Ігар Шклярэўскі: [Эпіграмы] / Пад псеўд. Авось Савось // Братэрства. Мн.; Як быць?; Жарт; Што было б тады б, калі б?; Кудыкала-індыкала; Раскідач; На шашы і ля шашы; Пільная просьба; Басалапкі; Фарфор; Робяць гораду нутро: [Вершы] //Вяснянка. Мн.; Я ўдзячны Маякоўскаму; З італьянскага сшытка: Успамін пра Міколу Гусоўскага; Смех апельсінаў; На вышыні ўзнесенасці; Pieta Rondanini di Michelangelo Buonarroti; Клічнік радасці; Гарнянскія прысмеркі; «Пакуль жывеш, развітвайся з жыццём...»; «І толькі ў забыўлівым сне...»; Латынь; «Зямля...»; Разнагоддзе; «Як добрую вуду звіць?..»; «Памалу чышчу бульбу з той зямлі...»: [Вершы]: Незатузаны тузін: Эдуард Валасевіч; Вера Вярба; Анатоль Грачанікаў; Аляксей Зарыцкі; Леанід Дайнека; Казімір Камейша; Навум Кіслік; Паўлюк Пранузя; Алег Лойка; Пятро Прыходзька; Міхась Стральцоў; Мікола Федзюковіч; Станіслаў Шушкевіч: [Эпіграмы] / Пад псеўд. Авось Савось // Дзень паэзіі — 83. Мн.; Радзіме; Чалом табе, Енісею!; Інтэрнацыянал: [Вершы] // Заўсёды з Леніным. Мн.; Зорка Шырмы // Песня на ўсё жыццё. Мн.; Речь на седьмом съезде писателей СССР // Седьмой съезд писателей СССР. М.; Часцінка дабрыні // Шахавец У. Пераклічка. Мн.; Як маланка, нечаканы // Беларусь. № 1; Зялёны кабінет; Асколак аглухлага грому; «Чалавечае сэрца не большае...»; Пахі акупацыі; Дома; «Даверяю і жніўню, і маю...»: [Вершы] // Там жа. № 4; Будзем знаёмы // Там жа. № 9; Каму насіць?; Не столькі мліва, колькі дзіва: [Вершы] // Вясёлка. № 9; Салодкі сон: [Верш] // Там жа. № 12; Поле бою; Максіму Танку; «Прайдзі туркі-баркі...»; «Не ведаючы тэорыі вольных вершаў...»; «Паненка сцяжынка...»; На паляне восеньскай раніцы; Развітанне з Уладзівастокам; Разбураны санет; «Печ пазяхае смачна...»; «У мурах, камяніцах...»; «Пасад і званняў абляцiць лісцё...»; «Па цішы пракоціцца, як па слюдзе...»; «З-пад стрэх брывоў вясёлымі...»: [Вершы] // Маладосць. № 1; Партрэт у верасе пчаліным // Там жа. № 12; Высота полдня: [Рэц. на кн.: Буравкин Г. Верю полдню. М., 1981] // Неман. № 4; Неўмiручы; Хлеб; Партызанская кавалерыя; Калі лемантуе зямля; На свята Перамогі; Запавет; «На пасецы выгод...»; «Цадзі вачмі чужыя гарады...»; Вяртанне трывогі; Тапалёвая готыка; «Спас на дварэ...»; Залатая душа; Заручэнне ў замку Чэрвена Лгота; Гудзьба; «Брыдуць глыбокім снегам чароты...»; Купае партызан каня; Буслы комінаў; Мамкінава балада; Дзе ты?; Лес чырвоны і чорны; Лясныя гаўрошы; Праз гадзіну; Партызанская гаспадарка; Тут; Як ледавік араў; На світаннях; Вечны вязень; Буслянка; Сонца на ўскоце; Пакуль; Напамін успаміну; «Пасля сябе пакінулі даўгі...»; [Вершы] // Полымя. № 1; На сустрэчы ўшацкіх партызан; Надпіс на помніку; «І пачынаем жыць мы ва ўспамінах...»; Тэмпература радасці; «З-за горкі сінімі званочкамі...»; «Як там у космасе...»; «Ашчадныя касы крыўдаў і слёз...»; «А лівень так і не сабраўся...»; «Люстэрка паказвае мне...»: [Вершы] // Работніца і сялянка. № 8; Ліст у Ліпеньскае лясніцтва: В. Карамазаву; Самыя мірныя штаты; Бярэзнічак: [Вершы] // Родная прырода. № 3; Тапалёвая готыка: [Верш] // Голас Радзімы. 5 мая; Што было б...: [Верш] // Там жа. 23 чэрв.; «Сваё слова — ад маці...»: [Інтэрв'ю] // Звязда. 11 чэрв.; І светлай раніцы падаў руку // ЛіМ. 18 лют.; [Уступнае слова пра У. Ліпскага] // Там жа. 22 крас.; Свая баравіна // Там жа. 6 мая; «Восеньскі Віцебск...»; «— Ратуйце нашы душы...»; Час сораму; Трыпціх гары Чарнечай; «У глухіх кусцінах туманоў...»; Прыкметы; «Забытыя хутары...»; Маладзічком: [Вершы] // Там жа. 17 чэрв.; Малады снежань: [Верш] // Там жа. 23 снеж.; Новы год: [Верш] // Там жа. 30 снеж.; Дзе ты?: [Верш] // Ніва. 27 лют.; «Цадзі вачмі чужыя гарады...»: [Верш] // Там жа. 13 сак.; Тут: [Верш] // Там жа. 17 крас.; І шчырасць іхняя, і ласка // Там жа. 22 мая; Шчабятун працягнуў ручаняты...: [Верш] // Там жа. 29 мая.

1984. Віталь Енеш; Тарас Шаўчэнка: [Уступнае слова]; Чынгіз Айтматаў; Іраклій Андронікаў; Альгімантас Балтакіс; Андрыс Веян; Алесь Звонак; Роберт Раждзественскі; Ян Скрыган; Алжас Сулейменаў: Юры Туулік; Іван Чыгрынаў; Іван Шамякін: [Эпіграмы] / Пад псеўд. Авось Савось // Братэрства. Мн.; Ля вечнага агню: [Верш] // Бярозка. Мн.; Шукаць, здзіўляцца і здзіўляць // Вольскі А. Чалавек, якому баліць. Мн.; Партрэт у верасе пчаліным // Вялюгін А. Выбр. тв.: У 2 т. Мн., Т. 1; Цень Катула; Раніца; Апошняя вячэра; Партызанскі прыпамін; Дзве торбы; Вырай стомы; Здарожаны посах; Рух; На маладую завею; «Заўхом руда...»: [Вершы]; Падаюць сняжынкі; На вясёлы ўспамін: Раіса Баравікова; Юрка Голуб; Леанід Галубовіч; Генадзь Дзмітрыеў; Аляксандр Дракахруст; Васіль Макарэвіч; Рыгор Няхай; Сяргей Панізнік; Уладзімір Паўлаў; Алесь Разанаў; Аляксей Русецкі; Браніслаў Спрынчан; Віктар Шніп: [Эпіграмы] / Пад псеўд. Авось Савось // Дзень паэзіі — 84. Мн.; Бацьку; Палата мінёраў: [Вершы] // За цябе, Радзіма! Мн.; Пятый мастер // Хелемский Я. Четыре мастера. Мн.; Колькі кошак у кашы?; Босыя цукеркі; На шашы і ля шашы; Пільная просьба; Як стаў заяц даўгавухі; Што было б тады б, калі б?; Электракобра; Ай! Не буду! Не хачу!; Скакалка; Незвычайны горад: [Вершы] // Хрэстаматыя па беларускай дзіцячай літаратуры. Мн.; Самы светлы; Перамогі ідуць праз Беларусь; Мы піянеры; Камсамол Беларусі; Агністы каляндар; Песня радасці: [Вершы] // Чырвоныя лісткі календара. Мн.; [Прадмова да: Ліпскі У. Пралескі ў небе: Раздз. з дакум. аповесці] // Бярозка. № 4; Мы — піянеры: [Верш] // Там жа. № 5; Пятый мастер // Кн. обозрение: № 51; Помнік Леніну. Ашхабад; Вуліца бацькі; Нябесны гатэль; Партрэт Уладзіміра Караткевіча ў унтах з дзвюма сабакамі: (Каралішчавічы, 1965 год); Спрадвечная памылка; «Душа баліць...»; «І прыцемак, і сцежкі — тыя ж...»; «Можа, голас пачуеш мой...»; «Як той шахцёр...»: [Вершы] // Маладосць. № 2; Перамогі ідуць праз Беларусь: [Верш] // Там жа. № 7; Шукаць, здзіўляцца і здзіўляць! // Там жа. № 9; [Уступная нататка пра К. Шэрмана] // Там жа. № 10; Акраверш з нагоды; Вершы з кнігі «Розгалас» // Полымя. № 2; Пісьмо з пушчы-партызанкі: [Верш] // Там жа. № 6; Той, хто спрые рэху // Лім. 27 студз.; Быў, ёсць, будзеш! // Там жа. 27 ліп.; Гаспадары; Дзьмухавец; Страх; Суладнасць; «На вачах усяго кварталу...»; Ганне Рыгораўне Быкавай; Перад блакадай; Прыцемак; Загадзя; Бліжэй; Зялёная цішыня; Слова: [Вершы] // Там жа. 17 жн.; Пра сябра // Там жа. 26 кастр.; Вясновая размова: [Верш] // Ніва. 18 сак.; Вёска: [Верш] // Там жа. 15 крас.; У каго які, якая?: [Верш] // Там жа. 20 мая; Восень-

скае: [Верш] // Там жа. 16 вер.; Партызанскія сцяжынкі: [Верш] // Сел. газ. 26 июня.

1985. Бэла Ахмадуліна: [Уступнае слова]; Анатоль Ананьеў; Юрый Бондараў; Міхаіл Дудзін; Васіль Зуёнак; Віталій Кароціч; Мустай Карым; Навум Кіслік; Іаўль Куусберг; Сяргей Міхалкоў; Іван Навуменка; Уладзімір Паўлаў; Геворг Эмін: [Эпіграмы] / Пад псеўд. Авось Савось // Братэрства. Мн.; Пароль сумлення; У парку Леніна ў Гаване; Нафталін: [Вершы] // Воляй азорыцца свет. Мн.; Заінелая Ушаччына: Цётча; Матылёк; Верасовачка; Паляць бульбоўнік; Стэарынавая свечка; Трэба дома бываць часцей; Партызанскі ўрок; Бацьку; Палата мінёраў; На сустрэчы партызан; Дзятлінка; Неруш; Мая мова: [Вершы] // Духмяныя верасы. Мн.; Як маланка, нечаканы // Зуёнак В. Жніўны дзень. Мн.; Нагбом; З паэмы «Блакада»; Партызанскі ўрок; Балада Чырвонага Сцяга; Зямлянка Лабанка; Падарунак камбрыга; Партызанка; Мамкінава балада; Купае партызан каня; Пісьмо з пушчы-партызанкі: [Вершы] // Партызаны, партызаны... Мн.; Я — сын зямлі; Гарачая прафесія; Будуй наступны дзень!; Глушцы і шматтыражка: (Лукшу В.); Інтэгралы на цэгле: [Вершы] // Твой зорны час. Мн.; Маладыя гады; Ушацкай школе: [Вершы] // Бярозка. № 2; Рэгуліроўшчык; Ішоў сабака цераз мост; Снег з рудым загарам: [Вершы] // Вясёлка. № 2; Дэфіцыт; Несуны: [Вершы] // Вожык. № 4; Працяг; У вянок жалобы Уладзіміру Караткевічу; На маладзы пачатак Мая; На радзіме Янкі Брыля; «І снег таксама трапяткі...»; Ліст у Зялёную Дуброву; Як пішуцца вершы; «Як заблуканы звер...»; «Паліць масты — няхітрая навука...»: [Вершы] //Маладосць. № 1; ...И в начале было «Слово» // Неман. № 4; «Я сваё жыццё пераджыву...»; Веды; «Трымае доўга кубак пах віна...»; Начлег у Шарпілаўцы; На рынку; Анямелы роў; Звеставанне; «Смерць катэгарычнасцю прамая...»; Язык; Кукаванне; Адліга; «Хоць не любіць паўтораў свет...»; «Хай сыдзе твар...»; Адны; Дрэва; Радкі на добры настрой; Жаданне; Палын і чарнобыль; Казка збегла ў пушчу; «Праз пакаленняў калькі...»; «Я — наглядач суровага астрога...»; Пачынаючы лічыць гады; Туман гадоў; Калі самому не шуміцца; «З вайны кавылле...»; «У стылым Сусвеце з камення...»; Слухай і гавары; Ля дошкі аб'яў: [Вершы] // Полымя. № 1; Абавязкі; Яліна цвіце; «Наша ўсё знікае разам з намі...»; Аберуч: [Вершы] // Работніца і сялянка. № 2; «І песня, і подзвіг — адсюль...»: [Верш] // Віцеб. рабочы. 18 чэрв.; Амплітуда дабраты: [Інтэрв'ю] // Вяч. Мінск. 23 лют.; «З вайны кавыляе...»; Казка збегла ў пушчу; «У стылым Сусвеце з камення...»: [Вершы] // Голас Радзімы. 14 сак.; З вякоў у вякі // Звязда. 22 снеж.; «Нам перадаць імкнецца час...»;«Век мой...»; «Восень з дажджлівай уміг залатою...»; Роднаму слову; «Планета ўся ў радзімках родных стрэх...»; Балада жаху; «Успомніш пра асцярогу...», Светлапад; «Хоць век твой — краец веташка...»: [Вершы] // Знамя юности. 24 февр.; Ганаровае і адказнае права //ЛіМ. 1 лют.; «Над побытам, над драбязою»; Вякі; Асірацелая балада; Юльянішка; Да вавёркі; Куды?; «І трэба так... »; «Я не ведаю, як арлы...»; Чаканне; Прысвячэнне; Кая; Спеў цішыні; Лозунг: [Вершы] // Там жа. 12 крас.; Ранішняй песні заступнікі: [Верш] // Там жа. 9 мая; Журботнае слова // Там жа. 15 ліст.; Мастацкі пераклад: учора, сёння... а заўтра?: [Выказванне] // Там жа. 29 ліст.; «Усё жыццё — паўтор...»; Смерць Аратая: (Памяці П. Рагойшы); Нішто паўтарыць немагчыма...; «У Полацкай Спаса-Ефрасіннеўскай царкве...»; «Чужая душа — пацёмкі...»; «Буду ў Задобрыцы ці за Цюменню...»; Прыміце!; «Сонца свеціць ды не грэе...»; «Сцежкі пазарaслі...»; Матыў Гарсія Лоркі; «Ты — мой гарачы вецер...»; Паўторна штогод прайсці...»; [Вершы] // Там жа. 6 снеж.; «Як заблуканы звер, сляды гадоў чытаю...»: [Верш] // Ніва. 10 сак.; Слухай і гавары: [Верш] // Там жа. 17 сак.; Туман гадоў: [Верш] // Там жа. 31 сак.; «Вышэла неба мараю Купалы...»; «Мы кожны дзень...»: [Верш] // Піянер Бел. 21 лют.; Ушаччына: [Верш] // Сел. газ. 8 авг.

1.4.

Р э л е с Р. Бяроза пад акном: Вершы / З яўр. Мн., 1961.

Р а й н і с Я. Ветрык, вей!: Нар. песня ў 5-ці актах / З лат. Мн., 1965.

Р а й н и с Я. Сломанные сосны: Стихи / З лат. Рига, 1965 / На лат., рус., бел. і інш. мовах / Пер. у сааўт.

В ы л ч а ў Н. Белая чайка: Лірыка / З балг. Мн., 1968 / Сааўт. пер. Н. Гілевіч, Г. Бураўкін.

М а л ь ц і н с к і Х. Вясёлыя вароты: Вершы / З яўр. Мн., 1972.

Л о р к а Г а р с і я Ф. Блакітны звон Гранады: Выбр. лірыка / З ісп. Мн., 1975. Рэц.: К е н ь к а М. Высокі ўзлёт // Лім. 1976. 27 жн.; Н и к и ф о р о в и ч В. Новая встреча с Гарсиа Лоркой // Неман. 1976. № 10.

Я с е н і н С. Выбранае: Вершы і паэмы / З рус. Мн., 1976 / Сааўт. пер. А. Куляшоў.

Л у ч у к У. Возера бульдозера: Вясёлыя вершы / З укр. Мн., 1978. Рэц.: Я к а ў л е в а Г. Кнігапіс // ЛіМ. 1978. 25 жн.

П а п т о н е ў С. Беларусь — белая балада: Вершы, нарысы / З балг. Мн., 1979 / Сааўт. пер. В. Нікіфаровіч. Рэц.: С т а н к е в и ч Р. «Березы, я остаюсь вашим пленником» // Неман. 1980. № 11; Мн., 1985.

В а з н я с е н с к і А. Небам адзіным: Вершы і паэмы / З рус. Мн., 1980. (Паэзія народаў СССР). Рэц.: К а б р ж ы ц к а я Т. Гармонія адзінства і разнастайнасці // ЛіМ. 1981. 13 ліст.

Д р а ч І. Мелодыя каліны: Паэзія / З укр. Мн., 1981.

М і с т р а л ь Г. Ветраліст: Лірыка / З ісп. Мн., 1984. (Паэзія народаў свету). Рэц.: Л а п а т к а Я. І загучаў яе голас... // ЛіМ. 1985. 20 снеж.

Б у р с а ў І. Слон купіў веласіпед: Вершы, казкі, небылічкі. Мн., 1984.

К а х а ц ь — гэта значыць...: Старонкі з паэзіі свету. Мн., 1986. (Кніга перакладчыка).

Беларусь — мае слова і песня: Паэты свету пра Беларусь / З рус. Мн., 1988.

А м а р Х а я м. Рубаі / З фарсі-кабулі. Мн., 1989.

Ш а г а л М. Паэзія / З ідзіш. Мн., 1989 /Сааўт. пер. Л. Бярынскі.

Ш э р м а н К. Сны: Вершы / З ісп. Мн., 1989.

1959. Б а р б а л е М. За адну жменю зямлі; Мой далёкі пасёлак; К а л д у п е С. Друг; Калі зноўку кліча драч; Ластаўкі лятуць дамоў; Л а с м а н і с І Праціўнікам восені; Вярба; Э л к с н е А. Сэрца не змяняецца; Пасаг: [Вершы] / З лат. // Ветрык, вей! Мн.; Э л к с н е А. Любоў; Пасаг: [Вершы] / З лат. // Маладосць. № 8; В а р в а л е [Барбале] М. Мой далёкі пасёлак: [Верш] / З лат. // ЛіМ. 9 вер.; Б я н ю к М. Айчына: [Верш] / З рум. // Чырв. змена. 23 жн.; Я г о ж. Прадзед: [Верш] / З рум. // Там жа. 27 жн.; К а л д у п е С. Ластаўкі лятуць дамоў: [Верш] / З лат. // Там жа. 9 вер.

1960. Д э л я н у Л. У кожнай станцыі: [Верш] / З малд. // Паэты сонечнай Малдовы. Мн.; Маладосць. № 8; К о с т ы л е ў В. Нясуць пралескі; Знемагла дачка; Ш к л я р э ў с к і І. Другія суткі; Пуціна: [Вершы] / З рус. // Маладосць. № 10; К і с л і к Н. Новыя вершы: Махорка; Журавы; Мядовыя коржыкі; «Галава ходзіць кругам...» / З рус. // Полымя. № 12; Я г о ж. Сучаснікі: [Верш] / З рус. // Звязда. 13 сак.

1961. Б р а н е ў с к і У. Маладосць; Месячнік вуліцы Павяй; Прыліў; Маёвая песня; Дваццаць другога ліпеня: [Вершы] / З пол. // Бранеўскі У. Дарогай дзён. Мн.; П р а к о ф ' е ў А. Жыццё; Шмат бачыў горад бессмяротны; «На Пулкаўскіх вышынях дагарае...»; На Балтыцы: [Вершы] З рус. // Пракоф'еў А. Прызнанне ў любві. Мн.; Б е р у л а в а Х Заза і яго конь: [Верш] / З груз. // Бярозка. № 4; Е ў т у ш э н к а Я. Рыбакі: [Верш] / З рус. // Маладосць. № 7; М а л ь ц і н с к і Х. Мой падарунак: [Верш] / З яўр. // Там жа. № 10; Я г о ж. «Не кпіце! — язык я апарыў сягоння...»; Не спыніш час ніяк...; Прастора без канца без краю...; З тае пары...: [Верш] / З яўр. // Там жа. № 12; Т ы ч ы н а П. У Чарнобылі: [Верш] / З укр. // Полымя. № 3; П л а т н е р А. Песня пра месяц; Асеннія вечары; Дзіцячы смех; Мой адказ: [Верш] / З яўр. // Там жа. № 4; В і н і к у р а ў Я. Сінь; Е ў т у ш э н к а Я. Ваенныя вяселлі; Б о к а ў В. Дваццаць тапачак: [Вершы] / З рус. // Там жа. № 7; М а л ь ц і н с к і Х. Як сем сонцаў; «Я хацеў той парой далёкай...»; «Не! Сваё

чалавечае шчасце...»; 1941—1961 гг.; Ядзерца; «Мой душэўны сусед нездарма такі...»: [Вершы] / З яўр. // Там жа. № 8; К і с л і к Н. Бурлакі: [Верш] / З рус. // Там жа. № 11; М а л ь ц і н с к і Х. Маё багацце; «Ты між сосен ціхіх, задумённых...», «— Ну, паслухай, ну, паслухай!..»: [Вершы] / З яўр. // Работніца і сялянка. № 12; В і н а к у р а ў Я. Сінь: [Верш] / З рус. // Наст. газ. 12 жн.; Сов. Бел. 21 авг.; М а л ь ц і н с к і Х. Ядзерца: [Верш] / З яўр. // Ніва. 19 ліст.; Б у р с а ў І. Не адыймайце ў зямлі цеплыні: [Верш] / З рус. // Чырв. змена. 22 чэрв.

1962. П л а т н е р А. Песня пра Месяц; Мой адказ; Асеннія вечары; Дзіцячы смех: [Верш] / З яўр. // Платнер А. Дар сэрца. Мн.; М а л ь ц і н с к і Х. Не забыць мне ніколі тае дабрыні; Рабіны ціхіх Плешчаніц; Пажнём мы сёлета: [Вершы] / З яўр. // Беларусь. № 7; В а р н о У. Спадчына; Сцяжына: [Вершы] / З рус. // Маладосць. № 3; М а л ь ц і н с к і Х. З першым красавіком!; У трамваі; З манеўраў; «Буду ляжаць я...»; «Хоць шышка мне на лоб зляцела з верхавіны...»; «Старая, што з базару ціха йдзе...»; Канец 1942 года: [Вершы] / З яўр. // Полымя. № 4; Ш к л я р э ў с к і І. Хлопчыкі; Рыбацкая хата; «Здалося — грымнула хмара...»; «Чую, як грукае сэрца...»: [Вершы] / З рус. // Там жа. № 10; М а л ь ц і н с к і Х. Скарбы шчодрых глыбінь: [Верш] / З яўр. // ЛіМ. 28 жн.

1963 Б а й р а н Дж. Паломніцтва Чайльд Гарольда (З Песні Першай): Урывак з паэмы / З англ. // Байран Дж. Выбранае. Мн.; Р а х і м І. Людзі белага золата і блакітнага агню: [Нарыс] / З узб. // Дружбай з'яднаны мы назаўжды. Мн.; М а л ь ц і н с к і Х. «Не! Сваё чалавечае шчасце...»; Мой падарунак; Студзень 1924 года; «Не забыць мне ніколі тае дабрыні...»; «Не спыніш час ніяк...»; Маці купае сына; «Не кпіце! — язык я апарыў сягоння...»; Маё багацце; «Мой душэўны сусед, нездарма-такі...»; Ядзерца; «Прастора без канца, без краю...»; На адной назе; «З тае пары...»; «Старая, што з базару ціха йдзе...»; Салігорск; Гады мае; «Часам сон не прыходзіць...»; З манеўраў; 1941—1961 гг.; На Магілёўскім тракце; Канец 1942 года; Мой стралковы батальён; Калі прыходзіць вечар; Ноччу; Як сем сонцаў; З першым красавіком!; «Хоць шышка мне на лоб зляцела з верхавіны...»; Рабіны ціхіх Плешчаніц; «Калі б усе...»; «Пажнём мы сёлета...»; У трамваі; «Ну паслухай, ну паслухай!..»; «Ты між сосен ціхіх, задуменных...»; Я не ведаю, што рабіць?; Ля мора; «Буду ляжаць я...»: [Вершы]; Двойра: Паэма / З яўр. // Мальцінскі Х. Поплеч з сынамі ўсімі. Мн.; Я г о ж. Студзень 1924 года; На адной назе; Неба праясняецца: [Вершы] / З яўр. // Полымя. № 1; Б у р с а ў І. Рэвалюцыя; Косы; Балада пра нявыкананы загад; Чалавеча; «— Эге-гей! — клічу я...»; «Ноч...»; «Чалавек паміраў, калі ў свет выплывалі...»; «Вятры на галінках сядзяць...»: [Вершы] / З рус. // Там жа. № 7; Г а р а і Г. Невядомы з Разліва; Г і д а ш А. Калыханка: [Вершы] / З венг. // Там жа. № 10; М а л ь ц і н с к і Х. «Я вуліцу не адшукаю тую...»; «Гадзіннік той жа ходзіць...»; «Віцьба ціха плюскоча...»: [Вершы] / З яўр. // Работніца і сялянка. № 4; Я г о ж. Лагодна на сэрцы робіцца...: [Верш] / З яўр. // ЛіМ. 4 кастр.

1964. Н е р у д а П. Гераічнае дзеянне: [Верш] / З ісп. // Беларусь. № 7; М а л ь ц і н с к і Х «Не перашумяць...»: [Верш] / З яўр. // Бярозка. № 12; Б у р с а ў І. Чараты; Чый ручай: [Вершы] / З рус. // Вясёлка. № 8; М а л ь ц і н с к і Х «Па шчырасці кажучы — надта...»; Святло і цень; Адліга; «Нібы гадзіннік звонкі залаты...»; «З чорным шклом акуляраў ніколі...»; «Вялікіх мар заўсёды меў ён плойму...»; Восень; «То брукам, а то вузкім тратуарам...»; «Страх незнаём вавёрачцы малой...»; «Ад крыўды пякучай хоць плачма заплач...»; «Пад нагою маёй храбусцяць каменькі...»; «Пеўні й тут заходзяцца ў тумане...»; [Вершы] / З яўр. // Полымя. № 4; Д р а ч І. Балада пра дзявочыя грудзі; В і н г р а н о ў с к і М. Вечаровае; Л у ч у к У. Жонка паліває кветкі: [Вершы] / З укр. // Там жа. № 9; Б а у р а н у Р. Разліў: [Верш] / З рум. // ЛіМ. 14 лют.; Б р а т у н ь Р. У гасцях; В і н г р а н о ў с к і М. Вечаровае; Г а р э ц к і П. Зямля Купалы: [Вершы] / З укр. // Там жа. 15 вер.; М а л ь ц і н с к і Х. «Шліфуюць каменьчыкі...»; Суніцы; «Калі за стол садзяцца...»; [Вершы] / З яўр. // Чырв. змена. 5 студз.

1965. М а л ь ц і н с к і Х. «Я думаў — і ад хвалявання займала дых...»; «На ўзмор'і цёплым жнівеньская ноч...»; «На лесвіцах яго заўсёды поўна...»: [Вершы] / З яўр. // Дзень паэзіі — 65. Мн.; М а т у з я в і ч у с Э. Мне не хапае часам цішыні; Другу з Беларусі; Я ноччу прачынаюся...; Восеньская ноч: [Вершы] / З літ. // Матузявічус Э. Просіцца ў песню мора. Мн.; Р а й н і с Я. Ветрык, вей!; Зламаныя сосны: [Вершы] / З лат. // Маладосць. № 9; М а л ь ц і н с к і Х. Беларускаму паэту; Дзе ж мы сустрэнемся; «Увечар, калі рука...»; «Я, навальніцазнаўца...»; «З ног абмятаю снег...»; «У летнім лесе на сцяжынцы светлай...»; «У сабе захаваўшы ўсмешку сваю...»; «Калі гляджу, як у нядзелю...»; «Здзівіць мяне хочацца...»; «З усіх маіх дзён і гадоў...»: [Вершы] / З яўр. // Полымя. № 7; Я г о ж. «У полі ў студзеньскую ймжу...»: [Верш] / З яўр. // Работніца і сялянка № 1.

1966. Р э л е с Р. Дом: [Верш] / З яўр. // Дзень паэзіі — 66. Мн.; Б а б а е ў М. Касмічная балада; Н а з а р м а т. Клятва; Над магілай партызанкі; Ля Дняпра; Чаканне; Ш а м а н с у р Ю. Мне чвэрць веку: [Вершы] / З узб. // Сонца ў арыках. Мн.; Б а б а е ў М. «Шум зямны»: [Верш] / З узб. // Беларусь № 5; М а л ь ц і н с к і Х. Як я з морам пасябраваў: [Верш] / З яўр. // Бярозка. № 6; Я г о ж. Жалезны дворнік: [Верш] / З яўр. // Вясёлка. № 2; Ш а м а н с у р Ю. Мне чвэрць веку: [Верш] / З узб. // Маладосць. № 5; Н а з а р м а т. Чытанне; Над магілай партызанкі; Клятва: [Вершы] / З узб. // Звязда. 7 крас.; Г р у б і я н М. Беларусі: [Верш] / З яўр. // ЛіМ. 25 кастр.

1967. З у л ь ф і я. Два вершы / З узб. // Зульфія. Лірыка. Мн.; Б у р с а ў І. На дняпроўскай кручы: [Вершы] / З рус. // Вожык. № 12; Г а р э ц к і П. Дружба; Валошкі; «Як жыў дагэтуль я, скажы ты?..»; Развітанне: [Вершы] / З укр. // Полымя. № 3; А б д у р а з а к а ў А. Вяз; З у л ь ф і я. Лісты вайны: Успамін; Вернасць; М у х т а р а ў А. «Мае трывожныя сны...»; «Перадсвітальная пара...»; Б а б а д ж а н а ў Р. «Мой дом цяпер здаецца мне чужым...»; З у н у н а в а С. Дождж і снег; Х а м і д а ў Т. Мост: [Вершы] / З узб. // Там жа. № 5; З у л ь ф і я. Вернасць: [Верш] / З узб. // Сел. газ. 1 июня.

1968. Б р э х т Б. Замена кола; Дым: [Вершы] / З ням. // Пярэднія выйшлі ў заўтра. Мн.; В і н а к у р а ў Я. Сінь / З рус.; А л е й н і к С. Беларусі / З укр.; Н а з а р м а т. Клятва; Над магілай партызанкі / З узб.; Б у к а ў Е. Цішыня гаворыць / З малд.; М а т у з я в і ч у с Э. Другу з Беларусі / З літ.; О з г а-М і х а л ь с к і Ю. Вёскі на Беларусі / З пол.: [Вершы] // Табе, Беларусь. Мн.; В ы л ч а ў Н. Вецер з Балкан: Зерне на семя; Зімовы лес; Актрыса; Званец тваіх валос; «Цябе чакаў я...»; Ціхі вечар; Восень; Графіка; Sic gloria Mundi; Летні дождж; Малюнак: [Вершы] / З балг. // Полымя. № 10; М і ц к е в і ч А. Exegi munimentum aere perennius... (З Гарацыя); Рыбка: [Вершы] / З пол. // Там жа. № 12. Н а з а р м а т. Клятва / З узб.; О з г а-М і х а л ь с к і Ю. Вёскі на Беларусі / З пол.: [Вершы] // ЛіМ. 16 ліп.; В і н а к у р а ў Я. Сінь: [Верш] / З рус. // Мін. праўда. 22 ліст.

1969. Г а р э ц к і П. Дружба; «Як жыў дагэтуль я...»; Валошкі; Развітанне: [Вершы] / З укр. // Гарэцкі П. З дняпроўскіх круч. Мн.; М і ц к е в і ч А. Рыбка; Exegi munimentum aere perennius... (З Гарацыя): [Вершы] / З пол. // Міцкевіч А. «Зямля навагрудская, краю мой...». Мн.; С у д р а б к а л н Я. Сонца на пахаванні Райніса; Вада з бярозавымі лістамі; Яшчэ адна вясна: [Вершы] / З лат. // Судрабкалн Я. Яшчэ адна вясна. Мн.; Б а р т-Ц і ш ы н с к і Я. Маё жыццё; К о х Ю. Вулічны канцэрт; Стары і новы лістаноша; Спроба верша пра Асвенцім; Я знаў чалавека; Першамайская рака; Ля мора; Я — той пан; Асенні закон: [Вершы] / З сербалуж. // Там, дзе Шпрэвя шуміць. Мн.; Т у м а н я н А. Ахтамар: [Верш] / З арм. // Туманян А. Лірыка. Мн.; Х а р ы к І. Адданасць: Паэма / З яўр. // Харык І. Выбранае. Мн.; К о х Ю. Магутная рака: [Верш] / З сербалуж. // ЛіМ. 22 крас.; С у д р а б к а л н Я. Яшчэ адна вясна; Вада з бярозавымі лістамі; Сонца на пахаванні Райніса: [Вершы з кнігі «Яшчэ адна вясна»] / З лат. // ам жа. 15 жн.

1970. Гелавані М. Апоўначы: [Верш] / З груз. // Гелавані М. Клятва. Мн.; Баурану Р. Разліў: [Верш] / З рум. // З Леніным заўсёды Беларусь. Мн.; Кунанбаеў А. «Не цешыць галоднае чэрава рай...»; «Слоў у мяне, нібыта ў небе зор...»; Паэт; «Ты не вер языкам, што ўсхваляюць цябе...»; «Анёл бліскавіцы, Рагіт...»; «Як гутарыць з думкай развага ў цішы...»; «Поўня ціхай пагодаю даражыць...»; «Прырода смертная, бяссмертны чалавек...»: [Вершы] / З каз. // Кунанбаеў А. Выбранае. Мн.; Ханінаў М. Балада лясоў беларускіх; Русая Бумба; Вернасць; Нашы бабкі люлькі палілі: [Вершы] / З калм. // Ханінаў М. Хвоі і цюльпаны. Мн.; Кржыжаноўскі Г. Чырвоны сцяг; Варшавянка: [Вершы] / З рус. // Беларусь. № 4; Мальцінскі Х. «Ёсць ноч, калі сон не прыходзіць...»; «Як добра не знацца...»;, «Чаму мяне так вабіць...»; Каваль на сасне; «Мора адпачывае...»; «Я ўспамінаю вір круты...»; «Прывёз з Сібіры прыказку...»; «Колькі вёсен і зім ні міне...»: [Вершы] // З яўр. // Там жа. № 8; Яго ж. Мая дачка; Размова з возерам Нарач; Урок цярплівасці: [Вершы] / З яўр. // Бярозка. № 8; Цымерынг М. Плошча Леніна ў Берліне: [Верш] / З ням. // Там жа. № 10. Мальцінскі Х. Пра чырвоны сцяг; Сонечны зайчык; Ласунчык; Арсенал майго сына; Прыкмета: [Вершы] / З яўр. // Вясёлка. № 8; Бурсаў І. Мядзведзь надумаў параехаць; Жырафы: [Вершы] / З рус. // Там жа. № 11; Ясенін С. «Клён ты мой апалы, клён заледзянелы...»; Ліст да маці; «Я не быў ніколі на Басфоры...»; Песня пра шчанюкоў: [Вершы] / З рус. // Голас Радзімы. № 42; Капроўскі Я. Выкіроўка ў горы; Сон рыбацкіх катэраў; Сікірыцкі І. Лясная калыханка: [Вершы] / З пол. // Маладосць. № 6; Гушча Я. «Не меў ніводнай сутычкі...»; Месяцы: [Вершы] / З пол. // Полымя. № 7; Ясенін С. «Клён ты мой апалы, клён заледзянелы...»: [Верш] / З рус. // Там жа. № 10; Вяч. Мінск. 17 вер.; Ханінаў М. Балада лясоў беларускіх; Нашы бабкі люлькі палілі; Вернасць: [Вершы] / З калм. // ЛіМ. 13 студз.; Драч І. Праметэева балада: [Верш] / З укр. // Там жа. 24 лют.; Капроўскі Я. Маці: [Верш] / З пол. // Там жа. 24 ліп.; Кунанбаеў А. Паэт; «Анёл бліскавіцы...»; «Ты не вер языкам...»; «Слоў у мяне...»; «Як гутарыць з думкай...»: [Вершы] / З каз. // Там жа. 14 жн.; Ясенін С. Ліст да маці; Песня пра шчанюкоў: [Вершы] / З рус. // Там жа. 9 кастр.; Бранеўскі Ў. Дванаццаць другога ліпеня.: [Верш] / З пол. // Ніва. 19 ліп.

1971. Нагнібеда М. «Кастры дымяцца над вадою...»; Камуністы; Апавяданне балтыйца: [Вершы]; Сустрэча ў Горках: [Паэма] / З укр. // Нагнібеда М. Трэцяе спатканне. Мн.; Нерыс С. Эгле — каралева вужоў: [Казка] / З літ. // Нерыс С. Калі зямля пачынаецца... Мн.; Някрасаў М. «Калі дыхне вайны жуда...»; Школьнік; «Радкі мае! Засведчыце, жывыя...»: [Вершы] / З рус. // Някрасаў М. Лірыка. Мн.; Брысак А. Нумар 5160; Насыпаючы мяхі; Разбіваючы камяні: [Вершы] / З франц. // Паэты Парыжскай камуны. Мн.; Нагнібеда М. Сустрэча ў Горках: Паэма / З укр. // Бярозка. № 1; Някрасаў М. Школьнік: [Верш] / З рус. // Там жа. № 12; Гамзатаў Р. Горцы ў Леніна: [Верш] / З авар. // Вожык. № 20; Ганчароў М. Дождж на вуліцы; Карусель; Краны; Самазвал; Тралейбус: [Вершы] / З рус. // Вясёлка. № 10; Мальцінскі Х. У зімовым лесе: [Верш] / З яўр. // Там жа. № 12; Някрасаў М. Школьнік; «Калі дыхне вайны жуда...»; «Радкі мае! Засведчыце, жывыя...»: [Вершы] / З рус. // Маладосць. № 12; Мальцінскі Х Былы салдат; Буслы; Хвалі: [Вершы] / З яўр. // Работніца і сялянка. № 12.

1972. Гамзатаў Р. «Хаця ўвянчана белаю папахай...»; «Як жывецца-маецца вам...»; «Ты зусім разлянела, зурна...»; «Раннія госці госцяць няшмат...»; «Друг стары, украдзены вайной...»; «Вы дзяцей імёны на кінжале...»; «Сабою цешыцца вясновы сад...»: [Вершы] / З авар. // Гамзатаў Р. Высокія зоркі. Мн.; Гушча Я. Памяць бацькі; «Вачэй смутнее просінь...»; Хвіліна ў лесе; Дом; Людское; Месяцы; «Не меў ніводнай сутычкі...»; Капроўскі Я. Маці; Сон рыбацкіх катэраў; Паход у горы; Сікірыцкі І. «Мова сардэчная...»; Лясная калыханка; Зямля: [Вершы] / З пол. // Горад мільённы і мы. Мн.; Райніс Я. Зламаныя сосны: [Вершы] / З лат. // Райнис Я. Сломанные сосны. Рига; Насімі. «Зірнулі ружы на цябе...»; «Ты, што адзіная...»: [Вершы] / З азерб. // Беларусь. № 10; Капуцікян С. Твой помнік: [Верш] / З арм. // Бярозка. № 6; Мальцінскі Х. Люты: [Верш] / З яўр. // Вясёлка. № 2; Сікірыцкі І. «Мова сардэчная роднага краю...»; Гушча Я. Дом; Хвіліна ў лесе: [Вершы] / З пол. // Полымя. № 2; Забалоцкі М. Хадакі: [Верш] / З рус. // Там жа. № 8; Рыленкаў М. Балада пра партрэт / З рус.; Марцінкявічус Ю. Мы раімся з ім / З літ.; Скалбе А. Б'е каменячос / З лат.; Букаў Е. Хто сказаў? / З малд.; Сіманенка В. Ад сэрца пакланюся / З укр.; Кота Ф. Лямпачка Ільіча / З эст.; Кербабаеў Б. У скверы / З турк.; Турсун-задэ М. Ты будзеш з намі / З тадж.; Гулям Г. Яго вучэнне / З узб.; Шынкуба Б. У шахцёрскім горадзе / З абх.; Такамбаеў А. Перада мною вобраз Ільіча / З кірг.; Вургун С. Чытаючы Леніна / З азерб.; Джансугурах І. Ён жывы / З каз.; Капуцікян С. Твой помнік / З арм.: [Вершы] // Полымя. № 9; Спрынчан Б. Альбуць: [Верш] / З рус. // Там жа. № 11; Ганчароў М. Электрычка; Пажарная: [Вершы] / З рус. // Работніца і сялянка. № 3; Кручанюк П. Петрусю Броўку: [Верш] / З малд. // Звязда. 13 кастр.; Лакербай Ю. У гарах: [Верш] / З рус. // ЛіМ. 14 ліп.; Нядзеля З. Беларусь: [Верш] / З пол. // Там жа. 28 ліп.

1973. Паптонеў С. Беларусь; Адказ: [Вершы] / З балг. // Дзень паэзіі — 73. Мн.; Нуры З. Праязджаючы Уральск; Маякі; Праўда; Вяртанне да каханай: [Вершы] / З тат. // Нуры З. Радасць сустрэч. Мн.; Маякоўскі У. Пасмяемся!; Брадвей; Першыя камунары: [Вершы] / З рус. // Беларусь. № 7; Мальцінскі Х. Светла ў наваколлі: [Верш] / З яўр. // Вясёлка. № 12; Гарсія Лорка Ф. Раманс аб іспанскай жандармерыі; Гітара; Газела пра каханне ў сто год; Няверная жонка; Квартал у Кордаве; Самнамбулічны раманс; На іншы лад; Стычка; Газела пра чарадзейнае каханне; Раманс пра чорную скруху; Світанне; Песня конніка; Карусель; Пралог: [Вершы] / З ісп. // Полымя. № 11; Маякоўскі У. Нашы мары; Загад па арміі мастацтва; Пасланне пралетарскім паэтам: [Вершы] / З рус. // ЛіМ. 20 ліп.; Сцепанюк Б. Імем сонца; Вачамі касманаўта; Вечныя рукі; Маці; Балада пра баладу: [Вершы] / З укр. // Там жа. 10 жн.; Паптонеў С. Памяць; Пух таполяў; Незакончаны верш; Мы, былыя франтавікі; Рэха; У белым палоне: [Вершы] / З балг. // Там жа. 9 ліст.; Братан М. Друзі / З укр.; Рауд М. Бяссмерце / З эст.: [Вершы] // Там жа. 16 ліст.; Веян А. Вецер і цымбалы: [Верш] / З лат. // Там жа 23 ліст.

1974. Акрока Э. Вяртанне ў Партаначыо; Спаў апошнюю ноч я; Душа звярэдзілася ў мяне; Сонца снежня; Зямля, якую падэшвамі лаплю; Манталеэ Э. Вугор; Мантэроса Ф Стома; Піньёці Л. Паэзія вам скажа лепей; Раверсі Р. Бомба Хірасімы; Муляры; Ферэці М. Перарваны танец; Першае вяртанне з універсітэта; Юбілей; Фарціні Ф. Італія 42-га: [Вершы] / З італ. // Ад вежаў Ферары. Мн.; Гулія Дз. Абрыскіл; Успамін пра млын: [Вершы] / З абх. // Гулія Дз. Выбранае. Мн.; Гарсія Лорка Ф. Сяліба; Летні мадрыгал; Раманс пра поўню, поўню; Газела пра каханне адчаю; Касыда пра распасцёртую жанчыну: [Вершы] / З ісп. // Дзень паэзіі — 74. Мн.; Лучук У. Колькі рэк на Украіне?: [Верш] / З укр. // Бярозка. № 9 / Сааўтр. пер. В. Зуёнак; Міхайлаў І. Бінокль; Вадзянік / З рус.; Мальцінскі Х. Марозная даль / З яўр.: [Вершы] // Вясёлка. № 1; Кіслік Н. Кукарэкі: [Верш] / З рус. // Там жа. № 5; Букаў Е. Хто сказаў...?: [Верш] / Голас Радзімы. № 17; Пушкін А. Паэту; Вязень; Зімовая раніца: [Вершы] / З рус. // Полымя. № 6; Смелякоў Я. Беларусам; Сяргей Ясенін; Дзяўчынка харошая Ліда; «А калі захварэю...»; «Наведаць магільнік сталічныя...»: [Вершы] / З рус. // Там жа. № 11; Акрока Э. Вечара мелодыі няўлоўныя; Спаў апошнюю ноч я; Сонца снежня; Барленгі А. Апушчаная фіранка; Віртуозная гульня; Вугор; Фарціні Ф. Італія 42-га; Ферэ-

ці М. Перапынены танец: [Вершы] / З італ. // Там жа. № 12; Х е л е м с к і Я. «Перакладаю верш тавырыша...»; «Беларусь, да цябе мы прыйшлі...»: [Вершы] / З рус. // Звязда. 31 студз.; Я г о ж. «А вершы беларускія...»; «Лета ўжо на схіле...»; «Паляць ліст...»; «На Пласа Пуэрта...»: [Вершы] / З рус. // ЛіМ. 1 лют.; С л у ц к і А. Мінскае мора; Паштоўка з Мінска; С і к і р ы ц к і І. Песня: [Верш] / З пол. // Там жа. 26 ліп.; С у д р а б к а л н Я. Сонца дружбы: [Верш] / З лат. // Там жа. 30 жн.; П а п т о н е ў С. Пажаданне; «Балкон, пасвятлелы ад пялёнак...»; М е т о д з і е ў І. Балгарыя, любоў; А с е н а ў В. Люстра; Пятля: [Вершы] / З балг. // Там жа. 14 вер.; М а р ц і н к я в і ч у с Ю. Мы раімся з ім: [Верш] / З літ. // Маг. праўда. 23 сак.

1975. Г е р м а н а ў А. Забіты за мяжу; Гняздо ў траве; Лазенградскія бежанцы; Шашаль; Красавіцкі паўдзён; Ды я цябе суцешыць не магу; Самотныя астравы; Малюнак на падаконніку; Сяло, што памірае ў маі; «З дуброў і крушняў...»: [Вершы] / З балг. // Германаў А. Касцёр на вяршыні. Мн.; І с а а к я н А. Дым айчыны; «Вясна расчыніла зялёныя дзверы дня...»; «Брывей тваіх крутыя прамяні...»; Радзіме: [Вершы] / З арм. // Далягляды. Мн.; Б у р с а ў І. Я — горды Брэст... / З рус.; П а п т о н е ў С. Лівень у Брэсце; Акоп / З балг.: [Вершы] / Рэха ў граніце. Мн.; Д у д н і к П. Хатынь / З малд.; П у э р т а с М. Г. Табе, Беларусь / З ісп.; С т у л п а н Е. Хатынскія студні / З лат.: [Вершы] // Слухайце — Хатынь!.. Мн.; Т ы ч ы н а П. У Чарнобылі: (З дзённіка); Р ы л ь с к і М. «Я малады і чысты...»; Ё г а н с е н М. «Калінавым нальём вінтоўкі сокам...»; Т а р э ш ч а н к а М. «Бязмежнасць, лятункавасць...»; Ранак; І с э н к а П. Веснавое; «Ластаўка да ластаўкі...»; «Палоняцца марамі далі...»; П л у ж н і к Я. Паэту; М а с э н к а Т. Першы сноп; Стэпавая валошка; Памяць; П е р в а м а й с к і Л. «Крамяным быць хачу...»; Песня; Г а н ч а р э н к а І. На Тарасавай гары; Д з м і т э р к а Л. Балада пра дрэва; Ш п а к М. Жніво; «Аэрапланы над сялом...»; Родны край; Жаданне: [Вершы] / З укр. // Украінская савецкая паэзія: У 2 т. Мн. Т. 1; С ц е п а н ю к Б. Вечныя рукі; Інвалід вайны; Балада пра баладу; Б р а т у н ь Р. У Ароўпарку; П а ў л ы ч к а Дз. «Святая грэшніца — без раю!..»; Рукі; «У цішы верб на абалоні...»; «Чарэшня, быццам маці, край дарогі...»; Збруч; Л я ц ю к Я. Хто там зоры варушыць?; Карэнная парода; Трэцяе вясло; Л у ч у к У. Жонка палівае кветкі; Б р а т а н М. Друзі; С і м а н е н к а В. Ад сэрца пакланюся; Д р а ч І. Балада пра сланечнік; Сонечны эцюд; В і н г р а н о ў с к і М. Вечаровае: [Вершы] / З укр. // Там жа. Т. 2; Б у р с а ў І. Я — горды Брэст: [Верш] / З рус. // Беларусь. № 6; Я г о ж. Вясёльчына кніжка: Казка / З рус. // Вясёлка. № 7; К у а н ы ш б е к а ў М. Старэйшыя нашы браты; Слон: [Вершы] / З каз. // Там жа. № 12; Я с е н і н С. Балада пра дваццаць шэсць: (Урывак); «Шаганэ ты мая, Шаганэ!..»; «Душы тужыць па вышыні...»; «Хто я? Што я? Летуценнік вечны...»; «Ты іншым выпіта з вясны...»: [Вершы] / З рус. // Голас Радзімы. № 41.; П а ў л ы ч к а Дз. Час; Зімовы вечар: [Вершы] / З укр. // Маладосць. № 1; Д з м і т э р к а Л. Балада пра дрэва; П а ў л ы ч к а Дз. Збруч; Д р а ч І. Балада пра сланечнік; Б р а т а н М. Друзі: [Вершы] / З укр. // Полымя. № 6; Я с е н і н С. Балада пра дваццаць шэсць; З персідскіх матываў: «Не шчыміць мая былая рана...»; «Быць паэтам — не мяняць натуру...»; «У спякоту валасоў маіх...»; «Драбналессе. Стэп і далі...»; «Ні мальбы, ні крыйды, ні дакору...»: [Вершы] / З рус. // Там жа. № 9; І с а а к я н А. «Між неспакойнага мора жыцця...»; «Бачыць пудлівая лань...»; «Ці ты маўчаць дала зарок...»; Матчына сэрца: (Армянскае паданне); «Ці верыць мне мане, ці не?...»; Роднаму краю; «Далёка, нязломны ў сваёй праваце...»; «Маланкай шчасця, громам бед...»; «Малога цягнула да талакі...»; «Усё міне, як сон і тлум пусты...»; «Секунда наша кожная ў жыцці...»: [Вершы] / З арм. // Там жа. № 10; П у э р т а с М. Г. Табе, Беларусь: [Верш] / З ісп. // Звязда. 27 крас.; Я с е н і н С. Балада пра дваццаць шэсць: Урывак / З рус. // Там жа. 3 кастр.; С т у л п а н Е. Хатынскія студні: [Верш] / З лат. // ЛіМ. 1 мая; Р ы л ь с к і М. «Я малады і чысты...»; Д р а ч І. Сонечны эцюд; Б р а т у н ь Р. У Ароў-парку; П а ў л ы ч к а Дз. «Чарэшня, быццам маці...»; Л я ц ю к Я. Карэнная парада: [Вершы] / З укр. // Там жа. 20 чэрв.; Г а р с і я Л о р к а Ф. «Паэзія — гэта жыццё...»: [Уступ]; Лямант; Танец; Песня хоча стаць святлом; Жнівень; Касыда пра залатую дзяўчыну: [Вершы] / З ісп. // Там жа. 29 жн.; Я с е н і н С. «Запытаў сягоння я...»; «Шаганэ ты мая, Шаганэ...»; «Снежная замяць...»; «Не крыві ты ўсмешку...»; «Выткаўся на возеры...»; Сукін сын; «Душы тужыць па вышыні...»; «Ты іншым выпіта з вясны...»; «Сядзем пабач...»; «Мне сумна на цябе глядзець...»; «Хто я? Што я?...»: [Вершы] / З рус. // Там жа. 3 кастр.; І с а а к я н А. «— Краса, як стану я зямлёй...»; «Ноч забыцця...: [Вершы] / З арм. // Там жа. 31 кастр.; С і м а н е н к а В. Ад сэрца пакланюся: [Верш] / З укр. // Сел. газ. 29 июня.

1976. В а з н я с е н с к і А. Ланжумо: (Паэма); Буслы; Возера Свіцязь; Бабровы плач; Ода дубу: [Вершы] / З рус. // Далягляды. Мн.; Н э р у д а П. «Што страціў я, што мы згубілі...»; «Цяпер, калі крочу...»; «Яшчэ слязіну адну...»; «Масква, горад крылаў вялікіх...»; «І таксама ты, горад прастакутны...»; «Я столькі разоў прыязджаў...»; «Галубы наведалі Пушкіна...»; «Настае гадзіна, калі гасне дзень...»; «Еўтушэнка...»; «Жывыя, яшчэ жывуць...»; «Спынімся, я мушу пацалунак пакінуць...»; «Знаю, знаю, нябожчыкі не паставілі...»; «Ноч засталася па-за Арагві...»; «Тут крышталь — гэта цвёрдая вада...»; «О, колькі крыві тут вайна праліла...»; «Як да прамізны тваёй дактрыны...»; «Паветра Еўропы і паветра Азіі...»; «Таму што я, класік зямлі маёй араўканскай...»; «Калі не раз гора, слёзы, жалоба...»; «Жывуць раса, снег, поўня, лівень...»: [Вершы] / З ісп. // Нэруда П. Крыві бунтоўнай кроплі. Мн.; Л у ч у к У. Кот чытае кніжку: [Верш] / З укр. // Вясёлка. № 2; Б у р с а ў І. Чаму Чапля ў балоце стаіць: Казка / З рус. // Там жа. № 7; Ц і х а н а ў М. «Агонь, вяроўка, куля ды тапор...»; Перакоп; «Я апантаны, голы дзікун...»; «Мінае бура, і чума...»; «Недзе ў спёклым Камеруне...»; «А хачу я, каб у гэта...»: [Вершы] / З рус. // Полымя. № 12; Х р у с ц я л е ў с к і Т. Званы Хатыні: [Верш] / З пол. // Работніца і сялянка. № 12; Г у ш ч а Я. Людское; Я б адшукаў цябе: [Вершы] / З пол. // Гродн. праўда. 9 окт. / Сааўт. пер. Я. Семяжон; Я г о ж. Людское: [Верш] / З пол. // Звязда. 6 кастр.: К а п р о ў с к і Я. Сон рыбацкіх катэраў: [Верш] / З пол. // Там жа. 8 кастр.; Ю ш ч а н к а А. Абеліск у стэпе: [Верш] / З укр. // ЛіМ. 28 мая; Н э р у д а П. Элегія; «Жывуць раса, снег, поўня...»: [Вершы] / З ісп. // Там жа. 24 вер.; Н я д з е л я З. «Калі надыходзіць восень...»; «Ранне імшой мае горы прысыпала...»; Х р у с ц я л е ў с к і Т. Званы Хатыні: [Вершы] / З пол. // Там жа. 1 кастр.; К а н а н о в і ч М. Над Нёманам; Галіна Уланава; Х р у с ц я л е ў с к і Т. Свіслач; Н я д з е л я З. Людвік Шпіцнагель: [Вершы] / З пол. // Там жа. 8 кастр.

1977. Ш о ж ы н і с І. «Заблытаўшы дарог клубкі...»; «Ведзьмам на азёрах...»; Казка пра срэбны чаравічак; Чужыя яблыкі; Сустрэча з багоўкай: [Вершы] / З літ. // Літоўская савецкая паэзія: У 2 т. Мн. Т. 1; Б л о ж а В. Не жадаю!; Зорны вянок; «У сны мае зноў прыходзяць...»; «На зрубе студні...»; Рэквіем; Б а л т а к і с А. Падкова; Чортаў мост; «Я сам сябе ад сябе аддаляю...»; Гілёк; «Дзіця плача ў поўнач...»; «Падземныя рэкі...»; Восеньская эквінокцыя; Брэсцкая крэпасць; Балада пра баразну; Камень і золата; К а р ч а ў с к а с М. «З Аўкштайціі сонца клёну...»; «Здаюся нецвярозым...»; Балада, як загінуў паэт; С т р а л к у н а с І. «Тут пушчы начэлі...»; Літва; Вестка; Камяні проці ветру глядзяць; Свята жніўня; Казка млына; «Сузор'е Быка памалу...»: [Вершы] / З літ. // Там жа. Т. 2; Г і д а ш А. Успышкі; Балада; Маякоўскаму; Старыя радкі з пажоўклага сшытка; Калыханка; З е л к З. Каму чакаць мяне на станцыі; Успаміны пра вялікага клоуна; Закіпелі нябёсы; У адной сарочцы; Агеньчык; Б е н ь я м і н Л. Са шчырым словам, з паглядам адкрытым...; С е ч ы М. Эпоха бязглуздага болю; Ліст у бальніцу; Песня; Знайшоўшы правадыра; Мара пра цыганскі горад; Цюльпан у шаломе; Ускрыкнуў раптам маладзік; Каханне; Ч о р ы Ш. У браму лясоў залатыя фазаны ўляталі;

Будзённы заход сонца: [Вершы] / З венг. // Сучасная венгерская паэзія. Мн.; Сцепанюк Б. Каб стала ты, зямля, у нас такою...; Інвалід вайны; Маці; Балада пра баладу: [Вершы]; Рось па камені бяжыць: Фрагменты з паэмы / З укр. // Сцепанюк Б. Матчына слова. Мн.; Хрусцялеўскі Т. Свіслач; Званы Хатыні; Роздум пра Зямлю абетаваную: [Вершы] / З пол. // Хрусцялеўскі Т. На слядах майго дома. Мн.; Бурсаў І. Зайцава хата; Бегемот; Жырафы; Ваўчок; Важны дуб: [Вершы] / З рус. // Вясёлка. № 12; Балтакіс А. Камуніст; Чортаў мост; Брэсцкая крэпасць; Балада пра баразну; Падземныя рэкі; Бложа В. Не жадаю!; «На зрубе студні...»; Зорны вянок; Стралкунас І. Казка млына; Літва; Свята жніўня; Карчаўскас М. «Здаюся нецвярклым, неспакойным...»; Шожыніс І. «Паблытаўшы дарог клубкі...»; Казка пра срэбны чаравічак: [Вершы] / З літ. // Полымя. № 3; Сундукоў І. Трактар-ветэран; Татур Н. І на заводзе, як дома; Чацвёрты; Гарайнаў Г. «Звязаў нябачна між сабою...»; «Сэнс у такім суседстве ёсць...»; Каспяровіч Э. Гара Магнітная; Маргуліс В. Горад; Каротчанка П. Сцяжынка: [Вершы] / З рус. // Там жа. № 9; Сом М. Нейтральныя воды; Пяць сыноў; Касцюм з плашчпалаткі; Першы страх: [Вершы] / З укр. // ЛіМ. 4 сак.; Кербабаеў Б. Ёсць сад у нас: [Верш] / З турк. // Там жа. 5 жн.; Капуцікян С. Твой помнік: [Верш] / З арм. // Там жа. 12 жн.; Нысаналін А. «Душа казаха...»: [Верш] / З каз. // Там жа. 7 кастр.; Братунь Р. Свет Свіцязі: [Верш] / З укр. // Там жа. 28 кастр.; Бурсаў І. Завод; «Адплываюць шызыя туманы...»: [Вершы] / З рус. // Там жа. 23 снеж.

1978. Веян А. Балада хатынскага звана; Мая першая беларуская песня; Пад цыганскім сонцам: [Вершы] / З лат. // Далягляды. Мн.; Ціханаў М. Арда; «Агонь, вяроўка, куля ды тапор...»; Брага; Коннікі; Паўночная ідылія; Перакоп; «Я апантаны, голы дзікун...»; « А хачу я, каб у гэта...»; «Мінае бура, і чума...»; «Недзе ў спёклым Камеруне...»: [Вершы] / З рус. // Ціханаў М. Спасціжэнне. Мн.; Стулпан Е. Дум жывое поле; Касец; Яблыні ў Ленінскіх Горках: [Вершы] з лат. // Бярозка. № 4; Бурсаў І. Вясёлы мураш; Пра пеўня і барана: [Вершы] / З рус. // Вясёлка. № 11; Вазнясенскі А. Ліпічанскія балоты / З рус.; Каламіец Т. Застоллі; Песняры; Драч І. Як ходзіць трава / З укр.; Ліўземніек В. Мінск; Плошча Перамогі / З лат.: [Вершы] // Маладосць. № 12; Гільен Н. Савецкі Саюз; «Высокі агонь разразае нажамі...»; Матывы сону; Мадрыгалы; Румба: [Вершы] / Зісп. // Полымя. № 8; Паптонеў С. Дыялог: [Верш] / З балг. // Голас Радзімы. 7 снеж.; Бурсаў І. Хвосцік з боцікам: Казка / З рус. // Піянер Бел. 5 студз.

1979. Еўтушэнка Я. Калі мужчыну сорак год; Цвет бульбы; Каханая, спі...; «Настрой мой вось што непагодзіць...»; Танец жывата; Гумар; «Калі я ў цень вякоў сыду...»; Доўгія крыкі: [Вершы] / З рус. // Далягляды. Мн.; Паптонеў С. Беларусь; In memoria; Першы верш пра моцных; У белым палоне; Падарожнае; Дыялог; Незакончаны верш; Пачатак; Беларускі ўспамін; Сучаснасць; Другі верш пра моцных; Адказ; Рэха; Даланя; Сам да сябе вяртаюся паволі...; Пяшчотнасць; Лета; Надпіс на чашме; Лівень у Брэсце; Мы, былыя франтавікі...; Не, не толькі мёртвыя прыклад...; Капітуляцыя; Аазіс, Бібліятэкар; Імя кветкі; У сэрцы ці ў альбоме...; Знаёмства; Ля Оршы; Памяць; Палонная зброя; Нервы; Пух таполяў; Свята; Дзеці; Іншакраінец: [Вершы) / З балг. // Паптонеў С. Беларусь — белая балада. Мн.; Бацвіннік С. Памяць; У кіно; «Выйсці зноўку на плошчы...»; І дадзена песня адна...»; Кушнер А. «Ты, слава, таксама прайшла...»; «І пражыўшы чужое жыццё...»; Саснора В. Смерць Баяна; Чапуроў А. З Беларуссю ў сэрцы: [Вершы] / З рус. // Прызнанне. Мн.; Паптонеў С. Ля Оршы; Імя кветкі: [Вершы] / З балг. // Беларусь. № 9; Северыні А. Свята заўтрашняга дня: [Верш] / З італ. // Там жа. № 11; Паптонеў С. У памяці вякоў; Свята; Іншакраінец; Беларускі ўспамін: [Вершы] / З балг. // Бярозка. № 2; Ганчароў М. Таварны цягнік; Мадролер; Пад'ёмны кран; Сябар машын: [Вершы] / З рус. // Там жа. № 11; Бурсаў І. Цяжкая навука: Казка аб тым, як нялёгка зусім, хоць нарадзіўся ты з лапамі і хвастом, стаць катом / З рус. // Вясёлка. № 2; Яго ж. Казка няспешная, крыху сумная, крыху смешная: [Верш] / З рус. // Там жа. № 8; Ганчароў М. Паравоз; Не машыны — генералы...; Месяцаход: [Вершы] / З рус. // Там жа. № 11; Каламіец Т. Дарогі Беларусі; Калыска паэта; Хатынь; Пушча; Словы; Галінка ўспаміну; Вогнішча; Перон: [Вершы] / З укр. // Полымя. № 3; Лейва В. На ўсходзе Анголы; Да вызначэння горада: [Вершы] / З ісп. // Вяч. Мінск. 30 студз.; Чапуроў А. З Беларуссю ў сэрцы; «Праходзіў тут Ільіч...»; «Пеўні дзень абудзілі гарачы...»; Каля возера Нарач: [Вершы] / З рус. // ЛіМ. 20 крас.; Хелемскі Я. Памяці сябра; «Паселішча згарэлае ля Сожа...»; «Добрых слоў нядобрае значэнне...»; «Служэнне муз не церпіць мітусні...»: [Вершы] / З рус. // Там жа. 27 ліп.; Паптонеў С. Благаславенне; Вясёлка; Антылірычнае; Хлеб: [Вершы] / З балг. // Там жа. 21 вер.; Эмін Г. У гэтым узросце; «Са словам, як са зброяй...»; Маўчанне — золата; Я засну не магу: [Вершы] / З арм. // Там жа. 28 вер.; Паптонеў С. Імя кветкі; Бібліятэкар: [Вершы] / З балг. // Сел. газ. 24 ліпеня.

1980. Букаў Е. Гаворыць цішыня; Чорны вецер; Брат зялёны мой; Мамалыга; «Я ведаю, што няма...»; Чарапаха; Нябачны бераг; Запрасі вясну; Баранчык; «Шлях жаніху чароўным зеллем...»; «Калі б сваё жыццё пачаў нанова...»; [Вершы] / З малд. // Букаў Е. Нараджэнне першай зоркі. Мн.; Урбанкава Я. О, каханне; Не гараць касіры ў гарах; Ліпень; Пасівелыя жонкі; Спадчына; Каб некаму патрэбным быць; Врбова А. Майму сыну; Крык вызваленага рэчыва; Зімовы паход; Два вершы з Падэбрадскага Палесся; Песенька; Флорыян М. Акно, адчыненае ў ноч; Хатні хлеб; Восеньскія кветкі; Ініцыялы; Чэрвень 1975; Ева; Вернасць; Бяссонніца; Гонс В. Май; Памяць; Шыман Й. Ранак; Горад; Семя; Заключэнне; Каханню: [Вершы] / З чэш. // Высокае неба. Мн.; Берулава Х. Хвалі Нёмана: Дваццаць песень пра Беларусь / З груз. // Далягляды. Мн.; Северыні А. Інтэрнацыяналізм; Свята заўтрашняга дня; Да найвысокіх вяршынь; Я веру Пабла; Хай вас не бянтэжыць; Выпрацоўвай схемы працы; Не хачу бачыць у твар; Бурбалкі; Духоўнае напружанне; Дзеяслоў вынаходзіць; Ода розуму; Роднаму брату; Босым нагам; Не забываюцца; Механізм; Канструкцыя вобразаў са звычайных слоў; Крызіс; Не, не страляйце ў іх: [Вершы] / З італ. // Северыні А. На арбіце Зямлі. Мн.; Нэруда П. Ода Леніну / З ісп. // Полымя № 4; Такамбаеў А. Нашчадкам; Малікаў К. Арча; Султанаў А. Удзельнікі вайны; Алыбаеў Дж. Аднагодку: [Вершы] / З кірг. // Там жа. № 5; Ганчароў М. На шашы; Лідэт; Машына сувязная: [Вершы] / З рус. // Работніца і сялянка. № 3; Букаў Е. Гаворыць цішыня; Брат зялёны мой: [Вершы] / З малд. // Родная прырода. № 1; Аўх'ер А. Любоў; Смага ў дождж; Хісткі краявід: [Вершы] / З ісп. // ЛіМ. 19 снеж.

1981. Бурсаў І. Чаму Чапля ў балоце стаіць; Кіслік Н. Кукарэкі: [Вершы] / З рус. // Вясёлка. Мн.: Каландзія Р. Да Грузіі; Сазіф; Ачаг; Балада дажджу; Усмешка; Нядзельны дзень вольнага верша; Гурашыдзе Н. Маці касманаўта; «Зеляніна, зеляніна, зеляніна...»; Аўдыенцыя; Хурцылава М. Ліпавая алея; Уплістыхе; Стаеы. Спёка; Івардава Д. Мінулы дзень; Зімовая ноч; Каландзія Г. Успамін; Вочы; Квіцарыдзе Д. «Адчай азарэння...»: [Вершы] / З груз. // Далягляды. Мн.; Марцінкявічус Ю. «Сястра ціхманая...»; Трыпціх; Вечар Вільнюса; «Мне няўцям — дарога знае...»; Нядзеля; «Самота наша...»; «Пасеяў я на гары...»; Ідучы; «Пад ліпай знайшоў не зямлю...»; «У накірунку добрых слоў...»; Ішла багоўка па вясёлцы: [Вершы] / З літ. // Марцінкявічус Ю. Трава і камень. Мн.; Кяно Р. Мастацтва паэзіі: [Верш] / З фр. // Беларусь. № 11; Бурсаў І. Пра лася, які марыў аб гарбах. Ах! Ах!: [Верш] / З рус. // Вясёлка № 2; Каламіец Т. Ніва; Драч І. Замест анекдота: [Вершы] / З укр. // Маладосць. № 8; Паптонеў С. Беларуская паэма / З балг. // Полымя. № 2; Хелемскі Я. «Вершы беларускія гру-

зінам...»: [Верш] / З рус. // Там жа. № 6; Д у д з і н М. Песня Ледавітаму акіяну і ягоным насельнікам; На Неўскім пятачку; Стары жораў / З рус.; Д р а ч І. Сляза Беларусі; Балада роду; Кіеўская легенда; С о м М. Повій, вітре, на Вкраїну!; Л у ч у к У. Будаўнічы эскіз; Ляны; Свіцязь: [Вершы] / З укр.; С а д ы г Ф. Трынаццаць свечак: Паэма / З азерб. // Там жа. № 7; А р а г о н Л. Радыё — Масква; Э л ю а р П. Верш пра відавочнае; Г і л ь в і к. «Ля брамы вясковай фермы...»; Ф р э н о А. Забыты край; Р у с э л а Ж. Хлеб пякуць уначы: [Вершы] / З фр. // Там жа. № 9; Й о в э н к а С. «Праходзіць маладосць дарогамі бацькоў...»: [Верш] / З укр. // Работніца і сялянка. № 1; Я г о ж. «Кахаю так цябе, што ўжо не разумею...»: [Верш] / З укр. // Там жа. № 7; Д р а ч І. Марыя з Украіны — 62276: [Верш] / З укр. // Там жа. № 11; Л у ч у к У. У беларускім лесе: [Верш] / З укр. // Родная прырода. № 3; Г о р л а ч Л. У зялёным палоне; Й о в э н к а С. «Слоў беларускіх паветра п'ю...»; К а л а м і е ц Т. Дняпро: [Вершы] / З укр. // ЛіМ. 23 студз.; І в а р д а в а Д. Каўказ з самалёта: [Верш] / З груз. // Там жа. 20 лют.; К а р а т ы н с к і В. У альбоме: [Верш] / З пол. // Там жа. 14 жн.; Н а г н і б е д а М. Сэрца ў стэпах маё; У Рускай Паляне; «О, мае самалёты...»: [Вершы] / З укр. // Там жа. 18 вер.; Б у р с а ў І. Казка няспешная, крыху сумная, крыху смешная: (Байка) / З рус. // Ніва. 6 снеж.

1982. А к у д ж а в а Б. У гарадскім садзе; «То падае, то зноў яна ўзнікае...»; Апошні мангал; Песенька пра мастака Пірасмані; Франсуа Війён; Як навучыцца маляваць; «Быў напаткаў я ў маленстве коніка...»; Тэлеграф маёй душы; Шчаслівчык; «...І калі пад вечар над табою...» / З рус.; В е к і л А. Вечнае мастацтва / З азерб.: [Вершы] // Братэрства. Мн.; В ы л ч а ў Н. Дзве сасны / З балг.; П о р т а л ь В. Санет; Г і л ь е н Н. Савецкі Саюз / З ісп.: [Вершы]; Негр-губашлёп; Калі б ты ведала...; Трэба мець сілу волі; Ты не ведаеш слэнгу: [Соны] / З ісп. // Далягляды. Мн.; Т у р с у н-З а д э М. Памяці капітана Гастэлы; Тры прыгажуні Усходу; Тваімі вачыма; «Стаў іншым свет, мая рака...»; Грук абцасікаў: [Вершы] / З тадж. // Турсун-Задэ М. Высокае гняздо. Мн.; П а ў л ы ч к а Дз. Вітанне Беларусі; Я р а ш Я. Пакланюся Беларусі; К а л а м і е ц Т. Кветкі; Я р м у л ь с к і А. Дубровіца: [Вершы] / З укр. // Беларусь. № 3; С у л е й м а н а в а Г. Беларусь; Т у р с у н-З а д э М. Памяці капітана Гастэлы / З тадж.; Д ж у т д ы е ў Б. Мой мейданлар; Х у д а й н а з а р а ў Б. Я ўдзячны свету; К у р б а н а п е с а ў К. Паходжанне верша / З туркм.: [Вершы] // Там жа. № 9; Д р а ч І. Дзеці ходзяць па Кіеве: [Верш] / З укр. // Бярозка. № 3; Н а з а р м а т. У лясах Беларусі: [Верш] / З узб. // Полымя. № 6; Х е л е м с к і Я. Надпіс на зборы твораў Максіма Танка / З рус.; К а л а м і е ц Т. З якіх крыніцаў чысціня такая? / З укр.; В е я н А. Пад сонцам цыганскім / З лат.; Ш у к р у л о. Дзякую / З узб.; М э й У. Нарач / З англ.; С е в е р ы н і А. Успамін / З італ.: [Вершы] // Там жа. № 9; Х е л е м с к і Я. «Пашанліва да майстра звяртаюцца...»; Г а р а д з е ц к і С. На ад'езд Якуба Коласа ў Сярэднюю Азію / З рус.; Б у с у ё к А. Дуб / З малд.: [Вершы] // Там жа. № 10; Т у р с у н-З а д э М. Ты будзеш з намі: [Верш] / З тадж. // Віцеб. рабочы. 2 лют.; М э й У. Нарач: [Верш] // З англ. // Голас Радзімы. 23 вер.; Ч а п у р о ў А. «Правда» ляжыць перад ім: [Верш] / З рус. // Звязда. 5 мая; Д р а ч І. Балада пра вядро; Балада залатой цыбулі; Прынесці вады; Балада пра кабзара Хведара Халоднага; У таварыстве чмяля: [Вершы] / З укр. // ЛіМ. 1 студз.; Ж у к а ў с к а с А. Пра што не напішу: [Верш] / З літ. // Там жа. 29 студз.; Т у р с у н-З а д э М. Вачыма радзімы: [Вершы] / З тадж. // Там жа. 17 вер.; Я г о ж. Зямля: [Верш] / З тадж. // Піянер Бел. 30 снеж.

1983. Б е р у л а в а Х. Ля крыніцы Муашы; І зноў тбіліскія серэнады; «Засцідь часам адчай чалавеку вочы...»; Нашы добрыя браты; «Я пакутваў у самоце...»; Надыдзе месяц руж: [Вершы]; Сказ пра нараджэнне Тбілісі; Хвалі Нёмана: [Паэмы] / З груз. // Берулава Х. Лісты надзеі. Мн.; Х а я м А. Рубаі: Чатырохрадкоўі / З фарсі // Братэрства. Мн.; М а я к о ў с к і У. Пасланне пралетарскім паэтам: [Верш] / З рус. // Дзень паэзіі — 83. Мн.; М а х т у м к у л і. Пакуты свету; Туман не сыдзе; Калі не стане; Душы няма; Агонь тугі; Імгненнасць; Падступны кон; Адчай; Свет, ад рук тваіх; Бязлітасны кон; Вечная варажба; Марны свет; Мая бяда: [Вершы] / З турк. // Махтумкулі. Салавей шукае ружу. Мн.; К а р о ц і ч В. Ураджай; А л е й н і к Б. «Быццам арку абновай...»; Сівая ластаўка: [Вершы] / З укр. // Бярозка. № 6; М а я к о ў с к і У. Празасяданыя; Незвычайная прыгода, што адбылася з Уладзімірам Маякоўскім на дачы; Падліза; Баязлівец: [Вершы] / З рус. // Вожык. № 13; Б у р с а ў. І. Адшукай адгадку на кожную загадку: [Вершы] / З рус. // Вясёлка. № 3; М а я к о ў с к і У. Паслухайце; Наце!; Скрыпка і крышачку нервова: [Вершы] / З рус. // Маладосць. № 7; Я г о ж. Рэвалюцыя: [Верш] / З рус. // Полымя. № 7; С м е л я к о ў Я. Беларусам: [Верш] / З рус. // ЛіМ. 7 студз.

1984. Ш а ў ч э н к а Т. Запавет; А л е й н і к Б. «Быццам арку абновай...»; Крыло; Сівая ластаўка; «Ніхто не забыты...»; К а р о ц і ч В. Яблыня на бульвары; Хлеб; В і н г р а н о ў с к і М. Наша рэчка; Белыя ў няквапы лапы; Кот, зіма і вясна; Наша песенька; Казка: [Вершы] / З укр. // Ад круч дняпроўскіх. Мн.; Ш а ў ч э н к а Т. Запавет; «Садок вішнёвы каля хаты...»; «Не грэе сонца на чужыне...»; «Няўмытае неба, заспаныя хаты...»; «Гатова! Ветразь распусцілі...»; Мы заспявалі і пайшлі...; Доля; «Не занядужыў я няўрокам...»; «І Архімед і Галілей...»; «І дзень ідзе, і ноч ідзе...»; «А неяк ідучы ўначы...»: [Вершы] / З укр. // Братэрства. Мн.; С т а н я в і ч у с С. Лісіца і гусі; Арол, кароль птушак і хітрыкі каралька; Б а р а н а ў с к а с А. Анікшчайскі бор: Урывак; К у д з і р к а В. Labora!; М а й р о н і с. Мая Айчына; Юратэ і Кастуціс; Ш о ж ы н і с І. Гаспадынька; Цвіце гарох; Абіраем вішні; Рачулка; Р э й м э р ы с В. Дах-спадарожнік; І о н і н а с А. Шыпшына; К у б і л і н с к а с К. Найпрыгажэйшая краіна; Прагавітыя мядзведзяняты; Працаўнікі; Кош загадак; Лічылкі; Б а л т а к і с А. Ленін у Вільнюсе; Сэрца і Радзіма; Падземныя рэкі; Чарадзейная трава: Г у т а ў с к а с Л. Нясе дарога навіну; Кароль зайцоў; Рака, бераг і залатая вярба; Дзе начуюць вятры: [Вершы] / З літ. // Бурштынавыя пацеркі. Мн.; С у д р а б к а л н Я. Вада з бярозавымі лістамі; Яшчэ адна вясна; І м е р м а н і с А. Дождж на ўскраіне: «Кажуць, што мой дзень у смутак хіліцца...»; Шапаткое лісце; Ап'яненне глыбінёй; В е я н с А. Нашай Латвіі; Балада Хатынскага звана; Мая першая беларуская песня; Пад цыганскім сонцам: Партрэт Максіма Танка: С к у е н і е к с К. «У жылах маіх кроў дрэва...»; «Хай кажуць вернасць — годнасць...»: «Слова ў ваду ўтні...»; Над Нёманам зорка гаворыць...»; «Алень галаву на плячо кладзе мне...»; «Цвітуць мае скроні, як яблыні...»; «Губамі не разлашчу...»; «Нябёсы насцеж, хочацца заплакаць...»; «На кладах сінічкі лічаць...»; «Усмешка сонца без адчаю...»; «Ночы топяцца...»; «Смяецца веташок з-за хмары...»; «Дзякуй пазное сонца...»; «Развесім лета на мяжы...»; С т у л п а н с Е. Касец; Хатынскія студні; Праца; «Да агнёў...»: [Вершы] / З лат. // Латышская савецкая паэзія: У 2 т. Мн. Т. І.; В а ц і е ц і с О. «Так, я пасвіў тады авечак...»; «Ясна, што багну трэба ў сябе асушыць...»; Драўляныя лыжкі; Масты; Зямля; Балада пра партызана Матысана; Перад аперацыяй; «Казалі яму...»; Тост; «Ідзі, сляпы...»; Што нам яно — маленства; Адыход млынара; Лядовы вітраж; «Водарасць...»; Л і ў з э м н і е к с В. Сонечныя слёзы; Песня світэру; Чалавек, якога чакаюць; Хада; Час сенакосу; Мінск. Плошча Перамогі; Вершы; Цвітуць гарбузы; З і е д о н і с І. Малітва; «Праз вечаровы прысмерк...»; «Светлыя вочы рэчак...»; «Адшукаць паспрабуйце...»; «І раптам такі спакой...»; «Як вялізныя падсвечнікі, дубы...»; «Вось-вось я на свет нарадзіўся...»; Пералётны камень; «Шыі доўгія цягнуць коміны...»; «Клептаманія...»; «Гэта ўжо такая праца...»; Трымай сабаку на ланцугу; «Адзіны грэх...»; «Уначы на скале...»; «У альбом свету...»; «Рака лёсу жудасная...»; А ў з і н ь ш І. «Пунцавеюць брусніцы ў спакусе...»; «Каб можна было...»; «Спалены луг; «У далёкім горным краі...»; Не адарваць вачэй!; Антракт у оперным тэатры; Аднойчы; Ч а к л а й с М. Сказ пра Маргарыту Думпіке; Імёны нашых матуль; Зразблёны ложак; Хлеб надзённы; Чалавек за лясы закаціўся; Райнісаўскі

матыў; Элегія аблачын; Элексі Фелікс; Пакуль навучыцца губляць; Маналог Харона; Вялікі, вялікі паўмісак з яблыкамі; М і с і н я М. «Мозг у кожнай касці...»: [Вершы] / З лат. // Там жа. Т. 2; М е ж э л а й ц і с Э. Вочы; Імя; Дайна: [Вершы] / З літ. // Межэлайціс Э. Чалавек. Мн.; Ш э р м а н К. Дождж у Каралішчавічах: Паэма / З ісп. // Шэрман К. Дождж у Каралішчавічах. Мн.; Н г у е н В. Бяроза і бамбук: [Верш] / З в'ет. // Беларусь. № 1; Ш э р м а н К. Дождж у Каралішчавічах: Урыўкі з паэмы; Тры малітвы ў бессань: [Верш] / З ісп. // Там жа. № 11; Я г о ж. Дождж у Каралішчавічах: [Фрагменты з паэмы] / З ісп. // Маладосць. № 10; Х е л е м с к і Я. Доўг; Свеціцца Нарач; Няміга; Пачатак дня; «Неман, Нямунас, Нёман...»: [Вершы] / З рус. // Полымя. № 1; Ч а п у р о ў А. Песня ў соснах; Х е л е м с к і Я. Памяці сябра: [Вершы] / З рус. // Там жа. № 2; Ш а п а в а л М. Беларуская балада; К а л а м і е ц Т. Ніва / З укр.; Н а з а р м а т. Над магілай партызанкі / З узб.; О з г а-М і х а л ь с к і Ю. Вёскі на Беларусі / З пол.: [Вершы] // Там жа. № 6; К у б і л і н с к а с К. Кош загадак / З літ. // Голас Радзімы. 22 сак.; Б а х т а р ы В. Пустазелле; Няскораная душа: [Вершы] / З пушту // Знамя юности. 1 авг.; Х е л е м с к і Я. «Я існую сем дзесяцігоддзяў...»; «Засвою пэўны код...»; «Што зробіш? Я — стары. Я — рэтра...»: [Вершы] / З рус. // ЛіМ. 27 студз.; Н э р у д а П. Ода зайздрасці / З ісп. // Там жа. 20 ліп.; В а ц і е ц і с О. «Так, я пасвіў авечак...»; Зямля; «Казалі яму...»; З і е д а н і с І. «Праз вечаровы прысмерк...»; «Светлыя вочы рэчак...»; «І раптам такі спакой...»; Гэта ўжо такая праца...»; В е я н с А. Нашай Латвіі; А ў з у н ь ш І. «Пунсавеюць брусніцы ў спакусе...»; «У далёкім чорным краі...»; Л і ў з э м н і е к с Р. Час сенакосу; С к у е н і е к К. «Хай кажуць вернасць — годнасць...»; «Над Нёманам зорка гаворыць...»; «Усмешка сонца без адчаю...»: [Вершы] / З лат. // Там жа. 12 кастр.; Б а х т а р ы В. Пустазелле: [Верш] / З пушту // Чырв. змена. 29 ліп.

1985. А х м а д у л і н а Б. «А дзе яны, каго няма нідзе?...»; «Зачын такі. Гартаючы, як стому...»; «Ты кім даводзішся душы...»; «Мы адтуль, дзе лагодны аркестр...»; «Здавалася б, што нам да вас...»; «Нянавісці і злу цясней...»; «Ад святла белы след, белы свет...»: [Вершы] / З рус. // Братэрства. Мн.; З н а р о д н а г а: «Сонейка — матуля...»; «Мак зацвіў...; Бацькаў залаты лямех; Узыдзі ж, сонца, выгляні...; Люты; Зяблік, не засынай жа ты...; Тры ваўкі ідуць пагоркам...; Што ты крычыш, аленіха?; Каза і вінаграднік: [Вершы]; Блыха і мурашка: Казка; С у х а р у л і д з е І. Новы мост; Цягнік-«кукулка»; Як бы ўзрадаваўся; А б а ш ы д з е І. Навагодняе; Еду я да сваёй радні; Н а н е ш в і л і І. Вучнем я цяпер завуся; Дзеці і восень; Б е р у л а в а Х. «Да Вязынкі душой бы прыхіліцца...»; Заза іягоны конь; П о ц х і ш в і л і М. Храбры; Хто вінаваты?; Дружба; Страх; Дзед Мароз: [Вершы] / З груз. // Дружная з сонцам. Мн.; М а л д о н і с А. Плач; Зялёны сад; Сілуэты; Прабліскі; Жыццё ракі; Абход палёў; Зязюлін рогат: [Вершы] / З літ. // Малдоніс А. Вадзяныя знакі. Мн.; Р ы л ь с к і М. Людзям і народам; «На белай грэчцы ззяюць росы...»; «Я малады і чысты...»; «Збіраюць мёд святліста-залаты...»; «Суровых слоў, халодных і нямых...»; Шапэн; Бабіна лета: [Вершы] / З укр. // Рыльскі М. Світальная зара. Мн.; Х р э л к а ў М. Негарэлае: [Верш] / З балг. // Паптонеў С. Беларусь — белая балада. Мн.; Я с е н і н С. Балада пра дваццаць шэсць / З рус. // Бярозка. № 9; Д ы е г а Э. Спі, сынок!: [Верш] / З ісп. // Вясёлка. № 4; Р а й н і с Я. Дзядуля і яблынькі; Разбіты гарлачык; Загадка; Адгадка: [Вершы] / З лат. // Там жа. № 9; Д р а ч І. Прамаці людскія; Блудны сын; Сон маці ў горадзе: [Вершы] / З укр. // Маладосць. № 12; Б і р н э Б. Мой сцяг; Б а ц і Р. Лівень; А к о с т а А. Падводы ўночы; П а в е д а Х. Крык продкаў; Т а л л е т Х. Мой панцыр; Чыгуначная песня; П е д р о с а Р. Five o' clock tea; М а р ы п е л ь ё Х. Вечар; Дом; В і л л е н а Р. Песня з пасмяротнага сайнетэ; Р а д р ы г е с Ф. Вінтоўка № 5767; А ў х' е р А. Сталінграду; Л і м а Х. Разбурэнне вобраза дрэва ўночы; Д ы е г а Э. Жанчыны, іхнія гады, іхняя праца; Пра поўню; Твару яе не бачу ніколі: [Вершы] / З ісп. // Полымя. № 2; Я с е н і н С. Карова; «Не блукаць, не мяць кустоў барвяных...»; «Ні мальбы, ні крыўды, ні дакору...»; «Да спаткання, друг мой, да спаткання...»: [Вершы] / З рус. // Работніца і сялянка. № 10; Я с е н і н С. «Не блукаць, не мяць кустоў барвяных...»; «Б'еццa ў вокны месяц...»; «Ні мальбы, ні крыўды, ні дакору...»: [Вершы] / З рус. // Голас Радзімы. 3 кастр.; Б а ж ы л а ў Б. Мора і маці; Кругазварот: [Вершы] / З балг. // ЛіМ. 12 крас.; С л о в а пра паход Ігаравы / З рус. // Там жа. 24 мая; О з г а-М і х а л ь с к і Ю. Вёскі на Беларусі: [Верш] / З пол. // Ніва. 21 крас.

1.5.

На азербайджанскую мову. Јеі дэ јирманлары...: [Верш] / Тэрч. И. Исмаіылзадэ // Эдэб; вэ інчэсэнэт. 1975. 15 нојабр.; 26-лар: [Верш] / Тэрч. А. Абдулла // Улдуз. 1977. № 11.

На англійскую мову. Small Anthology of the Poetry by Ryhor Baradulin / Transl. G. Wallace, V. Rich, W. May, P. Tempest. New York, 1984.

Winter / Transl. J. Wallace // Soviet Literature. 1962. N 8; The Ward of the Sappers; The Goodswaggon Chugging and Shaking; Bobbins; The Cradle / Transl. V. Rich // Like Water, Like Fire. London, 1971; From a Winged Family; After the Storm / Transl. D. Rottenberg, A. Miller // Soviet Literature. 1972. N 11; The Cradle; The Stork; The Stones of Brest Fortress; Eternity; The Peace So Long Awaited... / Transl. W. May // Fair Land of Byelorussia. M., 1976; The Stork; After the Storm; The Washed Floorboards / Transl. M. MacGrath, A. Miller, N. Yudina // Soviet Literature. 1980. N 6; The Tallow Candle // Transl. P. Tempest // Soviet Literature. 1983. N 3.

На армянскую мову. «Бацьку, які загінуў у вайну...»: [Верш] / Пер. Г. Эмін // Советакан грануцюн. 1982. № 12.

На асецінскую мову. Мэ мысинэгте; Энэвнэлд хэдзэртэ...: [Вершы] // Фидиуэг. 1975. № 8; Мэ мысинэгтэ; Уалдзэг Бресты фидары; Урс кэсаглас: [Вершы] / Алборты Х., Пухаты А., Асаты Р. тэлм // Хэстарыд зарэг. Цхинвали, 1976.

На балгарскую мову. Трофейна тръба: Лирика / Прев. Н. Вълчев, И. Давидков, С. Поптонев, П. Алипиев. София, 1981.

Пролет в Брестката крепост: [Верш] / Прев. П. Алипиев // Утринна проверка. София, 1962; Врати; Градините: [Вершы] / Перв. Н. Вълчев // Слушайте, другари потомци! София, 1967; Пролет в Брестката крепост: [Верш] // Бълг. воін. 1967. № 1; Щъркел; Моят език; Камъните на Брестката крепост; Измитият под: [Вершы] / Прев. С. Поптонев // Пулс. 1969. № 6; Ботуши; Врати; Посвещение; На баща ми; Дърва за огрев; Щъркелът; Жажда; Пленникът; Пристанище; Цигуларите; Година; Сенокос; Градините; Материнство; Понеделник; Дъбов паркет; Миг: [Вершы] / Прев. Н. Вълчев // Белоруски поети. София. 1971; Ботиши: [Верш] / Прев. Н. Вълчев // Лит. фронт. 1971. 24 юни; На баща ми: [Верш] / Прев. Н. Вълчев // Ти помниш, Альоша. София, 1975; Врати: [Верш] / Прев. И. Соколов // 100 шедьоври на съветската лирика. София, 1977; Най — сетне! Влизаше нямо...: [Верш] / Прев. Н. Вълчев // Пламък. 1977. № 2; Приемане в партията: (Поема) / Прев. С. Поптонев // Нар. младеж. 1977. 16 янв.; Земята бащина; Снежно безмълвие; Ушачи цяло в скреже: [Вершы] / Прев. Н. Вълчев // Българо-съветска дружба. 1981. № 11.

На венгерскую мову. Gyakrabban kene hażaja'rnod / F. K. Dudąs // Csillagok orąja. Budapest, 1980; [Vershy] // Szovjet Irodalom. 1984. N 2.

На грузінскую мову. Насціна кухня: [Верш] / Пер. Д. Івардава // Беларуская савецкая паэзія. Тбілісі, 1967; Камяні Брэсцкай крэпасці; Вечнасць; Калодзеж; Навука рукае лаўсан і лён: [Вершы] / Пер. М. Поцхішвілі // Беларуская савецкія паэты. Тбілісі, 1978; «Хтосьці скрыжоўвае...»: [Верш] / Пер. М. Поцхішвілі // Ах, камунісці. 1978. 4 ліст.; Руіны Брэста: [Верш] / Пер. М. Поцхішвілі / Камунісці. 1978. 1 ліст.; Дзеці: [Верш] / Пер. Х. Берулава // Літ. Сакартвело. 1984. 30 сак.; Студня: [Верш] / Пер. М. Поцхішвілі // Сахалхо ганатлеба. 1978. 25 кастр.; Вочы твае;

«Цяжка запаклікаю...»: [Вершы] / Пер. Н. Кіртадзе // Шчаслівы дзень. Тбілісі. 1983.

На іспанскую мову. El buey negro de mis cuitas...; Poesias escogidas / Trad. C. Cherman. Mn., 1985.

Echen las tristezas de las frentes... / Trad. S. López, E. Bukraba // Poétas soviéticos contemporaneos. Merida, 1982; La cigüeñ; El piso recien lavado / Trad. C. Sherman // Literatura Sovietica. 1980. N 6; En el Parque Lenin de La Habana / Trad. C. Sherman // Literatura Soviética. 1980. N 12; Eslava y, entre hermanas, la mayor / Trad. C. Sherman // Literatura Soviética. 1982. N 5; La vela de estearina / Trad. C. Sherman // Literatura Soviética. 1983. N 3; Poema; Tú...; Te ruego...; «A la hora del deseo...»; Oh luz del terruno...; «El buey negro...»; Dos nuditos para hacer memoria; Un saludo a Necolás Guillén / Trad. C. Sherman // Union (Habana). 1985. N 2.

На казахскую мову. Жайлау: [Верш] // Казак эдебаеті. 1984. 27 июнь.

На канадá мову. [Верш] / Пер. Б. Хінгамерэ // Анталогія беларускай паэзіі. Дхарвад, 1985.

На кіргізскую мову. Азгыргыч: Конулдуу ырлар / Котор. Ж. Алыбаев. Фрунзе, 1974.

Бешик ыры: Ыр / Котор. Ж. Алыбаев // Жаш ленинчи. 1971. № 2; Ат / Котор. А. Исмаилов // Кыргызстан маданияты. 1977. 8 сент.; Жети енот; Ынтымактуу кошуналар // Котор. Ж. Алыбаев // Кун чубак. Фрунзе, 1981.

На латышскую мову. Siena laiks: Dzeja / Atdz. V. Livzemnieks. Riga, 1967. Рэц.: A b o l a M. «Baltkrievija — mana sirdsapzina un dziesma» // Karogs. 1968. Nr. 1.

Valoda: Dzejoli / Atdz. J. Sirmbardis. Riga, 1987.

Dzervenite; Silaine; Latvijas rudens / Atdz. V. Livzemnieks // Lit, un Maksla. 1958. 23. Nov.; Vitebska / Atdz. V. Livzemnieks // Pad. Jaunatne. 1958. 15 Sept.; «Dreb sliezu celos precu vagoni...»; «Perkons tiesa temejuma...“; Pirms seansa sakuma; Vakars pie Tobolas / Atdz. I. Auzins // Baltkrievijas priede. Riga, 1960; Supulis / Atdz. O. Vacietis // Berniba. 1960. Nr. 9; Minetaju palata / Atdz. H. Heislers // Liesma. 1962. Nr. 8; Veca cepure; Maralam nogriež ragus; “Ieeju kabīne; Noklaudz durvis aiz manis...”; Prāmis/Atdz. V. Līvzemnieks//Liesma. 1966. Nr. 6; Meitenītes Lanas sapnis; Ežuks brauc/Atdz. V. Līvzemnieks//Zīlīte. 1966. Nr. 9; “Atminas...”/Atdz. V. Līvsemnieks//Pad. Jaunatne. 1966. 17. Jūl.; Mana valoda/Atdz. V. Līvzemnieks//Jaunās gram. 1967. Nr. 7; Tēvam: (Fragments); Brestas cietokšna mūris/Atdz. J. Stulpāns//Cīna. 1967. 9. Sept.; “Pašu zemitei cauri būsteknus dzina...”; Slāpst/Atdz. V. Līvzemnieks//Lit. un Maksla. 1967. 18 Febr.; Mazgata grida/Atdz. V. Livzemnieks//Lit. un Māksla. 1967. 2. Sept.; Par pieminekliem; Mazgāta grīda/Atdz. V. Līvzemnieks//Pad. Jaunatne. 1967. 10. Sept.; Dzērvenīte; Silaine; Latvijas rudens/Atdz. V. Līvzemnieks//Lit. un Māksla. 1968. 23 Nov.; Vitebska/Atdz. V. Līvzemnieks/Pad. Jaunatne. 1968. 15 Sept.; Vecā cepure; Slapst//Lit. un Latv. Celtnieks. 1969. 20. Jūl.; Pašu zemitei cauri.../Atdz. V. Līvzemnieks//Kā terauds naidā kvēlošci. Rīgā, 1970; Labie sārbi/Atdz. J. Stulpāns//Zīlīte. 1973. N 8; Mana tēvzeme; Vijolnieki; Dārzi; Kalendārs; Balta grīda; Nāra; Gārnis; Pirmdiena; Tava skatiena debesis/Atdz. A. Vējāns//Sālsmaize. Rīgā, 1974; Kalni/Atdz. A. Vējāns//Cina. 1977. 13. Sept.; Slāpst/Atdz. V. Līvzemnieks//Lit. un Māksla. 1977. 9. Sept.; Elektriskā kobra; Neatliekams lūgums; Kircināmais pantins; Kas ir labāk?; Mīkla/Atdz. J. Stulpāns//Zīlīte. 1979. N 1; ...Pār Latviju karst pīladžogu naktis.../Atdz. J. Plotnieks//Karogs. 1980. N 7: “Pašu zemītei cauri gūsteknus dzina...”; Mana valoda/Atdz. V. Līvzemnieks//Padomju tautu dzejas izlase. Rīgā, 1981; Tava skatiena debesis/Atdz. A. Vejans//Par komunisma Uzvaru. 1981. 5. Dec.; Tava skatiena debesis/Atdz. A. Vējāns//Draugs. 1982. N 12; Sasaukšanās/Atdz. A. Vējāns//Karogs. 1983. Nr. 5; Brestas cietokšna akmeni/Atdz. I. Auzinš//Cīna. 1983. 22. Maijā; Mūžam šalcošās Baltijas priedes; Līgo!: Fragments no poēmas; Senā Latvija/Atdz. A. Vējāns//Par Komunisma Uzvaru. 1983. 1. Maijā; Baltkrievu meža aprise; Oda durvīm; “Lai sals no pieres krīt...”; Ilonai; Par pornogrāfiju Zviedrijā/Atdz. K. Skujenieks//Lit. un Māksla. 1985. 1. Marta; “Gul zemē...”/Atdz. M. Čaklais//Lit. un Māksla. 1985. 6. Sept.

На літоўскую мову. Gandras ant stogo. Vilnius. 1981. Рэц.: L a p i n s k i e n ė A. Baltarusiu poetas lietuviškai// Lit. ir menas. 1982. Kovo. 6; M a s i o n i e n e B. Pazistamas nepažistamas pasaulis//Pergale. 1982. Nr 5.

Tevui; Vakaras prie Tobolo/Vert. J. Siožinys//Jaunieji. 1960. Kn. 12; Lopšys/Vert. A. Vitkauskas//Kauno tiesa. 1962. Spal. 11; Širdingiausias ačiu!; Amerika/Vert. A. Žukauskas//Lit. ir menas. 1962. Spal. 13; Sandras: (Vasilijui Bykovui)/Vert. J. Strielkunas//Lit. ir menas. 1967. Birz. 10; Kalendorius/Vert. A. Baltakis//Kalba Vilnius. 1972. Nr 30; Smuikininkai/Vert. A. Baltakis//Nemunas. 1972. Nr 12; Miško kelias; Kalendorius; Durys/Vert. A. Baltakis//Pergale. 1972. Nr. 6; Komandiruotojo godos//Šluota. 1972. Nr 3; Durys/Vert. A. Baltakis//Komj. tiesa. 1972. Spal. 8; “Kaip vyturelis užspringsta nuo džiugesio...”/Vert. J. Strielkūnas//Lit. ir menas. 1972. Vas. 26; “Vanduo nerimsta ...meknes Taško Ščiara...”//Lit. ir menas. 1974. Geg. 25; Iš ciklo “Metai”/Vert. J. Strielkūnas//Tiesa. 1974. Geg. 25; Vitebskas; “Per teviške vare belaisviu vora...”; Sodai/Vert. A. Baltakis//Pergale. 1975. Nr 3; Lenkiuosi tau, Jenisejau!/Vert. R. Keturakis//Kauno tiesa. 1975. Kovo. 26; Pergales saliutas/Vert. M. Karčiauskas//Spalio veliava (Rok.). 1975. Kovo. 25; “Svelnios lūpos nualse...”/Vert. M. Karčiauskas//Spalio veliava (Rok.). 1975. Kovo. 27; Pavasarejant Chatyneje/Vert. J. Jakštas//Taryb. mokyt. 1975. Kovo. 22; Adomas ir Ieva; “Čionai...”; “O priešaušriu...”; “Munis girtis...”; “Visa Promore baltarusi...”/Vert. A. Baltakis//Poezijos pavasaris. Vilnius, 1976; Adomas ir Ieva/Vert. A. Baltakis//Kūryb. savaite (“Kauno tiesos” priedas). 1976. Geg. 30; “Poezija kaip moteris jaunystej...”: Algimantui Baltakiui; Aš žemes sūnus/Vert. M. Karčiauskas//Kult barai. 1978. Nr 12; Kaimas; Aukštaitija: Mukolui Karčiauskui/Vert. A. Baltakis//Lit. ir menas. 1978. Geg. 27; Žeme; Duona; Melodingi Vilniaus balsai / Vert. A. Baltakis // Tiesa. 1978. Geg. 27; Sasauka / Vert. A. Cimbolaitis // Žvaigžde (Švenč). 1980. Bal. 19;“Jei visi Baltarusijos vejai...”; “Tumano rūpesčiu gija...”; Vilnius pavasario balsuos/Vert. A. Baltakis//Naujos knygos. 1981. Nr 9; Jei visi Baltarusijos vejai.../Vert. A. Baltakis//Pergale. 1981. Nr 5; Laba ryta; Tévui; Gandras: Vasiliui Bykovui; “Nuo “nereikia, nereikia”...”; “I tavo baudžiava pakliuves...”; Valentinui; “Šešéliotam sode...”; Nuo kalno; “Vel karas...”/Vert. A. Baltakis//Lit. ir menas. 1981. Spal. 3; Ežeras, remiantis dangu/Vert. A. Baltakis//Tiesa. 1981. Rugp. 8; Tévui/Vert. A. Baltakis//Valst. laikr. 1981. Gruod. 29; Elektrine kobra; Skelbimas / Vert. A. Matutis // Saulegraža ir saule. Vilnius, 1984; Vilnius pavasario balsuos//Kalba Vilnius. 1984. Liep. 13; “Kaip vieversélis springdamas džiugesiu...”; Žemé/Vert. A. Baltakis//Liet. žvejis (Klaip.). 1985. Rugp. 3.

На малдаўскую мову. Скрипкарий: [Верш] // Култура. 1966. 23 юлие; Петреле четэций Брестулуй; Чиланзар: [Вершы] /Трад. П. Дудник // **Поець белорушь. Кишинэу, 1975; Петреле четэций Брестулуй** / Трад. П. Дудник // Констелацие де инимь. Кишинэу, 1976; Акасэ: [Верш] / Трад. П. Дудник // Вяца сатулуй. 1976. 21 ауг.; Лимба матернэ; Валурь ынчете лунтря-мь ридикэ; Варэ; Се зиче...; Сынт сынжеле-ачестуй пэмынт: [Вершы] / Трад. П. Дудник // Култура. 1976. 7 ауг.; Петреле четэций Брест: [Верш] / Трад. П. Дудник // Молдова. 1977. № 7; Куйбарул бытланулуй сур: [Верш] / Трад. Н. Дабижа // Нистру. 1982. № 3; Ымпрэштиилэ: [Верш] / Трад. А. Чокану // Скынтея ленинистэ. 1982. № 3; Вай, Ну Пот ши ку Ну Вряу; Април; Се порниун арич ла друм... / Трад. А. Чокану // Помул ку приетень. Кишинэу, 1983; «Картофь пушь ла ферт ын оградэ...: [Верш] / Трад. Н. Попа // Оризонтул. 1984. № 2; Сынт фиул глией: [Верш] / Трад. С. Беликов // Вяца сатулуй. 1984. 23 ауг.; Петреле четэций Брестулуй: [Верш] / Трад. П. Дудник // Лит. ши арта. 1984. 23 ауг.; Фокул сфынт алветрей: [Верш] / Трад. А. Чокану // Ынвэцэмынтул публ. 1984. 15 ауг.

На мангольскую мову. Малгай: [Верш] / Орч. Д. Гомбожав // Белоруссын цоморлинг. Улаан-

баатар, 1966; Аниргуйн дууль; Дурсамж; Оноо хуртэл; Хун торолхний титэмд; Хорин зургаан гялалзах илд...; Тахир татуучуул...; Шилдээс шилдэг...; Нуцгэн холийн дурсамж. Владимир Ковалены-д...»: [Вершы] / Орч. Х. Мэргэн, Д. Алтанхуяг // Партизаны Бугд Найрамдах Улсад. Улаанбаатар, 1985.

На нямецкую мову. Nach dem Sturm; In der Familie der Hochflügenden / Übers. H. Kahlan // Sowjetliteratur. 1972. H. 11; Der Storch; Gebohnerte Dielen / Übers. J. Warkentin // Sowjetliteratur. 1980. H. 6; Mein Vaterland / Übers. F. Neureiter // Weissrussische Antologie. München, 1983; Die Stearinkerze / Übers. M. Schaiber // Sowjetliteratur. 1983. H. 3.

На польскую мову. Święto pszczoly: Wybór wierszy. Lódź, 1986.

Wyszorowana podłoga / Tł. J. Litwiniuk // Nowa Wieś. 1964. Nr 16; Wymyta podłoga / Tł. K. Nowicki // Pomorze. 1964. Nr 21; Wyszorowana podłoga / Tł. J. Litwiniuk // Młode głosy. Warszawa, 1965; Nasz Klub. 1967. Nr 11; Bocian: (W. Bykowowi) / Tł. T. Sliwiak; Trąbka / Tł. L. Lewin; Warszawa / Tł. W. słobodnik; Wspomnienia... / Tł. T. Śliwiak; Wyszorowana podłoga / Tł W. Słobodnik // Lit. Radz. 1968. Nr 6; Drzwi / Tł. W. Rustecki // Argumenty. 1969. Nr 16; Gromada Rolnik Polski. 1969. Nr 50; Zofijka / Tł. B. Suzanowicz // Nadodrze. 1969. Nr 23; Całą rodziną — matka i ja...; Sady; Tyś — moje trwożne wspomnienie... /Tł. J. Huszcza // Poezja. 1969. Nr 6; Są drzwi / Tł. J. Huszcza // Szpilki. 1969. Nr 19; Wspomnienia / Tł. T. Śliwiak // Życie Literackie. 1969. Nr 45; O jedno proszę... / Tł. T. Chróścielewski // Życie i Myśl. 1970. Nr 4; Całą rodziną — matka i ja; Sady; Drzwi; Tyś — moje trwożne wspomnienie; Oto zaspany poranek mżysty; Kulina / Tł. J. Huszcza; Wspomnienia / Tł. T. Śliwiak; „O jedno proszę, maro senna...“; Park / Tł. T. Chróścielewski // Wiersze białoruskie. Łodź, 1971; Drzwi / Tł. W. Rustecki // Barwy. 1971. Nr 1; Koreanka; Stare cmentarze / Tł. K. Jaworski // Kamena. 1971. Nr 9; Adam i Ewa / Tł. K. Jaworski // Poglądy. 1971. Nr 1; Drzwi / Tł. J. Huszcza // Huszcza J. Kolokwiarz. Łódź, 1972; Adam i Ewa; Koreanka; Stare cmentarze / Tł. K. Jaworski // Jaworski K. Pisma: Wydanie jubileuszowe. Lublin, 1972. T. 3; Po burzy; Warszawa; Ze skrzydłatej wysokiej rodziny... / Tł. W. Słobodnik // Lit. Radz. 1972. Nr 11; Podłoga / Tł. T. Chróścielewski // Poezja. 1972. Nr 112; Ze skrzydłatej wysokiej rodziny... / Tł. W. Słobodnik // Nadodrze. 1973. Nr 22; Adamowi Mickiewiczowi / Tł. M. Kononowicz // Odgłosy. 1973. Nr 51; Księga pzyjaciół. Warszawa, 1975; WTK. Tyg. katolików. 1976. Nr 40; Warszawa / Tł. W. Słobodnik // Nadodrze. 1974. Nr 12; Pamięci A. W. / Tł. J. Huszcza // Poezja. 1974. Nr 9; Wspomnienia / Tł. T. Śliwiak // Propozycje repertuarowe na konkurs recytatorski: Wybór tekstów. Warszawa, 1975; W zafrasowanym sadzie... / Tł I. Huszcza // Kamena. 1975. Nr 17; Pamięci Adama Mickiewicza; Dolina kompozytora / Tł. M. Kononowicz; Warszawa /Tł. W. Słobodnik // Jak unieść wierszem Twoją chwałę. Warszawa; Łódź, 1977; Do Adama Mickiewicza // Lit. na świecie. 1982. Nr 10; Andrzejowi Worniesienskiemu / Tł. F. Nieuważny // Lit. na świecie. 1982. Nr 11; Drzwi; Warszawa / Tł. W. Rustecki, P. Stefanowicz; Ty / Tł. W. Rustecki // Barwy. 1983. Nr 8; A nie ma narodów małych; Uczący ojców naszych mowy... / Tł. T. Chróścielewski // Nadodrze. 1983. Nr 12; Nie ma narodów małych / Tł. Chróścielewski // Przyjaźń. 1983. Nr 22; Rok 1863 // Przyjaźń. 1983. Nr 37; Do Adama Mickiewicza / Tł. F. Nieuważny // Więci przyjaźni. Warszawa, 1984; Rzeka z tobą / Tł. M. Kononowicz // Przyjaźń. 1984. Nr 31; Nie ma małych narodów; Na Białorusi / Tł. T. Chróścielewski // Pisma Literacko-Artystyczne. 1985. Nr 9; „O jedno proszę...“ / Tł. T. Chróścielewski, R. Gorzelski // Fakty. 1985. Nr 45.

На рускую мову. Избр. лирика. М., 1969. (Б-чка избр. лирики). Рэц.: Федчанка З. Выдадзена ў Маскве // Звязда. 1969. 9 снеж.

Избранное: Стихотворения. Поэмы. 1955—1983. / С бел. М., 1985. Рэц.: Уладзімірава В. Кнігапіс // ЛіМ. 1985. 2 жн.

Целиноград: Стихи / Пер. И. Бурсов. М., 1961. Рэц.: Шкляроўскі І. Перакладчык адчуў галоўнае // ЛіМ. 1962. 13 ліст.; Шпакоўскі І. Рост // Зара. 1962. 11 ліст.

Аист на крыше: Стихи / Пер. И. Шкляревский. М., 1966. Рэц. Ефимов Ф. Язык вещей // Неман. 1967. № 1; Лавренюк А. Беларусь моя — совесть и песня // Заря. 1967. 22 янв.; Стральцоў Б. Аерныя берагі // Звязда. 1966. 8 снеж.

Раскидач: Веселые стихи / Пер. И. Бурсов. Мн., 1969. Рэц.: Машков В. // Неман. 1970. № 6.

Баллада Брестской крепости: Поэма / Пер. Г. Куренев. Мн., 1975. Рэц.: Дудник П. «Тесней, чем патроны в обойме» // ЛГ. 1976. 21 июля.

Небо твоих очей: Стихи и поэма / С бел. М., 1976. Рэц.: Березкин Г. «Я — сын земли, наследник хлебопашцев» // Юность. 1977. № 7; Сотников Н. // Неман. 1977. № 10; Шкляревский И. Рыгор Бородулин по-белорусски и по-русски // Дружба народов. 1977. № 4.

Озеро у горизонта: Стихи. 1957—1976 / С бел. М., 1979. Рэц. Вішнеўскі І. Кнігапіс // ЛіМ. 1979. 21 снеж.

Праздник пчелы: Стихи / Пер. Н. Кислик. М., 1980. Рэц.: Вішнеўскі А. Кнігапіс // ЛіМ. 1980. 16 мая; Сотнікоў Н. Белорусь — моя совесть и песня // Смена (Ленинград). 1982. 24 марта.

Поэма признания: Стихи и поэмы / С бел. Мн., 1982. Рэц.: Осіпава Л. «Знаёмы незнаёмец» Рыгор Барадулін // Чырв. змена. 1982. 23 ліст.; Сапожков Ю. // Сов. Бел. 1983. 5 февр.; Vejans A. Draudzības grāmata // Karogs. 1983. № 1.

Слыхал?: Стихотворение / Пер. И. Бурсов. Мн., 1983.

Каждый четвертый: Стихи / Пер. И. Шкляревский. М., 1984; Рэц.: Вішнеўскі А. Кнігапіс // ЛіМ. 14 вер.; Стрельцов М. От молодого месяца к полной луне // Дружба народов. 1985. № 2.

Кошки в лукошке: Веселые стихи и сказки: Для мл. шк. возраста / Пер. И. Бурсов. Мн., 1985.

Белая яблоня грома: Стихи / С бел. М., 1988.

Настина кухня; Прялки: [Вершы] / Пер. П. Панченко // Дружба народов. 1959. № 12; Отцу: [Верш] / Пер. В. Костылев // Знамя юности. 1959. 13 дек.; Подарок: [Верш] / Пер. В. Костылев // Там жа. 1959. 22 дек.; Скрипачи: [Верш] / Пер. П. Жур // Парус. 1960. № 3; Горячая профессия: [Верш] // Во славу Родины. 1960. 4 сент.; На Нефтестрое: Болото № 20; Интегралы на стене: [Вершы] / Пер. В. Костылев // Знамя юности. 1960. 7 авг.; Колыбель; «Как захлебнувшись от счастья жаворонок...»: [Вершы] / Пер. Я. Хелемский // ЛГ. 1960. 14 июля; Еще на метр ты ближе к облакам...; Мастер земляной; Горячая профессия: [Вершы] / Пер. Н. Кислик // Сов. Бел. 1960. 11 окт.; Не сметь!: [Верш] / Пер. А. Корчагин // Сов. Россия. 1960. 7 мая; Интегралы на стене: [Верш] // Пер. В. Костылев // Строит. газ. 1960. 16 дек.; Письмо: [Верш] / Пер. И. Бурсов // Тебе, Куба. М., 1961; По целинным часам: [Вершы] / Пер. И. Бурсов // Молодая гвардия. 1961. № 1; На Шкловщине: [Верш] / Пер. Я. Хелемский // Новый мир. 1961. № 10; Нефтяники: [Верш] / Пер. В. Костылев // Знамя юности. 1961. 5 марта; Помощники весны: [Верш] / Пер. В. Костылев // Там жа. 1961. 7 мая; Скрипачи; Ночлег; Восьмиклассницы: [Вершы] / Пер. И. Бурсов // Там жа. 1961. 7 июля; Улица нефтяников: [Верш] // Ленинец (Уфа). 1961. 13 июня; Весенние: [Верш] / Пер. И. Бурсов // Сов. Бел. 1961. 25 марта; Письмо Фиделю Кастро: [Верш] / Пер. И. Бурсов // Там жа. 1961. 6 мая; Колыбель; Америка; Пора предрассветная сонная, мглистая: [Вершы] / Пер. Я. Хелемский // Хелемский Я. Перевожу стихи товарища. Мн., 1962; Кузнечик; Сапоги; Паром; Дорога: [Вершы] / Пер. И. Шкляревский // Неман. 1962. № 3; Скрипачи: [Верш] / Пер. Н. Кислик // Во славу Родины. 1962. 30 сент.; Товарищ Партия: [Верш] // Заря. 1962. 13 февр.; Палата минеров; Баня на границе: [Вершы] / Пер. В. Костылев // Знамя юности. 1962. 28 янв.; Акулина: Маленькая поэма / Пер. И. Бурсов // Там жа. 1962. 27 нояб.; Из крылатой семьи: [Верш] / Пер. И. Шкляревский // Сов. Бел. 1962. 17 авг.; Старому соседу

и другу: [Верш] / Пер. И. Шкляревский // Там жа. 1962. 19 авг.; Ода сапогам; Вымытые полы; Двери: [Вершы] / Пер. Г. Куренев // Факел. М., 1963; Интегралы на стене; «Брюзжат иные...»; Сады: [Вершы] / Пер. Я. Хелемский // Дружба народов. 1963. № 1; Ода сапогам; Вымытые полы; Взахлеб; «Сколько хлопцу из Ушач...»: [Вершы] / Пер. Г. Куренев // Знамя. 1963. № 8; О бородах и моей родословной: [Верш] / Пер. Н. Боярчук // Знамя юности. 1963. 8 мая; 60-й листопад: [Верш] / Пер. И. Бурсов // Там жа. 1963. 27 нояб.; Строгий выговор: [Верш] / Пер. И. Бурсов // Зорька. 1963. 16 февр.; Мой дом; Я из провинции; Ветряк: [Вершы] / Пер. Г. Куренев // Комс. правда. 1963. 1 марта; Товарищ Партия: [Верш] / Пер. Г. Куренев // ЛГ. 1963. 18 июня; Предчувствие; «Из крылатой семьи я дублер космонавта...»; «Я — сын земли...»: [Вершы] / Пер. А. Шарапов // Знамя юности. 1964. 20 апр.; Цимбалы: [Верш] / Пер. Г. Куренев // Комс. правда. 1964. 18 июля; О бородах и моей родословной: [Верш] / Пер. Г. Куренев // ЛГ. 1964. 18 янв.; Паром: [Верш] / Пер. И. Шкляревский // Там жа. 1964. 4 июля; Октябрь: [Верш] / Пер. И. Бурсов // Сов. Бел. 1964. 6 нояб.; Походная улица: [Верш] // Знамя юности. 1965. 9 дек.; Челом тебе, Енисей!: [Верш] // Коммунист Таджикистана. 1965. 26 нояб.; Атланты: Из «Триптиха Ленинграда»: [Верш] / Пер. П. Жур // Звезда. 1966. № 8; Из книги «Аист на крыше»: Челом тебе, Енисей; «Как захлебнулся от радости...»; Скрипачи; Сады; Аист; Труба; Двери; «Славлю чистую скатерть...»; «Гнали родимой землей...»; «По лесу девки идут молодые...»; «Коростель хрипит...»: [Вершы] / Пер. И. Шкляревский // Неман. 1966, № 4; Из крылатой семьи: [Верш] / Пер. И. Шкляревский // Смена. 1966. № 6; Скрипачи; «Как захлебнулся от радости жаворонок...»; Помытые половицы: [Вершы] / Пер. И. Шкляревский // Юность. 1966. № 6; Из поэтической тетради: Палата минеров; «На Беларуси пчелы, как гуси...»; Колыбель // Знамя юности. 1966. 31 марта; На Нефтестрое: [Верш] / Пер. В. Костылев // Там жа. 1966. 7 авг.; Дублер космонавта: [Верш] / Пер. Л. Шарапов // Комсомолец Узбекистана. 1966. 17 апр.; Картуз: [Верш] / Пер. В. Афанасьев // Лит. Россия. 1966. 18 марта; Сын земли: [Верш] // Правда Востока. 1966. 15 апр.; «Аист на крыше»; «Воспоминанья — уцелевшие зданья...»; Станция Грамы; Сапоги: [Вершы] / Пер. И. Шкляревский // Сов. Бел. 1966. 25 дек.; «Вагон товарный пляшет русскую...»: [Верш] / Пер. И. Бурсов // Поэты Белоруссии. М., 1967; Апрель: [Верш] / Пер. А. Гангов // Дет. лит. 1967. № 2; Год: [Верш] / Пер. И. Шкляревский // Знамя. 1967. № 4; Челом тебе, Енисей!: [Верш] / Пер. И. Шкляревский // Молодая гвардия. 1967. № 4; Баллада о Менеске / Пер. Б. Спринчан // Неман. 1967. № 4; Из новых стихов: Про бороды и мою родословную; Кузнечик; Дорога / Пер. И. Шкляревский // Смена. 1967. № 11; Скрипачи; «Живешь ты в памяти моей...»: [Вершы] / Пер. В. Чекин // Гродн. правда. 1967. 9 сент.; Минск: [Верш] / Пер. И. Бурсов // Знамя юности. 1967. 26 мая; Комсомолец. 1967. 6 окт.; «Если бы ветры всей Беларуси...»: [Верш] / Пер. Я. Хелемский // Знамя юности. 1967. 7 июля; Земля: [Верш] / Пер. И. Бурсов // Там жа. 1967. 16 авг.; Акулина: Поэма / Пер. И. Бурсов // Там жа. 1967. 27 нояб.; Тихий океан: [Верш] / Пер. А. Корчагин // Известия. 1967. 20 апр.; Хозяева: [Верш] / Пер. А. Корчагин // ЛГ. 1967. 30 авг.; Старый ленинец: [Верш] / Пер. И. Бурсов // Сов. Бел. 1967. 4 мая; Палата минеров; Труба: [Вершы] / Пер. И. Шкляревский // Чтоб всегда было солнце. Мн., 1968; «Идут молодки по кочкам диким...»: [Верш] / Пер. И. Василевский // Молодая гвардия. 1968. № 1; Из дальневосточной тетради: Тихий океан; Переселенцы; Порт; Дом на сопке; Старик и море: [Вершы] / Пер. А. Дракохруст // Неман. 1968. № 9; Тебе, Армия!: [Верш] / Пер. А. Шарапов // Веч. Минск. 1968. 23 февр.; Партизанский край: [Верш] // Комс. правда. 1968. 26 июля; Львов. правда. 1976. 3 июля; Челом тебе, Енисей!: [Верш] / Пер. А. Корчагин // ЛГ. 1968. 17 апр.; Партизанский край; Наопрокидь; Колдычево; «Рамы рады...»; «Жестью прогретой...»; Заиндевевшая Ушаччина: [Вершы] / Пер. Н. Кислик // Кислик Н. Ветви. Мн, 1969; Сады; Сапоги: [Вершы] / Пер. И. Шкляревский // Мы молодые. М., 1969; «Вагон товарный пляшет русскую...»: [Верш] / Пер. И. Бурсов // Пою мое отечество. М., 1969. Т. 1; Шли победы через Беларусь: [Верш] / Пер. Ф. Ефимов // Во славу Родины. 1969. 12 окт.; Веселый поезд; Считалка; 7 енотов: [Вершы] // Зорька. 1969. 18 июля; Помощники весны; Палата минеров; «Под горою тихий Неман...»: [Вершы] // Латв. строитель. 1969. 20 июля; Камни Брестской крепости; Земля: [Вершы] / Пер. И. Бурсов // Поэзия. М., 1970. Вып. 3; Тебе, армия! / Пер. А. Шарапов; Шли победы через Беларусь / Пер. Ф. Ефимов: [Вершы] // Путь к победе. Мн., 1970; Баллада о Менеске: [Верш] / Пер. Б. Спринчан // Спринчан Б. Черты лица. Мн., 1970; «Усталой метели ленивый полет...»; «От заветного слова...»: [Вершы] / Пер. И. Бурсов // Молодая гвардия. 1970. № 7; Хорошие соседи: [Верш] / Пер. И. Бурсов // Зорька. 1970. 11 сент.; Блокада: [Паэма] / Пер. Н. Кислик // Неман. 1971. № 2; В боях закаленная: [Верш] // Во славу Родины. 1971. 17 марта; Сов. Бел. 1971. 17 марта; Весресняночка / Пер. В. Тарас; «Ты — боль. Ты памяти моей...» / Пер. Ф. Ефимов: [Вершы] // Песнь любви. М., 1972. Т. 2; Над осенним Днепром: [Верш] / Пер. С. Бурлаков, Б. Спринчан // Поклон тебе, Славута. Днепропетровск, 1972; «Легко закат взмахнул крылом...»: [Верш] / Пер. П. Жур // Звезда. 1972; № 4; «Районные аэродромы...»: [Верш] / Пер. Н. Кислик // Лит. Азербайджан. 1972. № 9; Просьба; Пожалуйста в гости: [Вершы] // Знамя юности. 1972. 12 февр.; Паром: [Верш] / Пер. И. Шкляревский // Сов. Литва. 1972. 1 сент.; Поедем на Витебщину, Каххори!: Из «Поэмы признания» / Пер. Л. Пащенко // Памир. 1973. № 5; Поэма признания: [Разделы з паэмы]; Приглашение: [Вершы] / Пер. Н. Кислик, Ф. Ефимов // ЛГ. 1973. 7 февр.; Колыбель: [Верш] // Сов. Чувашия. 1973. 23 сент.; Блокада: (Фрагмент из поэмы) / Пер. Н. Кислик // За тебя, Беларусь. Мн., 1974; Конь / Пер. И. Бурсов; «Мы с мамою всей семьей...» / Пер. И. Шкляревский: [Вершы] // Молодогвардейцы. М., 1974; Боты; Сады; Аист: [Вершы] / Пер. И. Тучков // Тучков И. Земляки. Симферополь, 1974; Баллада Брестской крепости: [Паэма] / Пер. Г. Куренев // Дружба народов. 1974. № 7. Рэц.: П а н ч е н к о П. До смысла сердцем добраться // Лит. обозрение. 1974. № 9; «От „не надо, не надо"...»: [Верш] / Пер. Г. Бубнов // Неман. 1974. № 8; Из цикла «Годы»: [Вершы] / Пер. И. Шкляревский // Комс. правда (Вильнюс). 1974. 24 мая; Баллада Брестской крепости: [Урыўкі з паэмы] / Пер. Г. Куренев // Ленин. смена. 1974. 19 июля; »...Каким он был ярким...»: [Верш] / Пер. Г. Куренев // ЛГ. 1974. 3 июля; Белоруссия: [Верш] // Турк. искра. 1974. 15 нояб.; Наопрокидь; Заиндевевшая Ушаччина; Колос на камне: [Вершы] / Пер. Н. Кислик // Кислик Н. Избранное. Мн., 1975; Музей в Поронине: [Верш] / Пер. И. Авраменко // Книга друзей. М., 1975; «Молоточком стучит ковалек...»; «Над кладбищем полынный дух...»: [Вершы] / Пер. И. Бурсов // Поэзия. М., 1975. Вып. 14; Тебе, армия! / Пер. А. Шарапов; Дед Мороз / Пер. И. Бурсов: [Вершы] // Родины сыновья. Мн., 1975; Весна в Брестской крепости / Пер. И. Бурсов; «Воспоминания — уцелевшие здания...» / Пер. И. Шкляревский: [Вершы] // Рэха ў граніце. Мн., 1975; Цимбалы; Год; Мотылек; Весенняя зарисовка на берегу озера; Помытые половицы; Как захлебнулся от радости жаворонок: [Вершы] / Пер. И. Шкляревский // Шкляревский И. Дозорная ветка. Мн., 1975; Красные весны: «Бросает „пророков" то в холод, то в жар...»; «Землю пробивают зеленя...»; Двадцатый век; «Реки бунтуют...»; «Невольник вечный твой...»; «Листва лозы ряба...» [Вершы] / Пер. Б. Спринчан // Неман. 1975. № 1; Тебе, армия!: [Верш] / Пер. А. Шарапов // Во славу Родины. 1975. 9 февр.; Как осень деревья обманула: [Верш] / Пер. М. Геллер // Зорька. 1975. 28 нояб.; Скрипачи / Пер. И. Шкляревский // Юность: Избранное. 1955—1975: В 2 т. М.,

1976. Т. 1; Земля отцов; Ушачский снег: [Вершы] / Пер. Л. Хаустов // Аврора. 1976. № 1; Молодые державы; Земля; «Пускай плывут челны весны...»; «Какой же он яркий...»: [Вершы] / Пер. Н. Кислик, Ф. Ефимов // Рабочая смена. 1976. № 5; Украине: [Верш] / Пер. И. Бурсов // Знамя юности. 1976. 25 мая; Сов. Бел. 1976. 23 мая; Пароль совести: [Верш] / Пер. И. Бурсов // Знамя юности. 1976. 8 нояб.; Комс. знамя. 1976. 23 мая; Сов. Бел. 1976. 19 февр.; Украине: [Верш] // Львов. правда. 1976. 14 июля; Хлеб: [Верш] // Сел. газ. 1976. 11 мая; Партизанский край. Из книги «Небо твоих очей»: «Ворон взлетает внезапно...»; «На партизанском аэродроме...»; «Солнце лучей развязало...»: [Вершы] / Пер. И. Бурсов // Сов. Бел. 1976. 17 июня; Брест: [Верш] // Арсирий В. Память: Фотоальбом. М., 1977; «Мы с мамой всей семьей...»: [Верш] // Материнское сердце. Саратов. 1977; Твои летели письмена...: [Верш] / Пер. В. Тарас // Песнь о книге. Мн., 1977; Камни Брестской крепости; Я — сын земли; О моем языке: [Вершы] / Пер. И. Бурсов, Ф. Ефимов // Советская поэзия. М., 1977. Т. 2; Америка; Про бороды и мою родословную; Колыбель: [Вершы] / Пер. Я. Хелемский, И. Шкляревский // Шестьдесят лет советской поэзии. М., 1977. Т. 3; «Звезды-самоцветы...»: [Верш] / Пер. О. Цакунов // Звезда. 1977. № 7; Чиланзар: [Верш] / Пер. Ф. Ефимов // Звезда Востока. 1977. № 8; Украине; «Листва лозы рябa...»: [Вершы] / Пер. Б. Спринчан // Радуга. 1977. № 4; Ярослав Васильевич; Мальчику, держащему удочку из орешины: [Вершы] / Пер. Я. Хелемскій // Юность. 1977. № 10: Андрею Вознесенскому; Пимену Панченко: [Вершы] // Знамя юности. 1977. 24 авг.; «Приворотной силой корней...»: [Верш] / Пер. Б. Спринчан // Лит. Россия. 1977. 11 марта; Я — сын земли: [Верш] / Пер. Ф. Ефимов // Сов. Литва. 1977. 9 апр.; «Брюзжат иные — э... провинция...»; Безотцовщина; Скворец поет: [Вершы] / Пер. Я. Хелемский // Избр. страницы. М., 1978. Т. 2; «Бросает „пророков" то в холод, то в жар...»; Путь победы — через Беларусь; «Невольник вечный твой...»; «Я очи в раздумье прикрою...»; Андрею Вознесенскому: [Вершы] / Пер. Б. Спринчан // Спринчан Б. Вечная страда. Мн., 1978; Наопрокидь: [Верш] / Пер. Н. Кислик // Дальний Восток. 1978. № 2; Комсомол Белоруссии: [Верш] / Пер. И. Бурсов // Дружба народов. 1978. № 5; Корни: Пароль доверия; Украине; Андрею Вознесенскому: Из цикла «Адам и Ева»: Над сопкою тумана клочья...»; «Что ж, было так...»; «Картошке я кричу: «Землячка!..»; «В обилье света и тепла...»; «...И грезили гетеры древней Греции...»: [Вершы] / Пер. Б. Спринчан, А. Дракохруст, В. Спринчан // Неман. 1978. № 4; Шапка: [Верш] / Пер. В. Тарас // Там жа. 1978. № 12; Первопроходцы...: [Вершы] / Пер. И. Бурсов // Знамя юности. 1978. 26 окт.; Комсомол Белоруссии: [Верш] // Комсомолец. 1978. 30 дек.; Дятлинка / Пер. Н. Кислик; «Речка озеро покидает...»; «Вновь тлеет, как в давнем сне...»; Тебе / Пер. И. Бурсов: [Вершы] / ЛГ. 1978. 4 янв.; «Осенний холодок...»; «И вновь она...»; «На север лечу, на север...»: [Вершы] / Пер. Н. Кислик // Там жа. 1978. 20 дек.; Пароль доверия: [Верш] / Пер. Б. Спринчан // Сов. Бел. 1978. 16 авг.; Раздумье: [Верш] / Пер. О. Цакунов // Сов. Литва. 1978. 25 мая; Паром; Молодик над степью: [Вершы] // Удм. правда. 1978. 13 июня; С горы: [Верш] / Пер. В. Кузнецов // День поэзии — 79. Л. 1979; Звезда. 1979. № 1; Камни Брестской крепости; Апрель; Раскидач: [Вершы] / Пер. И. Бурсов // Земля с лазурными очами. М., 1979; Звезды на крыльях: [Верш] / Пер. И. Бурсов // Подвиг. М., 1979. Вып. 19; Первое комсомольское собрание: [Верш] / Пер. И. Бурсов // Поэзия. М., 1979. Вып. 24; Украине: [Верш] / Пер. Б. Спринчан // Донбасс. 1979. № 5; Память ног босых: [Вершы] / Пер. И. Шкляревский // Дружба народов. 1979. № 11; Он видел Ленина; «Все было просто той порой...»; «В глаза костру глядим...»: [Вершы] / Пер. И. Бурсов // Молодая гвардия. 1979. № 11; Пароль доверия: [Верш] / Пер. Б. Спринчан // Вод. транспорт. 1979. 11 авг.; Музыка этих слов; Светло; С горы; Сущность; Аргонавты: [Вершы] // Знамя юности. 1979. 21 янв.; Сколько: [Верш] // Там жа. 1979. 26 июня. Из лирической тетради: [Вершы] / Пер. Я. Хелемский // Правда. 1979. 10 нояб.; Поэма признания / Пер. Н. Кислик // Сов. Бел. 1979. 1 янв.; Азбука земли: [Верш] / Пер. В. Тарас // Гимн книге. Мн., 1980; Витебск; «Идут молодки по кочкам диким...»; Провинция: [Вершы] / Пер. И. Василевский // Извечной песни голоса. Мн., 1980; Ярослав Васильевич // Юность: Избранное. М., 1980. Вып. 25; Белая страда: [Верш] // Ашхабад. 1980. № 4; Орлиная баллада: [Верш] / Пер. И. Бурсов // Дружба. 1980. № 2; «Тружение — не копит он капель...»: [Верш] / Пер. И. Бурсов // Знамя. 1980. № 4; Ветровое стекло эпохи: [Вершы] / Пер. Н. Кислик, А. Парпара // Неман. 1980. № 2; Джайляу; Высота; Возле самой тревожной; «Я подтолкнул плечом...»; Хозяйка Медео; [Вершы] / Пер. Н. Кислик // Простор. 1980. № 3; «Гоните грусть со лбов...»; «Бульба, сваренная во дворе...»; «Я дверь не отворил...»; «Мне нынче пять десятков без шести...»: [Вершы] / Пер. И. Шкляревский // Юность. 1980. № 6; Комсомол Белоруссии: [Верш] / Пер. М. Геллер // Зорька. 1980. 26 сент.; «Тревога памяти моей...»: [Верш] / Пер. Ю. Мезенко // Комс. правда (Вильнюс). 1980. 30 мая; «Гоните грусть со лбов...»: [Верш] / Пер. И. Шкляревский // Лесн. пром-сть. 1980. 10 июня; Первое комсомольское собрание // Ленинцы. М., 1981; Чиланзар: [Верш] / Пер. Ф. Ефимов // Ода Узбекистану. Ташкент, 1981; «Мы на костер глядим...»; Отцу; Стеариновая свеча; Партизанский край; Плиты; Откровенная баллада; Сказка о заячьем детстве; «Вновь тлеет, как в давнем сне...»; Лето; Высокая подушка: (Шутка); «Сумерки в лес крадутся...»; «Молоточком стучит ковалек...»; Береза с листком говорила: [Вершы] / Пер. И. Бурсов // Слово по кругу. Мн., 1981; Семь енотов; Дружные соседи: [Вершы] / Пер. Ж. Алыбаев // Солнышко. Фрунзе, 1981. Кн. 4; Вкус жизни: [Вершы] / Пер. И. Шкляревский // Дружба народов. 1981. № 1; Огнепоклонница; «Из лучших лучшие стихи...»; Высота; Январская гроза: [Вершы] / Пер. Я. Хелемский // Новый мир. 1981. № 12; Созвездие славянских городов: [Вершы] / Пер. Н. Кислик // Радуга. 1981. № 10; Палата минеров: [Верш] / Пер. В. Костылев // Во славу Родины. 1981. 8 сент.; «Без тревог мы были — налегке...»: [Верш] / Пер. О. Данилова // Комс. искра (Одесса). 1981. 22 янв.; «Мы только ходим по земле...»; Всходы; Партизанская мать; Заборовна; Баллада тишины: [Вершы] / Пер. Н. Кислик // ЛГ. 1981. 16 дек.; Письмо в Азербайджан: [Верш] / Пер. Ф. Ефимов // Лит. Россия. 1981. 26 июня; Мудрая осень: [Верш] / Пер. В. Жебит // Сов. Чувашия. 1981. 15 нояб.; Я — сын земли: [Верш] / Пер. Ф. Ефимов // Братский союз. Донецк, 1982; Купаленятам: [Верш] / Пер. В. Азаров // Братство. Л., 1982; «Сколько лет Беларуси?»: [Верш] / Пер. И. Шкляревский // Гражданская лирика советских поэтов. М., 1982; Должно дома чаще бывать; Высота; Под небом юрты; «Возле самой тревожной...»; Степной пейзаж; Кыз емщек; «Мама, я постарел без тебя...»; «Инвалиды — осколки войны...»; Доверчивая баллада; Баллада тишины; Заборовна; Замковая гора; К вопросу о происхождении танца; «С эстрады, светом залитой...»; Баллада зимнего жаворонка; Ода двери; «Напомню, что у Пушкина с царём...»; Смерть груши; «Ветерок весенний закружит...»; «Был год — после войны-голодный...»; Джайляу; Здесь был Хорезм; «Не надо из женщины делать святую...»; Мария Григорьевна; «Прогибается памяти мост...»; «Я подтолкнул плечом...»; Мы только ходим по земле...»; «За крутым порогом хаты...»: [Вершы] / Пер. Н. Кислик // Кислик Н. Спелый бор. Мн., 1982; «Тихо ночь ступает...»: [Верш] / Пер. И. Бурсов // Книга нежности. М., 1982; «Мне дома тяжко заснуть...»; Сон ветра; «Любуется осень...»: [Вершы] / Пер. И. Шкляревский // Поэзия. М., 1982. Вып. 34; Приглашение: [Верш] // Поэзия народов СССР. М., 1982; Где же лучше родиться?..; Письмо в Азербайджан: [Вершы] / Пер. Ф. Ефимов // Славься, Отечество! М., 1982; Над осенним Днепром: [Верш] / Пер. Б. Спринчан // Чолом тобі, Славутичу. Поклон тебе, Славута. Паклон

табе, Славуціч. Дніпропетровськ; М.; Мн., 1982; Ода ходикам: [Верш] / Пер. И. Фоняков // Дальний Восток. 1982. № 12; К вопросу о романтике; «Сегодня мне полсотни без шести...»: [Вершы] / Пер. И. Бурсов // Дружба. 1982. № 9; Трава горной куропатки: [Верш] / Пер. И. Шкляревский // Дружба народов. 1982. № 2; Партизанка: [Верш] / Пер. В. Тарас // Звезда Востока. 1982. № 10; В корне человечества; Вечность; «Небо почернелое кромсают...»; «Ты идешь горделиво ступая...»: [Вершы] / Пер. В. Тарас и др. // Лит. Азербайджан. 1982. № 10; О моем языке: [Верш] / Пер. Ф. Ефимов // Лит. Армения. 1982. № 3; «Любуется осень...»: [Верш] / Пер. И. Шкляревский // Молодая гвардия. 1982. № 7; «Вы с нашими утратами знакомы...»; «Осень дождливая...»; «Эфир как будто спелый луг...»: [Вершы] / Пер. И. Шкляревский // Москва. 1982. № 11; Пароль доверия: [Верш] / Пер. В. Спринчан // Наш современник. 1982. № 10; Рождался день: Поэма / Пер. В. Тарас // Неман. 1982. № 4; Сов. Бел. 1982. 23 апр.; Истоки; «Мне дома тяжко заснуть...»; Монолог: [Вершы] / Пер. И. Бурсов, И. Шкляревский // Огонек. 1982. № 11; Вкус жизни: [Верш] / Пер. И. Шкляревский // Отчизна. 1982. № 2; «Лесу — озябшему партизаны...»; Косец; «Убегала зима»: [Вершы] / Пер. И. Шкляревский // Смена. 1982. № 15; Партизанская пуща: [Вершы] / Пер. И. Шкляревский // Юность. 1982. № 6; О моем языке; Я — сын земли: [Вершы] // Ленин. знамя. 1982. 25 мая; «С эстрады, светом залитой, эпитетов мне не жалели...»: [Вершы] / Пер. Н. Кислик // Лит. Россия. 1982. 12 марта; Открытый горизонт: [Вершы] / Пер. Я. Хелемский // Правда. 1982. 16 янв.; «Мы только ходим по земле...»: [Верш] / Пер. Н. Кислик // Соц. Якутия. 1982. 18 апр.; Мост памяти / Пер. Н. Ударов; Ода ходикам; Миниатюры; Теория каштана; Молодые стихи; «Я робею сюда приходить...»; Воспоминание; Неужели?; «Я строки лучшие, мой друг...» / Пер. И. Фоняков: [Вершы] / Беларусь моя. Л., 1983; Камни Брестской крепости: [Верш] // Отечество славлю. К., 1983; Чиланзар: [Верш] // Песнь о Ташкенте. Ташкент, 1983; На целину: [Верш] / Пер. В. Гордейчев // Волга. 1983. № 1; Победительница: [Сатыр. мініяцюра] // Москва. 1983. № 1; Грамот не хватило: [Верш] / Пер. М. Геллер // Знамя юности. 1983. 1 апр.; Гранитная чемша; «И ветер сентября...»; Крипта; По дороге в болгарскую осень: [Вершы] / Пер. Л. Турбина // Там жа. 1983. 9 сент.; Купает партизан коня; Лесные гаврoши; Партизанская кавалерия; «С корнем вырваны стены, валятся...»; Где ты?; «Сам с иголочки одетый в детстве...»; «Дерева растут, не зная злости...»; «Хат больше, чем людей...»; «Синий стог...»: [Вершы] / Пер. Я. Хелемский // ЛГ. 1983. 4 мая; Сторона лесная: [Верш] / Пер. Я. Хелемский // Правда. 1983. 27 февр.; Языка родного звук: [Верш] / Пер. И. Шкляревский // Сов. Латвия. 1983. 24 мая; Партизанская пуща; Деревня Чарсцвяды; «Какие будут сниться сны...»; «Короткой жизни выросли долги...»; «Мне дома тяжко заснуть...»; Сон ветра; «Любуется осень...»; «Проведывайте стариков...»; Монолог луга; Лесная открытка Геннадию Буравкину с первого снега; «Вы с нашими утратами знакомы...»; «Осень дождливая...»; «Эфир, как будто спелый луг...»; Материнская песня; «Мы всех мужчин ревновали...»; «Лето бабье...»; Седая баллада; Истоки; «Из конверта выпорхнул листок...»; «Все сделайте, что обещали...»; Былое; «В твой вечный огород...»; «Я старости боюсь глухой...»; «Может, ищет приют утраченный...»; «Суровый, однако, час...»; «Леса примолкли хуторами...»; Три посвящения моим веснам; Материнские песни; «А воробушки чи-чи, чи-чи...»; «Прибежали воды с гор...»; «Сяду в трех зеркалах...»; Вдова; Запели старые Моничи; Четыре буквы; «А было однажды, однажды...»; Линия судьбы; «Я пришел к тебе...»; «Злится все еще...»; Светлопад; Печка смачно зевает; «Витебск осенний...»; «Не зная теории вольного стихосложения...»; «Неспешно чищу бульбу...»; Послевоенный Ушацкий район; Василь Быков в Витебске; Яблони; Васильковая баллада; «Мне нынче пять десятков без шести...»; Память ног босых; Сколько лет Беларусі?: [Вершы] // Пер. И Шкляревский // Паром из Белоруссии в Россию. Мн., 1984; Отцу / Пер. И. Бурсов; Аист / Пер. И. Шкляревский; Молоточком стучит ковалек... / Пер. И. Бурсов: [Вершы] // Поэзия народов СССР. К., 1984; Адаму Мицкевичу: [Верш] / Пер. Н. Кислик // Содружество. М., 1984; «Реки бунтуют без причины...»; Андрею Вознесенскому; «Бросает пророков то в холод, то в жар...»; «Невольник вечный твой...»: [Вершы] / Пер. Б. Спринчан // Стожары. Мн., 1984; У памятника Якубу Коласу; «Я старомоден и люблю...»; «Витебск осенний...»; «Послевоенный Ушачский район...»; «Не зная теории вольного стихосложения...»; Николай Гусовский; «Не сгинули при бомбежках и при обстрелах...»; «Живу и чищу бульбу...»: [Вершы] / Пер. И. Шкляревский // Неман. 1984. № 5; «Одна она, одна...»; «Душа болит...»; «Не делю людей на поколенья...»; «Грусть до сих пор меня снедает...»; «Хутора забытые...»; «Возле тихой школы спозаранку...»; «Мы — те ракушки, в коих и сейчас...»: [Вершы] / Пер. В. Цыбин // ЛГ. 1984. 29 авг.; Колыбель: [Верш] / Пер. Я. Хелемский // Сов. Молдавия. 1984. 19 авг.; Веселый поезд; Добрый мастер; Вербные сережки; Кто кого перегогочет; Утята и котята; Кошки в лукошке; Раскидач; На шоссе и у шоссе; В дождик; Помогла; Глупый слепень; Веселый поезд; Думу думает верблюд; Дождик и червяк; Как рак стал красным; Начинает дождь считалку; Мишка и шишка; Кедов или кед?: [Вершы] / Пер. И. Бурсов // На золотом крыльце сидели. Мн., 1985; Баллада Красного знамени; Отцовский урок: [Вершы] / Пер. И. Бурсов // Партизанская слава. Л., 1985; «Проведывайте стариков...»: [Верш] / Пер. И. Шкляревский // Юность: Избранное: В 2 т. М., 1985. Т. 1; Припомнилось...: [Верш] / Пер. Я. Хелемский // Дружба народов. 1985. № 8; «Деревья растут не зная злости...»: [Верш] / Пер. Я. Хелемский // Веч. Казань. 1985. 6 мая; Металлолом — не под столом: [Верш] / Пер. М. Геллер // Зорька. 1985. 22 февр.; Отцовское отыскиваю имя: [Вершы] / Пер. Н. Кислик // Красная звезда. 1985. 3 авг.

На славацкую мову. Oslavujem čistú obrus...; Matkina chalupa; Moja reč / Prel. H. Križanová-Brindzová // Reču srdca. Bratislava, 1977.

На таджыкскую мову. Ситоран дидор / Тарч. . Рахчаб, С. Мачмур. Душанбе, 1989.

Дар боби ришхо ва насаби ман; Малахи боги; Палатаи минагузорон; Кема: [Вершы] / Тарч. А. Аслам // Армугони дусти. Душанбе. 1965; Гахвора: [Вершы] / Тарч. Ф. Ансорй // Садои Шарк. 1971. № 12: Витбщина мекунем парвоз: [Верш] / Тарч. Б. Собир //Маориф ва маданият. 1973. 8 май; Ба хаёли ту; Бузкаши: [Вершы] / Тарч. Х. Рахмат // Садои Шарк. 1977. № 5; Партизан асп мешўяд; Сўзанак парвардааст: [Вершы] / Тарч. У. Рачаб // Адабиёт ва санъат. 1985. 14 март.

На татарскую мову. Апрель / Тэрж. Р. Вэлиев // Ялкын. 1982. № 5.

На туркменскую мову. Ат; Какама; Баглар: [Вершы] / Тарж. Ш. Чарыев //Эдебият ве сунгат. 1974. 6 окт.; Атама: [Верш] / Тарж. А. Таган // Яш коммунист. 1974. 10 окт.; Какама: [Верш] / Тарж. А. Бердиев // Гызыл Йылдыз (Гаррыгала). 1980. 30 авг.; Эне дилим какында: [Верш] / Тарж. Б. Жутдиев // Совет эдебияты. 1982. № 12; Өмрумин, тагамы; Генат беклан болсан учмагы башар...: [Вершы] / Тарж. Б. Худайназаров // Эдебият ве сунгат. 1982. 23 апр.; Пагта йыгымы: [Верш] / Тарж. Б. Жутдиев // Там жа. 1984. 12 окт.

На удмурцкую мову. Тол / Берык. А. Перевозчиков // Молот. 1978. № 6; Мон — музъемлэн пиез / Берык. В. Романов // Сов. Удмуртия. 1978. 16 июнь; Жужыт миндэр / Берык. П. Позднеев // Молот. 1979. № 9.

На узбекскую мову. Чилонзор: [Вершы] / Дж. Джаббаров тарж. // Совет Узбекистани. 1973. 25 февр.; Кишлок хэкикати. 1981. 19 марта; Тошкент...: [Верш] // Мехнэт вэ турмуш. 1974. № 10; Мензэмин ўглиман: [Верш] / Назармат тарж // Тошкент хэкикати. 1981. 24 марта; Замин: [Верш] / Е. Хужэмбердиев тарж. // Узбекистон эдабиёти вэ сэнъати. 1982. 3 дек.

На ўкраінскую мову. Свято бджоли: Вірші та поеми / Пер. з біл. К., 1978. Рэц.: Г р а б о в с ь к и й В. «Чому ж ти солодке з гіркотою...» // Літ. Укр. 1979. 27 квіт.; І г н а т о в і ч А. [Кнігапіс] //ЛіМ. 1979. 2 лют.

«У тумані деркач деренчить...»: [Верш] / Пер. В. Лучук // Жовтень. 1964. № 9; «Мохом зозулячим йдуть молодиці...»; Парк: [Вершы] / Пер. В. Петрик. М. Шеремет // Дніпро. 1966. № 6; Пора сталості: [Верш] / Пер. В. Стус // Сузір'я. К., 1967. Вип. 1: Цимбали; «Медок-солодок...»; Сади: [Вершы] / Пер. П. Мовчан, Л. Романів, В. Петрик // Жовтень. 1967. № 1; Моя батьківщина; Крізь очерет штиків; Пам'яті Т. Г. Шевченка: [Вершы] / Пер. Э. Летюк // Донбас. 1968. № 5; Крізь очерет багнетів: [Верш] / Пер. Р. Лубківський // Вільне життя. 1968. 19 жовт.; Моя мова; Втішаэм сам себе; Телефон прокинувся дуже рано; «Рідним краэм гнали в колонах...»; Заходжу в кабіну...; Палять картоплиння; Така вже дорога; Бусол; Зуброві — ровеснику; 3 тетраптиху «Казани»; Сади; Нічліг: [Вершы] / Пер. І. Драч, С. Жолоб, Д. Паламарчук, В. Петрик // Калинові мости. К., 1969. Рэц.: Г а в р у к Ю. Весенний разлив // Неман. 1971. № 3; «Заходжу в кабіну...»: [Верш / Пер. І. Світличний // Дніпро. 1969. № 4; Сім єнотів: [Верш] / Пер. В. Лучук // Комс. прапор. 1969. 16 серп.; Глухарі і багатотиражка: [Верш] / Пер. М. Львович // Прапор. 1970. № 9; Етюд: [Верш] / Пер. С. Вігучин // Київська правда. 1970. 28 квіт.; Треба дома бувати частіш; Палата мінерів; Скрипалі; Помита підлога; Лелека; Рік; Маралові зрізають панти; Адам і Ева; «Коли б усі вітри Білорусії...»; «Жадана мить спокою...»: [Вершы] / Пер. Д. Павличко, Д. Кононенко // Білоруська радянська поезія. К., 1971. Т. 2: Тихий океан: [Верш] / Пер. В. Лучук // Вільна Україна. 1971. 14 груд.; Камені Брестської фортеці: [Верш] / Пер. В. Чабаненко // Комсомолець Запоріжжя. 1971. 13 лист.; Янці Купалі: [Верш] / Пер. Р. Лубківський // Слов'янське небо. Львів. 1972; Над осіннім Дніпром: [Верш] / Пер. С. Бурлаков // Чолом тобі, Славутичу. Поклон тебе, Славута. Паклон табе, Славуціч. Дніпропетровськ. 1972; Дніпропетровськ; М.; Мн., 1982; Скрипалі: [Верш] // Деснянська правда. 1972. 24 вер.; Моя Батьківщина: [Верш] / Пер. В. Чабаненко // Комсомолець Запоріжжя. 1972. 2 берез.; Каміння Брестської фортеці: [Верш] // Молодий ленінець. 1972. 18 берез.; Червоний промінь. 1972. 30 берез.; Твердині Брестської фортеці: [Верш] / Пер. Л. Глодін // Рад. Волинь. 1972. 15 берез.; Тихий океан: [Верш] // Жовтень. 1973. № 5; Моя Батьківщина; Янці Купалі; Нароч: [Вершы] / Пер. Б. Степанюк, М. Нагнибіда // Літ. Укр. 1973. 29 чэрв.; Янці Купалі; «Ягоди-губи, смішинки-очі...»: [Вершы] / Пер. Р. Лубківський, С. Вігучин // Дніпро. 1974. № 2; Сім єнотів; Жарт; Проста загадка: [Вершы] / Пер. В. Лучук // Ленін. молодь. 1974. 23 лист.; У Шушенську: [Верш] / Пер. П. Мах // Рад. Волинь. 1974. 13 груд.; Пошана: [Верш] / Пер. О. Жолдак // Вітчизна. 1975. № 6; Рад. Житомир. 1975. 22 черв.; Закарпат. правда. 1976. 5 черв.; Білорусь: [Верш] / Пер. Б. Степанюк // Дніпро. 1975. № 6; Горить колодязь: [Верш] / Пер. А. Качан // Малятко. 1975. № 3; Електрокобра: [Верш] / Пер. В. Скомаровський // Зірка. 1975. 20 черв.; Понеділок: [Верш] / Пер. Б. Мельничук // Літ. Укр. 1975. 20 черв.; Балада Брестської фортеці: [Паэма] / Пер. О. Жолдак // Молода гвардія. 1975. 7 трав.; Білорусь: [Верш] // Рад. Волинь. 1975. 18 черв.; Прикар. правда. 1977. 16 жовт.; Солов'ї: [Верш] / Пер. М. Нагнибіда // Рад. Укр. 1975. 11 черв.; Соняшник: [Верш] / Пер. М. Сом // Сільські вісті. 1975. 18 черв.; Треба дома бувати частіш / Пер. Д. Павличко; Інтерв'ю / Пер. П. Осадчук: [Вершы] // Голоси Білорусії. К., 1976; Інтерв'ю: [Верш] / Пер. П. Осадчук // Друг читача. 1976. 5 серп.; Моя Білорусь; Каміння Брестської фортеці; «Від сяйва захлинався світ...»: [Вершы] /Пер. Б. Стельмах // Ленін. молодь. 1976. 29 лип.; Громи: [Верш] / Пер. О. Лукашенко // Молода гвардія. 1976. 4 черв.; Поема Жовтню / Пер. О. Лукашенко // Там жа. 1976. 6 лист.; Турнір: [Верш] / Пер. М. Нагнибіда // Молодь України. 1976. 28 груд.; Турнір; Нароч; Чолом вам, сябри: [Вершы] / Пер. М. Нагнибіда // Нагнибіда М. День побачення. К., 1977; Земля батьків; Спогадання Брестської фортеці: [Вершы] / Пер. М. Братан // Дніпро. 1977. № 6; Вітчизна; В країну знань; Біля вічного вогню: [Вершы] / Пер. В. Лучук // Піонерія. 1977. № 4; Квітень: [Верш] / Пер. Т. Коломієць // Початкова школа. 1977. № 4; Уклін від зір: [Верш] / Пер. О. Ющенко // Україна. 1977. № 22; Лист із дому; «Як захлинається жайвір розпалено...»; «Світанків я з тобою не стрічав...»: [Вершы] / Пер. В. Гуцаленко // Молодь Черкащини. 1977. 3 берез.; Скрипалі: [Верш] / Пер. О. Ющенко // Рад. Укр. 1977. 31 ліп.; Україна. 1979. № 23; Електрокобра: [Верш] / Пер. Т. Коломієць // Малятко. 1978. № 1; Батькові: [Верш] / Пер. В. Гуцаленко // Молодь Черкащини. 1978. 23 вер.; Ранок. 1979. № 1; Спогадання Брестської фортеці: [Верш] / Пер. М. Братан // Наддніпр. правда. 1978. 6 серп.; «Як захлинається жайворін піснею...»; «Світанків я з табою не стрічав...»; Лист із дому: [Вершы] / Пер. В. Гуцаленко // Черкас. правда. 1978, 23 вер.; Найсвітліший день: [Верш] / Пер. Д. Шупта; Пам'ять; Біля вічного вогню; Вітчизна; В країну знань; Сім єнотів; Скоромовка; Загадки на грядці: [Вершы] / Пер. В. Лучук // Лісова колиска. К., 1979; В'язок віз; Колобок і коробок: На прем'єрі: [Вершы] / Пер. Я. Ярош // Комс. прапор. 1979. 24 трав.; «Очима своїх земляків дивлюся на світ...»: [Інтэрв'ю] // Літ. Укр. 1979. 24 квіт.; Сади: [Верш] / Пер. С. Пушик // Літ. Прикарпаття. (Дод. до газ. «Прикар. правда». 1979. 25 трав.); Пам'ять; «Відлигазлість відлягла...»; Вітряк; Птич: [Вершы] / Пер. В. Лучук // Сузір'я. К., 1980. Вип. 14; «Матусі наші свідчать невмирущо...»; «У пору, ще з війни голодну...»: [Вершы] / Пер. В. Забаштанський // Дніпро. 1980. № 10; Пам'ять: [Верш] / Пер. В Лучук // Друг читача. 1980. 8 трав.; Босі цукерки: [Верш] / Пер. Т. Коломієць // Барвінок. 1981. № 10: «Все довші ночі... росяніш світанки...»: [Верш] / Пер. А. Мойсієнко // Молода гвардія. 1981. 8 лип.; У кроні людства; Пошана: [Вершы] / Пер. М. Львович // Отче ім'я. Харків, 1982; Білорусь: [Верш] / Пер. Б. Степанюк // Поезія. К., 1982. Вип. 2; Старійшина слов'янських славних міст: [Верш] / Пер. Т. Коломієць // Сузір'я. К., 1982. Вип. 16; Дніпро. 1982. № 5; Вірність: [Верш / Пер. М. Львович // Прапор. 1982. № 4; Лелека: [Верш] / Пер. Д. Павличко // Україна. 1982. № 32; У кроні людства: [Верш] / Пер. М. Львович // Друг читача. 1982. 23 груд.; «Хай хвиля поспить під човнами...»: [Верш] / Пер. Т. Коломієць // Літ. Укр. 1982. 11 берез.; «Біля трас міжпланетних...»: [Верш] / Пер. М. Малахута // Молодогвардієць. 1982. 13 трав.; Балада про Червоний Стяг / Пер. М. Малахута // Там жа. 1982. 30 груд.; Пошана: [Верш] / Пер. Б. Мельничук // Рад. Буковина. 1982. 17 груд.; «Інваліди — осколки війни...»; «Літа засвоїлі байдужій плин...»; «Заперечила кривди собою...»: [Вершы] / Пер. А. Гризун // Черв. промінь. 1982. 12 січ.; Сокільник; Андрієві Вознесенському: [Вершы] / Пер. Р. Лубківський // Слов'янська ліра. К., 1983; «Нудиться сумна двостволка...»: [Верш] / Пер. В. Лучук // Жовтень. 1983. № 1; Шана: [Верш] / Пер. С. Йовенко // Ранок. 1983. № 3; Київська правда. 1983. 20 лют.; Про хутра; Тягач і волокуша: [Вершы] / Пер. А. Гарматюк // Комс. плем'я. 1983. 19 лист.; Триптих гори Чернечої: [Вершы] / Пер. П. Засенко // Літ. Укр. 1983. 10 берез.; Вікно: [Верш] // Прапор комунізму. 1983. 9 січ.; Триптих гори Чернечої: [Вершы] / Пер. П. Засенко // Кобзарева зоря. К., 1984; «Я стану, як степ, солоний...»: [Верш] / Пер. В. Гей // Молодий ленінець. 1984. 7 січ.; Скакалка; Як заєць став довговухий; Розкидач: [Вершы] / Пер. Т. Коломієць // Барвінок. 1985. № 11; Пам'ять; На стрічі партизан; Сади: [Вершы] / Пер. В. Лучук // Ленін. молодь. 1985. 28 лют.

На французскую мову. Un moment de repos tant désiré...; La salle des mineurs // Anthologie de la poésie biélorusse. Paris, 1982.

На хіндзі мову. «Чорны вол маёй трывогі...»; Памяць босых ног; Пмытая падлога; «Наведвайце бацькоў...»; Чорна-белы напамін; «Слаўлю чысты абрус...»;

«Ці прытулку шукае душа чыя?...»; Памяць бульбоўніка; Цяпер хаця б не здзекуйся...»: [Вершы] / Пер. В. Сінг // Анталогія беларускай паэзіі. Нью-Дэлі, 1985.

На чувашскую мову. Эн-дёр ачи; Брест креподён чулёсем; Ывалесем; Тайма пуд сана, Енисей!: [Вершы] / П. Афанасьев, А. Галкин кусарна // Тарна сассилле дёрём-шывам. Шупашкар. 1985; Садсем: [Верш] / Ю. Айдаш кусарна // Таван Атал. 1985. № 12.

На эстонскую мову. Kas jõehobu haigutab? / Tlk. H. Jürisson. Tallinn, 1976.

Järv silmapiiril / Tlk. A. Siig. Tallinn, 1988.

Käsi sirutab lapsuke väike / Tlk. A. Kaalep // Edasi. 1960. 3. Juuli; Loopija / Tlk. H. Mänd // Tammepuu taat. Tallinn, 1972; «Aknaklaasid tinisevad rõõmsalt plahvatuse järel...» / Tlk. A. Jaaksoo // Noorte Hääl. 1972. 11 Juuni; «Austan puhast laudlina...» / Tlk. A. Jaaksoo // Sirp ja Vasar. 1973. 2 Nov.; Nõuk. Naine. 1974. Nr 4; Hällilaul; Kes seal on?; Kolm õde / Tlk. H. Jürisson // Nouk. Naine. 1976. Nr 6; Kas kuulsid; Hakkan arstiks / Tlk. H. Jürisson // Täheke. 1976. Nr 6.

На Югаславіі мовы. Ognjište u šumi / Prev. B. Divošić // Riječka revija. 1965. Br. 7—10; «Ce vsi beloruski vetrovi...»; Ozimina; «Po svoj marjalnosti dobro smo znani...» / Prev. T. Pavček // Sodobnost. 1985. St. 12.

1.6.

Братэрства, 84: Літ. зб. Мн., 1984 / Гал. рэд.

Латышская савецкая паэзія: Анталогія: У 2 т. Мн., 1984 / Рэд.

Братэрства, 85: Літ. зб. Мн., 1985 / Гал. рэд.

Броўка П. Зб. тв.: У 9 т. Мн., 1987—1989. Т. 1—5 / Рэдкал.

Караткевіч У. Зб. тв.: У 8 т. Мн., 1987—1990. Т. 1—8 / Рэдкал.

Братэрства, 89. Мн., 1989 / Гал. рэд.

2.2.

Гарэлік Л. Зямля бацькоў дала мне права: Станаўленне творчай індывідуальнасці Рыгора Барадуліна. Мн., 1983. Рэц.: Мартинович А. Поэт и время // Знамя юности 1984. 15 февр.; Яго ж. Слова майстра // Віцеб. рабочы. 1984. 11 лют.; Нуждзіна Т. Яшчэ адна спроба // ЛіМ. 1985. 25 студз.

Горелик Л. Становление творческой индивидуальности (А. Пысин и Р. Бородулин): Автореф. дисс. ... канд. филол. н. Мн., 1973.

2.3.

На балгарскай мове. Вылчев Г. Едно поетично поколение // Белоруски поети. София. 1971; Яго ж. Ригор Барадулин // Вылчев Г. Приобщение. София, 1971.

На беларускай мове. Акуліч Л. У вянок славы народнай // ЛіМ. 1970. 25 вер.; Арочка М. А можа распагодзіцца? // Там жа. 1978. 10 сак.; Яго ж. Балючая памяць зямлі // Полымя. 1984. № 7; Яго ж. Беларуская савецкая паэма. Мн., 1979. С. 197—198, 201—203; Яго ж. Нагбом з глыбінь // Арочка М. Галоўная служба паэзіі. Мн., 1974., Яго ж. Першы этычны падарунак // Полымя. 1969. № 1; Яго ж. Саюз часу і майстэрства. Мн., 1981. С. 14, 139—140, 142—144; Баравікова Р. «Хачу — і доўга будзе лета...» // Звязда. 1985. 22 лют.; Барсток М. Адзінства і разнастайнасць сучаснай беларускай паэзіі. Мн., 1973. С. 171—176; Яго ж. Дыханне часу // ЛіМ. 1978. 3 сак.; Яго ж. Паэма // Сучасная беларуская паэзія. Мн., 1970. С. 163—164; Беларуская дзіцячая літаратура. 2 выд., дапрац. і дап. Мн., 1980. С. 119; Беларуская літаратура: Дзень сённяшні. Мн., 1980. С. 37—38; Бечык В. На ўсё жыццё // ЛіМ. 1978. 8 снеж.; Яго ж. Неабходнасць прыгожага // Бечык В. Свет жывы і блізкі. Мн., 1974; Яго ж. Свет увесь жывы табой... (Рыгор Барадулін) // Бечык В. Перад высокаю красою... Мн., 1984; Бойка У. У паэзіі ўсё знітавана // Наст. газ. 1977. 21 вер.; Брыль Я. Пісьменнік і сучаснасць: (Нататкі пра беларускую літаратуру 1959 года) // Полымя. 1960. № 4; Бураўкін Г. Дзякуй! // ЛіМ. 1985. 22 лют.; Яго ж. Кругі памяці // Там жа. 1969. 14 сак.; Бур'ян Б. Да сёмага неба: Дыялог з паэтам пра акцёра // Там жа. 1970. 4 вер.; Буткевіч С. «Прыцягненне Віцебскай зямлі...»: [Рэпартаж] // Там жа. 1979. 23 лют.; Яго ж. Свежы хлеб паэзіі: Творчы вечар Р. Барадуліна // Віцеб. рабочы. 1979. 7 лют.; Бутэвіч А. Паэма пра мужнасць // Чырв. змена. 1976. 22 лют.; Бялевіч А. Вянок паэзіі // Бялевіч А. Чарадзеі. Мн., 1970; Бярозкін Р. З блізкае далечы // ЛіМ. 1961. 11 ліп.; Яго ж. Поплеч з героем // Бярозкін Р. Спадарожніца часу. Мн., 1961; Яго ж. Хлопец з партызанскага краю // Барадулін Р. Вяртанне ў першы снег. Мн., 1972; Вацэціс О. Скарацім адлегласць // Дзень паэзіі — 69. Мн., 1969; Вечар двух паэтаў // ЛіМ. 1961. 3 сак.; Вітка В. Творчы пашпарт пісьменніка // Полымя. 1960. № 2; Вішнеўскі А. Пад знакам слаўнага юбілею // ЛіМ. 1985. 3 мая; Воінаў М. «А ці не лепей, братове...»: Роздум над новым перакладам «Слова» // Там жа. 1985, 20 снеж.; Выгонная Л. Інтанацыйныя асаблівасці вершаў Р. Барадуліна // Бел. лінгв. 1981. Вып. 20; Вялюгін А. Пах цаліннага стэпу: Малады паэт Рыгор Барадулін — лаўрэат Усесаюзнага літ. конкурсу на VI Сусв. фестывалі моладзі і студэнтаў // ЛіМ. 1957. 3 жн.; Гарэлік Л. Шырыня паэтычнага абсягу // На высокай хвалі. Мн., 1980; Яго ж. Талент, аддадзены народу // ЛіМ. 1977. 7 студз.; Гаўрусёў С. На магістральным напрамку // Беларусь. 1974. № 10; Яго ж. Р. Барадулін // Барадулін Р. Станцыя кальцавання. Мн., 1971; Герцовіч Я. Літаратура і жыццё народа. Мн., 1960. С. 46—48; Гілевіч Н. Ідзе папаўненне // Полымя. 1959. № 9; Гніламёдаў У. Быць равеснікам веку... // Там жа. 1985. № 2; Яго ж. Свежасць першаадкрыцця: (Рыгор Барадулін) // Гніламёдаў У. Ля аднаго вогнішча. Мн., 1984; Яго ж. Сучасная беларуская паэзія: Творчая індывідуальнасць і літаратурны працэс. Мн., 1983. С. 147—148, 171—172; Яго ж Традыцыі і наватарства. Мн., 1972. С. 20—22; «Гул слова роднага...»: [Рэпартаж] // ЛіМ. 1977. 9 снеж.; Дзяшкевіч М. Шчодрае сонца Ушачы // Звязда. 1970. 3 лют.; Жолдак А. На магістралях дружбы // ЛіМ. 1976. 7 мая; Жураўлёў В. Водгулле векапомных дзён // Там жа. 1975. 7 ліст.; Зуёнак В. Крынічныя вытокі слова // Там жа. 1985. 22 лют.; Яго ж. Лінія высокага напружання // На стрыжні часу. Мн., 1973; Яго ж. Мера адкрытасці душы // Полымя. 1984. № 4. Яго ж. Неба тваіх вачэй: Маналог з Ушаччыны // Зуёнак В. Лінія высокага напружання. Мн., 1983; Кабаковіч А. Са сваёй чарадой // Маладосць. 1985. № 2; Каваленка В. Жыць, як набяжыць,— не заслуга // ЛіМ. 1974. 12 крас.; Казлоўскі А. «Каб душою не ачарсцвець...» // Мін. праўда. 1985. 23 ліст.; Калеснік У. Сустрэча з добрым хлопцам // Зара. 1960. 4 ліст.; Камейша К. Паэзіі нястомная хада // Вяч. Мінск. 1976. 10 ліст.; Караткевіч У. Шчыравала ў бары пчала... // Полымя. 1977. № 1; Кіслік Н. Добрыя і розныя // ЛіМ. 1968. 3 вер.; Клімуць С. Спосабы словатворчасці ў паэзіі Р. Барадуліна // Асаблівасці развіцця літаратурнага працэсу ў Беларусі на сучасным этапе. Мн., 1979; Клышка А. Адзін з майго пакалення // Клышка А. Права на верш. Мн., 1967; Крупенька Я. Ад цаліны да брэсцкай цытадэлі // Чырв. змена. 1976. 31 сак.: Купас Ф. Подых маладосці // ЛіМ. 1959. 28 ліст.; Кучар А. Літаратурна-крытычныя артыкулы: Выбранае. Мн., 1980. С. 351—357; Яго ж. Трывожная памяць: Нататкі пра новыя творы // Полымя. 1969. № 10; Літвінаў Р. З крыніцы народнай // ЛіМ. 1978. 21 крас; Яго ж. Рыфма ў паэзіі для дзяцей: (На матэрыяле творчасці Р. Барадуліна) // Беларуская літаратура. Мн., 1983. Вып. 11; Ліякумовіч Ц. Адданасць самаму дарагому // ЛіМ. 1968. 27 вер.; Лойка А. Няспынная эстафета паэзіі // Полымя. 1970. № 8; Яго ж. Па законах таленту // Лойка А. Паэзія і час. Мн., 1981; Яго ж. Сустрэчы з днём сённяшнім. Мн., 1968. С. 115—120; Яго ж. У цэлым і ў прыватнасці // ЛіМ. 1964. 25 снеж.; Лужанін М. Паэзія года // Полымя. 1968. № 5; Лукша В. Бацькоўскіх крыніц перавозы // Голас Радзімы. 1969. № 16; Яго ж. З любоўю і нянавісцю зямной // Вяч. Мінск. 1970. 28 крас.; Яго ж. Запаветных крыніц перазвоны // Чырв. змена. 1969. 27 сак.; Майсей-

чык А. Аб некаторых асаблівасцях выражэння эстэтычнага ідэалу ў сучаснай беларускай паэзіі // Беларуская мова і літаратура ў ВНУ. Брэст, 1971. С. 71; Марціновіч А. Быў бы надта рады // ЛіМ. 1964. 8 снеж.; Яго ж. Вытокі // Там жа. 1985. 23 жн.; Яго ж. З ракі сучаснасці: Рыгору Барадуліну — 50 //Беларусь. 1985. № 2; Яго ж. Неруш слова і пачуцця // Голас Радзімы. 1980. 14 лют.; Яго ж. Свет паэта // Віцеб. рабочы. 1969. 1 лют.; Яго ж. Сувязны часоў і пакаленняў // Наст. газ. 1985. 20 лют.; Мацяш Н. Голас зялёнай яшчаркі // ЛіМ. 1978. 15 снеж.; Мішчанчук М. Далягляды сучаснай лірыкі // Беларуская літаратура на сучасным этапе. Мн., 1977; Яго ж. Літаратура, народжаная Кастрычнікам. Мн., 1983. С. 99—102; Яго ж. Эстафета пакаленняў // ЛіМ. 1977. 28 студз.; Налівайка А., Бурэйка Т. Беларуская літаратура. Мн., 1971. С. 315—319; Нікіфаровіч В. Лорка на беларускай мове // Нікіфаровіч В. Дарогі ў шырокі свет. Мн., 1979; Яго ж. Перачытваючы серыю... // ЛіМ. 1974. 19 ліп.; Няхай Р. Неруш — харошае слова // Там жа. 1968. 16 жн.; Палітыка Д. Радасць кожнага дня // Там жа. 1962. 20 ліп.; Панізнік С. Маці паэта // Голас Радзімы. 1974. № 9; Панчанка П. Да сэнсу сэрцам дабрацца; Самабытны талент; Прынамсі, гэта таленавіта; Паэтычны мост; У еднасці братняй; Вяртанне трывогі // Панчанка П. Зб. тв.: У 4 т. Мн., 1983. Т. 4; Пестрак П. Дзверы ў шырокі свет // ЛіМ. 1960. 9 студз.; Пісьменнікі Савецкай Беларусі: Кароткі даведнік. Мн., 1981; Пісікаў А. Жывы і блізкі свет // ЛіМ. 1969. 7 кастр.; Рагойша В. Анталогія дружбы // Полымя. 1972. № 12; Яго ж. І нясе яна дар...: Беларуская паэзія на рускай і ўкраінскай мовах. Мн., 1977. С. 175—180; Яго ж. І святы, і будні // ЛіМ. 1977. 8 крас.; Яго ж. Кантакты: Літ.-крытыч. артыкулы, эсэ. Мн., 1982. С. 146—149; Ралько І. Асацыятыўная вобразнасць // Сучасная беларуская паэзія. Мн., 1970. С. 275—276; Русецкі А. Паэт Рыгор Барадулін // Віцеб. рабочы. 1982. 1 кастр.; Рыбікаўскас Ю. «Будзь жа, век малады...» // ЛіМ. 1974. 8 ліст.; Рыгору Барадуліну — 50: [Віншаванне] // Там жа. 1975. 22 лют.; Семашкевіч Р. Ганчарны круг паэта // Семашкевіч Р. Выпрабаванне любоўю. Мн., 1982; Сідарэвіч А. Каб слова гучала... // ЛіМ. 1984. 27 крас.; Скапа І. Абсягі паэтычнага слова // Віцеб. рабочы. 1978. 15 жн.; Собаль В. Слова ў вясёлкавым ззянні // Там жа. 1985. 24 лют.; Стральцоў М. Ад маладзіка да поўні // Барадулін Р. Выбр. тв.: У 2 т. Мн., 1984. Т. 1; Яго ж. ... І абяцанне новых адкрыццяў // Стральцоў М. У поле зроку. Мн., 1976; Сучаснасць і грамадзянская актыўнасць паэта // ЛіМ. 1983. 21 кастр.; Сямёнава А. «Шчаслівай зоркі самародак...» // Сямёнава А. Гарачы след таленту. Мн., 1979; Яго ж. Як песня жаўрука // Вяч. Мінск. 1979. 21 лют.; Тарас В. Нязведаныя шляхі і збітыя сцежкі // Звязда. 1959. 9 жн.; Тарасюк Л. Вернасць вытокам. Мн., 1985. С. 94—110; Яго ж. Канцэпцыя адухоўленага быцця прыроды ў сучаснай беларускай лірыцы // Беларуская літаратура. Мн., 1980. Вып. 8. С. 71—76; Яго ж. Майстэрства Р. Барадуліна і традыцыі фальклорнай паэтыкі // Веснік БДУ. Сер. 4. 1979. № 1; Федзюковіч М. І вечны рух жыцця // Чырв. змена. 1985. 24 лют.; Хведаровіч М. Галоўны спеў // ЛіМ. 1969. 14 кастр.; Цвірка К. Крылы верша // Чырв. змена. 1958. 29 чэрв.; Цімінскі А. Кажучы шчыра... // ЛіМ. 1964. 27 ліст.; Чабан Т. Крылы рамантыкі. Мн., 1982. С. 106—109; Шклярэўскі І. Жывая душа: Фрагменты да літаратурнага партрэта Рыгора Барадуліна // Полымя. 1970. № 2; Яго ж. Лясное рэха паэта // Голас Радзімы. 1968. № 30; Шпакоўскі Я. Жывая повязь // ЛіМ. 1978. 21 ліп.; Яго ж. Паэзія аднаго пакалення // Адзінства і ўзаемаўзбагачэнне. Мн., 1980. С. 265—268, 270—271, 283—284; Яго ж. Структура вершаванага вобраза. Мн., 1972. С. 74—83; Яго ж. Тыпізацыя ў лірыцы: Формы і сродкі. Мн., 1980. С. 30—33, 107—109, 111—112, 113—114; Яго ж. Неруш паэтычнага бачання // Шпакоўскі Я. Узрушанасць. Мн., 1978; Шэрман К. На шляхах спаткання // Далягляды. Мн., 1977; Ярац В. Аб рытміцы лірыкі Р. Барадуліна // Беларуская літаратура і літаратуразнаўства. Мн., 1976. Вып. 4; Яго ж. Адзінства думкі і рытму // Полымя. 1981. № 4; Ярош М., Бечык В. Беларуская савецкая лірыка. Мн., 1979. С. 282, 283, 295. Яфімава М. Не казкай адзінай // ЛіМ. 1975. 21 сак.; Яфімаў Ф. Прыцемак «Дня паэзіі»? // Там жа. 1978. 10 сак.

На латышскай мове. Līvzemnieks V. Rigors Baradulins... // Baradulins R. Siena laiks. Rīgā, 1967; Sapožkovs J. «Lai pasaulē valda labestiba!» // Rīgas Balss. 1983. 24. Okt; Strelcovs M. Ar brāligam jutām // Jaunās Gram. 1967. N 7.

На нямецкай мове. Neureiter F. Ryhor Baradulin // Weißrussische Antologie. München. 1983.

На польскай мове. Białokozowicz B. Polska w poezji radzieckiej // Prz. Humanistyczny. 1976. Nr 10; Korniłowa H. // Lit. Radz. 1968. N 6; Ryhor Baradulin // Młode głosy. Warszawa, 1965; Ryhor Baradulin // Wiersze białoruskie. Łódź. 1971.

На рускай мове. Азгур З. Ориентиры прекрасного: [Успаміны] // Азгур З. То, что помнится... Мн., 1984. Кн. 2; Березкин Г. «Я — сын земли, наследник хлебопашцев» // Юность. 1977. № 7; Бечик В. О себе, о людях, о судьбе // Неман. 1971. № 4; Бойко В. И надеждой и улыбкой // Знамя юности. 1967. 1 мая; Яго ж. Поэт // Там жа. 1983. 21 янв.; Бубнов Г. Дерзновенность // Неман. 1978. № 1; Бурсов И. От составителя // Бородулин Р. Избр. лирика. М., 1969; Бурьян Б. Многоголосье // Сов. Бел. 1976. 5 нояб.; Гниломедов В. Сплав мысли и чувства // Сел. газ. 1985. 25 февр.; Гусев Г. Праздник творческого содружества // Знамя юности. 1965. 5 янв.; Драч И. Волшебник слова из Ушач // Бородулин Р. Избранное. М., 1985; Елисеев В. Дерзновению подобно // Знамя юности. 1968. 13 дек.; Яго ж. Поэзия далей // Там жа. 1969. 4 дек.; Яго ж. Рождается поэзия во мне: Три интервью со стихотворной музой // Там жа. 1969. 3 янв.; Зуенок В. Просторы жизненных высот // Там жа. 1978. 13 июня; Ипатова О. Родного слова подмастерье // Дружба народов. 1978. № 11; История белорусской советской литературы. Мн., 1977. С. 219—220; 232; Киватыцкий В. Проблема соотношения лингвосемантического и художественного в поэтической лексике Рыгора Бородулина // Региональные особенности восточнославянских языков, литератур, фольклора и методы их изучения. Гомель. 1985. Ч. 2; Крупенько Е. Поэзии вечная молодость: Штрихи к портрету лауреата премии Ленинского комсомола поэта Р. Бородулина // Знамя юности. 1979. 21 окт.; Липневич В. По быстрине на простор // Сел. газ. 1976. 18 авг.; Лойко О. На грани обычного и необычного // Неман. 1972. № 4; Мартинович А. Дар душевной доброты // Дет. лит. 1980. № 11; Яго ж. Родник, что с народом возник... // Знамя юности. 1982. 29 окт.; Марченко А. «Красная книга» Рыгора Бородулина // Бородулин Р. Озеро у горизонта. М., 1979; Мищенчук М. Границы жанра: Белорусская баллада. Наблюдения и размышления // Неман. 1978. № 11; «Мое сердце, мои строки...»: [Інтэрв'ю] // ЛГ. 1971. 7 апр.; Мойсейчик А. Ритмы сердца // Заря, 1974. 10 дек.; Навстречу 60-летию образования СССР //Литва литературная. 1981, № 6; Некляев В. Вращая круг планеты // Знамя юности. 1985. 24 февр.; Никифорович В. Полдень его поэзии // Сов. Бел. 1985. 23 февр.; Панченко П. В братском единении // Бородулин Р. Поэма признания. Мн., 1982; Поляков С. Орбита — от самого сердца... // Знамя юности. 1967. 13 апр.; Комсомолец (Ереван). 1967. 6 сент.; Пою комсомольскую юность // Знамя юности. 1968. 15 дек.; Ракова Е. Отзвук подвига: Навстречу семинару творческой и научной молодежи // Там же. 1971. 3 сент.; Сапожков Ю. «Пусть идет доброта по кругу!» // Знамя труда. 1983. 20 сент.; Знамя юности. 1983. 25 окт.; Иссык-Кульская правда. 1983. 10 сент.; Семенова А. Высоты слова // Знамя юности. 1976. 8 окт.;

Я г о ж. «Над книгой бытия...» // Неман. 1985. № 2; С т а д н и к С. В пространстве метафоры // Там жа. 1984. № 10; С у р о в ц е в Ю. Трое с улицы истинной поэзии // Правда. 1983. 5 сент.

На удмурцкай мове. А в т о р сярысь // Сов. Удмуртия. 1978. 16 июнь.

На ўкраінскай мове. П а н ч е н к о П. Самобутній талант // Барадулін Р. Свято бджоли. К., 1978.

На французскай мове. B r a d o u l i n e Rygor // Anthologie de la poésie biélorusse. Paris, 1982.

На Югаславіі мовах. R a z l o g i za medsebojno zanimanje. Pogovor z beloruskim prevajalcem in literarnim zgodovinavjem Ivanom Čaroto Silvo Torkar // Delo. 1984. 16 avg.

2.4.

На беларускай мове. А р о ч к а М. Вечар у Цёткі Куліны: [Верш] // Арочка М. Кветкі бяссмертніка. Мн., 1972; В і т к а В. Рыгору Барадуліну: Аўтограф: [Верш] // Дзень паэзіі — 80. Мн., 1980; Я г о ж. «Язва язь — усім жа ясна...»: [Верш] // Вітка В. Праводзіны лета. Мн., 1972; В о л ь с к і А. Памяці Куліны: [Верш] // Вольскі А. Чалавек, якому баліць. Мн., 1984; В я р б а В. Мой мілы Грыша Барадулін: [Верш] // ЛіМ. 1984. 14 вер.; Г а ў р у с ё ў С. «Адпушчаныя дні...»: [Верш] // Там жа. 1977. 23 снеж.; Д з я р г а й С. Рыгору Барадуліну: [Верш] // Вожык. 1964. № 16; З а к о н н і к а ў С. Нязгасныя сузор'і: [Верш] // Законнікаў С. Вера, надзея, любоў. Мн., 1983; К у п р э е ў М. Сухары Рыгора Барадуліна: [Верш] // Знамя юности. 1981. 1 июля; Л о й к а А. Чытанне вершаў: [Верш] // Лойка А. Няроўныя даты. Мн., 1983; Л о с ь Е. Мастак: [Верш] // Лось Е. Людзі добрыя. Мн., 1963; Л у к ш а В. «На світанні ўстаюць з касмадромаў ракеты...»: [Верш] // Лукша В. Гарады нараджаюцца сёння. Мн., 1964; М а к а л ь П. «Давай не будем ростам мерацца...»: [Верш] // Макаль П. Смак яблыка Мн., 1981; М а р о з Л. «Неруш матчыных слоў...»: [Верш] // Мароз Л. Спагада. Мн., 1980; П а н і з н і к С. «...Хоць на імгненне...»: (Рыгору Барадуліну): [Верш] // Панізнік С. Палявая пошта. Мн., 1972; П а н ч а н к а П. «...З нас многія прагнуць разумнага...»: (Рыгору Барадуліну); Паходжанне майго друга Рыгора Б.: (Вершы) // Панчанка П. Зб. тв.: У 4 т. Мн., 1982. Т 3; П а ў л а ў У. Рыгор Барадулін: [Верш] // ЛіМ. 1985. 18 кастр.; П р а н у з а П. «Тут, пэўна, так светла і ясна...»: [Верш] // Там жа. 1977. 1 ліп.; П ы с і н А. Саяны, Енісей і лес: [Верш] // Пысін А. Палёт. Мн., 1982; С в і р к а Ю. Вечнасць: [Верш] // Свірка Ю. Вечнасць. Мн., 1963; Я г о ж. Ушацкае возера Вечалле: (Р. Барадуліну): [Верш] // ЛіМ. 1983. 29 крас.; С к а р ы н к і н У Дома: [Верш] // Скарынкін У. Буслы над аэрадромам. Мн., 1969; С т р а л ь ц о ў М. Адгалоскі: [Верш] // Стральцоў М. Цень ад вясла. Мн., 1979; Т а ў ш ч э з н ы Я. Рыгору Барадуліну: [Верш] // ЛіМ. 1972. 21 студз.; Ш н і п В. «...Вечалле прасвечана...»: [Верш] // Шніп В. Гронка святла. Мн., 1983; Ш у ш к е в і ч С. Ля возера Вечалле: [Верш] // Шушкевіч С. Рэха маладосці. Мн., 1984; Я н і ш ч ы ц Я. Ушацкая калыханка: [Верш] // Полымя. 1984. № 3; Я г о ж. «Хоць бы йшчэ акрайчык спорнай ночы...: [Верш] // Янішчыц Я. Ясельда. Мн., 1978.

Г. І. Рэут.

БАРАНАВЫХ СЫМОН

Баранавых Сымон [сапр. Б а р а н а ў (Баран) Сямён Якаўлевіч; 1.9.1900, вёска Рудакова Ігуменскага пав. Мінскай губ., цяпер Уздзенскага р-на Мінскай вобл.— 10.11.1942], празаік, дзіцячы пісьменнік. Член СП СССР з 1934.

З сялян. Працаваў на гаспадарцы свайго бацькі. У 1920—23 служыў у Чырвонай Арміі — быў кулямётчыкам, удзельнічаў у баях з белапалякамі. На працягу 1924—25 — старшыня сельсавета, загадчык хаты-чытальні, адначасова селькор беларускіх газет. Вучыўся на Мінскім рабфаку (1925—28), скончыў літаратурна-лінгвістычнае аддзяленне педагагічнага факультэта БДУ (1931). Член літаратурна-мастацкага аб'яднання «Маладняк» (з 1927) і БелАППа (з 1928); уваходзіў у групу сялянскіх пісьменнікаў. Пасля заканчэння БДУ працаваў у Беларускім радыёцэнтры, затым адказным сакратаром час. «Беларусь калгасная», у бібліятэцы Дома пісьменніка. Пасля выхаду ў свет аповесці «Новая дарога» (1936) пакінуў службу, каб цалкам аддацца мастацкай творчасці. Шмат ездзіў па рэспубліцы, удзельнічаў у калектывізацыі. Знаходзіўся ў цеснай дружбе з Я. Купалам. З ліст. 1936 арыштаваны, асуджаны на 10 год пазбаўлення волі. Рэабілітаваны ў 1954.

Першае апавяданне («У млыне») надрукаваў у 1927 у газ. «Чырвоная змена». Аўтар зборніка апавяданняў «Злосць», аповесцяў «Чужая зямля»

(1930), «Межы» (1930), «Новая дарога», рамана «Калі ўзыходзіла сонца» (напісаны ў 1935—36, выдадзены ў 1957), аповесці для дзяцей «Пастка» (1935). Асноўныя тэмы творчасці — класавая барацьба ў беларускай вёсцы ў першыя гады Савецкай улады, змаганне беларускага народа супраць белапольскіх акупантаў, калектывізацыя.

І. П. Чыгрын.

Бібліяграфія

1.2.

Злосць: Апавяданні. Мн., 1930. (Б-ка школьніка). Рэц.: Куніцкі С. // Полымя. 1930. № 7.

Межы: Аповесць. Мн., 1930. Рэц.: Плашчынскі І. Пра аповесць С. Баранавых «Межы» // Узвышша. 1931. № 2; 2 выд. Мн., 1932.

Чужая зямля: Аповесць. Мн., 1930. Рэц. Куніцкі С. Аповесць Сымона Баранавых «Чужая зямля» // Маладняк. 1931. № 1; 2 выд. Мн., 1932.

Пастка: Аповесць. Мн., 1935; 2 выд. Мн., 1936.

Новая дарога: Аповесць. Мн., 1936.

Калі ўзыходзіла сонца: Раман. Мн., 1957. Рэц.: Крышталь В. Пакаленне змагароў // ЛіМ. 1957. 24 ліп.

Пастка: Аповесць. Мн., 1958.

Дзве аповесці. Мн., 1967. Рэц.: Голубева Л. Дзве аповесці Сымона Баранавых // Полымя. 1968. № 1.

Новая дарога: Апавяданні, аповесці, раман, лісты. Мн., 1989.

1.3.

1927. Хлопчык Пятручок [Апавяданне] // Бел. піянер. № 21; У нядзелю: [Апавяданне] // Бел. вёска. 11 жн.; Белае павуцінне: Малюнак // Там жа. 28 жн.; У млыне: [Апавяданне] // Чырв. змена. 15 мая; Плямы: [Апавяданне] // Там жа. 29 мая; Раніцаю: [Апавяданне] // Там жа. 26 чэрв.; Аблігацыя: Апавяданне // Там жа. 16 ліп.; На вяселлі: [Апавяданне] // Там жа. 1 снеж.; Каля Гіляравай студні: [Апавяданне] // Там жа. 23 снеж. / Усе пад прозв. С. Баранаў.

1928. Не пашанцавала: Апавяданне // Бел. піянер. № 4; Злосць: Апавяданне // Там жа. № 15; Начныя цені: Апавяданне // Маладняк. № 10; У маладзіковую нядзелю: [Апавяданне] // Чырв. сейбіт. № 2; Моцька: [Апавяданне] // Там. жа. № 4—5; Пасярэдзіне дарогі: [Апавяданне] // Там жа. № 10; Лявон Чэмер: Апавяданне // Сав. Бел. 8 ліп.; Боты [Апавяданне] // Там жа. 2 вер.; Адступленне (Урывак з аповесці «На абрэзках зямлі») // Чырв. змена. 18 ліст. / Усе пад прозв. С. Баранаў.

1929. Даказаў: Апавяданне // Бел. піянер. № 7; Ущерб: [Апавяданне] // Там жа. № 16; Партрэт: Апавяданне // Іскры Ільіча. № 1; Гутарка з карэспандэнтам «Маладняка» // Маладняк. № 7; На абрэзках зямлі: Аповесць // Там жа. № 8—10; Межы: Аповесць // Полымя. № 10—12, 1930. № 1, 5—6; Выпадак: Апавяданне // Чырв. змена. 18 лют.; На прыгуменні: Нарыс // Там жа. 3 сак.; Пад скрып палоззяў: Апавяданне // Там жа. 7 ліп. / Усе пад прозв. С. Баранаў.

1930. Бора Нохімчык: Апавяданне // Чырв. Бел. № 13—14; На Бродаўскім сходзе: (Урывак з аповесці «Межы») // Сав. Бел. 3 лют.; Калгасныя дні: (Нарыс) // Там жа. 16 лют.; «Барацьба»: [Нарыс] // Там жа. 23 сак.

1931. Два канцы: Аповесць // Маладняк. № 9—12; **1932.** № 1—3; Два лісты: Урывак з аповесці // Узвышша. № 6—7; Насыпаны курган: Урывак з аповесці // Чырв. Бел. № 19.

1932. Муравейнікі: Урывак з аповесці «Два канцы» // Беларусь калгасная. № 1; Адступленне: Апавяданне // Іскры Ільіча. № 12; Рыхтую раман пра грамадзянскую вайну // ЛіМ. 11 крас.; Апраўдаць даверлівасць // Там жа. 15 мая; Міхась Кляўко: Урывак з аповесці «Муравейнікі» // Там жа. 5 жн.; Матчын сын: [Імпрэсія] // Там жа. 10 вер.

1933. Гаркута: Апавяданне // Заклік. № 1; Злодзей: Апавяданне // Іскры Ільіча. № 4; Першая баразна: Апавяданне // Там жа. № 7; Крыжан: Апавяданне // Там жа. № 9; Квятуля: Апавяданне // Там жа. № 14; Два кастры: Апавяданне // Там жа. № 16; Слуцкія ўзоры: Нарыс // Чырв. Бел. № 5 / Сааўт. Ц. Гартны, М. Хведаровіч; Тодар Аляксеевіч: [Нарыс] // ЛіМ. 6 студз.; Пра маю вялікую памылку: (Ліст у рэдакцыю) // Там жа. 10 лют.

1934. Пад зямлёю: Апавяданне // Іскры Ільіча. № 5; «Изд»: Апавяданне // Там жа. № 9; Пастка: Аповесць // Полымя рэвалюцыі. № 3; З добрымі навінамі: [Нарыс] // Звязда. 18 жн., Людзі, якія будуць лятаць: [Нарыс] // Там жа. 1 вер.; Казакова брыгада: Нарыс // ЛіМ. 30 крас. / Сааўт. Я. Скрыган; Варашылаўскі значок: Апавяданне // Там жа. 16 вер.; Ніхто не заступіўся: (Урывак з аповесці «Пастка») // Піянер Бел. 31 мая; Рымашэўскія: Нарыс // Чырв. змена. 8 мая.

1935. Варашылаўскі значок: [Апавяданне] // Атака: Альманах 3. Мн.; Парадны камандзір: Апавяданне // Іскры Ільіча. № 4; Фантазія: Апавяданне // Там жа. № 12; Прысады: Апавяданне // Калоссе. № 3; Полымя рэвалюцыі. № 4; Манаграма: Нарыс // ЛіМ. 6 жн.; Загад будзе выканан // Там жа. 18 жн.; Задатак: [Апавяданне] // Піянер Бел. 24, 27 студз.

1936. На гарадскім скверы: Урывак з рамана «Маладая кроў» // ЛіМ. 21 мая; Гузік з арлом: Урывак з рамана // Там жа. 26 ліп.; Гузік з арлом // Палес. праўда. 13 жн.

1956. Калі ўзыходзіла сонца: Урывак з рамана // ЛіМ 1 снеж.

1966. Пастка: Урывак з аповесці // Хрэстаматыя па беларускай дзіцячай літаратуры. Мн.

1967. Бора Нохімчык: [Апавяданне] // Анталогія беларускага апавядання: У 2 т. Мн., Т. 1; Касцёр: (З аповесці «Пастка») // Арлянятам: У 2 т. Мн.

1973. Мая аўтабіяграфія // Вытокі песні. Мн.

1988. Я честный гражданин...: Письма Сымона Барановых / Публ. Л. Савік // Неман. № 4.

1.4.

Стонаў З. Сваёй уласнаю рукою / З рус. Мн., 1930 / Сааўт. пер. А. Пальчэўскі.

Залка М. Аповесць аб вечным міры / З венг. Мн., 1931 / Сааўт. пер. А. Пальчэўскі. Рэц.: Алёшын П. // Маладняк. 1931. № 12.

Эпік Р. Без грунту: Аповесць / З укр. Мн., 1931.

Горкі М. Зб. тв. Т. 7, 8 / З рус. Мн., 1936.

1.5.

На балгарскую мову. Без късмет: [Апавяданне] / Прев. Х. Берберов // Белоруски раскази. София, 1968.

На рускую мову. 1976. Межи; Новая дорога: Повести / Пер. Г. Попов. Мн., 1976. (Б-ка бел. повести).

Горькуша: [Апавяданне] // Пер. Н. Макаед. // Проза Советской Белоруссии. Смоленск, 1935.

2.3.

На беларускай мове. Баранавых Сымон: [Біяграфія] // Ніва. 1975. 31 жн.; Беларуская савецкая проза: Раман і аповесць. Мн., 1971. С. 98—109, 192—194; Бранштэйн Я. Сымон Баранавых на раздарожжы // Полымя рэвалюцыі. 1934. № 12; Бэндэ Л. Унук, які зразумеў // Заклік. 1933. № 4; Гарэцкі М. Сымон Баранаў // Чырв. змена. 1928. 7 кастр.; Гурэвіч Э. Беларуская дзіцячая літаратура (1917—1957). Мн., 1970. С. 146—147; Давідзюк А. Пад фальшывانацыянальным сцягам // Мастацтва і рэвалюцыя. 1933. № 1—2; Дворкіна Ю. Маншавізм ў беларускай крытыцы // Маладняк. 1931. № 8:, К. М. З выдавецкае нівы // Родны край. 1935. 30 ліст.; Каваленка В. У працэсе станаўлення // Шляхі развіцця беларускай савецкай прозы. Мн., 1972. С. 151—152; Казека Я. Старонкі біяграфіі // Маладосць. 1975. № 1; Яго ж. Сымон Баранавых // Баранавых С. Калі ўзыходзіла сонца. Мн., 1957; Яго ж. Сымон Баранавых // Казека Я. Падарожжа ў маладосць. Мн., 1984; Карабан С. Нарысы гісторыі беларускай савецкай крытыкі

20—30-х гадоў. Мн., 1971. С. 112—113; К у ч а р А. Сымон Баранавых («Межы») // Кучар А. Вялікая перабудова. Мн., 1933; М е я р о в і ч М. Апалагетыка пляханаўска-пераверзеўскага меншавізму // ЛіМ. 1932. 21 крас.; М у ш ы н с к і М. З верай у чалавека: Да 70-годдзя з дня нараджэння Сымона Баранавых // Там жа. 1970. 4 вер.; Я г о ж. Традыцыі, якія не старэюць: Беларуская «вясковая» аповесць 30-х гадоў // Полымя. 1970. № 8; Н а в у м о в і ч У. Шляхамі арлянят: (проза «Маладняка»). Мн., 1984. С. 134—136; П а д ф а л ь ш ы в а-н а ц ы я н а л ь н ы м сцягам // Віцеб. пралетарый. 1933. 8 лют.; П а л ь ч э ў с к і А. Сябар далёкіх гадоў // Пальчэўскі А. Выбр. тв.: У 2 т. Мн., 1975. Т. 2; П і с ь м е н н і к і Савецкай Беларусі: Кароткі даведнік. Мн., 1981; П ы т а н н і нацыянальнай палітыкі партыі // Палес. праўда. 1933. 4 крас.; С а в і к Л. Сымон Баранавых // Беларускія пісьменнікі і літаратурны працэс 20—30-х гадоў. Мн., 1985; С е л і в а н а в а В. Пра аповесць С. Баранавых «Пастка» // ЛіМ. 1934. 16 вер.; С к р ы г а н Я. Падпраўленае прозвішча // Скрыган Я. Некалькі хвілін чужога жыцця. Мн., 1979; С т р у м і н с к і М. Крытыкі і лірнікі контррэвалюцыйнага нацдэмакратызму // Чырвонаарм. праўда. 1933. 5 сак.; Х в е д а р о в і ч М. Мой добры, мілы сябра... // ЛіМ. 1980. 29 жн.; Я г о ж. Пра Сымона Баранавых // Хведаровіч М. Незабыўнае. Мн., 1976; Я к у ш э н к а Г. [Бібліяграфічная заметка да 85-годдзя з дня нараджэння] // Полымя. 1985. № 9; Я р о ш М. Дзве аповесці Сымона Баранавых // Баранавых С. Дзве аповесці. Мн., 1967.

На рускай мове. К и с е л ё в В. Край творческий // Киселев В. На истоках неманских. Мн., 1985. С. 72; М у ш и н с к и й М. Открыленность таланта // Баранавых С. Межи; Новая дорога. Мн., 1976.

2.4.

На беларускай мове. А л ё ш а. Сымон Баранавых; Гумарэска // Чырв. Бел. 1932. № 18.

3.1.

ЦДАМЛіМ БССР, ф. 46, воп. 1, спр. 1—28.

Г. І. Рэут.

БАРАНКЕВІЧ ІВАН

Баранкевіч Іван Міхайлавіч (псеўд. Б е л о р у с с, И. Б., Б., Б ы х о в е ц, И. Б ы х о в с к и й, Ив. Б-ич, Г в о з д ь, И в а н Л а п о т ь; 1888, в. Трасцівец Быхаўскага пав. Магілёўскай губ., цяпер Быхаўскага р-на Магілёўскай вобл.— 27.6.1942, Мурманская вобл.), празаік, нарысіст, перакладчык. Пісаў на рускай мове.

З сялян. У 1905—06 удзельнічаў у рэвалюцыйным руху, праводзіў прапагандысцкую работу сярод сялян Быхаўскага пав., за што быў пакараны. У 1917 быў на Паўднёва-Заходнім фронце, удзельнічаў у рабоце Надзвычайнага з'езда фронта ў Бярдзічаве. У 1918—19 загадваў агітацыйна-выдавецкім пададдзелам Беларускага аддзела камісарыята па справах нацыянальнасцей Саюза камун Паўночнай вобласці. Супрацоўнічаў у газ. «Чырвоны шлях», быў рэдактарам час. «Белорусская криница». У 1931 і 1941 незаконна рэпрэсіраваны (паводле сведчанняў сваякоў, у 1937 наведаў родныя мясціны). Рэабілітаваны пасмяротна ў 1982.

Літаратурна-творчую дзейнасць пачаў у 1914; у час. «Вестник Могилёвского земства» надрукаваў шэраг літаратурных, грамадска-публіцыстычных артыкулаў і першае апавяданне «Фантазёр». І. Баранкевіч — аўтар адной з першых прыжыццёвых біяграфій У. І. Леніна, выдадзенай у 1919 у Петраградзе пад псеўданімам Беларус. Пісаў пра Леніна, як пра вялікага аналітыка, тэарэтыка, які прадбачыў будучыню ў рэчаісным.

У 1920 апавяданне І. Баранкевіча «Стары Ніл» выйшла асобным выданнем у Маскве. У 1923—25 быў вядучым аўтарам газеты «Соха и молот» (з 1924 — «Магілёўскі селянін»). На яе старонках апублікаваў каля 30-ці апавяданняў і нарысаў, прысвечаных жыццю вёскі. Як супрацоўнік газ. «Соха и молот» дапамагаў маладым літаратарам. Яго лічыў сваім літаратурным настаўнікам драматург К. Губарэвіч, які дасылаў І. Баранкевічу свае першыя вучнёўскія творы. У 1927—29 выступаў як празаік у ленінградскім час. «Резец», змясціў там цыкл нарысаў «Новыя людзі вёскі». Літаратурная студыя «Резца» ў 1929 выпусціла «Альманах беларускай літаратуры», усю прозу якога (творы К. Чорнага, М. Зарэцкага і інш.) пераклаў І. Баранкевіч. І. Баранкевіч вядомы і як перакладчык на рускую мову твораў Я. Коласа, сярод якіх і аповесць «На прасторах жыцця» (1929—30).

І. Э. Багдановіч, В. У. Скалабан.

Бібліяграфія

1.2.

Н. Ленин: С портретом Ленина. Пг., 1919 / Пад псеўд. Белорусс.

Старый Нил. М., 1920. (Серия «Красная книжка»).

1.3.

1913. Сельская кооперация в Могилёвской губернии // Кооперативная жизнь. № 9, 10.

1914. Кооперация в 1913 году // Вестник Мог. земства. № 1—2; Агрономические мероприятия в районах землеустройства Могилевского уезда Могилёвской губ / Пад псеўд. Быховец:, Т. Г. Шевченко: (По поводу 100-летнего юбилея со дня рождения) // Там жа. № 3—4; Значение первого всероссийского съезда по народному образованию // Там жа. № 5; Фантазёр: (Типы новой деревни) // Там жа. № 8—9 / Пад псеўд. Белорусс; Отзывы о книгах // Там жа. № 10 / Пад крыпт. И. Б.; Мероприятия «Московского Народного Банка» в деле кооперативного сбыта сельскохозяйственных продуктов // Там жа. № 13, 16—17.

1918. В Белоруссии: Сообщения с мест // Чырвоны

шлях. № 1—2 / Пад псеўд. Белорусс; Наедине: [Верш у прозе]; Факты и впечатления: (Из жизни оккупированных мест) // Там жа. № 3—4 / Пад крыпт. Ив. Б-ич; В зарубежной Белоруссии: Факты и впечатления / Пад крыпт. Ив. Б-ич; Вавила Грузд: Рассказ // Там жа. № 5—6; В зарубежной Белоруссии: Факты и впечатления / Пад крыпт. Ив. Б-ич; Что делается в Минске / Пад крыпт. И. Б.; Открытие в г. Петрограде рабочего клуба «Белорусская хатка» / Пад псеўд. Белорусс; [Рэц. на кн.: Л ю б а в с к и й М. Основные моменты истории Белоруссии. М., 1918 [/ Пад крыпт. Ив. Б-ич // Там жа. № 7—8; Страдная пора для Белоруссии настала / Пад псеўд. Быховец; Тоже «социалистическая» партия / Пад крыпт. И. Б.; Что происходит в черте первой оккупации; [Рэц. на: В а з и л л о А. Речь, произнесенная на 1-м Всебелорусском съезде] / Пад псеўд. Белорусс; [Рэц. на кн.: В-и к Л. Уголок немецкой оккупации. Пг., 1918] / Пад крыпт. Ив. Б-ич; Требуем честного отношения; Грядущее // Там жа. № 9—10.

1919. Долг Советского Правительства // Бел. криница. № 1—2.

1923. Обман: С натуры // Соха и молот. 7, 10 апр.; «Информаторы»: Деревенская картинка // Там жа. 30 мая / Пад псеўд. Иван Лапоть; Санька: (Рассказ) // Там жа. 9, 10, 12 июня; Маленький фельетон: Белая булочка // Там жа. 13 июня / Пад псеўд. Гвоздь; Беспризорные: (С натуры) // Там жа. 20 июня / Пад псеўд. Иван Лапоть; Маленький фельетон: «Смена вех» // Там жа. 21 июня / Пад псеўд. Гвоздь; Тьма кромешная: Деревенские картины // Там жа. 28 июня / Пад псеўд. Иван Лапоть; Маленький фельетон: Не покупают // Там жа. 12 июля // Пад псеўд. Гвоздь; «Ераплан»: (Деревенская картинка): [Апавяданне] // Там же. 13, 18 июля / Пад псеўд. Иван Лапоть; Дед Архип: Из встреч: [Апавяданне] // Там жа. 22, 26 июля / Пад псеўд. Иван Лапоть; Маленький фельетон: Политграмота // Там жа. 15 авг. / Пад псеўд. Гвоздь; Маленький фельетон: Не живая, а живучая // Там жа. 19 авг. / Пад псеўд. Гвоздь; Маленький фельетон: Вызовут не вызовут... // Там жа. 21 авг. / Пад псеўд. Гвоздь; Маленький фельетон: Большевицкий хлеб // Там жа. 24 авг. / Пад псеўд. Гвоздь; Моща: [Апавяданне] // Там жа. 26, 30 авг. / Пад псеўд. Иван Лапоть; Маленький фельетон: Лидочка // Там жа. 28 авг. / Пад псеўд. Гвоздь; Маленький фельетон: Разница // Там жа. 2 сент. / Пад псеўд. Гвоздь; Маленький фельетон: Дефективные мальчики // Там жа. 20 сент. / Пад псеўд. Гвоздь; Очерки быта: Не смей этого думать // Там жа. 23 сент. / Пад псеўд. Гвоздь; Клещи: Быль давняя // Там жа. 27, 28, 29, 30 сент.; На поповском фронте // Там жа. 11 окт.; Прежде и теперь: Бытовое // Там жа. 22 дек. / Пад псеўд. Иван Лапоть.

1924. Кто подписал?: [Апавяданне] / Пад псеўд. Иван Лапоть; Нэпа: Фельетон / Пад псеўд. Гвоздь; Большевицкий полк: Рассказ // Зарницы. № 5; Маленький фельетон: Дискуссия // Соха и молот. 9 янв. / Пад псеўд. Гвоздь; Есть и такие: [Апавяданне] // Там жа. 1 февр. / Пад псеўд. Иван Лапоть; Знамение небесное: Быль // Там жа. 9, 10 февр. / Пад псеўд. Иван Лапоть; Маленький фельетон: Наши сны // Там жа. 11 мая / Пад псеўд. Гвоздь; Маленький фельетон: Пушкин и... Могилёвский Рабпрос // Там жа. 4 июня / Пад псеўд. Гвоздь; Две правды: Картинка: [Апавяданне] // Там жа. 5 июня / Пад псеўд. Иван Лапоть; Гомельский Губернский съезд бывших меньшевиков (от нашего специального корреспондента) // Там жа. 18, 24 июня / Пад крыт. Б. Аўт. спрэчнае; Земли пшеничные // Там жа. 26 июня / Пад псеўд. Иван Лапоть; «Будет и наша»: (Из записной книжки) // Там жа. 3 авг. / Пад псеўд. Гвоздь; «Азбука коммунизма»: Рассказ // Там жа. 16 авг. / Пад псеўд. Гвоздь; Учитель вырос: Из наблюдений // Там жа. 28 авг. / Пад псеўд. Гвоздь; Маленький фельетон: Возможные защитники // Там жа. 31 авг. / Пад псеўд. Гвоздь; Таблица умножения: (С натуры) // Там жа. 14 сент. / Пад псеўд. Иван Лапоть; Кулацкая месть: Из селькоровской жизни // Там жа. 18 сент. / Пад псеўд. Иван Лапоть; Стенные газеты в деревне: (Доклад т. Баранкевича) // Там жа. 24 сент.; Заключительное слово [на 1-м акруговым з'ездзе карэспандэнтаў] // Там жа. 25 сент.; «Оба — мошенники»: С натуры // Там жа. 1 окт. / Пад псеўд. Иван Лапоть; Кузьмич: Типы ленинградских рабочих // Там жа. 2 окт. / Пад псеўд. Гвоздь; Старое и новое: С натуры // Там жа. 10 окт. / Пад псеўд. Иван Лапоть; Валерий Брюсов: (К смерти поэта) // Там жа. 12 окт.; Анатоль Франс: (К смерти писателя) // Там жа. 18 окт.; Живой памятник Ильичу: (Факты и впечатления) // Там жа. 23, 25 окт. / Пад псеўд. Гвоздь; Кузьмич: Типы ленинградских рабочих [Нарыс] // Там жа. 2 нояб. / Пад псеўд. Гвоздь; Октябрь на фронте: Из воспоминаний // Там жа. 7 нояб. / Пад крыпт. Ив. Б-ич.

1925. Воспоминания: (Деревенская картинка) // Маг. селянін. 16 студз. / Пад псеўд. Иван Лапоть; Ленин: (Деревенская картинка) // Там жа. 27 студз. / Пад псеўд. Гвоздь; Деревенские заметки // Там жа. 6 жн.; Деревенские заметки // Там жа. 13 вер. / Пад псеўд. Иван Лапоть; Мокрянское дело: Из воспоминаний о 1905 годе // Там жа. 6, 13 снеж.; Мужицкая правда: (Рассказ) // Там жа. 20, 24 снеж.; Умер: Рассказ // Соха и молот. 25 янв. / Пад крыпт. Ив. Б-ич; Коммунист Сенька: Рассказ // Там жа. 31 марта, 1, 2, 4, 5, 7, 9, 10, 14, 15, 17 апр.; 8, 9, 22, 23, 24, 28, 29 мая / Пад псеўд. Иван Лапоть.

1927. Князёк // Резец. № 39.

1928. Слово петушиное: Рассказ старухи // Рабочая литгруппа «Резец». Л.; Ленин: Деревенская картинка // Резец. № 3; Лицо деревенского читателя: (Из наблюдений) // Там жа. № 21 / Пад крыпт. И. Б-ич; Новые люди деревни: Очерк. Вступление. I. Пимен Лобатый // Там жа. № 34; Новые люди деревни. II. Дед Архип // Там жа. № 35; Новые люди деревни. III. «Сашка-безбожник» // Там жа. № 40; Слово петушиное // Там жа. № 44; Моща: Рассказ // Там жа. № 52.

1929. Новые люди деревни. IV. Кузьма Рогов // Резец. № 2; Кто подписал? // Там жа. № 3; Крыса. Уездное // Там жа. № 5 / Пад крыпт. И. Б.; Новые люди деревни. V. Маланья // Там жа. № 9; Что мы ожидаем от съезда // Там жа. № 21 / Пад прозв. К. Баранкевіч (магчыма памылка друку); Будьте бережливы // Там жа. № 35; Новые люди деревни: Тимка: Рассказ // Там жа. № 41.

1930. Па калгасах Беларусі. I. Самаеды // Сав. Бел. 30 жн.; Па калгасах Беларусі. III. Як Ігнат пайшоў у калгас // Там жа. 15 вер.

1.4.

К о л а с Я. На просторах жизни / С бел. М.; Л., 1930. (Творчество народов СССР).

1928. К о л а с Я. «Коллектив» пана Торбецкого / С бел. // Голая жизнь. Альманах рев. писателей Латвии, Эстонии, Финляндии и др. Л. / Пер. пад крыпт. И. Б.

1929. К о л а с Я. Туда, на запад; Прокурор; З а р е ц к и й М. Радость; Ч о р н ы й К. Мельники; По дороге: [Апавяданні] // Альманах белорусской литературы. Л. / Пер. пад псеўд. И. Быховский.

2.3.

На беларускай мове. С к а л а б а н В. З гісторыі беларускай Ленініяны // Свіцязь. Мн., 1989. Я г о ж. Сцежкі вяртання: (Новае імя — Іван Баранкевіч) // Братэрства-83. Мн., 1983.

На рускай мове. Ж и л ь ч е н к о в В. Раскрытый псевдоним // Соц. индустрия. 1985. 23 янв.; З и м о в е в С. Самопереподготовка работников просвещения г. Могилёва на Днепре: (Впечатления и думы) // Асвета. 1924. № 3; П о к р о в с к а я З. Прижизненные отдельные издания биографий В. И. Ленина // В. И. Ленин, книга, библиотека (Труды / Гос. б-ка СССР им. В. И. Ленина. Т. 18). М., 1982; С к а л а б а н В. Биограф В. И. Ленина // Знамя юности. 1988. 31 мая; Я г о ж. Под псевдонимом «Белорус» // Неман. 1983. № 12; Ф о к е е в В. Белорусская библиографическая Лениниана: (Теоретико-методические проблемы). Мн., 1980. С. 52—53.

3.1.

Пушкінскі дом (Інстытут рускай літаратуры АН СССР), рукап. аддз., ф. 254 («Резец»), спр. 26, 39.

З. У. Драздова, В. У. Скалабан.

Барашка Ілары [Іларыён Мацвеевіч; псеўд.: Б-ка, Бар. І л., І л. Бар, І. Б., І л. Б; 12(25).7.1905, Мінск — 3.6.1968, Масква), празаік, крытык, драматург, перакладчык. Член СП СССР з 1934.

З рабочых. Бацька — «лабараторшчык» шпалернай фабрыкі, маці — прачка. У дзяцінстве жыў у Ніжнім Ноўгарадзе, дзе сям'я была ў бежанстве. У 1916 разам з сям'ёй вярнуўся ў Мінск. Прадаваў газеты ў прыфрантавой паласе. Паводле слоў самога І. Барашкі, «рос на вуліцах Мінска, Ніжняга і зноў Мінска». Вучыўся ў Ніжагародскіх прыходскім і кірмашовым вучылішчах, у адной з мінскіх школ. У 1919 стаў кур'ерам прафсаюза чорнарабочых і насільшчыкаў Мінска. У 1920 паступіў на чорную работу ў разборачную камісію Архіўнага ўпраўлення. З 1925 прымаў актыўны ўдзел у літаратурным руху рэспублікі — член літаратурна-мастацкага аб'яднання «Маладняк», адказны сакратар час. «Полымя» (1924—25), рэдактар час. «Маладыя араты» (1925—27), намеснік рэдактара газ. «Чырвоная змена» (1927—29), член рэдкалегіі і намеснік рэдактара час. «Маладняк» (1929—31). Скончыў БДУ (1930). У тым жа годзе ўступіў у КПСС. Працаваў рэдактарам на студыі «Белдзяржкіно» ў Ленінградзе (1932—36). У 1938 скончыў сцэнарны факультэт кінаакадэміі і быў прызначаны начальнікам упраўлення навучальных устаноў Камітэта па справах кінематаграфіі пры СНК СССР, затым у Камітэце па справах мастацтва СНК СССР. У 1941 мабілізаваны на флот. Служыў у 1941—44 у палітупраўленні Ціхаакіянскага, а затым у палітупраўленні Чарнаморскага ваенна-марскога флоту ў якасці рэдактара час. «У дапамогу чырвонафлоцкай самадзейнасці». У гады Айчыннай вайны прымаў удзел у вайсковых аперацыях на Паўднёвым фронце, у Керчанскай і Новарасійскай аперацыях Чарнаморскага флоту. Пасля вайны працаваў у Міністэрстве культуры СССР і ў Міністэрстве культуры РСФСР. Узнагароджаны медалямі.

Першае апавяданне надрукаваў у час. «Маладыя араты» (1923). Аўтар зборнікаў апавяданняў, аповесцей, п'ес, сцэнарыяў, фільмаў, літаратуразнаўчых прац. Пісаў творы для дзяцей. Асноўная тэма творчасці — героіка грамадзянскай вайны, змены ў жыцці беларускага народа, якія прынёс Кастрычнік. Перакладаў на рускую мову. М. Аладавым напісана музыка на яго верш «Мы дзеці сонца і машын».

І. П. Чыгрын.

Бібліяграфія

1.2

У прасторы: Проза. Мн., 1926. Рэц.: Пасялковы. Што чытаць // Чырв. змена. 1926. 29 жн.

Шлях змагання і перамог. Мн., 1928. Рэц.: Каспяровіч М. // Сав. Бел. 1929. 15 студз.

Рыгор Галота: Аповесць. Мн., 1929. (Мастацкае слова — масам). Рэц.: Кабакоў Н. // Маладняк. 1930. № 3; Кавалёў У. // Полымя. 1930. № 8; Сядура В. Новинки пролетарской белорусской литературы // Рабочий. 1930. 7 мая.

Буржуазныя плыні ў сучаснай літаратуры: (Пра Аглаю і яе падшэфных). Мн., 1930.

Залатыя арэхі: Казка. Мн., 1930.

Асінстан: Вершаваны нарыс. Мн., 1931; Мн., 1932.

Камунары: Апавяданні. Мн., 1931. Рэц.: Цэйтліна М. Пра кніжку Іл. Барашкі «Камунары» // Маладняк. 1932. № 4.

На розныя тэмы: Зб. прозы. Мн., 1931.

Газета Ганначкі Хаваначкі: Апавяданне. Мн., 1932.

Блізкія далі: Апавяданні. Мн., 1959. Рэц.: Лаўроў У. Незабыўны гераічны час // ЛіМ. 1959. 8 ліп.

Гуси-лебеди: (Добро побеждает): Пьеса в 2-х д. по мотивам нар. сказки. М., 1963.

1.3.

1923. Пачалося: Апавяданне// Маладыя араты. № 7; В углухом углу // Красная смена. 31 марта / Пад крыпт. І. Б.

1924. 10—11-га ліпеня ў Мінску: (Успаміны) // Бел. работніца і сялянка. № 8; З апавяданняў пра 1905 г. // Там жа. № 14; Колькі чырвані і свету...: [Верш] // Бел. піянер. № 1.

1925. На з'ездзе: Абразкі // Бел. работніца і сялянка. № 3; Сельсаветчыца Параска: (Жыццёвыя абразкі) // Там жа. № 5; 11 ліпеня ў Мінску: Успаміны // Там жа. № 8; З апавяданняў пра 1905 год // Там жа. № 14; [Рэц. на кн.: Ларионов Н. Звездные шлемы. М., 1925] // Изв. Гомел. губ. ком. РКП. № 11 / Пад крыпт. І. Б.; 10—11-га ліпеня ў Мінску: (Успаміны) // Малад-

няк. № 8; Маладнякоўцы / Пад крыпт. І. Б.; З абразкоў «Прузына-Ленінка»: Урывак // Маладьі араты. № 4; 1905: (Спроба рэвалюцыйнай дынамікі): Абразкі // Там жа. № 5, 7, 8; А ў рабочай сям'і: Апавяданне // Там жа. № 8; Міжнародны юнацкі рух і заданні камсамольца // Там жа. № 9—10; Дзень ураджаю: Схема пастаноўкі ў 3-х абразках; Пасялковая: [Верш] // Там жа. № 11; Ленін і Кастрычнік // Там жа. № 13; Вясковы камсамолец і культура // Там жа. № 14; Праца другой сесіі ЦВК БССР // Там жа. № 15; Краязнаўчы рух на Беларусі і студэнцтва: На матэрыялах 1-ай Усесаюзнай краязнаўчай канферэнцыі // Чырв. сцяг. № 1; Я — камсамолец: [Верш] // Звезда. 12 апр.; Першамайскае: [Верш] // Там жа. 10 мая.

1926. Гіерогліфы Яэля: Абразок // Маладняк. № 2; Сцяпан Булат: (Да пятай гадавіны са дня яго смерці 1921—1926): [Нарыс] // Там жа. № 4; Леніна няма...: (Да 2-й гадавіны з дня смерці вялікага настаўніка) // Маладьі араты. № 1—2; І хвартух з зрэб'я ў крыві..: [Верш] // Там жа. № 5:, Красуня і васількі: (Нар. паданне) // Там жа. № 18; Сав. Бел. 4 крас.; З цыкла «Замак на возеры»: (Паданне) // Чырв. сейбіт. № 4; Сельсаветчыца Параска: [Апавяданне] // Камуніст. 7 ліп. / Аўт. спрэчнае; З цыкла «Кантрасты і сугучнасць»: (Я. Коласу) // Сав. Бел. 23 ліст.; Камсамол і краязнаўства // Чырв. змена. 3 сак.; «Хачу жаніцца,— баюся, каб не спазніцца»: [Апавяданне] // Там жа. 3 чэрв.; Вывучайце сваю краіну // Там жа. 11 чэрв.; Ліст з вёскі Цудзіна: [Апавяданне] // Там жа. 20 жн.; З падарожжа па Аршаншчыне: Горы-Горкі // Там жа. 1—3 кастр.; За арганізацыю хораў // Там жа. 14 кастр.; [Рэц.: на кн.: Бібліятэка «Як працаваць піянеру». Клімавічы, 1926] // Там жа. 12 ліст.

1927. Дэзертыр: [Апавяданне] // Бел. работніца і сялянка. № 9; Юзік з таго свету: (Апавяданне) // Бел. піянер. № 15; Легенда пра Эльбрус: Апавяданне // Маладняк. № 9; Кастрычнік на Заходнім фронце // Чырв. краіна. № 3; Старонка гісторыі разгорнута // Сав. Бел. 6 крас.; У Гомельскім музеі: [Нарыс] // Там жа. 7 чэрв.; Гэта было калісь...: [Верш] // Там жа. 19 чэрв.; Хроніка гістарычных падзей: Люты — кастр. на Беларусі і Зах. фронце // Там жа. 6—8 ліп.; Брат, родны мой брат!: (Эскіз) // Там жа. 19 ліп.; Калі ж прыйшлі ў Мінск немцы // Там жа. 12 кастр.; Так трэба: [Нарыс] // Там жа. 13 ліст.; Панарама Мінску // Там жа. 13 снеж.; Шлях ЛКСМБ за дзевяць гадоў // Там жа. 15 снеж.; «Імем паўстаўшых рабочых і сялян» // Чырв. змена. 1 студз.; Аб творчасці «пачынаючых» // Там жа. 21 студз. / Пад крыпт. Іл. Б.; Радасць вясны ў вачах // Там жа. 16 лют.; Рыгор Галота: (Аповесць). Ч. 1 // Там жа. 6, 18, 27 сак., 3, 10, 17 крас.; Пра іх упершыню // Там жа. 5 мая; Колька Мякіна: [Апавяданне] // Там жа. 29 мая / Пад крыпт. Іл. Бар.; Першая ўсебеларуская экскурсія моладзі (Ленінград — Кранштат — Волхаўбуд) // Там жа. 1 чэрв.; Пра гучнае «ура» // Там жа. 3 чэрв.; Бяроза праглынула яго: [Апавяданне] // Там жа. 19 ліп.; Паэт сучаснасці // Там жа. 10 ліст.

1928. Ночка навасельля: [Верш]; Пачаткі вечарыны: [Апавяданне] // Бел. дзень № 34 / Пад крыпт. І. Б. Аўт. спрэчнае; [Рэц. на кн.: Янка Купала ў літаратурнай крытыцы. Мн., 1928] // Літ. дад. да газ. «Сав. Бел.». № 9; Да новых дасягненняў // Там жа. № 19; Уладар мастацкага слова: (Да стагоддзя з дня нараджэння Л. М. Талстога) // Маладняк. № 2; Дар за дар: Апавяданне // Там жа. № 6; Юбілейная казка // Там жа. № 12; Праблема: Апавяданне // Працаўнік асветы. № 1—2; Да новых дасягненняў: (5 год «Маладняка») // Там жа. № 19; Аб слове «акаляць» // Узвышша. № 2 / Пад крыпт. І. Б.; Дар за дар: [Урывак з аповесці] // Заря Запада. 8 июня; Трывога: [Верш] // Звязда. 22 крас.; Тыя дні: Урывак з цыкла // Там жа. 11 ліп.; [Рэц. на кн.: Шлюбскі А. Матэрыялы да вывучэння фальклору і мовы Віцебшчыны. Мн., 1927] // Сав. Бел. 19 лют.; Мяжа: [Нарыс] // Там жа. 17 чэрв.; «Маладняк» на Украіне // Там жа. 3 ліп.; Татарскі мост: Успаміны // Там жа. 11 ліп.; Нататкі пра Украіну // Там жа. 27—29 ліп., 2—10 жн.; Змяняем твар зямлі: (Нататкі пра Асінстрой) // Там жа. 18—20 вер.; Так людзі жывуць: [Нарыс] // Там жа. 30 вер., 2, 7 кастр.; За аўладанне пралетарскай літаратурай // Чырв. змена. 26 лют. / Пад крыпт. Іл. Б.; Па студэнцкіх пакоях // Там жа. 1 крас. / Пад крыпт. Іл. Бар.; На з'ездзе // Там жа. 27 крас.; Ён заўсёды першы // Там жа. 20 ліп.; Выпусцілі насценгазету // Там жа. 25 ліп. / Пад крыпт. Іл. Б.; Мюд'аўскі марш: [Верш] // Там жа. 19 жн.; Гадзіннік: Нарыс // Там жа. 12 кастр.; Брат і таварыш камсамолу // Там жа. 25 ліст.

1929. Залатыя арэхі: Казка // Маладняк. № 1; Слова на агульным сходзе Мінскай філіі БелАПП // Там жа. № 3; Пад сцягам барацьбы за гегемонію пралетарскай літаратуры // Там жа. № 4; Ліст вывучэнца: Апавяданне; Гутарка з карэспандэнтам «Маладняка» // Там жа. № 7; Курыная воля: Апавяданне // Полымя. № 10; Інжынеры-канструктары з «Узвышша» // Сав. Бел. 17 лют.; Паездка у Мазыр: [Нарыс] // Там жа. 28 сак.; Савецкая праўда: (Да дня вызвалення беларусаў ад белапалякаў) // Там жа. 13 ліп.; Новы цэх: [Урывак з аповесці «Фабрыка»] // Там жа. 25 ліп.; Памяці тав. П. Труса // Там жа. 3 вер.; «Мы — за сучаснасць, але...» // Там жа. 27 кастр.; 10—11 ліпня ў Мінску: Успаміны // Чырвонаарм. праўда. 23 лют.; 11 ліп.; Аўладаем пралетарскай літаратурай // Чырв. змена. 21 снеж.

1930. Пра Аглаю і яе падшэфных // Маладняк. № 1; Нарысы з фронту калектывізацыі; Сёння папутніцкай літаратуры // Там жа. № 2, 3; Настаўніца: Апавяданне // Там жа. № 8—9; Недапісанае апавяданне // Там жа. № 12; Чаму стагнала і плакала медзь: Апавяданне // Чырв. Бел. № 21—22; БелАПП — удзельнік будаўніцтва пралетарскай культуры // Сав. Бел. 4 студз.; Літаратурна-масавая праца БелАПП // Там жа. 14 студз.; «Беларуская радыёгазета» адзначае свой юбілей // Там жа. 2 лют. / Пад крыпт. Іл. Б.; Зрываецца план будаўніцтва // Там жа. 1 сак. / Пад крыпт. І. Б.; Праз дняпроўскія парогі: Апавяданне // Чырв. змена. 8 крас.; Пісьменнікі — у цэхі, на заводы! // Там жа. 21 кастр.

1931. Пяць дзён: (З запісак камбата) // БелЛАЧАФ. Зб. першы. Мн.; Навела пра Сцёпку // Маладняк. № 1; Рапарт X з'езду // Там жа. № 3; Камунары: Нарыс // Там жа. № 5; Ван і маленькая Лі: Урывак з аповесці 'Я сын вялікай партыі' // Работніца і калгасніца Бел. № 1; Пра Сцёпу: Апавяданне // Там жа. № 3; Таго не будзе: Нарыс // Там жа. № 33. Апавяданне камандзіра раздзелу: Урывак з кнігі «Рэспубліка белага золата» // Віцеб. пралетарый. 24 вер.; «Рытмы будавання»: (Трэці літ. альманах Віцебскай філіі БелАПП) // Там жа. 26 вер. / Сааўт. А. Александровіч, М. Хведаровіч, С. Ліхадзіеўскі.

1932. Раманы Зора: П'еса // Беларусь калгасная. № 4; [Рэц. на кн.: Кон Ф. Пад сцягам рэвалюцыі. Мн., 1931] // Кніга масам. № 2—3; Рэйд брыгады БелАПП // ЛіМ. 6 сак.; Урыўкі з п'есы «Раманы Зора» // Там жа. 30 крас.; На вышыню гістарычных задач // Палес. праўда. 27 чэрв.

1933. Пагранічнае апавяданне // Полымя рэвалюцыі. № 7; Апавяданне камандзіра раздзелу Кошчанкі пра свайго памочніка Караульных Акіма // Там жа. № 8—9; Вясна ідзе: Абразок // Чырв. Бел. № 6; Загартаваныя бальшавікі // Звязда, 23, 26 жн. / Сааўт. М. Хведаровіч; На павароце // ЛіМ. 10 лют.; Янка Купала ў Ленінградзе: (Ад нашага спецкора) // Там жа. 28 ліп. / Пад крыпт. Іл. Б.; Лётнікі: Урыўкі з аповесці // Там жа. 13 жн.; Помнік Леніну ў Маскве // Там жа. 31 кастр.; На кінафабрыцы «Савецкая Беларусь» // Там жа. 6 ліст.; Двойчы народжаны // ЛіМ. 26 ліст.; Беларуская савецкая кінематаграфія да XV з'езда КП(б)Б // Там жа. 25 снеж.

1934. Яўрэйскі Дзяржаўны тэатр БССР у Ленінградзе // Звязда. 22 жн.

1935. Днепр у агні: Урыўкі са сцэнарыя // Калгаснік Беларусі. 10 сак.; «Дняпро ў агні»: Урывак з кінасцэнарыя // ЛіМ. 11 вер. / Сааўт. Р. Кобец.

1936. «Днепр у агні» // ЛіМ. 7 мая.

1937. Пушкин — наш! // Рабочий. 10 февр. / Пад крыпт. І. Б.

1947. Двадцать лет театра имени Якуба Коласа // Театр. № 1.

1948. Поэт-демократ // Богушевич Ф. Избранное. М.

1960. У Яснай Паляне: Да 50-годдзя з дня смерці Л. М. Талстога // Маладосць. № 11; Люди и встречи:

(Главы из книги) // Неман. № 6; «Здравствуй, моя дорогая Россия»: [Успаміны] // Во славу Родины. 30 окт.; Маленькае непаразуменне: Жарт // ЛіМ. 10 чэрв.

1961. Знойдзены рукапісы Я. Купалы: Ліст з Масквы // ЛіМ. 20 студз.

1962. Дзядзька Якуб // Жыццё для народа. Мн.: Добры дзядзька Якуб: Да 80-годдзя з дня нараджэння Я. Коласа // Маладосць. № 10; Ля вытокаў: [Успаміны] // Полымя. № 12; Орлиные крылья // Сов. Бел. 7 июля; Он горячо любил жизнь: [Успаміны] // Там жа. 13 сент.

1963. Гусак і драч; Індык: [Байкі] // Вожык. № 8.

1964. Індык: [Верш] // Мініяцюры і карыкатуры. Мн.; Фядора Міронава — гераіня 1912 года: Аб чым расказала архіўная справа № 4079 // Голас Радзімы. № 9—10; Цікавая выстаўка // Там жа. № 25—26; Кніга пра старадаўні Мінск: [Рэц. на кн.: З а г о р у л ь с к и й Э. Древний Минск. Мн., 1963] // Полымя. № 3; Пясняр маладосці: [Успаміны] // Там жа. № 5; Шаўчэнка і Беларусь // ЛіМ. 28 студз.; Поплеч з сынамі Радзімы // Чырв. змена. 18 сак.; «Табе зайздросціць сонца»: [Рэц. на кн.: Г р а х о ў с к і С. Табе зайздросціць сонца. Мн., 1963] // Там жа. 11 крас.

1965. Ленінскі падарунак: Апавяданне // Полымя. № 9; Успаміны сэрца: [Рэц. на кн.: К а л и н и н П. Партизанская республика. М., 1964] // ЛіМ. 12 студз.

1966. Пісьменнікі і вайна // ЛіМ. 7 кастр.; Памяці К. Якаўчыка // Там жа. 5 снеж.

1967. На беразе Волгі: [Апавяданне] // Анталогія беларускага апавядання: У 2 т. Мн. Т. 1; Дарагі заўсёды // У сэрцы народным. Мн.; Слова пра Скарыну: Да 450-годдзя беларускай кнігі // Голас Радзімы. № 33.

1968. Песня, знойдзеная ў архіве // ЛіМ. 16 лют.; Паэт радасці // Там жа. 20 лют.

1973. Аўтабіяграфія // Вытокі песні. Мн.

1975. Беларуская батлейка ў Маскве // Хрэстаматыя па гісторыі беларускага тэатра і драматургіі. Мн. Т. 1.

1982. Добры дзядзька Якуб // Успаміны пра Якуба Коласа. Мн.; Сусрэчы з Янкам Купалам // Успаміны пра Янку Купалу. Мн.

1983. Залатыя арэхі: [Казка] // Вяснянка. Мн.

1.4.

С а с ю р а У. Г. П. У.: Паэма / З укр. Мн., 1930.

І в і н А. За савецкі Кітай: Нарысы пра партызанскі рух у Кітаі 1927—1930 гг. / З рус. Мн., 1931 / Пер. пад крыпт. Іл. Б.

Ч е р н ы й К. Иринка: Драма / С бел. М., 1941.

М о в з о н А. Константин Заслонов: Героическая драма в 4 актах / С бел. М., 1947. М.; Л., 1948.

Н е ф е д В. Сон сбылся: Сатирич. комедия в 1 д. / С бел. М., 1955.

1927. П і л і п е н к а С. Гадзіннік / З укр. // Чырв. змена. 30 студз.; А н т о ш а К. Лапанськія ракі: Гумарыстычнае / З укр. // Там жа. 3 ліп.

1928. П і л і п е н к а С. Кураняты: Байка / З укр. // Літ. дад. да газ. «Сав. Бел.». № 9. Пер. пад крыпт. Бар. Іл.; Ш а ў ч э н к а І. На крэйсеры: [Верш] // З укр. // Там жа. № 10 /Пер. пад крыпт. Бар. Іл.; Т а л с т о й Л. Аляксей Гаршок: Апавяданне / З рус. // Маладняк. № 2; М а с э н к а Т. Беларусь: [Верш] / З укр. // Там жа. № 4 / Пер. пад крыпт. Бар. Іл.; С а с ю р а У. ГПУ: Урывак з паэмы / З укр. // Там жа. № 8; І н а р Г. Гэтай ноччу: [Верш] / З фр. // Сав. Бел. 18 сак. / Пер. пад крыпт. Іл. Б.; Т ы ч ы н а П. Голад: [Верш] / З укр. // Там жа. 20 мая / Пер. пад крыпт. Бал. Іл.; Ш а ў ч э н к а І. На крэйсеры: [Верш] / З укр. // Там жа. 15 чэрв.; Чырв. змена. 27 мая; Г о р к і М. Песня пра сокала / З рус. // Чырв. змена. 18 крас.

1954. К р а п и в а К. О белорусской драматургии / С бел. // В братском единстве. Некоторые вопросы развития литератур народов СССР. М.

1.5.

На грузінскую мову. Пра беларускую літаратуру // Пралетарулі мцэрлоба. 1929. № 6—7.

На польскую мову. 10—11 lipca w Mińsku: (Wspomnienia) // Gwiazda młodzieży. 1925. I lipca; Pawluk Trus // Orka. 1929. 5 wrześ. / Сааўт. П. Галавач, Р. Мурашка.

На рускую мову. Того, что было — не будет: Отрывок из кн.: «Республика белого золота» / Пер. Б. Роговой // Рабочий. 1931. 21 окт.

На ўкраінскую мову. Гуси-лебеді: П'еса / Пер. А. Шиян. К., 1962.

Ялеві гієрогліфи: (Легенда) / Пер. С. Пилипенко // Плужанин. 1926. № 6—7; До нових досягнень: (5-и рік «Маладняка») // Молодняк. 1928. № 11; До 10-х роковин творчості М. Чарота // Літ. газ. 1928. 25 квіт.; Нататки про Україну: (Враження з подорожі) // Там жа. 1928. 30 лип., 20 серп., 1, 15 вер.; Ялеві гієрогліфи: (Легенда) / Пер. С. Пилипенко // Нова Білорусь. К., 1929; За гегемонію пролетарської літератури: (З пленуму Білоруської асацїації пролетарських письменників) // Молодняк. 1929. № 6; Поет-демократ // Богушевич Ф. Вибр. тв. К., 1950.

1.6.

У р а д ж а й н а е свята: Зб. матэрыялаў. Мн., 1926 / Рэд.

В а з ь м і н с к і А., К р а с н а ш ч о к а ў Г. і Л а з а р а ў П. Суд: [Інсцэніроўка] // Ураджайнае свята. Мн., 1926 / Апрац.; Трагедыя Надзі Страмок // Чырв. змена. 1926. 12 жн. / Збор дакументаў.

2.3.

На беларускай мове. Г а р э ц к і М. Біяграфічна-крытычны слоўнік сучасных выдатных і тыповых маладнякоўцаў // Гарэцкі М. «Маладняк» за пяць гадоў 1923—1928. Мн., 1928; Я г о ж. Ілары Барашка // Чырв. змена. 1928. 14 кастр.; Я г о ж. «Маладняк» за пяць гадоў. 1923—1928 // Максім Гарэцкі: Успаміны, артыкулы, дакументы. Мн., 1984; І л а р ы ё н у Б а р а ш к у — 60 гадоў: [Віншаванне] // ЛіМ. 1965. 23 ліп.; Л ы н ь к о ў М. З кагорты старэйшых // Лынькоў М. Зб. тв.: У 8 т. Мн., 1985. Т. 7; Я г о ж. [Ліст да І. Барашкі] // Там жа. Т. 8; [Некралог] // ЛіМ. 1968. 7 чэрв.; Н я - о т. «Кот морыцца і засыпае...» // Чырв. змена. 1932. 30 кастр.; П е р ш ы Усебеларускі з'езд «Маладняка» // Малады араты. 1925. № 17—18; П і с ь м е н н і к і Савецкай Беларусі: Кароткі даведнік. Мн., 1981; Ш у ш к е в і ч С. [Бія-бібліягр. заметка да 80-годдзя з дня нараджэння] // Полымя. 1985. № 7; Я г о ж. Вяртанне ў маладосць; Да 75-годдзя з дня нараджэння І. Барашкі // Чырв. змена. 1980. 24 ліп.; Я г о ж. З сям'і маладнякоўцаў // Шушкевіч С. Выбр. тв.: У 2 т. Мн., 1978. Т. 2; Я г о ж. Памяці таварыша // ЛіМ. 1968. 7 чэрв.; Я г о ж. Шчыры працаўнік // Там жа. 1980. 25 ліп.

На рускай мове. А л е к с а н д р о в и ч М. Снять с экрана политически вредный фильм // Рабочий. 1937. 26 июня.

3.1.

ЦДАМЛіМ БССР, ф. 28, воп. 1, спр. 446. *Г. І. Рэут.*

БАРКОЎСКІ СЦЯПАН

Баркоўскі Сцяпан Андрэевіч |псеўд.: **Б а р., С. Б а р, С. Б а р - к і, Б а р - с к і, С. К о ж а н ы;** *28.3(10.4)1905, Слуцк — 11.6.1966, Мінск, пахаваны на Усходніх могілках,* **крытык, літаратуразнавец, этнограф.**

Рана застаўся без бацькоў. Сярэднюю адукацыю атрымаў у Слуцку. Падлеткам удзельнічаў у Слуцкім паўстанні супраць белапалякаў (1920). Скончыў педагагічны факультэт БДУ (1926). Пасля заканчэння аспірантуры пры Інбелкульце АН БССР (1931) працаваў у Акадэміі навук: малодшым, потым старшым навуковым супрацоўнікам. Паводле ўспамінаў М. Улашчыка, у сярэдзіне 1920-х г. на кватэры С. Баркоўскага часта збіралася літаратурная моладзь (В. Сташэўскі, В. Шашалевіч, В. Каваль, В. Маракоў і інш.), чыталі і абмяркоўвалі творы, спрачаліся, раіліся, спявалі. Утварэнне такіх своеасаблівых «літаратурных салонаў» было адметнай, новай з'явай у культурным жыцці тагачаснага Мінска. 14 ліст. 1936 С. Баркоўскі быў незаконна арыштаваны і асуджаны на 10 год пазбаўлення волі. У 1936—46 працаваў у лагерах горна-металургічнага камбіната ў Краснаярскім краі, на Джыдзінскім вальфрамавым камбінаце (руднік Халтасон). З канца 1946 працаваў у Сярэдняй Азіі (г. Фрунзе) у аддзеле меліярацыі і арашэння Чуйскай вопытнай станцыі лубяных культур. У 1950 быў накіраваны ў Казахстан на асваенне цалінных земляў, працаваў на будаўніцтве водагаспадарчых аб'ектаў у саўгасах Акмолінскай вобл. У 1955 С. Баркоўскі быў рэабілітаваны і вярнуўся ў Мінск да навуковай працы ў Інстытут мастацтвазнаўства, этнаграфіі і фальклору АН БССР.

Першыя публікацыі С. Баркоўскага па пытаннях этнаграфіі з'явіліся ў 1925. Як літаратурны крытык ён сфарміраваўся ў «Маладняку». Яго першае літаратурна-крытычнае выступленне (1926) прысвечана лірыцы В. Маракова. Даследаваў паэзію А. Дудара, прозу В. Каваля. Склаў альбом па беларускай народнай набіванцы, займаўся праблемамі этнаграфіі Беларусі 19 ст.

І. Э. Багдановіч.

Бібліяграфія

1.2.

1 мая на Беларусі. Мн., 1927. Рэц.: Н. Ф. // Асвета. 1927. № 4.

1.3.

1925. Анімістычны светапогляд беларуса па песнях // Чырв. сцяг. № 5—6; Студэнцтва і краязнаўства // Там жа. № 7.

1926. [Рэц. на кн.: Х о р р а б и н Д. Очерки историко-экономической географии мира. М., 1924] // Асвета. № 3; [Рэц. на кн.: Б е л о у с о в С. Этапы развития школьного самоуправления. М., 1925] // Там жа. № 4; Бібліяграфічны агляд літаратуры па пытанню «Краязнаўства і школа» // Там жа. № 5; Вясельны быт беларускага селяніна // Маладняк. № 6; «Пойдзем піць прыгожасць сонца і вясны»: [Рэц. на кн.: М а р а к о ў В. Пялёсткі. Мн., 1926] // Чырв. сейбіт. № 4 / Сааўт. А. Адамовіч; На аматарскую сцэну // Звязда. 4 вер. / Пад псеўд. С. Кожаны.

1927. [Рэц. на: Л е т а п і с беларускага друку. 1926. № 3—4] / Пад псеўд. С. Кожаны; Ленін у беларускай паэзіі // Маладняк. № 2; [Рэц. на кн.: Н а д д з в і н н е. Полацк, 1926] // Там жа. № 3 / Пад псеўд. С. Кожаны; [Рэц. на кн.: Д н я п р о ў с к і я ўсплёскі. Магілёў, 1927] // Там жа. № 4 / Пад псеўд. С. Кожаны; [Рэц. на кн.: Ч а р н у ш э в і ч Н. Дзіва. Мн., 1927] // Чырв. сейбіт. № 14 / Пад крыпт. С. Бар-кі; На аматарскую сцэну: [Рэц. на кн.: С т а ш э ў с к і В. Бацька і сын; У цемры. Мн., 1927] // Звязда. 4 вер. / Пад псеўд. С. Кожаны.

1928. [Рэц. на: «Ч е р в о н и й ш л я х». 1928. № 7] / Пад крыпт. Бар.; [Рэц. на: П о л ы м я. 1928. № 5] // Маладняк. № 9; Па загонах новае Украіны: Уражанні з падарожы па Украіне // Полымя. № 8; Год маладняка // Чырв. змена. 11 ліст.

1929. [Рэц. на кн.: Б л и с к и. Одесса, 1928] // Маладняк. № 1 / Пад псеўд. Бар-скі; Літаратурныя нататкі: «Полымя» за 1928 г. // Сав. Бел. 7—9 лют. / Пад крыпт. С. Бар.; сааўт. Яз. Бар.

1947. Маці: (Апавяданне) // Гомел. праўда. 15 снеж. / Аўт. спрэчнае.

1957. Друг Беларусі // ЛіМ. 9 студз.; Спадчына Алеся Дудара // Там жа. 28 снеж.

1958. Лірыка Валерыя Маракова // ЛіМ. 26 лют.

1959. Алесь Дудар // Дудар А. Выбр. тв. Мн.; Валеры Маракоў // Маракоў В. Лірыка. Мн.; Спадчына Васіля Каваля // ЛіМ. 18 сак.; Кніга аб мужнасці

і гераізме: [Рэц. на кн.: Краўчанка У., Залескі А. Беларускі народ у гады Вялікай Айчыннай вайны. Мн., 1959] // Там жа. 10 чэрв. / Сааўт. Надольскі; Спадчына М. Гарэцкага // ЛіМ. 19 снеж.

1971. Поэтическое наследие Артемия Вериги-Даревского // Сов. славяноведение. № 2 / Сааўт. А. Мальдзіс.

1.6.

Дудар А. Выбр. тв. Мн., 1959 / Скл.

Маракоў В. Лірыка. Мн., 1959 / Скл.

Нікановіч М. Летнім днём: Выбранае. Мн., 1960 / Скл.

2.3.

На беларускай мове. Кісялёў Г. Пошукі імя. Мн., 1978. С. 64—65.

Я. А. Гарадніцкі.

БАРСТОК МАРЫНА

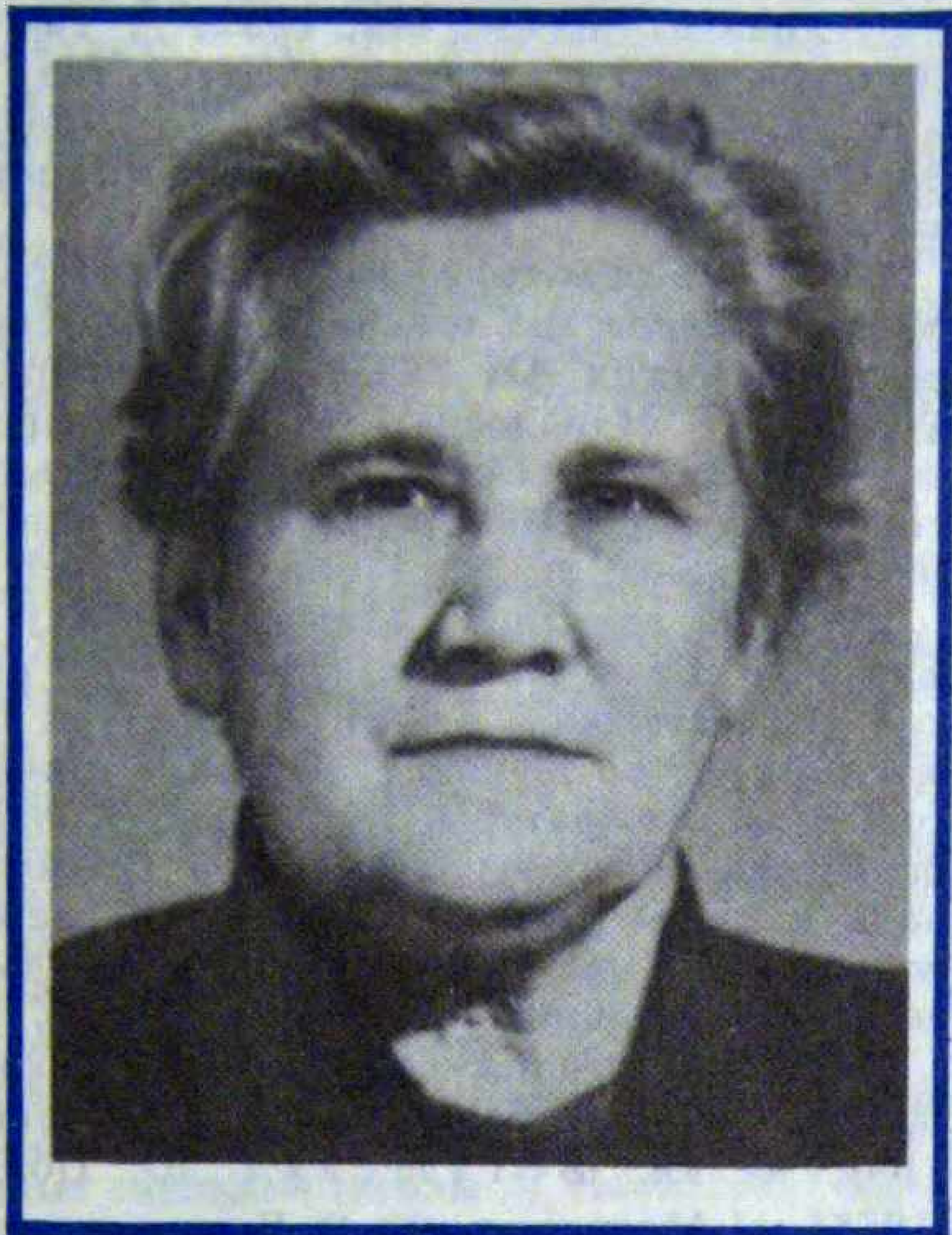

Барсток Марына [Марыя Мікітаўна; н. 2(15).4.1916, в. Наркавічы Дрысенскага пав. Віцебскай губ., цяпер Верхнядзвінскага р-на Віцебскай вобл.], крытык, літаратуразнавец. Кандыдат філал. навук (1950). Член СП СССР з 1951.

Нарадзілася ў сялянскай сям'і. Пасля заканчэння Ульянаўскай пачатковай школы працавала на гаспадарцы, затым у ільнаводчым саўгасе «Борвавічы». Скончыла дашкольнае аддзяленне Полацкага педагагічнага тэхнікума (1935). Выкладала мову і літаратуру ў Ветрынскай сярэдняй школе на Віцебшчыне (1935—37). Вучылася завочна ў Магілёўскім педінстытуце, у 1937—39 — у Мінскім педінстытуце. Пасля вызвалення Заходняй Беларусі працавала загадчыкам аддзела культуры Брэсцкай абласной газ. «Зара» (1939—40). У 1941—43 жыла ў Горкаўскай вобл., працавала на заводзе. Скончыла філалагічны факультэт БДУ (1945). Вучылася ў аспірантуры пры Інстытуце мовы, літаратуры і мастацтва АН БССР (1946—49). У 1953—56 выкладала літаратуру ў Вышэйшай партыйнай школе пры ЦК КПБ. Загадвала сектарам мовы і літаратуры Інстытута педагогікі Міністэрства асветы БССР. У 1949—53 і ў 1959—78 — навуковы, затым старшы навуковы супрацоўнік Інстытута літаратуры імя Я. Купалы АН БССР. Узнагароджана медалём, Ганаровай граматай Вярхоўнага Савета БССР.

Першая публікацыя М. Барсток з'явілася ў 1934. Аўтар даследаванняў пра жыццё і творчасць вядомых беларускіх пісьменнікаў Я. Коласа, М. Багдановіча, К. Чорнага, П. Броўкі, П. Глебкі, Я. Маўра, М. Танка. Адзін з аўтараў «Гісторыі беларускай савецкай літаратуры» (т. 2), «Гісторыі шматнацыянальнай савецкай літаратуры» (т. 3), «Гісторыі беларускай савецкай літаратуры», дапаможніка для студэнтаў ВНУ «Беларуская дзіцячая літаратура» і інш. Выступала з вершамі на старонках перыядычных выданняў.

Жыве ў Мінску.

Л. М. Гарэлік.

Бібліяграфія

1.2.

Проблема положительного героя в творчестве Якуба Коласа. Автореф. дисс.... канд. филол. н. Мн., 1949.

Праблема станоўчага героя ў творчасці Якуба Коласа. Мн., 1950.

Вобраз станоўчага героя ў творчасці Якуба Коласа. Мн., 1951. Рэц.: Палітыка Д. Новае даследаванне аб Якубе Коласе // Звязда. 1951. 23 кастр.; Папкоўскі К. Кніга аб станоўчым героі Якуба Коласа // Беларусь. 1952. № 2.

Пятро Глебка: Паэтычная творчасць. Мн., 1952. Рэц.: Бурносаў В. Майстэрства паэта і майстэрства крытыка // ЛіМ. 1953. 23 мая; Бур'ян Б. Навокал паэтычных твораў // Полымя. 1953. № 7; Шкраба Р. Критик и поэт: Заметки о монографиях // Сталин. молодежь. 1953. 26 авг.

Калгасная тэматыка ў пасляваеннай беларускай літаратуры. Мн., 1954.

Пятрусь Броўка. Мн., 1955.

Гераіка працы на цаліне: (На казахстанскай зямлі) Мн., 1957.

Віднейшы беларускі дзіцячы пісьменнік Янка Маўр. Мн., 1958.

Вывучэнне творчасці Кузьмы Чорнага ў школе. Мн., 1959. Рэц.: Рубінскі У. Літаратура — не анатомія // ЛіМ. 1960. 12 ліп.

Максім Багдановіч: Нарыс аб жыцці і творчасці. Мн., 1961. Рэц.: С а ў ч а н к а Н. Папулярна, але няпоўна // ЛіМ. 1962. 26 студз.
Максім Танк: (Да 50-годдзя з дня нараджэння). Мн., 1962.
Пятро Глебка: (Да 60-годдзя з дня нараджэння). Мн., 1965.
Адзінства і разнастайнасць сучаснай беларускай паэзіі. Мн., 1973.
Кузьма Чорны ў школе. 2 выд. перапрац. і дап. Мн., 1973. Рэц.: Р а г у л я А. Другое выданне кнігі аб К. Чорным // Нар. асвета. 1974. № 11.
Максім Багдановіч у школе. 2 выд. перапрац. і дап. Мн., 1974. Рэц.: Р у д а к о ў с к і В. Прыгажосць паэтычнага слова // Наст. газ. 1975. 5 крас.
Вялікі Кастрычнік і станаўленне беларускай савецкай літаратуры. Мн., 1977.
Белорусская ССР: Культура, литература, искусство. Мн., 1978 / Сааўт. В. Нячай.
Рупліві поўдзень: Нарыс творчасці Генадзя Бураўкіна. Мн., 1984. Рэц.: Г у р с к а я А. Калі сонца ў зеніце // Полымя. 1985. № 12; Н у ж д з і н а Т. І пра час, і пра паэта // ЛіМ. 1985. 12 ліп.

1.3.

1934. На церабленні: [Верш] // Чырв. Полаччына. 6 кастр.
1937. Астроўскі вучыць мяне жыць і перамагаць: Да гадавіны з дня смерці М. А. Астроўскага // Чырв. змена. 22 снеж.
1938. Працаваць так, як працаваў Аляксей Максімавіч // Чырв. змена. 28 сак.
1939. Рыхтуюцца да 60-годдзя т. Сталіна // Рабочы. 17 снеж.
1940. «Мы умеем на отлично и учиться, и играть»: [Нарыс] // Зара. 1 студз.; Алімпіяда мастацкай самадзейнасці школьнікаў // Там жа. 8 студз.; Хата-чытальня — цэнтр палітычнай і культурнай работы на вёсцы // Там жа. 11 студз.; Вучнёўскія арганізацыі ў школе // Там жа. 12 студз.; Два ўрокі гісторыі // Там жа. 16 сак.; На шырокай дарозе: [Нарыс] // Там жа. 23 сак.; Веснавыя канікулы і самадзейнасць школьнікаў // Там жа. 28 сак.; Літаратурная творчасць рабселькораў // Там жа. 29 сак.; Настаўнікі падводзяць вынікі работы за III чвэрць навучальнага года // Там жа. 9 крас.; Калгас «Вольная праца»: [Нарыс] // Там жа. 26 крас.; Наладзіць работу педагагічнага кабінета // Там жа. 6 мая / Сааўт. Л. Барысава; Новае ў вёсцы Худлін // Там жа. 14 мая; Добры пачатак // Там жа. 22 мая; Студэнты: [Нарыс] // Там жа. 24 чэрв.
1945. На ўроку // Піянер Бел. 15 сак.; Толькі след зімовай сцюжы...: [Верш] // Там жа. 29 сак.; Росквіт творчасці // Там жа. 26 ліп. // Сааўт. Урбановіч.
1946. Жыццё і творчасць // Піянер Бел. 30 кастр.
1948. На подступах да майстэрства // Чырв. змена. 31 жн.
1949. «Па лясных сцежках»: [Рэц. на кн.: В о л ь с к і В. Па лясных сцежках. Мн., 1948] // Беларусь. № 7; Кніга аб мужнасці і гераізме: [Рэц. на кн.: Г у т а р а ў І. Барацьба і творчасць народных мсціўцаў. Мн., 1949] // Там жа. № 9; Вобраз жанчыны ў творчасці Янкі Купалы // Работніца і сялянка. № 7; «Рыбакова хата» // Звязда. 27 крас.; [Слова на пленуме ССПБ, прысвечаным пытанням крытыкі] // ЛіМ. 15 кастр.; Вялікі рускі паэт // Піянер Бел. 8 чэрв.
1950. Беларуская літаратура ў сям'і братніх літаратур Савецкага Саюза // Полымя. № 1; Павысіць ідэйна-тэарэтычны ўзровень лекцый // Звязда. 10 мая; Адчуванне пульсу жыцця // Там жа. 3 вер.; Камедыя «Гора ад розуму» на беларускай мове // ЛіМ. 25 ліст.; У новае, цікавае падарожжа // Наст. газ. 7 вер.; Лепшы паэт савецкай эпохі У. У. Маякоўскі // Піянер Бел. 12 крас.
1951. Маякоўскі змагаецца за мір // Беларусь. № 4; Выдатная беларуская паэтэса // Там жа. № 7; Апавяданні К. Чорнага: [Рэц. на кн.: Ч о р н ы К. Выбр. тв. Мн., 1947] // Там жа. № 11; Пачэсны шлях // ЛіМ. 10 лют.; «Дрыгва» на рускай мове // Там жа. 23 чэрв.; Алаіза Цётка // Там жа. 14 ліп.; Праўдзіва адлюстроўваць сучаснасць // Мін. праўда. 11 жн.; Народны песняр // Чырв. змена. 28 чэрв.
1952. Якуб Колас: [Уступ. арт.] // Колас Я. Зб. тв.: У 7 т. Мн. Т. I; Беларуская дзіцячая літаратура // Беларусь. № 3; Больш увагі дзіцячай літаратуры // Сав. школа. № 3; За высокую ідэйнасць і майстэрства дзіцячай літаратуры // Звязда. 7 лют.; Поспех маладога празаіка // Там жа. 21 сак.; Служение Родине // Зорька. 21 нояб.; Сборник стихов Максима Танка: («На камне, железе и золоте») // Известия. 7 февр.; Асноўная задача / ЛіМ. 25 лют.; Аповесць аб савецкіх школьніках // Там жа. 10 мая; Максім Багдановіч // Там жа. 24 мая; М. Горкі і дзіцячая літаратура // Там жа. 14 чэрв.; Слова аб правадырах партыі: [Рэц. на кн.: Г л е б к а П. Выбр. тв. Мн., 1952] // Там жа. 6 ліст.; Свежае, шчырае слова: [Рэц. на кн.: П а н ч а н к а П. Вершы і паэмы. Мн., 1952] // Там жа. 20 снеж.; Шчырыя песні аб дзецях // Наст. газ. 10 ліп.; Янка Купала — вялікі народны паэт // Піянер Бел. 3 ліп.; Заснавальнік сучаснай беларускай літаратуры // Чырв. змена. 5 ліп.
1953. Новыя матэрыялы М. Багдановіча // Беларусь. № 6; Некрасовские традиции в белорусской литературе // Известия АН БССР. № 1; Вобраз нашага сучасніка // Маладосць. № 2; Міжнародны жаночы дзень // Звязда. 8 сак.; Старэйшы пісьменнік рэспублікі // Там жа. 10 мая; Думкі пра нашу крытыку // ЛіМ. 18 крас.; А. М. Горкі // Піянер Бел. 26 сак.
1954. На адказнай пасадзе: [Нарыс] // Жанчыны Савецкай Беларусі. Мн.; Литература периода Великой Отечественной войны; Литература послевоенного времени; Петро Глебка // Очерк истории белорусской советской литературы. Мн.; Якуб Колас і праблемы беларускай літаратурнай мовы // Полымя. № 3; Ствараць вобразы-тыпы // Звязда. 14 снеж.; Тыповасць вобраза // ЛіМ. 21 жн.; Повесть о судьбах народа и его интеллигенции // Сов. Бел. 3 нояб.
1955. Шчырыя песні аб дзецях // Янка Купала. Мн.; Пятро Глебка // Беларусь. № 7; Аповесць аб дружбе: [Рэц. на кн.: Б о г у ш е в и ч Ю. Побратимы. Мн., 1955] // Маладосць. № 8; У гасцях у нашых сяброў: Нататкі турыста // Работніца і сялянка. № 12; Навукова-фантастычныя аповесці // Сав. школа. № 2; Песняр працы і барацьбы // Там жа. № 5; Другая кніга // ЛіМ. 15 студз.; Альманах «Советская отчизна» ў мінулым годзе // Там жа. 2 крас.; Па старонках хрэстаматый і чытанак // Там жа. 14 мая; Паэт-грамадзянін // Мін. праўда. 25 чэрв.; «Грозная пушча» // Там жа. 15 ліп.; Незабыўныя сустрэчы // Там жа. 6 ліст.; Петро Глебка // Сталин. молодежь. 23 сент.
1956. Літаратура перыяду Вялікай Айчыннай вайны; Літаратура пасляваеннага часу; Пятро Глебка // Нарысы па гісторыі беларускай літаратуры. Мн.; На парозе творчай сталасці: [Рэц. на кн.: К і р э е н к а К. Любоў і дружба. Мн., 1955] // Полымя. № 2; Першае спатканне // Звязда. 10 чэрв.; Песнярка барацьбы // ЛіМ. 4 лют.; Удумлівы, самабытны мастак: Да выхаду шасцітомніка твораў Кузьмы Чорнага // Мін. праўда. 7 лют.; Светлыя крыніцы жыцця // Там жа. 12 ліп.; Змитрок Бядуля // Сов. Бел. 27 окт.
1957. Ля вытокаў беларускай дзіцячай літаратуры // Маладосць. № 9; У нашых землякоў // Работніца і сялянка. № 1; Максім Багдановіч: Да 40-годдзя з дня смерці // Сав. школа. № 3; Неўміручае слова // Звязда. 16 ліст.; В. І. Дунін-Марцінкевіч // Там жа. 26 снеж.
1958. Алесь Якімовіч // Якімовіч А. Новы год. Мн.; Песні — шырокае дыханне // Звязда. 11 чэрв.; Лірыка М. Лужаніна // Там жа. 15 жн.; Слова ў дыскусію // Наст. газ. 21 лют.
1959. Якуб Колас — дзецям // Вялікі песняр беларускага народа. Мн.; Аб духоўным багацці героя // Маладосць. № 5; Простая, сціплая і мужная паэзія: [Рэц. на кн.: Глебка П. Зб. тв.: У 2 т. Мн., 1958] // Полымя. № 7; Ясныя перспектывы // ЛіМ 3 чэрв.; Нататкі пра сучаснага героя // Там жа. 1 жн.; Тэарэтычная праца А. Упіта: [Рэц. на кн.: У п и т А. Вопросы социалистического реализма в литературе. Рига, 1959] // Там жа. 26 вер.; Светлая паэзія: [Рэц. на кн.: Д у б о ў к а У. Выбр. тв. Мн., 1959] // Там жа. 21 ліст.
1960. Слава жыццю і творчасці: [Рэц. на кн.:

Б р о ў к а П. Пахне чабор. Мн., 1959] // Полымя. № 4; Голас Радзімы, № 51; Культура творчасці: [Рэц. на кн.: А д а м о в і ч А. Культура творчасці. Мн., 1959] // ЛіМ. 17 лют.; Нястомны шукальнік. // Там жа. 5 ліп.

1961. Беларуская паэма перыяду Айчыннай вайны // Беларуская літаратура: Даследаванні. Мн. Вып. 4; Беларуская дзіцячая літаратура: [Уступ. арт] // Дзіцячая літаратура БССР. Мн.; Мастацкі вобраз // Камуніст Бел. № 4; Праблемнае даследаванне: [Рэц. на кн. П е р к і н Н. Шляхі развіцця беларускай савецкай літаратуры 20—30-х гг. Мн., 1960] // Полымя. № 3; Вакол свету: [Рэц. на кн.: М а ў р Я. Выбр. тв.: У 2 т. Мн., 1960] // Там жа. № 5; Маці-партызанка... // Работніца і сялянка. № 5; Філасофскія погляды В. Р. Бялінскага // Віцеб. рабочы. 14 чэрв.; Паэзія шырокіх прастораў: [Рэц. на кн.: Л у ж а н і н М. Выбр. тв.: У 2 т. Мн., 1960] // ЛіМ. 21 лют.; Ясны поўдзень паэта // Там жа. 16 мая; На пярэднім краі // Там жа. 15 вер.

1962. Летопись народной жизни: [Рэц. на кн.: А н т а л о г і я беларускай паэзіі: У 3 т. Мн., 1961] // Неман. № 3; Гімн сонцу і хлебу // Работніца і сялянка. № 6.

1963. Грунтоўна, цікава // ЛіМ. 17 снеж.

1965. Кроплі ў патоку // ЛіМ. 27 жн.

1966. Алесь Якімовіч // Беларуская дзіцячая літаратура. Мн.; Літаратура перыяду Вялікай Айчыннай вайны; Літаратура пасляваеннага перыяду (Паэзія); Літаратура на сучасным этапе (Паэзія) // Гісторыя беларускай савецкай літаратуры: У 2 т. Мн. Т. 2; Пісьменнік, педагог і выхавальнік // Народны настаўнік Якуб Колас. Мн.; Шчодры верасень // Работніца і сялянка. № 10.

1967. За пяцьдзесят гадоў // Арлянятам: Анталогія бел. сав. дзіцячай літаратуры: У 2 т. Мн. Т. І.; Кастрычнік і беларуская паэзія // Весці АН БССР. Сер. грамад. н. № 2; Палымяная паэзія: Творчасць П. Панчанкі ў праграме сярэдняй школы // Наст. газ. 5 крас.; З гэтага трэба пачынаць // Там жа. 11 кастр.

1968. Свой дар // Полымя. № 4; У вялікім паходзе // ЛіМ. 24 снеж.; Літаратура, школа, жыццё // Наст. газ. 19 чэрв.

1969. Магутны, самабытны талент // ЛіМ. 11 лют.; «Ён сам — з паэм паэма...» // Там жа. 24 чэрв.

1970. Белорусская литература // История советской многонациональной литературы. В 6 т. М. Т. 3; Паэма // Сучасная савецкая паэзія. Мн.; Новая ступень у вывучэнні літаратуры: [Рэц. на кн.: Г у р э в і ч Э. Беларуская дзіцячая літаратура (1917—1967). Мн., 1970] // Нар. асвета. № 10; Мітынг на Сходні: [Верш] // Работніца і сялянка. № 7; [Рэц. на кн.: Л о с ь Е. Вянцы зруба: Выбранае. Мн., 1969] // Там жа. № 9; Пад белым яварам // Там жа. № 12; Да глыбінных пластоў // Наст. газ. 28 сак.

1971. Дзісна; Вёска Наркавічы: [Вершы] // Дзень паэзіі — 71. Мн.: «Выбранае» К. Буйло: [Рэц. на кн.: Б у й л о К. Выбранае. Мн., 1968] // Работніца і сялянка. № 5; Круглы год // Там жа. № 10; Натхнення жывыя крыніцы // Звязда. 9 снеж.; Паэт і мора; Шляхі-дарогі; Надвячоркам: [Вершы] // ЛіМ. 28 мая; Мужество таланта // Сов. Бел. 4 марта.

1972. «Чаму ты сумная, цётка Волічка?..»: [Верш] // Дзень паэзіі — 72. Мн.; Роднаму краю і народу // Нар. асвета. № 11; Якуб Колас — детям // Дет. лит. № 9; Неўміручасць: [Верш] // Работніца і сялянка. № 3; Магутныя крылы песні // Вяч. Мінск. 16 вер.; «Ну й спякотнае лета...»: [Верш] // Там жа. 4 кастр.; Думамі і сэрцам з народам // Там жа. 2 ліст.; Вышыня // ЛіМ. 11 лют.; «Дзве бярозкі...»; Батанічны сад: [Вершы] // Там жа. 3 сак.; Ісці ўпоравень з векам // Там жа. 23 чэрв.; Яркая творчая індывідуальнасць: Пра кнігу Р. Бярозкіна «Постаці» // ЛіМ. 24 ліст.; «З чым параўнаць святло тваіх вачэй...»; «Мой сусед...»; «Мне жоўты ліст...»; Чалавек; «Шкада, шкада...»: [Вершы] // Там жа. 1 снеж.; З глыбінь народнай мудрасці // Наст. газ. 16 вер.

1973. Дарогай жыцця // Зарыцкі А. У. дарогу. Мн.; У пошуках навізны: [Рэц. на кн.: А г н я ц в е т Э. Жаданне. Мн., 1971] // Беларусь. № 1; «Не жартуйце з морам і каханнем..»: [Верш] // Работніца і сялянка. № 3; Шчырая сыноўняя споведзь: [Рэц. на кн.: П а н ч а н к а П. Снежань. Мн., 1972] // Вяч. Мінск. 7 чэрв.

1974. «Добра вечарам...»; Вяртанне ранейшага бога: [Вершы] // Дзень паэзіі — 74. Мн.; Недаспяваная песня // Нар. асвета. № 5; «За гэты год мы сталі багацей...»: [Верш] // Полымя. № 3; Мансарда Марыі Складоўскай: [Верш] // Там жа. № 4; На пярэднім краі літаратуры: [Рэц. на кн.: Н а с т р ы ж н і часу. Мн., 1973] // Там жа. № 9; Сэрца просіць шляхоў // Вяч. Мінск. 6 лют.; Дзень Перамогі: [Верш] // Там жа. 8 мая; Из родников народных // Заря. 11 янв.; Высветлена агнямі Кастрычніка: [Рэц. на кн.: Б р о ў к а П. Разам з камісарам. Мн., 1974] // ЛіМ. 8 ліст.

1975. З любоўю да дзяцей // Агняцвет Э. Краіна маленства. Мн.; Літаратура перыяду Вялікай Айчыннай вайны // БелСЭ. Мн. Т. 12; «Калі бачу позна агонь...»; «Снег, снег...»: [Вершы] // Дзень паэзіі — 75. Мн.; У скарбах роднае зямлі: [Рэц. на кн.: Б р о ў к а П. І ўдзень і ўночы... Мн., 1974] // Полымя. № 4; Песняр-ка з Прынямоння // Работніца і сялянка. № 7; Адкрываючы новыя шляхі // Вяч. Мінск. 15 студз.; Летапісец свайго часу // Там жа. 23 чэрв.; «За гэты год мы сталі багацей...»: [Верш] // Голас Радзімы. 3 ліп.; «Каб расцвіла Радзіма ў мірных зорах» // Звязда. 6 ліп.; Майстэрства крытыка: [Рэц. на кн.: Ю р э в і ч У. Погляд. Мн., 1974] // ЛіМ. 8 жн.; Народжана жыццём: [Рэц. на кн.: Д а л я г л я д ы. Мн., 1975] // Там жа. 14 ліст.; Агульнае прызнанне // Наст. газ. 25 чэрв.

1976. Цяплом вясны сагрэтая // Агняцвет Э. Выбраныя творы: У 2 т. Мн. Т. І; Сёння беларускай паэзіі: [Прадмова] // Ад скарбаў роднае зямлі: Зборнік сучасн. бел. паэзіі. Мн.; Невычэрпны неруш: [Рэц. на кн.: Б а р а д у л і н Р. Свята пчалы. Мн., 1975] // Звязда. 13 жн.; Глыбіня жыццёвай праўды: [Рэц. на кн.: П а н ч а н к а П. Крык сойкі. Мн., 1976] // Там жа. 18 снеж.; Рабіна; Балада: [Вершы] // ЛіМ. 16 крас.; «І зноў я павандрую праз гады...» // Там жа. 14 мая; Паспяшаючы за часам // Там жа. 23 ліп.

1977. Литература периода Великоооой Отечественной войны; Владимир Дубовка // История белорусской советской литературы. Мн.; Вялікі Кастрычнік і станаўленне беларускай савецкай літаратуры // Весці АН БССР. Сер. грамад. н. № 5; Азірнуцца на пройдзены шлях: Нататкі крытыка пра паэзію на старонках бел. часопісаў (1976 г.) // Вяч. Мінск. 31 студз.; Паэзія рэвалюцыі // Там жа. 2 жн.; Сказаць сваё слова... // Звязда. 20 мая; Пры святле маланак і вогнішчаў // Там жа. 21 жн.; ...І ўсё ж слабейшы: [Рэц. на кн.: Д з е н ь паэзіі — 76. Мн.., 1976] // ЛіМ. 4 лют.; Змагацца за шчасце людзей // Там жа. 9 снеж.; Шматгранны талент // Наст. газ. 3 вер.

1978. Паэзія // Беларуская літаратура і праблемы сучаснасці. Мн. Рэц.: П р ы г о д з і ч З. Праблемы сучаснасці ў люстры літаратуры // Полымя. № 12; [Рэц. на кн.: М а ш к о в В. Соскучился по дождику. Мн., 1976; К о р п а ч е в Э. Тайна мастера. Мн., 1976] // Неман. № 1; Дарагая мая матуля: [Рэц. на кн.: Д з е н ь добры, мама! Мн., 1977] // Полымя. № 4; Сяброўства сувязны // Вяч. Мінск. 17 ліст.; Слухаючы голас жыцця // Там жа. 13 снеж.; Дыханне часу // ЛіМ. 3 сак.

1979. За якасць паэтычнага слова // Вяч. Мінск. 19 студз.; І радасць, і турботы, і свята... // Там жа. 1 ліст.; Шукаючы сваю сцяжынку... // ЛіМ. 23 сак.

1980. Алесь Якімовіч; Эдзі Агняцвет // Беларуская дзіцячая літаратура. 2 выд., дапрац. і дап. Мн.; Вернасць франтавому пабрацімству // На высокай хвалі. Мн.; Пясняр мужнасці // Весці АН БССР. Сер. грамад. н. № 3; Невычарпальная крыніца натхнення // Вяч. Мінск. 16 студз.; Першая кніга паэта: [Рэц. на кн.: Г у р ы н о в і ч Х. Хлеб і соль. Мн., 1980; Е м я л ь я н а ў А. Ранак поўніцца жыццём. Мн., 1977; М і ш ч а н ч у к М. Вернасць. Мн., 1979; Я ў м е н а ў Л. Чужая планета. Мн., 1980] // Там жа. 18 ліп.; І немагчымае — змагчы! // ЛіМ. 1 лют. / Сааўт. С. Марчанка; Жыве між нас геній // Там жа. 18 крас.; Адданы сын народа // Там жа. 4 ліп.; Дасканаласць, наўлоўная птушка...: [Рэц. на кн.: К а р ж а н е ў с к а я Г. Званы гадоў. Мн., 1980] // Там жа. 15 жн.

1981. Кроплі ў патоку // Беларуская дзіцячая літаратура: Хрэстаматыя крытычных матэрыялаў. Мн.; Янка Купала // Гісторыя беларускай савецкай літаратуры. Мн. Ч. 1; «Снег, снег...»: [Верш] // Голас Радзімы. 31 снеж.; Калі чытаць за вершам верш... // ЛіМ. 3 крас.; Марудны, трудны рост // Там жа. 18 вер.; У краіне светлай... // Там жа. 4 снеж.; Немеркнущее слово // Сов. Крым. 6 дек.

1982. Літаратура перыяду Вялікай Айчыннай вайны // Гісторыя беларускай савецкай літаратуры. Мн. Ч. 2.; Душа народа ў песнях жыве... // Нам засталася спадчына. Мн.; Глебка Пятро // Беларусь. № 4; Свой вугал атакі // ЛіМ. 5 сак.; Урокі крытыка: Па старонках аднатомніка выбраных твораў Р. Бярозкіна // Там жа. 23 ліп.; В венке белорусской поэзии // Сов. Крым. 18 июля.

1983. Абвяржэнне адной гіпербалы // ЛіМ. 1 крас.; Душа захацела марской прасторы... // Там жа. 30 вер.; «Паэзія, душы маёй анкета!»: [Рэц. на кн.: Някляеў У. Знак аховы. Мн., 1983] // Там жа. 11 ліст.

1984. Пафас гуманізму // Полымя. № 3; На суд людзей // Голас Радзімы. 9 лют.; Размова з зямлёю // ЛіМ. 31 жн.; На мове любові, пяшчот, калыханак: [Рэц. на кн.: Агняцвет Э. Спадзяванне калыханак. Мн., 1983] // Там жа. 5 кастр.

1985. Прысяга ў акопах // Вобраз-85. Мн.; Гукае рэха маладосці: [Рэц. на кн.: Шушкевіч С. Рэха маладосці. Мн., 1984] // Полымя. № 3; Пра паэта, казачніка, педагога: [Рэц. на кн.: Марчанка С. Васіль Вітка. Мн., 1985] // Вяч. Мінск. 6 жн.; Працяг песні: [Рэц. на кн.: Лось Е. Валошка на мяжы. Мн., 1984] // ЛіМ. 5 крас.; След на зямлі // Там жа. 17 мая.

1.5.

На польскую мову. Mansarda Marii Skłodowskiej / Tł. M. J. Kononowicz // Jak unieść wierszem Twoją chwałę. Warszawa; Łódź, 1977.

1.6.

Пшыркоў Ю. Якуб Колас: Жыццё і творчасць. Мн., 1951 / Рэд.

Жанчыны Савецкай Беларусі. Мн., 1954 / Скл. з інш.

З вопыту работы выкладчыкаў беларускай і рускай мовы і літаратуры: (Зборнік артыкулаў). Мн., 1958 / Рэд.

Беларуская дзіцячая літаратура. Мн., 1966 / Рэд. з М. Яфімавай. Рэц.: Саламевіч І. Для студэнтаў і настаўнікаў // ЛіМ. 1967. 3 сак.

Ад скарбаў роднае зямлі: Зборнік сучаснай бел. паэзіі. Мн., 1976 / Скл.

Родная літаратура: Падручнік-хрэстаматыя для 6 кл. Мн., 1979 / Скл. з У. Вярбіла; 3 выд. Мн., 1980; 4 выд. Мн., 1983.

Нам засталася спадчына. Мн., 1982 / Скл. з К. Краўцовай. Рэц.: Цагельскі Ф. Кнігапіс // ЛіМ. 1982. 31 снеж.

Кровью сердца: Избр. поэзия. Мн., 1985 / Скл.

2.3.

На беларускай мове. Вышэй прафесійны ўзровень крытыкі // ЛіМ. 1951. 10 лют.; Зарыцкі А. Наша тут і наша сёння. Некалькі заўваг у парадку дыскусіі // ЛіМ. 1972. 18 жн.; Каваленка В. Прызваннем мабілізаваная // ЛіМ. 1976. 16 крас.; Колас Я. Зб. тв.: У 14 т. Мн., 1978. Т. 14. С. 84; Кулакоўскі А. Супраць штампа і коснасці // ЛіМ. 1955. 23 ліп.; Марчанка С. Адданасць // Работніца і сялянка. 1980. № 6; Марыне Барсток — 60 // ЛіМ. 1976. 16 крас.; Мушынскі М. Беларуская крытыка і літаратуразнаўства: 40-я — першая палавіна 60 гадоў. Мн., 1985. С. 185—186; Пісьменнікі Савецкай Беларусі: Кароткі даведнік. Мн., 1981; Семашкевіч Р. Выпрабаванне любоўю. Мн., 1982. С. 177—179; Яго ж. Праз прызму навукі // Полымя. 1971. № 5; Шкраба Р. Характар, стыль, дэталь. Мн., 1965. С. 136—138; Шушкевіч С. Нявыпаланы палын... // ЛіМ. 1959. 24 чэрв.; Юрчанка Г. Пад самакрытычным поглядам // ЛіМ. 1973. 5 студз.; Юрэвіч У. Без павагі да слова // ЛіМ. 1954. 14 жн.; Яго ж. Па старонках новага часопіса [«Маладосць» № 1, 2, 3] // ЛіМ. 1953. 4 ліп.

На польскай мове. Białokozowicz B. Polska w poezji radzieckiej // Przegląd Humanistyczny. 1976. Nr. 10.

3.1.

Бібліятэка Ін-та літаратуры АН БССР, аддз. рукап., ф. 2.

Я. А. Гараднiцкі.

БАРШЧЭЎСКІ АЛЯКСАНДР (БАРСКІ АЛЕСЬ)

Баршчэўскі Аляксандр (псеўд. А. Баравы, Алесь Барскі, А. Чабор, н. 2.11.1930, в. Бандары Беластоцкага ваяв. Польскай рэспублікі), паэт, літаратуразнавец, фалькларыст, драматург. Член Саюза польскіх пісьменнікаў з 1962.

З сялянскай сям'і. Вучыўся ў сельскагаспадарчай школе ў Бельску-Падляскім, на універсітэцкіх падрыхтоўчых курсах у Любліне. Скончыў Лодзінскі універсітэт (1955). Абараніў кандыдацкую (1966) і доктарскую дысертацыі. З 1956 выкладае на кафедры беларускай філалогіі Варшаўскага уні-

версітэта, яе нязменны загадчык. Актыўна ўдзельнічае ў Рабоце Беларускага грамадска-культурнага таварыства ў Польшчы (з 1964 яго старшыня). У апошнія гады сістэматычна выступае ў беластоцкай газ. «Ніва» як публіцыст. Апублікаваў нарысы аб сваіх паездках у СССР, ЗША, Англію.

У друку выступае з 1956. Адзін з вядучых прадстаўнікоў беларускай літаратуры ў Польшчы. Вершы пачаў пісаць з 1956. Аўтар паэтычных кніг «Белавежскія матывы», «Жнівень слоў», «Мой бераг» і інш. Галоўныя тэмы паэзіі — вернасць родным караням, складаны духоўны свет сучаснага чалавека, інтымныя пачуцці. Вершы А. Баршчэўскага вылучаюцца экспрэсіўнасцю, метафарычнасцю. Аўтар драматычных і празаічных твораў, падручнікаў для студэнтаў. Даследуе фальклор Беласточчыны. Перакладае з беларускай, рускай і украінскай моў.

А. В. Мальдзіс.

Бібліяграфія

1.2.

Белавежскія матывы. Беласток, 1962. Рэц.: Канапацкі А. Першая размова // Ніва. 1962. 11 лют.; Рагойша В. Месца выдання — Беласток // ЛіМ. 1963. 5 ліп.; Цвірка К. Струмень паэзіі // Полымя. 1963. № 6.

Жнівень слоў. Беласток, 1967. Рэц.: Гніламёдаў У. Паэт з Беласточчыны // Полымя. 1969. № 8; Рудчык В. Крык яго сэрца: Над новым зборнікам вершаў Алеся Барскага // Ніва. 1968. 20 кастр.

Мой бераг: Вершы. Мн., 1975. Рэц.: Законнікаў С. Адкрыццё характва // Звязда. 1976. 28 крас.; Казбярук У. «Іду да Белавежскай пушчы...» // ЛіМ. 1976. 1 кастр.; Марціновіч А. «Я — сын зямлі беластоцкай...» // Чырв. змена. 1976. 12 кастр.

Historia literatury białoruskiej. Cz. I. Folklor. Warszawa, 1976; Cz. 2. Okres Rusi Kijowskiej i Wielkiego Księstwa Litewskiego. Warszawa, 1981.

Блізкасць далёкага: [Вершы]. Беласток, 1983.

Лірычны пульс: Вершы. Мн., 1987.

Białoruska obrzadowość i folklor wschodniej Białostocczyzny. Białystok, 1990.

Ihnat Dwarczanin, polityk i uczony. Warszawa, 1990 / Сааўт. А. Бергманова, І. Тамашэўскі.

1.3.

1956. Вясновы паток: [Верш] // Ніва. 8 крас.; А. І. Герцэн — абаронца Беларусі // Там жа. 22 крас.

1957. У абарону праўды: Польскі друк асуджае пасквільны артыкул газеты «Жыццё літэрацкае» аб Мінску // Звязда. 21 лют. / Пад псеўд. А. Баравы; Георгі (Францішак) Скарына — вялікі сын беларускага народа // Ніва. 8 сак.; Некаторыя пытанні з жыцця і творчасці Якуба Коласа // Там жа. 3 ліст.; Жыццё і творчасць Алеся Гаруна // Там жа. 28 ліст.; Максім Танк — паэт аптымізму // Там жа. 8, 15 снеж.

1959. Дар; Сялянскі сум; Нарач; Вавёрка; Восень: [Вершы] // Рунь. Беласток; Сялянскі сум; Нарач; Максіму Танку; Вавёрка; Восень: [Вершы] // Ніва. 5 крас.; Рыбак: [Верш] // Там жа. 30 жн.; Мая песня; Святло; Ноч прышла; Развітанне; Настрой; Крыллі; «Можа песню...»: [Вершы] // Там жа. 25 кастр.; Моладзі: [Верш] // Там жа. 23 ліст.; Белавежская радасць; Расчараванне: [Вершы] // Там жа. 27 снеж.

1960. На вясну збіраецца: [Апавяданне] / Пад псеўд. А. Чабор; Моладзі; Развітанне; Пастушка; «Можа песню...»; Восень; Святло: [Вершы]; Агляд публіцыстычна-літаратурнай спадчыны Кастуся Каліноўскага; Камізм у творчасці Якуба Коласа // Навукова-літаратурны зборнік і беларускі каляндар 1961 г. Беласток; Да акторкі; Да зайца; Да каня; Да кніжкі: Сатырычныя вершы з цыкла «Да» // Ніва. 6 сак.; Прадмайскія ночы: [Верш] // Там жа. 1 мая; Над возерам: [Верш] // Там жа. 29 мая; Гармонік; Асалода; Кветкі: [Вершы] // Там жа. 7 жн.; Паэтычнае слова; Ёсць на свеце зямля; Гасцінец: [Вершы] // Там жа. 16 кастр.

1961. Прыдумала; Хімічная пральня: [Гумарэскі] / Пад псеўд. А. Баравы: Ты недзе ёсць: [Верш]; Літаратурныя дасягненні і літаратурныя заданні; Гумар // Беларускі каляндар 1962. Беласток; Пан і мужык: Казка // Ніва. 26 сак. / Пад псеўд. А. Чабор; Куба: [Верш] // Там жа. 18 чэрв.; «Сляза слязе не роўна»...: [Верш] // Там жа. 1 кастр.; Восень у Белавежы: [Верш] // Там жа. 12 ліст.

1962. Боязнь: [Верш]; З Алесем Барскім за круглым сталом: [Інтэрв'ю] / Зап. Г. Валкавыцкі // Ніва. 11 лют.; Мікола: [Урыўкі з паэмы] // Там жа. 1 крас.; Балада аб бізуне // Там жа. 5 жн.; Спатканне з Ежы Путраментам // Там жа. 25 ліст.

1963. Да пары збан ваду носіць; Шчасце — маці няшчасця: [Гумарэскі] / Пад псеўд. А. Баравы; Сустрэча з Новым годам; Балада аб бізуне: [Вершы]; Фальклор адной сям'і // Беларускі каляндар. 1963. Беласток; Нечаканая сустрэча; Дружба з «грэчкай»; Пошукі праўды; Першая беларуская газета; Прымай у сваё войска; Пад шыбеніцай: Абразкі з жыцця Кастуся Каліноўскага / Пад псеўд. А Баравы; Мой родны кут: [Верш]; Мікола: [Паэма] // Мой родны кут. Беласток; Хістанне; Чаканне; Яшу Буршу; Сейбіт; «Мая думка, як Ікар...»; «Не шкадую...»: [Вершы]; Наватарства і традыцыі // Ніва. 6 студз.; Ліст да маткі: [Верш] // Там жа. 7 крас.; «Дзе ні зірні, куды ні глянь»...» [Верш]; Сустрэча з Мельхіёрам Ваньковічам // Там жа. 12 мая.

1964. Ліса, Казёл і Мядзведзь: [Байка]; Дыялогі 1946 года: [Верш] // Беларускі каляндар. 1964. Беласток; Каравай; Вальс расстання; Над ракою пад вярбою; «Сынок мой не цяміць, як з дзедам гаворыць...» [Вершы]; Беларуска-польскае культурнае супрацоўніцтва на працягу дваццаці год існавання Народнай Польшчы // Беларускі каляндар. 1965. Беласток; Польскія вершы Янкі Купалы // Навуковы зборнік. Беласток; Działaeność kulturalna ludności białoruskiej w województwie Białostockim w latach 1944—1964; [Рэц. на кн.: Choruża W. Listy z więzienia. Warszawa, 1961]; [Рэц. на кн.: Навукова-літаратурны зборнік і беларускі каляндар 1961. Беласток, 1960]; [Рэц. на: Bergmanowa A. Białoruska Włościańsko-Robotnicza Gromada // Z pola Walki. 1962. Nr 3] // Rocznik Białostocki. Białystok. T. 5; Polsko-białoruska współpraca w dwudziestolecie // Kraj Rad. Nr 28; «На тонкай ручцы дзіцячай...»; Матка; «Я ў лесе сягоння»...; «Прыбліжаюся і аддаляюся»...; «Гэта не жыта...»: [Вершы] // Ніва. 3 мая; «Танцавалі яблыні ў садзе...» [Верш] // Там жа. 14 чэрв.; Слова: [Вершы]; Каханне: [Верш] // Там жа. 4 кастр.; Асенні ліст: [Верш] // Там жа. 6 снеж.

1965. Obchody 80-rocznicy urodzin J. Kupały i J. Kołasa w Polsce // Acta balt.— slav. Białystok. T. 2; Вяртанне; «Майго дзяцінства і юнацтва...»; Маці; Аліне; «Расклявалі сонца пчолы...»; Ясеніншчына; М. Багдановічу; Белавежанка; «Снапы ляжалі на таку...»; «У возеры белым...»; Заказаны ксёндз; «Зайграйце песню, лірнікі...»; «Гатоў падзяліцца...»; «У душы тваёй...»; Падзяка Айчыне; «Скручанай шабляй нервовай маланкі...»; «Вярнулася каханне...»: [Вершы]; Ліса, Воўк і Мядзведзь: Байка; Гарадскія госці: Камедыя з вясковага жыцця; Лянарда; Кроў, Вечарынка: [Апавяданні] // Белавежа. Беласток. Кн. I; І возьмем мы прыклад: [Урывак з верша] / // Беларускі каляндар. 1966. Беласток; Я і клён; Белавежанка; «Майго дзяцінства і юнацтва...»; Маці: [Вершы] // Полымя. № 4; «Я знаю, што такое смутак...»: [Верш] // Ніва. 7 сак.; Вясна; «Паднятыя з дарог каменні...»: [Вершы] // Там жа. 4 крас.; «О колькі ж бляску ў гэтым сонцы...»; «Старасці мы на сабе не праверым»...; «Калі бачу цябе...»: [Вершы] // Там жа. 2 мая; З цыкла «Карэнні кахання»: [Вершы] // Там жа. 3 кастр.

1966. М. Багдановічу: [Верш] // ЛіМ. 1 лют.; Карэнні кахання: [Вершы] // Ніва. 6 сак.; 4 вер.; Пом-

ста: [Апавяданне] // Там жа. 23 кастр. / Сааўт. В. Швед; Наша ніва: Да 60-годдзя «Нашай нівы» // Там жа. 13 ліст.; Пасланец неба // Там жа. 11 снеж.

1967. «Шумяць легендай векавой...»: (З верша «Мой родны кут»); Дэлегатам V з'езду БГКТ; Над зямлёй; Вальс расстання; Зіма; Вясна маладосці; Вернасць: [Вершы] // Беларускі каляндар. 1967. Беласток; «Ты ва мне дасляваеш як яблык...»: [Верш] // Ніва. 26 лют.; «Пяць разоў ты сказала...»: [Верш] // Там жа. 2 крас.; «Заяц раніцай руні наеўся...»; «Апошні ліст на ветры спатыкнуўся...»: [Вершы] // Там жа. 7 мая; «Бі мне віткай...»: [Верш] // Там жа. 28 мая; «Белавежа — анёлаў гурт...»; «Часалі коні свае грывы...»; «Зацыравала рунь загоны...»; «Думка як Ікар крылаты...»: [Вершы] // Там жа. 12 ліст.; «Не вер, дзяўчына...»: [Верш] // Там жа. 3 снеж.; «Снежнае поле як анёл...»: [Верш] // Там жа. 24 снеж.

1968. XXV год Польскай Народнай Рэспублікі; Дзесяцігоддзе «Белавежы» // Беларускі календар. 1969. Беласток; 10 lat «Białowieży»: (Białoruskie Stowarzyszenie Literacko-Plastyczne) // Kontrasty. Nr 4; «У тваім каханні я не бачу болю...»; «Каб мог жыццё пачацьаднова...»; «Няпраўдай цэлы свет абыдзеш...»; «Даўней глядзела толькі на мяне...»; «Як лань прыходзіць да крыніцы...»; «Усё жыццё я расцвітаў...»; «Сляза пасеяная вокам...»: [Вершы] // Ніва. 7 студз.; «Зіма — вялікі белы сцяг...»: [Верш] // Там жа. 21 студз.; «З рук сонца ўзялі мы песню...»; «У грудзях маіх...»: [Вершы] // Там жа. 3 сак.; «Зямля і неба веснавыя...»: [Верш] // Там жа. 5 мая; «Урастайце, паэты, ў словы...»: [Верш] // Там жа. 9 чэрв.; «На лістку тваім, пушча...»: [Верш] // Там жа. 6 кастр.; «Ад цяпла Тваіх далоняў...»; «Бывае што ў снежні...»: [Вершы] // Там жа. 1 снеж.

1969. Polskie zainteresowanie językiem i kulturą białoruską w XIX i XX wieku // Notatki Płockie. Nr 2; Братнія сувязі // Вяч. Мінск. 28 кастр.

1970. Польскае літаратурнае дваццаціпяцігоддзе // Полымя. № 6; Lenin wobec Gorkiego // Tygodnik Kulturalny. Nr 17; З цыкла «Палетак»: [Вершы] // Ніва. 1 ліст.

1971. З цыкла «Палетак»; З цыкла «Пад дрэвам»; З цыкла «Мадонна»: [Вершы] // Белавежа. Беласток. Кн. 2; Янка Купала; Уладзіслаў Галубок; Браніслаў Тарашкевіч; Максім Танк; Міхась Машара // Беларускі каляндар. 1972. Беласток; Janka Bryl. // Literatura na Świecie. Nr 7; «Мы, як дзве птушкі...»; «На пергаменце снегу...»; «Пяць разоў ты сказала...»; «Калі ты сапраўды кахаеш...»: [Вершы] // ЛіМ. 1 кастр.; «Расшыр сэрца, хай радасці больш у ім змесціцца...»; «У глыбіні тваіх вачэй зялёных...»; «Ад цяпла Тваіх далоняў расцвітаюць кветкі...» [Вершы] // Ніва. 3 студз.; Літаратура Кіеўскай Русі // Там жа. 3, 17, 24, 31 студз., 14, 21, 28 лют., 7, 14, 21, 28 сак., 4, 11, 18, 25 крас.; «Досыць...»; «Давай яшчэ раз затанцуем...» «Давай узбярэмся ў купал царкоўны...»; «Вы чалавек стары...»; «Я пазнаёміўся з табой...»: [Вершы] // Там жа. 7 сак.; Таварыства і ты: [Верш] // Там жа. 4 крас.; «Пушча апранула нас лісцём...»; «Трава па пояс нам...»; «Ты як зямля...»; «Іду ў каханне без аглядкі...»; «У табе ёсць святло...»: [Вершы]; Генезіс назвы Беларусь // Там жа. 2 мая; Перыяд Вялікага княства Літоўскага: Беларуская мова як мова літаратурная // Там жа. 9 мая; Перыяд Вялікага княства Літоўскага: Летапісы // Там жа. 16, 23, 30 мая, 6, 13, 20, 27 чэрв.; «Колькі ж раз мы на зямлю упалі...»; «Мы дарогу свайго кахання...»; «Пойдзем, каханая, ў шэры дождж...»; «Давай у дом каханне занясем...»; «Час прыходу каханай...»; «У табе ёсць такое святло...»; «Каханне вырастала з нас...»; «Калі зрабілі крок...»; «Быць можа, ты і я...»; «Будзь маёй ты, дзяўчына, трывогай...»: [Вершы] // Там жа. 6 чэрв.; «Мы як дзве птушкі...»; «Каханне прыйшло...»; «Вершаў аб нас не напішуць...»; «Мы так прывыклі да кахання...»: [Вершы] // Там жа. 4 ліп.; Перыяд Вялікага княства Літоўскага: Францішак Скарына // Там жа. 4, 11, 18, 25 ліп., 1, 8 жн.; «Глядзі, змярканне над гаем...»; «Прыходзіць вечар...»: [Вершы] // Там жа. 1 жн.; Перыяд Вялікага княства Літоўскага: Друкары і асветнікі // Там жа. 15, 22, 29 жн., 5, 12, 19, 26 вер.; «Хмара гнеўная...»; «У глебе блакіту твайго...»: [Вершы] // Там жа. 5 вер.; Перыяд Вялікага княства Літоўскага: Палемісты і прапаведнікі // Там жа. 10, 17, 24, 31 кастр.; 7 ліст.; Аляксей Русецкі // Там жа. 7 ліст.; Перыяд Вялікага княства Літоўскага: Юрыдычная літаратура // Там жа. 14, 21 ліст.; Перыяд Вялікага княства Літоўскага: Успаміны, дзённікі, запісы // Там жа. 28 ліст., 12 снеж.; «Кахаць аднолькава усіх сыноў...»; «У сонным сне...»; «Я нарадзіў цябе...»; «У збане сонца радасцей да краю...» [Вершы] // Там жа. 5 снеж.

1972. Ruch literacki; Działalność literacka // BTSK. Białystok; Janka Kupała // Kontrasty. Nr 6; Прыгадваючы дзяцінства Купалы... // ЛіМ. 7 ліп.; «У свеце тым...», «Айчына поўная...»; «Не закрывай, зямля...»; «Няма халодных сэрц...»; «Бярозы гэта ці гітары...»; «Далёкае, усё далёкае — прыгожым...»; «У тую ноч сонную...»; «О, добрая краіна, дзе ты?..»: [Вершы] // Ніва. 2 студз.; Перыяд Вялікага княства Літоўскага: Сатырычны жанр // Там жа. 2, 9 студз.; Перыяд Вялікага княства Літоўскага: Паэзія // Там жа. 16, 23 студз.; Перыяд Вялікага княства Літоўскага: Перакладная літаратура // Там жа. 30 студз., 6, 13, 20, 27 лют.; Пераходны перыяд — XVIII ст. // Там жа. 5 сак.; Перыяд XIX стагоддзя: Уводзіны // Там жа. 12 сак.; Перыяд XIX стагоддзя: «Энеіда навыварат» // Там жа. 19, 26 сак.; «Мой клён, як Паганіні...»; «Калі зноў зорка ўпадзе на камень...»; «Маўчаць рукам...»; «Над намі неба выгнулася ўгору...»; «Ці свет — адным вялікім сэрцам?..»; «Натоўп густы...»; «Мне трэба болей словаблудзя...»; «Май галаву падняў...»: [Вершы] // Там жа. 2 крас.; Перыяд XIX стагоддзя: «Тарас на Парнасе» // Там жа. 9, 16 крас.; Перыяд XIX стагоддзя: Аляксандр Рыпінскі // Там жа. 23, 30 крас.; Перыяд XIX стагоддзя: Ян Баршчэўскі // Там жа. 7, 14 мая; Перыяд XIX стагоддзя: Ян Чачот // Там жа. 21, 28 мая, 4, 11 чэрв.; «У вечнай спрэчцы...»; «Ад зямлі мы аддзеліміся...»: [Вершы] // Там жа. 4 чэрв.; Перыяд XIX стагоддзя: Вінцук Дунін-Марцінкевіч // Там жа. 18 чэрв. 2, 9, 16, 30 ліп., 6, 13, 20 жн.; «Я сын зямлі беластоцкай...»; «О, як знайсці для думак шырыню...»: [Вершы] // Там жа. 2 ліп.; «Над святою вадою — вербы-літаніі...»; «Колькі ж часу яшчэ у тапалі...»: [Вершы] // Там жа. 6 жн.; «А мне там што да спраў...»: [Верш] // Там жа. 3 вер.; Перыяд XIX стагоддзя: Францішак Багушэвіч // Там жа. 27 жн., 3, 10, 17 вер.; «Я сёння ключ знайшоў, сябры...»: [Верш] // Там жа. 1 кастр.; Перыяд XIX стагоддзя: Кастусь Каліноўскі // Там жа. 22, 29 кастр., 12, 19, 26 ліст., 3, 17, 24, 31 снеж.; «Нам простых праўд...»: [Верш] // Там жа. 5 ліст.; «Чаго прыйшла...»: [Верш] // Там жа. 3 снеж.

1973. Беларуская песня — 72 / Пад псеўд. А. Чабор; Вось футар наш...: [Вершы] // Беларускі каляндар. 1973. Беласток; Маці; Балада пра бізун; Нарач; «Не вер, дзяўчына...»: Трыялеты // Літаратурная Беласточчына. Мн. Рэц.: Ж ы л і н с к і М. Творчасць сяброў // ЛіМ. 1973. 15 чэрв.; Polacy i literatura polska w życiu Janka Kupały // Slavia Orientalis. Nr 3; «Той лабірынт...»: [Вершы] // Ніва. 7 студз.; Перыяд XIX стагоддзя: Адам Гурыновіч // Там жа. 7, 14 студз.; Перыяд XIX стагоддзя: Фелікс Тапчэўскі // Там жа. 28 студз.; «О, так закінуць...»: [Верш]; Перыяд XIX стагоддзя: Канчатковыя вывады // Там жа. 4 лют.; Нашаніўская пара: Агульныя звесткі // Там жа. 11, 18 лют.; Нашаніўская пара: «Наша ніва» ў ацэнках крытыкаў // Там жа. 25 лют., 4, 11, 18, 25 сак., 1, 8, 22 крас.; «Мы двое змесцімся...»: [Верш] // Там жа. 4 сак.; «Калі крыніцу...»: [Верш] // Там жа. 1 крас.; Нашаніўская пара: Публіцыстыка «Нашай нівы» // Там жа. 29 крас., 13, 20 мая; Нашаніўская пара: Літаратурная публіцыстыка // Там жа. 27 мая, 3, 10, 17, 24 чэрв., 1 ліп.; «Я божага ў табе шукаю сёння...»: [Верш] // Там жа. 3 чэрв.; «Ты дзень з людзьмі...»: [Верш] // Там жа. 1 ліп.; Нашаніўская пара: Нацыянальныя праблемы // Там жа. 8, 15 ліп.; Нашаніўская пара: Ядвігін Ш. // Там жа. 22, 29 ліп., 5, 12, 19, 26 жн., 9, 16, 23, 30 вер., 7, 14, 21, 28 кастр., 4, 11, 18, 25 ліст.; «Дарога да неба — нялёгкая дарога...»: [Верш] // Там жа. 5 жн.; «Быць можа ты і я...»: [Верш] // Там жа. 7 кастр.; «Колькі ж раз мы на зямлю ўпалі...» [Верш] // Там жа. 4 ліст.; «Давай

яшчэ раз затанцуем...»: [Верш] // Там жа. 2 снеж.; Нашаніўская пара: Карусь Каганец // Там жа. 2, 9, 16, 23 снеж.; **1974.** 6, 13, 20 студз.

1974. Паэты БГКТ / Пад псеўд. А. Баравы; Новы год: [Верш]; Польска-беларускае супрацоўніцтва ў пасляваенны перыяд; Кастусь Каліноўскі: (Да 110 гадавіны смерці); Хрэсбінны і дзіцячы фальклор // Беларускі каляндар. 1974. Беласток; [Рэц. на кн.: Гринблат М. Белорусы. Мн., 1968] // Навуковы зборнік. Беласток; «Пушча апранула нас лісцём...»: [Верш] // Ніва. 6 студз.; Магічная музыка: [Інтэрв'ю] / Зап. Г. Валкавыцкі // Там жа. 13 студз.; «Зноў беланогі снег...»: [Верш] // Там жа. 3 лют.; Нашаніўская пара: Цётка // Там жа. 3, 10, 17, 24 лют., 3, 17, 24, 31 сак., 7, 14, 21, 28 крас., 5, 12, 19 мая; «Ты была...»: [Верш] // Там жа. 7 крас.; «Не, няма неабходнасці жыць...»: [Верш] // Там жа. 5 мая; Нашаніўская пара: Максім Багдановіч // Там жа. 26 мая, 2, 9, 16, 23, 30 чэрв., 7, 14, 21, 28 ліп., 4, 11, 18, 25 жн., 1, 8, 15, 22, 29 вер., 6, 13, 20, 27 кастр., 3, 10, 17, 24 ліст., 1, 8, 15, 22, 29 снеж.; **1975.** 5, 12, 26 студз., 9, 16 лют., 2, 9, 16, 23 сак.; «Месяц выцвіў ружай...»: [Верш] // Там жа. 2 чэрв.; «Паўлінка» — аперэта // Там жа. 16 чэрв.; «У зялёнай калысцы з лугоў...»: [Верш] // Там жа. 7 ліп.; «Вецер выдаіў імглу...»: [Верш] // Там жа. 4 жн.; Падрыхтоўка і выезд // Там жа. 22 вер.; «Мая дарога да цябе, дзяўчына...»: [Верш] // Там жа. 6 кастр.; Знаёмства з Цюменню // Там жа. 13 кастр.; Цюменшчына — зямля казачная // Там жа. 20 кастр.; Табольск // Там жа. 27 кастр. «Дзе мы з табой сустрэнемся...»: [Верш] // Там жа. 3 ліст.; Першая казка аб праўдзе // Там жа. 17 ліст.; Праўда аб Горнапраўдзінску // Там жа. 24 ліст.; «Вось гэты верш...»: [Верш]; На вуліцах Горнапраўдзінска // Там жа. 1 снеж.; У Ханты-Мансійску // Там жа. 8 снеж.; Другая казка аб праўдзе // Там жа. 22 снеж.; Новыя ўражанні // Там жа. 29 снеж.

1975. «Куранё ты маё нешчаслівае...»: [Верш]; Маладосць старога Сургута // Ніва. 5 студз.; «У зелені схаваюся сягоння... [Верш]; На моры нафты // Там жа. 2 лют.; Адступленне з Сібіры // Там жа. 9 лют.; Доктар Хайноўскі // Там жа. 16 лют.; «Каханне гэта уступкі...»: [Верш] // Там жа. 2 сак.; Нашаніўская пара: Алесь Гарун // Там жа. 30 сак.; 6, 13 крас., 11, 18, 25 мая, 1, 8, 15, 22, 29 чэрв.; 6, 13, 20, 27 ліп., 3, 10, 17, 24, 31 жн., 7, 14, 21, 28 вер., 5, 12, 19, 26 кастр., 2, 9, 16, 30 ліст., 7, 14, 21 снеж.; «Не адрываю ад цябе вачэй...»: [Верш] // Там жа. 6 крас.; «Глянь расцвітаюць зоркі...»: [Верш] // Там жа 4 мая; «Адкрываю вокны, дарагая...»: [Верш] // Там жа. 1 чэрв.; «Вазьму цябе я на далонь...»: [Верш] // Там жа. 6 ліп.; «У адной руцэ...»: [Верш] // Там жа. 7 вер.; «Хай ведаюць усе...»: [Верш] // Там жа. 5 кастр.; Святая грэшнасць: [Паэма] // Там жа. 2 ліст.; 7 снеж. **1976.** 4 студз.; [Інтэрв'ю] / Зап. В. Рудчык // Там жа. 30 ліст.

1976. Каб шчасце не заснула...: [Верш] // Беларускі каляндар. 1976. Беласток; Romantyczna osnowa «Baśni życia» J. Kołasa // Studia Rossica. Uniwersytet warszawski. T. 1; Maksim Tank wobec literatury polskej // Języki i literatury wschodniosłowiańskie. Nr. 18; В крае дойн // ЛГ. 6 окт.; Нашаніўская пара: Цішка Гартны // Ніва. 4, 11, 18, 25 студз., 1, 8, 15, 22, 29 лют., 7, 14, 21, 28 сак., 4, 11, 18, 25 крас., 2, 9, 16, 23 мая, 6, 13, 20, 27 чэрв.; «Ці мог у змроку я квітнець...»: [Верш] // Там жа. 7 сак.; «Каралеўства нашага шчасця...»: [Верш] // 4 крас.; «Я ішоў да твайго сэрца...»: [Верш] // Там жа. 6 чэрв.; «Памятаеш як вецер...»: [Верш] // Там жа. 4 ліп.; Нашаніўская пара: Альберт Паўловіч // Там жа. 4, 11, 18, 25 ліп., 1, 8, 15, 22, 29 жн., 5, 12, 19, 26 вер., 3, 10, 17, 24, 31 кастр., 7, 14, 21, 28 ліст., 5, 12 снеж.; Мы пасталелі, перад намі новыя заданні // Там жа. 11 ліп.; «Зазелянела ты, залугавела...»: [Верш] // Там жа. 1 жн.; «Калі збіралі мы сініцы...»: [Верш] // Там жа. 5 вер.; Блізкасць далёкага: [Вершы] // Там жа. 3 кастр., 7 ліст., 5 снеж.; **1977.** 2 студз., 6 лют., 6 сак., 3 крас., 5 чэрв.; **1978.** 1 студз., 2 ліп., 3 снеж.; **1979.** 2 снеж; **1980.** 3 жн., 2 ліст., **1981.** 1 сак., 5 крас., 5 ліп., 6 вер., 4 кастр., 1 ліст.; 20 год кафедры беларускай філалогіі Варшаўскага універсітэта // Там жа. 5 снеж.; Нашаніўская пара: Максім Гарэцкі // Там жа. 19, 26 снеж.; **1977.** 2, 9, 16, 23, 30 студз., 6, 13, 20, 27 сак., 3, 10, 17, 24 крас., 1, 8, 15, 29 мая, 5, 12, 19 чэрв., 3, 10, 17, 24, 31 ліп., 7, 14, 21, 28 жн., 4, 11, 18 вер.

1977. «Ты над крыніцай вярбою схілілася...»: [Верш] // Беларускі каляндар. 1977. Беласток; Nota Biograficzna // Tank M. Poezje wybrane. Warszawa; «Мы з табой галовамі...»: [Верш] // Ніва. 1 мая; «Не можаш ты быць...»; «Мне снілася, што я прачнуўся...» «Скінь блузку і спадніцу...»; «Іду ў каханне без аглядкі...»; «Ты як зямля...»; «Скінь дзяўчына да д'ябла...»: [Вершы] // Там жа. 7 жн.; Нашаніўская пара: Змітрок Бядуля // Там жа. 25 вер., 2, 9, 23, 30 кастр., 13, 27 ліст., 4, 11, 18, 25 снеж.; **1978.** 1. 15, 22 студз., 5, 12, 26 лют., 5, 12, 19, 26 сак., 2, 9, 16, 23, 30 крас., 14, 21 мая; Сувязі карысныя і плённыя // Там жа. 6 ліст.

1978. Wstęp // Antologia poezji białoruskiej. Wrocław etc.; «Якой замовай я цябе выклікаў...»: [Верш] // Беларускі каляндар. 1978. Беласток; Нашаніўская пара: Якуб Колас // Ніва. 28 мая, 11, 18, 25 чэрв., 9, 30 ліп., 13, 20 жн., 3, 17, 24 вер., 15, 22, 29 кастр., 5, 12 ліст., 3, 10, 17, 24, 31 снеж.; **1979.** 7, 21, 28 студз., 4, 11, 18, 25 лют., 11, 18, 25 сак., 8, 29 крас., 13, 20, 27 мая, 10 чэрв., 9, 23, 30 вер., 7, 14, 21, 28 кастр., 11, 18, 25 ліст., 2, 9, 16, 23, 30 снеж.; **1980.** 6, 13, 20, 27 студз.; 10, 17, 24 лют., 9, 16, 23, 30 сак., 13, 20 крас., 11 мая; «У адной руцэ...»: [Верш] // Там жа. 4 чэрв.; «Прыду я адвячоркам...»; «Загляньце ў нашу радасць...»; «Павесь на галіне...»: [Вершы] // Там жа. 6 жн.

1979. «Ці вы там косячы...»; «Чакаць, чакаць, чакаць...»; «Вісяць над маладосцю радужныя дугі...»; «Ужо лук сонца нацягнуў цяціву...»; «О сны зялёныя...»; «Прагну травы...»; «Калі ты скінеш вопратку манашую...»: [Вершы] // Беларускі каляндар. 1979. Беласток; Rewolucja październikowa a postawy pisarzy białoruskich // Literatury i języki krajów socjalistycznych. Warszawa; Dyskusje wokół poematu «Szymon Muzykant» // Studia z filologii rosyjskiej i słowiańskiej. Warszawa. T. 4; Якуб Коас: Пантэізм ці рэлігійны містыцызм? // Ніва. 28 студз.; «Зямля і я...»: [Верш] // Там жа. 3 лют.; «Каханне прыйшло...»; [Верш] // Там жа. 1 крас.; «Калі клёны чупрыны павесяць...»: [Верш] // Там жа. 6 мая; «У глыбіні тваіх вачэй зялёных...»: [Верш] // Там жа. 3 чэрв.; «Я пазнаёміўся з табой...»: [Верш] // Там жа. 1 ліп.; «Я стаю ля цябе...»: [Верш] // Там жа. 5 жн.; «Як хочаш, буду тваім богам...»: [Верш] // Там жа. 2 вер.; «Як лань прыходзіць да крыніцы...»: [Верш] // Там жа. 7 кастр.; «Ты як зямля...»: [Верш]; Незабыўныя сустрэчы // Там жа. 4 ліст.

1980. «Маіх гадоў ты не лічы дакладна...»; «Тут больш лісця, чым неба і зямлі...»; «Верш — згартаннем характва ў пракосы...»; «Заяц раніцай руні наеўся...»; «Апошні ліст на ветры спатыкнуўся...»; «У тваім каханні я не бачу болю...»; «Каб мог хыццё пачаць аднова...»; «Прычасці мяне, клёне зялёны...»: [Вершы] // Белавежа. Беласток. Кн. 3; З сваёй і для сваёй зямлі: [Верш] // Беларускі каляндар. 1980. Беласток; Нашаніўская пара: Янка Купала // Ніва. 25 мая, 8, 15, 22, 29 чэрв., 13, 20, 27 ліп., 10, 17 жн., 14, 21, 28 вер., 5, 12, 26 кастр., 2, 30 ліст.; **1981.** 8, 15, 22 лют., 8, 15, 22, 29 сак., 12, 26 крас., 17, 24 мая, 25 кастр., 8, 15, 22 ліст., 13 снеж.; **1982.** 21 сак., 30 мая, 13, 20, 27 чэрв., 18, 25, ліп., 15, 22, 29 жн., 12, 19, 26 вер., 10, 17, 24 кастр., 19 снеж.; **1983.** 9, 16, 23, 30 студз., 20, 27 лют., 13, 27 сак., 10, 17, 24 крас., 8, 15, 22, 29 мая, 12, 19 чэрв.

1981. Мінулае, якое служыць будучаму // Беларускі каляндар. 1981. Беласток; Колас: [Верш] // Ніва. 3 мая; Амерыканскія былі // Там жа. 1, 8, 15, 22 ліст.; **1982.** 14 сак., 18, 25 крас., 2, 16 мая, 6, 13, 20, 27 чэрв., 4, 11, 18, 25 ліп., 15, 22 жн., 5, 26 вер., 3, 17, 24, 31 кастр., 14, 21, 28 ліст., 5, 12 снеж.

1982. Янка Купала: Да стагоддзя з дня нараджэння; Якуб Колас: Да стагоддзя з дня нараджэння; Кланяючыся травам: [Верш] // Беларускі каляндар. 1982. Беласток; Кафедра беларускай філалогіі на парозе новага 25-годдзя // Беларускі каляндар. 1983. Беласток / У сааўт.; Польская літаратура і польска-беларускія літаратурныя сувязі на старонках «Літаратуры і мастацтва» // Мост праз стагоддзі. Беласток; Janka Kupała (1882—1942); Jakub Kołas (1882—1956); Polsko-białoruskie związki literackie i kulturalne; Polsko-bia-

łoruskie więzi kulturalne w ocenach tygodnika «Literatura i sztuka» // Polsko-białoruskie związki literackie i kulturalne: Setna rocznica urodzin Janki Kupały, Jakuba Kołasa. [Warszawa]; W poszukiwaniu autentyzmu: (Współczesna literatura białoruska) // Literatura na świecie. Nr 11; Паўторнасць непаўторнага: [Афарызмы] // Ніва. 7 сак., 4 крас., 2 мая, 6 чэрв., 4 ліп., 1 жн., 5 вер., 3 кастр., 7 ліст.; **1983.** 3 крас., 5 чэрв., 7 жн., 4 вер., 2 кастр.; **1984.** 1 крас., 6 мая; 3 чэрв., 5 жн., 2 вер., 2 снеж., **1985.** 6 студз., 3 лют., 3 сак., 7 крас., 5 мая, 6 кастр., 3 ліст., 1 снеж.

1983. Белорусская филология в Варшаве: [Інтэрв'ю] // Польша. № 8; Аб родным // Ніва. 2 студз.; Лонданская канферэнцыя ў гонар 100-годдзя з дня нараджэння Янкі Купалы і Якуба Коласа // Там жа. 9 студз; Ты — белая бяроза маіх сноў: [Вершы] // Там жа. 6 лют., 6 сак., 4 снеж.; Буду прадстаўніком Беларусі: [Інтэрв'ю] / Зап. А. Чэчуга // Там жа. 13 лют.; Панская шутка // Там жа. 10 крас.; Аб гордасці // Там жа. 1 мая; Аб дабраце // Там жа. 15 мая; Патрэбны змены на лепшае // Там жа. 5 чэрв.; Аб маіх братах і сынах // Там жа. 19 чэрв.; Аб сыноўім каханні // Там жа. 10 ліп.; Як дагадзіць усім // Там жа. 17 ліп.; Аб бяссільнасці // Там жа. 24 ліп.; Нашаніўская пара // Там жа. 24, 31 ліп., 14, 28 жн., 11 вер., 30 кастр.; Паэт надзеі і дружбы // Там жа. 31 ліп.; Аб балючасці Уладзіміра К. // Там жа. 7 жн.; Ад крызісу да крызісу // Там жа. 14 жн.; Аб шчырасці // Там жа. 28 жн.; Аб ранах на душы // Там жа. 18 вер.; Беларускі музей, або ад Майсені і да Майсені // Там жа. 25 вер.; Аб святыні гандлёвай // Там жа. 9 кастр.; Аб зямлі // Там жа. 16 кастр.; Аб недасканаласці // Там жа. 23 кастр.; Аб беларускай культуры // Там жа. 30 кастр.; Навуковы семінар, прысвечаны стагоддзю з дня нараджэння Вацлава Ластоўскага, у Лондане // Там жа. 27 ліст.; Аб пагражаючай пустыні // Там жа. 27 ліст., 11, 18 снеж.; «Белавежцы»: шляхі і сцежкі // Там жа. 4 снеж.; Аб пагардзе // Там жа. 25 снеж.

1984. «Заснулі ветры у аблоках..»; «А вечны мой пажар...»; «Над далінай туман узвышаецца...»; «Пейзажы...»; «Плюсаў і мінусаў...»; «Паміж старым і новым...»: [Вершы]; Вінцэнты Дунін-Марцінкевіч: [Да 175-годдзя з дня нараджэння і стагоддзя з дня смерці) // Беларускі каляндар 1984. Беласток; «Я стараўся праславіць», «Ці гэта была песня...»; «Адну толькі маю зямлю...»; «Пачынаюся там...»; «Прыйдзі сюды і цешся, як маленькі...»: [Вершы] // Дзень паэзіі — 84. Мн.; Janka Kupała — poeta więzi polsko-białoruskiej // Przegląd Humanistyczny. Nr 9/10; Аб родным; Новы беларускі біскуп — Уладзімір Тарасевіч // Ніва. 1 студз.; Майсей Кульбак — прыгожая і трагічная кветка беларускай зямлі; Аб адраджэнні // Там жа. 15 студз.; Аб чужым і ўласным // Там жа. 22 студз.; Аб дарэмных грошах // Там жа. 29 студз., 5 лют.; Аб вёсцы яшчэ раз // Там жа. 12 лют.; Аб смерці // Там жа. 19 лют.; Аб бядзе, вошах і радасці // Там жа. 26 лют., 4 сак.; Аб мучаніцах // Там жа. 18 сак.; Аб талерантнасці // Там жа. 25 сак.; Аб родным слове // Там жа. 1 крас.; Аб цэпе і сярпе // Там жа. 8 крас.; Аб матарах прагрэсу // Там жа. 15 крас.; Аб паспешлівасці // Там жа. 22 крас.; Аб абавязках і магчымасцях // Там жа. 29 крас.; Аб маладых і старых // Там жа. 6 мая; Аб крыллях // Там жа. 13 мая; Аб імёнах // Там жа. 10 чэрв.; Аб народнай сіле // Там жа. 17 чэрв.; Аб хаце з краю... // Там жа. 24 чэрв.; Беларускі фальклор // Там жа. 24 чэрв., 1, 8, 15, 22, 29 ліп., 12, 19, 26 жн., 9, 16, 23, 30 вер., 21 кастр., 4, 11, 18, 25 ліст., 9, 16, 23, 30 снеж.; **1985.** 13, 20, 27 студз., 10, 17, 24 лют., 10, 17, 24 сак., 21, 28 крас., 5, 12, 19, 26 мая, 2, 9, 23, 30 чэрв., 14, 28 ліп., 11, 25 жн., 8, 15, 22 вер., 6, 13, 20 кастр., 3, 10, 17, 24 ліст., 1, 8, 22, 29 снеж.; Аб удзячнасці // Там жа. 1 ліп.; Аб нейлонах, бетонах і душы // Там жа. 8, 15 ліп.; Аб беспаваротнасці // Там жа. 22 ліп.; Аб невядомых палякам беларусах // Там жа. 29 ліп.; 5, 12, 19, 26 жн.; Аб надзеі // Там жа. 16 вер.; Аб інтэлігенцыі // Там жа. 23 вер.; Аб заробках // Там жа. 7 кастр.; Аб годным // Там жа. 14 касniр.; Аб «дабраце» і дабраце // Там жа. 21 кастр.; Аб песні і малітве // Там жа. 28 кастр., 4, 11 ліст.; Аб духоўнай мізэрнасці // Там жа. 18 ліст.,; Аб цане папулярнасці // Там жа. 25 ліст., 2, 9, 16, 23, 30 снеж.; Патрэбна падтрымка // Там жа. 23 снеж.

1985. Афарызмы Алеся Барскага // Беларускі каляндар. 1985. [Беласток]; «Мая паэзія — мой абавязак...»; «Ці каханне было...»; «Глядзі на лес...»; «Усе прэтэнзіі, усе хістанні...»; «Паэт — удовін сын...»; «Ад змроку да зары...»: [Вершы] // Маладосць. № 9; Аб родным // Ніва. 6 студз.; Аб цане папулярнасці // Там жа. 13, 20 студз.; Аб напорыстасці // Там жа. 27 студз.; Аб пісьменніках // Там жа. 3 лют.; Аб крытыках // Там жа. 10 лют.; Аб тым, як я з Баршчэўскага стаўся Барсчэўскім і зноў Баршчэўскім // Там жа. 17 лют.; Аб каляровых снах // Там жа. 24 лют.; Аб пажарах // Там жа. 3 сак.; Аб акіяне // Там жа. 10 сак.; Аб нявыкарыстаных шанцах // Там жа. 17, 24, 31 сак., 7, 14, 21, 28 крас.; Аб адзіноцтве і дзецях // Там жа. 5, 12, 19, 26 мая; Аб шчасці // Там жа. 2 чэрв.; Аб тым, як я быў «пакойнікам» // Там жа. 9 чэрв.; Аб праміnанні // Там жа. 16, 23, 30 чэрв., 7, 14, 21, 28 ліп., 4, 11, 18, 25 жн.; Аб дзяржаўнасці і нацыянальнасці // Там жа. 1, 8, 15, 22, 29 вер., 6, 13, 20, 27 кастр., 10, 17, 24 ліст., 1, 8, 15, 22, 29 снеж.

1.4.

F e d e r o w s k i M. Diabelskie skrzypce: Baśnie Białoruskie / Z biał. Warszawa, 1973; 2 wyd. Warszawa, 1977.

N i e w y c z e r p a n y dzban: Baśnie ziemi mińskiej, smoleńskiej, mohilewskiej, grodzieńskiej i Polesia / Z biał. Warszawa, 1976. Рэц.: D r o ż d ż e w i c z E. // Tygodnik Kulturalny. 1977. Nr 23.

B r o u k a P. Nad ojczystą rzeką: Poemat / Z biał. Mń., 1983.

Ł u k s z a W. Lato przez cały rok: Wiersze / Z dial. Mń., 1983.

M o c a r n i czarodzieje: Baśnie rozyjskie / Z ros. Warszawa, 1983.

W i t k a W. Tosi, tosi łapki: Ludowe kołysanki, śmieszki, zabawy, wyliczanki / Z biał. Mń., 1985.

K u p a ł a J. Ona i ja. Poemat / Z biał. Mń., 1985.

P y s i n A. Jle słońc: Wiersze / Z biał. Mń., 1985.

Z a k l ę t e barwy stepu: Bajki ukraińskie / Z ukr. Warszawa, 1987.

1962. Б р а н е ў с к і У. Паэзія: [Верш] / З пол. // Ніва. 4 сак.

1971. A r a b i e j L. Węzły / Z biał. // Literatura na Świecie. Nr 7.

1972. K u p a ł a J. Bezsilność / Z biał. // Kontrasty. Nr 6.

1976. С а р г о н і н Г. Снег: [Верш] / З рус. // Ніва. 2 мая.

1980. С т ш а л е ц к і У. Прадвесне; Прывітанне келецкай зямлі: [Вершы] / З пол. // Ніва. 2 сак.

1982. T a n k M. Do moich polskich przyjaciół / Z biał. // Odgłosy. 15 paźdź.

1983. С т ш а л е ц к і У. Прадвесне: [Верш] / З пол. // Ніва. 31 ліп.

1.5.

На англійскую мову. Romantic Elements in Kołas' Symon-muzyka // J. of Byelorus. Studies. **1982.** Nr 2.

На нямецкую мову. Dein Gesicht war die Sonne: Winter von Białovieza / Übers. F. Neureuter // Weißrussische Antologie. München, 1983.

На польскую мову. Żywe wiązanie / Tł. W. Rudczyk // Kontrasty. 1968. Nr 4; Białowieżanka / Tł. W. Rudczyk // Życie Literackie. 1968. Nr 3; O lesie... / Tł. J. Litwiniuk // Argumenty. 1969. Nr 27; Matce / Tł. K. Jaworski // Jaworski K. Pisma: Wydanie jubileiuszowe. Lublin, 1972. T. 3; Kamena. Nr 9; Nadodrze. 1973. Nr 22.

1.6.

F e d e r o w s k i M. Diabelskie skrzypce: Baśnie białoruskie. Warszawa, 1973 / Скл.; 2 wyd. Warszawa, 1977.

N i e w y c z e r p a n y dzban. Baśnie ziemi mińskiej, smoleńskiei, mohilewskiej, grodzieéskiej i Polesia. Warszawa, 1976 / Рэд.

M o c a r n i czarodzieje: Baśnie rosyjskie. Warszawa, 1983 / Скл.

Z a k l ę t e barwy stepu: Bajki ukraińskie. Warszawa, 1987. / Скл.

Ф а л ь к л о р з Бабpоўнік // Беларускі каляндар. 1974. Беласток, 1974 / Скл.

На беларускай мове. Г а й д у к М. Крык душы // Ні-

ва. 1984. 5 лют.; Грачанікаў А. «Хто знае трывогу сяўбы, той ведае жніва раскошу» // Барскі А. Мой бераг. Мн., 1975; Леанчук Я. Алеся Барскага — каханне голае, як праўда // Ніва. 1978. 19 сак.; Яго ж. Увагі аб творчасці «белавежцаў» // Беларускі каляндар. 1980. Беласток, 1980; Няўважны Ф. Сталасць Алеся Барскага // Беларускі каляндар. 1983. Беласток, 1982; Рудчык В. Аб родным // Ніва. 1983. 3 крас.; Яго ж. Юбілейны вечар Алеся Барскага // Там жа. 1980. 9 ліст.; Шаховіч М. «Белавежа» // Беларускі каляндар. 1983. Беласток, 1982; Яго ж. Мастацтва перакладу // Ніва. 1984. 19 жн.; Яго ж. Хто знае трывогу сяўбы, той ведае жніва раскошу... // Там жа. 1980. 2 ліст.; Швед В. Беларускі парнас у Народнай Польшчы // Беларускі каляндар. 1978. Беласток, 1978.

На нямецкай мове. Neureiter F. Aleś Barski // Weißrussische Antologie. München, 1983.

На польскай мове. German F. // Opole. 1973. Nr 30; Pierzchała J. Pieśń białorusko-polska // Opole. 1972. Nr 12.

2.4.

На беларускай мове. Лойка А. У Белавежы: [Верш] // Ніва. 1983. 4 снеж.

Я. А. Гарадніцкі.

БАРШЧЭЎСКІ ЛЯВОН

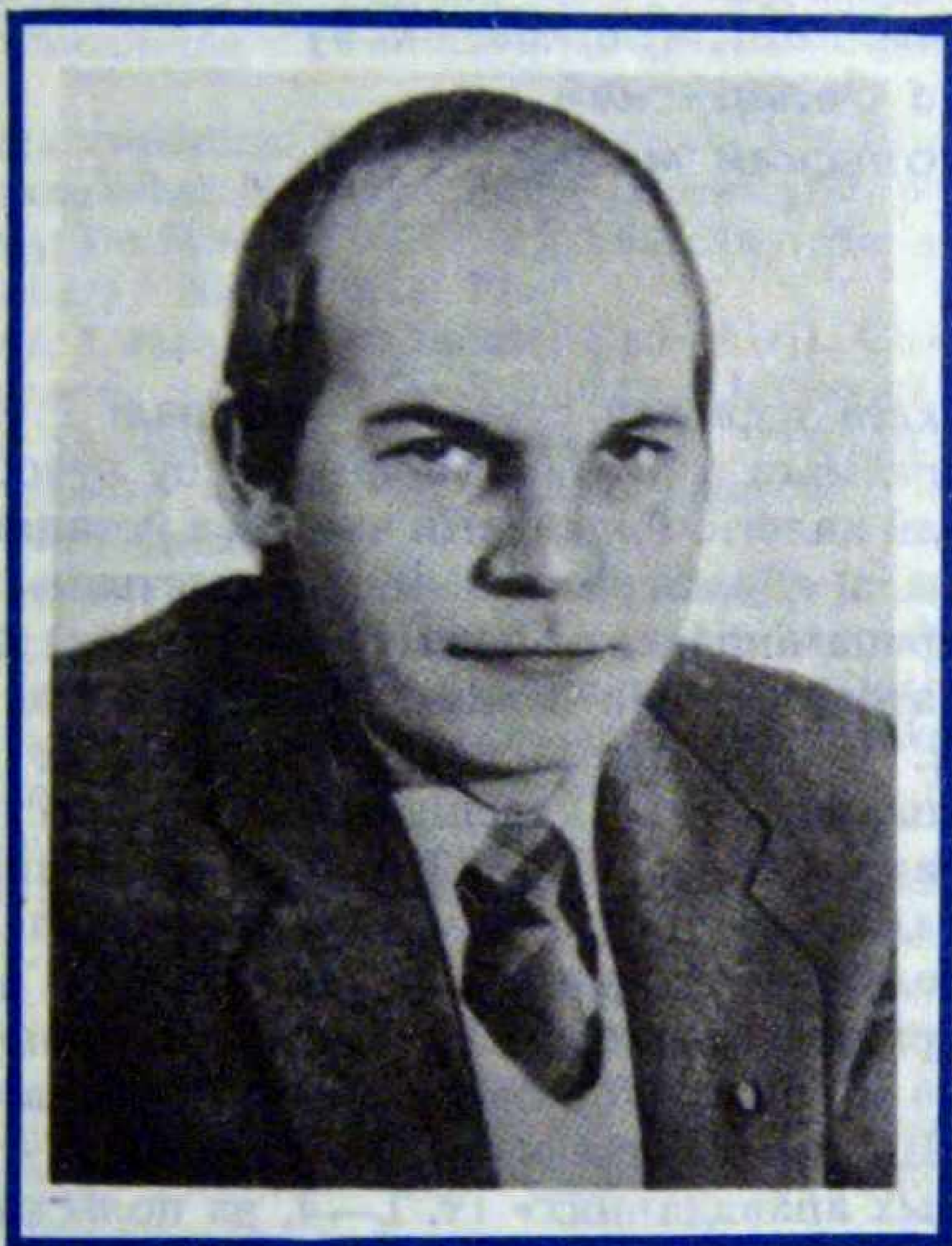

Баршчэўскі Лявон (Леанід Пятровіч; н. 4.3.1958, Полацк Віцебскай вобл.), паэт, перакладчык, крытык. Член СП СССР з 1989.

Нарадзіўся ў сям'і служачых. У 1975 скончыў СШ № 10 у Полацку і ў гэтым жа годзе паступіў у Мінскі педінстытут замежных моў на факультэт нямецкай мовы, які закончыў у 1980. Працаваў настаўнікам замежных моў у школе № 10 (Полацк). У 1981—84 выкладаў на кафедры замежных моў Наваполацкага політэхнічнага інстытута, адкуль быў накіраваны ў аспірантуру пры Мінскім інстытуце замежных моў (1984—87). З 1987 працуе старшым выкладчыкам у Наваполацкім політэхнічным інстытуце. З 1990 народны дэпутат БССР (намеснік старшыні камісіі па адукацыі, культуры і захаванні гістарычнай спадчыны Вярхоўнага Савета БССР),

Літаратурнай працай займаецца з 1973, публікацыі ў рэспубліканскім друку з'явіліся ў 1985. Ён адзін з арганізатараў і кіраўнікоў курсаў беларускай мовы і гісторыі культуры Беларусі для жыхароў Наваполацка, ініцыятар стварэння клуба маладых перакладчыкаў «Вавілон».

Жыве ў Мінску.

Т. М. Тарасава.

Бібліяграфія

1.3.

1985. Пафас веры, пафас жыцця: (З паэзіі «Чырвонай капэлы») // Далягляды. Мн.; Мастацкі пераклад: учора, сёння... а заўтра? // ЛіМ. 29 ліст.

1.4.

Брэхт Б. На шалях праўды: Вершы і песні / З ням. Мн., 1988.

1985. Тэўс В. Камені; Шміт-Зас А. Спеў пра дом мерцвякоў; Кунгоф А. Сыну Уле: [Вершы] / З ням // Далягляды. Мн.; Нэзвал В. Песня пра верасы; Рыбак Ё. Паэт: [Вершы] / З чэш. // Віцеб. рабочы. 25 вер.; Брэхт Б. Непераможны надпіс; З «Азбукі вайны для немцаў»; Адказ на верш «Пра дружалюбнасць свету»; Закаханыя; Да маіх землякоў: [Вершы] / З ням. // ЛіМ. 26 ліп.; Гэйнэ Г. «Яны мяне каталі...» [Верш] / З ням. // Чырв. змена. 21 ліст.

М. П. Барташэвіч.

БАРШЧЭЎСКІ ЯН

Баршчэўскі Ян [псеўд. J. В., Jan В.; 1794, паводле інш. крыніц 1790 ці 1796, в. Мурагі Полацкага пав. Віцебскай губ., цяпер Расонскага р-на Віцебскай вобл.— 28.2(12.3). 1851, г. Чуднаў на Валыншчыне, цяпер Житомірская вобл. УССР, пахаваны там жа], паэт, празаік. Пісаў на беларускай і польскай мовах.

Нарадзіўся ў сям'і збяднелага шляхціца. Вучыўся ў Полацкай езуіцкай калегіі, дзе набыў вядомасць чытальніка і вершапісца. Выступаў з уласнымі арацыямі і вершамі, напісаў паэму ў класічным стылі — «Пояс Венеры» (на польскай мове, не захавалася). Студэнцкія канікулы праводзіў у вандроўках па ваколіцах возера Няшчарда. Дзякуючы сваёй схільнасці да паэтычных экспромтаў быў пажаданым госцем на сямейных урачыстасцях вясковай шляхты. Першыя вядомыя вершы — «Дзеванька» (прысвечаны каханай дзяўчыне Максімавічанцы) і «Бунт хлопаў» («Рабункі мужыкоў», «Размова хлопаў») — напісаў па-беларуску. Займаўся таксама жывапісам (маляваў пейзажы і карыкатуры, прычым яго мастацкія вопыты карысталіся папулярнасцю сярод мясцовых жыхароў). Перыяд пасля заканчэння Полацкай калегіі (1820—30-я г.) ахутаны рамантычна-легендарнай заслонай. Вядома, што Ян Баршчэўскі доўгі час працаваў хатнім настаўнікам і гувернёрам у розных месцах, нейкім чынам трапіў у Пецярбург, выкладаў там грэчаскую і лацінскую мову ў некалькіх дзяржаўных установах, вывучаў старажытныя літаратуры, выконваў даручэнні марскога ведамства, пабываў у Францыі, Англіі і Фінляндыі, падарожнічаў па Полаччыне і Мсціслаўшчыне. У Пецярбургу Я. Баршчэўскі пазнаёміўся з А. Міцкевічам і Т. Шаўчэнкам, якія, мяркуючы па ўскосных звестках, высока ацанілі паэтычныя вопыты маладога пісьменніка, падштурхнулі яго на шлях прафесійнай творчасці. Ю. Барташэвіч сцвярджае нават, што А. Міцкевіч уласнай рукой правіў яго асобныя вершы. У 1840—44 выдаваў у Пецярбургу штогадовы альманах «Niezabudka» («Незабудка») з дапамогай літаратурнага гуртка выхадцаў, пераважна з Беларусі. Падтрымліваў творчыя сувязі з членамі гуртка і яго карэспандэнтамі — журналістам і крытыкам Р. Падбярэскім, літаратуразнаўцам і гісторыкам Ю. Барташэвічам, мастакамі К. і Р. Жукоўскімі, фальклярыстам І. Храпавіцкім, пісьменнікамі Л. Штырмерам, В. Рэутам, Т. Лада-Заблоцкім, А. Грозам, В. Давідам, С. Ляховічам, А. Гротам-Спасоўскім. Сярод самых блізкіх сяброў Я. Баршчэўскага пецярбургскага перыяду сучаснікі называлі Г. Шапялевіча, знаёмага з паэтам яшчэ з часоў вучобы ў Полацкай калегіі. Рэдкалегія часопіса ўсталявала кантакты з «Дэмакратычным таварыствам» (1836—38), прапагандавала (праз Ф. Лаўцэвіча) забароненыя патрыятычныя вершы. На старонках «Незабудкі» Я. Баршчэўскі друкаваў пераважна вершаваныя апавяданні, ад класіцызму паступова перайшоў да рамантызму. У 1843 у час. «Rocznik Literacki» («Літаратурны штогоднік») упершыню з'явіліся яго беларускія вершы — «Дзеванька», «Гарэліца», апрацаваная народная песня «Зязюля». У 1844—46 выдаў свой галоўны твор — празаічны зборнік «Шляхціц Завальня, або Беларусь у фантастычных апавяданнях» (т. 1—4, на польскай мове, гравюры Р. Жукоўскага), асобныя часткі якога раней друкаваліся ў час. «Rubon» («Рубон»). Матэрыяльную дапамогу ў выданні кніг Я. Баршчэўскаму аказаў віленскі пісьменнік А. Здановіч. Па невядомых прычынах не выйшлі падрыхтаваныя аўтарам 5 і 6 тамы. Творы, сабраныя ў зборніку, напісаны пад відавочным уплывам беларускага фальклору.

У сярэдзіне 40-х гадоў [1847(?)] па запрашэнню полькага пісьменніка Г. Жавускага і крытыка М. Грабоўскага Я. Баршчэўскі пераехаў у Чуднаў. Жыў у доме графіні Ю. Жавускай, дзе жыў і вядомы мастак-графік Н. Орда. Падтрымліваў блізкія адносіны з польскім паэтам і перакладчыкам К. Пятроўскім і доктарам Г. Кёлерам, збіраў матэрыялы пра археалагічныя аб'екты, падарожнічаў. У 1849 выдаў у Кіеве першую частку зборніка «Проза і вершы» (на польскай мове), куды ўвайшлі балады, паэма «Жыццё сіраты», аповесць «Душа не ў сваім целе». У канцы 40-х гадоў захварэў на сухоты і пасля працяглай хваробы памёр.

Я. Баршчэўскі займае надзвычай важнае месца ў гісторыі літаратуры і ўсёй мастацкай культуры беларускага народа. На працягу ўсёй творчасці кіраваўся рамантычна-ўзнёслым пачуццём любові да роднага краю. Як рамантык аддаваў перавагу выключным, святочным і трагічным, аспектам вясковага жыцця, чым тлумачацца асобныя праявы

старашляхецкага кансерватызму, ідэалізацыі мінулай вольніцы і дабрачыннасці. Беларускія творы напісаны ў фальклорным стылі, маюць павучальны ці бурлескна-рэалістычны характар. Творы Я. Баршчэўскага распаўсюджваліся ў рукапісах або вусных шляхах, як народныя. Верш «Бунт хлопаў» трапіў у фальклорныя запісы А. Семянтоўскага і П. Шэйна, зробленыя ў канцы 19 ст. У чытанні і перапісванні гэтага твора абвінавачваўся П. Багрым.

Н. В. Тарэлкіна.

Бібліяграфія

1.2.

Szlachcic Zawalnia, czyli Białoruś w fantastycznych opowiadaniach. Pb., 1844—1846. T. 1—4. Рэц.: Bibl. Warsz. 1844. T. 1; Bibl. Warsz. 1845. T. 1; Prokopowicz W. Publikacje petersburskie // Tyg. Petersb. 1845. Nr. 72, 74, 75; Ziemięcka E. Szlachcic Zawalnia // Pielgrzym. 1845. T. 1.

Proza i wiersze. Kijów, 1849. Sz. 1.

1.3.

1840. Sonet; Dla W. P. Bujnickiej / Пад крыпт. J. B; W dzień imienin Józi O...; Do Julii / Пад крыпт. Jan B.; Napomnienie matki; Fantazya: (Wiersze) //Niezabudka. Pb.

1841. Rusałka zwodnica: Z podań gminnych; Dla Elizy L.; Góra Poczanowska: Na Rusi; Zdrój Dziewicy: Z podań nad Dzwiną; Do Modesty L... skiej; Podróżny; Nic mi się tu nie podoba // Niezabudka. Pb.

1842. Podróż; Kwiaty: (Dla Modesty Ła... skiej); Cierpienie; Dla Johanny A...wicz; Do Stanisława Jurjewicza; Dwie brzozy; Smutek; Rozpacz; Kurhany; Przysięga; Fantazja: (Z czasów pierwszego najścia Tatarów); Do młodziezy // Niezabudka. Pb.

1843. Północna zorza; Sonety: Noc; Ranek; Dzień; Pożegnanie; Czas wszystko rujnuje; Dla Józefy Szepielewicz: Pamięć jej matki; Portret; Jezioro zarosłe; Wiosna w stolicy; Rybak; Bratek; Nina; Zemsta // Niezabudka. Pb.; Szkic północnej Białorusi; Dziewenka; Harelica // Rocznik Literacki. Pb.

1844. Melodja; Drzewniany Dziadek i kobieta Insekta; Powieść; Sonety: Letnia noc w Finlandii; Newa; Trzy słońca...»; Małemu J. Bujnickiemu; Zapamiętałość ludzka // pokrywa...»; «Wiatry wyły, latała w chmurach błyskawica...“; Małemu J. Bujnickiemu; Zapamiętałość ludzka // Niezabudka. Pb.; Wspomnienia z odwiedzin stron rodzinnych // Rocznik Literacki. Pb.; Szlachcic Zawalnia: (Urywek) // Athenaeum. T. 1.

1845. Kilka słów o podaniach gminnych // Lud i Czas. Nr 1; Opis krajobrazu białoruskiego ze «Szlachcica Zawalni» // Rozmaitości. Nr. 15.

1847. Dalsze opowiadanie o drewnianym Dziadku i o kobiecie Insekcie // Rubon. T. 8.

1911. Беларускія вершы Яна Баршчэўскага: «Ах, чым жа твая, дзеванька, галоўка занята?»; Рабункі мужыкоў; Гарэліца // Зямкевіч Р. Ян Баршчэўскі: Першы беларускі пісьменнік XIX сталецця. Вільня.

1912. Północna zorza; Rodzinna ziemio! // Z okolic Dźwiny. Witebsk.

1923. «Ах, чым жа твая, дзеванька, галоўка занята?»; З паэмы «Рабункі мужыкоў»; З фантастычных апавяданняў // Гарэцкі М. Хрэстаматыя беларускай літаратуры: XI век — 1905 год. Вільня; Рабункі мужыкоў; Гарэліца; «А чым жа твая, дзеванька, галоўка занята?»: [Вершы] // Выпісы з беларускае літаратуры. Мн.

1926. Рабункі мужыкоў; Гарэліца; «А чым жа твая, дзеванька, галоўка занята?» // Дзяржынскі У. Выпісы з беларускае літаратуры XIX і XX ст. Мн.

1956. Z «Melodii pielgrzyma» // Księga wierszy pol skich XIX wieku. 2 wyd. Warszawa. T. 1.

1959. Do Julii; Podróż; Sonety: Letnia noc w Finlandii; Newa; Trzy słońca; Wiek żelazny; «Grozi chmura...»; «Wiatry wyły...»; Do Alny; Z «Melodii pielgrzyma»; Sonety: «Jako gdy w chmurach...»; «Pokryły błękit nieba...“ // Zbiór poetów polskich XIX w. Warszawa. Ks. 1.

1969. Размова хлопаў: [Варыянт «Рабункаў мужыкоў] // Дзень паэзіі — 69. Мн.

1971. Дзеванька: Бунт хлопаў; Гарэліца: [Вершы] // Беларуская літаратура XIX стагоддзя. Хрэстаматыя. Мн.

1.5.

На беларускую мову. Беларускія легенды: З. Я. Баршчэўскага пераклаў і выдаў Я. Станкевіч. Вільня, 1917. Кн. I. Начэпнасць. Кн. 2. Чарнакніжнік і змяя, што вылупілася з петушынага яйка.

Шляхціц Завальня, або Беларусь у фантастычных апавяданнях / Пер. М. Хаустовіч. Мн., 1990.

Беларускія легенды: Ваўкалак; Белая Сарока; Курчаныя валасы на галаве; Вужава карона / З пол. // Гоман. 1916. 29 лют., 3, 7, 10, 14, 17, 21, 24, 28 сак., 4 крас.; Шляхціц Завальня, або Беларусь у фантастычных апавяданнях: Ваўкалак / Пер. з пол. Я. Лёсік // Адраджэнне. 1922 Сш. 1; Пра чарнакніжніка і змяю, што вывелася з яйка, знесенага пеўнем; Белая Сарока: [Апавяданні] // Беларуская літаратура XIX стагоддзя: Хрэстаматыя. Мн., 1971; Аўтарская прадмова і ўступныя нарысы да «Шляхціца Завальні»/ Пер. Г. Кісялёў // Пачынальнікі. Мн., 1977; [Выказванне аб вуснай народнай творчасці] // Беларускі фальклор. Мн., 1985.

На нямецкую мову. Spottlied: Was ist’s das du im Köpfchen dein, o Mögelein sinnest? / Übers. R. Abicht // Weißruthenien. Berlin, 1919.

На рускую мову. Очерк северной Белоруссии: Воспоминания из посещения родных стран / Пер. Л. К. [Кавелин Л.] // Иллюстрация. 1846. № 10.

1.6.

Niezabudka. Noworocznik, wydany przez J. Barszczewskiego. Pb., 1840, 1841, 1842, 1843, 1844. Рэц.: Bomba G. List z Polesia // Tyg. Petersb. 1843. Nr. 61; Bucielski T. Niezabudka // Tyg. Petersb. 1840. Nr. 21; Gr. M. Niezabudka. Rok 1842 // Tyg. Petersb. 1842. Nr. 46; Kraszewski J. Niezabudka // Tyg. Petersb. 1840. Nr. 29; Kraszewski J. Nowe dzieła. // Tyg. Petersb. 1843. Nr. 51; Z. L. Niezabudka // Tyg. Petersb. 1844. Nr. 30.

Rocznik Literacki / Wydany przez J. Barszczewskiego. Pb., 1843. Рэц.: Gr. M. [Grabowski M.] Rocznik literacki // Tyg. Petersb. 1843. Nr. 54; Prokopowicz W. Publikacje petersburskie // Tyg. Petersb. 1845. Nr. 72, 74, 75; Rocznik Literacki... 1843 // Bibl Warsz. 1844. T. 1; Sowiński J. O noworoczniku na rok 1843, wydanym przez Barszczewskiego w Petersburgu // Tyg. Petersb. 1943. Nr. 68.

2.1.

На польскай мове. Barszczewski Jan (ок. 1790—1851) // Bibliografia literatury polskiej «Nowy, Korbut». Warszawa, 1968. T. 7.

2.2.

На беларускай мове. Зямкевіч Р. Ян Баршчэўскі: Першы беларускі пісьменнік XIX сталецця: (Успамін у 60-летнюю гадаўшчыну смерці). Вільня, 1911.

Ziamkiewič R. Jan Barsčeuski ◆ pieršy bielaruski piśmiennik XIX stalеcсia: (Uspamin u 60-letniuju hadausčynu śmierci). Wilnia, 1911.

2.3.

На беларускай мове. Бандарчык В. Гісторыя беларускай этнаграфіі XIX ст. Мн., 1964. С. 53—55; Барташэвіч Ю. Ян Баршчэўскі // Александровіч С., Александровіч В. Беларуская літаратура XIX — пачатку XX ст. Мн., 1978; Пачынальнікі. Мн., 1977. С. 78—84; Баршчэўскі А. Перыяд XIX стагоддзя: Ян Баршчэўскі // Ніва. 1972. 7, 14 мая; Бас І. Каму належаць вершы? // Беларусь, 1963. № 11; Яго ж. Літаратурныя пошукі, знаходкі, даследаванні. Мн., 1969. С. 134—147; Яго ж. Невядомы варыянт верша Яна Баршчэўскага // Дзень паэзіі — 69. Мн., 1969; Васілеўскі Д. Новыя матэрыялы творчасці Яна

Баршчэўскага // Полымя. 1925. № 5; Я г о ж. Пад аховай роднай песні: (З перапіскі Яна Баршчэўскага) // Маладняк. 1928. № 1; Я г о ж. Паэта Ян Баршчэўскі аб Беларусі: (З уласных лістоў яго да пані Корсак) // Аршанскі маладняк. 1925. № 2; Г а р э ц к і М. Ян Баршчэўскі // Гарэцкі М. Гісторыя беларускае літаратуры. Вільня, 1920; 2 выд. Вільня, 1921; 3 выд. Вільня, 1924; 4 выд. Мн., 1926; Г і с т о р ы я беларускай дакастрычніцкай літаратуры: У 2 т. Мн., 1969. Т. 2. С. 37—40; Г і с т о р ы я беларускай літаратуры XIX — пачатак XX ст. Мн., 1981. С. 40—42; Г р ы н ч ы к М. Фальклорныя традыцыі ў беларускай дакастрычніцкай паэзіі. Мн., 1969. С. 42—46; З я м к е в і ч Р. Тарас Шаўчэнка і беларусы // Тарас Шаўчэнка і беларуская літаратура. Мн., 1964; Я г о ж. Ян Баршчэўскі — першы беларускі пісьменнік XIX сталецця: (Успамін у 60-летнюю гадаўшчыну смерці) // Н. н. 1911. 22 снеж.; І г н а т о ў с к і У. Гісторыя Беларусі ў XIX і ў пачатку XX ст. 3 выд. Мн., 1928. С. 56—57, 86, 88; К а в а л е н к а В. Вытокі. Уплывы. Паскоранасць. Мн., 1975. С. 76—92, 96—97, 115—118; Я г о ж. Міфапаэтычныя матывы ў беларускай літаратуры. Мн. 1981. С. 88, 101—107; Я г о ж. Некаторыя асаблівасці параўнальнага вывучэння славянскіх літаратур запозненага развіцця. Мн., 1978. С. 13—17; К а с п я р о в і ч М. Матэрыялы для вывучэння віцебскай краёвай літаратуры і мастацтва // Маладняк. 1927. № 6; К а х а н о ў с к і Г. Вандраванні // Маладосць. 1984. № 10; Я г о ж. На Расоншчыну і Валынь да Яна Баршчэўскага // Каханоўскі Г. Адчыніся, таямніца часу. Мн., 1984; Я г о ж. Пуцявінамі Баршчэўскага // ЛіМ. 1981. 25 вер.; К і с я л ё ў Г. Загадка беларускай «Энеіды». Мн., 1971. С. 26—36; Я г о ж. Ян Баршчэўскі // Пачынальнікі. Мн., 1977; К л е ш ч а н к а В. Аб падручніку па гісторыі беларускай літаратуры // Наст. газ. 1949. 13 кастр.; Л а з а р у к М. Станаўленне беларускай паэмы. Мн., 1968. С. 65—79; Л а р ч а н к а М. Галасы жывой спадчыны // Ларчанка М. Літаратурнае пабрацімства славян. Мн., 1984. С. 97—99; Я г о ж. Яднанне братніх літаратур. Мн., 1974. С. 177—180; Л о й к а А. Гісторыя беларускай літаратуры. Дакастрычніцкі перыяд. Мн., 1977. Ч. I. С. 94—101; Л о й к а А., П е р к і н Н. Беларуска-польскія літаратурныя ўзаемасувязі ў XIX ст. Мн., 1963. С. 26—31; М а й х р о в і ч С. Беларуская літаратура XIX стагоддзя // Полымя. 1952. № 9; Я г о ж. Нарысы беларускай літаратуры XIX стагоддзя. Мн., 1957. С. 60—67; Я г о ж. Нарысы беларускай літаратуры XIX стагоддзя. Мн., 1959. С. 56—61; М а л і н о ў с к а я Т. «Незабудка», 1843 // ЛіМ. 1982. 19 сак.; М а л ь д з і с А Творчае пабрацімства. Мн., 1966. С. 28—30, 32—37; Я г о ж. Традыцыі польскага асветніцтва ў беларускай літаратуры XIX ст. Мн., 1972. С. 18—19; Я г о ж. Украінскі перыяд жыцця Яна Баршчэўскага // Матэрыялы першай навуковай канферэнцыі па вывучэнню беларуска-украінскіх літаратурных і фальклорных сувязей. Гомель, 1969; Я г о ж. Ян Баршчэўскі // Мальдзіс А. Падарожжа ў XIX стагоддзе. Мн., 1969; П а д б я р э с к і Р. Беларусь і Ян Баршчэўскі // Александровіч С., Александровіч В. Беларуская літаратура XIX — пачатку XX ст. Мн., 1978; Беларуская літаратура XIX ст.: Хрэстаматыя. Мн., 1971; Пачынальнікі. Мн., 1977; П е р к і н Н. Літаратурная спадчына Яна Баршчэўскага // Перкін Н. Абсягі думкі. Мн., 1980; П і я т у х о в і ч М. Рамантычнае народніцтва // Піятуховіч М. Нарысы гісторыі беларускай літаратуры. Мн., 1928. С. 44—50; Т а б а ч н і к Б. Ян Баршчэўскі на Валыні // ЛіМ. 1981. 10 крас.; Х л я б ц э в і ч А. Ян Баршчэўскі — першы беларускі пісьменнік XIX веку і ягонае апісанне партызанскага руху беларускіх сялян // Узвышша. 1928. № 4; Ш а к у н Л. Гісторыя беларускай літаратурнай мовы. 2 выд. Мн., 1984. С. 196—197.

На нямецкай мове. C u r s c h m a n n F. Die Weißruthenen: Ein erwachendes slawisches Bauernvolk // Deutsche Rundschau. 1918. Bd. 176. H. 12; J a g e r W. Weissruthenien. Berlin, 1919. S. 72.

На польскай мове. B a r t o s z e w i c z J. Jan Barszczewski // Czas. 1851. Nr 101; Dzień. Warsz. 1851. Nr 22—24; Goniec Pol. 1851. Nr. 127; B r ü c k n e r A. Dzieje literatury polskiej w zarysie. Warszawa, 1908. T. 2. S. 226; D a w i d W. Ze wspomnień uniwersyteckich // Prz. Lit. 1890. Nr. 39; D ű r r-D u r s k i J. Tadeusz Zabłlocki spod przemalowań bibliograficznych // Twórczość. 1947. Nr. 7, 8; Dzieje folklorystyki polskiej. 1800—1863. Wrocław etc., 1970. S. 224; G o m u l i c k i J. Jan Barszczewski: 1794—1851 // Księga wierszy polskich XIX wieku. 2 wyd. Warszawa, 1956. T. 1; G r a b o w s k i M. Korespondencja // Pielgrzym. 1843. T. 2. S. 353; G r a b o w s k i T. S. Z pogranicza polsko-białoruskiego // Księga pamiątkowa ku czci Stanisława Pigonia. Kraków, 1961. S. 445—457; J a n o w s k i L. Słownik bio-bibliograficzny dawnego uniwersytetu wileńskiego. Wilno, 1939. S. 16; J ę d r z e j e w i c z J. Noce ukraińskie albo rodowód geniusza: Opowieść o Szewczence. Warszawa, 1966. S. 191; M o ś c i c k i H. Pod znakiem Orła i Pogoni. Warszawa, 1923. S. 56—58; N e k r o l o g // Prz. Poznański. 1851. Z. 3; P...K... Nekrolog // Tyg. Petersb. 1851. Nr. 20; P o d b e r e z s k i R. Białoruś i Jan Barszczewski // Barszczewski J. Szlachcic Zawalnia. Pb., 1844. T. 1; R. P. [P o d b e r e z s k i R.] Antoni Abramowicz — muzyk // Rocz. Lit. 1846. T. 3; W a l i c k i A. Wspomnienia o Sztyrmerach // Kraj. 1892. Nr. 14; W a s y l e w s k i S. Mickiewicz i rapsod Białejrusi // Wiadomości Lit. 1931. Nr. 11; W i t. F. Jan Barszczewski // Z okolic Dźwiny. Witebsk; Wilno, 1912; Z d a n o w i c z A. Rys dziejów literatury polskiej. Wilno, 1876. T. 3. S. 706.

На рускай мове. Д о р о ш е в и ч Э., К о н о н В. Очерк истории эстетической мысли Белоруссии. М., 1972. С. 156—158; И с т о р и я белорусской дооктябрьской литературы. Мн., 1977. С. 335—337; К а в е л и н Л. Памятники белорусской письменности. Статья 2. Рабунки мужиков: (Белорусская народная поэма соч. г. Яна Барщевского) // Маяк. 1845. Т. 23. Кн. 46; К а р с к и й Е. Белорусы. Варшава, 1903. Т. I. С. 215—216, 436—437; Я г о ж. Ян Баршевский // Карский Е. Ф. Белорусы. Пг., 1922. Т. 3. Вып. 3; М а л и н о в с к а я Т. Возвращенная «Незабудка» // Неман. 1984. № 5; П ы п и н А. История русской этнографии. Спб., 1892. Т. 4. С. 61—62; Ч и м б у р г. И. Низкопоклонство перед заграницей — вреднейший пережиток капитализма // Гродн. правда. 1947. 30 дек.; Сов. Бел. 1947. 26 дек.

На ўкраінскай мове. Б а й к о в М. Новітня білоруська література // Нова Білорусь. К., 1929. С. 7—45; Д о р о ш е н к о Д. Білоруси і їх національне відродження // Рада. 1908. 10 груд.

На Югаславіі мове. S t e f a n o v a R. Znacilnosti razvoja beloruske literature // Jezik in slovstvo. 1979/80. Nr. 2.

3.1.

Б-ка Ягелонскага ун-та ў Кракаве (Польшча), аддз. рукап., адз. зах. 6456; Віцебскі абласны краязнаўчы музей: Пісьмы да Ю. Шапялевіч-Корсак; ДА Житомірскай вобл., ф. 569, воп. I, спр. 75, л. 45; Нацыянальная б-ка ў Варшаве (Польшча), аддз. рукап., адз. зах. 7861/П; ЦНБ АН БССР, аддз. рукап., ф. 5, воп. I, адз. зах. 1, с. 36. *З. У. Драздова.*

БАРЫСЕНКА ВАСІЛЬ

Барысенка Васіль Васільевіч [12(25).4.1904, Барысаў — 26.7.1984, Мінск, пахаваны на Усходніх могілках], літаратуразнавец, крытык. Акадэмік АН БССР (1969), доктар філал. навук, праф. (1956), заслужаны дзеяч навукі БССР (1974), Лаурэат Дзяржаўнай прэміі БССР імя Я. Коласа (1980; за ўдзел у 2-томным даследаванні «Гісторыя беларускай дакастрычніцкай літаратуры» і «Гісторыя беларускай савецкай літаратуры», 1977; на рус. мове). Член СП СССР з 1937.

Нарадзіўся ў сям'і чыгуначніка. Да 1924 жыў разам з бацькамі, працаваў на чыгунцы і адначасова вучыўся ў вячэрняй школе. Пасля заканчэння Барысаўскага педагагічнага тэхнікума (1924) працаваў у пачатковай сельскай школе (1924—26). У 1926—32 вучыўся на літаратурна-лінгвістычным аддзяленні БДУ, у аспірантуры пры АН БССР. З 1928 член КПСС. У 1930 пачаў навукова-даследчую і літаратурна-крытычную дзейнасць, працаваў дэканам літаратурнага факультэта, дацэнтам на кафедры беларускай літаратуры Мінскага недінстытута (1932—34), старшым навуковым супрацоўнікам Інстытута мовы і літаратуры АН БССР (1934—37), пасля дырэктарам гэтага інстытута (1937—41) і па сумяшчальніцтву дацэнтам педінстытута. З першых дзён Вялікай Айчыннай вайны быў у дзеючай арміі (Заходні, Стэпавы, 2-гі Украінскі, Беларускі франты) у якасці спецыяльнага карэспандэнта армейскай газеты. Пасля дэмабілізацыі (у званні маёра) з 1946 па 1974 працаваў дырэктарам Інстытута літаратуры АН БССР і па сумяшчальніцтву да 1960 дацэнтам, затым прафесарам Мінскага педінстытута. У 1974—84 — навуковы супрацоўнік-кансультант Інстытута літаратуры АН БССР.

Выступаць у друку В. Барысенка пачаў з 1932. Даследаваў праблемы тэорыі і гісторыі беларускай літаратуры, тэксталогіі. Ён аўтар вучэбных дапаможнікаў, хрэстаматый па беларускай літаратуры для сярэдняй школы і ВНУ. Яго пяру належаць друкаваныя працы, прысвечаныя творчасці Ф. Багушэвіча, В. Дуніна-Марцінкевіча, Цёткі, Я. Лучыны, Я. Купалы, Я. Коласа, З. Бядулі, П. Труса, М. Лынькова, Т. Шаўчэнкі. У некаторых артыкулах і рэцэнзіях 30—40-х г. аддаў даніну вульгарнаму сацыялагізму. Пад кіраўніцтвам і непасрэдным удзеле В. В. Барысенкі былі падрыхтаваны фундаментальныя працы па гісторыі беларускай літаратуры. Складальнік зборнікаў беларускай дакастрычніцкай прозы і паэзіі. *Л. С. Савік.*

Бібліяграфія

1.2.

Ф. Богушевич и проблема реализма в белорусской литературе XIX века: Автореф. дисс. ... д-ра филол. н. М.; Мн., 1955.

Францішак Багушэвіч і праблема рэалізма ў беларускай літаратуры XIX стагоддзя. Мн., 1957. Рэц.: Б а с І. Каштоўная кніга па рэалізму // Сав. школа. 1957. № 3; І в а ш ы н В. Літаратурная спадчына і пытанні рэалізма // ЛіМ. 1957. 13 крас.; Л а з а р у к М. Серьезный труд по истории белорусской литературы // Сов. Бел. 1957. 2 авг.; Л у ф е р а ў М. Цікавае даследаванне // Наст. газ. 1958. 20 мая; М а к а р э в і ч А. Манаграфія пра творчасць Ф. Багушэвіча // Полымя. 1957. № 10; У с і к а ў Я. Кніга пра Багушэвіча // Беларусь. 1957. № 11.

Беларуская літаратура: Падручнік для 8 класа сярэд. школы. 1—19 выд. Мн., 1959—78 / Сааўт. В. Івашын. Рэц.: А л е к с а н д р о в і ч С. Новыя падручнікі па беларускай літаратуры // Полымя. 1959. № 10; К а в а л е н к а В. Якасці, якіх раней не было // ЛіМ. 1959. 7 кастр.; Наст. газ. 1959. 16 кастр.; П я т р о в і ч М. Два падручнікі // Нар. асвета. 1960. № 3.

Беларуская літаратура: Падручнік для 9 класа сярэдняй школы. 5—8 выд. Мн., 1964—67 / Сааўт. В. Івашын.

Роля рускай класічнай літаратуры ў развіцці рэалізму беларускай літаратуры пачатку XX ст. Мн., 1963 / Сааўт. В. Івашын. Рэц.: М а л ь д з і с А. У сям'і славянскіх літаратур // Полымя. 1963. № 9.

1.3.

1932. Творчы шлях Якуба Коласа // Звязда. 15 снеж.

1933. Творчасць Якуба Коласа // Полымя рэвалюцыі. № 2—3.

1936. Нацдэмаўская літаратуразнаўчая метадалогія М. Гарэцкага // Літаратура і мастацтва. Мн. Кн. 4—5; Творчы шлях Якуба Коласа // Чырв. змена. 11 кастр.

1937. Вораг пад маскай крытыка // ЛіМ. 30 чэрв.

1938. Аснавапаложнік сацыялістычнага рэалізма // Звязда. 28 сак.; Вялікі рэаліст, народны драматург // Там жа. 12 крас.; Паэма «Дзесяты падмурак» Паўлюка Труса // ЛіМ. 11 кастр.; Создать высококачественный учебник по истории белорусской литературы // Сов. Бел. 4 авг.

1939. Вобраз вялікага правадыра ў беларускай літа-

ратуры // Полымя рэвалюцыі. № 11—12; Над чым працуе Інстытут літаратуры і мовы АН БССР // Звязда. 20 лют.; Пясняр народа // Там жа. 17 крас.; Паўлюк Трус: Да 10-годдзя з дня смерці // Там жа. 3 вер.; Шаўчэнкаўскія матывы ў творчасці Янкі Купалы // ЛіМ. 9 сак.; Творчасць Дуніна-Марцінкевіча // Там жа. 23 ліп.; Лірычныя вершы Паўлюка Труса // Там жа. 3 вер.; Паэмы Паўлюка Труса // Там жа. 12 вер.; Янка Купала // Там жа. 3 снеж.; Т. Г. Шевченко и белорусская литература // Сталин. молодежь. 8 марта; Шаўчэнка і Горкі // Чырв. змена. 8 сак.

1940. Прадмова // Беларуская літаратура XIX ст. Мн.; В. І. Дунін-Марцынкевіч // Дунін-Марцынкевіч В. Выбр. тв. Мн.; Янка Купала // Купала Я. Паэмы. Мн.; Паўлюк Трус // Трус П. Вершы і паэмы. Мн.; В. Дунін-Марцынкевіч // У дапамогу настаўніку. Мн.; Тарас Шаўчэнка і Янка Купала: (Шаўчэнкаўскія матывы ў творчасці Купалы дакастрычніцкай пары) // Уч. зап. каф. л-ры (Мин. гос. пед. ин-т) Мн. Вып. I; Паэт-рэаліст Ф. К. Багушэвіч: Да 100-годдзя з дня нараджэння // Сав. школа. № 1—2; Змітрок Бядуля // Там жа. № 6—7; Народны пясняр Янка Купала // Там жа. № 11; Янка Купала // ЛіМ. 8 снеж; Сов. Бел. 8 дек.; Ф. К. Богушевич: К столетию со дня рождения // Сов. Бел. 22 марта; Образ Сталина в белорусской литературе // Там жа. 6 июня.

1941. Мужнасць, адвага, гераізм // За Сав. Бел. 5 снеж. / Сааўт. А. Святланаў; Вершы аб радзіме // ЛіМ. 11 студз.; Эл. Тетка: (К 25-летию со дня смерти) // Сов. Бел. 5 февр.

1942. Паэт-патрыёт // За сваб. Бел. 16 мая; Поэт и патриот // Лит-ра и искусство. 30 июня.

1945. Прадмова // Дунін-Марцінкевіч В. Творы. Мн.

1946. Школьны дакумент: (Аб нацыяналістычных скажэннях у праграмах па беларускай літаратуры для ВНУ БССР) // Звязда. 1 кастр.; Слава і гонар сацыялістычнай літаратуры: Да 40-годдзя літаратурнай дзейнасці Якуба Коласа // Наст. газ. 31 кастр.

1947. Якуб Колас // Колас Я. Рыбакова хата. Мн.; Аб некаторых пытаннях гісторыі беларускай літаратуры // ЛіМ. 19 ліп.; Выдатны майстра сатыры // Там жа. 22 ліст.; Аб праграме па беларускай літаратуры для VIII—X класаў // Наст. газ. 30 студз.; Пісьменнік-барацьбіт // Там жа. 27 ліст.; Выдающиеся произведения белорусской советской литературы: Новая поэма Якуба Коласа «Рыбакова хата» // Сов. Бел. 1 июля.

1948. Мастацкая творчасць і светапогляд Ф. Багушэвіча: Даклад на сесіі аддзялення грамадскіх навук АН БССР // Бальш. Бел. № 6; Аб некаторых пытаннях гісторыі беларускай літаратуры // Полымя. № 2; Супраць нізкапаклонства перад буржуазнай культурай // Там жа. № 4; Звязда. 28 студз.; Аб ідэалагічных скажэннях у працы асобных літаратуразнаўцаў і крытыкаў // Сав. школа. № 1; Ідэйныя скажэнні ў асобных артыкулах крытыкаў і літаратуразнаўцаў // ЛіМ. 17 студз.; «Недаравальная безуважнасць да памяці паэта»: Адказ у рэдакцыю // Там жа. 6 ліст. / Сааўт. Н. Перкін; Великий поэт белорусского народа: К 6-й годовщине со дня смерти Янки Купалы // Сов. Бел. 29 июня; Белорусская советская литература на подъеме // Там жа. 25 дек.

1949. Аб некаторых пытаннях рэалізма ў беларускай мастацкай літаратуры // Полымя. № 1; Становішча і задачы літаратурнай крытыкі ў Беларусі // Там жа. № 11; Росквіт беларускай савецкай літаратуры // Звязда. 18 чэрв.; Разграміць касмапалітызм у літаратурнай крытыцы і літаратуразнаўстве // ЛіМ. 19 сак.; На перадавыя пазіцыі // Там жа. 16 ліп.; Становішча і задачы літаратурнай крытыкі ў Беларусі: Даклад на пленуме ССПБ // Там жа. 15 кастр.; Думы і пачуцці беларускага народа // Там жа. 21 снеж.; Вобраз вялікага Сталіна ў беларускай паэзіі // Наст. газ. 15 снеж.; Поэма Я. Коласа «Хата рыбака» // Сов. Бел. 27 апр.; Великий народный поэт: К 7-й годовщине со дня смерти Я. Купалы // Там же. 28 июня.

1950. Выдатны паэт-патрыёт: (Да 50-годдзя з дня смерці Ф. Багушэвіча) // ЛіМ. 30 крас.; Выдающийся поэт-демократ // Сов. Бел. 28 апр.

1951. Янка Купала // Купала Я. Зб. тв. Мн.; Передовая общественно-политическая и философская мысль в Белоруссии в XIX веке // Известия АН БССР. № 3 / Сааўт. А. Смірноў, І. Ільюшын.

1952. Вялікі народны паэт: (Да 70-годдзя з дня нараджэння Янкі Купалы) // Бальш. Бел. № 6; Народный поэт // Известия АН БССР. № 6; Вялікі пясняр савецкага народа: (Да 70-годдзя з дня нараджэння Я. Коласа) //Сав. шк. № 6; Вялікі народны паэт: (Да 70-годдзя з дня нараджэння і 10-годдзя з дня смерці Я. Купалы) // Звязда. 28 чэрв.; Наша гордасць: (Да 70-годдзя з дня нараджэння Я. Коласа) // Там жа. 15 ліст.; Новая кніга крытыкі: [Рэц. на кн.: К а р п а ў У. Па шляху сталасці. Мн., 1952] // ЛіМ. 7 чэрв.

1954. Янка Купала // Купала Я. Зб. тв.: У 6 т. Мн. Т. 1; Майстэрства тыпізацыі // Звязда. 2 снеж., Замацаваць і памножыць першыя поспехі: Прамова на 3 з'ездзе пісьменнікаў БССР // ЛіМ. 2 кастр.

1955. [Прамова на III з'ездзе пісьменнікаў БССР] // Трэці з'езд савецкіх пісьменнікаў БССР. Мн.; Гордасць і слава беларускай літаратуры // Янка Купала. Мн.

1956. Францішак Багушэвіч; Адам Гурыновіч // Нарысы па гісторыі беларускай літаратуры. Мн.; Неадкладныя задачы нашага літаратузнаўства // ЛіМ. 9 чэрв.; В творческой обстановке // Сов. Бел. 6 июля.

1957. Поэзия борьбы и труда // Сов. Бел. 7 июля.

1959. Класік беларускай літаратуры // Беларуская літаратура. Мн. Вып. 2; Народ і пісьменнік: (Насустрач III Усесаюз. з'езду пісьменнікаў) // Звязда. 16 мая.

1960. Подзвіг паэта-грамадзяніна: Да 120-годдзя з дня нараджэння Ф. Багушэвіча // Звязда. 19 крас.

1961. Прадмова // Анталогія беларускай паэзіі: У 3 т. Мн. Т. 1 / Сааўт. К. Крапіва; Вялікі сын вялікага народа: Да 100-годзя з дня смерці Т. Р. Шаўчэнкі // Беларуская літаратура. Мн. Вып. 4; Михась Лыньков // Рассказы. М.; Л.; Вялікі сын украінскага народа // ЛіМ 10 сак.

1962. Слаўны сын беларускага народа // Камуніст Бел. № 10.

1963. Крытычнай зброі — добрую загартоўку // ЛіМ. 14 мая; Вытокі паэтычнай ракі: [Рэц. на кн.: Б е л о р у с с к и е поэты (XIX— начала XX века). М.; Л.; 1963] // Там жа. 22 ліст.

1964. Вялікі сын братняга народа // Тарас Шаўчэнка і беларуская літаратура. Мн.

1965. Ад складальніка // Беларуская дакастрычніцкая проза. Мн.; Спадчына паэта — багацце народа: Да выхаду ў свет Зб. тв. Я. Коласа ў 12-ці тамах // ЛіМ. 19 лют.

1966. Літаратурна-крытычныя працы Кандрата Крапівы // Весці АН БССР. Серыя грамад. н. № 1 / Сааўт. В. Івашын.

1967. Ад складальніка // Беларуская дакастрычніцкая паэзія. Мн.

1968. Марксізм-ленінізм аб літаратуры і мастацтве: Даклад на пленуме праўлення СП Беларусі // ЛіМ. 1 ліст.

1969. Літаратура пачатку XX ст.: Уводзіны // Гісторыя беларускай дакастрычніцкай літаратуры: У 2 т. Мн., Т. 2.

1970. Ленінскі прынцып партыйнасці літаратуры // У. І. Ленін і літаратура. Мн.; Адказ гісторыку // ЛіМ. 3 сак. / У сааўт.

1971. Пад паролем мужнасці: [Рэц. на кн.: В а д а н о с а ў М. Пад чужым паролем. Мн., 1971] // Гомел. праўда. 7 снеж.

1972. Жыццёвы і творчы шлях Я. Купалы // Весці АН БССР. Серыя грамад. н. № 5; Слово — литературоведам // Вопр. лит. № 12.

1977. Литература начала XX в.: Введение // История белорусской дооктябрьской литературы. Мн.

1.5.

На ўкраінскую мову. Великий народний поет // Колгоспне село. 1952. 6 лип.

1.6.

Б е л а р у с к а я літаратура XIX ст.: Зб. тэкстаў. Мн., 1940 / Скл. з інш.

Т р у с П. Выбр. тв. Мн., 1941 / Рэд.

Р о д н а я літаратура: Хрэстаматыя для X класа. 1—14 выд. Мн., 1948—61 / Скл.

Б е л а р у с к а я літаратура: Падручнік для 8 класа сярэдняй школы. 1—10 выд. Мн., 1949—58 / Рэд.

з М. Лыньковым. Рэц.: Н я х а й Р. Аб падручніку па беларускай літаратуры для VIII класа сярэдняй школы // Сав. школа. 1952. № 1.

Б е л а р у с к а я літаратура XIX стагоддзя: Зб. тэкстаў. Мн., 1950 / Скл. з інш.

Б е л а р у с к а я савецкая літаратура: Падручнік для IX—X класаў сярэдняй школы. 1—9 выд. Мн., 1949—58 / Рэд. з М. Лыньковым.

К у п а л а Я. Зб. тв. Т. 1. Мн., 1951; Т. 2. Мн., 1952 / Рэд. з інш.

Б е л а р у с к а я літаратура: Хрэстаматыя для пед. вучылішчаў: (Дакастрычніцкі перыяд). Мн., 1953 / Скл. Рэц.: А х р ы м е н к а П. Хрэстаматыя для педвучылішчаў // Наст. газ. 1955. 24 сак.; З о м е р ф е л ь д Е. Аб хрэстаматыі па літаратуры для педвучылішчаў // Сав. школа. 1954. № 6; К а з б я р у к У // Наст. газ. 1954. 18 ліст.

В а т а ц ы Н. Янка Купала. 1882—42: Бібліягр. даведнік. Мн., 1953 / Рэд.

О ч е р к истории белорусской советской литературы. М., 1954 / Рэдкал.

Б е л а р у с к і я пісьменнікі другой паловы XIX стагоддзя: Зб. тэкстаў. Мн., 1956 / Скл.

Н а р ы с ы па гісторыі беларускай літаратуры: Дапаможнік для студэнтаў ВНУ. Мн., 1956 / Рэдкал.

К о р ш у н а ў А. Хрэстаматыя па старажытнай беларускай літаратуры. Мн., 1959 / Рэд. з І. Яроміным.

Я р о ш М. Драматургія Янкі Купалы. Мн., 1959 / Рэд.

Б е л а р у с к а я літаратура: Даследаванні і публікацыі. Мн., 1960. Вып. 3 / Рэд. з В. Івашыным.

К о л а с Я. Зб. тв.: У 12 т. Т. 1—12. Мн., 1961—64 / Рэдкал.

К у п а л а Я. Зб. тв.: У 6 т. Т. 1—6. Мн., 1961—1963 / Рэдкал.

Я р о ш М. Міхась Чарот: Нарыс жыцця і творчасці. Мн., 1963 / Рэд.

Г і с т о р ы я беларускай савецкай літаратуры: У 2 т. Мн., 1964—66 / Рэд. з В. Івашыным.

Т а р а с Ш а ў ч э н к а і беларуская літаратура. Мн., 1964 / Рэд.

Б е л а р у с к а я дакастрычніцкая проза. Мн., 1965 / Скл.

Б е л а р у с к а я дакастрычніцкая паэзія. Мн., 1967 / Скл.

Г і с т о р ы я беларускай дакастрычніцкай літаратуры: У 2 т. Мн., 1968—69 / Рэдкал.

С у ч а с н а я беларуская паэзія. Мн., 1970 / Рэд. з П. Дзюбайлам.

П е р к і н Н. Нацыянальнае і інтэрнацыянальнае ў літаратуры: Вопыт тэарэт. даследавання. Мн., 1971 / Рэд.

Я р о ш М. Янка Купала і беларуская паэзія. Мн., 1971 / Рэд.

К о л а с Я. Зб. тв.: У 14 т. Т. 1—14. Мн., 1972—78 / Рэдкал.

К у п а л а Я. Зб. тв.: У 7 т. Т. 1—7. Мн., 1972—76 / Рэдкал.

Ч о р н ы К. Зб. тв.: У 8 т. Т. 1—8. Мн., 1972—75 / Рэдкал.

К а з б я р у к У. Ступені росту: Беларуская літ-ра канца XIX — пачатку XX ст. і традыцыі польск. пісьменнікаў. Мн., 1974 / Рэд.

С т ы л ь пісьменніка. Мн., 1974 / Рэд. з П. Дзюбайлам.

И с т о р и я белорусской дооктябрьской литературы. Мн., 1977 / Рэдкал.

П а ч ы н а л ь н і к і. З гісторыка-літаратурных матэрыялаў XIX ст. Мн., 1977 / Рэд. з А. Мальдзісам.

Л ы н ь к о ў М. Зб. тв.: У 8 т. Т. 1—8. Мн., 1981—85 / Рэдкал.

П у ц я в і н а м і Янкі Купалы: Дакументы і матэрыялы. Мн., 1981 / Рэд.

К а з б я р у к У. Рамантычны пошук: Назіранні над бел. рамантызмам пачатку XX ст. Мн., 1983 / Рэд.

П е с т р а к П. Зб. тв.: У 5 т. Т. 1—5. Мн., 1984—86 / Рэдкал.

Б я д у л я З. Зб. тв. У 5 т. Т. 1—5.Мн., 1985—1989. / Рэдкал.

Т е з и с ы по основным вопросам развития белорусской литературы и искусства. Ч. 1: Дореволюционная бел. литература // Известия АН БССР. 1948. № 6 / Скл. з І. Гутаравым.

Т э з і с ы па асноўных пытаннях гісторыі беларускай літаратуры. Частка першая // Полымя. 1949. № 2 / Скл. з І. Гутаравым.

2.3.

На беларускай мове. А д а м о в і ч А., К а в а л е н к а В. Вучоны і настаўнік // Весці АН БССР. Сер. грамад. н. 1984. № 2; Б р о ў к а П. Аб літаратурнай крытыцы ў Беларусі // ЛіМ. 1950. 13 мая; Б у г а ё ў Д. Слова пра настаўніка // ЛіМ. 1974. 26 крас.; В а с і л ь В а с і л ь е в і ч Барысенка // Весці АН БССР. Сер. грамад. н. 1984. № 5; В а с і л ю Б а р ы с е н к у — 70 // ЛіМ. 1974. 26 крас.; В а с і л ю Б а р ы с е н к у — 75 // ЛіМ. 1979. 20 крас.; В а с і л ю Б а р ы с е н к у — 80 // ЛіМ. 1984. 27 крас.; Г е р ц о в і ч Я. Што задужа, то...: Заўвагі на палях // ЛіМ. 1972. 17 сак.; Д з ю б а й л а П. Праз гады...: Да 70-годдзя з дня нараджэння Васіля Барысенкі // Полымя. 1974. № 4; Д э к а д а беларускай літаратуры ў Маскве // ЛіМ. 1949. 21 студз.; Е р м а л о в і ч М. Літаратурная крытыка ў часопісах «Полымя» і «Беларусь» // ЛіМ. 1948. 25 вер.; Я г о ж. У святле неўміручых ідэй // Полымя. 1970. № 11; З о м е р ф е л ь д Е. Нявыпраўленыя недахопы // ЛіМ. 1953. 22 жн.; К а в а л е н к а В. Старэйшына беларускага літаратуразнаўства і крытыкі: (Да 75-годдзя з дня нараджэння акад. АН БССР В. В. Барысенкі) // Весці АН БССР. Сер. грамад. н. 1979. № 2; Л а з а р у к М. Часу непадуладнае. Мн., 1981. С. 131—132; М а ж э й к а А. Літаратуразнаўца, вучоны // Беларусь. 1974. № 4; М у ш ы н с к і М. Беларуская крытыка і літаратуразнаўства. 40-я — першая палавіна 60-х гадоў. Мн., 1985. С. 68—69; [Некралог] // ЛіМ. 1984. 3 жн.; П а р э п к а А. Пранікаючы ў тайны творчасці // Звязда. 1974. 25 крас.; П і н х а с і к Д. Слова аб мужнасці народа // Полымя. 1954. № 7; П і с ь м е н н і к і Савецкай Беларусі: Кароткі даведнік. Мн., 1981; П р ы в і т а н н е юбіляру: Віншаванне з нагоды 60-годдзя // ЛіМ. 1964. 17 крас.; П ш ы р к о ў Ю. Старэйшы беларускі літаратуразнавец // ЛіМ. 1979. 20 крас.; С а ч а н к а І. Публіцыстыка беларускіх пісьменнікаў у гады Вялікай Айчыннай вайны. Мн., 1977. С. 159—161.

На рускай мове. К о л е с н и к В. Воспитатель белорусских литературоведов: (К 60-летию со дня рождения В. В. Борисенко) // Заря. 1964. 25 апр.

З. У. Драздова.

БАРЫЧЭЎСКІ ЯЎГЕН

Барычэўскі Яўген Іванавіч [крыпт. Е. Б.; 5(17.12.1883, Мінск — 12.9.1934, Мінск, пахаваны на Вайсковых могілках], літаратуразнавец, педагог, перакладчык. Прафесар (1928). Пісаў на беларускай і рускай мовах.

З сям'і натарыуса. Скончыў Мінскую гімназію. Вучыўся ў Берлінскім (1903—04), Маскоўскім (скончыў у 1910) універсітэтах. У 1910—18 выкладаў рускую літаратуру ў сярэдніх навучальных установах Масквы, у 1918—22 па рэкамендацыі А. Луначарскага вучоны сакратар Галоўмузея РСФСР, сакратар музейнага аддзела Наркамасветы РСФСР, адначасова чытаў лекцыі па філасофіі ў Маскоўскім і Петраградскім універсітэтах. У сак. 1922 пераехаў у Мінск. У БДУ выкладаў рускую, антычную і замежную літаратуры, тэорыю літаратуры (да 1928— дацэнт, з 1928— прафесар), у Мінскай Цэнтральнай партшколе — рускую мову і літаратуру (1924—27). У 1927—33 навуковы супрацоўнік Інбелкульта, а затым Інстытута літаратуры і мастацтва АН БССР. Я. Барычэўскі стаў ахвярай вульгарна-сацыялагічных нападкаў. Незаконна рэпрэсіраваны, рэабілітаваны пасмяротна. У Мінску засталася жыць яго дачка Яўніка.

На беларускай мове пачаў друкавацца з 1925. У літаратуразнаўстве быў прадстаўніком культурна-гістарычнай школы. Унёс уклад у распрацоўку пытанняў тэорыі літаратуры («Паэтыка літаратурных жанраў», «Тэорыя санета»), паэтыкі асобных жанраў фальклору. Адзін з першых у беларускім літаратуразнаўстве бібліёграфаў. Даследаваў заходнееўрапейскую літаратуру.

А. А. Лойка.

Бібліяграфія

1.2.

Мир искусств в образах. М., 1922.

Паэтыка літаратурных жанраў. Мн., 1927. Рэц.: Жаркі П. // Сав. Бел. 1927. 5 чэрв.; Замоцін І. // Полымя. 1927. № 4; Цвяткоў Л. // Асвета. 1927. № 7.

Тэорыя санета. Мн., 1927.

«Матчын дар» А. Гаруна. Мн., 1928. Рэц.: Адамовіч А. // Узвышша. 1927. № 2.

Паэтыка: Курс для завочнага педфаку. Мн., 1929—1930.

1.3.

1923. О природе эстетического суждения // Труды БГУ. № 4—5.

1925. Літаратурныя погляды і густ сучаснай Нямеччыны // Полымя. № 3; «Памятник» Пушкина: Опыт истолкования // Працы БДУ. № 6—7.

1926. 20 гадоў беларускага друку // Звезда. 16 сент. // Пад крыпт. Е. Б.

1927. Праблемы паэтыкі ў новай кнізе О. Вальцэля // Узвышша. № 4; Акадэмічнае выданне твораў Багдановіча // Звязда. 16 кастр.

1928. Аб акадэмічным выданні твораў М. Багдановіча // Зап. аддзелу гуманіт. н. № 2; [Рэц. на кн.: Янка Купала ў літаратурнай крытыцы. Мн., 1928] // Полымя. № 5; [Рэц. на кн.: Колас Я. Зб. тв. Т. 1. Вып. 1. Мн., 1928] // Там жа. № 10; «Матчын Дар» А. Гаруна: (З доследаў на кафедры беларускай літаратуры ІБК) // Узвышша. № 2; Сучаснае ў старажытным // Там жа. № 3.

1929. А. Гарун і яго «Матчын дар» // Гарун А. Матчын дар. Мн.; [Рэц. на кн.: Литературная энциклопедия. М., 1928. Т. 1] // Узвышша. № 4; Алесь Гурло: Да 20-годдзя яго літаратурнай дзейнасці // Сав. Бел. 29 снеж.

1931. Беларуская літаратура ў асвятленні расійскіх энцыклапедый // Полымя. № 9.

1932. Песні Беранжэ: (Да сямідзесяціпяцігоддзя з часу яго смерці) // Маладняк. № 7; Гётэ і тэатр // Мастацтва і рэвалюцыя. № 1; Гётэ і яго Фаўст // Полымя рэвалюцыі. № 1; Да юбілею Гётэ // ЛіМ. 28 сак.; Огюст Барб'е: (Да пяцідзесяцігоддзя з часу яго смерці) // Там жа. 10 вер.; Памёр П'ер Дэгейтар // Там жа. 24 кастр.; Гётэ пра Беранжэ // Там жа. 19 ліст.; Заходнееўрапейская літаратура ў Інстытуце // ЛіМ. 15 снеж.

1933. Разбор верша М. Чарота «Там, дзе ціхі Нёман» // Заклік. № 1; Вершы Беранжэ ў кніжнай графіцы // Мастацтва і рэвалюцыя. № 1—2.

1981. Паэтыка літаратурных жанраў // Беларуская дзіцячая літаратура. Мн.

1.4.

1932. Гётэ В. Афарызмы / З ням. // Полымя рэвалюцыі. № 1.

2.3.

На беларускай мове. Беларуская савецкая проза: Раман і аповесць. Мн., 1971. С. 87—88; Бухаркін В. Літаратуразнаўцы з Б.Дз.У // Маладняк. 1929.

№ 11—12; Я г о ж. Літаразнаўчыя вопыты праф. Барычэўскага // Там жа. 1929. № 10; В а с с. Маладнякоўцы за вучобай // Сав. Бел. 1927. 27 лют.; Г і с т о р ы я беларускай дакастрычніцкай літаратуры: У 2 т. Мн., 1968. Т. І. С. 34—35; Г р ы н ч ы к М. Шляхі беларускага вершаскладання. Мн., 1973. С. 76—79; Ж у р а ў л ё ў В. Структура твора: Рух сюжэтна-кампазіцыйных форм. Мн., 1978. С. 191—192; І о ф е Э. Аўтар «Тэорыі санета» // Помнікі гісторыі і культуры Беларусі. 1980. № 2; Я г о ж. Зорка беларускай культуры: Да 100-годдзя з дня нараджэння Я. І. Барычэўскага // Наст. газ. 1983. 17 снеж.; Я г о ж. Педагог і даследчык: (Да 90-годдзя з дня нараджэння Я. І. Барычэўскага) // Чырв. змена. 1973. 31 снеж.; К о н а н У. Развіццё эстэтычнай думкі ў Беларусі (1917—1934 гг.). Мн., 1968. С. 85—87; М у ш ы н с к і М. Беларуская крытыка і літаратуразнаўства: (20—30-я гады). Мн., 1975. С. 43—45, 62—64, 127—137, 148—150; П і с ь м е н н і к і Савецкай Беларусі: Кароткі даведнік. Мн., 1981; Р а л ь к о І. Вершаскладанне: Даследаванні і матэрыялы. Мн., 1977. С. 27; С а л а м е в і ч Я. Таленавіты даследчык і педагог: Да 85-годдзя з дня нараджэння Я. І. Барычэўскага // ЛіМ. 1968. 20 снеж.; Я. І. Б а р ы ч э ў с к і: Некралог // Там жа. 1934. 16, 24 вер.

На польскай мове. E. J. B a r y c z e w s k i (Nekrolog) // Orka. 1934. 16 wrześ.

На рускай мове. И с т о р и я белорусской советской литературы. Мн., 1977. С. 264, 267; Л и т е р а т у р н а я хроника // Рабочий. 1929. 27 мая; С о к о л о в а Т. Литературная библиография БССР 20—30-х годов (некоторые особенности и итоги ее развития) // Вопросы библиографоведения и библиотековедения. Мн., 1980.

З. У. Драздова.

БАРЭЙША МІХАСЬ

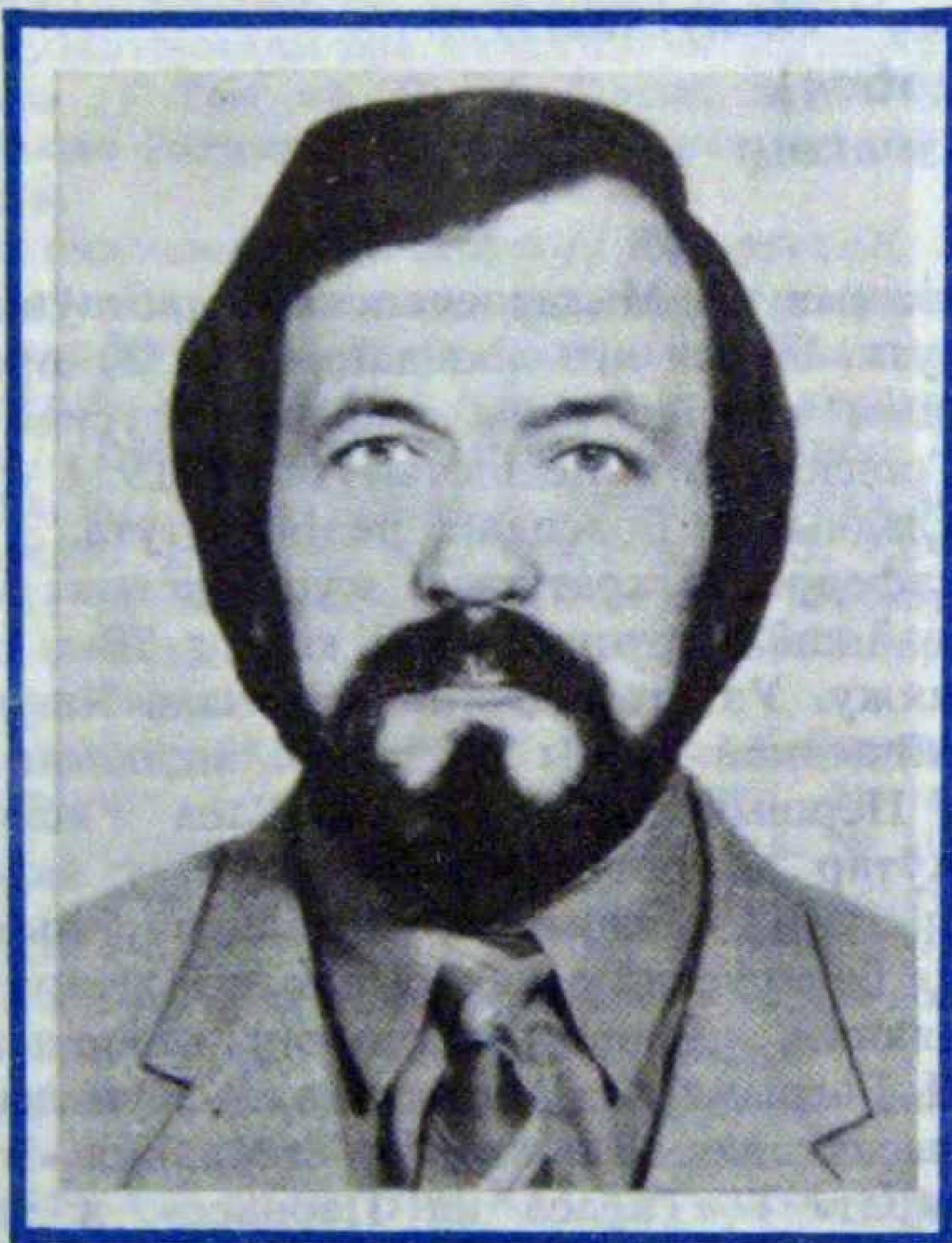

Барэйша Міхась Уладзіміравіч (4.1.1950, в. Новы Лад Верхнядзвінскага р-на Віцебскай вобл.— 13.8.1990, Мінск; пахаваны ў Наваполацку), празаік, паэт, перакладчык, журналіст. Член СП СССР з 1989. Член Саюза журналістаў СССР з 1981.

З сялянскай сям'і. Бацька, Уладзімір Дзмітрыевіч, удзельнік Вялікай Айчыннай вайны, інвалід II групы, пенсіянер. Маці, Зоя Іванаўна, памерла ў 1987. У 1958—65 М. Барэйша вучыўся ў Дзернавіцкай васьмігадовай школе, потым у Наваполацкім нафтавым тэхнікуме (1965—69), пасля сканчэння якога працаваў на Полацкім хімічным камбінаце (цяпер вытворчае аб'яднанне «Палімір»). З 1971 да 1973 служыў у радах Савецкай Арміі. Пасля дэмабілізацыі зноў вярнуўся працаваць на Полацкі хімічны камбінат (1973—80). Адначасова вучыўся завочна на факультэце журналістыкі БДУ (1975—81), з'яўляўся нештатным карэспандэнтам гарадской газеты «Химик». З 1980— карэспандэнт, з 1983 — намеснік рэдактара полацкай аб'яднанай газеты «Сцяг камунізму». Кіраваў літаратурным аб'яднаннем «Наддзвінне», якое існавала пры гэтай газеце. Быў намеснікам старшыні полацкай суполкі Таварыства беларускай мовы. Член КПСС з 1974.

Друкавацца пачаў у 1973, спачатку на старонках газеты «Страж Балтики», потым у наваполацкай гарадской газеце «Химик» (1979). У рэспубліканскім друку М. Барэйша дэбютаваў апавяданнямі «І тады зразумееш...., «Пасля юнацтва... увосень», «Антонаўкі» («Маладосць». 1980. № 11). Апавяданні пісьменніка публікаваліся таксама на старонках перыядычных выданняў, у калектыўным зборніку «Сустрэча», анталогіі «Апавяданні пра Вялікую Айчынную». У асноўным яны прысвячаліся нашаму сучасніку, падзеям Вялікай Айчыннай вайны. Героі іх — беларусы-працаўнікі, якія імкнуцца знайсці свой шлях у жыцці, нясуць адказнасць за ўсё, што робіцца ў сям'і, горадзе, вёсцы, на планеце. Ім уласціва дабрыня, спагада да людскога гора, непрымірымае стаўленне да няшчырасці, несправядлівасці («Усмешка малога», «Памяць» і інш.). Многія апавяданні, прысвечаныя падзеям вайны, напісаны аўтарам з пазіцый сённяшняга дня, дзеля таго, каб глыбей спасцігнуць сучасныя праблемы («Памяць», «Калі прыйдзе світанне», «Сляды на расе» і інш.). Жанры, у якіх спрабуе сябе пісьменнік, вельмі разнастайныя. Яму належаць гумарэскі, нарысы, эсэ. *Г. М. Урупіна.*

Бібліяграфія

1.2.

Крыніца, чыстая вадзіца. Мн., 1988.

1.3.

1980. І тады зразумееш; Песня юнацтва... увосень; Антонаўкі: Апавяданні // Маладосць. № 11.

1981. Рыжык: Апавяданне // Работніца і сялянка. № 3; Стары гарманіст; «Мне слова тое цяжка адшукаць...»; «Ты пакідаеш мяне. Пакідаеш!..»: [Вершы] // Чырв. змена. 21 сак.; Наваселле: Гумарэска // Там жа. 22 снеж.

1983. Светлае — светлае: Апавяданне // Маладосць. № 6; Клетка: Гумарэска // Звязда. 3 снеж.; Усмешка малога: Апавяданне // ЛіМ. 9 вер.

1984. Тридцатитысячник; Славная жизнь: [Нарысы] // Знаменосцы трудовой славы. Мн.; [Адказы на анкету] // Маладосць. № 11; Уславіць хараство жыцця: [Інтэрв'ю] // Віцеб. рабочы. 13 чэрв.; Здарэнне: Нефантастычная гісторыя // ЛіМ. 6 крас.; Памяць: Эсэ // Там жа. 2 ліст.

1985. Памяць: Апавяданне // Апавяданні пра Вялікую Айчынную. Мн.; І тады зразумееш...; Пасля юнацтва... увосень; Антонаўкі; Светлае-светлае...; Аварыйнае асвятленне: [Апавяданні] // Сустрэча. Мн.; Калі прыйдзе світанне: Апавяданне // Беларусь. № 8; Аварыйнае асвятленне: Апавяданне // Маладосць. № 2; Сіта: Апавяданне // Віцеб. рабочы. 10 снеж.

1.4.

1985. Ж у р а б а е ў Т. Дрэва будучыні: [Апавяданне] / З каз. // ЛіМ. 13 вер.

2.3.

На беларускай мове. К у с я н к о ў М. Каб служыла часу пяро // Маладосць. 1984 № 2.

На рускай мове. Т ы ч и н а М. Притяжение реальности // Неман. 1984. № 8.

Т. М. Махнач.

БАС ІСІДАР

Бас Ісідар [Ізраіль Самуілавіч; н. 22(9).12.1913, Віцебск], крытык, літаратуразнавец.

Нарадзіўся ў сям'і рабочага-муляра. Бацька загінуў у час імперыялістычнай вайны. Маці — хатняя гаспадыня. Загінула ў Віцебску ў час Вялікай Айчыннай вайны. Закончыўшы сямігодку, І. Бас у 1928 пайшоў працаваць вучнем слесара ў трамвайнае ўпраўленне. У 1929—32 вучыўся на дзённым аддзяленні Віцебскага педагагічнага рабфака. З 1932 літсупрацоўнік абласной газеты «Віцебскі рабочы». У 1933—36 студэнт Камуністычнага інстытута журналістыкі ў Мінску. У 1936—37 служыў у Чырвонай Арміі. З 1937 загадваў аддзелам савецкага будаўніцтва газ. «Советская Белоруссия». У 1939—41 вучыўся ў аспірантуры Мінскага педінстытута. У час Вялікай Айчыннай вайны на Цэнтральным, Бранскім, 2-м Прыбалтыйскім, Ленінградскім франтах, быў адказным сакратаром дывізійнай газеты, інструктарам-літаратарам, у 1945—46 начальнікам Аддзялення савецкай часці Саюзніцкіх камісій па Аўстрыі (г. Вена). У 1946—47 працягваў вучобу ў аспірантуры Мінскага педінстытута. З 1947 загадваў кафедрай літаратуры Маладзечанскага настаўніцкага інстытута. Пасля яго ліквідацыі (1953) працаваў старшым выкладчыкам кафедры рускай літаратуры Гродзенскага педінстытута, з 1954 старшым выкладчыкам Брэсцкага педінстытута. З 1958 дацэнт кафедры літаратуры і журналістыкі Мінскай Вышэйшай партшколы. У канцы 70-х г. выехаў за мяжу. Узнагароджаны ордэнамі Чырвонай Зоркі, Айчыннай вайны II ступені, медалямі.

Першыя публікацыі І. Баса з'явіліся ў 1937. Аўтар літаратуразнаўчых кніг, у якіх на аснове архіўных матэрыялаў даследуюцца пытанні развіцця беларускай дакастрычніцкай літаратуры, узнаўляюцца невядомыя старонкі творчых біяграфій П. Багрыма, Ф. Багушэвіча, Я. Купалы, Я. Коласа, высвятляюцца абставіны стварэння «Энеіды навыварат» і «Тараса на Парнасе», а таксама разглядаюцца сувязі беларускай літаратуры з літаратурамі рускага, украінскага і польскага народаў. Шматлікія артыкулы і рэцэнзіі І. Баса друкаваліся ў зборніках і перыядычных выданнях.

Л. І. Зубараў.

Бібліяграфія

1.2.

У истоков реализма белорусской литературы XIX века: («Энеида навыворот», «Тарас на Парнасе»): Автореф. дисс. ... канд. филол. н. Мн., 1954.

Літаратурныя пошукі, знаходкі, даследаванні. Мн., 1969. Рэц.: Б а з а р е в и ч Н. Находки интересные и важные // Сел. газ. 1970. 5 авг.; К у д р а ў ц а ў І. У рупных пошуках // Беларусь. 1969. № 12; М а й с е е н к а А. Плённыя пошукі // ЛіМ. 1969. 15 жн.; М а л ь д з і с А. Бясспрэчнае і гіпатэтычнае // Полымя. 1970. № 9; Ю р э в і ч У. Захапленне пошукам // Маладосць. 1970. № 3.

Падарожжа ў літаратурнае мінулае: Літаратурна-крытычныя артыкулы. Мн., 1971. Рэц.: Л і я к у м о в і ч Ц. Запрашэнне да падарожжа // ЛіМ. 1972. 16 чэрв.; Р а к а ў В. Вузлы жывога пабрацімства // Звязда. 1971. 9 кастр.; С е м а ш к е в і ч Р. Асэнсаванне факта // Полымя. 1972. № 2; С т а л я р о ў М. Іх памятае беларуская зямля // Вяч. Мінск. 1973. 15 студз.; Ц а р е н к о в Л. // Неман. 1972. № 1.

Літаратуразнаўчыя эцюды. Мн., 1977. Рэц.: Б у к ч ы н С. Плён пошуку // ЛіМ. 1977. 23 вер.; К і с я л ё ў Г. Узнімаючы цаліну // Полымя. 1978. № 9; С т а л я р о ў М. Далёкае-блізкае // Беларусь. 1978. № 3; M c M i l l i n A. // J. of Byelorus. Studies. 1978. № 2.

1.3.

1937. Першыя крокі работы новага партбюро: (У армейскіх бальшавікоў) // Звязда. 10 мая.

1940. Падарожжа Гулівера // Піянер Бел. 24 кастр.; «Гарганцюа і Пантагруэль» // Там жа. 28 ліст.; «Дон Кіхот» // Там жа. 12 снеж.; Санька: [Апавяданне] // Сталин. молодежь. 17 авг.

1941. Предисловия и послесловия старопечатных книг // Ист. журнал. № 4 / Аўт. спрэчнае; Генрых Гейне:

(Да 85-годдзя з дня смерці) // Піянер Бел. 16 лют.; Самаўлюбёны нарцыс: З старажытнагрэчаскай міфалогіі // Там жа. 11 мая; Мукі Тантала: [Апавяданне] // Там жа. 25 мая; Крытыка рэлігіі і яе служыцеляў у творах сусветнай літаратуры // Сялян. газ. 2 лют.; Чырв. змена. 29 студз.

1949. Поэт-революционер Христо Ботев // Сов. Бел. 9 янв.; Два раманы аб амерыканскім расізме // Сялян. газ. 11 студз.

1950. Богушевич в воспоминаниях крестьян-земляков // Известия АН БССР. № 3 / Сааўт. М. Ермаловіч; Суровы выкрывацель буржуазнага грамадства // Звязда. 18 жн.; Змагар супраць імперыялістычнай агрэсіі // Сав. селянін. 13 крас.; Выдатны паэт-дэмакрат // Там жа. 29 крас.; На родине Ф. Богушевича // Сов. Бел. 25 апр.; Иван Вазов: (К 100-летию со дня рождения) // Там жа. 9 июля.

1951. Паэзія барацьбы за мір // Калг. праўда. 21 крас.; Амерыканскія імперыялісты — ворагі міру і дэмакратыі // Там жа. 22 вер.; «Свету — мір!» // Мін. праўда. 12 мая; О тех, кто предает мир // Сов. Бел. 11 марта; Вялікі рускі крытык і рэвалюцыйны дэмакрат В. Г. Бялінскі // Сталін. шлях. 13 чэрв.; Вялікі рускі паэт // Там жа. 27 ліп.

1954. Цікавыя звесткі // Беларусь. № 6; Малавядомы верш на беларускай мове // Там жа. № 7; Бялінскі і мінулае беларускай культуры // Там жа. № 8; Справа аб розыску Кюхельбекера на тэрыторыі Беларусі // Там жа. № 10; Матэрыялы пра Беларусь на старонках «Современника» // Там жа. № 11; Новыя факты да біяграфіі Паўлюка Багрыма: (З архіўных матэрыялаў) // ЛіМ. 15 мая.

1955. Рускія пісьменнікі ў Беларусі // Беларусь. № 3; М. Г. Чарнышэўскі пра беларускі фальклор і этнаграфію // Там жа. № 12; Паўлюк Багрым // Полымя. № 3; Переписка Л. Н. Толстого с белорусской крестьянкой // Сов. Отчизна. № 6; Рускія пісьменнікі ў Брэсце // Зара. 6, 19 сак.; Аповесці Элізы Ажэшка аб беларускай вёсцы: [Рэц. на кн.: О ж е ш к о Э. Соч. М., 1954. Т. 2] // Калг. праўда. 18 студз.; Малады Міцкевіч і яго асяроддзе // Лім. 15 кастр.; Паэт і царская цэнзура // Там жа. 12 ліст.

1956. Да пытання аб аўтарстве і часе з'яўлення «Энеіды навыварат» // Уч. зап. Брест. пед. ин-та. Вып. 1; Подпіс Паўлюка Бахрыма // Беларусь. № 10; Рэц.: З і м а М. // Česk. rusist. 1957. Nr. 2; П. Я. Чаадаеў: (Да 100-годдзя з дня смерці) // ЛіМ. 28 крас.; Да пытання аб аўтарстве «Энеіды навыварат» // Там жа. 23 чэрв.; Забытыя імёны // Там жа. 13 кастр.

1957. Каштоўная кніга па рэалізму: [Рэц. на кн.: Б а р ы с е н к а В. Францішак Багушэвіч і праблема рэалізма ў беларускай літаратуры XIX стагоддзя. Мн., 1957] // Сав. школа. № 3; Манюшка і беларускія пісьменнікі // ЛіМ. 5 чэрв.

1958. Рускія пісьменнікі на Брэстчыне: (З гісторыі руска-беларускіх літаратурных сувязей) // Брэст: Літ.-маст. альманах. № 1; Аляксандр Блок на Палессі // Маладосць. № 9; Беларускі перыяд жыцця і творчасці Ф. М. Рашэтнікава // Полымя. № 5; Рускія рэвалюцыйныя дэмакраты і беларуская культура // Сав. школа. № 5; Рукапісныя спісы паэмы «Тарас на Парнасе» // ЛіМ. 25 чэрв.; Яркий пример дружбы двух литератур: К 135-летию со дня рождения поэта-демократа Людвика Кондратовича // Сов. Бел. 30 сент.

1959. Ля вытокаў рэалізму: «Энеіда навыварат», «Тарас на Парнасе» // Беларуская літаратура. Мн. Вып. 2; Гоголь і Беларусь: Да 150-годдзя з дня нараджэння М. В. Гогаля // Маладосць. № 4; Старонкі дружбы // Полымя. № 10; Грыбаедаў у Беларусі // ЛіМ. 14 сак.

1960. Друкаваныя і рукапісныя варыянты паэмы «Тарас на Парнасе» // Беларуская літаратура. Мн. Вып. 3; Чэхаў — мастак // Маладосць. № 1; Віцябляне здаўна шануюць А. Чэхава // Віцеб. рабочы. 31 студз.; Антон Чэхаў і Беларусь // Звязда. 24 студз.; Ён клікаў змагацца за будучыню: Па старонках газеты «Северо-Западный край» // Там жа. 29 студз.; Ясная Паляна сёння // ЛіМ. 11 ліст.; Талстой і Беларусь // Там жа. 18 ліст.

1961. Имя, принадлежащее миру // Сов. Бел. 11 июня.

1962. Пушкін і Беларусь // Голас Радзімы. № 13; ЛіМ. 9 лют.; Першыя водгукі на Украіне // ЛіМ. 3 крас.; Гартаючы старонкі газет // Там жа. 26 чэрв.; «Я не для вас, паны...»: Па старонках газеты «Наша ніва» // Там жа. 3 ліп.

1964. Наш Тарас // Беларусь. № 3; Пераканаўча // ЛіМ. 25 снеж.

1966. Мова — наша зброя // На пярэднім краі. Мн.; Л. М. Талстой і беларуская культура: Да гісторыі руска-беларускіх літаратурных і культурных сувязей // Весці АН БССР. Сер. грамад. н. № 1.

1968. Творчасць М. Горкага і грамадскасць Беларусі: (канец XIX — пачатак XX стагоддзя) // Максім Горкі і Беларусь. Мн.; А. П. Чэхаў і сучасная яму Беларусь // Садружнасць літаратур. Мн.; Тургенеў на Беларусі // Беларусь. № 11; Голас Буравесніка // Полымя. № 3.

1969. Невядомы варыянт верша Яна Баршчэўскага // Дзень паэзіі — 69. Мн.; Паклон табе, Гоголь // Беларусь. № 4; Творчасць Янкі Купалы ў ацэнцы дарэвалюцыйнага друку // Весці АН БССР. Сер. грамад. н. № 2; Пакуль жывуць людзі // Маладосць. № 9; «...Не умерло слово его!» // Неман. № 1.

1970. Вяшчун рэвалюцыі // Беларусь. № 1; Палескія вёсны Аляксандра Блока // Полымя. № 12; Ці выдаваўся ў Мінску «Капітал»?: (Гартаючы дарэвалюцыйныя газеты) // Вяч. Мінск. 6 мая; Уладак з Казіміраўкі // ЛіМ. 29 мая; Крыніца творчай сілы: [Рэц. на кн.: У. І. Л е н і н і літаратура. Мн., 1970] // Там жа. 6 ліст.

1971. Някрасаў і Беларусь // Беларусь. № 12; Пясняр Надзвінскага краю // Голас Радзімы. № 41; ЛіМ. 8 студз.; «Еxаў я ў Мінск...» // Полымя. № 7; Ліцейны праспект, 36 // ЛіМ. 10 снеж.

1975. Студэнцкія гады Янкі Лучыны // Дзень паэзіі — 75. Мн.; «За все, что высоко и честно»: Страницы биографии редактора газеты «Северо-Западный край» М. П. Мысавского // Неман. № 6.

1976. Быў такі друг у песняра // Беларусь. № 6; Справа аб Дарафею Бохане // Маладосць. № 8; Друг маладога Купалы // Полымя. № 1; «...быў адным з першых...» // Помнікі гісторыі і культуры Беларусі. № 4.

1977. Янка Лучына на Каўказе // ЛіМ. 4 сак.; «Мая ліра не можа, не стане маўчаць...» // Там жа. 29 крас.

1978. «Жадаем Вас бачыць сярод нас» // ЛіМ. 1 вер.

1979. «Прыемны тут нам твой геній» // ЛіМ. 30 сак.

2.3.

На беларускай мове. І с і д а р у Басу — 60 // ЛіМ. 1973. 21 снеж.; У г э т ы м месяцы... // Беларусь. 1973. № 12.

Я. А. Гарадніцкі.

БАСУМАТРАВА СВЯТЛАНА

Басуматрава Святлана Міхайлаўна (н. 22.11.1946, Мазыр Гомельскай вобл.), паэтэса. Член СП СССР з 1982. Піша на беларускай і рускай мовах.

Бацька, Міхаіл Аўрамавіч, быў удзельнікам Вялікай Айчыннай вайны, працаваў аграномам; маці, Валянціна Аляксандраўна, настаўніца. Дзяцінства С. Басуматравай прайшло на Магілёўшчыне. У 1958 сям'я выехала на цалінныя землі ў пас. Паспеліха Алтайскага краю, дзе жыла да 1962, затым пераехала ў Баранавіцкі р-н. Працавала старшай піянерважатай Вальнянскай васьмігадовай школы Баранавіцкага р-на (1964—65). У 1965 паступіла на філалагічны факультэт БДУ. Правучыўшыся год, перавялася ў Літаратурны інстытут імя А. М. Горкага (1966—69). На трэцім курсе, у сувязі са смерцю бацькі, пакінула вучобу, вярнулася да маці. У 1969—71 працавала ў саўгасе «Савіцкі» Баранавіцкага р-на, выкладала беларускую і нямецкую мовы ў Крывошынскай і Федзюкоўскай сярэдніх школах Ляхавіцкага р-на Брэсцкай вобл. З 1972 у Бабруйску. Працавала на Бабруйскай швейнай фабрыцы, Бабруйскім камбінаце будаўнічых матэрыялаў, карэспандэнтам-арганізатарам Бабруйскага аб'яднанага радыёвяшчання, карэспандэнтам шматтыражнай газеты «Рабочы». У 1986 скончыла Маскоўскі літаратурны інстытут (семінар паэзіі А. Жыгуліна).

Першы верш С. Басуматравай «Любімай настаўніцы» быў напісаны ў 1960 на рускай мове і надрукаваны ў паспеліхінскай раённай газеце «За урожай» Алтайскага краю. Творы паэтэсы змяшчаліся ў часопісах «Беларусь», «Маладосць», «Полымя», газетах «Літаратура і мастацтва», «Магілёўская праўда», «Чырвоная змена», зборніках «Адданасць» (1978), «Дзень паэзіі — 80». У цэнтры ўвагі С. Басуматравай — працоўныя будні краіны, жыццё нашага сучасніка з яго паўсядзённымі клопатамі. Светаўспрыманне паэтэсы вызначаецца ўменнем па-свойму ўбачыць і асэнсаваць праявы розных узаемаадносін паміж людзьмі. Для яе характэрны шчырасць і непасрэднасць пачуццяў, схільнасць да лірыка-рамантычнай узнёсласці і філасофскіх роздумаў, праўдзівасць дэталей, вобразнасць і мілагучнасць мовы.

Л. М. Гарэлік.

Бібліяграфія

1.2.

Белая Бярэзіна: Вершы Мн., 1981. (Першая кн. паэта). Рэц.: Голуб Т. Перакананне ў шчырасці // Маладосць. 1981. № 12; Кандрусевіч А. Песня з жураўлінаю журбой // Маг. праўда. 1981. 29 ліп.; Скрыган Я. Першая кніга // ЛіМ. 1982. 19 сак.; Янішчыц Я. «...І веру ў сваю лепшую пару» // Полымя. 1983. № 4.

Кветкі палявыя: Кн. паэзіі. Мн., 1985.

Званы чалавечнасці: Вершы. Мн., 1988.

1.3.

1965. Звезда; Строители; Пускай мальчишки кормят голубей: [Вершы] // Знамя юности. 19 нояб.

1966. Подсолнух: [Верш] // Неман. № 8; Знамя юности. 13 янв.

1968. Восьмистишия: «Какая радостная зелень!..»; «Ушел мой щедрый август...»; «Поздними астрами пахнет в трамвае...»; «В тени ресниц запрятанные муки...»; «На индианок робких непохожая...»; «Глупо верить ли...»; «Перепутала все имена...»; «Еще вчера я пела целый день...»; «Мне все трудней сопротивляться вздору...» // Неман. № 7.

1970. «Мороз морозит — в этом он искусник...»; «На индианок робких непохожая...»; «На Башиловке дома, как терема...»; «Дрожит луна серебряной кувшинкой...»: [Вершы] // Юность. № 12.

1971. На этом добром берегу: [Вершы] // Неман. № 6.

1972. Лістапад; У дарозе; Дома; Мой лес, кірмаш мой каляровы; Асенняя песенка; Я выйду ў поле за сяло; Родная мова: [Вершы] // Маладосць. № 3; Знаёмы матыў; Сярод палёў бяжыць мая дарога: [Вершы] // Там жа. № 12; «Автобус тихо катится с горы...»; «На ферме голуби живут...»; «Я ласточкиных гнезд не разорю...»; «Добрый день, мой добрый берег...»: [Вершы] // Неман. № 1; «Драўляны мост на рэчцы Ведзьме...»; «Цвіці, мая папараць-кветка...»; Маці: [Вершы] // Работніца і сялянка. № 6; «Автобус тихо катится с горы...»: [Верш] // Заря. 15 июля; «Зноў пара ідзе ад узараных межаў...; «На беразе, быццам госці...»: [Вершы] // Маг. праўда. 31 сак.; Знаёмы матыў; Ад'езд; «Вяртаюся да мовы роднай...»; «Мядзяны колас долу хіліць жыта...»; Развітанне:

[Вершы] // Там жа. 19 снеж.; Мягчэй няма за матчыны падушкі: [Верш] // Ніва. 28 мая.

1973. Завірухі, зіма...; Каб хлебам стаць увосень...: [Вершы] // Беларусь. № 3; Мядзяны колас долу хіліць жыта; Мы — дзеці вандроўнага веку; Танцы; Жнівень: [Вершы] // Маладосць. № 7; «Гойдае голле лагоднае зорку начную...»; «Ты пасадзіў рабінку ля варот...»; «Дыван стракаты, казка-лугавіна...»: [Вершы] // Работніца і сялянка. № 11; На этом добром берегу: [Верш] // Віцеб. рабочы. 30 жн.; Званы Хатыні: [Верш] // Маг. праўда. 9 мая; «Ад сасновай калыскі, да сасновай труны...»; «Дзяўчынкаю бягу светлагаловай...»; Сяброўцы: [Вершы] // Там жа. 9 чэрв.; «Адбітак — месяц залатою ружай...»; «Дыван стракаты, казка-лугавіна...»; «Любіцельскія здымкі, не партрэты...» [Вершы] // Там жа. 1 снеж.; «Ад сасновай калыскі да сасновай труны...»: [Верш] // Чырв. змена. 26 жн.; На рацэ; «Імчыць цябе «Ява» дарогаю гладкай...»: [Вершы] // Там жа. 4 кастр.

1974. «Павінен верш няўмольным быць, як суд...»; «Люблю Дзвіну і Нёман, Сож і Піну...»; «Я знаю, ні песняй тваёй, ні загадкай...»; «Жыве мая бабуля на фарштаце...»; «Не, не, на картах я не варажу...»; «І ластаўка з-за мора прыляцела...»: [Вершы] // Полымя. № 3; «Ад сасновай калыскі да сасновай труны...»: [Верш] // Работніца і сялянка. № 4; Птушкі імкнуцца ў гнёзды: [Вершы] // Маг. праўда. 3 жн.

1975. «Люблю Дзвіну і Нёман, Сож і Піну...»: [Верш] // Голас Радзімы. № 26; Навекі праклінаю войны: [Верш] // Маладосць. № 5; Маг. праўда. 10 крас.; Жанчына; «Калі пяе завея за плячыма...»; «Наш горад спіць, дажджом закалыханы...»: [Вершы] // Полымя. № 3; «Апошняя лісцёвая агонія...»: [Верш] // Работніца і сялянка. № 11; «Падкраўся нечакана Новы год...»; «Ты, толькі ты — мая любоў, мой сум...»; «Зіма пякучая, марозная...» «Па зямлі майго бацькі ля Сожа я...»: [Вершы] // Там жа. № 12; «А я баюся зноў з табой сустрэцца...»; «І ластаўка з-за мора прыляцела...»; «Я знаю, ні песняй тваёй, ні загадкай...»; «Люблю Дзвіну і Нёман, Сож і Піну...»; «Не, не, на картах я не варажу...»: [Вершы] // Маг. праўда. 25 лют.; Мастацтва; «Апошняя лісцёвая агонія...»: [Вершы] // Там жа. 19 ліп.; З новых вершаў: «Ноябрь» на роднай мове «лістапад»; «Замоўкла восень песняй лебядзінай...»; «Прайду па зімоваму саду...»; «Усмешку белазубага юнацтва...»; «Падкраўся нечакана Новы год...»; «Ты, толькі ты — мая любоў, мой сум...» // Там жа. 28 жн.

1976. «Калі спытаюць, колькі год...»: [Верш] // Чырв. змена. 7 сак.

1977. Ці хмары збяруцца, ці вецер падуе...: [Верш] // Дзень добры, мама! Мн.; «Шумі, вячысты клён...»; «Каханнем ты перахварэў...»: [Вершы] // Полымя. № 12; Мой клопат: Паэма // Маг. праўда. 22 студз.; Дзеці Перамогі; «Імчыць нас гнеды конь...»: [Вершы] // Там жа. 9 ліп.; Сосны; «Смяецца сонейка вясновае...»; «Шумі, мой волат-клён...»; «Трапечацца ружовая пялёнка...»: [Вершы] // Там жа. 20 жн.; Вера Харужая: [Верш] // Там жа. 22 кастр.; Бярэзіна: [Верш] // Там жа. 29 ліст.

1978. «Люблю Дзвіну і Нёман, Сож і Піну...»: [Верш] // Адданасць. Мн.; Навекі праклінаю войны!: [Верш] // Голас Радзімы. 11 мая; Мой горад: [Верш] // ЛіМ. 29 вер.; Маг. праўда. 20 крас.; Ода спадарожным машынам: [Верш] // Маг. праўда. 3 кастр.

1979. Вера Харужая: [Верш] // Маладосць. № 3; «На беразе, быццам госці...»; «Бярэзіна ты мая белая...»: [Вершы] // Родная прырода. № 2; Зімовае: [Верш] // Маг. праўда. 17 лют.; Крымскія матывы: [Вершы] // Там жа. 4 крас.; Дзень Перамогі; Пераправа; Фонд міру: [Вершы] // Там жа. 9 мая; Успамін: [Вершы] // Там жа. 13 чэрв.; Начная змена; Памяці бабулі; «Цётку «партызаніхай» завуць...»: [Вершы] // Там жа. 7 ліп.; Новы дзень: [Верш] // Там жа. 8 жн.; «Не ў Рым вядуць усе шляхі...»; «Як непадобна крымская зіма...»; «Смуглявае і сквапнае...»; Як слепіць вочы сонечны прастор: [Вершы] // Там жа. 4 кастр.; Балада пра панамкі: [Верш] // Там жа. 5 снеж.

1980. Палыны; «За дзень свой першы і за дзень апошні...»; «Дзіцятка, дарагое буслянятка...»; «Мільгаюць звыкла месяцаў імёны...»: [Вершы] // Дзень паэзіі — 80. Мн.; Бярэзіна — сяброўка і сястра...; Мне трыццаць тры гады...; Дзве родныя істоты на зямлі...: [Вершы] // Беларусь. № 3; Фонд міру; Партызаніха; Начная змена; Падзея; У вёсцы; Мама: [Вершы] // Маладосць. № 4; Белыя панамкі: Балада // Полымя. № 3; Пераправа: [Верш] // Работніца і сялянка. № 3; «Не за сябе, а за цябе баюся...»: [Верш] // Там жа. № 12; «Мой краю, я ў даўгу перад табой...»: [Вершы] // Родная прырода. № 6; Ускраіна; «Дворык матулі над рэчкай...»; «Хваліўся дзед мой...»; «Пясчаны бераг, продкамі абжыты...»; Лявоніха: [Вершы] // ЛіМ. 4 студз.; «Мільгаюць звыкла месяцаў імёны...»; «Учора рэчка пела і смяялася...»; «Як чуйныя крылы збянтэжаных чаек...»; Калышацца ліпень на ліпах...»; «Зноў вабіце, ягады воўчыя...»: [Вершы] // Маг. праўда. 19 жн.; «Што самыя гучныя з'явы...»; «За дзень свой першы і за дзень апошні...»: [Вершы] // Там жа. 26 вер.

1981. Перапёлачка; Пісьменнікам-франтавікам: [Вершы] // ЛіМ. 21 жн.; Палыны; «Разумны чалавек ідзе ў лясы...»; «Не модна фотаздымкі...»; «Песня»; «Дзіцятка, дарагое буслянятка...»; «Мне вецер падабаецца...»: [Вершы] // Маг. праўда. 4 лют.; «Калі гляджу ўвосень на рабіну я...»; «Ці дождж ідзе асеннімі начамі...»: [Вершы] // Там жа. 23 мая; Пісьменнікам-франтавікам; «На ўскраіне «прыватныя» сады...»; «Бярозы, беларускія бярозы...»: [Вершы] // Там жа. 19 жн.; «Журавіны не ўзышлі...»: [Верш] // Там жа. 2 снеж.; Сосны; Фонд міру; Начная змена: [Вершы] // Чырв. змена. 10 студз.; «Не за сябе, а за цябе баюся...»; «Ці дождж ідзе асеннімі начамі...»; «За дзень свой першы і за дзень апошні...»; «Мільгаюць звыкла месяцаў імёны...»: [Вершы] // Там жа. 8 лют.; Дзеці Перамогі: [Верш] // Там жа. 9 крас.

1982. Беларускія бярозы; «На папары ўвосень прыходзіць...» [Вершы] // Дзень паэзіі — 82. Мн.; Дзень добры, людзі, я прыйшла да вас; Разносіўся далёка стук капытны; Я не баюся прастаты: [Вершы] // Маладосць. № 12; Фонд міру: [Верш] // Заря. 28 авг.; Вечнае поле: [Вершы] // ЛіМ. 26 сак.; Зорка Купалы: [Верш] // Там жа. 2 ліп.; Вяселле; «І ў вечным сне табе, напэўна...»; «Лебедзь чорны, лебедзь белы...»: [Вершы] // Там жа. 17 вер.; Высокі сімвал дабраты людской: [Вершы] // Маг. праўда. 3 сак.; Зорка паэта: [Верш] // Там жа. 10 ліп.; Мама: [Верш] // Сел. газ. 8 марта.

1983. «Галадоўка і ссылка...»; «Як надзея мая заначуе...»; «Закончыцца жыцця кароткі нарыс...»: [Вершы] // Дзень паэзіі — 83. Мн.; «Прадзед мой пасадзіў пад акном...»; «Землянін-касманаўт, змяні кірунак...»; Ліст сяброўцы; «Промні з промнямі страчаюцца...»; «Снягоў блакітных чысціню...»; «Спрачаўся з меднаю струною...»; Сенакосная пара ў вёсцы: [Вершы] // Маладосць. № 7; «Снягоў блакітных чысціню...»; Мінута маўчання: [Вершы] // Полымя. № 3; «Ад дрэва, дзе птушачка ценькае...»: [Верш] // Работніца і сялянка. № 3; «Дзе снег сышоў, там леташнія травы...»; «Як перніка мядовага ласун...»: [Вершы] // Там жа. № 10»; Зязюльчыны слёзкі; Сасна: [Вершы] // Родная прырода. № 2; «Дзень добры, людзі, я прыйшла да вас...»: [Верш] // Голас Радзімы. 10 сак.; «Калі залівала паводка...»; «Парэчкі вясёлая чырвань...»; «Раптоўна блісnуў месяц-маладзік...»; Чыстыя званы; Ляцела лябёдачка; «Уздрыгваюць крылы трывожныя броў...»: [Вершы] //ЛіМ. 21 кастр.; «Калі залівала паводка...»: [Верш] // Маг. праўда. 26 ліп.; Мы — савецкія людзі: [Верш] // Там жа. 7 кастр.; Бабуліны дажынкі; «Парэчкі вясёлая чырвань...»: [Вершы] // Там жа. 28 кастр.; Другое сонца: [Верш] // Чырв. змена. 15 кастр.

1984. «У даўніну зыходзіць завядзёнка...»; Дачушчына ёлка: [Вершы] // Дзень паэзіі — 84. Мн.; Пераправа: [Верш] // За цябе, Радзіма! Мн.; «Прырода шэпча...»; «Не дым вайны...»; Ля вечнага агню: [Вершы] // Маладосць. № 8; Вясновае; «Цёплы вецер разносіць салому...»; «Не таю ад цябе, ты не першы...»: [Вершы] // Родная прырода. № 2; Мы — савецкія людзі: [Верш] // ЛіМ. 1 чэрв.; Два берагі: Буйніцкае поле;

«Хаваецца сонца»; «Мы ўсё перажылі...»; «У даўніну выходзіць завядзёнка...»; Роздум на зімовай дарозе; «Маладая трывога дарогі...»; Ода пятаму пакою ў Каралішчавічах»: [Вершы] // Там жа. 28 вер.; «На першым снезе не схаваць нічога...»: [Верш] // Маг. праўда. 2 сак.; Дыялог; «Як хораша ісці шашою белаю...»; «Парэчкі вясёлая чырвань...»; «Трывогі веку і загадкі дня...»: [Вершы] // Там жа. 27 чэрв.

1985. Мы — савецкія людзі: [Верш] // Воляй азорыцца свет. Мн.; Сосны ў жыце; Партызаніха: [Вершы] // Партызаны, партызаны... Мн.; «Падзякуйце жанчыне за любоў...»; «Жаўруком палонным у далонь...»; «Няма вяртання ў даўнія гады...»; «Каханне нібы позірк бліскавіцы...»: [Вершы] // Беларусь. № 3; Сонца вам і кветак: [Верш] // Бярозка. № 3; «Наўзбоч шашы з Бабруйска ў Магілёў...»; «Нібыта дзверы з грукатам зачыніць...»: [Вершы] // Полымя. № 3; «Усё мілей мне...»: [Верш] // Работніца і сялянка. № 1; Жаданне: [Верш] // Там жа. № 6; Дыялог; «Цвярскі бульвар...»; Язмін сорак першага года; Ён і яна; Юная слухачка: [Вершы] // ЛіМ. 8 лют.; «Няма ні прыкрасці, ні злосці»; «Здаецца, што стракаты сцяг узняты...»; «Рабін рубінавыя пацеркі»; «Снягоў блакітных чысціню»; «Ціхім жарам позніх журавін...»; «Як хораша ісці шашою белай...»: [Вершы] // Там жа. 3 чэрв.; З паэтычнага сшытка: [Вершы] // Маг. праўда. 21 ліст.; Прадчуванне свята: [Верш] // Там жа. 31 снеж.; «Завейнае змярканне...»; «Усходзіў дым слупочкам...»; «Завулак, ціхі мой прытулак...»: [Вершы] // Чырв. змена. 9 студз.; Мы — за мір!: [Вершы] // Там жа. 21 ліст.

1.4.

1975. П ы с и н А. «Еще недавно небо было темным...; «Нет речки с омутом ревущим...»; «Снова вижу гулкий свет вокзала...»; «Уцениваем все день ото дня...»: [Вершы] / С бел. // Неман. № 7.

1976. А л е й н і к Б. Беларусі: [Верш] / З укр. // Маг. праўда. 30 чэрв.

1.5.

На рускую мову. Ночная смена; Лявониха; «Не модно фотоснимки...»: [Вершы] / Пер. автор // Молодая гвардия. 1983. № 3.

На ўкраінскую мову. Навіки проклинаю війни!: [Верш] / Пер. В. Гуцаленко // Молодь Черкащини. 1976. 29 трав.; Полини; Білоруськи ліси: [Вершы] / Пер. С. Шморгун // Черв. прапор. 1981. 25 квіт.; «Віддячте жінці за любов сповна...»: [Верш] / Пер. О. Маландій // Черв. промінь. 1985. 28 груд.

2.3.

На беларускай мове. М а р ц і н о в і ч А. Падказала споведзь сэрца // Работніца і сялянка. 1982. № 8; Ч а б а н Т. Радаводная повязь // ЛіМ. 1981. 2 кастр.

В. У. Смольская.

БАХТА РЫГОР

Бахта Рыгор (псеўд. Р. Г о р б а х, гады жыцця невядомыя), празаік, перакладчык.

У канцы 1920-х г. выкладаў беларускую мову і літаратуру ў сямігодцы ў мяст. Любонічы (Кіраўскі р-н Магілёўскай вобл.). У 1928 паводле прадстаўлення М. Лынькова быў залічаны ў «Маладняк». Аднак у 1930 у выніку паклёпніцкага абвінавачвання быў выключаны з філіі і вызвалены ад выкладання ў школе. З 1930 працаваў рабочым на Бабруйскім дрэваапрацоўчым камбінаце, з 1932 стыльрэдактар Дзяржаўнага выдавецтва БССР (па запрашэнні М. Лынькова, які на той час загадваў аддзелам у выдавецтве). Ёсць звесткі, што ў 1936 Р. Бахта збіраўся паехаць у Грузію, пажыць там, вывучыць грузінскую мову, каб перакладаць з яе. Далейшы лёс пісьменніка невядомы.

Будучы сябрам Бабруйскай філіі БелАПП, Р. Бахта друкаваў апавяданні і гумарэскі ў мясцовых выданнях (альманаху «Уздым», літаратурным дадатку да газ. «Камуніст» — «Вясна»). Яго проза вызначалася добрым веданнем жыцця, мастацкім густам, багатай, вобразнай народнай мовай, няспешнай, разважлівай манерай пісьма. Выключным знаўцам роднай мовы Р. Бахта паказаў сябе і ў перакладчыцкай дзейнасці, якая была асабліва плённай у 1931—34.

І. Э. Багдановіч.

Бібліяграфія

1.3.

1928. Падарунак на пазіцыі: Апавяданне; [Рэц. на кн.: Н е к р а ш э в і ч С., Б а й к о ў М. Расійска-беларускі слоўнік. Мн., 1928] / Пад псеўд. Р. Горбах // Уздым. Кн. 2. Бабруйск; Рэкрут: (Адрывак з апавяд. «Шчасце каханае») // Вясна. № 3; Сямнаццаты: [Апавяданне] // Сав. Бел. 7 ліст.

1929. Дзед Пакута і баба Вулюта: [Гумарэска] // Вясна. № 9; Пракараў: [Апавяданне] // Там жа. № 11.

1.4.

К а р а в а е в а А. Двор: [Раман] / З рус. Мн., 1931.

Ц і х а н а ў М. Ад мора да мора: [Аповесць] / З рус. Мн., 1931.

В я с ё л ы А. Краіна родная: Раман / З рус. Мн., 1932.

Л э І. Міжгор'е: (Аповесць) / З укр. Мн., 1932.

Г а р н і ч Н. Васемнаццаты / З укр. Мн., 1933.

Д о н ч а н к а А. Зорная крэпасць / З укр. Мн., 1933.

П а у с т о ў с к і К. Кара-Бугаз / З рус. Мн., 1933.

В о р а н а ў М. Горшыя за сабаку: [Апавяданне] / З рус. Мн., 1934.

2.3.

На беларускай мове. З а л і ч а н у «Маладняк» // Маладняк. 1928. № 6.

М. П. Барташэвіч.

БАЧЫЛА АЛЕСЬ

Бачыла Алесь (Аляксандр Мікалаевіч, 2.3.1918, в. Лешніца Пухавіцкага р-на Мінскай вобл.— 4.1.1983, Мінск, пахаваны на Усходніх могілках), паэт, драматург. Заслужаны дзеяч культуры БССР (1967). Член СП СССР з 1946.

Бацькі Мікалай Міхайлавіч і Ганна Патапаўна — сяляне. Дзяцінства будучага паэта прайшло ў вёсцы. Рана пайшоў у школу, вельмі хацелася навучыцца чытаць. У школе вучыўся добра і без прымусу, таму бацькі вырашылі вучыць сына далей і разам са старэйшым братам адвезлі ў Мінск, дзе жыла бацькава сястра. Так ён пачаў вучыцца ў школе на былой Міхайлаўскай вуліцы насупраць Віленскага рынку. Закончыў сем класаў СШ № 3 і паступіў у педагагічны тэхнікум. У 1934 (у шаснаццацігадовым узросце) быў накіраваны на працу ў Каралішчавіцкую няпоўную СШ, дзе выкладаў беларускую мову і літаратуру. У 1936—39 працаваў у Сінілаўскай СШ Мінскага р-на. Завочна закончыў Мінскі настаўніцкі інстытут (1939). Восенню гэтага года быў прызваны ў Чырвоную Армію. Служыў старшым пісарам Прыволжскай ваеннай акругі, намеснікам палітрука роты, батарэі Закаўказскай ваеннай акругі (1939—41). Удзельнік Вялікай Айчыннай вайны. ЎУ 1942 уступіў у КПСС. Сакратар ваенкома штаба арміі ў Іране, на Крымскім фронце (1941—43), літсупрацоўнік дывізійнай газеты «В бой за Родину!» (Варонежскі, 2-і Беларускі, 1-ы Прыбалтыйскі франты). Пасля дэмабілізацыі, з 1946 працаваў адказным сакратаром «Настаўніцкай газеты», у газ. «Літаратура і мастацтва»; загадчыкам аддзела публіцыстыкі і адказным сакратаром (1946—51), потым намеснікам галоўнага рэдактара (1952—57). У 1951 пэўны час быў уласным карэспандэнтам «Литературной газеты» па Беларусі. У 1957—72 адказны сакратар часопіса «Полымя», у 1972—78 — старшы рэдактар выдавецтва «Мастацкая літаратура». Узнагароджаны ордэнамі Айчыннай вайны II ступені, «Дружбы народаў», «Знак Пашаны», Чырвонай Зоркі і медалямі.

Друкаваўся з 1934. Памяць франтавых дарог, сумленная праца савецкіх людзей у мірныя дні, пачуццё грамадзянскага абавязку перад Радзімай, народам, патрыятызм, малюнкі роднай прыроды — асноўны змест паэзіі А. Бачылы, у якой асабліва адчуваецца сувязь з народна-песеннай творчасцю. Схільнасць паэта да сюжэтнага верша, які, паводле ўласнага прызнання, ён вельмі любіў, незвычайная напеўнасць радка дазволілі многія яго вершы пакласці на музыку (шырока вядомая песня на словы А. Бачылы «Радзіма мая дарагая»; муз. У. Алоўнікава). Аўтар лібрэта опер «Яснае світанне» (1958, муз. А. Туранкова), «Калючая ружа» (1960), «Калі ападае лісце» (1968), «Зорка Венера» (1970) і аперэты «Паўлінка» (1973, усе на муз. Ю. Семянякі). Аўтар кнігі біяграфічных нарысаў пра М. Багдановіча «Дарогамі Максіма». Перакладаў з рускай, украінскай і інш. моў.

Імем паэта названа вуліца ў г. Мар'іна Горка.

Л. М. Гарэлік.

Бібліяграфія

1.1.

Зб. тв.: У 3 т. Мн., 1986—1987. Т. 1. Вершы; Паэмы; Лібрэта; Пошук. Мн., 1986; Т. 2. Вершы; Паэмы; Лібрэта. Мн., 1986; Т. 3. Вершы; Паэмы; Літаратурна-крытычныя артыкулы; Пераклады; Аўтабіяграфія. Мн., 1987.

Снежная балада: Выбранае. Мн., 1968. Рэц.: Досін М. Размова з сумленнем // ЛіМ. 1968. 20 жн.

Выбранае: У 2 т. Мн., 1978. Т. 1. Вершы, паэмы. Т. 2. Вершы, паэмы. Рэц.: Мішчанчук М. «...Цепліць пачуцці людзей» // ЛіМ. 1979. 16 ліст.

1.2.

Шляхі: Вершы. Мн., 1947.

Подых вясны: [Вершы]. Мн., 1950. Рэц.: Бурносаў В. Аб адказнасці перад чытачом // Звязда. 1951. 26 мая; Гамолка М. Кніга вершаў А. Бачылы // Беларусь. 1951. № 6; Есакоў А. «Подых вясны» // Полымя. 1951. № 11; Піятухоўская Р. Вершы А. Бачылы // Чырв. змена. 1951. 28 крас.; Русецкі А. «Подых вясны» // ЛіМ. 1951. 3 сак.

Зоры вясеннія: [Вершы] Мн., 1954. Рэц.: Няхай Р. // Звязда. 1955. 5 ліп.; Пётух А. Аб май-

стэрстве паэта // Чырв. змена. 1955. 30 жн.; Ц і т о ў К. Побач з добрым // Полымя. 1955. № 6.

Яснае світанне: Лібрэта оперы. Мн., 1958.

Юнацтва: Вершы і паэмы. Мн., 1959. Рэц.: Б о й к а У. Шчырыя вершы // Беларусь. 1960. № 3; С к а п а - р а ў І. Калі надыходзіць сталасць // ЛіМ. 1960. 3 лют.

Калючая ружа: Вершы, песні і лірычная камедыя. Мн., 1962.

Асенняя аповесць: Паэма. Мн., 1965. Рэц.: Г н і - л а м ё д а ў У. Пошукі героя // ЛіМ. 1965. 15 чэрв.

Дарыце цюльпаны: Вершы. Мн., 1966. Рэц.: Б л а - т у н С. Крытэрый — сумленне // ЛіМ. 1966. 25 ліст.; Б р э у с Е. Блізкае душы // Беларусь. 1967. № 11.

Кавалер Мікіта: Гумарыст. вершы. Мн., 1967.

Дарогамі Максіма: (Жыццёвы і творчы шлях М. Багдановіча). Мн., 1971. Рэц.: Б у т э в і ч А. Новыя старонкі вядомай біяграфіі // Наст. газ. 1972. 22 ліп.; В а л а ш к о М. «Усё так проста і так неразгадана...» // Вяч. Мінск. 1972. 3 студз.; Ж и г о ц - к и й Н. // Неман. 1972. № 1; Я г о ж. Дополнение к биографии поэта // Гродн. правда. 1971. 23 нояб.; Я г о ж. Дарогамі паэта // Вяч. Мінск. 1977. 3 лют.; К л ы ш к а А. Галінка пальмы з Багдановічаўскіх мясцін // ЛіМ. 1972. 17 сак.; Р а г о й ш а В. Поэт открывает поэта // Дружба народов. 1972. № 6; Я г о ж. Шляхамі паэта // Маладосць. 1972. № 1; С а с н о к А. Пуцявінамі Багдановіча // Гомел. праўда. 1972. 7 студз.; Ш а ў н я А. Дарогамі Максіма // Беларусь. 1972. № 7. 2 выд. перапрац. і дап. Мн., 1983.

Тры багіні: Вершы і паэма. Мн., 1973. Рэц.: К а в а - л е н к а В. «Дзеля дабра, дзеля святла...» // Полымя. 1974. № 9.

Вершы. Мн., 1974.

Белы бярэзнік: Вершы і паэма. Мн., 1976. Рэц.: А ў р у ц і н А. «...Што вечна родніць з родным краем» // ЛіМ. 1977. 6 мая; Г р а х о ў с к і С. Праўда жыцця // Звязда. 1976. 10 вер.; Ш у ш к е в і ч С. Памяць не старэе // Беларусь. 1977. № 4.

Гараць лісты кляновыя: Вершы. Мн., 1981.

Мне купілі самакат: Вершы, казка, паэма. Мн., 1981. Рэц.: М а ц я ш Н. Крышку пра кніжку // Вясёлка. 1982. № 10; С о м а ў З. Кнігапіс // ЛіМ. 1981. 13 ліст.

Крыло неспакою: Пошук, роздум, палеміка, успаміны. Мн., 1985.

Я сэрцам з табою: [Зб. песень]. Мн., 1988.

1.3.

1934. На растанні: [Верш] // Піянер Бел. 11 снеж.; Знойдзеная праўда: [Верш] // Чырв. змена. 20 лют.

1935. Пахаванне брыгадзіра; 17 год на варце; Пра Будзённага: [Вершы] // Аднагодкі. Мн.; У раз'ездзе на мяжы: [Верш] // ЛіМ. 18 жн.; Гонар савецкай матулі: [Верш] // Чырв. змена. 28 ліст.

1936. Суровы вечар; Месіку: [Вершы] // Камунар Магілёўшчыны. 30 ліп.; Перабудаваць работу з пачы наючымі // ЛіМ. 17 сак. / Сааўт. Р. Няхай; Зоры: [Верш] // Чырв. змена. 10 студз.

1937. Праз год: [Верш] // Полымя рэвалюцыі. № 6; Радзіма: [Верш] // Там жа. № 7; Брыгадзірава вясна: [Верш] // Там жа. № 8; На стадыёне; Развітанне з Леніным: [Вершы] // Там жа. № 12; Ад'езд пагранічніка; Цвілі сады; Смерць Разіна; Пасаг; Думы; Начлег: [Вершы] // ЛіМ. 30 жн.; Мара: [Верш] // Там жа. 24 снеж.; С нетерпением ждём выпуска нового займа // Рабочий. 27 июня.

1938. Грузінка: [Верш] // Полымя рэвалюцыі. № 10; Сяброўцы: [Верш] // Там жа. № 1; Брату: [Верш] // Там жа. № 12; 26 чэрвеня: [Верш] // ЛіМ. 18 чэрв.; Калі вецер абходзіць палі: [Верш] // Там жа. 30 жн.; Люблю: [Верш] // Там жа. 6 вер.; У шпіталі: [Верш] // Там жа. 7 ліст.; Мой таварыш: [Верш] // Чырв. змена. 4 чэрв.; Каханне перамагло: [Апавяданне] // Там жа. 5 вер.; Урач Вашкевіч: [Апавяданне] // Там жа. 9 кастр.

1939. Братам Заходняй Беларусі: [Верш] // Вызваленым братам. Мн.; Пушкін на Каўказе: (Верш] // Полымя рэвалюцыі. № 5—6; Сястра: [Верш] // ЛіМ. 23 мая; Дума пра Шаўчэнку: [Верш] // Чырв. змена. 26 мая; Апошняя ноч: [Верш] // Там жа. 14 кастр.

1940. Жук: [Верш] // Іскры Ільіча. № 5; Гарбуз: [Верш] // Там жа. № 9; Памяці Эдуарда Самуйлёнка: [Верш] // Полымя рэвалюцыі. № 2. Беларусь: [Верш] // Там жа. № 11.

1945. Чую сэрцам: [Верш] // Беларусь. № 4; Калі заціхне гул вайны: [Верш] // Там жа. № 5; Генерал: [Верш] // Там жа. № 9; Адгрымелі баёў навальніцы: [Верш] // Там жа. № 10.

1946. Вясна: [Верш] // Бярозка. № 3; Дзень прыйшоў: [Верш] // Полымя. № 1; Партызанскія матывы; Ля «Славянскай крыніцы»; Чаромхі зацвілі: [Вершы] // Там жа. № 5; Танк: [Верш] // ЛіМ. 9 мая; Еўдакія Ільінічна Уралава // Наст. газ. 31 студз.; У дзень выбараў: [Верш] // Там жа. 10 лют.; На ўроку гісторыі: [Верш] // Там жа. 28 сак.; Перамога: [Верш] // Там жа. 9 мая.

1947. З імем Сталіна: [Верш] // Роднай Маскве. Мн.; Віцеб. рабочы. 9 лют.; ЛіМ. 1 лют.; Наваселле: [Верш] // Беларусь. № 1; Першыя ўсходы // ЛіМ. 24 мая; Самая шчаслівая // Там жа. 30 жн.; Роздум у навагоднюю ноч: [Верш] // Чырв. змена. 1 лют.

1948. Вершы пра маладосць: [Рэц. на кн.: П а н - ч а н к а П. Гарачыя вятры. Мн., 1947] // ЛіМ. 31 ліп.; Нямеркнучая слава // Там жа. 30 кастр.

1949. З імем Сталіна; Возера: [Вершы] // Беларуская савецкая паэзія. Мн.; Памяці Янкі Купалы: [Верш] // Янку Купалу. Мн.; Слава Сталіну!: (Песня) // Полымя. № 12; «Сталінградская бітва» // Звязда. 11 мая; Шчасце: Урывак з новай паэмы // ЛіМ. 26 лют.; У Баранавічах няма навінак літаратуры // Там жа. 19 сак.; Агні новага жыцця: Нарыс // Там жа. 9 крас.; Прыхільнікам міру: [Верш] // Там жа. 30 крас.; Слова пра новую пазыку: [Верш] // Там жа. 7 мая; Патрыятычныя вершы: [Рэц. на кн.: Г л е б - к а П. Размова аб шчасці. Мн., 1949] // Там жа. 20 жн.

1950. Быць вольнай Карэі; Прыхільнікам міру; Лонданскі туман: [Вершы] // На варце міру. Мн.; Радзіма мая дарагая; На мінскі трактарны: [Вершы] // Беларусь. № 12; Быць вольнай Карэі!: [Верш] // Звязда. 30 ліп.; Перамога: [Верш] // Піянер Бел. 10 мая; На вуліцах Мінска; Лонданскі туман: [Вершы] // Чырв. змена. 7 студз.; Па шляху росту: [Рэц. на кн.: К і р э е н к а К. Мая рэспубліка. Мн., 1949] // Там жа. 11 ліп.; Палонныя амерыканцы: [Верш] // Там жа. 3 жн.

1951. Успаміны аб 1924 годзе: [Вершы] // Беларусь. № 1; Маршалу Варашылаву: [Верш] // Там жа. № 2; Душэўны дар: [Верш] // Там жа. № 6; Гаворыць Масква: [Верш] // Там жа. № 9; Радзіма мая дарагая: [Верш] // Работніца і сялянка. № 10; Вялікае дзякуй: [Верш] // ЛіМ. 3 сак.; «Маё пакаленне»: [Рэц. на кн.: Н я х а й Р. Маё пакаленне. Мн., 1950] // Там жа. 24 сак.; Асцерагацца стылізацыі // Там жа. 21 ліп.; Тэма працы ў літаратуры для дзяцей // Там жа. 24 ліст.; Песня пра піянерскі сцяг // ЛіМ. 8 снеж.; Поэт-демократ: К 100-летию со дня рождения Я. Лучины // ЛГ. 5 июля / Сааўт. С. Майхровіч; Звание обязывает // Там жа. 31 июля; Пясняр маладосці // Чырв. змена. 24 ліст.

1952. З імем Сталіна; Слава Сталіну; Душэўны дар: [Вершы] // Ад шчырага сэрца. Мн.; Быць вольнай Карэі; Прыхільнікам міру: [Вершы] // Мастацкае слова. Мн.; Расцвітай, Беларусь!: [Верш] // Беларусь. № 3; Мой лірычны герой; Я зрабіўся неспакойным; Мілы мой, адзіны: [Вершы] // Там жа. № 9; Ля манумента Сталіна: [Верш] // Бярозка. № 10; Вожык. № 18; Звязда. 22 вер.; Адно абмеркаванне: [Верш] // ЛіМ. 26 крас.; Масква: [Верш] // Там жа. 6 вер.; Мама-крытык: [Верш] // Там жа. 30 вер.; Жыццё падказвае тэмы // Там жа. 22 ліст.; З'езду камсамола Беларусі: [Верш] // Мін. праўда. 30 студз.; Аб літаратуры для самых маленькіх чытачоў // Наст. газ. 28 лют.; Учитель, воспитатель // Сталин. молодежь. 6 июля; Волга-Дон: [Верш] // Чырв. змена. 26 ліп.

1953. Пра каханне: [Верш] // Вожык. № 9; А зязюля кукавала: [Верш] // Маладосць. № 3; Свеціцца ў Крамлі яго акно: [Верш] // Полымя. № 2; Бяссмерце Сталіна: [Верш] // Калг. праўда. 9 сак.; З думаю аб міры // ЛіМ. 12 вер.; Успаміны аб 1924 годзе: [Верш] // Піянер Бел. 22 студз.

1954. «Граніца»: Вершаваная аповесць А. Куляшова

// Звязда. 6 жн.; Разговор о воспитании молодых // Известия. 15 сент.; Прырода жанра // ЛіМ. 30 студз.; Можа выйдзе мілы // Чырв. змена. 28 жн.

1955. Настаўнік, выхавальнік: [Успаміны]; Несмяротнаму Янку Купалу: [Верш] // Янка Купала. Мн.; Прыхільнікам міру: [Верш] // Чырв. змена. 20 сак.

1956. Радзіма мая дарагая; Як сказалі; Я зрабіўся неспакойным; Прызнанне: [Вершы] // Мастацкае слова. Мн.; Подых грознай пушчы: [Рэц. на кн.: Куляшоў А. Грозная пушча. Мн., 1956] // Беларусь. № 6; Яго жывы прыклад // Полымя. № 4; Адна: [Паэма] // Работніца і сялянка. № 12; Песнямі славім Радзіму // ЛіМ. 10 сак.; Пра кніжны гандаль і ініцыятыву // Там жа. 8 вер.; Незабыўныя дарогі: [Урывак з паэмы «Адна»] // Там жа. 24 ліст.

1957. Радзіма мая дарагая: [Верш] // Пад сцягам Кастрычніка. Мн.; Скарга гераіні твора: [Верш] // Вожык. № 7; Сыйшліся жонкі на хвіліну: [Верш] // Там жа. № 14; У лясным гушчары: [Верш] // Вясёлка. № 4; Яснае світанне: Лібрэта оперы // Полымя. № 12; Вышыня: [Верш] // Звязда. 9 кастр.; Масква — савецкая сталіца: [Верш] // Калг. праўда. 19 кастр.

1958. Успамін маленства: [Верш] // Між нас жыве Ленін. Мн.; Пісьмы на волю // Полымя. № 7; Вернасць: Лібрэта оперы // Там жа. № 11; За работу, таварышы! // ЛіМ. 11 чэрв.

1959. Радзіма мая дарагая: [Верш] // За вярт. на Радзіму. № 55; З табою: [Верш] // Там жа. № 61; Думкі пра опернае лібрэта // ЛіМ. 11 крас.; Труд сближает // Сов. Бел. 17 сент.

1960. Мудрасць партыі Леніна: [Верш] // Полымя. № 4; Калючая ружа: Лірычная камедыя // Там жа. № 11; Ой, не русаю касой...: Частушкі // Калг. праўда. 14 лют.; Шчырыя, сардэчныя песні // ЛіМ. 23 студз.; Міру адкрыты людскія сэрцы // Там жа. 6 крас.; Ажыццёўленыя мары Ільіча // Там жа. 6 ліст.; Пра свінара Уладзіміра Жорава: [Верш] // Сел. газ. 14 февр.; Планы старэйшага часопіса // Чырв. змена. 6 сак.

1961. Радзіма мая дарагая; Возера; Танк; Мілы мой, адзіны; Вясна-жартаўніца; Песня аб граніцы...: [Вершы] // Анталогія беларускай паэзіі: У 3 т. Мн. Т 3; Радзіма мая дарагая: [Верш] // Вершы, аднаактавыя п'есы. Мн.; Сэрцам і песнямі з народам // Голас Радзімы. № 4; Вяселле: [Верш] // Полымя. № 10; Словы шчырага захаплення // ЛіМ. 18 крас.

1962. Радзіма мая дарагая: [Верш] // Голас сэрца. Мн.; Вяселле: [Верш] // Слаўце Радзіму. Мн.; Шчырая песня // Работніца і сялянка. № 9; Чаму ж адстае опера? // ЛіМ. 11 мая; Матчына мова: [Верш] // Ніва. 30 снеж.; Флагман беларускай літаратуры // Чырв. змена. 23 снеж.

1963. Горда ідзе наша слава: [Верш] // Бяссмерце. Мн.; Падарожжа па сцежках жыцця // Пяцьдзесят чатыры дарогі. Мн.; Возера; Стагі: [Вершы] // Слова аб роднай прыродзе. Мн.; Асенняя аповесць: Паэма // Полымя. № 12; Асенняя аповесць: Урывак з паэмы // ЛіМ. 17 снеж.

1964. Юнацкі свет Валодзі Ульянава // ЛіМ. 11 снеж.

1965. Горда ідзе наша слава: [Верш] // Ленін заўсёды з намі. Мн.; Белая бярозка: [Верш] // Рэпертуарныя старонкі. Мн.; Новороссийск: [Верш] // Неман. № 3; Калі за плячыма паўвека // ЛіМ. 31 жн.

1966. Чаканне; Генерал; Успамін маленства; Танк; Ціха сосны шумяць: [Вершы] // Чырвоныя лісткі календара. Мн.; Як апраўданне, выдумалі самі; Звіняць капяжы і па ціхіх завулках; Няхай жыве рогат; Паэзія і вугал: [Вершы] // Беларусь. № 7; Дзеяслоўная рыфма; Удовіны заляцанні; Аматарам літэмоцый: [Вершы] // Вожык. № 8; Калі далёка лёс закіне...: [Верш] // Голас Радзімы. № 20; Лешніца; Начная конніца: [Вершы] // Там жа. № 23; Размова з сумленнем; Ляцяць журавы...: [Вершы] // Там жа. № 36; Ласточки в лучах // Неман. № 3; З новай кнігі: [Вершы] // Полымя. № 4; «Срэбнае вяселле!...»; Гнёзды; «Некаму там, у бяздонні сусвету...»; За годам гады адплываюць: [Вершы] // Работніца і сялянка. № 7; А недзе там...: [Верш] // ЛіМ. 30 крас.; Дзень Перамогі: [Верш] // Там жа. 9 мая; «Ніколі б я ў жыцці не стаў...»; Паравоз; У адным з венскіх паркаў; І вось апошні водбліск згас...; Цэмеская бухта: [Вершы] // Там жа. 19 ліп.; Удовіны заляцанні: [Верш] // Ніва. 12 чэрв.

1967. Матчына мова: [Верш] // Беларускі каляндар. 1967. Беласток; Самы лепшы горад: [Верш] // Горад і годы. Мн.; Размова з сумленнем; Ляцяць журавы...: [Вершы] // Дзень паэзіі — 67. Мн.; Радзіма мая дарагая; Горда ідзе наша слава: [Вершы] // Мы славім Леніна, мы славім партыю. Мн.; Пімену Панчанку: [Верш] // Беларусь. № 8; Пра спадчыну; І высек скульптар з мармуру Венеру; Думаннем, доўгім думаннем і пакутамі; Балюча, і крыўдна, і горка: [Вершы] // Там жа. № 12; Загнаны Пегас: [Верш] // Вожык. № 19; Радзіма мая дарагая: [Верш] // Вясёлка. № 11; З кнігі «Снежная балада»: Шкельцы; Ластаўкі ў небе; «Не шукай апраўдання маўчанню...»: У былым Царскім Сяле; «І як бы ні караў сябе я строга...»; «Сняцца атакі, забітыя сняцца...»; Майму вершу; Пемза; «Казкі! Мілыя казкі — жаданні людскія...»; «Сам бачыў я: за цёмным паваротам...»; «Калі не хапае цярпення...»; Мы любуемся месяцам; «Ды хто, скажыце, хто сябе не любіць...»; Маё маленне: [Вершы] // Полымя. № 9; «Кажуць, добрай і шчырай была...»; Бэз цвіце; «Родны край, мілы край! Спраў тваіх — цэлы лес...»; «Жыццё, як белы аркушык паперы...»; «Цябе нічым цяпер не патрывожу...»: [Вершы] // Работніца і сялянка. № 12; Мудрасць партыі Леніна: [Верш] // Віцеб. рабочы. 22 вер.; Пра спадчыну: [Верш] // Вяч. Мінск. 30 ліст.; Майму вершу: [Верш] // ЛіМ. 5 вер.; Ён абуджаў народ... // Там жа. 3 кастр.; Калі хоць раз жыццё імкліва...: [Верш] // Ніва. 16 крас.; Нас вітае Ленін: [Верш] // Піянер Бел. 21 крас.; Один из старейших... // Сов. Бел. 22 дек.

1968. Калі далёка лёс закіне: [Верш] // Ад родных ніў, ад роднай хаты. Мн.; Возера; Стагі: [Вершы] // Слова аб роднай прыродзе. Мн.; Снежная балада; Ці ж не дзівак; Прыспех; Не!: [Вершы] // Беларусь. № 3; Харыст; Ішак на дарозе: [Верш] // Вожык. № 5; Чытачу «Вясёлкі»: [Верш] // Вясёлка. № 3; Веснавое: [Верш] // Там жа. № 4; Мама: [Верш] // Там жа. № 8; Максімавымі сцежкамі: Нарыс // Маладосць. № 11; Асвенцім; «Яшчэ ніяк не страчаны запал...»; «Вусны, вусны... Вы радасць, вы боль і туга...»: [Вершы] // Полымя. № 3; Асвенцім: [Верш] // ЛіМ. 12 сак.; Песня пра герояў Брэсцкай крэпасці: [Верш] // Ніва. 18 лют.

1969. Ленін; Успамін маленства; Горда ідзе наша слава: [Вершы] // Жыве між нас геній. Мн.; Дзве хаты: [Верш] // Беларусь. № 6; Скарбы куфра Багдановічаў // Маладосць. № 6; Чыстыя расінкі пачуцця: [Рэц. на кн.: Іпатава В. Раніца. Мн., 1969] // Маладосць. № 10; Ленін: [Верш] // Полымя. № 6; ЛіМ. 6 чэрв.; Ластаўкі ў небе, або што думала маці гераічнай падпольшчыцы Ані Марозавай, калі атрымлівала даччын «Крыж Грунвальда»: [Верш] // Ніва. 6 ліп.

1970. Дзве хаты; Ленін: [Вершы] // З Леніным заўсёды Беларусь. Мн.; Сэрцам і песнямі з народам // На задворках. Мн.; Самы лепшы горад; Радзіма мая дарагая: [Вершы] // Наша рэспубліка. Мн.; Дума Каліноўскага ў Свентаянскіх мурах; Кружыцца ў вальсе зямля; Мой дзень настае і, хачу — не хачу; Грымяць і грымяць навальніцы: [Вершы] // Беларусь. № 10; Сіл не шкадуючы...; Райскае: [Вершы] // Вожык. № 22; Кружыцца ў вальсе зямля; Грымяць і грымяць навальніцы: [Вершы] // Голас Радзімы. № 50; Пасля дарогі // Маладосць. № 9; На былым Аляксандраўскім вакзале ў Мінску: [Верш] // Полымя. № 4; Мой дзень настае: [Верш] // Вяч. Мінск. 5 ліст.; Пятьсот номеров «Полымя» // Сов. Бел. 15 дек.

1971. Краю родны: [Верш] // Беларускі каляндар. 1972. Беласток; Вясна, вясна: [Верш] // Беларусь. № 3; Паэзія; Роды; Каму, скажыце, не балела; Ці ж добра гэта?; «Было... І стагоддзі насілі мы путы...»; Спрадвеку ходзяць побач па зямлі; Не ведаю, што дрэвы адчуваюць: [Вершы] // Там жа. № 6; Чорны тэлефон; Каб свята было...; Крытыкану: [Вершы] // Вожык.

№ 10; Тры багіні; «Шмат чаго перажыць было суджана мне...»; «Ніяк не даўмею...»; Крыніца; «Толькі раз...»; «За акном — дарваўся — лівень хвошча...»; Дзяўчынцы; Над стромай; «Цаніце! Высока пачуцці цаніце!..»; Няспетая песня; «Што можаш здзейсніць — неадступна здзейсні...»; «Калі сумную песню я вам запяяў...»; Роздум Каліноўскага перад пакараннем; «Абрусам на шчасце ніколі нам...»: [Вершы] // Полымя. № 1; Драматург і тэатр // ЛіМ. 25 чэрв.; Кар'ерыст: [Верш] // Мін. праўда. 30 сак.; Райскае: [Верш] // Ніва. 7 сак.

1972. «Стрэлкі барометраў хістка хістаюцца...»; У дзень перамогі: [Вершы] // Залацінкі. Мн.; Маё маленне; «Сам бачыў я...»: [Вершы] // Зорка Венера. Мн.; Будзем знаёмыя: Прадмова // Эмін Г. Песні Арменіі. Мн.; А мары, як чайкі, на свой маяк імкнуцца... // ЛіМ. 8 снеж.

1973. Радзіма мая дарагая: [Верш] // Братэрства. Мн.; «Калі б на выдумкі народ быў небагаты...»; «Я разумею вас, бярозы!..»; «Шуміць рака...»; «Над намі скрозь...»; «Ты паскупілася, прырода...»: [Вершы] // Беларусь. № 5; «Ты паскупілася, прырода...»: [Верш] // Голас Радзімы. № 30; Хмары над бухтай: Паэма // Полымя. № 4.

1974. Песню родную люблю я... // Дзень паэзіі — 74. Мн.; Ля помніка Янку Купалу: [Верш] // Беларусь. № 7; Жаваранак; У стакгольмскім музеі скульптара Мілеса; Спатканне з радзімай: [Верш] // Там жа. № 10; Куля Дантэса; Неадпомшчаны боль; Пушкінская бярозка; Трыпціх памяці А. С. Пушкіна: [Вершы] // Маладосць. № 6; Праца над «Паўлінкай»: Размова з Алесем Бачылам — аўтарам лібрэта аперэты «Паўлінка» / Зап. А. Барскі // Ніва. 23 чэрв.

1975. Горда ідзе наша слава: [Верш] // Камуністы. Мн.; Песня пра герояў Брэсцкай крэпасці: [Верш] // Рэха ў граніце. Мн.; Хатынскія званы: [Верш] // Слухайце — Хатынь! Мн.; Дарогамі Максіма // Шлях паэта. Мн.; Памяць; Бярозка пасля навальніцы: [Вершы] // Беларусь. № 12; Першая дарадца паэта // Маладосць. № 4; Ах, нашы маці; Увысь імкнецца ўсё жывое; Гуляюць дзеці; Віселі ўчора, як медалі; Ты бачыла, як нетаропка; Мне добра помніцца: [Вершы] // Там жа. № 12; Ты бачыла, як нетаропка...: [Верш] // Знамя юности. 27 нояб.

1976. Ленін: [Верш] Ад скарбаў роднае зямлі. Мн.; У лясным гушчары: [Верш] // Крынічка. Мн.; І радасць, і гонар, і песня: [Прадмова]; Чалавечая рука; Паэзія; Пакуль яна яшчэ не ружа: [Вершы] // Люблю будзённы дзень... Мн.; Трывожнае веча; Франтавы альбом; Матчын неспакой; Родны бераг; Перад закрытым пераездам; Вобраз маленства: [Вершы] // Беларусь. № 6; Боязь пахвалы; Скарга на музу: [Вершы] // Вожык. № 1; Такім нарадзіўся; Ілгун; «Паддайся толькі сыценькай уласнасці...»: [Вершы] // Там жа. № 14; Каб рака не мялела: Інтэрв'ю // Маладосць. № 5; Перад абеліскам; Каханай; У той дзень; У спёку: [Вершы] // Там жа. № 6; У дзень стварэння: «І ты, і я...»; Крылы; «Без узаемнасці...»; «Часамі дараваць гатовы...»»; «Звон рыфмы бяздумнай...»; [Вершы] // ЛіМ. 30 ліп.; Памяць: [Верш] // Ніва. 22 лют.; Ілгун: [Верш] // Там жа. 31 кастр.

1977. Тры багіні; Наказ маці; «Сняцца атакі. Забітыя сняцца...»: [Вершы] // Дзень добры, мама! Мн.; Карэнні радаводнага дрэва // Маладосць. № 5; Шматгранность таланта // Сел. газ. 3 сент.

1978. Радзіма мая дарагая; «Працінаюся токам сардэчным...» [Вершы] // Адданасць. Мн.; Вяселле; Думы Каліноўскага: [Балады] // Беларуская балада. Мн.: «Ты паскупілася, прырода, чалавеку...»: [Верш] // Сэрцам табе прысягаю. Мн.; Суд ідзе; «Кажаце: мучае доўга...»; «Зоры толькі-толькі загараюцца...»; «Не пішацца. Пакутую...»; «Ніколі не казаў табе...»; «Як ахвотна, бывала, спяшаліся ў сведкі...»: [Вершы] // Беларусь. № 3; Мой Нью-Йорк; «Гэта кожны батанік...»: [Вершы] // Бярозка. № 3; Чаго не бывае?: [Верш] // Вожык. № 4; Мне купілі самакат; Цар Гарох: [Вершы] // Вясёлка. № 3; Наташын збанок: [Верш] // Там жа. № 9; Спрытна лёкаі толькі; Сцяной суцэльнай справа, злева; Кнігаўка; Нават самі да поціску цягнуцца рукі; «Клёны, клёны гараць... Заціскае далонь»: [Вершы] // Маладосць. № 3; «Я не пішу...»: [Верш] // Работніца і сялянка. № 3; Памяць аб табе — светлая // ЛіМ. 25 жн.; Трымайце вуха?; Пакінем курыць фіміям: [Вершы]; Самалюбства: Байка // Ніва. 12 лют.; Бурбалка: [Верш] // Там жа. 26 лют.; На выгляд — чалавек...: [Байка] // Там жа. 26 сак.; Харыст: [Байка] // Там жа. 9 крас.; На паверхні: [Верш] // Там жа. 23 крас.; Асёл: [Верш] // Там жа. 7 мая; Хата з краю: [Байка] // Там жа. 21 мая; Яго ж не тлее дом: [Байка] // Там жа. 18 чэрв.; Маўчун: [Байка] // Там жа. 16 ліп.; Нулі: [Верш] // Там жа. 30 ліп.; «Беларусь; Я прыйшоў да цябе...»; «Прамень махнуў, як шабляй, над папарам...»: [Вершы] // Сел. газ. 2 марта.

1979. Яснае світанне; Радзіма мая дарагая: [Вершы // Покліч долі адзінай. Мн.; Адзін з нямногіх // Святло яго душы. Мн.; Камуністы: [Верш] // Беларусь. № 1; Мільгунок: Казка // Бярозка. № 12; «Пайсці замуж — трэба знаць...»: [Верш] // Вожык. № 18; Ніва. 18 ліст.; Колькі кот набіў пасуды?: [Верш] // Вясёлка. № 1; На тое ж я ручай: [Верш] // Там жа. № 3; Нецярплівы; Упарты Стась: [Вершы] // Там жа. № 9; Ён жыў літаратурай // Маладосць. № 2; Старэйшы брат паэта // Там жа. № 11; Паэт і музыка // ЛіМ. 25 мая; Сустрэчы ветэранаў: [Верш] // Там жа. 6 ліп.

1980. Радзіма мая дарагая...: [Верш] // Такія сэрцы ў нас. Мн.; Не выспеў я для позы: [Верш] // Вожык. № 1; Праныра; «О, стрэмкі крыўды — горасныя стрэмкі...»; «Ніколі б думка ў голаў не прыйшла...»: [Вершы] // Там жа. № 9; Зосю ікаўка даймае: [Верш] // Там жа. № 19; Піск у вушах: [Верш] // Там жа. № 21; Пеця Сонцаў: [Паэма] // Вясёлка. № 11, 12; Цвярозасць; Думкі пасля прагляду замежнай хронікі; Першы крок: [Вершы] // Маладосць. № 4; Салдацкія слёзы: [Верш] // ЛіМ. 22 лют.; З новых вершаў: Трывожнасць; Плямы; «Даўно крадком любуюся табою...»; «Пакуль малы, марудна так цячэ...»; Няўжо?; «Спахмурнела, застыла халоднае возерка...»; «Не былі замужам...»; «Грукочуць дружна стрэлачкі...» // Там жа. 20 чэрв.

1981. Колькі кот набіў пасуды?: [Верш] // Вясёлка. Мн.; Гадоў адлік; «Не мае злосць нязлоснага намеру...»; «Як жа зоры вясёлыя могуць...»; Навука; «Сваёй бядзе — не лепшыя мы суддзі...»; «І вазіў, і араў...»; «Прашу: маўчы...»; «Відаць, знарок тады для нас...»; «І вось нарэшце і тваё пісьмо мне...»: [Вершы] // Беларусь. № 9; Свінства; Я прачытала вашу байку: Ліст свінаматкі да байкапісца; Адказ байкапісца: [Байкі] // Вожык. № 7; Мама захварэла: [Верш] // Вясёлка. № 6; Цябе мы назвалі Радзімай; Імчыцца «хуткая»; Косю, косю; Мой боль; Адзімаваў і пералетаваў; Хапаюць нарасхват мімозы; Дыванам белым поле сцелецца: [Вершы] // Маладосць. № 12; Варта пагаварыць... // ЛіМ. 27 лют.; Роздум ветэрана: [Верш] // Там жа. 8 мая; «Каго зямлёй на фронце засыпала...»: [Верш] // Там жа. 3 ліп.; Зямное прыцяжэнне; «Запомнім раз і назаўсёды...»; «Дзе заснула сумленне...»; «Кволасць душы, як вада нежывая...»; «Маўчыш, халодны шэры камень...»; «І быў той момант самы важны...»: [Вершы] // Там жа. 4 вер.; Нецярплівы: [Верш] // Ніва. 31 мая; Упарты Стась: [Верш] // Там жа. 9 жн.; «Без права на бясспрэчнасць»: [Адказ на пытанні анкеты «Чырвонай змены»] // Чырв. змена. 21 сак.

1982. Радзіма мая дарагая: [Верш] // На сцягу і ў сэрцы. Мн.; Ён жыў літаратурай // Успаміны пра Івана Мележа. Мн.; Жыццё ў паэзіі // Маладосць. № 9; Забыць цябе не маю сілы... // Там жа. № 10.

1983. Мне купілі самакат; Колькі кот набіў пасуды; Упарты Стась: [Вершы] // Вяснянка. Мн.; Горда ідзе наша слава; Ленін: [Вершы] // Заўсёды з Леніным. Мн.; Наш Рыгор Раманавіч // Песня на ўсё жыццё. Мн.; Хатынскія званы: [Вершы] // Голас Радзімы. 31 сак.; Опера пачынаецца з лібрэта // Мастацтва Бел. № 10—12; «Ледзь свой дапытлівы я позірк кінуў...»: [Верш] // Мін. праўда. 8 чэрв.; Мама захварэла: [Верш] // Ніва. 7 жн.

1984. Цябе мы назвалі радзімай: [Верш] // За цябе, радзіма! Мн.; Генерал; Чаканне; Ціха сосны шумяць;

Танк: [Вершы] // Чырвоныя лісткі календара. Мн.; Кароткія сустрэчы // Маладосць. № 2; «Шмат чаго пражыць было суджана мне...»: [Верш] // Там жа. № 6; Колькі кот набіў пасуды; Упарты Стась: [Вершы] // Ніва. 11 ліст.

1985. Радзіма мая дарагая...; «Стрэлкі барометраў хістка хістаюцца...»; «Ізноўку ноч, што ўпала на паўсвета...» [Вершы] // Воляй азорыцца свет. Мн.; «...Чужое зямлі нам не трэба...»: [Верш] // Вясёлка. № 7; Пранырa: [Верш] // Ніва. 24 лют.

1987. Паэма тугі // Полымя. № 6.

1.4.

Т а л с т о й А. Залаты ключык, або Прыгоды Бураціна / З рус. Мн., 1952. Мн., 1971.

Г о г а л ь Н. Тарас Бульба / З рус. Мн., 1954 / Сааўт. пер. М. Паслядовіч.

С м і р н о ў С. Брэсцкая крэпасць: Кароткі нарыс гіст. абароны 1941 г. / З рус. Мн., 1958.

С м і р н о ў С. Брэсцкая крэпасць / З рус. Мн., 1967 / Сааўт. пер. А. Бажко.

1939. П л а т н е р А. Услаўлен будзе гэты час: [Верш] / З яўр. // Вызваленым братам. Мн.

1946. В а л к а д а е ў П. Узгоркі: Апавяданне / З рус. // Наст. газ. 9 мая.

1947. Ч а р н я е ў Н. На пяску; Новы дом: [Вершы] / З рус. // ЛіМ. 17 мая; Н і з а м і. Перавагі мовы вершаванай над празаічнаю; Раздзел з паэмы «Скарбніца таямніц» / З азерб. // Там жа. 20 вер. / Сааўт. пер. Р. Няхай.

1949. І с а к о ў с к і М. Слова да таварыша Сталіна: [Верш] / З рус. // Звязда. 13 снеж.; Ц і х а н а ў М. Домік у Горы: [Верш] / З рус. // ЛіМ. 10 снеж.

1950. Х у р г і н а с А. Літва: [Верш] / З літ. // ЛіМ. 22 ліп.

1952. І с а к о ў с к і М. Слова да таварыша Сталіна; Хутары; Пісьмо; Паэма адыходу: (Хутарская Расія); Запіскі старшыні сельскага савета аб шляхах зносін; Чатыры жаданні; Ляці, пісьмо вітальнае; Марачка; Прыміце мяне, векавыя дубровы; Слова аб Расіі; Дзе ж вы, дзе ж вы, вочы карыя?; Лепш не знаю кветак мая; Першы тост; Пісьмо землякам; Масква; Ляцяць пералётныя птушкі: [Вершы] / З рус. // Ісакоўскі М. Выбр. тв. Мн.; М а я к о ў с к і У. Марш ударных брыгад: [Верш] / З рус. // Маякоўскі У. Выбр. тв. Мн.; Р ы л ь с к і М. Воіну; Ліст да маладых выбаршчыкаў; Кіраўскі раён; Калгаснікам Украіны; Дзве сілы; Хвала: [Вершы] / З укр. // Рыльскі М. Выбр. тв. Мн.; Р ы л ь с к і М. Непагасная зара / Сааўт. пер. М. Клімковіч; Кіеў — Маскве; Г а н ч а р э н к а І. Востраў Пушкароўскі; К р ы ж а н і ў с к і С. Калінавы мост; Д а р о ш к а П. Масква вячэрняя; М а л ы ш к а А. Бажэнка; Ш п о р т а Я. Таўрызскія вадавозы; З а б а ш т а Л. Цвітуць сады на Украіне; Ой, сяброўкі мае!: [Вершы] / З укр. // Украінская савецкая паэзія. Мн.; І с а к о ў с к і М. Слова да таварыша Сталіна: [Верш] / З рус. // Беларусь. № 4; Я г о ж. Запіскі старшыні сельскага савета аб шляхах зносін; Лепш няма, як кветкі тыя: [Вершы] / З рус. // Полымя. № 6; П р а к о ф' е ў А. Янку Купалу: [Верш] / З рус. // ЛіМ. 5 ліп.; Р э й м е р ы с В. Вясна па плошчы Чарняхоўскага: [Верш] / З літ. // Там жа. 9 жн.

1953. М а л ы ш к а А. Бажэнка; Кацюша; Гісторыя адной кнігі; Цеплаход: [Вершы] / З укр. // Малышка А. Выбр. тв. Мн; С е л ь в і н с к і І. Я гэта бачыў; І с а к о ў с к і М. Слова да таварыша Сталіна; Хутары; Паэма адыходу; Чатыры жаданні; Дзе ж вы, дзе ж вы, вочы карыя; Слова аб Расіі; Ляцяць пералётныя птушкі: [Вершы] / З рус. // Руская савецкая паэзія. Мн.; З а б а ш т а Л. У Дрысвятах: [Верш] / З укр. // ЛіМ. 5 вер.

1955. П р а к о ф' е ў А. Янку Купалу: [Верш] / З рус. // Янка Купала. Мн.

1956. Г а р у л ё ў Н. Бацька: Паэма / З рус. // Полымя. № 9; І с а к о ў с к і М. Слова аб Расіі: [Верш] / З рус. // Ніва. 6 мая; Я г о ж. Хутары: [Верш] / З рус. // Там жа. 5 жн.

1957. А л е й н і к С. Самакрытычны старшыня: [Верш] / З укр. // Дзень украінскай паэзіі. Мн.; М а л ы ш к а А. Беларусі: [Верш] / З укр. // ЛіМ. 29 чэрв.; П л а т н е р А. Ленінскія словы: [Верш] / З яўр. // Там жа. 6 ліст.

1958. Н а г н і б я д а М. «Ці прыснілася мне...»: [Верш] / З укр. // Полымя. № 5.

1959. А л е й н і к С. Апавяданне колішняй сакратаркі; Самакрытычны старшыня: [Вершы] / З укр. // Алейнік С. Гумар і сатыра. Мн.; В а ц ы е ц і с О. Гауі; Г р о т Я. Пара рукавічак; С к а л б е А. Крыніца; Калодзеж: [Вершы] / З лат. // Ветрык, вей! Мн.; Полымя. № 8; А р г е з і Т. Плуг: [Верш] / З рум. // Полымя. № 8; Ц я н ь Ц з я н ь. Ля высокай гары; В э н ь Ц з е. Пад яблыняй; Г е Б і - Ч ж о у. Мы век знаёмы / З кіт.; Л у ч у к У. «Быць каменем...» / З укр.: [Вершы] // Там жа. № 10; А л е й н і к С. Апавяданне колішняй сакратаркі: [Верш] / З укр. // Там жа. № 11.

1960. К р у ч а н ю к П. Дружба; «На вершах я ніяк не стаў багатым...»; «Стаў бы роўным ветрам я...»; Ля варотцаў, ля плятнёвых; Ва ўсім віной вядзерца; Р о ш к а В. «Я піць прасіў...»: [Вершы] / З малд. // Паэты сонечнай Малдовы. Мн.; К р у ч а н ю к П. Ля варотаў, ля плятнёвых: [Верш] / З малд. // Беларусь. № 9; В а ц ы е ц і с О. Перад аперацыяй / З лат.; К р у ч а н ю к П. «На вершах я ніяк не стаў багатым...»; «Стаў бы роўным ветрам я...»; Р о ш к а В. «Я піць прасіў...» / З малд.: [Вершы] // Полымя. № 8; К р у ч а н ю к П. Ва ўсім віной вядзерца: [Верш] / З малд. // ЛіМ. 16 вер.

1961. І с а к о ў с к і М. Ляцяць пералётныя птушкі: [Верш] / З рус. // Вершы, аднаактовыя п'есы. Мн.; П р а к о ф' е ў А. «Што за сэрца, суму што не знае...»; Рыбачка; «Ты ў пятнаццаць год папрыгажэла...»: [Вершы] / З рус. // Пракоф'еў А. Прызнанне ў любві. Мн.; І с а к о ў с к і М. Ляцяць пералётныя птушкі: [Верш] / З рус. // Піянер Бел. 18 жн.

1962. П л а т н е р А. Ленінскія словы: [Верш] / З яўр. // Платнер А. Дар сэрца. Мн.

1963. М і х а й л а ў М. Падарожжа па РСФСР: [Нарысы] / З рус. // Дружбай з'яднаны мыназаўжды. Мн.

1964. Р а м а н ч а н к а М. Бульба; А д у д з ь к а Т. Колер барацьбы: [Вершы]; С в а р н і к І. Кавун: Байка / З укр. // Полымя. № 9; Л е р м а н т а ў М. «У туман выходжу на дарогу...»: [Верш] / З рус. // Там жа. № 10.

1965. М а т у з я в і ч у с Э. «Па той бы вуліцы...»: [Верш] / З літ. // Матузявічус Э. Просіцца ў песню мора. Мн.; Р а м а н ч а н к а М. Буй-тур застыў на п'едэстале: [Верш] / З укр. // Беларусь. № 7.

1966. Д ж а м і. «Калі трава, што над маім магільным узыдзе бугаркоm...»: [Верш]; З т а д ж ы к с к а й н а р о д н а й паэзіі: Пусці мяне ў свой сад, садоўнік дарагі!; Толькі ты мне люба...; Святло ў раі пабачыў я; Нявестка / З тадж. // Полымя. № 9; Х а н і н а ў М. Мост: [Верш] / З калм. // Там жа. № 11.

1967. С т а н к у З. Ленк: Фрагмент / З рум. // Полымя. № 2; В е й д э н б а у м Э. «А праўды на свеце няма...»; «Пасаду хочаш мець...»; «Былыя грахі...»: [Вершы] / З лат. // ЛіМ. 3 кастр.

1969. К р ы л о ў І. Пярэстыя авечкі; Лящчы: Байкі / З рус. // Полымя. № 2; К р ы л о ў І. Кветкі; Гулянка і Ластаўка; Дзве бочкі: Байкі / З рус. // ЛіМ. 11 лют.; П у ш к і н А. Вакхічная песня; Успамін; «Я вас кахаў...»: [Вершы] / З рус. // Там жа. 6 чэрв.

1970. Х а н і н а ў М. Мост: [Верш] / З калм. // Ханінаў М. Хвоі і цюльпаны. Мн.; Я с е н і н С. Сабаку Качалава; «Пакрысе мы ў край той адыходзім...»: [Вершы] / З рус. // Полымя. № 10.

1971. Н я к р а с а ў М. Радзіма; «Еду ўначы я па вуліцы цёмнай...»; «Ты здзіўляеш красою штодзённа...»: [Вершы] / З рус. // Някрасаў М. Лірыка. Мн.; А л е м а н Ж. Высланыя; Помста; Экіпаж «Бюлары»: [Вершы] / З фр. // Паэты Парыжскай Камуны. Мн.

1972. Г а м з а т а ў Р. «З гор мноства рэк...»; «Казаў мне пастух...»; «Ізноў я далёка ад роднай зямлі...»; «Золата і камні мне не трэба...»; «Мы на зямлі, і побач цень наш...»: [Вершы] / З авар. // Гамзатаў Р. Высокія зоркі. Мн.; Э м і н Г. «Тым раннем Абавян...»; Брату, які прапаў без весткі; Партрэт мастака; У мае

годы; «Ты любіш, жыццё...»: [Вершы] / З арм. // Эмін Г. Песні Арменіі. Мн.

1973. А л е й н і к С. Разлука бабкі і ўнука: [Верш] / З укр. // Вожык. № 4.

1974. Г у л і я Д. Святочны тост; Вершы пра каханне: [Вершы] / З абх. // Гулія Д. Выбранае. Мн.; Х а н і н а ў М. Балада пра гнеўныя хмары: [Верш] / З калм. // ЛіМ. 31 мая.

1975. А л е й н і к С. «Імператар»; Пеця і курортная дамачка; Пёс Барбос і павучальны «крос»; Сам сябе перахітрыў; Сатырык роўня хлебаробу; Як праводзілі ў армію Пятра; Бацькі і дзеці; Разлука бабкі і ўнука: [Вершы] / З укр. // Украінская сав. паэзія. Мн.; Г а р д з е й ч а ў У. Хатынь / З рус.; Ж у м а г а л і е ў К. Хатынь. / З каз.; Н а з а р м а т. Рэха Хатыні / З узб.: [Вершы] // Слухайце — Хатынь! Мн.; С т а л ь с к і С. Ты камуністам будзь!: [Верш] / З лезг. // Камуністы. Мн.

1976. Г л у ш ч а к А. Вяртанне: [Верш] / З укр. // ЛіМ. 4 чэрв.

1977. Б р а у н М. Лермантаў; «На золку дзён...»; Лёд ідзе; Аб маёй Расіі; «Калі я хворы...»; «Не можа быць, каб гукі песні...»: [Вершы] / З рус. // Браун М. Ленінградскае неба. Мн.

1982. Т у р с у н - З а д э М. Каханай: [Верш] / З тадж. // Турсун-Задэ М. Высокае гняздо. Мн.; К р у ч а н ю к П. Дружба: [Верш] / З малд. // ЛіМ. 31 снеж.

1984. Б р ы д а к а Л. Ты будзеш такою вялікай; «Я слаўлю раніцу...»; Жывучасць: [Вершы] / З лат. // Латышская савецкая паэзія. Мн.

1.5.

На англійскую мову. «You, just like poetry...»; «When, if but once, with praise like thunder...»; To a Girf; «And when the last sharp volleyes of the war...»; «You beg me read...»; «No! That was no kind of dream, it's clear...» / Transl. W. May // Fair Land of Byelorussia. M., 1976.

На армянскую мову. На беразе Аракса; Не ад думак і клапот; Рэўнасць; Калі сказалі; Прызнанне; Возера: [Вершы] / Пер. А. Лусенц // Анталогія беларускай літаратуры. Ерэван, 1957.

На грузінскую мову. «Вісіць елка над стромай...»; «Я не буду багаты...»; «Не карай недараваннем...»: [Вершы] / Пер. Д. Івардава // Ахалгаздры камуністы. 1976. 13 крас.; Над стромай; Няспетая песня; Дзяўчынцы; Ніколі б я ў жыцці не стаў магнатам: [Вершы] / Пер. Д. Івардава // Беларускія савецкія паэты. Тбілісі, 1978; «Не карай недараваннем...»: [Верш] / Пер. Д. Івардава // Тбілісі. 1978. 2 ліст.

На латышскую мову. Ievas zied; Bet lai neierauga kāds / Atdz. O. Vācietis // Baltkrievijas priede. Riga, 1960; Uz kraujas; Trīs dieves / Atdz. I. Roja // Karogs. 1972. Nr. 4; Par mantojumu; Dīvainis / Atdz. J. Sirmbardis; Bet lai neierauga kāds / Atdz. O. Vācietis; Manai dzejai; Dāviniet tulpes!; «Teupīt spekus un jūtas man nenāk ne prāta...»; «Ja kaut vai reizi tevi strauji...»; «Ja kāds teica — sāp sirds, tad es, jauneklis naivs...»; «Man agrāk vērot labpatīka...»; «Bet jūs, kam dārga dzīvība un saule...»; Mātes valoda / Atdz. J. Sirmbardis. // Salsmaize. Riga, 1974; Id kaut vai reizi tevi strauji; Man agrāk vērot labpatika / Atdz. J. Sirmbardis // Padomju tautu dzejas izlase. Rīgā, 1981.

На літоўскую мову. Su Stalino vardu; Aušra / Vert. V. Bložė // Iš baltarusiu poezijos. Vilnius, 1952; Mano tevyne brangioji; Daina apie Bresto tvirtoves didvyrius: Aš neliksiu viengungiaut / Vert. V. Rudokas // Atplaukia Nemunu daina. Vilnius, 1958; Svečiuose «Полымя» // Pergale. 1872. Nr 6.

На малдаўскую мову. Пинул; Хеленджикул фалс; Уней фете; Несфыршитул кынтек / Трад. И. Ватаману // Поець белорушь. Кишинэу, 1975; Несфыршитул кынтек / Трад. И. Ватаману // Констелацие де инимь. Кишинэу, 1976.

На польскую мову. Literatura polska na białorusi // Trybuna Mazowiecka. 1967. Mr. 294; Nad Świsłoczą / Tł, 1971; Jaskółki na niebie, czyli o tym, co myślała matka bohaterskiej konspiratorki Ani Morozowej, odbierając przyznany córce «Krzyż Grunwaldu» / Tł. K. Rozner // Więzi przyaźni. Warszawa, 1984.

На рускую мову. Плечо друга: Стихи / Пер. С. Красиков. Мн., 1982.

С именем Сталина: [Верш] / Пер. Б. Бендик // Смена. 1948. № 3; Зацвели черемухи / Пер. П. Дружинин; Озеро / Пер. Я. Хелемский: [Вершы] // Антология белорусской поэзии. М., 1952; С именем Сталина / Пер. П. Кобзаревский; Душевный дар / Пер. В. Рождественский; Говорит Москва! / Пер. Н. Браун; Воспоминание детства / Пер. В. Рождественский; На улицах Минска / Пер. А. Островский; Победа / Пер. В. Лифшиц; Таня / Пер. Н. Браун; Над Араксом / Пер. А. Островский; Стал я очень беспокойным / Пер. М. Комиссарова: [Вершы] // Молодая Беларусь. М., 1952; Первомайская песня: [Верш] / Пер. П. Волкодаев // Сталин. молодежь. 1952. 30 апр.; С именем Сталина / Пер. П. Кобзаревский; Слава Сталину / Пер. П. Волкодаев; Душевный дар / Пер. В. Рождественский: [Вершы] // От всего сердца. Мн., 1953; А кукушка куковала...: [Верш] / Пер. А. Прокофьев // Сталин. молодежь. 1954. 30 июня; Дождь прошел; Зеленый ковер: [Вершы] / Пер. К. Семеновский // Октябрь (Кишинев). 1956. № 10; Наша правда: [Верш] / Пер. П. Семынин // ЛГ. 1958. 30 дек.: Бессмертному Янке Купале: [Верш] / Пер. М. Комиссарова // Лит-ра и жизнь. 1962. 6 июля; «В те дни, когда окончилась война...»: [Верш] / Пер. Г. Пагирев // Звезда. 1966. № 8; «А вы, кому и жизнь и солнце милы...»: [Верш] / Пер. М. Комиссарова // Нева. 1968. № 9; Колыбель моя: [Вершы] / Пер. Н. Кислик // Неман. 1968. № 1; Освенцим: [Верш] / Пер. М. Комиссарова // Звезда. 1969. № 1; Ленин: [Верш] / Пер. И. Шкляревский // Неман. 1970. № 4; В бывшем Царском Селе — городе Пушкина; И кто, скажите, кто себя не любит?: [Вершы] / Пер. П. Кобзаревский // Кобзаревский П. Говорят мои друзья. Мн., 1971; Память: [Верш] / Пер. Ю. Сапожков // Знамя юности. 1971. 23 апр.; Неспетая песня: [Верш] / Пер. Г. Некрасов // Звезда. 1972. № 4; Песня о героях Брестской крепости: [Верш] / Пер. И. Бурсов // Рэха ў граніце. Мн., 1975; Тучи над бухтой: Отрывок из поэмы / Пер. Н. Кислик // Песнь о книге. Мн., 1977; Родник; «И днем, и ночью в зарослях лещины...»; «Наши матери...»; Фронтовой альбом; «Еще ржаным теплом несет с полей...»; Березовая роща; Боязнь похвалы; «Я слышу: «Ты не дипломат...»: [Вершы] / Пер. И. Бурсов, Ф. Ефимов // Неман. 1977. № 3; «А вы, кому и жизнь и солнце милы...»: [Верш] / Пер. М. Комиссарова // Земля с лазурными очами. М., 1979; Тучи над бухтой: [Урывак з паэмы] / Пер. Н. Кислик // Гимн книге. Мн., 1980; Я сердцем с тобой; Смотрят знакомые: [Вершы] / Пер. И. Василевский // Извечной песни голоса. Мн., 1980; Ласточки в небе: [Верш] / Пер. С. Красиков // Наш современник. 1982. № 5; Неспетая песня; «Одной земли всему живому мало...»; «В те далекие дни...»; Ельник; Встреча с Родиной; Предчувствия; Тревожность; Напоминание о мифе; Встреча ветеранов: [Вершы] / Пер. И. Бурсов, С. Красиков, Ф. Ефимов // Неман. 1982. № 6; Солдатские слёзы: [Вершы] / Пер. В. Азаров; «Скажут: сердце болит...»; «Я, наивный простак...»; Гнезда: [Вершы] / Пер. Н. Кутов // Беларусь моя. Л., 1983; Ласточки в небе: [Верш] / Пер. В. Корчагин // Содружество. М., 1984.

На славацкую мову. «Ústa, ústa l'udské!..»; «Vraví sa: srdce bolí...»; «Nehladia ret'aze, nikoho netešia...» / Prel. H. Križanová-Brindzová // Rečou srdca. Bratislava, 1977.

На таджыкскую мову. Арз; Кул: [Вершы] / Тарч. А. Кодири // Армугони дусти. Душанбе, 1965.

На ўзбекскую мову. Сталин номи билан: [Верш] / А. Мухтар тарж. // Кардош кушиклар. Тошкент, 1951; Кул; Арз; Хазилкаш бахор; Оромимни иукотдим: [Вершы] / М. Икром тарж. // Белорус шоирлари. Тошкент, 1962.

На ўкраінскую мову. Женишок; Холостим не залишусь: [Вершы] / Пер. Е. Доломан // Пісні з Білорусі. К., 1957; Я тепер у неспокої: [Верш] / Пер. С. Литвин // Рад. Крим. 1957. 22 вер.; Скарга героїні твору: Гу596ористич. вірш / Пер. М. Яровий // Дніпро. 1959. № 1; Я не зичу вам біди: [Верш] / Пер. М. Романченко // Жовтень. 1967. № 1; Озеро; Вітчизно моя дорогая; Я ходжу у неспокої; Женишок; Пісня про

кордон; Материнська мова; «Кажуть, серце болить...»; Про спадщину; «Зробив добро...»; «Сняться атаки...»: [Вершы] / Пер. І. Драч, М. Романченко, С. Литвин, Е. Доломан // Білоруська радянська поезія. К., 1971. Т. 2; Вітчизно моя дорогая...: [Верш] / Пер. М. Романченко // Львов. правда. 1971. 3 нояб.; Материнська мова: [Верш] / Пер. І. Драч. // Україна. 1972. № 12; Перед наступом: [Верш] / Пер. А. Мястківський // Ля Вечнага агню. Вершы, 1941—1945. Харкаў; Мн., 1984.

На французскую мову. Au-dessus du gouffre; Une seule fois; «Je ne sais pas...»; // Anthologie de la poésie biélorusse. Paris, 1982.

На чувашскую мову. «Ах, чӗре ыратать!..»; Йăвасем: [Вершы] / Ю. Айдаш кусарна // Тарна сассилле дерем-шывам. Шупашкар, 1985.

1.6.

Трэці з'езд савецкіх пісьменнікаў БССР (15—18 верасня 1954 г.): (Стэнагр. справаздача). Мн., 1955 / Рэд.

Эмін Г. Песні Арменіі. Выбранае. Мн., 1972 / Скл.

Слухайце — Хатынь!..: (Зб. вершаў савецкіх і зарубежных паэтаў). Мн., 1975 / Скл.

2.3.

На беларускай мове. Агееў І. Аб лірычным герої і паэтычным пафасе // ЛіМ. 1954. 20 лют.; Арочка М. Беларуская савецкая паэма. Мн., 1979. С. 256—257; Яго ж. Зямля, асвечаная любоўю // ЛіМ. 1979. 20 крас.; Яго ж. Саюз часу і майстэрства. Мн., 1981. С. 234—235; Беларуская літаратура: Дзень сённяшні. Мн., 1980. С. 95—97, 106—111; Бур'ян Б. Публіцыстыка ці рыторыка? // ЛіМ. 1953. 31 кастр.; Бярозкін Р. Аб першай кнізе // ЛіМ. 1940. 11 студз.; Вітка В. Песеннае сэрца паэта // ЛіМ. 1978. 3 сак.; Яго ж. Поўдзень паэта // Вітка В. Урокі. Мн., 1982. С. 155—157; Гарулёў М. Пара сталасці: Алесю Бачылу — пяцьдзесят гадоў // ЛіМ. 1968. 1 сак.; Здабыванне агню // ЛіМ. 1979. 12 студз.; Каваленка В. Неадступнасць // Каваленка В. Жывое аблічча дзён. Мн., 1979. С. 229—236; Казлоўскі А. Акрылёнасць паэтычнага радка // Мін. праўда. 1978. 4 сак.; Крупенька Я. Жывых пачуццяў спелыя плады // Чырв. змена. 1978. 3 сак.; Кіслік Н. Вялікі прыклад // ЛіМ. 1954. 10 крас.; [Некралог] // ЛіМ. 1983. 7 студз.; Памёр Алесь Бачыла // Ніва. 1983. 30 студз.; Пісьменнікі Савецкай Беларусі: Кароткі даведнік. Мн., 1981; Прыходзька П. Ветэраны: Памяці А. Бачылы // ЛіМ. 1983. 22 крас.; Яго ж. Шчырае слова паэта // Звязда. 1978. 2 сак.; Русецкі А. Другу на развітанне // ЛіМ. 1983. 7 студз.; Рыбікаўскас Ю. «Будзь жа, век малады...» // Там жа. 1974. 8 лют.; Сабалеўскі А. Ад п'есы — да спектакля. Мн., 1965. С. 53—55; Сказаць запаветнае слова // Голас Радзімы. 1978. 16 сак.; Хведаровіч М. Расце маладая паэзія // ЛіМ. 1935. 31 жн.

На польскай мове. Alés Baczyła // Wiersze białoruskie. Łódź, 1971.

На рускай мове. А. Н. Бачило: [Некралог] // ЛГ. 1983. 12 янв.; Елисеев В. Краснокрылый вещун в Белоруссии // Знамя юности. 1968. 19 июля; Липский В. Смотр муз: К итогам конкурса прозы и поэзии молодых // Знамя юности. 1970. 30 окт.; Лойка О. На грани обычного и необычного // Неман. 1972. № 4.

2.4.

Вітка В. Алесю Бачылу: Аўтограф: [Верш] // Дзень паэзіі — 80. Мн., 1980; Прыходзька П. Адыходзяць ветэраны: (Памяці Алеся Бачылы): [Верш] // Прыходзька П. Парог шчасця. Мн., 1983.

В. М. Грышкевіч.

БАШЛАКОЎ МІХАСЬ

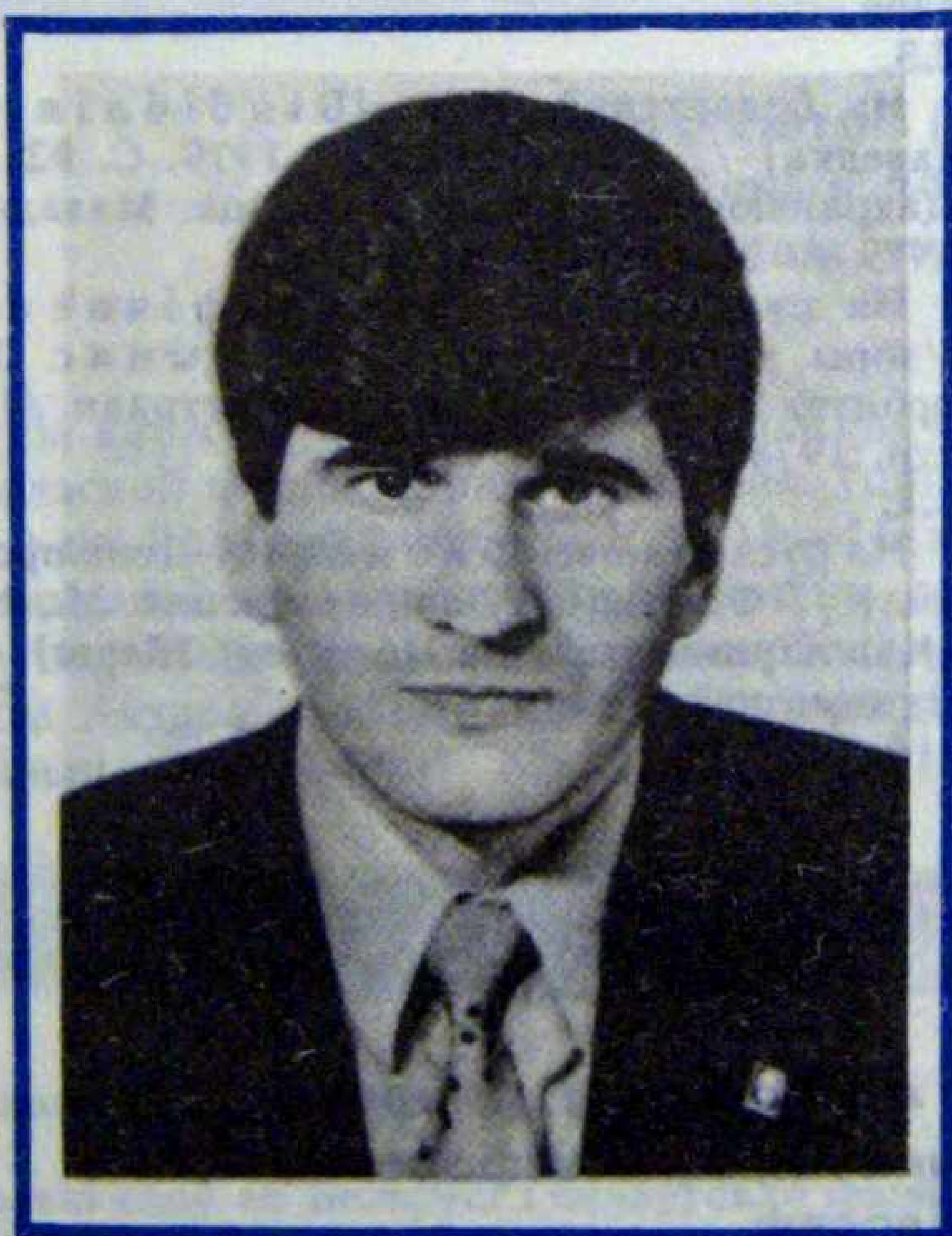

Башлакоў Міхась [Міхаіл Захаравіч; псеўд. Міхась Зорык; н. 27.4.1951, пас. Станцыя Церуха (цяпер в. Баштан) Гомельскага р-на Гомельскай вобл.], паэт. Член СП СССР з 1988.

Нарадзіўся ў сям'і чыгуначніка. Скончыў Грабоўскую дзесяцігодку, гісторыка-філалагічны факультэт Гомельскага універсітэта (1973), атрымаўшы спецыяльнасць настаўніка беларускай і рускай мовы і літаратуры. У 1971 праходзіў поўную стажыроўку пры Ягелонскім універсітэце (г. Кракаў, Польшча). У 1973—74 выкладаў нямецкую мову ў Нісімкавіцкай СШ Чачэрскага р-на Гомельскай вобл., у 1974—75 настаўнічаў у Ціменіцкай СШ Бранскай вобл. У 1975 зноў вярнуўся на Гомельшчыну, працаваў настаўнікам і намеснікам дырэктара Пракапоўскай васьмігадовай школы. У 1978 пераехаў у Гомель, выкладаў беларускую мову і літаратуру ў школе. З 1985 карэспандэнт-арганізатар Бюро прапаганды мастацкай літаратуры СП БССР па Гомелі і Гомельскай вобл. Адначасова кіруе гарадскім літаратурным аб'яднаннем «Маладзік» пры Гомельскім абласным аддзяленні СП БССР.

Вершы М. Башлакоў пісаў яшчэ ў школе. Першыя яго паэтычныя радкі былі надрукаваны ў 1968 у раённай газ. «Маяк». Потым друкаваўся ў абласных і рэспубліканскіх газетах і часопісах. У паэтычных творах, як публіцыстычных, так і лірычных, малады паэт уздымае праблемы экалогіі, гістарычнай памяці, чалавечнасці. Рэальнае жыццё — выток натхнення і задум паэта, які гаворыць шчыра і праўдзіва, з любоўю да роднага Палесся. У творах М. Башлакова адчуваюцца народныя традыцыі паэтычнага слова.

Т. М. Тарасава.

Бібліяграфія

1.2.

Начны паром: Лірыка. Мн., 1987.

1.3.

1969. Птушыная кананада: [Верш] / Гомел. праўда. 15 сак.

1970. Нагамані...: [Верш] // Гомел. праўда. 27 мая; «Матчыны грыбы перабіраю...»: [Верш] // Там жа. 17 кастр.; Жураўлі: [Верш] // Там жа. 23 снеж.

1971. Нагамані мне, бор: [Верш] // Сел. газ. 17 янв.; Ліпнёвая раніца: [Верш] // Там жа. 27 июня; Дарога: [Верш] // Там жа. 29 авг.

1972. Калодзеж: [Верш] // Гомел праўда. 29 студз.; Грабаўскім мулярам: [Верш] // Знамя юности. 23 июня; Бярозавая рунь; Бусел; Дарога: [Вершы] // ЛіМ. 9 чэрв.; Студня: [Верш] // Чырв. змена. 20 крас.

1973. Бакены: [Верш] // Гомел. праўда. 8 мая; «Які сёння вечар барвовы...»: [Верш] // Там жа. 7 ліп.; Прысніцца лён: [Верш] // Наст. газ. 26 вер.

1975. Бакены: [Верш] // Знамя юности. 27 июня.

1978. Усё, што ёсць у мяне запаветнага: [Верш] // Гомел. праўда. 17 ліст.

1979. Касавіца: [Вершы] // Нашчадкі. Мн. Рэц.: З э к а ў А. Прыцягненне зямлі бацькаўскай // Гомел. праўда. 1979. 18 вер.; Суніцы: [Верш] // Там жа. 31 ліп.; Бусліныя берагі; «Каля Лельчыц, дзе дубы гамоняць...»: [Вершы] // ЛіМ. 26 студз.; Лясная песня: [Вершы] // Чырв. змена. 18 вер.

1980. Лясная песня: [Верш] // ЛіМ. 2 мая; Раніца на Прыпяці; «У Чачэрску ля Чачоры...»: [Вершы] // Чырв. змена. 30 сак.

1981. «Вяртаюцца калгаснікі з палёў...»; Суніцы; Журба: [Вершы] // Полымя. № 9 / Пад псеўд. Міхась Зорык; «Мне прыснілася зноў Навабеліца...»: [Верш] // Чырв. змена. 14 ліст.

1982. Касавіца; Палессе: [Вершы] // Беларусь. № 9; За сінімі лясамі: [Урыўкі з паэмы «Цар-Дуб»] // ЛіМ. 19 ліст.

1983. «На зямлі цішыня...»; Жураўліны крык: [Вершы] // Гомел. праўда. 5 ліст.

1984. Дарогі Палесся; Ліпляны; Домна Дзянісаўна; Паромшчык; Жнівень: [Вершы] // Маладосць. № 2; Партызанскі лес: [Верш] // Гомел. праўда. 21 студз.; Дарогі Палесся; Ліпляны; Паромшчык: [Вершы] // «Звязда» на меліярацыі Палесся. 31 сак.; «Захліпнецца душа салаўінаю песняй...»: [Верш] // ЛіМ. 1 чэрв.

1985. Ветэран: [Верш] // Партызаны, партызаны... Мн.

1.5.

На рускую мову. «За Прокоповкой лес белый-белый...»: [Верш] / Пер. Е. Потупов // Брянский комсомолец. 1977. 4 сент.; Дорога; «Я грибы перебираю..»; «С листопадами...»: [Вершы] / Пер. В. Парыгин, А. Романюк // Узоры дружбы. Тула, 1979; Белые кони: [Верш] // Брянский комсомолец. 1979. 2 сент.; Дорога: [Верш] / Пер. В. Парыгин // Брянский рабочий. 1979. 2 сент.; «Зелёный май...»: [Верш] / Пер. В. Липневич // Неман. 1980. № 9; Пригородный поезд: [Верш] / Пер. В. Парыгин // Брянский комсомолец. 1980. 31 дек.; Серко: [Верш] / Пер. В. Парыгин // Брянский рабочий. 1980. 8 июня; «Хватило вдосталь дымного прогресса»: [Урывак з паэмы «Цар-Дуб»] / Пер. Е. Потупов // Брянский комсомолец. 1982. 22 дек.; У криницы: [Верш] / Пер. В. Парыгин // Брянский рабочий. 1985. 26 апр.

На ўкраінскую мову. Дорога: [Верш] // Комс. гарт. 1979.24 берез.; Лелечі береги: [Верш] // Деснян. правда. 1982. 21 трав.; Косовиця: [Верш] // Там жа. 1984. 15 лип.; «Якій нині вечір чудовий...»: [Верш] // Там жа. 1984. 28 груд.; «Цвітом липовим липень дурманить...»: [Верш] / Пер. В. Сапон // Комс. гарт. 1984. 25 лют.; Суниці: [Верш] / Пер. А. Шкуліпа // Там жа. 1984. 10 лип.; Партизанські багаття: [Верш] / Пер. П. Громовий // Калгоспне життя. 1985. 1 січ.; Гармоніст: [Верш] / Пер. П. Громовий // Там жа. 1985. 29 чэрв.

2.3.

На беларускай мове. [Б і я б і б л і я г р а ф і ч н а я даведка] // Нашчадкі. Мн., 1979. С. 92; К о ў т у н В. Дакранаючыся словам да жыцця: Маладая паэзія, год 1979 // Маладосць. 1980. № 2.

На рускай мове. [Б і я г р а ф і ч н а я даведка] // Узоры дружбы. Тула, 1979; Ц ы п и с Н. Березовая орбита: Заметки о стихах из тетради // Знамя юности. 1978. 10 авг.

2.4.

На рускай мове. Ф а т н е в Ю. День прозрения: [Паэма] // Фатнев Ю. День прозрения. М., 1979; Я г о ж. «Как паромы у нас на Полесье»: [Верш] // Фатнев Ю. Лунный час. Тула, 1983.

Т. М. Махнач.

БЕЛАБОЦКІ АНДРЭЙ

Белабоцкі (магчыма Б е л а б л о ц к і) Андрэй (да праваслаўнага хрышчэння Ян) Хрыстафоравіч, усходнеславянскі паэт і філосаф 2-й пал. 17 — пач. 18 ст.

Скончыў Слуцкую кальвіністкую гімназію, вучыўся ў Францыі, Італіі, Іспаніі, дзе авалодаў многімі мовамі. Быў кальвіністкім прапаведнікам у Слуцку, настаўнікам у Магілёве. З прычыны праследаванняў езуітамі, вымушаны быў пераехаць у Смаленск, а ў 1681 у Маскву, дзе прыняў праваслаўнае веравызнанне і змяніў сваё ранейшае імя (1682). У Маскве займаўся перакладчыцкай і літаратурна-педагагічнай дзейнасцю. У 1686—91 як перакладчык з лацінскай мовы з пасольствам Ф. Галавіна наведаў Кітай. Напісаў творы «Вялікая навука Раймунда Люлія» (1698—99), «Кніга філасофская», «Кароткая гутарка літасці з ісцінай» (1685) і інш. Веру лічыў асабістай справай кожнага чалавека. Да пераходу ў праваслаўе не прызнаваў афіцыйнай царквы, падвяргаў крытыцы Біблію. У філасофскіх поглядах А. Белабоцкага перапляталіся ідэі рацыяналізму, дэізму і пантэізму. Ад-

стойваў адзінства душы і цела. Філасофію ставіў вышэй за багаслоўе. Галоўны паэтычны твор. А Белабоцкага паэма «Пентатэугум, або Пяць кніг кароткіх» напісана на стараславянскай мове, у якой адчуваецца ўплыў беларускай мовы. Крыніцамі пры напісанні «Пентатэугума» паслужылі творы нямецкіх паэтаў-лацiністаў М. Радэра, І. Ніса і Я. Бальдэ, а таксама іх полькія апрацоўкі. У паэме асуджаецца марнасць зямнога быцця, несправядлівы падзел даброт пры феадальным ладзе, паразітызм пануючага класа, прадстаўнікі якога заканамерна траплялі ў пекла. «Пентатэугум» напісаны эмацыянальна, квяцістым і арнаментальным, тыпова барочным стылем. Пяру А. Белабоцкага належыць пераклад першых дзвюх кніг трактата Фамы Кемпійскага «Аб наследаванні Хрысту». У розных крыніцах А. Белабоцкага блытаюць з польскім паэтам Янам Белабоцкім (каля 1600 — пасля 1661), які не меў дачынення да Беларусі і Расіі.

А. Ф. Коршунаў.

Бібліяграфія

1.2.

Краткая беседа милости со истиною: О божии милосердии и учении. [М.], 1712.

Памятники древней письменности. М., 1878. Т. 18.

1.3.

1965. Пентатеугум // ТОДРЛ. Т. 21.

1970. Пентатеугум // Русская силлабическая поэзия XVII—XVIII вв. Л.

2.3.

На беларускай мове. Мальдзіс А. На скрыжаванні славянскіх традыцый. Мн., 1980. С. 53—57, 59—61; Прашковіч М. Ян (Андрэй) Белабоцкі // Гісторыя беларускай дакастрычніцкай літаратуры: У 2 т. Мн., 1968. Т. 1.

На польскай мове. Suchanek L. Rosyjski poemat eschatologiczny epoki baroku // Slavia Orientalis. 1975. Nr. 1.

На рускай мове. Горфункель А. Андрей Белобоцкий — поэт и философ конца XVII — начала XVIII в. // ТОДРЛ. 1962. Т. 18; Яго ж. Неизвестное издание петровской эпохи // Книга. М., 1962. Т. 6; Яго ж «Пентатеугум» Андрея Белобоцкого // ТОДРЛ. 1965. Т. 21; Дорошевич Э., Конон В. Очерк истории эстетической мысли Белоруссии. М., 1972. С. 104—105; Илюшин А. Силлабическая система в истории русского стиха // Славянское барокко. М., 1979; История белорусской дооктябрьской литературы. Мн., 1977. С. 279; Подокшин С. Вольнодумец из Белоруссии Ян Белобоцкий // Молодые ученые и современная философская наука. Мн., 1964; Яго ж. Лаврентий Зизаний, Ян Белобоцкий // Очерки истории философской и социологической мысли Белоруссии (до 1917 г.). Мн., 1973.

3.1.

Дзяржаўны гістарычны музей у Маскве, ф. Уварава, адз. зах. 268.

В. М. Грышкевіч.

БЕЛАРУС ПЁТРА

Беларус Пётра (сапр. Яленскі Пётр; біяграфічныя звесткі не захаваліся), паэт, празаік, публіцыст пач. 20 ст.

Мяркуючы па карэспандэнцыях, жыў у в. Міршчына Лявонпальскай воласці Дзісенскага пав. (цяпер Міёрскага р-на Віцебскай вобл.). У 1913—15 яго вершы, апавяданні, артыкулы, жарты, допісы друкаваліся ў газ. «Наша ніва». Апавяданне Беларуса Пётра «Якім Бяздольны» выйшла асобным выданнем у Вільні ў друкарні М. Кухты (1914). Творчасць пісьменніка выразна дэмакратычная па характару. Выступаў супраць непісьменнасці і бескультур'я дарэвалюцыйнай беларускай вёскі, узнімаў тэму сацыяльнай несправядлівасці, паказваў зараджэнне ў свядомасці сялян пратэсту супраць парадкаў у царскай Расіі.

З. П. Мельнікава.

Бібліяграфія

1.2.

Якім Бяздольны: [Апавяданне]. Вільня, 1914.

1.3.

1913. Колькі слоў аб Беларусі і беларускай песні // Н. н. 21 ліст.

1914. Чуткі з-пад Дзісны, Віл. губ. // Н. н. 7 лют.; [Карэспандэнцыя: в. Міршчына, Леонпальскай воласці, Дзісн. пав. Віленск. губ.]; Убіўства // Там жа. 17 крас.; У кузні: Апавяданне // Там жа. 1 мая.

1915. З Новым Годам: [Верш] // Н. н. 9 студз.; Лякарства ад беднасці: Жарт // Там жа. 24 крас.

1965. У кузні: [Апавяданне] // Беларуская дакастрычніцкая проза. Мн.

3.1.

ЦБ АН Літвы, аддз. рукап., ф. 21, адз. зах. 197.

В. І. Козіч.

БЕЛЯЖЭНКА (БЕЛІЖЭНКА) БАРЫС

Беляжэнка (Беліжэнка) Барыс Паўлавіч (н. 5.6.1937, в. Промыслы Бешанковіцкага р-на Віцебскай вобл.), паэт, журналіст. Член СП СССР з 1979. Піша на беларускай і рускай мовах.

Нарадзіўся ў сям'і служачага. Пасля атрымання сярэдняй адукацыі на працягу 1955—57 працаваў старшым піянерважатым Новікаўскай сярэдняй школы Бешанковіцкага р-на. Служыў на Балтыйскім ваенна-марскім флоце, потым вярнуўся да педагагічнай працы: працаваў настаўнікам, дырэктарам Дома піянераў і школьнікаў. З 1961 член КПСС. Скончыў завочна філалагічны факультэт БДУ (1965), Мінскую вышэйшую партыйную школу (1970). У 1965—68 загадваў Чашніцкім райана, працаваў намеснікам старшыні Чашніцкага райвыканкома. З 1970 ў апараце Віцебскага абкома партыі: інструктар, лектар, з 1975 загадчык сектара друку, тэлебачання і радыё. З 1980 — у рэдакцыі абласной газ. «Віцебскі рабочы».

У перыядычным друку дэбютаваў у 1959 творамі на рускай мове, потым перайшоў на беларускую. Галоўная тэматыка вершаў Б. Беляжэнкі — праяўленне шчырай сыноўняй любові да роднай Беларусі, яе гераічнага народа з светлым і ў той жа час драматычна-трагедыйным лёсам. У сваіх лепшых вершах паэт пранікнёна, задушэўна піша пра родную Віцебшчыну, пра мужнасць і адвагу народных мсціўцаў — партызан, пра жыццё і працу іх нашчадкаў.

М. А. Губернатараў.

Бібліяграфія

1.2.

Крыгалом: Вершы. Мн., 1973. (Першая кніга паэта). Рэц.: С к а п а У. З любоўю да зямлі // Чырв. змена. 1976. 1 жн.; С о б а л ь В. На грунце роднай зямлі // Віцеб. рабочы. 1973. 22 ліст.

Жытнёвае поле: Лірыка. Мн., 1977.

1.3.

1959. Нефтяной фонтан: [Верш] // Віцеб. рабочы. 2 чэрв.; Будущий конструктор: [Верш] // Там жа. 22 ліст.

1960. Нефтяной фонтан: [Верш] // Неман. № 5; Мы — друзья: [Верш] // Віцеб. рабочы. 6 студз.

1967. Подкова: [Верш] // Віцеб. рабочы. 15 ліп.; Песня глухарей: [Верш] // Там жа. 10 снеж.

1969. «З Расіі ў Беларусь ляцяць вятры...»: [Верш] // Голас Радзімы. № 43; З Расіі ў Беларусь ляцяць вятры...; Белы конь; Трасцянец; «Цецерукі гамоняць на зары...»; «Якая яснасць! Сонца слепіць вочы...»; «Ці чулі вы, як плачуць журавы...»: [Вершы] // Маладосць. № 10; Руки матери: [Верш] // Вяч. Мінск. 2 студз.; На беразе: [Верш] // ЛіМ. 13 чэрв.; Адплывае зямля ў наступную поўнач...: [Верш] // Там жа. 10 кастр.; «Пад кронамі знявечаных бяроз...»; «Імкліва ўцякае ласяня...»: [Вершы] // Чырв. змена. 14 вер.

1970. Канагон: [Верш] // Чырв. змена. 15 студз.

1972. Развазны трактар: [Верш] // Вожык. № 12; У лазні: [Верш] // Там жа. № 20; Пераправеркі: [Верш] // Там жа. № 23; «А ён не меў уласнай хаты...»: [Верш] // Голас Радзімы. № 16; На лодцы; Я клічу чацвёртага; «На ўлонні рэк цячэ маё жыццё...»: [Вершы] // Маладосць. № 4; Камін: [Верш] // Віцеб. рабочы. 21 крас.; Радзіме: [Верш] // Там жа. 1 мая; Хатынь: Вершы // Там жа. 1 чэрв.; Любоў і трывогі паэта: [Рэц. на кн.: С и м а н о в и ч Д. Станция тревоги и любви. Мн., 1972] // Там жа. 29 чэрв.; Хадакі: [Верш] // Там жа. 26 жн.; Сустрэча з бацькамі Юрыя Гагарына: [Верш] // Там жа. 11 кастр.; Песняру: [Верш] // Там жа. 3 ліст.; Іду да Леніна: Вершы // Там жа. 23 ліст.; Паэту: [Верш] // ЛіМ. 21 ліп.; Хатынь без хат; Былыя студні: [Вершы] // Там жа. 18 жн.; Пра што пісаў паэт?: [Верш] // Там жа. 6 кастр.

1973. У гарачы час: [Верш] // Вожык. № 8; Ля партрэта Леніна; Крыгалом; Белая зямля; Сустрэча з бацькамі Юрыя Гагарына: [Вершы] // Маладосць. № 3; Акальцаваны жораў; Абяцала сініца мора спаліць...: [Верш] // Віцеб. рабочы. 3 лют.; Радзіме; Поле, поле...; Сыну; Непакой; Маці; На раскопцы; Белая зямля; Дома: [Вершы] // Там жа. 2 сак.; Дзень вясновы: [Верш] // Там жа. 8 сак.; Пераправеркі; Рамонт: [Вершы] // Там жа. 28 крас.; Майскі плёс: [Верш] // Там жа. 9 мая; У лесе: [Верш] // Там жа. 29 мая; Гімн жніву: [Верш] // Там жа. 2 жн.; Зямля; «Я клічу чацвёртага...»; Наконт ісціны; «У дарогу вады не бяры...»; «Пералётныя птушкі...»; Успамін; «А сярод нас няма кагосьці...»; Лячэнне голадам: [Вершы] // Там жа. 10 жн.; Мікола-падарожнік: [Верш] // Там жа. 15 вер.; Пейзажы Чылі: [Верш] // Там жа. 4 кастр.; Роздум аб Радзіме: [Верш] // Там жа. 5 снеж.; Пятру Ілічу Клімуку, першаму касманаўту з Беларусі: [Верш]

// Там жа. 25 снеж.; Сяўба: [Верш] // Звязда. 4 сак.; «Сярод нас няма кагосьці...»; Сыну: [Вершы] // ЛіМ. 26 кастр.

1974. Яблыня: [Верш] // Дзень паэзіі - 74. Мн.; Юнацтва ў 1000 год: [Верш] // Вожык. № 16; Бяссмерце Ільіча: [Верш] // Віцеб. рабочы. 19 студз.; Снегапад у Ленінградзе: [Верш] // Там жа. 26 студз.; Роднай арміі: [Верш] // Там жа. 23 лют.; Прысвячэнне: [Верш] // Там жа. 8 сак.; Віцебскае неба; Поўнач: [Вершы] // Там жа. 29 сак.; Памяць роднага горада: [Верш] // Там жа. 7 крас.; Вышыня: Вянок санетаў // Там жа. 12 крас.; Паэма распяцця // Там жа. 25 чэрв.; Верасень; Думы пра Чылі: [Вершы] // Там жа. 21 вер.; Былым партызанам: [Верш] // Там жа. 27 вер.; Школьнае свята: [Верш] // Там жа. 5 кастр.; У гасцях у дзядзькі Язэпа, брата Я. Коласа; Яблыня: [Вершы] // Там жа. 1 ліст.; Русілкі; Колеры дзён; Паранены глобус: [Вершы] // Там жа. 16 ліст.; «Калі па-над любімаю Дзвіною...»: [Верш] // ЛіМ. 30 жн.

1975. Памяці Героя Савецкага Саюза Блахіна; Тэлефон; Цэлы век я не бачыў цябе; Бярозы: [Вершы] // Віцеб. рабочы. 25 студз.; Калі ў маю вёску прыйшла Перамога; Маё сэрца: [Вершы] // Там жа. 7 мая; Світанні: [Вершаваны рэпартаж] // Там жа. 20 вер.; Каменне Венеры: [Верш] // Там жа. 29 кастр.

1976. Гайкі: [Вершы] // Сел. х-во Бел. № 12; Легенда далёкай завеі: [Верш] // Віцеб. рабочы. 31 студз.; Жаночы сакавіцкі неспакой: [Верш] // Там жа. 6 сак.; Далі Радзімы: [Верш] // Там жа. 30 крас.; Ходзіць Прыпяць бяссонная: [Верш] // Там жа. 26 мая; Украінскія песні: [Верш] // Там жа. 2 чэрв.; Дожджык над пасёлкам; Пасля завеі; Дома; Стрэл на світанні: [Вершы] // Там жа. 19 чэрв.; Сляпы дождж; Вечнасць; Пах калосся: [Вершы] // Там жа. 25 жн.; Каласы; Сузор'е бэзу: [Вершы] // Там жа 30 кастр.

1977. Свята пумы: Паэма // Маладосць. № 6; Віцеб. рабочы. 13 вер.; Сузор'е бэзу: [Верш] // Работніца і сялянка. № 1; Рамонт: [Верш] // Сел. х-во Бел. № 2; Мікола-падарожнік: [Верш] // Там жа. № 5; Русілкі; Яблыня; Світанне ў Брэсце: [Вершы] // Там жа. № 9; Як было нялёгка зверу, калі Петрык страціў меру: [Верш] // Віцеб. рабочы. 8 студз.; Нейтроны: Паэма // Там жа. 6 жн.; Нядзеля: Апавяданне // Там жа. 9, 11, 12 жн.; Камяніца: [Верш] // Там жа. 27 жн.; Школьны дзень: [Верш] // Там жа. 1 вер.; Дарога на Равенсбрук; Дома; Сонца білася ў вокны...; Дрэвы; У вёсцы; Горыч; Надзея і папрок сабе самому: [Вершы] // Там жа. 10 снеж.; Калі ў вёску прыйшла Перамога: [Верш] // ЛіМ. 10 чэрв.

1978. Сямёнаў сон: [Верш] // Сел. х-во Бел. № 2; Віцеб. рабочы. 10 лют.; Свіння ў запаведніку: [Верш] // Сел. х-во Бел. № 3; Чыё?: [Верш]. // Там жа. № 4; Віцеб. рабочы. 25 сак.; Цішыня: [Верш] // Сел. х-во Бел. № 5; Дрэвы; У вёсцы; Маё імгненне; Вёсачка мая: [Вершы] // Там жа. № 6; Пародны бычок: [Верш] // Там жа. № 7; Лірыка: На жураўінай палянцы; Песня пра сэрца; Р. Ф. Б. прысвячаю; Другі бераг; Я — з белага свету // Віцеб. рабочы. 21 студз.; Як бацьку быць?: [Верш] // Там жа. 4 лют.; Жалобная вестка: [Верш] // Там жа. 8 лют.; «Юбілеі»: [Верш] // Там жа. 19 крас.; Моднику: [Верш] // Там жа. 27 мая; Наконт пароды: [Верш] // Там жа. 17 чэрв.; Мікітаў агарод: [Байка] // Там жа. 31 кастр.; Гульсары: [Верш] // ЛіМ. 23 чэрв.

1979. Дзень Перамогі; Май: [Вершы] // Віцеб. рабочы. 8 мая; Кінаэпапея «Вялікая Айчынная»: [Верш] // Там жа. 18 мая; Світальны час; Вясенняе поле; Сляды вайны; Манголіі; Пажаданне; Ля маскі А. С. Пушкіна; Коні дзяцінства; Вечнасць: [Вершы] // Там жа. 7 ліп.

1980. Майами: [Верш] // Віцеб. рабочы. 20 мая; Березы мои...: [Верш] // Там жа. 19 чэрв.; Лебеди в Докшицах: [Верш] // Там жа. 10 ліп.; Дороги молодости: [Верш] // Там жа. 7 жн.; Родные луга: [Верш] // Там жа. 12 жн.; В лесу: [Верш] // Там жа. 20 вер.; Горькая трава; Но круга не подал; Столько было напутствий; А нас ведь только двое; Под стоны чаек; Да, горше приговора нет; В твоем доме стены — грусть: [Вершы] // Там жа. 4 кастр.

1981. Великая любовь: [Верш] // Віцеб. рабочы. 17 лют.; Свечанка: [Верш] // Там жа. 5 мая; Такі макар: [Верш] // Там жа. 15 мая; Невинный друг зеленый: [Верш] // Там жа. 21 мая; Два языкі: [Верш] // Там жа. 8 ліп.; Отлет птиц: [Верш] // Там жа. 31 кастр.

1982. Реки: [Верш] // Віцеб. рабочы. 23 ліп.; В лесу: [Верш] // Там жа. 25 ліст.; Время зрелых плодов; У моря; О родной деревне; Обрываются струны; Зерно; Кони детства; Перед дорогой; Тень; Слепой дождь: [Вершы] // Там жа. 24 снеж.

1983. Дождь над черной смородиной: [Верш] // Віцеб. рабочы. 22 ліст.

1984. На хлебном поле: [Верш] // Віцеб. рабочы. 11 ліп.

1985. Без вести пропавшему на войне политруку: [Верш] // Віцеб. рабочы. 29 мая.

1.4.

1972. Мішын А. Радзіма; «Ты ўся як ёсць перада мной...»; Туман і памяць / Сааўт. пер. А. Канапелька; Пашкоў Ю. Сны: [Вершы] / З рус. // Віцеб. рабочы. 27 снеж.

1.5.

На ўкраінскую мову. «Прикметні в яблунь і судьба, й краса...»: [Верш] / Пер. А. Глущак // Чорномор. комуна. 1975. 25 черв.

2.3.

На беларускай мове. Макаль П. На паверцы // ЛіМ. 1973. 21 снеж.; Пісьменнікі Савецкай Беларусі: Кароткі даведнік. Мн., 1981.

В. У. Смольская.

Бечык Варлен (Варлен Леанідавіч, псеўд. Б. Варлен, В. Барэйка, Лаўрэн Мігай; 25.6.1939, в. Астрашыцкі Гарадок Мінскага р-на Мінскай вобл.— 13.11.1985, Мінск, пахаваны ў в. Прылукі Мінскага р-на), крытык, літаратуразнавец. Кандыдат філалагічных навук (1974). Лаўрэат Літаратурнай прэміі імя І. Мележа (1987; за кнігу літаратурна-крытычных артыкулаў «Прад высокаю красою...»). Член СП СССР з 1971.

Нарадзіўся ў сям'і настаўнікаў. Маці, Кароткая Ларыса Лявонцьеўна, у гады Вялікай Айчыннай вайны была ў партызанах. Працуе ў БДУ, дацэнт кафедры рускай класічнай літаратуры. У школьныя гады В. Бечык жыў на ст. Талька Пухавіцкага, у Астрашыцкім Гарадку і Прылуках Мінскага р-на. У 1955 скончыў філалагічны факультэт БДУ. Выкладаў беларускую і рускую мову і літаратуру ў Плiскай СШ Смалявіцкага р-на (1960—62). У 1962—66 вучыўся ў аспірантуры на кафедры беларускай літаратуры БДУ. З 1966 працаваў у рэдакцыях газ. «Літаратура і мастацтва» і час. «Неман». З 1972 — малодшы, затым старшы навуковы супрацоўнік (1976—81) Інстытута літаратуры АН БССР. З 1978 член КПСС. З 1981 — намеснік галоўнага рэдактара выдавецтва «Мастацкая літаратура».

З першымі артыкуламі выступіў у 1959 на старонках газеты «Літаратуры і мастацтва». Наступныя працы замацавалі за В. Бечыкам бясспрэчны аўтарытэт руплівага і дасведчанага даследчыка паэзіі і літаратуры, здольнага ўплываць на сучасны літаратурны працэс. В. Бечык — аўтар манаграфічнага даследавання жыццёвага і творчага шляху А. Куляшова, шматлікіх артыкулаў, прысвечаных творчасці Я. Купалы, У. Хадыкі, А. Дудара, П. Броўкі, П. Панчанкі, М. Танка, А. Пысіна, А. Вярцінскага, Р. Барадуліна, В. Вярбы, Я. Янішчыц і інш. Шырокую зацікаўленасць выказваў ён і да празаічных твораў (у артыкулах пра В. Быкава, А. Адамовіча, І. Пташнікава, Я. Сіпакова і інш.). Аўтар манаграфіі «Беларуская савецкая лірыка» (разам з М. Ярошам), адзін з аўтараў «Гісторыі беларускай савецкай літаратуры» (1977, на рускай мове).

Л. М. Гарэлік.

Бібліяграфія

1.1.

Выбранае: Літаратурна-крытычныя артыкулы. Мн., 1989.

1.2.

Поэзия Аркадия Кулешова: Становление и развитие творческой индивидуальности: Автореф. дисс. ... канд. филол. н. Мн., 1974.

Свет жывы і блізкі: Літ.-крытыч. артыкулы. Мн., 1974. Рэц.: Бур'ян Б. Узважанае, абдуманае, блізкае // Полымя. 1975. № 4; Шупенька Г. Заклапочана і эмацыянальна // Маладосць. 1975. № 9.

Беларуская савецкая лірыка. Мн., 1979 / Сааўт. М. Ярош. Рэц.: Марціновіч А. Шляхі беларускай лірыкі // Звязда. 1980. 12 лют; Марчанка С. Сэрца паэзіі — лірыка // ЛіМ. 1979. 14 снеж.; Шупенька Г. Далягляды беларускай савецкай лірыкі // Беларусь. 1980. № 9.

Шлях да акіяна: Кніга пра паэзію А. Куляшова. Мн., 1981. Рэц.: Гарэлік Л. У акіяне паэзіі // ЛіМ. 1982. 25 чэрв.; Кулагин А. Логика эволюции // Лит. обозрение. 1982. № 11; Марціновіч А. Акіян вечнасці // Голас Радзімы. 1982. 25 сак.; Марчанка С. Да акіяна шлях далёкі... // Беларусь. 1982. № 8.

Прад высокаю красою...: Літ.-крытыч. артыкулы. Мн., 1984. Рэц.: Марціновіч А. Патрабавальна і ўлюбёна // Чырв. змена. 1985. 24 ліп.; Ярац В. З удумлівай любоўю // ЛіМ. 1985. 6 вер.

Радзіме — радок і жыццё: Памяці бел. паэтаў, якія геранчна загінулі на Вял. Айчыннай вайне. Мн., 1986.

1.3.

1959. Нам крытыка патрэбна, як паветра // ЛіМ. 21 студз.

1960. Слухаць сучаснасць // ЛіМ. 2 сак.; Скарб нашых балот: [Рэц. на кн.: Чаркасаў А. Балотны скарб. Мн., 1959] // Там жа. 9 крас.; На зялёнай зямлі сяброў // Там жа. 30 крас. / Сааўт. У. Ганчароў, У. Карызна; Эмацыянальная ўлада слова // Там жа. 21 чэрв.

1961. Песня абарвалася пад Сталінградам: [Рэц. на кн.: Жаўрук А. Выбранае. Мн., 1960] // Полымя. № 3; Назва шмат абяцала... // ЛіМ. 20 студз; Паэзія адступіла перад прозай // Там жа. 16 мая; Усім сэрцам слухаць новае // Там жа. 22 жн.; З чалавечай дабратою: [Рэц. на кн.: Шушкевіч С. Услед за марамі. Мн., 1961] // Там жа. 29 снеж. / Пад псеўд. Б. Варлен.

1962. Рэха двух галасоў: [Рэц. на кн.: Лакербая Ю. Эхо родных гор. Мн., 1962] // ЛіМ. 13 крас.

1963. Славеснік і яго саюзнікі // ЛіМ. 12 лют.; Ва-

чыма дзявочай вясны: [Рэц. на кн.: В я р б а В. Вочы вясны. Мн., 1962] // Чырв. змена. 7 сак.

1964. Клас восьмы, клас дзевяты...: Нататкі настаўніка // Маладосць. № 11; Зерні думак жывых // ЛіМ. 7 лют.; Словы ўзнёслыя і шчырыя // Там жа. 25 снеж.

1965. Паэзія шчырасці // Чырв. змена. 27 студз.

1966. Лекі прыроды: [Рэц. на кн.: Л е к а р с т в е н н ы е растения. Мн., 1965] // ЛіМ. 11 лют.; Працэс закончан — суд працягваецца // Там жа. 26 крас. / Сааўт. Г. Бураўкін, А. Вярцінскі, А. Кудравец, У. Мехаў; Зброяй слова і словам зброі...: [Рэц. на кн.: П а р т и з а н с к и е были. М., 1965] // ЛіМ. 4 мая.

1967. Чытаючы паэзію Уладзіміра Хадыкі // Сборник научных работ БГУ (філол. фак.). Мн. Вып. 2; На пачатку дарогі: [Рэц. на кн.: Х а д а н о в і ч І. За акном дождж. Мн., 1967] // Полымя. № 10; Скарбы — у глыбінях: [Рэц. на кн.: К а в а л ю к А. Маўклівыя скарбы. Мн., 1966] // ЛіМ. 3 лют.; На заручынах з новаю песняй... // Там жа. 31 сак.; Равесніца сваіх чытачоў: «Вясёлцы» — дзесяць год // Там жа. 21 крас.; Па праву роднасці // Там жа. 23 чэрв.; У братняй садружнасці: [Рэц. на кн.: П е р к и н Н. В семье братских литератур. Мн., 1967] // Там жа. 21 ліст.; Святочнае і будзённае: [Рэц. на кн.: Д з е н ь паэзіі — 67. Мн., 1967] // Там жа. 26 снеж.

1968. Заўсёды новая кніга // Полымя. № 12; Зарыва над Дальвай: [Рэц. на: П т а ш н і к а ў І. Тартак // Полымя. 1967. № 12] // ЛіМ. 30 студз.; Ля вытокаў галоўнай тэмы: Як нараджалася задума п'есы «Чалавек з ружжом» // Там жа. 19 крас. / Пад псеўд. В. Барэйка; Няхай яе пёры не тупяцца... // Там жа. 10 вер.; Разам і ў будні, і ў святы // Там жа. 20 снеж.; Хлеб-соль табе, імяніннніца! // Там жа. 24 снеж.

1969. В мире прочных ценностей: [Рэц. на кн.: К и с л и к Н. Ветви. Мн., 1969] // Неман. № 11; Молодым идти вперед // Знамя юности. 9 апр.; Прывабнасць звычайнага: [Рэц. на кн.: В е р а б е й Я. Свежасць. Мн., 1968] // ЛіМ. 4 сак. / Пад псеўд. В. Барэйка; Чым жылі і жывуць аднагодкі: [Рэц. на кн.: К а п ы л о в і ч М. Скрозь жывуць людзі. Мн., 1968] // Там жа. 25 сак.; Творчыя сустрэчы равеснікаў у Маскве: З V Усесаюзнай нарады маладых пісьменнікаў // Там жа. 28 сак.; Па праве салдата і сейбіта: [Рэц. на кн.: П ы с і н А. Пойма. Мн., 1968] // Там жа. 15 крас.

1970. «Поэзия — не химия... Алхимия!»: [Рэц. на кн.: Л а с к о в И. Белое небо. Мн., 1969] // Неман. № 6; [Рэц. на кн.: П е р е в о з н а я Е. Воспитание на уроках литературы. Мн., 1968] // Там жа. № 8; Товарищ, народ, Родина: [Рэц. на: Б ы к о в В. Сотников // Новый мир. 1970. № 5] // Там жа. № 12; Глядзеў праз сэрца час...: [Рэц. на кн.: Х а д ы к а У. Выбранае. Мн., 1969] // Полымя. № 2; На паўмільярдным кіламетры // ЛіМ. 6 ліст.

1971. О себе, о людях, о судьбе... // Неман. № 4; Ответственность перед временем // Знамя юности. 25 апр.; У сэрцах — Беларусь // ЛіМ. 4 чэрв.; Паклон школьнай настаўніцы // Там жа. 18 чэрв.; Якім табе быць, паэтычнае свята?: Над старонкамі «Дня паэзіі — 71» // Там жа. 2 ліп. / Сааўт. М. Гіль; Збалелая памяць // Там жа. 16 ліп.; Будзем знаёмы: Анатоль Шушко // Там жа. 6 жн. / Сааўт. М. Гіль; На поўны рост // Там жа. 8 кастр. / Пад псеўд. Лаўрэн Мігай: Тэмпературы і халоднае кіпенне // Там жа. 26 ліст. Поэзии пламя // ЛГ. 7 апр.

1972. Была блокада... // Неман. № 5; Блізкая далячынь: [Рэц. на кн.: С і п а к о ў Я. Па зялёную маланку. Мн., 1971] // Полымя. № 6; Жывая, як жыццё: [Рэц. на кн.: М я ц е л ь с к а я Е., К а м а р о ў с к і Я. Слоўнік беларускай народнай фразеалогіі. Мн., 1972] // Там жа. № 10; За сінім парогам: [Рэц. на кн.: С е р б а н т о в і ч А. Пярсцёнак. Мн., 1971] // ЛіМ. 24 сак.; З часам і людзьмі: Дыялог аб паэзіі // Там жа. 9 чэрв. / Сааўт. А. Вярцінскі; «Калі бывае мне маркотна...» // Там жа. 14 ліп.

1973. «Пяройдзе шлях у новы шлях...»: (Нататкі аб паэзіі Аркадзя Куляшова) // На стрыжні часу. Мн.; Человек всегда будет жить... // Пташников И. Тартак; Лонва. Мн.; «З вечнай прагаю ў вачах...»: [Рэц. на кн.: К у л я ш о ў А. Мая Бесядзь. Мн., 1973] // Маладосць. № 11; Дарогі ў вялікі свет: [Рэц. на кн.: В ы т о к і песні. Мн., 1973] // Полымя. № 11; Прад высокаю красою... // ЛіМ. 8 сак.

1974. «Абуджаная сэрцам, дарагая...» // Дзень паэзіі — 74. Мн.; У дарозе няспынная // Куляшоў А. Зб. тв.: У 5 т. Мн. Т. 1; Аркадзь Куляшоў // Стыль пісьменніка. Мн.; Рэц.: С і н е н к а Г. Праблемы мастацкага стылю // Полымя. 1976. № 2; Зрелости река так широка!..: (К 60-летию со дня рождения Аркадия Кулешова) // Неман. № 2; За даляглядам — новы далягляд: Да шасцідзесяціголддзя з дня нараджэння Аркадзя Куляшова // Полымя. № 2.

1975. Паэзія 20-х, 30-х гг. // БелСЭ. Мн. Т. 12; Спяшайся — прад табою свет // Маладосць. № 4; З такою ж самай навізной...: [Рэц. на кн.: Л і х а д з і е ў с к і С. Вянкі камунарам. Мн., 1974] // Полымя. № 2; З неспакоем сумлення: [Рэц. на кн.: В я р ц і н с к і А. З'яўленне. Мн., 1975] // Там жа. № 11; Всегда волнующее слово // Сел. газ. 29 июня; Свет добра и красоты // Там жа. 25 дек.; У чаканні цуда: [Рэц. на кн.: Б а р а в і к о в а Р. Рамонкавы бераг. Мн., 1974] // Чырв. змена. 22 студз.

1976. «Пяройдзе шлях у новы шлях...»: (Нататкі аб паэзіі Аркадзя Куляшова) // Пра таварышаў па пяру. Мн.; Голас душы народнай: [Рэц. на кн.: Б а л а д и мужності й відваги. К., 1975] // Полымя. № 7; Святло жыцця: [Рэц. на кн.: К у д р а в е ц А. Дзень перад святам. Мн., 1975] // Там жа. № 11; Працяг адкрыцця: [Рэц. на кн.: С т р а л ь ц о ў М. У полі зроку. Мн., 1976] // ЛіМ. 6 жн.

1977. Аркадий Кулешов // История белорусской советской литературы. Мн.; З маладосцю ў паходзе // Полымя. № 8; «У бязмежнай жыцця глыбіні...»; [Рэц. на кн.: Т а н к М. Дарога, закалыханая жытам. Мн., 1976] // Звязда. 11 мая; На шляху да галоўнага: Нататкі пра сучасную бел. паэзію // Звязда. 12 ліст.; Святло духоўнасці: [Рэц. на кн.: К у л я ш о ў А. Хуткасць. Мн., 1976] // ЛіМ. 10 чэрв.; «Хай вам шчасцем свяцяць дні...» // Там жа. 8 ліп.; «Адчуў патрэбу напісаць Вам...» // Там жа. 12 жн.; «Бо хораша на свеце так...»: [Рэц. на кн.: Ш у ш к е в і ч С. Красавік. Мн., 1977] // Там жа. 23 вер.

1978. Голас душы народнай // Беларуская балада. Мн.;: З неспакоем сумлення // На стрыжні часу. Мн.; «Маці-радзіме ўсім сэрцам адданы...» // Сэрцам табе прысягаю. Мн.; Нить материнской песни: [Рэц. на кн.: Т а н к М. Дарога, закалыханая жытам. Мн., 1976; Т а н к М. Нарочанские сосны. Мн., 1977] // Лит. обозрение. № 3; В неразрывном единстве: [Рэц. на кн.: Б я р о з к і н Р. Звенні. Мн., 1976] // Неман № 6; Прысягаюць толькі раз: [Рэц. на кн.: П а н ч а н к а П. На паэтычным небасхіле. Мн., 1977] // Полымя. № 8; З чалавечай дабратою // Голас Радзімы. 2 сак.; Час галоўнай службы // ЛіМ. 24 лют.; Сакавіцкія пісьмы: Лісты з блакнота // Там жа. 31 сак.; ...І бачыць вецер!: Лісты з блакнота // Там жа. 28 крас.; Лірыка травеня: Лісты з блакнота // Там жа. 2 чэрв.; Урокі Куляшова: Лісты з блакнота // Там жа. 4 жн.

1979. С позиций современности: К 50-летию Виктора Коваленко // Неман. № 7; Прасторы творчасці: Да 70-годдзя з дня нараджэння Максіма Лужаніна // Полымя. № 11; Чуйны да жыццёвай красы // Голас Радзімы. 8 ліст.; Паэтычная бібліятэка Беларусі // Звязда. 21 кастр.; Ад сакавіка — да ліпеня... // ЛіМ. 2 сак.; На вялікай прасторы: [Рэц. на кн.: Б я р о з к і н Р. Аркадзь Куляшоў. Мн., 1978] // Там жа. 13 ліп.; О себе, о людях, о судьбе // ЛГ. 4 апр.; Наш Пушкин // Сов. Бел. 6 июня.

1980. Каласы жніўнога лета // Арочка М. Колас на ржышчы. Мн.; Далягляды лірыкі // Беларуская літаратура: Дзень сённяшні. Мн.; З маладосцю ў паходзе // Панчанка П. Лірыка. Мн.; На крылах высокіх // Беларусь. № 11; Што сэрца праспявала // Полымя. № 6; Сэрцам добрым... // ЛіМ. 21 сак.; Ці адстае паэзія? // Там жа. 25 ліп.; Сэрца паэта ўмясціла... // Там жа. 29 жн.

1981. Радзіме — радок і жыццё // Беларусь. № 6; «Беларускім партызанам» // Там жа. № 11; О поэмах Алеся Рязанова из книги «Координаты бытия» //

Літ. учеба. № 3 / Сааўт. А. Міхайлаў, Ф. Яфімаў, В. Ліпневіч; На аснове чалавечай роднасці // Маладосць. № 11; Обретение высоты: Заметки о поэзии тридцатилетних // Неман. № 3; «Свет увесь жывы табой...»: [Рэц. на кн.: Барадулін Р. Вечалле. Мн., 1980] // Полымя. № 12; Песня з сэрца // Звязда. 30 вер.; Пра надзённае... // ЛіМ. 10 крас.; Толькі без сю-сю...: Нататкі пра вершы для дзяцей // Там жа. 11 вер.

1982. Аркадзь Куляшоў // Гісторыя беларускай савецкай літаратуры. Мн. Ч. 2; Роднае, запаветнае... // Колас Я. Родныя вобразы. Мн.; Песня аб Радзіме // Беларусь. № 9.

1983. Поэзия Аркадия Кулешова // Кулешов А. Стихотворения. Поэмы. Л.; На земле белорусской // Маяковский В. Избранное. Мн.; Маякоўскі на зямлі беларускай // Беларусь. № 7; «Всей сердечной мерою...» // Коммунист Бел. № 7; Плён любові і натхнення. Маі Львовіч — 50 // ЛіМ. 29 крас.; У чаканні галоўнага // Там жа. 26 жн.

1984. Голас вясны далёкай // Дзень паэзіі — 84. Мн.; З векам імклівым...: Да 70-годдзя з дня нараджэння Аркадзя Куляшова // Беларусь. № 2; Диалог: Судьба и слово Пимена Панченко // Неман. № 1; На главной дороге // Сов. Бел. 2 нояб.

1985. Приобщение и сотворчество: Худож. пер.: пробл. и суждения // Дружба народов. № 5; «Тут жорсткі бой нядаўна быў...» // ЛіМ. 9 мая.

1988. Радкі і жыццё: Старонкі з дзённіка // Полымя. № 6—8.

1.4.

Есенберлін І. Небяспечная пераправа: Раман / З каз. Мн., 1985.

1.5.

На іспанскую мову. Camino al acéano // Kullashov A. Mi rio Bésiadz. Mn., 1976.

На ўкраінскую мову. За синім порогом / Пер. М. Львович // Прапор. 1975. № 6.

1.6.

Гарэлік Л. Аляксей Пысін: Нарыс жыцця і творчасці. Мн., 1981 / Рэд.

Колас Я. Выбранае. Мн., 1982 / Скл.

Колас Я. Родныя вобразы: Вершы. Мн., 1982. (Паэтыч. б-ка) / Скл.

Купала Я. Вершы і паэмы. Мн., 1982 / Скл.

Кулешов А. Стихотворения и поэмы. Пер. с бел. Л., 1983 / Скл. і заўвагі.

Маяковский В. Избранное. Мн., 1983 / Скл.

2.3.

На беларускай мове. Альфяровіч А. Паэтычнаму святу — быць! // ЛіМ. 1971. 30 ліп. / Сааўт. М. Ермаловіч; Барадулін Р. Журботнае слова // Там жа. 1985. 15 ліст.; Варлен Леанідавіч Бечык: [Некралог] // Там жа. Гіль М. Як агалены нерв // Там жа. Пісьменнікі Савецкай Беларусі: Кароткі даведнік. Мн., 1981; Сідарэвіч А. Сучаснасць і літаратура: Герой, ідэйнасць, майстэрства // ЛіМ. 1985. 22 сак.; Сучаснасць і грамадзянская актыўнасць паэта // Там жа. 1983. 21 кастр.

А. С. Гурская.

БІРАЛА (БУЛЬБЯНІК) ЗАХАР

Бірала Захар Якаўлевіч [псеўд. Бульбянік, Зэшка Бірала; н. 2(15).2.1906, в. Раўнаполле Ігуменскага пав. Мінскай губ., цяпер Пухавіцкага р-на Мінскай вобл.], паэт, сатырык, гумарыст. Член СП СССР з 1980.

Нарадзіўся ў беднай мнагадзетнай сялянскай сям'і. Служыў парабкам у суседняй вёсцы Вострава. Скончыў 4 класы пачатковай школы, паступіў у 5 клас сямігодкі, якую неўзабаве закрылі, бо не хапала настаўнікаў. Заняўся самаадукацыяй, выпісваў газеты, часопісы, асабліва на беларускай мове, даставаў, дзе толькі мог, кнігі і з захапленнем іх чытаў. У 1925—28 працаваў разам з бацькамі на сваёй гаспадарцы, часам наймаўся парабкам да багатых сялян. Скончыў рабфак пры БДУ (1931), Мінскі дзяржаўны педінстытут (1934). Выкладаў беларускую і рускую мову і літаратуру ў Лагойскай сярэдняй школе (1934—36). У 1936 быў незаконна арыштаваны, у 1937 прысуджаны да 8 гадоў пазбаўлення волі. Пакаранне адбываў у Горкаўскай вобл. на станцы Сухабязводная, дзе працаваў на лесанарыхтоўках. Вызвалены ў 1940 (рэабілітаваны ў 1958). У 1940—41 працаваў настаўнікам беларускай мовы і літаратуры ў в. Сенніца Мінскага р-на (у школе, дзе вучыўся Я. Купала). У час Вялікай Айчыннай вайны жыў з бацькамі, працаваў на ўласнай гаспадарцы ў пас. Астравы на Міншчыне, служыў у Чырвонай Арміі (1944—45). Радавым байцом удзельнічаў у баях з фашыстамі на тэрыторыі Польшчы, быў цяжка паранены. У 1945—73 працаваў выкладчыкам беларускай і рускай мовы і літаратуры Мар'інагорскага сельскагаспадарчага

тэхнікума. Арганізаваў і вядзе літаратурны гурток у тэхнікуме, выпускае з гурткоўцамі рукапісны часопіс «Залатыя каласы». Шмат гадоў быў кіраўніком літаб'яднання пры раённай газеце «Сцяг працы».

Першыя вершы надрукаваў у 1926 у газеце «Беларуская вёска». У 20-я г. там працаваў К. Чорны, які прыхільна сустрэў творы пачаткоўца, ахвотна іх друкаваў, некаторыя раіў дапрацоўваць. Вершы З. Біралы ў хуткім часе пачалі з'яўляцца на старонках «Чырвонай змены», «Савецкай Беларусі», часопіса «Маладыя араты» і іншых перыядычных выданняў. У першым зборніку «Смех і радасць вёскі» адчуваецца ўплыў К. Крапівы, які быў яго рэдактарам, а таксама П. Труса і Дз. Беднага. Аўтар вострых і дасціпных зборнікаў гумару і сатыры «У пажарным парадку», «На светлым чорнае», «Прыляцела птушка».

Жыве ў Мар'інай Горцы. *Л. М. Гарэлік.*

Бібліяграфія

1.2.

Смех і радасць вёскі: Песні, вершы і частушкі. Мн., 1929.

Цвітуць кветкі: Вершы. Мн., 1963.

У пажарным парадку: Гумарыст. вершы. Мн., 1968. (Б-ка Вожыка).

На светлым чорнае: Гумарыст. вершы. Мн., 1974. Рэц.: Шушкевіч С. Сатырычным пяром // Звязда. 1974. 25 ліп.

Прыляцела птушка: Вершы. Мн., 1977.

Ружы і крапіва: Лірыка. Сатыра. Гумар. Мн., 1986.

1.3.

1925. Дзявочая песенка: Песня // Маладыя араты. № 12; Вясковыя частушкі // Бел. вёска. 17 ліст.

1926. Пад гармонік; «Эх, трохполка, ты, трохполка...»: Частушкі // Маладыя араты. № 8; Вясёлыя прыпеўкі // Там жа. № 12; Пад гармонік: Частушкі // Там жа. № 13; Пад гармонік: Частушкі // Там жа. № 14; Ураджайная: Прыпеўкі // Там жа. № 18; Раўнапольцы гулялі: [Гумарэска] // Бел. вёска. 27 крас.; Вясковыя прыпеўкі // Там жа. 30 мая; У хляве зраблю парадак: [Верш] // Там жа. 12 снеж.; Спявайце гэтак: [Прыпеўкі] // Чырв. змена. 27 чэрв.; Прыпеўкі // Там жа. 11 ліп.; Раўнапольская моладзь паправіла гразкую грэблю //Там жа. 23 ліп.; Частушкі. На нядбалых камсамольцаў // Там жа. 13 жн.; Спявай прыпеўкі: [Верш] // Там жа. 15 жн.; Батрацкія: На матыў «Ой, яблычка»: [Прыпеўкі] // Там жа. 22 жн.; Пад гармонік: [Верш] // Там жа. 24 вер.; Прыпеўкі // Там жа. 26 вер.; Ураджайныя прыпеўкі // Там жа. 14 кастр.; Вясковыя прыпеўкі // Там жа. 29 кастр.; Янка і Манька: Прыпеўкі // Там жа. 14 ліст.

1927. Ля ракі: [Верш] // Бел. піянер. № 10; Вясковыя прыпеўкі // Чырв. сейбіт. № 13; На сенажаці: [Верш] // Там жа. № 15; На начлезе; Выйду на поле; [Вершы] // Там жа. № 16; Чырвонаармейскія прыпеўкі // Бел. вёска. 11 сак.; Селькораўскае: [Верш] // Там жа. 5 мая; Араты: [Верш] // Там жа. 7 мая; Урадзіла збожжа, ды людзям на радасць!: [Верш] // Там жа. 20 кастр.; Лес: [Верш] // Там жа. 30 кастр.; Камітэцкія прыпеўкі // Там жа. 18 снеж.; Пусці мяне, маці: [Верш] // Чырв. змена. 26 студз.; Частушкі // Там жа. 16 лют.; Частушкі // Там жа. 6 сак.; На камсамольскіх вячорках: [Прыпеўкі] // Там жа. 16 сак.; Прыпеўкі // Там жа. 23 сак.; А чаму ж і Халімону так не жыць?: [Байка] // Там жа. 5 мая; Пчалаводныя прыпеўкі // Там жа. 11 мая; Вясновымі днямі: [Верш] // Там же. 25 мая; Міліярацыйныя: Частушкі // Там жа. 10 чэрв.; «У палёх, палёх...»: [Верш] // Там жа. 12 чэрв.; Хто за ножкі, хто за рожкі...: [Верш] // Там жа. 6 ліп.; За роднай вёскай: [Верш] // Там жа. 23 ліп.; За новую чырвоную вёску: [Верш] // Там жа. 26 ліп.; Наша воля: Прыпеўкі // Там жа. 22 кастр.; Прэч з Саветаў гадаў гэтых...: [Верш] // Там жа. 31 снеж.; Частушкі. Прыпеўкі // Чырв. Полаччына. 2 крас.

1928. Новыя прыпеўкі // Дэкламатар. Мн. [Вып.] 4; Дзе ў камісіі лайдак: [Верш] // Бел. вёска. 18 студз.; Сялянская творчасць: У зімовы вечар // Там жа. 29 студз.; Аб сялянскім калектыве, дзе жывуць усе надзіва: [Верш] // Там жа. 22 лют.; Вы не слухайце, браткі, дзе што кажуць кулакі: [Верш] // Там жа. 7 сак.; Бязбожныя прыпеўкі // Там жа. 5 крас.; Хочаш малака — племяннога май быка: [Частушкі] // Там жа. 11 крас.; Вясной да сяўбы: [Верш] // Там жа. 13 крас.; Селькор: [Верш] // Там жа. 9 мая; Аж пацешацца ўсе: [Верш] // Там жа. 29 чэрв.; У сяўбу хто гадае, той хлеба не мае: [Прыпеўкі] // Там жа. 14 вер.; У вёсцы: [Верш] // Там жа. 7 снеж.; Калядныя: [Верш] // Чырв. змена. 20 студз.; Прыпеўкі пра хлебазагатоўкі // Там жа. 19 лют.; На рынку: [Верш] // Там жа. 26 лют.; Пра сялянскую пазыку: [Верш] // Там жа. 23 сак.; Вясеннія матывы: [Верш] // Там жа. 18 крас.; Наша поле, нашы нівы: [Верш] // Там жа. 6 мая; Прыпеўкі // Там жа. 29 жн.; Бязбожныя прыпеўкі // Там жа. 16 снеж.

1929. Лубін: [Верш] // Бел. вёска. 6 вер.; Кулакам адбой далі: [Верш] // Чырв. змена. 27 студз.; Ураджайная: [Прыпеўкі] // Там жа. 3 сак.

1932. Частушка; Спаборніцтва: [Вершы] // Партыя, слухай. Мн.

1956. Тыдзень гультая: [Верш] // Калг. праўда. 10 ліп.; Пралаза: [Верш] // Мін. праўда. 8 студз.; Вясной да сяўбы: [Верш] // Там жа. 29 крас.; Маша: [Верш] // Чырв. змена. 24 чэрв.

1957. З новым шчасцем, край наш мірны!: [Верш] // Піянер Бел. 27 снеж.

1958. Вася Лындзін: [Верш] // Бярозка. № 10; Хвароба Зосі: [Верш] // Вожык. № 18; Галава свая ў Рыгора: Верш // Маладосць. № 4; Як упаў у яму Саша; Памідоры: [Вершы] // Работніца і сялянка. № 8; Птушка: [Верш] // Наст. газ. 11 ліп.

1959. Новы год: [Верш] // Бярозка. № 1; Месяц і ракета: [Верш] // Работніца і сялянка. № 10; Як ёй бог не памог: [Верш] // Там жа. № 7; Люблю цябе, Беларусь: [Верш] // Калг. праўда. 3 студз.; Як спраўляў гулянку Міна // Мін праўда. 26 крас.; Як дырэктарам ён стаў...; Строгі завуч: [Вершы] // Наст. газ. 23 студз.; Самагоншчык Кандрат: [Верш] // Ніва. 11 студз.

1960. Цэнтралізаваны старшыня // Мін. праўда. 2 ліп.; У перапынак: [Байка] // Наст. газ. 23 ліп.; Вітае ўвесь народ: [Верш] // Там жа. 31 снеж.; Па дарозе: [Верш] // Ніва. 23 кастр.

1961. Як ёй бог не памог: [Верш] // Бог і людзі. Мн.; Што за Янечка такі!: [Верш] // Бярозка. № 7; Міша піша: [Верш] // Вясёлка. № 1; Лянота і ахвота: [Верш] // Там жа. № 11; Як ёлка прыйшла да Міколкі: [Верш] // Піянер Бел. 29 снеж.; Амаль з натуры: [Верш] // Наст. газ. 7 кастр.

1962. У Вовы: [верш] // Вясёлка. № 11; Ніва. 23 снеж.; Удзячнасць нашчадкаў // Наст. газ. 7 ліп.

1963. Гора-брыгадзір: [Сатыр. верш] // Вожык. № 10; Рыбак: [Верш] // Вясёлка. № 6; Міша дрэнна піша: [Верш] // Сел. х-во Бел. № 5; Газета; Памідоры; Лянота і ахвота; А наш Янечка...: [Вершы] // Наст. газ. 16 ліст.; Змітрок: [Верш] // Ніва. 30 чэрв.; Піянер Бел. 7 чэрв.; Іван і каштан: [Верш] // Піянер Бел. 11 кастр.

1964. Як праехаў Янка: [Верш] // Сел. х-во Бел. № 24; Газета: [Верш] // Ніва. 15 сак.; А наш Янечка: [Верш] // Там жа. 7 чэрв.; Дзед Мароз у школе: [Верш] // Піянер Бел. 25 снеж.

1965. Абаранілі сад: [Верш] // Бярозка. № 10; Ні ўдавец, ні хлопец: [Верш] // Вожык. № 18; Ніва. 31 кастр.; Адзежа для Валі: Жарт // Сел. х-во Бел. № 10.

1966. Ракета: [Верш] // Работніца і сялянка. № 2; Халодны цукар: [Верш] // Сел. х-во Бел. № 2; Вянок: [Верш] // Там жа. № 11; Без чаргі: [Верш] // Чырв.

змена. 9 студз.; Кавалер ты, кавалер...: [Верш] // Там жа. 18 снеж.

1968. Сеюць сяўцы: [Верш] // Мін. праўда. 29 чэрв.

1969. Юбілей: [Верш] // Вожык. № 17; Беларусь; [Верш] // Гродн. правда. 10 янв.; Заўжды шануйце перамогу: [Верш] // Мін. праўда. 26 лют.; Май спявае: [Верш] // Там жа. 30 крас.

1970. Падарунак: [Верш] // Мін. праўда. 29 крас.; Галасую!: [Верш] // Там жа. 14 чэрв.

1971. Пра Сяргееву праполку: [Верш] // Чырв. змена. 6 чэрв.; Пагранічнік: [Верш] // Там жа. 29 жн.

1973. Малады Антон: [Верш] // Вожык. № 23; Антон зялёны: [Верш] // Сел. х-во Бел. № 12.

1974. Дасмактаўся...: [Верш] // Бярозка. № 3; Грыша піша: [Верш] // Там жа. № 10; Зарабіў: [Верш] // ЛіМ. 22 лют.; Ні ўдавец, ні хлопец: [Верш] // Наст. газ. 16 сак.

1975. Што з Алесем робіцца?: [Верш] // Бярозка. № 10.

1976. Бярозкі: [Верш] // Бярозка. № 5; Спакуса ў дарозе: [Верш] // Вожык. № 12; Набраў!: [Верш] // Там жа. № 17; Урадзіла бульба: [Верш] // Там жа. № 20.

1977. Залаты прыгажун: [Верш] // Бярозка. № 9; Ні дзяўчына, ні ўдава; Кот-рэвізор: [Вершы] // Вожык. № 12; У лагеры; Боты: [Вершы] // Вясёлка. № 7; Вянок: [Верш] // Наст. газ. 3 снеж.; Ні дзяўчына, ні ўдава: [Верш] // Ніва. 18 снеж.; Дзед Мароз у школе: [Верш] // Піянер Бел. 22 снеж.

1978. Касцюм: [Верш] // Вожык. № 21; Першы снег; [Верш] // Вясёлка. № 2; Сонца: [Верш] // Там жа. № 9.

1979. Кузьма-адшчапенец: [Верш] // Вожык. № 20; Юбілей: [Верш] // Служба быту Беларусі. № 4.

1980. Падарункі: [Верш] // Вожык. № 5; Экспанат; Рэпка: [Вершы] // Вясёлка. № 10; Лакіроўка: [Верш] // Наст. газ. 1 мая; Крах падхаліма: [Верш] // Там жа. 30 жн.

1981. Як ёй бог не памог; Чорт з пісталетам: Кум: [Вершы] // Туман трэба развеяць. Мн.; Нам свеціць сонца: [Верш] // Бярозка. № 5; Да работы без ахвоты; Уцякач: [Гумарыст. вершы] // Вожык. № 3; Спадарожнік; Чарга: [Вершы] // Вясёлка. № 2; Даведка; Вартаўнік Сямён: [Вершы] // Мін. праўда. 21 лют.; Сонца; Сон на агародзе; Грыша піша...: [Вершы] // Наст. газ. 18 лют.

1982. Як хваліўся Апанас: [Верш] // Вожык. № 4; Крытык думаў...: [Верш] // ЛіМ. 9 крас.

1983. Быў бы я дырэктарам; Царыца; Месца далі дзеду; Усё наадварот: [Вершы] // Вожык. № 19.

1985. Вартаўнік Сямён: [Верш] // Вожык. № 6; Замочка; Зменлівая суседка: [Вершы] // Там жа. № 10; Па першым снезе: [Верш] // Там жа. № 24; Ішлі да Перамогі: [Верш] // Вяч. Мінск. 19 жн.; Замочка: [Верш] // Ніва. 28 ліп.

2.3.

На беларускай мове. П р ы н я т ы ў Саюз пісьменнікаў // ЛіМ. 1980. 30 мая; Х в е д а р о в і ч М. [Уступ. артыкул] // Бірала З. У пажарным парадку. Мн., 1968.

М. П. Барташэвіч.

БІРЫЛА СЦЕПКА

Бірыла Сцёпка (гады жыцця і біяграфічныя звесткі не захаваліся), пісьменнік пачатку 20 ст.

Калі меркаваць па допісе «З-пад Лены (Ад нашага карэспандэнта)», надрукаваным 5.6.1915 у «Нашай ніве», С. Бірыла жыў у Сібіры (магчыма, быў палітычным ссыльным). У 1915 у газ. «Наша ніва» апублікаваў апавяданні «Стражнік» (з працягам) і «Пятрусь». У гэтых творах паказаў тыповыя з'явы побыту беларускай дарэвалюцыйнай вёскі.

З. П. Мельнікава.

Бібліяграфія

1.2.

Стражнік: Апавяданне. Вільня, 1915.

1.3.

1915. Стражнік: Апавяданне // Н. н. 7, 14, 19 сак.; 2, 19 крас.; З-пад Лены: (Ад нашага карэспандэнта) // Там жа. 5 чэрв.; Пятрусь: Апавяданне // Там жа. 17, 31 ліп.

1965. Стражнік: [Апавяданне] // Беларуская дакастрычніцкая проза. Мн.

2.3.

На беларускай мове. Г і с т о р ы я беларускай дакастрычніцкай літаратуры: У 2 т. Мн., 1969. Т. 2. С. 258—259.

В. І. Козіч.

Бітэль Пятро [Пётр Іванавіч, н. 6(19).6.1912, мяст. Радунь Лідскага пав. Віленскай губ., цяпер г. п. Радунь Воранаўскага р-на Гродзенскай вобл.]. паэт, перакладчык. Член СП СССР з 1986.

Бацька П. Бітэля працаваў паштальёнам, маці да замужжа была служанкай. У 1915 сям'я выехала ў бежанства ў Расію, у 1921 вярнулася на Беларусь, жыла ў в. Люташ Валожынскага пав. Улады буржуазнай Польшчы не прынялі бацьку на службу, давялося гаспадарыць на зямлі. У 1925 П. Бітэль скончыў з пахвальнай граматай 6 класаў у суседнім Вішневе, здаў экзамен за падрыхтоўчы курс і паступіў у Барунскую настаўніцкую семінарыю. У першы год вучобы настаўніцай польскай мовы і літаратуры была М. Багушэвіч, нявестка Ф. Багушэвіча, жонка яго сына Тамаша, якая навучыла П. Бітэля любіць і разумець літаратуру і заахвоціла яго пісаць. Працягваў вучобу ў Віленскай настаўніцкай семінарыі імя Т. Зана (скончыў у 1931). Атрымаць працу па спецыяльнасці было вельмі цяжка. У 1933—34 служыў у польскім войску. Нарэшце ў 1934 атрымаў месца загадчыка пачатковай школы ў в. Даўгінава ля Карэліч. Працуючы тут, завочна скончыў гісторыка-філалагічнае аддзяленне Вышэйшых настаўніцкіх курсаў пры Віленскім універсітэце. У пачатку вайны гітлераўскай Германіі з Польшчай быў мабілізаваны і накіраваны на фронт. Вярнуўшыся ў родныя мясціны, дзе ўсталявалася савецкая ўлада, працаваў настаўнікам у в. Вішнева, дырэктарам СШ № 2 у Валожыне, інспектарам-метадыстам школ Валожынскага р-на. У часы гітлераўскай акупацыі жыў у Валожыне, трымаў сувязь з партызанамі. У чэрвені 1944 разам з сям'ёй быў вывезены ў Германію. Па дарозе ў час аварыі цягніка П. Бітэлю ўдалося ўцячы, знайсці прытулак у Польшчы і дачакацца вызвалення. Быў мабілізаваны ў Савецкую Армію, служыў да канца 1945. Затым працаваў настаўнікам Забрэжскай сямігодкі (Валожынскі р-н). У 1947 быў звольнены з настаўніцкай працы па несправядлівым абвінавачанні і каб выжыць і пракарміць сям'ю, стаў праваслаўным свяшчэннікам у Докшыцах. У 1950 быў арыштаваны, а ў 1951 завочна асуджаны да 10 гадоў зняволення ў папраўча-працоўных лагерах. Адбываў тэрмін у Кемераўскай вобл., Омску, Джэзказгане, дзе працаваў на пагрузцы драўніны, на будоўлі, у медным рудніку. На абгортачнай паперы пераклаў у гэты час на беларускую мову паэмы А. Міцкевіча «Пан Тадэвуш», «Конрад Валенрод», «Гражына». У 1956 са зняццем судзімасці вярнуўся на радзіму, аднак настаўніцкай працы не мог атрымаць і зноў працаваў свяшчэннікам. У 1963—74 настаўнік беларускай мовы і літаратуры і нямецкай мовы ў Вішнеўскай СШ Валожынскага р-на. Завочна скончыў філалагічны факультэт Мінскага педінстытута (1970). Цалкам рэабілітаваны ў 1978.

Першыя вершы П. Бітэля з'явіліся ў друку ў 1939 у Валожынскай («Іскра») і Лідскай («Уперад») раённых газетах. Аўтар шэрагу артыкулаў па педагогіцы, якія былі надрукаваны ў 1937—39 у час. настаўніцкага прафсаюза Віленскай акругі «Sprawy nauczycielskie» («Настаўніцкія справы»). Пасля вайны пісаў гістарычныя паэмы, вершаваныя аповесці пра жыццё працоўных Заходняй Беларусі. Аўтар кніг «Замкі і людзі» і «Паэмы». Да эпічнага жанру П. Бітэль звярнуўся, каб шырэй высвеціць жыццё і барацьбу народа за свае чалавечыя правы на працягу мінулых стагоддзяў. Гістарызм мыслення і адчуванне драматызму часу характэрны для паэм «Замкі і людзі», «Сказанне пра Апанаса Берасцейскага», «Памятны верасень» і інш. Перакладае з польскай, рускай, украінскай і інш. моў.

Жыве ў в. Вішнева Валожынскага р-на.

Л. М. Гарэлік, А. М. Пяткевіч.

Бібліяграфія

1.2.

Замкі і людзі: Гіст. паэма. Мн., 1968. Рэц.: Мірачыцкі Л. Старонкі далёкай мінуўшчыны // ЛіМ. 1968. 17 вер.

Паэмы. Мн., 1984.

Дзве вайны: Вершаваныя аповесці. Мн., 1990.

1.3.

1963. Гусі; Трыялеты; Жаданы госць; «О, як мне добра...»: [Вершы] // Голас Радзімы. № 84.

1964. Бярозкі: [Верш] // Чырв. змена. 13 вер.

1968. «Плывуць па небе хмар чорных латы...»: [Верш] // Голас Радзімы. № 25.

1969. Грыбная пара: [Верш] // Вясёлка. № 9.

1975. На сустрэчу лета: [Верш] // Вясёлка. № 5.

1980. Вішнева і вішнеўцы // Голас Радзімы. 18, 25 вер., 2 кастр.

1981. У нашым краі не чужынцы // Голас Радзімы. 12 лют.; Баруны // Там жа. 4 чэрв.; Наш Валожын: [Верш] // Сел. газ. 27 дек.

1982. Сцяжынка: [Верш] // Мін. праўда. 30 крас.; «Гляджу на кветку, што ссыпаецца і вяне...»; «Уночы вецер біўся ў вокны...»; Асенні пейзаж: [Вершы] // Чырв. змена. 24 ліп.

1983. Лось: [Верш] // Бярозка. № 2.

1985. «Як з зерня ўздымаюцца дрэвы...»: [Верш] // Чырв. змена. 30 студз.

1.4.

К р а ш э ў с к і Ю. Хата за вёскай: Аповесць / З пол. Мн., 1989.

1965. М і ц к е в і ч А. Пан Тадэуш: Урывак з першай кнігі / З пол. // Дзень паэзіі — 65. Мн.; Б р э х т Б. Непераможны надпіс: [Верш] / З ням. // Беларусь. № 10; ЛіМ. 5 кастр.; Ц ы м е р ы н г М. Я бачыў Леніна; [Верш] / З ням. // Мін. праўда. 17 кастр.

1966. А г а к а ў Л. Сем пар лапцей; А л я н д з е й В. Гаманлівыя ластаўкі: [Апавяданні] / З чув. // Чувашскія апавяданні. Мн.

1967. Ц ы м е р ы н г М. Я Леніна бачыў...: [Верш] / З ням. // Дзень паэзіі — 67. Мн.

1968. Б а р а т а ш в і л і Н. Самотная душа; Асенні вецер у садку...: [Вершы] / З груз. // ЛіМ. 11 кастр.

1969. М і ц к е в і ч А. Пан Тадэвуш: (З кнігі першай; З кнігі другой; З кнігі трэцяй; З кнігі шостай; З кнігі восьмай): Урыўкі з паэмы / З пол. // Міцкевіч А. «Зямля наваградская, краю мой родны...». Мн.; Б е х е р І. Правадыр; Б р э х т Б. Непераможны надпіс: [Вершы] / З ням. // ЛіМ. 22 крас.

1970. Б е х е р І. Правадыр: [Верш] / З ням. // З Леніным заўсёды. Мн.; М і ц к е в і ч А. Банкет: Урывак з гістарычнай аповесці «Конрад Валенрод» / З пол. // ЛіМ. 21 жн.

1976. Т э т м а е р К. Франак Саліга і пан бог: Апавяданне / З пол. // Далягляды. Мн.; Ш ч ы п а ч о ў С. Зямля павярталася...: [Верш] / З рус. // Звязда. 4 крас.

1979. М е ж э л а й ц і с Э. Арфа: [Верш] / З літ. // Далягляды. Мн.

1981. Д р о б і ц Г. На крылах кахання: Гумарэска / З пол. // Работніца і сялянка. № 2.

1982. Д у н і н - М а р ц і н к е в і ч В. З-над Іслачы, або лекі на сон: (Урыўкі з аднайм. паэмы) / З пол. // Голас Радзімы. 16 снеж.; Я г о ж. Уступ да паэмы «З-над Іслачы, або лекі на сон» / З пол. // ЛіМ. 17 снеж.

1983. М і ц к е в і ч А. Гражына: Літоўская аповесць // Далягляды. Мн.

1984. К а н а п н і ц к а я М. Банасёва: Апавяданне / З пол. // Далягляды. Мн.; Д у н і н-М а р ц і н к е в і ч В. Неспадзяванка для майстэрні; Апантаны: Драматычныя творы; Літаратарскія клопаты; З-над Іслачы, або лекі на сон: [Вершаваныя апавяданні]; Малітва на памінальны дзень; Дзіця і маці: [Вершы]; Велікоднае пасланне суседцы Скіндэравай. 15 красавіка / З пол. // Дунін-Марцінкевіч В. Творы. Мн.

1985. Я с е н і н С. «Сыпле чаромха ўкруг снегам...»; А с е е ў М. Мёд і яд; А л і г е р М. Восень; М і х а л к о ў С. Прыкмета: [Вершы] / З рус. // Братэрства. Мн.

1.6.

З д а ў н е й ш а г а гумару аб рэлігіі: Нічога не чуваць // Вожык. 1964. № 3 / Запіс.

2.3.

На беларускай мове. А р о ч к а М. Трывожны эпас стрададнасці // Бітэль П. Паэмы. Мн., 1984; Б а р с т о к М. Паэма // Сучасная беларуская паэзія. Мн., 1970. С. 178—179.

На польскай мове. H u s z c z a J. Kartki z podróży // Huszcza J. Opowieści w czarnych ramkach. Łódź, 1979.

З. У. Драздова.

БІЧЭЛЬ-ЗАГНЕТАВА ДАНУТА

Бічэль-Загнетава Данута Янаўна (дзявоч. Бічэль, па мужу Загнетава; н. 1.1.1938, в. Біскупцы Лідскага пав. Навагрудскага ваяв., цяпер Лідскага р-на Гродзенскай вобл.), паэтэса. Член СП СССР з 1964. Лаўрэат Дзяржаўнай прэміі БССР імя Я Купалы (1984; за зборнік вершаў «Дзе ходзяць басаножы»).

Нарадзілася ў сялянскай сям'і. Бацькі, Ян Вікенцьевіч Бічэль і Марыя Адамаўна Бурнос, ажаніліся па каханню. Бацька кідаўся ў заробкі, у выніку купіў крыху пясчанай зямлі. Жылі ў згодзе. Сардэчнасць іх адносін паўплывала на развіццё паэтычнага светаадчування дачкі. Да працы дома не змушалі, аднак у школьныя гады давялося пасвіць кароў, з-за чаго прапусціла адзін год вучо-

бы. У роднай вёсцы скончыла пачатковую школу, у 5 клас хадзіла ў Дакудаўскую СШ. У 1953 скончыла Карнілаўскую сямігодку і паступіла ў Лідскае педвучылішча. Праз тры гады яно было расфарміравана, і 4-ты, выпускны курс, закончыла на выдатна ў Навагрудку (1957). Скончыла аддзяленне беларускай мовы і літаратуры гісторыка-філалагічнага факультэта Гродзенскага педінстытута (1962), працавала настаўніцай беларускай мовы і літаратуры Гродзенскай школы рабочай моладзі № 5. З 1982 — старшы навуковы супрацоўнік Гродзенскага абласнога гісторыка-археалагічнага музея, працуе ў «Доме Максіма Багдановіча», у якім прайшлі дзіцячыя гады вялікага паэта. Там яе стараннямі і руплівай працай адкрыта музейная экспазіцыя (1986).

Узнагароджана Ганаровай Граматай Вярхоўнага Савета БССР.

Пісаць вершы пачала рана, у пачатковай школе, а з 5 класа пісала ўжо рэгулярна, толькі «для сябе». Абудзілі паэтычныя здольнасці не столькі школа і кнігі (сярод ранніх кніжак былі Я. Купала, А. Міцкевіч, Г. Сянкевіч), колькі роднае слова і родная песня, што чуліся навокал. У Лідскім педвучылішчы ўжо выступала з вершамі са сцэны. У Навагрудку прымала ўдзел у рабоце мясцовага літаб'яднання.

Першы верш Д. Бічэль-Загнетавай «Роднае слова», напісаны ў час студэнцкіх канікул, быў змешчаны ў газ. «Літаратура і мастацтва» (1958). Аўтар зборнікаў паэзіі «Дзявочае сэрца», «Запалянкі», «Дзе ходзяць басанож» і інш. Асноўнае ў яе шчырай усхваляванай лірычнай споведзі — пачуццё грамадзянскай адказнасці, годнасці і гонару за Беларусь, за свой Прынёманскі край, бацькоўскую зямлю. Праблемы сучаснасці і гістарычнае мінулае, трывога за мір на планеце, высокія маральна-этычныя прынцыпы чалавечых узаемаадносін, вернасць, сяброўства, каханне, мацярынства — складаюць змест яе лірыкі. Выдала зборнікі вершаў для дзяцей. Яе вершы пакладзены на музыку (І. Кузняцоў, Г. Пукст, М. Пятрэнка і інш.).

Жыве ў Гродне. *А. М. Пяткевіч.*

Бібліяграфія

1.2.

Дзявочае сэрца: Вершы. Мн., 1961. Рэц.: Боган У. Голас сэрца // Маладосць. 1961. № 10; Варно У. Шчаслівай дарогі // Гродзен. праўда. 1961. 21 мая; ЛіМ. 1961. 9 мая; Калеснік І. Свет! Ён цудоўны!.. // Чырв. змена. 1961. 29 ліп.; Кедалава Н. Шчыры запеў // Полымя. 1961. № 7; Пестрак П. Першыя крокі // Беларусь. 1961. № 8.

Нёман ідзе: Вершы. Мн., 1964. Рэц.: Бур'ян Б. Падказана жаночым сэрцам // Маладосць. 1965. № 2; Бярозкін Р. Свежасць і чысціня // Беларусь. 1965. № 1; Грахоўскі С. Шчаслівая пара // Полымя. 1965. № 4; Кудрявцев И. О крае принеманском // Сел. газ. 1965. 4 марта; Лісоўскі М., Васільеў М. «Быць асенняй... не хачу» /// Чырв. змена. 1965. 9 лют.; Макаль П. З чыстых крыніц // ЛіМ. 1965. 19 лют.; Петкевич А. Песня над Нёманом // Гродн. правда. 1965. 26 марта; Рагойша В. Шчодры букет // ЛіМ. 1965. 16 ліст.; Юрэвіч У. Прызнанне народу // Маладосць. 1965. № 2; Яўменаў Л. Шчырая сімфонія // Наст. газ. 1964. 26 снеж.

Запалянкі: Паэмы. Вершы. Мн., 1967. Рэц.: Бураўкін Г. «Як сасонка ў бары...» // Полымя. 1968. № 6; Кацюшын М. Паэзія жыцця // Вяч. Мінск. 1968. 9 крас.; Клещенко В. Поэзия человеческих чувств // Гродн. правда. 1967. 16 дек.; Марціновіч А. Праўды і сэрца голас // Мін. праўда. 1968. 3 крас.; Міска С. Смалістым каранём глыбокім // Звязда. 1968. 13 студз.; Пяткевіч А. Роднае, запаветнае // ЛіМ. 1968. 27 лют.; Рагойша В. Станаўленне голасу // Маладосць. 1968. № 11; Семашкевіч Р. Ад роднай зямлі // Беларусь. 1969. № 3.

Перапёлка: Вершы. Мн., 1968. Рэц.: Ипатова О. Новые грани таланта // Гродн. правда. 1968. 5 дек.

Грыб-парасон: (Вершы). Мн., 1969.

Дзічка: [Вершы]. Мн., 1971.

Рыжая палянка: [Вершы]. Мн., 1971.

Доля: Вершы. Мн., 1972. Рэц.: Анатольев В. «Слышали, добрые люди?» // Гродн. правда. 1973. 21 февр.; Бярозкін Р. Хораша, чыста... // Полымя. 1973. № 4; Кучар А. Адметным голасам // Беларусь. 1973. № 5; Мельнік М. «Жыць не магу інакш» // Наст. газ. 1973. 7 ліп. Петкевич А. Биение жизни // Гродн. правда. 1973. 21 февр.

Дагані на кані: [Вершы]. Мн., 1973.

Ты — гэта ты: Паэзія. Мн., 1976. Рэц.: Березкин Г. Подлинность // Дружба народов. 1977. № 4; Яго ж. Свята і рух // Маладосць. 1976. № 6; Гаўрусёў С. Без заніжаных мерак // Полымя. 1976. № 10; Петкевич А. Прекрасное — в обыденном // Гродн. правда. 1976. 19 июня; Руцкая А. «Увагі варты пошук» // ЛіМ. 1977. 21 кастр.; Суровцев Ю. Мир души человеческой // Новый мир. 1978. № 5; Тарас В. З-пад вечнага карэння // Беларусь. 1977. № 1.

Браткі: Вершы і паэмы Мн., 1979. Рэц.: Пяткевіч А. З народных крыніц // Наст. газ. 1980. 23 студ.

Лузанцы: Вершы. Мн., 1982.

Дзе ходзяць басаночж: Вершы. Мн., 1983. Рэц.: Каржанеўская Г. «Абнімаюць рукі Беларусь...» // Голас Радзімы. 1983. 17 ліст.; Макарэвіч В. Роднае карэнне // Чырв. змена. 1984. 10 ліп.; Петкевич А. Память любви // Гродн. правда. 1983. 1 окт.; Тарасюк Л. Наталенне словам // Маладосць. 1984. № 11; Чабан Т. Приручение мира // Дружба народов. 1985. № 8; Яе ж. Увасабленне // ЛіМ. 1983. 9 снеж.

Габрынька і Габрусь: Вершы. Мн., 1985. Рэц.: Мінзер М. Букет прынёманскіх красак // ЛіМ. 1986. 7 сак.

Загасцінец: Вершы. Мн., 1985. Рэц.: Чабан Т. Приручение мира // Дружба народов. 1985. № 8; Яе ж. Веру словам // Неман. 1985. № 11.

Даўняе сонца. Лірыка. Мн., 1987.

А на Палессі: Вершы і балады. Мн., 1990.

1.3.

1958. Радзіма; Нёман у разводдзе; Дзяцінства маё; Дзве сястрычкі: [Вершы] // Нёман. Гродна. Кн. 2; Тату: [Верш] // Гродзен. праўда. 27 крас.; Сыпле неба безліч зор: [Верш] // Там жа. 25 мая; Полька: [Верш] // Там жа. 13 ліп.; Роднае слова: [Верш] // ЛіМ. 12 лют.; Я на светлым лузе...; Санкі-самакаты: [Вершы] // Там жа. 8 сак.; Нёман у разводдзе; Сыпле неба безліч зор...; Полька: [Вершы] // Там жа. 9 жн.; Свята ўраджаю: [Верш] // Чырв. змена. 21 кастр.

1959. Радзіма; Песня лесу; У жніво: [Вершы] // Маладосць. № 3; Наша песня звініць на вадзе: [Вершы] // Гродзен. праўда. 15 сак.; Выпускнікам: [Верш] // Там жа. 12 крас.; Жаўруковыя пераліва: [Верш] // Там жа. 10 мая; Аб шчасці: [Верш] // Там жа. 17 мая; Беларусі: [Верш] // Там жа. 14 чэрв.; Каб вярнуць маладосць: [Верш] // Там жа. 13 вер.; Зможам!; Роднае слова; Адно пытанне; Хвалько: [Вершы] // Там жа. 25 кастр.; Брыгадзір: [Верш] // Там жа. 29 ліст.; Многім цёпла...; Песня звініць: [Вершы] // ЛіМ. 6 мая.

1960. Горад мой: [Верш] // Гродзен. праўда.

13 сак.; Вальс гродзенскіх студэнтаў: [Верш] // Там жа. 5 чэрв.; Пра бяду і каляду; «Смуглатварай, сінявокай...»: [Вершы] // Там жа. 21 кастр.; Я адтуль: [Верш] // Там жа. 11 снеж.

1961. Роднае слова: [Верш] // Анталогія беларускай паэзіі: У 3 т. Мн. Т. 3; «Сягоння слоў прыгожых не кажы...»; Раніца; «Мая,— крычаў ты ўсхвалявана мне...»; Сэрца дзявочае: [Вершы] // Полымя. № 2; Полька: [Верш] // Работніца і сялянка. № 7; Балада провадаў; Будучыя астранаўты; «Ані груш, ані сліў...»; «Можа прыйдзе калі чарга...»: [Вершы] // Гродзен. праўда. 15 студз.; Студэнты; Гімн дачцы: [Верш] // Там жа. 15 кастр.; Дзіцячае: [Верш] // Там жа. 2 снеж.; — Мая,— крычаў ты ўсхвалявана мне...: [Верш] // Ніва. 27 жн.

1962. Вуліца міру: [Верш] // Гродзен. праўда. 14 студз.; Ішлі лесам касары; Ой, ляцелі гусі: [Вершы] // Там жа. 25 сак.; Здарова!: [Верш] // Там жа. 26 жн.; Першае слова — вам: [Верш] // Там жа 23 вер.; Стома і песня: [Верш] // Там жа. 10 кастр.; Цераз рэчку, цераз стаў...: [Верш] // Там жа. 4 ліст.; Наш будучы дзень: [Верш] // Там жа. 16 снеж.

1963. Родны горад? Фрэзероўшчыца; На граніцы; «Не хачу...»: [Вершы] // Маладосць. № 8; Касец: [Верш] // Полымя. № 7. «Недзе за лесам далёкім...»; Каложа; Маладзік; Гусі: [Вершы] // Там жа. № 8; Родны горад [Верш] // Гродн. праўда. 20 янв.; Усміхайцеся, людзі: [Верш] // Там жа. 3 февр.; «Глядзіш агнявымі вачыма»...: [Верш] // Там жа. 13 апр.; «Век бы прашляцца...»: [Верш] // Там жа. 14 сент.; Трыялеты: «Я палячу насустрач сонцу...»; «Мне вельмі добра...»: [Вершы] // Там жа. 6 окт.; Абнаўленне: [Верш] // Там жа. 20 окт.; Гаршкалепы; «Босыя ногі...»; «Захлынайся, хмара раві...»: [Вершы] // Звязда. 22 снеж.; Вуліца міру: [Верш] // ЛіМ. 8 сак.; Наднёманскія заранкі; Ходзіць-ходзіць каля сосен...; Сэрца! Чуеш?; Я, як птушка...: [Вершы] // Там жа. 19 сак.; Я на месяц лячу; Сонца жмурыцца; Лёгкае, белае...: [Вершы] // Там жа. 11 чэрв.; Нёману: [Верш] // Чырв. змена. 24 сак.

1964. Помніш..?; «Утамілася, замарылася...»: [Вершы] // Беларусь. № 3; Чабарок; Гаспадынька; Сукенка; Зай: [Вершы] // Вясёлка. № 10; Хлопцы; У цішыні; «Іншы з самага святога рання...»; Маці; Лес; «Шаткавалі капусту двое...»: [Вершы] // Маладосць. № 3; Перад світаннем: [Верш] // Гродн. праўда. 29 февр.; Шчасце: [Верш] // Там жа. 8 марта; Тры сэрцы: [Верш] // Там жа. 23 мая; «На прадвесні...»; «Мяне лета ў горадзе скоўвае...»: [Вершы] // Там жа. 20 июня; Да Радзімы; Расінка: [Вершы] // Там жа. 7 авг.; Прынёманскае дзіва; Ранак: [Вершы] // ЛіМ. 6 сак.; Хлопцы; Шаткавалі капусту двое...: [Вершы] // Там жа. 17 сак.; Вясковыя дзяўчаты; «Як з яечка птушкі»: [Вершы] // Ніва. 20 вер.

1965. «І адкуль з такімі вачамі?..»; Аксеня: [Вершы] // Дзень паэзіі — 65. Мн.; «Рвала вішні недаспелыя...»; Вузялочак; «Шэравокі малады...»; Падняласся: [Вершы] // Беларусь. № 3; Хто ён?; Курапатка: [Вершы] // Вясёлка. № 1; Зіма: [Верш] // Там жа. № 12; «...Шчочку да вуснаў туліць...»; «Ці сняцца табе...»; Ловаць; «Можа сядзем з табою за вёслы...»; «Хоць бы посвістам...»; Нёману: [Вершы] // Голас Радзімы. № 51; Людзі без смерці; «О, колькі трэба ў сэрцы мець агню і лёду...»; «Зноў як сініца...»; «Покуль на Белай Русі...»; «Нечакана...»; «Хаця вясло здымае хвалі, як луску...»; «Рвецца вецер з рэчкі да кустоў...»: [Вершы] // Маладосць. № 3; У вялізным без столі клубе...: [Верш] // Гродн. праўда. 23 янв.; Радзіма...: [Верш] // Там жа. 13 февр.; З «Загасцінскіх матываў»: «Рвала вішні недаспелыя...»; Вузялочак; «Шэравокі, малады...»: [Вершы] // Заря. 2 апр.; Людзі без смерці: [Верш] // ЛіМ. 16 сак.

1966. [Вершы] // Гродна: Фотаальбом. Мн.; Прызнанне: Трыпціх // Дзень паэзіі — 66. Мн.; Роднае слова: [Верш] // Люблю наш край. Мн.; Знаёмства: [Верш] // Вясёлка. № 3; Гарбуз; Баравік: [Вершы] // Там жа. № 9; Жыта: Паэма // Маладосць. № 12; Прызнанне: Трыпціх // Гродн. праўда. 23 янв.; Цётка: [Верш] // ЛіМ. 15 ліп.

1967. Дома: [Верш] // Дзень паэзіі — 67. Мн.; Роднае; Няўмела да мяне дзяўчатка туліцца; Хаўтуры: [Вершы] // Беларусь. № 2; Бабіна лета; Дзяцінства [Вершы] // Там жа. № 3; Пеўні: [Верш] // Вясёлка. № 8; Роднае: [Верш] // Голас Радзімы. № 19; «Праняў да касцей холад...»: [Верш] // Гродн. праўда. 29 янв.; Зубры: [Верш] // Там жа. 15 апр.; «Кропля. Навокал — мора...»: [Верш] // Там жа. 9 сент.; «Ускінуўшы рукі, як ветразі...»; «Блізкі лес зялёны...»: [Вершы] // Там жа. 16 дек.; Бабіна лета: [Верш] // Звязда. 4 сак.; Роднае: [Верш] // ЛіМ. 10 лют.; Сакавік: [Верш] // Там жа. 7 сак.; Закіпела бульба ў чугуне: [Верш] // Там жа. 10 кастр.; Зубр: [Верш] // Ніва. 19 лют.; Роднае: [Верш] // Чырв. змена. 8 сак.

1968. «...Шчочку да вуснаў туліць...»; «— І адкуль з такімі вачамі?..»: [Вершы] // Ад родных ніў, ад роднай хаты. Мн.; Радзіма; Песня лесу; Лёгкія сняжынкі ў цішы...; Бяроза: [Вершы] // Слова аб роднай прыродзе. Мн.; Сані; Дзед Мядзведзь; Кошка: [Вершы] // Вясёлка. № 3; Чарніцы: [Верш] // Там жа. № 7; Каб у стозе духмяным выспацца...: [Верш] // Голас Радзімы. № 11; «Ускінуўшы рукі, як ветразі...»; «І я, як той маленькі муравей...»; «Жураўліха...»; «Я жыта...»; «Блізкі лес зялёны...»: [Вершы] // Маладосць. № 5; «Я тутэйшая...»: [Верш] // Віцеб. рабочы. 6 сак.; Мора; «І я, як той маленькі муравей...»; «Я — жыта...»: [Вершы] // Гродн. праўда. 8 марта; Нашим младшим друзьям: [Рэц. на кн.: Ш у ш к е в и ч С. А мы крупу сеяли. Мн., 1967] // Там жа. 16 авг.; «І я, як той маленькі муравей...»: [Верш] // ЛіМ. 14 мая; «Я мрою, быццам я лячу...»; «Хай адплыву я...»; «Нядобра, калі спіш ты...»: [Вершы] // Там жа. 21 мая; І адкуль з такімі вачамі?..: [Верш] // Ніва. 14 крас.

1969.— І адкуль з такімі вачамі?..: [Верш] // Беларускі каляндар. 1970. Беласток; Роднае слова; «Ціхутка зорку з далёкага неба...»; Раніца; Сэрца дзявочае; «Босыя ногі...»; «Ані груш, ані сліў...»; «Нібы сунічка...»; Полька: [Вершы] // Мары юнацкія. Мн.; На даліне пахне сена...: [Верш] // Голас Радзімы. № 16; «Я свае бяссонныя ночы...»; «А недзе...»; «Шчабечуць вольныя ластаўкі...»; «Хочаш, вымыю кашулю...»: [Вершы] // Маладосць. № 12; Настрой; «Цябе ўжо птушка сталасці наведала...»; «Згубіўшы меру пачуццям і часу...»; [Вершы] // Гродн. праўда. 31 мая; «Хіба мне сніцца...»; «Сіняя-сіняя пушча...»: [Вершы] // Там жа. 29 нояб.; «На даліне пахне сена...»; «Загарэлай, спрацаванай...»: [Вершы] // ЛіМ. 25 сак.; «Я свае бяссонныя ночы...»: [Верш] // Там жа. 9 снеж.; Птушаня; «Як гэта добра...»; «У вялізным, без столі клубе...»: [Вершы] // Чырв. змена. 9 вер.

1970. Курапатка: [Верш] // Крынічка. Мн.; Я паеду ў мурожныя Біскупцы...: [Нарыс] // Слова пра родны кут. Мн.; Песня лесу: [Верш] // Голас Радзімы. № 9; Родны кут; Слон сніў сон; Чаму возера зялёнае; Сакавік: Са зб. «Грыб-парасон»: [Вершы] // Там жа. № 24; «Хмурае вока расплюшчыў...»; «Заходзіць у сон баюся...»; «Пяе завіруха звонка...»: [Вершы] // Маладосць. № 12; Сучаснікам: [Верш] // Гродн. праўда. 1 янв.; Шчасце [Верш] // Там жа. 25 июля; Песня пра Нёман; Вячэрняя школа; У полі; «Выходзяць жанчыны ў поле...»: [Вершы] // Там жа. 19 сент.; Радзіме: [Верш] // Там жа. 31 окт.; Падарыць табе рэчку...; Стаіўся перад захадам... [Вершы] // ЛіМ. 26 чэрв.; Сыны (З цыкла «Няхай мой сын перажыве мяне»): [Верш] // Ніва. 31 мая.

1971. Вандроўка: [Верш] // Вясёлка. № 11; Героі і чытачы — дзеці // Голас Радзімы. № 51; «Выпрабавання час настане...»; «Нёман — сцяжына спешная...»; «Так завалок туман шляхі, далочкі!..»; «Дрэвы, блакітам пакрытыя...»; «Скінуць клопат употай...»: [Вершы] // Полымя. № 10; «Багі маіх сцяжынак босых...»: [Верш) // Гродн. праўда. 16 марта; Зерна восхищения и любви: [Рэц. на кн.: Р о д н и к: Сборник молодых поэтов. Мн., 1970] // Там жа. 19 марта; Дома: [Верш] // Там жа. 27 апр.; «Скінуць клопат употай...»: [Верш] // Там жа. 29 мая; Прызнанне Радзіме; Песня: [Вершы] // Там жа. 16 нояб.

1972. Раніца: [Верш] // Залацінкі. Мн.; «Рвала вішні

недаспелыя, хваліла...»; «Ты за вёрсты хаваешся назнарок...»: [Вершы] // Зорка Венера. Мн.; Прызнанне; Знітаванасць; «Не мары ты мяне зморам...»: [Вершы] // Полымя. № 3; Інтымнасць: [Верш] // Гродн. правда. 22 янв.; Знітаванасць: [Верш] // Там жа. 3 июня, 2 дек.; Шэрыя сонцы: [Верш] // Там жа. 14 сент.; «Падымацца санліўцы былой...»; Перад світаннем; «Калі зноў ад крыку савы...»: [Вершы] // ЛіМ. 3 сак.; Прызнанне: [Верш] // Ніва. 23 крас.

1973. Выток маёй песні // Вытокі песні. Мн.; «Жывучы далёка ад сястры...»; «Пацяплею ў промнях зораў...»: [Вершы] // Дзень паэзіі — 73. Мн.; «Як пачынаецца?..»; «Піць даюць з вядзерца градкам...»; Шэрыя сонцы; «Намоў сябе да слабых быць лагоднай...»: [Вершы] // Маладосць. № 10; Лірыка; «Перасыпаю залаты пясок...»; «Лавілі вялымі рукамі пужкі...»; «Праясняцца начныя думкі днём...»; «Насцеж адчыняцца дзверы — веру...»; «Перакулю падушку, як прысню цябе...»: [Вершы] // Полымя. № 12; Радзіма: [Верш] // Гродн. правда. 24 марта.

1974. «Нават сны свой колер мяняюць...»; «Сплю спакойна...»: [Вершы] // Беларусь. № 3; Пра Зайку; Заклік: [Вершы] //Вясёлка. № 4; «У сінім лесе ды напрадвесні...»: [Верш] // Голас Радзімы. № 14; Грыша Гарнавых; «Хіба я не сучасная жанчына?..»; «Ступіла ў чэрвені на звонкі мост...»; З'яўляецца твой вобраз, як стыхія...»: [Вершы] // Маладосць. № 11; Радзіме: [Верш] // Работніца і сялянка. № 11; Вясна: [Верш] // Гродн. правда. 30 марта; Землякі; Ю. М. Астроўскаму; Вольга Корбут; Цырульніца: [Вершы] // Там жа. 21 дек.; Упрыгожваем самі; Паназірай; Напавер; Не лёгкім словам; Жыццёвая лінія; Верас; Дзіцячая праўда: [Вершы] // Наст. газ. 21 снеж.; Радзіма: [Верш] // Сел. газ. 19 мая.

1975. Адказ; «Пражытаму...»: [Вершы]; Балючы ўспамін // Дзень паэзіі — 75. Мн.; Сон-трава; Арніка: [Вершы] // Беларусь. № 3; Жаўранак; «Паслухай, як маўчаць снапы...»; «Спакою ў бору змрочнага спытала...»: [Вершы] // Маладосць. № 12; Ружовы свет; «Схмялелая ад паху варвялёў...»; «Сінічка я...»; Бальсан: [Вершы] // Полымя. № 8; Я дома; На досвітку; «Вясна»; «Што пацалунку грош цана...»; Ранак; «Ці сняцца табе...»: [Вершы] // Работніца і сялянка. № 7; «Век наркотыкаў і алкаголю?..»: [Верш] // Гродн. правда. 15 февр.; Жыццё: [Верш] // Там жа. 26 апр.; Роздум: [Верш] // Там жа. 28 июня; Прызнанне; «Драбноскі жыцця...»: [Вершы] //Там жа. 16 авг.; Хваля; «У летуценнях вёсны надта сонечныя...»: [Вершы] // Там жа. 11 окт.; Гускі: [Верш] // Там жа. 9 дек.; Калыханка лесу: [Верш] // ЛіМ. 14 ліст.; Зялёная песня; Узаемнасць; Да сэрца прымаю: [Вершы] // Наст. газ. 13 вер.

1976. Роднае слова: [Верш] // Выразнае чытанне. 2 выд., перапрац. і дап. Мн.; Шэрыя сонцы: [Верш] // Люблю будзённы дзень... Мн.; Загадка // Вясёлка. № 11; Прайдоха: [Верш] // Гродн. правда. 24 янв.; Жаўранак; «Спакою ў бору змрочнага спытала...»: [Вершы] // Там жа. 18 февр.; Цётка: [Верш] // Там жа. 15 июля; «Радуе наша рэчаіснасць» // ЛіМ. 9 студз.

1977. Калыханка: [Верш] // Дзень добры, мама! Мн.; Палессе; Спадчына; Пінкавічы; Сакішаў Коля: [Вершы] // Маладосць. № 5; Сакішаў Коля, Птушкі: [Вершы] // Гродн. правда. 5 февр.; Шчырасць; «Таргавацца з жыццём...»: [Вершы] // Там жа. 15 июля; Засмуж: [Верш] //Там жа. 19 нояб.

1978. Знітаванасць: [Верш] // Адданасць. Мн.; Дзед; Сакішаў Коля: [Балады] // Беларуская балада. Мн.; Роднае слова: [Верш] // Квітней, Радзіма. Красуй, жыццё. Мн.; Радзіме: [Верш] // Сэрцам табе прысягаю. Мн.; Сястра; «Бяссонны жораў не...»; «Не буду маладой маёвай...»: [Вершы] // Беларусь. № 9; «Ах, развярэдзілі гуслі, жалейкі...»; Шчырасць; Чараўнік; Возера Белае; Сляза дачкі; «Разбіваецца слова аб прастору, як пташка...»; «З неба сэрца твайго...»; Ачунак: [Вершы] // Маладосць. № 5; Ценям Касцюшкі; «Прабягуся, нібыта Нёману пара...»: [Вершы] // Гродн. правда. 20 мая; Падлётнае; Гродна; Адам Міцкевіч; Ценям Касцюшкі; Сын; Пераказ: [Вершы] // ЛіМ. 18 жн.; Род; Вясковы малюнак; Зялёныя коні; Суніцы маленства: [Вершы] // Наст. газ. 29 ліп.; Шчырасць: [Верш] // Ніва. 25 чэрв.

1979. Знітаванасць: [Верш] // Покліч долі адзінай. Мн.; Пра зайку; Заклік: [Вершы] // Вясёлка. № 9; Лісток; Уладзіміры — Хадыка і Жылка; Правінцыяльныя настрої; Блытанне; Сказ аб прабуджэнні; «Так стартавалі...»; Манеўр; Сказ пра ўцёкі; Баязліўка; Паэты і празаікі; Трэці лішні; «Нічогачка не страчана...»; Як вярнуцца дахаты: [Вершы] // ЛіМ. 16 ліст.

1980. Арыгінальны талент // Карпюк А. Выбр. тв.: У 2 т. Мн. Т. 1; «Радзіме...»: [Верш] // Такія сэрцы ў нас. Мн.; Калючая; Паласатая; Хвастатая: Загадкі // Вясёлка. № 8; Зубраня ў заапарку; Прыгода; Запрашэнне; Свята; Крапіва: [Вершы] // Там жа. № 10. Рэц.: Коўтун В. Запрашэнне ў маленства // ЛіМ. 1980. 7 ліст.; Пасля юбілею роднага горада; Сталы ўзрост; Зялёны верш; «Будзь мне, прырода, сястрою...»; Вырай; Запаведзь; Ачунак; «Тут павучок сноўдае шпарка...»; «Ішла да рук тваіх на споведзь...»; Дыялог з мужам; Горкі мёд; «Цяжка ўздымаць пустую галоўку, як звон...»; Рак; Будзьмо: [Вершы] // Маладосць. № 7; Каложа: [Верш] // Помнікі гісторыі і культуры Беларусі. № 3; Сябры: [Верш]] // Гродн. правда. 16 февр.; Журналіст:]Верш] // Там жа. 12 апр.; Спявак: [Верш] // Там жа. 12 июля; «Што недазволенага нарабіла?..»: [Верш] // Там жа. 30 авг.; Дзе ходзяць басанож; Шлях: [Вершы] // Там жа. 4 окт.; Крылле: [Верш] // Там жа. 6 дек.; Кляновы ліст; Дзе ходзяць басанож; Радасны настрой; Спярша; Дубы; Перасмешка; Жаўна; Грак; Рунь; Рамяство: [Вершы] // ЛіМ. 17 кастр.

1981. Загадкі // Вясёлка. Мн.; Нечага: [Верш] // Дзень паэзіі — 81. Мн.; Цёзкі: [Верш] // Вясёлка. № 6; Прылёт буслоў; Крылле; Шоламам неба зачэрпнула Нёмна: [Вершы] // Полымя. № 3; Прылёт буслоў; Крылле: [Вершы] // Голас Радзімы. 30 крас.; Радзіма; Штрыхі спрадвечнага: [Вершы] // Гродн. правда. 7 марта; В творческом поиске: К 50-летию А. Петкевича // Там жа. 27 марта; Сіні Камень: [Верш] // Там жа. 4 июля; Пагодны: [Верш] // Там жа. 5 сент.; Зубраня ў гродзенскім заапарку: [Верш] // Там жа. 24 окт.; Самобытный талант // Там жа. 10 дек.

1982. Песні настоены на зёлках // Геніюш Л. На чабары настоена. Мн.; Роднае слова; Белая Русь: [Вершы] // На сцягу і ў сэрцы. Мн.; Лета; Сіні камень; Сталкі; Эпітафія маладосці; Замова; Астрына; Коні; Тры жаўрукі; Ноччу чарніцы спелі: [Вершы] // Маладосць. № 4; Выказваюся, як думаю // Гродн. правда. 12 марта; ЛіМ. 26 сак.; «Я ушел бы вслед за летом...» // Гродн. правда. 15 мая; Вольга Соламава: [Верш] // Там жа. 26 июня; Открытое миру сердце // Там жа. 7 июля; «Ныць перастаў...»: [Верш] // Там жа. 7 авг.; Воран; «Не паланіла цябе ў кватэры...»: [Вершы] // Там жа. 25 дек.; Белавежская пушча; Продкі; Гярвяты; Вольга Соламава; Ткачоў Міхась; Прытокі; Сустрэча; Пара даўно пасталець...: [Вершы] // ЛіМ. 17 вер.

1983. Гускі; Наша вёска; Возера Свіцязь; Блытанка: [Вершы] // Вяснянка. Мн.; «На шырокім свеце неспакойна...»; «Як за статкам па няблізкім полі...»; Месяц; Лета; «Слоў...»; Знічка: [Вершы] // Дзень паэзіі — 83. Мн.; Салдат; Крычаў; Міхалішкі; Ля Глінішчаў; «Нарэшце выспелі брусніцы...»; «Паэткам трэба зведаць многа болю...»; «Тут грудочак ціхага прыпыну...»; Хадзі на мой голас; «Наблытала спакусная вясна...»; «Веру словам — дзіцячым слязам...»; «Горкая асенняя любоў...»: [Вершы] // Маладосць. № 6; «Хто першым націсне кнопку...»; Прытокі; Музыка; Мацей Бурачок; Вясновыя штрыхі; «Наблытала спакусная вясна...»; «У Слоніме...»; Кавалёк: [Вершы] // Полымя. № 4; «Хто першым націсне кнопку...»: [Верш] // Голас Радзімы. 5 мая; Мацей Бурачок; «Глядзець на свет, як на дзіва...»: [Вершы] // Гродн. правда. 5 февр.; «Я за статкам па няблізкім полі...»; «Прад навальніцай радасці не кленчу...»:: [Вершы] // Там жа. 16 апр.; Ізноў пра Беларусь; Салдат: [Вершы] // Там жа. 11 июня; Возвыситься к слову // Там жа. 20 авг.; Духовное наследие Кушлян // Там жа. 15 окт.; Жупраны: [Верш] // Там жа. 3 дек.; Месячна: [Верш] //

Там жа. 31 дек.; Учую сіл прыліў...: [Рэц. на кн.: Іверс А. Жыву ў бацькоўскім краі. Мн., 1982] // ЛіМ. 14 студз.; Каля помніка Янку Купалу ў Гародні; «Хто першым націсне кнопку»; Як жа так; «Ужо пачалося свята...»; «Хата; Лотаць; Аўтапартрэт; «Вяртацца няма да каго...»: [Вершы] // Там жа. 4 лют.; У вялікі свет // Там жа. 26 жн.; Край мой Нёман; У Кушлянах; Жупраны; Сяброўства; Па лёдзе басанож: [Вершы] // Там жа. 11 ліст.; Восень; Чоўнікі; Жураўіны; Слота; Як вялікая мядзведзіца шукала медзведзяня: [Вершы] // Ніва. 13 ліст.

1984. Старажытная казка пра паслушэнства: [Верш] // Дзень паэзіі — 84. Мн.; Сакішаў Коля: [Верш] // За цябе, радзіма! Мн.; «На стрэшку пасярод жытнёвых гонейкаў...»; «Вусцішна раптам...»; «Ведаю ўсё і як быццам нічога...»; «Па ўзлеску на дубчык вярбовы...»; «Каля Нёмана жвір...»; «Буду шукаць я гаючае зелле...»; «Так прыгнула мяне...»; «Паглядаю на цябе...»: [Вершы] // Маладосць. № 8; Марыя Апанасаўна; «Нап'ецца стрыманая жанчына...»: [Верш] // Работніца і сялянка. № 1; Як вярнуцца дахаты: [Верш] // Голас Радзімы. 19 ліп.; У Кушлянах: [Верш] // Гродн. правда. 16 июня; Людзі без смерці: [Верш] // Там жа. 19 июня; Край мой Нёман; «Зрэдку мроіцца дзёрзкі на від...»: [Вершы] // Там жа. 24 авг.; На жыццё; Жураўлік: [Вершы] // Там жа. 1 сент.; Чорнае возера; Белае возера; Дняпро: [Вершы] // Там жа. 10 нояб.; «А драбязу — на стос!..»: [Верш] // Там жа. 8 дек.; На жыццё; Запрашэнне; Гальяш Леўчык; Шыпшына Ядвігіна Ш.; Кляніішча; «Пад малады цянёк бяроз...»; Дождж: [Вершы] // ЛіМ. 30 ліст.; «Хто першы націсне кнопку...»: [Верш] // Ніва. 8 мая.

1985. Салдат: [Верш] // Воляй азорыцца свет. Мн.; Сымон; Сакішаў Коля; Безымянна: [Вершы] // Партызаны, партызаны... Мн.; Поўнач; «Выгінастую плынь вадапою...»; «Не ўзыду крынічкаю нікому...»; «Жоўтая кветка бяссмертніку...»; Пакручуся яшчэ, дзе світае святло...»; «Куточку продкаў не сплачу даўгі...»: [Вершы] // Беларусь. № 3; Ларыса Геніюш // Там жа. № 8; Людміла Пятруль // Там жа. № 12; «Прынёс ахапак прамення...»; «З дужай ствары мяне кволай...»; Чародка; «Ад маўклівай мядзведзевай спячкі...»; «Любы...»; «Калі даспела жніўня збожжа...»; «Бачыш...»; «Чортава вока амаль...»; «З прыполу хмаркі Ярылка...»: [Вершы] // Маладосць. № 8; Белае возера; Дняпро; Баторава горка; Песні час; «І тут нікогачкі няма...»; Пясняр: [Вершы] // Полымя. № 6; Белае возера: [Верш] // Голас Радзімы. 1 жн.; Баторава горка; Зямляк; «Ужо мы не наловім зораў...»: [Вершы] // Гродн. Правда. 12 янв.; Віхор: [Верш] // Там жа. 20 апр.; «Прынёс ахапак прамення...»: [Вершы] // Там жа. 1 июня; Гэты край мяне нарадзіў // ЛіМ. 23 жн.; Да Нёмана; Сонца; Ракуцёўшчына 23 чэрвеня 1985; А на Палессі...; «Постаць змянілася, тварык змарнеў...»; «Не відно пераправы...»; «Апынуся ў пашчы грому...»; Чорнае возера; «А драбязу — на стос!..»: [Вершы] // Там жа. 6 вер.; З сялянскіх ніў: Да 80-годдзя з дня нараджэння М. Васілька // Там жа. 15 ліст.

1.4.

1964. Мальцінскі Х. Хочаш ведаць!: [Верш] / З яўр. // ЛіМ. 24 ліп.

1965. Мальцінскі Х. Мой добры голуб; Твой гнеў; «Яна смяецца як прыбой...»; Цыклон у Гродна: [Вершы] / З яўр. /// Чырв. змена. 28 студз.

1966. Сейферт Я. З кватэры ў кватэру...; Калі б было можна...: [Вершы з кнігі «Канцэрт на Астраве»] / З чэш. // ЛіМ. 23 вер.

1967. Мальцінскі Х. Адзіная трывога...: [Верш] / З яўр. // ЛіМ. 12 вер.

1972. Дабжыньскі К. Два гарады; Капроўскі Я. Перад сном; Выпрабаванне; Мой горад; Кашыньскі С. Стажыроўка; Белы верш пра сувязную Яніну; Важжкевіч М. Дождж: [Вершы] / З пол. // Горад мільённы і мы. Мн.; Капроўскі Я. Перад сном; Выпрабаванне: [Верш] / З пол. // Полымя. № 2.

1976. Сынгаіўскі М. Роздумы ў дарозе: [Верш] / З укр. // Гродн. правда. 22 мая; Лучук У. Конік за пазухай; Сенатовіч А. «Пакланюся ў ногі...»: [Вершы] / З укр. // Там жа. 27 мая; Кананові ч М. Дубраўка; Каб яшчэ раз; Партызаны: [Вершы] // З пол. // Там жа. 9 окт.

1977. Міцютэ О. Лета; Поўдзень; «Заўжды ўзрасталі вы...»; Казуля; «Я іду па прыціхлых палях...»; «Што такое Радзіма?..»: [Вершы] / З літ. // Літоўская савецкая паэзія. Мн. Т. 1.

1981. Сыманенка В. Лебедзі мацярынства: [Верш] / З укр. // Гродн. правда. 12 дек.

1982. Казакова Р. Начны плач / З рус.; Кастэнка Л. «Руку не трэба класці на плячо...» / З укр.: [Вершы] // Гродн. правда. 20 нояб.

1984. Казакова Р. Начны плач / З рус.; Кастэнка Л. «Руцэ няўтульна на чужым плячы...»; Сенатовіч А. Чаканне ў Зэльве / З укр.: [Вершы] // Беларусь. № 6; Канапніцкая М. Кубак; Іллаковіч К. Чую — мінае, мінае: [Вершы] / З пол. // Гродн. правда. 12 мая.

1.5.

На аглійскую мову. „If the truth, though a bitter potion...", „From where do you come with such eyes then?..."; Potters; „In summer I find town killing..."; „My cheek to your lips press nearer..."; „Around us, as earlier..." / Transl. W. May // Fair Land of Byelorussia. M., 1976; „Face to Face with Time..."; „I Sift the Sunny Sand..." / Transl. W. May // Soviet literature. 1983. Nr. 3.

На балгарскую мову. «Бузка в косите ми криеш...»; «Нова — шейната...»; Каложа; «Ако вземем със теб веслата...»; Сънят; «Боса и млада...»; «Хубавице, отде си се взела...»; «Не повярва...»;«Щом помисля как ракетата...»: [Вершы] / Прев. С. Изворска // Белоруски поети: Едно поколение. София, 1971.

На венгерскую мову. [Вершы] // Szovjet Irodalom. 1984. N 2.

На іспанскую мову. «Con el mundo cara a cara..."; „Vierto la arena fina..." / Trad. C. Sherman // Literatura Soviética. 1983. Nr 3.

На канада мову. [2 вершы] / Пер. Б. Хінгамірэ // Анталогія беларускай паэзіі. Дхарвад, 1985.

На літоўскую мову. Biciuliams Lietuviams / Vert. A. Skyrelis // Tarybinis studentas (Vilniaus ped. in-tas). 1959. Gruod. 11; Brangus žodis // Tiesa. 1962. Spal. 11; Brangus zodis / Vert. A. Žukauskas // Draugystė. Vilnius, 1963; Spaliukai; Egleles; Žiogas // Genys. 1972. Nr 4; Melynas akmuo: Alinos Chalenkovos atminimui / Vert. J. Šiožinys // Jaun. gretos. 1982. Nr 8.

На малдаўскую мову. «Де унде привириле-мь сынт?»; «Неманул алб...»; Кувынт матерн; «Дакэ нич суб ноурь грей...»: [Вершы] / Трад. Г. Чокой // Поець белорушь. Кишинэу, 1975; Кувынт матерн: [Верш] / Трад. Г. Чокой // Констелацие де инимь. Кишинэу, 1976.

На нямецкую мову. Das heimische Wortń; Die Weisse Ruś; Er verschweig; Ich glaube nicht an die Unveimeidlichkeit eines einfaches Schemes / Übers. F. Neureiter // Weissrussische Antologie. München, 1983; Sitz ich allein mit der Zeit...; Sonnenleuchtender Sand... / Übers. M. Schaiber // Sowjetliteratur. 1983. H. 3.

На польскую мову. Ty-to-ty / Tł. T. Chróścielewski, J. Huszcza, K. Jaworski, M. Kononowicz, J. Sikirycki. Łódź, 1981. Рэц.: Верабей А. Кнігапіс // ЛіМ. 1981. 19 чэрв.; Шаховіч М. Наш род упарта сее ў полі жыта // Ніва. 1981. 17 мая; Janowicz S. // Tygodnik Kulturalny. 1981. Nr 18.

„A niech tam! Zgodna będę. Słońce..." / Tł. S. Orczyk // Kamena. 1965. Nr 13; „Czy to cię krasula..."; „Jeziora jasna gładź w lipcowym skwarze..." // Kamena. 1967. Nr 17; Jak to dobrze... / Tł. J. Huszcza // Odgłosy. 1969. Nr 16; U nowiutkich sanek...; Znowu jak sikorka / Tł. J. Huszcza // Poezja 1969. Nr 6; Koniec / Tł. A. Włodek // Zycie Literackie. 1969. Nr 45; Chcesz, wypiorę, ci koszulę... / Tł. W. Woroszylski // Zwierciadło. 1970. Nr 20; U nas, jak dawniej... / Tł. J. Huszcza // Życie i Myśl. 1970. Nr 4; „Czy to cię krasula..."; Jeziora gładź w lipcowym skwarze" / Tł. K. Jaworski; „Chcesz, wypiorę ci koszulę..." / Tł. W. Woroszylski; „Znów ciebie nie odprowadziłam...— U nowiutkich sanek"; „Znowu jak sikorka wskakuję żwawo..."; U nas, jak i dawniej; Jak to dobrze // Wiersze białoruskie. Łódź, 1971; Słońce; „Czy to cię krasula..."; A niech tam! Zgodna będę...";

Jeziora jasna gładź w lipcowym skwarze..." / Tł. K. Jaworski // Jaworski K. Pisma. Lublin, 1972. T. 3; Nieśmiertelni: (W. Bykowowi) / Tł. M. J Kononowicz // Kierunki. 1972. Nr 48; Jakie to dobre..." / Tł. T. Chróścielewski // Kontrasty. 1972. Nr 12; „Jeziora gładź w lipcowym skwarze..." / Tł. K. Jaworski // Nadodrze. 1974. Nr 12; „Buty zwykłymi rękami chwytali" / Tł. 1. Huszcza // Nadodrze. 1974. Nr 22; Chcesz... / Tł. W. Woroszylski // Propozycje repertuarowe na konkurs recytatorski. Warszawa, 1975; Balsam; Dzięcioł; Oczy: (L. J. Chorowej...); Pasikoniki; „Prosta ścieżka do mądrości ludu..."; Rzecz kobieca; Skowronek / Tł. F. Nieuważny // Literatura na Świecie. 1977. Nr 4; Szymon; Nieśmiertelni (Wasilowi Bykowowi) / Tł. M. J. Kononowicz // Odgłosy. 1977. Nr 45; Z wiekiem gnuśnieje; Odpowiedź; „Posłuchaj no, jak milczą..."; „Sam na sam z czasem..."; Bratki; „Chcesz, koszulę ci wypiorę..."; „Czy podarować ci rzeczkę..."; Drobiazgi życia gonią mnie..."; Koniki; Nie wierzę w upiory / Tł. M. J. Kononowicz // Odgłosy. 1977. Nr 50; „Znowu jak sikorka wskakuje żwawo..." / Tł. J. Huszcza // Huszcza J. Opowieści w czarnych ramkach. Łódź, 1979; W Grodnie; Niemen; Łagodna ścieżka / Tł. T. Chróścielewski // Nadodrze. 1979. Nr 22; „Moj miły, Nie, nie jesteś mi obcy..."; Cieniom Kościuszki; Posłuchaj no / Tł. M. Kononowicz // Ніва. 1981. 17 мая; Chata / Tł. M. J. Kononowicz // Przyjaźń. 1985. Nr 25.

На рускую мову. Белая Русь: Стихи и поэмы / Пер. С. Кузнецова. М., 1969. Рэц.: Е л і с е е ў В. Песні аб Белай Русі // Вяч. Мінск. 1970. 1 жн.; Т а р а с В. Песня Белай Руси // Неман. 1970. № 9.

Там, где ходят босиком: Стихи / Пер. И. Бурсов. М., 1990.

Береза; Мой отец; Санки-самокаты: [Вершы] // Дружба народов. 1959. № 1; Родное слово: [Верш] / Пер. С. Смоляков // Дальний Восток. 1963. № 5; Хлопцы: [Верш] / Пер. Г. Куренев // ЛГ. 1964. 21 июля; «Платье вздувает ветер...»; «Ты не кори меня...»: [Вершы] / Пер. Р. Казакова // Дружба народов. 1967. № 3; «Легкие снежинки в тишине...»: [Вершы] / Пер. Н. Горбаневская // Знамя. 1967. № 4; «Платье вздувает ветер...»; «Ты не кори меня...»; «Шумят боры...»: [Вершы] / Пер. Р. Казакова // Гродн. правда. 1967. 12 февр.; «Рвала вишни недозрелые, хвалила...»; «Лето в городе сковывает меня...»: [Вершы] // Там жа. 1967. 11 июня; «Рвала вишни недозрелые, хвалила...»: [Верш] / Пер. Н. Рыленков // Там жа. 1967. 11 нояб.; Жито: (Отрывок из поэмы) // Знамя юности. 1967. 26 окт.; Лето в городе сковывает меня...»; «Рвала вишни недозрелые, хвалила...»: [Вершы] / Пер. Н. Рыленков // Дружба народов. 1968. № 2; Коложа; «Щечкой жмется упрямо...»: [Вершы] / Пер. В. Чекин // Неман. 1968. № 3; Деревня Бискупцы: [Верш] / Пер. В. Чекин // Гродн. правда. 1968. 24 февр.; «Рвала вишни недозрелые, хвалила...»: [Верш] / Пер. Н. Рыленков // ЛГ. 1968. 6 марта; «Лето в городе сковывает меня...»; «Рвала вишни недозрелые, хвалила...»: [Вершы] // Рыбак Литвы. 1969. 1 июня; «Самый грозный и тихий бор...»; Матери; «Рвала вишни недозрелые, хвалила...»; «В добром бору непокой исцелю...»: [Вершы] // Пер. В. Чекин // Знамя юности. 1970. 30 апр.; «Бронзовой, усталой, белокосой...»; «Босые ноги, голые руки...»; «Как это славно, как это просто...»: [Вершы] / Пер. И. Бурсов // Мы — молодые. Альманах. М., 1971. Вып. 2.; Бронзовой, усталой, белокосой...»; «Босые ноги...»: [Вершы] / Пер. И. Бурсов // Песнь любви. М., 1972. Т. 2; «И откуда с такими очами?..»; Родное слово; «А на Немане...»; «Если правды даже в горе...»: [Вершы]; Вступление: (Из поэмы «Гнездовье») / Пер. С. Кузнецова // Песня, мечта и любовь. М., 1972. Кн. 2; Зеленое крыло: «Сев — мужику, солдату — бой...»; «Украсит елку облачко...»; «Хочешь, хлопец, постираю...»: [Вершы] / Пер. Ф. Ефимов // Неман. 1975. № 3; «Неман — стремнина быстрая...»; Сакишев Коля; «Легче мне, если плачу...»; Адам Мицкевич; Теням Костюшко: [Вершы] / Пер. Ф. Ефимов // Там жа. 1978. № 10; Зубры: [Верш] / Пер. И. Бурсов // Земля с лазурными очами. М., 1979; Час испытания настанет...; Сестра: [Вершы] / Пер. И. Василевский // Извечной песни голоса. Мн., 1980; В доме двое крошили капусту...; Дед: [Вершы] / Пер. И. Бурсов // Слово по кругу. Мн., 1981; «Пересыпаю солнечный песок...»; «Наедине с собой...»; «Молодило»; Снег: [Вершы] / Пер. Н. Яворская // Беларусь моя. Л., 1983.; Лето: [Вершы] / Пер. В. Артёмов, Т. Лейко, А. Иванова // Неман. 1985. № 12.

На узбекскую мову. Мухаббатим: [Верш] / Тарж. М. Турабова // Узбекистон маданияти. 1967. 10 июня.

На ўкраінскую мову. «Шаткували капусту двое...»: [Верш] // Жовтень. 1967. № 1; Зубр: [Верш] / Пер. О. Сенатович // Ленін. молодь. 1968. 8 бер.; Він не вірив; В величезнім бездахім клубі; Зубр; Там, у лугах за дібровою; А тепер в тім далекім бору; У нас, ов колись; Новії сани; «А збоку...»; Шаткували капусту двое: [Вершы] / Пер. Г. Кочур, О. Сенатович, М. Львович // Калинові мости. К., 1969; «Напій, напій мене з криниці серця...»; Вдома; Німану; «...В вічі мені зазирае...»: [Вершы] / Пер. М. Львович, О. Юрченко // Білоруська радянська поезія. К., 1971. Т. 2; «Березень захлюпав путівцем...»; «Маю таку вже вдачу...»; «Над дугами-мостами Гродна...»; «Клопіт скинути потай...»: [Вершы] / Пер. С. Пінчук // Літ. Укр. 1976. 24 серп.; Хто це? Що це?: [Загадкі] / Пер. В. Лучук // Молодий ленінець. 1976. 20 лист.; Біловезькі зубри: [Верш] // Піонерія. 1978. № 5; Зубри / Пер. О. Сенатович; Курілка / Пер. О. Орач: [Вершы] // Лісова колиска. К., 1979; У діброві: [Верш] / Пер. Г. Кирпа // Барвінок. 1981. № 10.

На мову хіндзі. Я дома; Лёс; «Даўно пара пасталець...»; Вечар; Непазбежнасць; Як вярнуцца дахаты: [Вершы] / Пер. В. Сінг // Анталогія беларускай паэзіі. Нью-Дэлі, 1985.

2.3.

На балгарскай мове. В ъ л ч е в Г. Данута Бичел // Вълчев Г. Приобщения: Лит. контакти и аналогии. София. 1971; Я г о ж. Едно поетично поколение // Белоруски поети: Едно поколение. София, 1971. С. 10.

На беларускай мове. Б а р с т о к М. Пяснярка з Прынямоння // Работніца і сялянка. 1975. № 7; В а р н о У. Шчаслівай дарогі // ЛіМ. 1961. 9 мая; В я р ц і н с к і А. Высокае неба ідэала: Літ.-крытыч. артыкулы. Мн., 1979. С. 35—37; Г о л у б Ю. Гэта — яна! // ЛіМ. 1984. 21 вер.; Я г о ж. І вяслуеш у вёскі і ў вёсны... // Там жа. 1965. 12 ліст.; Г р а х о ў с к і С. Шчаслівая пара // Полымя. 1965. № 4; З у б к о ў с к і Б. Па-народнаму хораша // ЛіМ. 1968. 22 ліст.; К а л е с н і к У. Свет блізкі і далёкі: Літ. роздум // Беларусь. 1984. № 9; Л о й к а А. Сустрэчы з днём сённяшнім. Мн., 1968. С. 133—135; Л я л ь к о Х. «Вятры вяртаюцца дамоў» // Звязда. 1984. 2 жн.; М а р ч а н к а С. Свая ўласная песня // ЛіМ. 1965. 26 ліст.; П а с ь С. Шчаслівай дарогі! // Там жа. 1959. 6 мая; П і с ь м е н н і к і Савецкай Беларусі: Кароткі даведнік. Мн., 1981; Р а г о й ш а В. Шчодры букет // ЛіМ. 1965. 16 ліст.; С т а н к е в і ч Р. «Любоў — гэта ўсё!» // Работніца і сялянка. 1984. № 1; С я б р о ў к і з Гродна // ЛіМ. 1958. 8 сак.; Т а н к М. Здабыткі нашай культуры // ЛіМ. 1985. 4 студз.; Т а р а с ю к Л. Вернасць вытокам: Фалькл. традыцыі ў сучас. бел. паэзіі. Мн., 1985. С. 47—52, 111—114; Я е ж. Злітнасць з песняй // Маладосць. 1979. № 5; Ч а б а н Т. Крылы рамантыкі. Мн., 1982. С. 73—75, 111—113; Ш п а к о ў с к і І. Паэзія аднаго пакалення // Адзінства і ўзаемўзбагачэнне. Мн., 1980. С. 239—240; Я г у л а ў Л. «Чэша лоб мядзведзік Мум...» // ЛіМ. 1970. 17 сак.

На нямецкай мове. N e u r e i t e r F. Bičel-Zahnetava // Weissrussische Antologie. München, 1983.

На польскай мове. D a n u t a Biczel-Zahnietawa // Wiersze białoruskie. Łódź, 1971; H u s z c z a J. Kartki z podróży // Huszcza J. Opowieści w czarnych ramkach. Łódź, 1979. S. 201—202.

На рускай мове. А л е х н о в и ч В. Поднимая песню, как зарю: На литературных параллелях // Знамя юности. 1965. 31 янв.; Б е ч и к В. Молодым идти вперед // Там жа. 1969. 9 апр.; Б о й к о В. С надеждой и улыбкой // Там жа. 1967. 1 мая; Г о л у б Ю. Щедрость // Гродн. правда. 1985. 12 янв.; І п а т о в а О. Новые грани таланта // Там жа. 1968. 5 дек.; М е л ь н и к М. Искренняя муза поэтессы // Там жа. 1979. 27 окт.; П е т к е в и ч А. Память любви: Очерк // Там жа. 1983. 1 окт.; Ч а б а н Т. Традиция обязыва-

ет // Неман. 1984. № 3; Я н и щ и ц Е. «Любовь моя, не погаси огня...» // Сел. газ. 1984. 9 окт.

2.4.

На беларускай мове. Г е н і ю ш Л. «...Добры дзень, дарагая, харошая...»: [Верш] // Геніюш Л. Невадам з Нёмана. Мн., 1967; К а р а т к е в і ч У. Каложа: [Верш] // Караткевіч У. Мая Іліяда. Мн., 1969; Я н і ш ч ы ц Я. Данута: [Верш] // Янішчыц Я. Пара любові і жалю. Мн., 1983; Я е ж. «...Урвёмся ў неабжытае...»: [Верш] // Янішчыц Я. Ясельда. Мн., 1978.

Г. І. Рэут.

БЛАКІТ ВАЛЯНЦІН

Блакіт Валянцін (В. М а к с і м ч ы к; В. В а л ь к о; сапр. Б о л т а ч Валянцін Уладзіміравіч; н. 7.10.1938, в. Вострава Шчучынскага р-на Гродзенскай вобл.), празаік, публіцыст, паэт. Член СП СССР з 1981.

Нарадзіўся ў сялянскай сям'і. Закончыў сямігодку ў в. Дэмбрава (1953), Скідзельскую СШ № 1 (1956), завочна аддзяленне журналістыкі БДУ (1966). Пасля заканчэння дзесяцігодкі быў прыняты на работу літсупрацоўнікам у шчучынскую раённую газ. «Чырвоны сцяг», у 1960 пераведзены ў жалудоцкую раённую газ. «За Радзіму», пасля скасавання раёна (1962) — у міжраённую газ. «Савецкая вёска» (Шчучын). У 1963—67 адказны сакратар воранаўскай раённай газ. «Ленінскі сцяг», у 1967—68 уласны карэспандэнт абласной газ. «Гродненская правда». З 1968 на партыйнай рабоце: загадчык сектара друку, радыё і тэлебачання, з 1971 нам. загадчыка аддзела прапаганды Гродзенскага абкома КПБ. У 1972—74 слухач ВПШ пры ЦК КПСС. З 1978 загадчык сектара тэлебачання і радыё ЦК КПБ. З 1987 галоўны рэдактар часопіса «Вожык». Член КПСС з 1959.

Вершы і нататкі В. Блакіта друкаваліся ў раённай газеце яшчэ ў школьныя гады. У 1957 верш «Дзве любімых» быў надрукаваны ў абласной газ. «Гродзенская праўда». Празаічны дэбют адбыўся ў 1967 у газ. «Звязда». Сам пісьменнік лічыць, што па-сапраўднаму літаратурнай справай пачаў займацца з 1968. З гэтага часу яго творы рэгулярна друкаваліся ў перыёдыцы, выходзілі асобныя кнігі. Першая з іх — «Вынаходнік» (1974). Вялікі ўплыў на творчы лёс аказала знаёмства з Міхасём Васільком, які працаваў у рэдакцыі абласной газеты і падтрымліваў маладога літаратара. Як сцвярджае В. Блакіт, чулыя, бацькоўскія клопаты старэйшага беларускага паэта стварылі спрыяльную глебу для развіцця, выяўлення таленту будучага пісьменніка. Творы В. Блакіта вострасацыяльныя, востраканфліктныя. Беларуская вёска, горад з іх складанымі і супярэчлівымі праблемамі — суадносінамі мінулага і сучаснага, жыцця і смерці, адказнасці перад радзімай і народам, самім сабой, чалавечай дабрыні і гонару, кахання і абавязку — аснова яго творчасці. Характэрным для прозы В. Блакіта з'яўляецца тое, што ў ёй арганічна спалучаюцца два кірункі — лірызм, цеплыня апавядання, глыбокая любоў да роднага краю, да чалавека, гумар, едкая сатыра, калі гаворка ідзе аб тых адмоўных з'явах, якія яшчэ існуюць у нашым жыцці. *С. У. Кліманскі.*

Бібліяграфія

1.2.

Вынаходнік: Апавяданні, гумарэскі. Мн., 1974. (Б-ка «Вожыка»).

Час прылёту жураваў: Аповесці. Мн., 1979. Рэц.: Д о ж ы н А. Пра дабрату і бескампраміснасць // Вяч. Мінск. 1980. 10 ліст.; К о р о л е в Н. Время прилета журавлей // Гродн. правда. 1980. 4 окт.; С а д а ў н і ч ы Э. Хто ёсць хто... // ЛіМ. 1980. 21 сак.

Шануй імя сваё: Аповесці. Мн., 1981. Рэц.: Г і л ь М. І апынуўся сярод людзей... // Полымя. 1982. № 7; М а р ц і н о в і ч А. Героі жывуць побач // Маладосць. 1981. № 10.

Усмешка фартуны: Аповесці. Мн., 1984.

Вырай: Аповесць, апавяданні, гумарэскі. Мн., 1986.

Аповесці: Адчай; Вяселле ў Беражках; Шануй імя сваё; Усмешка фартуны. Мн., 1988.

1.3.

1957. Дзве любімых: [Верш] // Гродзен. праўда. 18 жн.

1960. Аб шчасці: [Верш] // Гродзен. праўда. 11 снеж.

1961. Ранак на моры; «За мысам»...; «Пад якім бы я небам ні быў...»: [Вершы] // Гродзен. праўда. 19 лют.; Выступят наряды...: [Верш] // Там жа. 28 мая.

1962. Мне не трэба спакою ў жыцці...: [Верш] // Чырв. змена. 18 снеж.

1963. Гістарычны залп: [Верш] // Гродн. правда. 8 дек.

1964. Хлопчыкі: [Верш] // Гродн. правда. 23 мая; Герой Франции // Там жа. 21 июня / Пад сваім прозв.; сааўт. В. Лукашэнка.

1965. Член правительства // Сел. газ. 27 нояб. / Пад сваім прозв.

1967. На всех фронтах — в первых рядах! // Гродн. правда. 12 апр., Одной дорогой // Там жа. 28 июля; В восемнадцать лет // Там жа. 15 авг.; Березовские самоцветы // Там жа. 8 сент.; Жывая ёлка: (Апавяданне) // Звязда. 1 студз. / Усе пад сваім прозв.

1968. Снежныя прасторы; «Мне помсцяць беды перажытыя...»: [Вершы] // Гродн. правда. 18 янв.; В бурях рожденная, в боях и труде закаленная... // Там жа. 6 сент. / Пад сваім прозв.; сааўт. І. Багіна; «Вечарамі далёкімі веснімі...»: [Верш] // Там жа. 28 сент.

1969. Свіцязянкі: [Верш] // Гродн. правда. 10 янв.; Дзесьці падаюць зоркі...»; «Якія словы я табе казаў...»: [Вершы] // Там жа. 31 мая.

1971. Рэцэнзія: Гумарэска // ЛіМ. 5 ліст.; Паляўнічае шчасце: Гумарэска // Там жа. 26 ліст.

1972. «Перасоўнікі»: Апавяданне // Вожык. № 7; «Акадэмія» Мацея Лапуна: Гумарэска // Там жа. № 9; Двайнік: Гумарэска // Там жа. № 16; Педагагічнае ронда: Гумарэска // Там жа. № 19; Вынаходнік: Апавяданне // Там жа. № 23; Няўдалы дэбют: Гумарэска // Звязда. 1 студз.; Ідуць эшалоны: Гумарэска // ЛіМ. 5 мая.

1973. Рыбацкае шчасце: Апавяданне // Вожык. № 8; Госць: Апавяданне // Там жа. № 19; Тяжелый день: Юмореска // Гродн. правда. 8 дек.

1974. Курортная рапсодыя: Апавяданне // Вожык. № 20; Сямейная слава: Апавяданне // Там жа. № 22; Дзяўчаты любяць смелых: Гумарэска // Гродн. правда. 16 окт.

1975. Музычны псіхоз; Таямнічы нізагам: Гумарэскі // Вожык. № 2; Жончына кар'ера: Апавяданне // Там жа. № 4; Трынаццаты апостал: Апавяданне // Там жа. № 10; Феномен: Гумарэска // Там жа. № 18; Універсал: Гумарэска // Там жа. № 22.

1976. Раздваенне асобы: Апавяданне // Вожык. № 11; Падарунак для цёшчы: Апавяданне // Там жа. № 22; Калі не пашанцуе: Гумарэска // Служба быту Беларусі. № 3.

1977. Курортная рапсодыя: [Апавяданні] // Ад варот паварот. Мн. Рэц.: Г а р а д н і ц к і Я. Парад сатыры // ЛіМ. 1979. 30 сак.; Адчай: Урывак з аповесці // ЛіМ. 20 мая.

1978. Такая пасада: Апавяданне // Вожык. № 8; Час прылёту журавоў: Аповесць // Маладосць. № 1 / Пад сваім прозв.

1979. Чуйная цішыня: Аповесць // Маладосць. № 3. Рэц.: Д р у ж и н и н А. Не жди тишины. // Знамя юности. 1979. 8 июля.

1980. Вяселле ў Беражках: Аповесць // Полымя. № 7; Узбуйненне: [Урывак з аповесці] // ЛіМ. 4 крас.

1981. Шануй сваё імя: Аповесць // Маладосць. № 1. Рэц.: В а с ю ч э н к а П. У адказе перад зямлёй і людзьмі // ЛіМ. 1981. 6 сак.

1982. Усмешка фартуны: Аповесць // Маладосць. № 11, 12. Рэц.: П я т к е в і ч А. Адысея Андрэя Чарапіцы // ЛіМ. 1983. 22 крас.

1984. Васька: Апавяданне // ЛіМ. 3 лют.; С уважением к зрителю // Правда. 24 дек. / Пад сваім прозв.

1985. Антось і Клаўдзя: Урывак з аповесці «Вырай» // ЛіМ. 11 кастр.

1.5.

На літоўскую мову. Psichożе: (Humoreska) / Vert. G. Astrauskas // Šluota. 1975. Nr 6; Fenomenas: (Humoreska) / Vert. R. Gintautas // Statybu, pastoliuose. 1983. Kovo. 17.

1.5.

На рускую мову. Чти имя своё: Повести. М., 1985. Чти имя своё: Повести. М., 1988.

Педагогическое рондо: Юмореска / Пер. Я. Островский // Учител. газ. 1973. 7 апр.; Островский Я. Истории выдуманные и невыдуманные. М., 1976; Феномен: [Гумарэска] / Пер. Я. Островский // Тысяча и одна улыбка. М., 1979; Чти имя свое: Повесть / Пер. Ф. Ефимов // Неман. 1982. № 6; ЧП в Пилиповичах: (Отр. из повести) / Пер. Т. Золотухина // ЛГ. 1983. 31 авг.

На ўкраінскую мову. Вдала вистава: Оповідання // Літ. газ. 1961, 24 січ. / Пад сваім прозв.; Педагогічне рондо: Гумореска // Киів. правда. 1972. 22 жовт.; Універсал: Гумореска / Пер. С. Дмитренко // Рад. освіта. 1976. 5 черв.; Музичний психоз: Гумореска / Пер. М. Касатова // Молодогвардіецъ. 1979. 4 серп.

2.3.

На беларускай мове. Д у н а й Т. Галоўнае — сумленнасць // ЛіМ. 1980. 7 ліст.; Д з ю б а й л а П. Беларускі раман: Гады 70-я. Мн., 1982. С. 53; Я г о ж. Наш сучаснік — у жыцці і літаратуры. Мн., 1984. С. 16—18; Я г о ж. У пошуках духоўных каштоўнасцей // Полымя. 1981. № 9; К а р а л ё ў У., Ж ы л і н с к і М. Блакіт Валянцін // Блакіт В. Вынаходнік. Мн., 1974; С а в і к Л. Жыццё вёскі і сучасная беларуская проза // Полымя. 1983. № 9; Я е ж. Каб не астыла цяпло зямлі. Мн., 1984. С. 35—36; Ш а м я к і н а Т. У імкненні да ідэалу // Полымя. 1983. № 7.

На рускай мове. Б ы к о в В. [Прадмова да ўрыўка з аповесці] // ЛГ. 1983. 31 авг.; Я г о ж. Сельские заботы // Блакит В. С. Чти имя свое. М., 1985; Е г о р е н к о в а Г. Диалектика души и духовности //Неман. 1983. № 8.

2.4.

На беларускай мове. З а к о н н і к а ў С. Каля пляча Каложы думнай: [Верш] // Законнікаў С. Вера, надзея, любоў. Мн., 1983. *Т. М. Махнач.*

БЛАТУН СЫМОН

Блатун Сымон Ціханавіч (псеўд. Сяргей Міхалкоў; 10.5.1937, в. Кавака Брагінскага р-на Гомельскай вобл.— 3.4.1970, Мінск; пахаваны на Чыжоўскіх могілках), паэт, публіцыст, перакладчык.

Нарадзіўся ў сялянскай сям'і. Калі Сымону было тры гады, бацька, Ціхан Міхайлавіч, пакінуў сям'ю, завербаваўшыся ў Архангельскую вобл. Маці, Уліта Дзяменцеўна, выхоўвала дзяцей адна. Сымон быў малодшы. У 1954 С. Блатун скончыў Брагінскую беларускую СШ № 1 (у школе быў рэдактарам і мастаком сатырычнай газеты «Гром и молния»). Пасля заканчэння аддзялення журналістыкі БДУ (1959) працаваў літсупрацоўнікам аддзела савецкага будаўніцтва і інфармацыі газеты «Звязда» (1959—64), штотыднёвіка «Літаратура і мастацтва» (1965—68), з 1969 літкансультантам газеты «Чырвоная змена», адначасова прымаў удзел у рабоце творчага аб'яднання «Крыніцы», створанага пры рэдакцыі. Паездкі па краіне, сустрэчы з цікавымі людзьмі давалі С. Блатуну багаты жыццёвы матэрыял і той эмацыянальны зарад, які неабходны для творчага натхнення паэта. Яго жыццё трагічна абарвалася на 33 годзе, але тое, што ён паспеў сказаць за гэты кароткі час, і сёння хвалюе сваёй гуманістычнай скіраванасцю.

Будучы вучнем, публікаваў карэспандэнцыі пра жыццё калгаса і камсамольскай арганізацыі ў абласной газеце «Савецкая Палессе» і раённай «Трыбуна калгасніка». У рэспубліканскім друку першы верш «Партрэт Ільіча» з'явіўся ў газеце «Піянер Беларусі» ў 1956. Аўтар зборнікаў паэзіі «Раўнавага» (адзіны, які выйшаў пры жыцці паэта), «Радаслоўнае дрэва», «Чысціня». Роздум аб месцы чалавека ў жыцці, аб прызначэнні паэзіі і ролі паэта, шчырае захапленне людзьмі і светам, своеасаблівае вобразнае мысленне, задушэўнасць, лірычная спавядальнасць, аптымістычны погляд на жыццё — асноўныя рысы паэзіі С. Блатуна. Яго гумарэскі, вершы, сатырычныя мініяцюры сабраны ў зборніку «Калючая шаткаванка», які выявіў дасціпнасць, схільнасць да гумару, непрымірымасць паэта да розных антыграмадскіх праяў. Перакладаў на беларускую мову з рускай, літоўскай, латышскай і інш. моў. Песні на словы С. Блатуна напісалі П. Ахраменка, Я. Касалапаў, М. Наско.

Г. М. Урупіна.

Бібліяграфія

1.2.

Раўнавага: Вершы. Мн. 1968. (Першая кніга паэта). Рэц.: Бакіевіч Р. Хай думкі ў тваім сэрцы перабродзяць... // Чырв. змена. 1968. 13 чэрв.; Басава І. Раўнавага і ваганкі // ЛіМ. 1968. 4 чэрв.; Нікіфаровіч В. Ад хваляванняў да раўнавагі // Полымя. 1968. № 9; Шпакоўскі Я. Сціпласць // Маладосць. 1969. № 7.

Радаслоўнае дрэва: Вершы. Мн., 1970. Рэц.: Макарэвіч В. Трывалае карэнне // ЛіМ. 1971. 6 жн.; Марціновіч П. Радаслоўнае дрэва паэта // Вяч. Мінск. 1970. 3 вер.; Хамянкоў М. Абарваная песня // Гомел. праўда. 1970. 23 кастр.; Яфімаў Ф. Паэзія — рэдкасць // Маладосць. 1971. № 2.

Калючая шаткаванка: Гумарэскі, вершы, мініяцюры. Мн., 1971. (Б-ка «Вожыка»). Рэц.: Каршукоў Я. Ён умеў смяяцца // ЛіМ. 1971. 10 снеж.; Кірэйчык І. Сустрэчы працягваюцца // Гомел. праўда. 1971. 18 ліст.

Чысціня: Лірыка; Гумар; Пераклады. Мн., 1979. Рэц.: Макарэвіч В. Трывалае карэнне // Полымя. 1980. № 10; Собаль В. Чысціня паэтычнага слова // Віцеб. рабочы. 1980. 23 лют.

1.3.

1956. Партрэт Ільіча: [Верш] // Піянер Бел. 20 крас.; На кладцы: [Верш] // Чырв. змена. 24 студз.; Спадарожніца: [Верш] // Там жа. 25 сак.; Пасля дажджу: [Верш] // Там жа. 6 мая; Дзесяцікласніцы: [Верш] // Там жа. 19 ліп.; «Каб аж гай шумеў..»; Восень: [Вершы] // Там жа. 14 кастр.; Сабака бярэ след // Там жа. 4 снеж. / Сааўт. Ю. Свірка; Студэнцкая вячэра: [Верш] // Там жа. 16 снеж.

1957. Школьнай сяброўцы: [Верш] // Маладосць. № 6; Вышыня; Аб золаце: [Вершы] // Чырв. змена. 3 лют.; Арлянё: [Верш] // Там жа. 17 сак.; Юліусу Фучыку: [Верш] // Там жа. 7 крас.; У Разліве: [Верш] // Там жа. 22 крас.; Перад спектаклем: [Верш] // Там жа. 8 чэрв.; З пуцёўкай камсамола: [Верш] // Там жа. 9 ліп.; У паходзе: [Верш] // Там жа. 21 жн.; Ластаўкі: [Верш] // Там жа. 15 вер.; Каханне:

[Верш] // Там жа. 23 кастр.; Якубу Коласу: [Верш] // Там жа. 16 ліст.

1958. Ля помніка Грыцаўца; Восень; Пасля дажджу: [Вершы] // Падарунак. Мн.; Дзот; «Налёг на плечы дубу вецер...»: [Вершы] // Маладосць. № 2; Паэма пра маладосць: [Рэц. на кн.: Н я д з в е д с к і У. Вясновыя барозны. Мн., 1958] // Чырв. змена. 16 студз.; Веснавая лекцыя: [Верш] // Там жа. 27 крас.; Раніца на Дняпры: [Верш] // Там жа. 15 чэрв.; Размова з сэрцам: [Верш] // Там жа. 21 вер.

1959. Голас партыі: [Верш] // Калг. праўда. 27 студз.; Хадакі: [Верш] // Там жа. 22 крас.; У Домемузеі першага з'езда ў Мінску: [Верш] // Чырв. змена. 27 студз.; «Уздыхаюць дзесьці глуха моры...»: [Верш] // Там жа. 22 сак.; Бярозы: [Верш] // Там жа. 13 снеж.

1960. Упэўненасць: [Верш] // Голас Радзімы. № 22; Вярнуўся мастак з Ангары... // Там жа. № 40 /Сааўт. Р. Сяргеенка; Хадзілі лясамі французскімі партызаны беларускія... // Звязда. 23 сак. / Сааўт. У. Кітас; Вясны характар: [Верш] // Там жа. 7 крас.; Неспакойнае шчасце // Там жа. 17 крас.; «Як званочкі, смех гучыць зычлівы...»: [Верш] // Там жа. 17 снеж.; Упэўненасць: [Верш] // Калг. праўда. 10 сак.; «Далёкаю парою, у Сібіры...»: [Верш] // Чырв. змена. 24 студз.; Дарогі: [Верш] // Там жа. 20 сак.; У Парыжы вясна: [Верш] // Там жа. 24 сак.; Першым касманаўтам: [Верш] // Там жа. 18 чэрв.; Караблі: [Верш] // Там жа. 28 жн.; Ёсць вуліца ў Парыжы: [Верш] // Там жа. 13 ліст.

1961. Балада пра селькора // Звязда. 5 мая; Вогненная балада // Там жа. 23 мая; Наш Мікіта Сяргеевіч // Там жа. 21 чэрв.; Памяць сасновага бору // Там жа. 22 чэрв.; І абодва яны — камуністы... // Там жа. 6 жн.; Размову вядзе сучаснік: [Рэц. на кн.: Б а р а д у л і н Р. Рунець, красаваць, налівацца. Мн., 1961] // Там жа. 7 вер.; Жывуць легенды пра Міная // Там жа. 21 снеж.; Знаёмыя рысы // Калг. праўда. 9 жн.; Песня мінскіх студэнтаў: [Верш] // Мін. праўда. 18 чэрв.; Вішнёвая замець: [Верш] // Чырв. змена. 25 мая; Аўтографы на камені: [Верш] // Там жа. 14 чэрв.; Майму равесніку: [Верш] // Там жа. 30 ліп.; Праграма выканана: [Верш] // Там жа. 8 жн.; Сусветны гімн: [Верш] // Там жа. 27 жн.; Не дазволім!: [Верш] // Там жа. 3 вер.

1962. Якубу Коласу: [Верш] // Жыццё для народа. Мн.; Народны патруль: [Рэпартаж] // Звязда. 2 сак / Сааўт. Р. Сяргеенка; Споведзь хапугі: (Фельетон) // Там жа. 10 сак. / Сааўт. Р. Сяргеенка; Рэпартаж вядзе лірык: [Рэц. на кн.: Н я д з в е д с к і У. У лясной старане. Мн., 1962] // Там жа. 20 крас.; Хадакі // Там жа. 22 крас.; Чапаевец // Там жа. 31 мая; Разблытаныя тайны // Там жа. 27 ліп.; Пакуль невядомым героям // Там жа. 14 жн.; Свінні — нахлебнікі: (Вершаваны фельетон) // Там жа. 29 вер.; Усмешкі: [Верш] // Калг. праўда. 19 жн.

1963. Бацькава фатаграфія: (Нарыс) // Звязда. 20 студз.; Рана ўзыходзіла сонца...: (Нарыс) // Там жа. 15 лют.

1964. Размова з замежным турыстам: [Верш] // Голас Радзімы. № 45; Агонь жывы і бенгальскі: [Рэц. на кн.: С в і р к а Ю. Вечнасць. Мн., 1963; К а л е с н і к І. Пяць сузор'яў. Мн., 1963] // Звязда. 1 крас.; Запявала з чапаеўскай дывізіі // Там жа. 21 крас.; Зорка над Случчу // Там жа. 18 чэрв.; Пасля навальніцы: (Нарыс) // Там жа. 14 жн.; Слова да замежнага турыста: [Верш] // Там жа. 30 жн.; Школьны вальс: (Нарыс) // Там жа. 11 кастр.; Ясныя сокалы: [Верш] // Там жа. 14 кастр.; Знойдзеныя скарбы характа // ЛіМ. 1 снеж.; Шчодрай душы дарункі // Там жа. 8 снеж.; Выйсце з лабірынту // Там жа. 18 снеж. / Сааўт. М. Бацвіннік; Ідуць ветэраны: [Верш] // Чырв. змена. 7 ліст.; Русалка ў жыцце; Залаты акрайчык: [Вершы] // Там жа. 9 снеж.

1965. Чаму бабка Марфа оперу любіць...: Гумарэска // Вожык. № 18; Вузялок на незабудзь: [Верш] // Голас Радзімы. № 20; Ніва. 12 вер.; Чырв. змена. 11 крас.; Вяртаюцца з выраю гусі: [Верш] // Голас Радзімы. № 23; Землякам: [Верш] // Там жа. № 26; Цытадэль славы: [Верш] // Там жа. № 46; Афішы запрашаюць школьнікаў // ЛіМ. 9 лют.; Сцяг у блакіце // Там жа. 30 крас.; Дзвіна, яе сябры і ворагі // Там жа. 25 мая; Бабка Настасся прыйшла ў клуб... // Там жа. 18 чэрв.; Калі заглянуць не з глянцавага боку... // Там жа. 25 чэрв.; Плямы на люстраной гладзі Свіцязі // Там жа. 9 ліп.; Букет гваздзікаў // Там жа. 13 жн.; Даследчыкі блакітнага багацця // Там жа. 27 жн.; Не пакіне Уладзімір вёску // Там жа. 31 жн.; Пакуль ідуць спрэчкі... // Там жа. 14 вер.; Першы «Дзень паэзіі» // Там жа. 24 вер.; Рука на дзіцячым плячы: Нарыс // Там жа. 15 кастр.; «Галавы палае факел рыжы...»: [Верш] // Чырв. змена. 16 мая.

1966. Эпітафіі // Вожык у дарозе. Мн.; Запіс у вайсковым білеце; «Ілбамі трэснуліся злёту хмары...»; Смерць салаўя; Чэсць: [Вершы] // Дзень паэзіі — 66. Мн.; Храніце сабе на здароўе: Гумарэска // Вожык. № 7; Мае чыны: [Верш] // Там жа. № 10; Пісьмо зайца да байкароў: [Верш] // Там жа. № 24; Гаючыя рукі // Голас Радзімы. № 26; Бульба цвіце; Гусінае пяро; Лістапады мае, лістапады; Зрэбная нітка: [Вершы] // Маладосць. № 3; Маці ў дзень нараджэння: [Верш] // Работніца і сялянка. № 6; Рэха вандровак: [Рэц. на кн.: А г н я ц в е т Э. Лірыка. Мн., 1965] // Звязда. 4 студз.; Забытыя ўмельцы // ЛіМ. 7 студз.; Красавік — месяц вясёлы: [Рэц. на кн.: Б а р а д у л і н Р. Красавік. Мн., 1965] // Там жа. 18 студз.; З крыніцы чыстай і звонкай: [Рэц. на кн.: Р у с а к А. Звонкія крыніцы. Мн., 1966] // Там жа. 14 чэрв.; Адна з 58-мі // Там жа. 1 ліп.; «Я па зрэбным бягу палатне...»; «На твае залацістыя косы...»; Меданос; Ноч; Дзяркач; «Веру я, што ў маці ёсць крылы...»; «Зямлю спавілі абручы...»: [Вершы] // Там жа. 9 вер.; Крокі ў жыццё: [Рэц. на кн.: С м а г а р о в і ч М. Крокі. Мн., 1966] // Там жа. 20 вер.; Залатое наваселле дрэў: [Інтэрв'ю] // Там жа. 14 кастр.; Крытэрый — сумленне: [Рэц. на кн.: Б а ч ы л а А. Дарыце цюльпаны. Мн., 1966] // Там жа. 25 ліст.; Размова з замежным турыстам: [Верш] // Мін. праўда. 16 жн.; Капяжоў цымбальны звон: [Верш] // Чырв. змена. 1 сак.; Два позіркі на карту: [Верш] // Там жа. 31 ліп.; «Гаспадынькі, варам парце чаны...»: [Верш] // Там жа. 20 кастр.; Пад яркаю зарою кумача: [Верш] // Там жа. 7 ліст.; Нараджэнне лірыкі: [Верш] // Там жа. 20 ліст.; Не трэба калыханак: [Верш] // Там жа. 18 снеж.

1967. «Адплываюць чыесьці вочы...»: [Верш] // Дзень паэзіі — 67. Мн.; Брахун і падбрэхіч: [Верш] // Вожык. № 3; К Леніну: [Верш] // Маладосць. № 10; Далёкія і блізкія Татры: [Рэц. на кн.: Б а ж к о А. Татры. Мн., 1964] // Вяч. Мінск. 14 ліст.; Быць дастойным сваёй будучыні: [Рэц. на кн.: К і с я л ё ў Г. З думай пра Беларусь. Мн., 1966] // Там жа. 8 снеж.; Якубу Коласу; Даліна бяроз: [Вершы] // Там жа. 19 снеж.; Маё раўнадзенства; «Накашу я табе росных кветак...»; «Можа здарыцца, зорнаю ноччу...»; «У снезе куляюцца снегіры...»; «Адамкнуў бы я лета...»: [Вершы] // Знамя юности. 26 дек.; Прыгоды Паўліка і Тоні: [Рэц. на кн.: Л о й к а А. Карагод дзіцячых прыгод. Мн., 1966] // ЛіМ. 28 сак.; Храм суровай памяці народа // Там жа. 9 мая; А рупнасці мала: [Рэц. на кн.: Л я п ё ш к і н У. Рупнасць. Мн., 1966] // Там жа. 4 ліп.; Чысціня; «Гаспадынькі, варам шпарце...»; «Уздыхае цяжка конь...»; «Я збіраю людскія трывогі...»: [Вершы] // Там жа. 29 снеж.; Фарбы маладых // Чырв. змена. 14 вер.; Віншаванне песняй: [Верш] // Там жа. 1 кастр.; «Ацаніў»: [Верш] // Там жа. 19 ліст.; Настоеная на карэннях: [Рэц. на кн.: П а н і з н і к С. Кастры Купалля. Мн., 1967] // Там жа. 13 снеж.; Праверка паветранай трывогі; «Хварэе стары паравоз — прастудзіўся...»; Салдацкі рамень: [Вершы] // Там жа. 30 снеж.

1968. Наш каляндар: [Верш] // Беларускі букет. Мн.; Вожык. № 20; Каламбуры // Вожык. № 2, 22; Эра маіх пірамід; Лясны рэквіем; Пагаліўся месяц на сінявы: [Вершы] // Маладосць. № 4; Гулкія і прыглушаныя крокі: [Рэц. на кн.: К л я ў к о Г. Сто крокаў. Мн., 1967] // Полымя. № 7; Дзіцячая рука па пісьме: [Верш] // Работніца і сялянка. № 4; Сіла зямлі: [Рэц. на кн.: Ц в і р к а К. Чарназём. Мн., 1967] // Вяч. Мінск. 12 жн.; Незабыўныя сустрэчы: [Рэц. на кн.: С л е с а р э н к а А. Дарагія абліччы. Мн., 1967]

// Там жа. 29 жн.; Якубу Коласу; «Каб аж гай шумеў...»: [Вершы] // Гомел. праўда. 27 студз.; Сіні сакавік: [Верш] // Там жа. 6 крас.; Пасля дажджу: [Верш] // Там жа. 13 вер.; З радаслоўнага дрэва: [Верш] // Там жа. 30 снеж.; Нізкі паклон табе, «перасоўшчык»! // ЛіМ. 9 жн.; Сыны мае, сыны...: Нарыс // Там жа. 8 кастр.; Ля школьнай дошкі; Пенсіянеры; «Не ведаю — зімою альбо летам...»; «Сынок падбірае першыя словы...»; «А будзе так...»; «Здзічэлы сад...»; «Мне б таксама знайсці падкову...»: [Вершы] // Там жа. 3 снеж.; Рэйды лясных коннікаў: [Рэц. на кн.: Мальцев С. Когда опасность рядом. Мн., 1968] // Там жа. 10 снеж.; Вытокі дабраты: [Рэц. на кн.: Карамазаў В. Падранак. Мн., 1968] // Мін. праўда. 17 жн.; Землякам: [Верш] // Чырв. змена. 15 снеж.

1969. Хадок: [Верш] // Вожык. № 20; «Я нясу за пазухай голуба...»; «Апусцелі ад стрэлаў калчаны...»; «Добры дзень, мой загадкавы продак...»: [Вершы] // Маладосць. № 12; З маёй радаслоўнай: [Верш] // Полымя. № 3; Лірыка: (З новай кнігі вершаў «Радаслоўнае дрэва») // Работніца і сялянка. № 8; У трывозе дня: [Рэц. на кн.: Сіпакоў Я. Дзень. Мн., 1968] // Вяч. Мінск. 16 студз.; Нясказаны маналог Гамлета; Манекены; «Ой, чырвоная вярбіна...»; Дзяўчына на водных лыжах: [Вершы] // Там жа. 13 ліст.; Лірыка балгарскага сябра // ЛіМ. 25 лют.; Мовай неабвержных фактаў: [Рэц. на кн.: Абецадарскі Л. У святле неабвержных фактаў. Мн., 1969] // Там жа. 26 жн.; Кніга — не інвентар // Там жа. 31 кастр.; «Апусцелі ад стрэлаў калчаны...»: [Верш] Там жа. 9 снеж.; Далёкаю парою ў Сібіры...; Бярозы; «Абоймы шарыкавых ручак...»; [Вершы] // Наст. газ. 26 ліст.; Каравай: [Верш] // Чырв. змена. 1 студз.; Да шчаслівай сустрэчы: [Верш] // Там жа. 15 студз.; Верны друг — кніга // Там жа. 22 студз.; Ленін у Шушанскім: [Верш] // Там жа. 22 крас.; «Перад здымкам у музеі...»: [Верш] // Там жа. 9 мая; Сусветны гімн: [Верш] // Там жа. 31 ліп.; Замежнаму турысту: [Верш] // Там жа. 3 вер.; Залаты акрайчык: [Верш] // Там жа. 12 кастр.; Героям пятага акіяна: [Верш] // Там жа. 14 кастр.; З турботай пра дзень будучы: [Рэц. на кн.: Сіпакоў Я. Дзень. Мн., 1968] // Там жа. 22 кастр.; Мудрасць таленту // Там жа. 2 ліст.

1970. «Не тым, хто ў страху бег у край чужы...»: [Верш] // Голас Радзімы. № 38; Рамантыка будняў і... будзённасць: [Рэц. на кн.: Лукша В. Атава. Мн., 1970] // Полымя. № 7; «Калі б мяне спыталі...»: [Верш] // Работніца і сялянка. № 2; Агітбрыгада — калектыў не сезонны // ЛіМ. 20 студз.; Барвянае ляда: Паэма // Там жа. 3 ліп.; Слова на маскарадзе: [Верш] // Чырв. змена. 1 студз.; Рупныя агледзіны // Там жа. 15 студз.

1971. Да Леніна; «Я вільготнай анучкай сціраю...»: [Вершы] // Універсітэт паэтычны. Мн.; «Апусцелі ад стрэлаў калчаны...»: [Верш] // Голас Радзімы. № 8.

1975. Барвянае ляда: [Паэма] // Слухайце — Хатынь!.. Мн.

1976. Чысціня; «Я па зрэбным бягу палатне...»; Эра маіх пірамід: [Вершы] // Люблю будзённы дзень... Мн.

1977. Маці ў дзень нараджэння; «Веру я, што ў маці ёсць крылы...»; Пенсіянеры: [Вершы] // Дзень добры, мама! Мн.

1978. Дзяўчына на водных лыжах; «А будзе так — залью́цца салаўі...»: [Вершы] // Адданасць. Мн.; Балада пра селькора // Беларуская балада. Мн.

1980. Эра маіх пірамід: [Верш] // Такія сэрцы ў нас. Мн.

1981. «Будуць суха рыпець маразы...»: [Верш] // Голас Радзімы. 8 студз.; Партрэт Ільіча: [Верш] // Наст. газ. 22 крас.

1982. Землякам: [Верш] // На сцягу і ў сэрцы. Мн.; Якубу Коласу: [Верш] // Нам засталася спадчына. Мн.

1983. Да Леніна: [Верш] // Заўсёды з Леніным. Мн.

1984. Аўтографы на камені: [Верш] // За цябе, Радзіма! Мн.

1985. Даніна бяроз: «Вёску бралі без бою...»: [Вершы] // Партызаны, партызаны... Мн.

1.4.

1961. Маякоўскі У. Я шчаслівы: [Верш] / З рус. // Звязда. 1 крас.

1966. Астраўскас Г. Смерць блыхі; За што?: [Вершы] / З літ. // Літоўскі гумар. Мн.; Пулат А. Ткачыха; Шамансур Ю. Вяселле: [Вершы] / З узб. // Сонца ў арыках. Мн.

1968. Шагенц Ц. Петрусю Броўку; Заран Н. Капітан Гастэла; Варданян В. Памятаеш, Валошын?; Каранц В. Сястры; Гукасян А. Беларусі: [Вершы] / З арм. // Табе, Беларусь, Мн.; Гукасян А. Беларусі; Шаганц Ц. Петрусю Броўку: [Вершы] / З арм. // Чырв. змена. 29 вер.; Патэрсон Д. Расія і Афрыка; Казкі падмаскоўнага лесу; Перадышка: [Вершы] / З рус. // Там жа. 12 кастр.

1969. Судрабкалн Я. Дзе ты, мой горад?; Летуценнік у бэзавым сурдуце; З запісной кніжкі: [Вершы] / З лат. // Судрабкалн Я. Яшчэ адна вясна. Мн.; Савінаў Я. Паклон Беларусі; «Парой халоднай вербацвета...»: [Вершы] / З рус. // Чырв. змена. 20 лют.

1970. Гелавані М. «Дзень стаміўся зусім...»; «Разанскіх даўніх сцен і веліч, і граніцы...»; «Мой боль разыдзецца тады...»; Як заўсёды; Я не герой...; Маці: [Вершы] / З груз. // Гелавані М. Клятва. Мн.

1984. Судрабкалн Я. Дзе ты, мой горад?; З запісной кніжкі: [Вершы] / З лат. // Латышская савецкая паэзія: У 2 т. Мн. Т. 1.

1.5.

На рускую мову. У школьной доски; На твои золотистые косы...; Листопады мои, листопады...; Брали деревню без боя...; Лесной реквием: [Вершы] / Пер. И. Бурсов // Слово по кругу. Мн., 1981; После дождя; Художнице, подарившей натюрморт; «Налег на плечи дубу ветер...»; «Я несу за пазухой голубя...»; «Молчат венки — увядшая их память...»: [Вершы] / Пер. Я. Аквилев // Беларусь моя. Л., 1983.

На ўкраінскую мову. «Я по срібнім біжу полотні...»; «Накошу я тобі росянистих квіток...»; «Не вам, хто з ляку біг у край чужий...»: [Вершы] / Пер. Г. Гриненко // Літ. Укр. 1972. 25 лют.

2.3.

На беларускай мове. Барадулін Р. На людское веча // Блатун С. Чысціня. Мн., 1979; Яго ж. Сымон Блатун // Блатун С. Калючая шаткаванка. Мн., 1971; Яго ж. Чысціня: [Нарыс] // ЛіМ. 1979. 17 жн.; Яго ж, Бураўкін Г., Сачанка Б., Свірка Ю., Сіпакоў Я. Памяці сябра // Там жа. 1970. 10 крас. Гілевіч Н. У гэта веру. Мн., 1978. С. 146—148; Грахоўскі С. Крытэрый патрабавальнасці // Полымя. 1971. № 4; Нікіфаровіч В. «Адамкнуў бы я лета...» // Маладосць. 1979. № 6; Памяці таварыша: [Некралог] // Чырв. змена. 1970. 4 крас.; Пісьменнікі Савецкай Беларусі: Кароткі даведнік. Мн., 1981; Скапа У. Слова, як зерне // Віцеб. рабочы. 1972. 13 студз.

На рускай мове. Гниломедов В. «Будут трудности — пусть» // Неман. 1969. № 9.

2.4.

На беларускай мове. Барадулін Р. «А можа, нешта перaблытана...»: [Верш] // Барадулін Р. Выбр. тв.: У 2 т. Мн., 1984. Т. 1.

В. У. Смольская.

БЛІСЦІНАЎ МІХАСЬ

Блісцінаў Міхась [Міхаіл Міхайлавіч; псеўд. М і х а с ь Ч а р о м х а, М. Л і с ц і н а ў; 6(19).10.1909, в. Іванкава Масальскага пав. Калужскай губ., цяпер Масальскага р-на Калужскай вобл.— 24.12.1982, Мінск, пахаваны на Паўночных могілках], празаік, кінадраматург. Член СП СССР з 1939, Саюза кінематаграфістаў СССР з 1957.

Нарадзіўся ў сям'і сельскага настаўніка. У 1910 бацькі пераехалі на радзіму ў Беларусь (бацька атрымаў накіраванне ў царкоўнапрыходскую школу в. Лебедзеўка на Кармяншчыне). М. Блісцінаў скончыў Мінскі белпедтэхнікум. У 1928—30 працаваў настаўнікам школы ў в. Рыбцы Пухавіцкага р-на, інспектарам самадзейнага мастацтва Народнага камісарыята асветы БССР. У 1930—32 студэнт Вышэйшага педагагічнага інстытута ў Мінску, у 1932—36 загадчык аддзела мастацтва, адказны сакратар рэдакцыі газеты «Літаратура і мастацтва». Скончыў сцэнарны факультэт Кінаакадэміі ў Маскве (1938). Працаваў рэдактарам-кансультантам Усесаюзнага конкурсу на лепшы кінасцэнарый у Камітэце па справах кінематаграфіі пры СНК СССР (Масква). У 1939—42 рэдактар абласной газеты «Освобожденный Белосток» («Вольная праца»), затым рэдактар сцэнарнага аддзела кінастудыі «Савецкая Беларусь» (Мінск), адказны сакратар газ. «За коммунизм» (г. Улу-Тэляк Башкірскай АССР). Удзельнік Вялікай Айчыннай вайны. У 1942 мабілізаваны ў Чырвоную Армію, быў на штабной і палітрабоце ў 53-й арміі Паўночна-Заходняга і Сцяпнога франтоў, з 1943 — адказны сакратар дывізійнай газеты 2-га Украінскага, Забайкальскага франтоў. З 1946 начальнік кінахронікі, з 1948 начальнік вытворчага аддзела Мінскай кінастудыі. У 1952—56 — начальнік сцэнарнага аддзела і старшы рэдактар кінастудыі «Беларусьфільм», з 1956 — на творчай рабоце. Член КПСС з 1944.

Узнагароджаны ордэнамі Айчыннай вайны 1-й ступені, Чырвонай Зоркі, Знак Пашаны, медалямі, Ганаровай граматай Вярхоўнага Савета БССР.

Першыя вершы пачаў друкаваць у 1926. Аўтар апавяданняў, навел, аповесцей, нарысаў, п'ес. У гэтых творах выявілася лозунгавая патэтыка, характэрная для 1930-х г. (заклікаў да ўдарнай працы на заводах, у калгасах, да вышуквання «ворагаў» і «кулакоў»). За час работы ў кіно напісаў звыш двух дзесяткаў кінасцэнарыяў. Перакладаў з рускай на беларускую мову.

Л. М. Гарэлік.

Бібліяграфія

1. 2.

Агні Палесся: П'еса ў 3 дзеях. Мн., 1931.

Трактар: Дзіцячая п'еса ў 2 абразках. Мн., 1931. (Тэатральная б-ка).

Ленінцы: Інсцэніроўка. Мн., 1932.

Мох: П'еса. Мн., 1932.

1. 3.

1926. Запасайся корнеплодом: (Частушки на мотив «Коробушки») // Камуніст. 2 ліп.; Настаўніцтва падрыхтавана // Там жа. 17 вер.

1927. На рубяжы дзесятай гадавіны: [Верш] // Чырв. сейбіт. № 18—19 / Пад псеўд. Міхась Чаромха; Дзевятнаццаты год...: [Верш] // Чырв. змена. 13 вер. / Пад псеўд. Міхась Чаромха.

1928. Музыка Леніну: [Верш] // Чырв. сейбіт. № 1/ Пад псеўд. Міх. Чаромха.

1929. Снег: Апавяданне // Паляўнічы Бел. № 3, 4.

1931. Другая бальшавіцкая: (Араторыя) // Другая бальшавіцкая. Мн.; Золь: Урывак з п'есы «Агні Палесся» // Чырв. Бел. № 15 / Пад псеўд. М. Лісцінаў.

1932. Дамо кнігу вёсцы // ЛіМ. 5 чэрв.; Грунт: Урывак з п'есы // Там жа. 20 жн.; Вітаем народнага паэта рэспублікі // Чырв. змена. 10 вер. / У сааўт.

1933. Алесь Кульвінскі: [Нарыс] // ЛіМ. 6 студз.; Чырв. змена. 5 лют.; Кнігагандлю — бальшавіцкія кадры // ЛіМ. 6 вер. / Сааўт. С. Шушкевіч.

1934. Хітрасць: [Апавяданне] // Бальшавіцкая моладзь. Мн.; Вясна бальшавіцкая: (Араторыя) // Вясна пераможная. Мн.; Не дэкларацыямі, а творамі адказаць на заклік Г. Герцовіча: Ліст у рэдакцыю // ЛіМ. 12 студз.; Змаганне за сапраўднае мастацтва: Прамова на III пленуме ССПБ // Там жа. 18 снеж.

1935. Ландыш: Навела // ЛіМ. 6 мая; Чайка: Навела // Там жа. 28 снеж.

1936. Ажыццяўлёная мара // Работніца і калгасніца Бел. № 4.

1937. Высокі бераг: [Апавяданне] // ЛіМ. 23 вер.

1939. «Партызаны»: Водгук на тэатральную пастаноўку // ЛіМ. 5 чэрв.; Залатая восень: [Нарыс] // Там жа. 23 кастр.; «Шчорс» // Піянер Бел. 17 мая.

1940. Госць: [Апавяданне] // Вольная праца. 16 студз.; Тры дні на алімпіядзе: [Нарыс] // Там жа. 30 студз.; Літаратурнае жыццё Беластока // ЛіМ. 1 студз.; Літаратурныя вечары ў Беластоку // Там жа. 21 студз.; Музыкальная гісторыя // Там жа. 16 ліст.; «Мае ўніверсітэты» // Піянер Бел. 27 крас.

1946. Вішня: Апавяданне // ЛіМ. 18 мая; Апошняя ноч вайны (з успамінаў удзельніка баёў з японскімі захопнікамі) // Там жа. 28 жн.

1949. «Райніс»: (Новы мастацкі фільм Рыжскай кінастудыі) // ЛіМ. 20 жн.

1951. Данецкія шахцёры // Звязда. 20 мая; П'еса аб барацьбе за мір // ЛіМ. 18 жн.

1952. Белы голуб: Апавяданне // Беларусь. № 1; Белавежская пушча: Нарыс // Бярозка. № 9.

1953. Анна Пралетарка // Звязда. 21 кастр.

1954. Таленавіты фільм // Звязда. 25 ліст.

1957. Строгая жанчына: (Кінасцэнарый) // Калг. праўда. 7—10, 12, 14, 16, 17, 21, 23, 26, 29, 31 сак.; 3—6 крас.; Строгая жанчына: Урывак з кінасцэнарыя // ЛіМ. 30 студз.

1966. Дзікі амерыканец: Старонкі з аповесці «Крыжы і ружы» // ЛіМ. 24 чэрв.

1968. Фільм і яго аўтары // Вяч. Мінск. 27 студз.

1973. Мы з ім сустракаліся... // ЛіМ. 5 кастр.

1979. Трафейны генерал: Апавяданне // ЛіМ. 2 ліст.

1982. Жужа: Апавяданне // ЛіМ. 7 мая.

1983. Абмежавана годныя...: [Апавяданне] // Беларусь. № 2.

1. 4.

Навасёлаў М. Зямля расцвітае. Аповесць з вопыту школы сялянскай моладзі / З рус. Мн., 1932.

Цыноўскі Л. 200.000 вольт (П'еса ў 3 актах з пралогам і апафеозам) / З рус. Мн., 1932.

Франс А. Крэнкэбіль: Аповесць / З фр. Мн., 1936. (Серыя пачынаючых чытачоў).

Ліхачоў А. Жанаты халасцяк: Камедыя ў 1 дзеі / З рус. Мн., 1954.

1934. Рубінштэйн Л. Ругасакі: Урывак з рамана «Трапа самураеў»/З рус.//ЛіМ. 22 сак.; Кіршон В. «Цудоўны сплаў»: Урывак з камедыі / З рус. // Там жа. 18 крас.

1936. Айні С. Нявольнікі: Урывак з рамана / З тадж. // ЛіМ. 31 студз.; Даўлетшына Х. Айбікэ: Урывак з апавядання / З башк. // Там жа. 17 лют.

1956. Эвальд І. Мараль Наталлі Зотавай: Драма / З рус. // Аднаактавыя п'есы. Мн.

1. 5.

На рускую мову. Трофейный генерал: Рассказ / Пер. Т. Мартыненко // Боевые дороги. Мн., 1985.

1. 6.

Бальшавіцкая моладзь: (Камсамольскі альманах). Мн., 1934 / Рэд.

2. 3.

На беларускай мове. Астрэйка. А. Любоў праз гады. Міхасю Блісцінаву — 60 гадоў // ЛіМ. 1969. 24 кастр.; Багушэвіч Ю. У творчай дарозе // Там жа. 1979. 19 кастр.; Віншаванне з 50-годдзем ад Праўлення СП БССР // Там жа. 1959. 31 кастр.; Вішкароў Б. Героі ў жыцці і на экране // Звязда. 1959. 10 снеж.; Галубок Э. Аб маладзёжнай драматургіі БССР // ЛіМ. 1934. 26 лют.; Гурскі І. Самадзейны тэатр і творчасць М. Блісцінава // Там жа. 1934. 31 снеж.; Кучар А. Пра маладую літаратуру і маладых пісьменнікаў // Там жа; Мікуліч Б. Пра самадзейны тэатр, пра творчасць Міхася Блісцінава // Там жа. 1933. 12 крас.; Міхасю Блісцінаву — 70 // Там жа. 1979. 19 кастр.; [Некралог] // Там жа. 1982. 31 снеж.; Пісьменнікі Савецкай Беларусі: Кароткі даведнік. Мн., 1981; Фільм «Ленін у 1918 годзе» на беларускай мове // Віцеб. рабочы. 1940. 12 кастр.; Шаўня А. «Строгая жанчына» // ЛіМ. 1959. 4 ліст.

На рускай мове. Максимов Б. Фильмы белорусских друзей // Сов. Литва. 1959. 31 марта.

В. М. Грышкевіч.

БЛУС ФРАНЦ

Блус Франц Феліксавіч (Ілья Піліпавіч; гады жыцця невядомы), аўтар вершаваных твораў кансерватыўнага кірунку 2-й паловы 19 ст.

Паходзіў з сялян Доўгамошскай вол. Быхаўскага пав. Магілёўскай губ. (цяпер Чавускі р-н Магілёўскай вобл.). Паводле некаторых звестак, служыў чыноўнікам на Магілёўшчыне. Заўзяты манархіст і праціўнік вызваленчага руху. У 1862, ва ўмовах рэвалюцыйнага ўздыму, напісаў на беларускай мове, якой добра валодаў, вершаваныя гутаркі «Прамова старавойта да сялян аб свабодзе» і «Прамова старавойта (для чытання маім землякам)»; у якіх заклікаў сялян да пакоры і цярпення, славіў цара і сялянскую рэформу 1861, даводзіў справядлівасць сацыяльнай няроўнасці. Па распараджэнні губернатара гутаркі былі вельмі аператыўна надрукаваны ў Магілёве і выкарыстаны для спынення сялянскага антырэформеннага руху. Паводле звестак архіўнай справы, што захоўваецца ў ЦДГА (Ленінград), у 1863 Ф. Блус напісаў яшчэ нейкі твор «супраць агітатараў польскага паўстання». Пасля паўстання 1863 працаваў на чыгунцы ў Бузулуку, быў звольнены, некаторы час жыў у Самары, дзе, паводле водзываў улад, «вёў жыццё разгульнае, бавячы час у гасцініцах». Звалі яго ў гэты час Ілья Піліпавіч. Гэта значыць, што пад гутаркамі 1862 ён паставіў несапраўдныя імя і імя па-бацьку (Франц Феліксавіч) або змяніў іх у далейшым (магчыма, пры пераходзе з каталіцызму ў праваслаўе). У Самары зноў прапанаваў сваё пяро ўраду. На пачатку 1881, незадоўга да забойства Аляксандра II, прыслаў міністру унутраных спраў некалькі вершаў на рускай мове, прысвечаных цару, і прасіў надрукаваць іх для чытання на фабрыках і заводах, каб супрацьдзейнічаць агітацыі «дэмакратаў-сацыялаў». Пры гэтым ён спасылаўся на свой беларускі вопыт 1862. Вершы 1881 было дазволена надрукаваць з некаторымі купюрамі (выкінуты радкі аб беднасці і ўціску народа). Далейшы лёс іх, як і самога аўтара, невядомы. Беларускія гутаркі Ф. Блуса — цікавы дакумент эпохі. Незалежна ад намераў аўтара, у іх адлюстраваліся рэаліі тагачаснага народнага жыцця, антыпрыгонніцкія настроі сялянства, іх абыякавасць да рэлігіі і г. д. Некаторыя даследчыкі звязваюць з Ф. Блусам таксама ананімную празаічную брашуру «Бяседа старога вольніка з новымі пра іхняе дзела», выдадзеную ў Магілёве (1861), аўтарам якой лічыцца А. *Кісель.*

Г. В. Кісялёў.

Бібліяграфія

1. 3.

1862. Речь старовойта к крестьянам о свободе: (Для народного чтения): [Вершаваны твор] / Мог. губ. вед. № 51; Речь старовойта: (Для чтения моим землякам): [Вершаваны твор] // Там жа. № 60—61.

1923. З «Мовы старавойта» (1862 г.): [Урывак] // Гарэцкі М. Хрэстаматыя беларускае літаратуры. Вільня.

2. 3.

На беларускай мове. Александровіч С. Пуцявіны роднага слова. Мн., 1971. С. 14—15; Барысенка В. Францішак Багушэвіч і праблема рэалізма ў беларускай літаратуры XIX ст. Мн., 1957. С. 131—132, 163; Лушчыцкі І. Нарысы па гісторыі грамадска-палітычнай і філасофскай думкі ў Беларусі ў другой палавіне XIX в. Мн., 1958. С. 97—102.

На рускай мове. Карский Е. Белорусы. Пг., 1922. Т. 3. Вып. 3. С. 90—97.

3. 1.

ЦДГА СССР у Ленінградзе, ф. 776, воп. 20, спр. 347.

З. У. Драздова.

БОБРЫК ЯНКА

Бобрык Янка (Іван Іванавіч; 8(21).7.1905, м. Глуск Бабруйскага пав. Мінскай губ., цяпер г. п. у Магілёўскай вобл.— 25.8.1942, Ленінград, пахаваны на Піскароўскіх могілках), паэт, кінакрытык.

Бацька паэта быў кавалём, яго ўмельства пераняў і сын. Акрамя таго, Янка захапляўся маляваннем, іграў у аматарскіх спектаклях. У 1929 скончыў літаратурна-лінгвістычнае аддзяленне педагагічнага факультэта БДУ. Да 1931 працаваў настаўнікам роднай мовы і літаратуры Мілаславіцкай школы (Клімавіцкі р-н). У 1931 паступіў у аспірантуру Ленінградскай дзяржаўнай акадэміі мастацтвазнаўства, з 1934 працаваў навуковым супрацоўнікам сектара кіно акадэміі, а затым у сцэнарным аддзеле Белдзяржкіно (у Ленінградзе). Шмат зрабіў для развіцця ўласна беларускага кінамастацтва. З 1938 галоўны рэдактар Упраўлення па справах мастацтва Ленінградскага гарвыканкама. У час Вялікай Айчыннай вайны прыняў удзел у абароне Ленінграда: працаваў на ўзвядзенні абарончых збудаванняў, народным апалчэнцам удзельнічаў у баях. Член КПСС з 1938.

Першы верш апублікаваны ў часопісе «Беларускі піянер» (1924). Многім яго творам уласціва захопленасць жыццём, маладнякоўская задзёрыстасць і «квяцістасць». Аўтар паэмы «Галіна», у вобразе галоўнага героя якой імкнуўся ўвасобіць лепшыя рысы сучасніка — барацьбіта за камуністычныя ідэалы. У 1930-я г. займаўся напружанай творчай працай: пісаў нарысы па гісторыі кіно, вершы, апавяданні. Архіў паэта загінуў у блакадным Ленінградзе.

Я. І. Клімуць.

Бібліяграфія

1. 3.

1924. Піянер: [Верш] // Бел. піянер. № 1.

1925. Успаміны: [Верш] // Чырв. сцяг. № 7; «— То зазвоняць сэрца майго струны...»: [Верш] // Сав. Бел. 15 ліст.

1926. Вершы // Бобрык Я., Звонак А., Туміловіч Я. Пунсовае ранне: Вершы. Мн. (Кніжніца Маладняка). Рэц.: Сяргейчык П. // Арш. маладняк. 1926. № 2; Шчасцін Я. Рукі на сонца прасцёр // Маладняк. 1926. № 3; Песня і праца; У дарозе: [Вершы] // Маладняк. № 1; Ціха, так ціха наўкола: [Верш] // Там жа. № 2; Агні...; Лісце: Вершы ў прозе // Там жа. № 3; Палескія матывы: [Верш] // Там жа. № 5; Заспявай мне песню...: [Верш] // Там жа. № 6; Пялёсткі сінія: [Верш] // Там жа. № 7—8; На азёрах...: [Верш] // Там жа. № 9; Бацьку: [Верш] // Сав. Бел 26 вер.; «Прытулі ты мяне, як сыночка...»: [Верш] // Чырв. змена. 30 мая; Шум малінавы... [Верш] // Там жа. 24 кастр.

1927. Гануля; «У сэрцы крыўда, на душы...»: [Вершы] // Крывавай пуцявінай. Мн.; Сосны: [Верш] // Маладняк. № 4; «Азёры ў цемені драмалі...»: [Верш] // Узвышша. № 3; У пушчы: [Апавяданне] // Чырв. сейбіт. № 17; Гануля: [Верш] // Чырв. змена. 13 лют.

1928. Лірыка пра лірыку: [Верш] // Літ. дад. да газ. «Сав. Бел.» № 4; Пра песню і дзяўчыну: [Верш] // Там жа. № 10; На пажыву: [Верш] // Маладняк. № 3; Партрэт на магілу: Некралог на смерць М. Дубовіка // Там жа. № 8; Ноч над Мінскам (Імпрэсія): [Верш] // Там жа. № 11; Паэма Беларусь: [Верш] // Там жа. № 12; Размова з бацькам: [Верш] // Чырв. краіна. № 4; Пра мінулае: [Верш] // Сав. Бел. 11 сак.; Беспрытульны: [Верш] // Чырв. змена. 30 снеж.

1929. Гутарка з карэспанд. «Маладняка» // Маладняк. № 7.

1930. «Як званочкі ў полі...»: [Верш] // Маладняк. № 1; Галіна: Паэма // Там жа. № 10; На Іпуці: Нарыс // Там жа. № 12; Трывога: [Верш] // Звязда. 5 кастр.

1931. Марш: [Верш] // БелЛАЧАФ: Зб. першы. Мн.

1933. Пра некаторыя пытанні развіцця беларускай кінематаграфіі // ЛіМ. 10 лют. / Сааўт. Л. Кацнельсон.

1935. Кадры Белдзяржкіно // ЛіМ. 11 вер.

1936. Аквітае восень: [Верш] // Чырв. Бел. № 19—20.

1961. Ноч над Мінскам: [Верш] // Анталогія беларускай паэзіі: У 3 т. Мн. Т. 2.

1971. «Прывет табе з Палесся...» [Верш] // Універсітэт паэтычны. Мн.

1985. У дарозе; З паэмы «Галіна»: [Верш] // Маладосць. № 5

1. 5.

На рускую мову. Отцу: [Верш] / Пер. М. Рудерман // Сборник белорусской поэзии. М.; Л., 1930.

2. 3.

На беларускай мове. Г р а х о ў с к і С. Кветкі і вечны агонь // Дзень паэзіі — 71. Мн. 1971; Я г о ж. Так і было. Мн., 1986. С. 160—163; П а ў л ю к о ў с к і І. Творчасць, абарваная вайною... // ЛіМ. 1980. 11 ліп.; П і с ь м е н н і к і Савецкай Беларусі: Кароткі даведнік. Мн., 1981; Р у б я ж э в і ч П. [Біябібліяграфічная заметка] // Полымя. 1985. № 7; Я н к а Б о б р ы к // Радзіме — радок і жыццё. Мн., 1986.

2. 4.

На беларускай мове. Г р а х о ў с к і С. Спадчына: [Верш] // Грахоўскі С. Выбр. тв.: У 2 т. Мн., 1983. Т. 2.

М. П. Барташэвіч.

БОНДАР ТАІСА

Бондар Таіса Мікалаеўна (н. 20.11. 1945; г. п. Рудзенск Мінскай вобл.), паэтэса, празаік. Член СП СССР з 1978.

Нарадзілася ў сям'і рабочага. Бацька, Цімончык Мікалай Іванавіч да вайны працаваў суддзёй, маці Ніна Антонаўна — у саўгасе. Дзесяты клас заканчвала ў школе рабочай моладзі, адначасова працавала швачкай прамкамбіната (1960—61), затым — старшай піянерважатай сярэдняй школы ў г. п. Рудзенск. З 1965 працавала ў дзіцячай бібліятэцы, затым кіраўніком гуртка Дома піянераў (1966—70) у г. Фалешты Малдаўскай ССР. Завочна скончыла Мінскі педагагічны інстытут замежных моў (1967). Выкладала англійскую мову, потым гісторыю мастацтва ў мастацкай школе, працавала мастаком мастацкай майстэрні РДК г. Фалешты (1970—77). З 1978 жыве ў Мінску. Працавала пазаштатным карэспандэнтам газ. «Вячэрні Мінск», загадвала аддзелам выяўленчага мастацтва, архітэктуры і вытворчай эстэтыкі штотыднёвіка «Літаратура і мастацтва», з 1985 працуе намеснікам рэдактара часопіса «Беларусь».

Першыя вершы надрукавала ў 1970. У кнігах «Захапленне», «Акно ў восень», «І голас набыла душа», «Святочны снег», «Чырвоны месяц года» паэтэса паказала жыццё савецкіх людзей, іх паўсядзённыя справы, лёс і шчасце жанчыны, распавяла пра мірную працу і гераізм у гады Вялікай Айчыннай вайны. Сучаснасць і гісторыя існуюць побач, узаемадапаўняюцца, пераплятаюцца, высвечваючы лёс паасобных людзей і цэлага народа. Уздымаючы напластаванні сівой даўніны, у паэме «Рагнеда» паэтэса звяртаецца да гісторыі Кіеўскай Русі. Старонкі памяці вогненных гадоў Вялікай Айчыннай вайны ажываюць у аповесці Т. Бондар «Жывыя жывуць». Перакладае творы малдаўскіх паэтаў на беларускую мову.

Л. М. Гарэлік.

Бібліяграфія

1. 2.

Захапленне: Вершы. Мн., 1974. (Першая кніга паэта). Рэц.: Г а м о л к а М. «З цэлым народам гутарку весці...» // Звязда. 1974. 26 вер.; Г а ў р у с ё в а Т. Вецер светлых надзей // Маг. праўда. 1975. 23 кастр.

Акно ў восень: Вершы. Мн., 1977. Рэц.: М а р ч а н к а С. Акно ў прастору пачуццяў // Беларусь. 1978. № 3; Я р а ц В. Асабістае і агульналюдскае // Полымя. 1978. № 2.

... І голас набыла душа: Вершы і паэмы. Мн., 1980. Рэц.: Б о й к а У. Перад шчырым дотыкам слова // Беларусь. 1980. № 10; К а м е й ш а К. «Патрэбен новы крок» // ЛіМ. 1981. 25 вер.; Ц ы б у л ь к а М. Уласным лёсам спалучыць вякі // Мін. праўда. 1980. 4 ліст.; Ц ы п і с Н. Душы неабходна музыка // Чырв. змена. 1980. 4 вер.

Святочны снег: Вершы, паэма. Мн., 1981.

Сінія яблыкі: Апавяданні. Мн., 1984.

Чырвоны месяц года: Вершы, паэма. Мн., 1985. Р э ц.: Б а р а в і к о в а Р. З жыцця бярэ пачатак // ЛіМ. 1985. 27 снеж.

Спадчынны боль: Паэзія. Мн., 1987.

Час, калі нас любілі: Аповесці. Мн., 1988.

Адна: Кніга лірыкі. Мн., 1989.

Спакуса: Раман. Мн., 1989.

Паветраны замак на дваіх: Аповесці, апавяданні. Мн., 1990.

1. 3.

1970. Развітанне; «Змераць хачу дарогай...»; Цішыня; Мелодыя ночы; «Адлічвае год апошнія дні...»; [Вершы] // ЛіМ. 27 студз.

1971. Споведзь; У палоне гор; «Сеюць смутак...»: [Вершы] // Маладосць. № 2; «...І ветразем лёгкім...»: [Верш] // ЛіМ. 8 студз.; Ранішні лес: [Верш] // Там жа. 5 сак.; Споведзь: [Верш] // Чырв. змена. 7 вер.

1972. Вясновая ноч; «Свет летуценняў, лёгкі, трапяткі...»; «За вокнамі ад капяжоў звінелі...»; «Усё часцей я сумую...»: [Вершы] // Маладосць. № 7.

1973. Прызнанне; «Стань песняю, Нарач...»: [Вершы] // Беларусь. № 3; «Зямля бацькоў, зямля Радзімы...»; Захапленне; Вясновая раніца: [Вершы] // Маладосць. № 11.

1975. Пад высокімі сцягамі; Салдаты перамогі; «Паверыўшы аднойчы ў цішыню...»: [Вершы] // Маладосць. № 4; Вулкан: [Верш] // Знамя юности. 26 авг.; Клопат паэта, трывога паэта // ЛіМ. 1 сак.

1976. Радасць: [Верш] // Беларусь. № 3; На зоры займае; «Неспадзяванка...»: [Вершы] // Полымя. № 8.

1977. «Жанчына! Светлае імя...»: [Верш] // Беларусь. № 3; «Нам — шэсцьдзесят, краіне — шэсцьдзесят...»: [Верш] // Там жа. № 11; Трэцяя змена; Муза; Стары фотаздымак; «Наваражы мне, ноч, наваражы...»: [Вершы] // Маладосць. № 3; Вера; «Не прызнанняў баюся...»; Спіць мужчына: [Верш] // Полымя. № 8; «Уласным лёсам спалучыць вякі...»; Маме; Цішыня; «...І ўяўляеш сабе...»: [Вершы] // Работніца і сялянка. № 3; [Рэц. на кн.: Д з е н ь добры, мама! Мн., 1977] // Там жа. № 10; Мікашэвіцкі кар'ер; Родная мова; Дзіця: [Вершы] // ЛіМ. 11 лют.; Тры сонцы: [Верш] // Там жа. 10 чэрв.; Шчодрая, благаслаўлёная зямля // Там жа. 9 вер.; Не!; Плач па бацьку: [Вершы] // Там жа. 18 ліст.

1978. «Глынуць ясноты і шчакой гарачай...»: [Верш] // Адданасць. Мн.; «Закон апраўданых надзей...»; Прызнанне; «Хацелася вырасці як найхутчэй...»; «Што шчасце, што бяда...»; «Слова сябра...»; «Жыла, жыву адзіным клопатам...»: [Вершы] // Дзень паэзіі — 78. Мн.; Маё жыццё; «Неправамоцнасць пачуцця...»: [Вершы] // Беларусь. № 3; Дзед; «Я па імёнах ведаю надзеі...»; «Завіруха гадоў...»; «Брыду праз думкі ў ветраную сінь...»: [Вершы] // Маладосць. № 4; «Прыйсці, у часе памыліцца...»; Воля; «Ці любіў ты мяне? Ці быў...»; Азарэнне; Свята: [Вершы] // Полымя. № 10; Новы дзень Лошніцы: Нарыс // Там жа. № 11; Дзед: [Верш] // Работніца і сялянка. № 8; «Здарожылася сэрца. Боль...»; Снягі; «Вандроўкі люблю не за іх...»; «Свята! — зарапад...»: [Вершы] // Вяч. Мінск. 10 лют.; Адкрыцці — наперадзе!: [Рэц. на кн.: Д а л я г л я д ы. Мн., 1977] // ЛіМ. 6 студз.; Жыву, удзячная вясне; «Жыву, удзячная жыццю...»; «Прыбавіць ціша, ззянне снегу...»; Сыну; «Калі і ўпасці — з добрага каня...»: [Вершы] // Там жа. 31 сак.; «Дарога — як памяць...»: [Рэц. на кн.: К а л а ч ы н с к і М. Суквецце. Мн., 1977] // Там жа. 19 мая; І старажытны, і новы: [Інтэрв'ю] // Там жа. 18 жн.; Шляхі: Вянок санетаў // Там жа. 6 кастр.; Спачатку было захапленне: [Інтэрв'ю] // Там жа. 27 кастр.

1979. Верасень; Санет: [Вершы] // Дзень паэзіі — 79. Мн.; «Як расказаць табе пра снег...»; «Вы слухалі дождж?..»: [Вершы] // Беларусь. № 4; «Зношаны чаравікі маленства...»; Стары маяк; Гаданне; «Усё складаней час...»; «Штурханіна. Размовы пра хлеб і дзяцей...»: [Вершы] // Маладосць. № 8; Дарогаю памяці: [Рэц. на кн.: П р ы х о д з ь к а П. Плацдарм. Мн., 1978] // Полымя. № 5; За гэта — мой голас // Там жа. № 6; «Мама старэла...»; Дзеці пыталіся; Сівая нявеста; Каханне; «Як выжыць — не табой...» [Вершы] // Там жа. № 7; Вянок санетаў // Работніца і сялянка. № 10; Добра ці вобразна?: [Інтэрв'ю] // ЛіМ. 6 крас.; Паездка ў сонечныя дні // Там жа. 27 крас.; Далёка ад вайны; «Як мала музыкі ў душы!...»; «Ці былі яны — мукі?...»; «Мо неба зорнай навіссю...»; «За здраду адплачваюць здрадай?..»; «Кляновік, горкае пітво...»; «Даль заснежана. Рэха ў душы...»; «Зноў жураўліны кліч...»; «Цэлы свет магу любіць ізноў!..»: [Вершы] // Там жа. 18 мая; Увага! Здымка!: [Рэпартаж] // Там жа. 24 жн.

1980. «Акно чакання...»; «Я — жанчына...»; «Не каханне вабіць, таямніца...»: [Вершы] // Дзень паэзіі — 80. Мн.; Азарэнне: [Верш] // Такія сэрцы ў нас. Мн.; «Свет сніцца гронкамі мелодый...»; Нясвіжскі пейзаж: [Вершы] // Беларусь. № 3; Карціна ў простай драўлянай раме; Гадзіннік памяці; Дачка Цярэшчыхі: [Апавяданні] // Маладосць. № 7; Паверка: [Верш]; Вернасць аднойчы абранаму шляху: [Рэц. на кн.: Л о с ь Е. Выбр. тв.: У 2 т. Мн., 1979] // Полымя. № 3; «Кастрычнік. Кастры арабін...»; Лясы; Станіслава; Успамін пра сябе; Ранак; «Ноч. У садзе маіх гадоў...»; «Забудзь мой смех. І помні пра мяне...»; «Сумую па тых, да каго ты заходзіш...»: [Вершы] // Там жа. № 11; Паверка: [Верш] // Гомел. праўда. 1 мая; «Зіма. Ну, вось яна й прыйшла!...»; Побач; «Яшчэ звініць: не забывай...»; Блізкае; «Свет да славы маладой жадзён...»; «Не трэба паслабленняў...»; «Давай пасябруем, зіма...»; «Усе вокны жыцця...»; Лель: [Вершы] // ЛіМ. 25 студз.; У промнях вясновага сонца // Там жа. 18 крас.; Памяць сэрца // Там жа. 9 мая; Радасны клопат: [Інтэрв'ю] // Там жа. 13 чэрв.; «Заблудзіўшыся ў любым з вякоў...»; «Я не пішу. Я гавару...»; «З году — ў год...»; «З прыгаршняў...»; «Я не баюся пачуцця...»; «Не разумела салаўёў...»; «Каму мне дзякаваць за гэту шыр...»; «Ці сняцца табе вечары...»: [Вершы] // Там жа. 29 жн.; Складаны, вялікі час!..: [Інтэрв'ю] // Там жа. 24 кастр.; Акрыленая мара // Там жа. 31 кастр.; Сведчанне сталасці: [Інтэрв'ю] // Там жа. 7 ліст.; «Глынуць ясноты і шчакой гарачай...»: [Верш] // Чырв. змена. 4 мая.

1981. «Кожным словам, што ў ва мне звініць...»; «Адзіноцтва... Ці скарб, ці цяжар...»; «Ну, як, скажы, пазбавіцца ад мук...»: [Вершы] // Дзень паэзіі — 81. Мн.; Радок у сталасць // Беларусь. № 8; Працай шчаслівы: [Нарыс] // Там жа. № 9; З любоўю да слова песняра // Там жа. № 10; Апошні рэпартаж з восені // Там жа. № 11; Ружа-кветка: Паэма // Маладосць. № 10; У святле ўспамінаў: [Рэц. на кн.: Г а ў р у с ё ў С. Азарэнне. Мн., 1980] // Полымя. № 6; Па самым высокім абавязку // Там жа. № 9; Цёплая ралля: Апавяданне // Работніца і сялянка. № 1; Імёны маленства: Дакум. паэма (Урывак з будучай кнігі) // Там жа. № 6; «Кожным словам, што ў ва мне звініць...»; «Я не належу да тваіх рабоў...»: [Вершы] // Вяч. Мінск. 14 крас.; З кнігі «... І голас набыла душа»: [Вершы] // Голас Радзімы. 12 сак.; Вернасць абранаму шляху: [Інтэрв'ю] // ЛіМ. 16 студз.; З паэмы «Імёны ма-

ленства»; Люба і Вера; «Памяць... Не мая... Маёй зямлі...»: [Вершы] // Там жа. 19 чэрв.; «Толькі б мне спявалася аб родным...» // Там жа. 7 жн.; Спакой — ці заспакоенасць? // Там жа. 23 кастр.; «Я ў любві вялікай паўтаруся...» // Там жа. 13 ліст.

1982. Шчодрае сэрца паэта // Братэрства. Мн., «Акрыленасць — упэўненасць у тым...»; «Адступіўся холад. А здаецца...»: [Вершы] // Дзень паэзіі — 82. Мн.; «Здзіўляецца маёй краіне свет...»; Паверка: [Вершы] // На сцягу і ў сэрцы. Мн.; «Жанчына, маці, камуніст...»; Сыну; «Адчуванне Радзімы — адкуль яно ў нас?..»; «Бясконніцы палон салодкі...»: [Вершы] // Беларусь. № 3; 26 чэрвеня 1942: [Верш] // Там жа. № 7; «Беларусь, маё сэрца...» // Маладосць. № 7; З трывогай і любоўю: [Рэц. на кн.: Макаль П. Смак яблыка. Мн., 1981] // Полымя. № 2; Рагнеда: Паэма // Там жа. № 3; Я гукну: «Беларусь!..»; «Ёсць хараство, якое зразумець...»; «Нясу табе цяпло...»; «Ты б мог забараніць цвісці...»; «Адзіноцтва, я прагну цябе...»; «Кажу: работа, рамяство...»; «Не баліць табе век...»: [Вершы] // ЛіМ. 12 сак.; Грэгорэ Віеру // Там жа. 23 ліп.; Свет не сталее разам з намі...: [Рэц. на кн.: Тарас В. Два сшыткі. Мн., 1982] // Там жа. 3 вер.

1983. [Уступнае слова да вершаў Эн Сэкстан] // Далягляды. Мн.; З «Дыялога з Эн Сэкстан»: «Белая сукенка выпускніцы...»; «Аэрапорт чырвонымі слупамі...»; «Што можа абяцаць паэт?!..»: [Вершы] // Дзень паэзіі — 83. Мн.; З верай ў сілу хараства // Беларусь. № 2; Трывога: [Верш] // Там жа. № 3; Сцяг рэвалюцыі — сэрца паэта: Да 90-годдзя з дня нараджэння Уладзіміра Маякоўскага // Там жа. № 5; З нагоды юбілейнай даты: [Інтэрв'ю] // Там жа. № 6; Малюнак самой сябе // Там жа. № 10; С верой в силу красоты // Дружба народов. № 8; Пад час школьных экзаменаў; Нінка: Апавяданні // Маладосць. № 3; «Жыццё і адгарыць...»; Адна з вас; Верш з нагоды; «Шлях лёсу... Я ў яго не веру...»; «Жаночая доля? Такую не знаю...»: [Вершы] // Там жа. № 10; «Шэры колер — патушаны сіні...»; «Так не бывае. Я ўвесь час бягу...»; «Гэта лебедзі — гэта не людзі!..»: [Вершы] // Работніца і сялянка. № 6; «Як доўга прарастала зерне слоў...»; З цыкла вершаў «Жыццё навырост»: Маці; Адносіны з богам; Бабуля Кацярына; Песня; Над сынавай калыскай; Сталасць // ЛіМ. 14 студз.; Паэзія ці версіфікатарства? // Там жа. 28 студз.; «Сэрца з праўдай удвох....» // Там жа. 22 ліп.; «Чым вызначыць лёс пакалення?..»; «Сваё, запаветнае, роднае...»; Ля акна; «Прасцей абвінаваціць свет...»; З голасу ўласніка; «Звыкаюся з сабой, з цішынёй...»; «Ружа ў келіху... Гэта было...»; «Нябесны, пякельны агонь...»: «Я пела любоў, выжывала сябрамі...»: [Вершы] // Там жа. 30 вер.; В ожидании чуда // ЛГ. 12 окт.

1984. З кнігі «Мы родам з вайны»: Не страляйце ў маму!: [Верш] // Дзень паэзіі — 84. Мн.; Дзед: [Верш] // За цябе, радзіма! Мн., «За ўсё ў адказе...»: (Да 70-годдзя з дня нарадж. А. Куляшова) // Беларусь. № 2; Дзве песні: Струмень-рака; Званы // Там жа. № 8; «Пра ўсё сказаць прыйшла пара...» // Маладосць. № 3; «Мець здольнасць...»; Было...»; «Іншым вечнасць зарука...»; «Думкі паслухмяна ткуць са слоў...»; «Баюся сваёй нематы...»; «Што воля для таго...»; «Я выжыла...»; «Не хапае сілы на дваіх...»: [Вершы] // Там жа. № 9; Паэзія сучаснасці: Роздум ля карцін Г. Вашчанкі // Мастацтва Бел. № 3; Голоса столетий: [Рэц. на кн.: Сипаков Я. Вече славянских баллад. М., 1982] // Неман. № 1; «Прыёмнік... Стос газет...»; «Хто суд вяршыць, той непадступны...»; «І за зло — хай дарога!...»: [Вершы] // Работніца і сялянка. № 4; Улада летуцення; Набліжэнне; Ты снішся мне, Няміга!: [Вершы] // ЛіМ. 13 крас.; І маё свята... // Там жа. 27 крас.; Чатыры спробы пазваць таямніцу // Там жа. 13 ліп.; Да кожнай травінкі знаёмае // Там жа. 24 жн.; Ранішняе: «Дарога прывядзе. Дарога ўпэўнена...»; «Халодная плынь адвячорка...»; «Здзічэлы яблыневы сад...»; «Сады лятункаў...»; «У былога прашу: прабач!..»; «Я сеяла надзеі, а цвілі...»: [Вершы] // Там жа. 7 снеж., Навстречу грядущему // Сов. Бел. 19 июня.

1985. «Час не здыме віну...»: Урывак з паэмы // Воляй азорыцца свет. Мн.; Нараджэнне сцяга: [Вершы] // Беларусь. № 11; «Скарбонка мінулага...»; Продак; Чатыры эцюды; «Баішся не цаны...»; «Прыпадаю да твайго пляча...»: [Вершы] // Маладосць. № 8; Мы родам з вайны: [Фрагменты з паэмы] // Полымя. № 3; Жывыя жывуць: Аповесць // Там жа. № 8, 9. Свіцязь-возера: [Верш] // Работніца і сялянка. № 12; Год надзеі: [Верш] // Звязда. 8 мая; Бо недзе побач карані // ЛіМ. 25 студз.; З кнігі «Спадчынны боль»: [Вершы] // Там жа. 31 мая; «Смычок забот бессонных и тревог...» // ЛГ. 30 янв.; Продак: [Верш] // Ніва. 22 вер.; «Скарбонка мінулага...»: [Верш] // Там жа. 29 вер.; «Званкі з былога...»: [Верш] // Там жа. 20 кастр.

1.4.

Віеру Г. Імя тваё / З малд. Мн., 1986. (Паэзія народаў СССР).

1976. Віеру Г. Радзіма мая...: [Верш] / З малд. // ЛіМ. 5 ліст.

1977. Віеру Г. «З трымценнем...»; Рошка А. Звіні, зямля; Бусуёк А. Сыну: [Вершы] / З малд. // ЛіМ. 9 вер.

1979. Віеру Г. Паэма; Кашулі; Бусуйок А. Хацеў калісьці ўкрасці...; «Старэю...»; Рошка А. Каляровыя алоўкі; Хлеб: [Вершы] / З малд. // Далягляды. Мн.

1982. Віеру Г. Малдова; Анфа; Зямля; Маме; Зіма; Паэт; Бела-сіняе; Адзіноцтва; Мая хата: [Вершы] / З малд. // Братэрства. Мн.; Станэску Н. Песня; У гарах; Не гледзячы ні на што; Пэўнэску А. Маніфест трэцяму тысячагоддзю; Вежа слёз: [Вершы] / З рум. // Далягляды. Мн.; Букаў Е. «Якое шчасце — знаць, што прарасло...»; Віеру Г. Малдова; Боцу П. Продкі; Даміян Л. Ды будзе!; Чакану А. «Мне досыць кроплі ад твайго віна...»: [Вершы] / З малд. // Беларусь. № 5; Віеру Г. З зорнай арбіты; Даміян Л. «У працы, сярод мрояў светлых...»; Чакану А. Пачуццё радзімы: [Вершы] / З малд. // Маладосць. № 12; Віеру Г. «Можаш паплакаць!..»; Ратаю; Зблізку; Песня іголкі; Шчасце; Гульня; Імгненне; Убачыць цябе; Песня жанчыне: [Вершы] / З малд. // ЛіМ. 23 ліп.

1983. Сэкстан Э. Зорная ноч; Сябру, чыя работа прывяла да трыумфу; Элегія; Праўда, якую ведаюць мёртвыя; Чорная магія; Старое карлікавае сэрца; Песня кахання; Палёт: [Вершы] / З англ. // Далягляды. Мн.

1984. Стуруа Л. Жанчыны 1941; Балада пра ваду: [Вершы] / З груз. // Беларусь. № 6; Друніна Ю. Забойца невядомы?; Іскра; Парыж; У бары...; «У ложку, у самалёце...»: [Вершы] / З рус. // ЛіМ. 25 мая.

1.5.

На літоўскую мову. Joniniu naktis; „Tos amžinos šnekos sumaištyje — apie šaltą..."; „Nerimstančios rankos, prisiminimu pynę..."; „Žinau, laimęt aš nelaimęsiu..." / Vert. R. Vanagas // Jaunimo gretos. 1979—Nr 6.

На рускую мову. Праздничный снег: Стихи / Пер. С. Кузнецова. М., 1985.

Время, когда нас люлили...: Повести / Пер. Г. Грибовская, Г. Куренёва, М., 1990.

Окно в осень: [Верш] / Пер. И. Василевский // Извечной песни голоса. Мн., 1980; Подсказывает сердце: [Вершы] / Пер. Ф. Ефимов // Неман. 1981. № 9; «Окна жизни распахнуты вновь!..»; «Ломоть хлеба, да сахарок...»; [Вершы] / Пер. В. Широков // ЛГ. 1981. 4 марта; Февраль 1945; [Верш] / Пер. В. Тарас / Звезда Востока. 1982. № 19; «Окна жизни распахнуты вновь!..»: [Верш] / Пер. В. Широков // Сов. воин. 1982. № 12; «Я взглядом так тихо к нему прикоснулась...»; [Верш] / Пер. О. Данилова // Комс. іскра. 1982. 4 бер.; «Кого благодарить за эту ширь...»; «Не понимала соловьев...»; Утро: [Вершы] / Пер. Н. Полякова // Беларусь моя. Л., 1983; Счастливая: Поэма / Пер. С. Кузнецова // Неман. 1985. № 2; «Пусть песня вырастает до тревоги!..»: [Верш] / Пер. С. Кузнецова // Там жа. 1985. № 6.

На ўкраінскую мову. «Зношені черевики дитинст-

ва...»: [Верш] / Пер. Н. Віргуш // Молодь Черкащини. 1978. 10 жовт.; «Негадано. Немов пророчий сон...»; «Прийти, у часі помилитись...»; «Слово у серця найперше: Рідна!..»: [Вершы] / Пер. Г. Білоус // Черкас. правда. 1978. 17 вер.; Рідна мова: [Верш] / Пер. Ю. Герасименко // Ленін. зміна. 1980. 23 серп.; Гілочка тиші: [Верш] // Прикарпат. правда. 1982. 11 черв.; «Цілий світ любити можу знов...»; «Ох, ці ж мені поети! Чародії...»; «Серед зими — зелений острівець...»: [Вершы] / Пер. І. Кулик // Прапор юності. 1984. 13 груд.

На эстонскую мову. Ja sinu nimi... / Tlk. A. Jaaksoo // Noorus. 1978. Nr 11

2.3.

На беларускай мове. Б а р а в і к о в а Р. Твая прысутнасць на зямлі... // Работніца і сялянка. 1984. № 4; Б е ч ы к В. У чаканні галоўнага: (Слова ў дыскусіі пра сучасную паэзію) // Бечык В. Прад высокаю красою... Мн., 1984. С. 259—261; Л і п н е в і ч В. «Уласным лёсам спалучыць вякі» // Лім. 1984. 9 сак.: П і с ь м е н н і к і Савецкай Беларусі: Кароткі даведнік. Мн., 1981.

Т. М. Махнач.

БОХАН ДАРАФЕЙ

Бохан Дарафей Дарафеевіч (псеўд. Д. Б., Д. С. Д о р о ф е е в, Н. С е р е б р я н с к и й, Д. С л и ж е н ь; 4.2.1878; Мінск — ?), журналіст, паэт, празаік, перакладчык, публіцыст. Пісаў на рускай мове.

Пра жыццё Д. Бохана вядома мала. Сын адстаўнога генерала, заснавальніка Мінскага таварыства ўзаемнага крэдыту. Вучыўся ў Полацкім кадэцкім корпусе і Канстанцінаўскім ваенным вучылішчы ў Пецярбургу. Служыў у арміі артылерыйскім штабс-капітанам. У час руска-японскай вайны 1904—05 быў, відаць, мабілізаваны: некаторыя яго вершы гэтага перыяду напісаны ў Манчжурыі. Карэнны мінчанін Д. Бохан жыў і працаваў пераважна ў родным горадзе. Пачатак літаратурна-журналісцкай дзейнасці адносіцца да канца 1890-х г. Супрацоўнічаў у газетах «Минский листок», «Северо-Западный край», «Голос провинции» (у 1907 быў яе рэдактарам), «Минские ведомости», «Северо-Западная жизнь» і інш. У 1905 намячаўся ў рэдактары беларускага часопіса «Палессе», які меркавалася выдаваць у Мінску. У перыяд рэвалюцыі 1905—07 быў ініцыятарам збору сродкаў на дапамогу ахвярам царскага тэрору ў Пецярбургу і Варшаве, падтрымліваў мінскіх забастоўшчыкаў. Выступаў з лекцыямі ў таварыстве аматараў прыгожага пісьменства. У 1907 быў асуджаны Віленскай судовай палатай і адседзеў 8 месяцаў у мінскай турме за змяшчэнне антыўрадавых матэрыялаў у газеце «Голос провинции». У пачатку 1919 быў супрацоўнікам Наркамасветы БССР. Пасля, відаць, жыў у Вільні.

Прытрымліваўся дэмакратычна-народніцкіх асветніцкіх поглядаў, але ведаў марксісцкія творы, прарэцэнзаваў кнігу У. І. Леніна «Развіццё капіталізму ў Расіі» («Минский листок», 1900), атрымліваў з-за мяжы газету «Искра». Яго творчыя інтарэсы надзвычай шырокія: пераклаў на рускую мову «Слова аб палку Ігаравым», захапляўся мінскай даўнінай, імкнуўся адрадзіць гераічна-рамантычны эпас роднага горада, сабраў і апрацаваў мясцовыя паданні («Мінскія паданні і легенды», 1901), фальклорна-этнаграфічныя матэрыялы, пісаў апавяданні, гістарычныя паэмы і вершы, у якіх праслаўляў барацьбітоў за свабоду і марыў пра светлую будучыню. Друкаваў публіцыстычныя і літаратурна-крытычныя артыкулы, рэцэнзіі, папулярныя брашуры пра А. Міцкевіча і Т. Шаўчэнку. Як крытык адстойваў ідэі рэалізму і высокага грамадскага прызначэння літаратуры, асабліва вылучаў у ідэйна-мастацкіх адносінах творчасць А. Чэхава, У. Караленкі, М. Горкага, адкідаў натуралізм і дэкадэнцтва. Выступаў за справядлівае рашэнне нацыянальнага пытання, супраць шавіністычных партый і груповак. Вітаў з'яўленне беларускага нацыянальнага друку, газету «Наша доля», высока ацаніў змешчаныя ў ёй творы Цёткі, Я. Коласа. У перыяд рэакцыі ў творах Д. Бохана з'явіліся матывы песімізму і разгубленасці.

Г. В. Кісялёў.

Бібліяграфія

1. 2.

Глаз христов: Минское предание. Мн., 1898.

Минские предания и легенды. Мн., 1901. Рэц.: Б и б л и о г р а ф и я // Мин. листок. 1902. 24 янв.

1. 3.

1898. «Не поддавайся снам чарующих мечтаний...», «Ночь, волшебница-ночь, свой воздушный покров...»; «Славно пташки осенней порою...», «На небе тучи грозовые...» (из Ришпена); «Молись, дитя, слова святой молитвы...»; «Видение»: [Вершы] / Пад. псеўд. Н. Серебрянский; «Полные злобою, волны холодныя...»; «Свободы дайте мне, свободы и забвенья...»; Ночью; Море; «Совсем зима-снежок пушистый...»; Зима; «Все снегом покрыто...»; «Плачет буря, небо хмуря...»; Призыв; «Плачет ветер с грустной думой...»; Фантазия; «Будто звук недосказанной сказки...»; Воспоминание (памяти сестры); Проклятие певца (баллада Уланда); Сон (баллада); Гризельда; Могила Бояна: [Вершы] // Колосья: Сборник стихотворений. Мн.; Родился!: [Апавяданне] // Мин. листок. 21 июня; Критические очерки // Там жа. 23 июня; Бобыль: [Апавяданне] // Там жа. 23 июля; «Я не знаю, что было со мною...»: [Верш] // Там жа. 1 сент.; Омут: (Из минских преданий): [Паэма] // Там жа. 22 нояб.; Певец (Из летописей города Минска); [Верш] // Там жа. 20 дек.; «Мир старый свой век отживал...»: [Верш] // Там жа. 25 дек. / Пад крыпт. Б. Аўт. спрэчнае.

1899. Призрак: (Из прошлого города Минска) // Мин. листок. 1 янв.; Критические очерки // Там жа. 7 янв.; Князь Глеб Всеславич (Из летописей города Минска): [Паэма] / Там жа. 10 янв.; Два брата (Из Минских преданий): [Паэма] // Там жа. 17 янв.;

Зеленый человечек: [Апавяданне] // Там жа. 28 янв.; Федька Комар: (Минское предание): [Апавяданне] // Там жа. 9, 11, 16 февр.; В Белоруссии: [Вершы] // Там жа. 25 февр.; «Как то вдруг, в час ночной, стало сердцу больней...»: [Верш] // Там жа. 7 марта; Лесная фея: [Верш] // Там жа. 9 марта; Больной: Очерк // Там жа. 18 марта; «Спой, родная, песню...»: [Верш] // Там жа. 28 марта; Критические очерки: Евгений Чириков и его герои // Там жа. 30 марта; С улыбкой любви и привета...»; «О промелькнувших днях будить воспоминания...»: [Вершы] // Там жа. 4 апр.; В глуши: Рассказ // Там жа. 8, 11 апр.; Из старой тетради: [Вершы] // Там жа. 15 авг.; «В светлую минуту вдруг блеснут живые...»: [Верш] // Там жа. 22 авг.; Мишка Калинин: Рассказ старого майора // Там жа. 24, 26 авг., 3, 7, 12, 14, 16, 19, 21, 23, 26, 28, 30 сент., 5 окт.; «Не звучат одинокие песни мои...»: [Верш] // Там жа. 5 сент.; Всеслав Чародей: (Белорусская легенда) // Там жа. 19 окт.; «Таинственный светоч, огонь вдохновенья...»: [Верш] // Там жа. 21 окт.; Толпа: [Верш]; Критические очерки // Там жа. 19 дек.; «Что жизнь? Ни тьмы, ни света...»: [Верш] // Там жа. 26 дек.

1900. Библиография: [Рэц. на кн.: Л у н и н А. Труженица. Вольск, 1898; И л ь и н В. Развитие капитализма в России. СПб., 1899] // Мин. листок. 6 янв. / Пад крыпт. Д. Б.; Правда или вымысел: [Апавяданне] // Там жа. 11, 13 янв.; Библиография: [Рэц. на кн.: Ч е р н ы й Д-р. Философия декаденства. Спб., 1899] // Там жа. 13 янв. / Пад крыпт. Д. Б.; Водяной: Из минских преданий: [Паэма] // Там жа. 25 янв.; Библиография: [Рэц. на кн.: Г н е д и ч П. Туманы. Спб., 1900] / Пад крыпт. Д. Б.; Мелодия: [Верш] // Там жа. 1 февр.; К пристани!: [Верш] // Там жа. 10 февр.; Не зови!: [Верш] // Там жа. 22 февр.; Черт: Происшествие: [Апавяданне] // Там жа. 24 февр.; Два голоса: [Верш]; Поп: Случай с Петром Иванычем: [Апавяданне] // Там жа. 29 февр.; «О Жизнь, почему я...»: [Верш] // Там жа. 5 марта; Месть шинкаря: [Паэма] // Там жа. 12 марта; Хитроумный Сабайон: Из воспоминаний старого кадета // Там жа. 2, 13, 18 апр.; Картошка: Из рассказа старого холостяка // Там жа. 23 апр.; С. Я. Надсон как выразитель идей и стремлений современного общества // Там жа. 27 апр.; 2, 4, 9, 16, 18 мая; Ангел и Демон (Из Шамиссо): [Верш] // Там жа. 21 мая; У Креста: Рассказ // Там жа. 25 мая: О читателе: Ответ г. Ивановичу // Там жа. 13 июня; Разбойники пера: Нечто о журнале «Словцо» // Там жа. 15 июня; Грезы: Отрывки [з вершаў] // Там жа. 20 июня; Юбилей почтового союза // Там жа. 27 июня; Бессилие; Над рекою (по мотивам Гейне): [Вершы] // Там жа. 29 июня; Маленький фельетон: [Верш] // Там жа. 4 июля; Заколдованный дом: Из записной книжки офицера // Там жа. 11, 13, 16 июля; Таинственная монахиня: Рассказ помещика // Там жа. 27, 30 июля; Мир и война: Несколько мыслей по поводу недавнего события // Там жа. 1, 3, 6 авг.; На распутьи: Диалоги // Там жа. 13 авг.; Цветы: [Верш] // Там жа. 17 авг.; Во тьме: [Верш] // Там жа. 22 авг.; «Тихо плывет золотистая ночь над землею...»: [Верш] // Там жа. 27 авг.; Из области курьезов // Там жа. 7 сент.; Из старой тетради: [Вершы] // Там жа. 26 сент.; Старая канитель // Там жа. 1 окт.; «Отчего я плачу...»; «Ты вчера весь вечер...»: [Вершы] // Там жа. 3 окт.; Образец буржуазной морали: Критический очерк // Там жа. 8, 10 окт.; Из старой тетради: «Ужель она была, забытая любовь...»; «Пусть в мире зла, тревоги и насилья...»: [Вершы] // Там жа. 10 окт.; Месть: Захолустные драмы // Там жа. 12 окт.; Новый разбойник пера: Заметки читателя: Фельетон // Там жа. 24 окт.; «Вспомни о том, как когда-то...»: [Верш]; «Нам пишут из Москвы» / Пад крыпт. Д. Б. Аўт. спрэчнае; Библиография: [Рэц. на кн.: Т а н Г. Стихотворения. Спб., 1900] // Там жа. 29 окт.; Библиография: [Рэц. на кн.: П. Я. Стихотворения. Спб., 1899] // Там жа. 31 окт.; «Ночь тиха... В беспредельности тают...»: [Верш]; Ох, уж эти «литераторы»!: (Мой ответ «Киевской газете») // Там жа. 5 нояб.; На вышке: Эскиз // Там жа. 26 нояб.; Белоруссия: [Верш] // Там жа. 25 дек.

1901. «Зачем бесцельные упреки...»: [Верш] // Мин. листок. 1 янв.; Афоризмы; Ландыши: [Верш] // Там жа. 4 янв.; Прежде и ныне // Там жа. 26, 28 янв.; Из дневника: [Верш]; Фемиде: [Апавяданне] // Там жа. 18 февр.; Вера: [Верш] // Там жа. 4 марта; Сенька Сокол: Минское предание // Там жа. 6 марта; Критические очерки // Там жа. 11 марта; Критические очерки // Там жа. 22 марта; «Бывают минуты...»: [Верш] // Там жа. 17 апр.

1902. Звуки жизни: [Верш] // Мин. листок. 1 янв.; Библиография: [Рэц. на кн.: П. Я. Стихотворения. Спб., 1901. Т. 2] // Там жа. 6 янв. / Пад крыпт. Д. Б.; Куда?: [Верш] // Там жа. 10 янв.; Цветы неверности: Африканская легенда // Там жа. 13 янв.; Из забытой тетради: [Вершы] // Там жа. 22 янв.; Критические очерки // Там жа. 24 февр.; Из забытой тетради: Молитва гения; Весной: [Вершы] // Там жа. 25 апр.; Цветочница: [Апавяданне] // Там жа. 24 мая; Просьба: Из М. Романовского: [Верш] // Там жа. 3 июля; Минск и минчане: Очерки // Там жа. 21, 28 июля, 4, 11 авг.; «Над городом, сладко уснувши...»; «Словно пташки осенней порою...»: [Вершы] // Там жа. 26 июля; Поборник правды // Там жа. 12 сент.; Библиография: [Рэц. на кн.: П л е т н е в А. Типы и картинки Парижской жизни. Спб., 1902] // Там жа. 18 сент. / Пад крыпт. Д. Б.; Библиография: [Рэц. на кн.: К и п л и н г Р. По склонам нагорья и трущобам Калькутты. К., 1902] // Там жа. 22 сент. / Пад крыпт. Д. Б.; Эмиль Золя и натурализм // Там жа. 25 сент.; Этюды о польских писателях. (Александр Свентоховский) // Сев.-Зап. край. 12 дек.; Правда: [Верш] // Там жа. 13 дек.

1903. «Огня былого вдохновенье...»: [Верш] // Сев.-Зап. край. 12 апр. / Пад псеўд. Д. Слижень; В дороге: [Верш] // Там жа. 18 апр. / Пад псеўд. Д. Слижень; «Люблю тебя, звезда души моей...»: [Верш] / Пад крыпт. Д. С.; «Под грушой»: [Апавяданне] / Пад псеўд. Д. Слижень // Там жа. 26 апр.; Доля: [Верш] / Пад крыпт. Д. С.; Размен десятирублевки: [Апавяданне] / Пад псеўд. Д. Слижень // Там жа. 30 апр.; Поэзия: [Верш] // Там жа. 25 мая / Пад псеўд. Д. Слижень; Чудесный ключ: Восточная легенда // Там жа. 30 мая / Пад псеўд. Д. Слижень; Праздник венков и огня: (24 июня) // Там жа. 24 июня / Пад псеўд. Д. Слижень; Истинная дружба: (Турецкое сказание) // Там жа. 18 июля / Пад псеўд. Д. Слижень; Перед зарёю: [Верш] // Там жа. 20 июля / Пад псеўд. Д. Слижень; Анатом: [Верш] // Там жа. 15 авг. / Пад псеўд. Д. Слижень; На лоне природы; Меч; Звезда: [Вершы] // Там жа. 17 авг. / Пад псеўд. Д. Слижень; Этюды о польских писателях: Адам Асньік // Там жа. 16 сент. / Пад крыпт. Д. С.; Литературное обозрение // Там жа. 10 окт. / Пад псеўд. Дорофеев; Любовь: [Верш] // Там жа. 24 окт. / Пад псеўд. Д. Слижень; Адам Плуг: (Некролог) // Там жа. 25 окт. / Пад псеўд. Д. Слижень; Литературное обозрение // Там жа. 31 окт. / Пад псеўд. Дорофеев.

1905. Новый год: [Верш] // Сев.-Зап. край. 3 янв.; Николай Рей, отец польской поэзии: (По поводу польской поэзии) // Там жа. 26 янв.; Из польской старины // Там жа. 10 февр.; О Родина моя!: [Верш] // Там жа. 15 февр.; Слышим и видим: [Верш] // Там жа. 19 февр.; Весна: [Верш] // Там жа. 20 февр.; Наедине: [Верш] // Там жа. 8 мая; «Телячье стадо раз играло...»: (Басня) // Там жа. 14 мая: Песни узника: [Верш] // Там жа. 31 мая; Неделя революционера; «Не надо нам песен твоих...»: [Вершы] // Там жа. 1 нояб.; «Слышишь колокола звуки?..»: [Верш] // Там жа. 6 дек.

1912. Вучыце дзяўчат // Н. н. 29 ліст. / Пад крыпт. Б-н. Аўт. спрэчнае.

1923. Володька-инженер: Рассказ // Красный молот. № 2 / Пад крыпт. Б-н. Аўт. спрэчнае.

1926. Россия в чешской поэзии // День русской культуры (Вильно), 1926. [Вып. 1]; O mniejszość rosyjską // Prz. Wileński. Nr 22.

1927. Polemika o mniejszość rosyjska // Prz. Wileński. Nr 5.

1977. Сотрудникам редакции. 17 апреля 1905 г.; Слышишь колокола звуки?..»; Певцу весны; Вера; Огонёк: [Вершы] // Бас І. Літаратуразнаўчыя эцюды. Мн.

1. 4.

Игорь, князь Северский: Древнерусская поэма в поэтич. переложении Д. Бохана. Мн., 1897; 2 выд. Мн., 1897.

Из польской поэзии. Мн., 1906.

1899. Мицкевич А. Романтичность: Баллада / С пол. // Мин. листок. 8 авг.

1900. Лилль Л. де. Из песен сердца: [Верш] / С фр. // Мин. листок. 6 янв., 9 марта; Мицкевич А. Подснежник / С пол. // Там жа. 9 янв.; Сырокомля В. Почтальон: [Верш] / С пол. // Там жа. 30 ноябр.

1901. Мицкевич А. Фарис: Баллада / С пол. // Мин. листок. 15 апр.; Сырокомля В. Сон и гаданье: [Верш] / С пол. // Там жа. 10 мая.

1902. Тетмаер К. В горах: [Вершы] / С пол. // Мин. листок. 6 янв.; Адамович Б. Из «мелодий»: [Вершы] / С пол. // Там жа. 22 сент.; Витвицкий С. Морщины: [Верш] / С пол. // Сев.-Зап. край. 23 нояб.

1903. Мицкевич А. Воспоминание: Сонет / С пол. // Сев.-Зап. край. 11 мая / Пер. пад псеўд. Д. Слижень; Тетмаер К. Всегда одни: [Верш] / С пол. // Там жа. 30 мая / Пер. пад псеўд. Д. Слижень; Совинский Л. Ответ: [Верш] / С пол. // Там жа. 6 июня / Пер. пад псеўд. Д. Слижень; Гомулицкий В. К сербам: [Верш] / С пол. // Там жа. 10 июня / Пер. пад псеўд. Д. Слижень; Немоевский А. Вперед!: [Верш] / С пол. // Там жа. 21 июня / Пер. пад псеўд. Д. Слижень; Мицкевич А. Без границ: [Верш] / С пол. // Там жа. 29 июня / Пер. пад псеўд. Д. Слижень; Вержбицкий И. Туча; Гармония: [Вершы] / С пол. // Там жа. 16 июля / Пер. пад псеўд. Д. Слижень; Асных А. На поле битвы: [Верш] / С пол. // Там жа. 22 июля / Пер. пад псеўд. Д. Слижень; Вербицкий И. В море: [Верш] / С пол. // Там жа. 23 июля / Пер. пад псеўд. Д. Слижень; Ленартович Т. Бывало: [Верш] / С пол. // Там жа. 21 авг. / Пер. пад крыпт. Д. С.; Асных А. Одинокая верба: [Верш] / С пол. // Там жа. 2 авг. / Пер. пад псеўд. Д. Слижень; Дембицкий З. «Эти прекрасные руки...»: [Верш] / С пол. // Там жа. 3 сент. / Пер. пад псеўд. Д. Слижень; Конопницкая М. «Едва ли найдется где бедняк...»: [Верш] / С пол. // Там жа. 5 сент. / Пер. пад псеўд. Д. Слижень; Мицкевич А. Призыв в Неаполь: [Верш] / С пол. // Там жа. 10 сент. / Пер. пад псеўд. Д. Слижень; Глинский К. Олмен; Падишах; Бернацкий М. Идиллия: [Вершы] / С пол. // Там жа. 12 сент. / Пер. пад псеўд. Д. Слижень; Словацкий Ю. На перенесение останков Наполеона: [Верш] / С пол. // Там жа. 19 сент. / Пер. пад псеўд. Д. Слижень; Оппман А. Пойдем за ним: [Верш] / С пол. // Там жа. 9 нояб. / Пер. пад псеўд. Д. Слижень; Вержбицкий И. Плач Словинцев: [Паэма] / С пол. // Там жа. 12 нояб. / Пер. пад псеўд. Д. Слижень; Джакометти. Дума: [Верш] / С итал. // Там жа. 19 нояб. / Пер. пад псеўд. Д. Слижень.

1905. Моя молитва: [Верш] / С пол. // Сев.-Зап. край. 12 марта; Кохановский Я. Из поэзии; Асных А. Орфей и вакханки: [Вершы] / С пол. // Там жа. 15 марта.

1910. Мицкевич А. Сон; Словацкий Ю. Совесть; Тетмайер К. Березы: [Вершы] / С пол. // Земные сны. Мн.

2.3.

На беларускай мове. Бас І. Жадаў ён шчасця Беларусі // Бас І. Літаратуразнаўчыя эцюды. Мн., 1977; Яго ж. Літаратурныя пошукі, знаходкі, даследаванні. Мн., 1969. С. 112—114; Яго ж. Справа аб Дарафею Бохане // Маладосць. 1976. № 8; Лапідус Н. Песні і легенды старога Мінска // ЛіМ. 1967. 13 чэрв.

На рускай мове. Дорошевич Э., Конон В. Очерк истории эстетической мысли Белоруссии. М., 1972. С. 220—224; Конон В. Вопросы эстетики в периодической печати // Очерки истории философской и социологической мысли Белоруссии (до 1917 г.). Мн., 1973. С. 422—425; По поводу статьи г. Д. Бохана «Печать и общество» // Мин. листок. 1902. 19 марта; Рожин Н. Газета «Северо-Западный край»: Очерк общественнополитической, философской и эстетической позиции. Мн., 1970. С. 150—152.

3.1

ЦБ АН Літвы, аддз. рукап., ф. 155, адз. зах. 155—230; ЦДГА Літвы, ф. 445, воп. 1, спр. 3913.

В. М. Грышкевіч.

БРАЙЦАЎ ЯКУБ

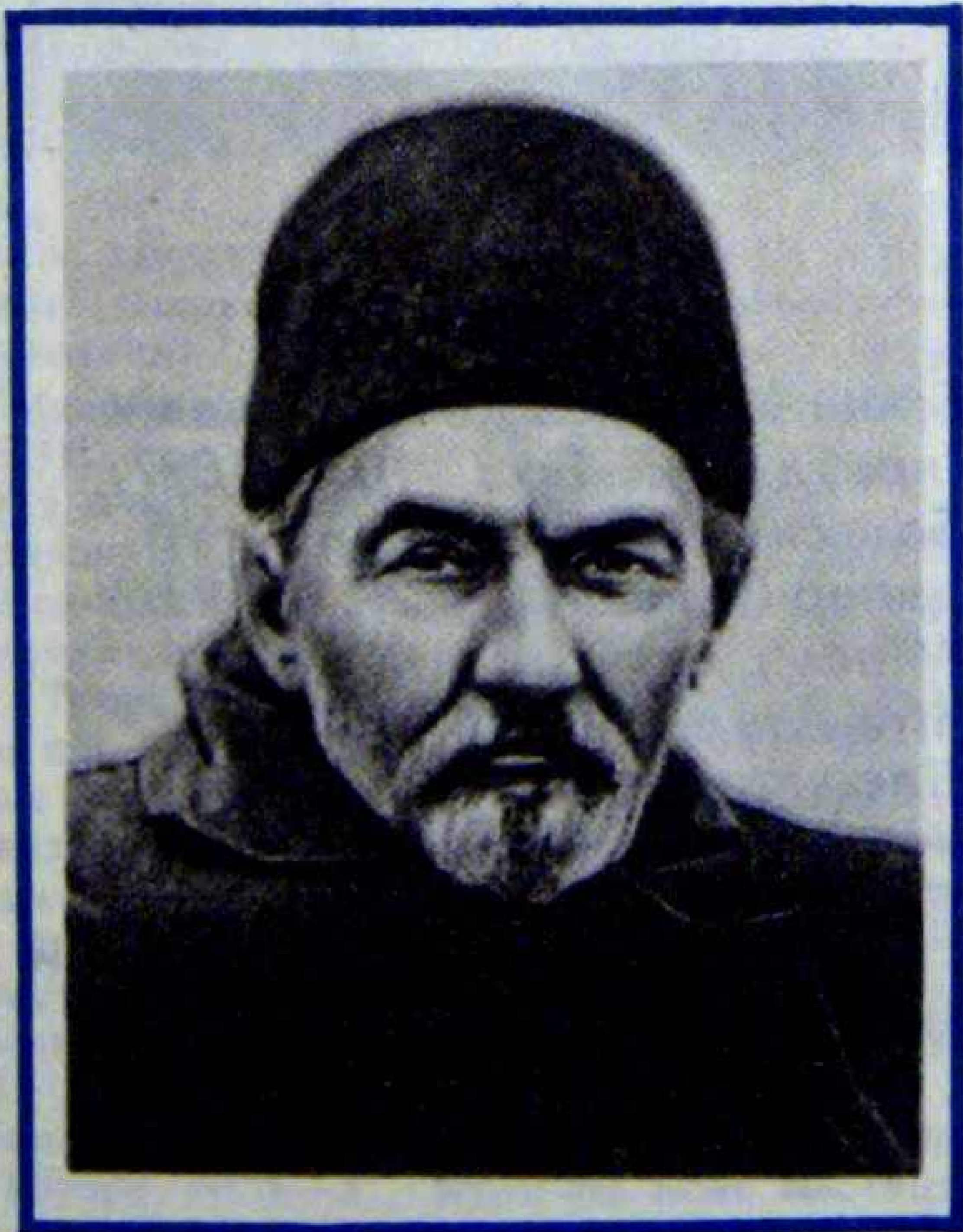

Брайцаў Якуб (Якаў Раманавіч; 19.2.1861, в. Забялышын Клімавіцкага пав. Магілёўскай губ., цяпер Хоцімскага р-на Магілёўскай вобл.— 23.3.1931, таксама), празаік, драматург, паэт. Пісаў на рускай мове.

З сялянскай сям'і. Скончыў пачатковую школу ў роднай вёсцы і Клімавіцкае павятовае вучылішча. Захапляўся рускай літаратурай, асабліва М. Някрасавым. Працаваў памочнікам пісара Забялышынскага валаснога праўлення, канторшчыкам цукровага завода на Украіне (г. Трасцінец-

Падольскі). На пачатку 1880-х гадоў паехаў у Маскву, дзе ўладкаваўся бухгалтарам у канторы купца-кветкавода Ф. Ноева. У вольны час шмат чытаў, наведваў Румянцаўскую публічную бібліятэку. Каб здабыць сродкі на жыццё і для выдання сваіх твораў, Я. Брайцаў узяўся за адвакацкую справу, адкрыў у Маскве кветкавы магазін, але неўзабаве абанкруціўся, і набраны ўжо зборнік яго аповесцяў і апавяданняў з-за адсутнасці сродкаў не выйшаў у свет. Пражыўшы ў Маскве два дзесяцігоддзі, Я. Брайцаў у 1900 вярнуўся на радзіму, дзе заняўся гаспадаркай, а таксама адвакацкімі клопатамі па сялянскіх справах. У 1905 за захоўванне нелегальнай літаратуры за ім устанавілі паліцэйскі нагляд. Пасля Кастрычніцкай рэвалюцыі Я. Брайцаў працаваў у Клімавіцкім павятовым выканкаме, быў членам калегій аддзела сацыяльнай аховы і зямельнага аддзела, у 1925—27 выкладаў у Забялышынскай школе сельскай моладзі. Быў членам Усерасійскага саюза сялянскіх пісьменнікаў.

У 1884 напісаў першы твор — апавяданне «Дудалёва лаза». Праз некаторы час выдаў у Маскве за свой кошт і з дапамогай прыхільнікаў аповесць «Багацеі» (1889), якую Я. Карскі назваў «таленавітым творам», адзначыўшы ў аўтара «тонкае веданне беларускай вёскі». У аповесці паказана пранікненне капіталізму ў парэформенную вёску, згубленая ўлада грошай. Побыт і тыпы роднай Клімаўшчыны паказваліся і ў іншых творах гэтага перыяду: аповесцях «Няўдашачка Анюта» (1887), «Старая вёска». Апавяданне «Юда» (1889) напісана пад уплывам філасофіі Л. Талстога. У 1905 Я. Брайцаў напісаў камедыю «Цыганова бяда» пра беларускую вёску часоў першай расійскай рэвалюцыі. Яго сацыяльна-бытавы раман «Сярод балот і лясоў» (1913—16), дзе выведзены вядомы рэвалюцыянер-экспрапрыятар А. Савіцкі, як і многія іншыя творы, не быў надрукаваны. Актыўна супрацоўнічаў у савецкім друку, пасылаў допісы ў «Крестьянскую газету» (Масква), пісаў вершы і апавяданні. Напісаная ў 1925—26 аповесць «Гаспадар» цікавая крытыкай аднаасобнай гаспадаркі. У мове твораў Я. Брайцава шмат беларусізмаў. Яго творчасць прычынілася да мастацкага засваення беларускай рэчаіснасці эпохі крызісу капіталізму і вялікіх рэвалюцый, да станаўлення беларускай мастацкай прозы.

У пасляваенны час сын пісьменніка прафесар Маскоўскага медыцынскага інстытута В. Я. Брайцаў перадаў у ЦДАМЛіМ БССР архіў Я. Брайцава, у тым ліку рукапісы многіх яго неапублікаваных твораў.

Г. В. Кісялёў.

Бібліяграфія

1.2.

Беда цыгана: Этюд. М., 1887.

Богачи: Повесть из белорусской простонародной жизни. М., 1889, Рэц: P o w i e ś ć z życia białorusinów // Prz. Literacki. Dodatek do «Kraju». 1890. Nr 2.

1.5.

На беларускую мову. Багачы: [Урывак з аповесці] // Гарэцкі М. Хрэстаматыя беларускае літаратуры. Вільня, 1923; Дудалёва лаза: Апавяданне // Беларусь. 1966. № 9.

2.3.

На беларускай мове. К а в а л е н к а В. Вытокі Уплывы. Паскоранасць. Мн., 1975. С. 176—178; К о й д а н а ў с к і С. Якуб Брайцаў: Да стагоддзя з дня нараджэння // ЛіМ. 1961. 17 лют.; Л а р ч а н к а М. Па шляху рэалізма. Мн., 1959. С. 106—109; Х р о м ч а н к а К. Беларуская мастацкая проза (канец XIX — пачатак XX ст.). Мн., 1979. С. 19—21; Ш у ш к е в і ч С. Усё — за жыццё, і нічога — супраць // Голас Радзімы. 1981. 8 кастр.; Я г о ж. Якуб Брайцаў // Беларусь. 1966. № 9; Я к у б Б р а й ц а ў // ЛіМ. 1961. 10 сак.

На рускай мове. К а р с к и й Е. Белорусы. Пг., 1922. Т. 3. Вып. 3. С. 143.

3.1.

ЦДАМЛіМ БССР, ф. 7, воп. 1, спр. 1—27.

В. М. Грышкевіч.

БРАНШТЭЙН ЯКАЎ

Браништэйн Якаў Анатольевіч (псеўд. Я. Бр.; 10.11.1897, Бельск Гродзенскай губ., цяпер Польшча — 29.10.1937, Мінск), крытык, літаратуразнавец. Член-карэспандэнт АН БССР (1936). Член СП СССР з 1934. Пісаў на яўрэйскай, беларускай і рускай мовах.

Нарадзіўся ў сям'і служачага. З 1914 да 1918 жыў у Варшаве. У 1919 пераехаў у Савецкую Расію (Арол), дабраахвотна пайшоў у Чырвоную Армію, ваяваў на Заходнім і Туркестанскім франтах. Пасля дэмабілізацыі ў 1921 працаваў у рэдакцыі газеты «Орловская правда». Скончыў літаратурны факультэт 1-га Маскоўскага універсітэта (1925), вучыўся ў Камуністычнай акадэміі (1926—30). Член КПСС з 1925. У 1930—37 навуковы супрацоўнік Інстытута літаратуры і мастацтва АН БССР, адначасова з 1932 прафесар Мінскага пединстытута. Выбіраўся адказным сакратаром СП БССР (1932—37), удзельнічаў у Першым усесаюзным з'ездзе савецкіх пісьменнікаў (1934). 6 чэрв. 1937 быў незаконна арыштаваны, 28 кастр. 1937 прысуджаны да вышэйшай меры пакарання. Рэабілітаваны ў 1956.

Друкавацца пачаў у 1918, з літаратурна-крытычнымі артыкуламі пачаў выступаць з 1925, друкаваў іх у яўрэйскім часопісе «Штэрн». Разглядаў як агульнаметадалагічныя светапоглядныя пытанні, так і творчасць асобных пісьменнікаў (Я. Купалы, Я. Коласа, А. Александровіча, М. Зарэцкага, М. Лынькова, І. Харыка і інш.). Пісаў пра ўплыў творчасці А. Пушкіна на беларускую літаратуру. У тэарэтычных канцэпцыях беспадстаўна атаясамліваў метад са светапоглядам, супрацьпастаўляў рэалізм усім іншым «антырэалістычным кірункам». Памылкова лічыў, што ўздым мастацкай культуры непасрэдна залежыць ад уздыму палітычнай свядомасці творцы, а значыць, ад палітычнай накіраванасці мастацкай літаратуры. Прытрымліваўся характэрных для таго часу вульгарна-сацыялагічных пазіцый і ў ацэнцы беларускай дакастрычніцкай літаратуры, а таксама дзейнасці літаратурна-мастацкіх арганізацый «Маладняк», «Узвышша». *І. Э. Багдановіч.*

Бібліяграфія

1.2.

Атака: (Зборнік артыкулаў). Мн., 1930 / Яўр.

Аб стане яўрэйскай літаратуры ў перыяд рэканструкцыі. Мн., 1932 / Яўр.

Вынікі 15-гадовай барацьбы за марксізм-ленінізм у літаратуразнаўстве. Мн., 1932 / Яўр.

Праблемы ленінскага этапа ў літаратуразнаўстве. Мн., 1932 / Яўр. Рэц.: Рубіна Р. За ленінскае літаратуразнаўства // ЛіМ. 1933. 26 ліст.

На замацаваных пазіцыях. Мн., 1934 / Яўр.

Літаратурная вучоба: У дапамогу выкладчыкам літаратуры і кіраўнікам літгурткоў. Вып. 1. Мн., 1935. Рэц.: К. // ЛіМ. 1935. 30 вер.

Творчыя праблемы ў яўрэйскай савецкай паэзіі. Мн., 1936 / Яўр.

1.3.

1918. В вагоне: (Рассказ) // Сов. Правда. № 28.

1924. [Рэц. на кн.: Книга для чтения по истории новейшей русской литературы. Л., 1924] // Изв. Гомел. губ. ком. РКП. № 81 / Пад крып. Я. Бр.

1925. Праблемы марксісцкай крытыкі мастацтва // Штэрн. № 2 / Яўр.; Яўрэйская пралетарская літаратура на другім этапе // Там жа. № 3 / Яўр.

1926. Паэт і грамадзянін: (Да стагоддзя паэзіі дзекабрыстаў // Штэрн. № 1 / Яўр.; «Вялікае перасяленне» лірыкаў // Там жа. № 2—3 / Яўр.; Бібліяграфічныя нататкі // Там жа. № 4 / Яўр.; [Рэц. на кн.: Харык І. На зямлі. М., 1926] // Там жа. № 5—6 / Яўр.; У Касрылаўскім завулку // Там жа. № 9—10 / Яўр.

1927. Пытанні марксісцкага мастацтвазнаўства: (Для абмеркавання) // Штэрн. № 5—6 / Яўр.; М. Даніэль (Мееровіч): (Літаратурны нарыс) // Там жа. № 12 / Яўр.

1929. Кроў і плоць // Штэрн. № 2 / Яўр.

1930. Без пальчатак: (Некалькі слоў да 5-ці гадовага юбілею часопіса «Штэрн») // Штэрн. № 5—6 / Яўр.; Супраць глінянай люлькі і гаршчочкаў // Там жа. № 9 / Яўр.; Творчыя праблемы яўрэйскай савецкай паэзіі // Там жа. № 11 / Яўр.

1931. Абрам Уры Коўнэр; Літаратурна-крытычныя вынікі // Цайтшрыфт. Т. 5 / Яўр.; Вынікі барацьбы за дыялектыка-матэрыялістычныя метады літаратуразнаўства; За пралетарскі нарыс // Штэрн. № 4—5 / Яўр.; Адказ маім крытыкам // Там жа. № 8—11 / Яўр.; Памяці бальшавіцкага крытыка: [Некралог] // Там жа. № 10—11 / Яўр.

1932. У барацьбе за ленінскі этап у літаратуразнаўстве // Штэрн. № 3—5 / Яўр.; На мове мастацтва // Там жа. № 10—12 / Яўр.; Яўрэйская пралетарская літаратура БССР // ЛіМ. 11 крас. / Сааўт. Х. Дунец, І. Харык; Супраць вульгарызатарства // Там жа. 8 кастр.; Барацьба на два франты працягваецца: (Нататкі на палях часопісаў) // Там жа. 19 ліст.

1933. Творчы шлях З. Аксельрода // Афн вісншафтлехн фронт. № 3—4 / Яўр.; Маркс і літаратуразнаўства // Полымя рэвалюцыі. № 4; Штэрн. № 3 / Яўр.; Апошні рэйд шукальнікаў хараства з Сівецкага с-с // Полымя рэвалюцыі. № 8—9; Аб сац. рэалізме і праўдзе ў мастацтве // Штэрн. № 2 / Яўр.; Яшчэ раз да пытання аб палітычным узроўні нашых выступленняў // За пралетарскую навуку. 16 ліст.; Тварам да чытача мастацкай літаратуры // Звязда. 25 жн.; Маркс і мастацкая літаратура // ЛіМ. 19 сак.; Спрэчныя пытанні драматургіі // Там жа. 24 мая; Творчыя пытанні дзіцячай літаратуры: (Аб утапічнай і экзотыка-рэвалюцыйнай аповесці Я. Маўра) // Там жа. 9 ліп.; Пра ўтапічную аповесць Маўра // Там жа. 15 ліп.; Патрэбен перелом // Там. жа. 28 ліп.; Уключыць паэзію ў рэвалюцыйную практыку // Там жа. 13 жн.; Вынікі двух паэтычных нарад // Там жа. 27 жн.; Літаратурную крытыку на трыбуну чысткі // Там жа. 6 вер.

1934. Творчая праблема дзіцячай літаратуры: (Аб утапічнай і экзотыка-рэвалюцыйнай аповесці Янкі Маўра) // Аб дзіцячай літаратуры. Мн.; «Недарасль» у БДТ-1 і праблема літаратурная спадчыны ў тэатры // Драматургія. Мн.; Аб рамане Крапівы «Мядзведзічы» // За высокую якасць літаратуры. Мн.; ЛіМ. 12 мая; На шляху творчай перабудовы // Крытыка-бібліяграфічны зборнік. Мн.; [Прамова на Першым Усесаюзным з'ездзе савецкіх пісьменнікаў] // Первый Всесоюзный съезд советских писателей. 1934: Стенографический ответ. М.; Мастацкая літаратура к першаму з'езду савецкіх пісьменнікаў // Бальшавік Бел. № 8; Старые и новые образы: (Заметки о бел. прозе) // Лит. критик. № 7—8; Пра беларускую савецкую прозу // Полымя рэвалюцыі. № 8; ЛіМ. 10, 12 ліп.; Сымон Баранавых на раздарожжы // Полымя рэвалюцыі. № 12; Па прамому шляху да сацыялістычнага рэалізму: Аб паэтычным шляху Г. Камянецкага // Штэрн. № 2 / Яўр.; Творчыя праблемы яўрэйскай савецкай паэзіі // Там жа. № 10 / Яўр.; Памяці А. В. Луначарскага // Звязда. 3 студз.; «На чырвоных лядах»: (Заметкі) // Там жа. 9 чэрв.; З даклада на Усебеларускім з'ездзе пісьменнікаў // Там жа. 12 чэрв.; Улічыць багацейшы вопыт усяго літаратурнага фронта СССР; (З прамовы на Усесаюзным з'ездзе пісьменнікаў) // Там жа. 9 вер.; Критика и опыт национ. литератур: Речь Я. Бронштейна // Известия. 4 авг.; Рыхтую кнігу крытыкі // ЛіМ. 6 студз.; Узмацнім пільнасць на фронце мастацкай мовы // Там жа. 12 студз.; Партыя канкрэтна кіруе // Там жа. 20 студз.; Ленін і літаратура: (Да 10-й гадавіны з дня смерці У. І. Леніна) // Там жа. 26 студз.; «Недарасль» у БДТ-1 і праблема літаратурнай спадчыны ў тэатры // Там жа. 12, 16 лют.; З выступлення на канферэнцыі // Там жа. 21 лют.; Праблемы стылю ў творчасці маладых празаікаў // Там жа. 28, 31 сак.; Пра старыя

галёшы і пра наватарскія балеткі: (Адказ на рэплікі Б. Мікуліча) // Там жа. 26 крас.; Пра беларускую савецкую прозу: Даклад на 1 з'ездзе ССП БССР // Там жа. 10 ліп.; Улічыць багацейшы вопыт усяго літаратурнага фронта СССР // Там жа. 5 вер.; Будзем вучыцца // Там жа. 31 кастр.; Эрэнбург у пошуках стылю // Там жа. 24 ліст.; Плённыя зрухі: [Прамова На III пленуме ССПБ]; Паэма «Цені на сонцы». А. Александровіча: План гутаркі // Там жа. 30 снеж.; Певец романтической реальности // ЛГ. 8 июня; Писатели Белорусской ССР, делегаты Первого всесоюзного съезда,— тов. Сталину // Правда. 1 авг. / Сааўт. А. Александровіч, П. Броўка; Лучше знать национальные литературы // Там жа. 4 авг.

1935. Пясняр сацыялістычнага народа // Купала Я. Выбр. тв. Мн. Т. 1. Улічыць багацейшы вопыт усяго літаратурнага фронта СССР // Пісьменнікі БССР на першым Усесаюзным з'ездзе савецкіх пісьменнікаў. Мн. Кн. 2; Пытанні тэорыі і практыкі літаратурнага паходу // Полымя рэвалюцыі; № 2; ЛіМ. 28 лют.; Аб крытыцы // Полымя рэвалюцыі. № 6; Пятнаццацігадовы творчы шлях Ізі Харыка // Там жа. № 11; Творчыя праблемы яўрэйскай савецкай паэзіі // Штэрн. № 1, 5—6 / Яўр.; Ізі Харык // Звязда. 17 ліст.; Ля вытокаў: (Я. Купала ў перыяд рэвалюцыі 1905 г). // Там жа. 11 снеж.; Андрэй Александровіч: (Партрэт) // Там жа. 28 снеж.; «Над ракой Арэсай» Янкі Купалы: (Метод-распрацоўка) // ЛіМ. 26 студз.; «Дрыгва» Якуба Коласа: (Метод-распрацоўка) // Там жа. 31 студз.; Палес. праўда. 15 лют.; Сатырычная паэзія К. Крапівы // ЛіМ. 2 лют.; За бальшавіцкую пільнасць, як сістэму ў рабоце // Там жа. 12 лют.; Пакончыць з гнілым лібералізмам і сямейственасцю ў літаратуры // Там жа. 16 лют.; Аповесць Зм. Бядулі «Салавей»: (Метод-распрацоўка) // Там жа. 27 лют.; Яшчэ раз да пытання аб лёсе ворагаў у беларускай літаратуры: (Трансфармацыя вобраза «Музыкі») // Там жа. 10, 16 крас.; Даклад на 5-ым пленуме Праўлення ССПБ // Там жа. 26 крас.; Ля вытокаў // Там жа. 28 мая; За высокую лірыку сацыялізма: (Пра ўзаемаадносіны лірычнага і паэтычнага ў творчасці Андрэя Александровіча) // Там жа. 6, 12 жн.; У абарону спадчыны; Таямніца харaства // Там жа. 23 кастр.; Проза на ўздыме // Там жа. 7 ліст.; Ізі Харык: (Да 15-ці годдзя творчай дзейнасці) // Там жа. 17 ліст.; Янка Купала // Там жа. 11 снеж.; Правда. 27 июля; Чырв. Полаччына. 17 вер.

1936. Янка Купала: [Нарыс творчасці] // Лит. критик. № 1; Памяці Фурманава // Полымя рэвалюцыі. № 4; І. Фефер // Там жа. № 9; Трыццаць год: (Творчы шлях Якуба Коласа) // Там жа. № 10; Народны паэт Савецкай Беларусі // Віцеб. пралетарый. 15 кастр.; Якуб Колас // За ком. просвещение. 10 окт.; Паэзія Савецкай Беларусі пасля ўсесаюзнага з'езда пісьменнікаў // Звязда. 10 лют.; Народный поэт Советской Белоруссии // Известия. 10 окт.; Якуб Колас: Трыццаць год літаратурнай творчасці // Камуніст. 11 кастр.; Жанры паэзіі, іх трансфармацыя // ЛіМ. 6 лют.; Янка Купала // Там жа. 10 лют.; Лаўры Герастрата // Там жа. 11 лют.; Разарваць цэхавую абмежаванасць // Там жа. 22 сак.; За народную сацыялістычную літаратуру // Там жа. 12 крас.; За перабудову работы; Без скідкі: [Рэц. на кн.: К о б е ц Р. На заставе. Мн., 1936] // Там жа, 10 вер.; Якуб Колас: Трыццаць год літаратурнай творчасці // Там жа. 3 кастр.; Палес. праўда. 7 кастр.; Трыццаць год: Творчы шлях Якуба Коласа // ЛіМ. 11 кастр.; Пра жыццё, што загучала як паэзія, і пра паэзію, што загучала як жыццё // Там жа. 7 ліст.; Андрей Александрович // ЛГ. 5 янв.; Поэзия Советской Белоруссии после съезда сов. писателей // Там жа. 10 февр.; Народный поэт Белоруссии: [Рэц. на кн.: К у п а л а Я. Избранные стихи и поэмы. М., 1935] // Правда. 7 февр.

1937. Купала Я. // Карелия. 1. Петрозаводск; Пушкин и белорусская литература // Лит. критик. № 5; Вялікі паэт рускага народа // Штэрн. № 1, 2 / Яўр.; Пушкін і беларуская літаратура // Віцеб. пралетарый. 10 лют.; Звязда. 8 лют.; Горкі пра Пушкіна // Звязда. 9 лют.; Маякоўскі і Горкі // Там жа. 14 крас.; Народ у творах Пушкіна // ЛіМ. 9 студз.; Палітычная праграма подласці // Там жа. 28 студз.; За глыбокую бальшавіцкую крытыку // Там жа. 6 крас.; Пушкин и литература белорусского народа // Рабочий. 8 февр.

1.5.

На англійскую мову. The literature of the White Russian Socialist Soviet Republic // Literature of the peoples of the USSR: VOKS Illustrated Almanac. 1934. N 7—8.

На літоўскую мову. 15 metu židu prolietarinio poeto Izi Chariko Kuribos // Raud. artojas. 1935. Lapkr. 26.

На польскую мову. O zydowskiej sekcji BiałAPP'u // Orka 1931. 29 sierp.; Izi Charyk // Orka. 1935. 18 list: Janko Kupała. // Orka. 1935. 12 grud.; Jąkób Kołas; Trzydzieści lat tworczości literackiej // Orka. 1936. 12 paźdź.

На ўкраінскую мову. Народний поет Радянської Білорусі: До 30-річчя літдіяльності Якуба Коласа // Літ. журнал. 1936. № 4.

1.6.

Аб дзіцячай літаратуры: Крытычны зборнік. Мн., 1934 / Рэд.

2.3.

На беларускай мове. Б а р о д з і ч. Д. Спадчына Я. Бранштэйна // ЛіМ. 1958. 23 ліп.; Б а р ы с е н к а В. Вораг пад маскай крытыка // Там жа. 1937. 30 чэрв.; Д в а гады творчага росту // Там жа. 1934. 26 крас.; З а в ы р а з н а с ц ь, бальшавіцкую прынцыповасць // Там жа. 1936. 22 сак.; З в о н а к А. Пытанні савецкай драматургіі // Там жа. 1935. 20 крас.; К а р а б а н С. Нарысы гісторыі беларускай савецкай крытыкі 20—30-х гадоў. Мн., 1971. С. 13—14, 75—78, 96—97, 102—103, 131—132, 135—137, 151—152; К у л ь б а к В. Да чысткі тав. Бранштэйна // За пралет. н. 1933. 13 ліст.; К у ч а р А. За магутны крытычны голас // ЛіМ. 1935. 16 мая; Л ы н ь к о ў М. Ён быў сярод нас... // Там жа. 1962. 25 снеж.; М і к у л і ч Б. Рэплікі таварышу Бранштэйну: (У парадку творчай дыскусіі) //Там жа. 1934. 6 крас.; П і с ь м е н н і к і Савецкай Беларусі: Кароткі даведнік. Мн., 1981; У г э т ы м месяцы // Беларусь. 1972. № 10; Х а т у л ё ў П. Вылікі // ЛіМ. 1934. 26 крас.; Ц э л е ш М. Класавая барацьба на мовазнаўчым фронце // Там жа. 1933. 25 снеж.

На рускай мове. Б а ч у р а С. Белорусский театр рабочей молодежи в 1937 году // Рабочий. 1937. 4 янв.; П е т р о в В., С а д о в с к и й Е. На литературные темы // Там жа. 1937. 4 апр.

З. У. Драздова.

БРОЎКА ПЯТРУСЬ

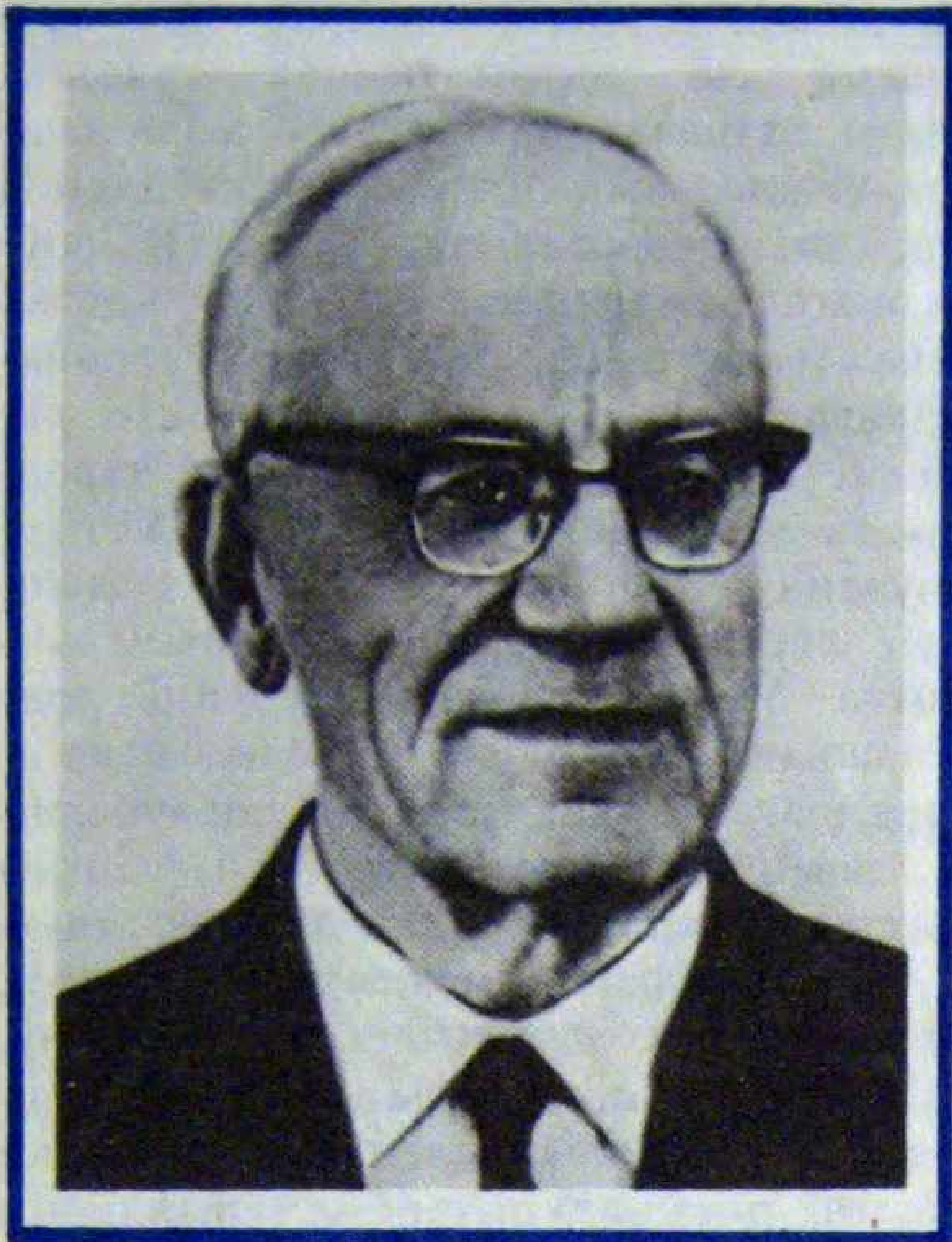

Броўка Пятрусь [Пётр Усцінавіч; псеўд.: Аўлас (з Я. Скрыганам), Бандылевіч, Лукаш Бандылевіч (з П. Глебкам), Баравы, Юр. Баравы, Юрка Баравы, П. Далецкий, Дзед Аўлас (з Я. Скрыганом), Дзед Тарас, Дзядок Аўлас, Пятрусь Звычайны, Андрэй Прыгода, Сымон Ракіта, Стары дзядок Аўлас; 12(25).6.1905, в. Пуцілкавічы Барысаўскага пав. Мінскай губ., цяпер Ушацкага р-на Віцебскай вобл.— 24.3.1980; Мінск, пахаваны на Усходніх могілках], паэт, празаік, дзіцячы пісьменнік, перакладчык, грамадскі дзеяч. Народны паэт БССР (1962). Акадэмік АН БССР (1966, член-карэспандэнт з 1953). Заслужаны дзеяч навукі БССР (1975). Герой Сацыялістычнай Працы (1972). Ганаровы грамадзянін Мінска (1980). Член СП СССР з 1934. Лаўрэат Сталінскай прэміі 2-й ступені за паэму «Хлеб», вершы «Думы пра Маскву», «Брат і сястра», «Народнае дзякуй», «Каб мне стаяць...», «Спатканне» (1947), Сталінскай прэміі 3-й ступені за зборнік вершаў «Дарогі жыцця» (1950), Літаратурнай прэміі імя Якуба Коласа за раман «Калі зліваюцца рэкі» (1959), Ленінскай прэміі за кнігу вершаў «А дні ідуць...» (1962), Дзяржаўнай прэміі БССР імя Янкі Купалы за паэму «Заўсёды з Леніным» і за кнігу вершаў «Між чырвоных рабін» (1969), Дзяржаўнай прэміі БССР за ўдзел у стварэнні Беларускай Савецкай Энцыклапедыі (1976).

П. Броўка нарадзіўся ў беднай сялянскай сям'і (дзевяць дзяцей, зямлі — дзве з паловай дзесяціны). Бацька, Усцін Адамавіч, мог майстраваць куфры, шафы, прырабляў гэтым на пражытак сям'і. Маці, Алена Сцяпанаўна, была цалкам занята працай каля хаты, клопатамі аб дзецях (у час нямецкай акупацыі вывезена ў Асвенцім, дзе і загінула). Жылі бедна, і таму, каб хоць нечым быць карысным і для старэйшых, дзеці з малых гадоў браліся за работу. Пятрусь спачатку пасвіў гусей, пасля авечак, пазней кароў, вадзіў коней на начлег. Дапытлівы, уражлівы, чулы, хлопец пакрысе пазнаваў жыццё, прыроду, назаўсёды запомніў сцежкі-дарожкі на родных палях і лугах. Дзевяцігадовы, літаральна па складах, па просьбе сялянак, мужы якіх былі на фронце, пісаў салдатам пісьмы. Вучыўся П. Броўка спачатку ў школе па хатах. У Лепелі скончыў царкоўнапрыходскую школу і вышэйшае пачатковае вучылішча. Яшчэ ў дарэвалюцыйны час пазнаёміўся з вершамі Я. Купалы, апавяданнямі Я. Коласа, палюбіў паэзію М. Някрасава, хоць свет мастацтва быў для яго, паводле ўласнага прызнання, вельмі далёкі. «Нічога з гэтага свету я не мог уцяміць тады. Але вершы запамінаў і любіў». Пазней успамінаў, што калі чытаў іх у «Родных семенах» (буквары.— Рэд.), то яму здавалася, што пішуць іх нейкія незвычайныя, надзеленыя боскім дарам людзі, якія жывуць у іншым, непадобным да нашага, свеце.

Вялікую Кастрычніцкую рэвалюцыю сустрэў дванаццацігадовым хлапчуком, а ў 1918, трынаццацігадовым, ужо пачаў працаваць у савецкіх грамадскіх установах — спачатку перапісчыкам у Вялікадолецкім валасным ваенным камісарыяце, праз нейкі час справаводам у валвыканкоме, потым рахункаводам у саўгасе. Ахвотна ўдзельнічаў у мастацкай самадзейнасці вясковай моладзі, стаў селькорам. У 1919 перажыў акупацыю буржуазнай Польшчы. У 1923 быў выбраны сакратаром камсамольскай арганізацыі ў роднай вёсцы, у 1924 — старшынёй Маладолецкага сельсавета. Разам з камсамольцамі воласці змагаўся з самагоншчыкамі, займаўся культасветнай працай, быў у гушчы жыцця вёскі. У выканкоме прыходзіла шмат газет і рознай літаратуры. Чытаў з захапленнем. Усё гэта з кожным днём усё больш і больш адкрывала яму вочы на свет. Пачаў дасылаць допісы ў газеты. Пісаў у барысаўскую павятовую газету «Бядняк», у газеты «Беларуская вёска», «Савецкая Беларусь», «Звязда». У 1923 быў выкліканы на 1-ы з'езд селькораў Беларусі, але не паехаў, бо не было сродкаў на дарогу. У 1925 быў накіраваны на працу ў Полацкі акруговы камітэт ЛКСМБ. У 1927—28 працаваў адказным сакратаром акруговай газеты «Чырвоная Полаччына». У Полацку наведваў вячэрнюю школу для дарослых. У 1928 паступіў на літаратурна-лінгвістычнае аддзяленне педагагічнага факультэта БДУ (скончыў у 1931). Шмат даў П. Броўку «Маладняк». Ён захапляўся творамі А. Пушкіна, М. Някрасава, М. Лермантава, Т. Шаўчэнкі. Сваёй надзённасцю прыцягвала яго і паэзія Дз. Беднага. Папераменна захапляўся то С. Ясеніным, то У. Маякоўскім, пасля, нягледзячы на іх рознасць, палюбіў абодвух, знаходзіў ў кожнага геніяльнае. У 1934 П. Броўка ажаніўся з Аленай Міхайлаўнай Рыдзеўскай, у 1936 у іх нарадзіўся сын Юрка. У 1940 быў прызначаны рэдактарам часопіса «Полымя». У першыя дні Вялікай Айчыннай вайны добраахвотна ўступіў у рады Чырвонай Арміі. У 1941—42 працаваў інструктарам-літаратарам

у газеце «За Савецкую Беларусь» на Бранскім і Заходнім франтах, супрацоўнічаў у партызанскім друку. З 1943 — адказны сакратар праўлення Саюза пісьменнікаў БССР, з 1945 зноў рэдактар «Полымя». У 1948—67 — старшыня праўлення СП БССР, з 1967 да 1980 — галоўны рэдактар Беларускай Савецкай Энцыклапедыі. У 1959 як дэлегат ад БССР прымаў удзел у рабоце XIV сесіі Генеральнай Асамблеі ААН. Член ЦК КПБ (1952—80). Дэпутат Вярхоўнага Савета БССР (1947—55). Дэпутат Вярхоўнага Савета СССР (1956—80). Член КПСС з 1940. Узнагароджаны чатырма ордэнамі Леніна, ордэнамі Кастрычніцкай Рэвалюцыі, Чырвонай Зоркі, Дружбы народаў, «Знак Пашаны» і медалямі.

Першыя вершы П. Броўкі надрукаваны ў газеце «Чырвоная Полаччына» і ў альманаху «Наддзвінне» ў 1926 («Ой, не шапчы мая бярозка!» і інш.). Аўтар каля трыццаці кніжак паэзіі — «Гады як шторм», «Прамова фактамі», «Цэхавыя будні», «Паэзія», «Так пачыналася маладосць», «Прыход героя», «Вясна радзімы», «Кацярына», «Шляхамі баравымі», «Насустрач сонцу», «У роднай хаце», «Сонечнымі днямі», «Цвёрдымі крокамі», «Пахне чабор», «Далёка ад дому», «Па сакрэту», «А дні ідуць...», «Высокія хвалі», «Заўсёды з Леніным», «Між чырвоных рабін», «Калі ласка», «Ты — мая пчолка», «Лясы наддзвінскія», «І ўдзень і ўночы», «Што сэрца праспявала». Выдаў кніжкі паэзіі для дзяцей, аповесць «Каландры», нарысы «Ураджай» (разам з П. Глебкам), «Месяц у Чэхаславакіі» (1952), раман «Калі зліваюцца рэкі» (1957), зборнік апавяданняў «Разам з камісарам» (1974), напісаў лібрэта опер «Міхась Падгорны», «Алеся» («Дзяўчына з Палесся», разам з Я. Рамановічам). Пераклаў на беларускую мову творы Т. Шаўчэнкі, У. Маякоўскага, П. Тычыны, М. Бажана, А. Твардоўскага, М. Ісакоўскага, А. Пракоф'ева, У. Бранеўскага, Дж. Байрана.

Ранняя лірыка П. Броўкі прасякнута матывамі радаснага ўслаўлення рэвалюцыі, новай рэчаіснасці. У гады Вялікай Айчыннай вайны паглыбляецца эмацыянальна-рэалістычны змест яго паэзіі, узмацняецца яе патрыятычнае гучанне. У 60—70-я гады адзначаецца ўвага да маральна-этычных, агульначалавечых праблем, праяўляецца цяга да філасофскага асэнсавання жыцця. П. Броўка — паэт высокага грамадзянскага пафасу, мастак з ярка выяўленай рамантычнай паэтыкай і песенна-лірычнай накіраванасцю. Яго паэзіі ўласціва адкрытая публіцыстычнасць, маштабнасць, народнасць мастацкага мыслення, прастата рэалістычнага светаадчування, яна моцна звязана з жыццём народа, з агульнымі задачамі камуністычнага будаўніцтва. У яго творчасці пачуццё роднасці з нацыянальнай культурай, з вечнымі каштоўнасцямі народнага жыцця арганічна спалучаюцца з ідэямі савецкага патрыятызму і сацыялістычнага інтэрнацыяналізму. У Мінску (вул. К. Маркса, 30) створаны літаратурны музей Петруся Броўкі. На доме, дзе ён апошні час жыў, і ў вёсцы Пуцілкавічы ўстаноўлены мемарыяльныя дошкі, у БелСЭ і Вялікадолецкай сярэдняй школе Ушацкага р-на адкрыты мемарыяльныя пакоі, у Пуцілкавічах — хата-музей, каля якой устаноўлена стэла памяці маці паэта. Імя П. Броўкі прысвоена выдавецтву «Беларуская Савецкая Энцыклапедыя», калгасу «Новае жыццё» і Вялікадолецкай школе; яго імем названы вуліцы ў Мінску, Віцебску, Полацку, Гомелі, Бешанковічах, Ушачах. Для студэнтаў філалагічнага факультэта БДУ устаноўлена стыпендыя імя Петруся Броўкі.

І. П. Чыгрын.

Бібліяграфія

1.1.

Зб. тв.: У 2 т. Мн., 1957. Т. 1. Вершы. Т 2. Паэмы. Рэц.: Жыдовіч І. Паэтычная сталасць // Мін. праўда. 1957. 14 вер.; Макаревич А. Произведения поэта-патриота // Сов. Бел. 1957. 26 сент.; Перкін Н. Двухтомнік паэзіі П. Броўкі // Беларусь. 1957. № 9.

Зб. тв.: У 4 т. Мн., 1965—66. Т 1. Вершы; Паэмы. 1926—1940. Мн., 1965. Т 2. Вершы; Паэмы. 1941—1951. Мн., 1965; Т 3. Вершы; Паэмы. 1952—1965. Мн., 1966. Т 4. Калі зліваюцца рэкі: Раман. Мн., 1966.

Зб. тв.: У 7 т. Мн., 1975—78. Т 1. Вершы. Паэмы; Пераклады. 1926—1940 гг. Мн., 1975. Т 2. Вершы; Паэмы. Мн., 1976. Т 3. Вершы; Паэмы. Мн., 1976. Т 4. Вершы; Паэмы. 1968—1976. Мн., 1977. Т 5. Калі зліваюцца рэкі: Раман. Мн., 1977. Т 6. Апавяданні; Аповесці; Успаміны. Мн., 1978. Т 7. Артыкулы; Выступленні. Мн., 1978. Рэц.: Гніламёдаў У. Размова з сучаснікам // Звязда. 1979. 8 чэрв.; Ярош М. «Па песню, па сонца, па шчасце Камуны». Да выхаду ў свет Зб. тв. Петруся Броўкі // Беларусь. 1979. № 11.

Зб. тв.: У 9 т. Мн., 1987. Т 1. Вершы; Паэмы. 1926—1941. Мн., 1987. Т. 2 Вершы; Паэмы. 1941—1953. Мн., 1987. Т 3. Вершы. Паэмы. 1954—1964. Мн., 1988. Т 4. Вершы. Паэма. 1965—1972. Мн., 1989. Т 5. Вершы. Паэма. 1972—1980. Мн., 1989. Т 6. Калі зліваюцца рэкі: Раман. Мн., 1990.

Выбраныя вершы і паэмы. Мн., 1934.

Выбр. тв. Мн., 1945. Рэц.: Жыдовіч І. Выбраныя творы П. Броўкі // Беларусь. 1946. № 1; Зарыцкі А., Вялюгін А. Паэтычная сталасць // ЛіМ. 1945. 22 снеж.; Казека Я. Паэзія Петруся Броўкі // Звязда. 1946. 15 мая; Минов В. От чистого сердца // Сов. Бел. 1945. 4 нояб.

Выбр. тв. Мн., 1947. Рэц.: Карпачоў М. Творы пра барацьбу і будаўніцтва // Гомел. праўда. 1948. 17 студз.; Майхровіч С. Паэтычная творчасць Петруся Броўкі // Полымя. 1947. № 3; Наст. газ. 1947. 25 вер.

Выбраныя вершы і паэмы. Мн., 1948. (Б-ка школьніка).

Выбр. тв. Мн., 1951. Рэц.: Есакоў А. У ногу з жыццём // Беларусь. 1952. № 4.

Выбр. тв. Мн., 1952. Рэц.: Жыдовіч І. Паэзію, якую любіць народ // Калг. праўда. 1952. 27 крас.; Кніжная паліца // Там жа. 1952. 27 лют.

1.2.

Гады як шторм: Вершы. Мн., 1930. Рэц.: Фігloўская Л. // Маладняк. 1931. № 10.

Прамова фактамі: Паэма. Мн., 1930. Рэц.: Васілення А. // Узвышша. 1931. № 1; Кабакоў Н. На верным шляху // Крытыка-бібліягр. бюлетэнь. 1934. № 5; Куніцкі С. // Маладняк. 1930. № 11.

Каландры: Аповесць. Мн., 1931. Рэц: Кучар А. Заўвагі пра два новыя творы // ЛіМ. 1932. 20 жн.; Меяровіч М. Пра «Каландры» Петруся Броўкі // Там жа. 1932. 30 крас.; 2 выд. Мн., 1933.

Цэхавыя будні: Вершы. Мн., 1931. Рэц.: Фіглоўская Л. // Маладняк. 1931. № 10; 2 выд. Мн., 1932. (Б-ка для малапісьменных). Рэц.: Кабакоў Н. На верным шляху // Крытыка-бібліягр. бюлетэнь. 1934. № 5.

Паэзія. Мн., 1932.

Ураджай: Нарысы. Мн., 1933 // Сааўт. П. Глебка.

Рэц.: П.-Р. Нарысы пра заможны калгас // ЛіМ. 1934. 22 сак.

Швейная фабрыка. Мн., 1933. Рэц.: Савёнак Д. Дашкольніку — дабраякасную кніжку // Крытыка-бібліягр. бюлетэнь. 1934. № 1—2

Так пачыналася маладосць. Мн., 1934. Рэц.: Кабакоў Н. На верным шляху: (Аб творчасці П. Броўкі) // Крытыка-бібліягр. бюлетэнь. 1934. № 5.

Прыход героя: Вершы. Мн., 1935. Рэц.: Агняцвет Э. «Прыход героя» Петруся Броўкі // ЛіМ. 1935. 6 снеж.; Кучар А. Размова па шчырасці // Там жа. 1936. 31 студз.; Левіна. «Прыход героя» П. Броўкі // Там жа. 1936. 31 мая; Плашчынскі І. Прыход героя // Там жа. 1935. 6 вер.; Яго ж // ЛГ. 1935. № 71.

Вялікаму Сталіну: Пісьмо народаў Савецкай Беларусі. Мн., 1936 / У сааўт.

Дванаццаць песень пра нашу непераможную Чырвоную армію, пра яе творца і натхніцеля Вялікага Сталіна, пра яе палкаводца Клімента Варашылава... Мн., 1936 / У сааўт.

Пісьмо народаў Савецкай Беларусі правадыру працоўных Вялікаму Сталіну. Мн., 1936 / У сааўт.

Вялікаму Сталіну ад беларускага народа. Мн., 1937 / У сааўт.

Вясна радзімы: Вершы і паэмы. Мн., 1937. Рэц.: Бярозкін Р. Вершы аб Радзіме // Полымя рэвалюцыі. 1938. № 7—8; Яго ж. Лірыка Петруся Броўкі // ЛіМ. 1938. 16 студз.

Кацярына: Паэма. Мн., 1938. Рэц.: Кавалёў П. «Кацярына» // Звязда. 1938. 29 жн.; Климкович М. // Дружба народов. 1939. № 2; Кучар А. Паэма «Кацярына» П. Броўкі // ЛіМ. 1938. 17 снеж.; 2 выд. Мн., 1953. (Школьная б-ка).

Радзіме і правадыру. Вершы і песні аб Сталінскай канстытуцыі. Мн., 1938 / У сааўт.

Вершы і паэмы. Мн., 1940. Рэц.: Тарасаў С. Школьнае выданне П. Броўкі // ЛіМ. 1941. 8 лют.

Дванаццаць песень. Мн., 1940 / У сааўт.

Шляхамі баравымі: Вершы. Мн., 1940. Рэц.: Ляндэрс І. «Шляхамі баравымі»: Новы зборнік вершаў П. Броўкі // Звязда, 1940. 11 жн.

Насустрач сонцу: Вершы і паэмы. М., 1943.

Вершы і паэмы. Мн., 1946.

У роднай хаце: Вершы. Мн., 1946. Рэц.: Майхровіч С. Паэтычная творчасць Петруся Броўкі // Полымя. 1947. № 9; Наст. газ. 1947. 18 вер.; Политико Д. Поклон жизни // Сталин. молодежь. 1947. 11 июля; Усікаў Я. Гімн жыццю і працы // Беларусь. 1947. № 10.

Вершы і паэмы. Мн., 1947. (Школьная б-ка).

Дарога жыцця. Мн., 1950. Рэц.: Аляксандраў С. Дарога жыцця // Віцеб. рабочы. 1951. 29 чэрв.; Есакоў А. Выдатныя творы беларускай літаратуры // Калг. праўда. 1951. 20 сак.; Яго ж. Новы зборнік вершаў Петруся Броўкі // Беларусь. 1951. № 3; Засім М. Зборнік Петруся Броўкі «Дарога жыцця» // Зара. 1951. 22 крас.; Мозольков Е. Дорога в светлое будущее // Правда. 1951. 31 марта; Уцянаў П. Дарога жыцця // Гродн. праўда. 1952. 9 студз.; Mozolkow E. //Lit. Radz. 1950. Nr 12; Mosolkow I. Der lichten Zukunft entgegen //Sowietliteratur. 1951. Nr 12.

Сонечнымі днямі: Вершы і паэмы. Мн., 1950. Рэц.: Агіевіч У. З радзімай у сэрцы // Беларусь. 1950. № 12; Бур'ян Б. Натхнёнае слова паэта // ЛіМ. 1950. 30 вер.; Клешчанка В. Новы зборнік Петруся Броўкі // Бальш. Пал. 1950. 31 снеж.; Шкраба Р. Паэзія стваральнай працы // Полымя.1950. № 12.

Месяц у Чэхаславакіі: Нарыс. Мн., 1952. Рэц.: Садоўскі Я. Месяц у Чэхаславакіі // Беларусь. 1952. № 12.

Цвёрдымі крокамі: Вершы. Мн., 1954. Рэц.: Казека Я. Новыя вершы П. Броўкі // Беларусь. 1955. № 5; Капец У. Песні вялікага пераўтварэння // Віцеб. рабочы. 1955. 13 жн.; Няхай Р. // ЛіМ. 1955. 14 мая; Перкін Н. Баявое слова паэта // Полымя. 1955. № 6.

Калі зліваюцца рэкі: Раман. Мн., 1957. Рэц.: Герцовіч Я. З вышынь сённяшняга дня // ЛіМ. 1957. 9 кастр.; Камароўскі Я. Раман аб дружбе народаў // Калг. праўда. 1958. 26 сак.; Майхровіч С. Калі зліваюцца рэкі // Беларусь. 1958. № 4; Няхай Р. Раман аб дружбе // ЛіМ. 1957. 18 снеж.; Палітыка Д. Твор вялікай тэмы // Там жа. 1957. 16 сак.; Хадкевіч Т. Роман о великой дружбе // Сов. Отчизна. 1957. № 5; Яго ж. // Сов. Укр. 1957. № 9.

На пути служения народу: Доклад... на IV съезде писателей Белоруссии. 12 февр. 1959 г. М., 1959. (Материалы к III съезду писателей СССР).

Пахне чабор: Вершы. Мн., 1959. Рэц.: Барсток М. Слава жыццю і творчасці // Полымя. 1960. № 4; Кароткі Р. Заўсёды з народам // Зара. 1960. 10 студз.; Майхровіч С. Песня ў паходзе // Мін. праўда. 1960. 9 сак.; Усікаў Я. «Пахне чабор» // Беларусь. 1960. № 4; Маг. праўда, 1960. 18 сак.

Далёка ад дому: Вершы. Мн., 1960, Рэц.: Бойка У. Паэзія надзённая і шчырая // Звязда. 1960. 4 вер.; Браун Н. Присяга сердца // ЛГ. 1961. 24 янв.; Бурносаў В. Хораша дома // Беларусь. 1960. № 7; Кароткі Р. «Далёка ад дому» // Зара. 1960. 23 кастр.

Маладым сябрам: Вершы. Мн., 1961. Рэц.: Паўлюкоўскі І. Маладым сябрам // ЛіМ. 1961. 8 снеж.; Федчанка З. Шчырая размова з дзецьмі // Звязда. 1962. 10 лют.

Па сакрэту: Сатыра і гумар. Мн., 1961. (Б-ка «Вожыка»).

А дні ідуць...: Вершы і паэмы. Мн., 1962.

Высокія хвалі: Вершы і паэма. Мн., 1962. Рэц.: Бойка У. Хвалі высокай паэзіі // Звязда. 1962. 25 кастр.; Бурносов В. О времени и о себе // Сов. Бел. 1962. 29 авг.; Герцовіч Я. Размова з лірычным героем // Полымя. 1962. № 11; Короткий Р. Ясные дали // Заря. 1963. 28 июня.

Наш музей: Паэма. Мн., 1962.

Вершы і паэмы. Мн., 1966. (Школьная б-ка).

Заўсёды з Леніным: Паэма. Мн., 1967.

Між чырвоных рабін: Вершы. Мн., 1969. Рэц.: Буслаў К. З мінулага ў будучае // ЛіМ. 1969. 7 ліст.; Гамолка М. «Між чырвоных рабін» //Голас Радзімы. 1970. № 21; Гаўрусёў С. Дыяпазоны натхнення // Наст. газ. 1970. 7 сак.; Гниломедов В. Пора красных рябин // Дружба народов. 1971. № 1; Граховский С. Поэт беспокойного поколения // Сел. газ. 1970. 17 марта; Яго ж. Калі радок з душой адліты... // Полымя. 1969. № 9; Посевцова М. Не стареют душой ветераны поэзии // Гродн. правда. 1970. 26 июня; Федчанка З. Песня між людзей // Звязда. 1969. 29 мая.

Калі зліваюцца рэкі: Раман. Мн., 1971. (Бел. раман).

Калі ласка: Вершы. Мн., 1972. Рэц.: Бураўкін Г. Мудрая маладосць душы // ЛіМ. 1972. 11 жн.; Гамолка М. Натхнёная песня // Звязда. 1972. 8 снеж.; Гніламёдаў У. «Усё мне блізка да душы» // Полымя. 1972. № 9; Хведаровіч М. Новая кніга выдатнага паэта // Беларусь. 1972. № 11.

Лясы наддзвінскія: Паэма. Мн., 1973.

І ў дзень і ўночы...: Новая кніга лірыкі. Мн., 1974. Рэц.: Барсток М. У скарбах роднае зямлі // Полымя. 1975. № 4; Бур'ян Б. Пад позіркам сяброў // Беларусь. 1975. № 2; Гамолка М. Паэзія вялікага дыхання // Наст. газ. 1975. 16 крас.; Дваранінаў В. Новая кніга паэта // Гомел. праўда. 1974. 25 снеж.; Марозаў Л. Не можам не захапляцца // Мін. праўда. 1976. 21 студз.; Марціновіч А. Свет блізкі, знаёмы // Віцеб. рабочы. 1974. 14 снеж.; Яго ж. «Таямніцы свету спасцігаць» // Вяч. Мінск. 1975. 9 студз.; Шушкевіч С. І набірае сілу слова // Звязда. 1975. 3 крас.

Разам з камісарам: Апавяданні, аповесць. Мн., 1974. Рэц.: Барсток М. Асветлена агнямі Кастрычніка // ЛіМ. 1974. 8 ліст.; Казека Я. Што запала ў сэрца // Полымя. 1975. № 1; Голас Радзімы. 1975. 7 студз.; Мехаў У. Федзя Марцінёнак выходзіць у жыццё // Звязда. 1975. 7 студз.; Хведаровіч А. Аповесць юнацкіх гадоў // Беларусь. 1975. № 7; Мін. праўда. 1975. 9 мая.

Наш музей. Паэма. Мн., 1977.

Што сэрца праспявала: Вершы. Мн., 1979. (Б-ка бел. паэзii). Рэц.: В і ш н е ў с к і І. Кнігапіс // ЛіМ. 1977. 16 ліст.

І маладосць і сталасць: Вершы розных гадоў. Мн., 1980. Рэц.: М а р ц і н о в і ч А. Чабарова песня, чаба-рова... // Полымя. 1981. № 7.

Донька-Даніэль: Аповесць. Мн., 1982.

Савецкі чалавек: Вершы апошніх гадоў. Мн., 1982. Рэц.: Б а з а р э в і ч М. Радкі ад сэрца // Звязда. 1983. 8 ліп.; Д а й н е к а Л. Вера ў заўтрашні прамень // Полымя. 1983. № 5; З а б я р э з с к і А. // ЛіМ. 1983. 29 ліп.

Мая Радзіма: Вершы. Мн., 1985.

1.3.

1925. Наша песня: [Верш] // Камуніст. 9 снеж. / Пад псеўд. Баравы / Аўт. спрэчнае.

1926. «Ой, ды над узгоркамі...»; Не буду я стаяць на раздарожжы: [Вершы] // Наддзвінне. Полацк; Гэй, сусед, рыхтуйся: [Верш] // Бел. вёска. 3 вер. / Пад псеўд. Пятрусь. Аўт. спрэчнае; «Вёска, вёска мая саламяная...»: [Верш] // Камуніст. 6 студз. / Пад псеўд. Баравы / Аўт. спрэчнае; Дням новым песня: [Верш] // Літ.-маст. дад. да газ. «Чырв. Полаччына». 24 ліст.; «Ой, не шапчы бярозка...»: [Верш] // Чырв. Полаччына. 18 жн.; «Не, сягоння мы не заплачам...»: [Верш] // Там жа. 15 вер.; Засмяялась чырванню раніца...: [Верш] // Там жа. 20 ліст.; Не буду я стаяць на раздарожжы: [Верш] // Там жа. 15 снеж.

1927. Горад; Мы па ленінскім шляху; О, Беларусь...; М. Багдановічу; Таганы; Адышоўшай; Аб сабе; Аб чым звініць душа...; «У брыльянтавых росах...»; Зіма: [Вершы] // Росквіт. Полацк; Думы: [Верш] // Чырв. змена. 22 лют.; Зіма: [Верш] // Чырв. Полаччына. 15 студз.; Мы на ленінскім шляху...: [Верш] // Там жа. 21 студз.; «Люблю з касой маёй ліпнёвай раніцой...»: [Верш] // Там жа. 12 лют. / Пад псеўд. Ю. Баравы; Думы: [Вершы] // Там жа. 12 лют.; Горад; Прывет вясне: [Вершы] // Там жа. 16 сак.; Нашых дзён не спутаюць завеі: [Верш] // Там жа. 1 крас. / Сааўт. Я. Скрыган; Падарожжа дзеда Аўласа: [Верш] // Там жа. 9 крас., 24 жн. / Пад псеўд. Аўлас; Сааўт. Я. Скрыган; Аб сабе: [Верш] // Там жа. 16 крас.; У Першы Май: [Верш] // Там жа. 1 мая / Сааўт. Я. Скрыган; У брыльянтных росах..: [Верш] // Там жа. 2 мая; З падарожжа дзеда Аўласа: [Верш] // Там жа. 14 мая, 8 чэрв. / Пад псеўд. Аўлас. Сааўт. Я. Скрыган; М. Багдановічу: [Верш] // Там жа. 21 мая; Камсамол: [Верш] // Там жа. 4 чэрв.; Сымонава гора: Апавяданне // Там жа. 22 чэрв.; Пра Загоцінскага ксяндза — Казюнаса Паўлу: [Верш] // Там жа. 29 чэрв. / Пад псеўд. Аўлас. Сааўт. Я. Скрыган; О, Беларусь...: [Верш] // Там жа. 13 ліп.; Звоны сэрца: [Верш] // Там жа. 16 ліп.; Алесю Чарвякову: [Верш] // Там жа. 6 жн. / Сааўт. Я. Скрыган; Адказная прамова тав. Чарвякова // Там жа. 6 жн. / Пад псеўд. Ю. Баравы; Творчасць некаторых пачынаючых паэтаў / Пад псеўд. Ю. Баравы; Таганы; Трыялет: [Вершы] // Там жа. 20 жн.; Усе на вуліцы!..: [Верш] // Там жа. 31 жн.; Памылка: Апавяданне // Там жа. 14 вер. / Пад псеўд. Ю. Баравы; Не сумуй матуля!..: [Верш] // Там жа. 14 вер.; Чую звон...: [Верш] // Там жа. 15 кастр.; 10 год: [Верш] // Там жа. 7 ліст.; «Не понімаю!»: Фельетон // Там жа. 21 снеж. / Пад псеўд. Ю. Баравы; Успаміны: [Верш] // Там жа. 28 снеж.

1928. Чырвонаармейцу; Гудок прарэзліва гудзіць; Зноў на вёсцы; Тры сасны: [Вершы і апавяданні] // Зарніцы. Полацк. Рэц.: Б а р к о ў с к і С. Бібліяграфія // Чырв. змена. 1929. № 20; Янка Кашэль: Апавяданне // Працаўнік асветы. № 2; Чую звон...: [Верш] // Росквіт. № 1; Дайце новую музыку!; Не выгінай свае далоні; Даўнейшае: [Вершы] // Там жа. № 2; Пісьмо чырвонаармейцу: [Верш] // Бел. вёска. 22 лют. / Пад псеўд. С. Ракіта; «Ідзе зіма...»: [Верш] // Чырв. змена. 18 ліст.; На вучобу: [Верш] // Там жа. 25 ліст.; Яшчэ раз аб творчасці пачынаючых // Чырв. Полаччына. 25 студз. / Пад псеўд. Ю. Баравы; Ліст чырвонаармейцу; Перад сном: [Вершы] // Там жа. 25 студз.; Даўнейшае: [Верш] // Там жа. 23 лют. / Пад псеўд. С. Ракіта; Лісты дзеда Аўласа: [Верш] // Там жа. 25 лют. / Пад псеўд. Стары дзядок Аўлас; З майго падарожжа: [Верш] // Там жа. 3 сак. / Пад псеўд. Дзед Тарас; Чаканне: [Верш] // Там жа. 17 сак.; Ці «устарело уже» пытанне беларусізацыі // Там жа. 14 крас. / Сааўт. М. Грашчанка; Тры сасны: [Апавяданне] // Там жа. 18 крас.; Міколу Галадзеду: [Верш] // Там жа. 1 чэрв.; «Разлівайся, вясёлы гімн...»: [Верш] // Там жа. 9 чэрв.; Ліст дзеда Аўласа: Пра п'яніц і хуліганаў: [Верш] // Там жа. 16 чэрв. / Пад псеўд. Дзядок Аўлас; Урывак з паэмы «Камэска Сапрон» // Там жа. 4 ліп.; Пра новае: [Верш] // Там жа. 21 ліп.; Ліст дзеда Аўласа: Я зноў пішу, сябры мае, каб вон павыгнаць злых людзей: [Верш] // Там жа. 25 ліп. / Пад псеўд. Наш стары дзядок Аўлас.

1929. «Дні цякуць, нібы кроплі праз сіта...»: [Верш] // Маладняк. № 3; У вольны час: [Верш] // Там жа. № 5—6; Гутарка з карэспанд. «Маладняка» // Там жа. № 7; Рапарт: Паэма фактаў // Там жа. № 9. Рэц.: П р о н і н В. Пра «Рапарт» Броўкі // Сав. Бел. 14 снеж.; Правая плынь і нацыянал-дэмакратызм // Літ. дад. да газ. «Чырв. Полаччына». № 4—5 / Пад псеўд. А. Бурлівы; Атака: [Верш] // Сав. Бел. 29 вер.; На новыя мы селі рубяжы: [Верш] // Там жа. 13 кастр.; Раніца ў калгасе: [Верш] // Там жа. 27 кастр.; Трывожная ноч: [Верш] // Там жа. 17 ліст.; «Эх, жартуе сонца палка...»: [Верш] // Чырв. змена. 3 сак.; Захапленне: [Верш] // Там жа. 7 ліп.; На «Макавея»: (Урывак з апавядання «Праз межы); Песня старога «Камунара»: [Верш] // Там жа. 21 ліп.; Новае: [Верш] // Там жа. 25 жн.; На вёсцы: [Верш] // Там жа. 13 кастр.; Да хлапцоў: [Верш] // Там жа. 18 ліст.; Нашто нам кволасць?: [Верш] // Чырв. Полаччына. 17 жн.

1930. Ідзе вясна!..: Урывак з паэмы «Савецкая вясна» // Маладняк. № 4; Прамова фактамі: Паэма // Там жа. № 6—7; Цэхавыя будні: Паэма // Там жа. № 12; Песня пра партфель: [Верш] // Полымя. № 7; Таварышу: (Памяці Паўлюка Труса): [Верш] // Чырв. Беларусь. № 18; Гады як шторм: [Верш] // Камунар Магілёўшчыны. 9 сак.; Прагульшчык: [Верш] // Палес. праўда. 2 снеж.; Народны марш: [Верш] // Піянер Бел. 1 мая; Атака: [Верш] // Сав. Бел. 29 вер.; Наперад маладых!: [Верш] // Чырв. змена. 11 лют.; Гады як шторм...: [Верш] // Там жа. 22 сак.; Апошні пераход // Там жа. 1 крас.; «Чырвонай змене» (У дзень юбілею): [Верш] // Там жа. 26 крас.; Краты гавораць: (Урывак з паэмы «Прамова фактамі») // Там жа. 10 ліп.; Сёння слова бяру: [Верш] // Там жа. 10 жн.; Камсамольцам у XVI МЮД: [Верш] // Там жа. 7 вер.; Наш адказ Пуанкарэ: [Верш] // Там жа. 8 снеж.

1931. Клімент Яфрэмавіч: [Верш] // БелЛАЧАФ: Зб. першы. Мн.; Урывак з паэмы «Прамова фактамі» // Рытмы Перамогі. Мн.; Каландры: Аповесць // Маладняк. № 2—4; Тады пачынаю з пачуццямі спрэчкі; Чырвонаармейцам: [Вершы] // Полымя. № 1; Каваль; Шумі, вагранка!: [Вершы] // Чырв. Беларусь. № 2; Вечар: [Верш] // Там жа. № 17—18; Лепшы ўдарнік — Першы Май: [Верш] // Камунар Магілёўшчыны. 30 крас.; Слова ў камсамольскіх спрэчках: [Верш] // Чырв. змена. 11 студз.; Клімент Яфрэмавіч: [Верш] // Там жа. 5 лют.; Пра вайну: [Верш] // Там жа. 31 жн.; «...Ці знойдзеш ты жывое месца...»: [Урывак з верша] // Там жа. 1 ліст.

1932. Наш адказ Пуанкарэ; Беларусь савецкай стала: [Вершы] // Партыя, слухай. Мн.; Зямля: [Верш] // Бел. калгасная. № 1; На пагрузачнай: [Верш] // Там жа. № 3; Янку Купалу: [Верш] // Там жа. № 6—7; Чырв. Бел. № 17; ЛіМ. 10 вер.; Уступ да паказу героя: [Верш] // Маладняк. № 1; Ёсць наша айчына: [Верш] // Напагатове. № 1; Праз горы і стэп: [Верш] // Там жа. № 3; Дванаццаць раз я вас праклінаю: [Верш] // Шляхі калектывізацыі. № 13—14; Мы выходзім на свята!: [Паэма] // Звязда. 30 крас.; 1 мая; Дружна пройдзем кастрычніцкім маршам: [Паэма] // Там жа. 6—7 ліст.; Загадаем вясне: [Верш] // ЛіМ. 6 сак.; Ёсць наша айчына!: [Верш] // Там жа. 11 крас.; Чырвонаарм. праўда. 15 крас.; Напішу паэму пра камсамол // ЛіМ. 11 крас.; Першая патуга адкрытага

крытычнага ліста: (Літ. фельетон) // Там жа. 5 жн. / Пад псеўд. Л. Бандылевіч; Патрабую талон на загар!: (Літ. гумарэска) // Там жа. 20 жн. / Пад псеўд. Л. Бандылевіч; У новы, чацвёрты год: [Верш] // Чырвонаарм. праўда. 11 студз.; Цераз горы і стэп: [Паэма] // Там жа. 22 кастр.

1933. Прамова фактамі: [Паэма] // 11 ліпеня. Мн.; Тысяча дзевяцьсот чатырнаццаць: [Урыўкі з паэмы]; Клімент Яфрэмавіч: [Верш] // Кастрычнік. Мн.; Чырвонаармейцы: [Верш] // Іскры Ільіча. № 3; Дзень вызвалення: [Верш] // Там жа. № 10; Ноч у Берліне: [Верш] // Там жа. № 11; Так пачыналася маладосць: Урыўкі з паэмы // Полымя рэвалюцыі. № 12; Вясна калгасная: [Нарыс] // Звязда. 21 сак.; Наша Бацькаўшчына СССР: [Верш] // Там жа. 30 крас.; 1 мая; Вясна і людзі: [Вершы] // Там жа. 1 чэрв.; Ураджай: [Нарыс] // Там жа. 26 ліп. / Сааўт. П. Глебка; 1914: (Урыўкі з паэмы) // Там жа. 1 жн.; Жніво: [Нарыс] // Там жа. 4 жн. / Сааўт. П. Глебка; Начныя дазоры: [Нарыс] // Там жа. 5 жн. / Сааўт. П. Глебка; Дзве брыгады: [Нарыс] // Там жа. 14 жн. / Сааўт. П. Глебка; Хлеб: [Нарыс] // Там жа. 23 жн. / Сааўт. П. Глебка; Сяўба: [Нарыс] // Там жа. 24 жн. / Сааўт. П. Глебка; Класавы вораг арудуе ў калгасе: [Нарыс] // Там жа. 31 жн. / Сааўт. П. Глебка; Дзень ваенлётаў: [Нарыс] // Там жа. 23, 26, 27 кастр. / Сааўт. П. Глебка; Сходка на рэчцы: (Урывак з паэмы) // Там жа. 29 кастр.; Праверка: [Апавяданне] // Там жа. 3 ліст.; У пошуках паэзіі; Лепш кіраваць; Мой таварыш: [Верш] // ЛіМ. 6 вер.; Перад Кастрычнікам: [Урывак з паэмы] // Там жа. 6 ліст.; У друкарні: [Урывак з паэмы] // Піянер Бел. 15 ліст.; Слова ў камсамольскіх спрэчках: [Урывак з прамовы на X з'ездзе ЛКСМБ] // Чырв. змена. 8 чэрв.; Працую над паэмай пра камсамол у падполлі // Там жа. 28 кастр.; У падпольнай друкарні: [Урывак з паэмы] // Там жа. 28 кастр.

1934. Так пачыналася маладосць: [Паэма]; Слова ў камсамольскіх спрэчках: [Верш] // Бальшавіцкая моладзь. Мн.; З паэмы «Вясна і людзі» // Вясна пераможная. Мн.; Прамова фактамі: (Урывак з паэмы) // Літ.-маст. зб. для масавых вечарын і забаў. Вільня; 1914: Урыўкі з паэмы // Работніца і калгасніца Бел. № 14; Камсамольская варта: Ліст расійскім таварышам; Расце чырвоны фронт: Урыўкі з паэмы «Так пачыналася маладосць» // Полымя. № 1; Ужо верасень; На чырвонай плошчы: [Вершы] // Полымя рэвалюцыі. № 10; Праз горы і стэп: Урывак // Віцеб. пралетарый. 2 кастр.; Ударнае: Урывак з верша «Цэхавыя будні» // Там жа. 11 кастр.; Андрэй Ганушчанка: (Урывак з аповесці «Каландры») // Звязда. 16 студз.; Мы вашу адвагу помнім...: [Верш] // Там жа. 3 лют.; Тэхніка рашае ўсё: [Нарыс] // Там жа. 19 мая. / Сааўт. У. Хадыка; «Звяздзе»: [Верш] // Там жа. 1 ліп.; Дзіцячая скрынка: [Нарыс] // Там жа. 10 жн.; Так пачыналася маладосць: У падпольнай друкарні: (Урывак з паэмы) // Там жа. 1 вер.; Думкі аб з'ездзе // Там жа. 9 вер.; Клімент Яфрэмавіч: [Верш] // Там жа. 11 вер.; Радзіме: [Верш] // Там жа. 18 вер.; Менск: [Паэма] // Там жа. 30 кастр.; Правяраць сябе на чытачах // ЛіМ. 6 студз.; Крытыка дапаможа мне ў рабоце: [Выступ. на II пленуме Аргкамітэта ССПБ] // Там жа. 12 мая; Мабілізацыя: [Верш] // Там жа. 8 чэрв.; Пагранічнік: [Верш] // Палес. праўда. 18 вер.; Писатели Белорусской ССР, делегаты Первого всесоюзного съезда,— тов. Сталину // Правда. 1 авг. / Сааўт. А. Александровіч, Я. Бранштэйн; Слова ў камсамольскіх спрэчках: [Урывак з прамовы на X з'ездзе ЛКСМБ] // Чырв. змена 8 чэрв.

1935. Мінеральныя воды; Маздок; Чулі вы, што такое бурун?; Кізляр: [Вершы]; Дзень ваенлётаў: [Нарыс] / Сааўт. П. Глебка // Атака: Альманах 1. Мн.; Мабілізацыя: [Верш] // Атака: Альманах 3. Мн.; Атака 327 Сімбірскага палка: Урывак з паэмы «1914» // Полымя рэвалюцыі. № 4; Мышасты; Двайня; Вечар: [Вершы] // Там жа. № 7; Чырвонаармейцам: [Верш] // Віцеб. пралетарый. 23 лют.; Заможнасць: [Верш] // Звязда. 16 лют.; Ордэн: [Верш] // Там жа. 17 сак.; Створым песні аб лепшых людзях калгаснай вёскі // Там жа. 8 мая / Сааўт. І. Любан; Калгасная-пагранічная: [Верш] // Там жа. 26 мая; У новым Палессі: [Нарыс] // Там жа. 28 мая; Садоўнік: [Верш] // Там жа. 8 ліп.; Вясна Рэспублікі: [Верш] // Там жа. 10 ліп.; Радасць: [Верш] // Там жа. 12 кастр.; Ноч перад Першым маем: [Апавяданне] // Калг. Бел. 1 мая; Ураджай: [Верш] // Там жа. 20 ліп.; Паход магчымы толькі ў нашай краіне: Слова пісьменніка // ЛіМ. 14 студз.; Плытнікі: [Верш] // Там жа. 28 чэрв.; Канец лета: [Верш] // Там жа. 22 жн.; Шлях вагона: [Нарыс] // Там жа. 6 кастр. / Сааўт. Э. Самуйлёнак; Здрада: [Верш] // Там жа. 16 кастр.; Над Лепельскім возерам: [Верш] // Там жа. 31 снеж.; Беларускія пісьменнікі — юбіляру // Чырв. змена. 23 кастр. / Сааўт. А. Александровіч.

1936. Пісьмо беларускага народа вялікаму Сталіну // Бальш. Бел. № 6; Полымя рэвалюцыі. № 7; Работніца і калгасніца Бел. № 14; Віцеб. пралетарый. 14 ліп.; Звязда. 11 ліп.; Камунар Магілёўшчыны. 14 ліп.; Камуніст. 14 ліп.; ЛіМ. 11 ліп.; Палес. праўда. 14 ліп. / У сааўт.; Лагерная песня: [Верш] // Іскры Ільіча. № 5; Пагранічнік: Урывак з «Дванаццаць песень» // Там жа. № 10 / У сааўт.; Палессе: [Верш] // Полымя рэвалюцыі. № 2. Рэц. Х а т у л ё ў П. Чакаем лепшага // ЛіМ. 1936. 12 крас.; Ліст працоўных Савецкай Беларусі вялікаму Сталіну //Полымя рэвалюцыі. № 3 / У сааўт.; Хай над вамі павісне пралетарскі меч: [Верш] // Там жа. № 8; Звязда. 20 жн.; Дванаццаць песень: [Верш] // Полымя рэвалюцыі. № 9; Работніца і калгасніца Бел. № 18; Віцеб. пралетарый. 13 вер.; Звязда. 11 вер.; Камунар Магілёўшчыны. 11 вер.; Камуніст. 14 вер.; ЛіМ. 14 вер.; Палес. праўда. 8 вер. / У сааўт.; Якубу Коласу: [Верш] // Полымя рэвалюцыі. № 10; Работніца і калгасніца Бел. № 20; Віцеб. пралетарый. 13 кастр.; Звязда. 11 кастр.; ЛіМ. 11 кастр.; Песня пагранічнікаў; Мы толькі ўвайшлі ў сад...; «Вясной птушыны звонкі лёт...»: [Вершы] // Полымя рэвалюцыі. № 11; Пасіянарыя: [Верш] // Там жа. № 12; Звязда. 27 вер.; Піянерам: [Верш] // Віцеб. пралетарый. 2 кастр.; Звязда. 29 вер.; ЛіМ. 3 кастр.; З Новым годам!: [Верш] // Звязда. 1 студз.; У Арарацкай даліне; Дарожныя нататкі з паездкі па Арменіі // Там жа. 3 студз.; З армянскіх матываў: [Верш] // Там жа. 8 студз.; Лагерная: [Верш] // Там жа. 18 студз.; Праз горы і стэп: [Урывак] // Там жа. 23 лют.; Хай над вамі павісне пралетарскі меч!: [Верш] // Там жа. 20 жн.; Плыві, наша песня, далёка!..: [Верш] // Там жа. 6 снеж.; Камуніст. 8 снеж.; Удасканаліць свой паэтычны голас: З прамовы на сходзе пісьменнікаў г. Мінска // ЛіМ. 7 крас.; Памёр вялікі настаўнік: Жалобнае спачуванне з выпадку смерці А. М. Горкага // Там жа. 20 чэрв.; Калыханка: [Верш]; Была Няміга пеклам; Калі эскадрыллі пад сонцам ідуць: Урыўкі з паэмы «Мінск» // Там жа. 20 ліст.; Голас генія // Там жа. 1 снеж.; Пятро Глебка // ЛГ. 10 янв.; Надо учиться // Там жа. 24 февр.; Дукорская партызанская // Orka. 20 maja; Самая шчаслівая: [Верш] // Піянер Бел. 10 крас.; Чырв. змена. 10 сак.

1937. Пасіянарыя: [Верш] // Работніца і калгасніца Бел. № 2; Беларусь: [Верш] // Віцеб. пралетарый. 18 крас.; Звязда. 16 крас. / Сааўт. А. Александровіч, П. Глебка; Наш кандыдат: [Верш] // Віцеб. пралетарый. 25 кастр.; Звязда. 23 кастр.; Расці, мой сын...: [Верш] // Віцеб. пралетарый. 15 снеж.; Звязда. 13 снеж.; Камунар Магілёўшчыны. 18 снеж.; Узброенае слова паэта // Звязда. 8 лют.; Пра вучобу пісьменніка // Там жа. 23 крас.; Смерць таварыша Хахлова: [Верш] // Там жа. 12 ліп.; Чаканы дзень: [Верш] // Там жа. 4 ліст.; Дружба: [Верш] // Там жа. 5 снеж.; Радасны дзень: [Верш] // Там жа. 12 снеж.; Камунар Магілёўшчыны. 18 снеж.; Уцягнуць у работу беспартыйных бальшавікоў: З прамовы на сходзе пісьменнікаў // ЛіМ. 6 крас.; Падрыхтаваць двухтомнік: Слова пісьменніка // Там жа. 18 крас.; Раніца: [Верш]; Два новых творы: Слова пра творчыя планы // Там жа. 23 крас.; Быць Тэльману на волі!: [Верш] // Там жа. 30 ліп.; Міхась Падгорны: Урывак з опернага лібрэта // Там жа. 17 кастр.; Выкажам у песнях думкі народа: Слова пісьменніка // Там жа. 22 кастр.; У Сталіна: Урывак з паэмы «Кацярына» // Там жа. 6—7 ліст.;

Бессмяротнае імя: Слова развітання з С. Стальскім; Любімы нарком: [Верш] // Там жа. 26 ліст.; Народжаныя ім: [Верш] // Там жа. 14 снеж.; Учиться у Маяковского // Рабочий. 14 апр.; Певец народа // Сов. Бел. 26 нояб. / У сааўт.; Вечно живой // Там жа. 26 дек.

1938. Праз годы і стэп: (Паэма) // Зборнік для гурткоў мастацкай самадзейнасці. Мн.; Чырвоны пагранічнік; Дукорская партызанская; Калгасная пагранічная: [Вершы] // Спеўнік. Мн.; Любімы нарком: [Верш] // Іскры Ільіча. № 2; Чырванасцяжны камсамол: Урывак з паэмы, прысвечанай 20-годдзю ВЛКСМ // Там жа. № 10; Полымя рэвалюцыі. № 10; ЛіМ. 30 кастр.; Чырв. змена. 30 кастр. / Сааўт. Э. Агняцвет; Развітанне: [Верш] // Іскры Ільіча. № 12; Полымя рэвалюцыі. № 12; Звязда. 17 снеж.; ЛіМ. 17 снеж.; Радзіме і правадыру: [Верш] // Полымя рэвалюцыі. № 6; Бальш. Пал. 14 мая; Віцеб. рабочы. 18 мая; Звязда. 12 мая; ЛіМ. 17 мая; Чырв. змена. 12, 14 мая / У сааўт.; Кацярына: [Паэма] // Полымя рэвалюцыі. № 7—9. Рэц.: Климкович М. // Дружба народов. 1939. № 2; Сов. Бел. 1938. 10 июля; Міхась Падгорны: Лібрэта оперы // Полымя рэвалюцыі. № 11; Плыві, наша песня, далёка!..: [Верш] // Бальш. Пал. 5 студз.; Неўміручы: [Верш] // Звязда. 28 сак.; У Маскве: (Урывак з паэмы «Кацярына») // Там жа. 23 крас.; Сяргей Аляксеевіч Таміловіч-Данчанка: [Нарыс] // Там жа. 19 чэрв.; Радзіма, слухай!: [Верш] // Там жа. 26 чэрв.; Да юбілею вялікага паэта-рэвалюцыянера // Там жа. 29 жн. / У сааўт.; Іх гераізм натхняе на творчасць // Там жа. 11 кастр.; Блізкі і родны // Камуніст. 29 вер. / Сааўт. А. Кучар; Вершы Я. Купалы // ЛіМ. 16 лют.; Шчорс: [Верш] // Там жа. 22 лют.; Кацярына: [Урывак з паэмы] // Там жа. 11 ліп.; Адказ савецкіх пісьменнікаў пісьменнікам Чэхаславакіі // Там жа. 11 кастр. / У сааўт.; Творчая ўдача // Там жа. 11 ліст.; Гэта ніколі не даруецца! // Там жа. 27 ліст.; Над чым я працую // Чырв. змена. 15 крас.; У Сталіна: (З паэмы «Кацярына») // Там жа. 20 крас.; Між кветак і дрэў на заводскім двары: [Верш] // Там жа. 12 мая.

1939. Заходнім беларусам: Кліч народа; Песня вызваленай жанчыны: [Вершы] // Вызваленым братам. Мн.; Чырванасцяжны камсамол: (Паэма) // Камсамол на граніцы. Мн. / У сааўт.; У Каневе; Праз Беларусь...: [Вершы] // У вянок Т. Г. Шаўчэнка. Мн.; Праз Беларусь: [Верш] // Полымя рэвалюцыі. № 3; Звязда. 6 сак.; Заходнім беларусам: [Верш] // Полымя рэвалюцыі. № 9; Бальш. Пал. 23 вер.; Віленская праўда. 22 вер.; Звязда. 18 вер.; ЛіМ. 21 вер.; Піянер Бел. 21 вер.; Правда. 18 сент.; Жыццё: [Верш] // Полымя рэвалюцыі. № 11—12; ЛіМ. 21 снеж.; Сов. Бел. 21 дек.; Плыві, наша песня, далёка!..: [Верш] // Бальш. Пал. 12 лют.; Кліч народны: [Верш] // Там жа. 27 вер.; Звязда. 21 вер.; Заходнім беларусам: [Верш] // Віцеб. рабочы. 20 вер.; Падарунак: [Верш] // Звязда. 1 студз.; У Каневе: [Верш] // Там жа. 9 сак.; Песня вызваленай жанчыны: [Верш] // Там жа. 3 кастр.; На вялікі сход: [Верш] // Там жа. 28 кастр.; Правда. 28 окт.; Памятныя дні: (Слова ў адказ на ўзнагароду) // ЛіМ. 9 лют.; Будзем яшчэ лепш працаваць на карысць партыі і Радзімы // Там жа. 15 сак.; Клятва: Урывак з паэмы «Чырванасцяжны камсамол» // Піянер Бел. 21 студз. / У сааўт.; Мы учимся у Маяковского // Сов. Бел. 14 апр.

1940. Паэт; Сустрэча; На скрыжаванні; Дзед і ўнук; «Кружыць, кідаецца вецер асенні...»; Магіла; Апошні хлеб; Бор; «Гэты, кветкамі — пухам, абсыпаны сад...»; Скрыпач; Паляванне; «Мы з табой хадзілі часта ў поле...»; Застольная: [Вершы] // Полымя рэвалюцыі. № 4; Масква: [Верш] // Там жа. № 5; Развітанне: [Верш] // Там жа. № 12; Прывітанне Маскве: [Верш] // Работніца і калгасніца Бел. № 11; Вершы аб Заходняй Беларусі: Сустрэча; З паходу // Вольная праца. 11 мая; З паходаў: [Верш] // Звязда. 23 лют.; Маякоўскі на беларускай мове // Там жа. 14 крас; Прывітанне: [Верш] // Там жа. 5 чэрв.; Чырв. звязда. 6 чэрв.; Яго прыклад // Звязда. 8 снеж.; Танкісты; Крыніца; Пятру Глебку; Мяцеліца; Дождж; Маланка: [Вершы] // ЛіМ. 23 лют.; Паэт: [Верш] // Там жа. 11 крас.; Слава Маскве // Там жа. 5 чэрв.; Дарагі таварыш Змітрок Бядуля: [Віншаванне] // Там жа. 5 кастр. / Сааўт. М. Лынькоў; Пример Маяковского // Правда. 14 апр.; Маяковский и белорусская советская поэзия // Сов. Бел. 14 апр.; Прывет Маскве: [Верш] // Чырв. змена. 5 чэрв.

1941. Першы прыз; Галубы: [Вершы] // Іскры Ільіча. № 1; Чырв. змена. 12 студз.; Матросы: [Верш] // Іскры Ільіча. № 2; Піянер Бел. 5 студз.; Малыя садоўнікі: [Верш] // Іскры Ільіча. № 4; За кроў бязвінных: [Верш] // Раздавім фашысцкую гадзіну. № 9; Гераічны атрад партызан: [Верш] // Там жа. № 30; Мохаеды: [Верш] // Бальш. Пал. 1 мая; Звязда. 27 крас.; Палес. праўда. 13 мая; На палескіх прасторах: [Паэма] // Бальш. Пал. 15 чэрв.; Зара. 3 чэрв.; Звязда. 5 чэрв.; Камунар Магілёўшчыны. 20 чэрв. / Сааўт. П. Глебка; Цудоўны адуванчык: [Верш] // Гомел. праўда. 29 сак.; Пісьмо правадыру: [Верш] // Там жа. 24 ліп.; Звязда. 23 ліп.; Героі-партызаны: [Верш] // Гомел. праўда. 9 жн.; Звязда. 18 ліп.; Дрыжыце, падлюгі-фашысты!: [Верш] // За Сав. Бел. 29 ліп.; Вялікі Сталінскі закон: [Верш] // Там жа. 5 снеж.; Дванаццаць песень: (Урывак) // Зара. 4 лют. / У сааўт.; 1941 год: [Верш] // Звязда. 1 студз.; Сыны: [Верш] // Там жа. 2 сак.; Людаеды: [Верш] // Там жа. 22 ліп.; Багатыя вынікі: [З выступ. на сходзе пісьменнікаў] // ЛіМ. 25 студз.; Колькі перадумана аб гэтым...: [Верш] // Там жа. 22 сак.; Палес. праўда. 6 крас.; Першая справа: [Верш] // Палес. праўда. 29 студз.; Лыжнікі: [Верш] // Там жа. 2 лют.; Чырв. змена. 5 студз.; Несколько замечаний // Сов. Бел. 5 мая; Памятка: [Верш] // Чырв. змена. 10 студз.; Для маленькіх чытачоў // Там жа. 12 студз. / У сааўт.; Наша гаспадарка: [Верш] // Там жа. 9 лют.

1942. Героі-партызаны: [Верш] // Героі Савецкага Саюза. М.; Слава: [Верш] // Раздавім фашысцкую гадзіну. № 68; «...Здабытая Сталінскай воляй...»: [Урывак з верша] // За сваб. Бел. 9 крас.; Аб чым гаргечуць ганчакі: [Маленькі фельетон] // Там жа. 3 мая / Пад псеўд. Л. Бандылевіч. Сааўт. П. Глебка; Да хаты: [Верш] // Сав. Бел. 1 лют.; На дарозе Мінск — Масква: [Верш] // Там жа. 7 сак.; Будзем сеяць, беларусы!: [Верш] // Там жа. 17 крас.; Якубу Коласу: [Верш] // Там жа. 4 ліст.

1943. Плача жалейка; Таварышу; Уранку, толькі бойка адгула...; Рана: [Вершы] // Беларусь. М.; Паэма пра Смалячкова: [Урыўкі] // Моладзь Беларусі ў баях за Радзіму. М.; Рускі чалавек // Партыз. дубінка. № 2; Фанабэрысты фрыц // Там жа. № 3; Плача жалейка: [Верш] // Раздавім фашысцкую гадзіну. № 80; Мая рана // Там жа. № 82; Далікатны пан // Там жа. № 104 / Пад псеўд. А. Прыгода; Байцам-беларусам: [Верш] // Сав. Бел. 20 лют.; Першамайскім ранкам: [Верш] // Там жа. 1 мая; Беларусь: [Паэма] // Там жа. 22 снеж.; Рэц.: Жидович И. Беларусь // Сталин. молодежь. 1945. 16 сент.; Беларусь: [Урывак з паэмы] // Труд. 31 дек.

1944. Спатканне: [Верш] // Беларусь. № 1; Беларускі фронт: [Верш] // Там жа. № 2; Два клёны: [Верш] // Там жа. № 3; Сыны: [Верш] // Раздавім фашысцкую гадзіну. № 118; Сталіцы Беларусі: [Верш] // Віцеб. рабочы. 11 ліп.; Сав. Бел. 4 ліп.; Ясны кут: [Паэма] // Звязда. 15 жн.; Родны горад: [Верш] // Там жа. 10 кастр.; Ленінскі праспект у Мінску: [Верш] // Там жа. 24 кастр.; Лібрэта оперы «Алеся»: (Карціна трэцяя) // Там жа. 24 снеж.; Ленінград; На Марсавым полі; Народны хор; Я песню прыгадаў старую: [Вершы] // Там жа. 28 снеж.; Спатканне: [Верш] // Лит. и искусство. 1 янв.

1945. Спатканне: [Верш] // Альманах 2. Мн; Спатканне; Да хаты; Мінск; Плача жалейка; Пастух; Кастусь Каліноўскі; Байцам-беларусам; Магіла байца: [Вершы] // За шчасце Беларусі. М.; Л.; Прачнуўшыся рана; Возьмем сеўкі: [Вершы] // Беларусь. № 2; Давайце, рамоўкі наладзім: [Верш] // Там жа. № 3; Паэзія Пятра Глебкі дзён Айчыннай вайны // Там жа. № 5; Наша права — наша шчасце: [Верш] // Там жа. № 11—12; Лагерная песенька; Перамога: [Вершы] // Бярозка. № 1; Паланянка // Полымя. № 11—12; Дарога салдата: [Верш] // Гродн. праўда. 14 марта;

Звязда. 2 сак.; «Зямля Беларусі! Тваімі шляхамі...»: [Верш] // Заря. 20 июня; Кастусь Каліноўскі: [Верш] // Там жа. 13 сент.; Перад вясной: [Верш] // Звязда. 18 сак.; І сонца нам свеціць...: [Верш] // Там жа. 1 мая; Сустрэча: [Верш] // Там жа. 12 мая; Паэма пра Смалячкова: [Урывак] // Там жа. 23 чэрв.; Марш фізкультурнікаў: [Верш] // Там жа. 22 ліп.; Чырвонаармейцы на вуліцы // ЛіМ. 10 мая; Новыя паэмы: Ля рабочага стала пісьменніка // Там жа. 12 снеж.; Радасць: [Верш] // Піянер Бел. 10 мая; Зноў за вучобу: [Верш] // Там жа. 30 жн.; Мінск: (Урывак з паэмы) // Там жа. 26 снеж.; Большое счастье // Правда. 1 мая; К солнцу // Там жа. 5 июля; Жизнь утвердилась // Там жа. 9 нояб.; День торжества // Там жа. 5 дек.; Тры песні; Сябры франтавыя; Мы не забудем вас: [Вершы] // Сав. селянін. 4 кастр.; Единый навеки // Сов. Бел. 16 сен.; Шчырае дзякуй табе, камсамол! // Чырв. змена. 23 вер.

1946. Кліч народа; Песня вызваленай жанчыны; З паходаў; Магіла; Апошні хлеб; На скрыжаванні; Дзед і ўнук: [Вершы] // Семнаццатага верасня. Мн.; Брат і сястра; Зварот музыканта: [Вершы] // Беларусь. № 3; Марат Казей: Паэма // Бярозка. № 9, 10; Дэпутат Вярхоўнага Савета СССР народны паэт Якуб Колас: Нарыс // Полымя. № 2—3; Думы пра Маскву; Помнік: [Вершы] // Там жа. № 7; Народнае дзякуй; Каб мне стаць...: [Вершы] // Там жа. № 10; Творчасць Пятра Глебкі // Там жа. № 12; Народнаму пасланцу: [Верш] // Звязда. 11 лют.; Развітальнае слова: [Верш] // Там жа. 24 крас.; На мяжы тысячагоддзяў: [Верш] // Там жа. 11 мая; Парк перамогі: [Верш] // Там жа. 16 чэрв.; Залатая восень: [Нарыс] // Там жа. 25, 26 кастр.; Народны паэт // ЛіМ. 20 студз.; Лепшы друг пісьменнікаў: Слова пісьменніка // Там жа. 1 лют.; Хлеб: Паэма // Там жа. 28 жн.; Якуб Колас // Наст. газ. 31 студз.; На новым этапе: Год работы Дзярж. выдавецтва БССР // Там жа. 11 крас. // Сааўт. С. Майхровіч; Не бура нам стрэхі сарвала...; Помнік; Народнае дзякуй: [Вершы] // Там жа. 17 кастр.; Неўміручы // Піянер Бел. 19 чэрв.; Беларусь: [Урывак з паэмы] // Там жа. 3 ліп.; Паэма пра Смалячкова: [Урывак] // Там жа. 2 кастр.; Народный поэт Белоруссии // Правда. 18 янв.; Весна строительная // Там жа. 15 апр.; У летні дзень: [Нарыс] // Сав. селянін. 28 ліп.; Думы пра Маскву: [Верш] // Там жа. 18 жн.; Закончу начатую поэму // Сов. Бел. 1 янв.; Предвыборное окружное совещание представителей трудящихся Минского городского избирательного округа: Речь тов. Петруся Бровки // Там жа. 8 янв.; Чырвоныя сцягі: [Верш] // Там жа. 1 мая; Якубу Коласу: [Верш] // Там жа. 5 окт.; Народны паэт Якуб Колас // Чырв. звязда. 29 студз.; У навагоднюю ноч: [Верш] // Чырв. змена. 1 студз.;

1947. Творчасць Пятра Глебкі // Глебка П. Нашай славы зара: Выбр. тв. Мн.; Думы пра Маскву; На дарозе Мінск — Масква; Беларускія фізкультурнікі ў Маскве: [Вершы] // Роднай Маскве. Мн.; Плача жалейка...; Ясны кут: [Вершы] // Эстрада. Мн.; Камсамольцам Беларусі: [Верш] // Бярозка. № 2; Чырв. змена. 5 сак.; Радасць: [Верш] // Бярозка. № 5; Каваль; Маці; Апошняя зямлянка; Сымонка; Скарб; Чараўнік; Архітэктар; Запаветнае; Вярба над вадою; Шпак: [Вершы] // Полымя. № 5; Песня дружбы; Дзень добры, хлопцы; Маладзіком; Смерць героя: [Вершы] // Там жа. № 11; Апошняя зямлянка: [Верш] // Работніца і сялянка. № 6; Народнае дзякуй: [Верш] // Бальш. Пал. 3 ліп.; Піянер Бел. 2 ліп.; Сталин. молодежь. 2 июля; «Мы славім час той...»: [Верш] // Бальш. Пал. 17 вер.; Ад плугара да дзяржаўнага дзеяча: [Нарыс] // Бальш. сцяг. 29 студз.; Хлеб: (Урывак з паэмы) // Там жа. 6 жн.; Новая паэма Якуба Коласа // Віцеб. рабочы. 23 жн.; Правда. 12 авг.; Думы пра Маскву: [Верш] // Віцеб. рабочы. 7 вер.; Железнодорожник Латвии. 6 сент.; Звязда. 7 вер.; Піянер Бел. 10 вер.; Народнае дзякуй; Брат і сястра; Спатканне; Думы пра Маскву: [Вершы] // Гродн. правда. 20 июля; «Ты, Масква, сэрца любай Айчыны...»: [Верш] // Там жа. 7 сент.; Кандрату Крапіве: [Верш] // Заря. 25 нояб.; Звязда. 23 ліст.; Будаўнік: [Верш] // Звязда. 20 крас.; Хлеб: [Урывак з паэмы) // Там жа. 8 чэрв.; Родны дом: (Паэма) // Там жа. 22 кастр.; Трактарагорад: [Верш] // Там жа. 26 ліст.; Сялян. газ. 23 снеж.; Неотложные задачи белорусской советской литературы // Известия. 3 авг.; Сов. Бел. 1 авг.; Пастанова ЦК КП(б)Б аб рабоце Саюза савецкіх пісьменнікаў, літаратурна-мастацкіх часопісаў і газеты «Літаратура і мастацтва»: [Даклад на рэсп. сходзе пісьменнікаў] // ЛіМ. 26 ліп.; У новай Польшчы // Там жа. 13 снеж.; Долг писателя Белоруссии // ЛГ. 9 авг.; Народнае дзякуй: [Верш] // Чырв. звязда. 26 студз.; Думы пра Маскву: [Верш] // Там жа. 7 вер.; Наша права — наша шчасце: [Верш] // Чырв. змена. 8 лют.

1948. Родныя берагі: Паэма // Беларусь. № 6. Рэц.: Б я л е в і ч А. Сейбіт багацця і культуры // Чырв. змена. 1948. 13 ліст.; Дом у Пароніне; Бранявік; Ля Маўзалея: [Вершы] // Полымя. № 1; Звязда 21 студз.; Беларуская савецкая літаратура ў 1948 годзе // Полымя. № 12; Падарунак ленінградцаў: [Верш] // Звязда. 18 студз.; Чутна песня...: [Верш] // Там жа. 25 студз.; Камсамольскае звяно: [Нарыс] // Там жа. 26 вер.; Азеляненню сталіцы — сур'ёзную ўвагу! // Там жа. 3 кастр.; Дзяўчына з Палесся: [Верш] // ЛіМ. 31 студз.; Створым новыя, выдатныя творы: З уступнага слова пры адкрыцці рэсп. схода пісьменнікаў // Там жа. 28 лют.; Творчы ўздым! // Там жа. 14 жн.; Беларуская савецкая літаратура на сучасным этапе і яе задачы да 30-й гадавіны БССР: Даклад на Праўленні ССП БССР // Там жа. 30 кастр.; Народ-воин, народ-строитель: (Очерк) // ЛГ. 29 дек.; Родны горад // Піянер Бел. 30 чэрв.; Люди — наша гордость // Правда. 11 янв.; Плытагон: [Верш] // Сав. селянін. 8 крас.; Мінск: [Верш] // Там жа. 23 снеж.; Напишу поэму для юношества: Беседа с П. Бровко // Сов. Бел. 1 янв.; Максим Горький и белорусская культура // Там жа. 28 марта.

1949. Праз горы і стэп: (Паэма); Палессе: Крыніца; Будзем сеяць, беларусы!; Байцам-беларусам; Рана; Надзя-Надзейка; Магіла байца; Зварот музыканта; Не бура нам стрэхі сарвала...; Народнае дзякуй; Каб мне стаць...; Апошняя зямлянка; Помнік; Сымонка: [Вершы]; Хлеб: (Паэма) // Беларуская савецкая паэзія. Мн.; На Вялікі Сход: [Верш] // В единій великій радянській сім'ї. К.; Новая паэма Якуба Коласа // Колас Я. Хата рыбака: М.; Вянок памяці Янкі Купалы: [Уступ. артыкул]; Не паверу смерці; Янку Купалу: [Вершы] // Янку Купалу. Мн.; Становішча і задачы беларускай савецкай літаратуры: [Даклад на Другім з'ездзе пісьменнікаў Сав. Беларусі] // Бальш. Бел. № 6; Полымя. № 7; Звязда. 24 чэрв.; ЛіМ. 23 чэрв.; ЛГ. 25 июня; Сов. Бел. 24 июня; Чатыры шляхі: [Верш] // Беларусь. № 1; Да II з'езда савецкіх пісьменнікаў Беларусі // Там жа. № 6. Народнае дзякуй: [Верш] // Вітчизна. № 1; Ад усяго сэрца: [Верш] / У сааўт.; Калгасны мельнік; Кладаўшчык; Ківач: [Вершы] // Полымя. № 1; Петразаводск; Карэльскі шлях: [Вершы] // Там жа. № 2; XIX з'езд КП(б)Б і задачы беларускай савецкай літаратуры // Там жа. № 4; Добры друг: Паэма // Там жа. № 11. Рэц.: З а р ы ц к і А. Шляхам жыццёвай праўды // ЛіМ. 1950. 5 лют.; Сталін наперадзе нас!: [Верш] // Полымя. № 12; Звязда. 17 снеж.; Беларуская савецкая літаратура на ўздыме // Гомел. праўда. 14 чэрв.; Гродн. правда. 19 июня; За Радзіму. 12 чэрв.; Палес. праўда. 15 чэрв.; Слово о моем народе // Гудок. 1 янв.; Беларуская літаратура на ўздыме: (Да вынікаў дэкады ў Маскве) // Звязда. 8 лют.; Правда. 6 февр.; Сов. Бел. 8 февр. / Сааўт. М. Іяўчук; Прамова на XIX з'ездзе КП(б)Б // Звязда. 22 лют.; Сов. Бел. 22 февр.; Я — чырвоны; Кранаўшчыца: [Вершы] // Звязда. 14 сак.; Сонца грэе...: [Верш] // Там жа. 6 крас.; Гром; У вянок Пушкіну: [Вершы] // Там жа. 4 чэрв.; Да новых вышынь // Там жа. 19 чэрв.; Будем достойны высокого звания // Известия. 25 июня; Литература Советской Белоруссии: К декаде бел. литературы в Москве // Культура и жизнь. 21 янв. / Сааўт. К. Крапіва; Жыватворная сіла // ЛіМ. 1 студз.; «На Палессі гоман, гоман...»: [Верш] // Там жа. 14 лют.; Адлюстраваць баявыя і працоўныя подзвігі савецкага народа: Скарочаная стэнаграма прамовы на XIX з'ездзе

КП(б)Б // Там жа. 26 лют.; Выдатны твор // Там жа. 16 крас.; Насустрач другому з'езду пісьменнікаў Беларусі // Там жа. 30 крас.; Бандыты: [Верш] // Там жа. 21 мая; Невычэрпная крыніца савецкай літаратуры // Там жа. 28 мая; У вянок Пушкіну: [Верш] // Там жа. 4 чэрв.; Слова на пленуме ССПБ, прысвечаным пытанням крытыкі // Там жа. 15 кастр.; Правадыр жыцця: [Верш] // Там жа. 21 снеж.; Ля маўзалея: [Верш] // Піянер Бел. 19 студз.; Урывак з верша «Народнае дзякуй» // Там жа. 29 чэрв.; Новое Полесье. 1. В совхозе «Ведричь». 2. «Золотая дубрава»: (Очерк) // Сов. Бел. 26, 27 апр.

1950. Песня трактаразаводцаў; Трактарагорад: [Вершы] // Беларускі трактарны. Мн.; Правадыр жыцця; Сталін наперадзе нас!; Чырвоная зорка; Пісьмо Говарду Фасту; Бандыты: [Вершы] // На варце міру. Мн.; Вышэй узровень літаратурнай крытыкі // Беларусь. № 6; Дарога жыцця; Наша марка; Ляснік: [Вершы] // Там жа. № 10; Чырвон-гарадок: Паэма // Полымя. № 10; Думы о мире // Гудок. 15 нояб.; Народны паэт // Звязда. 10 сак.; Прысяга байца за мір: [Верш] // Там жа. 14 ліп.; У бойцы Карэя: [Верш] // Там жа. 16 ліп.; Масква: [Верш] //Там жа. 26 ліп.; Чырвон-гарадок: [Урыўкі з паэмы) // Там жа. 24 вер.; Сав. селянін. 26 жн.; Прамова на другой Усесаюзнай канферэнцыі прыхільнікаў міру // Звязда. 20 кастр.; Калг. праўда. 20 кастр.; ЛіМ. 21 кастр.; Правда. 18 окт.; Сов. Бел. 20 окт.; Беларуская літаратура ў барацьбе за мір // Звязда. 2 снеж.; Слаўны палкаводзец //ЛіМ. 25 лют.; Вясна камунізма // ЛіМ. 30 крас.; Аб літаратурнай крытыцы ў Беларусі // Там жа. 13 мая; Чырвоная зорка: [Верш] // Там жа. 3 чэрв.; Пісьмо Говарду Фасту: [Верш] // Там жа. 15 ліп.; Працаваць яшчэ лепш! // Там жа. 19 жн.; Размова з папам Піем: [Верш] // Там жа. 14 кастр.; Стася: [Верш] // Там жа. 28 кастр.; Велічныя будоўлі камунізма // Там жа. 5 ліст.; Запаветныя думкі // Там жа. 30 снеж.; Жизнь побеждает // Правда. 19 сент.; Мир восторжествует! // Сов. Бел. 15 окт.

1951. Порука мира: [Борьба за мир в произведениях бел. писателей] // Дружба народов. № 1; Правадыр жыцця: [Верш] // Гродн. праўда. 7 кастр.; Савецкі народ у барацьбе за захаванне і ўмацаванне міру: (Даклад старшыні праўлення Саюза сав. пісьменнікаў БССР на Бел. рэспубліканскай канферэнцыі прыхільнікаў міру) // Звязда. 7 вер.; Калг. праўда. 7 вер.; ЛіМ. 8 вер.; Мін. праўда. 7 вер.; Сов. Бел. 7 сент.; Мір нам патрэбен!: [Верш] // Звязда. 25 ліст.; Прамова П. Броўкі на мітынгу працоўных г. Мінска 24 студзеня // Калг. праўда. 26 студз.; Аб тым, што ў думках: [Верш] // ЛіМ. 20 студз.; Выдатны майстра савецкай паэзіі // Там жа. 27 студз.; Нашы вынікі і нашы задачы // Там жа. 21 крас.; Месяц у Чэхаславакіі // Там жа. 30 чэрв., 7, 14, 21, 28 ліп., 4, 11, 18, 25 жн.; Вышэй адказнасць перад народам!: (На адкрытым партыйным сходзе ССП БССР) // Там жа. 21 ліп.; Беларуская літаратура ад другога да трэцяга з'езда пісьменнікаў: Даклад // Там жа. 17 вер.; Альманах, отстающий от жизни // Правда. 8 авг. / Сааўт. П. Панчанка; Честь труду! // Сов. Бел. 29 июля; К новым достижениям белорусской литературы // Там жа. 14 авг.; День радости // Там жа. 16 нояб.

1952. Вялікаму Сталіну: (Пісьмо бел. народа) / У сааўт.; Ад усяго сэрца: (Пісьмо бел. народа І. В. Сталіну): [У вершах] / У сааўт.; Думы аб правадыру; Вялікі Сталінскі закон; Падарунак; Кацярына; Сталін наперадзе нас: [Вершы] // Ад шчырага сэрца. Мн.; Вялікаму Сталіну: (З пісьма бел. народа) / У сааўт.; Кацярына: (Урывак з паэмы); «Плыві, наша песня, далёка!..»; Маланка; Двайня: [Вершы]; Чырвон Гарадок: (Урывак з паэмы); Брат і сястра; Думы пра Маскву; Расія; Народнае дзякуй; Самая шчаслівая; Скарб; Бандыты: [Вершы] // Мастацкае слова. Мн.; Савецкі народ у барацьбе за захаванне і ўмацаванне міру: (Стэнаграма даклада) // Поступ міру. Мн.; Мудрае слова; Народнае дзякуй; Мір нам патрэбен; Яро!.. Яро!..: [Вершы] // Школьная эстрада. Мн.; Мудрае слова; Там, дзе хадзіў правадыр; Сустрэча з земляком; Гара Славы; Яро!.. Яро!..»: [Вершы] // Беларусь. № 1; Беларуская савецкая літаратура ў 1951 годзе // Там жа. № 5; Пад сцягамі партыі Леніна — Сталіна; На Ленінскіх гарах; Савецкая душа: [Вершы] // Там жа. № 10; За новы творчы ўздым беларускай савецкай літаратуры // Полымя. № 5; ЛіМ. 8 сак.; Чырвоны сцяг; Смела, таварышы, у ногу!; Восень... восень...; Аб падарожжах: [Вершы] // Полымя. № 11; Народны паэт Беларусі // Работніца і сялянка. № 6; Славяне. № 7; ЛіМ. 12 ліп.; Прамова П. Броўкі на Урачыстым паседжанні ў Мінску, прысвечаным памяці Я. Купалы // Віцеб. рабочы. 8 ліп.; Навагоднія пажаданні: [Верш] // Звязда. 1 студз.; Прамова на XX з'ездзе КП(б)Б // Звязда. 25 вер.; ЛіМ. 27 вер.; Мін. праўда. 25 вер.; Сов. Бел. 25 сент.; Магутная сям'я: [Верш] // Калг. праўда. 30 снеж.; Слава дружбе!: [Верш] // ЛіМ. 25 лют.; Сталин. молодежь. 28 дек.; Святло шчырай дружбы // ЛіМ. 30 крас.; Па Сталінскаму плану: [Верш] // Там жа. 20 вер.; Вясновае свята: [Верш] // Піянер Бел. 1 мая; Цвети, моя страна! // Правда. 1 янв.; Величественные перспективы // Там жа. 30 сент.; Расціце моцнымі і смелымі // Чырв. змена. 17 мая.

1953. Я Сталіна бачу: [Верш] // Беларусь. № 3; Бярозка. № 4; Маладосць. № 1; Згадаў я сягоння Дунай і Араву; На беразе Чорнага мора; Паэт і крыніца; Бондар; А я жыта жала: [Вершы] // Беларусь. № 10; Парк піянераў у Бухарэсце: [Верш] // Бярозка. № 10; Піянер Бел. 10 вер.; Мир — наша жизнь // Знамя. № 11; Няхай мацнее наша дружба // Калгаснік Бел. № 6; Песня яднання: [Верш] // Там жа. № 12; Вяселле: [Верш] // Маладосць. № 7; Створым творы, вартыя Сталінскай эпохі // Звязда. 1 студз.; Партыя: [Верш] // Там жа. 6 вер.; Мы славім яднанне: [Верш] // ЛіМ. 25 крас.; У адзінай сям'і // Там жа. 20 чэрв.; А я мяркую, будзе так..; Ёсць!: [Вершы] // Там жа. 5 вер.; Сцяг камунізма. 4 кастр.; Параходу «Украіна»: [Верш] // ЛіМ. 12 вер.; Непарушная дружба польскага і савецкага народаў // Там жа. 28 ліст.; А ты хоць дрэва пасадзіў?: [Верш] // Літ. газ. 18 чэрв.; Па сталінскаму плану: [Верш] // Мін. праўда. 1 студз.; Народное ликование: Празднование 1 Мая // Правда. 2 мая; Навагоднія пажаданні: [Верш] // Сав. Пал. 1 студз.

1954. «Выклікалі Кацярыну...»: [Урывак з паэмы «Кацярына»] // Жанчыны Савецкай Беларусі. Мн.; Вяселле: [Верш] // Размова па шчырасці. Мн.; Параходу «Украіна»; Браты; Шчорс; У Каневе; Балада пра чырвоны сцяг: [Вершы] // Сястры Украіне. Мн.; Нерушимая дружба: (К 300-летию воссоединения Украины с Россией) // Дружба народов. № 2; Лясы наддзвінскія...: [Верш] // Полымя. № 1; Літаратура і жыццё: (Бел. літаратура ад Другога да Трэцяга з'езду пісьменнікаў): [Даклад] // Там жа. № 10; Звязда. 17 вер.; Калг. праўда. 17 вер.; ЛіМ. 17 вер.; Сов. Бел. 17 сент.; Сталин. молодёжь. 17 сент.; Два сцягі; Абыціхабыло; Дарога блізкая...; Кіеў; Сябры: [Вершы] // Полымя. № 12; Беларуская савецкая літаратура на ўздыме // Гродзен. праўда. 15 вер.; Гомел. праўда. 15 вер.; За Радзіму. 15 вер.; Сталін. шлях. 15 вер.; Прамова тав. П. У. Броўкі: [На XXI з'ездзе КП БССР] // Звязда. 17 лют.; ЛіМ. 20 лют.; Мін. праўда. 17 лют.; Сов. Бел. 17 февр.; Тэатру оперы і балета 20 год // Звязда. 28 лют.; Майскія сцягі: [Верш] // Там жа. 1 мая; На широкие просторы // Комс. правда. 15 сент.; Наш абавязак // ЛіМ. 27 лют.; Прамова на другім Усесаюзным з'ездзе савецкіх пісьменнікаў // Там жа. 25 снеж.; ЛГ. 22 дек.; Сов. Бел. 19 дек.; Видеть новое // ЛГ. 14 дек.; За мір ва ўсім свеце // Наст. газ. 1 студз.; Всегда вместе // Сов. Бел. 17 янв.; Навеки с жизнью // Сов. Литва. 17 нояб.; Мая айчына: [Верш] // Сталін. шлях. 16 студз.

1955. Даклад на III з'ездзе пісьменнікаў БССР // Трэці з'езд савецкіх пісьменнікаў БССР. Мн.; Народны паэт // Янка Купала. Мн.; Прысады; Слава камбайну!; Мой горад; Здраднік; Начальнік загса; Косы; Акіян; Вежа; Хацеў бы: [Вершы] // Беларусь. № 1; У народнай Польшчы // Там жа. № 12; Такая і мне ўжо часіна прышла...; Дарога блізкая: [Вершы] // Бярозка. № 7; Мой горад: [Верш] // Работніца і сялянка. № 7; Ён нарадзіўся ў дзень вясновы...: [Верш] // Звязда. 22 крас.; У народнай Венгрыі // ЛіМ. 2 крас.; Шандар Петэфі; Парламенцёр; Развагі: [Вершы] // Там жа.

25 чэрв.; У Варшаве; Ліст да сяброў; А хіба ёсць, што забываць!: [Вершы] // Там жа. 5 ліст.; Над Свіцяззю: [Верш] // Там жа. 26 ліст.; Вместе с народом // ЛГ. 12 февр.; Радзіме // Чырв. змена. 26 студз.

1956. Речь П. Бровки на Втором Всесоюзном съезде советских писателей // Второй Всесоюзный съезд советских писателей: 15—26 дек. 1954 г.: Стеногр. отчет. М.; Творческие успехи белорусских писателей // Декада белорусского искусства и литературы в Москве 11—21 февр. 1955 г. Мн.; Там, дзе хадзіў калісьці Ленін; Абыціхабыло; А ты хоць дрэва пасадзіў?..; Руханкавод; Косы: [Вершы] // Мастацкае слова. Мн.; Заўсёды з Леніным: Паэма // Беларусь. № 8; Он жил для народа: Памяці Я. Коласа // Дружба народов. № 9; У Варшаве: [Верш] // Работніца і сялянка. № 1; Калі зліваюцца рэкі: Раман // Полымя. № 8—10; Рэц.: П а л і т ы к а Д. Твор вялікай тэмы // ЛіМ. 1957. 16 сак.; Аповесць аб дружбе: Урывак з рамана «Калі зліваюцца рэкі» // Зара. 18 ліст.; Маладым сябрам: [Верш] // Звязда. 1 студз.; Калі зліваюцца рэкі: Раман [1-я гл.] // Калг. жыццё, 23, 25, 30 снеж.; Прамова на XXII з'ездзе КП БССР // ЛіМ. 28 студз.; Бюджэт нашай рэспублікі // Там жа. 4 лют.; З думамі аб будучыні // Там жа. 18 лют.; Як ліст дубовы...; Сэрца; Душа вечнай мерзлаты: [Вершы] // Там жа. 5 ліст.; Сябры: [Урыўкі з паэмы] // Ніва. 22 ліп.; Кіеў: [Верш] // Там жа. 30 вер.; Дело партии — дело народа // Правда. 29 дек.

1957. Навагоднія пажаданні: [Верш] // Беларускі каляндар. 1957. Беласток; Як жывы з жывымі: [Прадмова]; Паэт // Маякоўскі ў Беларусі. Мн.; Праз горы і стэп: (Паводле гіст. матэрыялаў Самарскай кавдывізіі): [Верш]; Заўсёды з Леніным: [Урывак з паэмы]; Думы пра Маскву; У Варшаве: [Вершы] // Пад сцягам Кастрычніка. Мн.; Чорны круг; Кропля; Журавы; Жаўрук; Ходзіць восень: [Вершы] // Беларусь. № 12; На родных месцах: [Верш] // За вярт. на Радзіму. № 87; В глухой белорусской деревне // Новый мир. № 9; Беларуская савецкая літаратура пасля XX з'езда КПСС і яе задачы: (Скарочаная стэнаграма даклада на Трэцім пленуме праўлення Саюза пісьменнікаў Беларусі 18 сак. 1957 г.) // Полымя. № 4; ЛіМ. 20 сак.; Сел. газ. 22 марта; Год дванццаты: [Верш] // Віцеб. рабочы. 2 ліст.; Заўсёды з Леніным: [Урывак з паэмы] // Гомел. праўда. 23 крас.; Чырв змена. 5 ліст.; Для цябе мая песня...: [Верш] // Гомел. праўда. 25 снеж.; Сто год; Некаторым дачушкам; Прыгожая вуліца: [Вершы] // Звязда. 29 студз.; Каб ядналі нашых песень словы сэрцы пабрацімаў! Вітаем дарагіх гасцей // Там жа. 25 чэрв.; Праца; Хор; Човен: [Вершы] // Там жа. 4 жн.; Моладзь свету: [Верш] // Там жа. 13 жн.; Светлы час; Дэкрэт Леніна; На родных месцах; Аганёк: [Вершы] // Там жа. 26 кастр.; За цесную сувязь літаратуры і мастацтва з жыццём народа! Са сходу актыву работнікаў літаратуры і мастацтва Бел. ССР: (Ізлажэнне даклада П. Броўкі) // Там жа. 30 кастр.; Сов. Бел. 30 окт.; Воблака: [Верш] // ЛіМ. 9 лют.; Да новых вышынь!: (Заметкі дэпутата) // Там жа. 23 лют; Адкрытае пісьмо да пісьменнікаў. кампазітараў, мастакоў, да ўсёй творчай моладзі, камсамольцаў, юнакоў і дзяўчат Беларусі // Там жа. 23 сак. / У сааўт.; Услаўляць праўду жыцця, аддана служыць народу! // Там жа. 18 мая; «Для цябе мая песня...»; Як жа ты багата!; Сябрам; Хлопцы-каўпакоўцы; Будзь слаўны навекі: [Вершы] // Там жа. 21 вер.; Любімы настаўнік // Там жа. 16 ліст.; Вястун міру і свабоды // Там жа. 11 снеж.; З вершаў аб Украіне: Для цябе мая песня...; Паэтам Украіны; Украіна, Украіна...// Літ. газ. 24 груд.; Навагоднія пажаданні: [Верш] // Ніва. 6 студз.; А ты хоць дрэва пасадзіў: [Верш] // Там жа. 30 чэрв.; Воспевать правду жизни, преданно служить народу! (Из речи на пленуме правления Союза писателей СССР) // Правда. 17 мая; Великое братство // Правда. 12 нояб.; В единой семье // Сов. Бел. 25 дек.; Заклік; Недазволенаму; Памылка: [Вершы] // Чырв. змена. 22 студз.

1958. Добры дзень, дарагія сябры! // Галасы сяброў. Мн.; Дом у Пароніне; Там, дзе хадзіў калісьці Ленін; Бранявік: [Вершы]; Заўсёды з Леніным: [Паэма] // Між нас жыве Ленін. Мн.; Заўсёды з Леніным: (Урывак з паэмы); Радзіме: [Верш] // Рэпертуарны зборнік. Мн.; Чырвоны сцяг; Маладым таварышам; А ты хоць дрэва пасадзіў?..: [Вершы] // Юным дэкламатарам. Мн.; Мы з Хірасімы; Пасланне Фрэдэрыка Жоліо-Кюры; Воблакі; Паходня міру; Сэрца з арабамі; Надыход восені; Чаго не даклярую: [Вершы] // Беларусь. № 11; Парася: [Верш] // Вожык. № 22; Сонца грэе: [Верш] // Вясёлка. № 6; Заўсёды з Леніным: [Верш] // За вярт. на Радзіму. № 32; Камсамольскія сэрцы: [Верш] // Маладосць. № 10; Паэзія; Ізноў аб тым; Пахне чабор...; Пра вочы; У краі залёным; Бяроза...; Развітанне; Белы барабаншчык: [Вершы] // Полымя. № 6; Прысяга сэрцам; «Мы хочам...»; Валатоўкі; Роздум: [Вершы] // Там жа. № 12; Магутная дэманстрацыя адзінства партыі, урада і народа: Мнагатысячны мітынг на плошчы імя У. І. Леніна ў Мінску: [Прамова] // Звязда. 24 студз.; Мін. праўда. 24 студз.; Сов. Бел. 24 янв.; Ізноў аб тым; Ручай; Вясёлка; Ледаколу «Ленін»; Ты мая пчолка...: [Вершы] // Калг. праўда. 24 чэрв.; Заўсёды з народам // ЛіМ. 19 лют.; Дзень добры, дарагія сябры // Там жа. 21 мая; Вялікае дзякуй, дарагія сябры!: [Прамова] // Там жа. 20 вер.; Прысяга сэрцам: [Верш] // Літ. газ. 30 груд.; Чтобы вечно цвела юность!: (Писатели—комсомолу) // ЛГ. 28 окт.; Широко видеть // Там жа. 30 дек.; Большая весна: Заметки депутата // Правда. 31 марта; Идущая впереди // Там жа. 7 дек.; Дарагая Беларусь: [Верш] // Чырв. сцяг. 27 снеж.

1959. Размова з папам Піем: [Верш] // Антырэлігійныя вершы беларускіх паэтаў. Мн.; Выдатны твор // Вялікі пясняр беларускага народа. Мн.; Ля Маўзалея: [Верш] // Мы спяваем. Мн.; (Бровка Петр Устинович): Автобиография // Советские писатели: Автобиографии. В 2 т. М. Т. 1; [Выступленне] // Третий съезд писателей СССР: Москва, 18—23 мая 1959 г.: Стеногр. отчет. М. С. 38—40; Вясновая кніга; У палескай глушы; Як зрабіўся паэтам; З юнацкіх дзён.; Ах, што гэта за дзяўчына; Родныя словы: [Вершы] // Беларусь. № 5; Лазня: [Верш] // Вожык. № 17; З табой навек!: [Верш] // За вярт. на Радзіму. № 20; Чырвоны сцяг: [Верш] // Там жа. № 31; Байцам-беларусам: [Верш] // Там жа. № 49; Новы шлях: [Верш] // Там жа. № 54; Радзіма і чужына // Там жа. № 60; Няхай квітнее сад міру!: [Выступленне ў Палітычным камітэце XIV сесіі Генеральнай Асамблеі ААН 19 ліст. 1959 г.] // Там жа. № 87; У сям'і з'яднанай: [Верш] // Там жа. № 96; На шляху служэння народу: Даклад [на IV з'ездзе пісьменнікаў БССР] // Полымя. № 3; Віцеб. рабочы. 13 лют.; Звязда. 13 лют.; ЛіМ. 13 лют.; Сов. Бел. 13 февр.; Пачатак; Слёзы; Іржа: [Вершы] // Полымя. № 6; У сям'і з'яднанай: [Верш] // Звязда. 1 студз.; Цудоўнае заўтра: [Верш] // Там жа. 14 студз.; Гэта хвалюе кожнага з нас // Там жа. 14 чэрв.; В краю голубых озёр... // Известия. 27 янв.; Сем дубоў: [Верш] // Калг. праўда. 19 крас.; Лепш ведаць адзін аднаго: Прамова Петруся Броўкі на III з'ездзе пісьменнікаў СССР // ЛіМ. 23 мая; Лучше знать друг друга: (Выступление на Третьем всесоюзном съезде писателей) // ЛГ. 20 мая; Сов. Бел. 20 мая; Вместе с народом // Правда. 10 мая; У сям'і з'яднанай: [Верш] // Рад. Укр. 1 січ.; Речь на XXIII съезде Коммунистической партии Белоруссии // Сов. Бел. 14 янв.

1960. Махтумкули на белорусском языке: (Праздник поэзии) // Ашхабад. № 4—5; Не старэцца; Наш век; Гайна!.. Гайна!..; Рака і ручай; Замалёўка; Ледзяны палац; Жалезная заслона; Пісьмы: [Вершы] // Беларусь. № 8; Раённы кавалер: [Верш] // Вожык. № 3; Какарэка: [Верш] // Там жа. № 6; Па сакрэту...; Камандзіровак многа: [Вершы] // Там жа. № 16; Цвыркун: [Верш] // Там жа. № 22; На чужыне; «Свабодны свет»; Сапраўднаму амерыканцу: [Вершы] // Голас Радзімы. № 17; Калі зліваюцца рэкі: Урывак з рамана // Там жа. № 52; Беларусь: [Верш] // Там жа. № 92; Человек-солнце // Знамя. № 4; Вераснёўскія дажджы; Нашто ў мяне такія вочы; Бусел; Зімовае; Эйфелева вежа: [Вершы] // Маладосць. № 10; Наш дарагі друг: Да 60-годдзя А. Пракоф'ева // Там жа. № 11; Далёка

ад дому: [Цыкл вершаў] // Полымя. № 2; «Свабодны свет», «Бярозавы гай»; Музыкант; Сапраўднаму амерыканцу: [Вершы] // Работніца і сялянка. № 4; Маўчаць не магу я: [Паэма] // Там жа. № 8; Спрэчкі па справаздачных дакладах Цэнтральнага Камітэта Кампартыі Беларусі і Рэвізійнай камісіі КП Беларусі: [Прамова] // Звязда. 19 лют.; Сов. Бел. 19 февр.; Речь депутата П. У. Бровки // Известия. 16 янв.; Правда. 16 янв.; Прамова таварыша П. У. Броўкі // ЛіМ. 20 лют.; Латышскія стралкі; Ля помніка Райнісу: [Вершы] // Там жа. 2 вер.; Лирика, вдохновляемая жизнью // ЛГ. 12 нояб.; Нявыказанае выступленне на Генеральнай Асамблеі: [Верш] // Мін. праўда. 6 студз.; Мы поговорили по душам // Правда. 19 июня; Победит правое дело // Там жа. 22 окт.; Литература белорусского народа // Сов. Латвия. 10 сент.; Да будет дружба наших народов крепче гранита и стали // Сов. молодёжь (Рига). 6 сент.; Бранявік: [Верш] // Чырв. змена. 24 студз.; Як мы размаўлялі са шпаком: [Верш] // Там жа. 6 сак.

1961. Зямля; Праз горы і стэп; Вечар; Палессе; У Каніве; Маці; Рана; Надзя-Надзейка; Кастусь Каліноўскі: [Вершы]; Ясны кут: [Паэма]; Настачка; На Палессі гоман, гоман...; Бондар; «Такая і мне ўжо часіна прыстала...»; Як ліст дубовы; Дэкрэт Леніна; Журавы; «Мы хочам...»; Сцяжынка пад Нью-Йоркам; Вайсковы аркестр на Брадвеі; Жорны: [Вершы] // Анталогія беларускай паэзіі: У 3 т. Мн. Т. 2; Чырвоны сцяг; А ты хоць дрэва пасадзіў: [Вершы] // Вершы, аднаактовыя п'есы. Мн.; Хай вянок нашай дружбы расцвітае яшчэ прыгажэй!: [Уступны артыкул]; Думы пра Маскву; Расія; Дарога блізкая...: [Вершы] // Вянок дружбы. Вершы аб братніх сувязях рус. і бел. народаў. Мн.; Вялікі песняр беларускага народа // Колас Я. Зб. тв.: У 12 т. Мн. Т. 1; Беларускія шахцёры; Спяцоўка; Нішчыцца турма; Зайздрасць; Пенсіянер; Рана; Франтавыя дарогі; Май зялёны на парог: [Вершы] // Беларусь: № 9; Наш музей: Паэма // Бярозка. № 6—8; Ён побач з намі // Голас Радзімы. № 54; Усім, хто любіць Бацькаўшчыну // Там жа. № 99; В канун великого съезда // Дружба народов. № 8; К заветному берегу // Там жа. № 12; О главном герое // Знамя. № 9; Главная тема // Октябрь. № 8; Съезд строителей коммунизма // Там жа. № 11; Шэдэўр сусветнай паэзіі // Полымя. № 1; З песняю Тараса // Там жа. № 3; Сов. Бел. 10 марта; У вянок дружбы // Полымя. № 7; Невычэрпная крыніца натхнення // Там жа. № 9; Звязда. 27 вер.; Сов. Бел. 27 сент.; За наступнымі гадамі: [Верш] // Работніца і сялянка. № 11; ЛіМ. 13 кастр.; Ніва. 29 кастр.; Падарожжа з сябрамі: [Верш] // Віцеб. рабочы. 16 жн.; Звязда. 20 жн.; Нашымі вачыма: Паэма // Звязда. 4 жн.; Еднасць: [Верш] // Там жа. 12 жн.; Аб праекце Праграмы КПСС: Спрэчкі па дакладу другога сакратара ЦК КП Беларусі тав. Ф. А. Сурганава: [Прамова] // Там жа. 27 вер.; Сов. Бел. 27 сент.; З табой, Украіна: [Верш] // Калг. праўда. 18 чэрв.; Святло братняй дружбы // Там жа. 6 жн.; Думы пра Маскву: [Верш] // Там жа. 12 жн.; Незабыўнае // ЛіМ. 19 мая; ЛГ. 16 мая; Пра галоўнага героя // ЛіМ. 1 жн.; З'езд будаўнікоў камунізма // Там жа. 31 кастр.; Поэт, драматург, публицист // Лит. и жизнь. 18 янв. / Сааўт. А. Кучар; Традиции великой дружбы // Там жа. 13 авг.; Наша дружба // Наст. газ. 12 жн.; Жывая крыніца: [Верш] // Там жа. 27 вер.; Раённы кавалер: [Верш] // Ніва. 4 чэрв.; Жаданне не за гарамі: [Верш] // Піянер Бел. 13 кастр.; На всю жизнь // Правда. 10 марта; Бесстрашный борец // Сов. Бел. 13 июня; Люди большой души // Там жа. 6 нояб.

1962. Вайсковы аркестр на Брадвеі: [Верш]; Голас сэрца: [Паэма] // Голас сэрца. Мн.; Якубу Коласу; Развітанне; Памяці Якуба Коласа: [Вершы] // Жыццё для народа. Мн.; Наш Янка Купала // Купала Я. Стихотворения. М.; Парк піянераў у Бухарэсце; Вераснёўскія вятры: [Вершы] // Піянерам Беларусі. Мн.; Нявыказанае выступленне на Генеральнай асамблеі; Вайсковы аркестр на Брадвеі: [Вершы] // Слаўце Радзіму. Мн.; Творчы ўзлёт // Слова пра сябра. Мн.; Дзень згарнуў з блакіту крылы: [Верш] // Беларусь. № 12; Ён побач з намі // Голас Радзімы. № 54; Чорнае мора — Балтыйскае мора; Камунары жывуць; Шчасце; Два бальшакі; Птушніца; Александрына; Пасланне ў Кіеў; Ветраная; Клапоты; Вецер і бура; Калі прыеду; З-пад сосен бору...: [Вершы] // Маладосць. № 2; Мая радаслоўная; «Як пабачу тыя бровы...»; Яблыня; Хваляванні: [Вершы] // Полымя. № 4; Новыя вершы: Начоўкі; Дзяўчо; «Мне распазнаць яшчэ не позна...»; Начальнік стала; Размова дамоў; Цхалі; Каму — вядома...; Калі мільёны памíралі...; «Ты кажаш, што маршчын нямала...»; «І сёння ў памяці не згасла...»; «На вельмі доўгім перагоне...»; «Зацерушыла каляіны...»; Зерне; «А я любіў за ўсё найболей...» // Там жа. № 12; Як будовы ліст; Ты мая пчолка; Мы з Хірасімы; Бяроза... бяроза: [Вершы] // Работніца і сялянка. № 3; Заўсёды з Леніным: Урывак з паэмы // Звязда. 22 крас.; Сябрам на кангрэсе: [Верш] // Там жа. 8 ліп.; XXII з'езд КПСС і задачы беларускай савецкай літаратуры: [Даклад] // ЛіМ. 2 лют.; Пра сябра і таварыша: Успаміны // Там жа. 13 лют.; «Правду» чытае Ленін: [Верш] // Там жа. 4 мая; Наст. газ. 5 мая; Крыніца натхнення — сучаснасць // ЛіМ. 11 вер.; Цхалі; Зерне: [Вершы] // Там жа. 18 снеж.; Солнце все выше! // ЛГ. 15 марта; Слово горячее, страстное. О литературе наших дней // Там жа. 3 апр.; Криницы поэзии // Там жа. 5 июля; Слово, взыскательное и доброе // Там жа. 27 нояб.; Як ліст дубовы: [Верш] // Ніва. 13 мая; У нас своя, коммунистическая мера // Правда. 24 дек.; Начальнік стала: [Верш] // Сел. газ. 28 ліст.; Наш Янка Купала // Сов. Бел. 5 июля; Палача ждёт возмездие // Сов. Литва. 6 сент.; Подзвіг: Урывак з «Паэмы пра Смалячкова» // Чырв. змена. 16 студз.

1963. Камунары жывуць; Зайздрасць: [Вершы] // Бяссмерце. Мн.; У ясным сузор'і: [Уступ. артыкул]; Для цябе мая песня...; «Я Арменію бачыў усю...»: «Быццам жыць мне многа давялося...»: [Вершы] // Дружбай з'яднаны мы назаўжды. Мн.; У нас свая, камуністычная мерка // Літаратура нашых дзён. Мн.; Абы-цікава было; Па сакрэту...; Лазня: [Вершы] // Пад корань. Мн.; Аўтабіяграфія // Пяцьдзесят чатыры дарогі. Мн.; Беларусь; Вясна прыйшла; На Браслаўшчыне азёры...; Хор; Вясновая кніга; Кропля; Лета набірае сілы; Дождж: [Вершы]; Паляванне: [Урывак з рамана]; Прырода засынае; Надыход восені; Цар-дуб: [Урыўкі з рамана «Калі зліваюцца рэкі»]; Лятуць і лятуць сняжынкі...: [Верш] // Слова аб роднай прыродзе. Мн.; «Стаім з табою мы ў жыцці перад вякамі сінімі...»; Услед за сонцам; «Раней ты шчыраю была...»; «Бывае так: краса-дзяўчына...»; А чым магу я пахваліцца?; «Не страшны здзекі, ні турма...»; Салдацкія думы; «Што мне парадзіць, што зрабіць...»; «З панядзелка да суботы...»; Білетная каса: [Вершы] // Беларусь. № 1; Жывая вада; Я выспу ведаю між бору; Пісьманосец; На станцыі Орша; На рыбалцы; Першы крок; Непрыкметны: [Вершы] // Там жа. № 12; Бяссмерце: [Верш] // Бярозка. № 4; Жывем часінаю такою: [Верш] // Голас Радзімы. № 56; Хоць няважны я прамоўца...: [Верш] // Там жа. № 76; Трубі, мой бор...; «Гамоняць клёны на шляхах...»; Цягнікі; «Дзень мне вякамі здаваўся...»; Сляды; «Стаю задумлівы...»; Вятры; «Жывем часінаю такою...»: [Вершы] // Полымя. № 6; З кнігі «Трубі, мой бор...»: «Яшчэ плывуць ракою крыгі...»; Пасля дажджу; «Усім вясна дала работу...»; Сэрца і гадзіннік; «Гашчу ў сяброў, паблізу мора...»; Што за дзіва...; Мары; Што ты, месяц, вырабляеш?; Усё апісалі паэты; Зязюленька; Адшчапенец; Бачу я ўсюды Веру Харужую...; Дзвюхтысячны год; Зайздроснік-максімаліст: [Вершы] // Там жа. № 8; За высокую ідэйнасць і майстэрства // Там жа. № 9; Бачу я ўсюды Веру Харужую: [Верш] // Работніца і сялянка. № 9; Наст. газ. 28 вер.; За Ільічом: [Верш] // Звязда. 6 ліст.; Радасны дзень: [Верш] // Гомел. праўда. 23 ліст.; У імя народа // ЛіМ. 12 сак.; Рэвалюцыяй мабілізаваны // Там жа. 19 ліп.; Я выспу ведаю між бору...; Жывая вада: [Верш] // Там жа. 17 снеж.; «С огнем мечты...»: [Рэц. на кн.: Живопись. М.; Л., 1963] // ЛГ. 28 нояб.; Вялікі дзень: [Верш] // Мін. праўда. 6 ліст.; Ты кажаш, што маршчын нямала: [Верш] // Ніва. 10 сак.; Жаўрук: [Верш] // Там жа. 2 чэрв.; Пламенный борец за партийность // Правда.

14 апр.; Выступление на торжественном заседании в Большом театре Союза ССР, посвящённом 70-летию В. В. Маяковского // Там жа. 20 июля; Мае правы: [Верш] // Сел. газ. 12 мая; Калі ласка, сябры! // Сов. Бел. 22 сент.

1964. З песняю Тараса // Тарас Шаўчэнка і беларуская літаратура. Мн.; Иван Шамякин // Шамякин И. Сердце на ладони. М. (Роман-газета. № 10); Об авторе и его романе // Шамякин И. Сердце на ладони. М.; Скарбніца чалавецтва // Шэкспір В. Санеты. Мн.; Слава; Зямля і чалавек; Сонца; Шэрая гадзіна; Мой край у росце; Мы ў паходзе; Гарбуз; Певень: [Вершы] // Беларусь. № 7; Зайздрасць; Дэкрэт Леніна: [Вершы] // Бярозка. № 4; Я выспу ведаю між бору: [Верш] // Голас Радзімы. № 15—16; Адшчапенец: [Верш] // Там жа. № 33—34; Чырвоныя над намі зоры...: [Верш] // Там жа. № 65; Думы Кобзаря // Огонек. № 11; Верасень: [Вершы] // Полымя. № 1; З нізкі «На першай лініі»: Цэнтр Азіі; Каля юрты; Чабан; Енісей; Дзіўнагорыя; «Ісці да мэты — устаць да ўсходу...»; У Шушанскім; «Глядзіш на хлопца — што за ліха...»; Рай; Ступа; На перадавой; «Радок габлюеш і стругаеш...»; Вада: [Вершы] // Там жа. № 10; Дзвюхтысячны год: [Верш] // Работніца і сялянка. № 1; Роздум у Пяцігорску: [Верш] // Віцеб. рабочы. 11 кастр.; Запрашэнне на свята: [Верш] // Гомел. праўда. 3 ліп.; Сел. газ. 3 ліп.; Нафта ёсць у Беларусі: [Верш] // Гомел. праўда. 13 ліст.; Ідзе Першамай...: [Верш] // Звязда. 1 мая; Писатели Белоруссии о Кобзаре // Знамя юности. 28 марта; Гулкія хвалі...; Адышло ўжо дзён багата: [Вершы] // ЛіМ. 14 студз.; Творчая маладосць // Там жа. 15 мая; Слава; Сонца: [Вершы] // Там жа. 17 ліп.; Ступа; Радок габлюеш; Вада: [Вершы] // Там жа. 13 кастр.; Горячий июль // ЛГ. 25 июля; Песня дней весенних // Там жа. 22 сент.; У нас одна судьба, одна дорога // Лит. Россия. 10 июля; Сляды: [Верш] // Ніва. 26 крас.; А ты хоць дрэва пасадзіў?: [Верш] // Там жа. 11 кастр.; Размах созидания // Правда. 4 февр. / Сааўт. А. Дзяменцьеў, Ю. Марцінкявічус; «Сердце на ладони» // Там жа. 10 мая; Юность моего поколения // Там жа. 29 нояб.; Кірыл Пракаповіч: [Верш] // Сел. газ. 17 марта; Слова пра дзяўчыну-аграномa: [Верш] // Там жа. 17 мая; У Шушанскім; На перадавой: [Вершы] // Сов. Бел. 3 окт.

1965. Крэпасць над Бугам; Храбры воін наш; Чаго хвіліны так імчацца...: [Вершы] // Дзень паэзіі-65. Мн.; Об этой книге и её авторе // Левченко И. Повесть о военных годах. М.; Бранявік: [Верш] // Ленін заўсёды з намі. Мн.; Об авторе и его романе // Шамякин И. Сердце на ладони. Мн.; «Есть люди...» // Юбилейный год Кристионаса Донелайтиса. Вильнюс; За акном пажар зялёны; Бадзёры я і рухам шустры; Абрасы: [Вершы] // Беларусь. № 6; Нагарода; Чорны дзень: [Вершы] // Там жа. № 7; Родная песня; Як я вырасту: [Вершы] // Бярозка. № 6; Настачка: [Верш] // Там жа. № 7; Бярэзінскі запаведнік: [Верш] // Там жа. № 11; «Манюка ён; Каб не збрахаць...»; «Нямала і ў яго клапотаў...»: [Вершы] // Вожык. № 11; Мы марым; Вясёлка: [Вершы] // Вясёлка. № 6; Расія: [Верш] // Голас Радзімы. № 4; Прысяга сэрцам; Дарагая Беларусь; Родная песня: [Вершы] // Там жа. № 26; Нараджэнне Яна Райніса: [Верш] // Там жа. № 38; Писатели — продавцу книги: [Выказванне] // Кн. торговля. № 1; Аб сумленні; Пошукі тэмы; «І мне не разабрацца ў вершы...»; Прыгожы чалавек; У мікрараёне; Лясныя музыканты; Сваты; «Глядзіце зрокам не абняць...»; «Прыходзь, прыходзь жа раніцой...»; «Калі казаў табе: «Люблю...»; «Здавалася, што сонца звонка...»; «Я ведаю, не буду новым, на гэтым шмат вякоў жылі...»; Родная песня; «Ёсць шмат сабою закаханых...»; Ноч у валрэўкоме; Аседзішся. Спакой і ціш: [Вершы] // Маладосць. № 1; Красаванне; Струны: [Вершы] // Там жа. № 6; Неисчерпаемая глубина // Огонек. № 21; Як час мяняецца і людзі...; Пільшчыкі; Багата, родная ты мова...: «З нас кожны кругагляд свой мае...»; «Ёсць людзі цвёрдага спакою...»; «Люблю вітаць вясны спатканне...»; «Вясна ўжо гурбы з ніў карчуе...»; «А мой даўно імкнецца верш...»; «Ад цябе не прыходзяць лісты...»; Грузінская песня; Кропля крыві; Не хачу; Магіла невядомага салдата; Скаргі зямлі; «Да старэчых дзён маркоты...»; «Пражыць, як гавораць,— не поле прайсці...»; «Прыйдзе час, такіх не будзе...»: [Верш] // Полымя. № 8; «Багата, родная ты мова...»; «Радок габлюеш і стругаеш...»; «Вясна ўжо гурбы з ніў карчуе...»: [Вершы] // Сел. х-во Бел. № 14; Ноч у валрэўкоме; Прыгожы чалавек: [Вершы] // Віцеб. рабочы. 14 мая; Кропля; Прысяга сэрцам: [Вершы] // Гомел. праўда. 25 чэрв.; Зямля і чалавек; Слава; Сонца: [Вершы] // Гродн. правда. 25 июня; Салдаты: [Верш] // Звязда. 8 мая; Рускі ў космасе: [Верш] // Там жа. 6 чэрв.; У нашым страі запявала: [Верш] // Там жа. 25 чэрв.; Кропля крыві; «Багата, родная ты мова...»: [Вершы] // Там жа. 25 чэрв.; Аб сумленні; Родная песня: [Вершы] // ЛіМ. 19 студз.; Спадчына паэта — багацце народа: Да выхаду ў свет Зб. тв. Я. Коласа ў 12 т. // Там жа. 19 лют. / Сааўт. В. Барысенка, Ю. Пшыркоў; Памяці герояў: [Верш] // Там жа. 7 мая; Вось узялі...: [Верш] // Там жа. 25 чэрв.; Нагарода: [Верш] // Там жа. 9 ліп.; Памяці друга // Там жа. 28 вер. / У сааўт.; За акном пажар зялёны: [Верш] // Маг. праўда. 2 чэрв.; Джон Рыд: [Верш] // Мін. праўда. 14 мая; Вайсковы аркестр на Брадвеі; Прысяга сэрцам: [Вершы] // Там жа. 25 чэрв.; «Вось узялі, падсумавалі...»: [Верш] // Наст. газ. 26 чэрв.; Як я вырасту: [Верш] // Там жа. 13 ліст.; Наш музей: [Урыўкі з паэмы] // Піянер Бел. 25 чэрв.; Роздум у навальніцу: [Вершы] // Сел. газ. 25 июня; Расія: [Верш] // Сов. Бел. 9 янв.; Новыя вершы: «Ёсць людзі цвёрдага спакою...»; «А мой даўно імкнецца верш...»; «Вясна ўжо гурбы з ніў карчуе... // Там жа. 25 июня; Единство // Сов. культура. 6 нояб.; Пільшчыкі; «Ад цябе не прыходзяць лісты...»: [Вершы] // Чырв. змена. 24 чэрв.

1966. Дрыжыце, падлюгі-фашысты; Лазня: [Вершы] // Вожык у дарозе. Мн.; А ты ідзі!..; «Ранне веснавое...»: [Вершы] // Дзень паэзіі — 66. Мн.; Чорны хлеб: [Верш] // Люблю наш край. Мн.; Паэзія горнага краю: [Прадмова] // Паэты Таджыкістана. Мн.; Надзя-Надзейка; Настачка; Мая Айчына; А ты хоць дрэва пасадзіў?..; Некаторым дачушкам; Ледаколу «Ленін»; Родныя словы: [Вершы] // Хрэстаматыя па беларускай дзіцячай літаратуры. Мн.; Навагоднія пажаданні; Балада пра чырвоны сцяг; Смерць героя; Маці; Бачу я ўсюды Веру Харужую; Ля Маўзалея; Ідзе Першамай; Помнік; Мы не забудзем Вас!; Зварот музыканта; Парк Перамогі; Магіла невядомага салдата; А хіба ёсць што забываць!; Камсамольцам Беларусі: [Вершы] // Чырвоныя лісткі календара. Мн.; Об авторе и его романе // Шамякин И. Сердце на ладони. Мн.; Пераўтварэнне; Ячэйка; Паміж лясными шатамі: [Вершы] // Беларусь. № 4; Камень; Няхай трывожна, хай не спіцца; Ды, мабыць, я і не адзіны; Шлях песні: [Вершы] // Там жа. № 7; Размова з Дзвіною: [Верш] // Там жа. № 8; ЛіМ. 9 жн.; З новых вершаў: Заявы; Як мая бабка на Ефрасіннію хадзіла... // Вожык. № 9; Маці: (Урывак з паэмы «Голас сэрца») // Голас Радзімы. № 24; Великая сила дружбы: [Выступление на открытии лит. части Декады бел. литературы и искусства в Узбекистане] // Звезда Востока. № 5; З дзён маленства; Валрэўкомаўскі кур'ер; Шчаслівая гадзіна; Будзь верны; Белы рамонак; Гора-Горы: [Вершы] // Маладосць. № 4; Новыя вершы: «Добра ўсюды нарадзіцца...»; Палкоўнік; «Сэрца тугою нязведанай поўнячы...»; «Ты ўся ў трывозе, маладая...»; «Ты, шчодрая зямля — планета...»; Імем рэспублікі; Скрыпка; «Восень, бабіна лета, лёг туман на траву...»; «Я сяджу над радком. Гоніць вецер кусты...»; Агні Кастрычніка; Кара; «Цябе я зваў заўсёды мілай!..»; Дыпламат; «А думы, думы роем — роем...» // Полымя. № 2; Новыя вершы: «Свет, ён вялікі, бязмежны...»; «Ці пры сустрэчы, ці то ў ростань...»; «Адкуль вятры паналяцелі...»; «Бомбы, снарады і газы шугаюць...»; «Здзіўляе цудам разнастайным...»; «Ты шчодрым будзь! Хтось не забудзе...»; Як іграюць зайчыкі...; «Жывуць, на жаль, такія шэльмы...»; Сталасць — не старасць // Там жа. № 11; Партыйнасць і народнасць — галоўная лінія беларускай мастацкай літаратуры: Даклад на V з'ездзе пісьменнікаў Беларусі // Звязда. 14 мая; ЛіМ. 13 мая; Ташкент — ты ў сэрцы: [Верш] // Звязда. 1 вер.; 1 хваляваць і выхоўваць: Уступнае слова на Пленуме Праўлення Саюза пісьменнікаў Беларусі // ЛіМ. 21 студз.; Агні Кастрычніка; «Палкоўнік»: [Вершы] // Там жа. 8 лют.; Створым

этнаграфічны музей: Пісьмо ў рэдакцыю // Там жа. 23 жн. / У сааўт.; Сталасць — не старасць; Ці пры сустрэчы...: [Вершы] // Там жа. 4 ліст.; Ташкент: [Верш] // Мін. праўда. 11 вер.; Восень... Восень...: [Верш] // Ніва. 17 кастр.; Поэзия горного края // Сов. Бел. 11 окт.

1967. Ледаколу «Ленін»; Мая айчына; Родныя словы; Маладым сябрам; А ты хоць дрэва пасадзіў?..; Белы барабаншчык: [Вершы] // Арлянятам: Анталогія бел. сав. дзіцячай літ.: У 2 т. Мн. Т. 1; Гераічны і вечны: [Верш] // Горад і годы. Мн.; А Ленін нам кажа...; Ізноў размова з буслом: [Вершы] // Дзень паэзіі — 67. Мн.; Янка Купала // Купала Я. Стихотворения. Мн.; Ячэйка; Бранявік; Там, дзе хадзіў калісьці Ленін...: [Вершы] // Мы славім Леніна, мы славім партыю. Мн.; Ля Маўзалея: [Вреш] // Наш дарагі Ільіч. Мн.; Ташкент — ты ў сэрцы: [Верш] // Узбекістану. Мн.; Тайны; Гаворыш ты, што зніклі краскі; Я не магу таго забыцца; А дзе яна: [Вершы] // Беларусь. № 3; Парог: [Верш] // Там жа. № 7; ЛіМ. 11 ліп.; Імя; Ода зубру; Характары; Пляткар; Дудар; Сусвет, ён мае сваю мову: [Вершы] // Беларусь. № 9; Гераічны і вечны: [Верш] // Бярозка. № 5; Мін. праўда. 21 мая; Мінску: [Верш] // Вясёлка. № 5; А Ленін нам кажа...: [Верш] // Полымя. № 10; Сцяна крамлёўская; Першы камісар; Свята; На сваёй зямлі; Жыццё — карабель; «Мы выйшлі з цямноты, нядолі і гора...»; Курганы славы: [Вершы] // Там жа. № 11; «Я чую, як коціцца...»; «Ніякіх вестак, дзень не першы...»; «Вечар ціхі, зоры ў зборы...»; Ніцая вярба; Як плакалі лісты...: [Вершы] // Там жа. № 12; Ячэйка; «Ці пры сустрэчы, ці то ў ростань...»: [Вершы] // Работніца і сялянка. № 10; На родных месцах: [Верш] // Віцеб. рабочы. 4 жн.; Пра чырвоную зорку: [Верш] // Вяч. Мінск. 31 снеж.; Речь 6 ноября 1967 года на торжественном заседании ЦК КПБ, Верховного Совета БССР совместно с партийными и советскими органами Минска и Минской обл. // Гродн. правда. 6 нояб.; У Ленінградзе; Лясныя рыцары; Хлеб: [Вершы] // Звязда. 7 студз.; Ветэран; Купалаўцам: [Вершы] // Там жа. 24 сак.; Слово о поэте // Знамя юности. 7 июля; А ты хоць дрэва пасадзіў?: [Верш] // Зорька. 9 сент.; Поступь Советской Белоруссии // Коммунист. 5 марта; Я не магу таго забыцца: [Верш] // ЛіМ. 7 сак.; Пухам табе родная зямля // Там жа. 21 сак. / У сааўт.; Ад'язджаючы на чацвёрты ўсесаюзны...: Адказ на пытанні карэспандэнта «ЛіМа» // Там жа. 19 мая; Імя: [Верш] // Там жа. 5 вер.; Дружбай з'яднаны мы назаўжды // Там жа. 7 ліст.; Пяю цябе, зямля братоў! // Там жа. 22 снеж.; Керенки: (Экспедиция за словом) // ЛГ. 22 февр.; О некоторых изменениях в уставе Союза писателей СССР: (Доклад на 4-ом съезде писателей СССР) // Там жа. 31 мая; Прошлое встает передо мной в настоящем // Там жа. 2 авг.; Вечны агонь: [Верш] // Мін. праўда. 15 жн.; Сел. газ. 15 авг.; Размова з Дзвіною: [Верш] // Наст. газ. 22 сак.; У Варшаве: [Верш] // Ніва. 1 студз.; Каваль: [Верш] // Там жа. 19 сак.; Будзь верны: [Верш] // Там жа. 17 вер.; Родная советская власть // Сов. Бел. 12 марта.

1968. Камунары жывуць: [Верш] // З Леніным у сэрцы. Мн.; Беларусь; Вясна прыйшла; Хор; Вясновая кніга: [Урыўкі з вершаў]; Лета набірае сілы; Кропля; Дождж; Надыход восені; Цар-дуб; Лятуць і лятуць сняжынкі: [Вершы] // Слова аб роднай прыродзе. Мн.; Шчырае слова любві // Табе, Беларусь. Мн.; Ах, каб як вы ні хацелі; Калі мы ў прасторы выходзім вясною: [Вершы] // Беларусь. № 6; Прыязджай; А час імклівы недарэчны; Клапот нямала ў салдата; Пад вераснёўскімі лістамі; Свайго ты слова не стрымала; Даруй: [Вершы] // Там жа. № 9; З юначых дзён: [Верш] // Там жа. № 10; Я адтуль: [Верш] // Там жа. № 11; Беларусі: [Верш] // Там жа. № 12; Вяч. Мінск. 30 снеж.; Мары амерыканскага генерала-імперыяліста: [Верш] // Вожык. № 11; Хвароба; «Мы свет аджыўшы руйнавалі...»; «Ён вершаплёт. Ён гонар мае...»; З юначых дзён: [Вершы] // Там жа. № 13; «А ўсё яно ідзе з малога...»: [Верш] // Голас Радзімы. № 5; Я быў селькорам; Ордэн славы: [Вершы] // Там жа. № 14; Летапіс жыцця народа // Там жа. № 50; Зямля мая; Крыніца ў роднай вёсцы; Партызанскі тэлеграф; Вернасць; «А я сабе азначыў зорку...»; Усё пачынаецца з малога; У старым горадзе; «Каб розум перабраць я мог...»; «Больш не магу. Даю зарок...»: [Вершы] // Маладосць. № 1; Лірыка: «Вядома мне: яно не нова...»; «Дзе ад старасці падзецца...»; «Якімі б ні ішоў шляхамі...»; «Яно чым далей — болей...»; Позняя восень; Шлях; «Не верце часам свайму воку...»; «Ну, я, вядома, не герой...»; «Вятрамі з поўначы падзьмула...»; «Відаць, ніколі не забыцца...»; «З нас кожны з тайнаю сваёй...»: [Вершы] // Полымя. № 4; Тры апавяданні: Пачатак; Зварот з пекла; Паштавічка // Там жа. № 10; А ты ідзі!: [Верш] // Віцеб. рабочы. 13 студз.; Чырвоныя следапыты: [Верш] // Вяч. Мінск. 6 лют.; Кропля крыві: [Верш] // Там жа. 8 мая; Бранявік: [Верш] // Там жа. 6 ліст.; А Ленін нам кажа...: [Верш] // Заря. 21 апр.; Гэта маё сэрца: [Верш] // Звязда. 17 лют.; Вобраз вечна жывы, любімы: У. І. Ленін ў творах беларускай літаратуры і мастацтва: [Выступленне] // Там жа. 10 сак.; Летапіс жыцця народа // Там жа. 3 снеж.; Вершина поэзии // Коммунист. 13 нояб.; Крыніца побліз...; А ўсё яно ідзе з малога...: [Вершы] //ЛіМ. 9 студз.; Памяці сябра // Там жа. 8 сак. / У сааўт.; Незабыўнае // Там жа. 27 сак.; Быў такі...: Апавяданне // Там жа. 19 крас.; «Ну, няйначай, што цымбалы...»: [Верш] // Там жа. 11 чэрв.; Прыязджай!; А час імклівы недарэчны...: [Вершы] // Там жа. 6 вер.; З юначых дзён: [Верш] // Там жа. 4 кастр.; З нагоды свята // Там жа. 26 ліст. / У сааўт.; Моя родная Беларусь // Лит. Россия. 27 дек.; Беларуская энцыклапедыя і яе значэнне // Мін. праўда. 25 чэрв.; Аб павышэнні ролі школы ў камуністычным будаўніцтве: Абмеркаванне даклада міністра асветы Беларускай ССР Р. Я. Кісялёва: [Выступленне] // Наст. газ. 3 крас.; Я быў селькорам; Ордэн Славы; «Мастацтва ў нас прастор вялікі...»: [Вершы] // Сел. газ. 3 февр.; Лірычнае: «Бывае, што хтосьці пакіне свой дом...»; «Ах, як добра мне сягоння...»; «Выйсці б, стаць, плячом да гораў...» // Там жа. 20 июля; Цветёт родная земля // Там жа. 28 дек.; Мы песни ей посвящали // Сов. Бел. 17 авг.; З юначых дзён: [Верш] // Чырв. змена. 27 кастр.

1969. Не спіцца...; «Задума першая мая...»: [Вершы] // Дзень паэзіі — 69. Мн.; Бранявік; Дэкрэт Леніна: [Вершы]; Заўсёды з Леніным: Урывак з паэмы; Ячэйка: [Верш] // Жыве між нас геній. Мн.; Певцы земли белорусской // Купала Я. Стихотворения и поэмы; Павлинка; Комедия; Колас Я. Стихотворения и поэмы. М.; Алма-Ата / Сааўт. Я. Мазалькоў; Всегда живой: [Прадмова] // Ленин с нами. Мн.; Ля Маўзалея: [Верш] // У нашых сэрцах Ільіч. Мн.; «Цаню адзінку — мастака...»; І нехта ўспомніць пра мяне; Малюся; «Як касманаўтам я, прызнацца...»; Пятрасу Цвірку: [Вершы] // Беларусь. № 6; «Белым пухам сцелецца...»; «Ну што ж бывае і заплачаш...»; «Ёсць і ў мяне сябры такія...»: [Вершы] // Там жа. № 12; Гарніст: [Верш] // Бярозка. № 6; Беларускі фронт: [Верш] // Там жа № 7; Чорная здрада; Дзве душы: [Вершы] // Вожык. № 10; Літаратурнае: [Верш] // Там жа. № 17; «У Беларусі ясныя вочы...»: [Верш] // Голас Радзімы. № 13; Іду за ім: [Верш] // Там жа. № 15; «Казалі — куля тваё сэрца...»: [Верш] // Там жа. № 26; Сколько воспоминаний // Искусство кино. № 9; Живой Ильич // Кн. торговля. № 6; «Казалі — куля тваё сэрца...»; «Ваш, аж пад неба, стан выносны...»; «Мы слёз не бачым у герояў...»; Наперакор; «Прамчаліся дні, адшугалі...»; «Хмурнеюць мае напевы...»; «І не дайду я галавою...»: [Вершы] // Маладосць. № 1; «Люблю начысціню размовы...»; «У Беларусі — ясныя вочы...»; «Як бы нішто не адбылося...»; «Вясенні вецер па сялібах...»; «Мець трэба меру хоць якую...»; «Часамі бачу я камету...»; «Калі надыдзе час спачынку...»: [Вершы] // Полымя. № 3; Калі ласка!; «Стаміўся ў тлуме і цясноце...»; «Гады адышлі, як заезджыя госці...»; «Пакуль жывём, датуль шукаем...»; І я не бачыў...; «Ты не глядзі, што я маўклівы...»; Цуд; «Выходзіш ты з восеньскіх кветак...»; «Зіма лютуе...»; «Вясна на ступіла на рачулку...»: [Вершы] // Там жа. № 11; Размова з Дзвіною; З дзён маленства; Прыязджай;

А ты ідзі: [Вершы] // Віцеб. рабочы. 16 жн.; Беларусі: [Верш] // Звязда. 26 студз.; Іду за ім...; Яшчэ аб продках; У замку Радзівіла; «Здаецца бор адзіны...»; Куля: [Вершы] // Там жа. 11 крас.; У Міхайлаўскім: [Верш] // Там жа. 6 чэрв.; Нех жыв!.. і Няхай жыве!: [Верш] // Там жа. 22 ліп; Кніга: [Верш] // Там жа. 1 жн.; Конь сталёвы: [Верш] // Там жа. 1 ліст.; Шмат у нас каналаў «Дружба»: [Верш] // Там жа. 6 ліст.; Прамчаліся дні...: [Верш] // ЛіМ. 7 студз.; Мець трэба меру...: [Верш] // Там жа. 11 сак.; Берды-Ага: Берды Кербабаеву — 75 гадоў // Там жа. 14 сак.; Пятрасу Цвірку: [Верш] // Там жа. 6 чэрв.; Калі ласка! Бачу цені ў тумане...: [Вершы] // Там жа. 14 ліст.; Навечно в наших сердцах // ЛГ. 2 июля / Сааўт. П. Панчанка, М. Танк; Все светлое — от него // Там жа. 29 окт.; Высшее чувство художника: [Речь на объединенном пленуме правления творческих союзов СССР] // ЛГ. 17 дек; Лит. Россия. 19 дек.; Стася: [Верш] // Ніва. 6 ліп.; Адзінства; Долар-забойца: [Вершы] // Сел. газ. 7 сент.

1970. З дзён маленства; Дэкрэт Леніна; А Ленін нам кажа; Іду за ім: [Вершы] // З Леніным заўсёды Беларусь. Мн.; Радзіма і чужына // На задворках. Мн.; Дэкрэт Леніна; Ноч у валрэўкоме; На Браслаўшчыне азёры; Лясныя музыканты; Гераічны і вечны: [Вершы] // Наша рэспубліка. Мн.; Пахне чабор: [Верш] // Разгарэлася зорачка ясная. Мн.; Беларусі-партызанкі сын: [Прадмова] // Ханінаў М. Хвоі і цюльпаны. Мн. Рэц.: Г о р д и ц к и й А. Перекличка друзей // Кн. обозрение. № 43; Трывожнае акно; «Многа даў нам край бацькоўскі...»; «Вясна ідзе — сябе я цешу...»: [Вершы] // Беларусь. № 6: Надзя; Міхаілу Святлову: [Вершы] // Там жа. № 9; Калі мы што творым: [Верш] // Бярозка. № 4; Вы моцныя духам: [Верш] // Там жа. № 9; Мне да ўсяго сягоння справа: [Верш] // Вожык. № 20; На дзіцячым свяце: [Верш] // Вясёлка. № 4; Агні Кастрычніка: [Верш] // Там жа. № 11; Дзень добры; «Наперад — промень праз морак рання...»; «Усё жыццё — адно ігмненне...»: [Вершы] // Голас Радзімы. № 36; Мне шмат цяжэй: «Што багацей за ўладанні мае...»; Рэчыца... Рэчыца; Крывадушны; «Ноч і прытуліць і прыкрые...»; Аб хуткай дапамозе; «Навошта непатрэбны крык...»; «Ну што ж, прыціхлі сэрца спевы...»: [Вершы] // Маладосць. № 10; З новай кнігі: «Наперад — промень праз морак рання...»; «Мой кут нічым не адмысловы...»; «Дзень добры. Як лета ўбярэцца...»; Смачней было; У навальніцу; «Ёсць непагоджанасць такая...»; Пчаліны дом; Блуканне ў лесе; Маім сябрам; Хваляванне; Першыя спектаклі; У Кунцаве; Юнакам Айчыннай; Паранены; «Пад дзіраваном магільнай горкі...»; «Быў юнаком...»; Сварка; «Пра незнаёмца, незнаёмку...»; «Ты па характары сарока...»; Панядзелак; У парку курортным; «Усё жыццё — адно імгненне...»: [Вершы] // Полымя. № 8; Малюнкі восені; Жаданне; Ах, каб хутчэй...; Мера: [Вершы] // Работніца і сялянка. № 10; А Ленін нам кажа...: [Верш] // Віцеб. рабочы. 21 сак.; Пашпарт рэспублікі: [Гутарка] // Вяч. Мінск. 28 студз.; Купалаўцам: [Верш] // Там жа. 19 ліст.; У наступным веку...; Дарогі: [Вершы] // Гомел. праўда. 26 чэрв.; У «Партызанскім бары»: [Верш] // Звязда, 1 студз.; Будан: [Верш] // Там жа. 18 студз.; Дэкрэт Леніна: [Верш] // Там жа. 29 сак.; Мая сталіца: [Верш] // Там жа. 5 вер.; На магіле Маркса: [Верш] // Там жа. 8 вер.; Шаснаццаць: [Верш] // Там жа. 25 вер.; Камсамольцам Беларусі: [Верш] // Зорька. 25 сент.; Дума аб бессмяротнасці: Паэма // ЛіМ. 8 мая; Ответственность перед народом: Рассказ нар. поэта Белоруссии, кандидата в депутаты Верх. Совета СССР / Зап. А. Стук // ЛГ. 27 мая; Владимиру Дубовке — 70 лет // Там жа. 15 июля; Сердце друга // Там жа. 2 дек.; Бранявік: [Верш] // Мін. праўда. 21 крас.; У Леніна: [Верш] // Сел. газ. 11 апр.; Дарогі; Мова вятроў; У наступным веку...: [Вершы] // Там жа. 24 июня; Смачней было...: [Вершы] // Там жа. 15 дек.; Пора урожая // Сов. культура. 3 сент.

1971. Жыву задумамі тваімі; Вы чулі, як плачуць дрэвы?..; Яшчэ салдат: [Вершы] // Дзень паэзіі — 71. Мн.; На дзіцячым свяце: [Верш] // Мы Леніна любім. Мн.; Прыгожая вуліца; Як маладыя мы жылі: [Вершы] // Універсітэт паэтычны. Мн.; Шаги саженьи // Агитатор. № 5; Вецер; Ці на шчасце, ці на беды: [Вершы] // Беларусь. № 1; Я ў люстра не хачу глядзець: [Верш] // Там жа. № 6; Песня хлебу: [Верш] // Там жа. № 7; Як дзень пачнецца: [Верш] // Там жа. № 8; Зімовыя малюнкі: [Верш] // Бярозка. № 2; Заўсёды з Леніным: [Урывак з паэмы] // Там жа. № 4; Шчодры талент // Весці АН БССР. Сер. грамад. н. № 2; Дайце ўправім розум...: [Верш] // Вожык, № 24; Вы чулі, як плачуць дрэвы?..: [Верш] // Голас Радзімы. № 23; Вясновае; Мой шар зямны; Змаганне з тугою; Вішня; Касмічных спраў майстры; Ты для мяне: [Вершы] // Маладосць. № 8; Первый кирпич: [Інтэрв'ю] // Неман. № 9; Быць камуністам; Героі; «Ой, чалом, чалом...»; Зайздрасць; Размова з лесам; Пра краты; «Песні аб марах жыцця недасяжных...»; «Чакаў я адказу...»; Мой човен; Пакуты аднаго закаханага: [Вершы] // Полымя. № 3; Я рады тым, што жыў тады...; У гора доўгія рукі; Ракета: [Вершы] // Работніца і сялянка. № 9; Быць камуністам: [Верш] // Вяч. Мінск. 22 лют.; Мая Савецкая ўлада: [Верш] // Звязда. 28 сак.; Газета: [Верш] // Там жа. 29 вер.; Непаўторная: Нар. артыстцы БССР В. Пола — 70 гадоў // ЛіМ. 12 лют.; Сілы і талент — любай Радзіме: З выступлення на VI пісьменніцкім з'ездзе Беларусі // Там жа. 7 мая; Пад невялічкім курганом; «Як шротам, кроплі дажджавыя...»; «Малым, шукаўшы разумення...»; Ёсць боль пакут...; Раны; Зялёным полымем шугае: [Вершы] // Там жа. 17 вер.; Юбіляра вітаюць // Там жа. 29 кастр.; Корни и крона: [Рэц. на кн.: Л у п а н А. Ноша своя. Кишинев, 1970] // ЛГ. 17 марта; Юбіляру: [Верш] // Сел. газ. 15 янв.

1972. Паэзія глыбокіх пачуццяў // Гамзатаў Р. Высокія зоркі. Мн.; Я сам — рака!..: [Верш]; Каб лепш людзям жылося!.. // Дзень паэзіі — 72. Мн.; Беларусь: (З паэмы) [Урыўкі]; Чырвоныя следапыты: [Верш] // Залацінкі. Мн.; Пахне чабор...; «Ну што ж...»; А мы з табой не галубкі...; «Калі казаў табе...»: [Вершы] // Зорка Венера. Мн.; Вялікі песняр Беларусі: [Прадмова] // Купала Я. Зб. тв.; У 7 т. Мн. Т. 1; Всегда живой: [Прадмова] // Ленин с нами. Мн.; Зайздрасць: [Верш] // Твой піянерскі гальштук. Мн.; У Каневе; «Вялікаму генію наша хвала...»: [Вершы] // Чолом тобі, Славутичу. Поклон тебе, Славута. Паклон табе, Славуціч. Дніпропетровськ; «Высокая ў Айчыны крона...», «Каб зноў...»; «Я ўсё далей плыву...»; «Відаць, што пагадзіўся б кожны...»: [Вершы] // Беларусь. № 4; «А дні, што маланкі ў нас...»; Войны б не з'яўляліся: [Вершы] // Там жа. № 8; «Дай пагаворым па душы...»; Першы верш: [Вершы] // Там жа. № 9; Наша змена: [Верш] // Бярозка. № 5; У сям'і з'яднанай: [Верш] // Там жа. № 12; Мы з табой, гераічны народ В'етнама!; Заява дзеячаў культуры Беларусі — актывістаў сав. фонду міру // Голас Радзімы. № 42 / У сааўт.; Великий певец Белоруссии // Звезда. № 7; Пишу рассказы // Кн. обозрение. № 13; Нязменны воін; Партызанская любоў; Маляр; А сонца тчэ свае валокны; Лепель; Сябру крытыку; Прыкметы вясны; Кажу табе: [Вершы] // Маладосць. № 10; Адна нам зорка: [Верш] // Там жа. № 11; [Прадмова] // Неман. № 6; «Калі я крою бохан хлеба...»; Райнісавы сосны; Краны; «У век адкрыццяў знамянальных...»; Мары; Сок зямлі: [Вершы] // Полымя. № 1; «Купала і Колас, вы нас гадавалі...»: [Верш] // Там жа. № 7; Пачатак; Разам з камісарам; З драўляным сажнем; Перапыненая вечарынка; Вінчэсцер; Анэтка: [Апавяданні] // Там жа. № 12; Светлы час: [Верш] // Работніца і сялянка. № 10; Беларусь: [Верш] // Родная прырода. № 1; Мы славім яднанне: [Верш] // Сел. х-во Бел. № 12; Летописец жизненной правды // Сов. фото. № 10; Вінчэсцер: [Апавяданне] // Віцеб. рабочы. 19 кастр.; «Дзе слова мне знайсці такое...»: [Верш] // Вяч. Мінск. 1 лют.; «Я ўсхваляваны, дзякую ўсім вам...»: [Інтэрв'ю] // Там жа. 5 кастр.; Добра ўсюды нарадзіцца...: [Верш] //Там жа. 30 снеж.; Танк паміж кветак: [Верш] // Звязда. 9 мая; Апошнія паведамленні; Жыццё праходзім...; «Я, чым далей, павольней крочу...»; За ўсё даражэй...: [Вершы] // Там жа. 2 ліп.; На плошчы Перамогі; Паштовая скрынка; Дабро: [Вершы] // Там жа. 29 кастр.; «Дзякуй Вам...»; «Каб мець прытулак...»;

«Паэт паэзіі вянкі...»; «Брахня...»: [Вершы] // ЛіМ. 28 ліп.; Мая анкета; Праполка; Мадонна; Мора; Рунь; Стыхія; Чорны дзень; Я вельмі сонца ўсход люблю...; Музыка: [Вершы] // Там жа. 20 кастр.; У дзядзькі Якуба ў Ташкенце // Там жа. 3 ліст.; Анэтка: [Апавяданне] // Маг. праўда. 31 кастр.; Пачатак: [Апавяданне] // Мін. праўда. 10 снеж.; «І ў сэрцы бачыцца маім...»: [Інтэрв'ю] / Зап. Л. Данілевіч // Наст. газ. 27 ліст.; «Мой шар зямны...»; «Што багацей за ўладанні мае...» [Вершы] // Піянер Бел. 12 кастр.; Сын и певец народа // Правда. 7 июля; Боевые мои земляки: Раздумья после прочтения книги «Во имя Родины» // Сов. Бел. 19 мая.

1973. Грузінская песня; Добра ўсюды нарадзіцца: [Вершы] // Братэрства. Мн.; Сок зямлі: [Верш] // Дзень паэзіі — 73. Мн.; Жатва // Комсомол республик представляет писателей — лауреатов премий комсомола за 1971—72 гг. М.; Учитель // Слово о Шолохове. М.; «Бывае, хтосьці запытае...»; Знак якасці; Хірургія; Настрой; Ён для мяне адной: [Вершы] // Беларусь. № 7; Скептык: [Верш] // Вожык. № 8; Зімовыя малюнкі: [Верш] // Голас Радзімы. № 1; На плошчы Перамогі; Дабро: [Вершы] // Там жа. № 10; Бліскаць пад сонцам баразёнкі: [Верш] // Там жа. № 17; Каб толькі не было вайны...: [Верш] // Там жа. № 19; Чаму я гэтак вас люблю?; Любая мясціна: [Вершы] // Там жа. № 32; Надыход вясны: [Верш] // Там жа. № 39; Быць камуністам...: [Верш] // Там жа. № 46; Да не опалится земля пожаром! // Лит. обозрение. № 12; Няхай жа вам не сняцца; Карэнні песні: У музеі; Сэрцалёт; Чаму я гэтак вас люблю?; Неба; Рана; Каўказскія замалёўкі; Любая мясціна; «Быў слоў нібы гусіны статак...»; Абы-якой не заставайся!; Вясёлка: [Вершы] // Маладосць. № 6; Как грозовой дождь // Новый мир. № 7; Донька-Даніэль: Аповесць; Спакуса: Апавяданне // Полымя. № 1; Чатыры штыкі пад Мінскам; А ты вышэй, шырэй, глыбей; Заўжды вы з намі; «Пражыта мной ужо багата...»; «Калі руку на развітанне...»; «Калі губляе лета сілу...»; У неба грукае зіма...»: [Вершы] // Там жа. № 12; Чырвоныя следапыты: [Верш] // Помнікі гіст. і культ. Бел. № 2; Віцебск, родны назаўжды: [Верш] // Віцеб. рабочы. 8 жн. / Сааўт. Р. Барадулін, Г. Бураўкін; Балада пра дуб саўгаса «Сітца»; Сядзяць салдаты ля кастра...; Чапай па вуліцы ідзе...; Спіць зерне...: [Вершы] // Звязда. 18 лют.; Высновы вецер; «Хутка зазвоніць прастор ручаямі...»: [Вершы] // Там жа. 29 сак.; Трэба ведаць: [Верш] // Там жа. 8 чэрв.; А мы расцём!: [Верш] // Там жа. 25 жн.; Вера Харужая: [Верш] // Там жа. 27 вер.; Сіноптыкам: [Верш] // Там жа. 31 снеж.; У музеі; Няхай жа вам не сняцца...: [Вершы] // Знамя юности. 19 июня; Мы дзеці ўсе адзінай маці...; «А я чакаю...»; «Прыходзіць раніца ў акно...»; «Не вер...»; Жаданні; «Ару для ўсіх...»; Навасёл; Людское сэрца; Размова з Эльбрусам: [Вершы] // ЛіМ. 2 сак.; Пра паэта і таварыша // Там жа. 23 сак.; «Відаць жаданага абрысы...»; Мінута маўчання; Сябрам-перакладчыкам: [Вершы] // Там жа. 15 чэрв.; І ў дзень і ў ноч...: [Верш] // Там жа. 6 ліп.; Умадзедзін Насімі // Там жа. 14 вер.; «А нас усіх жыццё вяло...»; Правады; «Калі табе бывае сумна...»: [Вершы] // Там жа. 2 ліст.; Самы жыццёвы // Там жа. 16 ліст.; Проникновенный голос: (Памяти М. В. Исаковского) // ЛГ. 25 июля; «Поэт работает всегда»: (Інтэрв'ю) / Зап. А. Стук // Там жа. 11 окт.; Любая мясціна: [Верш] // Ніва. 22 вер.; Я — сам рака! [Верш] // Сел. газ. 7 июля.

1974. «Заўсёды ў сэрцы тое лета...»; Нялёгкая дарога; Чатыры штыкі пад Мінскам: [Вершы] // Дзень паэзіі — 74. Мн.; С людьми и для людей // Харитонова А. Теплые росы. М.; Пра незабыўнага сябра // Беларусь. № 1; І Беларусь і партызан...: [Верш] // Там жа. № 6; Саюзу пісьменнікаў сорак гадоў // Там жа. № 9; «За вас мы рады, маладыя!..»; Модніца: [Вершы] // Вожык. № 1; Жыццё — не ўсё адно суквецце...; Графаману: [Вершы] // Там жа. № 24; «История выдвинула нас вперед...» // Вопр. лит. № 8; Бярэзінскі запаведнік: [Верш] // Вясёлка. № 7; Ты павінен добрым быць...: [Верш] // Голас Радзімы. № 51; О самом заветном // Коммунист Бел. № 6; Мы ленинской дружбой богаты // Культура и жизнь. № 5; Крамлёўскія зоры; Яшчэ раз аб хлебе; Майская ноч; І так мне радасна ісці; Смага; Чым больш жыву; Гадоў нямала праляцела; «Буржуйка»; Калі з табою што якое: [Вершы] // Маладосць. № 11; Кантрабандысты; «Чырвоны аловак»; Зайздрасць і заспакаенне: [Апавяданні] // Полымя. № 4; Заўсёды ў сэрцы тое лета: [Верш] // Там жа. № 6; Віцеб. рабочы. 26 чэрв.; Сел. газ. 28 июня; Тысячагадаваму Віцебску: [Верш] // Віцеб. рабочы. 30 жн.; Назаўсёды ў сэрцы: (Гавораць госці) // Там жа. 1 вер.; Навагоднія пажаданні: [Верш] // Вяч. Мінск. 31 снеж.; Дзівосны мост; Лясная школа; Мы па адных хадзілі сцежках...: [Вершы] // ЛіМ. 30 жн.; Слова пра сябра // Там жа. 11 кастр.; «Пою мое Отечество...» // ЛГ. 27 февр.; Доброе имя // Лит. Россия. 7 июня; Ля Маўзалея: [Верш] // Маг. праўда. 19 студз.; Чым больш жыву: [Верш] // Ніва. 10 ліст.; Славы курган: [Верш] // Піянер Бел. 7 лют.; Всегда с партией, с народом // Правда. 17 авг.; Речь на торжественном собрании, посвящённом 30-летию освобождения Советской Белоруссии от немецко-фашистских захватчиков // Сел. газ. 29 июня; Ты павінен добрым быць...: [Верш] // Чырв. змена. 1 студз.

1975. Балада пра чырвоны сцяг; Кастусь Каліноўскі; Магіла байца; Надзя-Надзейка // Балади мужності і відваги. К.; Непреложная истина творчества // Высокое призвание. М.; З прыгожай, светлай галавою...; Зайздрошчу макаваму зерню; Труба і ліра; Памяці паэта: [Вершы] // Дзень паэзіі — 75. Мн.; Быць камуністам...: [Верш] // Камуністы. Мн.; [Выступленне на Савецкай канферэнцыі прыхільнікаў міру] // Материалы и документы советской конференции сторонников мира. 9—10 окт. 1974 г. М. С. 47—48; [Прамова на ўрачыстым сходзе працоўных горада Мінска, абласцей рэспублікі і воінскіх часцей, прысвечаным 30-годдзю вызвалення Савецкай Беларусі ад нямецка-фашысцкіх захопнікаў] // Подвиг народа бессмертен. Мн. С. 69—71; Крэпасць над Бугам: [Верш] // Рэха ў граніце. Мн.; Мёртвая вёска: [Верш] // Слухайце — Хатынь! Мн.; Спеў пра Кабзара // Купала Я. Тарасова доля. Мн.; Ветэрану вайны: [Верш] // Беларусь. № 5; На схіле пройдзеных гадоў; «Зямля, ты тайнамі багата...»; «Без крокамера...»; «Хоць сталасць з'явіцца...»; «Ты захварэеш неспадзеўкі...»: [Вершы] // Там жа. № 6; Ты мне ўяўляешся такою...; Пра вас я думаю заўсёды; Партызанскі пчаляр; Я нізка прад табою хілюся...: [Вершы] // Бярозка. № 6; Памяці народнага пісьменніка Беларусі акадэміка АН БССР М. Ц. Лынькова // Весці АН БССР. Сер. грамад. н. № 6; Два хвалькі: [Верш] // Вожык. № 7; Раніцу люблю...: [Верш] // Вясёлка. № 6; Калі ласка; Труба і ліра; Я не люблю пахмурных дзён: [Вершы] // Голас Радзімы. № 27; Вера, надзея і любоў; Нібы імкнецца ўсё да ўзлёту; Размова з мастаком; «Яно, жартуючы, вядома...»; А я ж у сэрцы не змяніўся; А час, як прыйдзе скажа цвёрда; «Відаць, што доля ўжо такая...»; За валам вал: [Вершы] // Маладосць. № 6; Вечная пляма: Аповесць // Там жа. № 9; Учитель // Москва. № 4; Кастусь Каліноўскі: [Верш] // Полымя. № 5; Труба і ліра; Зайздрошчу макаваму зерню; Памяць паэта; Я не люблю пахмурных дзён...; Як дзве бабулі...; «Зіма яшчэ не наступае...»; «Натура ўжо, відаць, такая...»; «Хоць плот бальнічны не вышэйшы...»: [Вершы] // Там жа. № 6; Як быццам волаты стаяць; З жыцця бальнічнага; Развітанне з паўднёвым сонцам: [Вершы] // Работніца і сялянка. № 6; Тысячагадоваму Віцебску: [Верш] // Во славу Родины. 8 авг.; Вы чулі, як плачуць дрэвы?..; Яшчэ салдат...: [Вершы] // Вяч. Мінск. 3 сак.; Высновы дождж; Зязюля: [Вершы] // Там жа. 24 чэрв.; Вядома нам — усё не вечна: [Верш] // Гродн. праўда. 31 окт.; Нязменны воін: [Верш] // Заря. 6 сент.; Вам жыць і жыць...: [Верш] // Звязда. 7 мая; Арбіта; Даватар; Ляснічы; Суддзя: [Вершы] // Там жа. 25 чэрв.; Бульба: [Верш] // Там жа. 19 вер.; Маім чытачам; Хіба не шчасце для людзей...; «Відаць, такія ўжо з усімі...»; «Далёка ў горы я зайшоў...»; Пра бусла і вераб'я; «Тысячагоддзі ў час лучынны...»: [Вершы] // ЛіМ. 27 чэрв.; Выданне БелСЭ завершана! // Там жа. 11 ліп.; Б'е з сэрца;

Сястрыца; «Калі б сабралі слёзы матак...»: [Вершы] // Наст. газ. 25 чэрв.; Зайздрошчу макаваму зерню: [Верш] // Ніва. 13 ліп.; Чатыры штыкі пад Мінскам: [Верш] // Сел. газ. 27 февр.; Маё дваццатае стагоддзе; Механізатары; Добры дзень: [Вершы] // Там жа. 25 июня; Рассказывает главный редактор Белорусской Советской Энциклопедии, лауреат Ленинской премии, Герой Социалистического Труда, народный поэт Белоруссии П. Бровка: (К выходу 12-го тома БелСЭ) / Зап. Т. Абакумовская // Сов. культура. 2 сент.; «Вясна! Вясна! Часы кахання...»; Слёзы: [Вершы] // Чырв. змена. 24 чэрв.

1976. Першы дэлегат; Ты мая пчолка; «Калі надыдзе час спачыну...»; Калі я крою бохан хлеба; А ты ідзі; Будзь верны!; Добра ўсюды нарадзіцца; Свята; «Мы на зямлі сваёй шукаем...»; «Бывае, хтосьці запытае...»; Яны стаяць, як маякі: [Верш] // Ад скарбаў роднае зямлі. Мн.; Ячэйка: [Верш] // Дзень паэзіі — 76. Мн.; Алесь Звонак // Звонак А. С вами и наедине. М.; Добра ўсюды нарадзіцца; Ну што ж, бывае і заплачаш...: [Вершы] // Каляда В. Выразнае чытанне. 2 выд., перапр. і дап. Мн.; Праца; Жорны; Свята: [Вершы] // Люблю будзённы дзень... Мн.; Пра незвычайнага сябра // Пясняр мужнасці. Мн.; Адна сям'я; Не, вам ніколі не памерці; Капліца і ракета; «Гадам, чым болей, болей...»; Ах, каб я мог!; «Куды ад роднае бярозы...»; «Ты мне здавалася адзінай...»: [Вершы] // Беларусь. № 10; Марат Казей: Паэма // Бярозка. № 9, 10; Брахуны: [Верш] // Вожык. № 1; Эпіграмы // Там жа. № 6; Слово о Родине: Заметки писателя // Коммунист. № 13; Мая Ушачка; «Каб з круп знікалі пыл, лушпінне...»; «Бывала так...»; «Зімовы час і без віхуры...»; Я не люблю самаўлюблённых; Я адзінокім не бываю; «Я ўсё сваё аддам; Усё з любоўю; «Чаму так сонца чырванее...»; Пра смерць: [Вершы] // Маладосць. № 4; Дзяржынскі ў Мінску; Я свой збіраю ўраджай; «Яны стаяць, як маякі...»; «Вядома нам — усё не вечна...»; Вазьмі маё сэрца, таварыш!; Песня; «Калі праз меру суха-суха...»; Паэту-сябру; Ах, сэрца!..; Споведзь сабе самому: [Вершы] // Полымя. № 1; Першы дэлегат: [Верш]; Да новых вяршынь // Там жа. № 2; Кнігаўка; Памяць; Заспявае хор дзявочы...; Вечны агонь; Маім сябрам: [Вершы] // Там жа. № 9; З табой, Украіна: [Верш] // Работніца і сялянка. № 7; Вяч. Мінск. 22 мая; «Быць камуністам...»: [Верш] // Гродн. правда. 4 февр.; ЛіМ. 30 студз.; Упоравень з часам // Звязда. 11 студз.; На мяжы тысячагоддзяў: [Верш] // Там жа. 11 мая; Для шчасця народа // Там жа. 19 снеж.; Да новых здзяйсненняў // ЛіМ. 1 студз.; «Май напаўняе прасторы...»: [Верш] // Там жа. 30 крас.; «Мы можам ганарыцца такім сяброўствам...»: [Даклад] // Там жа. 14 мая; Жыву задумамі тваімі: [Верш] // Там жа. 25 чэрв.; «Нех жые!.. і Няхай жыве!..»: [Верш] // Там жа. 8 кастр.; «Нас Ленін...»: [Верш] // Там жа. 5 ліст.; «Ах восень, восень...»: [Верш] // Там жа. 19 ліст.; «... Скрозь ён вельмі неабходны...» // Там жа. 3 снеж.; И думы, и дела — XXV съезду родной партии // ЛГ. 1 янв.; Для блага народа // Там жа. 15 дек.; Усё з любоўю: [Верш] // Ніва. 23 мая; Першы дэлегат: [Верш] // Сел. газ. 24 февр.; Труба і ліра: [Верш] // Там жа. 11 мая; У Каневе: [Верш] // Там жа. 21 мая; Слово друзей // Сов. Бел. 27 мая.

1977. Поистине народный // Александр Прокофьев: Вспоминают друзья. М.; Ураджай: (Начныя дазоры. Хлеб. Мірукі і Стралкоўскія. Габрусёва радасць): [Нарыс] // Беларускі савецкі нарыс: У 2 т. Мн. Т. 1 / Сааўт. П. Глебка; Голас сэрца: Раздзелы з паэмы // Дзень добры, мама! Мн.; Чырвоныя кветкі; «Мая Радзіма!..»; Пра вас я думаю заўсёды; Я нізка прад табою хілюся...; «Шчаслівы той...!»; Мая Ушачка; Найлепш у роднае зямлі: [Вершы] // Дзень паэзіі — 77. Мн. Рэц. К а м е й ш а К. Каб у радок адліўся будзень... // Полымя. 1978. № 10; Шчырая натхнёная песня // Звонак А. Выбр. тв.: У 2 т. Мн. Т. 1; Прысяга сэрцам: [Верш] // Поэзия Европы: У 3 т. М. Т. 3. Ч. 2; А Ленін нам кажа...; Савецкі новы чалавек: [Вершы] // Промні Кастрычніка. Мн.; Савецкі новы чалавек: [Верш] // Вожык. № 10; «Наш новы дзень у шматгалоссі...»; Усё спявае; Мы ўсе тады яе кахалі; Я не магу; Неба; Камень; А ты з'явілася якой; Хто б мог падумаць; Калі саджуся за паперу; Вясны мастацтва; Ліпень; «Мне дайце, дайце...»: [Вершы] // Маладосць. № 11; Слово о друге: (К 60-летию со дня рождения П. Панченко) // Неман. № 8; [Уступнае слова да вершаў] Чарказян Г. Моя книга // Там жа. № 11; Два партрэты // Полымя. № 5; Чырвоныя кветкі; «Мая Радзіма!..»; Вы клікалі нас, маладых арлянят: [Вершы] // Там жа. № 6; Кастрычніцкая праўда // Там жа. № 8; Законы сэрца: Апавяданне // Там жа. № 10; Размова з касманаўтам; Ждановічы; Жыццё ідзе...; Жыву за вас!; Далёка розумам пайшлі...; Усіх як ёсць перамаглі; Ідуць у наступ рыбаловы...: [Вершы] // Там жа. № 11; Масква: [Верш]; Забыць цябе не маю сілы // Там жа. № 12; Шести десятилетий перекличка // Юность. № 11; Ах, каб вы бачылі...: [Верш] // Віцеб. рабочы. 29 ліп.; «З адным не параўнаю...»: [Верш] // Голас Радзімы. 10 сак.; Жыву за вас! [Верш] // Там жа. 29 снеж.; Ленінскі праспект у Мінску: [Верш] // Звязда. 27 кастр.; А не магу...: [Верш] // Знамя юности. 21 окт.; Вясновае; «Ужо вясна павольна крочыць...»; Ля невядомага салдата; Даруй, рака!; Курлы-Курлы...; «Як кожны год вясна бывае...»; «Паехаць сэрца захацела...»; «Ты кажаш...»; «... браты, таварышы!..»; Няхай бы, як у майскім ранку: [Вершы] // ЛіМ. 25 сак.; Крокі Кастрычніка: Год 1928 // Там жа. 6 мая; Правда Октября // ЛГ. 1 июня; На крутом подъеме // Правда. 16 окт.; Союз нерушимый // Сел. жизнь. 11 авг.; (Всенародное обсуждение проекта Конституции СССР); З Леніным: [Верш] // Сел. газ. 20 нояб.; Рассказ о городе-герое: [Рэц. на кн.: М и н с к — горад-герой. Мн., 1976] // Сов. Бел. 13 янв.; Усё спявае // Чырв. змена. 29 кастр.

1978. Прысяга сэрцам; Родныя словы; Ячэйка; Адзінства; Добра ўсюды нарадзіцца...; Грузінская песня; Пахне чабор...; Ты — мая пчолка; Александрына; «Ну што ж, прыціхлі сэрца спевы...»; Журавы: [Вершы] // Адданасць. Мн.; Надзя-Надзейка; Кастусь Каліноўскі; Магіла байца; Балада пра чырвоны сцяг: [Балады] // Беларуская балада. Мн.; Пахне чабор: [Верш] // Беларускі каляндар. 1978. Беласток; Калі б я меў такую сілу...; Усё з цябе...; Ляўкі: [Вершы] // Дзень паэзіі — 78. Мн.; Его имя в наших сердцах // Жизнь, отданная народу. Мн.; З прыгожай, светлай галавою: [Верш] // Квітней, Радзіма. Красуй, жыццё. Мн.; [Уступ. арт.] // Савецкая Беларусь. Мн.; Камсамольцам; Радзіме; Будзем сеяць, беларусы; Кастусь Каліноўскі; Камсамольцам Беларусі; Сляды; Героі; Калі я крою бохан хлеба: [Вершы] // Сэрцам табе прысягаю. Мн.; Паэт рэвалюцыйнай рамантыкі // Ціханаў М. Спасціжэнне. Мн.; [Прамова на шостым з'ездзе пісьменнікаў СССР] // Шестой съезд писателей СССР: Стеногр. отчет. М. С. 270—271; У Яснай Паляне: [Верш] // Беларусь. № 9; Як верш будую...; Вясновае; Лён: [Вершы] // Там жа. № 10; Ленінскі праспект у Мінску: [Верш] // Там жа. № 11; Мой кірунак: [Верш] // Там жа. № 12; Не вырадзіўся чмут: [Верш] // Вожык. № 13; Звычайны дзень; Як мы артыстамі былі; Полацак; Дажджы вясною, што жывыя; А ты за сэрца ўсё трымаеш; Я ўсё спазнаў; Перад вясной: [Вершы] // Маладосць. № 10; Новыя вершы // Полымя. № 1; Музей Вялікай Айчыннай; Жорны часу; У век ракетна-самалётны; Я не схіляюся пакорна; «А зоры ззяюць як і ззялі...»; Я сам сабе настрой ствараю; Ах, каб мне радасць зноў такую; А хто як піша?; Прывабны шлях; У кожнага свая дарога; Крыўда; І кожнаму на свой узрост; Карпаты; «Радкі такія на паперы...»: [Вершы] // Там жа. № 9; Бяроза... бяроза: [Верш] // Родная прырода. № 1; Заўсёды з Леніным: Урывак з паэмы // Вяч. Мінск. 15 снеж.; «Фармальна я ўжо не салдат...»: [Верш] // Голас Радзімы. 7 снеж.; Самае сардэчнае: [Верш] // Звязда. 25 чэрв.; Обращение к строителям БАМа // Знамя юности. 10 янв.; Будзь верны: [Верш] // Там жа. 26 июня; «У Беларусі — ясныя вочы...»: [Верш] // ЛіМ. 7 крас.; А колькі ён мог яшчэ зрабіць! // Там жа. 28 крас.; На плошчы Перамогі: [Верш] // Там жа. 5 мая; Полацак: [Верш] // Там жа. 23 чэрв.; Музыка: [Верш]; «... Святло праўды свету нёс»: [Прамова] // Там жа. 15 вер.; Магіла невядомага партызана: [Верш] // Там жа. 27 кастр.; Не вырадзіўся чмут: [Верш] //

Ніва. 22 кастр.; Чырвоны сцяг: [Верш] // Піянер Бел. 14 снеж.

1979. Камсамольцам Беларусі; Маладым; Крылаты кімаўскі значок; А ты ідзі!..: [Вершы] // Арлянятам. Мн.; Калі змянялі явай мары...; Сон; Не, лепш прамоўчу...: [Вершы] // Дзень паэзіі — 79. Мн.; Стихи, зовущие к жизни // Земля с лазурными очами. Мн.; Наследие великого поэта // Купала Я. Стихотворения и поэмы. Мн.; Прочный фундамент // Молодые поэты Белоруссии. М.; Вачыма і сэрцам друга: [Прадмова] // Пантонеў С. Беларусь — белая балада. Мн.; Апошні хлеб; На скрыжаванні; Заходнім беларусам; Песня вызваленай жанчыны; Магіла; Адзінства; Добра ўсюды нарадзіцца: [Вершы] // Покліч долі адзінай. Мн.; Прысяга сэрцам: [Верш] // Поэзия Европы: У 3 т. М. Т. 3. Ч. 2; Падарожжа Мінск — Масква; Старцы; Певень; Рай; Калі б я мог; Соль: [Вершы] // Беларусь. № 10; Вачамі і сэрцам сябра // Бярозка. № 2; Будзь верны!: [Верш] // Вясёлка. № 6; Бярэзінскі запаведнік: [Верш] // Там жа. № 7; Мэта; «Каб песню мне пра гэта скласці...»; Салоўка і варона; Лапці; Не завушніцы залатыя; Рамонак; Майстэрства; «Жыццё складанае бясконца...»: [Верш] // Маладосць. № 9; Чаго даўно чакалі мы...; Я пасадзіў тры жалуды; Калі Смаленск я праязджаю...; «Паэт сапраўдны...»; «Ёсць час, напоўнены праз меру...»; «Не я адзін такі, вядома...»; «Паэт, сядзі не доўга дома...»; Але я сэрцам малады; «Калі якой бядой-насланнем...»; Мароз; Крыжы; Талака; Каб мы, як зерне, прарасталі; Галуб на антэне: [Вершы] // Полымя. № 6; Калі будуецца краіна: [Верш] // Там жа. № 11; Чырвоныя кветкі: [Верш] // Работніца і сялянка. № 11; Народны хор: [Верш] // Голас Радзімы. 3 мая; Важная падзея ў культурным жыцці рэспублікі // Звязда. 3 студз.; Я — чырвоны; Кранаўшчыца: [Вершы] // Там жа. 17 сак.; Ён неўміручы: [Верш] // Там жа. 29 снеж.; Поэзия мужества // Известия. 13 окт.; «Рэчыца... Рэчыца...»: [Верш] // ЛіМ. 20 ліп.; Радость созидания // ЛГ. 28 февр.; Раніцу люблю // Чырв. змена. 18 лют.; Чаго даўно чакалі мы...: [Верш] // Там жа. 6 ліст.

1980. Дэкрэт Леніна; Галубіная душа; Размова з дубам пасля доўгай ростані: [Вершы] // Дзень паэзіі — 80. Мн.; Камсамольцам; Радзіме; Кастусь Каліноўскі; Камсамольцам Беларусі; Сляды; Героі: [Вершы] // Такія сэрцы ў нас. Мн.; Добра ўсюды нарадзіцца: [Верш] // Учиться жить по-коммунистически. Мн.; О самом главном: [Прадмова] // Чарказян Г. Прочность. Мн.; З цыкла «Гадавыя кольцы». Вясновы вецер: [Верш] // Беларусь. № 4; «У Беларусі — ясныя вочы...»; Раніца: [Вершы] // Там жа. № 6; «У Беларусі — ясныя вочы...»; Гарніст; Вечны агонь; Наша змена: [Вершы] // Бярозка. № 6; Камсамольцам Беларусі: [Верш] // Там жа. № 9; «Дарагія нашы дзеці...»: [Верш] // Вясёлка. № 1; Наша змена: [Верш] // Там жа. № 6; Савецкі чалавек: [Верш] // Полымя. № 6; Амерыканскім магнатам зброі: [Верш] // Звязда. 21 лют.; Надыход восені: [Верш] // Ніва. 9 ліст.; Ля Маўзалея: [Верш] // Піянер Бел. 17 студз.; Благословение песне // Сов. Бел. 29 окт.; «Вучыцца трэба заўсёды» // Чырв. змена. 27 лют.; Камсамольцам: [Верш] // Там жа. 9 вер.

1981. Адлюстраваць самыя галоўныя тэмы // Беларуская дзіцячая літаратура: Хрэстаматыя крытычных матэрыялаў. Мн.; Наша змена; Радзіму люблю: [Вершы] // Вясёлка. Мн.; О поэзии Анатолия Софронова // Софронов А. Пока живёшь и сердце бьётся... Мн.; Наша змена; Чырвоныя следапыты: [Вершы] // Тверже шаг, пионерия! Мн.; Размова з папам Піем: [Верш] // Туман трэба развеяць. Мн.; Быць камуністам...: [Верш] // Беларусь. № 2; Работніца і сялянка. № 2; Звязда. 23 лют.; Наст. газ. 24 студз.; Патрыёт усяе Савецкае Радзімы // Полымя. № 11; Сябры франтавыя: [Верш] // Голас Радзімы. 14 мая; Ноч у валрэўкоме: [Верш] // Там жа. 12 ліст.

1982. Он и наш, белорусский // Воспоминания об А. Твардовском. М.; Грузінская песня: [Верш] // Дзень паэзіі — 82. Мн.; Радзіме: [Верш]; Беларусь: (Урывак); Родныя словы; Слава дружбе!; Добра ўсюды нарадзіцца...: [Вершы] // На сцягу і ў сэрцы. Мн.; Янку Купалу; Купала і Колас, вы нас гадавалі...; Ляўкі; Якубу Коласу; Развітанне: [Вершы] // Нам засталася спадчына. Мн.; Беларусь: [Верш] // Наша Родина — Советский Союз. М.; «Забыць цябе не маю сілы...» // Успаміны пра Якуба Коласа. Мн.; Вы клікалі нас, маладых арлянят... // Успаміны пра Янку Купалу. Мн.; У Каневе; «Вялікаму генію наша хвала...»: [Вершы] // Чолом тобі, Славутичу. Поклон тебе, Славута. Паклон табе, Славуціч. Дніпропетровськ; М.; Мн.; Слова пра паэта // Беларусь. № 11; «Часцей знаёміцца з жыццём...» // Полымя. № 1; Шлях паэта // Там жа. № 6; [Выказванне пра Якуба Коласа] // Там жа. № 10; У Каневе: [Верш] // Там жа. № 12; Беларусь: [Верш] // Родная прырода. № 1; Як ліст дубовы: [Верш] // ЛіМ. 26 лют.; А Ленін нам кажа: [Верш] // Там жа. 16 крас.;

1983. Нататкі пра паэзію У. Маякоўскага // Братэрства. Мн.; Мая Айчына; Родныя словы; Гарніст; А ты хоць дрэва пасадзіў?..: [Вершы] // Вяснянка. Мн.; Заўсёды з Леніным: (Урывак з паэмы); Мая Савецкая ўлада; Добра ўсюды нарадзіцца; Чырвоныя кветкі: [Вершы] // Заўсёды з Леніным. Мн.; Как грозовой дождь // Маяковский и литература народов Советского Союза. Ереван; Жыццё — подзвіг // Песня на ўсё жыццё: Успаміны пра Р. Шырму. Мн.; Лятуць і лятуць сняжынкі...: [Верш] // Родная прырода. № 1; Малюнкі восені: [Верш] // Голас Радзімы. 27 кастр.; «...Большай не маю сёння патрэбы...»: [Верш] // Звязда. 10 сак.; «Радуюць сэрца»: [Верш] // ЛіМ. 22 ліп.; «Гомель — наш!»: [Верш] // Там жа. 25 ліст.

1984. Наша змена: [Верш] // Бярозка. Мн.; Не буду я стаяць на раздарожжы...; Хай ноч...; Зямля; На полі першая раса; Палессе; Праз Беларусь; Заходнім беларусам; Скрыпач; Мяцеліца; Маці; Будзем сеяць, беларусы!; Байцам-беларусам; Рана; Надзя-Надзейка; Кастусь Каліноўскі; Вам скажуць сосны; Партызанскі марш; Спатканне; Настачка; Каб мне стаць...; Маладзіком; Дом у Пароніне; «На Палессі гоман, гоман...»; Прысады; Слава дружбе; Пусці, маці...; Кіеў; Над Свіцяззю; Парламенцёр; Сэрца; Як ліст дубовы...; Светлы час; Дэкрэт Леніна; Журавы; Пахне чабор...; Прыгожая вуліца; Памылка; Прысяга сэрцам; Кропля; Валатоўкі; Паэзія; Ты, мая пчолка; Не пытайся пра гэта...; Родныя словы; Слёзы; Серп; Жорны; Чорны хлеб; Калі на ўсход я ранкам гляну...; Сцяжынка пад Нью-Йоркам; Вайсковы аркестр на Брадвеі; Сярод акіяна; Бусел; Александрына; Пасланне ў Кіеў: [Прысвячэнне М. Рыльскаму]; Дзяўчо; Двухтысячны год; Ноч у валрэўкоме; Багата, родная ты мова...; А ты ідзі; «Калі ўвечар скончыш працу...»; Крыўдна; З дзён маленства; Сталасць — не старасць; Гаворыш ты, што зніклі краскі...; Першы камісар; Партызанскі тэлеграф; А ўсё яно ідзе з малога...; Вернасць; Калі ласка!; І нехта ўспомніць пра мяне; Калі надыдзе час спачынку...; Гады адышлі...; У Беларусі — ясныя вочы; Міхаілу Святлову; Выходзіш ты з восеньскіх кветак...; Смачней было...; Мой човен; Вы чулі, як плачуць дрэвы?..; Высокая ў Айчыны крона...; Кажу табе...; Дабро; Я, чым далей, павольней крочу...; Нам з табою што якое...; Труба і ліра; Зайздрошчу макаваму зерню; Бульба; Мая Ушачка; Ах, зноўку б маладосць!; Толькі ўспомні...; Паэт, сядзі не доўга дома...: [Вершы]; Беларусь: [Паэма] // Вершы і паэмы. Мн.; Жизнелюб // Воспоминания о Максиме Рыльском. М.; Рана: [Верш] // Дзень паэзіі—84. Мн.; Рана; Кастусь Каліноўскі: [Вершы) // За цябе, радзіма! Мн.; Будзем сеяць, беларусы!: [Верш] // Ля вечнага агню. Мн.; Раніца; Маці; Будзем сеяць, беларусы!; Рана; Кастусь Каліноўскі; Надзя-Надзейка; Спатканне; Цар-дуб; Прысяга байца за мір; Бондар; Чаму я такая...; А хіба ёсць, што забываюць; Як дубовы ліст; Пахне чабор; Журавы; Некаторым дачушкам; Паэзія; Родныя словы; Сляды; «Ад цябе не прыходзяць лісты»: [Вершы]; Заўсёды з Леніным: [Паэма] // Хрэстаматыя па беларускай савецкай літаратуры. Мн.; Навагоднія пажаданні; Ідзе Першамай; Бачу я ўсюды Веру Харужую; Камсамольцам Беларусі: [Вершы] // Чырвоныя лісткі календара. Мн.; Прысяга байца за мір: [Верш] // Беларусь. № 1; Ты мне ўяўляешся такою...: [Верш] // Бярозка. № 12; Сыны: [Верш] // Маладосць. № 6; «Заўсёды з Леніным»: Урывак з паэмы // Вяч. Мінск.

30 чэрв.; «Перажыў ты грозных шмат часін...»: [Верш] // Голас Радзімы. 3 мая; Быць камуністам: [Верш] // Мін. праўда. 20 студз.

1985. Я адтуль...; Долар-забойца; Каб толькі не было вайны...: [Вершы] // Воляй азорыцца свет. Мн.; Тайны; Бярэзінскі запаведнік; Як мы артыстамі былі...; «Паміж лясными шатамі...»; Ячэйка; Валрэйкомаўскі кур'ер; Мой човен; Я пасадзіў тры жалуды; Цаню адзінку-мастака...»; Я прашу цябе, мастацтва...; Калі ласка!; Я чалавек; А ты ідзі!: [Вершы] // Духмяныя верасы. Мн.; Пісьмо землякам; Помста; Партызан Бумажкоў; Партызанскі марш; Кастусь Каліноўскі; Лясныя рыцары; Партызанскі тэлеграф; Партызанская любоў; Партызанскі пчаляр; І Беларусь і партызан: [Вершы] // Партызаны, партызаны... Мн.; Калі я крою бохан хлеба...; Наша змена; А ты ідзі!: [Вершы] // Твой зорны час. Мн.; Такім мы яго ведалі // Успаміны пра Ілью Гурскага. Мн.; Прысяга сэрцам; Лясная школа; Чырвоныя кветкі: [Вершы] // Бярозка. № 6; Моладзь свету: [Верш] // Вясёлка. № 6; Белорусская литература в борьбе за мир; Дружба навечно нас сплотила // Лит. обозрение. № 7; Ах, каб мне радасць зноў такую; «Убранне кожнае птушыне...»; А я нічога не хаваю; «Паэт сапраўдны...»; Талака: [Вершы] // Голас Радзімы. 27 чэрв.; Дням новым песня; Аб сабе; «Я так люблю»: [Вершы] // ЛіМ. 14 чэрв.

1.4.

К у т а т э л і А. Тварам у твар: Раман / З груз. Мн., 1936.

Я н о ў с к і Ю. Коннікі: Раман / З укр. Мн.; 1936; Мн., 1937.

М а я к о ў с к і У. Выбр. тв. / З рус. Мн., 1940.

М а р ш а к С. Мы ваенныя: Вершы / З рус. Мн., 1941.

Б а ж а н М. Выбр. тв. / З укр. Мн., 1954.

М а я к о ў с к і У. Уладзімір Ільіч Ленін: Паэма / З рус. Мн., 1969.

М а я к о ў с к і У. Уладзімір Ільіч Ленін: Паэма / З рус. Мн., 1987 / Бел., рус.

1930. К а г а н А. Турксіб: [Верш] / З яўр. // Камунар Магілёўшчыны. 9 сак.

1931. К ю л я ў к о ў К. Нікадзім: [Верш] / З балг. // Маладняк. № 2.

1933. Л і ф ш ы ц М. «...Хай дні пакуты і згрызот...»: [Верш] / З яўр. // ЛіМ. 18 вер.; Ч а п у р н ы З. Прызыў: [Верш] / З укр. // Чырв. змена. 5 вер. / Сааўт. пер. П. Глебка.

1934. М а с э н к а Т. Рапарт Сталіну: [Верш] / З укр. // ЛіМ. 28 лют.

1935. М а с а ш в і л і І. Вершы з Грузіі: Вечар; Плытагоны спяваюць па начах; Самец-фазан; Алень— аленя травой частуе; Арол і змяя; Ноч над возерам: [Вершы] / З груз. // Полымя. № 8; Х а р ы к І. Ноч у Бірабіджане: [Верш] / З яўр. // Полымя рэвалюцыі. № 11; Звязда. 17 ліст.; Л о р д к і п а н і д з е К. Арменіі: [Верш] / З груз. // ЛіМ. 22 жн.; Я г о ж. Канец паэмы: [Верш] / З груз. // Там жа. 31 жн.; М а я к о ў с к і У. Уладзімір Ільіч Ленін: Урывак з паэмы / З рус. // Там жа. 28 снеж.; М а с а ш в і л і І. Лірычныя эскізы / З груз. // Чырв. змена. 11 ліст.

1936. М а я к о ў с к і У. Уладзімір Ільіч Ленін: (Урыўкі з паэмы); Г а л о д н ы М. Таварышу; Цішыня; Карманьёла: [Вершы]; К а р н і л а ў Б. Камандарм: [Верш] / З рус. // Анталогія рускай савецкай паэзіі. Мн.; М а я к о ў с к і У. Уладзімір Ільіч Ленін: (Урывак з паэмы) / З рус. // Полымя рэвалюцыі. № 1; З а р' я н Н. Сталін: [Верш] / З арм. // Звязда. 5 студз.; ЛіМ. 12 студз.; М а я к о ў с к і У. Уладзімір Ільіч Ленін: Урывак з паэмы / З рус. // Звязда. 21 студз.; 14 крас.; 24 кастр.; Т ы ч ы н а П. Кангрэс абароны культуры / З укр. // Звязда. 10 лют.; ЛіМ. 11 лют.; Т а в і д з е Т. Тут — Грузія мая!: Урывак з паэмы «Усім сэрцам» / З груз. // Звязда. 26 лют.; П і с ь м о працоўных Савецкай Грузіі правадыру народаў вялікаму Сталіну: [Верш] / З груз. // Звязда. 27 лют.; ЛіМ. 29 лют. / Пер. у сааўт.; Р ы л ь с к і М. Песня пра Сталіна / З укр. // Звязда. 27 крас.; В у р г у н С. Каўказ: [Верш] / З азерб. // ЛіМ. 6 студз.; Горская песня пра Сталіна / З мовы Дагестана // Там жа. 7 ліст.; К а м я н е ц к і Г. Мы з вамі: [Верш] / З яўр. // Там жа. 12 ліст.; Ш а п а р а ў А. Заклік: [Верш] / З рус. // Там жа. 12 ліст.; С у р к о ў А. Жалобны шлях: [Верш] / З рус. // Там жа. 1 снеж.; М а я к о ў с к і У. Урывак з паэмы «У. І. Ленін» / З рус. // Чырв. змена. 22 крас.

1937. М а я к о ў с к і У. Урывак з паэмы «Уладзімір Ільіч Ленін» / З рус. // Полымя рэвалюцыі. № 1; В і р т а н е н Я. Сталін і радзіма; Песня карэла / З фін.; В у р г у н С. На варце сонца / З азерб.; І ш э м г у л а ў Б. Кастрычнік / З башк.: [Вершы] // Там жа. № 5; Д ж а м б у л. Песня пра братэрства: [Верш] / З каз. // Там жа. № 7; Л а х у ц і А. Ленін жыве! / З тадж.; Т а б і д з е Т. Эрнсту Тэльману / З груз.: [Вершы] // Там жа. № 9—10; М а я к о ў с к і У. Уладзімір Ільіч Ленін: Урывак з паэмы / З рус. // Звязда. 21 студз.; ЛіМ. 22 студз.; Піянер Бел. 22 студз.; Чырв. змена. 21 студз.; П у ш к і н А. Палтава: Паэма. Гл. XXIV / З рус. // Звязда. 9 ліст.; З а р' я н Н. Ленін: [Верш] / З арм. // Там жа. 22 крас.; Я г о ж. Клятва ордэнаносца: [Верш] / З арм. // ЛіМ. 23 мая; В і р т а н е н Я. Вечар: [Верш] / З фін. // Там жа. 15 чэрв.; Л а х у ц і А. Меч-пераможац: [Верш] / З тадж. // Там жа. 23 ліп.; Д ж а м б у л. Песня пра брацтва: [Верш] / З каз. // Чырв. змена. 2 чэрв.

1938. М а я к о ў с к і У. Уладзімір Ільіч Ленін: (Урывак з паэмы) / З рус.; Д ж а м б у л. Песня пра братэрства / З каз.; Ш а р а п а ў А. Заклік: [Верш] / З рус. // Зборнік для гурткоў мастацкай самадзейнасці. Мн.; Ш а ў ч э н к а Т. «Як бы вы зналі, панічы...»; Муза, Доля, Сёстры; «І залатое, й дарагое...»; «Гатова! Парус мы напялі...»: [Вершы] / З укр. // ЛіМ. 6 кастр.; П а ў л е н к а П. Дзявочая песня / З рус. // Там жа. 11 снеж.; М а я к о ў с к і У. Уладзімір Ільіч Ленін: (Урывак) / З рус. // Камунар Магілёўшчыны. 14 крас.

1939. З а р' я н Н. Ленін: [Верш] / З арм. // Полымя. № 1; Ш а ў ч э н к а Т. Юрадзівы: [Верш] / З укр. // Там жа. № 3; Звязда. 28 студз.; Г а л а в а н і ў с к і С. Паэтава доля; Трагедыя / З укр. // Там жа. № 3; Ш а ў ч э н к а Т. «Цячэ вада з-пад явару...»; Гімн манашак: [Вершы] / З укр. // Бальш. Пал. 3 сак.; Б е з ы м е н с к і А. Песня начальніка палітаддзела: [Верш] / З рус. // ЛіМ. 20 студз.; Ш а ў ч э н к а Т. І Архімед, і Галілей...: [Верш] / З укр. // Піянер Бел. 5 сак.; Я г о ж. Гімн манашак; І Архімед, і Галілей...; Цячэ вада з-пад явару: [Вершы] / З укр. // Чырв. змена. 26 лют.

1940. М а я к о ў с к і У. Уладзімір Ільіч Ленін: [Паэма] / З рус. // Маякоўскі У. Выбр. тв. Мн.

1941. Ш а ў ч э н к а Т. «Зараслі шляхі шыпамі...»; «Зацвіла ў даліне...»; «У нашым раі на зямлі...»; «На вялікдзень, на саломе...»; «Было, раблю што, ці гуляю...»; «Бывае, часам і стары...»; «Мы людзі гордыя й дурныя...»; «І залатое, й дарагое...»; «Мы разам некалі раслі...»; «Гатова. Парус мы напялі!..»; Пятрусь; «Мы восенню падобны троху...»; «Лічу ў няволі дні і ночы...»; «Шляхамі рознымі пайшлі...»; «Не малілася за сына...»; «Як бы вы зналі, панічы...»; «І станам гнуткім і красою...»; «Агні гарaць, музыка грае...»; «Ці то нядоля ды няволя...»; «На чорта лысага я трачу...»; «І сёння сніцца: пад гарою...»; Юрадзівы; Доля; Муза; Сон («На паншчыне пшаніцу жала...»); «Я не нязджаю, няўрокам...»; Марку Ваўчку; Сястры; «Калісь, дурною галавою...»; Наследаванне Эдуарду Саве; «Ой, дуброва — цёмны гаю...»; Малітвы; «Над Дняпроўскаю вадою...»; «Раслі мы разам, узраслі...»; «Свеце ясны! Свеце ціхі!..»; Лукер'і; Н. Я. Макараву; «І Архімед, і Галілей...»; «Хаця ляжачага й не б'юць...»; «І тут і ўсюды — скрозь пагана...»; «О людзі! Людзі-небаракі!..»; «Цячэ вада з-пад явара...»; «Аднойчы я іду ўначы...»; «Ці не пакінуць нам, нябога...»: [Вершы] / З укр. // Шаўчэнка. Выбр. тв. Мн.; Т ы ч ы н а П. Партыя вядзе: [Верш] / З укр. // Звязда. 28 студз.; Я г о ж. Другая песня трактарысткі; Як Алесю Кулік бабы зямлёю абкідалі: [Верш] / З укр. // ЛіМ. 1 лют.; М а я к о ў с к і У. Уладзімір Ільіч Ленін: Урывак з паэмы / З рус. // Піянер Бел. 22 студз.

1946. Р ы л ь с к і М. Ліст да роднага краю: [Верш] / З укр. // Беларусь. № 11—12; М і х а л к о ў С. Песня юных піянераў / З рус. // Бярозка. № 2; П р а к о ф' е ў А. Расія: Паэма / З рус. // Полымя. № 5; Я г о ж. З паэмы «Расія»: Урывак / З рус. // ЛіМ. 30 крас.

1947. Р ы л ь с к і М. Медны коннік: [Верш] / З укр.

// Полымя. № 1; О с і н Д. Брэсцкія партызаны: [Верш] / З рус. // Там жа. № 3; М а с э н к а Т. Прароцтва: [Верш] / З укр. // Там жа. № 6.

1948. П р а к о ф ' е ў А. Расія: Паэма / З рус. // Пракоф'еў А. Выбр. вершы. Мн.; Ш а ў ч э н к а Т. Хіба самому напісаць; «Мы людзі гордыя й дурныя...»; І залатое, і дарагое; Мы разам некалі раслі; Гатова! Парус мы напялі; Лічу ў няволі дні і ночы; Шляхамі рознымі пайшлі; Не малілася за сына; Як бы вы зналі, панічы; Ці то нядоля, ці няволя; Мой божа мілы, зноўку ліха; Юрадзівы; Доля; Муза; Слава; Я не няздужаю, няўрокам; Марку Ваўчку; Сястры; Калісь, дурною галавою; «Свеце ясны! Свеце ціхі!»; Лукер'і; Л. (Пастаўлю хату і пакоік); Не наракаю я на бога; Дні маладосці праміналі; «Хаця ляжачага й не б'юць...»; І тут, і ўсюды — скрозь пагана; О людзі! Людзі-небаракі; Аднойчы я іду ўначы; Бывалі войны і вайсковыя сваркі; Ці не пакінуць нам, нябога; У нашым раі на зямлі; Было, раблю што, ці гуляю; Бывае, часам і стары; І станам гнуткім і красою; Сон: (На паншчыне пшаніцу жала); Цябе лілеяй бачу тою; Фёдару Іванавічу Чарненку; Ой, маю я вочкі, родная маці; Гімн манашак; Над Дняпроўскаю вадою; Ктытароўна-Неміроўна; Сышліся, сэрцы паядналі: [Вершы] / З укр. // Шаўчэнка Т. Выбр. вершы і паэмы. Мн.; А б р а д о в і ч С. Гвардзейцы: [Верш] / З рус. // Полымя. № 2.

1949. П у ш к і н А. «Зіма. Што нам рабіць...»: [Верш] / З рус. // Пушкін А. Выбр. тв. Мн.; М а с э н к а Т. Прароцтва: [Верш] / З укр. // Янку Купалу. Мн.

1950. М а я к о ў с к і У. Уладзімір Ільіч Ленін: Урыўкі з паэмы / З рус. // Полымя. № 4; За Радзіму. 22 крас.; Звязда. 22 крас.; ЛіМ. 22 крас.; П р а к о ф ' е ў А. Свету — мір!: [Верш] / З рус. // ЛіМ. 23 снеж.; М а я к о ў с к і У. Уладзімір Ільіч Ленін: Паэма / З рус. // Наст. газ. 13 крас.; Чырв. змена. 11 крас.

1951. Т ы ч ы н а П. Танец на мячы; Над Бранскімі лясамі: [Вершы] / З укр. // Полымя. № 1;

1952. І с а к о ў с к і М. Ля маўзалея Леніна; Песня пра Сталіна; Ляцелі на фронт самалёты: [Вершы] / З рус. // Ісакоўскі М. Выбр. тв. Мн.; М а я к о ў с к і У. Уладзімір Ільіч Ленін: Паэма / З рус. // Маякоўскі У. Выбр. тв. Мн.; Р ы л ь с к і М. Галінка вярбы; Медны коннік: [Вершы] / З укр. // Рыльскі М. Выбр. тв. Мн.; Т ы ч ы н а П. Над Бранскімі лясамі; Танец на мячы; Р ы л ь с к і М. «Беларусь...»; С а с ю р а У. За кроў дзяцей сваіх; Б а ж а н М. Клятва; М а л ы ш к а А. Тарас; Балада пра паэта; У п е н і к М. Арлінае гняздо: [Вершы] / З укр. // Украінская савецкая паэзія. Мн.; Ш а ў ч э н к а Т. Зараслі шляхі шыпамі; Зацвіла ў даліне; У нашым раі на зямлі; На вялікдзень, на саломе; Было, раблю што, ці гуляю; Бывае, часам і стары; Хіба самому напісаць; Мы людзі гордыя й дурныя; І залатое, й дарагое; Мы разам некалі раслі; Гатова! Ветразь мы напялі; Мы восенню падобны троху; Лічу ў няволі дні і ночы; Шляхамі рознымі пайшлі; Не малілася за сына; Пятрусь: (Паэма); Мне вось здаецца, я не знаю; Як бы вы зналі, панічы; Бывае, у няволі часамі згадаю; І станам гнуткім і красою; Агні гараць, музыка грае; Ці то нядоля, ці няволя; На чорта лысага я трачу; І сёння сніцца: пад гарою; Мой божа мілы, зноўку ліха; Маскалёва крыніца (1857); Юрадзівы; Доля; Муза; Слава; Сон (На паншчыне пшаніцу жала); Я не няздужаю, няўрокам...; Наследаванне 11 псалму: Марку Ваўчку; Ісаія. Глава 35 (наследаванне); П. П. (Цябе лілеяй бачу тою); Фёдару Іванавічу Чарненку; Ой, маю я вочкі, родная маці; Сястры; Калісь дурною галавою; Калі б ты, Багдане п'яны; Ва Іудзеі ва дні оны; Наследаванне Эдуарду Саве; Наследаванне Іезекіілю; Осія. Глава XIV (наследаванне); Дзяўчыначка-чорнаброўка; Ой, дуброва — цёмны гаю; Наследаванне Сербскаму; Малітва; На думкі мне ў той час з'явіўся; Плач Яраслаўны; Памёр муж велі ў власяніцы; Гімн манашак; Над Дняпроўскую вадою; Раслі мы разам, узраслі; Свеце ясны! Свеце ціхі!; Лікеры; Н. Я. Макараву; І Архімед, і Галілей; Л. (Пастаўлю хату і пакоік); Не наракаю я на бога; Саул; Дні маладосці праміналі; Ктытароўна-Неміроўна; Хаця ляжачага й не б'юць; І тут і ўсюды — скрозь пагана; О людзі! Людзі-небаракі!; Калі б з кім сесці, хлеба з'есці; І дзень ідзе, і ноч ідзе; Цячэ вада з-пад явара; Аднойчы я іду ўначы; Бывалі войны й вайсковыя сваркі; Н. Т. (Кума, пакутная без краю); Сышліся, сэрцы паядналі; Кума мая і я; Ці не пакінуць нам нябога: [Вершы] / З укр. // Шаўчэнка Т. Кабзар. Мн.; М а я к о ў с к і У. Уладзімір Ільіч Ленін: Урывак з паэмы / З рус. // Полымя. № 1; І с а к о ў с к і М. Песня пра Сталіна; Ляцелі на фронт самалёты; Ля маўзалея Леніна: [Вершы] / З рус. // Там жа. № 6; Т в а р д о ў с к і А. Крэмль зімняй ноччу; Памяці Леніна; Мужычок гарбаты: [Вершы] / З рус. // Там жа. № 7; І с а к о ў с к і М. Песня пра Сталіна: [Верш] / З рус. // Мін. праўда. 30 ліст.

1953. М а л ы ш к а А. «Твая душа ідзе са мной...»; Балада пра паэта; Тарас: [Вершы] / З укр. // Малышка А. Выбр. тв. Мн.; М а я к о ў с к і У. Уладзімір Ільіч Ленін: (Урывак з паэмы); П р а к о ф ' е ў А. Расія: (Урыўкі з паэмы); І с а к о ў с к і М. Ля маўзалея Леніна: [Верш] / З рус. // Руская савецкая паэзія. Мн.; Т в а р д о ў с к і А. Мужычок гарбаты; Крэмль зімняй ноччу; Памяці Леніна; І. П: [Вершы] / З рус. // Твардоўскі А. Выбр. тв. Мн.; М а я к о ў с к і У. Уладзімір Ільіч Ленін: (Урывак з паэмы) / З рус. // Звязда. 21 студз.; Я г о ж. Партыя: (Урывак з паэмы «Уладзімір Ільіч Ленін») / З рус. // Там жа. 30 ліп.; Калг. праўда. 30 ліп.; Я г о ж. Уладзімір Ільіч Ленін: (Урывак з паэмы) / З рус. // Мін. праўда 19 ліп.

1954. Б а ж а н М. Клятва; Скалы Дуўра; Біг-Бен; Вандроўны джэнтэльмен; Змрок у Гайд-парку; Салдацкая балада; У Стрэтфардзе на Эйвоне; На Шатландскай дарозе; Успамін пра Бёрнса; Сустрэча ў Шэфільдзе!: [Вершы] / З укр. // Бажан М. Выбр. тв. Мн.; Т ы ч ы н а П. Над Бранскімі лясамі; Танец на мячы: [Вершы] / З укр. // Тычына П. Выбр. тв. Мн.; М і х а л к о ў С. Песня піянераў Савецкага Саюза / З рус. // Бярозка. № 10; М а я к о ў с к і У. Уладзімір Ільіч Ленін: (Урывак з паэмы) / З рус. // Гомел. праўда. 21 студз.

1957. Р ы л ь с к і М. Лясныя гвалдзікі; Дар і адарунак: [Вершы] / З укр. // Дзень украінскай паэзіі—57. Мн.; Н а г н і б е д а М. Дарога на поўдзень; Лес: [Вершы] / З укр. // Нагнібеда М. Песня з Украіны. Мн.; М а к с і м о в і ч Д. Каханне; В і т э з Г. Дуб; Эпітафія: [Вершы] / З серб. // ЛіМ. 13 ліп.; Ф р у н з е Э. Сэрца; Ніколі не забыць; Калі запамінался першая зорка: [Вершы] / З рум. // Там жа. 16 кастр.; М а я к о ў с к і У. Уладзімір Ільіч Ленін: [Урывак з паэмы] / З рус. // Ніва. 20 студз.

1958. В е н ц л а в а А. А няўжо ўсё мне?; М а з у р у н а с У. Ты на варце стаіш, генерал!; М е ж а л а й ц і с Э. Песня пра Нёман; Ц і л ь в і ц і с Т. У горадзе Ульянаўску: [Вершы] / З літ. // Галасы сяброў. Мн.; П а л е ц к і с Ю. Беларусі: [Верш] / З літ. // Звязда. 29 студз.; Ц і л ь в і ц і с Т. У горадзе Ульянаўску: [Верш] / З літ. // Маг. праўда. 23 мая; М е ж а л а й ц і с Э. Песня пра Нёман: [Верш] / З літ. // Мін. праўда. 21 мая.

1959. А л е й н і к С. Народны артыст; Так званыя сябры; Даніла Жук — кандыдат навук: [Вершы] / З укр. // Алейнік С. Гумар і сатыра. Мн.; С у д р а б к а л н Я. Ленін; Пра чалавека; Памяці Купалы: [Вершы] / З лат. // Ветрык, вей! Мн.; А л е й н і к С. Народны артыст: [Верш] / З укр. // Полымя. № 11; С у д р а б к а л н Я. Памяці Купалы: [Верш] / З лат. // ЛіМ. 27 чэрв.

1960. Л у п а н А. Зорка; Уступ у баладу; Працадзень: [Вершы] / З малд. // Паэты сонечнай Малдовы. Мн.; С а с ю р а У. За кроў дзяцей сваіх; «Дзесь белы камень воды точаць...»; «У клець яны ўвайшлі...»; «Як не любіць той край, дзе ўпершыню пабачыў...»; Лісткі; «Ішоў малым праз поле, рэчку...»: [Вершы] / З укр. // Сасюра У. Выбранае. Мн.; Л у п а н А. Зорка: [Верш] / З малд. // Бярозка. № 9; П р а к о ф ' е ў А. Новыя вершы: «Паэзія, мая трывога!..»; Амаль над самым плёсам...; Запрашэнне ў падарожжа; На тэмы самакрытыкі / З рус. // Полымя. № 11; Г р ы б а ч о ў М. Паездка ў госці; Каля мора: [Вершы] / З рус. // ЛіМ. 16 снеж.

1961. Б р а н е ў с к і У. Пяцьдзесят: [Верш] / З пол. // Бранеўскі У. Дарогай дзён. Мн.; П р а-

к о ф ' е ў А. На тэмы самакрытыкі; Запрашэнне ў падарожжа; Амаль над самым плёсам...; «Паэзія, мая трывога!..»; «А вершы? Радасць вы і гора...»: [Вершы] / З рус. // Пракоф'еў А. Прызнанне ў любві. Мн.; Ш а ў ч э н к а Т. «Я не нязнаю, няўрокам...»: [Верш] / З укр. // Бярозка. № 3; Т в а р д о ў с к і А. Новая зямля: [Верш] / З рус. // Полымя. № 7; П р а к о ф ' е ў А. Запрашэнне ў падарожжа: [Верш] / З рус. // Калг. праўда. 9 жн.; С а ф р о н а ў А. Радзіма: [Верш] / З рус. // ЛіМ. 20 студз.; Ш а ў ч э н к а Т. «І тут і ўсюды...»: [Верш] / З укр. // Наст. газ. 11 сак.; Т в а р д о ў с к і А. Новая зямля: [Верш] / З рус. // Там жа. 12 жн.

1962. С у д р а б к а л н Я. Памяці Купалы: [Верш] / З лат. // Народны паэт Беларусі. Мн.

1963. Б а й р а н Д. Песня для лудзітаў: [Верш] / З англ. // Байран Д. Выбранае. Мн.; М а я к о ў с к і У. Партыя, Ленін: Урывак з паэмы / З рус. // Бярозка. № 7.

1964. Ш а ў ч э н к а Т. У той хаціне, у раі...: [Верш] / З укр. // Бярозка. № 3; Я г о ж. «Як на свеце мне журыцца...»; «І дзень ідзе, і ноч ідзе...»; Гімн манашак; «О людзі! Людзі-небаракі...»: [Вершы] / З укр. // Вожык. № 5 / Сааўт. пер. А. Куляшоў; Х е л е м с к і Я. Чалавек у шпіталі: [Верш] / З рус. // Маладосць. № 1; Ш а ў ч э н к а Т. «Я не нязнаю, няўрокам...»: [Вершы] / З укр. // Мін. праўда. 8 сак.; Я г о ж. Сон.: [Верш] / З укр. // Піянер Бел. 6 сак.

1968. С у д р а б к а л н Я. Памяці Купалы: [Верш] / З лат. // Табе, Беларусь. Мн.

1969. С у д р а б к а л н Я. Памяці Купалы: [Верш] / З лат. // Судрабкалн Я. Яшчэ адна вясна. Мн.; Т у м а н я н А. Пралог; Даўняе благаславенне: [Вершы] / З арм. // Туманян А. Лірыка. Мн.; Х а р ы к І. Наша мужнасць; Ноч на Далёкім Усходзе: [Вершы] / З яўр. // Харык І. Выбранае. Мн.

1970. Г е л а в а н і М. Радзіме: [Верш] / З груз. // Гелавані М. Клятва. Мн.; М а я к о ў с к і У. Уладзімір Ільіч Ленін: З паэмы / З рус. // З Леніным заўсёды Беларусь. Мн.; С у д р а б к а л н Я. Памяці Купалы: [Верш] / З лат. // Голас Радзімы. № 14.

1971. Н а г н і б е д а М. Лес; Дарога на поўдзень: [Вершы] / З укр. // Нагнібеда М. Трэцяе спатканне. Мн.; Н я к р а с а ў М. «Я за тое глыбока сябе асудзіў...»; «У цёмнае глушы, у вёсачцы паўдзікай...»; Закаханаму: [Вершы] / З рус. // Някрасаў М. Лірыка. Мн.; В а л е с Ж. «Дваццаць восьмае. Май...»: [Верш] / З фр. // Паэты Парыжскай Камуны. Мн.; Ш ч а в і н с к і Ю. Строфы пра Лодзь: [Верш] / З пол. // Сел. газ. 12 дек.

1972. Ш ч а в і н с к і Ю. Строфы пра Лодзь: [Верш] / З пол. // Горад мільённы і мы. Мн.; Э м і н Г. Наступнаму; «Я прадчуваю...»: [Вершы] / З арм. // Эмін Г. Песні Арменіі. Мн.; С у д р а б к а л н Я. Памяці Купалы: [Верш] / З лат. // Бярозка. № 7.

1973. М а я к о ў с к і У. Партыя: З паэмы «Уладзімір Ільіч Ленін» / З рус. // Звязда. 19 ліп.; Н а с і м і І. Рубаі / З азерб. // ЛіМ. 14 вер.

1974. Х е л е м с к і Я. Мне б зіму, ды каб снягі...: [Верш] / З рус. // Беларусь. № 1; Я г о ж. Спалілі ўсё...: [Верш] / З рус. // Там жа. № 7.

1975. М а я к о ў с к і У. Уладзімір Ільіч Ленін: (З паэмы) / З рус. // Камуністы. Мн.; Т ы ч ы н а П. Танец на мячы: [Верш] / З укр. // Украінская савецкая паэзія. Мн. Т. 1; М а з у р у н а с У. Ты на варце стаіш генерал: [Верш] / З літ. // Звязда; 27 лют.; Б а ж а н М. Клятва: [Верш] / З укр. // Там жа. 18 чэрв.

1976. Н і я з і Х. Няхай жывуць Саветы!: [Верш] / З узб. // Ниязи Х. Да здравствуют Советы! Ташкент; Ц і х а н а ў М. У Мінску ў дні трыццацігоддзя Перамогі: [Верш] / З рус. // Звязда. 3 ліп.

1977. М і х а л к о ў С., Э л ь - Р э г і с т а н Г. Гімн Саюза Савецкіх Сацыялістычных Рэспублік / З рус. // Беларусь. № 10; Коммунист Бел. № 9; Звязда. 27 жн.; ЛіМ. 2 вер.; Сов. Бел. 27 авг. / Пер. у сааўт.

1978. Ц і х а н а ў М. У Мінску ў дні трыццацігоддзя Перамогі: [Верш] / З рус. // Ціханаў М. Спасцігнне. Мн.

1979. Х е л е м с к і Я. «У рускім перакладзе...»; Астапава: [Вершы] / З рус. // ЛіМ. 27 ліп.

1980. Н а г н і б е д а М. Дабрыня; Падзяка доктару; «Я жыў паміж слаўных паэтаў...»; З юнацкага сшытка; Зялёная паэма; «Сам не знаю чаму...»; «Будзь благаслаўлёны дар світання...»: [Вершы] / З укр. // Беларусь. № 4.

1982. М а с э н к а Т. Прароцтва / З укр.; С у д р а б к а л н Я. Памяці Купалы / З лат.: [Вершы] // Нам засталася спадчына. Мн.

1983. М а я к о ў с к і У. Уладзімір Ільіч Ленін: (З паэмы) / З рус. // Братэрства. Мн.; Я г о ж. Ленін і партыя: Урывак з паэмы «Уладзімір Ільіч Ленін» / З рус. // Бярозка. № 7; Я г о ж. Уладзімір Ільіч Ленін: (Урывак з паэмы) / З рус. // Полымя. № 7;

1984. Ш а ў ч э н к а Т. «Цячэ вада з-пад явара...»: [Верш] / З укр. // Ад круч дняпроўскіх. Мн.; С у д р а б к а л н Я. Памяці Купалы: [Верш] / З лат. // Латышская савецкая паэзія. Мн. Т. 1; Б а ж а н М. Клятва: [Верш] / З укр. // Ля вечнага агню. Мн.

1985. Г е л а в а н і М. Радзіме: [Верш] / З груз. // Дружная з сонцам. Мн.

1.5.

На абхазскую мову. Памылка: [Верш] / Пер. П. Бебія // Апсны капш. 1972. 27 крас.

На аварскую мову. Замана: [Верш] // Багіараб байрахь. 1972. 9 дек.; Ленинил декрет: [Верш] // Там жа. 1980. 19 апр.

На азербайджанскую мову. Кунлэр кечир...; Ше'рлар-ва поемалар. Бакы, 1964.

Белорусия язычысы: Низами харлэри бутуп совет халчынын малыдыр // Коммунист. 1947. 23 сент.; Тахыл: [Верш] / Тэрч. М. Сейидзадэ // Азербайчан канчлэри. 1948. 10 марта; Олайдым: [Верш] / Тэрч. Г. Бейуказа // Бачар шэфэглэри китаб. Бакы, 1949; Эдэбийят газети. 1949. 25 ијун; Настјачан: [Верш] / Тэрч. Г. Бејукага // Гасымзадэ Б. Бачар шэфэглери. Бакы, 1949; Ингилаб вэ мэдэнијэт. 1949. № 1; Догма шэчэр: [Верш] / Тэрч. М. Сейидзадэ // Азэрбайчан кэнчлэри. 1949. 28 јанв.; Олајдым: [Верш] / Тэрч. Г. Бејукага // Эдэбийят гэзети. 1949. 25 ијун.; Ана: [Верш) / Тэрч. Г. Гасымзадэ // Азэрбайчан гадыны. 1951. № 3; Мэним вэтэним: [Верш] / Тэрч. Э. Тэл'эт // Эдэбийят газети. 1953. 28 февр.; Эсил Амэркалы: [Верш] / Тэрч. М. Рзачулузадэ // Эдэбийят вэ инчэсэнэт. 1962. 9 ијун.; Чэмитэ Ленин илэ: Поема / Тэрч. Э. Чэмил // Азербајчан. 1964. № 1; Хирасиманы унутајын; Урэк; Дач нанэсинин этри; Гичэк агмасыны кезлэјирэмен: [Вершы] / Тэрч. Э. Чэмил // Эдэбийят вэ инчэсэнэт. 1964. 1 февр.; Чэмитэ севчэјэм: С. Вурчунун анадан алмасынын чоиллији мунасибэты илэ // Азерб. кэнчлэри. 1966. 20 мај; 2000-чи ил!: [Верш] / Тэрч. Х. Рза // Там жа. 1967. 27 авг.; О заман ки, кэмэрем...; Гафгазлы достума: [Вершы] / Тэрч. Х. Рза // Бакы. 1967. 25 авг.; Белорус бачары: [Верш] / Тэрч. Х. Рза // Коммунист. 1967. 25 авг.; Сучаггында дастан: [Верш] / Тэрч. Х. Рза // Совет кэнди. 1967. 24 авг.; Тукэнмэздир кезэллик: [Верш] // Эдэбийят вэ инчэсэнэт. 1967. 26 авг. Белорус бачары; Поезијанын зирвоси: Вагифин анадан олмасынын 250 иллијй муна сибэти илэ // Эдэбийят вэ инчэсэнэт. 1968. 16 нојабр.; 2000-чи ил / Тэрч. Х. Рза; Аччагајын ачычы / Тэрч. Н. Чэсэнзадэ: [Вершы] // Азербајчан. 1972. № 6; Миннэтдарлыг: [Верш] / Тэрч. К. Фэзли // Там жа. 1972. № 12; Мэним јол јолдашым: [Верш] / Тэрч. Б. Адил // Улдуз. 1972. № 12; Лирика дэфтэриндэн: Урэк: [Вершы] / Тэрч. Т. Мачмуд // Азербајчан. 1975. № 9; Торачаі: [Верш] // Кејэрчин. 1975. № 10; Гэлбин анды: [Верш] / Тэрч. Э. Чэмил // Азерб. пионери. 1975. 3 окт.; Чэмишэ Ленинлэ: [Верш] / Тэрч. К. Фэзли // Бакы. 1975. 3 сент.; Мачкул. 1975. 27 сент.; Чичэк ачмасыны кэзлэјирэм: [Верш] / Тэрч. Э. Чэмил // Совет. Кэнди. 1975. 9 сент.; Бруклин корпусуу јанында мајаковскинин чеікэлі: [Верш] / Тэрч. Х. Рза // Эдэбийят вэ инчэсэнэт. 1977. 1 јанв.; Бири варды...: [Апавяданне] / Тэрч. М. Миркишијев // Белорус чекајэлэри. Бакы, 1982; Совет эскэри: [Верш] / Тэрч. Р. Зэка // Коммунист. 1982. 3 јанв.

На алтайскую мову. Ленин «Правданы» кычырат: [Верш] / Пер. В. Качканаков // Алтайдын Чолмоны. 1986. 5 май.

На англійскую мову. Donya-Daniel: A. Story / Transl. M. Mintz, L. Martzinovich. Minsk, 1985.

Do Not Forget Hiroshima! / Transl. D. Pottenberg // Soviet Literature. 1959. Nr. 1; Why Did I Become a Poet?; The Leaf; Pledge of the Heart / Transl. T. Botting, I. Zheleznova // Soviet Literature. 1962. Nr. 8; If Only I Were...; Vou' re My Own Honey-Bee; Rye Bread; Raindrop / Transl. G. Evans // Soviet Literature. 1965. Nr. 7. Raindrop / Transl. G. Evans // Голас Радзімы. 1967. № 39; Study... // Soviet Literature. 1970. Nr. 3; Bielaruś (extracts); Nadzia-Nadziejka; Such an hour, also...; A drop of blood; I want no more; A footpath near New York; My native song / Transl. V. Rich // Like Water, Like Fire. London, 1971; People's Poet of Byelorussis: (On the occasion of Yakub Kolas' 90 th birthday) // Soviet Literature. 1972. Nr. 10; Rye Bread; The Oakleaf / Transl. G. Evans, O. Shartse // Soviet Literature. 1972. Nr. 11; Hope, Little Hopeful; Dawn Choir; Autumn Goes; Skylark; The Beginning; The Book of Spring; The Roads to the Front; Should my friends to know it... / Transl. W. May // Fair Land of Byelorussia. M., 1976; Along the Path Shown by the Party // Soviet Literature. 1976. Nr. 2; The Wonder-Bridge / Transl. P. Tempest // Soviet Literature. 1977. Nr. 7; The Wonder-Bridge; The Oakleaf / Transl. P. Tempest, O. Sharste // Soviet Literature. 1980. Nr. 6; Reigning by Right in the Hearts of the People / Transl. W. May // Land of the Soviets in Verse and Prose. M., 1982. Vol. 1; The Sky / Transl. W. May // Soviet Literature. 1983. Nr. 3.

На армянскую мову. Матросы: [Верш] / Пер. М. Херанян // Светлы шлях. Эрэван, 1953; Надзя-Надзейка; Кастусь Каліноўскі; Развітальны хлеб; Палессе; Мае беларусы за справу; Хай будзе: [Вершы] / Пер. А. Варданян // Анталогія беларускай літаратуры. Эрэван, 1957; Сэрца; Жаваранак: [Вершы] / Пер. В. Даўцян // Гракан церт. 1962. 11 мая; А ты ідзі: [Верш] / Пер. Г. Стамболцян // Там жа. 1972. 22 снеж.

На асецінскую мову. Зээрлэеии эрд...: [Верш] / Дзугаев Г. тэлм // Фидиузег. 1969. № 1; Зээрдэе: [Вершы] / Гафез тэлм // Там жа. 1975. № 8; Куы бафарсай; Тулдзы сыфтэер: [Вершы] / Тедсев А. тэлм. // Сов. Ирыстон. 1975. 25 июнь; Поэзи; Зээрдэе; Фэеззэеджы рагвидыц...; Зымэеджы; Зээрдэейы ард: [Вершы] / Дзугаты Г. тэлм. // Хэестарыд зарэег. Цхинвали, 1976.

На балгарскую мову: Избрани стихотворения и поеми // София, 1962. (Б-ка «Съветски поети»).

Към земляците; Рана: [Вершы] / Прев. Н. Антонов // Поезия на победата. София, 1955; Слава на Москва!: [Верш] / Прев. от рус. Н. Антонов // Лит. фронт. 1955. 9 юни; Да расте и крепне нашата дружба // Септември. 1959. № 9; Последната землянка: [Верш] / Прев. И. Давидков // Нар. култура. 1959. 10 ян.; Ледоразбивачът «Ленин»: [Верш] // Прев. Д. Методиев // Септември. 1960. № 11; Величавите думи на програмата: Откъси от стихотворения / Прев. К Станишев // Студентска трибуна. 1961. 17 окт.; Нашият Янка Купала // Купала Я. Избрани стихотворения. София, 1962; Океан; Дъбовият лист; Аз чакам цьфтежа: [Вершы] / Прев. Н. Вълчев // Лит. новини. 1962. 25 април; Ако в хълми възвисени...: [Верш] / Прев. Д. Василев // Лит. фронт. 1962. 26 април.; Над нас — зелен-шумеше клена...: [Верш] / Прев. Н. Вълчев // Нар. култура. 1962. 22 септ.; Харикейн; Пътеката край Ню Йорк: [Вершы] / Прев. Х. Берберов // Лит. новини. 1963.' 31 юли; Девети септември: [Верш] / Прев. от рус. П. Генов // Нар. култура. 1964. 22 авг.; И все така не се завръшам: [Верш] / Прев. М. Исаев // Българо-съветска дружба. 1965. № 9; Из цикъла «Септември»: [Верш] / Прев. А. Тодоров // Поети-приятели на България. София, 1966; Дъбовият лист: [Верш] / Прев. Н. Вълчев // Октомврийски искри. София, 1967; Дъвобият лист; Хор / Прев. Н. Вълчев; Ручей / Прев. П. Стефанов: [Вершы] / Слушайте, другари потомци! София, 1967; Девети септември: [Верш] / Прев. А. Тодоров // Срещи с България. София, 1967; Поздрав на българските братя: [Верш] / Прев. А. Чирков // Раб. дело. 1968. 25 май; Когато стихна злият вихър...: [Верш] / Прев. Р. Василев // Септември. 1971. № 4; Нашите дни са като мълнии; Да поговорим от душа: [Вершы] / Прев. И. Николов // Тракия. 1972. № 5; Празничен привет на българските братя: [Верш] / Прев. А. Чирков // Кооп. село. 1973. 18 март; Девети септември: [Верш] / Прев. А. Тодоров // Като слънцето и въздуха. София, 1974; Гласът на сърцето: (Откъс от поема) / Прев. П. Стефанов // Ти помниш, Альоша. София, 1975. (Б-ка Победа); По-ясно виждам с възрастта: [Верш] / Прев. С. Витанов // Лит. фронт. 1975. 3 юли; Брезите — колкото звездите...: [Верш] // Септември. 1976. № 2; Дъбов лист: [Верш] / Прев. П. Стефанов // 100 шедьоври на съветската лирика. София, 1977; Септември. 1977. № 10; Девети септември: [Верш] / Прев. А. Тодоров // От века к веку; Стихи о дружбе. М., София, 1978; Пътиша: [Верш] / Прев. К. Кадийски // Съветска поезия — 77. София, 1978; Аз винаги сьм с тебе, София: [Верш] / Прев. А. Чирков // Зем. знаме, 1978. 25 мая; В живота никогда не съм: [Верш] / Прев. С. Бесарабовски // Студ. трибуна. 1978. 6 юни; Как станах поет / Прев. П. Цолова; Дъбовият лист / Прев. Н. Вълчев; Събарят затвора / Прев. П. Цолова: [Вершы] // Поезия на съветските народи 20 век. София, 1979; Аз винаги съм с тебе, София!: [Верш] / Прев. А. Чирков // Зем. знамя. 1979. 25 май.

На башкірскую мову. Таныш юл / Тоз Г. Эмири. Офо, 1967.

На венгерскую мову. Az anya / F. Kászoni // Nemzetközi Nönap: Müsorfüzet. Budapest, 1951; Gabona; Repülj dalunk, szárnyalj el messzire / F. A. Hidas // Szovjet Irodalom. K.; Uzsgorod. 1950; Hazajött a muzsikus / F. A. Hidas // Szovjet Költök Versei. Budapest, 1951; Gabona (részletek); Hazajött a muzsikus; Az Anya; Repülj, dalunk, szárnyalj el messzire... / F. A. Hidas, E. Tóht // A szovjet költészet antológiaja. Budapest, 1952; Hazajött a muzsikus / F. A. Hidas // A szovjet költészet antológiaja. Budapest, 1952; Utunk. 1952. Nr 44; Repülj dalunk, szárnyalj el messzire... / F. A. Hidas // Nök Lapja. 1953. Nr. 19; Gabona; Hazajött a muzsikus; Az Anya / F. A. Hidas, E. Tóth // A szovjet költészet antológiaja. Budapest, 1955; Az ember örömere / F. S. Lányi // Irodalni Ujság. 1955. Nr. 10; Dal / F. G. Radó // Magyar Nemzet. 1955. Nr. 55; Hazajött a muzsikus / F. A. Hidas // Magyar Nemzet. 1955. Nr. 107; Ez a kor / F. E. Urban; A tó felett / F. J. Gurszky // Szovjet Kultúra. 1955. Nr. 3; Az édesanya / F. E. Sziry // Tiszatáj. 1955. Nr. 5; Gabona / F. G. Radó // Világirodalmi antológia. V. kotet. Budapest, 1958; Hazajött a muzsikus / F. A. Hidas // Hidas A. Tengerektöl-tengerekig. Budapest, 1960; Gabona; Hazajött a muzsikus / F. A. Hidas // Tengerektöl-tengerekig. Budapest, 1960; Közel van már, amire vágytunk / F. L. Körmöczi // Szovjet Hiradó. 1961. Nr. 20; Bár lehetnék... / F. G. Rado // Népszabadság. 1962. Nr. 110; Az anya; Este / F. E. Tóth, J. Tóth; A darvak; Este / F. M. Székely, J. Tóth // Nagyvilág. 1964. Nr. 5; Este / F. J. Tóth // Szerelmes arany kalendárium. Budapest, 1965; A sztálini terv útiain / F. E. Urbán // Szovjet Kultúra. 1965. Nr. 1; A. tölgylevél / F. K. Dudás // Auróra. Budapest, 1967; [Цыкл вершаў] / F. E. Rózsa // Szovjet Irodalom. 1977. Nr. 11; [Цыкл вершаў] / F. K. Dudás // Csillagok órája. Budapest, 1980; Akad, kielhagyja... / F. A. Fodor // Szovjet Irodalom. 1982. Nr. 12; [Цыкл вершаў] // Szovjet Irodalom. 1984. Nr. 2.

На грузінскую мову. Калі зліваюцца рэкі: [Раман] / Пер. Т. Бебурашвілі, М. Ткемаладзе. Тбілісі. 1963.

Сэрца Грузіі» [Верш] / Пер. Л. Сулаберыдзе // Мнатобі. 1958. № 10; Уладальнік чыстай душы // Камуністы. 1965. 7 жн.; Дубовыя лісты: [Верш] / Пер. І. Кемяршэлідзе // Беларуская савецкая паэзія. Тбілісі. 1967; У магазінах кнігі: [Верш] / Пер. Т. Цыскарышвілі // Цыгніс самкаро. 1969. 12 ліст.; Добры агонь: [Верш] / Пер. М. Поцхішвілі // Дроша. 1972. № 8; Прададзенае паліто: [Верш] / Пер. М. Поцхішвілі // Гамарджвеба (Горы). 1972. 7 кастр.; Дабрыня: [Верш] / Пер. М. Поцхішвілі; Наша любоў невычарпальная // Литературули Сакартвело. 1972. 6 кастр.; Ленін чытае «Правду»: [Верш] / Пер. Л. Нуцубідзе //

Цынсвла Церджала. 1972. 12 кастр.; «Пад нашым дахам праходзіць...»; Гады ідуць...; «Так, мы любілі адзін аднаго...»; «Пранесліся дні навальнічныя...»; «Калі мяне не будзе на свеце...»; «Пакладзі мяне на роднай зямлі»: [Вершы] / Пер. Т. Джангулашвілі // Мнатобі. 1975. № 9; У кніжных магазінах; Першае пісьмо: [Вершы] / Пер. Т. Джангулашвілі // Ахалгазрда комунисти. 1975. 15 ліп.; Брацкі стол ля Чарнаморскага ўзбярэжжа: [Вершы] // Тбілісэлі псікары. 1978. 19 ліп.; Дождж; Надзя-Надзейка; Пахне чабор; Маякоўскі ля Бруклінскага моста: [Вершы] / Пер. Т. Джангулашвілі // Беларускія савецкія паэты. Тбілісі. 1978; У кніжных магазінах: [Верш] / Пер. Т. Джангулашвілі // Цыгніс самкаро. 1982. № 6; Мая Радзіма / Пер. Т. Вепхвадзе; Пахне чабор / Пер. Т. Джангулашвілі: [Вершы] // Шчаслівы дзень. Тбілісі. 1983.

На даргінскую мову. Урхіила Тіама: [Верш] // Гьалмагьдеш. 1961. № 4; Шушинск-клизир пикруми: [Верш] // Ленина байрахь. 1965. 24 июнь; Ленина декрет: [Верш] / Шур. Хіямідов // Гьлмагьдеш. 1967. № 1.

На іспанскую мову. Minuto feliz / Trad. E. Bukraba // Poetas soviéticos contemporaneos. Merida, 1982; Kiev / Trad. C. Sherman // Literatura Soviética. 1982. N 5; Cielo / Trad. C. Sherman // Literatura Sovietica. 1983. N 3.

На казахскую мову. Тогыскан арналар: Роман / Ауд. М. Мамажанов. Алматы, 1984.

Отаным: [Верш] / Ауд. А. Шамкенов // Казак эдебиеті. 1955. 13 февр.: Умтыл алга, жете бер женістерге: [Верш] // Кызыл ту. 1956. 14 февр.; Эркашан да Ленинмен біргеміз / Ауд. Э. Ахметов // Казак эдебиеті. 1959. 22 апр.; Кыр астында емес арман: [Верш] / Кекшетау правдасы. 1961. 31 дек.; Ия катал кундер отті; Журек алгысы; Калайша каын болдым мен; Аскак уй аспан астында; Жуз жыл: [Вершы] / Ауд. К. Бекхожин // Жулдиз. 1962. № 12; Коммунарлар жасайды: [Верш] / Ауд. К. Бекхожин // Казак эдебиеті. 1962. 1 май; Лениндік Компартия туымыз: [Верш] / Ауд. Э. Ахметов // Ертіс. 1963. 30 июль.; Кайындар, ак кайындар: [Верш] / Ауд. Т. Шаханов // Казак эдебиеті. 1965. 25 июль; Ленин «Правданы» окып отыр: [Верш] // Соц. Казакстан. 1966. 29 март.; Такырып кеп жырлайтын: [Верш] / Ауд. С. Машаков // Семей таны. 1968. 30 марта.; Минск: [Верш] / Ауд. К. Мырзалиев // Балдырган. 1969. № 1; Омір жырлайды; Развилла корганында: [Вершы] / Ауд. У. Кыдырханов // Соц. Казакстан. 1969. 21 ноябр.; Коммунарлар жасайды: [Верш] / Ауд. К. Бекхожин // Достык жыры. Алматы. 1972; Кузгі жапырак: [Верш] // Жетісу. 1972. 8 июль; Ленин «Правданы» окып отыр: [Верш] / Ауд. О. Ахметов // Казак эдебиеті. 1972. 12 май; Досыма: [Верш] // Кекшетау правдасы. 1972. 29 июль; Ленин гасыры: [Паэма] // Ленин жолы. 1972. 15 март; Партизан монологы: [Верш] // Лениншіл жас. 1972. 21 апр.; Бармай іске кол мулде: [Верш] / Ауд. С. Асанов // Жулдыз. 1974. № 6; Май туні; Жылдар: [Вершы] // Семей таны. 1974. 22 июль; Отанга: [Верш] / Ауд. К. Шэуенов // Соц. Казакстан. 1974. 21 июнь; Шинель киген солдат: [Верш] // Там жа. 1974. 22 июнь; Капарман казак; Гайна, Гайна!.. Мухит; Эйфель мунарасы; Сураса егер керегін; Екі сез; Адал бол; Жаратпаймын жан унатпас жартыны; Гашык едік белінуді білмейтін: [Вершы] / Ауд. Б. Исаев // Там жа. 1975. 1 июль; Толганыс; Еменнін жапырагы: [Вершы] / Ауд. Э. Дастанулы // Казак эдебиеті. 1980. 1 февр.; Надя, Надейка; Батырдын ажалы; Болмаган жерім аз менін: [Вершы] / Ауд. Д. Канатбаев // Там жа. 1985. 28 июнь; Данк; Орман, дала, езенін устін барлап: [Вершы] / Ауд. С. Машаков // Семей таны. 1985. 27 июнь.

На калмыцкую мову. Зуркни андчар / Орч. Хоньна М. // Теегин Герл. 1964. № 3.

На каракалпацкую мову. Ленин менен бархама бирге: Поэма // Нокис, 1966.

Шоплер ане когерип келген / Ауд. Аймуратов Ю. // Амударья. 1966. № 4.

На кіргізскую мову. Кундер отуп баргатат: Ырлар жана поэмалар / Котор. С. Егиналиев. Фрунзе, 1966.

Эмгек; Даярбыз; Кайын, кайын // Котор. С. Егиналиев // Сов. Кыргызстан. 1962. 29 июля; Журек суйлейт: Поэма / Котор. С. Егиналиев // Ала-Тоо. 1965. № 5; Бир кылымдай узак болду жазгы кун // Ленинчил жаш. 1967. 22 сент.; Лениндин декрети // Ленин жолу. 1969. 11 март.; Ленин «Правданы» окуп жатат / Котор. З. Турсуналиев // Ден. соолук. 1972. № 11; Кыргызстан маданияты. 1972. 14 сент.; Оз жолум менен // Котор. А. Токтомушев // Сов. Кыргызстан. 1972. 26 нояб.; Шушенскоедеги толгоо / Котор. А. Кыдыров, К. Ырсалиев // Ысык-Кел правдасы. 1972. 7 сент.; Шушенскоедеги ой толгоо // Сов. Кыргызстан. 1974. 24 март.; Жаны ырлар / Котор. А. Солтобаев // Кыргызстан маданияты. 1975. 10 июль; Жаны кварталдар; Доватор; Акынмын мен / Котор. К. Акаев // Мугалимдер газетасы. 1975. 27 июнь; Кызганыч жана умут / Котор. А. Исмаилов // Кыргызстан маданияты. 1977. 8 сент.; Ленин проспекти / Котор. Б. Алыкулов // Сов. Кыргыстан. 1977. 7 янв.; Лениндин декрети; Эмгек; Топ кайын / Котор. Ж. Жусуев, С. Аскарова // Кыргызстан маданияты. 1980. 21 авг.; Дайыма Ленин менен: Поэма узунду / Котор. К. Жуманазаров // Сов. Кыргызстан. 1980. 19 авг.

На кітайскую мову. Калі зліваюцца рэкі. Пекін, 1960.

На латышскую мову. Kad upes saplūst / Atdz. O. Balodite. Rigā. 1959. Рэц.: A u z i n š I. Draudzibas uguns // Lit. un Māksla. 1959. 5 Sept.

Labestiba: Dzeja. Rigā. 1979. Рэц.: A b o l a M. Sirds dāsnuma un talanta bagātiba // ÜJaunas Grāmatas. 1979. N 8.

Gadā / Atdz. J. Grots // Karogs. 1946. ß 4/5; 11/12; Slava draudzibai / Atdz. V. Grēvinš // Karogs, 1952. Nr. 7; Baltkrievijas tautas dzejnieks Janka Kupala // Lit. un Māksla. 1952. 29. Jūn.; Kopā ar tautu // Pad. Jaunatne. 1955. 20. Febr.; Polesje; Kastuss Kalinovskis; Ja es kā priede zeltu; Muzikanta atgriešanās / Atdz. J. Sudrabkalns; Mētras zied / Atdz. V. Lukss; Tuvs celš / Atdz. A. Vējāns; Ozola lapa / Atdz. J. Sudrabkalns // Baltkrievijas priede. Rīgā. 1960; Kā mēs sarunājāmies ar strazdu; Klūda / Atdz. I. Auzinš // Karogs. 1960. Nr. 8; Kaimini jau neesam tāli / Atdz. A. Vējāns // Ausma. 1960. 7. Sept.; Atdz. V. Brutāne // Cina. 1960. 3 Sept.; Latvju strelnieki / Atdz. J. Stulpāns // Cīna. 1960. 9. Sept.; Pie Raina pieminekla / Atdz. V. Brutāne // Cina. 1960. 11. Sept.; Klūda / Atdz. I. Auzinš // Jaunais Inženieris. 1960. 27. Sept.; Plašā straumē // Pad. Jaunatne. 1960. 4 Sept.; Tā bija sirsnīga tikšanās: Intervija ar Baltkrievijas PSR delegācijas vadītāju P. Brovku // Rigas Balss. 1960. 10 Sept.; Vienmēr ar Leninu: Poēmas fragments / Atdz. V. Stālberga // Rīgas Balss. 1960. 12. Sept.; Programma / Atdz. J. Osmanis // Cina. 1961. 15. Okt.; Nav tālu sengaiditā diena; Stārkis / Atdz. A. Skalbe // Karogs. 1962. N 6; Rīgas Balss. 1962. 17 Okt.; Sirdsbalss: Manas mātes pieminai / Atdz. A. Skalbe // Cina. 1962. 14. Janv.; Nav tālu // Darba Balss. 1962. 7. Nov.; Rupjmaize / Atdz. A. Skalbe // Lit. un Māksla. 1962. 20. Janv.; Ozola lapa; Krievija / Atdz. H. Skuja // Pad. Jaunatne. 1962. 17. Jūn.; Znamja truda. 1963. 1. Maijā; Sirds / Atdz. H. Heislers // Rīgas Balss. 1962. 12. Maijā; Melnā jūra — Baltijas jūra / Atdz. H. Heislers // Rīgas Balss. 1962. 31. Okt.; Latvju strēlnieki / Atdz. H. Skuja // Cina. 1963. 30. Okt.; Nāk gaidīzaiş šalcot un dimdot / Atdz. M. Kroma // Bērniba. 1964. Nr 1; Lietus lāse / Atdz. A. Vējāns // Cina. 1965. 25. Jūn.; Sveic Baltkrievija // Cina. 1965. 11. Sept.; Pie Raina kapa peiminekla / Atdz. A. Vējāns // Cina. 1965. 14. Sept.; Kastuss Kalinovskis / Atdz. J. Sudrabkalns // Kā tērauds naida kvēlo šā. Rigā. 1970; Latviešu strēlnieki / Atdz. O. Vācietis // Zvaigzne. 1970. N 12; Man mūžigs šinelis ir dots / Atdz. J. Stulpāns // Draugs. 1972. Nr 6; Lenina dekrēts; Svētelis / Atdz. J. Stulpāns // Karogs. 1972. Nr. 4; Sociālistiskā darba varonis // Karogs. 1972. Nr 11; "Manatauta — ozols spēka zariem..." / Atdz. T. Treicis // Zvaigzne. 1972. Nr 23; "Kā dižā lapotne ir tauta..." / Atdz. O. Gūtmanis // Lenina Celš, 1972. 30. Dec.; Latviešu strēlnieki / Atdz. O. Vācietis // Pad. Celš. 1972. 24. Jūn.; Man šinelis ir dots / Atdz. J. Stulpāns // Skolotāju Avize. 1972. 30. April.; Ja es kā priede zeltu; Ozola lapa / Atdz.

J. Sudrabkalns; Lenina dekrēts; Man mūžigs šinelis ir dots; Svētelis / Atdz. J. Stulpānas; Mētras zied / Atdz. V. Lukss // Sālsmaize. Riga, 1974; Ja es kā priede zeltu // Jaunas Grām. 1975. Nr 2; "Kad tevi kadzeiz apņem skumjas..."; „Par maniem gadiem karsts un dzīvs..."; "Stāv laimīgs pāris.— Caur dzīvi ejam..."; "Ja kaut kas atgadās ar tevi..." / Atdz. A. Vējāns // Karogs 1975. Nr 6; "Bij drupas..." // Cina. 1975. 3. Apr.; Visdārgākā / Atdz. J. Stulpans // Cina. 1975. 28 Jūn.; Pēc daudz gadiem / Atdz. L. Pēlmanis // Draugs. 1977. № 5; Raina priedes / Atdz. J. Stulpāns // Cina. 1979. 11. Sept.; Ja es kā priede zeltu; Svetelis / Atdz. J. Sudrabkalns // Padomju tautu dzejas izlase. Rigā. 1981; Lenins lasa "Pravdu" / Atdz. J. Vanags // Zilite. 1981. Nr 4; Lenina dekrēts / Atdz. J. Vanags // Zilite 1982. Nr 4; Nadiņa-Nadule / Atdz. J. Vanags // No liesmām un gaismas. Rīgā, 1985.

На літоўскую мову. Kai susilieja upes: Romanas / Vert. P. Simonaitis. Vilnius, 1959. Рэц.: B u t k e v i c l u s Z. Upės susiliejo... // Komjaunimo tiesa. 1959. Lapkr. 18; T o m o n i s S. // Kauno tiesa. 1959. Gruod. 27; Z u k a u s k a s A. Kai susilieja širdys // Pergalė. 1959. Nr. 12.

Baltarusijos liaudies laiškas didžiajam Stalinui / Vert. F. Sodainis, A. Dabulis // Raud artojas. 1936. Liep. 16; Dvilika dainu... Klimui Efremovičiui Vorošilovui / Vert. V. Žalionis, F. Sodainis, J. Skribliukas, V. Viskaras // Raud. artojas. 1936. Spal. 21. / У сааўт.; Mergina iš Palesės / Vert. A. Žukauskas // Pergalė. 1948. Nr. 6; Su Stalino vardu / Vert. J. Subatavičius; Liaudies padėka; Mergina iš Paliesei / Vert. A. Zukauskas; Goda apie Vada / Vert. E. Matuzevičius; Palesė / Vert. E. Mieželatis; Keliu saukryžoje / Vert. V. Reimeris; Segužei Pirmosios ryta; Šarvuotis; Raudonosios Žvaigžes / Vert. V. Bložė; Paskutiniojizeminė / Vert. A. Venclova; Rusija / Vert. E. Mieželaitis // Iš baltarusiu poezijos. Vilnius. 1952; Poliesė / Vert. A. Churginas // Komjaunimo tiesa. 1953. Birž 17; Palesė; Baltarusi. renkis sėtil.. / Vert. A. Churginas; Kad galečiau...; Kubilius; "Matyt, pagyvenus toks metas atejo..." / Vert. A. Žukauskas; Paskutinioji žemine / Vert. A. Venclova; Širdis / Vert. T. Tilvytis; Ugnele; Šimtas metu / Vert. V. Reimeris // Atplaukia Nemunu daina. Vilnius. 1958; Širdis / Vert. T. Tilvytis // Pergalė. 1958. Nr. 9; Vak. naujienos. 1958. Rugs. 23; Vėl apie tai / Vert. V. Reimeris // Švyturys. 1958. Nr. 16; Ugnelė / Vert. V. Peimeris // Komjaunimo tiesa. 1958. Rugs 3; Vak. naujienos. 1958. Rugs. 23; Šarvuotis / Vert. V. Blože // Komjaunimo tiesa 1958. Rugs. 23; Kad galečiau / Vert. A. Žukauskas // Lit. ir menas. 1958. Rugp. 30; Ledlaužiui "Leninas" / Vert. V. Giedra // Tiesa. 1958. Rugs. 28; "Klausk — neklausk — atsakyti..."; Priesaika; Širdis; Kareiviu orkestras Brodvėjuje / Vert. V. Giedra // Moksleivis. 1962. Nr. 7; Takelis netoli Niujorko; Širdis / Vert. V. Rudokas // Pergalė. 1962. Nr. 6; Sirdies priesaika; Aušros / Vert. Z. Pavilionis // Kauno tiesa. 1962. Spal. 14; Patarimas / Vert. J. Macevičius // Lit. ir menas. 1962. Bal. 7; Komunarai gyvi! / Vert. E. Matuzevičius // Lit. ir menas. 1967. Lapkr. 4; Prie Lenino paminklo / Vert. B. Macevičius // Tiesa. 1962. Kovo. 4; Pradžia / Vert. J. Macevičius // Tiesa 1962. Spal. 7; „Yra kūriniu... // Kristijono Donelaičio jubilejiniai metai. Vilnius. 1965; Nebijoai audru...; Širdies priesaika; Lašas / Vert. E. Matuzevičius // Pergalė. 1965. Nr. 6; Beržynas; Rūdis / Vert. A. Žukauskas // Lit. ir menas. 1965. Birž. 26; Kraujo lašas; Turtinga tu, kalba gimtoji... / Vert. A. Žukauskas // Tiesa. 1965. Birž. 24; Apie autoriu ir jo romana // Samiakinas J. Sirdis ant delno: Romanas. Vilnius, 1966; Susitikimai su Petru Cvirka // Atsiminimai apie Petra Cvirka. Vilnius, 1969; Iš ciklo "Gyvoji lyrikos šiluma". Su red. prierašu / Vert. A. Žinevičius // Vak. naujienos. 1969. Rugp. 30; Kad galečiau... / Vert. A. Žukauskas; Širdies priesaika; Komunarai gyvi / Vert. E. Matuzevičius // Iš TSRS tautu literatūros. Kaunas, 1970; Komunarai; Dažnai...; Lietus / Vert. E. Matuzevičius // Pergale. 1962. Nr. 6; Turtinga tu, kalba gimtoji... / Vert. A. Žukauskas // Taryb. Klaipėda. 1972. Vas. 13; Petrui Cvirkai / Vert. A. Žinevičius // Tiesa. 1972. Birž. 21; Didis simbolis; Mano anketos; Ginčijuos / Vert. J. Strielkūnas // Tiesa. 1972. Lapkr. 5; Raketu skrydžiai / Vert. V. Baltuškevičius // Tiesa. 1972. Gruod. 30; Paskutinioji žemine / Vert. A. Venclova // Venclova A. Artimi balsai. Vilnius. 1973; Širdies priesaika / Vert. E. Matuzevičius // Taryb. mokyt. 1973. Kovo. 14; Ažuolo lapas // Taryb. mokyt. 1973. Rugp. 29; Mes — komunistai / Vert. A. Verba // Tiesa. 1973. Geg. 2; Pasveikinimas Lietuvai // Gimt. kraštas. 1974. Kovo. 28; „Mūs dienos tarytum žaibai..." / Vert. J. Striekūnas // Lit. ir menas. 1974. Kovo. 23; Komunarai / Vert. E. Matuzevičius // Taryb. mokyt. 1974. Lapkr. 7; Nebijojai audru... / Vert. E. Matuzevičius // Tiesa. 1974. Kovo. 16; Pasveikinimas Lietuvai / Vert. P. Keidošius // Tiesa. 1974. Kovo. 23; Pradžia / Vert. S. Žlibinas // Kalba Vilnius. 1975. Nr. 12; "Verdene prie gimtos pakriūtes, skaidri likai, neužgriuvai..."; "Tauta — Iaja galingo medžio..."; Palik, kaip buvo / Vert. V. Rudokas // Pergale. 1975. Nr. 3; Kraujo lašas / Vert. A. Žukauskas // Auks. varpa (Pakr.). 1975. Kovo. 22; Petrui Cvirkai / Vert. G. Astrauskas // Gimt. kraštas 1975. Kovo. 20; Paskutinioji žemine / Vert. A. Venclova // Kauno tiesa. 1975. Kovo. 19; "Nusvers išsiskyrimas delna..." / Vert. R. Keturakis // Kauno tiesa. 1975. Kovo. 20; Prie komunaru sienos; Jau užgime...; Žvejys; Kraujo lašas / Vert. A. Žukauskas // Lit. ir menas. 1975. Kovo. 15; Širdies priesaika. / Vert. E. Matuzevičius // Taryb. mokyt. 1975. Kovo. 22; "Kas bepasvers eiles? Jos duodas..." / Vert. V. Baltuškevičius // Tiesa. 1975. Kovo. 15; Tylos minute / Vert. J. Jakštas // Tiesa. 1975. Kovo. 19; Pasveikinimas Lietuvai / Vert. P. Keidošius // Draugystes keliais. Vilnius. 1976; Žvejys / Vert. A. Žukauskas // Liet. žvejys (Klaip.). 1976. Birž. 6; Lietus / Vert. E. Matuzevičius // Tiesa. 1978. Rugp. 13; Jau užgime... / Vert. E. Matuzevičius // Tiesa. 1976. Rugp. 21; Kelrode bure / Vert. E. Matuzevičius // Tiesa. 1977. Lapkr. 5; Prie komunaru sienos / Vert. E. Matuzevičius // Tiesa. 1978. Lapkr. 21; Padeka / Vert. E. Matuzevičius // Tiesa. 1978. Gruod. 27; Sveiki, brangūs bičiuliai! (Lietuviu literatūros savaite Baltarusijos TSR); Liaudies vardan (S. Neris); Susitikimai su Petru Cvirka; Lietuviu tautos šlove (K. Donelaičoi "Metai"); J. Janonis // Lietuviško žodžio atgarsiai. Vilnius. 1979. T. 2; Motina ir sūnūs / Vert. P. Kieidošius // Tiesa. 1979. Liep. 14; Dekingumas / Vert. E. Matuzevičius // Taryb. mokyt. 1982. Rugp. 25; "Berniūkštis būdamas, seniau..."; "Pasaulis gimė. Virš jo stogo..."; Už ka jus taip myliu?..; Tylos minutė; Miško mokykla; Rūsti kančia / Vert. J. Kunčinas // Liet. pionierius. 1985. Birž. 8.

На малдаўскую мову. Кынд се'нжямэнэ рыурь: Роман / Трад. Е. Давид. Кишинэу, 1962.

Комисарул: [Аповесць] / Трад. И. Берлински. Кишинэу, 1981.

Моара; Дах'аш фи еу брад де мунте; Очеанул; Косицеле; Баладэ деспре Крушина; Кужетаре; Ынтоарчеря кынтэрсцулуй: [Вершы] / Трад. П. Старостин, Ю. Баржанский, Б. Истру, Н. Костенко, А. Блановский, А. Чиботару // Поезий белорусе. Кишинэу, 1956; Шапте стежарь: [Верш] // Тинеримя Молдовей. 1959. 27 май; Полесия; Кокоареле; Мироасе Чимбрул; Шапте стежарь: [Вершы] / Трад. И. Болдума, П. Задкипру, К. Кондря // Нистру. 1960. № 9; Журэмынтул инимей: [Верш] // Молдова Соч. 1960. 18 септ.; Очеанул / Трад. Б. Истрў; Полесия / Трад. П. Задниппру; Чокырлия / Трад. Ю. Баржанский; Шапте стежарь / Трад. К. Кондря: [Вершы] // Тинеримя Молдовей. 1960. 18 септ.; Декретул луй Ленин: [Верш] / Трад. В. Телеукэ // Нистру. 1962. № 4; Журэмынтул инимей; Фаче'м'аш ун брад де мунте; Чокырлия; Умблэ тоамна / Трад. Ю. Баржанский; Мироасе а чимбру; Местякэн, мкстякэн / Трад. М. Роман: [Вершы] // Там жа. 1962. № 5; Инима; Кивачь: [Вершы] // Молдова Соч. 1962. 25 февр.; Мироасэ чимбрул: [Верш] / Трад. М. Роман // Там жа. 1962. 22 апр.; Павацэ: [Верш] / Трад. Г. Чокой // Там жа. 1965. 25 юние; Барза-Стропь: [Верш] / Трад. И. Чиботару // Тинеримя Молдовей. 1966. 23 юлие; Мэй, чимбришор: [Верш] // Там жа. 1967. 8 март.; Каса дин Поронин: [Верш] // Скынтея ленинстэ. 1968. № 12; Каса дин Поронин: [Верш] / Трад. Ю. Баржанский // Тенеримя Молдовей. 1968. 30 ауг.; Декретул Ленин:

[Верш] / Трад. Ю. Баржанский // Вяца сатулуй. 1969. 30 окт.; Белорусией: [Верш] / Трад. М. Чиботару // Молдова Соч. 1969. 14 деч.; Декретул луй Ленин: [Верш] // Нистру. 1970. № 3; Еу кред; Декретул луй Ленин: [Вершы] // О вяцэ кыт время де маре. Кишинэу. 1971; Ын пэмынт минерий...: [Верш] // Молдова Соч. 1971. 30 деч.; Мареле кынтэрец ал Белорусией: (Деспре поетул Янка Купала) // Нистру. 1972. № 10; Ымблэ тоамна: [Верш] / Трад. Ю. Баржанский // Вяца сатулуй. 1972. 3 окт.; Доринцэ: [Верш] / Трад. Ш. Лозие // Кишинэу. 1972. 10 окт.; Попорул в-о короанэ уриашэ: [Верш] / Трад. А. Брумэ // Култура. 1972. 30 деч.; Ын заря вякулуй че вина: [Верш] / Трад. А. Негриш // Молдова Соч. 1972. 1 окт.; Журэмынтул инимий: [Верш] / Трад. Ю. Баржанский // Тинеримя Молдовей. 1972. 23 окт.; Ын заря вякулуй че вине: [Верш] // Але цэрий мындре граюрь. Кишинеу, 1975; Кынд яр трекут-ам...: [Верш] / Трад. М. Чиботару // Констелацие де инимь. Кишинэу, 1975; Кынд яр трекут-ам...; «Кредям сэ рабд орьче дурере...»; «Тэкут-ау трилуриле блынде...»; «Ын плинэ зи, орь диминяца...»; «Сэ-мь рыд де урмэ?»; «Ну дормь»; Глонтеле; «Кынд трек солдаць ынколонаць...»; Те нкинэ; Белорусией: [Вершы] / Трад. М. Чиботару // Поець белорушь. Кишинэу, 1975; А фи комунист: [Верш] // Скынтея ленинистэ. 1975. № 6; Кынд яр трекут-ам пе пэмынтул: [Верш] / Трад. М. Чиботару // Молдова. 1976. № 9; Фаче-м'аш ун брад де мунте... // Нистру. 1976. № 7; Еу фрунтя мь-о аплек нынэ унде-й цэрына; Де м'аш фаче...: [Вершы] / Трад. М. Чиботару, П. Крученюк // Молдова Соч. 1976. 18 ауг.; Вряу сэ фиу ун брад де мунте: [Верш] / Трад. М. Лутик // Тинеримя молдовей. 1976. 19 септ.; Кынд врей сэ трэешть...: [Апавяданне] // Нистру. 1977. № 11; Кынд яр трекут-ам...: [Верш] / Трад. М. Чиботару // Кишинэу. 1977. 7 юние; Белорусией: [Верш] // Молдова Соч. 1977. 20 апр.; Ын заря вякулуй че вине: [Верш] // Немуритоаре тинереце комсомолие! Кишинэу, 1978; Еу фрунтя мь-о аплек пынэ унде-й царина / Трад. М. Чиботару; Де м'аш фаче / Трад. П. Крученюк: [Вершы] // Молдова Соч. 1978. 18 ауг.; Кум ам фост десервичиу: [Аповесць] / Трад. И. Берлинский // Скынтея ленинистэ. 1980. № 7; Е вие зиуа неуататэ:...: [Верш] / Трад. Ю. Баржанский // Молдова Соч. 1980. 19 апр.; Фэрэ де астымпэр сынт де мик...: [Верш] // Нистру. 1982. № 3; Тобошарул алб: [Верш] / Трад. А. Чокану // Скынтея ленинистэ. 1982. № 3; Бун гэсит!: [Верш] / Трад. Ш. Тудор // Стелуце. 1982. № 12; Журэмынтул инимий: [Верш] / Трад. Ю. Баржанский // Вяца сатулуй. 1984. 18 ауг.; Тинеримя Молдовей. 1984. 15 ауг.; Белорусией; Глонтеле; Кынд яр трекут-ам пе пэмынтул; Кынд трек солдаць ынколонаць: [Вершы] / Трад. М. Чиботару // Тинеримя Молдовей. 1984. 18 март.; Журэмынтул инимий: [Верш] / Трад. Ю. Баржанский // Тынэрул ленинист. 1984. 24 ауг.; Фынтынэ-а баштиней прясфинте...: [Верш] / Трад. А. Дориан // Скынтея ленинистэ. 1985. № 12.

На мангольскую мову. Нутаг; Шуурга: [Вершы] / Орч. Д. Гомбожав // Белоруссын цоморлиг. Улаанбаатар, 1966; Стокгольмын дэвтрээс; Овлийн шулэг: [Вершы] / Орч. П. Лувсанцэрэн, Ж. Лхагва // Далан хэлний зуун уянга. Улаанбаатар, 1982; Комиссартай хамт: [Апавяданне] / Орч. Л. Наранг // Белоруссын зохиолчдын огуулээг. Улаанбаатар, 1984.

На марыйскую мову. Монча // Шудо поэт: Почеламут-влак // Йошкар-Ола. 1962.

Шем кинде / М. Майн кус. // Марий коммуна, 1965, 25 июнь; Фронтовой корно / М. Майн кус. // Там жа. 1972. 9 июль; Турня-влак / Г. Зайниев кус. // Там жа. 1973. 25 нояб.

На нямецкую мову. Gruss aus Moskau // Die neue Gesellschaft. 1949. H. 11; Bjelorussische Erde: (Aus dem Poem „Bjelorussland"); „Möge es ewig singen, mein Bjelorussland"; Die bjelorussische Dichtung, stimme im Chor der Sowjetvölker // Tägliche Rundschau. 1949. Nr 223; Könnt ich eine Tanne werden / Übers. G. Rath. // Kultureller Wegweiser. 1954. Nr 3; Vergesst nicht Hiroschima / Übers. S. Österreicher // Sowjetliteratur. 1959. H. 1; Herzensschwur / Übers. N. Sinner; Das Eichenblatt / Übers. S. Österreicher // Sowjetliteratur. 1962. H. 8; Bist meine Biene... / Übers. F. Leschnitzer; Könnte ich... / Übers. V. Österreicher, Schwarzbrot; Der Tropfen / Übers. N. Sinner // Sowjetliteratur. 1965. H. 7; Der Tropfen; Schwarzbrot / Übers. N. Sinner // Sowjetliteratur. 1972. H. 11; Der Tropfen; Schwarzbrot / Übers. S. Österreicher // Österreicher S. Wo fängt denn unsere Heimat an? M., 1973; Brüder in eins nun die Hände / Übers. K. Peters // Sowjetliteratur. 1974. H. 10; Die wunderbare Brücke / Übers. J. Warkentin // Sowjetliteratur. 1977. H. 7; Sowjetliteratur. 1980. H. 6; Der Himmel / Übers. J. Warkentin // Sowjetliteratur. 1983. H. 3; Und wo ist sie?; Wir stehen zusammen in Leben... / Übers. F. Neureiter // Weissrussische Antologie. München, 1983.

На польскую мову. Nad ojczystą rzeką: Poemat / Tł. A. Barski. Мп., 1983. Рэц.: Ш а х о в і ч М. Мастацтва перакладу // Ніва. 1984. 19 жн.

Dwanaście pieśni / Tł. W. Kowalski // Orka. 1936. 14 wrześ. / У сааўт.; Powrót muzykanta / Tł. A. Włodek // Dziennik Literacki. 1947. Nr 2; Świetlica. 1948. Nr 2—3; Literatura Białorusi Radzieckiej // Trybuna Ludu. 1949. Nr 193; Liryka / Tł. W. Cudzich // Wolność. 1949. Nr 139; Dom w Poroninie / Tł. E. Żytomirski // Echo Krakowskie. 1954. Nr 95. Express Wieczorny. 1954. Nr 95; Czołówka literatury // Lit. Radz. 1954. Nr 2; Na II Wszechzwiązkowym Zjaździe Pisarzy Radzieckich // O trwały pokój i demokrację ludową. 1954. Nr 52; Dzień dobry, Warszawa! / Tł. E. Żytomirski // Gaz. Poznańska. 1955. Nr 238; Głos Koszaliński. 1955. Nr 238; Głos Robotniczy. 1955. Nr 240; Głos Wybrzeża. 1955. Nr 238; Kultura i Życie: Tygodniowy dodatek „Sztandaru Ludu". 1955 Nr 36; Swiat i My. 1955. Nr 177; „Aby cicho było" / Tł. J. Szczawiej // Głos Tygodnia. 1955. Nr 33; Kultura i Życie: Tygodniowy dodatek „Sztandaru Ludu". 1955. Nr 35; Rejsy. 1955. Nr 30; Zielony Sztandar. 1955. Nr 34; Nad Dźwiną: (Fragmenty) / Tł. W. Boruński // Nowa Kultura. 1955. Nr 39; Gdybym nagle stał się sosną / Tł. W. Boruński // Prz. Kult. 1955. Nr 39; Literatura Radzieckiej Białorusi // Przyjaźń. 1955. Nr 3; Przyjaciele: (Fragmenty) / Tł. Z. Koczorowski // Przyjaźń. 1955. Nr 39; Park Zwycięstwa / Tł. L. Lewin // Sztandar Młodych. 1955. Nr 241; Gdybym tak mógł. / Tł. J. Bazarewski // Żołnierz Polski. 1955. Nr 21; Dom w Poroninie / Tł. A. Cesarz // Głos Tygodnia. 1956. Nr 15; Bor / Tł. M. Jurkowski; Powiedzą wam sosny / Tł. J. Waczków; Gdybym tak mógł / Tł. J. Bazarewski; Dom w Poroninie / Tł. E. Żytomirski // Stu trzydziestu poetów. Warszawa, 1957; Nadzia-Nadziejka / Tł. K. A. Jaworski // Kamena. 1957. Nr 20; Dom w Poroninie / Tł. L. Lewin // Kraj Rad. 1959. Nr 16; Nie zapomnijcie Hiroszimy! / Tł. L. Lewin // Lit. Radz. 1959. Nr 1; Dom w Poroninie / Tł. L. Lewin // Głos Pracy. 1960. Nr 96; Dom w Poroninie / Tł. E. Żytomirski // Przyjaźń. 1960. Nr 24; Dziękczynienie / Tł. A. Wroński; Liść dębowy / Tł. Z. Bieńkowski; Nie zgłębiaj mego sekretu / Tł. I. Osiński // Lit. Radz. 1962. Nr 8; Dekret Lenina / Tł. S. Horan // Poglądy. 1962. Nr 1; Warszawie / Tł. Z. Bieńkowski // Lit. Radz. 1964. Nr 7; Czarny chleb; Gdydym mógł...; Kropla; Pszczółka moja... / Tł. J. Piotrowska // Lit. Radz. 1965. Nr 7; Warszawie / Tł. Z. Bieńkowski // Płomienie. 1965. Nr. 4; Przyjaźń. 1965. Nr 3; Bor / Tł. M. Jurkowski // Przyjaźń. 1965. Nr 26; Gdydym tak mógł... / Tł. J. Bazarewski; Powiedzą wam sosny / Tł. J. Waczków // Przyjaźń. 1965. Nr 26; Błogosławieństwo serca / Tł. H. Garworski // Kraj Rad. 1967. Nr 14; Dom w Poroninie / Tł. A. Cesarż // Wiersze o Leninie. Warszawa, 1969; Nad jeziorem / Tł. B. Suzanowicz // Nadodrze. 1969. Nr 23; Jak liść dębowy... / Tł. J. Huszcza // Odgłosy. 1969. Nr 16; Pod liśćmi września... / Tł. L. Lewin // Fakty i Myśli. 1970. Nr 14; Warszawie. / Tł. Z. Bieńkowski // Kraj Rad. Nr 3; Uczyć się... // Lit. Radz. 1970. Nr. „Idąc za nim..." / Tł. H. Szylkin // Nadodrze. 1970. Nr. 8; Jak liść dębowy; Późna jesień / Tł. J. Huszcza; „Pod liśćmi września twoje ślady..."; Brzozo, ach, brzozo!; Park Zwycięstwa; Babie lato nad liśćmi dymy rozesłało; Jestem człowiekiem / Tł. L. Lewin // Wiersze białoruskie. Łódź, 1971; Lubię otwarte mieć rozmowy...; Białoruś... /

Tł. K. A. Jaworski // Kamena. 1971. Nr. 9; Gdy wreszcie w śmierci... / Tł. K. A. Jaworski // Poglądy. 1971. Nr 1; Nadzia-Nadziejka; „Lubię otwarte mieć rozmowy..."; „Białoruś..."; „Gdy wreszcie w śmierci już zastygnę..." / Tł. K. A. Jaworski / Jaworski K. Pisma. Wydanie jubileuszowe. Lublin, 1972. T. 3; Poeta ludowy Białorusi // Lit. Radz. 1972. Nr. 10; Czarny chleb; Kropla / Tł. J. Piotrowska // Lit. Radz. 1972. Nr. 11; „Prawdę" czyta Lenin / Tł. B. Olszewski // Czerw. Szt. 1972. 5 maja; „Życie — jak jedno oka mgnienie..." // Czerw. Szt. 1972. 22 listop.; Dom w Poroninie / Tł. J. Litwiniuk // Lit. Radz. 1974. Nr. 7; Księga przyjaciół. Warszawa. 1975; Mała ankieta „Poezji" // Poezja. 1975. Nr. 4; Dom w Poroninie // Czerw. Szt. 1975. 17 kwiet.; „Niech żyje!" / Tł. B. Olszewski // Czerw. Szt. 1976. 20 paźdź.; Warszawie / Tł. P. Mintzner // Przyjaźń. 1976. Nr. 3; W Warszawie / Tł. M. J. Kononowicz // WTK. 1976. Nr. 40; W Warszawie / Tł. M. J. Kononowicz; Dom w Poroninie / Tł. L. Lewin. // Jak unieść wierszem Twoją chwałe. Warszawa; Łódź, 1977; Dom w Poroninie / Tł. J. Litwiniuk // ...na czerwonych Października kwiatach. Warszawa, 1977; Świat z naszej woli. Warszawa, 1977; O szarej godzinie / Tł. J. Huszcza // Kamena. 1977. Nr. 20; Brouka Pjatrus: // Panorama. 1977. Nr. 45; Idę za nim / Tł. P. Stefanowicz // Życie Literackie. 1977. Nr. 45; Powiedzą wam sosny / Tł. J. Waczków; Bor / Tł. M. Jurkowski // Antologia poezji radzieckiej: Wiersze stu narodów. Warszawa, 1979. T. 2; „Prawdę" czyta Lenin / Tł. B. Olszewski // Czerw. Szt. 1979. 5 maja; Pamięci Jakuba Kołasa / Tł. F. Nieuważny // Lit. na świecie. 1982. Nr. 11; W Warszawie / Tł. M. J. Kononowicz // Więzi przyjaźni. Warszawa; M., 1984; Pogwarki / Tł. T. Chróścielewski // Czerw. Szt. 1985. 25 kwiet.

На румынскую мову. Versuri. Bucuresti, 1952.

Cînd se unesc riurile: Romanul / Trad. W. Kernbach, N. Negrea, N. Gribaciov, P. Chirtoaca // Bucuresti, 1959; Рэц.: C a r a i o a n P. (Brovka P.) // Bibliogr. periodicelor din RPR. 1960. 11. P. 165; Veac nou. 1960. № 24; P l a t o n M. // Jasul lit. 1960. № 7.

Pîinea / Trad. G. Dan // Antologia poeziei sovietice. Bucuresti. 1955; Patru räspunsuri pentree sitorii // Gazetei literare. 1961. Nr. 15.

На рускую мову. Собр. соч.: В 4 т. М., 1981—82. Т. 1. Стихотворения, поэмы. 1926—1961. М., 1981; Т. 2. Стихотворения. Поэмы. 1962—1976. М., 1981; Т. 3. Когда сливаются реки: Роман / Пер. Н. Грибачев. М., 1982; Т. 4. Стихотворения (1970—1980); Рассказы; Повести; Воспоминания. М., 1982.

Избр. стихи / Пер. К. Архипов, В. Бугаевский, М. Дубровин и др. М. 1935. Рэц.: Б е р е з к о Г. Петрусь Бровка // Лит. обозрение. 1936. № 1; Н и к о н о в В. // ЛГ. 1936. № 3.

Избранное. М., 1949; Рэц.: К н і ж н а я паліца // Наст. газ. 1953. 10 снеж.

Избр. лирика; Переводы. М., 1966. (Б-чка избр. лирики).

Избр. произв.: Стихотворения. Поэмы. В 2 т. М., 1969. Т. 1. 1928—1955; Т. 2. 1956—1968. Рэц.: П о л т о р а ц к и й В. С любовью к людям // Правда. 1970. 6 янв.; Т у р к о в А. На высоком перевале // Неман. 1970. № 12.

Великому Сталину от белорусского народа. Мн., 1936 / У сааўт.

Родине и вождю: Стихи и песни о Сталинской конституции / Пер. А. Шарапов, Н. Гурвич, К. Титов. Мн., 1938 / У сааўт.

Двенадцать песен / Пер. А. Безыменский и др. Мн., 1940 / У сааўт.

К родным берегам: Стихи. М., 1943. Рэц.: Б а т ь Л. «Выйдут белорусы из полона...» // Огонёк. 1943. № 48; М о з о л ь к о в Е. Сила поэта // Беларусь. 1944. № 3.

Беларусь; Стихи. М., 1945. Рэц.: Д е е в А. Поэма о душе народа // Огонёк. 1945. № 14; З е н к е в и ч М. Освобождённая Белоруссия // ЛГ. 1945. 10 марта; Л е б е д е в В. // Правда. 1945. 26 июля; М о з о л ь к о в Е. Стихи о Белоруссии // Известия, 1945. 21 марта; Октябрь. 1945. № 5—6.

Думы о Москве: (Поэма) / Пер. В. Державин. М.; Л., 1947.

Стихи / Пер. Д. Осин. М., 1947. (Б-чка «Огонек»).

Стихи и поэмы. / М., 1948. (Б-ка избр. произведений сов. литературы. 1917—1947).

Дорога жизни: Стихи / Пер. Д. Осин. Мн., 1950. Рэц.: А л я к с а н д р а ў С. // Віцеб. рабочы. 1951. 29 чэрв.; Г а р э л і к А. // Сав. Радзіма. 1951. 31 сак.; Г л е б к а П. Паэт глыбокіх пачуццяў // Мін. праўда. 1951. 23 сак.; Е р м о л о в и ч М. // Сталинский путь. 1951. 18 апр.; Е с а к о ў А. Новы зборнік вершаў Петруся Броўкі // Беларусь. 1951. № 3; З а с и м М. Сборник Петруся Бровки «Дорога жизни» // Заря. 1951. 21 сент.; К а в а л ё ў Н. Новыя дасягненні беларускай літаратуры // Бальш. Пал. 1951. 10 крас.; К л и м к о в и ч М. Глубокие и правдивые произведения // Сов. Бел. 1951. 24 марта; К н і ж н а я паліца // Калг. праўда. 1951. 25 сак.; К у д р а ў ц а ў І. Ясная ява народа // ЛіМ. 1951. 24 сак.; М а р ц і н о в і ч А. Дарога жыцця // Калг. праўда. 1951. 13 крас.; М о з о л ь к о в. Е. Дорога в светлое будущее // Правда. 1951. 31 марта; М о л д а в с к и й Д. Слова, идущие из глубины // Сов. Укр. 1951. № 10; С а в і ц к і А. // Бальшавіцкі сцяг. 1951. 10 чэрв.; У с і к а ў Я. // За Радзіму. 1951. 17 кастр.; У т я н о в П. // Гродн. праўда. 1952. 9 студз.; M o z o l k o w E. Road to the Glorious Future // Soviet Literature. 1951. № 12.

Стихотворения и поэмы. М., 1951. Рэц.: А г и е в и ч В. Стихи о Родине и труде // Сов. Бел. 1952. 24 июля.

Дорога жизни: Стихи / Пер. Д. Осин. М., 1952. (Б-ка «Огонек». № 17). Рэц.: М о л д а в с к и й Д. Время, очерченное стихом // Звезда. 1972. № 9.

Стихотворения и поэмы. М., 1955. Рэц.: П р о к о ф ь е в А. От всего сердца // Огонек. 1956. № 11; Р ы л е н к о в Н. Однотомник Петруся Бровки // ЛГ. 1956. 13 марта.

Когда сливаются реки: Роман / Пер. Н. Грибачев. М., 1958. Рэц.: А н н и н с к и й Л. Поэт и проза // ЛГ. 1958. 4 сент.; В а р л а м о в И. // Локомотив (Даугавпилс). 1958. 20 авг.; В о р о н о в В. // Огонёк. 1958. № 43; Г е р а с и м е н к о А. Сила дружбы // Ленин. путь (Кустанай). 1958. 22 июня; Г у с е в Н. // Сов. Литва. 1958. 28 нояб.; З а й ц е в а В. Калининград. правда. 1958. 28 ноябр.; И в и н а Б. Живое дыхание современности // Гудок. 1958. 19 авг.; М о з о л ь к о в Е. Когда сливаются реки // Правда. 1958. 15 июня; Н а с в е т л о м пути // Днестр. 1959. № 11; Ш и н г а р е в В. Когда сливаются реки // Белгор. правда. 1958. 15 июня; G a w r i l o w I. // Sowjetliteratur. 1959. № 12.

Когда сливаются реки: [Роман] / Пер. Н. Грибачев. М., 1958. (Роман-газета. № 7). Рэц.: D r a u d z i b a s ugunis. // Karogs. 1958. № 12.

Стихотворения и поэмы. М., 1958 (Б-ка советской поэзии).

Стихотворения и поэмы. М., 1959.

Когда сливаются реки: Роман: В 5 кн. М., 1960. [Выд. для сляпых].

Присяга сердца: Стихи. М., 1960. (Б-ка «Огонёк»). Рэц.: Б р а у н Н. // ЛГ. 1961. 24 янв.

А дни идут...: Стихи и поэмы / Пер. Я. Хелемский. М., 1961. Рэц.: Б о й к а У. Сэрца — насцеж // ЛіМ. 1962. 16 студз.; Б у ш и н В. «Мои песни — о вас»// Красная звезда. 1962. 7 июля; Б у р н о с а ў В. Голас сэрца // Полымя. 1962. № 1; В а с и л ь е в И. Произведения жизненной правды // Агитатор. 1962. № 11; Д е м е н т ь е в В. Высветленное сердце // ЛГ. 1962. 3 февр.; Я г о ж. Молчать не могу я... // Дружба народов. 1962. № 10; Ж у р а ў л ё ў У. Песня для людзей // Гомел. праўда. 1962. 25 мая; З у б о в Ю. Летит наше время // В мире книг. 1961. № 10; І в а н ч ы к Ф. Каб дружба яднала сэрцы... // Чырв. змена. 1962. 9 сак.; К о в а л е в Ф. Душа поэта // Орлов. правда. 1963. 4 янв.; К о с а р е н к о Н. Сердце поэта // Во славу Родины. 1962. 13 мая; К у д р а ў ц а ў І. Пра час і пра сябе // Беларусь. 1962. № 6; К у р и л е н к о И. // Прикасп. коммуна. 1963. 16 марта; Л и п е ц к а я А. // Октябрь. 1962. № 3; Л у к а ш е в и ч Г. Мои песни о вас... // Лит. и жизнь. 1962. 31 янв.; М а з а л ь к о ў Я. Паэзія высокіх пачуццяў // Звязда. 1962. 7 лют.; О р л о в с к и й К. Нам полюбилась эта книга // ЛГ. 1962. 3 марта; Лит. и жизнь, 1962. 21 марта; П о л я к о в С. Слово о времени // Неман. 1962.

№ 2; Прокофьев А. Сердце народное // Лит. и жизнь. 1962. 21 марта; Светлов М. Письмо вместо рецензии // ЛГ. 1961. 24 окт.; Сидоряк М. Світ прекрасного // Літ. Укр. 1962. 17 квіт.; Судрабкалн Я. // Правда. 1961. 11 окт.; Яго ж. Сердце Белоруси // Сов. Латвия. 1962. 17 июля; Титов К. Задушевно, талантливо // Сов. Бел. 1961. 11 нояб.; Турков А. Тропка вокруг земли // Литература и современность. Сб. 3. Статьи о литературе 1961—1962 гг. М., 1962; Новый мир. 1962. № 6; Усікаў Я. Голас сэрца // Маг. праўда. 1962. 21 сак.; Харитонова А. Дни кипучие // Огонек. 1961. № 38; Шкробинець Ю. День за днем // Закарпат. правда. 1962. 14 берез.; Шкутта П. Сердце не стареет // Знамя юности. 1962. 30 апр.; Шпаковский И. Поэзия без выходных // Заря. 1963. 7 марта.

Когда сливаются реки: Роман / Пер. Н. Грибачев. М., 1961.

А дни идут...: Стихи и поэмы / Пер. Я. Хелемский. М., 1962. Рэц.: Даржаа А. Пылающее сердце друга // Тув. правда. 1964. 28 июня.

Наш музей: Поэма / Пер. Я. Хелемский. М., 1962.

А дни идут...: Стихи и поэмы. М., 1963. [Выд. для сляпых].

У родных криниц: Стихотворения и поэмы. М., 1963. Рэц.: Даржаа А. Пылающее сердце друга // Тув. правда. 1964. 28 июня; Кузнецова Г. «Чистейший родник серебрится» // Неман. 1964. № 2; Хирш Х. У родных криниц // В мире книг. 1964. № 2; Шиловская О. У родных криниц // Там жа. 1964. № 2.

Когда сливаются реки: Роман / Пер. Н. Грибачев. М., 1964.

Кленовые листья: Новые стихи / Пер. Я. Хелемский. М., 1965. (Б-ка «Огонек»).

Труби, мой бор! Новые стихи и поэма / Пер. Я. Хелемский. М., 1965. Рэц.: Гниломёдов В. В зеленом бору жизни // Заря. 1965. 20 авг.; Кузнецова Г. Зажги весенние огни // В мире книг. 1965. № 11; Михайлов В. // Правда. 1965. 25 июня.

Всегда с тобой: Стихи и поэмы / Пер. Я. Хелемский. М., 1967.

Когда сливаются реки: Роман / Пер. Н. Грибачев. М., 1970.

Я вам скажу... Стихи: Новая книга (1967—1970). М., 1971. Рэц.: Богданова З. «Великое людей содружество...» // Знамя. 1972. № 8; Граховский С. Исполнение обещания // Мол. гвардия. 1972. № 9; Сов. Бел. 1972. 8 июня; Молдавский Д. Время, очерченное стихом // Звезда. 1972. № 9; Осетров Е. Светлая криница // Правда. 1972. 25 мая; Турков А. Родник поэзии // Новый мир. 1973. № 1; Ярош М. Мудрая простота // Неман. 1973. № 1.

Белоруссия: Фотокомпозиция / Стихи П. Бровки. М., 1972. (В братской семье сов. народов) / Бел., рус.

Березинский заповедник: [Вершы] / Пер. С. Красиков. М., 1972.

Ты — мая пчолка; Ты — моя пчелка: (Лирика). 1935—1970 / Пер. Я. Хелемский. Мн., 1972.

А дни идут...: Стихотворения и поэмы / Пер. Я. Хелемский. М., 1973. (Б-ка произведений, удостоенных Ленинской премии).

Дума о бессмертии: Стихотворения и поэмы. М., 1973. Рэц.: Седляроў Н. Падарунак савецкаму воіну // Гомел. праўда. 1974. 28 мая.

Когда сливаются реки: Роман / Пер. Н. Грибачев. М., 1973. (Б-ка «Дружбы народов»).

И днем и ночью: Стихи / Пер. В. Корчагин, Я. Хелемский. М., 1974. Рэц.: Кондрашев Г. Сила поэтического слова // Нева. 1975. № 10.

Пишу о сердце человечьем...: Сборник. М., 1974. (Писатель, молодежь, жизнь). Рэц.: Абакумовская Т. «Выступать в газете — значит говорить со всем народом» // Лит. обозрение. 1975. № 6; Богданов Ю. Жизнь прожить... // Неман. 1975. № 6; Яго ж. Життя прожити // Комс. іскра. 1975. 21 черв.; Ковалев Д. О самом заветном // Новый мир. 1975. № 6; Марціновіч А. Да ўсяго ёсць справа // Віцеб. рабочы. 1975. 19 крас.; Яго ж. Яшчэ адна грань таленту // ЛіМ. 1974. 24 студз.; Новиков П. Слово поэта народного // Правда. 1975. 2 марта; Чарнова Л. Размова з маладосцю // Полымя. 1975. № 8.

Шаги: Стихи / Пер. Я. Хелемский. М., 1975. (Б-ка «Огонек»).

Вместе с комиссаром: Повести, рассказы, воспоминания / Пер. А. Островский. М., 1976. Рэц.: Андреюк С. Когда было начало // Дружба народов. 1977. № 11; Буравкин Г. О годах пережитых, незабываемых // ЛГ. 1977. 19 окт.; Ульяшов П. Два берега жизни // Правда. 1978. 19 нояб.

Ты — мая пчолка; Ты — моя пчелка: [Лирика]. 1935—1970 / Пер. Я. Хелемский. Мн., 1976 / Бел., рус.

Как поднимается солнце: Книга стихов / Пер. В. Корчагин, Я. Хелемский. М., 1977. Рэц.: Буравкин Г. О годах пережитых, незабываемых...» // ЛГ. 1977. 19 окт.; Василевская Г. Открытого сердца тепло // Сов. Бел. 1977. 13 окт.; Гниломёдов В. «...Открытого сердца тепло» // Неман. 1978. № 1; Саенка В. Кнігапіс // ЛіМ. 1977. 26 жн.

Вместе с комиссаром: Рассказы и повесть / Пер. А. Островский. М., 1978. Рэц.: Вішнеўскі І. Кнігапіс // ЛіМ. 1978. 13 кастр.; Мартинович А. // Дет. лит. 1978. № 12.

И молодость и зрелость: Стихи и поэмы. М., 1979. Рэц.: Вішнеўскі І. Кнігапіс // ЛіМ. 1979. 3 жн.; Золотухина Т. Вечно живой источник. // Знамя. 1979. № 8; Ярош М. «Мне в мире до всего есть дело...» // Неман. 1979. № 11.

Над родной рекой Березой: Поэма / Пер. И. Бурсов. Мн., 1979.

Марат Казей: Поэма / Пер. И. Бурсов. Мн., 1980. (Б-ка юношества).

Исток моей судьбы: Стихи последних лет. Мн., 1981.

Всегда с Лениным: Стихи. Ужгород, 1987.

Земля / Пер. Б. Ясенский; На разгрузочной / Пер. С. Левман: [Вершы] // Антология белорусской литературы. М., 1934; Советская Белорусь: [Верш]; Четырнадцатый год: (Из поэмы) / Пер. Д. Осин // Поэзия Советской Белоруссии. Смоленск, 1934; Братья / Пер. Б. Турганов; Земля / Пер. Б. Ясенский; На разгрузочной / Пер. С. Левман; Песня о портфеле / Пер. Н. Каурючев: [Вершы] // Поэты Белоруссии. М., 1934; На разгрузочной: [Верш] / Пер. С. Левман // ЛГ. 1934. 4 февр.; Земля: [Верш] / Пер. Б. Ясенский // Рабочий. 1934. 8 июня; Климент Ефремович: [Верш] / Пер. А. Шарапов // Боевые будни. Мн., 1935; Минеральные воды: [Верш] / Пер. Д. Осин // Наступление. 1935. № 7; Раскрой истории листы: (Отрывок) / Пер. М. Исаковский // ЛГ. 1935. 9 июля; Атака: Отрывок из поэмы «1914 год» / Пер. А. Шарапов // Рабочий. 1935. 24 авг.; Бойцы: Альманах 2. Мн., 1936; Садовник: [Верш] / Пер. А. Ситковский // За ком. просвещение. 1936. 10 сент.; Письмо белорусского народа великому Сталину / Пер. А. Безыменский, М. Голодный, М. Исаковский, А. Сурков // Известия. 1936. 11 июля; ЛГ 1936. 15 июля; Правда. 1936. 11 мая; Рабочий, 1936. 11 июля; 10 сент. / У сааўт.; Полесье: [Верш]/Пер. С. Левман//ЛГ. 1936. 10 февр.; Десять песен о нашей непобедимой Красной армии, о ее творце и вдохновителе великом Сталине, о ее полководце Клименте Ворошилове: [Вершы] / Пер. А. Безыменский, М. Голодный, В. Гусев и др. // Правда. 1936. 11 сент. / У сааўт.; Это — крылья нашей воли: [Верш] / Пер. Сокол // Рабочий. 1936. 11 февр.; Двенадцать песен / Пер. А. Безыменский и др. // Там жа. 1936. 11 сент. / У сааўт.; Любимый нарком: [Верш] / Пер. А. Шарапов // Сов. Бел. 1937. 27 нояб.; Сталинский закон [Верш] / Пер. Е. Сокол // Сов. Киргизия, 1937. 15 дек.; Вершы і песні аб Сталінскай канстытуцыі/Пер. А. Шарапов и др. // Радзіме і правадыру. Мн., 1938. / У сааўт.; В Сталинском дозоре: (Отрывок из поэмы белорусских писателей-комсомольцев) // Комс. правда. 1938. 29 окт. / У сааўт.; Родине и Вождю: (Стихи и песни о Сталинской конституции) / Пер. А. Шарапов, И. Гурвич, К. Титов // Сов. Бел. 1938. 14 мая; Сталин. молодёжь. 1938. 14 мая / У сааўт.; Комсомолец из Бобруйска: [Верш] /

Пер. А. Кулешток // Сов. Бел. 1938. 11 июля; Краснознаменный комсомол: [Вершы] // Сталин. молодежь. 1938. 22 окт. / У саaўт.; Западным белорусам: [Верш] / Пер. В. Авруценко // Братьям украинцам и белорусам. М., 1939; Западным белорусам: [Верш] / Пер. К. Титов // 17 сентября 1939 года. М.; Л., 1939; ЛГ. 1939. 20 сент.; Сов. Бел. 1939. 18 сент.; Садовник: [Верш] / Пер. А. Ситковский // Колхозник. 1939. № 6; Полесье: [Верш] / Пер. А. Прокофьев // Резец. 1939. № 1; Семь дубов: [Верш] / Пер. Я. Хелемский // Правда. 1939. 5 апр.; Песня освобожденной женщины: [Верш] / Пер. Р. Иванова // Там жа. 1939. 28 сент.; Михась Подгорный: (Отрывок из либретто оперы) / Пер. А. Шарапов // Сов. Бел. 1939. 28 янв.; Катерина: Отрывок из поэмы / Пер. Т. Беленькая, А. Кулешток // Там жа. 1939. 10 февр.; Жизнь: [Верш] / Пер. К. Титов, И. Гуревич // Там жа. 1939. 21 дек.; Самая счастливая: [Верш] / Пер. А. Шарапов // Сталин. молодежь. 1939. 30 июля; Самая счастливая / Пер. А. Шарапов; Великий путь / Пер. А. Жаров: [Вершы] // Стихи и песни народов СССР о Сталине. Мн., 1940; Немеркнущее слово: [Вершы] / Пер. М. Голодный // Комс. правда. 1940. 14 апр.; Маланка: [Верш] / Пер. А. Кулешток // Там жа. 1940. 22 сент.; Чудесный одуванчик: [Верш] // Там жа. 1941. 2 февр.; Шумят на прежних топях нивы: [Верш] / Пер. Б. Иринин // Там жа. 1941. 25 апр.; Сыновья: [Верш] / Пер. М. Исаковский // Правда. 1941. 23 февр.; Партизан Бумажков: [Верш] / Пер. С. Левман // Там жа. 1941. 7 авг.; Полевая почта: [Верш] // Пер. С. Левман // Там жа. 1941. 31 авг.; Письмо вождю: [Верш] / Пер. Л. Кацнельсон // Сов. Бел. 1941. 23 июля; Партизан Бумажков: [Верш] / Пер. С. Левман // Великая Отечественная война. М., 1942. Сб. 1; «Лишь только бой затих...»; Матери; Баллада о танкистах; По дороге Минск — Москва; Возвращение: [Вершы] / Пер. М. Зенкевич, О. Колычев, С. Левман, М. Голодный // За Советскую Белорусь. М., 1942; Возвращение: [Верш] / Пер. М. Голодный // Октябрь. 1942. № 1—2; Баллада о танкистах / Пер. С. Левман // Спутник агитатора. 1942. № 15; Как только бой затих: [Верш] / Пер. М. Зенкевич // Известия. 1942. 7 марта; Неуловимые: [Верш] / Пер. М. Зенкевич // Там жа. 1942. 15 апр.; Три брата: [Верш] / Пер. М. Зенкевич // Там жа. 1942. 18 апр.; Возвращение: [Верш] / Пер. М. Голодный // Комс. правда. 1942. 8 февр.; Белоруссии: [Верш] / Пер. О. Колычев // Правда. 1942. 16 янв.; Красноармеец: [Верш] // Труд. 1942. 23 июня; Баллада о танкистах / Пер. С. Левман // Там жа. 1942. 19 авг.; Три брата; Баллада о красном знамени / Пер. М. Зенкевич; Кастусь Калиновский / Пер. Н. Рыленков; Надя-Надейка / Пер. Д. Осин; Матери / Пер. О. Колычев; Сож гудит / Пер. Б. Бендик: [Вершы] // Беларусь в огне. М., 1943; Партизан Бумажков / Пер. С. Левман; Возвращение / Пер. М. Голодный; Матери / Пер. О. Колычев; Баллада о танкистах / Пер. Д. Кедрин: [Вершы] // Белоруссия борется. М.; Л., 1943; Родное: [Верш] / Пер. М. Пасынок // Огонек. 1943. № 20; Под стягом партии: [Верш] / Пер. Б. Бендик // Там жа. 1943. № 43—44; Моя рана: [Верш] / Пер. Б. Бендик // Смена. 1943. № 9—10; Первомайским утром: [Верш] / Пер. П. Семынин // Известия. 1943. 1 мая; Курган: [Верш] / Пер. Б. Бендик // Красная Звезда. 1943. 31 дек.; Ты слышишь, мати-Беларусь!: [Верш] / Пер П. Семынин // Правда. 1943. 31 дек.; Встреча: [Верш] / Пер. Н. Ушаков // Беларусь. 1944. № 1; Белорусский фронт: [Верш] / Пер. М. Зенкевич // Там жа. 1944. № 2; Два клена: [Верш] / Пер. З. Шишов // Там жа. 1944. № 3; Два клёна: [Верш] / Пер. А. Ситковский // Крестьянка. 1944. № 10—11; Беларусь: [Верш] / Пер. Б. Бендик // Веч. Москва. 1944. 3 июля; Мы идем к тебе, Минск: [Верш] / Пер. А. Ситковский // Гудок. 1944. 2 июля; Ты раны залечишь, Отчизна моя!: [Верш] // Известия. 1944. 6 авг.; Беларусь: [Верш] / Пер. М. Замаховская // Комс. правда. 1944. 11 янв.; Все мне дорого тут: [Верш] / Пер. Н. Ушаков // Правда Укр. 1944. 12 авг.; В родном краю: [Верш] // Сов. Бел. 1944. 14 июля; О славном ленинградском бойце Феодосии Смолячкове: [Верш] / Пер. Б. Бендик // Труд. 1944. 27 янв.; В родном краю: [Верш] / Пер. Е. Мозольков // Там жа. 1944. 4 июля; Беларусь: [Паэма] // Победа. Грозный, 1945; Приезжай почаще: [Верш] / Пер. С. Левман // Вестник связи, почта. 1945. № 2; Наша весна: [Верш] / Пер. Г. Петников // Крестьянка. 1945. № 8; Единый навеки: [Верш] / Пер. В. Милованов // Зорька. 1945. 20 сент.; Единый навеки: [Верш] // Сов. Бел. 1945. 16 сент.; Знакомая дорожка / Пер. В. Милованов // Там жа. 1945. 16 окт.; Друзья фронтовые: [Верш] / Пер. В. Милованов // Там жа. 1945. 28 окт.; Кастусь Калиновский / Пер. А. Прокофьев; Метелица / Пер. А. Андреев: [Вершы] // Звезда. 1946. № 4; Брат и сестра; Дождь: [Вершы] / Пер. А. Прокофьев // Там жа. 1946. № 4, 7—8; Надя-Надейка: [Верш] / Пер. А. Прокофьев // Ленинград. 1946. № 3—4; Лирика: «Не буря нам крышу сорвала...»; День мой; Давайте же ульи наладим; Если б мог я...: [Вершы] / Пер. А. Кудрейко // Огонек. 1946. № 51—52; Избраннику народа: [Верш] / Пер. Е. Мозольков // Правда. 1946. 9 февр.; Брат и сестра; Прощальное слово; Возвращение музыканта; Насточка: [Вершы] / Пер. А. Прокофьев // Поэты Белоруссии. М., 1947; Белорусь: (Отрывок): [Паэма] / Пер. Б. Турчанов // «Читайте, завидуйте, я гражданин Советского Союза». М., 1947; «Если б стать...»; «Чаровник: [Вершы] / Пер. С. Обрадович // Дружба народов. 1947. Кн. 15; Кузнец: [Верш] / Пер. Д. Осин // Знамя. 1947. № 12; Песня дружбы / Пер. П. Богданов // Казахстан. 1947. № 7; Брат и сестра: [Верш] / Пер. П. Семынин // Молодой колхозник. 1947. № 8; Хлеб: Поэма / Пер. Д. Осин // Огонек. 1947. № 22; Прощальное слово: [Верш] / Пер. А. Прокофьев // Октябрь. 1947. № 2; Возвращение музыканта: [Верш] / Пер. А. Кудрейко // Смена. 1947. № 15; Дед Тарас; Маланья; Осень; В Каневе: [Вершы] / Пер. Н. Рыленков // Смоленский альманах. 1947. Кн. 3; Насточка: [Верш] / Пер. А. Прокофьев // Сов. женщина. 1947. № 2; Народное спасибо: [Верш] / Пер. П. Семынин // Сов. воин. 1947. № 16; Комс. правда. 1947. 8 июня; Песня дружбы: [Верш] / Пер. В. Милованов // Заря. 1947. 18 окт.; Чаровник: [Верш] / Пер. В. Милованов // Там жа. 1947. 26 нояб.; Праздник в Арташате: [Верш] / Пер. В. Звягинцева // Коммунист (Ереван). 1947. 23 мая; Насточка: [Верш] / Пер. А. Прокофьев // Ленингр. правда. 1947. 21 авг.; Моя Отчизна: [Верш] / Пер. Я. Хелемский // ЛГ. 1947. 5 нояб.; Слава Москве: [Верш] / Пер. В. Державин // Правда. 1947. 6 сент.; Думы о Москве: [Верш] / Пер. В. Милованов // Сов. Бел. 1947. 1 февр.; Стать бы мне... [Верш] / Пер. В. Милованов // Там жа. 1947. 25 июня; Брат и сестра: [Верш] / Пер. В. Милованов // Там жа. 1947. 2 июля; Народное спасибо: [Верш] / Пер. В. Милованов // Там жа. 1947. 4 июля; Последняя землянка: [Верш] / Пер. В. Варно // Там жа. 1947. 20 июля; Клад: [Верш] / Пер. П. Семынин // Соц. земледелие. 1947. 13 июля; На новый год: [Верш] / Пер. М. Исаковский // Сталин. молодежь. 1947. 1 янв.; Комсомольцам Белоруссии: [Верш] / Пер. К. Титов // Там жа. 1947. 5 марта; Народное дзякуй: [Верш] / Пер. В. Варно // Там жа. 1947. 2 июля; Кастусь Калиновский; Надя-Надейка / Пер. А. Прокофьев; Феодосий Смолячков: (Из поэмы) / Пер. Н. Браун; Брат и сестра; Прощальное слово; Насточка; Возвращение музыканта / Пер. А. Прокофьев; Если б мог я стать сосною / Пер. М. Комиссарова; Метелица; Беларусь / Пер. А. Андреев: [Вершы] // Антология белорусской поэзии. Л., 1948; Родные берега: Поэма / Пер. Д. Осин // Звезда. 1948. № 11; Кладовщик: [Верш] / Пер. Д. Осин // Огонек. 1948. № 52; Стихи о Ленине; Дом в Поронино; Броневик; Перед мавзолеем: [Вершы] / Пер. Н. Державин // Правда. 1948. 20 янв.; Броневик: [Верш] / Пер. В. Милованов // Сов. Бел. 1948. 21 янв.; Девушка с Полесья: [Верш] / Пер. Д. Осин // Там жа. 1948. 28 янв.; Родные берега: [Паэма] / Пер. Д. Осин // Там жа. 1948. 23 июня; Белорусь: [Верш] / Пер. А. Гатов // Соц. земледелие. 1948. 31 дек.; У мавзолея. [Верш] / Пер. В. Милованов // Сталин. молодёжь. 1948. 21 янв.; Россия / Пер. А. Прокофьев; На Полесьи гомон, гомон / Пер. А. Тарковский: [Вершы] // Дружба народов. 1949. № 1; Колхозный мельник: [Верш] / Пер.

Д. Осин // Знамя. 1949. № 4; «Прошёл!...»: [Вершы] / Пер. Я. Хелемский // Там жа. 1949. № 6; Девушка из Полесья: [Верш] / Пер. П. Кобзаревский // Крестьянка. 1949. № 3; Стихи о Севере: Кивач; Петрозаводск; Дорога в Карелию: [Вершы] / Пер. Д. Осин // На рубеже (Петрозаводск). 1949. № 9; Огонек. 1949. № 38; Пути моей Белоруссии: [Верш] / Пер. Д. Осин // Новый мир. 1949. № 1; От всего сердца: [Вершы] / Пер. Б. Иринин, Д. Осин // Сов. Отчизна. 1949. № 5 / У сааўт.; У Мавзолея: [Верш] / Пер. А. Кленов // Сов. воин. 1949. № 1; Четыре пути: [Верш] // Гродн. правда. 1949. 6 марта; Феодосий Смолячков: (Из поэмы) / Пер. Н. Браун // Ленингр. правда. 1949. 19 июня; Родная земля: [Верш] / Пер. Д. Осин // Правда. 1949. 2 янв.; Полесье: [Верш] / Пер. Д. Осин // Там жа. 1949. 10 нояб.; Солнце греет...: [Верш] / Пер. Л. Райский // Сов. Бел. 1949. 9 апр.; Россия: [Верш] / Пер. А. Прокофьев // Там жа. 1949. 1 мая; Сталин ведёт: [Верш] / Пер. В. Милованов // Там жа. 1949. 20 дек.; Садовник: [Верш] / Пер. А. Ситковский // Соц. земледелие. 1949. 9 окт.; Солнце: [Верш] / Пер. А. Кленов // Детям советской отчизны. М., 1950; Кладовщик; Колхозный мельник; Кузнец / Пер. Д. Осин; Родные берега: (Отрывок из поэмы) / Пер. Д. Осин: [Вершы] // Колхозная деревня. М.; Л., 1950; Дума о вожде: [Верш] / Пер. П. Семынин // Песня о Сталине. М.; Л., 1950; Дом в Поронино: [Верш] / Пер. В. Потапова // Стихи о Ленине. М., 1950; Стася: [Верш] / Пер. С. Дудиков // Гродн. правда. 1950. 10 дек.; На Полесье: [Верш] // Зорька. 1950. 12 марта; Двенадцатое марта: [Верш] // Правда. 1950. 12 марта; Добрый друг: [Паэма] // Сов. Бел. 3, 5, 6 сент.; Мир и правда победят: [Вершы] / Пер. Н. Берендгоф, Б. Лейтин // Сов. молодёжь (Рига). 1950. 26 авг.; От всего сердца: (Письмо белорусского народа И. В. Сталину) / У сааўт. / Пер. В. Росляков; Полесская дорога / Пер. Б. Иринин; Дума о вожде / Пер. П. Семынин; Застольная / Пер. Н. Рыленков: [Вершы]; Феодосий Смолячков: (Из поэмы) / Пер. Н. Браун; Надя-Надейка / Пер. Г. Печоров; Народное спасибо / Пер. Н. Непомнящий; Насточка; Возвращение музыканта / Пер. А. Прокофьев; Слава Москве / Пер. Р. Александрович: [Вершы]; Хлеб: (Поэма) / Пер. Н. Непомнящий // -Василенок С. И. Белорусская литература. М., 1951; Из сборника стихов «Дорога жизни»: Родная земля; Россия; Дуб / Пер. Д. Осин // Выдающиеся произведения советской литературы: 1950 год. М., 1951; Красные звезды: [Верш] / Пер. Д. Осин // Поэты мира в борьбе за мир. М., 1951; Сталин идет впереди / Пер. И. Дружинин // Молодой колхозник. 1951. № 10; С именем Сталина: [Верш] / Пер. В. Державин // Правда. 1951. 1 янв.; Слава дружбе: [Верш] / Сталин. молодежь. 1951. 28 дек.; Полесье; Подарок; Последний хлеб / Пер. Б. Иринин; На перекрёстке; Криница; Землякам; Рана; Не поверю смерти / Пер. В. Звягинцева; Метелица / Пер. А. Андреев; Белорусы, за работу; Ясный кут (Поэма) / Пер. Б. Иринин; Надя-Надейка; Хлеб (Поэма); Родные берега: (Поэма); Письмо Говарду Фасту / Пер. Д. Осин; Кастусь Калиновский / Пер. Н. Рыленков; Возвращение музыканта / Пер. А. Прокофьев; Брат и сестра; Не бурей нам крыши сорвало; Народное спасибо / Пер. П. Семынин; Памятник / Пер. И. Вольпин; «Если б я мог стать сосною...» / Пер. М. Комиссарова; Семенка / Пер. С. Обрадович; Последняя землянка / Пер. В. Потапова: [Вершы] // Антология белорусской поэзии. М., 1952; Дом в Поронино: [Верш] / Пер. В. Потапова // О Ленине. М., 1952; Светлый путь. [Верш] / Пер. К. Борисов // Гудок. 1952. 1 янв.; Слава дружбе: [Верш]// Железнодорож. Латвии. 1952. 4 дек.; Коммунист (Рига). 1952. 5 дек.; Красное знамя (Рига). 1952. 6 окт.; Сталин. молодежь. 1952. 28 дек.; Всех осеняет нас знамя единое / Пер. Д. Ковалев // Известия. 1952. 5 окт.; Мудрое слово: [Верш] / Пер. В. Державин // Комс. правда. 1952. 21 янв.; Сов. Бел. 1952. 21 янв.; Слава дружбе: [Верш] / Пер. Д. Осин // ЛГ. 1952. 1 мая; Весенний праздник: [Верш] / Пер. А. Кленов // Правда. 1952. 1 мая; Советское сердце: [Верш] / Пер. Я. Хелемский // В новые дали. М., 1953; Думы о вожде / Пер. А. Шарапов; Великий Сталинский закон / Пер. Д. Ковалев; Подарок / Пер. Б. Иринин; Катерина: (Поэма) / Пер. А. Кленов; Сталин ведет нас вперед / Пер. А. Шарапов: [Вершы] // От всего сердца. Мн., 1953; По Сталинскому плану: [Верш] / Пер. Н. Браун // Звезда. 1953. № 3; Осень: [Верш] / Пер. Б. Иринин // Новый мир. 1953. № 3; О дорогах: [Верш] / Пер. С. Смирнов // Огонек. 1953. № 8; Разговор с друзьями: [Верш] / Пер. Я. Хелемский // Там жа. 1953. № 51; Смело, товарищи, в ногу!: [Верш] / Пер. Я. Хелемский // Смена. 1953. № 7; Партия: [Верш] / Пер. А. Шарапов // Сов. Отчизна. 1953. № 6; Выше всегда и вперед!: [Верш] / Пер. В. Державин // Комс. правда. 1953. 29 нояб.; Я. Сталина вижу: [Верш] / Пер. Е. Мозольков // Правда. 1953. 12 марта; Песня единства: [Верш] / Пер. Я. Хелемский // Там жа. 1953. 6 дек.; У Черного моря: [Верш] / Пер. Н. Кислик // Сталин. молодежь. 1953. 6 нояб.; В Каневе: [Верш] / Пер. Н. Рыленков // Сталин. племя. 1953. 16 июня; Подарок / Пер. Б. Иринин; Насточка / Пер. А. Прокофьев; Письмо Говарду Фасту / Пер. Д. Осин: [Вершы] // Возрожденная земля. М., 1954; Я вспомнил сегодня Дунай и Araву...: [Верш] / Пер. М. Комиссарова // На рубеже. 1954. № 9; Новые стихи / Пер. Д. Осин // Новый мир. 1954. № 2; Солнце, и песня, и флаги: [Верш] / Пер. А. Кленов // Правда. 1954. 30 апр.; Сов. Бел. 1954. 4 мая; Наш дом: [Верш] / Пер. Е. Кривченко // Правда Укр. 1954. 6 нояб.; «Абы-тихо-было»: [Верш] / Пер. А. Николаев // Авторы «Вожыка». М., 1955; Дом в Поронино: [Верш] / Пер. В. Потапова // О Ленине. М., 1955; Стихи о Ленине. М., 1955; В загсе: [Верш] / Пер. Я. Хелемский // Репертуарный сборник. Киров. 1955; Леса Наддвинские: [Верш] / Пер. М. Исаковский // Нева. 1955. № 3; Путь к друзьям: [Вершы] / Пер. Я. Хелемский // Огонек. 1955. № 7; «Леса наддвинские, леса...»: [Верш] / Пер. К. Титов // Сов. Отчизна. 1955. № 1; В весенний день: [Верш] // Известия. 1955. 22 апр.; Я воли и счастья поэт...: [Верш] / Пер. П. Железнов // Там жа. 1955. 26 июня; Лесник: [Верш] / Пер. К. Титов // Комс. правда. 1955. 12 февр.; Друзья: [Верш] / Пер. Я. Хелемский // Там жа. 1955. 20 февр.; Над озером: [Верш] / Пер. Я. Хелемский // ЛГ. 1955. 15 февр.; Дорога близкая...: [Верш] / Пер. Д. Ковалев // Моск. правда. 1955. 12 февр.; Сов. Бел. 1955. 11 февр.; Друзьям: [Верш] / Пер. Я. Хелемский // Правда. 1955. 6 нояб.; Для счастья людей: [Верш] / Пер. К. Титов // Сов. культура. 1955. 18 февр.; Всегда с Лениным!: (Из поэмы) // Репертуарный сборник. Томск, 1956; «Абы-тихо-было»: [Верш] // Сатира и юмор: Репертуарный сборник. М., 1956; Дом в Поронино: [Верш] / Пер. В. Потапова // Стихи о Ленине. М., 1956; Всегда с Лениным!: (Из поэмы) / Пер. Я. Хелемский // Огонек. 1956. № 45; В весенний день; Раздумье; Океан; Косы: [Вершы] / Пер. Д. Осин, Я. Хелемский // Октябрь (Кишинев). 1956. № 10; Молодой тракторист: [Верш] / Пер. Д. Ковалев // Знамя юности. 1956. 8 окт.; Свадьба: [Верш] / Пер. А. Ренин // Сов. Молдавия. 1956. 10 окт.; В весенний день: [Верш] // Сталин. племя. 1956. 22 апр.; Пастух: [Верш] / Пер. С. Левман; Баллада о Красном Знамени / Пер. М. Зенкевич; Смерть героя / Пер. А. Длигач: [Вершы] // Песня мужества: Рассказы в стихах о Советской Армии. М., 1957; Утро: [Верш] / Пер. Я. Хелемский // Хелемский Я. Там, где ты прошел... М., 1957; Когда сливаются реки: Роман / Пер. Н. Грибачев // Дружба народов. 1957. № 6—8; Всегда с Лениным: [Урывак з паэмы] / Пер. Н. Грибачев // Там жа. 1957. № 7; Когда сливаются реки: Отрывок из романа / Пер. Н. Грибачев // Огонек. 1957. № 2; Сто лет: [Верш] / Пер. Я. Хелемский // Там жа. 1957. № 45; Из новых стихов / Пер. Я. Хелемский // Там жа. 1957. № 49; Теплоход «Украина»: [Верш] / Пер. Д. Осин, В. Шутов // Днепров. правда. 1957. 21 сент.; Соц. Донбасс. 1957. 22 сент. [Пад рознымі назвамі]; Молодой тракторист: [Верш] / Пер. Д. Ковалев // Знамя юности. 1957. 8 окт.; Думы о Москве: Из поэмы // Зорька. 1957. 2 нояб.; Песня сердца: [Верш] // Крымский комсомолец. 1957. 27 дек.; Как лист дубовый: [Верш] / Пер. Н. Грибачев // ЛГ. 1957.

14 марта; Облако: [Верш] / Пер. Д. Ковалев // Там жа. 1957. 1 мая; В родных местах: [Верш] / Пер. Н. Рыленков // Там жа. 1957. 2 нояб.; Песня сердца: [Верш] / Пер. П. Семынин // Там жа. 1957. 24 дек.; Всегда с Лениным: [Верш] / Пер. Я. Хелемский // Правда. 1957. 1 янв.; 4 окт.; Сов. Бел. 1957. 3 янв.; 5 окт.; Украине: [Верш] / Пер. П. Семынин // Правда. 1957. 24 дек.; Слово привета: [Верш] / Пер. Ю. Петров // Правда Укр. 1957. 24 дек.; Красный стяг: [Верш] / Пер. В. Шутов // Соц. Донбасс. 1957. 19 сент.; Из поэмы «Беларусь»: / Пер. А. Андреев // Люблю тебя, моя Россия. М., 1958; Дом в Поронино: [Верш] // О Ленине: Литературно-репертуарный сборник. М., 1958; Криница; Метелица; Настенька; «Если бы мне стать сосною...»: [Вершы] / Пер. С. Обрадович // Обрадович С. Стихи. М., 1958; Пастух / Пер. С. Левман; Баллада о Красном Знамени / Пер. М. Зенкевич; Смерть героя / Пер. А. Длигач: [Вершы] // Песня мужества. Стихи о Советской Армии. М., 1958; Дубовый лист: [Верш] / Пер. М. Исаковский // Дружба народов. 1958. № 4; Земля родная: [Верш] // Заря (Резекне). 1958. № 1; Из новой книги: [Вершы] / Пер. Я. Хелемский, Д. Ковалев, П. Кобзаревский // Звезда. 1958. № 4; Украина, Украина...: [Вершы] / Пер. Ю. Петров // Крым. 1958. № 17; Из лирических стихов: Поэзия; «Мой край озерный, край зеленый...» / Пер. Н. Рыленков, М. Василевский // Новый мир. 1958. № 8; Присяга сердца: [Верш] / Пер. Я. Хелемский // Огонек. 1958. № 52; На колхозном поле: [Верш] // Сов. Отчизна. 1958. № 3; Факел мира; Ледоколу «Ленин»: [Вершы] / Пер. Я. Хелемский // Вечерние новости (Вильнюс). 1958. 23 сент.; Комсомольское сердце / Пер. Я. Хелемский // Знамя юности. 1958. 26 нояб.; Армия Советская: [Верш] / Пер. Д. Ковалев // Красная звезда. 1958. 21 февр.; Факел мира; Ледоколу «Ленин»; Облака: [Вершы] / Пер. Я. Хелемский // ЛГ. 1958. 20 сент.; Из стокгольмской тетради: [Вершы] / Пер. Я. Хелемский // Правда. 1958. 29 авг.; Земля родная: [Верш] // Там жа. 1958. 2 нояб.; В семье единой: [Верш] / Пер. Я. Хелемский // Там жа. 1958. 31 дек.; Прощение; Памяти Якуба Коласа: [Вершы] / Пер. П. Кобзаревский // Сов. Бел. 1958. 13 авг.; Мне все здесь близко...: [Верш] / Пер. И. Василевский // Там жа. 1958. 9 окт.; Славлю я свой край...: [Верш] / Пер. Б. Веров // Труд. 1958. 31 дек.; Дубовый лист: [Верш] / Пер. М. Исаковский // Исаковский М. Сочинения: В 2 т. М., 1959. Т. 1; Партии: [Верш] / Пер. Я. Хелемский // Предсъездовское обсуждение тезисов доклада товарища Н. С. Хрущёва. Контрольные цифры развития народного хозяйства СССР на 1959—1965 гг. М., 1959. Т. 3; Правда. 1959. 27 янв.; Есть!; Мой город: [Вершы] / Пер. Я. Хелемский // Дружба народов. 1959. № 1; В краю зеленом; Ошибка: [Вершы] / Пер. Н. Рыленков, Я. Хелемский // Звезда. 1959. № 1; Новые строки: [Вершы] / Пер. Я. Хелемский // Огонек. 1959. № 17; Журавли: [Верш] / Пер. Д. Ковалев // Театр. 1959. № 1; Ручей: [Верш] / Пер. Я. Хелемский // Известия. 1959. 25 июля; Мой город: [Верш] / Пер. Я. Хелемский // Лит-ра и жизнь. 1959. 1 янв.; Приближение осени; Баня: [Вершы] / Пер. Я. Хелемский // Правда. 1959. 9 авг.; Настоящему американцу: [Верш] / Пер. Я. Хелемский // Там жа. 1959. 22 нояб.; Смерть вождя: [Верш] // Вечно живой. Л., 1960; Декрет Ленина: [Верш]; Всегда с Лениным: Поэма / Пер. Я. Хелемский // Стихи о Ленине. М., 1960; Далеко от дома: [Вершы] / Пер. А. Шарапов // Неман. 1960. № 3; Далеко от дома: [Вершы] / Пер. Я. Хелемский // Новый мир. 1960. № 6; «Сиянье братства, свет улыбок...» / Пер. Я. Хелемский // Там жа. 1960. № 11; Стихи с чужбины; Развеянная легенда; В час восхода; Около мороженщика; Атомный гриб / Пер. Я. Хелемский // Огонек. 1960. № 50; По ту сторону Атлантики: Чужбина; «Свободный мир», Чанкайшист: [Вершы] / Пер. А. Шарапов // Во славу Родины. 1960. 19 апр.; Всегда с Лениным: [Верш] / Пер. Я. Хелемский // Голос Риги. 1960. 12 сент.; Лишь на восток я утром гляну...: [Верш] / Пер. А. Шарапов // Знамя юности. 1960. 27 янв.; Рок-н-ролл: [Верш] / Пер. А. Шарапов // Там жа. 1960. 12 июня; Латышские стрелки; У памятника Райнису: [Вершы] / Пер. А. Шарапов // Там жа. 1960. 2 сент.; В Полесской глуши: [Вершы] / Пер. С. Бурлак, В. Кочетков; Семь дубов / Пер. К. Семеновский: [Вершы] // Молодежь Молдавии. 1960. 18 сент.; Из цикла «Далеко от дома»: Маяковский у Бруклинского моста; Белые хозяева; Музыкант: [Вершы] / Пер. Я. Хелемский // Правда. 1960. 24 июля; Голос сердца: [Верш] / Пер. Я. Хелемский // Там жа. 1960. 28 авг.; Наш век: [Верш] / Пер. Я. Хелемский // Там жа. 1960. 30 окт.; Военный оркестр на Бродвее: [Верш] / Пер. Н. Кислик // Сов. Бел. 1960. 17 янв.; Сов. Латвия. 1960. 31 авг.; Товарищам, оставшимся за океаном: [Верш] / Пер. Н. Кислик // Сов. Бел. 1960, 7 февр.; Чужбина: [Верш] / Пер. А. Шарапов // Сов. Латвия. 1960. 9 сент.; Всегда с Лениным; Если б мог я: [Вершы] / Пер. Я. Хелемский, А. Кудрейко // Сов. Молдавия. 1960. 18 сент.; Какая ширь, какая высь!: [Верш] / Пер. Я. Хелемский // Эконом. газ. 1960. 6 нояб.; Дубовый лист: [Верш] / Пер. М. Исаковский // Исаковский М. Сочинения. М., 1961. Т. 2; Желание — не за горами: [Верш] / Пер. Я. Хелемский // Крылья века. М., 1961; Отклик сердца. Слово писателя о проекте Программы Коммунистической партии Советского Союза. М., 1961; Новый мир. 1961. № 10; Сел. жизнь. 1961. 17 окт.; Родные слова: [Верш] / Пер. Я. Хелемский // Дружба народов. 1961. № 1; Раздумье; Эйфелева башня; Совет; «Что ж, каждый ошибиться может...»; Протри окно; Ржавчина: [Вершы] / Пер. Я. Хелемский // Звезда. 1961. № 8; У памятника Ильичу: [Верш] / Пер. Т. Куренев // Знамя. 1961. № 10; На чужбине: [Верш] / Пер. Я. Хелемский // Москва. 1961. № 2; Одно желание: [Верш] / Пер. Н. Кислик // Неман. 1961. № 6; Аист; Письма: [Вершы] / Пер. Я. Хелемский // Новый мир. 1961. № 3; Фронтовые дороги: [Верш] / Пер. Я. Хелемский // Огонек. 1961. № 25; Латышские стрелки: [Верш] / Пер. Я. Хелемский // Юность. 1961. № 7; Славлю я свой край...: [Верш] // Во славу Родины. 1961. 26 сент.; За недальними горами...: [Верш] / Пер. А. Корчагин // Известия. 1961. 4, 5 дек.; Зимнее: [Верш] / Пер. Я. Хелемский // ЛГ. 1961. 1 янв.; Мне б найти такое слово...: [Верш] / Пер. Я. Хелемский // Там жа. 1961. 17 окт.; Белорусские шахтеры; Пенсионер: [Вершы] // Правда. 1961. 2 июля; Величественные слова Программы: Поэма / Пер. К. Титов // Там жа. 1961. 17 сент.; Совесть моя: [Верш] // Сов. Бел. 1961. 17 окт.; Чанкайшист: [Верш] / Пер. А. Шарапов // Там жа. 1961. 16 дек.; Латышские стрелки: [Верш] / Пер. Я. Хелемский // Дружба великая, вечная. М., 1962; Когда сливаются реки: (Главы из романа) / Пер. Н. Грибачев; Настоящему американцу: [Верш] / Пер. Я. Хелемский // Литература народов СССР. М., 1962; Желанное — не за горами: [Верш] / Пер. Я. Хелемский // Писатели — пионерам. М., 1962; Желанное не за горами; «Такая пора, видно, в жизни настала...»: [Вершы] // Прекрасное и жизнь. М., 1962; Как я стал поэтом; Сызмальства помню; На зорьке студеной...; Аист; Слезы; Родные слова; Декрет Ленина; Дубовый лист; Капля; Тропинка под Нью-Йорком; Зарисовка; Ты — моя пчелка...; Соседей знал я и таких...; Ошибка; Письма; Зимнее; Сносят тюрьму; Облако; Военный оркестр на Бродвее; Как мы разговаривали со скворцом: [Вершы] / Пер. Я. Хелемский // Хелемский Я. Перевожу стихи товарища. Мн., 1962; Величавые слова Программы: Сокращено для чтения с эстрады // На клубной сцене (Магадан). 1962. Вып. 13; Александрина: [Верш] / Пер. М. Исаковский // Огонек. 1962. № 14; Желанное не за горами: [Верш] / Пер. Я. Хелемский // Голос Риги. 1962. 17 окт.; Дарба Узвара (Победа труда). 1962. 9 июня; Моя родословная. [Верш] / Пер. Я. Хелемский // Известия. 1962. 1 апр.; Разговор домов: [Верш] / Пер. Я. Хелемский // Там жа. 1962. 8 нояб.; Му и Рана: [Верш] / Пер. Т. Куренев // Комс. правда. 1962. 23 февр.; Ветер и буря: [Верш] / Пер. Я. Хелемский // ЛГ. 1962. 1 мая; Всегда с Лениным: [Верш] // Марийская правда. 1962. 22 апр.; Коммунары живут: [Верш] / Пер. М. Исаковский // Правда. 1962. 23 апр.; «Правду» читает Ленин: [Верш] / Пер. Я. Хелемский. // Там жа. 1962. 5 мая; Друзьям: [Верш] / Пер. Я. Хелемский // Там жа. 1962. 8 июля; Черное

море — Балтийское море: [Верш] / Пер. Я. Хелемский // Там жа. 1962. 10 окт.; Варшаве: [Верш] / Пер. Я. Хелемский // Там жа. 1962. 2 дек.; Голос сердца: (Поэма) // Сов. Бел. 1962. 7 апр.; Не счесть им исхоженных троп: Отрывок из поэмы «Всегда с Лениным» // Там жа. 1962. 22 апр.; Одно желание: [Верш] / Пер. Н. Кислик // Сов. Эстония. 1962. 4 февр.; Величавые слова Программы: Отрывок: [Верш] / Пер. К. Титов // Год нашей жизни. М., 1963; Репертуарный сборник о труде. Псков. 1963; Ветер и буря: [Верш] // Родные дали: Эстрадный сборник. М., 1963; Дубовый лист: [Верш] / Пер. Я. Хелемский // Сто лучших стихотворений поэтов народов СССР. М., 1963; Другу; Раздумье; Когда приеду: [Вершы] / Пер. Я. Хелемский // Дружба народов. 1963. № 1; Космонавтам; Часы; «Мне грустно...»; «В стихах воспето все на свете...»; «Скрежещут льдины...»; «Весенний дождь осыпал грядки...»; «Я у друзей гощу близ моря...»; «Право не знаю...»; «Стою, смотрю на дом высотный...»; «Все оставляет след на свете...»; «Что ж ты, месяц, вытворяешь!..» [Вершы] / Пер. Я. Хелемский // Там жа. 1963. № 9; В Каневе: [Верш] // Культ.-просвет. работа. 1963. № 12; Желанное — не за горами. [Верш] // Молодежная эстрада. 1963. № 1; Из новых стихов / Пер. Я. Хелемский // Новый мир. 1963. № 6; Лирические страницы: [Верш] / Пер. Я. Хелемский // Огонек. 1963. № 2; Шандор Петефи; «Всем задает весна работу...»: [Вершы] / Пер. Я. Хелемский // Там жа. 1963. № 32; В полесской глуши: [Верш] // Заря. 1963. 16 февр.; Земная алая звезда: [Верш] / Пер. Я. Хелемский // Известия. 1963. 7 нояб.; К будущему: [Верш] / Пер. Я. Хелемский // Правда. 1963. 30 июля; Письмоносец: [Верш] / Пер. Я. Хелемский // Сел. жизнь. 1963. 5 окт.; Сов. Бел. 1963. 20 окт.; Сокровенное; Часы; «Что ж ты месяц, вытворяешь?»: [Вершы] / Пер. Я. Хелемский // Сов. Бел. 1963. 21 июля; 22 нояб.; Братьям-литовцам: [Верш] / Пер. Б. Спринчан // Сов. Литва. 1963. 6 нояб.; Другу: [Вершы] / Пер. Я. Хелемский // В братской семье. М., 1964; Про народность; Аист: [Вершы] / Пер. Г. Куренев // Дружба народов. 1964. № 7; Ошибка; Из прошлого: [Вершы] / Пер. Я. Хелемский // Енисей. 1964. № 3; Сентябрьский дневник: [Верш] / Пер. Я. Хелемский // Знамя. 1964. № 2. Рэц.: Судрабкалн Я. Один месяц обычный и необычный // ЛГ. 1964. 4 апр.; Слава; «Мой шар земной!..»; «Люблю, прибрав свой стол рабочий...»: [Вершы] / Пер. Я. Хелемский // Новый мир. 1964. № 7; Петух: [Верш] // Огонек. 1964. № 28; Фронтовые дороги: [Верш] / Пер. Я. Хелемский // Комсомолец (Ереван). 1964. 8 мая; «Шлифуешь строки год за годом...»; «Земля зеленою красою...»: [Вершы] / Пер. Я. Хелемский // ЛГ. 1964. 18 июля; На передовой: [Верш] / Пер. В. Звягинцев // Там жа. 1964. 5 нояб.; Кирилл Прокофьевич: Рассказы о жизни К. П. Орловского: [Вершы] / Пер. Я. Хелемский // Правда. 1964. 5 апр.; Под звездами братства: [Верш] / Пер. Я. Хелемский // Там жа. 1964. 3 июля; Вечно молодой: [Верш] / Пер. Я. Хелемский // Там жа. 1964. 15 окт.; Раздумья в Шушенском: [Верш] / Пер. Я. Хелемский // Там жа. 1964. 6 нояб.; Всегда с Лениным!: Отрывок из поэмы // Сов. Бел. 1964. 22 апр.; Енисей: [Верш] / Пер. Я. Хелемский // Труд. 1964. 15 нояб.; Дубовый лист; Александрина; Коммунары живут: [Вершы] / Пер. М. Исаковский // Исаковский М. Стихотворения. М.; Л., 1965; Путями неизменными: «Мой стих стремится вдаль и ввысь...»; «В жизни каждого, пожалуй, он случается порою...»; Метель. Трепещет полог светлый...; «Сердцу милы...»; Жалоба земли: [Вершы] / Пер. Я. Хелемский // Дружба народов. 1965. № 6; Стиихи этого года: «Родная речь — первоисточник...»; «Да, жизнь прожить — не поле перейти...»; «Еще я крепок и подвижен...»; «Люблю я солнышко в зените...»: [Вершы] / Пер. Я. Хелемский // Новый мир. 1965. № 6; Начало книги: [Верш] / Пер. Я. Хелемский // Огонек. 1965. № 3; Свиданье с весной: Из книги стихов «Труби, мой бор» / Пер. Я. Хелемский // Там жа. 1965. № 25; Горсть солнечных лучей: Из лирических записей: Повесть / Пер. Д. Ковалев // Октябрь. 1965. № 3; Стихи разных лет // Во славу Родины. 1965. 25 июня; Труд: [Верш] / Пер. Я. Хелемский // Зорька. 1965. 26 июня; Новый путь: [Верш] / Пер. Д. Осин // Коммунист Тадж. 1965. 23 нояб.; Голос сердца: Глава из поэмы // Ленинабад. правда. 1965. 23 нояб.; Награда; Грузинская песня: [Вершы] / Пер. Я. Хелемский // ЛГ. 1965. 1 июля; «В стихах воспето все на свете...»; «Шлифуешь строки год за годом...»; «Мой шар зёмной! Ты не стареешь...»; «Не был за Саянами ни разу я...»: [Вершы] / Пер. Я. Хелемский // Лит. Россия. 1965. 25 июня; Три стихотворения / Пер. Я. Хелемский // Правда. 1965. 20 июня; Декрет Ленина: [Верш] / Пер. Я. Хелемский // Сел. газ. 1965. 22 апр.; Слова о девушке-агрономе: [Верш] / Пер. В. Корчагин // Сел. жизнь. 1965. 25 дек.; У памятника Райнису: [Верш] // Сов. Бел. 1965. 12 сент.; Вслед за солнцем: [Верш] // Сов. Россия. 1965. 25 июня; «Не был за Саянами ни разу я...»; «Юрта, словно войлочная шапка...»; «Степь. Отара. И чабан...»: [Вершы] / Пер. Я. Хелемский // Тувин. правда. 1965. 25 июня; Братство: [Верш] / Пер. В. Корчагин // Великий путь. М., 1966; Пахнет чабёр; Ошибка; Фронтовые дороги; Сентябрьский дневник; 5.IX; Присяга сердца: [Вершы] / Пер. Я. Хелемский // Родная поэзия. М., 1966; Надя-Надейка; Землякам; Рана: [Вершы] / Пер. Д. Осин, Н. Рыленков, Н. Ушаков // Священная война. М., 1966; Горе Вьетнама; Из прошлого; «Помню я сад свой весенний...»; Заявления: [Вершы] / Пер. В. Корчагин, Я. Хелемский, Д. Долинский, В. Стрелков // Дон. 1966. № 10; Скрипка: [Верш] / Пер. В. Рождественский // Звезда. 1966. № 8; Могила неизвестного солдата; Скрипка; «Бабье лето...»; «У всех своя тропа...»; «Влюбленно звал тебя я милой...»: [Вершы] // Звезда Востока. 1966. № 4; Пять стихотворений / Пер. Я. Хелемский // Знамя. 1966. № 8; То, что не забывается: Стихи: «Я прошу тебя, искусство...»; «Да, ты щедра земля-планета...»; «Бабье лето мерцает, вьется дым над листвой...»; «В час, когда домой с работы, с поля дальнего идешь!..»; «А ты иди!..»; «Была ты милой и желанной...» / Пер. Я. Хелемский // Огонек. 1966. № 6; Строки новой книги: «Не серебром горжусь, не златом...»; «Ода зубру»; «Все чудеса легко постичь нам...»; «Трудненько жить иным людишкам...»; «Зрелость — это не старость...»; «Будь щедрым. Время не забудет...»: [Вершы] / Пер. Я. Хелемский // Там жа. 1966. № 50; Твердыня над Бугом: [Верш] / Пер. Ф. Мурашко // Во славу Родины. 1966. 31 окт.; Солдаты; Крепость над Бугом: [Вершы] / Пер. А. Коваль-Волков // Красная звезда. 1966. 1 мая; Огни Октября: [Верш] / Пер. А. Прокофьев // ЛГ. 1966. 5 мая; Братство: [Верш] / Пер. В. Корчагин // Львов. правда. 1966. 12 июля; Правда. 1966. 2 марта; Вспоминая Ташкент: [Верш] / Пер. Я. Хелемский // Правда. 1966. 21 сент.; Правда Востока. 1966. 24 сент.; Преобразование; Лишь на восток я утром гляну...: [Вершы] / Пер. В. Корчагин, А. Шарапов // Правда Востока. 1966. 17 апр.; Крепость над Бугом: [Верш] / Пер. Б. Спринчан // Сов. Бел. 1966. 22 июня; Латышские стрелки: [Верш] / Пер. А. Шарапов // Сов. Каракалпакия. 1966. 13 апр.; Огонек: [Верш] / Пер. Д. Ковалев // Сов. Молдавия. 1966. 24 июля; Будь верен: [Верш] / Пер. В. Корчагин // Сов. Россия. 1966. 29 марта; Комиссар: [Верш] / Пер. В. Корчагин // Труд. 1966. 11 мая; Братство: [Верш] / Пер. В. Корчагин // Тувин. правда. 1966. 20 марта; Белорусские шахтеры: [Верш] / Пер. Я. Хелемский // Все трудом ставится, все трудом славится. Мн., 1967; Земля / Пер. Б. Ясенский; Наш век / Пер. Я. Хелемский: [Вершы] // Октябрь в советской поэзии. 2 изд. Л., 1967; Декрет Ленина; Мой шар земной!..: [Вершы] / Пер. Я. Хелемский // Поэты Белоруссии. М., 1967; Декрет Ленина: [Верш] / Пер. Я. Хелемский; Всегда с Лениным: (Поэма) / Пер. Я. Хелемский // Стихи о Ленине. М., 1967; Жаворонок: [Верш] // Час поэзии. М., 1967; «Кому Памир...»: [Верш] / Пер. И. Шкляревский // Знамя. 1967. № 4; Декрет Ленина: [Верш]; Голос сердца: (Фрагмент поэмы) // Неман. 1967. № 10; Мое перо: [Верш] / Пер. Я. Хелемский // Огонек. 1967. № 45; Вовек не забуду я дней молодых...; Капля крови: [Вершы] / Пер. Я. Хелемский // Сов. женщина. 1967. № 10; Вспоминая Ташкент: [Верш] // Узбекистан.

1967. № 6; Есть!: [Верш] // Во славу Родины. 1967. 22 февр.; Коммунист Тадж. 1967. 24 марта; Курганы славы: [Верш] / Пер. А. Шарапов // Во славу Родины. 1967. 10 дек.; К будущему: [Верш] / Пер. Я. Хелемский // Вэфовец. 1967. 29 дек.; Мой праздник: [Верш] / Пер. Я. Хелемский // Известия. 1967. 18 нояб.; Белорусская весна: [Верш] / Пер. Х. Рза // Коммунист. 1967. 23 авг.; «Правду» читает Ленин: [Верш] // Крым. комсомолец. 1967. 5 мая; Присяга сердца: [Верш] // Лесн. пром-сть. 1967. 15 авг.; «Ты прав, что клены обнажились...»; «Все то, что много лет назад...»; «Я все стерплю: бессонной ночью...»; Имя; «За окном машины воют...»: [Вершы] / Пер. Я. Хелемский // ЛГ. 1967. 25 янв.; «Ну что ж... Я, видно, постарел...»: [Верш] / Пер. Я. Хелемский // Там жа. 1967. 30 авг.; Ты иди!: [Верш] // Молодой коммунист (Йошкар-Ола). 1967. 24 окт.; Внуково: [Верш] // Моск. правда. 1967. 29 авг.; «Когда лавину туч расколет...»; «В разгаре дня иль утром ранним...»: [Вершы] / Пер. Я. Хелемский // Правда. 1967. 9 апр.; «На мраморных, на строгих плитах...»; «У нас ни пальм, ни гор...»: [Вершы] / Пер. Я. Хелемский // Там жа. 1967. 17 авг.; Подвиг: [Верш] / Пер. Я. Хелемский // Там жа. 1967. 10 нояб.; «В борьбе многотрудной...»: [Верш] // Правда Укр. 1967. 6 апр.; Лесные рыцари; Порог: [Вершы] / Пер. А. Корчагин // Сов. Бел. 1967. 10 авг.; Россия: [Верш] // Там жа. 1967. 20 дек.; Дом в Поронино: [Верш] / Пер. В. Потапова // Ленина славят народы. М., 1968; Крепость над Бугом / Пер. Ф. Мурашко; Рана; Надя-Надейка / Пер. В. Звягинцева: [Вершы] // Чтоб всегда было солнце. Мн., 1968; Отчизны сын...: [Вершы] / Пер. Н. Сидоренко // Знамя. 1968. № 8; «Ветрами с севера подуло...»: [Верш] / Пер. А. Островский // Нева. 1968. № 9; Четыре стихотворения: Порог; Братьям литовцам / Пер. Б. Спринчан; Осенний ветер; Красные следопыты / Пер. И. Шкляревский // Неман. 1968. № 5; Беларуси: [Верш] / Пер. Б. Спринчан // Там жа. 1968. № 12; Из лирики. Стихи: «Я исходил тропинок много...»; Партизанский телеграф; Я был селькором; «Уж лучше б крепкий был мороз...» / Пер. Я. Хелемский // Новый мир. 1968. № 6; Следы в сердца: [Вершы] / Пер. Я. Хелемский // Огонек. 1968. № 9; Ровесники: [Верш] / Пер. Я. Хелемский // Юность. 1968. № 9; Смерть героя: [Верш] // Гудок. 1968. 1 окт.; Декрет Ленина: [Верш] // Знамя юности. 1968. 21 апр.; Беларуси: [Верш] // Зорька. 1968. 27 дек.; Бег времени: [Верш] / Пер. Я. Хелемский // Известия. 1968. 27 янв.; Зимние сосны: [Верш] / Пер. Я. Хелемский // Там жа. 1968. 17 февр.; «Ну, я известно, не герой...»: [Верш] / Пер. М. Комиссарова // Ленингр. правда. 1968. 5 июня; «Старость нас подстерегает...»; «О верности без лишних слов...»; «Давно умолкли птичьи трели...»; «То блещет золото и просинь...»; «Все пересчитывает скаред...»; «Уж если сам беду накликал...»: [Вершы] / Пер. Я. Хелемский // ЛГ. 1968. 15 мая; Когда в пути устану длинном...: [Верш] / Пер. Я. Хелемский // Там жа. 1968. 25 дек.; «Опять гляжу на дуб зеленый...»; «Довольно! Все! Даю зарок!..»: [Вершы] / Пер. Я. Хелемский // Лит. Россия. 1968. 5 дек.; Дом в Поронино: [Верш] / Пер. Ю. Баржанский // Молодежь Молд. 1968. 30 авг.; Поэт: [Верш] / Пер. Я. Хелемский // Правда. 1968. 9 марта; Был такой...: [Апавяданне] / Пер. Е. Мозольков // Там жа. 1968. 8 апр.; Начало: [Апавяданне] / Пер. Е. Мозольков // Там жа. 1968. 22 июля; Желудь; Мне по душе...: [Вершы] / Пер. Я. Хелемский // Там жа. 1968. 18 дек.; Созвездие братства: [Верш] / Пер. Б. Спринчан // Там жа. 1968. 28 дек.; Возвращение из ада: [Апавяданне] // Сел. газ. 1968. 5 окт.; Раздумья в Шушенском: [Верш] / Пер. Я. Хелемский; Всегда с Лениным: (Поэма) / Пер. Я. Хелемский // Ленин с нами. Мн., 1969; Фронтовые дороги: [Верш] / Пер. Я. Хелемский // Мать моя, Беларусь. Элиста, 1969; Всегда с Лениным / Пер. Я. Хелемский // Поэмы о Ленине. М., 1969. Рэц.: Калачинский М. Черты великого образа. // Неман. 1970. № 4; Декрет Ленина; «Мой шар земной...»: [Вершы] / Пер. Я. Хелемский // Пою мое отечество. М., 1969. Т. 1; Декрет Ленина: [Верш] / Пер. Я. Хелемский; «...Отошла былая ночь...»: (Фрагмент) / Пер. Н. Браун // Стихи о Ленине. М., 1969; Вспоминая Ташкент: [Верш] / Пер. Я. Хелемский // Ташкент — город братства. Ташкент, 1969; А где она?: [Верш] / Пер. В. Шуваев // Дон. 1969. № 1; Среди красных рябин; Из новой книги стихов / Пер. Я. Хелемский // Дружба народов. 1969. № 1; «А песня — жаворонок взвитый...»; Поздняя осень: [Вершы] / Пер. А. Прокофьев // Звезда. 1969. № 1; Дубовый лист: [Верш] / Пер. Б. Спринчан // Неман. 1969. № 8; Лирики тепло живое: «Когда меня уже не будет...»; «Годы ушли, забывается юность...»; Первая записка; «О этот ствол, звенящий рослый...»; «Брожу по книжным магазинам...»; Пятрасу Цвирке; «Весенний ветер так упрямо...»; «Весна на лед речной вступила...»; «Да, мы любили, это было...»; «Куда ни глянешь, неизменно...»; В замке Радзивилла...; «Я по натуре молчаливый...»: [Вершы] / Пер. Я. Хелемский // Огонек. 1969. № 28; Пятрасу Цвирке: [Верш] / Пер. А. Живевичюс // Вечерние новости (Вильнюс). 1969. 30 авг.; Партии: [Верш] / Пер. Ю. Саенко // Во славу Родины. 1969. 12 нояб.; Известия. 1969. 8 нояб.; Дом в Поронино: [Верш] // Зорька. 1969. 1 авг.; Красные следопыты: [Верш] / Пер. И. Шкляревский // Там жа. 1969. 8 авг.; Верю; «Я рад сегодня...»; Жалко: [Вершы] / Пер. В. Корчагин // Известия. 1969. 30 авг.; «Иной покидает отеческий дом...»: [Верш] / Пер. Я. Хелемский // Индустр. Запорожье. 1969. 4 нояб.; Еще о предках: [Верш] / Пер. Я. Хелемский // ЛГ. 1969. 23 апр.; Преобразование: [Верш] / Пер. В. Корчагин // Падомью Вента (Вентспилс). 1969. 1 марта; Был такой...: [Апавяданне] / Пер. Е. Мозольков // Правда. 1969. 8 апр.; В Михайловском: [Верш] / Пер. Я. Хелемский // Там жа. 1969. 1 июня; [К Пушкинскому празднику поэзии]; Надя-Надейка / Пер. Н. Рыленков; Рана / Пер. Н. Ушаков: [Вершы] // Великая Отечественная: В 2 т. М., 1970. Т. 1; Всегда с Лениным: (Из поэмы) / Пер. Я. Хелемский // Вечно живой: Образ В. И. Ленина в художественной литературе. Л., 1970; Декрет Ленина: [Верш] / Пер. Я. Хелемский // Ленин — наша жизнь. Магадан. 1970; Комсомольцам Белоруссии; Молодым; Светился кимовский значок...; А ты иди!: [Вершы] / Пер. Я. Хелемский // Орлятам. Мн., 1970; Россия: [Верш] / Пер. Д. Осин // Путь к победе. Мн., 1970; Дубовый лист: [Верш] / Пер. Б. Спринчан // Спринчан Б. Черты лица. Мн., 1970; Декрет Ленина: [Верш] // Стихи о Ленине. М., 1970; «Как только бой затих»: [Верш] / Пер. М. Зенкевич // Ярость благородная. М., 1970; Четыре стихотворения / Пер. Я. Хелемский // Знамя. 1970. № 2; «Будь щедрым...»: [Вершы] / Пер. Я. Хелемский // КО. 1970. № 1; Дума о бессмертии: (Поэма) / Пер. А. Корчагин // Огонек. 1970. № 24; Волнение; Когда в краю...; В начале лета: [Вершы] / Пер. М. Исаковский // Юность. 1970. № 6; Дума о бессмертии: [Верш] / Пер. В. Корчагин // Во славу Родины. 1970. 21 июня; Желание: [Верш] / Пер. Я. Хелемский // Гудок. 1970. 26 дек.; Всегда с Лениным: [Урывак з паэмы] // Знамя юности. 1970. 4 дек.; У памятника Ильичу: [Верш] / Пер. Г. Куренев // Зорька. 1970. 1 мая; Голоса: [Верш] / Пер. Я. Хелемский // Известия. 1970. 27 июня; «Вы, в трудную пору взрослевшие рано...»: [Верш] // Комс. правда. 1970. 26 сент.; Памяти Н. Рыленкова: [Верш] / Пер. Я. Хелемский; «Как нежданно, как рано...»; «Белым пухом стелется...» / Пер. Я. Хелемский, А. Корчагин: [Вершы]// ЛГ. 1970. 11 февр.; Кунцево: [Верш] / Пер. Я. Хелемский // Там жа. 1970. 3 июня; Ты силу мне дала: [Верш] / Пер. А. Корчагин // Там жа. 1970. 4 нояб.; Два сердечных слова; На перекрестке; Криница у родной деревни; Стоят влюбленные: [Вершы] / Пер. Я. Хелемский // Правда. 1970. 28 янв.; Мне в мире до всего есть дело; Живем тревогами твоими; Дороги; Ах, ветер, ветер...: [Вершы] / Пер. В. Корчагин, Д. Ковалев // Там жа. 1970. 23 окт.; «Правду» читает Ленин: [Верш] // Сов. Бел. 1970. 21 апр.; Был такой...: [Апавяданне] / Пер. Е. Мозольков // Белорусские рассказы. М., 1971; Живем тревогами твоими: [Вершы] / Пер. В. Корчагин // Восьмая высота: 1966—1970. М., 1971; А Ленин нам говорит...; Пахнет чабор...; Как гости заезжие, минули

годы...; Я, утомлённый суетою; Я в смертный час свой о едином...: [Вершы] / Пер. П. Кобзаревский // Кобзаревский П. Говорят мои друзья. Мн., 1971; Быть коммунистом...: [Верш] / Пер. В. Корчагин // Дон. 1971. № 3; Во славу Родины. 1971. 26 марта; Вэфовец (Рига). 1971. 30 марта; Правда. 1971. 14 янв.; Сов. Бел. 1971. 30 марта; Ударник (Тракай). 1971. 28 янв.; Я вам скажу...; «Когда под стол ходил я в хате...»; Желание: [Вершы] / Пер. Я. Хелемский // Дружба народов. 1971. № 4; Мое поле: [Верш] / Пер. В. Корчагин // Знамя 1971. № 3; В нашей Белоруссии; Лес / Пер. В. Корчагин; «Уже давно покошены...»; «Ветрам границы — не преграда»; «По колеям дороги санной...»; «С одним не сравниваю — с хлебом...»; «Когда любовь двоих сроднила...» / Пер. Я. Хелемский; «Песни о думах, о счастье вчерашнем»/ Пер. С. Красиков: [Вершы] // Москва. 1971. № 9; Последний лист: [Верш] / Пер. Я. Хелемский // Новый мир. 1971. № 5; Из книги «Я вам скажу»: «Весной, когда река звенела...»; «Когда ты день встречаешь свой...»; «Песня в душу мне запала...»; «Где средство от беды сердечной?..»; «Вечер тихий. Месяц в небе...»; «Большое создается малым...»; «То ночь проспишь — не заметишь...»; «Любуюсь лишь одной звездою...»; «Ты вся в печалях, молодая...»; «Вот какое невезенье!..»; «К чему твой раздраженный крик...»: [Вершы] / Пер. Я. Хелемский // Огонек. 1971. № 22; А Ленин велел нам...; Дорога песни: [Вершы] / Пер. С. Красиков // Октябрь. 1971. № 3; Россия: [Верш] // Во славу Родины. 1971. 21 февр.; Декрет Ленина: [Верш] // Знамя юности. 1971. 23 апр.; Зеленым пламенем пылает...: [Верш] // Там жа. 1971. 5 нояб.; А Ленин велел нам...: [Верш] // Капли янтаря (Лит. прилож. к газ. «Сов. Клайпеда»). 1971. 28 марта; «...А я хочу воспеть курган...»: [Верш] / Пер. Я. Хелемский // Лит. Россия. 1971. 2 июля; Покрыто славой наше знамя: [Верш] / Пер. В. Корчагин // Правда. 1971. 29 марта; Из поэтической тетради: Любуясь прелестью земной; Поиск; На своем поле; Под шум листвы: [Вершы] / Пер. Я. Хелемский // Там жа. 1971. 10 сент.; Из поэтической тетради: «Провинциал»; Мое зеркало: [Вершы] / Пер. В. Корчагин // Там жа. 1971. 5 дек.; «Народ — он схож с могучей кроной...»; «Оставь как есть...»: [Вершы] / Пер. В. Корчагин // День поэзии — 72. М., 1972; «Плохо ль русским родиться...»: [Верш] / Пер. В. Корчагин // Депутаты и жизнь. М., 1972; Где же лучше родиться?: [Верш] / Пер. В. Корчагин // Зори братства. М., 1972; Раздумья в Шушенском: [Верш]; Всегда с Лениным: (Поэма) / Пер. Я. Хелемский; Ленин с нами. Мн., 1972; «Весной, когда река звенела...»; «Чуть угловата, строгогруда...»; «Казался веком день весенний...»; «Я знаю — красоту любимой...»: [Вершы] / Пер. Я. Хелемский // Песнь любви. М., 1972. Т. 2; Всегда с Лениным: (Из поэмы) / Пер. Я. Хелемский // Песня братства. Л., 1972; Пароходу «Украина»: [Верш] / Пер. М. Нагнибеда // Сад над морем. Симферополь. 1972; Декрет Ленина: [Верш] / Пер. Я. Хелемский // Созвездие Родины. Тула. 1972; Смерть героя: [Верш] / Пер. Д. Длигач // Союз нерушимый. М., 1972; В Каневе / Пер. И. Василевский; «Великому гению честь и хвала...» / Пер. С. Широков: [Вершы] // Чолом тобі, Славутичу. Поклон тебе, Славута. Паклон табе, Славуціч. Дніпропетовськ, 1972; Березинский заповедник: [Верш] / Пер. С. Красиков // Вожатый. 1972. № 3; «Народ — он схож с могучей кроной...»; Оставь как есть: [Вершы] / Пер. В. Корчагин // Дон. 1972. № 10; Сов. культура. 1972. 30 дек.; Ой, челом, челом...; А ты иди!: [Вершы] / Пер. М. Комиссарова // Звезда. 1972. № 4; «Уже зима в снегах настала...»: [Верш] / Пер. П. Алдахин // Звезда Востока. 1972. № 9; «В синеву бескрайнюю...»; «Мальчишка, в давние годы я...»; «Все в жизни слито...»; «Признаемся честь по чести...»; «День и ночь...»; «Уже мне видится, не скрою...»; «В наш век открытьями богатый...»; «Шрапнелью дождевых дробинок...»: [Вершы] / Пер. Я. Хелемский // Знамя. 1972. № 4. Рэц.: Богданова З. Строка к строке // Лит. обозрение. 1973. № 8; Дороже нет: [Вершы] / Пер. В. Корчагин // Знамя. 1972. № 12; В грядущем веке: [Верш] / Пер. Д. Ковалев // Крестьянка. 1972. № 10; Порог: [Верш] / Пер. Б. Спринчан // Лит. Азербайджан. 1972. № 9; Присяга сердца: [Верш] / Пер. Я. Хелемский // Лит. Киргизстан. 1972. № 3; Всегда с Лениным: (Отрывок из поэмы) / Пер. Я. Хелемский // Молодежная эстрада. 1972. № 4; «Т»; Как ни грустно: [Вершы] / Пер. В. Корчагин // Наш современник. 1972. № 12; В Ленинграде, Райнисовы сосны; «И вся-то жизнь — одно мгновенье...»: [Вершы] / Пер. М. Комиссарова // Нева. 1972. № 10; Как молнии наши дни: [Вершы] / Пер. В. Корчагин // Новый мир. 1972. № 8; Из будущей книги: [Вершы] / Пер. Я. Хелемский // Огонек. 1972. № 50; Любимый символ: [Верш] / Пер. В. Корчагин // Октябрь. 1972. № 2; Родина: [Верш] / Пер. Р. Артамонов // Сов. профсоюзы. 1972. № 16; Желание: [Верш] / Пер. С. Красиков // Веч. Кишинев. 1972. 10 окт.; Где же лучше родиться?: [Верш] / Пер. В. Корчагин // Ворошиловгр. правда. 1972. 2 апр.; Наш великий Союз: Из поэмы «Белорусь» / Пер. Б. Турганов // Грозн. рабочий. 1972. 2 апр.; Славлю!: [Верш] / Пер. В. Корчагин // Гудок. 1972. 9 нояб.; Братство: [Верш] / Пер. В. Корчагин // Днепров. правда. 1972. 15 дек.; Разговор с лесом: [Верш] / Пер. М. Плотников // Знамя юности. 1972. 8 окт.; Чучело: [Верш] / Пер. В. Корчагин // Известия. 1972. 1 янв.; Быть коммунистом: [Верш] / Пер. Ю. Саенко // Там жа. 1972. 30 дек.; «Если б стал я вдруг сосною...»; Родные слова: [Вершы] / Пер. П. Семынин, Я. Хелемский // Комсомолец Узб. 1972. 14 сент.; «Маляр — предвестник новоселья...»; «Случится же беда такая...»; «На зорьке встань, когда река...»: [Вершы] / Пер. Я. Хелемский // ЛГ. 1972. 1 мая; «Народ он схож с могучей кроной...»: [Верш] / Пер. В. Корчагин // Там жа. 1972. 20 сент.; В музее; Светлые сны; Сердце человеческое; Новосел: [Вершы] / Пер. В. Корчагин // Там жа. 1972. 24 дек.; Следы: [Верш] / Пер. В. Корчагин // Лит. Россия. 1972. 27 окт.; Весны желаные приметы: [Вершы] / Пер. Я. Хелемский // Правда. 1972. 30 марта; Озимь; Своим путем; Молния: [Вершы] / Пер. Я. Хелемский // Там жа. 1972. 29 окт.; Вспоминая Ташкент: [Верш] / Пер. Я. Хелемский // Правда Востока. 1972. 19 апр.; Раздел: [Апавяданне] / Пер. А. Харитонов // Сел. жизнь. 1972. 17 дек.; Купала и Колас, вы нас поднимали: [Верш] / Пер. А. Шарапов // Сов. Бел. 1972. 7 июля; Моя анкета; Прополка; Мадонна: [Вершы] / Пер. Я. Хелемский // Там жа. 1972. 19 ноябр.; С нами друзья дорогие: Из поэмы «Всегда с Лениным» // Там жа. 1972. 30 дек.; «За окном — пожар зеленый...»: [Верш] / Пер. Я. Хелемский // Сов. Клайпеда. 1972. 13 февр.; Пятрасу Цвирке: [Верш] / Пер. Я. Хелемский // Сов. Литва. 1972. 1 сент.; Где же лучше родиться?..: [Верш] / Пер. В. Корчагин // Физкультурник Бел. 1972. 31 дек.; «Как нежданно, как рано...»: [Верш] / Пер. Я. Хелемский // Добрая душа: Книга о Николае Рыленкове. М., 1973; Родное: [Верш] / Пер. М. Посынок // Литературный огонек. М., 1973; Быть коммунистом: [Верш] / Пер. В. Корчагин // Соловьев А., Комарова Г. Страницы великой жизни. М., 1973; Декрет Ленина / Пер. Я. Хелемский // Стихи о Ленине. М., 1973; Рассказы: Начало; Вместе с комиссаром; Прерванная вечеринка; Винчестер; Анэтка / Пер. А. Островский // Дружба народов. 1973. № 11; Из будущей книги: Баллада о дубе; Мастерство; «Покой — старения предвестье...»; «Среди обилия земного...»; Сердцелет: [Вершы] / Пер. Я. Хелемский // Знамя. 1973. № 5; «Приду усталым и счастливым...»: [Верш] / Пер. И. Шкляревский // Мол. гвардия. 1973. № 2; Мы дети матери единой; Разговор с Эльбрусом; А я все жду...; Корни песни: [Вершы] / Пер. И. Бурсов // Там жа. 1973. № 9; Поэтическая тропа [Вершы] // Рабочая смена. 1973. № 6; Веселка; Симфония утра; Кавказский рисунок; За что вас так люблю...: [Вершы] / Пер. В. Корчагин // Юность. 1973. № 9; У костра; Память: [Вершы] / Пер. В. Корчагин // Известия. 1973. 3 марта; Знак качества: [Верш] / Пер. Я. Хелемский // Кабард.-Балкар. правда. 1973. 18 дек.; Родина: [Верш] / Пер. Р. Артамонов // Мол. коммунист (Йошкар-Ола). 1973. 4 дек.; К будущему: [Верш] / Пер. Я. Хелемский // Падомью Даугава (Екабпилс). 1973. 1 янв.; А мы растем...!: [Верш] /

Пер. В. Корчагин // Правда. 1973. 11 авг.; Я оттуда...; «О верности без лишних слов...»: [Вершы] / Пер. Я. Хелемский // Сов. Бел. 1973. 7 июля: Я оттуда... / Пер. Н. Сидоренко; «О верности без лишних слов...» / Пер. Я. Хелемский: [Вершы] // Сов. Чувашия. 1973. 20 сент.; Кастусь Калиновский; Надя-Надейка: [Вершы] / Пер. А. Прокофьев // За тебя, Беларусь. Мн., 1974; В шинель бессрочную одетый: [Верш] / Пер. Я. Хелемский // Наша эстрада. М., 1974; Фронтовые дороги: [Верш] / Пер. Я. Хелемский // Победная песня, звени! М., 1974; Братство; Не был за Саянами ни разу я...; Степь. Отара. И чабан...; Юрта — словно войлочная шапка...: [Вершы] / Пер. Я. Хелемский // Поэты славят Туву: Сборник стихов. Кызыл, 1974; 2 изд. Кызыл. 1981; Декрет Ленина: [Верш] / Пер. Я. Хелемский // Стихи о Ленине. М., 1974; Донька-Даниэль: Повесть / Пер. А. Островский // Дружба народов. 1974. № 7; Ленинской дорогой; Надо знать...: [Вершы]; «Красный карандаш»; Ревность и надежда; Контрабандисты: [Апавяданні] / Пер. И. Бурсов, А. Островский // Неман. 1974. № 7; Пахнет чабор: [Верш] / Пер. Б. Спринчан // Там жа. 1974. № 8; Радушие; «Был создан мир...»; «Возникли сразу...»; «Кто нынче взвесит стих? Он тяжек...»; «Ты протянула на прощанье...» / Пер. Я. Хелемский; Не верь; Ранние холода; Почтовый ящик; Главная примета / Пер. В. Корчагин: [Вершы] // Новый мир. 1974. № 5; Чапай по улице идет; В Михайловском: [Вершы] / Пер. И. Бурсов // Смена. 1974. № 13; Курган Славы: [Верш] / Пер. А. Шарапов // Во славу Родины. 1974. 22 февр.; Всегда с Лениным: Отрывок из поэмы // Зорька. 1974. 4 янв.; Сердцем народным по праву владеете: [Верш] / Пер. В. Корчагин // ЛГ. 1974. 3 июля; Чудесный мост; «Ведь школьный дом — дубы с кустами...»: [Верш] / Пер. В. Корчагин // Там жа. 1974. 28 авг.; Ты нам другом верным будь: [Верш] / Пер. В. Корчагин // Правда. 1974. 1 янв.; Звезды Кремля; Горем и гневом; Годы; Майская ночь: [Вершы] / Пер. В. Корчагин // Там жа. 1974. 15 мая; С моим народом; Мы одними ходили тропами: [Вершы] / Пер. В. Корчагин // Там жа. 1974, 14 сент.; Вера Хоружая: [Верш] / Пер. И. Бурсов // Сов. Бел. 1974. 16 февр.; За что вас так люблю?..: [Верш] / Пер. В. Корчагин // Там жа. 1974. 22 сент.; Надя-Надейка / Пер. Д. Осин; Землякам / Пер. Н. Рыленков; Рана / Пер. Н. Ушаков: [Вершы] // Великая Отечественная. М., 1975. Т. 1; Живем тревогами твоими // Знамена победы. Сборник: В 2 т. М., 1975. Т. 2; Варшаве: [Верш] / Пер. Я. Хелемский // Книга друзей. М., 1975; Быть коммунистом: [Верш] // Партии нашей слава: Репертуарный сборник. М. 1975; Фронтовые дороги; В шинель бессрочную одетый...; Баллада о дубе: [Вершы] / Пер. Я. Хелемский // Победный сорок пятый. М., 1975. Надя-Надейка: [Верш] / Пер. Д. Осин // Подарили планете победу. Донецк, 1975; Дороги, «Свой путь заканчивая длинный...»: [Вершы] / Пер. И. Бурсов // Поэзия: Альманах. М., 1975. Вып. 14; Крепость над Бугом: [Верш] / Пер. Б. Спринчан // Рэха ў граніце. Мн., 1975; Всегда с Лениным: (Поэма, печатается в сокращении) / Пер. Я. Хелемский // Самый человечный человек. М., 1975; Приду усталым и счасливым...: [Верш] / Пер. И. Шкляревский // Шкляревский И. Дозорная ветка. Мн., 1975; Шаги: [Вершы] / Пер. Я. Хелемский // Знамя. 1975. № 6; Песнь хлебу: [Верш] / Пер. В. Корчагин // Культ.-просвет. работа. 1975. № 6; Из разговора с художником; Волна к волне; «Беларусь» плывет за океан: [Вершы] / Пер. В. Корчагин // Москва. 1975. № 6; Червонный мак: [Вершы] / Пер. Б. Спринчан // Неман. 1975. № 6; «Зеленый клен шумел над нами...»: [Верш] / Пер. Я. Хелемский // Новый мир. 1975. № 1; Времен связующая нить: [Вершы] // Огонек. 1975. № 25; Ветеран: [Верш] / Пер. В. Корчагин // Октябрь. 1975. № 5; Горем и гневом: [Верш] // Пожарное дело. 1975. № 4; Беларуси: [Верш] / Пер. Б. Спринчан // Радуга. 1975. № 6; Ценою жизни: [Верш] / Пер. В. Корчагин // Сов. воин. 1975. № 8; Судья: [Верш] / Пер. В. Корчагин // Человек и закон. 1975. № 4; Праздник: [Верш] / Пер. А. Шарапов // Во славу Родины. 1975. 1 мая; Присяга сердцем; И Беларусь, и партизан...; Есть!: [Вершы] / Пер. А. Шарапов // Там жа. 1975. 25 июня; Беседа у костра: [Верш] / Пер. М. Плотников // Там жа. 1975. 2 нояб.; Капля крови: [Верш] // Знамя юности. 1975. 25 апр.; Присяга сердца; «Вера есть в душе святая...»; «На склоне лет яснее мне...»: [Вершы] / Пер. В. Корчагин, Я. Хелемский // Там жа. 1975. 25 июня; Зависть: [Верш] / Пер. М. Геллер // Зорька. 1975. 20 июня; Новые кварталы; Доватор: [Верш] / Пер. В. Корчагин // Известия. 1975. 25 июня; Быть коммунистом: [Верш] // КО. 1975. 1 янв.; Мои друзья: [Верш] // Коммунист. 1975. 29 нояб.; «Мы живем в соседстве тесном...»: [Верш] // Комс. правда. 1975. 20 марта; «Вера есть в душе святая...»; «Мы, хоть наш век еще не прожит...»; «Многоголосый щебет птичий...»; «На склоне лет яснее мне...»; «Кукушка, добрая вещунья...»; «Твоя любовь — моя награда...»; «Один закон для всех людей...»: [Вершы] / Пер. В. Корчагин, Я. Хелемский // ЛГ. 1975. 18 июня; «А мне Россия навек люба...» // Там жа. 1975. 3 дек.; Присяга сердца; «Родная речь — первоисточник всего...»; «Поет над Белорусью лето...»; «В разгаре дня иль утром ранним...»; «Я знаю — красоту любимой...»: [Вершы] / Пер. Я. Хелемский // Лит. Россия. 1975. 27 июня; Быть коммунистом: [Вершы] // Маяк. 1975. 19 ноябр.; Бессмертие героев: [Верш] / Пер. В. Корчагин // Правда. 1975. 20 мая; Орбита; Звездочеты; Ливень: [Вершы] / Пер. Я. Хелемский // Там жа. 1975. 3 авг.; Здесь жил Дзержинский; Не думай, что забыла: [Вершы] / Пер. В. Корчагин // Там жа. 1975. 28 дек.; Молния: [Верш] // Сел. жизнь. 1975. 1 июня; Озимь: [Верш] // Там жа. 1975. 1 окт.; Поэтической строкой: [Верш] // Там жа. 1975. 2 дек.; Рана: [Верш] / Пер. Н. Ушаков // Сов. Бел. 1975. 27 февр.; Памятка; «Гроза пройдёт. Умолкнет гром...»; «Если б мог...»; «Когда лавину туч расколет...»; «Формально стал я староват...»: [Вершы] / Пер. С. Левман, Б. Иринин, А. Кудрейко // Сов. Бел. 1975. 26 июня; Храбрый казах; Гайна, Гайна!..; Океан; Эйфелева башня; Два слова; Будь правдивым: [Вершы] / Пер. Б. Исаев // Сов. Казахстан. 1975. 1 июля; «Звеня, поэзии криница...»; «Т»: [Вершы] / Пер. В. Корчагин // Сов. культура. 1975. 27 июня; Ты нам верным другом будь: [Верш] / Пер. В. Корчагин // Физкульт. Бел. 1975. 1 янв.; Маяковский у Бруклинского моста: [Верш] / Пер. Я. Хелемский; [Высказывание о Маяковском] // Советские поэты о Маяковском: Сборник стихов и высказываний. М., 1976; Ровесники: [Верш] / Пер. Я. Хелемский // Юность: Избранное. 1955—1975: В 2 т. М., 1976. Т. 1; Вечное клеймо: Рассказ / Пер. А. Островский // Дружба народов. 1976. № 12; Новые кварталы; Простая вещь; Известно всем...; Добрый день: [Вершы] / Пер. В. Корчагин // Лит. Киргизстан. 1976. № 1; Новые стихи / Пер. В. Корчагин // Новый мир. 1976. № 5; Добрый мир: [Вершы] / Пер. Я. Хелемский // Огонек. 1976. № 18; Червонный мак; Пахнет чабор; Порог: [Вершы] / Пер. Б. Спринчан // Памир. 1976. № 6; «Наше стремление, наше желанье...»: [Верш] // Знамя юности. 1976. 20 февр.; Быть коммунистом: [Верш] // Зорька. 1976. 6 февр.; Быть коммунистом: [Верш] / Пер. Ю. Саенко // Маяк КБАСС. 1976. 24 февр.; Энергостроитель (Рига). 1976. 24 февр.; Верю: [Верш] // Комс. правда (Вильнюс). 1976. 23 апр.; Первый делегат: [Верш] / Пер. И. Бурсов // Латв. моряк. 1976. 8 марта; Цвет пламени: [Верш] / Пер. В. Корчагин // Ленинское знамя (Кабардино-Балкария). 1976. 1 мая; Первый делегат: [Верш] / Пер. И. Бурсов // Мол. инженер (Рига). 1976. 26 февр.; Правда. 1976. 24 февр.; Из поэтической тетради: [Вершы] / Пер. В. Корчагин // Правда. 1976. 13 нояб.; Судья: [Верш] // Энергостроитель (Саласпилс). 1976. 9 апр.; Ты нам другом верным будь: [Верш] // Там жа. 1976. 30 дек.; Четыре дороги: [Верш] / Пер. Д. Осин // Героическая баллада: Репертуар для темат. концерта. М., 1977; Труд; Раздумья в Шушенском; «Мой шар земной!..»; «Как много их, тех дней...»: [Вершы] // Доблесть поколения. Кн. 2. Советские поэты Лауреаты Ленинской и Государственной премий — строителям Байкало-Амурской магистрали. Хабаровск. 1977; Дума о бессмертии: [Верш, урывак] / Пер. В. Корчагин //

Зори Октября: Репертуарный сборник. М., 1977; Начало; Вместе с комиссаром; С деревянной саженью; Прерванная вечеринка; Винчестер; Анэтка: [Апавяданні] // Избранное «Дружбы народов. М., 1977; Счастливая участь: [Верш] // Лес и человек. Ежегодник. 1977. М., 1977; Беларусь: Отрывок из поэмы; Книга / Пер. Н. Кислик; Я вам скажу... / Пер. Я. Хелемский; Река ломает плен ледовый... / Пер. Н. Кислик: [Вершы] // Песнь о книге. Мн., 1977; Присяга сердца; Пахнет чабёр: [Вершы] / Пер. Я. Хелемский // Поэзия Европы: В 3 т. М., 1977. Т. 3. Ч. 2; Земля / Пер. Б. Ясенский; Светлый час; Декрет Ленина / Пер. Я. Хелемский: [Вершы] // Поэзия Октября: Стихи сов. поэтов (1917—1976). М., 1977; Земля / Пер. Б. Ясенский; Рана / Пер. Н. Ушаков; Насточка / Пер. А. Прокофьев; Дубовый лист; Декрет Ленина; Два сердечных слова; Партизанский телеграф / Пер. Я. Хелемский; Александрина; В начале лета; Когда в краю; Волнение / Пер. М. Исаковский; «Не спишь. Тревожно сердце бьется...» / Пер. В. Корчагин: [Вершы] // Советская поэзия. 1977. Т. 1; Земля / Пер. Б. Ясенский; Рана / Пер. Н. Ушаков; Декрет Ленина; Два сердечных слова / Пер. Я. Хелемский; Александрина / Пер. М. Исаковский; Бессмертие героев / Пер. В. Корчагин: [Вершы] // Шестьдесят лет советской поэзии: В 4 т. М., 1977. Т. 3; Другу: [Верш] // Агитатор. 1977. № 13; Кутаис. правда. 1977. 27 сент.; А ты иди: [Верш] / Пер. Б. Кежун // Звезда. 1977. № 7; Белоруссия: [Верш] / Пер. Б. Спринчан // Звезда Востока (Ташкент). 1977. № 8; К новой жизни. 1977. № 8; Величественная песня Октября // Коммунист Бел. 1977. № 7; Марат Казей: Поэма / Пер. И. Бурсов // Мол. гвардия. 1977. № 2; Рэц.: Маткаримов И. // Лит. обозрение. 1978. № 1; Предкам: [Верш] // Огонек. 1977. № 40; Памир. 1977. № 11; Любуясь новой красотой: [Вершы] / Пер. Я. Хелемский // Огонек. 1977. № 41; «Как поле боя ждет отваги...»; [Верш] / Пер. Я. Хелемский // Октябрь. 1977. № 11; Декрет Ленина: [Верш] // Сел. х-во Бел. 1977. № 3; Из цикла «Всегда с Лениным»: [Вершы] // Сел. х-во Казахстана (Алма-Ата). 1977. № 4; «Когда в ночи дождливой, черной...»; «Чья безрассудная рука...»; «Старею, но тянусь я все же...»: [Вершы] / Пер. Я. Хелемский // Юность. 1977. № 1; Праздник: [Верш] / Пер. А. Шарапов // Во славу Родины. 1977. 1 мая; Латышские стрелки: [Верш] // Там жа. 1977. 25 сент.; Декрет Ленина: [Верш] // Зорька. 1977. 11 февр.; Впервые; Приглашение; Весна: [Вершы] / Пер. Я. Хелемский // Известия. 1977. 26 марта; «Звеня, поэзии криница...»: [Верш] / Пер. В. Корчагин // КО. 1977. 9 сент.; Алеют гвоздики: [Верш] // Крым. комсомолец. 1977. 1 мая; «Ах, если б я снова мог...»; Чародей; «Курлы, курлы!..»; «Была ты всех на свете краше...»: [Вершы] / Пер. Я. Хелемский // ЛГ. 1977. 2 февр.; Пахнет чабор: [Верш] / Пер. Б. Спринчан // Лит. Россия. 1977. 11 марта; Живые родники: [Вершы] / Пер. Я. Хелемский // Правда. 1977. 24 февр.; Мой дом просторный; Я так ответил; Был уговор...: [Вершы] / Пер. В. Корчагин // Там жа. 1977. 30 апр.; Из поэтической тетради: [Вершы] / Пер. Я. Хелемский // Сов. Бел. 1977. 13 марта; Пахнет чабор: [Верш] / Пер. Ю. Кобрин // Сов. Литва. 1977. 20 мая; Пахнет чабор; Червонный мак; Я не увязну в тине цепкой...; Порог: [Вершы] / Пер. Б. Спринчан // Спринчан Б. Вечная страда. Мн., 1978; Крепость над Бугом: [Вершы] / Пер. В. Ковель-Волков // Звезды городов-героев: Репертуарный сборник. М., 1978; Дубовый лист / Пер. М. Исаковский; «Скрежещут льдины, плещет пена...»; «Право, не знаю...»; «Все оставляет след на свете!..»; «Иной покидает отеческий дом...»; «Я знал, что пуля твое сердце...»; «Шутить над прошлым? Как кому...» / Пер. Я. Хелемский: [Вершы] // Избранные страницы. М., 1978; Россия: [Вершы] // Круглый год: Альманах. М., 1978; 9 сентября // От века к веку: Стихи о дружбе. М.; София, 1978; Рана: [Верш] / Пер. Н. Ушаков // Шестьдесят героических лет. М., 1978; На всех бы вместе поглядеть!: [Вершы] / Пер. И. Шкляревский // Дружба народов. 1978. № 7; Негаснущее пламя: [Вершы] / Пер. В. Корчагин // Наш современник. 1978. № 10; Законы сердца: [Апавяданне] / Пер. Т. Золотухина // Неман. 1978. № 5; «Язык труда разноголосый...»: [Верш] / Пер. В. Тарас // Там жа. 1978. № 12; «В России избяной, туманной...»: [Верш] / Пер. Я. Хелемский // Новый мир. 1978. № 8; ...И негасимей с каждым днем: [Вершы] / Пер. В. Корчагин // Огонек. 1978. № 45; Четыре штыка под Минском: [Верш] / Пер. Б. Кежун // Там жа. 1978. № 52; День добрый; «Когда теряет лето силу...»; «Что молнии,— дни у нас...»; «Поэт поэзии венки...»; Речь ветров: [Вершы] / Пер. И. Шкляревский // Юность. 1978. № 8; Волнение: [Верш] // Заря Востока. 1978. 16 июля; Наше стремление: [Верш] // Знамя юности. 1978. 23 мая; Белаpycи: [Верш] / Пер. Б. Спринчан // Зорька. 1978. 29 дек.; Курган Славы: [Верш] / Пер. Н. Кислик // Известия. 1978. 24 июня; «Казался веком день весенний...»; «Ты в детстве искренней была...»; «Право, не знаю...»: [Вершы] / Пер. Я. Хелемский // Комс. правда (Вильнюс). 1978. 17 нояб.; Ленинград: [Верш] / Пер. И. Шкляревский // Красная звезда. 1978. 21 февр.; «В России избяной, туманной...»: [Верш] / Пер. Я. Хелемский // Ленинский путь (Самарканд). 1978. 8 сент.; Сел. жизнь. 1978. 8 сент.; С такими думами иду; Вот я сама!: [Вершы] / Пер. И. Шкляревский // ЛГ. 1978. 29 марта; «Помнит мать, как колыхала...»; «Весна!..»; «Выйти б, встать скалой до неба...»; «Грустить у Бровки есть причина...»; Ожидание; Счастливая минута: [Вершы] / Пер. И. Бурсов, В. Корчагин // Там жа. 1978. 20 дек.; Ленинский проспект: [Верш] / Пер. Я. Хелемский // Правда. 1978. 1 янв.; Не праздно дни летели...: [Верш] / Пер. В. Корчагин // Там жа. 1978. 14 мая; Молния: [Верш] // Сов. Киргизия. 1978. 6 июня; Марат Казей: (Отрывок из поэмы) / Пер. И. Бурсов; Белый барабанщик: [Верш] / Пер. Н. Рыленков // Земля с лазурными очами. М., 1979; Звезды Кремля: [Верш] // Красная площадь. М., 1979; Всегда с Лениным: Отрывок из поэмы // На красных октябрьских цветах: Антология поэзии и прозы сов. и польских писателей. М., 1979; Присяга сердца; Пахнет чабёр: [Вершы] / Пер. Я. Хелемский // Поэзия Европы. М., 1979. Т. 3 (2). М., 1979; «Пришли мы, чтоб навеки слиться...» / Пер. Я. Хелемский; Ценою жизни; Есть люди / Пер. В. Корчагин: [Вершы] // Эстафета. М., 1979; Вода: [Верш] / Пер. М. Комиссарова // Звезда. 1979. № 1; Это мое сердце: [Вершы] / Пер. В. Корчагин // Знамя. 1979. № 2; «Я в смертный час свой о едином...»: [Верш] / Пер. П. Кобзаревский // Там жа. 1979. № 8; Дарит им цветы народ...; Музей Великой Отечественной; Идет весна...; «А звезды так, как и вначале...»: [Вершы] / Пер. И. Бурсов // Мол. гвардия. 1979. № 11; Друзья: [Паэма] / Пер. Н. Кислик // Неман. 1979. № 3; Веков далеких отголосок...: [Вершы] / Пер. Я. Хелемский // Новый мир. 1979. № 3; Истоки моей судьбы: [Вершы] / Пер. Я. Хелемский // Огонек. 1979. № 42; Как мне славить, скажи...: [Верш] // Веч. Тбилиси. 1979. 3 марта; Дубовый лист; Червонный мак: [Вершы] / Пер. Б. Спринчан // Вод. транспорт. 1979. 11 авг.; Сов. Бел. 1979. 31 марта; Песня; Крановщица: [Вершы] / Пер. В. Корчагин // Известия. 1979. 22 июля; «Алеют гвоздики, как пламени блики...»: [Верш] // КО. 1979. 27 апр.; «Поэт, сиди недолго дома...»; Кто б мог представить...; «Где б ни бывал, где б ни гостил...»; Грибы; «Ну кто там выдумал такое...»; «У каждого своя дорога...»: [Вершы] / Пер. И. Шкляревский // ЛГ. 1979. 15 авг.; На родной земле: [Вершы] / Пер. Я. Хелемский // Правда. 1979. 14 янв.; Любимый цвет мой: [Верш] / Пер. В. Корчагин // Там жа. 1979. 1 мая; Смоленск: [Верш] // Там жа. 1979. 29 июня; Вместе с комиссаром: [Апавяданне] / Пер. А. Островский // Березы на шляху. М., 1980; Декрет Ленина: [Верш] // В. И. Ленин в поэзии народов СССР. М., 1980; Сов. молодежь. 1980. 6 марта; Всегда с Лениным: (Из поэмы) / Пер. Я. Хелемский // Вечно живой. Л., 1980; Беларусь; Книга; Всегда со мной: [Вершы] / Пер. Н. Кислик // Гимн книге. Мн., 1980; Мне все здесь близко; Мертвая деревня; В Каневе: [Вершы] / Пер. И. Василевский // Извечно песни голоса. Мн., 1980; Горнист: [Верш] / Пер. С. Красиков // Поэзия. М., 1980. Вып. 26; Возвращение музыканта // Поэзия Великой Отечественной войны и антифашистского сопротивления.

М., 1980; Быть коммунистом: [Верш] // Слово о партийном билете. М., 1980; Декрет Ленина: [Верш] // Стихи о Ленине. М., 1980; Мальчику, держащему удочку из орешины // Юность: Избранное. XXV. М., 1980. Т. 1; Разговор с друзьями: [Вершы] / Пер. В. Корчагин // Знамя. 1980. № 6; В шинель бессрочную одетый...: [Верш] / Пер. Я. Хелемский // Политинформатор и агитатор. 1980. № 8; Всегда с Лениным: (Отрывок из поэмы) // Работница. 1980. № 4; Советский человек: [Верш] / Пер. В. Тарас // Юность. 1980. № 8; Как это хорошо: [Верш] / Пер. Ю. Саенко // Известия. 1980. 7 нояб.; Цель; В наш век ракет; Ромашка; Наука: [Вершы] / Пер. И. Бурсов // Там жа. 1980. 3 дек.; Моя анкета; А я в Москве быть рад всегда; «В бору сосновом...»; Не праздно дни летели: [Вершы] / Пер. И. Шкляревский, В. Корчагин // КО. 1980. 27 июня; Если бы я мог; Полоцк; «Жизнь каждому одна дается...»; «Мне говорят...»: [Вершы] / Пер. И. Бурсов // ЛГ. 1980. 1 янв.; Бессмертие: [Верш] / Пер. Я. Хелемский // Правда. 1980. 25 февр.; Минск — Москва; Раздумье: [Вершы] / Пер. Я. Хелемский // Там жа. 1980. 25 июня; Присяга сердца: [Верш] // Сов. Киргизия. 1980. 19 авг.; Вспоминая Ташкент: [Верш] / Пер. Я. Хелемский // Ода Узбекистану. Ташкент. 1981; Мой край не привлекает тайной...; Пар поднимается с земли; Дукорские партизаны; Мы с тобой ходили часто в поле; Якубу Коласу; Будем сеять, белорусы!; Я рано проснулся; Когда жара и очень сухо...; Жизнь каждому одна дается...; Откуда ветры налетели...; Верба над водою; В Михайловском; Ромашка; А звезды так, как и вначале...; Ожидание; Все с любовью; Разговор с Эльбрусом; Годы ушли в листопады и вьюги; Мертвая деревня; Корни песни; Мне говорят...; Мастерство; А я все жду...; Свой путь заканчивая длинный...: [Вершы] / Пер. И. Бурсов // Слово по кругу. Мн., 1981; Первый делегат: [Верш] // Товарищ Партия. М., 1981; Быть коммунистом...: [Верш] // Дружба. 1981. 23 янв.; Ферган. правда. 1981. 14 янв.; На площади Победы: [Верш] / Пер. Б. Кежун // Знамя юности. 1981. 3 июля; Ты нам другом верным будь: [Верш] // Куляб. правда. 1981. 1 янв.; Любимый цвет: [Верш] // Там жа. 1981. 1 мая; Счастливая минута; Муки: [Вершы] / Пер. А. Дракохруст // Сов. Бел. 1981. 18 сент.; «Правду» читает Ленин: [Верш] / Пер. Я. Хелемский // Ташкент. правда. 1981. 19 марта; Бессмертие героев: [Верш] / Пер. В. Корчагин // Братский союз. Донецк. 1982; Пою мое Отечество. Элиста, 1982; Огонек; «Немало годов пролетело...»; Капля крови; В шинель бессрочную одетый...: [Вершы] / Пер. Хелемский // Гражданская лирика советских поэтов. М., 1982; Через горы и степь: (Поэма); На своей земле; Смалу помню...; Нет, не на возраст жалобы...; Только вспомни; Часовня и ракета; Пускай года и пролетели; Хоть и летят, что камень...; Куда я от родной березы...; Терпение земли; Есть строки...; Нищеброды: [Вершы] / Пер. Н. Кислик // Кислик Н. Спелый бор. Мн., 1982; Любовь! Ты столько испытаний...; Дороги: [Вершы] / Пер. Д. Ковалев // Ковалев Д. Кому что дорого. Мн., 1982; Белоруссия: [Верш] // Наша родина — Советский Союз. М., 1982; Черный хлеб: [Верш] / Пер. Я. Хелемский // Ода хлебу. М., 1982; Вместе с комиссаром: [Апавяданне] / Пер. А. Островский // Рассказы советских писателей: В 3 т. М., 1982. Т. 1; В начале лета: [Верш] / Пер. М. Исаковский // Родина. Ижевск, 1982; Всегда с Лениным: (Отрывок из поэмы) / Пер. Я. Хелемский; Первый делегат / Пер. И. Бурсов; Где же лучше родиться? / Пер. В. Корчагин: [Вершы] // Славься, Отечество! М., 1982; Ленинград: [Верш] // Союз нерушимый: Поэзия народов СССР. М., 1982; Всегда с Лениным: (Из поэмы) / Пер. Я. Хелемский // Союз нерушимый. Саратов, 1982; Где же лучше родиться?.. [Верш, урывак] // Страна моя. М., 1982; В Каневе / Пер. И. Василевский; Великому гению честь и хвала / Пер. С. Широков: [Вершы] // Чолом тобі, Славутичу. Поклон тебе, Славута. Паклон табе, Славуціч. Дніпропетровськ; М.; Мн., 1982; «Не спишь. Тревожно сердце бьется...»: [Верш] / Пер. В. Корчагин // Лит. Армения. 1982. № 3; Добрый день: [Верш] // Стелуца. 1982. № 12; Два сердечных слова: [Верш] / Пер. Я. Хелемский // Веч. Казань. 1982. 4 дек.; «Ты помнишь те годы, товарищ!..»: [Верш] // Ленинабад. правда. 1982. 4 сент.; Герои: [Верш] / Пер. В. Корчагин // Ленин. смена. 1982. 16 нояб.; Белоруссия: [Верш] // Ленин. путь. 1982. 15 июня; «Мало низким поклоном тебе поклониться...» [Верш] / Пер. Н. Кислик // Лит. Россия. 1982. 12 марта; «Мало низким поклоном тебе поклониться...»: [Верш] / Пер. Б. Спринчан // Лит. Узбекистан. 1982. 20 сент.; Пожелание: [Верш] // Путь к коммунизму. 1982. 1 мая; «Где б ни бывал...»; «Ну кто там выдумал такое...»: [Вершы] // Сов. Киргизия. 1982. 14 февр.; Песня в душу мне запала: [Верш] / Пер. Я. Хелемский // Сов. культура. 1982. 12 нояб.; Дубовый лист: [Верш] // Ферган. правда. 1982. 21 сент.; А ты иди!.. / Пер. М. Комиссарова; «А песня — жаворонок взвитый...» / Пер. А. Прокофьев; Ветрами севера подуло; Райнисовы сосны / Пер. А. Островский; Могила неизвестного партизана / Пер. В. Азаров: [Вершы] // Беларусь моя. Л., 1983; Песня в душу мне запала: [Верш] / Пер. Я. Хелемский // Ладони, пахнущие хлебом. М., 1983; «Изрек мой критик...»: [Верш] / Пер. Я. Хелемский // Литературный огонек. 1973—1983. М., 1983. Лист дуба; Мой дорогой; Ошибка; Капля дождя: [Вершы] // От сердца к сердцу. Баку. 1983; Мой дом просторный; Россия: [Вершы] // Отечество славлю. К., 1983; Вспоминая Ташкент: [Верш] / Пер. Я. Хелемский // Песнь о Ташкенте. Ташкент. 1983; «Народ — он схож с могучей кроной...»: [Верш] / Пер. В. Корчагин // Комс. знамя. 1983. 2 апр.; Декрет Ленина: [Верш] / Пер. Я. Хелемский // Сов. Бел. 1983. 22 апр.; Партия: Из поэмы «Всегда с Лениным» // Там жа. 1983. 29 июля; «Шли молчаливо сквозь невзгоды...»: [Верш] // Сов. Даугава. 1983. 7 мая; Братство: [Верш] / Пер. Я. Хелемский // В семье единой, братской. Кызыл. 1984; А я не прячу...; Ну разве вспомнится кому?; Для каждой птицы шьет природа; Ты горе побеждать учись...; Речь ветров; Еще теплынь. И лету верный...; День добрый; Мы ищем друга своего; Ну что ж, прощай мое былое...; Видать, у жизни есть закон...; С утра торопился, как только оденусь...; Когда теряет лето силу; Народный хор; С такими думами иду...; Ленинград; Познали с детства мы работу...; Вот я сама...; Не говори мне льстивых слов...; Ну кто нам выдумал такое...; Один — поэзии венки...; Что молнии — дни у нас...; У каждого своя дорога...; Кто б мог представить...; Грибы; Люблю гулять, когда светает...; На Марсовом поле; А я в Москве быть рад всегда; Где б ни гостил, где б ни бывал...; Весна счастливая смеется...; Поэт, сиди не долго дома...: [Вершы] / Пер. И. Шкляревский // Паром из Белоруссии в Россию. Мн., 1984; Огни; Латышские стрылки; «Правду» читает Ленин; «Немало годов пролетело...»; «Родная речь — первоисточник...»; «Будь щедрым. Время не забудет...»: [Вершы]; Всегда с Лениным; Голос сердца (Отрывки из поэмы) / Пер. Я. Хелемский; Александрина / Пер. М. Исаковский; Где же лучше родиться?.. / Пер. В. Корчагин: [Вершы] // Поэзия народов СССР. К., 1984; Метелица / Пер. А. Андреев; «Не бурей нам крыши сорвало...» / Пер. П. Семынин; Возвращение музыканта // Пер. А. Прокофьев; Два сердечных слова / Пер. Я. Хелемский; «Если б мог я стать сосною...» / Пер. М. Комиссарова: [Вершы] // Прекрасен наш союз. М., 1984; Варшаве: [Верш] / Пер. Я. Хелемский // Содружество. М., 1984; Пахнет чабор; Дубовый лист; Червонный мак: [Вершы] / Пер. Б. Спринчан // Стожары. Мн., 1984; Дубовый лист; Облако; Ошибка; Пахнет чабёр; Ты — моя пчелка; Слезы; Родные слова; Сызмальства помню: на зорьке студеной; Соседей знал я и таких...; Тропинка под Нью-Йорком; Аист; Гайна, Гайна!; Труби, мой бор!; Если колоду...; Лопочут клены у дорог...; С тобою, словно две сосны, ветвистые и стройные...; На очень длинном перегоне...; Я знаю — красоту любимой...; Поговорить люблю я, каюсь...; Чуть угловата, острогруда...; Я много знал самовлюбленных...; Бывает так: покой да тишь...; Юрта — словно войлочная шапка; Все подытожить поспешили...; Люблю я пильщиков доселе...; Я прошу тебя, искусство; Бабье лето мерцает, вьется дым над

листвой...; Камень; Будь щедрым. Время не забудет...; Ода зубру; Уж лучше б крепкий был мороз...; Я все стерплю бессонной ночью...; Характеры; Исповедь; Все пересчитывает скаред...; Когда в пути устану длинном...; Я — половинчатости недруг...; Два сердечных слова; Пятрасу Цвирке; В Москве гостил я снова...; Как нежданно, как рано...; Стоят влюбленные; Самотверженно играя...; По вкусу мне еда люба...; К чему твой раздраженный крик...; Кунцево; Певцу необходим шалаш...; Ты протянула на прощанье...; «Буржуйка»; Теперь для пешеходов счетчик...; Партизанский пчеловод; Многоголосый щебет птичий...; В Ялте; Твоя любовь — моя награда; Кукушка — добрая вещунья; Один закон для всех людей...; Бульба; Крупу, что смешана с трухою...; Ушачка — малая речушка...; Впервые; Как поле боя ждет отваги...; Кто пишет натощак...; В России, избяной, туманной; Я все познал — и ложь и ласку...; Рая; Рыбачу я. Удачу знаю...; Лапти; Петух; Мороз; А я любил когда горели...; Соловей и ворона; Мастерство; Чтоб стих был ясным и глубоким...; Минск — Москва; Время: [Вершы]; Голос сердца: (Из поэмы)/Пер. Я. Хелемский//Я. Хелемский. Четыре мастера. М., 1984. Рэц: Тарас В. Не раб, не соперник — друг// Неман. 1985. № 1; Рана / Пер. Н. Ушаков; Будем сеять, белорусы!... / Пер. И. Бурсов: [Вершы] // Венок славы: Антология художественных произведений о Великой Отечественной войне: В 12 т. М., 1985. Т. 7; Рана /Пер. Н. Ушаков; Фронтовые дороги/Пер. Я. Хелемский: [Вершы]//Народ-победитель: Стихи поэтов народов СССР. М., 1985; Всегда в душе храню то лето...; Четыре штыка под Минском: [Вершы]/Пер. Б. Кежун; Могила неизвестного партизана/Пер. В. Азаров: [Вершы]// Партизанская слава. Л., 1985; Разум/Пер. Я. Хелемский//Поэты мира в борьбе за мир. М., 1985; Фронтовые дороги: [Верш] / Пер. Я. Хелемский//Свет Победы. М., 1985; Надя-Надейка / Пер. Д. Осин; Рана / Пер. Н. Ушаков: [Вершы] // Стихи военных лет: 1941—1945. М., 1985; Надя-Надейка/Пер. Д. Осин; Землякам/Пер. Н. Рыленков: [Вершы] //Стихи о Великой Отечественной: В 2 т. М., 1985. Кн. 1; Белорусская литература в борьбе за мир; Дружба навечно нас сплотила/Пер. Ю. Бровка//Лит. обозрение. 1985. № 7; Комсомольцам Белоруссии; «Зачем природе нужно это...»: [Вершы]/Пер. И. Бурсов//Новый мир. 1985. № 8; Прекрасен этот сад...: [Вершы]//Лит. Россия. 1985. 21 июня; Стать бы мне...; Родные слова; Муки; А ты иди...: [Вершы]/Пер. А. Дракохруст//Сов. Бел. 1985. 27 марта.

На славацкую мову. Casta života; Kivač; Sinoe hreje/ Prel. M. Krno//Vitazna poězia. Bratislava, 1952; Domovina/Prel. M. Nevrla//Zornicka 1976/1977; Ako list dubovy; Biely bubeniček; Hlas srdca/Prel. H. Križanová-Brindzová//Rečou srdca. Bratislava, 1977; Ako som sa stal paetom; Dubový list; Búraju väzenie / Prel, J. Andričík // Antológia sovietskej póezie XX storočia. Bratislava. 1981. T. 2.

На таджыкскую мову. Рўзхо дар гузаранд / Тарч. Б. Рахимизода. Душанбе. 1965.

Россия: [Верш] / Тарч. А. Бахори // Чавонони Точикистон. 1954. 15 дек.; Ба якчрягии халк: [Верш] // Шарки сурх. 1955. № 3; Сохиби табьи баланд // Там жа. 1961. № 10; Катра; Дил: [Вершы] / Тарч. Б. Рахимсзода // Армугони дусти. Душанбе. 1965; Кошки: [Верш] / Тарч. А. Бахорй // Садои шарк. 1965. № 10; Бар шукуфтанхои боготи навинам интизор / Тарч. Г. Сафарзода; Занг / Тарч. Б. Дўстов; Садои дил / Тарч. Н. Шариф: [Вершы] / Маориф ва маданият. 1965. 20 нояб.; Каломат сўи дилхо рах, гирифта: [Верш] / Тарч. Б. Дўсматов // Там жа. 1965. 23 нояб.; Нолаи заыин: [Верш] / Тарч. Х. Файзулло // Точ. Сов. 1965. 20 нояб.; Шеьри ман / Тарч. Б. Фирўз // Садои шарк. 1967. № 10; Хамоша бо Ленин / Тарч. А. Адхам // Комс. Точикистон. 1968. 2 июнь.

На татарскую мову. Маланка / Н. Арсланов тэрж. // Совет эдэбияты. 1949. № 4; Йерэк рэхмэте; Имэн яфрагы / З. Нури тэрж. // Белорус шагыйрьл эре // Казан. 1968; Йерэк рэхмэте // З. Нури тэрж. // Соц. Татарстан. 1972. 26 апр.; Йерэк рэхмэте; Імэн яфрагы // Азат хатын. 1975. № 5; Кан тамчысы / Э. Исхак тэрж. // Соц. Татарстан. 1975. 20 апр.; Кунелемдэ изге ышану...; Яшиселэр яшэп бетмэсэ дэ... / Ш. Маннапов тэрж. // Там жа. 1975. 10 авг.; Еллару̇ткэн саен уйланам... / Ш. Маннапов тэрж. // Татарстан яшьлэре. 1975. 4 дек.; «Бездэ чэр халык бертуган...» / Хэйдэр тэрж. // Ялкын. 1982. № 12.

На тувінскую мову. Акы-Дунмалышкы: Шулуктер; Шулуглелдер. Кызыл. 1983.

Соруктуг куштер: [Урывак з нарыса] // Шын. 1962. Дек. 30; Сылдыс каастаан дээрни коруп... / Очул. Ю. Кюнзегеш // Там жа. 1964. Июнь 7; Чурек / Очул. С. Сарыг-оола // Там жа. 1964. Июнь 21; Кирилл Прокофьевич / Очул. Б. Ховенмей // Там жа. 1964. Июль 7; Тыва кыдырааштан / Очул. С. Самба-Люндуп // Там жа. 1964. Авг. 7; Шушенскоеге боданыг / Очул. Б. Ховенмей // Там жа. 1965. Июнь 26; Акы-дунмалышкы / Очул. М. Доржу // Там жа. 1966. Март 20; Акы-дунмалышкы / Очул. М. Доржу // Улуг-Хем. 1967. № 2; Аныяк чалыы куштуг: [[Урывак з нарыса] / Очул. Б. Ховенмей // Шын. 1972. Март. 25; Саян ашкаш...; Эргимимге / Очул. М. Доржу // Тыв. аныяктары. 1975. Июнь 24; Чайлагда; Маакай / Очул. М. Доржу // Шын. 1975. Июнь 25; Халааданчыг бодал; Чарлып тура холун сундун...: [Вершы] / Очул. М. Кенин-Лопсан//Там жа. 1976. Янв. 13; Акы дунма: [Верш] // Там жа. 1977. Сент. 8; Кандыг черге торуттунзе, тергиин экил? [Верш] /Очул. Кенин-Лопсан М. Шулук // Там жа. 1979. Дек. 1; Совет кижи: [Верш] / Очул. С. Молдурга // Там жа. 1980. Окт. 7; Дуурайлаар: [Верш] / Очул. В. Монгуш // Улуг-Хем. 1982. № 51; Ажыбрас о'" Сактып келгеш...; Бакташпайн чарлып алыыл: [Вершы] / Очул. В. Монгуш // Тыв. аныяктары. 1982. Июнь 24; Кезээде Ленин-биле: (Урывак з паэмы) // Шын. 1982. Нояб. 8; Мээн аалым ажык-дэлгем: [Вершы] // Там жа. 1982. Дек. 30; Кызыл онге ынак мен: [Верш] / Очул. Э. Кечил-оол // Там жа. 1984. Май 1.

На туркменскую мову. Дерялар биригинде: Роман / Рус. терж. М. Ишангулыев // Ашгабат. 1962.

Поранинодакы ей: [Верш] / Терж. Г. Сейитмэдов // Эдебият ве сунгат. 1959. 22 апр.; Программанын бейик сезлери: [Верш] // Там жа. 1961. 24 сент.; Ленинин декрети: [Верш] / Терж. Я. Пиргулыев // Там жа. 1968. 7 февр.; Ленин бизин билен: [Урывак з паэмы] / Терж. Й. Дурдыев // Пионер. 1969. № 3; Элмыдама Ленин билен / Терж. Й. Дурдыев // Совет эдебияты. 1971. № 10; Менин планетам!; Сен мыдам жуван...: [Вершы] / Терж. Й. Дурдыев // Эдебият ве сунгат. 1972. 26 июль; Бу эзис топрага баглылыгым хак...» [Верш] / Терж. М. Сейидов, А. Гурбаннепесов // Там жа. 1972. 5 нояб.; Эзис Белоруссиям: [Верш] / Терж. А. Ковусов // Сов. Туркменистаны. 1974. 23 июнь; Гушлар мукам чаляр, баграяр дессан...; Яш чене барансон душуникли боляр...: Сен сейгин ни гиммат байракдыр-байрак...; Арзув: [Вершы] / Терж. И. Нурыев // Эдебият ве сунгат. 1975. 22 июнь; Хакыда; [Верш] // Там жа. 1976. 7 нояб.; Гез енуме шейлерак гелйан: [Верш] / Терж. О. Гурдова // Пионер. 1977. № 4; Хер киме бир емур берилйар: [Верш] // Эдебият ве сунгат. 1980. 26 март.; «Сеййан, гунеш ал-асмана галанда...»; «Эй, алем жаханым!..»; Сен бир гаррама...» [Вершы] / Терж. Г. Шамыев // Там жа. 1980. 28 июнь; Сорама сен, айда билмен...; Энтег-э зор, даяв ялы...; Гун нурунда якым бар...: [Вершы] / Терж. Г. Ёллы // Там жа. 1985. 21 июнь.

На узбекскую мову. Дарёлар туташганда / Т. Пўлат тарж. Тошкент. 1962.

Дарёлар туташганда / Т. Пълат тарж. Тошкент. 1964. [Выданне для сляпых].

Говард Фастча мактуб; Надя-Надейка: [Вершы] / Зульфия тарж.//Кардош кушиклар. Тошкент. 1951; Юрак онти; Эман барги; Сен менил боларим; Хид сочар; Чобор; Шеьрият; Хакикий америкаликка: [Вершы] / М. Бобоев тарж. // Белорус шоирлари. Тошкент. 1962; Автор ва унинг романи хакида // Шамякин И. Кафтдачи юрак: Роман. Тошкент. 1966; Тошкентни эслэб // Узбекистон. 1967. № 6; Созанданинг кайтиши: [Верш] / Тулкин тарж. // Ёш ленинчи. 1967. 1 июнь; Кивач: [Верш] /

Сэлох тарж. // Там жа. 1967. 4 июнь; Ватаним: [Верш] / X. Салох тарж. // Совет Узбекистони. 1967. 31 май; Агар мен...; Бахорнинг биркуни / Тулкин тарж. // Тошкент хакикати. 1967. 2 июнь; Хаёлларим Шушинскаа: [Верш] / Ю. Шамансур тарж. // Там жа. 1967. 1 нояб.; Ирмок: [Верш] / Тулкин тарж. // Узбекистон маданияти. 1967. 31 май; Унутилмас эсдаликлар: [Верш] / X. Сэлох тарж. // Там жа. 1967. 17 июня; Кэлогэ кэсам: [Верш] / М. Агзэмова тарж // Шарк юлдузи. 1972. № 12; Орзу: [Верш] / Р. Мукимов тарж. // Узбекистон маданияти. 1972. 20 окт.; Юрак онти: [Верш] / М. Бабаев тарж. // Кардошлик кўшиги. Тошкент. 1974; Хаётдаги из; Номимни ўчирма; Ватан: [Вершы] / Т. Ахмедов, С. Шадиев тарж. // Тошкент оқшоми. 1981. 9 нояб.; Марат Казей: [Урывак з паэмы] // Кўлни кўлга берганда. Тошкент. 1982; Планетам: [Верш] / М. Мирзаев тарж.// Ёшлик. 1982. № 12; Марат Казей: (Урывак з паэмы)//Ленин учкуни. 1982. 14 дек.; Тоглэрдан юксак; «Хар кимсэнинг бошитэ келар фурсати билан кора кун...» [Вершы]/Т. Ахмедов тарж. // Тошкент окшоми. 1982. 5 апр.; Эман цацида достон; Коммунист бўлиш...: [Вершы] / Т. Ахмедов, С. Шадиев тарж. // Бухоро хакикати. 1985. 29 июнь; Кремль юлдузлари; Океан: [Вершы] / Т. Ахмедов, С. Шадиев тарж. // Дустлик байроги. 1985. 29 июнь.

На ўкраінскую мову. Вибране. К., 1957.

Коли зливаються ріки: Роман / Пер. Г. Вігурська. К., 1961; К., 1968.

Разом з комісаром: Оповідання і повість / Пер. М. Крилов. К., 1981. Рэц.: В я р ц і й А. Кнігапіс // ЛіМ. 1982. 12 сак.

Пісні / Пер. П. Усенко // Молодняк. 1937. № 3, 4. / У сааўт.; Пісня про Орджонікідзе / Пер. П. Усенко // Комсомолець Укр. 1937. 2 лют.; Літ. газ. 1937. 23 лют. / У сааўт.; Проводи: [Верш] // Комуніст. 1938. 29 груд.; Дружба: [Верш] / Пер. Л. Дмитерко // Пролет. правда. 1938. 5 груд.; Західним білорусам: [Верш] / Пер. О. Новицький // Вістні. 1939. 12 жовт.; У Каневі: [Верш] / Пер. О. Новицький // Комуніст. 1941. 9 берез.; Ти, рани загоїш, Вітчизно моя!: [Верш] / Пер. Д. Білоус // Дніпро. 1945. № 4; Рад. селянин. 1945. 17 серп.; Надя-Надійка: [Верш] / Пер. Д. Білоус // Дніпро. 1945. № 11—12; Дорога солдата: [Верш] / Пер. П. Сліпчук // Рад. Укр. 1945. 1 квіт.; Щорс: [Верш] / Пер. М. Руденко // Вітчизна. 1947. № 7; Парк перемоги / Пер. Т. Масенко; Народне спасибі; Пам'ятник / Пер. В. Сосюра; Пісня дружби / Пер. М. Зісман: [Вершы] // Дніпро. 1947. № 9; Парк перемоги: [Верш]//Україна. 1947. № 4; Хліб: [Верш] / Пер. Ю. Ступак // Більшовицька зброя. 1947. 15 серп.; Думи про Москву: (Уривок із поеми) / Пер. Б. Білоус // Молодь Укр. 1947. 2 вер.; Кастусь Калиновський; Надя-Надійка; Брат і сестра; Повернення музики; Настонька; Пам'ятник; День мій; Парк перемоги; Народне спасибі; Коли б стать мені...; Не буря нам стріхи зірвала: [Вершы]; Думи про Москву: (Поэма) / Пер. Л. Первомайський, Д. Білоус, Г. Головацівський, П. Дорошко, В. Сосюра, С. Крижанівський, П. Воронько, Т. Масенко, А. Малишко // Білоруська радянська поезія. К., 1948; На новий рік: [Верш] / Пер. Г. Плоткін // Барвінок. 1948. № 12; Хліб: Уривок з поеми / Пер. Т. Масенко // Літ. газ. 1948. 30 груд.; Ах, мені б сосною стати: [Верш] / Пер. П. Тичина; Література білоруського народу на піднесенні // Вітчизна. 1949. № 8; Хліб: [Верш] / Пер. С. Крижанівський, Т. Масенко // Україна. 1949. № 1; На піднесенні // Літ. газ. 1949. 16 черв.; На новий рік: [Верш]/Пер. Г. Плоткін//Рад. Укр. 1949. 1 січ.; Грім: [Верш] / Пер. Ю. Назаренко // Там жа. 1949. 19 черв.; Розмова з папою Піем: [Верш]/Пер. Ю. Назаренко // Жовтень. 1951. № 7; Радянська душа: [Верш] // Там жа. 1952. № 12; Слава дружбі; Рідна земля: [Вершы] / Пер. Д. Луценко, О. Ющенко // Вітчизна. 1953. № 1; Росія: [Верш] / Пер. Д. Луценко // Там жа. 1953. № 5; Рідна земля: [Верш] / Пер. О. Ющенко // Зміна. 1953. № 5; Дорога життя: [Верш] / Пер. О. Ющенко // Україна. 1953. № 2; Слава дружбі: [Верш] / Пер. Д. Луценко // Молодь Укр. 1953. 16 чэрв.; Спільна доля // Вітчизна. 1954. № 5; Теплохід «Україна»: [Верш] // Жовтень. 1954. № 5; Росія: [Верш] / Пер. Д. Луценко // Піонерія. 1954. № 5; Ти нам, як мати...: [Верш] / Пер. Д. Луценко // Україна. 1954. № 5; Пароплаву «Україна»: [Верш] /Пер. П. Сліпчук//Рад. Укр. 1954. 18 січ.; Київ: [Верш] / Пер. Ю. Петренко // Дніпро. 1955. № 3; Новий шлях: [Верш] / Пер. О. Ющенко // Україна. 1955. № 3; Така і для мене пора вже настала; Шпак; Джерело / Пер. П. Воронько; Пароплаву «Україна»; Хмарка / Пер. М. Нагнибіда; Рідна земля / Пер. О. Ющенко; Вулиця Пригожа / Пер. Н. Тихий; Помилка / Пер. А. Кацнельсон; Над озером / Пер. М. Рильський; Незадоволеному / Пер. Д. Білоус; Ах, мені б сосною стати / Пер. П. Тичина: [Вершы] / Пісні з Білорусі. К., 1957; Хмарка; Незадоволеному: [Вершы] / Пер. М. Нагнибіда, Д. Білоус // Вітчизна. 1957. № 6; Метелиця: [Верш] / Пер. О. Ющенко // Дніпро. 1957. № 7; Завітне: [Верш] / Пер. Д. Павличко // Жовтень. 1957. № 9; Над озером: [Верш] / Пер. М. Рильський // Прапор. 1957. № 9; У Каневі: [Верш] / Пер. П. Тичина // Рад. жінка. 1957. № 11; Пароплаву «Україна»: [Верш] / Пер. М. Нагнибіда // Україна. 1957. № 11; Південна правда. 1957. 3 квіт.; Балада про червоний стяг / Пер. А. Шмигельський // Вільна Укр. 1957. 20 вер.; Завжди з Леніним: [Верш] / Пер. В. Швець // Вільне життя. 1957. 7 вер.; Пароплав «Україна»: [Верш] / Пер. В. Ладижець; М. Нагнибіда // Закарпат. правда. 1957. 21 вер.; Рад. слово. 1957. 22 вер.; Завжди з Леніним: Уривок з поеми / Пер. В. Швець // Літ. газ. 1957. 19 квіт.; Дві поезії: «Від отецьких могил...»; «Така і для мене пора вже настала...» / Пер. П. Воронько // Там жа. 1957. 25 чэрв.; Два вірші: Як лист дубовий; Заклик / Пер. А. Кацнельсон // Там жа. 1957. 6 вер.; Хай живе наша єдність! // Там жа. 1957. 20 вер.; Океан; Коси: [Вершы] / Пер. В. Вовчок // Молодь Закарпаття. 1957. 25 вер.; У Каневі: [Верш] / Пер. П. Тичина // Правда Укр. 1957. 20 сент.; Дорога життя: [Верш] / Пер. О. Ющенко // Рад. Укр. 1957. 15 вер.; Завжди з Леніним: (Уривок з поеми) / Пер. В. Швець // Робітнича газ. 1957. 16 черв.; Дума про Москву: [Верш] / Пер. Д. Білоус // Там жа. 1957. 20 вер.; Серце; Пароплав «Україна»: [Вершы] /Пер. В. Ладижець // Карпати. 1958. № 3; Мій день: [Верш] / Пер. Е. Доломан // Вітчизна. 1959. № 1; У Каневі: [Верш] // Дніпро. 1961. № 4; З тобою, Вкраїно: [Вершы] / Пер. В. Вільний // Колгос. село. 1961. 18 черв.; Протри вікно: [Верш] // Літ. газ. 1961. 24 січ.; Послання в Київ: [Верш] / Пер. А. Малишко, М. Нагнибіда // Там жа. 1961. 22 груд.; На чужині: [Верш] / Пер. Матвієнко // Зоря. 1962. 28 квіт.; Присяга серця; Есть!; Пахне чебрець: [Вершы] / Пер. Г. Донець // Літ. Укр. 1962. 24 квіт.; У Каневі: [Верш] // Рад. Житомир. 1963. 10 берез.; Теплі долоні: [Вершы] / Пер. Р. Лубківський // Жовтень. 1964. № 9; [Прамова на аб'ядн. пленуме праўлення СП СССР і УССР, прысвеч. 150-годдзю Т. Р. Шаўчэнкі] // Рад. культура. 1964. 31 трав.; Послання в Київ: [Верш] / Пер. Б. Тен. // Літ. Укр. 1965. 19 берез.; Червоний стяг: (Балада) / Пер. А. Шмигельский // Львов. правда. 1965. 24 июня; Рідна сторона; «Поміж лісними шатами...»: [Вершы] / Пер. М. Подолян. В. Вільховий // Україна. 1966. № 44; Про сумління: [Верш] / Пер. П. Баратинський // Рад. Житомир. 1966. 4 січ.; Краплина крові; Як час міняється і люди; «З нас кожен виднокруг свій мае...»; «Весна. Замети з нив корчуе...»: [Вершы] // Жовтень. 1967. № 1; Про деякі зміни в Статуті Спілки письменників СРСР // Літ. Укр. 1967. 30 трав.; Наш вік: [Верш] / Пер. В. Гончаренко // Черкас. правда. 1967. 2 лист.; Про сумління; «Не розберуся я ў вірші...»: [Вершы] / Пер. Баратинський // Вільна Укр. 1968. 14 вер.; Присяга серця; Вогні; Чорне море — Балтійське море; Есть!: [Вершы] / Пер. С. Вігучин // Київ. правда. 1968. 18 трав.; «У віршах майже все на світі...»: [Верш] // Літ. Укр. 1968. 31 груд.; Радяньска сім'я: Уривок з поеми «Завжди з Леніним» / Пер. С. Вігучин // Сільські вісті. 1968. 21 черв.; Рідна земля: [Верш] Пер. М. Коцюбинська // Малятко. 1969. № 1; Завжди з Леніним. Уривок з поеми / Пер. С. Вігучин // Україна. 1969. № 48; Я ще про предків...: [Верш] / Пер. К. Курашкевич // Вінницька правда. 1969. 7 трав.; Розмова з папою Піем: [Верш] / Пер. Ю. На-

заренко // Молодий ленінець. 1969. 4 берез.; Броньовик: [Верш] / Пер. М. Зісман // Вітчизна. 1970. № 4; Сузір'я братерства: [Верш] / Пер. Ю. Петренко // Сузір'я. 1970. Вып. 4; Вогонь: [Верш] / Пер. С. Вігучин // Хлібороб Укр. 1970. № 9; «Казали — куля твое сердце...»: [Верш] / Пер. М. Малахута // Молодогвардіець. 1970. 18 січ.; Перші вистави; «Як стане у розповні літо...»: [Вершы] / Пер. В. Затуливітер // Черв. промінь. 1970. 19 вер.; Ой, не шепчи, моя берізко...; От і вересень; Кінець літа; Полісся; У Каневі; Бір; Метелиця; Мати; Надя-Надійка; Рана; Кастусь Калиновський; Настонька; Ах, мені б сосною стати; Пам'ятник; Не буря нам стріхи зірвала; Рідна земля; Бондар; Над озером; Як лист дубовий; Хмарка; Декрет Леніна; Пахне чебрець; Присяга серця; «Промчалися дні, відспівали...»; Рідні слова; «У віршах майже все на світі...»; Я прошу тебе, мистецтво...; Осередок; Я звідти; А Ленін нам каже: [Вершы] / Пер. М. Рильський, М. Нагнибіда, І. Цитович, П. Тичина, О. Ющенко, О. Жолдак, Д. Білоус, В. Струтинський, Л. Первомайський, П. Дорошко, В. Сосюра, А. Малишко, Р. Чумак, М. Терещенко, Д. Паламарчук, Г. Донець, І. Глинський, М. Львович, О. Лукашенко, С. Литвин, О. Лупій // Білоруська радянська поезія. К., 1971. Т. 1; В гордому леті: [Верш] / Пер. В. Коломієць // Хлібороб Укр. 1971. № 8; В. Каневі: [Верш] / Пер. А. Бортняк // Вінницька правда. 1971. 6 лют.; Океан; Коси: [Вершы] / Пер. В. Вовчок // Закарпат. правда. 1971. 12 вер.; Каміння: [Верш] / Пер. А. Бортняк // Комс. плем'я. 1971. 30 ліст.; Сузір'я братерства: [Верш] / Пер. Ю. Петренко // Пеан дружбі. К., 1972; Поріднились назавжді. К., 1972; Пароплаву «Україна»: [Верш] /Пер. М. Нагнибіда // Сад над морем. Сімферополь. 1972; У Каневі: [Верш] / Пер. П. Тичина; Великому генію наша хвала... / Пер. С. Бурлаков: [Вершы] // Чолом тобі, Славутичу. Поклон тебе, Славута. Паклон табе, Славуціч. Дніпропетровськ, 1972; Рідна земля: [Верш] // Барвінок. 1972. № 12; В гордому леті; [Верш] / Пер. В. Коломієць // Дніпро. 1972. № 12; Сурмач: [Верш] // Піонерія. 1972. № 1; Сузір'я братерства: [Верш] / Пер. Ю. Петренко // Ранок. 1972. № 12; В прийдешнім віці: [Верш] / Пер. В. Мордань // Сузір'я. К., 1972. Вип. 6; Осередок: [Верш] / Пер. С. Литвин // Україна. 1972. № 12; Завжди з Леніним: [Верш] // Вільна Укр. 1972. 5 вер.; Каміння: [Верш] / Пер. А. Бортняк // Вінницька правда. 1972. 15 лист.; А ти іди!: [Верш] / Пер. В. Чабаненко // Комс. Запоріжжя. 1972. 30 трав.; Коли я скибу хліба краю; Райнісові сосни: [Вершы] / Пер. В. Мулява // Комс. зірка. 1972. 30 вер.; Будь вірний: [Верш] // Комс. прапор. 1972. 30 груд.; «Промчалися дні, відспівали...»: [Верш] // Літ. Укр. 1972. 25 лют.; Будь вірний; Райнісові сосни: [Вершы] / Пер. О. Палажченко; В. Мулява //Там жа. 1972. 26 вер.; «У Білорусі — ясні її очі...»; [Верш] / Пер. В. Івасюк // Там жа. 1972. 12 груд.; Квітка: [Верш] / Пер. М. Малахута // Прапор перемоги. 1972. 4 лист.; Братам поетам: [Верш] / Пер. С. Бурлаков // Прапор юності. 1972. 8 черв.; Беларусь: [Верш] // Рад. Буковина. 1972. 15 січ.; Рідна земля: [Верш] // Там жа. 1 лип.; Свята; Присяга серця: [Вершы] / Пер. М. Нагнибіда // Рад. Укр. 1972. 18 берез.; В сузір'ї братерства: [Верш] / Пер. Ю. Петренко, Л. Горлач // Там жа. 1972. 12 лист.; Новий шлях: [Верш] / Пер. О. Ющенко // Робітнича газ. 1972. 5 лют.; А ти іди; З глибини грудей; «А все воно іде з малого...», «А Всесвіт мае свою мову...»: [Вершы] / Пер. А. Гризун // Черв. промінь. 1972. 5 груд.; Декрет Леніна: [Верш] / Пер. Р. Лубківський //Жовтень. 1974. № 1; «Краси твоеї світле диво...»: [Верш] // Рад. жінка. 1974. № 12; Есть!: [Верш] / Пер. С. Вігучин // Хлібороб Укр. 1974. № 1; Будь щедрим: [Верш] / Пер. А. Бортняк // Вінницька правда. 1974. 3 лют.; Дубовий лист: [Верш] / Пер. С. Вігучин // Київ. правда. 1974. 3 лют.; «Любі друзі, жовтенята...»: [Верш] // Барвінок. 1975. № 8; Коли втрачае літо сили; А ты вищий, ширший, глибший!: [Вершы] / Пер. М. Нагнибіда // Вітчизна. 1975. № 6; Завжди у серці дні травневі: [Верш] / Пер. О. Жолдак // Сузір'я. 1975. Вип. 9; «Нема дорожчого нам світла...»: [Верш] / Пер. О. Палійчук // Україна. 1975. № 24; Завжді з Леніним: Уривок з поеми // Хлібороб Укр. 1975. № 4; Родинність: [Верш] Пер. С. Вігучин // Там жа. 1975. № 6; Декрет Леніна: [Верш] / Пер. Р. Лубківський // Вільна Укр. 1975. 22 черв.; Білорусі: [Верш] / Пер. В. Лучук // Там жа. 1975. 24 черв.; «У Білорусії...»: [Верш] /Пер. М. Малахута//Индустр. Запорожье. 1975. 22 июня; «Нема дорожчого нам світла...»; «Не просихали довго очі...»: [Вершы] /Пер. О. Палійчук//Там жа. 1975. 25 июня; Моя анкета: [Верш] /Пер. І. Глинський //Київ. правда. 1975. 18 черв.; А ти іди; Мати: [Вершы] /Пер. П. Горецький//Там жа. 1975. 25 чэрв.; Дивитися в люстерко я не хочу...: [Верш] /Пер. В. Гаранін//Комс. іскра. 1975. 26 черв.; Завжди з Іллічем: [Верш] /Пер. С. Вігучин// Культура і життя. 1975. 20 квіт.; «УБілорусі...»: [Верш] /Пер. М. Малахута//Літ. Укр. 1975. 17 черв.; «Радість; Коли б знову; «Вітрами з півночі подуло...»; «Промчали літа, одшугали...»: [Вершы] / Пер. П. Горецькій, М. Малахута // Там жа. 1975. 24 черв.; Як передавач: [Верш] / Пер. О. Сенатович // Там жа. 1975. 19 груд.; Кремлівські зорі; Коли з тобою щось такее...; Беззмінний воин; Удень й вночі...; Славлю!; Серцеліт; Чи ж добре це?...; А я чекаю...: [Вершы] / Пер. І. Міхньов // Мол. гвардія. 1975. 27 черв.; Пам'ятка: [Верш] // Рад. Волинь. 1975. 18 черв.; Людське серце: [Верш] // Рад. Житомир. 1975. 18 черв.; Завжди з Леніним; Колі тобі бувае сумно: [Вершы] / Пер. В. Швець, П. Баратинський // Там жа. 1975. 25 чэрв.; А. ти вищий, ширший, глибший: [Верш] / Пер. М. Нагнибіда // Рад. Укр. 1975. 11 черв.; Завжди ви з нами...; Прожито мною вже багато; Київ: [Вершы] / Пер. М. Нагнібіда, О. Новицький // Там жа. 1975. 25 черв.; «Вже дні відшуміли юрбою...: [Верш] / Пер. В. Коротич // Робітнича газ. 1975. 10 черв.; А де вона: [Верш] / Пер. В. Коротич // Там жа. 1975. 18 черв.; Безсмертя героїв; Братам-перакладачам: [Вершы] / Пер. С. Литвин, В. Юхимович // Сільські вісті. 1975. 26 черв.; Ой, не шепчи, моя берізко...: [Верш] / Пер. М. Рильський // Голоси Білорусії. К., 1976; Безсмертя героїв: [Верш] / Пер. С. Литвин // Сузір'я. К., 1976. Вип. 10; Братам-перекладачам: [Верш] / Пер. В. Юхимович // Україна. 1976. № 22; А ти вищий, ширший, глибший!: [Верш] / Пер. М. Нагнибіда // Закарпат. правда. 1976. 5 черв.; «Не був він у науці хватом...»: [Верш] / Пер. І. Немирович // Літ. Укр. 1976. 21 трав.; Моя анкета; «А сонце тче свої волокна...»; «І Білорусь і партизан...»; «Коли тебе зустріне лихо...»: [Вершы] / Пер. Я. Ярош // Молодь Укр. 1976. 28 груд.; «З любай сэрцу Украіны...»: [Верш] // Рад. Укр. 1976. 23 трав.; А ти вищий, ширший, глибший!..; Коли втрачае літо сили; Присяга серця; Свято: [Вершы] / Пер. М. Нагнибіда // Нагнибіда М. День побачення. К., 1977; Слово про Вітчизну / Пер. М. Нагнибіда // Сузір'я. К., 1977. Вип. 11; Два слова: [Верш] // Прикарпат. правда. 1977. 16 жовт.; Маляр: [Верш] / Пер. В. Гей // Мол. ленінець. 1978. 22 черв.; Радію дням дзвінкоголосим: [Вершы] / Пер. П. Сліпчук // Рад. Укр. 1978. 21 жовт.; Разом з комісаром / Пер. Г. Вігурська // Білоруське радянське оповідання. К., 1979; Біля мавзолею; Червоні слідопити / Пер. С. Иовенко; Героїчний і вічний / Пер. Д. Шупта; Будь вірний / Пер. В. Коломієць; Не треба війни; Люблю світання / Пер. Р. Горецький; Скоро літо / Пер. М. Сом; Осінь / Пер. В. Мордань; Зима / Пер. Г. Демченко: [Вершы] // Лісова колиска. К., 1979; Я заздрю маковій зернині; Вічний вогонь: [Вершы] / Пер. І. Глиньский // Комс. плем'я. 1979. 1 січ.; Рахівник; «Живуть такі на світі шельми...»: [Вершы] / Пер. Д. Білоус // Білоус Д. Вибране. К., 1980; Завжди з Ленiным: Уривок з поеми / Пер. В. Швець // Світло Ілліча. К., 1980; Теплоходу «Україна»: [Верш] / Пер. П. Біба // Здрастуй, сестро! К., 1982; Киеве!; У Каневі: [Вершы] / Пер. М. Львович, П. Тичина // Отче ім'я. Харків. 1982; Наш Андрій // Творчий світ письменніка. К., 1982; У Каневі / Пер. П. Тичина; Великому генію наша хвала / Пер. С. Бурлаков: [Вершы] // Чолом тобі, Славутичу. Поклон тебе, Славута, Паклон табе, Славуціч. Дніпропетровськ. М.; Мн., 1982; Київ: [Верш] / Пер. О. Новицький // Початкова школа. 1982. № 5;

Сузір'я братерства: [Верш] / Пер. Ю. Петренко // Сузір'я. 1982. Вип. 17; Каміння: [Верш] / Пер. А. Бортняк // Вінницька правда. 1982. 27 лист.; Київ: [Верш] / Пер. О. Новицький // Друг читача. 1982. 29 квіт.; Пісні нам обпікають душу: [Верш] / Пер. Б. Марцинко // Ленін. молодь. 1982. 30 груд.; «Київ весняний, прозористе небо...»: [Верш] / Пер. О. Новицький // Літ. Укр. 1982. 27 трав.; «Летить серденько, ніби птиця...» / [Верш] / Пер. М. Малахута // Молодогвардієць. 1982. 13 трав.; Безсмертя: [Верш] / Пер. Й. Замбрибор // Рад. Поділля. 1983. 9 трав.; Повз Білорусь: [Верш] / Пер. А. Малишко // Кобзарева зоря. К., 1984; Будем сіять, білоруси!: [Верш] / Пер. Г. Донець // Ля вечнага агню. Харків, Мн., 1984; Пісня двох морів: [Верш] / Пер. В. Колодій // Колодій В. Братерство. Львів. 1985; Брехуни: [Верш] / Пер. Л. Тома // Прапор. 1985. № 5; Безсмертя героїв: [Верш] / Пер. С. Литвін // Сузір'я. 1985. Вип. 22; «Казали: куля твое серце...»; Музика; Хвилювання; Зеленим полум'ям шугае: [Вершы] / Пер. Т. Коломієць // Літ. Укр. 1985. 4 лип.; Завжди з Леніним: Уривок з поеми / Пер. С. Вігучин // Молодь Укр. 1985. 8 трав.; Радують серце збіжжя і трави; Добридень; Крапля: [Вершы] / Пер. Т. Коломієць // Сільські вісті. 1985. 25 черв.

На фінскую мову. Tammi / Suom. F. Ivatshev // Totuus. 1952. 30. Jouluk.

На французскую мову. Anetka / Trad. S. Batoura // Nouvelles d'auteurs bielorusses. M 1977; La mère; Comme me fuille de chame; Nous volelons; Les meules; Cela seut la sarriette; Quand viendra le temps de mon repos // Anthologie de la poésie biélorusse. Paris, 1982; Anetka // Antologie de nouvelles biélorusses Québec, 1983.

На чувашскую мову. Ленин декрече; Терле фронт сулепере; «Эн санатап-теленетеп...»; «Мен таватан эсе, уйах!..»; «Пучахсен шаве дук...»; «Каталах, чаілах думенче...»: [Вершы]; Коміссарна перле: [Апавяданне] / Г. Орлов, Н. Григорьев кусарна // Тарна сассилле серем шывам. Шупашкар. 1985;

На чэшскую мову. Rozvoj bieloruské sovětske literatury // Kult. život. 1951. C. 27; Novy život. 1951. Č. 8; Z 2. všesvazovoho sjezdu sovetskych spisovatelu: (Poznamky delegata) // Za trvaly mir... 1954. C. 52; Nevěra; Metelice; Studénecka; Rana, Jarm; Šel jsem pro vodenku; Kdybych tak byl...; Chléb; Vlast moje; Pod novym měsicem; O tom, co mi hlavou tdhne / Přel. O. Maškova; Nastěnka; Brat a sestra / Přel. V. Vanoušek; Piseň bojovnika za mir: [Вершы] // Básnici Bilé Rusi. Praha, 1955; Ve dnech boju / Přel. A. Cujdar, V. Ivanov // Praha; M., 1957. Č. 11; Národ vás pravem ve svém srdci chova / Přel. H. Urbova // Země sovêtu v poezii a próze. 1917—1977. Praha, 1977. Dil. 1; Jak se stal ze mne básnik; Dubový list; Pracuji exkavátory, buldozery...: [Вершы] / Přel. L. Kubišta // Sovětská poezie. Praha, 1981.

На эстонскую мову. Ja päevad mööduvad / Tlk. H. Jürisson, M. Veetamm, V. Villandi. Tallinn, 1964. (Lenini preemia 1962).

Pillimehe tagasitulek / Tlk. R. Parve // Kommunaar 1958. 22. Veedr.; Alati Leniniga / Tlk. J. Kaidla // Rahva Hääl. 1959. 30. Jaan.; Koor / Tlk. J. Kroos; Visand; „Sügispäeva ilu — puna pihlakatel..."; Saun / Tlk. M. Veetamm // Looming. 1962. Nr 7; Ootan aedade õitsemist; Just nii / Tlk. M. Veetaam // Rahva Hääl. 1962. 30 Sept.; Ilus tanav / Tlk. V. Villandi // Noorus. 1963. Nr 11; Tammeleht / Tlk. L. Andre // Punane Täht. 1963. 10. Dets.; Alati Leniniga: (Luuletus poeemist) / Tlk. H. Jürisson // Rahva Hääl. 1963. 21. Apr.; Pisarad; Tammeleht / Tlk. V. Villiandi // Pilt ja Sõna. 1964. Nr 3; Mind jälle lapsepõlvemaile... / Tlk. A. Jaaksoo // Nõuk. Naine. 1972. Nr 10; Pisarad // Kommunist. 1973. 8. Märts; Rahva hüvanguks // Edasi. 1975. 19. Dets.; Nõudliku ja helde sõnaga / Tlk. A. Jaaksoo // Sirp ja Vasar. 1975. 27. Juuni.

На мовы Югаславіі. Skica; Rodne rece; Vijni orkestar na Brodneja / Prev. B. Mesarovic // Rijčka revja. 1963. № 5; „Zarudela rujna, rumena oskoruša..."; „Potvrda srcem"; „Mi smo — Hirošima" / Prev. B. M. Divošić // Riječka revija. 1965. Nr. 7—10; „Kot znamo, sem že ostarel..." / Prev. R. Števanova // Sodobnost, 1980; Hrastov list / Prev. T. Paveek // Sodobnost, 1985.

На якуцкую мову. Сэттэ дууб: [Верш] // Кыым. 1959. Муус устар 19 к.; Ленинниин мэлдьи бииргэ: [Паэма] // Хутугу сулус. 1969. № 11; Березиннээби заповедник: [Верш] / Бэлэм буол. 1972. Сэтинньи 7 к.

На яўрэйскую мову. Вялікаму Сталіну ад беларускага народа [Паэма] / Пер. З. Аксельрод, Г. Камянецкі. Мн., 1938 / У сааўт.

Прамова фактамі: [Фрагменты паэмы] / Пер. З. Аксельрод // Штэрн. 1930. № 7—8; Трактары / Пер. Ліберман; Прамова фактамі / Пер. З. Аксельрод; Праходзяць дні / Пер. Ліўшыц: [Вершы] // Паэзія БелААП: Вершы і паэмы. Мн., 1931; Радзіме і праваДыру: З калектыўнай паэмы беларускіх паэтаў / Пер. З. Цялесін, Х. Мальцінскі, Г. Шведзік // Штэрн. 1938. № 7 / У сааўт.; Вызваленне Беларусі: [Верш] // Беларусь ардэнаносная. Мн., 1939; Палі: [Верш] / Пер. Д. Гарштэйн // Народы спяваюць. К., 1939.

1.6.

Поэты Белоруссии. М., 1934 / Скл.

Анталогія рускай савецкай паэзіі. Мн., 1936 / Скл.

Бажан М. Бяссмерце: Тры аповесці пра таварыша Кірава. Мн., 1939 / Рэд.

Маякоўскі У. Выбр. тв. Мн., 1940 / Рэд.

Антология белорусской поэзии. Л., 1948 / Рэдкал.

Антология белорусской поэзии. Л., 1948 / Рэдкал.

Колас. Я. Вершы і паэмы. Мн., 1948 / Рэд.

Пушкін А. Выбр. тв. Мн., 1949 / Рэд.

Купала Я. Избранное: Стихи и поэмы. М.; Л., 1950 / Рэдкал.

Колас Якуб. Собр. соч.: В 4 т. М., 1951—1952 / Рэдкал.

Беларускія пісьменнікі другой палавіны XIX стагоддзя. М., 1956 / Рэдкал.

Нарысы па гісторыі беларускай літаратуры: Дапаможнік для студэнтаў ВНУ. Мн., 1956 / Рэдкал.

Маякоўскі ў Беларусі. Мн., 1957 / Рэд.

Вялікі пясняр беларускага народа: Зборнік артыкулаў аб жыцці і дзейнасці Якуба Коласа. Мн., 1959 / Рэд.

Пшыркоў Ю. Якуб Колас: Жыццё і творчасць. Альбом. М., 1959 / Рэдкал.

Развіццё беларускай сацыялістычнай культуры. Мн., 1960 / Рэд. з І. Ільюшыным.

Анталогія беларускай паэзіі: У 3 т. Мн., 1961 / Рэдкал.

Купала Я. Зб. тв.: У 6 т. Т. 6. Мн., 1963 / Рэд.

Беларуская дакастрычніцкая проза. Мн., 1965 / Рэд.

Беларуская дакастрычніцкая паэзія. Мн., 1967 / Рэд.

Перкин Н. В семье братских литератур. Мн., 1967 / Рэд.

Беларуская Савецкая Энцыклапедыя. Т. 1—12. Мн., 1970—1975 / Рэдкал.

Гульман Р. Тэксталогія твораў Янкі Купалы: Пытанні вызначэння аўтэнтычнага тэксту. Мн., 1971 / Рэд.

Колас Я. Зб. тв.: У 14 т. Мн., 1972—1976 / Рэдкал.

Навечно в сердце народном: Справочник. Мн., 1975 / Рэд.

Минск — горад-герой: Справочник. Мн., 1976 / Рэдкал.

Песнь о книге. Антология. Мн., 1977 / Рэд. Рэц.: Хонин Н. Гимн книге // Сов. Бел. 1977. 1 дек.

Белорусская Советская Социалистическая Республика — Беларуская Савецкая Сацыялістычная Рэспубліка: (Энцикл. однотомник). Мн., 1978 / Рэдкал.

Белорусская ССР: Крат. энциклопедия: В 5 т. Т. 1—3. Мн., 1978—1980 / Рэдкал.

Белорусская ССР: Крат. энциклопедия: В 5 т. Т. 1—3. Мн., 1979—1980 / Рэдкал.

Минск: Энцикл. справочник. Мн., 1980 / Рэдкал.

2.1.

На беларускай мове. Васілеўскі М., Каваленка М. Пятрусь Броўка: Бібліягр. паказ. 2 выд., дап. і перапрац. Мн., 1976.

Ватацы Н. Пятрусь Броўка: Бібліягр. памятка чытача. Мн., 1954.

Пятрусь Броўка. (Да 60-годдзя з дня нараджэння): Бібліягр. даведнік. Мн., 1965.

Чалавек вялікага сэрца: (Рэкамендацыі ў дапамогу бібліятэкарам вобл. да 75-годдзя з дня нараджэння П. У. Броўкі) / Скл. У. Сакалоўскі, Н. Кандрацёнка. Магілёў, 1980.

Смыкава І. Пятрусь Броўка // Смыкава І. У. Беларускія пісьменнікі-лаўрэаты (1941—1970 гг.): Рэкам. бібліягр. паказ. Мн., 1973.

На рускай мове. Основные книги П. У. Бровки: Библиографическая справка // Бровка П. Избранная лирика. Переводы. М., 1966.

2.2.

На беларускай мове. Барсток М. Пятрусь Броўка. Мн., 1955.

Кароткі Р. Проза Петруся Броўкі. Мн., 1964. Рэц.: Царанкоў Л. Кніга аб прозе паэта // Полымя. 1964. № 10.

Міцкевіч У. Пятрусь Броўка ў школе: Дапаможнік для выкладчыкаў бел. літаратуры. Мн., 1964. Рэц.: Рудакоўскі В. Раскрыць глыбіню твораў // Наст. газ. 1964. 5 снеж.

Перкін Н. Творчасць Петруся Броўкі: (Крытычны нарыс). Мн., 1952. Рэц.: Бур'ян Б. Навокал паэтычных твораў // Полымя. 1953. № 7; Шчарбатаў Г. З пазіцый халоднага акадэмізма // ЛіМ. 1952. 13 снеж.

Пятрусь Броўка: Наглядны вучэбны дапаможнік па беларускай літаратуры / Скл. Я. Рапановіч. Мн., 1965.

Пятрусь Броўка. Петрусь Бровка: [Фотаальбом] / Аўт. тэксту У. Гніламёдаў; Скл. В. Кудраўцава. Мн., 1985. Рэц.: Фомчанка А. Уваходзіны ў свет пісьменніка // Наст. газ. 1985. 4 вер.

Успаміны пра Петруся Броўку / Скл. і заўв. Р. Шкрабы. Мн., 1986.

Ярош М. Пятрусь Броўка: (Да 70-годдзя з дня нараджэння). Мн., 1975.

Ярош М. Пятрусь Броўка: Нарыс жыцця і творчасці: Мн., 1981. (Нар. пісьменнікі БССР).

На рускай мове. Куратова А. В. Проблемы эстетики в творчестве П. У. Бровки. Мн., 1971. Автореф. дис. ... канд. философ. н. Мн., 1971.

Мицкевич В. Петрусь Бровка: (К 60-летию со дня рождения). М., 1965. (Новое в жизни, науке, технике; Серия VI).

2.3.

На азербайджанскай мове. Азербајчан дилиндэ илк дэф // Эдэбијјат ве инч эсэнэт. 1965. 25 сент.; Алмэмэдов А. Мубариз сэнэткар: П. Бровка — нын анадан олмасынын 60 иллији // Коммунист. 1965. 25 ијын; Керкэмли белорус шаири: (П. Бровканын анадан алмасынын 60 иллији мунасибэти иле) // Шэрг капысы. 1965. 25 ијун.; Керкэмли сэз устасы: П. Бровканын анадан олмасынын 70 иллији мунашбэти илэ // Азерб. кэнглэри. 1975. 24 ијун.

На англійскай мове. Turkov A. The Poetry of Petrus Brovka // Soviet Literature. 1965. № 7.

На балгарскай мове. Петрус Бровка: Всичко започна от детството // Раб. дело. 1974. 6 сент.

На башкірскай мове. Эмири Г. Халык-тар шаире // Бровка П. Таныш Юл. Офе, 1967.

На беларускай мове. Аб прысуджэнні Дзяржаўных прэмій БССР // ЛіМ. 1970, 3 сак.; Аб прысуджэнні Сталінскіх прэмій за выдатныя работы ў галіне навукі, вынаходніцтва, літаратуры і мастацтва за 1950 год // Там жа. 1951. 17 сак.; Абмеркаванне рамана «Калі зліваюцца рэкі» // Там жа. 1957. 5 студз.; Агіевіч У. П. У. Броўка // Броўка П. Выбр. тв. Мн., 1951; Полымя. 1951. № 10; Яго ж. Паэт-патрыёт: (Да 25-годдзя творчасці Петруся Броўкі) // Сав. школа. 1951. № 4; Яго ж. Пятрусь Броўка // Агіевіч У. Літаратура і жыццё. Мн., 1954; Агняцвет Э. «Прыход героя» Петруся Броўкі // ЛіМ. 1935. 6 снеж.; Адзінадушнае адабрэнне // Там жа. 1947. 17 снеж.; Адкрыццё дэкады беларускай літаратуры ў Маскве // Там жа. 1949. 27 студз.; Азгур З. З таго, што помніцца: Успаміны // Полымя. 1964. № 8; Алейнік Б. Несмяротнасць: [Успаміны] // Там жа. 1985. № 6; Александровіч А. Беларуская савецкая паэзія // Полымя рэвалюцыі. 1936. № 3. ЛіМ. 1936. 23 лют.; Александровіч С. Мае заўвагі // Наст. газ. 1949. 3 лют.; Яго ж. У вялікай дарозе // Александровіч С. Па слядах паэтычнай легенды. Мн., 1965; Яго ж. У вялікай дарозе // Александровіч С. Тут зямля такая... Мн., 1974; 2 выд., дапрац. і дап. Мн., 1985; Алёша. Пятрусь Броўка: Літаратурны сілуэт // Чырв. Бел. 1931. № 17—18; Аляхновіч М. На аванпостах пралетарскай літаратуры (1920—1930) // Маладняк. 1930. № 6—7; Аляхновіч Р. Зварот да сумежных мастацтваў у працэсе аналізу твораў мастацкай літаратуры // Аналіз мастацкага твора ў школе. Мн., 1976; Арочка М. А можа распагодзіцца? // ЛіМ. 1978, 10 сак.; Яго ж. Балючая памяць зямлі // Полымя. 1984. № 7; Яго ж. Беларуская савецкая паэма. Мн., 1979. С. 133—135, 219—222, 263—265; Яго ж. Саюз часу і майстэрства. Мн., 1981. С. 5—6, 38—39, 136—137; Асіпенка А. Перад светлай памяццю // ЛіМ. 1980. 28 сак.; Атршкевіч В. Сінявокая зямля паэта // Маг. праўда. 1975. 9 ліп.; Ахрыменка П. Маладосць паэтычнага пачуцця // ЛіМ. 1970. 25 вер.; Багун М. Павысіць якасць часопіса // Там жа. 1936. 8 сак.; Бажок А. Тут жыў паэт // Мін. праўда 1985. 3 студз.; Базарэвіч М. Неабсяжнасць паэтычнай дзяржавы // Голас Радзімы. 1985. 27 чэрв.; Большак В.: [Прамова] // ЛіМ. 1980. 28 сак.; Бандароўскі У. У клас прыходзіць паэзія // Наст. газ. 1965. 26 чэрв.; Барабаш Ю. Прастата і праўда // Полымя. 1961. № 6; Барадулін Р. Жывая і вечная паэзія // ЛіМ. 1980. 27 чэрв.; Яго ж. З-пад Ушачы крыніцы... // Маладосць. 1980. № 6; Яго ж. Мне званілі крыніцы // Бярозка. 1975. № 6; Яго ж. Паэзія жывая і вечная // Броўка П. Савецкі чалавек. Мн., 1982; Randka... Бародка П. Ёсць у школе музей // Наст. газ. 1964. 19 вер.; Барсток М. Агульнае прызнанне // Там жа. 1975. 25 чэрв.; Яго ж. Адзінства і разнастайнасць сучаснай беларускай паэзіі. Мн., 1973. С. 40—41, 158—170; Яго ж. Пафас гуманізму // Полымя. 1984. № 3; Яго ж. Паэма // Сучасная беларуская паэзія. Мн., 1970; С. 151—153; Яго ж. Паэт-грамадзянін // Мін. праўда. 1955. 25 чэрв.; Барысевіч О. Новая беларуская опера »Кветка шчасця»: (Да пастаноўкі ў Тэатры оперы і балета БССР) // Віцеб. рабочы. 1940. 14 лют.; Барысенка В. Вобраз вялікага Сталіна ў беларускай паэзіі // Наст. газ. 1949. 15 снеж.; Бачыла А. Пясняр маладосці // Чырв. змена. 1951. 24 ліст.; Беларуская літаратура: Дзень сённяшні. Мн., 1980. С. 31—32; Беларуская літаратура і праблемы сучаснасці. Мн., 1978. С. 55—58; Беларуская савецкая проза: Раман і аповесць. Мн., 1971. С. 289; Бендзік-Вераў Б. Так нарадзіўся верш // Гомел. праўда. 1980. 20 вер.; Бечык В. Лірыка травеня: Крыт. нататкі // ЛіМ. 1978. 2 чэрв.; Яго ж. Прад высокаю красою...: Літ. нататкі // Там жа. 1973. 8 сак.; Яго ж. «Сталасць — у справе трываласць...» // Бечык В. Свет жывы і блізкі. Мн., 1974; Яго ж. Што сэрца праспявала... (Пятрусь Броўка) // Бечык В. Прад высокаю красою... Мн., 1984; Бірукоў В., Гарэлік Я. Мудрасць шчодрага таленту: Рэпартаж // ЛіМ. 1976. 26 сак.; Бойка У. Радзіме, народу, партыі... // Там жа. 1959. 19 снеж.; Яго ж. Сэрца — насцеж // Літаратура нашых дзён. Мн., 1963; Яго ж. Сэрцаў людскіх уладар // Мін. праўда. 1965. 25 чэрв.; Борт А. Ён любіў Беларусь // ЛіМ. 1975. 7 студз.; Брандабоўскі У. Народны паэт // Нар. асвета. 1965. № 6; Яго ж. У клас прыходзіць паэзія // Наст. газ. 1965. 26 чэрв.; Броўка Пятрусь // Ніва. 1975. 29 чэрв.; Брыгада беларускіх савецкіх пісьменнікаў у Гомелі // Палес. праўда. 1934. 17 сак.; Бураўкін Г. Дзеля вечнага жыцця // ЛіМ. 1980. 28 сак.; Бурносаў В. Агністае сэрца: [Нарыс] // Бальш. сцяг. 1947. 29 студз.; Яго ж. На варце міру // Полымя. 1950. № 10; Яго ж. Народны паэт Беларусі Пятрусь Броўка // Нар. асвета. 1962. № 12; Яго ж. Паэзія жыццёвай праўды // Звязда. 1951. 24 ліст.; Яго ж. Паэзія нашай сучаснасці // Полымя. 1958. № 2; Яго ж. Пісьменнік-патрыёт // Наст. газ. 1947. 30 студз.; Бур'ян Б. Натхнёнае слова паэта // ЛіМ. 1950. 30 вер.; Яго ж. Палымяная

радкі // Звязда. 1949. 28 студз.; Я г о ж. Слова паэта — зброя народа! // ЛіМ. 1959. 4 жн.; Я г о ж. Хораша ў нас! // Там жа. 1951. 20 студз.; Б я л е в і ч А. Радкі, як промні сонца // Наст. газ. 1975. 25 чэрв.; Б я р о з к і н Р. Аб вершах // ЛіМ. 1940. 11 сак; Я г о ж. Лёс героя // Там жа. 1940. 28 вер.; Я г о ж. На паэтычныя тэмы // Там жа. 1937. 2 ліст.; Я г о ж. Прыход героя: (Здабыткі і традыцыі нашай літаратуры) // Там жа. 1957. 26 чэрв.; Я г о ж. Пятрусь Броўка // Бярозкін Р. Паэзія праўды. Мн., 1958; Я г о ж. «Старасць — гэта не старасць» // Вяч. Мінск. 1975. 24 чэрв.; В а й т э к у н а й т э Р. «Калі зліваюцца рэкі» // ЛіМ. 1960. 22 ліст.; В а л а с е в і ч К. Паўтарэнне па беларускай літаратуры ў 8—10 класах // Наст. газ. 1948. 6 мая; Наст. газ. 1957. 4 крас.; Я г о ж. Паўтарэнне праграмнага матэрыялу па беларускай літаратуры // Наст. газ. 1950. 11 мая; [В і н ш а в а н н е з нагоды прысуджэння П. Броўку Ленінскай прэміі і ганаровага звання Героя Сацыялістычнай Працы] // Неман. 1972. № 12; В і н ш у е м!: Указ Прэзідыума Вярхоўнага Савета СССР аб прысваенні звання Героя Сацыялістычнай Працы // ЛіМ. 1972. 6 кастр.; В о л ь с к і В. Вялікія будоўлі камунізма ў творах беларускай паэзіі // Полымя. 1953. № 2; В у л і ц а імя Петруся Броўкі // ЛіМ. 1982. 26 лют.; В я л ю г і н А., Ш ч а р б а т а ў Г. Песні аб славе народа // Бальш. сцяг. 1947. 14 чэрв.; Г а л а в а ч П. Рэпліка таварышам паэтам // ЛіМ. 1936. 12 студз.; Г а м о л к а М. Выдатны плён творчай працы // Голас Радзімы. 1970. № 10; Я г о ж. Лаўрэаты Дзяржаўных прэмій БССР // Вяч. Мінск. 1970. 28 лют.; Г а р а н ю к Х. У гэтыя дні // Наст. газ. 1965. 26 чэрв.; Г а р э л і к Я. Звонкія акорды свята: Рэпартаж // ЛіМ. 1976. 28 мая; Г а ў р у к Ю. Адданасць і майстэрства // Гаўрук Ю. Ступень адказнасці. Мн., 1986; Г е р а с і м о в і ч Э. Калі вершы напісаны сэрцам: Да 80-годдзя з дня нараджэння Петруся Броўкі // Беларусь. 1985. № 6; Я г о ж. Сіла слова: [Успаміны] // Полымя. 1985. № 6; Г е р ц о в і ч Я. Заметкі аб нацыянальнай спецыфіцы літаратуры // Полымя. 1958. № 7; Я г о ж. З вышынь сённяшняга дня // ЛіМ. 1957. 9 кастр.; Я г о ж. Паэтычнае бачанне свету // Там жа. 1955. 19 сак.; Г і л е в і ч Н. Заўсёды ў паходзе // Бярозка. 1962. № 6; Г л е б к а П. Аб нашай паэзіі і аб новых вершах Петруся Броўкі // ЛіМ. 1940. 17 жн.; Я г о ж. Багаты і шчодры талент // Васілеўскі М., Каваленка М. Пятрусь Броўка: Бібліягр. паказальнік. Мн., 1976; Я г о ж. На чужыне і дома // Броўка П. Далёка ад дому. Мн., 1960; Я г о ж. Няспынна ісці наперад: З выступлення на рэспубліканскім сходзе пісьменнікаў // ЛіМ. 1948. 20 сак.; Я г о ж. Паэзія барацьбы і перамогі. Мн., 1973. С. 59—83; Я г о ж. Паэзія нашай сучаснасці // ЛіМ. 1951. 24 ліст.; Я г о ж. Паэт-барацьбіт // Беларусь. 1951. № 12; Я г о ж. Паэт глыбокіх пачуццяў // Мін. праўда. 1951. 23 сак.; Я г о ж. Савецкі патрыятызм у творчасці П. Броўкі // Беларусь. 1947. № 8; Я г о ж. Такім я яго ведаю // ЛіМ. 1965. 25 чэрв.; Г л у х а ў С. [Прамова] // Там жа. 1980. 28 сак.; Г н і л а м ё д а ў У. Дум палёт узнёслы: Да 70-годдзя Петруся Броўкі // Полымя. 1975. № 6; Я г о ж. З Леніным у сэрцы // Полымя. 1970. № 3; Я г о ж. Паэзія высокага абавязку // ЛіМ. 1973. 6 ліп.; Я г о ж. Паэт купалаўскай школы // ЛіМ. 1985. 14 чэрв.; Я г о ж. Размова з сучаснікам // Звязда. 1949. 8 чэрв.; Я г о ж. Сучасная беларуская паэзія. Мн., 1983. С. 98—100, 196—198; Я г о ж. Традыцыі і наватарства. Мн., 1972. С. 132—134, 145—146; Я г о ж. У свеце аднаго верша // Дзень паэзіі—74. Мн., 1974; Я г о ж. Упоравень з векам. Мн., 1976. С. 18, 19, 30—32, 144—178; Г р а м ы к а В. З намі — назаўсёды // ЛіМ. 1980. 28 сак.; Г р а х о ў с к і С. Бяссмерце // Беларусь. 1980. № 4; Я г о ж. Свята душы // Броўка П. Ты мая пчолка — Ты моя пчелка. Мн., 1976; Я г о ж. Сын народа, песняр народа // ЛіМ. 1965. 25 чэрв.; Я г о ж. Урокі Петруся Броўкі: [Успаміны] // Маладосць. 1983. № 7; Г р ы н ч ы к М. На высокай хвалі натхнення // Гомел. праўда. 1975. 25 чэрв.; Я г о ж. «Пішу аб сэрцы чалавечым...» // Віцеб. рабочы. 1975. 25 чэрв.; Во славу Родины. 1975. 25 июня; Г р ы н ч ы к М., Р о д ч а н к а М., Д в а р а н і н а ў В. Слова аб народным песняру // Гомел. праўда. 1974. 4 чэрв.; Г р э м к а М. У дапамогу настаўніку // ЛіМ. 1946. 22 чэрв.; Г у б а р э в і ч К. Паэт-патрыёт // Там жа. 1947. 14 чэрв.; Д а й л і д а В. Аб падручніках па беларускаму літаратурнаму чытанню // Наст. газ. 1955. 31 сак.; Д а н і л е в і ч М. З экзаменаў па беларускай літаратуры // Там жа. 1957. 13 чэрв.; Д а н і л е н к а М. Прысяга сэрцам // Гомел. праўда. 1966. 25 мая; Д р у ж б а і братэрства: Рэпартаж // ЛіМ. 1974. 18 кастр.; Д у б р о ў с к і І. «Так начыналася маладосць» // Чырв. змена. 1934. 5 крас.; Ж у р а ў л ё ў У. Песня для людзей // Гомел. праўда. 1962. 25 мая; Ж ы д о в і ч І. Багатая скарбніца // Наст. газ. 1965. 26 чэрв.; Я г о ж. Вершы і паэмы П. Броўкі // ЛіМ. 1945. 12 ліп.; Я г о ж. Думамі і сэрцам з народам // Голас Радзімы. 1975. № 27; Я г о ж. Песняр роднага краю // Чырв. змена. 1975. 24 чэрв.; Я г о ж. Пятрусь Броўка // Сав. селянін. 1946. 18 жн.; Наст. газ. 1946. 17 кастр.; Я г о ж. Пятрусь Броўка // Броўка П. Вершы і паэмы. Мн., 1946; Я г о ж. Пятрусь Броўка // Наст. газ. 1955. 23 чэрв.; З ч ы м прыйшлі к з'езду // Палес. праўда. 1934. 29 жн.; З а б л о ц к і У. [Прамова] // ЛіМ. 1980. 28 сак.; З а к о н н і к а ў С. Жывая крыніца: Да 80-годдзя Петруся Броўкі // Беларусь. 1985. № 6; Я г о ж. Настаўнік // ЛіМ. 1980. 28 сак.; Я г о ж. Сэрца, аддадзенае людзям // Чырв. змена. 1975. 26 чэрв.; З а л е с к а я Л. Заметкі пра беларускую лірычную паэзію ў перыяд Вялікай Айчыннай вайны // Беларуская літаратура: Даследаванні і публікацыі. Мн., 1958. Вып. 1; З а р э ч н ы Ц. Пераклады на невядомым «нарэччы» // ЛіМ. 1936. 26 крас.; З а с т о л ь с к і М. Работа з вучнямі над вывучэннем літаратурных твораў // Наст. газ. 1949. 11 жн.; З в о н а к А. Маладосць таленту // Маладосць. 1972. № 3; Я г о ж. Штрыхі да творчага партрэта // Звонак А. Неспакойныя сэрцы. Мн., 1973; З і н г е р Д. Сустрэча ў Навагрудку // ЛіМ. 1962. 30 студз.; З о л а в а Э. [Уступ да публікацыі вершаў] // ЛіМ. 1985. 14 чэрв.; З о р к а паэзіі народнай // Звязда. 1980. 29 чэрв.; З у ё н а к В. Лінія высокага напружання. Мн., 1983. С. 4—6, 59—63; І в а ш ы н В. Да вышынь рэалізму. Мн., 1983. С. 238—240; Я г о ж. Паэзія — праўда жыцця // ЛіМ. 1975. 27 чэрв.; І м е м п а э т а // Там жа. 1980. 24 кастр.; І м я П е т р у с я Б р о ў к і // Там жа. 1981. 16 студз.; І п а т а в а О. Заўсёды з народам // Віцеб. рабочы. 1964. 4 кастр.; (ІС) Пятрусь Броўка // Ніва. 1975. 29 чэрв.; К а б а к о в і ч А. Ідэйна-стылявыя пошукі беларускай паэзіі 20-х гадоў // Паэзія абнаўлення свету. Мн., 1981; К а б а к о ў Н. На верным шляху // Крытыка-бібліяграфічны бюлетэнь. 1934. № 5; К а б р ж ы ц к а я Т. Вывучэнне творчасці Петруся Броўкі ў IX класе // Нар. асвета. 1985. № 10; К а в а л е н к а В. З пазіцый сучаснасці. Мн., 1975. С. 70—72; Я г о ж. З пазіцый сучаснасці: (Агульны працэс літ. развіцця). 2 выд., перапр. і дап. Мн., 1982. С. 70—72; Я г о ж. Калі крылаюць сцягі // Полымя. 1981. № 5; К а в а л ё ў Н. Творы Петруся Броўкі // Бальш. Палесся. 1947. 11 кастр.; К а в а л ё ў П. XIX з'езд КПСС і задачы беларускай савецкай літаратуры // Полымя. 1953. № 8; Я г о ж. У нагу з жыццём народа // Калг. праўда. 1955. 25 чэрв.; К а в а л ь ч у к Н. Паэзія П. Броўкі ў грамзапісе // Вяч. Мінск. 1969. 26 вер.; К а ж а м я к і н Ц. Маладосць душы песняра // Гомел. праўда. 1975. 20 чэрв.; К а з е к а Я. Голас гераічнай эпохі: (Трыццаць год беларускай савецкай паэзіі) // ЛіМ. 1947. 18 кастр.; Я г о ж. На новай ніве: [Успаміны] // Полымя. 1985. № 6; Я г о ж. Паэзія Петруся Броўкі // Звязда. 1946. 15 мая; Я г о ж. Песня душы // Казека Я. Падарожжа ў маладосць. Мн., 1984; К а з л о в а В. Паэтычная Лeнініяна Петруся Броўкі // Асаблівасці развіцця літаратурнага працэсу ў Беларусі на сучасным этапе. Мн., 1979; Я г о ж. Правафланговы беларускай паэзіі: Петрусю Броўку — 70 гадоў // Беларусь. 1975. № 6; К а н а п е л ь к а А. Развіццё жанравых форм у сучаснай беларускай паэзіі (на прыкладзе лірыкі П. Броўкі) // Асаблівасці развіцця літаратурнага працэсу ў Беларусі на сучасным этапе. Мн., 1979; Я г о ж. Традыцыі Я. Купалы ў паэзіі П. Броўкі // Творчая спадчына Янкі Купалы і Якуба Коласа і развіццё славянскіх моў і літаратур. Мн., 1982; К а н а ш В. Пафас стварэння // Наст. газ. 1975. 25 чэрв.; К а н д ы д а т ы народа: Броўка

Пётр Усцінавіч // Гродн. праўда. 1962. 3 сак.; Кандыдаты Сталінскага блоку камуністаў і беспартыйных // Калг. праўда. 1951. 20 студз.; Канэ Ю. Дзень сённяшні. Мн., 1962. С. 19—27; Капец У. Песня вялікага пераўтварэння // Віцеб. рабочы. 1955. 13 жн.; Яго ж. Пятрусь Броўка // Там жа. 1955. 25 чэрв.; Карабан С. Нарысы гісторыі беларускай савецкай крытыкі 20—30-х гадоў. Мн., 1971. С. 107—108; Кароткі Р. Да традыцый Ул. Маякоўскага ў паэмах П. Броўкі «Прамова фактамі» і «Праз горы і стэп» // Уч. зап. (Брестский пед. ин-т). 1959. Вып. 4; Карпаў У. Сталасць // Полымя. 1947. № 4; Карпачоў М. Аб сучаснай беларускай літаратуры // Гомел. праўда. 1946. 28 жн.; Яго ж. Вялікі Сталінскі закон // Там жа. 1947. 5 снеж.; Яго ж. Некалькі заўваг аб выкладанні беларускай літаратуры // Наст. газ. 1947. 12 чэрв.; Яго ж. П. Броўка // Гомел. праўда. 1947. 22 чэрв.; Касабокаў В. Сустрэча з паэтам // Наст. газ. 1955. 3 сак.; Кірэенка К. Паэзія працы і міру // ЛіМ. 1951. 21 крас.; Яго ж. Пясняр вялікай праўды // Чырв. змена. 1965. 24 чэрв.; Яго ж. Пясняр нашай сучаснасці // ЛіМ. 1955. 25 чэрв.; Яго ж. Слова памяці і ўдзячнасці: [Успаміны] // Полымя. 1985. № 6; Клачкова В. Чысты свет яго пачуццяў: Успаміны // Беларусь. 1982. № 12; Клімковіч М. Палеміка з дакладчыкамі // ЛіМ. 1934. 6 мая; Яго ж. Пісьменнікі-ардэнаносцы // Полымя рэвалюцыі. 1939. № 2; Клімуць Я. Скіраванасць у будучыню // Маг. праўда. 1985. 25 чэрв.; Клышка А. Лірычны твор на ўроку // Вывучэнне літаратуры. Мн., 1980; Яго ж. Пра адзін верш // Полымя. 1978. № 8; Колас Я. [Лісты да П. Броўкі] // Колас Я. Зб. тв.: У 12 т. Мн., 1964. Т. 12. С. 117, 122, 124, 128, 159, 164, 165, 174, 175 181, 182, 199, 203, 231, 239, 242, 245, 282, 285, 301, 317, 323, 327, 331, 340, 344, 396, 399, 407, 413; Яго ж. [Лісты да П. Броўкі] // Колас Я. Зб тв.: У 14 т. Мн., 1977. Т. 13. С. 146, 239, 240, 241, 245—248, 252, 253, 257, 281, 286, 295, 298, 306, 328, 359, 370, 384, 387, 394, 431, 510; Т. 14. Мн., 1978. С. 17—18, 28—36, 42—43, 52—59, 120, 175, 179—180, 209—211, 214—215; Яго ж. Пісьмы Петрусю Броўку // Полымя. 1962. № 8; Конік Д. Расце і мацнее савецкая літаратура Беларусі // Калг. Бел. 1934. 10 ліп.; ЛіМ. 1934. 16 ліп.; Копаць А. [Прамова] // ЛіМ. 1980. 28 сак.; Коўтун В. Паэзія подзвігу // Полымя. 1983. № 1; Крапіва К. Багацце душы і таленту // Весці АН БССР. Сер. грамад. н. 1975. № 3; ЛіМ. 1975. 27 чэрв.; Полымя. 1985. № 6; Яго ж. Бачу яго жывым... // ЛіМ. 1980. 28 сак.; Яго ж. Лібрэта оперы «Міхась Падгорны» П. Броўкі: Урывак з даклада // Там жа. 1938. 30 мая; Яго ж. Нескарыстаныя магчымасці // Там жа. 1950. 11 сак.; Яго ж. Няхай яму добра пішацца // Звязда. 1965. 25 чэрв.; Крупкіна А., Кубракова Т., Сачнева Н. і інш. Выдатны паэт-грамадзянін // ЛіМ. 1950. 17 лют.; Крылы высокай паэзіі: Урачысты вечар // Звязда. 1975. 4 ліп.; Кудраўцава В. Пошта народнага паэта // Голас Радзімы. 1973. № 7; Кудраўцаў І. Пра час і пра сябе // Беларусь. 1962. № 6; Яго ж. Пясняр савецкай рэчаіснасці // ЛіМ. 1948. 10 студз.; Яго ж. Ясная ява народа // Там жа. 1951. 24 сак.; Куніцкі С. Пра цікавасць і займальнасць нашай літаратуры // Там жа. 1934. 8 чэрв.; Яго ж. Сталін у беларускай паэзіі // Там жа. 1936. 7 ліст.; Кучар А. Лірычны штамп // Там жа. 1940. 7 вер.; Яго ж. Паэзія Петруся Броўкі і яго раман «Калі зліваюцца рэкі» // Кучар А. Аблічча часу. Мн., 1971; Яго ж. Пятрусь Броўка // Кучар А. Літаратурна-крытычныя артыкулы. Мн., 1953; Яго ж. Раман «Калі зліваюцца рэкі» Петруся Броўкі // Кучар А. Аб мастацкай прозе. Мн., 1961; Яго ж. Раман «Калі зліваюцца рэкі» Петруся Броўкі // Кучар А. Літаратурна-крытычныя артыкулы. Мн., 1980; Яго ж. Становішча і перспектывы развіцця беларускай савецкай паэзіі // Полымя. 1934. № 1; Яго ж. Яны бачаць бераг шчасця // Там жа. 1960. № 8; Л. і Х. Вобраз жанчыны ў беларускай савецкай літаратуры // ЛіМ. 1934. 12 сак.; Лабанок У. Памятныя сустрэчы // Нар. асвета. 1985. № 6; Ламсадзе Л. «Пішу аб сэрцы чалавечым...» // Вяч. Мінск. 1985. 25 чэрв.; Лаўрэаты «Беларусі» // Беларусь. 1979. № 12; Лебедзеў. «Каландры» П. Броўкі // ЛіМ. 1934. 31 сак.; Левін С. Абаронная паэзія // Там жа. 1934. 12 лют.; Яго ж. Пра сапраўдны і штучны аптымізм // Там жа. 1935. 18 жн.; Яго ж. Пятрусь Броўка // Звязда. 1936. 10 студз.; Літаратурныя прэміі імя Я. Купалы і Я. Коласа // ЛіМ. 1959. 14 сак.; Лойка А. Голасам сэрца // Лойка А. Сустрэчы з днём сённяшнім. Мн., 1968; Лось Е. Народны пясняр // Вясёлка. 1975. № 6; Лужанін М. Нясталыя разважанні аб сталасці // ЛіМ. 1947. 16 жн.; Яго ж. Таварышу Петрусю Броўку // Лужанін М. Моваю сэрца. Мн., 1955; Лукоўскі Е. На варце міру // Гомел. праўда. 1951. 31 кастр.; Лукша В. Святло дабрыні // Бярозка. 1980. № 6; Лынькоў М. Літаратура народа // Альманах 2. Мн., 1945; Любоў, прызнанне, удзячнасць // ЛіМ. 1965. 25 чэрв.; Лютаровіч Л. Мастацтва савецкай Беларусі // Віцеб. рабочы. 1947. 23 кастр.; Ляпіч Р. Паэма камсамольскай маладосці // ЛіМ. 1934. 24 ліст.; Мажэйка А. Беларуская літаратура ў чэшскіх перакладах // Садружнасць літаратур. М., 1968. С. 126—128; Маеўскі В. Сто абоймаў смеху // ЛіМ. 1973. 14 вер.; Мазалькоў Я. Шчодры талент // Броўка П. Зб. тв.: У 4 т. Мн., 1965. Т. 1; Майхровіч С. Вершы і паэмы Петруся Броўкі // Сав. школа. 1948. № 6; Яго ж. Паэтычная творчасць П. Броўкі // Броўка П. Выбр. тв. Мн., 1947; Яго ж. Паэтычная творчасць Петруся Броўкі // Полымя. 1947. № 9; Яго ж. Пясняр паэзіі сацыялістычнай працы // Бальш. сцяг. 1949. 23 ліст.; Мальдзіс А. Творчыя ўзаемасувязі беларускай і літоўскай літаратур у савецкі час // Старонкі літаратурных сувязей. Мн., 1970. С. 123—124; Мароз І. Ад шчырага сэрца // Гомел. праўда. 1952. 19 ліст.; Марозаў Л. Не можам не захапляцца // Мін. праўда. 1976. 21 студз.; Мартынава Э. Беларуска-украінскі паэтычны ўзаемаперaклад. Мн., 1973. С. 47—49, 50—53; Яго ж. Мастацкі пераклад і ўзаемаўзбагачэнне нацыянальных літаратур // Адзінства і ўзаемаўзбагачэнне. Мн., 1980. С. 160—162; Яго ж. Пераклічка дзвюх літаратур // ЛіМ. 1975. 12 вер.; Марціновіч А., Крук У. Высокі прыклад служэння Радзіме // Там жа. 1985. 6 снеж.; Марціновіч А. Запрашае дом паэта // Там жа. 1985. 4 студз.; Яго ж. «Мастацкая літаратура», 1975: Інтэрв'ю // Там жа. 1974. 23 жн.; Яго ж. Самабытны талент // Наст. газ. 1980. 25 чэрв.; Яго ж. У нагу з часам // Там жа. 1965. 9 студз.; Яго ж. У Пуцілкавічы, да Петруся Броўкі // Помнікі гіст. і культ. Бел. 1985. № 4; Маслоўскі А. Вершы аб радзіме // Полымя. 1945. № 2—3; Матэвушаў В. Слова любві і ўдзячнасці // За Радзіму. 1949. 11 снеж.; Яго ж. У імя міру // Там жа. 1950. 13 чэрв.; Мацюш Е. Заўсёды ў спісе баявым // Нар. асвета. 1980. № 6; Машко В. Метадычная распрацоўка верша П. Броўкі «Масква»: (Кансультацыя) // Сав. школа. 1955. № 5; Межалайціс Э. Старонкі вясновай кнігі // ЛіМ. 1965. 25 чэрв.; Мітраховіч С. Паэт-камуніст // Наст. газ. 1965. 26 чэрв.; Міхайлоўскі М. Паэт, камуніст // Віцеб. рабочы. 1958. 31 снеж.; Міхалап Я. На службе народу // Гомел. праўда. 1955. 25 чэрв.; Міцкевіч В. Пясняр беларускага краю // Ніва. 1965. 20 чэрв.; Міцкевіч У. Вывучэнне творчасці Петруся Броўкі у VIII класе // Нар. асвета. 1963. № 1; Яго ж. Пясняр сацыялістычнай радзімы // Броўка П. Вершы і паэмы. Мн., 1966; Мішчанчук М. Беларуская літаратура на сучасным этапе. Мн., 1978. С. 39—40; 2 выд., перапрац. Мн., 1983. С. 35—37; Яго ж. Літаратура, народжаная кастрычнікам: Аглядныя лекцыі па бел. сав, літ. Мн., 1983. С. 51—52, 55—59, 78—79, 112—113; Яго ж. Пятрусь Броўка // Гісторыя беларускай савецкай літаратуры. 1941—1980. Мн., 1983; Яго ж. Чырвонымі сцягамі свет азораны // Наст. газ. 1985. 2 чэрв.; Яго ж. Эстафета пакаленняў // ЛіМ. 1977. 28 студз.; Мішчанчук М., Шаўлоўская М. «Нязменна ўзначальвае Ленін...» // Вялікі Кастрычнік і Беларуская літаратура. Мн., 1977; Модэль М. «Міхась Падгорны» // ЛіМ. 1938. 30 сак.; Мудрасць шчодрага таленту: [Рэпартаж] // Там жа. 1976. 26 сак.; Мурашка Р. «Полымя рэвалюцыі». № 7, 8, 9 // Там жа. 1938. 27 ліст.; Мушынскі М. Беларуская крытыка і літаратуразнаўства: 40-я — першая пала-

віна 60-х гадоў. Мн., 1985. С. 90—91, 144—145, 211—213; Мятліцкі М. Кандыдаты народа // ЛіМ. 1972. 2 сак.; Н.-Н. С. Вечар мастацкага апавядання для дзяцей // Там жа. 1935. 22 сак.; На сцежках тых, што помняць яго крокі: Рэпартаж // Там жа. 1973. 13 ліп.; Навуменка І. Янка Купала: Духоўны воблік героя. Мн., 1967. С. 205; Налівайка А. Пятрусь Броўка // Беларуская савецкая літаратура. Мн., 1979; Налівайка А., Бурэйка Т. Беларуская літаратура. Мн., 1971. С. 239—254; Народны паэт: Да 60-годдзя з дня нараджэння П. Броўкі // Голас Радзімы. 1965. № 26; Натхнёны // ЛіМ. 1974. 8 ліст.; Наш кандыдат // Там жа. 1955. 26 лют.; Нашы народныя // Вясёлка. 1962. № 7; Нічыпарэнка Ю. Такім быў Пятрусь Броўка // ЛіМ. 1985. 4 кастр.; Новікаў Р. Тры моманты аднаго жыцця // Звязда. 1970. 5 ліст.; Носік У. [Прамова] // ЛіМ. 1980. 28 сак.; Няхай М. Пара мудрай сталасці // Маг. праўда 1975. 25 чэрв.; Яго ж. Шчодрае сэрца паэта // Мін. праўда. 1985. 25 чэрв.; Няхай Р. Цвёрдым крокам // ЛіМ. 1955. 14 мая; П. Броўку — ордэн Кірылы і Мяфодзія // ЛіМ. 1973. 25 мая; Паведамленне пра выступленне з нагоды юбілея Я. Коласа // Калоссе. 1936. № 4; Паведамленне пра вялікі літаратурны вечар у Вільні 10 кастр. 1939 года // Віленская праўда. 1939. 8 кастр.; Палітыка Д. Твор вялікай тэмы // Палітыка Д. Сляды часу. Мн., 1967; Палтаран В. Лаўрэаты Ленінскага года // Маладосць. 1970. № 5; Панамароў В. Звонкае сэрца паэта: Творчы партрэт // ЛіМ. 1977. 30 снеж.; Панчанка П. Голасам сэрца // Броўка П. Зб. тв.: У 7 т. Мн., 1975. Т. 1; Яго ж. Голасам сэрца; Зорка паэзіі народнай; З вышыні вопыту і мудрасці // Зб. тв.: У 4 т. Мн., 1983. Т. 4; Яго ж. (Выступленне) // ЛіМ. 1980. 4 ліп.; Патыка Д., Падражанскі І., Рыдзеўскі Н. Зорка паэзіі народнай // Там жа. 1980. 4 ліп.; Паўлаў Р. Выдатны паэт Беларусі: (Да 25-годдзя літаратурнай дзейнасці П. У. Броўкі) // Піянер Бел. 1951. 29 ліст.; Пахаванне П. У. Броўкі // ЛіМ. 1980. 28 сак.; Пашкевіч С. Бывай, чараўнік слова! // Там жа. 1980. 28 сак.; Пашкоў Г. Ягонай песні не памерці... // Там жа. 1980. 28 сак.; Паэзія абнаўлення свету // Мн., 1981. С. 116—117, 150—152; Паэт-ордэнаносец П. Броўка прыняты ў партыю // ЛіМ. 1939. 23 крас.; Паэт, патрыёт, інтэрнацыяналіст: (Урачысты вечар, прысвечаны 80-годдзю з дня нараджэння паэта) // Звязда. 1985. 6 ліп.; Перкін Н. Абсягі думкі // Мн., 1980. С. 138; Яго ж. Баявое слова паэта // Полымя. 1955. № 6; Яго ж. Першыя крокі перабудовы // ЛіМ. 1947. 1 сак.; Яго ж. Пятрусь Броўка // Нарысы па гісторыі беларускай літаратуры. Мн., 1956; Яго ж. Пятрусь Броўка // ЛіМ. 1947. 18 студз.; Яго ж. Шляхі развіцця беларускай савецкай літаратуры 20—30 гг. Мн., 1960. С. 200—202, 227—228; Петрусю Броўку — 70 гадоў // ЛіМ. 1975. 27 чэрв.; Петрусю Броўку — 60 гадоў // Вясёлка. 1965. № 6; Пётр Усцінавіч Броўка — кандыдат у дэпутаты Вярхоўнага Савета СССР // Гродн. праўда. 1956. 11 ліст.; Пётр Усцінавіч Броўка: [Некралог] // Беларусь. 1980. № 4; Звязда. 1980. 26 сак.; ЛіМ. 1980. 28 сак.; Пінхасік Д. Слова аб мужнасці народа // Полымя. 1954. № 7; Пісьменнік-герой П. Броўка // Ніва. 1972. 22 кастр.; Пісьменнікі Савецкай Беларусі: Кароткі даведнік. Мн., 1981; Пісьмо англійскага друга // ЛіМ. 1966. 7 ліст.; Плашчынскі І. Чытач хоча адчуць сілу мастацкага слова // Там жа. 1935. 27 лют.; Пленум праўлення саюза савецкіх пісьменнікаў Беларусі // Звязда. 1935. 22 крас.; Плён багатага жніва // ЛіМ. 1979. 6 крас.; Поцюс А. [Прамова] // Там жа. 1980. 28 сак.; Прокша Л. У снежні сорак першага года...: [Нарыс] // Там жа. 1975. 9 мая; Яго ж. «Чыстыя» вершы // Дзень паэзіі—66. Мн., 1966; Прымічоў Я. Міхась Падгорны // Піянер Бел. 1939. 11 крас.; Прыходзька П. Жыць яваю нашых дзён // ЛіМ. 1959. 6 чэрв.; Пясняр дружбы народаў: Вечар, прысвечаны 70-годдзю з дня нараджэння П. Броўкі // Звязда. 1975. 22 кастр.; Пятрусь Броўка: (Да пяцідзесяцігоддзя з дня нараджэння) // Бярозка. 1955. № 7; Пятрусь Броўка // ЛіМ. 1939. 5 лют.; Пятрусь Броўка // Чырвонаарм. праўда. 1932. 11 студз.; Пятрусь Броўка // Чырв. змена. 1931. 27 кастр.; Пятрусь Броўка — Герой Сацыялістычнай Працы // Беларусь. 1971. № 11; Рагойша В. З сэрца — у сэрца // ЛіМ. 1974. 20 вер.; Радзівончык Н. Памяці Петруся Броўкі // Полымя. 1980. № 11; Рудак А. Палымяным словам // ЛіМ. 1974. 1 мая; Рэлес Г. Дванаццаць месяцаў // Наст. газ. 1947. 13 сак.; Сабаленка Р. Яблыкі // Сабаленка Р. Колерамі вясёлкі. Мн., 1975; Савёнак А. Дашкольніку — дабраякасную кніжку // Крытыка-бібл. бюл. 1934. № 1—2; Савін К. Савецкая армія і партызанскі рух у творчасці беларускіх пісьменнікаў // Наст. газ. 1948. 19 лют.; Салодкіна К. Ганарымся земляком // ЛіМ. 1965. 25 чэрв.; Самцэвіч В. Павысіць якасць выкладання літаратуры ў школе // Наст. газ. 1947. 31 ліп.; Сартакоў В. [Прамова] // ЛіМ. 1980. 28 сак.; Сачанка І. Публіцыстыка беларускіх пісьменнікаў у гады Вялікай Айчыннай вайны. Мн., 1977. С. 43—44, 203—206; Саянкова Л. Балада пра камісара // ЛіМ. 1978. 27 кастр.; Свой Л. Пралетарскія пісьменнікі ў Магілёве // Камунар Магілёўшчыны. 1930. 7 сак.; Семяняка Ю. Застануцца яго песні... // ЛіМ. 1980. 28 сак.; Сімановіч Д. Летні дзень у Віцебску // Віцеб. рабочы. 1985. 25 чэрв.; Скапа У. Вяртанне ў маладосць // Там жа. 1980. 25 чэрв.; Яго ж. Паэт, вучоны, грамадзянін // Там жа. 1979. 6 лют.; Скарабагаты Л. Заклікала слова песняра // Беларусь. 1981. № 8; Скрыган Я. Пра даўняга сябра: [Успаміны] // Полымя. 1985. № 6; Словы прызнання і любві ЛіМ. 1965. 25 чэрв.; Смаль В. Садружнасць пяра і кінакамеры // Там жа. 1974. 18 кастр.; Смальянава Л. Беларуская паэма часу Вялікай Айчыннай вайны // Беларуская літаратура і літаратуразнаўства. Мн., 1975. Вып. 3; Яго ж. Да пытання аб жанравай эвалюцыі паэмы 30-х гадоў // Беларуская мова і літаратура ў ВНУ. Брэст, 1971; Яго ж. Шляхі паэтычнага эпасу. Мн., 1977. С. 63—65, 74—75, 93—96, 108—109, 114—115; Смольскі Б. Прэм'еры — 45 гадоў // Мастацтва Бел. 1984. № 3; Спачуванні ў сувязі са смерцю Петруся Броўкі // ЛіМ. 1980. 4 крас.; Сталінскія лаўрэаты // Там жа. 1947. 14 чэрв.; Становішча мастацкай літаратуры // Палес. праўда. 1933. 4 крас.; «...Ствараць вялікае і незабыўнае» // Беларусь. 1980. № 6; Стук А. Апошняя песня паэта // Віцеб. рабочы. 1980. 12 снеж.; Судрабкалн Я. Беларуская паэзія — цудоўная // ЛіМ. 1975. 8 жн.; Яго ж. Высокае сонца паэта // Там жа. 1965. 25 чэрв.; Сядура У. Камсамол у беларускай паэзіі // Маладняк. 1932. № 1; ЛіМ. 1932. 6 сак.; Сянчура Н. [Прамова] // ЛіМ. 1980. 28 сак.; Талент, аддадзены народу // Весці АН БССР. Сер. грамад. н. 1980. № 3; Танк М. [Выступленне] // ЛіМ. 1980. 4 ліп.; Яго ж. На перадавой пазіцыі // Танк М. Зб. тв.: У 6 т. Мн., 1981. Т. 6; Яго ж. [Прамова] // ЛіМ. 1980, 28 сак.; Тарас В. Урок: [Успаміны] // Полымя. 1985, № 6; Турко К. Літаратурна-мастацкія пятніцы // Наст. газ. 1965. 3 крас.; Указ Прэзідыума Вярхоўнага Савета БССР. Аб прысваенні тав. Броўку П. У. ганаровага звання Народнага паэта Беларускай ССР // ЛіМ. 1962. 24 крас.; Указ Прэзідыума Вярхоўнага Савета ССР аб узнагароджанні ордэнам «Знак пашаны» // ЛіМ. 1939. 5 лют.; Уладзіміраў М. Маякоўскі і беларуския паэты // Там жа. 1948. 17 ліп.; Усікаў Я. Вобраз Леніна ў беларускай паэзіі // За Радзіму. 1951. 24 студз.; Яго ж. Грамадзянскае сумленне мастака. Мн., 1976. С. 48—53; Яго ж. Дарога шчасця // За Радзіму. 1951. 17 кастр.; Яго ж. Пясняр мужнасці і творчай працы // Чырв. змена. 1947. 14 чэрв.; Яго ж. Шлях творчага росту // ЛіМ. 1948. 26 чэрв.; Фадзееў А. П. У Броўку: Ліст // Там жа. 1976. 24 снеж.; Фіглоўская Л. Пятрусь Броўка // Броўка П. Вершы і паэмы. Мн., 1940; Філіповіч Л. Выхаванне савецкага патрыятызму на ўроках беларускай літаратуры // Наст. газ. 1948. 1 студз.; Фрэйдкін Б. Пра народнага паэта // ЛіМ. 1965. 9 сак.; Хадкевіч Т. Ад жыватворных крыніц // Звязда. 1965. 25 чэрв.; Яго ж. Нерастрачанае юнацтва // ЛіМ. 1955. 25 чэрв.; Яго ж. Усенароднае прызнанне // Там жа. 1962. 24 крас.; Харык І. Аб

паэме Броўкі П. «Так пачыналася маладосць» // За высокую якасць літаратуры. Мн., 1934; ЛіМ. 1934. 17 мая; Хатулёў П. Заўвагі пра творчасць П. Броўкі // Полымя рэвалюцыі. 1934. № 4; Яго ж. Коратка пра творчасць П. Броўкі // ЛіМ. 1934. 26 студз.; Яго ж. «Так пачыналася маладосць» // Там жа. 1934. 6 сак.; Хелемскі Я. Другая палова жыцця // Полымя. 1984. № 10; Яго ж. Успаміны над Карскім морам // Братэрства. Мн., 1984; Хромчанка К. За шчасце зямное. Мн., 1966. С. 85—87; Х-ч. М. Творчая справаздача П. Броўкі ў Добрушы // ЛіМ. 1934. 31 сак.; Ціоцкі Я. Вобразы народнага жыцця // Там жа. 1955. 25 чэрв.; Ціханчук М. Патрыятычнае і інтэрнацыянальнае выхаванне пры вывучэнні лірыкі ў IX класе // Ідэйна-маральнае выхаванне на ўроках літаратуры. Мн., 1984; Чабор М. Пятрусь Броўка // Беларусь. 1945. № 2; Чывіліхін А. Антalогія беларускай паэзіі // Гомел. праўда. 1953. 10 лют.; Шалай М. Паэты і пісьменнікі Полаччыны // Росквіт. 1928. № 2; Шамякін І. [Выступленне] // ЛіМ. 1980. 4 ліп.; Яго ж. На першай лініі // Маладосць. 1975. № 6; Яго ж. [Прамова] // ЛіМ. 1980. 28 сак.; Шарахоўскі Я. Беларуская паэзія ў 1946 годзе // Полымя. 1947. № 1; Яго ж. Некалькі заўваг // ЛіМ. 1946. 23 ліст.; Яго ж. Рэчыўнасць паэтычнага вобраза // Там жа. 1934. 12 кастр.; Яго ж. Сацыялістычнае будаўніцтва ў беларускай літаратуры пасляваеннага часу // Полымя. 1949. № 6; Яго ж. Яшчэ аб паэзіі // ЛіМ. 1940. 21 вер.; Шаўня А. Далёкае і блізкае // Там жа. 1960. 21 мая; Шаўцоў П. «Народ любіць жывое слова пісьменніка...» // Там жа. 1976. 17 вер.; Яго ж. «Радасць жыцця зрабіла з мяне паэта» // Там жа. 1975. 27 чэрв.; Шахавец У. Без разліку на чытача // Там жа. 1947. 19 ліп.; Шкраба Р. Вялікі Сталінскі закон // Там жа. 1946. 7 снеж.; Яго ж. Патрыятычная паэзія // Мін. праўда. 1951. 24 ліст.; Яго ж. Слова — што ў коласе зерне // Полымя. 1973. № 2; Яго ж. Сыны ленінска-сталінскага камсамола // ЛіМ. 1947. 8 сак.; Шпакоўскі І. Развіццё наватарскіх рыс у беларускай паэзіі 30-х гадоў // Паэзія абнаўлення свету. Мн., 1981; Шукліна Н., Кабаковіч А., Шпакоўскі І. Паэзія абнаўлення свету. Мн., 1981. С. 116—118, 150—152; Шушкевіч С. Маці паэта // ЛіМ. 1985. 14 чэрв.; Яго ж. Народны // Шушкевіч С. Вяртанне ў маладосць. Мн., 1968; Яго ж. Паэт шчырай душы // Шушкевіч С. Выбр. тв.: У 2 т. Мн., 1978. Т. 2; Шчарбатаў Г. Баявая паэзія // Чырв. змена. 1955. 25 чэрв.; Яго ж. Беларуская літаратура і задачы ўздыму сельскай гаспадаркі // Полымя. 1953. № 12; Яго ж. Лаўрэат Сталінскай прэміі Пятрусь Броўка // Наст. газ. 1947. 12 чэрв.; Яго ж. Пясняр гераічнай маладосці // Маладосць. 1955. № 7; Юбко В. Голасам сэрца // Наст. газ. 1985. 22 чэрв.; Яго ж. Яго слова западае ў душу // Нар. асвета. 1975. № 6; Юр. Вечар таварысцкага яднання // ЛіМ. 1934. 6 сак.; Юрчанка І. Прысвечана народнаму паэту // Там жа. 1965. 29 чэрв.; Юрэвіч У. Натхнёны пясняр сучаснасці // Звязда. 1975. 25 чэрв.; Яго ж. Роздум над паэтычнай Ленініянай // Полымя. 1969. № 8; Яго ж. Сучаснасць і майстэрства // Там жа. 1961. № 10; Юшчанка А. З аднаго каласка // Там жа. 1982. № 5; Янкоўскі Ф. Да праблемы нармалізацыі літаратурнай мовы // Філалогія: Зб. навук. прац. Мн., 1974; Ярац В. Аб некаторых рытмічных асаблівасцях лірыкі Петруся Броўкі // Беларуская літаратура і літаратуразнаўства. Мн., 1975. Вып. 3; Яго ж. Адзінства думкі і рытму // Полымя. 1981. № 4; Яго ж. Наватарскія пошукі беларускіх паэтаў у другое пасляваеннае дзесяцігоддзе // Беларуская літаратура. Мн., 1984. Вып. 12; Ярош М. Жывыя крыніцы стылю // Полымя. 1971. № 5; Яго ж. З клопатам пра літаратуру // ЛіМ. 1980. 27 чэрв.; Яго ж. На высокай хвалі // На высокай хвалі. Мн., 1968; Яго ж. Пятрусь Броўка // Гісторыя беларускай савецкай літаратуры: У 2 т. Мн., 1966. Т. 2; Яго ж. Пятрусь Броўка // Гісторыя беларускай савецкай літаратуры. Мн., 1982. Ч. II; Яго ж. Пятрусь Броўка // Стыль пісьменніка. Мн., 1974; Яго ж. Традыцыя — зарука наватарства // Полымя. 1985. № 3; Яго ж. Самаахвярнае служэнне народу // Звязда. 1980. 25 чэрв.; Яго ж. Сіла шчырага слова // Наст. газ. 1985. 22 чэрв.; Яго ж. Сучасная беларуская проза // Беларуская літаратура: Даследаванні. Вып. IV. Мн., 1961; Яго ж. «У кожнага ў вачах ёсць сонца...» // Вяч. Мінск. 1980. 8 студз.; Звязда. 1985. 25 чэрв.; Яго ж. Янка Купала і беларуская паэзія. Мн., 1971. С. 214—216, 226—227, 233—235; Ярош М., Бечык В. Беларуская савецкая лірыка. Мн., 1979. С. 84—87, 128—132, 215—216, 253—259.

На венгерскай мове. Fabian G. Ket nap // Irodalmi Ujsag. 1955. Nr 12; Kirianov S., Hidas A. Petrusz Brovka // A szovjet költeszet antologiaja. Budapest. 1952; Lanyi S. Petrusz Brovka // Irodalmi Ujsag. 1955. Nr 10.

На грузінскай мове. Давітадзе Г. Пясняр працоўнага народа // Дроша. 1965. 26 чэрв.; Калініна Н. Народны паэт Беларусі: (Да 60-годдзя з дня нараджэння П. Броўкі) // Сабчота Аджара. 1965. 24 чэрв.; Усцінаў В. Пясняр Савецкай Беларусі // Сабчота Асеці. 1965. 26 чэрв.

На казахскай мове. Науменко И. Назіктік жэне ерлік поэзиясы: (Петрусь Бровканын творчестволык портреті) // Коммунизм жолы. 1973. 24 янв.; Петрусь Бровка: (Туганына 70 жыл) // Социалистік Казакстан. 1975. 1 июль; Социалистік курылысты жырлаган: (Белорус акыны Петрусь Бровканын туганына 80 жыл) // Семей таны. 1985. 27 июнь.

На кітайскай мове. Броўка Пятрусь // Энцыклапедычны слоўнік савецкай літаратуры. Пекін. 1984.

На латышскай мове. Abola M. Pertusam Brovkam — 75 // Karogs. 1980. Nr. 6; Bambelovska L. Tā kā mājās — visur sirsnība! // Cīna. 1960. 9. Sept.; Griva J. „Labestiba" // Brovka P. Labestiba. Rīgā. 1979; Ļeņina prēmiju laureāti literatūrā un mākslā 1962 gadā: Atgādne lasītājam. Rīgā. 1962. 4—9 lpp.; Niedre J. Diena dienu māca // No atminu grāmatas. Rīga, 1969; Pjatruss Brovka // Pad. Jaunatne. 1962. 17. Jūn.; Raženi gadi // Lit. un Māksla. 1965. 26. Jun.; Sokolova I. Mana trilogija. Rīgā. 1973. 76 lpp.; Sudrabkalns J. Baltkrievijas sirds // Sudrabkalns J. Ar mūzām draugos. Rīga 1974; Sudrabkalns J.: [Лісты] // Sudrabkalns J. Vestules: 1957—1962. Rīgā, 1987. 397—398, 472 lpp.; Svetlovs M. Tautai // Rigas Balss. 1962. 12. Maijā; Ustinovs B. Padomju Baltkrievijas dziesminieks // Rīgas Blass. 1965. 25. Jun.; V. P. Petruss Brovka: (Sakarā ar 50. dz. d.) // Karogs. 1955. № 6; Vanags J. Atminā paliekošas žimes; Par drauzibu // Apvāršna plašums. Rīgā. 1982; Vējāns A. Baltkrievijas dziesminieku suminot // Cīna. 1965. 25. Jūn.

На літоўскай мове. Būtenas J. Poetą Pertusi Brovka palydejus // Lit. ir menas. 1980. Bal. 5; Lapinskiene A. Brovka ir Lietuva // Lit. ir menas. 1980. Liep. 12; Lenino premijos kandidas // Kalba Vilnius. 1962. Saus. 26; Maichrovicius S. Ižymusis baltarusiu poetas // Pergale. 1955. Nr. 6; Matuzevičius E. Ištikimas liaudies šūnůs // Vak. naujienos. 1965. Birž. 24; Papečkys K. Baltarusiu poetas P. Brovka // Biblioteku darbas. 1962. Nr. 6; Petrusis Brovka // TSRS tautu rasytojai. Vilnius. 1961; Pronckus E. Zmones, draugyste, sviesa // Lit. ir menas. 1958. Rugs. 27; Sirijos Gira V. Mūsu meile Petrusiui Brovkai // Lit. ir menas. 1975. Liep. 5; Skliutauskas J. Jis rase draugystes metrašti // Lit. ir menas. 1985. Rugs. 7; Tarybu Baltarusijos dainius // Kauno tiesa. 1965. Birž. 25; Ustinovas B. Liaudies dainius // Komjaunimo tiesa. 1965. Birž. 25; Zukauskas A. Dienos eina neveltui // Lit. ir menas. 1962. Geg. 5.

На малдаўскай мове. Мареле кынтэрец ал Белорусией Петрусь Бровка // Ынфрэцире: Волум документар-артистик. Кишинэу, 1973; Роман М. Прин луме ку Петрусь Бровка // Култура Молдовей. 1962. 8 февр.; Устинов Б. Бард ал Белорусией Советиче: (60 де ань де ла наштеря поетулуй белорус Петрус Бровка) // Тинеримя Молдовей. 1965. 25 юние.

На марыйскай мове. Беспалова Г. Калыкын уста поэтше: Петрусь Бровкын шочмыжлан 60-ий // Марий коммуна. 1965. 25 июнь.

На нямецкай мове. Neureiter F. Pjatrus Broŭ-

ka // Weissrussische Antologie. München, 1983; P e t r u s B r o w k a, ein bjelorussischer Schriftsteller // Tägliche Rundschau. 1949. Nr. 198; T u r k o v A. Die Lyrik des Petrus Browka // Sowjetliteratur. 1965. H. 7.

На польскай мове. B i a ł o k o z o w i c z B. Polska w poezji radzieckiej // Przegląd Humanistyczny. 1976. Nr. 10; C o p r z y g o t o w u j ą do druku pisarze BSSR // Poprostu. 1936. Nr. 12; J a s i e ń s k i B. O poetach białoruskich // Kamena. 1935. Nr. 7; M i c k i e w i c z W. „Gdybym tak mógł stać się sosną ...“ // Przyjaźń. 1965. Nr. 26; N o w o ś c i wydawnicze // Poprostu. 1935. Nr. 1; P i a t r u ś B r o u k a // Wiersze białoruskie. Łódź. 1971. S. 249; T i c h o n o w N. Szczodry dla ludzi // Przyjaźń. 1975. Nr. 31; T u r k o w A. Poezja Brouki // Lit. Radz. 1965. Nr. 7; W y d a n i e antologii poezji białoruskiej w Moskwie // Zet. 1934. Nr. 18.

На румынскай мове. C h i r t o a c a P. Un roman al Prieteniei intre popaare; G r i b a c i o v M. Pertus Brovka // Brovka P. Cind se unescrîurile. Bucuresti. 1959; C o p i l i n D. I ar zible se seurg // Secolul. 1962. Nr. 4; P e t r u s B r o v c a // Brovca P. Versuri. Bucuresti, 1952.

На рускай мове. А з г у р З. Народные писатели // Азгур З. То, что помнится... М., 1969; Мн., 1977; Я г о ж. Напісано 25 июня семьдесят пятого года: [Успаміны] // Азгур З. То, что помнится...: Кн. 2. Мн., 1984; А г и е в и ч В. Талантливый белорусский поэт // Сов. Бел. 1951. 24 нояб.; А л е к с а н д р о в и ч А. Будем работать с большей страстностью // Рабочий. 1935. 28 февр.; А н н и н с к и й Л. Перед десятым шагом // ЛГ. 1962. 8 февр.; Б а з а р е в и ч Н. Сердце, отданное народу: К 75-летию со дня рождения Петруся Бровки // Сел. газ. 1980. 25 июня; Б е р е з к и н Г. В ногу с жизнью // Заря. 1975. 25 июня; Я г о ж. В ногу со временем // Гродн. правда. 1975. 25 июня; Правда Укр. 1975. 25 июня; Я г о ж. Вровень с временем // Знамя. 1963. № 11; Я г о ж. Зрелость — прицела точность: (К 70-летию со дня рождения П. Бровки) // Правда Востока. 1975. 25 июня; Я г о ж. Многообразие индивидуальностей // Вопр. лит. 1965. № 2; Я г о ж. Поэзия Петруся Бровки // Звезда. 1959. № 1; Я г о ж. Четыре океана: (1. «Волна будоражит мастера...») // Неман. 1965. № 6; Б е ч и к В. О себе, о людях, о судьбе... // Там жа. 1971. № 4; Б и р ю к о в В. Крылья высокой поэзии: Торжественный вечер, посвященный 70-летию П. У. Бровки // Сел. газ. 1975. 3 июля; Сов. Бел. 1975. 3 июля; Б о г д а н о в а З. Строка к строке // Лит. обозрение. 1973. № 8; Б о р и с о в Н. Певец народного счастья // Сталин. молодежь. 1951. 25 нояб.; Б р а г и н с к и й Б. Голос сердца // Комсомолец Донбаса. 1965. 25 июня; Б р а у н Н. Присяга сердца // ЛГ. 1961. 24 янв.; Б у р а в к и н Г. Годы — как шторм: К 70-летию со дня рождения П. Бровки // Комс. правда. 1975. 25 июня; Я г о ж. Криница под вечными звездами // Неман. 1985. № 6; Я г о ж. Сын времени // Сел. газ. 1972. 8 окт.; Б у р н о с о в В. Белорусская советская литература в борьбе за мир против поджигателей войны // Сов. Отчизна. 1950. № 8; Я г о ж. Патриотическая поэзия // Сов. Бел. 1955. 25 июня; Я г о ж. Поэзия больших мыслей // В мире книг. 1963. № 2; Я г о ж. Поэзия и жизнь. // Сов. Отчизна. 1952. № 1; Б у р ь я н Б. В подарок людям — песня // Сов. Бел. 1980. 25 июня; В а с и л е н о к С. Петрусь Бровка // Василенок С. Белорусская литература. М., 1951;В а с и л ь е в И. Произведения жизненной правды // Агитатор. 1962. № 11; В а т а ц и Н. Всего легче и лучше // Неман. 1971. № 9; В и н о г р а д о в В. Белорусская литература. М., 1969. С. 117—129; В с т р е ч и кандидатов в депутаты местных Советов с избирателями // Сов. Бел. 1948. 6 янв.; Г и л ь М. Рассказ — жанр содержательный // Неман. 1972. № 10; Г л е б к а П. Лауреат Сталинской премии Петрусь Бровка // Сов. Бел. 1947. 8 июня; Я г о ж. Славный путь // Известия. 1958. 5 марта; Г н и л о м е д о в В. «Я на высоком перевале...» // Неман. 1976. № 4; Г о р б а ч е в М. ... И каждым часом дорожит // Лит. Россия. 1965. 26 июня; Г о р о д е ц к и й С. На подъеме // ЛГ. 1946. 17 авг.; Я г о ж. Поэт-новатор // Там жа. 1947. 7 июня; Я г о ж. Пятрусь Бровка // Там жа. 1939. 1 мая; Г о р ц е в Н. За большую детскую литературу // Сталин. молодежь. 1941. 15 марта; Г р а х о в с к и й С. Исполнение обещания // Сов. Бел. 1972. 8 июня; Я г о ж. Поэт беспокойного поколения // Сел. газ. 1970. 17 марта; Г р и б а ч е в Н. Щедрое сердце художника: Петрусю Бровке — 70 лет // Правда. 1975. 25 июня; Я г о ж. Петрусь Бровка // Бровка П. Когда сливаются реки: Роман. М., 1958; М., 1961; Я г о ж. Путем прямым и славным: (К 50-летию со дня рождения П. У. Бровки) // Огонек. 1955. № 27; Я г о ж. Щедрое сердце художника: Петрусю Бровке — 70 лет // Правда. 1975. 25 июня; Г р и н б е р г М. Первые успехи // Правда. 1940. 5 июня; «Д е н ь м и р а»: Книга о городах, селах, заводах и людях мира // Рабочий. 1935. 24 сент.; Е л и с е е в В. Дерзновению подобно // Знамя юности. 1968. 13 дек.; Я г о ж. Краснокрылый вещун в Белоруссии // Там жа. 1968. 19 июля; Ж и д о в и ч И. Всегда с народом: (50-летие со дня рождения П. Бровки) // Там жа. 1955. 26 июня; З а л е с с к а я Л. Поэзия Советской Белоруссии: Лирика, поэма, баллада. М., 1960. С. 32—34, 48—53, 76—78, 91—93, 98—105, 177—179, 215—217, 227—230, 254—258, 260—261, 263—266; З в о н а к А. Всегда в пути // Сел. газ. 1965. 25 июня; З в е з д а поэзии народной: 75 лет со дня рождения П. У. Бровки // Там жа. 1980. 29 июня; З д о л ь н и к о в В. В шеренге равных // Знамя юности. 1969. 1 янв.; И с а к о в с к и й М. Словно о поэте... // Бровка П. Избр. произв. В 2 т. М., 1969. Т. 1; Собр. соч.: В 4 т. М., 1981. Т. 1; К а б а л е в с к и й Д. «Михась Подгорный» // Правда. 1940. 6 июня; К а з е к а Я. «Мне до всего сегодня дело...»: К 70-летию со дня рождения Петруся Бровки // Сел. газ. 1975. 25 июня; К а н д и д а т ы блока коммунистов и беспартийных // Сов. Бел. 1947. 24 дек.; К а т к е в и ч В., Ш к о л ь н и к И. Небывалый интерес // ЛГ. 1934. 18 сент.; К н и г и лауреата Сталинской премии П. Бровко // Сов. Бел. 1947. 13 июня; К о б е ц - Ф и л и м о н о в а Е. И меч один мы с ним ковали // Знамя юности. 1967. 9 июня; К о б рж и ц к а я Т., Л и т в и н к о В. Письмо Александра Фадеева // Неман. 1982. № 5; К о в а л е в Д. Как верность присяге // Красная звезда. 1975. 25 июня; К о в а л е в П. Образ Ленина в произведениях белорусских поэтов // Сов. Бел. 1948. 21 янв.; К у д р я в ц е в а В. От сердца к сердцу // Там жа. 1973. 18 янв.; К у р а т о в а А. Эстетический идеал творчества П. У. Бровки // Тезисы докладов научной конференции молодых ученых и аспирантов Белгосуниверситета, посвященной 96-й годовщине со дня рождения В. И. Ленина. Мн., 1966; К у ч а р А. Патриотическая поэзия // Сов. Отчизна. 1955. № 3; Л а п и н с к е н е А. Певец братства народов // Сов. Литва. 1985. 25 июня; Л а у р е а т ы премий имени Янки Купалы и Якуба Коласа // ЛГ. 1959. 12 марта; Л и б р е т т о новой белорусской оперы // Рабочий. 1937. 23 мая; Л у ж а н и н М. Пора счастливой зрелости. К 70-летию со дня рождения П. Бровки // Огонек. 1975. № 25; Л у к ш а В. Свет доброты // Труд, талант, доблесть. Мн., 1980. Ч. I; М е ж е л а й т и с Э. Автору «Вясновай кнігі» Петрусю Бровке — 60 лет // Сов. Лит. 1965. 24 июня; М и х а л а п Я. Талантливый поэт // Гродн. правда. 1947. 20 июля; М и щ е н ч у к М. Границы жанра: Белорусская баллада. Наблюдения и размышления // Неман. 1978. № 11; М о з о л ь к о в Е. Активность поэзии: К 50-летию со дня рождения П. Бровки // ЛГ. 1955. 25 июня; Я г о ж. Лирик и трибун: (Кандидат в депутаты Верх. Совета БССР поэт П. Бровка) // Там жа. 1947. 25 янв.; Я г о ж. От составителя // Бровка П. Избранная лирика. М., 1966; Я г о ж. Петрусь Бровка // Мозольков Е. Поющая земля. М., 1965; М., 1972; Я г о ж. Поэзия-полпред: К 60-летию Петруся Бровки // Комс. правда. 1965. 24 июня; М о л д а в с к и й Д. Время, очерченное стихом // Звезда. 1972. № 9; Я г о ж. Дорога в будущее // Выдающиеся произведения советской литературы 1950 года. М., 1952; М у х т а р А. Прикосновение к прекрасному // Знамя юности. 1967. 1 июня; Н а с о б р а н и и белапповцев // Рабочий. 1930. 16 апр.; Н а в с т р е ч у солнцу // Сов. Бел. 1962. 26 апр.; Н а г н и б е д а М. В памяти народной // ЛГ. 1980. 2 апр.; Н а р о в ч а т о в Н. Петрусю Бровке — 70 лет // Сов. культура. 1975. 27 июня; Н а р о д-

ный поэт: К 70-летию П. Бровки // Известия. 1975. 25 июня; Науменко И. Поэзия мужества и нежности // Комс. правда (Вильнюс). 1973. 4 янв.; Сов. Киргизия. 1973. 23 янв.; Соц. Якутия. 1973. 14 янв.; [Некролог] // Неман. 1980. № 5; Нисневич И. Слушая музыку жизни // Нисневич И. Музыкально-критические статьи. Л., 1984; Новая белорусская опера // Правда. 1939. 21 сент.; Няхай Р. Поэт труда и борьбы // Сталин. молодежь. 1947. 13 июня; О присуждении Сталинских премий за выдающиеся работы в области искусства и литературы за 1946 г. // Сов. Бел. 1947. 8 июня; Осетров Е. Певучая душа Белоруси // Сел. жизнь. 1975. 25 июня; От редакции // Бровка П. Избранное. М., 1949; От чистого сердца // Сов. Бел. 1945. 4 нояб.; П. У. Бровка: (К 60-летию со дня рождения) // Ленин. знамя (Бугульма). 1965. 25 июня; Павленкович К. Высокая поэзия // Труд. 1975. 25 июня; Панченко П. С высоты опыта и мудрости // Бровка П. Исток моей судьбы. Мн., 1981; Яго ж. Сосны, жито, мужество и поэзия... // Неман. 1980. № 6; Яго ж. Щедрость души и таланта: (К 70-летию со дня рождения П. Бровки) // Коммунист Бел. 1975. № 7; Певец белорусского народа: К 60-летию со дня рождения П. Бровки // Даг. правда. 1965. 25 июня; Певец мира и труда: К 80-летию со дня рождения П. У. Бровки // Лит. Россия. 1985. 21 июня; Певец светлых будней: Петрусю Бровке — 70 лет // Индустр. Запорожье. 1975. 25 июня; Перкин Н. В семье братских литератур // Мн., 1967. С. 81—82, 98—99, 113; Яго ж. Петрусь Бровка // Очерк истории белорусской советской литературы. М., 1954; Яго ж. Поэзия патриотических чувств // Сов. Бел. 1947. 30 июля; Петр Устинович Бровка: [Некролог] // Огонек. 1980. № 15; Известия. 1980. 26 марта; ЛГ. 1980. 2 апр.; Правда. 1980. 26 марта; Сов. культура. 1980. 28 марта; Петрусю Бровке — 70 лет // ЛГ. 1975. 25 июня; Петрусю Бровке — 60 лет // Там жа. 1965. 26 июня; «Пишу о сердце человечьем...» // Сов. Бел. 1985. 25 июня; Подарки трудящихся Западной Украины и Западной Белоруссии // Правда. 1939. 22 сент.; Подковыров П. «Алеся» // Сов. Бел. 1947. 9 дек.; Политыко Д. Поклон жизни // Сталин. молодежь. 1947. 11 июля; Полтоцкий В. С любовью к людям // Правда. 1970. 6 янв.; Поляков С. Слово о времени // Неман. 1962. № 2; Пономаренко П. Искусство белорусского народа // Правда. 1940. 3 июня; Пономарев В. Мастера // Пономарев В. Все так и было. Мн., 1984. С. 165—170; Породнилось белорусское и узбекское слово // Знамя юности. 1967. 1 июня; Поэзии верный солдат: (К 70-летию нар. поэта БССР П. Бровки) // Коммунист Тадж. 1975. 8 июля; Привет вам, вольные поэты // Знамя иности. 1971. 7 марта; Прокофьев А. Письмо другу // ЛіМ. 1965. 25 чэрв.; Ром Л. Работу журналов — под огонь пролетарской самокритики: «Чырвоная Беларусь» — в обозе культурной революции // Рабочий. 1931. 20 июня; Рыленков Н. Восхождение продолжается: К 60-летию со дня рождения Петруся Бровки // Известия. 1965. 25 июня; Рыльский М. Трубят журавли // ЛГ. 1961. 4 нояб.; Савватеева Г. Петрусь Бровка: (Лауреаты Лнинских премий) // Ответы на вопросы трудящихся. 1962. № 7; Сартаков С. Наполненность слова // Лит. Россия. 1983. 8 июля; Яго ж. Поэт и гражданин // ЛГ. 1980. 2 апр.; Светлов М. Письмо вместо рецензии // Светлов М. Беседа. М., 1969; Сидорин С. Творчество Петруся Бровки // Заря. 1947. 7 дек.; Соболенко Р. Наш Бровка // Сов. Бел. 1965. 25 июня; Советский поэт-патриот // Иссык-Кул. правда. 1980. 25 июня; Совещание по белорусской поэзии // Сов. Бел. 1941. 21 янв.; Соколова Т. Развитие белорусской библиографии в послевоенный период (1945—1959 гг.) // Вопросы библиографоведения и библиотековедения. Мн., 1981. С. 45—48; Соколовский Г. Щедрость таланта // Во славу Родины. 1985. 25 июня; Солодовников А. Белорусское искусство // Правда. 1940. 5 июня; Яго ж. Итоги декады белорусского искусства // Правда. 1940. 18 июня; Столичная печать о декаде белорусского искусства и литературы // Сов. Бел. 1955. 13 февр.; Стук А. Последняя песня поэта // Стук А. С любовью к земле и людям. Мн., 1980; Суровцев Ю. «Давние стежки» — новые дороги // ЛГ. 1970. 12 авг.; Татуров П. Поэзии горячий зов: (К 75-летию со дня рождения П. Бровкі) // Комс. правда. 1980. 25 июня; Тикоцкий Е. Премьера «Алеся» в театре оперы и балета // Сов. Бел. 1945. 6 янв.; Трухманенко В. Умеющий писать только добрые книги // Красная звезда. 1967. 15 июля; Турков А. Криница поэзии // Турков А. Открытое время. М., 1975; В мире книг. 1975. № 6; У могилы великого поэта: Шевченковский пленум правления союза советских писателей // Правда. 1939. 8 мая; Угай В. О времени и о себе: К 60-летию со дня рождения Петруся Бровки // Путь Ленина. 1965. 25 июня; Устинов Б. Певец Советской Белорусии // Бакин. рабочий. 1965. 26 июня; Гудок. 1965. 25 июня; Индустр. Караганда. 1965. 25 июня; Комс. правда (Вильнюс). 1965. 25 июня; Правда Востока. 1965. 25 июня; Правда Укр. 1965. 26 июня; Ригас Балсе. 1965. 25 июня; Рудный Алтай. 1965. 25 июня; Сов. молодежь. 1965. 25 июня; Сов. Татария. 1965. 25 июня; Хадкевич Т. Крылья юности // Неман. 1965. № 3; Хелемский Я. Дом, открытый для всех: К 75-летию со дня рождения П. Бровки // В мире книг. 1980. № 6; Яго ж Дом поэта // Сов. Бел. 1975. 26 июня; Хубов Г. «Цветок счастья» // Правда. 1940. 9 июня; Чернышев К. Как строка закипела... // Днепровская правда. 1975. 25 июня; Шаблинский П. О внутреннем росте героя // Сов. Отчизна. 1958. № 2; Шабуня И. Своим пером воспел он дружбу // Молодежь Грузии. 1985. 27 июня; Шамякин И. Так жили поэты // Неман. 1975. № 7; Шараховский Я. Белорусская советская литература // Сов. Отчизна. 1949. № 5; Шитик В. С думой о партии, о народе // Сел. газ. 1968. 3 февр.; Шкляревский И. Неуемное сердце Поэзии // ЛГ. 1969. 16 июля; Шкраба Р. Критик и поэт: Заметки о монографиях //Сталин, молодежь. 1953. 26 авг.; Юбилей Петруся Бровки // Правда. 1965. 27 июня; Ярош М. Певец родной земли // Сов. Бел. 1975. 26 июня; Яго ж. Петрусь Бровка // История белорусской советской литературы. Мн., 1977.

На тувінскай мове. Кенин-Лопасан М. «Эркен оруун эргий кордум» // Шын. 1976. 13 янв.

На туркменскай мове. Ажайып шахыр // Эдебият ве сунгат. 1975. 22 июнь; Гурбаннепесов А. Девруне сес гошан шахыр // Совет Туркменистаны. 1985. 25 июнь; Октябрдан ылхам элэн // Эдебият ве сунгат. 1985. 21 июнь; П Бровка 60 яшында // Там жа. 1965. 26 июнь; Петрусь Бровка // Совет эдебияты. 1985. № 6; Чепер созун улы уссады // Эдебият ве сунгат. 1980. 28 июнь.

На ўкраінскай мове. Бажан М. Хай лине слава з Україні! // ЛіМ. 1965. 25 чэрв.; Бурлаков С. Рікою братерства // Прапор юності. 1972. 8 черв.; Жолдак О. Співень Радняської Білорусі: До 25-річчя творчої діяльності П. Бровки // Літ. газ. 1951. 29 лист.; Захаренко А. Поезії і дружби крищесплав // Комс. Запоріжжя. 1972. 30 трав.; Ігнатенко Г. Слово прозоре і проминисте // Рад. літ.-знавство. 1962. № 5; Ільенко І. Петрусь Бровка: До 70-річчя з дня народження // Укр. мова і л-ра в шк. 1975. № 6; Колос В. «Візьми, часе, в новий похід» // Прапор юності. 1975. 26 чэрв.; Литвин А. Наш Петрусь Бровка // Культура і життя. 1965. 24 черв.; Нагнибіда М. Петрусь Бровка // Бровка П. Вибране. К., 1957; Пономаренко Л. Співець великої дружби // Бровка П. Коли зливаються ріки. К., 1968; Сидоряк М. Світ прекрасного // Літ. Укр. 1962. 24 квіт.; Чайковський Б. Поезія братньої Білорусії // Дніпро. 1951. № 6.

На французскай мове. Brouka Piatrouss // Anthologie de la poesie bielorusse. Paris. 1982; Brouka Piatrouss // Anthologie de nouvelles bielorusses. Sherbrook. 1983.

На чувашскай мове. Устинов Б. Советла Белорусси перади // Коммунизм ялаве. 1965. Июнён 25-мёше.

На чэшскай мове. Pruben sjezdu a diskuse. Praha-Moskwa. 1955. Č. 3; Rezničenko G. Novyi miru vcera a dnes // Slovenski Pohlady. 1980. Č. 11;

Slechtova D. Sovětški spisovatele u nas // Svět Sovětu. 1951. Č. 26; Vasilenok S. Petrus Brovka // Cteni o Sovětskem Svazu. 1956; Zidlicky V. Dva svátky beloruske literatury // Slovansky prehled. 1955. Č. 8.

На эстонскай мове. Kalendrilehti 80 // Kultuur ja Elu. 1980. Nr 6; Nõudliku ja helde sõnaga // Sirp ja Vasar. 1975. 27. Juuni; P. Brovka juubel // Ohtuleht. 1975. 3. Juuli; P. Brovka 60. sunnipaevaks // Leninlik Lipp. 1965. 26. Juuni; Petruss Brovka // Rahva Häal. 1962. 30 Sept.; Petruss Brovka // Sirp ja Vasar. 1965. 25 Juuni; Petruss Brovka juubel // Looming. 1965. Nr. 7.

На яўрэйскай мове. Кабакоў Н. На правільным шляху // Штэрн. 1934. № 7.

2.4.

На беларускай мове. Барадулін Р. На Ушаччыну!: [Верш] // ЛіМ. 1975. 27 чэрв.; Яго ж. Памяці Петруся Броўкі: [Верш] // Там жа. 1980. 28 сак.; Яго ж. Петрусю Броўку: [Верш] // Звязда. 1974. 31 студз.; Яго ж. Петрусю Броўку ў дзень 75-годдзя: [Верш] // Барадулін Р. Амплітуда смеласці. Мн., 1983; Бялевіч А. Размова з паэтам: Петрусю Броўку: [Верш] // Бялевіч А. Мой шчодры бор. Мн., 1985; Вітка В. Пятрусь Броўка: [Верш] // Вітка В. Праводзіны лета. Мн., 1972; Глебка П. Вясной (Петрусю Броўку): [Верш] //ЛіМ. 1937. 23 крас.; Яго ж. Напрадвесні: (Петрусю Броўку): [Верш] // Глебка П. Зб. тв.: У 4 т. Мн., 1984. Т. 1; Грахоўскі С. Броўкава слова: [Верш] // Грахоўскі С. Выбр. тв.: У 2 т. Мн., 1983. Т. 2; Яго ж. Памяці Петруся Броўкі: [Верш] // ЛіМ. 1985. 30 жн.; Законнікаў С. Песня маці: [Верш] // Законнікаў С. Устань да сонца. Мн.; 1976; Зарыцкі А. Нашаму запявалу (Петрусю Броўку): [Верш] // Зарыцкі А. Выбр. тв.: У 2 т. Мн., 1981. Т. 1; Звонак А. Петрусю Броўку: [Верш] // Звонак А. Выбр. тв.: У 2 т. Мн., 1977. Т. 2; Яго ж. Шчасце // Звонак А. Россып. Мн., 1967; Карызна У. Людзі: [Верш] // Маладосць. 1984. № 11; Колас Я. Петрусю Броўку: (Да пяцідзесяцігоддзя); Маім Петрусям; У «Сабачым Вусе»: Петрусю Броўку; Петрусям Глебку і Броўку: [«Люблю я Петрусёў]; Петрусю Броўку: [«Някепскі час быў прад вайною»]; Петрусю Броўку [«Памяну шчырым словам Петруся»]; Петрусям Броўку і Глебку: [«Я люблю Беларусь»]; Дамок на водшыбе: Прысвячаецца П. Броўку; Петрусям: [«Гляджу на вас я, Петрукі»]: [Вершы] // Колас Я. Зб. тв.: У 14 т. Мн., 1972. Т. 2; Кручанюк П. Петрусю Броўку: [Верш] / Пер. з малд. Р. Барадулін // Звязда. 1972. 13 кастр.; Лось Е. Мая рэцэнзія: [Верш] // Лось Е. Галінка з яблыкам. Мн., 1973; Яго ж. Продкі: [Верш] // Лось Е. Вянцы зруба. Мн., 1969; Маракоў В. Ліст да паэта Пятруся Броўкі: [Верш] // Маракоў В. Права на зброю. Мн., 1933; Яго ж. Ліст паэту Пятрусю Броўку: [Верш] // ЛіМ. 1932. 10 ліп.; Панізнік С., «Паэт чырвонай Полаччыны...»: [Верш] // Там жа. 1983. 1 ліп.; Панчанка П. Дарога ў Закарпацце: (Петрусю Броўку): [Верш] // Панчанка П. Зб. тв.: У 4 т. Мн., 1981. Т. 2; Яго ж. Наша энцыклапедыя: (Петрусю Броўку); Петрусю Броўку: [Вершы] // Панчанка П. Зб. тв.: У 4 т. Мн., 1982. Т. 3; Пашкоў Г. Заўсёды з камісарам (П. У. Броўку): [Верш] // Пашкоў Г. Гравюры дарог. Мн., 1981; Яго ж. Петрусю Броўку: [Верш] // ЛіМ. 1980. 27 чэрв.; Пракоф'еў А. Петрусю Броўку: [Верш] / Пер. з рус. Х. Жычка // Там жа. 1975. 5 снеж.; Пранузa П. Памяці Петруся Броўкі: [Верш] // Віцеб. рабочы. 1980. 27 сак.; Салтук А. У Пуцілкавічах: [Верш] // Беларусь. 25 чэрв.; Свірка Ю. Сустрэча: [Верш] // Беларусь. 1979. № 7; Сямашка М. Петрусю Броўку: [Верш] // Росквіт. Полацк. 1927; Хведаровіч М. Петрусю Броўку: [Верш] // Хведаровіч М. Выбр. тв.: У 2 т. Мн., 1974. Т. 2; Хелемскі Я. Два запісы: [Верш] / Пер. з рус. У. Шахавец // Полымя. 1981. № 6; Хонінаў М. «Калі ў дарозе часам сумны еду...»; [Верш] / Пер. з калм. М. Аўрамчык // Полымя. 1966. № 11; Шагенц Ц. Петрусю Броўку: [Верш] / Пер. з арм. С. Блатун // Чырв. змена. 1968. 29 вер.; Шушкевіч С. «Залатая крочыць восень...»: [Верш] // ЛіМ. 1975. 17 студз.; Яго ж. Петрусю Броўку: [Верш] // Шушкевіч С. Выбр. тв.: У 2 т. Мн., 1978. Т. 1.

На малдаўскай мове. Крученюк П. Луй Петрусь Бровка: [Верш] // Молдова Сочиалистэ. 1964. 3 юлие.

На рускай мове. Крученюк П. Петрусю Бровке: [Верш] / Пер. с молд. Г. Петров // Крученюк П. Год за годом. М., 1973; Прокофьев А. Петрусю Бровке: [Верш] // Прокофьев А. Собр. соч.: В 4 т. Л., 1979. Т. 4; Ткаченко В. Белорусская рожь: [Верш] / Пер. с укр. // Ткаченко В. Всегда рядом. М., 1958; Хелемский Я. «Перевожу стихи товарища...»; Две записи: [Вершы] // Хелемский Я. Четыре мастера. Мн., 1984; Яго ж. Петрусю Бровке [Верш] // Хелемский Я. Лирика. М., 1968; Яго ж. С добрым утром!: [Верш] // Во славу Родины. 1961. 9 апр.; Чарказян Г. Памяти Петруся Бровки: [Верш] / Пер. с арм. Ф. Ефимов // Неман. 1982. № 8.

На тувінскай мове. Самба-Люндуп С. Айланкушкаш: (Петрусь Бровке): [Верш] // Шын. 1964. Июнь 26.

На ўкраінскай мове. Ющанка А. Білоруськім друзям: [Верш] // ЛіМ. 1980. 28 сак.

3.1.

Інстытут літаратуры імя Я. Купалы АН БССР, бібліятэка рукап. ф. 3; Літаратурны музей Петруся Броўкі, рукап. ф. *В. М. Грышкевіч, І. У. Шабуня.*

БРОХЕС РАХІЛЬ

Брохес Рахіль Вульфаўна (23.9.1880, Мінск — 1941, Мінск), празаік, драматург. Пісала на яўрэйскай і беларускай мовах.

Нарадзілася ў беднай яўрэйскай сям'і. Бацька яе быў адукаваным чалавекам, пісаў вершы, але не імкнуўся іх друкаваць. Памёр, калі Рахілі споўнілася 9 год. Бяда прымусіла дзяўчынку з дзяцінства працаваць швачкай, адначасова яна займалася самаадукацыяй. Праз некаторы час стала настаўніцай швейнай справы ў Мінскай яўрэйскай школе ручной працы для дзяўчынак. Пазней займалася пераважна літаратурнай працай. Загінула ў мінскім гета ў першыя месяцы вайны.

Першае апавяданне Р. Брохес «Янкель» было апублікавана ў 1899 у часопісе «Дэр Юд» («Яўрэй»). Друкавалася ў часопісах «Фрайнт» («Сябар»), «Цукунфт» («Будучыня») і інш. (ранняя публікацыі не выяўлены). У яе творчасці дакастрычніцкага перыяду адлюстравалася цяжкае жыццё жанчын і дзяцей пры царскім ладзе. У савецкі час пісала апавяданні, казкі, п'есы для дзяцей, друкавалася ў часопісе «Штэрн» («Зорка»), газеце «Октобэр» («Кастрычнік»), дзіцячых выданнях. Дзяржаўнае выдавецтва БССР планавала аб'ядаць іх у поўным зборы твораў. Аднак фашысцкае нашэсце перашкодзіла яго выхаду. Творы Р. Брохес, апрача беларускай, перакладаліся на рускую, англійскую і нямецкую мовы, аднак публікацыі на іх не выяўлены. *Р. Л. Рэлес.*

1.2.
У піянерскім лагеры: Апавяданні. Мн., 1936 / Яўр. Этэле. Мн., 1939 / Яўр.
1.3.
1935. Раялэ-маялэ: [Казка] // Штэрн. № 4 / Яўр.
1936. Паўкі: [Апавяданне] // Штэрн. № 2 / Яўр.; Дзядзька Іошэ: [Апавяданне] // Там жа. № 12 / Яўр.
1939. Вяселле: [Апавяданне] // Штэрн. № 2 / Яўр.; Другое вяселле: [Апавяданне] // Там жа. № 7 / Яўр.; Ад'езд: [Апавяданне] // Там жа. № 11 / Яўр.
1940. Кавалак гарбуза: Апавяданне // Іскры Ільіча. № 6—7; Ошар Мангель: [Апавяданне] // Штэрн. № 7—8 / Яўр.
1941. Бедны і багаты: [Апавяданне] // Штэрн. № 3 / Яўр.; Арлёнак і пеначка: [Казка] // Піянер Бел. 9 лют.
1.5.
На беларускую мову. Гэлька / Пер. з яўр. З. Цырліна. Мн., 1939.
Зорка: [Апавяданне] / Пер. з яўр. Р. Рэлес, М. Цэлеш // Піянер Бел. 1940. 1, 5 мая.
2.3.
На беларускай мове. Барсук З. Аб творчасці Р. Брохес // ЛіМ. 1939. 23 жн.
На яўрэйскай мове. Беньямін Ю. // Культур ун дэрцыунг (Нью-Йорк). 1945. № 6; Рэйзін А. Эпізоды майго жыцця. Вільня, 1929. Ч. 1. С. 168, 169, 171, 181—184, 187. Ч. 2. С. 63; Фінкель У. Рахіль Брохес // Эйнікайт [М.]. 1945. 14 ліп.

Т. М. Махнач.

БРЫЛЬ ЯНКА

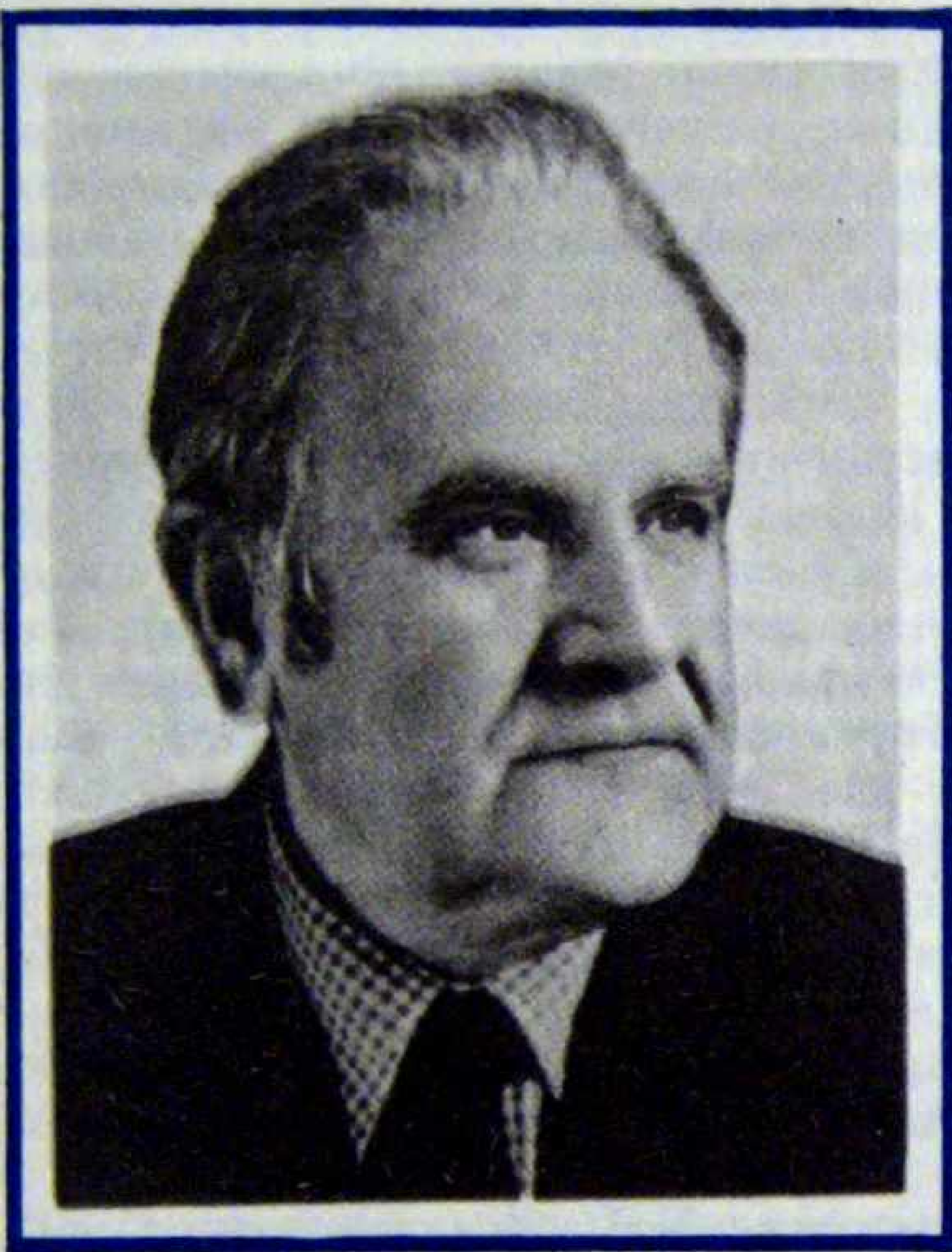

Брыль Янка [Іван Антонавіч, псеўд. І. Асцюк, Ів. Асцюк, Сымон Бобрык, Пятрусь Дубец (з К. Кірэнкам), Рыгор Іванавіч Лапцік, Я. Лупаты (з М. Лужаніным, П. Панчанкам, М. Танкам), Глюк Прышчэпа (з В. Таўлаем), Я. Пчала, Іван Сведка, крыпт. Я. Б-ль, Янка Б., н. 22.7(4.8).1917, Адэса], празаік, перакладчык, публіцыст. Член СП СССР з 1945. Народны пісьменнік БССР (1981). Лаўрэат Дзяржаўнай прэміі СССР (1952, за аповесць «У Забалоцці днее»), Дзяржаўнай прэміі БССР (1982, за аповесць «Золак, убачаны здалёк»), Літаратурнай прэміі БССР імя Я. Коласа (1963, за зборнік апавяданняў «Працяг размовы»).

Нарадзіўся ў сям'і рабочага-чыгуначніка. Бацька, Антон Данілавіч, паходзіў з сялян вёскі Загор'е (Загора), цяпер Карэліцкага р-на. Маці, Настасся Іванаўна (дзявочае прозвішча Чычук), працавала на гаспадарцы. З 1914 да 1922 сям'я жыла ў Адэсе па месцы бацькавай працы, потым вярнулася ў в. Загор'е, у Заходнюю Беларусь. Скончыўшы польскую сямігадовую школу ў мяст. Турэц, Я. Брыль у 1931 паступіў у Навагрудскую гімназію, але не змог там вучыцца з-за матэрыяльных абставін. Разам са старэйшымі братамі памагаў па гаспадарцы, займаўся самаадукацыяй. Шмат чытаў, захапляўся творчасцю Л. Талстога і А. Чэхава, разгарнуў асветніцкую і культурна-масавую работу ў роднай вёсцы, дзе стварыў драматычны гурток, перакладаў для яго п'есы рускіх і польскіх аўтараў, удзельнічаў у спектаклях як выканаўца і пастаноўшчык. Усё гэта спрыяла росту яго аўтарытэту сярод моладзі і прагрэсіўнай грамадскасці. Я. Брыль пасябраваў з паэтамі А. Мілюцем і М. Васільком, пачаў супрацоўнічаць з віленскай беларускай прэсай, падтрымліваў ідэі антыфашысцкага Народнага фронту. Са сваімі першымі вершамі выступіў у 1938 у час. «Шлях моладзі». У сакавіку 1939, перад прызывам у польскую армію, даслаў у рэдакцыю гэтага часопіса таксама зборнік апавяданняў (рукапіс загінуў у вайну), дзе з пазіцый маральна-этычнага вучэння Л. Талстога асвятляў праблемы жыцця заходнебеларускай моладзі, норавы вёскі. Служыў у марской пяхоце ў Гдыні. З моманту нападу фашысцкай Германіі на Польшчу (1.9.1939) удзельнічаў у абарончых баях супраць гітлераўскіх агрэсараў на паўвостраве Вэстэрплятэ. У выніку капітуляцыі польскіх войск трапіў у нямецкі палон. Знаходзячыся ў лагеры для палонных у Памераніі (Старгард), потым у Баварыі (Вайдэн), прымусова працаваў рознарабочым у гуце крышталёвага шкла, дзе прымаў удзел у акцыі палонных беларусаў за вяртанне на вызваленую Чырвонай Арміяй радзіму, праводзіў асветную і палітыка-растлумачальную работу сярод землякоў. Пасля нападу гітлераўскай Германіі на СССР ён з двума сябрамі ўцёк з палону на радзіму. Пазней ў сваіх аповесцях «Ты мой найлепшы сябра», «Сонца праз хмары», «Жывое і гніль» выкрываў нялюдскую сутнасць фашызму, супрацьпастаўляў яму гуманную філасофію суіснавання людзей і народаў. Яму ўдалося наладзіць сувязь з мясцовымі антыфашыстамі, з партызанскай групай Ц. Дуднікава, з разведкай

партызанскіх брыгад імя Жукава і «Камсамолец». У сакавіку 1944 разам з маці і братамі пайшоў у партызаны. Быў разведчыкам брыгады «Камсамолец», удзельнічаў у баях, супрацоўнічаў у газ. «Сцяг свабоды», органе Мірскага падпольнага РК КП(б)Б, наладзіў выданне пры гэтай газеце сатырычнага лістка «Партызанскае жыгала», дзе надрукаваў свае вершы («Бравы яфрэйтар Гітлер», «Таварышам мінёрам» і інш.), нарысы («Радзіма чуе», «Таварыш камандзір», «Напярэдадні») і фельетоны («Мясапастаўка Гітлеру»). Пасля вызвалення Мірскага раёна ад акупантаў Я. Брыль працаваў рэдактарам раённай газеты, літсупрацоўнікам у рэдакцыі газеты-плаката «Раздавім фашысцкую гадзіну». У кастрычніку 1944 пераехаў у Мінск, загадваў аддзелам рэдакцыі час. «Вожык», быў рэдактарам Дзяржаўнага выдавецтва БССР, намеснікам рэдактара часопісаў «Маладосць», «Полымя». У 1966—71 Я. Брыль сакратар праўлення СП БССР. Вёў актыўную работу па ўмацаванні сувязей беларускай літаратуры з літаратурамі народаў СССР і краін сацыялістычнай садружнасці. Уваходзіў у рэдкалегіі альманаха «Далягляды», час. «Полымя», рэдакцыйны савет выдавецтваў «Мастацкая літаратура», «Юнацтва». Быў старшынёй Беларускага аддзялення таварыства «СССР-Канада», дэпутатам Вярхоўнага Савета БССР (1963—67, 1980—85).

Узнагароджаны 2 ордэнамі Працоўнага Чырвонага Сцяга, ордэнамі Айчыннай вайны 2-й ступені, «Дружбы народаў», «Знак Пашаны», Ганаровымі граматамі Вярхоўных Саветаў Украінскай і Латвійскай ССР, медалямі.

Першы зборнік «Апавяданні» выдаў у 1946. Творы Я. Брыля змяшчаліся ў рэспубліканскім друку і выходзілі асобнымі выданнямі. Ім характэрны лірызм і роздум, публіцыстычная завостранасць і гумар, схільнасць да філасофскіх абагульненняў і гуманістычнай чуйнасці. Яны звярнулі на сябе ўвагу старэйшых мастакоў беларускага слова — Я. Коласа, К. Крапівы, М. Лынькова, А. Куляшова. Сябрамі Я. Брыля па пяру сталі М. Танк, В. Таўлай, П. Панчанка, А. Вялюгін. Сам Я. Брыль уважліва ставіўся да выхавання творчай моладзі, падтрымліваў творчыя пошукі А. Рылько, У. Караткевіча, М. Стральцова, А. Кудраўца, А. Жука і інш., выступаў у друку з аналізам творчасці маладых. У творах першых пасляваенных дзесяцігоддзяў асэнсоўваў праблемы развіцця старой заходнебеларускай вёскі, выкрываў уладу цемры і ўласніцтва («Марыля», «Праведнікі і зладзеі»), паказваў жыццёвыя пошукі працоўнага сялянства, прыход найбольш актыўных і здольных прадстаўнікоў моладзі ў вызваленчы рух («Граніца», «Партрэт старэйшага таварыша»). Сцвярджаў маральныя каштоўнасці працоўнай сям'і як школы этычнага і патрыятычнага выхавання моладзі («Сірочы хлеб», «У сям'і»). Распрацоўваў тэмы вайны, акупацыі, супраціўлення фашызму («Нёманскія казакі», «Сцежкі-дарожкі», «Апоўначы»), тэму сацыялістычнага будаўніцтва ў Беларусі. Паступова авалодваў прыёмамі сінтэзу часоў, згушчэння бытавых і грамадскіх праблем («Галя», «Апошняя сустрэча»), што давала мажлівасць глыбей раскрываць унутраны свет персанажаў, матываў іх паводзін. Вайна ў Я. Брыля пазнаецца ў трагедыйным і сатырычным увасабленнях, паўстае як супярэчлівая з'ява, дзе суіснуюць узлёты патрыятычнай гераічнай ахвярнасці, чалавечнасці з праявамі нялюдскай жорсткасці, жаху, здрадлівасці. Гэта асабліва характэрна для рамана «Птушкі і гнёзды», які ўвабраў у сябе матэрыялы неапублікаваных аповесцей «Сонца праз хмары», «Жывое і гніль», а таксама народную філасофію пераломных часоў, ідэалогію антыфашысцкага руху. Пісьменнік адзін з першых увёў у беларускую ваенную прозу тэму духоўных каштоўнасцей і праблему выбару арыенціраў. Ідэйна-эстэтычную вяршыню прозы Я. Брыля складаюць творы народнага плана, у цэнтры якіх філасофія сучаснай гісторыі, пошукі духоўных карэнняў і маральных устояў быцця, грамадскага прызвання мастака ў адроджаным рэвалюцыяй народзе. Працэс далейшага развіцця беларускай нацыі, яе мовы і культуры мысліцца Я. Брылём у кантэксце росквіту сацыялізму; праблемы духоўныя ён упісвае ў сацыялістычнае будаўніцтва на вёсцы — як працяг гуманістычнай місіі, якую нёс у 20—30-я гады рэвалюцыйна-вызваленчы рух у Заходняй Беларусі («Сэрца камуніста», «Памяці Валянціна Таўлая»). Душэўная шырыня, глыбокі погляд на чалавечае быццё, патрыятычная і гуманістычная чуйнасць прывялі пісьменніка ў першым пасляваенным дзесяцігоддзі да вострых канфліктаў з артадаксальнымі крытыкамі, якія навязвалі мастацтву сацыялагічна спрошчаныя, дагматычныя ацэнкі, выпрацаваныя ў атмасферы культу асобы Сталіна. У сярэдзіне 50-х гадоў Я. Брыль, як пачынальнік новай хвалі ў беларускай прозе, смела выкарыстоўваў зброю сатыры для выкрыцця бюракратычнай бяздушнасці, якая выхалошчвае дзелавыя і нявечыць міжлюдскія адносіны («На Быстранцы», «Прывал», «Субардынацыя»). Новага ўзроўню канцэптуальнасці ў адлюстраванні жыцця дасягае ён у аповесцях «Золак, убачаны здалёк», «Ніжнія Байдуны». Агульная іх ідэя — неад'емнасць права народных нізоў на гістарычнае быццё, тварэнне свайго лёсу ў супярэчлівым свеце. Пісьменнік суадносіць гісторыю з побытам, грамадства з індывідам, дзяржаву з сям'ёй, прасочвае дэфармацыі светаўспрымання ў маладых удзельнікаў вялікіх гістарычных падзей. У вырашэнні праблем творчасці аўтар зыходзіць з традыцый беларускай, рускай і польскай класікі — лічыць літаратуру часткай нацыянальнай, сацыяльнай і гуманістычнай свядомасці народа, сродкам памнажэння і перадачы ад пакалення да пакалення патрыятычных, маральна-этычных і эстэтычных ідэалаў. Праўдзівасць у адлюстраванні жыцця, заглыбленасць у грамадскія працэсы і духоўны свет асобы надае яго творам грунтоўнасць і глыбокую пазнавальнасць. У той жа час багацце асобы, літаратурная манера пісьма, высокае моўнастылёвае майстэрства робяць яго прозу эмацыянальна хвалюючай. Я. Брыль выступае таксама як перакладчык з рускай, украінскай, польскай і іншых моў. Творы пісьменніка перакладзены на многія мовы народаў СССР і свету.

Жыве ў Мінску.

У. А. Калеснік.

Бібліяграфія

1.1.

Зб. тв.: У 2 т. Мн., 1960. Т. 1. Аповесці; Апавяданні. Т. 2. Аповесці; Апавяданні; Нарысы. Рэц.: М а й х р о в і ч С. Двухтомны збор твораў Янкі Брыля // Мін. праўда. 1960. 17 жн.

Зб. тв.: У 4 т. Мн., 1967—68. Т. 1. Дзе б я ні быў...:

Апавяданні розных гадоў; Вясёлая пасада: Апавяданні пра дзяцей. Мн., 1967. Т. 2. Аповесці і нарысы. Мн., 1967. Т. 3. Птушкі і гнёзды: Кніга адной маладосці. Мн., 1968. Т. 4. Жменя сонечных промняў; Служэнне; Свет далёкі і блізкі; Думы ў дарозе. Мн., 1968.

Зб. тв.: У 5 т. Мн., 1979—81. Т. 1. Апавяданні. 1937—75. Мн., 1979. Т. 2. Аповесці. Мн., 1980. Т. 3. Птушкі і гнёзды: Раман; Граніца: Раздзелы з рамана; Нарысы. Мн., 1980. Т. 4. Свет далёкі і блізкі: Дарожныя нататкі; Пра запаветнае: Артыкулы, эсэ, партрэты. Мн., 1981. Т. 5. Лірычныя запіскі і мініяцюры. Мн., 1981. Рэц.: Загорская Н. Свята духоўнасці // Чырв. змена. 1982. 30 ліст.; Станкевіч Р. Радасць далучэння: Да выхаду 5-томнага Збору твораў Янкі Брыля // ЛіМ. 1982. 12 сак.; Ягоўдзік У. Школа майстра: Над старонкамі Збору твораў Янкі Брыля // Там жа. 1982. 30 ліп.

Выбраныя апавяданні. Мн., 1959. (Школьная б-ка).

1.2.

Апавяданні. Мн., 1946. Рэц.: Агіевіч У. Праўдзівыя апавяданні // ЛіМ. 1947. 17 мая; Герцовіч Я. Першая кніжка маладога аўтара // Звязда. 1947. 28 мая; Карпаў У. Апавяданні Янкі Брыля // Полымя. 1947. № 5; Ковалев Д. Слово о земляках // Сов. Бел. 1947. 2 авг.; Пестрак П. Першая кніга // Беларусь. 1947. № 7; Шкраба Р. Першая кніга // Чырв. змена. 1847. 13 мая.

Нёманскія казакі: Апавяданні і нарысы. Мн., 1947. Рэц.: Герцович Я. Правдивые рассказы // Сталин. молодежь. 1948. 28 янв.; Карпаў У. Старое і новае // Полымя. 1948. № 3; Міско Я. «Нёманскія казакі» // Чырв. звязда. 1948. 6 крас.; Няхай Р. Нёманскія казакі // Беларусь. 1948. № 3.

Вераснёвая рунь. Мн., 1949. Рэц.: Богорад А. // Заря. 1951. 11 февр.; Клешчанка В. «Вераснёвая рунь» Я. Брыля // Чырв. звязда. 1950. 16 ліп.; Пшыркоў Ю. «Вераснёвая рунь» // Беларусь. 1950. № 4.

Ліпка і клёнік: Апавяданні. Мн., 1949; Мн., 1988.

Зялёная школа: (Апавяданні для дзяцей). Мн., 1951. Рэц.: Бандарына З. Апавяданні пра цудоўных людзей // ЛіМ. 1951. 15 снеж.; Масевич С. Хорошая книга для детей // Сталин. молодежь. 1951. 19 снеж.; Паўлаў Р. Прачытай гэту кнігу // Піянер Бел. 1951. 11 кастр.; Прачытай гэтыя кнігі // Бярозка. 1951. № 12.

У Забалоцці днее: Аповесць. Мн., 1951. Рэц.: Багданаў Г. // Гомел. праўда. 1952. 21 сак.; Барсток М. Поспех маладога празаіка // Звязда. 1952. 21 сак.; Борисов В. Имя счастья — колхоз // Сталин. молодежь. 1952. 14 сак.; Бурьян Б. Счастье, обретенное в борьбе // Дружба народов. 1952. № 2; Сов. Бел. 1952. 18 сак.; Дадзіёмаў У. // Гродзен. праўда. 1951. 28 крас.; Ермолович И. // Сталинский путь. 1951. 28 апр.; Капец У. // Віцеб. рабочы. 1952. 25 крас.; Карпаў У. // Наст. газ. 1952. 3 крас.; Клешчанка В., Пацееў А. // Палес. праўда. 1952. 22 крас.; Курто Е. О новых книгах // Сов. Отчизна. 1952. № 3; Лынькоў М. Таленавіты пісьменнік // ЛіМ. 1952. 29 сак.; Масевіч С. У Забалоцці днее // Беларусь. 1952. № 2; Міхалап Я. // Сав. Радзіма. 1952. 27 крас.; Паслядовіч М. У Забалоцці днее // Калг. праўда. 1952. 21 сак.; Пашкевіч Н. Проста і пераканаўча // Полымя. 1952. № 4; Салавей Л. Забалоцце і яго лёс // ЛіМ. 1951. 20 кастр.; Тарасаў Я. // За Радзіму. 1952. 26 крас.; Цецюнкова Р. Па ленінскаму шляху // Зара. 1952. 15 лют.; Чарнова Л. Аповесць аб сацыялістычным пераўтварэнні вёскі // Мін. праўда. 1952. 12 сак.; Skulski S. W Zabłociu świta // Nowa Kultura. 1953. Nr 28.

Дзеля сапраўднай радасці. Мн., 1952. Рэц.: Бажко А. Творы аб калгаснай вёсцы // Чырв. звязда. 1953. 1 сак.; Войткевич К. Правда новой жизни // Больш. знамя. 1952. 19 окт.; Даніленка М. Характо чалавечай душы // Чырв. змена. 1953. 20 кастр.; Данская Я. У імя сапраўднай радасці // Полымя. 1953. № 2; Зданович Е. // Заря. 1953. 3 февр.; Калеснік У. Крыніцы сапраўднай радасці // Сав. Радзіма. 1953. 19 крас.; Карпов В. Проза Янки Брыля // Сов. Отчизна. 1953. № 1; Модэль М. Тварцы новага жыцця // ЛіМ. 1953. 24 студз.; Смаль В. // Мін. праўда. 1952. 24 кастр.; Шчарбатаў Г. Кніга аб барацьбе і працы народа // Калг. праўда. 1952. 19 снеж.

Светлае ранне: Апавяданні. Мн., 1954.

На Быстранцы. Мн., 1955. Рэц.: Александровіч С. Поэтическая проза // Сов. Бел. 1956. 18 мая; Бойка У. Праўда жыцця // Беларусь. 1956. № 8; Казека Я. Яркія старонкі жыцця // Полымя. 1956. № 5; Крыскавец Е. Пра сапраўднае шчасце // За Радзіму. 1956. 17 чэрв.; Кулешов Ф. О взыскательности // Сов. Отчизна. 1956. № 5; Марціновіч А. Творчыя пошукі // Калг. праўда. 1956. 28 крас.

Вачыма друга: Польскі дзённік. Мн., 1956. Рэц.: Арджанов Н. В стране друзей // Знамя юности. 1957. 14 февр.; Арлоўскі Б. // Звязда. 1956. 13 вер.; Ильин Н. Глазами друга // Сов. Отчизна. 1957. № 1; Казека Я. // ЛіМ. 1956. 7 крас.; Лебедзеў З. // Беларусь. 1956. № 12; Скапараў І. Кніга аб дружбе двух народаў // Мін. праўда. 1956. 10 кастр.; Orłowski B. Przyjaciel patrzy głęboko // Gaz. Białostocka. 1956. Nr 238.

Пачатак сталасці: Апавяданні. Мн., 1957. Рэц.: Дзюбайла П. Цікавая і карысная кніга // Наст. газ. 1958. 11 лют.; Кніжная паліца // Бярозка. 1957. № 6; Чаркасаў А. Выдадзена ў 1957-м // Піянер Бел. 1957. 22 сак.

Сэрца камуніста: Нарыс. Мн., 1957. (Б-чка бел. нарыса і апав.). Рэц.: Аніса ў С. // Камуніст Бел. 1957. № 10; Данская Я. З маладым захапленнем // Полымя. 1958. № 1; Идельсон К. // Сов. Отчизна. 1958. № 1; Смальянава Л. Нарыс аб жыцці камуніста // Зара. 1958. 11 ліп.; Прямой, ясный путь // Дружба народов. 1957. № 12; Скапараў І. Бібліятэчка нарыса і апавядання // Беларусь. 1957. № 10.

І смех і бяда: Апавяданні. Мн., 1958. (Б-ка «Вожыка»).

Надпіс на зрубе: Апавяданні. Мн., 1958. (Б-чка бел. нарыса і апав.). Рэц.: Быкаў В. Новыя вышыні майстэрства // Гродзен. праўда. 1958. 14 кастр.; Смальянава Л. Апавяданні аб нашых сучасніках // Зара. 1959. 11 лют.; Шкраба Р. Паэтычная проза // Беларусь. 1958. № 10; Яскевіч А. Ад слова да вобраза // ЛіМ. 1958. 2 жн.

Мой родны кут. Мн., 1959. Рэц.: Адамовіч А. Мой родны кут // Работніца і сялянка. 1960. № 3; Ціш чанка І. Пульс жыцця // Беларусь. 1960. № 5.

Працяг размовы: Апавяданні, замалёўкі, нарысы. Мн., 1962. Рэц.: Аўсеенка М. Кніга, якая ўзбагачае // ЛіМ. 1963. 5 лют.; Гусак С. Голас часу // Полымя. 1963. № 1; Налівайка А. Паэзія прозы // Мін. праўда. 1962. 14 вер.; Шкраба Р. Сустрэчы з харошымі людзьмі // Беларусь. 1962. № 1; Юрэвіч У. Іх варта прачытаць // Маладосць. 1964. № 8.

Роздум і слова. Мн., 1963. Рэц.: Бур'ян Б. Неспакойны роздум і трапнае слова // Звязда. 1964. 2 лют.; Моторнюк І. Думи в дорозі // Жовтень. 1964. № 9; Тарас В. Культура пісьменніка // Беларусь. 1964. № 6; Шкраба Р. Пра самае галоўнае // Полымя. 1964. № 3; Юрэвіч У. Роздум у дарозе // ЛіМ. 1964. 24 студз.

Там, дзе сінее Нарач: [Фотаальбом] / Тэкст Я. Брыля. Мн., 1963 / Бел., рус., англ. Рэц.: Клышка А. Нарач скажа: «Дзякуй» // ЛіМ. 1963. 2 жн.

Птушкі і гнёзды: Кніга адной маладосці. Мн., 1964. Рэц.: Валкавыцкі Г. Беларус у нямецкай няволі // Ніва. 1965. 29 жн.; Герцовіч Я. Споведзь адной маладосці // ЛіМ. 1964. 10 крас.; Гусева Л. Каб кожны з людзей быў чалавекам // Мін. праўда. 1964. 13 мая; Дзюбайла П. Усімі фарбамі жыцця // Полымя. 1964. № 4; Калеснік У. Раман-паэма // Маладосць. 1964. № 5; Коваленко В. Люди и родина // Сов. Бел. 1964. 25 марта; Новиченко Л. Сквозь бури времени // ЛГ. 1964. 16 мая; Chmielnicka T. // Lit. Radz. 1966. Nr 10; Giertych J. Głos spod Nowogródka // Opoka. 1972. Nr 4; Мн., 1975.

Жменя сонечных промняў. Мн., 1965. Рэц.: Бярозкін Р. Чалавек сярод людзей // Звязда. 1965. 24 вер.; (вр) [Рудчык В.] Мініяцюры Янкі Брыля // Ніва. 1973. 18 сак.; Ганчар І. Падарожжа да вытокаў //

Віцеб. рабочы. 1965. 14 снеж.; Елисеев В. Горсть солнечных лучей // Знамя юности. 1965. 17 нояб.

Адзін дзень: Апавяданні, аповесць, нарыс. Мн., 1968. (Школьная б-ка).

Між тых палёў...: Пра зямлю, што натхняла Міцкевіча: [Фотаальбом]. Мн., 1968 / Бел., пол. Сааўт. У. Калеснік. Рэц.: Базаревич Н. Тропами великого поэта // Сел. газ. 1968. 2 нояб.; Кривец А. На земле Новогрудской // Гродн. правда. 1969. 31 мая; Рудковский М. // Заря. 1968. 4 дек.; Niedziela Z. // Ruch Lit. 1971. Nr 2.

Віраж: Апавяданні, мініяцюры, нарысы. Мн., 1972. Рэц.: Канэ Ю. Уроки духовности // Звезда. 1974. № 2; Климашевская И. Новое о розе // Знамя юности. 1973. 22 авг.; Юрэвіч У. Як сонца, вечная паэзія // Полымя. 1973. № 4; Яновіч С. «Віраж» // Ніва. 1973. 25 лют.; Sielicki F. Janka Bryl i przyjaźń białorusko-polska // Kierunki. 1972. Nr 50.

Ты жывеш: Апавяданні і мініяцюры. Мн., 1973. (Б-ка бел. прозы).

Я з вогненнай вёскі... Мн., 1975 / Сааўт. А. Адамовіч, У. Калеснік. Рэц.: Аўсеенка М. Прайшлі людзі праз смерць // ЛіМ. 1975. 9 мая; Величко В. Зловещего зарева голоса // Заря. 1975. 12 июня; Гончар О. Голоса огненных деревень // Голас Радзімы. 1975. № 11; Ерохин Р. Голос огненных деревень // Сов. Бел. 1975. 25 дек.; Зотаў Г. Словы пякельнай праўды // Маг. праўда. 1975. 10 ліп.; Кардин В. «Взрыв и волна «взрывная» // Дружба народов. 1976. № 11; Ковалев Д. Книга учит человечности // Голас Радзімы. 1975. № 21; Колос Г. Была бы правда // Неман. 1975 № 12; Звезда Востока. 1976. № 12; Лазарев Л. Люди из огня // Литература и современность. Сб. 14. Статьи о литературе 1974—75 годов. М. 1976; Лобан М. Каб нашчадкі памяталі // Голас Радзімы. 1975. № 11; Попел стукае ў сэрцы // Звязда. 1975. 10 мая; Рубашкін А. Не подводя итогов // Аврора. 1976. № 12; Станюта А. Документ и образ // Неман. 1977. № 4; Стральцоў М. Забыць — небяспечна // Маладосць. 1975. № 10; Трофимов И. // Магадан. правда. 1975. 15 февр.; Яго ж. «Я из огненной деревни» // Веч. сред. школа. 1975. № 3; Уладзімірава А. Хатыні, Хатыні... // Работніца і сялянка. 1975. № 8; Юревич В. Голос огненных деревень // Сел. газ. 1975. 20 мая.; Monkiewicz W., Kowalczyk J. // Biuletyn Głównej Komisji Badania Zbrodni Hitlerowskich. 1978. T. 28; Moskwa J. // Kierunki. 1975. Nr 36; Мн., 1983 / Сааўт. А. Адамовіч, У. Калеснік. Рэц.: Анхім Л. Больш такіх кніг // Ніва. 1985. 14 крас.

Жыў-быў вожык: Апавяданні. Мн., 1976.

У сям'і: Аповесці і апавяданні. Мн., 1976.

Акраец хлеба: Аповесць, апавяданні, лірыч. запісы. Мн., 1977. Рэц.: Андрэеў М. Мудра і трапна // Беларусь. 1978. № 1; Тычына М. Свята смеху ў Ніжніх Байдунах // Полымя. 1978. № 9; Шупенька Г. З любоўю і спагадай да чалавека // ЛіМ. 1977. 17 чэрв.; Юрэвіч У. Разнасцежаная душа пісьменніка // Звязда. 1977. 28 вер.

Трохі пра вечнае: Артыкулы, лірыч. нататкі, эсэ. Мн., 1978. Рэц.: Андраюк С. «Самім сабою быць...» // ЛіМ. 1979. 9 лют.; Пшыркоў Ю. Клопаты і роздум пісьменніка // Звязда. 1979. 29 жн.; Стральцоў М. Служэнне // Полымя. 1979. № 4; Яго ж. Служение // Лит. обозрение. 1979. № 8; Ющенко О. З почуттям нев'янучим дружби // Рад. літ.-знавство. 1980. № 2.

Золак, убачаны здалёк: Аповесць. Мн., 1979. Рэц.: Гіль М. Там, на золку жыцця... // Полымя. 1980. № 1; Рагуля А. Горькая память души // Неман. 1979. № 12; Шупенька Г. Вечнае не старэе // ЛіМ. 1979. 17 жн.

Гуртавое: Апавяданні. Мн., 1980. (Школьная б-ка). Рэц.: Сапожков Ю. От избытка сердца... // Сов. Бел. 1981. 21 мая.

Сняжок і Волечка: Апавяданні. Мн., 1983. (Мая першая кніжка).

Сёння і памяць: Апавяданні, мініяцюры, эсэ. Мн., 1985.

Ад сяўбы да жніва: Апавяданні. Мн., 1987.

Ліпа і клёнік: Апавяданні. Мн., 1988. (Б-ка дзіцячага сада).

На сцежцы — дзеці: Апавяданні, мініяцюры, эсэ. Мн., 1988.

Птушкі і гнёзды: Кн. адной маладосці: Раман. Мн., 1989. (Шк. б-ка).

1.3.

1938. Леў Талстой аб шкоднасці алкаголю: [Выпіскі з твораў у свабоднай апрацоўцы] // Шлях моладзі. № 3; Апошнія крыгі: [Верш] // Там жа. № 8; «Ажываюць лес і поле...»: [Верш] // Там жа. № 10; «Запрог у саху Рыгор сівулю...»; Спатканне: [Вершы] // Там жа. № 11.

1939. Наша культурная праца // Шлях моладзі. № 5; Ідзе жніво: [Верш] // Там жа. № 13.

1944. Карла таксама прышле...: Сцэнічны фельетон // Раздавім фашысцкую гадзіну. № 133; Адзіны выхад: Фельетон // Там жа. № 136; Звыштатальная пастанова: Фельетон / Пад псеўд. П. Асцюк; Падсудны Хапаер: Замалёўка // Там жа. № 137.

1945. Хатка на ўскраіне: Апавяданне // Беларусь. № 4; Роўнай дарогай: [Рэц. на кн.: Краўчанка У. Зямля гудзе. Мн., 1945] // Там жа. № 11—12; Ветэрынар: Апавяданне // Бярозка. № 2—3; Забіяцкая галава: Апавяданне // Вожык. № 1; Мой зямляк: Апавяданне // Там жа. № 2, 3; Ціхая ноч // Раздавім фашысцкую гадзіну. № 138; «Вечная Прусія» // Там жа. № 139; Памеранскія бульбаеды // Там жа. № 140; Вяснянка // Там жа. № 142; Зладзеі: Урывак з апавядання // ЛіМ. 20 мая; Тут зямля такая... // Там жа. 12 ліп.; Марыля: Апавяданне // Там жа. 12 жн.; Зорка Радзімы: Нарыс // Там жа. 22 вер.; Героі, партрэты, дэталі: [Рэц. на кн.: Чорны К. Вялікае сэрца. Мн., 1945] // Там жа. 22 снеж.; На бярозцы ля аконца: [Верш] // Піянер Бел. 7 крас.; З успамінаў дзяцінства // Там жа. 29 ліст.

1946. Марыля: (З мінулага Заходняй Беларусі) // Семнаццатага верасня. Мн.; Нёманскія казакі: Нарыс // Беларусь. № 11—12; Як пачынаецца сварка // Вожык. № 8; Сто і яшчэ адзін прыёмнік: [Гумарэска] / Пад псеўд. І. Сведка; Уражанні і пажаданнні: [Фельетон] // Там жа. № 13—14; Што сказаў комін: [Фельетон] // Там жа. № 15; Справа з арлом: (Быль) // Там жа. № 17—18; Пачварныя здані // ЛіМ. 1 лют.; Казачок: Апавяданне // Там жа. 9 мая; «На жалезцы»: Апавяданне // Там жа. 6 ліп.; Гаворыць Масква: Урывак з нарыса «Нёманскія казакі» // Там жа. 6 ліст.

1947. «Гаворыць Масква!»: (Урывак з гісторыі партыз. брыгады) // Роднай Маскве. Мн.; Шчасце: Апавяданне // Беларусь. № 1; Выпрабаванне: Апавяданне // Там жа. № 2; Навагодні абход: [Верш] // Вожык. № 1 / Сааўт. К. Кірэенка. Пад агульным псеўд. Пятрусь Дубец; Штормы і штурмы; Капуста і вокны; Цесната, дождж і снег; «Эх, каб не АТК!»: [Апавяданні] // Там жа. № 8; Трутні на пасеках: Апавяданне // Там жа. № 12; «Ідэальны муж»: Апавяданне // Там жа. № 13; Асілак: Казка // Там жа. № 19; На заходняй граніцы: Нарыс // Полымя. № 9; Гэта было ў Рагачове: Нарыс // Там жа. № 10; Галасы маладых // ЛіМ. 24 мая; На галаву вышэй // Там жа. 21 чэрв.

1948. Лазунок: [Апавяданне] // Беларуская савецкая проза і драматургія. Мн.; У пастарунку: Урывак з рамана «Граніца» // Беларусь. № 10; Выезд: Апавяданне // Вожык. № 1; Дзяўчынанька чарнаброва: Апавяданне // Там жа. № 2; Абы толькі добрае вока: Апавяданне // Там жа. № 4; Ой, лянок, лянок мой чысты: Апавяданне // Там жа. № 10; У родным кутку: Апавяданне // Там жа. № 18; Дзеля сапраўднай радасці: Апавяданне // Там жа. № 19; І хочацца жыць: Апавяданне // Там жа. № 21; Узнятая цаліна // Звязда. 31 снеж.; Тэма ўз'яднання: Слова п'сьменніка // ЛіМ. 1 студз.; Краіна белага золата // Там жа. 14 лют. / Сааўт. А. Вялюгін, К. Кірэенка; Граніца: Урывак з першай кнігі рамана // Там жа. 29 мая; Варта пацікавіцца // Там жа. 19 чэрв. / Сааўт. Я. Міско; Выбранае Валянціна Таўлая // Сав. селянін. 11 сак.

1949. Алесь Мілюць // Мы іх не забудзем. Мн.; Перамога: Апавяданне // Беларусь. № 2; Ліпка і клён: Апавяданне // Там жа. № 3; Агні пяцігодкі: [Рэц. на кн.: Грамовіч І. Агні пяцігодкі. Мн., 1949] // Там жа. № 6; Свята трактарнай песні: Апавяданне // Там

жа. № 10; Жыў-быў вожык: Апавяданне // Бярозка. № 4; У чыстым полі пад ракітай: Апавяданне // Там жа. № 5; Гаспадар: [Апавяданне] // Вожык. № 7; Вераснёвая рунь: Нарыс // Полымя. № 1; Граніца: Раман. Ч. 1 // Там жа. № 5. Рэц.: Здановіч Е. Зары насустрач // Зара. 1949. 18 снеж.; Кудраўцаў І. «Граніца» // ЛіМ. 1949. 10 вер.; Марціновіч А. «Граніца» // Сав. селянін. 1949. 16 кастр.; Пашкевіч Н. За калючым дротам граніцы // Віцеб. рабочы. 1949. 28 кастр.; З імем Сталіна // Наст. газ. 21 снеж.; Расправа: Урывак з рамана «Граніца» // Піянер Бел. 16 ліст.; Залатыя рукі: Нарыс // Сав. селянін. 21 ліп.

1950. Зямляк: Нарыс // Беларускі трактарны. Мн.; Дзічка: Апавяданне // Вожык. № 4; «Божы цуд» за кулацкае сала: Апавяданне // Там жа. № 13; Ася: Апавяданне // Полымя. № 4; У Забалоцці днее: Аповесць // Там жа. № 9. Рэц.: Крамко А. Аповесць аб нараджэнні новага // Калг. праўда. 1950. 11 ліст.; Сабаленка Р. Старонкі жыцця // Чырв. звязда. 1950. 31 кастр.; Хадкевіч Т. Аповесць аб перабудове вёскі // Звязда. 1950. 25 кастр.; У Забалоцці днее: (Урывак з аповесці) // Звязда. 10 вер.; Самы дарагі, самы любімы // Калг. праўда. 5 снеж.; Наша вялікае свята // Там жа. 17 снеж.; Добры пачатак: [Рэц. на кн.: Сіняўскі І. У навальніцу. Мн., 1949] // ЛіМ. 14 студз.; У Забалоцці днее: Урывак з аповесці // ЛіМ. 16 вер.; Кнігі маладых празаікаў // Там жа. 9 снеж.; Слуга народа // Сав. селянін. 25 лют.; А мы сабе сеем і сеем // Там жа. 4 мая; На экскурсіі // Там жа. 4 ліп. / Сааўт. М. Паслядовіч; Аб'яднанне васьмі калгасаў // Там жа. 10 жн. / Сааўт. С. Чыжыкаў; Ён жыве ў Сталіне // Чырв. змена. 21 студз.

1951. Вясна прыйшла: Апавяданне // Вожык. № 8; Не з боку, а з сярэдзінкі: Апавяданне // Там жа. № 18; Сонечны зайчык: Апавяданне // Полымя. № 10; Зязюленька: Апавяданне // Там жа. № 12; У адзінай сям'і // Калг. праўда. 28 ліст.; Шляхамі шчасця // ЛіМ. 15 вер.

1952. Дзічка; Дзюб; «Ой, лянок, лянок мой чысты!..»; Дзяўчынанька чарнаброва: [Апавяданні] // Мастацкае слова. Мн.; У чыстым полі пад ракітай; Пісьмо з Амерыкі: [Апавяданні] // Поступ міру. Мн.; Дзічка: (Урывак) // Школьная эстрада. Мн.; Вясна: Нарыс // Беларусь. № 4; Сняжок і Волечка: (З успамінаў маленства): (Апавяданне) // Бярозка. № 4; Марылька ходзіць у школу: [Апавяданне] // Там жа. № 11, 12; Восьмае лета // Работніца і сялянка. № 7; Святло новага жыцця // Калг. праўда. 17 вер.; Мы іх віталі, як родных // ЛіМ. 26 студз.; Аб перакладах дзіцячай літаратуры // Там жа. 16 лют.; Велічная сімфонія // Там жа. 5 ліп.; Да новых поспехаў і перамог // Наст. газ. 18 вер.; Цвети, родная земля! // Правда. 5 нояб.

1953. На нашым полі, полі калгасным: Нарыс // Маладосць. № 3; У Яснай Паляне: [Успаміны] // Там жа. № 6; Галя: Апавяданне // Полымя. № 2; Леў Мікалаевіч Талстой // Там жа. № 9; Апавяданне — баявы жанр літаратуры // Звязда. 14 крас.; За глыбокае раскрыццё характараў: [Рэц. на кн.: Последович М. Свет над Липском. М., 1952] // ЛіМ. 7 лют.; Будзем мужнымі // Там жа. 7 сак.; Свята дружбы // Там жа. 18 ліп.

1954. На нашым полі, полі калгасным: Нарыс; Галя: Апавяданне // Жанчыны Савецкай Беларусі. Мн.; Дзяўчынанька чарнаброва; Рэўнасць; Ой, лянок, лянок мой чысты!..: [Апавяданні] // Размова па шчырасці. Мн.; Літаратурныя пароды // Маладосць. № 1; Родная глухамань: Урывак з аповесці // Там жа. № 5; Да новых поспехаў і перамог // Там жа. № 11; На Быстранцы: [Аповесць] // Полымя. № 6. Рэц.: Агеев И. Что же происходит на Быстрянке? // Сов. Бел. 1954. 30 июля; Бур'ян Б. Таленавітыя эцюды // ЛіМ. 1954. 10 ліп.; Навекі з Расіяй, навекі з Масквой // Звязда. 29 мая; В западном районе // Известия. 3 нояб.; У акадэміі перадавога вопыту // Калг. праўда. 24 вер.; Свята савецкіх народаў // ЛіМ. 16 студз.; Слуга народа // Там жа. 27 лют.; Вялікая падзея: (Заметкі пра «Руска-беларускі слоўнік») // Там жа. 27 сак.; Неўміручы мастак // Там жа. 17 ліп.; Малому чытачу — вялікую літаратуру: [Прамова на III з'ездзе пісьменнікаў БССР] // Там жа. 2 кастр.; Памяти великого русского писателя // Сов. Бел. 15 июля; Трыццаць год плённай працы // Чырв. змена. 2 снеж.

1955. [Прамова на III з'ездзе пісьменнікаў БССР] // Трэці з'езд савецкіх пісьменнікаў БССР. Мн.; Велічная сімфонія: [Успаміны] // Янка Купала. Мн.; Тры апавяданні: Памылка; Субардынацыя: (Расказ журналіста); Прывал // Полымя. № 7; Наш вялікі настаўнік і друг // Зорька. 23 апр.; Нашы подпісы // ЛіМ. 2 крас.; Праз казачнае акно // Там жа. 16 крас.; Сіла нашай дружбы // Там жа. 23 крас.; Заўсёды з намі // Там жа. 26 ліст.; Пісьмо з Амерыкі: [Апавяданне] // Чырв. змена. 20 сак.

1956. Писатель — хозяин в своем доме // Жизнь колхозной деревни и литература. М.; Гаспадар; Ой, лянок, лянок мой чысты!...: [Апавяданні] // Мастацкае слова. Мн.; Маладосць Югаславіі: З дарожнага блакнота // Маладосць. № 8; Вачыма друга: Польскі дзённік // Полымя. № 2, 3; Сірочы хлеб: Апавяданне // Там жа. № 6. Рэц.: Прилежаева М. Даник набирается сил... // ЛГ. 1957. 14 марта; Сиротский хлеб // Дружба народов. 1957. № 8; Творчасць, якая ўпрыгожвае наша жыццё // ЛіМ. 17 сак.; Дома — найлепш // Там жа. 10 ліст.; Зязюленька: [Апавяданне] // Ніва. 11 сак.— 20 мая; Сонечны зайчык: [Апавяданне] // Там жа. 2 вер.; Новые рассказы М. Ракитного: [Рэц. на кн.: Ракітны М. Вячэрнія зоры. Мн., 1956] // Сов. Бел. 3 авг.

1957. Дзічка: [Апавяданне]; У Забалоцці днее: [Урывак з аповесці]; Галя: [Урывак з апавядання] // Пад сцягам Кастрычніка. Мн.; Трэба паехаць: Апавяданне // Вожык. № 21; Заўсёды ў страі // Маладосць. № 4; Сэрца камуніста: Нарыс // Полымя. № 3; Гродзен. праўда. 9, 10, 21, 24, 26, 28, 30 крас. Рэц.: Марціновіч А. Сэрца камуніста // ЛіМ. 1957. 17 крас.; Прямой, ясный путь // Дружба народов. 1957. № 12; «Раскоша добрай волі» // Звязда. 27 студз. / Сааўт. П. Пестрак, М. Танк; Маці: Апавяданне // Там жа. 29 кастр.; На озере Нарочь // Известия. 1 янв.; Настаўнік, друг // Калг. праўда. 5 ліст.; Кансерватар: Апавяданне // ЛіМ. 26 студз.; Над Нёманам: Заметки писателя // ЛГ. 10 дек.; Ёй мы не скажам: Апавяданне // Чырв. змена. 28 крас.

1958. Партизанские тропы // Коммунисты. М.; Ветэрынар: [Апавяданне] // Юным дэкламатарам. Мн.; Слова па шчырасці: Падарожны нарыс // Маладосць. № 1; Партрэт старэйшага таварыша: Нарыс // Там жа. № 12; Надпіс на зрубе: Апавяданне // Полымя. № 3; З новай кнігі: «Мой родны кут...»; Memento mori: [Апавяданні] // Там жа. № 12; Соседи и друзья // Славяне. № 12; Дваццаць: Апавяданне // Звязда. 3 крас.; Самое заветное // Зорька. 7 нояб.; Суседзі і сябры // Калг. праўда. 4 ліст.; Дзень, што не стаў апошнім: [Нарыс] // Там жа. 3 снеж.; У Навагоднюю ноч: Нарыс // ЛіМ. 1 студз.; Нечаканая сустрэча: Урывак з новай аповесці // Там жа. 22 ліст.; Асколачак вясёлкі: Апавяданне // Там жа. 19 снеж.; Слава // ЛГ. 30 дек.

1959. Іржавая стрэмка; Праведнікі і зладзеі: Апавяданні // З цемры да святла. Мн.; Героі, партрэты, дэталі // Кузьма Чорны. Мн.; Смак жыцця // Бярозка. № 5; «Не шкадуйце нічога...»: Апавяданне // Вожык. № 10; Хай збудзецца! // За вярт. на Радзіму. № 4; Маці: Апавяданне // Там жа. № 18; Не забывайце пра свой народ // Там жа. № 96; Натхнёны поступ народа // Камуніст Бел. № 12; Мир и хлеб // Огонёк. № 8; Расчараванне: Аповесць // Полымя. № 6. Рэц.: Герцовіч Я. Любоў і нянавісць // ЛіМ. 1959. 19 жн.; Канэ Ю. Граница проходит через сердце // Дружба народов. 1959. № 11; Сабалеўскі А. Драма Лёні Жывеня // Чырв. змена. 1959. 16 жн.; Шаблинский П. Их судьбы разошлись // Сов. Бел. 1959. 12 авг.; Хай збудзецца: Нарыс // Калг. праўда. 2 студз.; Мір і хлеб: Нарыс // ЛіМ. 11 лют.; Пісьмо ў рэдакцыю // Там жа. 17 кастр.; Ад шчырага сэрца // Там жа. 25 ліст.; Дружная вясна // Мін. праўда. 1 мая; Сэрца камуніста: Нарыс // Ніва. 11 студз.— 15 сак.; Лучшему другу — читателю // Сов. Бел. 25 окт.

1960. Жыў-быў вожык: [Апавяданне] // Дзецям. Мн.; На другім баку планеты: З канадскіх уражанняў // Беларусь. № 10; Голас Радзімы. № 83; Гаспадары

сваe справы // Голас Радзімы. № 17; З чужой падваротні // Там жа. № 37; Праўда возьме сваё // Там жа. № 38; Пра неўміручасць // Там жа. № 41; Дыхание современности // Дружба народов. № 7; Мой Чэхаў // Полымя. № 1; Пісьменнік і сучаснасць: (Нататкі пра бел. літаратуру 1959 года) // Там жа. № 4; Маці: Апавяданне // Работніца і сялянка. № 3; Неўміручасць: Нарыс // ЛіМ. 3 чэрв.; Читать и перечитывать... // ЛГ. 28 янв.; Просто — спасибо! // Там жа. 19 нояб.; Сов. Бел. 20 нояб.; Очарование // Сов. Бел. 29 янв.; Глядя в глаза: К вам наше слово // Там жа. 18 сент.

1961. Пра зайздрасць: Апавяданне // Вожык. № 9; Ад шчырага сэрца // Голас Радзімы. № 15—16; З новай кнігі: У снезе журапца бярозы; Сцежка-дарожка; Залeўкі дзіцячага свету: [Апавяданні] // Полымя. № 4; Тры навелы: Туга; Усмешка; Сонейка // Там жа. № 11; Ваяка; Мы з ім сябры: [Навелы] // Звязда. 22 крас.; Свята культуры і дружбы // Калг. праўда. 12 жн.; Усмешка: Апавяданне // Там жа. 15 кастр.; Запаветная песня // ЛіМ. 17 кастр.; Пра зайздрасць // Наст. газ. 26 жн.; Званочкі: Апавяданне // Там жа. 2 снеж.

1962. Наш вянок // Жыццё для народа. Мн.; Дзяўчынанька чарнаброва: [Апавяданне] // Слаўце Радзіму. Мн.; Хвалюючыя радкі // Голас Радзімы. № 89 / Сааўт. А. Вялюгін; Пад гоман вогнішча: Званочкі; Шчодрая Ясельда; Быстры Нёман: Апавяданні // Полымя. № 1; Думы ў дарозе // Там жа. № 12; Ці ўсё сказана?..: Апавяданне // Звязда. 9 студз.; Званочкі: Апавяданне // ЛіМ. 9 студз.; Яшчэ адно слова: Нарыс // Там жа. 19 студз.

1963. Субардынацыя; Трэба паехаць: [Апавяданні] // Пад корань. Мн.; Думы ў дарозе // Пяцьдзесят чатыры дарогі. Мн.; Каля вогнішча: Урывак з апав. «Званочкі»; На беразе возера: Урывак з апав. «Надпіс на зрубе»; Каля дарогі: Урывак з апав. «Прывал» // Слова аб роднай прыродзе. Мн.; Мастерство писателя: Жизнь — источник творчества // Вопр. лит. № 5; Птушкі і гнёзды: Раман // Полымя. № 11, 12; Было гэта ці не?.. (Урывак з рамана «Птушкі і гнёзды») // Работніца і сялянка. № 9; Падарожжа ў найлепшае: Урывак з рамана «Птушкі і гнёзды» // ЛіМ. 12 ліп.; Пабег: Урывак з рамана // Сел. газ. 3 нояб.; Где твой народ? // Сов. Бел. 23 нояб.

1964. Асколачак вясёлкі: [Апавяданне] // Голас Радзімы. № 70; Рамонкавы россып: Мініяцюры // Маладосць. № 6, 9; ЛіМ. 16 чэрв. Рэц.: М ы с л і в е ц В. Шчодры россып // Чырв. змена. 1965. 17 сак.; Цвіце чарэшня // Маладосць. № 10; Неувядающий талант: (К 100-летию со дня рождения М. М. Коцюбинского) // ЛГ. 17 сент.; Его слово волнует сердца // Правда. 16 окт.; Таким мы видим его // Сов. Бел. 8 марта.

1965. Старэйшаму другу // Маладосць. № 3; Шесть имен, шесть почерков // Неман. № 2; Выстояли // ЛГ. 9 мая.

1966. Адзіны выхад; Дзяўчынанька чарнаброва: [Апавяданні]; Як пачынаецца сварка...: (Паводле Яна Бжэхвы): [Пародыя] // Вожык у дарозе. Мн.; Чым накармілі Мішутку; Малітва; Лазунок: [Апавяданні]; Жыў-быў вожык: [Казка] // Хрэстаматыя па беларускай дзіцячай літаратуры. Мн.; Галя: (Апавяданне) // Голас Радзімы. № 1—6; Жменя сонечных промняў // Там жа. № 15; Непарадны агляд // Полымя. № 2; Новыя апавяданні: Апоўначы; Глядзіце на траву; Кроў на сцяне; Чатырох і наглядчык // Там жа. № 5; Яшчэ адно слова прызнання // ЛіМ. 22 ліп.; Новыя хваляванні: Урывак з нарыса «Яшчэ раз па шчырасці» // Ніва. 6 ліст.

1967. Дваццаць; Марыля; Трэба паехаць: [Апавяданні] // Анталогія беларускага апавядання: У 2 т. Мн. Т. 2; Сняжок і Волечка: [Апавяданне] // Арлянятам: У 2 т. Мн. Т. 2; Жыў-быў вожык: [Апавяданне] // Нам светит солнце ясное. Мн.; Іржавая стрэмка: [Апавяданне] // Солнцев П., Андреенко В. Против тьмы и суеверий. Мн.; «Мой родны кут» // У сэрцы народным. Мн.; На Волзе: З дарожнага блакнота // Беларусь. № 10; Лазунок: Урывак з апавядання // Бярозка. № 9; Сустрэча: [Апавяданне] // Вясёлка. № 7; Жменя сонечных промняў: [Мініяцюры] // Голас Радзімы. № 4; [Аб паэзіі для дзяцей В. Віткі] // Дет. лит. № 10; Найти луч света...: [Рэц. на кн.: Л о й к а А. Максім Багдановіч. Мн., 1966] // Дружба народов. № 4; Жменя сонечных промняў: Лірыч. нататкі // Маладосць. № 1, 8; Пра несмяротнасць: «Думкі звычайныя...»; Ты жывеш: Апавяданні // Полымя. № 5; Добра мець сяброў // Звязда. 10 чэрв.; Ад'язджаючы на чацвёрты ўсесаюзны...: Адказ на пытанні карэспандэнта «ЛіМ'а» // ЛіМ. 19 мая; Жменя сонечных промняў: З лірыч. нататак // Там жа. 8 жн.; Сосны і сонца // Там жа. 22 жн.; Штрихи к портрету товарища: [Рэц. на кн.: С к р и г а н Я. Лунная ночь. М., 1967] // ЛГ. 7 июня; Чым накармілі Мішутку: [Апавяданне] // Піянер Бел. 18 жн.; Кали ласка! // Сел. газ. 1 июня.

1968. Быць чалавекам // Максім Горкі і Беларусь. Мн.; На беразе возера; Вясёлка над возерам; Каля вогнішча; Родная прыгажосць; Дарагія сэрцу мясціны: Урыўкі з апавяданняў; Каля дарогі: Урывак з апавядання «Прывал»; Белае поле: З кн.: «Жменя сонечных промняў» // Слова аб роднай прыродзе. Мн.; Вместо предисловия // Стрельцов М. Что будет сниться. М.; Душа — не падарожніца: Дарожныя нататкі // Маладосць. № 4; Досыць хадзіць у маладых // Там жа. № 5; Добра, што пішацца: [Інтэрв'ю] / Зап. А. Гардзіцкі // Там жа. № 7; Из записных книжек // Новый мир. № 4; Быць чалавекам // Полымя. № 3; Сел. газ. 13 марта; Паліграфкамбінат ці склад рукапісаў?: Пісьмо ў рэдакцыю // ЛіМ. 23 студз. / У сааўт.; Душа — не падарожніца: Апавяданне // Там жа. 9 крас.; Мініяцюры: Новыя старонкі кнігі «Жменя сонечных промняў» // Там жа. 9 мая; З вечных крыніц: Фёдару Янкоўскаму — 50 гадоў // Там жа. 20 вер.; Жыццё і літаратура: Даклад на пленуме праўлення Саюза пісьменнікаў Беларусі // Там жа. 1 ліст.; З нагоды свята // Там жа. 26 ліст. / У сааўт.; Са святам, маці! // Там жа. 27 снеж.; Большие проблемы малого жанра: Украинский рассказ сегодня: [Інтэрв'ю] // ЛГ. 17 апр.; Мир далекий и близкий: Путевые заметки // Сел. газ. 20, 21 февр.

1969. Первый экзамен: [Рэц. на кн.: К у д р а в е ц А. На зялёнай дарозе. Мн., 1968] // Дружба народов. № 3; Пора цветения // Там жа. № 5, 11; Жменя сонечных промняў // Ніва. 14 вер.; Наши творческие связи должны стать еще шире // Польск. обозрение. № 41; Пра здзіўленне і зайздрасць: [Рэц. на кн.: К у д р а в е ц А. На зялёнай дарозе. Мн., 1968] // ЛіМ. 3 студз.; Наш сумесны клопат: Даклад на прэзідыуме праўл. Саюза пісьменнікаў // Там жа. 18 сак.; Наст. газ. 19 сак.; Ёсць шчаслівыя людзі... // ЛіМ. 28 сак.

1970. З чужой падваротні // На задворках. Мн.; Memento mori: [Апавяданне] // Наша рэспубліка. Мн.; Знаёмства з ГДР: З лірыч. запісаў // Голас Радзімы. № 19; Пошукі слова: З лірыч. запісаў // Маладосць. № 5; Сцежкі, дарогі, прастор: З лірыч. запісаў: Ля сіняй бухты; Знаёмства з ГДР; Пошум і цішыня: «У нас в горах...» // Полымя. № 3; Гуртавое: Апавяданне // Там жа. № 7; Заря. 25, 26 нояб.; Дажджлівы, сонечны жнівень //ЛіМ. 30 кастр.; Рэха заўсёды са мной // Там жа. 18 снеж. Рэц.: Na Białorusi o Łodzi // Odgłosy. 1971. Nr 7; [Адказ пісьменніка на анкету] // ЛГ. 10 июня; Мая Варшава: [Нарыс] // Ніва. 18 студз.

1971. Памяць: Нарыс // Маладосць. № 6 / Сааўт. А. Адамовіч, У. Калеснік; Што ты мармычаш?: (Апавяданне) // Работніца і сялянка. № 4; Дарогай дружбы // ЛіМ. 23 крас.; «Мое сердце, мои строки...» // ЛГ. 7 апр.; Слово о друге // Сов. Бел. 16 мая.

1972. Маці: [Урывак з апавядання «Маці»] // Залацінкі. Мн.; Замест прадмовы // У глыбі жыцця. Мн.; Першы прыпынак // Маладосць. № 9; З новай кнігі: Яшчэ раз першы снег; Тройчы пра адзіноту; Пошукі слова: Апавяданні // Полымя. № 2.

1973. Паэт і чалавек // Вітка В. Выбр. тв.: У 2 т. Мн. Т. 1; Енисейские встречи: [Нарыс] // В созвездии равных. Мн.; Правдиво и человечно // Кудравец А. Холода в начале весны. М.; Іржавая стрэмка: [Апавяданне] // Солнцев П., Андреенко В. Против тьмы и суеверий. Мн.; Яшчэ адзін дзень; Смяшлівая хвіліна; Па лесе, над ракою; Непаражоная маладосць; А яна ўсё шуміць; Ідылія; Аднак...; Клён і рабіна:

Мініяцюры // Беларусь. № 6; Мужнасць і дружба: Урывак з кнігі «Я — з вогненнай вёскі» // Там жа. № 7 / Сааўт. А. Адамовіч, У. Калеснік; «Большая рыбина» Ааду Хинта: [Рэц. на кн.: Хинт А. Последний пират. М., 1972] // Лит. обозрение. № 3; Я — з вогненнай вёскі: Раздзелы з кнігі // Маладосць. № 7—10; **1974.** № 3—5 / Сааўт. А. Адамовіч, У. Калеснік. Рэц.: Ляшук В., Лебедев В. Слова боли и гнева // Заря. 1974. 5 июня; Узнать друг друга: [Інтэрв'ю] // Знамя юности. 6 сент.

1974. Радасць жыцця // Лупсякоў М. На вірах. Мн.; Несыходнае гора: З кнігі «Я — з вогненнай вёскі» // Беларусь. № 5, 6 / Сааўт. А. Адамовіч, У. Калеснік; Я — з вогненнай вёскі...: Раздзелы з кнігі // Голас Радзімы. № 13—16, 18, 19, 21 / Сааўт. А. Адамовіч, У. Калеснік; «Юрмала, 72»; Вячэрні звон; Ракета; Два галасы; Галоўнае — верыць; Мініяцюры: Маленькія апавяданні // Маладосць. № 8; Вясёлка над возерам: [Урывак з кнігі «Жменя сонечных промняў»] // Родная прырода. № 5; «Я — з вогненнай вёскі»: Урывак з новай кнігі // Заря. 23 нояб. / Сааўт. А. Адамовіч, У. Калеснік; В великую семью соединяясь... // Сел. газ. 23 июля.

1975. Маці; Адзін дзень: [Апавяданні] // Ішла вайна народная. Мн.; Бывае: Апавяданне // Беларусь. № 9; З лірычных запісаў: Перад яе красой; Служэнне; Абы на здароўе; Суседкі; Грукат; Толькі адзін; Белы голуб // Там жа. № 10; И я горжусь... // Вопр. лит. № 12; «Я — з вогненнай вёскі...»: Раздзелы з кнігі // Голас Радзімы. № 12—16 / Сааўт. А. Адамовіч, У. Калеснік; Косю мой, косю; Полымя; Іваны; Калыска; Дарожны рэквіем; Хлопчык; Снеданне; Акраец і збанок: Апавяданні // Маладосць. № 8; Ніжнія Байдуны: Аповесць // Полымя. № 10. Рэц.: Паўлюкоўскі І. Землякі — далёкія і блізкія // ЛіМ. 1975. 26 снеж.; Для настоящей работы // Сел. газ. 16 июня.

1976. Memento mori: [Апавяданне]; Жменя сонечных промняў; Віраж: [Урыўкі з мініяцюр] // Каляда А. Выразнае чытанне. Мн.; «Што наніжацца — будзе відаць» // ЛіМ. 9 студз.; Як пачынаецца сварка: (Паводле Яна Бжэхвы): [Пародыя] // Ніва. 21 сак.

1977. Сэрца камуніста: [Нарыс] // Беларускі савецкі нарыс: У 2 т. Мн. Т. 2; Газда — значыць гаспадар // Далягляды. Мн.; Memento mori: Апавяданне // Бярозка. № 8; Ваяка: [Апавяданне] // Вясёлка. № 8; [Адказы на анкету «ЛК»] // Лит. Киргизстан. № 6; Да творчай аўтабіяграфіі // Маладосць. № 5; Маладзеем у працы // Там жа. № 9; У людзях цаню дабрату: [Інтэрв'ю] // Голас Радзімы. 4 жн.; Працаваць, сумаваць, смяяцца: Нарыс // ЛіМ. 21 студз.; Удзячнасць — па праву // Там жа. 20 мая.

1978. Жменя сонечных промняў: [Замалёўка] // Квітней, Радзіма. Красуй, жыццё. Мн.; Ліпа і клёнік: [Апавяданне] // Ручаінкі. Мн.; Пасля першых старонак; Героі, партрэты, дэталі; Роздум і слова: [Урыўкі з артыкулаў] // Уводзіны ў літаратуразнаўства. Мн.; Замест пасляслоўя // Яновіч С. Сярэбраны яздок. Мн.; Приобщаясь к мудрому и прекрасному // Вопр. лит. № 8; Золак, убачаны здалёк: Аповесць // Маладосць. № 11; К творческой автобиографии // Неман. № 2. Рэц.: Субъективность или субъективизм // Лит. обозрение. 1978. № 4; «Он строгий к правде»: [Рэц.: на: Казько В. Судный день // Дружба народов. 1977. № 12] // Новый мир. № 10; З лірычных запісаў // ЛіМ. 5 мая; Пані Мар'я: [Урывак з апав. «Сірочы хлеб»] // Ніва. 15 студз.

1979. Працаваць, сумаваць, смяяцца // Святло яго душы. Мн.; А я — на Палессе // Маладосць. № 3; Хоць і не ўсё: Успаміны // Там жа. № 8; Свае старонкі: Да творчай аўтабіяграфіі // Там жа. № 10; Хоть и не все...: [Успаміны] // Неман. № 10; Тая сустрэча // Полымя. № 4; З лірычных запісаў: [Мініяцюры] // ЛіМ. 14 вер.

1980. Двойчы пра тое самае: [Эсэ] // Леў Талстой і Беларусь. Мн.; Лазунок: [Апавяданне] // Такія сэрцы ў нас. Мн.; Быў і застаўся // Полымя. № 5; А думаў я... // Там жа. № 8; У надзейных руках // Голас Радзімы. 15 мая; Свае старонкі: [Мініяцюры] // ЛіМ. 22 лют.

1981. Жменя сонечных промняў; Слова пра дружбу; Гледзячы ў чыстыя вочы: [Выказванні, урыўкі з кнігі] // Беларуская дзіцячая літаратура. Мн.; Ваяка: [Апавяданне] // Вясёлка. Мн.; Чорным і белым; Сяргей; Проза; «Завірочвайце»; Поп: З новай кнігі // Беларусь. № 11; Паэт краіны маленства // Вясёлка. № 5; Слово о друге // Дет. лит. № 12; Яго імя // Маладосць. № 12; Трывога і ўпэўненасць // Звязда. 1 вер.; Пасля лемантара: [Лірыч. мініяцюра] // ЛіМ. 2 студз.; Знайсці сябе: [Інтэрв'ю] // Там жа. 25 снеж.; Янка Брыль: «Литература — это служение»: [Інтэрв'ю] // Сел. газ. 20 сент.

1982. Поэт и человек // Витка В. Кто помогает солнцу. М.; Перакладаю сяброў // Сад. Мн.; Хоць і не ўсё... // Успаміны пра Івана Мележа. Мн.; «Мой родны кут...» // Успаміны пра Якуба Коласа. Мн.; Из народных криниц // Коммунист Бел. № 8; Миниатюры // Неман. № 2. Рэц.: Новиченко Л. Лирическая проза Янки Брыля // Новый мир. 1983. № 4; ...І надалей // ЛіМ. 6 жн.; Янка Брыль: Нельзя пахать, глядя назад...: [Інтэрв'ю] // ЛГ. 10 марта; Великая родня // Правда Укр. 17 марта; Удивляться, глядя на огонь: [Інтэрв'ю] // Сов. культура. 30 апр.; Па законах чалавечнасці: [Інтэрв'ю] // Чырв. змена. 24 студз.

1983. Перагортваю знаёмыя старонкі... // Братэрства. Мн.; Сняжок і Волечка: [Апавяданне] // Вяснянка. Мн.; Замест прадмовы // Міско Я. Маё маўклівае сэрца. Мн.; Быў і застаўся // Песня на ўсё жыццё. Мн.; Пачатак дружбы: [Успаміны] // Урокі цікавых сустрэч. Мн.; З новай кнігі: На шаснаццатым; Сумленніца; Касатачка; «Ая-я-яй!..»; Званок; Гіпноз; Сувенір; Дзве з легенды: Апавяданні // Полымя. № 10; Шклянка малінавага соку: З лірыч. запісаў // ЛіМ. 8 ліп.; Сёння і памяць: Мініяцюры // Там жа. 4 ліст.

1984. Сняжок і Волечка: [Апавяданне] // Бярозка. Мн.; Памяці Валянціна Таўлая // Валянцін Таўлай. Мн.; Пасля лемантара // Максім Гарэцкі: Успаміны, артыкулы, дакументы. Мн.; Жыў-быў вожык; «Ветэрынар»; Ліпа і клёнік; Сняжок і Волечка: [Апавяданні] // Хрэстаматыя па беларускай дзіцячай літаратуры. Мн. Ч. 1; Галя; Memento mori; Дзвацца: [Апавяданні] // Хрэстаматыя па беларускай савецкай літаратуры. Мн. Ч. 2; Маці; Дзічка: [Апавяданні] // Чырвоныя лісткі календара. Мн.; Вывад адзін // Маладосць. № 8; Жменя сонечных промняў // Звязда. 15 крас.; Наш і мой // ЛіМ. 23 сак.; И звука властного мгновенье...: [Інтэрв'ю] // Рижский голос. 21 апр. / Рус., лат.; Призвание могучего звука: [Інтэрв'ю] // Юрмала. 18 февр.

1985. Адзін дзень; Апоўначы: [Апавяданні] // Апавяданні пра Вялікую Айчынную. Мн.; Замалёўка з жыцця пра народную песню: [Урывак] // Беларускі фальклор. Мн.; Ліпа і клёнік: Апавяданне // Буслы над хатай. Мн.; «Арыентавацца на вялікага чытача...»: [Дыялог з У. Мехавым] // Мехаў У. Сустрэчы ў радыёстудыі. Мн.; Светлое, гордое имя // Патриотическое воспитание на уроках литературы в школе. М.; Лазунок: [Апавяданне] // Твой зорны час. Мн.; Тая сустрэча // Успаміны пра Ілью Гурскага. Мн.; Чудесный сплав: [Выступленне за «круглым сталом»] // Лит. обозрение. № 5; Собственный голос в хоре стремятся обрести молодые белорусские прозаики // Знамя юности. 28 мая / Сааўт. У. Ягоўдзік, Х. Лялько; Толькі бліжэй: Запісы з новай кн. // ЛіМ. 4 студз.; У ратным полі // Там жа. 28 чэрв.; Пра Караткевіча: [Успаміны] // Там жа. 1 ліст.

1.4.

Варанкова Л. Вёска Гарадзішча: Аповесць / З рус. Мн., 1948.

Бажоў П. Уральскія казкі / З рус. Мн., 1950.

Кітайскія казкі. (Для дзяцей). Мн., 1952.

Сурская В. Маладыя дубкі: Казкі / З рус. Мн., 1952.

Горкі М. Мае універсітэты / З рус. Мн., 1953.

Казачэнка В. Атэстат сталасці: Аповесць / З укр. Мн., 1956.

Канапніцкая М. Пра гномаў і сіротку Марысю / З пол. Мн., 1957; Мн., 1984.

Кручкоўскі Л. Паўлінава пер'е. Раман / З пол. Мн., 1959 / Сааўт. пер. Я. Міско.

Сто тысяч стрэл: Кітайская народная казка. Мн., 1959.

М а х э е к У. Рапарт не будзе пасланы: Раман / З пол. Мн., 1961.

М і р с к і М. ...Бягом марш!: (Дакум. аповесць) / З пол. Мн., 1963 / Сааўт. пер. Я. Міско.

Б р а н е ў с к а я Я. Пра чалавека, які не кланяўся кулям: Аповесць пра Вальтэра-Свярчэўскага / З пол. Мн., 1968.

Ц а н т к е в і ч А., Ц а н т к е в і ч Ч. Тумба з мыса Добрай Надзеі: Аповесць / З пол. Мн., 1971 / Сааўт. пер. Н. Брыль.

Я ж д ж ы н с к і В. Рэпартаж з пустога поля / З пол. Мн., 1972. Рэц.: М а р ц і н о в і ч А. Рэпартаж з месца смерці // Беларусь. 1972. № 9.

Ж у к р о ў с к і В. Прыгоды ў Цюцюрлістане: Аповесць-казка / З пол. Мн., 1973 / Сааўт. пер. Н. Брыль.

А ж э ш к а Э. Выбранае / З пол. Мн., 1975 / Сааўт. пер. Я. Бяганская.

Б а ж о ў П. Уральскія казкі / З рус. Мн., 1975.

К а н а н о в і ч М. Імёны любові: Аповесць і апавяданні / З пол. Мн., 1976.

1945. У л а д з і м і р а ў У. «Дакладчыкі»: Байка / З рус. // Вожык. № 1—2.

1946. Б р а у н М. У сінім моры: [Верш] / З рус. // Беларусь. № 3.

1948. Б р а у н М. У сінім моры; К а м і с а р а в а М. Якая сёння восень залатая; Л і ў ш ы ц В. Шпак; Х а ў с т а ў Л. Ты была танюсенькай, маленькай; Ч у р к і н А. Пушкін: [Вершы] / З рус. // Паэты Ленінграда. Мн.; М і р о н а ў А. Канец легенды: Апавяданне / З рус. // Беларусь. № 1; А й н і С. Адзіна: Урывак з аповесці / З тадж. // ЛіМ. 14 лют.

1950. К р ы л о ў І. Леў, Сарна і Ліса; Вавёрка; Зязюля і Арол; Булат; Асёл; Вадапад і Крыніца; Ліса; Ваўкі і Авечкі: Байкі / З рус. // Крылоў І. Байкі. Мн.

1951. К а л т у н о ў І. Вецер; П о м а з а ў Ю. Бугор: [Апавяданні] / З рус. // Апавяданні ленінградскіх пісьменнікаў. Мн.; Залатая рыбка: Казка / З рус. // Бярозка. № 7; Казка пра няўдзячнага пастуха: З кітайскай нар. творчасці // Там жа. № 8.

1952. В ы г о д с к і С. Чацвертая нядзеля: Апавяданне / З пол. // Полымя. № 5.

1954. Т а л с т о й Л. Завея; Пасля балу: [Апавяданні] / З рус. // Талстой Л. Аповесці і апавяданні. Мн.; Ч э х а ў А. У яры: [Апавяданне] / З рус. // Чэхаў А. Выбр. тв. Мн.; К а з а ч э н к а В. Характар: Апавяданне / З укр. // Беларусь. № 12.

1955. С м і л я н с к і Л. Крыллі: Апавяданне / З укр. // Работніца і сялянка. № 7.

1957. К а з л а н ю к П. На той бок: Апавяданне / З укр. // Беларусь. № 6; В і ш н я А. Званары: Апавяданне /З укр. // Вожык. № 12; К р у ч к о ў с к і Л. Над Нараччу: [Нарыс] / З пол. // Полымя. № 11; П а н а м а р о ў В. Два лёсы: Апавяданне / З рус. // Звязда. 27 снеж.

1958. А ш к е н а з і Л. Хрысціны: Апавяданне / З чэш. // Чэшскія і славацкія апавяданні. Мн.; М э г а н. Амбітны чалавек; Мы з гэтым не пагаджаемся; Візіт: Тры навелкі / З пол. // Вожык. № 10; К р у ч к о ў с к і Л. Над Нараччу / З пол. // Ніва. 5 студз.

1961. М а х э е к У. Перад выступленнем: Урывак з рамана «Рапарт не будзе пасланы» / З пол. // ЛіМ. 29 жн.

1963. М і р с к і М. За кратамі Картуз-Бярозы: Урывак з дакум. аповесці «Бягом марш!» / З пол. // ЛіМ. 30 жн. / Сааўт. пер. Я. Міско.

1964. І с а а к я н А. Дым роднага ачага; Гарыбальдзіец; Апошняя вясна; Саадзі: Апавяданні / З арм. // Кветкі Арарата. Мн.; Г ж ы ц к і У. Лось: Апавяданне / З укр. // Полымя. № 9.

1965. Н і к і ц і н С. Аброк: Апавяданне / З рус. // Полымя. № 1.

1966. М у х т а р А. Заклік да жыцця: Апавяданне / З узб. // Узбекскія апавяданні. Мн.

1967. І в а ш к е в і ч Я. Вавёрка; Р у ж э в і ч Т. Споведзь; К а в а л е ц Ю. Павалены вяз; М р о ж а к С. Mon general; В а р а ш ы л ь с к і В. Дыялог пра грызенне; К р у ч к о ў с к і Л. Слова мае абвінавачаны: Апавяданні / З пол. // Полымя. № 1; Д р у ц э І. Размова пра надвор'е; Арэхавы шэпт: Апавяданні / З малд. // Там жа. № 11.

1968. Д р у ц э І. Бадзя Чыраш: Апавяданне / З малд. // Вожык. № 8.

1969. І в а ш к е в і ч Я. Вавёрка; Барсук; К р у ч к о ў с к і Л. Слова мае абвінавачаны; Р у ж э в і ч Т. Споведзь; К а в а л е ц Ю. Павалены вяз; Б р ы л ь Э. Другі нядзельны аўтобус; О р л а с ь К. Дзяўчына з лодкі: Апавяданні / З пол. // Ад Буга да Одры. Мн.; І в а ш к е в і ч Я. Барсук: Апавяданне / З пол. // Полымя. № 7; С у х а д о л ь с к а я К. Просьба; Кроплі; Паэт; Усмешка: Мініяцюры / З пол. // ЛіМ. 16 снеж.

1970. К а н а н о в і ч М. Дзень добры, Марылька: Апавяданне / З пол. // Беларусь. № 6; Г о р а к Ё. Міколка: Апавяданне / Са славац. // ЛіМ. 22 мая / Сааўт. пер. Т. Міронава.

1971. К а н а н о в і ч М. Лодзінскія рамізнікі і таксі; «Мы студэнты»; Ноччу па тэлефоне: Гумарэскі / З пол. // Вожык. № 1; Я ж д ж ы н с к і В, Рэпартаж з пустога поля / З пол. // Полымя. № 3.

1972. П а у с т о ў с к і К. Шыпшына; Т р а я п о л ь с к і Г. Каля крутога абрыву: [Апавяданні] / З рус. // Полымя. № 8; В і л ь д э І. Маёй Букавіне; Табе; Сустрэча: Навелы / З укр. // Работніца і сялянка. № 4.

1973. Б р э х т Б. Два сыны; П і ч м а н З. Тваё сыны, радзіма: Апавяданні / З ням. // Незабыўны дзень. Мн.; Д а ў ж э н к а А. Маці; В і л ь д э І. Табе; Маёй Букавіне; Сустрэча: Апавяданні / З укр. // Рука друга. Мн.; К а н а н о в і ч М. Імёны любові: Аповесць / З пол. // Полымя. № 12.

1974. П а х л ё ў с к і Е. Малітва да Светавіта: Апавяданне з кнігі: «Рыба і сонца» / З пол. // Беларусь. № 7; А ж э ш к а Э. Тадэвуш: Вясковы малюнак / З пол. // Там жа. № 11.

1975. Р у ж э в і ч Т. Сыны: Апавяданне; Л е ц С. Непрычасаныя думкі: [Афарызмы] / З пол. // Далягляды. Мн.; А ж э ш к а Э. Два апавяданні: Зімовым вечарам; А... В... С... / З пол. // Полымя. № 9.

1976. К а н в і ц к і Т. Мае вочы напоўнены Беларуссю / З пол. // Беларусь. № 10; І в а ш к е в і ч Я. Апавяданне з сабакам; Б р ы л ь Э. Мыццё ног; Р у ж э в і ч Т. На дыпламатычным пасту; К а б а т ц Э. Баран пані Матусовай; Н о в а к Т. Сад; П р о р а к Л. Пярсцёнак; К а в а л е ц Ю. У родным доме: Апавяданні / З пол. // Полымя. № 7.

1977. П р ы ш в і н М. «Але ты, салавей, спявай!»: (З кнігі «Незабудкі») / З рус. // Далягляды. Мн.; І в а ш к е в і ч Я. Вавёрка; Барсук; Апавяданне з сабакам: Апавяданні / З пол. // Дзяўчынка і галубы. Мн.; Б р а н е ў с к а я Я. Больш чым праз трыццаць год / З пол. // Беларусь. № 9.

1978. Г у ш ч а Я. Матыльда: Апавяданне / З пол. // Далягляды. Мн.; К а с п р о в і ч А. Сям'я Агацякаў; Раман у прыгарадзе; Кабат-крыжаносец; Марнае жыццё Флёрка Калеты; Болек Барнаба; Уцёкі ў Вавілон: Апавяданні / З пол. // Каспровіч А. Апавяданні. Мн.; Т а л с т о й Л. Пасля балю / З рус. // Беларусь. № 9; К а с п р о в і ч А. У даўняй Лодзі: Апавяданне / З пол. // Полымя. № 5.

1979. Б р а н е ў с к а я Я. Мае «беларускія» гады: [Успаміны] / З пол. // Беларускі каляндар. 1979. Беласток; К о н ю ш Я. Чацвер як чацвер: Апавяданне / З пол. // ЛіМ. 13 крас.; К а б а т ц Э. Сонца ў вачах: [Нарыс] / З пол. // Там жа. 5 кастр.

1980. К о н ю ш Я. Галубы: Апавяданне / З пол. // Беларусь. № 2; П р у с Б. Грахі маленства; Антак: Апавяданні / З пол. // Полымя. № 12; Я г о ж. Камізэлька: [Апавяданне] / З пол. // Работніца і сялянка. № 6.

1981. Н о в а к Т. Свіное вуха; Ч э ш к а Б. Кроў за радзіму; Д а б р а в о л ь с к і С.-Р. Увечары: Апавяданні / З пол. // Далягляды. Мн.

1982. І в а н ы ч у к Р. У дарозе; Набі мяне; Бацька: Навелы / З укр. // Братэрства. Мн.; Н о в а к Т. Душа: Апавяданне / З пол. // Беларусь. № 10.

1983. С а л а у х і н У. Дзяўчынка на марскім урэзе; Залатое зерне: Апавяданні / З рус. // Братэрства. Мн.; О з г а-М і х а л ь с к і Ю. Бог над буфетнай стойкай; Заяц: Апавяданні / З пол. // Далягляды. Мн.

1984. Х а р ч у н Б. Віншаванне: Апавяданне / З укр. // Братэрства. Мн.; К а н а п н і ц к а я М. Дым: Апавяданне / З пол. // Далягляды. Мн.; С а л а у х і н У.

Залатое зерне; Дзяўчынка на марскім урэзе: Апавяданні / З рус. // Салаухін У. Пад адным дахам. Мн. 1.5.

На азербайджанскую мову. Улдузлу комэр: [Апавяданне] / Тэрч. С. Эчмедов // Эдэб. вэ інчэсенет. 1968. 3 февр.; (Ијирмилэр: [Апавяданне] / Тэрч. С. Чусејнова // Азербајчан. 1972. № 8; Галја: [Апавяданне] / Тэрч. Ч. Бачыр // Там жа. 1973. № 1.

На албанскую мову. Lipka dhe panja / Perkth. M. Alimerko. Tiranë, 1961.

На англійскую мову. Short Stories / Transl. D. Skvirsky. M., 1955. (Library of soviet short Stories).

There Were Twenty of Them / Transl. R. Lipatov. Mn., 1970.

Out of the Fire / Transl. A. Graf, N. Belenkaya. M., 1980 / Сааўт. А. Адамовіч, У. Калеснік.

First Snow: Selected Stories. M., 1981.

Galya / Transl. E. Manning // Soviet Literature. 1953. N 7; The Birches White with Hoar-Frost / Transl. G. Hanna // Soviet Literature. 1962. N 8; [Рэц. на кн.: Стрельцов М. Что будет сниться. М., 1968] // Soviet Literature. 1968. N 10; The Voice of Turgenev / Transl. V. Talmy // Soviet Literature. 1969. N 3; Dark of Night; Look at the Green Grass; You Are Alive: Short Stories / Transl. M. Wettlin // Soviet Literature. 1969. № 10; There Were Twenty of Them / Transl. R. Lipatov // Colours of the Native Country. Mn., 1972; The Soul Is No Traveller / Transl. H. Perham // Soviet Literature. 1972. N 4; The Common / Transl. A. Ingman // Soviet Literature. 1972. N 5; Jurmala 72 / Transl. V. Tarzaeva // Soviet Literature, 1976. N 10; From Travel Notes // Soviet Literature. 1983. N 3; Linda and Little Maple / Transl. S. Sosinsky // The White Stork in the Sky. M., 1985; The Mother / Transl. E. Manning // Soviet Literature. 1985. N 5.

На армянскую мову. Зялёная школа: [Апавяданне] / Пер. М. Армен // Светлы шлях. Ерэван, 1953; Галя; Апавяданне / Пер. А. Паязат // Анталогія беларускай літаратуры. Ерэван, 1957; У глухую поўнач: Апавяданне / Пер. Р. Авагян // Гракан церт. 1967. 6 кастр.; Сняжок і Гуленька: [Апавяданне] / Пер. М. Максапецян // Мост. Ерэван, 1979.

На балгарскую мову. На прага на зрелостта / Прев. А. Смирнов. София, 1960.

Витражи / Прев. И. Соколов. София, 1977. Рэц.: Анісковіч У. Кнігапіс // ЛіМ. 1978. 31 сак.

От изгоренато село съм... София, 1980 / Сааўт. А. Адамовіч, У. Калеснік.

Изгрев, видян отдалеч: Повест / Прев. С. Владимиров, И. Соколов. София, 1985.

Ленът цъфти: Разказ // Изгрев. 1950. 3 юни; Веч. новини. 1952. 7 ян.; Отеч. фронт. 1952. 1 авг.; Ленът цъфти: (Разказ) / Прев. Д. Симидов // Съветски хумор. София, 1951; На нея няма да кажем: Разказ // Отеч. фронт. 1958. 31 ян.; Той живее: Разказ // Веч. новости. 1959. 8 ян.; Зем. знаме. 1959. 6 авг.; Ревност: Разказ / Прев. Б. Къосева // Зем. знаме. 1959. 20 дек.; В полунощ: Разказ / Прев. Х. Берберов // Нар. култура. 1966. 31 дек.; Галя; В полунощ: [Апавяданні] / Прев. Х. Берберов // Белоруски разкази. София, 1968; Общинското: [Апавяданне] /Прев. Е. Георгиева // Съвременни съветски разкази. София, 1972; Юрмала' 72; [Апавяданне] / Прев. Л. Попратилова // Съветски разкази 75. София, 1976; Memento mori: Разказ / Прев. Н. Кънчева // Веч. новини. 1976. 22 март.; Общинското: [Апавяданне] /Прев. П. Кънева // Под шепота на дъбовете. София, 1981.

На венгерскую мову. Parkad zabolotye felett / F. J. Leszev. Budapest, 1953. Рэц.: Ismertetés // Tanácsok Lapja. 1953. Nr 7.

Egö falvak: (Dokumentum próza) / F. M. Szabó, I. Makai, R. Ratzky, P. Misley. Budapest, 1979 / Сааўт. А. Адамовіч, У. Калеснік. Рэц.: Вішнеўскі І. Кнігапіс // ЛіМ. 1979. 7 снеж.

Csehovról / F. Z. Kóháti // Szovjet Irodalom. 1980. Nr 1; Útijegyzetek / F. É. Nyiri // Szovjet Irodalom. 1984. Nr 2.

На грузінскую мову. Зялёная школа: [Апавяданне] / Пер. М. Напейшвілі // Беларускія апавяданні. Тбілісі, 1961.

На іспанскую мову. Relatos / Trad. A. Vargas. M., 1955. (Novelas cortás sovieticas).

La exuela verde / Trad. C. Rosen // Literatura Soviética. 1983. N 3.

На казахскую мову. «Ветеринар»: [Апавяданне] / Ауд. М. Дузенов // Казах Эдебиети. 1955. 13 февр.; Кызганыш: [Апавяданне] // Жулдыз. 1972. № 6; Орталык Казакстан. 1972. 5 авг.; Лирикалык жазбалардан // Октябрь туы. 1974. 25 июнь; Ошпес эмір: [Апавяданне] / Ауд. А. Касымов // Коммунизм туы. 1982. 9 окт.; Белбеудегі бес жулдыз; Аквариумдагы алтын шапак: [Апавяданні] / Ауд. К. Курмангалиев, Б. Бабаков // Полесье энгімелері. Алматы, 1984.

На кіргізскую мову. Ак-карасы менен / Котор. Р. Белекбаева // Кыргызстан маданияты. 1982. 2 дек.

На кітайскую мову. Галя: Зб. апавяданняў. Шанхай, 1953.

У Забалоцці днее: Аповесць / Пер. Ч. Мін. Пекін, 1955.

Зялёная школа: Апавяданні / Пер. Цзян Лу. Шанхай, 1958.

На латышскую мову. Aizpurvē aust gaisma / Atdz. A. Birkerts. Rīgā, 1954.

Putni un Ligzdas: Kādas jaunibas stāsts / Atdz. J. Vanags. Rīgā, 1968; Rīgā, 1969.

Lipka un klavina // Bĕrnība. 1953. Nr 4; Minska // Pionieris. 1953. Nr 21; Vins dzīvo // Pad. Celš. 1959. 1. Janv.; Padomju Sigulda. 1959. 13. Janv.; Uzraksts uz palodas balka / Atdz. 1. Vanags // Nams saules pusē. Rīgā, 1960; Karogs. 1960. Nr 8; Divdesmit / Atdz. O. Jansons // Zvaigzne. 1960. Nr 9; Mēs vinai to neteiksim / Atdz. A. Reiss // Komunists. 1960. 14. Sept.; Vinš dzīvo... // Ludzas Taisnība. 1960. 18. Sept.; Pad Jaunatne. 1960. 4. Sept.; Gabalinš prieka / Atdz. A. Reisse // Zemgales Komunists. 1960. 14. Sept.; Vēlreiz pirmais sniegs / Atdz. J. Vanags // Karogs. 1972. Nr 4; Vēlreiz pirmais sniegs / Atdz. K. Priedītis // Cīna. 1972. 1. Okt.; Divi stāsti: Dona un krūka; Jūrmala' 72 / Atdz. J. Stulpāns // Karogs. 1977. Nr 8; Lazunoks / Atdz. T. Rullis // Draugu balsis. Rīgā, 1982.

На літоўскую мову. Zaboloteje svinta / Vert. J. Kubilius. Vilnius, 1955. Рэц. Cyziute L. // Pergale. 1955. Nr 5; Motejunas A. Naujo gyvenimo sviesa // Tiesa. 1955. Bal. 26.

Zalioji mokykla: Apsakymai / Vert. A. Uzdila. Vilnius, 1963.

Naslaicio dalia: Apysakos / Vert. J. Stankuniene. Vilnius, 1981.

Marilia / Vert. R. Butkus //Baltarusiu prozos antologija. Vilnius, 1949; Motina; Mes jai nepasakysime / Vert. K. Marukas // Pergale. 1958. Nr 9; Motina / Vert. P. Amalis // Svyturys. 1958. Nr 16; Dvidesimt: Apsakymas / Vert. A. Markevicius // Lit. ir menas. 1958. Rugp. 2; Unguriu karalius // Tiesa. 1958. Birz. 8—11; Ilgesys; Zvaigzde sagtyje; Tu neisnyk; Nuobodziu pasaka; Mudu biciuliai / Vert. A. Zukauskas // Pergale. 1963. Nr 10; Dar karta pirmasis sniegas / Vert. A. Zukauskas // Pergale. 1972. Nr 6; Nenugalima jaunyste; Juoko minute; O ji vis ciurlena...: Miniatiuros / Vert. S. Ramanauskaite // Tiesa. 1974. Geg. 1; Memento mori / Vert. L. Astrauskaite // Komjaunimo tiesa. 1975. Kovo. 28; Literaturos draguste // Lietuvisko zodzio atgarsiai. Vilnius, 1979. T. 2.

На малдаўскую мову. Ын прагул матуритэцай: [Аповесць] / Трад. И. Банарь. Кишинэу, 1961.

Драк де фатэ спринченатэ // Молдова Соч. 1960. 18 сент.; Инскрипцие пе ун перете / Трад. Р. Лунгу // Проза Белорусией Советиче. Кишинэу, 1962; Майка / Трад. А. Вискун // Пликул албастру. Кишинэу, 1981; «Мементо мори»; Зымбетул; Виоара кынтэ / Трад. Е. Давид // Нистру. 1982. № 3.

На мангольскую мову. Увс ногоог ажиглаач: [Апавяданне] / Орч. Д. Даваа // Белоруссын зохиолчдын огуулляг. Улаанбаатар, 1984.

На нямецкую мову. Land ohne Pans: Erzählung / Übers. P. Reissert. Berlin, 1953; Рэц.: Beyer H. // Die Buchbesprechung. 1954. Nr. 358.

Vögel und Nester: Roman / Übers. H.-J. Grimm. Berlin, 1968.

Galja / Übers. A. Kurella // Mädchenerzälungen. Berlin, 1955; Birken im Rauhreif / Übers. L. Labas // Sowjetliteratur. 1962. H. 8; Finstere Mitternacht; Schaut auf das Gras; Du bist noch am Leben // Übers. G. Leiste // Sowjetliteratur. 1969. H. 2; Um Mitternacht / Übers. G. und W. Tschepego // Störche über den Sümpfen. Berlin, 1971; Die Allmende / Übers. J. Warkentin // Sowjetliteratur. 1972. H. 5; Die Mutter / Übers. K. Kasper // Preis des Sieges. Berlin, 1975; Jurmala' 72 / Übers. C. Kossuth // Sowjetliteratur. 1976. H. 10; Miniatüren und lyrische Notizen: Angesichts seiner Schönheit; Dienst am Wort; Ursprung der Poesie; Vom Vesentlichen; Requiem Unterwegs; Die weiße Taule / Übers. L. Elperin // Sowjetliteratur. 1977. H. 8; Vögel und Nester; Wenn er in der Früh aufwacht / Übers. F. Neureiter // Weißrussische Antologie. München, 1983. Reisenotizen // Sowjetliteratur. 1983. H. 3.

На персідскую мову. Лінка і клёнік: (Апавяданне) // Белы бусел ляціць... М., 1985.

На польскую мову. W Zabłociu świta: Opowiadania / Tł. S. Furmanik. Warszawa, 1953.

Patrzeć na trawę / Tł. M. Kononowicz. Łódź, 1971. Рэц.: Г а й д у к М. «Глядзець на траву» // Ніва. 1972. 2 лют.; D u d z i ń s k i B. // Odgłosy. 1972. Nr 11; L u b o s z B. // Poglądy. 1972. Nr 15; N i e u w a ż n y F. // Nowe Książki. 1972. Nr 10; S i e l i c k i F. // Kierunki. 1974. Nr 28; Łódź, 1980. Witraże. Mn.; 1972. Рэц: S i e l i c k i F. // Kierunki. 1972. Nr 50.

Świat daleki i bliski / Tł. E. Rojewska. Warszawa, 1974. Рэц.: L w o w s k i M. // Odra. 1974. Nr 11; M ó l // Wiadomości. 1974. Nr 17; P a u k s z t a E. Głos Wielkopolski. 1974. Nr 77; R u d c z y k W. // Kontrasty. 1974. Nr 8; Я г о ж. // Ніва. 1974. № 13; S i e l i c k i F. Janki Bryla świat daleki i bliski // Kierunki. 1974. Nr 28; T e r m e r J. // Trybuna Ludu. 1974. Nr 181; Z u k r o w s k i W. // Nowe Książki. 1974. Nr 14; Я н о в і ч С. // Ніва. 1975. № 2.

Ja ze spalonej wsi / Tł. M. Kononowicz, J. Litwiniuk. Warszawa, 1978 / Сааўт. А. Адамовіч. У. Калеснік. Рэц.: (в р.) [Рудчык В.] «Я з вогненнай вёскі» // Ніва. 1979. 25 сак.; G e r b e r K. // WTK. 1978. Nr 40; G o l d b e r g o w a K. // Kontrasty. 1978. Nr 11; L e w a n d o w s k i J. // Kierunki. 1978. Nr 38; M o n k i e w i c z W., K o w a l c z y k J. // Biuletyn Głównej Komisji Badań Zbrodni Hitlerowskich. 1978. T. 28; O l c z a k J. // Nadodrze. 1979. Nr 8; W a w r z a k J. Bolesna pamięć Białorusi // Odgłosy. 1978. I paźdź.; Z i n o w i e c M. "A chełmy dzwoniły o kłosy" // Przyjaźń. 1978. Nr 39; Ż u k r o w s k i W. // Nowe Książki. 1978. Nr 15.

Bajdy dolne / Tł. J. Huszcza. Łódź, 1979. Рэц.: К а з б я р у к У. Кнігапіс // ЛіМ. 1980. 21 сак:; Я г о ж. У ключы дружбы // Там жа. 1980. 14 ліст.; N i e u w a ż n y F. // Nowe Książki. 1980. Nr 7; P o r a j s k a M. Bajdy dolne // Przyjaźń. 1979. Nr 50; S r o k o w s k i S. Janka Bryl // Wiadomości. 1980. 20 stycz.

Witraże: Wybór z tomów / Tł. S. Janowicz. Warszawa, 1979; Рэц.: Я к а ў л е в а Г. Кнігапіс // ЛіМ. 1980. 15 жн.; N i e u w a ż n y F. // Nowe Ksiązki. 1980. Nr 7; S r o k o w s k i S. "Witraże" // Walka młodych. 1980. 18 maja.

Świat ujrzany z daleka: Opowieść / Tł. A. Sobecka. Kraków, 1986.

Wartki. Niemen i inne opowiadania / Tł. Cz. Seniuch. Warszawa, 1989.

W Zabłociu świta / Tł. M. Raczkiewicz // Lit. Radz. 1952. Nr 10; Hala / Tł. M. Dolińska // Lit. Rad. 1953. Nr 7; Hala // Głos Robotniczy. 1955. Nr 240; Kozaczek: Opowiadanie ze zbioru "W Zabłociu świta" / Tł. S. Furmanik // Nowy Tor. 1955. Nr 35; Babaszka / Tł. J. Piotrowska // Sztandar Młodych. 1955. Nr 241, 242; Serce komunisty / Tł. A. Cesarz // Przyjaźń. 1957. Nr 46, 47; Tyś mym najlepszym przyjacielem (Fragm.); Na przedpolach Gdyni / Tł. J. Spinc //Żołnierz polski. 1957. Nr 4; Nie powiemy jej... / Tł. T. Bartosz // Słowo tygodnia. 1959. Nr 2; Nie dowiesz się, Maszo!.. / Tł. L. Susid // Nowa Wieś. 1960. Nr 18; Szronem okryły się brzozy / Tł. B. Gruzińska // Lit. Radz. 1962. Nr 8; Hala / Tł. L. Susid // Przyjaźń. 1962. Nr 23—24; Nasi przyjaciele: Janka Bryl (ZSRR): (Wypowiedź) // Życie lit. 1966. Nr 36; Wyrzut / Tł. L. Jęczmyk // Barwy. 1969. Nr 9; Skrzypki śpiewają / Tł. J. Babiejczuk // Barwy. 1969. Nr 10; Szumiało morze // Tł. M. Kononowicz // Kierunki. 1969. Nr 45; Słowo Turgieniewa // Lit. Radz. 1969. Nr 3; Od autora; Szumiało morze...; Krew na ścianie; Zazuleńka / Tł. A. Minkowski // Lit. Radz. 1969. Nr 7; Krew na ścianie / Tł. Z. Żakiewicz // Litery. 1969. Nr 9; Skrzypce grają / Tł. M. Kononowicz // Odgłosy. 1969. Nr 49; Cena zwycięstwa: (Wypowiedź) // Lit. Radz. 1970. Nr 5; Jak maleńki / Tł. M. Kononowicz // Odgłosy. 1970. Nr 12; Kozaczek / Tł. M. Kononowicz // Odgłosy. 1970. Nr 17; Matka / Tł. M. Kononowicz // Odgłosy. 1970. Nr 40; O północy / Tł. M. Kononowicz // Barwy. 1971. Nr 6; Echo zawsze jest ze mną / Tł. M. Kononowicz // Kierunki. 1971. Nr 18; Z nowej książki (dziennik, fragm.); Deszczowy, słoneczny sierpień; Echo zawsze jest ze mną / Tł. M. Raczkiewicz // Lit. Radz. 1971. Nr 12; Na Białorusi o Łódzi // Odgłosy. 1971. Nr 7; Echo zawsze jest ze mną / Tł. M. Kononowicz // Przemiany. 1971. Nr 5; Miniatury z tomu "Garść słonecznych promieni" / Tł. K. Suchodolska // Spojrzenia. 1971. Nr 2; Mój Czechów (Fragm.) / Tł. M. Kononowicz // Życie lit. 1971. Nr 6; Miniatury / Tł. K. Suchodolska // Pamięć 50 lat ZSRR. Szczecin, 1972; To zawsze pozostaje ze mną: (Fragm.) // Kraj Rad. 1972. Nr 12; Ogień, treść, idea, polot / Tł. B. Dohnalik // Lit. na świecie. 1972. Nr 10; Gromadzkie / Tł. M. Raczkiewicz // Lit. Radz. 1972. Nr 5; Z nowej ksiażki // Widnokręgi. 1972. Nr 1; "Echo zawsze jest ze mna"/Tł. M. Kononowicz // Choćbyź widział Etnę pałająca. Łódź, 1973; Garść promieni słonecznych / Tł. W. Rudczyk // Chłopska Droga. 1973. Nr 16; Gromadzkie / Tł. M. Kononowicz // Kierunki. 1973. Nr 45; Wiraż / Tł. S. Janowicz // Kontrasty. 1973. Nr 8; Gdy narody zapomną waśni... // Kraj Rad. 1973. Nr 38; Wiązka słonecznych promieni / Tł. J. Huszcza // Literatura. 1973. Nr 7; Polski dziennik: (Fragm.) / Tł A. Sobecka // Nadodrze. 1973. Nr 17; Dwudziestu / Tł. A. Sobecka // Nadodrze. 1973. Nr 22; Nasza wspólna sprawa literatura // Przyjaźń. 1973. Nr 19; Wiązka słonecznych promieni (z notatników); W poszukiwaniu słowa; Deszczowy, słoneczny sierpień; Trzy razy o samotności / Tł. J. Huszcza // Moje niedźwiedzie i inne opowiadania białoruskie. Łódź, 1974; Najchętniej tłumaczę opowiadania: (Wypowiedź) // Lit. na świecie. 1974. Nr 5: Trzy razy o samotności/Tł. J. Huszcza//Odgłosy. 1974. Nr 5; Echo zawsze jest ze mną: (Fragm.) / Tł. M. Kononowicz // Księga przyjacół. Warszawa, 1975; Jak widzą szansę naszej literatury // Literatura. 1975. Nr 40; Ja ze spalonej wsi / Tł. E. Kabatc // Lit. na świecie. 1975. Nr 4; Przyjazn. 1975. Nr 35 / Сааўт. А. Адамовіч, У. Калеснік; Jam ze spalonej wsi / Tł. A. Drawicz // Lit. Radz. 1975. Nr 5 / Сааўт. А. Адамовіч, У. Калеснік; Słoń / Tł. F. Nieuważny // Przyjaźń. 1975. Nr 30; Litwo: Z tomu "Witraże" / Tł. J. Kudirko // Czerw. Szt. 1975. 20 marca; Nasze dzieci / Tł. S. Janowicz // Kamena. 1976. Nr 11; Witraże: (Fragm.) // Lit. na świecie. 1976. Nr 3; Jestem dumny... // Lit. Radz. 1976. Nr 6; Kosiu mój, Kosiu... / Tł. M. Dolińska // Lit. Radz. 1976. Nr 10; Echo zawsze ze mną... Rozm. przepr. A. Sobecka; Dwóch Iwanów / Tł. A. Sobecka // Nadodrze. 1976. Nr 11; Bajdy Dolne: (Fragm.) / Tł. J. Huszcza // Odgłosy. 1976. Nr 25; Requiem w drodze // Przyjaźń. 1976. Nr 35; Biały sztandar wiosny / Tł. S. Janowicz // Przyjaźń. 1976. Nr 40; Kukułeczka: (Fragm. opowiadania) // Czerw. Szt. 1976. 17 wrześ.; Ja ze spalonej wsi / Tł. E. Kabatc // Głos ludu. 1977. Nr 138—141 / Сааўт. А. Адамовіч, У. Калеснік; Ja ze spalonej wsi: (Fragm.) / Tł. M. Kononowicz, J. Litwiniuk // Kontrasty. 1977. Nr 10—12 / Сааўт. А. Адамовіч, У. Калеснік; Witraze: (Fragm.) / Tł. S. Janowicz // Literatura. 1977. Nr 6; Miniatury i notatki liryczne / Tł. M. Dolińska // Lit. Radz. 1977. Nr 8; Oddajcie mi cisze / Tł. S. Janowicz // Tyg. powsz. 1977. Nr 35; Zapiski w notatniku / Tł. W. Bazylewski // Wieści. 1977. Nr 45; Konisiu mój, konisiu / Tł. A. Sobecka // Nadodrze. 1979. Nr 12; Moja przyjaźń z "Przyjaźnią" //

Przyjaźń. 1979. Nr 29. Bule na zdrowie / Tł. A. Sobecka // Nadodrze. 1981. Nr 12; Ogień, treść, idea, polot / Tł. B. Dohnalik // Lit. na Swiecie. 1982. Nr 11; Dlaczego jesteśmy przyjaciółmi / Tł. A. Sobecka // Nadodrze. 1982. Nr 17; Proza; Tamuj; Pop: Trzy opowiadania / Tł. M. Putrament // Przyjaźń. 1982. Nr 12; Działalność literacka // Kamena. 1983. Nr 25; Zazdrość / Tł. A. Sobecka // Kamena. 1983. Nr 25; Modlitwa; Wojak; Smutna bajka / Tł. A. Sobecka // Nadodrze. 1983. Nr 12; Nie chcę ja na nich nawet patrzeć...; Pokłon / Tł. A. Sobecka // Odra. 1983. Nr 3; Walczyłem w obronie Oksywia // Przyjaźń. 1983. Nr 13; Pisarzem jest się od urodzenia... // Słowo powszechne. 1983. 9 list.; Echo zawsze jest ze mną: (Fragm.) / Tł. M. Kononowicz // Więzi przyjaźni. Warszawa, 1984; Subordynacja / Tł. A. Sobecka // Kamena. 1984. Nr 8; Dzień dzisiejszy i pamieć / Tł. M. Putrament // Przyjaźń. 1985. Nr 23.

На румынскую мову. Scoala verde. Bucureşti, 1953.

Se Lumineăză la Zabolotie / Trad. M. Sevăstos. Bucureşti, 1953; Bucureşti, 1956.

Scoala verde / Trad. X. Stroe. Bucureşti, 1957.

Si totusi traestel: (Schuta) / Trad. L. Băncilă // Veac. nou. 1959. N 2.

На рускую мову. Избр. произв.: В 2 т. М., 1984. Т. 1. Рассказы. Очерки. Т. 2. Повести; Птицы и гнезда: Роман. Рэц.: McMillin A. // World lit. today. 1985. N 3.

Избранное / Пер. А. Островский. Мн., 1957. Рэц.: Пономарев В. Песни принеманской стороны // Сов. Отчизна. 1958. № 5.

В Заболотье светает: Повесть и рассказы / Пер. В. Тарсис. М., 1951. Рэц.: Курто Е. // Сов. Отчизна. 1952. № 3; Турков А. Первые шаги // Новый мир. 1952. № 5; Чарнова Л. Аповесць аб сацыялістычным пераўтварэнні вёскі // Мін. праўда. 1952. 12 сак.

В Заболотье светает: Повесть и рассказы. М., 1952.

В Заболотье светает. Повесть / Пер. А. Островский. М., 1952. (Б-ка «Огонек». № 33, 34). Рэц.: Дузь І. Повість про завойоване щастя//Рад. Поділля. 1952. 25 ліст.; Пинчук С. // Сов. Закарпатье. 1952. 2 дек.

В Заболотье светает: Повесть / Пер. А. Островский. Мн., 1953.

В Заболотье светает: Повесть и рассказы: В 4 кн. М., 1953. [Выданне для сляпых].

Зеленая школа: Рассказы / Пер. А. Островский. М.; Л., 1953.

Лазунок: Рассказы. Мн., 1953.

Рассказы / Пер. А. Островский. М., 1954.

В Заболотье светает: Повесть / Пер. А. Островский. М., 1955.

Липка и кленик: Рассказы / Пер. А. Островский. М., 1955. (Книга за книгой).

Липка и кленик: Рассказы / Пер. А. Островский. М., 1956. (Школьная б-ка для нерус. школ. Для нач. школы).

На Быстрянке: Повесть и рассказы / Пер. А. Островский. М., 1956.

Ты мой лучший друг: Рассказы / Пер. А. Островский. М., 1956. (Б-чка «Огонек»). Рэц:. Кленов С. // Прииртыш. правда. 1956. 30 дек.; Михайлов В. Рассказ о лучшем друге // Удмурт. правда. 1957. 26 апр.

На пороге зрелости: Рассказы / Пер. А. Островский. М., 1957.

Сердце коммуниста: Очерк / Пер. А. Островский. М., 1957. Рэц.: Прямой, ясный путь // Дружба народов. 1957. № 12.

Рассказы и повести / Пер. А. Островский // М., 1958. Рэц.: Пономарев В. Люди принеманского края // Огонек. 1959. № 19.

Двадцать: Рассказы / Пер. А. Островский. М., 1959. (Б-ка «Огонек»).

Мой край родной: Рассказы и повесть / Пер. А. Островский. М., 1960. Рэц.: Дрягин Е. Идейная позиция писателя и художественность // Сов. Калмыкия. 1961. 22 марта; Канэ Ю. Новая книга Янки Брыля // Новый мир. 1961. № 1.

Осколочек радуги: Повесть и рассказы / Пер. А. Островский. М., 1962. (Школьная б-ка. Для восьмилет. школы).

Галя / Пер. А. Островский. Мн., 1965. (Бел. рассказ).

Птицы и гнезда; Быстрый Неман: Роман и рассказы. М., 1965. Рэц.: Адамович А. Память требует // Дружба народов. 1966. № 3; Новиченко Л. Зоркая, умная доброта // ЛГ. 1966. 11 янв.; Оскоцкий В. ...Будет, ибо должен быть! // Знамя. 1966. № 5; Хмельницкая Т. Человек доброй воли // Звезда. 1966. № 4; Khmelnitskaya T. // Sov. Literature. 1966. N 10.

Под говор костра: Рассказы: М., 1966. Рэц.: Шевелев Н. Из глубины народной жизни // Огонек. 1966. № 36.

Глядите на траву: Рассказы. М., 1968. (Б-ка «Огонек»).

Горсть солнечных лучей: Лирич. записки / Пер. Д. Ковалев. М., 1968. Рэц.: Балтер Б. Запоздалая встреча // Дружба народов. 1969. № 5; Макарова А. Светлая палитра художника // ЛГ. 1968. 27 нояб.

В глухую полночь: Рассказы / Пер. А. Островский. М., 1969. (Б-ка юного патриота. О Родине, подвигах, чести).

Птицы и гнезда: Книга одной молодости / Пер. А. Островский. М. 1969. (Б-ка «Пятьдесят лет советского романа»).

Птицы и гнезда: Книга одной молодости: Роман / Пер. А. Островский. Мн., 1970. (Бел. роман). Рэц.: Оскоцкий В. По праву любви... // Дружба народов. 1972. № 6.

Мир далекий и близкий: Рассказы, очерки, миниатюры. М., 1971. Рэц.: Коваленко В. Где душа путешественника? // Неман. 1972. № 9.

Птицы и гнезда: Роман. На Быстрянке; Смятение: Повести / Пер. А. Островский. М., 1972.

Витражи: Миниатюры и лирич. записки / Пер. Д. Ковалев. Мн., 1974. Рэц.: Новиченко Л. «Счастье осознанных дней» // Лит. обозрение. 1976. № 1.

Иду в родное: Повести и рассказы / Пер. А. Островский. М., 1975.

Птицы и гнезда: Книга одной молодости / Пер. А. Островский. М., 1975.

Еще раз первый снег: Избр. рассказы. М., 1977. Рэц.: Кнігапіс // ЛіМ. 1977. 21 кастр.; Тарасов К. Мир добрых людей // Неман. 1978. № 8.

Краюха хлеба: Повесть, миниатюры, лирич. записи / Пер. Д. Ковалев. М., 1977. Рэц.: Кнігапіс // ЛіМ. 1977. 21 кастр.; Regier Ph. J. // World lit. today. 1979. Nr 1.

Я из огненной деревни... / Пер. Д. Ковалев. Мн., 1977 / Сааўт. А. Адамовіч, У. Калеснік.

Повести. М., 1979. Рэц.: Семенова А. «...Самое надежное, мое» // ЛГ. 1980. 10 сент.; Allen R. F. // World lit. today. 1981. Nr 1.

Я из огненной деревни... М., 1979. (Прил. к журн. «Дружба народов») / Сааўт. А. Адамовіч, У. Калеснік. Рэц.: Кузнецов М. Почему мы не можем писать о войне // Новый мир. 1979. № 5; Мельник В. Память народная // Радуга. 1982. № 6; Суд народов // Кн. обозрение. 1979. № 30.

Рассвет, увиденный издалека: Повесть и лирич. записи / Пер. Г. Попов. М., 1981. Рэц.: Гельскі М. Кнігапіс // ЛіМ. 1981. 17 ліп.

Стежки, дороги, простор: Повести. Рассказы. М., 1981. Рэц.: Вішнеўскі А. Кнігапіс // ЛіМ. 1982. 10 вер.; Новиченко Л. Лирическая проза Янки Брыля // Новый мир. 1983. № 4.

Немного о вечном: Статьи, портреты, заметки. М., 1983.

Поиски слова: Миниатюры и лирич. записи / Пер. Д. Ковалев, Г. Попов. Мн., 1984. Рэц.: Лебедев А. Движение души // Новый мир. 1985. № 10.

Сегодня и память: Рассказы, миниатюры, эссе. М., 1986.

У родника: Повести. Мн., 1986. (Б-ка юношества).

От сева до жатвы: Рассказы. М., 1988.

Это было в Рогачеве: Очерк / Пер. А. Регель // Сов. женщина. 1947. № 5; Бабашка: [Апавяданне] /

Пер. А. Островский // Белорусские рассказы. М., 1948; На бывших «восточных крессах»: [Нарыс] // Огонек. 1948. № 52; Казачок: [Апавяданне] / Пер. А. Кленов // Заветный камень. М., 1949; В борьбе: Отрывок из романа «Граница» / Пер. А. Миронов // Сталин. молодежь. 1949. 19 июня; О настоящей радости: [Апавяданне] / Пер. А. Миронов // Сов. Отчизна. 1950. № 7; Колхозные зарисовки: [Апавяданне] / Пер. А. Островский // Белорусские рассказы. Л., 1952; Ты — мой лучший друг: [Апавяданні] / Пер. А. Островский // Сов. Отчизна. 1952. № 1; Хозяин: Рассказ / Пер. А. Островский // Ленингр. правда. 1952. 8 июня; В Заболотье светает: Отрывок из повести / Пер. В. Тарсис // Выдающиеся произведения литературы и музыки, 1951 год. М., 1953; Галя: Рассказ / Пер. А. Островский // Огонек. 1953. № 8; Лазунок: Рассказ / Пер. В. Кучинский // Коммунист Тадж. 1953. 12 апр.; Дичок; «Не сбоку, а из середки»: [Апавяданні] / Пер. А. Островский // Возрожденная земля. М., 1954; Лен цветет: [Апавяданне] / Пер. А. Кленов // Авторы «Вожыка». М., 1955; Ты мой лучший друг; Галя: [Апавяданні] / Пер. А. Островский // Белорусские рассказы. М., 1955; На Быстрянке: Повесть / Пер. А. Островский // Звезда. 1955. № 6; Субординация: Рассказ журналиста / Пер. А. Островский // Огонек. 1955. № 34; В семье [Апавяданне] / Пер. А. Островский // Сов. Отчизна. 1955. № 1; Не сбоку, а с серединки: Рассказ / Пер. В. Кучинский // Коммунист Тадж. 1955. 20 февр.; Сиротский хлеб: [Апавяданне] / Пер. А. Островский // Сов. Отчизна. 1956. № 6; Короткие рассказы: Ей мы не скажем; Мать / Пер. А. Островский // Огонек. 1958. № 4; Надпись на срубе: Рассказ / Пер. А. Островский // Там жа. 1958. № 20; Он живет...: Рассказ / Пер. А. Островский // Там жа. 1958. № 52; Осколочек радуги; Надо съездить; Консерватор: [Апавяданні] / Пер. А. Островский // Сов. Отчизна. 1958. № 2; Двадцать: Рассказ / Пер. А. Островский // Правда. 1958. 22 июня; Портрет старшего товарища: Очерк // Звезда. 1959. № 1; «Мой край родной...» // Огонек. 1959. № 21; Смятение: Повесть / Пер. А. Островский // Дружба народов. 1960. № 5; Ей мы не скажем: Рассказ // Коммунист (Рига). 1960. 4 сент.; Стежка-дорожка: Рассказ / Пер. А. Островский // Дружба народов. 1961. № 6; Оделись инеем березы: Рассказ / Пер. А. Островский // Там жа. 1961. № 10; Три подружки; Как хорошо быть большим: Рассказы / Пер. А Островский // Огонек. 1961. № 18; Звезда на пряжке: Новелла из цикла «Зарисовки детского мира» / Пер. А. Островский // Сов. Бел. 1961. 5 марта; Стежка-дорожка; Тоска: [Апавяданні] / Пер. А. Островский // Белорусские рассказы. М., 1962; Под говор костра: Рассказы / Пер. А. Островский // Дружба народов. 1962. № 6. Рэц.: О с к о ц к и й В. У костра над рекой... // ЛГ. 1962. 11 авг.; Из новой книги рассказов: Тоска / Пер. А. Островский; Все ли сказано? / Пер. Н. Мезенцев // Неман. 1962. № 2; Абулькасиму Лахути: [Верш] / Пер. В. Кириллов // Коммунист Таджикистана. 1962. 22 дек.; / Сааўт. К. Кірэенка, А. Вялюгін; Он живет...: Рассказ // Комс. знамя. 1964. 15 янв.; Мой Чехов / Пер. Н. Кислик // Лит. Россия. 1964. 24 июля; Маленькие истории: (Из путевого блокнота) // Сел. газ. 1964. 9 дек.; Из лирических записей: [Мініяцюры] / Пер. Д. Ковалев // Белорусский юмор. Мн., 1965; Горсть солнечных лучей: Из лирических записей / Пер. Д. Ковалев // Октябрь. 1965. № 3. Рэц.: Е ф и м о в Ф. Повесть о себе // Неман. 1966. № 1; Ф е д о р е н к о З. Счастье узнавания мира // ЛГ. 1965. 13 апр.; Ты мой лучший друг; Рассказы / Пер. А. Островский // Неман. 1966. № 10; Горсть солнечных лучей: Лирич. записи / Пер. Д. Ковалев // Огонек. 1966. № 50; В глухую полночь: Рассказ / Пер. А. Островский. Напеч. с сокр.// Известия. 1966. 2, 3 июля; Встреча: [Апавяданне] / Пер. Д. Ковалев // Дет. лит. 1967. № 11; Новые рассказы: В глухую полночь; Глядите на траву / Пер. А. Островский // Дружба народов. 1967. № 2; Ты жива...; «Мысли заурядные»: [Апавяданні] / Пер. А. Островский // Нева. 1967. № 8; Горсть солнечных лучей: (Из лирич. записей) / Пер. Д. Ковалев // ЛГ. 1967. 8 февр.; Двадцать: [Нарыс] / Пер. Н. Островский // Чтоб всегда было солнце. Мн., 1968; Душа — не странница: [Нарыс] / Пер. Н. Кислик // Неман. 1968. № 7; Быть человеком! / Пер. Д. Ковалев // Сел. газ. 1968. 13 марта; Из лирических записей: [Мініяцюры] / Пер. Д. Ковалев // Белорусский юмор. Мн., 1969; Мать / Пер. А. Островский // Вставай, страна огромная...: Рассказы о Великой Отеч. войне: В 2 т. М., 1969. Т. 2; Горсть солнечных лучей / Пер. Д. Ковалев // ЛГ. 1969. 12 марта; Неманские казаки: (Главы из докум. повести) / Пер. Г. Попов // Путь к победе. Мн., 1970; Стежки, дороги, простор: Из лирич. записей; Общинное: Рассказ / Пер. Д. Ковалев // Дружба народов. 1970. № 7; В глухую полночь: [Апавяданне] / Пер. А. Островский // Белорусские рассказы. М., 1971; Дождливый, солнечный август; Эхо всегда со мной: [Нарысы] / Пер. Н. Кислик // Неман. 1971. № 4; Память: [Запіскі] / Пер. Д. Ковалев // Там жа. 1971. № 6 / Сааўт. А. Адамовіч, У. Калеснік; Общинное: [Апавяданне] / Пер. Д. Ковалев // В семье великой. М., 1972. Т. 2; Ей мы не скажем: (Рассказ) / Пер. А. Островский // Литературный огонек. М., 1973; Поиски слова; Еще раз первый снег; Трижды об одиночестве: Рассказы / Пер. Д. Ковалев // Дружба народов. 1973. № 7. Рэц.: Б о г д а н о в З. Герой и время // Знамя. 1973. № 1; Миниатюры: Еще один день; Смешная минута; По лесу, над рекою; Непобедимая молодость; А она все шумит...; Идиллия; Однако...; Клен и рябина / Пер. Д. Ковалев // Лит. Россия. 1973. 21 дек.; Memento mori: Рассказ / Пер. А. Островский // За тебя, Беларусь. Мн., 1974; Я — из огненной деревни...: Главы из книги / Пер. Д. Ковалев // Неман. 1974. № 10—11; Октябрь. 1974. № 9—10 / Сааўт. А. Адамовіч, У. Калеснік. Рэц.: Г о н ч а р О. Голоса огненных деревень // ЛГ. 1975. 5 февр.; К о л о с Г. Была бы правда // Неман. 1975. № 12; Л а з а р е в Л. Люди в огне // Новый мир. 1975. № 4; М а л ю г и н В. Этого забыть нельзя! // Мол. гвардия. 1975. № 5; М а т у к о в с к и й Н. Такое забыть нельзя // Известия. 1975. 15 янв.; С и н е н к о Г. Реквием мужеству // Сов. Бел. 1974. 4 дек.; «Я из огненной деревни»: (Разделы из одноим. повести) / Пер. Д. Ковалев // Сел. газ. 1974. 9, 11, 13, 14, 15, 17, 22, 25, 27 июня, 2 июля / Сааўт. А. Адамовіч, У. Калеснік; Эхо всегда со мной: (Нарыс) / Пер. Н. Кислик // Книга друзей. М., 1975; В глухую полночь / Пер. А. Островский // Советский рассказ. М., 1975. Т. 2; Заметы памяти / Пер. Д. Ковалев // Наш современник. 1975. № 11; Нижние Байдуны: Повесть / Пер. Д. Ковалев // Дружба народов. 1976. № 1; Из новой книги: Рассказы, миниатюры и лирич. записи / Пер. Д. Ковалев // Неман. 1976. № 4; Два портрета: Работать, грустить, смеяться; Алесь Адамович / Пер. Ф. Ефимов // Неман. 1977. № 11; Волны и сосны: Из лирич. записей «Стежки, дорожки, простор» / Пер. Д. Ковалев // Избранные страницы: [Двухтомник журн. «Дружба народов»]. М., 1978. Т. 1; К творческой автобиографии: [Запіскі] / Пер. Г. Попов // Неман. 1978. № 2; Рассвет, увиденный издалека: Повесть / Пер. Г. Попов // Дружба народов. 1979. № 7. Рэц.: Р а г у л я А. Горькая память души // Неман. 1979. № 12; С е м е н о в а А. «...Самое надежное, мое» // ЛГ. 1980. 10 сент.; Глядите на траву: [Апавяданне] / Пер. А. Островский // Березы на шляху. М., 1980; Свои страницы. 1956—1979 / Пер. Г. Попов // Неман. 1980. № 6; Майка: (Рассказ) // Вставай, страна огромная! Кишинев, 1981; Немного о вечном: [Успаміны] / Пер. В. Тарас, М. Тычина // Неман. 1981. № 4; Быть человеком / Пер. Д. Ковалев // Позывные дружбы. Горький, 1982; Тоска: [Апавяданне] / Пер. А. Островский // Рассказы советских писателей: В 3 т. М., 1982. Т. 3; Сергей: (Рассказ) / Пер. В. Тарас // Дружба народов. 1982. № 10; Миниатюры: Поздний огонек; Проза; Поп; «Завирочивайте»; В родном Принеманье; Над морем; Под землей; Откуда поэзия; Только бы на здоровье; Служение / Пер. Г. Попов // Неман. 1982. № 2; Черным и белым: Рассказ / Пер. В. Тарас // Лит. Россия. 1982. 12 марта; Культура и душа / Пер. Я. Хелемский // Воспоминания о Максиме Рыльском.

М., 1984; Эхо всегда со мной: (Из воспоминаний о встречах с польскими писателями) / Пер. Н. Кислик // Содружество. М., 1984; Проблески: Рассказы / Пер. И. Сергеева // Новый мир. 1984. № 12; Один день: Рассказ / Пер. А. Островский // Боевые дороги. Мн., 1985; Сергей: Рассказ / Пер. В. Тарас // В рабочем порядке. Мн., 1985; Я из огненной деревни...: Из одноименной книги // Венок славы. Антология худ. произв. о Великой Отеч. войне: В 12 т. М., 1985. Т. 8 / Сааўт. А. Адамовіч, У. Калеснік; Директорша: (Рассказ) / Пер. И. Сергеева // Милая моя Родина. М., 1985; Чудеса в хатенке / Пер. Д. Ковалев // Повести и рассказы советских писателей: В 2 кн. М., 1985. Кн. 1.

На славацкую мову. V Záblatí svitá / Prel. V. Mináliková. Bratislava, 1954.

Musim sa ta vybrat'! / Prel. M. Sigetová // Mesačná пос. Bratislava, 1973; A opat prvy sneh / Prel. Sadloňova // Revue svetovej literatury. 1973. N 3; Pribehy z Nižných Bajdum / Prel. M. Takačova // Revue svetovej literatury. 1978. N 7.

На таджыкскую мову. Нонее ятилеи: [Аповесць] / Тарч. Ш. Собир. Душанбе, 1977.

Андух / Тарч. Ч. Абдулаев // Накхати гул. Душанбе, 1965; Пайраха / Тарч. С. Гозиев // Чуш зан Двина! Душанбе, 1965.

На татарскую мову. Белорус хикэял эре / Г. Гарипов тэрж. Казан, 1956.

На туркменскую мову. Хекаялар: Орта яшлы чагалар учин / Терж. Х. Эебердыев. Ашгабат, 1960; Кирпи: [Казка] // Мыдам тайяр. 1960. 5 июль; Ватан сейгуси: [Апавяданне] / Терж. Я. Маммедиев // Эдебият ве сунчат. 1977. 6 июль.

На узбекскую мову. Азиз дўстимсан: Хикоялар / Э. Носиров тарж. Тошкент, 1966.

Хаммасини эслэйман: [Апавяданне] // Узбекистон мадэнияти. 1967. 31 мая; Миниатюрэлэр / Д. Алимов тарж. // Узбекистон адэбиёти вэ санъэти. 1982. 3 дек.

На украінскую мову. Лазунок: (Оповідання). К., 1950.

У Заболотті світає: Повість. К., 1953.

Оповідання / Пер. Ю. Назаренко. К., 1954.

На Бистрянці: Повість та оповідання / Пер. Я. Майстренко. К., 1957.

На порозі зрілості: Оповідання / Пер. К. Скрипченко. К., 1959.

Праведники і злодіі / Пер. О. Синиченко. К., 1959.

Серце комуніста: [Нарыс] / Пер. Я. Майстренко. К., 1960.

Консерватор: Оповідання / Пер. І. Сварник. Львів, 1961. (Б-чка оповідань).

Птахи і гнізда: Книга однієі молодості / Пер. В. Козаченко. К., 1968.

Я з вогняного села... / Пер. М. Львович. К., 1977 / Сааўт. А. Адамовіч, У Калеснік. Рэц.: Л я в о н ц ь е ў В. Кнігапіс // ЛіМ. 1977. 2 снеж.; М е д у н и ц я М. Звіряча суть фашизму // Друг читача. 1978. 26 січ.

Світанок, побачений здаля: Повісті та оповідання / Пер. М. Львович. К., 1983. Рэц.: К о в а л ь о в а О. Адекватність відтворення // Прапор. 1984. № 10.

Лазунок; Дівчинонька чорноброва: [Апавяданні] / Пер. О. Кундзіч // Білоруські оповідання. К., 1949; Світанок над Заболоттям: Повість / Пер. Ю. Назаренко, І. Дзейко // Вітчизна. 1951. № 9. Рэц.: В е р б и ц ь к и й І. В щасливій сім'і народів-братів // Зоря Полтавщини. 1952. 24 вер.; Д о р о ш е н к о И. «В Заболотье светает» // Львов. правда. 1952. 27 апр.; Е с а к о в А. «В Заболотті світає» // Жовтень. 1952. № 6; І л ь ч е н к о Н. // Рад. Волинь. 1951. 25 лист.; К р а в ч е н к о Е. Хвилююча повість//Колг. село. 1952. 16 трав.; К р и ж а н і в с ь к и й Г. Світанок нового життя // Рад. Донеччина. 1952. 5 вер.; Л у з а п Т. // Черв. Запоріжжя. 1952. 2 вер.; М е г е л и к Д. Світанок над Заболоттям // Черв. прапор. 1952. 12 січ.; М е л ь н и к О. Жива розповідь сучасника // Прикарп. правда. 1952. 26 квіт.; Н а з а р е н к о Ю. Щастя дружби // Літ. газ. 1951. 11 жовт.; Н о с е н к о О. Щасливий ранок Заболоття // Рад. Волинь. 1952. 10 черв.; П і н ч у к С. Світанок нового життя // Вільне життя. 1952. 15 черв.; С а д о в с ь к и й Ю. Світання нового життя // Літ. газ. 1952. 27 берез.; Х о л о д к о в В. Світанок в білоруському селі // Соц. Харків. 1951. 30 лист.; Ш е в ч е н к о В. Світло в Заболотті // Зоря. 1952. 25 трав.; Три новели: (З циклу «Для справжньоі радості"): «Ой, льонок, льонок мій чистий...»; Дзьоб; Дичка // Жовтень. 1951. № 8; Зозуленька: Оповідання / Пер. Ю. Назаренко // Вітчизна. 1952. № 7; Липка і кленок: [Апавяданне] / Пер. Б. Чайковський // Барвінок. 1953. № 1; Дичка: [Апавяданне] / Пер. С. Литвин // Там жа. 1953. № 11; На нашому полі, полі колгоспному: Нарис // Жовтень. 1954. № 9; В сім'і: (Розповідь мого однолітка) / Пер. В. Козаченко // Вітчизна. 1955. № 8; Дівчинонька чорноброва; Ревність: Оповідання / Пер. В. Козаченко // Дніпро. 1955. № 3; На Бистрянці: Повість // Жовтень. 1955. № 3, 4; У щирих друзів: Із польского щоденника / Пер. П. Ящук // Там жа. 1956. № 5; Галя / Пер. Я. Майстренко // Білоруські оповідання. К., 1957; Ій ми не скажемо: Новела // Україна. 1957. № 11; Треба поіхати...: (Оповідання) // Там жа. 1957. № 19; Розчарування: Повість / Пер. В. Колодій // Жовтень. 1959. № 10; І я люблю... // Там жа. 1960. № 11; Ми ще, друже, походимо! // Літ. Укр. 1963. 22 берез.; Пісня боротьби // Тавлай В. Поезіі. К., 1964; Ромашкові розсипи: Новели // Жовтень. 1964. № 9; Опівночі: (Оповідання) / Пер. Г. Вігурська // Сузір'я. К., 1967. Вип. 1; Мати: [Апавяданне] // Закарп. правда. 1969. 2 берез.; Дивлячись у чисті очі // Весняні обріі. К., 1971; Опівночі: Оповідання / Пер. Г. Вігурська // Соц. Харків. 1972. 13 серп.; Культура і душа: У вінок Максимові Рильському: (До 80-річчя від дня народження) // Поезія-75. К., 1975; Я — з вогняного села: Розділи з книги // Жовтень. 1975. № 3, 4 / Сааўт. А. Адамовіч, У. Калеснік. Рэц.: К р а с н о д е м с ь к и й В. Свідчить людська пам'ять // Рад. Буковина. 1976. 24 січ.; Гуртове / Пер. М. Львович // Билоруське радянське оповідання. К., 1979; Тричі про самоту; Туга: Оповідання / Пер. М. Львович // Прапор. 1979. № 12; Косю, мій косю: Новела / Пер. Б. Харчук // Сіл. вісті. 1981. 16 серп.; Чудовий син милоі України // Творчий світ письменника. К., 1982; Знову перший сніг; У рідний дім; Цвіте черешня: [Апавяданні] / Пер. М. Львович // Прапор. 1982. № 4; Що любить і цінуе народ: [Інтэрв'ю] // Культура і життя. 1982. 28 берез.; Пізній вогник; Проза; У рідному Приніманні; Над морем; Під землею; Звідки поезія; Тільки б на здоров'я; Служіння: [Апавяданні] / Пер. Д. Головко // Сузір'я. К., 1983. Вип. 19; Пісня: Оповідання / Пер. М. Львович // Прапор. 1985. № 4.

На фінскую мову. Lena ja pieni Vaahtera: Kertomuksia / Suom. L. Petersens. Petroskoj, 1957.

На французскую мову. Recits / Trad. N. Bruni. M., 1955. (Collection nouvelle soviétique).

Ils etaient vingt / Trad. S. Batoura // Nouvelles d'auteurs biélorusses. Mn., 1977; Ils etaient vingt // Antologie de nouvelles biélorusses. Québec, 1983.

На чувашскую мову. Бабашка: [Апавяданне] / Н. Ильбек кусарна // Белорусси калавесем. Шупашкар, 1955; Курак дине пахар: Апавяданне] / А. Малов кусарна // Тарна сассилле дерем-шывам. Шупашкар, 1985.

На чэшскую мову. V Zaboloti svitá / Přel. V. Smrž. Praha, 1953.

Ptáci a hnizda: Kniha jednono mládi / Přel W. Zidlický. Praha, 1976; Praha, 1977.

Posledni setkani / Přel. V. Židlický. Praha, 1983. Рэц.: A c h o v a I. Ctyři beloruske prózy // Rude právo. 1984. 13 unor.

Galja / Přel. z ruš. // Čteni o Sovětskem Svasu. 1954. Č. 8; Subordinacja / Přel. M. K. // Svet Socializmu. 1955. Č. 39; Tri kamaratky // Svet socializmu. 1961. Č. 51.

На эстонскую мову. Roheline kool / Tlk. V. Veber. Tallinn, 1955.

Vaese lapse leib / Tlk. O. Jõgi. Tallinn, 1961.

Viimne kohtumine / Tlk. O. Jõgi. Tallinn, 1961.

Ema / Tlk. S. Palu // Kommunismi Lipp. 1958. 8. Märts; Narva Tööline. 1958. 21, 23. Aug.; Talle me ei ütle; Ema / Tlk. S. Palu // Rahva Hääl. 1958. 20. Märts; Subordinatsioon / Tlk. H. Aaremäe // Rahva

Hääl. 1958. 12. Okt.; Ta elab... / Tlk. V. Jürgen // Kommunismi Lipp. 1959. 24. Jaan.; Rahva Hääl. 1959. 4. Jaan.; Kolm korda üksindusest / Tlk. D. Vaarandi // Nóuk Naine. 1974. Nr 3.

На Югаславіі мовы. Неђето joj peru... Побјеgа Мајkа / Прев. О. Бpajruh // НИН. 1958. N 378; Он живи... // НИН. 1958. N 450; On živi / Prev. M. S [Svajcer] // Pomurski vestnik. 1960. 4. 02.

1.6.

На сонечных сцежках: Творчасць маладых. Мн., 1950 / Рэд.

Чэхаў А. Выбр. тв. Мн., 1954 / Рэд.

Міцкевіч А. Выбр. тв. Мн., 1955 / Скл.

Галавач П. Зб. тв.: У 3 т. Мн., 1958 / Рэд.

Ад Буга да Одры: Апавяданні польскіх пісьменнікаў. Мн., 1969 / Рэд. пер. Рэц.: Казбярук У. У вянок дружбы // ЛіМ. 1969. 30 снеж.

Сухамлінскі В. Блакітныя жураўлі: Апавяданні і казкі. Мн., 1971 / Рэд.

Горад мільённы і мы: Паэзія чырвонай Лодзі. Мн., 1972 / Скл., рэд., аўт. камент.

Хрусцялеўскі Т. На слядах майго дома: Вершы. Мн., 1977 / Скл.

Прус Б. Грахі маленства: Апавяданні. Мн., 1981 / Скл.

Міско Я. Маё маўклівае сэрца: З літ. спадчыны. Мн., 1983 / Скл., рэд., аўтар камент.

Крамко Я. Звяры таксама плачуць: Апавяданні. Мн., 1985 / Рэд.

Бачыла А. Зб. тв.: У 3 т. Мн., 1987 / Рэдкал.

Караткевіч У. У. Зб. тв.: У 8 т. Т. 6. Мн., 1990 / Рэд.

2.1.

На беларускай мове. Ватацы Н. Янка Брыль: Бібліягр. памятка чытача. Мн., 1957. (Пісьменнікі БССР).

Янка Брыль: Да 50-годдзя з дня нараджэння. Мн., 1967. (Дад. да «Новых кніг БССР». 1967. № 5).

Янка Брыль: Да 60-годдзя з дня нараджэння: Метадыч. і бібліягр. матэрыялы. Мн., 1977. (Дад. да «Новых кніг БССР». 1977. № 4).

Смыкава І. Янка Брыль // Смыкава І. Беларускія пісьменнікі-лаўрэаты: (1941—1970 гг.). Мн., 1973.

2.2.

На беларускай мове. Ааяхновіч Р. Янка Брыль у школе: (Дап. для настаўніка). Мн., 1979.

Гусева Л. Янка Брыль — мастак. Мн., 1968. Рэц.: Канэ Ю. Каб думка спела ў аналізе // ЛіМ. 1969. 28 лют.

Калеснік У. Янка Брыль: Нарыс жыцця і творчасці. Мн., 1990. (Нар. пісьменнікі БССР).

Канэ Ю. Як паветра і хлеб: Жыццёвы і творчы шлях Я. Брыля. Мн., 1988.

Майхровіч С. Янка Брыль: Жыццё і творчасць. Мн., 1961.

Трыпуціна Т. Аналіз слова- і фразаўжывання ў мастацкім тэксце: (З нарыса пра мову Я. Брыля). Вучэб. дап. Мн., 1984. Рэц.: Бліна ва Э., Мішчанчук М. З думкай пра высокі абавязак // Наст. газ. 1984. 24 ліст.

Янка Брыль: Наглядны вучэбны дапаможнік па бел. літаратуры. Мн., 1971.

Янка Брыль: [Фотаальбом] / Аўт. тэксту А. Вялюгін. Мн., 1987.

На рускай мове Гусева Л. Янка Брыль — художник: Автореф. дис. ... канд. филол. н. Мн., 1966.

Канэ Ю. Янка Брыль: Критико-биогр. очерк. М., 1964. Рэц.: Гіль М. Добрая заклапочанасць даследчыка // ЛіМ. 1964. 9 кастр.

Рачевский С. Конструкции неполноты в языке произведений народного писателя БССР Янки Брыля: Автореф. дис. ... канд. филол. н. Мн., 1987.

Трипутина Т. Анализ языка произведений Я. Брыля и русского их перевода: Автореф. дис. ... канд. филол. н. Мн., 1977.

2.3.

На англійскай мове. Adamovich A. Remember Where Your People Are: Foreword / Transl. H. Smith // Bryl J. First Snow: Selected Stories. M., 1981; M. R. [Rusinek M.] Polish Literature in the World // Polish Literature [Warszawa]. 1973. № 1/2.

На балгарскай мове. Владимиров С. Ловец на мигове // Брил Я. Витражи. София, 1977; Вълчев Г. Янка Брил // Вълчев Г. Приобщения. София, 1971.

На беларускай мове. Абмеркаванне рамана // ЛіМ. 1964. 7 лют.; Адамовіч А. Апавяданні 1955 года // Там жа. 1956. 7 студз.; Яго ж. Беларускі раман. Мн., 1961. С. 262—264, 272—273; Яго ж. Культура творчасці. Мн., 1959. С. 180—188, 196—197, 219—220; Яго ж. Літаратура, мы і час. Мн., 1979. С. 27—28, 107—112, 141—142, 277—281; Яго ж. Літаратура ў святле параўнальнага вывучэння // ЛіМ. 1978. 14 ліп.; Яго ж. Пачуццё — забарона // Вобраз-83. Мн., 1983; Яго ж. Праз гады і творы // Брыль Я. Зб. тв.: У 5 т. Мн., 1979. Т. 1; Яго ж. Рэвалюцыі і народу абавязаныя // ЛіМ. 1977. 4 ліст.; Яго ж. Свет далёкі і блізкі // Адамовіч А. Здалёк і зблізку. Мн., 1976; Яго ж. Станаўленне таленту // Беларуская літаратура. Мн., 1961. Вып. 4; Яго ж. Янка Брыль // Брыль Я. Выбраныя апавяданні. Мн., 1959; Яго ж. Янка Брыль // Гісторыя беларускай савецкай літаратуры: У 2 т. Мн., 1966. Т. 2; Александровіч С. Беларуская проза на рускай мове // Полымя. 1954. № 12; Яго ж. Шчодрае сэрца // Александровіч С. Кнігі і людзі. Мн., 1976; Аляхновіч Р. Па праву любасці да Чалавека // Звязда. 1982. 19 кастр.; Яго ж. Патрыятычнае і інтэрнацыянальнае выхаванне школьнікаў у працэсе вывучэння твораў Янкі Брыля // Асаблівасці развіцця літаратурнага працэсу ў Беларусі на сучасным этапе. Мн., 1979; Яго ж. Праз сэрца і розум: Творчасць Я. Брыля ў 10-м кл. Метад. парады // Наст. газ. 1971. 22 вер.; Яго ж. Талент шчодры, чалавечны // Нар. асвета. 1977. № 8; Андраюк С. Жыццё. Літаратура. Героі. Мн., 1973. С. 40—44, 94—109; Яго ж. «Самім сабою быць...» // Андраюк С. Жыць чалавекам. Мн., 1983; Яго ж. Талент шчыры, чалавечны // Брыль Я. Адзін дзень. Мн., 1968; Яго ж. Традыцыі і сучаснасць. Мн., 1981. С. 92, 98—100, 110—111, 117—119, 207—217; Яго ж. Шчодры талент // Вяч. Мінск. 1977. 4 жн.; Аніськовіч У. Высокая і адказная місія літаратуры // ЛіМ. 1981. 25 вер.; Яго ж. Курс на маштабнасць і глыбіню // Там жа. 1980. 12 снеж.; Яго ж. На шляху да сталасці // Там жа. 1979. 9 лют.; Арочка М. Балючая памяць зямлі // Полымя. 1984. № 7; Асіноўскі А. Запрашэнне да падарожжа... // ЛіМ. 1969. 28 лют.; Багдановіч М., Саламевіч І. Шчыры субяседнік // Там жа. 1963. 5 снеж.; Барсток М. Калгасная тэматыка ў пасляваеннай беларускай літаратуры. Мн., 1954. С. 27—30; Яго ж. Тыповасць вобраза // ЛіМ. 1954. 21 жн.; Бачыла А. Ёсць на што азірнуцца // Бачыла А. Крыло неспакою. Мн., 1985; Белакоз М. Цікавая знаходка // Наст. газ. 1982. 7 жн.; Беларуская літаратура: Дзень сённяшні. Мн., 1980. С. 220—221, 305—308; Беларуская літаратура і праблемы сучаснасці. Мн., 1978. С. 128—134; Беларуская савецкая проза: Апавяданне і нарыс. Мн., 1971. С. 109—110, 121—122, 129—130, 135—137, 139—142, 162—163, 177—178, 301—306, 319—320; Беларуская савецкая проза: Раман і аповесць. Мн., 1971. С. 257—261, 292, 316—317; Берасцейскі У. Шляхам саракагоддзя // ЛіМ. 1984. 30 сак.; Бондарава Е. Сацыялістычны рэалізм — аснова савецкай літаратуры і мастацтва // Полымя. 1953. № 11; Броўка П. За новы творчы ўздым беларускай савецкай літаратуры // Там жа. 1952. № 5; Яго ж. Літаратура і жыццё: [Даклад] // Там жа. 1954. № 10; Бугаёў Д. Пра сучасную прозу: (Суб'ектыўныя нататкі); Пісьменніцкая крытыка // Бугаёў Д. Чалавечнасць. Мн., 1985; Яго ж. Шматфарбны паэтычны свет // Бугаёў Д. Шматграннасць. Мн., 1970; Бур'ян Б. Вернасць тэме // ЛіМ. 1956. 20 кастр.; Яго ж. Песня каханню // Там жа. 1953. 23 мая; Яго ж. Таленавітыя эцюды // Там жа. 1954. 10 ліп.; Яго ж. Талент абавязвае // Там жа. 1955. 15 кастр.; Яго ж. Хораша ў нас! // Там жа. 1951. 20 студз.; Валкавец П. Вывучэнне аповесці Янкі Брыля «Сірочы хлеб» // Нар. асвета. 1980. № 5; Вітка В. Вялікая і ўдзячная тэма // ЛіМ. 1950. 4 сак.; Яго ж. Даследуецца чалавек // Вітка В. Урокі. Мн., 1982; Яго ж. Запаветная лабараторыя пісьменніка // Полымя. 1971. № 2; Вылчаў Г.

Чатыры эцюды пра беларускі раман / Пер. з балг. Н. Гілевіч // Там жа. 1965. № 1; Вялюгін А. Пісьмо на Волгу // Вялюгін А. Выбр. тв.: У 2 т. Мн., 1973. Т. 2; Вярыга А. Янка Брыль — учора і сёння... // ЛіМ. 1985. 22 ліст.; Гапава В. Зменлівае і спрадвечнае. Мн., 1975. С. 54—64; Гардзіцкі А. Пра майстэрства дэталі. Мн., 1969. С. 48—62; Яго ж. У кожнага «свае» Цімкавічы // Гардзіцкі А. Дыялогі. Мн., 1968; Герцовіч Я. Герой і сучаснасць. Мн., 1963. С. 52—58, 215—238; Яго ж. Дзеля сапраўднай радасці // ЛіМ. 1960. 25 кастр.; Яго ж. Індывідуальная своеасаблівасць пісьменніка // Там жа. 1955. 19 лют.; Яго ж. Літаратура і жыццё народа. Мн., 1960. С. 92—93, 129—131; Яго ж. Любоў і нянавісць // ЛіМ. 1959. 19 жн.; Яго ж. Партрэт сучасніка // Полымя. 1953. № 9; Яго ж. Разведка новага // Там жа. 1959. № 2; Яго ж. Школа, сям'я, праца ў творах для дзяцей // Там жа. 1956. № 2; Гілевіч Н. Аб адным моўным прыёме Янкі Брыля: (Замена назваў у кантэксце) // Веснік БДУ. Сер. 4. 1979. № 3; Гніламёдаў У. Як само жыццё. Мн., 1980. С. 49—50; Голубева Л. Пра дзяцей і для дзяцей // Полымя. 1970. № 4; Губарэвіч К. Тэмы і іх вырашэнне // ЛіМ. 1949. 13 жн.; Гурэвіч Э. Беларуская дзіцячая літаратура (1917—1967). Мн., 1970. С. 204—205, 208—212; Яго ж. Янка Брыль // Гісторыя беларускай савецкай літаратуры. Мн., 1982. Ч. 2; Яго ж. Янка Брыль // Стыль пісьменніка. Мн., 1974; Гусак С. Пафас праўды. Мн., 1973. С. 60—68; Гусева Л. Аб стылі лірычнай прозы // Нар. асвета. 1978. № 2; Яго ж. Аповесці Янкі Брыля: Праблемы майстэрства // Весці АН БССР. Сер. грамад. н. 1965. № 1; Яго ж. Праз лірычную прызму // Маладосць. 1965. № 7; Яго ж. Прыгажосць працоўнага чалавека // Нар. асвета. 1965. № 1; Далідовіч Г. Сапраўднасць пачуццяў і паэзіі // ЛіМ. 1977. 5 жн.; Дашчынскі І. Кніга прымушае думаць // Там жа. 1963. 20 снеж.; Дзюбайла П. Адзінства і разнастайнасць // Полымя. 1973. № 1; Яго ж. Праблемы стылю ў сучаснай беларускай прозе. Мн., 1973. С. 131—141; Яго ж. Праўда характару // Дзюбайла П., Жураўлёў В., Луфераў М. Праблемы сучаснай беларускай прозы. Мн., 1967; Дзюбайла П. У вялікай дарозе. Мн., 1981. С. 45—48; Яго ж. Усімі фарбамі жыцця // Полымя. 1964. № 4; Есакоў А. Таленавітыя творы беларускай літаратуры // Калг. праўда. 1951. 20 сак.; Жук А. З вераю ў чалавека // Звязда. 1977. 4 жн.; Жуковіч В. Святло шчырай душы // ЛіМ. 1980. 13 лют.; Жураўлёў В. Пра вайну пасля вайны // Полымя. 1969. № 10; Яго ж. Сюжэт і рэчаіснасць // Дзюбайла П., Жураўлёў В., Луфераў М. Праблемы сучаснай беларускай прозы. Мн., 1967; Івашын В. Да вышынь рэалізму. Мн., 1983. С. 207—208; Каваленка В. Абавязак перад часам // На высокай хвалі. Мн., 1968; Яго ж. Дзе душа падарожніка? // Каваленка В. Жывое аблічча дзён. Мн., 1979; Яго ж. З пазіцый сучаснасці: Агульны працэс літ. развіцця. Мн., 1975. С. 63—64; 2 выд. Мн., 1982. С. 62—64; Яго ж. Людзі і радзіма // Каваленка В. Давер. Мн., 1967; Яго ж. Міфа-паэтычныя матывы ў беларускай літаратуры. Мн., 1981. С. 287—291; Яго ж. Прага духоўнасці. Мн., 1975. С. 133—136; Яго ж. У далечы жыццёвых гарызонтаў // Полымя. 1973. № 6; Яго ж. Усёй шчодрасцю таленту: Да 60-годдзя з дня нарадж. Я. Брыля // Маг. праўда. 1977. 5 жн.; Кавалёва Н. Таямніцы роднага слова // Полымя. 1981. № 1; Кавалёў П. XIX з'езд КПСС і задачы беларускай савецкай літаратуры // Там жа. 1953. № 8; Яго ж. Прадстаўнік маладой беларускай прозы // Мін. праўда. 1952. 21 сак.; Казека Я. Вачыма друга // ЛіМ. 1956. 7 крас.; Казлова В. Тэма ўласніцтва ў ранніх апавяданнях Янкі Брыля // Веснік БДУ. Сер. 4. 1974. № 3; Яго ж. Янка Брыль // Гісторыя беларускай савецкай літаратуры. 1941—1980. Мн., 1983; Яго ж. Янка Брыль аб днях векапомных // Веснік БДУ. Сер. 4. 1975. № 3; Калеснік У. Барвы таленту // Брыль Я. Зб. тв.: У 4 т. Мн., 1967. Т. 1; Яго ж. Здымак у жыцце // Калеснік У. Зорны спеў. Мн., 1975; Яго ж. Маю шчасце ведаць яго // ЛіМ. 1963. 22 лют.; Яго ж. Перад першай старонкай // Полымя. 1968. № 10; Канаш В. Цяпло сонечных промняў // Наст. газ. 1977. 3 жн. Канэ Ю. Урокі духоўнасці // Канэ Ю. Плынь. Мн., 1983; Карпаў У. Вераснёвая рунь // Карпаў У. Крылаты ўзлёт. Мн., 1966; Яго ж. Занядбаны жанр // ЛіМ. 1950. 7 студз.; Яго ж. Проза 1949 года // Полымя. 1950. № 3; Клешчанка В. Апавяданне і нарыс у часопісе // ЛіМ. 1950. 7 кастр.; Клімашэўская І. Пісьменнік і яго героі // Там жа. 1953. 12 снеж.; Клышка А. Размова па шчырасці // Там жа. 1954. 23 кастр.; Коўскі М. Тры яркія ўражанні // Там жа. 1964. 1 снеж.; Крапіва К. Замест прадмовы // Брыль Я. Апавяданні. Мн., 1946; Краўчанка У. Апавяданне — надзённа неабходны жанр літаратуры // ЛіМ. 1951. 10 лют.; Яго ж. Клапаціцца аб дзіцячай літаратуры // Наст. газ. 1958. 28 лют.; Кудравец А. І сонечнае цяпло, і радасць // Полымя. 1977. № 8; Кудраўцаў І. Арляняты // ЛіМ. 1952. 2 лют.; Яго ж. Маладыя таленты // Мін. праўда. 1951. 2 лют.; Яго ж. Статычнасць і схематызм // ЛіМ. 1947. 2 жн.; Куляшоў Ф. Аб патрабавальнасці // Куляшоў Ф. Эцюды аб прозе. Мн., 1964; Кучар А. Творчасць Янкі Брыля // Кучар А. Аб мастацкай прозе. Мн., 1961; Яго ж. Яркія старонкі сучаснасці // Маладосць. 1960. № 9; Лебедзеў У. Назіранні над рамантычным каларытам аповесцей Янкі Брыля // Беларуская літаратура. Мн., 1984. Вып. 12; Лецка Я. Выхаваўчая роля літаратуры. Мн., 1980. С. 95—99; Лойка А. Дзеля сапраўднай радасці // ЛіМ. 1980. 16 мая; Луфераў М. Канфлікты і жыццё // Дзюбайла П., Жураўлёў В., Луфераў М. Праблемы сучаснай беларускай прозы. Мн., 1967; Лынькоў М. Беларуская савецкая проза за 1947 год // ЛіМ. 1948. 28 лют.; Лынькоў М. [Лісты] // Лынькоў М. Зб. тв.: У 8 т. Мн., 1985. Т. 8; Яго ж. Таленавіты пісьменнік // Зб. тв.: У 8 т. Мн., 1984. Т. 6; Лысенка А. Сучасны беларускі нарыс. Мн., 1978. С. 162—187; Лявонава П. Вывучэнне твораў пра Вялікую Айчынную вайну // Нар. асвета. 1979. № 3; Ляшук В. Далучэнне да чалавечнасці і гераізму: Урокі па апавяданні Я. Брыля «Маці» // Наст. газ. 1985. 30 сак.; Яго ж. Каб харашэць душой: (Цыкл апавяданняў Янкі Брыля «Шчасце маленства») // Ляшук В. Урокі пазакласнага чытання. Мн., 1984; Майхровіч С. Аб мастацкім майстэрстве Янкі Брыля // Нар. асвета. 1960. № 5; Макарэвіч А. Аналіз і дэкларацыйнасць // ЛіМ. 1962. 18 мая; Малажай Г. Слова ў кантэксце // Слова, фразеалагізм і кантэкст. Мн., 1979; Мальдзіс А. Балючая памяць Беларусі // ЛіМ. 1979. 18 мая; Мартынава Э. Мастацкая дэталь у літаратурным творы. Мн., 1977. С. 9—13; Марціновіч А. Думкі пра нарыс // Полымя. 1956. № 12; Яго ж. Па праву любасці да чалавека // Бярозка. 1982. № 1; Яго ж. Талент шчодры, шматгранны // Мін. праўда. 1977. 3 жн.; Матрунёнак А. Псіхалагічны аналіз у сучасным беларускім рамане. Мн., 1972. С. 95—149; Матукоўскі М. Ад зямлі, ад працы, ад жыцця // Маладосць. 1977. № 7; Міско Я. Шчодрасць таленту: Да 50-годдзя з дня нарадж. Я. Брыля //. Голас Радзімы. 1967. № 32; Міська П. Гнеўная праўда і памяць Беларусі // На стрыжні часу. Мн., 1978; Мушынскі М. Беларуская крытыка і літаратуразнаўства. Мн., 1985. С. 54, 186—187; Мыслівец В. Паэтычная родная проза // ЛіМ. 1963. 27 снеж.; Навумовіч У. Талент яркі, непаўторны // Чырв. змена. 1977. 4 жн.; Нагнібяда М. Поўны наперад // ЛіМ. 1967. 4 жн.; Налівайка А. Жывыя, праўдзівыя вобразы // Нар. асвета. 1964. № 5; Яго ж. Янка Брыль // Налівайка А. Беларуская савецкая літаратура. Мн., 1979; Нікановіч Б. Вывучэнне творчай гісторыі мастацкага твора на ўроках беларускай літаратуры // Аналіз мастацкага твора ў школе. Мн., 1976; Новае Залессе; Праўда жыцця; Прачытаўшы аповесць: Чытачы пра аповесць Я. Брыля «У Забалоцці днее» // ЛіМ. 1952. 7 чэрв.; Нямковіч Н. Парцэляваныя канструкцыі ў творах Янкі Брыля // Слова і фразеалагізм у кантэксце. Мн., 1981; Няронская А. Узаемадзеянне нацыянальных літаратур у жанры лірычнай прозы // Беларуская мова і літаратура ў ВНУ. Брэст, 1971; Палітыка Д. Беларуская пасляваенная

проза. Мн., 1958. С. 11—13, 21—22; Яго ж. Глыбей раскрываць жыццё // ЛіМ. 1955. 12 сак.; Яго ж. Другая рэдакцыя аповесці // Там жа. 1955. 12 ліст.; Панчанка П. Сапраўдны мастак // Панчанка П. Зб. тв.: У 4 т. Мн., 1983. Т. 4; Паташова А. Творчасць Янкі Брыля ў 10-м класе // Нар. асвета. 1971. № 4; Перкін Н. Абсягі думкі. Мн., 1980. С. 90—91; Яго ж. Адолець сілу інерцыі // ЛіМ. 1974. 22 лют.; Яго ж. Нацыянальнае і інтэрнацыянальнае ў літаратуры: Вопыт тэарэтычнага даследавання. Мн., 1971. С. 169—170; Яго ж. Праблема тыповага ў сучаснай беларускай прозе // Полымя. 1954. № 7; Яго ж. Праўда жыцця і літаратурныя героі // ЛіМ. 1954. 4 снеж.; Пісьменнікі Савецкай Беларусі: Кароткі даведнік. Мн., 1981; Поспехі маладых беларускіх літаратараў // Мін. праўда. 1951. 3 крас.; Пра творчасць Янкі Брыля // ЛіМ. 1979. 27 крас.; Рачэўскі С. Дыялог ў брылёвых мініяцюрах // Словы, фразеалагізм у кантэксце. Мн., 1982; Яго ж. Пра мову народнага пісьменніка Янкі Брыля. 1. Мова твораў Янкі Брыля ў лінгвістычных працах: (Сціслы агляд); 2. Пісьменнікі, літаратуразнаўцы пра мову брылёвай прозы // Слова і фразеалагізм ў кантэксце. Мн., 1983; Яго ж. Пра сінтаксічныя асаблівасці мовы Янкі Брыля // Пытанні лексікалогіі, фразеалогіі, стылістыкі. Мн., 1985; Рубанаў У. Вясёлае срэбра // ЛіМ. 1977. 5 жн.; Салавей Л. Забалоцце і яго лёс // Там жа. 1951. 20 кастр.; Сардыка І. Раман Я. Брыля «Птушкі і гнёзды» ў кантэксце сучаснай антыфашысцкай літаратуры // Асаблівасці развіцця літаратурнага працэсу ў Беларусі на сучасным этапе. Мн., 1979; Сідарэц В. Ад'ектыўныя словазлучэнні з азначальным прыслоўем у прозе Янкі Брыля // Бел. мова і мовазнаўства. 1974. Вып. 2; Яго ж. Ад'ектыўныя словазлучэнні з якасным прыслоўем ў прозе А. І. Буніна і Я. Брыля // Весці АН БССР. Сер. грамад. н. 1974. № 6; Скапа У. З невычэрпных крыніц жыцця // Віцеб. рабочы. 1977. 3 жн.; Скобелеў Э. Карціна маральнага жыцця // ЛіМ. 1984. 3 жн.; Смальянава Л. Добры талент // Зара. 1962. 4 жн.; Смыкоўская В. Па шляху пошукаў і здабыткаў: (Асаблівасці развіцця бел. савецкага рамана аб Вялікай Айчыннай вайне) // Беларуская літаратура. Мн., 1980. Вып. 8; Сталяроў М. Майстэрства даймаць смехам // ЛіМ. 1959. 11 крас.; Стральцова В. Заставацца самім сабой // Там жа. 1983. 16 вер.; Стральцоў М. І пайшоў дарогай росту... // Стральцоў М. Жыццё ў слове. Мн., 1965; Яго ж. Слова з нагоды // Полымя. 1967. № 8; Яго ж. Слова ўдзячнасці; Забыць — небяспечна // Стральцоў М. У полі зроку. Мн., 1976; Сцяцко П. Стылістычнае выкарыстанне германізмаў у рамане Я. Брыля «Птушкі і гнёзды» // Зборнік навуковых прац. [МПІ]. Мн., 1973. Т. 5. Філалогія. Вып. 1; Сямёнава А. Харaство зямлі і неба // Полымя. 1981. № 4; Танк М. Здабыткі беларускай культуры // ЛіМ. 1983. 7 студз.; Таўлай В. Янка Брыль // Таўлай В. Творы. Мн., 1961; Томка У. Пісьменнік і чалавек // Наст. газ. 1977. 3 жн.; Трыпуціна Т. Брылёўскія змены фразеалагізмаў // Слова і фразеалагізм у кантэксце. Мн., 1981; Яго ж. З тэксталагічнага аналізу; Слова і дэталь у брылёвым тэксце // Слова, фразеалагізм і кантэкст. Мн., 1979; Яго ж. Параўнанне ў брылёвых пейзажных замалёўках // Слова, фразеалагізм, словазлучэнне. Мн., 1984; Яго ж. Пошукі слова — дзеля кантэксту, яго ўдасканалення // Слова і фразеалагізм у кантэксце. Мн., 1983; Яго ж. Пра напісанае «чыстай рукой, чыстым сэрцам» // Слова, фразеалагізм у кантэксце. Мн., 1982; Яго ж. Фразеалагічная намінацыя ў перакладзе // Праблемы перакладу фразеалагізмаў. Філалогія: Зборнік навук. прац. Мн., 1974; Тычына М. Вялікія клопаты малой прозы // Полымя. 1979. № 6; Яго ж. Паглыбленне гістарызму ў сучаснай беларускай прозе // Жураўлёў В., Тычына М. Магчымасці рэалізму. Мн., 1982; Яго ж. Свет — наш дом // Полымя. 1983. № 9; Яго ж. Свята смеху ў Ніжніх Байдунах // Тычына М. Змена квадры. Мн., 1983; Яго ж. У пошуках новага зроку // ЛіМ. 1979. 16 лют.; Урбановіч У. Янка Брыль; Вечар па абмеркаванні кнігі Янкі Брыля «У Забалоцці днее» з удзелам аўтара // Урбановіч У. Па дарагіх мясцінах. Мн., 1964; Хадкевіч Т. Праўда жыцця // ЛіМ. 1954. 14 жн.; Хромчанка К. За шчасце зямное. Мн., 1966. С. 78—81; Чыгрын І. Проза «Маладняка». Мн., 1985. С. 64—67; Шарахоўскі Я. Лірычна, шчыра і мужна // Літаратура нашых дзён. Мн., 1963; Яго ж. Майстэрства апавядання // ЛіМ. 1954. 30 кастр.; Шаруцька І. Перакладчык — Янка Брыль // Там жа. 1982. 26 ліст.; Шкраба Р. Дэталь і характар // Полымя. 1963. № 8; Яго ж. Кнігу прачытаў крытык // Там жа. 1961. № 4; Яго ж. Сваё, запаветнае // Шкраба Р. Характар, стыль, дэталь. Мн., 1965; Яго ж. Скарбы. Мн., 1973. С. 158—166; Яго ж. Чалавек і народ // На стрыжні часу. Мн., 1973; Шлег Л. Званы спаленых вёсак // Мастацтва Бел. 1984. № 7; Шупенька Г. Кніга, вартая многіх тамоў // ЛіМ. 1982. 22 кастр.; Яго ж. Паэзія прозы // Шупенька Г. Цеплыня чалавечнасці. Мн., 1977; Шчарбатаў Г. Беларуская літаратура і задачы ўздыму сельскай гаспадаркі // Полымя. 1953. № 12; Яго ж. Шматграннасць мастацкага вобраза // ЛіМ 1955. 26 сак.; Юрэвіч У. Адысея пакут і змагання; Як сонца, вечная паэзія // Абрысы. Мн., 1976. С. 95—134, 338—347; Яго ж. Зачараваны жыццём: Да 60-годдзя Я. Брыля // Беларусь. 1977. № 8; Яго ж. Лірычнае шматгалоссе рамана; Ад факта да вобраза: Майстэрства пісьменніцкай публіцыстыкі // Юрэвіч У. Шматгалоссе жыцця. Мн., 1965; Яго ж. Слова і вобраз: Назіранні над мовай мастацкага твора. Мн., 1961. С. 15—22; «Я — з вогненнай вёскі» // Ніва. 1979. 25 сак.; Якімовіч А. Аб творах для юных чытачоў // ЛіМ. 1951. 12 мая; Янка Брыль // Брыль Я. І смех і бяда. Мн., 1958; Янка Брыль // Хрэстаматыя па беларускай дзіцячай літаратуры. Мн., 1966; Янка Брыль расказвае // ЛіМ. 1974. 22 ліст.; Янкоўскі Ф. Да праблемы нармалізацыі літаратурнай мовы // Філалогія. Мн., 1974; Яго ж. Ідзе смела, хораша, сумленна // ЛіМ. 1977. 5 жн.; Янку Брылю — 50 // Там жа. 1967. 4 жн.; Янку Брылю — 60 // Там жа. 1977. 5 жн.; Ярош М. Сучасная беларуская проза // Беларуская літаратура: Даследаванні. Мн., 1961. Вып. 4; Яскевіч А. Ад слова да вобраза // ЛіМ. 1958. 2 жн.; Яго ж. Аспекты вобразнай структуры // Жураўлёў В., Шпакоўскі І., Яскевіч А. Пытанні паэтыкі. Мн., 1974; Яго ж. На шляху росту і сталасці // Шляхі развіцця беларускай савецкай прозы. Мн., 1972; Яго ж. Прамяністы поўдзень // Звязда. 1967. 4 жн.; Яго ж. У свеце мастацкага твора. Мн., 1977. С. 184—185.

На кітайскай мове. Энцыклапедычны слоўнік савецкай літаратуры. Пекін, 1984. С. 37.

На латышскай мове. Vanags J. Par draudzibu // Apvarsnaplasums. Rīgā, 1982.

На нямецкай мове. Adamowitsch A. Janka Bryl // Sowjetliteratur. 1977. H. 8; Adamowitsch A. Nachwort // Vögel und Nester. Berlin, 1968; [Neureiter F.] Janka Bryl // Weißrussische Antologie. München, 1983; Randow N. Über die Autoren // Störche über den Sümpfen. Berlin, 1971; Ullrich O. «Ja z vochnennaj vioski» — ein bemerkenswertes Werk der sowjetischen dokumentarischen Prosa der 70-er Jahre: Zum 65. Geburtstag Janka Bryl's // Sowjetische Literatur der Gegenwart. Halle (Saale), 1983.

На польскай мове. Adamski J. Po drogach Białorusi // Życie Literackie. 1976. Nr 41; Bagnetem i piórem za naszą i waszą wolność // Trybuna Ludu. 1969. 6 wrześ.; Barszczewski A. Janka Bryl // Lit. na Świecie. 1971. Nr 7; Budzyński A. // Kultura. 1970. Nr 41; (Czes). [Stankiewicz Cz.] // Dz. Bałtycki. 1969. Nr 210; (f n.) [Nieuważny F.] Janka Bryl // Nowe Książki. 1969. Nr 21; Huszcza J. «Gwoli historycznej prawdy...» // Huszcza J. Opowieści w czarnych ramkach Łódź, 1979; Huszcza J. Mińsk — Nowogródek — Wilno // Choćbyś widział Etnę pałającą. Łódź, 1973; Huszcza J. Od tłumaczy // Bryl J. Bajdy dolne. Łódź, 1979; Janka Bryl // Moje niedźwiedzie i inne opowiadania białoruskie. Łódź, 1974; Janka Bryl. Sylwetki // Nowe Książki. 1969. Nr 21; K. N. [Nowakowska K.] Wywiady // Przyjaźń. 1957. Nr 48; Kazimierczuk B. // Kierunki. 1972. Nr 28; Kochanowski A. Wędrówki polskiej literatury po

świecie // Nurt. 1974. Nr 7; Kononowicz M. Janka Bryl // Słowo Powszechne. 1972. Nr 292; Kuprijanowa N. // Lit. Radz. 1971. Nr 12; L A S. Polska na Białorusi // Życie Lit. 1977. Nr 11; Lubosz B. // Poglądy. 1972. Nr 15; M. Ł. [Łesiów M.] Za Bugiem // Kamena. 1972. Nr 11; Nieuważny F. // Nowe Książki. 1972. Nr 10; Pietrzak-72 // Kierunki. 1972. Nr 49; Pleśniarowicz J. // Widnokrąg. 1973. Nr 27; Polsakiewicz Z. Wywiady // Nowy Tor. 1955. Nr 39; Polski Medal dla białoruskiego poety // Trybuna Ludu. 1983. 11 stycz.; Portrety pisarzy // Przyjaźń. 1984. Nr 12; Proza Janki Bryla // Życie Lit. 1966. Nr 7; Raczek T. Od Mickiewicza do Bryla: Korespondencja z Mińska // Rzeczpospolita. 1982. Nr 116; Rudczyk W. Polscy przyjaciele J. Bryla // Kontrasty. 1971. Nr 3; Rudczyk W. Polska miłość Janki Bryla // Kontrasty. 1972. Nr 4; Sakowiczowa J. // Głos Robotniczy. 1972. Nr 8; Sobecka A. // Nadodrze. 1976. Nr 11; Strońska A. Na Białorusi // Strońska A. Drogą długą jak Rosja. Warszawa, 1979; Szczawiński J. // Słowo Powszechne. 1973. Nr 94; Święcicki W. // K. P. 1969. Nr 208; Święcicki W. // Wieczór Wybrzeża. 1969. Nr 207; T. K. [Kuczak T.] // Słowo Powszechne. 1970. Nr 248; Trojanowski G. // Żołnierz Wolności. 1957. Nr 277; (W ś) [Sierecki S.] Odznaka «Zasłużonym Ziemi gdańskiej» dla Janki Bryla // Wieczór Wybrzeża. 1969. Nr 207; (Z. Z.) [Żakiewicz Z.] // Litery. 1969. Nr 9; Żakiewicz Z. Janka Bryl // Żakiewicz Z. Ludzie i krajobrazy. Gdańsk, 1970.

На рускай мове. Адамович А. Война и деревня в современной литературе. Мн., 1982. С. 34—42; Яго ж. Да, ничего важнее... // Адамович А. Собр. соч.: В 4 т. Мн., 1983. Т. 4; Яго ж. Лев Толстой и белорусская литература: (Война и человек). Мн., 1978. С. 52—60; Яго ж. Мир далекий и близкий // Адамович А. Горизонты белорусской прозы. М., 1974; Яго ж. Поэтичность прозы // ЛГ. 1961. 6 июля; Яго ж. Психологический портрет литературного героя // Сов. Отчизна. 1955. № 5; Яго ж. Становление жанра: Белорусский роман. М., 1964. С. 281—285, 299—301, 318—320; Яго ж. Через годы и произведения // Адамович А. Собр. соч.: В 4 т. Мн., 1983. Т. 4; Яго ж. Щедрый талант // Брыль Я. Под говор костра. М., 1966; Акудович В. Быть собеседником: Заметки о прозе Янки Брыля // Неман. 1985. № 1; Андреюк С. Человек в мире обстоятельств // Там жа. 1980. № 3; Баруздин С. Янке Брылю — 50 лет // ЛГ. 1967. 2 авг.; Белахова М. Рассказы Янки Брыля // Декада белорусского искусства и литературы в Москве 11—21 февраля 1955. Мн., 1956; Белова Б. Биография одной души... // Марийск. правда. 1982. 19 авг.; Бобкова А. От имени каждого четвертого // Сов. Бел. 1977. 12 мая; Василевский П. «...К жизни надо быть жадным» // Неман. 1977. № 7; Ватаци Н. Всего легче и лучше // Там жа. 1971. № 9; Витка В. Высокое напряжение // Сов. Бел. 1977. 3 авг.; Гаранин Л. На скрижалях истории. Мн., 1985. С. 39—55; Герцович Я. Поговорим об очерке // Неман. 1961. № 3; Гиль М. Рассказ — жанр содержательный // Там жа. 1972. № 10; Гирка И. О лирической прозе в современной советской литературе // Československa rusistyka. 1978. № 3; Гуревич Э. Детская литература Белоруссии: Очерки. М., 1982. С. 89—93, 98—99, 162—163; Яго ж. Янка Брыль // История белорусской советской литературы. Мн., 1977; Гусева Л. Птенцы вылетают из гнезд // Дет. лит. 1967. № 8; Декада белорусского искусства и литературы в Москве 11—21 февраля 1955 года: Сб. материалов. Мн., 1956. С. 362—365; Елисеев В. Дерзновению подобно // Знамя юности. 1968. 13 дек.; Здольников В. В шеренге равных // Там жа. 1969. 1 янв.; Йыги О. Заметки из практики переводчика // Неман. 1970. № 2; Канэ Ю. Детство не кончается: (Янка Брыль) // Детская литература. 1967. М., 1968; Яго ж. Его глазами // Неман. 1960. № 1; Яго ж. Начало пути // Там жа. 1963. № 5; Яго ж. Уроки духовности // Там жа. 1981. № 8; Карабутенко И. Путь к счастью: (О творчестве Я. Брыля) // Выдающиеся произведения литературы 1951 года. М., 1952; Карасев Ю. Колхозная тематика в произведениях белорусских прозаиков // Сов. Бел. 1954. 29 авг.; Карпов В. Проза Янки Брыля // Сов. Отчизна. 1953. № 1; Климашевская И. Поэзия прозы // Сов. Бел. 1967. 4 авг.; Климентенко С. Открывая солнечный мир // Сел. газ. 1966. 7 авг.; Ковалев Д. Не раб и не соперник // Неман. 1970. № 2; Яго ж. Работа вечная огня // Ковалев Д. Наедине с жизнью. М., 1979; Яго ж. Слово о земляках // Сов. Бел. 1947. 2 авг.; Коваленко В. Всей щедростью таланта // Заря. 1977. 3 авг.; Яго ж. Книга одной молодости // Брыль Я. Птицы и гнезда. Мн., 1970; Яго ж. Часовой правды в литературе — документ // Неман. 1979. № 5; Козаченко В. «На дорогах века» // Радуга. 1980. № 3; Колесник В. Крылья художника // Брыль Я. Птицы и гнезда. М., 1968; Яго ж. Слушайте колокол Мира // Заря. 1984. 3 апр.; Колос Г. Соловьиная роща // Сел. газ. 1971. 30 июня; Копченов Н. Колокола памяти // Заря. 1981. 14 авг.; Кудравец А. По праву памяти // Сел. газ. 1982. 20 окт.; Куклас Г. Литература, которой никогда не было // Вопросы детской литературы. 1957 год. М., 1958; Кулешов Ф. О взыскательности // Сов. Отчизна. 1956. № 5; Яго ж. Современная белорусская проза. М., 1970. С. 23—24; Лиокумович Т. Рассказ Л. Н. Толстого «После бала» в переводе Янки Брыля // Тыпалогія славянскіх моў і ўзаемадзеянне славянскіх літаратур. Мн., 1977; Лобан М. Глубже отражать действительность // Сов. Бел. 1954. 25 февр.; Малютина Т. Он услышал голос народа: (К 50-летию со дня рождения Янки Брыля) // Огонек. 1967. № 32; Мартынова Э. Сельский мир и рассказ // Неман. 1982. № 2; Мележ И. Жизненные заботы: Статьи, этюды, интервью. М., 1980. С. 75—77; Миско Я. Людям на счастье // Міско Я. Маё маўклівае сэрца. Мн., 1983; Яго ж. Щедрость таланта: Янке Брылю — 50 лет // Сел. газ. 1967. 4 авг.; Мищенчук Н. Всегда в поиске: (К 60-летию Я. Брыля) // Кн. обозрение. 1977. 5 авг.; Яго ж. Доброта и непримиримость: К 60-летию со дня рождения Я. Брыля // Правда Востока. 1977. 4 авг.; Неронская Е. К вопросу о типологической связи русской и белорусской прозы: (В. Солоухин и Я. Брыль) // Тыпалогія і ўзаемадзеянне славянскіх моў і літаратур. Мн., 1973; Яго ж, «Не з боку, а з сярэдзінкі» // Неман. 1968. № 11; Новиченко Л. О моем друге // Там жа. 1967. № 8; Яго ж. Проза добрая, поэтичная // Брыль Я. Избр. произв.: В 2 т. М., 1984. Т. 1; Овчаренко А. Современный белорусский роман. М., 1978. С. 36—45, 94—95, 134—136; Оскоцкий В. И даль свободного рассказа: (О новеллистике Янки Брыля) // Брыль Я. Еще раз первый снег. М., 1977; Яго ж. По праву любви...: (Штрихи к портрету Я. Брыля) // Брыль Я. Птицы и гнезда: Роман; На Быстрянке; Смятение: Повести. М., 1972; Перкин Н. В семье братских литератур. Мн., 1967. С. 153—161, 174—175; Петкевич А. Щедрость таланта // Гродн. правда. 1967. 4 авг.; Породнилось белорусское и узбекское слово // Знамя юности. 1967. 1 июня; Прилежаева М. Даник набирается сил... // ЛГ. 1957. 14 марта; Рассказы и повести Янки Брыля // Днестр. 1957. № 8; Семенова А. Заметки о рассказах // Неман. 1967. № 6; Стрельцов М. Благодарность // Дружба народов. 1967. № 8; Топер П. Ради жизни на земле: Литература и война. 3 изд. М., 1985. С. 607, 612, 620; Тычина М. Народ и война. Мн., 1985. С. 242—248; Шарова Е. Колокола памяти // Сов. культура. 1982. 12 марта; Юревич В. Очарованность жизнью // Юревич В. Испытание зрелостью. М., 1981.

На туркменскай мове. Мищенчук Н. Языжынын ёлы: (Янка Брылин доглан гунунин 60 йыллыгына) // Эбедият ве сунгат. 1977. 3 авг.

На ўкраінскай мове. Козаченко В. Все ще попереду // Вітчизна. 1967. № 8; Яго ж. «Птахи і гнізда»: Післямова до роману Янки Бриля // Козаченко В. Твори: В 4 т. К., 1980. Т. 4; Колес-

н и к В. Янка Бриль / Пер. Я. Тучанський // Жовтень. 1985. № 10; Міщенчук М. Серцем до людей: До 60-річчя з дня народж. Я. Бриля // Літ. Укр. 1977. 2 серп.

На французскай мове. Bryl Janka // Anthologie de nouvelles biélorusses. Sherbrooke, 1983.

На чэшскай мове. Mernaut V., Maxova A. Kniha, ktera se mi libila: (Poznamky k literarni anketě «Cs. rozhlasu») // Slovansky přéhled. 1955. N 7; Zahradka M. Romany o sovětske vernici // Rude pravo. 1953. 5 prosin.; Židlicky V. Básnik rodného koutu Jenž znamená svět // Bryl J. Posledni setkáni. Praha, 1983; Židlicky V. Janka Bryl // Současná sovětská literatura: III Ukrajinská a běloruská. Praha, 1968.

На эстонскай мове. Mere H. Tass kohvi Janka Brõliga // Sirp ja Vasar. 1962. 24. Aug.; Väike tähtpäevakalender: August // Sirp ja Vasar. 1977. 26. Aug.

На Югаславіі мове. Razlogi za medsedojno zanimanje // Delo. 1984. 16. Aug.

2.4.

На беларускай мове. Аўрамчык М. Анкета: [Верш] // Аўрамчык М. Выбр. тв.: У 2 т. Мн., 1980. Т. 1; Бічэль-Загнетава Д. Чараўнік: [Верш] // Бічэль-Загнетава Д. Браткі. Мн., 1979; Вітка В. Твой жнівень: [Верш] // Вітка В. Случчына. Мн., 1981; Гурская В. Івану Антонавічу Брылю: [Верш] // Полымя. 1984. № 10; Дабравольскі С. У навагрудскай старане: [Верш] / Пер. з пол. К. Цвірка // ЛіМ. 1970. 20 сак.; Зарыцкі А. Пяцёра: [Паэма] // Зарыцкі А. Праз бурныя парогі. Мн., 1957; Кананові́ч М. Вырай: [Верш] /Пер. з пол. М. Танк // Кананові́ч М. Мой гай дубовы. Мн., 1986; Караткевіч У. Бахайская чарапаха: [Верш] // Караткевіч У. Мая Іліяда. Мн., 1969; Каўко А. Чытаючы Янку Брыля: [Верш] // ЛіМ. 1978. 20 студз.; Лойка А. Вестэрплятэ: [Верш] // Лойка А. Пачуцці. Мн., 1976.

На польскай мове. Przyboś J. Powrót z Nowogródka: Jankowi Brylowi i Maksymowi Tankowi // Muzo pieśni opowiadaj. Łódź, 1979.

На рускай мове. Ковалев Д. «Перед рубиновым огромным солнцем ранним»: [Верш] // Ковалев Д. Чуткая глубина. М., 1973; Тарас В. Пролог: [Верш] // Тарас В. Тревожная земля. Мн., 1963.

На ўкраінскай мове. Воронько П. Синовня пам'ять: [Верш] // Воронько П. Совість пам'яті. К., 1980.

3.1.

ДБ БССР, аддз. рукап., 091/4294; Інстытут літаратуры АН БССР, б-ка, рукап. фонд, № 4, ЦНБ АН БССР, аддз. рукап., ф. № 10; ЦДАМЛіМ БССР, ф. 59, воп. 1, спр. 1—19. *В. У. Смольская.*

БУБНАЎ ГЕНАДЗЬ

Бубнаў Генадзь Фёдаравіч (н. 9.5.1945, в. Цяляткава Мсціслаўскага р-на Магілёўскай вобл.), паэт, перакладчык, крытык. Член СП СССР з 1981. Піша на рускай мове.

З сялянскай сям'і. Бацька, Фёдар Сяргеевіч, і маці, Вера Піліпаўна, працавалі ў калгасе, цяпер пенсіянеры. У 1966 Г. Бубнаў скончыў сярэднюю школу ў Мсціслаўлі і паступіў на факультэт журналістыкі Маскоўскага дзяржаўнага універсітэта імя М. Ламаносава. Пасля сканчэння універсітэта працаваў рэдактарам Галоўнай рэдакцыі прапаганды (1972—74), пазней старшым рэдактарам літаратурнай рэдакцыі (1974—75) Беларускага радыё. З 1975— літаратурны супрацоўнік, потым рэдактар аддзела крытыкі і бібліяграфіі часопіса «Неман» (1977—84). З 1984 намеснік галоўнага рэдактара гэтага часопіса.

Друкуецца з 1965. Вершы Г. Бубнава змяшчаліся на старонках часопісаў «Новый мир», «Юность», «Неман», у калектыўных зборніках. Ён аўтар паэтычных зборнікаў «Знітаванасць», «Жытнёвы поўдзень». Увагу чытача прыцягвае побыт вёскі, свет вясковага чалавека, погляд паэта на жыццё, імкненне ўбачыць дыялектычную сувязь рэчаў і з'яў — канкрэтнае ў цэлым, агульнае ў асобным. Гэта істотна і для яго эсэ і крытычных артыкулаў («Працяг будзе», «Адвага»), змешчаных на старонках часопіса «Неман». Яму ўласціва ўдумлівасць, здольнасць да яркага пераўтварэння жыццёвага прататыпу ў асабіста непаўторны паэтычны вобраз. Добрае веданне беларускай мовы дапамагае Г. Бубнаву ў яго перакладчыцкай працы, якой ён займаецца яшчэ са студэнцкіх гадоў. На рускую мову пераклаў творы І. Мележа, І. Шамякіна, Р. Барадуліна, А. Лойкі, А. Вялюгіна, В. Зуёнка і іншых пісьменнікаў.

Жыве ў Мінску. *Л. М. Гарэлік.*

1.2.

Связующая нить: [Вершы]. Мн., 1975. (Первая книга поэта). Рэц: А в р у т и н А. Все ритмы земли родной // Неман. 1975. № 8; В о л г и н И // Новый мир. 1976. № 4; Г о л у б о в и ч Л. «Искать связующую нить» // Знамя юности. 1976. 12 марта.

Ржаной полдень: Стихи и поэма. Мн., 1978.

1.3.

1965. Мы дорогу продолжим: [Верш] // Знамя юности. 9 дек.

1970. Стихи в расставанье; Фрагмент свадьбы; В подражание песне: [Вершы] // Сел. молодежь. № 4.

1971. В деревне: «Летело лето...»; «Люблю, чтоб сенокосная пора...»; Стихи о великой гордости; «Пока ты помнишь, оробелый...»: [Вершы] // Новый мир. № 10; «С потрескавшимися губами...»: [Верш] // Юность. № 4.

1972. Признание в любви: «Осинник. Мховое болотце...»; «О полуночи — снова...»; «Не забудешь, не прогонишь...»; «Мы встретились за год до расставанья...»; «Моя самонадеянность, замри!..»; «Во чистом поле...»: [Вершы] // Неман. № 9; Часть твоей жизни: [Нарыс] // Сел. молодежь. № 1.

1973. Свет мой ясный: Плотницкая баллада; Кастусь Калиновский; Бабы; Зимнее вступление в поэму «Крестьяне»; «Так неотступна и остра...»; «В июле пыльном...»; «Что вскрик, растает на рассвете...»: [Вершы] // Неман. № 6; «Нет, я не верю в силу зла...»: [Рэц. на кн.: Г р а х о в с к и й С. Колокола. М., 1972] // Там жа. № 10; Дзень ў Хатыні // Помнікі гіст. і культ. Бел. № 3.

1975. «Той третьей по войне весною...»: [Верш] // Дзень паэзіі — 75. Мн.; Связующая нить: «Жизнь, еще нам шагать и шагать»; Хатынь; «Ты ждал и жаждал света...»; «Подняв худую к сердцу руку...»; «Я по памяти прежних чувств...»; Кастусь Калиновский: Возвращение; Порыв: [Вершы] // Неман. № 1.

1976. Табе: [Верш] // Работніца і сялянка. № 4.

1977. ...И вся жизнь: (Главы из поэмы) // Неман. № 1.

1978. Дерзновенность // Неман. № 1.

1979. «Есть на родной земле места...»: [Рэц. на кн.: Ш к л я р е в с к и й И. Неназванная сила. М., 1978] // Неман. № 4.

1983. Школа на пустоши: (Баллада) // Неман. № 3.

1984. Противостояние; На разрыв: «Стояла позднезоревая пора...»: [Вершы] // Неман. № 5.

1.4.

Л о й к о О. Янка Купала. М., 1982. (Жизнь замечательных людей) / Сааўт. пер. І. Бурсаў.

М е л е ж И. Первая книга: Дневники; Тетради; Из записных книжек. Мн., 1984.

Л о й к о О. Скорина. М., 1989. (Жизнь замечательных людей).

1973. С в и р к а Ю. Москва; Баллада о памятнике; «Не орите, певни...»; Молитва: [Вершы] // Неман. № 4.

1974. К а м е й ш а К. «Встретит метелью, ветром...»; День Победы; «Куда пойти? Знакомых мало...»; «Жизнь, ты нас не обделила...»; Матери: [Вершы] // Неман. № 3; Б о р о д у л и н Р. «От «не надо, не надо...»; Ж и ч к а Ф. «Под сенью дремотной дубравы...»; П а н ч е н к о П. Рябиновая роща; С в и р к а Ю. Не отцветай...: [Вершы] // Там жа. № 8.

1975. Ж и ч к а Ф. Хатынь: [Верш] // Слушайте — Хатынь!..Мн.; Я г о ж. Хатынь: (Оратория) // Неман. № 2; М а л я в к а М. «Медовый месяц...»; Живица; Зеленый шум; Тишина; «Знакомых просьбы...»; «В какой бы день я ни вступал...»: [Вершы] // Неман. № 11; П а н ч е н к о П. Рябиновая роща: [Верш] // Сов. Клайпеда. 19 марта; К а м е й ш а К. День Победы; О г н е ц в е т Э. Литве: [Вершы» // Сов. Литва. 18 марта; К а м е й ш а К. Спешу к тебе: [Верш] // Там жа. 22 марта.

1976. Б о р о д у л и н Р. «Из-под светлых бровей...»; «Тоска по юности своей...»: [Вершы] // Бородулин Р. Небо твоих очей. М.; С в и р к а Ю. Надпись; Размышление над партизанским снимком; «Друзья, забыть вас не могу...»; «Наняла, рассказала...»; «Пойти б дорогою лесной...»: [Вершы] // Неман. № 7; Продолжение следует // Там жа. № 9.

1978. В е л ю г и н А. На лесном большаке: [Верш] // Неман. № 12.

1980. М е л е ж И. Первая книга: Дневники. Тетради. Из записных книжек // Неман. № 1—2.

1981. Л у к ш а В. Солигорск; «Мне влагою волшебной Ипокрены...»: [Вершы] // Неман. № 6; Л о й к о О. Как огонь, как вода: (Главы из книги): К 100-летию со дня рождения Янки Купалы // Там жа. № 9; Л у к ш а В. В тургайской долине; Исповедь; «Мне влагою волшебной Ипокрены...»; Заполярье; Шамшали; Паромщик; Славлю лес; «Тайга хрипит, как раненый олень...»: [Вершы] // Смена. № 23.

1982. К у п а л а Я. Развейся туман...; Песней только...: [Вершы] // Неман. № 7.

1983. З у е н о к В. Курганы: [Верш] // Неман. № 1; Л у к ш а В. Белые берега: (Поэма-хроника) // Там жа. № 8.

1985. Б о р о д у л и н Р. Из-под светлых бровей...; Он смолкнет, умиленья дрозд...: [Вершы] // Бородулин Р. Избранное. М.

1.5.

На літоўскую мову. Dailidžiu balade; «Neišvysi, nepasuksi...»; «Pasitikejime tu mano...»; «Kaip šauksmas...» / Vert. R. Keturakis // Nemunas. 1973. Nr 11; «Neišvysi, nepasuksi...»; «Kaip šauksmas priešaušryje tirpsta...» / Vert. R. Keturakis // Komjaunimo tiesa. 1973. Spal. 19.

2.3.

На беларускай мове. П р ы н я т ы ў Саюз пісьменнікаў // ЛіМ. 1981. 24 крас.

З. У. Драздова.

БУГАЁЎ ДЗМІТРЫЙ

Бугаёў Дзмітрый Якаўлевіч (н. 12.1.1929, в. Сычык Крычаўскага р-на Магілёўскай вобл.), крытык, літаратуразнавец. Член СП СССР з 1961. Кандыдат філалагічных навук (1960). Лаўрэат Дзяржаўнай прэміі БССР імя Я. Коласа (1984, за кнігу крытычных нарысаў «Талент і праца»).

Нарадзіўся Дз. Бугаёў у сялянскай сям'і. Пасля сканчэння няпоўнай сярэдняй школы з 1945 да 1948 вучыўся ў Магілёўскім педвучылішчы, потым на факультэце мовы і літаратуры Магілёўскага педінстытута, які скончыў у 1952. Яшчэ ў гады вучобы ў інстытуце праявіў схільнасць да навукова-даследчай работы. Гэта і прывяло Дз. Бугаёва ў аспірантуру пры Мінскім педагагічным інстытуце, дзе ён займаўся ў 1952—55. Працаваў старшым выкладчыкам кафедры літаратуры Мазырскага педінстытута (1955—59). У 1959—64 навуковы супрацоўнік Інстытута літаратуры АН БССР. З 1964 — дацэнт, з 1987— прафесар БДУ.

Узнагароджаны Ганаровай граматай Вярхоўнага Савета БССР.

Першая публікацыя Дз. Бугаёва з'явілася ў 1951. Як прафесійны крытык і літаратуразнавец выступае ў друку з 1957. Першая кніга яго «Шчодрае сэрца пісьменніка» (1963) прысвечана пераважна даваеннай прозе М. Лынькова. Ужо ў гэтай працы аўтару ўдалося выявіць найбольш істотныя ідэйна-мастацкія асаблівасці арыгінальнага таленту выдатнага беларускага празаіка. Кола інтарэсаў даследчыка досыць шырокае. Яго пяру належаць манаграфіі пра М. Танка, У. Дубоўку, М. Гарэцкага, К. Крапіву, І. Мележа, В. Быкава. У зборніку літаратурна-крытычных артыкулаў і рэцэнзій Дз. Бугаёва «Шматграннасць» прааналізавана творчасць Б. Мікуліча, В. Каваля, І. Шамякіна, Я. Брыля, М. Лобана, А. Чарнышэвіча, В. Быкава, А. Адамовіча, І. Чыгрынава, М. Стральцова, Б. Сачанкі, Г. Бураўкіна і інш. У кнізе «Талент і праца» змешчаны літаратурныя партрэты П. Галавача, П. Панчанкі, І. Навуменкі, М. Аўрамчыка, Я. Янішчыц, артыкулы, прысвечаныя Я. Коласу і В. Быкаву, а таксама рэцэнзіі на асобныя творы іншых пісьменнікаў. Грунтоўны аналіз творчасці многіх пісьменнікаў, актуальных праблем развіцця беларускай крытыкі дае ў зборніку «Чалавечнасць». Асэнсоўваючы літаратурныя з'явы пераважна ў сацыяльна-псіхалагічным плане, Дз. Бугаёў разам з тым імкнецца пранікнуць у творчую лабараторыю пісьменніка, вызначыць яго індывідуальна-творчае аблічча, раскрыць эстэтычнае багацце, жанравa-тэматычную і стылёвую шматграннасць беларускай савецкай літаратуры. Ён адзін з аўтараў 2-томнай «Гісторыі беларускай савецкай літаратуры» (1964, 1966) і «Гісторыі беларускай савецкай літаратуры» ў 2 частках (1981, 1982).

Жыве ў Мінску.

Я. К. Усікаў.

Бібліяграфія

1.2.

Проза Михася Лынькова 20-х — начала 30-х годов: Автореф. дис. ... канд. филол. н. Мн., 1960.

Шчодрае сэрца пісьменніка: Проза Міхася Лынькова даваеннага часу. Мн., 1963. Рэц.: Ахрыменка П. З любоўю да пісьменніка // Гомел. праўда. 1963. 24 жн.; Герцовіч Я. Шчодрае сэрца пісьменніка // ЛіМ. 1963. 28 чэрв.; Дзюбайла П. Пра шчодры талент // Беларусь. 1963. № 10; Катоўскі І. Раю прачытаць // ЛіМ. 1963. 25 кастр.; Луфераў М. Праблемнае даследаванне // Маладосць. 1963. № 10; Усікаў Я. У адзінстве зместу і формы // Полымя. 1963. № 8; Яго ж. Шчодрае сэрца // Маг. праўда. 1963. 4 жн.; Янкоўскі М. Кніга пра творчасць пісьменніка // Наст. газ. 1963. 10 ліст.

Паэзія Максіма Танка. Мн., 1964. Рэц.: Касцян М. Паэзія Максіма Танка // Беларусь. 1965. № 2; Луферов Н. Поэзии Максима Танка посвящается // Сов. Бел. 1964. 15 сент.; Макарэвіч А. Кніга пра творчасць паэта // Звязда. 1964. 21 жн.; Міцкевіч У., Курбека Л., Касцян М. Новая кніга пра Максіма Танка // Нар. асвета. 1964. № 12; Усиков Я. Творческая индивидуальность писателя // Вопр. лит. 1964. № 12; Юрэвіч У. Тэма даследавання — паэт і яго. час // ЛіМ. 1964. 18 жн.; Янкоўскі М. Цікавае даследаванне // Гомел. праўда. 1964. 24 кастр.

Уладзімір Дубоўка: Крытыка-біягр. нарыс. Мн., 1965. Рэц.: Макарэвіч А. Пра паэта і паэзію // Звязда. 1966. 20 ліп.; Юрэвіч У. Адкрыццё самабытнасці мастака // Маладосць. 1966. № 3; Ярош М. Строгі гістарызм даследчыка // Полымя. 1966. № 3;

Я с к е в и ч А. Поэт и время // Вопр. лит. 1966. № 6.

Максім Гарэцкі. Мн., 1968. Рэц.: А х р ы м е н к а П. Удумлівае і цікавае даследаванне // Гомел. праўда. 1969. 14 сак.; Б а з а р э в і ч М. Добры пачатак // Вяч. Мінск. 1968. 14 ліст.; Л я п і ч А. Шчырае слова // Полымя. 1968. № 9; Ч ы г р ы н І. Па дарозе да людзей // Нар. асвета. 1969. № 4; Я ш к і н І. З тых, хто пачынаў // ЛіМ. 1968. 14 чэрв.

Шматграннасць: Літ.-крытыч. артыкулы і рэцэнзіі. Мн., 1970. Рэц.: А н д р а ю к С. Абгрунтоўваючы творчыя пазіцыі // Полымя. 1970. № 11; Г а р д з і ц к і А. Шматграннасць // Беларусь. 1970. № 12; Я г о ж. Отчет критика // Вопр. лит. 1971. № 2; М у ш ы н с к і М. // Неман. 1971. № 1; У с і к а ў Я. Дзейснае слова крытыка // Звязда. 1971. 4 жн.; Ю р э в і ч У. Даследуюцца пошукі стылю // Маладосць. 1971. № 8.

Зброяй сатыры, зброяй праўды. Мн., 1971. Рэц.: А х р ы м е н к а П. Пра любімага пісьменніка // Звязда. 1971. 27 ліст.; Ж у р а ў л ё ў В. Зброяй сатыры, зброяй праўды // Вяч. Мінск. 1971. 24 вер.; К у д р а ў ц а ў І. Зброя, што не іржавее // Беларусь. 1971. № 8; У с і к а ў Я. Свежым вокам // Полымя. 1972. № 7.

Вернасць прызванню: Творчая індывідуальнасць Івана Мележа. Мн., 1977. Рэц.: А н д р а ю к С. Даследаванне творчай індывідуальнасці // Полымя. 1978. № 10; Л о й к о О. Видеть в будничном великое // Неман. 1979. № 7; С м ы к о ў с к а я В. Шляхам адкрыццяў // ЛіМ. 1978. 24 лют.

Талент і праца: Літ. крытыка. Мн., 1979. Рэц.: Ж у р а ў л ё ў В. Доказна і эмацыянальна // Беларусь. 1980. № 7; Т ы ч ы н а М. Дакладнасць — ветлівасць крытыкі // ЛіМ. 1979. 31 жн.; Т ы ч и н а М. Точность — вежливость критика // Вопр. лит. 1980. № 8.

Чалавечнасць: Літ. крытыка. Мн., 1984. Рэц.: В а с ю ч э н к а П. Грані чалавечнасці // Звязда. 1985. 26 вер.; Ж у р а ў л ё ў В. Пафас чалавечнасці // ЛіМ. 1985. 21 чэрв.

Васіль Быкаў: Нарыс жыцця і творчасці. Мн., 1987. (Народныя пісьменнікі БССР).

Арганічнасць таленту: Літ.-крытыч. артыкулы. Мн., 1989.

1.3.

1951. П'еса Крапівы «Пяюць жаваранкі» // За Радзіму. 1951. 25 крас. / Сааўт. Ф. Шуткоў.

1957. Да пытання аб стылявых асаблівасцях ранняй прозы М. Лынькова // Уч. зап. [Мозырский пед. ин-т]. Вып. 1; Патрэбнае даследаванне: [Рэц. на кн.: И в а ш и н В. М. Горький и белорусская литература начала XX века. Мн., 1956] // Звязда. 6 студз.; Ганебныя з'явы // ЛіМ. 6 сак.

1958. Белорусское народно-поэтическое творчество: [Рэц. на кн.: Б е л а р у с к а я народна-паэтычная творчасць. Гомель, 1957] // Сов. этнография. № 6; Праблема працы ў творчасці М. Лынькова 20—30-х гадоў // Уч. зап. [Мозырский пед. ин-т]. Вып. 2; Раман аб подзвігу народа: [Рэц. на: Л ы н ь к о ў М. Векапомныя дні. Кн. 2 // Полымя. 1957. № 7—12] // Гомел. праўда. 27 крас.; Каштоўная літаратуразнаўчая праца: [Рэц. на кн.: Б е л а р у с к а я літаратура: Даследаванні і публікацыі. Мн., 1958] // Звязда. 8 жн.

1959. Мастацкія асаблівасці твораў М. Лынькова 20 — пачатку 30-х гадоў // Беларуская літаратура: Даследаванні і публікацыі. Мн. Вып. 2; З любоўю да народнага паэта: [Рэц. на кн.: Я н к а К у п а л а ў беларускім мастацтве. Мн., 1958] // Полымя. № 4; Першая манаграфія пра «Дрыгву»: [Рэц. на кн.: Н а л і в а й к а А. Аповесць Якуба Коласа «Дрыгва». Мн., 1959] // Там жа. № 9; Людзі і падзеі: (Да выхаду выбр. тв. Барыса Мікуліча) // Там жа. № 12; Писатель и жизнь: (К шестидесятилетию М. Т. Лынькова) // Сов. Отчизна. № 6; Характво народнага слова: [Рэц. на кн.: Я н к о ў с к і Ф. Дыялектны слоўнік. Мн., 1959] // ЛіМ. 15 ліп.; Сааўт. А. Баханькоў; Майстэрства празаіка // Там жа. 25 ліст.; Писатель — боец // Сов. Бел. 1 дек.

1960. Шчодры, чалавечны талент: Да шасцідзесяцігоддзя з дня нараджэння М. Ц. Лынькова // Весці АН БССР. Сер. грамад. н. № 1; Пятро Шапятовіч і яго аднагодкі: [Рэц. на кн.: Ш а м я к і н І. Трывожнае шчасце. Мн., 1960] // Маладосць. № 7; Пачатак шляху: [Рэц. на кн.: Б ы к а ў В. Жураўліны крык. Мн., 1960; Б ы к а ў В. Ход канём. Мн., 1960] // Там жа. № 12; Маладосць таленту: [Рэц. на кн.: К а в а л ь В. Выбранае. Мн., 1959] // Полымя. № 4; Паэт і яго даследчыкі: [Рэц. на кн.: Л ю б і м ы паэт беларускага народа. Мн., 1960] // Там жа. № 8.

1961. Тэма грамадзянскай вайны ў творчасці М. Лынькова: (20-я — пачатак 30-х гадоў) // Беларуская літаратура: Даследаванні. Мн. Вып. 4; Радавыя народнай барацьбы: [Рэц. на кн.: А д а м о в и ч А. Война под крышами. Мн., 1960] // ЛіМ. 3 студз.; Гісторыя байкі мае працяг: [Рэц. на кн.: К а з е к а Я. Беларуская байка. Мн., 1960] // Там жа 14 сак.; Паэзія душы чалавека // Там жа. 4 ліп.; Пісьменнік-гуманіст // Ніва. 19 ліст.

1962. З веданнем справы // Беларусь. № 6; Проблемы мастерства и историзм анализа: [Рэц. на кн.: К у ч а р А. Аб мастацкай прозе. Мн., 1961] // Вопр. лит. № 6; З народам крок у крок: Максіму Танку пяцьдзесят год // Маладосць. № 9; Кніга пра Міхася Лынькова: [Рэц. на кн.: К у л я ш о ў Ф. Міхась Лынькоў. Мн., 1961] // Полымя. № 2; Гуманістычная паэзія // Віцеб. рабочы. 16 вер.; Мін. праўда. 16 вер.; Творчы неспакой паэта: [Рэц. на кн.: Т а н к М. Мой хлеб надзённы. Мн., 1962] // ЛіМ. 2 сак.; Неувядающая молодость таланта // Сов. Бел. 16 сент.

1963. Выпрабаванне на сталасць // Літаратура нашых дзён. Мн.; Тэма традыцыйная, але...: [Рэц. на кн.: Н а в у м е н к а І. Сасна пры дарозе. Мн., 1962] // Беларусь. № 3; Савецкі чалавек за акіянам: [Рэц. на кн.: Л ы н ь к о ў М. За акіянам. Мн., 1962] //Полымя. № 3; Паэзія Сяргея Грахоўскага: [Рэц. на кн.: Г р а х о ў с к і С. Табе зайздросціць сонца. Мн., 1963] // Там жа. № 9; Зацікаўленая размова: [Рэц. на кн.: К а з е к а Я. Натхненне і майстэрства. Мн., 1963] // Там жа. № 10; Семінарый па творчасці М. Лынькова: [Рэц. на кн.: К у л я ш о ў Ф. Міхась Лынькоў: Семінарый. Мн., 1963] // ЛіМ. 1 кастр.

1964. Уладзімір Дубоўка // Гісторыя беларускай савецкай літаратуры: У 2 т. Мн., Т. 1; Трапным вокам мастака: [Рэц. на кн.: Ч а р н ы ш э в і ч А. Засценак Малінаўка. Частка першая. Мн., 1964] // Полымя. № 11; Аб гісторыі па-сучаснаму: [Рэц. на кн.: У с і к а ў Я. Беларуская камедыя. Мн., 1964] // Звязда. 23 чэрв.; Некрашы: Дваццатыя гады...: [Рэц. на кн.: Л о б а н М. На парозе будучыні. Мн., 1964] // ЛіМ. 19 чэрв.; Стылявая шматграннасць і крытычная спрошчанасць // Там жа. 15 вер.; Веліч народнага подзвігу: [Рэц. на кн.: А д а м о в и ч А. Партизаны. Мн., 1963] // Мін, праўда. 6 сак.; Трагічная праўда вайны // Там жа. 11 ліп.

1965. Адчуваючы паэтычны свет: [Рэц. на кн.: К а н э Ю. Янка Брыль. М., 1964] // Беларусь. № 4; Старонкі адной біяграфіі // Там жа. № 8; Творчая справаздача: [Рэц. на кн.: Ш к р а б а Р. Характар. Стыль. Дэталь. Мн., 1965] // Там жа. № 11; Жывое слова пісьменніка: [Рэц. на кн.: Л у ж а н і н М. Вачыма часу. Мн., 1964] // Полымя. № 1; Здабыткі літаратуразнаўчай і крытычнай думкі: [Рэц. на кн.: В а т а ц ы Н. Беларускае літаратуразнаўства і крытыка. Мн., 1964] // Там жа. № 3; Добразычліва і патрабавальна: [Рэц. на кн.: К а з е к а Я. Кандрат Крапіва. Мн., 1965] // Там жа. № 9; Зроблена ўпершыню: [Рэц. на кн.: М а л а д ы я пісьменнікі Беларусі. Мн., 1964] // ЛіМ. 26 студз.; Апошнія дні і бяссмерце Івана Цярэшкі: [Рэц. на кн.: Б ы к а ў В. Альпійская балада. Мн., 1964] // Там жа. 2 сак.; Патрабавальнасць крытыка: [Рэц. на кн.: Ю р э в і ч У. Шматгалоссе жыцця. Мн., 1965] // Там жа. 22 кастр.

1966. Міхась Лынькоў; Максім Танк // Гісторыя беларускай савецкай літаратуры: У 2 т. Мн. Т. 2; Народны пісьменнік // Лынькоў М. Апавяданні. Мн.; Пра вучонага і змагара: [Рэц. на кн.: Л і с А.

Браніслаў Тарашкевіч. Мн., 1966] // Маладосць. № 12; Роман вернулся к читателю: [Рэц. на кн.: Галавач П. Сквозь годы. Мн., 1965] // Неман. № 2; Зазіраючы ў творчую лабараторыю...: [Рэц. на кн.: Мушынскі М. Ад задумы да здзяйснення. Мн., 1965] // Полымя. № 1; Споведзь даверлівая і шчырая: [Рэц. на кн.: Вярцінскі А. Тры цішыні. Мн., 1966] // Полымя. № 11; Таленавітае і аднастайнае: [Рэц. на кн.: Стральцоў М. Сена на асфальце. Мн., 1966] // Там жа. № 12; Па праву чытача і крытыка: [Рэц. на кн.: Стральцоў М. Жыццё ў слове. Мн., 1965] // ЛіМ. 1 лют.

1967. Прадмова // Навуменка І. Янка Купала. Мн.; Дыханне паэзіі: [Рэц. на кн.: Бураўкін Г. Дыханне. Мн., 1966] // Маладосць. № 4; Сыны батрацкого роду: [Рэц. на кн.: Горецкий М. Виленские коммунары; Тихое течение. М., 1966] // Неман. № 7; Пазбягаючы пралінейнасці і спрашчэння: [Рэц. на кн.: Чыгрынаў І. Самы шчаслівы чалавек. Мн., 1967] // Полымя. № 10; Магчымасці жанру: Апавяданні 1966 года // ЛіМ. 24 лют.

1968. Векапомны твор // Голас Радзімы. № 48; Некалькі слоў пра малавядомыя творы Максіма Гарэцкага // Полымя. № 8; Усё аддаў людзям // Звязда. 20 вер.; Вырас колас з маладой руні: Да 75-годдзя з дня нарадж. М. Гарэцкага // ЛіМ. 16 лют.; Талент крытыка, яго адказнасць і некаторыя дробязі: [Рэц. на кн.: Яскевіч А. Карані маладога дрэва. Мн., 1967; Яскевіч А. Ад слова — да вобраза. Мн., 1968] // Там жа. 23 ліп.

1969. Сціплы чалавек і працавіты вучоны // Макарэвіч А. Кароткі літаратуразнаўчы слоўнік. 2 выд. Мн.; Новы рахунак вайне: [Рэц. на кн.: Сачанка Б. Апошнія і першыя. Мн., 1968] // Маладосць. № 2; Вучоны і педагог: Паўлу Ахрыменку — 50 гадоў // ЛіМ. 18 ліп.; Старэйшына // Там жа. 2 снеж.; Стихи в журналах // ЛГ. 26 февр.

1970. Першая ў гісторыі Беларусі // Беларусь. № 3; Сяргей Адамавіч Гусак // Веснік БДУ. Філалогія, журналістыка. № 2; Шматфарбны паэтычны свет // Полымя. № 1; З адкрытаю душою // Там жа. № 6; Прадмет даследавання — жыццё і літаратура: [Рэц. на кн.: Шкраба Р. Літаратура і мова. Мн., 1969] // ЛіМ. 3 лют.; Далягляды паэта // Там жа. 17 ліп.

1971. Выдатны мастак слова // Беларусь. № 3; Андрэй Шэмет, яго сябры і працiўнікі // Полымя. № 1; Крылатае слова сатырыка: Да 75-годдзя Кандрата Крапівы // Там жа. № 3; Паэзія пачынаецца з любові: [Рэц. на кн.: Янішчыц Я. Снежные грамніцы. Мн., 1970] // Там жа. № 6; Народный писатель Белоруссии // Вестник федерации русских канадцев. 27 февр.; Працавітасць, памножаная на талент // ЛіМ. 17 снеж.; Год мінулы і год будучы: Адказ на анкету // Там жа. 31 снеж.; Народны пісьменнік Беларусі: (Да 75-годдзя Кандрата Крапівы) // Ніва. 7 сак.

1972. Правда и мужество таланта // Быков В. Журавлиный крик; Третья ракета; Альпийская баллада. Мн.; Некалькі заўваг пра аповесць Я. Коласа «На прасторах жыцця» // Народныя песняры. Мн.; Вяршыня сучаснай прозы // Веснік БДУ. Сер. 4. № 2; На сучасным узроўні: [Рэц. на кн.: Чыгрын І. Станаўленне беларускай прозы і фальклор. Мн., 1971] // Полымя. № 1; Працяг знаёмства // Там жа. № 7; З часам, з жыццём, з літаратурай // ЛіМ. 21 студз.; По большому счету // ЛГ. 26 янв.; [Выступленне на пленуме праўлення СП СССР па крытыцы] // Там жа. 2 февр.

1973. Шчырае слова паэта // Аўрамчык М. Дрэва дружбы. Мн.; Арыгінальны мастак // Гарэцкі М. Выбр. тв.: У 2 т. Мн. Т. 1; Шлях паэта // На высокай хвалі. Мн.; Пачынаецца ўсё з любві... // На стрыжні часу. Мн.; З вялікай творчай аддачай: Да 80-годдзя з дня нарадж. Максіма Гарэцкага // Полымя. № 2; Праз павелічальнае шкло сусветнай культуры...: [Рэц. на кн.: Адамовіч А. Маштабнасць прозы. Мн., 1972] // Там жа. № 4; Талент, народжаны Кастрычнікам // Гомел. праўда. 18 крас.; Мін. праўда. 18 крас.; Талант, рожденный Октябрем // Гродн. правда. 18 апр.

1974. Народны пісьменнік // Лынькоў М. Апавяданні. Мн.; «Гарадок Устронь» // На арбіце часу. Мн.; Зигзаги критической мысли // Вопр. лит. № 5; Слова пра настаўніка // ЛіМ. 26 крас.

1975. Проза 30-х гг. // Беларуская Савецкая Энцыклапедыя. Мн. Т. 12; Ад апавядання да рамана: (Станаўленне творчай індывідуальнасці Івана Мележа) // Полымя. № 1; З гаспадарскай заклапочанасцю: [Рэц. на кн.: Казека Я. Голас часу. Мн., 1975] // Там жа. № 8; Час падрахункаў // ЛіМ. 14 лют.

1976. Пятро Шапятовіч і яго аднагодкі // Пра таварышаў па пяру. Мн.; Іван Паўлавіч Мележ // Веснік БДУ. Сер. 4. № 3; Сдвиги есть, но... // Вопр. лит. № 2; Вернасць прызванню: Пасля «Мінскага напрамку» // Полымя. № 1; Вернасць прызванню // Там жа. № 2; Талент і праца // Там жа. № 11; Чалавек, які смяецца апошнім // Голас Радзімы. 26 лют.; Оружием сатиры, словом правды // Гродн. правда. 4 марта; Зброяй сатыры, словам праўды // Мін. праўда. 5 сак.; Художник большого диапазона: К 80-летию со дня рождения Кондрата Крапивы // Сов. Литва. 5 марта.

1977. Итог и перспективы: [Рэц. на кн.: Адамовіч А. Здалёк і зблізку. Мн., 1976] // Дружба народов. № 9; І час, і чалавек // Маладосць. № 12; Асоба крытыка: [Рэц. на кн.: Адамовіч А. Здалёк і зблізку. Мн., 1976] // Полымя. № 5; На сучасным навуковым узроўні: [Рэц. на кн.: История белорусской советской литературы. Мн., 1977] // ЛіМ. 2 снеж.

1978. Литература 30-х годов (проза) // Белорусская Советская Социалистическая Республика. Мн.; З маладым запалам: [Рэц. на кн.: Лаўшук С. Сучасная беларуская драматургія. Мн., 1977] // Полымя. № 6.

1979. Народны пісьменнік // Лынькоў М. Апавяданні. Мн.; На современном научном уровне // Вопр. лит. № 3; Трэцяя кніга паэтэсы: [Рэц. на кн.: Янішчыц Я. Ясельда. Мн., 1978] // Маладосць. № 1; Яго чалавечнасць: Да 80-годдзя з дня нарадж. Міхася Лынькова // Полымя. № 11; Кніга пра структуру твора: [Рэц. на кн.: Жураўлёў В. Структура твора. Мн., 1978] // Там жа. № 12; Асваенне жанру: [Рэц. на кн.: Дайнека Л. Людзі і маланкі. Мн., 1978] // ЛіМ. 26 студз.: Карысная незадаволенасць: [З выступлення] // Там жа. 23 ліст.

1980. Эпапея працягваецца // Быкаў В. Зб. тв.: У 4 т. Мн. Т. 1; Единый процесс // О состоянии современной советской прозы. М.; Вопр. лит. № 7; Магчымасці крытыкі: [Рэц. на кн.: Адамовіч А. Літаратура, мы і час. Мн., 1979] //Полымя. № 7.

1981. Уступ; Літаратура перыяду грамадзянскай вайны і 20-х гг. (паэзія, проза); Літаратура 30-х гг. (проза); Уладзімір Дубоўка // Гісторыя беларускай савецкай літаратуры. Мн. Ч. 1; Пасляслоўе // Лынькоў М. Зб. тв.: У 8 т. Мн. Т. 1; Пафас патрабавальнасці: [Рэц. на кн.: Лецка Я. Выхаваўчая роля літаратуры. Мн., 1980] // Полымя. № 11; Эпоха ў люстры душы // Голас Радзімы. 19 лют.; Эстэтычная чуйнасць даследчыка: [Рэц. на кн.: Лойка А. Гісторыя беларускай літаратуры: Дакастрычніцкі перыяд. Мн., 1980. Ч. 2] // Звязда. 2 крас.; Вяртанне класіка: [Рэц. на кн.: Адамовіч А. «Браму скарбаў сваіх адчыняю...» Мн., 1980] // ЛіМ. 9 студз.; Апантанасць // Там жа. 6 лют.; Робім агульную справу: [Выступленне] // Там жа. 24 крас.; Пра «пісьменніцкую» крытыку і некаторыя яе асаблівасці // Там жа. 22 мая; Яшчэ адна кніга пра Кузьму Чорнага: [Рэц. на кн.: Казека Я. Кузьма Чорны. Мн., 1980] // Там жа. 14 жн.; Пошукі новых падыходаў: [Рэц. на кн.: Каваленка В. Міфапаэтычныя матывы ў беларускай літаратуры. Мн., 1981] // Там жа. 20 ліст.; Из глубин народных // Сел. газ. 10 февр.; Зрелость художника // Сов. Бел. 27 окт.

1982. Міхась Лынькоў; Пімен Панчанка; Іван Мележ; Іван Навуменка // Гісторыя беларускай савецкай літаратуры. Мн. Ч. 2; [Рэц. на кн.: Сямёнава А. Гарачы след таленту. Мн., 1979] // Неман. № 1; Важкасць абагульненняў і канкрэтнасць

аналізу: [Рэц. на кн.: А н д р а ю к С. Традыцыі і сучаснасць. Мн., 1981] // Полымя. № 11; Плённы працяг: Чытацкі дзённік пісьменніка // ЛіМ. 13 жн.; Выдатны паэт славянскага свету: Над старонкамі Зб. тв. Максіма Танка ў шасці тамах // Там жа. 17 вер.

1983. Выдатны майстар сатырычнага жанру // Крапіва К. Хто смяецца апошнім; Проба агнём; Брама неўміручасці. Мн.; Пісьменнік самабытнага таленту // Звязда. 17 лют.; Высвечваючы глыбіні народнага жыцця // Там жа. 21 снеж.; Маштабность таланта // Сел. газ. 18 февр.

1984. З вялікай творчай аддачай: Да 80-годдзя з дня нарадж. Максіма Гарэцкага // Максім Гарэцкі: Успаміны, артыкулы, дакументы. Мн.; Пафос требовательности: [Рэц. на кн.: Ч ы г р ы н а ў І. Новае ў жыцці, новае ў літаратуры. Мн., 1983] // Дружба народов. № 12; Глыбіня і моц праўды // Маладосць. № 6; Пафас патрабавальнасці: [Рэц. на кн.: Ч ы г р ы н а ў І. Новае ў жыцці, новае ў літаратуры. Мн., 1983] // Полымя. № 1; Пра сучасную прозу // Там жа. № 10; Вышыня крытэрыяў: [Рэц. на кн.: А н д р а ю к С. Жыць чалавекам. Мн., 1983] // Там жа. № 11; Глыбіннасць таленту // ЛіМ. 21 снеж.

1985. Глубина и мощь правды // Быков В. Собр. соч.: В 4 т. М. Т. 1; Арганічнасць таленту: [Рэц. на кн.: Я н і ш ч ы ц Я. Пара любові і жалю. Мн., 1983] // Полымя. № 2.

1.5.

На англійскую мову. Old, Yet Young / Transl. F. Leib // Sov. Lit. 1962. N 8.

На казахскую мову. Кен тынысты суреткер: (Белоруссиянын халык жасушысы Кондрат Крапива 80 жаста) // Казах эдебиеті. 1976. 12 март.

На комі мову. Белоруссияса писатель да учёной // Югыд туй (Сыктывкар). 1976. 4 марта.

На нямецкую мову. Im Wandel der Jahrhunderte // Sowjetliteratur. 1962. Nr 8.

На польскую мову. Stara i młoda //Lit. Radz. 1962. Nr 8; Pewnym krokiem: (Kilka uwag o poezji i prozie białoruskiej) // Przyjaźń. 1966. Nr 46.

На рускую мову. Зрелость мастера: (Штрихи к портрету Пимена Панченко) // Неман. 1974. № 7.

На туркменскую мову. Белорус эдебиятынын залыпасы: (К. К. Крапиванын доглан гунунин 80 йыллыгына) // Эдебият ве сунгат. 1976. 14 март.

На ўкраінскую мову. Художник широкого діапазону // Літ. Укр. 1976. 6 берез.

1.6.

Н а в у м е н к а І. Янка Купала: Духоўны воблік героя. Мн., 1967 / Рэд.

Н а в ы с о к а й х в а л і: Літ.-крытыч. артыкулы. Мн., 1968 / Рэд. Рэц.: І в а н о в і ч Е // Вяч. Мінск. 1968. 4 ліп.

М а к а р э в і ч А. Кароткі літаратуразнаўчы слоўнік. 2 выд. Мн., 1969 / Рэд.

М а к а р э в і ч А. Фальклорныя матывы ў драматургіі Янкі Купалы. Мн., 1969 / Рэд.

Г а р э ц к і М. Выбр. тв.: У 2 т. Мн., 1973 / Скл. з інш., камент.

Н а в ы с о к а й хвалі: Літ.-крытыч. артыкулы. Мн., 1973 / Рэд.

Н а с т р ы ж н і часу: Зборнік літ.-крытыч. артыкулаў. Мн., 1973 / Скл. з інш.

Н а а р б і ц е часу: Зборнік літ.-крытыч. артыкулаў. Мн., 1974 / Скл.

Г і с т о р ы я беларускай савецкай літаратуры: Праграма для універсітэтаў. Мн., 1979 / Скл. з інш.

Н а в ы с о к а й хвалі: Літ.-крытыч. артыкулы. Мн., 1980 / Рэд.

Г і с т о р ы я беларускай савецкай літаратуры. Мн., 1981. Ч. 1 / Рэд. з інш.

Г і с т о р ы я беларускай савецкай літаратуры. Мн., 1982. Ч. 2 / Рэд. з інш.

Г і с т о р ы я беларускай савецкай літаратуры: Праграма для універсітэтаў. Мн., 1986 / Скл. з інш.

2.3.

На беларускай мове. А л е к с а н д р о в і ч С. Рэпліка // Полымя. 1965. № 12; А н д р а ю к С. Вернасць прызванню // Андраюк С. Жыць чалавекам. Мн., 1983. С. 239—250; Г а л ь м а к о ў Д. Шматгранна, удумліва // ЛіМ. 1972. 13 кастр.; Г е р ц о в і ч Я. Без адчування сучаснасці // Полымя. 1962. № 5; Д з м і т р ы ю Бугаёву — 50 // ЛіМ. 1979. 12 студз.; К а в а л е н к а В. На шырокія далягляды // Полымя. 1967. № 4; Л е ц к а Я. Пад знакам таленту і працы // ЛіМ. 1982. 8 кастр.; М а р ц і н о в і ч А. З пазіцыі грамадзяніна // Звязда. 1984. 14 ліп.; М е л е ж І. Зб. тв.: У 10 т. Мн., 1984. Т. 9. С. 334; М у ш ы н с к і М. Беларуская крытыка і літаратуразнаўства: 40-я — першая палавіна 60-х гадоў. Мн., 1985. С. 270—272, 313—314; Н я х а й М. Свет крытыка // Полымя. 1984. № 9; П а ў л о в і ч А. Зброяй крытычнага слова // ЛіМ. 1972. 24 ліст.; П і с ь м е н н і к і Савецкай Беларусі: Кароткі даведнік. Мн., 1981; Т а н к М. Здабыткі нашай культуры // ЛіМ. 1985. 4 студз.; Ш к р а б а Р. Адчуваючы пульс часу // Вяч. Мінск. 1984. 5 снеж.; Ю р э в і ч У. Яго хлеб надзённы... // ЛіМ. 1979. 12 студз.

На рускай мове. Б а к и е в и ч Г. С позиции современности // Заря. 1972. 27 янв.

А. С. Гурская.

БУДЗІЛА ІОСІФ

Будзіла Іосіф (гады нараджэння і смерці невядомы), ваенны дзеяч Рэчы Паспалітай пісьменнік-мемуарыст.

Біяграфічных звестак пра пісьменніка захавалася мала, асноўныя з іх змешчаны ў дзённіку пра маскоўскую вайну перыяду панавання Сігізмунда III Вазы пад назваю «Гісторыя Дзімітрыя фальшывага» («Historya Dmitra falszywego»). Належаў да той адукаванай «рускай» шляхты, што ў «Смутны час» (1603—13) папаўняла войскі двух самазванцаў, якія выдавалі сябе за Дзімітрыя, сына рускага цара Івана Грознага. Меў значны жыццёвы і вайсковы вопыт, багатую біяграфію ваеннага чалавека (мазырскі харунжы, каралеўскі палкоўнік, адзін з кіраўнікоў маскоўскага гарнізона). З 1607 знаходзіўся ў лагеры Лжэдзімітрыя II і ўзначальваў там баявы атрад. У тым жа годзе праследаваў маскоўскае войска Кашына пад Бранскам, прымаў удзел у яго разгроме пад Казельскам; пазней камандаваў палком. Калі кароль Сігізмунд III Ваза стаў з войскам пад сценамі Смаленска, а гетман Жулкеўскі з часткай войска рушыў на Маскву, што выклікала пэўны разлад у лагеры Лжэдзімітрыя II, І. Будзіла з атрадамі ўсвяцкага старосты Я. Сапегі застаўся верным Лжэдзімітрыю II і служыў самазванцу да самай яго гібелі ў снежні 1610. У 1611—12 І. Будзіла ўдзельнічаў у баявых аперацыях па захопу і ўтрыманні Масквы, быў адным з галоўных военачальнікаў (да 6.11.1612) польска-літоўскага гарнізона ў гэтым горадзе. Пасля здачы Масквы рускаму ваяводу Д. Пажарскаму І. Будзіла быў сасланы ім у Ніжні Ноў-

гарад зняволены ў турму (1612—19). Паводле Дэўлінскага перамір'я ў выніку абмену палоннымі вярнуўся на радзіму.

«Гісторыя Дзімітрыя фальшывага» — важная дакументальная крыніца для вывучэння т. зв. «Смутнага часу». Як літаратурны помнік дзённік І. Будзілы не менш каштоўны, чым мемуарныя запісы Ф. Еўлашоўскага, Б. і С. Маскевічаў. Вылучаецца вобразнасцю мовы, дынамізмам у апісанні гістарычных падзей, яркімі аўтарскімі ацэнкамі, багаццем інфармацыйнага матэрыялу. Упершыню апублікаваны М. Каяловічам у арыгінале на польскай мове і ў перакладзе на рускую мову.

Бібліяграфія

1.3.

1872. Дневник событий, относящийся к Смутному времени (1603—1613), известный под именем истории ложного Дмитрия // Русская историческая библиотека: Памятники, относящиеся к Смутному времени. Спб. Т. 1.

2.3.

На рускай мове. История белорусской дооктябрьской литературы. Мн., 1977. С. 211—212.

В. І. Дарашкевіч. А. Ф. Коршунаў.

БУДЗІНАС ЯЎГЕН

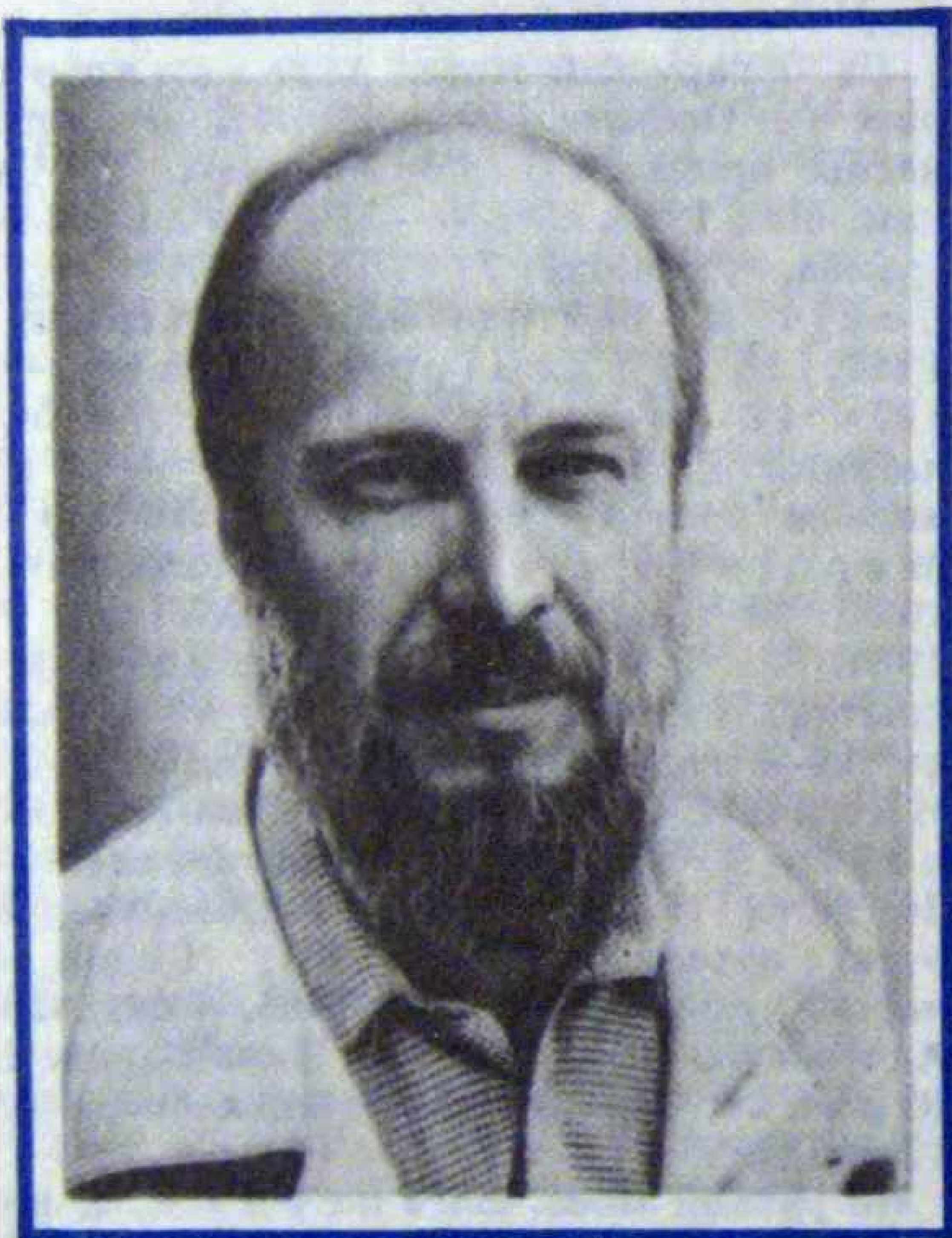

Будзінас Яўген Дамінікавіч (н. 18.2.1944, Масква), празаік, нарысіст. Член СП СССР з 1986. Лаўрэат прэміі Саюза журналістаў СССР (1985, за серыю нарысаў па аграрных праблемах). Піша на рускай і беларускай мовах.

Бацька Я. Будзінаса — удзельнік Кастрычніцкай рэвалюцыі, былы рэвалюцыйны камісар Жэмайціі, камандзір 1-га літоўскага рэвалюцыйнага палка, быў незаконна рэпрэсіраваны. Пасля рэабілітацыі — пенсіянер. Маці працавала настаўніцай. У 1946 іх сям'я пераехала з Масквы ў Вільнюс. У 1961 Я. Будзінас скончыў школу рабочай моладзі. Працаваў лабарантам Вільнюскага радыётэхнічнага вучылішча (1960—61). Вучыўся ў радыётэхнічным інстытуце ў Разані, потым у Мінску. Адначасова працаваў слесарам, манцёрам на заводзе, камісарам камсамольска-маладзёжнага будаўнічага атрада ў Цюменскай вобл., настаўнікам матэматыкі, рускай мовы і літаратуры вячэрняй школы. З 1968 на журналісцкай рабоце: літсупрацоўнік, загадчык аддзела газ. «Знамя юности» (1968—72), уласны карэспандэнт АДН па Беларусі (1972—75). З 1982 спецыяльны карэспандэнт часопіса «Дружба народов» па БССР і Прыбалтыцы.

Першы нарыс Я. Будзінаса быў змешчаны ў 1966 у час. «Неман». Друкаваўся ў саюзных і рэспубліканскіх выданнях. Ён адзін з вядучых нарысістаў і публіцыстаў Беларусі па вясковай тэматыцы.

Жыве ў Мінску.

Л. С. Савік.

Бібліяграфія*

1.2.

Один практический шаг. М., 1983. Рэц.: Лисичкин Г. Перспективный герой // Лит. обозрение. 1984. № 8; Палтаран В. Хлеб наш надзённы // Полымя. 1984. № 9.

Дом в сельской местности. М., 1985.

Действующие лица: Три портрета с натуры. Мн., 1986. (Республика. Время. Люди). Рэц.: Иванов К. Портрет современника // Заря. 1986. 27 нояб.

Преждевременный конфликт. М., 1988.

Промежуточный человек: (Сатирич. кинокомедия) Мн., 1989.

Промежуточный человек: Роман-исслед. М., 1990.

* У артыкул уключаны толькі тыя публікацыі аўтара ў саюзным друку, якія трапілі ў «Летапіс друку БССР».

1.3.
1966. Нефть, гитара и мотопила: (Очерк) // Неман. № 11.
1977. Четыре урока Владимира Бедули // Мол. коммунист. № 12; Отчет Владимира Бедули: (Очерк) // ЛГ. 18 мая.
1978. На собственной конструкции: (Очерк) // Дружба народов. № 4; С Бедулей по Эстонии: (Очерк) // Там жа. № 11.
1979. Промежуточный человек: (Очерк) // Неман. № 5; «Требуются рабочие-интеллигенты...»: Заметки по поводу одной из важнейших народнохозяйственных проблем // Неман. № 10 / Сааўт. Б. Пастарнак.
1981. Апошнім радком у зводцы: Нарыс // Полымя. № 10.
1982. Як памагчы слабому?: [Нарыс] // Сучаснік. Мн.; Бедуля и окрестности // Дружба народов. № 3; Человек на своем месте: Очерк // Знамя. № 8; «Земля, человек, перспективы...»: Полемические размышления у «Круглого стола» // Неман. № 4—5.
1984. Путешествие с оппонентом: Очерк // Дружба народов. № 1—4; Дом в сельской местности: Очерк // Новый мир. № 11; Профессию не меняю! // ЛГ. 8 февр.
1985 Стратэгія поспеху: Нарыс // Беларусь. № 1; Время действовать: Очерк // Дружба народов. № 4; Пересев: Очерк // Знамя. № 8.
2.3.
На беларускай мове. Марціновіч А. «Старшыня ж у нас ёсць...»: Па старонках твораў пра кіраўнікоў калгасаў // Вобраз. Мн., 1985.

З. У. Драздова.

БУДЗЬКА ЭДВАРД

Будзька Эдвард (Адвард, Эдзюк, Эдуард) Адамавіч (псеўд. Акцьуб, Акцюб, крыпт. А. Б., Б-а, Б-ка, Е. В., Э. Б.; *22.3.1882*, в. Будслаў Вілейскага пав. Віленскай губ., цяпер Мядзельскага р-на Мінскай вобл.— *14.8.1958*, Чыкага, ЗША), паэт, публіцыст, выдавец.

Пасля сканчэння Будслаўскай школы пачаў вучыцца ў Рыжскім політэхнічным інстытуце, дзе арганізаваў беларускае згуртаванне. Вучобу ў інстытуце спыніў з-за беднасці і дрэннага здароўя. Служыў у Рызе паштовым чыноўнікам. Прыязджаў на Беларусь. Разам з Ц. Гартным Э. Будзька выдаваў газету «Дзянніца» (1916), у якой змяшчаў свае творы (пад псеўданімам Акцюб). У 1916 самастойна выдаваў газ. «Светач», дзе надрукаваў шмат сваіх публіцыстычных артыкулаў. Ён удзельнік Усебеларускага кангрэсу, які адбыўся ў снежні 1917, увайшоў у раду Беларускай Народнай Рэспублікі. У 1918 арганізаваў беларускую гімназію ў Будславе, у 1921—22 кіраваў настаўніцкімі курсамі ў Дзвінску. Пасля жыў у Рызе, Каўнасе. У час нямецка-фашысцкай акупацыі працаваў настаўнікам у Мінску і Баранавічах. Пасля вайны апынуўся ў Заходняй Германіі — у Ватэнштэцкім лагеры для перамешчаных асоб. У 1950 выехаў у ЗША.

Друкавацца пачаў у 1906 у «Нашай ніве». У вершах і абразках Э. Будзькі — нацыянальна-вызваленчая і рэлігійная праблематыка, пачуцці тугі, смутку і адчаю. Пытанні грамадска-палітычнага жыцця асвятляў з ліберальных пазіцый (публіцыстыка ў «Светачы»). У эміграцыі друкаваўся ў газ. «Бацькаўшчына».

Пахаваны на могілках святога Войцеха ў Чыкага.

І. Э. Багдановіч.

Бібліяграфія

1.3.
1906. «Час ляціць — што вокам змерыць...»: [Верш] // Н. н. 8 снеж.
1908. Шпак: [Верш] // Н. н. 4 студз.
1909. Лісты з Украіны (VI) // Н. н. 18 чэрв. / Пад крыпт. А. Б. Аўт. спрэчнае; На гадаўшчыну «Н. н.»: [Верш] // Там жа. 19 ліст.
1910. Восень: [Верш] // Першы беларускі каляндар «Нашай нівы» на 1910 г. Вільня; З турмы: [Верш] // Н. н. 1 крас.
1913. Новыя паны: (Абразок) // Беларус. 31 студз. / Пад крыпт. Э. Б.
1916. Думкі да граматыкі // Дзянніца. 1, 9, 18, 27 ліст.; 3, 23, 31 снеж. /Пад псеўд. Акцьуб; Думкі да граматыкі // Светач. 1, 9, 18, 27 ліст., 3, 23, 31 снеж. / Пад псеўд. Акцьуб; Псальм: [Верш] //

Там жа. 1 ліст. / Пад крыпт. а-б; Як лепі будавацца // Там жа. 9, 27 ліст., 23, 31 снеж. / Пад крыпт. А. Б.

1917. Федэрацыя і канфедэрацыя // Вольная Беларусь. 8, 15 снеж. / Пад крыпт. А. Б.

1918. Дакуль жа? // Бел. шлях. 8 крас. / Пад крыпт. А. Б.; Весткі з краю: Хаценчыцы Віл. губ. Вілейскага павету // Там жа. 19 мая / Пад крыпт. Б-ка; Весткі з краю: З Будслава Вілейскага павету // Там жа. 30 мая / Пад крыпт. Б-а; Весткі з краю: Даўгінава Вілейскага павету // Там жа. 1 чэрв. / Пад крыпт. А. Б.; З дарогі // Там жа. 14 ліп. / Пад крыпт. А. Б.; Федэрацыя і Канфедэрацыя // Вольная Беларусь. 7, 14, 21 студз. / Пад крыпт. А. Б.

1920. [Успамін] // Памяці Івана Луцкевіча... Вільня. С. 40—41.

1.4.

Зямельная справа ў Новай Зеландыі / З укр. Вільня. 1907 / Пад крыпт. А. Б. Аўт. пер. спрэчнае.

1907. Птушкі ў клетцы; Муха: [Байкі] / З рус. // Н. н. 17 жн.

1917. Казка аб вадзе / Мова арыг. не ўстан. // Гоман. 18, 22, 25 мая / Пад крыпт. А. Б.

1924. Муха: [Верш] / З рус. // Беларускі дэкламатар. Мн.

2.3.

На беларускай мове. К а х а н о ў с к і Г. «... І іншыя» // Каханоўскі Г. Адчыніся, таямніца часу. Мн., 1984.

3.1.

ЦНБ АН БССР. Ф. 5, воп. 1, адз. зах. 1, с. 47.

З. У. Драздова.

БУДНЫ БЕНЯШ

Будны Беняш (Беньямін; дата нараджэння невядомая, тэрыторыя Вялікага княства Літоўскага — пасля 1624), пісьменнік, перакладчык, папулярызатар філасофіі і гісторыі, твораў антычных аўтараў, удзельнік гуманістычна-рэфармацыйнага руху на Беларусі.

Відаць, быў сынам С. *Буднага*. У 1588 запісаўся ў Кралявецкі (Кёнігсбергскі) універсітэт як «Беньямін Будны родам з Літвы». Знаходзіўся пад апекай беларускага магната Я. Кішкі. У 1594—1624 Б. Будны на службе ў кн. К. Радзівіла, быў яго даверанай асобай, выконваў дыпламатычныя даручэнні. У 1599 выдаў на польскай мове зборнік каротkіх апавяданняў па Плутарху «Апафегматы» (з уключэннем айчынных гістарычных сюжэтаў), які вытрымаў каля дзесяці выданняў у Вільні, Любчы, Кракаве. Любчанскі выдавец П. Кміта ў 1614 надрукаваў 4 кнігі «Апафегматаў» і дапоўніў іх «Суцяшальнай аповесцю пра купца Барнабу» — перакладам з італьянскай мовы аднаго з эпізодаў «Дэкамерона» Дж. Бакача, зробленым Б. Будным яшчэ ў 1583. У 1711 «Апафегматы» выйшлі асобным выданнем у Маскве на рускай мове. Зборнік выкарыстоўвалі ў сваіх працах М. Чулкоў, Ф. Буслаеў і інш. Б. Будны сааўтар «Пахавальных песень» (Любча, 1621) з выпадку смерці Я. Радзівіла. Ён пераклаў таксама трактаты Цыцэрона «Аб старасці», «Аб дружбе». Высока ставіў навуку і адукацыю, выкрываў заганы феадальнага ладу, але быў далёкі ад ідэі яго сацыяльнай перабудовы. Творы Б. Буднага, абвінавачанага ў арыянстве, знішчаліся артадаксальнай царквой.

Я. І. Парэцкі.

Бібліяграфія

1.2.

Historyja krotofilna o kupcu, który się z drugim o cnotę swej źony założył // B. m. i r.

Krótkich powieści, które zowa apophtegmata, księgi IV. Wilno, 1599; Lubcz, 1614; Kraków, b. r.; Kraków, b. r.; Kraków, 1635; Kraków, b. r.; Kraków, 1637; Kraków, 1639; Kraków, 1642.

Naeniae a diversis scriptae in exequias... J. Radivili. Lubcz, 1621 / У сааўт.

1.4.

C i c e r o M. Księgi o starości / Z łac. Wilno, 1596; Wilno, 1606; Wilno, 1766.

C i c e r o M. Księgi o starości / Z łac. Wilno, 1603; Wilno, 1606.

1.5.

На рускую мову. Апофегмата, то есть кратких, витиеватых и нравоучительных речей книги три. М., 1711, 1712; [2 выд.]. Спб., 1716; [2 выд.]. 1745, 1765, 1781.

Собрание нравоучительных, кратких и замысловатых речей: В трех книгах / Пер. с пол. Д. Тростин. М., 1788.

2.3.

На польскай мове. K r z y ż a n o w s k i J. Romans polski wieku XVI. Warszawa, 1934. S. 217; M a ż e k E. Bieniasz Budny w Rosji wieku XVII—XIX // Ruch lit. 1981. Z. 4—5; O s t r o w s k a E. Walka o piękne słowo psałterzowe // Język Polski. 1953. Z. 4; W e i n t r a u b W. Budny Błniasz // Polski Słownik Biograficzny. Kraków, 1937. T. 3. Z. 1.

На рускай мове. А н у ш к и н А. «Апофегматы» Беняша Будного // Книга: Исследования и материалы. М., 1971. Сб. 22; Я г о ж. На заре книгопечатания в Литве. Вильнюс, 1970. С. 91—97; Я г о ж. Сокровище Корницкого замка // Анушкин А. Рассказы о старых книгах. 2 изд. М., 1979; М а л э к Э. К изучению древнерусского перевода «Повести о купце» Б. Будного // ТОДРЛ. 1979. Т. 34; П о р е ц к и й Я., П р е н с к а я Ю. «Апофегматы» Беняша Будного // Неман. 1970. № 11; П т а ш и ц к и й С. Обзор материала по истории средневековой светской повести в Польше // Известия ОРЯС. 1902. Т. 7.

А. В. Мальдзіс.

БУДНЫ СЫМОН

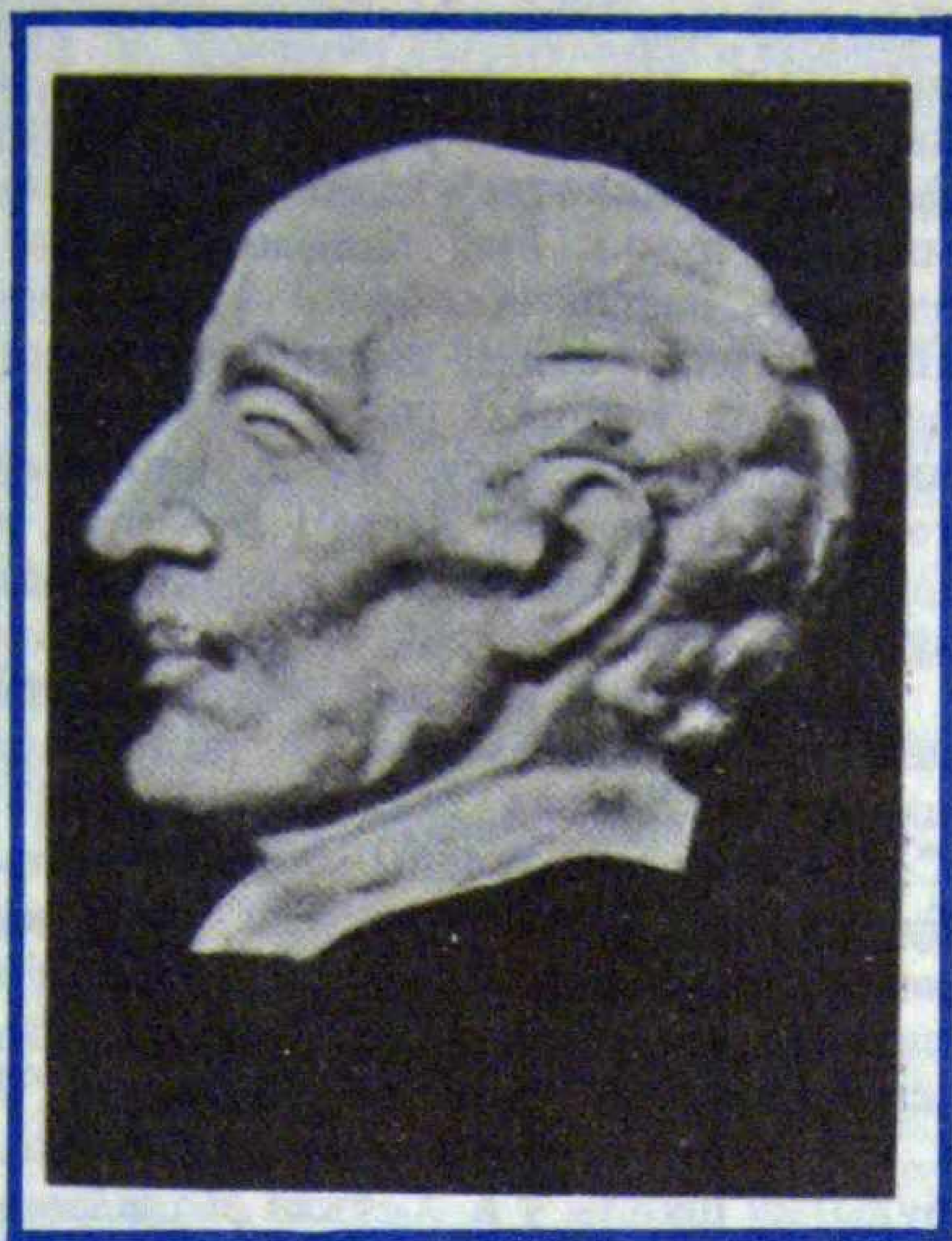

Будны Сымон (крыпт. С. Б.; каля 1530, в. Буды каля Плоцка, Польшча — 13.1.1593, в. Вішнева Ашмянскага пав. Віленскага ваяв., цяпер Валожынскага р-на Мінскай вобл.), публіцыст, паэт, перакладчык, тэолаг, гісторык, філолаг, адзін з вядучых прадстаўнікоў рэфармацыйнага руху на Беларусі і ў Літве. Пісаў на старабеларускай, польскай і лацінскай мовах.

З сям'і дробнага шляхціца. Магчыма, бацька Б. *Буднага*. Вышэйшую адукацыю С. Будны атрымаў на факультэце свабодных навук Ягелонскага універсітэта ў Кракаве, куды паступіў у 1544. Пасля, відаць, працягваў вучобу на тэалагічным факультэце Базельскага універсітэта ў Швейцарыі. Грунтоўна ведаў польскую, грэчаскую, лацінскую, старабеларускую, царкоўнаславянскую і старажытнаяўрэйскую мовы. Як чалавек энцыклапедычных ведаў, гуманіст-асветнік, мысліцель-вальнадумец і выдатны палеміст ён набыў еўрапейскую вядомасць. З 1558 працаваў настаўнікам у пратэстанцкай школе ў Вільні, прапаведаваў кальвінізм, да якога далучыўся ў час навучання за мяжой. Звярнуў на сябе ўвагу віленскага ваяводы і канцлера Вялікага княства Літоўскага М. Радзівіла, які прызначыў яго ў 1560 пастарам клецкай саборнай царквы кальвіністаў. У Клецку С. Будны захапіўся асветай «простага люду», пераклаў на беларускую мову «Катэхізіс» М. Лютара, напісаў да яго прадмову і ў 1562 пры падтрымцы нясвіжскага пастара Лаўрэнція Крышкоўскага і старосты Мацвея Кавячынскага выдаў у Нясвіжскай друкарні М. Радзівіла Чорнага. У 1562 апублікаваў другую сваю кніжку на старабеларускай мове — «Пра апраўданне грэшнага чалавека перад богам», якая не зберaглася. Яе кароткае апісанне падаў у сваім бібліяграфічным даведніку В. Сопікаў. Вальнадумныя погляды С. Буднага, выказаныя ў гэтай кнізе, выклікалі абурэнне не толькі праваслаўных, але і аднадумцаў-кальвіністаў, сталі прычынай яго разрыву з М.Радзівілам Чорным. Незадаволены памяркоўным характарам вучэння кальвіністаў, ён перайшоў на больш радыкальныя рэфармацыйныя пазіцыі антытрынітарызму. У 1563 паслаў ліст у Цюрых швейцарскаму тэолагу Г. Булінгеру, у якім выказаў сумненне ў праўдзівасці царкоўнага догмату аб боскай тройцы, а таксама пра боскую прыроду Ісуса Хрыста. Нейкі час С. Будны знаходзіўся ў мінскага кашталяна Я. Глябовіча ў Заслаўі. У 1567 канчаткова парваў з кальвіністамі і перайшоў у лагер антытрынітарыяў пад апеку жмудскага старосты Я. Кішкі, жыў у маёнтках яго сваяка (Хоўхла, Лоск і інш), дзе разгарнуў актыўную літаратурна-публіцыстычную і выдавецкую дзейнасць. Пераклаў на польскую мову Біблію, якую выдаў у 1572 у Нясвіжы. З 1573 быў прапаведнікам у Лоску каля Маладзечна, дзе ў створанай ім друкарні ў 1574 апублікаваны яго пераклад Новага запавету з прадмовай і каментарыямі. У тым жа годзе паслаў ліст англійскаму філосафу Джону Фоксу. Напісаў і надрукаваў шэраг прац аб чалавечай прыродзе Хрыста. Сярод іх вылучаецца «Пра галоўныя палажэнні хрысціянскай веры» (1576), у якой падагуліў свае рэлігійна-філасофскія пошукі. Як ідэолаг беларуска-літоўскага рэфармацыйнага руху ён удзельнічаў у рабоце розных пратэстанцкіх сінодаў, палемізаваў па рэлігійных і сацыялагічных пытаннях з прадстаўнікамі антытрынітарызму Пятром з Ганёндза, Якубам з Калінаўкі і Марцінам Чаховіцам. Апрача Бібліі С. Будны пераклаў з французскай мовы на польскую твор Э. В. Фрыза «Аб фурыях, ці Французскіх вар'яцтвах», прысвечаны падзеям Варфаламееўскай ночы 1572 у Францыі. Як сацыёлаг напісаў прадмову да польскага трактата Анджэя Фрыча Маджэўскага «Аб удасканаленні Рэчы Паспалітай» (Лоск, 1577). У 1583 выдаў свой апошні твор «Пра свецкую ўладу», у якім падаў гісторыю спрэчак прадстаўнікоў левага і правага крыла антытрынітарыяў пра адносіны да феадальнага грамадства і дзяржавы, закрануў шэраг важных сацыяльных праблем свайго часу. За гэты твор у 1584 С. Будны быў выключаны з арыянскай абшчыны як ератык, асуджаны пратэстанцкімі тэолагамі на Луцкавіцкім сінодзе 1582, адлучаны ад царквы і пазбаўлены духоўнага сану. У 1589 разам з Ф. Даманеўскім удзельнічаў у дыспуце з езуітамі.

У сваіх шматлікіх палемічных трактатах, напісаных на беларускай, польскай і лацінскай мовах (многія з гэтых твораў загінулі), С. Будны змагаўся супраць панавання царквы, за вызваленне грамадскай думкі ад сярэдневяковай схаластыкі, за пашырэнне асветы і ведаў сярод «паспалітага люду». Выступаў за выкарыстанне жывой народнай мовы ў рэлігійным пісьменстве і царкоўным набажэнстве, што было адным з галоўных патраба-

ванняў рэфармацыйнага руху ў Заходняй Еўропе. Калі ў перыяд сваёй дзейнасці ў Нясвіжы ён выступаў толькі супраць царкоўных устаноў, то пасля канчатковага разрыву з кальвіністамі і пераходу ў лагер сацыніян, перакладаючы Біблію, прыйшоў да вываду, што шматлікія пераклады гэтага помніка на лацінскую, грэчаскую і царкоўнаславянскую мовы далёкія ад арыгінала, выявіў у іх шмат памылак, скажэнняў, супярэчнасцей і стаў адным з пачынальнікаў навуковай крытыкі «Свяшчэннага пісання». Па сваіх грамадска-палітычных поглядах С. Будны быў выразнікам інтарэсаў ліберальна настроенай шляхты. Яго палітычным ідэалам была асвечаная манархія, абмежаваная саслоўным прадстаўніцтвам і законамі. Горача абараняў верацярпімасць, адстойваў поўную свабоду асобы ў справах веры. С. Буднага абурала фанатычнае ганенне на іншаверцаў, за што ён рашуча асуджаў католікаў і лютэран, цвінгліян і кальвіністаў. З пазіцый рэлігійнай верацярпімасці закляйміў фанатызм Ж. Кальвіна, які спаліў М. Сервета на вогнішчы царкоўнай інквізіцыі, і М. Лютара, які жорстка праследаваў сваіх праціўнікаў. У пытаннях вайны і міру прытрымліваўся прагрэсіўных пазіцый: прызнаваў толькі войны справядлівыя, абарончыя, удзел у якіх лічыў абавязкам кожнага грамадзяніна, незалежна ад яго рэлігійных перакананняў. Ён развіваў гуманістычныя і рацыяналістычныя ідэі Ф. Скарыны. Паставіў пад сумненне некаторыя догматы хрысціянскага веравучэння, выступаў з адмаўленнем царкоўнай іерархіі і розных атрыбутаў рэлігійнага рытуалу, пракладваў шляхі да секулярызацыі грамадскай думкі. Быў адным з самых адукаваных дзеячаў рэфармацыйнага руху, гуманістам па светапогляду, будзіў грамадскую думку, крытычны погляд на жыццё і рэлігію, закранаў хвалюючыя пытанні свайго часу. Як вучоны быў вядомы не толькі ў Польшчы, Літве і Беларусі, але і ў Расіі, Германіі, Галандыі, Англіі, Швейцарыі і іншых краінах Еўропы.

Апошнія дні жыцця С. Буднага прайшлі ў Вішневе каля Валожына ў доме пратэстанцкага шляхціца Лявона Маклака. У 1982 у Нясвіжы С. Буднаму пастаўлены помнік (скульптар С. Гарбунова). На будынку нясвіжскай друкарні ўстаноўлена мемарыяльная дошка пра тое, што тут пакладзены пачатак беларускаму кнігадрукаванню на тэрыторыі сучаснай Беларусі. Памяць пра С. Буднага ўвекавечана мемарыяльнай дошкай на будынку школы ў в. Хоўхла Маладзечанскага р-на.

А. Ф. Коршунаў.

Бібліяграфія

1.2.

О оправдании грешного человека пред богом. Несвиж, 1562.

O poczęciu syna bożego. Nieśwież, 1570.

Elekcyja króla krześcijańska. Kraków, 1573 / Аўт. спрэчнае.

Ad argumenta Simleri et aliorum quorundam pro duabus in Christo naturis dimicantium quaecumque Stanislaus Grochovius contra Simon Budnaeum excerpsit, eiusdem S. B. responsio. [S. I], 1574.

Contra paedobaptismus. Losci, 1574.

O przednieyszych wiary christianskiey artikulech, to iest o Bogu iedynem, o Synu iego y Duchu Swiętem. Łosk, 1576.

O urzędzie miecza używającem. Łosk, 1583.

O przedniejszych wiary chrystyjanskiej artykulech. Łódź, 1989.

1.3.

1577. [Прадмова] // O poprawie Rzeczy Pospolitej. Łosk.

1870. [Прадмова да «Катэхізіса»] // Археографический сборник. Т. 7.

1923. Пачатак «Катэхізіса» (1562 г.): [Урывак]; З прадмовы да «Катэхізіса»: [Урывак] // Гарэцкі М. Хрэстаматыя беларускае літаратуры. Вільня.

1932. O urzędzie miecza używającym... // Zabytki literatury z Doby Reformacji. Warszawa.

1936. Brevis demonstratio quod Christus non sit ipse Deus, qui Pater. nec ei aequalis // Reformacja w Polsce. Warszawa.

1959. Прадмова да освенцоных княжат и панов их милости панов Миколаев Радивилов; к всем благоверным христианом языка руского предьсловие в Катихисию // Хрэстаматыя па старажытнай беларускай літаратуры. Мн.

1962. [Урыўкі з твораў] // Из истории философской и общественно-политической мысли Белоруссии. Мн.

1972. Wyjątki z dzieła «O urzędzie miecza używającym» // Wieś pańszczyźniana w literaturze polskiej w. XV — XIX. Warszawa.

1.4.

[Л ю т а р М.] Катихисис, то ест наука стародавная христианьская от светого писма, для простых людей языка русского в пытаниах и отказех сьбрана... Несвиж, 1562.

B i b l i a, to iest księgi Starego i Nowego przymierza z nowu z jezyka ebrejskiego, greckiego, łacińskiego przełożona z przedmową S. Budnego, jako tłumacza. Nieśwież, 1570; Nieświez; Zasław, 1570—72.

N o w y testament z nowu przełożony, a na wielu miejscach za pewnemi dowodami od przysad przez S. Budnego oczyszczony i krótkiemi przypiskami po krajach objaśniony... Łosk, 1574.

O f u r y i a c h albo szalenstwach francuskich, to iest o strasznym a niesłusznum admirale Kasztylonskiego y wielu innych mężow zamordowaniu. Łosk, 1576.

1.5.

На беларускую мову. Сымон Будны да Генрыха Булінгера: [Пісьмо] / Пер. з лац. А. Цукерман // Весці АН БССР. Сер. грамад. н. 1978. № 5.

На лацінскую мову. P a l e o l o g J. Defensio verae sententiae de magistratu politico. Losci, 1580.

1.6.

P a l e o l o g u s J. Liber de magistratu politica curante Simone Budnaego. Losci, 1573.

2.1.

На італьянскай мове. F i r p o M. Antitrinitari nell' Europa Orientāle: Nuovi test di Szymon Budny, Niccolo Paruta c Jacopo Palcologo. Firenze, 1977.

На рускай мове. О п и с а н и е изданий Несвижской типографии и типографии Василия Тяпинского. М., 1985. (Сводный каталог и описание старопечатных изданий кирилловского и глаголического шрифтов. Вып. 15).

2.2.

На беларускай мове. П а р э ц к і Я. Сымон Будны. Мн., 1975. Рэц.: Г л е б к а П. Рецензия на монографию Я. Порецкого «Симон Будный» // Глебка П. Пытанні гісторыі, філалогіі, мастацтва. Мн., 1975.

На лацінскай мове. F l i b e l i u s M. Ex unque lecnem. Vilnae, 1603.

L i c i n i u s J. Ad fratres ministros evangelicos pro ineunda concordia... (Nowogrodek), 1597.

L u b i e n e c k i S. Historia reformationos Polonicae. Freistadtii, 1685.

O s t r o w s k i S. De trinitate liber contra inpia scripta Simoni Budnaei. Poznaniae, 1591.

S a n d i u s G. Bibliotheca antitrinitariarum. Freistadtii, 1588.

S i m l e r u s J. Assertio ortodoxae doctrinae de duabus naturis Christi... opposita blasphemiis et sophismatibus... S. Budnaei nuper ad ipso in Lithuania evulgatis. Tiguri, 1575.

W a g e n s e i l i u s J. Tela ignea satanea. Altdorf, 1681.

W i g a n d J. Nebulae arianae discussae. Krolewiec, 1575.

На польскай мове. A k t y, to jest sprawy krześciańskiego zboru Wileńskiego. Brześć Lit., 1559.

C z e c h o w i c M. Rozmowy chrystyanskie o tajemnicach wiary, ktore z greckiego nazwiska diałogami zowią. (Kraków?), 1575.

F a r n o w s k i. O przedniejszych wiary krzystiańskiej artykułech... Łosk, 1575.

K o t S. Szymon Budny. Kraków, 1937.

M e r c z y n g H. Szymon Budny jako krytyk tekstów biblijnych. Kraków, 1913.

O p i s a n i e dysputacyej Nowogrodzkiej, którą miał M. Smiglecki z J. Liciniusem, ministrem nowokrzczeńskim. Wilno, 1594.

O s t r o w s k i S. ... Księgi o prawdziwym bostwie J. Chrysta... przeciwko nowokrzczeńcom... nawet... przeciw S. Budnemu... Poznań, 1588.

S m i g l e c k i M. O bóstwie przedwiecznym syna bożego. Wilno, 1595.

Z a l e w s k i L. Tajemnica Szymona Budnego. Lublin, 1946.

На рускай мове. Г и л ь т е б р а н д т П. Несвижский катехизис. 1562 г. Заметки. Вильна, 1870 / Отт. из 7 т. «Археогр. сб.».

П о д о к ш и н С. Скорина и Будный: Очерк филос. взглядов. Мн., 1974. Рэц.: Ш а л ь к е в и ч В. // Неман. 1976. № 4; Я г о ж. Новая старонка Скарыніяны // Голас Радзімы. 1975. № 29.

П о р е ц к и й Я. Симон Будный — передовой белорусский мыслитель XVI века. Мн., 1961. Рэц.: В а с і л ь е ў В. Даследаванне пра Сымона Буднага // Полымя. 1961. № 7; Я к у б с к и й В. О методологии одного исследования по истории белорусской общественной мысли XVI века // Вестн. Ленингр. ун-та. 1963. № 14.

2.3.

На англійскай мове. W i l b u r g E. A History of Unitarianism. Cambridge, 1940. P. 370.

На беларускай мове. «А с о б а Сымона Буднага, гуманіста...» // ЛіМ. 1982. 30 ліп.; Б а ж о к А. Упершыню на Беларусі: Адкрыццё мемарыяльнай дошкі ў гонар Сымона Буднага // Там жа. 1972. 12 мая; Б е л а р у с к а м у асветніку і гуманісту // Голас Радзімы. 1972. № 21; В а с і л е ў с к і П. Новы помнік у старым горадзе // Мастацтва Бел. 1983. № 7; В о л ь с к і В. Нарысы па гісторыі беларускай літаратуры эпохі феадалізма. Мн., 1952. С. 99—102; Я г о ж. Сымон Будны // Нарысы па гісторыі беларускай літаратуры. Мн., 1956; Г а й д у к М. Рэфармацыя ў Беларусі // Беларускі каляндар. 1969. Беласток, 1968; Г а л е н ч а н к а Г. На пачатку ўсходнеславянскага кнігадрукавання // ЛіМ. 1962. 17 ліп.; Я г о ж. Партрэты першадрукароў Беларусі Ф. Скарыны, С. Буднага, В. Цяпінскага // Помнікі гісторыі і культуры Бел. 1972. № 1; Г а р э ц к і М. Сымон Будны // Гарэцкі М. Гісторыя беларускае літаратуры. Вільня, 1920; 2 выд. Вільня, 1921; 3 выд. Вільня, 1924; 4 выд. Мн., 1926; Д р а н ч у к В. Прадаўжальніку традыцый Скарыны // Звязда. 1981. 15 ліст.; Ж у р а ў с к і А. Мова С. Буднага//Жураўскі А. Гісторыя беларускай літаратурнай мовы. Мн., 1967. Т. 1; Ж ы г а ў У. Паліглоты // Беларусь. 1978. № 1; К о р ш у н а ў А. Сымон Будны // Гісторыя беларускай дакастрычніцкай літаратуры: У 2 т. Мн., 1968. Т. 1; Я г о ж. Сымон Будны // Гісторыя беларускай літаратуры. Мн., 1985; Л а р ч а н к а М. Сымон Будны // Ахрыменка П., Ларчанка М. Старажытная беларуская літаратура. Мн., 1968; М а й х р о в і ч С. Нарыс гісторыі старажытнай беларускай літаратуры XIV—XVIII ст. Мн., 1980. С. 14—80; Я г о ж. Сымон Будны // Полымя. 1967. № 2; Я г о ж. Філосаф, асветнік, гуманіст // Голас Радзімы. 1965. № 43; Н і к а л а е ў М. Аб чым расказаў стары рукапіс // Звязда. 1985. 24 ліп.; П а д о к ш ы н С. Роля антычных традыцый у развіцці культуры і грамадскай думкі на Беларусі ў XVI—XVII стст. // Беларуская літаратура. Мн., 1977. Вып. 5; Я г о ж. Святло далёкага мінулага // Полымя. 1968. № 4; Я г о ж. Сымон Будны // Там жа. 1966. № 7; П а р э ц к і Я. Антырэлігійная сатыра Брэсцкага друкарскагга двара ў XVI ст. // Беларуская літаратура. Мн., 1979. Вып. 7; Я г о ж. Вершаваныя творы Сымона Буднага // Беларуская літаратура. Мн., 1977. Вып. 5; Я г о ж. Новыя звесткі аб выданнях Сымона Буднага // Помнікі гісторыі і культуры Бел. 1981. № 1; Я г о ж. Развіццё Сымонам Будным асветніцкіх ідэй Ф. Скарыны // 450 год беларускага кнігадрукавання. Мн., 1968; Я г о ж. Сымон Будны // Нарысы гісторыі народнай асветы і педагагічнай думкі ў Беларусі. Мн., 1968; П р а к а п ц о ў У. Выдатны гуманіст Беларусі // Чырв. змена. 1978. 26 сак.; Я г о ж. Крылы таленту і майстэрства // Там жа. 1982. 22 жн.; С о м а ў З. Сымону Буднаму — удзячныя нашчадкі // ЛіМ. 1982. 14 мая; С ц я п а н а ў І. Старонкі гісторыі // Наст. газ. 1964. 29 лют.; Сымон Будны // Асвета і педагагічная думка ў Беларусі. Мн., 1985; Т а л о ч к а У. Сымон Будны // Бел. жыццё. 1919. 29 вер.; Т р ы г у б о в і ч В. Падарунак Нясвіжу // Голас Радзімы. 1979. 27 снеж.; Х р о м ч а н к а К. За шчасце зямное. Мн., 1966. С. 8—9; Ш а л ь к е в і ч В. «Працу маю ацэньць нашчадкі...»: (Да 450-годдзя з дня нараджэння С. Буднага) // Голас Радзімы. 1980. 18 вер.; Ю р ' е ў П. Сымон Будны // Ніва. 1966. 31 ліп.; Я н ч у к М. Літаратурная чыннасць Сымона Буднага // Янчук М. Нарысы па гісторыі беларускай літаратуры. Мн., 1922.

На нямецкай мове. K o t S. Szymon Budnu: Der grösste Häretiker Litauens im 16. Jahrhundert // Wiener Archiv für Geschichte des Slaventums und Osteuropas. B. 2. Studien zur alteren Geschichte Osteuropas. Graz; Köln, 1956. T. 1; W o t s c h k e T. Der Briefwechsel der Schweizer mit den Polen // Archiv f. Reformationsgeschichte. 1908. Ergänzungsband 3.

На польскай мове. B r ü c k n e r A. Różnowiercy polscy. Warszawa, 1905. S. 163—165; G r a b o w s k i T. Literatura ariańska w Polsce 1560—1660. Kraków, 1908. S. 82—91; H a j d u k i e w i c z L. Przegląd badań nad dziejami reformacji i kontrreformacji w Polsce w latach 1939—1951 // Reformacja w Polsce. Warszawa, 1953 / 1955; K a n t a k K. Księga z biblioteki Szymona Budnego // Litwa i Ruś. 1912. T. 3. Z. 1; K o r m a n o v a Ż. Bracia polscu 1560—1570 // Rozpr. Hist. Tow. Nauk. Warszawa, 1929. T. 7; K o t S. Budny Szymon // Polski słownik biograficzny. Kraków, 1937. T. 111. Z. 1; K o t S. Oddziaływanie braci polskich w Anglii // Reformacja w Polsce. Warzawa, 1935/1936; Ł u k a s z e w i c z J. Dzieje kościołów wyznania helweckiego w Litwie. Poznan, 1843. T. 2. S. 30—33; M a g r A. Piotr Chelczycki i Szymon Budny / Z czes. A. Kamiński // Prz. Zachodni. 1951. Nr 3/4; N o w a k — D ł u ż e w s k i J. O polskich przekładach Biblii // Dziś i Jutro. 1950. Nr 5; O g o n o w s k i Z. Racjonalizm w polskiej myśli ariańskiej i jego oddziaływanie na Zachodzie // Odrodzenie i Reformacja w Polsce. Warszawa, 1956. T. 1; S i e l i c k i F. Publicystyka protestancka: Ciapiński i S. Budny // Sielicki F. Literatura białoruska do końca XVIII wieku. Wrocław, 1985; T a z b i r R. Polscy polemiści wyznaniowi wobec prześladowania antytrynitaryzmy w XVI wieku // Prz. Hist. 1962. Nr 4; T o p o l s k a M. Czytelnik i książka w Wielkim Księstwie Litewskim w dobie Renesansu i Baroku. Wrocław, 1984. S. 28, 68, 90, 91, 93, 108, 182, 183, 207, 232, 238, 261; U r b a n W. Losy Braci Polskich od założenia Rakowa do wygnania z Polski // Odrodzenie i Reformacja w Polsce. Warszawa, 1956. T. 1; Z w o l s k i S. De bibliis polonicis. Poznań, 1904. S. 114—125.

На рускай мове. А л е к с ю т о в и ч Н. Будный — идеолог гуманизма и реформации в Белоруссии и Литве // Из истории философской и общественно-политической мысли Белоруссии. Мн., 1962; Я г о ж. Мужественный борец против церкви // Сов. Бел. 1964. 28 марта; Б е д р и ц к и й Н. Литературная полемика православных с протестантами в юго-западной Руси в XVI и XVII вв. // Мин. епарх. вед. 1888. № 1. Ч. неофиц.; № 2. Ч. неофиц.; № 11. Ч. неофиц.; № 15. Ч. неофиц.; В а с и л е н о к С. Фольклор и литература Белоруссии эпохи феодализма (XIV—XVIII вв.). М., 1961. С. 117—118; Г и л ь д е б р а н д т П. Несвижский катехизис 1562 года // Археограф. сб. 1870. Т. 7; Г о л е н ч е н к о Г. Русские первопечатники и Симон Будный // Книга: Исследования и материалы. М., 1965. Сб. 10; Я г о ж. Сымон Будный: Книгоиздательская деятель-

ность в Белоруссии // Из истории книги, библиотечного дела и библиографии в Белоруссии. Мн., 1970; Головацкий Я. Библиографические находки во Львове // Сб. ОРЯС. 1873. № 7; Дорошевич Э., Конон В. Очерк истории эстетической мысли Белоруссии. М., 1982. С. 70—76; Карабан С. Очерки истории белорусской эстетической мысли и литературной критики. Мн., 1971. С. 27—28; Карнач П. Через столетия... // Знамя юности. 1982. 31 авг.; Карский Е. Белорусы. Пг., 1921. Т. 3. Вып. 2. С. 158—160; Яго ж. Два памятника старого западнорусского наречия // Карский Е. Труды по белорусскому и другим славянским языкам. М., 1962; Конон В. От Ренессанса к классицизму. Мн., 1978. С. 71—79; Коротка я Л. Публицистика XIII—XVI вв. в борьбе с церковно-религиозной идеологией. Мн., 1963. С. 71—80; Коршунов А. Сымон Будный // История белорусской дооктябрьской литературы. Мн., 1977; Макарий. История русской церкви. Спб., 1879. Т. 9. Кн. 4. С.323; Молева А. Несвиж! Стоянка десять минут // Молева А. Человек из легенды. М., 1984; Немировский Е. Иван Федоров (около 1510—1583). М., 1985. С. 120—121; Яго ж. Иван Федоров в Белоруссии. М., 1979. С. 37—51; Озеров В. В руке его — книга // Сел. газ. 1979. 15 апр.; Пичета В. Белоруссия и Литва XV—XVI вв. М., 1961. С. 684—689; Плисс В. С. Будный и его сектантская и литературная деятельность в Литве и Западной Руси // Христианское чтение. 1914. Т. 242; Подокшин С. Идеи материализма и диалектики в философской и общественно-политической мысли Белоруссии XVI—XVII вв. // Идеи материализма и диалектики в Белоруссии. Мн., 1980; Яго ж. Идейное содержание Несвижского катехизиса 1562 г. // Материалы к IX Конференции молодых ученых. Сер. обществ. н. Мн., 1964; Яго ж. Рационализм Симона Будного // Подокшин С. Реформация и общественная мысль Белоруссии и Литвы. Мн., 1970; Яго ж. Реформация и общественная мысль Белоруссии и Литвы. Мн., 1970. С. 28—29, 55—57, 74—77, 104—105, 139—150, 153—159; Яго ж. Сымон Будный // Очерки истории философской и социологической мысли Белоруссии (до 1917 г.). Мн., 1973; Порецкий Я., Пренская Ю. Белорусские печатные дворы // Неман. 1969. № 4; Порецкий Я. Цюрихская рукопись Симона Будного // Веснік БДУ. Сер. 4. 1969. № 1; Религиозное состояние Литвы в XVI в. и начало деятельности иезуитов в Вильне // Виленский календарь на 1887. Вильна, 1886; Русская Историческая Библиотека. Т. 4; Сокол С. Политическая и правовая мысль в Белоруссии XVI — первой половины XVII в. Мн., 1984. С. 37—38, 40—49; Строев П. Библиологический словарь и черновые к нему материалы П. М. Строева // Сб. ОРЯС. Т. 29. 1882. № 4; Тарасов К. «Жребий брошен...» // Тарасов К. Память о легендах. Мн., 1984; Тризно Д. Мы слышим этот голос // Сел. газ. 1982. 27 июня; Чемерицкий В. Белорусская литература // История всемирной литературы в 9 т. М., 1985. Т. 3. С. 497; Шалькевич В. Современники Ивана Федорова Сымон Будный и Василий Тяпинский // Иван Федоров и восточнославянское книгопечатание. Мн., 1984; Ялугин Э. Иван да Петр // Неман. 1983. № 9.

На ўкраінскай мове. Возняк М. Історія української літератури. Львів, 1921. Т. 2. Ч. 1. С. 20—22; Огоновський О. Історія літератури руськоі. Львів, 1887. Ч. 1. С. 133—135.

На французскай мове. Jobert A. Aux origines de l'union de Brest: Le protestantisme en Ruthenie // Księga pamiątkowa 150-lecia Archiwum głównego akt dawnych w Warszawie. Warszawa, 1958.

2.4.

На беларускай мове. Камейша К. Сымон Будны ў Вішневе: [Верш] // Дзень паэзіі-84. Мн., 1984; Лойка А. Партрэт Сымона Буднага: [Верш] // Лойка А. Пачуцці. Мн., 1976; Пранузa П. Сымону Буднаму: [Верш] // ЛіМ. 1982. 7 мая.

3.1.

Бадлейская б-ка (Оксфард, Англія), аддз. рукап., калекцыя Раўлінсона, пісьмы, адз. зах. 107-с, л. л. 97—100[a]; Дзярж. архіў у Цурыху (Швейцарыя), спр. Е. П. 367.

З. У. Драздова.

БУЖАН ХВЕДАР

Бужан Хведар Сілавіч [псеўд. Хвёдар, крыпт. Х в. Б.; 1986 (?) — ?], паэт, празаік.

Сын селяніна. Бацькі яго выязджалі ў Сібір у пошуках свабодных зямель, але вярнуліся адтуль ні з чым. Х. Бужан працаваў рабочым на лесапільным заводзе (1907—15). У 1915—19 быў на вайсковай службе, спачатку ў старой царскай арміі, потым — у Чырвонай Арміі. Удзельнічаў у грамадзянскай вайне. У 1919 з-за хваробы дэмабілізаваны. У 1923 стаў членам КПСС. Працаваў леснікам, аб'ездчыкам у Буда-Кашалёўскім р-не, памочнікам ляснічага і ляснічым у Парыцкім раёне, а пасля сканчэння Беларускага лесатэхнічнага інстытута ў Гомелі (1932) — намеснікам дырэктара Уздзенскага леспрамгаса. У пачатку Вялікай Айчыннай вайны Х. Бужан быў эвакуіраваны ў Новасібірскую вобл., дзе працаваў начальнікам участка ў Маслянінскім леспрамгасе, у трэсце «Новасіблес». Пасля вайны жыў у Чарнаўцах (УССР), быў загадчыкам канторы на чыгунцы. Звестак аб даце і месце смерці Хв. Бужана няма.

Пісьменніцкі шлях Х. Бужана пачаўся з селькораўскіх допісаў, першы з якіх надрукаваны ў 1921 у газ. «Беларуская вёска». Вершы пачаў змяшчаць у 1926. Належаў да Бабруйскай філіі «Маладняка», пасля заснавання БелАПП у 1928 (у выніку рэарганізацыі «Маладняка») — член гэтай арганізацыі. Сябраваў з М. Лыньковым. У 1932 выйшла аповесць Х. Бужана «Леснікі», прысвечаная «лепшаму таварышу, настаўніку Міхасю Лынькову». У першай аповесці, як было заўважана крытыкай, аўтар не заўсёды даваў удалы мастацкі сінтэз рэчаіснасці, не заўсёды мог узняцца да мастацкага абагульнення эмпірычных назіранняў. Але твор быў сустрэты з цікавасцю, бо закранаў не асветленае да таго часу ў літаратуры жыццё лесарубаў, іх штодзённую працу і праблемы сацыялістычнай рэканструкцыі лясной гаспадаркі. Ёсць звесткі, што Х. Бужан працаваў над другой аповесцю, якая тэматычна працягвала першую.

І. Э. Багдановіч.

1.2.
Леснікі: Аповесць. Мн., 1932. Рэц.: Левін С. // Заклік. 1933. № 4.
1.3.
1926. Я пясняр малады...: [Верш] // Уздым. Бабруйск; Камуніст. 1926. 9 крас.; «Лес дораг» // Камуніст. 11 лют.; Успаміны: [Верш] // Там жа. 24 лют.; З Першым мая: [Верш] // Там жа. 1 мая; Маці сялянка: [Верш] // Там жа. 23 чэрв.; Поўдзень: [Верш] // Там жа. 28 ліп.; Дзе лёзунг Леніна?: [Верш] // Там жа. 3 ліст.; Вячоркі: (Абразок з натуры) // Сав. вёска. 14 лют.
1927. Развод: (Апавяданне) // Камуніст. 26, 29 чэрв.
1928. З гарадскіх матываў; Возера спіць: [Верш] // Зарніцы. Полацк; На новы шлях: [Верш] // Чырв. Полаччына. 23 чэрв.
1930. Леснікі: Апавяданне // Вясна. № 5—7.
1931. Лесарубы: Урывак з аповесці «Леснікі» // Палес. праўда. 2 лют.; «Я агітую за пяцігодку»: [Рэц. на кн.: Ракіта С. Я агітую за пяцігодку. Гомель, 1931] / Пад псеўд. Хвёдар; Падыход: Урывак з аповесці «Леснікі» // Там жа. 24 лют.; Альманах творчасці пралетарскіх пісьменнікаў Гомельшчыны // Там жа. 15 сак.; Тэрміны праходзяць: Нарыс // Там жа. 21 жн.
1932. Заходні ход: [Апавяданне] // Палес. праўда. 23 крас.; Дырэктарскі дзень: (З блакнота) // Там жа. 17 ліп.; Апаўшы колас: Апавяданне // Там жа. 30 ліп., 22 жн.; Аб шырокіх палотнах пачынаючага: Літкансультацыя // Там жа. 30 ліп. / Пад крыпт. Хв. Б.; Аб тэматыцы і працы пачынаючага // Там жа. 22 жн. / Пад крыпт. Хв. Б.; У доме калгасніка: Замалёўка // Там жа. 10 кастр.
1933. Чалавек з натурай: [Апавяданне] // ЛіМ. 6 студз.
2.3.
На беларускай мове. [Прадмова] // Бужан Х. Леснікі. Мн., 1932.
Т. М. Махнач.

БУЗУК ПЁТР

Бузук Пётр Апанасавіч [псеўд. П. Росіч, крыпт. П. Б., П. Р., П. Р-ч, Р. Ф. Р-ч; 19.6(1.7).1891, в. Шарпены ў Малдавіі — 7.12.1938, Волагда], мовазнавец, літаратуразнавец, паэт, празаік, педагог. Доктар філалагічных навук (1924), прафесар (1925).

Нарадзіўся П. Бузук у сям'і настаўніка. Вучыўся спачатку ў Цiраспальскім рэальным вучылішчы (1904—10), потым на гісторыка-філалагічным факультэце Новарасійскага універсітэта ў Адэсе. Адначасова наведваў настаўніцкія курсы. Пасля сканчэння універсітэта быў прафесарскім стыпендыятам, рыхтаваўся да навукова-педагагічнай работы. У 1920 здаў магістарскія экзамены, выкладаў філалагічныя прадметы ва універсітэце і іншых вышэйшых навучальных установах. У 1924 абараніў доктарскую дысертацыю па тэме «Да пытання пра месца напісання Марыінскага евангелля». З восені 1925 працаваў у Мінску, куды пераехаў па запрашэнні рэктара БДУ В. Пічэты. Ва універсітэце і недінстытуце чытаў некалькі філалагічных курсаў. Каб цалкам аддаць сябе навуцы, у 1926 ён перайшоў на работу ў Інстытут беларускай культуры, дзе з 1929 працаваў вучоным сакратаром, а з 1931 дырэктарам Інстытута мовазнаўства АН БССР. Адначасова з 1931 загадваў кафедрай мовазнаўства ў Мінскім педінстытуце, чытаў лекцыі па агульным мовазнаўстве, методыцы і навуковай граматыцы беларускай, рускай моў, украінскай мовы і літаратуры. У 1929 П. Бузук быў дэлегатам 1-га Міжнароднага кангрэса славістаў у Празе, дзе першым прапанаваў стварыць агульнаславянскі лінгвістычны атлас. Паводле сведчання сяброў і знаёмых, ён быў чалавекам шчырым, спагадлівым, добразычлівым.

П. Бузук — адзін з самых выдатных савецкіх мовазнаўцаў-паліглотаў. Ён валодаў усімі славянскімі, малдаўскай, румынскай, італьянскай, нямецкай, англійскай, французскай, літоўскай, татарскай, лацінскай і інш. мовамі (на многіх чытаў лекцыі, пісаў навуковыя працы і нават літаратурныя творы). Веданне рознасістэмных моў ярка праявілася ў яго працах па агульнаму, параўнаўча-гістарычнаму, славянскаму, украінскаму і беларускаму мовазнаўству. Вялікую цікавасць выклікаюць працы П. Бузука пра ўзаемасувязь славянскіх моў («Становішча беларускай мовы сярод іншых славянскіх моў», 1927), пра беларускую мову. Вучоны

даследаваў літаратурную мову твораў Я. Коласа, Ц. Гартнага, многіх маладнякоўцаў. За 8 гадоў работы ў Інбелкульце апублікаваў больш за 60 грунтоўных даследаванняў па праблемах сучаснай беларускай мовы, яе гісторыі і дыялекталогіі. Неаднаразова выязджаў у экспедыцыі і даследаваў гаворкі многіх рэгіёнаў Беларусі. У выніку з'явілася капітальная праца «Спроба лінгвістычнай геаграфіі Беларусі». Гэта быў, па сутнасці, першы дыялекталагічны атлас у славянскім мовазнаўстве. П. Бузук працаваў нават у ссылцы, дзе напісаў вялікую працу «Паходжанне моў», у якой закрануў глыбокія агульнагістарычныя праблемы (рукапіс загінуў у час вайны).

П. Бузук выступаў у друку таксама з апавяданнямі і вершамі пад псеўданімам П. Росіч, перакладаў з нямецкай, партугальскай, харвацкай, украінскай і малдаўскай моў на беларускую. У 1928 стаў членам «Маладняка». Яго творы напоўнены філасофскім роздумам («У Крыму», «Радасць за ісціну»). Пісаў літаратуразнаўчыя артыкулы пра творчасць беларускіх і ўкраінскіх пісьменнікаў, а таксама славянскіх народаў, пра беларуска-ўкраінскія літаратурныя сувязі. Для большасці даследчыкаў П. Бузук — перш за ўсё вучоны-мовазнавец, вучоны-славіст. Сваімі працамі ён значна паўплываў на развіццё літаратурнай мовы, усебакова раскрыў яе вялікія выяўленчыя магчымасці.

Жыццё выдатнага вучонага абарвалася трагічна. У 1926 Інбелкулт выдаў юбілейны зборнік дакументаў і матэрыялаў, прысвечаны 400-годдзю беларускага кнігадрукавання, дзе гаварылася пра дзейнасць Ф. Скарыны. П. Бузука і яго калег абвінавацілі ў тым, што яны «шукаюць беларускі рэнесанс у сярэдневякоўі і заснавальнікамі беларускай культуры лічаць манахаў — Скарыну і К. Тураўскага». 6.8.1930 вучоны быў незаконна арыштаваны і абвінавачаны ў нацдэмаўшчыне. Зняволенне аказалася нядоўгім (да 4.9.1930), але для П. Бузука, які не цярпеў зняваrу, хлусню, яно было трагедыяй. Вярнуўшыся дамоў, ён спрабаваў сябе спаліць. Хутка яго звольнілі з пасады дырэктара інстытута, пакінулі вучоным-спецыялістам. У 1934 П. Бузук зноў арыштаваны і высланы на 3 гады на Поўнач. Ссылку адбываў у Волагдзе. Спачатку працаваў бібліятэкарам (1934—35), потым на выкладчыцкай рабоце ў Валагодскім педагагічным інстытуце. У 1937, калі скончыўся тэрмін высылкі, П. Бузук з сям'ёй вярнуўся ў Мінск і неўзабаве быў зноў асуджаны — на гэты раз да вышэйшай меры пакарання за «прыналежнасць да антысавецкай арганізацыі». Летам 1956 родныя атрымалі даведку, што «Бузук памёр 7 кастрычніка 1943. Прычына смерці — брушны тыф». Але на самай справе П. Бузук расстраляны 7.12.1938 у Волагдзе. У 1956 П. Бузук пасмяротна рэабілітаваны.

А. Л. Верабей, Т. М. Тарасава.

Бібліяграфія

1.2.

Очерки по психологии языка: (Краткое руководство по вопросам общего языковедения). Одесса, 1918.

Краткий обзор публицистической и литературной деятельности Карла Гавличка Боровского. Одесса, 1921.

Коротка історія української мови: I. Вступ і звучня. Одеса, 1924. Рэц.: Г а н ц о в В. // Зап. іст.-філол. відд. Укр. АН. 1925. Кн. 5.

Основные вопросы языкознания. М., 1924.

Да характарыстыкі паўночнабеларускіх дыялектаў: Гутаркі Невельскага і Вяліжскага паветаў. Мн., 1926. Рэц.: К у з ь м и н И. Несколько замечаний по поводу последних работ о говорах б. Велижского уезда // Изв. по РЯС. 1929. Т. 2. Кн. 2.

Некаторыя непаразуменні ў спрэчках аб рэформе беларускага правапісу. Мн., 1926.

Нарис історії української мови: Вступ. фонетика і морфологія: З додатком історичної хрестоматії. К., 1927.

Праграма для збірання асаблівасцей беларускіх гаворак і гаворак, пераходных да суседніх моў. Мн., 1927 / Сааўт. С. Некрашэвіч. Рэц.: Н а с т а ў н і к // Звязда. 1927. 9 кастр.; Р а с т о р г у е в П. О программе по белорусской диалектологии // Изв. по РЯС. 1928. Т. 1. Кн. 2.

Про мову найдавнішої української евангелії. К., 1927.

Спроба гісторыі дагістарычнай эпохі славянскай фанетыкі. Мн., 1927. Адб. з 1 т. Зб. аддз. мовы і літаратуры Ін-та Бел. культуры.

Спроба лінгвістычнай геаграфіі Беларусі. Ч. 1. Фанетыка і марфалогія. Мн., 1928. Вып. 1. Рэц.: Д у р н а в о М. // Зап. аддз. гуманіт. н.: Працы класа філалогіі. 1929. Т. 2. Кн. 9; К а р с к и й Е. // Изв. по РЯС. 1928. Т. 1. Кн. 2; Р а с т о р г у е в П. Об атласе проф. П. Бузука по бел. диалектологии // Изв. по РЯС. 1930. Т. 3. Кн. 2.

Анкета для изучения особенностей великорусских и украинских говоров Северо-Кавказского края. Краснодар, 1929 / Сааўт. Л. Міртаў.

Анкета для збірання матэрыялаў па беларускай мове. Мн., 1931. Вып. 1 / Сааўт. Я. Мацюкевіч, П. Юргілевіч.

К. Маркс аб мове. Мн., 1933 / Сааўт. Я. Мацюкевіч, В. Бандарэнка.

1.3.

1916. Историко-культурные взаимоотношения румын и южных славян // Русский филол. вестник. Т. 76.

1921. К вопросу о месте написания Мариинского евангелия; Взгляды акад. Шахматова на доисторические судьбы славянства // Изв. ОРЯС. Т. 23. Кн. 2; Краткий обзор публицистической и литературной деятельности Карла Гавличка Боровского // Уч. зап. Высш. школы г. Одессы. Отдел гуманит. н. Т. 1. Вып. 1.

1922. К вопросу о значении общего языковедения // Нар. просвещение. № 6—10; Лингвистические заметки // Уч. зап. Высш. школы г. Одессы. Т. 2.

1923. Мова і правопис в творах Г. С. Сковороди // Пам'яті Г. С. Сковороди. (1722—1922). Збірка статей. Одеса; [Рэц. на кн.: К а р с к и й Е. Белорусы. Пг., 1922. Т. 3. Ч. 3] // Черв. шлях. № 6—7.

1924. Замечания о Мариинском евангелии // Изв. ОРЯС. Т. 29; [Рэц. на кн.: Ш а х м а т о в О., К р и м с ь к и й. Нариси з історії української мови та хрестоматія з пам'ятників письменскої; старо-українщини XI—XVIII вв. К., 1922] // Slavia. Seš. 1; Замітки з української мови. Дві подробиці української звучні // Slavia. Seš 3; Відповідь моему рецензентові // Шлях освіти (Харків). № 9.

1925. Уваги по дієприкметників в українській мови // Вісник Одеськоі комісіі краезнавства при Всеукр. АН. Ч. 2—3; Замітка з української мови // Slavia. Seš. 4. [Рэц. на кн.: N i e d e r l e L. Slavanské starožitnosti. Puvoda a počatku slovanu vychodnich. Oddil. 1. Svazek IV. Praha, 1924] // Україна. № 6.

1926. Мова і правапіс твораў Якуба Коласа // Якуб Колас у літаратурнай крытыцы. Мн.; Українські етимологи; Взаємовідносини між українською та білоруською мовами // Зап. іст.-філол. відд. Укр. АН. № 7—8; [Рэц. на кн.: Б а й к о ў М., Г а р э ц к і М. Практычны расійска-беларускі слоўнік. 2 выд. Мн., 1926] // Маладняк. № 7—8; Інструкцыя для збірання беларускіх на-

родных тэрмінаў па анатоміі жывёл // Наш край. № 1 / Сааўт. Я. Мацюкевіч, П. Юргілевіч; [Рэц. на кн.: Граматыка беларускай мовы. Фанетыка. Мн., 1926] // Полымя. № 3; Памяці Франко // Там жа. № 4; [Рэц. на кн.: Колас Я. Казкі жыцця. Мн., 1926; Гарэцкі М. Ціхія песні. Мн., 1926] / Пад крыпт. П. Б.; Галоўныя асаблівасці мовы Цішкі Гартнага // Там жа. № 5; Ад інтэлігенцыі да народу // Там жа. № 8; Пам'яті Г. С. Сковороди (1722—1922); [Рэц. на кн.: Волков Р. Исследование о сказке. Одесса, 1924; А. Н. Островский (1823—1923). Сб. статей. Одесса, 1923] // Slavia. Seš 1; Кілька уваг про молдавсько-українські зносини // Україна. № 4; Да пытання аб беларускай мове // Сав. Бел. 21 мая; Чырв. Полаччына. 26 мая; «Голы звер» Міхася Зарэцкага // Сав. Бел. 12 жн. / Пад крыпт. П. Б.

1927. Становішча беларускай мовы сярод іншых славянскіх моў; [Выступленні па пытаннях рэформы бел. арфаграфіі] // Працы Акад. канфер. па рэформе бел. правапісу і азбукі. Мн.; Про мову найдавнішої українськоі евангеліі // Зап. іст.-філол. відд. Укр. АН № 12; З лінгвістични розкопин на Білоруси: (Граматичні й етимологічні заміткі) // Там жа. № 13—14; Здрада: [Верш] // Маладняк. № 2 / Пад псеўд. П. Росіч; Аліменты: Апавяданне / Пад крыпт. Р-ч; Зіма ў Беларусі: [Верш] / Пад псеўд. П. Росіч // Там жа. № 3; Увагі аб мове і стылю маладнякоўцаў // Там жа. № 5; У Крыму: [Верш] // Там жа. № 9 / Пад псеўд. П. Росіч; Украінска літаратура пасля Кастрычніка // Там жа. № 10; [Рэц. на кн.: Калядa Г. «Futur Extra». М., 1927] // Полымя. № 3 / Пад крыпт. П. Б.; Навальніца: [Верш] // Там жа. № 4 / Пад псеўд. П. Росіч; [Рэц. на кн.: Поліщук В. Громохкий слід. К., 1925] // Там жа. № 5 / Пад крыпт. П. Б.; [Рэц. на кн.: Любченко А. Буремна путь. К., 1926] // Там жа. № 6 / Пад крыпт. П. Б.; [Рэц. на кн.: Панів А. Вечірні тіні. К., 1927] // Там жа. № 7 / Пад крыпт. П. Б.; Некалькі слоў аб грамаце рыжан каля 1300 г. // Працы БДУ. № 16; З лінгвістично-історичних матеріалів // Праці Одеской центральної наукової бібліотеки. № 1; Ліст у рэдакцыю і Звязда. 16 кастр.; Вывучайце народную творчасць і мову // Сав. Бел. 19 студз.; Аб Украінскай правапіснай канферэнцыі // Там жа. 19 чэрв.; У госці да сына: [Апавяданне] // Там жа. 4 вер. / Пад псеўд. П. Росіч; Паэт-бунтар: (Т. Р. Шаўчэнка) // Там жа. 5 кастр.

1928. Мова і правапіс Ц. Гартнага // Цішка Гартны ў літаратурнай крытыцы. Мн.; Уваги з приводу casus comparationis // Ювілейний збірник на пошану акад. М. С. Грушевського. К. Т. 2; [Рэц. на кн.: Расторгуев П. Говоры восточных уездов Гомельской губернии в их современном состоянии. Мн., 1927; Расторгуев П. Северско-белорусский говор: Исследование в области диалектологии и истории бел. говоров. Л., 1927] // Зап. аддз. гуманіт. н.: Працы класа філалогіі. Т. 1. № 2; З приводу рецензій В. Дем'янчука і проф. М. Грунського на мій «Нарис історії української мови» // Зап. іст.-філол. відд. Укр. АН. № 19; Як хазяін, чи гісць, я не знаю // Пад псеўд. П. Росіч; Пяціхвілінны фотаздымак (да прыезду гасцей з Украіны) // Літ. дад. да газ. «Сав. Бел.». № 8; Барацьба за якасць // Маладняк. № 2 / Пад крыпт. П. Р.; Радасць за ісціну: Апавяданне / Пад псеўд. П. Росіч; Аб беларуска-ўкраінскім літаратурным пабрацімстве // Там жа. № 7; Кілька слів про українсько-білоруське побратимство // Плуг. № 7—8; Новаму богу: (Прысвячаецца Янку Купалу): [Верш] // Полымя. № 5 / Пад псеўд. П. Росіч; К вопросу о составлении диалектической карты белорусского языка // Сборник ОРЯС. Т. 101. № 3; Усе выйгралі: (Апавяданне) // Віцеб. сялян. газ. 14 лют. / Пад крыпт. П. Б.; Заснаванне Беларускай Акадэміі Навук — свята ўсесаюзнае // Сав. Бел. 16 кастр.

1929. [Лекцыі 4—8] // Історична фонетика та морфологія української мови: Історичний курс укр. мови. Харків; Прадмова // Палішчук В. Адыгейскі пясняр. Мн.; Діалектологічний нарис Полтавщини // Український діалектологічний збірник. К. Кн. 2; Першы з'езд славянскіх філолагаў у Чэхаславакіі; [Памяці буйнейшых славістаў]; Да пытання аб лёсе прадгістарычнага (праславянскага) ę; Да характарыстыкі цэнтральнабеларускіх дыялектаў: Гутаркі Асіповіцкага раёна; Новыя працы, прысвечаныя пераходным беларуска-расійскім гаворкам; [Рэц. на: Попов В. К определению типа русского наречия в верховьях Западной Двины // Изв. по РЯС. 1929. Т. 2. Кн. 1; Гринкова Н. Очерки по русской диалектологии: Говоры тудовлян Ржевского уезда//Изв. ОРЯС. 1926. Т. 31]//Зап. аддз. гуманіт. н. Працы класа філалогіі. Т. 2. № 9; Слова на ўрачыстым пасяджэнні з'езда БелАПП, прысвечаным 5-гадоваму юбілею «Маладняка» // Маладняк. № 1; «Культура мовы» ў «Узвышшы» // Там жа. № 5—6; Гутарка з карэспандэнтам «Маладняка» // Там жа. № 7; Некалькі слоў аб літаратурным жыцці заходняе Украіны // Там жа. № 11—12; Цішка Гартний: (До 20-річного ювілею літературної діяльності) // Плуг. № 1; [Рэц. на кн.: Литературний ярмарок: Альманах-місячнік. К., 1928. Кн. 1; К., 1929. Кн. 2] // Полымя. № 8—9 / Пад крыпт. П. Р.

1930. Да характарыстыкі дыялектаў паўднёвабеларускіх і пераходных да ўкраінскіх // Sveslovenski sbornik: Spomenica o tisućugodišnjici Hrwatskogo Kraljevstva. Zagreb; [Рэц. на кн.: Шатэрнік М. Краёвы слоўнік Чэрвеньшчыны. Мн., 1929] // Полымя. № 5—6; Результаты диалектологического изучения Белоруссии в 1926—1928 // Slavia. Seš. 2.

1931. З історичної діалектології української мови: Говірка Луцької евангеліі XIV в. // Збірник комісії для дослідження іст. укр. мови. К. Т. 1; Год працы Інстытута мовазнаўства БАН // Сав. краіна. № 12 / Сааўт. Я. Мацюкевіч, П.Юргілевіч; Ліст у рэдакцыю // Чырв. змена. 4 жн.

1932. Лінгвістычная геаграфія як дапаможны метад пры вывучэнні гісторыі мовы // Sbornik prací I sjezdu slovanskych filologů v Praze, 1929. Praha.

1933. За марксісцка-ленінскае мовазнаўства // За пралет. н. 17 сак. / Сааўт. Я. Мацюкевіч.

1971. У Крыму: Санет // Універсітэт паэтычны. Мн.

1.4.

1927. Штэнер Б. Вечнасць: [Верш] / З харвац. // Маладняк. № 9 / Пер. пад псеўд. П. Росіч; Бехер І. Абуджэнне чалавека: Апавяданне; Масы: [Верш] / З ням. // Полымя. № 3 / Пер. пад псеўд. П. Росіч; Ягож. Заклік: [Верш] // З ням. // Там жа. № 4 / Пер. пад крыпт. Р-ч; Грынчэнка Б. Хлебароб: [Верш] / З укр. // Чырв. сейбіт. № 12 / Пер. пад псеўд. П. Росіч.

1928. Бехер І. Масы; Заклік; Зброя: [Вершы] / З ням. // Дэкламатар. Мн. / Пер. пад псеўд. П. Росіч; Тычына П. Хтось гладзіў нівы...: [Верш] / З укр. // Літ. дад. да газ. «Сав. Бел.». № 8 / Пер. пад псеўд. П. Росіч.

1930. Пілiпэнка С. Джон Вільям Пэтэрсон: Апавяданне / З укр. // Чырв. Бел. № 17 / Пер. пад крыпт. П. Б.; Яго ж. На хадніку: Апавяданне / З укр. // Там жа. № 19—20 / Пер. пад крыпт. П. Б.

1932. Брандон О. 1.000.000.000: [Верш] / З партуг. // ЛіМ. 30 крас. / Пер. пад крыпт. П. Б.

1933. Мілеў П. Па двух берагах: Апавяданне / З малд. // Полымя рэвалюцыі. № 4.

1.5.

На беларускую мову. Асноўныя пытанні мовазнаўства: Падручная кніга для настаўнікаў беларускай мовы і студэнтаў-лінгвістаў / Пер. П. Жаркі. Мн., 1926.

1.6.

Список научных трудов и статей проф. Б. М. Ляпунова // Уч. зап. Высшей школы г. Одессы. 1922. Т. 2 / Скл.

Гурло А. Тэхнічная тэрміналогія: [Слоўнік]. Мн., [1933]. Вып. 1 / Рэд. з інш.

2.2.

На беларускай мове. Рамановіч Я., Юрэвіч А. П. А. Бузук. Мн., 1969. Рэц.: Юрчанка Г. Нарыс пра вучонага-мовазнаўцу // Полымя. 1969. № 6.

2.3.

На беларускай мове. Воўк-Левановіч В. Працы Акад. канфер. па рэформе бел. правапісу і азбукі. Мн., 1927. С. 90—96, 106—109; Вязін С. Аб лінгвістычнай канцэпцыі прафесара Бузука // Чырв. змена. 1931. 14 ліп.; Чорны К. Публіцыстычныя нататкі // Узвышша. 1929. № 9—10.

На рускай мове. Бузук Петр Афанасьевич // Булахов М. Восточнославянские языковеды: Библиографический словарь. Мн., 1977. Т. 2; Зленко Г. Стра-

ницы биографии П. А. Бузука // Кодры. 1973. № 2.

На ўкраінскай мове. Ч а б а н е н к о В. П. О, Бузук в історії білорусько-українських літературно-наукових взаемин // Тези доповідей і повідомлень другої наукової конференції по вивченню білорусько-українських літературних зв'язків, присвяченої 50-річчю утворення СРСР (29—30 вересня 1972 р.). Львів, 1972.

3.1.

Адэскі абл. дзярж. архіў, ф. 45, воп. 4, спр. 1142, л. 2-к.

Т. М. Махнач.

БУЙЛО КАНСТАНЦЫЯ

Буйло (Буйла) Канстанцыя [Канстанцыя Антонаўна Калечыц, інш. псеўд.: К. Буйла, Е. Буйло, К. Буйло, Кон. Буйло, К-ція Буйло, Кастуся Буйло, Констанція Буйло, Э. Буйло, Эдвард Буйло, Bujło, E. Bujło, Edward Bujło, K. Bujło, Kastusia Bujło, Konstancija Bujło; 2(14).1.1893, Вільня — 4.6.1986, Масква], паэтэса. Член СП СССР з 1944. Заслужаны дзеяч культуры БССР (1968).

Нарадзілася К. Буйло ў сялянскай сям'і. Бацькі, Антон Аляксандравіч і Анастасія Францаўна, мелі сямёра дзяцей. Жылі спачатку ў Вільні. Бацька працаваў там конюхам у кн. Гагарына, а пасля пераезду ў 1895 у м. Вішнева Ашмянскага пав. стаў арандатарам, лясным абʼездчыкам. У 1914 К. Буйло скончыла кароткатэрміновыя настаўніцкія курсы ў Вільні. Настаўнічала на Лідчыне. Потым загадвала беларускай кнігарняй у Полацку, але ў сувязі з яе закрыццём перайшла на працу ў Земскі саюз. У 1917 у бежанстве. Пасля Вялікай Кастрычніцкай сацыялістычнай рэвалюцыі статыст у Валакаламскім павятовым выканкаме рабочых і салдацкіх дэпутатаў, бухгалтар саўгаса «Данілкава». З 1923 жыла ў Маскве, была хатняй гаспадыняй. У 1933 пасля незаконнага арышту яе мужа, Віталя Адольфавіча Калечыца, працавала на заводзе «Аграном» начальнікам аддзела, потым в. а. намесніка дырэктара цэнтральнай канторы ветэрынарнага забеспячэння трэста Саюзветзабпрам. Сябравала з У. Луцэвіч, перапісвалася з ёю. З 1954 знаходзілася на пенсіі. Пасля смерці К. Буйло была пахавана спачатку ў Маскве, але ў 1989 урна з яе прахам перавезена ў в. Вішнева, дзе на магіле пастаўлены помнік.

Узнагароджана ордэнам «Знак пашаны», Ганаровымі граматамі Вярхоўнага Савета Беларускай ССР, медалямі. У гонар К. Буйло ўстаноўлена мемарыяльная дошка на Вішнеўскай сярэдняй школе Валожынскага раёна, якой прысвоена яе імя.

Першыя вершы К. Буйло былі надрукаваны ў 1909 у газеце «Наша ніва» з дапамогай і пад імем яе брата Э. Буйлы. Першую кнігу «Курганная кветка» паэтэсы адрэдагаваў Я. Купала. Пасля выходзілі кнігі паэзіі: «Світанне», «На адноўленай зямлі», «Май», «Роднаму краю», кнігі вершаў для дзяцей. Роздум над жыццём селяніна ў дакастрычніцкі час, натхненне, працоўны ўздым, справы савецкіх людзей, іх узаемаадносіны — у цэнтры ўвагі аўтара. Гераіка ваенных дзён і сучаснасць, лёс асобных людзей і цэлага народа — асноўны змест паэзіі К. Буйло. Шчырасць і глыбокі лірызм абумовілі напеўнасць, меладычнасць вершаў паэтэсы. Невыпадкова многія з іх пакладзены на музыку (Л. Захлеўны, Д. Лукас і інш.). Шырокую папулярнасць набыла песня «Люблю наш край», якая стала народнай. К. Буйло з'яўляецца аўтарам п'ес «Кветка-папараць», «Сягонняшнія і даўнейшыя». У сваёй творчасці яна шырока выкарыстоўвала фальклорныя матывы, вобразы народнай міфалогіі.

Л. М. Гарэлік.

Бібліяграфія

1.1.

Выбр. тв. Мн., 1954.

Выбранае. Мн., 1968. Рэц.: Б а р с т о к М. «Выбранае» Канстанцыі Буйло // Работніца і сялянка. 1971. № 5.

Выбранае. Мн., 1976. (Б-ка бел. паэзіі).

Выбр. тв.: У 2 т. Мн., 1981. Т. 1. Вершы, паэмы. Т. 2. Вершы, успаміны, Рэц.: Агняцвет Э. «Веру, мяне ты пачуеш...» // Работніца і сялянка. 1982. № 7; Гурская А. Не завяла кветка... // Полымя. 1983. № 6.

1.2.

Курганная кветка. Вільня, 1914. Рэц.: Віндроўскі Д. «Курганная кветка» // Н. н. 1914. 27 ліст.

Світанне. Мн., 1950. Рэц.: Новыя кнігі // Віцеб. рабочы, 1950. 30 ліп.; Рыўкін М. Паэзія Канстанцыі Буйла // Беларусь. 1950. № 8; Семяновіч А. Новы зборнік вершаў Канстанцыі Буйло // ЛіМ. 1950. 22 ліп.; Шчарбатаў Г. У палоне скажоных уяўленняў і архаічных вобразаў // Звязда. 1951. 27 ліп.

Юрачка: Вершы. Мн., 1957.

На адноўленай зямлі: Вершы. Мн., 1961. Рэц.: Бойка У. Маладосць роднага краю // ЛіМ. 1962. 20 крас.

Май: Вершы. Мн., 1965. Рэц.: Горбачев М. Счастливая судьба поэта // ЛГ. 1966. 24 дек.; Ліякумовіч Ц. Шчырая песня // Беларусь. 1966. № 11; Майхровіч С. Беларусь мая, край сінявокі // Голас Радзімы. 1966. № 13; Шараховускі Я. Шчырая песня // ЛіМ. 1966. 11 сак.

У бляску зор: Вершы. Мн., 1968.

Роднаму краю: [Вершы]. Мн., 1973.

Вясной: Вершы. Мн., 1984.

Курганная кветка: [Вершы, драматыч. паэмы]. Мн., 1989.

1.3.

1909. Хвоя: [Верш] // Н. н. 27 лют. / Пад прозв. Э. Буйла; Салавейка: [Верш] // Там жа. 6 жн. / Пад прозв. Э. Буйла; Скора зіма: [Верш] // Там жа. 12 ліст. / Пад прозв. Э. Буйла; Хаўтурны звон: [Верш] // Там жа. 10 снеж. / Пад прозв. Э. Буйла.

1910. Лес: [Верш] // Першы беларускі каляндар «Нашай нівы» на 1910. Вільня; На чужыне: [Верш] // Н. н. 5 студз. / Пад прозв. Э. Буйла; Вясной: [Верш] // Там жа. 6 мая; Мне сніўся сон: [Верш] // Там жа. 29 мая; Дзяўчына: [Верш] // Там жа. 17 чэрв.; У бяссонную ноч: [Верш] // Там жа. 15 ліп.; Русалкі: [Апавяданне] // Там жа. 29 ліп.; Курган: [Верш] // Там жа. 19 жн.; Каб я мела: [Верш] // Там жа. 14 кастр.; Kwiaty // Przyjaciel. Nr 9; Nad rzeką // Pryjaciel. Nr 20; Żniwo // Przyjaciel. Nr 22.

1911. Русалкі: [Апавяданне] // Беларускі каляндар «Нашай нівы» на 1911 год. Вільня; Працаўнікам «Нашай нівы»: [Верш] // Там жа. 6 студз.; Не глядзі на мяне: [Верш] // Там жа. 17 лют.; Я люблю: [Верш] // Там жа. 16 чэрв.; Ці помніш ты?: [Верш] // Там жа. 11 жн.; На магілках // Там жа. 25 жн.; Восень: [Верш] // Там жа. 10 ліст.; Ноч: [Верш] // Там жа. 22 снеж.

1912. Дзяўчына: [Верш] // Беларускі каляндар «Нашай нівы» на 1912 год. Вільня; Не хачу я нічога казаці табе...: [Верш] // Зборнік «Н. н.». № 2; «Люлі, люлі, маё сэрца...»: [Верш] // Н. н. 16 лют.; Пралеска: [Верш] // Там жа. 8 сак.; Ляці, думка: [Верш] // Там жа. 7 чэрв.; «Не хачу я нічога казаці табе...»: [Верш] // Там жа. 26 ліп.

1913. На могілках: [Верш] // Беларускі каляндар «Нашай нівы» на 1913 год. Вільня; «Дзень сканаў за ракой, а над соннай зямлёй»; Душа; Адна: [Верш] // Маладая Беларусь. Сер. 1. Сш. 1; Лебядзіная песня: [Верш] // Н. н. 1 лют.; З выраю: [Верш] // Там жа. 10 мая; Адна: [Верш] // Там жа. 12 ліп.; Рана: [Верш] // Там жа. 2 жн.; Увосень: [Верш] // Там жа. 19 вер.; Звон: [Верш] // Там жа. 17 кастр.

1914. Курган: [Верш] // Апавяданні і легенды вершам розных аўтараў. Вільня; З Новым Годам; Восень; Курган; Адна: [Вершы] // Беларускі каляндар на 1914 год. Вільня; Хаўтурны звон: [Верш] // Лучынка. № 3; Кветка папараці: (Фантастычны абразок) // Там жа. № 6; Па моры жыцця: [Верш] // Н. н. 4 студз.

1915. «Не хачу я нічога казаці табе...»: [Верш] // Беларускі каляндар на 1916 год. Вільня.

1916. Люблю...: [Верш] // Беларускі каляндар на 1917 год. Вільня; «Чыясь свавольная рука...»: [Верш] // Дзянніца. 1 ліст.; «Пашто пяро бяру і на паперы белай...»: [Верш]; Пісьмо ў рэдакцыю // Там жа. 27 ліст.

1918. «Вы просіце песні — ды сэрца збалела...»: [Верш] // Вольная Беларусь. 18 жн.; Гоман. 6 вер.; «Як луч святы над безднаю глыбокай...»: [Верш] // Там жа. № 38.

1919. «Люблю наш край, старонку гэту...»: [Верш] // Каляндар «Заранка». Мн.

1920. З цыкла «Крывавы Год»: Абразок у 1 дзеі // Рунь. № 9—10; Звон: [Верш] // Змаганне. 24 снеж.

1923. То не песня; У лесе; Ноч; Люблю; Я шукала; Дзяўчына; Адна; На могілках: [Вершы] // Выпісы з беларускае літаратуры. Мн.

1924. Вы просіце песні; «Не хачу я казаці табе...»: [Вершы] // Беларускі дэкламатар. Мн.; Свабоднаму беларусу: [Верш] // Полымя. № 3.

1927. У лесе; Люблю; Да працы; Лебядзіная песня; Я шукала; Дзяўчына; Не глядзі...; Адна; Мне сніўся сон: [Вершы]; Кветка Папараці: (Фантастычны абразок у 1 дзеі); Сягодняшнія і даўнейшыя: (Драма ў 3-х актах) // Дварчанін І. Хрэстаматыя новай беларускай літаратуры. Вільня; З выраю: [Верш] // Заранка. № 1.

1928. Люблю наш край: [Верш] // Бел. зарніца. № 2.

1937. З выраю: [Верш] // Снапок. № 1.

1944. Песняру: [Верш] // Сав. Бел. 28 чэрв.

1945. Шмат дзён прайшло: [Верш] // Альманах 2. Мн.

1946. На вольнай зямлі: [Верш] // Звязда. 18 студз.; Купала: [Паэма] // Чырв. змена. 25 ліп.

1947. Спатканне: [Верш] // Роднай Маскве. Мн.; Беларусь: [Верш] // Беларусь. № 1; Песня аб Сталіне; Пагранічніку: [Вершы] // Там жа. № 2; Спатканне: [Верш] // Там жа. № 5; Дзяцел: [Верш] // Бярозка. № 3; Беларусі; Шаўкапрад; «Месяц цемру арэ залацістым нарогам...»; «Не будуй ты дом так, як учора...»; «З гэтай стромкай сасонкі...»: [Вершы] // Полымя. № 10.

1949. Песня аб Сталіне; Спявай, дзяўчына; Ліпы; «Я многага ў жыцці яшчэ чакаю...»: [Вершы] // Беларуская савецкая паэзія. Мн.; Купала; Песняру; Купалу; Янку Купалу: [Вершы] // Янку Купалу. Мн.

1951. Куйбышаўская плаціна: [Верш] // Беларусь. № 8; Вартавым граніцы; Назыму Хікмету; «Карэя ў агні цяпер...»; «Ты загудзі, як сполах-звон...»; Каты; Снег: [Вершы] // Полымя. № 2; Сонца: [Верш] // Там жа. № 8; Цёця Дамініся: [Верш] // Работніца і сялянка. № 4; Мінск: [Верш] // Там жа. № 6; Волга: [Верш] // Там жа. № 7; Праўда: [Верш] // ЛіМ. 3 сак.

1952. Песня аб Сталіне: [Верш] // Ад шчырага сэрца. Мн.; Праўда; На беразе Інчона: [Вершы] // Полымя. № 9.

1953. Ён з намі: [Верш] // Работніца і сялянка. № 3; Чуеш?: [Верш] // Там жа. № 11.

1954. Ткачыха: [Верш] // Жанчыны Савецкай Беларусі. Мн.; Матроска: [Верш] // Бярозка. № 3; У танцы: [Верш] // Работніца і сялянка. № 4.

1955. У Вязынцы; Юбілей Янкі Купалы: [Вершы] // Янка Купала. Мн.; «У дзіцячы сад...»; «Хворы Янка: [Вершы] // Работніца і сялянка. № 6; Камуніст: [Верш] // Піянер Бел. 24 чэрв.

1956. Я тужу аб табе: [Верш] // Беларусь. № 9; Люблю: [Верш] // Ніва. 1 крас.

1957. Люблю: [Верш] // Беларускі каляндар. 1957. Беласток; Насця і гускі: [Верш] // Вясёлка. № 3; Дружа мой, дружа...: [Верш] // За вярт. на Радзіму. № 53; ЛіМ. 6 ліп.; Беларусь: [Верш] // Ніва. 3 лют.; Прылячу я песняй: [Верш] // Чырв сцяг. 6 ліст.

1958. Юрачка: [Верш] // Бярозка. № 1; Люблю: [Верш] // За вярт. на Радзіму. № 82.

1959. У марозны дзень: [Верш] // Вясёлка. № 12; Сябрам: [Верш] // За вярт. на Радзіму. № 15; Мая мама: [Верш] // Там жа. № 18; Работніца і сялянка. № 2; Слова маці: [Верш] // За вярт. на Радзіму. № 45; Нарач беліць кужалі: [Верш] // За вярт. на Радзіму. № 55; Маладосць. № 7; Схілілася ка мне...: [Верш] // ЛіМ. 10 студз.; Сябрам: [Верш] // Там жа. 21 лют.; Слова маці: [Верш] // Там жа. 20 чэрв.; У твой дом я прыходжу: [Верш] // Там жа. 8 ліп.;

Старасць: [Верш] // Чырв. сцяг. 22 сак.; Тут не спынюся я...: [Верш] // Там жа. 8 жн.

1960. Дзіцячы сад; Насця і гускі; Градка: [Вершы] // Дзецям. Мн.; Застольная; Я зерне спелае адбіла ад паловы; Ходзіць месяц: [Вершы] // Беларусь. № 1; Неслухмяная: [Верш] // Вясёлка. № 5; Мне не патрэбна ніякае заступніцтва...: [Ліст у рэдакцыю «Голасу Радзімы»]; На Радзіму; Ліся, песня застольная: [Вершы] // Голас Радзімы. № 17; Люблю: [Верш] // Работніца і сялянка. № 3; Бывай, дарагая Уладзіслава Францаўна! // ЛіМ. 27 лют.; Мая мама: [Верш] // Наст. газ. 8 сак.

1961. Курганная кветка; Люблю; Тварыць і кахаць; Ці помніш ты?; Беларусі; Я хачу; «Вярнуліся з франтоў байцы — з агню і дыму...»; Купалу; Перад выездам у поле: [Вершы] // Анталогія беларускай паэзіі: У 3 т. Мн. Т. 1; Люблю: [Верш] // Беларускі каляндар. 1962. Беласток; Гамонка дрэў: [Верш] // Беларусь. № 5; Ты думаў аба мне: [Верш] // Там жа. № 8; Маці Беларусь памятае // Голас Радзімы. № 15—16; Бэз; Вясна: [Вершы] // Полымя. № 5; У лесе; Вясна; У старасці: [Вершы] // Работніца і сялянка. № 4; Ранак у Маскве; У музеі Якуба Коласа: [Вершы] // ЛіМ. 7 лют.; Гамонка дрэў: [Верш] // Там жа. 5 мая.

1962. Якубу Коласу: [Верш] // Жыццё для народа. Мн.; Дружа мой, дружа...; У твой дом я прыходжу: [Вершы] // Народны паэт Беларусі. Мн.; На лыжах: [Верш] // Піянерам Беларусі. Мн.; Камбайнерцы: [Верш] // Слаўце Радзіму. Мн.; Пра дні мінулыя: Успаміны пра Я. Купалу // Беларусь. № 7; На роднай зямлі: [Верш] // Голас Радзімы. № 54; ЛіМ. 6 ліп.; Белы грыб: [Верш] // ЛіМ. 26 чэрв.; Ліст да Нясвіжскіх піянераў: [Урыўкі] // Піянер Бел. 2 лют.; Всегда с нами // Сов. Бел. 5 июля.

1963. Па пройдзенаму шляху // Пяцьдзесят чатыры дарогі. Мн.; Голас Радзімы. № 84; Люблю наш край: [Верш] // Голас Радзімы. № 74; «Зямля мая далёкая...»: [Верш] // Там жа. № 98; На беразе мора: [Верш] // ЛіМ. 8 сак.; Каб сонца ззяла над светам: [Верш] // Там жа. 11 чэрв.

1964. Піянеры: [Верш] // Бярозка. № 11.

1965. Русалкі: [Апавяданне] // Беларуская дакастрычніцкая проза. Мн.; «Хоць і сыду я ў цень,— я там навек не згіну...»: [Верш] // Дзень паэзіі — 65. Мн.; Ветэран: [Верш] // Беларусь. № 6; Помнік герою: [Верш] // Бярозка. № 5; Дзяўчынка: [Верш] // Там жа. № 6; Абеліск; «Шырокі шлях пралёг паміж палёў...»: [Вершы] // Голас Радзімы. № 44; «Карнямі прырастае чалавек...»: [Верш] // Там жа. № 49; «Кінь ты, дзяўчына, яго кахаці...»; Сонца; «Калі нават не захочаш — усё ж успомніш ты мяне...»: [Вершы] // Работніца і сялянка. № 5; Хай будзе ціша: [Верш] // ЛіМ. 12 мая; «Цячэ ў нас крыніца...»; «Ох, і стала я шчаслівай...»: [Вершы] // Сел. газ. 4 июля.

1966. «Горад светлы...»; «Чаму маўчыць душа? А часам мне здаецца...»; «Садрала восень з дрэваў лісце...»; «Які мне ключ узяць у рукі...»: [Вершы] // Дзень паэзіі — 66. Мн.; З пяшчотнай ласкай маладая маці...: [Верш] // Чырвоныя лісткі календара. Мн.; Дождж: [Верш] // Вясёлка. № 7; Нас віншуюць // Голас Радзімы. № 1; Памяць сэрца: [Верш] // Там жа. № 13; «Спіць сынок мой любы, спіць, спакойна дыша...»: [Верш] // Работніца і сялянка. № 4; Пра канюшыну: [Верш] // Сел. газ. 22 марта; Моладзі; «Абеліск над высокім курганам...»; «Свята Кастрычніка! Светлае свята...»: [Вершы] // Чырв. змена. 5 ліст.; Ленін: [Верш] // Там жа. 27 ліст.

1967. Матроска; Градка; Вясной; На лыжах: [Вершы] // Арлянятам: Анталогія бел. сав. дзіцячай літаратуры: У 2 т. Мн. Т. 1; Хвоя; Скора зіма; У лесе; Мне сніўся сон; Каб я мела...; Я люблю...; Звон (Ахвярую Януку Купале); Восень; Пралеска; З выраю; Увосень; Па моры жыцця: [Вершы] // Беларуская дакастрычніцкая паэзія. Мн.; «Люблю наш край, старонку гэту...»: [Урывак з верша «Люблю»] // Беларускі каляндар. 1967. Беласток; Крыніца: [Верш] // Дзень паэзіі — 67. Мн.; Дзіцячы сад: [Верш] // Нам светит солнце ясное. Мн.; Праз гады: [Верш] // Беларусь. № 10; Рэха: [Верш] // Вясёлка. № 6; Роднаму краю: [Верш] // Голас Радзімы. № 2; Нас раздзяляе граніца: [Верш] // Там жа. № 46; Рабіна надзела каралі; Я хачу быць вечна маладой: [Вершы] // Маладосць. № 3; «Душы маёй крануцца не пасмее...»: [Верш] // Полымя. № 3; «Цяпло жывое ў тваіх далонях...»: [Верш] // Работніца і сялянка. № 5; Эстафета: [Верш] // ЛіМ. 6 кастр.; Піянеры: [Верш] // Піянер Бел. 11 жн.; Першы снег: [Верш] // Чырв. змена. 23 ліст.

1968. Люблю; Прадвесне; Пуржыць, паўзе мяцеліца...: [Вершы] // Слова аб роднай прыродзе. Мн.; А старасці няма! Ты ёй не вер: [Верш] // Беларусь. № 3; Застольная: [Верш] // Там жа. № 12; Палац навукі; Сыну: [Вершы] // Бярозка. № 12; Дзед Мароз: [Верш] // Вясёлка. № 12; «Мы не можам спаць спакойна...»: [Верш] // Голас Радзімы. № 28; Радзіме; Даўно, ох, даўно адбылося ўсё гэта...: [Вершы] // Там жа. № 32; «Зорны, сіні плашч адзеў на плечы...»: [Верш] // Там жа. № 42; Беларусь; Янку Купалу; Рэчка і каменьчык; «Там, дзе спелі журавіны...»: [Вершы] // Там жа. № 51; «Не, ты не вечны, чалавек!..»: [Верш] // Работніца і сялянка. № 3; «Я хачу быць вечна маладой...»: [Верш] Там жа. № 12; Люблю: [Верш] // Гомел. праўда. 30 ліп.; А старасці няма!: [Верш] // Звязда. 9 сак.; Радзіме; «Даўно, ох, даўно адбылося ўсё гэта...»: [Вершы] // Звязда. 12 ліп.; Сюды ідуць усе: [Верш] // Там жа. 21 вер.; Роднаму краю: [Верш] // Там жа. 24 ліст.; А старасці няма!..: [Верш] // ЛіМ. 12 сак.; Вяртанне салдата: [Верш] // Там жа. 9 мая; Ці то гэта мне здаецца...: [Верш] // Там жа. 21 мая; Добры пасеў: [Верш] // Мін. праўда. 6 ліст.; Нашчадкам: [Верш] // Там жа. 5 снеж.; Маці: [Верш] // Наст. газ. 6 сак.; Зашумелі сосны: [Верш] // Там жа. 25 снеж.; Мая мама: [Верш] // Піянер Бел. 7 сак.; Грае гармошка: [Верш] // Сел. газ. 1 июня; «Мы расцілі дзяцей не для новай вайны...»: [Верш] // Чырв. змена. 1 чэрв.; Маладосць: [Верш] // Там жа. 28 ліп.

1969. «І засвяціўся квеценню сад...»: [Верш] // Дзень паэзіі — 69. Мн.; Землякам: [Верш] // Голас Радзімы. № 15; Мы расцілі дзяцей...: [Верш] // Там жа. № 20; Ачнулася тайга: [Верш] // Маладосць. № 1; Не трэба слоў: [Верш] // Работніца і сялянка. № 9; На Краснай плошчы; Люблю; Канюшына: [Вершы] // Сел. х-во Бел. № 3; Ленінскае слова: [Верш] // Звязда. 12 чэрв.; Я кожны дзень бяруся...: [Верш] // ЛіМ. 14 студз.; Янку Купалу; У душы ўзнікаюць песні: [Вершы] // Там жа. 13 чэрв.; Родны край; «Сонца над дарогай сёння ўстала рана...»: [Вершы] // Мін. праўда. 11 кастр.; Люблю: [Верш] // Ніва. № 2; Хвала іх сэрцам і рукам: [Верш] // Сел. газ. 8 марта; Залатая пшаніца: [Верш] // Там жа. 22 мая; Прылячу я песняй: [Верш] // Там жа. 6 нояб.; Касманаўтам: [Верш] // Чырв. змена. 12 крас.

1970. Люблю: [Верш] // Беларускі каляндар. 1971. Беласток; Сюды ідуць усе; Юбілей: [Вершы] // З Леніным заўсёды Беларусь. Мн.; Рэха; Дзед Мароз: [Вершы] // Крынічка. Мн.; Нас раздзяляе не граніца: [Верш] // На задворках. Мн.; Беларускай зямлі неаглядны абшар: [Верш] // Наша рэспубліка. Мн.; Гэта — Ленін: [Верш] // Бярозка. № 4; Радзіме; «Я не спяваць не ўмею, не магу...»; «Такі ты быў, такі ты ёсць...»: [Вершы] // Полымя. № 3; Юбілей: [Верш] // Звязда. 29 сак.; Беларусь мая!: [Верш] // Там жа. 1 мая; Радзіме: [Верш] // ЛіМ. 6 лют.; Да людзей ізноў хінуся...: [Верш] // Там жа. 17 крас.; Не забудзем!: [Верш] // Сел. газ. 30 апр.

1971. Люблю: [Верш] // Беларускі каляндар. 1971. Беласток; «Душа мая ў марах — я ў сонечных праменнях...»; «Тэлеграма твая прыляцела раптоўнаю госцяй...»: [Вершы] // Дзень паэзіі — 71. Мн.; Голас Радзімы. № 23; Суайчынніку: [Верш] // Голас Радзімы. № 45; Як быццам вецер падарыў нам крыллі; Не! Я цябе ніколі не забуду: [Вершы] // Маладосць. № 3; Слаўлю: [Верш] // Работніца і сялянка. № 2; Пралячу я песняй: [Верш] // Сел. газ. 7 нояб.

1972. «Калі друг не паможа, адвернецца сын...»: [Верш] // Дзень паэзіі — 72. Мн.; Ты думаў пра мяне: [Верш] // Зорка Венера. Мн.; «Не, я не асуджаю тых...»; «Курыцы сніцца пшано...»: [Вершы]; Ненавіджу тых, хто ганьбіць Беларусь: (Ліст у рэдакцыю «Голасу Радзімы») // Голас Радзімы. № 9; Узняўся наш край:

[Верш] // Там жа. № 15; У Вязынцы: [Верш] // Там жа. № 29; Настаўнік: Успаміны // Маладосць. № 7; Купалу: [Верш] // Работніца і сялянка. № 6; З намі ты, родны: [Верш] // Гомел. праўда. 7 ліп.; Песня Купалы: [Верш] // Звязда. 18 чэрв.; О не, ты не памёр!: [Верш] // ЛіМ. 7 ліп.; Я іду на змену: [Верш] // Сел. газ. 15 марта; Вечна з намі: [Верш] // Сел. газ. 27 авг.

1973. Масква прытуліла, як маці // Голас Радзімы. № 24; «Паэзіі народнае цяпло...»: [Верш] // Там жа. № 40; «Давай памаўчым! Дысанансам якімсьці...»; Радзіма; Венера: [Вершы] // Полымя. № 11; «Я хачу, каб песня так кранала сэрцы...»: [Верш] // Звязда. 6 ліп.; Эстафета: [Верш] // Там жа. 31 кастр.; Гісторыя аднаго верша // ЛіМ. 6 крас.; Ленін: [Верш] // Там жа. 20 крас.; «Я гарнуся да вас...»: [Верш] // Там жа. 6 ліп.

1974. Роднаму краю; Май; «Не, ты не вечны, чалавек!»; Чалавечая рука: [Вершы] // Голас Радзімы. № 3; Прадвесне: [Верш] // Там жа. № 11; Памяць сэрца: [Верш] // Там жа. № 18; «Я кожны дзень бяруся за пяро...»: [Верш] // Маладосць. № 1; Малочны кактэйль; «Ты прыйдзі да мяне, зірні ў мае вочы...»; Буду марыць аб ім; Прыйдзе дзень: [Вершы] // Работніца і сялянка. № 1; Роднаму краю: [Верш] // Там жа. № 11; Квітней, маладосць!: [Верш] // Звязда. 27 чэрв.; Эмблема сілы; У вачах маіх зара світання; За чэсць быць салдатам; Янку Купалу; «Жыві, працуй...»: [Вершы] // ЛіМ. 11 студз.; Слава рабочым рукам; Песня: [Вершы] // Сел. газ. 13 янв.; Дума пра мір: [Верш] // Там жа. 9 июня.

1975. Пра дні мінулыя // Такі ён быў. Мн.; Кветка папараці: (Фантастыч. абразок у адной дзеі); Сягоннняшнія і даўнейшыя: [П'еса] // Хрэстаматыя па гісторыі беларускага тэатра і драматургіі. Мн. Т. 1; «Хоць зіма яшчэ злуецца...»: [Верш] // Голас Радзімы. № 10; Тры бярозкі ў Хатыні: [Верш] // Там жа. № 18; Маладзёжны цягнік; У танцы: [Вершы] // Работніца і сялянка. № 1; За мір: [Вершы] // Вяч. Мінск. 1 мая; Спявай, душа!: [Верш] // ЛіМ. 7 сак.; Я хачу: [Верш] // Сел. газ. 13 апр.; Ростань: [Верш] // Там жа. 25 дек.

1976. Родных песень валадар // Пясняр мужнасці. Мн.; На вольнай зямлі: [Верш] // Звязда. 18 студз.

1977. У лесе; Люблю...: [Вершы] // Беларуская літаратура XIX — пачатку XX стагоддзя. Мн.; Ліра па-ранейшаму звонкая: [Інтэрв'ю] / Зап. Д. Чаркасава // Голас Радзімы. 6 студз.; Дзень заўтрашні: [Верш] // Там жа. 5 мая; Мы верым у нашу моладзь // ЛіМ. 16 вер.

1978. Люблю; Снег; Вясна: [Вершы] // Адданасць. Мн.; Партызанка Алеся: [Верш] // Беларуская балада. Мн.; Кветка папараці: Фантастыч. абразок у адной дзеі; Сягоннняшнія і даўнейшыя: Драма у трох дзеях // Беларуская дакастрычніцкая драматургія. Мн.; Са святам цябе, Беларусь! // Голас Радзімы. 5 студз.; Слава рукам працавітым: [Верш] // Звязда. 7 лют.

1979. Шчаслівыя людзі // Святло яго душы. Мн.; Вясна; Шаўкапрад; Навокал быццам просека лясная...: [Вершы] // Беларусь. № 1; Медыцынская сястра; «Цячэ ў нас крыніца...»; «Няхай сабе схіляе дзень...»: [Вершы] // Работніца і сялянка. № 1; «Я не раз бывала запявалай...»: [Інтэрв'ю] // Мін. праўда. 10 снеж.; У дарозе: [Верш] // Ніва. 7 студз.

1980. Тым, хто прыйдуць...: [Верш] // Работніца і сялянка. № 1; Хай жа будзе цішa!: [Верш] // Там жа. № 4; «Родны край — невычэрпная тэма...» // Чырв. змена. 30 ліп.

1981. Тым, што прыйдуць...: [Вершы] // Работніца і сялянка. № 1.

1982. Купалу; Душа паэта; Якубу Коласу; У музеі Якуба Коласа: [Вершы] // Нам засталася спадчына. Мн.; На Краснай плошчы: [Верш] // На сцягу і ў сэрцы. Мн.

1983. Люблю; Матроска; Градка: [Вершы] // Вяснянка. Мн.; На Краснай плошчы: [Верш] // Заўсёды з Леніным. Мн.

1984. Жывым радком у сэрцы адгукнецца...: [Інтэрв'ю] // Віцеб. рабочы. 11 студз.

1985. Афрыка: [Верш] // Воляй азорыцца свет. Мн.; Гай; Там, дзе Свіслачы светлыя хвалі: [Вершы] // Партызаны, партызаны... Мн.; Памяць знаёмства // Успаміны пра Ілью Гурскага. Мн.

1.5.

На англійскую мову. I Love; Though i Pass To the Shades / Transl. V. Rich // Like Water, Like Fire. London, 1971; I Love Our Land; The Storm; «See how the little star of Venus shines...»; «Like a little green leaf...» / Transl. W. May // Fair Land of Byelorussia. M., 1976.

На асецінскую мову. Уарзын: [Верш] / Пліты Ільяйы тэлм. // Хэстарыд зарэг. Цхинвали, 1976.

На венгерскую мову. A holnapi nap / F. B. Kovács // Asszonyok. 1965. Nr 11.

На грузінскую мову. Радзіме; «Глянь, як свеціць зорачка Венера...»; Янку Купале: [Вершы] / Пер. Н. Кіласонія // Беларускія савецкія паэты. Тбілісі, 1978; Грузінскі танец: [Верш] / Пер. Е. Сахвадзе // Сакартвелас калі. 1967. № 6.

На казахскую мову. Улыма: [Верш] / Ауд Е. Елубаев // Казакстан пионері. 1972. 11 окт.; Коммунизм таны. 1974. 25 июнь.

На латышскую мову. Zvejnieki pie upes; Vecums; Mežežers; Sirds skan / Atdz. Ā. Krūkle // Baltkrievijas priede. Rīgā, 1960.

На літоўскую мову. Myliu; Ilgiuosi taves... / Vert. E. Matuzevičius; Prie kario kapo / Vert. A. Skinkys // Atplaukia Nemunu daina. Vilnius, 1958; «Virš mano Tėvynės liepsnoja aušra» / Vert. V. Valsiūniene; Didvyriui / Vert. T. Rostovaitė; Dainuok, mergaitė! // Iš baltarusiu poezijos. Vilnius, 1952.

На малдаўскую мову. Ын Полесие: [Верш] / Трад. Ю. Баржанский // Нистру. 1960. № 9.

На польскую мову. Ach, życie sie nie boję... / Tł. J. Huszcza // Życie i Myśl. 1970. Nr 4; Miecielica / Tł. J. Huszcza // Wiersze białoruskie. Łodź, 1971; Venus / Tł. J. Huszcza // Kamena. 1975. Nr 17.

На мангольскую мову. Хайртай би: [Верш] / Орч. Д. Гомбожав // Белоруссын цоморпиг. Улаанбаатар, 1966.

На рускую мову. У лесного озера: Стихи. М., 1958. Рэц.: Лис А. Сквозь годы // Сов. Отчизна. 1959. № 1.

Утро в лесу: Стихи / Пер. Р. Гинцбург. М., 1958.

Пишу тебе: Стихи / Пер. Н. Медведева. М., 1971.

Курганный цветок; Люблю; Песня медленно льется; Беларусь моя; Липы / Пер. М. Комиссарова; Герою / Пер. О. Бергольц; Пой, подруга! / Пер. Е. Вечтомова: [Вершы] // Антология белорусской поэзии. Л., 1948; Песня о Сталине: [Верш] // Сталин. молодежь. 1949. 28 окт.; Люблю; Курганный цветок; Липы / Пер. М. Комиссарова; Подруга, пой мне...; Песня о Сталине; Новая хата / Пер. Н. Вольпин: [Вершы] // Антология белорусской поэзии. М., 1952; Песня о Сталине: [Верш] / Пер. П. Волкодаев // От всего сердца. Мн., 1953; Они для счастья рождены: [Верш] // Пер. А. Тверской // Комс. правда. 1955. 1 июня; Белорусский виноград; «Наломала я веток зеленых...»: [Вершы] / Пер. А. Ренин // Октябрь (Кишинев). 1956. № 10; Грущу о тебе...: [Верш] / Пер. Е. Калечиц // Сов. Отчизна. 1956. № 6; Байкал: [Верш] / Пер. А. Тверской // Комс. правда. 1956. 13 мая; Африка: [Верш] / Пер. К. Титов // Сов. Бел. 1961. 17 февр.; Вознесся к небу обелиск...: [Верш] / Пер. Ф. Ефимов // Там жа. 1965. 3 июля; Песенным дождем: [Верш] / Пер. М. Комиссарова // Там жа. 1966. 12 июня; День завтрашний: [Верш] // Там жа. 1967. 1 янв.; «А старость не придет! Ты ей не верь...»: [Верш] / Пер. М. Комиссарова // Нева. 1968. № 9; «Еще я многого от жизни ожидаю...»: [Верш] / Пер. Н. Браун // Неман. 1968. № 3; В родном краю: (Из поэмы «Песня») / Пер. Л. Хаустов // Там жа. 1968. № 12; Родине: [Верш] / Пер. А. Прокофьев // Лит. Россия. 1968. 27 дек.; «Если бы мне звездочкой гореть!..»; Дед; Танец; Летним вечером: [Вершы] // Песня, мечта и любовь. М., 1969; «Мне б к вам прийти в ваш расторопный день...»: [Верш] / Пер. М. Комиссарова // Звезда. 1969. № 1; «Песня медленно льется, как звон переливный, могучий...»; В Полесье: [Вершы] / Пер. М. Комиссарова, Н. Браун // Крестьянка. 1969. № 1; Над мирными просторами: [Вершы] / Пер. В. Заводчиков // Огонек. 1969. № 1; Зима: [Верш] //

Зорька. 1969. 4 янв.; Родине: [Верш] / Пер. А. Прокофьев // Сов. Бел. 1970. 14 февр.; Янке Купале; Чайные розы вот здесь у меня на столе...; Я б хотела прорасти сосной...: [Вершы] / Пер. П. Кобзаревский // Кобзаревский П. Говорят мои друзья. Мн., 1971; Люблю: [Верш] / Пер. М. Комиссарова // Песнь любви. М., 1972. Т. 2; Песня памяти: [Верш] / Пер. В. Корчагин // Дружба народов. 1972. 13 авг.; Дорогое имя: [Верш] // Сел. газ. 1972. 3 нояб.; Беларусь; «Я хотела б такие иметь...»: [Вершы] / Пер. Н. Медведева // Сов. Бел. 1974. 12 янв.; Ветер дует, напрягая губы...; Янке Купале: [Вершы] / Пер. Н. Медведева // 60 лет советской поэзии: В 4 т. М., 1977. Т. 3; День завтрашний: [Верш] // Ленин. смена. 1982. 14 нояб.; Не кукуй, кукушка...; «Все приму: прощу тебя, земного...»; Ходит месяц...; «Говори мне еще, говори!..»; «С деревьев листья осень сбила...»; «Если друг не поможет, откажется сын...»: [Вершы] / Пер. Б. Кежун // Беларусь моя. Л., 1983.

На таджыкскую мову. Дуст медорам; Гули болои теппа: [Вершы] / Тарч. И. Мукаддас // Армугони дусти. Душанбе, 1965.

Дўст медорам: [Верш] / Тарч. И. Мукаддас // Занони Точикистон. 1965. № 9.

На ўкраінскую мову. Сосна: [Верш] / Пер. А. Вдовиченко // Рада. 1909. 10 трав. / Пад прозв. Э. Буйла; «Я від тебе все прийнять готова...»; Моя Білорусь; Липи; На Україні; Купалі; «Пісня звільна пливе...»; Перед виїздом у поле; «Я б хотіла, щоб пальці людські...»; Криниця: [Вершы] / Пер. В. Забаштанський; В. Сосюра // Білоруська радянська поезія. К., 1937. Т. 1; «Пісня звільна пливе, лине, дзвоном бренливим, могутнім...»: [Верш] / Пер. В. Сосюра // Вітчизна. 1947. № 7; Герою: [Верш] / Пер. М. Руденко // Дніпро. 1947. № 9; Пісня про Сталіна; Моя Білорусь; Пісня звільна пливе; Липи: [Вершы] / Пер. С. Крижанівський, В. Сосюра // Білоруська радянська поезія. К., 1948; Партызанка Алеся: [Верш] // Балади мужності й відваги. К., 1975; Білорусь: [Верш] / Пер. М. Нагнибіда // Лісова колиска. К., 1979; Пам'ять: [Верш] / Пер. Т. Коломієць // Ля Вечнага агню. Харкаў; М., 1984.

На французскую мову. J'aime; De toi j'accepterai tout...; J'aimerais que mes doigts... // Anthologie de la poésie biélorusse. Paris, 1982.

2.2.

На беларускай мове. Ч а р к а с а в а Д. Люблю. Мн.; 1978. (Б-чка газ. «Голас Радзімы»). Рэц.: К р а с л а ў с к і В. // Голас Радзімы. 1979. 1 лют.; П р о к ш а Л. // ЛіМ. 1979. 23 лют.

2.3.

На беларускай мове. Б а р а в і к о в а Р. Мая кветка красавала // Работніца і сялянка. 1979. № 1; Б а р а н о ў с к і А. Паэтэса Канстанцыя Буйла // Чырв. сцяг. 1957. 13 ліст.; Я г о ж. Песні ад чыстага сэрца // Гродзен. праўда. 1960. 5 жн.; Б а ч ы л а А. «Песню родную люблю...» // Бачыла А. Крыло неспакою. Мн., 1985; Б р о ў к а П. За новы творчы ўздым беларускай савецкай літаратуры // Полымя. 1952. № 5; Я г о ж. Нашы вынікі і нашы задачы // ЛіМ. 1951. 21 крас.; Вечар, прысвечаны творчасці паэтэсы // Там жа. 1959. 21 лют.; Г а м о л к а М. Голас мужны і добры // Звязда. 1979. 11 студз.; Г а н ч а р ы к М. Незабыўныя сустрэчы // ЛіМ. 1979. 12 студз.; Г а р б а ч о ў М. Шчаслівы лёс паэта // Голас Радзімы. 1967. № 2; Г а р д з і ц к і А. Сустрэча з курганнай кветкай // Гардзіцкі А. Сустрэчы. Мн., 1972; Я г о ж. Сустрэча з паплечніцай паэта // Беларусь. 1972. № 7; Г а р э ц к і М. Буйло Канстанцыя // Гарэцкі М. Гісторыя беларускай літаратуры. Вільня, 1920; Я г о ж. Канстанцыя Буйла // Гарэцкі М. Гісторыя беларускай літаратуры. 4 выд. Мн., 1926; Г а ў р у с ё ў С. «Люблю мой край, старонку гэту...» // ЛіМ. 1874. 11 студз.; Г і с т о р ы я беларускай дакастрычніцкай літаратуры: У 2 т. Мн., 1969. Т. 2. С. 276; Г і с т о р ы я беларускага тэатра: У 3 т. Мн., 1983. Т. 1. С. 399; Г і с т о р ы я беларускай літаратуры XIX — пачатак XX ст. Мн., 1981. С. 162—164; Г р а х о ў с к і С. Адкрыты ліст // Голас Радзімы. 1979. 11 студз.; З н а ё м ы. Беларускі тэатр // Бел. шлях. 1918. 8 крас., 12 чэрв.; Ж ы ч к а Х. Блаславёная Купалам // Голас Радзімы. 1982. 14 студз.; Я г о ж. Шчодры талент // Звязда. 1968. 30 снеж.; І в а н о ў с к а я Л. Сейбіт разумнага, добрага, вечнага // Наст. газ. 1968. 25 снеж. К а н с т а н ц ы і Буйло — 80: [Віншаванне] // ЛіМ. 1979. 12 студз.; К а н с т а н ц ы і Буйло — 85: [Віншаванне] // Там жа. 1984. 13 студз.; К а н с т а н ц ы і Буйло — 75: [Віншаванне] // Там жа. 1974. 11 студз.; [К а р о т к а я даведка аб творчасці] // Бел. жыццё. 1920. 9 лют.; К в і т н е е паэзіі кветка // ЛіМ. 1979. 26 студз.; К л і м у ц ь Я. «Зноў прыйдзе май...» // Маг. праўда. 1984. 2 сак.; К р ы в і ц к і Л. Адкапаў праўду Беларусі // Беларускі каляндар. 1982. Беласток; Л о й к а А. Гісторыя беларускай літаратуры: Дакастрычніцкі перыяд. Ч. 2. Мн., 1980. С. 418—424; Л о с ь Е. Слова павагі і любові: Да 75-годдзя Канстанцыі Буйло // Беларусь. 1974. № 1; Я г о ж. Шчаслівы лёс // ЛіМ. 1968. 27 снеж.; Л ы н ь к о ў М. [Ліст] // Лынькоў М. Зб. тв.: У 8 т. Мн., 1985. Т. 8; Л я н д р э с І. Забытая паэтэса // ЛіМ. 1940. 28 вер.; М а й х р о в і ч С. Канстанцыя Буйло // Беларусь. 1946. № 11—12; Я г о ж. Канстанцыя Антонаўна Буйло // Полымя. 1946. № 8—9; Буйла К. Світанне. Мн., 1950; Я г о ж. Песнярка роднага краю // Буйло К. Выбранае. Мн., 1968; Я г о ж. Старэйшая паэтэса // Работніца і сялянка. 1968. № 12; Я г о ж. Шлях паэтэсы // ЛіМ. 1959. 10 студз.; Н а в і н а А. Канстанцыя Буйло // Навіна А. Нашы песняры. Вільня, 1918; П а н і з н і к С. Чым толькі песня можа быць // ЛіМ. 1984. 13 студз.; П е т р а в е ц А. Прамяністасць натхнёнага слова // Звязда. 1974. 11 студз.; П і с ь м е н н і к і Савецкай Беларусі: Кароткі даведнік. Мн., 1981; П р о к ш а Л. Ліст да К. Буйло // Голас Радзімы. 1960. № 17; С а д о в і ч А. З маладым сэрцам // За вярт. на Радзіму. 1959. № 2; Я г о ж. З маладым сэрцам // Чырв. змена. 1958. 28 снеж.; С в е т а з а р Я. Канстанцыя Буйла як імпрэсіяністка: [Крытыч. нарыс] // Бел. слова. 1927. 8 крас.; Я г о ж. Песнярка кахання // Досвіткі. 1927. № 1; С к а п а У. «Люблю наш край...» // Віцеб. рабочы. 1979. 10 студз.; С о б а л ь В. Песні, народжаныя сэрцам // Там жа. 1974. 11 студз.; С о д а л ь У. З сэрцам усхваляваным // Наст. газ. 1974. 12 студз.; Я г о ж. «Люблю наш край — старонку гэту...» // Содаль У. Людзьмі звацца. Мн., 1977; С т а л я р о в а В. «Сэрцам не схлусіла я ні разу...» // ЛіМ. 1966. 31 мая; «С т а р э й ш а й паэтэсе Беларусі Канстанцыі Буйло спаўняецца 80 год...» // Беларусь. 1979. № 1; Т а н к М. Шчырая песня // Буйло К. Выбр. тв.: У 2 т. Мн., 1981. Т. 1; Т а р а с Н. Песнярка роднай зямлі // Полымя. 1968. № 12; Ч а р к а с а в а Д. І вольна песня льецца // Работніца і сялянка. 1984. № 1; Я г о ж. Любоў і прызнанне народа // Буйла К. Выбр. тв.: У 2 т. Мн., 1981. Т. 1; Я г о ж. «Паложым жа ёй паклон» // Голас Радзімы. 1979. 1 лют.; Я г о ж. Старонкі жыцця паэтэсы Канстанцыі Буйло: «Не хачу варушыць попелу» // Голас Радзімы. 1988. 14 студз.; Ш в е д В. Беларуская легенда // Ніва. 1984. 19 лют.; Ш у ш к е в і ч С. Златаструнная ліра паэтэсы // Вяч. Мінск. 1969. 1 сак.; Я г о ж. «Калі ў грудзях жывое сэрца б'ецца...» // Там жа. 1974. 11 студз.; Я г о ж. Люблю наш край // Шушкевіч С. Выбр. тв.: У 2 т. Мн., 1978. Т. 2. С. 172—174; Я г о ж. Сонечная ліра паэтэсы // Голас Радзімы. 1968. № 51; Я г о ж. Сэрца застаецца маладым // Вяч. Мінск. 1979. 10 студз.; Я г о ж. Тройчы юбіляр // ЛіМ. 1964. 6 сак.; Ш ч ы р а е слова пашаны: Вечар, прысвечаны 70-годдзю паэтэсы ў Маскве // Там жа. 1969. 14 студз.; Ш ч э ц і н а В. Песнярка роднага краю // Чырв. змена. 1979. 11 студз.; Я н і ш ч ы ц Я. З чыстай крыніцы // Полымя. 1979. № 1; Я р о ш М. Янка Купала і беларуская паэзія. Мн., 1971. С. 134—135, 141—143.

На венгерскай мове. Kansztancija Bujla // Asszynok. 1965. N 11.

На польскай мове. Konstancyja Bujla // Wiersze białoruskie. Łódź, 1971.

На рускай мове. Б а р с т о к М. Из родников народных // Заря. 1974. 11 янв.; К а р а б а н С. Очерки истории белорусской эстетической мысли и литературной критики. Мн., 1971. С. 145—146; К а р с к и й Е. Констанция Буйло // Карский Е. Белорусы. Пг., 1922. Т. 3. Вып. 3; К л е й н б о р т Л. Констанция

Буйло и Я. Журба // Клейнборт Л. Молодая Белоруссия. Мн., 1928; Лойко О. Как огонь, как вода: [Раздзелы з кнігі] / Пер. Г. Бубнов // Неман. 1981. № 9; Майхрович С. Из плеяды славных // Сел. газ. 1974. 13 янв.; Морозов В. О стихах для маленьких // Сов. Отчизна. 1959. № 2; Московский А. Поэтесса Констанция Буйло // Рассказы о наших земляках. Молодечно, 1959; Огнецвет Э. Когда живое сердце бьется // Неман. 1974. № 1; Садовский Е. Старейшая поэтесса // Сов. Бел. 1946. 17 апр.; Судьбина К. Констанция Буйло // Белосток. правда. 1944. № 45; Янищиц Е. Слово, как песня // Сел. газ. 1979. 13 янв.

На французскай мове. Bouilo Kanstantsya. // Anthologie de la poésie biélorusse. Paris, 1982.

На Югаславіі мову. Dren I. O Belorusih in beloruskem slovstvu // Luč. 1933. 9.

2.4.

На беларускай мове. Купала Я. Мая думка: [Верш] // Н. н. 1910. 2 вер.; Лось Е. Канстанцыя Буйло: [Верш] // Сел. газ. 1976. 11 мая; Русак А. Лётае песня па свеце: [Верш] // Русак А. Засцілайце сталы. Мн., 1984; Шушкевіч С. Канстанцыі Буйло: [Верш] // Шушкевіч С. Рэха маладосці. Мн., 1984.

На рускай мове. Лось Е. Констанции Буйло: [Верш] // Лось Е. Птица счастья. М., 1979.

3.1.

ЦНБ АН БССР, аддз. рукап., ф. 5, воп. 1, адз. зах. 1, с. 48; ЦДАМЛіМ БССР, ф. 263; ЦБ АН Літвы, аддз. рукап., ф. 21, адз. зах. 51, 57.

В. І. Козіч.

БУКЧЫН СЯМЁН

Букчын Сямён Уладзіміравіч (псеўд.: А. Самасей, Б. Уладзіміраў, Б. Шумов; н. 18.8.1941, с. Валаконаўка Курскай, цяпер г. п. і райцэнтр Белгародскай вобл.), празаік, крытык. Член СП СССР з 1983. Кандыдат філалагічных навук (1972).

Значны ўплыў на пісьменніцкі лёс С. Букчына аказаў яго бацька, які ў 1930-я гады быў супрацоўнікам мінскіх газет, наведваў літаратурнае аб'яднанне пры СП Беларусі, у гады Айчыннай вайны знаходзіўся на фронце. Маці была настаўніцай пачатковых класаў у школах Беларусі і Расіі, у тым ліку і ў Валаконаўцы, дзе апынулася на пачатку вайны пасля эвакуацыі з Гомеля. Яшчэ ў час вучобы ў Мінскім педагагічным тэхнікуме была добра знаёмая з Я. Купалам. У Мінску сям'я пасялілася ў 1949. Скончыўшы ў 1959 сярэднюю школу, С. Букчын працаваў фрэзероўшчыкам на Мінскім электратэхнічным заводзе (1959—61). У 1961 паступіў на аддзяленне журналістыкі філалагічнага факультэта БДУ. Служыў у Савецкай Арміі (1964—67), дзе рэдагаваў ваенны бюлетэнь, напісаў нарыс гісторыі ваенна-будаўнічых часцей «Слаўныя традыцыі» (1967). Вучобу працягваў завочна. Пасля сканчэння універсітэта і дэмабілізацыі з арміі працаваў на Беларускім тэлебачанні і ў БелСЭ. З 1969 — адказны сакратар час. «Весці АН БССР». З 1985 — старшы навуковы супрацоўнік Інстытута літаратуры АН БССР.

Друкавацца С. Букчын пачаў у 1959 у піянерскіх газетах. Першай яго публікацыяй была замалёўка «Салодкае дрэва». Пасля супрацоўнічаў у дзіцячай рэдакцыі Беларускага радыё. З 1966 выступае як крытык і літаратуразнавец. Артыкулы С. Букчына змяшчаліся ў газ. «Літаратура і мастацтва», «Литературной газете», часопісах «Неман», «Полымя», «Маладосць», «Литературное обозрение», «Вопросы литературы».

Літаратуразнаўчыя інтарэсы С. Букчына засяроджваюцца на праблемах руска-беларускіх узаемасувязей («Народ спрадвеку родны нам»), гісторыі рускай літаратуры 19 — пач. 20 ст. (манаграфія пра У. Дарашэвіча, двухтомнік «Пісьменнікі» чэхаўскай пары»), гісторыі беларускай фалькларыстыкі (Е. Паўлоўская і яе зборнік «Народныя беларускія песні») і журналістыкі. Ён апублікаваў рэцэнзіі на творы сучаснай беларускай і рускай літаратур, артыкулы пра стан крытычнай думкі ў рэспубліцы. Пазнавальны характар маюць мастацка-дакументальныя аповесці, сабраныя ў кнізе «Да мячоў ірвануліся нашы рукі» — пра дзекабрыстаў на Беларусі.

Жыве ў Мінску. *Л. С. Савік.*

1.2.

В. М. Дорошевич: Творческая судьба; Мастерство: Автореф. дис. ... канд. филол. н. Мн., 1972.

Дорогой Антон Павлович: Очерки о корреспондентах А. П. Чехова. Мн., 1973. Рэц.: А р а н с к і Н. «Дарагі Антон Паўлавіч...» // Беларусь. 1974. № 4; Д у д а р а в а В. Беларускія карэспандэнты Чэхава // Чырв. змена. 1973. 14 чэрв.; К у л е ш о в Г. Новое о корреспондентах А. П. Чехова // Кн. обозрение. 1974. 6 сент.; М а й о р н и к о в А. «Дорогой Антон Павлович...» // Тамбов. правда. 1974. 15 мая; П р ы г о д з і ч Н. Беларускія карэспандэнты А. П. Чэхава // Вяч. Мінск. 1973. 12 чэрв.; С е м а н о в а М. // Неман. 1974. № 6; С м о л к і н М. Да знаходкі // Полымя. 1973. № 9.

Судьба фельетониста: Жизнь и творчество Власа Дорошевича. Мн., 1975. Рэц.: М а к а р о в А. Судьба Власа Дорошевича // Неделя. 1975. № 39; П а к р о ў с к і У. Чыя трагедыя? // ЛіМ. 1975. 5 вер.; П а р ш и н а Т. Злой Веселый Москвич // Вопр. лит. 1976. № 10; Р и с с О. // Звезда. 1976. № 5; Ш а р а ш э ў с к а я Б. Кніга пра «караля фельетаністаў» // Вяч. Мінск. 1975. 25 ліп.; Я р о с л а в ц е в И. Наследие мастера // Журналист. 1975. № 12.

К мечтам рванулись наши руки: Докум. повести. Мн., 1978. Рэц.: Б р у к Э. // Рабочая смена. 1980. № 2; М а р а ш Я. Пути вели через Беларусь // Гродн. правда. 1980. 31 мая; М і х н ю к У. Дзекабрысты і Беларусь // Звязда. 1980. 8 лют.; С т а л ь м а х о ў В. Гістарызм плюс мастацкасць // ЛіМ. 1979. 30 сак.; Ш а р а ш э ў с к а я Б. Айчыны верныя сыны // Вяч. Мінск. 1979. 4 крас.; 2 изд. Мн., 1985.

Как жить, Лев Николаевич?..: Очерки о белорусских корреспондентах Льва Толстого. Мн., 1979. Рэц.: К о н я е в Н. // Неман. 1981. № 7; С а в і к Л. Леў Талстой і Беларусь // Весці АН БССР. Сер. грамад. н. 1981. № 1; С м о л ь с к а я В. Пісалі беларусы Талстому // ЛіМ. 1980. 11 крас.; Я р ы г і н М. У пошуках праўды жыцця // Маг. праўда. 1980. 7 кастр.

Последний год Дениса Фонвизина: Повесть. Мн., 1981. Рэц.: К о л г а н о в а А. Повесть о Фонвизине // Лит. в школе. 1982. № 5.

...Народ, издревле нам родной: Русские писатели и Белоруссия: Очерки. Мн., 1984. Рэц.: Б р а т к о Г. Паглядзім, што скажуць самі беларусы // Голас Радзімы. 1985. 12 снеж.; З а й ц а в а З. Пісьмо з Петрыкава // Гомел. праўда. 1984. 24 ліст.; Н я х а й М. Пачатак біяграфіі дружбы // ЛіМ. 1985. 12 крас.; Ч э р н і к а в а В. Іх імёны ў гісторыю ўвайшлі // Вяч. Мінск. 1985. 5 лют.

1.3.

1959. Сладкое дерево // Зорька. 27 июня.

1960. Мы «уволили» контролёра // Знамя юности. 19 авг.

1961. Легенда наших дней // Зорька. 15 апр.

1962. Не выдержав испытания // Знамя юности. 27 февр.

1963. Сердца, опаленные ненавистью: [Нарыс] // Знамя юности. 10 апр.

1964. «Бэла»: Инсценировка по мотивам произведения М. Ю. Лермонтова «Герой нашего времени» на сцене ТЮЗа // Комсомолец Каспия. 20 апр.; Товарищ прокурор: Очерк // Волга (Астрахань). 7 марта; «Гордячка» // Там жа. 29 марта; Караваны идут за нефтью: Репортаж // Там жа. 2 апр.; Ветеринар пошел в кондитеры: Фельетон // Там жа. 28 апр.; Циклон — ветер сильных: [Нарыс] // Там жа. 10 мая.

1967. Вопросы без ответов: [Рэц. на кн.: К а з а н о в Б. Прописан в Тихом океане. Мн., 1966] // Неман. № 6; Слух на правду // Там жа. № 9.

1968. «Розовый дьявол» // Журналист. № 12; Кароль фельетаністаў // Маладосць. № 8; «Нешта большае, чым літаратура» // Там жа. № 10; Запланаваная бяздумнасць // ЛіМ. 2 ліп.; Універсітэты жыцця: Размова з равеснікам Алёшы Пешкава // Чырв. змена. 16 сак.

1969. Чалавек шукае кнігу // Маладосць. № 6; По крестному пути // Неман. № 1; Праз вякі...: Да 275-годдзя з дня нараджэння Вальтэра // ЛіМ. 21 ліст.; Еще о судебных очерках // ЛГ. 16 апр.; Середины не существует: [Рэц. на кн.: Н а в у м е н к а І. Сасна пры дарозе. Мн., 1962; Н а в у м е н к а І. Вецер у соснах. Мн., 1967] // Сел. газ. 16 дек.

1970. На паліцах Крамлёўскай бібліятэкі // Маладосць. № 4; Велика надежда... // Неман. № 1; На подступах к нелегкой теме: [Рэц. на кн.: Р у д о в В. Чужие ветры. Мн., 1969] // Там жа. № 3; Чэхаў шле пасылку ў Крычаў // Полымя. № 6; Скіраваная ў будучыню: [Рэц. на кн.: Х а р ы к І. Выбранае. Мн., 1969] // Там жа. № 9; Аўтар «Гора ад розуму» ў Беларусі // ЛіМ. 16 студз.; «З-за шкоднага напрамку...»: Старонкі гісторыі бел. дарэвалюцыйнага друку // Там жа. 15 мая; Пра вялікага публіцыста: [Рэц. на кн.: З я р н і ц к і М. Вялікі майстар публіцыстыкі. Мн., 1970] // Там жа. 5 чэрв.; Улас Дарашэвіч пра Чэхава // Там жа. 10 ліп.; Подзвіг журналіста: Да 50-годдзя з дня смерці Дж. Рыда // Там жа. 9 кастр.; У абарону годнасці чалавека: Драма Г. Гауптмана «Ткачы» на Беларускім тэлебачанні // Мін. праўда. 8 ліп.; Зерна всходят: [Рэц. на: В а с и л е в и ч А. Доля тебя найдет // Неман. 1970. № 3] // Сел. газ. 25 окт.; Жизнь на израненном поле // Там жа. 17 нояб.

1971. Прахавы // Голас Радзімы. № 14; Помнікі гіст. і культ. Бел. № 1; Мора ў лютасці стагнала // Маладосць. № 4; «Где теперь Дедлов?» // Неман. № 8; Газета, якая выходзіла раз у год: З гісторыі дарэвалюцыйнага друку ў Беларусі // ЛіМ. 27 жн,; Выбраныя цытаты: (Вясёлая трасянка) // Там жа. 12 ліст. / Пад псеўд. А. Самасей; Хто ж усё-такі «Е. П.»? // Там жа. 3 снеж.; Пра талент і прынцыповасць // Там жа. 10 снеж.

1972. На скрыжаваннях важнай тэмы: [Рэц. на кн.: Г р а м о в і ч І. Далі сабе слова. Мн., 1970] // Полымя. № 1; На полках ленинской библиотеки в Кремле // Во славу Родины. 21 апр.; Не лезь у бутэльку: [Гумарэска] // ЛіМ. 4 лют. / Пад псеўд. А. Самасей; Шчодрае сэрца // ЛіМ. 31 сак.; Як скласці зборнік вершаў: [Апавяданне] // Там жа. 11 жн. / Пад псеўд. А. Самасей; Пра культуру паэта і крытыка // Там жа. 29 вер.

1973. Трывогі і надзеі перапёлчынай песні: [Рэц. на кн.: Ч ы г р ы н а ў І. Плач перапёлкі. Мн., 1972] // Маладосць. № 7; «Давайте больше жизни...» // Неман. № 5; Што за справай аб замаху... [Рэц. на кн.: М е х а ў У. Слухаецца справа аб замаху... Мн., 1972] // Полымя. № 3; Канец таямніцы // ЛіМ. 12 студз.; Фёдару Куляшову — 60 // Там жа. 15 чэрв.

1974. Судьбы белорусской эстетики: [Рэц. на кн.: Д о р о ш е в и ч Э., К о н о н В. Очерк истории эстетической мысли Белоруссии. М., 1972] // Неман. № 1; З кніжкай — у гісторыю: [Рэц. на кн.: А л е к с е е в Л. По Западной Двине и Днепру в Белоруссии. М., 1974] // Работніца і сялянка. № 8.

1975. «Оныя такой присяги не приняли» // Неделя. № 50; К мечтам рванулись наши руки...: [Дакум. аповесць] // Неман. № 8, 12; Чаму ўзнікае дэфіцыт? // Вяч. Мінск. 28 кастр.; Праз дзесяць дзён...: [Урывак з аповесці «Рэха пад Беластокам»] // Вяч. Мінск. 30 снеж.

1976. Влас Дорошевич о Чехове // Чеховские чтения в Ялте: Чехов и театр. М.; У памяць аб дзекабрыстах // Беларусь. № 12; Сахалинский корреспондент А. П. Чехова // В мире книг. № 5; Праблемы вывучэння руху дзекабрыстаў у Беларусі // Весці АН БССР. Сер. грамад. н. № 4; Праблемы гістарыяграфіі руху дзекабрыстаў у Беларусі // Там жа. № 5; Загадка Е. П. // Работніца і сялянка. № 9; «Ён умеў бачыць у кнізе чалавека...» // ЛіМ. 24 снеж. / Пад псеўд. Б. Уладзіміраў; Души прекрасные порывы // Сел. газ. 13 янв.

1977. Д. І. Фанвізін у Беларусі: (Новыя матэрыялы да біяграфіі пісьменніка) // Весці АН БССР. Сер. грамад. н. № 3; [Рэц. на кн.: Т к а ч е в П. «Иду на «вы». Мн., 1975] // Лит. обозрение. № 2; За газетной

строкой — история: [Рэц. на кн.: С а м б у к С. Общественно-политическая мысль Белоруссии во второй половине XIX в. Мн., 1976] // Неман. № 5; Эхо под Белостоком: Докум. повествование // Там жа. № 12; Беларускія сябры дзекабрыста // ЛіМ. 14 студз.; Дзяніс Фанвізін у Беларусі // Там жа. 11 лют.; Нарыс: Практыка і крытыка // Там жа. 29 ліп.; Плён пошуку: [Рэц. на кн.: Б а с І. Літаратуразнаўчыя эцюды. Мн., 1977] // Там жа. 23 вер.

1978. Чехов и Потапенко // Чеховские чтения в Ялте: Чехов и русская литература. М.; Спадчына Л. М. Талстога і сучаснасць // Весці АН БССР. Сер. грамад. н. № 5; Как жить, Лев Николаевич?: Очерки о белорусских корреспондентах Льва Толстого // Неман. № 9; Аршанскі карэспандэнт пісьменніка // Звязда. 9 вер.

1979. Часопіс польскіх русістаў // Весці АН БССР. Сер. грамад. н. № 4; Судебное дело Дениса Фонвизина // Вопр. лит. № 2; Испытание: [Вершаваны рэпартаж] // Во славу Родины. 9 сент. / Пад. псеўд. Б. Уладзіміраў.

1980. Последние письма Петра Домбровского // Белороссика: Книговедение, источники, библиография. Мн.; Беларускія карэспандэнты Талстога // Леў Талстой і Беларусь. Мн.; «...Труд мой не будет бесполезным»: [Нарыс] // Неман. № 11; Па слядах невядомых пісем Чэхава // ЛіМ. 1 лют.

1981. «Это очень милый и добрый человек» // Сахалин. Южно-Сахалинск; Державин в Белоруссии: (По материалам «Гротовского» издания собрания сочинений) // Весці АН БССР. Сер. грамад. н. № 6; «Я буду краток»: Из творческого наследия В. М. Дорошевича // Вопр. лит. № 1; Литературная Белосточчина: [Рэц. на кн.: Б е л а в е ж а. Беласток, 1980] // Неман. № 5.

1982. Чеховская «артель» // Писатели чеховской поры: В 2 т. М. Т. 1; Чехов в Белоруссии // Чехов и литература народов Советского Союза. Ереван; «Вся Ваша честная деятельность...»: Из архива В. Г. Короленко // Неман. № 2; Негаснущие костры: [Рэц. на кн.: Т а р а с В. Прощальные костры. Мн., 1980] // Там жа. № 5; Сцісласць — не перашкода грунтоўнасці: Па старонках 5-томнай БелСЭ // ЛіМ. 2 крас.

1983. Сказки и легенды Власа Дорошевича // Дорошевич В. Сказки и легенды. Мн.; Чехов в работе с молодыми писателями // Чеховские чтения в Ялте: Чехов в Ялте. М.; Она писала Льву Толстому // Неделя. № 36; Народ, издревле нам родной: Белоруссия в русской классике // Неман. № 5.

1984. Равенство души и глагола // Цветаева М. Избр. произв. Мн.; [Уступ. арт. да публ.: Д о р о ш е в и ч В. Король теноров] // Неделя. № 24; «Какими они предстали предо мной?..»: [Рэц. на кн.: Т к а ч е в П. Силуэты прошлого. Мн., 1983] // ЛГ. 7 марта; Чудеса географии // Там жа. 24 нояб.

1985. Жажда синтеза // Лит. обозрение. № 5; Па законах памяці: Да 160-годдзя з дня паўстання дзекабрыстаў // ЛіМ. 27 снеж.

1.5.

На польскую мову. Echo pod Białymstokiem: Opowieść dokumentalna / Tł. z ros. A. Drawicz. Olsztyn, 1982. Рэц.: Г а р д з і ц к і А. // Голас Радзімы. 1984. 31 мая; М а р а ш Я. Эхо под Белостоком // Гродн. правда. 1984. 1 дек.; М і х н ю к У. // ЛіМ. 1983. 30 вер.; K r a s o w s k i J. Echo pod Białymstokiem // Kontrasty. 1983. Nr 2; S z a c h o w i c z M. Szlakami dekabrystów // Gaz. współczesna. 1983. 13 lut.; J a c k i e w i c z M. Echo powstania dekabrystów w Polsce // Gaz. olsztyńska. 1983. 26—27 lut.

Zamach na cara: Opowieść dokumentalna / Tł. M. Jackiewicz. Olsztyn, 1986.

1.6.

П и с а т е л и чеховской поры: Избр. произв. писателей 80—90-х годов: В 2 т. М., 1982 / Сост., вступ. статья и коммент. Рэц.: И в а н о в А. Вместе с Чеховым // В мире книг. 1983. № 10; С у х и х И. Рядом с Чеховым // Лит. обозрение. 1985. № 2.

Д о р о ш е в и ч В. Сказки и легенды. Мн., 1983 / Сост., вступ. статья и коммент. Рэц.: Е в с т и г н е е в а Л. Лит. обозрение. 1985. № 3.

Д р у з ь я м, отечеству, народу: Поэзия декабристов. Мн., 1986 / Сост., вступ. статья и коммент.

П е с н ь о Беларуси: Стихи русских советских поэтов. Мн., 1988 / Сост.

С в и т я з ь — Свіцязь: Альманах библиофилов Белоруссии. Мн., 1989 / Гл. ред.

2.1.

На рускай мове. Движение декабристов: Указатель литературы. 1960—76 гг. М., 1983. С. 46, 65.

2.3.

На беларускай мове. Г е р а с і м а в а С. Вяртаць з забыцця // Чырв. змена. 1982. 14 снеж.; К а п л а н Ф. Усё, што пасеялі, узыдзе... // ЛіМ. 1984. 12 кастр. Ш а х о в і ч М. «Рэха пад Беластокам» // Ніва. 1979. 4 ліст.

На рускай мове. А й з е н ш т а д т Г. «Народ издревле им родной» // Знамя юности. 1982. 28 февр.; Я г о ж. Страница жизни Фонвизина // Иртыш. 1982. 14 мая; Казах. правда. 1982. 21 февр.; Путь к коммунизму. 1982. 24 февр.; Сов. Каракалпакия. 1982. 19 февр.; Г е р а с и м о в а С. Возвращать из забвения // Южный Урал. 1982. 13 нояб.; Я г о ж. Изыскания литературоведа // Марийск. правда. 1982. 12 нояб.; К и с е л е в Г. Послесловие // Букчин С. Последний год Дениса Фонвизина. Мн., 1981; К и с е л е в Я. Перед приговором... // ЛГ. 1969. 25 июня; М и р о м а н о в Г. Настойчивый поиск литературоведа // Сов. Сахалин. 1982. 20 февр.; О т п о и с к а к книге // Комс. правда. 1982. 12 нояб.; С п и р и д о н о в а (Евстигнеева) Л. Русская сатирическая литература начала XX века. М., 1977. С. 51, 53, 56, 66; С т р а н и ц а жизни Фонвизина // Сов. Сахалин. 1982. 13 февр.

На польскай мове. J a c k i e w i c z M. Literatura — płaszczyzna zbliżenia // Czerw. Szt. 1983. 25 list.

А. С. Гурская.

БУЛЫКА ГАЛІНА

Булыка Галіна Аляксандраўна (н. 6.12.1960, в. Осава Воранаўскага р-на Гродзенскай вобл.), паэтэса. Член СП СССР з 1987.

Нарадзілася ў сям'і настаўнікаў. У 1966 сям'я пераехала ў Мінск. У 1978 Г. Булыка скончыла сярэднюю школу з залатым медалём, у 1983 — хімічны факультэт БДУ.

Працавала стажорам-даследчыкам Інстытута фізіка-арганічнай хіміі АН БССР, выхавацелем рабочага інтэрната Мінскага матацыклетнага і веласіпеднага завода, інжынерам-наладчыкам упраўлення пусканаладачных работ трэста «Аўтарамбудмантаж» Мінаўтапрама СССР. Скончыла Вышэйшыя літаратурныя курсы (1989).

Вершы стала пісаць у 1975. Рэгулярна друкуецца з 1983. Аўтар падборкі «Дзень нараджэння снежня» ў калектыўным зборніку «Сцяжына», кнігі вершаў «Сінтэз».

Жыве ў Мінску.

Л. М. Гарэлік

Бібліяграфія

1.2.

Сінтэз: Вершы. Мн., 1986.

1.3.

1983. Дзень нараджэння снежня: [Вершы] // Сцяжына. Мн.; «Што застанецца на Зямлі пасля...»; «Гэта дробязі — рэўнасць, злосць...»; «А вецер на лірыку зноў сваю скрыпку...»; «Мароз між рам рассыпаўся і знік...»: [Вершы] // Маладосць. № 12; «Блакіту шоўк, прашыты белым швом...»: [Верш] // Звязда. 17 снеж.; «Спляліся вяззю старажытнай...»; «Мне інеем мароз акно абвіў...»; Чаканне; Восеньскае; Макрамэ: [Вершы] // ЛіМ. 9 снеж.

1984. Мыццё акна; Серабро; Шкло; «Дзе шаша па лясной цішыні прабягае...»: [Вершы] // Дзень паэзіі — 84. Мн.; Жывая вада: [Верш] // Бярозка. № 8; Зіма: [Верш] // Там жа. № 12; «Я з тых дзяцей пасляваенных...»; Верас; «Незаспакоенасць — сіла сілы...»; Жывая вада; У стылі рэтра: [Вершы] // Маладосць. № 11; Вечная прага: [Верш] // Наст. газ. 1 вер.; «Я з тых дзяцей пасляваенных...»; Трохкутнікі; Маналог жалеза: [Вершы] // Чырв. змена. 15 ліп.

1985. Фотамагія: [Верш] // Вусны. Мн.; Успамін аб парадных пад'ездах; Паўночныя іканапісцы; Сургуч; Крычаў: [Вершы] // Полымя. № 8; «Ён пакуль безыменны, твой пальчык на правай руцэ...»: [Верш] // Работніца і сялянка. № 4; На пароме; «Лета далёкае помню я...»; Шчодрасць: [Вершы] // Родная прырода. № 3; Зіма: [Верш] // Ніва. 3 лют.; Васількі: [Верш] // Чырв. змена. 8 сак.

1.5.

На туркменскую мову. Вэтэн: [Верш] // Пионер. 1977. № 4.

2.3.

На беларускай мове. Гарадніцкі Я. Сцежкі // Маладосць. 1984. № 1.

Т. М. Махнач.

БУЛЬБА АЛЬГЕРД

Бульба Альгерд (сапр. Чыж Вітаўт; гады нараджэння і смерці невядомы), крытык, публіцыст і перакладчык пач. 20 ст.

Нейкі час жыў у Кіеве. На працягу 1908—11 уваходзіў у рэдакцыю «Нашай нівы», быў блізкі да яе кіраўнікоў — А. Уласава, І. Луцкевіча, Я. Манькоўскага. У 1910—11 актыўна выступаў на старонках «Нашай нівы» з крытычнымі і публіцыстычнымі артыкуламі, для большасці з якіх характэрна дэмакратычная пазіцыя. Вызначальнай рысай сапраўднай літаратуры лічыў народнасць;

палемічна адстойваў правы беларускага народа на развіццё нацыянальнай літаратуры, музычнага мастацтва, тэатра; клапаціўся пра пашырэнне беларускага друкаванага слова (збіраў звесткі пра падпіску на «Нашу ніву», прапагандаваў прыватнае выдавецтва А. Грыневіча); садзейнічаў развіццю беларуска-ўкраінскіх літаратурных сувязяў (пісаў пра Т. Шаўчэнку, Б. Грынчанку); займаўся вывучэннем творчай спадчыны В. Дуніна-Марцінкевіча. Сярод сучасных пісьменнікаў асабліва цаніў Я. Купалу і Я. Коласа, адзін з першых падтрымаў С. Палуяна ў яго барацьбе за прызнанне М. Багдановіча як народнага паэта. Асаблівую папулярнасць сярод беларускіх пісьменнікаў-дэмакратаў заваяваў вострай палемікай з польскім нацыяналістычным крытыкам З. Пяткевічам («Наша ніва», 1910, № 38, 46), які на старонках варшаўскай газ. «Prawda» («Праўда») адмаўляў самастойнасць беларускай літаратуры і народнасць Я. Купалы, выступіў супраць яго паэмы «Адвечная песня». Аўтар алегарычнага апавядання «Пад шум восенных дажджоў...» (1910). Пісаў артыкулы па пытаннях палітыкі і эканомікі, пра беларускую музыку і тэатр, займаўся вывучэннем этнаграфіі. У даследаванні «Колькі слоў аб дзявочай апратцы на Беларусі» (1911) падрабязна апісаў асноўныя дэталі народных строяў. З 1912 паступова аддаліўся ад «Нашай нівы», пачаў друкавацца ў польскіх газетах і часопісах (публікацыі не выяўлены). У 20-я г. займаў розныя пасады ў адміністрацыі г. Вільні, пэўны час з'яўляўся віцэ-прэзідэнтам горада. Далейшы лёс А. Бульбы невядомы.

Н. В. Тарэлкіна.

Бібліяграфія

1.2.

Колькі слоў аб дзявочай апратцы на Беларусі. Вільня. 1911. Рэц.: Тройца В. // Маладая Бел. 1912. Сер. І. Сш. І.

1.3.

1910. Барыс Грынчанка // Н. н. 13 мая; З газет // Там жа. 16 вер.; [Рэц. на кн.: Колас Я. Песні жальбы. Вільня. 1910]; Беларускі вечар у Полацку // Там жа. 30 вер.; Пад шум восенных дажджоў...: Апавяданне // Там жа. 7 кастр.; Памяці С. А. Мурамцава (першага прэдседацеля першай Гасударственай Думы) // Там жа. 14 кастр.; [Рэц. на кн.: Купала Я. Гусляр. Пецярбург, 1910] // Там жа. 21 кастр.; Адказ пану З. Петкевічу // Там жа. 11 ліст.; Грамадзянскае становішча В. Дуніна-Марцінкевіча // Там жа. 25 ліст.; Беларуская народная песня і мелодыі ў новых музыкальных творах // Там жа. 2, 14 снеж.; Новая чыгунка ў Беларусі // Там жа. 9 снеж.

1911. Аб арганізацыі хатняга рамясла // Дадатак да Н. н. № 8; Якой цаной купляюцца «Амерыканскія грошы» на Беларусі // Там жа. 3 лют.; Наш рахунак за мінулы год // Там жа. 10 лют.; Памяці Тараса Шаўчэнкі: (У 50-летнюю гадаўшчыну яго смерці) // Там жа. 24 лют.; З нашага жыцця: (Аб беларускім тэатры) // Там жа. 29 вер.; Аб курэнні тытуну // Там жа. 6 кастр.

1912. Новы заработак // Н. н. 9 лют.; Гасударственая Дума, зямельныя законы і іх прымяненне ў жыццю // Там жа. 16 лют.

1914. Дагадаўся: (Жарт) // Н. н. 17 студз. / Пад псеўд. Х. Бульба; аўт. спрэчнае.

1965. Пад шум восенных дажджоў...: [Апавяданне] // Беларуская дакастрычніцкая проза. Мн.

1978. Наш рахунак за мінулы год; Аб беларускім тэатры; Барыс Грынчанка; Мар'я Канапніцкая; «Гусляр» Я. Купалы; З газет; Адказ пану З. Пяткевічу; «Песні жальбы» Якуба Коласа // Александровіч С., Александровіч В. Беларуская літаратура XIX — пачатку XX ст. Мн.

1.4.

1909. Ляскоў М. Леў старога Герасіма: Апавяданне / З рус. // Н. н. 12 сак.; Гарбуноў-Пасадаў. Міласць да жывёлы: (З кн. «Свободное воспитание»): Апавяданне / З рус. // Там жа. 19 сак.; Данілеўскі Г. Машына: Апавяданне / З рус. // Там жа. 26 сак.; Андрэеў Л. «Апавядання аб сямі павешаных» / З рус. // Там жа. 9 крас.; Мачтэт Г. Жыд: Апавяданне / З рус. // Там жа. 23 крас.

2.3.

На беларускай мове. Пяткевіч З. Ліст у рэдакцыю «Нашай нівы» // Александровіч С., Александровіч В. Беларуская літаратура XIX — пачатку XX ст. Мн., 1978.

В. М. Грышкевіч.

БУРАН ВАСІЛЬ

Буран Васіль Якімавіч (псеўд. В. Буслаў, Ц. Звонаў; н. 28.4. 1924, с. Балын Ліцінскага р-на Вінніцкай вобл.), крытык і літаратуразнавец. Піша на беларускай і ўкраінскай мовах. Кандыдат філалагічных навук (1968). Дацэнт (1974).

Бацькі В. Бурана — калгаснікі, на долю якіх выпала шмат цяжкасцей, у тым ліку голад 1933, вайна з фашыстамі, якая забрала ў іх двух сыноў. Маці была непісьменная, бацька ж умеў чытаць. В. Буран удзельнічаў у Вялікай Айчыннай вайне. З арміі дэмабілізаваны ў 1950. Скончыў Мінскі педагагічны інстытут (1954). Працаваў у Маладзечанскай абласной бібліятэцы (1954—60), Міністэрстве культуры БССР (1960—62). У 1962—70 выкладаў у Мінскім педагагічным інстытуце. З 1970 — у Кіеўскім інстытуце культуры.

Першая літаратурная публікацыя В. Бурана з'явілася ў газеце «Крылья Родины» (1948, рэцэнзія на аповесць В. Аўдзеева «Гурты на дарогах»). Сістэматычнай літаратурнай працай займаецца з 1955. Асноўныя аспекты даследчыцкай дзейнасці В. Бурана — праблемы сучаснай савецкай літаратуры і бібліяграфіі. Апублікаваў артыкулы і рэцэнзіі пра творчасць Я. Васілёнка, А. Кулакоўскага, А. Марціновіча, І. Навуменкі, Р. Няхая, М. Ракітнага, А. Савіцкага і інш. Адным з першых сярод савецкіх крытыкаў звярнуўся да аналізу твораў В. Быкава, станаўленню яго мастацкай індывідуальнасці прысвяціў кандыдацкую дысертацыю. У 1976 выйшла манаграфія В. Бурана «Васіль Быкаў», у якой падрабязна разглядаецца жыццёвы і творчы шлях пісьменніка. Адзін з аўтараў «Гісторыі беларускай савецкай літаратуры» (1977, на рус. мове). Пасля 1980 працягваў даследванні ў галіне кнігазнаўства і бібліяграфіі. Важнейшыя ўкраінскія публікацыі з гэтай тэматыкі — артыкулы «Бібліяграфічная культура ў творах У. І. Леніна» (1980), «Аб бібліяграфічным вывучэнні літаратурнай спадчыны У. І. Леніна» (1983), «Узор бібліяграфічнай культуры: Да 70-годдзя публікацыі кнігі У. І. Леніна «Імперыялізм, як вышэйшая стадыя капіталізму», падручнік «Бібліяграфія: Агульны курс» (1984, у сааўтарстве). Узнагароджаны ордэнам Вялікай Айчыннай вайны 2-й ст., медалямі.

Жыве ў Кіеве. *А. М. Ненадавец.*

Бібліяграфія

1.2.

Творчество Василя Быкова: (Становление художественной индивидуальности писателя): Автореф. дис... канд. филол. н. Мн., 1968.

Васіль Быкаў: Нарыс творчасці. Мн., 1976. Рэц.: Бочаров А. Проверка творчеством // Вопр. лит. 1976. № 11; Дзюбайла П. Мужны талент // Полымя. 1977. № 3; Петкевич А. Книга о Быкове // Гродн. правда. 1976. 28 авг.

1.3.

1955. Пад адным дахам: [Рэц. на кн.: Жестев М. Под одной крышей. М., 1955] // Сталін. шлях. 24 жн.; «Прохар семнаццаты і іншыя» // Там жа. 10 снеж.

1956. «Несмяротны гарнізон» // Сталін. шлях. 9 чэрв.; Пачатак слаўнага шляху // Там жа. 8 ліп.; «Не хлебам адзіным» // Калг. жыццё. 20 ліст.; Сваімі рукамі // Там жа. 2 снеж.; Дзённік і лісты палымянага бальшавіка // Там жа. 7 снеж.

1957. Бібліятэка і беларуская кніга // ЛіМ. 15 мая; Расказ пра адну бібліятэку: Нарыс // Там жа. 20 ліп.

1958. Апавяданні Яўгена Васілёнка // Полымя. № 12; Этих дней не смолкнет слава // Знамя юности. 25 февр.; Каштоўны дапаможнік: [Рэц. на кн.: Вatacы Н. Беларуская літаратура. Мн., 1958] // ЛіМ. 26 крас.; «Шчасце трэба берагчы» // Там жа. 17 мая; Апавяданне ў абласной газеце // Там жа. 10 снеж.; А. М. Горкі і класікі беларускай літаратуры // Чырв. сцяг. 29 сак.; Лісты Веры Харужай: [Рэц. на кн.: Хоружая В. Письма на волю. М., 1957] // Там жа. 17 чэрв.

1959. Крыніца творчасці: Проза ў абласных альманахах // Полымя. № 7 / Пад псеўд. В. Буслаў; Друзья-товарищи: [Рэц. на кн.: Науменко И. Друзья-товарищи. М., 1959] // Сов. Отчизна. № 5; Голас зямлі нарачанскай // ЛіМ. 25 сак.

1960. Шаблон — небяспека для пісьменніка: [Рэц. на кн.: Сапрыка Г. Калі ў сэрцы вясна. Мн., 1959] // ЛіМ. 2 крас.; Без скідак на першую кнігу: [Рэц. на кн.: Уксусов Д. Ранний ветерок. Мн., 1959] // Там жа. 21 чэрв.; Шлях пісьменніка-гісторыка // Чырв. сцяг. 6 студз.

1961. Сердце, принадлежащее партии // Знамя юности. 11 янв.; Прызванне — песні людзям радасць: [Нарыс] // ЛіМ. 5 вер. / Пад псеўд. Ц. Звонаў; Мая Беларусь: [Рэц. на кн.: Хадкевіч Т. Мая Беларусь. Мн., 1961] // Там жа. 1 снеж.

1962. Слова да вас, пісьменнікі // ЛіМ. 26 студз.

1963. Важный вклад в библиографию белорусской художественной литературы: [Рэц. на кн.: Ватаци Н. Художественная литература Советской Белоруссии. Мн., 1962] // Сов. библиография. № 4; З думкаю пра жывых // ЛіМ. 15 ліст.

1964. Даты і творы: [Рэц. на кн.: Ватацы Н. Кандрат Крапіва: Бібліягр. даведнік. Мн., 1963] // ЛіМ. 14 лют.; Дзе яна, жывінка? // Там жа. 10 крас.

1965. Веліч чалавечага духу: [Рэц. на кн.: Быкаў В. Адна ноч. Мн., 1965] // Полымя. № 11; Прысвечана крытыцы: [Рэц. на кн.: Ватацы Н. Беларускае літаратуразнаўства і крытыка. Мн., 1964] // ЛіМ. 2 сак.; Акно ў свет мастака: [Рэц. на кн.: Шкраба Р. Характар, стыль, дэталь. Мн., 1965] // Там жа. 13 жн.; Боль жывых // Там жа. 28 вер.

1966. Рейс с раздумьями: Очерк // Киномеханик. № 2; Воюющий гуманизм: (О повестях Василя Быкова) // Неман. № 12; Водгулле перажытага: [Рэц. на кн.: Няхай Р. Сарочы лес. Мн., 1966] // Полымя. № 9.

1967. Становление творческой индивидуальности В. Быкова в его ранних рассказах // Материалы научно-теоретической конференции. Секция филол. наук. Мн.; Талент суровы і добры // Полымя. № 8; Праблемы сучаснай прозы: [Рэц. на кн.: Дзюбайла П., Жураўлёў В., Луфераў М. Праблемы сучаснай беларускай прозы. Мн., 1967] // ЛіМ. 19 вер.

1968. Талент суровы і добры // На высокай хвалі. Мн.; Майстэрства бібліёграфа: [Рэц. на кн.: Ватацы Н. Беларуская савецкая драматургія. Мн., 1968] // Полымя. № 1; Ад жыцця і ад літаратуры: [Рэц. на кн.: Марціновіч А. Прасека. Мн., 1967] // Там жа. № 5; Раман пра калгасную вёску // Там жа. № 7; Праўда пра суровы час: [Рэц. на кн.: Александровіч С. Далёкія зарніцы. Мн., 1967] // Там жа. № 9; Давер да жыцця, давер да літаратуры: [Рэц. на кн.: Каваленка В. Давер. Мн., 1967] // ЛіМ. 21 мая.

1969. Гарачы попел ахвяр: [Рэц. на кн.: Сачанка Б. Апошнія і першыя. Мн., 1968] // Полымя. № 3; Вёска сённяшняя і ўчарашняя: [Рэц. на кн.: Ракітны М. Вясковыя навелы. Мн., 1969] // Там жа. № 9; Расказваюць пісьменнікі: [Рэц. на кн.: Гардзіцкі А. Дыялогі. Мн., 1968] // ЛіМ. 14 лют.; Вялікія праблемы малога жанру // Там жа. 28 сак.

1970. Так ли уж мал «малый жанр»? // ЛГ. 25 февр.

1971. Лёс рэвалюцыі — лёс народу: [Рэц. на кн.: Шамякін І. Лёс майго земляка. Мн., 1970] // Полымя. № 8; Ёсць аб чым падумаць. Некалькі заўваг пра сучасную беларускую крытыку // ЛіМ. 16 крас.; Далёка ад роднага дому: [Рэц. на кн.: Сачанка Б. Аксана. Мн., 1971] // Там жа. 18 чэрв.

1972. Гарызонты беларускага рамана // Полымя. № 1; Урокі майстра: Да выхаду ў свет чатырохтомнага Зб. тв. А. Кулакоўскага // ЛіМ. 4 лют.

1973. Пісьменнік і яго сучаснік // На высокай хвалі. Мн.; Через испытания и годы // Неман. № 12.

1977. Василь Быков // История белорусской советской литературы. Мн.

2.3.

На беларускай мове. Лецка Я. Хараство і боль жыцця. Мн. 1985. С. 49—51; Шушкевіч М. «Лёгкасць у думках незвычайная...» // ЛіМ. 9 мая.

В. М. Грышкевіч.

БУРАЎКІН ГЕНАДЗЬ

Бураўкін Генадзь Мікалаевіч (н. 28.8.1936, в. Шуляціна, цяпер Тродавіч Расонскага р-на Віцебскай вобл.), паэт, перакладчык, дзяржаўны дзеяч БССР. Член СП СССР з 1961. Лаўрэат прэміі Ленінскага камсамола Беларусі (1972), Дзяржаўнай прэміі БССР імя Я. Купалы (1980, за кнігу вершаў «Варта вернасці»).

Нарадзіўся ў сям'і служачага Шуляцінскага ільнозавода. Бацька, Мікалай Сцяпанавіч, у гады Вялікай Айчыннай вайны быў у партызанах, пазней перайшоў лінію фронта, ваяваў у дзеючай арміі, быў цяжка паранены пад Ржэвам. Цяпер ён і маці, Феадосія Ягораўна, на пенсіі. Г. Бураўкін скончыў СШ № 1 у Полацку (да пераезду сям'і ў Полацк вучыўся ў Расонскай). У 1954 паступіў на аддзяленне журналістыкі філфака БДУ, якое скончыў у 1959. Член КПСС з 1964. Працаваў стыльрэдактарам часопіса «Камуніст Беларусі», старшым рэдактарам Беларускага радыё, загадчыкам аддзела літаратуры, пазней — намеснікам галоўнага рэдактара газеты «Літаратура і мастацтва». У 1968—72 карэспандэнт газеты «Правда» па Беларусі, у 1972—78 галоўны рэдактар часопіса «Маладосць». У 1978—90 старшыня Дзяржаўнага камітэта Беларускай ССР па телебачанні і радыёвяшчанні. У 1976 у складзе дэлегацыі БССР прымаў удзел у рабоце XXXI сесіі Генеральнай Асамблеі ААН. З 1990 пастаянны прадстаўнік БССР пры ААН. Дэпутат Вярхоўнага Савета БССР у 1980—90, член ЦК КПБ у 1981—90. Быў членам праўлення Саюза пісьменнікаў СССР.

Першыя вершы Г. Бураўкін надрукаваў у 1952 у полацкай абласной газеце. Кнігі «Майская просінь», «З любоўю і нянавісцю зямною», «Дыханне», «Жніво», «Выток», «Варта вернасці», «Гняздо для птушкі радасці» і інш.— своеасаблівы паэтычны летапіс жыцця пакалення, якое адчула на сваіх плячах цяжар вайны і аднаўлення разбураных гарадоў і вёсак, першае выйшла ў касмічную прастору. Тэма вайны пастаянна прысутнічае ў роздуме паэта аб сучаснасці. У вершах яго шчасліва спалучаны публіцыстычны грамадзянскі запал і шчырасць, глыбокае лірычнае перажыванне. Многія з вершаў паэта напоўнены светлымі пачуццямі замілаванасці да роднай зямлі, Радзімы, маці, каханай. Творы, пакладзеныя на музыку кампазітарамі (Г. Вагнер, Я. Глебаў, Э. Зарыцкі, С. Картэс, І. Лучанок, В. Раінчык, Ю. Семеняка, Э. Ханок, А. Эшпай і інш.), увайшлі ў яго песенны зборнік «Табе, Беларусь» (1984), сталі папулярнымі ў народзе песнямі. Г. Бураўкін — аўтар празаічных твораў (апавяданне «Мёртвыя жывуць», дакументальная аповесць «Тры старонкі з легенды»), сцэнарыяў дакументальных фільмаў «Апаленая памяць» (1975) і «Падарожжа па Беларусі» (1976), адзін з аўтараў (з Ф. Коневым, У. Халіпам) сцэнарыя двухсерыйнага фільма «Полымя» (1974). Пераклаў на беларускую мову камедыю А. Хмеліка «Пузыркі», пастаўленую ў Мінску ў 1966. Перакладае на беларускую мову творы рускіх, украінскіх, літоўскіх, малдаўскіх, грузінскіх, балгарскіх пісьменнікаў. Выступае як публіцыст і крытык.

Узнагароджаны ордэнамі Працоўнага Чырвонага Сцяга, Дружбы народаў, медалём «За доблесную працу», Ганаровымі граматамі Вярхоўнага Савета БССР, Ганаровымі граматамі Вярхоўнага Савета УССР і Вярхоўнага Савета Літоўскай ССР.

Л. М. Гарэлік.

Бібліяграфія

1.1.

Вершы пяці кніг: Выбранае. Мн., 1976. Рэц.: Панчанка П. З неспакойнага племені... // Полымя. 1978. № 1.

Выбр. тв.: У 2 т. Мн., 1986. Т. 1. Вершы, паэмы. Т. 2. Паэма, вершы, казкі, песні, пераклады.

1.2.

Майская просінь: Лірыка. Мн., 1960. Рэц.: Бойка У.

Сапраўдны верш — непаўторны! // Чырв. змена. 1960. 28 ліп.; Стральцоў М. Нараджэнне рамантыкі // Беларусь. 1961. № 2; Чамярыцкі В. У пошуках свайго голасу // Маладосць. 1960. № 12.

З любоўю і нянавісцю зямною: Вершы. Мн., 1963. Рэц.: Варно У. Свет сучасніка // ЛіМ. 1963. 21 чэрв.; Вярцінскі А. Радасць жыцця // Беларусь. 1964. № 10; Дабрыца А. Намер і ажыццяўленне // Полымя. 1963. № 11; Скапараў І. На высокім дыханні // Чырв. змена. 1963. 16 кастр.; Суботка П. Неспакой маладосці // Маладосць. 1963. № 10; Сцефаненка Т. Любоў і нянавісць земная // Віцеб. рабочы. 1963. 29 ліст.; Фамін У. Ціха і проста зайшло ў душу... // Маг. праўда. 1963. 29 вер.

Дыханне: Паэзія. [Мн., 1966]. Рэц.: Бугаёў Дз. Дыханне паэзіі // Маладосць. 1967. № 4; Губернатараў М. Подых эпохі // Мін. праўда. 1966. 5 ліст.; Коваленко В. Дыхание времени // Дружба народов. 1967. № 7; Лойка А. Да запаветнай вышыні // Полымя. 1967. № 4; Маланка Р. На добрым дыханні // Беларусь. 1967. № 9; Марціновіч А. Вецер эпохі // Чырв. змена. 1967. 4 студз.; Чыгрынаў І. На поўныя грудзі // Звязда. 1967. 26 студз.

[Вершы. Мн.,] 1969. (Б-ка бел. паэзіі). Рэц.: Вярцінскі А. Як прарастаюць словы // ЛіМ. 1970. 16 студз.; Свірка Ю. Суседства абавязвае // Полымя. 1970. № 6; Скапа У. Грамадзянская страснасць паэта // Віцеб. рабочы. 1969. 23 жн.

Жніво: Кніга паэзіі. Мн., 1971. Рэц.: Гаўрусёў С. Сыноўняя споведзь // ЛіМ. 1972. 24 ліст.; Гіль М. Яснасць сталай пары // Там жа. 1972. 21 ліп.; Грахоўскі С. «І неспакой і вечны бой» // Полымя. 1972. № 5; Масевіч С. Багатае жніво // Мін. праўда. 1972. 8 лют.; Сапажкоў Ю. Час жніва // Голас Радзімы. 1972. № 38; Скапа У. З любоўю і нянавісцю // Віцеб. рабочы. 1972. 29 лют.; Скобелев Э. Пора поэтической зрелости // Сел. газ. 1972. 26 апр.

Тры старонкі з легенды: Штрыхі аднаго лёсу. Мн., 1971. Рэц.: Валодзіна І. Два творы пра героіку // Беларусь. 1973. № 12; Лявонава П. Усім смерцям назло // ЛіМ. 1971. 10 вер.

Выток: Вершы. Мн., 1974. Рэц.: Бярозкін Р. Майстэрства сталее // Беларусь. 1974. № 11; Майсеенка А. Жыццё ў новым вымярэнні // Вяч. Мінск. 1975. 29 ліп.; Марціновіч А. Радок стаў радасці вытокам // Віцеб. рабочы. 1974. 13 ліст.; ЛіМ. 1975. 13 чэрв.; Новиков И. Истоки мужества // Сов. Бел. 1974. 5 дек.; Татарцаў В. Музыка звонкіх радкоў // ЛіМ. 1976. 30 ліп.

Тры казкі пра Зая: [Вершы]. Мн., 1974. Рэц.: Нікіціна Т. Прыгоды Зая // ЛіМ. 1974. 19 ліп.

Хатынь: [Фотаальбом] / Тэкст і вершы Г. Бураўкіна. Мн., 1975 / Бел., рус., англ., ням., франц., ісп.; 2 выд. Мн., 1976; 3 выд. Мн., 1978.

Варта вернасці: Вершы і паэма. Мн., 1978. Рэц: Загорская Н. Вернасці святое слова... // ЛіМ. 1978. 8 вер.; Іпатава В. Па камертону праўды // Полымя. 1979. № 2; Мартинович А. Верить — значит жить // Рабочая смена. 1979. № 10; Марчанка С. «Несці рэвалюцыі працяг» // Звязда. 1979. 25 студз.; Новиков И. Зрелость таланта // Сов. Бел. 1978. 30 авг.

Хатынь-Khatyn-Chatyn: [Фотаальбом] / Тэкст Г. Бураўкіна. Мн., 1983 / Бел., рус. англ., фр., ням., ісп.; 2 выд. Мн., 1988; 3 выд. Мн., 1989.

Табе, Беларусь: Песні на словы Г. Бураўкіна. Мн., 1984.

Пяшчота: Вершы пра каханне. Мн., 1985. Рэц.: Аляхновіч У. Лёс адзін на дваіх // Вяч. Мінск. 1985. 13 жн.; Гніламёдаў У. Тэма вечная, невычэрпная... // Полымя. 1985. № 10.

Гняздо для птушкі радасці: Вершы. Мн., 1986.

Сінія арэлі: Вершы. Мн., 1987.

1.3.

1953. Больш патрабавальнасці // ЛіМ. 28 лют.; Ён радам з намі!: [Верш] // Сцяг камунізма. 1 сак.; «Шляхамі дружбы» // Там жа. 19 крас.; Беларусь: [Верш] // Там жа. 20 чэрв.

1954. Сын: [Верш] // Полымя. № 3; Недаспяваная песня: [Верш] // Чырв. змена. 15 сак.; Сустрэча з Мінскам: [Верш] // Там жа. 17 кастр.; Гармонік: [Верш] // Там жа. 4 ліст.

1955. Аб рабочым плане кляксы Ван: [Верш] // Бярозка. № 4; Перад дарогай: [Верш] // Маладосць. № 9; Слова савецкага юнака: [Верш] // Чырв. змена. 15 мая; На паляванні: [Верш] // Там жа. 7 вер.

1956. «Навальніцаю вецер дыхнуў над ракою...»: [Верш] // Беларусь. № 4; Веснавое; Школьныя акцёры: [Вершы] // Маладосць. № 5; Мора: [Верш] // Там жа. № 11; Полаччына; «Я не знаю, удаўся ў каго я такі...»: [Вершы] // Там жа. № 12; Урач: [Верш] // Мін. праўда. 29 крас.; Полаччына; Зноў убачыў цябе: [Вершы] // Ніва. 14 кастр.; Слова аб партыі: [Верш] // Чырв. змена. 3 сак.; Нас з табою здружыў фестываль: [Верш] // Там жа. 31 кастр.; Камсорг Паперкін: [Верш] // Там жа. 18 ліст.

1957. Зімняя ноч у Полацку; Ля партызанскіх сцягоў у музеі Вялікай Айчыннай вайны; У вочы твае сінія: [Вершы] // Маладосць. № 8; Кастрычнік: [Верш] // Там жа. № 10; Полаччына: [Верш] // Віцеб. рабочы. 2 ліст.; Чырв. змена. 30 чэрв.; Наш закон // Мін. праўда. 5 снеж.; З маладым запалам: [Верш] // Сел. газ. 30 июня; Эстафета гадоў: [Верш] // Чырв. змена. 1 студз.; «Мне цяпер па начах не спіцца...»: [Верш] // Там жа. 5 студз.; Сябрам-аднагодкам: [Верш] // Там жа. 3 лют.; Цаліннік: [Верш] // Там жа. 17 сак.; Мой лёс: [Верш] // Там жа. 8 чэрв.; Ластаўкі: [Верш] // Там жа. 10 снеж.

1958. Ля партызанскіх сцягоў; Полаччына; Гармонік; Кватэра; Вішанька; Вясновае; «Я не знаю, ўдаўся ў каго я такі...»; Зноў убачыў цябе; «...Я не знаю, якімі шляхамі...»: [Вершы]» // Падарунак. Мн.; Зноў убачыў цябе; Калі мне да болю засумуецца; Можа болей нам не сустрэцца: [Вершы] // Беларусь. № 3; Дождж: [Верш] // Вясёлка. № 6; Жаданне; «Я часам сам сябе не пазнаю...»; У прысадах; «Не крыўдуй на мяне, харошая...»: [Вершы] // Маладосць. № 7; Жаданні: [Верш] // Ніва. 28 снеж.; На Балтыцы: [Верш] // Чырв. змена. 19 студз.; Горкі на Беларускім вакзале ў Маскве: [Верш] // Там жа. 27 крас.; Амерыканскаму салдату, якому 28 жніўня споўніцца 22 гады: [Верш] // Там жа. 5 жн.; Камуніст, пісьменнік, герой: (Да 15-й гадавіны з дня смерці Юліуса Фучыка) // Там жа. 7 вер.; «Вясновыя барозны» // Там жа. 10 вер.; Вершы Маякоўскага: [Верш] // Там жа. 21 вер.; Шчырае слова салдата: [Рэц. на кн.: Во славу Родины. Мн., 1958] // Там жа. 12 ліст.

1959. Палеская балада: [Верш] // Беларусь. № 8; Прыязджайце да нас на Полаччыну: [Верш] // За вярт. на Радзіму. № 2; Ля партызанскіх сцягоў: [Верш] // Там жа. № 5; «Я не знаю, удаўся ў каго я такі...»: [Верш] // Там жа. № 36; Партыі; Такое каханне: [Вершы] // Звязда. 20 снеж.; Халтуру называюць халтурай // ЛіМ. 26 вер.; «Полымя»: Чытаючы часопісы // Там жа. 21 ліст.; Слёзы маці: [Верш] // Чырв. змена. 30 ліп.

1960. У паход: [Верш] // Бярозка. № 7; Крытыкеса і прызнанне: Жарт // Вожык. № 12; «Настане дзень...»: [Верш] // Голас Радзімы. № 16; Ляціце, вымпелы; «У дарог, відаць, закон такі...»; Полацку: [Вершы] // Маладосць. № 1; «Людзі, памятайце!..»; «Гэта цяжка, таварыш...»; Рабочы пасёлак: [Вершы] // Там жа. № 11; Я знаю — будзе час такі!: [Верш] // Звязда. 16 лют.; На широких просторах жизни: [Рэц. на кн.: Барадулін Р. Маладзік над стэпам. Мн., 1959] // Знамя юности. 15 марта; Рабочы пасёлак: [Верш] // Калг. праўда, 2 ліст.; Да Ільіча: [Верш] // ЛіМ. 2 крас.; Першамайская раніца: [Верш] // Там жа. 30 крас.

1961. Я іду; «Шпак спявае...»: [Вершы] // Анталогія беларускай паэзіі: У 3 т. Мн., 1961. Т. 3; Крочыць Май: [Верш] // Бярозка. № 5; І стала явай наша мара: [Верш] // Там жа. № 11; Равеснікі: [Верш] // Голас Радзімы. № 24; Добры дзень, заўтра!: [Верш] // Там жа. № 82; Полацк. Нафтабуд; На пярэднім краі; Апошняя прыкмета Слабады; Дарога каля ЦЭЦ; Салдацкая слава; Зямлі і нябёс дружба; Нафтабудаўцы слухаюць шахматны выпуск «Апошніх паведамленняў»; Субота ў магазіне; Першыя з дынастыі; «І вось я прыйшоў да цябе развітацца...»: [Вершы] // Маладосць. № 6; «Я дзякую табе, зямля...»; «Шпак спявае...»: [Вершы] //

Полымя. № 5; Першамайская раніца: [Верш] // Гомел. праўда. 1 мая; Заўжды гатовы!: [Верш] // Піянер Бел. 11 жн.; Равеснікі: [Верш] // Чырв. змена. 12 лют.; Веснавое, лірычнае: [Верш] // Там жа. 1 мая / Сааўт. Р. Барадулін; Май у Брэсцкай крэпасці: [Верш] // Там жа. 27 жн.; Добры дзень, заўтра!.. [Верш] // Там жа. 19 кастр.; Паэзія — праца... // Там жа. 21 снеж.

1962. Якубу Коласу: [Верш] // Жыццё для народа: Зб. матэрыялаў аб жыцці і дзейнасці Якуба Коласа. Мн.; У паход: [Верш] // Піянерам Беларусі. Мн.; На рацэ: [Верш] // Бярозка. № 6; «Над рэчкай серабрыстай...»: [Верш] // Там жа. № 8; Над сіняй Дзвіной: Нарыс // Там жа. № 11; Ляці наперад, паравоз; «Вясёлы народ шаферы...»; Завяшчанне; «На двары ямчэ сярдзіты студзень...»: [Вершы] // Маладосць. № 4; Я ведаю Купалу жывога: [Верш] // Там жа. № 7; Радзіма; «Нам адведзена многа гадоў...»; Беларусі; Брэсту; Бязбацькавічы; Здраднік; «Вучоныя — разумныя людзі...»; Ускраіны; «Кожны чалавек...»: [Вершы] // Там жа. № 8; Выдатна!: [Верш] // Там жа. № 9; І песні, і поціскі рук...: Нататкі з VIII Сусветнага фестывалю моладзі // Там жа. № 10; «Уладзімір Ільіч!..»; Калі ты летуценнік...; Танцы ля ваенкамата: [Вершы] // Полымя. № 4; Полацкія блакіты: [Верш] // Віцеб. рабочы. 25 сак.; Юбіляру: У дзень 1100-годдзя роднага горада: [Верш] // Там жа. 21 жн.; Радзіма: [Верш] // ЛіМ. 14 жн.; Заяўка ў сапраўдную паэзію: [Рэц. на кн.: Ш к л я р е в с к и й И. Я иду! Мн., 1962] // Чырв. змена. 11 вер.; Надзялілі мяне любоўю; «Я не помню ўжо, з якой прычыны...»: [Вершы] // Там жа. 21 ліст.

1963. Да Ільіча; «Я з твайго неспакойнага племені, Партыя...»: [Вершы] // Бяссмерце. Мн.; Дрэвы; Вішанька: [Вершы] // Слова аб роднай прыродзе. Мн.; Сустрэча з Афрыкай; Эмігранткі; Вуліца без нядзелі; Бежанцы ў Хельсінкі; Адышлі ў нябыт панегірыкі; Сябрам мы прысвячаем эпітафіі; Кастрычніцкі лес: [Вершы] // Маладосць. № 3; Полаччына: [Верш] // Віцеб. рабочы. 26 мая; Поплеч! // ЛіМ. 30 крас.; І справаздача, і свята...: Нататкі дэлегата IV Усесаюзнай нарады маладых пісьменнікаў // Там жа. 17 мая; Раўненне — на яго!: [Верш] // Там жа. 19 ліп.; Наш пафас — жыццесцвярджальнасць // Там жа. 6 жн.; Пяцьдзесят чатыры дарогі: [Рэц. на кн.: П я ц ь д з е с я т чатыры дарогі: Аўтабіяграфіі бел. пісьменнікаў. Мн., 1963] // Там жа. 4 кастр.; Наш марш // Там жа. 12 ліст.; Перад новым стартам: [Верш] // Там жа. 31 снеж.; На рацэ: [Верш] // Ніва. 14 ліп.; Юнацтва сінія арэлі: [Верш] // Чырв. змена. 24 сак.

1964. Мінску: [Верш] // Маладосць. № 6; Безымянныя вышыні; Бацьку; Пра сціплых; Пустыя п'едэсталы; Пра палітыку; «Ідуць гады...»»; «Дай руку мне, любімая...»; Поўдзень: [Вершы] // Там жа. № 10; «Мы дома песень менш знаходзім...»; «Такі спрадвечны лёс мужчын...»; «Колькі я пражыву...»; «Прыходзяць часта к нам хваробы...»; «Месяц — жоўтая лодка...»: [Вершы] // Полымя. № 12; З вялікай літары // ЛіМ. 11 лют.; У дарозе: [Рэц. на кн.: Б а р а д у л і н Р. Нагбом. Мн., 1963] // Там жа. 20 сак.; Ніколі не пагасне // Там жа. 5 мая; Народжаная сэрцам // Там жа. 27 ліст.

1965. «Не, мы з табою не святошы...»: [Верш] // Дзень паэзіі — 65. Мн.; Да Ільіча: [Верш] // Ленін заўсёды з намі. Мн.; Мёртвые жывуць: Апавяданне // Маладосць. № 1; Ідзе працэс: [Верш] // Там жа. № 5; Дваццаты век; Асвейская балада; Рэкі Беларусі; Успамін пра начлег; Жаваранак над праспектам; «Сябрам ківае галавою...»; «Знаю...»; «Ты так далёка...»; «Гадзіннік...»; «Сон мой сіні, салодкі верад...»; «Каля бярозак беланогіх...»: [Вершы] // Там жа. № 10; Неба і зямля; Балада пра мінёраў: [Вершы] // Полымя. № 8; Подзвіг // ЛіМ. 12 лют.; На пачатку магістралі: [Рэц. на кн.: Г р а ч а н і к а ў А. Магістраль. Мн., 1964] // Там жа. 26 лют.; З глыбінных крыніц // Там жа. 17 жн.; Яўгенія Янішчыц // Там жа. 21 вер.; Працяг рукі // Там жа. 2 ліст.; Кастусь Ільюшчыц // Там жа. 23 ліст.; Мы дома песень менш знаходзім...: [Верш] // Ніва. 24 студз.

1966. Першая старонка // Пра час і пра сябе: Аўтабіяграфіі бел. пісьменнікаў Мн.; Брэсту; У Маўзалеі: [Вершы] // Чырвоныя лісткі календара. Мн.; Як часта; Я ўваходжу ў лес; Паліцай; Зусім «бязгрэшным»: [Вершы] // Беларусь. № 2; Не вам беларусамі звацца! // Голас Радзімы. № 42 / У сааўт.; Край мой: [Верш] // Там жа. № 44; Сонца дружбы: Да дэкады тадж. літаратуры ў Беларусі // Маладосць. № 9; «Калі зямля спакойна засынае...»; «Ты помніш?...; «Грамы варочаюцца ў небе...»; «Ты пазваніла мне з дзяцінства...»; «Над дарогай...»: [Вершы] // Полымя. № 4; Скрыпка; «Па той зямлі, дзе ўсё табою дыша...»: [Вершы] // Знамя юности. 3 июля; «Не залаты зусім, не срэбны...»: [Верш] // Там жа. 15 июля; Працэс закончан — суд працягваецца // ЛіМ. 26 крас. / У сааўт.; Выспелена ў сэрцы: [Рэц. на кн.: З у ё н а к В. Крэсіва. Мн., 1966] // Там жа. 10 чэрв.; Чужая споведзь: Паэма // Там жа. 13 вер.; Не вам беларусамі звацца! // Там жа. 18 кастр. / У сааўт.; Солнце дружбы // Сов. Бел. 7 окт.

1967. «Час хаду ў новы дзень прыспешвае...»: [Верш] // Дзень паэзіі — 67. Мн.; Да Ільіча; «Я з твайго неспакойнага племені, Партыя...»: [Вершы] // Мы славім Леніна, мы славім партыю. Мн.; Казка пра Зая і яблыньку // Вясёлка. № 10; Табе, Радзіма,— песень дар! // Голас Радзімы. № 27; ЛіМ. 4 ліп.; Мінскі трыпціх: [Верш] // Маладосць. № 5; Песня пра чырвоную зорку // Знамя юности. 24 авг.; «Суровы і цвярозы век дваццаты...»; «Мы дома песень менш знаходзім...»: [Вершы] // Там жа. 27 окт.; После первой книги // Комс. правда. 30 авг.; Памяці Б. В. Платонава: [Верш // ЛіМ. 17 лют.; Яго родны кут // Там жа. 13 чэрв.; Сто лят! // Там жа. 27 чэрв.; След на зямлі: [Рэц. на кн.: Х а д а н о в і ч І. За акном дождж. Мн., 1967] // Там жа. 25 ліп.; Дарога без прывалаў // Там жа. 22 жн.; Родная Беларусь // Сов. Латвия. 19 сент.; Сов. Эстония. 5 окт.; Поўдзень: [Верш] // Чырв. змена. 29 кастр.

1968. Шчаслівай дарогі!: [Уступны артыкул] // Вачамі дзяцей. Мн.; Я з твайго неспакойнага племені: [Верш] // З Леніным у сэрцы. Мн.; Дрэвы; Вішанька: [Вершы] // Слова аб роднай прыродзе. Мн.; Люблю свой край: [Верш] // Беларусь. № 12; Тры старонкі з легенды // Голас Радзімы. № 11—13, 15—17, 20—22, 24, 25, 27—29, 31, 33—35, 37, 38; Маладосць. № 2. Рэц.: С о б а л ь В. Старонкі з легенды // Віцеб. рабочы. 1969. 11 вер.; Ю р е в и ч В. Человек из легенды // Сов. Бел. 1969. 5 авг.; Так змагаліся Дзяржынскія // Голас Радзімы. № 37; «Колькі ні кляні свой стол пісьмовы...»; «У лясах...»; «Хтось палюе на сініцу...»; «Ідуць дажджы, асенняя пара...»; «Другія з доўгіх падарожжаў...»: [Вершы] // Маладосць. № 7; Па гарачых слядах гісторыі // Полымя. № 1; «Уцякаюць хлопцы ў гарады...»; «У твар дыхнула водарам вясны...»; «Мая вясковая хаціна...»: [Вершы] // Там жа. № 3; «Як сасонка ў бары...»: [Рэц. на кн.: Б і ч э л ь-З а г н е т а в а Д. Запалянкі. Мн., 1967] // Там жа. № 6; Удачный выбор // Гродн. правда. 21 июня; І штыком, і пяром: [Рэц. на кн.: К р ы в ё ю сэрца. Мн., 1967] // ЛіМ. 23 лют.; А потым сонца высветліць блакіт...: [Верш] // Там жа. 9 ліп.; З тваім словам...: [Верш] // Наст. газ. 30 ліст.; Няскораная // Там жа. 28 снеж.; Так сражались Дзержинские // Правда. 13 июня; Минск раздвигает границы // Там жа. 27 июня; Идти вперед, добиваться большего // Там жа. 23 нояб. / Сааўт. І. Новікаў; И по долгу, и по душе // Там жа. 16 дек.; Так мужала молодость // Там жа. 20 дек.

1969. «У лясах чужынцаў косці...»: [Верш] // Дзень паэзіі — 69. Мн.; Да Ільіча: [Верш] // Жыве між нас геній. Мн.; Я іду...; «Я з твайго неспакойнага племені, Партыя...»; «Радасць гэткая ў сэрцы не месціцца...»; Ля партызанскіх сцягоў; «Я хачу прайсці па зямлі...»; «У Маўзалеі; Беларусі; Юнацтва сінія арэлі; Неба і зямля: [Вершы] // Мары юнацкія. Мн.; Рана даўняя нажавая; Што паробіш: [Вершы] // Беларусь. № 9; Грукочуць дрогкія калёсы...: [Верш] // Голас Радзімы. № 24; Усё пачынаецца на зямлі // Там жа. № 47; Беларусі; Першыя з дынастыі; Сябрам ківаю галавою...: [Вершы] // Там жа. № 51; «Можа, ад таго, што ўжо старэю...»; «Я над аджылым не дрыжу...»; «Не ўгонішся ніяк за часам...»; «Сонца паліць так, нібыта лета...»; «Грукочуць дрогкія калёсы...»; «Лісцё асыпалі бярозы...»: [Вершы] // Маладосць. № 5; «Кажуць, хлопцы...»; «Хто раней, хто пазней...»; У дарозе;

«Сняжынкі на расстанне...»; «У гаях лапоча лісце...»: [Вершы] // Полымя. № 1; Пара справаздач: [Рэц. на кн.: Г і л е в і ч Н. Лісце трыпутніку. Мн., 1968] // Там жа. № 10; «Кажуць, хлопцы...»: [Верш] // ЛіМ. 7 студз.; Кругі памяці // Там жа. 14 сак.; Поздравляем юбиляра: (М. Лынькову — 70 лет) // ЛГ. 3 дек.; Звонят колокола Хатыни // Правда. 24 янв.; Родина помнит // Там жа. 30 янв.; Когда руководят между делом // Там жа. 22 марта; Машины придут на кухню // Там жа. 23 апреля; Город мужества // Там жа. 25 мая; Торной дорогой // Там жа. 30 авг. / Сааўт. І. Новікаў, А. Панчанка; Все начинается на земле // Там жа. 20 окт.; Семейство богатырей // Там жа. 5 нояб.; Все о Белоруссии: [Рэц. на кн.: Б е л а р у с к а я савецкая энцыклапедыя. Мн., 1969. Т. І] // Там жа. 14 нояб.; Крепнет экономика // Там жа. 15 нояб. / Сааўт. І. Новікаў; «Люблю свой край...»: [Верш] // Чырв. змена. 26 студз.

1970. На рацэ; Казка пра Зая і яблыньку: [Вершы] // Крынічка. Мн.; Не вам беларусамі звацца! // На задворках. Мн. / У сааўт.; Рэкі Беларусі; Першыя з дынастыі: [Вершы] // Наша рэспубліка. Мн.; Першыя з дынастыі: [Верш] // Разгарэлася зорачка ясная. Мн.; Як ні называем іх па-свойску; У доме апусцелым і старым; Асенняя элегія: [Вершы] // Беларусь. № 2; Некалькі жартаўлівых дыялогаў: [Вершы] // Вожык. № 15; Мы хочам зразумець...: [Верш] // Голас Радзімы. № 8; «Мне трэба б доўга-доўга раіцца...»: [Верш] // Там жа. № 16; Хатынскі снег; «Колькі б ты мяне ні прасіла...»; «Чуеш, наплывае цёплы гром?..»; «Табе, нібы прароку, веру...»: [Вершы] // Маладосць. № 5; Я твой трубач: [Верш] // Там жа. № 9; Помнік Леніну ў Варне: [Верш] // Полымя. № 4; Роздум бацькі; «Колькі б нам за жар-птушкаю ўслед ні ганяцца...»; «Яшчэ канькоў не навастрылі дзеці...»: [Вершы] // Там жа. № 5; Другары; Сляпы дождж на Залатых Пясках: [Вершы] // Там жа. № 9; Калі глыбей паглядзець // Звязда. 21 лют.; О, век дваццаты...: [Верш] // ЛіМ. 1 студз.; Кажуць мне...; Халодны сквер...; Мы хочам зразумець...: [Вершы] // Там жа. 6 лют.; Памяці сябра // Там жа. 10 крас. / У сааўт.; Не теряя времени // Правда. 10 янв. / Сааўт. І. Новікаў; Рушники // Там жа. 26 янв.; Если глубже посмотреть // Там жа. 20 февр.; Огонь сердец // Там жа. 8 марта / Сааўт. С. Барзенка, Я. Макаранка; Дни и ночи солдатские // Там жа. 9 марта / Сааўт. С. Барзенка, Я. Макаранка; Мастерство и зрелость // Там жа. 10 марта / Сааўт. С. Барзенка, Я. Макаранка; Смелость, высота, натиск // Там жа. 12 марта / Сааўт. С. Барзенка, Я. Макаранка; Гремит встречный бой // Там жа. 13 марта / Сааўт. С. Барзенка, Я. Макаранка; Всегда готовы к защите Родины // Там жа. 16 марта / Сааўт. Я. Макаранка, І. Новікаў; Рядом с ветеранами — молодежь // Там жа. 2 мая; Всегда среди людей // Там жа. 28 мая; Равнение — на передовой опыт // Там жа. 24 июля / Сааўт. І. Новікаў; Волокита... с гарантией // Там жа. 14 авг.; Мелкая услуга // Там жа. 24 сент.; Добиваться большего // Там жа. 16 нояб. / Сааўт. А. Сакалоў; Камісары: [Верш] // Сел. газ. 15 дек.; Я з твайго неспакойнага племені, партыя: [Верш] // Чырв. змена. 26 мая.

1971. Бязбацькавічы: [Верш] // Слава Арміі Савецкай. Мн.; «Я з твайго неспакойнага...»; «Я хачу прайсці...»: [Вершы] // Універсітэт паэтычны. Мн.; Не спіць салдат; «За ўсё плаціў я поўнай платай...»; Кампрамісы; «Не кліч мяне музыкай модненькай...»; «І я не той...»; «Каля твайго паркану снег мяце...»: [Вершы] // Маладосць. № 3; Паэма расстання // Там жа. № 7; Камісары; «Не ўсюды роўная, прамая...»; «Вечарамі на чужых узгорках...»; «Восень зноў надыходзіць...»; «Не, я ўжо даўно не малады...»; Вечаровы дождж; «Патухаюць, цямнеюць высі...»: [Вершы] // Полымя. № 1; Камісары: [Верш] // Работніца і сялянка. № 3; Першынство, але якое? Чаму ў Талачынскім р-не прывольна жывецца п'яніцам? // Звязда. 4 чэрв.; Робат просіцца на кухню // Там жа. 28 вер.; У слова пералітыя гады: [Гутарка з паэтам Г. Бураўкіным] / Зап. У. Кобрын] // Мін. праўда. 26 сак.; Минск // Правда. 11 янв. / Сааўт. І. Новікаў; На главном направлении // Там жа. 2 февр. / Сааўт. І. Новікаў; Солигорск готовит урожай // Там жа. 22 марта; Как развязали «узелок» // Там жа. 1 июня / Сааўт. А. Панчанка; «Спортландия» вызывает на старт // Там жа. 28 авг.; Возможности жанра // Там жа. 7 сент.; Тканая радуга // Там жа. 5 окт.; Шкатулка из сказки // Там жа. 29 окт.; Еще одна страница... // Там жа. 15 дек.; Встанет исполин: В Белоруссии строится еще одно мощное нефтепераб. предприятие // Там жа. 20 дек.

1972. «Я не хачу нікому замінаць...»: [Верш] // Дзень паэзіі — 72. Мн.; Край мой...; Ля партызанскіх сцягоў: [Вершы] // Залацінкі. Мн.; У паход: [Верш] // Твой піянерскі гальштук. Мн.; Жывуць у горадзе чараўнікі // Голас Радзімы. № 24; Ленінградскі вянок беларускаму песняру // Там жа. № 34; З новай кнігі: [Вершы] // Полымя. № 6; Вішанька: [Верш] // Родная прырода. № 3; Я — твой трубач: [Верш] // Віцеб. рабочы. 29 лют.; Ленінградскі вянок беларускаму песняру // Звязда. 8 жн.; Наша сила, наше счастье // Зорька. 29 дек.; Мудрая маладосць душы: [Рэц. на кн.: Б р о ў к а П. Калі ласка: Вершы. Мн., 1972] // ЛіМ. 11 жн.; З новай кнігі: [Вершы] // Там жа. 27 кастр.; Эмблема стагоддзя // Там жа. 15 снеж.; Я дзякую табе, зямля: [Верш] // Мін. праўда. 1 мая; По графе «мелкие хищения» // Правда. 1 апр.; Встанут новые корпуса // Там жа. 8 апр.; Живут в городе кудесники // Там жа. 16 мая; Обрести характер // Там жа. 10 июля; Сов. Бел. 11 июля; Сын времени // Сел. газ. 8 окт.; «Мелкое» дело // Сов. Бел. 11 марта.

1973. Удзячны лёсу: [Верш] // Братэрства. Мн.; «Маладыя выскачкі...»: [Верш] // Дзень паэзіі — 73. Мн.; Дай руку, таварыш // Бярозка. № 7; Як Заю хвост ратавалі: Казка // Вясёлка. № 4; «Жыццё людзей спагадзе навучыла...»: [Верш] // Голас Радзімы. № 42; 28 стихотворений...: [Рэц. на кн.: П а н ч а н к а П. Снежань. Мн., 1972] // Лит. обозрение. № 5; Віцебск, родны назаўжды [Верш] // Віцеб. рабочы. 8 жн. / Сааўт. Р. Барадулін, П. Броўка; У Чылі волю распінаюць...: [Верш] // Звязда. 11 кастр.; Удзячны лёсу...; «Божа мой, я адстаю ад часу...»; «Вышэй за ўсё цаню я волю...»: [Вершы] // Знамя юности. 1 янв.; Удзячны лёсу...; «Мне часу не хапае...»: [Вершы] // Там жа. 7 сент.; Паэзія: дзень сённяшні: [Інтэрв'ю] // ЛіМ. 8 сак.; Жыццю мы выходзім насустрач: [Інтэрв'ю] // Там жа. 6 крас.; Пытанне сабе і іншым: [Верш] // Там жа. 6 ліп.; ...І наш васілёк...// Там жа. 27 ліп.; Дваццаты век: [Верш] // Ніва. 25 сак.; «Хто раней, хто пазней...»: [Верш] // Там жа. 29 крас.; Грамадзянінам быць...: Інтэрв'ю // Зап. Т. Дзмітрусёва] / Чырв. змена. 10 студз.; І маладосць, і сталасць: [Інтэрв'ю] // Там жа. 4 крас.

1974. «Не хачу я нічога лішняга...»: [Верш] // Дзень паэзіі — 74. Мн.; Гимн человеческому мужеству // Новиков И. Лицом к опасности. Мн.; Не вам беларусамі звацца // Хрэстаматыя па гісторыі беларускай савецкай публіцыстыкі. Мн. / У сааўт.; Сабакары: [Верш] // Вожык. № 5; Ніва. 14 ліп.; Крэйсеру «Аўрора»: [Верш] // Голас Радзімы. № 43; Удзячны лёсу...; Вяртанне песні; Выток: [Вершы] // Там жа. № 48; Уповая на мелодию: [Рэц. на кн.: Ю н о с т ь поэт. Мн., 1974] // Лит. обозрение. № 10; Лісты ў Ленінград: [Верш] // Маладосць № 1; Вершы з новай кнігі // Полымя. № 6; Плешча ў сэрца Дзвіна...: [Верш] // Віцеб. рабочы. 30 жн.; 7 вер.; Полымя: Фрагменты сцэнарыя двухсерыйнага маст. фільма // ЛіМ. 1, 8, 15, 22, 29 сак., 5 крас. / Сааўт. Ф. Конеў, У. Халіп; Ён прыйшоў з вайны... // Там жа. 13 сак.; Невычэрпнасць // Там жа. 8 ліст.; Над дарогай — туман ці пыл...: [Верш] // Ніва. 19 мая; З «Элегіі старога саду»: [Верш] // Там жа. 8 вер.; Я — твой трубач: [Верш] // Піянер Бел. 28 лют.

1975. Снег у кастрычніку: [Верш] // Дзень паэзіі — 75. Мн.; «Я з твайго неспакойнага племені, Партыя...»: [Верш] // Камуністы. Мн.; Брэсту; Май у Брэсцкай крэпасці: [Вершы] // Рэха ў граніце. Мн.; Хатынскі снег: [Верш] // Слухайце — Хатынь!.. Мн.; Эцюд рэўнасці: [Верш] // Гродн. правда. 31 окт.; [Выказванне пра часопіс «Маладосць»] // Знамя юности. 27 нояб.; Годы — как шторм // Комс. правда. 25 июня; Сабакары: [Верш] // Маг. праўда. 26 жн.; Красная нить // Правда. 15 июня.

1976. У Маўзалеі; Дваццаты век; Полацкая балада; «Адышлі ў нябыт панегірыкі...»; «Мы дома песень менш

знаходзім...»; Камісары; Удзячны лёсу; «Уцякаюць хлопцы ў гарады...»; «Навек з табою нас жыццё звяло...»; «Маладыя выскачкі...»; «Народ мой, дзякую табе...»; Паэма расстання: (Урывак): [Вершы] // Ад скарбаў роднае зямлі. Мн.; Голас сыноўняй любові // Даляглялы. Мн.; Я з твайго неспакойнага племені, Партыя; Удзячны лёсу; Я дзякую табе, Зямля: [Вершы] // Каляда А. Выразнае чытанне. Мн.; Салдацкая слава; Нафтабудаўцы слухаюць шахматны выпуск апошніх паведамленняў: [Вершы] // Люблю будзённы дзень...Мн.; Красная нить // Наша Родина Советский Союз. Краснодар; Глубокая борозда: [Рэц. на: М е л е ж І. Завеі, снежань: Раман. Полымя, 1976. № 3—5] // Лит. обозрение. № 11; З кнігі «Варта вернасці»: [Вершы] // Полымя. № 1; Вершы з кнігі «Варта вернасці» // Там жа. № 11; Камісары: [Верш] // Віцеб. рабочы. 11 сак.; Што радуе, што турбуе // Вяч. Мінск. 19 сак.; «Народ мой, дзякую табе...»: [Верш] // Гродн. праўда. 17 февр.; «Я — камуніст...»; Работа; «Не веру...»: [Вершы] // Там жа. 22 окт.; Амерыканскія эскізы; Якога колеру вайна: [Вершы] // Заря. 12 нояб.; Больш увагі маладой змене: [Урывак з выступлення] // ЛіМ. 21 мая; Не веру!..: [Верш] // Там жа. 13 жн.; «Год быў шчодры на дарогі і сустрэчы» // Там жа. 31 снеж.; З кнігі «Варта вернасці»: [Верш] // Ніва. 29 лют.; Калі прайшоў ты і агонь і снег: [Верш] // Там жа. 12 снеж.; Крупным планом // Правда. 5 окт.; Весна созидающая: [Нарыс] // Сел. газ. 1 мая; Якога колеру вайна; Амерыканскія эскізы: [Вершы] // Там жа. 17 окт.; Слово друзей // Сов. Бел. 1 июня / У сааўт.

1977. Выступленне на Пленуме СП БССР // Беларусь. № 2; [Выступление в прениях по докладу С. Михалкова «Подростки: проблемы воспитания и литература» на Пленуме Союза писателей СССР. 23—24 июня 1977 г.] // Дет. лит. № 12; Мой Полацк: Нарыс // Маладосць. № 12; Амерыканскія эскізы: «Шкляны, бетонны і сталёвы...»; Калядны сэйл; Блюз вячэрняга Гарлема; Позірк з 107-га паверха гандлёвага цэнтра ў Нью-Йорку; Геаграфія па-амерыканску; Амерыка...: [Вершы] // Полымя. № 9; Ленін думае пра Беларусь: Паэма // Там жа. № 11. Рэц.: Г і л ь М. Пэўна знаю цяпер... // ЛіМ. 1977. 23 снеж.; Я г о ж. Твердо знаю теперь... // Лит. обозрение. 1978. № 4; К е н ь к а М. Ленін думаў пра нас // Звязда. 1978. 7 мая; Р у б а н а ў У. Радок у Ленініяну // Чырв. змена. 1978. 26 лют.; С к а п а У. // Віцеб. рабочы. 1978. 21 крас.; Крэйсеру «Аўрора»: [Верш] // Там жа. 13 мая; «Ленін думае пра Беларусь»: Урывак з паэмы // Голас Радзімы. 29 снеж.; «Калі прайшоў ты і агонь, і снег»: [Верш] // Гомел. праўда. 10 сак.; Адно пытанне: [Інтэрв'ю] // ЛіМ. 14 студз.; Нібы салдат у бой // Там жа. 19 жн.; О годах пережитых, незабываемых... [Рэц. на кн.: Б р о в к а П. Вместе с комиссаром. М., 1976; Б р о в к а П. Как поднимается солнце. М., 1977] // ЛГ. 19 окт.

1978. Край мой...; «Вечарамі на чужых узгорках...»; Я з твайго неспакойнага племені, Партыя...; Я — камуніст...; Шукшынская каліна; Удзячны лёсу...; «Патухаюць, цямнеюць высі...»; Незнаёмка; «Паваражы, паваражы...»; Снежная імпрэсія; «Вы чуеце — чаромха расцвіла?..»: [Вершы] // Адданасць. Мн.; Палеская балада; Асвейская балада; Балада пра мінёраў // Беларуская балада. Мн.; [Уступнае слова да вершаў А. Чабатару] // Даляглялы. Мн.; Дваццаты век; Удзячны лёсу; Я з твайго неспакойнага племені, партыя; Скрыпка; Мінску: [Вершы] // Квітней, Радзіма. Красуй, жыццё. Мн.; «Не веру, што з гадамі адыходзіць...»: [Верш] // Голас Радзімы. 9 сак.; «Партызаны, партызаны — беларускія сыны...» // Там жа. 17 жн.; Знамя труда (Джамбул). 21 июля; Знамя юности. 3 авг.; Куляб. правда. 4 авг.; Наст. газ. 27 снеж.; Я обязан комсомолу // КО. 21 апр.; І будзе жыць штодзень...: [Верш] // ЛіМ. 10 лют.; Плешча ў сэрца Дзвіна... // Там жа. 23 чэрв.; Беларусі: [Верш] // Піянер Бел. 28 снеж.; Я — твой трубач: [Верш] // Чырв. змена. 25 крас.

1979. [Уступнае слова да вершаў М. Шопкіна] // Даляглялы. Мн.; Поэзия живет в буднях // Молодые поэты Белоруссии. М.; Удзячны лёсу...: [Верш] // Покліч долі адзінай. Мн.; Я — твой трубач: [Верш] // Бярозка. № 10; «Я не ганю землі чужыя...»; «Маг-цырульнік, хітры дабрадзей...»; «Ад матулінай пачосткі...»; «Шкадую жанчын...»; «Мне не забудзецца ніколі...»; Суседка; «Атруці мяне...»; «Зайздрошчу шчасцю юных закаханых...»: [Вершы] // Маладосць. № 12; Бязбацькавічы: [Верш] // Голас Радзімы. 12 ліп.; Голас сучаснасці // Звязда. 6 мая.

1980. Я — твой трубач; Камісары: [Вершы] // Такія сэрцы ў нас. Мн.; Аўдыторыя — мільёны: Інтэрв'ю спец. кар. Вольгі Іпатавай са старшынёй Дзярж. камітэта БССР па тэлебачанні і радыёвяшчанні Г. М. Бураўкіным // Беларусь. № 12; Камісары: [Верш] // Бярозка. № 9; Мураш: [Верш] // Вясёлка. № 6; По долгу и праву солдата // Неман. № 1; «Не, мы з табою не святошы...»: [Верш] // Работніца і сялянка. № 3; Ленін думае пра Беларусь: Фрагменты з паэмы // Вяч. Мінск. 21 крас.; «Я не ганю землі чужыя...: [Верш] // Голас Радзімы. 10 студз.; У Маўзалеі: [Верш]; Ленін думае пра Беларусь: Урывак з паэмы // Там жа. 6 сак.; Набліжэнне да чалавека: [Інтэрв'ю] // ЛіМ. 8 лют.; Дзеля вечнага жыцця // Там жа. 28 сак.; Думы о Белоруссии: [Адказы на анкету «Лит. газеты» «Ленин в моей судьбе»] // ЛГ. 9 апр.; Перамога: [Верш] // Піянер Бел. 7 ліст.; На правде взращенная песня: [Рэц. на кн.: П а н ч е н к о П. Где ночует жаворонок. Мн., 1979] // Правда. 21 июня; Я — твой трубач: [Верш] // Сов. Бел. 24 сент.; Чырв. змена. 24 вер.; Камісары; [Верш] // Чырв. змена. 9 вер.

1981. Ленін думае пра Беларусь: З паэмы // Беларусь. № 1; Слова наша роднае; Мой родны край; Любая; Я не сквапны — вы паверце: [Вершы] // Маладосць. № 10; «Я з твайго неспакойнага племені, Партыя...»: [Верш] // Работніца і сялянка. № 2; Субяседнік, дарадчык, сябра: (Гутарка са старшынёй Дзярж. камітэта БССР па тэлебачанні і радыёвяшчанні Г. Бураўкіным) / Зап. В. Трыгубовіч // Голас Радзімы. 15 студз.; Асабісты прыклад майстра: [Выступленне] // ЛіМ. 24 крас.; Пераховы майстра // Там жа. 2 кастр.; Мой край: [Верш] // Ніва. 12 крас.

1982. Против лжи и клеветы // Мы дружбой ленинской сильны. М.; Купала: (З паэмы «Ленін думае пра Беларусь») // Нам засталася спадчына. Мн.; Ленін думае пра Беларусь: (Урывак з паэмы) // На сцягу і ў сэрцы. Мн.; Тры дні развітання з Крымам // Успаміны пра Івана Мележа. Мн.; Колыбель, гордость моя — Беларусь // Огонек. № 11; «Што ты так прыкуты да радзімы?..»; Вечар у вёсцы; «Падаюць яблыкі...»; Дзвальвацыя; «Нечакана шчымліва-адчайна...»; «У звышсучаснай каламуці...»; «Мільгаюць гады...»; «Я ўсіх вас, закаханыя зямлі...»; Заўвагі на старонках адной літаратурнай дыскусіі; «Бег да цябе праз буран і імжу...»: [Вершы] // Полымя. № 12; Я — твой трубач: [Верш] // Вяч. Мінск. 27 студз.; Дорога дарит встречи // ЛГ. 15 сент.

1983. Жывы з жывымі // Братэрства. Мн.; Зай і яблынька: [Казка] // Вяснянка. Мн.; Ленін думае пра Беларусь: (Урыўкі з паэмы) // Заўжды з Леніным. Мн.; Зай і Пеця: [Казка ў вершах] // Казкі беларускіх пісьменнікаў. Мн.; Речь на седьмом съезде писателей СССР // Седьмой съезд писателей СССР. М.; «Наш белы свет нанова кожны раз...;» «Бяздумных вершаў чараду...»; «Люблю зіму за сонца і марозы...»; Да пытання аб сучасных мужчынах; Начная восеньская дарога; «Хай душа над былым не рыдае...»; «Я за тваім плячом не разглядзеў...»; «Сотні раздарожжаў паміж намі...»; «Сябе да адзіноты прывучаю...»; «Каму б я верыў...»: [Вершы] // Маладосць. № 11; Беларускае тэлебачанне: Дзень сённяшні: (Гутарка старшыні Дзяржтэлерадыё БССР Г. М. Бураўкіна) / Зап. В. Нячай // Мастацтва Бел. № 2; «Не даваць спаць чалавеку ў чалавеку...»: (Гутарка з паэтам Г. Бураўкіным) / Зап. У. Марук // Звязда. 10 снеж.

1984. У паход: [Верш] // Бярозка. Мн.; З вялікай літары // Валянцін Таўлай: Дакументы, успаміны, артыкулы. Мн.; Завяшчанне: [Верш] // За цябе, Радзіма! Мн.; Мінск, 15 ліпеня 1900 года: (Урывак з паэмы «Ленін думае пра Беларусь»); Крэйсеру «Аўрора»: [Верш] // Чырвоныя лісткі календара. Мн.; Салдат праўды: Васілю Быкаву — 60 // Беларусь. № 6; Ленін думае пра Беларусь: Урыўкі з паэмы // Бярозка. № 4; Ля партызанскіх сцягоў: [Верш] // Маладосць.

№ 7; І будзе жыць штодзень...: [Верш] // Полымя. № 2; «Ленін думаў пра нас і ўнукаў...»: [Верш] // ЛіМ. 20 студз.; Нас вітаў усмешкаю Гагарын: (Гутарка з чл. турысц. групы на Сусв. фестывалі моладзі і студэнтаў у Хельсінкі ў 1962 г. паэтам Г. Бураўкіным) / Зап. Б. Сафроненка // Чырв. змена. 18 вер.

1985. Песня пра камандантэ Чэ; Ідзе працэс...: [Вершы] // Воляй азорыцца свет. Мн.; Камісары; Ленін думае пра Беларусь: (Урывак з паэмы); «Сон мой сіні...»; «Восень зноў надыходзіць...»; «Халодны сквер дашчэнту абляцеў...»; Снег у кастрычніку; «Мы хочам зразумець галактык мову...»; «Ідуць дажджы...»; Шукшынская каліна; Не ўгонішся ніяк за часам...; «Лісцё абсыпалі бярозы...»; «Я над аджылым не дрыжу...»; «Сябрам ківаю галавою...»; Якога колеру вайна; «Калі зямля спакойна засынае...»; Работа; «Народ мой...»; «Люблю свой край...»: [Вершы] // Духмяныя верасы. Мн.; Ля партызанскіх сцягоў; Палеская балада; Асвейская балада: [Вершы] // Партызаны, партызаны... Мн.; «Яно і праўда...»; Першыя з дынастыі; «Гэта цяжка, таварыш...»: [Вершы] // Твой зорны час. Мн.; «Свет мой родны...»; Наша песня; «Не думаючы надта пра вякі...»; Пісьмо Пятру Клімуку з заснежанай Камароўкі; «З былых гадоў, з далёкіх...»; «Лес для таго і вырас на зямлі...»; «Ты стала ля дзвярэй...»; «Я славы не малю...»; «Жанчын прыгожых трэба берагчы...»: [Вершы] // Беларусь. № 10; Крэйсеру «Аўрора»: [Верш] // Бярозка. № 11; Работніца і сялянка. № 11; «Я — твой трубач...»: [Верш] // Вясёлка. № 9; «Часамі нахлыне сумненне...»; Запіска з палатачнага гарадка каля Грынэм-Коман; Вераснёвая пара; «Калі хто скажа...»; Напамін халасцяку; «Я не думаў пра вершы...»; «Вяршыня самазабыцця...»; «Бязглуздая спрэчка...»; «Назіраю ўпотай...»; «Кагосьці безнадзейна кліча каня...»; «Калі з начнога плёса...»; «Ты спытала...»: [Вершы] // Маладосць. № 2; З кнігі «Гняздо для птушкі радасці»: «Каля Бона зноў затворам клацае...»; Бацькоўскія гаі; «Азіралася з дымнай дарогі пяхота...»; «...Духавыя аркестры...»; «Нідзе не здраджваў...»; «Люблю бары...»; «Мы будзённа гаворым пра космас...»; «Зноў жалобных званоў ускалых...»; «Сябры...»; «Хто мудрэйшы быў...»; «Імклівы час...»; Лісток альбома з XIX стагоддзя; «...У прыцемку...»; «Не выхваляйся маладосцю...»; «Я за жыццё сваё спасціг...»: [Вершы] // Полымя. № 2; «Я не сквапны — вы паверце...»: [Верш] // Віцеб. рабочы. 6 чэрв.; Рэчачка-пятлянка: [Верш] // Там жа. 21 жн.; На высокай ноце // Звязда. 1 сак.; З народам гутарку весці... // Там жа. 8 мая; Дзякуй! // ЛіМ. 22 лют.; Урывак з «Паэмы расстання» // Там жа. 12 крас.; Не апускаючы вачэй ні перад кім... // Там жа. 18 кастр.; Крэйсер «Аўрора»: [Верш] // Сел. газ. 18 сент.

1.4.

В ы л ч а ў Н. Белая чайка / З балг. Мн., 1968 / Сааўт. пер. Н. Гілевіч, Р. Барадулін.

А л е й н і к Б. Заклінанне агню: Выбр. вершы і паэма / З укр. Мн., 1979. (Паэзія народаў СССР).

1960. Б у д н ы С. Неспакой: [Верш] / З укр. // Чырв. змена. 26 чэрв.

1961. М і х а л к о ў С. Важны дзень: [Верш] / З рус. // Бярозка. № 9; Р а ж д з е с т в е н с к і Р. Равеснікам: [Верш] / З рус. // Маладосць. № 7; П а п я р э ч н ы А. Рабочыя хлопцы: [Верш] // З рус. // Чырв. змена. 12 жн.; Д а б р а н с к і А. На аўтазаводзе: [Верш] / З укр. // Там жа. 26 ліст.

1962. Д а б р а н с к і А. «Мне ўсё запомніць да драбніцы трэба...»: [Верш] / З укр. // Чырв. змена. 4 лют.

1963. Т а р а с В. Антыпод: [Верш] / З рус. // Полымя. № 1; Б л о ж э В. Сонца: [Верш] / З літ. // Гродн. праўда. 28 сент.; Я г о ж. Радзіме: [Верш] / З літ. // ЛіМ. 27 вер.; М а л ь ц і н с к і Х. Ну што я зраблю...: [Верш] З яўр. // Там жа. 4 кастр.

1964. А л е й н і к С. Беларусі; С ы н г а е ў с к і М. «Дняпро...»; «Птушка лятаць хацела...»: [Вершы] / З укр. // Полымя. № 9; Х е л е м с к і Я. Жаўцеюць выразкі газетныя...: [Верш] / З рус. // ЛіМ. 31 студз.

1965. Д р а ч І. Дыхаю Леніным; В і н г р а н о ў с к і М. Прэлюд Зямлі: [Вершы] / З укр. // Маладосць. № 12; К а в а л ё ў Дз. Сны; Над хатай; Мне ненавісны бездары...: [Вершы] / З рус. // ЛіМ. 18 чэрв.; С е л г а Г. Саласпілскія бярозы: [Верш] / З лат. // Там жа. 20 ліп.

1966. К а н а а т а ў М. Наша праўда: [Верш] / З тадж. // Полымя. № 9; Я г о ж. Мая спадчына: [Верш] / З тадж. // ЛіМ. 4 кастр.; Т у р с у н-з а д э М. Чаго яшчэ ты хочаш?: [Верш] / З тадж. // Там жа. 7 кастр.; М а л ь ц і н с к і Х. Да старасці ўжо так нямнога...: [Верш] / З яўр. // Там жа. 25 кастр.

1967. М а л ы ш к а А. Поўдзень веку: [Верш] / З укр. // ЛіМ. 22 снеж.

1968. О т ч и к В. Последняя икона: Юмореска / С бел. // Правда. 28 дек.

1969. Х а р ы к І. «Я сабе ўсё болей раю...»; На начлезе: [Вершы] / З яўр. // Харык І. Выбранае. Мн.; Х о н і н а ў М. Сонца; Танец чабана: [Вершы] / З калм. // ЛіМ. 10 студз.

1970. Д а в ы д к а ў І. Бурштынавыя каралі; Кузнецкі мост; Цыганскі полаг; Уцёкі; Соль; Лістападаўскае ўзбярэжжа; Антыльскія астравы: [Вершы] / З балг. // Давыдкаў І. Крокі вернасці. Мн.; Х а н і н а ў М. Танец чабана; Сонца: [Вершы] / З калм. // Ханінаў М. Хвоі і цюльпаны. Мн.; Д а в ы д к а ў І. Соль; Цыганскі полаг; Уцёкі; Антыльскія астравы; Бурштынавыя каралі: [Вершы] / З балг. // ЛіМ. 22 мая; В ы л ч а ў Н. Зерне для сяўбы: [Верш] / З балг. // Чырв. змена. 17 мая.

1971. Н я к р а с а ў М. «Што ні год — памяншаюцца сілы...»; Свабода: [Вершы] / З рус. // Някрасаў М. Лірыка. Мн.; Г а й я р - с ы н. Народ — Камуна — Версаль: [Верш] / З фр. // Паэты Парыжскай Камуны. Мн.

1972. Г а м з а т а ў Р. «Адляталі ракеты на золку...»; «Махмуда песні...»; «Нібыта я ляжу ў труне...»; Верш, які адслужыў сваё; «У гэты свет, дзе долю зямною...»; «Я не бачыў камінаў...»; «Люба глянуць на сяброў маіх...»; «Сэрца джыгіта — гарачы касцёр...»; «Малое плача...»: [Вершы] / З авар. // Гамзатаў Р. Высокія зоркі. Мн.; Я р о ш е в и ч Э. От всего сердца: Юморист. рассказ / С бел. // Дружный смех. М.; Г а м з а т а ў Р. Верш, які адслужыў сваё; «Люба глянуць...»; «Махмуда песні жыць заўсёды будуць...»; «Сэрца джыгіта...»; «Я не бачыў...»; «Малое плача...»; «У гэты свет...» [Вершы] / З авар. // Беларусь. № 2; А л е й н і к С. Беларусі: [Верш] / З укр. // Сел. хоз-во Бел. № 12; В ы л ч а ў Н. З Дантавага радка: [Верш] / З балг. // Звязда. 21 мая; Я г о ж. Бэзавы вецер: [Верш] // З балг. // ЛіМ. 19 мая; З і д а р а ў Н. Курган Славы пад Мінскам: [Верш] / З балг. // Там жа. 26 мая.

1974. В і е р у Г. Вершы пра маці / З малд. // Дзень паэзіі — 74. Мн.; Т а р а п ы г і н У. Толькі гмахаў каменныя цені; Паклон вам, ленінградскія дамы; Зірніце, у горадзе — белыя ночы; Можна ў лес па неруш прыходзіць: [Вершы] / З рус. // Маладосць. № 1; Д р ы л і н г а А. Дабрата: [Верш] / З літ. // Там жа. № 3; М а р ц і н к я в і ч у с Ю. Дзве жанчыны; Зямля дзяцей: [Вершы] / З літ. // Звязда. 28 сак.; Я г о ж. Роздум; Дэкларацыя: [Вершы] / З літ. // ЛіМ. 30 жн.

1975. А л е й н і к Б. «Чаму позірк гэткі сіні?..»; У паэта грошы завяліся; Д р а ч І. Дзве сястры; Абскарджанне Івана Гонты; Н е ч а р д а Б. Мой свет; Сыны Адэсы; К о р ж В. «Як белых яблынь ветразі...»; Мажор зялёных камертонаў; Слова хлебаробскага племені: [Вершы] / З укр. // Украінская савецкая паэзія: У 2 т. Мн. Т. 2; Д р а ч І. Праметэеўская балада; Дзве сястры; А л е й н і к Б. Віктару Хара; Быў я ветрам, быў я лютым, быў я нордам; Мелодыя: [Вершы] / З укр. // Маладосць. № 1.

1976. Б о ц у П. Жыць на зямлі; Хлеб; Ганчары ў Карамахуеце, 1946 г.; Продкі; Нумізмат; Рэчы, зробленыя з дрэва; «Нашы матулі, нібыта лясы...»; [Вершы] // З малд. // Далягляды. Мн.; Н э р у д а П. Зварот да Еўропы; Чылійскае калі; Маскі; Свята: [Вершы] / З ісп. // Нэруда П. Крыві бунтоўнай кроплі. Мн.; Б а р а ў с к а с В. Хлеб; Заўсёды разам: [Вершы] / З літ. // Маладосць. № 1; А л е й н і к Б. Сейбіт; Вальс: [Вершы] / З укр. // Там жа. № 5; К о р ж В. Слова хлебаробскага племені: [Верш] / З укр. // Віцеб. рабочы. 1 чэрв.; А л е й н і к Б. «Так

шмат запісалася ў паэты...»: [Верш] / З укр. // ЛіМ. 4 чэрв.

1977. Д р ы л і н г а А. У тую ноч; Дзявяты вал; Размова з Гагарыным; Мост; Расстанне; З «Жалобнай касмічнай араторыі»: [Вершы] / З літ. // Літоўская савецкая паэзія: У 2 т. Мн. Т. 2.

1978. Ч ы б а т а р у А. Мост; Яснасць; Надпіс на кіслай яблыні; Дзяўчынкі: [Вершы] / З малд. / Далягляды. Мн.

1979. А л е й н і к Б. Беларусі / З укр.; Ш о п к і н М. Малітва на вяршыні Боцева; Дождж; Нясказаныя словы; Гашэнне вапны; Грузінскі рог / З балг.: [Вершы] // Далягляды. Мн.; Г а р б о ў с к і Г. Хатынь; «Лётчык на пенсіі...»; Т а р а п ы г і н У. «Паклон вам, ленінградскія дамы!..»; «Толькі гмахаў каменныя цені...»; «Я нядаўна быў на Саянах...»: [Вершы] / З рус. // Прызнанне. Мн.; А л е й н і к Б. Работа; Сяло; Езуіт цалуе туфель папы...; О, жураўлінае сумнае «кру»!: [Вершы] З укр. // Беларусь. № 6; Я г о ж. Заклінанне агню: Паэма / З укр. // Полымя. № 12; Я г о ж. Рэха; Мой доўг; Сабе на саракагоддзе; Конь; Парубоцкая балада; «Я б спакойна ляжаў...»: [Вершы] / З укр. // ЛіМ. 23 лют.

1980. Г е р м а н а ў А. Нейтронная бомба; Адзін год: [Вершы] / З балг. // Далягляды. Мн.

1981. В ы л ч а ў Н. Добрая навіна; Плевен: [Вершы] / З балг. // Далягляды. Мн.; А л е й н і к Б. Як ад Белае хаты; Сонца сівое маё; Даўно не быў; Турботных спраў гурма: [Вершы] / З укр. // Маладосць. № 8; Я г о ж. Мікеланджэла: (Дыпціх): [Верш] / З укр. // ЛіМ. 23 студз.

1982. Ш а с ц і н с к і А. Мой Кастрычнік: [Верш] / З рус. // Маладосць. № 12; А л е й н і к Б. Мой доўг: [Верш] / З укр. // ЛіМ. 24 снеж.

1984. А л е й н і к Б. «Калі эскадрылля ішла на збліжэнне...»; Д р а ч І. Лебядзіны эцюд: [Вершы] / З укр. // Полымя. № 12.

1985. Ч а р к в і я н і Д. Сонейка майго Тбілісі; Твая вёска; Ніно ідзе па грыбы; Развітанне: [Вершы] / З груз. // Дружная з сонцам. Мн.; М а л д о н і с А. Простыя словы; Пейзаж з жытам; Помнік рэвалюцыі; Даўняя музыка; Зялёны час: [Вершы] / З літ. // Малдоніс А. Вадзяныя знакі. Мн.; А л е й н і к Б. «Перад людзьмі і зямлёю...»; «Калі пайшоў на схіл ягоны час...»; «Аж стогнуць галубы...»: [Вершы] / З укр. // Маладосць. № 12; В у р н і к Ф. Балада пра зялёнае і блакітнае; Выгнаннік; Прамень: [Вершы] / З славен. // Звязда. 7 снеж.

1.5.

На асецінскую мову. Дэсгай сахартэй...: [Верш] / Скифироны тэлм. // Хэстарыд зарэг. Цхинвали, 1976.

На азербайджанскую мову. Догмалыг: [Верш] / Тэрч. Х. Рза // Эдэб. вэ инчэсэнэт. 1977. 1 анв.; Мэним торпагым; Сэдагэт: [Вершы] / Тэрч. К. Казым // Там жа. 1981. 4 сент.

На англійскую мову. Noon; Dance at the necruiting centre; The first of a dynasty; The starling sings / Transl. by V. Rich // Like Water, Like Fire. London, 1971; Poem of Parting / Transl. W. May // Fair Land of Byelorussia. M., 1976; The Commissars; The Fatherless Ones / Transl. M. Macgrath // Soviet Literature. 1980. N 6; A Chance-Met Maid / Transl. W. May // Soviet Literature. 1983. N 3.

На армянскую мову. Калыска, гонар мой — Беларусь // Айастані ашхатаваруі. 1982. № 9.

На балгарскую мову. Съдебен процес: [Верш] / Прев. Н. Вълчев // Слушайте, другари потомци! София, 1967; Балада за сапьорите / Прев. Н. Вълчев // Раб. дело. 1967. 9 юли; Двадесети век; Балада за сапьорите; Съдебен процес; Празните пиедестали; Покрайнини; Телефон; Дъх на треви; На път: [Вершы] / Прев. Н. Вълчев // Белоруски поети: Едно поколение. София, 1971; Благодаря ти, съдба!: [Верш] / Прев. Н. Вълчев // Отеч. фронт. 1972. 29 дек.; Балада за сапьорите / Прев. Н. Вълчев // Ти помниш, Альоша. София, 1975; Когато вечер сън заспи земята: [Верш] / Прев. Н. Вълчев // Пламък. 1977. № 2; Комисарите: [Верш] / Прев. Н. Вълчев // Септември. 1982. № 12.

На венгерскую мову. Hogyan születik a vers / F. K. Dudás // Csillagok órája. Bydapest, 1980; [Вершы] // Szovjet Irodalom. 1984. N 2.

На грузінскую мову. Рабочы пасёлак: [Верш] / Пер. Д. Івардава // Беларуская савецкая паэзія. Тбілісі, 1967; «Калі зямля спакойна засынае...»; «Мы дома песень менш знаходзім...»; «У твар дыхнула водарам вясны...»; Удзячны лёсу / Пер. Х. Берулава; Колькі б там за жар-птушкаю ўслед ні ганяцца / Пер. В. Джавахадзе: [Вершы] // Беларускія савецкія паэты. Тбілісі, 1978; Казачным птушкам: [Верш] Пер. В. Джавахадзе // Лірычная мазаіка: Паэзія братніх рэспублік. Тбілісі, 1981.

На іспанскую мову. En memoria de Pablo Neruda / Trad. C. Sherman // Literatura Soviética. 1983. N 3.

На кіргізскую мову. Канада хоккейі: [Верш] / Котор. М. Алиев // Кыргызстан маданияты. 1980. 21 авг.

На латышскую мову. "Acim redzot celiem likums šāds..." / Atdz. H. Galinš // Pad. Jaunatne. 1960. 4. Sept.; Polockas novads / Atdz. H. Gālinš //Pad. Jaunatne. 1960. 25 Sept.; «Večas liepas salc pie mājas...»; / Atds. G. Selga // Karogs. 1972. Nr 4; «Baltkrievija!...»; «Vesās liepas salc pie mājas...»; «Viens; agrāk...»; «Tev, zeme, pateicos...»; «No Baltkrievijas sētām nāk...» / Atdz. A. Vejans // Sālsmaize. Rigā, 1974.

На літоўскую мову. Prie partizanu veliavu Didžiojo Tevynes karo muziejuje / Vert. V. Bložе // Jaunieji. Vilnius, 1960. Kn 12; Baigiantis vasarai... / Vert. E. Matuzevičius // Pergale. 1972. Nr 6; Komj. tiesa. 1972. Spalio. 8; «Už lemti didelę ir skambią...»; "Tušciame skvere vejuota, ant šaku..." / Vert. R. Vanagas // Komj. tiesa, 1974. Birž. 14; Smuikas / Vert. J. Strielkunas // Lit ir menas 1975. Kovo. 22; "Kas patikes, kad rojun pasikelem..." / Vert. J. Strielkūnas // Lit ir menas. 1975. Geg. 1; Baigiantis vasarai... / Vert. E. Matuzevičius // Tiesa. 1976. Rugp. 21.

На малдаўскую мову. «Сынт мулцумит де соартэ...»; «А примэварэ вынтул дэ сэ батэ...»; «Акасэ кантече пуцине...»: [Вершы] / Трад. П. Кэраре // Поець белорушь. Кишинэу, 1975; «Сынт мулцумит де соартэ...»: [Верш] / Трад. П. Кэраре // Констелацие де инимь. Кишинэу, 1976.

На нямецкую мову. Begegnung / Übers. M. Schreiber // Sowietliteratur. 1983. H. 3.

На польскую мову. "W nicość uszły panegiryki..." / Tł. J. Litwiniuk // Młode głosy. Warszawa, 1965; Taki już mężczyzn losu porządek / Tł. J. Lau // Współczesność. 1967. Nr 22; Ostatni symbol Słobody / Tł. J. Huszcza // Życie i Myśl. 1970. Nr 4; "Nie wiem, w kogo się wdałem, że jestem taki..."; "O śrubach, pośpiesznym siewie..."; Ostatni symbol Słobody; Dwydziesty wiek / Tł. J. Huszcza // Wiersze białoruskie. Łódź, 1971; "O śrubach, pośpiesznym siewie..." / Tł. J. Huszcza // Nadodrze. 1973. Nr 22; Mini / Tł. M. J. Kononowicz // Karuzela. 1975. Nr 10; Powrót pieśni / Tł. M. J. Kononowicz // Przyjaźń. 1975. Nr 37; "Włodzimierzu Iljiczu!" / Tł. B. Olszewski // Czerw. Szt. 1977. 22 kwiet.; Blues wieczornego Harlemu / Tł. M. J. Kononowicz // Odgłosy. 1977. Nr 45; Na ostatnie rysuneczki / Tł. P. Stefanowicz // Życie Literackie. 1977. Nr 45; "W nicość uszły panegiryki..." / Tł. J. Litwiniuk // Antologia poezji radzieckiej. Warszawa, 1979. T. 2.

На рускую мову. Синие качели: Стихотворения. Поэмы. 1956—1985. М., 1987.

Голоса расстояний: Стихи / Пер. И. Бурсов. [М.,] 1964. Рэц.: М а к а л ь П. Интересно, хотя и неровно // Неман. 1965. № 2.

Три страницы из легенды: (Докум. повесть) / Пер. Э. Корпачев. М., 1968. Рэц.: М и с ь к о П. // Неман. 1970. № 1; 2 изд. М., 1983. (Юные герои).

Жаворонок над проспектом: Стихи и поэма / Пер. Г. Куренев. М., 1972. Рэц.: Г н и л о м е д о в В. Когда приходит зрелость // Неман. 1973. № 2; З л о т н и к о в Н. Из тяжкой памяти своей военной... // Лит. обозрение. 1972. № 1.

Кровное: Стихи. М., 1980. Рэц.: А л х а з о в а М. Ясная даль полдня // Лит. обозрение. 1981. № 9; Б а д р о ў А. Кнігапіс // Лім. 1980. 4 ліп.; М а р т и н о в и ч А. Ясность зрелой поры // Дружба народов. 1982. № 11; П о н о м а р е в а В. Счастливая встреча // Сов. Бел. 1980. 23 сент.

Верю полдню: Стихотворения и поэмы. М., 1981. Рэц.: Бородулин Р. Высота полдня // Неман. 1983. № 4; Вішнеўскі А. Кнігапіс // ЛіМ. 1982. 5 сак.

Зрелость: [Верш] / Пер. Е. Ружанский // Урал. 1959. № 1; Скворец поет: [Верш] / Пер. Я. Хелемский // Дружба народов. 1963. № 1; Дорога возле ТЭЦ; Рабочий поселок: [Вершы] / Пер. Г. Куренев // Знамя. 1963. № 8; Руки фестиваля; Наследник: [Вершы] / Пер. Ф. Ефимов // Неман. 1963. № 3; На переднем крае: [Верш] / Пер. И. Бурсов // Знамя юности. 1963. 5 дек.; Партии: [Верш] / Пер. М. Зенкевич // Правда. 1963. 12 мая; Родина; Последняя примета Слободы: [Вершы] / Пер. И. Бурсов // Сов. Бел. 1963. 26 сент.; Рабочий поселок: [Верш] / Пер. Г. Куренев // В братской семье: Эстрадный сборник. М., 1964; Безотцовщина: [Верш] / Пер. Я. Хелемский // Дружба народов. 1964; № 7; Позывные сердца: [Верш] / Пер. Г. Куренев // Комс. правда. 1964. 18 июля; Безбатьковичи: [Верш] / Пер. Г. Куренев // Лит. Россия. 1964. 17 июня. Безымянные высоты: [Верш] / Пер. В. Тарас // Сов. Бел. 1964. 1 нояб.; Я хочу по земле пройти: [Верш] / Пер. И. Бурсов // Коммунист Тадж. 1965. 24 нояб.; Из цикла «Небо и земля»: [Вершы] // Там жа. 1965. 27 нояб.; Из книги «Дыхание»: [Вершы] / Пер. И. Бурсов // Неман. 1966. № 7; Благодарю тебя, Земля: [Верш] // Пер. В. Чекин // Гродн. правда. 1966. 13 нояб.; У Ильича: [Верш] / Пер. В. Ляпунов // Комсомолец Узб. 1966. 21 апр.; Не вам белорусами зваться! // ЛГ. 1966. 22 окт. / У сааўт.; Партии: [Верш] / Пер. М. Зенкевич // Поэты Белоруссии. М., 1967; «Владимир Ильич!...»; Танцы у военкомата: [Вершы] / Пер. Н. Золотников // Знамя. 1967. № 4; «Для нас уже стали привычными...»: [Верш] // Неман. 1967. № 10; «Приходят часто к нам...» [Верш] / Пер. Г. Куренев // Огонек. 1967. № 16; Небо и земля; «Месяц — желтая лодка...»; «О реки, реки Белоруссии...»; «Друзьям киваю головою...»; Идёт процесс...: [Вершы] / Пер. Г. Куренев // Смена. 1967. № 16; Безымянные высоты: [Верш] / Пер. Г. Куренев // Красная звезда. 1967. 19 апр.; «Когда земля спокойно засыпает...»: [Верш] / Пер. Г. Куренев // Правда. 1967. 17 апр.; Вечный свет: [Верш] / Пер. Н. Злотников // Сов. Бел. 1967. 22 апр.; Как рождается песня: [Верш] / Пер. А. Корчагин // Дружба народов. 1968. № 2; «Люблю свой край, спокойный и зеленый...»: [Верш] / Пер. А. Чепуров // Нева. 1968. № 9; «Говорят одногодки...»: [Верш] / Пер. Я. Хелемский // ЛГ. 1968. 25 дек.; Партии: [Верш] / Пер. М. Зенкевич // Пою мое отечество. М., 1969. Т. I; Воспоминание о ночлеге; «Я в тихий лес вхожу, как будто в хату...»; «Убегают парни в города...»; Родная хата; «Вдоль дороги гудят столбы...»: [Вершы] / Пер. В. Тарас // Юность. 1969. № 9; Завещание: [Верш] / Пер. И. Бурсов // В едином строю. М., 1970; Хатынский снег: [Паэма] / Пер. Г. Куренев // Новый мир. 1970. № 5; В чистой деревенской синеве: [Верш] / Пер. В. Тарас // Огонек. 1970. № 39; Комиссары: [Верш] / Пер. Г. Куренев // Неман. 1971. № 3; ЛГ. 1971. 17 февр.; Комиссары: [Верш] / Пер. М. Плотников // Знамя юности. 1971. 30 марта; Комиссары: [Верш] Пер. Ю. Сапожников // Сов. Бел. 1971. 30 марта; «Очи синие-синие... Косы тугие...»: [Верш] / Пер. И. Бурсов / Песнь любви. М., 1972. Т. 2; Не спит солдат: [Верш] / Пер. А. Островский // Звезда. 1972. № 4; Молодежная эстрада. 1972. № 4; Основа: [Верш] / Пер. Г. Пагирев // Нева. 1972. № 10; Поэма расставания / Пер. Г. Куренев // Неман. 1972. № 7; Комиссары; «Это в Белоруссии издревле...»; «Вдоль дороги гудят столбы...» [Вершы] / Пер. Г. Куренев, В. Тарас // Радуга. 1972. № 9; «Всегда платил я полной платой...»; «Холодный сквер до нитки облетел...»: [Вершы] / Пер. Г. Куренев // Юность. 1972. № 7; «Я твой трубач, товарищ комсомол...»: [Верш] / Пер. И. Бурсов // Комс. правда. 1972. 28 сент.; «Грохочут древние колеса...»: [Верш] / Пер. Г. Куренев // Лит. Россия. 1972. 27 окт.; Белоруссии: [Верш] / Пер. И. Бурсов // Сов. Клайпеда. 1972. 13 февр.; Комиссары; Хатынский снег; «Мы не находим песен дома...»; «Над дорогой — туман иль пыль...»; «Послевоенных лет хатенка...»; «В лицо дохнуло раннею весной...»; «Холодный сквер до нитки облетел...»; «Всегда платил я полной платой...»; «Когда земля спокойно засыпает...»; Безымянные высоты; Безбатьковичи: [Вершы] / Пер. Г. Куренев // Комсомол республик представляет писателей — лауреатов премий комсомола за 1971—1972 годы. М., 1973; «Под ветрами сгорбились пригорки...»; «Сильней всего люблю я волю...»; «Черемуха так пышно расцвела!..»: [Вершы] / Пер. В. Нечунаев // Алтай. 1973. № 2; Комиссары: [Верш] / Пер. А. Шарапов // Во славу Родины. 1973. 29 июня; В семье родной: [Верш] / Пер. А. Корчагин // Известия. 1973. 19 янв.; Комиссары: [Верш] / Пер. Ю. Сапожков // Сов. Чувашия. 1973. 21 сент.; Безымянные высоты / Пер. Г. Куренев; Завещание / Пер. И. Бурсов: [Вершы] // За тебя, Беларусь. Мн.; 1974; «Я твой трубач, товарищ комсомол...»; Синие качели: [Вершы] / Пер. И. Бурсов // Молодогвардейцы: Антология поэзии. М., 1974; Комиссары: [Верш] / Пер. Г. Куренев // Молодежная эстрада. 1974. № 4; «Очи синие-синие... Косы тугие...»: [Верш] / Пер. И. Бурсов // Там жа. 1974. № 5; «Крейсеру «Аврора»: [Верш] / Пер. А. Корчагин // Известия. 1974. 5 нояб.; «Холодный сквер до нитки облетел...»: [Верш] / Пер. Г. Куренев // Комс. правда (Вильнюс). 1974. 14 июля; Минский триптих: [Вершы] / Пер. Г. Куренев // ЛГ. 1974. 10 апр.; «По дубравам вражьи кости догнивают...»: [Верш] / Пер. И. Бурсов // Поэзия. М., 1975. Вып. 14; Беларуси / Пер. Г. Куренев; Танцы у военкомата / Пер. И. Бурсов: [Вершы] // Родины сыновья. Мн., 1975; Бресту; Май в Брестской крепости: [Вершы] / Пер. И. Бурсов // Рэха ў граніце. Мн., 1975; Крейсеру «Аврора»: [Верш] / Пер. В. Гордейчев // Мол. гвардия. 1975. № 7; Родная хата: [Верш] / Пер. В. Тарас // Юность: Избранное. 1955—1975: В 2 т. М., 1976. Т. 1; Письма в Ленинград: [Вершы] / Пер. В. Торопыгин // Аврора. 1976. № 1; Я — твой трубач: [Верш] / Пер. И. Бурсов // Вожатый. 1976. № 10; Исток: [Верш] / Пер. Б. Спринчан // Неман. 1976. № 2; Щедрость: [Вершы] / Пер. Б. Спринчан // Там жа. 1976. № 4; Новые стихи // Заветы Ильича (Лениногорск). 1976. 15 мая; «Стихло к вечеру...»; Другу: [Вершы] / Пер. Б. Спринчан // Там жа. 1976. 22 мая; «Озерный край!..»; «В деревне нашей не было собак...»: [Вершы] // Знамя юности. 1976. 12 мая; «Отпылали, погасли выси...»: [Верш] / Пер. Ю. Кобрин // Комс. правда (Вільнюс). 1976. 10 сент.; Новые стихи // ЛГ. 1976. 14 янв.; Крейсеру «Аврора»: [Верш] / Пер. Б. Спринчан // Сов. Бел. 1976. 7 нояб.; «Я не только, как дом свой, тебя уважаю...»: [Верш] // Арсирий В. Память: Фотоальбом. М., 1977; Книжка: [Верш] / Пер. Н. Кислик // Песнь о книге. Мн., 1977; Безотцовщина; Крейсеру «Аврора»: [Вершы] / Пер. Я. Хелемский, В. Торопыгин // 60 лет советской поэзии: Поэзия народов СССР. М., 1977. Т. 3; «Я — коммунист...»: [Верш] / Пер. Б. Спринчан // Неман. 1977. № 11; «Озерный край! Леса...»; Калина; «Она вечерней тропкой узкой...», Исток: [Вершы] // Радуга. 1977. № 4; «От залысин до лысин...»; Компромиссы; «Из людей не делайте богов...»; Шукшинская калина; «В деревне нашей не было собак...»; «Незнакомка»; «Не знаю, хорошо ли?..»: [Вершы] / Пер. Б. Спринчан // Спринчан Б. Вечная страда. Мн., 1978; Америка: [Верш] / Пер. Б. Спринчан // Неман. 1978. № 12; Исток; Шукшинская калина: [Вершы] / Пер. Б. Спринчан // ЛГ. 1978. 1 мая; «Я твой трубач, товарищ комсомол...»: [Верш] / Пер. И. Бурсов // Молодежь Севера (Сыктывкар). 1978. 20 янв.; Исток; Шукшинская калина; «От залысин до лысин...»: [Вершы] / Пер. Б. Спринчан // Рыбак Литвы (Клайпеда). 1978. 23 июля; «Коль я того достоин...»: [Верш] / Пер. Б. Спринчан // Сов. Бел. 1978. 15 нояб.; «Я коммунист...»: [Верш] / Пер. Б. Спринчан // Донбасс (Донецк). 1979. № 5; Комиссары: [Верш] / Пер. С. Ботвинник // Звезда. 1979. № 1; Апрель; «Время гулко в новый день торопится...»; «Я слышу и в столичном гуле...»; «Скверы и проспекты...»; «Если даже спросишь у бога...»; «Мне с тобой бы лучше разминуться...»; «Кто видел, как в ненастье...»; Снежная импрессия; «Меня с тобой навеки жизнь свела...»; «Я дома...»; Скорина; Партизанское кладбище в Мостаре; Черногория; Канадский хоккей: [Вершы] / Пер. Б. Спринчан // Неман. 1979. № 4; Край мой; Возвращение песни: [Вершы] / Пер. И. Бур-

сов // Юность. 1979. № 9; Крейсер «Аврора»: [Верш] / Пер. Б. Спринчан // Вод. транспорт. 1979. 11 авг.; Исток: [Верш] / Пер. Б. Спринчан // Сов. Бел. 1979. 7 янв.; Родное...: [Верш] / Пер. Б. Спринчан // Там жа. 1979. 29 сент.; Ленин думает о Белоруссии: (Урывак з паэмы) / Пер. Б. Спринчан // Гимн книге. Мн., 1980; Минск — мой дом; Моя песня: [Вершы] / Пер. И. Васильевский // Извечной песни голоса. Мн., 1980; Шукшинская калина: [Верш] / Пер. Б. Спринчан // Лес и человек. М., 1979; Четыре думы о Белоруссии: Поэма / Пер. И. Шкляревский // Дружба народов. 1980. № 4; Воспоминание о ночлеге; «Что поделаешь, если с детства равнодушие не по мне...»: [Вершы] / Пер. Г. Куренев // Комсомолец Турк. 1980. 25 сент.; «Вы слышите — черемуха цветет?..», «За жар-птицею сколь бы ни шел по дорогам...»; Полдень; «Тихие тени, тихие ветки...»; «Снежинок превращение...»: [Вершы] / Пер. И. Бурсов // ЛГ. 1980. 26 марта; Пискаревскому мемориалу; Звезды над головой: [Вершы] / Пер. И. Бурсов // Правда. 1980. 25 янв.; Четыре думы о Белоруссии: (Отрывки из поэмы / Пер. И. Шкляревский // Сов. Бел. 1980. 22 апр.; «Стремимся мы понять язык галактик...»; Баллада о минерах; «Над дорогой — туман или пыль...»; «С гнезда слетела аистиха...»; Возвращение песни; Полдень; «По дубравам...»; «Вечерами вдалеке от дома...»; «Вы слышите — черемуха цветет?...»; «Снежинок превращение...»; Край мой; «За жар-птицею...»; «Снова осень подходит...»; «Ценю всего превыше — волю...»; Пискаревскому мемориалу; Приезжай же домой: [Вершы] / Пер. И. Бурсов // Слово по кругу. Мн., 1981; «Земля моя! За что тебя, скажи...»; «Повидал я края чужие...»; «Маг цирюльник, хитрый добродей...»: [Вершы] / Пер. Я. Хелемский // Правда. 1981. 27 июля; Крейсеру «Аврора»: [Верш] / Пер. В. Торопыгин // Братский союз. Донецк, 1982; Комиссары: [Верш] / Пер. С. Ботвинник // Братство. Л., 1982; Крейсеру «Аврора»: [Верш] / Пер. В. Торопыгин // Поэзия. М., 1982. Вып. 34; Союз нерушимый. Саратов, 1982; Благодарю тебя, судьба; Звёзды над головой: [Вершы] / Пер. И. Бурсов // Союз нерушимый. М., 1982; «Я от маминых попреков...»; «Такое позабыть легко ли?...»; «Я не жмот, не скаред мелкий...»: [Вершы] / Пер. Я. Хелемский // Юность. 1982. № 6; Благодарю тебя, судьба, за то...: [Верш] // Ленин. знамя. 1982. 25 дек.; «Родимый край...»: [Верш] / Пер. Б. Спринчан // Лит. Россия. 1982. 12 марта; Я — коммунист: [Верш] / Пер. В. Гуцаленко // Черкас. правда. 1982. 22 авг.; Комиссары / Пер. С. Ботвинник; «Люблю свой край, спокойный и зеленый...» / Пер. А. Чепуров; Крейсеру «Аврора»; Дому № 45 на 4-й линии Васильевского острова / Пер. В. Торопыгин; Пискаревскому мемориалу / Пер. А. Шевелев: [Вершы] // Беларусь моя. Л., 1983; «Беларусь! Я в любви к тебе...»: [Верш] // Отечество славлю. К., 1983; Четыре думы о Белоруссии: Поэма / Пер. И. Шкляревский // Паром из Белоруссии в Россию. Мн., 1984; Исток; «От залысин до лысин...»; Шукшинская калина; «Скверы и проспекты, море света...»; «Время гулко в новый день поторопится...»; «Я слышу и в столичном гуле...»; «Озерный край!..»; Незнакомка; «Мне с тобой бы лучше разминуться...»; «Из людей не делайте богов...»; «В деревне нашей не было собак...»; «Меня с тобой навеки жизнь свела...»; «Грома ворочаются в небе...»; Партизанское кладбище в Мостаре; Черногория: [Вершы] / Пер. Б. Спринчан // Стожары. Мн., 1984; «Наш белый свет я заново всегда...»; «Бездумных виршей череду...»; «Бег современности изведав...»; «Все ты к дому отчему прикован...»: [Вершы] / Пер. Я. Хелемский // ЛГ. 1984. 25 янв.; Мгновения: [Вершы] / Пер. Я. Хелемский // Правда. 1984. 8 февр.; Зай и яблонька: [Верш] / Пер. И. Бурсов // На золотом крыльце сидели. Мн., 1985; «Я от маминых попреков...»: [Верш] / Пер. Я. Хелемский // Юность: Избранное: В 2 т. М., 1985. Т. 1; «О, время — наш мудрец великий!..» [Верш] / Пер. П. Кошель; Криница под вечными звездами: К 80-летию Петруся Бровки // Неман. 1985. № 6; Духовые оркестры: [Вершы] / Пер. И. Шкляревский // Радуга. 1985. № 8; «Духовые оркестры, певчие трубы...»; «Кому это надо, скажите...»; «Люблю боры, березняки и пущи я...»; Отрывок; «Скорбный звук зазвенел и затих...»; «Был мудрей Адам, а может, Ева...»; «Друзья, не отключайте телефон!..»: [Вершы] / Пер. И. Шкляревский // ЛГ. 1985. 24 июля.

На славацкую мову. «Nepovysujte l'udzi na bohov...»; «Tůzime poznat' taje hviezdnych svetov...»; Najväčšmi slobodu si vážim / Prel. J. Andričik // Rečou srdca. Bratislava, 1977.

На таджыкскую мову. Дастони фестиваль: [Верш] / Тарч. А. Аслам // Комсомоли Точикистон. 1965. 5 февр.; Богшахри коргарон: [Верш] / Тарч. А. Аслам // Там жа. 1965. 24 нояб.

На татарскую мову. Ул бертеклэр буген уныш бирэ // Ленин байрагы (Бугульма). 1982. 16 окт.; Ул бертеклэр буген уныш бирэ / Ш. Маннапов тэрж. // Соц. Татар. 1982. 5 сент.

На туркменскую мову. Комиссарлар: [Верш] / Терж. О. Гурдов // Эдебият ве сунгат. 1979. 7 нояб.

На ўкраінскую мову. Варта вірності: Вірші та поеми. К., 1984. Рэц.: Р а с і н с к і К. // ЛіМ. 1984. 30 ліст.

Робітничий виселок: [Верш] / Пер. А. Косматенко // Дніпро. 1961. № 5; Танці біля військкомату: [Верш] / Пер. С. Тельнюк // Жовтень. 1964. № 9; Огонь думок і серця: [Верш] / Пер. С. Тельнюк // Літ. Укр. 1965. 9 берез.; «Коли вже друг на мари ліг дубові...»: [Верш] / Пер. В. Коротич // Дніпро. 1966. № 6; Ріки Білорусії; Остання прикмета: [Вершы] / Пер. М. Сингаївський // Молода гвардія. 1966. 5 груд.; Найвищий дар: [Верш] / Пер. В. Коротич // Молодь Укр. 1966. 19 чэрв.; Ріки Білорусії: [Верш] / Пер. М. Сингаївський // Сузір'я. К., 1968. Вип. 2; Двадцяте сторіччя; Білорусі; Відійшли в небуття панегірики; Зрадник; «Коли вже друг на мари ліг дубові...»; Коли земля спокійно засинає; Нам відведено досить років; Як страшно слова вмирають; Пісень удома нам бракує; Ліс у жовтні; Бувають часто в нас хвороби: [Вершы] / Пер. Л. Череватенко, С. Жолоб, В. Коротич, І. Гнатюк, Д. Паламарчук, С. Бринцева // Калинові мости. К., 1969. Рэц.: Г а в р у к Ю. Весенний разлив // Неман. 1971. № 3; Рядки про Леніна: [Верш] / Пер. А. Добрянський // Рад. Буковина. 1969. 8 черв.; «Я входжу в ліс...»: [Верш] / Пер. М. Львович // Прапор. 1970. № 9; Двадцятий вік; «Нам вдома, бач, пісень замало...»; Спогад про нічніг; Небо і земля; «Коли земля спокійно засинає...»; Поліцай; Як народжується пісьня; «Кажуть, хлопці...»: [Вершы] / Пер. Б. Олійник, Г. Донець // Білорусьва радянська поэзія: У 2 т. К., 1971. Т. 2; Танці біля військкомату: [Верш] / Пер. В. Колодій // Ленін. плем'я. 1971. 4 груд.; Комісари: [Верш] / Пер. Д. Давидюк // Сузір'я. К., 1972. Вип. 6; Камісари: [Верш] / Пер. В. Сапон // Комс. гарт. 1972. 16 груд.; Комісари: [Верш] / Пер. М. Сингаївський // Молодь Укр. 1972. 25 жовт.; Комісари; «Хто полює на синицю?...»: [Вершы] / Пер. М. Сингаївський // Ранок. 1972. № 4; Я — твій сурмач; «За все платив я повну плату...»; Комісари:]Вершы] / Пер. Я. Коломієць, Б. Олійник, М. Сингаївський // Дніпро. 1974. № 2; «Скільки не кляни свій стіл письмовий...»: [Верш] / Пер. Б. Олійник // Літ. Укр. 1974. 3 вер.; Вітчизна. 1975. № 6; Комісари: [Верш] / Пер. Д. Давидюк // Вінницька правда. 1975. 27 черв.; Книжка; Штик і кельма; Молодість: [Вершы] / Пер. І. Пащук // Зміна. 1975. 26 черв.; Ліричний роздум: [Верш] / Пер. Б. Степанюк // Индустр. Запорожье. 1975. 22 июня; Літ. Укр. 1975. 17 черв.; «Хтось полює на синицю...»: [Верш] / Пер. Г. Столярчук // Комс. зірка. 1975. 24 черв. «Гостюють часто в нас хвороби...»: [Верш] / Пер. І. Чернецький // Молодой ленінец. 1975. 19 черв.; Ріки Білорусі: [Верш] / Пер. І. Чернецький // Рад. Волинь. 1975. 18 черв.; Дума: [Верш] / Пер. О. Богачук, П. Мах // Там жа. 1975. 21 черв.; В лісах Білорусії: [Верш] / Пер. М. Сингаївський // Рад. Укр. 1975. 21 черв.; Біля партизанських стягів: [Верш] / Пер. С. Зінчук // Голоси Білорусії. К., 1976; Комісари: [Верш] / Пер. Д. Давидюк // Сузір'я. К., 1976. Вип. 10; «Від залисин до лисин...»; «По тій землі... [Вершы] / Пер. М. Львович // Літ. Укр. 1976. 24 вер.; Сашко: [Верш] / Пер. П. Марущак // Молодий ленінец. 1976. 16 вер.; Вдячний долі; «Коли пройшов ти і вогонь і сніг...»: [Вершы] / Пер. В. Коломієць, В. Бровченко // Дніпро. 1977. № 6; «Я — комуніст...»: [Верш] / Пер.

В. Гуцаленко // Там жа. № 11; Ленінградський хлопчик: [Верш] / Пер. А. Подолинний // Комс. плем'я. 1977. 13 вер.; Якого кольору війна?: [Верш] / Пер. В. Гуцаленко // Молодь Черкащини. 1977. 14 квіт.; Народові: [Верш] / Пер. А. Славут // Україна. 1978. № 51; Якого кольору війна: [Верш] / Пер. Г. Столярчук // Рад. Житомир. 1978. 25 черв.; Біля партизанських стягів / Пер. С. Литвин; Краю мій... / Пер. А. Таран; Крокує травень / Пер. С. Йовенко: [Вершы] // Лісова колиска. К., 1979; «Хтось полює на синицю...»; Компроміси; «У лісах...»; «Хай інші з далей подорожніх...»: [Вершы] / Пер. Б. Олійник // Дніпро. 1980. № 10; Ленін думає про Білорусь: Поєма / Пер. Р. Лубківський // Жовтень. 1980. № 4; Вільна Укр. 1980. 2 квіт.; На щастя: [Верш] / Пер. Г. Столярчук // Рад. Житомир. 1980. 27 лип.; Я — твій сурмач; Комісари: [Вершы] / Пер. В. Коломієць, М. Сигнаївський // Сузір'я. К., 1981. Вип. 15; Я — твій сурмач: [Верш] / Пер. В. Коломієць // Друг читача. 1981. 23. квіт.; «Вдячний долі...»: [Верш] / Пер. М. Львович // Отче ім'я. Харків, 1982; Прапор. 1982. № 4; Якого кольору війна?: [Верш] / Пер. В. Гуцаленко // Молодий ленінець. 1982. 30 груд.; Я — комуніст: [Верш] // Черкас. правда. 1982. 22 серп.; Хатинський сніг: [Верш] / Пер. В. Забаштанський // Україна. 1983. № 19; «Вечорами на чужім просторі...»: [Верш] / Пер. Я. Ярош // Комс. прапор. 1983. 11 черв.; Хатинський сніг: [Вершы] / Пер. В. Забаштанський // Сузір'я. К., 1984. Вип. 20; «Народе, дякую тобі...» [Верш] / Пер. П. Засенко // Київ. 1984. № 8; Комісари; Витоки; «Як не забуваєм світ у зелах...»; «Біля твого паркана сніг мете...»: [Вершы] / Пер. М. Сингаївський, Н. Білоцерківець, П. Засенко, Д. Павличко // Друг читача. 1984. 20 груд.; Ти куди мене кличеш?: [Верш] / Пер. Г. Столярчук // Рад. Житомир. 1985. 6 січ.

На французскую мову. Lorsque la terre s'endort tranquillement; Savez-vous mes amis... // Anthologie de la poésie biélorusse. Paris, 1982.

На хіндзі мову. «Грамы варочаюцца ў небе...»; «Я ўваходжу ў лес...»; «Вечарамі на чужых узгорках...»; «У гаях лапоча лісце...»; Ціхі верш; «Не рабіце з людзей багоў...»; «Папытай нават бога самога...» [Вершы] / Пер. В. Сінг // Анталогія беларускай паэзіі. Нью-Дэлі, 1985.

На чувашскую мову. «Сурална ен — ем-ешел, лапка выран...»: [Верш] / Ю. Айдаш кусарна // Тарна сассилле серем-шывам. Шупашкар, 1985.

На эстонскую мову. «Postid laulavad taga, ees...» / Tlk. A. Jaaksoo // Nõuk Naine. 1972. Nr 10; «Poisse linna pageb päeval, ool...» / Tlk. A. Jaaksoo // Noorte Hääl. 1972. 16. Juuli; «Kui maa end puhkab välja päevarutust...» / Tlk. A. Jaaksoo // Pioneer. 1974. Nr 10; «Tarede varemed hõõgsid...» / Tlk. A. Siig // Noorus. 1975. Nr 2; «Keriskuuma asfaldi kohal...»; «Kõmab kõu...»; «Meil viirusi käib kallal visalt...» / Tlk. A. Siig // Noorus. 1976. Nr 7.

На Югаславіі мовы. Spominu Pabla Nerude / Prev. T. Pavcek // Sodobnost. 1985. Št. 12.

2.2.

На беларускай мове. Б а р с т о к М. Руплівы поўдзень: Нарыс творчасці Генадзя Бураўкіна. Мн., 1984. Рэц.: Н у ж д з і н а Т. І пра час, і пра паэта // ЛіМ. 1985. 12 ліп.

2.3.

На балгарскай мове. В ъ л ч е в Г. Генад Буравкин: [Партрэтны эцюд] // Вълчев Г. Приобщения. София, 1971; Я г о ж. Едно поетично поколение // Белоруски поети: Едно поколение. София, 1971.

На беларускай мове. А р о ч к а М. Пазначана часам // Полымя. 1972. № 3; Я г о ж. Саюз часу і майстэрства. Мн., 1981. С. 10—11; Я г о ж. Дыханне часу // ЛіМ. 1978. 3 сак.; Я г о ж. Пафас гуманізму // Полымя. 1984. № 3; Б е л а р у с к а я дзіцячая літаратура: (Вучэб. дапаможнік для ВНУ). Мн., 1980. С. 101—102; Б е л а р у с к а я літаратура: Дзень сённяшні. Мн., 1980. С. 41—42. 11—115; Б е л а р у с к а я літаратура і праблемы сучаснасці. Мн., 1978. С. 43—44; Б е ч ы к В. На ўсё жыццё // ЛіМ. 1978. 8 снеж.; Я г о ж. Час галоўнай службы // Там жа. 1977. 24 лют.; Б у г а ё ў Д. Дыханне паэзіі // Бугаёў Д. Шматграннасць. Мн., 1970; Б я л е в і ч А. Не апранайцеся ў замшэлы шарачок! // ЛіМ. 1960. 9 жн.; В я р ц і н с к і А. Яснасць сталай пары... // Вярцінскі А. Высокае неба ідэала. Мн., 1979; Г а л у б о в і ч Л. Вернасць жыццю // ЛіМ. 1980. 24 кастр.; Г а н ч а р о ў У. Магістраль вернасці // Віцеб. рабочы. 1978. 17 ліст.; Г а ў р у с ё ў С. Удзячнасць лёсу: Творчы партрэт // ЛіМ. 1977. 18 ліст.; Г і л е в і ч Н. Дык ці ёсць у нашай паэзіі вершы для песень? // Там жа. 1977. 24 чэрв.; Я г о ж. І стаў вытокам радасці радок // Гілевіч Н. Удзячнасць і абавязак. Мн., 1982; Я г о ж. Маладая паэзія // Маладосць. 1958. № 7; Г н і л а м ё д а ў У. Воблік пакалення: Літаратурны партрэт Генадзя Бураўкіна // Полымя. 1976. № 2; Я г о ж. Паэзія высокага абавязку // ЛіМ. 1973. 6 ліп.; Я г о ж. Споведзь пакалення: (Генадзь Бураўкін) // Гніламёдаў У. Упоравень з векам. Мн., 1976; Я г о ж. Сучасная беларуская паэзія: Творчая індывідуальнасць і літаратурны працэс. Мн., 1983. С. 139—140; Д а й н е к а Л. Размова з неспакойным векам // ЛіМ. 1980. 12 вер.; Д а н і л е н к а М. Полымя народнага гневу // Гомел. праўда. 1975. 8 мая; К а з е к а Я. Шанавацъ добрыя традыцыі // ЛіМ. 1955. 27 жн.; К а п у с ц і н А. Прысяга на вернасць // Чырв. змена. 1980. 7 вер.; К о с а ў А. Няма ў рэвалюцыі канца // Наст. газ. 1980. 5 ліст.; К р а с н і к Т. У зямным — цудоўнае // Мін. праўда. 1980. 23 вер.; К р у п е н я Я. Полымя партызанскай барацьбы // Мін. праўда. 1974. 24 жн.; Л о й к а А. Сустрэчы з днём сённяшнім. Мн., 1968. С. 120—125; М а ж э й к а А. Мой суайчыннік і сябра // Голас Радзімы. 1969. № 51; М а р ц і н о в і ч А. Жыцця сапраўдная цана // Там жа. 1978. 15 чэрв.; Я г о ж. З любоўю і нянавісцю зямною: Творчы партрэт // ЛіМ. 1973. 27 ліп.; Я г о ж. «І на душу сыходзіць прасвятленне» // Там жа. 1983. 30 снеж.; Я г о ж. Па самаму высокаму закону // Вяч. Мінск. 1980. 18 вер.; Я г о ж. Пра час і пра сучасніка // Чырв. змена. 1972. 19 вер.; М і ш ч а н ч у к М. Далягляды сучаснай лірыкі // Беларуская літаратура на сучасным этапе. Мн., 1977. С. 9—11; Я г о ж. Эстафета пакаленняў // ЛіМ. 1977. 28 студз.; М я с н і к о ў А. Праўда жыцця // Чырв. змена. 1976. 21 ліст.; Н я ч а й В. Полымя народнага змагання // Звязда. 1974. 8 жн.; П а н ч а н к а П. Дыханне часу // Панчанка П. Зб. тв.: У 4 т. Мн., 1983. Т. 4; П і с ь м е н н і к і Савецкай Беларусі: Кароткі даведнік. Мн., 1981; Р у с е ц к і А. З пачуццём сучаснасці // Віцеб. рабочы. 1980. 2 вер.; С к а п а У. Багатае жніво // Там жа. 1973. 13 сак.; Я г о ж. «І неспакой, і вечны бой»: Штрыхі да літ. партрэта // Там жа. 1976. 9 вер.; Я г о ж. На вогненным плацдарме // Там жа. 1974. 9 ліп.; С т у л а в а А. Чыстае зерне праўды // Вяч. Мінск. 1975. 13 чэрв.; С ц э ф а н е н к а Т. Любоў і нянавісць зямная // Віцеб. рабочы. 1963. 29 ліст.; У л а д з і м і р а ў А. Роздум паэта // Там жа. 1985. 5 вер.; Ф е д з ю к о в і ч М. Шчырасць радка // ЛіМ. 1972. 30 чэрв.; Ф і р ш т э й н Б. Муза неспакою // Віцеб. рабочы. 1974. 5 кастр.; Я г о ж. Строфы, напоеныя сонцам // Мін. праўда. 1964. 12 жн.; Ч а б а н Т. Крылы рамантыкі: Рамантыч. тэндэнцыі ў сучас. бел. паэзіі. Мн., 1982. С. 100—102; Ч ы г р ы н а ў І. Дыханне паэзіі // Чыгрынаў І. Новае ў жыцці, новае ў літаратуры. Мн., 1983. С. 147—150; Ш п а к о ў с к і І. Паэзія аднаго пакалення // Адзінства і ўзаемаўзбагачэнне: Пытанні ўзаемасуаязей савецкіх літаратур. Мн., 1980. С. 241—242; Я н і ш ч ы ц Я. На неспакойным пульсе часу // Голас Радзімы. 1981. 20 жн.; Я г о ж. Яе вялікасць — работа // ЛіМ. 1985. 8 лют.

На кітайскай мове. Бураўкін Генадзь Мікалаевіч // Энцыклапедычны слоўнік савецкай літаратуры. Пекін, 1984. С. 39—40.

На польскай мове. Genadź Buraukin. // Młode głosy. Warszawa. 1965. S. 313; Henadź Buraukin // Wiersza białoruskie. Łódź. 1971. S. 257.

На рускай мове. А л е к с а н д р о в Р. Крылья таланта // Знамя юности. 1980. 14 окт.; Б о й к о В. С надеждой и улыбкой // Там жа. 1967. 1 мая; Б о н д а р ь Т. «Смычок забот бессонных и тревог...» // ЛГ. 1985. 30 янв.; Б р о в к а П. Жатва // Комсомол рес-

публик представляет писателей-лауреатов премий комсомола за 1971—1972 гг. М., 1973; В пламени гнева народного // Сов. Молдавия. 1975. 22 апр.; Виноградов А. Остаются молодыми // Сел. газ. 1975. 26 окт.; Гниломедов В. Дыхание времени // Сел. газ. 1980. 1 окт.; Гусев Г. Праздник творчества и содружества // Знамя юности. 1965. 5 янв.; Козлович А. Дальше революцию нести // ЛГ. 1977. 15 июня; Крупенька Е. Из беспокойного племени: Штрихи к портрету // Знамя юности. 1980. 14 мая; Лойка О. На грани обычного и необычного // Неман. 1972. № 4; Романов Б. «Я твой трубач, товарищ комсомол...» // Знамя юности. 1971. 3 янв.; Сапожков Ю. Страдная пора // Сов. Бел. 1972. 16 авг.; Суменов Н. В тылу врага // Правда. 1975. 21 окт.; Халип В. Еще горит Хатынь... // Неман. 1972. № 5.

На ўкраінскай мове. Олійник Б. З глибокої криниці: [Уступ. артыкул] // Буравкін Г. Варта вірності: Вірші та поеми. К., 1984.

На французскай мове. Bouraukine Guénadz // Anthologie de la poesie biélorusse. Paris. 1982.

На Югаславіі мове. Razlogi za medsebojno zanimanje. Pogovor z beloruskim prevajalcem in literarnim zgodovinarjem Jvanom Caroto. Silvo Torkar // Delo. 1984. 16 avg.

2.4.

На беларускай мове. Барадулін Р. Лясная паштоўка Генадзю Бураўкіну з першага снегу: [Верш] // Барадулін Р. Выбр. тв.: У 2 т. Мн., 1984. Т. 2; Яго ж. Прыцягнене Віцебскай зямлі: [Верш] // Барадулін Р. Выбр. тв.: У 2 т. Мн., 1984. Т. 1; Вітка В. Генадзю Бураўкіну на выхад «Вершаў пяці кніг»: Аўтограф [Верш] // Дзень паэзіі — 80. Мн., 1980; Лось Е. «Нясу я вершы ў «Маладосць...» // Лось Е. Лірыка ліпеня. Мн., 1977; Панчанка П. «...Мы вельмі любім слова «малады»...»: (Генадзю Бураўкіну) [Верш] // Панчанка П. Зб. тв.; У 4 т. Мн., 1982. Т. 3; Янішчыц Я. Правінцыя: [Верш] // Янішчыц Я. Пара любові і жалю. Мн., 1983.

Я. А. Гарадніцкі.

БУРНОСАЎ ВАСІЛЬ

Бурносаў Васіль Емяльянавіч (18.8.1914, в. Зелянькова Магілёўскага пав., Магілёўскай губ., цяпер Круглянскага р-на Магілёўскай вобл.— 19.7.1984, г. Мінск; пахаваны на Паўночных могілках), крытык, літаратуразнавец, перакладчык. Член СП СССР з 1951.

З сялянскай сям'і. Працаваў калгаснікам, потым брыгадзірам, старшынёй калгаса (1933—34), пазней — токарам на аўтарамонтным заводзе ў Магілёве. У 1939 скончыў Камуністычны інстытут журналістыкі ў Мінску. Член КПСС з 1940. Працаваў рэдактарам Дзяржаўнага выдавецтва БССР. З пачатку Вялікай Айчыннай вайны ўдзельнічаў у баях на Заходнім фронце, дзе быў цяжка паранены. З 1942 працаваў інструктарам ЦК ВЛКСМ, з 1943 — намеснікам рэдактара газеты «Чырвоная змена». У 1944—47 карэспандэнт газеты «Правда» па Беларускай ССР. З 1947 загадваў рэдакцыяй мастацкай літаратуры ў Дзяржаўным выдавецтве БССР, потым аддзелам крытыкі ў часопісе «Полымя», працаваў намеснікам рэдактара часопіса «Камуніст Беларусі», адказным сакратаром газеты «Літаратура і мастацтва». Быў супрацоўнікам Інстытута мастацтвазнаўства, этнаграфіі і фальклору АН БССР, галоўным рэдактарам выдавецтва БДУ, старшым рэдактарам выдавецтва «Мастацкая літаратура».

У друку дэбютаваў у 1936. Выступаў з артыкуламі ў перыядычным друку па метадалагічных пытаннях крытыкі і літаратуразнаўства, адстойваў прынцыпы партыйнасці і народнасці літаратуры, заклікаў да праўдзівасці і паўнаты вобразнага адлюстравання жыцця, арыентаваў пісьменнікаў на засваенне і крытычнае выкарыстанне класічных літаратурных традыцый. У газетах «Звязда», «Літаратура і мастацтва», «Советская Белоруссия», у часопісах «Камуніст Беларусі», «Полымя», «Беларусь», «Народная асвета» змяшчаў рэцэнзіі на кнігі крытыкаў і літаратуразнаўцаў. Артыкулы і рэцэнзіі В. Бурносава вызначаліся публіцыстычным пафасам, актуальнасцю тэматыкі, аднак на многіх з іх ляжыць выразны адбітак вульгарнага сацыялагізму, спрошчанага разумення літаратуры як ілюстрацыі да грамадскіх з'яў.

Узнагароджаны ордэнам Чырвонай Зоркі, медалямі.

Я. К. Усікаў.

1.3.

1936. Камуністычны інстытут журналістыкі да юбілею любімага паэта // ЛіМ. 29 снеж.

1938. Певец юности // Сталин. молодежь. № 3 / Сааўт. Д. Клябанаў.

1944. Нечуваныя здзекі гітлераўцаў над беларускім народам // Сав. Бел. 2 крас. / Сааўт. Я. Колас, Я. Садоўскі.

1947. Агністае сэрца: [Нарыс] // Бальш. сцяг. 29 студз.; Пісьменнік-патрыёт // Наст. газ. 30 студз.

1948. Помнік; Нарыс // Бярозка. № 1; Камсамол у беларускай паэзіі // Чырв. змена. 21 кастр.

1949. Кніга аб камуністах: [Рэц. на кн.: К у л я ш о ў А. Камуністы. Мн., 1949] // Полымя. № 3; Твор вялікай ідэйнай і мастацкай сілы // Там жа. № 4; М. Горкі і У. Маякоўскі аб Амерыцы // Там жа. № 6; Геніяльны правадыр савецкага народа і працоўных усяго свету // Там жа. № 12; Знойдзенае шчасце: [Рэц. на кн.: З е м ц о в А. Путь к счастью. Мн., 1948] // ЛіМ. 19 сак.; Мнимое благополучие // ЛГ. 10 сент.; Седьмой том Сочинений И. В. Сталина: (К выходу в свет на белорусском языке) // Сов. Бел. 23 окт.; Новая поэма Я. Коласа // Сталин. молодежь. 29 марта; Поэма о строителях коммунизма // Там жа. 10 июня; Максім Горкі аб моладзі // Чырв. змена. 18 чэрв.; Народны пясняр // Там жа. 28 чэрв.

1950. Уладзімір Маякоўскі — таленавіцейшы паэт савецкай эпохі // Бальш. Бел. № 3; Вялікая дружба: Нарыс // Бярозка. № 1; Вялікі карыфей рэвалюцыйнага марксізма // Полымя. № 4; М. Горкі і У. Маякоўскі ў барацьбе супраць імперыялістычнай рэакцыі // Там жа. № 9; На варце міру // Там жа. № 10; Белорусская советская литература в борьбе за мир против поджигателей войны // Сов. Отчизна. № 8; Распрацоўка У. І. Леніным ідэалагічных асноў бальшавіцкай партыі: Да выдання на беларускай мове пятага тома Твораў У. І. Леніна // Звязда. 12 студз.; Выдатная праца творчага марксізма // Там жа. 29 крас.; Як жывы з жывымі // Чырв. змена. 13 крас.; Любімы паэт народа // Там жа. 27 чэрв.

1951. Савецкая літаратура — баявая зброя ў барацьбе за камунізм // Беларусь. № 9; Паэзія рэвалюцыйнай барацьбы: [Рэц. на кн.: Т а ў л а й В. Выбр. тв. Мн., 1951] // Там жа. № 10; 31 том твораў У. І. Леніна; (У дапамогу вывучаючым марксізм-ленінізм) // Віцеб. рабочы. З кастр.; Аб адказнасці перад чытачом // Звязда. 26 мая; Змітрок Бядуля // Там жа. З ліст.; Паэзія жыццёвай праўды // Там жа. 24 ліст.; Кніга аб барацьбе за мір // Мін. праўда. 28 студз.; Палымяны барацьбіт за мір і дэмакратыю // Там жа. 28 сак.; Палымяны патрыёт савецкай Радзімы // Там жа. 27 чэрв.; Паэты свету ў барацьбе за мір // Там жа. 11 вер.; Пісьменнік-бальшавік // Там жа. 23 снеж.; Пламенный борец против войны и фашизма // Сов. Бел. 17 июня; За высокую требовательность в издании произведений классиков: О серьезных недостатках в издании первого тома сочинений Я. Купалы // Там жа. 14 окт.; Байкі Уладзіміра Корбана // Чырв. змена. 20 сак.; Заўсёды ўперадзе: [Рэц. на кн.: Ш ч а р б а т а ў Г. Неспакойныя сэрцы. Мн., 1951] // Там жа. 29 мая; Вялікі друг моладзі // Там жа. 16 чэрв.

1952. Таленавіцейшы паэт савецкай эпохі // Маякоўскі У. Выбр. тв. Мн., 1952. Мікалай Васільевіч Гоголь // Сав. шк. № 1; Поэзия и жизнь // Сов. Отчизна. № 1; Пясняр калгаснага ладу // Гродзен. праўда. 8 ліп.; Палымяны барацьбіт за мір // Зара. 14 ліст.; Гогалеўскія вобразы ў творах У. І. Леніна і І. В. Сталіна // Звязда. 16 лют.; За стварэнне глыбокага вобраза камуніста // Там жа. 18 вер.; Глыбей адлюстроўваць жыццё // Там жа. 4 снеж.; Народный поэт: К 70-летию со дня рождения Я. Коласа // Известия. 2 ноябр.; М. В. Гоголь аб працы пісьменніка // ЛіМ. 16 лют.; Рэдактар і кніга // Там жа. 15 сак.; Эпапея латышскага народа // Там жа. 14 чэрв.; Палымянае слова барацьбіта // Там жа. 12 ліп.; Табе, правадыр... // Там жа. 6 вер.; Гімн партыі і правадыру // Мін. праўда. 6 ліп.; Па шляху творчых поспехаў // Там жа. 13 жн.

1953. Вечна малады // Маладосць. № 4; Геніяльны заснавальнік навуковага камунізма // Полымя. № 5; Геніяльны мастак слова // Сав. шк. № 5; З пазіцый рэгістратарства: Пра творы беларускіх пісьменнікаў аб будоўлях камунізма // Звязда. 4 студз.; Баявы жанр: Заметкі аб нарысе // Там жа. 23 снеж.; Выдатны ўклад у скарбніцу савецкай літаратуры: Да выхаду сямітомніка збору твораў Якуба Коласа // ЛіМ. 1 студз.; Безадказнасць да слова // Там жа. 10 студз.; Вялікая дружба: (85 год з дня нараджэння А. М. Горкага) // Там жа. 28 сак.; Майстэрства паэта і майстэрства крытыка // Там жа. 23 мая; М. Горкі пра тыповае ў літаратуры // Там жа. 20 чэрв.; Служэнне народу // Там жа. 27 чэрв.; Дзённік Рамэна Ралана: (З замежнай пошты) // Там жа. 25 ліп.; Шчырая творчая размова: (З Усесаюзнай нарады маладых крытыкаў) // Там жа. 10 кастр.; З пазіцый жыцця // Там жа. 24 кастр.; На подступах да тэмы // Там жа. 12 снеж.; М. Горкі аб сацыялістычнай Радзіме // Мін. праўда. 27 сак.; Ярчэй адлюстроўваць жыццё // Там жа. 14 жн.; Жывы з жывымі // Піянер Бел. 16 ліп.

1954. Голас братняга адзінства // Полымя. № 5; Кніга аб творчасці Янкі Купалы: [Рэц. на кн.: І в а ш ы н В. Янка Купала: Творчасць перыяду рэвалюцыі 1905—1907 гг. Мн., 1953] // Там жа. № 7; Думкі перад з'ездам // Там жа. № 8; Шчырае слова: [Рэц. на кн.: А г і е в і ч У. Літаратура і жыццё. Мн., 1954] // Там жа. № 11; Пісьменнік і жыццё // Звязда. 28 ліп.; Вялікая творчая сіла народа // Там жа. 6 ліст.; Неўміручы подзвіг: (Да 50-годдзя з дня нараджэння М. А. Астроўскага) // ЛіМ. 2 кастр.; Слова беларускіх пісьменнікаў у абарону міру // Мін. праўда. 9 студз.; Амерыканскія імперыялісты — злейшыя ворагі беларускага народа // Там жа. 11 чэрв.; Братское единение // Сталин, молодежь. 22 мая; Мужнасць нараджаецца ў барацьбе // Чырв. змена. 8 снеж.

1955. Палымяны змагар за мір // Янка Купала. Мн.; Зборнік, прысвечаны памяці Янкі Купалы: [Рэц. на кн.: Я н к а Купала; Зборнік аб жыцці і дзейнасці паэта. Мн., 1955] // Беларусь. № 11; Геній чалавецтва // Там жа. № 12; Грозная зброя // Полымя. № 4; Думы вялікага песняра: [Рэц. на кн.: К у п а л а Я. Зб. тв.: У 6 т. Мн., 1952—54. Т. 1—6] // Там жа. № 5; Паэзія высокага пафасу: [Рэц. на кн.: Т а ў л а й В. Вершы і паэмы. Мн., 1955] // Там жа. № 10; У. І. Ленін аб сацыялістычнай культуры // Сав. шк. № 2; Вечно живое учение // Сов. Отчизна. № 2; Палымяны барацьбіт за камунізм // Звязда. 14 крас.; Пясняр беларускага народа: (Да 50-годдзя надрукавання першага верша Янкі Купалы «Мужык») // Там жа. 28 мая; Жывыя дакументы народнай барацьбы: [Рэц. на кн.: В а с і л ё к М. Выбр. тв. Мн., 1955] // Там жа. 28 снеж.; Па шляху праўды // ЛіМ. 23 крас.; Самая перадавая літаратура свету // Там жа. 3 снеж.; Вясна чалавецтва // Мін. праўда. 1 мая; Патриотическая поэзия // Сов. Бел. 25 июня; Гордость русской литературы: К 45-летию со дня смерти Л. Н. Толстого // Там жа. 20 нояб.

1956. Николай Васильевич Гоголь // Гоголь Н. Избр. произв. Мн.; Апавяданні Янкі Скрыгана // Скрыган Я. Апавяданні. Мн.; Высокае прызванне: [Рэц. на кн.: В а с і л ё н а к Я. Прызванне. Мн., 1956] // Полымя. №3; Палымяны барацьбіт за перамогу камунізма: (Да 20-й гадавіны з дня смерці Горкага) // Звязда. 17 чэрв.; Выдатны пясняр беларускага народа // Там жа. 15 вер.; Патрэбнае даследванне: [Рэц. на кн.: К у д р а ў ц а ў І. Кузьма Чорны: Ідэі і вобразы ў творчасці. Мн., 1956] // Там жа. 25 вер.; Жыватворчая крыніца // ЛіМ. 18 лют.; Вечна жывая скарбніца // Там жа. 21 крас.; Великое содружество: [Рэц. на кн.: И в а ш и н В. М. Горький и белорусская литература начала XX века. Мн., 1956] // Сов. Бел. 15 дек.

1957. Творы народнага пісьменніка: (Кандрат Крапіва. Збор твораў у трох тамах) // Камуніст Бел. № 3; З ранняй спадчыны Якуба Коласа // Полымя. № 1; Ленінскі прынцып партыйнасці літаратуры // Там жа. № 5; Твор аб барацьбе беларускага народа: (Аб паэме Я. Коласа «Рыбакова хата») // Сав. шк. № 5; Вялікі і просты: [Рэц. на кн.: О Л е н и н е: Воспоминания,

рассказы, очерки. Мн., 1956] // Звязда. 22 крас.; Свята вясны // Там жа. 1 мая; Правадыр рэвалюцыі, шчыры друг працоўных: (Да выхаду ў свет 2-га тома «Успамінаў аб У. І. Леніне») // Там жа. 28 вер.; Новае літаратуразнаўчае даследаванне: [Рэц. на кн.: М а й х р о в і ч С. Нарысы беларускай літаратуры XIX стагоддзя. Мн., 1957] // Там жа. 13 ліст.; Ленінскія прынцыпы неўміручыя // ЛіМ. 20 крас.; Сэрца народа // Там жа. 5 чэрв.; Кастрычнік і літаратура // Там жа. 30 кастр.; Дыхание незабываемых лет // Сов. Бел. 21 февр.

1958. Андрэй Александровіч // Александровіч А. Выбранае, Мн.; Раннія творы Якуба Коласа // Беларуская літаратура: Даследаванні і публікацыі. Мн. Вып. I / Сааўт. А. Семяновіч; Кніга крытычных артыкулаў: [Рэц. на кн.: Г е р ц о в і ч Я. На перадавых пазіцыях. Мн., 1957] // Беларусь. № 4; Публіцыстычная і літаратурна-крытычная спадчына народнага паэта: [Рэц. на кн.: К о л а с Я. Публіцыстычныя і крытычныя артыкулы. Мн., 1957] // Камуніст Бел. № 5; Паэзія нашай сучаснасці; Барацьба А. М. Горкага за ідэйнасць мастацкай літаратуры // Полымя. № 2; Світанне над Палессем: [Рэц. на кн.: Ч а р н ы ш э в і ч А. Світанне. Мн., 1957] // Там жа. № 4; Жыццёвы матэрыял — аснова мастацкага твора: [Рэц. на кн.: М и р о н о в А. Корабли выходят в океан. Мн., 1958] // Там жа. № 10; Вечная крыніца // Звязда. 22 крас.; Маладыя пісьменнік і яго пакаленне: [Рэц. на кн.: Н а в у м е н к а І. Хлопцы-равеснікі. Мн., 1958] // Там жа. 19 вер.; Шчырая творчая размова // ЛіМ. 8 сак.; Социалистический реализм — идейная основа советской литературы // Сов. Бел. 3 окт.

1959. Твор аб барацьбе беларускага народа // Вялікі пясняр беларускага народа. Мн.; Аб тым, што хвалюе: [Рэц. на кн.: Ш а ш к о ў А. Сонца тушыць зоркі. Мн., 1959] // Беларусь. № 11; Пісьменнік і мастак // Полымя № 6; Далягляды жыцця: [Рэц. на кн.: Х а д к е в і ч Т. Даль палявая. Мн., 1959] // Звязда. 8 кастр.; Сонца Кастрычніка: [Верш] // Там жа. 6 ліст.; Славься, Отечество // Сов. Бел. 27 янв.; Живые страницы героизма // Там жа. 17 февр.; Дело в организаторах // Там жа. 16 авг.; Народный поэт: К 150-летию со дня рождения А. В. Кольцова // Там жа. 15 окт.; Дыхание времени: [Рэц. на кн.: Г л е б к а П. Зб. тв.: У 2 т. Мн., 1958] // Там жа. 29 окт.; Партыя і літаратура // Чырв. змена. 20 студз.

1960. Патрыятычная песня: [Рэц. на кн.: П а н ч а н к а П. Зб. тв.: У 2 т. Мн., 1959] // Беларусь. № 3; Цікавы альбом // Там жа. № 6; Хораша дома: [Рэц. на кн.: Б р о ў к а П. Далёка ад дому. Мн., 1960] // Там жа. № 7; Крытык, драматург // Там жа. № 8; Спадчына пісьменніка: Да выхаду ў свет збору твораў Міхася Клімковіча // Там жа. № 11; Сацыялістычны рэалізм — творчы метад савецкай літаратуры і мастацтва // Камуніст Бел. № 11; Прожитое и пережитое: (К 50-летию А. Е. Миронова) // Неман. № 6; На шляху пошукаў: [Рэц. на кн.: С а в і ц к і А. Кедры глядзяць на мора. Мн., 1960] // Полымя. № 12; Адкрыццё сённяшняй Амерыкі: [Рэц. на кн. П а н ч а н к а П. Нью-Йоркскія малюнкі. Мн., 1960] // ЛіМ. 30 жн. Каланізатараў — да ганебнага слупа! // Там жа. 30 вер.; Голас розуму і надзеі // Там жа. 16 снеж.; Слово поэта борется за мир // Сов. Бел. 2 июня; Голос братского единения // Там жа. 21 сент.; Герои суровой судьбы: [Рэц. на кн.: М и р о н о в А. Только море вокруг. Мн., 1960] // Там жа. 11 окт.

1961. Творчасць Георгія Шчарбатава // Шчарбатаў Г. Лясны фронт. Мн.; Рысы легендарнага вобраза // // Беларусь. № 2; Аб майстэрстве прозы: [Рэц. на кн.: К у ч а р А. Аб мастацкай прозе. Мн., 1961] // Там жа. № 4; Першая кніжка празаіка: [Рэц. на кн.: П р о к ш а Л. Источник красоты. Мн., 1960) // Там жа. № 6; Творчая справаздача байкапісца: [Рэц. на кн.: К о р б а н У. Дзе гэта вуліца? Мн., 1961] // Там жа. № 11; Ён быў камуністам // Голас Радзімы. № 64; Жывыя рысы Ільіча: [Рэц. на кн.: В о с п о м и н а н и я о В. И. Ленине: В 3 т. М., 1956, 1957, 1961] // Нар. асвета. № 4; Даследаванне пра беларускую байку: [Рэц. на кн.: К а з е к а Я. Беларуская байка. Мн. 1960] // Там жа. № 9; Друзья свидетельствуют: [Рэц. на кн.: Б е л о р у с с и я — глазами зарубежных гостей. Мн., 1960] // Неман. № 3; Нарыс пра выдатнага вучонага: [Рэц. на кн.: Б а н д а р ч ы к В., Ч ы г р ы н а ў І. Мікалай Якаўлевіч Нікіфароўскі: Нарыс жыцця і дзейнасці. Мн., 1961 // Полымя. № 4; На арбіту камунізма // Там жа. № 11; І чуцен голас наш далёка за мяжой: [Рэц. на кн.: Ф а к т а р о в і ч Д. Беларуская літаратура за мяжой. Мн., 1961] // Звязда. 14 мая; Баявая песня паэта: Да 50-годдзя з дня нараджэння Анатоля Астрэйкі // Там жа. 25 ліп.; Жыццё бярэ паэзію на ўзбраенне // Там жа. 13 жн.; Сцяг нашай вялікай эпохі // Калг. праўда. 22 крас.; Зорны палёт // ЛіМ. 21 крас.; Настаўнік // Там жа. 13 чэрв..; Слова пісьменніка — зброя народа // Там жа. 8 жн.; Голас братняга адзінства // Наст. газ. 12 жн.; Документы народного героизма: [Рэц. на кн.; И з и с т о р и и партизанского движения в Белоруссии (1941—1944 гг.). Мн., 1961] // Сов. Бел. 9 мая; Неистовый Виссарион // Там жа. 13 июня.

1962. Наш Янка Купала: Да 80-годдзя з дня нараджэння // Камуніст Бел. № 6; Народны паэт Беларусі Пятрусь Броўка // Нар. асвета. № 12; Журналу «Полымя» сорок лет // Неман. № 6 / Сааўт. Н. Ватацы; Голас сэрца: [Рэц. на кн.: Б р о в к а П. А дни идут... М., 1961] // Полымя. № 1; Нарыс — жанр мастацкі // Там жа. № 4; Юнаку, які абдумвае жыццё: [Рэц. на кн.: Х а ц к е в і ч А. Салдат вялікіх баёў. Мн., 1961] // Там жа. № 5; Запавет жывым: [Рэц. на кн.: Г о в о р я т погибшие. М., 1962] // Там жа. № 7; Беларускія пісьменнікі аб рэлігіі // Там жа. № 10; Спадарожнікі сэрца: [Рэц. на кн.: Т а ў л а й В. Творы. Мн., 1961] // Звязда. 12 ліп.; З сонцам пад руку // Калг. праўда. 5 ліп.; Жыццё для народа: [Рэц. на кн.: Ж ы ц ц ё для народа. Мн., 1962] // Там жа. 1 вер.; Апавяданні пра сучаснікаў: [Рэц. на кн.: Р а к і т н ы М. Пад адным дахам. Мн., 1961] // ЛіМ. 22 мая; Даследаванне піша паэт: [Рэц. на кн.: Г і л е в і ч Н. Акрыленая рэвалюцыяй. Мн., 1962] // Там жа. 14 вер.; І самабытнасць, і мастацкая дасканаласць // Там жа. 7 снеж.; Водсвет бурных дзён // Там жа. 14 снеж.; Народны паэт // Ніва. 28 кастр.; Душа народа: [Рэц. на кн.: Б е л о р у с с к и й фольклор Великой Отечественной войны. Мн., 1961] // Сов. Бел. 14 апр.; О времени и о себе: [Рэц. на кн.: Б р о ў к а П. Высокія хвалі. Мн., 1962] // Там жа. 29 авг.

1963. Нарыс — жанр мастацкі // Літаратура нашых дзён. Мн.; Творчасць Васіля Сташэўскага // Сташэўскі В. Шуміць бярэзіна. Мн.; Поэзия больших мыслей // В мире книг. № 2; Исследование о патриотическом подвиге советского крестьянства: [Рэц. на кн.: З а л е с с к и й А. В партизанских краях и зонах. М., 1962] // Коммунист Бел. № 5 / Сааўт. С.Майхровіч; Папулярна аб папулярным: [Рэц. на кн.: М а к а р э в і ч А. Сатыра Кандрата Крапівы. Мн., 1962] // Полымя. № 2; Сто тамоў партыйных кніжак // Звязда. 19 ліп.; Вялікія запаветы // ЛіМ. 29 сак.; Стваральнік сацыялістычнай культуры // Мін. праўда. 21 крас.; Белорусская литература и фольклор: [Рэц. на кн.: А х р ы м е н к а П. Беларуская літаратура і фальклор. Мн., 1962] // Сов. Бел. 28 мая.

1964. Роўная сярод роўных // Полымя. № 1; Час і вершы // Там жа. № 6; І прыказка — зброя атэіста // Звязда. 19 лют.; Памяці легендарнага камандарма: [Рэц. на кн.: К о м а н д а р м Уборевич. М., 1964] // ЛіМ. 18 жн. / Сааўт. С. Майхровіч; Маладосць і сталасць // Ніва. 12 ліп.; Память огненных лет // Сов. Бел. 27 февр.

1965. Выше песен и легенд: [Рэц. на кн.: Г е р о и подполья. М., 1965] // Коммунист Бел. № 7; Здабыткі і страты // Полымя. № 12; Ішлі ў разведку этнографы: [Рэц. на кн.: Б а н д а р ч ы к В. Гісторыя беларускай этнаграфіі. Мн., 1964] // Звязда. 13 лют.; З крыніц народнай мудрасці: [Рэц. на кн.: М а к а р э в і ч А. Ад песень і думак народных. Мн., 1965) // Там жа. 20 крас.; Чарадзей слова // Там жа. 6 ліп.; Рыцар рэвалюцыі // Там жа. 6 жн.; Запіскі настаўнікапартызана // Наст. газ. 3 лют.; Слово друга: [Рэц. на кн.: М о з о л ь к о в Е. Поющая земля.М., 1965] // Сов. Бел. 22 мая.

1966. Наш народны // Беларусь. № 3; Расцвет духовных сил народа // Коммунист (Вільнюс). № 8; Заўсё-

ды ў творчым непакоі // Полымя. № 5; У сонечным паходзе // Звязда. 5 ліст.

1967. Палітыка партыі ў галіне літаратуры і мастацтва і савецкі фальклор // Беларуская народная вуснапаэтычная творчасць. Мн.; З марай аб маладосці // Беларусь. № 11; Монография о белорусском первопечатнике: [Рэц. на кн.: Майхровіч С. Георгій Скарына. Мн., 1966] // Коммунист Бел. № 8; Актуальнасць тэарэтычнага даследавання // Звязда. 23 ліст.; Патрыятычная песня // Наст. газ. 23 жн.; Не стали на колени // Сел. газ. 11 янв.

1968. Народ славіць правадыра // Беларусь. № 2; Старонкі беларускай драматургії: [Рэц. на кн.: Семяновіч А. Беларуская савецкая драматургія: 1917—1932. Мн., 1968] // Звязда. 8 кастр.

1969. Паэзія патрыятычных пачуццяў // Калачынскі М. За палямі, за лясамі. Мн.; Вяртанне // Вяч. Мінск. 6 ліп.

1972. Певец дружбы народов // Коммунист Бел. № 6; В вихре революции: [Рэц. на кн.: Мяла І. Раскол. Мн., 1972] // Сел. газ. 23 июля; Слова да моладзі // Чырв. змена. 6 ліп.

1974. Дзень добры, Мінск! // Мін. праўда. 16, 19, 20, 23, 24, 26 ліп.

1975. Кніжка пра братэрства: [Рэц. на кн.: Симуров А. Сказание о болгарском брате. Мн., 1974] // Беларусь. № 9; За фасадом благополучия: [Рэц. на кн.: Гусев А. США: Кризис социальной политики. Мн., 1974] // Сел. газ. 12 марта.

1978. Ад складальнікаў // Лынькоў М. Літаратура і жыццё. Мн.; Пуцёўка ў жыццё // Піянер Бел. 19 ліп.

1980. Ад складальніка // Лынькоў М. Публіцыстыка. Мн.

1.4.

Джынс Д. Рух сусветаў: Перапр. для дзяцей ст. ўзросту / З англ. Мн., 1940.

Рабле Ф. Гарганцюа і Пантэгруэль / З фр. Мн., 1940 / Сааўт. пер. Р. Канавалаў.

Нгуэн К. Зачараваная манета: Апавяданні / З в'ет. Мн., 1973 / Сааўт. пер. Г. Шаранговіч.

Гулія Д. Выбранае: Вершы / З абхаз. Мн., 1974. (Паэзія народаў СССР) / Пер. у сааўт.

Русва М. Танцоўшчыца: Аповесць / З хіндзі. Мн., 1974 / Пер. у сааўт.

Садавяну М. Кропля расы: Апавяданні / З рум. Мн., 1976.

1960. Міронаў А. У дэсанце: (Урывак з рамана «Мора ў агні») / З рус. // Бярозка. № 2 / Сааўт. пер. А. Астрэйка; Я г о ж. Мора ў агні; Раман / З рус. // Полымя. № 2—4 / Сааўт. пер. А. Астрэйка.

1.5.

На малдаўскую мову. Ла изворул адевэрулуй ленинист // Молдова Соч. 1969. 14 деч.

На ўкраінскую мову. Шляхом творчого зростання // Літ. газ. 1953. 18 черв.

1.6.

Сястры Украіне. Мн., 1954 / Рэд.

Між нас жыве Ленін. Мн., 1958 / Скл.

Ваупшасаў С. На разгневанай зямлі. Мн., 1963 / Літ. апрацоўка.

Ваупшасов С. На разгневанной земле. Мн., 1965 / Лит. обработка. 2 доп. изд.

Жыве між нас геній: У. І. Ленін у бел. нар. творчасці і маст. літаратуры. Мн., 1969 / Скл.

Наша рэспубліка. Мн., 1970. (Школьная б-ка) / Скл.

Жунин С. От Днепра до Буга. Мн., 1974 / Літ. запіс з М. Пацёмкіным.

Лынькоў М. Літаратура і жыццё: Літ.-крытыч. артыкулы. Мн., 1978 / Скл. з С. Лыньковай-Куспіц.

Лынькоў М. Публіцыстыка. Мн., 1980 / Скл.

2.3.

На беларускай мове. Бярозкін Р. Палемічныя нататкі // ЛіМ. 1959. 6 мая; В. Бурносаву — 50 год // Там жа. 1964. 4 жн.; Васілю Бурносаву — 60 // Там жа. 1974. 16 жн.; Вышэй прафесійны ўзровень крытыкі! // Там жа. 1951. 10 лют.; Лынькоў М. Зб. тв.: У 8 т. Мн., 1985. Т. 8. С. 443, 457; Мушынскі М. Беларуская крытыка і літаратуразнаўства: 40-я — першая палавіна 60-х гадоў. Мн., 1985. С.142—143, 190—191; Пісьменнікі Савецкай Беларусі: Кароткі даведнік. Мн., 1981; Содаль У. «Хачу размаўляць з Беларуссю...»: // ЛіМ. 1975. 28 сак.; У гэтым месяцы... // Беларусь. 1974. № 8.

А. С. Гурская.

БУРСАЎ ІВАН

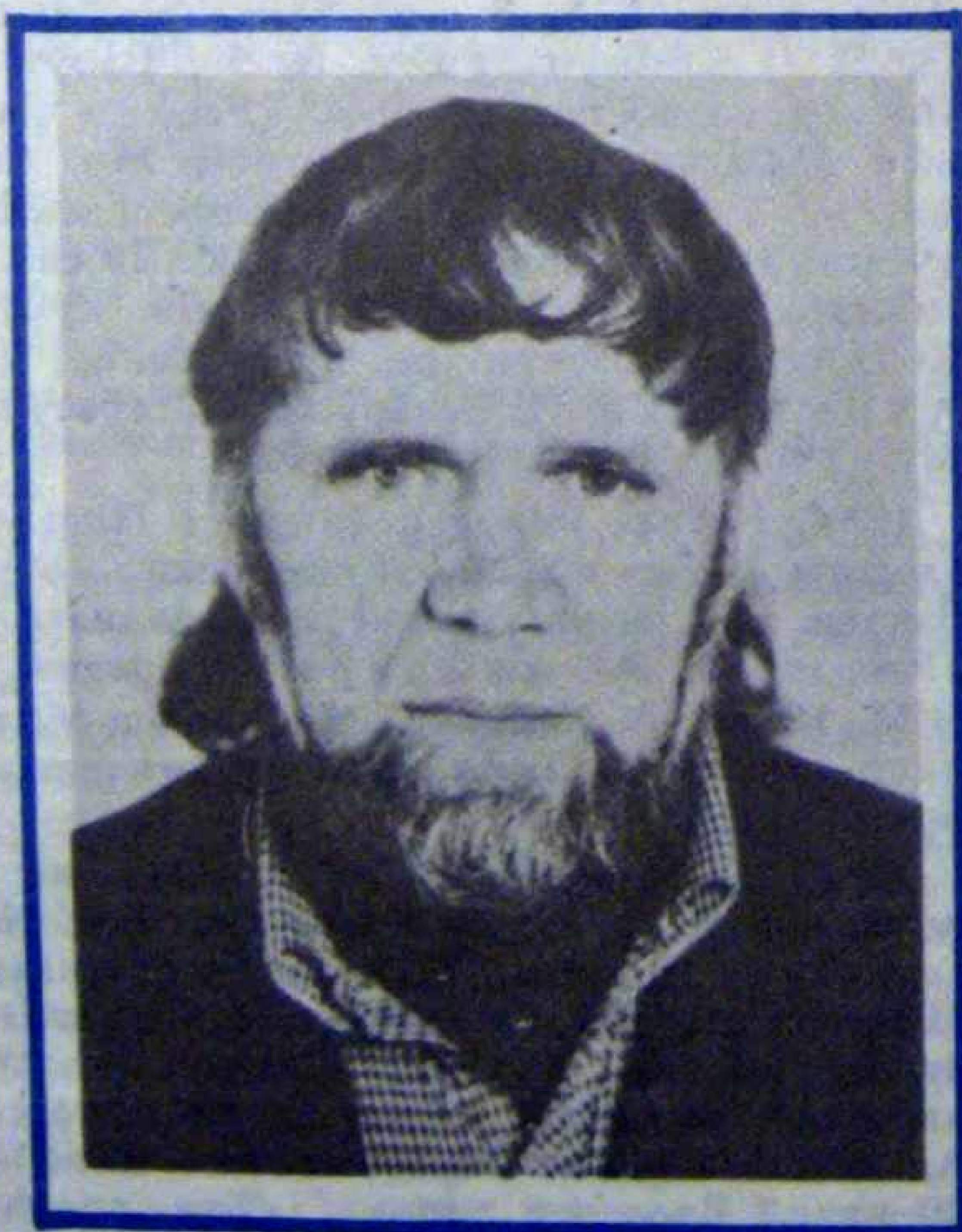

Бурсаў Іван Цярэнцьевіч (н. 19.12.1927, г. Клімавічы Магілёўскай вобл.), паэт, перакладчык. Член СП СССР з 1964. Піша на рускай і беларускай мовах.

З сям'і ваеннаслужачага. Працоўны шлях пачаў сцэпшчыкам вагонаў на Чэлябінскім металургічным заводзе (1945—52). Працаваў саставіцелем паяздоў на Мінскім трактарным заводзе (1953—57). Адначасова вучыўся ў школе рабочай моладзі, наведваў пасяджэнні літаратурнага аб'яднання пры газеце «Знамя юности». Скончыў Літаратурны інстытут імя А. М. Горкага ў Маскве (1962). Пра-

цаваў рэдактарам аддзела прозы часопіса «Неман» (1962—64). З 1965 года супрацоўнічае ў выдавецтве «Молодая гвардия» (Масква).

Друкуецца з 1953. Першыя вершы змясціў у заводскай шматтыражцы. Выдаў шэраг паэтычных зборнікаў, кніжак прозы, вершаў і казак для дзяцей. Лірычны герой твораў І. Бурсава адчувае радасць жыцця, кахання, трывогу за лёс людзей. Шчыра, пераканаўча гаворыць паэт пра мінулую вайну, яе герояў, пра клопаты сённяшняга дня. Задушэўным субяседнікам выступае ён і ў размове з дзецьмі, якім адкрывае складаны свет радасці і трывог, вучыць разумець жыццё. Найбольш значныя зборнікі паэзіі «Грамата гадоў», «Пясочны гадзіннік». Перакладае творы беларускай і ўкраінскай паэзіі і прозы на рускую мову. У яго перакладах выйшлі кнігі Р. Барадуліна, Г. Бураўкіна, У. Караткевіча, В. Зуёнка, Е. Лось, К. Цвіркі, М. Федзюковіча і іншыя творы беларускай літаратуры. На словы І. Бурсава У. Буднікам, Я. Глебавым і К. Цесаковым напісаны песні.

Узнагароджаны Ганаровай граматай Вярхоўнага Савета БССР.

Жыве ў Маскве. *М. Р. Міхайлаў.*

Бібліяграфія

1.2.

Близкие звезды: Первая книга стихов. М., 1960. Рэц.: Аношкін І. Паэзія працы // Маг. праўда. 1960. 30 кастр.; Боярчук Н. Звенящая тропка фантазии // Знамя юности. 1963. 10 февр.; Виленский С. Читая первую книгу... // Гудок. 1961. 7 янв.; Волкодаев П. Поэзия, рожденная в лучах электросварок // Сов. Бел. 1963. 1 марта; Зарицкий А. Первая книга // Там жа. 1960. 2 нояб.; Фоломин Ф. Кровная связь // Москва. 1961. № 3.

Едет лес: [Вершы]. Мн., 1961. Рэц.: Паўлюкоўскі І. Шчырая размова // ЛіМ. 1961. 3 кастр.

Как Дед Мороз для зайчат построил мост: (Сказка в стихах). Мн., 1963.

Косая сажень: Стихи. Мн., 1964. Рэц.: Барадулін Р. І крэмень, і крэсіва // Беларусь. 1964. № 5; Бурьян Б. Доверчивый разговор // Знамя юности. 1964. 1 июля; Ягож. Сталасць не прыходзіць раптам // Маладосць. 1964. № 11; Яфімаў Ф. Усёроўна світала... // ЛіМ. 1964. 7 ліп.

Как звери к зиме готовятся: [Вершы]. Мн., 1966. Рэц.: Лев Ф. На «звериную» тему // Дошк. воспитание. 1968. № 2; Машков В. Про веселого петуха // Неман. 1967. № 6; Разанаў І. Са шчырай і добрай усмешкай // ЛіМ. 1966. 16 жн.

Лобжанка-речка: Стихи. Мн., 1967. Рэц.: Гниломедов В. Есть такая река... // Неман. 1968. № 6; Хадаронак С. Свежасць // Віцеб. рабочы. 1968. 11 ліп.

Матрешкины сказки. Мн., 1968. Рэц.: Машков В. И взрослым, и детям // Неман. 1969. № 6.

Сказки с присказками. Мн., 1968. Рэц.: Давидович Л. Волшебная мельница // Знамя юности. 1969. 7 янв.; Машков В. И взрослым, и детям // Неман. 1969. № 6.

Веселые небылички: [Вершы]. Мн., 1970.

Горсть: [Вершы]. М., 1970. Рэц.: Березкин Г. Свое и общее // Неман. 1970. № 7; Богданович А. В ответе за тишину // На боевом посту. 1970. 18 сент.; Владимиров В. Синевой разбуженное небо // Знамя юности. 1970. 30 апр.; Цветковский Г. Все сказано в стихах // Лит. Россия. 1971. 26 февр.

Среда: Стихи. Мн., 1972. Рэц.: Грудзін У. Голас добрага сябра // Вяч. Мінск. 1973. 18 ліп.; Ипатова О. Преодолеть инерцию // Неман. 1974. № 3.

Ванька-Встанька. М., 1973.

Страна Голубого Солнца: Повесть-сказка. Мн., 1973. Рэц.: Саламаха У. У краіне блакітнага сонца // ЛіМ. 1973. 24 жн.

Вы слыхали?: Стихи и сказки. М., 1975. Рэц.: Васильев В. Вы читали? // КО. 1975. 26 дек.

Праздник света: Лирика. М., 1976.

Грамота лет: Лирика. Мн., 1977.

Сказки, полные чудес. Мн., 1979.

Помня о любви: Стихи. Мн., 1980.

Девяносто пять ежей: Сказки и стихи. Мн., 1982.

Уста: Стихи и поэмы. Мн., 1984.

Круг: Стихи и поэма. М., 1986.

Колесо обозрения: Стихи, поэмы. Мн., 1988.

Сорок сорок: Сказки и стихи. Мн., 1988.

1.3.

1953. Пилоту, нарушившему границу моей Родины: [Верш] // Сталин. молодежь. 7 авг.; Снова в колхозе: [Верш] // Там жа. 11 окт.; Сделаем свой город садом: [Верш] // Там жа. 24 окт.

1954. Счастье; В парке: [Вершы] // Сов. Отчизна. № 1; Вечер; О портрете [Вершы] // Там жа. № 2; Первая смена; Осень; Едет лес: [Вершы] // Сов. Бел. 28 нояб.; Мои права: [Верш] // Там жа. 5 дек.; Кремлевское созвездие: [Верш] // Сталин. молодежь. 6 мая; Юности: [Верш] // Там жа. 18 июня; Машинист: [Верш] // Там жа. 8 авг.; Август: [Верш] // Там жа. 26 авг.; Первоклассникам: [Верш] // Там жа. 1 сент.; Сверстнику: [Верш] // Там жа. 21 нояб.

1955. О своей профессии; Любимая; Знакомый дом: [Вершы] // Сов. Отчизна. № 2; Письмо отцу: [Верш] // Там жа. № 4; Сталин. молодежь. 18 авг.; Дорога к дому: [Верш] // ЛіМ. 10 вер.; Диспетчер: [Верш] // Сов. Бел. 6 окт.; Девушке-токарю: [Верш] // Сталин. молодежь. 30 янв.; О своей профессии; Обычный день: [Вершы] // Там жа. 3 апр.; На Родине: [Верш] // Там жа. 13 сент.; Сыну: [Верш] // Там жа. 23 окт.; Дорога к детству: [Верш] // Там жа. 16 нояб.

1956. Новогоднее: [Верш] // Сов. Отчизна. № 1; Дорога к детству: [Верш] // Там жа. № 2; Выпускнику: [Верш] // Знамя юности. 1 июля; Едет молодежь: [Верш] // Там жа. 18 июля; «Я не знал...»: [Верш] // Там жа. 1 авг.; Августовским вечером: [Верш] // Там жа. 17 авг.; Завтра в школу: [Верш] // Там жа. 31 авг.; Нас было трое: [Верш] // Там жа. 6 сент.; Нас Москва породнила: [Верш] // Там жа. 13 сент.; О мужестве; К детству; В метель; Друг: [Вершы]; Труд и талант неотделимы // Там жа. 11 нояб.; Начало зимы: [Верш] // Там жа. 22 нояб.; «Жених — низкорослый, но крепкий, как дуб...»: [Верш] // Там жа. 7 дек.; Фестиваль не за горами: (Репортаж в стихах) // Там жа. 27 дек.; Опята: [Верш] // Зорька. 29 сент.; Это — в наших руках: [Верш] // Сов. Бел. 7 окт.; Год уходящий: [Верш] // Там жа. 30 дек.; У костра: [Верш] // Сталин. молодежь. 10 янв.; Лирический рассказ: [Верш] // Там жа. 30 марта; Трактор: [Верш] // Там жа. 1 апр.; А у нас, на тракторном, весна: [Верш] // Там жа. 29 апр.; Дремлют вербы; Моя птица: [Вершы] // Там жа. 27 мая.

1957. Мать; Улетают журавли; «За холмом, за поймой луговой...»: [Вершы] // Сов. Отчизна. № 3; Мы с тобой не виделись ни разу...; Белым вихрем у окна: [Вершы] // Знамя юности. 7 февр.; Земля; Утро: [Вершы] // Там жа. 10 марта; Мой знакомый: [Верш] // Там жа. 16 апр.; В одной семье...: [Верш] // Там жа. 23 июня; Фестивальные зарисовки: [Вершы] // Там жа. 2, 3 июля; Ты посмотри, как мир вокруг хорош...; Июль: [Вершы] // Там жа. 21 июля; Мой район: [Верш] // Там жа. 30 авг.; Сентябрь: [Верш] // Там жа. 3 сент.; Нас было трое...: [Верш] // Там жа. 6 сент.; «Под кружевным переплетеньем арок...»; «Это трудно...»: [Вершы] // Там жа. 20 окт.; 25 октября; Сверстникам; Осеннее: [Вершы] // Там жа. 19 нояб.; Хлеб; Передний край: [Вершы] // Там жа. 29 дек.; Скворец: [Верш] // Зорька. 29 июня; По дороге к луне: [Верш] // Комс. правда. 8 окт.; Первомайское утро: [Верш] // Сов. Бел. 1 мая.

1958. О мужестве: [Верш] // Молодеж. эстрада. № 5; Хлеб; О мужестве; Стихи о детстве; Земля; Сверстникам; Начало зимы; Мой район; Старый рабочий; «Под кружевным переплетеньем арок...»: [Вершы]

// Москва. № 5; Начало подвига; Июльские ночи; Наша осень; «Я привычен к дорожной качке...»; У могилы солдата; «Стога увязли в белой паутине...»; Могилевщина: [Вершы] // Там жа. № 12; Весь бор он в детстве исходил; Матери; «За холмом, за поймой луговой...»; Поединок: [Вершы] // Подъем. № 4; У костра: [Верш] // Смена. № 9; Тишина: [Верш] // Сов. воин. № 9; Через год: [Верш] // Знамя юности. 12 янв.; Лесоруб: [Верш] // Там жа. 29 янв.; Комсомолу: [Верш] // Там жа. 11 февр.; Поединок: [Верш] // Там жа. 16 февр.; Весна: [Верш] // Там жа. 27 апр.; Атака; Таран: [Вершы] // Там жа. 30 апр.; Начало подвига: [Верш] // Там жа. 8 июля; Руки прочь от арабской земли, чужестранцы!: [Верш] // Там жа. 24 июля; Он строит людям новые квартиры...: [Верш] // Там жа. 10 авг.; Родной город; Агроном; «Отшумело тополями лето...»: [Вершы] // Там жа. 21 сент.; Сын солдата: [Верш] // Зорька. 22 февр.; Заяц: [Верш] // Там жа. 22 марта; Весной: [Верш] // Там жа. 29 марта; Летние сутки: [Верш] // Там жа. 26 июля; Август: [Верш] // Там жа. 23 авг.; Скороговорка // Там жа. 27 дек.; Наша осень: [Верш] // Калг. праўда. 24 жн.; Осеннее: [Верш] // ЛГ. 13 нояб.; Могилевщина; Июльские ночи; У могилы солдата: [Вершы] // Сов. Бел. 10 сент.; Наша осень; Отзвенело...: [Вершы] // Труд. 2 окт.

1959. Земля; Мой район; «Большак сбегает к озеру покато...»; Начало зимы; «За холмом, за поймой луговой...»; «Ты когда успела измениться?..»; Старый рабочий; Августовским вечером: [Вершы] // По первопутку. М.; Лыжы: [Верш] // Вясёлка. № 1; В гостях; Весна; «Большак к реке спускается покато...»: [Вершы] // Сов. Отчизна. № 2; Семилетка: [Верш] // Там жа. № 5; Сов. Бел. 23 авг.; Звезды: (Из поэмы) // Знамя юности. 12 февр.; Белоруссии моей: [Верш] // Там жа. 11 марта; «Еще ночами штопает мороз...»: [Верш] // Там жа. 22 марта; Дорогами студенческого лета; Не посметь: [Вершы] // Там жа. 10 июля; Бессонница; «До юности еще мальчонке много...»; Сердце: [Вершы] // Там жа. 14 авг.: Когда звенят рифмы: [Верш] // Там жа. 6 сент.; Небылица; Снежинки; Лыжи; Школьный звонок: [Вершы] // Зорька. 14 февр.; Как я ершей ловил: [Верш] // Там жа. 1 авг.; Родина: [Верш] // Сов. Бел. 16 авг.; Поездная моя специальность...: [Верш] // Там жа. 6 сент.; Скворец: [Верш] // Труд. 7 апр.

1960. Любовь: [Верш] // Знамя юности. 4 янв.; Провесень: [Верш] // Там жа. 26 янв.; Бессмертье; Металл: [Вершы] // Там жа. 15 марта; Городок над обмелевшим Сожем; Косы: [Вершы] // Там жа. 22 июля; Как звери к зиме готовятся: Лесные сказки // Зорька. 19 нояб.; Хлеба: [Верш] // Сов. Бел. 27 июля; О счастье: [Верш] // Там жа. 29 июля.

1961. Лыжы: [Верш] // Для школьной эстрады. Мн.; За чалавека трэба змагацца: З блакнота пісьменніка // Маладосць. № 9; Не отнимайте у земли тепла: [Верш] // Мол. гвардия. № 1; Зимой: [Верш] // Мол. колхозник. № 2; «Ночь, как вода овражная, густа...»: [Верш] // Неман. № 2; Революция: [Верш] // Там жа. № 5; Дорожные: [Верш] // Знамя юности. 28 мая; Лесная тишина: [Верш] // Там жа. 5 сент.; «Ночь. Москва. Осенняя прохлада...»; «В моих думах твой адрес записан курсивом...»: [Вершы] // Там жа. 27 дек.; В зимний выходной: [Верш] // Зорька. 18 февр.

1962. Все равно рассветало...»: [Верш] // Мол. гвардия. № 5; Баллада о невыполненном приказе; «Ветры сидят на ветках...»: [Вершы] // Москва. № 6; «В моих думах твой адрес...»: [Верш] // Неман. № 4; «Ночь. Москва...»: [Верш] // Сел. молодежь. № 3; Я не отвык от грохота и дыма: [Верш] // Во славу Родины. 23 дек.; Осень; Первый снег: [Вершы] // Гомел. праўда. 13 ліст.; Победный строй: [Верш] // Знамя юности. 15 авг.; «С каждым выстрелом он...»; «Круглый месяц в конопатом небе...»; «Мне журавок не носили вёсны...»; «Я с тихих улиц...»: [Вершы] // Там жа. 3 окт.; Небыличка-невеличка: [Верш] // Зорька. 6 янв.; Солнце, дождь и первоклашки: [Верш] // Там жа. 1 сент.; Революция: [Верш] // Лит. и жизнь. 7 нояб.

1963. Як звяры зіму сустракаюць: Заяц; Мядзведзь; Вожык; Воўк; Лісіца: [Вершы] // Вясёлка. № 2; Лирика // Неман. № 2; В Беловежской пуще: [Верш] // Гродн. правда. 1 дек.; Партизанский лес; «Э-ге-гей! — я зову...»: [Вершы] // Знамя юности. 17 февр.; Смерть паровоза: [Верш] // Там жа. 15 мая; В дороге; «К нам осень приходит не сразу...»: [Вершы] // Там жа. 10 сент.; В палате; Цветы на перроне: [Вершы] // Там жа. 30 окт.; Капель; Ручей; Грачи: [Вершы] // Зорька. 6 апр.; Зноў у космасе руская мова // ЛіМ. 18 чэрв.

1964. Новые стихи: Белоруссии; Август; Ночные поезда; Река // Неман. № 3; «Зима дымы поставила на крыши...»; «Запах лисьих полян...»; «Я, наверно, богач...»: [Вершы] // Знамя юности. 11 марта; «Беларусьфильму»: [Верш] // Там жа. 17 дек.; Лыжы: [Верш] // Ніва. 1 сак.; Я, наверно, богач: [Верш] // Сов. Бел. 26 марта; Предновогоднее: [Верш] // Там жа. 27 дек.

1965. Глазами тетки Насти: [Верш] // Дзень паэзіі — 65. Мн.; Баллада о последнем патроне; Река; Август; Баллада о невыполненном приказе [Вершы] // Віцеб. рабочы. 30 сак.; «Я не верю в вечную разлуку...»; «О, рыжий фотограф...»: [Вершы] // Знамя юности. 29 янв.; «Косолапый, усатый...»: [Верш] // Там жа. 14 февр.; Хитрые сани: [Верш] // Зорька. 30 янв.; У Белавежскай пушчы: [Верш] // Ніва. 16 мая; С Первомаем!: [Верш] // Сов. Бел. 1 мая.

1967. Возле Прони-реки: [Верш] // Дзень паэзіі — 67. Мн.; Як яйка курыцу вучыла: Казка // Вясёлка. № 4; Новые стихи: Монолог клена; Мать; Зеленый поезд // Неман. № 2; Ровесница Минска: [Нарыс] // Там жа. № 9; Лопата: [Верш] // Зорька. 30 сент.

1968. Баллада о невыполненном приказе: [Верш] // Муза в красной косынке. М.

1969. От составителя // Бородулин Р. Избр. лирика. М.; Сосна, которая осталась в детстве: [Верш] // Дзень паэзіі — 69. Мн.; Танк на пьедестале: [Верш] // Живая память поколений. М.; «За крылом семафора...»: [Верш] // Мы — молодая гвардия. М.; Из новой книги: [Вершы] // Неман. № 5; О мужестве: [Верш] // Во славу Родины. 21 янв.

1970. Як звяры зіму сустракаюць: [Верш] // Крынічка. Мн.; «Я вспоминаю белый двор пекарни...»; «Мне снятся сны...»: [Вершы] // Мол. гвардия. № 1; Песенка о веселом муравье: [Верш] // Сел. молодежь. № 8; Заводской экспромт; Октябрь: [Вершы] // Челябин. рабочий. 2 нояб.

1971. Дубоссарский базар; Мыслитель; Воспоминание; Балконы; Осенний триптих: [Вершы] // Поэзия. М. Вып. 5; «Лес суров и черен...»; «Звеня упала капля...»; «Молча выслушал сердце...»; «Листая старый альбом...»; Балконы: [Вершы] // Вяч. Мінск. 27 мая.

1972. Дорога к слову // Зуенок В. Основа. М.; «Мне для счастья надо...»; Воспоминание о лете; Кузнечик; Дубоссарский базар: [Вершы] // Вяч. Мінск. 18 жн.

1973. «Мне хорошо знакома песня кос...»; «Прощаться с летом рано в сентябре...»; «Отчетливо запомнилось такое...»; «Прочертит звезда...»: [Вершы] // Поэзия. М. Вып. 9; «Какая сегодня луна под окном...»; «Кошу...»; «В размытой солнцем синеве...»: [Вершы] // Мол. гвардия. № 3; «Ночной звезды полет косой...»: [Верш] // Октябрь. № 6.

1974. «Уплывают сизые туманы...»: [Верш] // Дзень паэзіі — 74. Мн.; Земля; «Прогибаясь к земле...»: [Вершы] // Молодогвардейцы. М.; «О, эта давняя мечта...»; «Всего-то и было...»: [Вершы] // Дальневост. комсомолец. 26 окт.

1975. «Шагом арш!..»: [Верш] // Дзень паэзіі — 75. Мн.; Начало песни // Поколение. М.; Поэты Белоруссии // Поэзия. М. Вып. 14; Девяносто пять ежей: [Верш] // Мурзилка. № 6; 22 июня 1941 года; «Бредя по случайным дорогам...»; «С ауканьем лето вломилось в леса...»; «В узких окнах тесно свету...»: [Вершы] // Смена. № 20.

1976. Золотинка; Улица Белорусская; От родного дома вдалеке...: [Вершы] // Дзень паэзіі — 76. Мн.; Запах отчей земли // Федюкович М. Птичье дерево. М.

1977. «Приступ боли о прошлом возможен...»; «Жарко высвечен закатом...»: [Вершы] // Дзень паэзіі — 77. Мн.; Улица Белорусская; Золотинка; От родного дома вдалеке: [Вершы] // Магистраль. М.; «В вагонном окне...»; «Час вечерний...»; «Свое уже лето сказало...»; «Под сказочной луной...»: [Вершы] // Знамя юности. 18 дек.; Волшебная авторучка; Если друг сопит над ухом: [Вершы] // Зорька. 16 дек.; Околица; Хлеб; Бе-

лоруссия; «Плакал камень...»: [Вершы] // Сел. газ. 11 дек.

1978. «В вагонном окне...»; «Час вечерний...»: [Вершы] // Дзень паэзіі — 78. Мн.; Утро в зимнем лесу: [Верш] // Вяч. Мінск. 24 студз.

1979. «Земля...»; «И все-то увидеть нам надо...»; Военная песня; «Щелкнул выключателем — и вот...»; Кавалерийская...: [Вершы] // Дзень паэзіі — 79. Мн.; В свете заводского пламени // Вдохновение. М.; В роздыми зеленой: [Верш] // Дружба. № 2; О детях, для детей: [Рэц. на кн.: Е с а к о ў А. Зерне да зерня. Мн., 1977] // Лит. обозрение. № 4; На стебле поколений: «Живой восторг в летящем мотыльке...»; «Косо, к югу дожди потекли...»; «Все чаще я стремлюсь туда...»; «Отчий край тишины и гроз!..»; «Все чисто, отточено, ново...»; «Любовь и смерть!...»: [Вершы] // Неман. № 8.

1980. Баллада о неудачниках: [Верш] // День поэзии — 80. М.; Трава: [Верш] // Дзень паэзіі — 80. Мн.

1981. Свет; Зимнее; «Как радостно сердце забилось!..»: [Вершы] // Дзень паэзіі — 81. Мн.; «В цветущих вишнях — шорох мирозданья...»; «Эй, трубач...»; Господа офицеры; «Не ученый и не поэт...»: [Вершы] // Поэзия. М. Вып. 30; По долгу сердца // Слово по кругу. Мн.

1982. Богатыри; Дом; Мой род: [Вершы] // Дзень паэзіі — 82. Мн.; Из белорусской поэзии // Дружба. № 3.

1983. Камни; Сквозь пургу: [Вершы] // Дзень паэзіі — 83. Мн.

1984. Родина; «Ясно... Солнечно... Тихо...»; Языческое; «Холодом вдруг опахнуло меня...»; «Крик грачей над тополем кудрявым...»; «Я, как в лесу...»; «Гончарный круг вершит круги...»; «Беззащитен, ласков и угрюм...»; «То, что было,— вьюга замела...»: [Вершы] // Неман. № 8.

1985. Опаленные лепестки // Поэзия. М. Вып. 41.

1.4.

С л о в о по кругу: Избр. пер. с бел. Мн., 1981. Рэц.: А с я н ч у к Л. Слова яднае сяброў // Віцеб. рабочы. 1981. 30 мая.

К о с т е н к о Л. Лучи земли: Стихи / С укр. М., 1960.

П а в л ы ч к о Д. Быстрина: Стихи / С укр. М., 1960.

Б о р о д у л и н Р. Целиноград: Стихи / С бел. М., 1961. Рэц.: Ш к л я р э ў с к і І. Перакладчык адчуў галоўнае // ЛіМ. 1962. 13 ліст.

Б у р а в к и н Г. Голоса расстояний: Стихи / С бел. М., 1964. Рэц.: М а к а л ь П. Интересно, хотя и неровно // Неман. 1965. № 2.

В о л ь с к и й В. Родной край: Повести, рассказы, очерки / С бел. Мн., 1964 / Сааўт. пер. П. Кабзарэўскі.

С а в и ц к и й А. Женщина: Роман / С бел. Мн., 1965 / Сааўт. пер. Р. Ярохін.

Б о р о д у л и н Р. Раскидач: Веселые стихи / С бел. Мн., 1969. Рэц.: М а ш к о в В // Неман. 1970. № 6.

К о р о т к е в и ч В. Вечерние паруса: [Вершы] / С бел. М., 1969.

С у р н а ч е в М. Одна любовь / С бел. М., 1971 / Сааўт. пер. Д. Кавалёў. Рэц.: И п а т о в а О. // Неман. 1972. № 12.

З у е н о к В. Основа: Стихи / С бел. М., 1972. (Молодые голоса). Рэц.: Г и л ь М. «Земля — моя основа...» // Неман. 1973. № 11.

П р а н у з а П. Ручеек: Стихи / С бел. Мн., 1973.

А с т р е й к о А. Приключения деда Михеда: [Паэма] / С бел. Мн., 1974.

Д е р у ж и н с к и й А. Добрый ветерок: Стихи / С бел. Мн., 1974.

Ф е д ю к о в и ч М. Птичье дерево: Стихи / С бел. М., 1976. (Молодые голоса). Рэц.: А в р у т и н А. Потерь могло быть меньше... // Неман. 1977. № 5.

З у е н о к В. Лесной будильник: Стихи, сказки, загадки / С бел. Мн., 1977.

Л о с ь Е. Песня твоей сестры: Стихи / С бел. Мн., 1977.

П а ш к о в Г. Красный жаворонок: Стихи / С бел. М., 1977. (Молодые голоса).

Ц в и р к а К. Закон воды: Стихи / С бел. М., 1978.

Б р о в к а П. Над родной рекой Березой: Поэма / С бел. Мн., 1979.

З у е н о к В. Жили-были под водой / С бел. Мн., 1979; Мн., 1980.

Б р о в к а П. Марат Казей: Поэма / С бел. Мн., 1980. (Б-ка юношества).

Л о й к о О. Янка Купала / С бел. М., 1982. (Жизнь замечат. людей) / Сааўт. пер. Г. Бубнаў.

Б о р о д у л и н Р. Слыхал?: Стихи / С бел. Мн., 1983.

Л у к ш а В. Лето круглый год: Стихи и сказки / С бел. Мн., 1983.

П а в л о в В. Тихий свет: [Вершы] / С бел. М., 1984.

Б о р о д у л и н Р. Кошки в лукошке: Веселые стихи и сказки / С бел. Мн., 1985.

Н а з о л о т о м крыльце сидели: Стихи и сказки / С бел. Мн., 1985; Мн., 1986.

Г р е ч а н и к о в А. Полесский треугольник: Стихи / С бел. М., 1986 / Сааўт. пер. Д. Кавалёў, В. Казакевіч.

Л у к ш а В. Черные аисты: Стихи и сказки / С бел. М., 1986.

З у е н о к В. Молчание травы: Поэма / С бел. М., 1987.

З у е н о к В. Солнечный клубочек: Стихи, сказки, загадки / С бел. Мн., 1987.

Б и ч е л ь - З а г н е т о в а Д. Там, где ходят босиком: Стихи / С бел. М., 1990.

1957. С т а в е р А. Дочь: [Верш] / С бел. // Знамя юности. 29 янв.; К о л е с н и к И. Дружба: [Верш] / С бел. // Там жа. 21 марта.

1958. С т а в е р А. Клевер: [Верш] / С бел. // Сов. Отчизна. № 4; Я г о ж. Палик: [Верш] / С бел. // Знамя юности. 13 июля.

1959. Л о с ь Е. Раздумье: [Верш] / С бел. // Крестьянка. № 12.

1960. А х м а т о в а Р. «Я хочу повсюду быть...»; «На столе у меня...»; Письма; Не ревнуй; «Как ромашка...»; «Кипарис»: [Вершы] / С чеч. // Ахматова Р. Иду к тебе. М.; Г е р а с и м е н к о Ю. «Когда над мирным нашим краем...»; «Уже светает...»; Дождь; Наследник; «Там, на холме...»; Нотный листок; «Когда в Переяславле знаменитом...»: [Вершы] / С укр. // Герасименко Ю. Земля отцов. М.; Д о р д ж и е в Б. Радостная степь моя; Лермонтов: [Вершы] / С калм. // Дорджиев Б. Степная песня. М., 1960; А т к а й Бритва из штыка: [Верш] / С кумык. // Лит-ра и жизнь. 10 апр.

1961. Б о р о д у л и н Р. Письмо: [Верш] / С бел. // Тебе, Куба. М.; Я г о ж. Скрипачи; Ночлег; Восьмиклассницы: [Вершы] / С бел. // Знамя юности. 7 июля; Н е д в е д с к и й В. Приглашение: [Верш] / С бел. Там жа. 4 авг.; П а л ь ч е в с к и й А. Кирилкин друг: [Аповесць] / С бел. // Зорька. 26 авг.; С о с ю р а В. «День цветет...»: [Верш] / С укр. // Известия. 30 апр.; Б о р о д у л и н Р. Весенние: [Верш] / С бел. // Сов. Бел. 25 марта; Я г о ж. Письмо Фиделю Кастро: [Верш] / С бел. // Там жа. 6 мая.

1962. М о л д о к м а т о в А. В музее Ленина; Киргизстан; Мой сверстник; В городе Ленина; Мой дом; Чабаний край; Киреше; Твое окно; Зимние картинки; Лезгинскому другу; «По аилу пройдет не спеша...»: [Вершы] / С кирг. // Молдокматов А. Здравствуй, большая земля! М.; Г р а х о в с к и й С. Московское время: [Верш] / С бел. // Неман. № 5; М а ш а р а М. Я слушал Хрущева; Осенние цветы: Буря на озере; Тропочка-тропинка: [Вершы] / С бел. // Там жа. № 6; Б е л е в и ч А. Наполеон над Березой-рекой: [Верш] / С бел. // Во славу Родины. 9 дек.; Б о р о д у л и н Р. Акулина: Маленькая поэма / С бел. // Знамя юности. 27 нояб.; Б е л е в и ч А. Ленинский комиссар: [Верш] / С бел. // Сов. Бел. 7 нояб.

1963. К л е в к о Г. Яблоня белая; Береза девчонку припомнит: [Вершы] / С бел. // Неман. № 3; Н е д в е д с к и й В. Старый коммунист; Баллада о партбилете; Наши!: [Вершы] / С бел. // Там жа. № 4; Б о р о д у л и н Р. 60-й листопад: [Верш] / С бел. // Знамя юности. 27 нояб,; Б у р а в к и н Г. На переднем крае: [Верш] / С бел. // Там жа. 5 дек.; Б о р о д у л и н Р. Строгий выговор: [Верш] / С бел. // Зорька. 16 февр.; Н е д в е д с к и й В. Старый коммунист: [Верш] / С бел. // Там жа. 17 авг.; Б е л е в и ч А. Четыре ключа: [Верш] / С бел. // Правда. 1 янв.; Сел. газ. 1 янв.; Я г о ж. «Тебе, мой товарищ по

веку...»: [Верш] / С бел. // Правда. 6 мая; Сел. газ. 1 мая; Я г о ж. Видел он родного Ильича: [Верш] / С бел. // Там жа. 21 апр.; В е л ю г и н А. Володя Ульянов: [Верш] / С бел. // Сов. Бел. 21 апр.; Г и л е в и ч Н. Песня о партии: [Верш] / С бел. // Там жа. 18 июня; Б у р а в к и н Г. Родина; Последняя примета Слободы: [Вершы] / С бел. // Там жа. 26 сент.: Б е л е в и ч А. Данила у Ленина: [Верш] / С бел. // Там жа. 9 окт.

1964. В е р б а В. «Все в жизни и легко и просто...»; «К губам я тихо поднимаю...»; К л е в к о Г. Яблоня белая; Береза девчонку припомнит; М а к а р е в и ч В. На севере; Н е д в е д с к и й В. В Солигорске; Баллада о партбилете; Наши: [Вершы] / С бел. // Чувство семьи единой. М.; А д а м ч и к В. Два рассказа: Песня; За перегородкой / С бел. // Неман. № 1; Б е л е в и ч А. Человек: [Верш] / С бел. // Знамя юности. 24 июля; Б о р о д у л и н Р. Октябрь: [Верш] / С бел. // Сов. Бел. 6 нояб.

1965. В е р б а В. Рушники: [Верш] / С бел. // Содружество. М.; Т а н к М. Сказки: [Верш] / С бел. // Танк М. Мой хлеб насущный. Мн.; В е р б а В. «К губам я тихо поднимаю...»: [Верш] / С бел. // Голас Радзімы. № 41; Г р а х о в с к и й С. «Я все люблю, что пахнет бором...»; Играет рыбачка; Лесная сторожка: [Вершы] / С бел. // Неман. № 1; В е р б а В. Лирика: Рушники; «К губам я тихо поднимаю...»; «Там, где в долинах...»: [Вершы] / С бел. // Там жа. № 2; Г р а х о в с к и й С. Муза: [Верш] / С бел. // Сов. женщина. № 7.

1966. Т а р а с Н. Земля моя: За пряжей; Идя на восток; Валентину Тавлаю; «Земля моя, она живая...»; На Свитязи: [Вершы] / С бел. // Неман. № 5; Б у р а в к и н Г. Из книги «Дыхание»: Двадцатый век: Воспоминание о ночлеге; «Сколько жить мне дано...»; Жаворонок над проспектом; «Когда земля спокойно засыпает...»; Пустые пьедесталы: [Вершы] / С бел. // Там жа. № 7; Т а р а с Н. Новые стихи: На Свитязи: «Земля моя, она живая...» / С бел. // Сов. Бел. 25 мая.

1967. В и т к а В. Ярмарка веселых нищих; Редакторам «Юманите»; К л е в к о Г. Рассудил; Жил-был...; Сплавщик; Неудачница: [Вершы] / С бел. // Неман. № 7; Б о р о д у л и н Р. Минск: [Верш] / С бел. // Знамя юности. 26 мая; Я г о ж. Земля: [Верш] / С бел. // Там жа. 16 авг.; Я г о ж. Старый ленинец: [Верш] / С бел. // Сов. Бел. 4 мая.

1968. С м а г а р о в и ч М. Из поэтической тетради: У костра; Гром; Будущее: [Вершы] / С бел. // Неман. № 5; К л е в к о Г. Лодырь и кнопки; Почему я холостяк: [Вершы] / С бел. // Там жа. № 6; К о р о т к е в и ч В. День первый: [Верш] / С бел. // Там жа. № 12; С т а в е р А. Палик: [Верш] / С бел. // Сов. Бел. 3 марта.

1969. У с е н к о П. Над годами; КСМ-ЛКСМ; «И вспомнил ты...» / С укр.; Д у к с а М. «Мне надо видеть Россию...»; Зрелость: [Вершы] / С бел. // Поэзия. М. Вып. 2; Б о р о д у л и н Р. «Вагон товарный пляшет русскую...»; Г а в р у с е в С. Хлеб на кленовых листьях: [Вершы] / С бел. // Пою мое отечество. М. Т. I; З у е н о к В. Памятник; Х о д а р е н о к С. В океане: [Вершы] / С бел. // Молодежная эстрада. № 4; Л о й к о О. Синий Дунай; Я н и щ и ц Е. Из лирики: («Я тебя не ищу...»; «Столетье раздвигая...»): [Вершы] / С бел. // Неман. № 3.

1970. К л е в к о Г. «Молчала девчонка, что камень...»; Б у р а в к и н Г. Завещание; Ж и ч к а Ф. Есть!; С м а г а р о в и ч М. У костра; З у е н о к В. «Приди однажды...»; К а л а ч и н с к и й М. Алеша; З а к о н н и к о в С. Разговор с тезкой: [Вершы] / С бел. // В едином строю. М.; П а н и з н и к С. «Снежным оказался нынче год...»; З а к о н н и к о в С. Разговор с тезкой; З у е н о к В. Аппассионата; Б о р о д у л и н Р. Камни Брестской крепости; Земля: [Вершы] / С бел. // Поэзия. М. Вып. 3; С т а в е р А. Палик: [Верш] / С бел. // Путь к победе. Мн.; Кодры. № 7; Б о р о д у л и н Р. «Усталой метели ленивый полет...»; «От заветного слова...»; К л е в к о Г. Дом на сопке; Огород при материнской хате; «Распахана, распахнута земля...»: [Вершы] / С бел. // Мол. гвардия. № 7; К л е в к о Г. «Спросите немого...»; «Созвездья висят...»; «Я встречу на зорьке тебя...»: [Вершы] / С бел. // Неман. № 2; Я г о ж. От Орши до Бреста: (Дорожный репортаж); З у е н о к В. Заря над землей: Аппассионата; «Миг обновленья...»; «С далекого, нелегкого пути...»; «Не беги...»; Весенняя сказка; «Цветущий вереск...»: [Вершы] / С бел. // Там жа. № 4.

1971. Б и ч е л ь - З а г н е т о в а Д. «Бронзовой, усталой, белокосой...»; «Как это славно, как это просто...»; З у е н о к В. Памятник: [Вершы] / С бел. // Мы — молодые. М.; К р у п е н ь к а Е. Матери; «Слава зерну и тяжелым колосьям...»; Л у к ш а В. Глухари; Шоферы; С к у р к о И. Традиционный вопрос; «Там, где дубравы...»; Цветет одолень-трава: [Вершы] / С бел. // Неман. № 4; А с т р е й к о А. Слуцкий пояс: Неман; В дождь; «Шелковые травы...»; «Надо мной голубой небосвод...»; Ландыши; Уральские закаты; Союз Серпа и Молота: [Вершы] / С бел. // Там жа. № 7; Б е л е в и ч А. Орлиный взлет: [Верш] / С бел. // Львов. правда. 3 нояб.; Сов. Бел. 16 февр.

1972. Я н и щ и ц Е. Неприрученная птица: [Верш] / С бел. // Перекрестки. М.; С у р н а ч е в М. Багряная заря; «Я отдал многое бы, если б...»; «Снежинки хрупкие летали...»; «Тобою все тут заворожено...»; «Стал бы стройною сосенкой...»; Б и ч е л ь - З а г н е т о в а Д. «Бронзовой, усталой, белокосой...»; Босые ноги; Б у р а в к и н Г. «Очи синие-синие... Косы тугие...»: [Вершы] / С бел. // Песнь любви. М. Т. 2; Р у ц к а я А. Удивление; «Будут снова капели...»; «Бывают черные минуты...»; «Опьянил, закружил листопад...»; «Грустным взглядом дали окину...»; «Вот и все...»; «Я живу, как в волшебном сне...»: [Вершы] / С бел. // Поэзия. М. Вып. 8; Т а н к М. А сколько у вас?; Светлячок: [Вершы] / С бел. // Танк М. Светлячок. Мн.; И п а т о в а О. Августовской ночью; «Почему-то мне верится...»; «В полях вечерних...»: [Вершы] / С бел. // Неман. № 3; Б у р а в к и н Г. Белоруссии: [Верш] / С бел. // Сов. Клайпеда. 13 февр.

1973. Д р и л и н г а А. «Я утолить не в силах этой жажды...»; Доброта; Клинок; «Утро... Сон, безнадежно бьющийся в неводе света...»; «Умирали в сраженьях мужи...»; Письмо другу, таджикскому поэту Убайду Раджабу; Память: [Вершы] / С лит. // Дрилинга А. Монологи любви. М.; Л у к ш а В. Глухари; Шоферы; К р у п е н ь к а Е. «Слава зерну...»; Матери; С к у р к о И. Традиционный вопрос; Цветет одолень-трава; М а р т и н о в и ч П. Хатынь; «Сладок воздух ночной...»: [Вершы] / С бел. // Родники. М. Вып. 1; Т а н к М. А сколько у вас?; Светлячок: [Вершы] / С бел. // Танк М. Светлячок. Мн.; Т а р б а И. «Дорога, которой нет конца...»; Луна; В саду; Чайки; «Люди осени очень рады...»; На охоте; «Я хочу, чтоб мои стихи...»: [Вершы] / С абх. // Тарба И. Я встречаю солнце. М.; Ж и ч к а Ф. «Мне часто снятся корабли...»; «Лишь стоит бывшему матросу...»: [Вершы] / С бел. // Неман. № 6; И п а т о в а О. Августовской ночью: [Верш] / С бел. // Студенч. меридиан. № 8.

1974. К л е в к о Г. Молчала девчонка, что камень: [Верш] / С бел. // За тебя, Белорусь. Мн.; Б о р о д у л и н Р. Конь; Б у р а в к и н Г. «Я твой трубач, товарищ комсомол...»; Синие качели: [Вершы] / С бел. // Молодогвардейцы. М.; С т р е л ь ц о в М. На автобусной станции; «Из детства мальчуган...»; Конец лета: [Вершы] / С бел. // Неман. № 5; Б р о в к а П. Надо знать...: [Верш] / С бел. // Там жа. № 7; Н е д з в е д с к и й В. Комсомольская куртка; На кладбище латышских стрелков; Четыре грации: [Вершы] / С бел. // Там жа. № 12; М а т я ш Н. Беспокойство: [Верш] / С бел. // ЛГ. 18 дек.; Б р о в к а П. Вера Хоружая: [Верш] / С бел. // Сов. Бел. 16 февр.

1975. С у р н а ч е в М. «Неслышно вспыхнула ракета...»; «Что писать и чем порадовать...»; Землянка: [Вершы] / С бел. // Имена на поверке. М.; К о р о т и ч В. Борозда бесконечная и непрерывная: [Верш] / С укр. // Коротич В. Зеленый виноградник. М.; Г о л у б Ю. Летние сады: [Верш] / С бел. // Поколение. М.; Б р о в к а П. Дороги; «Свой путь заканчивая длинный...»; Т а н к М. «Этот пейзаж мне знаком...»; «— Почему ты, ворон...»; П а н ч е н к о П. «Женщина первые раны лечила...»; В е л ю г и н А. Васильки; Лесное озеро; В о л ь с к и й А. Пронумерованные деревья в парке Челюскинцев; Аисты на минарете;

Г а в р у с е в С. «Забытая пустошь у лога...»; «И поныне в перезревшем жите...»; Б о р о д у л и н Р. «Молоточком стучит ковалек...»; «Над кладбищем полный дух...»; З у е н о к В. Слово; Б у р а в к и н Г. «По дубровам...»: [Вершы] / С бел. // Поэзия. М. Вып. 14; Б у р а в к и н Г. Танцы у военкомата; Б о р о д у л и н Р. Дед Мороз: [Вершы] / С бел. // Родины сыновья. Мн.; Г о л у б Ю. Нарочанская рыба; К о р ж е н е в с к а я Г. Бульба цветет; «Еще стрекозы утром, на погоду...»; Ж у к о в и ч В. «Неизвестный...»; «Сам родом я из мест лесных...»; «И ливень, и грома раскаты...»; К о в т у н В. Мать; Лес; «Приносит осень изобилье...»: [Вершы] / С бел. // Родники. М. Вып. 3; Б р о в к а П. Мертвая деревня / С бел.; С т у л п а н Е. Колодцы Хатыни / С лат.: [Вершы] // Слушайте — Хатынь!.. Мн.; В о л ь с к и й А. Слово почетного шахтера; Гранитный парус; Предъюбилейное: [Вершы] / С бел. // Неман; № 7; Р ю с е й Х. Голуби на минских проспектах: [Верш] / С яп. // Там жа. № 11; С т р е л ь ц о в М. «Из детства мальчуган...»: [Верш] / С бел. // Комс. правда (Вильнюс). 14 марта; М а т я ш Н. «Я думала, люблю одну весну...»; «Моя доля...»: [Вершы] / С бел. // ЛГ. 5 марта; К о р ж е н е в с к а я Г. Бульба цветет: [Верш] / С бел. // Сел. газ. 23 нояб.

1976. Б о р о д у л и н Р. Плиты; «Молоточком стучит ковалек...»; «Сумерки в лес крадутся...»; «Земляк из Ушач...»; Земля; Камни Брестской крепости; «Волну разбуди над челнами...»; Лето; «Уходя из дому...»; «Береза с листком говорила...»; Отцовский урок; Партизанский край; «Ленивой метели...»; Река с тобой; «От «не надо, не надо»...»; Песня; Высокая подушка; «Припомнить прожитые дни...»: [Вершы] / С бел. // Бородулин Р. Небо твоих очей. М.; П р и х о д ь к о П. Последнее письмо с войны: (Поэма) / С бел. // Подвиг. М. Вып. 12; Л о с ь Е. На дедовской земле; Села, которые не воскресли; Тезка; «Чего не довелось мне пережить...»; «Цветы сияют на лугу...»: [Вершы] / С бел. // Поэзия. М. Вып. 18; М а р т и н о в и ч П. Дождь; «Что за чудо-костер!..»; «По ступенькам солнечным сбегает...»; «Затерялись в дальней дали...»; П а ш к о в Г. «Земля, край ласки и тепла...»; Отец; «Где поднялись хлеба по грудь...»; Светоянник; «Плеснет в глазах...»; «Сосед мой...»: [Вершы] / С бел. // Родники. М. Вып. 4; Б у р а в к и н Г. Я — твой трубач: [Верш] / С бел. // Вожатый. № 10; Л о с ь Е. «На дедовской земле, сынок...»; Села, которые не воскресли; «Там затаенные звезды синели...»; «Возле дощатого причала...»: [Вершы] / С бел. // Неман. № 3; Б о р о д у л и н Р. Украине: [Верш] / С бел. // Знамя юности. 25 мая; Сов. Бел. 23 мая; Я г о ж. Пароль совести: [Верш] / С бел. // Знамя юности. 8 нояб.; Комс. знамя. 23 мая; Сов. Бел. 19 февр.; Б р о в к а П. Первый делегат: [Верш] / С бел. // Латв. моряк. 8 марта; Молодой инженер (Рига). 26 февр.; Правда. 24 февр.; Б о р о д у л и н Р. Партизанский край: Из книги «Небо твоих очей»: «Ворон взлетает внезапно...»; «На партизанский аэродром...»; «Солнце лучей развязало...»: [Вершы] С бел. // Сов. Бел. 17 июня.

1977. П а н ч е н к о П. Старым партизанам; «Как поздно липы нынче зацвели...»; «Ну, вот тебе, твой бор...»; «Стекает дождь зеленою водою...»; Зеленое гнездо; «Мало сказать — ненавижу...»; «Отец своей не отказал мне хаты...»; «На выставке Аркадия Пластова...»; Каштаны; Неудачник; «Птица с днем встречается в полете...»; «Тает ночь, стекая по уклонам...»; «Помнишь, друг, как мы бывали...»; Кувшины; «Вечно я куда-нибудь спешил...»; «Нравятся мне старые строенья...»: [Вершы] / С бел. // Панченко П. Крик сойки. М.; Б о р о д у л и н Р. Камни Брестской крепости: [Верш] / С бел. // Сов. поэзия. М. Т. 2; Б р о в к а П. Марат Казей: Поэма / С бел. // Мол. гвардия. № 2; К л е в к о Г. Человек: «Шел — и упал...»; «Чудес, конечно, нет...»; Малина Саласпилса; Радуга: [Вершы] / С бел. // Неман. № 1; Б а ч и л о А. «И днем, и ночью в зарослях лещины...»; Наши матери...; Фронтовой альбом; «Еще ржаным теплом несет с полей...»; Березовая роща: [Вершы] / С бел. // Там жа. № 3; П а ш к о в Г. «Дух смоляной сгустился от жары...»; Паром; «Озеро наполнено зарею...»: [Вершы] / С бел. // Там жа. № 8.

1978. П а ш к о в Г. Дистанция опасности: Баллада / С бел. // Истоки. М.; Б о р о д у л и н Р. Комсомол Белоруссии: [Верш] / С бел. // Дружба. № 5; Л о с ь Е. Память дальних дорог: Шахтерская каска; Дерево маршала Рокоссовского; Об экзотике; «Приходят годы к человеку...»; Лето; Ода бульбе: [Вершы] / С бел. // Неман. № 3; О г н е ц в е т Э. Поет село Ананьчицы: [Верш] / С бел. // Там жа. № 12; Б о р о д у л и н Р. Первопроходцы...: [Вершы] / С бел. // Знамя юности. 26 окт.; П р а н у з а П. Два дружка; Рисовал мальчик дом: [Вершы] / С бел. // Зорька. 17 марта; Б о р о д у л и н Р. «Речка озеро покидает...»; «Вновь тлеет, как в давнем сне...»; Тебе: [Вершы] / С бел. // ЛГ. 4 янв.; Б р о в к а П. «Помнит мать, как колыхала...»; «Весна!..»; «Выйти б, встать скалой до неба...»; «Грустить у Бровки есть причина...»; Ожидание; Счастливая минута: [Вершы] / С бел. // Там жа. 20 дек. / Сааўт. пер. В. Карчагін; Б у р а в к и н Г. «Я твой трубач, товарищ комсомол...»: [Верш] / С бел. // Молодежь Севера. 20 янв.; П р а н у з а П. Родник; В музее Отечественной войны; Я в отдыхе не вижу прока...: [Вершы] / С бел. // Сов. Бел. 16 марта.

1979. Б р о в к а П. Корни песни; Разговор с Эльбрусом; «Чапай на улице идет...»; «А я все жду...»; «Когда жара и очень сухо...»; Ожидание; «Дарит им цветы народ...»; Музей Великой Отечественной; Идет весна; «А звезды так, как и вначале...»; «Над родными нивами...»; «Не буду я стоять на раздорожье...»; Пар поднимается с земли; Над Лепельским озером; Измена; Дукорские партизаны; «Мы с тобой ходили часто в поле...»; Будем сеять, белорусы!; Якубу Коласу; Расскажут сосны вам; Давайте же выставим ульи; Я рано проснулся; Верба над водою; «А посадил ли деревцо?..»; «Только бросит взгляд Мальвина...»; Березинский заповедник; «И дни чисты, и зори алы...»; «Откуда ветры налетели...»; «Выйти б, встать скалой до неба...»; «Нет, вовек вам не удастся...»; «Мой край не привлекает тайной...»: [Вершы] / С бел. // Бровка П. И молодость и зрелость. М.; Ж у к К. Признание; «Январское утро...»; «Дождь босиком...»; К о р о б к и н а С. «Как с матерью...»; «Согреют вдруг душу...»; П и с а р и к А. Весна; Материнские руки; Старая мельница: [Вершы] / С бел. // Вдохновение. М.; Б р о в к а П. Марат Казей: Отрывок из поэмы; Б о р о д у л и н Р. Камни Брестской крепости; Раскидач; Апрель; Д е р у ж и н с к и й А. Кран; Аист и мальчик; Летел стриж: (Небылица); Желудь; Л у к ш а В. Вестники весны; П р а н у з а П. Где весны начало?; Пишет букву «Н» Данута; Сноп пшеницы; Ходим мы...; Т р у с П. «Ой, пойду я в простор за село...»; К р у п е н ь к а Е. Весна-весна; Тишина; Б и ч е л ь - З а г н е т о в а Д. Зубры; Г а в р у с е в С. Ударит молния в сосну; Т а н к М. Светлячок; З у е н о к В. Растем; Набираться будем сил; В е р т и н с к и й А. Кленовые листья; С т а в е р А. Соловьи; К о р о т к е в и ч В. Заяц варит пиво; Мокрые травы; Ш у ш к е в и ч С. Охрипший петушок: [Вершы] // С бел. // Земля с лазурными очами. Мн.; М.; З а к о н н и к о в С. Разговор с тезкой; К о р ж а н е в с к а я Г. «Еще стрекозы утром...»; Жажда совершенства; М а р т и н о в и ч П. «Что за чудо — костер!..»; Дождь; С а л т у к О. Большой обычай; «За седыми туманами...»; «Листья падают на траву...»; «По-мужски, ладонь земляка...»; «Таков обычай наш...»; Старый колодец; Баллада о волке; «Нараспашку бушлаты...»; Начало дня; «Соломы золотистое тепло...»; «Над Ушачиной гуси летят...»; «Не шелести листвою, ветер!..»; «Небо там, как взгляд любимой...»; «Лето в зените...»; «Еще радость не вся...»; «Хмель, свое доказывая право...»; «Как трудно отрываться от земли...»; Монолог бывшего солдата; Старик и голуби; «Мне родиться бы цыганом...»; «Над отцовским притихшим двором...»; Жеребенок; «Ощущенье осени в природе...»; «Парусом рубашка на плечах...»; «И приеду я в срок...»; Проклятая баллада; «За добро платите добром...»; «Перекосилась у старухи хата...»; «Не тревожьте...»; «У меня своя философия...»; «У нас лесная сторона...»: [Вершы] / С бел. // Молодые поэты Белоруссии. М.; П а н ч е н к о П. «Нравятся мне старые строенья...»; Как поздно липы нынче зацвели...; На выставке Аркадия Пластова;

Каштаны; «Стекает дождь зеленою водою...»; «Ну, вот тебе — твой бор...»; Зеленое гнездо; Кувшины; «Помнишь, друг, как мы бывали...»; Неудачник; «Вечно я куда-нибудь спешил...»; «Мало сказать — ненавижу...»: [Вершы] / С бел. // Панченко П. Где ночует жаворонок. Мн.; Бородулин Р. Звезды на крыльях: [Верш] / С бел. // Подвиг. М. Вып. 19; Яго ж. Первое комсомольское собрание: [Верш] / С бел. // Поэзия. М. Вып. 24; Бровка П. Дарит им цветы народ...; Музей Великой Отечественной; Идет весна...; «А звезды так, как и вначале...»; Бородулин Р. Он видел Ленина; «Все было просто той порой...»; «В глаза костру глядим...»: [Вершы] / С бел. // Мол. гвардия. № 11; Цвирка К. Основа: «Из той стороны я...»; «Мои земляки к разговорам не склонны...»; Четыре ветра; Пласт чернозема; «Ты покривил душой...»; «Ты мне твердила...»: [Вершы] / С бел. // Неман. № 1; Камейша К. Зеленая тревога: Весна; «Грустно покидать леса весною...»; «Еще не видно впереди дорог...»; На Арабатской стрелке; Семеновна: [Вершы] / С бел. // Там жа. № 6; Салтук О. «И приеду я в срок...»; «Небо там, как взгляд любимый...»; «Как трудно отрываться от земли...»; Баллада о волке: [Вершы] / С бел. // Там жа. № 7; Законников С. «Мне дарят и ласку, и радостный свет...»; «От ромашки до человека...»; «Жизнь все стремительней...»; «Нас привела тропинка...»; «Когда поникнут ветви невесомо...»; «Поминаем мы дедов...»: [Вершы] / С бел. // Там жа. № 12; Салтук О. «Таков обычай наш...»; «Над Ушатчиной гуси летят...»: [Вершы] / С бел. // Огонек. № 17; Буравкин Г. Край мой; Возвращение песни: [Вершы] / С бел. // Юность. № 9; Мартинович П. Дождь: [Верш] / С бел. // Знамя юности. 12 дек.; Ставер А. Соловьи: [Верш] / С бел. // Зорька. 3 авг.; Законников С. «Открываю заново, снова...»; Рисуют дети: [Вершы] / С бел. // ЛГ. 31 окт.; Панченко П. Полет на Полесье: [Верш] / С бел. // Там жа. 19 дек.; Лужанин М. Обыкновенное чудо; Марш бессмертных: [Вершы] / С бел. // Правда. 2 дек.

1980. Осадчий В. Олень; Осенние октавы; Дед Деревянко; Семейная фотография; Летописец; Камни; Турелик Г. «Весна откроет в мир ворота сада...»; «Мне с рукотворного кургана...»; «Сурово, словно сабли, дни звенят...»; Из напевов моего края; «Приснилось любимому утром ранним...»; Вечерние пчелы; Древлянка; «Меч оглянулся на поля...»; Вечером; «Я обрывала годы...»; «Еще не любовь...»; «Летите, мои думы молодые...»; «Томящий запах молока...»; Горлач Л. Танец дождя: [Вершы] / С укр. // Молодые поэты Украины. М.; Салтук О. Мы; Монолог бывшего солдата: [Вершы] / С бел. // Поэзия. М. Вып. 27; Бородулин Р. Орлиная баллада: [Верш] / С бел. // Дружба. № 2; Яго ж. «Труженик — не копит он капель...»: [Верш] / С бел. // Знамя. № 4; Яго ж. Партизанская зона: Баллада об алом стяге: / С бел. // Там жа. № 5; Федюкович М. Женщина; «Небо в россыпи звездных крошек...»; «Моя печаль, как сон-трава, не вянет...»: [Вершы] / С бел. // Знамя юности. 19 июля; Бровка П. Цель; В наш век ракет; Ромашка; Наука: [Вершы] / С бел. // Известия. 4 дек; Зарицкий А. Новоселье зимы: [Верш] / С бел. // Там жа. 7 дек.; Федюкович М. Женщина: [Верш] / С бел. // Комсомолец Киргизии. 30 окт.; Бровка П. Если бы я мог; Полоцк; «Жизнь каждому одна дается...»; «Мне говорят...»: [Вершы] / С бел. // ЛГ. 1 янв.; Буравкин Г. «Вы слышите — черемуха цветет?..»; «За жар-птицею сколь бы ни шел по дорогам...»; Полдень; «Тихие тени, тихие ветки...»; «Снежинок превращение...»: [Вершы] / С бел. // Там жа. 26 марта; Яго ж. Пискаревскому мемориалу; Звезда над головой: [Вершы] / С бел. // Правда. 25 янв.; Пранузя П. Шалаш в Разливе: [Верш] / С бел. // Сов. Бел. 26 апр.

1981. Буравкин Г. Двадцатый век; Полдень; Баллада о минерах; «Я хочу по земле пройти...»; На переднем крае; Последняя примета; Первые из династии; «Догорала в сорок третьем осень...»; Танцы у военкомата; Завещание; «Из дальних странствий...»; Страницы фестивального блокнота; Полицай; «Это трудно, товарищ...»; «Я сегодня весел и радостен...»; «Сам не знаю, в кого удался я такой...»; Полотчина; «Вы слышите — черемуха цветет?..»; Возвращение песни; Пискаревскому мемориалу; Олегу Шестинскому; «Очи синие-синие...»; «Не припомню, по какой причине...»; «Снежинок превращенье...»; «Октябрьский лес...»; Изменник; «Сон мой синий...»; «С гнезда слетела аистиха...»; Край мой; «Сколько жить мне дано...»; Синие качели; Перед грозой; Элегии старого сада; Песня вечернего Гарлема; «Сквозь печаль непогоды...»; «Вечерами, владеке от дома...»; Приезжайте домой; Начало весны; «За жар-птицею...»; «В ожиданье листопада...»; Три шутливых диалога; «Стремимся мы понять язык галактик...»; Минску; Ответ на просьбу повеселить застолье стихами; «Подальше от нотаций...»; Тихое стихотворение; «Вечер в сумерках...»; «Снова осень подходит...»; «Еще коньки не наточили дети...»; «Ценю всего превыше волю...»: [Вершы] / С бел. // Буравкин Г. Верю полдню. М.; Зарицкий А. Бабуля; На запев; А вам приходилось ли видеть?; Упрек; «Знаю, знаю, где родился...»; Поникшая ива; Бродячий портной; Белый городок; Слова горя и радости; Серебряный покой; Бессмертные земляки; «Над старым забором сирень расцвела...»; Прилет ласточек; «Степь приволжская зимняя...»; Старый лодочник; Листок; Альдона; Ласточки-береговушки; Первые следы; Зимним вечером; Тетка Саша; Опять над Днепром; С топтухой; Нашему запевале; «У Днепра ты креп и рос...»; В новолунье; На качелях; Яблоки поспели; На свет очей; Круговец-Калина; На исходе зимы; Заславские соловьи; «Кажется — только вчера...»; «Бывало и сомненье брало...»; Ночная светлынь; С надеждой и упреком; На последнем рубеже; Под балалайку; Буденновские кони; На рассвете; «От врага фронтовую дорогу...»; «Снится мне до сих пор...»: [Вершы] / С бел. // Зарицкий А. У вечернего костра. М.; Салтук О. «Таков обычай наш...»: [Верш] / С бел. // Истоки. М.; Зарицкий А. «От врага фронтовую дорогу...»: [Верш] / С бел. // Дружба народов. № 5; Турелик Г. Украинка; «Слетелись стаи птиц...»; «Мне бы чары такие...»; Голота Л. Еще одна сказка; «Слезы в полдень...»: [Вершы] / С укр. // Лит. учеба. № 6; Зарицкий А. Слова горя и радости; Опять над Днепром; Круговец-Калина; На свет очей: [Вершы] / С бел. // Неман. № 3; Янищиц Е. «Вот так — с открытым небом — заночую...»; Деревня: [Вершы] / С бел. // Огонек. № 10; Панченко П. «На Полесье осень...»; «Как путь к возмужанию долог...»: [Вершы] / С бел. // Там жа. № 11 / Сааўт. пер. І. Шклярэўскі; Танк М. Под знаменем нашим лучистым: [Верш] / С бел. // Известия. 23 февр.; Рязанов А. Барабанщик: [Верш] / С бел. // ЛГ. 25 марта; Лужанин М. Случай на фронте; «Под теплым дождем на бессонном вокзале...»; «Пусть далеко еще весна...»: [Вершы] / С бел. // Там жа. 15 июля; Зарицкий А. «Этот город мне сын по годам...»; «Раскованным плеском приветствует речка весну...»: [Вершы] / С бел. // Там жа. 19 авг.; Яго ж. Заславские соловьи; На запев: [Вершы] / С бел. // Сов. Бел. 22 марта.

1982. Бородулин Р. «...Тихо ночь ступает...»: [Верш] / С бел. // Книга нежности. М.; Бровка П. Первый делегат: [Верш] / С бел. // Славься, Отечество! М.; Буравкин Г. Звезды над головой: [Верш] / С бел. // Союз нерушимый. М.; Панченко П. «Что за ночь!..»; Печеная бульба; Бородулин Р. К вопросу о романтике; «Сегодня мне полсотни без шести...»; Янищиц Е. Из письма в Болгарию; Законников С. Листопад; «В детстве сердце мое обмирало...»: [Вершы] / С бел. // Дружба народов. № 9; Колос Я. Тучки; Другу; Ночь; Наша дорога: [Вершы] / С бел. // Там жа. № 11; Лукша В. Телефон: [Верш] / С бел. // Малыш. № 3; Янищиц Е. «Благославляю печаль и тревогу...»; «Заиндевевшие кусты и лозы...»; Деревня: [Вершы] / С бел. // Москва. № 5; Бачило А. Неспетая песня; «Одной земли всему живому мало...»; «В те далекие дни...»; Ельник; Встреча с Родиной: [Вершы] / С бел. // Неман. № 6; Бородулин Р. Истоки; «Мне дома тяжко заснуть...»; Монолог; Янищиц Е. Где жито излучает свет: [Вершы] / С бел. // Огонек. № 11; Насрулло К. Запах родины: [Балада] / С тадж. // Памир.

№ 10; Законников С. Листопад; Соловьиная столица; Раздумье: [Вершы] / С бел. // Комс. правда. 14 февр. / Сааўт. пер. В. Маскаленка; Голуб Ю. Голос травы; Дым над партизанским лесом; Листопад: [Вершы] / С бел. // ЛГ. 19 мая; Купала Я. За кусок хлеба; Для Янинки: [Вершы] / С бел. // Там жа. 30 июня; Янищиц Е. «Благословляю печаль и тревогу...»; «Заиндевевшие кусты и лозы...»; Деревня: [Вершы] / С бел. // Нарвский рабочий. 30 нояб.; Зарицкий А. «Этот город мне сын по годам...»: [Верш] / С бел. // Соц. Якутия. 18 апр.

1983. Зарицкий А. С надеждой и упреком: [Верш] / С бел. // Венок славы. М. Т. 1; Панченко П. «Нравятся мне старые строенья...»; «Как поздно липы нынче зацвели...»; На выставке Аркадия Пластова; Каштаны; «Стекает дождь зеленою водою...»; «Ну, вот тебе — твой бор...»; «Полвека. Это срок — полвека...»; Зеленое гнездо; Кувшины; «Помнишь, друг, как мы бывали...»; Неудачник; «Вечно я куда-нибудь спешил...»; «Мало сказать — ненавижу...»: [Вершы] / С бел. // Панченко П. Где ночует жаворонок. М.; Пысин А. «Лесная тропинка протерта до дыр...»; Баллада о сгорбленных старухах; Баллада о ложках; «За деревней — деревня другая...»; Доброта; Журавлиная горка: [Вершы] / С бел. // Пысин А. Есть на свете мой олень. М.; Лукша В. Первая книжка: [Верш] / С бел. // Малыш. № 2; Яго ж. Карнавал: [Верш] / С бел. // Зорька. 30 дек.; Гречаников А. «От зноя летний день оглох...»; Возвращение; Слово: [Вершы] / С бел. // ЛГ. 10 авг.; Лукша В. Криничка: [Верш] / С бел. // Турк. искра. 25 марта.

1984. Зарицкий А. На последнем рубеже: [Верш] / С бел. // Венок славы. М. Т. 2; Омурканов А. Рабочие ночной смены; Комбайнер; «Мальчик, катающийся на велосипеде...»; Птенец; «Монолог подбитой птицы...»; «Шумит, гремит речной поток...»; Бездомные собаки на автовокзале: [Вершы] / С кирг. // Омурканов А. Светлое чувство. М.; Панченко П. «Шумливый год прошел еще один...»; «Шумят плановики и прогнозисты...»; Дом творчества; «Как поздно липы нынче зацвели...»; «Ну, вот тебе — твой бор, твой вереск...»; «Стекает дождь зеленою водою...»; «Зеленое гнездо...»; На выставке Аркадия Пластова; Каштаны; Неудачник; «Тает ночь, стекая по уклонам...»; «Помнишь друг, как мы бывали...»; Кувшины; «Вечно я куда-нибудь спешил...»; «Нравятся мне старые строенья...»; «Мы все чуть-чуть тираны...»; Боль Сербии; Пенсионеры; Океанида; «Религия — творенье стариков...»; Старым партизанам: [Вершы] / С бел. // Панченко П. Избр. произв. М. Т. 2; Бородулин Р. Отцу; «Молоточком стучит ковалёк...»: [Вершы] / С бел. // Поэзия народов СССР. К.; Павлов В. В родном краю: «В той сельской хате...»; Последний защитник Брестской крепости; Беларусь — 1945; «Над Братиславой теплые дожди...»; «Одна меня дума все время снедает...»; «Сколько вас было, армейских тревог...»; Тихий свет; Листопад; Баллада об одном патроне; «Конечно же, «Лявониху» в Замошье...»: [Вершы] / С бел. // Неман. № 7; Ковтун В. Колосья; Рябины; На безымянной высоте: [Вершы] / С бел. // Там жа. № 11; Лукша В. Манины руки: [Верш] / С бел. // Зорька. 9 марта.

1985. Бородулин Р. День добрый, общежитие!; Свинуха; Письмо из дома; «Камыш в зажорах ледяных...»; Отцу; Алдона; Сноповоз; «Когда начинает к окошкам сумрак ластиться...»; Пора зрелости; Стеариновая свеча; Земля; Подплывая к Дудинке; «Припомнить прожитые дни...»; «Сумерки в лес крадутся...»; «Молоточком стучит ковалек...»; Береза с листком говорила; Лето; Плиты; Сказка о заячьем детстве; Свет: [Вершы] / С бел. // Бородулин Р. Избранное. М.; Бровка П. Будем сеять, белорусы!: [Верш] / С бел. // Венок славы. М. Т. 7; Короткевич В. Партизанская баллада; Цвирка К. Песня партизана: [Верш] / С бел. // Венок славы. М. Т. 8; Сурначев М. «Ты так мне нужна...»; «Он не хотел сдаваться нам...»; «Ни лютая вьюга, ни северный ветер...»; «Что писать и чем порадовать...»; Землянка; Завещание солдата: [Вершы] / С бел. // Кровью сердца. Мн.; Лужанин М. «Родина, здравствуй!..»; Случай на фронте: [Вершы] / С бел. // Лужанин М. Начало человека. М.; Бородулин Р. Баллада красного знамени; Отцовский урок: [Вершы] / С бел. // Партизанская слава. Л.; Коршак А. «Там даль небес...»; «Мелькнет авто...»; Жара; Возвращение домой; «О, бедный народ мой!..»: [Вершы] / С бел. // Поэзия: Имена на поверке. М. Вып. 41; Пашков Г. Отец: [Верш] / С бел. // Шел отец... М.; Киреенко К. Алена: Поэма / С бел. // Неман. № 5; Лойко О. Вечный завет: [Верш] / С бел. // Там жа. № 6; Бровка П. Комсомольцам Белоруссии; «Зачем природе нужно это...»: [Вершы] / С бел. // Новый мир. № 8; Зуенок В. Свет Победы нашей; «Тихо гаснут криницы...»; Августовский этюд: [Вершы] / С бел. // ЛГ. 5 июня; Огнецвет Э. 6 августа, 1824: [Верш] / С бел. // Пушкинский праздник [Спец. дад. да ЛГ і «Лит России»]. 24 мая — 6 июня.

1.5.

На балгарскую мову. Приказки пълни с чудеса / Прев. Х. Попов. София, 1984.

Метал: [Верш] // Нар. младеж. 1960. 21 февр.

На беларускую мову. Слон купіў веласіпед: Вершы, казкі, небылічкі... / Пер. Р. Барадулін. Мн., 1984.

Мае правы: [Верш] / Пер. І. Калеснік // Чырв. змена. 1955. 4 снеж.; Цішыня: [Верш] / Пер. І. Калеснік // Там жа. 1956. 22 жн.; Аднагодкам: [Верш] / Пер. А. Пысін // Там жа. 1958. 13 жн.; Стары рабочы / Пер. І. Калеснік; Маленства / Пер. П. Макаль, А. Вольскі: [Вершы] // Маладосць. 1959. № 2; Метал: [Верш] / Пер. У. Нядзведскі // Маг. праўда. 1961. 20 жн.; Чырв. змена. 1961. 6 жн.: Не адымайце ў зямлі цеплыні: [Верш] / Пер. Р. Барадулін // Чырв. змена. 1961. 22 чэрв.; «Чорнай іскрай упала варона...»: [Верш] Пер. У. Нядзведскі // Там жа. 1961. 26 ліст.; «Сюды заходжу з вуліцы, як госць, я...»: [Верш] / Пер. І. Калеснік // Там жа. 1962. 30 сак.; Рэвалюцыя; Косы; Балада пра нявыкананы загад; Чалавеча; «Эге-гей! — клічу я...»; «Ноч...»; «Чалавек паміраў, калі ў свет выплывалі...»; «Вятры на галінках сядзяць...»: [Вершы] / Пер. Р. Барадулін // Полымя. 1963. № 7; Чараты; Чый ручай: [Вершы] / Пер. Р. Барадулін // Вясёлка. 1964. № 8; У Белавежскай пушчы: [Верш] // ЛіМ. 1964. 10 студз.; Пра мужнасць; Ля кастра; «За барвовым лесам...»: [Вершы] / Пер. У. Нядзведскі // Бярозка. 1965. № 8; Скорагаворкі: [Верш] / Пер. У. Нядзведскі // Вясёлка. 1965. № 5; Лапата; Шпак; Васной: [Вершы] / Пер. У. Нядзведскі // Піянер Бел. 1965. 23 крас.; Слон; Зэдлік; Русалка: [Вершы] / Пер. Г. Кляўко // Вожык. 1967. № 2; На дняпроўскай кручы: [Верш] / Пер. Р. Барадулін // Там жа. 1967. № 12; Кастрычніцкая рэвалюцыя: [Верш] // Там жа. 1967. № 20; Неспакойны тэлефон: Гумарэска // Там жа. 1968. № 10; Качаняты; Едзе слон...; Рак-мараход; Прагная муха: [Вершы] / Пер. Р. Барадулін // Вясёлка. 1968. № 8; Вярблюд-вандроўнік; Бегемот: [Вершы] / Пер. Р. Барадулін // Там жа. 1970. № 6; Мядзведзь надумаў пераехаць; Жырафы: [Вершы] / Пер. Р. Барадулін // Там жа. 1970. № 11; Бронзаваму салдату над брацкай магілай; «Зямное прыцягненне...»; Над Палатой-ракой; «Чаму я гляджу ў твае вочы...»; «Шуміць калоссе...»; Чаканне; Ноч: [Вершы] / Пер. В. Лукша // Чырв. змена. 1971. 6 чэрв.; Адкуль у вожыка іголкі: Казка / Пер. М. Чарняўскі // Бярозка. 1973. № 12; Тэлеграма: [Верш] / Пер. Л. Дайнека // Вясёлка. 1973. № 3; Я — горды Брэст...: [Верш] / Пер. Р. Барадулін // Рэха ў граніце. Мн., 1975; Беларусь. 1975. № 6; Вясёльчына кніжка: Казка / Пер. Р. Барадулін // Вясёлка. 1975. № 7; Чаму чапля ў балоце стаіць: Казка / Пер. Р. Барадулін // Там жа. 1976. № 7; «Сцэпшчык цягнікоў...»; Стары рабочы; «Спяць палі і лясы...»; Беларусі: [Вершы] / Пер. М. Калачынскі // Беларусь. 1977. № 12; Беларусі; Піянерская песня; Партызанскі лес; Хітрая рыдлёўка; Кот і крот; Вясёлы певень; Маленькі шавец: [Вершы] / Пер. Р. Барадулін // Бярозка. 1977. № 12; Зайцава хата; Бегемот; Жырафы; Ваўчок; Важны дуб: [Вершы] / Пер. Р. Барадулін // Вясёлка. 1977. № 12; Дотык да юнацтва: Паэтычны рэпартаж / Пер. Р. Барадулін // Маладосць. 1977. № 12; Імгненне; Беларусі; Магілёўскія ластаўкі; Мой раён: [Вершы] / Пер. У. Шахавец // Полымя. 1977. № 12; Завод; «Адмахваюць

шызыя туманы...»: [Вершы] / Пер. Р. Барадулін // ЛіМ. 1977. 23 снеж.; Вуліца беларуская; Маці; «Маё акно — вясёлая паштоўка...»; Беларусі; «Я не бег услед крылатым вёснам...»: [Вершы] / Пер. У. Паўлаў, Я. Крупенька // Чырв. змена. 1977. 18 снеж.; Вясёлы мураш; Пра пеўня і барана: [Вершы] / Пер. Р. Барадулін // Вясёлка. 1978. № 11; Беларусі; «Да звону мне знаёма песня кос...»; «Ласкава кропля ўпала за акном...»: [Вершы] / Пер. І. Скурко // Звязда. 1978. 16 чэрв.; Хвосцік з боцікам: Казка / Пер. Р. Барадулін // Піянер Бел. 1978. 5 студз.; Заводскі экспромт; Вясновы эцюд: [Вершы] / Пер. У. Паўлаў // Чырв. змена. 1978. 28 лют.; Цяжкая навука: Казка аб тым, як нялёгка зусім, хоць нарадзіўся ты з лапамі і хвастом, стаць катом / Пер. Р. Барадулін // Вясёлка. 1979. № 2; Казка няспешная, крыху сумная, крыху смешная: [Верш] / Пер. Р. Барадулін // Там жа. 1979. № 8; Як варона каркаць стала, а ў дзятла чырвоныя штаны з'явіліся: Казка / Пер. Р. Барадулін // Бярозка. 1980. № 8; Ніва. 1981. 25 кастр.; Чаму чапля ў балоце стаіць: [Казка] / Пер. Р. Барадулін // Вясёлка. Мн., 1981; Пра ляся, які марыў аб гарбах: Ах! Ах!: [Верш] / Пер. Р. Барадулін // Вясёлка. 1981. № 2; Казка няспешная, крыху сумная, крыху смешная / Пер. Р. Барадулін // Ніва. 1981. 6 снеж.; Беларусі; Мой раён; Імгненне: [Вершы] / Пер. У. Шахавец // Шахавец У. Пераклічка. Мн., 1983; Адшукай адгадку на кожную загадку: [Вершы] / Пер. Р. Барадулін // Вясёлка. 1983. № 3.

На нямецкую мову. Matrioschkas Märchen / Übers. T. Peschke. Berlin, 1972; 2 Aufl. Berlin, 1973; 3 Aufl. Berlin, 1975; 4 Aufl. Berlin, 1977.

На польскую мову. Bajki, pełne dziwów / Tł. P. Stefanowicz. Mn., 1982.

На ўкраінскую мову. Початок подвигу: [Верш] // Прапор. 1980. № 1.

1.6.

Храмович Г. Три партизанских года: Записки секретаря подпольного райкома КП Белоруссии. Мн., 1967 / Літ. праўка.

Бородулин Р. Избр. лирика. М., 1969. (Б-чка избр. лирики) / Сост.

Бровка П. Пишу о сердце человечьем... М. 1974 / Сост.

Молодые поэты Белоруссии. М., 1979 / Сост.

Молодые поэты Украины. М., 1980 / Сост.

Возвращение: Стихи белорусских поэтов, павших в годы Великой Отечественной войны. Мн., 1985 / Сост.

На золотом крыльце сидели. М., 1985; Мн., 1986. / Сост.

Братья родные: Сб. произведений рус. и бел. писателей. М., 1986 / Сост.

Последняя высота: Сб. стихов. Вып. 2. М., 1986 / Сост.

2.3.

На беларускай мове: Барадулін Р. Перакладаю вершы друга // Полымя. 1963. № 7; Івану Бурсаву — 50 // ЛіМ. 1977. 23 снеж.; Пісьменнікі Савецкай Беларусі: Кароткі даведнік. Мн., 1981; Чуласць і ўвага паэта // Беларусь. 1978. № 12.

На рускай мове. Барадулин Р. И кремень и кресало... // Бурсов И. Грамота лет. Мн., 1977; Гуревич Э. Детская литература Белоруссии: Очерки. М., 1982. С. 221; Литвинов Р. Вольность во имя точности // ЛГ. 1973. 24 янв.; Лозневой А. Поэты-рабочие // Сталин. молодежь. 1954. 6 авг.

2.4.

На рускай мове. Лось Е. Решето хмеля: [Верш] // Лось Е. Песня твоей сестры. М., 1977.

У. М. Ларчанка.

БУРШ ЯША

Бурш Яша (сапр. Анісяровіч Якаў; н. 12.11.1929, г. Баранавічы), паэт, мастак.

Пасля вайны выехаў з бацькамі ў Польшчу. Скончыў Варшаўскую акадэмію мастацтва (1957). Працуе настаўнікам.

Друкавацца Я. Бурш пачаў у 1959 у беластоцкім зборніку «Рунь». Аўтар паэтычнага зборніка «Прамень думкі», выдадзенага ў 1964 як дадатак да «Нівы». Друкаваўся ў зборніках «Мой родны кут», «Белавежа», «Літаратурная Беласточчына», «Беларускім календары», штотыднёвіку «Ніва». Вершы Я. Бурша апавядаюць пра складаны духоўны свет сучаснага чалавека, выбар ім шляхоў у грамадстве, інтымныя пачуцці. Шмат месца ў яго творчасці займае пейзажная лірыка. Паэтычная мова Я. Бурша ўскладнёная, разлічаная на вобразна-асацыятыўнае мысленне чытача. Творы Я. Бурша перакладаліся на польскую мову. Адзін з арганізатараў беларускага літаратурнамастацкага руху на Беласточчыне, член аб'яднання «Белавежа». Мастацкія творы Я. Бурша выстаўляліся ў Польшчы і за граніцай. *А. В. Мальдзіс.*

Бібліяграфія

1.2.
Прамень думкі: [Вершы]. [Беласток], 1964.
1.3.
1959. «Мальвы цвітуць у горадзе...»; «Лісток летуценняў...»; «Прыгледзься...»; «Ой! — забяры букет...»: [Вершы] // Рунь. Беласток.
1961. «Засталіся блізны...»: [Верш] // Навукова-літаратурны зборнік і беларускі каляндар 1961 г. Беласток; У памяці пляцецца рэчка...: [Верш] // Беларускі каляндар. 1962. Беласток; Пазакручваў: [Верш] // Ніва. 10 вер.; «Хацеў бы ўсніцца...»: [Верш] // Там жа. 1 кастр.; Любіў бы восень: [Верш] // Там жа. 12 ліст.
1962. «Твой голас, як гук Моцарта...»: [Верш] // Ніва. 14 студз., «Мае маладосці элексір...»; «Да цябе пішу ліст...»: [Вершы] // Там жа. 4 сак.; Надзея: [Вершы] // Там жа. 29 крас.; «Не шкадую ружаў...»: [Верш] // Там жа. 20 мая; «Матуля, я хацеў бы быць праменьчыкам...»: [Верш] // Там жа. 7 кастр.
1963. «Бура засланіла свет...»; «Сёння ноччу...»; «Ці гэта жыццядайная зямля...»: [Вершы] // Беларускі каляндар на 1963. Беласток; Добры сын; Вавёрка і Лявонка; Снег ідзе; Прывітанне; Вечарам: [Вершы] // Мой родны кут. Беласток; «Усе цені людзей збяру...»; «Я дарага днямі плачу...»; «Да цябе, матуля...»; «Вырасла душа...»; «Ну прыйдзі, цыганка...»; «П'ю з кілішка мальваў...»: [Вершы]; Будучыня ў пошуках // Ніва. 3 лют.
1964. «Табе, дзяўчына...»; «Ружамі уквечваю ўспаміны...»; «Я хацеў бы сказаць...»: [Вершы] // Беларускі каляндар. 1964. Беласток; Наймалодшыя і вайна: [Паэма] // Ніва. 2 лют.; «Каласы натапырылі асцюкі...»; «З тоні долі...»; «Байкі ўбаяліся ў голаў...»; «На кавадле месяца...»; «Змярканне ўтуліла маё цела...»; «У жаліборскі парк...»; [Вершы] // Там жа. 7 чэрв.; Шчаслівец; Чарнакосая; Загаранне: [Вершы] // Там жа. 2 жн.; Глядзець шырэй, глыбей; Маэстра мароз; Бліжэй мяне: [Вершы] // Там жа. 1 ліст.; Гісторыя дня: [Верш]; Наша паўгоддзе // Там жа. 6 снеж.
1965. Вайна і дзеці; Іду наперад; Ваганні; У люстэрку памяці; Прызнанне; Сюрпрыз; Асцярожнасці н'юанс; У сучаснасці; У давер'і інстынктаў; Церні крывізнаў; Самагартаванне; Прытомнае блуджэнне; Залішняя цікавасць; Разуменне чалавечнасці; Бязрадаснасць; Шляхі ўздыму; Захапленне; Адказнасць; Акцыя працягласці; Неразважная шчырасць; Пас'янс; Чалавек архівам вопыту; Адчужэнне; Уцяшэнне; Труднасці; Інтымнасць; Селекцыя; Гаць праўды; Згублены; Ва мне; Асабістыя разлікі; А калі б інакш?; Спозненае дзяцінства; Па слядах летуценняў; Жаданне; Перайманьнасць; Хвіліна бесклапоцця; Следам інтуіцыі; Са шчасцем уразрэз; Скрытасць; Зонд; Мары: [Вершы] // Белавежа. Беласток; Удзячнасць: [Верш] // Полымя. № 4; «Усмешкаю сціраю з твару перажыванні...»: [Верш] // Ніва. 7 сак.; Жарт долі; Сляды памяці: [Вершы] // Там жа. 4 крас.; Змаганне; Сарамлівасць: [Вершы]; Цяплічныя ўмовы — непасрэдным крокам у зазнайстве // Там жа. 6 чэрв.; Селекцыя: [Верш] // Там жа. 1 жн.; Міма часу; Неразлучнасць: [Вершы] // Там жа. 5 вер.: Звенні: [Верш] // Там жа. 7 ліст.
1968. Агарак вёскі; Перакорлівасць: [Вершы] // Ніва. 1 снеж.
1969. Ветраны пейзаж; Белавежа: [Вершы] // Ніва. № 1; Патрэба выбару; Самотнік: [Вершы] // Там жа. № 9; Побач сябе: [Верш] // Там жа. № 18; Аб чалавеку: [Верш] // Там жа. № 22; Мімавольныя настроі: [Верш] // Там жа. № 31; Ветраны пейзаж: [Верш] // Там жа. № 36; Каб жаданне явай: [Верш] // Там жа. № 40; Цені: [Верш] // Там жа. № 44.
1970. Перакорлівасць: [Верш] // Ніва. 4 студз.; У межах мроі: [Верш] // Там жа. № 27; Людская сыравіна; Навыварат: [Вершы] // Там жа. № 31; Напісаныя зносіны: [Верш] // Там жа. № 36; Нецярплівае шчасце; Абуджэнне: [Вершы] // Там жа. № 44; Пацалунак на шкле; Шлях турботы: [Вершы] // Там жа. № 49.
1971. Маё я; Цяжкае пытанне; Мой адрас; Белавежа; Гасціннасць соснаў; Агарак вёскі; Свяцця натуры; Дзялянка сонца; Добры — бязродны; Гарызонты; Шпацыр мімікі; Чалавечыя справы; Каб гэта я; Пасевы; Гульня ў стварэнне свету; Табуля раса; Загадкавасць: Размова цела з душой; Перахоп; Нецярплівасць; На ўласны кошт; Манеўр; Рэкагнасцыроўка; Ахвяра зайздрасці; Урок думак; Зблізку; Бязвольныя рукі; З сябе: [Вершы] // Белавежа. Беласток. № 2; Пытанне; Клопаты думак // Ніва. 7 сак.; Хвіліна слабасці // Там жа. 4 крас.; Стан сканцэнтравання: [Верш] // Там жа. 5 вер.
1973. Вяргіні; Прага жыцця; Начлег: [Вершы] // Літаратурная Беласточчына. Мн.
1974. Жаданне: [Верш] // Беларускі каляндар. 1974. Беласток.
1.5.
На польскую мову. Bezradność / Tł. W. Rudczyk // Kontrasty. 1968. Nr. 4; Odpowiedzalność. / Tł. W. Rudczyk // Życie Literackie. 1968. Nr 3; Popatrzyła na mnie / Tł. J. Litwiniuk // Argumenty. 1969. Nr 27.
2.3.
На беларускай мове. Б а р а в ы А. Паэты БГКТ // Беларускі каляндар. 1974. Беласток, [1974]; (Бібліягр. даведка) // Літаратурная Беласточчына. Мн., 1973; [Бібліягр. даведка] // Рунь. Беласток, 1959; В ы с т а ў к а Янкі Анісэровіча // Беларускі каляндар. 1966. Беласток, 1965; Ш а х о в і ч М. «Белавежа» // Беларускі каляндар. 1983. Беласток, 1982; Ш в е д В. Беларускі парнас у Народнай Польшчы // Беларускі каляндар. 1978. Беласток, 1978.
2.4.
На беларускай мове. С в і с ё к А. Прывіды настаўніка: [Верш] // Белавежа. Беласток, 1971.

М. П. Барташэвіч.

БУР'ЯН БАРЫС

Бур'ян Барыс Іванавіч (псеўд. Б. Гук, В. Івін, В. Ивин, К. Ляшчэня, крыпт. В. І; н. 7.1.1924, Масква), крытык, празаік. Член СП СССР з 1950. Піша на беларускай і рускай мовах.

Нарадзіўся ў рабочай сям'і. Бацька, Іван Мітрафанавіч, быў машыністам на чыгунцы, скончыў Прамакадэмію, працаваў потым інжынерам на адным з абаронных прадпрыемстваў на Урале. Маці — Надзея Васілеўна. Б. Бур'ян яшчэ ў школе захапляўся тэатральнай самадзейнасцю. Сярэднюю школу скончыў у г. Пярмі. У 1939 сумяшчаў вучобу з выступленнямі на прафесійнай сцэне. З 1940 працаваў у абласным тэатры г. Разані. Скончыў тэатральную студыю пры Разанскім тэатры драмы (1941). Вайна заспела яго ў г. Кінешма. Добраахвотна пайшоў у армію, удзельнічаў у баях. Скончыў вайну на 4-м Украінскім фронце гвардыі старшым сержантам, памочнікам камандзіра ўзвода сувязі. Пасля дэмабілізацыі (1946) працаваў рэпарцёрам БелТА па Мінску, потым стыльрэдактарам, загадчыкам аддзела літаратуры і мастацтва газеты «Сталинская молодежь» (1947—51), літсупрацоўнікам газеты «Літаратура і мастацтва» (1951), рэдактарам Дзяржвыдавецтва БССР (1951—56), загадчыкам аддзела прозы і паэзіі альманаха «Советская Отчизна» і часопіса «Неман» (1956—62), потым зноў літсупрацоўнікам газеты «Літаратура і мастацтва» (1962—63), рэдактарам на Беларускім тэлебачанні (1963). Два гады быў на творчай рабоце. У 1965—67 рэдактар Мінскай кінастудыі навукова-папулярных і хранікальна-дакументальных фільмаў, у 1967—85 загадчык аддзела тэатра, музыкі, кіно газеты «Літаратура і мастацтва». Цяпер на творчай працы.

Узнагароджаны ордэнамі Айчыннай вайны 2-й ступені, «Знак Пашаны», медалямі, Ганаровай граматай і Граматамі Вярхоўнага Савета БССР.

Літаратурную дзейнасць пачаў у 1947 як крытык і тэатральны рэцэнзент у газеце «Сталинская молодежь». Аўтар артыкулаў пра творчасць Я. Купалы, Я. Коласа. П. Броўкі, П. Панчанкі, Я. Брыля, А. Куляшова, А. Кулакоўскага, А. Вялюгіна, В. Таўлая, М. Лужаніна, А. Бялевіча і іншых пісьменнікаў. Артыкулы вылучаюцца глыбінёй аналізу і арыгінальнасцю формы. Працуе і ў жанры прозы. На рускай мове выдаў шэраг аповесцей («Першы снег», «Ля сіняй бухты», «Твая аповесць», «Вальс Грыбаедава», аповесць-казка для дзяцей «Вясёлкавы перазвон»). Піша артыкулы, нарысы пра тэатр, п'есы (п'еса «Твой высокі поўдзень» пастаўлена ў 1968). Па сцэнарыю Б. Бур'яна пастаўлены дакументальны фільм «Астравы капітана Маўра» (1983). Пісаў сцэнарыі для радыё, тэлебачання і дакументальнага кінематографа. Аўтар сцэнарыяў дакументальных фільмаў пра Г. Глебава, І. Жыновіча, А. Клімаву, П. Малчанава. Інсцэніраваў раман К. Чорнага «Млечны шлях» (тэлеспектакль, 1981). Займаецца перакладамі твораў беларускіх пісьменнікаў на рускую мову (М. Лынькова, К. Чорнага, Б. Мікуліча, У. Шахаўца, А. Васілевіч, І. Грамовіча і інш.). Аўтар кніг «Каму апладзіруе зала», «З сёмага рада партэра» і інш.

Жыве ў Мінску.

Л. С. Савік.

Бібліяграфія

1.2.

Первый снег: Повесть. Мн., 1957. Рэц: Арабей Л. У творчых пошуках // Полымя. 1957. № 6; Бойко В. Люди и дела // Знамя юности. 1957. 20 нояб.; 2 изд. Мн., 1962.

У синей бухты: Повести. Мн., 1959. Рэц.: Каваленка В. // Звязда. 1959. 11 чэрв.; Куляшоў Ф. Дзве аповесці Барыса Бур'яна // Полымя. 1960. № 2; Хадкевіч Т. Свежы голас // Беларусь. 1959. № 11.

Вальс Грибоедова: Повесть. Мн., 1960. Рэц.: Бойко В. Победа Сергея Тенишева // Знамя юности. 1960. 29 июля.

На высоком взлете: Творческий портрет. Мн., 1962 / Сааўт. І. Лісневскі. Рэц.: Колос Г. Как начертить интонацию вздоха // Неман. 1963. № 1; Театр. 1963. № 4.

Радужный перезвон: Повесть-сказка. Мн., 1964. Рэц.: Золава Э. Водгулле вясёлкавага перазвону // ЛіМ. 1964. 9 чэрв.; Савеличев А. Корсар рассказывает о Тилимбоме // Знамя юности. 1964. 28 апр.

У синей бухты; Вальс Грибоедова; Твоя повесть: Повести. Мн., 1966.

На театральных перекрестках. Мн., 1967 / Сааўт. І. Лісненскі. Рэц.: Брандобовская Л. Монолог о театре // Неман. 1968. № 6; Колас Г. Убачыўшы цудоўнае // Беларусь. 1968. № 1; Модэль М. Старонкі тэатральнага жыцця // Маладосць. 1968. № 6.

Каму апладзіруе зала: Тэатр. нататкі. Мн., 1972. (Б-чка газ. «Голас Радзімы»).

З сёмага рада партэра: Нататкі тэатр. рэцэнзента. Мн., 1978. Рэц.: Смольскі Р. Рух часу і тэатра // Чырв. змена. 1979. 27 лют.; Соболевский А. Из седьмого ряда партера // Сов. Бел. 1980. 23 авг.

Судьба чужая — как своя: Этюды о сценич. созданиях А. Климовой. Мн., 1982. Рэц.: Костерова Н. Что есть талант? // Сов. Бел. 1983. 22 апр.; Смольский Р. Обогащение традиции // Знамя юности. 1983. 15 янв.

Грозовые отголоски: Повести. Мн., 1984. Рэц.: Паўлаў Б. Кнігапіс // ЛіМ. 1985. 17 мая.

І толькі надпіс...: Артыкулы і эсэ. Мн., 1987.

Приглашает Русский театр: [Фотаальбом]. Авт. текста. Б. Бурьян. Мн., 1989.

1.3.

1947. Открытие цирка // Сов. Бел. 15 авг.; Глинка // Сталин. молодежь. 9 марта; Повесть о людях послевоенной деревни // Там жа. 4 апр.; Крейсер «Варяг» // Там жа. 9 апр.; О росте одного спектакля // Там жа. 11 мая; «Русский вопрос» в постановке театра им. Я. Коласа // Там жа. 11 июня; «Гамлет» // Там жа. 13 июля; Детство и юность Олега Кошевого // Там жа. 25 июля; Жизнь спектакля // Там жа. 8 авг.; Шелковый комбайн // Там жа. 15 авг.; Проторенным путем // Там жа. 27 авг.; Стихи Анатоля Велюгина // Там жа. 14 сент. / Сааўт. А. Рыбакоў; «В окопах Сталинграда» // Там жа. 15 окт.; Гимн советским патриотам // Там жа. 12 нояб.; Воспитание чувств // Там жа 16 нояб.; Глазами советского журналиста // Там жа. 3 дек.

1948. Камсамол у літаратуры // Полымя. 1948. № 10; Чырв. змена. 1948. 21 кастр.; Вялікая сіла // ЛіМ. 7 жн.; «Белая береза» // Сов. Бел. 8 мая; «Встреча с юностью» // Там жа. 10 дек.; Плохие рассказы о нехорошем мальчике: [Рэц. на кн.: Лупсякоў М. Мост. Мн., 1947] // Сталин. молодежь. 1948. 30 янв. / Сааўт. П. Захараў; В долгу у детворы // Там жа. 4 февр. / Сааўт. Н. Цярэшын; Хорошая повесть с досадным «но»: [Рэц. на кн.: Миронов А. Далеко на севере. Мн., 1947] // Там жа. 14 марта / Сааўт. Р. Мечыс; Последние // Там жа. 28 марта; Три книги для детей // Там жа. 14 апр. / Сааўт. В. Воранаў; От мая до мая // Там жа. 30 апр.; Земля гудит // Там жа. 9 мая; Рассказывают дети: [Рэц. на кн.: Нікол і не забудзем. Мн., 1947] // Там жа. 11 июня / Сааўт. В. Пятроў; Советская Белоруссия // Там жа 21 июля; Опороченный «Овод» // Там жа. 30 июля; Стихи Анатоля Астрейко // Там жа. 22 авг. / Пад псеўд. В. Ивин; Говард Фаст и его книга // Там жа. 15 сент. / Сааў. Д. Трафімаў; Стихи, опаляющие сердца: [Рэц. на кн.: Таўлай В. Выбранае. Мн., 1947] // Там жа. 15 окт.; На Западе после войны // Там жа. 12 нояб.

1949. Палымяныя радкі: Да выхаду на рус. мове зборніка твораў П. Броўкі // Звязда. 28 студз.; Стихи о счастливом детстве: К изданию на рус. языке книги Э. Огнецвет «Васильки» // Зорька. 4 авг.; Чувство нашего современника: [Рэц. на кн.: Смеляков Я. Кремлевские ели. М., 1948] // Сталин. молодежь. 30 янв.; «Заговор обреченных»: Премьера в театре имени Я. Купалы // Там жа. 29 апр.; Наши современники: (К изданию повести «Веснянка» Т. Хадкевича на рус. языке) // Там жа. 10 июля; «Живой труп» // Там жа. 3 авг.; «Нора» // Там жа. 7 авг.; Горьковский спектакль // Там жа. 12 авг.; Этот день // Там жа. 31 авг.; Надо оправдывать высокое звание: (Заметки о театре им. Ленинского комсомола Белоруссии) // Там жа. 21 окт.; «За вторым фронтом»: (Пьеса В. Собко в Русском театре БССР) // Там жа. 30 нояб.; В память о величайшем сражении: Фильм «Сталинградская битва» (вторая серия) // Там жа. 28 дек.

1950. Паэзія барацьбы і творчай працы // Полымя. 1950. № 2; За змястоўнасць, за майстэрства: [Рэц. на кн.: Сіняўскі І. У навальніцу. Мн., 1949; Лупсякоў М. Разведчыкі. Мн., 1949] // Там жа. № 4; Драматургія Якуба Коласа // Там жа. № 12; Творческое восприятие традиций Маяковского: К выходу в свет «Избранных стихотворений» Пимена Панченко в переводах на рус. язык // Сов. Отчизна. № 8; Натхнёнае слова паэта // ЛіМ. 30 вер.; Стихи-друзья // ЛГ. 2 сент.; Смело вторгаться в жизнь // Там жа. 28 сент.; «Дядя Ваня» // Сов. Бел. 8 янв.; Юность великого вождя // Там жа. 5 сент.; Учиться своему искусству: [Рэц. на кн.: Вялюгін А. Негарэльская арка. Мн., 1949] // Сталин. молодежь. 26 мая; Великий государь // Там жа. 28 июля.

1951. Паэзія 1950 года // Беларусь. № 2; Новыя апавяданні А. Кулакоўскага: [Рэц. на кн.: Кулакоўскі А. Новыя сустрэчы. Мн., 1950] // Там жа № 7; У імя міру: [Рэц. на кн.: Хадкевіч Т. Рэха ў гарах. Мн., 1951] // Там жа. № 8; Тры кнігі маладых паэтаў // Полымя. № 1; Тэма і яе вырашэнне: [Рэц. на кн.: Волкодаев П. Родная сторона. Мн., 1950; Горулев Н. Сверстники. Мн., 1950] // Там жа. № 3; Аб паэтычным майтэрстве А. Куляшова // Там жа. № 12. «За шчасце, за мір!»; [Рэц. на кн.: Панчанка П. За шчасце, за мір! Мн., 1950] // Звязда. 16 студз.; Хораша ў нас! // ЛіМ. 20 студз.; Фёдар Пратасаў і яго ворагі // Там жа. 17 лют.; Калі прыслухаешся да чытача... // Там жа. 19 мая; Павышаць патрабавальнасць // Там жа. 26 мая; Слова паэта — зброя народа! // Там жа. 4 жн.; Аб культуры рэцэнзіі // Там жа. 27 кастр.; Новае выданне твораў В. Таўлая // Там жа. 15 снеж.; Молодая Белоруссия // ЛГ. 8 марта; Грозное оружие // Сталин. молодежь. 14 февр.; Призывное слово // Там жа. 9 мая.

1952. Паэзія стваральнай працы: [Рэц. на кн.: Танк М. На камні, жалезе і золаце. Мн., 1951] // Беларусь. № 1; Паэт і яго героі: [Рэц. на кн.: Кірэенка К. Маякі. Мн., 1952] // Там жа. № 6; Апавяданні П. Пестрака: [Рэц. на кн.: Пестрак П. Першыя ўсходы. Мн., 1951] // Там жа. № 8; Счастье, обретенное в борьбе: [Рэц. на кн.: Брыль Я. У Забалоцці днее. Мн., 1951] // Дружба народов. № 2; Пачуццё адзінай сям'і // Полымя. № 6; Удалы пачатак: [Рэц. на кн.: Пысін А. Наш дзень. Мн., 1951] // ЛіМ. 12 студз.; Прачытаўшы даследаванне пра паэта...: [Рэц. на кн.: Перкін Н. Аркадзь Куляшоў. Мн., 1951] // Там жа. 15 сак.; На шляху жыццёвай праўды // Там жа. 14 чэрв.; Пераклады і пераказы // Там жа. 19 ліп.; За смелае ўтаржэнне ў жыццё // Там жа. 5 снеж.; «В Заболотье светает»: [Рэц. на кн.: Брыль Я. У Забалоцці днее. Мн., 1951] // Сов. Бел. 18 марта; Выдающийся белорусский поэт // Там жа. 25 мая; Две Франции // Сталин. молодежь. 6 февр.; Труд писателя // Там жа. 25 апр.; Певец дружбы народов // Там жа. 6 июля; Наш Колас // Там жа. 14 нояб.; Забытыя сцежкі // Чырв. змена. 7 чэрв.; Абураючая бесклапотнасць: (Аб выхаванні маладых рэжысёраў у тэатрах рэспублікі) // Там жа. 22 ліп.

1953. Кніга пра Янку Лучыну: [Рэц. на кн.: Майхровіч С. Янка Лучына. Мн., 1952] // Беларусь. № 2; Творца велічнага вобраза // Бярозка. № 2; Навокал паэтычных твораў: [Рэц. на кн.: Перкін Н. Аркадзь Куляшоў. Мн., 1951; Барсток М. Пятро Глебка. Мн., 1952; Перкін Н. Творчасць Петруся Броўкі. Мн., 1952] // Полымя. № 7; О стихах К. Киреенко: [Рэц. на кн.: Киреенко К. Моя республика. М., 1952] // Сов. Отчизна. № 2; Вдохновение, содержательность, новизна // Там жа. № 6; Недасканалы раман: [Рэц. на кн.: Гурскі І. У агні. Мн., 1952] // ЛіМ. 31 студз. / Сааўт. Р. Шкраба; Шкодная блытаніна // Там жа. 14 лют.; Песня каханню // Там жа. 25 мая; Шчыра кажучы... // Там жа. 17 кастр.; Публіцыстыка ці рыторыка? // Там жа. 31 кастр.; «Граница»: [Рэц. на: Куляшоў А. Граніца // Полымя. 1953. № 3] // Сов. Бел. 18 дек.; Испытание временем: [Рэц. на кн.: Хадкевіч Т. Сяброўства. Мн., 1952] //

Сталин. молодежь. 5 марта; Без вдохновения // Там жа. 14 апр.; Взыскательность соединять с дерзанием: [Рэц. на кн.: А в р а м ч и к М. Совершеннолетие. М., 1953] // Там жа. 26 мая; Поощряя, взыскивать // Там жа. 25 июня; Плюсы и минусы // Там жа. 6 окт.

1954. Слово и характер // Сов. Отчизна. № 5; Совершеннолетие поэта: [Рэц. на кн.: А в р а м ч и к М. Совершеннолетие. М., 1953] // Там жа. № 6; Чэхаўскі спектакль // ЛіМ. 6 лют.; Чалавек працы — герой паэзіі // Там жа. 22 мая; Таленавітыя эцюды // Там жа. 10 ліп.; У даўгу перад чытачом: Літ. крытыка ў часопісе «Полымя» // Там жа. 14 жн.; Вобразы і цені // Там жа. 4 вер.; Хвалюючыя дні // Там жа. 18 снеж.; О творческой атмосфере // ЛГ. 25 марта / Сааўт. Ю. Карасёў, А. Кулакоўскі; Стихи творческие и «сделанные» // Сталин. молодежь. 5 февр.; Поэзия рядом с сочинительством // Там жа. 8 апр.; Правда жизни и правда характера // Там жа. 19 мая; Заметки критика // Там жа. 12 сент.

1955. Пачуццё адзінай сям'і // Янка Купала. Мн.; Первый снег: [Аповесць] // Сов. Отчизна. № 3, 4. Рэц.: К о ж е м я к и н Т. Разговор об одной повести // Сталин. молодежь. 1955. 1 дек.; П а л і т ы к а Дз. Невыразная пазіцыя // ЛіМ. 1955. 27 жн.; П а ш к е в і ч Н. Без яснай ідэі // Звязда. 1955. 10 вер.; Подвиг скромных // Сов. Отчизна. № 6; Штамп — вораг мастацтва // ЛіМ. 7 мая; Талент абавязвае // Там жа. 15 кастр.; Сэрца паэта // Там жа. 5 ліст.; Слово о писателях // Сталин. молодежь. 1 янв.; Перед входом в большую поэзию // Там жа. 25 окт.

1956. Рядовые великой армии труда // Дружба народов. № 4 / Сааўт. А. Адамовіч; Выдатны мастак слова: Да 60-годдзя з дня нараджэння К. К. Крапівы // Маладосць. № 3; Когда мы любим...: Новая глава из повести «Первый снег» // Знамя юности. 9 сент.; Твое сердцебиение: Киносценарий // Там жа. 20, 23, 25—27 дек.; 1957. 3, 4, 9—11, 15—18, 22, 23, 25 янв. / Сааўт. Ю. Багушэвіч; Адрас паэзіі // ЛіМ. 28 студз.; Вернасць тэме // Там жа. 20 кастр.; Автор дождался выхода книги: [Рэц. на кн.: М у р а в е й к а І. Песня над палямі. Мн., 1956] // Сталин. молодежь. 3 янв.; Пусть продолжается этот разговор: [Рэц. на кн.: К и с л и к Н. Разговор с друзьями., 1956] // Там жа. 28 марта.

1957. З песняй у дарогу: [Рэц. на кн.: Г і л е в і ч Н. Песня ў дарогу. Мн., 1957] // Полымя. № 5; Жывы з жывымі // ЛіМ. 27 крас.; Радасная з'ява // Там жа. 26 чэрв.

1958. У синей бухты: Повесть // Сов. Отчизна. № 1. Рэц.: Б о й к о В. Повесть о мужестве поэта // Знамя юности. 1958. 16 сент.; К р а ў ц о ў Я. Сэрца паэта // Маг. праўда. 1958. 14 чэрв.; С т а л я р о ў М. Тры аповесці // ЛіМ. 1958. 6 жн.; Поэтические рассказы: [Рэц. на кн.: С к р ы г а н Я. Апавяданні. Мн., 1956; С к р ы г а н Я. Наталя. Мн., 1957] // Сов. Отчизна. № 5 / Пад псеўд. В. Ивин; Книга моего товарища: [Рэц. на кн.: Ш а х а в е ц У. Пасля вяселля. Мн., 1958] // Знамя юности. 10 дек.; Вяселле — у нядзелю: Лірычная кінааповесць // Чырв. змена. 15, 16, 19, 20, 22—24, 26, 29—31 ліп., 2, 3, 5 жн.

1959. Нататкі пра драматургію Якуба Коласа // Вялікі пясняр беларускага народа. Мн.; Твоя повесть // Сов. Отчизна. № 1. Рэц.: Б о й к о В. Повесть о тружениках искусства // Знамя юности. 1959. 3 сент.; Я с к е в і ч А. Пагоня за бенгальскімі агнямі // ЛіМ. 1959. 10 чэрв.; На пороге эпоса // Знамя юности. 17 марта.

1960. Сябра не памірае // Беларусь. № 10; Забытая страница: (Один из первых отзывов на поэму В. Маяковского «Облако в штанах») // Неман. № 4; Бой сапраўды няроўны // ЛіМ. 27 снеж.

1961. Зорка Венера: Драма // Маладосць. № 11 / Сааўт. М. Алтухоў; На высоком взлете // Неман. № 1 / Сааўт. І. Лісненўскі; Ён глядзеў на сонца // Полымя. № 12; Пятьдесят и семьдесят: Из литературного дневника // Знамя юности. 10 сент.; Раман і спектакль // ЛіМ. 24 лют.

1962. Першы крок — пачатак дарогі: [Рэц. на кн.: С т р а л ь ц о ў М. Блакітны вецер. Мн., 1962] // Беларусь. № 11; Вершы, гартаваныя ў агні // Полымя. № 4; Строитель // Театр. № 11; Тоненькая книжка: [Рэц. на кн.: Е ф и м о в Ф. Армия. Мн., 1962] // Знамя юности. 23 февр.; Книги нет и — книга есть: [Рэц. на: Т а р а с В. Стихи // Неман. 1962. № 5] // Там жа. 4 нояб.; Каб не згасаў агонь творчасці // ЛіМ. 9 сак.; Праўдзівае і банальнае // Там жа. 23 сак.; Адчуванне характва // Там жа. 6 крас.; «Ведаў адзін я...» // Там жа. 28 крас.; Выпрабаванне вытрымана: [Рэц. на кн.: Ш у м о в М. Жизнь зовет. Мн., 1962] Там жа. 13 ліп.; Катэгарычныя заявы з глядзельнай залы // Там жа. 31 ліп.; Субяседнік дапытлівага чытача: [Рэц. на кн.: К а н э Ю. Дзень сённяшні. Мн., 1962] // Там жа. 4 вер.; Даты, назвы, імёны, каментарыі... // Там жа. 21 вер.; На арбіту эпохі! // Там жа. 30 кастр.

1963. Талент абавязвае: [Рэц. на кн.: Х о м ч а н к а В. Аднойчы майскім днём. Мн., 1962] // Беларусь. № 3; Далёкія і блізкія прычалы: [Рэц. на кн.: М и р о н о в А. Только море вокруг. Мн., 1960] // Там жа. № 7; Жмені залатых зярнят: [Рэц. на кн.: А ў р а м ч ы к М. Сустрэча былых канагонаў. Мн., 1963] // Там жа. № 9; Сталае, натхнёнае даследаванне: [Рэц. на кн.: К а л е с н і к У. Час і песні. Мн., 1962] // Маладосць. № 4; Толькі ўперад // Там жа. № 6; Калектыўная кніга: [Рэц. на кн.: Л і т а р а т у р а нашых дзён. Мн., 1963] // Там жа. № 10; Дневник Ларисы Огудаловой // Неман. № 2; Разбураючы прымітыўныя схемы: [Рэц. на кн.: Г е р ц о в і ч Я. Герой і сучаснасць. Мн., 1963] // Звязда. 11 жн.; Адкрыццё новага — прызначэнне даследчыка: [Рэц. на кн.: К а з е к а Я. Натхненне і майстэрства. Мн., 1963] // Там жа. 25 снеж.; По городу идет художник // Знамя юности. 9 апр.; Пристальным, заинтересованным взглядом: [Рэц. на кн.: К у л е ш о в Ф. Творческий путь А. И. Куприна. Мн., 1963] // Там жа. 22 мая; Белых сцягаў не будзе // ЛіМ. 22 студз.; Мой строгі субяседнік // Там жа. 1 сак.; Прачытай і перадай другому // Там жа. 7 мая; Прызначэнне радка — хваляваць: [Рэц. на кн.: Г р а х о ў с к і С. Табе зайздросціць сонца. Мн., 1963] // Там жа. 12 ліп.; Німб над пакутамі абывацеля // Там жа. 1 ліст.; На высокай ноце // Там жа. 19 ліст.; Труд поэта // Сов. Бел. 27 нояб.

1964. Паэтычны летапіс // Беларусь. № 5; Лірычная чуласць: [Рэц. на кн.: Е ф и м о в Ф. Утренний автобус. Мн., 1964] // Там жа. № 8; Эпапея аб гераізме // Там жа. № 10; Празрыстае слова праўды // Там жа. № 12; Сталасць не прыходзіць раптам // Маладосць. № 11; Радужный перезвон: Повесть-сказка // Неман. № 1; Здравствуйте, Владимир Владимирович... // Там жа. № 5; Неспакойны роздум і трапнае слова: [Рэц. на кн.: Б р ы л ь Я. Роздум і слова. Мн., 1963] // Звязда. 2 лют.; Набліжэнне да поспеху // Там жа. 27 вер.; Чтобы не забывали... // Знамя юности. 26 янв.; Доверчивый разговор: [Рэц. на кн.: Б у р с о в И. Косая сажень. Мн., 1964] Там жа. 1 июля; Каля адной карціны // ЛіМ. 24 студз.; Натхненне // Там жа. 3 сак.; Праменіў розум чалавека // Там жа. 24 крас.; Высокая мера // Там жа. 29 мая; Пётр Суслаў і іншыя // Там жа. 16 чэрв.; На скрыжаванні вятроў і дарог: [Рэц. на кн.: Т а н к М. Глыток вады. Мн., 1964] // Там жа. 10 ліп.; «Агонь у зорачцы бурштынавай...» // Там жа. 4 жн.; Паводле чэхаўскага тэксту... // Там жа. 21 жн.; Зямля продкаў і сучаснікаў: [Рэц. на кн.: С а ч а н к а Б. Зямля маіх продкаў. Мн., 1964] // Там жа. 18 вер.; Стратэгічнае поле рамана // Там жа. 22 вер.; Неспакойны поступ радкоў: [Рэц. на кн.: К а л а ч ы н с к і М. Гронка рабіны. Мн., 1964] // Там жа. 30 кастр.; Причастность ко всему живому: [Рэц. на кн.: Т а н к М. Стихотворения. М.; Л., 1963] // Сов. Бел. 7 янв.; От сердца к серду: [Рэц. на кн.: К у л я ш о ў А. Выбр. тв.: У 2 т. Мн., 1964] // Там жа. 9 июня; Предупреждение Шекспира // Там жа. 17 июня; Па-сяброўску — пра вершы // Чырв. змена. 4 жн.

1965. У месяцы маі з Міхаілам Святловым... // Дзень паэзіі — 65. Мн.; Адзіны крытэрый — праўда: [Рэц. на кн.: Л у ж а н і н М. Вачыма часу. Мн., 1964] // Беларусь. № 4; Летапіс тэатра: [Рэц. на кн.: Н е ф е д В. Становление белорусского советского театра. Мн., 1965] // Там жа. № 7; Падказана

жаночым сэрцам: [Рэц. на кн.: Бічэль-Загнетава Д. Нёман ідзе. Мн., 1964] // Маладосць. № 2; Адчуванне сюжэта: [Рэц. на кн.: Грачанікаў А. Магістраль. Мн., 1964] // Там жа. № 9; Роздум мастака: [Рэц. на кн.: Скрыган Я. Ранішнія росы. Мн., 1965] // Там жа. № 11; Похождения обезличенных персонажей: [Рэц. на кн.: Грицан Н. Особый случай. Мн., 1964] // Неман. № 2; Четвертая встреча // Там жа. № 4; В канун века // Там жа. № 6; Паэтычнасць і прыгажосць: [Рэц. на кн.: Жычка Х. Росныя лілеі. Мн., 1965] // Полымя. № 7; Гучанне слова трапяткога: [Рэц. на кн.: Дзяргай С. Свята ў будзень. Мн., 1964] // ЛіМ. 12 студз.; Вечна зялёны цыферблат // Там жа. 9 лют.

1966. Самастойнасць творчага мыслення: Ю. А. Арынянскаму — 60 гадоў // ЛіМ. 25 ліст.; Са спазненнем на дзесяць год... // Там жа. 2 снеж.; Влюбленный в нашу жизнь // Сов. Бел. 19 апр.; Приближение поэта // Там жа. 7 сент.; Книга странствий и любви // Там жа. 3 нояб.

1967. Сустрэчы з цудоўнымі людзьмі: [Рэц. на кн.: Хадкевіч Т. Сад у квецені. Мн., 1966] // Беларусь. № 4; Подвижник: [Рэц. на кн.: Пширков Ю. А. Е. Богданович. Мн., 1966] // Неман. № 1.; Поступь лирических строк // Там жа. № 8; Нібы з ножнаў клінок... // ЛіМ. 1 жн.; У пошуках уласнага слова // Там жа. 21 ліст.; Майстэрства байца // Там жа. 1 снеж.; Рамяство... або гербарый на ўсе густы // Там жа. 22 снеж.; Актер, театр жизнь: [Рэц. на кн.: Сяргейчык Ц. Нататкі акцёра. Мн., 1966] // Сов. Бел. 4 янв.; Тепло солдатской ладони: [Рэц. на кн.: Пысін А. Твае далоні. Мн., 1967]// Там жа. 8 авг.; Гражданская щедрость поэта: К 50-летию со дня рождения П. Панченко // Там жа. 23 авг.

1968. С правдой вдвоем // Хадкевич Т. Даль полевая. Мн.; Свет і палітра паэта: [Рэц. на кн.: Бярозкін Р. Пімен Панчанка. Мн., 1968] // Беларусь. № 9; Хай шчасціць майстру // Полымя. № 1; Каб не згасла натхненне // ЛіМ. 9 лют.; Навізна традыцыйнага // Там жа. 27 лют.; «Тут я фанатык...»: Горкаўскія «Зыкавы» на сцэне тэатра імя Якуба Коласа // Там жа. 22 сак.; «Пяцёрка», але... з мінусам: [Рэц. на кн.: Колас Г. Диалог через рампу. Мн., 1967] // Там жа. 21 чэрв.; Паэтычныя іерогліфы і жывая душа паэзіі // Там жа. 29 чэрв.; Карысны даведнік // Там жа. 13 жн. / Пад псеўд. В. Івін; Творчы партрэт — не размаляваная анкета // Там жа. 16 жн.; На ўзмежку паўстагоддзя: Уладзіміру Шахаўцу — 50 гадоў // Там жа. 25 кастр.; Паводле пазалеташніх анкет // Там жа. 29 ліст.; Поиск незамутненного тепла: [Рэц. на кн.: Русецкі А. Служба святла. Мн., 1967] // Сов. Бел. 19 марта.

1969. Сумленне просіць слова: [Рэц. на кн.: Вярцінскі А. Чалавечы знак. Мн., 1968] // Полымя. № 7; Думка, пачуццё і метафара: [Рэц. на кн.: Гаўрусёў С. Профіль веку. Мн., 1969] // Там жа. № 9; З чаго пачынаецца спектакль: «Рудабельская рэспубліка» ў Акадэмічным тэатры імя Я. Купалы // ЛіМ. 14 студз.; Маланка ў вачах // Там жа. 28 студз.; Па законах паэзіі // Там жа. 11 лют.; Прафесія — рэжысёр: Да 70-годдзя з дня нараджэння Л. Літвінава // Там жа. 15 крас.; Наперад і вышэй: [Інтэрв'ю] // Там жа. 22 крас.; ...І гаркаваты мёд // Там жа. 11 ліп.; Праз дзевяць мораў і два акіяны // Там жа. 5 вер.; Чалавек неспакойнай службы: [Рэц. на кн.: Атрошчанка А. Уладзислаъ Галубок. Мн., 1969] // Там жа. 16 вер. / Пад псеўд. В. Івін; Вакол Астроўскага: «Апошняя ахвяра» ў Акадэмічным тэатры імя Я. Купалы // Там жа. 24 кастр.; Крытык чытае драму: [Рэц. на кн.: Сабалеўскі А. Беларуская савецкая драматургія. Кніга першая. Мн., 1969] // Там жа. 11 ліст. / Пад псеўд. В. Івін; Вяршыні — наперадзе!: Брэсцкаму тэатру імя Ленінскага камсамола Беларусі — 25 гадоў // Там жа. 28 ліст.; А праменьчык — свеціць... // Там жа. 30 снеж.; Мастерство и одержимость // Сов. Бел. 30 окт.; Верность художника // Там жа. 30 нояб.; Раздумье о былом // Там жа. 24 дек.

1970. Народная драма // Колас Я. У пушчах Палесся. Мн.; Чалавек з ружжом на сцэне // Беларусь. № 2; Здатны на вялікае // Голас Радзімы. № 38; Гісторыя нашага сучасніка: [Рэц. на кн.: Скрыган Я. Кругі. Мн., 1969] // Полымя. № 2; Яшчэ адна сустрэча: [Рэц. на кн.: Арочка М. Валянцін Таўлай. Мн., 1969] Там жа. № 5; Без хрэстаматыйных высноў: [Рэц. на кн.: Чарот М. Выбр. вершы і паэма. Мн., 1967] // Там жа. № 8; Адухоўлены прафесіяналізм: Да 60-годдзя І. Шацілы // Тэатр. Мінск. № 6; Ні слова, ні стогну не перакрэсліць!.. // ЛіМ. 23 студз.; Жорж Глумаў робіць кар'еру // Там жа. 20 лют.; Дакумент, даследаваны паэзіяй // Там жа. 20 сак.; З трывогай за жанр // Там жа. 15 мая / Сааўт. Я. Рамановіч; А крылы дужэюць // Там жа. 22 мая; Штовечар а палове восьмай...: Нар. артысту БССР А. Трусу — 60 гадоў // Там жа. 29 мая; Выказана ў манеры эсэ...: [Рэц. на кн.: Арлова Т. Ты і я. Мн., 1969] // Там жа. 19 чэрв. / Пад псеўд. В. Івін; Да сёмага неба: Дыялог з паэтам пра акцёра // Там жа. 4 вер.; «Ты мусіш быць самім сабой...»: Народнаму артысту БССР Івану Шацілу — 60 гадоў // Там жа. 25 снеж.; Встреча с Ибсеном // Сов. Бел. 10 июля; Наш академический // Там жа. 19 нояб.

1971. У яго ўсё — праўда // Беларусь. № 2; Аднаўленне добрай традыцы // Там жа. № 4 / Пад псеўд. В. Івін; Прырода жанру вымагае... [Рэц. на кн.: Чэрня Х. Размова з памяццю. Мн., 1970] // Полымя. № 5; Водгулле гучнай славы // Там жа. № 6; І сцэна змагалася: [Рэц. на кн.: Лабовіч А. Тэатр змагання. Мн. 1969] // Помнікі гіст. і культ. Бел. № 2; Какими истинами... // Театр. жизнь. № 6; Тэатральны пісьменнік: Кандрату Крапіве — 75 гадоў // Тэатр. Мінск. № 2; Разведка тэмы // ЛіМ. 5 лют.; ...І на кінастужцы // Там жа. 19 лют.; Выкрыццё таямніц? Не толькі... // Там жа. 26 лют. / Пад псеўд. В. Івін; Побач з эпіцэнтрам // Там жа. 23 крас.; Можна! Ды ці трэба?.. // Там жа. 11 чэрв.; Старшына з наганам ды пяцёра дзяўчат // Там жа. 18 чэрв.; Векапомнае: Тэлевізійны спектакль «Па шчасце, па сонца...» // Там жа. 25 чэрв.; Пасмяешся — станеш разумнейшы: «Несцерка» В. Вольскага ў Рэсп. тэатры юнага гледача // Там жа. 30 ліп.; «Я не для таго памёрз!..» // Там жа. 27 жн.; «Полымя»: 15 старонак у канцы нумара // Там жа. 3 вер.; У святле рампы // Пад псеўд. В. Івін; Падпалкоўнік Патанін верыць... // Там жа. 29 кастр.; Шлях да чытача // Там жа. 12 ліст.; Маленькі шэдэўр // Там жа. 31 снеж.; Все смешалось в доме Бардиных // Сов. Бел. 12 марта; Неугасимый свет // Там жа. 9 дек.

1972. Опаленные стужей и солнцем // Лобан М. Земля моя — судьба моя; Городок Устронь. Мн.; Тэмперамент мастака: Ул. Карпаву — 60 гадоў // Беларусь. № 2; Заўсёды ў віры жыцця: Народнаму паэту Беларусі Максіму Танку — 60 гадоў // Там жа. № 9; У палёце дужэюць крылы: [Рэц. на кн.: Сачанка Б. Дарогі. Мн., 1971] // Полымя. № 2; Чытаючы як след, як мае быць...: [Рэц. на кн.: Бярозкін Р. Постаці. Мн., 1971] // Там жа. № 7; І паядынак, і расставанне... // Вяч. Мінск. 27 ліст.; На гребне жизни: К 60-летию со дня рождения М. Танка // Заря. 16 сент.; Востраў Бяссеменавых: «Мяшчане» М. Горкага ў Брэсцкім тэатры імя Ленінскага камсамола Беларусі // ЛіМ. 28 студз.; Шырма, якога мы любім: [Рэц. на кн.: Нисневич И. Григорий Романович Ширма. Л., 1971] // Там жа. 7 крас. / Пад псеўд. В. Івін; Крытычныя далягляды / Пад крыпт. В. І.; Споведзь матчынага сэрца // Там жа. 14 крас.; Роздум аб сучасніку: Раман «Снежныя зімы» І. Шамякіна на сцэне Бел. драм. тэатра імя Я. Коласа // Там жа. 21 ліп.; А падумаць варта...: Рэпліка // Там жа. 4 жн. / Пад крыпт. В. І.; Пра вясёлае і гэтак сур'ёзна: [Рэц. на кн.: Барысава Т. Мальер на беларускай сцэне. Мн., 1972] // Там жа. 18 жн. /Пад псеўд. В. Івін; «Так, мімаходзь, кінуў...» // Там жа. 25 жн.; Спектакль скончыўся — спектакль працягваецца // Там жа. 13 кастр. / Пад. крыпт. В. І.; На быстрыні жыцця // Маг. праўда. 16 вер.; На грэбені жыцця // Мін. праўда. 17 вер.; Горестная жизнь Кирюши Кисельникова // Сов. Бел. 24 февр.; Увлечение и сосредоточенность: На спектаклях Московского драм. театра на Малой Бронной // Там жа. 27 июля.

1973. В «секторе обзора» — жизнь // Арабей Л.

Искры в пепле. Мн.; Вобраз — гэта завершанасць // Беларусь. № 6; Майстар пераможнага смеху: Да 70-годдзя з дня нараджэння нар. артыста СССР А. Ільінскага // Там жа. № 11; Размова шчырая, зацікаўленая: [Рэц. на кн.: Шамякін І. Размова з чытачом. Мн., 1973] // Полымя. № 10; І заўсёды — нечаканы...: Да 70-годдзя А. Ільінскага // Тэатр. Мінск. № 3; З гарэзлівым настроем // ЛіМ. 2 сак.; Стракатыя старонкі // Там жа. 23 ліст.; Сляза любві і помсты // Там жа. 28 снеж.; Звонкі голас «Ручайка»: [Рэц. на кн.: Пранузa П. Ручеек. Мн., 1973] // Наст. газ. 19 вер.; Старонкі, абпаленыя рамантыкай // Там жа. 28 ліст.; Спявае як птушка // Ніва. 19 жн.; Перемены в Нереже // Сов. Бел. 20 февр.; Время зажигает рампу // Там жа. 28 июля.

1974. Заслуханы ў гучанне жыцця // Дзень паэзіі — 74. Мн.; Как неостывший пепел... // Лыньков М. Незабываемые дни. Мн. Кн. 3 и 4; Засінены бераг: Навела // Беларусь. № 1; Смех быў яго зброяй: Да 75-годдзя з дня нараджэння нар. артыста СССР Глеба Глебава // Там жа. № 5; Усхвалявана і пераканаўча // Там жа. № 8; Душа майстра: Нар. пісьменніку Беларусі М. Лынькову — 75 // Там жа. № 11; Тэатральныя старонкі // Голас Радзімы. № 35; Перш за ўсё — праўда // Там жа. № 46; «Я хачу напісаць радок...»: [Рэц. на кн.: Стральцоў М. Ядлоўцавы куст. Мн., 1973] // Полымя. № 3; Сілуэты і аблічча: [Рэц. на кн.: Рамановіч Я. Знаёмыя сілуэты. Мн., 1974] // Там жа. № 10; Палітра тонкага мастака // Тэатр. Мінск. № 2; ...Заплямленае сумленне прыспешвае меч: «Макбет» Шэкспіра на сцэне Рус. тэатра імя Горкага // Вяч. Мінск. 1 ліст.; Сумленнага сэрца покліч // ЛіМ. 8 мая; Выдаткі творчага пошуку // Там жа. 26 ліп.; Гераіні Раісы Кашэльнікавай: Нарыс // Там жа. 20 вер.; Пра хлеб, пра сонца, пра людзей: [Рэц. на кн.: Калачынскі М. Докшыцкі каравай. Мн., 1974] // Там жа. 13 снеж.; Звонкая струна, светлы колер, празрыстае слова // Наст. газ. 20 сак.: Дакладнасць акцёрскага малюнка // Ніва. 27 кастр.; Внимая времени и сердцу // Сов. Бел. 6 февр.; Воспевая подвиг народа // Там жа. 19 июня; Какого цвета бывают цветы: Спектакль Московского драм. театра им. Н. В. Гоголя «Счастливый Шурик» // Там жа. 21 авг.

1975. Продиктовано памятью // Павлов В. Ежелиха; Спелые травы;, Нас поле не насеяно. Мн.; Майстар пераможнага смеху; Маленькі шэдэўр // Хрэстаматыя па гісторыі беларускага тэатра і драматургіі. Мн. Т. 2; Пад позіркам сяброў: [Рэц. на кн.: Броўка П. І ўдзень і ўночы... Мн., 1974] // Беларусь. № 2; Працяг шчырай споведзі: [Рэц. на кн.: Барадулін Р. Рум. Мн., 1974] // Там жа. № 7; Выбранае з перажытага: [Рэц. на кн.: Сачанка Б. Чужое неба. Мн., 1975] // Маладосць. № 12; Узважанае, абдуманае, блізкае: [Рэц. на кн.: Бечык В. Свет жывы і блізкі. Мн., 1974] // Полымя. № 4; Радкі ад сэрца: [Рэц. на кн.: Лісіцын У. Жураўлінае вясло. Мн., 1974] // Там жа. № 11; Словно река весной //Театр. жизнь. № 13; Грамадзянка Кісялёва супраць песні душы // Вяч. Мінск. 29 жн.; Старонкі, асветленыя рампай // ЛіМ. 20 чэрв. / Пад псеўд. Б. Гук; Працяг знаёмства // Там жа. 27 чэрв. / Пад псеўд. В. Івін; У горадзе партызанскай славы. // Там жа. 1 жн. / Пад псеўд. Б. Гук; «Буду Максімам Карначом» // Там жа. 8 жн. / Пад псеўд. В. Івін; Попел не стыне // Там жа. 22 жн.; Бясспрэчнае і спрэчнае // Там жа. 26 снеж.; Такое беспокойное служение // Сов. Бел. 21 янв.; Определенность жанровых пристрастий // Там жа. 21 июня; В свете рампы: «Последний шанс» В. Быкова в акад. театре им. Я. Купалы // Там жа. 11 окт.; Поэзия в прозе // Там жа. 16 нояб.

1976. Мастак служыць часу: Да 80-годдзя К. М. Саннікава // Беларусь. № 5; Самастойныя высновы: [Рэц. на кн.: Каваленка В. Прага духоўнасці. Мн., 1975] // Там жа. № 8; Нібы з песні: Да 70-годдзя нар. артысткі БССР І. Ждановіч-Платонавай // Там жа. № 9; З высокім грамадзянскім напалам: Да 70-годдзя з дня нараджэння К. Губарэвіча // Там жа. № 12; Акрыленасць думкі і радка: [Рэц. на кн.: Камуністы. Мн., 1975] // Полымя. № 2; Каб выпраменьваць энергію: [Рэц. на кн.: Грачанікаў А. Начная змена. Мн., 1975] // Там жа. № 7; Сувязь з людзьмі, жыццём, часам: [Рэц. на кн.: Калеснік У. Зорны спеў. Мн., 1975] // Там жа. № 11; Па кім празвоніць звон... // Вяч. Мінск. 10 сак.; Каб перамог разум // Там жа. 21 ліп.; Надзея — крылы яго прызвання // Там жа. 19 жн.; Подзвігу патрыёта прысвячаецца // ЛіМ. 16 студз. / Пад псеўд. Б. Гук; Гадавіна // Там жа. 6 жн.; Мікалаю Астроўскаму з Мінска // Там жа. 20 жн. / Пад псеўд. Б. Гук; Прэм'еры і апладысменты / Пад псеўд. Б. Гук; «Знаёмцеся: маладыя пра маладых» / Пад псеўд. В. Івін // Там жа. 31 снеж.; У тэатры над Заходняй Дзвіной // Ніва. 26 снеж.; Жизнеутверждающий пафос // Сов. Бел. 4 марта; Многоголосье // Там жа. 5 нояб.

1977. Клубок страсцей і нянавісці // Вяч. Мінск. 7 лют.; Толькі цьмяны адбітак // Там жа. 19 снеж.; Адметнасць адухоўленага таленту // Голас Радзімы. 15 вер.; Грыміць барабан і кліча // ЛіМ. 4 сак.; У гадавіну другую // Там жа. 13 мая; Ці не таму, што так — прасцей? // Там жа. 22 ліп.; Апантаны і дзелавы // Там жа. 9 вер.; Зберажона ў радку // Там жа. 16 вер.; Талент арганізатара // Там жа. 16 снеж. / Пад псеўд. К. Ляшчэня; Разговор с поэтом // Сов. Бел. 12 янв.; Поучение увлеченностью // Там жа. 23 июля; Чтоб с миром укреплялась связь // Там жа. 23 авг.; То прекрасно, что серьезно // Там жа. 1 сент.

1978. Отмеченное и сердцем и словом // Титов К. Солнце загорается за Сожем. Мн.; Апантаны і паслядоўны: Да 70-годдзя з дня нараджэння З. Азгура // Беларусь. № 1; Неадступнасць ад высокіх прынцыпаў: Міколе Ткачову — 60 гадоў // Там жа. № 3; Шчаслівы лёс: Да 100-годдзя з дня нараджэння Еўсцігнея Міровіча // Там жа. № 8; Самабытнае слова // Там жа. № 11; Зігзагі лёсу // Вяч. Мінск. 20 чэрв.; Куды радок пакліча: [Рэц. на кн. Русецкі А. Позірк. Мн., 1977] // ЛіМ. 27 студз.; Любоў павінна звацца любоўю... // Там жа. 3 сак.; «Вы — наш пісьменнік...» // Там жа. 2 чэрв.; Развітальная кніга: [Рэц. на кн.: Бялевіч А. Сонечны гадзіннік. Мн., 1978] // Там жа. 16 чэрв.; [Рэц. на кн.: Ахметели С. Творческое наследие. Тбилиси, 1977] // Там жа. 14 ліп.; Добры дзень, Еўсцігней Афінагенавіч // Там жа. 11 жн.; [Рэц. на кн.: Банк Н. Нить времени. Л., 1978] // Там жа. 25 жн. / Пад псеўд. В. Івін; [Рэц. на кн.: Шамякин И. Экзамен на осень. М., 1978] // Там жа. 13 кастр. / Пад псеўд. Б. Гук.

1979. Чуцен яго голас, слова яго // Святло яго душы. Мн.; В поступи годов; Заметки о русской классике на горьковской сцене // Тэатр. Мінск. № 3; Заметки о русской драматургии на белорусской сцене; Раиса Кошельникова: Нар. артистка БССР // Там жа. № 4; Жыццё — як бліскавіца // ЛіМ. 16 лют. / Сааўт. У. Мехаў; Водбліскі характва // Там жа. 31 жн.; [Рэц. на кн.: Вишневская И. Комедия на орбите. М., 1979] // Там жа. 14 вер. / Пад псеўд. В. Івін; [Рэц. на кн.: Пименов В. Свидетели живые. М., 1978] // Там жа. 14 вер. / Пад псеўд. К. Ляшчэня; Для сцэны народжаны // Там жа. 18 ліст.; Поиски и просчеты: «Кто смеется последним» К. Крапивы в Брест. обл. театре им. Ленинского комсомола Белоруссии // Сов. Бел. 6 дек.

1980. На скрыжаванні вятроў і сонца // Лобан М. На парозе будучыні; Гарадок Устронь; Мн.; Водгулле хатынскіх званоў: На спектаклі «Вяртанне ў Хатынь» у Рус. тэатры БССР імя М. Горкага // Беларусь. № 1; Народны // Там жа. № 3; Як ліст на развітанне: [Рэц. на кн.: Астрэйка А. Памяць дарог. Мн., 1980] // Там жа. № 10; Озарения; Три сценических портрета А. Климовой // Неман. № 5; Признательность воспитанника: [Рэц. на кн.: Миронов А. Дед Мавр. Мн., 1979] // Там жа. № 11; Кантрасты і гармонія: Стэфанія Станюта // Тэатр. Мінск. № 3; Перш чым паставіць подпіс...: (П'еса А. Гельмана «Мы, што ніжэй падпісаліся...» ў Бел. драм. тэатры імя Я. Купалы) // Вяч. Мінск. 22 студз.; Перад судом свайго сумлення // Там жа. 2 чэрв.; Каб крочыць разам... // ЛіМ 1 лют.; Ілюзія і явa: [Інтэрв'ю] // Там жа. 6 чэрв.; Вобразная сіла дакумента // Там жа. 8 жн.; Як вяршыня // Там жа. 12 вер.; Брэсцкі трыпціх // Там жа. 7 ліст.; Даследаванне глыбінь //

Там жа. 26 снеж.; Купалаўцы адкрываюць заслону // Ніва. 14 снеж.; Право на признание // Сов. Бел. 5 февр.; Уроки двух спектаклей // Там жа. 22 мая; Всего один день: «Синие кони на красной траве» М. Шатрова в Рус. театре БССР им. М. Горького // Там жа. 4 июня; В подарок людям — песня // Там жа. 25 июня; Излучение таланта // Там жа. 7 авг.

1981. Отблески сияющих волн // Миронов А. Только море вокруг. Мн.; Фильмы о прошлом, обращенные в современность // Коммунист Бел. № 8; Застаецца Рамановічам // Тэатр. Мінск. № 5; Сілай веры сваёй... // Вяч. Мінск. 13 сак.; Паўлінка — крылатае імя // ЛіМ. 11 вер.; У рэпертуары пазначана: «Мальер...» // Там жа. 25 вер. / Пад псеўд. Б. Гук; З фальклорных крыніц // Там жа. 13 ліст. / Пад псеўд. Б. Гук; К тебе обращенное слово: [Рэц. на кн.: П а н ч а н к а П. Млечны шлях. Мн., 1980] // Сов. Бел. 23 янв.; Смятение обреченных // Там жа. 10 февр.; Листая книжные страницы... // Там жа. 25 марта; Этот неугомонный Гремучий Лог // Там жа. 13 мая; Вровень со временем // Там жа. 9 июля; Веселый и мудрый дар // Там жа. 5 сент.; Побеги, устремленные в вечность // Там жа. 9 дек.; Беспокойство поиска // Сов. культура. 20 нояб.

1982. «Пялёсткі нечае тугі...» // Васілевіч А. Выбр. тв.: У 3 т. Мн. Т. 1; «Я не адзін — побач песня знаёмая...» // Калачынскі М. Выбр. тв.: У 2 т. Мн. Т. 1; Талент, акрылены ў віхурах рэвалюцыі: Да 100-годдзя з дня нараджэння Ул. Галубка // Беларусь. № 5; ...І споведзь трапяткой душы: Да 75-годдзя нар. артыста СССР Леаніда Рахленкі // Там жа. № 9; Лица во времени // Неман. № 10; П'еса вяртаецца да чытача, да тэатра // Полымя. № 2; Судьба и ответственность // Тэатр. Мінск. № 5; Пазыўныя... з Оршы: Да 75-годдзя з дня нараджэння М. Садковіча // ЛіМ. 22 студз.; [Рэц. на кн.: Б е л о р у с с к и й экватор. Мн., 1981] // Там жа. 5 сак.; Нібы візітная картка // Там жа. 14 мая; Меркаванні маскоўскіх крытыкаў // Там жа. 11 чэрв. / Пад псеўд. К. Ляшчэня; І дорыць крылы для ўзлёту // Там жа. 9 ліп.; Ажывае архіўнае // Там жа. 6 жн.; Тэатр чытае Коласа // Там жа. 29 кастр.; Па сонечных маршрутах: Дакументальны фільм «Саюз рэспублік і сэрцаў» аб'яднання «Летапіс» // Там жа. 3 снеж.; Живопись словом: [Рэц. на кн.: Ю р е в и ч В. Испытание зрелостью. М., 1981] // Лит. Россия. 12 марта; Приближение к Чехову // Сов. Бел. 11 февр.; В спешном беге времени: [Рэц на кн.: З а р ы ц к і А. Выбр. тв.: У 2 т. Мн., 1981] // Там жа. 8 апр.; Если задались большой целью... // Там жа. 26 мая; Талант обязывает // Там жа. 25 авг.; Накал неравнодушной речи // Там жа. 17 сент.; Крушение // Там жа. 27 окт.

1983. Каб вызваліць аблічча...: Нар. мастаку СССР Заіру Азгуру — 75 гадоў // Беларусь. № 1; Настрой душы дыктуе крокі: Да 80-годдзя з дня нараджэння нар. артыста СССР Барыса Платонава // Там жа. № 8; І прыклад, варты пераймання: Да 80-годдзя з дня нараджэння нар. артыста БССР Дз. Арлова // Там жа. № 9; Урокі Аляксандра Кістава: Да 80-годдзя з дня нараджэння нар. артыста БССР // Мастацтва Бел. № 9; «Сыходзяцца сустрэчныя арбіты...»: Да 100-годдзя з дня нараджэння засл. артысткі БССР К. Міронавай // Там жа. № 11; Чтобы схема не оттесняла мысль // Неман. № 10; На хвалях часу // Полымя. № 9; На гранічных пунктах амплітуды // Тэатр. Мінск. № 1; І застаецца незабыўным: Да 90-годдзя з дня нараджэння У. Уладамірскага //Там жа. № 5; З кагорты першых // ЛіМ. 21 студз.; Герой стужкі — песня // Там жа. 11 сак.; Даўшы клятву Гіпакрата // Там жа. 1 крас.; У дакументальным аб'ектыве // Там жа. 26 жн. / Сааўт. А. Антонаў; «Плён самага моцнага напружання камедыйнага генія...» // Там жа. 16 вер. / Пад псеўд. К. Ляшчэня; Продиктовано сердцем: [Рэц. на кн.: Р у с е ц к и й А. Служба света. М., 1982] // Сов. Бел. 31 марта; Грани совестливых укоров // Там жа. 17 мая; Ветер в паруса // Там жа. 1 дек.

1984. Заслуханы ў гучанне жыцця // Валянцін Таўлай. Мн.; З кагорты першых: Да 100-годдзя з дня нараджэння Фларыяна Ждановіча // Беларусь. № 10; Што за цуд — чалавек!: Віктару Тарасаву — 50 // Там жа. № 12; «Каб хоць адзін задумаўся...» // Мастацтва Бел. № 3; Вернасць прызванню: [Рэц. на кн.: Ц у л у к и д з е Т. Всего одна жизнь. Тбилиси, 1983] // Там жа. № 12; Ён спяшаўся ў Пушкінскую...»: [Успаміны] // Полымя. № 2; Заўсёды сучасны // ЛіМ. 30 сак.; «Ахвота пагаварыць з Аляксеем...»: [Рэц. на: К а р а м а з а ў В. «Проста ўспомніў я цябе...» // Полымя. 1984. № 6] // Там жа. 3 жн.; Гэтыя складаныя азбучныя ісціны: [Рэц. на кн.: Л о б а н М. Пяць раніц тыдня. Мн., 1984] // Там жа. 28 снеж.; Еще раз с надеждой... // Сов. Бел. 4 мая; С судьбой вступая в пререканье... // Там жа. 24 мая; Выстрел в усадьбе Сорина // Там жа. 27 июня; Память фронтовая // Там жа. 14 дек.

1985. Родниковой свежести слово // Паустовский К. Избранное. Мн.; Ці толькі акцёра гэтая думка?!: Да 80-годдзя Уладзіміра Дзядзюшкі // Беларусь. № 2; З чаго пачынаецца подзвіг // Полымя. № 5; Прыцішаны і гучны верш // ЛіМ. 28 чэрв.; Водбліск зіхатлівага свята: Да 75-годдзя нар. артыста БССР Івана Шацілы // Там жа. 27 снеж.; Дар постижения души // Сов. Бел. 30 апр.; Годы и роли // Там жа. 31 мая; Творческое беспокойство // Там жа. 21 июня; Народная артистка: Две фотографии из жизни А. Климовой // Там жа. 11 дек.

1.4.

Г р а м о в и ч И. Заветный камень: Рассказы / С бел. Мн., 1953.

Ш а х а в е ц В. Навстречу: Повесть / С бел. М., 1953.

Я к и м о в и ч А. Повести и рассказы / С бел. Мн., 1956.

Н и к о г д а не забудем: Рассказы белорусских ребят о днях Великой Отечественной войны / С бел. Мн., 1959; Мн., 1961; Мн., 1962; Мн., 1965; Мн., 1972; Мн., 1985 / Сааўт. пер. У. Жыжэнка.

К у р т о Е. Капли крови твоей...: Повесть / С бел. Мн., 1962; Мн., 1965.

Л ы н ь к о в М. Миколка-паровоз; Янка-парашютист; Про смелого вояку Мишку и его славных товарищей: Три повести / С бел. Мн., 1965.

П и о н е р ы -герои / С бел. Мн., 1965 / Сааўт. пер. Ю. Багушэвіч.

Л ы н ь к о в М. Про смелого вояку Мишку и его славных товарищей: [Аповесць] / С бел. Мн., 1975.

Х а д к е в и ч Т. Братство; Эхо в горах; Веснянка; Повести / С бел. Мн., 1975. (Б-ка бел. повести) / Сааўт. пер. П. Кабзарэўскі.

В а с и л е в и ч А. Я — внук капитана: Рассказы / С бел. Мн., 1978 / Сааўт. пер. У. Машкоў. Рэц.: С к а л ь с к і Б. Кнігапіс // ЛіМ. 1979. 2 лют.

Л ы н ь к о в М. Миколка-паровоз: Повести / С бел. Мн., 1986. (Б-ка приключений и фантастики).

1948. В е л ю г и н А. Тито: [Верш] / С бел. // Сталин. молодежь. 29 февр.; А в р а м ч и к М. Белорусская сосна: [Верш] / С бел. // Там жа. 30 июня; К у л е ш о в А. Коммунисты: [Верш] / С бел. // Там жа. 1 окт.

1949. А в р а м ч и к М. Дом I съезда РСДРП: [Верш] / С бел. // Сталин. молодежь. 15 мая; З а р и ц к и й А. Учитель географии: [Верш] / С бел. // Там жа. 1 июня; В е л ю г и н А. По дорогам Белоруссии: [Верш] / С бел. // Там жа. 3 июня; Киреенко К. Партия: [Верш] / С бел. // Там жа. 19 июня; А в р а м ч и к М. В тот день: [Верш] / С бел. // Там жа. 29 июня; В е л ю г и н А. Комсомольцы: [Верш] / С бел. // Там жа. 13 июля; З а р и ц к и й А. Орлиный родник: [Верш] / С бел. // Там жа. 20 июля.

1950. П е н к р а т М. Давно запаханы окопы: [Верш] / С бел. // Сталин. молодежь. 6 авг.; Т а н к М. На стадионе: [Верш] / С бел. // Там жа. 22 сент. / Пад псеўд. В. Ивин; А в р а м ч и к М. Гости: [Верш] / С бел. // Там жа. 17 дек. / Пер. пад. псеўд. В. Ивин; А в р а м ч и к М. Новогодние ёлки: [Верш] / С бел. // Там жа. 31 дек. / Пер. пад псеўд. В. Ивин.

1951. Р ы л ь к о А. Три встречи: [Апавяданне] / С бел. // Там жа. 12, 14 дек.

1952. Г р а м о в и ч И. К ясным высотам: Повесть / С бел. // Сов. Отчизна. № 1; М а к а ё н а к А. На рассвете: Драма / С бел. // Там жа. № 3.

1956. Я к и м о в и ч А. Базылев курган: [Аповесць]; Слабая воля; Тяжелая болезнь: [Апавяданні] / С бел. // Якимович А. Повести и рассказы. Мн.;

Последович М. С тобою рядом: Повесть / С бел. // Сов. Отчизна. № 3.
1957. Кулаковский А. Квартиранты: Рассказ / С бел. // Сов. Укр. № 9.
1958. Чорный К. Млечный путь: Повесть / С бел. // Сов. Отчизна. № 2; Василёнок Е. Туманным утром: Рассказ / С бел. // Сов. Бел. 3 авг.
1960. Науменко И. Роман с эпилогом: Рассказ знакомого учителя / С бел. // Неман. № 3.
1962. Хадкевич Т. Три рассказа: Сады в цвету; Петровичев завет; В грозу / С бел. // Неман. № 2.
1964. Лыньков М. Янка-парашютист: [Раздзел з аднайм. аповесці] / С бел. // Зорька. 28 нояб.
1965. Чорный К. Млечный путь: (Повесть) / С бел. // Чорный К. Левон Бушмар; Отечество: Люба Лукьянская; Млечный путь. Мн.
1968. Соболь Ф. Рвались мины...; Махнач А. Вместе со взрослыми; Милашевский Д. Лесная школа; Шимук В. Только вперед; Хорсун В. С галстуком на груди; Скрипка М. Покуда бьется сердце; Ткачев М. Вася-партизан: [Нарысы] / С бел. // Пионеры-герои. Мн., 1972; Мн., 1985.
1973. Микулич Б. Стойкость: [Раман] / С бел. // Микулич Б. Стойкость; Прощание; Трудная година. Мн.; Шаховец В. Навстречу: [Аповесць] / С бел. // Шаховец В. Навстречу; Место в жизни; Черный снег. Мн. (Б-ка бел. повести).

1.5.
На беларускую мову. Ля сіняй бухты: Аповесць / Пер. з рус. Я. Васілёнак // Полымя. 1958. № 12.
На польскую мову. Teatr im. Janki Kupały: Mińsk // Przyjaźń. 1981. Nr. 43.
На ўкраінскую мову. Вальс Грибоедова: Повість / Пер. з рос. Я. Майстренко. К., 1963.

1.6.
Добротин А. Лучи на лице: Воспоминания. // Неман. 1983. № 6 / Літ. запіс.

2.3.
На беларускай мове. Барысу Бур'яну — 50: [Віншаванне] // ЛіМ. 1974. 4 студз.; Барысу Бур'яну — 60: [Віншаванне] // Там жа. 1984. 6 студз.; Бачыла А. Прырода жанра // Там жа. 1954. 30 студз.; Бязглуздзіца пад выглядам палемікі // Звязда. 1955. 3 снеж.; Васілевіч А. «І назаўсёды прыкіпеў душою і сэрцам...» // Там жа. 1984. 6 студз.; Кірэенка К. Заўсёды з Радзімай. Мн., 1980. С. 135—136; Корбан У. Увага байцы // ЛіМ. 1954. 28 жн.; Кудраўцаў І. Маладыя таленты // Мін. праўда. 1951. 2 лют.; Лынькоў М. [Ліст] // Лынькоў М. Зб. тв.: У 8 т. Мн., 1985. Т. 8. С. 380; Навуменка І. Кніга адкрывае свет. Мн., 1978. С. 103—104; Пісьменнікі Савецкай Беларусі: Кароткі даведнік. Мн., 1981; Поспехі маладых беларускіх літаратараў // Мін. праўда. 1951. 3 крас.; Пятровіч С. «Зорка Венера»: (Аднайм. спектакль па п'есе Б. Бур'яна і М. Алтухова ў Рэсп. тэатры юнага гледача) // Чырв. змена. 1967. 4 ліп.; Сабалеўскі А. Беларуская савецкая драма. Мн., 1972. Кн. 2. С. 76—77; Усесаюзная нарада маладых пісьменнікаў // Там жа. 1951. 24 сак.; Шарахоўскі Я. Заўвагі аб крытыцы // Там жа. 1951. 21 крас.; Шаўня А. Характары, народжаныя часам // Там жа. 1960. 6 вер.
На рускай мове. Авдеев И. С мечтой о журавлях // Знамя юности. 1978. 25 авг.; Бондарева Е. Писатель и кино // Неман. 1972. № 2; Мехов В. Верность призванию // Сов. Бел. 1984. 5 янв. Хадкевич Т. Слово о товарище // Бурьян Б. У синей бухты; Вальс Грибоедова; Твоя повесть. Мн., 1966.

А. С. Гурская.

БУСЬКО МІКОЛА

Бусько Мікола (Мікалай Іосіфавіч, н. 27.9.1940, в. Пагарэлка Карэліцкага р-на Гродзенскай вобл.), паэт. Член СП СССР з 1989.

Нарадзіўся ў сялянскай сям'і. У гады Вялікай Айчыннай вайны бацька, Іосіф Несцеравіч, быў стралком, удзельнічаў у штурме Кёнігсберга. Памёр у 1980. Маці, Марыя Дзмітраўна, калгасніца, цяпер пенсіянерка, жыве ў в. Пагарэлка. Ад бацькі перадалося захапленне харастםвом. Маляваць пачаў змалку, калі вучнем хадзіў у Турэцкую сярэднюю школу, якую скончыў у 1958. Служыў у радах Савецкай Арміі (1959—62). Пасля службы паступіў у Баранавіцкі тэхналагічны тэхнікум лёгкай прамысловасці (1962), дзе правучыўся год. Пачуццё прыгажосці, любоў да мастацтва прывялі М. Бусько на выяўленчы факультэт Маскоўскага завочнага народнага універсітэта мастацтваў (1962—67). Працаваў у Баранавічах рабочым лесагандлёвай базы (1963—65), афарміцелем Дома афіцэраў (1965—67) і мясакамбіната (1967—76), з 1976 мастак-афарміцель аўтобуснага парку (г. Баранавічы).

Першыя вершы М. Бусько надрукаваны ў карэ-

ліцкай раённай газеце «Полымя» і баранавіцкай «Знамя коммунизма» ў 1970. У рэспубліканскім друку ўпершыню дэбютаваў у часопісе «Маладосць» у 1978. Вершы публікаваліся ў зборніку «Дзень паэзіі», часопісах «Полымя», «Беларусь», «Вясёлка» і рэспубліканскіх газетах. Аўтар зборніка паэзіі «У Нёмна на плячах». Асноўныя матывы паэзіі М. Бусько — гераічная памяць народа, асэнсаванне вопыту і ўрокаў вайны і міру. Яго вершы памагаюць убачыць хараство Радзімы, яе прыроды, адчуць вялікую адказнасць маладога пакалення за гістарычную спадчыну краіны. Ім уласцівы лірычная спавядальнасць, багатая вобразнасць, цікавыя назіранні, трапныя дэталі, народжаныя мастакоўскім зрокам паэта. Напісаў кнігу для дзяцей «Ад галінкі да сучка тэлефон у павучка». На верш «Белы вырай» К. Цесакоў напісаў песню.

Жыве ў Баранавічах. *Г. М. Урупіна.*

Бібліяграфія

1.2.

У Нёмна на плячах: Лірыка. Мн., 1986. (Першая кніга паэта).

1.3.

1978. «Наляці, гарэза-вецер...»; Кудаса; «Калісьці час трымаў навуку...»: [Вершы] // Маладосць. № 4; Дасвітак: [Верш] // ЛіМ. 2 чэрв.

1981. Сталасць плёну...; Табе: [Вершы] // Беларусь. № 7; «Вясною сокі ўсхвалявана...»; «Восень. Цягнецца залева...»: [Вершы] // ЛіМ. 6 лют.; »Вясною сокі ўсхвалявана...»; «Восень. Цягнецца залева...»; «Наляці, гарэза-вецер...»; «Якім ні быў бы змрочным дзень...»: [Вершы] // Чырв. змена. 23 снеж.

1982. Трыялеты; Калі заплюшчваю павекі: [Вершы] // Маладосць. № 5; Вечар тваіх вачэй; Вяртанне ў снег: [Вершы] // Полымя. № 11; Трыялеты // Гродн. праўда. 8 мая; «Пазнання прагнуў...»; «Калі заплюшчваю павекі...»: [Вершы] // Заря. 12 февр.

1983. Эцюд: [Верш] // Дзень паэзіі — 83. Мн.

1984. Стаяла маці...; У Нёмна на плячах; Аўтобус на Пагарэлку; Вяртанне ў снег; Вечар тваіх вачэй: [Вершы] // Дзень паэзіі —84. Мн.; Жаўранак; Дзеці на пераправе; Прызнанне; Начлег; Апалінарый Пупко; Фельчарка; Ростань: [Вершы] // Маладосць. № 10; У Нёмна на плячах; «Я на плыце сваіх гадоў...»; Аўтобус на Пагарэлку; «Паэзія, прашу тваёй рукі!..»; Маці; Захмаранае лета; «Я ведаю, каму збярог...»; Лісце; «Не сумнявайся — так спакон...»; Салаўінае срэбра; Спрадвечная загадка: [Вершы] // Полымя. № 7; У Нёмна на плячах: [Верш] // Гродн. праўда. 8 дек.; З кнігі «У Нёмна на плячах»: Землятрус; Ля помніка Уладзіміру Царуку; Да Нёмана; Памяці сястры: [Вершы] // ЛіМ. 17 жн.

1985. Палітра восені; Матчына шчасце; Элегія; Астры: [Вершы] // Беларусь. № 7; Белы вырай: [Верш] // Вясёлка. № 2; Матчына шчасце; Фельчарка; На строме; Захмаранае лета; Палітра восені: [Вершы] // Заря. 19 июня.

2.3.

На беларускай мове. Вялюгін А. Мікола Бусько // Беларусь. 1985. № 7.

На рускай мове. Колесник В. Легенда и ее продолжение // Заря. 1985. 19 июня.

М. П. Барташэвіч.

БУТРАМЕЕЎ УЛАДЗІМІР

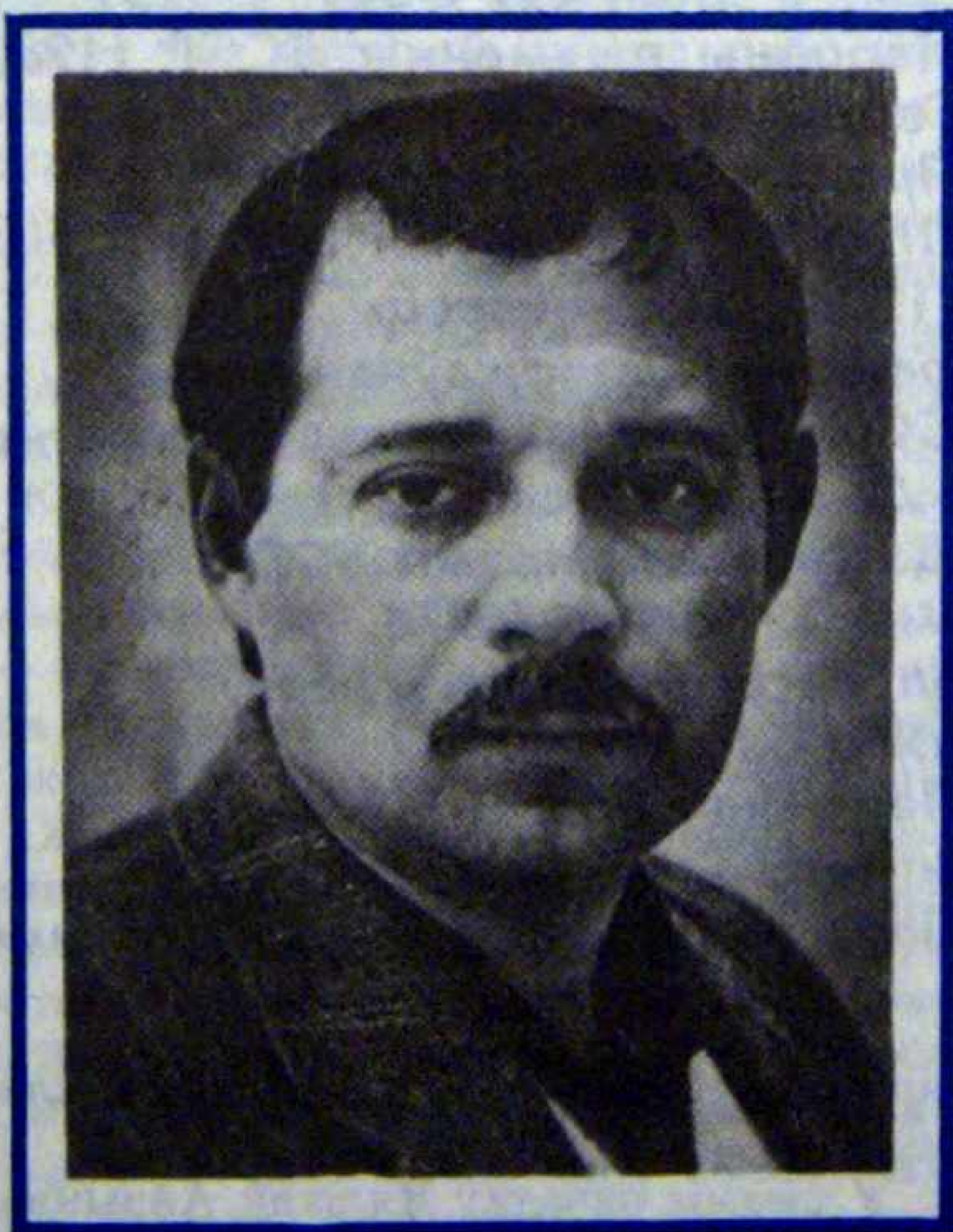

Бутрамееў Уладзімір Пятровіч (н. 20.3.1953, в. Расна Горацкага р-на Магілёўскай вобл.), празаік, драматург. Член СП СССР з 1987. Піша на рускай і беларускай мовах.

Нарадзіўся ў сям'і настаўнікаў. Бацька, Пётр Андрэевіч,— выкладчык гісторыі, маці, Волкава Вера Уладзіміраўна,— выкладчыца фізікі і матэматыкі. У 1970 У. Бутрамееў скончыў Раснянскую сярэднюю школу і паступіў на геаграфічны факультэт Магілёўскага педінстытута, які скончыў у 1974. Працаваў у сельскіх школах Горацкага і Чэрыкаўскага раёнаў настаўнікам і загадчыкам навучальнай часткі школы. У 1980 пераехаў на радзіму жонкі ў пас. Альберцін на Слонімшчыне. Працаваў на Слонімскай папяровай фабрыцы, настаўнікам у вячэрняй школе, у Слонімскім прафесійна-аматарскім тэатры. У 1985 па рэкамендацыі кінастудыі «Беларусьфільм» паступіў на сцэнарнае аддзяленне Вышэйшых двухгадовых курсаў сцэнарыстаў і рэжысёраў у Маскве, якое скончыў у

1987, атрымаўшы спецыяльнасць кінадраматурга мастацкага фільма. Вучыўся ў Маскве на Вышэйшых літаратурных курсах (1989—91). З 1991 працуе на Беларускім тэлебачанні.

Друкаваў апавяданні ў раённай газеце «Ленінскі шлях», піянерскіх газетах. У рэспубліканскім друку выступае з 1982. Першыя тры апавяданні змешчаны ў часопісе «Сельская молодежь». П'есу У. Бутрамеева «Размовы па-суседску» набыў Беларускі рэспубліканскі метадычны цэнтр. У 1986 яна перакладзена на малдаўскую мову. П'еса «Ізноў Несцерка» пастаўлена народным тэатрам Мінскага аўтазавода. Па сцэнарыю У. Бутрамеева «Свой сад» на кінастудыі «Беларусьфільм» зняты тэлефільм (у сааўтарстве, 1985—87). У зборніку «Дні гэтага года» (1986) апублікавана яго аповесць «Дзе свята, там і я, або Казка-байка пра тое, як жыў, па свеце цягаўся, памёр і жывы застаўся лоўкі мужык Несцерка», якая напісана па матывах беларускага фальклору, была інсцэнізавана студэнтамі Мінскага інстытута культуры. П'есу У. Бутрамеева «Страсці па Аўдзею» («Крык на хутары») паставіў у 1989 тэатр імя Я. Купалы.

У апавяданнях і аповесцях У. Бутрамеева адчуваюцца традыцыі беларускай і рускай класікі. Пісьменніку ўласцівы назіральнасць, уменне бачыць звычайнае ў незвычайным. Сельскі побыт, жыццё школы, узаемаадносіны настаўнікаў і вясковых працаўнікоў падаюцца вобразна і дакладна.

Жыве ў Мінску. *Л. М. Гарэлік.*

Бібліяграфія

1.2.

Любить и верить: Повести. Рассказы. М., 1986.

Сдвиженье; Хроника места и времени: Повести. М., 1989.

1.3.

1982. Млечный путь; Старый учитель; Ваня: (Рассказы) // Сел. молодежь. № 7.

1984. Нестерка и бургомистр: (Отрывок из повести) // Крокодил. № 22; Четыре времени года // Неман. № 12; Жаворонок: Рассказ // Гродн. правда. 7 апр.

1985. Порог родного дома // Неделя. № 25; Верыць, помніць, захоўваць // ЛіМ. 16 жн.

1.5.

На рускую мову. Живите надеждой!: (Пьеса в 1-м действии) / Пер. авт. // Наши дебютанты. М., 1984. Вып. 6. *З. У. Драздова.*

БЫКАЎ ВАСІЛЬ

Быкаў Васіль Уладзіміравіч (н. 19.6.1924, в. Бычкі Ушацкага р-на Віцебскай вобл.), празаік, драматург, дзяржаўны дзеяч. Член СП СССР з 1959. Народны пісьменнік БССР (1980). Герой Сацыялістычнай Працы (1984). Лаўрэат Літаратурнай прэміі імя Я. Коласа (1964, за аповесць «Трэцяя ракета»), Дзяржаўнай прэміі СССР (1974, за аповесці «Абеліск», «Дажыць да світання), Дзяржаўнай прэміі БССР імя Я. Коласа (1978, за аповесці «Воўчая зграя», «Яго батальён»), Ленінскай прэміі (1986, за аповесць «Знак бяды»). Піша на беларускай і рускай мовах.

Нарадзіўся ў сялянскай сям'і. Бацькі, Уладзімір Фёдаравіч і Ганна Рыгораўна, увесь час жылі ў вёсцы, працавалі ў калгасе. Бацька ўдзельнічаў у 1-й сусветнай вайне, з арміяй Самсонава трапіў у палон. Пасля вызвалення з палона ўдзельнічаў у грамадзянскай вайне. В. Быкаў, скончыўшы ў 1939 8 класаў Кубліцкай СШ, паступіў на скульптурнае аддзяленне Віцебскага мастацкага вучылішча. Аднак восенню 1940 у сувязі з пагаршэннем матэрыяльнага становішча сям'і і адменай дзяржаўных стыпендый вымушаны быў пакінуць вучобу у вучылішчы. Паступіў у Віцебскую школу ФЗН № 5, дзе вучыўся да мая 1941. У чэрвені 1941 экстэрнам здаў экзамены за дзесяты клас Кубліцкай школы.

У самым пачатку Вялікай Айчыннай вайны быў мабілізаваны на абарончыя работы. У якасці байца інжынернага батальёна будаваў розныя ваенныя аб'екты ад Гомеля да Варонежа. У зіму 1941—42 жыў на ст. Салтыкоўка і ў г. Аткарску Саратаўскай вобл., дзе вучыўся ў чыгуначнай школе. Улетку 1942 быў прызваны ў Чырвоную Армію, скончыў Саратаўскае пяхотнае вучылішча і з 1943 ваяваў на 2-м і 3-м Украінскіх франтах. Быў двойчы паранены, ляжаў у шпіталях. У 1944 бацькі В. Быкава атрымалі паведамленне, што іх сын

мужна загінуў у баях з нямецка-фашысцкімі захопнікамі каля Кіраваграда (гэта было засведчана на абеліску). Але В. Быкаў выжыў і ваяваў далей. З дзеючай арміяй прайшоў Румынію, Балгарыю, Венгрыю, Югаславію, Аўстрыю — старшым лейтэнантам, камандзірам узвода палкавой, потым армейскай артылерыі. Служыў на Украіне, у Беларусі, на Далёкім Усходзе.

Пасля дэмабілізацыі (1947) жыў у Гродне, працаваў мастаком у гродзенскіх майстэрнях, у рэдакцыі абласной газеты «Гродзенская праўда» (1947—49). У 1949—55 зноў служыў у Савецкай Арміі. Канчаткова дэмабілізаваўшыся (маёр запаса), працаваў літаратурным супрацоўнікам, літаратурным кансультантам газеты «Гродзенская праўда» (1956—72). Выступаў як журналіст. У абласным і рэспубліканскім друку пачалі з'яўляцца яго замалёўкі, фельетоны, нарысы. Быў абраны сакратаром Гродзенскага аддзялення СП БССР (1972—78). З 1978 на творчай рабоце.

Узнагароджаны ордэнамі Леніна, Працоўнага Чырвонага Сцяга, Чырвонай Зоркі, Айчыннай вайны 1-й ступені, медалямі.

Першыя апавяданні надрукаваў у часопісе «Вожык» (1947, «Дапякло»), газеце «Гродзенская праўда» (1949, «У першым баі»). Але сам В. Быкаў свой пісьменніцкі лёс адлічвае з 1951, калі на Курылах, дзе ў той час служыў, напісаў апавяданні «Смерць чалавека« і «Абознік». Іх ён паслаў на водгук М. Лынькову. Нягледзячы на ўвогуле ўдалы творчы дэбют, В. Быкаў не быў пераканаы ў тым, што літаратура — яго жыццёвае прызванне. З героя апавядання «У першым баі» Мікалая Беражнога пачаліся быкаўскія героі — маладыя афіцэры і салдаты з трагічным франтавым лёсам. Першы зборнік «Ход канём» (1960) раскрывае пасляваеннае жыццё савецкіх людзей, іх узаемаадносіны ў працы, побыце, паказвае нараджэнне новых якасцей у характары чалавека, асабліва моладзі. Канец 50-х — пачатак 60-х гадоў для В. Быкава — час пошукаў самога сябе. Ён піша сатырычныя мініяцюры, гісторыка-прыгодніцкую аповесць «Апошні баец», серыю навел на маральна-этычныя тэмы, другі цыкл ваенных апавяданняў, нарысы, рэцэнзіі. Гэтыя творы сведчаць пра тое, што іх аўтар ішоў да свайго адкрыцця свету, да аналітычнага даследавання чалавечага быцця, рашуча адмаўляючыся ад дробнатэмнасці, апісальнасці. Кожны твор быў для яго своеасаблівай школай майстэрства, пяро пісьменніка сталела, почырк набываў большую індывідуальную афарбоўку, мова — выразнасць і дакладнасць. В. Быкаў набліжаўся да раскрыцця тых трагічных падзей 1941—45, з якімі сутыкаецца галоўны герой яго аповесцей. У «Жураўліным крыку» пісьменнік звярнуўся да ваеннай тэмы, каб застацца ёй верным амаль увесь час. У наступных яго аповесцях паўстае перад чытачом гранічна праўдзівае адлюстраванне вайны. Яго творы нязменна нясуць ў сабе моцны зарад маральнай энергіі, неабходнай чалавеку сёння. Аднак у застойныя гады афіцыйная крытыка непрыймальна ставілася да бескампрамісных аповесцей В. Быкава пра вайну. Адзін з самых вострапраўдзівых яго твораў «Мёртвым не баліць» убачыў свет на той час толькі ў часопісах «Маладосць» і «Новый мир», дзякуючы грамадзянскай мужнасці іх рэдактараў П. Панчанкі і А. Твардоўскага. В. Быкава абвінавачвалі ў тым, што ён не з тых пазіцый піша пра вайну, скажае праўду, ачарняе гераічных савецкіх воінаў. Па камандзе галоўных тады партыйных ідэолагаў (М. Суслава, М. Зімяніна і так званага «спецыяліста» па беларускай літаратуры ў Аддзеле прапаганды ЦК КПСС У. Сяўрука) былі арганізаваны калектыўныя пісьмы «незадаволеных» быкаўскім адлюстраваннем падзей вайны. Нягледзячы на тое, што многія творчыя саюзы, выдавецтва «Мастацкая літаратура» і яго дырэктар М. Дубянецкі, шматлікія чытачы патрабавалі ўключыць «Мёртвым не баліць» у збор твораў В. Быкава, М. Суслаў, а пасля М. Зімянін загадалі ніколі яе не друкаваць і ўсякія размовы пра выданне спыніць, хоць у многіх краінах гэты твор ужо тады выйшаў асобнай кнігай. І ўсё ж грамадская думка перамагла: аповесць была ўключана ў 4-ы том збору твораў пісьменніка.

Ваенныя аповесці В. Быкава — гэта высокамастацкія творы, з якіх складаецца геаічны эпас пра Вялікую Айчынную вайну. У іх аўтар сцвярджае выпрабаваныя ў полымі барацьбы з фашызмам ідэйныя і маральныя якасці: вернасць адвечным агульначалавечым каштоўнасцям, інтэрнацыяналізм, любоў да роднай зямлі, высокую годнасць чалавека-працаўніка і воіна. У творчасці В. Быкава прасочваюцца ідэйна-эстэтычныя пошукі савецкай літаратуры апошняга часу, далейшае развіццё такіх яе неад'емных якасцей, як філасафічнасць, аналітычнасць, псіхалагізм, глыбокае раскрыццё ўнутранага свету чалавека, яго паводзін у экстрэмальных умовах ваенных гадоў. У партызанскім цыкле аповесцей («Круглянскі мост», «Пайсці і не вярнуцца», «Знак бяды») з асаблівай сілай выявілася праблема трагічнага, адвечная тэма выбару ў складаных умовах акупіраванай тэрыторыі і партызанскай барацьбы народа супраць фашыстаў. Не менш востра паказаў пісьменнік і падзеі калектывізацыі, да якіх упершыню звярнуўся ў аповесці «Знак бяды». У беларускай літаратуры ніхто так аголена-праўдзіва, з болем, абгрунтавана не паказаў бессэнсоўнасць, жорсткасць сталінскіх метадаў абагульнення сялянскіх гаспадарак, вытручвання ў селянінепрацаўніку любові да зямлі-карміцелькі, вынішчэння яго гаспадарчых традыцый. Гэту тэму пісьменнік працягвае даследаваць і ў аповесці «Аблава», дзе, асвятляючы падзеі калектывізацыі, упершыню ў беларускай літаратуры паказвае спецперасяленца, працавітага, гаспадарлівага селяніна Хведара Роўбу, які быў высланы з сям'ёй на Поўнач, а потым, пры спробе вярнуцца ў родную вёску, загінуў пакутніцкай смерцю.

Па творах В. Быкава пастаўлены кінафільмы «Трэцяя ракета» (1963), «Альпійская балада» (1966), «Дажыць да світання» (1975), «Воўчая зграя» (1976), «Абеліск» (1977), «Узыходжанне» (1977, паводле «Сотнікава», рэжысёр Л. Шапіцька) «Знак бяды» (1985), кароткаметражны фільм «Пастка», тэлефільм «Доўгія вёрсты вайны» (1976, паводле аповесці «На ўсходзе сонца»). В. Дашуком створаны фільм пра В. Быкава «Узыходжанне» (1985). П'еса «Апошні шанц» шырока ставілася ў тэатрах краіны. Былі інсцэнізаваны яго аповесці «Абеліск» (Масква), «Альпійская балада» (Масква), «Дажыць да світання» (Масква), «Знак бяды» (Гомель, Ленінград, Мінск), «Пайсці і не вярнуцца» (Кастрама, Масква, Чернігаў), «Сотнікаў» (Ленінград, Магілёў), «Трэцяя ракета» (Кіеў, Масква) і інш. Балет «Альпійская балада» (1967) напісаў Я. Глебаў, на яго ж аснове стварыў «Сюіту з балета «Альпійская балада». Оперу «Сцежкаю жыцця» (1980, паводле «Воўчай зграі») стварыў Г. Вагнер. Да творчасці пісьменніка

звярталіся мастакі А. Кашкурэвіч, І. Немагай. Партрэты В. Быкава напісалі М. Будавей, Л. Дробаў, М. Савіцкі і інш. У 1990 пастаноўка радыёспектакляў па аповесцях В. Быкава «У тумане» і «Кар'ер» адзначаны Дзяржаўнай прэміяй БССР.

В. Быкаў вядзе вялікую грамадскую работу. Член праўлення СП СССР, член Рады СП БССР. Член рэспубліканскага Савета Фонда міру. Ганаровы грамадзянін Ушацкага р-на Віцебскай вобл. Выбіраўся дэпутатам Вярхоўнага Савета БССР (1978—89). Народны дэпутат СССР (1989). Член грамадскага рэдсавета «Литературной газеты». Адзін з аўтараў «Рыжскага звароту» (1990).

Жыве ў Мінску. *Л. С. Савік.*

Бібліяграфія

1.1.

Зб. тв.: У 4 т. Мн., 1980—82. Т. І. Аповесці: Жураўліны крык; Трэцяя ракета; Здрада; Альпійская балада. Мн., 1980; Т. 2. Аповесці: Дажыць да світання; Сотнікаў; Яго батальён. Мн., 1981; Т. 3. Аповесці: Воўчая зграя; Пайсці і не вярнуцца; Абеліск; Круглянскі мост. Мн., 1982; Т. 4. Аповесці: Праклятая вышыня; Пастка; Мёртвым не баліць; Апавяданні. Мн., 1982. Рэц.: Журавлев С. Возможности человеческого духа // Лит. учеба. 1985. № 1; Лейдерман Н. Поединок с судьбой // Урал. 1985. № 5.

Выбр. тв.: У 2 т. Мн., 1974. Т. 1. Аповесці: Жураўліны крык; Здрада; Трэцяя ракета; Альпійская балада; Пастка; Т. 2. Аповесці і апавяданні.

1.2.

Жураўліны крык: Аповесць і апавяданні. Мн., 1960. Рэц.: Бугаёў Д. Пачатак шляху // Маладосць. 1960. № 12; Вихоцкий Л. Суровое мужество // Знамя юности. 1961. 1 февр.; Кудраўцаў І. Творчыя заваёвы і страты // Полымя. 1960. № 7; Міхайлава І. «Жураўліны крык» // Гродзен. праўда. 1960. 3 ліп.; Пашкевіч Н. Героі, ці ахвяры лёсу? // ЛіМ. 1961. 27 чэрв.

Ход канём: (Апавяданні). Мн., 1960. (Б-ка Вожыка).

Трэцяя ракета; Здрада: Аповесці. Мн., 1962. Рэц.: Бакіевіч Р. Мужная праўда // ЛіМ. 1963. 10 снеж.; Вярцінскі А. Чалавек перамагае // Там жа. 1962. 1 чэрв.; Канавалаў Г. Праўдзівая аповесць // Гродзен. праўда. 1962. 25 крас.; Климашевская И. Журавли над окопами // Сов. Бел. 1962. 31 окт.; Крышталь В. Суровая праўда вайны. // Гомел. праўда. 1962. 22 вер.; Лойка А. Хваляванне за сучасніка // Маладосць. 1963. № 1; Навуменка І. Чалавек на вайне // Полымя. 1963. № 4; Политыко Д. // Сел. газ. 1963. 6 янв.; Пяткевіч А. Чалавек і вайна // Гродзен. праўда. 1962. 25 крас.; Ткачова Т., Палунічаў М. // Чырв. змена. 1962. 31 мая; Ціханчук М. Чалавек і вайна // Звязда. 1963. 7 лют.; Юрэвіч У. Іх варта прачытаць // Маладосць. 1964. № 8.

Альпійская балада: Аповесць. Мн., 1964. Рэц.: Браиловский И. Нравственная позиция художника // Неман. 1964. № 4; Бугаёў Д. Апошнія дні і бяссмерце Івана Цярэшкі // ЛіМ. 1965. 2 сак.; Яго ж. Трагічная праўда вайны // Мін. праўда. 1964. 11 ліп.; Дамашэвіч У. Чалавек у пекле вайны // Маладосць. 1965. № 5; Кулікава М. Аповесць аб непераможных // Гомел. праўда. 1964. 5 крас.; Малашевский В. // Заря. 1964. 30 дек.; Сцефаненка Т. Балада пра савецкага салдата // Віцеб. рабочы. 1964. 10 крас.; Сяржанін М. Балада пра мужнасць // Полымя. 1965. № 1; Шаўня А. Тры дні жыцця // Звязда. 1964. 30 снеж.

Адна ноч: Аповесць, апавяданні. Мн., 1965. Рэц.: Буран В. Веліч чалавечага духу // Полымя. 1965. № 11; Бярозкін Р. Сёння аб вайне // Звязда. 1965. 19 кастр.; Герцовіч Я. Дзвюх праўд не бывае... // Там жа. 1966. 1 лют.; Дзюбайла П. Прыкметы творчай сталасці // ЛіМ. 1965. 19 кастр.; Сяржанін М. Аб незабыўным // Беларусь. 1966. № 2.

Аповесці. Мн., 1969. (Б-ка бел. прозы).

Сотнікаў; Абеліск: Аповесці. Мн., 1972. Рэц.: Жак В. Апошні ўрок // Чырв. змена. 1973. 20 мая; Кудраўцаў І. Грымотнымі дарогамі // Беларусь. 1973. № 8; Меркулова Т. Человек на войне // Библиотекарь. 1978. № 5.

Когда хочется жить: (Последний шанс): Драма в 2 действ., 6 карт. М., 1974; М., 1975.

Воўчая зграя: Аповесць. Мн., 1975. Рэц.: Карнілович Л. Невычэрпнасць духу і чалавечнасці // ЛіМ. 1978. 17 ліст.

Перекресток: Пьеса по мотивам повестей «Сотников» и «Круглянский мост». М., 1977.

Аповесці і апавяданні. Мн., 1978.

Пайсці і не вярнуцца: Аповесці. Мн., 1979. Рэц.: Андрэеў А. На вайне як на вайне // Беларусь. 1979. № 6; Лецка Я. Прыйсці і застацца // ЛіМ. 1979. 4 мая.

Знак бяды: Аповесць. Мн., 1984. Рэц.: Скобелеў Э. Разарваць ланцуг зла // Полымя. 1984. № 11.

Праўдай адзінай: Літ. крытыка, публіцыстыка, інтэрв'ю. Мн., 1984. Рэц.: Гардзіцкі А. Памяць патрабуе // Беларусь. 1985. № 11; Яго ж. Память требует // Вопр. лит. 1985. № 11; Дедков И. От имени поколения // Дружба народов. 1985. № 11; Карасёва А. Ад праўды народнага жыцця // Полымя. 1985. № 2; Марціновіч А. Галоўнае — праўда // Звязда. 1985. 9 лют.; Русецкі А. Вернасць жыццёвай пазіцыі // Віцеб. рабочы. 1985. 13 лют.

Абеліск: Аповесць. Мн., 1986.

Кар'ер: Раман. Мн., 1987.

У тумане: Аповесці. Мн., 1989.

Дажыць да світання: Аповесці. Мн., 1990.

1.3.

1947. Дапякло: Апавяданне // Вожык. № 23.

1949. В первом бою // Гродн. правда. 19 июня.

1956. Страта; Тупое пяро: [Апавяданні] // Нёман. Гродна. Рэц.: Юрэвіч У. Маладыя пісьменнікі Гродзеншчыны // Полымя. 1957. № 2; Ход канём; Апавяданне // Вожык. № 22; Страта: Апавяданне // Маладосць. № 10; Сёмае ўсяленне: Фельетон // Гродзен. праўда. 16 чэрв.; Адраджэнне // Там жа. 14 кастр. / Сааўт. В. Пацкоў; Верны шлях: [Нарыс] // Там жа. 6 ліст.; Тупое пяро: Апавяданне // ЛіМ. 15 вер.; Даведка: Апавяданне // Там жа. 17 ліст.; Аднойчы ноччу: Крымінальная аповесць з пралогам // Чырв. змена. 7 кастр.

1957. Ход канём: [Апавяданне] // Давайце знаёміцца. Мн.; На беразе Нёмана: [Нарыс] // Над краем спяваюць гудкі. Мн.; Арганізатар: Апавяданне // Вожык. № 1; Дапякло: (Скаргі раскрытыкаванага старшыні): [Гумарэска] // Там жа. № 23; Патрулі: Апавяданне // Маладосць. № 5; Буйны выйгрыш: Апавяданне // Там жа. № 9; Гродзен. праўда. 30 чэрв.; Юнацтва ў дарозе // Гродзен. праўда. 26 студз.; Вялікі сын вялікага народа // Там жа. 10 лют.; Абознік: Апавяданне // Там жа. 26 мая; На возеры: Апавяданне // Там жа. 18 жн.; Два лёсы: [Нарыс] // Там жа. 5 ліст.; Апендыцыт: Апавяданне // Звязда. 25 жн.; Смерць чалавека: Апавяданне // ЛіМ. 5 кастр.; Уначы: Апавяданне // Там жа. 14 снеж.; Радасць: Апавяданне // Чырв. змена. 17 сак.

1958. Трое; Страчаныя мары: [Апавяданні] // Нёман. Гродна. № 2; Непагадзь: Апавяданне // Беларусь. № 9; Глыбокае карэнне: Нарыс // Там жа. № 10; На возеры: Апавяданне // Маладосць. № 2; Загад: Апавяданне // Там жа. № 12; Дваццаты: Апавяданне // Полымя. № 10; Шчасце: Апавяданне // Гродзен. праўда. 16 сак.; Кніга аб бессмяротным подзвігу: [Рэц. на кн.: Смирнов С. В поисках героев Брестской крепости. М., 1957] // Там жа. 29 крас.; Светлыя гарызонты: Нарыс // Там жа. 31 жн.; Агляд народных талентаў // Там жа. 10 кастр.; Новыя вышыні майстэрства //

Там жа. 14 кастр.; Ціхая жонка: Апавяданне // Звязда. 20 крас.; Літаратурная рэцэнзія ў абласной газеце // ЛіМ. 7 мая; Апошні баец: Аповесць // Чырв. змена. 20, 22, 23, 25, 27, 30 сак., 1, 3, 6, 9—13, 15, 17, 19, 20, 23, 24, 26, 29, 30 крас.

1959. Няўломак: Апавяданне // Беларусь. № 7; Радасць: Апавяданне // Полымя. № 6; «Цябе пакрыўдзілі?..»: Апавяданне // Работніца і сялянка. № 6; Калі хочацца жыць...: Апавяданне // Гродзен. праўда. 15 сак.; Чалавек імкнецца ў заўтра: [Нарыс] // Там жа. 1 мая; Дапякло!: Апавяданне // Там жа. 26 ліп.; Паядынак: Апавяданне // Там жа. 6 вер.; На ўсходзе сонца: Апавяданне // Чырв. змена. 13 снеж.

1960. Жураўліны крык: Аповесць // Маладосць. № 2. Рэц.: М і х а й л а в а І. «Жураўліны крык» // Гродзен. праўда. 1960. 3 ліп.; След на зямлі: Апавяданне // Полымя. № 3; На пераездзе: (Урывак з аповесці «Жураўліны крык») // Гродзен. праўда. 13 сак.; Калі хочацца жыць...: Апавяданне // ЛіМ. 20 лют.; Акраец хлеба: Апавяданне // Там жа. 16 снеж.

1961. Чацвёртая няўдача: Апавяданне // Маладосць. № 2; Здрада: Аповесць // Полымя. № 3. Рэц.: Д з ю б а й л а П. Чацвёра на полі бою // Чырв. змена. 6 вер.; Н е д а ч ы т а н а я кніга // Полымя. № 6; Ва ўсю сілу таленту // Гродзен. праўда. 10 кастр.

1962. Сляды на зямлі: [Фрагмент з апавядання] // Слаўце Радзіму. Мн.; Живые — памяти павших // Дружба народов. № 12; Трэцяя ракета: Аповесць // Маладосць. № 2; Трэцяя ракета: Урыўкі з аповесці // Гродзен. праўда. 18, 20, 21, 23 лют.; Паэзія, што здабыча радыю // Там жа. 18 ліст.; Трэцяя ракета: [Урывак з аднайм. аповесці] // Зара. 10 чэрв.; Приказ: Рассказ // ЛГ. 28 июня.

1963. Арганізатар: [Апавяданне] // Пад корань. Мн.; Адна ноч: Апавяданне // Маладосць. № 1. Рэц.: М а р ц і н о в і ч А. Глыбіня і лаканічнасць // ЛіМ. 15 лют.; Суседзі: Апавяданне // Гродзен. праўда 3 лют.; [Уступнае слова да дакум. аповесці У. Фядотава «Мёртвые остаются живыми»] // Там жа. 7 ліст.; Праблема старая і — новая! // ЛіМ. 26 лют.

1964. Альпійская балада: Аповесць // Маладосць. № 1; Таленавітая аповесць: [Рэц. на кн.: А с і п е н к а А. Абжыты кут. Мн., 1964] // Полымя. № 7.

1965. Над бяздоннем: Урывак з аповесці «Альпійская балада» // Голас Радзімы. № 47; Мёртвым не баліць: Аповесць // Маладосць. № 7, 8. Рэц.: Б у р а н В. Боль жывых // ЛіМ. 1965. 28 вер.; З а й ц а в а З. // Гомел. праўда. 1965. 4 вер.; П е т к е в и ч А. Сердце не может молчать // Гродн. правда. 1965. 20 нояб.; С т р е л ь ц о в М. Преемственность подвига // ЛГ. 1965. 25 сент.; В кукурузе: [Урывак з аповесці] // Гродн. правда. 13 февр.; Высокий накал // ЛГ. 5 июня; Па дарозе ў тыл: Урывак з аповесці «Мёртвым не баліць» // ЛіМ. 9 ліп.; Улада праўды: [Рэц. на: Ш а м я к і н І. Мост. // Полымя. 1965. № 6, 7] // Там жа. 27 жн.; У пошуках ісціны // Там жа. 5 ліст.

1966. Тры абзацы аўтабіяграфіі // Пра час і пра сябе. Мн.; Не вам беларусамі звацца! // Голас Радзімы. № 42 / У сааўт.; Пяром аналітыка // Маладосць. № 2; Ранак — світанак: Апавяданне // Там жа. № 9; Свае людзі: Апавяданне // Там жа. № 12; Природа поэтического // Гродн. правда. 23 марта; Салдацкі лёс // ЛіМ. 21 чэрв.

1967. Эстафета; Незагойная рана: [Апавяданні] // Анталогія беларускага апавядання: У 2 т. Мн. Т. 2; Вайна скончылася: Урывак з аповесці // Беларусь. № 2; Быть достойными нашего читателя // Новый мир. № 11; Ад'язджаючы на чацвёрты ўсесаюзны...: Адказ на пытанні карэспандэнта «ЛіМа» // ЛіМ. 19 мая.

1968. Недачытаная кніга // Максім Горкі і Беларусь. Мн.; Праклятая вышыня: Аповесць // Маладосць. № 5; Рэц.: А г е е ў І. «Праклятая вышыня...» «Прапашчая рота...» Прыкры твор // Звязда. 1968. 28 вер.; Мін. праўда. 1968. 11 вер.

1969. Круглянскі мост: Аповесць // Полымя. № 2. Рэц.: А к ш е в с к и й М. На старых позициях // Во славу Родины. 1969. 6 сент.; С именем Ленина в сердце // Гродн. правда. 24 мая.

1970. Не вам беларусамі звацца! // На задворках. Мн. / У сааўт.; Бывай, сямідзесяты! Дзень добры, Новы год! // Голас Радзімы. № 51; Сотников: Повесть // Новый мир. № 5; Рэц.: Б е л а я Г. Земная, прочная, надежная ценность // Вопр. лит. 1973. № 7; Б е ч и к В. Товарищ, народ, Родина // Неман. 1970. № 12; Сотнікаў: Аповесць // Полымя. № 11. Рэц.: M. L. // Kamena. 1971. Nr 6; Таланты и поиски: О первой молодежной художественной выставке в Гродно // Гродн. правда. 1970. 18 сент.; Талент і пошук // ЛіМ. 1970. 4 снеж.

1971. Абеліск: Аповесць // Маладосць. № 9; Рэц.: В і ц і т н е ў Л. Інакш жыць нельга // Маг. праўда. 1972. 20 кастр.; Д о ш к е в и ч С. В годину испытаний // Во славу Родины. 1972. 27 окт.; Художественное слово — в массы // Гродн. правда. 13 марта; Счастье — служить людям // Там жа. 2 июня; Колокола Хатыни // Известия. 13 нояб.; Жывапісец // ЛіМ. 5 лют.; Вялікі пісьменніцкі форум // Там жа. 2 ліп.; Пухам табе зямля! // Там жа. 24 снеж.

1972. Страта; Эстафета; Загад: [Апавяданні] // У глыбі жыцця. Мн.; Четверо из одного города // Дружба народов. № 1; Решение: [Драма] // Неман. № 8; На речном берегу: Рассказ // Известия. 13 окт.; Круты бераг ракі: Апавяданне // ЛіМ. 13 кастр.; Зайздросны лёс // Там жа. 3 ліст.

1973. Мы не можем забыть // Кобец-Филимонова Е. Жаворонки над Хатынью. М., 1973; Дажыць да світання: Аповесць // Маладосць. № 1. Рэц.: С к а п а У. Грані салдацкай мужнасці // Віцеб. рабочы. 1973. 24 сак.; Как создавалась повесть «Сотников» // Лит. обозрение. № 7; Дела и заботы // Гродн. правда. 9 февр.; Верность памяти // Лит. Россия. 14 сент.; Полотна, опаленные войной // Правда. 4 июля.

1974. Не вам беларусамі звацца // Хрэстаматыя па гісторыі беларускай савецкай публіцыстыкі. Мн. / У сааўт.; Воўчая зграя: Аповесць // Маладосць. № 7. Рэц.: В а л а д к о в і ч Н. Выпрабаванне сумленнем // ЛіМ. 1974. 6 вер.; Г у д о в и ч С. Урок человечности // Сел. газ. 1974. 22 сент.; К у з ь м і ч М. Чалавек на вайне // Віцеб. рабочы. 1974. 7 снеж.; Х і л ь к е в і ч У. Гераічная трагедыя // Маг. праўда. 1975. 30 мая; Дажыць да світання: Урывак з аповесці // Вяч. Мінск. 19 чэрв.; Свежо и проникновенно // Гродн. правда. 22 июня; Прэм'ера ў тэатры: [Інтэрв'ю] // Звязда. 14 снеж.; Воўчая зграя: Урывак з аповесці // ЛіМ. 22 лют.; Калі хочацца жыць: Урывак з дрымы // Там жа. 21 чэрв.; Абавязак быць чалавекам: [Інтэрв'ю] // Зап. А. Мажэйка // Там жа. 8 ліст.; Жизнью обязан // ЛГ. 6 нояб.; Пастка: [Аповесць] // Ніва. 6, 13, 20, 27 кастр., 3, 10, 17, 24 ліст., 1, 8, 15, 22, 29 снеж.; Василь Быков: [Інтэрв'ю] / Зап. С. Пархомовский // Труд. 17 нояб.; Воўчая зграя: [Урывак з аднайм. аповесці] // Чырв. змена. 18 чэрв.

1975. Эстафета; Сваякі; Круты бераг ракі: [Апавяданні] // Ішла вайна народная. Мн.; Как создавалась повесть «Сотников» // Литература и современность. Сб. 13: Статьи о литературе 1973—1974 г. М.; Великая академия — жизнь // Вопр. лит. № 1; Яго батальён: [Аповесць] // Маладосць. № 11, 12. Рэц.: А н д р а ю к С. Чалавек перамагае // ЛіМ. 1976. 12 сак.; К а р н і л о в і ч Л. Невычэрпнасць духу і чалавечнасці // Там жа. 1978. 17 ліст.; Р а г у л я А. Галоўная ў жыцці вышыня // Вяч. Мінск. 1976. 28 студз.; С о б а л ь В. Подзвіг камбата Валошына // Віцеб. рабочы. 1976. 6 лют.; Правда войны // Новый мир. 1975. № 4; На восходе солнца: Киноповесть // Смена. № 13, 14; Наша тревожная память // Известия. 25 мая; Память сердца и разума: [Інтэрв'ю] / Зап. Т. Барская // Курорт. газ. 31 окт.; Адна ноч: [Апавяданне] // Ніва. 1, 7, 15, 22, 29 чэрв., 6, 13, 20, 30 ліп., 3, 10, 17, 24, 31 жн., 7 вер.; Здрада: (Аповесць) // Там жа. 23, 30 ліст., 7, 14, 21, 28 снеж.; 1976. 4, 11, 18, 25 студз.; Сорок третий // Правда. 11 апр.

1976. [Уступнае слова да апавяданняў В. Астафьева] // Далягляды. Мн.; О книге «Высокий день» и ее авторе // Пациенко Г. Высокий день. М.; Гады, аддадзеныя мастацтву // Звязда. 20 чэрв.; Ясно сознавая свой долг... // Гродн. правда. 14 февр.; Сражающиеся посмертно: [Інтэрв'ю] / Зап. А. Воробьев // Гудок. 7 мая; Пра людзей з перадавой // ЛіМ. 9 студз.;

Верность дружбе солдатской // ЛГ. 29 дек.; Мера подвига // Сов. Россия. 21 июня.

1977. Завидная писательская судьба: [Уступны артыкул] // Смирнов С. Герои Великой войны. М.; Книги и библиотеки в нашей жизни: [Інтэрв'ю] // Библиотекарь. № 9; За счастье надо бороться! // ЛГ. 27 апр.

1978. Великая академия — жизнь: [Інтэрв'ю] / Зап. В. Лазарев // Оружием слова. Мн.; Пайсці і не вярнуцца: Аповесць // Маладосць. № 3, 4. Рэц.: Рагуля А. Выкрыццё прыстасавальніцтва // ЛіМ. 1978. 21 ліп.; Пра самае галоўнае: [Інтэрв'ю] / Зап. А. Гардзіцкі // Маладосць. № 9; Невычэрпная шчодрасць розуму // Голас Радзімы. 21 вер.; Обращение к строителям БАМа // Знамя юности. 10 янв.; Всенародная память // Известия. 10 февр.; Глазами участника: [Рэц.: на кн.: Соболев А. Какая-то станция. М., 1978] // КО. 10 нояб.; Неиссякаемая щедрость ума // ЛГ. 6 сент.; На хутары: [Урывак з аповесці «Пайсці і не вярнуцца»] // Чырв. змена. 18 крас.

1979. Адна рыска з многіх // Святло яго душы. Мн.; [Уступнае слова] // Чергинец Н. Финал краба. Мн.; Газета — школа слова: [Інтэрв'ю] / Зап. А. Соколов // Журналист. № 6; Неоконченные споры // Лит. обозрение. № 7; Пазначана высокаю гармоніяй // Маладосць. № 9; Подвиг художника: Раздумья о новых живописных полотнах М. Савицкого // Известия. 21 янв.; Абавязак перад народам // ЛіМ. 3 студз.; Права на подзвіг // Там жа. 26 студз.; З пяшчотаю ў душы // Там жа. 9 сак.; Адказнасць пісьменніка // Там жа. 23 ліст.; «Першым заўжды трудней» // Там жа. 28 снеж.; Однажды в самом конце войны // ЛГ. 1 янв.; Знать то, о чем пишешь... // Там жа. 25 апр.; По праву памяти // Правда. 16 июля; Весеннее время талантов: [Інтэрв'ю] / Зап. Ф. Зубанич // Правда Укр. 5 апр.; На пульсе жизни: [Інтэрв'ю] / Зап. А. Литвин // Сов. Бел. 21 янв.; «Чтобы читателю было над чем задуматься...»: [Інтэрв'ю] / Зап. В. Мехов // Соц. индустрия. 8 дек.

1980. Паэзія дабрыні і мужнасці // Дзень паэзіі — 80. Мн.; От поэзии к прозе // Ипатова О. Ветер над кручей. М.; Яркае і самабытнае дараванне // Караткевіч У. Выбр. тв.: У 2 т. Мн. Т. 1; Невычэрпная шчодрасць розуму: [Выказванне] // Лeў Талстой і Беларусь. Мн.; Как создавалась повесть «Сотников» // Слова, пришедшие из боя. М.; Сотнікаў: (Урывак з аднайменнай аповесці) // Такія сэрцы ў нас. Мн.; [Прадмова] // Юные герои Витебщины. Мн.; Маладая няўрымслівасць таленту: Андрэю Макаёнку — 60 гадоў // Беларусь. № 11; Абеліск: Урывак з аповесці // Бярозка. № 12; Вокруг Джека Лондона // Вопр. лит. № 8; Векапомнае // Маладосць. № 5; Судьба народа, движение истории // Неман. № 6; Ад імя майго пакалення: [Інтэрв'ю] / Зап. Н. Кузняцова // Голас Радзімы. 17 крас.; Слова пісьменніка — актыўная сіла // ЛіМ. 7 ліст. / Сааўт. Н. Гілевіч, Я. Янішчыц; О самом главном: [Інтэрв'ю] / Зап. И. Ришина // ЛГ. 23 янв.; «Силой любви и ненависти» // Там жа. 19 марта; От имени моего поколения: [Інтэрв'ю] / Зап. Н. Кузнецова // Сов. культура. 21 марта.

1981. Паэзія дабрыні і мужнасці // Панчанка П. Зб. тв.: У 4 т. Мн. Т. 1; [Выступленне на Усесаюзнай творчай канферэнцыі пісьменнікаў «Дружба народаў — дружба літаратур» у г. Баку (27—31 каст. 1980 г.)] // Содружество литературы и труда. М.; Спасцігаць свет і сябе ў гэтым свеце: [Гутарка з Р. Барадуліным] // Беларусь. № 1; Слова за намі // Там жа. № 5; Дружба народов — дружба литератур // Вопр. лит. № 2; Праўда на усё жыццё: [Інтэрв'ю] / Зап. А. Русецкі // Віцеб. рабочы. 12 сак.; Безумоўная вернасць праўдзе // Звязда. 5 ліп.; Сильные духом // Известия. 8 мая; Заканчэння не будзе... // ЛіМ. 6 лют.; Зарука нашай будучыні // Там жа. 24 крас.: Безумоўная вернасць праўдзе // Там жа. 10 ліп.; [Выступленне на VII з'ездзе пісьменнікаў СССР] // ЛГ. 8 июля; Не померкнет в веках... // Там жа. 22 июля; «...Нести людям слово правды»: [Інтэрв'ю] / Зап. К. Смирнов // Соц. индустрия. 1 июля.

1982. Майстар мастацкай прозы // Братэрства. Мн.; А правда останется: [Успаміны] // Воспоминания об А. Твардовском. М.; [Прадмова] // Каршукоў Я. Пісьмо жонцы. Мн.; Что всего важнее // Кобец-Филимонова Е. Жаворонки над Хатынью. Мн.; Заканчэння не будзе // Успаміны пра Івана Мележа. Мн.; Час прыйдзе: Урывак з аповесці // Беларусь. № 1; Некалькі думак перад юбілеем // Беларусь. № 12; Что дает нам сегодня память о войне? // Дружба народов. № 5; Знак бяды: Аповесць // Полымя. № 8. Рэц.: Коваленко В. Жертвенность и героизм // Неман. 1983. № 11; Кузьміч М. Вайна. Мараль. Асоба // Віцеб. рабочы. 1983. 5 студз.; Сідарэвіч А. Спадзяванне на сыноў // Звязда. 1984. 1 вер.; К истокам подвига: [Інтэрв'ю] / Зап. С. Герасимова // Вод. транспорт. 16 апр.; Ленин. смена. 7 дек.; Верность памяти: [Інтэрв'ю] / Зап. В. Лукашевич // Красная звезда. 27 марта; Знак бяды: [Урывак з аповесці] // ЛіМ. 25 чэрв.; Дорога памяти: [Інтэрв'ю] / Зап. И. Ришина // ЛГ. 1 янв.

1983. Вернасць памяці // Братэрства. Мн.; О пережитом // Васюкова Г. Тревожные дни. Мн.; Сваякі: [Апавяданне] // Вяснянка. Мн.; [Прамова на сёмым з'ездзе пісьменнікаў СССР] // Седьмой съезд писателей СССР. М.; Вслед за человеком: [Інтэрв'ю] / Зап. А. Афанасьев // Культура и жизнь. № 8; Комс. правда. 27 янв.; Эта жестокая память: [Інтэрв'ю] / Зап. Г. Бакшеева // Отчизна. № 4; Памяти Андрея Макаенка // Театр. № 1 / Сааўт.: М. Зарудны, В. Плучак; Праўда забітага пакалення: [Інтэрв'ю] / Зап. В. Хадасоўскі // Голас Радзімы. 17 сак.; Наша цель — мир // Гудок. 31 авг.; Памяць ахвяр, памяць перамогі // ЛіМ. 6 мая; Наука побеждать: [Рэц. на кн.: Чергинец Н. «Вам — задание». Мн., 1982] // ЛГ. 4 мая; «Годы прошли, а хоть бы кого-то забыть...» // Там жа. 22 июня; Волнующая сила слова // Сов. Латвия. 25 мая; Если бы люди всей земли... [Інтэрв'ю] / Зап. И. Щедрин // Сов. молодежь. 24 июня.

1984. Высакароднасць погляду на свет і жыццё // Гілевіч Н. Святлынь. Мн.; Животворный талант // Панченко П. Избр. произв.: В 2 т. М. Т. 1; Сотников: Повесть // Подвиг. М. Вып. 3; Трэцяя ракета: [Аповесць; Скарочана] // Хрэстаматыя па беларускай савецкай літаратуры. Мн. Ч. 2; На ўсходзе сонца: [Апавяданне] //Чырвоныя лісткі календара. Мн.; Понять себя...: [Інтэрв'ю] / Зап. С. Дубовец. Пер. Н. Игрунова // Дружба народов. № 6; Весомо и мудро: [Інтэрв'ю] // Зап. Г. Блюмин // КО. 15 июня; Зразумець сябе...: [Інтэрв'ю] /Зап. С. Дубавец // Полымя. № 1; Сцепаніда: (Урывак з аповесці «Знак бяды») // Работніца і сялянка. № 6; Выстоять!: [Інтэрв'ю] / Зап. А. Афанасьев // Юность. № 1; Не мае права маўчаць: [Інтэрв'ю] / Зап. А. Гардзіцкі // Голас Радзімы. 21 чэрв.; Ради правды: [Інтэрв'ю] // Зап. Ю. Голуб // Гродн. правда. 19 июня; Светлы дзень // ЛіМ. 29 чэрв.; Рыцар чалавечага духу // Там жа. 27 ліп.; [Выступленне на пленуме СП БССР] // Там жа. 16 ліст.; Михаил Александрович Шолохов: [Выказванне] // ЛГ. 29 февр.; Помнить! // Там жа. 11 июля; На уровне, но не более // ЛГ. 21 нояб.; «Мне открываются все новые стороны войны»: [Інтэрв'ю] // Зап. П. Ульяшов // Лит. Россия. 22 июня; Я это видел сам // Правда Укр. 20 сент.; Человек на войне и после войны: [Інтэрв'ю] / Зап. А. Суслов // Сов. торговля. 18 авг.

1985. Ранак-світанак: Апавяданне // Апавяданні пра Вялікую Айчынную. Мн.; Слова пісьменніка ў змаганні за мір: [Інтэрв'ю] / Зап. А. Гардзіцкі // Далягляды. Мн.; Книга о мужестве // Сульянов А. Хождение за седьмое небо. Мн.; «Годы прошли, а хоть бы кого-то забыть...» // Экран, 1982—1983. М.; Во имя жизни на земле: [Адказы на анкету] // Вопр. лит. № 5; И днем, и ночью колокол звенит... // Культура и жизнь. № 3; Товарищи по памяти // Лит. обозрение. № 5; «Совесть велела» // Смена. № 9; Дожить до победы // ЛГ. 1 янв.; Талант — это вечевой колокол...: [Інтэрв'ю] // Зап. З. Пригодич // Сов. Бел. 30 апр.

1.5.

На абхазскую мову. Абака: Аповест./ Иеит. К. Ломиа. Сухуми, 1985.

На азербайджанскую мову. Инсан елуму: [Апавя-

данне] / Тэрч. А. Чачыјев // Эдэб. вэ инчэсэнэт. 1975. 20 сент.; Дердунчу угурсузлуг: [Апавяданне] / Тэрч. М. Миркишијев // Белорус пекайэлэри. Бакы, 1982.

На англійскую мову. Alpine Ballad / Transl. G. Hanna. M., 1966.

The Ordeal / Transl. G. Clough. London; Sydney; Toronto, 1972.

His Battalion and Live Until Dawn / Transl. J. and R. Woodhouse. New York, 1981. Рэц.: R o r l i c h H. His Battalion and Live Until Dawn // Book Reviews. 1982. № 8.

Pack of Wolves / Transl. L. Solataroff. New York, 1981. Рэц.: E s t e s S. «Bykau, Vasil. The Pack of Wolves» // Book Reviews. 1982. № 1; S t o n e M. «Bykau, Vasil: The Pack of Wolves» // Book Reviews. 1981. № 11.

Alpine Ballad; Hold Out Till Dawn / Transl. G. Hanna, A. Miller. M., 1989.

Portent of Disaster / Transl. T. Coey. Mn., 1989.

Sign of Misfortune / Transl. A. Myers. New Vork, 1990.

The Third Rocket: (Chapters from the novel) / Transl. R. Daglish // Soviet Literature. 1962. № 8; Young Writers About Themselves / Transl. R. Parker // Soviet Literature. 1962. № 12; The Ballad of the Alps / Transl. R. Parker, E. Manning // Soviet Literature. 1964. № 10; An Unhealing Wound / Transl. A. Weise // Colours of the Native Country. Mn., 1972; At the Lake // Transl. N. Johnstone // Soviet Literature. 1972. № 5; Sotnikov // Vassilyev B. The Dawns Are Quiet Here...; Bykov V. Sotnikov: Two stories / Transl. E. Zariansky. M., 1975; The Wolf Pack / Transl. by R. Daglich // Soviet Literature. 1975. № 5; To Go Never to Return / Transl. H. and. J. Perham; Knowing What One is Writing About // Soviet Literature. 1979. № 12; On Behalf of My Generation: (An interview with Vasil Bykov) // Soviet Literature. 1981. № 10; Men of Spirit // Soviet Literature. 1983. № 2; One Dark Autumn Night: An excerpt from the story «Portent of a Great Calamity» / Transl. S. Wakefield // Soviet Literature. 1983. № 3; Relay Race to Victory / Transl. V. Korotky // Soviet Literature. 1984. № 8; The Last Grenade / Transl. by F. Longman // Soviet Literature. 1985. № 5.

На арабскую мову. Трэцяя ракета / Пер. Мугамад Агмад Адам. Каір, 1967.

Абеліск / З рус. М., 1984.

Сотнікаў // Васільеў Б. А світанкі тут ціхія...; Быкаў В. Сотнікаў: Дзве аповесці. М., 1981.

Альпійская балада: Аповесць. М., [1988].

Дажыць да світання: Аповесць. М., 1989.

На армянскую мову. Дажыць да світання; Абеліск: Аповесці. Ерэван, 1976.

Знак бяды. Кар'ер. Ерэван, 1990.

На асецінскую мову. Балбирэчьтэ: Уацау / Гэбулты М. тэлм. Цхинвали, 1985.

На балгарскую мову. Избрани повести: В 2 т. / Прев. от рус. Д. Жекова, Е. Хаджиева, М. Веселинов [і інш.]. София, 1977. Т. 1. Третата ракета; Алпийска балада; Сотников. Т. 2. Глутницата.

Третата ракета: Повест / Прев. от рус. Д. Жекова. София, 1974.

Алпийска балада; Фронтова страница; Клопка: Повести / Прев. от рус. Е. Хаджиева, С. Владимиров. Пловдив, 1965.

Да доживея до утрото: Повест / Прев. от рус. Е. Матева. София, 1974.

Сотников: Повест / Прев. от рус. М. Веселинов. София, 1974. (Световна военна белетристика). Рэц.: П е т к о в Н. За две повести на Васил Биков //Лит. фронт. 1975. 20 февр.

Неговият батальон: Повест / Прев. П. Кънева. София, 1977. Рэц.: И о с и ф о в а К. За подвига на редниците // Нар. армия. 1977. 9 ноем.

Да тръгнеш, без да се завърнеш: Повест / Прев. от рус. П. Кънева. София, 1980 (Световна военна белетристика).

Прокобата: Повест / Прев. от бел. Н. Вълчев. София, 1985; София, 1987.

Кариерата: Роман / Прев. от бел. Н. Вълчев. София, 1988.

Двубой // Бълг.-съвет. дружба. 1965. № 9; Сродници: Разказ / Прев. Г. Вълчев // Нар. култура. 1967. 22 юли; Една нощ: [Апавяданне] Прев. Г. Вълчев // Белоруски разкази. София, 1968; Третата ракета // Биков В. Третата ракета; Мерас И. Вечен шах: Повести / Прев. от рус. Д. Жекова, В. Райчев, София. 1969. Край озерото: [Апавяданне] / Прев. Л. Минкова // Съвременни съветски разкази. София, 1972; Глутницата: Повест / Прев. С. Караславов // Съвременник. 1975. № 3; Неговият батальон; Повест / Прев. П. Кънева // Пламък. 1977. № 1, 2; Стръмният бряг на реката: Разказ / Прев. Р. Евтимова // Бълг.-съвет. дружба. 1977. № 1; Утрото е по-мъдро от вечерта: Разказ / Прев. Т. Балова // Антени. 1977. 7 дек.; Да тръгнеш и да не се върнеш // Лит. фронт. 1977. 8 дек.

На бенгальскую мову. Альпійская балада / Пер. з англ. С. Рай, А. Дата. Калькута, 1968.

На венгерскую мову. A harmadik rakéta / F. G. Szegö. Budapest, 1964; 2 kiadás. Budapest, 1968; Рэц.: B o t k a F. A harmadik rakétáról // Nagyvilág. 1964. Nr 1; F. I. A harmadik rakéta // Ország-Világ. 1964. Nr 15.

Alpesi ballada / F. L. Hernádi. Budapest, 1968.

A halottaknak nem fáj / F. G. Enyedy. Budapest, 1971.

Az ö katonái / F. A. Soproni. Budapest, 1972.

Az út végén / F. E. Nagy. Budapest, 1972.

Az obeliszk: 4 kisregény. (Az obeliszk; Az út végén; A krugljani hid; Alpesi ballada) / F. E. Nagy, E. Karsai, L. Hernádi. Budapest, 1975.

Hajnalig élni / F. A. Soproni. Budapest, 1975.

Farkascsorda / F. M. Szabó. Budapest, 1978.

Az ö katonái / F. A. Soproni. Budapest, 1979.

Ki tudja visszatérsz-e? / F. A. Soproni. Budapest, 1984.

Baljós jel / F. A. Soproni. Budapest, 1986.

A halottaknak nem fáj / F. G. Enyedy. Budapest, 1988.

A. köbanya: Regeny / F. A. Soproni. Budapest, 1988.

A harmadik rakéta / F. G. Szegö // Nagyvilág. 1964. Nr 1; Egérfogó // Magvetö. 1966. Nr 1; Atyafiak / F. G. Baranyi // Új Irás. 1967. Nr 3; A negyedik szerencsétlenség / F. Z. Gerencsér // Uj Irás. 1967. Nr 11; Alpesi ballada / F. L. Hernadi // Mai szovjet kisregények. Budapest, 1968; Atyafiak / F. G. Baranyi // A barna téboly. Budapest, 1972; Az abeliszk / F. E. Nagy // Tengeri szél. Budapest, 1973; Feljegyzések a frontról / F. L. Fazekas // Megyar földön. Budapest, 1975; Miért irnak ma is a háboruról? Vaszil Bikow, Jurij Bondarev, Mihail Kuznyecov beszélgetése a Lity: Gazétabán / F. L. Sandor // Szovjet Irodalom. 1975. Nr 5; A negyedik szerencsétlenség / F. Z. Gerencsér // A kakukk-kut. Budapest, 1976; Egyelten éjszaka / F. A. Soproni // Szovjet Irodalom. 1976. Nr 1; Az akszai sztyepp daliái (Csingiz Ajtmatovról) / F. E. Harsányi // Szovjet Irodalom. 1976. Nr 2; Farkascsorda / F. M. Szabó // Szovjet Irodalom. 1976. Nr 2, 3; Az ö zászlóalja / F. A. Soproni // Szovjet Irodalom. 1977. Nr 7; Magunkfajták / F. A. Soproni // Várakozás. Budapest, 1978; Magunkfajták / F. A. Soproni // Rakéta. 1979. Május; Elmégy, de visszatérs-e? / F. A. Soproni; Az iró ismerje, amiröl ir / F. S. Téri // Szovjet Irodalom. 1980. Nr 7; Alesz Adamovics Büntetöosztagosok c. regényröl / F. V. Géczy // Szovjet Irodalom. 1980. Nr 12; Ismertetés a Büntetöosztagosok c. regényröl // Szovjet Irodalom. 1981. Nr 12; A lélek ereje / F. S. Téri // Szovjet Irodalom. 1982. Nr 11; Baljós jel / F. A. Soproni // Szovjet Irodalom. 1984. Nr 2; Székesfehérvártól délre / F. P. Kántor // Nagyvilág. 1985. Nr 4.

На в'етнамскую мову. Bây sói: Truyén vù'a / Anh Trúc dich va gioi thieu. Hŭe, 1983.

Gáng song dên binh minh / Hà Minh Tháng dich. Hà Nôi, 1983.

Ra di không trŏ lại / Ngu'ó'i dich: Dâng Báy. Hà Nŏi, 1985.

Ra di khong trŏ lại / Ha Minh Thang, Dang Bay dich. M., Ha Noi, 1989.

Trên bờ' sông / Vũ Thao dich // Sông Hu'o'ng. 1983. SO 4.

На галандскую мову. De Obelisk: Twee novellen / Vert. R. Pieters. Amsterdam, 1979.

На грузінскую мову. Абеліск: Аповесці. Тбілісі, 1978.

Сотнікаў; Дажыць да світання: [Аповесці] / Пер. А. Вязнікаў, З. Кікнадзе. Тбілісі, 1981.

Ранак-світанак: [Апавяданне] / Пер. В. Гіяргабіяні // Цысарткела. 1971. № 6—7; Абеліск: [Аповесць] / Пер. І. Чаўчавадзе, Л. Чумбабрыя // Цысарткела. 1972. № 9; Фруза: [Апавяданне] / Пер. М. Шаўліяшвілі // Саунджэ. 1976. № 4; Альпійская балада: [Аповесць] / Пер. І. Каўжарадзе // Там жа. 1977. № 5, 6.

На грэчаскую мову. Іван і Джулія [Альпійская балада] / З рус. Афіны, 1987.

На дары мову. Абеліск: Аповесці. Ташкент, 1984.

На дацкую мову. Bag fjendens linjer / Ov. M. Kruuse. Kbenhavn, 1984.

На іспанскую мову. El tercer cohete / Trad. C. Astor. M., 1964.

Balada alpina / Trad. J. Vento. M., 1975.

Manada de lobos / Trad. A. P. Sandoval. Habana, 1977.

Vivir hasta el alba / Trad. C. Sherman. Mn., 1980.

El signo de la desgracia / Trad. J. M. Güell. Barcelona, 1984; M., 1987.

Vivir hasta el alba: Novelas / Trad. C. Sherman, J. López Ganivet, J. Vento Molina. M., 1984.

Sótnikov // Vasiliev B. Los amaneceres son aquí tranquilos...; Bykov V. Sótnikov: Dos novelas / Трад. F. Roldán, J. López Ganivet. M., 1975; El relevo: Cuento / Trad. C. Sherman // Literatura Soviética. 1984. N 8; La última granada: (Fragmento de la novela „Vivir hasta el alba") / Trad. C. Sherman // Literatura Soviética. 1985. N 5.

На італьянскую мову. Gli ultimi tre giorni: Sotnikov / Trad. G. Spendel. Milano, 1974.

Ballata Alpina e altri racconti / Trad A. Braschi. M., 1987.

El signo de la desgracia / Trad. E. Giuel. M., 1987.

На казахскую мову. Альпи анызы: Повестер / Ауд. Н. Габдуллин, А. Жумабаев. Алматы, 1978.

Олас каскырлар / Ауд. Э. Жумабаев // Жулдыз. 1976. № 6; Карын беле: [Апавяданне] / Ауд. З. Сакиев // Соц. Казакстан. 1976. 27 ар.; Джулия мен Иван: [Урывак з «Альпійскай балады»] / Ауд. Н. Габдуллин // Ленинщил жас. 1978. 19 дек.

На кіргізскую мову. Учунчу ракета: Повесть / Котор. О. Орозбаев. Фрунзе, 1971.

,Танга жетсе...: Повесть / Котор Ш. Келгенбаев, С. Артыкбаев. Фрунзе, 1978.

Турна чакырык: Повесть, анеме / Котор. Р. Сыдыкова, М. Сардыбаев, Т. Токтоналиев. Фрунзе, 1978.

Альпы балладасы: Повесть / Котор. А. Иманалиев. Фрунзе, 1980.

Уйурлуу берулер: Повесть / Котор. Ш. Келгенбаев. Фрунзе, 1985.

Учунчу ракета: [Аповесць] / Котор. О. Орозбаев // Ала-Тоо. 1970. № 12; Альпы балладасы: [Урывак з аповесці] / Котор. Б. Карагулов, С. Сагынбеков // Кыргызстан аялдары. 1975. № 4; Адам терелду: [Урывак з аповесці «Воўчая зграя»] / Котор. Р. Сыдыкова, Б. Карагулов // Там жа. 1978. № 5; Тигил жээкке: Повестер / Котор. Б. Алыкулов // Сов. Кыргызстан. 1978. 6 май.

На кітайскую мову. Абеліск; Дажыць да світання; Воўчая зграя / З рус. Пекін, 1980.

Пайсці і не вярнуцца: [Аповесць] / Пер. Бао Цзенхун. Хэфэй, 1981.

Жураўліны крык; Сотнікаў: [Аповесці] / З рус. Пекін, 1984.

Кар'ер: [Раман] / Пер. Цзянь Чаньбін, Гао Вэньфынь. Пекін, 1988.

На латышскую мову. Tiešā rakete / Atdz. Č. Kindzulis. Rīgā, 1966; Рэц.: A r n i c ā n e B. Mirušo un dzīvo vārdā // Jaunās Grām. 1965. Nr 12.

Sotnikavs; Obelisks; Jānodzivo lidz rītausmai: Stāsti / Atdz. T. Rullis. Rīgā, 1976.

Dzērves kliedziens: (Stāsti) / Atdz. T. Rullis. Rīgā, 1984.

Nelaimes zīme // Atdz. T. Rullis. Rīgā, 1986.

Us ezera // Darba Balss. 1960. 10., 12. Aug.; Komunists. 1960. 7. Aug. Ne īstajam dzinies pakal / Atdz. T. Rullis // Komunisma cels. 1966. 3., 6. Sept.; Pašu laudis / Atdz. T. Rullis // Lit. un Māksla. 1967. 5. Aug.; Oktobra Karogs. 1967. 14., 16., 18. Jūn.; Mājup ejot / Atdz. U. Bērzinš; Netrāpīja īsto / Atdz. T. Rullis // Karogs. 1968. Nr 7; Rēta, kas nesadzīst / Atdz. T. Rullis // Komunisma Uzvara. 1968. 6., 11., 13., 16., 18. Apr.; Stafete / Atdz. T. Rullis // Komunisma Uzvara. 1968. 14. Maija; Maizes rieciens / Atdz. T. Rullis // Liesma. 1970. Nr 5; Gaismīnai svīstot / Atdz. T. Rullis // Zvaigzne. 1972. Nr 4; Obelisks / Atdz. M. Kudapa // Pad. Jaunatne. 1972. 23. Dec.; Spriedums: Fragments no stāsta „Vilku bars" / Atdz. M. Kudapa // Pad. Jaunatne. 1974. 19. Jul.; Jānodzīvo līdz rītaudmai // Atdz. T. Rullis // Zvaigzne. 1975. Nr 3—11; Upes stāvais krasts / Atdz. T. Rullis // Lit. un Māksla. 1975. 12 Apr.; Nopratināšana / Atdz. T. Rullis // Pad. Jaunatne. 1975. 2. Febr.; Vilku bars / Atdz T. Rullis // Cīna. 1977. 20. Martā; Nelaimes zīme: [fragments] / Atdz. T. Rullis // Cīna. 1983. 29. Maijā; Nelaimes zīme: Garstāsts / Atdz. T. Rullis // Lit. un Maksla. 1984. 4—15. Jun.

На літоўскую мову: Trečioji raketa: (Apysaka) / Vert. J. Aputis. Vilnius, 1964.

Sotnikovas; Obeliskas: Apysakos / Vert. D. Krestopaitė. Vilnius, 1974; Рэц.: G u š c i u s A. Realizmo jėga // Nemunas. 1974. Nr 7.

Išeti ir negrižti; Vilku gauja: Apysakos / Vert. A. Antavičius. Vilnius, 1984.

Negandos ženklas; Migloje / Vert. A. Antavicius. Vilnius, 1989.

Trečioji raketa: Ištrauka iš to paties pavadinimo apysakos / Vert. J. Aputis // Lit. ir menas. 1963. Kovo 30; Draugystė tvirtės // Lit. ir menas. 1969. Kovo 29; Estafetė: (Apsakymas) / Vert. V. Šalna // Lit. ir menas. 1972. Vas. 26; Keletas žodžiu lietuviu skaitytojui // Naujos knygos. 1974. Nr 1; Ketvirtoji nesėkmė: Apsakymas / Vert. J. Gniužda // Nemunas. 1975. Nr 11; Kuops vadas: (Apsakymas) / Vert. P. Velička // Lit. ir menas. 1975. Kovo 15; I ana kranta / Vert. J. Mažeikis // Kalba Vilnius. 1979. Nr 8; Estafetė: Apsakymas / Vert. I. Jašinskaitė // Švyturys. 1979. Nr 19; Vilku gauja: Apsakymas) / Vert. A. Antanavičius // Kalba Vilnius. 1984. Birž. 1.

На макшанскую мову. Альпань баллада / Девин И., Левчаев П. ичкоздень ки // Мокша. 1964. № 3.

На малдаўскую мову. А треяя ракетэ: Повестире / Трад. Ф. Пономарь. Кишинэу, 1964.

Баладэ алпинэ: Повестирь / Трад. А. Руму. Кишинэу, 1973.

Обелискул: Нувеле / Трад. В. Тозловану. Кишинэу, 1977.

Янинка: (Фрагмент дин повестиря «Спре ревэрсатул зорилор») / Трад. И. Герман // Нистру. 1976. № 7; Бинекувынтаря: (Фрагмент дин повестиря «Кынд зории зилей») / Трад. И. Герман // Лит. ши арта. 1977. 28 апр.; Трей / Трад. И. Мынэскуртэ // Меридиане — 83. Кишинэу, 1983.

На мангольскую мову. Чонын сурэг: Тууж / Орч. Ж. Оюунцэзг. М., 1986.

Залгамж халаа: [Апавяданне] / Орч. Б. Нарантуяа // Белорусын зохиолчдын огууллэг. Улаанбаатар, 1984.

Een troep nolven / Vert. C. Brood. Amsterdam, 1983.

На нямецкую мову. Novellen: Bd. 1—2 / Übers. N. Randow u. a. Berlin, 1976. Bd. 1. Die dritte Leuchtkugel; Eine Nacht; Die Falle; Alpenballade; Die Brücke von Kruhljany; Bd. 2. Die Schlinge; Der Obelisk; Durchhalten bis zum Morgen!; Wolfsrudel. Рэц.: E i c h l e r W. Wenn der Mensch danz auf ich gestellt ist // National-Ztg. 1976. 30 Aug.; G u t s c h k e I. Das höchste Mass an eigener Verantvortung: Zwei Bände von Wassil Bykau bei Volk u. Welt // Neues Deutschland. 1976. 11 Aug.; K a s p e r K. Kriterien der Menschlichkeit // Sonntag. 1976. 14 Nov.; K o s s u t h L. Wo sich der Mensch bevähren muss // Berliner Ztg. 1976. 21 Juli; S o m m e r f e l d T. Gefragt, was ein Leben wert ist // Junge Welt. 1976. 12 Okt.

Ausgewählte Novellen / Übers N. Randow. Leipzig, 1978. Рэц.: Я к а ў л е в а Г. Кнігапіс // ЛіМ. 1978. 7 снеж.; H i e r s c h e A. // Weimarer Beitr. 1979. N 10.

Romane und Novellen: Band 1 u. 2 / Übers. aus dem Russ. und Beloruss. R. Henkel, D. Pommerenke, M. Tantzscher, C. und G. Wojtek, N. Randow, G. u. W. Tschepego, T. Reschke, R. Willnow. Köln, 1985. Bd. 1.

Die dritte Leuchtkugel; Eine Nacht; Die Falle; Alpenballade; Die Brücke von Kruhljany; Bd. 2. Die Schlinge; Der Obelisk; Durchhalten bis zum Morgen!; Wolfsrudel.

Die dritte Leuchtkugel; Eine Nacht: 2 Erzählungen / Übers. D. Pommerenke, C. und G. Wojtek. Berlin, 1964. 2 Aufl. Рэц.: L u d w i g N. Kämpfer für die Heimat // Neues Deutschland. 1964. 10 Okt.

Die Falle: Erzählung / Übers. aus dem Russischen R. Henkel. Berlin, 1965.

Die Nacht mit dem Feind; Das vierte Missgeschick / Übers. D. Pommerenke, S. Fischer. Berlin, 1965.

Die Toten haben keine Schmerzen / Übers. R. Ulbrich. Berlin, 1967.

Alpenballade: Erzählung / Übers. aus dem Russischen D. Pommerenke. Berlin, 1970.

Die Schlinge / Übers. T. Reschke. Berlin, 1972. Рэц.: G l o b i g K. Rybak lebt — aber un welchem Preis? // Neues Deutschland. 1972. 6 Sept.; K l e i n U. Die Schlinge // Sonntag. 1972. 10 Sept.; R i x D. // Bibliothekar. 1972. H. 10; S c h e t t l e r M. „Die Schlinge" v. Wassil Bykau u. a. Werke belorussischer Literatur // Berliner Ztg. 1972. 5 Dec.

Die letzte Chance: (Wenn es ums Leben geht): Drama in 2 Akten (6 bildern) / Übers. R. Volkmer / Als Ms. vervielf. Berlin, 1975.

Sein Bataillon: Erzählung / Übers. aus dem Russischen G. Löffler. Berlin, 1977. Рэц.: L a s a r e w L. Mit den Kräften eines Schützenbataillons...; P a n k o w A. Die Logik des Verhaltens im Kriege // Kunst u. Literatur. 1977. H. 5.

Der Obelisk / Übers. aus dem Belorussischen N. Randow, G. und W. Tschepego; Sein Bataillon / Übers, aus dem Russischen G. Löffler: Novellen. Berlin, 1980. Рэц.: Я к а ў л е в а Г. Кнiганiс // ЛiМ. 1981. 17 лiп.

Gehen und nicht zurückkehren: Erzählung / Übers. aus dem Russischen M. Bobrowski. Berlin, 1981.

Alpenballade: Erzählung / Übers. aus dem Russischen D. Pommerenke. Berlin, 1982. 2 Aufl.; Рэц.: T h a d e a T. Drei Tage wie Ewigkeit // National-Ztg. 1983. 31 Jan.

Zeichen des Unheils: Roman / Übers. T. Reschke. Berlin, 1984. Рэц.: Б а р ш ч э ў с к і Л. // ЛіМ. 1985. 9 мая; E b e r l e i n S. Die den Tod wählten, weil Leben ihnen unmöglich war: neuer Roman von Wassil Bykau erzählt reschütternde Geschichte aus d. zweiten Weltkrieg // Tribüne. 1983. 15 März; E i n B u c h wie das Leben selbst: Gedanken des Schriftstellers Grigori Baklanow zu Wassil Bykaus Roman „Zeichen des Unheils" // Presse d. Sowjetunion. 1983. N 15; H i e r s c h e A. // Weimarer Beiträge. 1985. Nr 5; H i e r s c h e A. Zeichen des Widerstande gegen die Hitlerfaschisten // Neues Deutschland. 1985. 5 Mai; K o s s u t h L. Das Bild von einem Volkskampf // Berliner Ztg. 1985. 8—9 Jun.; L a n g e M. Zeichen des Unheils // Weltbühne. 1985. H. 26; L a s a r e w L. Im Zeichen des Unheils: Wassil Bykaus neue Novelle // Kunst u. Literatur. 1984. H. 3; P l a v i u s H. Kein Freund von vielen Worten: Wassil Bykau und seine neue Novelle // Sonntag. 1984. Nr 38; R a t h e w a l d e C. Ensembleleistung von emotionaler Wirkungs „Die dritte Leuchtkugel" am Rostoker Volksebester // National-Ztg. 1985. 5 Jun.; R e h b o l d t B. Szepanidas unbeugsame Kraft // National-Ztg. 1985. 18 März; S o m m e r f e l d T. Ein waches Gewissen // Junge Welt. 1985. 21 Jan.

Die Kiesgrube: Roman / Übers. H. Burck. Berlin, 1988.

Ein schlimmes Jahr / Übers. H. Koblischke // Musik auf dem Bahnhof. Berlin, 1964; Eine Alpenballade / Übers. P. Murkel // Sowjetliteratur. 1964. H. 10; Das vierte Missgeschick / Übers. S. Fischer // Geschichter des Krieges. Berlin, 1970; Das vierte Missgeschick / Übers. S. Fischer; Die eigenen Leute / Übers. H.-J. Grimm // Störche über den Sümpfen. Berlin, 1971; Auf dem See / Übers. J. Warkentin // Sowjetliteratur. 1972. H. 5; Der Obelisk / Übers. N. Randow, G. und W. Tschepego // Erlesenes 2. Novellen. Berlin, 1975; Die Nacht mit dem Feind / Übers. D. Pommerenke // Menschen im Krieg. Berlin, 1975; Der kurze Roman — das Genre liegt mir. Besuch in Minsk bei d. belorussischen Schriftsteller Wassil Bykau // Berliner Ztg. 1975. 29—30 März; Die Schlinge (Sotnikov) / Übers. T. Reschke // Iwans Kindheit. Berlin, 1979; Gehen und nicht zurückkehren / Übers. T.-M. Bobrowski // Sowjetliteratur. 1979. H. 12; Gespräch mit Wassil Bykau // Sinn u. Form. 1982. N 3; Kriegsprosa wird nicht für Generale gemacht: Mit dem belorussischen Schriftsteller Wassil Bykau sprach Heinz Plavius // Sonntag. 1982. N 3; Sotnikau / Übers. F. Neureiter //Weissrussische Antologie. München, 1983; In einer dunklen Herbstnacht / Übers. P. Salzman // Sowjetliteratur. 1983. H. 3; Der Weg des Gedächtnisses // Bekenntnis und Erfahrung: Werkstattgespräche mit 25 sowjetische Schriftstellern. Leipzig, 1984; Die Stafette / Übers. B. Steier // Sowjetliteratur. 1984. H. 8; Die Brücke von Kruhljany / Übers. M. Tantzscher // Der Soldatenjunge. Berlin, 1985; Das vierte Missgeschick / Übers. S. Fischer // Geschichter des Krieges: Der Grosse Vaterländische Krieg im Spiegel sowjetischer Prosa. Berlin, 1985; Wolfsrudel / Übers. R. Willnow // Ich weiss es noch wie heute. Berlin, 1985.

На партугальскую мову. Ascensao. Lisboa, 1983.

На польскую мову. Trzecia rakieta / Tł. E. Kabatc. Warszawa, 1963. Рэц.: D ą b r o w s k a K. // Pomorze. 1963. Nr 21; N i e u w a ż n y F. // Przyjaźń. 1963. Nr 44; N i e u w a ż n y F. Gramatyka boju // Nowe Książki. 1964. Nr 2; N o w a k o w s k i R. // Życie Lit. 1964. Nr 46; R o h o z i ń s k i J. // Tyg. Demokratyczny. 1964. Nr 14.

Ballada alpejska / Tł. W. Woroszylski. Warszawa, 1970. Рэц.: F a r y n o J. // Nowe Książki. 1970. Nr 22; J a w o r s k a H. // Nowa Wieś. 1970. Nr 34; K o m a r M. // Polityka. 1970. Nr 33; K o s i ń s k a B. // Kultura i Ty. 1970. Nr 9; N i e u w a ż n y F. Niezmordowany tropiciel prawdy o człowieku // Przyjaźń. 1971. Nr 20; O b s e r w a t o r // Kierunki. 1970. Nr 45; O m i l j a n o w i c z A. // Gaz. Białostocka. 1970. Nr 23; P a w l a k E. Prawda żołnierskiego znoju // Mies. Lit. 1970. Nr 11.

Sotnikow / Tł. A. Drawicz. Warszawa, 1973. Рэц.: D w o r s k i A. // Wiadomości (Wrocław). 1973. Nr 46; L i c h n i a k Z. // Słowo Powszechne. 1975. Nr 235; M a c u ż a n k a Z. // Kultura. 1974. Nr 7; M a r k s J. // Lit. na Świecie. 1974. Nr 5; P a w l a k E. // Mies. Lit. 1974. Nr 2; S t e c k i Sz. // Perspektywy. 1973. Nr 44; W o j c i e c h o w s k i J. // Nowe Książki. 1974. Nr 5.

Doczekać do switu; Kruhlanski most; Obelisk / Tł. J. Litwiniuk W. Woroszylski. Warszawa. 1974. Рэц.: Я н о в і ч С. // Ніва. 1975. № 40; C h o r o s z u c h a J. // Gaz. Białostocka. 1975. Nr 62; (e s) // Słowo Powszechne. 1975. Nr 11; J. Z. // Dz. Ludowy. 1975. Nr 9; Jagiełło M. // Literatura. 1975. Nr 24; L i c h n i a k Z. // Słowo Powszechne. 1975. Nr 235; N i e u w a ż n y F. // Przyjaźń. 1975. Nr 28; R a d g o w s k i M. // Polityka. 1975. Nr 9; S l i w o w s k i R. // Kultura. 1975. Nr 11; U m i ń s k i Z. // Kierunki. 1975. Nr 9.

Jego batalion / Tł. W. Kiwilszo. Warszawa, 1978. Рэц.: R o m a n o w s k i Z. Jego batalion // Przyjaźń. 1976. Nr 15; S z y m a ń s k i A. // Lit. na Świecie. 1979. Nr 6; W o j c i e c h o w s k i E. // Mies. Lit. 1979. Nr 4; Ż u k r o w s k i W. // Nowe Książki. 1979. Nr 2; Trybuna Ludu. 1978. Nr 280.

Trzecia rakieta; Doczekać do świtu / Tł. E. Kabatc, J. Litwiniuk. Warszawa, 1979.

Stado wilków / Tł. A. Bien. Warszawa, 1981. Рэц.: P o r a j s k a M. // Przyjaźń. 1982. Nr 12; W o j c i e c h o w s k i J. // Mies. Lit. 1982. Nr 10.

Jego batalion / Tł. W. Kiwilszo. Warszawa, 1985.

Pójść i nie wrócić / Tł. A. Bień. Lublin, 1985.

Trzecia rakieta: (Fragm.) / Tł. M. Dolińska // Lit. Radz. 1962. Nr 8; Trzecia rakieta: (Fragm.) / Tł. J. Dziarnowska // Kraj Rad. 1963. Nr 25; Ballada alpejska / Tł. J. Kowalski // Lit. Radz. 1964. Nr 10; Trybuna Robotnicza. 1964. Nr 267—294; Alpejska ballada // Żołnierz Polski Ludowej. 1965; Nr 100, 102, 103, 106, 108, 109, 111—115, 117, 121, 123, 124, 126, 127, 129, 130, 132, 135, 136; Umarłych nic już nie boli: (Fragm, powieści) / Tł. Z. Fedecki // Mies. Lit. 1967. Nr 1; Krewniacy... / Tł. L. Susid // Nowa Wieś. 1967. Nr 7; Niezagojona rana / Tł. B. Suzanowicz // Nadodrze. 1969. Nr 23; Przeklęte wzgórze: Fragm. powieści / Tł. W. Woroszylski // Twórczość. 1969. Nr 10; Ballada alpejska: (Fragm.) / Tł. W. Woroszylski // Zwierciadło. 1969. Nr 43; Sotnikow: (Fragm.) / Tł. A. Drawicz // Argumenty. 1972. Nr 51; Na jeziorze / Tł. W. Rudczyk // Kontrasty. 1972. Nr 12; Dożyć do świtu:

(Fragm.) / Tł. W. Kiwilszo // Kraj Rad. 1972. Nr 41, 42; Na jeziorze / Tł. G. Treniowa // Lit. Radz. 1972. Nr 5; Sotnikow / Tł. A. Drawicz // Życie Lit. 1972. Nr 45; Na jeziorze: (Opowiadanie) // Czerw. szt. 1972. 22. listop.; Sotnikow: (Fragm.) / Tł. A. Drawicz // Literatura. 1973. Nr 14, 18; Regiony. 1973. Nr 1/2; Wilcza zgraja / Tł. W. Kiwilszo // Kraj Rad. 1974. Nr 43, 45—52. Рэц.: R a k o w s k i J. // Kulisy. 1974. Nr 48; Sztafeta // Moje niedźwiedzie i inne opowiadania białoruskie. Łódź, 1974; Kruhlański most / Tł. W. Woroszylski // Lit. na Świecie. 1974. Nr 5; Wilcza zgraja / Tł. W. Kiwilszo // Literatura. 1975. Nr 16—18; Jego batalion / Tł. W. Kiwilszo // Kraj Rad. 1976. Nr 38; 1977. Nr 1—7; Jedna noc / Tł. H. Broniatowska // Lit. Radz. 1976. Nr 5; Jego batalion / Tł. R. Lasotowa // Życie Lit. 1976. Nr 45; Sotnikow / Tł. M. Wawrzkiewicz // W stronę zachodu słońca. Warszawa, 1982. Рэц.: P o r a j s k a M. W stronę zachodu słońca // Przyjaźń. 1983. Nr 18; Wyrazisty i oryginalny talent / Tł. F. Nieuważny // Lit. na Świecie. 1982. Nr 11; Dwoje i inni / Tł. B. Gruca-Koc // Poglądy. 1982. Nr 5; Sztafeta: Opowiadanie / Tł. J. Sinkiewicz // Czerw. szt. 1982. 30 lip.; Niczego nie zapomnieć... // Przyjaźń. 1983. Nr 41; Dyktuje życie: (Rozmowa) / Rozm. M. Zinowiec // Przyjaźń. 1984. Nr 2; Umarli nie cierpią: (Fragm.) / Tł. M. Pietkiewicz, W. Pietkiewicz // Lit. na Świecie. 1985. Nr 11; Gdybym miał siły — opisałbym każde zabrane przez wojnę życie...: Rozmowę z pisarzem przeprowadził W. Chodowski z APN // Morze i Ziemia (Szczecin). 1985. Nr. 19; Sciepanida: (Fragm. nowej powieści „Znak nieszczęścia") / Tł. M. Putrament // Przyjaźń. 1985. Nr 10.

На румынскую мову. A treia racheta / Trad. N. Sever, I. Andreescu. Bucureşti, 1964.

Capcana: Nuvele şi povestiri / Trad. N. Sever, E. Silaghi, J. Andreescu. Bucureşti, 1967.

Cei morţi nu simt durerea: Roman / Trad. V. Cogan. Bucureşti, 1968.

Al cincilea ştreang: (Sotnikov) / Trad. I. Olteanu, R. Şiperco. Bucureşti, 1973.

Haita lupilor / Trad. V. Ene. Bucureşti, 1980.

Butalionul lui Voloşin / Trad. L. Checiches. Bucureşti, 1982.

Moartea unui om / Trad. J. Block // Ruguri pe zăpada. Antologia nuvelei sovietice. Bucureşti, 1965. T. 2.

На рускую мову. Собр. соч.: В 4 т. / Пер. авт., М. Горбачев. М., 1985. Т. 1. Повести; Т. 2. Повести; Т. 3. Повести; Т. 4. Повесть «Знак беды»; Рассказы; Публицистика.

Журавлиный крик: Повесть и рассказы. М., 1961. Рэц.: Д у д о р о в а Л. Нравственный потенциал человека // Лит. в школе. 1967. № 3.

Третья ракета: Повесть / Пер. М. Горбачев. М., 1962. (Роман-газета). Рэц.: Б у ш и н В. Наша совесть на войне // Красная звезда. 1963. 15 февр.; Я г о ж. О гуманизме подлинном и мнимом // Коммунист Вооруж. Сил. 1963. № 9; Я г о ж. Человек будущего формируется сегодня // Дон. 1963. № 7; Е г о р о в П. Повесть о мужестве // Соц. Якутия. 1963. 29 мая; К о з л о в В. Во весь богатырский рост! // Дружба народов. 1963. № 9; К о з л о в И. Свет немеркнущего подвига // Коммунист Вооруж. Сил. 1963. № 1; Я г о ж. Так это было на земле // Красная звезда. 1963. 27 июля; К р а с н о в Г. Про ветер, солнце и орла // Урал. 1963. № 9; Л а з а р е в Л. Глазами солдата // Новый мир. 1963. № 6; М и х а й л о в Ф. Волнующая повесть // Ленин. путь (Кзыл-Орда). 1963. 4 янв.; П е р ц о в с к и й В. Сила добра // Вопр. лит. 1963. № 11; П ы л ь н о в А. Живая тема // Нева. 1963. № 1; Ч и т а т е л и о «Третьей ракете» // ЛГ. 1963. 31 янв.

Третья ракета: Повесть и рассказы / Пер. М. Горбачев. М., 1963.

Альпийская баллада: Повести / Пер. М. Горбачев. М., 1964. Рэц.: Н о в и к о в В. Поэзия действительности // Знамя. 1966. № 4; Ч а п ч а х о в Ф. «Не померкнет никогда...» // Дон. 1965. № 5.

Повести огненных лет / Пер. М. Горбачев. М., 1964. (Роман-газета). Рэц.: Л а з а р е в Л. По приказу совести // Новый мир. 1965. № 5; Л а н ц у з с к и й В. «Ради жизни на земле...» // Ленин. знамя (Термез). 1965. 31 авг.; Ч е р н о в А. Советский характер... // В мире книг. 1965. № 4; C h e r n o v A. // Soviet Literature. 1965. N 6; C z e r n o w A. // Lit. Radz. 1965. N 6; T s c h e r n o w A. // Sowjetliteratur. 1965. H. 6.

Третья ракета: Повести и рассказы: В 4 кн. / Пер. М. Горбачев. М., 1964 / Выданне для сляпых.

Военные повести и рассказы. М., 1966. Рэц.: Б у р а н В. Воюющий гуманизм // Неман. 1966. № 12; Л ю к е в и ч В. Книга о мужестве // Комс. правда (Вильнюс). 1966. 23 февр.; Р о щ и н П. // Лит. в школе. 1966. № 2.

Фронтовые страницы: Повести / Пер. В. Рудова, М. Горбачев. Мн., 1966.

Журавлиный крик; Третья ракета; Альпийская баллада: Повести / Пер. В. Рудова, М. Горбачев. Мн., 1972. (Б-ка бел. повести).

Третья ракета; Альпийская баллада; Сотников: Повести. М., 1972. Рэц.: Б о н д а р е в Ю. Человек, война, подвиг // ЛГ. 1973. 14 марта; К о з л о в И. Перед лицом долга // Октябрь. 1974. № 6; М и х а й л о в О. Преодоление // Наш современник. 1974. № 6; П л о т к и н Л. Современная проза о Великой Отечественной войне. // Лит. в школе. 1974. № 3.

Дожить до рассвета; Обелиск: Повести / Пер. Г. Куренев. М., 1973. (Роман-газета). Рэц.: Б е л а я Г. «Связь чувств с действиями...» // Звезда. 1974. № 5; Б о т о в а Л., К у р о ч к и н М., К а ч у р и н М., М а л ы ш е в Н., К р а в ц о в а М., Х л е б н и к о в А., М а з у р о в а Т., Ш а р а п е н к о в а В. Близкое эхо далекой войны // Лит. обозрение. 1975. № 2; Б о ч а р о в А. Гулливеров шаг истории // Там жа. 1975. № 3; К о з л о в И. Перед лицом долга // Октябрь. 1974. № 6; Я г о ж. ...Победят и останутся жить // Комс. правда. 1974. 18 окт.; Л и т в и н о в В. Память сердца и души // Знамя. 1976. № 6; Н а у м о в а Н. Верность // Нева. 1975. № 3; Н е й б у р г В. По велению долга // Ленин. знамя (Термез). 1974. 14 дек.; Ю р ь е в а Н. Не бояться риска // Чарджоуская правда. 1974. 5 дек.

Обелиск: Повесть / Пер. Г. Куренев. М., 1973. (Б-ка «Огонек»).

Обелиск: Повести. М., 1973. Рэц.; Л е в и н Л. Чем дальше уходят в историю... // Юность. 1974. № 11; М е д о в н и к о в С. Две повести о подвиге // Радуга. 1974. № 12; Р я з а н ц е в В. До последней капли крови // Путь Ленина. 1973. 15 дек.; Ш к л о в с к и й Е. Должен... значит, есть // Лит. обозрение. 1979. № 3.

Волчья стая: Повесть; Одна ночь: Рассказ. М., 1975. Рэц.: А л е к с е е в а А. Жизнь вечная // Горьковск. правда. 1975. 22 июля; Н о в и ч е н к о Л. «По преимуществу сфера практическая...» // Дружба народов. 1976. № 1; С а в а т е е в В. «...Маленькому вдунуть душу большого» // Вопр. лит. 1976. № 1.

Волчья стая: Повесть. М., 1975. (Б-ка «Огонек»).

Обелиск: Повесть / Пер. Г. Куренев. М., 1975.

Повести. М., 1975.

Дожить до рассвета; Обелиск: Повести. М., 1976. (Б-ка произведений, удостоенных Гос. премии СССР).

Его батальон: (Повесть) / Пер. авт. М., 1976. (Роман-газета).

Его батальон: Повести / Пер. авт. М., 1976. Рэц.: В о р о б ь е в А. Высота // Гудок. 1976. 25 марта; К у з и н Н. «Служа великим целям века» // Дон. 1978. № 2; С а е н к о В. Гуманистический пафос повести В. Быкова // Вопр. лит. народов СССР. 1978. Вып. 4.

Третья ракета; Сотников; Обелиск: Повести. Пермь, 1976. Рэц. М е т ч е н к о А. Открытие мира и мир художественных открытий // Москва. 1977. № 5.

Обелиск; Дожить до рассвета: Повести / Пер. Г. Куренев, авт. Мн., 1977. (Б-ка бел. повести).

Альпийская баллада; Сотников: Повести / Пер. М. Горбачев. М., 1978. (Школьная б-ка).

Дожить до рассвета; Обелиск: Повести. Кызыл, 1978.

Пойти и не вернуться: [Аповесць] / Пер. авт. М., 1978. Рэц.: У г а й В. Правда и верность Зоськи Нарейко // Путь Ленина. 1979. 16 февр.

Альпийская баллада: Повести. М., 1979. (Школьная б-ка). 2 изд. М., 1981.

Дожить до рассвета: Повести. М., 1979. (Б-ка «Дружбы народов»). Рэц.: Овчаренко А. Пафос и главный герой книг Василя Быкова // Дружба народов. 1983. № 11.
Пойти и не вернуться: Повесть. М., 1979. (Роман-газета).
Альпийская баллада; Сотников: Повести. Петрозаводск, 1980.
Повести. К., 1980. (Школьная б-ка).
Пойти и не вернуться: Повести. М., 1980. Рэц.: Вішнеўскі А. Кнігапіс // ЛіМ. 1981. 12 чэрв.: Эльяшевич А. Огненные дали // Звезда. 1980. № 7.
Третья ракета; Дожить до рассвета: Повести. Л., 1981. (Школьная б-ка).
Дожить до рассвета: Повести. Барнаул, 1982.
Сотников: Повесть. М., 1982. (Школьная б-ка). Рэц.: Огнев В. Возможности человеческого духа. Юность. 1985. № 3.
Альпийская баллада: Повести. Тула, 1983.
Его батальон: Повести. Красноярск, 1984. (Всерос. б-ка «Мужество»).
Журавлиный крик: Повести / Пер. В. Рудова и др. Мн., 1984. (Б-ка юношества). Рэц.: Муриков Г. На путях-дорогах фронтовых // Звезда. 1985. № 3.
Знак беды: Повесть. М., 1984.
Сотников; Обелиск; Дожить до рассвета; Пойти и не вернуться: Повести. М., 1984.
Дожить до рассвета. Повесть. М., 1985. (Школьная б-ка).
Дожить до рассвета. Магадан, 1985.
Дожить до рассвета; Обелиск. Махачкала, 1985.
Дожить до рассвета; Обелиск: Повести. Йошкар-Ола, 1985.
Повести: Дожить до рассвета; Его батальон; Волчья стая; Сотников; Обелиск. Мн., 1985.
Пойти и не вернуться: Повесть / Пер. авт. Элиста, 1985.
Альпийская баллада; Сотников: Повести. М., 1986.
Знак беды: Повести / Пер. авт. М., 1986. (Б-ка «Дружбы народов»).
Обелиск; Дожить до рассвета; Западня: Повести. Калининград, 1986. (Школьная б-ка).
Третья ракета; Сотников; Обелиск; Дожить до рассвета; Его батальон: Повести. М., 1986.
Карьер: Повесть / Пер. авт. М., 1987.
Колокола Хатыни. М., 1987.
Повести. Алма-Ата, 1987; Днепропетровск, 1987; Л., 1987; М., 1987.
Карьер: Роман / Пер. авт. М., 1988. (Публ. б-ка).
Карьер: Роман; Сотников: Повесть. М., 1988. (Б-ка журн. «Знамя»).
Обелиск; Сотников: Повести. М., 1988.
Повести. Мн., 1988.
Третья ракета; Сотников; Обелиск: Повести. Краснодар, 1988.
В тумане: Повести. М., 1989.
Знак беды; Карьер: Повесть, роман / Пер. авт. Мн., 1989.
Повести. К., 1989.
Повести. М., 1989.
Альпийская баллада: Повесть. Омск, 1990.
Карьер: Повести / Пер. авт. М., 1990.
Мёртвым не больно; Атака с ходу; Круглянский мост; Сотников; В тумане; Знак беды: Повести. М., 1990.
Последний шаг: [Апавяданне] / Пер. В. Ильинский // Сов. Отчизна. 1959. № 1; Эстафета победы: Рассказ // Во славу Родины. 1959. 11 окт.; На озере: Рассказ / Пер. М. Горбачев // Дружба народов. 1960. № 4; Сов. Латвия. 1960. 14 авг.; Испытание: Повесть / Пер. Ф. Мурашко // Во славу Родины. 1961. 12, 16—19, 22, 24—26 февр., 2, 5, 9, 12, 17, 19, 23, 25 марта; Третья ракета: Повесть / Пер. М. Горбачев // Дружба народов. 1962. № 2. Рэц.: Бакланов Г. Мужественная повесть // ЛГ. 1962. 1 марта; Гринберг И. Свежие таланты, испытанные традиции // Дружба народов. 1962. № 11; Дмитриев С. Ненужная поспешность // Известия. 1962. 23 янв.; Кондратович А. Человек на войне // Новый мир. 1962. № 6; Куторга З. На смертном рубеже // Знамя. 1962. № 6; Макина М. Во имя мира на земле // Новгород. правда. 1963. 27 янв.; Михайлов А. «Сим победиши!» // Октябрь. 1963. № 6; Четвертая неудача: Рассказ / Пер. М. Горбачев // Юность. 1962. № 8; Фронтовая страница: Повесть / Пер. М. Горбачев // Октябрь. 1963. № 9. Рэц.: Бочаров А. Возвышающая прямота // Знамя. 1965. № 5; Браиловский И. Нравственная позиция художника // Неман. 1964. № 4; Бушин В. Оптимизм, обретенный и испытанный в борьбе // Коммунист Вооруж. Сил. 1964. № 7; Кузнецов М. О людях на войне // Комс. правда. 1964. 5 янв.; Малашевский В. // Заря. 1963. 24 нояб.; Соседи: Рассказ // Гродн. правда. 1963. 3 февр.; И грянул бой...: Отрывок из повести «Третья ракета» // Сел. жизнь. 1963. 26 янв.; Сильнее смерти: [Урывак з аповесці «Альпійская балада»] // Сел. газ. 1963. 22 дек.; Альпийская баллада: Повесть / Пер. М. Горбачев // Огонек. 1964. № 12—16. Рэц.: Браиловский И. Нравственная позиция художника // Неман. 1964. № 4; Ильин П. Баллада о мужестве и дружбе // Ульяновск. правда. 1964. 15 мая; Западня: Маленькая повесть / Пер. М. Горбачев // Юность. 1964. № 7. Рэц.: Елисеев В. Если пером водит страсть... // Знамя юности. 1964. 16 дек.; Шаирно В. Повесть о мужестве // Гродн. правда. 1964. 4 окт.; Альпийская баллада: Повесть / Пер. М. Горбачев // Там жа. 1964. 11, 12, 15, 18, 19, 21 апр.; Собаки: [Апавяданне] // Белорусский юмор. Мн., 1965; Приказ: Рассказ // Дружба боевая. М., 1965; Третья ракета: Повесть // Повести и рассказы. М., 1965. Т. 2; Наша берет!..: Главы из повести «Мертвым не больно» / Пер. М. Горбачев // Лит. Россия. 1965. 30 апр.; Третья ракета: [Аповесць] / Пер. М. Горбачев // Военные повести. М., 1966. Т. 1; Утро вечера мудренее: Рассказ / Пер. авт. // Дружба народов. 1966. № 11; Эстафета: Рассказ. // Звезда Востока. 1966. № 4; Солдатская судьба; По дороге домой / Пер. И. Пантелеймов // Неман. 1966. № 9; Мертвым не больно: Повесть / Пер. М. Горбачев // Новый мир. 1966. № 1, 2. Рэц.: Баренц С., Лашков И. Вопреки правде жизни // Красная звезда. 1966. 19, 20 апр.; Бочаров А. Спор продолжается и сегодня... // Дружба народов. 1966. № 5; Бучис А. Тон разговора // Там жа. 1967. № 3; Когда отстают от времени // Правда. 1967. 27 янв.; Краснов Г. Испытаны железом и огнем // Урал. 1966. № 6; Леонов Б. Талант — это ответственность: (За и против) // Москва. 1969. № 5. Петелин Г. Раздумья над методом и стилем // Дон. 1966. № 8; Цыбенков Н. Зачем же так оскорблять солдатскую память // Байкал. 1966. № 3; Свояки: Рассказ // Юность. 1966. № 12; Утро вечера мудренее: [Апавяданне] / Пер. авт. // Чтоб всегда было солнце. Мн., 1968; Атака с ходу: Повесть / Пер. авт. // Новый мир. 1968. № 5. Рэц.: Абрамов И. Еще раз о повести «Атака с ходу» // Красная звезда. 1968. 17 окт.; Афанасьев Н. Странная история о странной роте // Москва. 1969. № 5; Бровман Г. Открытие нового или повторение пройденного // Знамя. 1969. № 3; Козлов И. Ананьев и его рота // Красная звезда. 1968. 27 сент.; Собаки: [Апавяданне] / Пер. авт. // Белорусский юмор. Мн., 1969; Четвертая неудача: [Апавяданне] / Пер. М. Горбачев // Вставай, страна огромная... М., 1969. Т. 2; Альпийская баллада: [Аповесць] // Две повести советских писателей: (Пособие для студентов-иностранцев). Мн., 1969; Свои люди: Рассказ // Мы молодые. М., 1969; Круглянский мост: Повесть. // Новый мир. 1969. № 3. Рэц.: Арро С. О подлинном и ложном // Аврора. 1973. № 6. Байгушев А. Психология боя и этика «черных пяток» // Мол. гвардия. 1969. № 9; Мотяшов И. Так что же произошло у Круглянского моста? // ЛГ. 1969. 2 июля; Яго ж. Логика жизни и эмоции // Там жа. 1969. 24 сент.; Панков В. Минувшее мы вновь переживаем // Лит. Россия. 1969. 18 июля; Федоров А., Ваупшасов С., Борисов А., Брайно П. [і інш.] // Огонек. 1969. № 40; Приказ: [Апавяданне] // Русский характер. М., 1970; Эстафета: Рассказ / Пер. М. Горбачев // Путь к победе. М., 1970; Сотников: Повесть // Новый мир. 1970, № 5. Рэц.: Бочаров А. Выбор, достойный человека // Дружба народов. 1971. № 2; Владимирова И. О молодости — без скидок // Нева. 1971. № 2. Во-

ронин С. Во имя жизни // Звезда. 1971. № 5; Воронов В. Отечественность // Юность. 1971. № 11; Галимов Ш. Движение и потери // Север. 1973. № 3; Заика С. Герой и время // Вопр. лит. 1973. № 1; Козлов И. Подвиг Сотникова // ЛГ. 1970. 16 сент.; Плоткин Л. Четверть века спустя // Нева. 1971. № 9; Прокша Л. Праўда партызана Сотнікава: Чытаючы новую аповесць В. Быкава // ЛіМ. 1970. 28 жн.; Хазанскі У. Аднойчы ўначы... // Віцеб. рабочы. 1970. 31 снеж.; Якименко Л. Литературная критика и современная повесть // Новый мир. 1973. № 1; Альпийская баллада: [Аповесць] / Пер. М. Горбачев // Белорусские повести. Л., 1971; На озере: [Апавяданне] / Пер. М. Горбачев // Белорусские рассказы. М., 1971; Четвертая неудача: [Апавяданне] / Пер. М. Горбачев // В семье великой. М., 1972. Т. 1; Приказ: Рассказ / Пер. авт. // Лит. Азербайджан. 1972. № 9; Дожить до рассвета: Повесть / Пер. авт. // Нева. 1972. № 11. Рэц.: Арро С. О подлинном и ложном // Аврора. 1973. № 6; Зотов М. Верность долгу // Знамя. 1973. № 9; Рубцов Н. Выжить, чтобы умереть и победить // Волга. 1973. № 8; Савельев С. Обращения в настоящее // Красная звезда. 1973. 30 июня; Свининников В. Не дожив, победил // Наш современник. 1973. № 7; Смирнов С. Правда сурового времени // Новый мир. 1973. № 6; Обелиск: Повесть / Пер. Г. Куренев // Там жа. 1972. № 1. Рэц.: Бакланов Г. Имена на обелиске // Комс. правда. 1972. 11 марта; Бровман Г. Нравственная сила подвига // Учит. газ. 1972. 13 мая; Губко А. Никого не забыть... // Звезда. 1972. № 8; Куземский В. Сюжетно-композиционное своеобразие современных русских повестей о Великой Отечественной войне // Вопросы рус. лит. (Львов). 1978. Вып. 2; Любарева Е. Подвиг чести // Знамя. 1972. № 9; Никитов Ю. Смысл жизни // Лит. Россия. 1972. 26 мая; Панков В. Живые были традиции // Известия. 1972. 1 сент.; Раздумья о подвиге // Учитель. газ. 1972. 20 июня; Стрелкова И. Алесь Мороз и Тимофей Ткачук // Там жа. 1972. 13 мая; Czepielindo E. // Kontrasty. 1972. Nr 12; Дожить до рассвета: Отрывок из повести // Знамя юности. 1973. 19 янв.; Дожить до рассвета: [Урывак з аднайм. аповесці] / Пер. авт. // ЛГ. 1973. 6 сент.; Утрата: Рассказ / Пер. Я. Плехов // За тебя, Беларусь. Мн., 1974; Волчья стая: Повесть / Пер. авт. // Новый мир. 1974. № 7. Рэц.: Бузылев И. Во имя нынешнего дня // Октябрь. 1975. № 2; Гура В. Утверждение человечности // Правда. 1974. 26 окт.; Енишерлов В. В те двое суток // Огонек. 1974. № 5; Журавлев С. Нравственность подвига // Знамя. 1975. № 2; Золотусский И. Баллада о младенце // Дружба народов. 1974. № 11; Карлин А. И сыновьям, и внукам нашим // Наш современник. 1975. № 9; Козлов И. В те суровые годы // ЛГ. 1974. 2 окт.; Лагунова О. Во имя будущего // Тюмен. правда. 1975. 3 янв.; Селезнев Ю. Быть человеком // Москва. 1975. № 5; Дорога без колеи: (Отрывок из повести «Волчья стая») // Турист. 1974. № 8; Трое в току: Отрывок из повести «Волчья стая» // Гродн. правда. 1974. 18 июня; Волчья стая: [Раздзел з аповесці] / Пер. авт. / Известия. 1974. 5, 8, 10, 12, 13, 15 июля; В сосняке: [Урывак з аповесці «Воўчая зграя»] // Лит. Россия. 1974. 21 июня; Дожить до рассвета: Повесть // Военные повести. М., 1975; Утро вечера мудренее / Пер. авт. // Советский рассказ. М., 1975. Т. 2; После атаки: Отрывок из повести «Его батальон» // Знамя юности. 1975. 27 нояб.; Его батальон: [Урывак з аповесці] / Пер. авт. // ЛГ. 1975. 7 мая; Ночные заботы: [Урывак з аповесці «Яго батальён»] / Пер. авт. // Лит. Россия. 1975. 9 мая; Западня / Пер. М. Горбачев // Юность. Избранное. 1955—1975: В 2 т. М., 1976. Т. 1; Его батальон: Повесть / Пер. авт. // Наш современник. 1976. № 1. Рэц.: Бочаров А. Сквозь призму поликонфликтности // Октябрь. 1976. № 7; Дедков И. Выше судьбы // Лит. обозрение. 1976. № 6; Калинкович Н. Высота майора Волошина // Неман. 1976. № 9; Козлов И. Бой за высоту // Октябрь. 1976. № 6; Козлова В. // Дон. 1976. № 7; Бой в траншее: (Отрывок из повести «Его батальон») / Пер. авт. // Красная звезда. 1976. 4 янв.; Обелиск: Повесть // Быков В. Обелиск; Ковпак С. От Путивля до Карпат. М., 1977; Сотников: [Аповесць] / Пер. авт. // Повести и рассказы о Великой Отечественной войне. М., 1977; Зазимок: Отрывок из повести // Турист. 1977. № 12; Командир роты: (Отрывок из повести) / Пер. авт. // Лит. Россия. 1977. 11 марта; Утро вечера мудренее: [Апавяданне] / Пер. авт. // Избранные страницы. М., 1978. Т. 1; Пойти и не вернуться: Повесть / Пер. авт. // Нева. 1978. № 5, Рэц.: Дедков И. Быков верен Быкову; Золотусский И. Быков против Быкова // Лит. обозрение. 1978. № 12; Лазарев Л. По-людски... // Дружба народов. 1980. № 5; Левченко В. Повторение пройденного? // ЛГ. 1978. 2 авг.; Оскоцкий В. ...Нет, восхождение! // Там жа. 1978. 2 авг.; Стекольщиков В. Выстрел в спину // Ферган. правда. 1980. 16 янв.; Тевекелян Д. День забот // Новый мир. 1979. № 3; На тот берег: [Урывак з аповесці «Пайсці і не вярнуцца»] / Пер. авт. // ЛГ. 1978. 15 марта; «Постараюсь вернуться»: (Отрывок из повести «Пойти и не вернуться») / Пер. М. Казаков // Сов. Крым. 1978. 16 апр.; Выбор: (Отрывок из повести «Пойти и не вернуться») // Сов. Россия. 1978. 7 мая; Западня: Повесть // Подвиг. М., 1979. Т. 6; Эстафета: [Апавяданне] / Пер. М. Горбачев // Березы на шляху. М., 1980; Западня: Повесть / Пер. М. Горбачев // Огненные километры. М., 1980; Дожить до рассвета: (Отрывок из повести) // Ради жизни на земле. М., 1980; Свояки: [Апавяданне] // Юность XXV. М., 1980. Т. 1; Четвертая неудача: (Рассказ) // Вставай, страна огромная! Кишинев, 1981; Эстафета: [Апавяданне] // Рассказы советских писателей: В 3 т. М., 1982. Т. 2; Одна ночь: [Апавяданне] / Пер. М. Горбачев // Советский характер. М., 1982; Знак беды: Отрывок из повести // Работница. 1982. № 1; Двое и другие: (Отрывок из новой повести «Знак беды») / Пер. авт. // ЛГ. 1982. 7 апр.; Хутор у дороги: (Главы из повести «Знак беды») // Лит. Россия. 1982. 12 марта; Темной осенней ночью: Страницы новой повести // Сов. культура. 1982. 24 авг.; Обелиск: [Аповесць] // Повести о войне. Кишинев, 1983; Дожить до рассвета: (Повесть) // Подвиг. М., 1983. Вып. 5; Эстафета: [Апавяданне] // Характер — советский. М., 1983; Знак беды: Повесть / Пер. авт. // Дружба народов. 1983. № 3, 4. Рэц.: Дедков И. Под знаком беды... // Новый мир. 1983. № 10; Егоренкова Г. Последняя война // Сибир. огни. 1985. № 5; Енишерлов В. Люди и нелюди // Огонек. 1983. № 34; Коваленко В. Жертвенность и героизм // Неман. 1983. № 11; Козлов И. Характера народного черты // ЛГ. 1983. 14 июня; Лазарев Л. Вещий знак // Лит. обозрение. 1983. № 8; Лысенко В. Ни забыть — ни простить... // Октябрь. 1984. № 3; Мурин Д. На литературной орбите // Рус. яз. в эст. школе. 1983. № 6; Овчаренко А. Восьмидесятые годы // Наш современник. 1984. № 10; Потапов Н. Непокоренные // Правда. 1983. 24 окт.; Сідарэвіч А. Спадзяванне на сыноў // Звязда. 1984. 1 вер.; Ульяшов П. Непокорившиеся // Наш современник. 1983. № 8. Федь Н. Идеалы и правда человечности // Москва. 1985. № 2; Щербаков В. Брать выше себя // Юность. 1984. № 8; Эльяшевич А. В поисках нового эпического синтеза // Звезда. 1985. № 7; Двое и другие: Страницы новой повести «Знак беды» / Пер. авт. // Отчизна. 1983. № 4; Огонь на ветру: [Урывак з аповесці] // Известия. 1983. 4 марта; Альпийская баллада: [Урывак з аповесці] // Сборник текстов по советской литературе. Мн., 1984; Эстафета: [Апавяданне] // Характер — советский. М., 1984; Обелиск: Отрывок из повести // Сов. воен. обозрение. 1984. № 1—3; Эстафета: Рассказ / Пер. А. Капилова // Боевые дороги. Мн., 1985; Обелиск / Пер. Г. Куренев // Быков В. Обелиск; Рыбаков А. Неизвестный солдат. М., 1985; Обелиск / Пер. Г. Куренев // Повести и рассказы советских писателей: В 2 кн. М., 1985. Кн. 1; Обелиск: [Аповесць] / Пер. Г. Куренев // Повести о войне. Хабаровск, 1985; Обелиск: [Аповесць] // Подарок: Повести о Вел. Отеч. войне. М., 1985; Круглянский мост: Повесть // Священная война. Омск, 1985; Обелиск: [Аповесць] // «Учитель, перед именем твоим...» М., 1985; Ветераны: (Отрывок из повести) // Лит. Россия. 1985. 1 мая.

На сербалужыцкую мову. Na jězoru // Zeserb. K. Malinkowa // Dźiwnušk z Hornčerskeje hasy. Budysin, 1980.

На славацкую мову. Pretátá noc / Prel. V. Hegerová. Bratislava, 1964.

Tretia raketa / Prel. V. Fúra. Bratisłava, 1964.

Piata šibenica / Prel. R. Dvořáková-Žiaranová. Bratislava, 1972.

Svorka vlkow / Prel. R. Dvořáková-Žiaranová. Bratislava, 1976. Рэц.: G l a v a t a W. // Slovenské pohlady. 1976. Nr 10.

Piata šibenica; Dožit do úsvitu / Prel. R. Dvořáková-Žiaranová. Banska Bystrica, 1978. Bratislava, 1978.

Ieho prápor / Prel. I. Beň Bratislava, 1979.

Jej hviezdny čás / Prel. R. Dvořákovă-Žiaranová. Bratislava, 1981.

Razcestie: Hra na motivy noviel «Piata šibenica» a «Kruglansky most» / Prel. R. Dvořáková-Žiaranová. Bratislava, 1981.

Zle znamenie / Prel. J. Mojžiš. Bratislava, 1986.

Alpská balada // Slovenska. 1965. Nr 17/18—23; Rano je mudrejsie / Prel. O. Kovačičova // Mesačna noc. Bratislava, 1973; Sotnikov / Prel. R. Dvořaková-Žiaranová // Poviedky a novely o Vel'kei Vlasteneckej Vojne. Bratislava, 1980; Zo VII zjazdu spisovatel'ov ZSSR // Slovenske pohlády. 1981. Nr 11; Štafeta / Prel. R. Dvořáková-Žiaranová // Večny den: Spisovatelia socialisticných krajin o víťazstve nad fašizmom. Bratislava, 1985.

На таджыкскую мову. Мушаки сеюм; Сотников: Повестьхо / Тарч. С. Хочаев, А. Хакимов. Душанбе, 1979.

Дар сохили кул: [Апавяданне] / Тарч. Ч. Одинаев // Садои Шарк. 1971. № 12.

На тамілі мову. Альпійская балада / Пер. Т. Пандзіян, Т. Понівалаван. Мадрас, 1971.

На татарскую мову. Чэйкэл: Повестлар / Л. Хэмидуллин тэрж. Казан, 1984.

Эжэл белэн якалашу: «Ган атканчы яшисе бар» повестеннан езек / Л. Хэмидуллин тэрж. // Соц. Татарстан. 1984. 8 июль.

На тувінскую мову. Дайын дугайында тоожулар / Очул. Г. Монгуш. Кызыл, 1975.

На туркменскую мову. Ядыгэрлик: [Аповесць] / Терж. Д. Жумабердиев. Ашгабат, 1982.

Битмез яра: [Апавяданне] / Терж. К. Гурбанмырадов // Эдебият ве сунгат. 1976. 28 авг.

На турэцкую мову. Ölümden hayata: (Üc büyük hikaye): Alp daglarinda; Ölümden hayata; Kapan / Transl. S. Tahirof. Sofia. 1968.

Daglarin türküsü / Transl. N. Sel. Istanbul, 1973.

Ölümden hayata / Transl. N. Sel. Istanbul, 1973.

Alplerin türküsü / Transl. N. Cetinok. Istanbul, 1974.

На тэлугу мову. Альпійская балада. М., 1983.

На ўзбекскую мову. Учинчи ракета: Повесть / Русчадан Х. Турабеков, Х. Эргашев тарж. Тошкент. 1966.

Тонггача яшаса... [Аповесці] / Х. Эргашев тарж. Тошкент. 1976.

Ёдгорлик: Повесть / Х. Эргашев тарж. Тошкент, 1982.

Унинг батальони / Русчадан М. Фозилова тарж. Тошкент, 1987.

На ўкраінскую мову. Третя ракета: Повісті / Пер. М. Шумило. К., 1964.

Альпійська балада: Повість / Пер. Г. Вігурська. К., 1965.

Вовча зграя: Повість / Пер. О. Жолдак // Биков В. Вовча зграя; Пташников І. Тартак. К., 1975. Рэц.: Н е н ц і н с ь к и й А. Гімн людині // Рад. Поділля. 1975. 27 вер.; С л а б о ш т и ц ь к и й М. Люди на війні // Мол. гвардія. 1975. 17 жовт.

Обеліск: Повісті / Пер. М. Цівин. К., 1975; К., 1978.

Піти й не повернутися: Повісті / Пер. М. Цівин. К., 1983.

Мертвим не болить: Роман, повісті / Пер. Т. Кобржицька. К., 1990.

На озері: Оповідання / Пер. С. Скрипченко // Дніпро. 1959. № 1; Четверта невдача: Оповідання / Пер. Б. Комар // Там жа. 1961. № 5; На озері: Оповідання / Пер. О. Новосад // Україна. 1975. № 24; На сході сонця: [Урывак з кінааповесці] // Комсомолець Запоріжжя. 1975. 27 трав.; За життя: [Урывак з аповесці «Воўчая зграя»] / Пер. О. Жолдак // Літ. Укр. 1975. 1 трав.; Командир роти: Уривок з повісті // Сільські вісті, 1975. 21, 22 чэрв.; За життя: (Уривок з повісті «Вовча зграя») / Пер. О. Жолдак // Голоси Білорусії. К., 1976; Вершок землі: [Урывак з аповесці «Яго батальён»] / Пер. Г. Столярчук // Комс. зірка. 1976. 20 лип.; Випробування майбутнім: [Інтэрв'ю] / Зап. Ф. Зубанич // Молодь України. 1977. 8 січ.; Свояки / Пер. М. Шудря // Білоруське радянське оповідання. К., 1979; Родичі: [Апавяданне] / Пер. К. Скрипченко // Ранок. 1979. № 1; Сердечне тепло: [Інтэрв'ю] / Зап. Н. Кашчук // Рад. Укр. 1982. 5 груд.; Дожити до світанку / Пер. М. Цівин // Дорога під громами. К., 1985; Естафета: (Оповідання) / Пер. Д. Головко // Сузір'я. К., 1985. Вип. 22; Мол. гвардія. 1985. 12 трав.

На урду мову. Альпійская балада / Пер. К. Хайдэр. Нью-Дэлі, 1969.

Альпійская балада. М., 1983.

Сотнікаў // Васільеў Б. А світанкі тут ціхія; Быкаў В. Сотнікаў; Дзве аповесці / З англ. Ташкент, 1979.

На фінскую мову. Vümeinen tavoite; Alppiballadi / Suom. U.-L. Heino. Helsinki, 1974.

На французскую мову. La ballade des Alpes / Trad. du russe D. Sanadzé M. Raiski. M., 1967.

Sotnikov: Roman / Trad. du russe B. du Crest. Paris, 1974; Рэц.: B r u c k e r M. // Nouvel observateur. 1975. 23—20 mars.

Les motrs n'ont plus mal / Trad. du russe F. Longueville-Pujol. Paris, 1983.

Dans le brouillard. Roman / Trad. S. Luciani. Paris, 1989.

Ze signe du malheur / Trad. du russe D. Sanadzé, R. Roy. M.; Paris, 1989.

L'infini de la douleur / Trad. M. Déchévitsyne // Nouvelles d'auteurs biélorusses. Мн., 1977; L'infini de la douleur // Anthologie de nouvelles biélorusses. Quebec, 1983.

На хіндзі мову. Любоў і каменне: [Альпійская балада]. М., 1967.

Альпійская балада. М., 1975.

Сотнікаў // Васільеў Б. А світанкі тут ціхія; Быкаў В. Сотнікаў: Дзве аповесці / З англ. М., 1982.

На чувашскую мову. Палак: Вырасларан / А. Волков кусарна. Шупашкар, 1986.

Эстафета: Калав / В. Ігнатьев кусарна // Тарна сассілле серем-шывăм. Шупашкар, 1985.

На чэшскую мову. Třetí raketa / Přěl. M. Večeřova. Praha, 1964.

Mrtvé to neboli / Z rus. přel. J. Hulak. Praha, 1967. Рэц.: Svět Sovětu. 1967. N 49.

Zteč. Praha, 1970.

Obelisk / Přel. J. Hulák. Praha, 1974.

Žit do svítání / Přel. J. Hulak, V. Židlicky. Praha, 1976. Рэц.: Кнігапіс // ЛіМ. 1977. 13 мая.

Obelisky / Přel. J. Hulak, A. Hendrych. Praha, 1979. (Próza sovětskych narodu).

Cesta bez návratu / Přel. I. Piskaček. Praha, 1981.

Vlči smečka / Přel. M. Horak. Praha, 1983.

Znamení zla / Přel. J. Hulák. Praha, 1987.

Kruhljanski most; Jeho prapor /Přel. J. Hulák, A. Hendrych. Praha, 1988.

Kruhljanski most; Jeho prapor / Přel. J. Hulák, A. Hendrych. Praha, 1989.

Lom / Přel. J. Hulák. Praha, 1989.

Na jezere // Čteni o Sovět. Svazu, 1961. Č. 6; Zrozeni z Ryna // Práce. 1970. 5 rijen; Sotnikov / Přel. J. Hulák // Novely a povídky o Velké vladtenecké valce. Praha, 1979; Ctvrty nezdar: Povidka / Přel. V Židlicky // 20 pribenu. Praha, 1985.

На шведскую мову. Grustaget / Övers S. Skott. Stockholm, 1990.

На эстонскую мову. Kolmas rakett: (Jutustus) /Tlk. O. Jõgi. Tallinn, 1963.

Sotnikav: Jutustus /Tlk. V. Ilus. Tallinn, 1971.

Kolmas rakett; Sotnikav: Jutustused / Tlk. O. Jõgi, V. Ilus. Tallinn, 1978.

Obelisk; Minna ja jaäda tulemata; Tema pataljon: (Jutustused) / Tlk. O. Jõgi. Tallinn, 1984; Рэц.: Кузьміч Г. // ЛіМ. 1985. 5 крас.

Alpi ballad / Tlk. A. Jaaksoo // Pioneer. 1969. Nr 10—12; 1970; Nr 1; Intervjuu Vassil Bõkaviga // Sirp ja Vasar. 1977. 24. Juuni; Tõde suurest sojast // Edasi. 1980. 28. Mai; Elada koiduni / Tlk. M. Maksing // Säde. 1981. 6., 9., 13., 16. Mai.

На Югаславіі мовы. Mrtvi ne čutejo bolečin / Prev. D. Zeleznov. Ljubljana, 1974.

Sotnikov / Prev. B. Avsenak. Maribor, 1974.

Вугјu чопор / Прев. с рус. М. Чолiћ. Београд; М., 1980.

Знак зла: [Аповесць] / Прав. Д. Јакшiћ. Београд; Крушевац, 1986.

Mrtvi ne čutejo bolečin / Prev. D. Z. // Ljublanski dnevnik. 1968. 12. V. — 1969, 13. VI.; На озеро / Прев. М. Каранфиловски // Современост. 1974. № 7.

На якуцкую мову. Ччус ракета: Сэчэн / Пер. П. Егоров. Якутскай, 1964.

На японскую мову. Воўчая зграя: [Аповесць]. Токіо, 1979.

Сотнікаў / Пер. Сатакіці Кусака. [Токіо?], 1982.

Воўчая зграя / З рус. // Сав. літаратура. 1978. № 63, 64.

1.6.

Караткевіч У. Зб. тв.: У 8 т. Мн., 1987. т. 7. / Рэд.

2. 1.

На беларускай мове. Смыкава І. Васіль Быкаў // Смыкава І. Беларускія пісьменнікі-лаўрэаты: (1941—1970 гг.): Рэкам. бібліягр. паказальнік. Мн., 1973.

На рускай мове. Лауреаты Ленинской премии: Быков В. «Знак беды»: Рек. библиогр. обзор / Сост. Ильина А. Саратов, 1988.

Мужество таланта: Рек. библиогр. указ. / Сост. А. Рывкинд. М., 1988.

2.2.

На беларускай мове. Бугаёў Дз. Васіль Быкаў: Нарыс жыцця і творчасці. Мн., 1987.

Буран В. Васіль Быкаў: Нарыс творчасці. Мн., 1976. Рэц.: Бочаров А. Проверка творчеством // Вопр. лит. 1976. № 11; Дзюбайла П. Мужны талент // Полымя. 1977. № 3.

Васіль Быкаў-Василь Быков [Фотаальбом] / Аўт. тэксту А. Адамовіч. Мн., 1986.

На рускай мове. Буран В. Творчество Василя Быкова: (Становление худож. индивидуальности писателя): Автореф. дис. ... канд. филол. н. Мн., 1982.

Гурска Т. Советская повесть 70-х годов о Великой Отечественной войне: (Проблема героич. характера): Автореф. дис. ... канд. филол. н. М., 1982.

Дедков И. Василь Быков: Очерк творчества. М., 1980. Рэц.: Барузднн С. Если критик талантлив... // Дружба народов. 1981. № 10; Голубев Е. На реальной войне // Неман. 1982. № 6; Кольман М. Человек в пространстве и времени войны // Вопр. лит. 1981. № 9; Мансурова А. Совокупность неделимых //В мире книг. 1983. № 11; Меньшиков В. Современность художника // Там жа. 1981. № 7; Николаев С. // Новый мир. 1981. № 12; Турков А. Энергия справедливости // ЛГ. 1981. 3 июня; Czégény E. // Filológiai közl. 1982. № 2—3.

Дедков И. Василь Быков: Повесть о человеке, который выстоял. М., 1990.

Журавлев С. Идейно-нравственные проблемы и художественное своеобразие современной советской прозы о Великой Отечественной войне (Ю. Бондарев, В. Быков): Автореф. дис. ... канд. филол. н. М., 1977.

Карасева Е. Пафос творчества В. Быкова: (Повести 70-х гг.): Автореф. дис. ... канд. филол. н. Мн., 1982.

Корень Л. Некоторые особенности психологического анализа в белорусской военной прозе 70—80-х годов: (На материале творчества В. Быкова, А. Адамовича, В. Козько): Автореф. дис. ... канд. филол. н. Мн., 1985.

Лазарев Л. Василь Быков: Очерк творчества. М., 1979. Рэц.: Адамович А. По праву любви // Дружба народов. 1980. № 12. Коваленко В. Бой, каждый раз новый // Неман. 1980. № 11; Косолапов В. Человек на войне // Лит. обозрение. 1980. № 7.

Назаренко Г. Проблема нравственного испытания в творчестве Василя Быкова и ее интерпретация в критике: Автореф. дис. ... канд. филол. н. К., 1987.

Шкловский Е. Человек среди людей: (О социально-этических проблемах в современной прозе). М., 1987.

На ўкраінскай мове. Бабишкін О., Назаренко Г. Вистояти і перемогти: Проблема морального випробування у творчості Василя Бикова. К., 1985.

Костенко Н. Василь Биков. К., 1980. (Б-ка на допомогу лектору «Видат. майстри літ. народів СРСР»)

2.3.

На англійскай мове. Anastas'ev N. Soviet Literature and the Artistic Experience of the Twentieth Century //Soviet Literature. 1984. № 8; Brown D. Soviet Russian Literature Since Stalin. New York, 1978. P. 271, 272, 277—278; Friedberg M. Soviet Letters Under Brezhnev // Problems of Communism. 1980. May / June; Kurnosov D. Man in the War: (Critic's views on the work of Vasil Bykov) // Soviet Literature. 1985. № 4; Kuznetsova N. On Behalf of My Generation: An interview with Vasil Bykau // Soviet Literature. 1981. № 10; Lazarev L. A Measure of Humanity // Soviet Literature. 1984. № 7; Lasarev L. The Fate of a Generation // Soviet Literature. 1979. № 12; Luckyj G. Discordant Voices: The Non-Russian Soviet Literatures 1953—1973. Ontario, 1975. P. 29, 31—32, 37, 38—39; McMillin A. War and Peace in the Prose of Vasil Bykau // Die Welt der Slaven. 1983. P. 110—121; McMillin A. Vasil Bykau and the Soviet Byelorussian Novel: Theses Read at a Conference at MacMaster University in Hamilton. Canada // The Silhouette. 1976. № 47; Mehnert K. The Russians and Their Favourite Books. Stanford, 1983. P. 77—78, 126—130; Shneidman N. Soviet Literature in the 1970: Artistic Diversity and Ideological Conformity. Toronto, 1979. P. 47—60; Shtokman I. The Growth of a Crystal: Vasil' Bykov — Characters and Circumstances // Sov. Studies in Literature, White Plains. 1979. № 2; Slonim M. Soviet Russian Literature: Writers and Problems: 1917—1977. New York, 1977. P. 302—303, 306, 320—337, 338—339, 382—385, 394—399; Steinberg K. Soviet Laureate's Novel a Disappointment // Christian Science Monitor. 1981. Sept. 30.

На арабскай мове. Хаціт Б. Ваенная тэма ў творчасці В. Быкава // Аклам (Багдад). 1981. № 5.

На асецінскай мове. Нафи. Лэгдзинады эмэ рэ стдзинады кадэг // Фидиуэг. 1984. № 7.

На балгарскай мове. Бондарев Ю. Човек, война, подвиг // Биков В. Сотников: Повест. София, 1974; Бистров А. «Трета ракета» наскоро на экрана // Бълг.-съвет. дружба. 1965. № 2; Ванчева В. Проблемът за героизма в повестта на Васил Биков «Обелиск» // Научни трудове (Пловдивски Унив. «Паисий Хилендарски»). Т. 15. Кн. 5. Филология. Пловдив, 1977; Вълчев Г. Васил Биков // Вълчев Г. Приобщения. София, 1971; Вълчев Н. Няколко думи за автора на тази книга // Биков В. Прокобата. София, 1985; Золотуски И. Трети път няма // Лит. фронт. 1974. 21 ноем.; Лазарев В. Редници във великата битка // Биков В. Избрани повести: В 2 т. София, 1977. Т. 1; Цветков Р. Уроците на Васил Биков // Родна реч. 1978. № 8; Уляшов П. Васил Биков: Верен на темата и на истината // Лик. 1984. 3 август.

На беларускай мове. Абакумоўская Т. Плён творчых шуканняў // ЛіМ. 1975. 27 чэрв.; Адамовіч А. Аповесці Васіля Быкава // Полымя. 1973. № 2; Я го ж. Беларускі раман. Мн., 1961. С. 282—284; Яго ж Літаратура, мы і час. Мн., 1979. С. 151—152, 267—268; Яго ж. На бестэрміновай перадавой // Адамовіч А. Здалёк і зблізку. Мн., 1976; Яго ж. Сучаснасць, а не мадэрнізацыя // Літаратура нашых дзён. Мн., 1963; Яго ж. Талент — аддае! // ЛіМ. 1984. 15 чэрв.; Айтматаў Ч. Васіль, брат маіх братоў // Братэрства. Мн., 1984; Алексіевіч С. Вернасць праўдзе // Вяч. Мінск. 1984. 19 чэрв.; Андраюк С. Арыгінальнасць мастака // Полымя. 1972. № 3; Яго ж. Васіль Бы-

каў // Гісторыя беларускай савецкай літаратуры. Мн., 1982. Ч. II; Я г о ж. Жыццё. Літаратура. Героі. Мн., 1973. С. 67—79; Я г о ж. Мужнасць праўды // Полымя. 1984. № 6; Я г о ж «Перад сумленнем і перад гісторыяй...» // Быкаў В. Аповесці і апавяданні. Мн., 1978; Я г о ж.Служаць праўдзе і чалавеку // ЛіМ. 1983. 4 ліст.: Я г о ж. Традыцыі і сучаснасць. Мн.. 1981. С. 127—128, 132—136, 236—254; А н і с к о в і ч У. Высокая і адказная місія літаратуры // ЛіМ. 1981. 25 вер.; Я г о ж. Ціхамірнасці скажам: «Не!» // Там жа. 1974. 11 студз.; А р л о в а Т. Чалавек перад выбарам // Звязда. 1975. 1 крас.; А с і п е н к а А. Глыбокая разведка // Мін. праўда. 1984. 19 чэрв.; А с о к і н а Е. Васіль Быкаў // Наднёманскія былі. Мн., 1968; Б а б к о в а А. Шлях да вяршыні // Чырв. змена. 1977. 8 мая; Б а й р о н М. Роздум пасля сеанса //ЛіМ. 1976. 19 сак.; Б а к ш э е в а Г. «Сотнікаў» на экране // Там жа. 1976. 17 вер.; Б а р а д у л і н Р. Наш Васіль Быкаў //Там жа. 1980. 22 лют.; Б е л а р у с к а я савецкая проза: Апавяданне і нарыс. Мн., 1971. С. 146—148, 172—173, 238—241; Б е л а р у с к а я савецкая проза: Раман і аповесць. Мн., 1971. С. 322—324; Б е р а с ц е н ь С. Опера: «за» ці «супраць» ... Быкава // ЛіМ. 1980. 11 крас.; Я г о ж. «Тры вялікія, як вечнасць, дні...» // Там жа. 1981. 8 мая; Б е ч ы к В. Таварыш, народ, Радзіма // Бечык В. Свет жывы і блізкі. Мн., 1974; Б о й к а У. Вялікае ў малым: Чытаючы новыя апавяданні // ЛіМ. 1961. 28 сак.; Я г о ж. Дзвюх праўд не бывае... // Наст. газ. 1974. 19 чэрв.; Я г о ж. «Жураўліны крык» у эфіры // ЛіМ. 1965. 30 ліп.; Я г о ж. «Пішу адну невялікую аповесць...» // Наст. газ. 1974. 27 ліст.; Я г о ж. Характар на пераломе // ЛіМ. 1960. 28 кастр.; Б о н д а р а в а Е. Новая старонка гераічнага кіналетапісу // Чырв. змена. 1966. 22 вер.; Я г о ж. Узыходжанне да сваёй вышыні // ЛіМ. 1977. 6 мая; Б о н д а р а ў Ю. Пісьменнік высокага таленту // Полымя. 1984. № 6; Б у б н і с В. Стваральнік ваеннай эпапеі // ЛіМ. 1984. 15 чэрв.; Б у г а ё ў Д. Глыбіня і моц праўды // Маладосць. 1984. № 6; Я г о ж. Пра дзве кніжкі Васіля Быкава // Бугаёў Д. Шматграннасць. Мн., 1970; Я г о ж. Пра сучасную прозу // Полымя. 1984. № 10; Я г о ж. Праўда і мужнасць таленту // Бугаёў Д. Талент і праца. Мн., 1979; Я г о ж. Эпапея працягваецца // Быкаў В. Зб. тв.: У 4 т. Мн., 1980. Т. 1; Б у з у к М. Мова твораў В. Быкава // Асаблівасці развіцця літаратурнага працэсу ў Беларусі на сучасным этапе. Мн., 1979; Б у р а н В. Талент суровы і добры // На высокай хвалі. Мн., 1968; Б у р а ў к і н Г. Салдат праўды: Васілю Быкаву — 60 // Беларусь. 1984. № 6; Б у т к е в і ч С. «Прыцягненне Віцебскай зямлі...»: Рэпартаж // ЛіМ. 1979. 23 лют.; Б я з л е п к і н а С. А пытанні ўсё ж засталіся... // Гомел. праўда. 1985. 13 ліп.; Б я л е ц к а я А. «Воўчая зграя» на экране // Голас Радзімы. 1976. 12 лют.; В. Б ы к а ў на сцэне // Ніва. 1972. 26 сак.; [В а г н е р Г.] Сучасніку прысвячаецца: [Інтэрв'ю] // ЛіМ. 1978. 15 вер.; В а с і л ь Б ы к а ў: Да 50-годдзя з дня нараджэння // Ніва. 1974. 9 чэрв.; В а с і л ю Б ы к а в у — 50 // ЛіМ. 1974. 21 чэрв.; В а с і л ю Б ы к а в у — 60: [Віншаванне] // Там жа. 1984. 15 чэрв.; В е л і к а б о р а ц А. Сустрэча з В. Быкавым // Мін. праўда. 1984. 19 мая; В е р н а с ц ь праўдзе: Творчы вечар Васіля Быкава // ЛіМ. 1971. 29 кастр.; В о л к а ў Г. Чынгіз Айтматаў — пра Васіля Быкава // Там жа. 1985. 1 ліст.; В ы л ч а ў Г. Чатыры эцюды пра беларускі раман // Полымя. 1965. № 1; Я г о ж. Эцюды пра беларускі раман: Трэцяя ракета // Віцеб. рабочы. 1965. 30 сак.; В ы л ч а ў Н. Шырокая панарама // ЛіМ. 1984. 15 чэрв.; В я р ц і н с к і А. Высокае неба ідэала. Мн., 1979. С. 30—31, 33; Я г о ж. Галоўнае — праўда... // ЛіМ. 1964. 9 кастр.; Я г о ж. І яшчэ дарога да выбаршчыка // Там жа. 1985. 8 лют.; Я г о ж. Каханне і подзвіг Зосі Нарэйка // Там жа. 1979. 23 лют.; Я г о ж. «Нельга будаваць будучыню без памяці аб мінулым...»: Урокі крытыкі і публіцыстыкі Васіля Быкава // Там жа. 1985. 7 ліст.; Я г о ж. Ода магчымасцям мірнага жыцця, або штрых да партрэта Васіля Быкава // Беларусь. 1985. № 5; Я г о ж. Подзвіг ратны, подзвіг творчы // Вярцінскі А. Высокае неба ідэала. Мн., 1979; Я г о ж. У водгуллі грозных падзей: Да 50-годдзя Васіля Быкава // Беларусь. 1974. № 6; Г а й д у к А. Аголеная, жорсткая праўда // Ніва. 1981. 6 вер.; Г а р д з і ц к і А. «Стараюся бачыць ісціну» // Вобраз-85. Мн., 1985; Г а р о б ч а н к а Т. Дзень сённяшні // ЛіМ. 1975. 28 сак.; Г і л ь М. Не толькі гісторыя з вайны // Там жа. 1971. 8 кастр.; Г і с т о р ы я беларускай савецкай літаратуры: У 2 т. Мн., 1966. Т. 2. С. 106—107, 115—117; Г о в а р В. На эмацыянальным фоне... // ЛіМ. 1966. 24 мая; Я г о ж. Суд высокай чалавечнасці // Чырв. змена. 1963. 28 вер.; Г н і л а м ё д а ў У. Як само жыццё. Мн., 1980. С. 51—52, 95—97; Г у р э в і ч Э. Літаратура — памяць народа // ЛіМ 1975. 25 крас.; Я г о ж. Пафас гераізму. Мн., 1979. С. 22—23, 26—28, 31—34, 42—43, 58—63, 72—83, 139—141, 192—193; Д а л і д о в і ч Г. Мужнасць // Чырв. змена. 1984. 19 чэрв.; Д а н і л е н к а М. Вытокі подзвігу // Гомел. праўда. 1977. 11 мая; Я г о ж. Дзеля жыцця на зямлі // Там жа. 1975, 15 ліст.; Д ж у с о й т ы Н. Ліст майму сябру Васілю Быкаву // Братэрства. Мн., 1984; Д з ю б а й л а П. Беларускі раман аб Вялікай Айчыннай вайне. Мн., 1964. С. 139—146; Я г о ж. Вернасць прызванню // Нар. асвета. 1984. № 6; Я г о ж. Вобраз нашага сучасніка ў беларускай прозе. Мн., 1978. С. 119—120; Я г о ж. І аналіз і сінтэз // ЛіМ. 1979. 12 кастр.; Я г о ж. Невычэрпная тэма // Полымя. 1970. № 5; Я г о ж. Праблемы стылю ў сучаснай беларускай прозе. Мн., 1973. С. 60—69; Я г о ж. Праўда характару // Дзюбайла П., Жураўлёў В., Луфераў М. Праблемы сучаснай беларускай прозы. Мн., 1967; Я г о ж. Прыкметы творчай сталасці // Дзюбайла П. У вялікай дарозе. Мн., 1981; Я г о ж. Сацыяльная актыўнасць, духоўныя далягляды героя // Полымя. 1974. № 3; Я г о ж. Спадчыннае, традыцыйнае і сучаснае // Там жа. 1983. № 12; Д у б а в е ц С. Для тых, хто бачыць, думае, разумее // Сучаснік. Мн., 1984; Д з я д к о ў І. Неастылы попел старога пажарышча: Роздум пра новую аповесць Васіля Быкава // ЛіМ. 1982. 15 кастр.; Е р м а л о в і ч В. «Сотнікаў»: аповесць і спектакль // Маг. праўда. 1972. 28 крас.; Ж о л д а к А. На магістралях дружбы // ЛіМ. 1976. 7 мая; Ж у к В. Сцежка застаецца людзям // Маладосць. 1981. № 9; Ж у р а ў л ё ў В. Пра вайну пасля вайны // Полымя. 1969. № 10; Я г о ж. Структура твора. Мн., 1978. С. 266—268, 270—279, 283—292; Я г о ж. Сюжэт і рэчаіснасць // Дзюбайла П., Жураўлёў В., Луфераў М. Праблемы сучаснай беларускай прозы. Мн., 1967. С. 205—209, 224—229; Я г о ж. Сюжэт, падзеі, героі: прытча ў рэалістычным кантэксце // Полымя. 1978. № 6; Ж ы д л і ц к і В. Мазаіка вайны і цэльнасць характараў / Пер. з чэш. // ЛіМ. 1981. 23 студз.; З а й ц а в а Л. Жанр у экранізацыях сучаснай прозы // Весці АН БССР. Сер. грамад. н. 1981. № 4; І в а н о в а Л. Аб вайне — у імя міру: Штрыхі да партрэта пісьменніка В. Быкава // Голас Радзімы. 1977. 8 снеж.; Вяч. Мінск. 1977. 21 ліст.; І в а ш ы н В. Да вышынь рэалізму. Мн., 1983. С. 199—200, 211—212; К а в а л е н к а В. Адзінства духу і волі // Далягляды. Мн., 1985; Я г о ж. Выспяванне подзвігу // Полымя. 1983. № 6; Я г о ж. Голас чалавечнасці. Мн., 1970. С. 102—106; Я г о ж. Давер. Мн., 1967. С. 22—23; Я г о ж. З пазіцый сучаснасці. 2 выд., перапрац. і дап. Мн., 1982. С. 56—58, 129—136, 160; Я г о ж. Калі крылаюць сцягі // Полымя. 1981. № 5; Я г о ж. Маладосць і мудрасць — сёстры // Каваленка В. Жывое аблічча дзён. Мн., 1979; Я г о ж. Міфа-паэтычныя матывы ў беларускай літаратуры. Мн., 1981. С. 310—313; Я г о ж. Новая тэма ці новыя рубяжы: (Пра «партызанскія» аповесці В. Быкава) // Каваленка В. Прага духоўнасці. Мн., 1975; Я г о ж. Праблемы часу — трывогі сэрца // ЛіМ. 1975. 5 снеж.; Я г о ж. Прага духоўнасці. Мн., 1975. С. 75—93, 138—141; К а л і н а ў С. Карані Радзімы // Віцеб. рабочы. 1984. 19 чэрв.; К а л я д э н к а А. «Альпійская балада» — мовай танца // Звязда. 1967. 22 ліп.; К а н э Ю. Чалавек і подзвіг // Канэ Ю. Плынь. Мн., 1983; К а р э с п а н д э н ц ы я з Беларусі: Васіль Быкаў // Ніва. 1974. 9 чэрв.; К а ў к о ў с к і М. Прысуд вайне // Чырв. змена. 1964. 10 вер.; К л і м к о в і ч С. Перад судом сумлення // Голас Радзімы. 1972. № 12; К л я ц к о ў Л. Зоры над Нёманам // ЛіМ. 1978. 18 жн.; К о л а с Г. Са знакам Быкава // Там жа. 1985. 20 снеж.; К о р а н ь Л. Аб некаторых асаблівасцях псіхалагізму аповесці В. Быкава «Знак бяды» //

Веснік БДУ. Сер. 4. 1984. № 3; Крупеня Я. Вытокі подзвігу // Мін. праўда. 1977. 30 крас.; Яго ж. Імя на абеліску // Голас Радзімы. 1977. 6 кастр.; Яго ж. Новыя сустрэчы са старымі знаёмымі // Наст. газ. 1966. 24 вер.; Яго ж. Сцвярджэнне мужнасці і дабраты // Звязда. 1975. 13 ліст.; Яго ж. Усе мае сыны // Наст. газ. 1977. 19 кастр.; Крывіцкі А. Праз усе агні // Братэрства. Мн., 1984; Кудраўцаў А. Права на домысел // Вяч. Мінск. 1975. 9 чэрв.; Кузняцова К. Гартаванне мужнасці // Наст. газ. 1979. 14 ліст.; Курас Ф. Жывым баліць за мёртвых // ЛіМ. 1965. 8 кастр.; Курносаў Д. Аб жанравай своеасаблівасці аповесцей В. Быкава // Весці АН БССР. Сер. грамад. н. 1981. № 5; Лабовіч А. Дыялектыка чалавечага лёсу // ЛіМ. 1975. 6 чэрв.; Лаўшук С. Сучасная беларуская драматургія. Мн., 1977. С. 85—90; Яго ж. Узыходжанне на драматычны Парнас // Мастацтва Бел. 1984. № 7; Лебедзеў У. Рэалістычная і рамантычная трактоўка вобразаў у творчасці Васіля Быкава // Беларуская літаратура. Мн., 1984. Вып. 12; Лецка Я. Выхаваўчая роля літаратуры. Мн., 1980. С. 114—138, 144—145; Яго ж. Неўміручы подзвіг народу // Полымя. 1975. № 5; Яго ж. Памятай: ты чалавек // ЛіМ. 1977. 30 вер.; Яго ж. Пярэдадзень эпапеі // Там жа. 1984. 30 ліст.; Локун В. Аналітычны стыль Васіля Быкава // Полымя. 1983. № 4; Лугоўскі А. Аповесці Васіля Быкава і праблема подзвігу // Нар. асвета. 1982. № 5; Луфераў М. Канфлікты і жыццё // Дзюбайла П., Жураўлёў В., Луфераў М. Праблемы сучаснай беларускай прозы. Мн., 1967. С. 38—42, 71—81; Лынькоў М. [Ліст да В. Быкава] // Лынькоў М. Зб. тв.: У 8 т. Мн., 1985. Т. 8; (МГ). [Гайдук М.]. Аб праўдзе вайны В. Быкава // Ніва. 1979. 1 крас.; Майсееў У. Калі галоўнае застаецца за кадрам // Мін. праўда. 1977. 25 кастр.; Мароз В. Слова педагога // ЛіМ. 1976. 19 сак.; Мартынава Э. Мастацкая дэталь у літаратурным творы. Мн., 1977. С. 17—18, 24—71; Марцтновтч А. Галоўнае — праўда // Звязда. 1985. 9 лют.; Яго ж. «Усіх злучыла С. 17—18, 24—71; Марціновіч А. «Усіх злучыла чароўнае слова...» // ЛіМ. 1976. 16 ліп.; Яго ж. Чалавек з перадавой // Мін. праўда. 1974. 19 чэрв.; Марчанка А. Балада пра беларускага хлопца // ЛіМ. 1964. 29 вер.; Матукоўскі М. Кожны дзень — у разведку // Маладосць. 1974. № 6; Яго ж. Чалавек — гэта ўчынкі // ЛіМ. 1984. 29 чэрв.; Яго ж. «Я ненавіджу вайну...»: Пісьменніцкая гаворка пра трывогі свету // Беларусь. 1984. № 1; Мацкевіч А. Саюз кнігі і экрана // ЛіМ. 1976. 10 вер.; Мехаў У. Упершыню на драматычнай сцэне // Там жа. 1972. 10 сак.; Мітоўска М. Наступным пакаленням / Пер. з балг. В. Нікіфаровіч // Далягляды. Мн., 1983; Мішчанчук М. Беларуская літаратура на сучасным этапе. 2 выд., перапрац. Мн., 1983. С. 15—17; Яго ж. Літаратура, народжаная Кастрычнікам. Мн., 1983. С. 134—142; Навуменка І. Чалавек на вайне // Навуменка І. Зб. тв.: У 6 т. Мн., 1984. Т. 6; Налівайка А. Васіль Быкаў // Налівайка А. Беларуская савецкая літаратура. Мн., 1979; Налівайка А., Бурэйка Т. Беларуская літаратура. Мн., 1971. С. 303—305; Небышынец В. Хто ён цяпер, Платонаў? // ЛіМ. 1976. 19 сак.; Нікіфаровіч В. Беларуская проза — на балгарскай мове // Там жа. 1975. 12 вер.; Няхай М. Сіла чалавечага духу // Маг. праўда. 1974; 24 снеж.; Нячай В. На сцяжыне жыцця: Новы тэлевізійны фільм па творы В. Быкава // ЛіМ. 1982. 11 чэрв.; Памяць абавязвае... // Маг. праўда. 1974. 19 чэрв.; Паптонеў С. Дзеля жыцця на зямлі / Пер. з балг. В. Нікіфаровіч // Полымя. 1984. № 6; Панкратава А. «Мы вам верым больш, чым сваім бацькам...» // Голас Радзімы. 1983. 16 чэрв.; Панчанка П. Подзвіг Васіля Быкава // ЛіМ. 1984. 15 чэрв.; Перкін Н. Нацыянальнае і інтэрнацыянальнае ў літаратуры. Мн., 1971. С. 168—169; Петравец А. Поўдзень на творчым шляху // Звязда. 1974. 19 чэрв.; Пісьменнікі Савецкай Беларусі: Кароткі даведнік. Мн., 1981; Праўдзівы перад сабой і светам // ЛіМ. 1979. 23 лют.; Пракша Л. Спадар Станкевіч стараецца // Там жа. 1971. 15 студз.; Прахарава Т. Пад знакам бяды і гневу: (Новая аповесць Васіля Быкава) / Пер. з рус. А. Клышка // Братэрства. Мн., 1985; Пшыркоў Ю. Вялікая праўда вайны // ЛіМ. 1974. 21 чэрв.; «Рабочая прэмія» — Васілю Быкаву // Там жа. 1984. 16 сак.; Рагойша В. У сяброўдаследчыкаў // Там жа. 1975. 9 мая; Рагуля А. Васіль Быкаў // Гісторыя беларускай савецкай літаратуры. 1941—1980. Мн., 1983; Яго ж. Вывучэнне аповесці В. Быкава «Жураўліны крык» // Нар. асвета. 1981. № 4; Яго ж. «Сабраць з дарог камені тыя...» // Полымя. 1984. № 6; Ракіцкі В. Сімфонія народнага сумлення // Звязда. 1985. 14 снеж.; Рудчык В. Польскі літаратар пра В. Быкава // ЛіМ. 1972. 31 сак.; Руліс Т. Напісана сэрцам // Там жа. 1984. 29 чэрв.; Рэутовіч Т. Падзяляючы боль і нянавісць // Голас Радзімы. 1974. 1 чэрв.; Сабалеўскі А. На мхатаўскай сцэне — упершыню // ЛіМ. 1975. 24 кастр.; Яго ж. У мхатаўскай рэдакцыі // Сабалеўскі А. Жыццё тэатра. Мн., 1980; Савіцкі М. Гуманіст, грамадзянін // Полымя 1984. № 6; Салееў В. Крок у неўміручасць // Вяч. Мінск. 1977. 10 мая; Сардыка Г. Антыфашысцкая тэма ў творчасці В. Быкава // Асаблівасці развіцця літ. працэсу ў Беларусі на сучасным этапе. Мн., 1979; Седзянеўская К. Наш любімы пісьменнік // ЛіМ. 1974. 21 чэрв.; Скапа У. Заўжды на лініі агню // Віцеб. рабочы. 1978. 28 вер.; Яго ж. На вяршыню подзвігу // Там жа. 1977. 13 мая; Яго ж. Талент суровы і мужны // Там жа. 1974. 19 чэрв.; Слова пра лаўрэатаў // Голас Радзімы. 1964. № 44; Смаль В. Лёс чалавечы, лёс народны // Звязда. 1963. 6 кастр.; Яго ж. Не лакіраваць, а шукаць // ЛіМ. 1976. 11 чэрв.; Яго ж. Садружнасць пяра і кінакамеры // Там жа. 1974. 18 кастр.; Смолкін М. З паэмы чалавечых лёсаў: Нататкі пра паэтыку Васіля Быкава // Полымя. 1974. № 10; Яго ж. Пра аповесці Васіля Быкава // Там жа. 1979. № 8; Собаль В. Суровая памяць вайны // Віцеб. рабочы. 1980. 16 лют.; Сохар Ю. Сутыкненне характараў // ЛіМ. 1979. 16 ліст.; Станюта А. Сваё і чужое // Там жа. 1983. 25 лют.; Яго ж. Узыходжанне да праўды // Там жа. 1980. 25 студз.; Стральцоў Б. Дзве меры дазволенага // Звязда. 1979. 4 ліст.; Стыль пісьменніка. Мн., 1974. С. 338—342; Сульянаў А. Быкаў і армія // ЛіМ. 1984. 15 чэрв.; Тут вяваў Васіль Быкаў // Там жа. 1983. 6 мая; Тычына М. Вялікі маленькі чалавек // Беларусь. 1983. № 5; Яго ж. Мужны талент // Звязда. 1984. 19 чэрв.; Яго ж. Паглыбленне гістарызму ў сучаснай беларускай прозе // Жураўлёў В., Тычына М. Магчымасці рэалізму. Мн., 1982; Яго ж. У пошуках новага зроку // ЛіМ. 1979. 16 лют.; У імя праўды і памяці // Звязда. 1984. 23 чэрв.; ЛіМ. 1984. 29 чэрв.; Указ Прэзідыума Вярхоўнага Савета БССР аб прысваенні Быкаву В. У. ганаровага звання народнага пісьменніка БССР // Беларусь. 1980. № 11; Указ Прэзідыума Вярхоўнага Савета СССР аб прысваенні звання Героя Сац. Працы пісьменніку Быкаву В. У. // ЛіМ. 1984. 22 чэрв.; Фральцова Н. Людзі і воўчая зграя // Вяч. Мінск. 1975. 21 ліст.; Хорсун С. Салдат пяра і праўды // Наст. газ. 1984. 20 чэрв.; Чытае ўвесь свет // Голас Радзімы. 1984. 21 чэрв.; Шамякіна Т. У імкненні да ідэалу // Полымя. 1983. № 7; Шапіцька Л. Узыходжанне Сотнікава: [Інтэрв'ю] / Зап. І. Аўдзееў // Чырв. змена. 1976. 30 снеж.; Шаховіч М. «Скрыжаванне» // Ніва. 1977. 11 снеж.; Шкрабынец Ю. Васіль Быкаў у Будапешце // ЛіМ. 1985. 15 ліст.; Шчарбакоў В. Кветкі Нурэка // Вяч. Мінск. 1984. 22 сак.; Эндлер Д. Чалавек на вайне // Чырв. змена. 1972. 5 вер.; Юрэвіч У. Даходзячы да сарцавіны // Вобраз-85. Мн., 1985; Яго ж. І проза мае рытм // Полымя. 1960. № 12; Яго ж. Маральны пошук у сучаснай прозе // Полымя. 1985. № 9; Яго ж. Патэнцыял мужнасці // Юрэвіч У. Абрысы. Мн., 1976; Якіменка Л. Асноўныя тэндэнцыі савецкай літаратуры аб Вялікай Айчыннай вайне // ЛіМ. 1975. 2 сак.; Яновіч С. «Культура» аб творчасці Васіля Быкава // Ніва. 1974. 3, 10 сак.; Яго ж. Пра межы гераізму // Там жа. 1974. 12 мая; Яскевіч А. На шляху росту і сталасці // Шляхі развіцця беларускай савецкай прозы. Мн., 1972; Яго ж.

У свеце мастацкага твора. Мн., 1977. С. 48—49, 100—101, 143—146, 183—184.

На венгерскай мове. B a k c s i G. A kis és a nady igazság: Uj szovjet regények // Valóság. 1974. № 4; B a k c s i G. Bikovról // Forradalmak, háboruk, irodalom. Budapest, 1976; B a k c s i G. Vaszil Bikov // Mai szoviet kisregények. Budapest, 1979; B o t k a F. Utoszó // Bikov V. Alpesi ballada. Budapest, 1968; B u l c s u B. Bikov hóseivel bolyongva // Szovjet Irodalom. 1975. № 9; E l b e r t J. Az életben maradás ára // Filmkultura. 1977. № 5; F e h é r P. A bizalom regényei a nagy háboruról // Elet és Irodalom. 1970. № 36; F e h e r P. Utoszó // Bikov V. A Halottakhak hem faj. Budapest, 1971; F e h é r P. Vaszil Bikov // Napjaink. 1970. № 1; C a l l I. Bevezetö // Szovjet Irodalom. 1977. № 1; H á b o r u és béke: A Novij Mir és a Kortárs szerkesztösége ankétja // Kortárs. 1972. № 6; I s z l a i Z. Bikov // Napjaink szovjet irodalma. Budapest, 1974. Old. 401—414, 556; K u n M. Bikov // Mai szovjet irók. Budapest, 1985. Old. 172—188, 378—379; N e m e s k ü r t y I. Vaszil Bikov és az epikai hitel // Szovjet Irodalom. 1980. № 7; V é c s e y A. Az árulás lélektana: (Gondolatok Vaszil Bikov «Az út végén» c. kisregénye kapcsán) // Bessényei György tanárképzö föiskola tudományos közleményei. T. 9 / E. Russzisztika. Nyireqyhása, 1982.

На в'етнамскай мове. V ũ T h ê K h ô i. Lói giói thiêu // Bu'cop V. Câu chuyêm mot tâm bia. M., 1985.

На іспанскай мове. K o z l o v I. Balada alpina y su autor // Bykov V. Balada alpina. M., 1975.

На кітайскай мове. Б ы к а ў Васіль Уладзіміравіч // Энцыклапедычны слоўнік савецкай літаратуры. Пекін, 1984. С. 40—41; Л і-Ю э-ж у. Яшчэ раз пра «Арабескі» // Вэнь-і-бай-цзя. 1979. № 2; С у н ь Ч а п д ж у н. Пра раман Быкава «Дажыць да світання» // Э-су-веньсюе. 1982. № 3; Ф а н К э і інш. Пра «Арабескі» // Шэ-хуй-кэ-сюе-чжань-сянь. 1979. 1979. № 1; Ф у П э й ц з ю а н ь. Пра этычныя пошукі ў «Пайсці і не вярнуцца» і сродках іх мастацкага выражэння // Вай-гуо-вэнь-сюе-янь-цзю. 1984. № 4.

На латышскай мове. Č ā k u r s J. Vasilim Bikavam — 60 // Karogs. 1984. № 6; I v a n o v a L. Par kanu — miera vārdā // Rīgas Balss. 1977. 22. Okt.; N a z a r o v s N. «Patiesība par karu ir bezgalīga...» // Rīgas Balss. 1986. 24. Jūn.; P a r V a s i l u B i k a v u // Darba Uzvara. 1983. 21. Maija; R u l l i s T. Dažas tikšanās ar Vasilu Bikavu // Zvaigzne. 1972. № 4; R u l l i s T. Kad bus jaizvelas // Jaunās Grām. 1984. № 6; R u l l i s T. Katrs atbild visu // Jaunās Grām. 1976. № 9; T i c a m ī b a s spēks // Karogs. 1974. № 6.

На літоўскай мове. B a u b l i e n ė M. ... Ir didžiausia pasaulio teisybe: Svečiuose pas rašytoją Vasili Bykovą // Lit. ir menas. 1975. Kovo. 15; T r u m p a i apie autoriu // Bykovas V. Sotnikovas; Obeliskas: Apysakos. Vilnius, 1974.

На нямецкай мове. A d a m o w i t s c h A. Wahrheit und Grausamkeit des Krieges: «Das Zeichen des Unheils», eine neue Novelle Wassil Bykaus // Buch u. Kunst in der UdSSR. 1983. H. 4; A f a n a s s j e w A. Schriftsteller Wassil Bykow antwortet auf Fragen unseres Korrespondenten // Kultur und Leben. 1983. H. 9; D e b ü s e r L. Wie soll der Mensch ein Mensch sein, wie? // Bykau W. Romane und Nowellen. Band 2. Köln, 1985; D i e s e s unerbittliche Gedächnitnis: Über das Schaffen des belorussischen Schriftsteller Wassil Bykau // Sputnik. 1980. H. 8; G o r b a t s c h o w M. Die Schriftsteller Grodnos // Sowjetliteratur. 1962. H. 8; H o p p e S. Zu den neuern Erzählungen Vasil's Bykau's // Zeitschrift für Slawistik (East Berlin). 1974. H. 5; K i e l i n g P. Zu einigen Aspekten der Erzählfeise in der Prosa V. Bykaus // Wissenschaftliche Zeitschrift der Pädagogischen Hochschule «Clara Zetkin». Leipzig. 1985. H. 1; K o s l o w I. Wassil Bykau // Multinazionale Literatur der Sowjetunion 1945 bis 1980. Berlin, 1985. B. 2; K o s s u t h L. Disput in Novellen: Granin — Bykau // Sonntag. 1979. 6. Mai; K u s n e z o w a N. Alte und erprobte Freundschaft schätzt man doppelt: Gespräch mit dem Schriftsteller Vassili Bykau // Presse Sowjetunion. 1980. H. 11; L a s a r e w L. Das Mann der Menschlichkeite // Sowjetliteratur. 1984. H. 7; L a s a r e w L. Wassil Bykau: Wissen, worüber man schreibt // Sowjetliteratur. 1979. H. 12; N e u r e i t e r F. Vasil' Bykau // Weissrussische Antologie. München, 1983; P a u s e D. Zum Chronotopos der Schwelle als konstitutivem Element der Bykauschen Paradel // Wissenschaftliche Zeitschrift der Pädagogischen Hochschule «Clara Zetkin». Leipzig, 1985. H. 1; Form. 1982. H. 3; P l a v i u s H. Kriegsproza wird nicht für Generale gemacht // Sonntag. 1982. 17. Jan.; R a n d o w N. Über die Autoren // Störche über den Sümpfen. Berlin, 1971; R e s c h k e T. Über den Autor // Bykov W. Die dritte Leuchtkugel. Berlin, 1964; S c h i n d l e r H. Kämpfer und Künder: Zum 60. Geburtstag von Wassil Bykau // Volksarmee. 1984. H. 26; W a s s i l B y k a u // Sowjetliteratur. 1976. H. 6.

На польскай мове. H u s z c z a J. Kartki z podróży // Huszcza J. Opowieści w czarnych ramkach. Łódź, 1979; K u d i r k o J. Spotkanie z Wasilem Bykowem // Czerw. Szt. 1982. 14 lip.; K u z n i e c o w M. Pasjonujące sprawy: Uwagi o współczesnej prozie radzieckiej // Kraj Rad. 1963. Nr 24; N i e u w a ż n y F. Znak nieszczęścia — magnum opus Wasila Bykowa // Kontrasty. 1983. Nr 6; P a w l a k E. Horyzonty współczesnej prozy radzieckiej // Nurt. 1977. Nr 11; P a w l a k E. U źródeł heroizmu i zdrady // Mies. Lit. 1975. Nr 5; P a w l a k E. Wojna i etyka // Literatura. 1976. Nr 45; P u t r a m e n t M. Pisarz jednego tematu // Przyjaźń. 1985. Nr 18; S t o c h e l W. Humanistyczny sens i nowatorstwo artystyczne utworów Wasyla Bykowa o tematyce wojennej // Literatura i język rosyiski. Olsztyn, 1982; S t r o ń s k a A. Na Brzozorusi // Strońska A. Drogą długa jak Rosja. Warszawa, 1979. S. 141—150, 167; W a s i l B y k a u // Moje niedźwiedzie i inne opowiadania białoruskie. Łódź, 1974; W a s i l e w s k a E. Polacy w nowej powieści radzieckiej // Poglądy. 1974. Nr 21; W o j c i e c h o w s k i J. Bykau W.: Droga krzyżowa // Lit. na Świecie. 1983. Nr 11.

На рускай мове. А г р а н о в с к а я Э., К о з а к А. Выбор // Заря. 1975. 5 дек.; А д а м о в и ч А. Василь Быков // Адамович А. Собр. соч.: В 4 т. Мн., 1982. Т. 3; Я г о ж. Война и деревня в современной литературе. Мн., 1982. С. 152—155; Я г о ж. На бессрочной передовой // Адамович А. Горизонты белорусской прозы. М., 1974; Я г о ж. По праву любви // Адамович А. Собр. соч.: В 4 т. Мн., 1983. Т. 4; Я г о ж. Становление жанра. М., 1964. С. 295—296, 312—315; Я г о ж. Толстовский шаг // Неман. 1972. № 9; Я г о ж. Торжество человека // Вопр. лит. 1973. № 5; А з е р а н Р. Героический спектакль // Ленингр. правда. 1976. 16 марта; А й т м а т о в Ч. Белорусский брат // Айтматов Ч. В соавторстве с землею и водою... Фрунзе, 1978; Я г о ж. В. Быкову — 50 лет // ЛГ. 26 июня; А л е к с е е в М. Художник тонкий, совестливый // Учитель. газ. 1984. 21 июня; Ангарский А. Во имя жизни // Гродн. правда. 1975. 30 окт.; А н д р е е в Ю. Наша жизнь, наша литература. Л., 1974. С. 264—267; А н д р е ю к С. Пора возмужания // Неман. 1971. № 10; А н д р и а н о в А. Рождение подвига // Культура и жизнь. 1974. № 2; А н ц ы ф е р о в М. Подвиг, длящийся века // Сов. Латвия. 1977. 27 мая.; А с т а ф ь е в В. Зрячий посох // Перспектива: О советской литературе зрелого социализма. М., 1983; Я г о ж. О Василе Быкове // Быков В. Пойти и не вернуться. Элиста, 1985; А ф а н а с ь е в А. Жизнь без отступлений // Комс. правда. 1984. 20 июня; Б а б а е в а Л. Принципы создания героического характера в повестях В. Быкова и В. Козаченко // Вопр. рус. лит. 1984. Вып. 2; Я г о ж. Тема Великой Отечественной войны в повестях Василия Быкова // Там жа. 1976. Вып. 1; Б а к л а н о в Г. День нынешний и день минувший // Литература и современность: Статьи о литературе 1972 г. М., 1973. Сб. 12; Б а р а н о в С. Изображение личности в повестях В. Быкова // Проблемы реализма. М., 1979. Вып. 6; Я г о ж. Образ повествователя в произведениях Василя Быкова и некоторые стилевые тенденции развития жанра военной повести // Творчество писателя и литературный процесс. Иваново, 1979; Б е л о н о г о в В. Любовь и мужество // Комсомолец Дагестана. 1966. 18 сент.; Б е с ч е р е в н ы х Ю. Живительный родник // Асаблівасці развіцця літаратурнага працэсу ў Беларусі на сучасным этапе. Мн., 1979; Б л и з к о е эхо

далекой войны // Лит. обозрение. 1975. № 2; Бойко В. Василь Быков // Знамя юности. 1983. 13 мая; Яго ж. На уровне совести // Там жа. 1984. 19 июня; Бондарев Ю. Мера всех вещей // ЛГ. 1984. 20 июня; Яго ж. О новых повестях Василя Быкова // Быков В. Дожить до рассвета; Обелиск. М., 1973; Бондарева Е. Писатель и кино // Неман. 1972. № 2; Яго ж. Повести и фильмы: Произведения В. Быкова на экране // Там жа. 1977. № 10; Бондарь В. Особенности конфликта повести В. Быкова «Пойти и не вернуться» // Структура литературного произведения. Владивосток, 1983; Бондарь Т. Навстречу грядущему // Сов. Бел. 1984. 19 июня; Борисова Т. Четыре вечера в театре // Там жа. 1979. 19 мая; Бугаев Д. Глубина и мощь правды // Быков В. Собр. соч.: В 4 т. М., 1985. Т. 1; Яго ж. Правда и мужество таланта // Быков В. Журавлиный крик; Третья ракета; Альпийская баллада. Мн., 1972; Буравкин Г. Крупным планом // Правда. 1976. 5 окт.; Яго ж. По долгу и праву солдата // Неман. 1980. № 1; Буран В. Василь Быков // История белорусской советской литературы. Мн., 1977; Бурьян Б. В свете рампы: «Последний шанс» В. Быкова в акад. театре им. Я. Купалы // Сов. Бел. 1975. 11 окт.; Яго ж. Воспевая подвиг народа // Там жа. 1974. 19 июня; Бутовская И. Нравственные уроки прозы. В. Быкова // Веч. сред. школа. 1980. № 3; Ванчева В. Спецкурс в обучении советской литературе болгарских студентов-русистов // Болг. русистика. 1983. № 3; Ватаци Н. Всего легче и лучше // Неман. 1971. № 9; Виногура С. Путь к победе не прям // Знамя юности. 1963. 2 окт.; Владимирова З. Она вернется // Моск. комсомолец. 1980. 4 нояб.; Владимирская Л. Первый сезон // Театр. 1978. № 11; Володкович Н. Три десятилетия спустя... // Неман. 1976. № 5; Вопреки правде жизни // Сов. Бел. 1966. 8 апр.; Галкин Е. О любви и мужестве // Сов. Мордовия. 1967. 22 янв.; Гаранин Л. Философские искания в белорусской литературе. Мн., 1984. С. 201—206; Гарбар Л. «Какою ценой завоевано счастье... Помните!» // Лит. в школе. 1980. № 2; Герасимова С. Василь Быков: К истокам подвига // Ферган. правда. 1982. 20 авг.; Годунавичене Я. О войне, против войны // Веч. новости (Вильнюс). 1982. 17 апр.; Голованова Л. Кто ты, мой современник? // Знамя юности. 1980. 26 июня; Голуб Ю. Большой мастер слова // Гродн. правда. 1974. 18 июня; Громов Е. Последний поединок Сотникова // ЛГ. 1977. 20 апр.; Губко Н. Творческая сила памяти // Портреты и проблемы. М., 1977; Дедков И. Выше судьбы // Дедков И. Возвращение к себе. М., 1978; Яго ж. «Момент правды остается определяющим...» // Север. 1984. № 6; Яго ж. Непобежденные // Быков В. Дожить до рассвета. Барнаул. 1982; Дотлибов М. «Тропою жизни» // Муз. жизнь. 1980. № 13; Дюбайло П. За тобою, солдат, Родина: Очерк о военной прозе В. Быкова // Знамя юности. 1962. 26 мая; Егоров А. Поиски и потери // Сов. культура. 1975. 25 нояб.; Елкин И. И ныне в строю // Гродн. правда. 1984. 19 июня; Яго ж. Писатель-солдат // Там жа. 1974. 18 июня; Енишерлов В. Огненные книги // Огонек. 1984. № 26; Ермакова М. Современная социально-философская проза и русская литературная традиция (В. Быков и Достаевский) // Проблема традиций и новаторства в русской и советской прозе и поэзии. Горький. 1987; Жук В. Портрет Василя Быкова // Знамя юности. 1974. 17 мая; Журавлев С. Проблема героизма в современной советской художественной прозе о Великой Отечественной войне // Традиции и новаторство в советской литературе. М., 1976; Яго ж. Рядовые победы // Лит. Россия. 1975. 25 апр.; Заградка М. Повесть Василя Быкова «Пойти и не вернуться» // Структура литературного произведения. Л., 1984; Зак М. Режиссер выбирает позицию // Сов. культура. 1977. 26 апр.; Залыгин С. Правда о войне и о человеке // Правда. 1984. 18 июня; Застольский М. Звучит белорусское слово // Сел. газ. 1981. 17 февр.; Звонарева Л. В мире «страшной необходимости»: (Повести В. Быкова в ил. рус. и бел. художников) // Дет. лит. 1985. № 3; Золотусский И. Быков против Быкова // Критический ежегодник. 1979. М., 1979; Яго ж. Час выбора. М., 1976. С. 67—73; Зубанич Ф. Испытание будущим // Радуга. 1983. № 2; Иванова Л. О войне — во имя мира // Куляб. правда. 1977. 15 окт.; Марыйск. правда. 1977. 25 окт.; Наманган. правда. 1977. 11 нояб.; Тургайск. новь. 1977. 18 окт.; Игумнова Л. Сотников—Быков—Плотников // Моск. комсомолец. 1977. 10 марта; Иезуитов А. Неисчерпаемые возможности: О соц. реализме // Нева. 1979. № 4; Ильев С. Военные повести Василя Быкова // Studia rossica posnaniensia. 1977. Z. 8; Ипатова О. Добром жив человек // Правда. 1979. 5 окт.; Испытание бедою // Ленингр. правда. 1985. 10 марта; Казанцев Н. Лицом к нам // Знамя юности. 1985. 19 дек.; Канэ Ю. Слава человеку // Дружба народов. 1959. № 9; Карасева Е. Жанровое своеобразие повестей В. Быкова // Веснік БДУ. Сер. 4. 1985. № 2; Яго ж. Испытание огнем: (Героика и трагизм в повестях В. Быкова 70-х годов) // Великий Октябрь и художественная литература. Мн., 1977; Яго ж. Концепция человека в послевоенной советской повести о войне: (Эм. Казакевич и В. Быков) // Тыпалогія і ўзаемадзеянне славянскіх моў і літаратур. Мн., 1973; Яго ж. Проблема положительного героя в современной прозе о войне // Современные проблемы советской литературы. Мн., 1980; Карахан Л. Крутой путь «Восхождения» // Искусство кино. 1976. № 10; Карпов В. Урок достоинства // Известия 1984. 18 июня; Карпова В. Василь Быков // Быков В. Третья ракета. М., 1962; Качурина Л. Сердцем и памятью // Туркм. искра. 1979. 9 мая; Коваленко В Главное направление — художественная правда // Неман. 1970. № 6; Яго ж. Новая тема или новые рубежи?: О «партизанских» повестях В. Быкова // Там жа. 1973. № 1; Яго ж. Общность судеб и сердец. Мн., 1985. С. 135—143, 147—161, 172—178. 183—186, 211—218; Яго ж. Пафос подвига // Неман. 1984. № 7; Яго ж. Часовой правды в литературе — документ // Там жа. 1979. № 5; Козлов И. Бой за высоту // Быков В. Его батальон. М., 1976; Яго ж. Военные повести В. Быкова // Быков В. Повести огненных лет. М., 1964; Яго ж. Фронтовые страницы // Знамя. 1985. № 3; Колесник В. Быть человеком // Заря. 1974. 19 июня; Яго ж. В мире Василя Быкова // Там жа. 1984. 19 июня; Коломийцев П. Товарищи по оружию // Сел. газ. 1974. 17 нояб.; Косицкая Г. Три ипостаси женской судьбы // Принципы изображения характера в советской прозе. Челябинск, 1985; Кравченко Э. О типологической близости стилей Быкова и Тендрякова // Региональные особенности восточнославянских языков, литератур, фольклора и методы их изучения. Гомель, 1985. Ч. II; Краюхин С. На расстоянии протянутой руки // Театр. жизнь. 1980. № 3; Кречетова Р. Дороже, чем жизнь // Сов. культура. 1975. 15 апр.; Кривицкий А. Одиночный боец // Юность. 1974. № 2; Яго ж. Сквозь весь огонь // Правда. 1973. 16 июня; Круговых Н. По законам добра и совести // Сов. Бел. 1974. 12 нояб.; Крупенька Е. Верность долгу: Штрихи к портрету нар. писателя Белоруссии В. Быкова // Знамя юности. 1981. 19 июня; Куземский В. Повесть В. Быкова «Дожить до рассвета» // Вопр. рус. лит. 1980. Вып. 1; Кулешов Ф. Современная белорусская проза. М., 1970. С. 17—18; Курносов Д. Человек на войне: Творчество В. Быкова в зарубежной критике // Лит. обозрение. 1984. № 5; Курылёва С. Подвиг учителя // Заря. 1977. 12 нояб.; Куторга З., Горчаков О. Возвращенное прошлое // Искусство кино. 1977. № 5; Лазарев Л. Война, пережитая не однажды // Октябрь. 1984. № 6; Яго ж. Высший кодекс человечности // Быков В. Повести. К., 1980; Яго ж. «Мы были солдатами...»: Заметки о творчестве Василя Быкова // Дет. лит. 1975. № 5; Яго ж. На безымянной высоте // Известия. 1963. 28 сент.; Яго ж. Не щадя себя // Лит. обозрение. 1979. № 6; Яго ж. По-людски: (О повести В. Быкова «Пойти и не вернуться») // Лазарев Л. Это наша судьба: Заметки о литературе посвящ. Вел. Отеч. войне. 2 изд., доп. М., 1983; Яго ж. По приказу совести // Лазарев Л. Это наша судьба. М., 1978; Яго ж. Рядовые великой битвы // Быков В. Повести. М., 1975; Яго ж. Судьба поколения / Зап. И. Ришина // ЛГ. 1979. 9 мая;

Лапченко А. Испытание жизнью и смертью // Литературное содружество народов СССР. Тбилиси, 1985. Вып. 4; Левин В. Бастион правды // Прикасп. коммуна. 1984. 26 июля; Лейкин Н. Иван и Джулия // Театр. жизнь. 1975. № 16; Лисицын П. Певец солдатской дружбы // Гродн. правда. 1984. 19 июня; Литвин А. В память о героях // Сов. Бел. 1967. 8 июля; Яго ж. На туркменской сцене // Там жа. 1979. 29 апр.; Лихачев В. Моральный подвиг // Сов. культура. 1975. 14 февр.; Лукашевич В. Верность памяти // Красная звезда. 1982. 27 марта; Макмиллин А. Война и мир в прозе Василя Быкова // Славянские культуры и мировой культурный процесс. Мн., 1985; Маслюк В. Разговор после спектакля // Сов. Бел. 1985. 14 нояб.; Матуковский Н. Эта жестокая память... // Известия. 1972. 7 марта; Мацкевич О. Человек на войне // Казахст. правда. 1983. 8 мая; Мележ И. Жизненные заботы. М., 1980. С. 113—114; Михайлов О. Правда войны, правда подвига // Быков В. Третья ракета; Сотников; Обелиск. Пермь. 1976; Яго ж. Преодоление: К 50-летию В. Быкова // Наш современник. 1974. № 6; Михайлова О. Нравственная стойкость советского человека в условиях военных испытаний // Отечественная война советского народа (1941—1945) и отображение борьбы против фашизма в художественной литературе. М., 1985; Мозольков Е. Поющая земля. М., 1972. С. 373—374; Морозов В. И что положено кому...: (Обсуждение повести В. Быкова «Обелиск») // Учит. газ. 1972. 10 июня; Наривская В. О жанровой природе повести В. Быкова «Знак беды» // Проблемы развития жанров в русской литературе XVIII—XX веков. Днепропетровск, 1985; Нечай О. Баллада о мужестве // Знамя юности. 1966. 21 июля; Яго ж. «Долгие версты войны» // Телевидение и радиовещание. 1975. № 6; Никифорович В. Духовное величие подвига // В мире книг. 1984. № 6; Николаев Н. Ради жизни // Путь к коммунизму. 1975. 22 нояб.; Николаева З. Суровая повесть войны // Ленин. путь (Ош). 1963. 22 сент.; Новикова М. Фразеологизмы в произведениях В. Быкова в их русском переводе // Рус. язык. 1984. Вып. 3; Новиченко Л. Ствол и крона // Перспектива: О советской литературе зрелого социализма. М., 1983; Об авторе // Быков В. Третья ракета. М., 1963; Овчаренко А. Пафос і главный герой творчества Василя Быкова // Овчаренко А. Большая литература. М., 1985; Яго ж. Современный белорусский роман. М., 1978. С. 50—68; Оскоцкий В. Всего один шаг // Быков В. Сотников. М., 1982; Яго ж. О доблестях, о подвиге, о славе // Быков В. Альпийская баллада. М., 1979; Яго ж. По праву памяти // Быков В. Дожить до рассвета. М., 1979; Осокина Е. Правда и человечность // Гродн. правда. 1974. 18 июня; Островский М. О гуманизме повестей Василя Быкова // Веснік БДУ. Сер. 4. 1977. № 2; Панков В. Воспоминания и проза о войне // Панков В. В живом потоке. М., 1979; Перкин Н. В семье братских литератур. Мн., 1967. С. 129—140, 149—151, 161—163; Петкевич А. Гуманистическая мысль писателя // Гродн. правда. 1984. 19 июня; Петлицкий А. Войной опаленные строки // Труд. 1984. 17 июня; Пилипенко А. Василь Быков — воин и писатель // Наша стрелковая; Ветераны 252-й дивизии вспоминают. Пермь, 1987; Плоткин Л. Четверть века спустя // Литература и современность. М., 1972. Сб. 11; Нева. 1971. № 9; Полушкина Е. Диалог у экрана // Ленин. смена. 1979. 12 мая; Попхадзе М. Проблема выбора и своеобразие психологизма в прозе о Великой Отечественной войне // Концепция человека в эстетике социалистического реализма. М., 1977; Пугачева Э. Постижение правды // Творчество. 1984. № 12; Радзюк Р. Идейно-художественное своеобразие повестей В. Быкова // Rocz. Naukowo-Dydaktyczny: Filologia Rosyjska. 1982. Z. 5; Ратников Г. Восхождение // Знамя юности. 1977. 7 июня; Романенко А. Восхождение // Правда. 1979. 6 сент.; Рубашкин А. «Как бы ни была горька» // Рубашкин А. Пристрастия. Л., 1985; Рыбак Л. Восхождение: Последнее интервью Ларисы Шепитько // Лит. обозрение. 1979. № 9; Саватеев В. Быть человеком // Саватеев В. Познание и утверждение. М., 1980; Савик Л. Свет мужества и правды // Сел. газ. 1984. 19 июня; Савицкий М. Встречи в мастерской // Сов. культура. 1984. 16 июня; Савицкий Н. Дорогами войны // Там жа. 1976. 2 нояб.; Савицкая А. Долг человеческий // Знамя юности. 1980. 2 окт.; Саркисьян В. Призывом гордым к свободе, к свету... // Знамя юности. 1976. 14 окт.; Северянин М. Испытание на прочность // Гродн. правда. 1974. 11 апр.; Севрук В. Правда о великой войне // Правда. 1966. 17 апр.; Гродн. правда. 1966. 20 апр.; Седых М. Или — или // Театр. 1975. № 5; Синельников М. Во славу павших, во имя живущих // Быков В. Обелиск; Рыбаков А. Неизвестный солдат. М., 1985; Слабковская Е. Некоторые особенности повествования В. Быкова; Художественное время в повести В. Быкова «Дожить до рассвета» // Поэтика русской советской прозы. Иркутск, 1975; Смелков Ю. Восхождение к подвигу // Труд. 1977. 5 мая; Яго ж. Человек на войне // Там жа. 1974. 25 авг.; Смеляков Ю. Жив человек // Моск. комсомолец. 1975. 1 июня; Смольский Р. Баллада о человечности // Сел. газ. 1966. 21 окт.; Смоляницкий С. О каждом и обо всех // Сов. патриот. 1978. 28 июня; Соколов В. Венчанье тех талантов, развязка тех легенд... // Сов. экран. 1977. № 9; Соколова Н. Ты — человек // Гродн. правда. 1977. 25 марта; Станюта А. Высота Василя Быкова // Знамя юности. 1974. 19 июня; Степанов В. Долг и совесть // Известия. 1974. 17 сент.; Стихова Е. Хроника и легенда // Искусство кино. 1977. № 9; Стохель В. Познавательно-воспитательные элементы военной прозы Василя Быкова // Przegląd rusycystyczny. 1978. Z. 2; Струнин А. Нравственный поединок // Гродн. правда. 1977. 25 марта; Сулимов М. Панегирик в напутствие // Нева. 1979. № 12; Сульянов А. «...Чтоб по совести было» // Во славу Родины. 1984. 21 марта; Танк М. Суровый и яростный мир // ЛГ. 1984. 20 июня; Татаринов М. Художник суровых горизонтов // Сов. Каракалпакия. 1966. 16 апр.; Татауров П. Василь Быков // Гудок. 1985. 20 февр.; Трошков П. Правда о войне // Гродн. правда. 1977. 25 марта; Турков А. «С твоею бессмертною славой...» // Быков В. Дожить до рассвета. М., 1985; Туровский В. Пути к восхождению // Комс. правда. 1977. 16 марта; Тычина М. Народ и война. Мн., 1985. С. 216—241, 271—293, 315—321; Яго ж. Человек, характер, время // Неман. 1972. № 5; Фирштейн Б. Суровая память // Знамя юности. 1964. 27 авг.; Хмелевская Е. Наблюдения над лексикой повести В. Быкова «Абеліск» и ее перевода на русский язык // Рус. язык. 1984. Вып. 3; Хоппе З. Художественное своеобразие повестей В. Быкова последних лет // Поэтика художественного произведения. Уфа, 1983; Хорева Е. На экране — повести В. Быкова // Заря. 1977. 27 марта; Цветков А. Возможности и границы притчи // Вопр. лит. 1973. № 5; Яго ж. Мера ответственности человека // Волга. 1974. № 5; Читатели о «Третьей ракете» // ЛГ. 1963. 31 янв.; Чурко Ю. «Альпийская баллада» в балете // Неман. 1968. № 6; Яго ж. Славя мужество человека... // Сов. культура. 1967. 17 окт.; Шабловская И. Интерпретация одного сюжета: Общее и особенное в повести социалистических стран о войне // Славянские культуры и мировой культурный процесс. Мн., 1982; Шаварская Т. В кадре и за кадром // Знамя юности. 1984. 5 марта; Шагалов А. Мужество выбора // Шагалов А. Измерения человечности. М., 1983; Шакшина Е. Борис Плотников // Театр. 1978. № 1; Шарова Е. Колокола памяти // Сов. культура. 1982. 12 марта; Шепитько Л. Здравствуй, Сотников! // Гродн. правда. 1976. 17 сент.; Яго ж. «Кинематограф читает Василя Быкова» // Экран 1976—1977. М., 1978; Яго ж. Сотников и после него // ЛГ. 1978. 22 нояб.; Штокман И. Роль кристалла: В. Быков — характеры и обстоятельства // Дружба народов. 1978. № 4; Щербаков К. Подвиг как он

есть // Щербаков К. Проверка на деле. М., 1979; Я г о ж. Слово о великом испытании // Смена. 1975. № 19; Я г о ж. Свет правды // Театр. 1985. № 4; Э л к о н и к а Г. «Восхождение» // Сов. культура. 1979. 4 сент.; Э л ь я ш Н. «Альпийская баллада» // Муз. жизнь. 1968. № 6; Э л ь я ш е в и ч А. Огненные дали // Литература и современность. М., 1981. Сб. 18; Ю р е в и ч В. Лично пережито // Сел. газ. 19 июня; Я г о ж. Потенциал мужества // Юревич В. Испытание зрелостью. М., 1981; Я к и м е н к о Л. Исторический оптимизм и гуманистический пафос советской литературы // Дорогой правды, дорогой гуманизма. М., 1978; Я л у г и н Э. Пойти и вернуться // Неман. 1984. № 6; Я т м а н о в Л. Люди против волков // Молодой коммунист (Йошкар-Ола). 1976. 22 янв.

На славацкай мове. K o v a č i č o v á O. A to je zase o vojne? // Bykov V. Svorka vlkov. Bratislava, 1976; K o v a č i č o v á O. Doslov // Bykov V. Piata šibenica; Dožit do úsvitu. Bratislava, 1978; R e z n i č e n k o G. «Novyi mir» včera a dnes / Prel. M. Ch. // Slovenské Pohlady. 1980. Nr 11; S i s á k M. Roman Vasil'a Bykova «Piata šibenica» // Zborník metodických materiálov k dielam sovietskych autorov. Bratislava, 1975; S l i v k o v a K. Vasil Bykow // Ruštinar. 1970. Nr 3.

На ўкраінскай мове. В о л и н с ь к и й Ю. Пам'ять людська // Крим. правда. 1976. 11 черв.; Д а в и д о в а І. Нащадки переможців // Дніпро. 1984. № 7; Д а н и л е н к о М., Л я к е р м а н Е. З успіхом, друзі! // Деснян. правда. 1981. 1 лип.; Д з ю б а І. «Перед сумлінням, перед історією...» // Дзюба І. На пульсі доби. К., 1981; К у з н е ц о в а С. Велич людини // Рад. літ.-знавство. 1975. № 2; О с к о ц ь к и й В. Уроки пам'яті // Биков В. Піти й не повернутися. К., 1983; П а ш к о в с ь к а Н. Випробування на людяність // Укр. літ.-знавство. 1980. Вип. 35; С м о л ь я н о в а Л. «Писав про те, що бачив і пережив сам...» // Отчий край, 85. К., 1985; Щ е р б о н о с В. Зіткнення // Комс. гарт. 1981. 10 груд.

На французскай мове. B y k a v Vassil // Anthologie de nouvelles biélorusses. Sherbrooke, 1983; C a t h a l a J. Introduction // Bykov V. Sotnikov. Paris, 1974; D e c o i n D. Un réquisitoire // Nouvelles littéraires. 1975. 20—26 janv.; F r i o u x C. La vision tragique de Vassil Bykov // Le Monde. 1975. 28 feb.; H. P. Offensive du journal de l'armée soviétique contre les ecrivains «modernistes» accusés de calomnier les héros // Le Monde. 1966. 23 apr.; K o g a n E. Le traître dans la littérature soviétique // Lettres nouvelles. 1976. N 2; P r e v o s t C. «Il y aura toujours des gens courageux» // France nouvelle. 1975. 1—7 avr.

На чэшскай мове. H ú l a k J. Monograficke novely V. Bykava // Bykav V. Obelisky. Praha, 1979; H ú l a k J. Vasil Bykav // Nove knihy. 1985; Č 39; K o z m i n M. Škola Lidských hodnot // Bykav V. Obelisk. Praha, 1974; P e c h a l Z. Psychologie zrady // Literárni mesicnik. 1981. Č. 9; R o m a n M. Obzory o sovietskej literature // Československa rusistika. 1982. № 3; Z a h r á d k a M. Autor dejovó a psichologické dynamiky // Bykav V. Mrté to neboli. Praha, 1967; Z a h r a d k a M. O válečných novelách Vasila Bykava // Bykav V. Vlce smecka. Praha, 1983; Ž i d l i c k y V. Vasil Bykav // Současna sovetská literatura. III. Ukrajinská a běloruská. Praha, 1968.

На эстонскай мове. B a s s e l N. Mehised kangelased: Vassil Bõkov — NSV Liidu riikliku preemia laureaat // Rahva Hääl. 1974. 15. Dets.; B a s s e l N. Soja kolbelised oppetunnid // Rahva Hääl. 1985. 27. Jaan.; K i r j a n i k Vassil Bokav // Leninlik Lipp. 1975. 29. Aug.; K u b o M. Ajalugu mõtestavad need, kes teda hindavad: Eesti teatrid voidu 40. aastapäeval // Teater. Muusika. Kino. 1985. Nr 8; P(i l l e s a a r) E. NSV Liidu riiklikud kirjanduspreemiad 1974 // Keel ja Kirjandus. 1975. Nr 1; T o l k i j a. Autorist // Bõkav V. Kolmas rakett. Tallinn, 1963; V. J. [І л у с В. Прадмова] // Bõkov V. Sotnikov. Tallinn, 1971.

На югаслаўскіх мовах. Ш о п И. Трагане за истином о човеку // Биков В. Вучjи чопор. Београд; М., 1980.

2.4.

На беларускай мове. Б а р а д у л і н Р. Васіль Быкаў у Віцебску: [Верш] // Барадулін Р. Амплітуда смеласці. Мн., 1983; Б і ч э л ь-З а г н е т а в а Д. Людзі без смерці: [Верш] // ЛіМ. 1965. 16 сак.; Б о н д а р Т. Да гаворкі з Васілём Быкавым: [Верш] // Там жа. 1985. 31 мая; В о л ь с к і А. Абеліскі: [Верш] // Вольскі А. Чалавек, якому баліць. Мн., 1984; В я р ц і н с к і А. Поезд справядлівасці: [Верш] // ЛіМ. 1966. 26 крас.; Г і л е в і ч Н. Святочнае пасланне Васілю Быкаву: [Верш] // Маладосць. 1985. № 4; З а к о н н і к а ў С. Памяць: [Верш] // Законнікаў С. Устань да сонца. Мн., 1976; Ж у к о в і ч В. Пра Васіля Быкава: [Верш] // Жуковіч В. Цана цішыні. Мн., 1985; К а р а т к е в і ч У. Дрэва на Чатырдагу: (Васілю Быкаву): [Верш] // Караткевіч У. Мая Іліяда. Мн., 1969; Л о с ь Е. Журавы: [Верш] // Лось Е. Людзі добрыя. Мн., 1963; М а з г о У. Апраўданне жыцця: [Верш] // Мазго У. Пад спеў крыніц. Мн., 1982; П а н і з н і к С. У Гродні: [Верш] // Панізнік С. Чало і век. Мн., 1979; Ч ы г р ы н С. Васілю Быкаву: [Верш] // Мін. праўда. 1981. 30 ліст.; Ю ш ч а н к а А. Абеліск у стэпе: [Верш] / Пер. Р. Барадулін // ЛіМ. 1976. 28 мая; Я н і ш ч ы ц Я. Абеліскі: [Верш] // Янішчыц Я. Ясельда. Мн., 1978.

На рускай мове. К а р п о в А. Его батальон: Режиссер. сценарий. Мн., 1988.

М о р о з А. Круглянский мост: Режиссер. сценарий. Мн., 1988.

П т а ш у к М. Знак беды: Режиссер. сценарий двухсерийного худож. фильма по одноим. повести В. Быкова. Мн., 1985.

В о р о н е ц к и й М. «Его батальон»: [Верш] // Воронецкий М. Ливень. М., 1980; К р а в ч е н к о А. За себя и за других; Василю Быкову: [Вершы] // Кравченко А. Заветные холсты. Донецк, 1980.

На ўкраінскай мове. Ю щ е н к о О. Обеліск в степу: [Урывак з балади] // Вогненні дороги. К., 1984.

3.1.

ЦДАМЛіМ БССР, ф. 165, воп. І. спр. 1—31.

В. І. Козіч.

БЫЛІНА ЯНКА

***Быліна Янка** (сапр. С е м а ш к е в і ч Іван; 1883, в. Лакцяны Свянцянскага пав. Віленскай губ., цяпер Астравецкага р-на Гродзенскай вобл.— 1955, Міхалова-Нязбуднае Беластоцкага ваяв., Польшча), паэт, драматург.*

З беднай сялянскай сям'і. Скончыў Віленскую духоўную семінарыю (1907), быў ксяндзом у Ілы на Вілейшчыне, Цудзенішках на Ашмяншчыне, Медніках і Лаварышках каля Вільні. Да беларускага руху далучыўся пад уплывам В. Ластоўскага. Друкавацца пачаў у газеце «Гоман». У 1918 выдаў зборнік вершаў «На прызьбе» (другое выданне — 1924). У 1926 пабачыла свет яго камедыя «Выбар старшыні», дзе на матэрыяле дарэвалюцыйнай беларускай вёскі парадыраваліся парушэнні дэма-

кратычных свабод шавіністамі і згоднікамі, якія праводзілі ў мясцовыя органы ўлады сваіх стаўленікаў. Патрыятызм і крытычныя адносіны да рэчаіснасці прывялі Я. Быліну ў 20-я г. ў сатырычныя часопісы «Авадзень» і «Маланка». У змешчаных там вершах выкрываў вялікадзяржаўную сутнасць культурнай палітыкі польскага ўрада, высмейваў апалячванне беларусаў угодлівымі чыноўнікамі, з болем гаварыў пра адсутнасць нацыянальнай годнасці ў адсталых элементаў беларускай вёскі. Патрыятычныя і гумарыстычныя творы Я. Быліны выкарыстоўваліся аматарскімі калектывамі ў Заходняй Беларусі для выхавання патрыятычных пачуццяў. Вартасць патрыятычнай лірыкі паэта зніжалася рытарычнай дэкларацыйнасцю і павучальнасцю («Бацькаўшчына»), а сатырычных вершаў — традыцыйна-баечнай літаратурнасцю і дыдактычнасцю («Воўк заўсёды ваўком», «Блыха і пан», «Павук і мыш»). У вершах са зборніка «На покуці» адлюстравана шкоднае ўздзеянне эканамічнага крызісу на норавы, этыку, культуру зносін між людзьмі. Друкаваў вершаваныя апавяданні-гутаркі («Пахаванне старшыні», «Здарэнне» і інш.). Для твораў паэта характэрны стыль і тон апавядальніка, трапнае выкарыстанне жывой мовы, вобразных слоў і выслоўяў; слабым жа момантам з'яўляецца шматслоўнасць і адкрытая павучальнасць. Перакладаў на беларускую мову рэлігійную літаратуру. У гады культу асобы зведаў незаконныя рэпрэсіі. У апошнія гады жыў у Міхалове-Нязбудным каля Беластока (Польшча).

У. А. Калеснік.

Бібліяграфія

1.2.

Na pryzbie. Wilnia, 1918. (Biełaruskaja knižnia, № 1).

Na pryzbie. 2 wyd. papr. i dap. Wilnia, 1924. Рэц.: S p e c t a t o r // Prz. Wilenski. 1924. Nr. 9.

Wybary staršyni: Wiaskowaja trahikamedyja u 3-ch dziejach z časoŭ carskich. Wilnia, 1926. Рэц.: С в е т а з а р Я. Сярод кніжак // Бел. голас. 1927. 29 чэрв.

Daroha kryža. Wilnia, 1930. (Adbitka z «Chryścijanskaj dumki»).

Na pokuci: Bajki i roznyia wieršy. Wilnia, 1934.

Выбары старшыні. Вільня, 1938.

1.3.

1917. Раманс: [Верш] // Гоман. 26 студз.; Раманс // Там жа. 30 студз.; Бярозка: [Верш] // Там жа. 6 лют.; Першая любоў: [Верш] // Там жа. 9 лют.; Здарэнне: [Верш] // Там жа. 23 лют.; Разлука: [Верш] // Там жа. 16 сак.; Пахароны старшыні: [Верш] // Там жа. 5 чэрв.; Скарб на св. Яна: [Верш] // Там жа. 19 чэрв.

1920. О, краю мой родны!; Да маіх даўнейшых прыяцеляў-палякаў: [Вершы] // Крыніца. 21 сак. / Пад сваім прозв.

1921. Зязюля і варона: [Байка] // Дэкламатар. Вільня.; Муха: [Верш] // Бел. крыніца. 16 студз.; Свіння: [Верш] // Там жа. 27 лют.; Свіння і пчолы: [Верш] // Там жа. 25 сак.; Санет // Бел. вед. 17 кастр.; Зязюля і варона: [Верш] // Там жа. 25 ліст.; Трыялет // Там жа. 25 снеж.;

1922. Свіння і сабака: [Верш] // Бел. крыніца. 1 вер.; Леў і воўк: [Верш] // Там жа. 9 вер.; Свіння і пчолы // Там жа. 24 вер.; Зязюля і варона: [Верш] // Там жа. 22 кастр.; Блыха і пан: [Верш] // Там жа. 29 кастр.; Дубовы лісток: [Верш] // Бел. вед. 1 студз.

1923. Сасна і верас: [Верш] // Бел. крыніца. 13 студз; Гусі: [Верш] // Там жа. 27 лют.; Курыца: [Верш] // Там жа. 31 сак.; Матылёк: [Верш] // Там жа. 25 мая; Сурдут і сярмяга: [Верш] // Там жа. 29 вер.; Баран: [Верш] // Там жа. 22 кастр.; Кабан і мурашкі: [Верш] // Там жа. 10 снеж.; Жабка: [Верш] // Там жа. 21 снеж.

1924. Зязюля і варона: [Байка] // Беларускі дэкламатар. Мн.

1925. Баба і гусь: [Верш] // Бел. крыніца. 29 ліст., 6 снеж.; Леў: [Верш] // Там жа. 21 снеж.

1926. Выбары старшыні: Вясковая трагікамедыя ў 3-х дзеях з часоў царскіх // Бел. крыніца. 31 ліп., 7, 14, 22 жн.; Зязюля: [Верш] // Там жа. 5 вер.; Сава: [Верш] // Там жа. 24 снеж.

1927. Лялі М.; Ф. Д.; Санет; Свіння і сабака; Свіння і пчолы; Зязюля і варона: [Вершы; Байкі] // Дварчанін І. Хрэстаматыя новай беларускай літаратуры. Вільня; Воўк: [Верш] // Бел. крыніца. 8 студз.; «Ой пусцее поле, поле яравое...»: [Верш] // Там жа. 21 студз.; Баран: [Верш] // Там жа. 25 лют.; У першыя ўгодкі смерці К. Сваяка: [Верш] // Там жа. 13 мая; Сабака і мяса: [Верш] // Там жа. 21 ліп.; Воўк і мужык: [Верш] // Там жа. 2 снеж.

1928. Цвяток: [Верш] // Беларускі дэкламатар. Вільня.

1929. Балада // Шлях моладзі. № 2; Думкі ля вязніцы: [Вершы] // Там жа. № 3; Дубовы лісток: [Верш] // Там жа. № 7; Пан і сабака; Муха і вол; Міцкевіч і Мураўёў: [Байкі] // Там жа. № 8, 9.

1931. Тапіцэр: [Апавяданне] // Шлях моладзі. № 2; Павук і мыш: [Байка] // Там жа. № 5; Салавей: [Верш] // Там жа. № 7; Да М. Н.: [Верш] // Там жа. № 11.

1933. Мацей: [Вершаванае апавяданне] // Бел. крыніца. 8, 15, 29 студз., 5, 19, 26 лют., 12 сак.

1934. Мы не адны: [Верш] // Асвея, № 4; «Жыву тут я адзін-адзінока...»: [Верш] // Шлях моладзі. № 1; «Кругом стаяць тут ужо горы...»: [Верш] // Там жа. № 3.

1935. Хрыстос уваскрос!..: [Верш] // Шлях моладзі. № 4, 5; Асёл і воўк: [Байка] // Там жа. № 10.

1936. Лісіца і тхор: (З нагоды нядаўніх падзеяў): [Байка] // Калоссе. № 2.

1937. Пан і сабака: (Байка) // Снапок. № 4; Муха і вол: (Байка) // Там жа. № 5; Вера, надзея і міласць: [Верш] // Хрысціянская думка. № 2; «Іскрыцца ярка снегу бель...»: [Верш] // Шлях моладзі. № 3.

1939. Жабка; Свіння і сабака; [Байкі] // Беларускі сялянскі каляндар на 1939 год. Вільня.

2.3.

На беларускай мове. Б е л а р у с к і я паэты хварэюць // Самапомач. 1937. № 1; Г а р э ц к і М. Быліна Я. // Гарэцкі М. Гісторыя беларускай літаратуры. Вільня. 1920; Л а ў ш у к С. Станаўленне беларускай савецкай драматургіі: (20-я — пач. 30-х гг.). Мн., 1984. С. 48—49.

На польскай мове. S m r e c z y ń s k i K. Twórczość dramatyczna Białorusinów wileńskich // Słowo. 1931. N 236.

На Югаславіі мовах. D r e n I. O Belorusih in beloruskem slovstvu // Luč. 1933. N 9.

3.1.

ЦНБ АН БССР, ф. 5, воп. 1, адз. зах. 1, с. 269; ЦБ АН Літвы, аддз. рукап., ф. 21, адз. зах. 46, 47.

З. У. Драздова.

БЭНДЭ ЛУКАШ

Бэндэ Лукаш Апанасавіч (псеўд.: Л. Апанасовіч, В. Нэдбэ, крыпт. Л. Б., Л. Б-н, В. Н., 1.11.1903, в. Шчакоцк Кобрынскага пав. Гродзенскай губ., цяпер Іванаўскага р-на Брэсцкай вобл.— 23.12.1961, Смаленск; пахаваны ў Ленінградзе), крытык, літаратуразнавец. Член СП СССР з 1934.

З сям'і селяніна. Скончыў Камуністычны універсітэт БССР імя У. І. Леніна (1926). Вёў педагагічную працу ў Віцебску, завочна вучыўся ў аспірантуры пры АН БССР (1928—30). У 1929—31 быў адказным рэдактарам штомесячнага рэспубліканскага педагагічнага часопіса «Камуністычнае выхаванне». Працаваў у Інстытуце мовы, літаратуры і мастацтва АН БССР да 1934, адначасова рэдагаваў часопіс «Напагатове», з 1933— у Дзяржаўным выдавецтве БССР. Уваходзіў у камісію па выданні прац класікаў марксізма-ленінізма, быў аўтарам і складальнікам падручнікаў і хрэстаматый па літаратуры для сярэдняй школы. У 1934 працаваў на кінафабрыцы Белдзяржкіно ў Ленінградзе, у 1935—38 навуковы супрацоўнік Інстытута рускай літаратуры АН СССР (Пушкінскі дом) і выкладчык Ленінградскага дзяржаўнага універсітэта (да 1940). Пасля — загадчык кафедры рускай літаратуры Ленінградскага абласнога настаўніцкага інстытута. У час Вялікай Айчыннай вайны ўдзельнічаў у народным апалчэнні, быў выкладчыкам і намеснікам загадчыка вучэбнага аддзела афіцэрскай школы НКУС (Ленінград). З 1946 працаваў выкладчыкам у педагагічных і настаўніцкіх інстытутах Ленінграда, Даўгаўпілса, Выбарга. У 1953—56 загадчык кафедры і дацэнт Жытомірскага пединстытута. У 1956 вярнуўся ў Ленінград, працаваў рэдактарам у Ленінградскім аддзяленні Дзяржаўнага літаратурнага выдавецтва. Член КПСС з 1922.

Пачаў друкавацца ў 1925. Літаратуразнаўчыя і крытычныя работы Л. Бэндэ не вызначаліся ні навуковай, ні эстэтычнай глыбінёй. У 30-я гады гэта быў адзін з самых ваяўнічых крытыкаў-аглабельшчыкаў, апалагет безапеляцыйнай белапаўскай крытыкі, які зыходзіў з канцэпцыі «сацыялогіі мастацтва» У. Фрычэ, вульгарызуючы і спрашчаючы яе. Разглядаў літаратурны вобраз як ілюстрацыю класавай ідэалогіі і палітычнага светапогляду, ігнараваў своеасаблівасць і індывідуальнасць мастацкага пазнання рэчаіснасці. Прыкрываючыся ідэяй новай культуры, якую нібыта стварае пралетарыят, цалкам адмятаў культурны набытак мінулага, абвяшчаючы ўсю беларускую дакастрычніцкую літаратуру контррэвалюцыйнай, прасякнутай буржуазна-ліберальнай ідэалогіяй. З гэтых пазіцый займаўся палітычнай і літаратурнай дыскрэдытацыяй Я. Купалы і Я. Коласа. Абвінавачваў членаў літаратурных аб'яднанняў «Узвышша» і «Полымя» і іх лідэраў у буржуазным нацыяналізме, дэкадэнцкіх ухілах, называў іх класавымі ворагамі Савецкай дзяржавы. Вульгарызатарская дзейнасць Л. Бэндэ прынесла непапраўную шкоду беларускай савецкай літаратуры ў 30-я гады, вырваўшы з яе радоў многіх выдатных прадстаўнікоў.

У Цэнтральным дзяржаўным архіве-музеі літаратуры і мастацтва БССР зберагаецца асабісты фонд Л. Бэндэ, у якім сабрана не толькі напісанае ім, але і творы шматлікіх іншых пісьменнікаў 20—30-х гадоў, у асноўным тых, хто пацярпеў ад рэпрэсій.

І. Э. Багдановіч.

Бібліяграфія

1.2.
Андрэй Александровіч. Мн., 1932.
Янка Купала: Крытычны нарыс. Мн., 1932.

1.3.
1925. Используйте момент // Красная смена. 29 янв.; С активом местечковых ячеек неблагополучно // Чырв. змена. 15 крас.

1926. За культурность быта // Чырв. змена. 19 мая. / Пад крыпт. Л. Б-н.

1927. Роля літаратуры ў сацыялістычным будаўніцтве // Світанне. № 1 (2); Краіна легенд... (З юбілейных матываў): [Верш] // Звязда. 25 снеж. / Пад крыпт. В. Н.

1928. Урачыстае пасяджэнне: [Апавяданне] // Чырв. змена. 15 жн. / Пад крыпт. В. Н.

1929. Прадмова // Гольдберг М. Пабягуць слупы: Нарысы і нататкі. Мн.; Прадмова // Салагуб Ал. Лукішкі: Вершы з Заходняй Беларусі. Мн.; Лістападаўскі пленум ЦК УсеКП(б) пра калгаснае будаўніцтва // Асвета. № 11—12; Пашахонская пагулянка па беларускай

літаратуры // Маладняк. № 2; Мікола Байкоў на літаратурным фронце // Там жа. № 5—6; Памяці Уладзіміра Максімавіча Фрычэ // Полымя. № 8—9; Творческое лицо БелАПП // ЛГ. 4 янв. / Сааўт. А. Кучар; Навагодні настрой Ул. Дубоўкі, ці куды яны растуць: («Узвышша» № 2 за 1929 г.) // Сав. Бел. 5, 6 крас. / Пад псеўд. В. Нэдбэ; Аб настроях у «Настроях» М. Хведаровіча // Там жа. 21 крас. / Пад псеўд. В. Нэдбэ; Літаратура-мастацтва-крытыка: Некаторыя праблемы пралетарскай літаратуры // Там жа. 3 ліст.; Аб чым пісаць пісьменніку і паэту // Чырв. змена. 7 ліп.; На літаратурным фронце: Артыкул першы // Там жа. 15 вер.

1930. Прадмова // Купала Я. Адцвітанне. Мн.; Пра «Цені на сонцы» А. Александровіча // Кам. выхаванне. № 4 / Пад крыпт. Л. Б.; Да пытання аб класавай дыферэнцыяцыі сучаснай беларускай літаратуры // Там жа. № 9—10; Старое пытанне на новым этапе // Маладняк. № 3, 4; «Крок уперад, два назад» // Там жа. № 4. / Пад крыпт. В. Н., Шлях паэта: (Да 25-годдзя літаратурнае дзейнасці нар. паэта Беларусі Янкі Купалы) // Там жа. № 6—7; Полымя. № 5—6; Камунар Магілёўшчыны. 6 чэрв.; Пра нарысы М. Зарэцкага // Маладняк. № 12; Памяці беларускага пралетарскага паэта Паўлюка Труса: (Да першай гадавіны яго смерці) // Звязда. 2 вер. / Сааўт. П. Галавач, А. Гародня, А. Кучар; Дэкларацыя аргбюро Беларускага аб'яднання Чырв. Арміі і флоту // Сав. Бел. 6 кастр. / У сааўт.; Беларуская нацдэмаўская контррэвалюцыя ўчора і сёння: (Беларускія патрыёты) // Там жа. 9, 11, 13 снеж.

1931. Прадмова // Зарэцкі М. Лісты ад знаёмага: Нарысы. Мн.; Творчасць Паўлюка Труса: (Папярэдні агляд) // Трус П. Выбр. вершы. Мн.; Маладняк. № 2; Пра нядаўняе мінулае беларускай контррэвалюцыі // Маладняк. № 1; Матэрыялы для нарысаў па гісторыі беларускай літаратуры: (Уводзіны) // Там жа. № 5, 6, 7 // Сааўт. А. Кучар; Творчыя задачы пралетарскай літаратуры: Стэнаграма даклада на пленуме праўлення БелАПП (май 1931 г.) // Там жа. № 9; Творчыя задачы пралетарскай літаратуры: Апрацаваная стэнаграма даклада на пленуме БелАПП (май 31 г.) // Узвышша. № 8; Творчы рост Андрэя Александровіча // Там жа. № 11—12; Палес. праўда. 24 снеж.; БелАПП приветствует всесоюзный съезд польских пролетарских писателей // Рабочий. 17 авг. / У сааўт.; Дзесяцігадовы юбілей паэта Александровіча — перамога беларускай літаратуры // Чырвонаарм. праўда. 24 снеж. / Пад крыпт. Л. Б.; У барацьбе за вялікае бальшавіцкае мастацтва: Артыкулы пра сучаснае становішча беларускай пралетлітаратуры і задачы МенАПП // Чырв. змена. 14 снеж.; Па шляху найбольшага супраціўлення: Аб творчасці Андрэя Александровіча // Там жа. 19 снеж.; Паэта рабочае клясы: (З дакладу т. Бэндэ на ўрачыстым пасяджэнні ў Дзяржтэатры, 18 сн.) // Там жа. 25 снеж.

1932. Беларуская літаратура да XV гадавіны Кастрычніка // Напагатове. № 3; Адным фронтам / У сааўт. Узмацніць змаганне супроць вялікадзяржаўнага шавінізму // ЛіМ. 28 сак.; Узброіцца супроць ваеннай небяспекі: Урывак з дакладу // Там жа. 25 мая; Беларуская літаратура пасля пастановы ЦК ВКП(б): З даклада на Пленуме Аргкамітэта Саюза савецкіх пісьменнікаў СССР // Там жа. 19 ліст.; Памылкі, якія нельга абыйсці моўчкі // Там жа. 15 снеж.; Аб класавай барацьбе на культурным вучастку // Сав. Бел. 19, 20 снеж.

1933. Унук, які зразумеў // Заклік. № 4; [Рэц. на кн.: Гельдэрс. Паветраная вайна 1936 г. Мн., 1932] / Пад крыпт. В. Н.; Беларуская літаратура да 15-й гадавіны Кастрычніка // Напагатове. № 1; Гісторыка-літаратурныя нататкі // Полымя рэвалюцыі. № 7; Слаўны юбілей // ЛіМ. 22 лют.

1934. Янка Купала // Купала Я. Избр. стихи. М.; Зрываць маскі з класавых ворагаў // Крытыка-бібліяграфічны зборнік / Пад крыпт. В. Н.; Ліст у рэдакцыю // ЛіМ. 31 студз.

1935. Аб літаратуры XIX ст. // Полымя рэвалюцыі. № 4, 5; Творчы шлях Янкі Купалы // Там жа. № 9; 10. Рэц.: Осіпаў. «Полымя рэвалюцыі». № 9 // ЛіМ. 1936. 12 студз.

1936. Не вырашаныя пытанні // ЛіМ. 26 ліп.

1941. Творчасць Я. Купалы і фальклор // ЛіМ. 15 лют.

1945. Новыя мастацкія творы XIX стагоддзя // Беларусь. № 10; Янка Купала і беларускі фальклор // Полымя. № 7—8; Новыя матэрыялы пра Янку Лучыну // Там жа. № 9; Янка Купала і царская цэнзура // ЛіМ. 12 ліп.; Верш аб Ф. Багушэвічу // Там жа. 2 жн.; «Песні»: (Зборнік беларускіх вершаў) // Там жа. 12 кастр.

1946. Недрукаваныя творы В. Дуніна-Марцінкевіча: [Уступны артыкул] // Полымя. № 8—9; Янка Купала аб сваіх папярэдніках // ЛіМ. 29 чэрв.; Новыя дакументы аб Цётцы: (Да пяцідзесяцігоддзя з дня нараджэння) // Там жа. 13 ліп.; Перапіска Купалы з акадэмікам Карскім: (Паводле архіўных матэрыялаў) // Там жа. 17 жн.; Першае выступленне ў друку // Там жа. 30 кастр.; Першая беларуская опера: (Да стагоддзя з дня напісання «Сялянкі» Дуніна-Марцінкевіча) // Там жа. 29 снеж.; Чалавек вялікай душы: (Да 4-годдзя з дня смерці Янкі Купалы) // Наст. газ. 27 чэрв.; Якуб Колас — настаўнік // Там жа. 19 вер.

1947. Новае аб Ф. Багушэвічу // Полымя. № 5; Певец белорусского народа: (К 5-летию со дня смерти Я. Купалы) // Веч. Ленинград. 27 июня; Максім Багдановіч // Гродн. правда. 25 мая; Народный поэт Белоруссии // Ленинград. правда. 28 июня; Першыя вершы Янкі Купалы // ЛіМ. 30 жн.

1948. Невуцтва і абарона нацыяналізма // ЛіМ. 31 студз. / Пад псеўд. Л. Апанасовіч; Жыццё і творчасць паэта // Сялян. газ. 27 чэрв.

1954. Творчасць Ф. Тапчэўскага // Полымя. № 12.

1956. Гутарка ў карчме // Полымя. № 2.

1957. [Уступная заметка, каментарыі да лістоў Якуба Коласа] // Полымя. № 10; З творчай практыкі Паўлюка Труса: (Паводле рукапісных матэрыялаў) // ЛіМ. 27 сак.; З неапублікаванага // Там жа. 25 мая; Праз 50 год // Там жа. 14 жн.; Янка Купала // Наст. газ. 4 ліп.; Школа імя Якуба Коласа // Там жа. 29 жн.

1959. Неабходныя папраўкі // ЛіМ. 26 снеж.

1.5.

На польскую мову. Twórczy wzrost Andrzeja Aleksandrowicza // Orka. 1931. 20 grud.

1.6.

Беларуская літаратура: Хрэстаматыя. Частка другая. Мн., 1930 / Рэд.

Беларуская літаратура: Чытанка для VII групы сямігадовай палітэхнічнай савецкай школы. Выпуск 1. Мн., 1930 / Рэд.

Лынькоў М. Выбр. тв. Мн., 1931 / Рэд.

Ударнікі: Зборнік. Мн., 1931 / Рэд.

Каваль В. Выбр. тв. Мн., 1932 / Рэд.

Беларуская літаратура для V групы ФЗС і ШКМ. 2 выд., стэрэатыпнае. Мн., 1933 / Скл.

Літаратура: Хрэстаматыя для пятага года навучання. Мн., 1933 / Скл.

Літаратура: Хрэстаматыя для сярэдняй школы. Частка 1. Дарэвалюцыйная літаратура. Мн., 1933; Мн., 1934 / Скл.

Літаратура: Хрэстаматыя для сярэдняй школы. Ч. 2-я (Сёмы год). 2 выд., дапоўн. Мн., 1934 / Скл.

Лынькоў М. Выбр. тв. Мн., 1934. (Школьная серыя) / Рэд.

Шаповалов И. Дзержинцы: Стихи. Мн., 1934 / Рэд.

Літаратура: Хрэстаматыя для сярэдняй школы. Ч. 1. (6 клас). Дарэвалюцыйная літаратура. Мн., 1935 / Скл.

Літаратура: Хрэстаматыя для сярэдняй школы. Ч. 2. (Для 7 кл.). Сучасная літаратура. 3 выд. Мн., 1938 / Скл.

2.3.

На беларускай мове. Андрэеў В. Абмеркаванне артыкула Л. Апанасовіча «Невуцтва і абарона нацыяналізма» // ЛіМ. 1948. 21 лют.; Дакутовіч Т. За марксісцка-ленінскае асвятленне гісторыі літаратуры // Там жа. 1932. 5 чэрв.; Дэкларацыя аргбюро Беларускага літаратурнага аб'яднання Чырвонай арміі і флоту // Чырвонаарм. праўда. 1930. 8 крас.; Кавалёў П. Аб барацьбе з варожымі праявамі

бязроднага касмапалітызма і некаторыя задачы нашай крытыкі // ЛіМ. 1949. 12 сак.; Я г о ж. Да канца разграміць бязродных касмапалітаў // Полымя. 1949. № 3; К а р а б а н С. Нарысы гісторыі беларускай савецкай крытыкі 20—30-х гадоў. Мн., 1971. С. 44, 62—63, 69—70, 80—81, 84, 118—119, 131—132, 143—144; К о л а с Я. Лісты да Л. Бэндэ // Маладосць. 1966. № 10; Л ы н ь к о ў М. Зб. тв.:, У 8 т. Мн., 1985. Т. 8. С. 359, 364, 367; М і к у л і ч Б. Чыстку праходзіць тав. Бэндэ // ЛіМ. 1933. 6 вер.; М у ш ы н с к і М. Беларуская крытыка і літаратуразнаўства: (20—30-я гады). Мн., 1975. С. 207—208, 262, 264—265, 304—306, 332, 333; Я г о ж. Беларуская крытыка і літаратуразнаўства: 40-я — першая палавіна 60-х гадоў. Мн., 1985. С. 63—66, 84—85; Н. М. Больш мастацкага і крытычнага матэрыялу // ЛіМ. 1935. 28 чэрв.; Н я х а й Р. У чым недахопы хрэстаматыі Бэндэ: Слова студэнта // Там жа. 1935. 28 чэрв.; С а ч а н к а Б. Бэндэ: 30-я ў абліччах і дакументах // Там жа. 1988. 20 мая, 3, 10 чэрв.; Х а д а р э н к а П. Хрэстаматыі Л. Бэндэ нас не здавальняюць // Там жа. 1936. 8 ліп.; Ш к у ц ь к о. Многае нас не задавальняе // Там жа. 1935. 28 чэрв.

На рускай мове. К л и м к о в и ч М. Литература Советской Белоруссии: Доклад на III Пленуме советских писателей СССР. Мн., 1936. С. 37; Х р о н и к а белорусской литературы // Рабочий. 1930. 9 апр.

3.1.

ЦДАМЛіМ БССР, ф. 66, воп. 1, спр. 1—1506.

З. У. Драздова.

БЯГАНСКАЯ ЯДВІГА

Бяганская Ядвіга Іосіфаўна [псеўд. Ядвіга Р у т а; н. 16(29).2.1908, Верхне-Удзінск, цяпер Улан-Удэ], празаік, перакладчыца. Член СП СССР з 1957.

Нарадзілася ў сям'і чыгуначнага машыніста Іосіфа Вікенцьевіча Бяганскага. Бацька пісьменніцы, сын малазямельнага селяніна з засценка Лазіно, што пад Барысавам, трапіў у Забайкалле ў пошуках працы і кавалка хлеба. Там прайшоў нялёгкі шлях ад чорнарабочага да машыніста. Маці, Браніслава Іванаўна, паходзіла з дваран. У 1906 яна паехала ў адведкі да сваёй старэйшай сястры, якая жыла ў Забайкаллі, дзе муж яе, удзельнік нацыянальна-вызваленчага руху ў Польшчы, адбываў ссылку. Там Браніслава Іванаўна стала жонкай Бяганскага. Бацькі ўвесь час марылі вярнуцца на радзіму. Гэта мара здзейснілася пасля Кастрычніка і ўсталявання Савецкай улады. У 1922 вярнуліся на Беларусь. Жылі спачатку ў засценку Лазіно, а ў 1923 пераехалі на радзіму маці ў фальварак Пагулянка, да яе старэйшага брата А. Самковіча. У 1924 бацька ўладкаваўся працаваць на чыгунку машыністам, і сям'я пераехала на сталае жыхарства ў Мінск. У доме Бяганскіх па вул. Р. Люксембург наладжваліся літаратурна-музычныя вечары, на якіх бывалі П. Броўка, І. Жыновіч, А. Куляшоў, У. Хадыка і інш. Загінуў І. Бяганскі ў 1937 у часы сталінскіх рэпрэсій. Пасмяротна рэабілітаваны.

Я. Бяганская ў 1926 скончыла мінскую чыгуначную школу і паступіла на аднагадовыя курсы па падрыхтоўцы ў ВНУ. У 1927 была залічана на літаратурна-лінгвістычнае аддзяленне педагагічнага факультэта БДУ, пасля заканчэння якога (1930) працавала выкладчыцай беларускай мовы і літаратуры ва ўзорнай школе імя А. Чарвякова і на курсах павышэння кваліфікацыі настаўнікаў. 6 лістапада 1937 яна была беспадстаўна арыштавана, 4 студзеня 1938 асуджана на 10 гадоў пазбаўлення волі; адпраўлена ў лагер на Калыму. Працавала першыя два гады ў Магадане на швейнай фабрыцы, шыла вопратку для зняволеных, рукавіцы для рыбакоў і мяшэчкі для золата. Улетку 1940 адправілі на будаўніцтва першага запалярнага саўгаса «Элеген», на палях якога, а таксама на лесапавале працавала да часу свайго вызвалення з лагера 6 лістапада 1947. У пачатку 1948 другі раз (першы муж паэт А. Сак загінуў у 1937) выйшла замуж за мастака М. Леберфарба і жыла на Чукотцы ў пасёлку Певек, дзе працавала машыністкай ва Упраўленні здабычы золата і плаціны. У сувязі з пагаршэннем стану здароўя ў верасні 1948 ёй дазволілі выехаць на Вялікую зямлю. Вярнулася на Беларусь і да 1955 жыла з сям'ёй у г. Рэчыца Гомельскай вобл. У кастрычніку 1954 рэабілітавана і ў 1955 пасля рэабілітацыі мужа пераехала на сталае жыхарства ў Мінск. У 1956—63 працавала старшым рэдактарам Беларускага радыё для дзяцей і юнацтва, потым старшым рэдактарам літаратурна-мастацкага вяшчання. З 1963 на пенсіі.

Друкавацца пачала ў 1926 у часопісе «Малады

араты». Пісала вершы. Як празаік выступае з 1953. Першая аповесць «Далёка на Поўначы» выйшла ў 1954. Напісаныя ёю кнігі для дзяцей («Жэнеў галубок», «Сустрэча з морам», «Кожны марыць стаць Калумбам», «Сланечнікі», «Сонцу і ветру насустрач» і інш.) вылучаюцца добрым веданнем дзіцячай псіхалогіі, назіральнасцю, уменнем цікава і займальна будаваць сюжэт. Піша пра жыццё дзяцей, іх вучобу, адпачынак, мары, сяброўства. Займаецца таксама перакладамі з польскай (творы Б. Ясенскага, Я. Корчака, Э. Ажэшка, А. Багдая, Г. Бахляровай, Г. Паўшар-Кляноўскай), са славацкай (творы М. Крно, У. Мінача, К. Ярункавай, Я. Грушоўскага). У кнізе «Над ракой Шушай» апавяданні пра жыццё У. І. Леніна ў ссылцы, яго сяброўскія адносіны з шушанскімі дзецьмі.

Узнагароджана медалямі, Ганаровай граматай Вярхоўнага Савета БССР.

Жыве ў Мінску. *Л. С. Савік.*

Бібліяграфія

1.2.

Далёка на Поўначы: [Аповесць]. Мн., 1954.

Жэнеў галубок: Апавяданні. Мн., 1958. Рэц.: Каламінскі Я. Калі б героі ажылі... // Чырв. змена. 1959. 12 лют.; Рубінскі У. Праўдзіва, шчыра // ЛіМ. 1958. 10 снеж.

Сустрэча з морам: [Аповесць]. Мн., 1962.

Зосіна зорачка: Апавяданне. Мн., 1965. (Правілы акцябрат). 2 выд., перапр. Мн., 1980.

Кожны марыць стаць Калумбам: Аповесці і апавяданні. Мн., 1968. Рэц.: Гіль М. З адзнакай таленту сапраўднага // ЛіМ. 1969. 11 ліст.

Над ракой Шушай: Апавяданні. Мн., 1977.

Нечаканая сустрэча: Аповесці і апавяданні. Мн., 1978. Рэц.: Васючэнка П. Свет сустрэч і адкрыццяў // ЛіМ. 1979. 25 мая.

Сланечнікі: Апавяданні. Мн., 1980.

Ля самага сінягa мора: Аповесці і апавяданні. Мн., 1982.

Сонцу і ветру насустрач: Аповесці і аповяданні. Мн., 1988.

1.3.

1926. Кавалю: [Верш] // Малады араты. № 12 / Пад псеўд. Ядвіга Рута; Аб сабе: [Верш] // Там жа. № 15.

1953. Тавыль прышоў у школу: Апавяданне // Бярозка. № 11.

1954. Далёка на Поўначы: Урыўкі з аповесці // Бярозка. № 4.

1955. Цудоўная лялька: Апавяданне // Бярозка. № 2; Бывае і так: Апавяданне // Там жа. № 4; З асабістага вопыту; Нарыс // Работніца і сялянка. № 9.

1956. Недапісаны ліст: Апавяданне // Беларусь. № 10; Нечаканая сустрэча: Апавяданне // Бярозка. № 8; Радыёдружба: Апавяданне // Піянер Бел. 1 чэрв.

1957. Нараджэнне шаўковай ніткі: [Нарыс] // Над краем спяваюць гудкі. Мн.; Першая баразна: Апавяданне // Бярозка. № 8; Сланечнікі: Апавяданне // Вясёлка. № 3; Вадзікава няўдача:: Апавяданне // Там жа. № 9.

1958. На лыжнай сцежцы: Апавяданне // Бярозка. № 3; Новенькая; Апавяданне // Там жа. № 10; Дрэўца дружбы: [Апавяданне] // Піянер Бел. 29 жн.

1959. Толя і гузік: Фельетон // Бярозка. № 11; Настаччына звяно: Апавяданне // Вясёлка. № 7; Капітан карабля // Работніца і сялянка. № 4.

1960. Жэнеў галубок; Настачкіна звяно: [Апавяданні] // Дзецям. Мн.; Пісьмо Леніну: Апавяданне // Бярозка. № 8; У тундру прыехала школа: Апавяданне // Вясёлка. № 9; Памочніца: [Апавяданне] // Работніца і сялянка. № 2.

1961. Як Антось у паход збіраўся: [П'еса] // Для школьнай эстрады. Мн.; Як Алік сябе пакараў: (Апавяданне) // Вясёлка. № 3; Няўдалы эксперымент: Апавяданне // Віцеб. рабочы. 21 жн.

1962. Данілкаў бунт: Апавяданне // Бярозка. № 7; Таямнічыя памочнікі: (Апавяданне) // Вясёлка. № 4; Як Настачка гаспадарыла: (Апавяданне) // Работніца і сялянка. № 2.

1963. Адзін дзень Лёні Смоліча; Касмічная двойка; Дождж падвёў: [Апавяданні] // Бярозка. № 5; Няўдалы эксперымент: (Апавяданне) // Там жа. № 11; Імя Леніна // Вясёлка. № 8; Таямнічыя памочнікі: (Апавяданне) // Ніва. 28 крас.

1964. Знаходка: (Апавяданне) // Бярозка. № 9; Сябры памаглі: Апавяданне // Вясёлка. № 10.

1965. Як Антось у паход збіраўся: (Аднаактавая п'еса) // Бярозка. № 8; Сябры: (Апавяданне) // Вясёлка. № 1; Зосіна зорачка: (Апавяданне) // Там жа. № 5; Гаспадыня сяла: (Нарыс) // Работніца і сялянка. № 10.

1966. Памяць сэрца // Пра час і пра сябе. Мн.; Чырвоныя карэньчыкі: [Апавяданне] // Хрэстаматыя па беларускай дзіцячай літаратуры. Мн.; Андрэйкава баразна; Пачатак сяброўства: [Апавяданні] // Чырвоныя лісткі календара. Мн.; Малекула: Апавяданне // Бярозка. № 5; Строгая дзяжурная: Апавяданне // Вясёлка. № 1; Няўдалы эксперымент: Апавяданне // Віцеб. рабочы. 21 жн.

1967. Андрэйкава баразна: (Апавяданне) // Арлянятам: У 2 т. Мн. Т. 2; Пісьмо Леніну: (Апавяданне) // Наш дарагі Ільіч. Мн.; Навагоднія прыгоды: Гумарыст. апавяданне // Бярозка. № 1; Лясная быль: (Апавяданне) // Там жа. № 4; Як мы з Паўлікам былі рабінзонамі: Гумарэска // Там жа. № 8; Цяжкая задача: (Апавяданне) // Вясёлка. № 1.

1968. Не бядуй, Уладзік: Апавяданне // Бярозка. № 2; Гваздзікі для настаўніцы: Апавяданне // Там жа. № 5; Таямнічыя памочнікі: (Апавяданне) // Вясёлка. № 2; Дзе начавалі рукавічкі: (Апавяданне) // Работніца і сялянка. № 2; Блакітны самалёцік: (Апавяданне) // Там жа. № 6; Каб ведалі і помнілі вечна // Наст. газ. 2 сак.

1969. Зосіна зорачка; Сябры памаглі; Сябры; Настачкіна звяно: [Апавяданне] // Вырастем сменой достойной. Мн.; Пісьмо Леніну: (Апавяданне) // У нашых сэрцах Ільіч. Мн.; Сыноўняя дума: (Апавяданне) // Бярозка. № 1; Міхасёвы пралескі: (Апавяданне) // Там жа. № 3. Памятнае падарожжа: Апавяданне // Там жа. № 4; Ваенная тайна: Апавяданне // Там жа. № 9; Два апавяданні: Прыгода; Мінькаў падарунак // Там жа. № 10; Над Шушай-ракой: [Нарыс] // Там жа. № 12.

1970. Таварыш: Апавяданне // Бярозка. № 2; Падарунак: Апавяданне // Там жа. № 4; Шчырыя балельшчыкі: Гумарыст. апавяданне // Там жа. № 6; Дэлегат з'езда: Апавяданне // Там жа. № 9; Камсамольскі праспект: Апавяданне // Там жа. № 11.

1971. Мінькаў падарунак; Прыгода: [Апавяданні] // Мы Леніна любім. Мн.; Казікава прызнанне: Апавяданне // Бярозка. № 1; Запішыце мяне ў піянеры...: Апавяданне // Там жа. № 2; Пашына радасць: Апавяданне // Там жа. № 4; Сом: Гумарэска // Там жа. № 8; Петрусёва даручэнне: Апавяданне // Там жа. № 11; На пярэднім краі // Наст. газ. 7 ліст.

1972. Навічок: Апавяданне // Бярозка. № 9; Сачыненне: Апавяданне // Там жа. № 11; Братэрства: Апавяданне // Там жа. № 12.

1973. Дэманстрацыя: Апавяданне // Бярозка. № 4; Перад святам: [Апавяданне] // Вясёлка. № 11.

1974. Зосіна зорачка; Пра казачных чалавечкаў; Строгая дзяжурная: [Апавяданне] // Акцябраты. Мн.; На ёлку да Ульянавых: (З цыкла апавяданняў «Над Шушай-ракой») // Бярозка. № 1.

1975. Петрусёў гадаванец: (Апавяданне) // Вясёлка. № 4.

1976. Нечаканая сустрэча: (Апавяданне) // Бярозка. № 10; Аленчыны канькі: (Апавяданне) // Вясёлка.

№ 12; Дзівосныя зоры: Апавяданне // Наст. газ. 24 студз.; Прыемнае знаёмства // Там жа. 11 вер.

1977. Тых дзён нязгаснае святло // ЛіМ. 7 кастр.; З поўнай аддачай // Наст. газ. 15 студз.

1978. Андрэйкава баразна: (Апавяданне) // Ручаінкі. Мн.; Вельмі шчаслівыя лыжы: (Апавяданне) // Бярозка. № 2; Антося: (Апавяданне) // Вясёлка. № 2; Крэйда: (Апавяданне) // Там жа. № 6; Наша радасць, наша шчасце: [Інтэрв'ю] // ЛіМ. 3 сак.; Дарагі падарунак: Апавяданне // Піянер Бел. 19 студз.

1979. [Уступнае слова да навел С. Эрдэнэ] // Далягляды. Мн.; Новенькая: Апавяданне // Бярозка. № 9; Сяброўская выручка: Апавяданне // Там жа. № 12.

1980. Беражыце хлеб... // Бярозка. № 8; Дзеці — наш клопат // ЛіМ. 25 крас.; Жыватворная крыніца // Піянер Бел. 10 крас.; Як Генка сома лавіў: Апавяданне // Там жа. 21 жн.; Незабыўны дзень: Апавяданне // Чырв. змена. 30 студз.

1981. Аленчыны канькі: (Апавяданне) // Вясёлка. Мн.

1982. Незабыўнае: Успаміны // Полымя. № 7.

1983. Мамін гальштук: (Апавяданне) // Вяснянка. Мн.; Ты шчаслівая, Аля: Апавяданне // Бярозка. № 2; Шчаслівая зорка: Апавяданне // Вясёлка. № 2.

1984. Новенькая: (Апавяданне) // Бярозка. Мн.; Непрыемная прыгода; Пашына радасць; А на Шушы дзіва дзіўнае: [Апавяданні] // Хрэстаматыя па беларускай дзіцячай літаратуры. Мн.; Крутая лыжня: Апавяданне // Бярозка. № 1; Сябры: (Апавяданне) // Вясёлка. № 12.

1985. Лясная быль: Нарыс // Ад школьнага парога... Мн.; Новенькая: Апавяданне // Буслы над хатай. Мн.; Бывае і так...: Апавяданне // Бярозка. № 11; Школа пад дубам: (Нарыс) // ЛіМ. 4 студз.; Памочніца: (Апавяданне) // Ніва. 31 сак.

1988. Столькі зведаўшы і перажыўшы...: Роздум перад юбілеем // ЛіМ. 26 лют.

1990. Мая Галгофа: Старонкі перажытага // Полымя. № 3.

1.4.

Вайзенберг Л. Аповесць пра нафту: (Нарыс) / З рус. Мн., 1932.

Ясенскі Б. Палю Парыж: Аповесць / З пол. Мн., 1932.

Героіка будняў: Нарысы / З рус. Мн., 1933 / Сааўт. пер. М. Каравайчык.

Цыялкоўскі К. На месяцы: Фантаст. аповесць / З рус. Мн., 1958.

Крно М. Я вярнуся жывы: Раман / Са славац. Мн., 1960. Рэц.: Іванецкі І. Раман пра Яна Налепку // ЛіМ. 1961. 26 мая.

Туркменскія народныя казкі. Мн., 1960.

Мінач У. Жывыя і мёртвыя: Раман / Са славац. Мн., 1961 / Сааўт. пер. А. Мажэйка.

Мушынская-Гофман Г. Вера і яе таварышы: Аповесць / З пол. Мн., 1965.

Корчак Я. Кароль Мацюсь Першы: [Аповесць-казка] / З пол. Мн., 1970.

Бахлярова Г. Дом пад каштанамі / З пол. Мн., 1972.

Багдай А. Прыгоды малога пінгвіна Пік-Пока / З пол. Мн., 1973.

Ажэшка Э. Выбранае / З пол. Мн., 1975 / Сааўт. пер. Я. Брыль.

Бянькоўская Д. Самая доўная ноч / З пол. Мн., 1976.

Паўшар-Кляноўская Г. Нявыдуманыя гісторыі / З пол. Мн., 1976.

Ярункова К. Брат маўклівага ваўка: Аповесць / Са славац. Мн., 1976.

Грушоўскі Я. Яношак: Аповесць / Са славац. Мн., 1980. Рэц.: Расолька В. Кнігапіс // ЛіМ. 1980. 23 мая.

1958. Майерава М. Чырвоны сцяг: Апавяданне / З чэш. // Чэшскія і славацкія апавяданні. Мн.

1963. Цюпа І. У сям'і вольнай, новай: (Нарыс) / З укр. // Дружбай з'ядианы мы назаўжды. Мн.

1973. Мікітэнка І. Выпіска з пратакола; Яноўскі Ю. Дынастычнае пытанне; Гардзіенка К. Маці: Апавяданні / З укр. // Рука друга. Мн.; Паўшар-Кляноўская Г. Ён зрушыў з месца Зямлю / З пол. // Піянер Бел. 15 лют.

1976. Гушча Я. Мой прыяцель Мішка; Міцкевіч: [Апавяданні] / З пол. // Гушча Я. Пан Грацыян і іншыя. Мн.; Яго ж. Мой прыяцель Мігась: Апавяданне / З пол. // ЛіМ. 8 кастр.

1978. Ажагоўская Г. Хлопчык шыварат-навыварат: Аповесць / З пол. // Ажагоўская Г. Хлопчык шыварат-навыварат. Мн.; Узунаў Г. Добры чалавек: Гумарэска / З балг. // ЛіМ. 13 студз.; Яго ж. Парыжская мода: Гумарэска / З балг. // Там жа. 24 лют.

1979. Быстшыцкая З. Найлепшыя прыяцелі; Вікторчык З. Да пытання аб давер'і: [Гумарэскі] / З пол. // Вясёлы калейдаскоп. Мн.; Эрдэнэ С. Ластаўкі майго маленства; Старая птушка; Сонечныя жуpавы; Настальгія; Пялёстак ружы: Навелы / З манг. // Далягляды. Мн.; Мясткіўскі А. Марозавы малюнкі: [Казка] / З укр. // Вясёлка. № 3; Вікторчык З. Варшаўскі марафон: [Гумарэска] / З пол. // ЛіМ. 7 вер.

1.5.

На англійскую мову. Mysterious Helpers / Transl. S. Sosinsky // The White Stork in the Sky. M., 1985.

На армянскую мову. У Леніна: [Апавяданне] / Пер. М. Максапецян // Мост. Ерэван, 1979.

На грузінскую мову. Новенькая; Дрэва сяброўства: [Апавяданні] / Пер. Е. Кодуа // Беларускія апавяданні. Тбілісі, 1961.

На казахскую мову. Біз Павлик екеуміз калай Робинзон болдык: [Апавяданне] / Ауд. Ж. Нускабаев // Полесье ангімелері. Алматы, 1984.

На персідскую мову. Таямнічыя памочнікі: [Апавяданне] // Белы бусел ляціць... М., 1985.

На рускую мову. Далеко на Севере: Повесть. Магадан, 1955.

Над рекой Шушей: Рассказы / Пер. авт. Мн., 1985. (Моя первая книжка).

Молекула: Рассказ // Байкал. 1970. № 5.

На ўзбекскую мову. Молекула: [Апавяданне] / Тарж. Э. Мирабидов // Кулни кулга берганда. Тошкент, 1974.

На ўкраінскую мову. Тавиль прийшов у школу: (Оповідання) / Пер. Ф. Маківчук // Барвінок. 1955. № 10; Ліки для Леніна: [Апавяданне] / Пер. О. Федосенко // Там жа. 1970. № 1.

2.3.

На беларускай мове. Агняцвет Э. Слова пра сяброўку // ЛіМ. 1968. 27 лют.; Баравікова Р. У свеце шчырасці і сонца: (Да 75-годдзя з дня нараджэння Я. Бяганскай) // Работніца і сялянка. 1983. № 2; Беларуская дзіцячая літаратура. Мн., 1980. С. 89—90; Васілеўская Г. Вытокі творчасці. // Работніца і сялянка. 1978. № 2; Вераскоў У. Адчуваючы пульс жыцця // Мін. праўда. 1978. 28 лют.; Гіль М. Пра дзяцей і для дзяцей // ЛіМ. 1964. 25 лют.; Данілевіч Л. Галоўныя героі — дзеці // Наст. газ. 1978. 25 лют.; Каламінскі Я. Калі б героі ажылі...: Нататкі аб пяці дзіцячых кніжках // Чырв. змена. 1959. 12 лют.; Карамазаў В. Чалавек і ўвесь народ // ЛіМ. 1983. 18 лют. Пальчэўскі А. Пра гэту кнігу і яе аўтара // Бяганская Я. Кожны марыць стаць Калумбам. Мн., 1968; Пісьменнікі — роднай Беларусі // ЛіМ. 1958. 17 снеж.; Пісьменнікі Савецкай Беларусі: Кароткі даведнік. Мн., 1981; Ткачоў П. Шчодрае сэрца пісьменніцы // Піянер Бел. 1968. 29 лют.; Юбілей Ядвігі Бяганскай // ЛіМ. 1968. 27 лют.; Ядвізе Бяганскай — 70 // Там жа. 1978. 24 лют.; Ядвізе Бяганскай — 75: [Віншаванне] // Там жа. 1983. 25 лют.; Яфімава М. Дарога да дзіцячых сэрцаў // Там жа. 1983. 25 лют.; Яго ж. Перад стартам у жыццё // Там жа. 1978. 24 сак.

М. П. Барташэвіч.

БЯДУЛЯ ЗМІТРОК

***Бядуля Змітрок** (сапр. **Плаўнік Самуіл Яфімавіч**; інш. псеўд.: **Бядуля, З. Бядуля, Змітро Бядуля, Бядуля — Ясакар, Вольны, Л. Вольны, Змітрок Бядуля, Іскра, Марыля, Падарожны, Сымон Пустэльнік, Светагор, Сымон Тутэйшы, Чырвоны Ярыла, Чырвоны Ярылка, Ярыла Паўстанец, Ярыла Чырвоны, Ясакар, З. Ясакар, Ясакар (З. Бядуля)**, крыпт. **Б., Б. З., Дмитрий Б., З., З. Б., С. П., Я — р, Я — Р, Я-р.**; 23.4.1886, мяст. Пасадзец Віленскага пав. Віленскай губ., цяпер в. Пасадзец Лагойскага р-на Мінскай вобл.— 3.11.1941, каля г. Уральска, пахаваны ў Уральску), празаік, паэт. Член СП СССР з 1934.*

Нарадзіўся ў сям'і яўрэя-арандатара, які стаў потым дробным лесапрамыслоўцам. У сямігадовым узросце бацькі аддалі сына вучыцца ў пачатковую яўрэйскую школу хедар, пасля ён вучыўся тры гады ў яўрэйскай духоўнай семінарыі ешыбоце (школа рабінаў), але не скончыў яе з-за расчаравання ў змесце і метадах вучобы. Некаторы час працаваў хатнім настаўнікам, потым з 1902 у якасці пісьмавода-канторшчыка дапамагаў бацьку ў яго лесапрымысловых справах.

Першыя літаратурныя спробы З. Бядулі адносяцца да перыяду вучобы ў ешыбоце, калі трынаццацігадовым падлеткам ён пачаў пісаць вершы на старажытнаяўрэйскай мове (пад уплывам схаластычнай паэзіі яўрэйскіх рэлігійных паэтаў 16—17 ст.). Першы мастацкі твор (на беларускай мове) — лірычны абразок «Пяюць начлежнікі...» — апублікаваны ў газеце «Наша ніва» 23 верасня 1910. Знаёмства з рускай паэзіяй 19 ст. з'явілася штуршком для напісання на рускай мове вершаў і кароткіх апавяданняў лірыка-сентыментальнага характару. Асобныя з іх друкаваліся на старонках рускіх часопісаў для пачынаючых пісьменнікаў «На берегах Невы» (Пецярбург) і «Молодые порывы» (Вільня) на працягу 1911—12. У канцы 1912 малады пісьменнік пераехаў у Вільню, дзе пэўны час працаваў у выдавецкім таварыстве, потым — сакратаром газеты «Наша ніва», супрацоўнікам якой, а потым і яе рэдактарам у той перыяд быў Я. Купала. У 1913 у Пецярбургу, у выдавецтве «Загляне сонца і ў наша аконца», выйшаў першы зборнік твораў «Абразкі». Зместам яго былі лірычныя імпрэсіі-мініяцюры, якія ў жанравых адносінах набліжаюцца да вершаў у прозе. Характэрная асаблівасць пераважнай большасці «абразкоў» — рамантычнае ўспрыманне лірычным героем навакольнай рэчаіснасці (роднага краю, беларускай вёскі, яе побыту). Некаторыя з іх вызначаюцца асуджэннем сацыяльнай несправядлівасці («Ля вапеннай гары», «За тканінай», «Без споведзі», «Пастушка») — у такіх абразках, як правіла, даволі моцна праяўляецца эпічны элемент. Яны нагадваюць мастацкія апавяданні, якія хутка сталі асноўным жанрам дакастрычніцкай творчасці пісьменніка. У гэты перыяд ён піша серыю рэалістычных па зместу апавяданняў, асноўнай праблемай якіх была праблема народа, лёс працоўных мас Беларусі, галоўным чынам сялянства, у эксплуататарскім грамадстве («Пяць лыжак заціркі», «Тулягі», «Умарыўся», «Сымон», «Малыя дрывасекі», «Летапісцы», «Злодзей», «Чараўнік» і інш.). Хвалявала ў той час пісьменніка і вельмі важная для дакастрычніцкай Беларусі праблема інтэлігенцыі і народа (апавяданне «На каляды к сыну»), тэма мастацтва, маладых талентаў з народа, якія не маглі свабодна развівацца ў тагачасных умовах сацыяльнага і нацыянальнага ўціску, неспрыяльных бытавых абставінах (апавяданне «Велікодныя яйкі»). Выступаў і як публіцыст. Яго артыкулы на разнастайныя тэмы часта друкаваліся на старонках «Нашай нівы». Адначасова пісаў вершы, многія з якіх вызначаліся вастрынёй сацыяльнай тэматыкі («Пан», «Заліў быдлячы лой валоўі твае грудзі...», «Пастушка» і інш.). У перыяд імперыялістычнай вайны пісьменнік стварыў цыкл вершаў антываеннага характару, у якіх асуджаў крывавую бойню народаў («Ад крыві чырвонай», «Вайна», «Не мы...», «І сотнямі тысяч...» і інш.). Пасля спынення дзейнасці «Нашай нівы» па ўмовах ваеннага часу летам 1915 вярнуўся ў родны Пасадзец, адкуль неўзабаве пераехаў у Мінск, дзе прымаў актыўны ўдзел у нацыянальна-культурным жыцці, у рабоце Мінскага аддзела Беларускага таварыства дапамогі пацярпелым ад вайны. Тут ён асабіста пазнаёміўся з М. Багдановічам, жыў з ім на адной кватэры. У Мінску сустрэў Кастрычніцкую рэвалюцыю, якую спачатку не прыняў, што і выявілася ў яго літаратурнай, асабліва публіцыстычнай дзейнасці перыяду грамадзянскай вайны, нямецкай і белапольскай акупацыі.

Пасля выгнання акупантаў з тэрыторыі Беларусі З. Бядуля трывала стаў на пазіцыі Савецкай улады і актыўна ўключыўся ў грамадскае і культурнае жыццё краіны. У жніўні 1920 ён быў прызначаны загадчыкам аддзела культуры і літаратуры рэспубліканскай газеты «Савецкая Беларусь», адначасова рэдагаваў першы беларускі савецкі часопіс для дзяцей «Зоркі», пазней — краязнаўчы часопіс

«Наш край». У 1922 выйшаў з друку першы паслякастрычніцкі зборнік «Пад родным небам», які засведчыў ідэйна-творчы рост пісьменніка. Пашырылася тэматыка творчасці, выяўлялася імкненне да эпічнага адлюстравання новых з'яў рэчаіснасці (паэмы «У Ясных Крушнях», 1921; «Беларусь», 1923). На смерць У. І. Леніна адгукнуўся глыбока эмацыянальнай паэмай «Чырвона-чорная жалоба», у якой выказаў смутак працоўных па вялікім правадыру і настаўніку. Гэты твор стаіць ля вытокаў беларускай Ленініяны. У той час пісьменнік стаў членам літаратурнага аб'яднання «Маладняк», адкуль у 1926 перайшоў ва «Узвышша».

У 20-я гады найбольш значных поспехаў З. Бядуля дасягнуў у жанрах апавядання, аповесці і рамана. У многіх творах распрацоўваў тэму тагачаснага жыцця, паказваў складанае ўздзеянне савецкай рэчаіснасці на грамадзянскую актыўнасць, духоўны рост працоўнага чалавека, які нядаўна вызваліўся з ланцугоў няволі (апавяданні «Дэлегатка», «Тры крыжыкі», «Рунь», «Дзве ночы» і інш., аповесці «Год за годам», «Таварыш Мінкін»). Некаторыя творы гэтага часу прысвечаны тэме мінулага (апавяданні «На зачарованых гонях», «Дванаццацігоднікі»), барацьбе беларускага народа з ворагамі Савецкай улады ў гады грамадзянскай вайны і замежнай інтэрвенцыі. У аповесці «Салавей», якая вызначаецца своеасаблівым рамантычным каларытам, у яркіх вобразах і карцінах паказаў эпоху прыгоннага права на Беларусі, барацьбу беларускіх сялян з прыгоннікамі, апаэтызаваў таленавітых і валявых народных самародкаў. Па гэтай аповесці М. Крошнерам была напісана музыка аднайменнага балета.

У канцы 20— пачатку 30-х гадоў З. Бядуля стварыў сацыяльна-псіхалагічны раман у дзвюх кнігах «Язэп Крушынскі». Гэты твор прысвечаны актуальным праблемам грамадскага жыцця Беларусі 20-х гадоў, галоўным чынам беларускай вёскі ў перыяд аднаўлення, індустрыялізацыі і калектывізацыі. Праўдзівасцю ў паказе паасобных з'яў тагачаснай рэчаіснасці, у стварэнні вобразаў-персанажаў (асабліва вясковага багацея Язэпа Крушынскага) вызначаецца першая кніга, чаго нельга сказаць пра другую, дзе пісьменнік аддаў даніну вульгарнаму сацыялагізму. У наступных буйных творах, аўтабіяграфічных аповесцях «Набліжэнне» і «У дрымучых лясах» З. Бядуля прасачыў жыццёвы шлях галоўнага героя ад маленства да сталасці, даволі ярка, каларытна падаў малюнкі жыцця і побыту жыхароў беларускага мястэчка канца 19 — пачатку 20 ст., пярэдадня імперыялістычнай вайны, а таксама іх пакутлівы лёс у час вайны, падкрэсліў антыгуманную сутнасць распачатай імперыялістычнай бойні. У гэты час пісьменнік шмат увагі надаваў творам для дзяцей. Яго паэма-казка «Мурашка Палашка», вершаваная аповесць «Хлопчык з-пад Гродна» (1939), аповесць-казка «Сярэбраная табакерка» (1940, інсцэніравана ў 1964) сведчыць пра добрае веданне пісьменнікам дзіцячай псіхалогіі, уменне пісаць для юнага чытача займальна і даходліва. Апрача мастацкіх твораў пісаў нарысы, даследчыя працы, перакладаў на беларускую мову творы Т. Шаўчэнкі, Ю. Будзяка, Шолама-Алейхема. Творы З. Бядулі перакладзены на многія мовы народаў СССР і на некаторыя замежныя мовы. На словы паэта напісаны шматлікія песні (П. Альхімовіч, У. Алоўнікаў, К. Галкоўскі, М. Мацісон, Р. Пукст, У. Тэраўскі).

З. Бядуля ўзнагароджаны ордэнам Працоўнага Чырвонага Сцяга. Яго імем названы вуліцы ў Віцебску, Жабінцы, Маладзечне, Мінску, школа ў Пасадцы, піянерская дружына ў гэтай школе. На доме ў Мінску, дзе жыў пісьменнік, і на будынку Пасадскай школы ўстаноўлены мемарыяльныя дошкі. У маі 1986 СП БССР правёў урачысты вечар, прысвечаны 100-годдзю з дня нараджэння. З. Бядулі. У 1991 у мінскім доме пісьменніка, перанесеным на Рабкораўскі завулак, створана музейная экспазіцыя. *А. А. Семяновіч.*

Бібліяграфія

1.1.

Зб. тв. Т. 1. Мн., 1937. Рэц.: Клімковіч М. Паэзія Змітрака Бядулі // ЛіМ. 1938. 30 студз.

Зб. тв.: У 4 т. Мн., 1951—53. Т. 1. Апавяданні. 1912—1939. Мн., 1951; Т. 2. Вершы і паэмы. Мн., 1952; Т. 3. Салавей; Язэп Крушынскі. Мн., 1953; Т. 4. Язэп Крушынскі; У дрымучых лясах. Мн., 1953.

Зб. тв.: У 5 т. Мн., 1985—89. Т. 1. Вершы; Паэмы. Мн., 1985. Т. 2. Вершы ў прозе; Лірычныя імпрэсіі; Апавяданні. Мн., 1986. Т. 3. Аповесці. Мн., 1987. Т. 4. Язэп Крушынскі: Раман. Кн. 1. Мн., 1987. Т. 5. Язэп Крушынскі: Раман. Кн. 2; Сярэбраная табакерка: Казка; Публіцыстычныя артыкулы. Мн., 1989.

Буралом: Выбр. вершы. Мн., 1925 [1924] / Пад псеўд. Бядуля-Ясакар. Рэц.: Ш.-Тр. Р. [Шукевіч-Траццякоў Р.] // Полымя. 1924. № 4.

Выбр. апавяданні. Мн., 1926. (Сялянская б-ка).

Выбр. тв.: Аповесць і апавяданні. Мн., 1934. (Школьная серыя).

Творы. Т. 3. Аповесці. Мн., 1934.

Выбр. тв.: Апавяданні і аповесці. Мн., 1945. Рэц.: Избранные произведения З. Бядули // Сов. Бел. 1945. 1 авг.; Карпачоў М. // Гомел. праўда. 1946. 6 лют.

Выбр. тв. Мн., 1947. Рэц.: Ігнатаў У. Выбраныя творы Зм. Бядулі // Сав. селянін. 1948. 8 лют.; Кудраўцаў І. Безадказнасць і непісьменнасць // ЛіМ. 1948. 17 ліп.

Выбранае. Мн., 1966.

Выбранае: Аповесці і апавяданні. Мн., 1973. (Б-ка бел. прозы).

1.2.

Abrazki. Pb., 1913. [На вокл.: 1914]. Рэц.: Купала Я. Агляд кніг // Купала Я. Зб. тв.: У 7 т. Мн., 1976. Т. 7.

Жыды на Беларусі. Мн., 1918. Рэц.: В. І. О. // Вольная Беларусь. 1918. № 38.

Памяці Івана Луцкевіча: У першыя ўгодкі смерці яго (20.VIII.1919—20.VIII.1920). Вільня, 1920.

Пад родным небам: Вершы. Мн., 1922 / Пад псеўд. Ясакар. Рэц.: П. Л. // Адраджэнне. 1922. Сш. 1.

На зачарованых гонях: Апавяданні. Мн., 1923. Рэц.: Аглядальнік // Полымя. 1923. № 3—4; 2 выд. Мн., 1927; 3 выд., дап. і папр. аўтарам. Мн., 1929.

Вера, паншчына і воля ў беларускіх народных песнях і казках. Мн., 1924. Рэц.: Ш.-Тр. Р. [Шукевіч-Траццякоў Р.] // Полымя. 1924. № 4 (12).

Апавяданні. Мн., 1926. Рэц.: П. Ж. // Полымя. 1926. № 3.

Качачка-цацачка: Казка. Мн., 1927.

Паэмы. Мн., 1927 / Пад псеўд. Ясакар. Рэц.: Ж. Ул. [Жылка У.]. «Спявайце песні папярэчныя» // Сав. Бел. 1927. 11 снеж.; І. В. // Маладняк. 1928. № 5.

Танзілія: Навелы. Мн., 1927. Рэц.: Бабарэка А. Пералом у станаўленні натуральнай культуры ў творчасці З. Бядулі // Узвышша. 1928. № 3; І. В. // Маладняк. 1928. № 2.

Вясной: Верш. Мн., 1928.

Дэлегатка: Апавяданні. Мн., 1928.

Салавей: Аповесці. Мн., 1928. Рэц.: Б а б а р э к а А. Пра Бядулеву аповесць «Салавей» // Узвышша. 1929. № 2; І. В. Тры аповесці З. Бядулі // Маладняк. 1928. № 11; Ц в я т к о ў Л. // Літ. дад. да газ. «Сав. Бел.». 1928. № 15.

Салавей: Аповесць з часоў паншчыны. 2 выд. Мн., 1929. Рэц.: Б у р Л. Жудасці прыгону // Палес. праўда. 1931. 2 лют.; 3 выд., папр. і дап. Мн., 1932; 4 выд. Мн., 1955. (Школьная б-ка); 5 выд. Мн., 1957. (Школьная б-ка).

Язэп Крушынскі: Раман. Кн. 1. Мн., 1929. Рэц.: Л е н д а ў С. // Сав. Бел. 1929. 27 кастр.; Л я с н ы А. // Полымя. 1930. Кн. 1; 2 выд., папр. і дап. Мн., 1931.

Гаспадарка: Верш. Мн., 1930. (Кніжка для малых дзяцей).

Дзесяцьь: Нарысы. Мн., 1930.

Тры пальцы: Апавяданні. Мн., 1930. (Мастацкае слова — масам).

Незвычайныя гісторыі: Апавяданні. Мн., 1931.

Язэп Крушынскі; Раман. Кн. 2. Мн., 1932. Рэц.: А л е к с а н д р о в і ч А. Наш абавязак — стаць ударнікамі ідэалагічнага фронту // ЛіМ. 1933. 23 крас.; Крытыка-бібліяграфічны зборнік. Мн. 1934. С. 54—55; Л е в і н С. Пра другую кнігу «Язэп Крушынскі» // ЛіМ. 1933. 28 ліп.; Ц і т о ў А. Яшчэ раз аб шляхах перабудовы (Раман «Язэп Крушынскі»: У сувязі з выхадам 2-ой кнігі) // Там жа. 1933. 6 вер.

Набліжэнне: Аповесць. Мн., 1935. Рэц.: Г е р ц о в і ч Я. Набліжэнне // ЛіМ. 1935. 12 жн.; Л е в і н С. // Полымя рэвалюцыі. 1935. № 8; П а л і т ы к а З. Аповесць «Набліжэнне» З. Бядулі // ЛіМ. 1935. 30 чэрв.; Х а ц к е в і ч Г. Кніга пра імперыялістычную вайну // Там жа. 1935. 16 кастр.; 2 выд. Мн., 1936. (Масавая серыя маст. літаратуры).

Па пройдзеных сцежках: Апавяданні. Мн., 1940.

Хлопчык з-пад Гродна: Паэма. Мн., 1940. Рэц.: Л а р ч а н к а М. // Полымя рэвалюцыі. 1941. № 1; 2 выд. Мн., 1949.

Люцік: Верш для дзяцей. Мн., 1941.

Апавяданні. Мн., 1947. (Школьная б-ка).

Вершы. Мн., 1947.

Паэмы. Мн., 1947.

Мурашка Палашка: Вершаваная казка. Мн., 1948; 2 выд. Мн., 1954.

Мае забавы: Вершы. Мн., 1949; 2 выд. Мн., 1953. Рэц.: Н о в ы я кнігі // Наст. газ. 1953. 3 ліп.

Казкі. Мн., 1956.

Апавяданні, казкі. Мн., 1958. (Школьная б-ка).

Сярэбраная табакерка: Казка і апавяданні. Мн., 1958.

Салавей: Аповесць. Мн., 1969. (Школьная б-ка).

Апавяданні. Мн., 1973. (Школьная б-ка).

Дзень добры: Вершы, казкі, апавяданні. Мн., 1974.

Скарб: Казка. Мн., 1975. (Мая першая кніжка).

Сярэбраная табакерка: Казка. Мн., 1977.

Салавей; Сярэбраная табакерка: Аповесць; Казка. Мн., 1983. (Школьная б-ка).

Дзень добры: Вершы, казкі, апавяданні. Мн., 1989.

1.3.

1910. В. Пасадцы: [Допіс] // Н. н. 5 жн.; Пяюць начлежнікі...: Апавяданне / Пад сваім прозв.; В. Пасадцы: [Допіс] // Там жа. 23 вер.

1911. «...Облита лунным светом круглая поляна...»: [Верш] // На берегах Невы. № 16; [Допіс аб «Нашай Ніве»] // Н. н. 13 студз.; Мой спеў: [Верш] // Там жа. 20 студз.; З Крэменца: [Допіс] // Там жа. 26 мая; Неўраджай: [Верш] // Там жа. 20 кастр.

1912. Тулягі: Апавяданне // Зборнік «Нашай нівы». № 1. Вільня; Н. н. 5 студз.; Сон старога Анупрэя; Пяць лыжак заціркі: Апавяданні // Зборнік «Нашай нівы». № 2. Вільня; Н. н. 13 студз.; Даль: [Апавяданне] // Молодые порывы. № 6; Стансы: [Верш] // Там жа. № 7; Пастушка: [Верш] // Там жа. № 9; «...Лунный рог опускается низко над бором...»: [Верш] // Там жа. № 10; «О, яд души твоей люблю...»: [Верш] // На берегах Невы. № 3; Христос на кресте: [Апавяданне]; Из зимних этюдов; «От рассвета окна белы...»: [Вершы] // Там жа. № 5; Пушинка снега: [Верш] // Там жа. № 7; «О мрамор хрустальная ваза разбилась...»: [Верш] // Там жа. № 8; В. Пасадзец: [Допіс] // Н. н. 2 лют.; Малітва малога Габрусіка: Апавяданне // Там жа. 1 сак.; Шалёны: Апавяданне // Там жа. 15 сак.; Тулягі: Апавяданне // Там жа. 24 крас.; Гармонік плакаў: Апавяданне; З засценка Ізбішча; З Мар'янполля: [Допісы] // Там жа. 7 чэрв.; Пяць лыжак заціркі: Апавяданне // Там жа. 26 чэрв.; Сон Анупрэя: Апавяданне // Там жа. 5 ліп.; Мініяцюры: У час змяркання; Ля кросен; Не пячы гэтак, сонейка!; Стары пастыр; Здалося мне, што струны нейкія рвалісь... // Там жа. 30 ліп.; Будуйце, браты, будуйце! / Пад крыпт. З. Б.: Гора ўдавы Сымоніхі: Апавяданне // Там жа. 16 жн.; Злодзей: Апавяданне // Там жа. 6 вер.; Вялікі пост: Апавяданне // Там жа. 18 кастр.; Уся сіла ў праўдзе // Там жа. 16 ліст.; Шаптаў чарот: Апавяданне // Там жа. 21 снеж.

1913. Будуйце, браты, будуйце!; Толькі што бярозка пукацца пачала...: [Апавяданне] // Беларускі каляндар «Нашай нівы» на 1913 год. Вільня; Пастушка: [Верш] // Ветви. Спб.; На каляды к сыну: Апавяданне // Калядная пісанка; 1913 год. Вільня; Плач пралескаў; Прытуліся ка мне; Нуда мая; Вечарам; Як памру; Пастушка; Не бяжы за кветкай; Бяссонасць; А можа і праўда?..; Захаваю нуду сваю; Маці; Ці я вінават?; Над сажалкай; З апошнімі праменнямі; Далёкія аганькі; Загадка; Ля вапеннай гары; Кветка; Нібы рупны араты; Снілася мне казка; Араты; У досвітку; Восенню; На што мне...; Як мурашкі; Не пазірай на мяне; Аб ей; У заварожаных казках; На гай высокі...; Не шумі...; Спатканне; Шчасце не ў золаце; Яе душа; Жальба; За тканінай; На прашчанні; Чырвоная казка; Даль; Без споведзі: [Абразкі] // Маладая Бел. Сер. 1. Сш. 3; Ралля: Апавяданне // Н. н. 10 студз.; Сцёпка: Апавяданне // Там жа. 12 крас.; Варта падумаць: [Допіс] // Там жа. 26 крас.; Ліст: Апавяданне // Там жа. 3 мая; Не адным хлебам... // Там жа. 23 мая; Купальская ноч // Там жа. 20 чэрв.; Ашчаслівіла: Апавяданне // Там жа. 12 ліп.; Сымон: Апавяданне // Там жа. 19 вер.; Два словы: Апавяданне // Там жа. 10 кастр.; «Ці грэх...»: [Верш] // Там жа. 24 кастр. / Пад псеўд. Ясакар; Ратай: (Казка па Мультатулі) // Там жа. 31 кастр. Сляпыя: [Верш] // Там жа. 21 ліст. / Пад псеўд. Ясакар; Паўночная містэрыя: Апавяданне // Там жа. 5 снеж.; Беларускі вечар у Вільні // Там жа. 12 снеж. / Пад крыпт. З. Б.

1914. Ралля: Апавяданне // Беларускі каляндар на 1914. Вільня; Гармонік плакаў: [Апавяданне] // Беларускі каляндар на 1915 год. Вільня; Акорды: (Абразкі) // Велікодная пісанка. Вільня; Вавілон: (З казак мінуўшчыны): [Верш] / Пад псеўд. Ясакар; Варажба: [Апавяданне] // Дзень штукарства. Вільня; Смерць пастушка: (Вясковы абразок у 2-х актах) // Лучынка. № 2; Буслы: Апавяданне // Там жа. № 3; Умарыўся: Апавяданне // Там жа. № 6; Стары друг: [Верш] // Беларус. 26 чэрв. / Пад псеўд. Іскра; Стары крыж: [Верш] // Там жа. 3 ліп. / Пад псеўд. Іскра; Як бог усцяроґ чалавека: (Казка) // Там жа. 10 ліп. / Пад псеўд. Сымон Пустэльнік; Сумненне: [Апавяданне] // Там жа. 13 жн. / Пад псеўд. Іскра; Праўда і праўда: [Апавяданне] // Там жа. 28 жн. / Пад псеўд. Сымон Пустэльнік; Зямля: [Апавяданне] // Там жа. 4 вер. / Пад псеўд. Сымон Пустэльнік; Ой, божанька... [Верш] // Там жа. 21 вер. / Пад псеўд. Іскра; Вужыцца: [Апавяданне] // Там жа. 24 вер. / Пад псеўд. Сымон Пустэльнік; Дзіця рая: [Верш] // Н. н. 17 студз. / Пад псеўд. Ясакар; Малыя дрывасекі: Апавяданне // Там жа. 7 сак.; «На горне душы я жывы верш каваў...»: [Верш] // Там жа. 27 сак. / Пад псеўд. Ясакар; Сэрца прарочa: [Верш] // Там жа. 22 мая; Песня; Падмогі // Там жа. 6 чэрв.; К жыццю! // Там жа. 12 чэрв.; Прыдзіце: [Верш] // Там жа. 26 чэрв. / Пад псеўд. Ясакар; Святло // Там жа. 3 ліп.; Ля светлай затокі: [Верш] // Там жа. 10 ліп. / Пад псеўд. Ясакар; Маскарад: [Верш] // Там жа. 17 ліп. / Пад псеўд. Ясакар; Казкі // Там жа. 18 вер.; Волат: [Верш] // Там жа. 25 вер. / Пад псеўд. Ясакар; Летапісцы: Апавяданне // Там жа. 25 вер.; 2 кастр.; Ад крыві чырвонай: [Верш] / Пад псеўд. Ясакар; Чакайце сваіх // Там жа. 9 кастр.; Арліхі: [Верш] / Пад псеўд. Ясакар; На стаянцы: Апавяданне // Там жа. 16 кастр.; Балада: [Верш] / Пад псеўд. Ясакар; Акорды мора: Апавяданне; Жыла, жыве і будзе жыць!..: (К гадаўшчы-

не «Нашай нівы») / Пад крыпт. З. Б. // Там жа. 13 ліст.; Вавілон: [Верш] // Там жа. 20 ліст. / Пад псеўд. Ясакар; Браты: Апавяданне // Там жа. 5 снеж.; Рассеяўся туман: [Верш] // Там жа. 12 снеж. / Пад псеўд. Ясакар; Чараўнік: Апавяданне // Там жа. 12, 18 снеж.; Брат з сястрою: [Верш] / Пад псеўд. Ясакар; Спатканне: Драматычны абразок // Там жа. 25 снеж.

1915. Дудар: Апавяданне // Н. н. 16 студз.; «Можа быць родны бацька...»: [Верш] // Там жа. 31 студз. / Пад псеўд. Ясакар; Кат: [Верш] // Там жа. 13 лют. / Пад псеўд. Ясакар; Рабая сучачка: (Простая гісторыя з філасафічнымі талкаваннямі на кожным кроку): [Апавяданне] // Там жа. 21, 27 лют.; Гісторыя: [Верш] / Там жа. 27 лют. / Пад псеўд. Ясакар; На біблійны лад: [Вершы] / Пад псеўд. Ясакар; Вялікодныя думкі / Пад крыпт. Я-р // Там жа. 19 сак.; Цёткі: Маленькі фельетон // Там жа. 2 крас. / Пад крыпт. З. Б. Аўт. спрэчнае; Юда жэніцца: [Верш] // Там жа. 16 крас. / Пад псеўд. Ясакар; Туга старога Міхайлы: Апавяданне // Там жа. 24 крас.; На сёмуху: Апавяданне // Там жа. 7 мая; На біблійны лад: Ісая XXXIII: [Верш] // Там жа. 29 мая / Пад псеўд. Ясакар; Да вас: (Думкі аб нацыянальным пытанні) // Там жа. 5 чэрв.; У муках: [Верш] // Там жа. 19 чэрв. / Пад псеўд. Ясакар; Цяпершчына // Там жа. 2 ліп. / Пад крыпт. С. П. Аўт. спрэчнае; З дарогі: [Нарыс] // Там жа. 2, 9 ліп.; Немач і жыццё // Там жа. 9 ліп.

1916. Сон Анупрэя; Пяць лыжак заціркі: [Апавяданні] // Беларускі каляндар на 1916 год. Вільня; Прыдзіце...: [Верш] / Пад псеўд. Ясакар; Дудар: [Апавяданне] // Беларускі каляндар на 1917 год. Вільня.

1917. Два браты: [Верш] // Дзіцячая чытанка. Мн. / Пад псеўд. Ясакар; Віленскія ўспаміны: Залезны воўк: [Легенда]; Русалка: [Верш] // Літаратурны зб. «Вольнае Беларусі»: Сшытак першы. Мн. / Пад псеўд. Ясакар; Зямля: [Апавяданне] // Бел. рада. 29 нояб.; Шайтан смерці; Вяселле: [Вершы] // Там жа. 16 дек. / Пад псеўд. Ясакар; Русалка: [Верш] / Пад псеўд. Ясакар; Дзесяць прыказанняў для памяці / Пад крыпт Я-р; М. А. Багдановіч (12 мая 1917 г.): [Некралог] // Вольная Беларусь. 28 мая; Віленскія ўспаміны: Залезны воўк // Там жа. 24 чэрв.; Галгофа: (Апавяданне) // Там жа. 21 ліп.; Сёмка: (Апавяданне) // Там жа. 15 кастр.; Пара бараніцца // Там жа. 8 снеж.; Каля ўсебеларускага з'езду / Пад крыпт. З. Б.; Свята на Беларусі // Там жа. 15 снеж.; Габрусь і яго кабыла: (Апавяданне) // Там жа. 21 снеж.; Тры сцежкі: [Верш] / Пад псеўд. Ясакар; Перад Новым Годам: Кароткі фельетон // Там жа. 31 снеж.; Не плач! // Гоман. 5 чэрв.; Шчасце не кветка — у рукі не возьмеш: (Купальская аповесць) // Там жа. 22 чэрв.; Дзень добры ў хату!: (Вершаваная казка) // Там жа. 6 ліп.; «Ня лес шуміць, ня гром грыміць...»; Гімн волі: [Вершы] // Грамада. 5 мая / Пад псеўд. Ясакар.

1918. Дзень добры ў хату!: (Вершаваная казка) // Беларускі каляндар. Вільня; Варта; Беларуская зямля: [Вершы] / Пад псеўд. Ясакар; Карусь Каганец (Кастравіцкі); Альфонс Петрашкевіч (Ф. Калінка): [Нарысы] / Пад. крыпт. С. П. // Варта. № 1; Русалкі; Фантазія: [Апавяданні] // Крывічанін. № 1; Беларускі шлях: [Верш] // Бел. шлях. 8 сак. / Пад псеўд. Ясакар; Крыжы: (Апавяданне) // Там жа. 27 сак.; Абразкі з правінцыі: (Па Даўгінаўскаму гасцінцу) // Там жа. 26, 29, 30 крас., 1, 4, 9—11 мая, 6, 21 чэрв., 2—4 ліп. / Частковa пад крыпт. З. Б., З., С. П., псеўд. Падарожны; Доч Месяца: [Верш] // Там жа. 27 крас. / Пад псеўд. Ясакар; Май: [Верш] / Пад псеўд. Ясакар; Батлейка: (Вершаваная сцэнка) / Пад крыпт. З. Б. // Там жа. 1 мая; Вясной: [Верш] // Там жа. 4 мая. / Пад псеўд. Ясакар; На Вялікдзень: [Верш] / Пад псеўд. Ясакар; Хрыстос уваскрос! / Пад крыпт. З. Б. // Там жа. 5 мая; Аб нас // Там жа. 11 мая / Пад крыпт. Я-р; Батлейка: (Вершаваная сцэнка) // Там жа. 13 мая / Пад крыпт. Б. П. Магчыма, у сааўт. з А. Гаруном; Рана-раненька: [Верш] // Там жа. 15 мая / Пад псеўд. Ясакар; Белая бярозка: [Верш] // Там жа. 22 мая / Пад псеўд. Ясакар; Беларускія народныя песні // Там жа. 23 мая; Беларуская зямля: [Верш] // Там жа. 24 мая / Пад псеўд. Ясакар; У гадаўшчыну смерці М. А. Багдановіча // Там жа. 25 мая / Пад псеўд. Ясакар; Тры цэнтры // Там жа. 1 чэрв. / Пад крыпт. Я-р; Польская тэорыя: [Верш] // Там жа. 2 чэрв. / Пад крыпт. З. Б.; На часе // Там жа. 7 чэрв. / Пад крыпт. Я-р; Прытчы беларускіх сялян аб бальшавіках // Там жа. 9 чэрв. / Пад крыпт. З. Б.; Гадаўшчына газ. «Вольная Беларусь» // Там жа. 11 чэрв.; Нататкі аб школьнай справе // Там жа. 15, 18 чэрв.; Наша зямля // Там жа. 18 чэрв. / Пад крыпт. Я-р; Звязь з правінцыяй // Там жа. 20 чэрв. / Пад крыпт. З. Б. Творчая праца // Там жа. 21 чэрв. / Пад крыпт. З. Б.; Место і вёска // Там жа. 22 чэрв. / Пад крыпт. З. Б.; У Бальшавізіі: [Верш] // Там жа. 23 чэрв.; Гоман. 16 ліп. / Пад крыпт. Я-р; Купалле // Бел. шлях. 23 чэрв.; Там...: [Верш] // Там жа. 28 чэрв. / Пад крыпт. Я-р; Казка: (Фельетон) / Пад крыпт. З. Б.; Харчы і этыка / Пад крыпт. Я-р // Там жа. 6 ліп.; Весткі з краю: М. Койданаў Менскай губ. // Там жа. 9 ліп. / Пад псеўд. Падарожны; Адносіны Беларусі да суседніх народаў // Там жа. 13 ліп. / Пад крыпт. Я-р; Маладосць-дурносць: (Фельетон) // Там жа. 14 ліп. / Пад крыпт. З. Б.; «Nie pozwalam» // Там жа. 16 ліп. / Пад крыпт. З. Б.; Нататкі: Народная творчасць і новае беларускае краснае пісьменства // Там жа. 17 ліп. / Пад крыпт. З. Б.; Краёвая інтэлігенцыя // Там жа. 18 ліп.; Тое, што магчыма // Там жа. 17 жн.; Жыды на Беларусі // Там жа. 18, 22, 23 жн.; Чыноўнік і дзеяч: [Верш] / Пад крыпт. Я-р; Беларускі народны тэатр // Там жа. 21 жн.; Школы ў правінцыі // Там жа. 23 жн. / Пад крыпт. Я-р; Новы год: [Верш] // Вольная Беларусь. 7 студз. / Пад псеўд. Ясакар; Казка зімовай ночы: [Верш] // Там жа. 21 студз. / Пад псеўд. Ясакар; Народ і інтэлігенцыя // Там жа. 17 лют.; Плач Волі: [Верш] // Там жа. 10 сак. / Пад псеўд. Ясакар; Прыфрантавы рубеж на Беларусі: (Нататкі і ўражанні) // Там жа. 10, 17 сак., 14 крас., 23 чэрв.; У гадаўшчыну Рэвалюцыі (28/П 1917—28/П 1918): [Верш] // Там жа. 24 сак. / Пад псеўд. Ясакар; Характву: [Верш] // Там жа. 28 крас. / Пад псеўд. Ясакар; Хрыстос васкрос! // Там жа. 5 мая / Пад псеўд. Ясакар; Калі хочаш пазнаць: [Верш] // Там жа. 12 мая / Пад псеўд. Ясакар; Прарок: [Верш] // Там жа. 19 мая / Пад псеўд. Ясакар; М. Багдановічу: [Верш] / Пад псеўд. Ясакар; У гадаўшчыну // Там жа. 26 мая; Вайна: [Верш] / Пад псеўд. Ясакар; Каменны бог: [Абразок] // Там жа. 22 вер.; Помста: [Верш] // Там жа. № 33; Упыр: [Верш] // Там жа. 20 кастр. / Пад псеўд. Ясакар; Лясун: (На канве беларускай міталёгіі) // Там жа. № 37; Восень: [Верш] // Там жа. 20 ліст. / Пад псеўд. Ясакар; Званы: (З віленскіх успамінаў) // Гоман. 3 сак. / Пад псеўд. Ясакар; Беларусь на этнаграфічнай карце праф. Шэфера // Там жа. 23 крас. / Пад крыпт. З.; Батлейка: (Вершаваная сцэнка) // Там жа. 14 мая / Пад псеўд. З. Б.

1919. Ці грэх...; Сэрца прарочa: [Вершы]; Сымон; Малітва малога Габрусіка: [Апавяданні]; Прытуліся ка мне; Добры дзень у хату: [Абразкі] // Дыяменты беларускага прыгожага пісьменства. К.; Вядзьмар: [Верш] / Пад псеўд. Светагор; Беларусы / Пад крыпт. З. Б. // Бацькаўшчана. 15 сак.; Песні: [Вершы] // Бел. жыццё. 6 ліп. / Пад псеўд. Ясакар; З сучасных матываў; Месяц усходзіць: [Вершы] // Там жа. 29 вер. / Пад псеўд. Ясакар; Дзяўчыне: [Верш] // Там жа. 6 кастр. / Пад псеўд. Ясакар; Смерць пані: (Апавяданне) // Там жа. 6, 13, 21 кастр.; Васенні сон: [Верш] // Там жа. 1 ліст. / Пад псеўд. Ясакар; Закляты скарб: [Верш] / Пад псеўд. Ясакар; Гусляр: (Апавяданне) // Там жа. 12 снеж.; Грэшная душа: [Вершаванае апавяданне] // Бел. думка. 4, 7 чэрв.; Як дзед з бабай боб садзілі: Нар. байка // Там жа. 7 чэрв.; Жывыя мерцвяцы // Там жа. 1 ліп. / Пад псеўд. Тутэйшы; Гутарка аб праўдзе: (Фельетон) // Беларусь. 22 кастр. / Пад крыпт. Я-р; Скарб: [Верш] // Там жа. 23 кастр. / Пад псеўд. Ясакар; Гульня ў цёмную // Там жа. 24 кастр. / Пад псеўд. Тутэйшы; Права дужага // Там жа. 28 кастр.; Кепская навука: (Фельетон) // Там жа. 29 кастр.; Свабодная кааперацыя // Там жа. 30 кастр. / Пад псеўд. Тутэйшы; Тэатр і мастацтва // Там жа. 2 ліст. / Пад крыпт. С. П.; Родная мова // Там жа. 7 ліст. / Пад псеўд. Вольны; Родная мова і школа // Там жа. 8 ліст. / Пад псеўд. Вольны; У кузні: [Верш] // Там жа. 13 ліст. / Пад псеўд. Ясакар; Францішак Скарына:

[Верш] // Там жа. 16 ліст.; Да беларускага студэнцтва // Там жа. 18 ліст.; Зіма: [Верш] / Пад псеўд. Л. Вольны; У Савецкай Расіі // Там жа. 20 ліст. / Пад крыпт. С. П.; Зносіны з вёскай // Там жа. 20 ліст. / Пад псеўд. Ясакар; У дзень зачынення беларускіх курсаў // Там жа. 25 ліст.; У зімовы вечар: [Верш] / Пад псеўд. Л. Вольны; [Рэц. на кн.: К у п а л а Я. Раскіданае гняздо. Вільня, 1919] // Там жа. 28 ліст.; Багацце сялян // Там жа. 29 ліст.; Нацыянальнае асвядомленне // Там жа. 2 снеж.; Вечар: [Верш] // Там жа. 7 снеж. / Пад псеўд. Л. Вольны; Панас на небе: (Подлуг нар. казкі): [Апавяданне] // Там жа. 11 снеж.; Беларускі ваяка: [Верш] // Там жа. 19 снеж. / Пад псеўд. Ясакар; З нядаўнага мінулага: [Верш] // Там жа. 24 снеж. / Пад псеўд. Ясакар; У калядную ноч / Пад псеўд. Ясакар; На каляды: [Вершы] // Там жа. 25 снеж.; Салдацкія песні: [Верш] // Там жа. 30 снеж. / Пад псеўд. Ясакар; Іван Луцкевіч // Звон. 8 вер.; Да нашага настаўніцтва // Там жа. 10 вер.; «Сялянская арыентацыя»: Маленькі фельетон // Там жа. 15 вер.; Слова з песні: Маленькі фельетон // Там жа. 17 вер.; «Антыхрыст»: (Абразок з натуры) // Там жа. 19 вер.; Машынкі: (Быль) // Там жа. 26 вер.; Звон: [Верш] / Пад псеўд. Ясакар; Нашыя воласці // Там жа. 1 кастр.; Калі: [Верш] // Там жа. 6 кастр. / Пад псеўд. Ясакар; Да жыдаўства // Там жа. 8 кастр. / Пад крыпт. Я-р; Шляхта // Там жа. 16 кастр.; Што нам рабіць? // Там жа. 17 кастр. / Пад крыпт. З. Б.; Зрэзаўся на экзаменах: (Фельетон) // Там жа. 19 кастр.; Маленькі фельетон // Незалеж. Бел. 29 кастр.

1920. З сучасных матываў; Дзяўчыне: [Вершы] // Беларускі каляндар на 1920 год. Вільня / Пад псеўд. Ясакар; Пяюць начлежнікі; Туман; Маленькія дрывасекі: [Апавяданні] // Беларускі каляндар на 1920 год «Наша хата». Вільня; Святое гэта месца!.. // Памяці Івана Луцкевіча... Вільня; Дзесяць прыказанняў для беларускага жаўнера // Варта бацькаўшчыны. № 7; Беларусь. 3 студз.; Рунь / Пад крыпт. З. Б.; Містэрыя // Рунь. № 1 / Пад псеўд. Ясакар; Стыль // Там жа. № 3; Сёмуха // Там жа. № 4; Натхненне і гармонія: К 3-яй гадаўшчыне смерці М. Багдановіча // Там жа. № 5—6; Купальская: [Верш] // Там жа. № 7—8 / Пад псеўд. Ясакар; Дзе канец зямлі?: (Апавяданне) // Там жа. № 9—10; Агітацыя і беларуская мова // Сав. Бел. № 4 / Пад псеўд. Вольны; Ваяцкая песня; Беларускі ваяка: [Вершы] // Часопісь. № 1; Прысяга: [Верш] // Бел. жыццё. 19 студз. / Пад псеўд. Ясакар; Сімфонія: (Апавяданне) // Там жа. 19, 28 студз., 9 лют.; Штрыхі аб беларускай культуры; З альбому (Эмме С...ай); Сэрца, што палаеш так...; З альбому (Марыне С...ко): [Вершы] // Там жа. 28 студз. / Пад псеўд. Ясакар; У поўнач: (З беларускай міфалогіі): [Верш] // Там жа. 9 лют.; У самоце: [Верш] / Пад псеўд. Ясакар; Лясун: [Апавяданне] // Там жа. 16, 29 лют.; Харство ў Беларускай народнай творчасці / Пад крыпт. З. Б.; Віленскія ўспаміны: [Вершы]; Геній: [Верш] / Пад псеўд. Ясакар // Там жа. 29 лют.; Флёрыян Ждановіч; Рамуальд Жакоўскі / Пад крыпт. С. П.; Юлька: (Апавяданне) // Там жа. 11 сак.; Чаму яшчэ няма беларускага раману // Там жа. 18 сак.; У самоце: [Верш] // Там жа. 16 мая / Пад псеўд. Ясакар; Дзесяць прыказанняў для беларускага салдата // Беларусь. 3 студз.; Пара, пара...: [Верш] // Там жа. 4 студз. / Пад псеўд. Ясакар; На дарозе да сваёй бацькаўшчыны // Там жа. 4, 6 студз.; Ваяка ідзе: [Верш] // Там жа. 6 студз. / Пад псеўд. Ясакар; Гуслі чуластрунныя: [Верш] // Там жа. 11 студз. / Пад псеўд. Ясакар; Брацкія магілы: [Верш] // Там жа. 14 студз. / Пад псеўд. Ясакар; Наш гарт: [Верш] // Там жа. 16 студз. / Пад псеўд. Ясакар; Наша вера: [Верш] // Там жа. 17 студз. / Пад псеўд. Ясакар; Абмылка: [Верш] // Там жа. 21 студз. / Пад псеўд. Ясакар; Смяртэльная свечка: [Верш] // Там жа. 30 студз. / Пад псеўд. Ясакар; Народная імправізацыя // Там жа. 31 студз., 1 лют.; Салдацкае жыццё: [Верш] // Там жа. 1 лют. / Пад псеўд. Ясакар; Жарты над намі: (Апавяданне) // Там жа. 7 лют.; Беларускія легенды: Тры каменні; Пякельныя скокі; Фігура пана Езуса; Авечка // Там жа. 26 лют. / Пад псеўд. Ясакар; На балоце: (Апавяданне) // Там жа. 6 сак.; Беларусь і Украіна: [Верш] // Там жа. 13 сак. / Пад псеўд. Ясакар; Вёска: З цыкла санетаў // Там жа. 23 сак. / Пад псеўд. Ясакар; Бондар: (Апавяданне) // Там жа. 24, 25 сак.; Вялікодная: (Подлуг валачобнай песні) // Там жа. 4 крас. / Пад псеўд. Ясакар.; Вялікодныя яйкі: (Апавяданне) // Там жа. 15, 16 крас.; Божыя сляды: (Апавяданне) // Там жа. 8, 9, 11—13 мая; [Рэц. на кн.: Г а р э ц к і М. Дзве душы. Мн., 1920] // Там жа. 28, 30 мая; «Жывыя казкі»: [Рэц. на кн.: Г а р у н А. Жывыя казкі. Мн., 1920] // Там жа. 10 чэрв.; Мелодыі: Ноч; Раніца; Поўдзень; Малітва; Перад дажджом; Пасля дажджу; Вечар; Настала ноч; Чары ночы: [Вершы]; Балады: Ганулька; Вісельнікі; Скупы // Там жа. 16 чэрв. / Пад псеўд. Ясакар; Мініяцюры: Сэрца чалавека; Сваім шляхам; Прарок; Гімны; Замчышча; За праўду; У жыццёвым змаганні // Там жа. 18, 22 чэрв.; Драздзі і дзятлы: Адрывак з аповесці // Там жа. 19 чэрв.; Як у біблії: (Апавяданне) // Там жа. 23 чэрв.; Лявоніха і Сымоніха: (Апавяданне) // Там жа. 27, 29 чэрв.; Ваяцкія песні: Ой, ад Нёману // Там жа. 2 ліп. / Пад псеўд. Ясакар; Да творчай працы!: [Верш] // Сав. Бел. 15 жн. / Пад псеўд. Вольны; Пад сцяг чырвоны: [Верш] // Там жа. 27 жн. / Пад псеўд. Вольны; Тыдзень раненага чырвонаармейца: [Верш] // Там жа. 1 вер. / Пад псеўд. Вольны; На руінах-папялішчах: [Верш] // Там жа. 16 ліст. / Пад псеўд. Светагор; Даб'ем: [Верш] // Там жа. 18 ліст. / Пад псеўд. Светагор; Поп Дзярылоб: (Нар. байка) // Там жа. 21, 23 ліст. / Пад псеўд. Светагор; Антанта: [Верш] // Там жа. 25 ліст. / Пад псеўд. Светагор; Згіне цемната: [Верш] // Там жа. 27 ліст. / Пад псеўд. Светагор; Бацька і дзеткі: [Верш] // Там жа. 2 снеж. / Пад псеўд. Тутэйшы; У райскім садзе: [Верш] // Там жа. 5 снеж. / Пад псеўд. Светагор; Адбудова краю: [Верш] // Там жа. 10 снеж. / Пад псеўд. Вольны; Хто хоча вольна жыць: [Верш] // Там жа. 19 снеж. / Пад псеўд. Вольны; Рэвалюцыя: [Верш] // Там жа. 25 снеж. / Пад псеўд. Светагор; Лапаць і бот: Байка // Там жа. 29 снеж. / Пад псеўд. Ярылка Чырвоны; Да працы: [Верш] // Там жа. 31 снеж. / Пад псеўд. Светагор.

1921. Дзесяць загадаў для памяці / Пад крыпт. Я-р; Народная імправізацыя // Беларускі каляндар на 1922 год. Вільня; Алесь Гарун: (Аляксандр Прушынскі) // Вольны сцяг. № 1; Дванаццацігоднікі: (Апавяданне) // Там жа. № 2; Сярод ночы: (Апавяданне) // Там жа. № 3; А ў бары: [Верш] / Пад псеўд. Ясакар; Рукапіс чарнакніжніка XVIII веку: (Багатыя матэрыялы па беларускай этнаграфіі) // Там жа. № 5; Беларуская народная мелодыя: (З нарысу аб беларускім тэатры) // Там жа. № 6; Як дзед з бабай боб садзіў: (Нар. байка) / Пад крыпт. С. П.; Панская хвароба, Снежны дзед: [Апавяданні] // Зоркі. № 1; Хлопчык і плотачка; Сіла ў грамадзе: [Апавяданні] / Пад крыпт. С. П.; Вясной; Мае забавы / Пад псеўд. Ясакар; Кветка: [Вершы] / Пад крыпт. Я-р; Скарб: [Казка] // Там жа. № 2; Мурашка; Скарб; Пірог з мёдам: (Казкі); Кветкі / Пад крыпт. Я-р; Лісічка / Пад псеўд. Ясакар: [Вершы] // Там жа. № 3; Возера; Жаўранак: [Апавяданні] // Там жа. № 4; Музыка; Як божыя кароўкі хатку будавалі: [Казкі]; Як забаўляюцца дзеці ў беларускіх вёсках // Там жа. № 5; Песні зямлі; Як маленькі Сцёпка маляваў чалавека: [Казкі] // Там жа. № 6; Нашы дзеткі: [Верш] // Сав. Бел. 6 студз. / Пад псеўд. Светагор; Кіпіць праца...: [Верш] // Там жа. 19 студз. / Пад псеўд. Светагор; Няма людзей? // Там жа. 29 мая / Пад псеўд. Тутэйшы; «Хата беларускага мастацтва» // Там жа. 12 чэрв. / Пад крыпт. З.; На смерць Сцяпана Булата: [Верш] // Там жа. 27 ліп. / Пад крыпт. Я-р; Ліст у рэдакцыю «Савецкая Беларусь» // Там жа. 2 жн.; Навальніца: [Верш] // Там жа. 21 вер. / Пад псеўд. Ясакар; З песняў агню і віхораў: [Верш] // Там жа. 9 кастр. / Пад псеўд. Ясакар; Наш тэатр // Там жа. 12 кастр. / Пад крыпт. З. Б.; Пан і мужык у езуіцкіх сцэнічных творах на беларускай мове ў XVII і XVIII вяках // Там жа. 4 ліст.; З песняў агню і віхору; Воля; Барацьба; Новы тэстамент; Хаўтуры; Чырвоны сокал; Молат; Серп; Гэй, хлопцы...; Праца; Араты: [Вершы] // Там жа. 23 ліст. / Пад псеўд. Ясакар; Снег: [Верш] // Там жа. 27 ліст. / Пад псеўд. Ясакар; У Новых Крушнях: [Паэма] // Там жа. 30 ліст. / Пад псеўд. Ясакар; Абразкі: Заклапочаны; Два прыяцелі // Там жа. 18 снеж. / Пад псеўд. Сымон.

1922. Батлейка: (З нарысаў па гісторыі беларускага

тэатра) // Вестн. Наркомпроса. № 3—4; Беларускі тэатр // Там жа. № 7—8; Сунічка шчасця: (Казка); Год у беларускіх песнях // Зоркі. № 1; У лесе: [Верш] // Там жа. № 2 / Пад псеўд. Ясакар; Бліночак з неба: (Апавяданне) // Там жа. № 2, 3; На пасецы: [Верш] / Пад псеўд. Ясакар; Іваначка Прастачок: (Казка) // Там жа. № 3; Камарыкі: [Верш] // Там жа. № 4 / Пад псеўд. Ясакар; Адплата пану: Паэма; Тэатр і выхаванне мас: (Этапы развіцця беларускага тэатра) // Полымя. № 1; Рукапіс Чарнакніжніка XVIII веку: (Багатыя матэрыялы па беларускай этнаграфіі) // Бел. звон. 22 крас.; Зімою: [Вершы] // Сав. Бел. 15 студз. / Пад псеўд. Ясакар; 20-ёх гадовы юбілей Ф. Ждановіча // Там жа. 17 студз.; Адказ на адказ // Там жа. 21 студз.; Светлай памяці Караленкі: [Верш] // Там жа. 29 студз. / Пад псеўд. Ясакар; Чаму так?: (Фельетон) // Там жа. 5 лют. / Пад псеўд. Сымон; З песняў жуды: Чырвоныя мары; Сухавей; Страхі; Хто гэта ідзець?: [Вершы] // Там жа. 12 лют. / Пад псеўд. Ясакар; Лімон: (Маленькі фельетон) // Там жа. 1 сак. / Пад псеўд. Сымон; Малая інквізіцыя: (Маленькі фельетон) // Там жа. 3 сак. / Пад псеўд. Сымон; Выстаўка карцін М. Філіповіча // Там жа. 24 жн.; Як я зрабіўся кантрабандыстам: (Маленькі раман) // Там жа. 17, 20 вер. / Пад псеўд. Сымон; Трэба змагацца з цемрай // Там жа. 22 вер.; Восень: [Верш] // Там жа. 29 вер. / Пад псеўд. Ясакар; Рэлігія і беларускае сялянства паводле народнай творчасці // Там жа. 11, 13, 14, 18, 20 кастр.; Класавыя матывы ў беларускай народнай творчасці // Там жа. 22, 25 кастр.; Свята Беларускага Дзяржаўнага Тэатра; «Жрэц Тарквіні» // Там жа. 29 кастр.; Паншчына ў народных песнях і казках // Там жа. 31 кастр., 1, 3 ліст.; Зазімак і адліга: [Верш] // Там жа. 5 ліст. / Пад псеўд. Ясакар; «Панскі дух»: Быль // Там жа. 10 ліст. / Пад псеўд. Светагор; Дзяк: [Апавяданне] // Там жа. 15 ліст.; Па парахвіі: (Апавяданне) // Там жа. 17 ліст.; Цяжкае становішча дзіцячых дамоў // Там жа. 22 ліст.; Тэатр і мастацтва: Як стварыць беларускі балет? // Там жа. 24 ліст.; На зачараваных гонях: (Апавяданне) // Там жа. 26 ліст.; Дзеці Камуны // Там жа. 6, 10 снеж.; Аднаго разу ў нядзелю: Быль // Там жа. 7 снеж. / Пад крыпт. З. Б.; Этапы развіцця беларускай мовы // Там жа. 8 снеж. / Пад крыпт. З. Б.; Беларускі дашкольны дзіцячы дом № 1 // Там жа. 22 снеж. Каляды: (Апавяданне) // Там жа. 28 снеж. / Пад крыпт. З. Б.

1923. Сняжыначкі; Навальніца; На прадвесні; А ў бары...; Мой скарб; «За мною — курганы вячыстыя...»; «Я — спадчына вякоў, сын даўных пакаленняў...»; «З «Зачараванага краю»: (Восень, зіма, вясна і лета); Паляшук пляжыць лес і выкарчоўвае балота: [Вершы]; Ярыла: [Урывак з паэмы]; Прытуліся ка мне; Не бяжы за кветкай...: [Абразкі]; Русалкі (Фантазія); Сярод ночы: [Апавяданне] // Выпісы з беларускае літаратуры. Мн; Паэту-Гарбару: [Верш] // Гартны Ц. На дзень пятнаццацігадовага юбілею: (1908—1923). Мн. / Пад псеўд. Ясакар; Крылатыя машыны: [Верш]; У глушы: [Апавяданне] // Маладняк. № 1; Францішак Багушэвіч // Маладое жыццё. № 1 / Пад крыпт. Яр. Аўт. спрэчнае; Атаман Муха // Малады араты. № 2; Беларусь: [Верш] // Полымя. № 5—6 / Пад псеўд. Ясакар; Чырвоны каляндар: «Наш год...»; Дзевятае студзеня; Міжнародны дзень кабеты; Рэвалюцыя лютага; Дзень Парыжскай Камуны; Ленскі растрэл; Першага Мая; Міжнародны дзень моладзі; Дзень ураджаю; Акцябр: [Вершы] // Там жа. № 7—8 / Пад псеўд. Ясакар; Чаму ў нас няма тэатру? // Змаганне. 7 снеж. / Пад крыпт. Б. З. Аўт. спрэчнае; На балоце: З нядаўняга мінулага: [Успаміны] / Пад псеўд. Светагор; Вечар беларускай рэвалюцыйнай паэзіі // Сав. Бел. 6 студз.; Воўк: (Апавяданне) // Там жа. 31 студз. / Пад псеўд. Светагор; Чырвонаармейскі марш: [Верш] // Там жа. 24 лют. / Пад псеўд. Ясакар; Вясковай кабеце: [Верш] // Там жа. 8 сак. / Пад псеўд. Марыля; 25: [Верш] // Там жа. 14 сак. / Пад псеўд. Ясакар; К 15-гадаваму юбілею У. Галубка // Там жа. 27 крас.; Беларускі рэвалюцыйны друк // Там жа. 5 мая; Авіо-думкі: Легенда аб крыллях // Там жа. 2 чэрв.; Гутарка з карэспандэнтам нашай газеты // Там жа. 3 чэрв. / Пад крыпт. З. Б.; Шаманства: Уражанні з лекцый архіепіскапа Увядзенскага // Там жа. 6 чэрв.; Маладняк // Там жа. 10 чэрв. / Пад крыпт. З. Б.; Мае ўспаміны: К вечару памяці М. Багдановіча // Там жа. 16 чэрв.; Гарадскі аддзел народнай асветы, звярні ўвагу! // Там жа. 3 ліп.; Тры гады працы (10 жн. 1920 г.—10 жн. 1923) // Там жа. 10 жн. / Пад крыпт. З. Б.; Кузня беларускага мастацтва // Там жа. 8, 9 вер.; Уражанні ад выстаўкі: (З блакнота экскурсанта) // Там жа. 30 вер.; Новыя этапы нашага мастацтва // Там жа. 6, 7 кастр.; Ад кустарніцтва да мастацкай творчасці // Там жа. 9 кастр. / Пад крыпт. С. П.; Ці ж гэта казка?: (Фантазія на 1930 год) // Там жа. 10—12 кастр.; К адчыненню зімовага сезону Бел. Дзярж. Акад. тэатру // Там жа. 26 кастр.; Тэатр у правінцыі // Там жа. 31 кастр. / Пад крыпт. З. Б.; Акцябр: [Верш] // Там жа. 7 ліст. / Пад псеўд. Ясакар; На рубяжы // Там жа. 17, 18, 23 ліст.; На новым шляху развіцця // Там жа. 8 снеж.; Ад гуртковай навуковай працы — да беларускай акадэміі навук // Там жа. 12 снеж.; К 15-цігадоваму юбілею літаратурнай працы Цішкі Гартнага (1908—1923) // Там жа. 13 снеж. / Пад крыпт. З. Б.; Навейшая ўкраінская паэзія // Там жа. 21 снеж.; «Абхапіла ўсю зямельку...»: [Верш] // Сялян. гутарка. 7 кастр. / Пад псеўд. Ясакар.

1924. Вясковай кабеце / Пад псеўд. Марыля; Наш гарт; У кузні; Змаганне; Звон; Чырвонаармейскі марш; Май; Варта; Хто там ідзе?; Дзень добры; Бярэзнік; «Золатам сонца...»; Цёплы ранак; Вясной; Песня начлежнікаў; Уночы; «Лугам-лугам зяляненькім...»; Дзяўчыне; Ці грэх; Ганулька; Абмылка; Два браты; Нешчаслівае каханне; Доч месяца / Пад псеўд. Ясакар: [Вершы] // Беларускі дэкламатар. Мн.; На балоце: (З нядаўнага мінулага): [Апавяданне] // Бел. Раб. і Сял. Каляндар на 1924 г. Мн.; На біблійны лад: [Верш] // Заходняя Беларусь. Вільня / Пад псеўд. Ясакар; Тэатр на вёсцы / Пад крыпт. Я-р; З песняў сонца: [Верш]; Народная творчасць і новы быт // Маладняк. № 2—3; Чорна — чырвоная жалоба: [Верш] // Полымя. № 1; [Рэц. на творы укр. пісьменнікаў] // Там жа. № 2 / Пад крыпт. З. Б.; З сказаў буры і віхуры: Паэма // Там жа. № 3 / Пад псеўд. Ясакар; Паводка: [Верш] // Радавая рунь. № 1 / Пад псеўд. Ясакар; Вясковай кабеце: [Верш] // Бел. вёска. 11 ліп. / Пад псеўд. Марыля; Трымаюцца старых забабонаў // Малады араты. 22 мая / Пад псеўд. Тутэйшы; Мой дзень у рэдакцыі «Савецкая Беларусь» // Сав. Бел. 6 студз.; «Няхай наш сцяг спрабуе здзерці з месца...»: [Верш] // Там жа. 17 лют.; Думкі к часу: (Аб нашай літаратуры і нашых літаратарах) // Там жа. 8, 9, 22 мая; Дзесяць гадоў // Там жа. 27 ліп.; У кузні вайскова-грамадзянскіх ведаў // Там жа. 27 жн.; Конь бледны, конь вараны: (Развал расійскай дэмакратычнай інтэлігенцыі) // Там жа. 3 вер.; Пад спеў завірухі: «Маладняк» № 5 // Там жа. 16 вер.; Сем чырвоных выраяў: [Нарыс] // Там жа. 7 ліст.

1925. Партызанскі рух у Заходняй Беларусі // Заходняя Беларусь. Мн.; Малады араты. № 1; Дзяўчыне: [Верш] // Паўлюк Жук. Мн. / Пад псеўд. Ясакар; Дэлегатка: Апавяданне // Бел. работніца і сялянка. № 4; Вясковай дзяўчыне: [Верш] // Малады араты. № 6 / Пад псеўд. Марыля; Дзень Ураджаю: [Верш] // Там жа. № 11 / Пад псеўд. Ясакар; [Рэц. на кн.: П а л і ш ч у к В. 15 паэм. К., 1925] // Полымя. № 1 / Пад крыпт. З.; [Рэц. на кн.: З а р э ц к і М. У віры жыцця. Мн., 1925] / Пад крыпт. З. Б.; [Рэц. на кн.: Г у ш ч а Т. (Колас Я.). Крок за крокам. Мн., 1925] / Пад крыпт. С. П. // Там жа. № 3; З паэмы «Ярыла»: (Урывак з песні дзесятай) // Там жа. № 5 / Пад псеўд. Ясакар; [Рэц. на кн.: П о л я к Л. Советская Белоруссия. М., 1925] // Там жа. № 7 / Пад крыпт. З.; Галгофа: (Апавяданне) // Правасл. Беларус. № 19—20; На каляды к сыну: (Апавяданне) // Там жа. № 22; Бел. ніва. 23 снеж.; Да 15-годдзя літаратурнай творчасці Алеся Гурло // Трибуна иск-ва. № 7; Сав. Бел. 22 сак. [2 № пад гэтай датай]; [Рэц. на кн.: Е с е н и н С. Страна Советская. Тифлис, 1925; Персидские мотивы. М., 1925] // Чырв. сцяг № 7 / Пад крыпт. З. Б.; Май: [Верш] // Бел. вёска. 24 крас. / Пад псеўд. Ясакар; Жаўнер — саколік: [Верш] // Там жа. 2 кастр.; У акупаванай Беларусі: Партызанскі рух // Красная смена. 21 февр.; За мінулы год // Сав. Бел. 4 студз.; Геній сусветных працоўных мас // Там жа. 21 студз.; «Маладняк» на Усходняй Беларусі: Полацк, Магілёў // Там жа. 12 лют.;

Нішчы: Абразок // Там жа. 16 крас.; Праца Е. А. Міровіча ў Бел. Дзярж. тэатры: Да 25-гадовага юбілею // Там жа. 26 крас.; Першамайскі спеў: Абразкі // Там жа. 1 мая; Купальскі агняцвет // Там жа. 16 мая; На варце: Абразок // Там жа. 3 чэрв.; Янка Гарбач: (Апавяданне) // Там жа. 5 чэрв.; Галіфэ: Абразок // Там жа. 18 чэрв.; 10 дзён падарожжа па Беларусі: [Нарыс] // Там жа. 20—23 жн.; Камсамольскае свята: [Верш] // Чырв. змена. 17 жн.

1926. Вясной; Купалле; «І зрабіла тая дзяўчына...»: [Вершы] // Беларускі народны каляндар на 1927 год. Вільня / Пад псеўд. Ясакар; Вясковай кабеце: [Верш] // Зборнік 8 Сакавіка. Мн. / Пад псеўд. Марыля; Дзень ураджаю: [Верш] // Ураджайнае свята. Мн.; [Рэц. на кн.: В о л ь н ы А. Чорнакудрая радасць. Мн., 1926] // Маладняк. № 2 / Пад крыпт. З. Б. Аўт. спрэчнае; «Буду піць квяцістых смутак змрокаў...»; Сакавік: [Вершы] // Там жа. № 5 / Пад псеўд. Ясакар; [Рэц. на кн.: З а р э ц к і М. У віры жыцця. Мн., 1925] // Малады араты. № 3 / Пад крыпт. З. Б.; Нешчаслівае каханне: [Верш] // Маланка. № 8 / Пад псеўд. Ясакар; Свае ночы і дні я развеяў; Ноч цвіла, як горны міт: [Вершы] // Полымя. № 5 / Пад псеўд. Ясакар; Абхазія: У ваўнянай начы; Палаў заход; Раніца кінула казку ў дно мора: [Вершы] // Там жа. № 6 / Пад псеўд. Ясакар; Бакланы; Шамшавілі; «Вецер, вецер, малады, гарачы...»: [Вершы] // Там жа. № 7 / Пад псеўд. Ясакар; Чорнае мора...: [Верш] / Пад псеўд. Ясакар; Танзанія: Апавяданне // Там жа. № 8. Рэц.: Б а р к о ў с к і С. // Маладняк. 1927. № 3; Асенні сказ: [Верш] // Чырв. сейбіт. № 1 / Пад псеўд. Ясакар; На дарозе: Урывак з апавядання «Партфель» // Чырв. сейбіт. № 2; Музыка: [Апавяданне] // Там жа. № 3; Беларускі тэатр // Віцеб. сял. газ. 21 ліст.; Новая эпоха ў гісторыі беларускага тэатру // Там жа. 28 ліст.; Заря Запада. 21 нояб.; Беларускі тэатр // Там жа. 18 нояб.; Пуд жыта: [Апавяданне] // Камуніст. 30 ліп.; Як у бібліі: [Апавяданне] // Там жа. 24 кастр.; Тры крыжыкі: (Апавяданне) // Там жа. 27, 29 кастр.; Пяць лыжак заціркі: (Тэмат запазычаны): (Апавяданне) // Там жа. 3 ліст.; Загінуўшыя на цяжкім шляху // Сав. Бел. 14 вер.; Вандроўка: [Верш] // Там жа. 28 вер. / Пад псеўд. Ясакар; Дзявочыя прыпеўкі // Чырв. змена. 11 вер. / Пад крыпт. З. Б. Аўт. спрэчнае.

1927. Золатам сонца...; Доч месяца: [Вершы] // Беларускі ілюстраваны каляндар на 1928 год. Вільня / Пад псеўд. Ясакар; Араты; «Стазычныя высокія званіцы загулі...»: [Вершы] // Беларускі каляндар. Вільня; Беларусь: [Верш] // Да дню вызвалення Беларусі ад белапалякаў. Мн.; Вясной; Купалле / Пад псеўд. Ясакар; Сэрца прарока; Дзіця рая; Вавілон; Прыйдзеце; Волат; А крыві чырвонай...; Прысяга; Беларусь; Напрадвесні; А ў бары; Сняжыначкі; Снег; Пяе струна...; Псалмы паўночныя; З паэмы «Ярыла»; Пяюць начлежнікі; Ашчаслівіла; Малітва малога Габрусіка; Пяць лыжак заціркі; Сон Анупрэя; Плач пралескаў; Бяссоннасць; Маці; Ці я вінават; Над сажалкай; Далёкія аганькі; Араты; Шчасце ня ў золаце;Яе душа; На зачараваных гонях: [Вершы, апавяданні] // Дварчанін І. Хрэстаматыя новай беларускай літаратуры. Вільня; Маладой гвардыі; З песняў сонца і глушы; Міжнародны дзень моладзі: [Вершы, апавяданне] // Камсамолія. Мн.; На руінах-папялішчах: (Беларусам пад панскай Польшчай): [Верш]; Панскі дух: (Быль); Powiedź, gdzie jest twój syn?: (З жыцця Заходняй Беларусі); Тры крыжыкі; Дэлегатка: [Апавяданні] // Кастрычнік у школе. Мн.; Powiedź, gdzie jest twój syn? (Апавяданне); Панская «ласка»: [Верш] // Крывавай пуцявінай. Мн.; Кажы, дзе твой сын?: З жыцця сялян Заходняй Беларусі // Бел. піянер. № 6; Ад рэдакцыі: [Уступны арт. да адкрыцця часопіса]; Беларусь: [Верш] // Досвіткі. № 1 / Пад псеўд. Ясакар; Бродзіць вецер; Пайду...: [Вершы] // Полымя. № 1 / Пад псеўд. Ясакар; Каўказскія навелы: Іслам-Бей; У гарах // Там жа. № 2. Рэц.: Г а л ь А. // Звезда. 1927. 17 апр.; Санеты: «У сонцы днён, у зорнасці начэй...»; «Тут неба — даль-бязбрэжніца, як мора...» // Полымя. № 3 / Пад псеўд. Ясакар; Салавей: Аповесць // Узвышша. № 1—4. Рэц.: Л я с н ы А. // Арш. малад. 1928. № 7; Ідзём ў горы...: [Верш] // Узвышша. № 4 / Пад псеўд. Ясакар; Дзесяць: Аповесць // Там жа. № 5; Чырв. сейбіт. № 20—21; Тры пальцы: Апавяданне // Узвышша. № 6; Powiedź, gdzie jest twój syn? // Чырв. сейбіт. № 8—9; Белы певень: [Апавяданне] // Звязда. 11 вер.; Борух: (Урывак з аповесці «Дзесяць») // Там жа. 4 снеж.

1928. Вясковай кабеце / Пад псеўд. Марыля; Дзень добры; Лугам-лугам зеляненькім...» / Пад псеўд. Ясакар; Мяцежнік; Чырвона-чорная жалоба; Беларусь; З песняў сонца; Кліч волі; На руінах-папялішчах; У кузні; Арліхі: [Вершы] // Дэкламатар. Мн.; Золатам сонца...; Доч месяца: [Вершы] // З роднай нівы. Вільня / Пад псеўд. Ясакар; Лявоніха і Сымоніха: Апавяданне // Бел. работніца і сялянка. № 10; Песні зямлі: (Абразок) // Заранка. № 4; Першы блін // Працаўнік асветы. № 7 / Пад псеўд. Тутэйшы; Настаўніца Стэфка: Урывак з аповесці «Язэп Крушынскі» // Там жа. № 13; Граф: Эскіз // Там жа. № 15; Язэп Крушынскі: Аповесць // Узвышша. № 1—5. Рэц.: Ц в я т к о ў Л. // Асвета. 1929. № 1; Хлопчык Вань: Урывак з аповесці «Дзесяць» // Чырв. сейбіт. № 1; Маці: [Апавяданне] // Там жа. № 4—5; Аповесць аб аповесці // Там жа. № 6—7; Айцец Дзімітры: З аповесці «Язэп Крушынскі» // Там жа. № 11; Тры крыжыкі: Апавяданне // За граматy. 1 мая; «Мікалаеўка і «Першамайскі маніфест»: [Фельетон] // Звязда. 1 мая; Умовы працы нашых пісьменнікаў // Там жа. 18 ліст.; Па абодвух берагах рэчкі: Прысвячаю 10-м годкам БССР: (Эскіз) // Там жа. 27 снеж.; Свята беларускай культуры // Сав. Бел. 16 кастр.; Пясняр Вялікага Кастрычніка: Да 10-годдзя літ. дзейнасці Міхася Чарота // Чырв. змена. 8 крас / Пад крыпт. Б. Аўт. спрэчнае.

1929. У глушы: (Апавяданне) // Моладзь — за новы быт. Мн.; Марцін і Мэра: Урывак з аповесці «Язэп Крушынскі» // Маладняк. № 2; Першае мая: [Верш] // Бел. вёска. 1 мая; А мо' перачакаем...: Абразок з часоў імперыялістычнай вайны // Звязда. 1 жн.; Рунь: (Апавяданне) // Там жа. 6, 7 ліст.; Бывае хоць рэдка, але бывае...: (Фельетон) // Сав. Бел. 24 кастр. / Пад крыпт. З; [Рэц. на кн.: З а р э ц к і М. У віры жыцця. 3 выд. Мн., 1929] // Чырв. змена. 22 сак. / Пад крыпт. З. Б. Аўт. спрэчнае; Урывак з паэмы «Беларусь» // Там жа. 11 ліп.

1930. Рунь: Апавяданне // Іскры Ільіча. № 10; З краязнаўчага блакноту пісьменніка: Лірыка мястэчка Койданава // Наш край. № 1; Незвычайныя гісторыі: Чорная барада; Бандыцкі абрэз: (Маленькія апавяданні) // Узвышша. № 1; Плылі дні: Пачатак аповесці // Там жа. № 2; Таварыш Мінкін: (Апавяданне) // Там жа. № 9—10; У былым гета: З блакнота // Чырв. Бел. № 1; У тыя дні: (Эскіз) // Звязда. 13 ліп.; Патрабую самых суровых мер для прыхвасняў польскага фашызму // Чырв. змена. 8 снеж.

1931. Powiedź, gdzie jest twój syn?: (Апавяданне); Як памёр Дзянка // Зб. апавяданняў з жыцця дзяцей і моладзі ў капіталіст. краінах. Мн.; Да дзесяцігоддзя БДТ-1 // Вясна. № 2—3 / Пад крыпт. Я-р; Гайдачыны: (Два раздзелы з рамана «Язэп Крушынскі») // Полымя. № 1; Язэп Крушынскі: Раман. Частка 2 // Узвышша. № 1—4, 10—12; Па ініцыятыве ўдарніка Цёмкіна // Палес. праўда. 21—22 студз. / Пад крыпт. Б. З.; Рашуча пратэстуем супроць нячуванага ўціску нацыянальных меншасцяў у Польшчы, супроць пагромаў на Зах. Беларусі і Зах. Украіне: Рэзалюцыя пратэсту пісьменнікаў БССР // Чырвонаарм. праўда. 9 крас. / У сааўт.

1932. Ленскі расстрэл: [Верш] // Партыя, слухай. Мн.; Паны ўцякаюць: [Апавяданне] // Чырв. Бел. № 13; Агнём і крывёю: (Апавяданне) // Там жа. № 15; Дзве аповесці пра прымежжа // ЛіМ. 21 крас.; На бальшавіцкую зямлю: Урывак з аповесці «Па суседству» // Там жа. 6 ліст.

1933. Маці: [Апавяданне] // 11 ліпеня. Мн.; Рунь; Powiedź, gdzie jest twój syn?: [Апавяданні] // Кастрычнік. Мн.; Умовы літаратурнай вучобы і практыкі раней і цяпер // Заклік. № 4; У пушчы: Апавяданне // Іскры Ільіча. № 11; Пра першае мая: [Верш] // Работніца і калгасніца Бел. № 21 / Пад крыпт. З. Б.; На калгасных палях Лепельшчыны: [Нарыс] // Звязда. 6, 10 чэрв. / Сааўт. К. Крапіва; На шырокім шляху перабудовы // ЛіМ. 23 крас.; Пікет: [Апавяданне] // Там жа. 1 мая; Шрам: (Апавяданне) // Там жа. 15 ліп.

1934. Маці: (Апавяданне) // Літаратурна-мастацкі зборнік для масавых вечарын і забаў. Вільня; Набліжэн-

не: Аповесць // Полымя рэвалюцыі. № 6—7, 8. Рэц.: І. П. «Полымя рэвалюцыі». Кніга шостая — сёмая. 1934 г. // ЛіМ. 1934. 27 кастр.; Бежанцы: (Урывак з аповесці «Набліжэнне») // Звязда. 6 жн.; Дам серыю апавяданняў пра калгас // ЛіМ. 6 студз.; Свінарка Фрэйда: (Ліст у Амерыку): [Апавяданне]; Разгортваць работу далей // Там жа. 31 студз.; Салавей: Кінасцэнарый // Там жа. 1 чэрв.; Ранены салдат: Урывак з аповесці // Там жа. 8 чэрв.; Крытык павінен дапамагаць пісьменніку // Там жа. 24 чэрв.; Тройка: Урывак з аповесці «Набліжэнне» // Там жа. 13 жн.

1935. Набліжэнне: (Урыўкі): Ранены салдат; Спознены ліст; Акопнікі // Атака: Альманах 3. Мн.; Вясной; Купалле: [Вершы] // Беларускі народна-гаспадарскі каляндар на 1935 год. Вільня / Пад псеўд. Ясакар; Новы Іерусалім: Абразок з беларускага культурнага быту // Зборнік «Роднага краю» за 1934 год. Вільня / Пад псеўд. Падарожны; Паходні; «...Я — кропля вялікага творчага мора...»; Арліхі: [Вершы]; У дарозе: (З рамана «Язэп Крушынскі»); З рамана «Набліжэнне» // Калоссе. № 4; Вясной: [Верш] // Пралескі. № 6 / Пад псеўд. Ясакар; Снежны дзед: (Абразок) // Там жа. № 10; Перамога: [Нарыс] // Звязда. 14 студз.; Чырвонаармейскі падарунак: [Нарыс] // Там жа. 23 лют.; У шалашы: [Нарыс] // Там жа. 5 ліст.; Выдатнаму майстру нашай паэзіі // Там жа. 11 снеж.; Слова пра беларускую кінематаграфію // ЛіМ. 11 сак.; Навошта згушчаць фарбы? // Там жа. 30 сак.; Віхор: Урывак з аповесці; Пяюць начлежнікі: (Абразок) // Там жа. 23 кастр.; Аддадзім любімай радзіме ўсе сілы нашых талентаў // Там жа. 29 кастр.; У пошуках яснаты формы // Там жа. 31 кастр.; Паэту з гарачым пралетарскім сэрцам // Там жа. 17 ліст.; Вітаю Вас, Янка Купала // Там жа. 11 снеж.; Гады і дарогі // Там жа. 23 снеж.; На цыферблаце гадоў // Там жа. 31 снеж.; Салавей: Урывак з аднайм. аповесці // Піянер Бел. 27, 29 кастр.; Жыццё і творчасць: [Інтэрв'ю] // Чырв. змена. 23 кастр.

1936. Мае забавы // Іскры Ільіча. № 7; Кроўныя: [Нарыс] // Звязда. 21 ліст.; За дружную работу з крытыкамі // ЛіМ. 31 сак.; Слова на сходзе пісьменнікаў пры абмеркаванні праекта Канстытуцыі СССР // Там жа. 17 чэрв.; Прыклад таго, як жыць і працаваць // Там жа. 20 чэрв.; Шчасце быць пісьменнікам савецкае краіны // Там жа. 11 кастр.; Афырхаца: Апавяданне // Там жа. 7 ліст.; Пяць лыжак заціркі: (Апавяданне) // Там жа. 20 ліст.; Гаворыць Сталін: Апавяданне // Там жа. 1 снеж.; Салавей: Урывак з п'есы // Там жа. 23 снеж.; Навагодняя ёлка: (Апавяданне) // Там жа. 31 снеж.

1937. Вясной: [Верш] // Іскры Ільіча. № 4; Салавей: П'еса // Полымя рэвалюцыі. № 1; Качачка-цацачка: (Казка) // Снапок. № 8; Апавяданне пра Пушкіна // Звязда. 10 лют.; Жывіце на радасць чалавецтва: Слова пісьменніка // Там жа. 22 жн.; Кандыдат у дэпутаты Савета Саюза Афанасій Фёдаравіч Кавалёў // Там жа. 10 снеж.; У гэты векапомны дзень // Там жа. 14 снеж.; Яны будуць сцёрты з твару зямлі: Слова пісьменніка // ЛіМ. 28 студз.; Анчар: Апавяданне настаўніка // Там жа. 10 лют.; Сталінская хартыя людскога шчасця: Слова пісьменніка // Там жа. 16 лют.; Салавей: Урывак з 1-га акта драмы // Там жа. 17 кастр.; Невычарпальныя скарбы для мастацкай творчасці: Слова пісьменніка // Там жа. 22 кастр.; Пакаленне за пакаленнем // Там жа. 6, 7 ліст.; Горды пявец гор: Слова развітання з С. Стальскім // Там жа. 26 ліст.; Бальшавік граніцы: Нарыс // Там жа. 30 ліст.; Певец народа // Сов. Бел. 26 нояб. / У сааўт.

1938. На балоце: (Апавяданне) // Зборнік для гурткоў мастацкай самадзейнасці. Мн.; Раман Э. Самуйлёнка «Будучыня» // Штэрн. № 7 / Яўр.; Аляксандра Дзмітрыеўна Касяновіч: [Нарыс] // Звязда. 17 чэрв.; Уладзімір Іванавіч Дзмітрыеў: [Нарыс] // Там жа. 24 чэрв.; Квітнее жыццё калгаснае: [Нарыс] // Там жа. 26 чэрв. / Сааўт. П. Кавалёў; Жалейка: (Апавяданне) // Там жа. 11 ліп.; Радзіма: [Нарыс] // Там жа. 9 кастр.; Неўміручая слава // Там жа. 17 снеж.; Аб нашых недахопах // ЛіМ. 10 лют.; Творчыя планы на 1938 год // Там жа. 3 сак.; Ілья Іосіфавіч Ліпкін // Там жа. 11 чэрв.; Раман Эд. Самуйлёнка «Будучыня»: Думкі і разважанні // Там жа. 22 чэрв.; Яны адчуюць сілу нашай зброі // Там жа. 6 жн.; Адказ савецкіх пісьменнікаў — пісьменнікам Чэхаславакіі // Там жа. 11 кастр. / У сааўт.; Бацька і сын: [Апавяданне] // Піянер Бел. 1 мая; Феня Іванаўна Храмая: [Нарыс] // Там жа. 17 чэрв.; Дочь Родины: [Нарыс] // Сталин. молодежь. 26 июня; Дванаццацігоднікі: (Урывак) // Чырв. змена. 8 чэрв.

1939. Нупрэйка: [Нарыс] // Вызваленым братам. Мн.; ЛіМ. 21 вер.; Піянер Бел. 29 вер.; Водгукі кабзарскіх струн // У вянок Т. Р. Шаўчэнкі. Мн.; Звязда. 9 сак.; Фрося: Апавяданне мінулага // Іскры Ільіча. № 3. Рэц.: Л і н Н. Аб журнале «Іскры Ільіча» // ЛіМ. 1940. 3 сак.; Дудачка: [Верш] // Іскры Ільіча. № 7; Уладарства пана Міхайлы; Як мурашок Панас бубніў лісу ў вуха: [Урыўкі з паэмы] // Там жа. № 8; Конік: [Верш] // Там жа. № 9; Аб чалавечым шчасці: [Нарыс] // Полымя рэвалюцыі. № 1; У дрымучых лясах: [Апавесць] // Там жа. № 8. Рэц.: Л е в і н Н. Паўвека таму назад // ЛіМ. 1940. 3 крас.; С м о л к і н М. Аповесць пра маленства // Там жа. 1940. 23 мая; Я г о ж. Из прошлого // Сталин. молодежь. 1941. 13 февр.; На вяршыні свету // Бальш. Пал. 1 крас.; Масква мая: [Нарыс] // Звязда. 11 сак.; Бессмяротны Шолам-Алейхем // Там жа. 15 крас.; Давід Сасунскі: 1000-годдзе армянскага народнага эпасу // Там жа. 15 вер.; Камунар Магілёўшчыны. 18 вер.; Росквіт беларускай савецкай мастацкай літаратуры // Звязда. 22 вер.; Тчыце шчасце для сябе: Прывітанне пісьменніка ткачам г. Беластока // Там жа. 12 кастр.; Жыві доўга, наш родны, любімы! // Там жа. 21 снеж.; Сэрца перапоўнена шчасцем: [Выступленне] // ЛіМ. 9 лют.; Дарагі друг, таварыш, брат: Слова-развітанне з Э. Самуйлёнкам // Там жа. 15 лют.; У гэтыя гістарычныя дні // Там жа. 15 сак.; Мурашка Палашка: (Урывак з казкі для дзяцей) // Там жа. 5 жн.; Пад сонцам Сталінскай Канстытуцыі: [Урывак з прамовы] // Там жа. 3 кастр.; Фінляндскі народ адчуў праўду // Там жа. 3 снеж.; Песня: (Апавяданне) // Там жа. 21 снеж.; На службе родины: (Письмо писателей Белоруссии о прошлом и настоящем республики: К XVIII съезду ВКП(б) // ЛГ. 11 марта / У сааўт.; Мне пашанцавала — я сірата: Урывак з аповесці «Хлопчык Мотка» // Піянер Бел. 5 крас.; Нікелевая калясачка: Апавяданне // Там жа. 27, 29 мая, 3, 5, 9 чэрв.; Іслам-бей: Апавяданне // Там жа. 5, 9, 11 жн.; Як мядзведзь за мёдам лазіў: Урывак з казкі «Мурашка Палашка» // Там жа. 29 жн.; Як малыя мурашкі збудавалі вялікі дом: (Урывак з казкі «Мурашка Палашка») // Там жа. 15 вер.; Рэдакцыі газеты «Піянер Беларусі»: [Віншаванне] // Там жа. 2 кастр.; Ты всегда будешь с нами // Сов. Бел. 14 февр.; Мои пожелания газете «Советская Белоруссия» // Там жа. 5 мая; Патриотический эпос // Сталин. молодежь. 14 сент.; Нізка схіляем галовы // Чырв. змена. 14 лют.

1940. Маладыя дрывасекі: [Апавяданне]; Сняжыначкі: [Верш] // Казкі, вершы, апавяданні. Мн.; Люцік: [Верш] // Іскры Ільіча. № 3; Маладая вясна: [Верш // Там жа. № 5; Мядзведзі Вышамірскага: [Апавяданне] // Там жа. № 5; Калыханка: [Верш] // Там жа. № 9; Каптурніца: (Апавяданне) // Там жа. № 11; Казка-быль пра беларускі народ // Зара. 5 чэрв.; Палес. праўда. 30 мая; Мудрая аповесць // Звязда. 1 кастр.; Сярэбраная табакерка: Урывак з аповесці // Там жа. 6 кастр.; Палес. праўда. 10 кастр.; З календара 1939 года // ЛіМ. 1 студз.; Пра песню // Там жа. 11 крас.; Ленін // Там жа. 23 крас.; Смех і слёзы Ф. Багушэвіча // Там жа. 23 крас.; Творчыя пытанні — у цэнтры ўвагі // Там жа. 28 вер.; Жыві, Ксаверый!: Урывак з аповесці «Сярэбраная табакерка» // Там жа. 5 кастр.; Нас натхняе народ // Там жа. 12 кастр.; Мае заўвагі // Там жа. 19 кастр.; Росквіт выяўленчага мастацтва БССР // Там жа. 16 ліст.; Сунічка шчасця: Казка // Піянер Бел. 6 кастр.; Воплощение мечты // Сов. Бел. 12 нояб.; Хлопчык з-пад Гродна: (Паэма) // Чырв. змена. 20, 22, 24 сак.; Мясныя буракі: Урывак з фантаст. аповесці «Сярэбраная табакерка» // Там жа. 4 кастр.; Пад зорамі Крамля квітнее беларускае мастацтва // Там жа. 11 ліст.

1941. Маладая вясна: [Верш] // Работніца і калгасніца Бел. № 7; Апавяданні пра Багдановіча: Страцімлебедзь: [Успаміны] // ЛіМ. 5 сак.; Ленін // Палес. праўда. 22 крас.; О концертах симфонической музыки:

Письмо в редакцию // Сов. Бел. 28 марта / У сааўт.

1945. Летнік; Дудачка: [Вершы] // Бярозка. № 2—3; Сярэбраная табакерка: Урывак з неапублікаванай аповесці // ЛіМ. 12 ліст.; Сняжыначкі: [Верш] // Піянер Бел. 15 сак.

1946. Нупрэйка: Нарыс // Семнаццатага верасня. Мн.; Лісічка: [Верш] // Бярозка. № 3; Мядзведзь: Апавяданне // Там жа. № 4; Малайчына, Люсенька: Урывак з аповесці «Сярэбраная табакерка» // ЛіМ. 20 крас.; Салавей: Аповесць // Сав. селянін. 25 крас., 12, 26 мая, 7, 14, 28 ліп., 4, 25 жн., 29 вер.; Пяць лыжак заціркі: Апавяданне // Там жа. 27 чэрв.

1947. Першае мая: [Верш] // Бярозка. № 7.

1948. Маці; Рунь; Віхор; Крэўныя: [Апавяданні] // Беларуская савецкая проза і драматургія. Мн.

1951. Фрося: Апавяданне // Работніца і сялянка. № 11.

1952. Нупрэйка: Нарыс // Мастацкае слова. Мн.

1953. Сярэбраная табакерка: Казка // Полымя. № 10

1956. «Думкі апоўначы — кветкі расістыя...»: [Верш] // Ніва. 20 мая; Кліч волі: [Верш] // Там жа. 4 ліст.; Шрам: [Апавяданне] // Піянер Бел. 27 кастр.

1957. «Думкі апоўначы — кветкі расістыя...»: [Верш] // Беларускі каляндар. 1957. Беласток; Вялікодныя яйкі: (Апавяданне) // Ніва. 21 крас.

1958. Сняжынкі: [Верш] // Юным дэкламатарам. Мн.; Сярэбраная табакерка: Казка // Бярозка. № 6; Пуд жыта: [Апавяданне] // Чырв. сцяг. 30 вер.

1959. Зорка; Хворы хлопчык; Голад; Праца; Пясняр; Не плач!: (Абразок); Снежиночки; П'яніца; Певы восені; Трагедыя; «О, ногі твае я слязамі абмыю...»; Гуслі самаграйкі; Ноччу; «На небе зорка маладая...»; Прарок; Бабулька-нядоля; Мелодзія; З начных песень; Зорка; Эцюд; А я ў цень пайду, у халадочак; «Ломіцца бурай на вольсе...»; «Замаразкі. Уміраюць бярозы...»; «Між чаротаў нямых плыве човен адзін...»: [Вершы].; Жалезны воўк: З цыкла «Арабескі» («Віленскія ўспаміны») // Беларуская літаратура: Даследаванні і публікацыі. Мн. Вып. 2; У зімовы вечар: З кнігі «Дзесяць» // З цемры да святла. Мн.; Дружная сямейка; Мае забавы: [Вершы] // Мы спяваем. Мн.

1960. Мае забавы; Вясной; Дудачка; Люцік: [Вершы] // Дзецям. Мн.; «На горне душы першы верш я каваў...»; На балоце; «Вунь бярэзнік на пагорку...»; «Начлежнікі пяюць. Над вогнішчам туман...»; Дзень добры!; Зімовая казка; «Гарáць сняжынкі кволыя...»; «Плача птушка ў пустыры...»; «Лезе ў вочы ззянне месяца...»; Спякота; «Вісіць серп залаты над спалоханым борам...»; «Абліта ззяннем зорак росная паляна...»; Дазволь; Пастушка; «Ці ведаеш зямлю арлоў — людзей магутных?..»; «Вячэрнія гаснуць зарніцы...»; Прыйдзіце; «Палумесяц арэ залатыя барозны...»; Песня; «Б'еццa восень халодная ў рэчную шыбу...»; «Курыць люльку вадзянік...»; «З палаючых кветаў-агнішчаў...»; Сняжынкі; «Пяе струна натхнёная...»; «Я — кропля вялікага творчага мора...»; «Ад плачу птушкі невядомай...»; «Між бору, між балот, сярод лугоў, далінаў...»; Першае мая; Кастрычнік: [Вершы]; З паэмы «Палескія байкі»; З паэмы «Ярыла»: (Урыўкі) // Анталогія беларускай паэзіі: У 3 т. Мн., 1961. Т. 1.

1962. Выдатнаму майстру нашай паэзіі // Народны паэт Беларусі. Мн.

1963. Аўтабіяграфія // Пяцьдзесят чатыры дарогі. Мн.; Летнік; Сняжынкі: [Вершы]; Перад навальніцай; Апошні снег: [Урыўкі з рамана «Язэп Крушынскі»] // Слова аб роднай прыродзе. Мн.

1964. «...Сымон быў без шапкі...»: (Урывак з аповесці «Салавей») // Беларускі каляндар. 1965. Беласток; У масках; Тады: (Урыўкі з рамана «Язэп Крушынскі») // Няпрошанае апякунства. Мн.; Водгукі кабзарскіх струн // Тарас Шаўчэнка і беларуская літаратура. Мн.; Катарыншчыкі: [Урывак з рамана «Язэп Крушынскі»] // Голас Радзімы. № 54.

1965. Са зборніка «Абразкі»: Плач пралескаў; Прытуліся ка мне; Пастушка; Маці; Ці я вінават?..; З апошнімі праменнямі; Загадка; Ля вапеннай гары; Нібы рупны араты...; Араты; Удосвітку; Як мурашкі...; Спатканне; Шчасце не у золаце; За тканінай; Пяюць начлежнікі; Пяць лыжак заціркі; На калядах к сыну: [Апавяданні] // Беларуская дакастрычніцкая проза. Мн.

1966. «Я — кропля вялікага творчага мора...»: [Верш] // Дзень паэзіі — 66. Мн.; Автобиография // Советские писатели: Автобиографии. М. Т. 3; Малыя дрывасекі; Дзе канец свету?; Музыка; У шалашы: [Апавяданні]; Вясной; Сняжынкі: [Вершы] // Хрэстаматыя па беларускай дзіцячай літаратуры. Мн.; Навагодняя ёлка: [Апавяданне] // Чырвоныя лісткі календара. Мн.; Май; «Гэй на золак рана ўстаньце...»: [Вершы] // Вясёлка. № 5.

1967. Пяць лыжак заціркі; Загадка; Летапісцы; Лявоніха і Сымоніха: [Апавяданні] // Анталогія беларускага апавядання: У 2 т. Мн. Т. 1; Скарб; Музыка: [Апавяданні] // Арлянятам: У 2 т. Мн. Т. 2; На балоце; «Вунь бярэзнік на пагорку...»; «Начлежнікі пяюць. Над вогнішчам туман...»; Зімовая казка; Дзень добры!; «Гараць сняжынкі кволыя...»; «Плача птушка ў пустыры...»; «Лезе ў вочы ззянне месяца...»; Спякота; «Вісіць серп залаты над спалоханым борам...»; «Абліта ззяннем зорак росная паляна...»; Дазволь; Пастушка; Мой спеў; «Ці ведаеш зямлю арлоў — людзей магутных?..»; «Вячэрнія гаснуць зарніцы...»; Палумесяц арэ залатыя барозны...»; «На горне душы я жывы верш каваў...»; Песня («О, сонейка так яснае...»); Прыйдзіце...; «Б'еццa восень халодная ў рэчную шыбу...»: [Вершы] // Беларуская дакастрычніцкая паэзія. Мн.; Мае забавы: [Верш] // Нам светит солнце ясное. Мн.; Вясной — на вясне жыцця свайго // ЛіМ. 23 мая.

1968. Прыклад таго, як жыць і працаваць // Максім Горкі і Беларусь. Мн.; Перад навальніцай; Апошні снег: (Урыўкі з рамана «Язэп Крушынскі»); Сняжынкі: [Верш] // Слова аб роднай прыродзе. Мн.

1969. У шалашы: [Апавяданне] // Жыве між нас геній. Мн.

1970. У шалашы: [Апавяданне] // З Леніным заўсёды Беларусь. Мн.; Вясна: [Верш] // Крынічка. Мн.; У масках; Тады: (Урыўкі з рамана «Язэп Крушынскі») // На задворках. Мн.; Тулягі; На зачарованых гонях: [Апавяданні]; Золатам сонца...: [Верш] // Наша рэспубліка. Мн.

1971. Дазволь...; «Свеціць месяц...»: [Вершы] // Зорка Венера. Мн.

1974. Страцім-лебедзь: (Апавяданне пра М. Багдановіча) // Барсток М. Максім Багдановіч у школе. 2 выд., перапрац. і дап. Мн.; Квітнее жыццё калгаснае // Хрэстаматыя па гісторыі беларускай савецкай публіцыстыкі. Мн. / Сааўт. П. Кавалёў.

1975. Драматычны элемент у жыцці і творчасці нашых продкаў; Батлейка // Хрэстаматыя па гісторыі беларускага тэатра і драматургіі. Мн. Т. 1; Салавей: (П'еса). Дзея другая, карціна трэцяя // Там жа. Мн. Т. 2; Мае ўспаміны; Страцім-лебедзь // Шлях паэта. Мн.

1976. Гаспадарка: [Верш] // Вясёлка. № 4.

1977. [Цыкл вершаў]; Са зб. «Абразкі»: Прытуліся ка мне; Пастушка; Маці; Ля вапеннай гары; За тканінай: [Апавяданні] // Беларуская літаратура XIX — пачатку XX стагоддзя. Мн.; 10 дзён падарожжа па Беларусі: (Нашы краявіды: Орша. Віцебск. Віцебскі мастацкі тэхнікум. Т-ва краязнаўства ў Віцебску. Полацк): [Нарыс] // Беларускі савецкі нарыс: У 2 т. Мн. Т. 1.

1978. Спатканне: Драматычны абразок // Беларуская дакастрычніцкая драматургія. Мн.; Анчар: (Апавяданне настаўніка) // Ручаінкі. Мн.; На калядах к сыну: (Апавяданне) // Ніва. 8 студз.

1981. Купальская ноч: [Урывак]; Справа стварэння новых школьных падручнікаў і выдання дзіцячага часопіса; Чырвоныя зоркі: [Урыўкі з арт.] // Беларуская дзіцячая літаратура: Хрэстаматыя крытычных матэрыялаў. Мн.

1982. «На горне душы першы верш я каваў...»; Зімовая казка; Начлежнікі пяюць...; «Вячэрнія гаснуць зарніцы...»; У кузні; Дрывасек; Араты; «А ў бары, а ў бары...»; Напрадвесні; З паэмы «Ярыла»; Прысяга: [Вершы] // The Images Swarm Free. London.

1983. Скарб: (Казка) // Вяснянка. Мн.; Казкі беларускіх пісьменнікаў. Мн.

1984. Мае забавы: [Верш] // Дошколятам. Мн.; Малыя дрывасекі; Дзе канец свету?; Юлька; Скарб; Музыка; У шалашы: [Апавяданні]; Гаспадарка; Сняжынкі; Калыханка: [Вершы] // Хрэстаматыя па беларускай дзіцячай літаратуры. Мн.; Навагодняя ёлка: (Апавяданне) // Чырвоныя лісткі календара. Мн.

1985. Выказванне аб вуснай народнай творчасці: [Урывак] // Беларускі фальклор. Мн.

1.4.

Б у д з я к Ю. Бусел цыбаты / З укр. Мн., 1928.

Ч а р н о в а. Наша чыгунка / З укр. Мн., 1928.

Б у д з я к Ю. Зязюля-лапатуля / З укр. Мн., 1929.

Ш о л а м - А л е й х е м. Хлопчык Мотка: [Аповесць] / З яўр. Мн., 1930; 2 выд. Мн., 1936; 3 выд. Мн., 1938; 4 выд. Мн., 1939.

Г о д ы н е р С. Чалавек з вінтоўкай: Раман / З яўр. Мн., 1933.

Ш о л а м - А л е й х е м. Дзіцячыя апавяданні / З яўр. Мн., 1939.

Ш о л а м - А л е й х е м. Запіскі каміваяжора: Апавяданні ў вагоне чыгункі / З яўр. Мн., 1939.

К а г а н С. Апавяданні / З яўр. Мн., 1940.

Ш о л а м - А л е й х е м. Апавяданні / З яўр. Мн., 1940.

1926. Ш о л а м - А л е й х е м. Хлопчык Мотка: (Мне пашанцавала — я сірата): Апавяданне / З яўр. // Сав. Бел. 22, 23, 25—30 мая, 1—6, 8—10, 12, 13, 15—18 чэрв.

1928. Р э й з і н А. Стары рабочы: Апавяданне / З яўр. // Звязда. 25 снеж.; Я г о ж. Ці можна?: [Апавяданне] / З яўр. // Чырв. змена. 23, 26 снеж.

1931. Х а р ы к І. Урыўкі з паэмы «Менскія балоты»; Ю д э л ь с о н А. Недагарэлае: Урывак з паэмы / З яўр. // Чырв. змена. 11 вер. / Пер. пад сваім прозв.

1932. Д у н е ц Х. Пра творчасць М. Кульбака / З яўр. // ЛіМ. 8 кастр.

1933. К у л ь б а к М. Электрыка: (Урыўкі з рамана «Зельменьнцы»), / З яўр.; Ф е ф е р І. Так Ленін сказаў: (З паэмы «Днепрабуд»); У светлы дзень: [Верш] / З яўр. // ЛіМ. 2 чэрв.; Д а ў г а п о л ь с к і Ц. Свята ў Баранчан: Урывак з рамана «Шоўк» / Пер. пад крыпт. З. Б.; Х а р ы к І. Кулак: З паэмы «У канвееры дзён» / З яўр. // Там жа. 27 жн.; А к с е л ь р о д З. «...Мабыць, мой прыяцель, такі закон...»: [Верш] / З яўр. // Там жа. 18 вер.

1934. Х а р ы к І. Пілот: [Верш] / З яўр. // Полымя рэвалюцыі. № 2; Чырв. змена. 15 жн.; З і с к і н д Л. Спевы ступенек: Апавяданне / З яўр. // ЛіМ. 21 лют.; Б е р г е л ь с о н Д. У летні дзень: Урывак з рамана «Каля Дняпра» / З яўр. // Там жа. 12 снеж.

1938. Ф і н к е л ь У. Пажар: Гістарычная навела / З яўр. // Полымя рэвалюцыі. № 1; Ш о л а м - А л е й х е м. Запіскі каміваяжора: Апавяданні ў вагоне чыгункі / З яўр. // Там жа. № 12; Д з я г ц я р М. Буслы: Апавяданне / З яўр. // ЛіМ. 10 мая; Ш а ў ч э н к а Т. У каземаце; «Ой тры шляхі шырокія...»; «Сустрэча будзе ў вас нанова...»; «Тужу ў няволі...»; «Рана ўранку навабранцы...»; «Не кідай матку...»: [Вершы] / З укр. // Там жа. 28 вер.; Ш о л а м - А л е й х е м. Прынят: Апавяданне / З яўр. // Там жа. 1 снеж.

1939. Ш а ў ч э н к а Т. Запавет: [Верш] / З укр. // Іскры Ільіча. № 2; Калоссе. № 2; Чырв. змена. 8 сак.; К а г а н Э. Дружная сямейка: Апавяданне / З яўр. // Іскры Ільіча. № 4; Ш а ў ч э н к а Т. У каземаце; Маленькай Мар'яне: [Вершы] / З укр. // Полымя рэвалюцыі. № 2; Я г о ж. «Па-над полем ідзе...»; «Думы мае, думы мае...»: [Вершы] / З укр. // Там жа. № 3; К а г а н Э. Люстэрка: Апавяданне / З яўр. // Там жа. № 5—6; Ш а ў ч э н к а Т. «Мінаюць дні, мінаюць ночы...»: [Верш] / З укр. / Бальш. Пал. 3 сак.; Я г о ж. Човен: [Верш] / З укр. // Звязда. 28 студз.; Р ы л ь с к і М. Дружба: [Верш] // З укр. // Там жа. 6 сак.; П л а т н е р А. Палаючае сэрца: Апавяданне / З яўр. // Там жа. 6 ліп.; К а г а н С. Першая прэмія: (Маналог пажылой жанчыны): Апавяданне / З яўр. // ЛіМ. 9 сак.; Давід Сасунскі: Эпас. 1 частка / З арм. // Там жа. 5 чэрв. / Сааўт. пер. А. Якімовіч, М. Клімковіч; М а л ь ц і н с к і Х. Арыфметыка зязюлі: [Верш] / З яўр. // Там жа. 23 чэрв.; К а г а н Э. Вызваленне: Апавяданне / З яўр. // Там жа. 3 кастр.; Ш а ў ч э н к а Т. «Мінаюць дні, мінаюць ночы...»; Човен: [Вершы] / З укр. // Піянер Бел. 5 лют.; Я г о ж. Думы мае, думы мае...; Маленькай Мар'яне: [Вершы] / З укр. // Там жа. 9 сак.; Ш о л а м - А л е й х е м. «Мне пашанцавала — я сірата»: Урывак з аповесці «Хлопчык Мотка» / З яўр. // Там жа. 17 крас.

1941. Ш а ў ч э н к а Т. Маленькай Мар'яне; «Мінаюць дні, мінаюць ночы...»; Запавет; У каземаце: (Маім саюзнікам прысвячаю); «Думы мае, думы мае...»: [Вершы] / З укр. // Шаўчэнка. Выбр. тв. Мн.; П л а т н е р І. Касцюм Чарлі Чапліна; Пахаванне птушкі-мушкі: Апавяданні / З яўр. // Полымя. № 3; Б е р л і н с к і Ш. Моль: Апавяданне / З яўр. // ЛіМ. 31 мая.

1948. Ш а ў ч э н к а Т. Запавет; Халодны Яр; Тры гады; Думы мае, думы мае; Маленькай Мар'яне; Ой, адна я, адна; «Не кідай мацеры!» — казалі; «Чаго ты ходзіш на магілу?»; Русалка: [Вершы] / З укр. // Шаўчэнка Т. Выбр. вершы і паэмы. Мн.

1952. Ш а ў ч э н к а Т. Халодны яр; Давідавы псалмы; Маленькай Мар'яне; Мінаюць дні, мінаюць ночы; Тры гады; Запавет; Лілея; Русалка; Ты прыгадай, сяброў сям'я; Думы мае, думы мае: [Вершы]; Ведзьма: (Паэма) / З укр. // Шаўчэнка Т. Кабзар. Мн.

1957. Ш а ў ч э н к а Т. Запавет: [Верш] / З укр. // Маг. праўда. 28 чэрв.

1961. Ш а ў ч э н к а Т. Запавет [Верш] / З укр. // Бярозка. № 3; Голас Радзімы. № 21; М а л ь ц і н с к і Х. Арыфметыка зязюлі: [Верш] / З яўр. // Полымя. № 2.

1963. М а л ь ц і н с к і Х. Арыфметыка зязюлі: [Верш] / З яўр. // Мальцінскі Х. Поплеч з сынамі ўсімі. Мн.

1964. Ш а ў ч э н к а Т. Садок вішнёвы каля хаты: [Верш] / З укр. // Бярозка. № 3; Я г о ж. Запавет: [Верш] / З укр. // Мін. праўда. 8 сак.

1984. Ш а ў ч э н к а Т. «Садок вішнёвы каля хаты...»: [Верш] / З укр. // Ад круч дняпроўскіх. Мн.

1.5.

На англійскую мову. The Images Swarm Free: A Bilingual Selection of Poetry by M. Bahdanovič, A. Harun and Ž. Biadula / Transl. V. Rich. London, 1982. Рэц.: G i f f o r d H. // J. of Byelorus. Studies. 1984. N 3—4; W e i d e s R e d a k t i o n eingegangene Bücher // Zeitschrift für slawische Philologie. 1985. N 2.

On the Soul's Anvil...; A Winter Tale / Transl. V. Rich // Like Water, Like Fire. London, 1971.

На армянскую мову. Бобік: [Верш] / Пер. П. Мікаелян // Светлы шлях. Ерэван, 1953; Бліщчыць месяц; Мой скарб; Вецер блукае: [Вершы] / Пер. Пагасян; Тры крыжы / Пер. С. Паязат; Жалейка / Пер. Гарэгін Бес: [Апавяданні] // Анталогія беларускай літаратуры. Ерэван, 1957.

На балгарскую мову. Славея: Повест / Прев. от бел. Р. Евтимова. София, 1977.

Пет лъжици каша; Крадец: [Апавяданні] / Прев. Х. Берберов // Белоруски разкази. София, 1968.

На венгерскую мову. Az út / F. J. Tóth // Nagyvilág. 1964. N 5.

На грузінскую мову. Жалейка: [Апавяданне] / Пер. М. Нанейшвілі // Беларускія апавяданні. Тбілісі, 1961.

На каракалпакскую мову. Дийхан / Аўд. А. Даулен // Амударья. 1966. № 3.

На кіргізскую мову. Ангемелер / Котор. К. Садыков. Фрунзе, 1958.

На латышскую мову. Lakstigala: Stāsts / Atdz. T. Rullis. Rīgā, 1977. Рэц.: G a l i n s H. Stāsts par cilveka talantu un vina pašcienu // Jaunas gramatas. 1977. Nr. 1.

Ka gailitis piliti dancināja / Atdz. A. Ozola-Sakse // Bērnu kalendars 1957. Gadam. Rīgā, 1956.

На літоўскую мову. Sidabro tabokiné / Vert. A. Žukauskas. Vilnius, 1956.

Lakštingala: Apysaka / Vert. V. Petrylaite. Vilnius, 1979.

Penki šaukštai putros // Vert. L. Gineitis: Laime suteike / Vert. R. Butkus // Baltarusiu prozos antologija. Vilnius, 1949.

На малдаўскую мову. Комоара мя: [Верш] / Трад. Ю. Баржанский // Поезий белорусе. Кишинэу, 1956.

На мангольскую мову. Анчар: [Апавяданне] // Орч. Д. Туяа // Белоруссын зохиолчдын огуулләг. Улаанбаатар, 1984.

На нямецкую мову. Anuprejs Traum; Der Dieb; Chronisten / Übers. H. Herboth // Störche über den Sümpfen. Berlin, 1971; Die Pfeidehirten singen; Das abendliche Wetterleuchten verlöscht; Fünf Löffel Mehlsuppe; Die Begegnung; Babylon /Übers. F. Neireiter // Weissrussische Antologie. München, 1983.

На польскую мову: Slowik /Tł. J. Moszyńska-Heltmanowa. M.; Charków; Mn., 1931.

Przed wybuchem / Tł. S. Bekier. Mn., 1935.

Modlitwa małego Gabrusika / Tł. F. A. // Apokryt i inne opowiadania. Wilno. 1924; Powiedź, gdzie jest twój syn // Gwiazda młodzieży. 1927. 8, 23 czerw.; Na błocie / Tł. A. H. [orawski] // Orka. 1928. 5, 8, 12 wrześ.; Mój skarb / Tł. A. Tom // Wielka literatura powszechna. Warszawa, 1932—1933. T. 6. Cz. 2; Trójka: (Urywek z powieści «Nabliżenie») / Tł. S. B. // Orka. 1935. 14 wrześ.; Wicher: Urywek z opowiadania // Orka. 1935. 26 paźdź.; „Tam z pagórka brzeźniak wabi...» / Tł J. Huszcza; «Jam spadek wieków, syn — damnego pokolenia...» / Tł. A. Tom // Wiersze białoruskie. Łódź, 1971; «Tam z pagórka brzeźniak wabi...»; «Świeci księżyc. Serce skacze...»; Radość; «Choćbym się rozerwał...»; «Księżyc leźć do oczu zaczyna...»; «Dogasa zorza na zachodzie...» / Tł. J. Huszcza; Babilon; «To kurhany, a nie chaty...»; Wolność; «Mgła nad rzeczką nisko zwisła...“ / Tł. J. Czarny; «Ja iestem kroplą z tworzącego morza...» / Tł. J. Huszsza // Antologia poezji białoruskiej. Wrocław ets., 1978.

На рускую мову. Избранное: Повести, рассказы, статьи и воспоминания / Пер. Б. Яковлев. М., 1953. Рэц.: А л е к с а н д р о в и ч С. «Избранное» З. Бядули // Сов. Отчизна. 1954. № 3.

Избранное: Рассказы и сказки. М., 1956. (Школьная б-ка).

Избранное: Повести, рассказы, пьесы, сказки, статьи и воспоминания. М., 1957.

Избранное.: В 4 кн. М., 1957. (Школьная б-ка). [Выданне для сляпых].

Повести и рассказы / Пер. К. Яковчик. М.; Л., 1929. (Т-во народов СССР).

Соловей: Повесть / Пер. К. Пушкаревич. Л., 1929. (Т-во народов СССР). Рэц.: Д. И. // Молодая гвардия. 1929. № 21; М і к у л і ч Б. Беларускія пісьменнікі на расійскай мове // Маладняк. 1930. № 2.

Язеп Крушинский: Роман. Кн. 1 / Пер. К. Яковчик. М.; Л., 1931. (Серия бел. лит-ры).

Соловей: Повесть для юношества из времен крепостного права в Белоруссии / Пер. Е. Блинова. Смоленск, 1935. Рэц.: С е л и в а н о в а О. // Дет. лит. 1935. № 11; С и н е л ь н и к о в Я. Книга, заслуживающая внимания // На культурном посту. 1935. № 27; 2 изд. Смоленск, 1935; 3 изд. Смоленск, 1936.

Фронт приближается / Пер. М. Хованский. М., 1935. Рэц.: Д м и т р и е в Г. Проза на подъеме // ЛГ. 1935. 10 февр; Л е в м а н С. // Что читать. 1939. № 1; Лит. Ленинград. 1935. № 26.

Соловей: Пьеса в 4-х действиях / Пер. Д. Кальм, И. Осипов. М., 1938; М.; Л., 1940.

В дремучих лесах; Соловей: Повести / Пер. П. Кобзаревский. М., 1948.

Летописцы и другие рассказы / Пер. Б. Яковлев. М., 1953. (Массовая серия).

Рассказы / Пер. Р. Рубина. М.; Л., 1953. (Школьная б-ка).

Прибауточка об уточке: Сказки и стихи / Пер. Е. Аксельрод. М., 1956.

Соловей: Повесть / Пер. П. Кобзаревский. Мн., 1960.

Клад: Сказка. Мн., 1965.

Соловей; В дремучих лесах: Повести / Пер. П. Кобзаревский, Г. Попов. Мн., 1971. (Б-ка бел. повести). Рэц.: Л е ц к а Е. Второе рождение // Неман. 1972. № 6.

В дремучих лесах: Миниатюры: Картинки; Рассказы; Повесть; Сказка. М., 1975. Рэц.: С е м е н о в и ч А. «Як рэчка спявае...» // Неман. 1976. № 8.

Хозяйство: Стихи / Пер. Н. Кислик. Мн., 1981.

Клад: Сказки / Пер. В. Казберук. Мн., 1986. (Моя первая книжка).

Серебряная табакерка: Миниатюры; Картинки; Рассказы; Повесть; Сказка. М., 1986.

Волк; На зачарованных полях: [Навелы] Пер. Л. Цветков // Просторы. Мн., 1927; Бондарь; Горе вдовы Симонихи: [Апавяданні] / Пер. Ю. С. // Соки целины. М., 1928; Три крестика; Рассказ / Пер. Р. Ляпич // Рабочий. 1929. 27 нояб.; Червонно-черная печаль: [Паэма]; Предвесенние: [Верш] / Пер. Б. Уральский; Осень; Утро: [Вершы] / Пер. Н. Берендгоф // Сб. белорусской поэзии. М.; Л., 1930; Мир перевернулся: [Урывак з рамана «Язэп Крушынскі»] / Пер. М. Б. // Антология белорусской литературы. М., 1934; Эля; [Урывак з аповесці] / Пер. П. Минин // Проза Советской Белоруссии. Смоленск, 1935; Наближение: Отрывок из повести / Пер. Ф. Шинклер // Рабочий. 1935. 1 авг.; Жалейка: Отрывки из рассказа // Сов. Бел. 1940. 27 мая; Пылал закат; Шамашвили [Вершы] / Пер. А. Чивилихин // Звезда. 1946. № 7—8; Ночлежники поют / Пер. Л. Друскин; На высокой горе / Пер. И. Авраменко; Придите; Мой клад; Светит месяц / Пер. В. Азаров; Гроза; Бродит ветер / Пер. Г. Семенов; Пылал закат; Шамашвили / Пер. А. Чивилихин: [Вершы] // Антология белорусской поэзии. Л., 1948 / Пад псеўд. Ясакар; Маленькие дровосеки; Пять ложек затирки: [Апавяданні] / Пер. П. Кобзаревский // Белорусские рассказы. М., 1948; Мой клад / Пер. В. Азаров; Бродит ветер... / Пер. Г. Семенов: [Вершы]; В шалаше: (Сокращенный перевод): [Апавяданне] / Пер. И. Поветкин; Соловей: (Отрывок из повести) / Пер. Р. Александрович // Василенок С. Белорусская литература. М., 1951; Анчар: (Рассказ учителя); Летописцы; Жалейка; Три крестика: [Апавяданні] / Пер. Р. Рубина // Возрожденная земля. М., 1954; Прибауточка об уточке / Пер. Е. Аксельрод // Круглый год: Книга-календарь для детей на 1956 год. М., 1956; Панас на небе; Лявониха и Сымониха: [Апавяданні] / Пер. Б. Яковлев // Белорусский юмор. Мн., 1965; Пахарь; На высокой горе; «Я пошел в темен бор...»: [Вершы] / Пер. А. Прокофьев // Дружба народов. 1965. № 4; Пример того, как жить и работать // Неман. 1968. № 3; Панас на небе: По народной сказке; Лявониха и Сымониха: [Апавяданні] / Пер. Б. Яковлев // Белорусский юмор. Мн., 1969; Бродит ветер...: [Верш] / Пер. Г. Семенов // Песня братства. Л., 1972; На болоте: Рассказ / Пер. Р. Рубина // Орлята. Харьков, 1978; Анчар: (Рассказ учителя) / Пер. Б. Яковлев // Березы на шляху. М., 1980; Летописец: [Верш] / Пер. Б. Спринчан // Гимн книге. Мн., 1980; Стожары. Мн., 1984; На рождество к сыну; Пасхальные яйца; Летописцы [Апавяданні] / Пер. Б. Яковлев // Повести и рассказы писателей-классиков народов дореволюционной России. М., 1984.

На славацкую мову. Vichor / Prel. J. Laskovičová // Mesačna pос: Antológia bieloruských poviedok. Bratislava, 1973.

На таджыкскую мову. Канори дуньё дар кучо? / Тарч. К. Хадиса; Доги захм / Тарч. Ч. Абдулхаев // Накхати гул. Душанбе, 1965; Юлька: [Апавяданне] / Аз руси тарч Д. Икромӣ // Маориф ва маданият. 1975. 31 май.

На туркменскую мову. Кичижик одунчылар: [Апавяданне] Терж. Н. Хожагелдиев // Мыдам тайяр. 1976. 13 янв.

На ўкраінскую мову. Лявониха й Симониха: Два оповідання / Пер. Л. Кардиналовська. Харків, 1929.

Соловей: Історична повість / Пер. Л. Кардиналовська. Харків, 1929. (Дешева літ. б-ка). Рэц.: К а п у т я н с ь к и й І. // Плуг. 1929. № 7.

Юлька: Оповідання для дітей. Харків, 1930.

Оповідання / Пер. Ю. Назаренко. К., 1952. (Домаш. б-чка школяра).

Панас на небі / Пер. Д. Олександренко. К., 1958.

Пуд жита: [Апавяданне] / Пер. Д. Олександренко. К., 1960.

Чорно-червона жалоба: [Паэма] / Пер. В. Поліщук; Одного разу в неділю; Літописці; Лявониха й Симониха: [Апавяданні] / Пер. Л. Кардиналовська // Нова Білорусь. К., 1929; Відгуки кобзаревих струн: (Сторінки ненаписаного щоденника) // Пролет. правда. 1939. 5 трав.; Анчар / Пер. П. Панч.; Вруна / Пер. В. Козаченко // Білоруські оповідання. К., 1949; У курені: Оповідання / Пер. Ю. Назаренко // Піонерія. 1954. № 4; «Курить люльку водяник...»; «З квіткових палаючих ватриц...»; «Струна, украй співуча вся...»; «Я — крапля великого творчого моря...»; «Мене плачем збудила пташка...»; «Де болота й луги...»; Поліщукова сопілка; Осінь, зима, весна і літо: [Вершы]; Купала: (Уривок з поеми «Ярило») / Пер. Б. Степанюк // Білоруська радянська поезія: У 2 т. К., 1971. Т. 1; Бондар / Пер. О. Петровський // Білоруське радянське оповідання. К., 1979.

На французскую мову. Youlka / Trad. S. Batoura // Nouvelles d'auteurs biélorusses. Mn., 1977; Youlka // Anthologie de nouvelles biélorusses. Québec, 1983.

На чувашскую мову. Варман едлекен ачасем; Пилек кашак тинкеле: [Апавяданні] / Н. Ильбек кусарна // Белоруссии калавесем. Шупашкар, 1955; Анчар: Калав / Н. Григорьев кусарна // Тарна сассилле серем-шывам. Шупашкар, 1985; Анчар: Учитель каласа пани / Н. Григорьев кусарна // Таван Атал. 1985. № 12.

На чэшскую мову. Tři prsty / Přel. M. Večeřová. Praha, 1957.

K synovi na vánoce / Přel. M. Večeřová // Květy. 1956. N 51.

На эстонскую мову. Nõbedane tubakatoos: Muinasjutt / Tlk. P. Morskula. Tallinn, 1982.

На яўрэйскую мову. Салавей / Пер. Х. Дунец. Мн., 1929.

Набліжэнне: Раман / Пер. Д. Маршак. Мн., 1936.

Апавяданні. Мн., 1939.

Набліжэнне: (Аповесць) // Штэрн. 1935. № 10—11;

У дрымучых лясах: Аповесць / Пер. Э. Каган // Там жа. 1940. № 9, 10.

1.6.

Горкі М. Зб. тв. Т. VII, VIII, XX. Мн., 1936 / Рэд.

Горкі М. Зб. тв. Т. IX, X. Мн., 1937/ Рэд.

Горкі М. Зб. тв. Т. X, XXIII. Мн., 1938 / Рэд.

Для маленькіх дзетак // Зоркі, 1921, № 5, 6 / Сабраў з нар. і апрац.

Іваначка Прастачок: [Казка] // Зоркі. 1922. № 2—3. / Апрац. з нар.

2.1.

На беларускай мове. Змітрок Бядуля: Да 90-годдзя з дня нараджэння: Метад і бібліягр. матэрыялы. Мн., 1976.

2.2.

На беларускай мове. Змітрок Бядуля: Наглядны вучэб. дапаможнік для сямігад. і сярэд. школы. Мн., 1959.

Каваленка В. Змітрок Бядуля: (Да 80-годдзя з дня нараджэння. Матэрыял у дапамогу лектарам, выкладчыкам нар. ун-таў культуры). Мн., 1966.

Каваленка В. Пошукі і здзяйсненні: Творчасць Зм. Бядулі. Мн., 1963. Рэц.: Боган У. Даследчык не паўтарае // Полымя. 1964. № 8; Юрчанка Г. Шлях пісьменніка // ЛіМ. 1964. 7 крас.; Ярош М. С позиций современности // Вопр. лит. 1964. № 10.

Лашкевіч В. Змітрок Бядуля — дзецям. Мн., 1986.

Плаўнік М., Каваленка В. Змітрок Бядуля: Жыццё і творчасць. Мн., 1970.

Семяновіч А. Змітрок Бядуля. Мн., 1960.

Смолкін М. Змітрок Бядуля. Мн., 1961. Рэц.: Каваленка В. У палоне старых уяўленняў // ЛіМ. 1962. 9 лют.

Успаміны пра Змітрака Бядулю. Мн., 1988.

На рускай мове. Гурвич С. Змитрок Бядуля и фольклор: Автореф. дис. ...канд. филол. н. Мн., 1955.

Коваленко В. Дореволюционное творчество Змитрока Бядули: Автореф. дис., ...канд. филол. н. Мн., 1959.

Лашкевич В. З. Бядуля и белорусская детская литература: Автореф. дис. ... канд. филол. н. Мн., 1971.

Мельникова З. Творчество Змитрока Бядули и становление лирического направления в белорусской дооктябрьской литературе: Автореф. дис. ...канд. филол. н. Мн., 1986.

2.3.

На абхазской мове. Салія В. Абхазія ў творчасці З. Бядулі // Алашара. 1985. № 12.

На англійскай мове. Mcmillin A. Biadula // McMillin A. Die Literatur der Weissrussen; A. History of Byelorussian Literature. From Its Origins to the Present Day. Giessen, 1977; McMillin A. Introduction // The Images Swarm Free. London, 1982. P. 9—10, 15—16.

На балгарскай мове. Линков М. Певец на Белорусия / Прев. Ив. В-н. // Заря. 1940. 1 ноем.

На беларускай мове. А. Б. «Салавей»: (Новы мастацкі фільм. Выпуск Белдзяржкіно) // Чырв. змена. 1937. № 259; А. Н. 30-годдзе літаратурнай дзейнасці Змітрака Бядулі: Юбілейны вечар у Беластоку // Вольная праца. 1940. 22 кастр.; Адамовіч А. Беларускі раман. Мн., 1961. С. 127—135; Яго ж. Культура творчасці. Мн., 1959. С. 124—133; Яго ж. Літаратура, мы і час. Мн., 1979. С. 9—10, 89—90; Яго ж. Праблемы жанра рамана: (Артыкул чацвёрты) // Полымя. 1958. № 12; Яго ж. Стыль і творчы напрамак // ЛіМ. 1955. 21 мая; Азгур З. Змітрок Бядуля // **Азгур З. Незабыўнае. Мн., 1962; Яго ж. Мастак вялікай глыбіні** // ЛіМ. 1935. 29 кастр.; Яго ж. Пра людзей, якім я ўдзячны // Полымя. 1961. № 11; Яго ж. Родны чалавек: З успамінаў // ЛіМ. 1946. 20 крас.; Александровіч А. Змітрок Бядуля // Бядуля З. Апавяданні. Мн., 1947; Яго ж. Змітрок Бядуля: Да 60-годдзя з дня нараджэння // Сав. селянін. 1946. 25 крас.; Александровіч А., Броўка П. Беларускія пісьменнікі — юбіляру // Чырв. змена. 1935. 23 кастр.; Александровіч С. Беларуская проза на рускай мове // Полымя. 1954. № 12; Яго ж. Змітрок Бядуля — дзецям // Бядуля З. Дзень добры! Мн., 1974; Яго ж. На даўгінаўскім гасцінцы // Алесандровіч С. Незабыўнымі сцежкамі. Мн., 1962; Тут зямля такая... Мн., 1974; 2 выд., дапрац. і дап. Мн., 1985; Аляхновіч М. На аванспостах пралетарскай літаратуры (1920—1930) // Маладняк. 1930. № 6—7; Арочка М. Беларуская савецкая паэма. Мн., 1979. С. 130— 131; Ахрыменка П. Змітрок Бядуля і фальклор // Ахрыменка П. Беларуская літаратура і фальклор. Мн., 1962; Яго ж. Летапіс братэрства: Аб бел.-укр. фальклорных, літ. і тэатр. сувязях. Мн., 1973. С. 87—88, 146, 228—229; Яго ж. Расказы Змітрака Бядулі на ўкраінскай мове // Гомел. праўда. 1952. 29 жн.; Яго ж. Тарас Шаўчэнка і Беларусь. Мн., 1969. С. 61—62, 91—92; Яго ж. Фальклорна-літаратурныя сувязі ўкраінскага і беларускага народаў. Мн., 1959. С. 127—128; Яго ж. Фальклорныя вытокі аповесці Змітрака Бядулі «Салавей» // Нар. асвета. 1961. № 10; Бабак Д. Чулы, добразычлівы чалавек... // Голас Радзімы. 1961. № 36; Бабарэка А. Вясну радзіла восень: (Да пытання аб кірунках у сучаснай бел. літаратуры) // Маладняк. 1925. № 7; Яго ж. Максім Багдановіч у літаратурных ацэнках // Узвышша. 1927. № 2; Багдановіч А. Новая беларуская літаратура. Віцебск. 1925. С. 20—21; Багдановіч М. За тры гады / Багдановіч М. Зб. тв.: У 2 т. Мн., 1968. Т. 2; Балет «Салавей» // Звязда. 1937. 5 сак.; Баршчэўскі А. Змітрок Бядуля // Ніва. 1977. 25 вер., 2 кастр., 18, 25 снеж.; **1978.** 1, 22 студз., 5, 12, 26 лют., 5, 12, 19, 26 сак., 2, 9, 16, 30 крас., 14, 21 мая; Барысенка В. Аб праграме па беларускай літаратуры для VIII—X класаў // Наст. газ. 1947. 30 студз.; Яго ж. Змітрок Бядуля // Сав. шк. 1940. № 6—7; Яго ж. Ідэйныя скажэнні ў асобных артыкулах крытыкаў і літаратуразнаўцаў // ЛіМ. 1948. 17 студз.; Бахмеццеў [У.]. Пра старэйшых беларускіх пісьменнікаў // Там жа. 1936. 16 лют.: Беларуская савецкая проза: Апавяданне і нарыс. Мн., 1971. С. 21—23, 65, 73—74, 261—262; Беларуская савецкая проза: Раман і аповесць. Мн., 1971. С. 189—192; Бергельсон Д. Дарагі Бядуля! // ЛіМ. 1940. 5 кастр.; Бойка У. Талент задушэўны, шчыры // Там жа. 1961. 9 мая; Бранштэйн Я. Аповесць Зм. Бядулі «Салавей»: Метад. распрацоўка // Там жа. 1935. 27 лют.; Яго ж. Пра беларускую савецкую прозу // Там жа. 1934. 10 ліп.; Яго ж. Пытанні тэорыі і практыкі літаратурнага паходу // Полымя рэвалюцыі. 1935. № 2; Яго ж. «Салавей» (З. Бядулі) // Бранштэйн Я. Літаратурная вучоба. Мн., 1935. Вып. 1; Яго ж. Таямніца хараства // Лім. 1935. 23 кастр.; Яго ж. Яшчэ раз да пытання аб лёсе вобразаў у беларускай літаратуры: (Трансфармацыя вобразаў «Музыкі») // Там жа. 1935. 10. 16 крас.; Бурносаў В. Змітрок Бядуля // Звязда. 1951. 3 ліст.; Бутакоў А. «Салавей» вярнуўся на сцэну // Там жа. 1956. 25 ліст.; Бэндэ Л. Матэрыялы да нарысаў па гісторыі беларускай літаратуры: (Уводзіны)

// Маладняк. 1931. № 5; Я г о ж. Творчыя задачы пралетарскай літаратуры // Там жа. 1931. № 9; Б э н д э Л., К у ч а р А. Матэрыялы для нарысаў па гісторыі беларускай літаратуры // Там жа. 1931. № 6—7; Б я д у л я Змітрок: Да 80-годдзя з дня нараджэння // Вясёлка. 1966. № 5; Б я р о з к а Ю. Літаратурныя партрэты: Змітрок Бядуля // Узвышша. 1928. № 4; Б я р о з к і н Р. «У дрымучых лясах»: (Аповесць Зм. Бядулі) // Звязда. 1940. 3 кастр.; В а л а с е в і ч К. Паўтарэнне па беларускай літаратуры ў 8—10 класах // Наст. газ. 1948. 6 мая; 1957. 4 крас.; Я г о ж. Паўтарэнне праграмнага матэрыялу па беларускай літаратуры // Там жа. 1950. 11 мая; В і л ь н я. 8-X 1920 г. // Пагоня. 1920. 8 кастр.; В і н ш а в а н н і з 30-годдзем літ. дзейнасці // Звязда. 1940. 5 кастр.; В о л ь с к і В. Пра Змітрака Бядулю // Маладосць. 1966. № 4; Я г о ж. Проза Бядулі // ЛіМ. 1940. 5 кастр.; Я г о ж. «Салавей». // Там жа. 1937. 20 снеж.; В я л ю г і н А., Л у п с я к о ў М. Фарбы радасці і шчасця: Аб творах З. Бядулі // Піянер Бел. 1938. 5 снеж.; Г а в а р у ш к а Л. Чытачы аб кнігах // Наст. газ. 1966. 16 сак. Г а л ь А. Літаратурныя нататкі // Звязда. 1927. 17 крас.; Г а н ч а р ы к М. Праз гады і дзесяцігоддзі: [Успаміны] // ЛіМ. 1981. 21 жн.; Г а р а ў с к і А. Бядулю чытаюць на розных мовах // Там жа. 1935. 23 кастр.; Г а р о б ч а н к а Т. Змітрок Бядуля і беларускі тэатр // Полымя. 1981. № 4. Г а р т н ы Ц. Першае знаёмства: [Успаміны] // ЛіМ. 1935. 23 кастр.; Г а р у л ё ў М. Сустрэча з Бядуляй // Камунар Магілёўшчыны. 1940. 5 кастр.; Г а р э ц к і М. Беларуская літаратура пасля «Нашае нівы» (Агульны агляд) // Маладняк. 1928. № 4; Я г о ж. Бядуля пасля Кастрычніка: Гісторыка-літаратурныя нататкі // Арш. малад. 1928. № 7; Я г о ж. Змітрок Бядуля — Ясакар // Гарэцкі М. Гісторыя беларускай літаратуры. Вільня, 1920; 2 выд. Вільня, 1921; 3 выд. Вільня, 1924; 4 выд. Мн., 1926; Я г о ж. Нацыянал-адраджанізм і паслякастрычнікавы перыяд у літаратуры // Звезда. 1926. 20 нояб.; Г е л е р М. Жыццё і творчасць Змітрака Бядулі: [Віктарына] // Нар. асвета. 1965. № 12; Г е р ц о в і ч Я. Думкі аб пейзажнай лірыцы // Полымя. 1953. № 11; Я г о ж. Заметкі аб паэзіі З. Бядулі // ЛіМ. 1939. 5 жн.; Г і с т о р ы я беларускага тэатра: У 3 т. Мн., 1983. Т. 1. С. 400—401; Г л е б к а П. Змітрок Бядуля // ЛіМ. 1939. 11 снеж.; Г л ы б о ц к і Т. Пад шыльдай пралетарскай літаратуры // Полымя. 1927. № 4; Г н і л а м ё д а ў У. З Леніным у сэрцы // Там жа. 1970. № 3; Г о л у б е в а Л. Пісьменнік-гуманіст // Нар. асвета. 1976. № 4; Г р а х о ў с к і С. Як учора было: [Успаміны] // ЛіМ. 1980. 29 жн.; Г р ы г о р ' е в а А. «Салавей» //Мін. праўда. 1956. 18 ліст.; Г у р в і ч С. Змітрок Бядуля — пісьменнік-казачнік // Филологический сборник. Мн., 1966; Г у р э в і ч Э. Беларуская дзіцячая літаратура (1917—1967). Мн., 1970. С. 25, 32—34, 41, 170—176; Г у с а к С. Пафас праўды // Полымя. 1967. № 9; Д а 30-г о д д з я літаратурнай дзейнасці пісьменніка-ардэнаносца Змітрака Бядулі // Чырв. змена. 1940. 4 кастр. Д а н і л е в і ч М. З экзаменаў па беларускай літаратуры // Наст. газ. 1957. 13 чэрв.: Д а р а г і З м і т р о к Б я д у л я!; [Віншаванне] // Гомел. праўда. 1940. 5 кастр.; Звязда. 1940. 5 кастр.; Палес. праўда. 1940. 5 кастр.; 25-г а д о в ы юбілей літаратурна-творчай дзейнасці Змітрака Бядулі // Камунар Магілёўшчыны. 1935. 27 кастр.; 25-г а д о в ы юбілей літаратурнай дзейнасці // Піянер Бел. 1935. 27 кастр.; Д в о р к і н а Ю. Беларуская проза за 1940 год // Полымя. 1941. № 3; Я г о ж. Змітрок Бядуля: Да 30-годдзя яго творчай дзейнасці // ЛіМ. 1940. 5 кастр.; Я г о ж. Меншавізм у беларускай крытыцы // Маладняк. 1931. № 8; Я г о ж. «Салавей» Змітрака Бядулі // ЛіМ. 1938. 27 снеж.; Я г о ж. Творчасць Зм. Бядулі // Полымя рэвалюцыі. 1940. № 9—10; Я г о ж. Шлях пісьменніка // Піянер Бел. 1940. 6 кастр.; Д з я р ж ы н с к і У. Беларуская літаратурная сучаснасць (1920—1925 гг.): Зарысы і нататкі // Полымя. 1925. № 5; Я г о ж. Выпісы з беларускай літаратуры XIX і XX ст. // Асвета. 1927. № 3; Д о б р ы балет // Зара. 1940. 12 чэрв.; Д р а й з і н Ю. Музыка ў творах беларускіх паэтаў // Полымя, 1925. № 6; Е р м а л о в і ч М. Пясняр жыцця і новай явы // Звязда. 1976. 23 крас.; Е с а к о ў А. Натхнёная рамантыка: Спектакль «Салавей» (па аповесці З. Бядулі) у Акад. тэатры імя Янкі Купалы // Чырв. змена, 1956. 1 снеж.; Ж у р а ў л ё ў В. Структура твора: Рух сюжэтна-кампазіцыйных форм. Мн., 1978. С 103—111; Ж ы д о в і ч І. Выразнік дум народных // Наст. газ. 1976. 24 крас.; Я г о ж. Змітрок Бядуля // Калг. праўда. 1951. 3 ліст.; Я г о ж. Змітрок Бядуля: Да 15-годдзя з дня смерці // Мін. праўда. 1956. 27 кастр.; Ніва. 1956. 28 кастр.; Ж ы л у н о в і ч З. Беларускі Парнас у новай вопратцы // Полымя. 1923. № 2; З а м а х П. Пясняр жаночай долі // Звязда. 1940. 5 кастр.; З а м б р ж ы ц к і С. Узвышша // Асвета. 1927. № 5—6; З м і т р о к Б я д у л я // Беларускі каляндар. 1957. Беласток; З м і т р о к Б я д у л я // Бядуля З. Апавяданні, казкі. Мн., 1958. З м і т р о к Б я д у л я // Хрэстаматыя па беларускай дзіцячай літаратуры. Мн., 1966; З м і т р о к Б я д у л я // ЛіМ. 1939. 5 лют.; З м і т р о к Б я д у л я // Бярозка. 1946. № 4; З м і т р о к Б я д у л я // ЛіМ. 1946. 20 крас.; З м і т р о к Б я д у л я: (Да 5-годдзя з дня смерці) // Піянер Бел. 1946. 27 ліст.; З м і т р о к Б я д у л я: Да 75-годдзя з дня нараджэння // Голас Радзімы. 1961. № 36; З м і т р о к Б я д у л я — Ясакар // Шлях моладзі. 1935. № 12; З у б к о В. Пра творчасць Змітрака Бядулі // Узвышша. 1930. № 7; І в а ш ы н В. Да вышынь рэалізму: Асноўныя тэндэнцыі развіцця бел. дакастр. і сав. літаратуры. Мн., 1983. С. 88—89, 122—124; І с к р ы к У. Традыцыі народнай творчасці і сучасны тэатр: Метадычны дапаможнік. Мн., 1981. С. 24—26; К а в а л е н к а В. «Абразкі» // ЛіМ. 1981. 9 кастр.; Я г о ж. Голас чалавечнасці: Пра некаторыя гуманіст. матывы ў бел. літаратуры. Мн., 1970. С. 43—46; Я г о ж. За яснасць ацэнак // ЛіМ. 1959. 24 чэрв.; Я г о ж. Змітрок Бядуля // Гісторыя беларускай дакастрычніцкай літаратуры: У 2 т. Мн., 1969. Т. 2; Я г о ж. Змітрок Бядуля // Гісторыя беларускай літаратуры. XIX — пачатак XX ст. Мн., 1981; Я г о ж. Змітрок Бядуля // Гісторыя беларускай савецкай літаратуры: У 2 т. Мн., 1964. Т. 1; Я г о ж. «Люблю бясконца матку Беларусь...» // Голас Радзімы. 1966. № 19; Я г о ж. «Люблю бясконца... матку Беларусь»: Да 80-годдзя з дня нараджэння Зм. Бядулі // ЛіМ. 1966. 4 мая; Я г о ж. Міфа-паэтычныя матывы ў беларускай літаратуры. Мн., 1981. С. 44—46, 233—235, 257—258; Я г о ж. Неапублікаваныя творы Змітрака Бядулі // Беларуская літаратура: Даследаванні і публікацыі. Мн., 1959. Вып. 2; Я г о ж. Некаторыя асаблівасці творчага метаду Змітрака Бядулі // Весці АН БССР. Сер. грамад. н. 1959. № 1; Я г о ж. Пісьменнік-гуманіст // Бядуля З. Выбранае. Мн., 1966; Я г о ж. У працэсе станаўлення // Шляхі развіцця беларускай савецкай прозы. Мн., 1972; Я г о ж. Шчасце — служыць народу // Бядуля З. Зб. тв.: У 5 т. Мн., 1985. Т. 1; К а в а л ё ў П. Гартаю памяці старонкі // Маладосць. 1985. № 6; Я г о ж. «Салавей» // Звязда. 1937. 3 снеж.; К а з е к а Я. Аповесць Змітрака Бядулі «Салавей» // Полымя рэвалюцыі. 1939, № 2; Я г о ж. Голас гераічнай эпохі: (Трыццаць год беларускай савецкай паэзіі) // ЛіМ. 1947, 18 кастр.; Я г о ж. З далечы гадоў // Казека Я. Падарожжа ў маладосць. Мн., 1984; Я г о ж. З невычэрпных крыніц // Казека Я. Голас часу. Мн., 1975; Я г о ж. Класічны твор беларускай прозы // Беларусь. 1946. № 11—12; Я г о ж. Памятная сустрэча: [Успаміны] // ЛіМ. 1981. 2 кастр.; Я г о ж. Пісьменнік і народ. // Там жа. 1946. 20 крас.; К а з л о ў с к і. Святкаванне юбілею літ. творчасці Зм. Бядулі — Ясакара // Витеб. крест. газ. 1925. 24 окт.; К а з ы р а Л. І нясе яна свету свой дар... // Голас Радзімы. 1983. 14 крас.; К а м е н с к і А. «Салавей» — на беларускай сцэне // ЛіМ. 1946. 30 ліст.; К а м і н с к і М. Навуковыя працы Зм. Бядулі // Там жа. 1961. 5 вер.; К а р а б а н С. Нарысы гісторыі беларускай савецкай крытыкі 20—30 гадоў. Мн., 1971. С. 83—85; К а р п а ў У. Вялікі ўздым: (30 год беларускай савецкай прозы) // Полымя. 1947. № 12; Я г о ж. Даро-

гамі жыцця // Карпаў У. Крылаты ўзлёт. Мн., 1966; Яго ж. Ідэі савецкага патрыятызма ў беларускай літаратуры // Сялян. газ. 1947. 25 снеж.; Карпачоў М. Аб сучаснай беларускай літаратуры // Гомел. праўда. 1946. 28 жн.; Яго ж. Выдатны беларускі пісьменнік // Там жа. 1944. 17 ліст.; Карысная размова // Наст. газ. 1958. 25 крас.; Кастрычніцкая серыя літаратуры // Віцеб. рабочы. 1947. 27 мая; Кіркевіч А. Змітрок Бядуля // Гомел. праўда. 1951. 3 ліст.; Гродзен. праўда. 1951. 3 ліст.; Яго ж. Таленавіты мастак слова // Там жа. 1961. 5 мая; Клешчанка В. Па бядулеўскіх сцежках // Голас Радзімы. 1969. № 5; ЛіМ. 1969. 28 студз; Клімковіч М. Аб жыватворным уплыве рускай літаратуры на беларускую літаратуру. Мн., 1955. С. 149—152; Яго ж. З успамінаў // ЛіМ. 1956. 27 кастр.; Яго ж. Змітрок Бядуля // Бядуля З. Выбр. тв. Мн., 1947; Яго ж. Паэт вялікага сэрца // Полымя. 1946. № 12; Яго ж. Пісьменнікі-ардэнаносцы //Полымя рэвалюцыі. 1939. № 2; Клімуць Я. Зробленае ім застаецца ў нашых сэрцах: Да 90-годдзя з дня нараджэння З. Бядулі // Маг. праўда. 1976. 24 крас.; Колас Я. Дарагі Змітрок!: [Віншаванне] // ЛіМ. 1940. 5 кастр.; Конан У. Развіццё эстэтычнай думкі ў Беларусі (1917—1934 гг.). Мн., 1968. С 66—74; Крапіва К. Шмат год здароўя і плённай працы!: [Віншаванне] // ЛіМ. 1940. 5 кастр.; Красавік. Аб новых кніжках // Наша будучыня. 1923. 13 студз.; Краснеўскі Г. Змітрок Бядуля // Звязда. 1936. 6 лют.; Краснеўскі Р. Шлях пісьменніка // Там жа. 1935. 23 кастр.; Камунар Магілёўшчыны. 1935. 27 кастр.; Палес. праўда. 1935. 28 кастр.; Крошнер М. Мая работа над балетам «Салавей» // Чырв. змена. 1938. № 95; Крывіцкі Л. Адкапаў праўду Беларусі // Беларускі каляндар. 1982. Беласток, 1982; Крывіч М. Наша проза за 1926 год // Полымя. 1927. № 4; Кубараў Н. Люблю чытаць вашы апавяданні // Піянер Бел. 1940. 6 кастр.; Кудраўцаў І. Змітрок Бядуля // Бядуля З. Апавяданні. Мн., 1973; Яго ж. Плённыя вёрсты // Мін. праўда. 1966. 5 мая; Яго ж. У скарбніцу роднай літаратуры // Беларусь. 1976. № 4; Куніцкі С. Вобраз Леніна ў мастацкай літаратуры // ЛіМ. 1936. 22 студз.; Кучар А. Аб мастацкай прозе: Літ.-крытыч. артыкулы. Мн., 1961. С. 3—61; Яго ж. Змітрок Бядуля // Бядуля З. Вершы. Мн., 1947; Яго ж. Наватарскі твор: Балет «Салавей» на сцэне мінскага тэатра оперы і балета // Звязда. 1940. 26 мая; Яго ж. Паслякастрычніцкая творчасць Змітрака Бядулі // Полымя рэвалюцыі. 1934. № 2; Яго ж. Пясняр зачараванага краю: Да 90-годдзя з дня нараджэння Змітрака Бядулі // Полымя. 1976. № 4; Яго ж. Раман пра крывавы шлях і справы беларускай нацыяналістычнай контррэвалюцыі // ЛіМ. 1934. 21 лют.; Яго ж. Творчы шлях Змітрака Бядулі // Полымя рэвалюцыі. 1935. № 10; Лавецкі П., Турчыновіч С., Мікульчык П. Творчасць для народа // Звязда. 1940. 5 кастр.; Лагвіновіч. Думаюць і спачуваюць // ЛіМ. 1934. 6 мая; Ларчанка М. Змітрок Бядуля: Да 60-годдзя з дня нараджэння // Звязда. 1946. 23 крас.; Яго ж. Лірыка Змітрака Бядулі // Беларусь. 1946. № 3; Латыш М. На магіле Змітрака Бядулі // ЛіМ. 1966. 28 студз.; Лашкевіч В. Дзецям аб роднай прыродзе // Беларуская літаратура і літаратуразнаўства. Мн., 1973. Вып. 1; Яго ж. Бядуля і першыя савецкія часопісы для дзяцей // Праблемы мовы і літаратуры. Мн., 1972; Яго ж. Бядуля — казачнік // Весці АН БССР. Сер. грамад. н. 1972. № 1; Яго ж. Зараджэнне казачнага жанру ў беларускай дзіцячай літаратуры // Беларуская літаратура. Мн., 1977. Вып. 5; Яго ж. Змітрок Бядуля // Беларуская дзіцячая літаратура. 2 выд., дапрац. і дап. Мн., 1980; Яго ж. Я. Колас і З. Бядуля аб шляхах развіцця савецкай дзіцячай літаратуры // Беларуская літаратура. Мн., 1978. Вып. 6; Яго ж. Пісьменнік-гуманіст // Гомел. праўда. 1976. 23 крас.; Яго ж. Погляды З. Бядулі на дзіцячую літаратуру // Беларуская мова і літаратура ў ВНУ. Брэст, 1971; Яго ж. Пра дзяцей і для дзяцей // Гомел. праўда. 1966. 13 мая; Яго ж. Праблема гераічнага ў апавяданнях З. Бядулі пра дзяцей // Беларуская літаратура і літаратуразнаўства. Мн., 1975. Вып. 4; Яго ж. «Срэбраная табакерка» З. Бядулі // Нар. асвета. 1971. № 9; Яго ж. Тэма дзяцінства ў дарэвалюцыйнай творчасці З. Бядулі // Материалы межвузовской научной конференции по проблемам теории и истории белорусской и русской литератур. Минск. 1967. 20—21 окт.: (Доклады). Мн., 1967; Яго ж. Чулае сэрца пісьменніка: (Дзіцячая тэма ў дарэвалюцыйнай творчасці З. Бядулі) // Нар. асвета, 1967. № 12; Лебедзеў У. Фальклорна-рамантычныя вытокі аповесці З. Бядулі «Салавей» // Рэгіяльныя традыцыі ва ўсходнеславянскіх мовах, літаратуры і фальклоры. Гомель, 1980; Левін Н. Паўвека таму назад // ЛіМ. 1940. 3 крас.; Яго ж. Перачытваючы «Салаўя» // Там жа. 1940. 5 кастр.; Левысёнак Ю. Змітрок Бядуля — Ясакар // Вит, крест. газ., 1925. 24 окт.; Лесін В. Пра ўплыў Васіля Стэфаніка на Змітрака Бядулю // Матэрыялы першай навуковай канферэнцыі па вывучэнню беларуска-украінскіх літаратурных і фальклорных сувязей. Гомель, 1969; Лойка А. Пісьменнікі закліку канца 900-х, пачатку 10-х гг. // Лойка А. Гісторыя беларускай літаратуры: Дакастрычніцкі перыяд. Мн., 1980. Ч. II; Луцэвіч У. Друг дзяцей // Піянер Бел. 1946. 27 ліст.; Яго ж. Мае ўспаміны пра Змітрака Бядулю // Беларусь, 1946. № 11—12; Лынькоў М. Летапіс эпохі: Бел. савецкай літаратуры пяцьдзесят год. Мн., 1968. С. 42—48; Зб. тв.: У 8 т. Мн., 1985. Т. 7. С. 427—431; Яго ж. Літаратура і жыццё: Літ.-крыт. артыкулы. Мн., 1978. С. 38—40; Яго ж Літаратура народа // Альманах 2. Мн., 1945. С. 165—166; Яго ж. Шчыра цісну руку: [Віншаванне] // ЛіМ. 1935. 23 кастр.; Лынькоў М., Броўка П. Дарагі таварыш Змітрок Бядуля: [Віншаванне] // ЛіМ. 1940. 5 кастр.; Лысенка А. Змітрок Бядуля // Гісторыя беларускай савецкай літаратуры. Мн., 1981. Ч. 1; Любецкі П. Думкі аб паэзіі З. Бядулі (Ясакара) // Сав. Бел. 1922. № 157, 159, 161; Любімы пісьменнік моладзі: Да 70-годдзя з дня нараджэння Змітрака Бядулі // Маладосць. 1956. № 11; Ляшук В. Вывучэнне аповесці «Салавей» // Нар. асвета. 1980. № 6, 9; Мажэйка А. Беларуская літаратура ў чэшскіх перакладах // Садружнасць літаратур. Мн., 1968. С. 129—130; Мазалькоў Я. Змітрок Бядуля // Бядуля Зм. Выбр. тв. Мн., 1945; Мазуркевіч Я. Бядуля-Ясакар // Заря Запада. 1925. № 228; Майсейчык А. Народнасць і светапогляд пісьменніка: (на прыкладзе творчасці Я. Купалы, Я. Коласа і З. Бядулі) // Весці АН БССР. Сер. грамад. н. 1965. № 4; Майхровіч С. Славуты аўтар «Салаўя» // Наст. газ. 1971. 21 крас.; Яго ж. Фальклор у творчасці Змітрака Бядулі: (У дапамогу выкладчыку бел. літаратуры) // Там жа. 1966. 24 вер.; Мартынава Э. Некаторыя рысы блізкасці і своеасаблівасці развіцця беларускай і ўкраінскай літаратур пачатку XX ст. // Старонкі літаратурных сувязей. Мн., 1970; Марціновіч А. «...З душой чулай і паэтычнай» // ЛіМ. 1976. 23 крас.; Яго ж. Змітрок Бядуля // Калг. праўда. 1956. 27 кастр.; Мельнікава З. Асаблівасці ранняй лірыкі З. Бядулі // Весці АН БССР. Сер. грамад. н. 1984. № 6; Мікуліч Б. Новы высокі палёт: Слова пра Бядулю // ЛіМ. 1935. 23 кастр.; Мішчанчук М. Беларуская літаратура на сучасным этапе. Мн., 1978. С. 31—32; 2 выд., перапрац. Мн., 1983. С. 28—29; Мішчанчук М., Шаўлоўская М. «Нязменна ўзначальвае Ленін...» // Вялікі Кастрычнік і беларуская літаратура Мн., 1977. С. 14—15; Модэль М. Беларускі прафесійны — упершыню // ЛіМ. 1979. 2 ліст.; Яго ж. Гістарычная паэма ў беларускай драматургіі // Чырв. змена. 1939. 22 крас.; Яго ж. Заметкі аб спектаклі: Пастаноўка балета «Салавей» // Звязда. 1940. 26 мая; Яго ж. Першы беларускі балет «Салавей» // Бальш. Пал. 1939. 23 ліст.; Мушынскі М. Беларуская крытыка і літаратуразнаўства: (20—30-я гады). Мн., 1975. С. 219—220; Яго ж. Беларуская крытыка і літаратуразнаўства: 40-я — першая палавіна 60-х гадоў. Мн., 1985. С. 77—78; Яго ж. Вытокі // Шляхі развіцця

беларускай савецкай прозы. Мн., 1972. С. 42—45, 47—48; На радзіме З. Бядулі // ЛіМ. 1961. 9 мая; Навіна А. Змітрок Бядуля // Навіна А. Нашы песняры. Вільня, 1918; Бел. жыццё. 1919. 29 вер.; Налівайка А., Бурэйка Т. Беларуская літаратура. Мн., 1971. С. 179—192; Нісневіч І. Салавей: Спектакль Бел. дзяржаўнага ордэна Леніна тэатра оперы і балета па аповесці З. Бядулі «Салавей» // Мін. праўда. 1950. 3 снеж.; Палітыка Д. Янка Купала-перакладчык. Мн., 1959. С. 47—49; Палякоў С. Да вяршыні творчага майстэрства // Чырв. змена. 1976. 22 крас.; Памяці Змітрака Бядулі // ЛіМ. 1966. 9 мая; Пасляслоўе // Бядуля З. Салавей. Мн., 1957; Паштовая скрынка: С. Плаў-ку // Н. н. 1911. 20 студз.; Паштовая скрынка. Плаў-ку // Там жа. 1913. 1 сак.; Перкін Н. Абсягі думкі. Мн., 1980. С. 58—59, 126—127, 135—136; Яго ж. Зм. Бядуля: Да пяцігоддзя з дня смерці // Сав. селянін. 1946. 28 ліст.; Яго ж Пясняр народнай барацьбы // ЛіМ. 1946. 30 ліст.; Яго ж. Шляхі развіцця беларускай савецкай літаратуры 20—30 гг.: Праблемы сацыялістычнага рэалізму. Мн., 1960. С. 57—67, 221—223, 270—272, 324—328, 345; Пісьменнікі Савецкай Беларусі: Кароткі даведнік. Мн., 1981; Піятуховіч М. Асноўныя этапы ў развіцці беларускай літаратуры паслякастрычніцкага перыяду // Полымя рэвалюцыі. 1933. № 1; Яго ж. Творчасць Змітрака Бядулі: (Дакастрычніцкі перыяд) // Літ. і маст. 1934. Кн. 3. Праз творчасць Зм. Бядулі // ЛіМ. 1963. 22 кастр.; Проза З. Бядулі // Там жа. 1947. 1 лют.; Пруднікаў П. Майстар савецкага слова // Наст. газ. 1966. 23 крас.; Прывітанне ССПБ у дзень 25-годдзя творчай дзейнасці // ЛіМ. 1935. 23 кастр.; Пясняр жыццёвай праўды // Там жа. 1976. 30 крас.; Пяткевіч А. Патрыятычнае выхаванне на матэрыяле гісторыі беларускай літаратуры // Беларуская мова і літаратура ў ВНУ. Брэст, 1971. С. 65; Пятровіч Н. Змітрок Бядуля // Камунар Магілёўшчыны. 1940. 5 кастр.; Пятровіч С. Калі б не было смерці...: («П'еса М. Алтухова «Сярэбраная табакерка» па матывах аднайм. казкі З. Бядулі ў Рэсп. тэатры юнага гледача) // Чырв. змена. 1964. 4 снеж.; Пятроў Б. Слаўнае свята беларускага народа // Віцеб. рабочы. 1954. 17 вер.; Разанаў І. Казка ў беларускай дзіцячай літаратуры. Мн., 1962. С. 65—67, 79—83, 103—105; Рамановіч Я. Наўздагон ветру // Рамановіч Я. Знаёмыя сілуэты. Мн., 1974; Яго ж. Сваёй дарогаю // Маладосць. 1976. № 4; Яго ж. Эскізы да партрэта: (Успаміны пра Зм. Бядулю) // Полымя. 1966. № 4; Рафальскі М. Чэрпайце поўнымі жменямі з невычэрпнай крыніцы нашай вялікай краіны // ЛіМ. 1935, 23 кастр.; Рашчэня М. Захапляючыя творы // Піянер Бел. 1940. 6 кастр.; [Рудзько] Ю. «Салавей» // ЛіМ. 1937. 16 ліст.; Ружанцова Л. Некалькі заўваг па аповесць З. Бядулі «Набліжэнне» // Там жа. 1935. 22 вер.; Рунько В. Чым дораг школе З. Бядуля //Звязда. 1940. 5 кастр.; Рэцкі М. Высокае майстэрства // Піянер Бел. 1940. 6 кастр.; Сабалеўскі А. Берагчы літаратурную спадчыну: (Да пастаноўкі ў тэатры імя Ленінскага камсамола Беларусі спектакля «Салаўі пяюць на волі» па матывах аповесці З. Бядулі «Салавей») // Чырв. змена. 1955. 3 снеж.; Яго ж. Дарога вядзе ў вышыню // Сабалеўскі А. Беларуская савецкая драма. Мн., 1969. Кн. 1.; Садоўскі Я. Вялікая дружба // ЛіМ. 1975. 17 студз.; Яго ж. «Лебядзіная песня» // Мін. праўда. 1974. 26 мая; Яго ж. Памяць захоўвае ўсё // Наст. газ. 1976. 20 сак.; Семяжон Я. Такім яго ведалі // Беларусь. 1961. № 5; Семяновіч А. Ад вытокаў да сталасці: Беларуская драматургія 1917—1945 гг. Мн., 1978. С. 103—110; Яго ж. Змітрок Бядуля // Бядуля З. Зб. тв.: У 4 т. Мн., 1951. Т. 1; Яго ж Змітрок Бядуля // Нарысы па гісторыі бел. л-ры. Мн., 1956; Яго ж. Таленавіты мастак слова // ЛіМ. 1956. 27 кастр.; Яго ж. Шляхам народа // Там жа. 1958. 8 кастр.; Скапа У. З глыбінь народнага жыцця // Віцеб. рабочы. 1971. 22 крас.; Скрыган Я. Ліст не будзе адасланы // Скрыган Я. Некалькі хвілін чужога жыцця. Мн., 1979; Смальянава Л. Шляхі паэтычнага эпасу: З гісторыі беларускай савецкай паэмы. Мн., 1977. С. 24—25; Смолкін М. Майстра навелы // ЛіМ. 1945. 12 кастр.; Яго ж. Матывы лірыкі З. Бядулі // Там жа. 1940. 5 кастр.; Яго ж. Нататкі пра аповесць «У дрымучых лясах» // Полымя рэвалюцыі. 1940. № 6; Яго ж. Творчая гісторыя і кампазіцыя аповесці «Салавей» // Полымя. 1948. № 12; Яго ж. Шлях паэта // ЛіМ. 1956. 27 кастр.; Собаль В. На заранку новага жыцця: (Да 95-годдзя з дня нараджэння З. Бядулі) // Віцеб. рабочы. 1981. 22 крас.; Сосенскі В. Першыя сустрэчы: Успаміны // ЛіМ. 1961. 9 мая; Танк М. Балет «Салавей» // Сялян. газ. 1940. 16 чэрв.; Таран Г. Трыццаць год // Звязда. 1940. 5 кастр.; Тарасава Т. Роздум пра жыццё і чалавека // Бядуля З. Выбранае. Мн., 1973; Трыццаць год // ЛіМ. 1940. 5 кастр.; Усікаў Я. Змітрок Бядуля // Беларуская дзіцячая літаратура. Мн., 1966; Яго ж. Пра дарослых і пра дзяцей // Усікаў Я. Грамадзянскае сумленне мастака. Мн., 1976; Яго ж. Пушкін і беларускія паэты // За Радзіму. 1949. 1 чэрв.; Фальклор у творчасці пісьменніка // ЛіМ. 1946. 30 ліст.; Ф-ко Ю. [Фарботка І.]. Згукі сусветнай вайны 1914—1918 году ў беларускай паэзіі // Шк. і культура Сов. Бел. 1919. № 1; Фіглоўская Л. Змітрок Бядуля: (1886—1941) // Бядуля З. Паэмы. Мн., 1947; Фінкель У. Змітрок Бядуля // Полымя. 1945. № 10; Яго ж. Сустрэча са Змітраком Бядулем // Беларусь. 1955. № 12; Х. І. Змітрок Бядуля (Ясакар) // Родны край. 1935. 15, 20 снеж.; Хведаровіч М. Незабыўнае: [Успаміны) // ЛіМ. 1980. 14 ліст.; Яго ж. Памятныя сустрэчы // Хведаровіч М. Памятныя сустрэчы. Мн., 1960; 2 выд., дап. Мн., 1963; Хромчанка К. Беларуская мастацкая проза: (Канец XIX — пачатак XX ст.). Мн., 1979. С. 149—162; Яго ж. За шчасце зямное. Мн., 1966. С. 51—52; Яго ж. Сваёй дарогай // Вяч. Мінск. 1976. 24 крас.; Царанкоў Л. Вывучэнне аповесці «Салавей» у 7-м класе // Нар. асвета. 1970. № 9; Цвяткоў Л. Аб кніжках для дзяцей і падлеткаў // Асвета. 1929. № 2.; Ч. З. Дваццаць пяць год: На ўрачыстым вечары, прысвечаным 25-гадовай дзейнасці Змітрака Бядулі // Чырв. Полаччына. 1935. 28 кастр.; Чаплюк С. Вынікі нядбайнасці // ЛіМ. 1948. 15 мая; Чарнышскі І. Пра «Узвышша» і наогул // Узвышша. 1929. № 2; Чорны К. Дарагі Змітрок: [Віншаванне] // ЛіМ. 1940. 5 кастр.; Чыгрын І. Дакастрычніцкая проза самых маладых (З. Бядуля. М. Гарэцкі) і фальклор // Чыгрын І. Станаўленне беларускай прозы і фальклор. Мн., 1971; Яго ж. Проза «Маладняка». Дарогамі сцвярджэння. Мн., 1985. С. 110—111, 115; Чыгрынаў І. З душой чулай і паэтычнай // Чыгрынаў І. Новае ў жыцці, новае ў літаратуры. Мн., 1983; Шарахоўскі Я. «У дрымучых лясах» // Чырв. змена. 1940. 12 лют.; Шахавец У. Без разліку на чытача // ЛіМ. 1947. 19 ліп.; Шкраба Р. Разам з народам // Там жа. 1947. 11 кастр.; Шлюбскі А. Бядуля як этнограф // Полымя. 1925. № 5; Шупікаў Д. Жадаем плённай працы // ЛіМ. 1935. 23 кастр.; Шутовіч Я. Песняры-юбіляры // Калоссе. 1935. № 4; Юрэвіч У. Роздум над паэтычнай Ленініянай // Полымя. 1969. № 8; Я. З. Перамагчы павярхоўнасць і схематызм: Пра «Надзвычайныя гісторыі» З. Бядулі // ЛіМ. 1932. 10 ліп.; Янкоўскі М. Выдатны пісьменнік // Гомел. праўда. 1966. 3 мая; Ярош М. Янка Купала і беларуская паэзія. Мн., 1971. С. 145—146; Яфімава М. Змітрок Бядуля // Гісторыя беларускай савецкай літаратуры 1917—1940. Мн., 1981.

На кіргізскай мове. Рубина Р. Змитрок Бядуля // Бядуля З. Анчемелер. Фрунзе. 1958.

На кітайскай мове. Бядуля Змітрок // Энцыклапедычны слоўнік савецкай літаратуры. Пекін. 1984.

На латышскай мове. Rullis T. Daži vārdi par grāmatas auroru un viņa dailradi // Bjadula Z. Lakstīgala. Rīga, 1977.

На літоўскай мове. Liobytė A. Baltarusiu «Lakštingala» Vilniuje // Lit. ir menas. 1957. Birž. 1; Žu-

kauskas A. Zmitrokas Biadulia // Biadulia Z. Sidabgo tabokine. Vilnius, 1956.

На нямецкай мове. Neureiter F. Zmitrok Bjadulja // Weissrussische Antologie. München, 1983; Randow N. Über die Autoren // Störche über den Sümpfen. Berlin, 1971.

На польскай мове. 25-lecie twórczości Z. Biaduli // Orka. 1935. 24 paźdź.; Jubileusz białoruskiego pisarza // Szt. Wolności. 1940. 8 paźdź.; Na 30-tą rocznicę twórczości literackiej Z. Biaduli // Szt. Wolności. 1940. 4 paźdź.; Pozniak T. Literatura białoruska w kręgu dwu rewolucji // Sl. orient. 1978. Z. 4; Wolski W. Twórcza droga Zmitroka Biaduli // Szt. Wolności. 1940. 5 paźdź.; Zmitrok Biadula // Antologia, poezji białoruskiej. Wrocław etc., 1978; Zmitrok Biadula // Wiersze białoruskie. Łódź, 1971.

На рускай мове. А-в В. Художник белорусского слова // Лит. Ленинград. 1935. 3 окт.; Адамович А. Становление жанра: Белорусский роман. М., 1964. С. 130—138; Агиевич В. Змитрок Бядуля // Сталин. молодежь. 1946. 29 нояб.; Азгур З. Змитрок Бядуля // Азгур З. То, что помнится... М., 1969; Мн., 1977; Яго ж. Излучение ума и доброты // Азгур З. То, что помнится... Мн., 1984. Кн. 2: Барсток М. Змитрок Бядуля // Сов. Бел. 1956. 27 окт.; Бахметьев В. Старшее поколение // ЛГ. 1936. 14 февр.; Яго ж. Три представителя белорусской советской литературы // Рабочий. 1936. 30 июля; Березкин Г. Мир поэта // Сталин. молодежь. 1940. 30 окт.; Березко Г. На путях перестройки // Лит критик. 1933. № 4; Яго ж. Предисловие // Бядуля З. Язэп Крушинский. М.; Л., 1931; Бигеза В. Белорусская советская детская книга // Вопросы библиографоведения и библиотековедения. Мн., 1980. С. 63; Биографическая справка // Бядуля З. Летописцы и другие рассказы. М., 1953; Богданович М. Белорусское возрождение // Багдановіч М. Зб. тв.: У 2 т. Мн., 1968. Т. 2; Василенок С. Змитрок Бядуля // Василенок С. Белорусская литература. М.,. 1951; Ватаци Н. Всего легче и лучше // Неман. 1971. № 9; Веркин А. Что читать // Рабочий. 1928. 6 июня; Вольский В. Змитрок Бядуля // ЛГ. 1940. 6 окт.; Сов. Бел. 1940. 5 окт.; Галантер Б. Театральный сезон в Белоруссии // Правда. 1939. 22 авг.; Глебка П. Из отзыва о кандидатской диссертации С. А. Гурвич «Змитрок Бядуля и фольклор» // Глебка П. Пытанні гісторыі, філалогіі, мастацтва. Мн., 1975; Горцев Н. За большую детскую литературу // Сталин молодежь. 1941. 15 марта; Готовятся к постановке новые кинофильмы // Рабочий. 1935. 20 июля; Гринберг М. «Соловей»: Спектакль Государственного театра оперы и балета БССР // Правда. 1940. 11 июня; Гуревич Э. Детская литература Белоруссии: Очерки. М., 1982. С. 70—74, 77; Дубкова Т. У истоков жанра: (Балет М. Крошнера «Соловей») // Вопросы культуры и искусства Белоруссии. Мн., 1983. Вып. 2; Елисеев В. Дерзновению подобно // Знамя юности. 1968. 13 дек.; Змитрок Бядуля: К 70-летию со дня рождения // Там жа. 1956. 28 окт.; Змитроку Бядуле // ЛГ. 1940. 6 окт.; Ивашин В. У истоков социалистического реализма. Мн., 1963. С. 193—206, 208—209, 316—322; История белорусской дооктябрьской литературы. Мн., 1977. С. 490—495; Карабан С. Очерки истории белорусской эстетической мысли и литературной критики. Мн., 1971. С. 145; Карский Е. Самуил Плавник // Карский Е. Белорусы. Т. III. Очерки словесности белорусского племени. Вып. 3. Худож. литература на народном языке. Пг., 1922; Киркевич А. Навсегда в памяти народной // Гродн. правда. 1976. 24 апр.; Клейнборт Л. Бядуля-Ясакар (Самуил Плавник) // Клейнборт Л. Молодая Белоруссия. Мн., 1928; Коваленко В. Змитрок Бядуля — романтик и реалист // Бядуля З. В дремучих лесах. М., 1975; Яго ж. Из глубины народной жизни // Заря. 1976. 23 апр. Яго ж. «Он сам поэма поэм» // Дружба народов. 1970. № 1; Яго ж. Увлекательная правда романтики // Бядуля З. Соловей; В дремучих лесах. Мн., 1971; Колас Г. Второе рождение: («Соловей» З. Бядули в театре им. Я. Купалы) // Знамя юности 1956. 28 дек.; Конон В. Эстетическая мысль Советской Белоруссии: (Основные этапы становления и развития). Мн., 1978. С. 22—24; Кунялис Г. Литература, которой никогда не было // Вопросы детской литературы: 1957 год. М., 1958. С. 175, 190, 205—206; Кучар А. Змитрок Бядуля // ЛГ. 1935. 29 окт.; Яго ж. Творческий путь Змитрока Бядули // Рабочий. 1935. 23 окт.; Лашкевич В. Змитрок Бядуля // Дет. лит. 1974. № 4; Литературные даты // Сов. Отчизна. 1956. № 6; Лыньков М. Змитрок Бядуля // Лит. и иск-во. 1942. № 2 / У сааўт.; Яго ж. Певец Белоруссии // Лынькоў М. Зб. тв.: У 8 т. Мн., 1984. Т. 6; Лысенко А. Времени не подвластен // Сел. газ. 1976. 23 апр.; Яго ж. Змитрок Бядуля // История белорусской советской литературы. Мн., 1977; Мессер Р. Пути развития белорусского исторического романа // Сов. Отчизна. 1956. № 5; Михолап Я., Острейко А. Змитрок Бядуля // Гродн. правда. 1946. 30 нояб.; Мозольков Е. Змітрок Бядуля // Бядуля З. В дремучих лесах. М., 1948; Певцы «Рыцарей земли» // Рабочий. 1929. 9 окт.; Перкин Н. В семье братских литератур. Мн., 1967. С. 25—26, 49—50; Яго ж. Героика эпохи // Сов. Отчизна. 1957. № 3. Рахленко Л. Наши юбилейные постановки // Сов. Бел. 1937. 27 окт.; Рубина Р. Змитрок Бядуля // Бядуля З. Рассказы. М.: Л., 1953; Бядуля З. Избранное. М., 1956; Садовский Е. Ожило на полотне // Неман. 1978. № 10; Селиванова О. Детская книга // Сов. Бел. 1941. 16 марта; Семенович А. Змитрок Бядуля // Там жа. 1951. 3 нояб.; Сенкевич А. В борьбе за пролетарскую литературу Белоруссии // ЛГ. 1930. 24 дек.; Смолкин М. Из прошлого // Сталин. молодежь. 1941. 13 февр.; Смольский Б. «Соловей»: (К новой постановке на сцене Бел. театра оперы и балета) // Сов. Бел. 1950. 10 нояб.; Смольянова Л. Змитрок Бядуля: К 80-летию со дня рождения // Заря. 1966. 23 апр.; Соколова Т. Литературная библиография БССР 20—30-х годов: (Некоторые особенности и истоки ее развития) // Вопросы библиографоведения и библиотековедения. Мн., 1980. С. 73; Солодовников А. Белорусское искусство // Правда. 1940. 5 июня; Яго ж. Итоги декады белорусского искусства // Там жа. 1940. 18 июня; Халип В. В поисках сценического эквивалента // Халип В. Строка, прочтенная театром. Мн., 1973; Хведорович М. Певец народа // Сов. Бел. 1966. 5 мая; Шараховский Я. Белорусская советская литература // Сов. Отчизна. 1949. № 5; Яковлев Б. Змитрок Бядуля // Бядуля З. Избранное. М., 1957.

На ўкраінскай мове. Байков М. Новітня білоруська література // Нова Білорусь. К., 1929; Горфин Е. «Соловей» // Зоря. 1938. 12 лип.; Змитрок Бядуля // Літ. газ. 1951. 15 лист.; Недзведський А. «Соловей» // Чорномор. комуна. 1938. 9 черв.; Пилипенко С. Білоруський соловей // Бядуля Зм. Соловей. Харків. 1929; Яго ж. Змітрок Бядуля // Бядуля. З. Лявониха й Симониха. Харків, 1929.

На французскай мове. Biadoulia Zmitrok // Anthologie de nouvelles biélorusses. Sherbrooke, 1983.

На чэшскай мове. Večeřova M. Doslov // Bjadulja Z. Tři prsty. Praha. 1957.

На яўрэйскай мове. Левін С. Творчасць Змітрака Бядулі // Штэрн. 1935. № 10—11.

2.4.

На беларускай мове. Астрэйка А., Цітоў К. Юбіляру: [Верш] // ЛіМ. 1940. 5 кастр.; Вітка В. Янка Купала: П'еса // Полымя. 1950. № 6; Гілевіч Н. Памяці Змітрака Бядулі: [Верш] // Гілевіч Н. Выбр. тв.: У 2 т. Мн., 1981. Т. 1; Гурло А. Родныя вобразы (З. Бядулю): [Верш] // Гурло А. Вершы. Мн., 1953; Колас Я. Змітраку Бядулю: [Верш] // Колас Я. Зб. тв.: У 14 т. Мн., 1972. Т. 2; Полымя рэвалюцыі. 1935. № 10; ЛіМ. 1935. 23 кастр.; Львовіч М. «Ужо не расплюшчваючы вочы...»: [Верш] / Пер. У. Караткевіч // Братэрства. Мн., 1982; Мікуліч Б. Максім Багдановіч і Змітрок Бядуля ў Мінску: (Урывак з аповесці «Развітанне») // Гісторыя Беларусі

ў літаратурных вобразах. Мн., 1979; Скрыган Я. Ліст не будзе адасланы: [Апавяданне] // Скрыган Я. Выбр. тв.: У 2 т. Мн., 1985. Т. 1.

На рускай мове. Алтухов Н. Серебряная табакерка: Пьеса-сказка в 6 карт. по мотивам повести З. Бядули. М., ВУОАП, 1962.

3.1.

ІРЛІ АН СССР, аддз. рукап., ф. 586, адз. зах. 33; ДБ БССР, аддз. рукап., 091/4295 К; 091/4291 К; ЦНБ АН БССР, аддз. рукап., ф. 5, воп. 1, адз. зах. 1, с. 55; ЦБ АН Літвы, аддз. рукап., ф. 21, адз. зах. 41—43, 54, 193, 195, 413. *В. М. Грышкевіч.*

БЯЛЕВІЧ АНТОН

Бялевіч Антон Пятровіч [псеўд. Раман Талапіла; 14(27).5.1914, в. Дуброўка Ігуменскага пав. Мінскай губ., цяпер Уздзенскага р-на Мінскай вобл.— 11.4.1978, Мінск, пахаваны на Усходніх могілках], паэт, празаік, перакладчык. Член СП СССР з 1943.

З бедных сялян (на сям'ю Бялевічаў з дзесяці душ даводзіліся дзве дзесяціны зямлі). З ранняга дзяцінства на ўсё жыццё запомнілася А. Бялевічу, як бацька хадзіў капаць карчы на смалакурню, што быў ён добрым паляўнічым, не раз браў яго з сабой на паляванне, наогул, быў чалавекам паэтычнага складу і ў гэтым плане меў на сына значны ўплыў. Істотнай асаблівасцю натуры малога Антона была вялікая цяга да ўсяго незвычайнага ды яшчэ любоў да ўсяго роднага — вёскі, яе людзей, ваколіц. «Там, у Дуброўцы,— пісаў пазней А. Бялевіч у аўтабіяграфіі,— ... адкрываліся мне таямніцы жыцця. Тое жыццё дало ў жывую памяць дзівосныя казкі, легенды, быліны, песні старыя і новыя. Там адчуў хараство чалавечых пачуццяў, маляўнічасць навакольнай прыроды...» Скончыў Хатлянскую сямігодку. Застаўся вельмі ўдзячны настаўніку Зіновічу, які разумна, умела адкрываў свайму вучню таямніцы навукі, прывіваў любоў да літаратуры, чытаў яго першыя вершы, падахвочваў да творчасці. Пасля А. Бялевіч вучыўся ў Магілёўскім педагагічным тэхнікуме, потым (1933—35) у Магілёўскім палітасветным інстытуце на масавым факультэце. Працаваць пачаў у пухавіцкай раённай газеце «За калгасы», але яго хутка звольнілі разам з усім штатам на той падставе, што газетай кіравалі нібыта ворагі савецкай улады. Нейкі час А. Бялевіч быў кладаўшчыком у райпрамкамбінаце. У 1937—39 працаваў нарысістам у газеце «Чырвоная змена», у 1939—45 — на той жа пасадзе ў газеце «Звязда». У гады Вялікай Айчыннай вайны ўдзельнічаў у партызанскім руху, закідваўся ў тыл ворага. У 1945—47 супрацоўнічаў у газеце «Літаратура і мастацтва», а у 1947—50 — у газеце «Савецкі селянін». Добра ведаў Я. Купалу, Я. Коласа; быў у сяброўскіх адносінах з К. Чорным, А. Твардоўскім, А. Куляшовым, А. Пракоф'евым.

Узнагароджаны ордэнам «Знак Пашаны», медалямі.

Першы верш А. Бялевіча «Камдыў Казачай» надрукаваны ў газеце «Літаратура і мастацтва» (1938). Ён аўтар больш дваццаці кніг паэзіі, зборніка фельетонаў «Маштабны Міканор» (1963). Напісаў для дзяцей кніжкі паэзіі, аповесць «Малюнкі маленства» (1977), дакументальную аповесць «Мінай Шмыроў» (1970), кнігі нарысаў, літаратурных партрэтаў. Асноўны матыў творчасці — услаўленне подзвігу савецкага народа ў гады Вялікай Айчыннай вайны, паказ жыцця калгаснай вёскі. Паэзіі А. Бялевіча ўласцівы традыцыйна-фальклорная вобразнасць, народна-песенны лад. Таму на яго вершы напісана многа песень (М. Аладаў, А. Багатыроў, Я. Цікоцкі і інш.). Пераклаў на беларускую мову паэму А. Твардоўскага «За даллю — даль» (1962), асобныя вершы А. Пракоф'ева, М. Бажана, А. Малышкі, У. Няходы. Імем А. Бялевіча названа вуліца ў г. п. Узда. *І. П. Чыгрын.*

Бібліяграфія

1.1.

Выбр. тв.: У 2 т. Мн., 1968—69. Т. 1. Вершы. Т. 2. Паэмы.

З Дуброўкі краіна відна. Мн., 1974. (Б-ка бел. паэзіі).

1.2.

Майстры сацыялістычнага земляробства: Нарыс. Мн., 1939. (Б-чка Беларускага стаханаўскага вопыту).

Мароз-партызан: Казкі. Мн., 1945.

На бацькоўскіх сцежках: Паэмы і вершы. Мн., 1946.

Рэц.: Хрушч У. На бацькоўскіх сцежках // Беларусь. 1946. № 10.
Свята. Мн., 1947.
Чалавек-сонца. Мн., 1947. Рэц.: Бурьян Б., Воронов В. Три книги для детей // Сталин. молодежь. 1948. 14 апр.; Якімовіч А. За вялікую літаратуру для маленькіх // ЛіМ. 1948. 7 лют.
Паэмы. Мн., 1948. Рэц.: Григорьева С. Поэмы Антона Белевича // Новый мир. 1950. № 2; Усікаў Я. Паэмы Антона Бялевіча // Беларусь. 1950. № 1.
Светач: Вершы і паэмы. Мн., 1950. Рэц.: Агіевіч У. Усім сэрцам за век малады // Беларусь. 1951. № 2; Васильев В. О серьёзных идейных ошибках в творчестве А. Белевича // Сов. Бел. 1951. 1 авг.; Кудраўцаў І. Сонечныя прасторы // ЛіМ. 1951. 13 студз.
Сонечным шляхам: Нарыс. Мн., 1950.
Дарогай шчасця: Вершы і паэмы. Мн., 1952. Рэц.: Шкраба Р. Удасканальваць паэтычнае майстэрства // Звязда. 1953. 6 сак.
Ідзі, мой сын: (Паэма). Мн., 1953; 2 выд. Мн., 1959. (Школьная б-ка).
Жывая рака: (Вершы і паэмы). Мн., 1955. Рэц.: Есьман І. Новая кніга паэта // Беларусь. 1955. № 11; Кавалёў Д. Паэт і яго героі // ЛіМ. 1955. 2 ліп.; Казека Я. // Звязда. 1955. 24 сак.; Крачкоўская Т. // Віцеб. рабочы. 1955. 10 жн.; Кудраўцаў І. Талент абавязвае // Полымя. 1955. № 5.
Добрыя людзі: Нарысы. Мн., 1957. Рэц.: Клешчанка В. Нарысы аб калгаснай вёсцы // Калг. праўда. 1957. 16 крас.; Клышка А. Сіла нарыса — у праблемнасці // ЛіМ. 1957. 24 крас.; Кудраўцаў І. З пазіцыі жыцця // Беларусь. 1957. № 6; Сабаленка Р. Па слядах падзей // Полымя. 1957. № 4; Шавня А. Очерки о героях нашего времени // Сов. Бел. 1957. 9 апр.
Хлеб і нахлебнікі: (Вершы і паэмы). Мн., 1957. Рэц.: Гаўрусёў С. Хлеб і нахлебнікі // Полымя. 1957. № 6; Салавей Л. Хлеб і нахлебнікі // ЛіМ. 1957. 13 ліп.; Ціханчук М. // Калг. праўда. 1957. 18 ліп.
За салаўінымі гаямі: Паэмы, вершы. Мн., 1959. Рэц.: Скапараў І. У нагу з жыццём // Беларусь. 1959. № 10.
Людзі робяць вясну: Нарысы. Мн., 1959. Рэц.: Васілевіч А. Людзі робяць вясну // Калг. праўда. 1960. 2 крас.; Рубінскі У. Людзі робяць вясну // ЛіМ. 1959. 5 вер.; Сталяроў М. Людзі робяць вясну // Полымя. 1959. № 7; Яго ж. Нарысы аб нашых сучасніках // Чырв. змена. 1959. 5 жн.
З добрай доляй заручоныя: Нарысы. Мн., 1960.
Вясёлка над полем: Вершы. Мн., 1961. Рэц.: Бярозкін Р. Вясёлка над полем // Беларусь. 1961. № 11; Жыдовіч І. // Наст. газ. 1962. 21 сак.; Лойка А. Песні старыя і новыя // Маладосць. 1962. № 4.
Тарасікава дарожка: (Вершы і паэма). Мн., 1962.
Залатыя ключы: Вершы і фельетоны. Мн., 1963. Рэц.: Гаўрусёў С. І ад салаўёў бывае сумна // ЛіМ. 1963. 9 жн.; Жыдовіч І. Нашай явы ключы // Мін. праўда. 1963. 8 кастр.; Климентенко С. Чистые ключи поэзии // Сел. газ. 1963. 20 дек.
Маштабны Міканор: Вершаваныя фельетоны. Мн., 1963. (Б-ка «Вожыка»). Рэц.: Барадулін Р. Цалое, малое, большае — напалам // Полымя. 1964. № 3.
Высокі поўдзень: Вершы. Мн., 1964. Рэц.: Арочка М. Поўдзень паэта // Полымя. 1965. № 1.
Рэха навальніц: (Вершы. Паэмы). Мн., 1965. Рэц.: Гніламёдаў У. Каб рэха вярнулася ў песню // ЛіМ. 1966. 11 студз.
Партрэт бацькаўшчыны: Вершы і паэмы. Мн., 1967. Рэц.: Няхай Р. Бацькоўскімі сцежкамі // Мін. праўда. 1969. 18 крас.
Вінтоўка і плуг. Паэмы. Мн., 1968. Рэц.: Няхай Р. Бацькоўскімі сцежкамі // Мін. праўда. 1969. 18 крас.; Хведаровіч М. З глыбокіх дзён, з пары далёкай... // ЛіМ. 1969. 25 лют.
Мінай Шмыроў: Дакум. аповесць. Мн., 1969. Рэц.: Дмитриев Г. Слово о народном герое // Сов. Бел. 1970. 30 авг.; Кудраўцаў І. Летапіс гераізму // Беларусь. 1971. № 2.
Чарадзеі: Літ. партрэты пісьменнікаў. Мн., 1970. Рэц.: Базарэвіч М. Не сатруцца ніколі сляды // Чырв. змена. 1971. 23 снеж.; Гіль М. Засталося ў сэрцы // ЛіМ. 1971. 24 снеж.; Кудраўцаў І. Зазіраючы ў творчую майстэрню // Вяч. Мінск. 1971. 17 мая.
Любоў мая: Вершы. Мн., 1971.
Хатынь: боль і гнеў. Мн., 1971. Рэц.: Досін М. Навечна ў памяці // Беларусь. 1971. № 11; Ефимов Ф. Зачем жалеют аиста? // Сел. газ. 1972. 16 февр.; Кудраўцаў І. Болем і гневам народжаная // Звязда. 1971. 24 кастр.; Масевіч С. Голас Хатыні // Мін. праўда. 1971. 28 ліст.; Фомчанка А. Каб не памірала жыццё // Вяч. Мінск. 1971. 13 вер.
Гарынь: Паэма. Мн., 1972. Рэц.: Кудраўцаў І. Сказ пра няскоранасць // Звязда. 1973. 4 вер.
Дабрадзей-асілак: Паэма-казка. Мн., 1973. Рэц.: Кудраўцаў І. Казка з праўдай // ЛіМ. 1974. 16 жн.
А ў бары, бары: Вершы і паэмы. Мн., 1974. Рэц.: Ракаў В. Голас бору, голас поля // ЛіМ. 1975. 14 лют.
Сонцам заручоныя: Вершы; Паэма; Фельетоны. Мн., 1975. Рэц.: Свірка Ю. Зямлі жывыя галасы // Полымя. 1976. № 5.
Партызанскі рыбачок: Паэма. Мн., 1976.
Малюнкі маленства: Аповесць. Мн., 1977. Рэц.: Марціновіч А. Запрашэнне ў маленства // Полымя. 1978. № 1; Яфімаў Ф. Першыя ўрокі дабраты // ЛіМ. 1977. 30 вер.
Сонечны гадзіннік: Вершы, вершаваныя апавяданні, паэма. Мн., 1978. Рэц.: Бур'ян Б. Развітальная кніга // ЛіМ. 1978. 16 чэрв.; Свірка Ю. Гадзіннік сэрца // Полымя. 1979. № 3.
Споведзь сэрца: [Маст.-публіцыст. нарысы]. Мн., 1978. Рэц.: Бутэвіч А. Споведзь шчырая і праўдзівая // ЛіМ. 1979. 5 студз.; Последович Г., Широков Н. Священная память // В мире книг. 1979. № 11.
Сосны ў жыце: Вершы і паэмы. Мн., 1980. Рэц.: Камейша К. Песні сіла зямная // Полымя. 1981. № 4.
Мой шчодры бор: Вершы і паэмы. Мн., 1985. Рэц.: Снежка В. Кнігапіс // ЛіМ. 1985. 20 снеж.

1.3.

1938. Камдзіў Казачай: [Верш] // ЛіМ. 22 лют.; Над Амурам: [Верш] // Там жа. 17 вер.; Успамінаюць дні былыя: [Верш] // Там жа. 7 ліст.; Жыць будзе Горкі ў вяках: [Верш] // Чырв. змена. 28 сак.; Наказ і клятва: [Верш] // Там жа. 2 крас.; Шуміць бярэзінка: Апавяданне // Там жа. 6 крас.; Нашай радасці няма граніц // Там жа. 26 мая; Кандыдат у дэпутаты Вярхоўнага Савета БССР: Е. М. Аляксейчыкава // Там жа. 3 чэрв.; Гаманілі нівы...: [Верш] // Там жа. 4 чэрв.; Вялікі палітычны ўздым // Там жа. 2 ліп.; Пасняхова праходзіць падпіска на пазыку; На змену загінуўшаму брату // Там жа. 4 ліп.; Малады мастак — Манасзон // Там жа. 9 ліп.; Хораша ў лагеры // Там жа. 15 ліп.; На зары, на зораньцы; Ой, клубіцца, сцелецца...; На зары, на ранішняй...: [Вершы] // Там жа. 16 ліп.; Жніўны напеў: [Верш] // Там жа. 22 ліп.; Сустрэча дэпутатаў Вярхоўнага Савета БССР // Там жа. 30 ліп.; Шырыць рады стаханаўцаў // Там жа. 4 жн.; Сям'я Райковых: [Апавяданне] // Там жа. 8 жн.; Вялікі майстар рускага мастацтва // Там жа. 9 жн.; Навесці парадак у сталовых Магілёва // Там жа. 10 жн.; У Крэмлёўскім зале: [Верш]; Аддзел падручнікаў без падручнікаў; // Там жа. 17 жн.; У барацьбе са смерцю // Там жа. 18 жн.; Шчэпкін М. С.: (Да 75-годдзя з дня смерці) // Там жа. 23 жн.; Восень калгасная: [Верш]; Л. М. Талстой: (Да 110-годдзя з дня нараджэння) // Там жа. 9 вер.; А. М. Радзішчаў: (Да 136-годдзя з дня смерці) // Там жа. 24 вер.; «Жару, жарку больш!» // Там жа. 22 кастр.; На сходзе камсамольскай арганізацыі пісьменнікаў // Там жа. 2 ліст. / Сааўт. Васілеўскі; Народныя таленты // Там жа. 3 ліст.; Змястоўна і весела // Там жа. 21 ліст.; Бывай, праславуты герой: [Верш] // Там жа. 17 снеж.; Навагодняя госці: [Верш] // Там жа. 31 снеж.
1939. Гора і радасць мацеры: [Верш] // Выва-

леным братам. Мн.; Пойдзем зноў мы за наркомам: [Верш] // Полымя рэвалюцыі. № 4; Натхняючы вобраз правадыра // Вілейская праўда. 11 снеж., Звязда. 8 снеж.; Хай жывуць пад чырвонай звяздою: [Верш] // Там жа. 13 ліст.; Тацяна Славінская // Там жа. 2 снеж.; Вартавыя нашы на граніцы: [Верш] // ЛіМ. 23 лют.; Квітнейце годы маладыя: [Верш] // Чырв. змена. 20 лют.; Слова звеннявой: [Верш] // Там жа. 4 крас.; Конюх: [Верш] // Там жа. 28 крас.

1940. Вызваленне: [Верш] // Бярозка. № 10; Дзень добры, дуброва: [Верш] // Полымя рэвалюцыі. № 7; Выбраннік народа: [Нарыс] // Вольная праца. 16 лют.; Шчаслівы год: [Верш] // Звязда. 1 студз.; У студзеньскія дні: [Верш] // Там жа. 21 студз.; Марк Піскун: Кандыдат у дэпутаты Вярх. Савета БССР // Там жа. 20 сак.; Палес. праўда. 16 сак.; Провады: [Верш] // Звязда. 6 крас.; Спявае свабодны народ // Там жа. 16 крас. / Сааўт. М. Гасман; Песня ад сэрца // Там жа. 5 чэрв.; Суседзі: Апавяданне // Там жа. 9 жн.; Законны хлебароб: Апавяданне // Там жа. 14 жн.; Будзёнаўцы: Апавяданне // Там жа. 22 жн.; На землях Радзівілаўскіх: Апавяданне // Там жа. 17 вер.; І сябры прыпомняць дні былыя: [Верш] // Там жа. 18 вер.; Над возерам: [Верш] // Там жа. 13 кастр.; Кандыдат з народа // Там жа. 17 ліст.; Павел Раманавіч Федаровіч: [Нарыс] // Там жа. 27 ліст.; На выбарчым участку: [Нарыс] // Там жа. 1 снеж.; Нараджэнне дружбы: [Апавяданне] // Там жа. 15 снеж.; Пра жорава: [Верш] // ЛіМ. 7 вер.; Жывыя расказы // Палес. праўда. 21 ліст.; На прагулцы: [Верш] // Чырв. змена. 18 студз.; Вяселле; Дума майская: [Вершы] // Там жа. 1 мая; Раскутая песня // Там жа. 5 чэрв.

1941. Мы пойдзем за праўду: [Верш] // Бальш. Пал. 1 ліп.; Звязда. 23 чэрв.; Клятва партызана: [Верш] // Гомел. праўда. 18 ліп.; Провады: [Верш] // Зара. 14 студз.; Пра кок-сагыз: [Верш] // Там жа. 12 крас.; Два нараджэнні // Звязда. 1 студз.; На спектаклі // Там жа. 16 студз.; Дружба // Там жа. 19 студз.; Пачуццё новага: [Нарыс] // Там жа. 25 лют.; На сядзібе калгаснай // Там жа. 12 сак.; Мікалай Смаглюк: [Нарыс] // Там жа. 12 крас.; Пірагі: [Нарыс] // Там жа. 1 мая; Горад на Дняпры: [Нарыс] // Там жа. 14 мая; Пройдзе сем год...: [Нарыс] // Там жа. 31 мая; На балотах яркія агні...: [Верш] // Там жа. 1 чэрв.; Клятва партызана: [Верш] // Там жа. 18 ліп.; Чырв. змена. 24 ліп.; Пільнасць: [Апавяданне] // Звязда. 20 ліп.; Нянавісць партызанскага сэрца: [Апавяданне] // Там жа. 24 ліп.; Наказ і клятва: [Верш] // Там жа. 26 ліп.; Як Арцём Корчык стаў партызанам: [Апавяданне] // Там жа. 28 ліп.; «Булаву магутную куюць...»: [Верш] // Там жа. 4 жн.; Мы канавы пусцім, правядзем: [Верш] // ЛіМ. 22 сак.; Палес. праўда. 26 сак.; Дзень добры, дуброва!.. [Верш] // Піянер Бел. 12 чэрв.; Ідзе вясна...: [Верш] // Чырв. змена. 11 чэрв.

1942. Склікае Паўлоўскі дружыну...: [Верш] // Героі Савецкага Саюза. Б. м.; Знароўка і трэніроўка // Раздавім фашысцкую гадзіну. № 65; Мікалай Гастэла // Сав. Бел. 16 лют.; На суд!: [Верш] // Там жа. 28 лют.; Я веру — зноў прыду туды...: [Верш] // Там жа. 28 крас.; У партызанскім краі: [Верш] // Там жа. 9 чэрв.; У бацькі Міная: [Верш] // Там жа. 9 вер.; Чалавек з дубравы: [Верш] // Там жа. 28 кастр.; Бацькава помста // Там жа. 2 снеж.; Падрыўнікі: [Верш] // Там жа. 5 снеж.

1943. Жаданні; У закутку мураўіным: [Вершы] // Беларусь. Альманах 1. М.; Арыйскі чэрап: [Верш] // Раздавім фашысцкую гадзіну. № 78; Разведчыкі // Там жа. № 79; Даваяваліся / Пад псеўд. Р. Талапіла; Мы ідзём: [Вершы] // Там жа. № 99; Полк ідзе на захад: [Верш] // Там жа. № 102; Дай бог ногі!: [Верш] // Там жа. № 107; З генераламі фюрэр размаўляў / Пад псеўд. Р. Талапіла; Праўда паляўнічага // Там жа. № 108; З найвялікшым святам: [Верш] // Там жа. № 109; На партызанскі лад / Пад псеўд. Р. Талапіла; Не сумуй, сустрэнемся, сядзіба: [Вершы] // Там жа. № 110; Фрыцава малітва / Пад псеўд. Р. Талапіла; Будзе грозны суд: [Вершы] // Там жа. № 111; Стрэнем іх як трэба: [Верш] // Там жа. № 112; На партызанскі лад: [Вершы] // Там жа. № 113 / Пад псеўд. Р. Талапіла; Ні наперад, ні назад: [Верш] // Там жа. № 114 / Пад псеўд. Р. Талапіла; Фёдар Паўлоўскі // Сав. Бел. 2 чэрв.

1944. У думах ты і ў сне: [Верш] // Беларусь. № 2; Бяссмерце: [Верш] // Там жа. № 3; Расплата к Мінску паявяла // Раздавім фашысцкую гадзіну. № 115; На партызанскі лад / Пад псеўд. Р. Талапіла; Дзед Мароз партызаніў: [Вершы] // Там жа. № 116; На Палессі горад ёсць такі: [Верш] // Там жа. № 117; Ля горна: [Верш] // Там жа. № 122; Не ў брыво, а ў вока: [Вершы] // Там жа. № 126 / Пад псеўд. Р. Талапіла; Зверху згуба: [Верш] // Там жа. № 129; Дасягнулі мэты / Пад псеўд. Р. Талапіла; Севастопаль перамог: [Вершы] // Там жа. № 130; Мінску: [Верш] // Звязда. 19 ліп.; Падымайся, родная сталіца // Там жа. 17 кастр.; Як толькі вясеннія гусі...: [Вершы] // Сав. Бел. 13 чэрв.; Кажуць людзі, ты мяне гукала...: [Верш] // Там жа. 18 чэрв.; Віцебск: [Верш] // Там жа. 27 чэрв.; На дорогах Белоруссии // Сов. Бел. 15 июля / Сааўт. М. Вішнеўскі; На Палессі горад ёсць такі: [Вершы] // Труд. 15 янв.

1945. Мой майстра: (Урывак з паэмы) // Альманах 2. Мн.; Разведчыкі; На Палессі горад ёсць такі; У думах ты і ў сне; Слава дуброўцаў; Гарнастаеў след: [Вершы] // За шчасце Беларусі. М.; Л.; Сэрца музыкі: [Верш] // Беларусь. № 3; Вясёлка: [Верш] // Там жа. № 5; Лебедзь-шчасце; Матылі: [Вершы] // Там жа. № 6; Дума; Восень: [Вершы] // Там жа. № 9; Дзень добры, дуброва!: [Верш] // Бярозка. № 1; Пчаляр: [Верш] // Там жа. № 2—3; Ласі: [Верш] // Там жа. № 6—7; Расказ паляўнічага: [Верш] // Полымя. № 4; Весяліся, родная старонка!..: [Верш] // Там жа. № 5—6; Хлеб: [Верш] // Там жа. № 9; Пад Новы год: [Верш] // Там жа. № 11—12; Лугамі, пералескамі: [Верш] // Звязда. 20 мая; Дума; Лугамі, пералескамі: [Вершы] // Там жа. 26 мая; На свята: [Верш] // Там жа. 3 ліп.; Сустрэцца з воінам: [Верш] // Там жа. 17 ліп.; Чалавек-сонца: (Палескае паданне пра Леніна): [Верш] // ЛіМ. 22 крас.; Весяліся, родная старонка!: [Верш] // Там жа. 10 мая; Дадому: Урывак з паэмы «Аксання» // Там жа. 2 ліп.; На фабрыцы-кухні: Фельетон // Там жа. 12 кастр.; Мясціна маленства: [Верш] // Піянер Бел. 3 ліп.; Ля Нёмана ў зацішку: [Верш] // Там жа. 19 ліп.; Ранак: [Верш] // Там жа. 16 жн.; Салдат ідзе: [Верш] // Сов. Бел. 24 июля.

1946. Чалавек-сонца: (Палеская легенда пра Леніна) // Беларусь. № 1; Сям'я: (Урывак з паэмы) // Там жа. № 7; І ўсё-такі сам...: [Верш] // Там жа. № 8; Чалавеку — слава: [Верш] // Там жа. № 11—12; Чалавек-сонца: [Верш] // Бярозка. № 1; Кураняты: [Верш] // Там жа. № 7; Сям'я: (Паэма) // Полымя. № 7, 8—9. Рэц.: В і т к а В. Аб традыцыях // Звязда. 1947. 16 лют.; Г у б а р э в і ч К. Тэма сучаснасці // Беларусь. 1947. № 1; Ш а р а х о ў с к і Я. Беларуская паэзія ў 1946 годзе // Полымя. 1947. № 1; Маці: Урывак з паэмы // Работніца і сялянка. № 6; І ўсё-такі сам: [Верш] // Там жа. № 7; Пад Новы год: [Верш] // ЛіМ. 1 студз.; Сям'я: Урывак з паэмы // Там жа. 3 жн.; Мароз-партызан // Піянер Бел. 1 студз.; Ігнатаў флот: Урывак з паэмы // Там жа. 29 мая; Ганарыўся каб Сталін наш намі: (Сказ рамесленнікаў): [Верш] // Чырв. змена. 30 снеж.

1947. Смерць Маланні; На свята: [Вершы] // Эстрада. Мн.; Суседзі: Паэма // Полымя. № 8—9. Рэц.: К у л е ш о в А. Неразрывная связь с коммунизмом // ЛГ. 1948. 13 марта; Слова кандыдата: [Верш] // Віцеб. рабочы. 9 лют.; Бяда Валацуга: [Верш] // Там жа. 21 лют.; Суседзі: Урывак з паэмы // Звязда. 27 ліп.; ЛіМ. 19 ліп.

1948. Калгасны аграном: [Нарыс] // Беларусь. № 4; Дарога ў шчасце — калгас: [Верш] // Там жа. № 9; На каньках: [Верш] // Бярозка. № 12; Каваль: [Верш] // Вожык. № 19; Дарога з няволі: (Паэма) // Полымя. № 4. Рэц.: П а н ч а н к а П. Заганная ідэя, фальшывы герой // ЛіМ. 1948. 25 вер.; Перадача скарба: [Верш] // Полымя. № 12; Каваль: [Верш] // За Радзіму. 10 кастр.; Пад чырвонымі сцягамі: [Нарыс] // Звязда. 17 вер.; Мост дружбы: [Верш] // Там жа. 6 ліст.; Сэрца музыкі: Урывак з паэмы // ЛіМ. 7 лют.; Прымі, наш любімы!: [Верш] //

Там жа. 13 сак.; Раскрыць вобраз станоўчага героя // Там жа. 10 крас. / Сааўт. А. Бурдзель; Май-сонца: [Верш] // Там жа. 1 мая; Літаратурнае аб'яднанне — школа маладых пісьменнікаў // Там жа. 15 мая; Слова Сталіну: [Верш] // Там жа. 3 ліп.; Багаты скарб: [Верш] // Там жа. 7 жн.; Сейбіт новага // Там жа. 17 вер.; Настаўніца: [Верш] // Наст. газ. 12 жн.; У жыццё нас вядуць камуністы: [Верш] // Там жа. 28 кастр.; Сталіну спяваем славу: [Верш] // Там жа. 31 снеж.; Апанасава справа: [Верш] // Сав. селянін. 18 ліп.; Мужай, шчаслівы камсамол!: [Верш] // Там жа. 28 кастр.; Шумят стяги... // Сов. Бел. 17 сент.; Сказ пра балота: [Верш] // Чырв. змена. 21 жн.; Сейбіт багацця і культуры // Там жа. 13 ліст.

1949. На Палессі горад ёсць такі...; Слава дуброўцаў; Хлеб; Каваль: (Урывак з паэмы «Суседзі»); Лось: [Вершы] // Беларуская савецкая паэзія. Мн.; «Тыгравы» лёс: [Верш] // Беларусь. № 9; Апанасава дарога: [Верш] // Там жа. № 10; Зноў у школе: [Верш] // Бярозка. № 9; Калгас «Камінтэрн»: Нарыс // Полымя. № 7; Светач: Паэма // Там жа. № 9; У «Чырвоным сейбіце»: (З паэмы «Усход камунізма») // Звязда. 19 чэрв.; Калгасная жніўная: [Верш] // Там жа. 7 жн.; Сонца: (Па народных матывах): [Верш] // Там жа. 20 снеж.; Наст. газ. 21 снеж.; Яснага сонца ясней: [Верш] // ЛіМ. 21 студз.; Усход камунізма: Урывак з паэмы // Там жа. 30 ліп.; У калгасе «Камінтэрн»: Нарыс // Там жа. 20 жн.; Мы за мір усёй душой: [Верш] // Там жа. 10 вер.; Сталін з намі: [Верш] // Наст. газ. 6 ліст.; Сталіну роднаму: [Верш] // Чырв. змена. 21 снеж.

1950. Слова танкіста: [Верш] // На варце міру. Мн.; Калектыўнай сілай: [Верш] // Беларусь. № 1; Сонечным шляхам: Нарыс // Там жа. № 7; Мара піянера: [Верш] // Бярозка. № 3; Светлы наш шлях: [Верш] // Там жа. № 8; На першым уроку: [Верш] // Там жа. № 9; Я знаю, птушкі..: [Верш] // Там жа. № 10; Дзякуй Вам за вялікае шчасце: Слова дэпутата // Вожык. № 5; Рады служыць народу: [Верш] // Там жа. № 21; Усё галасуе за Вас: [Верш] // Полымя. № 2; Выплаўка сталі: [Верш] // Там жа. № 6; Слова агітатара: [Верш] // Работніца і сялянка. № 2; Ленін жыве паміж намі // За Радзіму. 22 крас.; Май: [Верш] // Там жа. 1 мая; Арол: [Верш] // Звязда. 29 жн.; Адальюцца вам слёзы крывёю: [Верш] // Там жа. 17 кастр.; Шчасце прыйшло добрым часам: [Верш] // Там жа. 26 ліст.; Мае думы пра вас, мае словы: [Верш] // Калг. праўда. 17 снеж.; І сонца ў нас, і шчасце ў нас: [Верш] // Там жа. 24 снеж.; Слова аб Сталіне: [Верш] // ЛіМ. 28 студз.; Рост паэта: [Рэц. на кн.: В я л ю г і н А. Негарэльская арка. Мн., 1949] // Там жа. 11 лют. / Сааўт. А. Зарыцкі; Агітатар: [Верш] // Там жа. 8 крас.; Гэтым шчасце куецца: [Верш] // Там жа. 20 мая; У добры час!: [Нарыс] // Там жа. 10 чэрв.; За светлы лёс!: [Верш] // Там жа. 8 ліп.; Маці: [Верш] // Там жа. 22 ліп.; Прыход шчасця: [Верш] // Там жа. 16 вер.; Да вялікага свята: [Верш] // Мін. праўда. 5 ліст.; Рады служыць народу: [Верш] // Там жа. 18 ліст.; Чырв. звязда. 17 снеж.; Мы жывём у радасны час: [Верш] // Наст. газ. 2 сак.; Ленін жыве паміж намі: [Верш] // Там жа. 20 крас.; На прагулцы: [Верш] // Там жа. 22 чэрв.; На першым уроку: [Верш] // Там жа. 7 вер.; Пад сцягамі Кастрычніка: [Верш] // Там жа. 6 ліст.; Сталін з намі: (Расказ піянера) // Піянер Бел. 5 ліст.; Под счастливой звездой // Сов. Бел. 15 февр.; Апанасава дарога: [Верш] // Чырв. звязда. 15 лют.; У жыццё нас вядуць камуністы: [Верш] // Чырв. змена. 20 крас.

1951. Звяно дружных: (Нарыс) // Беларусь. № 5; Я ў гэта веру: [Верш] // Там жа. № 6; Старшыня сельсавета: Нарыс // Там жа. № 7; Зладжаная праца: Нарыс // Там жа. № 12 / Сааўт. П. Пестрак; Ігнасік у Маскве: Урывак з паэмы «Ідзі, мой сын» // Бярозка. № 10; Гаспадар жыцця: Апавяданне // Вожык. № 4; Падымайся, родны сад: [Верш] // Там жа. № 8; Сымонаў шлях: [Верш] // Там жа. № 20; Жаваранкі ў небе: [Верш] // Полымя. № 5; Ідзі, мой сын: Паэма // Там жа. № 10; Добрай раніцы!: [Верш] // Звязда. 1 мая; Над Бугам: [Верш] // Там жа. 16 вер.; Земснарад: [Верш] // Там жа. 16 снеж.; Пад Новы год: [Верш] // Калг. праўда. 1 студз.; І лугі, і палі замяло: [Верш] // Там жа. 7 студз.; Шлях Андрэя Парфенюка // Там жа. 2 лют.; Дума пра Сталіна: [Верш] // Там жа. 25 лют.; Васілевіцкія мільянеры: [Нарыс] // Там жа. 21 сак.; Людзі перадавога калгаса // Там жа. 22 крас.; Блакітныя азёры // Там жа. 1 мая; Аграном // Там жа. 19 мая; Брыгадзір // Там жа. 27 мая; Рост // Там жа. 5 чэрв.; З днём вялікім, сябры дарагія: [Верш] // Там жа. 6 ліст.; Запеў: (Уступ да паэмы) // Там жа. 16 снеж.; Па плану правадыра: Пачатак; Жалуды; У цёплым краі; Земснарад: [Вершы] // Там жа. 30 снеж.; Кліму Варашылаву: [Верш] // ЛіМ. 3 лют.; Будоўлям камунізма: [Верш] // Там жа. 31 сак.; Расці, мой лён!: [Верш] // Там жа. 28 крас.; Камбайнеры Палесся: Нарыс // Там жа. 11 жн.; Ідуць машыны...: [Нарыс] // Там жа. 8 вер.; Сонца Крамля: [Верш] // Там жа. 15 вер.; Сов. Бел. 16 сент.; Джонава — Джону: Балада // ЛіМ. 6 кастр.; На варце мірных дзён: (Урывак з паэмы «Ідзі, мой сын») // Мін. праўда. 6 ліст.; Сад каля школы: [Верш] // Наст. газ. 10 мая; Да мэты, таварыш!: [Верш] // Там жа. 31 мая; Радасць настаўніцы: [Верш] // Там жа. 5 снеж.; У дарагой Маскве: (Урывак з паэмы) // Піянер Бел. 29 ліст.; Паверце Ман Іру: [Верш] // Чырв. змена. 29 вер.

1952. Шчасце прыйшло добрым часам; Сталін з намі; Агітатар; Сонца; Падарункі; Дума піянера: [Вершы] // Ад шчырага сэрца. Мн.; Смерць Маланні; Слова танкіста; Гаспадар жыцця: [Вершы] // Мастацкае слова. Мн.; Светлы наш шлях: [Верш] // Школьная эстрада. Мн.; На кахоўскім плацдарме: Нарыс // Беларусь. № 10, 12 / Сааўт. Р. Няхай; Прысяга: [Верш] // Бярозка. № 4; Слухай, сын!: [Верш] // Там жа. № 10; Лісты з Дуброўкі: [Вершы] // Полымя. № 4; Калг. праўда. 14 чэрв.; Балада пра палескі дуб: [Верш] // Звязда. 1 кастр.; На ўрачыстым сходзе: [Верш] // Там жа. 6 ліст.; Сустрэча з Леніным // Калг. праўда. 21 студз.; На вялікіх будоўлях камунізма // Там жа. 23, 26, 30 жн.; 3, 6, 13 вер. / Сааўт. Р. Няхай; Зоры над Палессем: [Верш] // Там жа. 12 вер.; Дэлегат з Палесся: [Верш] // ЛіМ. 2 лют.; Вялікі рост: [Верш] // Там жа. 29 сак.; Жывая рака: [Верш] // Наст. газ. 10 ліп.; З Новым годам: [Верш] // Чырв. змена. 1 студз.

1953. Сэрца ў сэрца: (Урывак з паэмы «Родная крыніца») // Беларусь. № 10; Жыццё лесу; Жывіце здаровы; Клясты; Дразды: [Вершы] // Бярозка. № 2; Камуністы наперадзе: Нарыс // Там жа. № 9; У вёсцы Косіна: Нарыс // Там жа. № 12. / Сааўт. Р. Няхай; Добры дзень, дарагая сталіца!: [Верш] // Полымя. № 2; Гродн. праўда. 11 янв.; Шчырай клятвай клянёмся: [Верш] // Полымя. № 4; Родная крыніца: Паэма // Там жа. № 11. Рэц.: К а л е с н і к У. З добрымі намерамі // Чырв. змена. 1954. 8 мая; Н и ч и п о р о в и ч А. Новая поэма Антона Белевича // Сталин. молодежь. 1953. 31 дек.; Заўтрашні дзень: Нарыс // Там жа. № 12 / Сааўт. Р. Няхай; Хараша ў полі: Урывак з паэмы "Дубраўчане" // Звязда. 28 чэрв.; У ноч навагоднюю...: [Верш] // Калг. праўда. 1 студз.; Шчодры Май: [Верш] // Там жа. 1 мая; Радасць: [Верш з нізкі «Лісты з Дуброўкі»] // Там жа. 6 ліст.; Кандыдаты: [Верш] // ЛіМ. 7 лют.; Сябры: (Урывак з новай паэмы «Дубраўчане») // Там жа. 23 мая; На шырокія прасторы: [Нарыс] // Там жа. 10 кастр.; Шчырай клятвай клянёмся: [Верш] // Мін. праўда. 10 сак.; Дубраўчане: (Эпілог паэмы) // Там жа. 16 жн.; Рысы новага // Там жа. 6 ліст. / Сааўт. Р. Няхай; Сталін даў на шчасце права: [Верш] // Піянер Бел. 1 студз.; Добрай раніцы!: [Верш] // Сав. Радзіма. 1 мая; Развітанне: (Урывак з паэмы «Дубраўчане») // Чырв. змена. 15 вер.

1954. Сымонаў шлях: [Верш. апавяданне] // Размова па шчырасці. Мн.; У адзінай сям'і: [Паэма] // Сястры Украіне. Мн.; Беларусь. № 3; Вясна: [Верш] // Бярозка. № 5; На паэтычным дзірване: [Верш] // Вожык. № 13; Тры лісты: Фельетон // Гомел. праўда. 2 чэрв.; Мой голас: [Верш] // Звязда. 14 сак.; Камлюк на праводзе: [Верш. фельетон] // Там жа. 27 крас.; Аграномы: Нарыс // Там жа. 15 чэрв.; Галава: [Верш. фельетон] // Там жа. 15 жн.; Стары і новы год: [Верш] // Калг. праўда. 1 студз.; На выбарчым участку: [Верш] // Там жа. 14 сак.; У раённым цэнтры: Нарыс // ЛіМ. 10 крас.; Прывітанне Маю: [Верш] // Там жа. 1 мая;

Васілевіцкая хроніка: Нарыс // Там жа. 26 чэрв.; Родная ўлада: Нарыс // Там жа. 6 ліст.; Дачнік: [Верш з нізкі «Лісты з Дуброўкі»] // Мін. праўда. 5 вер.; Хто чым багаты?: [Верш] // Там жа. 6 ліст.; Чулы чалавек, таленавіты пісьменнік // Там жа. 21 ліст.; Слова лесаруба: [Верш] // Сталін шлях. 7 снеж.

1955. Жывая рака; Роздум: [Вершы] // Беларусь. № 2; У навагоднюю ноч: [Верш] // Вожык. № 23; Успамін: [Верш] // Полымя. № 11; Лёгкі хлеб: Сатыр. паэма // Там жа. № 12. Рэц.: Б я р о з к і н Р. Праўда вымыслу // ЛіМ. 1956. 3 сак.; Ш а б л и н с к и й П. О вредном — без гнева // Сов. Бел. 1956. 13 марта; Песня працы; Аганькі: [Вершы] // Гомел. праўда. 10 ліп.; Любка: [Раздзел з паэмы «Лёгкі хлеб»] // Там жа. 9 вер.; Крытыкуй мяне, а што ж...: (Фельетон у вершах) // Звязда. 10 сак.; Камар вылучае...: Апавяданне ў вершах // Там жа. 26 мая; Упарты Антон: [Верш] // Там жа. 15 чэрв.; Жніўная: [Верш] // Там жа. 24 ліп.; «Маштабны» Міканор: Фельетон // Там жа. 24 ліст.; Шчаслівай дарогі: [Нарыс] // Калг. праўда. 7 жн.; Песня дружбы: [Верш] // ЛіМ. 11 лют.; Хто робіць вясну?: [Верш] // Там жа. 30 крас.; Жывая рака // Там жа. 28 мая; Залатыя скарбы // Там жа. 17 снеж.; У калгасе «Рассвет каму-ны»: Нарыс // Мін. праўда. 30 студз.; Як мы долю гукалі: [Верш] // Там жа. 12 лют.; Таварыш Рапартуй: [Верш] // Там жа. 23 снеж.; Партия к счастью ведет нас в поход // Сов. Бел. 6 нояб.; Мае думы пра вас, маё слова // Чырв. змена. 26 студз.; Мужнасць // Там жа. 21 чэрв.

1956. Ленін і салдат; Галава; «Кэтры» (Фельетон): [Вершы] // Мастацкае слова. Мн.; Галоўнае звяно: Нарыс // Беларусь. № 2; Нікадзім-мінімум: [Верш] // Там жа. № 5; Роздум над труною: [Верш] // Там жа. № 9; Любчанскія мільянеры: Нарыс // Маладосць. № 11; Салаўіны бераг: Нарыс // Полымя. № 1; Мой настаўнік з Нізка // Там жа. № 3; Делегат возвратился со съезда: [Нарыс] // Сов. Отчизна. № 3; Прымай, восень залатая: [Верш] // Віцеб. рабочы. 28 вер.; Калгасная кузня: [Верш] // Гомел. праўда. 16 мая; «Класік»: [Верш] // Звязда. 1 крас.; Урок Гаўрылу: [Верш] // Там жа. 10 чэрв.; На прасторах прыднепроўскіх: Нарыс // Там жа. 20, 21 ліп.; «Кэтры»: [Верш] // Там жа. 19 жн.; Іх уклад у перамогу // Там жа. 4 кастр.; Прыезд агранома: (Урывак з новай паэмы) // Там жа. 15 ліст.; Мін. праўда. 30 снеж.; Прысяга сэрца: [Верш] // Звязда. 23 снеж.; На Палессі: (Нарыс) // ЛіМ. 21, 28 студз.; На дарогах палявых: Урывак з паэмы // Там жа. 20 кастр.; Аўдзей-«наватар»: [Верш] // Мін. праўда. 3 чэрв.

1957. Золотые люди // Женщины наших сел. М.; Смерць Маланні; Добрай раніцы!; Каваль; Маці: [Вершы] // Пад сцягам Кастрычніка. Мн.; Дзядзька з Дуброўкі; Раку вечар падпаліў; Людзі, скора свята: [Вершы] // Беларусь. № 11; Над родным Нёманам: Нарыс // За вярт. на Радзіму. № 71; Звязда. 1, 3 вер.; Золотые люди: [Нарыс] // Сов. Отчизна. № 4; Сэрца музыкі: [Верш] // Гомел. праўда. 22 мая; Браты: [Верш] // Там жа. 3 ліп.; Гродзен. праўда. 25 снеж.; Сястрыцы: [Верш] // Гомел. праўда. 14 снеж.; Мае думы пра вас, маё слова: [Верш] // Зара. 3 лют.; «Лён сінее, як мора...»: [Урывак з паэмы «На дарогах палявых»] // Там жа. 26 мая; Песня: [Верш] // Звязда. 10 лют.; Выбары дэпутата: [Верш] // Там жа. 3 сак.; Хлеб наш родны: [Верш] // Там жа. 18 жн.; Слова цесляра: [Верш] // Там жа. 20 кастр.; Клятва вернасці: [Верш] // ЛіМ. 13 лют.; Браты: [Верш] // Там жа. 22 чэрв.; Сейбіт праўды: [Верш] // Там жа. 10 ліп.; Галасы ў збажыне: [Верш] // Там жа. 10 жн.; Ідзе мая Міншчына ў славе да свята: [Нарыс] // Там жа. 30 кастр.; У век дваццаты: [Верш] // Там жа. 6 ліст.; У зімовы вечар: [Верш] // Там жа. 4 снеж.; Ключы Леніна: [Верш] // Мін. праўда. 2 ліст.; Гуральская балада: [Верш] // Там жа. 6 ліст. / Сааўт. Р. Няхай; Свет над Нёманом // Правда. 4 окт.; Расказ дзядзькі Данілы: [Верш] // Сел. газ. 6 нояб.; Горячее сердце, светлая душа // Сов. Бел. 23 июня; Поэзия радости и дружбы // Там жа. 27 июня; У наших братьев // Там жа. 2 окт.

1958. Размова з Леніным; Ленін між намі жыве: [Вершы] // Між нас жыве Ленін. Мн.; Светлы наш шлях: [Верш] // Юным дэкламатарам. Мн.; Свята: [Верш] // Вожык. № 20; Чорныя справы Белага дома: [Верш] // За вярт. на Радзіму. № 55; Звязда. 18 ліп.; З партызанскага сшытка: «Ой, пад вязам, пад калінаю...»; Выйшла рэчка з берагоў; Сястрыцы; Дамок цесляра; Зімовым днём: [Вершы] // Полымя. № 2; Ясныя водбліскі: Паэма // Там жа. № 7. Рэц.: С т р а л ь ц о ў М. Ад роднай зямлі // ЛіМ. 1958. 22 ліст.; Мальвіна: [Верш] // Работніца і сялянка. № 3; За салаўінымі гаямі: [Нарыс] // Там жа. № 7; Ленінскі сцяг: (Легенда з паэмы «Дзве долі») // Звязда. 22 крас.; Вясна і людзі: Нарыс // Там жа. 18 мая; Мае землякі: [Верш] // Там жа. 27 снеж.; Человек из дубравы: Очерк // Известия. 31 дек.; Казка стала быллю: [Нарыс] // Калг. праўда. 1 студз.; Свята: [Верш] // Там жа. 16 сак.; Вясна: [Верш] // Там жа. 1 мая; Выдаў замуж мяне лён: Песня звеннявой: [Верш] // Там жа. 14 чэрв.; Цётка Зося: Нарыс // Там жа. 18 чэрв.; Партыі і народу: [Верш] // Там жа. 31 снеж.; Агеньчык у полі: Апавяданне // ЛіМ. 15 лют.; У дарозе: Раздзел з паэмы «Карэнні дуба» // Там жа. 13 снеж.; Прыкмета вясны: [Верш] // Мін. праўда. 26 крас.; З новай доляй заручоныя: Нарыс // Там жа. 4 ліп.; Канец легенды: [Верш] // Там жа. 27 вер.; Сустрэча з кавалём: [Раздзел з паэмы «Карэнні дуба»] // Там жа. 28 ліст.; Дзякуй Ленінскай партыі: [Верш] // Там жа. 24 снеж. / Сааўт. А. Астрэйка; Легенда пра Леніна: [Верш] // Наст. газ. 22 крас.; В дороге // Сов. Бел. 11 февр.; Весна колхозная // Там жа. 1 мая; Славные люди // Там жа. 16 дек.; Будет такая песня // Сов. культура. 30 дек.

1959. Чулы чалавек, таленавіты пісьменнік // Кузьма Чорны. Мн.; Залаты ключ: [Верш] // Беларусь. № 5; Хлеб і жалеза; Зямля і чалавек; Садоўнік і яблыня: [Вершы] // Там жа. № 11; У шчасце адчынены дзверы: [Верш] // Бярозка. № 8; Ключы ад шчасця: [Верш] // Вожык. № 24; Радасць усенародная // За вярт. на Радзіму. № 10 / Сааўт. І. Кудраўцаў; «Амерыканцы» з Дуброўкі // Там жа. № 89; Карэнні дуба: Паэма // Полымя. № 5; Запавет; У кузні; Роздум над Нёманам; Вятрак; Дай мне руку, чалавеча; З вамі сэрца маё: [Вершы] // Там жа. № 10; Об одном стихотворении // Сов. Отчизна. № 1; «У год уступаючы новы...»: [Верш] // Звязда. 1 студз.; Жаба: [Верш] // Там жа. 18 жн.; Праўда пра людзей: [Верш] // Там жа. 7 ліст.; Дзве долі: Апавяданне // Там жа. 31 снеж.; Свята дзяржавы: [Верш] // Калг. праўда. 3 студз.; Гарбуз: Фельетон // Там жа. 17 чэрв.; Ленін у сэрцы жыве; Урок сыну: [Вершы] // Там жа. 5 ліст.; Па бацькоўскіх сцежках: [Нарыс] // ЛіМ. 3 студз.; Радасць усенародная // Там жа. 4 лют. / Сааўт. І. Кудраўцаў; Цудоўнаяява: [Нарыс] // Там жа. 29 крас.; Даражэй за жылу залатую...: [Верш] // Там жа. 26 вер.; У вялікай дарозе: [Нарыс] // Мін. праўда. 3 студз.; Мой край: [Верш] // Там жа. 22 жн.; Словы і мары мае: [Верш] // Там жа. 18 кастр.; Живой огонек: [Нарыс] // Сов. Бел. 6 мая.

1960. Залаты чалавек; Хай пасведчыць сельсавет; Вялікі свет: [Вершы] // Беларусь. № 4; Нам жыць у вяках: [Верш] // Голас Радзімы. № 7; Ліст Леніну: [Верш] // Там жа. № 23; Наша праўда: [Верш] // Там жа. № 38; Яго галава залатая: [Верш] // Там жа. № 63; Народны паэт: Да 50-годдзя Аляксандра Твардоўскага // Маладосць. № 6; Калі зацвітаюць вішні: Нарыс // Полымя. № 5; Сляды; Сакрэт: [Вершы] // Там жа. № 8; Агонь душы, запал юначы...: [Верш] // Там жа. № 9; Калі я глядзеў на бурштын...; Няхай спяваюць салаўі; Сумуе старэнькі млынок; А іх сонца абдымала: [Вершы] // Там жа. № 10; Пра долю жаночую: [Верш] // Работніца і сялянка. № 2; Дзівосны сцяг: [Верш] // Там жа. № 10; Прысяга праўдзіваму: [Верш] // Віцеб. рабочы. 22 крас.; Вялікі свет; Пра цябе, харошую...: [Вершы] // Гомел. праўда. 13 сак.; Прысяга: [Верш] // Там жа. 20 крас.; Ёй кветкі дарылі ў Крамлі // Там жа. 7 чэрв.; Тост за слаўны рост: [Верш] // Звязда. 1 студз.; Апавяданне пра скульптара і яго героя // Там жа. 13, 16 лют.; Народны песняр: Да 70-годдзя К. Крапівы // Там жа. 5 сак.; Ліст Леніну: [Верш] // Там жа. 16 сак.; Ніва. 10 крас.; Над свежай баразною: [Верш] // Звязда. 3 крас.; Наша праўда: [Верш] // Там жа. 20 мая; Яго

галава залатая: [Верш] // Там жа. 23 жн.; Зямляк: [Нарыс] // Калг. праўда. 5 лют.; Лявоніха: [Верш] // Там жа. 14 лют.; Светлы май // Там жа. 1 мая; Мудрасць народа: [Верш] // Там жа. 2 снеж.; Пра цябе, харошую...: [Верш] // ЛіМ. 26 сак.; Чэрпаць з народных глыбінь // Там жа. 12 мая; Не апранайцеся ў замшэлы шарачок! // Там жа. 9 жн.; Гудкі новай Рыгі гукалі...: [Верш] // Там жа. 2 вер.; Слухайце, народы!: [Верш] // Там жа. 30 вер.; Роздум: [Верш] // Там жа. 30 снеж.; Нам жыць у вяках!: [Верш] // Мін. праўда. 20 студз.

1961. Смерць Маланні; Слава дуброўцаў; Матылі; Сэрца музыкі; Лось; Каваль; Вясёлка над полем; Сляды; Латышскае піва; Запавет: [Вершы] // Анталогія беларускай паэзіі: У 3 т. Мн. Т. 3; Залаты чалавек; Ленін і салдат: [Вершы] // Вершы, аднаактовыя п'есы. Мн.; Ліст Леніну: [Верш] // Вянок дружбы. Мн.; Сыну; Рыбак на пенсіі; Мне кашулю маці вышыла: [Вершы] // Беларусь. № 2; Засланіў ён славаю Калумба: [Верш] // Там жа. № 5; Прысяга партыі: [Верш] // Там жа. № 9; У вялікай дарозе: [Верш] // Там жа. № 11; Пад Новы год: [Верш] // Там жа. № 12; Дарогай Леніна: [Верш] // Бярозка. № 10; Шпак з райцэнтра прыляцеў: [Верш] // Вожык. № 9; Гэтакі не прыдзе ў камунізм: [Верш] // Там жа. № 20; Роздум: [Верш] // Голас Радзімы. № 1; Слухаючы Хрушчова: [Верш] // Там жа. № 48; Мін. праўда. 17 чэрв.; Верны друг: [Верш] // Голас Радзімы. № 57; Прысяга партыі: [Верш] // Там жа. № 80; Размова з буслам; На такавішчы; Яны ў сэрцы маім: [Вершы] // Маладосць. № 6; Смерць чайкі; «Бяжыць бярэзнікам, дубровою...»; Латышскае піва; Я слухаў мора справаздачу; Свята песні: [Вершы] // Полымя. № 1; Слова пра вернага друга: [Верш] // Там жа. № 2; Халодны агонь: [Рэц. на кн.: М а к а л ь П. Вечны агонь. Мн., 1960] // Там жа. № 3; Камуніст: [Верш] // Там жа. № 9; Партыі Леніна; Залатая мяцеліца: [Вершы] // Там жа. № 10; Гімн камуністам: [Верш] // Віцеб. рабочы. 15 вер.; Партыі Леніна: [Верш] // Там жа. 17 вер.; Вы зайдзіце ў кабінет // Звязда. 6 студз.; Венера, чуеш: Мы ляцім!: [Верш] // Там жа. 15 лют.; Зробім самі вясну: [Верш] // Там жа. 12 крас.; Верны друг: [Верш] // Калг. праўда. 16 ліп.; Спявае сэрца: [Верш] // Там жа. 2 жн.; Радзіме: [Верш] // Там жа. 7 ліст.; Творчыя планы // ЛіМ. 3 студз.; Салаўіны голас Украіны: [Верш] // Там жа. 27 студз.; Дзень добры Маю!: [Верш] // Там жа. 30 крас.; У адзіным страі // Там жа. 23 мая; Прамяністая плынь паэзіі // Там жа. 15 жн.; Салаўі Расіі: [Верш] // Там жа. 18 жн.; Ведайце: [Верш] // Там жа. 10 кастр.; З добрай доляй заручоныя; Сакрэт неспакою; Танцорка: [Вершы] // Там жа. 28 ліст.; Размова з буслам: [Верш] // Маг. праўда. 4 чэрв.; Мая любоў, мая надзея!: [Верш] // Наст. газ. 17 кастр.; Планеце сэрца адкрываю: [Верш] // Там жа. 2 снеж.; Залатая мяцеліца: [Верш] // Ніва. 26 ліст.; І натхненне, і розум // Чырв. змена. 10 жн.

1962. З вамі сэрца маё; Сцяг: [Вершы] // Голас сэрца. Мн.; Іграй, іграй, Сымон-музыка!; Якубу Коласу; Роздум над труною: [Вершы] // Жыццё для народа. Мн.; Сардэчна і проста: [Успаміны]; Жывая рака; Сейбіт праўды: [Вершы] // Народны паэт Беларусі. Мн.; У шчасце адчынены дзверы; Піянерская лагерная: [Вершы] // Піянерам Беларусі. Мн.; Разгадаў: [Верш] // Слаўце Радзіму. Мн.; А ў тым лесе...; Маё сонейка; Шчабяталі ластаўкі...; Апавяданне пра вецер: [Вершы] // Беларусь. № 5; Рэха песень яго: [Верш] // Там жа. № 7; Рэха нашага веку: [Верш] // Там жа. № 9; Незабыўны наш: [Верш] // Там жа. № 10; Ленінскі камісар: [Верш] // Бярозка. № 11; Вожык-грандыёзус: Фельетон // Вожык. № 9; Віцеб. рабочы. 20 мая; Чалавек без радзімы — салавей без песні // Голас Радзімы. № 64; Запольская чараўніца: [Верш. нарыс] // Полымя. № 6; Салаўіная дуброва паэзіі // Там жа. № 7; Камісар: [Верш] // Там жа. № 11; Вачыма юнацтва: [Рэц. на кн.: К л я ў к о Г. Абветраныя далягляды. Мн., 1962] // Там жа. № 12; Дару майго сэрца агонь: [Верш] // Работніца і сялянка. № 2; Гэта даў нам Кастрычнік // Там жа. № 10; Апавяданне пра вецер; Дарагая мая; А ў тым лесе...: [Вершы] // Віцеб. рабочы. 27 лют.; Напалеон над ракой Бярозай: [Верш] // Там жа. 17 кастр.; Калг. праўда. 9 кастр.; Чалавек — Сусвету цар!; Залаты запас: [Вершы] // Віцеб. рабочы. 9 снеж.; Живая река поэзии: (К 80-летию со дня рождения Я. Купалы) // Во славу Родины. 7 июля; Родны колас; У закутку мураўіным; Лавіў я рокат і маланкі: [Вершы] // Гомел. праўда. 19 вер.; Зычым добрага міру!: [Верш] // Звязда. 17 жн.; Парамон: [Верш. фельетон] // Там жа. 9 вер.; Дарогай Леніна: [Верш] // Там жа. 31 кастр.; У вялікім паходзе // Калг. праўда. 18 сак.; Дзівосны дар: (Урывак з новай паэмы «Запольская чараўніца») // Там жа. 30 крас.; Сам песняй зрабіўся Купала: [Верш] // Там жа. 5 ліп.; Вайне — прысуд смяротны!: [Верш] // ЛіМ. 27 лют.; Наша сонца: [Верш] // Мін. праўда. 21 крас., вяч. вып.; Залатая мяцеліца: [Верш] // Ніва. 4 ліст.; Запавет: [Верш] // Там жа. 11 ліст.; Чатыры ключы: [Верш] // Там жа. 25 ліст.; Харaство веку: [Нарыс] // Сел. газ. 4 ліст.; Дарогай Леніна...: [Верш] // Там жа. 7 ліст.; Сеятель солнечной поэзии // Сов. Бел. 3 нояб.; Залаты запас: [Верш] // Чырв. Змена. 23 снеж.

1963. Камуніст; Ліст Леніну: [Вершы] // Бяссмерце. Мн.; Казёл у агародзе: (Фельетон); Шпак з райцэнтра прыляцеў: [Верш] // Пад корань. Мн.; Я — з Дуброўкі // Пяцьдзесят чатыры дарогі. Мн.; Вясёлка над полем; Залатая мяцеліца: [Вершы] // Слова аб роднай прыродзе. Мн.; Вялікі выбар...: [Верш] // Беларусь. № 3; Казка явай стала; Разарвецца сэрца салаўёва...; Поўдзень мой высокі: [Вершы] // Там жа. № 4; Сэрцамі з партыяй: [Верш] // Там жа. № 7; Партыя Леніна: [Верш] // Бярозка. № 6; Весна в его сердце: К 60-летию Пилипа Пестрака // Неман. № 6; «Прыснілася мне: пахаваны...»; «Цар у небе — горды сокал...»; «Коні выпілі раку...»; Прызнанне; Залаты запас; Тапельцы: Латышскае паданне; «Чым больш у дуброве працяглага шуму...»: [Вершы] // Полымя. № 1; Наказ сэрца // Там жа. № 4; Споведзь франтавіка: [Верш] // Віцеб. рабочы. 21 мая; Партыя Леніна; Мой герой; Ты сказала...: [Вершы] //Там жа. 22 мая; Ленінскі камісар: [Верш] // Там жа. 21 вер.; Не са срэбра і золата...: [Верш] // Там жа. 28 снеж.; Дванаццаць месяцаў: [Верш] // Там жа. 31 снеж.; Першамаю: [Верш] // Гомел. праўда. 1 мая; ЛіМ. 30 крас.; Камуніст: [Верш] // Заря. 16 февр.; Класікі і сычы: Фельетон // Звязда. 18 студз.; Нібы з рога залатога...: [Верш. фельетон] // Там жа. 10 лют.; Высокай ідэяй усхвалюй! // Там жа. 17 сак.; Вясна; Асілак: [Вершы] // Там жа. 23 крас.; Табе, найсвятлейшы таварыш: [Верш] // Там жа. 1 мая; І неба, і сонца: [Верш] // Там жа. 9 мая; Партыя Леніна: [Верш] // Там жа. 9 чэрв.; Новы хлеб; Інспектар-партызанізатар; Наваселле; Бондар: [Верш] // Там жа. 15 вер.; Спелы яблык; Супрацiўленне матэрыялаў: [Вершы] // Там жа. 29 вер.; Агеньчык — кожнаму твору!: [Рэц. на кн.: П р ы х о д з ь к а П. Вішнёвы агонь. Мн., 1963] // Там жа. 18 кастр.; Ружавашчокая: [Верш] // Там жа. 31 кастр.; Родны Мінск: [Верш] // Там жа. 3 ліст.; Шчодрае святло: [Верш] // Там жа. 5 снеж.; Беларусь мая...: [Верш] // Там жа. 21 снеж.; Якое долі я жадаю?: [Верш] // ЛіМ. 18 студз.; Люблю жыццё: [Верш] // Там жа. 14 чэрв.; Песня перамогі; [Верш] // Мін. праўда. 8 мая; Пасланец Леніна: [Верш] // Там жа. 6 ліст.; На каньках: [Верш] // Ніва. 20 студз.; Залатая мяцеліца: [Верш] // Там жа. 20 кастр.; Чалавек — Сусвету цар; Лавіў я рокат і маланкі: [Вершы] // Сел. газ. 27 янв.; Прыляцелі, паглядзелі...: [Верш] // Там жа. 16 февр.; Зорка — чараўніца: [Верш] // Там жа. 20 июня; Закон жыцця; Восень з летам размаўляе: [Вершы] // Там жа. 27 сент.; Солнце жизни нашей // Сов. Бел. 12 апр.

1964. Песняру: [Верш] // Беларусь. № 3; Закон жыцця; Выглядае маці сына; Расказ паляўнічага; ...А я чакаю: [Вершы] // Там жа. № 5; Між зорак — зара: [Верш] // Там жа. № 10; Вялікі, як белы свет...: [Верш] // Бярозка. № 4; Сыны Бацькі Міная: Урывак з паэмы «Сыны Бацькі Міная» // Там жа. № 6; Лайдак і поп: [Верш. фельетон] // Вожык. № 15; Абход пад Новы год: [Верш] // Там жа. № 24; Сталасць: [Верш] // Маладосць. № 5; Высокий полдень: [Рэц. на кн.: К у л е ш о в А. Из новых стихов. М., 1964] // Нева. № 7; 21 студзеня 1924: [Верш] // Полымя. № 1;

Высокі поўдзень: Літ. партрэт Аркадзя Куляшова // Там жа. № 2; Сыны бацькі Мінаяя: Паэма // Там жа. № 5. Рэц.: Кудраўцаў І. Паэма пра мужнасць // Звязда. 1964. 7 жн.; Рэха навальніц: Паэма // Полымя. № 12; Ліст Леніну: [Верш] // Работніца і сялянка. № 4; Чалавек: [Верш] // Віцеб. рабочы. 22 студз.; Сыны бацькі Мінаяя: Паэма // Там жа. 24, 26, 31 мая; 28 чэрв.; Бяроза; Крыніца: [Вершы] // Там жа. 12 жн.; Дванаццаць месяцаў: [Верш] // Звязда. 1 студз.; Савецкі чалавек: [Верш] // Там жа. 26 студз.; Косіць ён дугою: [Верш] // Там жа. 8 лют.; Цень на пляцень...: [Верш] // Там жа. 29 лют.; Пад сасною, пад курганам...: [Верш] // Там жа. 26 сак.; Круглы год: [Верш] // Там жа. 8 мая; Вёў ён помсту і буру...: [Раздзел з паэмы «Сыны бацькі Мінаяя»] // Там жа. 23 мая; Роздум: [Верш] // Там жа. 27 мая; Сказ пра волата: [Верш] // Там жа. 26 чэрв.; Таполевы інспектар: [Верш] // Там жа. 15 жн.; Прыкметы восені; Пастух: [Вершы] // Там жа. 15 вер.; Аганёк: [Верш] // Там жа. 3 кастр.; Сонца ўзыходзіць з Крамля: [Верш] // Там жа. 14 кастр.; Ліст з чужыны: [Верш] // Там жа. 18 кастр.; Сказ пра волата: [Верш] // Там жа. 6 ліст.; Рэха даўніх бур: Урывак з паэмы // Там жа. 15 ліст.; Клятва партызанкі: Урывак з паэмы «Сыны бацькі Мінаяя» // ЛіМ. 15 мая; Ляснік; Волат Лаўскага лесу; Ельнік: [Вершы] // Там жа. 26 мая; Галоўнае; Крыніца: [Вершы] // Там жа. 30 чэрв.; Дарога праз пекла: Раздзел з паэмы // Там жа. 18 вер.; Слова пра друга // Там жа. 4 снеж.; Тост за новы рост: [Верш] // Мін. праўда. 1 студз.; Ходзіць песня: [Верш] // Там жа. 8 сак.; Скокамбокам: [Верш] // Там жа. 12 крас.; Сонца яснае ідзе: [Верш] // Там жа. 22 крас.; Май у сэрцы нясу: [Верш] // Там жа. 1 мая; Лясныя салдаты: [Урывак з паэмы «Сыны бацькі Мінаяя»] // Там жа. 27 мая; Праз гады: [Верш] // Там жа. 3 ліп.; Родны хлеб: [Верш] // Там жа. 16 жн.; З паэтычнага блакнота: Восень залатая; Будзь сокалам! // Там жа. 4 кастр.; Мой Лермантаў: [Верш] // Там жа. 14 кастр.; Радасць і смутак: [Раздзел з паэмы «Рэха навальніц»] // Там жа. 15 ліст.; Мой паклон Кабзару: [Верш] // Сел. газ. 10 марта; Законы — песні: [Верш] // Там жа. 21 июня; Рэха веку: [Верш] // Там жа. 2 июля; Книга про деда Михеда // Там жа. 22 июля; Ірынчын заяц; Сушыць гурочкі пясок; Бусел-манюка; Дзе расце смятана?: [Вершы] // Там жа. 30 авг.; Жыццё працягваецца: [Верш] // Там жа. 15 сент.; Крылы века: [Верш] // Там жа. 14 окт.; Паход сібірака; Люблю: [Вершы] // Там жа. 29 нояб.; Щедрый дар современнику // Сов. Бел. 6 февр.; Залаты запас; Чалавек — Сусвету цар: [Вершы] // Чырв. змена. 27 мая; Жыцця закон: [Верш] // Там жа. 5 снеж.

1965. Люблю: [Верш] // Дзень паэзіі — 65. Мн.; Ліст Леніну: [Верш] // Ленін заўсёды з намі. Мн.; Чароўныя словы: Аркадзю Куляшову: [Верш] // Беларусь. № 3; Памяць сэрца: [Верш] // Там жа. № 4; Рэха; «Хацеў бы ў жыцці я пакінуць сляды...»: [Вершы] // Там жа. № 9; Слава табе, чалавек!; Разгукаўся гай зялёны; Споведзь жанчыны: [Вершы] // Там жа. № 10; Славуты будаўнік: [Верш] // Бярозка. № 11; Ірынчын заяц: [Верш] // Вясёлка. № 3; Сцежкамі Прынямоння // Голас Радзімы. № 23; І дрэвы спяваюць і травы паюць...: [Рэц. на кн.: Вялюгін А. Адрас любві. Мн., 1964] // Маладосць. № 4; З жыцця ў легенду: [Рэц. на кн.: Бажко А. Татры. Мн., 1964] // Полымя. № 5; Мае абавязкі; Балада пра каня; На магілках; Прыйдзі, мая харошая; Ён такі чалавек; Дождж у спёку; «Спее грэчка пры бары...»: [Вершы] // Там жа. № 6; Тэма для паэмы; Балада; Жыццё і смерць; Развітальныя галасы; Балада пра зялёнага волата: [Вершы] // Там жа. № 10; Памяць сэрца: [Верш] // Віцеб. рабочы. 21 крас; Споведзь франтавіка: [Верш] // Там жа. 21 мая; Жывая прырода: [Верш] // Там жа. 15 жн.; Асеннія матывы: [Вершы]: Развітальныя галасы; «Шэрань ранкам ляжыць на стрэсе...» // Там жа. 22 жн.; Чую рокат вясны: [Верш] // Там жа. 5 ліст.; Родная партыя: [Верш] // Там жа. 20 ліст.; Чалавек легендарнага жыцця // Там жа. 21 ліст.; Урачыстая перадача: [Верш] // Там жа. 30 ліст.; Прызнанне; [Верш] // Там жа. 21 снеж.; Ёсць такі чалавек; Дзе расце смятана?: [Вершы] // Там жа. 28 снеж.; Дамавік [Верш] // Звязда. 4 лют.; Дзічка: [Верш] // Там жа. 28 лют.; Вясна-красна на дварэ...: [Верш] // Там жа. 1 крас.; Ёсць такія вароты!: З партызанскага дзённіка // Там жа. 16, 17, 18 крас.; А мы сеем нашу долю; Добры сват: [Вершы] // Там жа. 6 чэрв.; У нашым страі запявала: [Верш] // Там жа. 25 чэрв.; Гастралёры: [Верш] // Там жа. 26 вер.; Плача бульба: [Верш] // Там жа. 21 кастр.; На журавліным балоце: Нарыс // Там жа. 3 ліст.; Круціцца, коціцца кола: [Верш] // Там жа. 28 ліст.; Кніга — подзвіг: [Рэц. на кн.: Астрэйка А. Слуцкі пояс. Мн., 1965] // Там жа. 24 снеж.; Сад Янкі Купалы: [Верш] // ЛіМ. 2 сак.; Іх бяссмерце ў красках расцвіло; І казка, і праўда; Журавы над Мінскам: [Вершы] // Там жа. 30 сак.; Памяць сэрца: [Верш] // Там жа. 16 крас.; Чалавек з кошыкам; Бачу я далёкі Ніл; Гарыць аганёк...: [Вершы] // Там жа. 28 вер.; Балада: [Верш] // Там жа. 5 кастр.; Чую рокат вясны: [Верш] // Там жа. 15 ліст.; Пад Новы год: [Верш] // Мін. праўда. 1 студз.; Хто вінаваты?: [Верш] // Там жа. 21 лют.; Сіла мудрых людзей: [Верш] // Там жа. 20 сак.; Вясну маладую гукала...: [Верш] // Там жа. 28 сак.; Пагоду робім на зямлі: [Верш] // Там жа. 31 сак.; Паклон вам, людзі!: [Верш] // Там жа. 11 крас.; У сэрцах — навечна!: [Верш] // Там жа. 21 крас.; Аб чым гамоніць гай...: [Верш] // Там жа. 16 мая; Споведзь салдата: [Рэц. на: Няхай Р. Сарочы лес // Полымя. 1965. № 5] // Там жа. 4 жн.; Песня жней: [Верш] // Там жа. 7 вер.; Народзіны хлеба: [Верш] // Там жа. 6 кастр.; Размова з Кастрычнікам: [Верш] // Там жа. 30 кастр.; Добрыя людзі // Там жа. 31 кастр.; Вясёлка над полем: [Верш] // Ніва. 11 крас.; Жыта: [Верш] // Сел. газ. 14 февр.; Рэха: [Верш] // Там жа. 21 марта; Пагоду робім на зямлі: [Верш] // Там жа. 31 марта; Мае абавязкі: [Верш] // Там жа. 11 апр.; Весна на весь свет! // Там жа. 1 мая; Песня і казка мая: [Верш] // Там жа. 30 мая; Земляку: [Верш] // Там жа. 6 июля; Новыя вершы: Бяроза; Крыніца // Там жа. 5 авг.; Просіць песень камісар; Сляды; Родная, блізкая...: [Вершы] // Там жа. 29 окт.; Дарогай Леніна: [Верш] // Там жа. 16 нояб.; Родны хлеб: [Верш] // Там жа. 1 дек.; Партыя Леніна: [Верш] // Там жа. 15 дек.; Споведзь сябра: [Верш] // Чырв. змена. 13 чэрв.

1966. «Ах, жыць бы...»; Мая вясна; Дом і чужына...: [Вершы] // Дзень паэзіі — 66. Мн.; Ленін і салдат; Піянерская лагерная; Камуніст; Партыі Леніна: [Вершы] // Чырвоныя лісткі календара. Мн.; Добры Мохарт: (Апавяданне) // Беларусь. № 9; Сустрэча з Ільічом: [Верш] // Там жа. № 11; Будзёнавец: [Верш] // Бярозка. № 2; Сонца яснае ідзе: [Верш] // Там жа. № 4; Храбры заяц: [Верш] // Вясёлка. № 9; Споведзь земляка: [Верш] // Голас Радзімы. № 14; Наш, народны: Семдзесят гадоў з дня нараджэння Кандрата Крапівы // Маладосць. № 3; «Пакацілася рэха дуброваю...»; Памяці Міхася Сільніцкага; «Многа дзён, многа тыдняў жыву я...»; Першы трактарыст: [Вершы] // Полымя. № 4; Дванаццаць месяцаў: [Верш] // Віцеб. рабочы. 1 студз.; Чырв. змена. 19 студз.; Ірынчын заяц: [Верш] // Віцеб. рабочы. 21 студз.; Пачарнела белая кашуля; «Залатой іголкай, ніткай залатою...»: [Вершы] // Там жа. 30 студз.; На высокай пасадзе // Там жа. 29 сак.; Вясна Радзімы: [Верш] // Там жа. 7 крас.; Прыкметы восені: [Верш] // Там жа. 12 крас.; Вясновыя галасы: [Верш] // Там жа. 19 крас.; Вясна: [Верш] // Там жа 1 мая; Лён: [Верш] // Там жа. 18 чэрв.; Залатым сваімі рукамі: [Верш] // Там жа. 14 жн.; На така вішчы: [Верш] // Там жа. 17 жн.; Маё сонейка [Верш] // Там жа. 20 жн.; Вераснёўскія напевы «Зярняты — коласа дзеці...»: [Вершы] // Там жа 30 вер.; Нашы крылы: [Верш] // Там жа. 19 ліст.; Пад Новы год: [Верш] // Там жа. 31 снеж.; Вясёлка: [Верш] // Звязда. 1 студз.; Зіма: [Верш] // Там жа. 23 студз.; Жывыя галасы: [Верш] // Там жа. 22 лют.; Дзень добры, Венера!: [Верш] // Там жа. 20 сак.; Краіна родная мая: [Верш] // Там жа. 29 сак.; Залатымі сваімі рукамі: [Верш] // Там жа. 24 крас.; Майскія галасы: [Верш] // Там жа. 1 мая; Скарга старога бору: [Верш] // Там жа. 11 мая; Прысяга; Л.-вень: [Вершы] // Там жа. 7 чэрв.; Яго Вялікасць —

Чалавек // Там жа. 10 чэрв.; Жыві, чалавек: [Верш] // Там жа. 30 ліп.; Пастка: [Раздзел з паэмы «Горкая любоў»] // Там жа. 4 вер.; Турботы верасвёвыя; Сіла капусты; Мядзведзевы дугі: [Вершы] // Там жа. 30 вер.; Поўдзень веку // Там жа. 11 кастр. / Сааўт. А. Астрэйка; Ленінскі дэкрэт: [Верш] // Там жа. 28 кастр.; Ленінскае святло: [Верш] // Там жа. 6 ліст.; За Мінскам — Мінск: [Верш] // Там жа. 7 снеж.; Партрэт бацькаўшчыны: Прызнанне ў любві; Родныя крыніцы; Палескі волат; Аддам я радасць...; Маці ткала Беларусь: [Вершы] // Там жа. 15 снеж.; Маладыя, ясназоры...: [Верш] // ЛіМ. 1 студз.; Зорнай часінай: Урывак з паэмы «Чалавек-сонца» // Там жа. 21 студз.; Ясней за ясныя прамені: [Верш] // Там жа. 15 сак.; Палеская хроніка: [Верш] // Там жа. 29 сак.; Веснаход: [Верш] // Там жа. 22 крас.; Ясным сонцам і зарой...: [Верш] // Там жа. 30 крас.; У курганах гарбатых..: [Верш] // Там жа. 9 мая; Людзі ў сэрцы маім; Родны свет; Маё сонейка; Саюзнікі: [Вершы] // Там жа. 31 мая; Роздум вераснёвы; Сонца — жыве!; Мой салавей: [Вершы] // Там жа. 30 вер.; Сябрам — таджыкам: [Верш] // Там жа. 14 кастр.; У вялікім паходзе: [Верш] // Там жа. 7 ліст.; Ільіч правярае пасты: [Раздзел з паэмы «Чалавек-сонца»] // Мін. праўда. 2 сак.; Дзякуй вам, родныя сёстры: [Верш] / Пад псеўд. Р. Талапіла. Сааўт. А. Астрэйка; Арлінае племя // Там жа. 8 сак.; Наша свята: [Верш] // Там жа. 9 мая; Агітатар: [Верш] // Там жа. 13 вер.; Радкі вераснёвыя: [Верш] // Там жа. 27 вер.; Расчыняюцца ветліва дзверы: [Верш] // Там жа. 9 кастр.; Мой душэўны неспакой; Першы снег і вясна: [Вершы] // Там жа. 30 ліст.; Слаўлю пройдзены шлях: [Верш] // Там жа. 5 снеж.; Споведзь земляка: [Раздзел з паэмы] // Там жа. 28 снеж.; Мой настаўнік: [Верш] // Наст. газ. 1 кастр.; Земляки: (Из блокнота писателя) // Сел. газ. 30 янв.; Слова трактарыстцы: [Верш] // Там жа. 8 марта; Мая цудоўніца: [Верш] // Там жа. 22 марта; Радзімы верныя сыны: [Верш] // Там жа. 9 мая; У маёй майстэрні: [Верш] // Там жа. 11 сент.; Новае свята; [Верш] // Там жа. 9 окт.; Мой родны кут: Паэзія маленства; Добрыя чараўнікі; «Браткі, тут такая зямля!»: [Апавяданні] // Чырв. змена. 21 крас.

1967. Веснаход; Бачу я далёкі Ніл; Храбры заяц; У лесе; Прыкметы восені: [Вершы] // Арлянятам: У 2 т. Мн. Т. 1; Камароўка // Горад і годы. Мн.; Сіла зямлі; «Уставай, калі сонца не ўстала...»: [Вершы] // Дзень паэзіі — 67. Мн.; Камуніст: [Верш] // Мы славім Леніна, мы славім партыю. Мн.; Веснаход; Залаты чалавек; Вялікі, як белы свет: [Вершы] // Наш дарагі Ільіч. Мн.; Уступнае слова // Шавель К. Мой кут салаўіны. Мн.; Арміі нашай паклон: [Верш] // Беларусь. № 2; «Звяздзе»: [Верш]; Душа паэзіі // Там жа. № 8; Самае дарагое: [Верш] // Там жа. № 10; У сэрцах людзей: [Верш] // Бярозка. № 4; Сонца жыцця // Там жа. № 7; Ля кастра: Паэма // Там жа. № 10; Ява-дзіва: [Верш] // Вожык. № 8; Горад-волат: [Верш] // Там жа. № 9; На злодзеі шапка гарыць; Не пускайце казла ў агарод; Каршуновы відаць кіпцюры: [Вершы] // Там жа. № 13; Сустрэча: [Верш] // Там жа. № 24; Мінску; Вясна: [Вершы] // Полымя. № 5; Слово пра юбіляра // Там жа. № 5; Вяселле: Паэма // Там жа. № 7; Ёсць яшчэ медаль за працу: [Рэц. на кн.: П р ы х о д з ь к а П. Сонца раней узышло. Мн., 1967] // Там жа. № 10; Вінтоўка і плуг: [Верш] // Там жа. № 11; Мая вясна, краса мая!: [Верш] // Віцеб. рабочы. 1 студз.; Жывое дзіва: Чараўніца; Бяроза; Там, дзе плакалі кулікі: [Вершы] // Там жа. 15 крас.; Хто робіць вясну?: [Верш] // Там жа. 1 мая; Волат: [Верш] // Там жа. 26 мая; Ці ўсе лугі пакошаны...: [Верш] // Там жа. 28 ліп.; Гомел. праўда. 7 кастр.; Звязда. 16 жн.; Мін. праўда. 29 ліп.; Мая дзяржава: [Верш] // Віцеб. рабочы. 1 кастр.; Сустрэча з Леніным: [Верш] // Там жа. 25 кастр.; Поўдзень дзяржавы: [Верш] // Там жа. 7 ліст.; Вянок і песень, і надзей: [Верш] // Там жа. 21 ліст.; «Здзівілі зноўку ўсю планету...»: [Верш] // Вяч. Мінск. 1 ліст.; Родны горад: [Верш] // Там жа. 2 ліст.; Камароўка: [Верш] // Там жа. 6 снеж.; Шчасця народам: [Верш] // Звязда. 1 студз.; Мядзведзеў самавар; Белым-бела: [Вершы] // Там жа. 31 студз.; Так пачынаецца вясна; Сябры: [Вершы] // Там жа. 15 сак.; Хай радасць жыве!; Мудрасць прымаўкі; Дома вуглы памагаюць; Нельга венік зламаць: [Вершы] // Там жа. 21 крас.; Пад сцягам ясназорным: [Верш] // Там жа. 26 мая; Волат: [Верш] // Там жа. 27 жн.; Будзе восень напоўнена вёснамі: [Верш] // Там жа. 14 вер.; Гарэў аганёк...: [Верш] // Там жа. 1 ліст.; У партызанскай дуброве // Там жа. 9 снеж.; Чистые родники: (Быліна) // Лесная пром-сть. 14 февр.; Лінія душы: [Верш] // ЛіМ. 1 студз.; Вясновае дзіва: [Верш] // Там жа. 14 крас.; Было пяро гранатай і штыком // Там жа. 9 мая; Тое, што не забываецца // Там жа. 31 кастр.; Харошы лістапад: [Верш] // Там жа. 5 ліст.; Камароўка // Мін. праўда. 10 сак.; Высокі поўдзень паэта // Там жа. 23 жн.; Жывое сонца Ільіча: [Верш] // Там жа. 2 вер.; Над Нёманам ясным цвіце наша шчасце // Там жа. 1 кастр. / Сааўт. А. Астрэйка; Успаміны майго земляка; [Верш] // Там жа. 29 кастр.; Бацькаўшчына: [Верш] // Там жа. 3 ліст.; Лінія творчага напружання // Там жа. 7 ліст.; Зіма прыехала да нас: [Верш] // Там жа. 13 снеж.; Праспектам Леніна: [Верш] // Там жа. 19 снеж.; Мая вясна, краса мая!: [Верш] // Наст. газ. 14 студз.; Мая дзяржава: [Верш] // Там жа. 1 ліст.; Добры дзень, юнацтва: [Верш] // Там жа. 2 снеж.; У прастор бязмежны: [Верш] // Там жа. 30 снеж.; Урок гісторыі: [Верш] // Сел. газ. 24 окт.; Поўдзень дзяржавы: [Верш] // Там жа. 8 нояб. / Сааўт. А. Астрэйка; Родны сцяг: [Верш] // Там жа. 5 дек.; В памяти сердца // Там жа. 23 дек.; Люди из дубравы: [Урывак з нарыса «Авеяны легендамі»] // Сов. Бел. 29 марта; Вялікім паходам...: [Верш] // Чырв. змена. 29 кастр.

1968. Прызнанне ў любві: [Верш] // Беларускі букет. Мн.; Першы камуніст; Ліст Леніну; Самае дарагое: [Вершы] // З Леніным у сэрцы. Мн.; Пясняр новага жыцця // Наша «Звязда»: 1917—1967 гг. Мн.; Вясёлка над полем; Залатая мяцеліца: [Вершы] // Слова аб роднай прыродзе. Мн.; Хлеб і песня: [Нарыс] // Сяло маё роднае. Мн.; Амерыканец з Дуброўкі; Калека; Жывасіл; Скрыпка: [Вершы] // Беларусь. № 4; Першы камуніст: [Верш] // Там жа. № 5; Вяртанне: Урывак з паэмы // Там жа. № 11; Байцом-чапаеўцам ён быў...: [Верш] // Там жа. № 12; ЛіМ. 10 снеж.; Жывое дзіва: [Верш] // Бярозка. № 5; Размова з прагным дачнікам: [Верш] // Вожык. № 7; Дарогай Леніна: [Верш] // Там жа. № 20; Закругліў паўвека год: [Верш] // Там жа. № 24; Прысяга; Ганчар; Конікі; Ляснік; Цыганы; Пчаляр; У майстэрні Заіра Азгура: [Вершы] // Полымя. № 5; Паэт, празаік, рэдактар // Там жа. № 11; Роздум вечаровы: [Верш] // Там жа. № 12; Сустрэча і расставанне: [Верш] // Віцеб. рабочы. 1 студз.; Ганчар; Бяроза: [Вершы] // Там жа. 21 лют.; Амерыканец з Дуброўкі: [Верш] // Там жа. 26 сак.; Звязда. 1 снеж.; Страчаўся з Леніным: [Верш] // Віцеб. рабочы. 22 крас.; Ляснік: [Верш] // Там жа. 1 мая; Краіна родная мая: [Верш] // Там жа. 27 чэрв.; Чаму?; Скрыпка; Як праехаў гром...: [Вершы] // Там жа. 31 ліп.; Турботы вераснёвыя: [Верш] // Там жа. 19 вер.; Край да сонца падрос: [Верш] // Там жа. 16 кастр.; Пчаляр: [Верш] // Там жа. 15 ліст.; Жывога бачыў Ільіча: [Верш] // Там жа. 13 снеж.; Сымон «пад мухай»: [Верш] // Вяч. Мінск. 29 студз.; На ўсе мае гады: [Верш] // Там жа. 22 крас.; Наша свята: [Верш] // Там жа. 8 мая; «Прарваўся ён з калючага палону...»: [Урывак з паэмы «Вялікая касьба»] // Там жа. 13 чэрв.; Мая дзяржава: [Верш] // Там жа. 6 ліст.; Кіпелі дні суровыя // Звязда. 11 студз.; Разведка; Сініца і паэт; Акрыленне: [Вершы] // Там жа. 21 студз.; «Калі забродзіць сок...»; Чарадзеі; Гусляр: [Вершы] // Там жа. 23 крас.; Хлебароб; Песня жней; Карміцелі: [Вершы] // Там жа. 24 жн.; Вобраз Радзімы: [Рэц. на кн.: П ы с і н А. Твае далоні. Мн., 1967] // Там жа. 4 вер.; Ленінскі камсамол: [Верш] // Там жа. 30 кастр.; Вянком еднасці абвіты // Там жа. 26 снеж.; Пад бой курантаў: [Верш] // ЛіМ. 1 студз.; Натхненне; Сляпы; Канапелькі; Спрадвечнае; Бугай; Певень яйка знясе: [Верш] // Там жа. 16 студз.; Як харошая казка...: [Верш] // Там жа. 30 крас.; Старая хаціна; Жывінка: [Вершы] // Там жа. 25 чэрв.;

Зямля ў агні // Там жа. 9 жн.; Паэзія — голас народа // Там жа. 30 жн.; Новы год: [Верш] // Мін. праўда. 1 студз.; Домік над Свіслаччу: [Верш] // Там жа. 13 лют.; Вялікім ленінскім паходам: [Верш] // Там жа. 23 лют.; Веснаход: [Верш] // Там жа. 27 сак.; Плошча Перамогі: [Верш] // Там жа. 9 мая; А ці суджан мілы мне?: [Верш] // Там жа. 30 чэрв.; Смерць адступіла: [Раздзелы з паэмы «Вялікая касьба»] // Там жа. 15 вер.; Спелы лістапад: [Верш] // Там жа. 18 кастр.; Высокі поўдзень: [Верш] // Наст. газ. 28 снеж.; Зімовае свята: [Верш] // Сел. газ. 1 янв.; Крылы нашага паходу...: [Верш] // Там жа. 23 февр.; Генерал Пуща // Там жа. 7 марта; Скрыпка; Амерыканец з Дуброўкі: [Вершы] // Там жа. 14 апр.; Пры зялёнай дуброве: Па. нар. матывах // Там жа. 21 апр.; Дорогой Ленина: [Нарыс] // Там жа. 6 нояб.; Дзень добры!: [Верш] // Там жа. 28 дек.

1969. Журавіны: [Верш] // Дзень паэзіі — 69. Мн.; Залаты чалавек; Ліст Леніну: [Вершы] // Жыве між нас геній. Мн.; Ленін між намі жыве: [Верш] // У нашых сэрцах Ільіч. Мн.; Чуў у народзе я сказ...: [Верш] // Беларусь. № 4; Што мне трэба?; Песня жней: [Вершы] // Там жа. № 8; Родны Ленін; У песнях жыве: [Вершы] // Там жа. № 9; Ленін — нашы крылы; Яго дарогай: [Вершы] // Там жа. № 10; Міхасю Лынькову: [Верш] // Там жа. № 11; Явар над магілай: [Верш] // Там жа. № 12; Добры дзень, Беларусь!: [Верш] // Бярозка. № 1; Пры зялёнай дуброве: Па нар. матывах: [Верш] // Там жа. № 12; Родны Ленін: [Верш] // Вожык. № 14; Пад новы год: [Верш] // Там жа. № 24; Будзем камуністамі // Вясёлка. № 12; Авеяныя легендамі: Сказ пра бацьку Міная // Маладосць. № 8. Рэц.: Д о с і н М. Сказ пра бацьку Міная // Звязда. 1969. 23 кастр.; К л и м е н т е н к о С. Пылающее сердце Миная // Сел. газ. 1970. 27 янв.; Герб рэспублікі: [Верш] // Полымя. № 1; Вершы з пройдзеных дарог: [Рэц. на кн.: Х в е д а р о в і ч М. Зоркі на камені. Мн., 1968] // Там жа. № 4; Трэцяе ліпеня: [Верш] // Там жа. № 7; Жывыя людзі; Не сячыце калін і бяроз; Мужычок трывалы; Хатка на каліне; Сына маці шукае; Верабей; Скрыпка; Горкія провады. [Вершы] // Там жа. № 9; Паясы рэчак і дарог: [Рэц. на кн.: К а л а ч ы н с к і М. Паясы. Мн., 1968] // Там жа. № 10; Закругліў паўвека год: [Верш] // Віцеб. рабочы. 1 студз.; Герб рэспублікі: [Верш] // Там жа. 10 студз.; Сонечны зайчык: [Верш] // Вяч. Мінск. 15 сак.; За Мінскам — Мінск: [Верш] // Там жа. 22 крас.; Сцяг Кастрычніка [Верш] // Там жа. 7 ліст.; Дарогі перамог: [Верш] // Звязда. 3 ліп.; Хараство: [Верш] // Там жа. 1 жн.; Пра што спявае жалейка: [Раздзелы з дакум. аповесці «Авеяныя легендамі»] // Там жа. 16, 17, 20, 24, 26 жн.; Вянок паэзіі: [Рэц. на кн.: Б а р а д у л і н Р. Неруш. Мн., 1966] // Там жа. 1 кастр.; Дарога ў будучыню // Там жа. 12 ліст.; Пісаць бы яснымі праменнямі: [Верш] // ЛіМ. 17 студз.; Шчодрасць; Прыкмета; Удзячнасць; У чыстым полі: [Вершы] // Там жа. 15 крас.; Трэцяе ліпеня: [Верш] // Там жа. 11 ліп.; Што мне трэба?: [Верш] // Там жа. 8 жн.; Вандроўнік і хлеб; Жывая сувязь; Явар над магілай: [Вершы] // Там жа. 21 кастр.; Чалавек душы харошае // Там жа. 24 кастр.; Дума дэлегата: [Верш] // Там жа. 25 ліст.; Ён шлях асвяціў у новы лёс: [Верш] // Мін. праўда. 22 крас.; Стала бура на калені...: [Верш] // Там жа. 17 вер.; Дарогай перамог: [Верш] // Там жа. 6 ліст.; Інтэлігентнасць настаўніка // Наст. газ. 15 студз.; Настаўнік з легенды // Там жа. 2 ліп.; Адзіная; Сонечны зайчык; Пагукайце, самотныя ельнікі: [Вершы] // Там жа. 19 ліп.; Інжынер дзіцячых душ: Нарыс // Там жа. 4 кастр.; Дарогай Леніна // Там жа. 5 ліст.; Настаўнік: [Верш] // Ніва. 23 ліст.; Вінтоўка і плуг: Апавяданне ў вершах // Сел. газ. 6 февр.; Там, дзе плакалі кулікі: [Верш] // Там жа. 14 марта; Зарей и солнцем написали // Там жа. 1 мая; Наша свята: [Верш] // Там жа. 3 июля; Жніўнае: [Верш] // Там жа. 17 авг.; Папяровы шашаль: [Верш] // Там жа. 26 авг.

1970. З родных крыніц // Астрэйка А. Выбр. тв.: У 2 т. Мн. Т. 1; Ліст Леніну; Партыі падмурак: [Вершы] // З Леніным заўсёды Беларусь. Мн.; Сустрэча: [Верш] // Наша рэспубліка. Мн.; Дзядзька ў Смольным: [Верш] // Беларусь. № 1; Заўсёды жывы: Паэма // Там жа. № 4; Вялікі дабрадзей // Там жа. № 6; Голас Радзімы. № 27; Працаўніца залатая: [Верш] // Беларусь. № 7; Маці: [Верш] // Там жа. № 8; Жарабок: [Верш] // Там жа. № 9; Прыход вясны: [Верш] // Бярозка. № 3; Жывы Ленін: (Урыўкі з паэмы) // Там жа. № 4; З новых вершаў: Я цябе, прырода, разумею; Валадар; Дзічка ў полі; Мастак; Сонечны зайчык; Чаму ў вёсках селяцца буслы?; Каменне; Дзіва // Полымя. № 4; Шчодрае сэрца: Успаміны // Там жа. № 10; Герб рэспублікі: [Верш] // Работніца і сялянка. № 1; Шчодрыя волаты: [Верш] // Вяч. Мінск. 5 студз.; Землякі: Нарыс з кнігі «Чарадзеі» // Там жа. 18 жн.; Кроў аганёк заліла: [Раздзел з дакум. аповесці «Хатынь: боль і гнеў»] // Там жа. 14, 15 вер.; Слова ветэрана; Голас душы; Ласіха; Заўчаснаму пенсіянеру: [Вершы] // Там жа. 22 кастр.; Камісар: [Верш] // Там жа. 6 ліст.; Запавет прымаўкі: [Верш] // Там жа. 12 снеж.; Сэрца насцеж расчынена; Крылы: [Вершы] // Звязда. 1 лют.; Шчырая песня паэта // Там жа. 25 лют.; Дружбы мост: [Верш] // Там жа. 2 жн.; Юнацкай душы галасы; Шаноўна я ў сэрцы нясу; Сонечны дом; Кузня: [Вершы] // ЛіМ. 5 чэрв.; Чараўнікі, якія ведаюць паэзію // Там жа. 14 жн.; Ленінскі камісар: [Верш] // Мін. праўда. 22 лют.; Сакратар райкома // Там жа. 30 мая; Гаспадар; Любіў, люблю, не разлюблю: [Вершы] // Там жа. 15 вер.; Гімн жыццю // Там жа. 14 кастр.; Я душою не засну; Белым-бела: [Вершы] // Там жа. 15 ліст.; Жывая рака паэзіі // Наст. газ. 4 ліп.; Праметэеў агонь // Там жа. 25 ліп.; Чалавек вялікага сэрца // Там жа. 16 вер.; Яркае снайперскае вока // Там жа. 28 кастр.; Дарогай Кастрычніка // Там жа. 4 ліст.; З родных крыніц // Там жа. 25 ліст.; Мы верим: так и будет! // Сел. газ. 1 янв.; Дзядзька ў Смольным: [Верш] // Там жа. 15 февр.; Стала гара на калені: [Верш] // Там жа. 22 марта; Вышли мы все из народа // Там жа. 14 июня; Споведзь старога: [Верш] // Там жа. 2 авг.; Жнівеньскі роздум: [Верш] // Там жа. 22 авг.; Чую рокат вясны: [Верш] // Там жа. 6 нояб.; Талант на орбите // Там жа. 12 нояб.

1971. Мае стагі; Споведзь старога; Ляснік; Жаваранак у жыце; Размова са снегіром; Ты яго прывядзі...: [Вершы] // Дзень паэзіі — 71. Мн.; Слово о добром друге // Кобзаревский П. Говорят мои друзья: Избр. переводы. Мн.; З камуністамі: [Верш] // Беларусь. № 2; Як зіму намаляваць?: [Верш] // Бярозка. № 1; У святле Ільічовых ідэй: [Верш] // Там жа. № 3; Бяроза; Аграном; Дзявочая просьба; Прызнанні юнака: [Вершы] // Маладосць. № 7; Дружбы мост; Мае стагі: [Вершы] // Полымя. № 2; Поўдзень высокі: [Верш] // Вяч. Мінск. 29 студз.; Радзіма — песня мая: Успаміны // Там жа. 8 крас.; Прывітанне маю: [Верш] // Там жа. 1 мая; Душою не засну; Дружбы мост; Сына маці шукае; Жывая сувязь: [Вершы] // Там жа. 7 вер.; Вялікім ленінскім паходам...: [Верш] // Там жа. 7 ліст.; Мужычок трывалы: [Верш] // Голас Радзімы. 7 сак.; Выкрасаць з крэмèня песню // ЛіМ. 19 сак.; Пабрацімы; Бушуе там адна бяроза: [Вершы] // Там жа. 9 крас.; Гаспадар; Цудадзейныя; Ён і яна; Песняры; Вольны вецер: [Вершы] // Там жа. 11 чэрв.; Душа баліць, і сэрца плача // Там жа. 24 вер.; Перастала біцца шчодрае сэрца паэта // Там жа. 3 снеж.; Друг і дарадчык: Да 70-годдзя з дня нараджэння А. Фадзеева // Там жа. 24 снеж.; Маці сына шукае: (Раздзел з паэмы «Гарынь») // Там жа. 31 снеж.; Наказ і прысяга: [Верш] // Мін. праўда. 1 студз.; Родны Ленін: [Верш] // Там жа. 29 студз.; Душы народнае пясняр // Там жа. 5 сак.; Шаноўна ў сэрцы я нясу...: [Верш] // Там жа. 26 сак.; Розум і сіла дзяржавы: [Верш] // Там жа. 30 сак.; Глядзяць абеліскі: [Верш] // Там жа. 9 мая; Сейбіт сонечнага святла: [Верш] // Там жа. 15 жн.; Валадар: [Верш] // Там жа. 31 жн.; Наша слава; Прызнанне ў любві; Паклон вам, родныя: [Вершы] // Там жа. 15 вер.; Песня мая — Беларусь: [Верш] // Там жа. 3 кастр.; Высокія крылы // Там жа. 7 ліст. / Сааўт. А. Астрэйка; «Гарынь»: [Раздзел з аднайм. паэмы] // Там жа. 25 снеж.; Чалавек з барыкадаў // Наст. газ. 23 студз.; Сэрца насцеж // Там жа. 30 студз.; Крылы таленту // Там жа. 6 лют.; Сказ пра Леніна: [Верш] // Там жа. 27 сак.; У дзівос-

най красе: [Верш] // Там жа. 1 мая; Жыццё ідзе!: [Верш] // Там жа. 8 мая; Абвітыя славай гады: [Верш] // Сел. газ. 1 янв.; Крочыць разам з Радзімаю: [Верш] // Там жа. 3 янв.; А было ж яно, было...: [Верш] // Там жа. 7 марта; Партыя Леніна: [Верш] // Там жа. 30 марта; Широкий мир поэта // Там жа. 24 июля; Трывала ў сэрцы я нясу...; Мужычок трывалы; Жывыя людзі; Прызнанні юнака: [Вершы] // Там жа. 29 авг.; Чырвоны снег: [Урывак з паэмы «Гарынь»] // Там жа. 28 нояб.

1972. Маці ткала Беларусь; Вясна-красна на дварэ...: [Вершы] // Залацінкі. Мн.; Матылі; Сляды; Ён такі чалавек: [Вершы] // Зорка Венера. Мн.; Пасляваенны дзень сакратара: Апавяданне ў вершах // Беларусь. № 2; Купала жыве: [Верш] // Там жа. № 7; У Тальцы: Урывак з паэмы пра Я. Коласа // Там жа. № 11; Абвіты сонцам і зарой: [Верш] // Там жа. № 12; Дабрадзей-асілак: Раздзелы з новай паэмы // Бярозка. № 7; Пабрацімы: [Верш] // Там жа. № 12; «Беларусь мая!..»: [Верш] // Маладосць. № 12; Гарынь: Паэма // Полымя. № 2, 3; Янку Купалу: [Верш] // Там жа. № 7; А ў бары, бары...: [Верш] // Там жа. № 11; Сустрэча на Ростані: Урывак з паэмы «Гарынь» // Вяч. Мінск. 5 студз.; Веснавыя галасы: «У сырым і настылым бярэзніку...»; «Дуб, шурпаты і шэры...»; «У лесе сырым кукаваць...»: [Вершы] // Звязда. 18 чэрв.; Чарадзейны ключык // ЛіМ. 10 сак.; Шчырай душы галасы: [Рэц. на кн.: С в і р к а Ю. Крэўнасць. Мн., 1971] // Там жа. 31 сак.; Вялікі свет: [Раздзел з паэмы «Дабрадзей-асілак»] // Там жа. 2 чэрв.; Ой, ой...: [Успаміны] // Там жа. 7 ліп.; Горкія провады: [Верш] // Там жа. 18 жн.; Вясна паэта. Да 90-годдзя з дня нараджэння Якуба Коласа // Там жа. 29 вер.; У дворыку паэта: Урывак з паэмы // Там жа. 3 ліст.; Ходзіць ява нашай славы: [Верш] // Мін. праўда. 1 мая; Пасланец рэвалюцыі: [Верш] // Там жа. 18 ліст.; Дабрадзей-асілак: Раздзел з паэмы // Наст. газ. 24 мая; Дарожку ў сэрца пракладзі: (Нататкі пісьменніка) // Там жа. 30 жн.; Плугам піша: [Верш] // Сел. газ. 30 апр.; Саюз сярпа і молата: [Верш] // Там жа. 15 окт.

1973. Жывая сувязь; Споведзь старога лесніка; Народзіны: [Вершы] // Беларусь. № 5; Ленінскай партыі: [Верш] // Там жа. № 7; Крокі волата: [Верш] // Там жа. № 11; Не тая хвароба: [Верш] // Вожык. № 5; Песня ад сэрца: [Верш] // Полымя. № 5; Нёманаў дар: Паэма // Там жа. № 8—9. Рэц.: Г е р а с и м е н к о А. Зреют же два яблока на одной ветке... // Лит. обозрение. 1974. № 1; Спатканне паэтаў: Урывак з новай паэмы «Нёманаў дар» // Вяч. Мінск. 9 ліп.; Ён долю ясную прынёс: [Верш] // Там жа. 6 ліст.; Далёкія ды блізкія; Родная мова; Павалілі дуба; У асеннім лесе; Родны свет: [Вершы] // Там жа. 22 снеж.; Сейбіт шчасця: [Верш] // Звязда. 1 мая; У скаргах пераспелага жыта: Урывак з паэмы // ЛіМ. 23 сак.; Бацькоўскі запавет: [Верш] // Там жа. 6 ліп.; Па жыцці іду я з песняй: Паміж сонцам і зарой; Партызан; Як я мілага шукала; Сутыкненне эпох; Мне цыганка варажыла; Дуб; Перапіс насельніцтва: [Вершы] // Там жа. 23 ліст.; Ціха сцелецца, сцелецца...: [Верш] // Ніва. 21 кастр.; Шафёр і конюх: [Верш] // Сел. газ. 14 янв.; Соль зямлі: [Верш] // Там жа. 2 февр.; Салдат: [Верш] // Там жа. 25 нояб.

1974. Развітальнае слова песняра; Саюз сярпа і молата: [Вершы] // Дзень паэзіі — 74. Мн.; Фёдар Паўлоўскі: [Нарыс] // Хрэстаматыя па гісторыі беларускай савецкай публіцыстыкі. Мн.; У партызанскім лесе; Зіма: [Вершы] // Беларусь. № 2; Ой, пад вязам, пад калінаю...; Гарнастаеў след: [Вершы] // Там жа. № 6; Лісты з маёй вясны; Добры чалавек; Экзамены: [Апавяданні] // Там жа. № 10; Шчасце настаўніка: Нарыс // Там жа. № 12; Партызанскі рыбачок: [Урыўкі з паэмы) // Бярозка. № 5; Ведаю такога; Павалілі дуба: [Вершы] // Вожык. № 8; Ленінскі пасланец: [Верш] // Там жа. № 20; У скаргах пераспелага жыта: Паэма // Полымя. № 4; Малюнкі маленства: [Успаміны] // Там жа. № 11; Каб песню падарыць вясне // Там жа. № 12; Развітанне з восенню: [Верш] // Вяч. Мінск. 30 ліст.; Песня сэрца: [Верш] // Звязда. 1 мая; Сонцам заручоныя; Падзялюся шчодрай дабратою; А ці сніў, а ці марыў...; Народзіны: [Вершы] // Там жа. 14 мая; Яго творы — галасы эпохі // Там жа. 30 ліст.; Шчыра душы абняліся; Лавіў маланкі і вясёлкі; Асілак; Роздум: [Вершы] // ЛіМ. 17 мая; З кагорты першых // Там жа. 12 ліп. / Сааўт. А. Астрэйка; Салдат; У асеннім лесе: [Вершы] // Там жа. 20 вер.; Платон пад «мухай»: [Верш] // Там жа. 18 кастр.; Роздум. Боль. Прысяга: [Верш] // Там жа. 8 ліст.; Недарослікі: [Верш] // Там жа. 15 ліст.; І Музы тады не маўчалі...: [Інтэрв'ю] // Там жа. 22 ліст.; Явар над магілай: [Верш] // Мін. праўда. 24 сак.; Мае пажаданні: Бацькоўскі запавет; Шчодры бор; Салдат: [Вершы] // Наст. газ. 26 студз.; Пачатак вясны: [Верш] // Сел. газ. 14 апр.; Дзівоснае святло: [Верш] // Там жа. 6 нояб.

1975. Сардэчна і мужна // Глебка П. Вершы. Мн.; Чорны конь; Стол: [Вершы]; Вечная крыніца // Дзень паэзіі — 75. Мн.; Ідзі, мой сын: (Урывак з паэмы) // Рэха ў граніце. Мн.; Боль і гнеў: [Верш] // Слухайце — Хатынь!.. Мн.; Салаўіная дуброва паэзіі // Такі ён быў. Мн.; Бацьку беларускага тэатра: [Верш] // Хрэстаматыя па гісторыі беларускага тэатра і драматургіі. Мн. Т. 1; Чарадзейны ключык: [Фрагменты з артыкула // Хрэстаматыя па гісторыі беларускага тэатра і драматургіі. Мн. Т. 2; Смерць партызанкі: [Верш] // Беларусь. № 2; Ад кастра вяла мяне дарога; Чорны конь; Рабацяга; [Вершы] // Там жа. № 6; З жыццём параднёны // Там жа. № 8; Боль і песня: [Верш] // Вожык. № 3; Споведзь старога: [Верш] // Там жа. № 20; Крылы; «Шолахі бярозы кучаравай...»; Маленства; Стол; Вороны; Цыферблат зямлі; Хачу жыць між людзей: [Верш] // Полымя. № 1; Смерць Маланні: [Верш] // Там жа. № 5; Смерць партызанкі; Я гукаю, выклікаю...; Рабацяга: [Вершы] // Вяч. Мінск. 14 ліп.; Дарога на Берлін: [Раздзел з паэмы «Васіль Вашчыла»] // Звязда. 6 жн.; Новы хлеб; Запавет старога дуба: [Вершы] // Там жа. 15 жн.; Прамяністага часу ўзлёт: [Верш] // Там жа. 6 ліст.; Прысяга; Музыка; Крыкун; Смага: [Вершы] // ЛіМ. 10 студз.; Начальнік-аграрнік: [Верш] // Там жа. 21 лют.; Нічога ў памяці не сцерці...: [Рэц. на кн.: П р ы х о д з ь к а П. На пераправе. Мн., 1974] // Там жа. 11 крас.; На абрусе сонца я нясу: [Верш] // Там жа. 9 мая; Летняя сімфонія; Разведчык: [Вершы] // Там жа. 4 ліп.; Я гукаю, выклікаю; Ад кастра вяла мяне дарога; Стол; Рабацяга; Маленстава адплыло: [Вершы] // Наст. газ. 29 студз.; Роздум, трывога, клятва: [Верш] // Там жа. 30 крас.; Пабрацімы: Урывак з паэмы «Васіль Вашчыла» // Там жа. 14 мая; Радкі, як промні сонца // Там жа. 25 чэрв.; Песню, як звон, яны адлілі: [Рэц. на кн.: Ш к р а б а Р. Беларуская савецкая літаратура. Мн., 1974] // Там жа. 30 ліп.; Зямляк — дабрадзей: (З успамінаў) // Там жа. 18 кастр.; Плённай працы! // Там жа. 20 снеж.; Ой, березы да сосны... // Сел. газ. 6 мая; Я ліўні белыя люблю; Багацеі: [Вершы] // Там жа. 24 авг.

1976. Праменную кнігу гартаю; Залаты запас; Сапраўдны друг; Дома вуглы памагаюць; [Вершы] // Ад скарбаў роднае зямлі. Мн.; Гора ў салаўя; Яраслаўна з Дуброўкі: [Вершы] // Дзень паэзіі — 76. Мн.; Герб рэспублікі; Аграном: [Вершы] // Люблю будзённы дзень... Мн.; Прадмова // Пракоф'еў А. Святло над светам. Мн.; Чалавек між людзей // Пясняр мужнасці. Мн.; Сіла; Паясы: [Вершы] // Беларусь. № 10; Ён і яна: [Верш] // Вожык. № 9; Крылы рэвалюцыі: [Верш] // Там жа. № 20; Коммунисты: [Нарыс] // Неман. № 2; Васіль Вашчыла: Паэма // Полымя. № 2; Каласы прасілі; Прадаўжаецца жыццё; Сонца: [Вершы] // Вяч. Мінск. 31 жн.; Слаўлю Кастрычнік: [Верш] // Звязда. 13 ліст.; Шчодрага сэрца паэзія: [Рэц. на кн.: К і р э е н к а К. Сіні вырай. Мн., 1976] // Там жа. 3 снеж.; «Работы заўсёды шмат» // ЛіМ. 1 студз.; Дарогай Леніна; Маналітнасць: [Вершы] // Там жа. 30 студз.; Зрадніўся з любімай зямлёй: Радзіма; Сталасць; Заклік сэрца; Далёкае — блізкае; Чалавек; Яраслаўна з Дуброўкі; Пазнаю — адвею!; Дружба: [Вершы] // Там жа. 30 крас.; Маршрутам ленінскім...: [Верш] // Там жа. 9 ліп.; Каравай: [Верш] // Там жа. 3 вер.; Сэрца насцеж: [Верш] // Там жа. 31 снеж.; Паясы; Любоў і нянавісць: [Вершы] // Мін. праўда. 11 мая; Зямля: [Верш] // Там жа. 14 жн.; Быліна пра волата:

[Верш] // Там жа. 29 жн.; На сходзе буслiным: [Верш] // Там жа. 26 вер.; Камунiст: [Верш] // Там жа. 19 снеж.; Розум i крылы: [Верш] // Наст. газ. 21 лют.; Летапiсец сучаснасцi // Там жа. 3 сак.; Мудрыя мае радцы // Там жа. 2 кастр.; Добры ўзлёт: [Верш] // Сел. газ. 1 янв.; Сiмфонiя вясны: Чараўнiца; Дружба; На вякi; Бушуе Неман: [Вершы] // Там жа. 2 мая.

1977. Мне кашулю мацi вышыла; Сына мацi шукае: [Вершы] // Дзень добры, мама! Мн.; Он любил Беларусь // Прокофьев А. Вспоминают друзья. М.; У калгаснай канторы: [Верш] // Вожык. № 2; Хiтруха: [Верш] // Там жа. № 12; Дарогай Кастрычнiка: [Верш] // Там жа. № 20; Душой и сердцем: [Рэц. на кн.: Т а н к М. Нарочанские сосны. Мн., 1977] // Неман. № 9; Чалавек арлiнай вышынi // Полымя. № 1: Споведзь сэрца: Нарыс // Там жа. № 4; Колас; Паводле народнага: [Вершы] // Там жа. № 6; Паэзiя прычалена да жыцця: [Рэц. на кн.: К а м е й ш а К. Тут мае вёсны прычалены. Мн., 1977] // Там жа. № 8; Крылаў шырокi размах // Вяч. Мiнск. 7 кастр.; Свята Кастрычнiка: [Верш] // Там жа. 5 лiст.; Ключычарадзеi: [Верш] // Там жа. 31 снеж.; Песня ў паходзе // ЛiМ. 14 студз.; Успамiны далёкiх дзён: [Верш] // Там жа. 18 лют.; Светачы Радзiмы // Там жа. 13 мая; У сэрцы маiм пранясу...: Нарыс // Там жа. 24 чэрв.; Чарадзейная слава Радзiмы: Парадныя; Вохцi мне, вох...; «Там, дзе дрэмлюць глухiя ялiны...»; Карасi; Арла не народзiць варона; Былiна пра волата: [Вершы] // Там жа. 26 жн.; Свята Канстытуцыi: [Верш] // Там жа. 7 кастр.; Камары: [Верш] // Мiн. праўда. 10 лiп.; Клён i калiна: [Верш] // Там жа. 29 лiп.; За навагоднiм сталом: [Верш] // Наст. газ. 1 студз.; Вясна-красна // Там жа. 30 крас.; Чарадзейны волат // Там жа. 7 лiст.; Зноў бярэзнiк пяе: [Верш] // Там жа. 31 снеж.; Пад навагоднiй зоркай: [Верш] // Сел. газ. 1 янв.; Радзiма: [Верш] // Чырв. змена. 26 мая.

1978. Бяроза; Шчыра душы абнялiся; Журавiны: [Вершы] // Адданасць. Мн.; Смерць Маланнi: [Балада] // Беларуская балада. Мн.; Мой высокi поўдзень: [Верш] // Сэрцам табе прысягаю. Мн.; Сказалi гусi мне: [Верш] // Беларусь. № 10; Пабрацiмы: З паэмы «Апанаска Дабрасей» // Бярозка. № 6; Як прыехаў сын у госцi...: [Верш] // Вожык. № 3; «...Поспел, горит огонь вишневый»: [Рэц. на кн.: П р и х о д ь к о П. Солдаты не забывают... М., 1977] // Неман. № 2; Задушэўная споведзь: [Рэц. на кн.: М а л я ў к а М. Круг. Мн., 1977] // Полымя. № 4; Я вясёлкай апрануўся; Размова з паэтам; Песня жнеi; Заручаны; Спатканне з юнацтвам; Вернасць лебядзiная; Сiлу лес яму дае; Прызнанне: [Вершы] // Там жа. № 9; Свята праменнае душы...: [Верш] // Вяч. Мiнск. 7 лют.; Закон — светач: [Верш] // Там жа. 25 сак.; Плуг-дабрадзей: [Рэц. на: К л я ў к о Г. Плуг // Полымя. 1978. № 2] // ЛiМ. 7 лiп.; Храбры заяц: [Верш] // Нiва. 19 сак.

1979. Бесядзь без берагоў: Паэма // Дзень паэзii — 79. Мн.; Шчыра душы абнялiся: [Верш] // Поклiч долi адзiнай. Мн.; Чалавек, пiсьменнiк, дабрадзей // Святло яго душы. Мн.

1980. Мой высокi поўдзень: [Верш] // Такiя сэрцы ў нас. Мн.; Авеяныя легендамi: [Урывак з апавядання]; Слава дуброўцаў: [Верш] // Учиться жить по-коммунистически. Мн.; Двацаты век; Памылiўся чорны воран; Сакавiк; Чарадзей: [Вершы] // ЛiМ. 15 жн.

1981. Крылы веку: [Верш] // Туман трэба развеяць. Мн.

1982. Рэха песень яго; Сад Янкi Купалы; Iграй, iграй, Сымон-музыка!: (Якубу Коласу): [Вершы] // Нам засталася спадчына. Мн.; Мацi ткала Беларусь; Родны кут: [Вершы] // На сцягу i ў сэрцы. Мн.; Родны Колас // Успамiны пра Якуба Коласа. Мн.

1983. Веснаход; Храбры заяц; У лесе: [Вершы] // Вяснянка. Мн.; Камунiст; Лiст Ленiну: [Вершы] // Заўсёды з Ленiным. Мн.; Мароз-партызан: [Казка ў вершах] // Казкi беларускiх пiсьменнiкаў. Мн.; «Сняжок пушысты падрастае...»: [Верш] // ЛiМ. 7 студз.

1984. Час расплаты: [Верш] // За цябе, радзiма! Мн.; Человек из дубравы // Публицистика; Очерки. М.; Ленiн i салдат: [Верш] // Чырвоныя лiсткi календара. Мн.; Пчаляр: [Верш] // Вясёлка. № 5; Я не адзiн прыйду: [Верш] // Маладосць. № 6; «Цiха сцелецца, сцелецца...»: [Верш] // ЛiМ. 12 кастр.; У лесе: [Верш] // Нiва. 25 лiст.

1985. Слава дуброўцаў; Гарнастаеў след; Я не адзiн прыйду; Смерць Маланнi; У курганах гарбатых: [Вершы] // Партызаны, партызаны... Мн.; За Мiнскам — Мiнск: [Верш] // Твой зорны час. Мн.; У сэрцы маiм пранясу... // Успамiны пра Iлью Гурскага. Мн.; Камунiст: [Верш] // Бярозка. № 4.

1.4.

Г р у б i я н М. Слядамi вайны: Вершы / З яўр. Мн., 1947. Рэц.: П а н ч а н к а П. Хто варыць чарпаком вячэру? // ЛiМ. 1948. 17 студз.

Н я х о д а I. Вясёлыя каруселi: Вершы / З укр. Мн., 1957.

Т в а р д о ў с к i А. За даллю — даль: Паэма / З рус. Мн., 1962. Рэц.: Б я р о з к i н Р. Дакладна i складна // Беларусь. 1963. № 12; З а р ы ц к i А. На ўзроўнi арыгiнала // ЛiМ. 1964. 14 лют.; Я г о ж. Прыкметная з'ява // Зарыцкi А. За словам-падарункам. Мн., 1985.

1938. С i з о ў А. Юнасць; А с т р о ў с к i В. Песня аб Iване Маторным; К а з л о ў с к i М. Развiтанне; Сястра; Х а д ы к а С. Ля магiлы герояў; С л е с а р а ў П. Iнспектарская; А р л о ў с к i Н. Песня аб запявале: [Вершы] / З рус. // Чырв. змена. 14 лiст.

1939. Ц я л е с i н З. Хлеб-соль: [Верш] / З яўр. // Вызваленым братам. Мн.; Я г о ж. Бабульчыны рукавiчкi: [Верш] / З яўр. // Iскры Iльiча. № 3; ЛiМ. 3 лiп.; Ш а р а п а ў А. Балада пра двух таварышаў / З рус. // Работнiца i калгаснiца Бел. № 13; М а л ь ц i н с к i Х. Старэнькая выбаршчыца Слабодкiна-хана: [Верш] / З яўр. // Звязда. 26 чэрв.; Т а л а л а й Л. Каля кузнi два матросы...: [Верш] / З яўр. // ЛiМ. 11 мая; Ц я л е с i н З. Бiлет на Вiльна; Хлеб-соль: [Вершы] / З яўр. // Там жа. 3 кастр.

1940. А л я к с а н д р а в а [З.] Дзед-Мароз: [Верш] / З рус. // Iскры Iльiча. № 1; Т а л а л а й Л. Камсамолка Гамэлэ: [Верш] / З яўр. // Там жа. № 2.

1941. К i р с а н а ў С. Вясновая краiна: [Верш] / З рус. // Звязда. 30 крас.

1943. Л е в а ш о ў М. Скараходы-дратаходы: [Верш] / З рус. // Раздавiм фашысцкую гадзiну. № 102.

1945. Ц i х а н а ў М. Кiраў з намi: [Урывак з паэмы] / З рус. // Беларусь. № 11—12; Т в а р д о ў с к i А. Дом ля дарогi: (Урыўкi з паэмы) / З рус. // ЛiМ. 12 кастр.; Ц i х а н а ў М. Кiраў з намi: Урывак з паэмы / З рус. // Там жа. 2 снеж.

1948. П р а к о ф ' е ў А. Казка; «Ты ў вачах сталш у красе i сiле...»; «Ад мора да мора — далiны...»; Яблыня на мiнным полi; «Не трэба, не трэба, не трэба...»: [Вершы] / З рус. // Пракоф'еў А. Выбр. вершы. Мн.

1949. Т а л а л а й Л. Каля кузнi два матросы...: [Верш] / З яўр. // Мы iх не забудзем. Мн.

1952. Т в а р д о ў с к i А. Краiна Муравiя: (Раздзелы з паэмы) / З рус. // Полымя. № 7 / Сааўт. пер. А. Зарыцкi; М а л ы ш к а А. Падарунак: [Верш] / З укр. // ЛiМ. 30 жн.; П р а к о ф ' е ў А. З «Сталiнградскага сшытка»: Па моры гуляе; Каля шлюза: [Вершы] / З рус. // Там жа. 13 снеж.

1953. М а л ы ш к а А. Журавы прыляцелi...; Восень; Малюнак; Дзiцячае; «Стэпам, стэпам шлях-дарога...»; Песенька; Тоня; Дзявочая: [Вершы] / З укр. // Малышка А. Выбр. тв. Мн.; Ц i х а н а ў М. Кiраў з намi: [Паэма]; Т в а р д о ў с к i А. Краiна Муравiя: (Урывак з паэмы) / З рус. // Руская савецкая паэзiя. Мн. / Сааўт. пер. А. Зарыцкi. Рэц.: С а л а в е й Л. Паэзiя вялiкага народа // Полымя. 1953. № 12; Т в а р д о ў с к i А. Краiна Муравiя: Паэма / З рус. // Твардоўскi А. Выбр. тв. Мн. / Сааўт. пер. А. Зарыцкi; П р а к о ф ' е ў А. Кедр; Стары; Чайка; Каця: [Вершы] / З рус. // Беларусь. № 9; Я г о ж. Каця: [Верш] / З рус. // Бярозка. № 2; Я г о ж. Сталiнградскi сшытак: [Верш] / З рус. // Полымя. № 4; Н я х о д а I. Гаворыць Масква; Песня пра сарочку; Шведская магiла: [Вершы] / З укр. // ЛiМ. 26 вер.

1954. Б а ж а н М. Уступ; На полі Куліковым; Ганец; Сустрэча каля брамы; Адным восеньскім ранкам: [Вершы] / З укр. // Бажан М. Выбр. тв. Мн.; П р а к о ф ' е ў А. Роздум: [Верш] / З рус. // Беларусь. № 10; Я г о ж. Зарэчча: Дзе Прычыны; Радуга; Салаўі; Каля каменнага броду: [Вершы] / З рус. // Там жа. № 12; Б а ж а н М. Ганец; Паэма / З укр. // Полымя. № 5; М а л ы ш к а А. Дружба: [Верш] / З укр. // Звязда. 22 мая; Н я х о д а І. У дружбе з Масквою: [Верш] / З укр. // Калг. праўда. 17 студз.; Т в а р д о ў с к і А. Ленінскі сцяг: [Верш] / З рус. // ЛіМ. 23 студз.; Сталин. молодежь. 21 янв.; Чырв. змена. 21 студз.; Б а б а е ў М. Персідскі дыван: (З нізкі «Пад небам Ірана») / З узб. // ЛіМ. 31 ліп.

1955. М і ц к е в і ч А. Свіцязь: [Балада] / З пол. // Міцкевіч А. Выбр. тв. Мн.; М а с э н к а Т. Мінскім сябрам: У. Ф. Луцэвіч: [Верш] / З укр. // Беларусь. № 6; К і с л і к Н. Пузыр: [Верш] / З рус. // Там жа. № 9; П р а к о ф ' е ў А. Юнацтва: [Паэма]; Ідуць сады за Пулкава; Песенька Тоні; Кажуць, што я не красуня; Землякі; «Не, яшчэ такога не бывала...»: [Вершы] / З рус. // Полымя. № 7; Ш а р а п а ў А. Воблік свабоды: [Верш] / З рус. // Работніца і сялянка. № 7; П а р а м б а к у В. Мой дар: [Верш] / З рум. // Лім. 15 кастр.; М і ц к е в і ч А. Свіцязь: [Урывак з балады] / З пол. // Піянер Бел. 25 ліст.

1956. Н я х о д а І. Якуба Коласа любіла Украіна: [Верш] / З укр. // Беларусь. № 9.

1957. Н я х о д а І. Гаворыць Масква; Песня пра сарочку; Шведская магіла: [Вершы]; Ш а р а м е т М. Крывая рука: (Балада) / З укр. // Дзень украінскай паэзіі. Мн.; В і н а к у р а ў М. Саракавая восень: [Верш] / З укр. // Калг. праўда. 19 ліст. / Сааўт. пер. А. Астрэйка; М а л ы ш к а А. Хараство: [Верш] / З укр. // Там жа. 24 снеж.; М а с э н к а Т. Зоры Украіны: [Верш] / З укр. // ЛіМ. 25 снеж.

1958. Г р ы б а с У. Вішні цвітуць; Д з я г у ц і т э Я. Хлеб і мёд. М і к а л а й ц і с - П у ц і н а с В. Яшчэ вельмі рана; П а б і ю н а с А. Неба і зямля; Я радуюся: [Вершы] / З літ. // Галасы сяброў. Мн.; Д з я г у ц і т э Я. Хлеб і мёд: [Верш] / З літ. // Маладосць. № 5; З а б а ш т а Л. На возеры Нарач: «Мы едзем ды едзем...»: [Вершы] / З укр. // Полымя. № 1; П а б і ю н а с А. Я радуюся: [Верш] / З літ. // Віцеб. рабочы. 21 мая / Сааўт. пер. А. Астрэйка; Г р ы б а с В. Вішні цвітуць: [Верш] / З літ. // ЛіМ. 14 мая; С м і р н е н с к і Х. Іяган: [Верш] / З балг. // Там жа. 1 кастр. / Сааўт. пер. А. Астрэйка; З а б а ш т а Л. На возеры Нарач: [Верш] / З укр. // Чырв. сцяг. 14 лют.

1959. П р а к о ф ' е ў А. З «Італьянскага сшытка»: Прыкметы часу; З гор крутых...; Прэзідэнт зямельнага кааператыва; «Нібы й няма ў яе тугі...»; «Мне за марамі дальнімі...»; Бярозка; Маскве: [Вершы] / З рус. // Полымя. № 6; Б р а т у н ь Р. Нараджэнне: Паэма-песня / З укр. // Там жа. № 10 / Сааўт. пер. А. Астрэйка.

1960. М а л ы ш к а А. Як прымалі ў партыю: [Верш] / З укр. // Полымя. № 4; Т в а р д о ў с к і А. Дзве кузні: (Урывак з паэмы «За даллю — даль») / З рус. // Там жа. № 6; З а д н і п р у П. Пісьмо ў інстытут; Г у ж э л ь А. Песні пра Днестр: [Вершы] / З малд. // Там жа. № 8; П р а к о ф ' е ў А. Усе радкі разбілі лесвіцай; «Так, словы ёсць глухія...»: [Вершы] / З рус. // Там жа. № 11; Т в а р д о ў с к і А. Так гэта было: Строфы з паэмы «За даллю — даль» / З рус. // ЛіМ. 21 чэрв.; К а с ц е н к а М. Вернасць; Зямля: [Вершы] / З укр. // Там жа. 20 вер.; П р а к о ф ' е ў А. Мы ўзаралі стэпы...: [Верш] / З рус. // Там жа. 2 снеж.

1961. П р а к о ф ' е ў А. «Так, словы ёсць глухія...»: [Верш]; Юнацтва: [Паэма]; Песенька Тоні; Кажуць, што я не красуня; Маскве; Прыкметы часу; Бярозка; З гор крутых...; Прэзідэнт зямельнага кааператыва; «Нібыта й няма ў яе тугі...»; «Мне за марамі дальнімі...»; Землякі; Усе радкі разбілі лесвіцай; Ідуць сады за Пулкава; «Не, яшчэ такога не бывала...»: [Вершы] / З рус. // Пракоф'еў А. Прызнанне ў любві. Мн.; М а л ь ц і н с к і Х. Нібы жораў ціхі...; Усё для дома майго; Каб людзі добрыя сказалі...; Янку Купалу: [Вершы] / З яўр. // Беларусь. № 1; Р а ж д з е с т в е н с к і У. Балада пра друга: [Верш] / З рус. // Там жа. № 7; П р а к о ф ' е ў А. Пачакайце, не судзіце...: [Верш] / З рус. // Вожык. № 18; Т в а р д о ў с к і А. Ад Іркуцка да Брацка: [Верш] / З рус. // Маладосць. № 7; М а л ь ц і н с к і Х. Я такі, як я ёсць; Ку-ку!.. Пазнала мяне?: [Вершы] / З яўр. // Полымя. № 8; Я г о ж. Семдзесят моў: [Верш] / З яўр. // Там жа. № 10; Х а н і н а ў М. Маці з Беразіны; Паштальён: [Вершы] / З калм. // ЛіМ. 1 вер.

1962. І м а р ы А. Узбекістан; Б а б а е ў М. Іранскі дыван: [Вершы] / З узб. // Спявае Узбекістан. Мн.; Б р а у н М. Возера Нарач: [Верш] / З рус. // Полымя. № 9; Г р у б і я н М. Мая друкарня; Паэт; Леў; Папугай; Каромысла; Творчасць; [Вершы] / З яўр. // Там жа. № 11.

1963. М а л ь ц і н с к і Х. Я такі, як я ёсць; На Савецкай зямлі; Янку Купалу; «Чым больш у дуброве працяглага шуму...»; «Разбегліся рыбкі ў вадзе залатыя...»; «Крочу. Клумак за плячыма...»; Ку-ку! Пазнала мяне?; «Мой друг, няўжо...»; «Сынку, радуйся, спявай...»; Матыль: [Вершы] / З яўр. // Мальцінскі Х. Поплеч з сынамі ўсімі. Мн.; М а т у з я в і ч у с Э. Ля мора; Вясна ля Куршайскага заліва; Дарагія хвіліны; Застануцца ў маім сэрцы; Вясна: [Вершы] / З літ. // Матузявічус Э. Просіцца ў песню мора. Мн.; Ю ш ч а н к а А. Сёстры; Душа народа: [Вершы] / З укр. // Юшчанка А. Калі ласка! Мн. / Сааўт. пер. А. Астрэйка; Г а р э ц к і П. Сёстры: [Верш] / З укр. // Звязда. 16 мая; Я г о ж. Сельскі каваль; «Пяе вясна. Я чую ў песні...»; «Наткнешся, бывае, яшчэ на акопы...»; Сейбіт; Аграном; «Зямлю цалую, бо люблю...»: [Вершы] / З укр. // Сел. газ. 15 мая.

1966. Б а б а е ў М. Лісце каля майго акна; Баечка пра аднаго байкара: [Вершы] / З узб. // Сонца ў арыках. Мн.; Г а р э ц к і П. Слова пра зямлю: [Верш] / З укр. // Голас Радзімы. № 47; Я г о ж. Абяцанкін: [Верш] / З укр. // Сел. х-во Бел. № 16; Я г о ж. Родныя крыніцы; Галасы зямлі: [Вершы] / З укр. // Звязда. 3 ліп.; К а н а а т а ў М. Новы месяц: [Верш] / З тадж. // Там жа. 6 кастр.; Р а х і м - З а д э Б а к і. У месячную ноч: [Верш] / З тадж. // Там жа. 7 кастр.; С у л е й м а н а в а Г. Сонейка залатое: [Верш] / З тадж. // Там жа. 8 кастр.

1967. Г а р э ц к і П. Ліст за мяжу: [Верш] / З укр. // Голас Радзімы. № 17 / Сааўт. пер. А. Астрэйка; Г у л я м Г. Радзіме: З паэмы / З узб. // Звязда. 1 чэрв.; Б а б а д ж а н Р. Сыну: [Верш] / З узб. // Там жа. 3 чэрв.; Г а р э ц к і П. Украіна мая: [Верш] / З укр. // Сел. газ. 23 дек.

1968. Г а р э ц к і П. Сёстры: [Верш] / З укр. // Сел. х-во Бел. № 12; Я г о ж. Карціна; Мінскія ліпы: [Вершы] / З укр. // Вяч. Мінск. 9 студз.; Я г о ж. Успамін: [Верш] / З укр. // Гомел. праўда. 27 крас.

1969. Г а р э ц к і П. Балада пра «Звязду»; «Пяе вясна...»; Успамін; Купала на Тарасавай гары; Балада пра капітана; Сейбіту; Аграному; Сноп; Касцы; Лён; Нарач; Іду; Роздум; Поўдзень; [Вершы] / З укр. // Гарэцкі П. З дняпроўскіх круч. Мн.; М і ц к е в і ч А. Свіцязь: Балада / З пол. // Міцкевіч А. «Зямля навагрудская, краю мой родны...» Мн.; Х а н і н а ў М. Браты: [Верш] / З калм. // Беларусь. № 3; К а м і с а р а в а М. Сястры сінявокай: [Верш] / З рус. // ЛіМ. 3 студз.; Г а р э ц к і П. Нарач: [Верш] / З укр. // Там жа. 8 ліп.; Т в а р д о ў с к і А. Радзіма: [Верш] / З рус. // Там жа. 14 кастр.

1970. Х а н і н а ў М. Маці з Беразіны; Гэта было ў Магілёве; Браты; Паштальён: [Вершы] / З калм. // Ханінаў М. Хвоі і цюльпаны. Мн.; П р а к о ф ' е ў А. «Ад мора да мора — даліны...»; «Родны край, вясну тваю...»; Застольная: [Вершы] / З рус. // Полымя. № 12; М і ц к е в і ч А. Свіцязь: [Балада] / З пол. // Ніва. 16 жн.

1971. Н а г н і б е д а М. Жывая душа; Памяці Андрэя Малышкі; Сумленне ў дазоры пастаў: [Вершы] / З укр. // Нагнібеда М. Трэцяе спатканне. Мн.; Я г о ж. З кнігі «Трэцяя сустрэча»: Вяршыні; Жывая душа; Сумленне ў дазоры пастаў: [Вершы] / З укр. // Беларусь. № 1; Я г о ж. Верасень; «На золата ніколі не

малюся...»; Брату Канстанціну: [Вершы] / З укр. // ЛіМ. 17 вер.

1972. Э м і н Г. Я — армянін: [Верш] / З арм. // Эмін Г. Песні Арменіі. Мн.; У м а р ы А. Узбекістан: [Верш] / З узб. // Бярозка. № 4; З а б а ш т а Л. У чырвоных, зялёных вянках...: [Верш] / З укр. // Полымя. № 12; Г а р э ц к і П. Слова пра дружбу: [Верш] / З укр. // Маг. праўда. 15 студз.

1973. Б е л а в у с Д. Паляванне з мялам: [Верш] / З укр. // Вожык. № 4.

1975. Б а ж а н М. Ганец; Н а г н і б е д а М. Верасень; «На золата ніколі не малюся...»; Брату Канстанціну; М у р а т а ў І. Дваццаты полк; Хлеб; Любоў і нянавісць мая; Вочы; Сонечны рэквіем; Праўда; «Хвіліны радасці і смутку...»; «Той час, калі салдатамі сталіся...»; Асеннія сурмы; Аве Марыя; Івалгі; «Дапоўні, маё слова...»; Жывому — жыць; Дзяцел; «Музыка — на поплаве...»: [Вершы] / З укр. // Украінская савецкая паэзія. Мн. Т. 1; Б е л а в у с Д. «Месершміт»; Некаторым на памяць; Партрэт; Паляванне з мялам; Простая класіфікацыя; Кожны, умеючы дапяць, на сваю прымерыць пядзь; З а б а ш т а Л. «Калі памірае лебедзь...»; «Мы топім караблі...»; «Барацьба ідзе між народамі...»; «Беларусь, Беларусь!..»; Гняздо галубкі; Родзень; Д а л а м а н Я. Стэпавыя азёры; Не дакарай; «Мусіць, будуць яшчэ разлукі...»; П а д а л я н М. Балада пра камень; «Вецер. Якога колеру вецер?..»; Маёвае скерца; Б а р т н я к А. Картопля; Хадакі ў Леніна; Чумакі; Сціпласць: [Вершы] / З укр. // Украінская савецкая паэзія. Мн. Т. 2; Н а г н і б е д а М. «Чуеш, браце...»; З а б а ш т а Л. Гняздо галубкі: [Вершы] / З укр. // Полымя. № 6; Ц і х а н а ў М. У ночах стальных Ленінграда...: [Верш] / З рус. // Звязда. 27 лют.; П р а к о ф ' е ў А. Яблыні на мінным полі: [Верш] / З рус. // Там жа. 1 сак.; Я г о ж. Маскве; «Не, яшчэ такога не бывала...»: [Вершы] / З рус. // ЛіМ. 5 снеж.

1976. П а д а л я н М. Балада пра камень; М у р а т а ў І. Хлеб: [Вершы] / З укр. // Вяч. Мінск. 2 чэрв.; М і ц к е в і ч А. Свіцязь: Урывак з балады / З пол. // Гродн. праўда. 9 окт.; М у р а т а ў І. Дваццаты полк: [Верш] / З укр. // Звязда. 23 мая; Б р а ў н М. Возера Нарач; «Як да сонца з дубняка...»; Коні на Анічкавым мосце; «Ішлі гады...»: [Вершы] / З рус. // ЛіМ. 30 ліп.; М у р а т а ў І. Сіла яснае зары: [Верш] / З укр. // Мін. праўда. 29 мая; З а б а ш т а Л. Беларусь: [Верш] / З укр. // Сел. газ. 21 мая; Я г о ж. «Беларусь, Беларусь!..»: [Верш] / З укр. // Там жа. 23 мая; М у р а т а ў І. Сонечны рэквіем; «Музыка — па поплаве, па жыту...»: [Верш] / З укр. // Чырв. змена. 26 мая.

1977. Б р а ў н М. Коні на Анічкавым мосце; «Калі-небудзь будзе апошняе лета...»; Возера Нарач; Хвала рукам; «Ішлі гады...»; Пушкін; «Як да сонца з дубняка...»; Маналог Дзедала; Ёсць звычай...; Твой Дагестан: [Вершы] / З рус. // Браун М. Ленінградскае неба. Мн.; С ц е п а н ю к Б. Сляза Аляксандра Пракоф'ева; Вясна высакосная; Сінявокі мой ліпень: [Вершы] / З укр. // Сцепанюк Б. Матчына слова. Мн.

1978. Ц і х а н а ў М. Кіраў з намі: Паэма / З рус. // Ціханаў М. Спасціжэнне. Мн.; Б а д а е ў А. Лёгка я пераходжу Байкал...: [Верш] / З бур. // ЛіМ. 6 студз.

1980. Т в а р д о ў с к і А. Радзіме; «Каторы год мне сніцца раз за разам...»; «Падзяка за ранне такое...»; «Радзіцца б хацеў па заказу...»: [Вершы] / З рус. // Голас Радзімы. 26 чэрв. / Сааўт. пер. В. Вітка, Я. Шабан, М. Лужанін.

1982. Н я х о д а І. Якуба Коласа любіла Украіна: [Верш] / З укр. // Нам засталася спадчына. Мн.; У м а р ы А. Узбекістан: [Верш] / З узб. // Бярозка. № 4.

1.5.

На англійскую мову. The Death of Malanya; The Cooper / Transl. W. May // Fair Land of Byelorussia. M., 1976.

На армянскую мову. Наш светлы шлях: [Верш] / Пер. П. Мікаелян // Светлы шлях. Ерэван. 1953; На Палессі ёсць горад такі; Смерць Маланні; Сэрца музыкі; Вяселле: [Вершы] / Пер. А. Сараян // Анталогія беларускай літаратуры. Ерэван, 1957.

На асецінскую мову. Ма цэгъдут бэрзытэ эмэ мыртгэты; Бэлццон эмэ кэрдзын: [Вершы] / Хэодалаты Герсаны тэлм // Хэстарыд зарэг. Цхинвали, 1976.

На балгарскую мову. Комунист: [Верш] / Прев. И. Коларов // Кооп. село. 1972. 28 дек.

На латышскую мову. Malanjas nāve; Dziesminieka sirds / Atdz. J. Osmanis // Baltkrievijas priede. Rīga, 1960; Dziesminieka sirds / Atdz. J. Osmanis // Padomju Latvijas Sieviete. 1960. Nr. 8; Malanjas nāve: Balade / Atdz. J. Osmanis // Karogs. 1960. Nr 8; Malanjas nāve: Fragments / Atdz. J. Stulpāns // Karogs. 1968. Nr 7.

На літоўскую мову. Komunizmo statyboms; Kas Džono — Džonui / Vert. P. Keidošius // Iš baltarusiu poezijos. Vilnius, 1952; Draugystes daina / Vert. P. Keidošius // Švyturys. 1955. Nr 5; Muzikanto širdis: Vaivorykšte / Vert. E. Matuzevičius; Duona / Vert. J. Šiožinys; Pavasaris / Vert. A. Skinkys // Atplaukia Nemunu daina. Vilnius, 1958; Vaivorykšte / Vert. E. Matuzevičius // Pergale. 1958. Nr 9; Duona / Vert. J. Šiožinys // Komjaunimo tiesa. 1958. Rugs. 3; Komunistas / Vert. E. Matuzevičius // Tiesa. 1961. Lapkr. 25; Pédsakai / Vert. A. Žukauskas: // Draugyste. Vilnius, 1963; Sakmé apie didvyri // Naujasis kelias (Kaps.). 1972. Liep. 1—29; Mūsu Janka Kupala // Tiesa. 1972. Liep. 7; Komunistas / Vert. E. Matuzevičius // Tiesa. 1975. Kovo 18; Vaivorykšte / Vert. E. Matuzevičius // Tiesa. 1976. Rugp. 21; Komunistas / Vert. E. Matuzevičius // Tiesa. 1979. Birž. 23; Taryb. mokyt. 1981. Vas. 25.

На малдаўскую мову. Моартя Маланией: [Верш] / Трад. А. Гужел // Поець белорушь. Кишинэу, 1975.

На рускую мову. Человек из дубравы: [Поэма и стихи]. М., 1945. Рэц.: К у л а к о в с к и й А. В чем новаторство // ЛГ. 1947. 15 марта; М а р е ц к и й В. Стихи А. Белевича // Там жа. 1945. 6 окт.; Т и т о в К. Человек из дубравы // Сталин. молодежь. 1945. 14 сент.

Поэмы / Пер. А. Прокофьев. Л., 1949. Рэц.: Г р и г о р ь е в а С. Поэмы Антона Белевича // Новый мир. 1950. № 2.

Добрый день: Стихи. М., 1953. Рэц.: Б у р ь я н Б. Поэзия рядом с сочинительством // Сталин. молодежь. 1954. 8 апр.

Иди, мой сын: Поэма / Пер. А. Прокофьев. Л., 1954.

Поэмы. М., 1959.

Соловьиная роща: Стихи. М.; Л., 1966.

Хатынь: боль и гнев / Пер. В. Жиженко. Мн., 1972. 2 изд. М., 1975.

Живое диво: Стихи. М., 1973.

У батьки Миная / Пер. В. Жиженко. М., 1978. Рэц.: Р а с о л ь к а В. Кнігапіс // ЛіМ. 1978. 15 снеж.

Сосны во ржи: Стихи, поэма. М., 1984.

Я из Дубровки: [Верш] / Пер. Д. Осин // Беларусь в огне. М., 1943; Ты в думах и во сне: [Верш] / Пер. Б. Иринин // Беларусь. 1944. № 2; Бессмертие: [Верш] / Пер. Н. Браун // Там жа. 1944. № 3; Мой голубь: Поэма / Пер. Д. Осин // Новый мир. 1944. № 4—5; Муравьиный угол: [Верш] / Пер. В. Звягинцева // Смена. 1944. № 14; Возвращение: [Верш] / Пер. Б. Иринин // Известия. 1944. 28 июня; На Полесье город есть такой...; След; Разведчики: [Вершы] / Пер. Б. Иринин // Дружба народов. 1945. Кн. 11; Наказ и клятва: Письмо сыну; Ответ отцу: [Вершы] / Пер. Д. Осин // Новый мир. 1945. № 1; Ой, терпи и радуйся: [Верш] / Пер. Б. Бендик // Зорька. 1945. 20 сент.; На праздник: [Верш] / Пер. А. Кудрейко // ЛГ. 1945. 7 нояб.; Смерть Маланьи: [Верш] / Пер. М. Комиссарова // Звезда. 1946. № 4; Сердце партизана: [Верш] / Пер. П. Семынин // Красноармеец. 1946. № 10; Лось; Рассказ лесника: [Вершы] / Пер. Д. Осин // Октябрь. 1946. № 7—8; Рассказ лесника: [Верш] // Зорька. 1946. 10 янв.; Радуга: [Верш] / Пер. Н. Браун // Ленингр. правда. 1946. 9 апр.; Праздник на Буге: [Верш] / Пер. К. Титов // ЛГ. 1946. 10 февр.; Смерть Маланьи / Пер. М. Комиссарова; Слава дубровцев / Пер. Н. Браун; Лебедь-счастье / Пер. А. Прокофьев: [Вершы] // Поэты Белоруссии. М., 1947; Хлеб: [Верш] / Пер. А. Кудрейко // Дружба народов. 1947. Кн. 16; Семья: [Паэма] / Пер. А. Прокофьев // Звезда. 1947. № 2; От чистого сердца: [Верш] / Пер. А. Ситковский // Сов. Бел. 1947. 31 дек.; Смерть Маланьи; Сердце музыканта / Пер. М. Комиссарова; На Полесье город есть такой; Слава дубровцев; Как только

весенние гуси; Рассказ охотника; Радуга / Пер. Н. Браун; Лебедь-счастье; Свадьба: (Из поэмы «Семья») / Пер. А. Прокофьев: [Вершы] // Антология белорусской поэзии. Л., 1948; Дары лета: [Верш] / Пер. М. Голодный // Огонек. 1948. № 52; Клятва: [Верш] / Пер. Д. Ковалев // Сов. Бел. 1948. 13 июня; Новый хлеб: [Верш] / Пер. Д. Ковалев // Там жа. 29 авг.; От чистого сердца: [Верш] / Пер. А. Ситковский // Там жа. 1948. 31 дек.; Кузнец: [Верш] / Пер. В. Звягинцева // Дружба народов. 1949. № 1; Сердце певца: [Верш] / Пер. Д. Осин // Гудок. 1949. 26 янв.; Солнце: (По нар. мотивам): [Верш] / Пер. А. Кленов // Комс. правда. 1949. 18 дек.; Подарки: [Верш] / Пер. А. Кленов // Правда. 1949. 15 дек.; Урожайная: [Верш] / Пер. А. Шарапов // Сов. Бел. 1949. 22 окт.; Поход за урожай: [Верш] // Там жа. 1949. 20 нояб.; Клинок: (Из бел. нар. былин) / Пер. К. Титов // Там жа. 1949. 20 дек.; Слово агитатора: [Верш] // Пер. К. Титов // Тебе, страна Советов. М., 1950; Дорога Апанаса: [Верш] / Пер. К. Титов // Дружба народов. 1950. № 2; Кузнец: [Верш] / Пер. Д. Ковалев // Сов. Отчизна. 1950. № 7; Мать: [Верш] / Пер. К. Титов // Там жа. 1950. № 8; Сов. Бел. 1950. 23 июля; Слово агитатора: [Верш] / Пер. К. Титов // ЛГ. 1950. 11 февр.; Ясного солнца ясней: [Верш] / Пер. К. Титов // Сов. Бел. 1950. 21 янв.; Слово агитатора: [Верш] / Пер. К. Титов // Там жа. 1950. 26 февр.; Спасибо за счастье: [Верш] // Там жа. 1950. 12 марта; Май: [Верш] / Пер. Н. Горулев // Там жа. 1950. 9 мая; Жизнь зовет: (Строфы из поэмы «Светоч») / Пер. К. Титов // Там жа. 1950. 27 авг.; Приход счастья: [Верш] / Пер. И. Агеев // Там жа. 1950. 17 сент.; Мои думы о Вас, мое слово: [Верш] / Пер. И. Агеев // Там жа. 1950. 19 дек.; На первом уроке: [Верш] / Пер. К. Титов // Сталин. молодежь. 1950. 1 сент.; «Солнце у нас...»: [Верш] / Пер. П. Муравьев // Смол. альманах. 1951. Кн. 8; Весенняя песня: [Верш] / Пер. Н. Горулев // Сов. Бел. 1951. 1 мая; Смерть Маланьи: (Из поэмы «Мой голубь») / Пер. Д. Осин; Слава дубровцев / Пер. Н. Браун; На Полесье город знаю я... / Пер. Б. Иринин; Сердце музыканта / Пер. М. Комиссарова: [Вершы] // Антология белорусской поэзии. М., 1952; Джоново-Джону: [Балада] / Пер. П. Кобзаревский // Сов. Бел. 1952. 6 апр.; Живая река: [Верш] / Пер. Н. Кислик // Там жа. 1952. 6 июля; Счастье пришло в добрый час / Пер. В. Милованов; Сталин с нами; Агитатор / Пер. Д. Ковалев; Солнце; Подарки / Пер. А. Кленов; Дума пионера / Пер. Н. Кислик: [Вершы] // От всего сердца. Мн., 1953; Добрый день, дорогая столица!: [Верш] / Пер. К. Титов // Сов. Отчизна. 1953. № 1; Письма из Дубровки: [Вершы] / Пер. Я. Хелемский // Там жа. 1953. № 3; Добрый день!: [Верш] / Пер. В. Звягинцева // Комс. правда. 1953. 29 апр.; Сталин. молодежь. 1953. 24 мая; Кузнец: [Верш] / Пер. В. Журавлев // Сов. Бел. 1953. 31 мая; Счастье к нам на Пинщину пришло: [Верш] / Пер. А. Кудрейко // Там жа. 1953. 5 дек.; Игнатов флот: [Верш] // Сов. Отчизна. 1954. № 5; Голова; Камлюк на проводе; Критикуй меня, а что ж...: [Вершы] / Пер. Н. Кислик // Там жа. 1955. № 5; Передача ключей: [Верш] / Пер. Н. Горулев // Звязда. 1955. 1 студз.; На высоком посту // Комс. правда. 1955. 15 июля; Песня дружбы: [Верш] // Сов. Бел. 1955. 11 февр.; Ленин и солдат: [Верш] // Там жа. 1955. 22 апр.; Весна красна: [Верш] / Пер. Н. Горулев // Там жа. 1955. 1 мая; Ленин и солдат: [Верш] // Сов. Отчизна. 1956. № 2; Сов. Бел. 1956. 19 апр.; Легкий хлеб: [Паэма] / Пер. К. Титов // Сов. Отчизна. 1956. № 4; Мать и сын: [Верш] / Пер. А. Прокофьев // Сов. Бел. 1956. 1 июня; До и после: [Верш] / Пер. Н. Кислик // Там жа. 1956. 23 сент.; Песня сердца: [Верш] / Пер. К. Титов // Там жа. 1957. 13 янв.; Депутаты: [Верш] // Там жа. 1957. 3 марта; Человек-солнце: Полесская легенда / Пер. К. Титов // Там жа. 1957. 22 апр.; У наших братьев // Там жа. 1957. 2 окт.; Дядька из Дубровки: Рассказы Козича Рыгора: (Поэма) / Пер. К. Титов // Там жа. 1957. 31 окт., 1 нояб.; Коротко и ясно: [Верш] / Пер. К. Титов // Там жа. 1958. 1 янв.; Дружно, всем колхозом...: [Верш] / Пер. К. Титов // Там жа. 1958. 18 марта; Наш хлеб: [Верш] / Пер. К. Титов // Там жа. 1958. 21 авг.; Сердце певца: [Верш] / Пер. Д. Осин // Там жа. 1958. 26 окт.; Кто добыл нашу долю?: [Верш] / Пер. К. Титов // Там жа. 1958. 6 нояб.; Раздолье: [Верш] / Пер. И. Дементьев // Сов. Россия. 1958. 31 дек.; Раздумье над Нёманом: [Верш] / Пер. Н. Кислик // Во славу Родины. 1959. 4 окт.; С вами сердце мое: [Верш] / Пер. А. Шарапов // Там жа. 1959. 22 нояб.; Радуга над полем: [Верш] / Пер. Н. Кислик // Правда. 1959. 6 мая; Хлеб: [Верш] / Пер. Н. Кислик // Там жа. 1959. 26 июля; Завет; [Верш] / Пер. К. Гусев // Там жа. 1959. 22 нояб.; Ленинская правда: (Отрывок из поэмы) / Пер. Н. Браун // Неман. 1960. № 2; Ей цветы дарили в Москве: [Нарыс] // Там жа. 1960. № 4; Родной сельсовет / Пер. К. Титов // Подъем. 1960. № 4; Кузнец: [Верш] / Пер. В. Журавлев // Во славу Родины. 1960. 20 марта; Человек-солнце: Полесская легенда / Пер. К. Титов // Там жа. 1960. 17 апр.; Слушая Н. С. Хрущева: [Верш] / Пер. К. Титов // Там жа. 1960. 5 нояб.; Гудки новой Риги зовут: [Верш] / Пер. Ю. Лакербая // Знамя юности. 1960. 11 сент.; Неугасимый огонь: [Верш] / Пер. Н. Кислик // Там жа. 1960. 6 нояб.; Новый год ключи берет...: [Верш] / Пер. Н. Кислик // Известия. 1960. 1 янв.; Письмо Ленину: [Верш] / Пер. А. Корчагин // Там жа. 1960. 6 апр.; Собралась семья: [Верш] / Пер. Н. Кислик // Правда. 1960. 28 февр.; Письмо: [Верш] / Пер. А. Корчагин // Приуральск. правда. 1960. 22 апр.; У ночного костра: Полесская новелла / Пер. З. Гордышев // Сел. жизнь. 1960. 7 окт.; Золотой человек: [Верш] / Пер. Н. Кислик // Сов. Бел. 1960. 16 апр.; Светлый день: [Верш] / Пер. К. Титов // Там жа. 1960. 30 апр.; Мудрость народа: [Верш] / Пер. К. Титов // Там жа. 1960. 3 дек.; Мой сельсовет: [Верш] / Пер. Н. Кислик // Сов. молодежь. 1960. 7 сент.; Коммунист: [Верш] / Пер. Я. Хелемский // Крылья века. М., 1961; Они идут вперед: Нарыс / Пер. Н. Достанко // Неман. 1961. № 2; Коммунистам: [Верш] / Пер. В. Тарас // Там жа. 1961. № 5; Присяга: [Верш] / Пер. Н. Кислик // Во славу Родины. 1961. 8 окт.; Партии Ленина: [Верш] // Там жа. 1961. 17 окт.; Коммунист: [Верш] / Пер. Я. Хелемский // Правда. 1961. 17 окт.; Сибирячка-зима: [Верш] / Пер. Я. Хелемский // Там жа. 1961. 31 дек.; Весенние раздумья: Заметки писателя // Сел. жизнь. 1961. 5 апр.; Праздник песни: [Верш] / Пер. К. Титов // Сов. Бел. 1961. 24 янв.; Слово о моем друге: [Паэма] / Пер. Н. Кислик // Там жа. 1961. 26, 27 февр.; Присяга: [Верш] / Пер. Н. Кислик // Гляди, товарищ, в оба! М., 1962; Коммунист: [Верш] / Пер. Я. Хелемский // Солдаты — народа сыны. М., 1962; Письма из Дубровки: (Отрывок) / Пер. Я. Хелемский // Хелемский Я. Перевожу стихи товарища. Мн., 1962; Отчизма моя: [Верш] / Пер. А. Шарапов // Во славу Родины. 1962. 18 нояб.; Наполеон над Березой-рекой: [Верш] / Пер. И. Бурсов // Там жа. 1962. 9 дек.; Я песню такую создать захотел: [Верш] / Пер. К. Титов // Сов. Бел. 1962. 14 авг.; Сеятель солнечной поэзии / Пер. К. Титов // Там жа. 1962. 3 нояб.; Ленинский комиссар: [Верш] / Пер. И. Бурсов // Там жа. 1962. 7 нояб.; Рассказ о ветре: [Верш] / Пер. Я. Хелемский // Дружба народов. 1963. № 1; Коммунист: [Верш] / Пер. Я. Хелемский // Зорька. 1963. 20 апр.; Четыре ключа: [Верш] / Пер. И. Бурсов // Правда. 1963. 1 янв.; Видел он родного Ильича: [Верш] / Пер. И. Бурсов // Сел. газ. 1963. 21 апр.; Тебе, мой товарищ по веку...: [Верш] / Пер. И. Бурсов // Там жа. 1963. 1 мая; Братья; Ветряк: [Вершы] / Пер. Н. Кислик // Там жа. 1963. 18 авг.; Ленин и пахарь: [Верш] / Пер. Н. Браун // Там жа. 1963. 7 нояб.; Данила у Ленина: [Верш] / Пер. И. Бурсов // Сов. Бел. 1963. 9 окт.; Высокий полдень // Нева. 1964. № 7; Люблю я жизнь; Огромный мир; Старая мельница; Латышское пиво: [Вершы] / Пер. К. Титов // Неман. 1964. № 3; Бессмертие: [Верш] / Пер. Н. Браун // Во славу Родины. 1964. 3 июня; Ленинский комиссар: [Верш] / Пер. А. Шарапов // Там жа. 1964. 29 нояб.; Человек: [Верш] / Пер. И. Бурсов // Знамя юности. 1964. 24 июля; Сердце соловейки разорвется...: [Верш] / Пер. А. Корчагин // ЛГ. 1964. 18 янв.; Беларусь моя...: [Верш] / Пер. К. Титов // Сел. газ. 1964. 15 апр.; О чем пела свирель: Очерк / Пер. Шабавец // Там жа.

1964. 9, 10, 12 мая; Братья: [Верш] / Пер. Н. Кислик // Сов. Бел. 1964. 26 янв.; Новый хлеб; Бондарь: [Вершы] // Там жа. 1964. 27 марта; И небо, и солнце: [Верш] / Пер. К. Титов // Там жа. 1964. 10 мая; Ленинский комиссар: [Верш] / Пер. А. Шарапов // Знамя юности. 1965. 21 янв.; Слава тебе, человек!: [Верш] // Сов. Бел. 1965. 25 апр.; Ленинский комиссар: [Верш] // Там жа. 1965. 6 нояб.; От Витебска до Бреста: [Верш] / Пер. Б. Спринчан // Там жа. 1965. 31 дек.; Дай мне руку, человек: [Верш] / Пер. М. Комиссарова // Звезда. 1966. № 8; Из книги «Соловьиная роща»: Полдень мой высокий; Мне рубашку мама вышила; «Не тверди мне: «Прощай...»; Приметы осени: [Вершы] / Пер. Г. Пагирев // Неман. 1966. № 8; Эхо песен его; Люблю: [Верш] / Пер. И. Авраменко, С. Ботвинник // Сов. Бел. 1966. 27 марта; Весноход: [Верш] / Пер. А. Шарапов // Там жа. 1966. 1 мая; Слышу рокот весны: [Верш] / Пер. Н. Кислик // Там жа. 1966. 6 нояб.; Приметы осени: [Верш] / Пер. Г. Пагирев // Сов. Молдавия. 1966. 26 июля; Слава дубровцев: [Верш] / Пер. Н. Браун // Поэты Белоруссии. М., 1967; Человек-солнце: (Фрагмент поэмы) // Неман. 1967. № 10; Буденовец из Дубровки: [Верш] / Пер. Н. Кислик // Сов. Бел. 1967. 7 янв.; Весна: [Верш] / Пер. Б. Спринчан // Там жа. 1967. 1 мая; Поднимайся, родная столица!: [Верш] / Пер. Б. Иринин // Там жа. 1967. 20 июля; Щедрый свет: [Верш] / Пер. П. Жур // Там жа. 1967. 9 сент.; Моя держава: [Верш] / Пер. Н. Кислик // Там жа. 1967. 5 дек.; Овеянный легендами: Рассказ о М. Ф. Шмыреве / Пер. К. Титов // Во имя Родины. М., 1968; Ленинский комиссар / Пер. А. Шарапов; «Ой, под вязом, под калиною...» / Пер. Г. Пагирев: [Вершы] // Чтоб всегда было солнце. Мн., 1968; Край до солнца дорос: [Верш] / Пер. Н. Кислик // Сов. Бел. 1968. 6 нояб.; Слава дубровцев: [Верш] / Пер. Н. Браун // Пою мое отечество. М., 1969. Т. 1; «...Отошла былая ночь...»: [Верш] // Стихи о Ленине: В пер. с языков народов СССР. М., 1969; Дороги побед: [Верш] / Пер. Н. Кислик // Во славу Родины. 1969. 3 июля; Новые стихи // Знамя юности. 1969. 24 апр.; Солнце взошло: [Верш] / Пер. Н. Кислик // Сел. газ. 1969. 22 апр.; Человек из дубравы: (Отрывок из докум. повести «Минай Шмырев») // Там жа. 1969. 7, 8 мая; Раздумья: [Верш] / Пер. Н. Кислик // Сов. Бел. 1969. 3 янв.; Крылья нашего похода: [Верш] // Там жа. 1969. 12 февр.; Крылья нашей победы: [Верш] / Пер. Н. Кислик // Там жа. 1969. 4 июля; Крылья нашей победы: / Пер. Н. Кислик; Песня сердца / Пер. А. Прокофьев: [Вершы] // Путь к победе. Мн., 1970; Из новой книги: Что мне нужно?; Письмо Ленину: [Вершы] / Пер. Н. Кислик // Неман. 1970. № 4; В песнях живет: [Верш] // Сел. газ. 1970. 11 янв.; Железом била, огнем палила...: [Урывак з дакум. аповесці «Хатынь: боль і гнеў»] // Там жа. 1970. 8 сент.; Письмо: [Верш] // Учит. газ. 1970. 17 марта; Моя весна; Дом и чужбина: [Вершы] / Пер. П. Кобзаревский // Кобзаревский П. Говорят мои друзья. Мн., 1971; Орлиный взлет: [Верш] / Пер. И. Бурсов // Львов. правда. 1971. 3 нояб.; Сов. Бел. 1971. 16 февр.; Засада; Ночной рейд; «Свадьба» в Сураже; Человек из дубравы; Проверка; О чем поет жалейка...: Главы из докум. повести «Овеянные легендами» / Пер. В. Мескин // Сел. жизнь. 1971. 21, 22, 24, 27, 29, 30 июля; Мост дружбы / Пер. В. Рождественский; Что нужно мне? / Пер. Б. Кежун: [Вершы] // Звезда. 1972. № 4; Люди и нелюди: (Глава из поэмы «Горынь») / Пер. Ф. Ефимов // Неман. 1972. № 12; Диво: [Верш] / Пер. В. Торопыгин // Ленингр. правда. 1972. 15 окт.; Хатынь: боль и гнев: Главы из книги / Пер. В. Жиженко // Сел. газ. 1972. 17, 20, 21, 24, 26, 30 мая; 2, 3, 6, 7, 10 июня; Братство: [Верш] / Пер. Б. Спринчан // Там жа. 1972. 7 нояб.; Песня Купалы: [Верш] // Сов. Бел. 1972. 7 июля; В Тальке: [З паэмы пра Я. Коласа] / Пер. А. Шарапов // Там жа. 1972. 3 нояб.; Вижу я далекий Нил: [Верш] / Пер. С. Макаров // Звезда Востока. 1973. № 10; По руке твоей читаю: [Верш] / Пер. И. Григорьев // Сел. газ. 1973. 7 июля; Серп, молот и песня: [Верш] // Сов. Бел. 1973. 15 авг.; Орлиный взлет: [Верш] / Пер. И. Бурсов // Сов. Чувашия 1973. 21 сент.; Люди и нелюди: (Глава из поэмы «Горынь») / Пер. Ф. Ефимов // За тебя, Беларусь. Мн., 1974; Третье июля: [Верш] / Пер. А. Шарапов // Во славу Родины. 1974. 3 июля; Пасечник; Я и тень; Приди, моя хорошая: [Вершы] / Пер. С. Макаров, И. Авраменко, Г. Жур // Сов. Бел. 1974. 1 июня; Иди, мой сын!: Отрывок из поэмы / Пер. А. Прокофьев // Рэха ў граніце. Мн., 1975; Ленты для Параски / Пер. В. Кудинов // Неман. 1976. № 6; Кузнец / Пер. В. Журавлев; Звуки песен его / Пер. И. Авраменко: [Вершы] // Шестьдесят лет советской поэзии: В 4 т. М., 1977. Т. 3; «Шорохи березоньки кудрявой...»: [Верш] / Пер. Г. Семенов // Звезда. 1977. № 7; Мне днем сияют звезды / Пер. Ф. Ефимов // Неман. 1977. № 2; Исповедь сердца: Один день в Хатыни: [Нарыс] / Пер. В. Жиженко // Там жа. 1977. № 10; Не рубите калин и берез: [Верш] / Пер. В. Жиженко // Там жа. 1978. № 12; Родимый край: [Верш] / Пер. И. Василевский // Извечной песни голоса. Мн., 1980; Смерть Маланьи; Круглый год: [Вершы] / Пер. И. Бурсов // Слово по кругу. Мн., 1981; Овеянный легендами / Пер. К. Титов // Во имя Родины. М., 1982; Люблю / Пер. С. Ботвинник; Щедрость / Пер. П. Жур.; Приметы осени / Пер. Г. Пагирев; Орла не народит ворона / Пер. Вс. Азаров: [Вершы] // Беларусь моя. Л., 1983; У батьки Миная / Пер. А. Гатов; Слава дубровцев; Я не один туда приду / Пер. О. Цакунов: [Вершы] // Партизанская слава. Л., 1985.

На таджыкскую мову. Дарду доги хатына / Тарч. Х. Курбанова. Душанбе, 1984.

Марги Маланья: [Верш] / Тарч. А. Кодири // Армугони дусти. Душанбе, 1965.

На татарскую мову. Кыр казлары очып тешкэн сыман...: [Верш] / З. Нури тэрж. // Белорус шагыйрьлере. Казан, 1968.

На узбекскую мову. Маланьянинг ўлими; Темирчи: [Вершы] / Нурбек таржж. // Белорус шоирлари. Тошкент, 1962.

На ўкраінскую мову. Як тільки на провесні гуси...; Слава дубровців: [Вершы]; Маланя: (Уривок з поеми «Мій майстер») / Пер. О. Новицький, М. Шеремет, І. Вирган // Білоруська радянська поезія. К., 1948; Балада про поліський дуб / Пер. Д. Луценко // Рад. Житомир. 1953. 20 січ.; Ленін і солдат / Пер. І. Цинковський; Весна-красна / Пер. С. Бандуренко; Коваль / Пер. В. Лагода; Пісня / Пер. В. Швець; Серце музики / Пер. В. Степанюк: [Вершы] // Пісні з Білорусі. К., 1957; Пісня: [Верш] / Пер. В. Швець // Вітчизна. 1957. № 6; Ленін і солдат: [Верш] / Пер. І. Науменко // Зоря. 1957. 22 жовт.; Хліб наш рідний: [Верш] / Пер. М. Гірник / Київ. правда. 1957. 20 вер.; Весілля: [Верш] / Пер. І. Нехода // Літ. газ. 1957. 25 черв.; Коваль: [Верш] / Пер. В. Лагода // Рад. Укр. 1957. 16 вер.; Присяга серця: [Верш] / Пер. Ю. Назаренко // Літ. газ. 1959. 15 трав.; Побратими: [Верш] // Колгоспне село. 1961. 18 черв.; Вітчизна зоряна моя: [Верш] / Пер. Г. Бойко // Рад. Укр. 1966. 16 серп.; Ходить пісня Кобзарева: [Верш] // Сільські вісті. 1967. 26 груд.; Присяга: [Верш] / Пер. Ю. Назаренко // Вінницька правда. 1970. 22 серп.; Смерть Малані; Метелики; Лось; Коваль; Сліди; Латиське пиво; Заповіт; Лист Леніну; «Які відомі вам приміти...»; «Уставай, коли сонце не встало»; Присяга: [Вершы] / Пер. А. М'ястківський, В. Лагода, Г. Донець, О. Юрченко // Білоруська радянська поезія. К., 1971. Т. 2; Поріднились назавжди: [Верш] / Пер. О. Ющенко // Сільські вісті. 1972. 15 груд.; Брати: [Верш] / Пер. О. Ющенко // Вільне життя. 1973. 25 берез.; В осінньому лісі: [Верш] // Літ. Укр. 1974. 8 жовт.; «В затишок, до нас, в куток зарічний...»: [Верш] / Пер. В. Лиза // Комс. зірка. 1975. 21 черв.; Брати: [Верш] / Пер. О. Ющенко // Голоси Білорусії. К., 1976; Присяга: [Верш] / Пер. Г. Донець // Дружби слово заповітне. Дніпропетровськ, 1977; Знаю такого: [Верш] / Пер. В. Гуцаленко // Хлібороб Укр. 1977. № 6; Присяга серця: [Верш] // Прикар. правда. 1977. 16 жовт.; Золотий чоловік / Пер. Я. Скоморовський; Прикмети осені / Пер. П. Горецький: [Вершы] // Лісова колиска. К., 1979; Золотий чоловік: [Верш] / Пер. В. Скоморовський // Зірка. 1979. 2 серп.; «Хотів би в житті я лишити сліди...»: [Верш] / Пер. О. Шевченко // Ленінська молодь. 1981. 31 жовт.; Метелики:

[Верш] / Пер. А. Мястківський // Ля Вечнага агню. Вершы, 1941—1945. Харьків; Мн., 1984.

2.3.

На беларускай мове. Абмеркаванне новай паэмы А. Бялевіча // ЛіМ. 1947. 21 чэрв.; Агіевіч У. Па вытаптаных сцежках // Чырв. змена. 1947. 30 кастр.; Антон Пятровіч Бялевіч: [Некралог] // Звязда. 1978. 13 крас.; ЛіМ. 1978. 16 крас.; Антону Бялевічу — 60: [Віншаванне] // Там жа. 1974. 17 мая; Арочка М. Балючая памяць зямлі // Полымя. 1984. № 7; Яго ж. Беларуская савецкая паэма. Мн., 1979. С. 190—191; Яго ж. Пазначана часам // Полымя. 1972. № 3; Яго ж. Саюз часу і майстэрства. Мн., 1981. С. 130—131, 140—141; Астроўскіх С. Паэзія ў альманаху «Советская Отчизна» // ЛіМ. 1953. 27 чэрв.; Барсток М. Адзінства і разнастайнасць сучаснай беларускай паэзіі. Мн., 1973. С. 183—187; Бечык В. ... І бачыць вецер!: Крытыч. нататкі // ЛіМ. 1978. 28 крас.; Броўка П. Беларуская савецкая літаратура ў 1948 годзе // Полымя. 1948. № 12; Яго ж. За новы творчы ўздым беларускай савецкай літаратуры // Там жа. 1952. № 5; Яго ж. Нашы вынікі і нашы задачы // ЛіМ. 1951. 21 крас.; Брыль Я. Пісьменнік і сучаснасць: (Нататкі пра бел. літаратуру 1959 года) // Полымя. 1960. № 4; Бур'ян Б. На шляху жыццёвай праўды // ЛіМ. 1952. 14 чэрв.; Бушко Т. Аб мяжы побыту // Там жа. 1946. 28 жн.; Бярозкін Р. Паэты аднаго пакалення. Арт. 1. Талент і светапогляд // Полымя. 1960. № 5; Яго ж. Праўда вымыслу // ЛіМ. 1956. 3 сак.; Яго ж. Спадарожніца часу. Мн., 1961. С. 170—199; Вершаваныя практыкаванні А. Бялевіча // ЛіМ. 1947. 1 лют.; Вітка В. Аб традыцыях // Звязда. 1947. 16 сак.; Вялюгін А. З Дуброўкі краіна відна // Бялевіч А. Выбр. тв.: У 2 т. Мн., 1968. Т. 1; Яго ж. Пралескі на развітанне // Вялюгін А. Выбр. тв.: У 2 т. Мн., 1984. Т. 2; Герцовіч Я. Аб паэмах Антона Бялевіча // Полымя. 1948. № 8; Гінтаўт І. Твой рэжым працы // Наст. газ. 1969. 16 ліп.; Гісторыя беларускай савецкай літаратуры: У 2 т. Мн., 1966. Т. 2. С. 74—75, 153—155; Да новых поспехаў савецкай дзіцячай літаратуры // Наст. газ. 1950. 3 лют.; Дзень паэзіі // Віцеб. рабочы. 1956. 11 снеж.; Жыдовіч І. Вясёлка над полем // Наст. газ. 1962. 21 сак.; Звонак А. Творчы набытак паэта // Полымя. 1969. № 8; Іванькоў А. Аб адным вершы // ЛіМ. 1951. 21 ліп.; Кавалёў Д. Паэт і яго героі // Там жа. 1955. 2 ліп.; Клімаў П., Цвяткоў І. Аб недахопах у друкаванай прапагандзе і ў літаратуры Беларусі // Там жа. 1947. 18 студз.; Сав. селянін. 1947. 19 студз.; Коўтун В. Паэзія подзвігу // Полымя. 1983. № 1; Кудраўцаў І. З песняй у сэрцы // Мін. праўда. 1964. 27 мая; Яго ж. Зазіраючы ў творчую майстэрню // Вяч. Мінск. 1971. 17 мая; Яго ж. Сонечныя прасторы // ЛіМ. 1951. 13 студз.; Кулакоўскі А. Шлях да вялікай тэмы // Там жа. 1950. 7 студз.; Куляшоў А. Беларуская савецкая паэзія за 1947 год: [Даклад] // Там жа. 1948. 28 лют.; Кучар А. За паэзію вялікага грамадскага гучання // Там жа. 1954. 6, 13 сак.; Літаратурнае аб'яднанне ў Віцебску // Там жа. 1948. 17 крас.; Новая п'еса // Там жа. 1946. 14 снеж.; Няфёд У. Скончыць з абыякавымі адносінамі тэатраў да беларускай п'есы // Там жа. 1947. 18 кастр.; Няхай Р. Даспелая ніва паэзіі // Там жа. 1974. 17 мая; Яго ж. З крыніц народнага жыцця // Там жа. 1984. 1 чэрв.; Яго ж. З народных крыніц // Бялевіч А. Мой шчодры бор. Мн., 1985; Яго ж. З песняй у сэрцы // Беларусь. 1974. № 5; Яго ж. З чыстых крыніц // ЛіМ. 1964. 26 мая; Яго ж. Хлопцы сапраўдныя // Дзень паэзіі — 80. Мн., 1980; Панчанка П. Заганная ідэя, фальшывы герой // Панчанка П. Зб. тв.: У 4 т. Мн., 1983. Т. 4; Паўкін Г. Доля новая, шчасная // ЛіМ. 1960. 16 снеж.; Паўлава В. Ён — з Дуброўкі // Віцеб. рабочы. 1964. 27 мая; Пісьменнікі — роднай Беларусі // ЛіМ. 1958. 3 снеж.; Пісьменнікі Савецкай Беларусі: Кароткі даведнік. Мн., 1981; Прывітанне юбіляру // ЛіМ. 1964. 26 мая; Прыходзька П. Жывы нятленнай працы плён // Бялевіч А. Сосны ў жыцце. Мн., 1980; Яго ж. Паэт з Дуброўкі // Мін. праўда. 1974. 14 мая; Яго ж. Цяжкая страта // ЛіМ. 1978. 16 крас.; Пяснярсучаснасці: Да 50-годдзя А. Бялевіча // Голас Радзімы. 1964. № 44; Ракаў В. Вобраз блізкі, вобраз дарагі // ЛіМ. 1973. 14 снеж.; Рамановіч Я. Пытанні беларускай драматургіі // Там жа. 1947. 9 жн.; Салавей Л. Хлеб і нахлебнікі // Там жа. 1957. 13 ліп.; Сачанка І. Публіцыстыка беларускіх пісьменнікаў у гады Вялікай Айчыннай вайны. Мн., 1977. С. 134—137; Свірка Ю. Вытокі // Чырв. змена. 1974. 25 мая; Святлова І. Радком праўдзівым верша: (Да 70-годдзя з дня нараджэння А. Бялевіча) // Наст. газ. 1984. 26 мая; Смальянава Л. Шляхі паэтычнага эпасу. Мн., 1977. С. 115—116, 119—120; Стральцоў М. Верце дабрыні // ЛіМ. 1978. 16 крас.; Тарубараў В. Дзень пісьменніка ў Віцебску // Віцеб. рабочы. 1956. 26 вер.; Яго ж. Пра новую паэму А. Бялевіча: Ліст чытача // ЛіМ. 1949. 10 снеж.; Турайкевіч Я. Свет, адухоўлены багаццем душы: (Да 70-годдзя з дня нараджэння А. Бялевіча) // Мін. праўда. 1984. 24 мая; Усікаў Я. Паэма аб простых людзях // За Радзіму. 1950. 15 студз.; Фомчанка А. Неўвядальная вясна паэта // Вяч. Мінск. 1974. 14 мая; Шарахоўскі Я. Некалькі заўваг: З выступлення на сходзе пісьменнікаў г. Мінска // ЛіМ. 1946. 23 ліст.; Шаўня А. Роздум паэта // Там жа. 1960. 30 сак.; Шкраба Р. Павышаць патрабавальнасць // Там жа. 1953. 24 кастр.; Шчарбатаў Г. Беларуская літаратура і задачы ўздыму сельскай гаспадаркі // Полымя. 1953. № 12; Юрэвіч У. Ад факта да вобраза: Майстэрства пісьменніцкай публіцыстыкі // Юрэвіч У. Абрысы. Мн., 1976. С. 167—170; Яго ж. Сучаснасць і сучаснікі // Полымя. 1961. № 8.

На рускай мове. Агеев И. Поэма «про это» // Сов. Отчизна. 1954. № 2; Астрейко А. В молодом строю // Знамя юности. 1964. 27 мая; Бурьян Б., Воронов В. Три книги для детей // Сталин. молодежь. 1948. 4 апр.; Киселев В. На истоках неманских. Мн., 1985. С. 71; Климентенко С. Высокий полдень поэта: Антону Белевичу — 50 лет // Сел. газ. 1964. 27 мая; Лялякин Р. Встреча с другом // Знамя юности. 1967. 15 февр.; Можаев В. У древа книжного искусства // Там жа. 1969. 14 янв.; Новик В. Счастье трудных дорог // Сел. газ. 1974. 19 мая; Последович Г., Широков Н. Священная память // В мире книг. 1979. № 11; Приходько П. Певец современности // Сов. Бел. 1964. 27 мая; Саченко И. Война и публицистика. Мн., 1980. С. 232—234.

2.4.

На беларускай мове. Барадулін Р. Вечны вырай: [Верш] // Барадулін Р. Выбр. тв.: У 2 т. Мн., 1984. Т. 2; Жычка Х. Салаўі: [Верш] // Жычка Х. Карэц калодзежнай вады. Мн., 1983; Камейша К. Бярозавік 1978 года: [Верш] // Камейша К. Галоўная вярста. Мн., 1985; Прыходзька П. Развітанне з сябрамі: Гарыць агеньчык непагасны: [Верш] // Дзень паэзіі — 79. Мн., 1979.

Г. І. Рэут.

БЯРОЗКА ГЕОРГІЙ

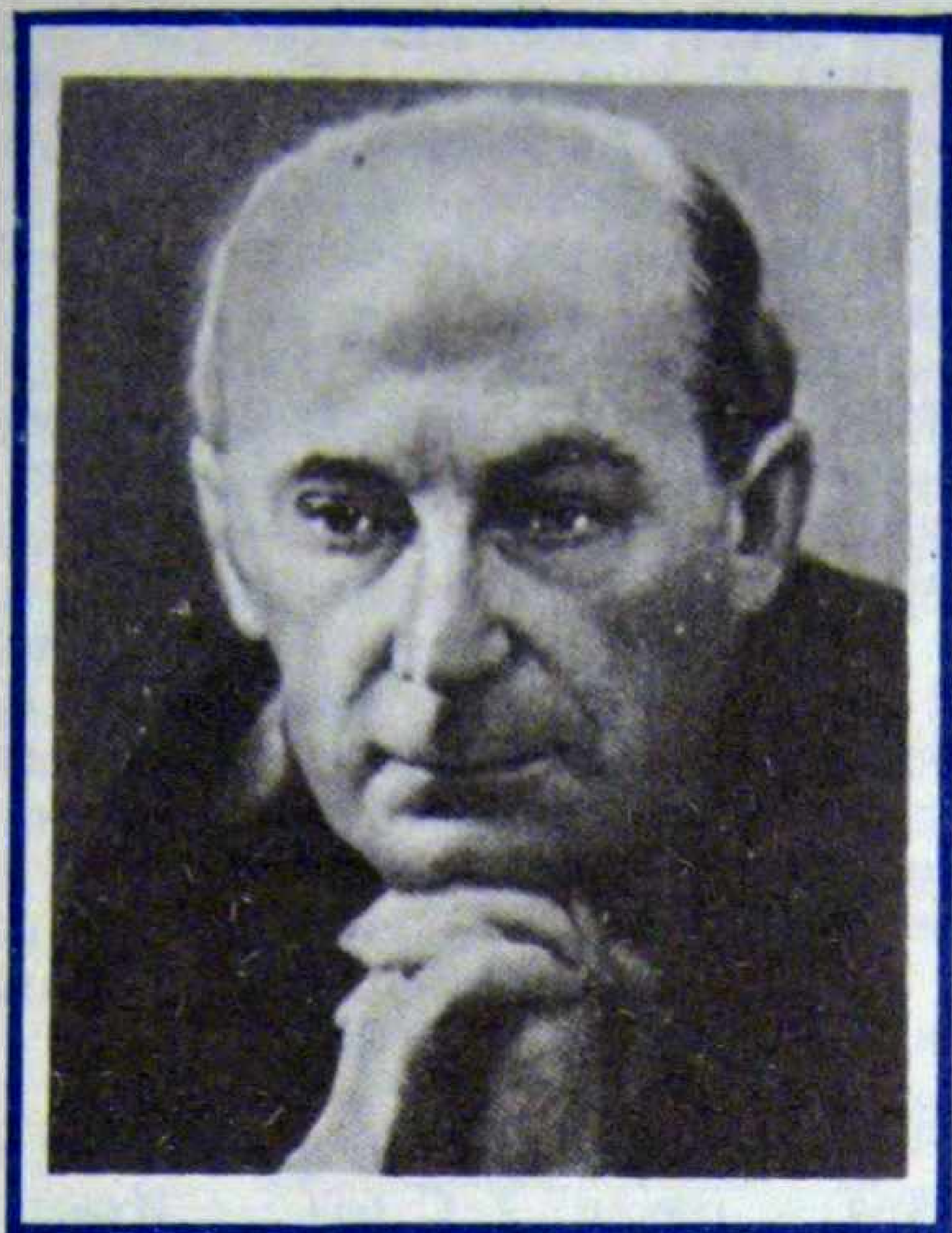

Бярозка Георгій Сяргеевіч [25.8(7.9). 1905, Вільня — 2.11.1982, Масква, пахаваны на Ваганькаўскіх могілках], празаік, крытык, кінакрытык, літаратуразнавец. Член СП СССР з 1945. Артыкулы падпісваў Юры Бярозка, празаічныя творы — Ю. Сяргееў. Пісаў на рускай мове.

Нарадзіўся Г. Бярозка ў сям'і настаўніка. У 1919 уступіў у рады Чырвонай Арміі. Пасля дэмабілізацыі вывучаў жывапіс і сцэнічнае мастацтва (дзе і якім чынам — звесткі невядомы). У 1927 скончыў філалагічны факультэт Маскоўскага універсітэта. Працаваў кінарэжысёрам, прымаў удзел у стварэнні фільмаў «Мы з Кранштата» (1936, сарэжысёр), «Калі заўтра вайна» (1938, адзін з аўтараў сцэнарыя і рэжысёр), «Першая конная» (другі рэжысёр). У ліпені 1941 у складзе дывізіі народнага апалчэння Кіеўскага раёна Масквы добраахвотна пайшоў на фронт. Пасля вайны жыў і працаваў у Маскве.

Узнагароджаны ордэнам Працоўнага Чырвонага Сцяга і медалямі.

Першыя вершы Г. Бярозкі былі надрукаваны ў 1925 (публікацыі не выяўлены). У 20-я гады ён быў адным з вядучых крытыкаў часопіса «Узвышша». Некаторыя метадалагічныя і сацыялагічныя пытанні ўзняты ім упершыню ў беларускай крытыцы і літаратуразнаўстве: узаемаадносіны формы і зместу, эвалюцыя літаратурных жанраў і стыляў, прынцып гістарызму ў падыходзе да стварэння і ўспрымання літаратурных твораў. Увагу даследчыка прыцягвала творчасць М. Горкага, А. Чапыгіна, Я. Коласа, З. Бядулі і інш. Галоўны змест літаратуразнаўчых прац Г. Бярозкі — асноўныя заканамернасці развіцця савецкай прозы 20-х гадоў, станаўленне прыгодніцкага жанру, узаемадачыненне рэалістычнага і рамантычнага стыляў у творчасці Я. Коласа.

Некаторыя метадалагічныя пралікі, прадыктаваныя перш за ўсё часам, спрошчана-вульгарызатарскія фармуліроўкі асабліва выяўляюцца ў недаацэнцы літаратурных традыцый, у поглядах на класічную спадчыну народа.

Артыкулы і рэцэнзіі Г. Бярозкі па пытаннях літаратуры і кінамастацтва друкаваліся ў часопісах «Знамя», «Новый мир», «Театр», «Огонёк», «Пропагандист и агитатор», у газетах «Экономическая жизнь», «Советское искусство», «Литературная газета» і інш. Пачаткам пісьменніцкай дзейнасці стала аповесць «Чырвоная ракета». Апавяданні, аповесці, раманы змяшчаліся ў армейскім друку, выходзілі асобнымі выданнямі. Гераізм народа ў Вялікай Айчыннай вайне, патрыятычныя пачуцці, вернасць салдацкаму абавязку, мірныя будні Савецкай Арміі, жыццё і побыт працаўнікоў палёў і заводаў, выпрабаванні і цяжкасці, з якімі ім даводзіцца сутыкацца і пераадольваць,— у цэнтры ўвагі пісьменніка. У 1958 была апублікавана яго п'еса «Вось я іду!» (новая рэдакцыя «Пакаранне», 1960). На аснове рамана «Мацней атама» створаны кінафільм «Скачок на досвітку» (1961), а паводле аповесці «Любіць і не любіць» — фільм «Непагаснае полымя» (1964). На рускую мову Г. Бярозка пераклаў асобныя вершы Я. Купалы, М. Хведаровіча, апавяданні З. Бядулі. На сцэне тэатра імя Я. Купалы ставіліся беларускія п'есы Г. Бярозкі «Вялікая любоў» (1947), «Вось я іду» (1959).

Л. М. Гарэлік.

Бібліяграфія*

1.1.

Избр. повести и рассказы. М., 1957.

Избр. произв.: В 2 т. М., 1972. Т. 1. Повести и рассказы. Т. 2. Необыкновенные москвичи: Роман.

Избр. произв.: В 3 т. М., 1983. Т. 1. Красная ракета; Дом учителя. Т. 2. Мирный город: Роман. Т. 3. Ночь полководца; Сильнее атома.

1.2.

Красная ракета: Повести. М., 1943.

Командир дивизии. М., 1944; М., 1945.

Две повести. М., 1946.

Знамя на холме: Повести. М., 1946.

Красная ракета: Повести. М., 1946; М., 1947.

* У бібліяграфіі ўказаны пераважна тыя часопісныя і газетныя публікацыі, якія маюць дачыненне да беларускай літаратуры.

Ночь полководца. М., 1947.
Мужество: Пьеса в 4 д. М.; Л., 1948.
Ночь полководца. М., 1948.
Красная ракета: Повести. М., 1952.
Мирный город. Кн. 1—2. М., 1952—54.
Донесение: Повесть. М., 1953.
Ночь полководца. Мн., 1953.
Повесть о боевом приказе, о любви и верности. М., 1956.
Мирный город. М., 1957.
Ночь полководца. М., 1958.
Сильнее атома: Роман. М., 1959; М., 1961.
Мирный город. М., 1962.
Сильнее атома: Роман. М., 1964.
Знамя на холме: Повести. М., 1967.
Необыкновенные москвичи: Роман. М., 1967.
Красная ракета: Повести. М., 1968.
Необыкновенные москвичи: Роман. М., 1970.
Сильнее атома: Роман. М., 1970.
Ночь полководца. М., 1972.
Дом учителя: Роман. М., 1975; М., 1976.
Вечер воспоминаний: Повесть. М., 1977.
Необыкновенные москвичи: Роман, повести. М., 1977.
Сильнее атома: Роман. М., 1977.
Присутствие необычайного: Роман. М., 1982.

1.3.

1927. Расейская мастацкая проза ў 1926 годзе // Узвышша. № 2; Праблемы прыгодніцкага жанру // Там жа. № 3; Коласава алегарычная навела // Там жа. № 4.

1928. Пытанні сучаснага марксісцкага вывучэння літаратуры // Узвышша. № 5—6. Рэц. Б у х а р к і н У. Марксізм і эстэтыка // Маладняк. 1929. № 5—6.

1931. Предисловие // Бядуля З. Язэп Крушинский. М.; Л.; Белорусская литература в переводах // Октябрь. № 1.

1933. На путях перестройки // Лит. критик. № 4.

1936. Пятрусь Бровка: [Рэц. на кн.: Б р о в к а П. Избр. стихи. М., 1935] // Лит. обозрение. № 1.

1946. Ночь полководца // Знамя. № 11—12. Рэц.: Ш к р а б а Р. Веліч подзвіга // ЛіМ. 1947. 9 мая.

1959. Сильнее атома // Знамя. № 9—11; Рэц.: К о з л о в И. Солдаты мира // ЛГ. 1960. 14 янв.; Военно-патриотическая тема в советской литературе: Беседа с председателем комиссии по военно-худож. литературе Г. С. Березко // Во славу Родины. 22 мая.

1975. Этих дней не смолкнет слава...: [Выказванне] // Вопр. лит. № 5.

1.4.

1930. Купала Я. «...В стране болот, в стране тумана...»: [Верш] / С бел. // Известия. 15 мая.

2.3.

На рускай мове. Б а б е н ы ш е в а С. Солдаты идут на проверку // Новый мир. 1960. № 4; Н а г и б и н Ю. О прозе Георгия Березко // Знамя. 1958. № 6; Н е л ь с С. Правда сильнее // Мол. гвардия. 1960. № 7.

В. М. Грышкевіч.

БЯРОЗКІН РЫГОР

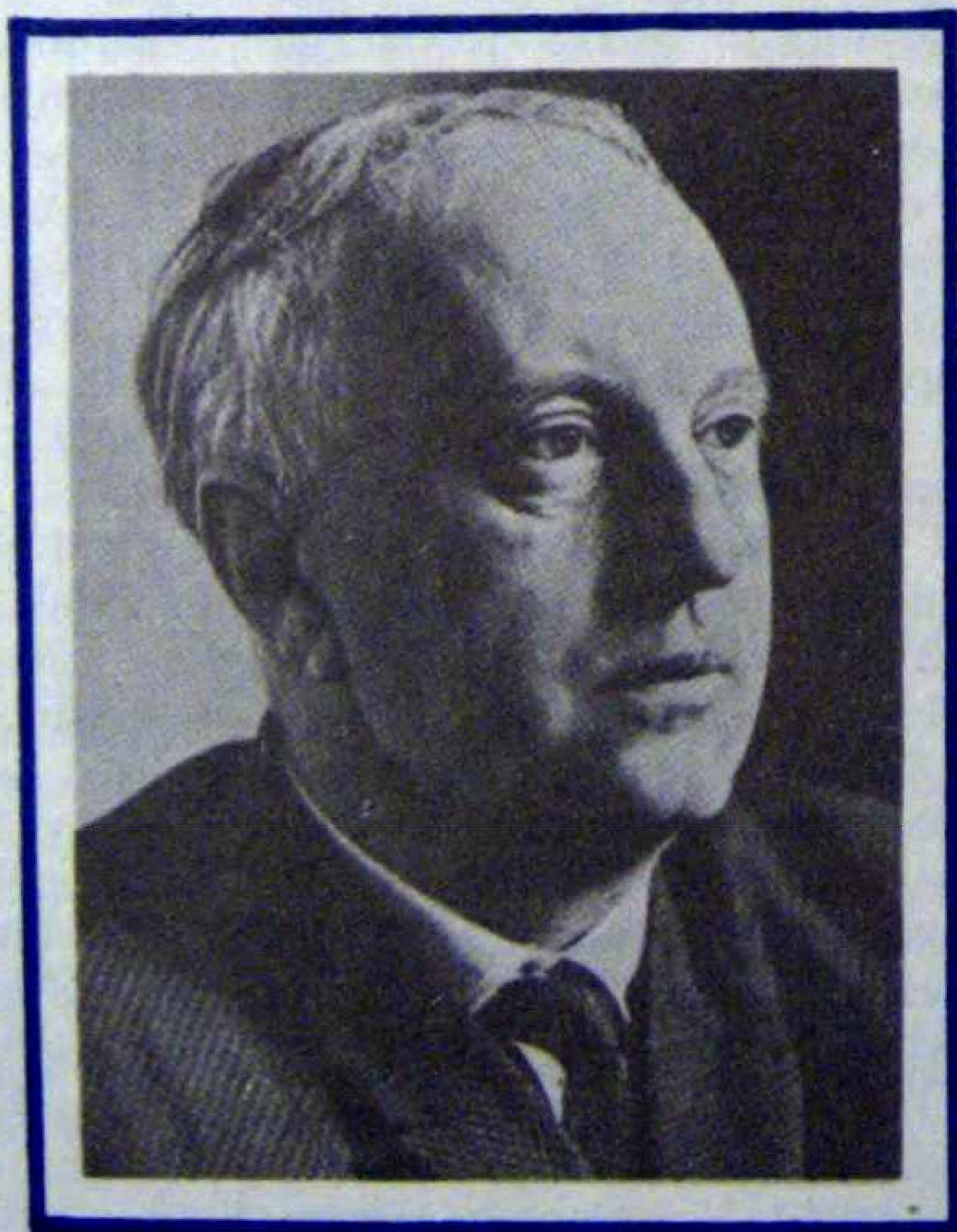

Бярозкін Рыгор Саламонавіч (псеўд.: Р. Б а р у т а, С. Т а р а с а ў; 3.7.1918, Магілёў — 1.12.1981, Мінск, пахаваны на Усходніх могілках), крытык. Член СП СССР з 1939. Пісаў на беларускай, рускай і яўрэйскай мовах.

З сям'і служачага. Бацька Р. Бярозкіна працаваў бухгалтарам, маці — у панчошнай майстэрні. У сям'і было пяцёра дзяцей. На жыццё, на свядомасць дзяцей, асабліва Рыгора, на нараджэнне цікавасці і павагі да зямлі, да працы на ёй пэўны адбітак накладвала сувязь з вясковымі сваякамі, якія жылі каля Чавусаў.

Пасля сканчэння сямігодкі (1932) Р. Бярозкін вучыўся спачатку на педрабфаку ў Магілёве, потым, у 1933—38 (з перапынкам у паўтара года), на літаратурным факультэце Мінскага педінстытута. У 1938—41 працаваў загадчыкам аддзела крытыкі ў рэдакцыі часопіса «Полымя рэвалюцыі», літкансультантам у кабінеце маладога аўтара пры СП БССР (1938—39), загадчыкам аддзела крытыкі газеты «Літаратура і мастацтва» (1939—41). У красавіку 1941 Р. Бярозкін быў арыштаваны ў сувязі з абвінавачаннем ва ўяўнай антысавецкай агітацыі і прыналежнасці да антысавецкай арганізацыі. Знаходзячыся пад следствам у Мінску. А 26.6.1941, калі калону зняволеных, у якой быў Р. Бярозкін, пакінуў канвой, ён вярнуўся дамоў, у

Магілёў, і папрасіў ваенкамат накіраваць яго на фронт. Удзельнічаў у баях пад Сталінградам, Кіевам, у Карпатах.

Пасля вайны быў карэспандэнтам газеты «Советское слово», якая выдавалася савецкай ваеннай адміністрацыяй у Германіі. 10 жніўня 1949 Р. Бярозкіна арыштавалі ў другі раз з тым жа абвінавачаннем, што і ў 1941. У чэрвені 1950 асуджаны на 10 гадоў лагераў. Зняволенне адбываў у Карагандзінскай і Омскай абласцях. Вызвалены ў 1955. У 1956 быў рэабілітаваны.

З 1960 Р. Бярозкін працаваў у часопісе «Советская Отчизна», газеце «Літаратура і мастацтва», літсупрацоўнікам бюлетэня «Помнікі гісторыі і культуры Беларусі».

Узнагароджаны ордэнамі Айчыннай вайны 2-й ступені, Чырвонай Зоркі, медалямі.

Друкаваўся з 1935 (першыя публікацыі не выяўлены), але сур'ёзнай літаратурнай працай, як адзначаў сам пісьменнік, пачаў займацца з 1936. Тэматыка даваенных артыкулаў, публічных выступленняў крытыка была шырокая: станаўленне беларускай савецкай паэзіі, прозы, драматургіі, фарміраванне ў беларускай літаратуры метаду сацыялістычнага рэалізму. У пачатку 1941 ён прымаў актыўны ўдзел у літаратурных дыскусіях. У канцы 50-х — пачатку 60-х г. Р. Бярозкін многа пісаў, імкнуўся аднавіць імёны таленавітых паэтаў, жорстка і несправядліва выкрасленых з жыцця і літаратуры, вітаў прыход у літаратуру новых паэтаў, падсумоўваў дасягненні беларускай савецкай паэзіі і г. д. Крытык даследаваў пытанні культуры творчасці, пісьменніцкага майстэрства (П. Броўкі, А. Куляшова, М. Танка, П. Панчанкі і інш.), тэорыі жанраў, псіхалогіі творчасці, пераемнасці і ўзаемаўплываў літаратур (кнігі «Паэзія праўды», «Спадарожніца часу», «Постаці», «Свет Купалы», «Чалавек на досвітку», «Звенні»).

М. Р. Міхайлаў.

Бібліяграфія

1.1.

Кніга пра паэзію: Выбранае. Мн., 1974. Рэц.: Т ы ч и н а М. Звенья общего процесса // Вопр. лит. 1978. № 5.

Свет Купалы; Звенні: Літ. крытыка. Выбранае. Мн., 1981. Рэц.: Б а р с т о к М. Урокі крытыка: Па старонках аднатомніка выбр. твораў Р. Бярозкіна // ЛіМ. 1982. 23 ліп.

1.2.

Паэзія праўды. Мн., 1958. Рэц.: Б а р о д з і ч Д. Патрабавальна і па-таварыску // Беларусь. 1959. № 1; Б о й к а У. Майстэрства крытыка // ЛіМ. 1959. 28 лют.; К л ы ш к а А. Майстэрства паэта і майстэрства крытыка // Там жа. 1959. 24 кастр.; К л ы ш к о А. Мастерство критика // Дружба народов. 1960. № 1; К у л я ш о ў Ф. Паэт і крытык // Полымя. 1959. № 3; М а к а р э в і ч А. Паэзія праўды // Маг. праўда. 1959. 14 сак.

Аркадий Кулешов: Критико-биогр. очерк. М., 1960. Рэц.: Б о й к а У. Новая кніга пра А. Куляшова // ЛіМ. 1960. 26 ліп.

Спадарожніца часу: Артыкулы аб паэзіі. Мн., 1961. Рэц.: А д а м о в і ч А. Талент крытыка // Полымя. 1962. № 6; Г о р б а ч е в М. В ногу со временем // Вопр. лит. 1962. № 8; К у д р а ў ц а ў І. Са шчырай заклапочанасцю // Беларусь. 1961. № 10; К у ч а р А. Аб паэзіі — па законах паэзіі // ЛіМ. 1961. 12 снеж.; Я г о ж. Поэзия — спутница времени // Дружба народов. 1962. № 12; У с і к а ў Я. Густаўшчына ў крытыцы — дрэнны павадыр // Звязда. 1962. 4 жн.

Свет Купалы: Думкі і назіранні. Мн., 1965. Рэц.: З а р ы ц к і А. Пранікненне ў свет паэта // Беларусь. 1966. № 7; Л о й к о О. Открытие поэта // Вопр. лит. 1967. № 3; П с і к а ў А. Веліч купалава слова // ЛіМ. 1967. 29 вер.; Я р о ш М. Свет Купалы // Полымя. 1966. № 6.

Пімен Панчанка: Крытыка-біягр. нарыс. Мн., 1968. Рэц.: Б у р ' я н Б. Свет і палітра паэта // Беларусь. 1968. № 9; К а в а л е н к а В. Крытык і паэт // Полымя. 1969. № 5.

Человек на заре: Рассказ о Максиме Богдановиче — белорусском поэте. М., 1970. Рэц.: А д а м о в и ч А. Для всесоюзного читателя // Вопр. лит. 1972. № 1; К у д р а ў ц а ў І. Пра зорку нашай паэзіі // Полымя. 1971. № 10; Х а д з е е ў К., Т р э с т м а н Г. «...Калі разам ляцім да зор» // ЛіМ. 1971. 23 ліп.

Постаці: Артыкулы пра паэтаў. Мн., 1971. Рэц.: Б а р с т о к М. Яркая творчая індывідуальнасць: Пра кнігу Р. Бярозкіна «Постаці» // ЛіМ. 1972. 24 ліст.; Б у р ' я н Б. Чытаючы як след, як мае быць... // Полымя. 1972. № 7.

Звенні: Творчая індывідуальнасць і ўзаемадзеянне літаратур: Нарысы. Мн., 1976. Рэц.: Б е ч и к В. В неразрывном единстве // Неман. 1978. № 6; К а л е с н і к У. Крытэрый самабытнасці // ЛіМ. 1978. 18 сак.; Т к а ч о ў П. Пра ўзаемадзеянне літаратур // Беларусь. 1977. № 11; Т ы ч и н а М. Звенья общего процесса // Вопр. лит. 1978. № 5.

Аркадзь Куляшоў: Нарыс жыцця і творчасці. Мн., 1978. (Нар. паэты БССР). Рэц.: Б е ч ы к В. На вялікай прасторы // ЛіМ. 1979. 13 ліп.; Г н і л а м ё д а ў У. Выдатнай спадчыне прысвячаецца // Наст. газ. 1979. 8 снеж.

Паэзія — маё жыццё: Літ.-крытыч. артыкулы. Мн., 1989 / Скл. Ю. Канэ.

1.3.

1936. «Малодшая за мяне»: [Рэц. на кн.: Л е в і н а Х. Малодшая за мяне. Мн., 1935] // Штэрн. № 4 / Яўр.; Аб «кантакце» Галкіна // Там жа. № 10 / Яўр.; Аб канкрэтнасці сапраўднай і ўяўнай: Нататкі пра дзве паэмы А. Куляшова // ЛіМ. 30 кастр.

1937. За паэтычную канкрэтнасць // Штэрн. № 4 / Яўр.; Аб вершах Рахіль Боймвал // Там жа. № 12 / Яўр.; Песняр мужнасці: Эдуард Багрыцкі. 1934—1937 // ЛіМ. 16 лют.; Маякоўскі і Пушкін // Там жа. 14 крас.; Праглядаючы часопіс // Там жа. 28 мая; Паэма аб мінулым // Там жа. 15 чэрв.; Свет без глыбіні: [Рэц. на кн.: А к с е л ь р о д З. Стихи. М., 1937] // Там жа. 30 ліп.; На паэтычныя тэмы // Там жа. 2 ліст.; Яўрэйская савецкая літаратура БССР // Там жа. 16 ліст.

1938. Вершы Маякоўскага аб заграніцы // Полымя рэвалюцыі. № 4; Вершы аб Радзіме: [Рэц. на кн.: Б р о ў к а П. Вясна радзімы. Мн., 1937] // Там жа. № 7—8; Спяваючы // Штэрн. № 7 / Яўр.; Аб «бадзёрых рытмах» Ф. Лятча // ЛіМ. 6 студз.; Лірыка Петруся Броўкі: [Рэц. на кн.: Б р о ў к а П. Вясна Радзімы. Мн., 1937] // Там жа. 16 студз.; Да пытання аб выкладанні літаратуры // Там жа. 16 крас.; «Мяшчане»: (Прэм'ера Дзяржаўнага Віцебскага тэатра) // Там жа. 22 крас.; Вялікі гуманіст: (45 год з дня нараджэння У. У. Маякоўскага) // Там жа. 23 ліп.; Аркадзь Куляшоў // Там жа. 30 кастр.; Зінаіда Васільева // Там жа. 23 снеж. / Сааўт. В. Вольскі, А. Кучар; Октябрьская поэма Маяковского // Сталин. молодежь. 14 апр.

1939. Вершы Пімена Панчанкі // Полымя рэвалюцыі. № 5—6; Аркадзь Куляшоў // Там жа. № 8; «Ленін» В. Маякоўскага // Звязда. 21 кастр.; Выдатны майстар: Слова-развітанне з Э. Самуйлёнкам // ЛіМ. 15 лют.; Эдуард Багрыцкі: (Да 5-годдзя з дня смерці) // Там жа. 23 лют.; «Мы жывём на граніцы»: (Пра зборнік вершаў Аркадзя Куляшова) // Там жа. 11 мая; Слава! // Там жа. 21 вер.; Вершы З. Цялесіна // Там жа. 3 кастр.; Вершы Сяргея Хмары // Там жа. 11 кастр.; Пятрусь Броў-

ка // Там жа. 11 снеж.; Лейбке солдат: Новая постановка Гос. еврейского театра БССР // Сов. Бел. 28 янв.; Анна Каренина: В русском Гос. драм. театре // Там жа. 22 февр.; Владимир Маяковский // Там жа. 14 апр.; «Гибель волка»: (В Витебском Белорусском гос. драм. театре) // Там жа. 5 июня / Сааўт. А. Кучар.

1940. Исторические поэмы Янки Купалы // Купала Я. Курган: Поэма. Мн.; Уладзімір Маякоўскі // Маякоўскі У. Выбр. творы. Мн.; Уладзімір Маякоўскі // Полымя рэвалюцыі. № 4; Чалавек проста // Там жа. № 8; Сацыялістычная лірыка Янкі Купалы // Бальш. Пал. 8 снеж.; Віцеб. рабочы. 8 снеж.; Вольная праца. 8 снеж.; Гомел. праўда. 8 снеж.; Зара. 8 снеж.; Палес. праўда. 8 снеж.; Сялян. газ. 8 снеж.; Чырв. звязда. 8 снеж.; Першы беларускі драматычны тэатр // Вольная праца. 6 чэрв.; Чалавек проста // Звязда. 14 крас.; «Крамлёўскія куранты»: Пастаноўка Ленінградскага Вялікага драм. тэатра імя Горкага // Там жа. 16 ліп.; «У дрымучых лясах»: (Аповесць Зм. Бядулі) // Там жа. 3 кастр.; Гістарычныя паэмы Янкі Купалы // Там жа. 2 ліст.; З дзённіка // ЛіМ. 1 студз.; Аб першай кнізе // Там жа. 11 студз.; Ленін у паэзіі Маякоўскага // Там жа. 21 студз.; «Член урада» // Там жа. 23 лют.; Аб вершах // Там жа. 11 сак.; Вобраз і каментарый: [Рэц. на: Чорны К. Бацькаўшчына: П'еса // Полымя рэвалюцыі. 1939. № 10] // Там жа. 23 мая; Нашы п'есы // Там жа. 5 чэрв.; Дружба і «дружба» // Там жа. 3 ліп.; Выспяванне мужнасці // Там жа. 10 жн.; Лёс героя // Там жа. 28 вер.; Аб культуры прозы: Раман М. Паслядовіча «Паўстанне» // Там жа. 26 кастр.; Вачыма маладосці: Максім Танк. Выбр. вершы // Там жа. 7 ліст.; Аб лірыцы дзейснага чалавека // Там жа. 28 снеж.; Янка Купала: (К 35-летию лит. деятельности) // Сов. Бел. 24 нояб.; Мир поэта // Сталин, молодежь. 5 окт.; Янка Купала // Там жа. 7 дек.

1941. Узнагарода за песню // Звязда. 20 сак.; Лірыка рэвалюцыйнага дзеяння // Там жа. 27 сак.; Уяўная паэтычнасць // ЛіМ. 11 студз.; Стварыць беларускі літаратурны музей // Там жа. 18 студз. / У сааўт.; Школьнае выданне П. Броўкі // Там жа. 8 лют. / Пад псеўд. С. Тарасаў; Дыскусія аб прозе // Там жа. 5 сак.; Фільм аб Чкалаве // Там жа. 29 сак.; Маякоўскі ў камсамольскай прэсе Беларусі // Там жа. 12 крас. / Сааўт. М. Сурначоў; Патрэбныя словы: Аб вершах Пімена Панчанкі // Там жа. 7 мая; Скажоны Багрыцкі: [Рэц. на кн.: Багрыцкі Э. Выбранае. Мн., 1941] // Там жа. 7 мая / Пад псеўд. С. Тарасаў.

1946. Лінія роста: [Рэц. на кн.: Панчанка П. Далёкія станцыі. Мн., 1945] // Полымя. № 8—9; Сталин. молодежь. 7 апр.; Дняпроўскае рэха: [Рэц. на кн.: Зарыцкі А. Дняпроўскае рэха. Мн., 1946] // ЛіМ. 20 крас.

1948. Паэзія мужнасці: (Да гадавіны з дня смерці Валянціна Таўлая) // ЛіМ. 24 крас.; Амаралізм і апалогія смерці: (Ліст з Берліна) // Там жа. 5 чэрв.

1955. Два цыклы вершаў // ЛіМ. 10 снеж.

1956. Уладзімір Хадыка // Хадыка У. Выбр. вершы. Мн.; Маладосць — гэта пошукі // Беларусь. № 2; Паэзія рэвалюцыйнай салідарнасці: [Рэц. на кн.: Таўлай В. Вершы і паэмы. Мн., 1955] // Там жа. № 4; Лірыка Пімена Панчанкі // Полымя. № 8; Облик героя // Сов. Отчизна. № 2; Праўда вымыслу // ЛіМ. 3 сак.; Вершы Уладзіміра Хадыкі // Там жа. 12 мая; Радаснае натхненне // Там жа. 16 чэрв.; Свет паэта // Там жа. 21 ліп.; З аршынам па вершах // Там жа. 29 вер.; У добры час! // Там жа. 13 кастр.; Ізі Харык // Там жа. 8 снеж.; Першая аповесць // Там жа. 15 снеж.; Поэзия любви и ненависти // Сов. Бел. 1 апр.

1957. Літаратура пасляваеннага дзесяцігоддзя // На шляху служэння народу: (Сорак год бел. сав. літаратуры). Мн. / Сааўт. Д. Палітыка; Полымя. № 9; Вершы Юлія Таўбіна: [Рэц. на кн.: Таўбін Ю. Выбраныя вершы. Мн., 1957] // Беларусь. № 12; «Сцяг брыгады» Аркадзя Куляшова: (З вопыту бел. сав. паэзіі) // Полымя. № 4; Слово молодых // Сов. Отчизна. № 5; Крывёю сэрца // ЛіМ. 12 студз.; Подых гісторыі: [Рэц. на: Танк М. Лірыка: Вершы з дарогі // Полымя. 1957. № 2, 3] // Там жа. 3 крас.; Прыход героя: (Здабыткі і традыцыі нашай літаратуры) // Там жа. 26 чэрв.; Вершы Алеся Наўроцкага // Там жа. 27 ліп.; Проста аб ім: (З успамінаў пра Кузьму Чорнага) // Там жа. 10 жн.; Толькі ўперад // Там жа. 11 вер.; Слова пра таварыша // Там жа. 18 вер. / Сааўт. А. Вялюгін; Гора і мужнасць // Там жа. 26 кастр.

1958. Ізі Харык // Харык І. Выбр. тв. Мн.; Лірыка чалавечнасці: [Рэц. на кн.: Платнер І. Соль жыцця. Мн., 1957] // Беларусь. № 4; Путь поэта // Дружба народов. № 2; Сердце и родина: [Рэц. на кн.: Фининберг Э. Избранное. М., 1957] // Дружба народов. № 7; Маяковский в Белоруссии: [Рэц. на кн.: Маякоўскі ў Беларусі. Мн., 1957] // Сов. Отчизна. № 3; Рамантыка будучыні // ЛіМ. 22 сак.; Перачытваючы «Безназоўнае» // Там жа. 28 чэрв.; Аб маладой паэзіі // Там жа. 26, 29 ліст., 3 снеж.; Раннія творы Валянціна Таўлая // Чырв. змена. 2 лют.

1959. Проста аб ім // Кузьма Чорны: Зб. матэрыялаў аб жыцці і творчай дзейнасці пісьменніка. Мн.; Ружа і штык: [Рэц. на кн.: Вітка В. Ружа і штык. Мн., 1958] // Беларусь. № 3; Крокі гісторыі // Там жа. № 4; Кветка шчасця: [Рэц. на кн.: Тарас Н. Кветка шчасця. Мн., 1959] // Там жа. № 7; Горячая правда поэзии: [Рэц. на кн.: Панчанка П. Кніга вандраванняў і любові. Мн., 1959; Яго ж. Стихотворения. М., 1958] // Дружба народов. № 5; Поэзия Петруся Бровки // Звезда. № 1; Паэзія — у жыцці!: Размова аб майстэрстве // Маладосць. № 10; Паэзія Максіма Лужаніна // Полымя. № 11; Паэзія — арліныя далягляды: Нататкі крытыка // Звязда. 11 сак.; Паэзія глыбокіх думак: [Рэц. на кн.: Дубоўка У. Выбр. тв. Мн., 1959] // Там жа. 12 вер.; Палемічныя нататкі // ЛіМ. 6 мая; Міма паэзіі // Там жа. 26 жн.; Чалавек і яго справа: Адкрыты ліст да Аляксея Русецкага // Там жа. 12 снеж.

1960. Перачытваючы «Безназоўнае» // Любімы паэт беларускага народа. Мн.; Вершы аб сучаснасці // Беларусь. № 1; Таварыш загінуў на вайне: [Рэц. на кн.: Сурначоў М. Барвовая заря. Мн., 1959] // Там жа. № 3; Так о поэзии писать нельзя!: [Рэц. на кн.: Залесская Л. Поэзия Советской Белоруссии. М., 1960] // Неман. № 4; Культура творчасці: [Рэц. на кн.: Адамовіч А. Культура творчасці. Мн., 1959] // Полымя. № 2; Паэты аднаго пакалення // Там жа. № 5, 7, 10, 12; У добры час // Там жа. № 7; Кніга пра Максіма Танка: [Рэц. на кн.: Калеснік У. Паэзія змагання. Мн., 1959] // ЛіМ. 30 студз.; Апавяданні Васіля Віткі // Там жа. 20 вер.; Адна старонка: (Пра вершы П. Глебкі ваеннага часу) // Там жа. 29 ліст.

1961. Вясёлка над полем: [Рэц. на кн.: Бялевіч А. Вясёлка над полем. Мн., 1961] // Беларусь. № 11; Выпрабаванне часам // Маладосць. № 1; Поплеч з героем: [Рэц. на кн.: Барадулін Р. Маладзік над стэпам. Мн., 1959; Яго ж. Рунець, красаваць, налівацца. Мн., 1961] // Там жа. № 9; Кому много дано...: [Рэц. на кн.: Пысин А. Эхо. М., 1960] // Неман. № 6; Калі перачытваеш Чарота...: (Да праблемы метаду ў бел. сав. лірыцы) // Полымя. № 5; Так пачыналася ў Куранях...: [Рэц. на: Мележ І. Людзі на балоце // Полымя. 1961. № 8—10] // Звязда. 21 ліст.; Паэзія подзвігу // ЛіМ. 19 мая; З блізкае далечы // Там жа. 11 ліп.; Зборы і песня // Там жа. 11 жн.; Мая Германія // Там жа. 6 кастр.; Пошукі патрэбны! // Там жа. 29 снеж.

1962. Слова пра друга: [Прадмова] // Шведзік Г. Лірыка. М.; Вернасць: [Рэц. на кн.: Гаўрылаў Л. Вернасць. Мн., 1961] // Беларусь. № 2; Песня пра хлеб: [Рэц. на кн.: Вярцінскі А. Песня пра хлеб. Мн., 1962] // Там жа. № 8; Свет у сэрцы // Там жа. № 9; Маладосць шукае: [Рэц. на кн.: Наўроцкі А. Неба ўсміхаецца маланкаю. Мн., 1962] // Там жа. № 12; Украинский критик о белорусском поэте // Вопр. лит. № 9; Жил-был мальчишка: (Из дневников Михаила Молочко) // Неман. № 4; Свет Купалы // Полымя. № 7, 10; Лірычнае наступленне: [Рэц. на кн.: Асеев Н. Лад. М., 1962] // Звязда. 3 крас.; За акрэсленасць пазіцыі // ЛіМ. 19 студз.; А які ж ён

станоўчы?.. // Там жа. 23 лют.; Шлях да вышынь: [Рэц. на кн.: Г а ў р у с ё ў С. Шчодрасць. Мн., 1962] // Там жа. 30 сак.; Святло Ільічовых акон // Там жа. 28 снеж.; На просторах поэзии: [Рэц. на кн.: В е л ю г і н А. Черемуховые холода. Л., 1960] // ЛГ. 3 июля; Максім Танк // Ніва. 8 вер.; Поэзия армейских будней: [Рэц. на кн.: Е ф и м о в Ф. Армия. Мн., 1962] // Сов. Бел. 23 февр.

1963. Шлях да вышынь // Літаратура нашых дзён. Мн.; Поплеч з усімі // Беларусь. № 7; Дакладна і складна // Там жа. № 12; Полесье, двадцатые годы // В мире книг. № 2; С перевала на перевал // Дружба народов. № 2; Вровень с временем // Знамя. № 11; Стране и миру // Неман. № 1; Над кастром вялікага сяброўства: [Рэц. на кн.: К о р ш а к А. Апаленыя пялёсткі. Мн., 1963] // Полымя. № 6; Трэцяя кніга: [Рэц. на кн.: Б а р а д у л і н Р. Нагбом. Мн., 1963] // Там жа. № 12; Радкі любві і мужнасці // ЛіМ. 22 лют.; Пераклаў Язэп Семяжон // Там жа. 12 крас.; Правафланговы // Там жа. 19 ліп.; Самыя маладыя // Там жа. 20 жн.

1964. Вобраз чалавека, вобраз часу // Куляшоў А. Выбр. тв. У 2 т. Мн. Т. 1; Вецер з Волгі: [Рэц. на кн.: В я л ю г і н А. Вецер з Волгі. Мн., 1963] // Беларусь. № 4; Кніга друга: [Рэц. на кн.: П а н ч а н к а П. Чатыры кантыненты. Мн., 1964] // Там жа. № 6; З намі размаўляе Колас // Там жа. № 9; Товарищ // Дружба народов. № 2; Без войнаў, рабства і багоў: Да 50-годдзя А. Куляшова // Маладосць. № 2; Тры паэты // Там жа. № 12; Правда превыше всего: [Рэц. на кн.: Л о с ь Е. Купалка. М., 1963] // Неман. № 3; Голос юности: [Рэц. на кн.: А к с е л ь р о д З. Утренний свет. М., 1963] // Там жа. № 6; Беседь впадает в океан // Новый мир. № 2; Он сделал все, что мог...: [Рэц. на кн.: Л у ж а н и н М. Якуб Колас рассказывает... М., 1964] // Там жа. № 12; Свет Купалы // Полымя. № 1; Праўда веку // Звязда. 5 лют.; Запісана ад народа // ЛіМ. 22 мая; Я з рэвалюцыяй з маленства жыў... [Рэц. на: Р у с е ц к і А. Яго Вялікасць // Полымя. 1964. № 6, 7] // Там жа. 24 ліп.; Рогаў, Маша і паэзія // Там жа. 25 жн.; Хлеб і песня // Там жа. 10 ліст.; Не па службе, а па душы... // Там жа. 4 снеж.; Не магу пагадзіцца // Там жа. 22 снеж.; Источник неиссякаемый: [Рэц. на кн.: Б а р а д у л і н Р. Нагбом. Мн., 1963] // ЛГ. 9 июля; Перад часам і светам: [Рэц. на кн.: В я л ю г і н А. Адраз любві. Мн., 1964] // Мін. праўда. 27 ліст.

1965. З крытычнага дзённіка // Дзень паэзіі — 65. Мн.; На историческом перевале // Чорный К. Третье поколение; Мележ И. Люди на болоте. М.; Свежасць і чысціня: [Рэц. на кн.: Б і ч э л ь-З а г н е т а в а Д. Нёман ідзе. Мн., 1964] // Беларусь. № 1; Раўняцца на лепшае: [Рэц. на кн.: П а ў л а ў У. Далягляд. Мн., 1964] // Там жа. № 5; «Дзень паэзіі», 1965: [Рэц. на кн.: Д з е н ь паэзіі. Мн., 1965] // Там жа. № 9; Многообразие индивидуальностей // Вопр. лит. № 2; З павагай да рэчаіснасці: [Рэц. на кн.: П ы с і н А. Мае мерыдыяны. Мн., 1965] // Маладосць. № 6; Люди добрые: [Рэц. на кн.: Х о м ч е н к о В. Военный городок. М., 1965] // Неман. № 4; Четыре океана // Там жа. № 6; Рукопожатие // Новый мир. № 12; Свет Купалы // Полымя. № 3; Сто вузлоў і яшчэ адзін вузел: [Рэц. на кн.: Г і л е в і ч Н. Бальшак. Мн., 1965] // Там жа. № 6; Блізкія людзі, родны дом: [Рэц. на кн.: М а л ь ц і н с к і Х. Родны дом. Мн., 1965] // Там жа. № 12; Моладзь у «Маладосці» // Звязда. 24 жн.; Чалавек сярод людзей: [Рэц. на кн.: Б р ы л ь Я. Жменя сонечных промняў. Мн., 1965] // Там жа. 24 вер.; Сёння аб вайне: [Рэц. на кн.: Б ы к а ў В. Адна ноч. Мн., 1965] // Мін. праўда. 19 кастр.; Дабро, якое змагаецца: [Рэц. на кн.: К и с л и к Н. Повесть о прессованном порохе. Мн., 1964] // ЛіМ. 29 студз.; Адзін лісток // Там жа. 19 сак.; Паўгоддзе палымянскай паэзіі // Там жа. 9 ліп.; Час ідзе, раман разгортваецца // Там жа. 3 снеж.; Пад адной вокладкай: [Рэц. на кн.: А д а м ч ы к В. Міг бліскавіцы. Мн., 1965] // Там жа. 17 снеж.; О мире и о себе // ЛГ. 11 марта; А ты — вечна жывы: [Рэц. на кн.: Л у ж а н і н М. Колас расказвае пра сябе. Мн., 1964] // Мін. праўда. 8 студз.; У шынялі салдата // Там жа. 11 чэрв.; [Рэц. на кн.: П а н ч а н к а П. Чатыры кантыненты. Мн., 1964] // Правда. 11 янв.; ... И сиянье от них далекое: [Рэц. на кн.: К у л е ш о в А. Новая книга. М., 1964] // Сов. Бел. 16 марта; Лонва, сорок шестой...: [Рэц. на кн.: П т а ш н і к а ў І. Лонва. Мн., 1965] // Там жа. 7 авг.

1966. Дзейсная чалавечнасць: [Рэц. на кн.: П а н ч а н к а П. Пры святле маланак. Мн., 1966] // Беларусь. № 8; На розных узроўнях: [Рэц. на кн.: С е р б а н т о в і ч А. Азбука. Мн., 1966] // Там жа. № 12; Няроўны ўзлёт; [Рэц. на кн.: У з л ё т. Мн., 1965] // Маладосць. № 6; Аб праблемах надзённых: [Рэц. на кн.: П а ш к е в і ч Н. На шырокіх шляхах жыцця. Мн., 1966] // Там жа. № 7; Связь времен: [Рэц. на кн.: В е л ю г и н А. Ветер с Волги. М., 1965] // Неман. № 5; Сердце и горы: [Рэц. на кн.: Т а б и д з е Т. Стихотворения и поэмы. М.; Л., 1965] // Там жа. № 8; Руку, таварыш!: [Рэц. на кн.: М о л о ч к о М. Жил-был мальчик. Мн., 1965; М о л о ч к о М., М о л о в а А. Тебе, моя жизнь. М., 1965] // Полымя. № 4; Лірыка Міхайлы Грамыкі // Там жа. № 7; Простае жыццё: [Рэц. на кн.: П т а ш н і к а ў І. Сцяпан Жыхар са Сцешыц. Мн., 1966] // Там жа. № 12; Хлеб, які патрэбны ўсім... // Мін. праўда. 12 крас.

1967. Проба агнём // Беларусь. № 8; Нягучна, але шчыра: [Рэц. на кн.: Ш а в е л ь К. Мой кут салаўіны. Мн., 1967] // Там жа. № 10; Трэці зборнік: [Рэц. на кн.: Д з е н ь паэзіі — 67. Мн., 1967] // Там жа. № 12; Персідскі ўзор і «Цвяток радзімы васілька» // Маладосць. № 8; Страничка дружбы // Неман. № 6; Выпрабаванне агнём // Полымя. № 5; Лірыка народнага быцця: [Рэц. на кн.: П ы с і н А. Твае далоні. Мн., 1967] // Звязда. 17 мая; Адказнасці, больш адказнасці... // ЛіМ. 14 лют.; Мудрасць і дабрата // Там жа. 15 вер.; Верыць жыццю!: [Рэц. на кн.: А р о ч к а М. Крылатае семя. Мн., 1967] // Там жа. 15 снеж.

1968. Без войнаў, рабства і багоў // На высокай хвалі. Мн.; Чалавек пры агні // Беларусь. № 4; Слова жывое і дзейснае: [Рэц. на кн.: К а в а л е н к а В. Давер. Мн., 1967] // Там жа. № 8; Творы дзейснага жанру: [Рэц. на кн.: Ю р ч а н к а Г. Вярхом на вожыку. Мн., 1968] // Там жа. № 12; Зерно правды и правда зерна // Неман. № 2; По поводу одной поэмы // Новый мир. № 12; Права на верш: [Рэц. на кн.: К л ы ш к а А. Права на верш. Мн., 1967] // Полымя. № 1; Пра Юлія Таўбіна // Там жа. № 9; Маладое натхненне: Да 70-годдзя Уладзіміра Сасюры // ЛіМ. 5 студз.; Інфармацыйна, без пачуцця: [Рэц. на кн.: Ч а р н я ў с к і М. Апошні бой. Мн., 1967] // Там жа. 16 студз. / Пад псеўд. Р. Барута; Сувязі даўнія, непарыўныя: [Рэц. на кн.: М а к с і м Г о р к і і Беларусь. Мн., 1968] // Там жа. 2 крас. / Пад псеўд. Р. Барута; Мінскі, паэтычны... // Там жа. 26 крас.; Майстэрства, што з табою рабіць?: [Рэц. на кн.: М а к а л ь П. Акно. Мн., 1967] // Там жа. 28 мая; Сорак шосты мірны год // Там жа. 29 чэрв.; Толькі ў жыцці: [Рэц. на кн.: Б а р а д у л і н Р. Адам і Ева. Мн., 1968] // Там жа. 30 ліп.; Істотнае гаворыць проста: [Рэц. на кн.: А с т а п е н к а З. Выбранае. Мн., 1968] // Там жа. 29 ліст. / Пад псеўд. Р. Барута.

1969. Голас маладосці // Таўбін Ю. Выбраная паэзія. Мн.; З краінай поўны дагавор // Хадыка У. Вершы. Мн.; Адказнасць: [Прадмова] // Харык І. Выбранае. Мн.; Падсумоўваючы гады: [Рэц. на кн.: Х в е д а р о в і ч М. Зоркі на камені. Мн., 1968] // Беларусь. № 2; Нямецкая паэзія — па-беларуску // Там жа. № 4 / Пад псеўд. Р. Барута; Кніга пра Багдановіча: [Рэц. на кн.: С т р а л ь ц о ў М. Загадка Багдановіча. Мн., 1968] // Там жа. № 7; Калі ў крытыку жыве чытач: [Рэц. на кн.: Ш к р а б а Р. Літаратура і мова. Мн., 1969] // Там жа. № 10; Вырос в Ушачах мальчишка...: [Рэц. на кн.: Б а р а д у л і н Р. Адам і Ева. Мн., 1968] // Дружба народов. № 9; Цвет правоты // Неман. № 10; Наш общий мир: [Рэц. на кн.: П ы с и н А. Меридианы. Л., 1968] // Новый мир. № 2; Годы тревог и мужества: [Рэц. на кн.: Т а н к М. Листки календаря. М., 1969] // Там жа. № 10; Часоў былых і новых сувязь: [Рэц. на кн.: П ы с і н А. Пойма. Мн., 1968] // Полымя. № 2; Па законах красы // Там жа. № 4; Рознымі шляхамі: [Рэц. на кн.: П я р э д н і я выйшлі ў заўтра. Мн., 1968] // Там жа. № 6; Цётка // Там жа. № 11; Еднасць // ЛіМ. 18 лют.; Пра лірыку і фізіку // Там жа. 4 крас.; Вялікі песняр дэмакратыі // Там жа.

30 мая // Пад псеўд. Р. Барута; Першая ластаўка: [Рэц. на кн.: Р а л ь к о І. Беларускі верш. Мн., 1969] // Там жа. 15 ліп.; Роздум над «Песняй пра зубра»: [Рэц. на: Г у с о ў с к і М. Песня пра зубра / Пер. з лац. Я. Семяжон // Полымя. 1969. № 6] // Там жа. 12 жн.

1970. Майсей Кульбак: [Уступны артыкул] // Кульбак М. Выбранае. Мн.; «Я знаю хлеб»: [Рэц. на кн.: З у ё н а к В. Крутаяр. Мн., 1969] // Беларусь. № 3; Пахвала і папрокі: [Рэц. на кн.: Р а з а н а ў А. Адраджэнне. Мн., 1970] // Там жа. № 7; Вначале было дело...: [Рэц. на кн.: Р у с е ц к і А. Вершы і паэмы. Мн., 1969] // Дружба народов. № 11; «Лежит он, как витязь...» // Неман. № 5; Свое и общее: [Рэц. на кн.: Б у р с о в И. Горсть. Мн., 1970] // Там жа. № 7; Мысль и слово // Там жа. № 12; Пачатак: [Рэц. на кн.: Г о л у б Ю. Гром на зялёнае голле. Мн., 1969] // Полымя. № 3; Лермантаў па-беларуску: [Рэц. на кн.: Л е р м а н т а ў М. Выбраная паэзія: У перакладах А. Куляшова. Мн., 1969] // Там жа. № 4; Ад радка да верша: [Рэц. на кн.: К у с я н к о ў М. Без прывалу. Мн., 1969] // Там жа. № 7; Паэт і яго час // Сав. хэймланд. № 11 / Яўр.; Навальніца над Куранямі: [Рэц. на кн.: М е л е ж І. Людзі на балоце. Мн., 1968] // Вяч. Мінск, 9 крас.; З пакалення першых: Да 70-годдзя з дня нараджэння А. Моркаўкі // ЛіМ. 27 студз.; Па абавязку і праву: А. Твардоўскаму — 60 гадоў // Там жа. 19 чэрв.; Крытык радуецца, крытык смуткуе... // Там жа. 28 жн.; Стихи и время: [Рэц. на кн.: Л у ж а н і н М. Зб. тв.: У 3 т. Мн., 1968—1970] // Сел. газ. 25 июня; Возвращение к истокам: [Рэц. на: К у л я ш о ў А. Далёка ад акіяна // Полымя. 1970. № 6—7] // Там жа. 28 окт.

1971. Изи Харик // Харик И. От полюса к полюсу. М.; Рух, а не прывал: [Рэц. на кн.: К у л я ш о ў А. Сасна і бяроза. Мн., 1970] // Беларусь. № 4; Пецёфі на мове Купалы // Там жа. № 8; Голас Радзімы. № 42; Гаворыць друг // Беларусь. № 12; Праз першае лісце: [Рэц. на кн.: Я н і ш ч ы ц Я. Снежныя грамніцы. Мн., 1970] // Маладосць. № 5; [Рэц. на кн.: В о с п о м и н а н и я об Иване Катаеве. М., 1970] // Новый мир. № 7; Паэзія — лёс і адказнасць: [Рэц. на кн.: Г р а ч а н і к а ў А. Круглая плошча. Мн., 1971] // Полымя. № 7; Разнастайнасць і шырыня: Да 75-годдзя з дня нараджэння Майсея Кульбака // ЛіМ. 19 сак.; Толькі рэпліка // Там жа. 15 кастр.

1972. Хлопец з партызанскага краю // Барадулін Р. Вяртанне ў першы снег. Мн.; Памяць вайны: [Рэц. на кн.: Д р а к а х р у с т А. Мост. Мн., 1972] // Беларусь. № 7; «І голас гулкім серабром...» // Голас Радзімы. № 39; Чырв. змена. 17 вер.; Купала, Багдановіч, руская паэзія // Полымя. № 2; **1973.** № 1; «А горды човен мой імчыць...»: [Рэц. на кн.: К р ы в е ц С. Дубок. Мн., 1972] // Там жа. № 11; ... Однозвучно с именем Беларуси // Знамя юности. 7 июля; Вечны агонь: [Рэц. на: А д а м о в і ч А. Хатынская аповесць // Маладосць. № 8, 9] // ЛіМ. 10 ліст.; Опаленные строки: [Рэц. на кн.: С у р н а ч е в М. Одна любовь. М., 1971] // Сел. газ. 6 мая.

1973. Ён быў сярод першых // Моркаўка А. Вершы. Мн.; Вечны агонь // На стрыжні часу. Мн.; «Рух, а не прывал...»: [Рэц. на кн.: К у л я ш о ў А. Далёка да акіяна. Мн., 1972] // Беларусь. № 6; З людзьмі ідучы: [Рэц. на кн.: П ы с і н А. Да людзей ідучы. Мн., 1972] // Там жа. № 2; Кніга Пятра Глебкі: [Рэц. на кн.: Г л е б к а А. Паэзія барацьбы і перамог. Мн., 1973] // Там жа. № 12; Андрэй Вялічка з Мсціжоў: [Рэц. на кн.: П т а ш н і к а ў І. Мсціжы. Мн., 1972] // Маладосць. № 4; Каб перадаць само гарэнне: [Рэц. на кн.: В я р ц і н с к і А. Выбранае. Мн., 1973] // Там жа. № 10; Хараша, чыста...: [Рэц. на кн.: Б і ч э л ь-З а г н е т а в а Д. Доля. Мн., 1972] // Полымя. № 4; Спадчына крытыка: [Рэц. на кн.: Г у с а к С. Пафас праўды. Мн., 1973] // Там жа. № 7; Единство и цельность: [Рэц. на кн.: Т а н к М. Хай будзе святло. Мн., 1972] // Сел. газ. 23 марта.

1974. Купала, Багдановіч, руская паэзія // На арбіце часу. Мн.; Няходжанай дарогай: [Рэц. на кн.: Я с к е в і ч А. Грані майстэрства. Мн., 1974] // Беларусь. № 9; Майстэрства сталее: [Рэц. на кн.: Б у р а ў к і н Г. Вытокі. Мн., 1974] // Там жа. № 11; Боевое перо // Правда Востока. 6 февр.; Песни, подхваченные народом // Сел. газ. 4 мая.

1975. О поэзии Анатолия Велюгина // Велюгин А. Синий вереск. М.; Сменяет время караулы // Дракохруст А. Мои вы годы-эшелоны... Мн.; Сродное и отличное: (Кулешов и Твардовский) // Единство. М. Вып. 2; О стихах Наума Кислика // Кислик Н. Избранное. Мн.; Багдановіч і Пушкін // Беларусь. № 6; З трывогамі і радасцямі: 70 год з дня нараджэння Пятра Глебкі // Там жа. № 7; Паэзія Украіны // Там жа. № 10; Куляшоў і Твардоўскі // Маладосць. № 1; Купала и Пушкин // Неман. № 9; Движение белорусской прозы: [Рэц. на кн.: А д а м о в и ч А. Горизонты белорусской прозы. М., 1974] // Юность. № 8; «Сталасць — гэта не старасць» // Вяч. Мінск. 24 чэрв.; Паэма пра Кастуся Каліноўскага: [Рэц. на: К у л я ш о ў А. Хамуціус // Полымя. 1975. № 11—12] // Там жа. 23 снеж.; В ногу со временем // Гродн. правда. 25 июня; Правда Укр. 25 июня; В ногу с жизнью // Заря. 25 июня; «Я — твой живой аистенок»: [Рэц. на кн.: Л і с і ц ы н У. Жураўлінае вясло. Мн., 1974] // ЛГ. 26 февр.; Зрелость — прицела точность // Правда Востока. 25 июня; Заветное поэта: [Рэц. на кн.: Г і л е в і ч Н. Запаветнае. Мн., 1975] // Сов. Бел. 17 июля.

1976. Цётка // Пра таварышаў па пяру. Мн.; [Прадмова] // Ясенін С. Выбранае. Мн.; Святло і рух: [Рэц. на кн.: Б і ч э л ь-З а г н е т а в а Д. Ты — гэта ты. Мн., 1976] // Маладосць. № 6; Лёс аднаго верша // Там жа. № 11; Голоса дружбы: [Рэц. на кн.: У к р а і н с к а я савецкая паэзія: Анталогія ў двух тамах. Мн., 1975] // Неман. № 5; «Я — тваё жывое бусляня»: [Рэц. на кн.: Л і с і ц ы н У. Жураўлінае вясло. Мн., 1974] // Голас Радзімы. 1 крас.; Скарына, пісар і неба: Урывак з кнігі // ЛіМ. 2 ліст.

1977. Пра Кастуся Шавеля і яго зборнік // Шавель К. Музыка нівы. Мн.; Новая кніга А. Куляшова: [Рэц. на кн.: К у л я ш о ў А. Хуткасць. Мн., 1976] // Беларусь. № 2; Адзінства: [Рэц. на кн.: Т а н к М. Дарога, закалыханая жытам. Мн., 1976] // Там жа. № 5; Ад сэрца ў сэрца: Пімену Панчанку — 60 год // Там жа. № 8; Праз многія гады: [Рэц. на кн.: В е ч а р А. Зварот да слова. Мн., 1977] // Там жа. № 12; Подлинность: [Рэц. на кн.: Б і ч э л ь-З а г н е т а в а Д. Ты — гэта ты. Мн., 1976] // Дружба народов. № 4; Пять судеб // Там жа. № 12; «Пусть зреют думы — отзвуки судьбы»: [Рэц. на кн.: Г р е ч а н и к о в А. Звезды и курганы. М., 1976] // Неман. № 10; Строкой измеренное время // Октябрь. № 12; «Я — сын земли, наследник хлебопашцев» // Юность. № 7; Паэт сучаснасці // Вяч. Мінск. 23 жн.; У абарону жыцця // ЛіМ. 2 вер.; С революцией в сердце // Сел. газ. 23 авг.; Дороги поэта // Сов. Бел. 27 апр.; Певец современности // Сов. Литва. 23 авг.

1978. Стала песняй...: [Рэц. на кн.: А р а б е й Л. Стану песняй. Мн., 1977] // Беларусь. № 5; Чалавек у свеце // Маладосць. № 1; Ваенныя дзённікі Івана Мележа: [Рэц. на кн.: М е л е ж І. Першая кніга. Мн., 1977] // ЛіМ. 3 лют.; Калі паэт і паэзія — тэма... // Там жа. 9 чэрв.; У першую мірную раніцу... // Там жа. 1 снеж.

1979. Аб вершах Анатоля Грачанікава // Грачанікаў А. Калі далёка ты... Мн.; Трэцяя кніга хронікі: [Рэц. на кн.: М е л е ж І. Завеі, снежань. Мн., 1978] // Беларусь. № 2; ... И найден ключ: (Поэзия Аркадия Кулешова 30-х годов) // Неман. № 11; Лірыка сейбіта і салдата: Творчы партрэт // ЛіМ. 2 сак.

1980. Лірыка сейбіта і салдата // Пысін А. Выбр. тв.: У 2 т. Мн. Т. 1.

1983. Прафесійныя забойцы // ЛіМ. 1 ліп.

1984. Таварыш // Валянцін Таўлай: Дакументы, успаміны, артыкулы. Мн.

1985. ... І знойдзен ключ: (Паэзія Куляшова 30-х гадоў) // Вобраз-85. Мн.

1988. Дзве з соцен...: З выдавецкіх рэцэнзій // Полымя. № 8.

1.4.

1969. Х а р ы к І. «Век настане такі...»; «Мой верш, што заўсёды звінеў...»: [Вершы] / З яўр. // Харык І. Выбранае. Мн.

1974. С е р г е е в А. После боя: [Верш] / З мар. // Сов. Бел. 31 окт.

1.5.

На англійскую мову. Yanka Kupala: (On the occasion of his ninetieth birthday // Soviet Literature. 1972. N 7.

На балгарскую мову. Съвременни белоруски поети // Септември. 1960. № 11; Аркадь Куляшов: Предговор // Куляшов А. Избрани стихотворения и поеми. София, 1963.

На беларускую мову. Чалавек напрадвесні: Расказ пра М. Багдановіча / Пер. с рус. Ю. Канэ. Мн., 1986.

На літоўскую мову. Pokarinė baltarusiu literatūra // Pergale. 1958. Nr 9 / Сааўт. А. Палітыка.

На польскую мову. Janko Kupała // Szt. Wolności. 1941. 4 kwiet.

На рускую мову. Мир Купалы: Мысли и наблюдения / Пер. З. Крахмальникова. М., 1973. Рэц.: Е р м о л о в и ч М. В мире Купалы // Неман. 1974. № 6.

Звенья: Творческая индивидуальность и взаимодействие литератур / Пер. Ю. Канэ. М., 1984.

На ўкраінскую мову. Поезия служить народові // Літ. газ. 1957. 24 вер.; Грані таланту // Прапор. 1961. № 7.

1.6.

А н т а л о г і я беларускай паэзіі: У 3 т. Мн., 1961. Т. 2 / Скл. з М. Лужаніным.

Ш в е д з і к Г. Лірыка / Пер. з яўр. Мн., 1962 / Скл.

Т а ў б і н Ю. Вершы. Мн., 1969 / Скл.

М о р к а ў к а А. Вершы. Мн., 1973. (Б-ка бел. паэзіі) / Скл.

В а т а ц ы Н. Максім Багдановіч: Паказальнік выданняў, аўтографаў і крытыч. літаратуры. Мн., 1976 / Рэд.

Ш а в е л ь К. Музыка нівы: Вершы і паэма. Мн., 1977 / Рэд.

П у ш к и н А. Стихотворения и поэмы. Мн., 1978 / Скл.

Л е р м о н т о в М. Стихотворения и поэмы. Мн., 1979 / Скл.

2.3.

На беларускай мове. А д а м о в і ч А. Літаратура ў святле параўнальнага вывучэння // ЛіМ. 1978. 14 ліп.; Б а р а д у л і н Р. На палях вечнасці // Там жа. 1981. 4 снеж.; Б е ч ы к В. У непарыўным адзінстве: (Рыгор Бярозкін) // Бечык В. Прад высокаю красою... Мн., 1984; Б о й к а У. Майстэрства крытыка // ЛіМ. 1959. 28 лют.; В а р н о У. Строгая добразычлівасць // Там жа. 1961. 20 студз.: Г і л е в і ч Н. Крыху роздуму ў сувязі // Там жа. 1968. 26 ліп.; Г і с т о р ы я беларускай дакастрычніцкай літаратуры: У 2 т. М., 1968. Т. 1. С. 45; Г л е б к а П. Аб нашай паэзіі і аб новых вершах Петруся Броўкі // ЛіМ. 1940. 17 жн.; Г р а х о ў с к і С. Ёсць святло і ў «Акне» // Там жа. 1968. 12 ліп.; К а в а л е н к а В. З паэзіяй у сэрцы // Беларусь. 1976. № 7; Я г о ж. Крытык і паэт // Каваленка В. Прага духоўнасці. Мн., 1975; Я г о ж. Праблемы сучаснай беларускай крытыкі. Мн., 1977. С. 86—89, 117—119; К а н э Ю. Восем радкоў // Беларусь. 1988. № 7; К у ч а р А. Лірычны штамп // ЛіМ. 1940. 7 вер.; Л е н с у А. З чым нельга пагадзіцца // Там жа. 1963. 26 крас.; Л у ж а н і н М. Свет Купалы // Там жа. 1966. 7 чэрв.; М у ш ы н с к і М. Беларуская крытыка і літаратуразнаўства: 40-я — першая палавіна 60-х гадоў. Мн., 1985. С. 194—195, 210—213, 215—216, 286—289; П а л т а р а н В. Голас высокае грамадзянскасці // ЛіМ. 1978. 30 чэрв.; П а н ч а н к а П. [Уступнае слова да артыкула Р. Бярозкіна «Прафесійныя забойцы»] // Там жа. 1983. 1 ліп.; П і с ь м е н н і к і Савецкай Беларусі. Мн. 1981. С. 54—55; П с і к а ў А. Веліч Купалава слова // ЛіМ. 1967. 29 вер.; П ы с і н А. Са шчырым клопатам: (Да 50-годдзя з дня нараджэння Рыгора Бярозкіна) // Маг. праўда. 1968. 4 ліп.; Р а г у л я А. Вышыня крытэрыяў // ЛіМ. 1977. 11 сак.; Р а л ь к о І. Беларускі верш. Мн., 1969. С. 192—199; Я г о ж. Вершаскладанне. Мн., 1977. С. 33—35; Р у с е ц к і А. Крытык павінен быць аб'ектыўным: Адказ на адкрыты ліст Р. Бярозкіна // ЛіМ. 1960. 6 студз.; Р ы г о р Бярозкін: [Некралог] // Там жа. 1981. 4 снеж.; Р ы г о р у Бярозкіну — 50 гадоў: [Віншаванне] // Там жа. 1968. 2 ліп.; Р ы г о р у Бярозкіну — 60: [Віншаванне] // Там жа. 1978. 30 чэрв.; С т ы л ь пісьменніка. Мн., 1974. С. 43—44; Ш а р а х о ў с к і Я. Аб беларускай паэзіі // Полымя. 1941. № 2; Я г о ж. Аб крытыцы: (Некаторыя заўвагі) // ЛіМ. 1939. 11 чэрв.; Ш а ў ц о ў П. Шляхамі краіны паэзіі // Вяч. Мінск. 1972. 24 кастр.; Ш к р а б а Р. Кнігу прачытаў крытык // Полымя. 1961. № 4; Я г о ж. Характар, стыль, дэталь. Мн., 1965. С. 181—183; Я ф і м а ў Ф. Улюбёны ў паэзію // Полымя. 1968. № 7.

На рускай мове. А з г у р З. Минские встречи // Азгур З. То, что помнится... Мн., 1977; Я г о ж. Со временем сверяя слово // Сов. Бел. 1978. 9 июля.

З. У. Драздова.

БЯСПАЛЫ ЗМІТРО

Бяспалы Змітро (Дзмітрый Аляксандравіч; псеўд.: Д. Аляксандраў, Зм. Верас, Зм. Вялікаборац, Д. Дзядовіч, В. Дубец, Д. Змітровіч, З. Змітровіч, З. Івановіч, З. Казак, Зм. Казак, Д. Каліна, Дзямід Каліна, Зм. Корань, Адам Курыла, Д. Патапаў; н. 3.1.1936, в. Вялікі Бор Хойніцкага р-на Гомельскай вобл.), празаік. Член СП СССР з 1974.

Нарадзіўся З. Бяспалы ў калгаснай сям'і. Скончыўшы першы клас Аўрамаўскай СШ, вучыўся ў Вялікаборскай сямігодцы, а потым паступіў у Рэчыцкі землеўпарадчы тэхнікум, адначасова рабіў першыя крокі ў журналістыцы — друкаваў карэспандэнцыі ў рэчыцкай раённай газеце «Дняпровец». Пасля сканчэння тэхнікума (1952) працаваў землеўпарадчыкам у Іўеўскім р-не Гродзенскай вобл. Адтуль прызваны ў армію. Служыў на Паўночным флоце. У час службы змяшчаў свае артыкулы і карэспандэнцыі ў газетах «На страже Заполярья» і «Комсомолец Заполярья». Там жа, у арміі, скончыў аднагадовую партыйную школу. Пасля дэмабілізацыі (1958) паступіў на аддзяленне журналістыкі філалагічнага факультэта БДУ. У 1959 стаў членам КПСС. На трэцім курсе (1960) быў прыняты на працу ў часопіс «Вожык». Пісаў артыкулы, нарысы, фельетоны, апавяданні.

Першыя гумарыстычныя творы З. Бяспалага былі надрукаваны ў 1963. У 1969 выдаў першую кніжку апавяданняў і замалёвак аб прыродзе «Лясныя хітруны». У 1972 ён быў пераведзены адказным сакратаром у інфармацыйна-метадычны бюлетэнь «Родная прырода», а пасля яго рэарганізацыі ў часопіс (1977) прызначаны галоўным рэдактарам. У той час у друку выйшлі многія зборнікі яго апавяданняў, аповесцей, замалёвак аб прыродзе Беларусі, аб узаемаадносінах чалавека з прыродай. З. Бяспалы пераклаў таксама з рускай мовы на беларускую анімалістычныя апавяданні рускіх і замежных аўтараў, аповесць У. Сысоева «Залатая Рыгма».

Жыве ў Мінску. *Г. П. Харошка.*

Бібліяграфія

1.2.

Лясныя хітруны: Апавяданні. Мн., 1969. Рэц.: Кірэйчык І. // Гомел. праўда. 1970. 31 студз.; Лявонава П. Свет зямных таямніц // ЛіМ. 1970. 31 ліп.

Сякера пад лаваю: Гумарэскі. Мн., 1970. (Б-ка «Вожыка»). Рэц.: Праvасуд У. Дасціпны гумар // Звязда. 1970. 28 ліп.

У лясной каморы: Апавяданні. Мн., 1972. Рэц.: Хамянкоў М. Без дакучлівай дыдактыкі // Гомел. праўда. 1972. 8 вер.

Мядзведзеў пачастунак: Апавяданні. Мн., 1976.

Страшны звер: Апавяданні аб прыродзе. Мн., 1978.

Дзіўны птах: Апавяданні. Мн., 1981.

Казкі Сіняга лесу. Мн., 1983.

С полным лукошком: Записки грибника. Мн., 1985.

Лясныя хітруны: Замалёўкі, апавяданні, казкі. Мн., 1986.

Звери Беловежской пущи. Мн., 1987.

Птицы Беловежской пущи. Мн., 1988.

1.3.

1960. Галава Каца, рукі — Фралова // Вожык. № 12; Памочкі Вайнера // Там жа. № 14; Таўкуць ваду // Там жа. № 15; Дзе ж прэтэнзія?: (Фельетон) // Там жа. № 16; У аварыйным парадку: (Фельетон) // Там жа. № 17 / Пад псеўд. З. Івановіч; Дзе ж набраць вады? // Там жа. № 20; Ні людзям, ні сабе // Там жа. № 21 / Пад псеўд. Д. Дзядовіч; Вось дык пагналі!...: (Фельетон) // Там жа. № 23; Непрапісаны жыхар // Там жа. № 24.

1961. Аддай рукамі, а хадзі нагамі // Вожык. № 2 / Пад псеўд. З. Змітровіч; І ў адной нянькі дзіця без носу // Там жа. № 3; Тэатральна-драматычныя афёры / Пад псеўд. Адам Курыла; Дзякуй не скажаш / Пад псеўд. Д. Змітровіч: [Фельетоны] // Там жа. № 6; Як пячнік стаў печнікам // Там жа. № 7 / Пад псеўд. Д. Змітровіч; Барадатыя «студэнты» // Там жа. № 8 / Пад псеўд. Адам Курыла; Курыная слепата // Там жа. № 9 / Пад псеўд. Д. Змітровіч; Шумеў банкет: (Фельетон) // Там жа. № 10 / Пад псеўд. Адам Курыла; Саўгасныя невідзімкі: (Фельетон) // Там жа. № 11 / Пад псеўд. Адам Курыла; Не працуюць, а ядуць // Там жа. № 12 / Пад псеўд. Адам Курыла; Дарагі Вожык!: [Ліст у рэдакцыю] // Там жа. № 13 / Пад псеўд. Д. Патапаў; Бунт у вітрыне: (Фельетон) // Там жа. № 14 / Пад псеўд. Адам Курыла; Кім толькі ён яшчэ не быў... / Пад псеўд. Адам Курыла; Мацыён са слоікамі / Пад псеўд. Д. Змітровіч; Чобаты, чобаты... / Пад псеўд. З. Івановіч // Там жа. № 15; Зашумелі, загудзелі правады // Там жа. № 16 / Пад псеўд. Адам Курыла; Беспрацоўныя коні: (Фельетон) / Пад псеўд. Адам Курыла; Іванова гневаецца // Там жа. № 17; Праполка трактарам // Там жа. № 18 / Пад псеўд. Д. Змітровіч; Шыварат-навыварат // Там жа. № 19 / Пад псеўд. З. Івановіч; Пры дапамозе пілы, сякеры і запісак Грынберга: (Фельетон) / Пад псеўд. Адам Курыла; Плёнка-невідзімка / Пад псеўд. Д. Патапаў // Там жа. № 21; Скарга кухоннай пліты: (Фельетон) // Там жа. № 24 / Пад псеўд. Адам Курыла.

1962. Толькі вецер гуляў у правадах // Вожык. № 1 / Пад псеўд. Адам Курыла; Пра ножкі і рожкі, рыбакоў і рыбку: (Фельетон) // Там жа. № 4 / Пад псеўд. Адам Курыла; Каб хамут не гуляў: (Фельетон) // Там жа. № 5 / Пад псеўд. Адам Курыла; Пачалі за здароўе... // Там жа. № 7; Даплата за хуткасць // Там жа. № 10 / Пад псеўд. З. Івановіч; Хачу на пенсію: (Споведзь інструкцыі): [Фельетон] // Там жа. № 12 / Пад псеўд. Адам Курыла; Пра лыжку дзёгцю... // Там жа. № 14; Хоць круці матор рукамі: (Фельетон) // Там жа. № 15; Крысько і яго заступнік / Пад псеўд. Д. Патапаў; Грозны механік / Пад псеўд. З. Івановіч // Там жа. № 16; Чарга ёсць чарга // Там жа. № 17; Зайцы ваўкоў паелі // Там жа. № 19 / Пад псеўд. З. Івановіч; Завочная экскурсія // Там жа. № 22.

1963. Сумленне выдадзена напракат / Пад псеўд. Зм. Верас; Сам пасеяў, сам прыбраў / Пад псеўд. З. Івановіч // Вожык. № 3; Ісціну знайшлі пад снегам // Там жа. № 4; Горкія вяселлі // Там жа. № 15; Бяссільны дырэктар // Там жа. № 16 / Пад псеўд. Зм. Верас; Нявыхаваны выхавацель // Там жа. № 19; Ведаюць, ды маўчаць // Там жа. № 21; Інтарэсы рабой курачкі перамаглі: (Фельетон) // Там жа. № 22.

1964. Кампенсацыя за... хуліганства // Там жа. № 2 / Пад псеўд. Зм. Верас; Як мой брат жаніўся: Апавяданне // Там жа. № 4; Гарантаваныя страты // Там жа. № 6; Дырэктары-нехацімцы // Там жа. № 7 / Пад псеўд. Зм. Верас; Адзін супраць трынаццаці // Там жа. № 8 / Пад псеўд. Зм. Верас; Па «ўласнаму жаданню...»: (Фельетон) / Пад псеўд. Д. Аляксандраў; Першае ўражанне: (Гумарэска) // Там жа. № 9; Тэхдакументацыя і аргументацыя // Там жа. № 11 / Пад псеўд. Зм. Верас; Засада: [Апавяданне] // Там жа. № 12; Смелы баязлівец // Там жа. № 13 / Пад псеўд. Зм. Верас; Без скідкі на брак // Там жа. № 14 / Пад псеўд. Зм. Верас; Прадавец паветра // Там жа. № 15 / Пад псеўд. Зм. Верас. Сааўт. Ф. Пазнякоў; Не працягнуў у час руку // Там жа. № 16; Вандроўныя слесары: Па слядах аднаго пісьма // Там жа. № 18; Пасябраваў старшыня / Пад псеўд. Зм. Верас; Без прапіскі // Там жа. № 19; Маленькія апавяданні: Рэкамендацыя; Каб не латка // Там жа. № 20; Рэдкасны талент: [Гумарэска] // Чырв. змена. 18 чэрв.

1965. З апошнім папярэджаннем... // Там жа. № 1; Не ідзе сена да казы... // Там жа. № 2; Маленькія апавяданні: Хіба гэта дзеці...; Сарвалася з языка // Там жа. № 3; Вучоныя браканьеры // Там жа. № 6 / Сааўт. У. Мяжэвіч; Апошні раз: Гумарэска // Там жа. № 10; Многа ведае: [Мініяцюра] / Пад псеўд. Зм. Корань; Шчодры скнара // Там жа. № 13; Нарада без рэгламенту: (Фельетон) // Там жа. № 14; Орсаўскія хлебапёкі / Пад псеўд. Зм. Верас; Нечаканая падзяка: [Мініяцюра] / Пад псеўд. Зм. Корань // Там жа. № 17; Дзе ж сабака закапаны?.. // Там жа.

№ 18; Толькі бурбалкі пайшлі // Там жа. № 20 / Пад псеўд. Зм. Вялікаборац; Лятучка з дрыжыкамі: (Фельетон) // Там жа. № 23.

1966. Дарагі падаруначак / Пад псеўд. Зм. Вялікаборац; Пра хатку, дзе няма парадку: [Фельетоны] // Вожык. № 1; Стук-грук, абы з рук...: Пра апошні цвік // Там жа. № 2 / Пад псеўд. Зм. Вялікаборац; Грошы марна гінуць // Там жа. № 4 / Пад псеўд. Зм. Вялікаборац; Толькі на два дні // Там жа. № 6; Фантазёры... / Пад псеўд. Зм. Верас; З мяшком на плячах, з вядром у руках: [Гумарэска] // Там жа. № 7; Вагон сюды — вагон туды // Там жа. № 8 / Пад псеўд. Зм. Верас; Седзячы на печы... // Там жа. № 9 / Пад псеўд. Зм. Верас; З чаго гародзяць плот? // Там жа. № 11; У магазіне прыроды: [Мініяцюра] // Там жа. № 12 / Пад псеўд. Зм. Казак. Сааўт. Р. Рыгораў; Пра дачу і аддачу: (Фельетон) // Там жа. № 13 / Сааўт. В. Зуб; Трэнер... трэніруецца // Там жа. № 15 / Пад псеўд. Зм. Верас; Прыкінулі, падумалі... // Там жа. № 16 / Пад псеўд. Зм. Верас; На халастых абаротах: Па слядах аднаго пісьма // Там жа. № 17; Прафесійнае пажаданне: (Жарт) / Пад псеўд. Зм. Казак. Сааўт. Р. Рыгораў; Не дамовіліся: (Фельетон) // Там жа. № 21; Вясёлая трасянка: Гумарэскі з даўнейшых беларускіх народных жартаў // ЛіМ. 27 снеж.

1967. Перадрыжаў; Лепшы сябра; Далёкі прыцэл: (Гумарэскі) // Вожык. № 2; Яшчэ б адна рэвізія... / Пад псеўд. Зм. Верас. Сааўт. М. Галімскі; Дзе ж справядлівасць? // Там жа. № 4; Незаменны заменнік: (Фельетон) // Там жа. № 12; Непажаданая асоба: (Фельетон) // Там жа. № 13 / Пад псеўд. Зм. Верас; Прэтэнзія самому сабе // Там жа. № 14 / Пад псеўд. Зм. Верас; Ці ўсе лугі пакошаны?: [Фельетон] // Там жа. № 16; Незалатаныя дзіркі: (Фельетон) // Там жа. № 22 / Сааўт. В. Зуб; Маленькія апавяданні: Паплацішся; Чужое пісьмо; Перастараўся // Там жа. № 23; Біты козыр: (Фельетон) // Там жа. № 24.

1968. Прабіўная кропля: (Фельетон) // Вожык. № 2 / Пад псеўд. Зм. Верас; Ганцы на ўсе канцы: (Фельетон) // Там жа. № 4; Пераблытала: [Мініяцюра] / Пад псеўд. З. Казак. Сааўт. Р. Рэлес; Стралялі варон...: (Фельетон) / Пад псеўд. Зм. Верас // Там жа. № 5; Таямнічы скарб // Там жа. № 6 / Пад псеўд. Зм. Верас; Адвакат бароніць адваката // Там жа. № 7 / Пад псеўд. Зм. Верас; Дружа Вожык!: [Ліст у рэдакцыю] // Там жа. № 8 / Пад псеўд. Зм. Верас; Ціт у новай ролі: (Фельетон) // Там жа. № 12 / Пад псеўд. Зм. Верас; Кнігалюбы // Там жа. № 13; Замест асушкі — перасушка: (Фельетон) // Там жа. № 15 / Пад псеўд. Зм. Верас; Які ж мост? // Там жа. № 17 / Пад псеўд. Зм. Верас; Вясковыя жарты: Чыя сякера?; Халімонава схованка // Там жа. № 20; Ліпавыя венікі // Там жа. № 21 / Пад псеўд. Зм. Верас; Жнівеньскім днём: Абразкі // ЛіМ. 6 вер.

1969. Пасунься, вуліца...: (Фельетон) // Вожык. № 2; І на пуп не бралі... // Там жа. № 4 / Пад псеўд. Зм. Верас; У снежна-лёдавым палоне // Там жа. № 5 / Пад псеўд. Зм. Верас; Ні рожак, ні ножак...: (Фельетон) // Там жа. № 6 / Пад псеўд. Зм. Верас; Спакусіла шыльда... // Там жа. № 8 / Пад псеўд. Зм. Верас; Злодзей пад вагамі: (Фельетон) // Там жа. № 9 / Пад псеўд. Зм. Верас; Мінулася кату масленіца...: (Фельетон) // Там жа. № 10 / Пад псеўд. Зм. Верас; Таварыш Брак і яго апекуны: (Фельетон) // Там жа. № 11; Не хадзіце ў суд: [Гумарэска] // Там жа. № 14; Непрадбачаная экскурсія: (Фельетон) // Там жа. № 15; Завочныя падзякі // Там жа. № 16 / Пад псеўд. Зм. Верас; На ільготных умовах // Там жа. № 17 / Пад псеўд. Зм. Верас; Заказ з сакрэтам // Там жа. № 20 / Пад псеўд. Зм. Верас; Сеўшы ў крэсла... // Там жа. № 21. / Пад псеўд. Зм. Верас; Салодкае малачко; Мядзведзеў пачастунак: [Апавяданні] // Работніца і сялянка. № 8.

1970. Падзяка разявакам // Вожык. № 2 / Пад псеўд. Зм. Верас; Жывы кажух // Там жа. № 3 / Пад псеўд. Зм. Верас; Каб толькі захацелі... // Там жа. № 4 / Пад псеўд. Зм. Верас; Трэба прыняць... // Там жа. № 5 / Пад псеўд. Зм. Верас; Начныя госці // Там жа. № 6 / Пад псеўд. Зм. Верас; У добры шлях! Да мільёнпага! // Там жа. № 7; Натурлівы «бычок» // Там жа. № 8; Для «падтрымання» здароўя // Там жа. № 9 / Пад псеўд. Зм. Верас; Промыславая камерцыя // Там жа. № 13 / Пад псеўд. Зм. Верас; Маўклівае трыо // Там жа. № 16 / Пад псеўд. Зм. Верас; Райспажыўсаюзаўскія краявіды // Там жа. № 17 / Пад псеўд. Дзяміл Каліна; Валі кулём: (Фельетон) // Там жа. № 18 / Пад псеўд. Дзяміл Каліна; Дзе ж бульбачка?: (Фельетон) // Там жа. № 19 / Пад псеўд. Дзяміл Каліна; Лежачы на печы...: (Фельетон) // Там жа. № 20 / Пад псеўд. Дзяміл Каліна; Перакуплены падарунак // Там жа. № 22 / Пад псеўд. Дзяміл Каліна; Яго зброя — сатыра // Звязда. 25 жн.; Нашэсце // Там жа. 29 вер.; Чый гусак?: Даўнейшы беларускі жарт // ЛіМ. 27 ліст.

1971. Пашкраблі б і пятку... // Вожык. № 1 / Пад псеўд. Дзяміл Каліна; Ганіце манету / Пад псеўд. Дзяміл Каліна; У Пінску, як у Мінску; Паганы язык: [Гумарэскі] // Там жа. № 3; Папяровы мёд: (Фельетон) // Там жа. № 4 / Пад псеўд. Дзяміл Каліна; Пасля рэвізіі: Гумарэска // Там жа. № 6; Мяшок на закуску: (Фельетон) // Там жа. № 7 / Пад псеўд. Дзяміл Каліна; Вучоба патрабуе ахвяр: (Фельетон) // Там жа. № 8 / Пад псеўд. Дзяміл Каліна; Каб не дзеці...: (Фельетон) // Там жа. № 9 / Пад псеўд. Дзяміл Каліна; На пні і пад пнём // Там жа. № 10 / Пад псеўд. Дзяміл Каліна; Ах, гэтая нячыстая сіла...// Там жа. № 12 / Пад псеўд. Зм. Верас; Ажыла карова / Пад псеўд. Дзяміл Каліна; А дах цячэ... / Пад псеўд. Зм. Верас // Там жа. № 13; У прынцыпе згодны... / Пад псеўд. Зм. Верас; Сарокі дзён не падзяўблі... // Там жа. № 14; Грэшны анёл // Там жа. № 16 / Пад псеўд. Зм. Верас; Кінакадры аб кінатэатры: Кінасцэнарый у пяці частках // Там жа. № 17 / Пад псеўд. Дзяміл Каліна; Папяровая сляза / Пад псеўд. Д. Каліна; Пра штукі-трукі / Пад псеўд. Зм. Верас // Там жа. № 18; Рамантуюць-лямантуюць // Там жа. № 19; «Выбачайце, праваронілі...»: (Фельетон) // Там жа. № 20 / Пад псеўд. Зм. Верас; Не разабраўшыся; Сярод былых знаёмых; Вясёлы прымак: [Гумарэскі] // Там жа. № 21; Сын на шыі: Па слядах пісьма // Там жа. № 22; Даўным-даўно... // Там жа. № 23; Мініяцюры // Маладосць. № 8; Ахова прыроды і грамадскасць // Звязда. 29 студз.; Для ўсіх узростаў // Там жа. 11 жн.; Ластаўчын прысуд: Маленькае апавяданне // Там жа. 1 кастр.; Кветкі Ральфа // Там жа. 17 ліст.; Музштат: Гумарэска // ЛіМ. 5 сак.; Калектыўнае абмеркаванне: Гумарэска // Там жа. 19 сак.; Шышка: Гумарэска // Там жа. 20 жн.; Падарунак: Гумарэска // Там жа. 3 снеж.; Снежань — месяц зімовы: [Навелы]: Танец зайца; Выйшлі пагуляць; Снежныя раскопкі; Чые ніткі? // Чырв. змена. 12 снеж.

1972. Карміў да вусоў — кармі да сівых валасоў // Вожык. № 4 / Пад псеўд. Зм. Верас; Лельчыцкія дзіркі // Там жа. № 5 / Сааўт. Я. Пархута; Плодагароднінны дэфіцыт: (Фельетон) // Там жа. № 6 / Пад псеўд. Зм. Верас; Дзе цякуць рэкі малака... // Там жа. № 9 / Пад псеўд. Зм. Верас; Не лячыўся, а весяліўся // Там жа. № 13 / Пад псеўд. Зм. Верас; Не планам, дык падманам: (Фельетон) / Пад псеўд. Д. Каліна; Асечка пасля стрэлу / Пад псеўд. Зм. Верас // Там жа. № 14; Тэлефон з песнямі // Там жа. № 17 / Пад псеўд. Зм. Верас; За бурбалкі — прэміі: (Фельетон) // Там жа. № 19 / Пад псеўд. Зм. Верас; Сарочка, пыласос і... аўтарытэт // Там жа. № 22 / Пад псеўд. Зм. Верас; Валакіта з-за склепа: (Фельетон) // Там жа. № 23 / Пад псеўд. Зм. Верас; Уладар птушынага свету // Голас Радзімы. № 6; Буслы «пераехалі»: З блакнота натураліста // Там жа. № 35; Птушак чароўны свет // Звязда. 26 студз.; Апошні трафей: Маленькае апавяданне // Там жа. 22 лют.; Пяром, як штыком // Там жа. 6 крас.; Да таямніц азёр: Прырода і людзі // Там жа. 28 крас.; Буслы «пераехалі»: Быль // Там жа. 25 ліп.; Зімовыя эцюды: Сойчын халадзільнік; Памыліўся...; Касы браканьер; Начны канцэрт // Чырв. змена. 12 лют.; [Рэц. на кн.: Д з е ц і расказваюць пра птушак. Мн., 1972] // Там жа. 30 крас.; Таямнічая птушка; Заячая «Дзялянка»; Птушыны прысуд; Адважная плыў-

чыха; Драўляная нара: [Мініяцюры] // Там жа. 30 жн.

1973. Сёння як-небудзь, а заўтра возьмемся... // Вожык. № 3 / Пад псеўд. Зм. Верас; Чыя гэта справа? // Там жа. № 8 / Пад псеўд. Зм. Верас; Каму ж падсыпаць солі? // Там жа. № 10 / Пад псеўд. Зм. Верас; Танныя дошкі: Гумарэска // Там жа. № 11; На ўсе сто... // Там жа. № 14 / Пад псеўд. Зм. Верас; Незалатаныя дзіркі / Пад псеўд. Зм. Верас; Дэфіцытны шпрыц: Гумарэска // Там жа. № 15; Ускосныя перадавікі // Там жа. № 18 / Пад псеўд. Д. Каліна; Грашовая мяцеліца: (Фельетон) // Там жа. № 22 / Пад псеўд. Д. Каліна; Зайздросная аператыўнасць / Пад псеўд. Д. Каліна; Капрамонт: Гумарэска // Там жа. № 23; Гаспадар зямлі // Родная прырода. № 2; Каб спявалі птушкі // Там жа. № 3; Сцежкамі драпежнікаў // Там жа. № 5; Жамчужына Палесся // Там жа. № 6; Прыгарадны лес — не сметнік // Звязда. 15 мая.

1974. Гарачы вузел // Вожык. № 4; Блінцы на алеі // Там жа. № 7 / Пад псеўд. Д. Каліна; Не чхні... // Там жа. № 9 / Пад псеўд. Д. Каліна; Сцяг вызвалення // Там жа. № 12; Хадзілі праз брамку — лазяць цераз плот // Там жа. № 15 / Пад псеўд. Д. Каліна; Прачыталі і.. у архіў паклалі // Там жа. № 17 / Пад псеўд. Д. Каліна; Пры дапамозе гумкі і алоўка // Там жа. № 18 / Пад псеўд. Д. Каліна; Ні праехаць, ні прайсці // Там жа. № 19 / Пад псеўд. Д. Каліна; Будаўнікі-гандляры // Там жа. № 20 / Пад псеўд. Д. Змітровіч; Глушцы жывуць у вальерах // Голас Радзімы. № 24; Возера белых лілей // Родная прырода. № 4; Барвы восені: [Замалёўка] / Пад псеўд. Зм. Верас; У гасцях у дзятлоў // Там жа. № 5; Спецыялізацыя ўносіць карэктывы // Звязда. 7 крас. / Сааўт. У. Правасуд.

1975. Дабрадзеі... за чый кошт?: (Фельетон) // Вожык. № 3 / Пад псеўд. Д. Каліна; Канвеер заела // Там жа. № 5 / Пад псеўд. Д. Каліна; І канцы ў агонь!..: (Фельетон) // Там жа. № 9 / Пад псеўд. Д. Каліна. Сааўт. Я. Папруга; Пляма... на хімчыстцы: (Фельетон) // Там жа. № 11 / Пад псеўд. Д. Каліна; Адстой ля дазні: (Фельетон) // Там жа. № 16 / Пад псеўд. Д. Каліна. Сааўт. Я. Тамашэвіч; Рэверансы б'юць па фінансах: (Фельетон) // Там жа. № 18 / Пад псеўд. Д. Каліна; Рацпрапанова ў мяшку: (Фельетон) // Там жа. № 19 / Пад псеўд. Д. Каліна; Лясны чалавек: (Нарыс) // Родная прырода. № 1 / Пад псеўд. Зм. Верас; Мечаны лось // Там жа. № 2; Лясныя канькі ўмеюць размаўляць // Там жа. № 4; Дзівосны куток прыроды // Звязда. 31 студз.

1976. Не туды заехалі: (Фельетон) // Вожык. № 2 / Пад псеўд. Д. Каліна; Жалезабетонны вінегрэт: (Фельетон) // Там жа. № 6 / Пад псеўд. Д. Каліна; Калі прыедзе рэвізор...: (Фельетон) // Там жа. № 13 / Пад псеўд. Д. Каліна; Свае людзі — разлічымся // Там жа. № 16 / Пад псеўд. Д. Каліна; Гусі-лебедзі ляцяць: (Фельетон) / Пад псеўд. Д. Каліна; І не кукарэкнуў // Там жа. № 22; У адлігу надараюцца ціхія снежныя дні...: [Замалёўка] // Родная прырода. № 1 / Пад псеўд. Зм. Верас; Пясняр роднай прыроды // Звязда. 5 вер.; Залатая восень: [Абразок] // ЛіМ. 17 вер.

1977. Дэфіцытны шпрыц: Танныя дошкі; Дэфіцытны шпрыц; Не разабраўшыся...; Нечаканы наведвальнік; Васіліна Пятроўна; Шышка; Ветлівасць перш за ўсё; Падарунак; Сярод былых знаёмых; Чужое пісьмо; Перадрыжаў; Не хадзіце ў суд; Лепшы сябар; Апошні раз; Ад варот паварот; Цагліна да цагліны; Хто б мог паверыць; Сарвалася з языка; Удалая схованка; Хадорын сюрпрыз; Хіба гэта дзеці...; Калектыўнае абмеркаванне; У Пінску, як у Мінску; Бяссонная ноч; Жончына бяда; Паганы язык; Каб не латка; Далёкі прыцэл: [Апавяданні] // Ад варот паварот. Мн. Рэц.: Г а р а д н і ц к і Я. Парад сатыры // ЛіМ. 1979. 30 сак.; Васіліна Пятроўна: Гумарэска // Работніца і сялянка. № 7; Браслаў — горад турысцкі; Карцінная галерэя прыроды; Сонца ў хвалях; Між лясоў і палёў; Лыжка дзёгцю...; Запаведнік ці азёрна-ландшафтны парк? // Родная прырода. № 6 / Сааўт. Я. Міклашэўскі, М. Дзелянкоўскі.

1978. Дзіўны птах // Родная прырода. № 1 / Пад псеўд. Зм. Верас; Начныя вандроўнікі // Там жа. № 4 / Пад псеўд. Зм. Верас; Касалапы бадзяга: (Апавяданне) // Там жа. № 6 / Пад псеўд. Зм. Верас.

1980. Чаму ў зайца хвост кароткі: [Казка] // Работніца і сялянка. № 6.

1981. Як воўк авечкаю прыкідваўся: Казка // Вясёлка. № 7; Бабры-дрывасекі: Казка // Работніца і сялянка. № 2; Ніва. 22 сак.; Смачны пачастунак: (Казка) // Работніца і сялянка. № 7; Ніва. 15 ліст.

1982. Як сарока свой язык мяняла: (Казка) // Работніца і сялянка. № 6; Ніва. 1 жн.

1983. Маленькая маці: (Апавяданне) // Вяснянка. Мн.; Як воўк авечкаю прыкідваўся // Казкі беларускіх пісьменнікаў. Мн.; Свежая рыба: Казка // Вясёлка. № 2; Молада-зелена: (Казка) // Работніца і сялянка. № 10.

1984. На валаску: Апавяданне // Родная прырода. № 1; Молада-зелена: (Казка) // Ніва. 11 сак.

1985. Русачок і Белячок: Казка // Вясёлка. № 4; Адкуль узялася бясхвостая Сітаўка: (Казка) // Работніца і сялянка. № 6; У царстве скапы: Нататкі натураліста // Родная прырода. № 3; Самабытны талент // ЛіМ. 23 жн.

1.4.

1967. Б р ы к а в я н у А. Нагрузілі; Р у ж ы н К. Госць з горада: [Гумарэскі] / З малд. // Бочачка вінароба. Мн.

1968. К і й л ь А. Вінегрэт з міні-ўсмешак: [Мініяцюры]; Ц ы й т у с Р. Выхаванне таленту: [Апавяданне] / З эст. // Як быў створаны кенгуру. Мн.

1969. В е й ш В. Цяжкое парушэнне: [Гумарэска] / З лат. // Мора па калені. Мн.

1985. С ы с о е ў У. Залатая Рыгма: Аповесць / З рус. // Родная прырода. № 4—6; **1986.** № 1—5.

1.5.

На кіргізскую мову. Акыркы жолу: Сатиралык ангеме / Котор. А. Кыдыров // Ленинчил жаш. 1967. 22 сент.

На літоўскую мову. Neikite i teisma // Vak. naujienos. 1971. Saus. 2.

На рускую мову. Сорвалось с языка; Последний раз: [Апавяданні] / Пер. Е. Весенин. В. Корчагин // Молодой «Вожык». М., 1966; Сорвалось с языка: [Апавяданне] / Пер. Е. Весенин, В. Корчагин // Белорусский юмор. Мн., 1969; Как мужик себе облегчения искал: Притча // Сел. х-во Бел. 1985. № 7.

На ўкраінскую мову. Не ходіть у суд: [Гумарэска] / Пер. О. Жолдак // Літ. Укр. 1970. 3 лип.; Дешеві дошки: Гумореска / Пер. М. Крилов // Корчагінець. 1978. 18 лист.; Молодий ленінець. 1978. 12 жовт.

На эстонскую мову. Pärast redigeerimist // Nõuk. Hiiumaa. 1972. 19. Aug.

1.6.

Б е л а р у с к і я народныя жарты. Мн., 1970 / Скл. Рэц.: К а р о л ь М. Жамчужыны народнай мудрасці // Звязда. 1971. 12 ліст.

П а к л а н і с я прыродзе — Поклонись природе: [Фотаальбом]. Мн., 1984 / Аўт.-скл.

2.3.

На беларускай мове. Б е л а р у с к а я літаратура: Дзень сённяшні. Мн., 1980. С. 267; Г і л е в і ч Н. Сіла народнага смеху // Беларускія народныя жарты. Мн., 1970; П і с ь м е н н і к і Савецкай Беларусі: Кароткі даведнік. Мн., 1981.

А. С. Гурская.

В

ВАДАНОСАЎ МІКОЛА

Ваданосаў Мікола (Мікалай Міхайлавіч; н. 4.1.1923, Мінск), празаік. Член СП СССР з 1954. Заслужаны работнік культуры БССР (1982).

Нарадзіўся ў сям'і ваеннаслужачага. Бацька, Міхаіл Восіпавіч, на той час знаходзіўся ў Чырвонай Арміі, служыў на савецка-польскай граніцы, загінуў у 1924 пры затрыманні кантрабандыстаў. Маці, Марфа Нічыпараўна, працавала на Мінскім скураным заводзе. Пасля смерці бацькі яна пераехала ў в. Котава Барысаўскага р-на на сваю радзіму, дзе і прайшло дзяцінства М. Ваданосава. У 1939 пасля сканчэння сямігодкі ён паступіў у Мінскі дарожна-механічны тэхнікум, у 1940 перавёўся ў тэхнікум сувязі, а ў 1941 пачаў вучыцца ў вучылішчы пры ДТСААФ, якое скончыў у 1942. Пасля вучылішча М. Ваданосаў накіраваны ў варожы тыл радыстам і да вызвалення Беларусі быў у партызанскім злучэнні (спачатку ў раёне возера Палік, потым у Вілейскай вобл). У вайну тройчы паранены. Пасля вызвалення Беларусі служыў у 23-м Мітаўскім палку сувязі ВПС, 3-й паветранай арміі, якая дайшла да Кёнігсберга. У 1946 дэмабілізаваўся, пачаў працаваць старшым радыётэхнікам Беларускага радыёцэнтра. У 1958 скончыў двухгадовыя Вышэйшыя літаратурныя курсы пры Літаратурным інстытуце ў Маскве. У 1959—66 М. Ваданосаў на творчай рабоце. З 1966 да 1982 рэдактар аддзела прозы ў выдавецтвах «Беларусь» і «Мастацкая літаратура». З 1983 М. Ваданосаў персанальны пенсіянер рэспубліканскага значэння.

Узнагароджаны ордэнамі Чырвонай Зоркі, Айчыннай вайны 2-й ступені, медалямі, Ганаровай граматай Вярхоўнага Савета БССР.

Першы верш М. Ваданосава «Лясны лагер» быў надрукаваны ў 1948 (часопіс «Бярозка»). Выступаў спачатку ў паэтычных жанрах, потым стаў пісаць празаічныя творы. Апавяданні, аповесці М. Ваданосава друкаваліся ў часопісах «Бярозка», «Беларусь», альманаху маладых аўтараў «На сонечных сцежках». Яны адрасаваны як даросламу, так і юнаму чытачу. Яго кнігі для дзяцей (зб. апавяданняў «Першае знаёмства», «Аднагодкі», «Рачны госць», аповесці «Пабярэжцы», «Апошні вадзянік», «Двайная памылка» і інш.) вучаць мужнасці, дабрыні, шчырасці, заклікаюць да барацьбы за справядлівыя, светлыя ідэалы. М. Ваданосаў піша таксама пра жыццё і працу лесарубаў, радыстаў, разведчыкаў, гераізм беларускага народа ў час вайны, пра рабочы клас, інтэлігенцыю вёскі, моладзь (аповесці «У Баркоўскай пушчы», «Пераломнае лета», «Надзеі і здзяйсненні» і інш.).

Жыве ў Мінску.

Л. С. Савік.

1.1.

Дзе віруе Бяроза: Выбранае: Аповесці і апавяданні. Мн., 1973. Рэц.: Лянко А. // Гомел. праўда, 1973. 17 чэрв.; Шамякіна Т. У творчай хадзе // ЛіМ. 1973. 5 мая.

Выбр. тв.: У 2 т. Мн., 1983. Т. 1. Аповесці. Т. 2. Аповесці. Апавяданні; Гумар.

1.2.

Першае знаёмства: Апавяданні. Мн., 1954. Рэц.: Прачытай гэтыя кнігі // Піянер Бел. 1954. 22 кастр.

У Баркоўскай пушчы: Аповесць. Мн., 1956. Рэц.: Клешчанка В. Глыбей пранікаць у жыццё // Мін. праўда. 1956. 20 ліст.; Куцеро Г. Хожеными тропами // Сов. Бел. 1956. 2 сент.; Модэль М. Людзі Баркоўскай пушчы // Беларусь. 1956. № 12; Юрэвіч У. Працяг размовы // ЛіМ. 1956. 8 вер.

Аднагодкі: Апавяданні. Мн., 1959. Рэц.: Рубінскі У. Бібліятэка юных папаўняецца // Чырв. змена. 1959. 12 жн.

Пабярэжцы: Аповесць. Мн., 1960. Рэц.: Чытачы аб кнігах // Бярозка. 1961. № 4.

Пераломнае лета: Аповесць і апавяданні. Мн., 1961. Рэц.: Раецкі А. У пошуках сваіх дарог // Маладосць. 1961. № 12.

Рачны госць: Апавяданне. Мн., 1961.

Надзеі і здзяйсненні: Аповесць. Мн., 1963. Рэц.: Вышынскі М. Па знаёмай схеме // ЛіМ. 1963. 15 ліст.; Герцовіч Я. Бунт герояў супраць аўтара // Полымя. 1963. № 8; Клешчанка В. Так прыходзіць шчасце // Мін. праўда. 1963. 1 кастр.; Содаль У. // Чырв. змена. 1963. 31 жн.; Шаўцоў П. Кветкі застаюцца з табою // Маг. праўда. 1963. 7 вер.

Апошні вадзянік: Аповесць. Мн., 1964. Рэц.: Зубкоўскі Б. Інтрыга і вобразы // Полымя. 1965. № 1.

Хатабыч-малодшы: Аповесць. Мн., 1965.

Прынцыповы аратар: Гумарэскі. Мн., 1966. (Б-ка «Вожыка»). Рэц.: Юрчанка Г. Смех — справа вясёлая // ЛіМ. 1966. 18 ліст.

Здарэнне на Сцюдзёнцы: Аповесці. Мн., 1967.

Адзінай маці сыны: Аповесці. Мн., 1968.

Двайная памылка: Аповесць. Мн., 1969.

Пад чужым паролем: Аповесць і апавяданні. Мн., 1971. Рэц.: Барысенка М. Пад паролем мужнасці // Гомел. праўда. 1971. 7 снеж.; Галавач В. Пароль вядомы // Вяч. Мінск. 1971. 1 снеж.; Дубкоў І. Па слядах партызанскіх // Беларусь. 1971. № 10.

Сам сябе падвёў: Гумарыст. апавяданні. Мн., 1973. (Б-ка «Вожыка»).

Лясныя прыгоды: Аповесці. Мн., 1976.

Жыць, каб змагацца; Цімохава тайна: Аповесці. Мн., 1978.

Левыя ногі: Апавяданні, гумарэскі. Мн., 1983. (Б-ка «Вожыка»).

Скарб Загорскай камяніцы: Аповесць. Мн., 1985. (Б-ка прыгод і фантастыкі).

Дзень — і ўсё жыццё: Аповесць, апавяданні. Мн., 1988.

1.3.

1948. Лясны лагер: [Верш] // Бярозка. № 8.

1949. Сустракай нас, любімая школа: [Верш] // Бярозка. № 8.

1950. Маяк міру: [Верш] // ЛіМ. 9 снеж.

1951. У палоне страху: [Апавяданне] // Чырв. змена. 7 ліп.; Дарагая школа, добры дзень!: [Верш] // Там жа. 1 вер.

1952. У роднай вёсцы: [Апавяданне] // Чырв. змена. 30 жн.

1953. У роднай вёсцы; У дні жніва: [Апавяданні] // На сонечных сцежках. Мн.; Першае знаёмства: Апавяданне // Бярозка. № 1; Сапраўдны радыст: Апавяданне // Там жа. № 5; Цікавая знаходка: Апавяданне // Там жа. № 9; Памыліўся: Апавяданне // Вожык. № 19; На Лабановай гары: Апавяданне // Піянер Бел. 12 лют.

1954. На лясной дарозе: Апавяданне // Беларусь. № 12; На дарозе: Апавяданне // Бярозка. № 6; Лясны гаспадар: Апавяданне // Там жа. № 12; У Баркоўскай пушчы: Аповесць // Полымя. № 1.

1955. Памырыліся: Апавяданне // Піянер Бел. 28 студз.

1956. Антосева вуда: Апавяданне // Бярозка. № 6; Сямейны жаніх: (Фельетон) // Звязда. 25 ліст.; Яго сябра: Апавяданне // Піянер Бел. 10 лют.

1957. Мурза: Апавяданне // Бярозка. № 4; Як варона ў вырай ляцела: Казка // Вясёлка. № 6; Добры пачатак // ЛіМ. 20 ліст.; Перастараўся: Апавяданне // Піянер Бел. 22 сак.

1958. Мядзведзь: Апавяданне // Бярозка. № 12; У разліў: Апавяданне // Піянер Бел. 20 чэрв.

1959. Марская душа: Апавяданне // Вясёлка. № 12; Паэзія ў страі // За вярт. на Радзіму. № 85; Звязда. 14 ліст.; Суседзі: Апавяданне // Звязда. 7 чэрв.; Чытач іх палюбіць: [Рэц. на кн.: Шашкоў А. Сонца тушыць зоркі. Мн., 1959] // Там жа. 4 ліст.; Ля старарэчышча: Апавяданне // ЛіМ. 15 жн.; Бліжэй да мэты // Там жа. 16 вер.; Не ўзялі...: Нарыс // Там жа. 23 вер.; Мякіна і зярняты // Там жа. 3 кастр.; Вось ён — завод!: Урывак з новай аповесці «За парогам сталасці» // Там жа. 28 ліст.; Пабярэжцы: Аповесць // Піянер Бел. 3, 10, 17, 24 крас.; 1, 8, 22, 29 мая; 5, 12, 19, 26 чэрв.; 3 ліп.

1960. Як варона ў вырай ляцела: [Казка] // Дзецям. Мн.; Даруй мне, Віця...: Апавяданне // Бярозка. № 5; Ціна: Апавяданне // Вясёлка. № 9; Пераломнае лета: Аповесць // Маладосць. № 4. Рэц.: Цішчанка І. Прастата ці прымітыў // ЛіМ. 1960. 8 ліп.; Выйшаў трэці зборнік... // ЛіМ. 16 студз.

1961. Жаніх: Апавяданне // Беларусь. № 3; Аднойчы вясною: Апавяданне // Бярозка. № 8; Галасы на вадзе: Апавяданне // Маладосць. № 2; Падарунак: Апавяданне // Работніца і сялянка. № 6.

1962. Растрывожаны лес: Аповесць // Беларусь. № 9—12; Прынцыповы аратар: Апавяданне // Вожык. № 8; Шарачок: Апавяданне // Вясёлка. № 6; Кветкі застаюцца з табою: Аповесць // Маладосць. № 6; Пятак; На вакзале; Спакуса; Сцяна; Сіла закона: (Кароткія апавяданні) // Мін. праўда. 14, 15 крас.; Шарык: [Апавяданне] // Ніва. 23 вер.; Па дарозе ў школу: Апавяданне // Піянер Бел. 16 сак.

1963. Апошні вадзянік: Аповесць // Піянер Бел. 5, 12, 19 ліп.; 2, 9, 16, 30 жн.; 6, 20 вер.; 4, 11, 18, 25 кастр.

1964. Трэці лішні: Апавяданне // Беларусь. № 9; Мядзведзь: Апавяданне // Піянер Бел. 4 вер.

1965. Керагаз: Гумарыст. апавяданне // Беларусь. № 5; Ці вінаваты: Апавяданне // Там жа. № 10; Здарэнне на Сцюдзёнцы: (Аповесць) // Бярозка. № 7, 8; Не радуйся чужой бядзе: (Гумарэска) // Вожык. № 5; Тоўсты і тонкі: Гумарэска // Там жа. № 14; Падпіска са скрыпам // ЛіМ. 23 сак.; Аналізаваць, а не пералічваць // Там жа. 3 жн.; Ніва. 25 ліп.; Дарогу асіліць той, хто ідзе: Апавяданне // Піянер Бел. 1 кастр.

1966. Дарогу асіліць той, хто ідзе: [Апавяданне] // Чырвоныя лісткі календара. Мн.; Трапны стрэл: Апавяданне // Беларусь. № 4; Неўгамонны; Скажу вечарам: [Апавяданні] // Там жа. № 8; Андрэйкава помста: Апавяданне // Бярозка. № 7; Вечная праблема: Гумарэска // ЛіМ. 8 сак.; Дыханне часу // Там жа. 28 чэрв.; Прафесійнае прызнанне: Гумарэска // Мін. праўда. 15 чэрв.; Уласны «Масквіч»: Гумарэска // Там жа. 16 жн.; Рэха: [Урыўкі з аднайм. аповесці] // Піянер Бел. 12, 19, 26 жн.; 2 вер.

1967. Галасы на вадзе: [Апавяданне] // Анталогія беларускага апавядання: У 2 т. Мн. Т. 2; У разліў: [Апавяданне] // Арлянятам: У 2 т. Мн. Т. 2; Журавы: Апавяданне // Беларусь. № 4; Сынаў сын: Апавяданне // Бярозка. № 4; Пашкодзіла аднабаковасць // ЛіМ. 16 чэрв.

1968. Сустрэча: Гумарэска // Вожык. № 1; Недарэка: Гумарэска // Там жа № 11; Вечная праблема: (Гумарэска) // Вяч. Мінск. 7 сак.; Пісьменнік, рэдактар, таварыш // Там жа. 26 ліст.; Яшчэ адна старонка: [Рэц. на кн.: Парахневіч В. Огненные вихри. Мн., 1967] // Звязда. 16 крас.

1969. Да заўтрага: Апавяданне // Беларусь. № 7; Не мая віна: Апавяданне // Вожык. № 4; Михась Лыньков:

[Біягр. даведка] // Дет. лит. № 11; Хлопцы вогненнай віхуры // Чырв. змена. 30 ліп.

1970. У любую пару...: [Нарыс] // Слова пра родны кут. Мн.; Залаты пярсцёнак: Апавяданне // Беларусь. № 6; Планшэт капітана Краўца: Урывак з аповесці // Бярозка. № 9; Сам сябе падвёў: Гумарэска // Вожык. № 14; Перасол і недасол: Гумарэска // Там жа. № 24; Ветразям не патрэбен штыль // Вяч. Мінск. 10 сак.

1971. Чужы: [Верш] // Беларусь. № 4; Здарэнне на Прорве: Апавяданне // Там жа. № 12; Госці, называецца...: Гумарэска // Вожык. № 6; Зрабіў ласку: Гумарэска // Там жа. № 11; Прышэлец: [Урывак з аповесці «Пад чужым паролем»] // Вяч. Мінск. 7 студз.

1972. Кантрольны пост: Апавяданне // Беларусь. № 7; Блытаніна: Гумарэска // Вожык. № 4; Генерал: [Апавяданне] // Вясёлка. № 2; Яшчэ не апошняя арбіта... // ЛіМ. 1 вер.; Свет, які заўжды з табой // Там жа. 24 ліст.

1973. З берагоў Бярозы // Вытокі песні. Мн.; Разлад: Апавяданне // Беларусь. № 1; Хітруны: [Апавяданне] // Вясёлка. № 1; Перад дарогай: Раздзел з рамана // ЛіМ. 19 студз.; «Клуб чатырох»: Гумарэска // Там жа. 18 мая.

1974. Ваўкаваты: Апавяданне // Беларусь. № 6; Новенькая: Апавяданне // Бярозка. № 10; Адкрыццё сезона: Апавяданне // Вожык. № 13; Сустрэча героя: [Апавяданне] // Вясёлка. № 8; Скwапнасць падвяла: Гумарэска // ЛіМ. 15 лют.; Вясёлы чалавек: Гумарэска // Там жа. 26 крас.; Непагаснае святло Алькора: [Рэц. на кн.: Ш ы л о в і ч Г. Святло далёкага Алькора. Мн., 1974] // Там жа. 31 мая; Насустрач жыццю // Там жа. 5 ліп.; У дарозе // Там жа. 5 снеж.; Сэнс жыцця — змаганне // Там жа. 27 снеж.; Слово о старшем друге // Сов. Бел. 17 янв.; Працяг дарогі // Чырв. змена. 6 студз.

1975. Жыццёвыя дробязі: Гумарэска // Вожык. № 18; Пілька: (Апавяданне) // ЛіМ. 31 студз.; Прыемнае знаёмства: [Рэц. на кн.: Б а р а з н а Н. Святло бяроз. Мн., 1974] // Там жа. 3 кастр.

1976. Здарэнне на Прорве: Апавяданне // Дарогі вы, дарогі... Мн.; Маленства, апаленае вайною... // Дзень паэзіі — 76. Мн.; Подсказано жизнью // Шашков А. Спроси свое сердце. Мн.; Камунальны дзядзька: Гумарэска // Вожык. № 9.

1977. Хаджу і думаю: Апавяданне // Вожык. № 7; Сяргейка і Каця: [Апавяданне] // Вясёлка. № 5.

1978. [Уступ. артыкул] // Пянкрат М. Прынцыповы пасаг. Мн.; Допінг: Апавяданне // Вожык. № 10; Апельсінавае дрэўца: [Апавяданне] // Вясёлка. № 3.

1979. Галава: Гумарэска // Вожык. № 1; У тралейбусе: Гумарэска // Там жа. № 3; Ніва. 8 ліп.; Сустрэчы ў Мікулічах: Апавяданне // Работніца і сялянка. № 1.

1980. Сучасны пацыент: Гумарэска // Вожык. № 22; Гусак: (Гумарыст. апавяданне) // Там жа. № 24.

1981. Сяргейка і Каця: [Апавяданне] // Вясёлка. Мн.

1983. Хітруны: [Апавяданне] // Вяснянка. Мн.; Падказана жыццём // Шашкоў А. Спытай сваё сэрца; Навальніца спее ў цішыні. Мн.; Начныя «госці»: Урывак з аповесці // Бярозка. № 1; Непаразуменне: Апавяданне // Вожык. № 1.

1984. Сынаў сын: [Апавяданне] // Бярозка. Мн.; Маё мужанне: [Успаміны] // Беларусь. № 3; Аўтааматары: Частушкі-весялушкі // Вожык. № 9; Сынок падвёў: Апавяданне // Там жа. № 14; Васілёва тайна: Апавяданне-быль // Там жа. № 22.

1985. З-пад чужой рукі: [Верш] // Вожык. № 18; Сюрпрыз: Апавяданне // Там жа. № 24.

1.4.

Б а х о р ы А. Абавязак таварыша: Апавяданні / З тадж. Мн., 1965.

1963. Б а б а н с к і П. Панская праўда: Апавяданне / З укр. // Беларусь. № 11: К л і п е л ь У., С ы с о е ў У. Па Амуры на шхуне: [Урыўкі з аповесці «За черным соболем»] / З рус. // Звязда. 5 чэрв.

1970. Л ы н ь к о в М. Встречи: (Из путевых заметок) // Путь к победе. Мн.

1.5.

На рускую мову. Побережцы: Повесть / Пер. Т. Конникова. Мн., 1966.

Эхо: Повести. Мн., 1970.

Надежды и свершения: Повести и рассказы / Пер. Л. Соловей. Мн., 1979. Рэц.: Л о к у н В. // Неман. 1980. № 4.

Заговорщики: [Апавяданне] / Пер. Б. Чайковский // Юный ленинец. 1957. 25 окт.; Ошибка: Рассказ // Зорька. 1959. 12 сент.; Голоса на воде: Рассказ / Пер. Г. Пагирев // Звезда. 1961. № 8; Голоса на воде: [Апавяданне] / Пер. Н. Шевелев // Белорусские рассказы. М., 1962; Крестьянка. 1962. № 10; Чудак: Рассказ // Зорька. 1963. 6 июля; Хоттабыч младший: Повесть // Там жа. 1964. 9, 16, 23, 30 мая; 6, 13, 20 июня; Меткий выстрел / Пер. И. Соколовский; Встреча / Пер. М. Герчик: [Апавяданні] // Белорусский юмор. Мн., 1969; Двойная ошибка: Повесть [Скароч.] // Зорька. 1969. 7, 14, 21, 28 февр.; 7, 14, 21, 28 марта; 4, 11, 18, 25 апр.; 1, 9 мая; Планшет капитана Кравца: (Повесть) // Там жа. 1971. 22, 29 окт.; 5, 12, 19, 26 нояб.; 3 дек.

На ўкраінскую мову. Лісові пригоди: Повісті / Пер. Г. Кулінич. К., 1982.

Голоси на воді: Оповідання / Пер. П. Бабанський // Зоря Полтавщини. 1963. 14 вер.; Недотепа: Гумореска // Рад. Волинь. 1969. 7 трав.; Пацієнт: Гумореска / Пер. П. Бабанський // Комсомолець Полтавщини. 1982. 16 січ.

На эстонскую мову. Kohtumine / Tlk. V. Järv // Noorte Hääl. 1972. 31. Dets.

2.3.

На беларускай мове. Б о г а н У. Рамантыка побач з намі // ЛіМ. 1965. 28 мая; Г е р ц о в і ч Я. Школа, сям'я, праца ў творах для дзяцей // Полымя. 1956. № 2; Г н і л а м ё д а ў У. [Уступ] // Ваданосаў М. Левыя ногі. Мн., 1983; Г р о д н е ў М. Сталыя здзяйсненні // Наст. газ. 1973. 6 студз.; Г у р э в і ч Э. Беларуская дзіцячая літаратура (1917—1967). Мн., 1970. С. 257; Д а н і л е н к а М. Міколу Ваданосаву — 50: [Віншаванне] // ЛіМ. 1973. 5 студз.; Ж ы ч к а Х. Уступнае слова // Ваданосаў М. Сам сябе падвёў. Мн., 1973; З у б к о ў с к і Б. Дзецям будзе цікава // ЛіМ. 1959. 2 вер.; К а н э Ю. Спадарожнік у вялікі свет // Полымя. 1960. № 1; К л ы ш к а А. Героі дзіцячых кніг // ЛіМ. 1955. 9 ліп.; К р а ў ч а н к а У. Клапаціцца аб дзіцячай літаратуры // Наст. газ. 1958. 28 лют.; М і к о л у Ваданосаву — 60: [Віншаванне] // ЛіМ. 1983. 7 студз.; Н а в у м е н к а І. Кніга адкрывае свет // Полымя. 1960. № 9; Н я х а й М. У пошуках актыўнага характару // ЛіМ. 1973. 31 жн.; П і с ь м е н н і к і Савецкай Беларусі: Кароткі даведнік. Мн., 1981; Ф о м ч а н к а А. Па ступенях пошуку // Вяч. Мінск. 1973. 4 студз.; Ю р э в і ч У. Аповесць аб лесарубах // ЛіМ. 1954. 20 сак.

На рускай мове. С е м е н о в а А. Заметки о рассказах. // Неман. 1967. № 6.

3.1.

ЦДАМЛіМ БССР, ф. 55, спр. 1—32. *В. У. Смольская.*

ВАЗІЛА АЛЯКСАНДР

Вазіла Аляксандр Цімафеевіч [псеўд. Алек де-Вазиллини, Клим Злобич, Правдолюб, Антон Хатыня, Саша Косматый; крыпт. Аль-Вэ; 28.8(9.9).1888, мяст. Прапойск Быхаўскага пав. Магілёўскай губ., цяпер Слаўгарад, Магілёўскай вобл.— 1943(?)], паэт, публіцыст. Пісаў на рускай мове.

З сялян. У 1908 за ўдзел у рэвалюцыйным руху А. Вазіла быў выключаны з Вышэйшых курсаў Т. Лесгафта ў Пецярбургу. У 1916—17 вучыўся на курсах кааперацыі ў Петраградзе. У 1912—13 выступаў з вершамі і апавяданнямі на старонках газеты «Белорусский вестник» (публікацыі не выяўлены). У 1914 у Златаусце Уфімскай губ. на рускай мове выйшаў зборнік яго вершаў «Хвалі», які быў адзінай белетрыстычнай кнігай, выдадзенай на Паўднёвым Урале да рэвалюцыі (тэрыторыя цяперашняй Чэлябінскай вобл.). Кніга была забаронена царскай цэнзурай, а супраць аўтара распачата судовая справа. Небяспечнымі для ўлад здаліся такія вершы, як «Зямля заплакала» і «Памяць», у якіх яны ўбачылі прыкметы рэвалюцыйнага руху, услаўленне вобразаў паўшых барацьбітоў супраць існуючага ладу. Быў таксама ў кнізе цыкл свабодалюбівых вершаў, прысвечаных жыццю ссыльных у далёкай Сібіры. Гэты цыкл меў біяграфічны характар — А. Вазіла неаднойчы падвяргаўся рэпрэсіям з боку царскіх улад, адбываў ссылку і ў Сібіры.

У далейшым, хоць А. Вазіла і атрымаў дазвол Уфімскага віцэ-губернатара на выданне ў Златаусце пад яго рэдактарствам штотыднёвіка «Уральская искра», газета свету не ўбачыла. Верагодна, таму, што паэт знаходзіўся пад следствам з-за канфіскаванай раней кнігі.

У 1917—18 А. Вазіла належаў да сацыял-дэмакратаў-інтэрнацыяналістаў, быў старшынёй Быхаўскай павятовай земскай управы. У снежні 1917 на І Усебеларускім з'ездзе ў Мінску выступіў супраць канцэпцыі «незалежнасці», якую адстойвала Беларуская рада (прамова выдадзена ў 1918 ў Петраградзе асобнай брашурай).

У 1918 А. Вазіла загадваў агітацыйна-выдавецкім пададдзелам Беларускага аддзела Камісарыята па справах нацыянальнасцей Саюза камун Паўночнай вобласці, быў рэдактарам часопіса «Чырвоны шлях» (№ 1—4), выступаў з публіцыстычнымі артыкуламі. З 1919 адышоў ад палітычнай дзейнасці.

У 30-я гады пісьменнік стаў ахвярай беззаконня і рэпрэсій. Пасля чарговага абвінавачання ў 1937 адбываў пакаранне ва Уладзімірскім палітізалятары, дзе і загінуў. Афіцыйная дата смерці, якую паведамілі потым родным, відавочна, была фальсіфікавана. Рэабілітаваны пасмяротна ў 1956.

І. Э. Багдановіч, В. У. Скалабан.

Бібліяграфія

1.2.

Волны: Стихи. Златоуст, 1914.

1.3.

1918. Война народов: [Верш] // Чырв. шлях. № 1—2; Польская шляхта меняет фронт: [Нарыс] // Там жа. № 7—8 / Пад псеўд. Антон Хатыня.

1919. Народное хозяйство Белоруссии // Бел. криница. № 1—2 / Пад псеўд. Антон Хатыня.

2.3.

На рускай мове. Белюшин М. Арестованная брошюра // Неман. 1975. № 1.

В. М. Грышкевіч.

ВАЗНЯСЕНСКІ АЛЯКСАНДР

Вазнясенскі (Узнесянскі, Узнясенскі) Аляксандр Мікалаевіч [крыпт. А. В.— і й, А. В.— с к і; 5(17).7.1888, с. Чукалы Сімбірскай губ., цяпер Ардатаўскага р-на Ульянаўскай вобл.— 16.1.1966, Казань], літаратуразнавец. Доктар філалагічных навук (1944), прафесар (1927). Пісаў на беларускай і рускай мовах.

З сям'і настаўніка. Скончыў славяна-рускае аддзяленне гісторыка-філалагічнага факультэта Варшаўскага універсітэта (1913), дзе быў пакінуты для падрыхтоўкі да прафесарскага звання. У 1915—21 асістэнт, прыват-дацэнт гісторыка-філалагічнага факультэта Растоўскага універсітэта. У 1921—27 дацэнт, а з 1927 да 1930 прафесар БДУ. У 1930—34 працаваў у Маскоўскім інстытуце кінематаграфіі, Маскоўскім гарадскім педагагічным інстытуце, Народным камісарыяце цяжкай прамысловасці. З 1934 да 1939 А. Вазнясенскі жыў у Ташкенце. У 1939 прафесар Казанскага педагагічнага інстытута. З 1940 прафесар, у 1943—47 дэкан гісторыка-філалагічнага факультэта Казанскага універсітэта. У 1942 сустракаўся ў Казані і Пячышчах з Я. Купалам.

Друкавацца А. Вазнясенскі пачаў з 1913 (першыя публікацыі не выяўлены). Быў прадстаўніком культурна-гістарычнай школы ва ўсходнеславянскім літаратуразнаўстве. У 20-я гады развіваў традыцыі дакастрычніцкага акадэмічнага літаратуразнаўства, «філалагічнага метаду». Аналізуючы творчасць М. Багдановіча, Я. Купалы, Я. Коласа, даў параўнальна-тыпалагічную характарыстыку іх творчасці ў кантэксце еўрапейскіх літаратур. А. Вазнясенскі аўтар артыкулаў пра М. Гогаля, М. Лермантава, І. Тургенева і інш., якія былі надрукаваны ў рускім дарэвалюцыйным друку. Доктарская дысертацыя А. Вазнясенскага «Даследаванні па гісторыі новай беларускай літаратуры» (ч. 1—3) зберагаецца ў бібліятэцы Казанскага універсітэта.

А. А. Лойка.

Бібліяграфія

1.2.

Паэтыка М. Багдановіча. Коўна, 1926. [Адбітак з час. «Крывіч». 1926. № 1].

Асноўныя прынцыпы пабудовы беларускай навукі аб літаратуры. Мн., 1927. [Адбітак з «Прац БДУ». 1927. № 16].

Сучасны беларускі тэатр (21—26 год). Мн., 1927. [Адбітак з час. «Узвышша». 1927. № 3].

Традиция «формальных» (эстетических) изучений в науке о литературе. Мн., 1927. [Адбітак з «Прац БДУ». 1927. № 16].

1.3.

1922. Метод преподавания литературы в средней школе // Вестн. Наркомпроса. № 2; Метод изучения литературы // Працы БДУ. № 1.

1925. Классификация методов историко-литературной науки // Працы БДУ. № 6—7.

1926. Паэтычнае мастацтва навейшай беларускай літаратуры // Звезда. 21 нояб.

1927. Традиция «формальных» (эстетических) изучений в науке о литературе; Асноўныя прынцыпы пабудовы навукі аб літаратуры // Працы БДУ. № 16; Паэмы Янкі Купалы: Сюжэтная пабудова і стыль // Узвышша. № 1; Сучасны беларускі тэатр (21—26 год) // Там жа. № 3.

1928. Паэмы Янкі Купалы: (Сюжэтная пабудова і стыль) // Янка Купала ў літаратурнай крытыцы. Мн.; Ля вытокаў мастацкай прозы Якуба Коласа // Полымя. № 8; **1929.** № 1—4; Раман М. Зарэцкага «Сцежкі-дарожкі» // Літ. дад. да газ. «Сав. Бел.». № 18.

1929. Другі Беларускі Дзяржаўны тэатр // Узвышша. № 6.

1930. Современный белорусский театр (1921—26 гг.) // Sveslavenski zbornik: Spomenica o tisućgodišnjici hrvatskogo kralevstva. Zagreb; Перспектывы сучаснага беларускага тэатра // Маладняк. № 4.

1933. У барацьбе за пралетарскі інтэрнацыяналізм // Звязда. 6, 8, 18 ліп. / Пад крыпт. В-скі А.

1.5.

На ўкраінскую мову. Сучасний білоруський театр // Черв. шлях. 1929. № 2.

На Югаславіі мовы. Taras Gušča i njegovo dielo: (Predgovor) // Kolas J. U Poleskoj zabiti. Zagreb, 1928.

2.3.

На беларускай мове. Б а б а р э к а А. Максім Багдановіч у літаратурных ацэнках // Узвышша. 1927. № 2; Б у х а р к і н В. Літаратуразнаўцы з Б. Дз. У. // Маладняк. 1929. № 11—12; Г і с т о р ы я беларускай дакастрычніцкай літаратуры: У 2 т. Мн., 1968. Т. 1. С. 33—34; Г і с т о р ы я беларускай савецкай літаратуры. 1917—

1940. Мн., 1981. С. 52—53; Ж у р а ў л ё ў В. Структура твора. Мн., 1978. С. 139—140; К о н а н У. Развіццё эстэтычнай думкі ў Беларусі (1917—1934 гг.). Мн., 1968. С. 88—90; М у ш ы н с к і М. Беларуская крытыка і літаратуразнаўства (20—30-я гады). Мн., 1975. С. 62—64, 120—126, 150—154; П і с ь м е н н і к і Савецкай Беларусі: Кароткі даведнік. Мн., 1981; С я к е р с к а я Я. Беларускі нацыянал-дэмакратызм і вялікарасійскі шавінізм на ідэалагічным фронце БССР // Віцеб. пралетарый. 1930. 22 ліст.

На рускай мове. И с т о р и я белорусской советской литературы. Мн., 1977. С. 263—264, 268; С о к о л о в а Т. Литературная библиография БССР 20—30-х годов (некоторые особенности и итоги её развития) // Вопросы библиографоведения и библиотековедения. Мн., 1980.

Я. А. Гарадніцкі.

ВАЙЦЯШОНАК МАРЫЯ

Вайцяшонак Марыя Антонаўна [псеўд. М а р ы я Ж у к, н. 3.5.1942 (дата прыблізная, бо пасведчанне аб нараджэнні не захавалася), Змяінагорск Алтайскага краю], празаік, публіцыст. Член СП СССР з 1990. Піша на беларускай і рускай мовах.

З сям'і польскага асадніка. Бацька, Антон Сцяпанавіч, у 1939 быў высланы з Пастаўшчыны разам з жонкай і дзецьмі ў Змяінагорск Алтайскага краю, дзе і нарадзілася будучая пісьменніца. Бацькам так і не давялося больш убачыць Беларусь, бо яны загінулі ў ссылцы. Пасля смерці бацькоў і старэйшых сясцёр М. Вайцяшонак знаходзілася ў дзіцячых дамах Змяінагорска, Масквы, в. Ракаў Валожынскага р-на, дзе ў 1959 атрымала сярэднюю адукацыю. Нейкі час выхоўвалася ў роднай цёткі на Пастаўшчыне. Працавала прадзільшчыцай на Мінскім камвольным камбінаце (1959—66). У 1972 скончыла завочна рускае аддзяленне філалагічнага факультэта БДУ. З 1966 выкладала беларускую і рускую мову і літаратуру ў Боркаўскай, з 1968 — у Роўбіцкай сярэдніх школах (Пружанскі р-н Брэсцкай вобл.), з 1969 — у Рэспубліканскім піянерскім лагеры «Зубраня» (Мінскай вобл.), з 1970 — у Схолінскай, з 1971 — у Дунілавіцкай сярэдніх школах (Пастаўскі р-н Віцебскай вобл.). Была выхавацелем аднаго з дзіцячых садоў у Мінску (1973—74). З канца 1974 на журналісцкай рабоце: карэспандэнт «Сельскай газеты» (1974—82), літсупрацоўнік аддзела нарыса і публіцыстыкі часопіса «Неман» (1982—85), карэспандэнт «Беларусі» (1985—86). З 1986 працуе па дагавору ў газеце «Літаратура і мастацтва».

Першыя вершы М. Вайцяшонак з'явіліся ў шматтыражцы Мінскага камвольнага камбіната «За коммунистический труд» у 1959. У гады яскравага настаўніцтва нізкі вершаў змяшчаліся ў пружанскай і пастаўскай раённых газетах. З 1974 апавяданні і артыкулы М. Вайцяшонак публікаваліся ў рэспубліканскім і ўсесаюзным друку. Аўтар зборніка нарысаў «Сярод блізкіх людзей». Пісьменніцу хвалююць праблемы сучаснай вёскі, міграцыі сельскай моладзі, адказнасці чалавека перад прыродай і жыццём. Нарысы і апавяданні М. Вайцяшонак вызначаюцца добрым веданнем жыцця вёскі, праблематычнасцю, выразнасцю характараў герояў, тонкім псіхалагізмам, міласэрнасцю. Піша таксама для дзяцей. Творы для юных чытачоў публікаваліся ў саюзнай і рэспубліканскай перыёдыцы, калектыўным зборніку казак «Арэшак Ціхоня» (на рускай мове).

Жыве ў Мінску.

Г. М. Урупіна.

Бібліяграфія

1.2.

Сярод блізкіх людзей: Нарысы. Мн., 1988. (Рэспубліка. Час. Людзі).

1.3.

1970. Эцюд: [Вершы] // Вяч. Мінск. 29 студз.

1978. «Пока я живу...» // Неман. № 4; Груздовские наигрыши // Там жа. № 10.

1979. «Как в моем тереме...» // Неман. № 1.

1980. Батьково наследство: [Нарыс] // Неман. № 2; Красный конь: [Апавяданні] // Там жа. № 12.

1981. Бацькава спадчына: [Нарыс] // Сучаснік. Мн.

1983. Репетиция: [Нарыс] // Неман. № 4; Алина: [Нарыс] // Там жа. № 11.
1984. Аліна: [Нарыс] // Сучаснік. Мн.; Вдовий двор: [Нарыс] // Неман. № 12.
1985. Удовін двор: [Нарыс] // Сучаснік. Мн.; Справядлівае лета: Нарыс // Полымя. № 11.

М. П. Барташэвіч.

ВАЙШНАРАС (САДАЙНІС) ФЕЛІКСАС

Вайшнарас Феліксас Вінцэнтавіч (псеўд. М. Дзегас, Ф. Садайніс; 18.5.1897, в. Пілвішкіс Ковенскай губ., цяпер Вілкавішскага р-на Літвы — 21.8.1972, Вільнюс), літоўскі паэт і перакладчык. Член СП СССР з 1934. Заслужаны дзеяч культуры Літоўскай ССР (1965).

З сям'і саматужніка. У 1911 скончыў пачатковую школу ў в. Пілвішкіс. Ад бацькі навучыўся слясарыць. У 1916—18 Ф. Вайшнарас знаходзіўся ў працоўным лагеры, арганізаваным нямецкімі акупантамі. Удзельнік партызанскай барацьбы за савецкую ўладу ў Літве. У 1919 стаў членам КПСС. Быў сакратаром камітэта Пілвішскага падрайкома КП Літвы. Арганізатар прафсаюзнага руху ў родных мясцінах. У 1920 быў дэлегатам з'езда Літоўскіх прафсаюзаў (Каўнас). У 1921—23 зняволены ў каўнаскую турму, дзе пачаў пісаць вершы. З 1923, пасля абмену палітвязнямі, знаходзіўся ў Маскве. У 1925 скончыў Камуністычны універсітэт нацменшасцей Захаду. Працаваў у розных арганізацыях і выдавецтвах Масквы і Смаленска. З 1930 супрацоўнік мінскай газеты «Raudonasis artojas» («Чырвоны араты»), у 1934—37 яе адказны рэдактар. У Мінску Ф. Вайшнарас актыўна ўдзельнічаў у літаратурным жыцці: быў членам бюро літоўскай секцыі БелАПП, сакратаром літоўскай секцыі СП БССР, трымаў сувязь з газетай «Літаратура і мастацтва». Выступіў на I з'ездзе пісьменнікаў БССР (1934). У 1934 выдаў зборнік вершаў «Пад сцягам працы і барацьбы», у 1935 — пераклад на літоўскую мову паэмы Я. Купалы «Над ракой Арэсай». Перакладаў таксама творы Я. Коласа, Т. Кляшторнага, I. Харыка, рускіх і латышскіх пісьменнікаў. У 1937 арыштаваны. У 1939 прыгавораны да пяці гадоў ссылкі ў Казахстан (рэабілітаваны ў 1956). У 1944—45 служыў у Чырвонай Арміі (16-я літоўская дывізія). З 1945 у Вільнюсе, працаваў у выдавецтвах, грамадскіх таварыствах. З 1957 на пенсіі, напісаў кнігу ўспамінаў «Да светлага жыцця» (1960), займаўся літаратурнай апрацоўкай мемуараў іншых аўтараў.

Асноўная тэматыка паэм («Вязень», «Мікалас Самуоліс») і вершаў Ф. Вайшнараса — рэвалюцыйная барацьба супраць буржуазнай улады ў Літве. Яго верш «Ля магілы забітага друга» стаў народнай песняй. Паказваў сацыялістычныя пераўтварэнні ў Савецкай Беларусі (паэма «Адроджаная краіна», вершы «Новая вёска», «Мара калгасніка» і інш.). У крытычных артыкулах заклікаў да вучобы ў беларускіх савецкіх пісьменнікаў, авалодання метадам сацыялістычнага рэалізму.

А. В. Мальдзіс.

Бібліяграфія

1.2.
Po darbo ir kovos vėliava. Mn., 1934.
I šviesu gyvenima: Atsiminimas. Vilnius, 1960.
1.3.
1928. Senis kregždys: (Gyvenimo vaizdelis) // Raud. artojas. Gruod. 20; **1929.** Saus. 4; Apie rašyma i laikraščius // Raud, artojas. Gruod. 28.
1930. Nauju keliu: (Vaizdelis) // Raud. artojas. Vas. 26. Kovo 2; Eržilas // Raud. artojas. Kovo 14, 17; Kaip nereikia dramas rašyti // Raud. artojas. Liep. 25; Paliktos roges: Vaizdelis / Pagal A. Jakovleva, paraše F. Sodainis // Raud. artojas. Spal. 3.
1932. Atgimusi šalis: Poema; Keturioliktas spalis; Naujas atsiekimas lietuviu proletarines literatūros fronte // Raud. artojas. Lapkr. 7; Lietuvos mažažemio balsas; Naujas kaimas // Raud. artojas. Gruod. 14.
1933. Lenino laikai; Kolektyvu žeme // Raud. artojas. Saus. 21; Karo pašvaiste // Raud. artojas. Vas. 16.
1934. Mykolas Samuolis // Po raudonaja vėliava. Mn.; Мы выраслі // ЛіМ. 27 чэрв.; Apie mūsu rašybos reforma

// Raud. artojas. Kovo 27; Nugaletasis Dniepras: (Ištrauka iš poemos) // Raud. artojas. Geg. 1: Laiškas iš kolchozo; Patarimas pradedantiems poetams // Raud. artojas. Geg. 31; Kaima belankant // Raud. artojas. Rugs. 29; Dabarties vaizdai // Raud. artojas. Spal. 31; Septynioliktos sukaktuves // Raud. artojas. Lapkr. 7; Skaudi žinia: (Drg. Kirovo atminčiai) // Raud. artojas. Gruod. 10.

1935. Selsovieto narys // ЛіМ. 14 студз.; Garbingos sukaktuves // Raud. artojas. Liep. 11.

1936. Žiemos naktis // Raud. artojas. Vas. 10; Dešimt metu nuo Dimitrijaus Furmanovo mirties // Raud. artojas. Kovo 20; Pamačius paveiksla laikraštyje // Raud. artojas. Kovo 29; Poetas-bolševikas // Raud. artojas. Geg. 26.

1937. Mintis apie pirmaja gegužes // Raud. artojas. Geg. 1; Džiugesio dainos // Raud. artojas. Birž. 30.

1956. Skambeki, proletaru meno lyra; Išmestas gatvén; Dirbant dvare; Apleidžiant sodžiu; Ar gali kas?; Darbininko-emigranto motinai; Lietuvos mažažemio balsas; Prie žuvusio draugo kapo; Spalio sukaktuviu švente Maskvoje; Lenino laikai; Kolektyviečio svajonés; Rugiapiūte kolektyve; Iš poemos «Atgimusi šalis»; Kalinys // Po raudonaja véliava. Vilnius.

1.4.

K u p a l a J. Ant Oriesos upés: Poema / Iš baltar. Mn., 1935; Рэц.: V i s k a r a s V. Bibliografija // Raud. artojas. 1936. Vas. 21.

1930. N i k i f o r o v a s V. Laiškas / Iš rusu // Raud. artojas. Bal. 15; G o l i c i n s k i s K. Išmeginimas kovoje / Iš rusu // Raud. artojas. Birž. 15; Z a r n i c i n a s V. Streikas: Vaizdelis / Iš rusu // Raud. artojas. Rugp. 17; I s a k o v s k i s M. Laiškas sielsovietui; J a r o v o i P. Linksmi komunarai / Iš rusu // Raud. artojas. Lapkr. 7; J a k o v l e v a s A. Pirmoji spraga: Vaizdelis / Iš rusu // Raud. artojas. Lapkr. 30.

1932. K l i a š t o r n y T. Fašistu Lenkija / Iš baltar. // Laisve. Nr 2.

1934. G o r k i s M. Pirmoji gegužes: (Ištrauka iš apysakos «Motina») / Iš rusu // Raud. artojas. Geg. 5; K u p a l a J. Ištrauka iš poemos «Ant Oriesos upės»; L a i c e n a s L. Šūvis i baznyčia: / Iš latviu // Raud. artojas. Gruod. 27.

1935. C h a r i k a s I. Statyboje / Iš žydu // Raud. artojas. Lapkr. 26; K u p a l a J. Partizanai; Rodosi vakar tai buvo; Ištrauka iš poemos «Ant Oriesos upés» / Iš baltar // Raud. artojas. Gruod. 11.

1936. G o r k i s M. Žiūretojai: (Vaizdelis) / Iš rusu // Raud. artojas. Birž. 30; K u p a l a J. Rodosi vakar tai buvo / Iš baltar. // Raud. artojas. Liep. 11; K u p a l a J., K o l a s J., A l e k s a n d r o v i č A., B r o v k a P., G l e b k a P., C h a r i k a s I. Baltarusijos liaudies laiškas didžiajam Stalinui / Iš baltar. // Raud. artojas. Liep. 16. / Сааўт. пер. А. Дабулявічус; K o l a s J. Mergelei / Iš baltar. // Raud. artojas. Spal. 11; K u p a l a J., K o l a s J., A l e k s a n d r o v i č i u s A., B r o v k a P., G l e b k a P. Dvilika dainu... Klimui Efremovičiui Vorošilovui // Raud. artojas. Spal. 21 / Сааўт. пер. В. Жалёніс, І. Скрыблюкас, В. Віскарас.

2.3.

На беларускай мове. М а л ь д з і с А. Творчыя ўзаемасувязі беларускай і літоўскай літаратур у савецкі час // Старонкі літаратурных сувязей. Мн., 1970.

На літоўскай мове. L i e t u v i u literatūros istorija // Vilnius, 1965. T. 3. D. 2. P. 70—71; P r a n s k u s B. Proletarine lietuviu literatūra. Vilnius, 1964. P. 325—330; Ž a l i o n i s V. F. Sodainio poezijos bruožai // Sodainis F. Po darbo ir kovos veliava. Mn., 1934. P. 3—8.

А. В. Мальдзіс.

ВАКУЛОЎСКАЯ ЛІДЗІЯ

Вакулоўская Лідзія Аляксандраўна (20.2.1926, Шчорс Чарнігаўскай вобл. УССР — 28.8.1991, там жа), празаік, сцэнарыст. Член СП СССР з 1963 (у беларускай пісьменніцкай арганізацыі з 1965). Піша на рускай мове.

Нарадзілася ў сям'і ваеннага. Маці была настаўніцай. Да вайны жыла з бацькамі на Украіне (Ромны, Чарнігаў, Сумы, Акерман). У 1941 разам з маці і братам эвакуіравалася з Ізмаіла ў станіцу Пятроўскую Стаўрапольскага краю, дзе ў 1945 скончыла сярэднюю школу. Пасля вайны разам з сям'ёй вярнулася на Украіну. У 1946 паступіла ў Кіеўскую школу кінаакцёраў пры кінастудыі імя А. Даўжэнкі, пасля закрыцця школы (1948) перавялася на рускае аддзяленне акцёрскага факультэта Кіеўскага тэатральнага інстытута. Скончыўшы яго (1952), атрымала прызначэнне ў Адэскі тэатр рускай драмы, але па сямейных абставінах працаваць у ім не змагла. Нейкі час кіравала драмгуртком у клубе чыгуначнікаў (Шчорс). У 1954 паехала на Чукотку, дзе супрацоўнічала ў рэдакцыі раённай газеты «Заря Севера» (пас. Эгвекінот Іульцінскага р-на). На Крайняй Поўначы пражыла больш за 4 гады. У 1958 пераехала ў Калінінград, працавала ў рэдакцыі газеты «Калининградская правда». У сувязі з пераводам мужа на новую работу ў 1965 апынулася ў Мінску, перайшла на творчую работу.

у застойны перыяд падвяргалася праследаванням, цэнзурным рэпрэсіям.

Выступаць у друку Л. Вакулоўская пачала ў 1954 (газеты «Пионерская правда», «Заря Севера», «Анадырская правда», «Магаданская правда»; публікацыі ў іх у бібліяграфічным раздзеле не ўлічаны). У 1956 Магаданскае кніжнае выдавецтва апублікавала першы значны нарыс Л. Вакулоўскай «Першы снег», а па Усесаюзным радыё прагучалі нарысы «Чукоцкія сустрэчы», «Дзяўчына з Уэлькаля». Раманы, аповесці, апавяданні і нарысы яе друкаваліся як асобнымі кніжкамі («Завея адыходзіць праз суткі», «200 кіламетраў да суда», «Гаспадыня Птушынай скалы», «Вуліца ўздоўж акіяна» і інш.), так і ў часопісах «Дальний Восток», «Знамя», «Наш современник», «Нёман», «Октябрь», «Работница», «Север», «Советская женщина», «Уральский следопыт» і інш. У Беларусі друкавалася з 1966. Галоўная праблематыка творчасці Л. Вакулоўскай — наша сучаснасць, жыццё людзей Поўначы, Чарнігаўшчыны, Гомельшчыны, маральна-этычныя праблемы. У апошні час яна напісала аповесць «Вальфрам — метал цвёрды» (1988) пра часы сталінскіх рэпрэсій. Яна аўтар сцэнарыяў кінафільмаў «Лушка» (Кіеўская кінастудыя імя А. Даўжэнкі, 1963), «Саша-Сашачка» («Беларусьфільм», 1966).

Л. С. Савік.

Бібліяграфія

1.2.

Первый снег: [Нарыс]. Магадан, 1956.

Толино лето: Повесть. Калининград, 1960.

Свой след на земле: Повесть. Калининград, 1961 / Сааўт. В. Доўгі.

Пурга уходит через сутки: Повесть. Магадан, 1963.

Сашка, моя знакомая: Повесть. М., 1964.

Последняя радиограмма: Повесть. Магадан, 1965.

200 километров до суда: Четыре повести. Магадан, 1969.

Хозяйка Птичьей скалы: Рассказы. Магадан, 1971.

Улица вдоль океана: Повесть; Рассказы. М., 1972.

200 километров до суда; Вступление в должность; Шофёрские были; Старатели: Повести: Рассказы; 2 изд. Магадан, 1974.

Женщины: Повести и рассказы. Мн., 1975. Рэц.: Е г а р э н к а в а Г. ... Гэта і ёсць жыццё // Полымя. 1976. № 6.

Свадьбы: Повести и рассказы. М., 1979. (Новинки «Современника»).

Путёвка в «Белую долину»: Повести. Мн., 1980. Рэц.: Е г о р е н к о в а Г. Диалог // Неман. 1981. № 5.

Письма любимого человека: Повесть и рассказы. Мн., 1982. Рэц.: Е г о р е н к о в а Г. Расплата // Неман. 1984. № 1.

Вступление в должность: Повести. М., 1985. (Новинки «Современника»).

И снятся белые снега: Рассказы и повести. Мн., 1986.

История одной любви: Повести. Мн., 1988.

Сколько бы ни пришлось, буду ждать...: Повести, рассказы. Мн., 1990.

1.3.

1966. В пургу: Рассказ // Неман. № 8.

1967. Таюнэ: Рассказ // Неман. № 5.

1972. Чифирня: Рассказ // Неман. № 3.

1973. Женщины: Рассказ // Неман. № 1; Черниговские сказания // Там жа. № 6.

1974. Черниговские сказания; Как я гадалкой сделалась; Про Фросю; Пересадка сердца // Неман. № 10.

1975. Свадьбы: Повесть // Неман. № 9.

1977. Слёзы старого Орлика; Туман: Два рассказа // Неман. № 12.

1979. Зарабіў — атрымай // ЛіМ. 4 мая.

1981. Сохатый: Повесть // Неман. № 3.

1.5.

На чукоцкую мову. Н'авэтын гэлгэнмыкэн: [Пыныл-тэлтэ] / Пер. А. Кымытваль // Мэгэдэнкен, 1985.

2.3.

На беларускай мове. Н я х а й М. У пошуках актыўнага характару // ЛіМ. 1973. 31 жн.; П і с ь м е н н і к і Савецкай Беларусі: Кароткі даведнік. Мн., 1981.

На рускай мове. М о г и л а О. История в общем-то обычная... // Труд. 1967. 6 авг.

Т. М. Махнач.

ВАЛАСЕВІЧ ЭДУАРД

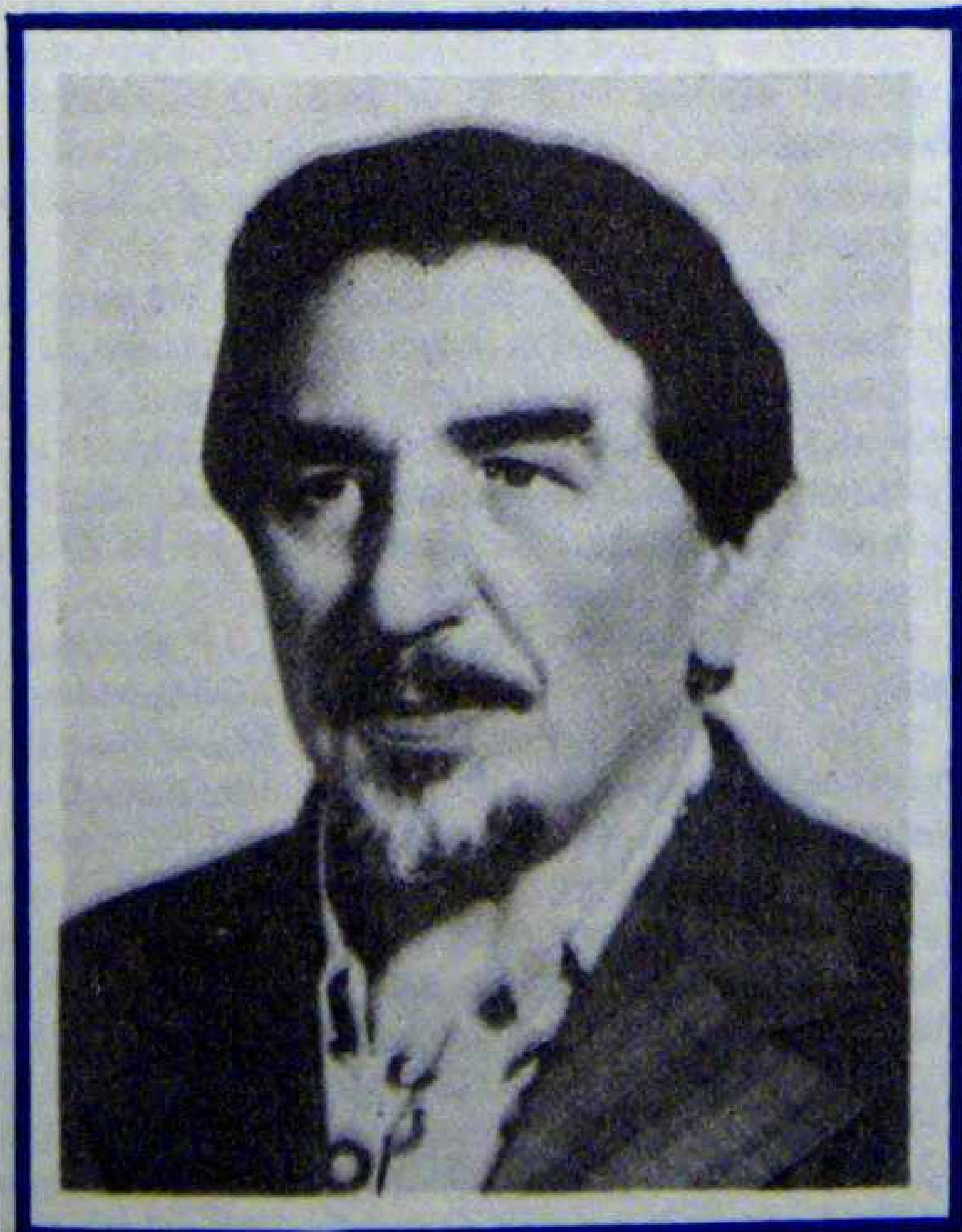

***Валасевіч Эдуард Станіслававіч** (псеўд.: М. Баян, Д. Ерш, Дзямід Ерш, В. Кораб, Нічыпар Шчупак; н. 12.3.1918, Магілёў), паэт-байкапісец, драматург. Член СП СССР з 1950,*

Нарадзіўся ў сям'і рабочага-чыгуначніка. Бацькі, Станіслаў Тамашавіч і Міхаліна Марцінаўна, паходзілі з Беласточчыны, у Магілёве апынуліся ў сувязі з вайной. Спачатку Э. Валасевіч вучыўся ў чыгуначнай сямігодцы. Пасля смерці бацькі ў 1935 пайшоў працаваць грузчыкам. Потым паступіў на рабфак Магілёўскага педінстытута, неўзабаве перавёўся на яго літаратурны факультэт, які скончыў у 1941. У 1941 добраахвотна ўступіў у Першы камуністычны знішчальны батальён. Ваяваў у дзеючай арміі на Бранскім і Заходнім франтах. У 1943 быў цяжка паранены і пасля лячэння ў шпіталі дэмабілізаваны як інвалід Айчыннай вайны. Працаваў старшым навуковым супрацоўнікам Дзяржаўнага архіва Аджарскай ССР у Батумі. Пасля вяртання на радзіму ў 1944 выкладаў фальклор і рускую літаратуру ў Магілёўскім педагагічным інстытуце, загадваў аддзелам рэдакцыі абласной газеты «За Радзіму». З 1949 член КПСС. У 1952 Э. Валасевіч пераехаў у Мінск, працаваў у рэдакцыях часопісаў «Полымя» і «Вожык», выдавецтве «Вышэйшая школа», Беларускай дзяржаўнай філармоніі. Быў дырэктарам Беларускага рэспубліканскага аддзялення Усесаюзнага агенцтва па аўтарскіх правах (1970—74). З 1974 на творчай працы.

Узнагароджаны ордэнам Айчыннай вайны 2-й ступені, медалямі, Ганаровай граматай і Граматай Вярхоўнага Савета Беларускай ССР.

Друкаваць допісы Э. Валасевіч пачаў у газеце «Камунар Магілёўшчыны» ў 1937, вершы — у 1938. Першую кніжку «Вершы і байкі» выдаў у 1954. Асноўны жанр яго творчасці — гумар і сатыра. Э. Валасевіч — адзін з вядучых беларускіх байкапісцаў. Многія яго байкі вызначаюцца актуальнасцю, высокімі мастацкімі якасцямі. У іх выкрываюцца носьбіты мяшчанскай маралі, востра крытыкуюцца недахопы. Ён заўсёды ў пошуку новых тэм, вобразаў, клапоціцца пра сэнсавую і мастацкую дакладнасць алегорый, стараецца актыўна ўмешвацца ў жыццё. Лепшыя байкі Э. Валасевіча («Пчолы і трурцень», «Мёд і Рэдзька», «Залатая рыбка» і інш.) напісаны вобразнай народнай мовай, самабытныя паводле сваёй задумы. Многія творы байкапісца сталі народнымі, паспяхова выкарыстоўваюцца чытальнікамі-прафесіяналамі і ўдзельнікамі мастацкай самадзейнасці. На яго вершы А. Багатыроў, Р. Буцвілоўскі, І. Кузняцоў і іншыя кампазітары напісалі песні.

Жыве ў Мінску. *З. А. Суднік.*

Бібліяграфія

1.1.

Казёл адпушчэння: Выбр. байкі. Мн., 1968.

Лірыка і сатыра: Выбранае. Мн., 1988.

1.2.

Вершы і байкі. Мн., 1954. Рэц.: Астапенка А. Першае знаёмства // Чырв. змена. 1955. 20 крас.; Жушма А. // Мін. праўда. 1955. 12 жн.; Казека Я. // Полымя. 1955. № 10; Корбан У. Творчая заяўка // ЛіМ. 1955. 2 крас.; Салавей Л. На подступах // Беларусь. 1955. № 12; Титов К. На пути творческих исканий // Сталин. молодежь. 1955. 22 июля; Шчарбатаў Г. Першыя кнігі // За Радзіму. 1955. 23 кастр.; Я г о ж. Размова аб першай кнізе // Маладосць. 1955. № 11.

Залатая рыбка: Байкі. Мн., 1957. Рэц.: Лапаў Б. Байка павінна змагацца // ЛіМ. 1957. 11 снеж.; Макарэвіч А. // Маг. праўда. 1958. 5 лют.

Свет клінам не сышоўся: Аднаактавыя камедыі. Мн., 1958.

Як дбаеш — так і маеш: Байкі. Мн., 1958. (Б-ка «Вожыка»).

Арліны суд: Байкі. Мн., 1959. Рэц.: Александровіч С. Зброяй сатыры // Беларусь. 1959. № 9.

Камар-званар: Байкі. Мн., 1959. Рэц.: Клешчанка В. Алегорыя — не адвольны прыём // ЛіМ. 1959. 11 ліп.; Машко В. Байкі для дзяцей // Наст. газ. 1959. 17 ліп.; Модаль Ф. Галасы тваіх сяброў // Чырв. сцяг. 1959. 16 ліп.

Байкі. Мн., 1960. (Школьная б-ка).

З хворай галавы на здаровую: Аднаактовыя камедыі і скетчы. Мн., 1961.

Соль: Гумар і сатыра. Мн., 1962.

Дняпроўскі чарадзей: Казкі. Мн., 1963. Рэц.: Крупенька Я. Зух-чарадзей // ЛіМ. 1964. 1 вер.

Горкі мёд: Байкі. Мн., 1967.

На вясёлай хвалі: Гумар і сатыра. Мн., 1967. Рэц.: Юрчанка Г. Прыбыткі і страты // ЛіМ. 1968. 16 ліп.

Туды і рак з кляшнёй...: Байкі. Мн., 1970.

Сур'ёзна і з усмешкай: [Вершы і байкі]. Мн., 1973.

Полюсы: Лірыка і сатыра. Мн., 1977. Рэц.: Зубкоўскі Б. Адзінства двух полюсаў // Беларусь. 1977. № 11.

Рагаты анёл: Байкі. Мн., 1978. Рэц.: Хвалей Я. Супраць «рагатых анёлаў»... // ЛіМ. 1979. 26 студз.

Кругавая парука: Байкі. Мн., 1979.

Бегемот і іншыя: Байкі. Мн., 1982. Рэц.: Стральцоў М. Гэты цяжкі баечны жанр // Полымя. 1983. № 10.

Спех — курам на смех: Байкі. Мн., 1982.

Ячэчня на далоні. Мн., 1984. (Б-ка бел. паэзіі).

Дняпроўскі чарадзей: Казкі. Мн., 1988.

1.3.

1938. Песня о Буденном: [Верш] // Камунар Магілёўшчыны. 12 ліст.; Он будет таким, как Киров: [Верш] // Там жа. 1 снеж. / Сааўт. М. Гарулёў; Юному герою: [Верш] // Там жа. 30 снеж.

1939. Ленин жив!: [Верш] // Камунар Магілёўшчыны. 22 студз.; Клятва: [Верш] // Там жа. 22 лют.; Встреча: [Верш] // Там жа. 1 сак.; Над берегом Днепра: [Верш] // Там жа. 9 сак.; Первомайский день: [Верш] // Там жа. 1 мая; У памятника: [Верш] // Там жа. 11 ліп.; ЛіМ. 23 ліп.

1940. На стралковых спаборніцтвах // Камунар Магілёўшчыны. 18 лют.; Старшы важаты: [Нарыс] // Там жа. 6 сак.; Аўтарытэт настаўніка: [Нарыс] // Там жа. 14 сак.; Городу: [Верш] // Там жа. 19 студз.

1945. Выходи на воскресник: [Верш] // За Радзіму. 6 сак.; Торжество: [Верш] // Там жа. 22 мая; Вобраз маладога чалавека ў савецкай літаратуры // Там жа. 23 мая; Другу: [Верш] // Там жа. 3 чэрв.; Насустрач сонцу: Апавяданне // Там жа. 17 вер.; Патрыётка Праскоўя Дзярыба: Нарыс // Там жа. 30 вер.; Да мірнай працы // Там жа. 21 кастр.; Заслужаная настаўніца // Там жа. 28 ліст.; Здзейсненая мара // Там жа. 18 снеж.; Непакароныя // Там жа. 25 снеж. / Сааўт. П. Шасцерыкоў.

1946. Лгунья // За Радзіму. 23 крас.; Стихи слепого // Там жа. 2 чэрв.; Апошнія // Там жа. 21 чэрв. / Сааўт. Я. Тарасаў; Бык: Байка // Там жа. 14 ліп.; Каменная кветка // Там жа. 25 жн. / Сааўт. Я. Тарасаў; За культурны савецкі гандаль // Там жа. 23 ліст.; Старыя сябры // Там жа. 26 ліст. / Сааўт. Я. Тарасаў; Санеты: [Вершы] // Звязда. 21 жн.

1947. Радзіма // За Радзіму. 19 кастр.; Том Сталина: [Верш] // Сталин. молодежь. 30 июля.

1948. Вынаходлівы Кортаў: Маленькі фельетон // За Радзіму. 24 студз.; Радзіма клапоціцца аб інвалідах вайны і працы // Там жа. 11 лют.; Адзіны шлях // Там жа. 15 лют.; Два кані: Байка // Там жа. 28 сак.; Ленінская «Іскра» // Там жа. 5 мая; Хірург-наватар // Там жа. 23 мая; Мы з вамі, браты // Там жа. 30 мая; Пакуль бяда не напаткала: Байка // Звязда. 12 сак.

1949. Том Сталіна; Беларускі граніт; Калгасны ранак: [Вершы] // Літаратурны Магілёў. Магілёў; Рапарт палітычнай сталасці // За Радзіму. 22 сак.; Бальшавікі // Там жа. 27 сак.; На сталёвых магістралях // Там жа. 31 ліп.; Старшыня цэхпрафкома // Там жа. 21 жн.;

Свабодны Кітай: [Верш] // Там жа. 27 ліст.; Дракон і слон: [Байка] // Звязда. 14 сак.; Георгій і Леў: Байка // Там жа. 4 ліп.

1950. Два кані; Рак; Жаба; Індык; Воўк: [Байкі] // Літаратурны Магілёў. Магілёў; Ад шчырага сэрца // За Радзіму. 27 студз.; Ленінцы // Там жа. 22 крас.; Жаба: Байка // Там жа. 30 крас.; Рак: Байка // Там жа. 21 мая; Баран: Байка // Там жа. 4 чэрв.; Дубы і сухавей: Байка // Там жа. 3 снеж.

1951. Жаба; Квактуха; Баран; Мёд і рэдзька; Два кані; Воўк; Казёл і Жарабё: [Байкі] // Беларусь. № 1; Гарыла: Байка // Там жа. № 3; За Радзіму. 25 сак.; Бульдог; Людаед: Эпіграмы // Беларусь. № 7; Вяпрук і селянін: Байка // За Радзіму. 25 сак.; Невук: Байка // Там жа. 31 сак.; Мост: Байка // Там жа. 15 крас.; Парк і камунгас: Байка // Там жа. 29 крас.; Словы ад сэрца: Агляд вершаў // Там жа. 30 вер.; Касцы і гад: Байка // Там жа. 30 вер.

1952. Жаба; Квактуха; Баран; Мёд і рэдзька; Два кані; Воўк; Казёл і Жарабок: [Байкі] // На сонечных сцежках. Мн.; Магілёўскія электраматоры: Нарыс // Беларусь. № 10; Нос: Байка // Там жа. № 12; Як толькі празвініць званок...: [Верш] // Бярозка. № 10; Горка і Рыгорка: (Байка) // Там жа. № 12; Далей ад бяды: Апавяданне // Вожык. № 2; Пчолы і труцень: Байка // Там жа. № 13; Свабодны Кітай; Дзень добры, Мінск!: [Вершы] // Полымя. № 8; Гісторыя і дзядзя Сам: Байка // За Радзіму. 1 студз.; Арэхі і агрэхі: Байка // Там жа. 2 лют.; Самародак: Байка // Там жа. 2 лют.; Дзве кумы: Байка // Там жа. 26 лют.; Пчолы і труцень; Рама і палатно; Сталь і магніт; Флюгер: (Байкі) // Там жа. 30 сак.; Сэрца арла // Там жа. 13 крас.; Вятрак і гусак; Пясняр і камар: [Байкі] // Там жа. 26 крас.; Творчая перамога // Там жа. 30 крас.; Праспект міру: [Верш] // Там жа. 6 вер.; Я заўсёды гатоў! // Піянер Бел. 30 кастр.

1953. Ты з намі заўсёды: [Верш] // Беларусь. № 3; Халімон: Байка // Там жа. № 8; Лявон-скрыпач: [Байка] // Бярозка. № 10; З намі партыя: [Верш] // Полымя. № 4; Хама: Байка // Там жа. № 8; Партыя Камуністычная мая: [Верш] // Там жа. № 11; Наст. газ. 5 ліст.; Я заўсёды гатоў: [Верш] // За Радзіму. 1 лют.; Мальвіна: [Байка] // Там жа. 18 кастр.; Кумушкі: [Верш] // Там жа. 13 снеж.

1954. Сцяпан Пятровіч: Байка // Беларусь. № 11; Піліп: [Байка] // Там жа. № 12; Вядзе нас партыя: [Верш] // Бярозка. № 3; Шчаслівы шлях: [Верш] // Вожык. № 15; Юбілей: Байка // Там жа. № 17; Не вытрымаў: Байка // Там жа. № 20; Зубр і зайка: Байка // Там жа. № 23; Першыя крокі: Нарыс // Полымя. № 2; Непахісная вера: [Верш] // Там жа. № 7; Ларыса...; Нічыпар: [Байкі] // Там жа. № 11.

1955. Пачатак шляху: Нарыс // Беларусь. № 3; Літаратурныя сілуэты: Эпіграмы // Там жа. № 4, 6; З носам: Аднаактовая камедыя // Там жа. № 7; Мастацкія сілуэты: Эпіграмы // Там жа. № 9; Радзіны: [Верш] // Вожык. № 7; Пралічыўся: Байка // Там жа. № 10; Трусік-рэцэнзент: Байка // Там жа. № 14; Тодар-мараліст: Байка // Там жа. № 16; Певень-лавелас: Байка // Там жа. № 18; Туз: Байка // Там жа. № 23; Бурбон: Байка // Полымя. № 2; Ліда Шатрова: Нарыс // Там жа. № 3; Страус, кенгуру і бомба; Хітры ход; Антонаў агонь; Новы хамелеон; Калаўрот: [Байкі] // Там жа. № 7; Янот і крот; Залатая рыбка; Туляга-муж; Заяц і вярблюд; Зязюльчын сынок; Даверлівая вавёрка: [Байкі] // Там жа. № 12; Свет клінам не сышоўся; Скетч // Работніца і сялянка. № 9; Антонаў агонь // За Радзіму. 10 крас.; Хітры ход // Там жа. 18 чэрв.; «Калаўрот»: [Байка] // Там жа. 26 чэрв.; Архітэктурны цуд: (Байка) // Звязда. 16 ліст.

1956. Наменклатурны асёл; Калаўрот; Хама; Янот і Крот: [Байкі] // Мастацкае слова. Мн.; Ударнік і герой: Байка // Беларусь. № 1; У вянок песняру: [Верш] // Там жа. № 9; Наменклатурны асёл: Байка // Там жа. № 10; Спячка: [Верш] // Вожык. № 7; Галавацяпы: (Байка) // Там жа. № 18; У вянок песняру: [Верш] // Полымя. № 9; Ніва. 26 жн.; Скрыпун; Певень і Лісіца; Гусак-спрытнюга: [Байкі] // Полымя. № 12; Каханне і ... аладкі: (Байка) // Работніца і сялянка. № 3; Ударнік і герой: Байка // Зара. 2 снеж.; Янот і крот.: (Байка) // За Радзіму. 5 мая; Пячнік; Вадаправод: [Вершы] // Там жа. 3 чэрв.; Зубы: Байка // Там жа. 31 кастр.; Як «масленіца» скончылася Агафону: (Байка) // Звязда. 6 мая; Хто дбае — той і мае: (Байка // Там жа. 21 чэрв.; У вянок песняру: [Верш] // Там жа. 15 жн.; Калг. жыццё. 17 жн.; Пра непатрэбныя нарады; Наменклатурны асёл: [Байкі] // Маг. праўда. 26 жн.; Развод: (Байка) // Мін. праўда. 4 жн.; Бывае часам і так...: Байка // Там жа. 16 вер.; Блат: (Байка) // Наст. газ. 26 ліп.; Балбатун: (Байка) // Там жа. 9 жн.

1957. Канакрад: (Байка) // Пад сцягам Кастрычніка. Мн.; Гарлапан; Павук і мухі: [Байкі] // Беларусь. № 12; Ракава кадзіла: Байка // Вожык. № 4; Пчала і страказа: (Байка) // Там жа. № 7; Пеўнік: Байка // Там жа. № 15; Узгадняльнік: Байка // Маладосць. № 12; Рэдактар і паэт: Байка // Полымя. № 3; Байкароб на паляванні: Байка // Там жа. № 4; Выключны персанаж; Казёл-атэіст: [Байкі] // Там жа. № 10; Халодная вайна: Байка // Работніца і сялянка. № 5; Кабета і камета: (Байка) // Там жа. № 11; Канакрад: (Байка) // Звязда. 7 лют.; Слон і муха; Казёл адпушчэння; Бобік; Божая кароўка: [Байкі] // ЛіМ. 27 сак.; Творчы метад: Байка // Там жа. 5 кастр.; Пералётны шпак: Байка // Там жа. 19 кастр.; Густы; Пеўнік: [Байкі] // Маг. праўда. 17 мая; Кабета і камета: Байка // Там жа. 15 вер.; Цукровая хвароба: (Байка) // Там жа. 20 ліст.; Арліны суд...: (Байка) // Мін. праўда. 27 студз.

1958. Мой Вася: Пародыя // Беларусь. № 3; Пыхлівы індык: Байка // Там жа. № 4; Шпачыны канфуз: Байка // Там жа. № 5; Нячыстая сіла: Байка // Там жа. № 6; Кот і Вожык: Байка // Там жа. № 8; Конь і Пень: Байка // Там жа. № 11; Сонца і Певень: Байка // Там жа. № 12; Алёшка і Кошка: Байка // Бярозка. № 2; Пень; Хлапчанё і Кацянё; Скупы Яўген: [Байкі] // Там жа. № 4; Цімка-летуценнік; Гузік і Юзік; Спех — курам на смех: [Байкі] // Там жа. № 9; Лісіная тактыка: Байка // Вожык. № 2; Глушэц і Верабей: Байка // Там жа. № 9; Пакрыўджаны Парсюк: Байка // Там жа. № 11; Бюракраты: Байка // Там жа. № 20; Фядотка і знаходка: [Верш] // Вясёлка. № 1; Два рыбаловы: (Байка) // Полымя. № 7; З хворай галавы на здаровую: Аднаактовая камедыя // Там жа. № 12; Дарога: Паэма // Работніца і сялянка. № 3; Рэвізіянісцкае кадзіла: Байка // Звязда. 8 чэрв.; Гурман; Флюгер: [Байкі] // ЛіМ. 16 жн.; Ад шчырага сэрца // Там жа. 22 ліст.; Кніжкі і пышкі; Палахлівы індык: [Байкі] // Маг. праўда. 12 сак.; Два рыбаловы: (Байка) // Ніва. 17 жн.; Цвыркун: (Байка) // Там жа. 26 кастр.; Камар; Званар; Казік-аднаасобнік: [Байкі] // Піянер Бел. 21 сак.

1959. Рэкардыстка: Байка // Вожык. № 17; Недарэка: (Байка) // Там жа. № 20; Па закліку сэрца: Драматыч. эцюд // Маладосць. № 4; Бог і казёл: Байка // Гомел. праўда. 28 крас.; Бюракраты і страты: Байка // Там жа. 6 мая; Слова за чытачом: // ЛіМ. 28 кастр. / Сааўт. У. Корбан, М. Скрыпка; Ты з намі, дружа...: [Верш] // Там жа. 11 ліст.; Рэкардыстка: Байка // Маг. праўда. 25 жн.; Два кані; Папугай: [Вершы] // Ніва. 21 чэрв.; Мёд і рэдзька: [Байка] // Там жа. 30 жн.; Скрыпка і бубен; Пацук і друк: [Байкі] // Чырв. змена. 29 сак.

1960. Цуд: Камедыя ў адной дзеі // Антырэлігійныя камедыі. Мн.; Ку-ка-рэ-ку: Байка // Беларусь. № 8; Цуд: Камедыя ў адной дзеі // Вожык. № 6; Пра сталоўкі, чайныя і крамы: [Верш] // Там жа. № 16; Новая мятла: Байка // Там жа. № 17; Тэхніка і пешаход: Байка // Там жа; № 19; Казёл: Байка // Там жа. № 21; Долар і рубель: (Байка) // Там жа. № 24; Асілак і Вядзьмар: Байка // Голас Радзімы. № 64; Начальнік і чайнік: Байка // Полымя. № 12; Асілак і Вядзьмар: Байка // Звязда. 24 жн.; Новая мятла: Байка // Маг. праўда. 7 вер.; Прэферанс: Байка // Там жа. 14 вер.; Долар і рубель: [Байка] // Там жа. 25 снеж.; Самазваны каваль: Байка // Сел. гасп. Бел. № 10.

1961. Хама; Калаўрот; Залатая рыбка; Страус, кенгуру і бомба; Цвыркун: [Байкі] // Анталогія беларускай паэзіі: У 3 т. Мн. Т. 3; Бог і казёл: [Верш]; Камета і кабета: Байка // Бог і людзі. Мн.; Горад і людзі: [Нарыс] // Людзі Прыдняпроўя. Мн.; Падпольны

алкаголік: Байка // Беларусь. № 7; Павук і кветка: Байка // Там жа. № 11; Вадзянік: Байка // Бярозка. № 6; Хадора і Ігнат: [Верш] // Там жа. № 11; Сатырычныя прыпеўкі // Вожык. № 1 / Пад псеўд. Д. Ёрш; Кароль і Грынберг: [Верш] // Там жа. № 2 / Пад псеўд. Д. Ёрш; Воўк і гуманіст: Байка // Там жа. № 20; Новыя байкі: Хата і аўтарытэт; Партнёры; Прэферанс // Полымя. № 9; Прусак: Байка // Там жа. № 12; Наст. газ. 2 снеж.; Поп і Клоп: Байка // Работніца і сялянка. № 8; Колькі вяровачцы ні віцца...: Камедыя ў адной дзеі // Калг. праўда. 25 мая; Ліпа: Байка // ЛіМ. 4 крас.; Дрозд і Варона; Снягір і Верабей: Байкі // Там жа. 21 ліп.; Два партнёры: (Байка) // Маг. праўда. 6 вер.; Крыжак і Кветка: [Верш] // Там жа. 26 ліст.

1962. У вянок песняру: [Верш] // Жыццё для народа. Мн.; Бывайце здаровы: [Аднаактовая камедыя] // Нішто сабе жарты. Мн.; Лісіная тактыка; Набожны заяц: [Байкі] // Слаўце Радзіму. Мн.; Леў і Бульдог: Байка // Беларусь. № 8; Казік-аднаасобнік: Байка // Бярозка. № 8; Бюракрат і апарат: Байка // Вожык. № 3; Сказ аб Яне: [Верш] // Там жа. № 10; Падарожны і Тыгр: Байка // Там жа. № 13; Матыль і Камар; Клім-малавер; Цацарка: [Байкі] // Полымя. № 7; Бывайце здаровы!: П'еса // Там жа. № 8; Соль: [Верш] // Звязда. 25 лют.; Кандыдат майго сэрца: [Верш] // Там жа. 18 сак.; Прымак: [Верш] // Там жа. 27 мая; «Мілы чалавек: (Вершаваны фельетон) // Там жа. 4 жн.; Падарожны і Тыгр: Байка // Маг. праўда. 3 лют.

1963. Арліны суд; Ліпа: [Байкі] // Пад корань. Мн.; Сквапны поп, злодзеі і дурная пані: Быль з мінулага ў вершах // Беларусь. № 8; Загар: [Байка] // Бярозка. № 8; Родная зямля: [Верш] // Там жа. № 12; Іншаземец: (Байка) // Вожык. № 8; Партупей-прапаршчык: Казка ў вершах // Полымя. № 10; Бюракратычны павучок: [Верш] // Звязда. 9 чэрв.; «Маруда...»; Ананім; Іншаземец: [Байкі] // Маг. праўда. 24 сак.; Дзед пайшоў у сваты: [Верш] // Ніва. 23 чэрв.; Ку-ка-рэ-ку: (Байка) // Там жа. 24 ліст.

1964. Авеяна славай...: [Верш] // Звязда. 5 ліп.; Леў і Бульдог: (Байка) // Ніва. 13 вер.; Чарадзейка: [Верш] // Там жа. 22 ліст.

1965. Ні тое ні сёе: [Верш] // Бярозка. № 1; Шчаслівы бюракрат: Байка // Вожык. № 7; Я на лавачцы сядзела...: [Верш] // Там жа. № 23; Ты пайшоў насустрач вайне // Голас Радзімы. № 18; А пушча гамоніць...: [Верш] // Звязда. 14 ліст.; Загар: (Байка) // Ніва. 18 ліп.; Ні тое ні сёе: [Верш] // Там жа. 10 кастр.

1966. Пчолы і труцень; Глушэц і верабей; Ліпа: [Байкі] // Вожык у дарозе. Мн.; Эпітафіі: Алкаголік; Грозны бонза; Баязлівец: [Вершы] // Дзень паэзіі-66. Мн.; Шпачыны канфуз; Пень; Камар-званар; Спех — курам на смех: [Байкі] // Хрэстаматыя па беларускай дзіцячай літаратуры. Мн.; Пашляк: Байка // Вожык. № 3; Пісарчук: Байка // Там жа. № 7; Сякера: Байка // Там жа. № 18; Расхінай свае крылы!; Сардэчны сакрэт: [Вершы] // Работніца і сялянка. № 12; Домік над ракой: [Верш] // Звязда. 25 сак.; Сякера: Байка // Там жа. 2 крас.; А ў полі вярба...: Літ. пароды // ЛіМ. 15 лют.; Новыя байкі: Байка і Ода; Баран і трус // Маг. праўда. 14 жн.; Чаму ж нам не пець?..: [Верш] // Мін. праўда. 20 сак. / Сааўт. Р. Барадулін, Г. Кляўко; Я на лавачцы сядзела...: [Верш] // Ніва. № 5; Сякера: (Байка) // Там жа. 6 ліст.; Забыўлівы Антон: Байка // Піянер Бел. 24 чэрв.; Памагаты: Байка // Сел. газ. 26 марта.

1967. Спех — курам на смех; Горка і Рыгорка: (Байкі) // Арлянятам: У 2 т. Мн. Т. 1; Бог і казёл: (Байка) // Солнцев П., Андреенко В. Против тьмы и суеверий. Мн.; З новых баек: Байка і Ода; Зайздроснік; Спявак // Вожык. № 2; Амулет: Байка // Там жа. № 10; Васількі: [Верш] // Віцеб. рабочы. 28 мая; «Сілач»: Байка // Там жа. 2 ліп.; Два мядзведзікі: (Байка) // Там жа. 1 кастр.; «Паэт»; Помслівы Ян: [Байкі] // Гомел. праўда. 25 крас.; Мінскія чайкі: [Верш] // Звязда. 22 студз.; Эліксір бадзёрасці: Міхасю Скрыпку — 60 гадоў // ЛіМ. 11 ліст.; Ланцуговая рэакцыя: Байка // Маг. праўда. 26 сак.; Гусак і Індычка: Байка // Там жа. 21 ліст.; «Сілач»; «Паэт»: [Байкі] // Піянер Бел. 16 чэрв.; Іду я з песняй: (Верш) // Чырв. змена. 5 сак.; Я цябе вітаю, маладосць!: [Верш] // Там жа. 29 кастр.

1968. Гусак і Індычка: Байка // Беларусь. № 3; Цаца; Ахвяра кахання; Аднагалосна: [Байкі] // Вожык. № 4; Шумяць сцягі: [Верш] // Там жа. № 8; Новыя байкі; Герой; Рэзананс // Там жа. № 22; Будзе сніцца вам край Беларусі: [Верш] // Голас Радзімы. № 35; Ах, мая ты рыжая!: [Верш] // Віцеб. рабочы. 24 снеж.; Паэзіі струмень вірлівы: Агляд вершаў, дасланых у «Вячэрні Мінск» // Вяч. Мінск. 21 лют.; Іду я з песняй: [Верш] // Там жа 12 сак.; Пагаворым пра байку // Там жа. 19 крас.; Графаман: Байка // Там жа. 4 ліп.; Маладое віно: Агляд вершаў // Там жа. 15 жн.; «Мой родны кут, як ты мне мілы...» // Там жа. 26 ліст.; Глушэц і Верабей: Байка // Звязда. 14 сак.; «Закруціў носам»...: [Верш] // Маг. праўда. 25 студз.; Сініца і Сарока; Гарластая Жаба: [Байкі] // Там жа. 13 сак.; Май па зямлі ідзе: [Верш] // Там жа. 1 мая; Чырв. змена. 1 мая; Графаман: Байка // Там жа. 29 чэрв.; Бывае рознае на свеце...: Байка // Наст. газ. 13 сак.

1969. На дыване: Байка // Вожык. № 2; Перш, чым узяцца за пяро: Азбука творчасці // Вяч. Мінск. 11 лют.; Слова ад сэрца: [Агляд вершаў] // Там жа. 26 чэрв.; Мініяцюра — жанр асаблівы // Там жа. 25 вер.; Генерал у спадніцы; Аперэты і рэвізорскія «кардэбалеты»: [Байкі] // Гродн. правда. 12 июля; Вясна Ільіча; Будзе сніцца вам край Беларусі...: [Вершы] // Заря. 21 июня; Дасціпная і вясёлая: [Рэц. на кн.: Чавускі М. Чаму ж не смяяцца? Мн., 1969] // ЛіМ. 11 крас.; Шчаслівага шляху: [Рэц. на кн.: Маеўскі В. Розум у партфелі. Мн., 1968] // Наст. газ. 22 сак.

1970. «Вал»: [Верш] // Беларусь. № 9; Біты певень: Байка // Вожык. № 17; Вавіла і закон: Байка // Помнікі гіст. і культ. Бел. № 1; Леў і блыха; Свіння ў гасцях: [Байкі] // Гомел. праўда. 12 вер.; Зязюля і Курапатка; Свіння ў гасцях; Скрытная Каза; Пугач і птушкі: [Байкі] // Заря. 1 июля.

1971. Аўсяны кісель: [Верш] // Вожык. № 23; Пупыр у зеніце; Леў і блыха: [Байкі] // Гродн. правда. 23 янв.

1972. Сонца і Певень; Павук і мухі; Шчупак і Плотка; Ручай і Возера; Бульдозер і Валун; Вятрак і Гусак; Пчолы і Труцень; Шпунт; Конь і Пень; Зязюльчын сынок; Кот і Вожык; Нос; Мёд і Рэдзька; Вучоны Бугай; Янот і Крот; Ліпа; Глушэц і Верабей; Залатая рыбка; Горка і Рыгорка; Камар-званар; Алёшка і Кошка; Шырокая натура; Загар; Сякера; Гарлапан; Аазіс і Караван: [Байкі] // Беларускія байкі. Мн.; Сцяна: (Байка) // Беларусь. № 5; Наперад, марш!; Прыйдзе час прызначаны: [Вершы] // Вожык. № 3; Зажурылася Агапка: [Верш] // Там жа. № 11; Дыктатар: Байка // ЛіМ. 14 крас.; Зброя сатыры — зброя праўды: [Інтэрв'ю] / Зап. У. Кобрын // Мін. праўда. 18 сак.

1973. [Уступны артыкул] // Маеўскі В. Багаты ўлоў. Мн.; Позні старт: [Верш] // Беларусь. № 2; Шафёр і калегіяльнасць: [Байка] // Там жа. № 3; Бяззубы кракадзіл; Цётка Ганна: Байкі // Вожык. № 17; Асечка: Байка // Вяч. Мінск. 3 ліп.; Шпак і Сіваграк: Байка // ЛіМ. 24 жн.

1974. Балада пра боты: [Байка] // Вожык. № 23; За вопытам: Байка // Вяч. Мінск. 15 жн.; Караліншчавіцкія санеты: «Зямля мая...»; «Дажджы над лесам...»; «Плыве і кружыць...»; «Снег-чараўнік!...»; «Я пры жыцці...»; «Твой пацалунак...»; «Ён не кахаў...»; «Калі прыходзіць...»; «Задумны і трывожны...»; «Бывай, кароза...»; «Як па табе я...» // ЛіМ. 4 студз.; З нізкі «Крымскія санеты» // Там жа. 9 жн.; Шаша — не космас: (Байка) // Мін. праўда. 11 студз.; Цётка Ганна: [Верш] // Ніва. 4 жн.

1975. «За воблакамі...»; «Ах мора, мора!..»; «Саід Ніяз...»; «Максіма Багдановіча магіла...»; «О, дзякуй, сонца...»; «Над морам чайкі...»: Санеты // Дзень паэзіі-75. Мн.; Дзень нараджэння: Байка // Беларусь. № 7; Дзяўчынка і баба-Яга: Байка // Работніца і сялянка. № 3; Балада пра боты // Ніва. № 5.

1976. Падмацаванне: (Байка) // Каляда А. Выразнае чытанне. 2 выд. Мн.; Пра Трутняў, Аваднёў і Пчол; Ліса і Вожык: [Байкі] // Вожык. № 23; «Шарэнга за шарэнгай, як удары хваль...»; «Цымбаліст, віртуоз разудалы...»; «Людзей прыязных, шчырых больш на све-

це...»: [Санеты] // Звязда. 21 жн.; Дзе шчасце ходзіць і пяе любоў: Санеты // ЛіМ. 17 вер.

1977. Пра Трутняў, Аваднёў і Пчол: [Верш] // Ніва. 15 мая.

1978. «Як хораша, што ты жывеш на свеце...»; «Саткана нібы з майскае вясёлкі...»: [Санеты] // Аддаласць. Мн.; Мінчаначка-вясняначка: [Верш] // Беларускі каляндар. 1978. Беласток; Сэрвіс: Байка // Дзень паэзіі-78. Мн.; Нейтронная бомба і Пентагон; Пагаманілі; Кругавая парука: [Байкі] // Беларусь. № 3; Мітрафан і дэльтаплан: (Байка] // Бярозка. № 3; Вясельны касцюм: (Байка) // Вожык. № 1;Ваўкадаў і Каза; Брахуны: [Байкі] // Там жа. № 5; Леў — гэта леў: Байка // Маладосць. № 3; Два санеты // Работніца і сялянка. № 3; «Гарызонт» і самазванец: (Байка) // Служба быту Бел. № 2; Пакуль бяда не напаткала: Байка // Звязда. 12 сак.; Байкі па матывах старажытных сюжэтаў: Два Пеўні, Леў і Быкі; Папрок не да часу; Паляўнічы і Курапатка // ЛіМ. 10 сак.; Ваўкадаў і Каза: Байка // Мін. праўда. 25 лют.

1979. Зачараванае кола; Певень і Гусак; Леў і Барбос: [Байкі] // Дзень паэзіі-79. Мн.; Зачараванае кола: Байка // Беларусь. № 8; Певень і Гусак: [Байка] // Там жа. № 10; Нявестка; Праштрафіўся: [Байкі] // Вожык. № 15; Дракон і Слон: Байка // Звязда. 17 сак.; Георгій і Леў: Байка // Там жа. 7 ліп.; Сардэчны голас // ЛіМ. 2 ліст.; Шаша — не космас: Байка // Мін. праўда. 11 студз.; Зачарованае кола: (Байка) // Ніва. 30 вер.

1980. Сасна і караед: Байка // Вожык. № 16; Непітушчы Верабей: [Байка] // Там жа. № 18; Самабытны талент: Да 70-годдзя з дня нараджэння Уладзіміра Корбана // Полымя. № 9.

1981. Пра скваппага папа, зладзеяў і дурную пані: (Казка ў вершах); Хадора і Ігнат; Дык аб'явім ім вайну!: [Вершы]; Поп і клоп; Віцязь і манах; Кабета і камета; Амулет; Вадзянік; Бог і казёл: [Байкі] // Туман трэба развеяць. Мн.; Мех і торба: Байка // Вожык. № 8.

1982. Далакоп; Зайздроснік; Алкаголік; Бюракрат: Эпітафіі // Дзень паэзіі-82. Мн.; Мы выляталі з-пад твайго крыла: [Верш] // Успаміны пра Якуба Коласа. Мн.; Беларусь. № 11; «Аналітык»: Байка // Вожык. № 14; Ананімшчык: (Байка) // Там жа. № 14; Новыя байкі: Забавы Гарылы; Сатэлітка; Дыктатар і паслугач; Волат і курцікі; Бацькаў хлеб; Бацян і Жаба; Піла і Тапор; Два капітаны; Пальма першынства; Падвойны мат; Яечня на далоні // Полымя. № 9; Дэльфін-эрудыт; Эстэт і Пчала; Вусаты дудар; Непітушчы Верабей: (Новыя байкі) // ЛіМ. 6 жн.; Зайздроснік; Алкаголік; Пляткар: Эпітафіі // Там жа. 22 кастр.; «Паспагадаў»: (Байка) // Мін. праўда. 14 снеж.

1983. Сама; Спех — курам на смех: [Байкі] // Вяснянка. Мн.; Калі ўсміхаецца жанчына; Запавет: Санеты // Дзень паэзіі-83. Мн.; Ленінская «Іскра»; Дружба народаў: [Вершы] // Заўсёды з Леніным. Мн.; «Храбры» Верабей; Удод-Фядот: [Байкі] // Беларусь. № 1; Піск карантыша; «Эканом»: [Байкі] // Вожык. № 1; Карабель і прыліпалы: Байка // Там жа. № 12; Тыгр і Шакал: Байка // Там жа. № 19; Каса і камень: Байка // Работніца і сялянка. № 8; «Сур'ёзна і з усмешкай, хоць якой»: [Верш] // ЛіМ. 15 ліп.; Нясмешныя пацешкі: Байка. // Мін. праўда. 7 вер.; Нявестка: [Байка] // Ніва. 22 мая; Карабель і прыліпалы: (Байка) // Там жа. 7 жн.

1984. Новыя байкі: Заморскі звер; Сівы і лысы; Лірык і сатырык; Дзяркач і дзяцел // Дзень паэзіі-84. Мн.; Сівы і лысы: (Байка) // Беларусь. № 9; Гарылавы забавы: Байка // Вожык. № 5; Ніва. 29 крас.

1985. Нейтронная бомба і Пентагон: (Байка) // Воляй азорыцца свет. Мн.; А пушча гамоніць...: [Верш] // Партызаны, партызаны... Мн.; Выкурыў...: Апавяданне // Вожык. № 2.

1.4.

М і х а л к о ў С. Байкі: Выбранае / З рус. Мн., 1981.
М о в а ю Эзопа: Байкі / З грэч. Мн., 1987.

1934. С л і в і н с к і К. Дазорнік Юрка: [Урывак з паэмы «Дума о Ежы и Ганцэ»] / З пол. // Піянер. Бел. 10 кастр.

1949. П у ш к і н А. Хмара: [Верш] / З рус. // За Радзіму. 5 чэрв.

1952. В е н ц л а в а А. Міру!; Г р ы б а с В. Сталін думае аб нас: [Вершы] / З літ. // Полымя. № 12.

1953. М а л ы ш к а А. Вясна гэтага года: [Верш] / З укр. // Малышка А. Выбр. тв. Мн.; І с а к о ў с к і М. Выканаем сталінскі запавет: [Верш] / З рус. // Полымя. № 4; С у р к о ў А. Узвысце голас, чэсныя людзі!; Сам з сабою: [Вершы] / З рус. // Там жа. № 6.

1954. В е н ц л а в а А. Міру!: [Верш] / З літ. // Паэты савецкай Літвы. Мн.; М а с э н к а Т. З «Думы пра Кіеў»: [Верш] / З укр. // Беларусь. № 5; К у н а н б а е ў А. Восень; «Не для забавы я складаю верш...»; «Кожны за таварам едзе на базар...»: [Вершы] / З каз. // Полымя. № 7; П а ў л ы ч к а Д. Любоў мая: [Верш] / З укр. // Там жа. № 9.

1957. Ж а л д а к О. Балада пра перакладчыкаў; Сяму-таму: [Гумарыст. вершы] / З укр. // Полымя. № 6; І в а н о в і ч У. Пень: Байка / З укр. // ЛіМ. 25 мая.

1960. З а д н і п р у П. У жыцці ўсё асэнсавана; Смага мая, салёная смага; Марыя: [Вершы] / З малд. // Паэты сонечнай Малдовы. Мн.; Я г о ж. Марыя: [Верш] / З малд. // Беларусь. № 9; Я г о ж. У жыцці ўсё асэнсавана...: [Верш] / З малд. // Чырв. змена. 2 жн.

1961. М і х а л к о ў С. Джэнтльмены на будоўлі: Байка / З рус. // Вожык. № 18; Я г о ж. Леў і ярлык: [Байка] / З рус. // Звязда. 18 жн.; Ніва. 24 вер.; Я г о ж. Дзве сяброўкі: [Байка] / З рус. // Мін. праўда. 12 жн.

1962. Х а к і м-з а д э Н і я з і Х. Мы; М у х а м а д з і К. Танец жалезнага ламачча; Б а б а д ж а н Р. Дзякуй!; Сэрца Лумумбы; Б а б а е ў М. Вясна; Ш у к р у л о. Ля маўзалея; А к б а р ы С. Чалавек-прамень: [Вершы] / З узб. // Спявае Узбекістан. Мн.; З а л а т у х і н В. Асінае гняздо: [Верш] / З рус. // Маг. праўда. 13 кастр.

1963. Ю ш ч а н к а А. Радавы Петрычэнка: Балада / З укр. // Юшчанка А. Калі ласка! Мн.

1966. Б а х а р ы А. Славуты адрас; Чароўнае месца тваёй працы; Выбухі, якія нясуць радасць; Вахш хвалюецца; Будзьце шчаслівыя, мае дні; Р а д ж а б У. Ёсць маленькі домік; С у л е й м а н а в а Г. Зебахон; Х а й д а р ш о М. Пяндж; Х а л і м ш о С. Маці; Жыццё кветкі: [Вершы] / З тадж. // Паэты Таджыкістана. Мн.; Х а к і м-з а д э Н і я з і Х. Мы; Ш у к у р л о. Ля маўзалея; М у х а м а д з і К. Танец жалезнага ламачча: [Вершы] / З узб. // Сонца ў арыках. Мн.

1967. Б а б а д ж а н Р. Дзякуй!: [Верш] / З узб. // Гродн. праўда. 3 июня.

1969. К р ы л о ў І. Колас: (Байка) / З рус. // Вожык. № 3; К р а с ю к П. Івасікава праполка: Байка / З укр. // Вяч. Мінск. 2 студз.; К р ы л о ў І. Воўк і ягня...: Байка / З рус. // Там жа. 13 лют.

1972. Б о й к а У. Зайка і вожык: Байка / З укр. // ЛіМ. 17 сак.; Н у р ы З. Валун на ільдзіне: Байка / З тат.. // ЛіМ. 8 вер.

1973. К а р у н М. Парада нявесткі: Байка / З арм. // Мін. праўда. 31 студз.

1976. М і х а л к о ў С. Леў і ярлык: [Байка] / З рус. // Каляда А. Выразнае чытанне. 2 выд. Мн.

1978. Руская байка: (Па матывах байкапісцаў XVIII—XIX ст.ст.). Вярблюд і лісіца (З А. Кантэміра); Воўк (З М. Ламаносава); Фанабэрысты пёс (З В. Трэдзіякоўскага); Кругазварот (З А. Сумарокава); Сціплая ўдава (З А. Ржэўскага); Браточкі (З І. Хемніцэра); Хлус (З В. Леўшына); Міратворац (З М. Мураўёва); Суддзя і злодзей (З Я. Княжніна); Два сабакі (З М. Хераскава); Дом Сакрата (З Ю. Нялядзінскага-Мялецкага); Муха (З І. Дзмітрыева); Цар і ліслівец (З І. Пніна); Багаты і бядняк (З В. Пушкіна); Пераборлівая (З Д. Хвастова); Чалавек і матылёк (З П. Вяземскага); П'янтос і лёс (З А. Ізмайлава); Спрытнюга-зух (З А. Зілава); Ваўкі і вожыкі (З Я. Аліпанава): Байкі // Полымя. № 3.

1980. М і х а л к о ў С. Бюракрат і смерць; П'яніца і свіння: [Байкі] / З рус. // Вожык. № 20; Я г о ж. Слон-жывапісец; Прыяцелькі; Зайздроснік і магілы; Певень-балабон; Шрубчык; Калькасць і якасць; Варона і гусак; «Праславіўся»; Акіян і прафан; Громаадвод; Ля ракі; Народны артыст; Багатыя ўражанні; Ліса і бабёр; Таленты і камерсанты; Рубель і долар: [Байкі] / З рус. // Полымя. № 10; Я г о ж. Байкі / З рус. //

Работніца і сялянка. № 12; Я г о ж. Салавей і Варона; Надакучлівы камар: [Байкі] / З рус. // ЛіМ. 22 жн.; Я г о ж. Дзеля друга: Байка / З рус. // Мін. праўда. 9 вер.

1981. М і х а л к о ў С. Тоўсты і тонкі: [Байка] / З рус. // Беларусь. № 5; Ц і ш ч у к М. Буланы і Кот; К р а с ю к П. Сабачы сын: [Байкі] / З укр. // Вожык. № 11.

1983. Б е д н ы Д. Дабрадзей: [Верш] / З рус. // ЛіМ. 8 крас.

1984. К р а с ю к П. Варона і Ліса; Прызванне: Байкі / З укр. // Вожык. № 1.

1.5.

На латышскую мову. Arhitektūras brīnums; Redaktors un dzejnieks / Atdz. V. Rūja // Baltkrievijas priede. Rīgā, 1960.

На літоўскую мову. Kelmas / Vert. P. Keidošius; Kalakutas / Vert. J. Šiožinys // Atplaukia Nemunu daina. Vilnius, 1958; Nuo skaudančios galvos ant sveikos: 1 v. komedija / Vert. A. Žukauskas // Draugysté. Vilnius, 1963.

На рускую мову. Басни / Пер. В. Бахнов. М., 1958.

Смех — не грех: Басни / Пер. В. Завадский. М., 1983.

Ручеек и озеро; Самородок; Два коня; Индюк: [Байкі] / Пер. Б. Тимофеев // Молодая Беларусь. М., 1952; Нос; Ветряк и гусак; Баран; Ручеек и озеро: Басни / Пер. Н. Горулев, Б. Тимофеев // Сов. Отчизна. 1953. № 1; «Примерный» муж: [Верш] / Пер. А. Тверской // Смена. 1956. № 12; Золотая рыбка; Фома: [Вершы] / Пер. В. Пепеляев // Сов. Отчизна. 1958. № 2; Заяц и верблюд: (Басня) / Пер. В. Пепеляев // Там жа. 1958. № 3; Ручеек и Озеро; Два коня; Индюк; Волк / Пер. Б. Тимофеев; Сахарная болезнь / Пер. П. Жур; Крестины; Творческий метод; Исключительный персонаж; Баснописец по охоте / Пер. А. Андреев; Нечистая сила / Пер. П. Жур: [Байкі] // Белорусские басни. Л., 1959; Рубль и доллар: Басня // Сов. Бел. 1961. 1 янв.; Верхогляд и кругозор; Куриный идеал: (Басни) / Пер. А. Малин // Неман. 1963. № 3; Басня и ода: [Басня] / Пер. И. Василевский // Там жа. 1968. № 6; Золотая рыбка; Басня и ода: (Басни) /Пер. В. Бахнов, И. Василевский// Сов. Бел. 1968. 14 марта; Комар-звонарь: [Верш] / Пер. Ю. Кушак // Земля с лазурными очами. М., 1979.

На таджыкскую мову. Чуйча ва кул; Ду асп; Мурги марчон: [Байкі] / Тарч. И. Мукаддас // Армугони дусти. Душанбе, 1965.

На татарскую мову. Горилла чэм бомба: [Байка] / З. Нури тэрж. // Соц. Татарстан. 1983. 27 дек.

На узбекскую мову. Олтин балик; Кўркинчли кискичбака; Мугомбир гоз; Куён ва туя; Фома: [Байкі] / Нурбек тарж. // Белорус шоирлари. Тошкент. 1962.

На ўкраінскую мову. Хома: (Байка) / Пер. Ю. Петренко // Літ. газ. 1953. 15 жовт.; Ракове кадило: (Байка) / Пер. О. Жолдак // Білоруський гумор. К., 1957; Хома: (Байка) / Пер. А. Косматенко // Пісні з Білорусі. К., 1957; Півник: Байка / Пер. Ю. Кругляк // Дніпро. 1958. № 1; Ракове кадило; Страус, Кенгуру і бомба; Чіп; Божа Корівка; [Байкі] / Пер. М. Петренко, Д. Молякевич // Вільна Укр. 1960. 15 черв.; Преферанс; Свистун; Заець і верблюд: Байкі / Пер. І. Сварник // Жовтень. 1964. № 9; Вільна Укр. 1964. 11 вер.; Вода і вогонь; Чайник і начальник: [Байкі] / Пер. І. Сварник // Вільна Укр. 1965. 30 січ.; Ліпа: [Байка] / Пер. М. Петренко // Жовтень. 1967. № 1; Хома; Битий півень; Ненажера крук; Бог і диктатор; Великосвітські баби: [Байкі] / Пер. О. Жолдак, С. Воскрекасенко, В. Юхимович // Білоруська радянська поезія. К., 1971. Т. 2; Битий півень; Баран і Ослиця; Байкі / Пер. М. Коцюба // Черв. промінь. 1972. 5 лют.; А байка буде жить!: [Байкі]: Байка і ода; «Ви дьогтем і мужицьким потом тхўнете!..»; «Заздрісник...»; «Я проти ланцюгів. Категорично!..»; Лицар і монах; «І мужність здобуть кохання чи безсмертя?..»; Орел і змія; «Аж глядь — у далечі ясній...» / Пер. І. Сварник // Жовтень. 1975. № 7; Щупак і Пліточка: [Байка] / Пер. І. Сварник // Вільна Укр. 1975. 4 лип.; Орел і Змія; Щупак і Пліточка; [Байкі] / Пер. І. Сварник // Корчагінець. 1975. 21 черв.; Павук і Мухи: [Байка] / Пер. П. Красюк // Черв. прапор. 1975. 20 лип.; Сама: [Верш] / Пер. О. Орач // Лісова колиска. К., 1979; «Турист»: [Верш] / Пер. А. Перерва // Прапор. 1985. № 6.

1.6.

Туман трэба развеяць: Антырэліг. творы. Мн., 1981 / Скл.

Беларуская байка: Зборнік. Мн., 1986 / Скл.

2.3.

На беларускай мове. А р о ч к а М. Сатырычная паэзія // Сучасная беларуская паэзія. Мн., 1970. С. 197—198, 199—200, 202—203, 211—212; [Віншаванне з 60-гадовым юбілеем] // Беларусь. 1978. № 3; Ж ы г о ц к і М. Зброя сатырыка // Мін. праўда. 1978. 14 сак.; З узнагародай! // ЛіМ. 1978. 18 сак.; К а з е к а Я. Беларуская байка // Мн., 1960. С. 168—172, 194—195; Я г о ж. Няходжанай дарогай. Мн., 1973. С. 126—127, 136—140, 144—145; Я г о ж. Сучасная беларуская байка // Полымя. 1960. № 9; К л е ш ч а н к а В. Алегорыя — не адвольны прыём // ЛіМ. 1959. 11 ліп.; К л я ў к о Г. Зброяй сатырыка // Там жа. 1968. 12 сак.; К о р б а н У. Творчая заяўка // Там жа. 1955. 2 крас.; М а е ў с к і В. Сто абоймаў смеху // Там жа. 1973. 14 вер.; М а к а р э в і ч А. «Залатая рыбка» // Маг. праўда. 1958. 5 лют.; М а р ц і н о в і ч А. Думкі пра нарыс // Полымя. 1956. № 12; М а т э в у ш а ў В. На дарозе сталасці // Маг. праўда. 1968. 13 сак.; М а х н а ч А. Адрасавана самадзейнаму артысту // ЛіМ. 1961. 17 ліст.; П і с ь м е н н і к і Савецкай Беларусі: Кароткі даведнік. Мн., 1981. С. 58—59; П я н к р а т М. Палец — на сатырычным курку // ЛіМ. 1978. 10 сак.; С а б а л е ў с к і А. Драматургія малая — непаладкі вялікія // Маладосць. 1962. № 6; Не старэючы душой // Вяч. Мінск. 1968. 12 сак.

На рускай мове. К о в а л е в Д. За поэзию большого чувства, смелой мысли // Сов. Бел. 1954. 17 марта.

2.4.

На беларускай мове. Г а ў р у с ё ў С. «Абсыплюцца імёны...»: [Верш] // ЛіМ. 1977. 23 снеж.

3.1

ЦДАМЛіМ БССР, ф. 178, воп. 1, спр. 1—33.

Г. І. Рэут.

ВАЛКАДАЕЎ ПЁТР

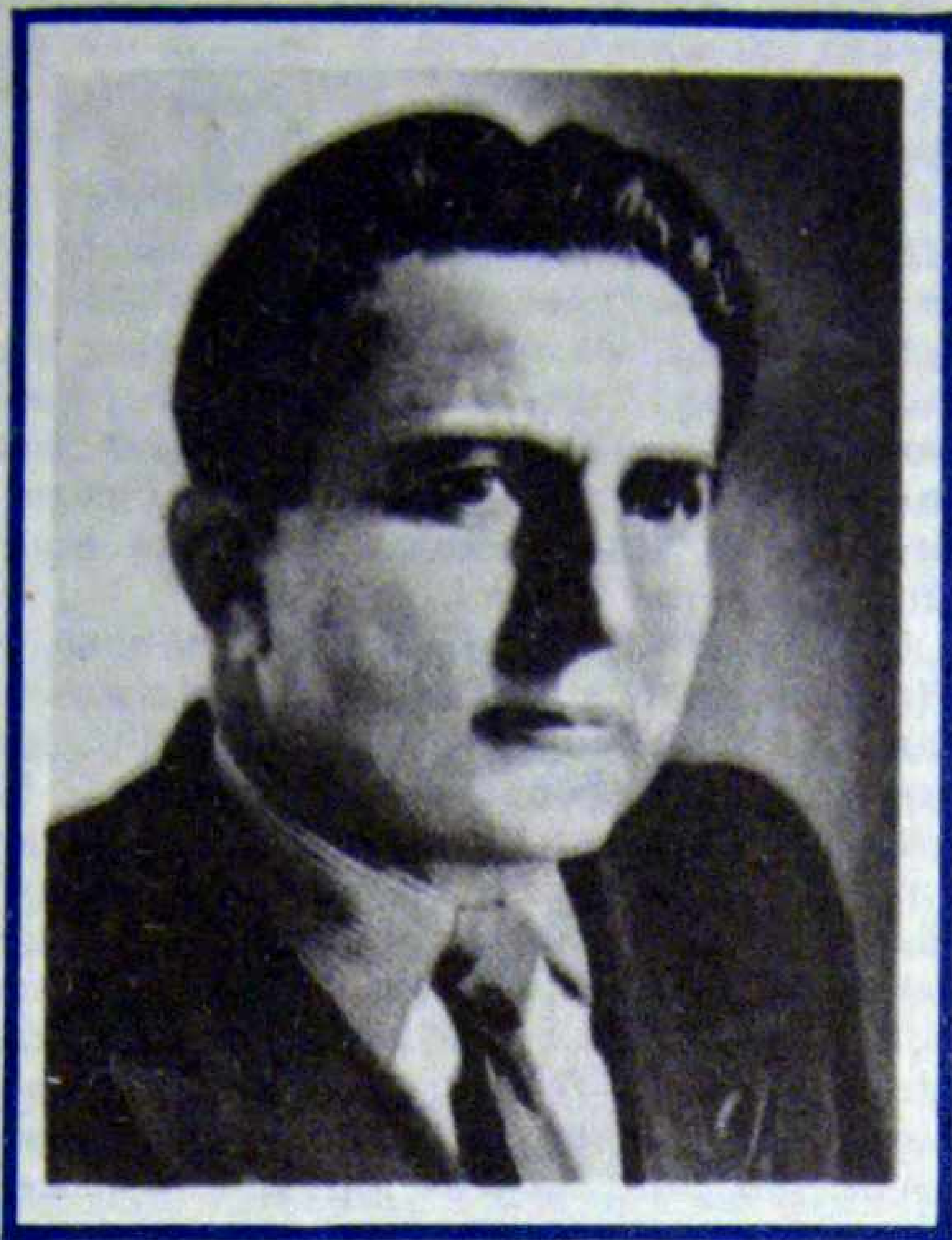

Валкадаеў Пётр Іванавіч |9(22).11.1911, в. Кажамякі Самаркай губ., цяпер Кінель-Чаркаскага р-на Куйбышаўскай вобл.— 4.11.1973, г. Мінск, пахаваны на Чыжоўскіх могілках), паэт. Член СП СССР з 1949. Пісаў на рускай і беларускай мовах.

Нарадзіўся ў сялянскай сям'і. Амаль усё дзяцінства прайшло без бацькі, які чатыры гады служыў у царскай арміі, потым ваяваў на першай імперыялістычнай вайне. Маці гадавала траіх дзяцей. Жылі бедна, упрогаладзь. У халодныя зімовыя вечары ўсе збіраліся на печы, маці расказвала казкі, спявала песні. Яны былі сумныя: пра горкую сіроцкую долю. У 1918 бацька вярнуўся дадому і стаў працаваць сакратаром сельсавета. У гэтым жа годзе Пятра аддалі ў школу. Закончыў 3 класы пачатковай школы ў в. Кажамякі і пакінуў вучобу, бо вучыцца далей не было сродкаў. Да 1929 працаваў на бацькавай гаспадарцы. У 1929 уступіў у камсамол. У тым жа годзе сям'я ўступіла ў калгас. П. Валкадаеў працаваў трактарыстам у калгасе «Шлях Леніна». Восенню 1930 Кінель-Чаркаскі райком камсамола камандзіраваў яго на рабфак у г. Самару (Куйбышаў). У 1932 паступіў на літаратурны факультэт Куйбышаўскага педагагічнага інстытута, які закончыў у 1936. Працаваў дырэктарам Кінель-Чаркаскай сярэдняй школы № 3. У 1939 прызваны ў Чырвоную Армію. Служыў у якасці інструктара-літаратара дывізійнай газеты «Новый путь». У пачатку Вялікай Айчыннай вайны ваяваў на Заходнім фронце, у 1941 быў кантужаны. З 1942 да ліпеня 1944 — у партызанскім атрадзе № 122 брыгады Ліпскага «За Радзіму» (Магілёўская вобл.). Пасля вызвалення Беларусі працаваў загадчыкам ваеннага аддзела, літработнікам у рэдакцыі газеты «Советская Белоруссия» (1944—46), загадчыкам аддзела вышэйшых школ у рэдакцыіі «Учительской газеты» (1946—47), з 1948 — загадчык аддзела культуры, а з 1949 г.— літкансультант у рэдакцыі газеты «Сталинская молодёжь». З 1954 да 1971 — літкансультант гэтай жа газеты (з 1956 «Знамя юности»). Адначасова кіраваў літаб'яднаннем пры газеце. Член КПСС з 1940.

Першы верш П. Валкадаева «У шалашы» апублікаваны ў часопісе «Волжская новь». Да вайны друкаваўся ў асноўным у абласных перыядычных выданнях. З 1944 яго творы з'яўляюцца на старонках беларускіх рэспубліканскіх выданняў. Асноўная тэма першага зборніка «Родная старонка» — героіка барацьбы савецкіх людзей у гады Вялікай Айчыннай вайны, мірнае жыццё і праца ў пасляваенныя гады. Прыцягваюць увагу чытача цыклы лірычных вершаў пра грамадзянскую вайну і калгасную вёску, пра партызанскую барацьбу і пераўтваральнікаў прыроды, пра будаўнікоў Волга-Дона і Сталінградскай ГЭС, вершы ў абарону міру. Паэму «Чандра» прысвяціў дзецям Індыі, іх цяжкаму жыццю. Аўтар нарысаў, апавяданняў для дзяцей. Перакладаў на рускую мову творы беларускіх паэтаў.

Узнагароджаны ордэнам Чырвонай Зоркі і медалямі, Ганаровымі граматамі Вярхоўнага Савета БССР.

Л. М. Гарэлік.

Бібліяграфія

1.2.

Родная сторона; Стихи. Мн., 1950. Рэц.: Б у р' я н Б. Тэма і яе вырашэнне // Полымя. 1951. № 3.

Чандра: Поэма. Мн., 1952. Рэц.: Т а р а с В. Няўдалая паэма для дзяцей // ЛіМ. 1952. 20 снеж.

Строители: Очерки. Мн., 1956. Рэц.: А р х и п о в е ц к и й Б. Герои великих походов // Знамя юности. 1956. 31 авг.; В а с і л ь е ў Б. Нарысы пра будаўнікоў // Полымя. 1956. № 8; К о з л о в А. Трудовые будни строителей // Сов. Отчизна. 1957. № 3; К р ы ш т а л ь В. Аб людзях вялікай будоўлі // Чырв. змена. 1956. 11 ліст.; П о л о т о в а Р. Среди строителей // Сов. Бел. 1956. 13 окт.; Я ф і м а ў Т. Нарысы пра будаўнікоў // ЛіМ. 1956. 11 жн.

Егоркины рапорты: Рассказы. Мн., 1958. Рэц.: К л а з И. Пареньки вырабатывают характер // Знамя юности. 1959. 30 апр.; М о д э л ь Ф. Супярэчнасці адной кнігі // ЛіМ. 1959. 8 крас.

Зеленая пристань: Стихи. Мн., 1960. Рэц.: Я н ч у к К. Паэту патрэбна натхненне // ЛіМ. 1960. 7 чэрв.

Механізатар Андрэй Худзякоў: [Нарыс]. Мн., 1961.

Чей мальчишка?: Повесть. Мн., 1961. Рэц.: Г у с а к С. Рамантыка барацьбы // ЛіМ. 1961. 29 вер.; 2 выд. Мн., 1964; 3 выд. Мн., 1971.

Ветеран: [Нарыс]. Мн., 1963. Рэц.: Ф і л і м о н а ў М. Змагары за шчасце народнае // Звязда. 1964. 22 студз.
Ливень: Стихи. Мн., 1967. Рэц.: Л і я к у м о в і ч Ц. Адкрываць новае // ЛіМ. 1967. 4 ліп.
Егоркины рапорты: Повесть и рассказы. Мн., 1976.
Далёкие сполохи: Стихи. Мн., 1981. Рэц.: І в а н о ў Р. Кнігапіс // ЛіМ. 1981. 3 ліп.
1.3.
1934. В шалаше: [Верш] // Волжская новь. № 4.
1941. Другу; В дозоре: [Вершы] // ЛіМ. 10 мая; На прівале; Братья; Май: [Вершы] // Сов. Бел. 10 мая.
1944. Ожидание: [Верш] // Сов. Бел. 29 сент.; Истребитель: [Верш] // Там жа. 30 сент.; Минск: [Верш] // Там жа. 15 окт.; В засаде: [Верш] // Сталин. молодежь. 26 нояб.
1945. В землянке; На берегу реки; Минск; Грачи; Зима; Рыбаки; Березка; Аист; Пехота: [Вершы] // Отчизна. № 1; Партизанская Тарасовская: [Верш] // За Радзіму. 28 жн.; На пути к Будапешту: [Верш] // Сов. Бел. 7 янв.; У памятника: [Верш] // Там жа. 21 янв.; О беспечных руководителях // Там жа. 9 февр.; В Речице нет заботы о лошадях // Там жа. 14 февр.; Радость колхозников: К взятию Берлина // Там жа. 4 мая; На берегу Припяти // Там жа. 30 мая; Единодушие: (Нарыс) // Там жа. 10 авг. / Сааўт. Ф. Кляцкоў, Я. Садоўскі; В землянке: [Верш] // Сталин. молодежь. 15 июля.
1946. Март; Бахчевник; Мать: [Вершы] // Отчизна. № 2; Зима: [Верш] // Зорька. 10 янв.; Аляксандра Крэпская // Наст. газ. 23 студз.; Завочнае навучанне — дзяржаўная справа // Там жа. 13 чэрв.; Да чаго прыводзіць безадказнасць // Там жа. 18 ліп.; З завочнікамі не працуюць // Там жа. 31 кастр.; Вальдшнепы: [Верш] // Сталин. молодежь. 23 июня; Плохие уроки безграмотного учителя // Там жа. 23 окт.; Я стены новые кладу: [Верш] // Там жа. 15 дек.
1947. Август: [Верш] // Сов. Отчизна. № 3.
1948. Лесная тропа; У рельс; Засада; Память; Непогода; Раненый: [Вершы] // Сов. Отчизна. № 4; Утро в колхозе: [Верш] // Сталин. молодежь. 11 июля; Мы шли; Кавалерист; Новый цех: Короткие стихотворения // Там жа. 17 нояб.; Поезд: [Верш] // Там жа. 31 дек.
1949. Поезд; Трактороград; Белорусская сторонка; Солнце; Новый цех; Август; Кавалерист: [Вершы] // Сов. Отчизна. № 5; Утро в колхозе: [Вершы] // Там жа. № 6; Прощание со школой: [Верш] // Зорька. 16 июня; Трактороград: [Верш] // ЛіМ. 23 крас.; Сталин. молодежь. 1 апр.; Песня про Якуба: [Верш] // Палес. праўда. 30 кастр.; 17 сентября: [Верш] // Сов. Бел. 17 сент.; Встреча на Эльбе // Сталин. молодежь. 15 апр. / Сааўт. Е. Крупеня; С нами Сталин: [Верш] // Там жа. 8 мая; Истребитель: [Верш] // Там жа. 17 июля; «Особняк в переулке» // Там жа. 31 июля; Красный обоз: [Верш] // Там жа. 3 авг; Повесть о молодых рабочих: [Рэц. на кн.: К у л а к о ў с к і А. Гартаванне. Мн., 1949] // Там жа. 9 сент.; Месяц: [Верш] // Там жа. 18 сент.
1950. По сталинскому маршруту: Чернотроп; На усадьбе; Вальдшнепы; Прощание со школой: [Вершы]; «Чудесный ящик»: [Рэц. на кн.: М и х а й л о в А. Чудесный ящик. Мн., 1949) // Сов. Отчизна № 7; «Уплывают в Каспий нефтевозы...»; Миру — мир; Мы — солтады мира и труда; «Мать говорит с трибуны мира...»: [Вершы] // Там жа. № 8; Перед Новым годом: [Верш] // Зорька. 30 дек.; Рожь: [Верш] // ЛіМ. 10 чэрв.; Снегозадержание: [Верш] Сталин. молодежь. 1 янв.; У мавзолея: [Верш] // Там жа. 20 янв.; Маяки коммунизма // Там жа. 30 апр.; Я стены новые кладу: [Верш] // Там жа. 10 мая; По сталинскому маршруту; Дубы; Аист; Звезды: (Из сб. стихов «Родная сторона») // Там жа. 28 мая; Миру — мир!: [Верш] // Там жа. 7 июля; Молодые голоса: Обзор стихов, присланных в редакцию // Там жа. 28 июля; Мы — солдаты мира и труда: [Верш] // Там жа. 23 авг.; С трибуны мира: [Верш] // Там жа. 4 окт.; Мир народам // Там жа. 13 дек.
1951. На границе; В дозоре; У колодца; Письмо с границы: [Вершы] // Сов. Отчизна. № 9; Под солнцем Родины: [Вершы] // Там жа. № 10; Зоркі на кабінах // Мін. праўда. 15 жн.; «Все следы у рощи ближней...»: [Верш] // Сталин. молодежь. 3 янв.; Задание райкома: [Верш] // Там жа. 20 мая; Все экзамены сданы на «пять»: [Верш] // Там жа. 1 июня.
1952. Бітва з прыродай: Нарыс // Полымя. № 1; На сталинградской земле: (Очерк) // Сов. Отчизна. № 1; Волжские зори: [Вершы] // Там жа. № 3; Стихи детям: Про девочку Наташу; Первое слово; Школьники; Помощница; Строители // Там жа. № 6; Гарызонты заўтрашняга дня // ЛіМ. 19 ліп.; Людзі будоўляў Мінска // Там жа 26 ліп.; Ля карты вобласці // Наст. газ. 6 ліст.; Новичок; Рассказ // Сталин. молодежь. 30 янв.; В Сарпинской степи: [Верш] // Там жа. 27 апр.; Ручей; На водоразделе: [Вершы] // Там жа. 30 апр.; Пишут защитники мира // Там жа. 20 июня.
1953. Мост: [Верш] // Сов. Отчизна. № 3; Любовь; «Листопад»; «Все снится мне...»; Цвел сад: [Вершы] // Там жа. № 5; Моя книжка: [Верш] // Зорька. 24 июля; Разбойники с большой дороги // Сталин. молодежь. 18 янв.; Там, где хозяйничают янки // Там жа. 6 февр.; Вьетнам сражается за свободу // Там жа. 25 февр.; Есть партия могучая у нас: [Верш] // Там жа. 12 марта; Поэзия борьбы // Там жа. 22 марта; В Сарпинской степи; Мост; Рябина; Юные мичуринцы: [Вершы] // Там жа. 7 апр.; Возвращение Василия Бортникова // Там жа. 21 мая; Лирические стихи: Мы шли; Любовь; Гроза над Сожем // Там жа. 12 июля.
1954. Молодецкий курган: В гостях у бакенщика; «Иду по гудрону в родное село...»; Богатая осень; Мальва; Наши зори: [Вершы] // Сов. Отчизна. № 5; Заволжье: (Рассказ степняка): [Верш] // Сталин. молодежь. 24 июня; В гостях у бакенщика: [Верш] // Там жа. 7 сент.
1955. В Жигулях: (Очерк) // Сов. Отчизна. № 4; Горячая осень: (Очерк) // Там жа. № 6; Егоркины рапорты: Рассказ // Зорька. 26 марта; Полынья: Из книги очерков «Строители» // Сталин. молодежь. 17 апр.; От всего сердца // Там ж. 2 июня; Партизанские огни: [Верш] // Там жа. 19 июня; Пионерский поезд: [Верш] // Там жа. 12 авг.; Литературный труд — не забава // Там жа. 26 авг; Лирические строки: Осень; Зимний вечер: [Вершы] // Там жа. 8 сент.; В разлуке: [Верш] // Там жа. 9 окт.
1956. Сады цвітуць: Апавяданне // Звязда. 1 мая; Цёплы вецер: Апавяданне // Там жа. 28 кастр.; Прадед: [Верш] // Знамя юности. 4 нояб.; Шчаслівыя дні: Апавяданне // Мін. праўда. 29 крас.; Заветное письмо: Из книги очерков «Строители» // Сталин. молодежь. 22 апр.; На утренней тропе: (Глава из повести «Красные тюльпаны») // Там жа. 3 июня; Пісьмо: З кнігі нарысаў «Будаўнікі» // Чырв. змена. 21 ліп.
1957. Они воспевают мирный труд // Знамя юности. 7 мая; Стихи Игоря Шклярeвского // Там жа. 18 июня; Караси: (Рассказ) // Там жа. 4—6 сент.; Первые шаги // Там жа. 17 дек.
1958. Разлив: (Повесть) // Сов. Отчизна. № 1, 2; Поговорим о поэзии: Открытое письмо Ивану Волчку и другим начинающим поэтам // Знамя юности. 10 янв.
1959. Першыя радасці: Нарыс // Беларусь. № 6; Огни семилетки: (Очерк) // Сов. Отчизна. № 3; Партизанские огни; Первые проталины; В дороге; Задание райкома: [Вершы] // Там жа. № 5; Солнце; Ливень; Утро; Мать; Первые проталины: [Вершы] // Знамя юности. 24 июня; Лесной ручей; О любви; Водитель: [Вершы] // Там жа. 9 авг.; Счастья ради: [Верш] // Там жа. 17 сент.; Зарницы; Сады; Щедрая осень: (Миниатюры) // Там жа. 30 сент.; «Единого слова ради...»: Беседа с начинающим // Там жа. 4 дек.; Польскому другу: [Верш] // Калг. праўда 17 ліп.
1960. Андрэй Худзякоў: Нарыс // Беларусь. № 1; Шукальнікі: Нарыс // Там жа. № 5; Вось яна, першая беларуская...: Нарыс // Голас Радзімы. № 53; ЛіМ. 8 ліп.; Теплый ветер: (Очерк) // Неман. № 4; Галоўны экзамен: Апавяданне // Звязда. 22 ліст.; «Сердце рифмами вымучь...»: Ответ на стихи, присланные в редакцию // Знамя юности. 8 апр.; Ленин: [Верш] // Там жа. 10 апр.; Истребитель: [Верш] // Там жа. 18 авг.; Стихи о детстве: Память сердца; Подпасок //

Там жа. 13 сент.; Считайте меня коммунистом: [Апавесць] // Там жа. 4, 8, 9, 11, 13, 15, 16, 20—22, 25 дек.; Неспакойныя сэрцы: Нарыс // ЛіМ. 22 ліп.; Прыгажосць зямлі: Нарыс // Там жа. 12 жн.; Дружба: Нарыс // Там жа. 1 ліст.; Хлопец прыйшоў у забой: Нарыс // Там жа. 6 ліст.; У сына: Апавяданне // Чырв. змена. 7 лют.; Алёша маленькі: Нарыс // Там жа. 16 кастр.; Два подзвігі: Апавяданне // Там жа. 6 ліст.

1961. Гаспадар: [Нарыс] // Героі нашых дзён. Мн.; Куём для шчасця мы ключы: Нарыс // Маладосць. № 10; Поиски квадрата: (Очерк) // Неман. № 5; Ранішняе святло: З апавяданняў пра будаўнікоў // Звязда. 28 сак.; Непокорный флаг: [Верш] // Знамя юности. 23 апр.; Луч тепла; Два пилота; По ленинскому маршруту: [Вершы] // Там жа. 1 мая; Утро коммунизма: [Вершы] // Там жа. 15 авг.; Гневные строки; Наступление: [Вершы] // Там жа. 15 сент.; Мы разгоним тучи: Обзор стихов, присланных в редакцию // Там жа. 26 сент.; Дорога: [Верш] // Там жа. 27 сент.; Под звездами Кремля; Родина; Мы — космонавты: [Вершы] // Там жа. 18 окт.; Ты — наше счастье и опора // Там жа. 16 нояб.; Стихи должны волновать...: Открытое письмо В. Кавецкому и другим начинающим поэтам // Там жа. 8 дек.; Весенняя песня: [Верш] // Зорька. 8 апр.

1962. Флаг Коммуны; Подпасок; Сыну: [Вершы] // Неман. № 5; «Антонов огонь»: Рассказ // Во славу Родины. 23 дек.; Знамя юности 15 марта; Флаг Коммуны: [Верш] // Знамя юности. 21 марта; На лыжах; «Уплывают в Каспий нефтевозы...»; Зима: [Вершы] // Там жа. 3 апр.; Баллада о ленинском декрете // Там жа. 20 апр.; Здравствуй, юность! Здравствуй, жизнь!: Очерк // Там жа. 30 апр.; В те далекие годы // Там жа. 18 мая; От всего сердца: Очерк // Там жа. 10 июня; Подсолнух: [Верш] // Там жа. 14 июня; Из книги «Партизанские огни» // Там жа. 12, 31 июля; 1, 3, 31 авг.; 4 сент.; 2, 31 окт.; 1 нояб.; 28 дек.; Мир — это счастье твое, человек: Обзор стихов // Там жа. 9 авг.; О пейзажной лирике и стихах-пустоцветах: Открытое письмо К. Новожилову и другим начинающим поэтам // Там жа. 24 окт.; Весь народ наш с партией: Обзор стихов // Там жа. 15 нояб.; Свети над Кубой, солнце свободы!: Обзор стихов // Там жа. 28 нояб.; Память сердца: [Верш] // Там жа. 12 дек.; О чем поет жаворонок; Сыну; Подсолнух: [Вершы] // Мін. праўда. 11 жн.; Советские Икары: [Верш] // Сов. Бел. 15 авг.

1963. Дорога: [Верш] // Во славу Родины. 5 нояб.; Первопуток; Другу поэту: [Вершы] // Знамя юности. 13 янв.; Утро: Рассказ // Там жа. 31 янв.; Путешествие в глубь веков // Там жа. 14 февр.; Поэзия труда // Там жа. 27 февр.; Не забывайте матерей: [Верш] // Там жа. 28 марта; «Звездный путь» // Там жа. 12 апр.; «Поэзия — та же добыча радия...» // Там жа. 14 мая; «Считайте меня коммунистом!»: Обзор стихов // Там жа. 19 мая; 19 мая; Утро Родины: Рассказ // Там жа. 9 июня; «Ты дала ім крылья, Родіна Советов...»: Обзор стіхов // Там жа. 5 июля; Глаза весны: [Рэц. на кн.: Вярба В. Вочы вясны. Мн., 1962] // Там жа. 31 июля; Мост; Подсолнух: [Вершы] // Там жа. 15 сент.; Оружием смеха // Там жа. 4 окт.; Зеленые паруса: [Вершы] // Там жа. 15 окт.: Орден Ленина: (Рассказ) // Там жа. 30 окт.; «Я люблю вас, Колька...» // Там жа. 15 нояб.; Главный экзамен: Рассказ // Там жа. 28 нояб.; Мы выросли в счастливый век: [Верш] // Там жа. 18 дек.; Встреча с юностью // Там жа. 31 дек.; Метель: Рассказ // Сел. газ. 17 февр.; Поэзия, рождённая в лучах электросварок // Сов. Бел. 1 марта; Раніца: Апавяданне // Чырв. змена. 24 кастр.

1964. Лесные солдаты: [Апавяданні] // Неман. № 1; Дошкольница; Веселая книжка; Первое слово: [Вершы] // Знамя юности. 9 янв.; Лявониха: Рассказ // Там жа. 31 янв.; Внук лесника: Рассказ // Там жа. 27 февр.; «Огненная комета»: [Рэц. на кн.: Макарэвіч В. Вогненная камета. Мн., 1963] // Там жа. 12 марта; Красный вымпел: (Глава из повести «Разлив») // Там жа. 14, 15 апр.; Марийкин сад: Рассказ // Там жа. 15 мая; Подвиг разведчика // Там жа. 26 мая; На партизанской тропе // Там жа. 12, 17, 21, 23 июня; Танец под виселицей: (Из книги «Лесные солдаты») // Там жа. 15 июля; Польскому брату: [Верш] // Там жа. 23 июля; Девятый фронт // Там жа. 30 июля; Говорит солдат мира: [Верш] // Там жа. 20 авг.; Теплый ветер: Рассказ // Там жа. 27 авг.; Новая школа: [Верш] // Там жа. 9 сент.; Новичок; Из рассказов о Солигорске // Там жа. 12 нояб.; Раніца: Апавяданне // Чырв. змена. 22 крас.; Вецер цёплы...: Апавяданне // Там жа. 30 крас.

1965. Доверие: Рассказ // Знамя юности. 5 февр.; Снеговая карусель // Там жа. 21 февр.; Век двадцатый — коммунизма век: [Верш] // Там жа. 31 марта; Ленинское знамя: [Верш] // Там жа. 20 апр.; Города рождаются сегодня // Там жа. 27 июля; Хитрый окунь; Чапаев; Дятел: [Вершы] // Там жа. 6 авг.; Мерыдыянамі шчырасці // Мін. праўда. 2 чэрв.; Лявониха: (Отрывок из кн. «Лесные солдаты») // Сел. газ. 28 февр.; Марийкин сад: (Рассказ) // Там жа. 30 мая.

1966. Новые стихи: Баллада о ленинском декрете; Память сердца; Зелёные паруса // Неман. № 11; Баллада о ленинском декрете; Память сердца: [Вершы] // Во славу Родины. 30 окт.; Конец лета; Дорога; Озимь: [Вершы] // Знамя юности. 17 авг.; Наступление; О чем поет жаворонок: [Вершы] // Там жа. 28 авг.; Эшелон уходит в Сибирь: (Рассказ) // Там жа. 15 сент.; Память: [Верш] // Там жа. 7 нояб.; Снеговая карусель: [Верш] // Зорька. 8 янв.; Хитрый окунь; Пахнет медом; Помощница: [Вершы] // Там жа. 9 июля; Баллада о ленинском декрете // Сел. газ. 7 нояб.

1967. Горел костер: [Верш] // Вяч. Мінск. 3 ліст.; Сел. газ. 11 июня; Начны суд: (Апавяданне) // Вяч. Мінск. 14 ліст.; Снеговая карусель: [Верш] // Знамя юности. 21 февр.; Засада; Гармонь: [Вершы] // Там жа. 14 июля; Шалаши; Партизанский перепляс; «Тает снег...»; Расплата; «Все костры погасли в лагере...»: [Вершы] // Там жа. 28 июля; Устарел ли пейзаж?: Беседа с начинающими поэтами // Там жа. 29 сент.; Баллада о декрете: [Верш] // Правда. 4 авг.; Флаг Коммуны: [Верш] // Сел. газ. 18 марта.

1968. По пороше: [Верш] // Вяч. Мінск. 24 студз.; Улетают аисты; В партизанском лесу: [Вершы] // Там жа. 31 кастр.; Синие глаза весны: [Верш] // Знамя юности. 15 марта; Улетают аисты; Голос матери; В партизанском лесу: [Вершы] // Там жа. 14 авг.; Сорок первый год; Письмо из пятнадцатой палаты: [Вершы] // Там жа. 29 сент.

1969. За Друтью темные леса: (Из «Партизанской тетради»): Рассказ // Неман. № 7; Снеговая карусель: [Верш] // Вяч. Мінск. 31 студз.; Утро сентября; Первое слово: [Вершы] // Знамя юности. 4 сент.; Гроза; Чапаев: [Вершы] // Там жа. 31 окт.

1970. Спюлохи: [Вершы] // Неман. № 12; Знамя Октября; Первое слово: [Вершы] // Вяч. Мінск. 11 лют.; Сердце помнит: [Верш] // Там жа. 16 крас.; Хмарным ранкам: Апавяданне // Там жа, 7 мая; Дорога: [Верш] // Там жа. 27 жн.; Эшалон ідзе ў Сібір: Апавяданне // Там жа. 25 ліст.; Ленинское знамя; В партизанском лесу; Письмо американским генералам: [Вершы] // Знамя юности. 25 февр.; Тает снег; Дорога: [Вершы] // Там жа. 15 марта; Апрельское утро: [Верш] // Там жа. 12 апр.; Наступленіе: «На берегу где таволга цветет...»: [Вершы] // Там жа. 8 мая; Битва за Белоруссию; Наступление: [Вершы] // Там жа. 15 июля; На охотничьем привале: Рассказ // Там жа. 14 авг.; Утро освещает нам дорогу: [Верш] // Там жа. 1 сент.; Кремлевские звезды: [Верш] // Сел. газ. 21 янв.; Красная звезда: [Верш] // Там жа. 22 марта; В партизанском лесу: [Верш] // Там жа. 2 авг.

1971. Флаг Коммуны: [Верш] // Вяч. Мінск. 17 сак.; Знамя юности. 18 марта; Апрельское утро; «Распахнув в Галактику ворота...»; «Значит скоро — даль початa...»: [Вершы] // Вяч. Мінск. 8 крас.; Баллада о ленинском декрете // Там жа. 6 ліст.; Чапаев; Осень; Память; Раненый; В партизанском лесу; Снег: [Вершы] // Там жа. 22 ліст.; Лапти; Озимь; Подпасок; Василек на дороге: [Вершы] // Знамя юности. 14 нояб.; На старых окопах // Там жа. 23 нояб.; Небяспечны рэйс: Апавяданне // Наст. газ. 26 мая.

1972. Зачет профессору: Рассказ // Сел. газ. 19 янв.

1973. Баллада о ленинском декрете // Вяч. Мінск. 6 ліст.; Космонавт; Чапаев: [Вершы] // Там жа. 4 снеж.; Далекие сполохи: Стихи из новой кн. «Боль и гнев» // Знамя юности. 31 окт.

1975. «Зло огрызались где-то пушки...»; Тишина; Тает снег; «Пошла гвардейская в штыки...»; «Снег черным пеплом замело...»; О чем поет жаворонок: [Вершы] // Неман. № 12; Память; Истребитель: [Вершы] // Знамя юности. 13 мая.

1.4.

1949. Глебка П. Великий сталинский закон: [Верш] / С бел. // Сов. Бел. 5 дек.; Остройко А. Слово о Сталине: [Верш] / С бел. // Там жа. 21 дек.; Сталин. молодежь. 21 дек.; Яго ж. День добрый, Пушкин / С бел. // Сталин. молодежь. 27 мая; Танк М. Минский трактор: [Верш] / С бел. // Там жа. 10 июля; Яго ж. Минуло десять лет: [Верш] // С бел. // Там жа. 30 окт.; Приходько П. «Нам книга эта солнцем светит...»: [Верш] / С бел. // Там жа. 4 дек.: Остапенко А. Вождю: [Верш] / С бел. // Там жа. 11 дек.

1950. Панченко П. Тем, кто за океаном: [Верш] / С бел. // Сов. Отчизна. № 8; Машара М. Золотая книга: [Верш] / С бел. // Сов. Бел. 5 дек.; Остройко А. Первый выезд: [Верш] / С бел. // Сталин. молодежь. 31 марта; Панченко П. За океан: [Верш] / С бел. // Там жа. 16 июля; Гаврусев С. Лесорубы; Муравейко И. Счастье; Пашкевич Н. Письмо с тракторного: [Вершы] / С бел. // Там жа. 6 авг.; Остройко А. Солдаты мира: [Верш] / С бел. // Там жа. 27 окт.; Яго ж. Золотая книга: [Верш] / С бел. // Там жа. 5 дек.

1951. Остапенко А. Он с нами: [Верш] / С бел. // Сталин. молодежь. 21 янв.; Гамолко М. Мы люди мирные: [Верш] / С бел. // Там жа. 14 марта; Остапенко А. Марка «Герой труда»: [Верш] / С бел. // Там жа. 8 июня; Глебко П. Великий сталинский закон: [Верш] / С бел. // Там жа. 5 дек.; Остройко А. Новому полвеку: [Верш] / С бел. // Там жа. 31 дек.

1952. Танк М. Сталинградский музей; В Рандальсволе; «Я чувствую больше, чем скрипка...»; Весенней ночью; «Сегодня узнал я...»: [Вершы] / С бел. // Сов. Отчизна. № 4; Бачило А. Первомайская песня: [Верш] // Сталин. молодежь. 30 апр.; Остройко А. Третьего июля: [Верш] / С бел. // Там жа. 2 июля; Яго ж. Янке Купале: [Верш] / С бел. // Там жа. 6 июля; Танк М. Якубу Коласу: [Верш] / С бел. // Там жа. 14 нояб.

1953. С твоим именем в сердце: [Верш] / С бел. // От всего сердца. Мн. / Сааўт. пер. А. Шарапаў, М. Гарулёў; Остапенко А. Вождю; Остройко А. Москва и Сталин; Бачило А. Слава Сталину; Буйло К. Песня о Сталине; Гамолко М. Надежда мира; Зарицкий А. Великое слово; Из миллионов сердец: [Вершы] / С бел. // От всего сердца. Мн.; Панченко П. Последние известия; Снимок; Возле памятника Купалы: [Вершы] / С бел. // Сов. Отчизна. № 1; Яго ж. Снимок: [Верш] / С бел. // Сталин. молодежь. 13 февр.; Остапенко А. Поколение крылатых: [Верш] / С бел. // Там жа. 15 апр.; Остройко А. Присяга молодежи: [Верш] / С бел. // Там жа. 29 апр.

1954. Остройко А. День Октября: [Верш] / С бел. // Сов. спорт. 7 нояб.; Остапенко А. В разлуке: [Верш] / С бел. // Сталин. молодежь. 24 авг.; Яго ж. Маляр: [Верш] / С бел. // Там жа. 24 авг.; Пранузa П. Товарищу — учителю: [Верш] / С бел. // Там жа. 3 нояб.; Остапенко А. Поколение Октября: [Верш] / С бел. // Там жа. 7 нояб.

1955. Федосеенко В. На простор!: (Рассказ) / С бел. // Сталин молодежь. 30 янв.; 1 февр.; Остапенко А. Мать: [Верш] / С бел. // Там жа. 8 марта; Яго ж. «Всем пионерам было трудно...»: [Верш] / С бел. // Там жа. 30 сент.; Василенок Е. Рельсы поют: Рассказ / С бел. // Там жа. 6, 7 нояб.

1956. Березняк П., Жичка Ф. Переполох в доме № 9: (Рассказ) / С бел. // Знамя юности. 24 июня; Остапенко А. «Не завидуй поэту...»; «Мы слушали с тобой:» [Вершы] / С бел. // Там жа. 15 июля.

1957. Остапенко А. Колыбельная: [Верш] / С бел. // Знамя юности. 12 сент.

1968. Граховский С. Комиссары: [Верш] / С бел. // Неман. № 11; Знамя юности. 29 февр.; Яго ж. Солдатский хлеб: [Верш] / С бел. // Знамя юности. 22 февр.; Пранузa П. Ты видел; Я желаю: [Вершы] / С бел. // Там жа. 21 марта.

1969. Граховский С. Солдатский хлеб: [Верш] / С бел. // Неман. № 4; Яго ж. Начало пути; Сны; «Короткий век у человека...»: [Вершы] / С бел. // Знамя юности. 14 февр.; Маевский В. Мышиная проблема; Корень зла; Мадлен; Бюст и пьедестал: (Басни) / С бел. // Там жа. 11 мая.

1970. Граховский С. Начало пути: [Верш] / С бел. // Знамя юности. 11 авг.

1.5.

На беларускую мову. Узгоркі: Апавяданне / Пер. А. Бачыла // Наст. газ. 1946. 9 мая; Гудок трактараграда: [Верш] / Пер. А. Каліна // Полымя. 1949. № 8; Гудок трактараграда: [Верш] / Пер. А. Вялюгін // Беларускі трактарны. Мн., 1950; Лівень: [Верш] / Пер. А. Астапенка // Бярозка. 1951. № 7; Салдат Перамогі: [Верш] / Пер. А. Астрэйка // Мін. праўда. 1951. 9 мая; З намі Сталін: [Верш] // Наст. газ. 1951. 10 мая; Красавіцкі ранак: [Верш] / Пер. М. Калачынскі // Беларусь. 1952. № 4; За Ахтубай; У Сарнінскім стэпе; Мост / Пер. К. Цітоў; Першы ранак; Дубы / Пер. С. Дзяргай: [Вершы] // Полымя. 1953. № 10; Партызанскія агні; Піянерскі цягнік: [Вершы] / Пер. С. Дзяргай // Беларусь. 1956. № 3; Ленін у Разліве: [Верш] // Чырв. змена. 1960. 24 крас.; Настаўніца: Апавяданне // Калг. праўда. 1961. 18 жн.; Камуніст: [Верш] / // Чырв. змена. 1961. 29 кастр.; Прарыў: (Апавяданне) // Мін. праўда. 1964. 15 ліст.; Ленін у Разліве: [Верш] / Пер. І. Калеснік // Мін. праўда. 1967. 13 мая; «Антонаў агонь»: Апавяданне / Пер. Я. Шабуня // Работніца і сялянка. 1971. № 6.

2.3.

На беларускай мове. Абмеркаванне новай аповесці // ЛіМ. 1950. 30 крас.; Бойка У. Каб песня была дарадчыцай // Там жа. 1961. 24 ліст.; «Дарога ў нязведаныя далі...» // Вяч. Мінск. 1971. 22 ліст.; Курас Ф. Давер'ем трэба даражыць // ЛіМ. 1960. 2 снеж.; Пётр Іванавіч Валкадаеў: [Некралог] // Там жа. 1973. 7 ліст.; Пісьменнікі Савецкай Беларусі: Кароткі даведнік. Мн., 1981; Пісьменнікі ў заходніх абласцях Беларусі // ЛіМ. 1949. 29 кастр.; Пятру Валкадаеву — 50 год // Там жа. 1961. 24 ліст.; Пятру Валкадаеву — 60 // Там жа. 1971. 19 ліст.; Сталяроў М. Тры аповесці // Там жа. 1958. 6 жн.; У гэтым месяцы // Беларусь. 1971. № 11; Шкраба Р. Павышаць патрабавальнасць // ЛіМ. 1953. 24 кастр.

На рускай мове. Писателю Волкодаеву П. И.— 60 лет // Знамя юности. 1971. 23 нояб.; Савеличев А. Всегда с молодёжью: Писателю П. Волкодаеву исполнилось 50 лет // Там жа. 1961. 26 нояб.

3.1.

ЦДАМЛіМ БССР, ф. 74, воп. 1, спр. 1—397.

В. У. Смольская.

ВАЛЬТАР ВІКТАР

Вальтар Віктар Бенядзіктавіч [псеўд. Янка Палын, 15(28).7.1902, г. Дзвінск, цяпер Даўгаўпілс, Латвія — 14.4.1931, Даўгаўпілс, пахаваны на каталіцкіх могілках], паэт, празаік, удзельнік беларускага літаратурнага руху ў Латвіі.

Паходзіў з сям'і краўца. Вучыўся ў гарадской пачатковай школе, Дзвінскім рэальным вучылішчы. У час першай сусветнай вайны быў з сям'ёй у бежанстве ў Харкаве. У 1921 вярнуўся ў Дзвінск, дзе закончыў рускую гімназію (1922), Беларускія аднагадовыя настаўніцкія курсы (1922). У 1922—26 — студэнт каморніцкага факультэта Чэшскага вышэйшага тэхнікума (Прага). Захварэўшы туберкулёзам, вымушаны быў перапыніць вучобу і вярнуўся ў Латвію. Працаваў у беларускіх школах у вёсках Плейкі і Келаўі, г. Дзвінску, Дадатковай беларускай школе ў Рызе (у 1930 яе дырэктар).

Друкавацца пачаў з 1923. Супрацоўнічаў у газетах «Голас беларуса» (Рыга), «Наша доля» і «Новы шлях» (Дзвінск) і інш. Удзельнічаў у зборніку «Першы крок» (1929), у сувязі з чым быў залічаны ў літаратурную групу «Першакрокаўцаў». Галоўныя тэмы творчасці В. Вальтара — жыццё беларускага сялянства ў Латвіі, фарміраванне яго нацыянальнай самасвядомасці. У паэзіі заклікаў да барацьбы за лепшую долю. Пасмяротна Беларускае выдавецтва ў Латвіі выпусціла яго апавяданне «Леснікова сена» (1932). Аўтар рамана «Роджаныя пад Сатурнам», заснаванага на асабістых уражаннях з прабывання ў Чэхаславакіі. Рукапіс твора, перасланы з Латвіі С. Сахаравым, зберагаецца ў ЦБ АН Літвы; у 1991 быў надрукаваны (з працягам) у газеце «Голас Радзімы».

Ц. Б. Ліякумовіч.

Бібліяграфія

1.2.

Леснікова сена: Апавяданне. Рыга, 1932.

1.3.

1923. Аднабочнікі: Літаратурны нарыс // Крывіч. № 4, 5/Пад. псеўд. Я. Палын.

1924. Песня гладыятараў: (Абразок) // Студэнцкая думка. № 1/Пад псеўд. Я. Палын.

1926. Новы Агасфэр; «Хмары стромныя павіслі...»: [Вершы] // Замежная Беларусь. Прага; Покліч сялянскага сына: [Вершы] // / Першы крок. Рыга.

1927. Дух часу: [Верш] // Родныя гоні. № 5.

1930. З-за сена: (Апавяданне) // Наша доля. № 4; Аб прафесіянальных школах // Школа і жыццё. № 1.

1931. Роджаныя пад Сатурнам: (Прадмова да рамана) // Новы шлях. 29 крас.

2.3.

Е з а в і т а ў К. Віктар Бенедыктавіч Вальтар // Вальтар В. Леснікова сена. Рыга, 1932; Я г о ж. Віктар Бенедыктавіч Вальтар: [Нарыс] // Бел. школа ў Латвіі. 1932. № 7; М я й с ц о в ы. Вучыцель В. Вальтар // Новы шлях. 1931. 29 крас.

3.1.

ЦБ АН Літвы, аддз. рукап., ф. 21, адз. зах. 716.

В. І. Козіч.

ВАЛЬФСОН СЯМЁН

Вальфсон Сямён Якаўлевіч [27.5(8.6). 1894 г. Бабруйск — 1941, Мінск], літаратуразнавец, філосаф. Акадэмік АН БССР (1928). Пісаў на рускай, беларускай, яўрэйскай мовах.

Скончыў Кіеўскі універсітэт (1919). З 1921 выкладаў у БДУ, у гэтым жа годзе атрымаў званне прафесара. У 1931 становіцца дырэктарам Інстытута філасофіі і права АН БССР, акадэмікам-сакратаром Аддзялення грамадскіх навук АН БССР. Даследаваў пытанні пралетарскай культуры, гісторыі культуры, культурнай спадчыны, дыялектычнага і гістарычнага матэрыялізму. Захапляўся філасофскімі поглядамі і эстэтычнымі прынцыпамі Г. Пляханава, прапагандаваў іх у сваіх лекцыях і публічных выступленнях. Даследаваў матэрыялістычныя погляды М. Чарнышэўскага. Разглядаючы супярэчлівасць творчасці С. Ясеніна, не прымаў пазіцыі тых крытыкаў, якія лічылі яго паэзію упадніцкай, сацыяльна варожай. Не пазбег уплыву літаратурнай палемікі 20—30-х гадоў, недаацэньваў асаблівасці развіцця беларускай нацыянальнай культуры, у значнай меры ігнараваў яе сацыяльна-гістарычныя карані. Абвінавачваў у «нацдэмаўшчыне» беларускіх пісьменнікаў (зборнік «Навука на службе нацдэмаўскай контрэвалюцыі»). Здолеў узняцца над спрошчанасцю сваіх трактовак, аб чым сведчыў яго даклад, прачытаны на святкаванні 35-гадовага юбілею творчай дзейнасці Янкі Купалы, у якім адзначаліся «незабываемыя гістарычныя заслугі Купалы» як выразніка настрояў і спадзяванняў беларускага народа ў гады нацыянальнага і сацыяльнага прыгнёту. Асноўную ўвагу дакладчык сканцэнтраваў на дакастрычніцкай творчасці паэта, якая больш за ўсё падвяргалася нападкам з боку вульгарызатараў. Значэнне даклада ў тым, што, як сцвярджаў С. Карабан, «ён шырока раскрыў прагрэсіўную ролю паэта для беларускай літаратуры і ўказаў, што Купала склаўся як вялікі нацыянальны паэт на аснове народнай творчасці». Калі ў 1937—38 С. Вальфсону пагражала небяспека, знаёмыя лекары схавалі яго у бальніцы для псіхічна хворых, дзе ён напісаў раман «У матрацнай магіле» (рукапіс зберагаецца у ЦБ АН Літвы). *І. Э. Багдановіч.*

Бібліяграфія

1.2.

Диалектический материализм. Мн., 1922. Рэц.: Быховский Б. // Вперед. 1922. № 4; 6 изд., Мн., 1926. Рэц.: Быховский Б. // Бальш. Бел. 1927. № 3; Выдра // Там жа. № 4. 7 изд., испр. и доп. Мн., 1929. Ч. 1—3.

Марксизм и педагогика. Мн., 1924. Рэц. Байкоў М. // Асвета. 1924. № 1.

Плеханов. 2 изд. Мн., 1924.

Этическое миросозерцание Спинозы. Мн., 1927 (Адб. з «Трудов БГУ». № 14).

За марксізм. Мн., 1928.

Социология брака и семьи: (Опыт введения в марксистскую генеономию). Мн., 1929.

«Навука» на службе нацдэмаўскай контррэвалюцыі: Ідэалогія і метадалогія нацдэмакратызму. Мн., 1931. Т. 1. Ч. 1.

Сям'я і шлюб у іх гістарычным развіцці. Мн., 1937.

В матрацной могиле: Повесть из жизни Генриха Гейне. Мн., 1940. Рэц.: Кавалёў П. Кніга аб Генрыху Гейнэ // Звязда. 1941. 8 лют.; Шлосберг И., Садовский Е. Повесть о последних годах жизни Генриха Гейне // Сов. Бел. 1940. 10 авг.

1.3.

1922. Что и как читать по диалектическому материализму // Вперед. № 1.

1924. Вузы и марксизм // Голос пролетарского студенчества. Мн.

1925. Маркс і Талстой // Полымя. № 2; «Чорны передзел» у Мінску // Там жа. № 4; Інтэлігенцыя як сацыяльна-эканамічная катэгорыя // Там жа. № 6; Аб пралетарскай культуры // Там жа. № 8.

1926. Ленін і Пляханаў // Полымя. № 3.

1927. Да спрэчкі пра Ясеніна // Полымя. № 5; Наглядное пособие к извращению марксизма // Правда. № 27.

1928. Аб юбілеі Талстога // Полымя. № 7; Сем'я і шлюб пры капіталізме // Там жа. № 7—8; Аб Чарнышэўскім — рэвалюцыянеры і мысліцелі // Там жа. № 9.

1929. Сучасныя рэлігійныя настроі на Беларусі // Полымя. № 10.

1930. Пра этнаграфічны зборнік А. Сержпутоўскага // Сержпутоўскі А. Прымхі і забабоны беларусаў-палешукоў. Мн.; Навука і барацьба класаў // Полымя. № 1; Мова і класавая барацьба // Там жа. № 3; Патрыёты «крыўскай дзяржавы» // Палес. праўда. 26 снеж.; Советский гражданин и советский поэт // Рабочий. 25 мая.

1932. За адзінства тэорыі і практыкі; За стварэнне дзіцячай кніжкі, вартай нашай эпохі // За аўладанне педагагічнай тэхнікай. Мн.

1933. Максім Горкі і сацыялістычная культура // 40 год літаратурнай і грамадскай дзейнасці М. Горкага. Мн.; Навука і культура ў нас і ў іх // За пралет. н. 6—7 ліст.; Інстытут філасофіі да чысткі // Там жа. 15 ліст.; Нацыяналістычны культ загніваючага капіталізма // Камунар Магілёўшчыны. 16, 17 ліст.

1934. Некалькі слоў чытача-гледача аб драматургіі Ільі Гурскага // Драматургія. Мн.; ЛіМ, 26 лют.; Расавыя тэорыі фашызма і класавая барацьба // Афн віншафтлехн фронт. № 5—6 / Яўр.; Адна з старонак... // Звязда. 16 студз.; Аб культуры і навуцы сацыялізма // Там жа. 5, 8 ліп.; Адна з лепшых старонак гісторыі культурнай рэвалюцыі // Там жа. 18 вер.; Аб «спаранай яздзе» // ЛіМ. 26 студз.

1935. Заветы У. І. Леніна аб культурнай спадчыне // Бальш. Бел. № 1—2; Леў Талстой // Полымя рэвалюцыі. № 12; Штэрн. № 10—11 / Яўр.; ЛіМ. 1 снеж.

1937. Аб светапоглядзе Пушкіна: Даклад // Віцебскі пралетарый. 10 лют.; Звязда. 8 лют.; На філасофскім фронце // Там жа. 14 лют.; Пушкінскі спектакль БДТ-1 // Там жа. 26 лют.; Мировоззрение А. С. Пушкина // Рабочий. 8 февр.; Один из заветов В. И. Ленина: 15-летие статьи В. И. Ленина «О значении воинствующего материализма» // Там жа. 14 марта; «Расавыя тэорыі» германскага фашызма // Чырв. змена. 16—18 крас.

1940. Аб адносінах У. І. Леніна да культурнай спадчыны // ЛіМ. 23 крас.; Маркс і Гейнэ // Там жа. 1 мая;

Трыццаціпяціггоддзе літаратурнай дзейнасці Я. Купалы: З даклада на юбілейным пасяджэнні 8 снежня 1940 г. // Там жа. 14 снеж.; Встреча с братом: Отрывок из повести «В матрацной могиле» // Сов. Бел. 29 авг.

1941. 35-годдзе літаратурнай дзейнасці Янкі Купалы // Полымя. № 1.

1.5.

На беларускую мову. У матрацнай магіле: Аповесць / З рус. // Полымя рэвалюцыі. 1940. № 9—11.

2.3.

На беларускай мове. Дворкіна Ю. Аб біяграфічным рамане // ЛіМ. 1941. 8 лют.; Яго ж. Беларуская проза за 1940 год // Полымя. 1941. № 3; Карабан С. Нарысы гісторыі беларускай савецкай крытыкі 20—30-х гадоў. Мн. 1971. С. 9—10, 27, 71, 148—149, 187—188.

3.1.

ЦБ АН Літвы, ф. 21, адз. зах. 2172. *Я. А. Гараднiцкі.*

ВАРАВА УЛАДЗІМІР

***Варава Уладзімір Аляксеевіч** [псеўд. Дзядок; 14(26).7. 1896, в. Вялікія Жухавічы Навагрудскага пав. Мінскай губ., цяпер Карэліцкага р-на Гродзенскай вобл.— 4.5.1929, г. Мінск], празаік.*

У 1920 працаваў у Жухавіцкім валрэўкаме, у камісарыяце земляробства Ваенрэўкама БССР. Вёў падпольную барацьбу ў Заходняй Беларусі (1921), некалькі разоў арыштоўваўся польскімі буржуазнымі ўладамі. Друкаваўся ў заходнебеларускіх газетах і часопісах, у падпольных выданнях КПЗБ. Рэдагаваў рэвалюцыйна-дэмакратычную газету «Жыццё беларуса». Пасля яе закрыцця ў лістападзе 1925 вярнуўся ў БССР. Член КПСС з 1923. Працаваў намеснікам рэдактара слуцкай акруговай газеты «Вясковы будаўнік». З 1926 — старшы торфамайстар у Мінскім акруговым зямельным аддзеле. Уваходзіў у літаб'яднанне «Беларуская літаратурна-мастацкая камуна», удзельнічаў у выданні яе часопіса «Росквіт» (1927—28), у якім змяшчаў крытычныя заметкі і фельетоны. Яго крытыка мела канкрэтных адрасатаў у асобах былых супрацоўнікаў акруговага зямельнага аддзела. У выніку тэрарыстычнага акта, нібыта інспірыраванага імі, У. Варава загінуў.

Літаратурная спадчына У. Варавы невялікая. Лепшым з яго твораў уласцівы добраяназіральнасць, фактурнасць, у іх ёсць спробы псіхалагічнага раскрыцця характару. Прысвечаны яго творы ў асноўным перыпетыям класавай барацьбы ў першае дзесяцігоддзе Савецкай улады. У іх досыць адчувальны схематызм, але назіраецца і імкненне пабудаваць сюжэт такім чынам, каб высветліць істотнае ў характарах дзейных асоб. Пісаў таксама вершы, якія не захаваліся. *І. Э. Багдановіч*

Бібліяграфія

1.3.

1928. Падхалім: Фельетон // Росквіт. 1927—28. № 1 / Пад. псеўд. Дзядок; Начальства: Фельетон // Там жа. № 2.

1929. Начальства: Фельетон // На Беларусі. 14 ліп.; Шкоднік: (Апавяданне) // Сав. Бел. 7 мая.

1.5.

На рускую мову. Начальство: Отрывок из рассказа / Пер. С. Ков // Рабочий. 1929. 20 дек.

2.3.

На беларускай мове. Над магілай бальшавіка Варавы // Сав. Бел. 1929. 7 мая.

На рускай мове. Выстрел классового врага // Рабочий. 1929. 23, 26—28 дек.; Как боролся большевик Варава // Там жа. 1929. 20 дек.

3.1.

ЦДАКР БССР, ф. 883 с, воп. 1, спр. 22, с. 51—53. *В. І. Козіч.*

ВАРАНОВІЧ АДОЛЬФ

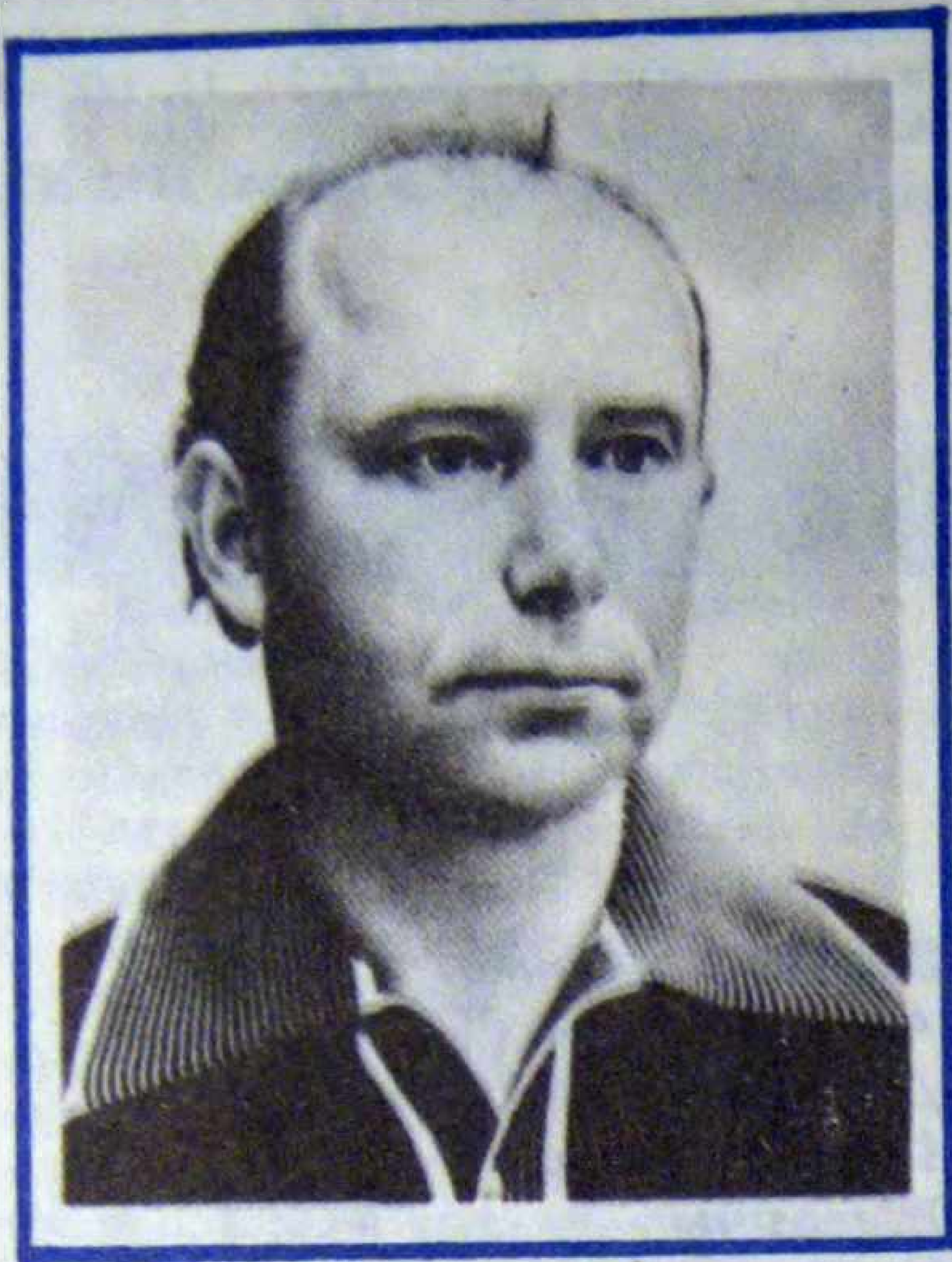

Варановіч Адольф Усцінавіч (н. 15.6.1940, в. Мікольцы Мядзельскага р-на Мінскай вобл.), празаік. Член СП СССР з 1979.

Нарадзіўся ў сялянскай сям'і. Бацька, Усцін Іванавіч, усё жыццё пражыў у Мікольцах. У час вайны быў на фронце кулямётчыкам, дайшоў да Берліна. Маці, Мальвіна Вікенцьеўна, да замужжа жыла ў в. Крапіўна Мядзельскага р-на. Усё жыццё працавала на зямлі. У 1947 А. Варановіч пайшоў у першы клас пачатковай школы. Пасля заканчэння Мядзельскай сярэдняй школы (1957) паступіў у Мінскае мастацкае вучылішча, якое скончыў у 1960. У час навучання ў школе пачаў пісаць вершы. Першая публікацыя — верш «Два дубы», надрукаваны ў газеце «Чырвоная змена» у 1957. Па накіраванню працуе ў Оршы на ільнокамбінаце мастаком па тканінах.

Пісаць апавяданні А. Варановіч пачаў у 1970, тады ж два з іх былі апублікаваны ў штотыднёвіку «Літаратура і мастацтва». У 1978 выйшла кніжка апавяданняў «Высокі падмурак», у 1986 — кніга «Агні хат». Творы А. Варановіча прысвечаны ў асноўным сучаснай беларускай вёсцы. У іх сцвярджаюцца высокія маральныя каштоўнасці нашых сучаснікаў («Ажына», «Сын», «Вячэрні звон», «Жураўліная песня»). Героі гэтых твораў надзелены дакладнымі псіхалагічнымі характарыстыкамі, жывой народнай гаворкай.

Жыве ў Оршы. *Л. С. Савік.*

Бібліяграфія

1.2.

Высокі падмурак: Апавяданні. Мн., 1978. (Першая кніга празаіка). Рэц.: Багданаў Ю. Зямное прыцягненне // Беларусь. 1979. № 7; Лецка Я. Пачынаецца ўсё з даверу // Маладосць. 1979. № 10; Скапа У. На трывалым грунце жыцця // Віцеб. рабочы. 1978. 24 ліст.; Фёдараў В. Дарогі да вытокаў // Чырв. змена. 1978. 24 крас.

Агні хат: Аповесць, апавяданні. Мн., 1986.

1.3.

1957. Два дубы: [Верш] // Чырв. змена. 17 ліст.

1959. Журавы: [Верш] //Чырв. змена. 15 ліст.

1970. Новая хата; Апошні дзень: [Апавяданні] // ЛіМ. 10 крас.

1971. Асеннія дарогі: (Апавяданне) // ЛіМ. 9 ліп.

1975. Ажына: (Апавяданне) // Маладосць. № 6.

1977. На зыходзе зімы: (Апавяданне) // Полымя. № 4; Сын: (Апавяданне) // Там жа. № 12; Вячэрні звон: (Апавяданне) // ЛіМ. 9 снеж.; Роздум: [Верш] // Чырв. змена. 26 кастр.

1979. Сярод радні: (Апавяданне) // Полымя. № 6.

1980. Нарачанскія хвоі: (Апавяданне) // ЛіМ. 8 жн.

1981. Жнівеньскі зарапад; Жылі — былі: [Апавяданні] // Маладосць. № 5.

1984. Успаміналася тая бярозка: (Урывак з аповесці «Дождж на досвітку») // ЛіМ. 24 жн.

1985. Вячэрні звон: [Апавяданне] // Апавяданні пра Вялікую Айчынную. Мн.; Дождж на досвітку: (Аповесць) // Маладосць. № 4. Рэц.: Кузьміч М. На дарозе жыцця // Віцеб. рабочы. 23 кастр.

1.5.

На балгарскую мову. Съседи [Апавяданне] / Прев. от бел. И. Дойчинов // Под шепота на дъбовете. София, 1981.

На ўкраінскую мову. На спаді зими: [Апавяданне] / Пер. Г. Кулінич // Рідня. К., 1980.

2.3.

На беларускай мове. Андраюк С. Жыць чалавекам. Мн., 1983. С. 91—92; Лаўшук С. А майстэрства прыйдзе // ЛіМ. 1978. 27 кастр.; Пісьменнікі Савецкай Беларусі: Кароткі даведнік. Мн., 1981; Шкраба Р. Пошукі слова // Полымя. № 10.

2.4.

Пашкоў Г. На гэтым полі неўміручым...: [Верш] // ЛіМ. 1985. 29 ліст. *В. І. Козіч.*

ВАСІЛЕВІЧ АЛЕНА

Васілевіч Алена Сямёнаўна (н. 22.12. 1922, в. Ліпнікі Слуцкага р-на Мінскай вобл.), празаік. Член СП СССР з 1947. Лаўрэат Дзяржаўнай прэміі БССР (1976, за кнігу аповесцей «Пачакай, затрымайся...»). Заслужаны работнік культуры БССР (1977).

Нарадзілася А. Васілевіч у сям'і ляснога аб'ездчыка. Маці і бацька мелі мізэрную аднаасобную гаспадарку. Памерлі яны вельмі рана. А. Васілевіч выхоўвалася ў сваякоў (спачатку тры гады ў дзядзькі — матчынага брата, а калі яго сям'ю раскулачылі, яна перайшла жыць да стрыечнай сястры Аляксандры Іванаўны Заброцкай). У 1937 скончыла ў мяст. Урэчча сямігодку. У тым жа годзе паступіла ў Слуцкае педагагічнае вучылішча. Пасля двух курсаў паехала ў Рагачоў, дзе працягвала вучобу на літаратурным факультэце настаўніцкага інстытута, які скончыла ў 1941. У гады Вялікай Айчыннай вайны працавала ў Чкалаўскай вобласці — у сяле Мартынаўка (калгас імя XVI партз'езда), потым у бібліятэцы эвакашпіталя ў райцэнтры Аляксеева (Татарская АССР). Як вольнанаёмная была старшым пісарам у вайсковай часці (1942), пасля загадчыцай бібліятэкі (1943, Харкаў). У 1944 яе прынялі на 3-і курс філалагічнага факультэта БДУ. Пасля сканчэння універсітэта ў 1946 паехала ў Курск да мужа, працавала літкансультантам у кніжнай рэдакцыі выдавецтва «Курская праўда» (1946—50). Пасля пераезду ў Мінск А. Васілевіч была загадчыцай аддзела культуры часопіса «Работніца і сялянка» (1950—72), загадчыцай рэдакцыі літаратуры для сярэдніх і старэйшых школьнікаў выдавецтва «Мастацкая літаратура» (1972—80), загадчыцай рэдакцыі літаратуры для юнацтва выдавецтва «Юнацтва» (1980—83). З 1983 на пенсіі.

Узнагароджана Ганаровымі граматамі Вярхоўнага Савета БССР і Ганаровай граматай Вярхоўнага Савета УССР.

Літаратурнай дзейнасцю пачала займацца з 1947. Першая аповесць «У прасторах жыцця», апублікаваная ў часопісе «Беларусь» (1947. № 1), апавядае пра маладых савецкіх людзей, якія прайшлі праз суровыя выпрабаванні вайны.

Піша для дзяцей і юнацтва. Галоўная тэма яе творчасці — праблемы сям'і, выхаванне дзяцей, штодзённы побыт людзей, барацьба за мір, маральна-этычныя праблемы сучаснасці (аповесць «Шляхі-дарогі», зборнік апавяданняў «Блізкія знаёмыя», «Падслухала сэрца», «Адно імгненне» і інш.), аўтабіяграфічныя матывы (тэтралогія «Пачакай, затрымайся...»). А. Васілевіч належаць пераклады твораў пісьменнікаў нацыянальных літаратур на беларускую мову. Яна аўтар грунтоўных артыкулаў, прысвечаных праблемам развіцця беларускай літаратуры, творчасці маладых празаікаў і паэтаў. Яе творы перакладаліся на літоўскую, латышскую, малдаўскую, рускую і іншыя мовы.

Жыве ў Мінску. *Л. С. Савік.*

Бібліяграфія

1.1.

Адно імгненне: Выбр. апавяданні. Мн., 1974. (Б-ка бел. прозы). Рэц.: Адамовіч Я. Пра людскую дабрату // Звязда. 1975. 19 жн.

Выбр. тв.: У 3 т. Мн., 1982—1983. Т. 1. Аповесці. Мн., 1982. Т. 2. Пачакай, затрымайся...: Аповесці. Мн., 1983. Т. 3. Апавяданні, успаміны, партрэты, эсэ. Мн., 1983. Рэц.: Міхалевіч Д. // ЛіМ. 1983. 5 жн.

1.2.

Шляхі-дарогі: Аповесць. Мн., 1950. Рэц.: Антонаў Д. Пры першым знаёмстве // Мін. праўда. 1951. 1 сак.; Кедалава Н. Люба Няронская і яе сябры // Полымя. 1951. № 5; Кулакоўскі А. «Шляхі-дарогі» // ЛіМ. 1951. 3 сак.; Міронаў А. Праўдзівая аповесць // Звязда. 1951. 24 крас.; Салавей Л. «Шляхі-дарогі» // Беларусь. 1951. № 5.

Блізкія знаёмыя: Апавяданні. Мн., 1954. Рэц.: Барсток М. Другая кніга // ЛіМ. 1955. 15 студз.; Вараковіч С. Пра блізкіх знаёмых // Беларусь. 1955. № 1; Владимиров Н. Близкие знакомые // Сталин. молодежь. 1954. 3 нояб.; Есакоў А. Тэма і яе вырашэнне // Полымя. 1955. № 6; Пашкевіч Н. Апавяданні і замалёўкі фактаў // Звязда. 1955. 16 студз.; Петух А. Апавяданні аб простых людзях // Мін. праўда. 1955. 21 жн.

Заўтра ў школу: Апавяданні. Мн., 1956. Рэц.: Есьман І. Каб героі былі сябрамі нашых дзяцей // Сав. школа. 1956. № 2; Остапенко А. Новая кни-

га А. Василевич // Сталин. молодежь. 1956. 29 апр.; Прачытайце гэтыя кнігі // Піянер Бел. 1956. 22 чэрв.

Сябры: Апавяданні. Мн., 1958. Рэц.: Іваноў Л. Калі адсутнічае патрабавальнасць // Наст. газ. 1958. 17 кастр.; Каламінскі Я. Калі б героі ажылі... // Чырв. змена. 1959. 12 лют.

Апавяданні. Мн., 1959.

Падслухала сэрца: Апавяданні. Мн., 1960. Рэц.: Михайлова В. Когда чувствам просторно... // Сов. Бел. 1961. 25 марта; Пестрак П. Падслухала шчырае сэрца // ЛіМ. 1960. 29 ліп.; Стральцоў М. Падказала сэрца // Беларусь. 1960. № 9; Турцэвіч Л. // Мін. праўда. 1961. 26 крас.; Юрэвіч У. Набытае і страчанае // Полымя. 1961. № 3.

Калінавая рукавічка: Апавяданні. Мн., 1963. Рэц.: Зарыцкі А. З разуменнем юнай душы // ЛіМ. 1963. 27 вер.; Крупенька Я. У свет цікавага // Чырв. змена. 1963. 4 снеж.

Я з вамі: Апавяданні і нарысы. Мн., 1964. Рэц.: Макарэвіч В. Чалавек не адзінокі... // Чырв. змена. 1964. 17 кастр.; Стральцоў М. Памяць вайны // ЛіМ. 1964. 3 крас.

Расці, Ганька: Падарожжа ў адну Чароўную Краіну: Аповесць. Мн., 1966. Рэц.: Грыгор'ева В. Цікавая аповесць // Мін. праўда. 1973. 24 сак.; Жураўлёў В. Вачыма і сэрцам дзіцяці // ЛіМ. 1966. 12 ліп.; Лаўроў У. Ганька адкрывае свет // Беларусь. 1966. № 11; Шкраба Р. Ёсць пад Слуцкам вёска... // Полымя. 1966. № 8.

Доля знойдзе цябе: Аповесць. Мн., 1968. Рэц.: Шкраба Р. Насустрач сваёй долі // Полымя. 1969. № 2.

Пісар страявой часці: Апавяданні. Мн., 1969. Рэц.: Якаўлева Ю. Новая сустрэча з Ганькай // ЛіМ. 1970. 29 мая.

Новы свет: Аповесць. Мн., 1970.

Пачакай, затрымайся...: Аповесці. Мн., 1972. Рэц.: Марціновіч А. Шляхі-дарогі Ганькі // Вяч. Мінск. 1974. 12 ліст.; Сталяроў М. Творчая сталасць // Беларусь. 1973. № 3; Хорсун С. З даверам да свету і людзей // ЛіМ. 1973. 13 жн.; Шамякіна Т. У краіне маленства // Там жа. 1972. 6 кастр.

Мыс Добрай Надзеі: Апавяданні, аповесць, нарысы. Мн., 1977. Рэц.: Канэ Ю. Добрая Надзея // ЛіМ. 1977. 21 кастр.; Катюшенко М. Утверждение доброты // Знамя юности. 1977. 1 сент.; Лаўшук С. Спраўджаныя надзеі // Полымя. 1978. № 1; Рубанаў У. Адзнака таленту // Звязда. 1977. 3 жн.; Хорсун С. З добрай надзеяй // Беларусь. 1978. № 3.

Пачакай, затрымайся...: Аповесць. Мн., 1979.

Шурка Рэмзікаў: Апавяданні. Мн., 1985.

Люблю, хвалююся — жыву...: Нататкі. Эсэ. Роздум. Мн., 1986.

Пачакай, затрымайся...: Аповесці. Мн., 1987.

Элегія: Апавяданні, эцюды, эсэ. Мн., 1988.

1.3.

1947. У прасторах жыцця: Аповесць // Беларусь. № 1; Вожык: Апавяданне // Бярозка. № 7; Звычайная справа: Апавяданне // ЛіМ. 2 жн.

1949. Сямейная прафесія: Апавяданне // Работніца і сялянка. № 8; Шляхі-дарогі: Урывак з аповесці // ЛіМ. 28 мая.

1950. Звычайная справа; Заўтра ў школу: [Апавяданні] // На сонечных сцежках. Мн.; Навагодні падарунак: Апавяданне // Работніца і сялянка. № 1; Лясная быліна: Апавяданне // Там жа. № 2.

1951. Міжнародны жаночы дзень // Беларусь. № 3; Старыя знаёмыя: Апавяданне // Там жа. № 6; Сям'я Вацлава Незвала: Апавяданне // Там жа. № 8; Арфа: Апавяданне // Бярозка. № 10; Кастусь-студэнт: Апавяданне // Там жа. № 12; Недапісаны ліст: Апавяданне // Работніца і сялянка. № 4; Алеся: Апавяданне // Там жа. № 10; Спадарожнікі: Апавяданне // ЛіМ. 25 жн.; Гомельскія наватары // Там жа. 24 ліст.

1952. Шляхі-дарогі: (Урывак з аповесці); Міністр: [Апавяданне] // Мастацкае слова. Мн.; Сям'я Вацлава Незвала: [Апавяданне] // Поступ міру. Мн.; Бабіна лета: Апавяданне // Беларусь. № 9; У адной сям'і: Нарыс // Работніца і сялянка. № 6; Розныя біяграфіі: Апавяданне // Там жа. № 12; Цана чалавеку — справа яго: [Нарыс] // Чырв. змена. 8 ліп.

1953. Мой тата прыехаў: Апавяданне // Беларусь. № 5; Піянерскі гальштук: Апавяданне // Бярозка. № 6; Першая стыпендыя: Апавяданне // Там жа. № 9; Будзем дастойнымі вучнямі Сталіна // Работніца і сялянка. № 3; Сельская настаўніца: [Апавяданне] // Там жа. № 4; Доктар Сяркова: (Нарыс) // Там жа. № 6; Маша Пятровіч: Расказ аб выдатных якасцях савецкага чалавека // Чырв. змена. 22 жн.

1954. Бабіна лета: Апавяданне; Доктар Сяркова: Нарыс // Жанчыны Савецкай Беларусі. Мн.; Усюды спадарожнікі: З запісной кніжкі // Беларусь. № 1; Друг Ільіча: Да 15-годдзя з дня смерці Н. К. Крупскай // Там жа. № 2; Падчарыца: Апавяданне // Там жа. № 4; На новае месца: Апавяданне // Бярозка. № 1; Голас сяброў // Работніца і сялянка. № 1; Крысціна: [Апавяданне] // Там жа. № 6; Дзецям — шчаслівае маленства // ЛіМ. 29 мая; Гіпола: Апавяданне // Там жа. 19 чэрв.; Клава са Старажоўкі: Фельетон // Там жа. 4 снеж.

1955. Навальніца: Апавяданне // Беларусь. № 2. Сцэна і жыццё // Работніца і сялянка. № 2; Пасаг: [Апавяданне] // Там жа. № 3; Мужнасць: Нарыс // Там жа. № 5; Што пасееш, тое і пажнеш: Замалёўкі з натуры // Там жа. № 7; Трэці прывод: [Апавяданне] // Там жа. № 8; Вяселле: Апавяданне // ЛіМ. 22 студз.; За акном чаромха...: Апавяданне // Там жа. 30 крас.; Кася: Апавяданне // Там жа. 5 ліст.; Сцяг рэвалюцыі // Піянер Бел. 4 ліст.

1956. Ухабы: Апавяданне // Беларусь. № 1; Сябры: Апавяданне // Бярозка. № 2; Пісьменнікі расказваюць // Там жа. № 4; Апошні званок: Нарыс // Там жа. № 10; Гэта таксама подзвіг: Нарыс // Маладосць. № 3; Што вы параіце? // Там жа. № 7; Жонка афіцэра: [Нарыс] // Работніца і сялянка. № 5; Жодзінскія праявы: Фельетон // Там жа. № 6; Пасаг: Апавяданне // Калг. праўда. 30 вер.; Калгасныя агні: Нарыс // ЛіМ. 11 лют.; Свіцязянка: Апавяданне // Там жа. 6 кастр.; Вечная тэма: Апавяданне // Там жа. 8 снеж.; У тваім горадзе: (Апавяданне) // Чырв. змена. 1 студз.

1957. Звычайная справа: [Апавяданне] // Пад сцягам Кастрычніка. Мн.; Дома: Апавяданне // Беларусь. № 1; Ліда: Апавяданне // Там жа. № 9; Як я быў доктарам: Апавяданне // Бярозка. № 2; Разумнік: Апавяданне // Там жа. № 12; Тры апавяданні: У дарозе; Самасуд; А сэрца... // Полымя. № 5; Праз шаснаццаць год: (Расказ-быль) // Работніца і сялянка. № 5; З любоўю ў сэрцы // Там жа. № 11; Сяброўкам: [Верш] // Звязда. 8 сак.; Дзядзька Іван: Апавяданне // ЛіМ. 27 лют.

1958. Як я быў доктарам: [Апавяданне] // Юным дэкламатарам. Мн.; Чужыя вершы; Баруковы; Доктар Ваўковіч: Апавяданні // Полымя. № 4; Сустрэча на світанні: Апавяданне // Работніца і сялянка. № 5; Учора і сёння: Нарыс // Там жа. № 9; Калі выраслі дзеці... // Там жа. № 10; Калінавая рукавічка: (Лясная казка) // Калг. праўда. 13 ліст.; Каханне само раскажа... // Чырв. змена. 19 сак.

1959. Няхай прыйдзе цяпло // За вярт. на Радзіму. № 96; Міхась Клімковіч // Полымя. № 11; Цёпла і шчыра: [Рэц. на кн.: Новосёлова Н. Дело поручается вам... Мн., 1959] // Работніца і сялянка. № 7; Наша свята // ЛіМ. 7 сак.; Спатканне: Нарыс // Там жа. 10 кастр.; Аб харастве чалавека // Піянер Бел. 25 вер.; Шчыра, ад сэрца // Чырв. змена. 1 снеж.

1960. Дзеці — будучыня свету // Бярозка. № 6; На канікулах: Апавяданне // Вясёлка. № 6; Твой лёс // Работніца і сялянка. № 11; Васіліса: Апавяданне // Звязда. 25 жн.; Людзі робяць вясну // Калг. праўда. 2 крас.; Прыгажосць жыцця: Нарыс // ЛіМ. 5 сак.

1961. Суседка вятроў і сонца...: [Нарыс] // Героі нашых дзён. Мн.; Геша: Апавяданне // Вясёлка. № 5; У суседстве з сонцам: Нарыс // Полымя. № 7; Доктар навук: Нарыс // Работніца і сялянка. № 1; Старонкі ненапісанай кнігі: Нарыс // Там жа. № 5; Пастух: Нарыс // Звязда. 11 кастр.; Дзе ваш запал, камсамольцы? // Калг. праўда. 28 сак.; Партызанка Кніга: Апавяданне // Там жа. 27 снеж.; Карэспандэнтка: Апавяданне // ЛіМ. 11 крас.; Наша Цётка // Там жа. 14 ліп.; Па-над Волгай-ракой: Падарожны дзённік // Там жа. 15 жн.; За акном чаромха: [Апавяданне са зб. «Падслухала сэрца»] // Чырв. змена. 1 сак.

1962. Кніга: [Апавяданне] // Вясёлка. № 3; Верніцаж: [Апавяданне] // Работніца і сялянка. № 2; Радасць адкрыцця: [Рэц. на кн.: Мележ І. Людзі на балоце. Мн., 1961] // Там жа. № 3; Як ты іх забудзеш?: [Нарыс] // Там жа. № 5; Вясна...: [Апавяданне] // Там жа. № 6; Людзі, будзьце пільныя! // Там жа. № 8; Новая ферма: Апавяданне // Там жа. № 10; «Людзі і звяры» // Там жа. № 11; Ты пайшоў насустрач вайне...: Апавяданне // ЛіМ. 22 чэрв.; Маленькі герой // Ніва. 2 вер.

1963. Са святам вясны! // Голас Радзімы. № 18; Азіраючыся на мінулае...: Нарыс // Полымя. № 5; Ты пайшоў насустрач вайне...: Апавяданне // Работніца і сялянка. № 2; Таварышы, хадзем разам!: Нарыс // Там жа. № 3; Чалавеку быць чалавечным...: [Рэц. на кн.: Лось Е. Людзі добрыя. Мн., 1963] // Работніца і сялянка. № 8; Чынгісхан: Апавяданне // ЛіМ. 11 чэрв.; Толя: [Успаміны] // Там жа. 6 ліст.

1964. Арыядна Казей: Урывак з аповесці // Беларусь. № 3; Старонкі ненапісанай кнігі: [Нарыс] // Бярозка. № 3; Сястра Марата: Аповесць-быль // Там жа. № 9; Прыязджаў Колас...: [З цыкла апавяданняў «Мая Ідылія»] // Там жа. № 12; Антонаўкі; Рэшата цукерак: Апавяданні // Маладосць. № 3; Два апавяданні: Пані старшыніха прыехала...; Радасці жыцця // Полымя. № 3; Тая першая зіма...: Апавяданні // Там жа. № 11; Пасажыр чакае: [Нарыс] // Работніца і сялянка. № 1; Ружы ў студзені: [Нарыс] // Там жа. № 3; Я ўнук капітана: Апавяданне // Там жа. № 7; Еще одна страница...: Очерк // Заря. 1 апр.; Радасці жыцця: З цыкла апавяданняў «Мая Ідылія» // ЛіМ. 17 сак.; Дзеці народжаны для шчасця // Мін. праўда. 31 мая; Ці можна дружыць? // Піянер Бел. 20 сак.; Добрый спутник // Сел. газ. 25 нояб.; Десятиклассницам...: (Рассказ о Римме Шершневой) // Сов. Бел. 5 июля; Сястра Марата: Быль // Чырв. змена. 15 снеж.

1965. Людзі, будзьце пільнымі! // Голас Радзімы. № 10; Ты пайшоў насустрач вайне: [Апавяданне] // Там жа. № 18; Чэсік: (Апавяданне) // Там жа. № 36; Особое задание // Работніца. № 2; Нож, трава, слова...: [Нарыс] // Работніца і сялянка. № 1; Бацька: [Урывак з аповесці «Расці, Ганька»] // Там жа. № 10; С праздником вас, дорогие женщины! // Сел. газ. 7 марта.

1966. Аўтабіяграфія // Пра час і пра сябе. Мн.; Калінавая рукавічка: [Апавяданне] // Хрэстаматыя па беларускай дзіцячай літаратуры. Мн.; Доктар навук: Нарыс // Голас Радзімы. № 31; Мая Ідылія: Падарожжа ў адну далёкую краіну // Маладосць. № 3; Пісар страявой часці: Апавяданне // Полымя. № 4; Помніце! // Работніца і сялянка. № 3; Доктар: [Нарыс] // Там жа. № 4; Дзень добры вам, случчане! // Там жа. № 10 / Сааўт. Г. Васілеўская; Ганна, Ганна... // ЛіМ. 4 мая; Доля цябе знойдзе: Раздзелы з аповесці // Там жа. 7 ліст.

1967. Пані старшыніха прыехала...: [Апавяданне] // Анталогія беларускага апавядання: У 2 т. Мн. Т. 2; Як я быў доктарам: [Апавяданне] // Арлянятам: У 2 т. Мн. Т. 2; Чай: (Урывак з аповесці «Доля цябе знойдзе») // Голас Радзімы. № 12; Доля цябе знойдзе: Аповесць // Полымя. № 3; Доля цябе знойдзе: Раздзелы з аднайм. аповесці // Работніца і сялянка. № 1; Сейбіты // Там жа. № 6; Адно імгненне: Апавяданне // Там жа. № 7.

1968. Новы свет: [Урывак з аднайм. аповесці] // Бярозка. № 9; Чатыры апавяданні: Хто — дурань?..; Інтэрв'ю; Халодная гара; Іванава фабрыка // Полымя. № 3; Новы свет: Аповесць // Там жа. № 10. Рэц.: Клімашэўская І. Ганьчын свет // ЛіМ. 1969. 24 студз.; Сапёр памыляецца адзін раз... // Работніца і сялянка. № 2; Хочацца дадому; Надзея: [Урыўкі з аповесці «Новы свет»] // Там жа. № 8; Няхай растуць сыны // Там жа. № 11; Дыялог // Там жа. № 12; Халодная гара: Апавяданне // ЛіМ. 12 сак.; Новы свет: Раздзел з аповесці // Там жа. 4 чэрв.; Жыватворчая крыніца // Там жа. 12 ліст.

1969. Працаўнік без стомы // Работніца і сялянка. № 4; Грэх: Апавяданне // Там жа. № 6; А сэрца...: Апавяданне // Там жа. № 9; На вяршыні // Там жа. № 11; Земля моя // Сов. женщина. № 1.

1970. Страница героической летописи // Подруга. М.; Пачакай, затрымайся...: Аповесць // Полымя. № 7; На край свету: [Раздзел з аповесці «Пачакай, затрымайся...» // Работніца і сялянка. № 3; Колькі каштуюць сем капеек... // Там жа. № 9; Пачакай, затрымайся...: Урыўкі з аповесці // ЛіМ. 13 лют.

1971. Мае суседзі: [Апавяданні] // Вясёлка. № 6; Весенняя песня: [Рэц. на кн.: Мацяш Н. Агонь. Мн., 1970] // Неман. № 6; Сталасць мастака // Работніца і сялянка. № 2; Заўтрашні дзень // Там жа. № 3; Ленін так сказаў // Там жа. № 6; Марына Мікалаеўна // Там жа. № 7; Каралішчавічы: Раман у трох частках // Там жа. № 8; Дзякуй вам, Аляксандра Іванаўна! // Там жа. № 12.

1972. Сорак свечак: (Урывак з п'есы, 2 карціны) // Работніца і сялянка. № 1; Мае суседзі: [Апавяданні] // Там жа. № 2; Старонкі сямейнага летапісу // Там жа. № 10; Сорак свечак: П'еса // ЛіМ. 15 снеж.

1973. Каралішчавічы: [Лірыч. замалёўкі] // Голас Радзімы. № 2; Над горадам прашумеў лівень: Апавяданне // Полымя. № 2; У чароўнай Краіне Нязведанага: Інтэрв'ю // ЛіМ. 23 сак.

1974. Гаварылі трынаццаць мінут: Апавяданне // Маладосць. № 8; Слова ўдзячнасці // Работніца і сялянка. № 11.

1975. Прадмова // Рудава В. Неспакой. Мн.; Песня ў дарозе // Голас Радзімы. № 9; Два апавяданні: Горкі ліпавы мёд; Зімовая дарога // Полымя. № 1; Супадзенне: [Нарыс] // Работніца і сялянка. № 6; Мыс Добрай Надзеі: Апавяданне // ЛіМ. 14 лют.; [Рэц. на кн.: Сергеев В. Красная лента. М., 1975] // Чырв. змена. 15 мая.

1976. Об особой моральной ответственности детского писателя перед обществом // Дет. лит. № 11.

1977. «Як позна-позна, і як рана-рана...» // Работніца і сялянка. № 5; Марыула: Апавяданне // ЛіМ. 18 сак.; Ленін так сказаў // Там жа. 19 жн.

1978. Паэзія, дзякуй... // Дзень паэзіі — 78. Мн.; Сябры: [Апавяданне] // Ручаінкі. Мн.; Багацее проза, багацее...: [Рэц. на кн.: Лецка Я. Па цаліку. Мн., 1977] // Полымя. № 7; Вяршыня над вяршынямі // Там жа. № 9; Не забудуць патомкі // Работніца і сялянка. № 1; Марыула: Апавяданне // Вяч. Мінск. 16, 17 сак.; Ты пайшоў насустрач вайне: Апавяданне // Там жа. 29 чэрв.

1979. «Як позна-позна, і як рана-рана...» // Свята яго душы. Мн.; Мележ: [Успаміны] // Неман. № 10; Мележ: [Успаміны] // Полымя. № 3; Слова з нагоды юбілею: Да 55-годдзя «Работніцы і сялянкі» // Работніца і сялянка. № 11; Падгор'е: Апавяданне // ЛіМ. 30 сак.; Таварышу па пяру // Там жа. 18 мая; У свеце павінна пасвятлець // Там жа. 2 ліст.; Эрпиды на планете Земля: [Рэц. на кн.: Миско П. Новоселье. М., 1978] // ЛГ. 14 нояб.

1980. Незахмураная вяршыня // Леў Талстой і Беларусь. Мн.; Трэцяя палата: [Апавяданне] // Такія сэрцы ў нас. Мн.; [Выказванне пра К. Чорнага ў калектыўным матэрыяле «Судьба народа, движение истории] // Неман. № 6; «Некалькі хвілін чужога жыцця...» // Полымя. № 11; Любімыя ў народзе // Віцеб. рабочы. 11 вер.

1981. Пра дзіцячую літаратуру: [Выказванні] // Беларуская дзіцячая літаратура. Мн.; Разбурэнне словам: Суб'ектыўныя заўвагі чытача // Вобраз-81. Мн.; Геша: [Апавяданне] // Вясёлка. Мн.; Слова з нагоды юбілею // Работніца і сялянка. № 1; Тварыць словам // ЛіМ. 23 студз.; «На ўсё адгукніся, адзнач!» // Там жа. 3 крас.

1982. Шолах лебядзінага крыла // Братэрства. Мн.; ЛіМ. 4 чэрв.; Мележ // Успаміны пра Івана Мележа. Мн.; На ўсё жыццё // Успаміны пра Якуба Коласа. Мн.; Бярозка. № 11; Полымя. № 3; Ленінава дзяржава; Чай: Апавяданні // Бярозка. № 12; Когда рождается строка... // Дет. літ. № 9; На всю жизнь // Учит. газ. 2 нояб.

1983. Схіляюся над белаю старонкаю // Вобраз-83. Мн.; ЛіМ. 25 сак.; Мая гаспадарка: (Апавяданне) // Вяснянка. Мн.; «Многа задум, многа хваляванняў...» // Гарбук В. Горад без папугайчыкаў. Мн.; Паэт у дарозе // Работніца і сялянка. № 9; Рамантык-гуманіст // Звязда. 9 мая; Новыя старонкі: Апа-

вяданне // ЛіМ. 25 лют.; Жыве недзе паэт... // Там жа. 8 ліп.

1984. Ірына Вільдэ // Братэрства. Мн.; Сябры: (Апавяданне) // Бярозка. Мн.; Калінавая рукавічка; Мая гаспадарка: [Апавяданні]; Доля цябе знойдзе: (Урыўкі з аповесці) // Хрэстаматыя па беларускай дзіцячай літаратуры. Мн.; Дзеці, дзеці...: Слова пісьменніка // Беларусь. № 6; Водблеск незабыўных вогнішчаў // Там жа. № 11; Таемнасць агню: [Рэц. на кн.: Галубовіч Л. Таемнасць агню. Мн., 1984] // Полымя. № 9; Тры кнігі: [Нататкі] // Звязда. 1 вер.; «І назаўсёды прыкіпеў душою і сэрцам...» // ЛіМ. 6 студз.; Сястра мая, Антаніна: Апавяданне // Там жа. 18 мая; Галгофа: Апавяданне // Там жа. 14 вер.

1985. Ты пайшоў насустрач вайне: Апавяданне // Апавяданні пра Вялікую Айчынную. Мн.; Як я быў доктарам: Апавяданне // Буслы над хатай. Мн.; Жыве недзе паэт... // Вобраз-85. Мн.; Пра майго першага рэдактара // Успаміны пра Ільлю Гурскага. Мн.; Элегія: (Апавяданне) // Беларусь. № 3; Літоўка // Там жа. № 10; Сястра мая, Антаніна...: Апавяданне // Работніца і сялянка. № 4; Няхай доўжыцца! // Там жа. № 6; Чараўнік роднага слова // Там жа. № 11; Новыя старонкі: Трэці слухае; Гімн цэменту; Малюта // ЛіМ. 5 крас.; Адметна, па-свойму: [Рэц. на кн.: Філіповіч М. Мадонна з Выселкаў. Мн., 1984] // Там жа. 9 жн.; Белая варона: Апавяданне // Там жа. 1 ліст.

1.4.

Стэльмах М. Гусі-лебедзі ляцяць: Аповесць / З укр. Мн., 1975.

Дэфо Д. Жыццё і дзіўныя прыгоды марахода Рабінзона Круза / З англ. Мн., 1976.

Васкрасенская З. Пароль — Надзея: Аповесць / З рус. Мн., 1977 / Сааўт. пер. У. Васілевіч.

Башыраў Г. Зялёная мая калыска: Аповесць / З тат. Мн., 1981.

1954. Чэхаў А. Пра каханне: [Апавяданне] / З рус. // Чэхаў А. Выбр. тв. Мн.

1972. Айтматаў Ч. Мацярынскае поле: Урывак з аповесці / З кірг. // Работніца і сялянка. № 7.

1975. Стэльмах М. Гусі-лебедзі ляцяць: Аповесць / З укр. // Бярозка. № 1—3.

1978. Ніедрэ Я. Позна ўначы; Саксэ Г. Лупцоўка: [Апавяданні] / З лат. // Сучасныя латышскія апавяданні. Мн. / Сааўт. пер. У. Васілевіч; Угараў Г. Грыўча-садавод: [Апавяданне] / З балг. // Вясёлка. № 10; Айенгар М. Прадаўшчыца тварагу: [Апавяданне] / З хіндзі // Работніца і сялянка. № 4.

1979. Угараў Г. Певень-вартаўнік: [Апавяданне] / З балг. // Вясёлка. № 3.

1981. Угараў Г. Певень-вартаўнік: [Апавяданне] / З балг. // Вясёлка. Мн.

1984. Стэльмах М. Гусі-лебедзі ляцяць: Урывак з аповесці; Блізнец В. Як гусі світку з'елі: Апавяданне / З укр. // Ад круч дняпроўскіх. Мн.; Вільдэ І. Крышынкі: Мініяцюры / З укр. // Братэрства. Мн.; Работніца і сялянка. № 5 / Сааўт. пер. У. Васілевіч; Жукаўскас А. Дзяўчынка, якая пасвіла хмаркі: Апавяданне / З літ. // Бурштынавыя пацеркі. Мн.; Вясёлка. № 9.

1.5.

На азербайджанскую мову. Мэн капитан нэвэ сијэм. Бакы, 1983.

Сэдрин арвады кэлди: [Апавяданне] / Тэрч. М. Миркишијев // Белорус. чекајэлэри. Бакы, 1982.

На англійскую мову. A Usual Thing / Transl. M. Mintz // Colours of the Native Country. Mn., 1972; Leaflet, the Partisan Horse / Transl. S. Sosiñsky // The White Stork in the Sky. M., 1985.

На армянскую мову. Нyродная дачка: [Апавяданне] / Пер. С. Авагян // Анталогія беларускай літаратуры. Ерэван, 1957; Вернісаж: [Апавяданне] / Пер. М. Максапецян // Мост. Ерэван, 1979.

На балгарскую мову. Семейството на Вацлав Незвал: Разказ // Отеч. фронт. 1952. 15 февр.; Зимен път: Разказ / Прев, И. Дойчинов // Под шепота на дъбовете. София, 1981.

На казахскую мову. Мариула: [Апавяданне] / Ауд. С. Асылбеков // Полесье энгiмелерi. Алматы, 1984.

На кіргізскую мову. Партизан «китеп»: Ангеме / Котор. З. Чокоев // Ленинчил жаш. 1980. 13 март.; Мен кантип доктор болдум / Котор. Ж. Умотова // Кун чубак. Фрунзе, 1981.

На латышскую мову. Pameita / Atdz. R. Ezera // Nams saules pusē. Rīgā, 1960.

На літоўскую мову. Paprastas dalykas // Taryb. moteris. 1957. Nr 6: I karo nasrus / Vert. T. Bikinaite // Komj. tiesa. 1980. Kovo. 7; Gerosios vilties ragas / Vert. T. Bikinaite // Taryb. moteris. 1981. Nr 3; Saltasis kalnas / Vert. T. Bikinaite // Tiesa. 1983. Geg. 22; Korespondente / Vert. T. Bikinaite // Valstiečiu laikraštis. 1983. Rugs. 10; Sugrižo / Vert. T. Bikinaite // Valstiečiu laikraštis. 1984. Gruod. 8.

На малдаўскую мову. Ымфлореште енулэрул. Кишинэу, 1987.

О темэ вешникэ /Трад. Р. Лунгу // Проза Белорусией Советиче. Кишинэу, 1962.

На мангольскую мову. Хамтралын даргын авгай: [Апавяданне] / Орч. Л. Нарангэрэл // Белоруссын зохиолчдын огууллэг. Улаанбаатар, 1984.

На персідскую мову. Партызанка Кніга: [Апавяданне] // Белы бусел ляціць... М., 1985.

На польскую мову. Przylądek dobrej nadziei: (Opowiadanie) / Tł. H. Przytulska // Kobieta Radziecka. 1981. Nr 3.

На рускую мову. Вечная тема: Повесть и рассказы. Мн., 1957. Рэц.: Никифорович В. Женские судьбы // Сов. Отчизна. 1959. № 4.

Как я был доктором: Рассказы. Мн., 1967.

Расти, Ганька!: Повесть / Пер. А. Некрасов. М., 1968. Рэц.: Букчин С. Велика надежда... // Неман. 1970. № 1; Ермолаев Ю. // Дет. лит. 1969. № 12.

Подожди, задержись...: Повесть. М., 1972. Рэц.: Литвинов Р. Рождение гражданина // Неман. 1974. № 3.

Подожди, задержись...: Тетралогия / Пер. В. Жиженко. Мн., 1975. (Б-ка бел. повести).

Одно мгновение: Рассказы / Пер. Т. Смолянская, Г. Ашанина. М., 1977. Рэц.: Андреюк С. Мгновения жизни // Неман. 1978. № 10; Канэ Ю. От имени ровесников // Новый мир. 1978. № 6; Кондратович А. От «корня» белорусской прозы // ЛГ. 1978. 17 мая; Марціновіч А. Кожнае імгненне жыцця // Мін. праўда. 1978. 24 кастр.; Сакольскі Б. Кнігапіс // ЛіМ. 1978. 16 чэрв.

Я — внук капитана: Рассказы / Пер. Б. Бурьян, В. Машков. Мн., 1978. Рэц.: Скальскі Б. Кнігапіс // ЛіМ. 1979. 2 лют.

Мыс Доброй Надежды: Повести и рассказы / Пер. Т. Смолянская. М., 1982. Рэц.: Семенова А. // Лит. обозрение. 1982. № 12.

Семья Вацлава Незвали: Рассказ / Пер. С. Родов // Работница. 1951. № 10; Семейная профессия: Рассказ // ЛГ. 1951. 8 марта; Завтра в школу: Рассказ / Пер. Н. Язылец // Сталин. молодежь. 1951. 14 марта; Семейная профессия: [Апавяданне] / Пер. П. Кобзаревский // Белорусские рассказы. Л., 1952; «Бабье лето»: [Апавяданне] / Пер. Е. Крупеня // Сов. Отчизна. 1953. № 1; Падчерица: [Апавяданне] / Пер. С. Родов // Белорусские рассказы. М., 1955; Падчерица: [Апавяданне] / Пер. А. Николаев // Сов. Отчизна. 1955. № 5; Шестнадцать лет спустя: Рассказ-быль / Пер. В. Хоменко // Правда Укр. 1957. 22 сент.; Мой папа приехал: Рассказ / Пер. К. Титов // Сов. Бел. 1957. 18 авг.; Ариадна Казей: [Нарыс] // Неман. 1960. № 3; Василиса: Рассказ / Пер. К. Титов // Там жа. 1961. № 6; Два рассказа: Ты пошел навстречу войне; Пани председательша приехала / Пер. К. Иринина // Там жа. 1964. № 3; Ты ушел навстречу войне: Рассказ / Пер. Е. Акулич // Сел. газ. 1964. 15 янв.; Третья палата: Из воспоминаний // Там жа. 1965. 4 апр.; Та первая зима...: [Апавяданні] / Пер. Ф. Ефимов // Неман. 1966. № 6; Два рассказа: Кто — дурень?..; Интервью / Пер. Р. Ерохин // Там жа. 1968. № 7; «Академия»: [Урывак з аповесці «Новы свет»] // Сел. газ. 1968. 3 авг.; Доля тебя найдет: Повесть / Пер. П. Кобзаревский // Неман. 1970.

№ 3; Рэц.: Б у к ч и н С. Зерна всходят // Сел. газ. 1970. 25 окт.; Пани председательша приехала; [Апавяданне] / Пер. М. Горбачев // Белорусские рассказы. М., 1971; Писарь строевой части: Рассказ /Пер. авт. // За тебя, Беларусь. Мн., 1974; Говорили тринадцать минут: Рассказ / Пер. В. Жиженко // Неман. 1977. № 3; Пани председательша приехала: [Апавяданне] / Пер. Т. Смолянская // Березы на шляху. М., 1980; Подгорье; Мариула: [Апавяданні] / Пер. авт. // Неман. 1980. № 5; На всю жизнь: [Успаміны] / Пер. авт. // Там жа. 1982. № 9; Синьор Джузеппе: Рассказ // Сов. Бел. 1983. 13 окт.

На татарскую мову. Рэхмэт: Хикэя / Тэрж. М. Харисов // Соц. Татар. 1974. 7 июль; Мариула: Хикэя / Тэрж. Г. Бэширов // Азат хатын. 1979. № 1.

На узбекскую мову. Ўгай киз: [Апавяданне] / Э. Насыров тарж. // Мехмон келди. Ташкент, 1966; Агар мўжиза рўй берса...: [Апавяданне] / Л. Таджиева тарж. // Саодат. 1968. № 2.

На ўкраінскую мову. Зажди, зупинись...: Повісті / Пер. Б. Чайковський. К., 1982. (Б-ка худож. творів для підлітків та юнацтва «Джерело»).

Щасливий день: [Урывак з аповесці «Шляхі-дарогі»] // Літ. газ. 1949. 16 черв.; Старі знайомі: [Апавяданне] / Пер. Ю. Назаренко // Дніпро. 1951. № 8; Мій тато приїхав: Оповідання / Пер. Е. Нарубіна // Там жа. 1954. № 4; Христина: Оповідання / Пер. Г. Вігурська // Рад. жінка. 1955. № 3; Світезянка / Пер. Г. Вігурська // Білоруські оповідання. К., 1957; Говорили тринадцять хвилин / Пер. Л. Грицик // Білоруське радянське оповідання. К., 1979; Гіркий липовий мед: Оповідання / Пер. М. Львович // Прапор. 1983. № 4.

На французскую мову. Un seul instant / Trad. M. Déchévitsyre // Nouvelles d'auteurs biélorusses. Mn., 1977; Un seul instant // Antologie de nouvelles biélorusses. Québec, 1983.

На чувашскую мову. Председатель араме килсен: Калав / В. Игнатьев кусарна // Тарна сассилле серем-шывам. Шупашкар, 1985.

1.6.

Ж а н ч ы н ы Савецкай Беларусі. Мн., 1954 / Скл. з інш.

Б у с л ы над хатай: Апавяданні. Мн., 1985 / Скл. О с і п а в а М. Успаміны падпольшчыцы: [Нарыс] // Жанчыны Савецкай Беларусі. Мн., 1954 / Зап.

2.3.

На беларускай мове. А г н я ц в е т Э. Крыніца яе таленту // Вяч. Мінск. 1972. 21 снеж.; А л е к с а н д р о в і ч С. Праўда і праўдападобнасць // ЛіМ. 1954. 6 лют.; А л е н е Васілевіч — 60: [Віншаванне] // Там жа. 1982. 24 снеж.; А н д р а ю к С. Жыць чалавекам. Мн., 1983. С. 27—29, 197—205; А н т о н а в а Д. «На сонечных сцежках» // ЛіМ. 1950. 2 снеж.; А т р а ш к е в і ч В. Між добрых людзей // Звязда. 1976. 14 кастр.; Б е л а р у с к а я літаратура: Дзень сённяшні. Мн., 1980. С. 230—232, 237—240, 255—256; Б е л а р у с к а я савецкая проза: Апавяданне і нарыс. Мн., 1971. С. 163—165; Б р о ў к а П. За новы творчы ўздым беларускай савецкай літаратуры // Полымя. 1952. № 5; Б у р' я н Б. Павышаць патрабавальнасць // ЛіМ. 1951. 26 мая; Я г о ж. «Плёсткі нечае тугі...» // Васілевіч А. Выбр. тв.: У 3 т. Мн., 1982. Т. 1; Г а р э л і к Я. Талент, аддадзены народу // ЛіМ. 1977. 7 студз.; Г р а м о в і ч І. Рост нашай прозы // Там жа. 1951. 5 мая; Г у р э в і ч Э. Беларуская дзіцячая літаратура (1917—1967). Мн., 1970. С. 264—265; Д а н і л е в і ч Л. Знойдзеная доля // Наст. газ. 1972. 20 снеж.; Ж у р а ў л ё ў В. Пра вайну пасля вайны // Полымя. 1969. № 10; Я г о ж. Сюжэт і рэчаіснасць // Дзюбайла П., Жураўлёў В., Луфераў М. Праблемы сучаснай беларускай прозы. Мн., 1967. С. 202—204; З а х а р э н к а А. Сэрца, поўнае дабрыні // Работніца і сялянка. 1982. № 12; К а в а л е н к а В. З пазіцый сучаснасці. Мн., 1982. С. 181—182; К а н э Ю. Адкрываючы мыс Добрай Надзеі // Вяч. Мінск. 1983. 7 лют. Яго ж. Добрая Надзея // Канэ Ю. Плынь. Мн., 1983; Я г о ж. Спадарожнік у вялікі свет // Полымя. 1960. № 1; К а ц ю ш э н к а М. Родам з дзяцінства // Чырв. змена. 1972. 21 снеж.: К л і м а ш э ў с к а я І. Роздум аб жыцці // ЛіМ. 1957. 20 лют.; К р а ў ч а н к а У. Глыбока вывучаць жыццё // ЛіМ. 1947. 19 крас.; К у д р а ў ц а ў І. Маладыя таленты // Мін. праўда. 1951. 2 лют.; К у л а к о ў с к і А. Па пройдзеных сцежках // ЛіМ. 1952. 1 ліст.; Л і т в і н а ў Р. Праўдзівая кніга // Там жа. 1974. 4 кастр.; Л у к ш а В. Родам з дзяцінства // Там жа. 1975. 7 лют.; Л ы н ь к о ў М. [Лісты] // Лынькоў М. Зб. тв.: У 8 т. Мн., 1985. Т. 8; Л я ш у к В. Аповесць Алены Васілевіч «Расці, Ганька!» // Ляшук В. Урокі пазакласнага чытання: IV—VII класы. Мн., 1984; М а р ц і н о в і ч А. Галоўны герой — жыццё // Наст. газ. 1982. 25 снеж.; Я г о ж. Ёсць краіна — маленства // ЛіМ. 1979. 3 жн.; Я г о ж. Шчодрыя сувкецці таленту // Мін. праўда. 1972. 20 снеж.; П а л т а р а н В. Вышыня, узнятая працай // ЛіМ. 1982. 24 снеж.; П і с ь м е н н і к і Савецкай Беларусі: Кароткі даведнік. Мн., 1981; Р а з а н а ў І. Каб мазаіка склалася... // ЛіМ. 1978. 9 чэрв.; С я м ё н а в а А. Імем дабраты // Сямёнава А. Гарачы след таленту. Мн., 1979; Т ы ч ы н а М. На жыццёвых дарогах // Беларусь. 1982. № 12; У гэтым месяцы // Там жа. 1972. № 12; Ш к р а б а Р. Характар у апавяданні // ЛіМ. 1955. 16 ліп.; Я г о ж. Памяць сэрца // Шкраба Р. Літаратура і мова. Мн., 1969; Ш у п е н ь к а Г. «Чалавеку быць чалавечным...» // Звязда. 1982. 21 снеж.; Я г о ж. Шчыры і добры талент // Шупенька Г. Цеплыня чалавечнасці. Мн., 1977; Я ф і м а в а М. Алена Васілевіч // Беларуская дзіцячая літаратура. Мн., 1980.

На рускай мове. В е р з о в с к и й С. Мир, полный волшебства // Сел. газ. 1976. 13 нояб.; Г и л ь М. Рассказ — жанр содержательный // Неман. 1972. № 10; Г у р е в и ч Э. Детская литература Белоруссии. М., 1982; С. 123—126, 157—161; К а н э Ю. Его глазами // Неман. 1960. № 1; М е л е ж И Жизненные заботы. М., 1980. С. 110.

На французскай мове. V e s s i l é v i t c h Aliona // Anthologie de nouvelles biélorusses. Quebec, 1983.

2.4.

На беларускай мове. А л т у х о ў М. Небяспечная спадарожніца: Сцэнічны жарт паводле апав. А. Васілевіч «Клава са Старажоўкі» // ЛіМ. 1958. 17 вер.; Я г о ж. Як я быў доктарам: Інсцэніроўка па матывах А. Васілевіч // П'есы для школьнай самадзейнасці. Мн., 1968; В і т к а В. Алене Васілевіч: Аўтограф: [Верш] // Дзень паэзіі — 80. Мн., 1980.

3.1.

ЦДАМЛіМ БССР, ф. 204, воп. 1, спр. 1—28.

В. У. Смольская.

ВАСІЛЕЎСКАЯ ГАЛІНА

Васілеўская Галіна Ануфрыеўна (дзявочае Скрыпка-Банат; н. 15.1.1927, г. п. Клічаў Магілёўскай вобл.), празаік. Член СП СССР з 1970.

Бацька, Ануфрый Фёдаравіч, добраахвотнік і інвалід грамадзянскай вайны, быў рабочым-будаўніком, маці, Марыя Адамаўна,— швачкай. З 1932 сям'я жыла ў Мінску. Да вайны Г. Васілеўская скончыла 6 класаў сярэдняй школы. Пасля вайны экстэрнам здала экзамены за дзесяцігодку (1945). У 1950 скончыла аддзяленне журналістыкі філалагічнага факультэта БДУ. Працавала радыёжурналістам (1950—53), літаратурным супрацоўнікам часопіса «Сельская гаспадарка Беларусі» (1953—59). У 1959—77 рэдактар аддзела часопіса «Работніца і сялянка», з 1977 рэдактар аддзела нарыса, з 1979 адказны сакратар часопіса «Полымя». У 1982—88 дырэктар бюро прапаганды мастацкай літаратуры СП БССР. Член КПСС з 1973.

З 1988 персанальны пенсіянер. Узнагароджана медалём, Ганаровай граматай Вярхоўнага Савета БССР.

Літаратурнай працай займаецца з 1953. Пісала нарысы, артыкулы. У 1959 апублікавала першае апавяданне «Блакітныя канверты» («Работніца і сялянка». № 1). Аўтар твораў для дзяцей і юнацтва: дакументальных аповесцей пра юную партызанку Рыму Кунько («Маланка ўначы», 1963) і юнага партызана-разведчыка Ціхана Барана («Малюнак на снезе», 1969), аповесці-хронікі пра жыццё і ўдзел падлеткаў у барацьбе з нямецка-фашысцкімі захопнікамі ў акупіраваным Мінску («Бывай, Грушаўка», 1978). Аповесць «Я еду на вярблюдзе» (1970), напісаная пасля паездкі ў Егіпет, прысвечана інтэрнацыянальнай дружбе савецкіх дзяцей.

Жыве ў Мінску.

М. Р. Міхайлаў.

Бібліяграфія

1.1.

Выбранае: Аповесці і апавяданні. Мн., 1986.

1.2.

Маланка ўначы: Дакум. аповесць. Мн., 1963. Рэц.: Г і л ь М. Трэба гэтага толькі жадаць // ЛіМ. 1964. 6 сак.; М о л ч а н М. «Архіпелаг Свабоды» // Звязда. 1964. 6 сак.; Р у б и н с к и й В. Землю родную спасшие // Сел. газ. 1965. 24 янв.

Малюнак на снезе: Дакум. аповесць. Мн., 1969. Рэц.: А л я к с е е ў А. У дванаццаць хлапечых гадоў // Вяч. Мінск. 1970. 14 студз.; Г е л е р М. Помнік юнаму герою // ЛіМ. 1969. 3 чэрв.; Г р а к о в и ч Н. Память сердца // Сел. х-во Бел. 1969. № 6.

Я еду на вярблюдзе: Аповесць. Мн., 1970. Рэц.: С о д а л ь У. Міколка едзе на вярблюдзе // ЛіМ. 1971. 19 ліст.

Бывай, Грушаўка!: Аповесць-хроніка. Мн., 1978. Рэц.: Г о л о в а н о в а Л. Возвращение на улицу детства // Знамя юности. 1979. 4 мая; С а м у с е н к а в а Р. «Для сярэдняга школьнага...» // Звязда. 1979. 1 вер.; Х о р с у н С. Боль і памяць вайны // ЛіМ. 1979. 16 ліст.

Юныя назаўсёды: Аповесці. Мн., 1983.

Крылы, альбо Адзін год з жыцця Віталя Пятроўскага: Аповесць. Мн., 1987.

1.3.

1953. Сельскі кінамеханік // Маладосць. № 8.

1954. Шчасце Марыі Шэсцель // Калгаснік Бел. № 3.

1957. Пра Нэлі...: [Верш] // Сел. гасп. Бел. № 1; Крыніцы багацця: [Інтэрв'ю] // Там жа. № 2; Шлях простай жанчыны: Нарыс // Там жа. № 3.

1958. Працоўная слава: [Нарыс] // Сел. гасп. Бел. № 2; У птушкагадоўчым саўгасе: [Нарыс] // Там жа. № 3; За зямлю, за волю...: [Нарыс] // Там жа. № 9; У дружбе — сіла: [Нарыс] // Там жа. № 12.

1959. Блакітныя канверты // Работніца і сялянка. № 1; Па-камуністычнаму: [Нарыс] // Сел. гасп. Бел. № 3; Цвёрды характар: [Нарыс] // Там жа. № 4; Тут будзе царства птушкі // Там жа. № 9.

1960. З мацярынскай адказнасцю // Работніца і сялянка. № 1.

1961. На землях Мсціслаўшчыны // Работніца і сялянка. № 8.

1962. Паклёпнік: Фельетон // Работніца і сялянка. № 10; Выбух уначы: [Урывак з дакум. аповесці] // Чырв. змена. 3 ліп.

1963. Маланка ўночы: Дакум. аповесць // Маладосць. № 5; Адзін дзень // Работніца і сялянка. № 3; Статуэтка: Гумарэска // Там жа. № 12; Маланка ўночы: Урывак з дакум. аповесці // ЛіМ. 21 мая.

1964. Узлёт: [Нарыс] // Людзі, якія апярэджваюць час. Мн.; Слава яе знайшла // Работніца і сялянка. № 9.

1965. Месца ў жыцці: Нарыс // Работніца і сялянка. № 3.

1966. Клопаты асаблівай важнасці // Нар. асвета. № 8; Усё гэта было...: [Нарыс] // Работніца і сялянка. № 2; Дзень добры вам, случчане! // Там жа. № 10 / Сааўт. А. Васілевіч.

1967. На новыя рубяжы // Нар. асвета. № 10; Музычны домік // Работніца і сялянка. № 6; Паўтары старонкі... // Там жа. № 8; Малюнак на снезе: Аповесць пра юнага Сусаніна // Чырв. змена. 25, 26, 28 ліст.; 2, 3, 7, 9, 10, 12—14, 17, 19 снеж.

1968. Быццам так было заўсёды... // Работніца і сялянка. № 3; Учора, сёння, заўтра // Там жа. № 4; Раскажыце, мадам... // Там жа. № 12.

1969. Дзяўчына з горада Леніна // Работніца і сялянка. № 12; Зноў дарога: Урывак з аповесці «Малюнак на снезе» // Піянер Бел. 27 сак.

1970. Радуга над Нилом: [Нарыс] // На перекрестках планеты. Мн.; Я еду на вярблюдзе: Раздзелы з аповесці // Бярозка. № 7, 8; Звычайная // Работніца і сялянка. № 7; Руно залатое // Там жа. № 11.

1971. Новы быт // Работніца і сялянка. № 1; Так, як Гэля // Там жа. № 4; Рассвет — значыць світанне // Там жа. № 10.

1972. Сын Радзімы: [Апавяданне] // Бярозка. № 6; Свята: [Нарыс] // Голас Радзімы. № 44; Работніца і сялянка. № 8; «Никогда не забудем» // Дет. лит. № 9; Андрейкина деревня // Крестьянка. № 3; Аснежыцы // Работніца і сялянка. № 1.

1973. Сонца, атам, чалавек // Голас Радзімы. № 44; Работніца і сялянка. № 8; Юлька-радыстка // Работніца і сялянка № 7; Рука і думка // Там жа. № 10; «Вы проста цуд, Святлана!» // Там жа. № 12.

1974. Рука і думка // Голас Радзімы. № 9; Песняры // Работніца і сялянка. № 3; Добрай раніцы, аграном! // Там жа. № 7; Маленькі Сусанін // Піянер Бел. 12 снеж.

1975. Усмешка: Казка // Вясёлка. № 3; Часцінка сэрца... // Работніца і сялянка. № 1; Палік // Там жа. № 9 / Сааўт. А. Уладзімірава; На трывожным пасту // Там жа. № 11; Аб маці можна расказваць бясконца // Там жа. № 12; Рисунок на снегу: Отрывок из повести // Зорька. 3 окт.; Улыбка: Сказка // Там жа. 17 окт.

1977. Пяты экспанат: Апавяданне // Вясёлка. № 1; Чорныя кропачкі кмену: [Урывак з аповесці «Бывай, Грушаўка!»] // Работніца і сялянка. № 1; Грані дыямента // Там жа. № 2; Не забудут потомки // Сов. культура. 27 сент.

1978. Бывай, Грушаўка!: Аповесць-хроніка // Маладосць. № 1, 2; Рэц.: Л е с і н а А. Маладая сіла жыцця // Работніца і сялянка. 1978. № 4; Станаўленне: [Нарыс] // Полымя. № 10; Вытокі творчасці // Работніца і сялянка. № 2.

1980. Побач настаўнік: [Нарыс] // Полымя. № 1;

1981. Усмешка: [Казка] // Вясёлка. Мн.

1983. Усмешка: [Казка] // Вяснянка. Мн.; Казкі беларускіх пісьменнікаў. Мн.

1984. Сын Радзімы: [Апавяданне] // Бярозка. Мн.; Усмешка: [Казка] // Голас Радзімы. 9 жн.

1985. Два браты — Адалары: Апавяданне // Буслы над хатай. Мн.; Як першы снег...: Адзін год з жыцця Віталя Пятроўскага: [Аповесць] // Полымя. № 10.

1.4.

1972. П я ч э р с к і М. Таня: Апавяданне / З рус. // Работніца і сялянка. № 11.

1975. С а ч ы в е ц І. Не хекайце, мама!..: Гумарэска / З укр. // Работніца і сялянка. № 7.

1985. Т а л і я ш в і л і І. Пах фіялак: Апавяданне / З груз. // Дружная з сонцам. Мн.

1.5.

На армянскую мову. Сын Радзімы: [Апавяданне] / Пер. М. Максапецян // Мост. Ерэван, 1979.

На грузінскую мову. Адзін дзень дырэктара: «Работніца і сялянка» ў гасцях у нашай рэдакцыі // Сакартвелос калі. 1964. № 1.

На казахскую мову. Бауырлар / Ауд. Белекбаев М. // Полесье энгімелері. Алматы, 1984.

На малдаўскую мову. Контур пе зэпадэ / Трад. Т. Брагэ. Кишинэу, 1973. (Пионерь ерой).

На рускую мову. Молния в ночи: Докум. повесть / Пер. Н. Марушкевич. Мн., 1965.

Рисунок на снегу / Пер. М. Горбачев. М., 1971. (Юные герои). Рэц.: В е л и ч к о В. Повесть о юном патриоте // Заря. 1971. 7 мая; К о н я е в Н. Три дня Тишки // В мире книг. 1972. № 1.

Рисунок на снегу: Докум. повесть / Пер. В. Щепотев. М., 1971.

Я еду на верблюде: Повесть / Пер. В. Машков. Мн., 1974.

Две дороги: Докум. повести / Пер. Н. Марушкевич. Мн., 1977. Рэц.: І г н а ц ь к а А. Кнігапіс // ЛіМ. 1977. 15 ліп.

Прощай, Грушовка!: Повесть-хроника / Пер. М. Мусиенко. М., 1984.

На ўкраінскую мову. Малюнок на снігу: Збірка повістей та оповідань /Пер. О. Деко, Г. Лісковська, С. Гордіюк. К., 1986.

Прощай, Грушівко!: Повісті / Пер. Ю. Юрченко. К., 1987.

1.6.

Л о с ь Е. Выбр. тв.: У 2 т. Мн., 1979 / Скл.

М о с т: Зб. апавяданняў бел. пісьменнікаў. Ерэван, 1979 / Скл.

П о л е с ь е энгімелері. Алматы, 1984 / Скл.

2.3.

На беларускай мове. Б е л а р у с к а я дзіцячая літаратура. Мн., 1966. С. 85—86; 2 выд. Мн., 1980. С. 100—101; Г а л і н е Васілеўскай — 50 // ЛіМ. 1977. 14 студз.; К р у п е н ь к а Я. Творчы неспакой // Чырв. змена. 1977. 15 студз.; П а н к р а т а в а А. «Мы вам верым больш, чым сваім бацькам...» // Голас Радзімы. 1983. 16 чэрв.; П і с ь м е н н і к і Савецкай Беларусі: Кароткі даведнік. Мн., 1981; Т ы ч ы н а М. У пошуках новага зроку // ЛіМ. 1979. 16 лют.

На рускай мове. Г у р е в и ч Э. Детская литература Белоруссии: Очерки. М., 1982. С. 168—169.

А. С. Гурская.

ВАСІЛЕЎСКІ ДАНІЛА

Васілеўскі Даніла Мінавіч [псеўд.: А. Вітэнь, Д. Вітэнь, М. Дабраведаўскі, Д. Шчыры, Шчыры, Шчырый, Д. Шчырый; крыпт. Д. В.; 17.12.1889, в. Новае сяло, Віцебшчына, цяпер Бешанковіцкі р-н — 28.12.1963, Феадосія], краязнавец, гісторык, літаратуразнавец.

Скончыў Полацкую настаўніцкую семінарыю і Віцебскі настаўніцкі інстытут. У 1908, калі вучыўся ў семінарыі, Д. Васілеўскі ўпершыню пазнаёміўся з беларускай літаратурай. У 1909 разам з іншымі семінарыстамі ўвайшоў у гурток «Вястун ведаў», які быў пад уплывам ідэй народніцтва і сацыял-дэмакратаў. З 1910 пачаў збіраць фальклор на Полаччыне. Студэнтам Віцебскага настаўніцкага інстытута дасылаў свае допісы ў часопіс «Школа и жизнь» і ў газету «Наша ніва». Супрацоўнічаў у віцебскіх выданнях. Прымаў удзел у працы настаўніцкага таварыства ўзаемадапамогі. У 1914—15 выкладаў у школе, знаёміў моладзь з беларускай літаратурай. У 1917—19 працаваў у розных установах у Полацку, з 1919 інструктар школ на Віцебшчыне, пазней — інспектар народнай асветы ў Оршы. У 1923 Д. Васілеўскі арганізаваў Віцебскае губернскае бюро краязнаўства, звязанае з Інбелкультам. З 1924 намеснік старшыні Аршанскага акруговага таварыства краязнаўства. Быў кандыдатам Аршанскай філіі «Маладняка» (1925). У 1930—36 выкладчык і дэкан геаграфічнага факультэта Магілёўскага пединстытута. У часы культу асобы (9.12.1936) незаконна рэпрэсіраваны. Працаваў буравіком у Варкуце. З 1945 там жа на вольным пасяленні. Апошнія гады жыў у Феадосіі.

Адна з цікавых краязнаўчых работ Д. Васілеўскага — «Лячэбнік» Ганны Шаранды, па якім мясцовыя знахаркі лячылі людзей. Паводле меркаванняў Д. Васілеўскага, «Лячэбнік» — помнік «чараўнічай літаратуры» канца 17 — пачатку 18 ст. Вывучаў таксама гісторыю кнігадрукавання на Віцебшчыне, даследаваў творчасць Я. Баршчэўскага, па-свойму арыгінальна, хоць і не бясспрэчна, імкнуўся ўстанавіць час напісання паэмы «Тарас на Парнасе», аўтарам якой лічыў А. Вярыгу-Дарэўскага. *І. Э. Багдановіч.*

Бібліяграфія

1.2.

Друк на Аршаншчыне. Ворша, 1927. (Аршанскае акруговае таварыства краязнаўства).

1.3.

1914. З Віцебшчыны: Беларуская вечарынка // Н. н. 27 лют.; Што мы чытаем? // Там жа. 20 сак. / Пад псеўд. Д. Шчырый; З Віцебшчыны: Жара // Там жа. 10 ліп. / Пад псеўд. Шчырый.

1922. Отзвуки музы Н. А. Некрасова в новейшей белорусской литературе // Работник просв. и иск-ва. № 4.

1924. Аб метадах перападрыхтоўкі настаўніцтва вёскі; Краязнаўства ў школах, як сродак камуністычнага выхавання моладзі на вёсках; Школа і настаўніцтва на Віцебшчыне // Асвета. № 3.

1925. Паэт Ян Баршчэўскі аб Беларусі: (З уласных лістоў яго да пані Карсак) // Арш. малад. № 2; Падрахунак працы па ўстановах соцвыху // Асвета. № 5; [Рэц. на: Асвета № 3 (верасень — снежань), 1924 г.] // Полымя. № 1; Новыя матэрыялы творчасці Яна Баршчэўскага // Там жа. № 5.

1926. Краязнаўчая праца на ўсходзе Беларусі // Аршаншчына. Ч. 1; Пясняр вясковага адраджэння // Маладняк. № 6; Сталецце краязнаўчай працы на Беларусі // Наш край. № 2—3.

1927. Друк на Аршаншчыне // Аршаншчына. Орша; З гісторыі Аршанскага друку // Наш край. № 6—7, 8—9; Кароткі нарыс гісторыі Горацкага раёна і г. Горак; Народная асвета ў Горацкім раёне // Працы Навук. Т-ва па вывучэнню Бел. Т. 3; Ворша зімой: [Замалёўка] // Сав. Бел. 5 студз. / Пад псеўд. А. Вітэнь; Ліквідуем прафнепісьменнасць // Там жа. 12 студз. / Пад псеўд. Д. Вітэнь; Весткі з месц // Там жа. 13 студз. / Пад псеўд. Д. Вітэнь; Глуш на пераломе: [Замалёўка] // Там жа. 29 сак. / Пад псеўд. Д. Вітэнь.

1928. Пад аховай роднай песні: (З перапіскі Яна Баршчэўскага) // Маладняк. № 1.

1929. Паэма «Тарас на Парнасе» ў краязнаўчым асвятленні // Наш край. № 5; Арцём Ігнатавіч Вярыга і яго літаратурна-грамадская чыннасць // Полымя. № 6.

1937. Мертвецам покоя не дают: Маленький фельетон // Рабочий. 9 февр. / Под крыпт. Д. В. Аўт. спрэчнае.

2.3.

На беларускай мове. Вывучэнне культурнага стану краю: (З доследу Віцебшчыны) // Наш край. 1927. № 6—7; Кісялёў Г. Пошукі імя. Мн., 1978. С. 61—64. *З. У. Драздова.*

ВАСІЛЕЎСКІ ІОСІФ

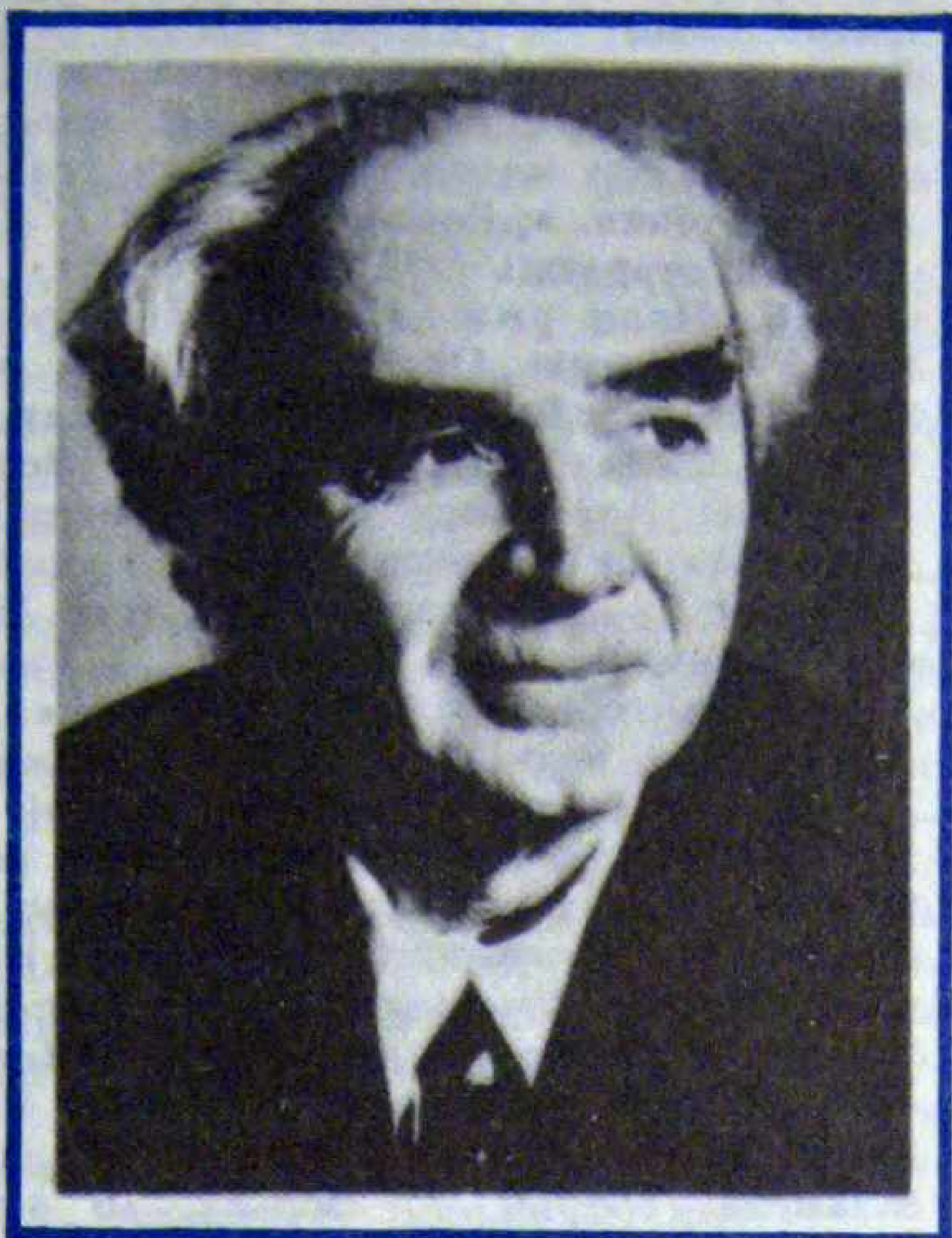

Васілеўскі Іосіф Іосіфавіч [н. 25.11.(8.12).1911, Данецк], паэт, акцёр, перакладчык. Член СП СССР з 1957. Піша на рускай і беларускай мовах.

Нарадзіўся ў сям'і рабочага-слесара. Бацька, Іосіф Канстанцінавіч, працаваў на шахце, а пасля на чыгунцы на станцыі Краснае на Смаленшчыне. У 1922 сям'я пераехала ў вёску Букарава Талачынскага р-на — на радзіму дзеда, Кастуся Васілеўскага. Маці, Антаніна Іванаўна — хатняя гаспадыня. У сям'і было шасцёра дзяцей. Жылі бедна, на чатырох дзесяцінах зямлі.

1. Васілеўскі пачаў вучыцца ў школе яшчэ на Смаленшчыне. Вучоба працягвалася і ў Беларусі. У Берасценаўскай школе сялянскай моладзі (на Аршаншчыне) у 1925—28 атрымліваў стыпендыю, дзякуючы якой і меў магчымасць вучыцца. Скончыў Аршанскія педагагічныя курсы (1930), потым тэатральна-драматычныя ў Мінску (1931). У 1931—33 працаваў акцёрам Віцебскага драмтэатра (БДТ-2), літработнікам газеты «Ленінскі прызыў» у Оршы, у 1933—35 акцёр-баец тэатра БВА (Смаленск). У 1935—51 акцёр у тэатрах Смаленска, Жытоміра, Бранска, Днепрадзяржынска, Ленінагорска, Усць-Каменагорска, Разані, Іжэўска, Калугі і інш. У розныя гады выступаў перад гледачамі ў многіх ролях: малады вучоны ў спектаклі па п'есе Л. Лявонава «Звычайны чалавек», Джылберт — у «Амерыканскай трагедыі» паводле Т. Драйзера, Леванові́ч — у спектаклі па п'есе К. Крапівы «Хто смяецца апошнім», Ваня Земнухоў — у «Маладой гвардыі» паводле А. Фадзеева, Паўка Карчагін — у спектаклі «Як гартавалася сталь» паводле М. Астроўскага і інш. Удзельнічаў у пастаноўцы спектакляў «Крамлёўскія куранты» М. Пагодзіна, «Нашэсце» Л. Лявонава, «Рускае пытанне» К. Сіманава і інш. Кіраваў мастацкай самадзейнасцю ў клубах Смаленска, выступаў у Смаленскай абласной філармоніі. Член КПСС з 1959.

Узнагароджаны медалямі, Ганаровай граматай Вярхоўнага Савета БССР.

Першы верш І. Васілеўскага «Парогі дзён» надрукаваны ў часопісе «Маладняк» (1931). Кнігі паэта выходзілі ў Смаленску, Мінску, Маскве. Выдаў шэраг кніг для дзяцей. Значнае месца ў творчасці паэта займае любоўная лірыка. Надрукаваў п'есу ў вершах «Вольчына каромысла». Аўтар лірычнай камедыі «Новая прыстань», п'есы для дзяцей «Авось ды нябось». На вершы І. Васілеўскага стварылі песні кампазітары Г. Вагнер, І. Лучанок, К. Свердзель, Ю. Семяняка, К. Цесакоў і інш. Песня «Возера Палік» выконваецца Дзяржаўным акадэмічным народным хорам БССР. Вядомы і як перакладчык з беларускай мовы на рускую. У яго перакладзе выйшлі зборнікі беларускай лірыкі, вершаў М. Хведаровіча, казка А. Якімовіча «Каваль-Вярнідуб». Пераклаў таксама паасобныя вершы Я. Купалы, Я. Коласа, П. Броўкі, М. Танка, А. Куляшова, П. Панчанкі і інш.

Жыве ў Мінску.

Л. М. Гарэлік.

Бібліяграфія

1.1.

Мой спутник солнце: Избр. стихи. Мн., 1971.

1.2.

В добрый час: Стихи. Смоленск, 1954.

Родное раздолье: Стихи. Смоленск, 1956.

От зорьки до зорьки: Стихи. Смоленск, 1957.

Новь: Стихи. Смоленск, 1959.

Оружием сатиры. М., 1959.

Авось да небось: [Вершы]. Смоленск, 1960.

От зорьки до зорьки. М., 1960.

Лирика. Смоленск, 1961.

Трудный экзамен: Поэма. Смоленск, 1962.

День за днем: [Вершы]. М., 1963.

Нас попробуй обгони: [Вершы]. Смоленск, 1963.

Свершение: Стихи. М., 1966. Рэц.: Прудні́каў П. Дарога далёкая, бясконцая // Віцеб. рабочы. 1967. 19 жн.

Птичья тревога: Стихи: Мн., 1968. Рэц.: Хрусталев И. // Кн. обозрение. 1969. 23 мая.

Пальмы и сосны: Стихи. Мн., 1969. Рэц.: Аляксандраў С. Жыццё падказвае словы // Вяч. Мінск. 1969. 27 ліст.; Мохарт Г. // Звязда. 1969. 16 кастр.; Ставер А. Лирика сердца // Рабочий путь. 1970. 4 февр.

Диковины: Стихи. Мн., 1972. Рэц.: Зубковский Б. Дровосек... в развилке // Сов. Бел. 1973. 28 февр.
Чибис: Стихи. М., 1973.
Веселый поезд: Стихи. Мн., 1977. Рэц.: Аўруцін А. Ці весела ў «Вясёлым цягніку»? // ЛіМ. 1978. 27 студз.
Зимнее солнце: Стихи. М., 1979. Рэц.: Гніламёдаў У. Расказаць пра сябе // ЛіМ. 1980. 2 мая.
Продолжение: Стихи. Мн., 1981. Рэц.: Анисимов В. Жизни новое начало // Наш современник. 1982. № 10; Николаева В. // Звезда. 1982. № 10.
Призадумалась река: Стихи. М., 1982.
Безымянные острова: Стихи. Мн., 1984.
Снежные лебеди: Стихи. Мн., 1987.
Река времени: Стихи. Мн., 1989.

1.3.

1931. Парогі дзён: [Верш] // Маладняк. № 6—7; Ударнік рабочага друку: [Верш] // Рабселькор. 20 мая; 2-ая бальшавіцкая: [Верш] // Чырв. змена. 3 крас.; Песня рабкора-ударніка: [Верш] // Там жа. 10 ліп.

1932. На варце: [Верш] // Іскры Ільіча. № 18; У дазоры: [Верш] // Чырвонаарм. праўда. 14 ліп.

1933. На варце: [Верш] // Кастрычнік. Мн.; У майстэрні: [Верш] // Заклік. № 1.

1934. Самарский полк: [Верш] // Атака. Мн.; Подвіг: [Верш] // Красноарм. правда. 11 марта; У дазоры: [Верш] // ЛіМ. 12 лют.

1935. Наступленне: [Верш] // Атака. Мн.; В вагоне: [Верш] // Бойцы. Мн.; Возвращение: [Верш] // Віцеб. пралетарый. 29 жн.; Августовской ночью: [Верш] // ЛіМ. 23 чэрв.; Крепостная стена: [Верш] // Там жа. 30 вер.

1937. Ты будешь жить; В походе [Вершы] // Альманах русской секции ССП Бел. Мн.

1938. На сходзе камсамольскай арганізацыі пісьменнікаў // Чырв. змена. 2 ліст. / Сааўт. А. Бялевіч.

1944. В излучине Днепра: [Вершы] // Місто над Дніпром. Дніпродзержинськ.

1947. Дед Мороз на школьной елке: (Сценка) // Ёлка. Ижевск; Звезда Октября: [Верш] // Смена. № 21.

1953. Звезда Октября: [Верш] // На клубной сцене. Смоленск.

1954. Весна поет в полях...; Ливень; После дождя: [Вершы] // Октябрь. № 4.

1955. Возле речки, возле моста...: [Верш] // Молодежная эстрада. № 3.

1957. В лесу: [Верш] // Пионер. № 8; «Встает заря над перевалом...»; «У мосточков над водой...»: [Вершы] // Сов. Отчизна. № 1; В саду: [Верш] // Знамя юности. 4 сент.; За грибами: [Верш] // Зорька. 14 сент.

1958. Твоя печаль — моя печаль: Лирическая комедия // Дальнее поле. Смоленск; «Большим трудом наполнив дни...»: [Верш] // Сов. Отчизна. № 1; Молотьба: [Верш] // Зорька. 4 окт.

1959. По грибы: [Верш] // Крестьянка. № 10; Вьюн: [Верш] // Крокодил. № 22; День за днем: [Верш] // Сов. Отчизна. № 4; Смоленская стена: [Верш] // Сов. воин. № 5; На вековых холмах: [Верш] // Там жа. № 10; Молодой коммунист: [Верш] // Сов. Бел. 17 окт.

1960. Ольгино коромысло: Пьеса в одном действии // Веселый спутник. М. Вып. 2; «В конце июня молодик...»; «Чем старше сердце...»; На лунном берегу: [Вершы] // Донбасс. № 1; Белая овчина: [Верш] // Костер. № 2; Песня юннатов; Паром; Молотьба: [Вершы] // Там жа. № 7.

1961. «У мосточков над водой...»; [Верш] // О дружбе и любви. М.; Утро в бору: [Верш] // Неман. № 4.

1962. Бессмертие: [Верш] // Віцеб. рабочы. 2 вер.

1963. Ничего!: [Верш] // Крестьянка. № 1; В кругу льстецов: [Верш] // Нева. № 6; Россия помнит...; На побережье; Время молодо: [Вершы] // Сов. воин. № 1; Перед жатвой: [Верш] // Сел. газ. 12 июля.

1964. «Хаты сельскія пяцісценныя...»; «Усё вяшчуе дзень пагодны...»; «Як мы з табою пастарэлі...»: [Вершы] // Беларусь. № 8; Бюро погоды: [Верш] // Юный натуралист. № 5; Пильщики; Март; День за днем; Подснежник; Начало: [Вершы] // Віцеб. рабочы. 1 сак.; Три стихотворения: Поле ржи; В родном краю; «Дождь хлынул, землю бороздя...» // Там жа. 23 жн.; «Как на ринге после схватки...»: [Верш] // Лит. Россия. 18 дек.

1965. Зимние картинки: [Верш] // Віцеб. рабочы. 31 студз.; Чибис; Речная прогулка; Морское утро; Белые ночи; Света: [Вершы] // Там жа. 20 чэрв.; Водораздел; «В бухте той, где рыбачат...»; «Пчелы кончают день трудовой...»; «Я прожил целый год в саду...»; «За месяц подскочили травы...»; «Весна — пора цветения...»; Россия [Вершы] // Там жа. 14 ліп.; Липы не старэюць // Там жа. 6 ліст.

1966. Поле ржи: [Верш] // Крестьянка. № 2; Земля — Венера: [Верш] // Віцеб. рабочы. 2 сак.; Горелые мхи; «Еще в тени снега лежат...»: [Вершы] // Там жа. 25 сак.; Семь раз отмерь: [Верш] // Там жа. 13 крас.; Нет снисхождения: [Верш] // Там жа. 5 жн.; Из новой книги: Перед дорогой; Предела нет: [Вершы] // Там жа. 16 вер.; Под Москвой; Крымская осень; В горах: [Вершы] // Там жа. 7 кастр.; В поисках героя: [Верш] // Там жа. 11 снеж.; На Двине; Наш век: [Вершы] // Там жа. 14 снеж.

1967. На семинаре поэтов: [Верш] // Дзень паэзіі — 67. Мн.; И песни петь: Предела нет; «Я счастлив был...»; «Чаек на рыбалке сегодня мало...»: [Вершы] // Неман. № 9; Новогодний тост: [Верш] // Віцеб. рабочы. 1 студз.; Чепельские озера: [Верш] // Там жа. 3 студз.; Возле речки, возле моста: [Верш] // Там жа. 4 чэрв.; Авось да небось: [Верш] // Там жа. 30 жн.; Тропа лесная: [Верш] // Гродн. правда. 2 дек.; В день экзамена: [Верш] // Зорька. 10 июня; Диковины Крыма: [Верш] // Там жа. 23 сент.; Наш век: [Верш] // Маг. праўда. 26 сак.; Приветствует мир: [Верш] // Сел. газ. 1 янв.

1968. В Разливе: [Верш] // Чтоб всегда было солнце. Мн.; Зорька. 5 апр.; У Разліве: [Верш] // Бярозка. № 4; Басня без сюжэта // Вожык. № 11; Музей героической истории // Культура и жизнь. № 4; Чибис: [Верш] // Мурзилка. № 5; Озеро Палик; Нарочь: [Вершы] // Віцеб. рабочы. 11 ліп.; Я теперь живу в микрорайоне // Там жа. 23 ліст.; На рубеже; После: [Верш] // Вяч. Мінск. 6 студз.; Я птиц кормлю; После снегопада; На морозе: [Вершы] // Там жа. 6 сак.; Снежные лебеди: [Верш] // Пионер. правда. 15 марта.

1969. Лирика // Неман. № 7; Витебский край: [Верш] // Віцеб. рабочы. 21 лют.; Город самый родной: [Верш] // Там жа. 22 лют.; Тропа лесная: [Верш] // Там жа. 25 лют.; Ходоки: [Верш] // Там жа. 6 вер.; Ходоки; Минск: [Вершы] // Заря. 21 июня.

1970. Витебский край: [Верш] // Путь к победе. Мн.; Матрешки: [Верш] // Віцеб. рабочы. 28 ліп.; Всем смертям назло // Лесная пром-сть. 16 мая; Я птиц кормлю; Выдумки зимы: [Вершы] // Пионер. правда. 18 дек.; Самоцвет русской поэзии // Сел. газ. 3 окт.; Бабка едет на фестиваль: [Фельетон] // Сов. Бел. 25 янв.

1971. Выдра; Нямко: [Гумарэскі] // Работніца і сялянка. № 9; Вечное обновление; Крутая горка; Березы Бжезова; Без меня отцветает мой сад; Единенье; На рубеже: [Вершы] // Віцеб. рабочы. 9 снеж.; Это что за полоса...; Кто кого...; На уроке: [Вершы] // Вяч. Мінск. 1 вер.; Взирая на кресло; О детской литературе; В защиту собаки; Деньги на бочку; На сплаве; Выход из положения: [Вершы] // Там жа. 18 ліст.; После равноденствия; Вечное обновление; Зеленые елки: [Вершы] // Там жа. 8 снеж.; Вестники мира: [Верш] // Там жа. 31 снеж.; Миша-зайчишка; Снегопад: [Вершы] // Зорька. 3 дек.; Драматург і тэатр // ЛіМ. 25 чэрв.

1972. Наш год уходящий: [Верш] // Віцеб. рабочы. 1 студз.; Это что за полоса...; Кто кого...; На улице; Сколько лет сосне?: [Вершы] // Там жа. 20 студз.; На Двине: [Верш] // Там жа. 14 вер.

1973. «В лесной глуши..»: [Верш] // Дзень паэзіі.— 73. Мн.; Край моего детства: [Вершы] // Неман. № 9; Мы помним!: [Верш] // Вяч. Мінск. 24 вер.; Крутая горка; В гостях у чехов: [Вершы] // Гродн. правда. 23 июня.

1974. Березы Бжезова: [Верш] // Дзень паэзіі — 74. Мн.; Земля ждет сигналов: [Верш] // Віцеб. рабочы. 6 лют.; Под выходной: [Верш] // Там жа. 30 ліст.; Мой город: [Верш] // Вяч. Мінск. 3 ліп.; Тропой

воспоминаний // Знамя юности. 29 сент.; Экспромты: У жыцці і ў справаздачы; Сатырыку-жартаўніку: [Вершы] // ЛіМ. 8 лют.

1975. Читая плакат: [Верш] // Дзень паэзіі — 75. Мн.; Первый воин и герой: [Верш] // Рэха ў граніце. Мн.; Признание в любви: [Вершы] // Неман. № 10; Вот какой мальчик; У старых воронок; Иней; На улице: [Вершы] // Вяч. Мінск. 12 лют.; В гостях у чехов; У витрины; Карловарская легенда; Речка Тепла: [Вершы] // Там жа. 16 чэрв.

1976. Ля вытокаў: [Успаміны] // Беларусь. № 11; Было ўсюды з намі лета: [Верш] // Бярозка. № 9; К звездам; И мы, как птицы...; Утро Москвы; В добрый час; Рабочий город Речица; Запевают провода; Дорога на океан: [Вершы] // Вяч. Мінск. 5 лют.

1977. Верабей-навасёл: [Верш] // Вясёлка. № 5; Край слаўных джыгітаў і гор высокіх // ЛіМ. 7 кастр.

1978. Сумерки: [Верш] // Дзень паэзіі — 78. Мн.; Сердечность: [Вершы] // Неман. № 7; Орша — город над Днепром; Верховье Двины; Дуб на Рижском взморье; Раннее похолодание; Жизнь прожить — не поле перейти; Голоса эпохи: [Вершы] // Віцеб. рабочы. 23 вер.

1979. Дозорные нашей страны: [Верш] // Дзень паэзіі — 79. Мн.; «Бородино...»; [Верш] // Пограничник. № 1; Сердце актера; Песенное слово; Святое чувство; «Сердце рвется в край родной...»; Мимолетное: [Вершы] // Вяч. Мінск. 19 лют.; Герои и стихи остаются молодыми // Знамя юности. 23 нояб.; Песенка веселого туриста // Зорька. 20 июля.

1980. Оршанский узел: [Верш] // Віцеб. рабочы. 5 студз.; Настаўнік паэтаў // ЛіМ. 18 студз.

1981. Старики; С мечтой о спуске: [Вершы] // Дзень паэзіі — 81. Мн.; Слова пра факты з прамкамбіната; Аб сплаўшчыку лесу: [Вершы] // Вожык. № 23; Маскоўская раніца // Вясёлка. № 12, Лясны шпіталь: [Верш] // Работніца і сялянка. № 12; Сеятель; «Когда шугает ветер с гневом...»; В санатории; «За месяц подскочили травы...»: [Вершы] // Віцеб. рабочы. 5 снеж.; Поле: [Верш] // Сел. газ. 22 дек.

1982. К сыновьям; «Рано птицы на юг улетели...»: [Вершы] // Дзень паэзіі — 82. Мн.; Что связано с творчеством — не забывается // Дет. лит. № 9; На крыльях вдохновенья: [Верш] // Віцеб. рабочы. 1 студз.; «Дед сеял рожь...»: [Верш] // Лит. Россия. 12 марта; Предела нет: [Верш] // Мін. праўда. 9 вер.

1983. Это — Родина: [Вершы] // Віцеб. рабочы. 12 лют.

1984. Віцебскі край; Возера Палік: [Вершы] // Звязда. 15 ліст.

1985. «Вот и я мирюсь уже с почетом...»: [Вершы] // Наш современник. № 8; Не прост подъём... // Лит. Россия. 21 июня.

1.4.

Хведарович М. Солнечный зайчик: [Верш] / С бел. Мн., 1964 / Сааўт. пер. К. Алтайскі.

Хведарович М. Кленовый сок: [Вершы] / С бел. Мн., 1972.

Якимович А. Коваль Вернидуб: Сказка / С бел. Мн., 1974.

Извечной песни голоса: Бел. лирика / Сост. і пер. с бел. Мн., 1980. Рэц.: Дромін Е. Кнігапіс // ЛіМ. 3 кастр.

1958. Бровка П. Мне все здесь близко...: [Верш] / С бел. // Сов. Бел. 9 окт.

1962. Хведарович М. Поэт: [Верш] / С бел. // Неман. № 6.

1963. Хведарович М. Снег идет: [Верш] / С бел. // Зорька. 9 февр.; Деружинский А. Когда родился Ленин: [Верш] / С бел. // Там жа. 20 апр.; Хведарович М. Мои друзья: [Верш] / С бел. // Там жа. 27 апр.; Яго ж. Ракетчики: [Верш] / С бел. // Сов. Бел. 23 февр.

1964. Шушкевич С. Стихи для маленьких ребят: Сад цветет; А мы крупу сеяли; Захворал петух; Незадачливый комар / С бел. // Знамя юности. 21 авг.; Хведарович М. Заморский подарок: [Верш] / С бел. // Зорька. 4 апр.; Яго ж. Молодость; Гимнастика: [Вершы] / С бел. // Сов. Бел. 7 апр.

1965. Вольский А. Юный герой; Столяр; Пчела: [Вершы] / С бел. // Вольский А. Куда плывут кораблики. Мн.; Граховский С. Реактивная лыжня: [Верш] / С бел. // Неман. № 1. Деружинский А. Солнце: [Верш] / С бел. // Зорька. 24 июля.

1966. Хведарович М. Плывут плоты; Королищевичи: [Вершы] / С бел. // Неман. № 10; Астрейка А. У костра: [Верш] / С бел. // Сел. х-во Бел. № 15; Калачинский М. Теплоход «Минск»: [Верш] / С бел. // Сов. воин. № 9; Яго ж. На минских улицах: [Верш] / С бел. // ЛГ. 5 дек.; Яго ж. Имени Минска: [Верш] / С бел. // Сел. газ. 7 дек.; Яго ж. Двина соловьиная; Девичья песня: [Вершы] / С бел. // Там жа. 25 дек.

1967. Лось Е. За власть Советов: [Верш] / С бел. // Крестьянка. № 9; Шутько И. Копирка; Кто виноват?: [Вершы] / С бел. // Неман. № 7; Огнецвет Э. Мотоциклисты; Хведарович М. Под куполом неба: [Вершы] / С бел. // Физкультурник Бел. 3 июня.

1968. Бородулин Р. «Идут молодки по кочкам диким...»; Пысин А. «Расступаются сосны, и поле...»; Танк М. У этих сосен: [Вершы] / С бел. // Молодая гвардия. № 11; Волосевич Э. Басня и Ода: [Байка] / С бел. // Неман. № 6; Деружинский А. Белорусское слово: [Верш] / С бел. // Там жа. № 8; Пранузა П. Ручеек: [Верш] / С бел. // Зорька. 15 марта; Лужанин М. В октябре: [Верш] // Известия. 6 нояб.; Ставер А. Чебрец; Смерть партизана; Журавли на Полесье летят: [Вершы] / С бел. // Комс. знамя. 31 дек.; Хведарович М. Сентябрь; Осенний лес: [Вершы] / С бел. // Сел. газ. 4 сент.; Волосевич Э. Золотая рыбка; Басня и Ода: [Байкі] / С бел. // Сов. Бел. 14 марта; Пранузა П. Лесник: [Верш] / С бел. // Там жа. 19 марта; Пестрак Ф. Латышские стрелки: [Верш] / С бел. // Сов. Латвия. 29 дек.

1969. Хведарович М. Гимнастерка; Осенний лес: [Вершы] / С бел. // Неман. № 1; Павлов В. Ленин на субботнике; Пестрак Ф. Латышские стрелки; Русецкий А. На пароходе: [Вершы] / С бел. // Там жа. № 4. Огнецвет Э. В окошках звезды...: [Верш] / С бел. // Там жа. № 5; Приходько П. Орешина; [Верш] / С бел. // Там жа. № 6; Озга-Михальский Ю. Сибирь; [Вершы] / С пол. // Там жа. № 7; Звонак А. Дорогой образ: [Верш] / С бел. // Во славу Родины. 9 февр.; Колесник И. «Мы дважды смерть переживали...»: [Верш] / С бел. // Знамя юности. 12 нояб.; Чернявский М. Космические сны: [Верш] // С бел. // Зорька. 11 апр.; Яго ж. У вечного огня: [Верш] / С бел. // Зорька. 9 мая; Пранузა П. Считайте меня коммунистом [Верш] / С бел. // Сов. Бел. 23 февр.

1970. Хведарович М. В те дни; Звонак А. Вечный огонь; Колесник И. «Мы дважды смерть переживали...»; Бажко А. Погас огонь войны; Мартинович А. Дружба; Бор; Чернявский М. У вечного огня: [Вершы] / С бел. // Путь к победе. Мн.

1971. Танк М. «Ежедневно ищут мою песню...»; Стуча в дверь; «Тень от решетки...»; «Забудутся невзгоды, лихолетья...»; «С рассветом, в ожидании зари...»; «В родные гнезда птицы...»; «Теплеет, сизый ветер кружит...»: [Вершы] / С бел. // Танк М. Избр. произв.: В 2 т. М. Т. 1; Прудников П. Край родной: [Верш] / С бел. // Неман. № 10; Кульская Н. На остановке Западинке: [Верш] / С укр. // Вяч. Мінск. 12 ліп.; Астрейко А. Хребтов уральских самоцветы; Минск — Смоленск; У костра: [Вершы] / С бел. // Знамя юности. 25 июля; Колесник И. Курган славы; Партизанский проспект: [Вершы] // С бел. // Там жа. 13 окт.; Чернявский М. Пионерское лето: [Верш] / С бел. // Лесная пром-сть. 31 июля.

1972. Буравкин Г. Песня друзей: [Верш] / С бел. // Лірычныя песні. Мн.; Бровка П. В Каневе; Панченко П. Киеву; Русак А. Украине; Нехай Р. Слово о дружбе; Велюгин А. Батька Днепро: [Вершы] / С бел. // Чолом тобі, Славутичу. Поклон тебе, Славута. Паклон табе, Славуціч. Дніпропетровськ; Ипатова О. Утро; Деревне: [Вершы] / С бел. // Неман. № 3; Хведарович М. Крылья: [З паэмы] / С бел. // Там жа. № 4; Матяш Н. Воз-

ле Березовской ГРЭС; «Внезапно свет погас...»; Снегири; «Ночь опять цыганкой...»: [Вершы] / С бел. // Там жа. № 6; Колесник И. Мы дважды смерть переживали...: [Верш] / С бел. // Сов. Татария. 23 янв.

1973. Хведарович М. Сентябрь: [Верш] / С бел. // Сов. Бел. 29 сент.

1974. Прануза П. Считайте меня коммунистом; Пысин А. Иван-чай; Арочка М. А солдаты шли; Астрейка А. Страницы былого; Зуенок В. Бессмертие: [Вершы] / С бел. // За тебя, Беларусь. Мн.; Прануза П. Обелиск: [Верш] / С бел. // Вяч. Мінск. 8 мая; Хведарович М. Братство: [Верш] / С бел. // Сов. Бел. 29 марта.

1975. Калачинский М. Ночь зенитчиков; Макаль П. Мосты на плечах; Хведарович М. Под куполом неба; Крупенька Е. Присяга; Павлов В. Перед атакой: [Вершы] / С бел. // Родины сыновья. Мн.; Лужанин М. Эхо войны: [Верш] / С бел. // Слушайте — Хатынь!.. Мн.; Яго ж. Сердце, помни...: [Верш] / С бел. // Правда. 28 марта; Хведарович М. Братство: [Верш] / С бел. // Сов. Литва. 26 янв.

1976. Прануза П. Считайте меня коммунистом: [Верш] / С бел. // Неман. № 2; Озга-Михальский Ю. Мое оружие; Путо А. Жнивная баллада: [Вершы] / С пол. // Вяч. Мінск. 8 кастр.

1977. Свирка Ю. Ритм солнцу; «Беларусь не забывай...»; «Вся жизнь — ответственный экзамен...»: [Вершы] / С бел. // Сов. Крым. 3 июля.

1978. Лужанин М. Парад Победы; Свирка Ю. Моя сто пятая весна: [Вершы] / С бел. // Неман. № 12; Прануза П. Лесной богатырь; Сердце мое...; Обелиск; [Вершы] / С бел. // Знамя юности. 17 марта; Зуенок В. Ливень: [Верш] / С бел. // ЛГ. 20 дек.; Свирка Ю. Айвазовский; «При взлете на чистое небо взгляни...» [Вершы] С бел. // Сов. Крым. 9 апр.; Яго ж. Волна: [Верш] / С бел. // Там жа. 2 июля.

1979. Чернявский М. У вечного огня: Пионерское лето; Хведарович М. Земля с лазурными очами; Кленовый сок; Пысин А. Туман: [Вершы] / С бел. // Земля с лазурными очами. М.; Русецкий А. Фронтовому другу; «Ничего уж больше не случается...»: [Вершы] / С бел. // Неман. № 10; Свирка Ю. «Петухи, довольно...»; «Взвились вихри снежной пыли...»; Про магазинного воробья: [Вершы] / С бел. // Там жа. № 11; Ставер А. Журавли на Полесье летят: [Верш] / С бел. // Знамя юности. 10 авг.; Белоус А. Солдатские сыновья; Кривицкий А. Круги; Подгол А. Мать; Прокопович М. «Не терпелось, я тропами росными...»; Шклярова Н. Поезда все бегут...: «Ты зачем тогда...»; Якубович Л. За годом год: [Вершы] / С бел. // Там жа. 23 нояб.; Дeружинский А. Солнце: [Верш] / С бел. // Зорька. 8 июня; Хведарович М. Братство: [Верш] / С бел. // Известия. 1 мая.

1980. Свирка Ю. «Взвились вихри снежной пыли...: [Верш] / С бел. // Сов. Бел. 24 янв.

1981. Свирка Ю. Партизанские вдовы; Кузница: [Вершы] / С бел. // Дружба народов. № 5.

1982. Вертинский А. «Кто изобрел велосипед?..»; Рассказ накануне лета: [Вершы] / С бел. // Вертинский А. Вечный восход. М.; Бровка П. В Каневе; Панченко П. Киеву; Русак А. Украине; Нехай Р. Слово о дружбе; Велюгин А. Батька Днепро: [Вершы] // Чолом тобі, Славутичу. Поклон тебе, Славута. Паклон табе, Славуціч. Дніпропетровськ; М.; Мн.; Купала Я. Наследство; Моя просьба: [Вершы] / С бел. // Дружба народов. № 11; Дайнеко Л. Вечернее раздумье; Зуенок В. «В иных мирах...»; Каризно В. Белый кораблик; Ковалюк Е. Люди и море; Корженевская Г. Все стало новым; Лукша В. Моя Беларусь; Свирка Ю. «Море — стихия, ты вечно живое...»: [Вершы] / С бел. // Сов. молодежь. 24 окт.

1983. Свирка Ю. «Две кровинки моих...»; От молний все небо пылает; «Многое обдумал за дорогу...»: [Вершы] / С бел. // Неман. № 5; Салтук О. Высокий день: [Вершы] / С бел. // Там жа. № 12; Чернявский М. Тропинка: [Верш] / С бел. // Пионер. № 11; Шимук В. Наследники Гастелло; Утро в Зеленом Лугу; Птицы: [Вершы] / С бел. // Знамя юности. 3 апр.; Свирка Ю. «Не думай, приятель...»; Минск; Площадь Победы, 9 мая; Мама, ты знала все; Книга партизанской поэзии «Лесная песня»; «Пойти б дорогою лесной...»; «Далекое...»; [Вершы] / С бел. // Там жа. 6 мая.

1984. Салтук О. Моя земля: [Верш] / С бел. // Дружба народов. № 11; Письменков А. «Мы были без жилья...»; «Сообщи мне телеграммой...»: [Вершы] / С бел. // Лит. Киргизстан. № 3; Лужанин М. Черты живые Ильича: [Верш] / С бел. // Неман. № 2.

1985. Дубрович А. Мы; Крапива; Звездный край; Думы; «Несчастный брат, тоскующий...»; Железняк Р. Строим дорогу; По дороге в часть; Кривец С. Думки; Оковы пали; Мы забыли, что можно любить; Народ наш искони поет; Милють А. Мы все же встретимся с тобой...; Перед весной: [Вершы] // С бел. // Кровью сердца. Мн.; Лужанин М. «Шумят деревья...»; Парад Победы: [Вершы]; Память сердца: [Паэма] / С бел. // Лужанин М. Начало века. М.; Боровикова Р. Доля; Витка В. Рижские петухи; Дайнеко Л. Сострадание; Евменов Л. Моей земле; Зуенок В. «Еще планета не остыла...»; Прудников П. Над Бугом; Салтук О. В трамвае; Цвирка К. О мастерстве: [Вершы] / С бел. // Наш современник. № 8; Дубрович А. Думы; Милють А. Мы все же встретимся с тобой...: [Вершы] / С бел. // Неман. № 5; Вертинский А. Купала идет к Коласу; Свирка Ю. Партизанская соль: [Вершы] / С бел. // Там жа. № 6; Прануза П. Обелиск; Идут солдаты: [Вершы] / С бел. // Во славу Родины. 28 апр.; Лужанин М. Черты живые Ильича: [Верш] / С бел. // Правда. 21 янв.

1.5.

На беларускую мову. Баявы шлях: [Песня] / Пер. Т. Кляшторны // Палонскі С. Дзесяць чырвонаармейскіх песень. Мн., 1935; Пільшчыкі: [Верш] / Пер. Я. Семяжон // Беларусь. 1963. № 10; Хаты сельскія...: [Верш] / Пер. Я. Семяжон // ЛіМ. 1964. 14 жн.; Вясна; Дождждык: [Вершы] / Пер. С. Шушкевіч // Вясёлка. 1966. № 4; На рацэ; Лета; Света; Трывога: [Вершы] // Пер. С. Грахоўскі // Там жа. 1967. № 7; Наш век; Кастрычніку: [Вершы] / Пер. М. Калачынскі // Беларусь. 1968. № 11; Пра тактоўнасць: [Верш] // Вожык. 1968. № 11; Ускраіна; Дарога на Эльбрус; У пушкінскіх мясцінах: [Вершы] / Пер. М. Калачынскі // Беларусь. 1971. № 12; Павой: [Верш]; Закаханы варатар: Жарт // Вожык. 1971. № 23; Чарапаха: [Верш] / Пер. С. Грахоўскі // Вясёлка. 1971. № 12; Ля кастра; Нарач; Ранак: [Вершы] // Пер. І. Калеснік // Маладосць. 1971. № 12; Перад дарогай; Край майго маленства; Аршанскімаднагодкам: [Вершы] / Пер. М. Калачынскі // Полымя. 1971. № 12; Хадакі: [Верш] / Пер. У. Паўлаў // Чырв. змена. 1971. 22 снеж.; Віцебскі край: [Верш] / Пер. С. Шушкевіч // Звязда. 1972. 6 лют.; Першы воін і герой: [Верш] / Пер. У. Паўлаў // Рэха ў граніце. Мн., 1975; «Павукі ад тына к тыну...»: [Верш] // Пер. П. Пруднікаў // Вясёлка. 1976. № 6; Ляўкі; Кнігаўкі; Лагер «Зубраня»; Задумалася рачулка: [Вершы] / Пер. М. Чарняўскі // Бярозка. 1981. № 12; Лясны шпіталь: [Верш] / Пер. А. Грачанікаў // Работніца і сялянка. 1981. № 12; Журботны звон; Ля абпаленага дуба: [Вершы] / Пер. Ю. Свірка // ЛіМ. 1981. 11 снеж.; Віцебскі край; Возера Палік: [Вершы] / Пер. В. Шымук // Звязда. 1984. 15 ліст.; Задумалася рэчка: [Верш] / Пер. М. Чарняўскі // Ніва. 1985. 3 лют.

На ўкраінскую мову. «Затока Феодосійська...»: [Верш] / Пер. М. Нагнибеда // Сад над морем. Симферополь, 1972.

1.6.

Извечной песни голоса. Мн., 1980 / Скл.

2.3.

На беларускай мове. Іосіфу Васілеўскаму — 70 // ЛіМ. 1981. 11 снеж.; Пісьменнікі Савецкай Беларусі: Кароткі даведнік. Мн., 1981; Пруднікаў П. Заўсёды няўрымслівасць // Наст. газ. 1971. 11 снеж.; Салтук А. Свая прыстань // Віцеб. рабочы. 1982. 18 крас.; Фомчанка У. У дарозе без

прывалу // Вяч. Мінск. 1971. 8 снеж.; Хведаровіч М. Іосіфу Васілеўскаму — 60 // ЛіМ. 1971. 10 снеж.

На рускай мове. Абакумовская Т. Сердце актера — сердце поэта // Театр. 1983. № 2; Вертинский А. Дороги и пристани поэта // Василевский И. Продолжение. Мн., 1981; Геллер М. Друг детворы: Поэту И. Василевскому — 70 лет // Зорька. 1981. 4 дек.; Лейбсон В. Поэты — детям // Дошк. воспитание. 1962. № 2; Лесной Н. Служение поэзии // Рабочий путь (Смоленск). 1981. 23 дек.; Мишин А. И зимнее солнце греет... // Там жа. 1979. 8 дек.; Трофимов И. Василевский Иосиф Иосифович // Писатели Смоленщины. М., 1973.

2.4.

На беларускай мове. Пруднікаў П. Зазімак: (І. Васілеўскаму): [Верш] // Пруднікаў П. Мая магістраль. Мн., 1981.

Т. М. Махнач.

ВАСІЛЕЎСКІ ПЯТРО

Васілеўскі Пятро Савельевіч (н. 15.5.1922, в. Сямёнаўка Клімавіцкага р-на Магілёўскай вобл.), празаік, драматург, сцэнарыст, рэжысёр. Член СП СССР з 1954. Член Саюза кінематаграфістаў СССР з 1967. Піша на беларускай і рускай мовах.

Бацька, Савелій Міхайлавіч, быў партыйным і савецкім работнікам, маці, Марыя Рыгораўна, выхавальніцай. Сярэднюю адукацыю П. Васілеўскі атрымаў у Журавіцкай СШ, дзе пазнаёміўся і пасябраваў з А. Макаёнкам. У 1940, пасля заканчэння школы, быў прызваны ў Чырвоную Армію. На пачатку Вялікай Айчыннай вайны ўдзельнічаў у баях на Карэльскім фронце. З 1942 карэспандэнт армейскай газеты «Сталинский боец». Быў двойчы паранены. У 1944 дэмабілізаваны. З 1945 працаваў у рэдакцыі газеты «Сталинская молодежь». У 1946 накіраваны ў Рэспубліканскую партыйную школу пры ЦК КП Беларусі. У 1947 паступіў у школу-студыю МХАТа і ў той жа год перайшоў на рэжысёрскі факультэт Усесаюзнага інстытута кінематаграфіі, які скончыў у 1953. З 1952 працаваў рэжысёрам на кінастудыі «Беларусьфільм». З 1988 на творчай працы.

Першае апавяданне П. Васілеўскага («Так паміраюць бясстрашныя», на рускай мове) змешчана ў 1942 у газеце «Сталинский боец». Друкаваўся ў армейскай газеце «Боевой путь», сатырычным часопісе «Сквозняк» (публікацыі не выяўлены). У беларускім друку выступае з 1945. Аўтар аповесцей «Новы дзень», «Пераадоленне шляху», «Вечныя маладажоны» і інш., кнігі апавяданняў «Прыгажосць чалавечая», п'ес, якія ўвайшлі ў зборнікі «Твой заўтрашні дзень», «Вобраз жыцця». Асноўная тэматыка творчасці П. Васілеўскага — наша сучаснасць. Піша пра сельскіх працаўнікоў, уздымае праблемы выхавання сучаснай моладзі, падлеткаў, школьнікаў, востра ставіць маральна-этычныя праблемы. Аўтар шматлікіх нарысаў, апавяданняў, гумарэсак, сучасных казак, у якіх раскрываюцца надзённыя пытанні рэчаіснасці, асуджаюцца адмоўныя з'явы ў дзейнасці і характарах людзей. Як рэжысёр і сцэнарыст прымаў удзел у стварэнні шэрагу мастацкіх і дакументальных кінафільмаў («Палеская легенда», 1957, з М. Фігуроўскім; «Рагаты бастыён», 1965), тэлефільма аб жыцці і творчасці Я. Коласа «Жывіце даўжэй, хлопцы» (1974) і інш. П'есы П. Васілеўскага «Любоў, Надзея, Вера...», «Дзіўны дом», «Твой заўтрашні дзень» і інш. з поспехам ішлі ў Беларускім тэатры імя Я. Купалы і іншых тэатрах рэспублікі і краіны.

Узнагароджаны ордэнам Айчыннай вайны 1-й ступені, медалямі. Жыве ў Мінску.

М. М. Караткоў.

Бібліяграфія

1.2.

Новый день: Рассказ о сельских тружениках. Мн., 1956. Рэц.: Арабей Л. Людзі і час // ЛіМ. 1957. 26 студз.; Архиповец Б. И все же — не так // Знамя юности. 1957. 28 февр.; Пономарев В. Между повестью и очерком // Сов. Отчизна. 1957. № 4.

Любоў, Надзея, Вера...: Драма ў 3-х дзеях. Мн.,

1962. Рэц.: Санников О. Герой действующий и герой рассуждающий // Неман. 1962. № 1.

Странный дом: Пьеса. М., 1962.

Год дзевяцьсот семнаццаты: П'еса. Мн., 1967. (У рэпертуар маст. самадзейнасці).

Твой заўтрашні дзень: П'есы. Мн., 1968.

Красота человеческая: Повесть и рассказы. Мн., 1980. Рэц.: Падабед А. Промні душы // ЛіМ. 1980. 7 ліст.

Образ жизни: Пьесы. Мн., 1984.

Вечные молодожены: Повесть. Мн., 1987.

1.3.

1945. Кολькаў голуб: [Апавяданне] // Піянер Бел. 27 крас.; Путь к Минску // Сталин. молодежь. 1 июля; Семья Ефима Алексеевича: [Апавяданне] // Там жа. 21 окт. / Сааўт. М. Пянкрат; У книжной витрины // Там жа. 16 дек.; Дружба: [Апавяданне] // Там жа. 19 дек.; Участие в избирательной комиссии — важнейшая задача комсомола // Там жа. 21 дек.

1946. Яшчэ раз аб...: Апавяданне // Вожык. № 3—4; Агитаторы пришли в палату // Сталин. молодежь. 6 янв.; Забота о колхозном животноводстве // Там жа. 1 февр.; Забота о детях и сиротах // Там жа. 17 марта.

1950. Казка без канца: Апавяданне // Вожык. № 3; Доўг за доўг: [Гумарэска] // Там жа. № 9.

1951. Самародак Ларыёнаў: Апавяданне // Вожык. № 14; Літаратурныя чытанні аб Маякоўскім і Купале // Чырв. змена. 22 сак.

1952. Дзед і ўнук: Апавяданне // Вожык. № 4; Карыкатурыст: Апавяданне // Там жа. № 8; Пакрыўджаная жывёла: Сцэнка // Там жа. № 9; Ходзячы па вуліцах: [Верш] // Там жа. № 17; Самая падыходзячая канструкцыя: Апавяданне // Там жа. № 19; Дарагая дружба: Апавяданне // Там жа. № 20 / Сааўт. А. Макаёнак; Курам на смех: Апавяданне // Там жа. № 23; Добрая дорога: (Киноповесть) // Сов. Отчизна. № 5 / Сааўт. А. Кулакоўскі.

1953. У мірныя дні: [Апавяданне] // На сонечных сцежках. Мн.; Фінансы — справа сур'ёзная: Апавяданне // Вожык. № 1; Жулікі на сене: Інсцэніроўка // Там жа. № 3; Шляхі, якімі прыходзіць слава: Апавяданне // Там жа. № 4; Важная папера: Апавяданне // Там жа. № 10; Мядзведзь на кіруючай пасадзе: Апавяданне // Там жа. № 11; Дзве сястрыцы-маладзіцы і адзін бюракрат: Апавяданне // Там жа. № 12; Ч. В. А.: Апавяданне // Там жа. № 16; Хутка на экране // Маладосць. № 7.

1954. Важная папера; Ч. В. А.; Мядзведзь на кіруючай пасадзе; Дзве сястрыцы і адзін бюракрат: [Апавяданні] // Размова па шчырасці. Мн.; Як здымаецца кінафільм: Нарыс // Бярозка. № 7; Чорныя і белыя: Апавяданне // Там жа. № 10; У жыцці і на сцэне: Апавяданне // Вожык. № 19; Новый день: [Нарыс] // Сов. Отчизна. № 3; Благодарная земля: [Нарыс] // Там жа. № 4; Люди и время: [Нарыс] // Там жа. № 5; Спектакль і фільм // Звязда. 20 ліст.; Чэхаўскія героі на экране // Чырв. змена. 15 ліп.

1955. Сустрэча: [Апавяданне] // Беларусь. № 6; Незвычайная лекцыя: Апавяданне // Вожык. № 6; Калі спяць пракуроры: П'еса // Там жа. № 18; Дыягназ устаноўлены: Апавяданне // Там жа. № 23; Коротенькие рассказы: Заколдованное место; Откуда свистопляска пошла; Заместители // Сов. Отчизна. № 6; Кіно Народнай Польшчы // Звязда. 12 кастр.; Беспокойные люди: Очерк // Сов. Бел. 6 нояб.; Хозяйка: Лит. сценарий [Друк. са скарач.] // Сталин. молодежь. 29, 31 мая, 2, 3, 5, 7, 9, 10, 12, 14, 16, 17, 21, 23, 24, 30 июня, 1, 3 июля.

1956. Зачараванае месца; Адкуль пайшла свістапляска; Як слон зайца замяшчаў; Ч. В. А.: [Сучасныя казкі] // Мастацкае слова. Мн.; Факты замест казак: [Фельетон] // Вожык. № 2; Встречи прошлого года: [Нарыс] // Сов. Отчизна. № 1; Размаўляючы з гледачом... // ЛіМ. 3 ліст.

1957. Год дзевяцьсот семнаццаты: П'еса // Маладосць. № 11; У тыя дні: Урывак з п'есы // ЛіМ. 27 сак.; Як слон зайца замяшчаў: Сучасная казка // Ніва. 24 сак.; Год здзяйснення: [Урывак з драмы] // Чырв. змена. 30 кастр.

1959. Первопуток: Повесть // Сов. Отчизна № 2. Рэц.: Нікалаеў В. Размова не атрымалася // Мін. праўда. 1959. 8 ліп.; Сумленне загрызла: Камедыя ў адной дзеі // ЛіМ. 23 снеж.

1960. Чалавек вярнуўся: Драма ў чатырох дзеях // А гармонік грае, грае... № 10; Ён гаворыць з нашчадкамі // ЛіМ. 3 лют. / Сааўт. А. Кулакоўскі; Пачатак: Урывак з першай дзеі п'есы // Там жа. 4 ліст.

1961. Любоў, Надзея, Вера...: П'еса // Полымя. № 6; Вялікая мэта абавязвае // ЛіМ. 8 вер.

1962. А чаму ён станоўчы? // ЛіМ. 23 сак.; Праца, хлеб і мара // Там жа. 15, 19 чэрв.

1965. Праўда супраць крыўды // Звязда. 25 жн.; Сто шостая старонка пра каханне // Чырв. змена. 26 мая.

1966. Дзве сястрыцы-маладзіцы і адзін бюракрат: [Апавяданне] // Вожык у дарозе. Мн.

1967. У пошуках свайго драматурга // Звязда. 19 снеж.; Приходите завтра в семь // Знамя юности. 23 февр.

1969. Райком и советы // Гродн. правда. 3 июня.

1970. Стамбульские контрасты: [Нарыс] // На перекрестках планеты. Мн.; Драматург складанай камедыйнай думкі // Мін. праўда. 11 ліст.

1973. Снегопад, снегопад...: [Апавяданне] // Неман. № 4.

1974. Сустрэча: [Урывак з новай аповесці] // Работніца і сялянка. № 5.

1975. Час дзеяння: нашы дні // Звязда. 7 кастр.; Набирая высоту // Сов. Бел. 30 янв.

1976. Невозвратное: [Апавяданні] // Неман. № 6; Шчасце Ганны Георгіеўны // Звязда. 12 лют.

1977. Невозвратное: [Апавяданні] // Неман. № 4; «...К жизни надо быть жадным»: [Нарыс] // Там жа. № 7.

1978. Чырвоныя коні нашага дзяцінства // ЛіМ. 27 студз.

1980. Размова на адлегласці // Маладосць. № 11; Застацца сабою // ЛіМ. 19 снеж.

1982. Верыць у жыццё // Голас Радзімы. 1 ліп.; Не загаснуць зоркі ў небе // Там жа. 15 ліп.; З публіцыстычным напалам // ЛіМ. 26 сак; Спачатку было слова // Там жа. 6 жн.; Заўжды заставацца чалавекам // Там жа. 20 жн.

1983. Вяртанне да вытокаў // Мастацтва Бел. № 2; Новы помнік у старым горадзе // Там жа. № 7.

1984. Памятае Беларусь // Беларусь. № 10; Слова пра «Песню» // Мастацтва Бел. № 10; Сустрэча праз стагоддзі // ЛіМ. 10 лют.

1985. Самая сучасная зброя // Беларусь. № 8; Бронзавыя крылы Перамогі // Мастацтва Бел. № 6; Жывы подых прыроды // Там жа. № 8; Ці запала «Слова» ў сэрца? // ЛіМ. 20 снеж.

1.4.

1965. Пысин А. Туман: [Верш] / С бел. // Зорька. 29 мая.

1968. Пранузя П. Кто опоздал?: [Верш] / С бел. // Зорька. 9 авг.

1.5.

На польскую мову. Ważny papier / Tł. [J. Bojar] Fr. Swarzyca // Głos Pracy. 1955. Nr 234; Nowiny Tygodnia. 1955. Nr 42; Niedźiedź na kierowniczym stanowisku / Tł. [J. Bojar] Fr. Swarzyca // Przyjaźń. 1955. Nr 39; Świat i Zycie. 1955. Nr 38; Bajki współczesne: Jak Słoń Zająca zastepował; Plasi Festiwal / Tł [J. Bojar] Fr. Swarzyca // Sztandar Młodych. 1955. Nr. 241; Zaczarowana posada / Tł. [J. Bojar] Fr. Swarzyca // Orka. 1959. Nr 4.

На рускую мову. Две сестрицы и один бюрократ: Сказка / Пер. Е. Весенин // Эстрадный сборник. Симферополь. 1958.

Год девятьсот семнадцатый: [Урывак з п'есы] // Сов. Бел. 1966. 7 нояб.

На ўкраінскую мову. Любов, Надія, Віра: Драма / Пер. В. Нагорній. К., 1964.

2.3.

На беларускай мове. Асокіна Е. «Год здзяйснення» // Зара. 1957. 24 ліст.; Бойка У. Ці адбылася «душэўная і сур'ёзная размова» // ЛіМ. 1961. 28 ліст.:

Бондарава Е. Нявырашаная творчая задача // Полымя. 1956. № 1; Віцюк В. Почырк з націскам // ЛіМ. 1963. 5 сак.; Герцовіч Я. Герой і сучаснасць. Мн., 1963. С. 18—22; Гісторыя беларускай савецкай літаратуры: У 2 т. Мн., 1966. Т. 2. С. 177—178; Грыгор'ева А. «Чалавек вярнуўся» // Мін. праўда. 1959. 27 ліст.; Іёнаў В. Юбілейны спектакль // Гродзен. праўда. 1957. 12 ліст.; Каваленка В. Пра тых, хто пачынае жыць // Каваленка В. Давер. Мн., 1967; Лаўшук С. Сучасная беларуская драматургія. Мн., 1977. С. 46—50, 101—103; Пісьменнікі Савецкай Беларусі: Кароткі даведнік. Мн., 1981. С. 62—63; Пятру Васілеўскаму — 50 гадоў; [Віншаванне] // ЛіМ. 1972. 12 мая; Пятру Васілеўскаму — 60: [Віншаванне] // Там жа. 1982. 14 мая; Сабалеўскі А. Ад замыслу — да спектакля // Полымя. 1962. № 8; Яго ж. Ад п'есы — да спектакля. Мн., 1965. С. 31—33, 67—68; Саннікаў К. «Год здзяйснення» // Звязда. 1957. 28 ліст.; Семяновіч А. П'еса выклікае роздум // ЛіМ. 1961. 11 ліп.; Сурскі А. Сезон адкрыт новай п'есай // Зара. 1962. 31 кастр.; Тарасаў Я. Два спектаклі // Маг. праўда. 1962. 22 чэрв.; У гэтым месяцы... // Беларусь. 1972. № 5; Шкраба Р. Без адбору // ЛіМ. 1954. 20 сак.; Ярош М. Праўда канфліктаў — у праўдзе жыцця // Літаратура нашых дзён. Мн., 1963.

На рускай мове. Вишкарев Б. «Год свершений» // Сов. Бел. 1958. 3 янв.; Его ж. Пьеса должна быть долговечной! // Сов. Отчизна. 1959. № 4; История белорусской советской литературы. Мн., 1977. С. 240; Колос Г. Разговор с человеком // Сов. Бел. 1961. 28 нояб.; Его ж. Родина зовет // Там жа. 1959. 2 дек.; Поляков С. В плену частных конфликтов // Знамя юности. 1961. 5 окт.; Шней-Красиков К. В кривом зеркале // Во славу Родины. 1963. 24 марта.

В. У. Смольская.

ВАСІЛЁК МІХАСЬ

Васілёк Міхась [сапр. **Касцевіч Міхаіл Восіпавіч**; інш. псеўд. **М. Васілёк, М. Васілік, А. Гром, Язэп Гром, Дзядзька Міхась, М. Крывіч, Міхась**; 1(14).11.1905, в. Бабpоўня Гродзенскага пав. Гродзенскай губ., цяпер Гродзенскага р-на — 3.9.1960, Гродна, пахаваны на могілках па вул. Антонава], паэт. Член СП СССР з 1945.

З сям'і лесніка. У час 1-й сусветнай вайны выехаў з бацькамі на Паволжа. Скончыў у г. Казлове (Мічурынску) школу 2-й ступені (1921). Быў сведкам грамадзянскай вайны, прыняў да сэрца ідэі рэвалюцыіі. У 1922 вярнуўся на радзіму, уключыўся ў вызваленчы рух Заходняй Беларусі, уступіў у Беларускую сялянска-рабочую грамаду, стаў прапагандыстам яе праграмы на Скідальшчыне. Пасябраваў са старшынёй скідальскай акруговай управы ТБШ, паэтам П. Сеўруком (псеўд. Плебей), пазнаёміўся з выдатнымі культурнымі дзеячамі І. Дварчанінам, Р. Шырмай, якія сталі кансультантамі і апекунамі яго таленту. М. Васілёк арганізаваў на радзіме гурткі ТБШ, вёў культурна-масавую работу. У 1926—28 адбываў ў Гродне службу ў польскім войску, пасля нядоўга працаваў сакратаром часопіса «Маланка». У 1939 мабілізаваны, удзельнічаў у польска-нямецкай вайне, трапіў у палон, дзе сустрэўся з Я. Брылем і вёў растлумачальную работу сярод палонных-беларусаў, арганізаваў у лагеры рух за вяртанне на радзіму. У жніўні 1941 уцёк з палону, наладзіў сувязь з антыфашысцкім падполлем, быў сакратаром Скідальскага падпольнага антыфашысцкага камітэта, выступаў у партыйным друку (пад псеўд. Язэп Гром), у канцы акупацыі ў складзе кіраўніцтва антыфашысцкага камітэта знаходзіўся ў партызанах. Пасля вызвалення працаваў у скідальскай раённай газеце «Чырвоны сцяг» (1944—46), пазней у газеце «Гродзенская праўда». Быў ганаровым грамадзянінам Гродна. Член КПЗБ з 1939.

Друкавацца пачаў у 1926 ў прагрэсіўных беларускіх віленскіх радыкальных выданнях — газетах «Народная справа», «Наша праўда», часопісе «Маланка», выступаў як паэт і няштатны карэспандэнт. У другім нумары вучнёўскага гектаграфічнага часопіса Віленскай беларускай гімназіі «Васілёк» за 1928 змешчаны вершы Васілька «Моладзі» і «Ці ёсць сіла» (можа, ёсць сувязь паміж назвай часопіса і выбраным псеўданімам). Ядро паэзіі М. Васілька складае рамантыка абуджэння, змагання, другі полюс — сацыяльная сатыра. У 30-я гады зблізіўся з камуністычным рухам, падтрымліваў Літаратурны фронт рабоча-сялянскіх пісьменнікаў, друкаваўся ў «Беларускай газеце», «Асве», «Літаратурнай старонцы», сябраваў з В. Таўлаем і М. Танкам. Акрэсленасць сацыяльных пазіцый павялічыла рэалістычны пачатак яго

грамадзянскай лірыкі («На допыце», «Камсамолец Янка», «Неспакойна»). У сярэдзіне 30-х гадоў падтрымліваў праграму Народнага антыфашысцкага фронту, друкаваўся ў яго органах — газетах «Poprostu» («Папросту»), «Наша воля», «Беларускі летапіс» і інш. Творча эвалюцыяніраваў ад рэвалюцыйнага рамантызму да сацыялістычнага рэалізму; выступаў супраць эстэцкай кволасці і апалітычнасці ў заходнебеларускай паэзіі: «Красу я бачу іншымі вачыма, яна бунтарная, яна працоўных моц». Выдаў у Вільні зборнікі грамадзянскай лірыкі «Шум баравы» (1929, канфісакаваны ў 30-я г. польскімі ўладамі). «З сялянскіх ніў» (1937). Узбагачаў рэвалюцыйна-рамантычную сімволіку, пераасэнсоўваў Купалавы і Багдановічавы сімвалы буджэння, грамадзянскага адраджэння асобы чалавека, славіў пертварэнне яго з аб'екта гісторыі ў яе суб'екта, дзеяча, энтузіяста-асветніка, рэвалюцыянера-змагара ці ідэйнага важака, паэта-трыбуна, прадвесніка вызвалення прыгнечанага народу. Вершы «Як я пана перанёс», «У бой на акупанта» і інш. увайшлі у масавы абыходак у Заходняй Беларусі як праграмныя творы вызваленчага руху. У час гітлераўскай акупацыі М. Васілёк супрацоўнічаў з падпольнай і партызанскай прэсай на Гродзеншчыне, газетай «Красное знамя» і інш., пісаў пад псеўданімамі выкрывальныя сатырычныя вершы і эпітафіі па загінуўшых сябрах, вершы-гімны. Пасляваенныя творы прасякнуты матывамі радасці мірнай працы.

У Гродне, на будынку філіяла «Белжылпраекта», які пабудаваны на месцы дома, дзе жыў М. Васілёк (вул. Карбышава, 15), у 1986 устаноўлена мемарыяльная дошка. *У. А. Калеснік.*

Бібліяграфія

1.1.

Выбр. вершы. Мн., 1950. Рэц.: З а с і м М. Паэзія Міхася Васілька // Зара. 1951. 21 сак.; І з м а й л а ў Ф. Вершы Міхася Васілька // Сталін. шлях. 1951. 26 студз.; К і р э е н к а К. Разам з народам // Звязда. 1951. 19 студз.; К л е ш ч а н к а В. Выбраныя вершы Міхася Васілька // Беларусь. 1950. № 9; С а л а в е й Л. Паэзія мужнасці і барацьбы // Чырв. змена. 1950. 23 вер.; Ш ы р м а Г., К і р к е в і ч А. Песні барацьбы і народнага шчасця // Гродзен. праўда. 1951. 25 сак.

Выбр. тв. Мн., 1955. Рэц.: Б у р н о с а ў В. Жывыя дакументы народнай барацьбы // Звязда. 1955. 28 снеж.; Д о р о х о в с к и й А. Поэтическая биография // Сов. Бел. 1955. 17 нояб.; Р ж э ў с к і Б. З народам і для народа // Гродзен. праўда. 1955. 25 снеж.; Р у д а к о ў с к і В. Разам з народам // Полымя. 1955. № 11.

Зоры над Нёманам: Выбранае. Мн., 1963. Рэц.: А д а м ч ы к В. Сны аб ясным прадвесні // ЛіМ. 1963. 13 снеж.; А р о ч к а М. З пройдзеных шляхоў // Полымя. 1964. № 6; К и р к е в и ч А. Сквозь годы борьбы и творческого труда // Гродн. правда. 1963. 7 авг.

Вершы. Мн., 1973. (Б-ка беларускай паэзіі). Рэц.: В і ш н е ў с к і І. «Вёснаў сплецены вянок...» // ЛіМ. 1974. 5 крас.

1.2.

Шум баравы: Вершы. Кн. 1—5. Вільня, 1929.

З сялянскіх ніў: Вершы. Вільня, 1937. Рэц.: Б - с к і А. // Калоссе. 1937. № 3.

1.3.

1926. Пакараў: [Верш] // Маланка. № 4; Стары і смерць: [Верш] // Там жа. № 5, 6; Прыйдзе пара: [Верш] // Там жа. № 7; Пацешыў: [Верш] // Там жа. № 8; Пара ўцяміць: [Верш] // Там жа. № 9; Хто п'яніца: [Верш] // Там жа. № 11; Дзіва: [Верш] // Там жа. № 12; Наша доля: [Верш] // Там жа. № 15; Вох, гарэліца мая: [Верш] // Там жа. № 16; Як я трапіў у камуністы (З натуры): [Верш] // Там жа. № 17; Да моладзі: [Верш] // Бел. справа. 9 чэрв.; Прачніся, беларус!: [Верш] // Там жа. 23 чэрв. / Пад псеўд. Дзядзька Міхась; Беларусы, ў Грамаду!: [Верш] // Там жа. 14 ліп. / Пад псеўд. Дзядзька Міхась; Жыццё: [Верш] // На прадвесні. 25 сак.; Слава вам!: [Верш] // Нар. справа. 11 жн.; Дай адказ: [Верш] // Там жа. 31 жн.; Над магілай таварыша Валодзі: [Верш] // Сялян. ніва. 14 лют. / Пад сваім прозв.; Дзе ты, доля?: [Верш] // Там жа. 30 мая; Віхор: [Верш] // Там жа. 18 снеж. / Пад сваім прозв.

1927. Гэй вы, сілы мае; Ноч: [Вершы] // Беларускі ілюстраваны каляндар на 1928 год. Вільня; Песняру; Разалью я мора веры; Восень: [Вершы] // Бел. культура. № 2—3; Каб за што, за смецце тое: [Верш] // Маланка. № 2, 3; Ужо пачынаецца: [Верш] // Там жа. № 5; Першаапрэльскія плёткі; Перарадзіўся: [Вершы] // Там жа. № 7; «Вясна ідзе...»; «Ах! Каб не цёшча...»: [Вершы] // Там жа. № 8; Спрытнае каханне: [Верш] // Там жа. № 9; Васількі: [Верш] // Родныя гоні. № 2; Не плач, душа; Дарога [Пад вершам подпіс: З рукапісу П. Маслоўскага]: [Вершы] // Там жа. № 4; Віхар: [Верш] // Бел. дзень. 13 сак.; Памяці паэта: [Верш] // Там жа. 19 сак.; Вясна: [Верш] // Там жа. 25 сак.; Сілаў не маю я...: [Верш] // Там жа. 1 крас.; Не для славы імкнуся цябе я стварыць...: [Верш] // Там жа. 8 крас.; З вясной: [Верш] // Там жа. 8 мая; У сваю старонку: [Верш] // Там жа. 15 мая; Памяць братам: [Верш] // Там жа. 22 мая; Я вольны: [Верш] // Там жа. 1 чэрв.; Кампану: [Верш] // Там жа. 18 чэрв.; Бедная маладосць: [Верш] // Там жа. 26 чэрв.; Жыццё: [Верш] // Там жа. 9 ліп.; Не пытай: [Верш] // Там жа. 19 ліп.; Стары дуб: [Верш] // Там жа. 17 снеж.; Уперад, браце!: [Верш] // Звязда. 14 жн.; Наша праўда. 30 ліп.; Песня вязня: [Верш] // Нар. звон. 27, 30 сак.; Што ж будзе?: [Верш] // Наш голас. 26 лют.; Вясна: [Верш] // Наша праўда. 27 крас.; Памяці М. Багдановіча: [Верш] // Там жа. 28 мая; Не заўсёды: [Верш] // Там жа. 27 жн.; Дзеду Беларусу: [Верш] // Там жа. 17 вер.; «Не затухне бліск ваш, зоры...» (Салагубу-Ільяшэвічу): [Верш] // Наша праца. 1 кастр.; О, Новы Годзе!..: [Верш] // Сялян. ніва. 1 студз. / Пад сваім прозв.; Часу не марнуй: [Верш] // Там жа. 19 студз. / Пад сваім прозв.; Люблю...: [Верш] // Там жа. 2 крас.; Да працы: [Верш] // Там жа. 9 крас.

1928. Я вольны: [Верш] // Беларускі дэкламатар. Вільня; Гэй вы, сілы мае; Ноч: [Вершы] // З роднай нівы. Вільня; За працай; Наш уладар; Кінь, пясняр...: [Вершы] // Рунь веснаходу. Вільня; Моладзі; Ці ёсць сіла: [Вершы] // Васілёк. № 2; Вясна: [Верш] // Грамадзянін. № 4; Вітайма вясну: [Верш] // Там жа. № 6; «Паэту» Акіму Сухарскаму: [Верш] // Маланка. № 1; Прэч!; Вы, «крестьяне», ў вус не дуйце, на «Р. Н. О.» галасуйце!: [Вершы] // Там жа. № 2, 3; Час да ўсяго прыглядацца — зразумеці пастарацца; Я ня хочу: [Вершы] // Там жа. № 3; Першаапрэльская радасць: [Верш] // Там жа. № 4; Крычы ўра!; Сорам: [Вершы] // Там жа. № 8; Эх, каб грошы!..: [Верш] // Там жа. № 11; Песні; Вячэрняю парою: [Вершы] // Студэнцкая думка. № 1; Смялей!; Бывай: [Вершы] // Там жа. № 2; Вячэрняю парой: [Верш] // Доля працы. 29 жн.; Пасля шлюбу: [Верш] // Пякучая маланка. 22 кастр.; Кінь, пясняр: [Верш] // Рэха працы. 8 вер.; Наш уладар: [Верш] // Там жа. 19 вер.; За родную школу: [Верш] // Слова працы. 31 кастр.

1929. Я пяю...: [Верш] // Беларускі народны каляндар. Вільня.

1932. Як калісьці...; «Неспакойна штосьць на сэрцы...»: [Вершы] // Нёман. № 1; Ці прамяняю я?..; Маладосць: [Вершы] // Там жа. № 2; Адцвілі, адцвілі незабудкі...: [Верш] // Там жа. № 5.

1933. Я пяю...: [Верш] // Беларускі народнагаспадарскі каляндар на 1934 год. Вільня; Сяўбіт сло-

ва; Расцвіла вясна: [Вершы] // Летапіс ТБШ. № 3—4; На магілу нязнаных...: (Песня) // Там жа. № 5—6; Міхась Явар (Карась): Смерць маладога паэта: [Успаміны] // Бел. газета. 26 ліп.; Я прагну; Я пралетар: [Вершы] // Там жа. 30 вер.; Я песню чуў; Я веру — сілы маладыя...: [Вершы] // Там жа. 10 ліст.

1934. Я пішу, як магу; Змяя, катору ўзгадавала; Пад гукі струн маёвых: [Вершы] // Літ. стар. № 1.

1936. Дарогай з Вільні: [Верш] // Калоссе. № 1; «Будзіўся усход залатою разорай...»: [Верш] // Там жа. № 2; «Смейся, месяц, з-над палянаў...»; «Пахавалі з папамі...»: [Вершы] // Там жа. № 3; Маўчаць дубы; «Пяю, каб каменні нат чулі...»: [Вершы] // Там жа. № 4; «Закувала шэрая зязюля...»: [Верш] // Летапіс ТБШ. № 1—3; З букетам красак; Кувала зязюля; У калоссях спелых нівы; На магілу: [Вершы] // Там жа. № 4—8; Наш дзень; «Паміж нягод, паміж штодзённых брудаў...»: [Вершы] // Маладая Бел. № 1; Хачу пяяць: [Верш] // Poprostu. Nr 14; Першая вясна: [Верш] // Шлях моладзі. № 1; Вясну прарочыць: [Верш] // Там жа. № 2; Замучанаму таварышу Крэмеру; Перад бурай: (Прысвячаю грамадзяніну Машары); Песня сіраціны: [Вершы] // ЛіМ. 31 снеж. / Пад псеўд. Міхась; Аб кавалку хлеба: [Апавяданне]; Паўстань: [Верш] // Наша воля. 29 лют.; Забава ў вясковай вуліцы: [Верш] // Там жа. 12 крас.; З сялянскіх ніў: [Верш] // Там жа. 12 крас.; «Распыліў па небе хмаркі вецер...»: [Верш] // Там жа. 16, 19 чэрв.; «Не з пышнай славаю іду к табе, працоўная Беларусь!..»: [Верш] // Там жа. 4 жн.

1937. А час прыйдзе: [Верш] // Бел. летапіс. № 2—3; Ходзіць гора: [Верш] // Там жа. № 5; Сонца ў лозах ткала кужаль; Мы песні пачынаем: [Вершы] // Там жа. № 6—7; Май пеніцца: [Верш] // Там жа. № 8; Жытцо завісла: [Верш] // Там жа. № 10—11; Крыўда: Апавяданне // Калоссе. № 1; Не схіляць галавы!: [Верш] // Там жа. № 2; Падзяліцца хачу; З вясенніх песняў: [Вершы] // Там жа. № 4; «Гэй, Сымонкі, Зоські, Янкі!..»: [Верш] // Снапок. № 4; Калядны вечар у дзетак: (Сцэнарый свята) // Там жа. № 8; Глядзела ясна сонца з неба: [Верш] // Шлях моладзі. № 6.

1938. Развітанне; «З міскі жоўтага сонца праз край...»; Выйдзем: [Вершы] // Калоссе. № 3; «Я сягоння вызначыў спатканне сонцу...»: [Верш] // Там жа. № 4.

1939. На вясне: [Верш] // Зорка. № 3; Будучыні; Жаданне: Сумуючай: [Вершы] // Калоссе. № 2 / Пад псеўд. М. Крывіч.

1944. Сказ пра Філіпа: [Паэма] // Беластокская газета. 16 мая / Пад псеўд. Язэп Гром.

1946. У калоссі спелай нівы; Кувала зязюля: [Вершы] // Беларусь. № 2; Пасля грознай буры народжаны год: [Верш] // Гродн. правда. 1 янв.; Труганы: [Верш] // Там жа. 3 июля.

1947. Занёс прывет; І паніклі хвоі ў цяжкай задуме...; Я помню цяжкі час; Янку Купале: [Вершы] // Гродн. правда. 6 апр.; Час зразумець: [Верш] // Там жа. 28 июня; Дзень уз'яднання: [Верш] // Там жа. 17 сент.; Вялікаму Кастрычніку: [Верш] // Там жа. 7 нояб.; Адновім мы сваю зямлю: [Верш] // Сав. селянін. 3 жн.; Ураджай: [Верш] // Там жа. 21 жн.

1948. Піянерам: [Верш] // Бярозка. № 3; Першамай: [Верш] // Гродзен. праўда. 1 мая; Сав. селянін. 1 мая; Дзе нядаўна дымілі пажары: [Верш] // Гродзен. праўда. 24 кастр.; Вітаю ад сэрца дзень радасны гэты: [Верш] // Там жа. 31 снеж.

1949. За працай; Дню 17-га верасня: [Вершы] // Беларуская савецкая паэзія. Мн.; Сонца абуджаюць песні: [Верш] // Беларусь. № 7; Будуйма лад калгасны: [Верш] // Там жа. № 9; Вызваленне; Жадаю поспеху, браты: [Вершы] // Полымя. № 10; Памяці Леніна // Гродзен. праўда. 22 студз.; Нованароджаны калгас: [Вершы] // Там жа. 24 крас.; Сонца, пагляньї!: [Верш] // Там жа. 19 чэрв.; Уз'яднанне: (Урывак з паэмы) // Там жа. 25 вер.; Сям'ёй савецкаю адзінай: [Верш] // Там жа. 7 кастр.; Дзесяць год, як пахавалі сваё гора...: [Верш] // Там жа. 29 кастр.; Квітнееш, Беларусь: [Верш] // Там жа. 20 ліст.; Сталіну: [Верш] // Там жа. 22 снеж.; З навагодняй ёлкай: [Верш] // Там жа. 31 снеж.; Да працы-барацьбы: [Верш] // ЛіМ. 29 кастр.; У добры час!: [Верш] // Сав. селянін. 19 мая; За калгасы: [Верш] // Там жа. 21 ліп.; Жыццё і песні вольныя сягоння: [Верш] // Там жа. 30 кастр.

1950. Памяці Леніна: [Верш] // Беларусь. № 1; Калгасная сяўба: [Верш] // Полымя. № 3; Родны край: [Верш] // Там жа. № 9; Леніну: [Верш] // Гродзен. праўда. 21 студз.; Да дня выбараў: [Верш] // Там жа. 12 сак.: Мы выходзім калгаснай дружынай: (Песня) // Там жа. 30 крас.; Беларусь: [Верш] // Там жа. 28 мая; Я голас свой аддам...: [Верш] // Там жа. 17 снеж.

1951. Жыві, наш правадыр: [Верш] // Гродзен. праўда. 1 студз.; За Сталіна мы аддадзім свой голас: [Верш] // Там жа. 25 лют.; Святочна на душы: [Верш] // Там жа. 3 сак.; Суконны камбінат: [Верш] // Там жа. 4 сак.; Каб бадзёрым быць заўжды: [Верш] // Там жа. 25 сак.; Вітаем камунізма золак: [Верш] // Там жа. 29 крас.; Першаму Мая: [Верш] // Там жа. 1 мая; І не змоўкнуць аб ім песні: [Верш] // Там жа. 26 мая; Нашым дзецям: [Верш] // Там жа. 3 чэрв.; Цвілі духмяныя сады: [Верш] // Там жа. 24 чэрв.; Піянеры ў лагерах: [Верш] // Там жа. 6 ліп.; Мір ідзе: Песня // Там жа. 21 вер.; Не вам, не вам, паны: [Верш] // Там жа. 29 вер.; Вялікаму Кастрычніку: [Верш] // Там жа. 6 ліст.; Мір — гэта справа народаў: (Песня) // Там жа. 2 снеж.

1952. Сонца, паглянь!: [Верш] // Ад шчырага сэрца. Мн.; Вітаю з Новым годам: [Верш] // Гродзен. праўда. 1 студз.; Любімы наш Ільіч: [Верш] // Там жа. 23 студз.; Савецкай Арміі слава!: [Верш] // Там жа. 23 лют.; Лесарубы: [Верш] // Там жа. 24 лют.; Калыхала маці сына: [Верш] // Там жа. 8 сак.; За клопаты аб нас: [Верш] // Там жа. 4 крас.; Партыя з намі: [Верш] // Там жа. 1 мая; Юным ленінцам: [Верш] // Там жа. 1 чэрв.; Янку Купалу: [Верш] // Там жа. 6 ліп.; Волга-Дон: [Верш] // Там жа. 13 ліп.; Плыве радасны гудок: [Верш] // Там жа. 27 ліп.; Думкі дзяўчыны: [Верш] // Там жа. 10 жн.; Да дня ўз'яднання: [Верш] // Там жа. 17 вер.; Партыя натхняе: [Верш] // Там жа. 31 кастр.; Лікуй, свабодны край!: [Верш] // Там жа. 5 ліст.; Якубу Коласу: [Верш] // Там жа. 15 ліст.; Мір народам: [Верш] // Там жа. 30 снеж.

1953. Восень: [Верш] // Маладосць. № 9; Гродзен. праўда. 21 кастр.; Цябе вітаем, Новы год!: [Верш] // Гродзен. праўда. 1 студз.; Народны кандыдат: [Верш] // Там жа. 17 лют.; А заўтра да зары: [Верш] // Там жа. 21 лют.; З любімай партыяй: [Верш] // Там жа. 9 сак.; Першы Май: [Верш] // Там жа. 1 мая; Над магілай паэтэсы Цёткі; Люба ветру на прыволлі: [Вершы] // Там жа. 7 чэрв.; У піянерскім лагеры: [Верш] // Там жа. 21 чэрв.; Для мірных будоўляў: [Верш] // Там жа. 27 чэрв.; Ваенна-Марскому флоту: [Верш] // Там жа. 26 ліп.; Дажынкі: [Верш] // Там жа. 11 вер.; Дзень уз'яднання: [Верш] // Там жа. 20 вер.; Восень: [Верш] // Там жа. 21 кастр.; Маё месца на гэтых палях: [Верш] // Там жа. 22 ліст.; Першы снег: [Верш] // Там жа. 29 ліст.

1954. Думкі дзяўчыны: [Верш] // Полымя. № 4; Зімнім ранкам: [Верш] // Гродзен. праўда. 5 студз.; Раскажы ты, песня: [Верш] // Там жа. 11 лют.; Ты зайграй, баян: [Верш] // Там жа. 7 сак.; Чатыры гады: [Верш] // Там жа. 14 сак.; Зайгралі струны: [Верш] // Там жа. 28 сак.; Дзень добры, Першы Май!: [Верш] // Там жа. 1 мая; Памагла Радзіма: [Верш] // Там жа. 16 мая; Цвіці ў садах і песнях, Украіна!: [Верш] // Там жа. 23 мая; Піянерскі лагер: [Верш] // Там жа. 25 чэрв.; Над брацкай магілай: [Верш] // Там жа. 4 ліп.; Восень: [Верш] // Там жа. 31 кастр.; Вялікаму Кастрычніку: [Верш] // Там жа. 6 ліст.; Савецкі суд заўсёды справядлівы: [Верш] // Там жа. 28 ліст.; Затрубіў гарніст: [Верш] // Піянер Бел. 8 ліп.

1955. Янку Купалу: [Верш] // Янка Купала. Мн.; Зімнім ранкам; Першы снег: [Вершы] // Полымя. № 2; Мір ідзе: [Верш] // Там жа. № 5; Новаму году: [Верш] // Гродзен. праўда. 1 студз.; Дзе гулі мяцелі: [Верш] // Там жа. 20 сак.; Мір пераможа: [Верш] // Там жа. 10 крас.; Наш Першамай: [Верш] // Там жа. 1 мая; Народная пазыка: [Верш] //

Там жа. 14 мая; Хто віной?: (Байка) // Там жа. 22 мая; Да дня вызвалення Мінска: [Верш] // Там жа. 3 ліп.; Інжынер-«наватар»: (Байка) // Там жа. 22 ліп.; Наш Кастрычнік: [Верш] // Там жа. 6 ліст.; Шкада краю роднага: [Верш] // Там жа. 25 снеж.

1956. Едуць на ўсход камсамольцы; У вырай; Піянерскі лагер: [Вершы] // Нёман. Гродна; Новаму году: [Верш] // Гродзен. праўда. 1 студз.; Набліжэнне вясны: [Верш] // Там жа. 12 лют.; Дарагі наш настаўнік Ільіч: [Верш] // Там жа. 22 крас.; Дню Першага Мая: [Верш] // Там жа. 4 мая; Вілы ў бок: [Верш] // Там жа. 13 мая; Тры сястры: [Верш] // Там жа. 26 мая; Дню абароны дзяцей: [Верш] // Там жа. 1 чэрв.; Едуць на ўсход камсамольцы: [Верш] // Там жа. 22 чэрв.; Ніва. 15 ліп.; Аб піянерскай песні: [Верш] // Гродзен. праўда. 1 ліп.; Люблю восень: [Верш] // Там жа. 30 вер.; Бярозы: [Верш] // Там жа. 30 кастр.; Матуля добрая мая: [Верш] // Там жа. 2 снеж.; Закон праўды: [Вершы] // Там жа. 5 снеж.; Не сумуй: (Песня) // Там жа. 16 снеж.; Аферысты: [Верш] // Там жа. 23 снеж.; Над брацкай магілай: [Верш] // Ніва. 8 ліп.; Піянерскі лагер: [Верш] // Там жа. 23 снеж.

1957. Навагодні вечар: [Верш] // Гродзен. праўда. 1 студз.; У падарожжы: [Верш] // Там жа. 3 лют.; Дэпутат: [Верш] // Там жа. 3 сак.; Чырв. змена. 5 снеж.; Як Сымон п'е самагон: [Верш] // Гродзен. праўда. 17 сак.; Мы — моладзь: (Песня) // Там жа. 24 сак.; Радзіма чакае: [Верш] // Там жа. 6 крас.; Льюцца гукі веснавыя: [Верш] // Там жа. 30 крас.; Фестываль ідзе: [Верш] // Там жа. 19 мая; У чым прычына?: [Верш] // Там жа. 26 мая; Гуляйце, родныя: [Верш] // Там жа. 1 чэрв.; Свята маладосці; Адна драбніца: [Вершы] // Там жа. 30 чэрв.; Іх восем было: [Верш] // Там жа. 13 вер.; Семнаццатае верасня: [Верш] // Там жа. 17 вер.; Перад бурай: [Верш] // Там жа. 20 кастр.; Памяці Якуба Коласа: [Верш] // Там жа. 17 ліст.; Крочыць зіма: [Верш] // Там жа. 1 снеж.

1958. Радзіўся Ленін; У падарожжы; Восень; Крочыць зіма: [Вершы] // Нёман. Гродна. Кн. 2; Народны кандыдат: [Верш] // Гродзен. праўда. 4 сак.; За маці светлую любоў: [Верш] // Там жа. 8 сак.; Буравеснік: [Верш] // Там жа. 28 сак.; Радзіўся Ленін: [Верш] // Там жа. 22 крас.; Хоць неба часам хмурыцца...: [Верш] // Там жа. 27 крас.; Вясенняе: [Верш] // Там жа. 25 мая; Пра нашы песні новыя: [Верш] // Там жа. 6 ліп.; Маладыя галасы // Там жа. 13 ліп. // Сааўт. Е. Еўсцігнееў; Дню авіяцыі: [Верш] // Там жа. 20 ліп.; Мая радзіма Беларусь: [Верш] // Там жа. 1 жн.; Чырв. змена. 21 кастр.; Дню 17 верасня: [Верш] // Гродзен. праўда. 17 вер.; Дні Кастрычніка: [Верш] // Там жа. 6 ліст.; Партыі: [Верш] // Там жа. 30 ліст.; Усё мінула...: [Верш] // Фізкультурнік Бел. 4 ліст.; Старым традыцыям — новы змест... // Чырв. змена, 6 крас.

1959. Ленін: [Верш] // Полымя. № 4; Агні саракагоддзя: (Песня) // Гродзен. праўда. 1 студз.; Роднай партыі: [Верш] // Там жа. 30 студз.; Дню выбараў: [Верш] // Там жа. 1 сак.; Дню жанчын: [Верш] // Там жа. 8 сак.; Вясна: [Верш] // Там жа. 15 сак.; Першамай: [Верш] // Там жа. 1 мая; Не дапусцім таго больш ніколі: [Верш] // Там жа. 31 мая; Нашай слаўнай моладзі!: [Верш] // Там жа. 28 чэрв.; Дню вызвалення Гродна: [Верш] // Там жа. 15 ліп.; Добры дзень, мой горад родны: [Верш] // Там жа. 30 жн.; Слаўным савецкім танкістам: [Верш] // Там жа. 13 вер.; Да дня ўз'яднання: [Верш] // Там жа. 16 вер.; Хай жыве наш Кастрычнік!: [Верш] // Там жа. 6 ліст.; Наша восень: [Верш] // Там жа. 29 ліст.; У вёсцы зімою: [Верш] // Там жа. 20 снеж.; Дзень уз'яднання: [Верш] // Львовская правда. 9 апр.

1960. Нам не патрэбны смерці катакомбы: [Верш] // Голас Радзімы. № 8; Вітаю вас, браты: [Верш] // Там жа. № 86; Пісьменнік праўды: [Верш] // Гродзен. праўда. 29 студз.; З'езду сардэчны прывет: [Верш] // Там жа. 17 лют. / Сааўт. С. Бандарэнка; Запольскія частушкі // Там жа. 13 сак. / Сааўт. С. Бандарэнка; Любімы наш Ільіч: [Верш] // Там жа. 19 крас.: Звініце, песні гучныя: [Верш] // Там жа. 1 мая; Вясенняе: [Верш] // Там жа. 5 чэрв.; Прывітальнае Мінску: [Верш] // Там жа. 28 чэрв.; Жніво: [Верш] // Там жа. 21 жн.; Слаўнаму камсамолу: [Верш] // Там жа. 2 вер.; Наш Кастрычнік; Уперад, браце!; Добры дзень, мой горад родны; Кветкі радасных дзён: [Вершы] // Там жа. 13 ліст.; Хай жыве наш Кастрычнік: [Верш] // ЛіМ. 6 ліст.; Сціхлі птушкі...: [Верш] // Ніва. 25 вер.

1961. Там краіна мая; Роднай матулі; У бой на акупанта; Над магілай камсамольца Самойла; Родны край: [Вершы] // Анталогія беларускай паэзіі: У 3 т. Мн. Т. 2; Семнаццатае верасня; У вырай: [Вершы] // ЛіМ. 6 студз.

1962. Якубу Коласу: [Верш] // Жыццё для народа. Мн.; Вясна; «Паміж нягод...»; «Эх, дзе вы, дзе, любімыя прасторы...»; Мінула ўсё: [Вершы] // Гродзен. праўда. 20 мая.

1963. Прыдзе пара; Сонца ў лозах ткала кужаль; Ці прамяняю я?; Я — вольны; Санет; Май пеніцца; Кувала зязюля; Не плач, душа!: [Вершы] // Гродзен. праўда. 17 мая.

1964. Над магілай камсамольца Самойла; Ці ёсць сіла: [Вершы] // Гродн. правда. 4 янв.; «Яшчэ нам памятны фашысты-ліхадзеі...»: [Верш] // Ніва. 31 мая.

1965. Дню 17 верасня; Нашай слаўнай моладзі; Не заўсёды; Узнімайце на катаў нажы...: [Вершы] // Гродн. правда. 3 сент.; Родны край; Цвілі духмяныя сады: [Верш] // Там жа. 14 нояб.; Да моладзі: [Верш] // Ніва. 24 кастр.

1966. Аўтабіяграфія // Пра час і пра сябе. Мн.; Родны край: [Верш] // Чырвоныя лісткі календара. Мн.

1970. Радзіўся Ленін: [Верш] // З Леніным заўсёды Беларусь. Мн.; Гродн. правда. 21 апр.; Добры дзень, мой горад родны; Нашай слаўнай моладзі; Як я пана перанёс: [Вершы] // Гродн. правда. 1 авг.; Гарэлка: [Верш] // Ніва. 15 ліст.

1975. У чорны змрок: [Верш] // Гродн. правда. 26 апр.; Там краіна мая; Як я пана перанёс; Дрэмлюць люстраныя воды: [Вершы] // Гродн. правда. 14 нояб.

1978. На допыце: [Балада] // Беларуская балада. Мн.

1979. Напралом; Да моладзі; Віхор; «Сніцца яснае прадвесне...»; Гаротнік; Вось мая мэта...; «Дай адказ, чаго чакаеш...»; Як я пана перанёс; Сонца ў госці мы запросім; Суддзі; Маладосць; На допыце; Дню 17 верасня; Верасень: [Вершы] // Покліч долі адзінай. Мн.

1980. Шляхам цярністым; Мы не забудзем іх імён; Родны край; Дзень добры, мой родны горад: [Вершы] // Гродн. правда. 13 нояб.

1982. Родны край: [Верш] // На сцягу і ў сэрцы. Мн.; Якубу Коласу: [Верш] // Нам засталася спадчына. Мн.

1983. Ленін: [Верш] // Заўсёды з Леніным. Мн.

1984. Мы не забудзем іх імён: [Верш] // За цябе, Радзіма! Мн.

1985. Узнімайце на катаў нажы!..: У чорны змрок; «Туман ападаў на лагчыны...»; Мы не забудзем іх імён: [Вершы] // Партызаны, партызаны. Мн.; Не пытай; Узнімайце на катаў нажы!..; Закон праўды; Добры дзень, мой горад родны!: [Вершы] // Гродн. правда. 13 нояб.

1.4.

1957. Ж а м к а ў с к а с П. Грак і леў: [Верш] / З літ. // Гродзен. праўда. 3 лют.

1.5.

На грузінскую мову. Калі ў небе ззяюць зоры...: [Верш] / Пер. А. Бегашвілі // Беларуская савецкая паэзія. Тбілісі, 1967.

На латышскую мову. Mēs neaizmirsīsim vinus nekad; Jankam Kupalam / Atdz. V. Grenkovs // Baltkrievijas priede. Rīgā, 1960.

На літоўскую мову. Ne del tuščios garbes einu aš i tave darbo Gudija / Vert. J. Kekštas.; Žaidimai sodžiaus gatveje / Vert. O. Miciute // Riuvis. Vilnius, 1938; Rugsejo 17-tai; Dirbant / Vert. P. Keidošius // Iš baltarusiu poezijos. Vilnius, 1952; Už sugriautą kaimą atkeršijo; Skambek, netiki, lyra / Vert. P. Žemkauskas // Kauno tiesa. 1957. Kovo. 20; Grižtu gimtinen // Vert. E. Matuzevičius // Lit. ir menas. 1958. Rugs. 13; Prie broliu kapo / Vert. V. Bložе // Tarybinis mokytojas. 1958. Rugs. 21; Ruduo / Vert. A. Žukauskas // Tiesa. 1958. Rugs. 19; Lenino vardas; «Iljičius... Kur žodis jo eina...»;

Ištrauka / Vert. P. Žemkauskas // Kauno tiesa. 1962. Spal. 13.

На мангольскую мову. Бид тэднийг мартахгүй: [Верш] / Орч. З. Сандагаа // Белоруссын цоморлиг. Улаанбаатар, 1966.

На польскую мову. «Spędza z nieba wszystkie chmurki wietrzyk...» / Tł K. Jaworski // Jaworski K. Pisma. Lublin, 1972. T. 3.

На рускую мову. Зори над Неманом: Стихи. Л., 1958. Рэц.: Колесник В. Молодость таланта // Сов. Отчизна. 1959. № 5; Мірыцкі Н. // Гродзен. праўда. 1959. 4 жн.

Мы не забудем их имен; Янке Купале: [Вершы] / Пер. Л. Хаустов // Антология белорусской поэзии. Л., 1948; Антология белорусской поэзии. М., 1952; Солнце, взгляни: [Верш] / Пер. Д. Ковалев // От всего сердца. Мн., 1953; Мы не забудем их имен...: [Верш] / Пер. Л. Титова // Сталин. племя. 1957. 21 сент.; Сентябрь: [Верш] / Пер. Г. Семенов // Чтоб всегда было солнце. Мн., 1968; Пахарь я; Пора настала; Дремлют зеркальные воды; Не грусти: [Вершы] / Пер. П. Кобзаревский // Кобзаревский П. Говорят мои друзья. Мн., 1971; Дед и смерть: [Верш] / Пер. Б. Агеев // Строит. газ. 1978. 13 авг.; Старик и смерть; Березы: [Вершы] / Пер. М. Ватагин // Земля с лазурными очами. М., 1979; Поднимем ножи на врага / Пер. Л. Титова; «По отчей сторонке туманы...» / Пер. Г. Семенов; Мы не забудем их имен / Пер. Л. Хаустов: [Вершы] // Партизанская слава. Л., 1985.

На ўкраінскую мову. Рідний край: [Верш] / Пер. В. Ткаченко // Пісні з Білорусі. К., 1957; Літ. газ. 1957. 13 серп.; Там країна моя; Матусі; Хай гинуть окупанти!; Рідний край: [Вершы] / Пер. С. Тельнюк, В. Ткаченко // Білоруська радянська поезія. К., 1971. Т. 1; Здіймаймо ножі на катів: [Верш] / Пер. Ю. Герасименко // Ля Вечнага агню. Харків; Мн., 1984.

2.3.

На беларускай мове. Базарэвіч М. «За жыццё і за долю змагацца...»: Да 70-годдзя з дня нараджэння Міхася Васілька // Голас Радзімы. 1975. № 48; Бічэль-Загнетава Д. З сялянскіх ніў: Да 80-годдзя з дня нараджэння М. Васілька // ЛіМ. 1985. 15 ліст.; Васілёк Міхась: [Некралог] // Звязда. 1960. 6 вер.; Верабей А. Талент шчыры, адкрыты: (Да 75-годдзя з дня нараджэння паэта М. Васілька) // Там жа. 1980. 14 ліст.; Вялюгін А. Міхась Васілёк: Прадмова // Васілёк М. Выбр. тв. Мн., 1955; Гісторыя беларускай савецкай літаратуры: У 2 т. Мн., 1964. Т. 1. С. 84—85; Гісторыя беларускай савецкай літаратуры. 1917—1940. Мн., 1981. С. 63—64; Глебка П. Мастацкая літаратура Заходняй Беларусі // Глебка П. Паэзія барацьбы і перамогі. Мн., 1973. С. 226—228; Дзелянкоўскі М. Ён клікаў да волі // Голас Радзімы. 1985. 7 ліст.; Яго ж. Наш Васілёк: Успаміны // ЛіМ. 1972. 7 крас.; Зайцаў Д. Я ведаў Васілька: [Успаміны] // Дзень паэзіі — 67. Мн., 1967; К. П. Памяці М. Васілька // Ніва. 1965. 21 ліст.; Калеснік У. Жыццё і прызванне // Васілёк М. Зоры над Нёманам. Мн., 1963; Яго ж. Міхась Васілёк // Калеснік У. Лёсам пазнанае. Мн., 1982; Яго ж. На суровых шляхах змагання // Звязда. 1985. 17 ліст.; Яго ж. Песняр вясны і маладосці // ЛіМ. 1965. 19 ліст.; Карпюк А. Прызнанне // Наднёманскія былі. Мн., 1968; Кудраўцаў І. Аб адным літаб'яднанні // ЛіМ. 1951. 10 сак.; Лойка А. «Сын жыцця, сын творчае вясны...» // Звязда. 1975. 15 ліст.; Майхровіч С. Янка Брыль. Мн., 1961. С. 16—17; Мурог У. [Біябібліяграфічная нататкa да 80-годдзя з дня нараджэння] // Полымя. 1985. № 11; На зямлі Васілька: [Рэпартаж] // ЛіМ. 1985. 22 ліст.; Міхась Васілёк: [Некралог] // Там жа. 1960. 2 вер.; Няхай Р. Жывыя адгалосы дня // Там жа. 1975. 14 ліст.; Яго ж. Няскораная песня // Васілёк М. Вершы. Мн., 1973; Пасяўцова М. «Я — усяго Васілёк...» // Наднёманскія былі. Мн., 1968; Паўлюкоўскі І. Клікаў верш на свабоду // ЛіМ. 1980. 21 ліст.; Пестрак П. Міхась Васілёк: [Прадмова] // Васілёк М. Выбр. вершы. Мн., 1950; Пісьменнікі Савецкай Беларусі: Кароткі даведнік. Мн., 1981. С. 63—64; Салагуб А. Класавая барацьба ў літаратуры Заходняй Беларусі // Маладняк. 1932. № 1; Танк М. Міхась Васілёк // Бел. летапіс. 1937. № 5; Яго ж. Міхась Васілёк // Танк М. Зб. тв.: У 6 т. Мн., 1981. Т. 6; Шукліна Н., Кабаковіч А., Шпакоўскі І. Паэзія абнаўлення свету. Мн., 1981. С. 186; Шушкевіч С. Дзесяць дзён з Міхасём Васільком // Шушкевіч С. Вяртанне ў маладосць. Мн., 1968; Яго ж. Песні сеяў ён для бою // Чырв. змена. 1965. 18 ліст.; Шырма Р. Песні барацьбы і народнага шчасця // Шырма Р. Песня — душа народа. Мн., 1976.

На польскай мове. Łastówka P. Białoruska młódź literacka // Kultura. 1937. Nr 45; (PLL). Z literatury białoruskiej // Ilustrowany Kurier Codzienny. 1937. Nr 263; R. K. Na białoruskim Parnasie poetyckim w Wilnie //Środy Literackie. 1937. Nr 7; Wieczór literacki współczesnych poetów Zachodniej Białorusi // Słowo. 1933. Nr 122; Wieczór poezji i pieśni białoruskiej // Poprostu. 1936. Nr 16; «Wieczór poezji i pieśni białoruskiej» w Wilnie 15.III.1936 r. // Słowo. 1936. Nr 72; Z literatury białoruskiej // Czas. 1937. Nr 263.

На рускай мове. История белорусской советской литературы. Мн., 1977. С. 105—106; Карпюк А. Признание // Гродн. правда. 1965. 14 нояб.; Киркевич А. Партизанский поэт // Там жа. 1975. 14 нояб.; Яго ж. Талант, отданный народу // Там жа. 1965. 14 нояб.; Певец родного края // Там жа. 1975. 14 нояб.; Петкевич А. Наш земляк // Там жа. 1965. 14 нояб.; Яго ж. Поэзия борьбы // Там жа. 1985. 13 нояб.; Посевцова М. Летописец народной судьбы // Там жа. 1975. 14 нояб.; Цыхун А. Встречи с поэтом // Там жа. 1985. 13 нояб.

На югаслаўскіх мовах. Dren I. O. Belorusih in beloruskem slovstvu // Luč. 1933. N 9. Lastauka P. Rozvoj součsné běloruské literatury v Polsku / Z polsk. rukop. přel. A. Frinta // Slovansky prehled. 1938. T. 30.

2.4.

На беларускай мове. Бандарэнка С. У вянок Міхасю Васільку: [Верш] // ЛіМ. 1960. 13 вер.; Бартуль А. З песняў моладасці: (М. Васільку): [Верш] // Студэнцкая думка. 1928. № 2; Голуб Ю. Міхась Васілёк: [Верш] // Голуб Ю. Векапомнае поле. Мн., 1976; Дзеружынскі А. Памяці Міхася Васілька: [Верш] // Дзеружынскі А. Каліновы цвет. Мн., 1961; Іверс А. «Прачытаў «З сялянскіх ніў»...: [Верш] // Іверс. А. Жыву ў бацькоўскім краі. Мн., 1982; Іпатава В. Міхасю Васільку: [Верш] // Іпатава В. Ліпеньскія навальніцы. Мн., 1973.

3.1.

ЦДАМЛіМ БССР, ф. 2, воп. 1, спр. 1—39; ЦНБ АН БССР, аддз. рукап., ф. 5, воп. 1, адз. зах. 1, спр. 60—61; ЦБ АН Літвы, аддз. рукап., ф. 21, адз. зах. 717, 718.

Я. А. Гараднiцкi.

ВАСІЛЁНАК СЯРГЕЙ

Васілёнак Сяргей Іванавіч (23.9.1902, в. Запруддзе Сенненскага пав. Магілёўскай губ., цяпер Сеннецкага р-на Віцебскай вобл.— 15.4.1982, Масква), літаратуразнавец, фальклярыст.

Нарадзіўся ў сялянскай сям'і. Скончыў БДУ (1929). Працаваў у Віцебскім (1932—34) і Магілёўскім педінстытутах. У 1940 абараніў кандыдацкую дысертацыю, з 1941 дацэнт. Удзельнік Вялікай Айчыннай вайны. У 1946—60 выкладаў беларускую літаратуру і фальклор у Маскоўскім універсітэце, потым у Гомельскім педінстытуце. Член КПСС з 1940.

Складальнік зборніка «Беларускі эпас» (разам з М. Грынблатам і К. Кабашнікавым), хрэстаматыі для ВНУ «Вуснапаэтычная творчасць беларускага народа (з І. Гутаравым). Вывучаў гісторыю старажытнай беларускай літаратуры і фальклору. У ацэнцы літаратурнага працэсу і творасці асобных пісьменнікаў быў не заўсёды паслядоўным. Спрошчанатрактаваў ролю газеты «Наша ніва» ў згуртаванні беларускіх пісьменнікаў. Метадалагічныя памылкі назіраюцца і ў падыходзе С. Васілёнка да вывучэння беларускага эпасу. *Л. М. Гарэлік.*

Бібліяграфія

1.2.

Белорусская литература. М., 1951. Рэц.: Е с а к а ў А. Дрэнны вучэбны дапаможнік // Наст. газ. 1951. 4 кастр.; К л і м к о в і ч М. // Звязда. 1951. 19 жн.; Ш к р а б а Р. // Известия. 1952. 13 авг.; ЛГ. 1952. 6 окт.

Литература народов ССР: Метод. пособие для студентов-заочников филол. фак-тов гос. ун-тов. М., 1961.

Фольклор и литература Белоруссии эпохи феодолизма: (XIV—XVIII вв.). М., 1961. Рэц.: А х р ы м е н к а П. Гэта недапушчальна // ЛіМ. 1962. 6 сак.; К а р а б а н С. Свежымі фарбамі // Звязда. 1961. 2 снеж.; К у з ь м и н а В. // Вестник Моск. ун-та. Филология, журналистика. 1962. № 4; Л и х а ч е в Д. Явление исключительное // Вопр. лит. 1962. № 8; О з е р о в Ю., Р и ж е н к о Д. // Нар. творчість та етнографія. 1962. № 3; Я р о м і н І. Не зважаючы на факты // Полымя. 1962. № 3.

1.3.

1931. Сацыяльная значымасць вуснай народнай творчасці // Кам. выхаванне. № 9; Яшчэ раз пра нашы падручнікі па мастацкай літаратуры // Маладняк. № 4.

1933. Год пасля гістарычнага рашэння ЦК УсеКП(б) // Віцеб. пралетары. 23 крас.; Змагайцеся за месца на з'езд пісьменнікаў // Там жа. 6 чэрв.

1934. Рашэнні з'езда пісьменнікаў — у масы // Камунар Магілёўшчыны. 2 кастр.

1947. Певец белорусского народа: К 30-летию со дня смерти белорусского поэта Максима Богдановича // Славяне. № 5; Народный поэт Белоруссии // Там жа. № 6; Поэт-новатор // Комс. правда. 25 мая; Палымяны пясняр // ЛіМ. 24 мая; Фальсификаторы и невежды // ЛГ. 4 окт.

1948. Пытанні выкладання беларускай літаратуры // Бальш. Бел. № 1 / Сааўт. І. Гутараў; Максім Горкі і Янка Купала // ЛіМ. 27 сак.

1949. Максім Горкі і Янка Купала // Бальш. Бел. № 6; Максим Горький и Янка Купала // Лит. в школе. № 3.

1950. За марксісцка-ленінскую навуку аб народнай творчасці // Полымя. № 4; Традыцыі Някрасава ў творчасці Ф. Багушэвіча // ЛіМ. 13 мая.

1951. Адам Мицкевич и белорусская литература // Славянская филология. М.; Пра песню і казку народа: Акадэмія навук і Саюз пісьменнікаў БССР не займаюцца вывучэннем народнай творчасці // Звязда. 16 мая / Сааўт. Г. Шчарбатаў.

1956. [Выступленне ў СП СССР у час абмеркавання твораў беларускіх аўтараў 14—18 лют. 1955 г.] // Декада белорусского искусства и литературы в Москве 11—21 февраля 1955 года. Мн. С. 375—376; Каштоўнае навуковае даследаванне: [Рэц. на кн.: Н і к о л ь с к і Н. Паходжанне і гісторыя беларускай вясельнай абраднасці. Мн., 1956] // ЛіМ. 1 снеж.; Выдатны сатырык і драматург К. Крапіва // Ніва. 10 чэрв.

1957. Сказания и повести о классовой и освободительной борьбе белорусского народа в XIV— XVI вв. // Вестник Моск. ун-та: Ист.-филол. сер. № 1.

1958. Каштоўнае даследаванне: [Рэц. на кн.: Л у ш ч ы ц к і І. Нарысы па гісторыі грамадска-палітычнай і філасофскай думкі ў Беларусі ў другой палавіне XIX стагоддзя. Мн., 1958] // ЛіМ. 16 ліп.

1960. Атеїстичні мотиви фольклору східнослов'янських народів // Нар. творчість та етнографія. № 2.

1965. Поэт-революционер // Богушевич Ф. Стихи. М.; Георгий Скорина // В мире книг. № 5.

1979. Жыве ў легендах // Святло яго душы. Мн.

1.5.

На чэшскую мову. Petrus Brovka // Čteni o Sovetskem Svazu. 1956. С. 6.

1.6.

Хрэстаматыя па гісторыі беларускай літаратуры для 9 і 10 класаў. Мн., 1936 / Скл. Рэц.: Г е й н е А. Хрэстаматыя... «ізмаў» // ЛіМ. 1936. 8 ліп.; К а р п а ч о ў М. Пра хрэстаматыю Васілёнка для 9 і 10 класаў СШ // Кам. выхаванне. 1936. № 1—2; Х а т у л ё ў П. «Не гледзячы на пералічаныя недахопы...» // ЛіМ. 1936. 31 мая.

Хрэстаматыя па беларускай літаратуры: Для VIII класа сярэд. школы. Мн., 1948 / Скл.; Родная літаратура: Хрэстаматыя для VIII класа сярэд. школы. 2 выд. Мн., 1949 / Скл. Рэц.: А л е к с а н д р о в і ч С. Новае выданне са старымі недахопамі // ЛіМ. 1949. 24 вер.; 3 выд., перапрац. і дап. Мн., 1950; 4 выд. Мн., 1951; 5 выд., дапоўн. Мн., 1952; 6 выд. Мн., 1953; 7 выд. Мн., 1954; 8 выд. Мн., 1955; 9 выд. перапрац. Мн., 1956; 10 выд. Мн., 1957; 11 выд. Мн., 1958; 12 выд. Мн., 1959; 13 выд. Мн., 1960.

Беларускі эпас. Мн., 1959 / Скл. з інш.

Вусна-паэтычная творчасць беларускага народа: Хрэстаматыя для вышэйш. навуч. устаноў. Мн., 1959 / Скл. з І. Гутаравым. Рэц.: М а л о ч к а М. Хрэстаматыя па беларускаму фальклору // Наст. газ. 1959. 1 крас.

Народ о религии: На материалах рус., укр. і бел. фольклора. М., 1961 / Скл., аўт. пасл. і рэд. пер. Рэц.: З а й ц а в а З. Народ аб рэлігіі // Гомел. праўда. 1961. 14 ліст.

2.3

На беларускай мове. Л ы н ь к о ў М. Зб. тв.: У 8 т. Мн., 1985. Т. 8. С. 142, 194—195, 197, 266; М у ш ы н с к і М. Беларуская крытыка і літаратуразнаўства: 40-я — першая палавіна 60-х гадоў. Мн., 1985. С. 67—68.

У. М. Ларчанка.

ВАСІЛЁНАК ЯЎГЕН

Васілёнак Яўген Пятровіч [13(26).12. 1917, г. Орша Магілёўскай губ., цяпер Віцебскай вобл.— 23.9.1973, Мінск, пахаваны на Чыжоўскіх могілках], празаік, паэт, перакладчык. Член СП СССР з 1953. Пісаў на беларускай і рускай мовах.

Нарадзіўся ў сям'і рабочага-чыгуначніка. Бацькі Я. Васілёнка родам з Віцебшчыны. Сярэднюю адукацыю атрымаў у Аршанскай чыгуначнай школе. У 1934—35 вучыўся ў Магілёўскім педагагічным інстытуце на літаратурным факультэце. З 1935 працаваў у рэдакцыях раённых і гарадскіх газет Шклова, Барысава, Багушэўска, Оршы. У 1939 па пуцёўцы камсамола быў накіраваны на журналісцкую работу на Далёкі Усход. Працаваў у Хабараўску, Усурыйску, Уладзівастоку: быў супрацоўнікам чыгуначнай газеты «Приморская магистраль», карэспандэнтам радыё, ТАСС, маскоўскай «Учительской газеты» па Прыморскім краі (1940—43). У 1943—45 у радах Чырвонай Арміі, служыў у рэдакцыі дывізійнай газеты «Боец-патриот». У 1945—48 карэспандэнт маскоўскай газеты «Гудок» у Алма-Аце. З 1948 жыў у Мінску; працаваў рэдактарам БЕЛТА, карэспандэнтам газеты «Труд» па Беларускай ССР, загадчыкам аддзела публіцыстыкі часопіса «Маладосць». У 1958—66 галоўны рэдактар часопіса «Неман». Член КПСС з 1945.

Друкавацца пачаў у 1936 (вершы). З 1939 працаваў у жанры прозы (публікацыі далёкаўсходняга, ваеннага і алмаацінскага перыядаў не выяўлены). Першая кніга апавяданняў «Зялёныя агні». Тэматыка твораў: жыццё рабочых-чыгуначнікаў, моладзі — пераважна на гарадскім матэрыяле. Вялікую ўвагу надаваў маральна-этычнай праблематыцы. Аўтар шматлікіх зборнікаў апавяданняў, нарысаў, драмы «Каралеўскі гамбіт». Перакладаў на беларускую мову творы рускіх пісьменнікаў, асобныя творы пісьменнікаў саюзных рэспублік і замежных краін.

Узнагароджаны медалямі.

Т. І. Шамякіна.

Бібліяграфія

1.1.

Выбр. тв.: У 2 т. Мн., 1977. Т. 1. Апавяданні. Т. 2. Аповесці, апавяданні. Рэц.: С а д а ў н і ч ы Э. Добрая, бясконцая дарога // ЛіМ. 1979. 10 жн.; Ш а м я к і н а Т. Прызванне // Полымя, 1978. № 5.

1.2.

Зялёныя агні: Апавяданні. Мн., 1954. Рэц.: А л е к-

сандровіч С. Першая кніга // Беларусь. 1954. № 10; Вяснін М. «Зялёныя агні» // Мін. праўда. 1954. 11 вер.; Калеснік У. Прыкметы росту // Чырв. змена. 1954. 5 вер.; Капец У. Добры пачатак // Віцеб. рабочы. 1955. 13 сак.; Паслядовіч М. Першая кніга // ЛіМ. 1954. 18 кастр.; Романов Р. Больше требовательности // Сталин. молодежь. 1954. 22 авг.; Шахавец У. Апавяданні Я. Васілёнка // Полымя. 1956. № 4; Шкраба Р. Апавяданні пра людзей працы // Звязда. 1954. 22 кастр.

Прызванне: Апавяданні і нарысы. Мн., 1956. Рэц.: Бурносаў В. Высокае прызванне // Полымя. 1956. № 3; Капец У. Прызванне ў жыцці // Віцеб. рабочы. 1956. 18 ліп.; Клешчанка В. Праўдзівае і надуманае // Мін. праўда. 1956. 3 ліп.; Кудраўцаў І. Другая кніга // Беларусь. 1956. № 10; Остапенко А. Рассказы о труде и любви // Знамя юности. 1956. 29 июня; Паслядович М. Прызванне пісьменніка // ЛіМ. 1956. 21 крас.; Шавня А. Призвание // Сов. Бел. 1956. 30 марта.

Выпадковы прыпынак: Апавяданні. Мн., 1957. (Б-чка бел. нарыса і апавядання). Рэц.: Скапараў І. Бібліятэчка нарыса і апавядання // Беларусь. 1957. № 10.

Розныя дарогі: Апавяданні. Мн., 1957. Рэц.: Крышталь В. Па шляху росту // Беларусь. 1958. № 5.

Каралеўскі гамбіт: Драма ў 4-х актах. Мн., 1959.

Таццяна Ларына: Аповесці і апавяданні. Мн., 1964. Рэц.: Лаўроў У. З жыццёвых крыніц // Беларусь. 1965. № 2; Пестрак П. За мастацкую самастойнасць // Полымя. 1965. № 2; Сталяроў М. Пошукі незвычайнага ў звычайным // ЛіМ. 1964. 9 чэрв.

Вячэрняя размова: Апавяданні. Мн., 1968. Рэц.: Дасін М. Проста і цікава // Беларусь. 1969. № 6; Шупенька Г. Творчасць — гэтаператварэнне матэрыялу // Полымя. 1969. № 8.

Сімфонія са спагнаннем: Апавяданні. Мн., 1969. (Б-ка «Вожыка»).

Забыты вензель: Аповесць, апавяданні. Мн., 1970. (Б-ка бел. прозы).

На перагоне: Апавяданні. Мн., 1973. Рэц.: Гамолка М. Пра нашых сучаснікаў // Беларусь. 1974. № 5; Сабаленка Р. На перагоне жыцця // Полымя. 1974. № 6.

1.3.

1936. Свидание: [Верш] // Рабочий. 4 нояб.; Поэма о счастье: [Верш] // Там жа. 20 нояб.

1950. Па суvoраўскіх месцах // Звязда. 17 мая; По суворовским местам: (Дом-музей в Кобрине) // Сталин. молодежь. 17 мая; В первых рядах // Там жа. 30 июля; Ты дома: Рассказ // Там жа. 6 авг.; Дружба // Там жа. 16 авг.

1951. Трое: Апавяданне // Беларусь. № 10; Новы этап; Нарыс // Там жа. № 12; Ирина: (Новелла) // Сов. Отчизна. № 10; Мінск будуецца // Палес. праўда. 27 крас.; Памятник: Рассказ // Сталин. молодежь. 14 сент.; В отстающем цехе: С отчетно-выборного собрания // Труд. 11 дек.

1952. Адзін дзень: Апавяданне // Беларусь. № 3; Сёмае акно: Апавяданне // Там жа. № 6; Поезд ішоў на поўдзень: Апавяданне // Там жа. № 8; Гаспадыня: Апавяданне // Работніца і сялянка. № 7; Ірына: Апавяданне // Там жа. № 11; Спадарожнікі: Апавяданне // Звязда. 12 жн.; Рэйкі пяюць: Апавяданне // ЛіМ. 2 жн.; Крыўда Сцяпана Дароні: Апавяданне // Чырв. змена. 13 вер.

1953. Крыўда Сцяпана Дароні; Трое: [Апавяданні] // На сонечных сцежках. Мн.; Камуністы — старэйшыя таварышы: Нарыс // Маладосць. № 3; Добрай раніцы: Апавяданне / Там жа. № 4; Зялёныя агні: Апавяданне // Полымя. № 1; Яе імя: Апавяданне // Там жа. № 7; Творчасць: Нарыс // Там жа. № 11; У ліпені: Апавяданне // Работніца і сялянка. № 7; Снежкі: Апавяданне // Чырв. змена. 28, 29 ліп.

1954. За дыспетчарскім пультам: Нарыс; Сёмае акно: Апавяданне // Жанчыны Савецкай Беларусі. Мн.; Дзень нараджэння: Апавяданне // Беларусь. № 2: Далёка ад Мінска: Апавяданне // Бярозка. № 2; Мацней за ўсё: Апавяданне // Маладосць. № 1; Адзінота: Драма ў адной дзеі // Полымя. № 12; Уперад, уперад!: Апавяданне // Звязда. 14 ліст.; Туманнай раніцай: Апавяданне // Чырв. змена. 22 снеж.

1955. Ландыш серабрысты: Апавяданне // Беларусь. № 4; Аднойчы ўвосень: Апавяданне // Там жа. № 8; Мы — студэнты: Нарыс // Маладосць. № 1; Слота: Апавяданне // Там жа. № 3; Пільнае вока: Нарыс // Там жа. № 8; Канец Белай магілы: Апавяданне // Там жа. № 10; У незнаёмым горадзе: Апавяданне // Полымя. № 5; Помнік; Выпадковы прыпынак: [Апавяданні // Там жа. № 12; Будзьце знаёмы: Апавяданне // Звязда. 10 крас.; Семсот дваццаты кіламетр: Апавяданне // Там жа. 7 жн.; Розныя дарогі: Апавяданне // Там жа. 30 вер.; Люся: Апавяданне // Мін. праўда. 14 жн.

1956. Яго бацька: [П'еса] // Аднаактовыя п'есы. Мн.; За тых, хто на пасту: Апавяданне // Маладосць. № 1; Дзяўчына ў стэпе: Апавяданне // Работніца і сялянка. № 8; Самае важнае адкрыццё: Апавяданне // Мін. праўда. 18 сак.

1957. Ірына: [Апавяданне] Пад сцягам Кастрычніка. Мн.; Залаты пярсцёнак і жалезны кастыль: Нарыс // Беларусь. № 2; Бацька: Апавяданне // Там жа. № 5; Каралеўскі гамбіт: Драма ў 4-х актах // Полымя. № 2; Забыты вензель: Апавяданне // Там жа. № 4.

1959. «Неман»: Журнал в 1960 году // Сов. Бел. 23 дек.

1960. Заўсёды ў дарозе: Кінааповесць // Полымя. № 11; Памятник: Рассказ // Во славу Родины. 23 февр.; Заўсёды ў дарозе: Урывак з кінааповесці // ЛіМ. 30 жн.

1961. «Неман» у 1962 г. // ЛіМ. 18 ліп.

1962. Апошні вагон: Апавяданне // Беларусь. № 9; Таццяна Ларына: Аповесць // Полымя. № 8; Цудоўная лесвіца: Апавяданне // Там жа. № 12; Неспакойны дзень: Урывак з аповесці //ЛіМ. 31 ліп.

1963. Першая ластаўка: Апавяданне // Звязда. 27 ліп.; Госці: Апавяданне // ЛіМ. 26 ліп.; «Неман» у 1964 годзе // Там жа. 22 ліст.

1964. Вернасць: Апавяданне // Беларусь. № 1; «Неман» у 1965 г. // ЛіМ. 8 снеж.

1965. Апошні рэйс: Урывак з аповесці // ЛіМ. 2 крас.; «Неман» у 1966 г. // Там жа. 16 ліст.

1966. З пройдзенай дарогі // Пра час і пра сябе. Мн.; Аматары: Апавяданне // Беларусь. № 7; Сядзячая забастоўка: Апавяданне // Вожык. № 15; На рэйках: [Апавяданне] // Вясёлка. № 1; Вячэрняя размова: Апавяданне // Полымя. № 8; Натхненне з пралогам і эпілогам: Апавяданне // ЛіМ. 1 студз.; Успамін на вяселлі: Апавяданне // Там жа. 11 лют.

1967. Сёмае акно: [Апавяданне] // Анталогія беларускага апавядання: У 2 т. Мн. Т. 2; Сітуацыя: Апавяданне // Беларусь. № 7; Мой сусед: Апавяданне // Там жа. № 12; Не ашукай сябе: Апавяданне // Вожык. № 6; У чарзе па апельсіны // Там жа. № 24; Непапраўнае; Будзільнік; Побач: [Апавяданні] // Полымя. № 12.

1968. Замець: Апавяданне // Беларусь. № 12; Лакмусавая папера: Апавяданне // Полымя. № 9.

1969. Горкая радасць: Апавяданне // Полымя. № 6; Сімфонія... і спагнанне: (Апавяданне) // Звязда. 23 лют.

1971. Звычайная ноч: Апавяданне // Беларусь. № 4; Хавай, як я хаваю...: Апавяданне // Вожык. № 12; На перагоне: Апавяданне // Звязда. 1 снеж.

1972. Адзіночная камера: Апавяданне // Полымя. № 1.

1973. Бліскавіца: Апавяданне // Полымя. № 7; Тры навелы: Рэквіем; Казка для Веранікі; Лясное рэха // ЛіМ. 1 чэрв.

1974. Памятник: Рассказ // За тебя, Беларусь. Мн.

1.4.

Дзеці вялікага народа: Апавяданні кітайскіх пісьменнікаў. Мн., 1959.

Пятроў І. Нончына каханне: Аповесць / З балг. Мн., 1961.

Касіль Л. Пра жыццё зусім добрае / З рус. Мн., 1962.

В'етнамскія апавяданні. Мн., 1968 / Сааўт. пер. У. Ідэльсон, З. Петрушэня.

Махіна Ю., Хаіт Г. Хлопчык з Сімбірска:

Дакум. апавяданні пра дзяцінства і юнацтва У. І. Леніна / З рус. Мн., 1970.

Улуг-зада С. Абноўленая зямля: Раман / З тадж. Мн., 1973.

Ірасек А. Скалакі: Раман / З чэш. Мн., 1974 / Сааўт. пер. М. Татур.

1954. Чэхаў А. Жалейка: [Апавяданне] / З рус. // Чэхаў А. Выбр. тв. Мн.

1957. Міксат К. Эскулап на Альфёльдзе; Амбруш З. Прыёмная гадзіна; Морыц Ж. Абед: [Апавяданні] / З венг. // Венгерскія апавяданні. Мн.

1958. Бур'ян Б. Ля сіняй бухты: Аповесць / З рус. // Полымя. № 12.

1959. Чжэнь Лю. Незабыўныя дні: Апавяданне / З кіт. // Беларусь. № 10.

1966. Рахім І. Барно: Апавяданне / З узб. // Узбекскія апавяданні. Мн.

1969. Вішня А. У ноч пад Новы год; Каб мая бабуся ўстала; «Ружжо»; Дзік, або вяпрук; Дзікая гуска; Бакас; Гагара; З крыжанкай на возеры; Карп: [Апавяданні] / З укр. // Вішня А. Усмешкі. Мн.; Сарыханаў Н. Кніга; Сейтакаў Б. Паядынак; Салтаніязаў Б. Кумыш; Джумаеў Н Ціхая нявестка; Назараў А. Сонечнае святло; Курбанаў Т. Апошняя кропля: [Апавяданні] / З турк. // Каракумскія зоркі. Мн.

1973. Галаўко А. Піліпка; Касынка Р. Палітыка; Галан Я. Пакаранне смерцю: [Апавяданні] / З укр. // Рука друга. Мн.

1.5.

На армянскую мову. Як назвалі вакзал: [Апавяданне] / Пер. С. Авагян // Анталогія беларускай літаратуры. Ерэван. 1957.

На балгарскую мову. Краят на бялата могила: Разказ / Прев. Ат. Далчев // Пламък. 1959. № 4.

На венгерскую мову. Irina / F. 1. Szekeres // Szovjet kultura. 1952. № 5.

На літоўскую мову. Greta: Novele // Taryb. Klaipeda. 1972. Vas. 13.

На рускую мову. Седьмое окно: Рассказы. Мн., 1958. Рэц.: Буран В. Апавяданні Яўгена Васілёнка // Полымя. 1958. № 12.

Королевский гамбит: Драма в 4-х актах / Пер. А. Белов. Л.; М., 1960.

Королевский гамбит: Драма в 4-х актах. М., 1961.

Татьяна Ларина: Повести и рассказы. М., 1964; Мн., 1967.

Последний вагон: Повести и рассказы. Мн., 1972.

Вперед! Вперед!: Рассказ / Пер. Н. Горулев // Сов. Отчизна. 1954. № 6; Как назвали станцию; Снежки; Далеко от Минска: [Апавяданні] / Пер. Л. Шапиро // Белорусские рассказы. М., 1955; Хозяйка: Рассказ / Пер. А. Тонкель // Гудок. 1955. 16 янв.; Призвание: Рассказ / Пер. Т. Веледницкая // Там жа. 1955. 17 февр.; Рельсы поют: Рассказ / Пер. П. Волкодаев // Сталин. молодежь. 1955. 6, 7 нояб.; Туманным утром: Рассказ / Пер. Б. Бурьян // Сов. Бел. 1958. 3 авг.; Конец Белой могилы: Рассказ / Пер. М. Ивин // Звезда. 1959. № 1; Девушка и степь: [Апавяданне] / Пер. Б. Яковлев // Белорусские рассказы. М., 1962; Татьяна Ларина: [Аповесць] / Пер. авт. // Неман. 1962. № 5; Лестница-чудесница: Рассказ / Пер. П. Кобзаревский // Звезда. 1963. № 8; Первая ласточка; Женщина: [Апавяданні] / Пер. П. Кобзаревский // Неман. 1964. № 2; Ирина: [Апавяданне] / Пер. К. Кузнецова // Белорусский юмор. Мн., 1965; Три рассказа: Последний вагон / Пер. П. Кобзаревский; Роман на современную тему; На рельсах / Пер. М. Зайцев // Неман. 1966. № 3; Девочка и транзистор: Рассказ / Пер. М. Зайцев // Гудок. 1966. 23 февр.; На свадьбе; Сидячая забастовка: [Апавяданні] / Пер. М. Зайцев // Неман. 1967. № 12; Мой сосед: [Апавяданне] // Сов. Бел. 1967. 26 дек.; Сидячая забастовка / Пер. М. Зайцев; Ирина / Пер. М. Кузнецова: [Апавяданні] // Белорусский юмор. Мн., 1969; Ситуация; Лакмусовая бумажка: [Апавяданні] / Пер. Л. Соловей // Неман. 1969. № 3; Рядом; Будильник; В сумерках: [Навелы] / Пер. М. Зайцев // Там жа. 1970 № 12; Заметь: [Апавяданне] / Пер. П. Кобзаревский // Белорусские рассказы. М., 1971; Обыкновенная ночь: [Апавяданне] / Пер. Р. Ерохин // Сов. Бел. 1971. 10 июля; Рядом: Новелла / Пер. М. Зайцев // Сов. Клайпеда. 1972. 13 февр.; На перегоне; Горькая радость: [Навелы] / Пер. М. Зайцев // Неман. 1973. № 9.

На славацкую мову. Fujavica / Prel. M. Sigetová // Mesačna nос. Bratislava, 1973.

На таджыкскую мову. Духтар ва дашт / Тарч. Н. Холмухаммадов // Чуш зан Дина! Душанбе, 1965; Чй хел ба станция ном доданд: [Апавяданне] / Трач. Ч. Одинаев // Садои Шарк. 1965. № 10.

На узбекскую мову. Мехмон келди: [Апавяданне] / Тарж. М. Мирзаидов // Мехмон келди. Тошкент, 1966.

На ўкраінскую мову. Випадкова зупинка: Оповідання / Пер. І. Багмут // Прапор. 1956. № 7; Сімсот двадцятий кілометр / Пер. В. Дарда // Білоруські оповідання. К., 1957; Телеграма: Оповідання / Пер. В. П'янов // Молодь України. 1957. 31 груд.; Київ. правда. 1967. 1 січ.

На чэшскую мову. Na svitani // Čit. o SSSR. 1952. N 8; Pomnik / Přel. J. Blicha // Čit. o SSSR. 1953. N 5.

На эстонскую мову. Vaige haua lõpp // Tik. V. Kabur // Rahva Hääl. 1959. 16. Juuli.

1.6.

Венгерскія апавяданні. Мн., 1957 / Скл.

Каракумскія зоркі: Апавяданні турк. пісьменнікаў. Мн., 1969 / Скл.

2.3.

На беларускай мове. Бугаёў Д. Талент і праца. Мн., 1979. С. 279—281; Герцовіч Я. Ахвяры раптоўнага кахання...: Адкрытае пісьмо // ЛіМ. 1973. 14 вер.; Яго ж. Клопаты апавядальнікаў // Герцовіч Я. Пісьменнікі, кнігі, героі. Мн., 1966; Грабоўскі С. Проста і сардэчна // ЛіМ. 1959. 28 студз.; Дзюбайла П. У вялікай дарозе. Мн., 1981. С. 36; Луфераў М. Канфлікты і жыццё // Дзюбайла П., Жураўлёў В., Луфераў М. Праблемы сучаснай прозы. Мн., 1967. С. 45—47; Пісьменнікі Савецкай Беларусі: Кароткі даведнік. Мн., 1981. С. 64. Сабаленка Р. Апошняе бывай! // ЛіМ. 1973. 28 вер.; Яго ж. Не збаўляць хуткасці! // Там жа. 1967. 26 снеж.; Яго ж. Свой след у літаратуры: Яўгену Васілёнку — 50 год // Голас Радзімы. 1968. № 2; Саенка В. Голас чыстага сумлення // ЛіМ. 1977. 23 снеж.; Скібнеўскі А. Палемічныя заметкі // Полымя. 1957. № 7; Шкраба Р. Без адбору // ЛіМ. 1954. 20 сак.; Яго ж. Характар у апавяданні // Там жа. 1955. 16 ліп.; Яўген Пятровіч Васілёнак: [Некралог] // Там жа. 1973. 28 вер.; Яўгену Васілёнку — 50 гадоў: [Віншаванне] // Там жа. 1967. 26 снеж.

На рускай мове. Лобан М. Глубже отражать действительность // Сов. Бел. 1954. 25 февр.; Модель Ф. Рассказы о любви и дружбе // Сталин. молодежь. 1955. 16 дек.; Семенова А. Заметки о рассказах // Неман. 1967. № 6.

3.1.

ЦДАМЛіМ БССР, ф. 216, воп. 1, спр. 1—43; ЦНБ АН БССР, аддз. рукап., ф. 8.

В. У. Смольская

ВАСЮКОВА ГАЛІНА

Васюкова (Бернасевіч) Галіна Георгіеўна (н. 21.3.1927, Барысаў Мінскай вобл.), празаік. Член СП СССР з 1964. Піша на рускай і беларускай мовах.

Нарадзілася ў сям'і рабочага. Скончыла 7 класаў сярэдняй школы. Вайна перашкодзіла працягваць вучобу. З маці, Дзегцяровай Еўдакіяй Фёдараўнай, і малодшай сястрой засталася на акупіраванай тэрыторыі ў Барысаве. Бацька, Дзегцяроў Георгій Яфімавіч, і брат пайшлі ў партызаны. У 1944 Г. Васюкова была вывезена ў Германію, працавала на фабрыцы ў мяст. Альбендорф. У сакавіку 1945 ёй удалося ўцячы ў Чэхаславакію, дзе трапіла ў в. Малы Святавіцы, каля г. Упіцэ, далучылася да чэхаславацкага атрада Супраціўлення. У жніўні 1945 вярнулася на радзіму. Паступіла вучыцца ў Брэсцкае музычнае вучылішча на вакальнае аддзяленне (1949), аднак у 1951 была вымушана пакінуць вучобу па сямейных абставінах. Скончыла Вышэйшыя літаратурныя курсы ў Маскве (1967).

Пісаць Г. Васюкова пачала ў 1956. Першыя апавяданні друкаваліся з 1957 у газеце «Зорька», у дзіцячых часопісах пад прозвішчам першага мужа Бернасевіч. Пісала для радыё. У аповесці «Залатыя росы» расказала пра жыццё вёскі ў час калектывізацыі. Падзеі тых гадоў паказаны праз успрыманне дзяцей. Цікава апавядае пра самыя звычайныя рэчы, жыва, вобразнай, сакавітай мовай гаворыць пра заняткі малых герояў, ствараючы іх запамінальныя вобразы. Невялікія гісторыі для дзяцей напісаны з любоўю, цёплым гумарам («Розныя гісторыі», «З Марынкай не гуляю», «Андрушыны знаёмыя»), Аўтар аповесці «Вецер з палёў», зборніка дзіцячых вершаў «Куклаград». Кнігі Г. Васюковай маюць пазнавальнае і выхаваўчае значэнне, у іх адчуваецца добрае веданне дзіцячай псіхалогіі, уменне даходліва расказаць пра розныя з'явы нашай рэчаіснасці, падзеі вайны («Трывожныя дні»).

Жыве ў Мінску.

Л. С. Савік.

Бібліяграфія

1.2.

Про Наташу: Рассказы. Мн., 1957 / Пад прозв. Г. Берносевич.

Старший брат: Рассказы. Мн., 1959 / Пад прозв. Г. Берносевич. Рэц.: Виногура С. Только рассказы! // Знамя юности. 1959. 30 окт.; Царанкоў Л. Пра дзяцей і дарослых // ЛіМ. 1960. 20 лют.; Шаблинский П. Для детей о детях // Неман. 1960. № 6.

Золотые росы: Повесть. Мн., 1962. Рэц.: Крылатов И. Сказ материнского сердца // Сов. Бел. 1963. 24 марта.

Андрюшины знакомые: Маленькая повесть. Мн., 1964.

Разные истории...: Рассказы. Мн., 1966.

Куклоград: Стихи. Калининград, 1970.

С Маринкой не играю: Рассказы. Калининград. 1971.

Золотые росы: Повесть. Мн., 1977. Рэц.: Локун В. // Неман. 1977. № 10.

Тревожные дни: Повесть. Мн., 1983.

1.3.

1957. Знакомство: [Апавяданне] // Зорька. 1 июня / Пад прозв. Г. Берносевич.

1958. Простокваша: [Апавяданне] // Зорька, 26 июля / Пад прозв. Г. Берносевич.

1961. Віцькава кніга: Апавяданне // Вясёлка. № 8; Ветер с полей: Повесть // Неман. № 4.

1964. Зязюленька: Апавяданне // Піянер Бел. 26 чэрв., 3, 10 ліп.

1965. Пецеў брат: Апавяданне // Бярозка. № 2; Падарунак маме: Апавяданне // Там жа. № 6; Перад Новым годам: [Апавяданне] // Вясёлка. № 12; Рыболов: Рассказ // Зорька. 14 авг.

1970. Колька: Рассказ // Неман, № 5.

1.5.

На беларускую мову. Грак «Зялёная нітка»: Апавяданне / З рус. // Бярозка. 1958. № 5 / Пад прозв. Г. Бернасевіч; Таямнічы скрутак: Апавяданне / З рус. // Там жа. 1959. № 5 / Пад прозв. Г. Бернасевіч; І прыйшла ў школу вясна: Урывак з аповесці «Вецер з палёў» / З рус. // ЛіМ. 1961. 18 ліп. / Пад прозв. Г. Бернасевіч.

2.3.

На беларускай мове. [Віншаванне з юбілеем] // Беларусь. 1977. № 3; Галіне Васюковай — 50 // ЛіМ. 1977. 18 сак., Пісьменнікі Савецкай Беларусі: Кароткі даведнік. Мн., 1981.

На рускай мове. Быков В. О пережитом // Васюкова Г. Тревожные дни. Мн., 1983.

Т. М. Махнач.

ВАТАЦЫ НІНА

Ватацы Ніна Барысаўна [крыпт. Н. В., друкавалася таксама пад прозвішчам свайго мужа Н. Саўчанка; н. 1(14).5.1908, г. Вендэн Ліфляндскай губ., цяпер Цэсіс, Латвія], бібліёграф, літаратуразнавец. Член СП СССР з 1979. Заслужаны дзеяч культуры БССР (1963). Піша на беларускай і рускай мовах.

Нарадзілася ў сям'і служачых: бацька — юрысконсульт, маці — настаўніца (выкладчыца анатоміі). У 1922 Н. Ватацы скончыла сямігодку. З 1926 у Мінску. Працавала ў краязнаўчым музеі мастаком і самастойна рыхтавалася па праграме агульнаадукацыйных курсаў, якія ў той час замянялі старшыя класы сярэдняй школы. У 1927 паступіла ў БДУ на літаратурна-лінгвістычнае аддзяленне педагагічнага факультэта. Скончыла універсітэт у 1930 і была накіравана на працу ў Дзяржаўную бібліятэку БССР. У 1936 быў арыштаваны яе муж, Аляксандр Іванавіч Саўчанка, член КПСС з 1918, які пісаў дысертацыю пра З. Бядулю. Таму Н. Ватацы з 1936 вымушана была працаваць ў Архангельску — у краявой бібліятэцы, пасля — мастаком у мастацкай майстэрні ў г. Кіраве. Жыла ў г. Ульянаўску, дзе працавала ў педвучылішчы. У час вайны на фронце загінуў муж. Сама Н. Ватацы ў гады вайны загадвала бібліятэкай эвакашпіталя ў г. Мелекесе Ульянаўскай вобл. У 1945, суправаджаючы раненага, вярнулася ў Мінск, зноў стала працаваць у Дзяржаўнай бібліятэцы БССР галоўным бібліёграфам аддзела беларускай літаратуры і бібліяграфіі. Узнаўляла фонды бібліятэкі. У 1946—56 па сумяшчальніцтву выкладала на бібліятэчным факультэце Мінскага педінстытута. Член КПСС з 1945.

Першы артыкул «Кніжная вокладка ДзВБ» Н. Ватацы апублікавала ў часопісе «Кніга — масам» у 1932. З таго часу сістэматычна працуе ў галіне беларускай літаратуры, бібліяграфіі і складання летапісаў жыцця і творчасці беларускіх пісьменнікаў. На працягу многіх гадоў вядзе пошукі невядомых твораў і фактаў з жыццёвай і творчай біяграфіі М. Багдановіча. Даследаванні Н. Ватацы вылучаюцца глыбокім пранікненнем у матэрыял; у артыкулах пра творчасць беларускіх пісьменнікаў пошук даследчыка спалучаецца з грунтоўным аналізам літаратурных з'яў.

Н. Ватацы — нястомны прапагандыст беларускай класічнай і сучаснай літаратуры. Яна склала бібліяграфіі асобных выданняў мастацкай літаратуры Савецкай Беларусі, беларускага савецкага літаратуразнаўства і крытыкі, беларускай савецкай драматургіі. Напісала працы па агульнай і персанальнай бібліяграфіі (па творчасці Я Купалы, Я. Коласа, М. Багдановіча, К. Крапівы, М. Лынькова, П. Глебкі, П. Труса, П. Пестрака, І. Шамякіна, П. Панчанкі, многіх іншых беларускіх аўтараў). Выступае таксама як рэдактар, укладальнік асобных літаратурных зборнікаў.

Узнагароджана медалямі, Ганаровай граматай Вярхоўнага Савета БССР.

Жыве ў Мінску.

Л. С. Савік.

Бібліяграфія

1.2.

Беларуская літаратура і работа з ёю ў масавых бібліятэках. Мн., 1958. Рэц.: Буран В. Каштоўны дапаможнік // ЛіМ. 1958. 26 крас.

Лев Толстой и Белоруссия. Мн., 1978. (Материалы в помощь лектору) /Сааўт. Н. Лапідус.

А. С. Пушкин и Белоруссия. Мн., 1979. (Материалы в помощь лектору) / Сааўт. Н. Лапідус.

Песня Максіма. Мн., 1981. (Б-чка газ. «Голас Радзімы»).

Шляхі: Гісторыка-літаратурныя артыкулы. Мн., 1986.

1.3.

1932. Кніжная вокладка ДзВБ // Кніга масам. № 2—3; Сусветная мастацкая літаратура ў перакладзе на беларускую мову // Там жа. № 4—5 / Пад крыпт. Н. В.; Сааўт. І. В. [Ю. Бібіла].

1934. Зрываць маскі з класавых ворагаў: [Рэц. на кн.: Лынькоў М. Апошні зверыядавец. Мн., 1930] / Пад крыпт. Н. В.; Японская пралетарская літаратура — зброя рэвалюцыйнай барацьбы // Крытыка-бібліяграфічны зборнік. Мн.

1936. Літаратура народаў СССР у перакладах на беларускую мову: (Бібліягр. агляд за 1932—1935 гг) // Полымя рэвалюцыі. № 7.

1946. Белгосиздат не удовлетворяет возросших запросов // Сов. Бел. 25 авг. / Сааўт. П. Багатырова.

1954. Глубже отображать жизнь советского челове-

ка // Правда. 14 дек.; Литература, любимая народом // Сталин. молодежь. 15 сент.

1955. Наспеўшае пытанне // ЛіМ. 26 лют.; Узбагацім фонд краязнаўчай літаратуры // Там жа. 16 ліп.; Певец народных дум // Сталин. молодежь. 29 мая.

1956. На мовах народаў // ЛіМ. 17 сак.; Чаму не вывучаюцца мастацкія пераклады? // Там жа. 26 мая; На мовах народаў свету // Там жа. 15 вер.

1957. Юнацкія гады М. Багдановіча // Маладосць. № 5 / Сааўт. Н. Лапідус; Невядомыя творы Максіма Багдановіча // Полымя. № 5 / Сааўт. Н. Лапідус; Пачэсная справа пісьменнікаў // ЛіМ. 13 лют.; Максім Багдановіч аб чэшскім народзе // Там жа. 15 чэрв. / Сааўт. Н. Лапідус.

1958. На ніве роднай культуры // ЛіМ. 25 студз. / Сааўт. Ф. Мерына; Агульнымі намаганнямі // Там жа. 12 сак.; Невядомы тэкст Максіма Багдановіча // Там жа. 7 чэрв.; Літаратуру трэба прапагандаваць // Там жа. 23 жн.; На беларускай мове // Мін. праўда. 26 сак.

1959. Даты жыцця і творчасці Якуба Коласа // Пшыркоў Ю. Якуб Колас: Жыццё і творчасць: Альбом. Мн.; На беларускай мове // ЛіМ. 6 чэрв.; Патрабаванні чытача // Там жа. 27 чэрв.; Цікавы даведнік // Там жа. 4 ліп.; Цікавая кніга пра Беларусь // Там жа. 18 ліп. / Пад прозв. Н. Саўчанка; На братніх мовах // Там жа. 9 вер.; На беларускай і кітайскай мовах // Там жа. 30 вер.

1960. Кузьма Чорны і маладыя беларускія пісьменнікі // Маладосць. № 6 / Сааўт. Н. Лапідус; Маловядомыя творы Кузьмы Чорнага // Там жа. № 6; Голас Радзімы. № 48 / Сааўт. Н. Лапідус; Ён ведаў Беларусь // ЛіМ. 27 студз. / Сааўт. Ф. Куляшоў; Пісьменнік і публіцыст // Там жа. 23 крас. / Сааўт. Н. Лапідус; Ул. Маякоўскі ў беларускім друку // Там жа. 27 крас. / Пад прозв. Н. Саўчанка; Талстой і беларускі народ // Мін. праўда. 20 ліст. / Сааўт. Н. Лапідус.

1961. Наш вялікі друг // ЛіМ. 13 чэрв. / Пад прозв. Н. Саўчанка; Праявы даўняй дружбы // Там жа. 19 вер.; Нямецкая літаратура на беларускай мове // Там жа. 10 кастр. / Пад прозв. Н. Саўчанка; У беларускім друку // Там жа. 17 ліст. / Пад прозв. Н. Саўчанка; Гучаць яго песні на зямлі беларускай // Мін. праўда. 10 сак. / Сааўт. Н. Лапідус; Шевченко среди нас // Сов. Бел. 17 февр. / Сааўт. Н. Лапідус.

1962. На розных мовах // Голас Радзімы. № 89; Журналу «Полымя» сорок лет // Неман. № 6 / Сааўт. В. Бурносаў; Папулярна, але няпоўна: [Рэц. на кн.: Б а р с т о к М. Максім Багдановіч. Мн., 1961] // ЛіМ. 26 студз. / Пад прозв. Н. Саўчанка; На розных мовах // Сел. газ. 3 ліст.

1965. У пошуках спадчыны: [Нарыс] // Маладосць. № 2; [Уступнае слова да аповесці Цішкі Гартнага «За сваю волю, за волю краіны»] // Полымя. № 12.

1966. [Рэц. на кн.: С л а в я н с к о е языкознание: Библиогр. указатель литературы, изд. с 1918 по 1960 гг. М., 1963. Ч. 1—2] // Изв. АН СССР. Сер. лит. и яз. Т. 25. Вып. 2 / У сааўт.; Певец родной земли: К 75-летию со дня рождения М. Богдановича // Сел. газ. 9 дек.

1967. Каштоўны бібліяграфічны даведнік: [Рэц. на кн.: Т а р а с е н к о в А. Русские поэты XX века: 1900—1955: Библиография. М., 1966] // Полымя. № 8; Там, дзе жыў Максім Багдановіч // ЛіМ. 20 студз.; Красуйся, горад стольны: Мінск у мастацкай літаратуры // Мін. праўда. 25 чэрв. / Сааўт. Н. Лапідус.

1968. Бібліяграфія // Максім Горкі і Беларусь. Мн.; «В 1917 году, вдали от родной Белоруссии, в Крыму...» // В мире книг. № 1; Пра казахска-беларускія літаратурныя сувязі // ЛіМ. 24 вер.; Сведчанне братняй дружбы // Там жа. 17 снеж.

1969. Брусаў і Максім Багдановіч // ЛіМ. 4 крас.; Ці друкаваўся «Слоўнік...» І. Грыгаровіча? // Там жа. 28 кастр.

1971. Лёгкіх шляхоў не шукаў: Штрыхі да партрэта // Маладосць, № 12; Слово о старшем брате // Неман. № 4; Всего легче и лучше // Там жа. № 9.

1972. Гучаць на розных мовах // Голас Радзімы. № 46; Государственной библиотеке Белорусской ССР им. В. И. Ленина — 50 лет // Сов. библиография. № 6; Тут жыве мудрасць вякоў // Звязда. 15 вер.; Гучаць яго творы на розных мовах // Там жа. 3 ліст.

1973. Яна — выдумка маёй галавы: Штрыхі да партрэта // Маладосць. № 8.

1975. У Горкім; «Яна — выдумка маёй галавы...»; Пошукі творчай спадчыны Максіма Багдановіча // Шлях паэта; Зб. успамінаў пра М. Багдановіча. Мн.; Максім Багдановіч — Валерыю Брусаву // Помнікі гіст. і культ. Бел. № 1.

1976. Сціпласць і дабрата // Пясняр мужнасці. Мн.

1977. Да святла новага жыцця: Тэма рэвалюцыі ў бел. прозе // Вяч. Мінск. 2 ліст. / Сааўт. Н. Лапідус.

1978. Нязгаснае святло: Да 150-годдзя з дня нараджэння Л. М. Талстога // Полымя. № 9 / Сааўт. Н. Лапідус; Ганаровы член мінскай бібліятэкі: Да 150-годдзя з дня нараджэння Л. М. Талстога // Вяч. Мінск. 4 ліп. / Сааўт. Н. Лапідус; Надрукавана ў Оршы // Там жа. 8 вер.; Диалог с белорусским народом // Сел. газ. 15 авг. / Сааўт. Н. Лапідус.

1979. Личная библиотека Е. Ф. Карского в фондах Государственной библиотеки БССР им. В. И. Ленина / Сааўт. М. Кандратоўская; Максім Багдановіч у дарэвалюцыйнай літаратурнай крытыцы: (Бібліягр. агляд); Дарэвалюцыйныя пераклады вершаў М. Багдановіча на польскую мову // Из истории библиографии и книжных фондов. Мн.; Дабрата // Святло яго душы. Мн.; Зноў пра Вераніку // Маладосць. № 1.

1981. «Вянок»: Да 90-годдзя з дня нараджэння Максіма Багдановіча // Беларусь. № 11; «А сэрца ўсё імкне да бацькоўскага краю» // Маладосць. № 6; Яны ведалі паэта // Полымя. № 12; У вянок Максіму // Голас Радзімы. 17 снеж.; Прыкрыя прабелы: [Рэц. на кн.: П і с ь м е н н і к і Савецкай Беларусі: Кароткі даведнік. Мн., 1981] // ЛіМ. 9 кастр.; Паэт з легенды // Наст. газ. 9 снеж.

1982. Людзі і кнігі // Голас Радзімы. 30 вер.

1983. Сіла сонечных промняў: [Інтэрв'ю] / Зап. Д. Чаркасава // Голас Радзімы. 2 чэрв.

1984. Аўтографы // Успаміны пра Цішку Гартнага. Мн.; Лермантаў — па беларуску: Да 170-годдзя М. Ю. Лермантава // Беларусь. № 10.

1985. Насустрач юбілею: Ліст у рэдакцыю // ЛіМ. 11 кастр.

1986. [Прадмова] // Кніга Беларусі. 1517—1917: Зводны каталог. Мн.

1.6.

Я к у б К о л а с: (Константин Михайлович Мицкевич): К 70-летию со дня рождения: Краткий указатель литературы. М., 1952 / Скл.

Я н к а К у п а л а: 1882—1942: Бібліягр. даведнік. Мн., 1953 / Скл.

А р к а д з ь К у л я ш о ў: Бібліягр. памятка чытача. Мн., 1954. (Пісьменнікі БССР. Серыя памятак чытача) / Скл.

К а н д р а т К р а п і в а: Бібліягр. памятка чытача. Мн., 1954. (Пісьменнікі БССР. Серыя памятак чытача) / Скл.

К у з ь м а Ч о р н ы: 1900—1944: Бібліягр. даведнік. Мн., 1954. (Пісьменнікі БССР. Серыя памятак чытача) / Скл.

М а к с і м Т а н к: Бібліягр. памятка чытача. Мн., 1954. (Пісьменнікі БССР. Серыя памятак чытача) / Скл.

П я т р у с ь Б р о ў к а: Бібліягр. памятка чытача. Мн., 1954. (Пісьменнікі БССР. Серыя памятак чытача) / Скл.

Б е л о р у с с к а я литература: Краткий рекомендательный указатель. М., 1957 / Скл.

І в а н Ш а м я к і н: Бібліягр. памятка чытача. Мн., 1957. (Серыя — пісьменнікі БССР) / Скл.

М і х а с ь Л ы н ь к о ў: Бібліягр. памятка чытача. Мн., 1957. (Серыя — пісьменнікі БССР) / Скл.

П я т р о Г л е б к а: Кароткі бібліягр. даведнік. Мн., 1957. (Серыя — пісьменнікі БССР) / Скл.

Я к у б К о л а с: Да 75-годдзя з дня нараджэння: Бібліягр. памятка. Мн., 1957. (Пісьменнікі БССР) / Скл.
Я к у б К о л а с: Памятка читателю. М., 1957 / Скл.
Я н к а Б р ы л ь: Бібліягр. памятка чытача. Мн., 1957. (Серыя — пісьменнікі БССР) / Скл.
П а ў л ю к Т р у с: Бібліягр. памятка. Мн., 1958. (Пісьменнікі БССР) / Скл.
П і м е н П а н ч а н к а: Бібліягр. памятка. Мн., 1958. (Пісьменнікі БССР) / Скл.
М і х а с ь Л ы н ь к о ў: Да 60-годдзя з дня нараджэння: Бібліягр. даведнік. Мн., 1959. (Пісьменнікі БССР) / Скл.
М а к с і м Б а г д а н о в і ч: Да 70-годдзя з дня нараджэння: Бібліягр. даведнік. Мн., 1961 / Скл. Рэц.: А ў г у с ц і н о в і ч М. З якога разліку? // ЛіМ. 1961. 24 ліст.
П і л і п П е с т р а к: Бібліягр. памятка. Мн., 1961 / Скл.
Д а 8 0 - г о д д з я з дня нараджэння Якуба Коласа: (1882—1956): (Метадычныя і бібліягр. матэрыялы ў дапамогу бібліятэкам). Мн., 1962 / Рэд.
М а с т а ц к а я літаратура Савецай Беларусі: (1917—1960): Бібліягр. асобных выданняў. Мн., 1962 / Скл. Рэц.: Б а г д а н о в і ч М., С а л а м е в і ч І. Каштоўны даведнік // Звязда. 1962. 1 снеж.; Б у р а н В. Бібліяграфічны дапаможнік // Наст газ. 1963. 13 лют.; Я г о ж. Важный вклад в библиографию белорусской художественной литературы // Сов. библиография. 1963. № 4; В а р а н о в і ч С. Новы бібліяграфічны даведнік // Полымя. 1963. № 3; К р е н д е л ь Р. Важное звено в системе пособий // Сов. библиография. 1965. № 6; М а р ц і н к о ў с к і М. Цікавы даведніе // ЛіМ. 1963. 8 лют.
Я к у б К о л а с: Да 80-годдзя з дня нараджэння: Бібліягр. даведнік. Мн., 1962 / Сааўт., скл.
К а н д р а т К р а п і в а: Бібліягр. даведнік. Мн., 1963/ Скл. Рэц.: Б у р а н В. Даты і творы // ЛіМ. 1964. 14 лют.
Б е л а р у с к а е літаратуразнаўства і крытыка: (1945—1963): Бібліягр. асобных выданняў. Мн., 1964 / Скл. Рэц.: Б у г а ё ў Д. Здабыткі літаратуразнаўчай і крытычнай думкі // Полымя. 1965. № 3; Б у р а н В. Прысвечана крытыцы // ЛіМ. 1965. 2 сак.; К р е н д е л ь Р. Важное звено в системе пособий // Сов. библиография. 1965. № 6; Р о з у м Н. // Там жа. 1966. № 3.
Б е л а р у с к а я савецкая драматургія: Бібліяграфія. Мн., 1966 / Скл. Рэц.: Б у р а н В. Майстэрства бібліёграфа // Полымя. 1968. № 1; П я т р о в і ч С. Дас'е 552 п'ес // ЛіМ. 1968. 16 студз.
М а к с і м Багдановіч. Жыццё і творчасць: Матэрыялы для выстаўкі ў школе. Мн., 1968. (Альбом-выстаўка ў школе) / У сааўт., скл.
М а с т а ц к а я літаратура Савецкай Беларусі: (1961—1968): Бібліягр. асобных выданняў. Мн., 1971 / Скл. Рэц.: С а л а м е в і ч Я. Надзейны лоцман у кніжным моры // Полымя. 1972. № 10.
Ш л я х паэта: Зб. успамінаў і біягр. матэрыялаў пра М. Багдановіча. Мн., 1975 / Скл. Рэц.: Л а п і д у с Н. Загадка трох літар // Вяч. Мінск. 1977. 8 крас.
М а к с і м Б а г д а н о в і ч. Паказ выданняў, аўтографаў і крытычнай літаратуры. Мн., 1977 / Скл. Рэц.: Л а п і д у с Н. Кнігапіс // ЛіМ. 1977. 29 крас.; С а л а м е в і ч Я. Усё пра Максіма Багдановіча // Полымя. 1977. № 9; P o ź n i a k T. // Sl. orient. 1977. Nr 4.
Я к у б К о л а с: Да 100-годдзя з дня нараджэння: Бібліягр. паказчык. Мн., 1983 / Скл.
К н і г а Беларусі: 1517—1917: Зводны каталог. Мн., 1986 / Рэд. ў сааўт.
Б е л о р у с с к а я литература: Рекомендательный библиогр. справочник. М., 1988 / Сааўт., скл.

2.3.

На беларускай мове. Б а р а д з і н а Г. Жыццё, аддадзенае кнігам // Мін. праўда. 1978. 13 снеж.; В я р б а В. Сэрца яе — адкрытая кніга // ЛіМ. 1964, 6 сак.; Г а р э л і к а в а Т. Самы патрэбны чалавек // Вяч. Мінск. 1968. 8 лют.; К а р н і е н к а З. Жыццё сярод кніг // Мін. праўда. 1961. 28 ліст.; Н і н е В а т а ц ы — 75 // ЛіМ. 1983. 13 мая; П а з н я к о ў А. У пошуку, у працы // Там жа. 1983. 13 мая; П і с ь м е н н і к і Савецкай Беларусі: Кароткі даведнік. Мн., 1981; С а ч а н к а А. Бібліятэкар // Наст. газ. 1976. 8 снеж.; С т а н к е в і ч Р. Галоўны бібліёграф галоўнай бібліятэкі // Работніца і сялянка. 1984. № 8.

На рускай мове. К о н ч и н Е., Б е р е з н е в А. Возвращение сокровищ // Знамя юности. 1977. 9 мая.

Т. М. Махнач.

* * *

Рэдкалегія біябібліяграфічнага слоўніка «Беларускія пісьменнікі» абавязана давесці да ведама чытачоў, што ён быў падрыхтаваны да выдання ў 1983—1987 гадах, у зусім іншых, чым цяпер, грамадска-палітычных умовах. Аднак ужо тады мы палічылі неабходным уключыць у выданне пісьменнікаў, чые імёны ў той час або не ўпаміналіся зусім, або ўпаміналіся ў адмоўным сэнсе (Ф. Аляхновіч, Н. Арсеннева, А. Гарун, В. Ластоўскі, Я. Лёсік, А. Луцкевіч, А. Салавей і інш.). Па гэтай прычыне рукапіс Слоўніка праляжаў без руху звыш двух гадоў і быў уключаны ў выдавецкі план, калі абставіны змяніліся. Сёння мы бачым усе хібы Слоўніка — залішнюю сацыялагізаванасць яго паасобных артыкулаў, спрошчанасць некаторых ацэнак, урэшце тое, што ў бібліяграфіі не ўлічаны газетныя і часопісныя публікацыі пасля 1985 года. Аднак карэнная пераробка выдання запатрабавала б яшчэ некалькіх год. На нашу думку, асноўная яго каштоўнасць — у фактычнай аснове, якая застаецца нязменнай. Таму і аддаем слоўнік на ласкавы і строгі суд чытачоў пераважна ў тым выглядзе, у якім ён быў падрыхтаваны раней.

СУПРАЦОЎНІКІ ВЫДАВЕЦТВА “БЕЛАРУСКАЯ ЭНЦЫКЛАПЕДЫЯ“ ІМЯ ПЕТРУСЯ БРОЎКІ, ЯКІЯ УДЗЕЛЬНІЧАЛІ Ў ПАДРЫХТОЎЦЫ І ВЫДАННІ ГЭТАГА ТОМА

Рэдакцыя мовы, літаратуры і мастацтва:

Заг. рэдакцыі — В. С. Семенякоў, рэдактары першай катэгорыі — І. С. Александровіч, І. Д. Казека, Л. А. Суднік, рэдактар другой катэгорыі — Р. Р. Блашко, рэдактар — І. М. Ястраб.

Літаратурны рэдактар Т. М. Бутэвіч.

У томе змешчаны фотаздымкі У. А. Крука, а таксама фотаздымкі з архіва БелЭн.

Информационное издание

БЕЛОРУССКИЕ ПИСАТЕЛИ

Биобиблиографический словарь

В 6 томах

Том 1

Минск, издательство "Беларуская Энцыклапедыя"
имени Петруся Бровки
На белорусском языке

Інфармацыйнае выданне

БЕЛАРУСКІЯ ПІСЬМЕННІКІ

Біябібліяграфічны слоўнік

У 6 тамах

Том 1

Адказны за выпуск *В. С. Семенякоў*
Мастацкі рэдактар *В. Г. Загародні*
Тэхнічныя рэдактары: *М. І. Грыневіч, І. І. Цыцаня, Н. М. Шэвель*

ІБ№ 158

Здадзена у набор 12.01.90. Падпісана да друку 12.05.91. Фармат 70x100 1/16. Папера афсетная. Друк афсетны. Гарнітура Таймс. Ум. друк. арк. 44,2. Ум. фарба-адб. 98,8. Ул.-выд. арк. 92,11. Зак. 393. Тыраж 5600 экз. Цана 50 р.

Выдавецтва "Беларуская Энцыклапедыя" імя Петруся Броўкі Міністэрства інфармацыі Рэспублікі Беларусь па друку. 220072, Мінск, вул. Ф. Скарыны, 15а.

Мінская фабрыка каляровага друку. 220115, Мінск, вул. Каржанеўскага, 20.

Беларускія пісьменнікі: Біябібліягр. слоўн. У
Б 43 6 т. Т. 1. Абуховіч — Ватацы / Ін-т літ. імя
Я. Купалы АН Рэспублікі Беларусь Беларус.
Энцыкл.; Рэдкал.: І. Э. Багдановіч і інш. —
Мн.: БелЭн, 1992. — 542 с.: іл.

ISBN 5-85700-061-0.

Белорусские писатели: Биобиблиогр. словарь. В 6 т. Т. 1.
Абухович — Ватаци.

Гэта выданне — настольны даведнік для ўсіх, хто займаецца і цікавіцца беларускай культурай. У ім змешчана больш за 1100 артыкулаў з поўнымі, усебаковымі і сістэматызаванымі звесткамі пра жыццё і дзейнасць усіх прадстаўнікоў беларускай літаратуры, якія пісалі на стараславянскай, беларускай, рускай, лацінскай, польскай і іншых мовах Беларусі. У бібліяграфіях прадстаўлена звыш 600 тыс. розных публікацый.

Б $\frac{4406010000-013}{М\ 318(03)-92}$ 16—91

ББК 91.9:83.3Бел